stack VI pf G.555.V63D Reserve
PROPERTY OF THE
Shelf No.
Public Library of the City of Boston
SICUT PATRIBUS SIT DEUS NOBIS
BOSTONIA
CONDITA A.D. 1630.
CIVITATIS REGIMINE DONATA A.D. 1822.
From the Bates Fund.
Added
shelve with pf

* 3740.34

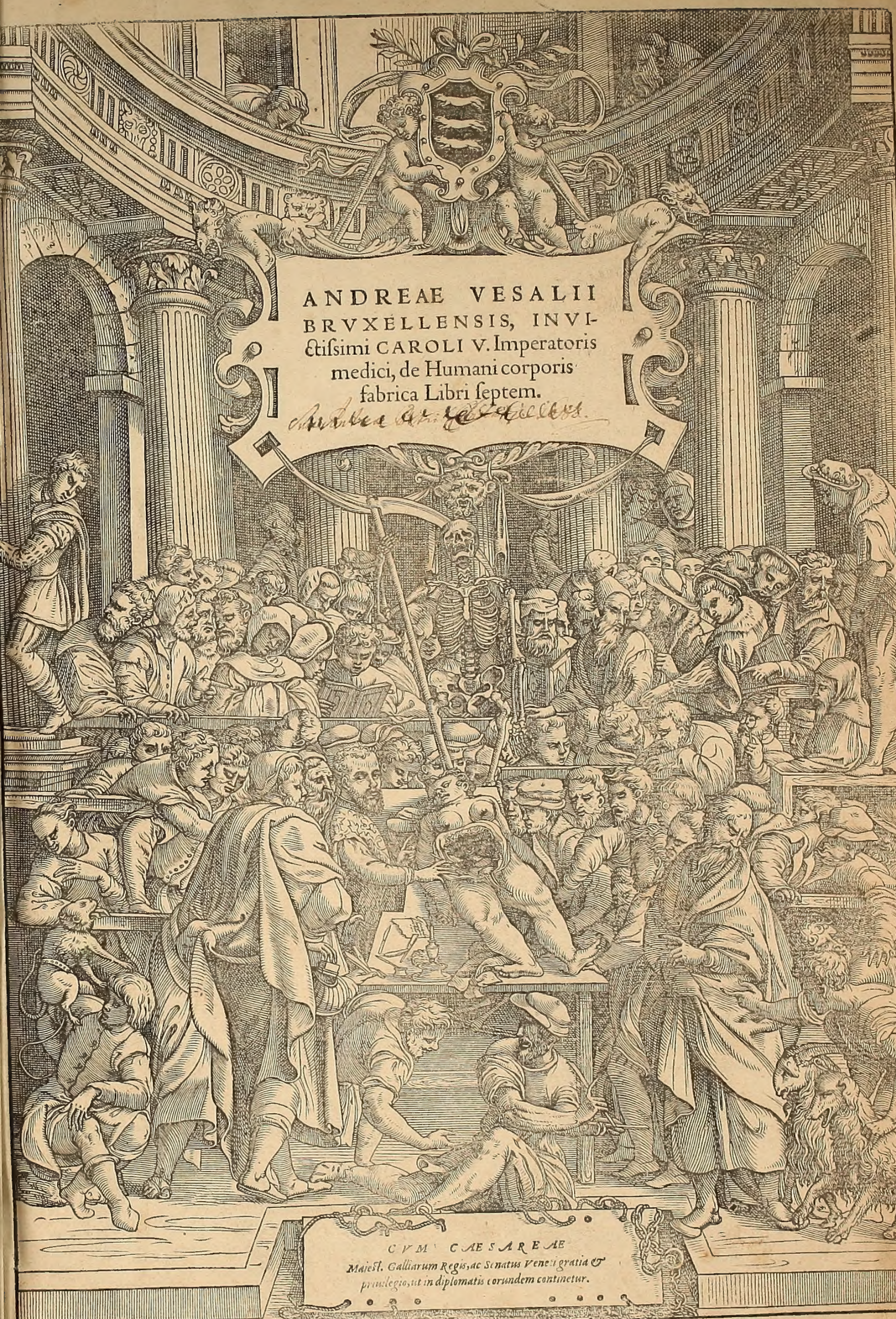
Annos viginti octo natus Vesalius edidit de fabricâ Corporis humani grande ita regium profecto opus, cuique nullum aliud comparari tur. Nam & stylo magnifico & Latino est scriptum, & tan ipsius experientiam in Anatomicis prodit, ut totus Eruditorum or ad extremum usque diem nunquam satis sit admiraturus, juven nullo Magistro ad illud fastigium eruditionis pervenisse. omnib. editionibus huius operis illa est optima, quae Basileae prod rā Oporini, & cumprimis illa Anni 1551. Neque enim Venet tionis, ut alias taceam, imagines aut typi cum elegantia onis Oporinianae mereantur comparari vid. Conring. Introduct. p.

Scripsit in et Radice Chinae. & Examen observationum Fallopii.

Bts. fd.

Sept. 29. 1863

No. 610.32



BASILEAE, PER IOANNEM OPORINUM.

3165

TG
.555
.V63D

3740.34

Bates fd.
61032
Sept 29, 1863

AD DIVVM CAROLVM QVINTVM, MAXIMVM, INVICTISSIMVMQVE IMPERATOREM, ANDREAE VESALII IN SVOS de Humani corporis fabrica libros, Præfatio.

VTCVNQVE uaria in artibus ſcientijsq́; tractandis grauiter obſtent, quo minus accuratè perdiſcantur, minusq́; fœliciter in uſum ſuccedant, Carole clemētiſsime Cæſar, tamen haud mediocre diſpendiū quoque adferre arbitror, nimium diductam diſciplinarum, quæ uni cuipiam arti abſoluendæ famulantur, diuiſionem: & multo adhuc magis eius artis exercitiorum adeò moroſam ad diuerſos artifices diſtributionem, ut qui artis ſcopum ſibi præfixerunt, unam eius partem ita complexentur, ut cęteris, quæ ipſum maximopere ſpectant, & ab illo ſeiungi nequeunt, relictis, nihil unquam egregium præſtent, ac propoſitum finem nunquam attingentes, à uera artis conſtitutione perpetuò declinent. Nam, ut cæteras quidem ſilentio prætercam, & de ea quæ ſanitati hominum præficitur, aliquantiſper ſermonem inſtituam, profectò in hac, reliquarum omnium quas hominis ingenium adinuenit, longè commodiſsima, & in primis neceſſaria, perdifficiliq́;, ac operoſa, nihil peſtilentius irrepere potuiſſet, quàm quòd aliquando, & præcipuè poſt Gotthorum illuuiem, Manſoremq́; Bocharæ in Perſia regem (ſub quo Arabes nobis adhuc cum Græcis meritò familiares uigebant) medicina eouſque lacerari cœperit, quòd primarium eius inſtrumētum, manus operam in curando adhibens, ita neglectum ſit, ut ad plebeios, ac diſciplinis medicæ arti ſubſeruientibus neutiquam inſtructos, id quaſi uideatur eſſe demandatum. Quamuis enim tres medicorum ſectæ olim extiterint, Logica uidelicet, Empirica, & Methodica, nihilominus tamen illarum autores, uniuerſæ artis ſcopum, ad conſeruandam ſanitatem, morboſq́; profligandos direxerunt. deinde huc omnia, quæ ſinguli in ſuis ſectis arti neceſſaria exiſtimabant, referentes, triplici auxiliorum inſtrumento utebantur: quorum primum, uictus fuit ratio: ſecundum, omnis medicaminum uſus: tertium, manus opera, quæ uel præ cæteris medicinam eſſe deficientium additionem, & ſuperfluorum ablationem, eleganter oſtendit, ac nunquam non ſui uſum in affectuum curatione præbet, quoties in re medica obimus, quorum beneficio hanc generi humano ſaluberrimam eſſe, tempora uſusq́; docuerunt. Triplex hæc medendi ratio, cuiuſcunque ſectæ medicis æquè erat familiaris: ipſiq́; proprias manus pro affectuum natura curationi accommodantes, non minorem induſtriam in illis exercendis impenderunt, quàm inſtituendæ uictus rationi, aut medicamentis dignoſcendis, ac componendis. quemadmodum præter cæteros diuini Hippocratis libros, ij liquidò arguunt, quos de Medici munere, de Oſsium fracturis, Articulorum luxationib. eiusq́; generis malis, omniū abſolutiſsimè conſcripſit. Quin & Galenus, poſt Hippocratem medicinæ princeps, præterquam quòd Pergamenſium gladiatorum curationem ſibi ſoli cōmiſſam ſubinde gloriatur, neq́; ingraueſcente iam ætate, ſimias ab ipſo ſecandas, famulorum opera excoriari uoluit, crebrò inculcat, quantum manus artificio oblectatus ſit, quamq́; ſtudioſe

dioſe id cum cæteris Aſiæ medicis exercuerit. Imò ueterum nullus non æquè attentè curationem quæ manu fit, atque eam quę uictu ac medicamentis perficitur, poſteris tradidiſſe uidetur. Verùm maximè poſt Gotthorum uaſtationem, quando omnes ſcientiæ, antea pulcherrimè florentes, utq; decebat exercitæ, peſſum iuere, lautiores medici primùm in Italia, ad ueterũ Romanorum imitationem, manus operam faſtidientes, quæ in ægris manu facienda ducerent, ſeruis pręſcribere, ac illis tantùm architectorum modo aſtare, cœperunt. Mox quum ſenſim cęteri quoq; ueram medicinam exercitantium incommoda detrectarent, quæſtui honoriq; nihil interim ſubducentes, à priſcis medicis promptè degenerarunt, coquendi modum, omnemq; adeò uictus præparationem ægrorum cuſtodibus, medicaminum compoſitionem pharmacopolis, manuum uerò munus tonſoribus relinquentes. Atque ita temporis ſucceſſu, curandi ratio tam miſerè diuulſa eſt, ut medici quidem, ſe phyſicorum nomine uenditantes, medicamentorum & uictus ad reconditos affectus præſcriptionem ſibi duntaxat arrogauerint: reliquam autem medicinã, ijs quos Chirurgos nominant, uixq; famulorũ loco habent, relegarint, turpiter à ſe, quod præcipuum & antiquiſsimum eſt medicinæ membrum, quodq; naturæ ſpeculationi (ſi modò quod aliud) præcipuè innititur, depellẽtes: id quod tamen hodie apud Indos maximè reges exercent, Perſæ hæreditario iure ſuis liberis, perinde ac quondam tota Aſclepiadum ars, tradunt, Thraces cum pleriſque nationibus ſummè colunt, ac uenerantur. ea artis parte propemodum neglecta, quam olim multi, tanquam eludendis interimendisq; hominibus excogitatam, è Republica proſcripſerunt: ut quæ citra naturæ opem nihil penitus accommodet, imò & illam alioquin in morbo à ſe explicando ſatagentem, iuuare ſtudens, frequenter totam peſſundet, & ab officio prorſus abſtrahat. Vnde etiam illi potiſsimum debemus, quòd tot conuicijs in medicos iaci ſolitis, hæc ſacratiſsima ars eluditur: quum tamen ipſius pars, quam liberalibus diſciplinis inſtituti, à ſe turpiter diuelli ſinunt, præcipua laude illam perpetuò illuſtret. Quando enim ingeniorum fons Homerus medicum uirum multis præſtantiorem eſſe affirmat, & cum uniuerſis Græciæ poetis Podalyrium & Machaonem celebrat, hi diui Aeſculapij filij non ideo prædicantur, quòd febriculam, & quæ ſola Natura, abſque medici auxilio leuius, quàm illo adhibito, plerunq; ſanat, remouerent, hominum'ue palato in reconditis deploratisque affectibus ſubſeruirent: ſed quia luxationum, fracturarum, contuſionum, uulnerum, & reliquarum continuitatis ſolutionum, ſanguinisque fluxus curationi potiſsimùm præeſſent, ac ſpiculis, telis, atque alijs eiuſmodi malis (quæ bella in primis inferunt, diligentemque medici operã ſemper expetunt) generoſiſsimos Agamemnonis milites liberarent. Verùm haudquaquam unum medicinæ inſtrumentum alijs præferre propoſui, quum triplex dicta auxiliorum ratio minimè diſiungi diſtrahiq; poſsit, & tota ad unum artificem attineat: atque ad hanc ut debitè exequatur, omnes medicinæ partes ex æquo ita conſtitutæ parataeq; ſint, ut ſingula eo felicius in uſum referantur, quo quis cumulatius omnia inuicem iungat. Quamuis etiam rarus omnino morbus occurrit, qui non ſtatim triplex præſidiorum inſtrumentum requirat: itaq; opportuna uictus ratio inſtituenda, & medicamentis, ac demum manu aliquid moliendũ ſit. adeò ut huius artis tyrones modis omnibus hortandi ueniant, ut illorum (ſi Dijs placet) phyſicorum ſuſurros uilipendẽtes, Græcorum more, ac quemadmodum artis natura & ratio penitus præcipit, manus quoque curationi admoueant, ne laceram deinceps medicinam, in communis hominum uitæ perniciem conuertant.

uertant. Atque hoc eo inſtigandi ſunt diligentius, quo in arte integrius hodie eruditos, à manus opera, tanquam à peſte, ideo præſertim abſtinere cernimus, ne à medicorum Rabinis apud indoctam plebem pro tonſoribus traducātur, ipſisq; poſtmodum neque par cum iſtis uix dimidiatò medicis quæſtus, neque honor, neque apud imperitum uulgus & principes quoq; æſtimatio accedat. Hæc etenim deteſtabilis multorū opinio in primis remoratur, quo minus totum curandi artificium, uel hoc etiam ſeculo aſſumamus, & interiorum affectuum curationem duntaxat nobis aſciſcentes, magna mortalium noxa (ut ſemel uereq; dicā) modica ſolùm ex parte, medici eſſe ſtudeamus. quippe quum primùm ad pharmacopolas uniuerſa medicamentorum compoſitio relegaretur, mox etiam medici impenſe ipſis neceſſariam ſimplicium medicaminum cognitionem amiſerunt: atque ut tot barbaris uocibus, & falſis etiam pharmacis officinæ ſcaterent, totq; elegantiſsimæ ueterum compoſitiones nobis pariter deeſſent, ac adhuc complures etiam lateant, autores fuere: & inexhauſtum denique laborē pararunt cùm ætatis noſtræ, tum qui ante annos aliquot hanc præceſſere erudítiſsimis uiris, indefeſſo ſtudio ſimplicium medicamentorum cognitioni ſic incumbentibus, ut illam priſtino nitori reſtituere conati, plurimum cōtuliſſe uideantur. Cæterùm peruerſiſsima hæc curationis inſtrumentorum ad uarios artifices diductio, adhuc multo execrabilius naufragium, ac longè atrociorem cladem præcipuæ naturalis philoſophiæ parti intulit: cui, quum hominis hiſtoriam complectatur, firmiſsimumq; totius medicæ artis fundamentum, ac conſtitutionis initium iure habenda ſit, Hippocrates & Plato tantū tribuerunt, ut illi inter medicinæ partes primas eſſe adſcribendas non dubitarint. Hæc namque cum prius à medicis unicè excoleretur, ipſiq; in hac adipiſcēda omnes neruos intenderent, tum demū miſerè collabi cœpit, quum ipſi manuum munus ad alios reijcientes, Anatomen perdiderunt. Dum enim medici ſolam interiorum affectuum curationē ad ſe pertinere autumabant, uiſcerum duntaxat cognitionē ſibi abundè ſufficere arbitrati, oſsium, muſculorum, neruorum, uenarum, arteriarum quæ oſſa muſculosq; perreptant, fabricam, ueluti ad ipſos non ſpectantem, neglexerunt. Ad hæc, quum uniuerſa adminiſtratio tonſoribus committebatur, non ſolùm uera uiſcerum cognitio medicis perijt, uerùm etiam diſſecādi induſtria prorſus intercidit: eo quòd ſcilicet hi reſectionem non aggrederentur: illi uerò, quibus manus artificiū delegabatur, indoctiores eſſent, quàm ut diſſectionis profeſſorum ſcripta intelligerent: tantum abeſt, ut difficillimam artem, manu ipſis traditam, id hominum genus nobis aſſeruaret, utq; hæc deploranda curatiuæ partis diſperſio, deteſtabilem ritū in Gymnaſijs non inueheret, quo alij humani corporis ſectionem adminiſtrare, alij partium hiſtoriam enarrare conſueuerunt. his quidem graculorum modo, quæ nunquam aggreſsi ſunt, ſed tantùm ex aliorum libris memoriæ commendant, deſcripta'ue ob oculos ponunt, altè in cathedra egregio faſtu occinentibus: illis autem adeò linguarum imperitis, ut diſſecta ſpectatoribus explicare nequeant, atque ex phyſici præſcripto oſtendenda lacerent, qui manu ſectioni nunquam adhibita, tantum ex commentario nautam non ſine ſupercilio agit. Atque ut ſic omnia perperàm docentur, ac ridiculis quæſtionibus dies aliquot abeunt: ita quoq; ſpectatoribus in illo tumultu pauciora proponuntur, quàm lanius in macello medicum docere poſſet. ut eas prætercam ſcholas, ubi de humani corporis compage reſecāda uix unquam cogitatur: uſqueadeò uetus medicina à priſtino decore ante plures annos deſciuit. Porrò quum illa iampridem in tanta huius ſeculi (quod tuo numine prudenter mo-

derari uolunt ſuperi) felicitate cum omnibus ſtudijs ita reuiuiſcere,atq; à profundiſsimis tenebris caput ſuum erigere cœpiſſet, ut ueterem candorem citra controuerſiam in nonnullis Academijs propemodum recuperaſſe uideretur, nihilq; illa impenſius adhuc deſideraret, ac prorſus emortuam humani corporis partium ſcientiam, ipſe tot præſtantiũ uirorum exemplo prouocatus, huic pro mea uirili,ac ijs quibus poſſem rationibus opem ferendam duxi.& ne,omnibus aliquid communium ſtudiorum gratia tanto ſucceſſu attentantibus,ſolus torpeſcerem, aut etiam à meis progenitoribus, non obſcuris ſanè medicis, degenerarem, hoc naturalis philoſophiæ membrũ ita ab inferis reuocandum putaui,ut ſi non abſolutius apud nos,quàm aliàs unquã, apud priſcos diſſectionum doctores uerſaretur: eò tamen pertingeret, ut aliquando haud puderet aſſerere, noſtram diſſectionis rationem cum antiqua illa conferri poſſe: hacq; tempeſtate nihil ſimul ita collapſum,moxq; integritati reſtitutum, ac Anatomen fuiſſe. Verùm id ſtudium neutiquam ſucceſsiſſet, ſi,quum Pariſijs medicinæ operam darem, huic negocio manus non admouiſſem ipſe, ac obiter mihi & conſodalibus à quibuſdam tonſoribus in una atque altera publica ſectione uiſceribus aliquot ſuperficietenus oſtenſis, acquieuiſſem. adeò enim perfunctoriè illic,ubi primùm medicinam proſperè renaſci uidimus, Anatome tunc tractabatur,ut ipſe in brutorũ aliquot ſectionibus meo marte exercitatus, tertiam,cui unquam mihi adeſſe contigit, ſectionem (quę circa uiſcera ſolùm potiſsimumq;,ut illic moris fuit,uerſabatur)ſolito abſolutius,& commilitonum & præceptorũ hortatu adductus, publicè adminiſtrarẽ. Quum autem ſecundò illam aggrederer,muſculos manus cum accuratiori uiſcerũ diſſectione conatus ſum oſtendere. prçter octo enim abdominis muſculos turpiter,peruerſoq; ordine laceratos,nullũ unquam muſculum,ut neq; etiam os aliquod,multoq; minus adhuc neruorũ,uenarum,& arteriarũ ſeriem,quiſquã mihi (quod uerè dixerim) cõmonſtrauit. Mox Louanij,quò ob belli tumultus mihi redeundum fuerat,quòd illic decẽ & octo annis de Anatome ne ſomniauerãt quidem medici,utq; de eius Academiæ ſtudioſis bene mererer, ac ipſe in re prorſus abdita,& mihi ad uniuerſam medicinã apprimè neceſſaria,peritior redderer,accuratius paulo quàm Pariſijs, humanã fabricam ita inter reſecandũ enarraui, ut iuniores eius Academiæ profeſſores nunc magnũ,atq; adeò ſerium in hominis partibus dignoſcendis ſtudiũ impendere uideantur,probè intelligentes,quàm egregiam philoſophandi ſupellectilẽ earum notitia ipſis ſuppeditet. Porrò Patauij in clariſsimo totius orbis gymnaſio, quia ad medicinæ chirurgicæ profeſsionẽ mihi iam annis quinq; ab illuſtriſsimo, & erga doctrinarũ ſtudia longè liberaliſsimo Senatu Veneto concreditã, Anatomes tractatio pertinet, eam in hominis conſtructione inquirenda nauaui operã, ut modò ſæpius hanc ita adminiſtrauerim,ridiculoq; ſcholarũ more exploſo, ſic docuerim, ut in ipſa nihil quod à ueteribus proditũ ad nos peruenit,deſiderare poſsimus. At medicorum ſegnities nimiũ cauit,ne Eudemi,Herophili,Marini,Andreæ, Lyci,ac aliorũ diſſectionis procerũ ſcripta nobis reſeruarẽtur, quum ne fragmentum quidẽ alicuius paginæ ſuperſit tot illuſtriũ autorum, quos uel Galenus ſecundo cõmentario in Hippocratis librũ de Natura humana, plures uiginti cõmemorat: imò & ipſius Anatomicorũ librorum uix dimidia pars ab interitu eſt uindicata. Qui uerò Galenũ ſunt ſecuti,in quorũ claſſem Oribaſium,Theophilum,Arabes, & noſtros quotquot legere hactenus mihi contigit, recenſeo (illorũ bona ſcripſerim uenia) omnes, ſi modò quid lectu dignũ tradiderunt, ex ipſo id ſunt mutuati. & per Iouem ſtudioſe ſecanti,nihil unquam minus aggreſsi

greſsi uidentur, quàm corporum ſectionem: adeò mordicus horũ primarij neſcio cui dicendi generi, aliorumq; in reſecãdo oſcitantiæ fidentes, Galenum in diſpendioſa cõpendia turpiter redegerunt, nunquã ab illo, dũ ipſius ſenſa aſſequuntur, ne latũ quidem unguem recedentes: imò librorũ frontibus adijciunt, ipſorũ ſcripta è Galeni placitis penitus conſarcinata, ſuaq; illius eſſe omnia. Atq; ita huic uniuerſi fidẽ dedere, ut nullus repertus ſit medicus, qui in Galeni anatomicis uoluminibus uel leuiſsimũ quidem lapſum unquã deprehenſum eſſe, multoq; minus deprehendi poſſe cenſuerit: quum interim (præterquam quòd Galenus ſe frequenter corrigit, ſuamq; negligentiã in quibuſdam libris cõmiſſam, in alijs, poſtea exercitatior redditus, non ſemel indicat, contrariaq; ſubinde docet) nobis modò ex renata diſſectionis arte, diligentiq; Galeni librorũ prælectione, & in pleriſq; locis eorundẽ non pœnitenda reſtitutione conſtet, nunquã ipſum, nuper mortuũ corpus humanũ reſecuiſſe. At uerò ſuis deceptum ſimijs (licet ipſi arida, ac ueluti ad oſsium inſpectionẽ parata hominum cadauera occurrerint) crebrò ueteres medicos, qui hominũ conſectionibus ſe exercuerãt, immeritò arguere. Quin etiam quamplurima apud illũ inuenias, quæ in ſimijs quoq; minus rectè eſt aſſecutus. Vt taceam, mirandũ eſſe maximè, in multiplici infinitaq; humani corporis organorũ ad ſimiam differẽtia, nullam ferè niſi in digitis, ac poplitis flexu, Galenũ animaduertiſſe: quam cum cæteris procul dubio omiſiſſet, niſi citra hominis diſſectionẽ ipſi fuiſſet obuia. Verùm in præſentia haudquaquam inſtitui, falſa Galeni, diſſectionis profeſſorum facilè primarij, dogmata perſtringere: multoq; adhuc minus in ipſum bonorum omniũ autorem, mox initiò impius, ſuæq; autoritatis parum obſeruãs haberi uelim. Haud enim ignoro, quàm medici (longè ſecus quàm Ariſtotelis ſectatores) turbari ſoleant, quum multo ſępius quàm ducẽties à uera hominis partium harmonię, uſus functioniſq; deſcriptione, Galenũ declinaſſe, in unius, quam modò in ſcholis exhibeo, Anatomes adminiſtratione, obſeruant, toruè interim, & ſummo defendendi ſtudio, diſſectas particulas expendẽtes. Quamuis & hi ueritatis amore ducti, paulatim inde miteſcant, ſuiſq; oculis ac rationibus non inefficacibus plus fidei, quàm Galeni ſcriptis adhibeant: hæc uerè paradoxa non ex aliorũ conatibus emẽdicata, neq; autoritatũ congerie tantum firmata, huc illuc ad amicos tam ſedulò perſcribentes, & ad illorũ inſpectionem, ac demum ad uerę Anatomes cognitionẽ, adeò ſolicitè & amicè hortantes, ut ſpes ſit, hanc breui in omnibus Academijs ita excolendã, quemadmodum in Alexandria olim exerceri conſueuit. Quod quò felicioribus Muſarũ auſpicijs ſuccedat, quantũ in me fuit, prętер illa quæ aliàs huius argumenti in lucẽ edidi, & quæ plagiarij quidã, me procul à Germania abſentẽ arbitrati, tanquam ſua illic emiſerunt, iam de integro humani corporis partiũ hiſtoriam eo ordine in ſeptem libros redegi, quo in hac urbe, & Bononiæ, & Piſis, in illo eruditorũ uirorum cœtu ipſam pertractare ſoleo. Hac ſiquidẽ ratione, qui ſecanti adfuere, demonſtratorũ habebunt cõmentarios, cæteriſq; leuiori negotio Anatomen oſtendent. Quanquã alioquin & his, quibus inſpectio denegatur, minimè futuri ſint inutiles, quum cuiuſq; humani corporis particulæ numerum, ſitum, formam, ſubſtantiã, ad alias partes connexũ, uſum, munus, ac eiuſmodi permulta, quæ in partiũ natura diſſecantes rimari conſueuimus, unà cum mortuorũ uiuorumq; reſectionis artificio, ſatis diffuſè perſequãtur, & partiũ omnium imagines ſermonis contextui inſertas ita contineant, ut ueluti diſſectũ corpus operum Naturæ ſtudioſis ob oculos collocent. Ac primo quidẽ libro omnium oſsium cartilaginumq; naturam enarraui, quæ, quòd illis reliquæ partes ſufful

 ciantur,

ciantur, & ſecundum hæc deſcribantur, ab Anatomes ſtudioſis primùm co-
gnoſcenda ueniunt. Secundus liber ligamenta, quorũ beneficio oſſa cartilagi
neſq; inuicem connectuntur,& dein muſculos,motus è noſtro arbitratu pen-
dentis opifices,cõmemorat. Tertius,uenarum quæ muſculis & oſsibus,cæte
riſq; particulis familiarẽ,quo enutriantur,ſanguinem deferunt, ac dein arteria
rum,inſiti caloris ſpiritusq; uitalis temperiem moderantiũ, frequentiſsimam
ſeriem cõplectitur. Quartus non modò neruorum,qui muſculis animalẽ ſpi
ritum perferunt,ſed & reliquorũ quoq; omnium propagines edocet. Quin-
tus organorũ nutritioni,quæ potu & cibo perficitur,famulantiũ conſtructio-
nem tradit: ac inſuper ob ſedis uiciniam,inſtrumenta etiam cõtinet,ad ſpeciei
ſucceſsionem à ſummo rerũ Opifice fabricata. Sextus cordi uitalis facultatis
fomiti, ipſiq; ſubminiſtrantibus particulis dicatur. Septimus uerò cerebri &
ſenſus organorũ harmoniam ita perſequitur, ut illic neruorum à cerebro ori-
ginem ducentiũ ſeries quarto libro expreſſa,non repetatur.Quippe in horum
librorum ordine digerendo, Galeni ſententiã ſum ſequutus,qui poſt muſculo
rum hiſtoriam, uenarũ, arteriarum, neruorum, & dein uiſcerum Anatomen
pertractandam duxit. Quantumuis non ineptè,ac potiſsimũ apud huius ſcien
tiæ tyronem,aliquis cum uaſorũ diſtributione,uiſcerum cognitionẽ ita perſe-
quendam contendet,quemadmodũ in Epitome præſtiti:quam ueluti horum
librorum ſemitam,ac in illis demonſtratorum indicem pręparaui,ſereniſsimi
Principis Philippi,Maieſtatis tuę filij,uiuiq; paternarum uirtutum exemplaris,
ſplendore decoratã. Verùm hîc quorundã iudicium mihi ſuccurrit,qui non
duntaxat herbarũ, ſed & humani corporis partium quantumuis etiam exqui-
ſitiſsimas delineationes, rerum naturaliũ ſtudioſis proponi, acriter damnant:
quòd has non picturis,uerùm ſedula reſectione,rerumq; ipſarum intuitu diſci
oporteat.perinde ſanè,ac ſi hoc nomine ueriſsimas,et utinã à typographis nun
quam deprauandas partiũ icones,ſermonis contextui adhibuiſſem, ut ſtudioſi
illis freti,à corporũ ſectione temperarent:ac non ijs potius,quibus poſſem mo
dis,medicinę candidatos ad cõſectiones proprijs manibus obeundas hortarer.
Profectò ſi ueterũ, qui pueros domi in cõſectionibus adminiſtrandis, perinde
atq; in pingendis elemẽtis & lectione exercebant, cõſuetudo huc uſq; deducta
fuiſſet,non picturis modò,uerùm & omnibus cõmentarijs, perinde atq; uete-
res illos,facilè nos carere permitterẽ:qui tum primùm de Adminiſtrãdis diſſe-
ctionibus ſcribere ſunt aggreſsi, quum non liberis ſolũ, ſed alienis etiam uiris,
quos uirtutis nomine ſuſpiciebant,artem cõmunicare, honeſtum eſſe cenſue-
runt.Cum primùm enim pueri non amplius in ſectionibus exercebãtur,proti
nus neceſſariò accidit,ut Anatomen infelicius diſcerẽt,exercitatione,quam in
pueritia auſpicari ſolebant,abolita. Adeò ut quum ars Aſclepiadũ familia exci-
diſſet, multiſq; ſeculis in deterius uergeret, opus fuerit libris, qui ſpeculationẽ
ipſius integram conſeruarent.Quantum uerò picturæ illis intelligendis opitu
lentur, ipſoq; etiam uel explicatiſsimo ſermone rem exactius ob oculos collo-
cent,nemo eſt qui non in geometria, alijſq; mathematũ diſciplinis experiatur.
Vtcunq; uerò ſit, toto opere id unicè ſtudui, ut in negocio longè reconditiſsi-
mo, neq; minus arduo, quamplurimis prodeſſem,humaniq; corporis fabricæ
non decem,aut duodecim (uti obiter ſpectãti apparet) ſed aliquot mille diuer
ſis partibus extructæ hiſtoriã, quamueriſsimè & abſolutiſsimè pertractarem,
ac intelligendis huius doctrinæ Galeni libris, inter cætera ipſius monumenta,
præceptoris operã maximè requirẽtibus,non ſpernendam frugem medicinæ
candidatis adferrem. At interim non me latet,quàm conatus iſte,meæ ætatis,
qua

qua uigeſimum octauum annum nondum exceſsi,occaſione,parum autorita tis habebit,ac quãminimè ob crebrã non uerorum Galeni dogmatũ indicatio nem,ab illorũ morſibus erit tutus,qui, perinde ac nos in Italicis ſcholis, Anato men ſedulò non ſunt aggreſsi, quosq; iam ſenes inuidia ob iuuenũ rectè inuen ta tabeſcẽtes,pudebit cum cęteris Galenũ ſubſecutis,hactenus cęcutiuiſſe,eaq; quę modò proponimus, etſi magnũ ſibi in arte nomen arrogent,non animad uertiſſe,niſi magno alicuius numinis patrocinio ex more commendatus,in lu cem auſpicatò prodeat. Verùm quia maiori nullo,quàm diui Caroli,inuictiſs. maximiq; Imperatoris,nunquã intermorituro nomine tutius muniri,ſplendi diusq; ornari poteſt, tuam Maieſtatẽ obſecrò, ut iuuenilẽ hoc meũ ſtudiũ,mul tis rationib.cauſisq; ſibi obnoxiũ,ſub ipſius ductu, ſplendore, ac patrocinio, in hominũ manibus tantiſper uerſari ſinat, donec per rerũ uſum, ac quod ætate creſcit iudiciũ,eruditionemq;, hũc laborẽ ſummo optimoq; Principi dignum reddã, aut aliud non reijciẽdum alius ex arte noſtra deprompti argumenti mu nus offerã. Quamuis augurer, ex uniuerſa Apollinea diſciplina, adeoq; tota naturali philoſophia,nihil tuę Maieſt.gratius acceptius'ue procudi poſſe,hiſtoria, qua corpus & animũ,ac præterea diuinũ quoddã numen ex utriuſq; ſymphonia,& noſmetipſos deniq;(quod uerè hominis eſt)cognoſcimus. Atq; ut id pluribus colligo argumẽtis, ita inde in primis cõijcio,quòd in illa librorũ frequentia, quę felicis memorię Maximiliano Rom.maximo Imperatori,auo tuo,cõſe crati fuere,nullus prǫſentis negocij libello unquã gratior extiterit. Neq; unquã obliuiſcar,qua uoluptate tabulas meas Anatomicas inſpexeris,quamq; curioſe de ſingulis percũctatus ſis,quas pater meus Andreas, Maieſt.T. à pharmacis pri marius iuxtà ac fideliſsimus,aliquando intuendas obtulit. Vt nunc prætereaꝫ incredibilem illũ,ut in omnes diſciplinas, ita etiã multo maximè in mathematicas,& pręſertim eius quæ mundi aſtrorumq; ſcientiã pertractat,amorem,& in tãto heroe admirabilẽ eius peritiam. Adeò,ut haud fieri queat,quin ut mun di ſcientia unicè teneris,ita etiam aliquãdo omnium creaturarũ abſolutiſsimę fabricatione expendenda delecteris, & immortalis animæ diuerſorio inſtrumentoq; cõſiderando uoluptatẽ capias: quod quia permultis nominibus mun do egregiè correſpõdet, ueteribus haud ab re paruus mundus nuncupabatur. Cæterùm, uti modò homini digniſsimã ſui corporis ſtructuræ cognitionem, per ſe longè cõmendatiſsimam,& cui tãtopere uel Romę ſummos uiros, tum rebus,tum diſciplinis philoſophicis per omnia præcipuos,operam impendere iuuit,minimè hic prædicandã ſtatui: ita quoq; Magni illius Alexandri,qui non niſi ab Apelle pingi, à Lyſippo in ære duci, & à Pyrgotele ſculpi uoluit, probè memor, multo minus hic laudum tuarum aliquid recenſendũ duxi, ne ieiuna & parum exercitata oratione,illis pro luce tenebras offundã. præſertim quum prorſus improbandus ſit,nimium receptus in Præfationibus ritus,quo abſque omni delectu,& ferè præter meritum,ueluti ex typo & formula quapiam, uilis alicuius præmioli gratia, omnibus aſcribi ſolẽt, ſuſpicienda doctrina,ſingularis prudentia,mira manſuetudo,acre iudicium,indefeſſa liberalitas,erga literatos & ſtudia mirus amor,in rebus agẽdis matura celeritas,omnisq; adeò uirtutum chorus,quo tuam maieſtatem non minus quàm dignitate,ac felicitate, rerumq; geſtarum triumphis uniuerſos mortales anteire, nullus non (quamuis hic à me non dicatur) perſpectiſsimum habet. unde etiam ſummi numinis loco adhuc uiuus coleris: quod ut Dij ſtudijs & toti orbi non inuideant,ſed diu tiſsimè mortalibus incolume,perpetuoq; felix ſeruent ac tueantur,precor. Patauij. Calend. Auguſti, Anno poſt natum Chriſtum M. D. XLII.

IO. OPORINVS LECTORI.

Quoniam Epiſtola, quam unà cum Tabulis, ad hoſce de Humani corporis fabrica libros & ipſorum Epitomen paratis, ab Andrea Veſalio ex Italia miſſam accepimus, pleraq; continere nobis uiſa eſt, quorum alioquin Lectorem initiò admonendum putaſſemus, quæq; Typographis, præcipuè ita parui Principum decreta pendentibus, & ad ea quæ in rei literariæ uſum euulgantur deprauanda natis, ſignificanda uidebantur: operæprecium duximus, illam ita quoque, uti ad nos miſſa eſt, candidis Lectoribus communicare.

IOANNI OPORINO, GRAECARUM LITERARUM APVD BASILIENSES PROFESSORI, *amico chariſſimo ſuo.*

S. *ACCIPIES propediem, mi Oporine, per Mediolanenſes mercatores Danonos, tabulas ad meos de Humani corporis fabrica libros, & eorundem Epitomen ſculptas. Utinam tam integrè ac tutò Baſileam perferantur, atq; ſedulò cum ſculptore, & Nicolao Stopio, in humanioribus ſtudijs apprimè uerſato iuuene, eas compoſui: ne aliqua ex parte atterantur, aliud'ue incommodum ipſis uectura inferat. Inter tabularum ſeriem exemplar fruſtatim repoſuimus, ſimul cum impreſſo ſingularum figurarum typo, cui quo quæq; loco reponenda ueniat, aſſcripſi: ne fortè illarum ordo ac diſpoſitio tibi tuis'ue operis negocium faceſſeret, figuræq; non ordinatim imprimerentur. In exemplari promptè diſcernes, ubi genus characterum ſit immutandum. quandoquidem ſcripturæ partem, quæ organorum hiſtoriam cōplectitur, continuoq; orationis contextu ſingulis capitibus abſoluitur, lineis ab ea diſtinxi, quæ ad characterum qui in tabulis ſculpti occurrunt, explicationem iuuat: ob idq; figurarum & earundem characterum Index appellatur. In continua orationis ſerie, nuſquam figuris indicandis interrupta, literulas expendes, quas in officinis ſuperlineares nuncupatis: quæ illis reſpondent annotationibus, quas interiori margini non tanta induſtria, quanto labore & tædio, adhibui, ut lectori uelut ſcriptorum eſſent commentarius, exprimens in qua'nam potiſſimum figura pars, cuius mentio incidit, ſpectari poſſit: uti annotationes in exteriori margine obuiæ, eorum quæ enarrantur ſeriem & argumentum quodāmodo proponunt. In interioribus, ne eſſem prolixior, eam rationem obſeruaui, ut quotieſcunq; figura indicatur, quæ capiti, ubi annotatio ſpectatur, præfixa eſt, nullum capitis numerum indicem: quem alioquin appono, ſi figura alteri præponatur capiti. Rurſus, ſi figura in libro ubi annotatio occurrit, inueniatur, libri numerum figuræ haud ſubijcio. Quamobrem uerò figuras hoc illo'ue loco collocandas duxerim, in librorum titulis, & characterū ferè indicibus explicatum reperies. Notarum enim, quibus partes in delineatione quapiam inſigniendæ fuerunt, loco, characteres, quorum in officinis perpetuò uſus eſt, in tabulis ſculpſimus: primùm ferè à maiuſculis, & dein alijs Latinorum orſi: inſuper Græcorum minoribus, mox ab eorundem grandioribus, qui Latinis non ſunt familiares. Quum uerò hi omnes non ſufficerēt, numerorum typos aſſumpſimus, & ſi quæ alia notula in communibus typis occurrebat. In horum indicum deſcriptione obſeruatum eſt, ut indicans, unamq; priuatam explicationem habens character, in margine liber collocetur: ſi uerò peculiarem non habeat indicem, ac ueluti cum alio charactere exprimatur, ipſi punctū in margine ſubieci, ut unà cum cæteris lectori in ſerie obuius fieret. Verùm nunc ijs quibus poſſum modis hortor, & rogo pariter, ut omnia quàm nitidiſſimè & ocyus excudantur: utq; in meis conatibus expectationi, quam omnes de tua Officina, nunc primùm magno ſtudioſorum commodo, feliciq; Muſarum omine inſtituta conceperunt, ſatisfacias. Præcipuum ſtudium in tabularum impreſſione erit impendendū, quòd non uulgariter ac ſcholaſticè, uelutq; ſimplicibus duntaxat lineis ſint expreſſæ: nuſquam picturæ ratione (ſi interdum locum, quo res delineatæ ſuffulcirētur, excipias) neglecta. Et quanquam hic iudicio ualeas, nihilq; non de tua induſtria & ſedulitate mihi pollicear, hoc unum percuperem, ut inter excudendū id exemplar quàm proximè imitareris, quod à ſculptore ſpeciminis ſui loco impreſſum, unà cum ligneis formis recluſum inuenies. ita enim nullus character, quantumuis etiam in umbra reconditus, oculatum ſedulumq; lectorem latitabit. & quod in hac pictura longè eſt artificioſiſſimū, mihiq; ſpectatu perquàm iucundum, linearum in quibuſdam partibus craſſities ſimul cum eleganti umbrarum obſuſcatione apparebit. Verùm non eſt quòd hæc tibi præſcribam, quum in papyri læuitate & denſitate, ac in primis in ueſtrarum operarum diligentia poſitum ſit, ut ſingula nitidiſſimè ex tua Officina omnibus proponantur, multisq; fiant communia. Dabo operam, ut non ita multo pòſt ad uos proficiſcar, & ſi non toto impreſſionis tempore, ſaltem aliquādiu Baſileæ commorer, mecum formulam decreti Senatus Veneti allaturus, quo cauetur, ne quis tabularū aliquam abſq; meo conſenſu imprimat, aut quauis ratione meorum ſcriptorum quicquam imitetur. Cæſaris, quantumuis tu generale in omnes libros, quos primus imprimis, habeas, mater mea ad te Bruxella mittet. dudum enim mihi impetratum*

ANDREAE VESALII
DE CORPORIS HVMANI FABRICA LIBER PRIMVS, IIS QVAE VNIVERSVM CORPVS ſuſtinent ac ſuffulciunt, quibusq; omnia ſtabiliuntur & adnaſcuntur, dedicatus.

QVID OS, QVIS'QVE OSSIVM VSVS & differentia. Caput I.

QVIA primum hoc Caput omnibus pariter oſsibus eſt commune, ipſi nulla illorum præponitur delinea-
tio, neq; etiam hac ratione ullam ſibi uendicat peculiarem. niſi quis fortè omnes figuras arbitraretur hic præfi-
gendas, quæ ſingulorum oſsium Capitibus neceſſariò adhibebuntur, quibusq; uniuerſus & integer oſsium con-
textus, cum uarijs eorundem nominibus, ad primi huius libri calcem exprimetur. Verùm omnes huc repone-
re, uel ideo parum conduceret, quòd tunc eædem ſibiq; ſimiles figuræ paſsim eſſent obuiæ, ac præter modum pa-
ginas occuparent: quodq; ſtatim initio de Lectoris in totius operis leuiter ſpectandis imaginibus, totoq; adeò libro
rum & capitũ ordine curſim ante ſeriam lectionẽ expendendo, induſtria & ſtudio nimiũ diffidere uideremur.

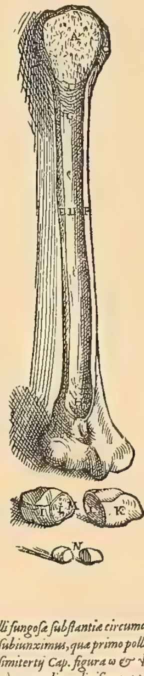
OS CAETERARVM hominis partium — *Oſsis natura.*
maximè eſt terreum, ac proinde aridiſsi-
mum & duriſsimum. Eius enim tempera-
menti ſummus rerum opifex Deus ſubſtan — *Oſsium uſus.*
tiam meritò efformauit, corpori uniuerſo
fundamẽti inſtar ſubijciendam. Nam quod
parietes & trabes in domibus, & in tento-
rijs pali, & in nauibus carinæ ſimul cum co
ſtis præſtant, id in hominis fabrica oſsium
præbet ſubſtantia. Oſsium ſiquidem alia ro — *Oſsiũ differentia ab uſu.*
boris nomine tanquã corporis fulcra pro-
creantur: è quorum numero ſunt tibiarum
& femorum oſſa, & dorſi uertebræ, ac omnis ferè oſsium contextus. Alia, præ-
terquam quòd ſuſtinent, reliquis etiam partibus ueluti propugnacula, tutiſsi-
miq; ualli & muri à Natura obijciuntur: quemadmodũ caluaria, uertebrarum
ſpinæ, & tranſuerſi earundẽ proceſſus, pectoris os, coſtæ. Alia tendinibus præ-
cipua ſui parte innata, quorundam oſsium articulis prælocantur, tendinũ ro-
bori eleganter ſuccurrentia, laxoq; articulorum motui quodammodo præfe-
[...] utraq; fi. — cta. Hac etenim occaſione,[a] patella in genu occurrit, ipſaq; pariter[b] oſsicula ſe-
[...]ca. 32. & mu — ſamo ſemini à diſſectionum peritis aſsimilata ſecundo pollicis manus interno
[...]ſcul. tab. k. — dio, & quatuor reliquorum digitorum primis internodijs, & primis etiam in-
[...] 1. fig. ca. — ternodijs quinq; digitorũ pedis, apponuntur. Dentes porrò incidendis & con-
[...]5 T, V, X. — fringendis & atterendis moliendisq; cibis priuatim cõducunt, perinde ac duo
[...] fig. cap. 28. — auditus inſtrumenti[c] oſsicula peculiari uſu, audiendi officio famulãtur. Verùm
[...] fig 2. ca. 33. ψ, ω. — cuiuſq; oſsis primarium munus, Capita quibus ſingula oſſa ſumus deſcripturi,
[...]c fig. cap. 8 — fuſius oſtendent, quandoquidem in præſentia abundè ſit, generatim illorum
uſum recenſere: quo (ut ſemel dicam) oſſa fulcrorum modo uniuerſam cor-
poris molem ſuſtentant, & ijs omnia adnaſcuntur & firmantur, & ab ijſdem
ſuſpenduntur, adeò ſanè ut ex oſsium uſu aut officio, non alia quàm modò ferè
diximus, deſumi poſsit illorũ differentia. In magnitudine uerò oſſa uariant, — *Differentia à magnitudine, & forma.*
quòd nonnulla quidem ſint grandia, ut femur, tibiæ os, humerus, & oſſa ſacri
oſsis lateribus utrinq; connexa: nonnulla autẽ parua exiſtant, ut brachialis oſſa,
dentes, & oſsicula quæ ſeſamo comparantur. Alia rurſus ampla ſunt, ut oſſa ſa-

 cri oſsis

cri oſsis lateribus coarctata,ſcapulę,ſacrum os,uerticis oſſa,frontis & occipitij. Alia anguſta & gracilia & lõga,ut fibula,radius,ulna,& coſtæ. Porrò ſatius erit omnes differentias, quas à forma petere integrũ eſſet (cum innumeræ occurrant)ad priuatas oſsium deſcriptiones reſeruare. Arduum quippe eſſet,oſsibus nondum enarratis aſſequi,quæ´nam horũ ſint aſpera : ut ea quæ lapidea in caluariæ baſi uocabimus,quòd præruptæ rupi ſimilia uideantur. item quæ læuia ſint,ut uerticis oſſa,frontis os,pectoris os. deinde quæ triangulum referant, ut ſcapulæ:& quadrangulum,ut uerticis oſſa:& quæ cunei ſpeciem obtineant,ut ſeptimum in capite enumerandum os : & quæ cribri ac ſpongiæ, ut octauum capitis os : & quæ iugis aſsimilentur, ut ea quæ iugalia uocantur : & quæ ſ noſtrum imitentur,ut clauiculæ : & quæ enſis effigiem oſtendant,ut pectoris os: inſuper quæ *v* referant,ut linguæ radici impoſitum os : & quæ radij quo latiores cordulę texuntur,figuram exprimant,ut cubiti os,radij nomine donatum: & quæ cubo teſſeræq́; & grandini comparemus, ut pedis os, à cubi forma nomen obtinens : & quæ cymbæ ſeu ſcaphæ modo caua exiſtant, ut pedis os, cui cymbę imago nomẽ dedit : & quæ molę,ſcuto,& patellę ſimilia dicantur, ut os genu articulo præpoſitũ: ad hæc quæ totius Italiæ circunſcriptionem quodãmodo proponant, ut femur:& quæ fibulam repræſentent,ut tenuius in tibia os,fibula appellatum : & quæ coccygis, ſeu cuculi auis roſtro comparentur,ut ſacro oſsi ſuppoſitum os, quod coccyx nuncupatur : dein quę incudis, uel molaris dentis effigiem leuiter repræſentent, ut minus organi auditus oſsiculum : & quæ malleum, ut grandius eiuſdem organi oſsiculum : præterea quæ à uerticuli forma nomen ſortiantur,ut dorſi uertebræ:& quę clauo correſpõdeant, ut dentes:& quæ mediam maiuſculæ piſæ,ſeu ciceris formam præſeferant,ut duo pedis oſsicula, primo pollicis internodio ſuppoſita : eiúſque generis oſsium, quæ forma inuicem uariãt,permulta,non ita obiter ab illo, cui oſſa adhuc incognita ſunt,intelligerẽtur. Atq; hac etiam ratione, quæ in oſsibus proceſſuũ, appendicum , capitum, ſuperciliorum,ſinuum,& tuberculorum occurrunt imagines,in præſenti neutiquam recẽſendæ ueniunt: quemadmodum neq; aliqua quæ ex hiſce ſumi poſsit oſsium differentia,quum quid proceſſus, appendix, eiuſq; ordinis reliqua ſint, hactenus non expreſſerim, iſta ſecundo ab hoc Capite pertractaturus. Ac proinde etiam differẽtiæ ab oſsium commiſſu-

Differentia ab appendicibus, proceßibus, capitibus, &c.

Quoniam quæ hic traditur oßium differentia in figuris, Capitibus ſingulis, quibus priuatim os aliquod deſcribitur, præpoſitis, & non fracta oſſa oſtendentibus, ita ut reliqua quæ hoc Capite pertractantur, non eſt obuia, hîc appinximus humeri ſecundum longitudinem diſſecti alteram partem, quæ ipſius capite, quod ſcapulæ articulatur, cauernulas pumicis modo efformatas, & A inſignitas commonſtrat: quemadmodum & ſquamam illis cauernulis obductam, & B notatam. C autẽ inſcribitur portio exterioris ſuperficiei iſtius oßis, hic conſpicua, & dictæ ſquamæ cõtermina. Inſuper D ſinum commonſtrat ampliter cauũ, qui ſolidißima craſſaq́; oßis parte E ac F indicata circundatus, ſecundum humeri longitudinem exporrigitur. Ad ſinus uerò ſummum, ubi G reponitur, & imum ubi H uiſitur, oſſeæ occurrunt lineæ, medullam hoc ſinu contentam intexentes. Cæterum ſub humero os cymbam referens, ac undecima figura trigeſimi tertij Capitis exprimendum, hic uerò per medium diſſectum, & I & K inſignitum delineauimus, ut oßis appareret ſubſtantia pumicis inſtar conſtructa. Ac utrunq; quidem L, cauernoſam fungoſam'ue huius oßis notat ſubſtantiam. M uerò, ſquamam, quæ oßis conſtituit ſuperficiem, & undiq; illi fungoſæ ſubſtantiæ circumducitur. Præterea huic oßi unum oßiculorum ſubiunximus, quæ primo pollicis pedis internodio coarctata, in ſecunda trigeſimi tertij Cap. figura ω & ⅟ oſtendentur. Atq; hoc ideo, N notatum, integrè per medium diuiſimus, ut aliquod os impenſe ſolidum, & cauernulis penè deſtitutum, in conſpectum quouis pacto ueniret.



Ab oſsiũ commiſſuris.

commiſſurarum ſpeciebus petitæ, niſi commiſſuris accuratè explicatis, obuiæ eſſe non queunt. Quòd autem quamplurimæ ſint, & cognitu non admodum faciles, quartum Caput atteſtabitur. Item differentias quæ à cartilagine depen-

A cartilagine.

dere poſſunt, nondum natura cartilaginis expoſita, haud promptè quiuis aſſequeretur. Incognita enim cartilagine, intellectu difficile eſt, quæ'nam oſſa cartilagine prorſus deſtituantur, ut uerticis oſſa: quæ illa undiq; ferè, ut quædã brachialis oſſa, aut aliqua tantum ex parte, ut femur, incruſtentur: quæ item in cartilaginem degenerent, ut naſi oſſa, coſtæ, pectoris os.

Ab oſsiũ ſubſtantia & conſtitutione.

His igitur differentijs in ſuum locum aſſeruatis, eas quæ à ſubſtantia & oſsium conſtitutione colliguntur, ſermoni hîc adijciamus. Sunt enim quædam oſſa planè ſolida, neq; quouis pacto effracta, interius cauernulis ſinibus'ue obſita uidentur: ut, præter cætera, duo naſi oſſa, & quod in oculorum ſede minimum, ac ſuperioris maxillæ oſsium ſecundum numerabitur: & ea quæ ſeſamo ſemini cõparantur: & duo oſsicula auditus organo propria. quæ omnia, niſi tẽporis ſucceſſu impenſè reſiccata, nullam omnino cauitatem intus oſtendunt. Nonnulla uerò exterius, quaſi continua cruſta aut lamina obducerentur, ſolida apparent, ſed effracta. quædam paruis tantum ſinibus cauernuliſq; compactiſsimæ ſpongiæ, uel læuiſsimi pumicis foramina quamproximè referentibus, intus oppleta cernuntur, quandam exiccati fungi ſpeciem exprimentia: ut in minorum oſsium numero, brachialis oſſa, & tarſi oſſa: in maiorum autem, ſacrum os, uertebrarum corpora, pectoris os, calcis os, talus, deinde & uerticis oſſa. quædam uerò præter has cauernulas, nulla ſerie aut numero poſitas, amplum aliquem & inſigniter cauum oſtendunt ſinum, qui ſolidiſsima ualidiſsimaq; oſsis ſubſtantia circundatus, in extremis angulis, oſſeis ueluti lineis interſtinguitur. Hunc ſinum ſingula oſſa, quibus obtigit, unicum ferè adipiſcuntur. Sunt autem huius claſsis inter minora oſſa, pedij, poſtbrachialis, & digitorũ oſſa: atq; ex his potiſsimum

In 1. de vſu partium, & 2. lib. Commentar. in Hippocr. lib. de Fracturis.

primæ & ſecundę digitorum acies, quantumuis ſecus Galeno Anatomes profeſſorum pręcipuo uiſum ſit, oſſa digitorum ſolida conſtituenti. Grandiora uerò oſſa eiuſmodi ſinu donata, ſunt, femur, tibiæ os, humerus, maxilla inferior, quartum ſuperioris maxillæ os, frontis os, temporum oſſa, & plerunq; ipſum cuneiforme os. Dentes autem, qui omnium oſsium facilè ſunt duriſsimi, huius generis ſinum quoq; obtinent: ſed interim dictis nuper cauernulis, & pumicis modo efformatis foraminulis, prorſus deſtituũtur. Maiores iſti ſinus, & illa pumici ac fungo non abſimilis conſtructio, oſsibus contigerunt, cùm quò motus nomine, quum neceſſariò magni alicuius uſus occaſione craſſa, aut alioquin grandia eſſe debuerunt, leuiora redderẽtur: tum ut medullam proprium ipſorum nutrimentum illis continerent, aut priuatim aerem, aliquam'ue peculiarem materiam (ut frontis os, & temporum oſſa) præter medullam, amplecterentur.

Qua oſsiũ parte medulla reponatur.

Neq; ſolum in maioribus ijs oſsium ſinibus, ut quiſpiam fortè arbitraretur, medulla reponitur: uerùm illæ etiam ſpongię modo extructæ cauernulæ, non minus quàm inſigniores illi ſinus, medulla infarciuntur.

Ab oſsium foraminibus.

Pręter cauernulas & ſinus, quibus oſſa intus ſcatent, quædam etiam amplis foraminibus ſunt peruia: ut occipitis os, & uertebræ, quà dorſalem tranſmittunt medullam. pubis quoq; oſſa, quò põdere minus grauent, cæteris omnibus grandius foramen obtinent. Alia autem paruis perforantur foraminibus, ut pleraq; capitis & maxillarum oſſa, uenis, neruis, arterijs uiam præbẽtia: & os quod inter capitis oſſa octauum numerabitur, odorum gratia tenuibus foraminulis cribri, aut ut quibuſdam placuit, ſpongiæ modo perforatũ cernitur. Alia exterius ac in ſuperficie nullum quod ſenſu dignoſcitur, foramen commõſtrant: ut brachialis oſſa,

& dentes, & digitorúm oſsium permulta. Non paucis autem oſsibus foramimula obtingunt, quæ exterius ac in ſuperficie ſunt conſpicua: non tamen uniuerſum os penetrant, ſed tantũ uenis & arterijs craſsiora oſſa ſubeuntibus pręparantũr. Eiuſmodi foramina in calcis oſſe, & talo, & craſsioribus ſacri oſsis ſedibus, & in grandium uertebrarum corporibus paſsim occurrunt: quòd uidelicet hęc corpulentiora ſint, quàm ut à uaſis ipſorum ſuperficiem tantum perreptantibus, alimentum commodè poſsint aſſumere.

A ſenſu. Ab oſsium ſenſu leuis admodum pendet differẽtia. Solos enim dentes ſenſu præditos, reliqua autem oſſa illo deſtituta arbitramur: quamuis non nimium temerè oſsibus omnem ſentiendi uim adimere cõueniat, quum in crebris quas manu obimus curationibus, interdum oſſa dolore affici, etiam præſtantiſsimi medici affirment: non ignorantes interim membranam quandam oſsibus circumduci, quam ob id Gręci περιόστεον (ac ſi circumoſſalem diceres) uocarunt, cuius gratia alijs oſſa (ſi quid modò ſentiunt) ſenſu pollere uiſum fuit.

Ab occultatione. Pręterea & ſoli dentes tota ſede qua extra gingiuas prominent, nudi ſunt: reliquis interim oſsibus omni ex parte tectis, & ante ſectionem latitantibus.

A membrana oſſa circumcingente. Ad hæc, dentes ubi prominent, communi membrana oſſa inuoluente deſtituuntur, ut & caluariæ interior ſuperficies, quà cerebrum continetur, quam dura cerebrum induens membrana proximè ſuccingit: quum alioquin cæteris oſsibus dicta prius membrana undiq; circumducatur, ſi eas ſedes exceperis, quibus oſſa uel articulantur inuicem, uel alioquin mutuò conſtruuntur.

QVID CARTILAGO, ET QVIS IPSIVS uſus & differentia. Cap. II.

QVVM & præſens quoq; Caput omnibus ſimul cartilaginibus commune ſit, nullas quibus illæ delineantur figuras (quia ſcilicet omnes alioquin hic adhibendæ erant) ipſi præpoſuimus, earum imagines ad ſingula quibus priuatim deſcribuntur Capita aſſeruantes.

Cartilaginis natura. CARTILAGO oſſe mollior eſt: terreſtris tamen, ac duriſsima partium corporis ſecundùm os particula, prorſus ſolida, & nullis foraminibus cauernuliſq; oſsium modo intus oppleta, & medullæ ac ſenſus ferè expers.

Vſus communi oſsium uſui reſpondens. Huius uſus perquàm uarius eſt. Primùm namque idem præſtat quod oſſa, quum uelut fulcrum quoddam ſit, cui proximæ partes adnaſcantur & adſtabiliantur.[a] Cartilagines enim, quibus larynx conſtat, oſsium munere eleganter funguntur. quippe ipſis quidam implantantur muſculi, ac nonnulli ab illis enaſcuntur. Inſuper laryngem perinde effingunt, atq; ruſticorũ domus ex trabibus confectas cernimus, priuſquam ſtramina, tegulæ, & lutum illis adhibentur. Neq; ſanè hominum oſſa & cartilagines carne nudatas, ac poſtmodum unà contextas, propius cuipiam imagini aſsimilaueris, quàm tuguriorum fabricæ iamprimùm erectæ, & nondum ramis aut terra ornatæ. Pari quoq; ratione cartilagines aliæ oſsiũ uicem obeunt, quæ inibi reponuntur, ubi nullo locato oſſe, muſculi ſuam inſertionẽ tentant: quod palpebris euenit. In harum enim extremis[b] oblongæ conſiſtunt cartilagines, in quas[c] muſculi palpebras mouentes inſeruntur. Ad hæc, naſi alæ[d] cartilaginibus efformantur, quæ muſculorũ inſertionem perinde ac oſſa excipientes, unà cum[e] alijs cartilaginibus à naſi[f] oſsibus prognatis, apicem naſi eleganter oſsium ritu ſuffulciunt, eriguntq;. Præterea coſtarum oſſa in cartilagines[g] finiunt, ſuffulciendi munere illis oſsibus reſpondentes: uerùm ex abundanti cartilaginibus oſsium uicem hac in parte ſubeuntibus, peculiaris uſus, ob mollio-

rem,

a figur. ca. 38. & fig. ca. 21. lib. 2.
b fi. ca. 35.
c fig. cap. 10. lib. 2.
d 4. muſc. tab. L.
e 4. muſc. tab. K.
f 1. fig. 9. cap. Ξ, Ξ.
g 1, 3. fig. cap. 19. A in B.

rem,magisq; ſequacem,quàm oſsibus obtigit, temperiem, accedit, quo quàm *Cartilaginem*
efformant cauitatem,promptius dilatari & conſtringi patiuntur, quàm ſi rigi *oſſe ſequacio-*
dæ,oſsisq; modo duræ eſſent. Atq; ita huius etiam uſus occaſione,aſperæ arte- *rem eſſe.*
h 14,15 fi. cap.38 riæ[h] cartilagines C noſtri imaginē exprimentes, in hoc ab oſsibus diſcrepant,
quòd præter id quòd bellè ſuſtinent,citra uarium articulorum contextum,ſe-
cus quàm oſſa comprimi diſtendiq; poſſunt. Adde & alium cartilaginis uſum *Cartilaginis*
neutiquam infimum,quo hæc oſsibus occaſionem præbet, ut in continuis fre *uſus in articu-*
quentibusq; motibus attritu minus uitientur. Oſsium namq; cōmiſſuræ mo- *lis.*
tus gratia extructæ, propter oſsium ſiccitatem ex mutuo contactu, leui opera
rumperentur, niſi oſſa, tota ſede qua ſe inuicem contingunt, articulumq; for-
mant, cartilagine quadam ueluti cruſta ſeorſim obducerentur, & hæc cartila-
go ſuo in duritie mollitieq; temperamento oſsium impetui reſiſteret, & unà
incidentis uim cedēdo leuiter exolueret.Neq; ſolum cartilago in oſsium affri-
ctu, quo minus mutuo contactu atterantur, commoda eſt: at ita læuis planaq;
uiſitur,ut promptiſsimè oſsis caput in ſuo ſinu uoluatur, nullaq; aſperitas mo-
tus promptitudinē impediat: accedente huc uiſcido lubricoq; humore, & ue-
luti ſmegmate quopiam, quo rotulas & cardines,ut ad reflectendum reddan-
tur aptiores,oblinimus. Quinetiam ſagax rerum Opifex adeò præſtantem car
tilaginis uſum in articulis fore cognouit, ut non ſolum ad eum quem diximus
modum, oſſa in mutuo contactu cartilagine læui & lubrica incruſtauerit, ue-
rùm in nonnullis articulis priuatorum quorundam motuum gratia, tertiam *Tertia in arti-*
inſuper quandam adhibuerit,quæ neutrius oſsis cartilagini,ſed tantum mem- *culis quibuſdā*
braneis articuli ligamentis orbiculatim connaſcitur,& ueluti cartilaginū oſsi- *cartilago.*
bus obductarum quoddam interſtitium efficitur,utrinq;,quà inter alias carti-
lagines conſiſtit, læue, & lubricū,& multo illis cartilaginibus, quæ oſsibus ob-
naſcuntur (quo promptius comprimatur,aſſurgatq; iterum) mollius. Huiuſ-
i fig.capiti modi[i] cartilaginem inferioris maxillæ ad temporum oſſa articulos intercede-
10 inſerta. re, ſuo loco audies: deinde[k] aliam pectoris oſsis cum clauicula articulum,[l] &
k 4 fig.ca. 22 S. nexum clauiculæ cum ſuperiori ſcapulæ proceſſu,[m] & ulnæ cum brachiali,[n] &
l 4.fig ca. 22 R. tibiæ oſsis cum femore: in quo articulo huius generis cartilagines, ſinus, qui-
m 1,2,3 fi. bus femoris capita excipiuntur, magna Naturæ prouidentia peculiariter au-
cap.24 T. gent. Huiuſmodi itaq; uſum cartilago in articulis ſuppeditat. ad quem rurſus *Cartilago gluti-*
n 8 fi.ca.31 accedit,quòd in pleriſq; oſsium commiſſuris non ad motum inſtitutis,cartila *nis uice ſubiens.*
o in inte- go quaſi glutinis uice interuenit:[o] quemadmodū in pubis oſsium commiſſu-
gris oßium figuris 5. ra fieri animaduertimus,[p] & pueris,in appēdicis cum reliquo oſſe coalitu. Por
p fi.ca.40. rò de conglutinantis cartilaginis natura,ubi oſsium commiſſurarum differen
lib. 2. cha- tias perſequemur, denuò agendum erit: uti & cartilaginis ſpecies, quam liga- *Ligamētorum*
racter 2, 5. menta cartilaginoſa aliquando efformare docebimus, in ligamentorum enar *ſubſtantiam in*
q eiuſdem ratione pertractabitur. Sunt autem eius generis in corporum uertebrarum[q] *grediens carti-*
fig.char.3. contextu,[r] in coxēdicis articulo,[s] & in genu. Cartilagines inſuper quædam in *lago.* *Cartilagines*
r 2 fig.ca. hoc fabricantur,ut quippiam in ipſis quod cōtinuò erectum eſſe oportuit,fir- *aliquid conti-*
40.lib.2.P metur. Cuius generis palpebrarū ſunt cartilagines,quæ cilia ſeu palpebrarum *nuò erigentes.*
s fig.cap.1. lib.2.X. pilos erectos ſuſtinent: præterea nudæ prominentesq; corporis particulæ, & *Extātibus par*
oſsium fines alteri oſsi non commiſsi, cartilagine adaugentur,ut tali conſtent *ticulis adnatæ*
ſubſtantia, qualis neq; frangi propter mollitiē, neq; rumpi propter ſiccitatem *cartilagines.*
queat. Quòd autem cartilago non minus quàm ungues ea formetur ſubſtan-
tia,uel pueri nos docent,qui maiuſculam cartilaginei piſcis,aut uituli cartilagi
nem nacti,eam in globulum ſcindunt,ac ut ualidiſsimè frequentiſsimeq; reſi-
liat, lapidi cuipiam inijciunt. Is enim reſultus liquidò cartilaginis temperiem

b 3 ita

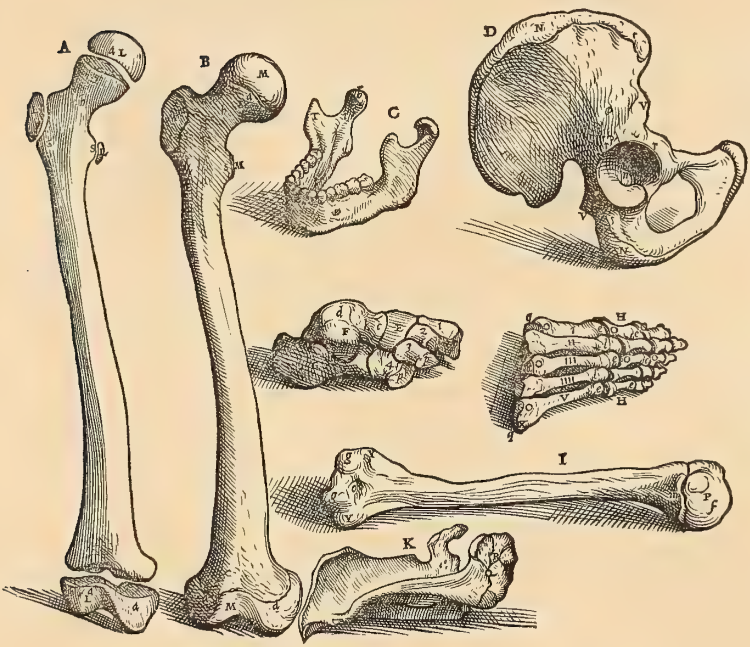
ita arguit,ac quum cæſim punctimq́; cartilago ſuperficietenus cultro petitur, & ab illo dein reſilit.In cartilaginum,quæ nudis partibus contigerunt,numero,obſeruabis naſi cartilagines,[t] eam quæ in mucronem gladij modo à pectoris oſsis fine exacuitur,ſpuriarũ coſtarum[u] cartilagines,&[x] eam quæ oſsis coccygis termino adnaſcitur: & auris cartilaginem,quæ tenuis mollisq́; eſt,ac cute obducta,auris corpus oſsis inſtar pulchrè ſuffulcit. Cæterum iſti cartilaginum inter ſe uariantes uſus, earundem quoq; differentias èxplicant, adeò ut nunc neq; has,neq; cartilaginum formas,prolixius enarrare conueniat,præſertim quum ſingulæ cartilagines perinde ac oſſa à nobis priuatim ueniant deſcribendæ.Quamuis fortè aliquis hic adhuc additum uelit,in minoribus natu cartilagines molles eſſe: in ſenioribus uerò ita ſubinde indurari, ut fragilis ac friabilis oſsis naturam referant. quod potiſsimum laryngis accidit cartilaginibus,& illis quas ſuperiores coſtę educunt.Hæ enim temporis ſucceſſu,idq́; maximè in brutis, oſſeæ fiunt, exterius duntaxat cartilagine ueluti mẽbrana quapiam obcinctę, quæ ab oſſea illa cartilaginis ſubſtantia per elixationem leui negotio abſcedit & diuellitur.

Cartilaginum differentia.

t 1.fig.cap. 19.k
u 1.fig.ca. 19. F,F
x 2,3.fi.ca. 18.c.

NOMINA, QVIBVS OSSIVM CARTILAGInumq́; partes, ſedes'ue appellantur. Cap. III.

TERTII CAPITIS FIGURA.



TERTII

TERTII CAPITIS FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum index.

PROPOSITA modo figura, aliquot oſſa in hoc tantum delineantur, ut oſſium partes & ſedes, quarum nomina hoc Capite perſequar, in nonnullis ſaltem oſſibus exprimantur. Cuiuſmodi uerò hic occurrant oſſa, characterum index docebit.

A *Dextrum femur, cuius appendices ſua ſede dimouimus, ac ueluti quodā interſtitio à reliquo oſſe diſiunximus.*

B *Dextrum femur, cui appendices ſuis ſedibus adhuc commiſſæ hærent.*

C *Maxilla inferior, unà cum humiliori dentium ſerie.*

D *Hic os dextro ſacri oſſis lateri coarticulatum, externa ſede exprimitur.* os coxae

1.2.3.4. E. F. G. H. I, II, III, &c. H H. *Sub iam commemorato oſſe, & inferiori maxilla, pedis dextri oſſa ita uidentur, ut quatuor tarſi oſſa, characteribus 1.2.3.4 inſignita, cum oſſe cymbæ non abſimili, ac E indicato, & talo F inſcripto, & calcis oſſe G ſignificato, à quinq; pedij oſſibus I, II, III, IIII, V notatis, & digitorum oſſibus H & H oſtenſis, adeò remoueantur, ut ſedes quæ pedij oſſa tarſi oſſibus committuntur, intueri poſſit. Hac namq; ratione ſinus in ſuperficie tantum inſinuati, & capita leuiter admodum protuberantia, opportunè commonſtrantur.*

I *Pedi ſubiacet humerus, anteriorem ipſius ſedem oſtendens.*

K *Scapulæ portio, in hoc ex dorſo poſteriori'ue parte depicta, ut ſpinam ipſius cum ſua appēdice lineis interſtincta, uarijsq; partibus efformata oſtenderet. Reliqui characteres oſſium partibus oſtendendis hunc in modum ſeruiunt.*

L &c. *Quatuor L in femore A notatō poſitis, quatuor femoris appendices indicantur.*

M &c. *Quatuor M in femore B notato locatis, etiam quatuor femoris appendices inſinuantur, quarum circunſcriptionem lineæ notant, quibus illæ à reliquo femoris oſſe dirimuntur.*

N, N *Superius N in oſſe ſacri oſſis lateri commiſſo, appendicem notat oſſis ilium. inferius autem N, appendicē oſſis coxendicis.*

O &c. *Aliquot O in pedij oſſibus ponuntur, & deinde in primo ſecundoq; pollicis oſſe, & primo ſecundoq; medij digiti appendices aliquot in his oſſibus inſinuantia.*

P *Humeri appendix.*

Q *Appendix ſpinæ ſcapulæ.*

R *Lineæ, quæ plures ſpinæ ſcapulæ appendicis portiones intercedunt.*

S, S *In utroq; femore duo ſcripſimus S, femoris notantes proceſſus.*

T *Proceſſus acutus inferioris maxillæ.*

V, V *Duo ſunt proceſſus, in oſſe alteri ſacri oſſis lateri coarctato.*

X *Proceſſus ſuperioris appendicis pedij oſſis, paruo digito præpoſiti.*

Y, Y *Duo proceſſus, ſeu tuber inferioris ſedis humeri, qua cubiti oſſibus articulatur.*

a, a, a *In utroq; femore ter a ponitur, tria femoris oſtendens capita.*

b *Caput maxillæ inferioris dextrum.*

c *Caput tali, ſinum oſſis quod cymbam refert, ſubintrans.*

d *Caput tali, tibiæ ſinum ſubiens, quod & F notatur.*

e, e, e, e *Aliquoties in pedis figura e occurrit, capita notans pedij & digitorum oſſium.*

f *Caput humeri ſuperius, quod ſcapulæ articulatur.*

g, g *Duo capita inferiora humeri, ſeu potius ſedes, quibus ulna & radius articulantur.*

h, h *In utroq; femore ſemel h ponitur, ceruicem capitis indicans, quod coxendicis oſſi immittitur.*

i *Ceruix in inferiori maxilla.*

k *Ceruix in talo.*

l, l *Ceruices pedij oſſium.*

m *Ceruix in humero.*

n *Acetabulum in coxendicis oſſe, cui femur inarticulatur.*

o *Acetabulum in humero, anteriorem ulnæ proceſſum admittens.*

p, p, p *Superficietenus exculpti ſinus, qui in tarſi oſſibus uidentur.*

q, q *Pedij oſſium minimè extuberantia tubercula.*

r, r *Supercilia in coxendicis oſſe, ad ſuperiorem acetabuli ſedem conſpicua. Si fortè in cartilaginibus eiuſmodi quoq; oſſium partes aut ſedes contueri lubet, omnes ferè quæ in cartilaginibus ſpectari poſſunt, effigies cartilaginum trigeſimo octauo Capiti præpoſitæ commonſtrabunt.*

Varias eſſe uoces, quib. oſsiū partes ſedesq́; nuncupantur.

VTCVNQVE uocum multitudo, & uarius illarū uel apud eundem authorem uſus, rerum deſcriptionē arduam reddat: nulla tamen æquè uaria pugnansq́; dictionum eſt congeries, ac nominum, quibus oſsium partes ſedesq́; indicantur. Vt enim ad ſequens Caput uarias adhuc appellationes aſſeruem, quibus commiſſurarū oſſa iungentium ſpecies ſignificantur, huc modò referuntur, ἐπίφυσις, ἀπόφυσις, κορώνη, κεφαλὴ, ἄρθρον, κόνδυλος, τράχηλος, αὐχὴν, κοτύλη, κοτυληδὼν ὀξύβαφον, γλήνη, ἴτυς, ὀφρὺς, ἄμβονες, χεῖλη, βαθμίδες, eiusq́; generis uoces quamplurimæ, quæ Græcorum ſunt nomina: Latinis autem, & ſi priuatim nonnulla tantum illis habeantur, interpretum tamen laſciuia, tot nominū myriades paſsim ita ſunt obuiæ, ut iam nobis ſeorſum unumquodq; Græcorum nomen aſſumendum ueniat: & quid ueteres, qui pueros domi ſedulò diſſecandi rationem docebant, illis intellexerint, addendū, quò tandem cuiuſmodi uoce nos quoq; ſimus uſuri, ſtatuatur. ἐπίφυσιν itaq;, quam Latini appēdicem, applantationem, adnexum, additamentum, adnaſcentiam, & alijs innumeris profectò modis reddunt, perpetuò appendicem appellabo. Eſt autem ἐπίφυσις ſeu appendix, os alteri oſsi adnatum, & peculiarem obtinens circunſcriptionē, neq; illius oſsis cui committitur, penitus uera portio.

ἐπίφυσις. Appendix.

Huiuſmodi appendicis naturam, quoties aut uituli, aut hœdi, aut agni, aut alicuius iunioris animalis pars aliqua menſæ apponitur, diſcere licet. Femore enim, humero, tibia, radio, ulna, aut alio his ſimili oſſe à cæteris oſsibus carnibusq́; liberato, & ualidius nonnihil extremis partibus attrectato, ab illo ueluti aliud quoddam os decidere conſpicimus, appendicis nomine donatum. Atq; id in iunioribus duntaxat animantibus intuemur: in ætate enim prouectis, appendices adeò pertinaciter ſuis oſsibus adnaſcūtur, ut ab oſſe auelli nequeant, uixq́; coniunctionis lineam exprimant, & ueræ ſuorum oſsium portiones eſſe uideantur: cum interim in nuper natis magnam cartilaginis portionem inter appendicem & os cui ea adnectitur, intercedere uideamus, quæ appendicē oſsi glutinis modo connectit. Coalitus hic non[a] læui planaq́; cōtingit ſuperficie: uerùm os cui appendix committitur, plerunq; ſinibus quibuſdam & aſperitatibus abundat, quibus appendicis tubercula ſinusq́; mutuo ingreſſu ualidè accommodantur. Præterea[b] connexus iſte hoc quoq; priuatim nanciſcitur, quòd os cui appendix committitur, nulla prorſus ſui ſede mollius, & in duritia infirmius, quàm circa ipſum connexum, cernatur. Perpetuò enim os inibi pumicis ſpongiæ'ue modo multis cauernulis intus plenum eſt. & quamuis id ſubinde reliqua propemodum ipſius longitudine unum ſinum ampliter cauum, & duntaxat medulla oppletum ſibi uendicet, ac duriſsimum ualidiſsimumq́; ſecundum ſinus illius longitudinem exiſtat: nihilominus tamen priuſquam appendici os annectitur, ſinus ille deficit, & ipſum mollius redditum, cauernulis ſcatet, quemadmodum & appēdix ipſa, quæ reliqua oſsis parte mollior ſemper cernitur. Atq; id ita perficitur, ut Galenus appendices, ſinuum medullam continentium opercula eſſe tradiderit. quaſi uerò appendicum cauernulæ medulla, aut ſucco ipſi prorſus ſimili deſtituerentur, & non quamplurima oſſa ſinibus quibus medulla oſſuoſis fibris non intertexta continetur carentia, appendicem aſciſcerent. Amplis enim oſsibus, quæ ſacri oſsis lateribus coarctantur, eiuſmodi ſinus neutiquam adeſt: nihilominus tamen toti ilium oſsis ſpinę[c] appendix coaleſcit, quemadmodum & toti infimę ſedi coxendicis oſsis. Quin & ſcapulæ nulla ferè ex parte medulloſæ,[d] quatuor appendices annectuntur. duę quidem ad ipſius baſim, una ad mucronem interioris

a Expende femoris appendices fi. A.

b fig. capiti 1. inſerta inter G & A

In 11. de Vſu partium. Appendices ſinuū medullam continentium non eſſe opercula.

c N, N. fi. D.

d X, Y, E, K fig. 1, 2 cap. 21.

rioris

e Q R ſi. K. rioris ſui proceſſus, & quarta ſuperiorem ipſius proceſſum :[e] quæ peculiariter ex pluribus particulis extruitur. Demum dorſi uertebræ eius generis ſinu carent: attamen ipſarum corpora ſuperius inferiusq; ſibi[f] appẽdices uendicant. *f 1, 2 ſi. ca. 17. A, B, &c.* Imò non modò uertebrarum corpora appendices habent, ſed etiam tranſuerſorum in thorace ac lumbis uertebrarum proceſſuum & ſpinarum mucronibus appendices annectuntur. Inſuper & coſtarum radici uertebris coarticulatæ appendix committitur, etiam ſi coſtarum os nullo amplo ſinu medullam recipiente donetur. Cæterum uertebræ & puerorũ dentes, qui etiam appendicibus decorantur, non ſolum indicant oſſa his ſinibus deſtituta appendices obtinere: uerùm etiam argumẽto ſunt, non ſolis grandibus oſsibus Naturam appendices dediſſe: *Nõ ſolũ grandibus oſsibus appendices contingere.* quantumuis antehac Anatomicorũ præcipui oppoſitum aſſeruiſſe uideantur, appendices magnis tantum oſsibus adſcribentes. adeò ſanè, ut ſi appendicum rationem rectè ſcrutabimur, eas non ſinuum opercula quocunq; tandem modo ſtatuemus, uerùm illis rerum Opificem uſum eſſe, haud immeritò aſſeremus, quum os aliquod parte quapiam mollius quàm reliqua ipſius ſede fabricandum duxit, ſiue commodę opportunæq; articulationis, quæ craſſam, ac proinde non prorſus ſolidam cõpactamq; oſsis ſedem requirebat, ſiue molliorum corporum inſertionis, exortus'ue, aut eiuſmodi alicuius occaſione. quantumuis interim Galenus undecimo libro de Partiũ uſu, appendicum ſubſtantiam reliqua oſsium quæ illis donantur ſede ſolidiorem dunioremq; eſſe cenſuerit: appẽdices in nuper natis parum expendens, quibus magna ex parte ſunt cartilagineæ, quemadmodũ & in ſenibus cætera oſsium ſede (uti iam antea dixi) molliores rarioresq; occurrunt. Oſsium itaq; amplos illos & oſſuoſis fibris non undiq; oppletos ſinus habentium, femori quidem[g] *Galen. lib. de oſsibus.* *g Quatuor L ſi. A. dein 4 M. ſi. B* quatuor annectuntur appendices: unus capiti, quo coxendicis oſsi inarticulatur: unus inferiori ipſius parti, quæ tibiæ cõmittitur: & duo alij duobus ipſius proceſsibus, quos ferè rotatores uocamus. Tibię oſsi & fibulę ad genu & ad pedem appendices adnaſcuntur. Radius quoq; iuxta brachiale & humerum appendicibus donatur. Humero autem tantummodo ſuperius, quà ſcapulã ſpectat, appendix contigit: quemadmodum ulnæ duntaxat ad brachiale. quanquam huic interdum in admodum puerulis ad ſupremam ipſius partem parua appendix adnata[h] occurrat, uti & humero[i] tota inferior pars cubiti, articuli portionem efformans, quibuſdam appẽdice efformari uiſa eſt. *h ad X & Y fig. 6. ca. 24.* *i quod ſub N conſiſtit in 1 fig. ca. 25. & ſub O 2 fig. a O O in ſi. pedis.* Atq; hæc oſſa grandia ſunt, quibus inſignes Natura ſinus largitur. Parua autem, quæ & nos quoq; eius generis ſinu cõtra Galeni placitum donari diximus, haudquaquam appendice carent: quippe poſtbrachialis &[a] pedij oſſa ad unum omnia manifeſtiſsimam appendicem obtinent, ubi primorum digitorum oſsium ſinus ad articulationem ſubeunt. Superius uerò quà hæc oſſa brachiale & tarſum reſpiciunt, ſubinde appendicem quidem adipiſcũtur, at firmius ſemper quàm ima parte, ipſorum oſsi coalitam. Item omnia digitorum oſſa ſuperius & inferius appendicibus plerunq; decorantur, ſi ultima excipias, quæ ſuperius tantum appendices habent. ἀπόφυσις, quem interpretes proceſſum, exceſſum, explantationem, & neſcio quibus alijs uocibus uertunt, nobis proceſſus appellabitur: *ἀπόφυσις. Proceſſus.* eſtq; oſsis pars, nihil à ſuo oſſe differens, quàm quòd tuberculi ſeu gibbi inſtar ex oſſe procedit, quemadmodum ex arboris trunco radices & rami extuberare procedereq; uidentur. Eiuſmodi proceſſus, qui & ἐκφύσεις quandoq; uocantur, in oſsibus ſunt quamplurimi. Nulla enim dorſi eſt uertebra, quæ non multis donetur. quandoquidem aliquot[b] ceruicis uertebras etiam plures undecim proceſſus habere, thoracis autem uertebras ſeptem, lumborum uertebras nouem,

b 5 ſi. 15. ca. numeris notantur.

uem, ſuis locis docebimus. Deinde &[c] inferior maxilla proceſsibus utrinque *c T & iſi. C.*
duobus donatur, &[d] humerus quoq;, & omnia corporis oſſa proceſſus oſten- *d Y Y fi. I.*
dunt, quoties extra planam ſuperficiem aliqua ſui ſede extuberant. Porrò pro-
Proceſſuum et appendicum differentia.
ceſſuum, ſicut & appendicum, nonnullæ ſunt differentiæ. Quibuſdam enim
proceſsibus appendix adnaſcitur. nam femoris proceſſus[e] rotatores nuncupa- *e S S fi. A. B.*
ti, & ſcapulæ ſpina (quæ proceſſus ſcapulæ eſt) appendicem obtinent: quem-
admodum & interior quoq; ſcapulæ proceſſus. Alijs proceſsibus nulli ſunt ap-
pendices. nam maxillæ inferioris, tali, & reliquorum ferè fungoſorum oſsium
proceſsibus appendices rariſsimè contingunt, modò & eorum quoq; oſsium
proceſſus fungoſi ſint. Rurſus ipſi appendices plerunque ſibi proceſſus uendi-
cant. Vlnæ enim appendici[f] proceſſus accidit, quem columnæ, & quo ſcribi- *f fi. 1, 2 ca. 24 R.*
mus ſtilo, diſſectionum periti aſsimilarunt. Tibiæ quoq; oſsis inferiori appen-
dici[g] proceſſus obtigit, quem interiorem malleolum nuncupamus. Deinde & *g fig. 3 ca. 31 i.*
pedij oſsis paruum digitum ſuſtinentis ſuperior appendix[h] proceſſum habet, *h X in pede.*
cui[i] octauus pedem mouentium muſculus inſeritur. Appendix quoq; infima *i 15 muſc.*
femoris, in[k] duos proceſſus adeò inſignes diuiditur, ut utriq; capitis nomen ſe- *tab. a, b.*
orſim mereantur. Ad appendicem itaq; & proceſſum referuntur, quæ iam ex- *k 1, 2 fi. ca. 30 E, F.*
plicabimus oſsium capita, ceruices, ſinus, tubercula, & ſupercilia. Quanquam
tamen proceſſus nomen illis tantum proceſsibus adhiberi ſatius erit, qui alteri
oſsi non articulâtur. Femoris namq; & humeri capita proceſſus ferè non nun-
cupamus: quemadmodum ſanè acutos maxillæ inferioris proceſſus, & tubera
humeri, quæ ad cubiti articuli latera prominent. Deinde & proceſſus appendi
cibus ornatos, non appēdices, ſed proceſſus ſimpliciter appellare, opportunius
fore putamus. Femoris enim rotatores, & ſcapulæ & uertebrarum proceſſus,
etiam ſi appendices habeant, proceſſus aliorum Anatomicorum more (qui
ſubinde ἐπίφυσιν cum ἀποφύσει confundunt) nuncupabimus: Appendicis autem
proceſſum ſimpliciter nunquam, non addito appēdicis nomine, proferemus.
quippe interiorem malleolum, inferioris tibiæ oſsis appēdicis proceſſum eſſe
dicemus. At hæc omnia, obiter tantum intellectis nominibus, in oſsium de-
ſcriptionibus erunt obuia, ut & proceſſuum quoq; uſus in ſingulis oſsibus ma
Proceſſuum uſus.
nifeſtus euadet. Conferunt autem proceſſus præcipuè ad commodam articu-
lationem, & oſsium commiſſuram: deinde ad multarum partium exortum,
aut inſertionem. Si enim oſſa nullibi extuberarent, neq; collium ritu educeren
tur, ac rurſus uallium modo exculperentur, paucisſima ex ipſis naſci, ipſisq; in-
ſeri poſſent. Nunc autē proceſſus montis inſtar prominent, à quo plura quàm
ex plano pronaſcuntur, aliaq; ei dein inſeruntur, & ſuper ipſum exædificantur.
Quinetiam proceſſus quoſdam propugnaculi uice quodammodo eſſe, ſcapu-
κορώνη.
larum & uertebrarum proceſſus teſtabuntur. κορώνη, ſeu κορωνὶς, & κορωνὸν, in-
terpretibus quibuſdā cornix, alijs corona dicitur. At ueteres Græci in oſsibus
hac uoce acutū ſignificabant proceſſum, quem ad arcus cornu & inciſionem,
ubi neruus ſedet, referebant. Huius generis[l] unus utrinq; in inferiore maxilla *l T fi C. et*
habetur, cui temporalis muſculi tendo inſeritur. Deinde in temporum oſſe[m] *6 muſ. tab. A, B.*
alius cernitur, quem mammarū papillis aſsimilant. Sic & in eodem oſſe[n] alius *m 4, 5 fi. 6*
conſiſtit, qui gallorum calcaribus, & ſcriptorio ſtilo comparatur. Verùm Gale *cap. k.*
nus non eiuſmodi acutos proceſſus, muſculorum inſertionibus & exortibus *n eiuſdem fig. i.*
paratos, ita ſolum appellaſſe uidetur: ſed & nonnulla oſsium capita, aliorum
In libro de Oſsibus.
oſsium ſinus articulationis ergò ſubeuntia. Occipitij enim oſsis[o] capitula pri- *o 1 fi. cap. 15 B.*
mæ ceruicis uertebræ[p] ſinibus articulata, non ſemel eo nomine appellauit:
quum interim, idq; potiſsimum in homine, acuti proceſſus nomē neutiquam *p 2 fi. cap. 15 N.*
mereantur.

mereantur. κεφαλὴ, & κεφάλαιον, Latinis nomine capitis explicantur: qui hac uoce appellant oſsis tuberculum, alterius oſsis cauum articulationis motusq́; arbitrarij occaſione ſubintrans. Et caput rurſus prominẽs aut depreſſum nuncupamus, ad ipſius ceruicem id referentes. Femoris enim[q] caput, coxendicis oſsis[r] ſinui inarticulatum, prominens dicitur, quòd ab ipſius ceruice ad uerticem uſq; longus pertingat ductus: quemadmodum & humeri[s] caput ſcapulæ commiſſum, prominentis capitis loco numeramus, quòd ipſius eminentiſsima parte ceruicẽ aut collum longè excedat. Verùm pedij oſsium[t] capita, quæ tarſi oſsibus cõmittuntur, adeò depreſſa planaq; ſunt, ut uix dicere queas, num ipſa tarſi oſsium ſinus ſubintrent, aut tarſi oſsiũ tubercula in ſe recipiant. Præterea neq; in[u] trium interiorum tarſi oſsium cum oſſe cymbam referente contextu, à ſinibus capita diſtinguere licet. dein eiuſmodi capitula in pleriſq; uertebris[x] haberi, ſuo loco admonebimus. In præſentia enim ſufficit addidiſſe, Græcos Naturæ operum ſtudio flagrantes, capita prominentia nuncupaſſe, quæ manifeſtum oſtendunt tuber, & ipſorum medio (quantum ad ſuperficiem ſpectat) magis quàm lateribus, aut in orbiculo, eminent & extuberãt. depreſſa autem, quæ adeò obſcuro tubere gibbo'ue prædita ſunt, ut num caput, num ſinus ea uocari debeant, non ſatis conſtet. Atq; hæc poſteriora capita illi κονδύλας uidentur appellaſſe, priora autem ſimpliciter κεφάλαια. At de condylo non ita multo pòſt quædã (quum ita uariè à multis id nomen uſurpetur) adhuc ſubijciemus. ἄρθρον, quem nos Articulum dicimus, Græci primùm uocarunt, oſſium commiſſuram ad motum paratam. Verùm Hippocrates crebrò, idq́; potiſsimum in libris de Fracturis & articulis, ac Galenus etiam in eorundem librorum Commentarijs, articulum nominarunt rotundam oſsis partem, in proximi oſsis cauum ſinum'ue immiſſam, & capitis nomine appellatam. Huiuſmodi caput, Latini etiam uertebrum ſeu uertebram appellare uidentur, quando femoris[a] caput coxendicis oſsis[b] ſinum ſubingrediens, ita nominant. quanquam alijs rurſus uniuerſum coxendicis oſsis cum femore articulum ita uocare libuit. Satius tamen fuerit, uertebræ nomen[c] dorſi oſsibus tantum accommodare, ut nobis uertebra idem ſignificet, quod Græcis σπόνδυλος, nimirum quoduis dorſi os: quod & uerticulum nonnullis dicitur, à uerticuli uidelicet, quo mulieres fuſos aggrauant, forma. Cæterum capita quę iam dicto modo extuberant, quibuſdam oſsibus ſimplicia obtigerunt, ut femori qua coxendicis oſsi articulatur, pedij &[d] poſtbrachialis oſsibus, qua digitorum prima oſſa ſubeunt. Alijs duplicia ſunt, ac gemina, & ſinu quodam interſtincta, ut[e] femori quà tibiæ committitur,[f] primis & ſecundis digitorum oſsibus, in inferioribus partibus, quæ ſubſequentium oſsium ſinus ſubintrant. Rurſus capitum alia rotunda conſpiciuntur, ut femoris ſupremum caput: alia à dextra ſede ſiniſtrorſum longius ducuntur, atq; ita quodammodo lata fiunt, ut maxillæ inferioris[g] capita. & alia à priori ſede retrorſum longius feruntur, ut[h] capita occipitij oſsis primæ uertebræ ſinus ſubeuntia. præter alias innumeras capitũ ex forma differentias, in priuatis oſsium deſcriptionibus explicandas. Porrò oſsiũ capita non ſemel Galeno ἐπιφύσεις, ſeu appẽdices uocantur, fortaſsis quòd eorum nonnulla appendice conſtent: quemadmodũ femoris capita, ſuperius humeri caput, pedij & poſtbrachialis oſsium capita, quibus primis digitorum oſsibus coarctantur. Sed interim pleraq; oſsium capita neutiquam appendice formantur. Talus enim prorſus appendice caret: quemadmodum & maxilla quoq; inferior capita, non autem appendices obtinet. Vnde non admodum recipienda uenit Galeni oratio, qua κῶλων, hoc eſt artuum capita, ἐπιφύσεις & κονδύλους uocari

Marginal notes (left):
q Metire id D ad B 1 fig. cap. 30.
r 1, 2 fi. ca. 29 e, f, g.
s Ab m ad f in fi. 1.
t q, q in pede.
u Confer ſ, t, u 13 fi. ca. 33. cum n, m, l fig 10.
x 9 fig. 15 ca. A: & figuræ 16 ca. X, Y.
a. b. Immitte A 1 fi. ca. 30 in e, f, g fig. 1 ca. 29.
c. figuræ cap. 14, 15, 16, 17.
d 1 fig. ca. 27 C.
e 1 fig. ca. 30 E, F, I.
f 2 fig. cap. 27 G, H, L.
g 1, 2 fi. ca. 10 A.
h 1 fi. ca. 15 à C ad D.

Marginal notes (right):
κεφαλή. κεφάλαιον. Caput.
Capitum alia prominentia, alia depreſſa.
κόνδυλοι.
ἄρθρον. Articulus.
Vertebrum. Vertebra.
σπόνδυλος.
Capitum differentiæ.
In 11 de Vſu partium.

κόνδυλος. cari docuit. Porrò κόνδυλον Latini nunc articulum, nunc nodum, nunc gibberum, nunc caput, nunc capitulum, nunc digitorum oſſa uertunt: quòd admodum uariè hanc uocem à Græcis haberi cognoſcant. In Galeni enim iam dicta oratione, artuum capita eo nomine nuncupari uidentur. In libris autem de Adminiſtrandis ſectionibus, ita duo inferiora femoris capita uocat, & tubera capita'ue inferiora humeri, perinde ac ſi eo nomine indicarentur gemina oſsium capita. quod & Hippocrates in libro de Articulis inſinuat, ubi luxatum humerũ κονδύλοις, hoc eſt digitorũ articulis reſtituere docet. Veriſimile enim eſt, digitorum oſſa ita ab aliquibus fuiſſe nuncupata, quòd geminis[i] capitibus, *i G,H fi.2 cap.27.* quemadmodum femur inferiori ſede donentur. & potiſsimum prima quatuor digitorum oſſa, quæ in luxationis reſtitutione, manu in pugnum acta, humerum extrorſum, & dein ſurſum præcipuè ducunt. Cæterùm Galenus in primo de Muſculorum motu, κόνδυλον appellat, depreſſum oſsis capitulum, quando κεφαλὴν ſeu caput, κοτύλῃ ſeu acetabulo, profundo'ue ſeu alto ſinui confert: κόνδυλον uerò, ſeu depreſſum, minimeq; extuberãs & planum capitulum, γλήνῃ, quam ſinum eſſe dicimus, adeò leuiter in oſſe cælatum, ut an ſinus, an capitulum ſit, dijudicare uix poſsis. Atq; in hunc modum à primis diſſectionum profeſſoribus, κονδύλου nomen proculdubio inſtitutum fuit. quamuis interim facilè curauero, ne hoc nomen quicquam obſcuritatis alibi in noſtra oratione pariat: quum non minus promptum fuerit, obſcurè & leuiter extuberans capitulum, aut internum externum'ue femoris iuxta genu caput, dicere, quàm ambigua uoce condylum, uel nodum, uel quippiam ſimile ſermoni inſerere.

τράχηλος. αὐχήν. Collum. Ceruix. τράχηλον, & αὐχένα, Latini collum & ceruicem nuncupant, his uocibus oſsis partem, quæ collo noſtro reſpondet, ſignificantes. Collum namq; & ceruix tenues oſsium ſunt proceſſus, quorum extremum craſsius redditum, in oſsis caput finitur. Huiuſmodi ceruices nullibi perinde conſpiciuntur, ac in[a] femore, *a fig. A & B, h h.* iuxta ipſius caput, coxẽdicis oſsi inarticulatum. Dein in maxilla inferiori adeò inſignis[b] ceruix ſe offert, ut & caput inferioris maxillæ, ceruicis nomine ab A- *b fi. C. i & 1,2 fig. cap. 10 B.*
Galenus initio lib. de Oſsibus. natomicis ſubinde donatum fuerit. Quinetiam in talo quoq;[c] ceruix apparet, ante orbiculatum ipſius caput conſpicua, quod nauiformi oſsi inarticulatur. *c in pede k.* Ad hæc,[d] pedij & poſtbrachialis oſſa, quà digitis coarctantur, ceruices oſtendunt. *d in pede l, l.* In reliquis autem oſsibus illę non æquè manifeſtò conſpiciuntur. Cæterùm aliquando non modò tenuiores oſsium partes in capita extuberantes, ceruices dicuntur: quinetiam & tenues proceſſus ita uocamus, qui latiores dein redditi, ſinum conſtituunt, cui aliud os coarctatur. quod ſi in aliquo oſſe con-
Galen. in libro de Oſsibus. ſpicitur, ſanè in ſcapula eſt manifeſtiſsimum: cuius[e] arctior pars ante ſinum cui *e 1,2 fi. ca. 21 C, D.* humerus inarticulatur poſita, ceruicis quoq; nomen ab Anatomes profeſſoribus obtinuit.

κοτύλη. ὀξύβαφον. Acetabulum, &c. κοτύλην, & κοτυληδόνα, ac inſuper ὀξύβαφον, Latini in oſsium deſcriptione (nulla namq; nobis modò menſurarum eſt ratio) acetabulum & acceptabulum, & uulgò pyxidem, & interdum buccellam uocant: his nominibus ſinus indicantes, qui altius profundius'ue deſcendunt, excauanturq́;, ac oſsium capita excipiunt. Obſeruatur autem eiuſmodi ſinus[f] in coxendicis oſſe, quo femoris caput admittitur: *f n fig. D.* dein & in[g] oſſe cymbam referente, in quem tali caput ingreditur. *g 11 fig. 33 cap. k.* Neq; ſanè in uniuerſo corpore alij ſinus, quibus oſsium capita inarticulantur, illis duobus profundiores exiſtunt. Verùm arbitror à primis diſſectionis profeſſoribus, non ſolum inſigniter profundos ſinus acetabuli nomine appellatos eſſe, ſed omnem ſinum alterius oſsis caput excipientem: modò
γλήνη. quiuis illum primo intuitu ſinum eſſe atteſtaretur. γλήνη autem ab ocularis ſinus (quantum coniector) forma ſinus dicitur, qui leuiter & ſuperficietenus

tantum

tantum cauatus eſt: ac talis occurrit, ut ignores num aliud os admittat, aut a-
liud os ſubeat,nihilo ſecus quàm ſi duo plàni læuigatiq; aſſeres inuicem impo-
nerentur. atq; ſic γλήνη depreſſo reſponderet capiti, quod omnium primum
h p,p,p in pede,& 12 fig.ca.33 ι, κ,λ,α,β. κόνδυλον nuncupatū eſſe arbitror. Tales ſinus habentur in[h] tarſi oſsibus,qua pe-
dij oſſa ipſis coarctantur. Item[i] oſsis cymbam referentis ſedes, quibus id tarſi
i fig.10.ca. 33.n,m,l. oſſa excipit,huiuſmodi quoq; ſunt: ut &[k] brachialis oſsium nonnullæ,quibus
poſtbrachialis oſſa articulantur. Præterea in prima ceruicis uertebra,[l] ubi hæc
k 6 fig.25 cap. M,L, K. depreſſa ſecundæ uertebræ capitula admittit, uix cauati illi ſinus occurrunt.
Verùm hæc non ita dico, quaſi inhibere uelim, ſinus quoſdam (qui etſi mani-
l Y quartæ fi.ca.15 ex cipit c quin tæ fig. feſti ſinus formam præſeferant,tamen non admodum profundè inſinuantur)
etiam γλήνας appellari. Nollem enim cōtentioſe rixari,num tibiæ oſsis[m] ſinus,
quibus inferiora femoris capita inſident,κοτύλης aut γλήνης nomen mereantur.
m 7 fig.31 cap.F,G. Attamen ſi articulationis ſpecies diligēter diſcuſſerimus, meritiſsimò κοτύλην
uocabimus apparentē ſinum: γλήνην uerò, ſinum adeò obſcurum, ut ambiga-
mus an uerè ſinuum numero ueniat adſcribendus.Quamobrem autem ſinus
nunc leuiter,nunc profundè inſculpantur,ſequenti Capite,quod oſsium com
miſſurarum differentias explicabit, oſtendemus: quandoquidē articulationis
gratia tam ſinus quàm capita formentur.Hic autē ſuffecerit nomina duntaxat
declaraſſe: & ſi cui interim uiſum fuerit,licebit & alias quaſdam ſinuum diffe- *Sinuum differentiæ.*
rentias hic quoq; ſermoni obiter adijcere. Quippe præterquam quòd alij altè,
alij uerò in ſuperficie tantum inciduntur,alij rotundi orbicularesq; ſunt,ut co
n fig.D.n. xendicis oſsis[n] ſinus,femoris caput excipiens,& digitorū oſsium[o] ſinus,quibus
o 1 fig.ca. 27 D. poſtbrachialis oſſa inarticulātur.Alij autē oblōgi ſunt,ut radij[p] ſinus,brachiale
p 8 fig 24 cap.x,z,y. admittens: & primæ uertebræ[q] ſinus,qui occipitis oſsis capitula excipiunt: &
q 2 fig.ca. 15 N. maxillæ ſuperioris[r] ſinus, admittendæ inferiori maxillæ parati,in horū quoq;
ſinuum numero reponuntur. Alij gemini ſunt,ut tibiæ oſsis ſinus,quibus infe
r 5 fig.ca. 6 h. riora femoris capita cōmittuntur: dein digitorū oſsium[s] ſinus pleriq; gemini
s 2 fig.27 cap.I,K. quoq; cenſentur.Alij trochleis rotuliſq; reſpondent, ut humeri[t] ſinus, ulnam
t 1,2 fi.23 cap. K,L, M. mutuò admittēs.Alij C referunt,ut[u] ſinus ulnæ,quē humerus ingreditur.Cæ
terùm ut ſinus & capita articulorum gratia conſtituuntur,ita quoque & ἴτυες, *ἴτυες.*
u 1 fig.24 ca.E,C,D. ὄφρυες,ἄμβωνες,χείλη,quæ Latinis ſupercilia & labra nuncupantur. Sunt autem *ὄφρυες. ἄμβωνες.*
proceſſus ad ſinuum orbem inſtar labrorum prominentes,ſinuumq; profun- *χείλη. Supercilia.*
ditatem augētes. Hi tametſi in omnibus articulis ferè & oſsium commiſſuris *Labra.*
conſpicui ſint, euidentiſsimè tamen ipſorum naturam in profundiſsimis ſini-
bus oſtendunt. Quare etiam in coxendicis oſsis ſinu, cui femur inarticulatur,
a in fig.D. r,r. & 1,2 fi.ca.29 i,i. altiſsima,maximeq; prominentia uidentur[a] ſupercilia,ut ſinum impenſius ca-
uum redderent,femoriſq; luxationē accuratius prohiberēt.Quo minus enim
oſſa promptè luxentur,ſupercilia in primis conducunt. βαθμίδες autem,ſinus *βαθμίδες.*
quidam eſſe creduntur,qui baſis firmamētiq; ritu,ultrà quàm animanti ex uſu
b 1 fig.ca. 23 N. ſit,os moueri haudquaquam ſinunt. In[b] anteriori enim humeri ſede,& in[c] po
c 2 fig.cap. 23 O. ſteriori ſinus exculpitur,ulnæ[d] proceſſum excipiēs.Anterior namq; ſinus prio
rem ulnę admittit proceſſum,quando cubitus extremè flectitur: poſteriorem
d 1 fig.cap. 24 C,D. autem ſinū poſterior ulnæ proceſſus in cubiti extenſionibus ingreditur.Quo-
niam itaq; poſterior ſinus in anteriorem non eſt peruius, hi ulnam ultrà quàm
expedit,haudquaquā moueri ſinūt. Si enim eſſent peruij, neq; proceſsibus ob-
uiam irent,cubitum æquè in acutum angulum extenderemus, atq; modò fle-
ctimus. Atq; ita primi diſſectionum profeſſores,hos ſinus βαθμίδας uocarunt:
quamuis Hippocrati non huiuſmodi tantū ſinus ita appellentur,uerùm etiam
e 1 fig.ca. 24 C,E,D. reliqui, quibus oſsium capita paſsim inarticulantur. Vlnæ namque[e] ſinum, C

Libro de Fracturis.

modo exculptum,& quem humeri orbita ſubit,βαθμίδα nuncupauit,quemadmodum alij totum cubiti cum humero articulum. Illi quos paulo antè in humero narrabam ſinus,id priuatim ſibi uendicant,quòd illi ferè ſoli omnium ſinuum alterius oſsis proceſſus in articulorum motibus excipientium,cartilagine uix incruſtentur: quemadmodum alij pleriq; oſsium ſinus,articulandis oſsibus non parati, ſed ſolum in hoc inciſi, ut ligamenta aut muſculi in ipſis ualidius aptioriq; ſede inſerātur,& interdum quoq; aliqua ex iiſdem initium commodius ducant.Cuiuſmodi[f] ſinus in interno latere magni externiq; proceſſus femoris obſeruatur,& in talo & calce,in[g] medio duorum articulorum,quibus hæc oſſa inuicem coarctantur. At hæc omnia (quemadmodum & ſinus, quibus tendines uehuntur,atq; ne ſua aberrent ſede, continentur,[h] quales in externa radij ſede iuxta brachiale non pauci occurrunt) in priuatis oſsiū deſcriptionibus magis erunt obuia: & ſi aliud quodpiam nomen, quo in oſsium deſcriptione utendum erit,hic prætermiſerim,id ſequentibus Capitibus recenſebo. Vereor enim ne iſta,utcunq; utilis ſit, ante oſsis cuiuſq; enarrationem prolixitas,ab Anatomes ſtudio aliquem properandi cupidum deterreat,iſq; non mediocri diſpendio aliud perquirat compendium. Quamuis non minus Galeni librorum occaſione, quàm quæ ſubſequetur oſsium deſcriptionis gratia, in hunc modum nomina prælibauerim.

Sinus articulationis nomine non parati.

f 1 fig. cap. 30 R. g 4 fig. 33 ca. T, T. et 7, 8 fi. V, V. h 2 fig. ca. 24 γ, δ, ε, ζ.

DE OSSIVM CARTILAGINVMQVE INTER ſe ſtructura & contextu. Caput IIII.

OSSA humani corporis inſtar unius continuiq; oſsis, lapideæ cuiuſdam ſtatuę modo,ſimul confingi conſtruiq; nequierunt.Nam etſi ita quidem hominis fabrica iniurijs minus foret obnoxia,& ipſius oſſa firmiorem adipiſcerentur ſedem,neq; luxari ac diſtorqueri poſſent:tamē quia homo motu (qui animali maximè,ſi quid aliud, proprius cenſetur)neutiquā deſtitui debuit:et quum motus citra oſsium diuiſiones cōmiſſuraſq; haud perficiatur,hominem è multis oſsibus fabrefieri admodum conduxit. Quinetiam oſſa inuicem componuntur non tantum motus gratia, ſed etiam alicuius corporis tranſitus occaſione, aut ſecuritatis, ſeu noxas melius ferendi cauſa, aut partium diuerſitatis nomine. Propter motum quidem digitorum oſſa inuicem committuntur, deinde ulna & radius cum humero, & humerus cum ſcapula, & femur cum tibia, præter eiuſmodi innumeros oſsium connexus. Tranſpirationis uerò ſeu tranſitus alicuius corporis gratia,ſuturas capitis efformari, tunc dicam, quando has fortè fuliginoſa cerebri recrementa tranſmittere, & duræ cerebri membranæ fibris uiam præbere docebo,ex quibus membrana caluariā obcingens conflatur. Pariter quoque & in capitis ſuturarū ſermone,caluariam non uno oſſe, ſed pluribus efformari audies,ne fortè hæc quapiam ex parte læſa,latè rumpatur,uitiumq; uelutì in fictilem ollam longius quàm ad oſsis circunſcriptionem pertingat, ſed ut ipſum unà cum oſſe ad ſuturam terminetur. Ad hæc, propter partium differentiam,uerticis oſſa utcunq; mollia duris temporum oſsibus committi,in eorum oſsium cōmiſſurarum ſermone intelliges. Omnia igitur oſſa ſimul cum cartilaginibus inter ſe ſunt cōtigua,neq; os ullū (niſi aliquod in cordis baſi cōſiſtat) ſeorſim per ſe habetur:ſed aut pars cōtinui eſt,aut aliud os,mediāte ſubinde cartilagine,contingit,alteriq; adnectitur: adeò ut ſagax rerū parens Natura, oſsibus

Hominem pluribus oſſib. conſtare, motus gratia.

Tranſitus alicuius, ſeu reſpirationis gratia.

Gratia difficultatis patiendi.

Partium differentiæ gratia.

oſsibus ſimul cum cartilaginibus ipſis adnatis, tanquam uno continuoq́;, & tanquam pluribus ad commemoratos uſus hominem uti uoluerit. Cæterùm ut uarius compoſitionis oſsium uſus eſt, ita quoq; multiplex eiuſdem eſt ratio.

Quibus commiſſurarũ differentijs oſſa inuicem cõpinguntur, et quæ harũ motũ edũt.

Primùm itaq; uoluntarij motus gratia, oſsium naturalis fit compoſitio, quæ à Græcis ἄρθρωσις & ἄρθρον, nobis articulatio articulusq́; nuncupatur. Verùm motus huiuſce in omnibus articulis non idem eſt modus: quandoquidem alij motus euidentes ſunt, neque quenquam latent. Nemo enim non caput ſuper collum moueri ſentit, femurq́; ad coxendicis os, & manum ad cubitum. Atq; hæc articulationis ſpecies euidentem motum oſtendens, διάρθρωσις dicitur, quaſi laxa eſſet dearticulatio: quemadmodũ & Hippocrates eam ἀπάρθρωσιν, quaſi abarticulationem, uocauit.

ἄρθρον. Articulus.

διάρθρωσις.

Lib. de Artic.

Quorundam articulorum neq; ualidus, neq; manifeſtus, ſed obſcurus, adeoq́; difficilis latenſq́; motus ſentitur, ut is neutiquam à ſingulis promptè dijudicari queat. Cuiuis enim poſtbrachialis oſsium ad brachialis oſſa coarticulationis motus non eſt obuius: ſi tamen in planam ſuperficiem primùm digitos extenderis, ac indicem dein, minimumq́; digitum medio & annulari inſtar X, ſeu decuſſatim ſubieceris, digitorumq́; radicibus ueluti ſemicirculũ ſtatuere coneris, poſtbrachialis oſſa non prorſus immobilia apparebunt. Atq; idem quoq; in brachialis oſsium inter ſe commiſſuris, & calcis cum talo, taliq́; cum oſſe cymbam exprimẽte, ac rurſum huius cum tribus interioribus tarſi oſsibus, & calcis cum tarſi oſſe cubum referente, tarſiq́; oſsium cum pedij oſsibus nexu, uſuuenit. Harum namq; commiſſurarũ uel maximos motus, niſi mente ſedulò adhibita, animaduertes. Vocata eſt autem hæc articulationis ſpecies, συνάρθρωσις, quaſi coarticulationem dixeris, quæ ſolius motus quantitate à dearticulatione diſcrimen recipit.

συνάρθρωσις. Coarticulatio.

Cæterùm utramq; articulationis ſpeciem Natura non ſimplici cõpoſitionis genere nexuit, quemadmodum etiam neq; omnibus articulis par motus forma attribuitur. Alij enim flectuntur & extenduntur, atq; in hoc illudq́; latus adducũtur & abducuntur, ac demum ueluti in gyrum quoq; circumuertuntur. Femur enim & brachium hos motus oſtendunt. quippe brachium pectori adducis, & retrorſum ad dorſum agis, dein ſurſum ad caput moues, deorſumq́; ad ilia fers: ac demũ circumagis quoq;, quum pollice in menſam fixo, reliquis digitis circulum quàm potes maximè moliris. Ita & femur antrorſum retrorſumq́; & introrſum ad aliud femur, & extrorſum ab alio ducis, et circumuertis pariter, quum calce in terram firmato, quaſi circulum facturus, digitos huc atq; illuc in latera agis. Hoc enim pacto circũuerſionis motum ſubaudire cõuenit: non autem quum brachium modò antrorſum, modò ſurſum, modò retrorſum, modò deorſum, ſuccedentibus motibus ueluti in circulũ, ac quaſi funda lapidem emiſſurus, moues. Alij articuli duntaxat flectuntur et extendũtur, atq; in latera mouentur, omnis motus circumuerſionis expertes: ut prima digitorũ internodia, & ipſum brachiale quà cubito iungitur. Alij uerò flectuntur & extendũtur, ſimulq́; circumuertuntur, nullum interim in latera motum ſibi uendicantes: ut radius ad humerum flectitur & extenditur, ac etiam circũuertitur, ſeu in pronum ſupinumq́; agitur. Alij ſolum flectuntur & extenduntur: ut ulna ad humerum, & tibia ad femur, & ſecunda & tertia quatuor digitorum internodia, & tertium pollicis. Alij duntaxat circumuertuntur: ut prima ceruicis uertebra ſupra ſecundam, uelut ad axem cum uniuerſo capite circũuoluitur: & radius ſupra ulnam, non niſi in pronum ſupinumq́; circumuerſionis motu ducitur. Quoniam igitur omnes articuli non ſimili pollent motu, nequaquam mirum uideri debet, diuerſa quoque compoſitionis forma ſeu ſpecie eoſdem neceſſariò compingi.

Articulos omnes non ijſdem agi motibus.

Tres articulorum formæ.

Ac ſpecies hæc eſt tripartita, & à uetuſtiſsimis Græcorum triplici uoce fuit donata, ἐνάρθρωσις uidelicet, ἀρθρωδία, & γίγγλυμος. Quanquam fortaſsis hæc nomina à Diocle, & illis qui primùm reſecandi rationem cõmentarijs tradidere, poſtmodum fuerint confuſa.

ἐνάρθρωσις.

ἐνάρθρωσις itaq; articulationis ſpeciem ſignificabat, in qua excipientis oſsis cauum ſinus'ue altus, & acetabuli modo exculptus eſt, caput autem quod illi inarticulatur extuberans. adde & ſinum in hac articulationis differentia ſimiliter ac caput eſſe ſimplicẽ, unicum ſcilicet ſinum, & unum caput,[a] perinde ac in femoris articulatione cum coxendicis oſſe,[b] & in humeri cum ſcapula,[c] & poſtbrachialis pedijq; oſsium cum primis digitorum oſsibus fieri conſpicimus. Commemorati modò articuli manifeſtis pluribusq; motibus donantur. Femur enim & humerus flectuntur ac extenduntur, & ad latera ducuntur, ac dein circumuertuntur. Prima autem digitorum oſſa non circumuertuntur, ut neq;[d] brachiale in radio circũuertitur, etſi haud ſecus quàm illa digitorum oſſa flectatur & extendatur, & in latera quoq; agatur. Præterea[e] radius quantumuis ad humerum flectatur, & extendatur, & inſuper circumuertatur, motu tamen deſtituitur laterali, quòd Natura priuatim horum articulorum, qui etiam inarticulátione componuntur, capita non adamuſsim extruxit rotũda, idq; magni alicuius beneficij, ut ſuis locis docebimus, occaſione. Natura enim etſi hanc articuli ſpeciem in ſimplicibus articulis tum ſemper machinetur, quum pluribus ſimul motibus oſſa moueri cupit, non tamen omnibus mox inarticulationibus triplex motuum genus tribuit: at tertium plerunq; genus, quo non indigebant, peculiari ſtructura ipſis abſtulit, qua interim articuli conſulitur robori: iſq; ualidior, & minus luxationi expoſitus redditur, quàm ſi ea conſtaret fabrica, cuius ope triplici motuum differentia polleret. Quanquam interim inarticulatio, non tantum in articulis manifeſtiſsimos motus edentibus ſpectatur, ſed[f] tali etiam rotundũ caput (ut & obſcurorum motuum quædam proponantur exempla) oſsi cymbam referenti inarticulatur, perinde ac quædam brachialis[g] oſſa inuicem, non minus quàm ſecundæ, tertiæ, quartæ, & quintæ, ſextæq; coſtarum cartilagines pectoris oſsis finibus hac articuli ſpecie[h] committuntur.

a Immiſſũ hic finge A 1,2 fig. 30. cap. in e,g, f, 1 & 2 fi. 29 capitis.
b 1,2 figurarum cap. 23 in A,B 2 figuræ cap. 21.
c 1 tabellæ fig. cap. 27 C in D.
d characteres 1,2,3 fi. 1,2 ca. 25 in x,y,z. fi. 1 cap. 24.
e q fig. ca. 24 O ad P 1 fig. ca. 23.
f Iunge O 3 fig. ca. 33 in k 11 fig. cap. eiuſdẽ.
g 2 fig. ca. 25 character 7 in 1.
h ac ſi E 3 fi. ca. 29 immitteres in x aut y fi. 6 cap. eiuſdẽ.

ἀρθρωδία.

ἀρθρωδία ſpecies articuli eſt, quæ unius oſsis cauum ſinum'ue leuiter tantum, ac ueluti ſuperficietenus exculptum habet, & alterius oſsis caput depreſſum, uixq; extuberans adipiſcitur, perinde ac ſi planæ quodammodo ſuperficies hunc contextum efficerent. Vti enim in enarthroſi, quis ſinus caputq; ſit, iudicatu eſt facillimũ: ita è diuerſo in arthrodia, utraq; adeò obſcura ſunt, ut ignores cui'nam oſsi ſinus aut capitis nomen opportunè debeas aſſcribere. Hac ſpecie cõmittuntur[i] tria interiora tarſi oſſa, cymbam referenti oſsi, &[k] pedij oſſa tarſi oſsibus,[l] nonnullaq; brachialis oſſa poſtbrachialis oſsibus, dein[m] quartum brachialis os tertio brachialis oſsi, &[n] clauicula ſuperiori ſcapulæ proceſſui. In quibus commiſſuris adeò obſcuri ſunt motus, ut perquàm arduè ſentiri deiudicarique poſsint. ita ſanè, ac ſi Natura hanc articulationis differentiam in ſimplici unicoq; duorum oſsium articulo fabricaret, quum uix tantillum os moueri ſtatuit.

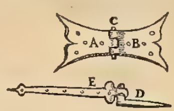
γίγγλυμος.

γίγγλυμος manifeſtis ſinibus capitibusq; perficitur, ſed nequaquam ſimplicibus, una'ue tantum ſuperficie, aut gibba, aut caua, aut plana cõſtantibus. Occurrit enim ginglymos, quum mutuo ingreſſu oſſa inuicem iunguntur, ſic ut unius oſsis gibba, alterius caua ſubintrent: & rurſus unius oſsis ſinus, alterius gibba admittãt, perinde ac oſtiorum feneſtrarumq; cardines, à quibus tertia hæc articuli ſpecies nomen inuenit, contexuntur. Atque ut illorum duæ præcipuæ ſpectantur differentiæ, ita quoq; mutui oſsium contextus, duplex eſt potiſsimum ratio. Cardines enim,

i Iunge ſ,t, u fig. 13 ca. 33 cũ n,m,l fig. 10.
k fig. cap. 3 q,q ad p,p.
l char. 8 ad III, IIII fi. 1,2 ca. 25.
m fig. 1 ca. 25 char. 4 ad 3.
n 3 fig. ca. 22 Q ad L 1 fig. ca. 21.

quibus

quibus plerunq; duo aſſeres inuicem hærent, ſic mutuò gibbi ſunt & caui,ut unius ferri gibba in alterius ferri caua ſuſcipiantur,& unius caua alterius gibba admittant, & clauus dein omnia ſimul gibbâ permeet. Cardines uerò quibus oſtia aut feneſtræ parietibus firmantur, ita ſe habent, ut ferrum rectà parieti infixum, tereti & tanquam ex perpẽdiculo ſurſum ducto emineat tubere, quod cauum ferri oſtio feneſtræ'ue clauibus firmati orbem ſubingreditur, adeò ut cauus ille orbis ſeu anulus aut uertebra teres excipiat tuber,& ferrum ex quo id educitur, uertebrã illam mutuo ingreſſu admittat. Ad imaginem itaq; priorũm cardinum ([o] præcipuè ſi alterum ipſorum ferrum,unum duntaxat in ſui medio gibbum habeat, & ſuprà infraq́; exciſum ſit: alterum uerò duo oſtendat gibba,in eorumq́; medio excauetur) ſecundi & tertij quatuor digitorum manus & pedis committuntur[p] articuli,& præter alios quãplurimos,femoris ad tibiam[q] articulus.Vnum namq; horum articulorum os duo habet capita in medio ſinu quodam dirempta: alterum uerò duos obtinet ſinus,in medio tubere quodam diſtinctos. atque ita duo unius oſsis capita,alterius oſsis binos ſubeunt ſinus: & unius oſsis ſinus, alterius oſsis tuber admittit. Ad ſecundi autem cardinis formam,[r] ulna uidetur humero coniungi,quum orbicularis ulnæ ſinus ad humeri orbitã rotulam'ue flectitur & extenditur, ſeu alioquin aduoluitur. quamuis inſuper & in hoc articulo pleraq; cum priori cardine conueniant.Molitur autem Natura mutuos iſtos contextus, quum articulorum robori in primis uult eſſe cõſultum, uniq́; tantum motui illos præeſſe ſat eſt. quod nuper commemorati atteſtantur articuli,quos tantum flectere extendereq́; poſsimus, nullo alio interim indigentes motu. Cæterùm dictos hactenus Naturæ in tribus articulorum ſpeciebus formandis ſcopos, in articulis ſubaudire conuenit, qui ſimplices ac unici tantum in duorum oſsium applicatione occurrunt. Non uulgaris enim ſubinde uſus occaſione impedita, duo oſſa ſimplici articulo neutiquam committere potuit,ſed duos,ac interdum quoq; plures à ſe inuicem diſtantes,neq; ſibi continuos nexus articulos'ue effinxit.Vt enim in media cubiti longitudine radius ab ulna plurimum non leui ſanè cauſa dehiſceret, ipſa[s] duplici articulo,non autem ſimplici per totam cubiti longitudinem tenſo, radium ulnæ commiſit: iuxta cubiti quidem flexum,radij[t] capitulo[u] ſinum ulnę ſubeunte,& iuxta brachiale,ulnæ[x] capitulo in radij[y] ſinum articulato.quum interim duobus illis nexibus radius tantum circũuertatur, ſeu in pronum ſupinumq́; ducatur. Dein propter dorſalis medullæ tranſitum,[z] occipitis os primæ uertebræ duplici articulo nectitur,utroq; ad inarticulationis ſpeciem quodammodo extructo:& tamen illius beneficio,caput ſupra primam uertebram,meritò ob ſtructurę in diſtantibus inuicem articulis rationem, in poſteriora & anteriora tantum agitur. Inſuper[a] prima uertebra, ſupra ſecundæ uertebræ corporis latera, duabus ueluti arthrodijs, ſeu planis contextibus, iungitur: & ſecundæ uertebræ dens, primæ uertebræ quodãmodo inarticulatur: attamẽ tribus illis articulis prima uertebra cum capite ſupra ſecundam, duntaxat (uti ſuis locis cõtra Galeni ſententiam docebimus) circumagitur. Ad hæc,quia dorſalis medullæ quoq; gratia,cæteræ dorſi uertebræ perforandæ,& ſimul multæ conſtituendę fuerant, Natura non ſimplicibus nexibus articuliſq; in duarum uertebrarum compoſitione



Superiori figura cardo exprimitur, quo hic duos aſſeres hærere ſcribimus. ac A unum indicat ferrũ, B alterum, quæ clauo C indicato, ad mutuum ipſorum ingreſſum firmantur. Inferiori figura alius delineatur cardo, in quo D ferrum notat parieti infixum, E autem ferrum quo oſtio aut feneſtræ clauis affigitur.

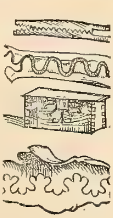
o ut hic ſuperior habet figura.
p in 2 tabella figuræ ca. 27 iunge G, H, L ad I, K, M.
q confer G, F, & I 1 fi. cap. 31 cum E, F, & I fig. 1 ca. 30.
r fi. 1, 2 ca. 23 K, L, M ad C, D, E fig. 1 ca. 24

Quî Natura interdum duo oſſa pluribus articulis cõmiſit.

s 1 fi. ca. 24 h, i.
t 3, 9 fi. ca. 24 m.
u 5, 11 fig.
x 5 fig. ca. 24 p.
y 7 fig. ca. 24 o.
z Confer 1 figurã cum ſecũda cap. 15.
a Confer 4 figurã cum 5 cap. 15.

tione

tione eſt uſa. prǽter contextum enim rarum & peculiarem, quo uertebrarum[b] corpora non læui lubricoq́;, ut cæteri omnes articuli, attactu, compinguntur, à ſecunda ceruicis uertebra ad duodecimam uſq; thoracis, arthrodia quodammodo ſubditæ uertebræ aſcendentes nobis appellandi proceſſus, ſuperpoſitæ ſeu incumbentis uertebræ deſcendentibus proceſsibus ſubmittuntur. Verùm interim hæ uertebræ præter manifeſtam flexionem & extenſionem, etiam motum in latera experiuntur. quemadmodum & lumborum uertebræ, quæ perinde ac duodecima thoracis deſcendentibus proceſsibus, in ſubditæ uertebræ aſcendentes proceſſus enarthroſi articulantur. Cæterum quid Galeno in mentem uenerit, neſcio, quum uertebrarum cõtextum ad ginglymon refert. nam etſi prǽter primam ceruicis, & duodecimam thoracis (quǽ ſuprà infraq́; ſuis aſcendentibus & deſcendentibus proceſsibus à proximis illi uertebris excipitur, uti prima, quaſi ſupra infraq; ſibi contermina oſſa admittit) omnes uertebræ una parte ſuſcipiantur, altera, uti prius dixi, recipiant: non tamen hic ginglymos, ut ipſe arbitratur, eſt recenſendus. Neutiquam enim Galenus expendit, ſe ita ad ginglymon tribus[c] oſsibus, ea ratione opus habere: primo uidelicet, quod ſuperiori ſua ſede exciperetur: ſecundo, quod ſuperiorẽ hanc ſedem admitteret: tertio, quod à primi oſsis inferiori ſede ſuſciperetur. At iam tempeſtiuum fuerit, commiſſuras omni prorſus motu deſtitutas aggredi: quarum prima γόμφωσις dicitur. eſtq́;, cum inſtar claui os oſsi infigitur, qua[d] dentes ad unum omnes maxillarum præſepiolis tanquam claui adeò impinguntur, ut ne tantillum quidem moueantur. Cæterùm ueteres interdum inſtar claui connexum, etiam ad articulum, ſed alia ratione contulerunt, quum oſſa inuicem alterius oſsis beneficio, tanquam claui cuiuſdam interuẽtu, coarctari dicerent. quemadmodum Ariſtoteles innuit, quum duo oſſa caua in medio clauum habere ſcribit,[e] tibiam & calcis os ſinus obtinere, & talum ſuis tuberibus eos ſinus claui ritu ita ſubire arbitratus, ac ſi duo aſſeres eodem ſpiculo committerentur. Verùm trigeſimo tertio Capite tali hiſtoria tradetur, cuius connexus ad tibiam & calcem ginglymo, in hominibus, ut & in quadrupedibus articulatur. Homines enim talo non deſtituuntur, quamuis is à ſolipedum ac biſulcorum talo forma (non autem ſitu, uti ſuo dicemus loco) diſcrepet. Sutura, quam ῥαφὴν Græci appellant, compoſitio quædam eſt, ad conſutarum rerum ſimilitudinem. Hanc nonnulli quum explicare ſtudent, ſerratam cõpagem ſtructuramq́;, alij in unguem commiſſuram eſſe definiunt. Sed illi nobis in memoriam reuocant, mutuum ſerrarum contrario occurſu ingreſſum, quo dentatæ alterius ſerræ partes in alterius ſinus ſubeunt. Hi uerò, quæ in unguem committi dicuntur, quum gibbæ uidelicet partes ad unguium figuram ſtructæ, in ſinus quibus concinnè excipi poſſunt, inſeruntur, qua connexus ſerie arcarum ſeu lecticarum aſſeres ſubinde inuicem compingi cernimus.



Serrata compago.
Inſtar unguium commiſſura.
Aſſerum nexus.
Limborum uaria inſutio.

Cæterùm poſteriores, ſuturæ formam accuratius quàm priores explicant. quemadmodum omnium proximè eam aſsimilant, qui ſuturas ad limborum ſuturæ effigiem cõferunt, quando, ut de unguibus diximus, panni unius floſculi in alterius ſinus mutuis ingreſsibus conſuuntur. Eiuſmodi[f] ſuturis oſſa capitis magna ex parte compinguntur: & inter reliquas ſemper ſuturǽ ſpeciem elegantiſsimè ea oſtendit,[g] quam Λ literæ in occipitio comparamus. ἁρμονία oſſium ſtructura eſt per ſimplicem lineam, citra omnem tuberis, ſinus, & aſperi-

tatis

Margin notes (left):
Libro de oſsibus, & 3 lib. Commentar. in Hippoc. lib. de Artic.
Quæ oſsiũ commiſſurarũ differẽtiæ nullo prædita ſunt motu.
γόμφωσις.
Cap. 9 libri 2 de Partibus animalium.
ῥαφὴ. Sutura.
ἁρμονία.

Margin notes (right):
b fig. ca. 14 R, R. Atq; ita deinceps ſpecta illam figurã & alias trium ſubſequentium dein cap. ad proceſſus aſcen. & deſcen.
c quaſi ſpectares 3 figuræ ca. 19 S, T, V. ut T primum ſit, S 2, V 3.
d Immitte dentium ſeriẽ A. A notatam fi. ca. 11. in quartã fig. ca. 6.
e Expẽde quî in 3 integrarũ fi. Ω inter Φ & a conſiſtit.
f 1 fi. 6 ca. & A, B, C, D 3 fi. 6. ca.
g B in tertia integrarum.

b 1 fi ca. 12 à Z ad ſ. tatis mutuum ingreſſum commiſſa. Ad hunc[h] modum quædam maxillæ ſuperioris oſſa, & præſertim naſi inter ſe iungi putantur. Cæterùm quia harmoniæ connexus uix unquam ad amuſsim inſtar ſimplicis lineæ perficitur, ſed nonnullæ aſperitates mutuò ingredientes, perpetuò ferè cum oſſa rumpuntur, in harmonia occurrunt, pleriq; ſuturarum uoce etiam harmonias plurimùm complexi uidentur. *σύμφυσις* eſt naturalis oſsium unio, qua commiſſuræ forma appendices ſuis oſsibus connaſcuntur,[i] in ætate quidem minoribus, quum oſſa adhuc mollia fungoſaq; exiſtunt, cartilaginis interuentu: in grandioribus uerò, ubi iam oſſa induruere, appendices citra alicuius corporis interuentum oſsibus adeò uniuntur, ut coalitus lineã uix conijcere queas. Hac quoque unione, oſſa ſacri oſsis lateribus commiſſa, inuicem[k] in pube coaleſcunt. Dein admodum pueris utriuſq; lateris os tribus formari oſsibus apparet, quæ tribus lineis in coxendicis oſsis acetabulum concurrentibus interſtinguuntur: ut etiam in agnis uidere eſt, in quibus cartilago lineas has ſicut in pueris intercedit. in paulo autem prouectioribus tres illæ partes adeò connaſcuntur, ut ne linearum quidem ſpecies ſe offerat. At de his oſsibus, ipſis dicando Capite pertractabitur: quemadmodum & de uertebris, quæ in pueris quoque pluribus conſtant partibus. quemadmodum & occipitis os, & alia corporis pleraq;: quę alioquin unius oſsis nomine ideo habentur, quòd coalitus imago planè in ætate prouectioribus lateat. Libri Introductorij, ſeu Medici, qui Galeno aſcribitur, author, oſsium diſciplinam inſtituens, non eiuſmodi unionem, quam nos iam deſcripſimus, *σύμφυσιν* uocat, uerùm ſuturas ad harmoniam quodammodo accedentes. Maxillæ enim ſuperioris oſsium cõmiſſuras, *συμφύσεις* (at non rectè interim) appellat. Omnes oſsium conſtructuræ ſpecies, aut alicuius, aut nullius corporis beneficio committuntur. Vniuerſi namq; articuli,[l] ligamentis inuicem alligantur, quæ orbiculatim oſſa inueſtiunt. interdum uerò & hæc in oſsium medio conſiſtunt,[m] ut in femoris cum coxendicis oſſe articulo, & in uertebrarum corporum[n] nexu. Hic oſsium connexus, ligamentorum auxilio commiſſus, Gręcis *συνδέσμωσις* nuncupatur: nerui interim uoce ad ligamenta propriè dicta, & ad tendines, neruosq; qui à cerebro dorſaliq; medulla prodeunt, deducta. Hæc namq; omnia ueteres, ut & uulgus hodie, nerui nomine ſubaudierũt: & pręcipuè Ariſtoteles cùm aliàs ſemper, tum maximè quum oſsium recenſet contextum. Nonnulla uerò oſſa carnis etiam ope committuntur,[o] ut generatim omnes articuli muſculis obducti. Muſculi enim quum ab uno oſſe plerunq; principium ducentes alteri inſerãtur, uinculorum etiam loco iure habentur, oſſaq; inuicem nectunt. Cæterùm quia muſculi ueteribus pleriſque, & potiſsimum Ariſtoteli, carnis nomine appellantur, connexus qui muſculis fit, *συσσάρκωσις* meritò nuncupatur. Porrò & dentes quoq; in ſuis alueolis carne quapiam firmari uidentur, adeò ut ea quaſi ratione, oſsium conſtructio reperiretur, in qua caro non duntaxat muſculorum modo cõnexum exterius ambiret, ſed & interueniret quoq;. Inſuper alia cartilaginis medio connaſcuntur. quippe[p] appendices in prima ætate cartilaginis interuentu ſuis oſsibus committuntur, quemadmodum &[q] pubis oſſa, &[r] oſsis *v* imitantis oſsicula. Hæc connexus ſpecies à cartilagine *συγχόνδρωσις* uocatur. Suturæ autem & harmoniæ nullius corporis beneficio, quàm oſsium ſtructuræ coeunt. Nam & ſi duræ cerebrum inueſtientis membranæ fibræ aliquot ſuturas tranſeant, non tamen ob id eas connectunt: quemadmodum neq; cartilagines in articulis oſſa oblinentes, ad oſsium firmitatem & connexum quicquam auxiliantur. Præterea in ſenioribus appendices non amplius cartilaginis, quæ glutinis uicem

Left margin notes:
b 1 fi ca. 12 à Z ad ſ.
i fig. ca. 40 li ſecũdi 1, 2. 4, 5.
k 1 figura integrarũ ſ.
l fig. cap. 1 lib. 2.
m fi. ca. 49 lib. 2 P.
n fi. ca. 14. R, R.
o Paßim in muſculorũ tabul. ut ſeptima tab. Q, X.
p fi. ca. 40 lib. 2. charactere 1, 2. 4, 5.
q 1 fi. integrarum ſ.
r fi. 1, 2. ca. 13 G.

Right margin notes:
σύμφυσις.
Quorum beneficio oſſa inuicē committuntur.
Ligamẽtorum.
συνδέσμωσις.
Lib. 2. de Part. anim. cap. 9.
Carnis.
συσσάρκωσις.
Cartilaginis.
συγχόνδρωσις.
Quæ nullius corporis interuentu committantur.

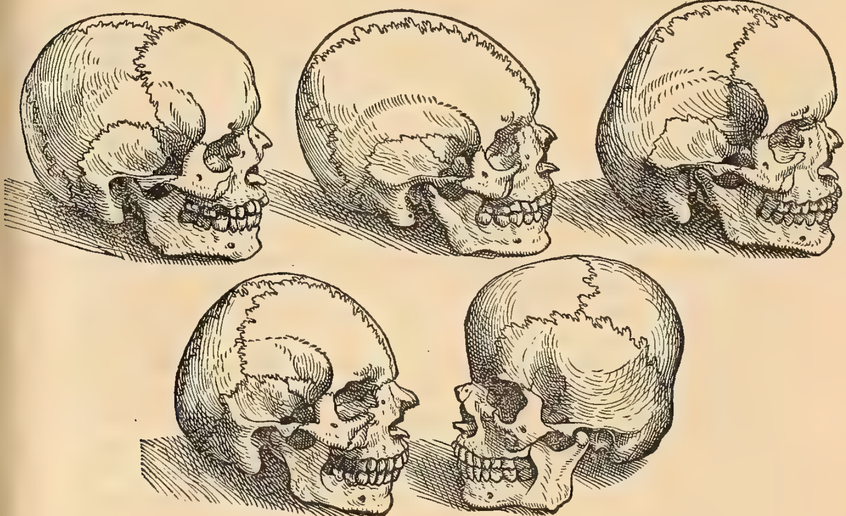
cem ſubeat,interuentu oſsibus connaſcuntur, ſed cartilagine prorſus deperdita,adeò committuntur,ut, quemadmodum iam antea quoq; dixi, coalitus regionem obſeruare arduum ſit. Inſtitutum mòdò erat huic Capiti finem imponere,atq; ad ſingulares oſsium deſcriptiones ſermonē dirigere, niſi magnopere Galeni authoritas me remoraretur: quæ meritò prohibet,adeò leuiter ea quæ in præſenti Capite ab ipſius placitis deflectunt, prætergredi. Vt enim ex multis,præter prius etiam commemorata, aliquid proponam,primùm ipſius dogmati non acceſsi,quo in libro de Oſsibus,ſuturam,harmoniã,& gomphoſim,ſynarthroſis ſpecies eſſe docet.Ego enim ſynarthroſi obſcurũ,& non manifeſtum aſcripſi motum, iiſdemq; articulationis differentijs ac formis illam atq; diarthroſin fieri commemoraui: deinde ſuturæ,harmoniæ & gomphoſi non obſcurum aut difficilem, ſed nullum prorſus motum dedi, & has connexus ſpecies nequaquã articuli nomine cum Galeno ſum complexus. quod profectò neq; ab ipſo faciundum fuerat,niſi brachialis,& poſtbrachialis,& tarſi,& pedij, & coſtarum cum pectoris oſſe cartilaginum conſtructionem ſuis locis enarrans,hæc per ſynarthroſin committi falſo aſſerere uoluiſſet.Quum enim inibi uerè hæc oſſa ſynarthroſi coarctari diceret,non'ne animaduertendũ ipſi fuerat,hæc neq; ſutura,neq; harmonia,neq; gomphoſi cōnecti? Quod ſanè fieret,ſi modò ſynarthroſis ſpecies harmoniam,ſuturã, & gomphoſim rectè ſtatuiſſet. Verùm per me cuiuis integrũ erit,de ſynarthroſi ex ſuo arbitratu conſtituere: ſi interim non ignoret,hanc lōgè ſecus plerũq; à Galeno accipi,quàm initio libri de Oſsibus. Nam uel in XIII, XIX, XXI, XXIIII, Capitibus eiuſdem libri, aliter quàm inibi,Galenus ſentit. Deinde Introductorij ſeu Medici author, Galeni decreto non acquieſcens,& ſibi priuatim oſsium connexus diuidens, inquit: Ea aut ad motum componi, uocariq; eam cōpoſitionis ſeriem ἄρθρον,ſeu articulum: aut ad nullum motum,ac tunc συνάρθρωσιν appellari: cuius ſpecies, ſuturã,gomphoſim,& ſymphyſin enumerat. Verùm hac ratione brachialis, poſtbrachialis,tarſi & pedij oſsium compoſitioni ſynarthroſis accommodari nequaquam poſsit,quum neq; ſutura, neq; gomphoſi, multoq; minus ſymphyſi inuicem connectantur. Inſuper magis à Galeni dogmate receſsi, quum omnes oſsium commiſſuras,aut alicuius corporis beneficio,aut nullius committi proponerem: quandoquidem Galenus id ſoli ſymphyſi,in libris de Oſsibus tribuerit,atq; ſynneuroſin,ſynſarcoſin, & ſynchōdroſin, ſymphyſeos tantum ſpecies enumerauerit. Quòd autem illum non ſim ſecutus,primã occaſionem mihi ipſius parum uera præſtitit oratio, qua fungoſa molliaq; inter ſe nullis medijs per ſymphyſin connaſci,ſicciora uerò denſioraq; nonnullis intermedijs coaleſcere docuit.Comperio enim in mollibus adhuc & teneris oſſibus,appendices cartilaginis interuētu ſuis oſsibus uniri:in duris uerò & aſsiccatis,& in ſenibus,nihil prorſus ſymphyſin intercedere. Deinde nulla prorſus mihi ſe exhibet ſymphyſis, ſeu unio, quam ligamenti interuentu uerè unitam liceret aſſerere: adeò ut ſynneuroſis ſub ſymphyſi cōprehendi nequeat, dummodo nulla unio ligamenti ope perficiatur:uti ſanè articuli ad unum omnes ligamenti beneficio coeunt,nunc (ut & antea dixi) orbiculatim obducti, nunc etiam in mutuo oſsium contactu interuenientis. Præterea ad amuſsim mihi ſingula perpendenti, multo adhuc minus ſymphyſis ſeſe obtulit, quam carnis interuentu committi quis rectè aſſereret.In nullo enim oſsium connexu caro intercedit,niſi fortaſsis in dentium cum maxillis cōnexu, qui gomphoſis, non autem ſymphyſis cenſetur:quantumuis etiam ille dentium connexus nullum oſtendat motum, non magis ſcilicet quàm harmonia,aut ſutura. At carnis interim,

Quæ potiſsimũ à Galeni placitis hoc Capite declinant.

terim,hoc eſt muſculorum auxilio,omnes ferè committuntur articuli: quem connexum ſymphyſis ſpeciem nemo dicere poſsit. Ad hæc,Ariſtotelis quoq; locus ſecũdi libri de Partibus animalium,ut promptius à Galeno diſſentirem, *Cap.9.* admonuit: ubi Ariſtoteles oſſa neruis,carne & cartilagine committi affirmat, eum connexum uniuerſim ad omnes oſsium cõmiſſuras doctiſsimè referens. Quamuis etiam hanc Ariſtotelis ſententiã Galenus haud oſcitanter præterijt, quando eorum quæ in libro de Oſsibus docuit immemor, ad finem ſecundi de Adminiſtrandis ſectionibus libri,oſsium conſtructiones perfunctoriè,licet ſanè eleganter,percurrit,& quodammodo Ariſtotelis uerba recenſet. Cæterùm nunc tandem tempeſtiuum fuerit, priuatas ſingulorum oſsium hiſtorias aggredi, ijſq; à ſtructurę capitis ratione,& uarijs eiuſdẽ figuris initium ponere.

CAPITIS STRVCTVRAE RATIO, quotq́; eiuſdem figuræ. Caput V.

PRIMA FIGVRA V. CAPITIS. SECVNDA. TERTIA.



QVARTA. QVINTA.

QVINQVE FIGVRARVM QVINTI Capitis index.

PRIMA figura,naturalis capitis ſeu caluariæ forma,oblongam ſphæram utrinq; leuiter depreſſam referens, & anterius poſteriusq́; extuberans, delineatur.

Secunda,primam non naturalem capitis figuram demonſtrat,in qua anterior eminentia perijt.

Tertia,ſecundam capitis figuram non naturalem oſtendit,in qua ~~anterior~~ posterior eminentia deperditur.

Quarta,tertia non naturalis capitis figura indicatur, in qua utrunq; tuber,anterius nimirum & poſterius, intercidit.

Quinta,quartam non naturalem capitis figuram expreſsimus, in qua ambæ naturalis figuræ eminentiæ ad latera,non autem antrorſum retrorſumq́; ſpectant.

HVMA-

Caput oculorum gratia formatum. Lib. 8. de vſu partium.

HVMANVM caput, oculorum gratia efformari, cancrorum, locuſtarum, & quorundam quę capite deſtituuntur animaliū oculos manifeſtò cōmonſtrare, Galenus docuit. His ſiquidē oculi ſuper proceſſus prælongos locātur, neq; imi, quemadmodū os, naſus, & aures in pectore ipſis conduntur. Oculos enim alta eguiſſe ſede, atteſtātur hoſtium incurſus, latronumq́; ſpeculatores, qui muros, montes, & altas turres eodem uſu aſcendunt, quo nautę nauium antennas, terram ocyus, quàm qui ſubſunt in naui, conſpecturi. Commemoratis igitur animalibus teſtacea & dura cute obtectis, integrum fuit oculos in oblongis proceſsibus tutò reponi, quòd illi duriores erant futuri, & tunica extrorſum obduci poterant, quę ab illorum animalium cute prognata, ſimul duriſsima & teſtacea eſſet. Homini uerò, propter corporis ſubſtantiam, & mollem tenuemq́;, qua oculi inueſtiuntur, membranam, exquiſitioremq́; ſenſum, totos oculos neceſſariò molles habituro, hi pręlongis proceſsibus citra periculū apponi nequierunt. Quando itaq; in imo hominis oculos locare, non erat eorum functioni cōmodum,

Quî Natura oculos muniuerit.

& nudis ceruicibus eos adnectere haudquaquam decebat, Natura nec oculorum uſum prohiberi, neq; eorundem ſecuritatē uitiari uolens, partem extruxit altam, & eleganter oculos ab iniurijs uindicantē. Superius enim palpebras, ſupercilia, & frontis os collocauit: inferius uerò, præter palpebras, malæ etiam & genæ oculos tutantur. Internis autem partibus naſus muri inſtar oculis interiectus eſt, exterius deinde ualidiſsimum os externum oculorum ſedis angulum occupat, adeò ut editis ac extuberantibus undiq; partibus oculi ſepiantur,

Cerebrum oculorū gratia in capite locari, et dein cerebri nomine reliquos ſenſus.

utiliterq́; ueluti in ſinuoſa ualle latitent. Cæterùm horū quæ oculos muniunt coaceruatio & congeries, caput minimè eſt, quamuis etiam illa ſine capite conſiſtere nequeant. Quæ igitur fuit neceſsitas, hic quoq; alias cōponi partes, quarum fabrica capitis nomen meretur? Singula ſenſus organa, uiſus nimirum, odoratus, guſtus, & auditus, quæ neruo indigent molli: neruo quidem, quòd ille ſit animalis ſpiritus facultatisq́; uehiculum: molli autem, quoniam affici & diſponi quodammodo oportet, ab extrorſum incidente ſenſibili. Quando itaque oculi mollibus cerebri neruis indigebant, ac mollia omnia ſi ulterius procederent promptè diuulſa frangerentur, offenderenturq́;, aut etiam uiæ longitudine plus æquo indureſcerent, cerebrum iurè non procul ab oculis reponi debuit. Atq; ita colligitur, cerebrum in capite locari oculorum cauſa, odoratus autem & auditus guſtusq; organa propter cerebrum. Quanquam & hæc organa alioquin altiſsimam ſedem opportunè ſortiātur. Aures enim quum ſonum percipere debeant, qui naturà in ſublime fertur, rectè in altis corporum partibus locatæ ſunt. Item nares, eo quòd omnis odor ad ſuperiora ducitur, meritò ſurſum ſunt: & quòd magnum cibi & potionis iudicium ad nares quoq; pertinet, non ſine cauſa uicinitatem oris illæ ſequuntur. Iam guſtatus, qui ſentire eorum quibus ueſcimur genera debet, cōmodè habitat in ea oris parte, qua eſculentis & poculentis Natura iter patefecit. Tactus autem toto corpore æqualiter fuſus eſt, ut omnes ictus, omneſq́; nimios & frigoris & caloris appulſus ſentire poſsimus.

Naturalis capitis figura.

Cæterùm caluariæ[a] figuram maximè naturalem concinnamq́; omnes definiunt, quæ inſtar ſphæræ utrinque in anteriora leuiter compreſſæ ſpectatur: ac ueluti compreſsionis occaſione, anteriori parte multo anguſtior, quàm poſteriori, redditur. Formæ huius rationem Galenus ad cerebrum refert, caluariam, quum cerebri ſit[b] receptaculum, ac ueluti galea & propugnaculum, illius debere formam exprimere aſtruens: & addens pariter, quî poſteriori

a prima fi. & pleræq; 6 cap. fig.

b Apparet id figuris ferè omnibus libri 7.

riori cerebri parti cerebellum allocetur, dorſalisq́; medulla illinc prodeat: anteriori uerò parte ad olfactus organa, & ad oculos à cerebro proceſſus educantur. quum interim nos facilè in ſeptimo libro oſtendemus, cerebrum nulla peculiari eguiſſe figura, & poſterioré eius partem retrorſum magis quàm ipſum cerebellum[c] prominere, ac præterea proceſſus illos olfactui ſeruientes, & uiſorios neruos ex cerebri baſis quaſi medio, non autem ex anteriori ipſius ſede initium ducere: adeò ut cerebri ratione nihil obſtiterit, quo minus caluariam inſtar exacti globi, ſphæræ´ue, utpote figuræ iniurijs repellendis promptiſsimæ, efformatã cernamus. Verùm maxillæ ſuperioris, & naſi, oculorumq́; ſedium, & temporalium muſculorum habenda fuit ratio, & inſuper connexus caluariæ cum dorſi uertebris gratia, poſteriorem capitis partem latiorem capacioremq́; fieri decuit, ſi modò iuſti ponderis haud negligenda erat occaſio. Hippocrates porrò naturalis appellatæ nobis formæ cauſam in obſtetrices nutricesq́; uidetur reieciſſe, quum aſſerit quoſdã oblonga capita exiſtimaſſe eſſe pulchra, hosq́; ideo in puerulis ea cõpreſsiſſe, atq; ita tandem natura in hanc oblongam formam procreata eſſe: eo propè modo, quo pleraſq; nationes peculiare quid in capitis forma ſibi uendicare conſtat. Genuenſium namque, & magis adhuc Græcorum & Turcarũ capita globi ferè imaginem exprimunt, ad hanc quoq; (quam illorum non pauci elegantem, & capitis quibus uariè utũtur tegumentis accommodum cenſent) obſtetricibus nonnunquam magna matrum ſolicitudine opem ferentibus. Germani uerò compreſſo plerunq; occipitio, & lato capite ſpectãtur, quòd pueri in cunis dorſo ſemper incumbant, ac manibus ferè citra faſciarum uſum, cunarum lateribus utrinq; alligentur. Belgis oblongiora cæteris propemodum reſeruantur permanent´ue capita, quòd matres ſuos puerulos faſcijs inuolutos, in latere & temporibus potiſsimum dormire ſinant. Vtcunq; autem ſit, Anatomici eam capitis figurã appellant naturalem, quæ ad oblongæ ſphæræ formam potiſsimum extruitur, priorem poſterioremq́; partem obtinens magis proceram. Omnes autem reliquæ ab hac euariantes figuræ, non naturales cenſentur: quemadmodum ea, in[d] qua anterior eminentia à ſyncipite, frontis´ue elatiori ſede producta perit: poſterior autem, quæ occipitis eſt, reſeruatur. Item[e] quæ huic planè contraria uiſitur, ac poſteriorem, occipitij nimirum, eminentiam manente anteriore perdidit. Deinde[f] tertia, naturali adhuc magis opponitur, in qua ambę capitis eminentię abolentur, & caput ad amuſsim rotundum, & inſtar exactæ ſphæræ, ac ueluti ſcillæ obſeruatur: qua figura Therſites ab Homero fuiſſe traditur. hanc enim ab ipſo φοξὸν appellari, nonnulli aſſerunt: quanquam pleriſq; omnes acuminatas capitis figuras eo nomine, & ὀξυκεφάλου, nuncupare libuerit.[g] Quarta ſpecies non naturalis figurę ab Hippocrate quoq; enumeratur, in qua caput in latera ad utranq; aurem inſignius, quàm in anteriori poſterioriq́; ſede, prominet. Ac hæc naturali capitis figurę omni ex parte diſsimilis eſt, haud ſecus quàm ſi ad alteram aurem in naturali figura faciem, ad alteram uerò poſteriorem ceruicis ſedem fingeres. Verùm Galenus alibi hanc excogitari quidem, non autem in rerum natura conſiſtere poſſe affirmat: quamuis interim Venetijs puer multis partibus deformis, & admodum amens, hac figura hodie cõſpiciatur. Imò apud Bononienſes mendicus obambulat, cui caput quadratum, ſed latius paulo quàm longius contigit. Præterea Genuæ puellus annos natus fortè tres, à mendica oſtiatim circũlatus eſt, & paulo pòſt in nobiliſsima Belgarum Brabantia ab hiſtrionibus fuit propoſitus, cuius caput in utrunq; latus protuberans, duobus uirorum capitibus grandius extitit. Verùm arbitror illum puerum ſimili affectu labo-

c in 1 & 2 fig. cap. 2 lib. 4.

In lib. de Aëre, aquis, & locis.

d 2 figura. *Prima non naturalis capitis figura.*

e 3 figura. *Secunda.*

f 4 figura. *Tertia.*

g 5 figura. *Quarta.*

Lib. 9. de Vſu partium.

Variæ inſuper capitis figuræ.

laboraſſe, quem Auguſtæ Vindelicorum in bienni puella obſeruaui, cuius caput in menſibus plus minus ſeptem ita increuerat, ut nullũ uiri caput unquam uiderim, quod non mole illi cederet. Fuitq; is affectus, quem ueteres hydrocephalum uocarunt, ab aqua quæ in capite aſſeruatur, ſenſimq; colligitur. Quanquam ea non inter caluariam, & exterius ipſam ſuccingentem membranam, aut cutem (ubi aliàs aquam reponi, medicorum libri docent) huic puellæ fuerit collecta: uerùm in ipſius cerebri cauitate, adeoq; in dextro ſiniſtroq; illius[h] uentriculis: quorum cauitas amplitudoq; ita increuerat, ipſumq; cerebrum ita extenſum fuerat, ut nouem ferè aquæ libràs, aut tres Auguſtanas uini menſuras (ita me ament Superi) continuerint. Ad hæc, ut cerebrum in capitis uertice, membranæ quaſi modo erat tenue, & quodammodo continuum cum tenui ſua membrana corpus: ita quoq; caluaria fuit prorſus membranea, tantaq; duntaxat ſede oſſea, quanta caluariæ puellæ erat amplitudo, priuſquam caput extra modum increſceret: ea ferè ratione, qua in nuper natis pueris, frontis os & uerticis oſſa conſtare cernimus, ubi illa alioquin mutuò ſunt contermina, et in admodum pueris, inſigni interuallo, amplitudineq; uiſuntur membranea. Cerebellum interim, cerebriq; uniuerſa baſis, ſecundum naturam habebant, uti & neruorum productiones. Dein nullis prorſus ſedibus, quàm in cerebri uentriculis adeò atq; dixi adauctis, aquam reperi, & puella ad mortem uſque ſenſibus omnibus integrè eſt uſa: & quoties caput, quum illã paucis ante mortem diebus conſpexi, ab aſtantibus mouebatur, & nõnihil, quantumuis etiam leuiter, erigebatur, grauis ilico tuſsis puellæ moleſta fuit, cum difficili reſpiratione, & totius faciei miro rubore, ſanguinisq; ſuffuſione, & lacrymarum prouentu. Reliquo corpore mediocriter habuit: etſi laxis infirmisq;, ſed non reſolutis tamen fuerit articulis, neq; præſente etiam inſigni macie, aut etiam ſeroſo in membris tumore, aut morbi comitialis, aut tremoris alicuius notis. Iecur quum paulo poſt mortem ſpectaretur, ſuppallidum, & nonnihil naturali aliàs iecore contractius duriusq; occurrit: liene interim maximo & molli conſpicuo, perinde ac ſi iecoris uices aliquandiu obiuiſſet: adeò ut cum præſentibus medicis nihil æquè admiratus fuerim, ac tantam aquæ uim in cerebri uentriculis abſq; maioribus ſymptomatibus tam diu fuiſſe collectam. Quemadmodum eodẽ ferè tempore non uulgariter nos mirari coegit, nobiliſsimi & unà doctiſsimi uiri cor, in cuius ſiniſtro uentriculo glanduloſæ (ſed ſubnigricantis interim) carnis libras propemodũ duas reperimus, corde inſtar uteri, ac puellæ illius cerebri, ad eius carnis molem extenſo, & homine ante mortem habitu utcunq; melancholico, & admodum uigili, & pulſu prædito miris ſanè modis inæquali & uario, quiq; arteriæ contractionem manifeſtè oſtendebat. Ita enim multis menſibus ante mortem (quum tamen alioquin ueluti ſanus obambularet) pulſus aut arteria potius cõtrahi uiſa fuit, ut trium aut quatuor pulſationum ictuum'ue interuallo contracta maneret, uelutq; expulſionem moliretur. Imò poſtremis uitæ ſeptimanis, ex nouem ictuum interuallo tres tantum aut duo dilatationes arteriæ, tactui ſubinde occurrerunt. Dein animalis facultas cum principis animæ functionibus ad mortem uſq; ſatis cõſtabat, quę non tam ex cordis uitio proximè obuenit, atq; ex ſiniſtri cruris grangręna, quę ab impedito arterię pulſu occaſionem perinde duxit, ac ſi intermiſsi illi ex cordis uitio pulſus, cruris illius natiuum calorem parum aptè euentillaſſent. potiſſimum quum ex ſclopeti ictu ante annos aliquot ipſi uitiata eſſet[i] arteria quæ fibulam petit. Cæterùm eiuſmodi perquam innumera alio Opere latius perſequemur, quo diſſectorũ à me hiſtorias, ad morborũ cognitionem, totiusq; artis

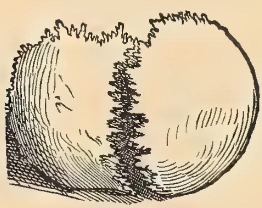
h 6 fi. lib. 7 D, D & E, E.

i fig. cd. 12. lib. 3 A.

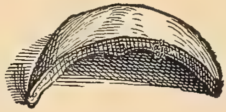
artis medicæ tractationem apprimè idoneas deſcribemus: quum interim præſenti Opere, corporis humani affabrè cõpoſiti tantum hiſtoriã enarrare inſtituamus, monſtroſa omnia, & quę in malè ſanis ægriſq; ſolum occurrerunt, ſilentio præterituri. Capitis autem figurarum non naturaliũ hic meminimus, quòd illæ à diſſectionum profeſſoribus ſunt quoq; paſsim pertractatę: quodq́; non naturales capitis uocatæ effigies, etiam in egregiè prudentibus (quandoquidem ſcilicet cerebrum nulla, uti iam innuimus, propria admodũ indigeat figura) interdum ſpectentur, etiamſi tales caluariæ, ac potiſsimum ſuturarum ſpecie, ut proximo dicetur Capite, à naturali forma differentes, nobis in cœmiterijs perquàm rarò ſeſe offerant. ut profectò ſubinde forſan occurrerent, ſi Alpium quę Stiriam ſpectant, accolarum cœmiteria ſcrutaremur: quum illos homines, non dictis modò capitis figuris, ſed longè etiam magis diſcrepantibus deformes eſſe audiam.

DE OCTO CAPITIS OSSIBVS, ET SVTVris hæc inuicem, & cum conterminis ipſis maxillæ ſuperioris oſsibus, committentibus. Caput VI.

PRIMA SEXTI CAPITIS FIGURA, QUAE DVAS VERTICIS OSSIVM PORTIONES INVICEM nonnihil ſeiunctas commonſtrat, ut commodius artificioſiſsima ſuturæ fabrica oculis ſubijceretur.



SECUNDA SEXTI CAPITIS FIGURA, PORTIONEM QVANDAM OSTENDENS VERTICIS OSSIS, ſerra à reliqua oſsis parte diuiſam, ut caluariæ in fronte, uertice & occipitio proponatur ſubſtantia, quæ duabus denſis ſolidisq́ efformatur ſquamis ſeu laminis, quas uulgò capitis appellamus tabulas & diploas. hicq́ ipſarum ſuperior exterior'ue ∈ inſignitur, interior autẽ οι. In harum medio cauernoſa ac ueluti fungoſa fiſtuloſa'ue oſsis conſiſtit ſubſtantia, cui αι inſcripſimus.



TERTIA SEXTI CAPITIS FIGURA, IN-
TEGRAM CALVARIAM ABSQVE INFE-
riori maxilla in ſiniſtro latere depictam exhibens.



QVARTA SEXTI CAPITIS FIGURA, CALVA-
RIAM SINISTRO LATERI MAGIS INCVMBENTEM
exprimit, ut & baſis caluariæ in conſpectum nonnihil ueniret. Aliquot uerò ſuturarum cauſa, ab hac figura os iugale ſerra ademimus. ipſam namq; ſuperioris maxillæ oſſibus cognoſcendis, & quibuſdam caluariæ foraminibus oſtendendis ſubſeruire, ſuorum characterum inſinuabit Index.



CHARA-

CHARACTERVM TERTIAE ET QVARtæ figurarum Index.

PRAESENS characterum index, tertiæ ac quartæ figuræ communis erit, quòd ſcilicet eidem ferè characteres in utraq; collocentur. etſi caſu quis aut tertiæ, aut quartæ figuræ duntaxat peculiaris occurret, illi pro figuræ ratione, aut 3 aut 4 ſubijciam.

A,B *Coronalis anterior'ue ſutura earum quæ tranſuerſim ducuntur. Huius dextra pars in tertia, ſiniſtra uerò in quarta ſpectatur.*

C,D *Poſterior ſutura tranſuerſarum, quæ Λ Græcorum maiuſculæ literæ aſsimilatur. In tertia huius ſuturæ ſiniſtra pars conſpicitur, in quarta uerò dextra.*

E 3 *Sutura à medio ſuturæ Λ referentis ad medium coronalis, ſeu à D ad B deducta.*

F *Squamoſa conglutinatio, ac in tertia quidem figura uidetur ſiniſtra, in quarta autem dextra. Dein in ambabus* G *à C ad G interuallum notatur, quod non mutuò incumbentium ſquamarum, ſed ueræ ſuturæ constructionem* H *oſtendit. Quod autem à G ad H per F porrigitur, uera ſquamæformis eſt conglutinatio, uerticis oſsi & temporis oſsi communis. Ab H autem ad A indicatur glutinatio ſquamæformis, oſsi uerticis & frontis oſsi communis.*

I 3 *Siniſtrum uerticis os.*

K *Dextrum uerticis os.*

L *Frontis os, quod unicum eſt.*

M *Occipitis os, ſimiliter unum.*

N *Siniſtri temporis os in tertia, dextri autem in quarta oſtenditur.*

O *Os cuneiforme, quod unicum eſt, & coniugis expers.*

P *Cuneiformis oſsis proceſſus, ueſpertilionum alis comparati. Hi utrinq; duo ſunt, in quarta figura conſpicui, &* 2,3,4,5 *præter P, etiam numeris his 2,3,4, & 5 notati, ac deniq; in quinta figura accuratius ſeſe offerentes.*

Q,Q,Q *Primum in utroq; latere ſuperioris maxillæ os, quod pluribus Q inſignitur, ne fortè ſedem Q, quod d uicinius* * *eſt, notatam, aliud os à præſenti eſſe arbitrareris. Linea inter duo Q conſiſtens, ac * inſignita, proceſſum eius oſsis delineat, qui cauitatem in tempore exculptam ualde auget.*

R,R,R *Lenis in frontis oſſe & uerticis aſperitas, à qua ſemicirculi modo temporalis muſculus pronaſcitur.*

S S *Quartum maxillæ ſuperioris os: in tertia ſiniſtrum, in quarta dextrum notatur.*

V,X 3 *Caluariæ ſedes, quam os iugale appellamus. V hic notat proceſſum temporis oſsis, ad iugalis oſsis conſtitutionem* Z 3 *eductum. X uerò, proceſſum primi maxillæ ſuperioris oſsis. Z autem ſutura indicatur, dictos nuper proceſſus* V,X 4 *nectens, quibus iugale os efformatur. Porrò V & X in quarta figura notant ſedes, à quibus proceſſus illos ſerra reſecuimus.*

a a *Suturæ cuneiforme os circumſcribentis interuallum, illi oſsi ac temporis oſsi commune.*

b *Suturæ cuneiforme os circumſcribentis interuallum, huic & frontis oſsi commune.*

c 4 *Pars hæc cuneiformis oſsis interdum peculiare uidetur oſsiculum, ſquamæ modo tenue, & linea à cuneiformi* q; *oſſe diremptum, quam q; in quarta figura indicauimus. Verùm hæc non ita crebrò ſe offert.*

e *Suturæ os cuneiforme circumſcribentis interuallum, ipſi & maximo ſuperioris maxillæ oſsi paulo antè S inſignito commune.*

f,f 4 *In quarta figura f conſpicis, præſenti Capiti nihil ſeruiens: notatur enim ſutura primo & quarto ſuperioris maxillæ oſsibus communis, quam cum reliquis maxillæ ſuperioris ſuturis perſequar.*

g g *Sutura, frontis os à cuneiformi & maxilla ſuperiori dirimens.*

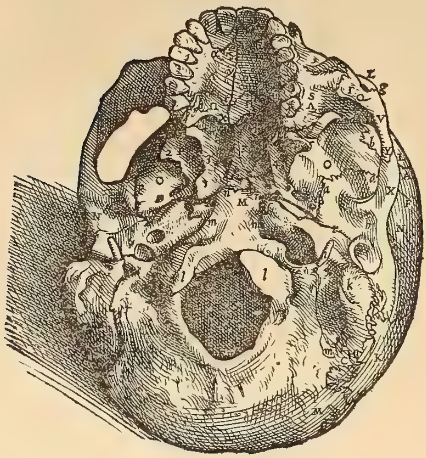
h 4 *Sinus, cui capitulum inferioris maxillæ inarticulatur.*

i *Temporis oſsis proceſſus, ſcriptorij ſtili modo prominens.*

k *Mammillaris proceſſus, è temporis oſſe productus. Quarta figura utriuſq; lateris proceſſum k notat.*

l,l 4 *Capita occipitij oſsis, quæ primæ ceruicis uertebræ ſinibus articulantur. In horum medio foramen occurrit, dorſalis medullæ cauſa cælatum. Verùm ut præſenti Capite oſsium foramina enarrare non inſtituimus, ſic neq; ea-* Φ 4 *dem hic characteribus inſignienda duximus. Quamuis priuatim in quarta figura Φ ponatur, ad quod à duodecimo Capite foraminibus dedicando remittêris.*

QVINTA SEXTI CAPITIS FIGVRA, BASIM CALVARIAE REferens.



CHARACTERVM QVINTAE FIguræ index.

QVINTAE figuræ multos characteres, tertiæ & quartæ figuris communes, in hunc modum adhibuimus.

A *Coronalis ſuturæ extremum, in temporis cauo conſpicuum.*

C,C *Sutura Λ exprimens: atq; hi characteres inferiorem huius ſuturæ crurum partem notant, ubi hæc non amplius ſuturæ effigiem accuratè commonſtrat.*

F *Squamæformis conglutinatio non omni ex parte hic uiſitur. quare etiam alios characteres tertiæ & quartæ figurarum ipſi non accommodauimus.*

K *Verticis ſiniſtrum os, uerùm modica ipſius conſpicitur portio.*

L *Frontis os, cuius etiam modica pars hic occurrit.*

M, M, M *Maximam occipitij oſsis partem hic cernere licet, totam nimirum quæ in caluariæ baſi conſiſtit.*

N,N *Vtrinq; unum temporis os notatur.*

O O *Cuneiforme os.*

P P *Proceſſus cuneiformis oſsis, ueſpertilionum alarum imagini reſpondentes. Qui numero quatuor ſunt, his chara-*
2,3,4,5. *cteribus 2,3,4,5 notati.*

Q,Γ *Primum maxillæ ſuperioris os, quod & Γ hic notaui.*

S,Λ *Maximum quartum'ue maxillæ ſuperioris os, & hoc quoq; peculiariter aliquot Λ indicatur.*

V,X *Os iugale.*

Y *Sutura oſsis iugalis.*

a,a *Suturæ os cuneiforme circunſcribentis interuallum, illi & temporum oſsi commune.*

b *Suturæ os cuneiforme circunſcribentis interuallum, illi ac frontis oſsi commune.*

d *Hac ſede occultatur ſuturæ os cuneiforme circunſcribentis interuallum commune illi & oſsi externum angulum ſedis oculorum conſtituenti.*

e *Suturæ os cuneiforme circunſcribentis interuallum, illi & quarto maxillæ ſuperioris oſsi commune.*

f *Hæc ſutura ſuperiori maxillæ peculiaris cenſetur, ac proinde hic non uenit explicanda.*

g *Sutura frontis oſsi & ſuperiori maxillæ communis.*

h Sinus,cui capitulum inferioris maxillæ inarticulatur.

i Proceſſus ſcriptorio ſtylo non abſimilis.

k Mammillaris proceſſus.

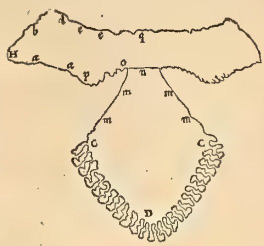
l,l Capita occipitij oſsis,quæ primæ ceruicis uertebræ coarctantur.

m,m,m His characteribus,qui quintæ figuræ,ut & ſubſequentes,proprij ſunt,notantur ſuturæ Λ imitantis additamenta,per caluariæ baſim antrorſum deducta,atq; ad ſe inuicem,nempe ad n tendentia.

n,n Linea,dicta nunc additamenta iungens,ac oſsi cuneiformi & occipitis oſsi communis.

o,p Sutura à linea n indicata,in dextrum latus repens,inter os cuneiforme & ſiniſtri temporis os. Verùm ab n ad o non propriè ſutura eſt,quemadmodum neq; ab anteriori m ad n: ſed rima, & oſsis ab oſſe notabilis diſtantia, ſecus nimirum quàm in alijs ſuturis harmonijs'ue occurrit.

q,q Suturæ os cuneiforme circunſcribentis interuallum, illi & ſextis ſuperioris maxillæ oſsibus Π notatis commu-
Π ne. Verùm ut cuneiforme os ſuturis circunſcribas, hanc quintam figuram & tertiam cum quarta intuere, ſingularum animaduertens characteres. Ab n igitur ad o, hinc ad p,a,ω,H, b,d,e, & q procede,atq; ita utrinq; cuneiforme os ſuturis terminatum fingito, ſed non niſi hominis caluaria inſpectioni adhibita, ut quæ in omnem partem promptè uerti poterit. quum interim hic tres ſimul tabulæ inſpiciendæ ſint, ut uel in externa caluariæ ſede id os circũſcribas. quod quo leuius præſtes, ſuturam Λ ſimilem cum ſuis additamentis, & linea occipitis oſsi & cuneiformi communi, ſutura deniq; cuneiforme os circumſcribente, hic delineaui, iiſdem characteribus in hac figura, atq; in tertia, quarta, & quinta undiq; adiectis.



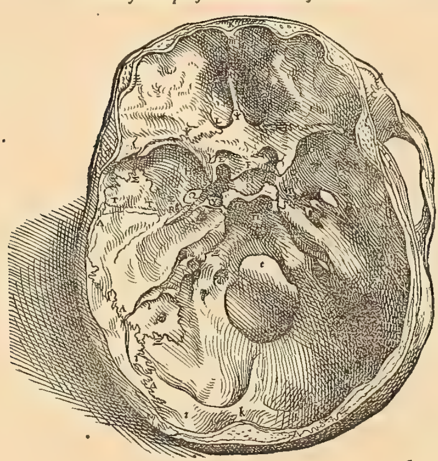
r In hac quinta figura, ut et in quarta, temporis oſsis linea notatur, inibi ſuturæ modo os, cui auditorij meatus initium inſculpitur, continens, & ueluti à reliquo oſſe ſeiungens.

ſ Oſsis temporis aſperitas & proceſſus, quo id tranſuerſam reſpicit lineam, cuneiformi oſsi & occipitis oſsi communem, & n notatam.

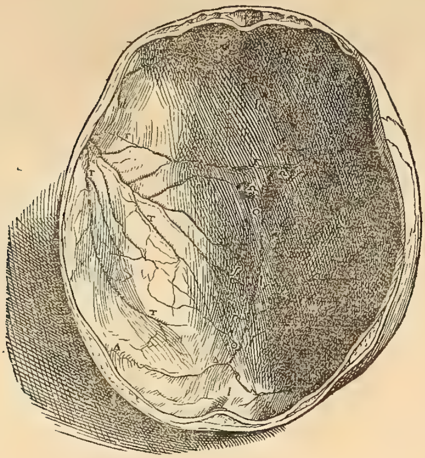
ʒ Octaui capitis oſsis proceſſus, ſeu ſeptum cauitatem narium intercedens. Reliqui characteres oſtendendis ſuperioris maxillæ oſsibus priuatim conferunt.

SEXTA SEXTI CAPITIS FIGURA, INTERNAM CALVARIAE BASIS SEDEM OCVLIS SVBIICIens.

Hic namq; caluariam delineauimus, in qua ſuperior ipſius pars, ſubſequenti figura exprimenda, ad eum modum ablata eſt, quo cerebri fabricam oſtenſuri, caput ſerra diuidere conſueuimus.



SEPTIMA SEXTI CAPITIS FIGURA, RELIQUAM INTERNAE SEDIS CALVARIAE PARtem commonſtrans, figura ſexta non expreſſam.

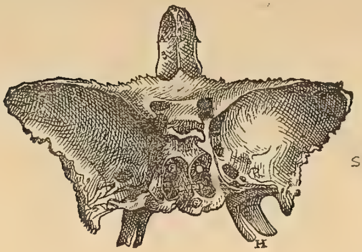


CHARACTERVM SEXTAE ET SEPTImæ figurarum index.

DVAE proximè præcedentes figuræ pluribus ornantur characteribus. uerùm huc potiſſimum ſeruiunt maiuſculi Græcorum, capitis oſſium ſuturas indicantes: quæ in interna caluariæ ſede, qua cerebrum cõtinctur, etiam ſe ſpectandas offerunt. Reliqui autem characteres in his figuris conſpicui, caluariæ foraminibus oſtendendis conducent.

ΓΓ 7 *Coronalis ſutura, non adèo exactam ſuturæ compagem, ac in externa caluariæ ſede, exprimens.*
ΔΔ *Sutura Λ literam referens, notatur in ſeptima. Verùm & in ſexta Δ eam quoq; indicat ſuturam.*
ΘΘ 7 *Sagittalis ſutura.*
ΛΛ 6 *Squamoſa ſiniſtri temporis conglutinatio.*
ΞΞ 6 *Additamentum ſiniſtri lateris ſuturæ Λ imitantis, quod per caluariæ baſim contendit.*
Π 6 *Linea cuneiformi oſſi & occipitis oſſi communis, quæ duo ſuturæ Λ imitantis latera additamenta'ue iungit.*
ΣΣ 6 *Suturæ os cuneiforme circumſcribentis interuallum, illi & temporis oſſi commune.*
ΥΥ 6 *Suturæ cuneiforme os circumſcribentis interuallum, commune illi & frontis oſſi, & octauo capitis oſſi. Si itaq; à Π ad Σ, & hinc ad aliud Σ, hinc uerò ad primum Υ, ac inde ad ſecundum Υ perrexeris, cuneiforme os in ſiniſtro latere internaq; caluariæ ſede circumſcribes. Unde ſi eoſdem characteres in dextro latere ad ſuas ſuturas poni finxeris, eodem modo ut in ſiniſtro latere, per characteres pergens, uniuerſum cuneiforme os complectêris.*

OCTAVA SEXTI CAPITIS FIGVRA.



OCTAVAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum index.

QVAMVIS modò tabularum frequentia lectori minimè moleſtus eſſe uelim, eoq́; potiſsimum nomine ſingula capitis oſſa priuatis inſuper figuris non exprimam: tamen quia oßis cuneo comparati, & dein octaui capitis oßis circunſcriptio, non ita promptè ac cæterorum capitis oßium intelligitur, præſenti figura cuneiforme os cum octauo capitis oſſe, à cæteris omnibus liberum, ea facie exprimitur, qua internam caluariæ ſuperficiem reſpicit. quod ideo maximè præſtitimus, ut cauernæ in cuneiformi oſſe plerunq; occurrentes, in conſpectu eſſent, uti characterum oſtendet index.

A, B, A *Octauum capitis os. uerùm B priuatim ſeptum inſignitur, olfactus organorum ſedes interſtinguens.*
C, D *Duæ præcipuæ cuneiformis oßis cauernæ.*
E *Septum indicatas modò cauernas interdiuidens.*
F *Alterius cauernæ ſeu antri foramen, in narium amplitudinem pertinens.*
G *Cauitas in humiliori ſede ſepti poſita, quod duo potißima antra interſepit.*
H *Cuneiformis oßis proceſſus, ueſpertilionum alis ſimiles.*

Cur uniuerſum cerebrum oßibus ambiatur, & quamobrem illa uaria ſint, & ſuturis maxima ex parte commiſſa.

CEREBRVM rationis ſedem (quæ inſtar regis in altiſsimo corporis ſita, duabus concupiſcibilibus animis dominatur ac præeſt) tuto quodam munimento cuſtodiri magnopere expedit. Quocirca etiam prouidus rerũ Opifex, non ſoli cuti, carnoſisq́; partibus, ut in abdomine: aut per interualla à ſe inuicem remotis oſsibus, ut in thorace, cerebri commiſit cuſtodiam, ſed undiq; os ipſi inſtar galeæ circumpoſuit. Verùm etſi nulla occaſione galea hæc, totam qua cerebrum continetur cauitatem conſtituens, uarijs extrui debuit oſsibus, quæ inuicem articulata, motu pollerent uoluntario: nihilominus ipſa octo peculiaribus conſtat [a] oſsibus, quæ [b] ſuturarum, aut alio ualido prorſusq́; immobili & tenaci contextu mutuo, & dein alijs inſuper duodecim maxillæ ſuperioris oſsibus compinguntur, & unà cum illis caluariam, uti in cœmiterijs occurrit, conſtituunt. Quum enim illa galea differẽtibus admodum ſedibus neceſſariò efformatur, quumq́; ideo oſſeam ipſius ſubſtantiam & naturam inſigniter in duritie, craſsitie, in ſinibus proceſsibusq́;, & magnis intus cauitatibus effingẽdis uariari oportuit, non unico tota potuit effingi oſſe. ut taceam nos uulgò arbitrari, illam minus iniurijs eſſe expoſitã, ſi pluribus extruatur partibus: quum ſcilicet oſsiũ fracturæ, aliaq́; nõnulla illorũ uitia, cum ipſis oſsibus terminẽtur, neq; per totam galeam, perinde ac fictiliũ uaſorũ fiſſurę, procedant. Dein frequens hic oſsium conte-

a Illa adnotabimus, quũ in capitis cõtextu ſeriatim deſcribentur.

b Suturas, ut & alios contextus, ſuo loco deſcribemus.

contextus, ad uaporoſorum quoq; & fuliginoſorum excrementorum purgationem conducit. quippe quum caput tectum quoddam calidæ domus referat, excrementa ea quæ ſurſum conſcendunt excipiens, ac proinde copioſiore indigens euacuatione, neceſſum fuit duram ſolidamq;, non uerò intus ac foris cauernoſam, & foraminulis inſtar ſpongiæ aut pumicis obſitam, & ideo prorſus infirmam, & conterminis partibus nimium aſperam & inimicam oſsium[c] ſubſtantiam, illi excremento alicubi egreſſum præbere, quem præſtant uariæ oſsium ſuturæ. Quanquam galea hæc, ſeu caluaria, non dictis tantum occaſionibus ſuturas obtinuit, ſed præcipuè, ut per illam membraneæ tranſirent[d] fibræ, quæ prẹter[e] uaſorum quorundam fines, duram cerebri membranam ipſi caluariæ committerent: & huius dein interuētu ac beneficio, cerebrum quod promptè aliàs ob molliciem concideret, ſuosq; met[f] uentriculos & cauitates comprimeret, admodum cōcinnè, uti ſeptimo docebimus libro, ſuſtinerent, ac ueluti ſuſpenſum ſeruarent. adeò ut duræ cerebri membranæ, fibrarū quæ ſuturas tranſeunt, & dilatatæ explicatæq; membranam caluariæ exterius obductam cōſtituunt cauſa, ſuturas potiſsimum parari, eaſq; pro cerebri formæ, capitis oſsium cauitatem imitātis, ratione digeri arbitremur. Quandoquidem igitur oblongum corpus uinculis & apprehenſionibus ſecundum longitudinem ipſius, & dein tranſuerſim ductis, opportunè ſubleuatur, ac ueluti ſuſpenſum continetur, naturalis uocata capitis figura primùm tres ſuturas obtinet: duas quidem tranſuerſas, quarum[g] altera in ſyncipite eſt, in occipitio[h] altera: [i]tertia à medio poſterioris, ſeu eius quæ in occipitio conſiſtit, per capitis longitudinem ad medium uſq; anterioris extenditur. Anteriorem coronalem uocant, quandoquidem coronæ potiſsimum in ea capitis parte collocantur: poſteriorem à literę Λ imagine, λαμβδοειδῆ nominant: tertia per uerticē capitiſq; longitudinem procedens, ὀβελαῖα Grẹcis nuncupatur, quòd ueru ſagittæ ue inſtar rectà incedit. unde etiam à uirgæ ductu, ῥαβδοειδὴς fuit appellata. Hæc interdum, & in primis quibus lata anguloſaq; admodum frons obtigit, per[k] frontis medium ad naſi uſq; ſummum, at non adeò inſigni atq; in ipſo uertice complexu, exquiſita ue adeò ſuturæ compage, prorepit. Atq; id nonnulli uiris omnibus, alij autem mulieribus peculiare eſſe, falſo contendunt: quum rariſsimè in uiris, atq; adhuc multo rarius, aut uix unquam in mulieribus illud accidere, non obiter animaduerterimus. Et hoc uel inde conijcias, quòd ex uiginti quæ in cœmiterijs occurrūt caluarijs, uix duas, cui frontis os diuidatur, reperias: neque ulla, etſi ſecus tradiderit Ariſtoteles, in ſuturarum enarratione prorſus aberrans, uiris ac mulieribus hac in parte uniuerſim uidetur differētia. Cẹterùm quadrupedibus à poſteriore ſutura Λ referente, ſagittalis ſutura ad ſuperciliorum uſq; medium protenditur:[l] id quod canum caluariæ, equorum, boum, & id genus animalium, quibus cum fronte maxilla admodum protenditur, manifeſtè oſtendunt. Non enim audiendus eſt Ariſtoteles, qui canib. continuam, nulliſq; ſuturis diſtinctam aſcribit caluariam: quum canum caluariæ commemoratas hactenus ſuturas, & quæ hoc toto Capite enumerabuntur ferè omnes, eleganter exprimant. Non deſunt etiam, qui infantibus hanc ſuturam per medium occipitij oſsis ad[m] foramen uſq; dorſali medullæ uiam porrigens deſcendere, totumq; occipitij os diuidere aſſerant: quod ſanè & nos quoq; obſeruauimus. uerùm potius ea diuiſio ad unionem coalitumq;, quàm ad ſuturę ſpeciem referenda eſt: quum hæc cartilaginis beneficio in pueris perficiatur, & in ætate prouectioribus nullū eius diuiſionis rudimentū occurrat. Vnde etiam eiuſmodi diuiſionis ratio non hic in ſuturarū ſermone, ſed potius in occipitij oſsis

c Cuiuſmodi excarnis caluariæ ſedis ſit ſubſtātia, 2 fig. oſtendit.
d 1 fig. lib. 7 G, H, I.
e eiuſdem fig. F.
f Pete hos, ſi lubet, ſeriatim ex 4, 5, 6, 7, 10, 11 fig. lib. 7.

Naturalis figuræ capitis ſuturæ.
g 3, 4 fi. A, B, in 7 Γ Γ.
h 3, 4 fi. C, D, in 6, 7 Δ Δ.
Coronalis ſutura.
i 3 fig. à D per E ad B. in 7 Θ Θ.
Λ literam referens.
Sagittalis, & uarius ipſius ductus.
k tale quid oſtendunt 2, 4 fi. 5. ca.

Virorum capita à mulierum non perpetuò uariare.
7. cap. lib. 3. Hiſtor. anim. et 2. de Part. anim.
l Canina caluaria 1 fig. cap. 9.
Lib. 2. cap. 7. de Hiſtor. anim.
m 6 fig. ε.

L.b.9. Capita ſuturis deſtituta.

oſsis deſcriptione enarranda uenit. Quòd autem Herodotus, ac præter illum pleriq; etiam alij, in Perſia caluarias reperiri ſcribunt, nullis prorſus ſuturis interſtinctas, ipſeq; Ariſtoteles ſuo tempore uiri caluariã abſq; ſuturis repertam tradit, neutiquam miror: quum ualde ſenum caluariæ nobis ſuturarum ſitum duntaxat, idq; perquàm obſcurè, referant, nulla interim ſuturæ conſpicua imagine. Neq; profectò mirum eſt, ſenibus ſuturas concreſcere, ſiquidem illis uertebras uniri connaſciq; cernamus: & oſsiũ quoq; ſupercilia proceſſusq; ita ipſis excreſcere conſtet, ut conſuetis motibus illorum oſſa agi nequeant. Cæterùm tres iam enarratæ ſuturæ, caluaria in latus cubante, literã H, aut potius ϰ (propter ipſius extrorſum obliquatas ſuis apicibus columnas) exprimunt. In capitum autem formis à naturali ſtructura euariantibus, ſuturæ ad hunc modum

Non naturaliũ capitis figurarum ſuturæ.

a 2 fi. 5 ca. ſe habent.[a] Vbi anterior capitis eminentia perit, ſutura coronalis aboletur, ſeruata ea quæ Λ exprimit, unà cum ſagittali, quæ tunc ad medium uſq; ſuperci-
b 3 fi. 5 ca. liorum porrigitur.[b] At poſteriori eminentia deficiente, ſutura Λ referens deperditur, manẽte coronali, & ſagittali interim per occipitij mediũ ad caluariæ uſq; baſim ducta. Quapropter ſi hanc capitis figuram occipitio inniti finxeris, utraq; remanentium ſuturarum effigies T literæ ſimilis erit: quemadmodum & primæ quoq; non naturalis figuræ, quum illa fronti innititur, ſuturæ T, aut
c 4 fi. 5 ca. magis fortè Y referunt.[c] Anteriori uerò poſterioriq; eminẽtia ſimul conciden tibus, binæ quæ tunc uidentur ſuturę, ad rectos angulos ſe inuicem interſecan tes, X literam repræſentant. Vna namq; tranſuerſa ab unius auris regione, ad al
d 6 fig. e. terius auris regionem, per medium caput deducitur: altera autem à[d] foramine in occipitis oſſe, dorſalis medullæ gratia inciſo, per capitis longitudinẽ ad ſummum uſq; naſi pertingit, illius ritu, quam ſagittalem uulgò dicimus. Hæc ſiquidem ſemper in tribus prioribus capitis figuris à naturali differẽtibus ſeruatur:
e 3 fi. 5 ca. duæ autem tranſuerſæ cum totius capitis figura uariè intercidunt.[e] Quinta capitis figura, ut prorſus naturali eſt contraria, ſic quoq; omnino pugnantes cum ipſa ſuturas nanciſcitur. Coronalis enim, & illa quæ Λ refert, ſecundum capitis procedunt longitudinem, recta interim ſeu ſagittali tranſuerſim lata. Verùm nunc & ad reliquas capitis commiſſuras ſermonem dirigamus. eſtq; pri-

Squamoſæ temporum commiſſuræ.

f 3,4 fig. F, & 6 fig. Λ, Λ. mùm[f] una utrinq; à ſagittali ſutura quodammodo æquè diſtans linea, per capitis longitudinem ſupra aurem porrecta. Huic[g] principium ab humillima ſutu-
g 3,4 fig. à C ad G. ræ Λ imitantis ſede pendet, qua hæc propter occipitij inferiora uix amplius integram ſuturæ refert effigiem. Hinc nonnihil præſens linea quodammodo re
h 3,4 fig. à G per F, H ad A. cta fertur: &[h] mox ſurſum aſcendens, quaſi inſtar ſemicirculi ad coronalis ſuturæ terminum perrepit. Hæc maxima ex parte duobus oſsibus conſtat, mu-
i 3 fig. I. & 4 fig. K. tuò ſibi incumbentibus, connexiſq;: non per ſuturã quidem, ſed paulatim[i] uer
k 3,4 fi. N. ticis os deſcendens, inſtar ſquamæ attenuatur, atq; in[k] os infrà ab auribus aſcendens, ſimiliterq; in ſquamam attenuatũ ſubintrat, utriſq; oſsibus, quà inuicem compinguntur, aſperitatem quandam mutuam obtinentibus. Vnde etiam neque Hippocrates, neq; aliquis eorum qui accuratè corporis fabricam expenderunt, ſuturarum nomine eas lineas dignatus eſt: ſed à ſquamæ ſimilitudine, eas λεπιδοειδῆ προσκολλήματα, hoc eſt, ſquamoſas cõglutinationes appellarunt. Non

Suturas capitis etiam in interna caluariæ ſede conſpici.

l 6 fi Λ, Λ. enim cum pleriſq; arbitrandum eſt,[l] has conglutinationes minus quàm[m] tres
m 7 fi. Γ, Γ. Δ, Δ. Θ, Θ. ſuturas prius enarratas, in caluarię cauitate qua cerebrum reponitur apparere, ob idq; ſuturarum nomine neutiquam donari. Quamuis interim tres ſuturæ, ipſaq; potiſsimum coronalis, non tam ſuturæ, quàm harmoniæ effigiem mihi
n 3,4 fig. ab H ad A. exprimant. Cæterùm ſquamoſarum conglutinationum, de quibus hic ſermo
o 3 fig. I. p 3,4 fi. O. eſt,[n] pars coronali ſuturæ proxima, etiam uerticis[o] oſsi, &[p] illi quod cuneo aſsimilabimus,

Quamobrem in temporibus ſquamoſæ potius occurrant conglutinationes, quàm ſuturæ.

milabimus, communis cenſenda eſt. quemadmodum etiam maximè antica conglutinationum[q] ſedes,[r] ad frontis os & cuneiforme referetur: perinde ſanè ac ſi Natura ipſas potius, quàm ſuturas hic conſtituiſſet, quòd caluariæ ſedes temporali[s] muſculo, tanquam ſtrato quopiam & puluinari tecta, non æquè craſſa (ne ſcilicet fruſtra pōdere nimium grauaret) eſſe debuit, ac excarnes caluariæ regiones, & ipſius baſis, quam multarum[t] cauitatum & foraminum occaſione inſigniter uarieq; craſſam eſſe oportuit: uti illæ, ne nimium breuis uia uulnerantibus aut alioquin lædentibus occurrerent, craſſæ ſpectantur: quamuis tamen non prorſus duræ & ſolidæ, at inter duas denſas ſquamas, ponderis potiſsimum uitandi cauſa,[u] cauernoſæ. Quum itaq; tota ea caluariæ ſedes, qua conglutinationes illæ excurrunt, tenuis fieri potuit, ſuturarum cōpoſitio ampliores craſsioresq; oſsium ſedes requirens, hic fuiſſet inualida. præterquàm quòd[x] oſſa à baſi cōſcendentia, duriora ſunt[y] deſcendentibus, adeò ut hac quoque gratia conglutinationes ſic effingantur, ut duriorū oſsium ſquammæ meritò exterius conſcendant, molliorum uerò introrſum dimittantur, ac ueluti à ſolidioribus in plana alioquin ſuperficie obtegantur. Quòd uerò temporalis muſculus præcipua harum conglutinationum ſit cauſa, ipſarum oſtendit[a] ſedes, ſuturæ Λ referenti contermina, quæ tanto interuallo ſuturę exprimit imaginem, quãta excarnis qua incedit caluariæ eſt portio, quantoq; interuallo ipſa oſſa craſſa exiſtunt. Quinetiam ad anteriorem conglutinationum[b] ſedem, ſuturæ illic ſpeciem cernimus, ubi[c] oſſa ſuperiorem maxillam cōſtituentia, cum capitis oſsibus craſſa euaſerunt, adeò ut toto ipſorum ductu conglutinationes iſtæ non prorſus ſquamoſæ occurrant. Præter dictas hactenus ſuturas & contextus,[d] alia in capitis cauitate cerebrum ambiente potiſsimū ſpectatur, frontis oſsi, illiq;[e] oſsi communis, quod[f] olfactus organorum ſedes conſtituit, ac inſtar cribri peruium cernitur. Id enim os ueluti frontis oſsis baſi inſertum, hac ſutura ipſum ambiente in capitis cauitate obſcurè circumſcribitur, aliam quoque ſuturam obtinens, ipſi & ſuperioris maxillę oſsibus communem. Præſens enim os,[g] oſſeum ſeptum, foramina narium interdiuidens producit, quod[h] ſutura quadam per humiliorem ſui ſedem, ipſiusq; longitudinem ducta à maximis ſuperioris maxillæ oſsibus, quę dentes continent, & * ijs quæ ad palati uerſus fauces terminum habentur, & ſexta ſuperioris maxillæ numerabuntur oſſa, dirimitur: perinde ac ab oſſe cuneum referente[m] inibi etiam ſeparatur, quà narium foramina in fauces pertinent. Cuiuſmodi autē hoc cribri modo perforatum ſit os, poſtquam alias inſuper ſuturas expreſſero, in cæterorum capitis oſsium enarratione perſequar.

Suturæ oſſium capitis os circumſcribentes.

Suturæ capitis oſsibus et alijs communes.

Sunt enim & aliæ adhuc ſuturę capiti cum alijs oſsibus communes, nimirum cum ſuperiori maxilla, &[n] eo oſſe quod à cunei ſimilitudine σφηνοειδὲς uocant, quod ſimiliter unicum, ac, ut permulta corporis oſſa, coniugis expers eſt: ab aliquibus inter capitis oſſa, ab alijs inter maxillæ ſuperioris oſſa connumeratum. Quamuis tamen capitis oſsibus longè rectius, quàm ſuperioris maxillæ aſcribetur, quum haud minimam caluarię cauitatis, qua cerebrum reponitur, ſedem cum cæteris oſsibus conſtituat, quæ ab omnibus Anatomicis capiti attribuuntur. Quibus uerò id circumſcribatur ſuturis, recenſere nunc conabimur.

Suturæ Λ imitantis additamenta.

Cuneiformis oſsis circumſcriptio.

Suturæ Λ imitantis[o] extrema, quæ iuxta occipitij humiliora, non amplius exactam ſuturę compagem exprimunt, uerſus capitis inferiora baſim'ue protenduntur, ac per mediam baſis ſedem (quæ prępruptæ rupi & imagine & duritia ſimilis eſt) & quà caput primæ ceruicis uertebræ articulatur, in anteriora prorepunt, mutuò ſenſim appropinquantia. Quum autem iuxta narium foramina oris amplitudinem ſpectantia pertigerint,[p] tranſuerſa

q 3, 4 fig. b ſub A.
r 3, 4 fig. ad L & O.
s 4 muſc. tab. Γ.
t Has proponent temporis oſsis et cuneiformis hiſtoriæ.
u 2 fig. αα cōſiſtit inter α & οι.
x 3 fig. N, O.
y 5 fig. L, l.
a 3, 4 fig. à C ad G.
b 3, 4 fig. à b uerſus g.
c 3, 4 fig. Q, Q ad L.
d 6 fig. ad characteres θ, L, Ψ.
e 6 fig. A, B, A.
f 13 fi. 7 lib. L, dein D.
g 3 5 fi. dein O 1 fi. 9 capitis.
h 1 fi. 9 capitis g.
** 2 fig. ca. 9 Γ, Γ.*
m 2 fig. 12 capitis ſecundum ω, μ, ν, ξ.
n 3, 4, 5 fi. O. P, & tota ferè 8 fi.
o 5 fi. C, C. dein utrinque m, m. Sed potiſsimum fi. indici characterum inſerta huc facit.
p 5 fi. n n. 6 fig. Γ.

uerſa

uerſa linea ſimul iunguntur, quæ nec ſutura nec harmonia meritò dici poteſt, ſed ad coalitum prorſus eſt referenda. In pueris enim cartilagine in eum modum oppletur, quo in illis appendicum cum ſuis oſsibus unio committi uiſitur: in natu uerò grandioribus præſens linea omnino latet, perinde ac unīo appendicum in ætate prouectis obſcureſcit. Vtcunq; ſit, hęc linea & occipitis oſſi, & oſsi cuneum imitanti cōmunis eſt. &[q] ab hac utrinq; in latera,[q] ſutura per temporum caua obliquis anfractibus ſurſum ducitur, uerſus[q] anteriorē ſquamoſarum cōglutinationum ſedem. Vbi uerò ſutura hæc[r] anteriorem illarum ſedem attigit (quod notabili interuallo à coronalis ſuturę in cauis temporum extremo eſt) in priora modicè deorſum ad coronalis extrema ducitur.[s] Hinc rurſus parumper deorſum repit, quouſq; ſuperioris maxillæ cōtingat os, quod externum oculi ſedis angulum conſtituere docebitur.[t] Hinc decliuis per caua quoq; temporum incedit: inde ad poſteriorem intimorū dentium ſedem ducta,[u] per totam narium amplitudinem tranſuerſim fertur. Hæc ſutura à tranſuerſa linea, quam ſuturæ Λ referentis extrema committere diximus, in hunc modum ſurſum ad caua temporum utrinq; ducta, & deorſum ad palatum uſque ab utroq; latere, eo quo ſcriptum eſt modo, rurſus deſcendens, cuneiforme os exterius circumſcribit.[a] Interius uerò in capitis cauitate, huius oſsis circumſcriptio leuiori negotio, quàm externa ſede deprehenditur: ſi modò quis accuratè dictæ iam ſuturæ progreſſum expenderit. nam hæc paſsim ac pluribus locis ſedibusq; ſeſe offert. Linea enim primùm oſsi occipitis & cuneiformi communis, pariter &[b] exterius, &[c] interius apparet: quemadmodum & ſuturæ etiam interuallum, à linea obliquè ſurſum ad caua temporum uſq; ad anteriorem conglutinationum ſquamæformium ſedem pertinens, etiam[d] interius &[e] exterius cernitur, & commune eſt oſsibus temporum & cuneiformi, ac demum ueræ ſuturæ, non autem ſquamarū nexus, ſpeciem oſtendit. Quod autem ab hac ſede antrorſum ad coronalis extrema ducitur, ſquamoſam refert conglutinationem, uerticis oſsi & cuneiformi communem. Interuallum uerò à ſuturæ coronalis extremis ad oſſa externos oculorum ſedium angulos conſtituentia procedens, etiam ſquamoſæ conglutinationis formā commonſtrat, eſtq; frontis oſsi & cuneiformi commune. Præſentis ſuturæ interuallum ductus'ue conglutinationi ſquamoſę reſpondens, exterius tanto elatius, quàm in interiori caluariæ ſuperficie, apparet, quanto interuallo cuneiforme os inſtar ſquamæ attenuatum, frontis & uerticis oſsibus committitur. Cæterùm ſuturæ cuneiforme os circumſcribentis[f] interuallum, quod per caua temporum deorſum fertur, in interna caluariæ ſede non conſpicitur, ſed tantum in cauis temporum &[g] oculorum ſedibus, in externis ſcilicet earum ſedium angulis. Atq; hoc ſuturæ interuallum commune eſt cuneiformi oſsi, & oſsibus externos oculorum ſedium angulos occupantibus.[h] Interuallum autem eius quam modò proſequimur ſuturæ, iuxta poſteriorē intimi dentis ſedem prorepens, exterius apparet, & in narium etiam amplitudine: eſtq; commune cuneiformi oſsi, & ſuperioris maxillę utrorumq; laterum maximis oſsibus. Interuallum uerò eius ſuturæ in ſuperiori narium amplitudinis ſede conſpicuū, in[i] interna caluariæ ſede melius quàm in[k] externa, ſpectanti occurrit: & commune eſt ipſi oſsi cuneiformi, & illi oſsi quod cribri modo perforatum dicitur. Porrò interna caluarię ſede, non ſolum præſentis ſuturę interuallum illi oſsi & cuneiformi cōmune obuium eſt, uerùm etiam utrinq; ad id interuallum,[l] aliud eiuſdem ſuturæ interuallum ſeſe offert, quod cuneiformi & frontis oſsi commune cenſetur. atq; id etiam[m] in oculi ſedis radice liquidò cernitur, iuxta eminentiorem

Quibus ſedibus ſutura occurrit, cuneiforme os circumſcribens.

q in 5 fi. ab n per o & p in dextro latere: in ſiniſt. per a & a ad A. in 3, 4 fig. per a, a uerſus H.

r 3, 4 fi. ab H ad A.

s 3, 4 fi. ab A ad b.

t 3, 4, 5 fi. à b per d ad c.

u 5 fi. q, q.

a In 6 fi. ſecundum Γ, Σ, Σ, Ψ et Ψ.

b 5 fi. n, n.

c 6 fig. Γ.

d 6 fi. à Γ per Σ, Σ.

e 5 fi. ab n per a, a ad A. In 3, 4 fi. a, a ad H.

Confer 3 et 4 figuras hic ſextæ.

f 3, 4 fi. à b per d ad c.

g 1 fig. 9 cap. Q.

h 3, 4, 5 figur. c.

i 6 fi. Ψ ad ſiniſt. latus L poſitum.

k 5 fi. q, q.

l 6 fi. Ψ. ad dextr. latus L poſitum.

m 1 fig. 9 cap. S, T.

nentiorem illius regionem. Adeò, ut ſi ad amuſsim oculorum ſedes expenderis,[n] radicem ipſarum,& magnam externi earum lateris iuxta interiora portionem, à cuneiformi oſſe conſtitui ſpectabis, ſi modò in hominis fabrica huiuſmodí etiam duxeris intuēda,illisq; caperis,quæ & ſi ad artis uſum non magnopere cōducant, immenſi tamen Creatoris admirabilem arguunt induſtriam, & proculdubio à ueteribus Anatomes profeſſoribus ſedulò ac ſtudioſe fuerūt examinata. Cæterùm hoc ſuturæ interuallum,quod & cuneiformi & frontis oſsi commune exiſtit,magna pars alterius ſuturæ eſt duarum, quas capiti cum alijs oſsibus Galenus communes eſſe retulit: tunc ſcilicet,quum unius loco illam enumerat,quæ cuneiforme os inibi circumſcribit, quà id occipitis oſsi, & temporum ac uerticis oſsibus contiguum eſſe narrauimus:[o] alteram uerò,à cauis temporum per mediam oculorum ſedem ad naſi ſummum,ſeu ſuperciliorum medium,pertingere ait. quemadmodum etiam pertingit, illic incipiens, ubi cuneiforme os circumſcribens ſutura, per caua temporum deorſum uerſus intimum dentem primùm deſcendit. Atq; hæc ſutura primo ipſius interuallo,frontis os à ſuperioris maxillæ oſſe externum oculi ſedis angulum conſtituente ſeiungit: dein magno interuallo cuneiformi oſsi & frontis oſsi communis efficitur,toto nimirum ductu,quo cuneiforme os frontis oſsi in oculorum ſedibus & caluariæ interna ſuperficie contiguum eſſe uiſitur. Vnde etiam id interuallum in ſuturæ cuneiforme os circumſcribentis dimenſione, non autem in frontis oſsis à cæteris maxillę oſsibus ſeparatione,habendum uenit. Vti ſanè ſubſequens ſuturæ tranſuerſim per oculorum ſedem ductę interuallum, frontis os à ſecundo,tertio,quarto, & quinto maxillæ ſuperioris in altero latere oſsibus dirimens, frontis oſsi & illis maxillæ oſsibus commune exiſtit, tota nimirum ſede, qua præſens ſutura internum ſedis oculi angulum, & ſuperciliorum medium occupat. Verùm de ſuperioris maxillę oſsibus ſuturisq; nono agemus Capite, illic neceſſariò rurſus ſuturæ huius ſermonē inſtituturi. nunc autem octo capitis oſſa, dictis hactenus ſuturis circumſcripta, priuatim ſunt aggredienda. quorum duo uerticis ſunt,utrinq; nimirum unum: duo item infra hæc,ad utranq; ſcilicet aurem unum,quæ temporum uocantur oſſa. quintum frontis eſt os, ut ſæpius, unicum. ſextum occipitis, ſimiliter unum. ſeptimum cuneiforme,unum quoq;. octauum id eſt,quod ad cribri aut ſpongiæ refertur imaginem.[a] Verticis itaq; oſsibus in ſuperiori parte ea ſutura peculiaris eſt,quę recto tramite ſecundum capitis longitudinem ducta, hæc oſſa inuicem dirimit. In anteriore autem ſede uerticis oſſa coronali ſutura, & poſteriore Λ imitante,ab alijs diſcernuntur. Inferioribus uerò ſedibus,ſquamoſis conglutinationibus circumſcribuntur: quo fit,uerticis oſſa quadrilatera uideri,undique ſibi quodammodo ſimilia, præterquàm ubi inſtar ſquamæ attenuantur, temporumq; oſſa ſubeunt. Hic enim tenuiſsima ſunt,ſed ſolida,& neutiquam fiſtuloſa: quemadmodū[b] reliqua ipſorum ſede, qua temporalibus muſculis non obteguntur, fiſtuloſa cauernoſaq; inter ſuas ſquamas cernūtur, eandem craſsitiem undiq; ea ſede obtinentia. quanquam interim qua frontis oſsi committuntur, tenuiora, quàm iuxta occipitij os appareant. Si uerò aliquibus donantur ſinibus,aut foraminibus,illa duodecimo Capite ipſis dedicādo percurram.[c] Frontis os circumſcribitur coronali ſutura, & ea quæ octauum capitis os terminat: & illa quæ à temporum cauo incipiens,ac per medium oculorum ſedium ducta,ad ſuperciliorum uſq; congreſſum fertur, ac frontis os à maxillę ſuperioris oſsibus ſeparat,inq; ſuturarum numero ultimum locum ſibi uendicauit. Frontis itaq; os quodāmodo orbiculare eſt, nullibi tenuius, quàm[d] ubi ſuperiorem oculorum

Galeni locus in libro de oſsib. explicatur, & ſutura frontis os à maxillæ oſsibus, &c. dirimens.

Verticis oſsiū circumſcriptio.

Frontis oſsis circumſcriptio.

n 1 fig. 9 cap. N.

o 3,4 fi. à b ad g,g. Dein 1 fi. 9 ca. R,S,T, V,X,Z. unde & huius ſuturæ interualla petes.

a 3 fi. I. fi. 4 K. In utraq; autē os circumſcribitur B,D. A,B. C,D. C,G, F,H, A.

b Supra R, R 3,4 fig. Internā uerò ipſius ſubſtātiam 2 oſtendit figura α inter ε & οι.

c 3,4 fi. L. Circūſcribitur uerò B,A. A,b, g,g. In 6 fi. ſecundum, & extra n, L,Y.

d Ad latus n, et L fi. 6.

oculorum ſedis regionem conſtituit, & octauo capitis oſsi committitur. Hic
enim ueluti duobus tenuibus efformatur ſquamis, in medio uacuis, & aere op-
c 6,7 fi.K. pletis, quemadmodum & ipſius[c] cauitas, quam inter ſuas ſquamas ad ſuperci-
lia naſiq; ſummũ haberi audies. Vbi etiam hoc os cauitatis ergò, reliqua ipſius
ſede craſsius eſt, ac ueluti protuberat. Verùm altera illarum ſquamarum, quæ
oculi ſedem reſpicit, exteriorq; eſt, læuis uiſitur: quæ autem internam capitis
f Tale quid oſtendit 12 & 13 fig. 7 lib. ſpectat amplitudinem, [f] inæqualibus nubis ferè forma tuberibus eminet, quæ
cerebri reuolutionibus mutuò correſpondent. In temporibus, ubi temporales
muſculi conſiſtunt, frontis os tenue etiam eſt, ac ſolidum, minimeq; intus ca-
g 6 fig. ad latus 3. uernoſum,[g] præterquàm ubi cum uerticis oſſe inibi iungitur. Natura enim il-
lic aliquo interuallo utrunque os uerſus interiora priuatim craſsius effecit, ne
fortè nimia oſsium tenuitas caluariam ibidem plus æquo infirmam redderet.
Cæterùm frontis os in fronte, paulo ſupra ſupercilia, & reliquam dein ipſius
ſedem, quæ excarnis eſt, nullam inter ſuas ſquamas cauitatem oſtendit notabi-
lem, & multo craſsius ſpiſsiusq; quàm uerticis oſſa ſentitur. Quà tamen illud
h 3 fig. B. his committitur,[h] & ſagittalis ſutura in coronalem incidit, frontis os tenuius
infirmiusque eſt, quàm in ipſa fronte. Hæc ſedes, qua dictæ iam ſuturæ inui- *Molliſsima rariſsimaq́ caluariæ pars.*
cem committuntur, totius caluariæ pars molliſsima rariſsimaq; occurrit: eſt
enim illa, quæ in nuper natis infantibus adhuc membranea, ac recenti caſeo ſi-
milis tangentibus ſentitur, & quæ in puerulis manducantibus reſpirantibusq́;
mouetur. Quoniam uerò hæc ſedes Arabibus Zeudech nuncupata, inter ex-
carnes capitis partes tenuiſsima eſt, & ſuturæ nuſquam laxius hærent, medici
huic cauteria uulgò dicta, uel candeſcente auro, uel ferro, uel urente quopiam
medicamine, pro affectus ratione (ſed parum tutò interim, exiguoque adeò
commodo) adhibent. Locus autem iſte in nobis, apice medij digiti promptè
conijcitur, ſi brachialis principium ſuperciliorum medio quis accommoda-
i 3,4,5 fi. M,M. Circumſcribitur autẽ in 3. C,D. dein in 5 m, m,m,m. & n,n. uerit, ac medium digitum ad capitis uerticem rectà depreſſerit. [i] Occipitis os *Occipitis oſsis circumſcriptio.*
ſutura Λ ſimili, & eiuſdem ſuturæ additamentis, & linea hæc iungente termi-
natur. Vnde etiam quinque quodammodo lateribus conſtat, duobus quidem
à Λ imitantis ſuturæ cruribus efformatis: & alijs duobus, quæ ab eiuſdem ſu-
turæ additamentis ſepiuntur, ac demum quinto à linea quæ occipitis oſsi &
cuneiformi communis habetur, deſcripto. Hoc os in craſsitie admodum inæ-
quale eſt, neque omni ex parte ſibi reſpondet. Quicquid enim ipſius in occipi-
tio excarne, ac à muſculorum exortibus inſertionibusq; liberum eſt, inſigni-
ter craſſum cernitur, tanto ſcilicet oſſe frontis craſsius, quanto illud uerticis
oſsium craſsitiem uincit. Neque etiam occipitis os tota excarni ſede parem *Occipitis os ubi craſsiſsimum.*
k 6 fig. k. adipiſcitur craſsitiem, uerùm ad eius ſedis radicem[k] in medio longè craſsiſsi-
l 7 fig. 7 lib. R. mum apparet, [l] illa nimirum regione, qua duos maximos duræ cerebri mem-
branæ ſinus, ſanguinem & ſpiritum uitalem uenarum arteriarumq; modo
continentes, iungi, aliosq; duos ſinus educere, in cerebri uaſorum enarratio-
ne audies. Videtur enim Natura oſsis craſsitie huic ſinuum concurſui proſpe-
xiſſe, tum quòd ex ipſius læſione extremum homini impenderet periculum,
tum quòd hanc occipitij ſedem oculis deſtitutam, ſubinde percutiendam, ac
crebrò in terram uarijs caſibus illidendam, haud ignoraret. Craſsiſsima hæc
occipitij oſsis ſedes, ſimiliter atque tota excarnis ipſius oſsis pars, intus cauer-
nulis conſtant, utrinque ualida obductis ſquama: quemadmodum uerticis &
m quemadmodũ uidere eſt in 2 figura. frontis oſſa, ubi excarnia ſunt,[m] conſtare retulimus. Verùm reliqua occipitij
oſsis ſedes, cui poſteriorem colli regionem ſibi uendicantes muſculi partim
inſeruntur, & à quo partim principium ducunt, ſolida, admodumq; denſa, ſed

perquàm tenuis, neq; cauernulis donata, cernitur. Eſt autem hæc ſedes, quam cerebellum implet. Ne uerò ob inſignem illam tenuitatem, oſsis robori malè conſuleretur, in huius ſedis, qua os tenue eſt, medio,[a] oblongum, & inſtar lineæ exporrectum eminet tuberculum, oſsis robur inibi plurimum adaugens. Porrò quia id in internam caluariæ amplitudinem uergit, duos quaſi ſinus, utrinque uidelicet unum efformat, quos cerebellum infarcit. Hoc tuberculum, quemadmodum & tenuis iſta occipitij oſsis pars, pertinet à radice excarnis partis occipitij oſsis, ad poſteriorem uſque regionem foraminis dorſali medullæ parati.[b] Ab anteriori enim parte foraminis dorſalem tranſmittentis, & quà occipitis os maximè in anguſtum cogitur, id ſenſim ita craſſeſcit, ut inſigniter etiam craſſum, ſed appendicis modo rarum uideatur, quà cuneiformi oſsi committitur. Hoc os in externa ſede ad latera foraminis medullæ dorſalis gratia exculpti,[c] duo proponit capitula, quæ primæ ceruicis uertebræ articulantur, quorumq; beneficio caput proprio motu flectitur & extenditur. Hæc capitula in puerulis, appendicibus conſtant: quarum coalitus in ſenioribus, uti & reliquarum appendicum, latet. Præterea puerulis id os tribus extruitur partibus, quæ lineis tribus cartilagine oppletis dirimuntur. Atque harum una à ſagittalis ſuturæ termino ad foraminis dorſali medullæ parati poſteriorem pertingit ſedem. aliæ duæ à foraminis lateribus tranſuerſim, in ſuturæ Λ referentis additamenta pertinent. Adeò, ut admodum pueris in occipite duo habeantur occipitis oſſa, & unum in baſi capitis, cuneiformi oſsi commiſſum. Occipitis os intus læue, minimeq; aſperum eſt: perinde ac exterius tota ipſius ſede excarni, etiam læue cernitur. Sede autem huic ſubiecta, & ubi occipitis os non minimam capitis baſis portionem conſtituit, id egregiè aſperum inæqualeq; ſe offert, ut commodius ab ipſo ligamenta & muſculi quidam pronaſcerentur, & rurſus quidam alij tutius firmiusq; illi insererentur.[d] Temporum oſſa circumſcribuntur ſquamoſis conglutinationibus, & ſuturæ quæ Λ refert additamẽtis, itemq; ſuturæ cuneiforme os terminãtis interuallo, quod utrinq; à tranſuerſa linea, quæ occipitis oſsi & cuneiformi communis eſt, ſurſum per caua temporum ad ſquamoſas conglutinationes obliquè contendit. Hæc oſſa non perperam dicerẽtur circularia, niſi extra circuli deſcriptionem ea oſsium pars promineret, quæ Λ referẽti ſuturæ proxima eſt, capitisq;[e] mammillarem educit proceſſum, qui in utroq; temporis oſſe unus habetur, non ſolum ad opportunam caput mouentium muſculorũ, qui à pectoris oſſe & clauiculis principium ducunt, inſertionem protuberans, uerùm ut auditus organo apta hic conſtitueretur ſedes, magna cauitate indigens. Ac proinde etiam temporis os, non hic modò mãmillari proceſſu extuberat,[f] ſed etiam in capitis cauitatem, ut ampla uacuaq; ſedes in ipſo conſtitueretur, qua auditus organum tum ſuo neruo dilatãdo, tum etiã ſinibus efficiendis, & peculiaribus oſsiculis reponendis, opportunũ locum adipiſceretur. Cuiuſmodi uerò hęc ſint oſsicula, ſecũdo ab hoc Capite exequar, nunc tẽporis oſsis hiſtoriã abſoluturus: cuius iam recenſui proceſſum, qui à uaccini uberis papillę forma Gręcis quidẽ μασοειδὴς, nobis autem mãmillaris nũcupatur. maior enim eſt, quàm ut aptè teneris muliercularũ papillis uel maximè etiã turgidulis aſsimilari poſsit. Deinde tẽporis os[g] alio donatur proceſſu, qui non lõgè à mãmillaris proceſſus interno latere initiũ ducens, oblõgus, tenuiſq;, & perquàm ſolidus eſt. unde etiã ab acus imagine illum Græci βελονοειδῆ uocãt, à ſtyli uerò ſcriptorij ſpecie γραφοειδῆ & στυλοειδῆ, ac dein à galli calcaris imagine πλῆκτρον. Hic etſi ſolidus uideatur, quũ tamẽ tenuis exiſtat, & admodũ promineat, leuiq; occaſione abrũpatur, in caluarijs è terra effoſsis

rarò

Occipitis oſsis capitula.

Temporum oſſium circumſcriptio.

Mammillaris proceſſus.

Temporis oſsis cauitas.

Proceſſus ſcriptorio ſtylo ſimilis.

a In 6 fi. à k ad foramen e notatum. aut expende hæc in 9 fi. lib. 7.

b In 6 fi. ab e ad r.

c 4, 5 fig. l, l.

d 3, 4, 5 fi. alterũ os N notatur, et in 3, 4 circũſcribitur à C per G, F ad H. dein in 5 à C per m, m ad n, & illinc per a, a ad H figuræ 4, 5.

e 3, 4, 5 fi. k. cui inſeritur Θ 4 muſcul. tabul.

f Inter T & i 6 fig. aut 8 fi. lib. 7 Z.

g 3, 4, 5 fi. i.

rarò occurrit. Ex hoc proceſſu ad os υ referens, & ad linguam[h] muſculi porriguntur, quemadmodum & ad inferiorem maxillam,[i] illi nimirum, quorum beneficio ea deorſum trahitur. Deinde υ referens os, aut[k] oblongorum teretiumq́; oſsiculorũ, aut ualidi teretisq́; ligamenti interuentu huic proceſſui committitur. His[l] alius adhuc in temporis oſſe accedit proceſſus neutiquam infimus, qui mediam oſsis iugalis partem efformat: quod proximo Capite nihil aliud eſſe audies, quàm duorum oſsium proceſſus, obliqua[m] ſutura inuicem nexos. Ad huius proceſſus radicem ante auditorium[n] meatum[o] ſinus oſsi inſculpitur, tranſuerſim oblongus, cui inferioris maxillæ[p] capitulum inarticulatur. & hic auditorij meatus initium, quod impenſe craſſum eſt, ueluti[q] ſutura quapiam exigua obſcuraq́; à reliquo temporis oſſe alicubi, & potiſsimũ anteriori inferioriq́; ſede diſcernitur. Cætera oſsis amplitudo, uerticis ſpectans os, ampla & tenuis admodum, ſed ſolida & cauernulis deſtituta cernitur, exterius læuis, intus uerò inæqualiter extuberans, ſecundum cerebri[r] reuolutionum quæ inteſtinorum gyris comparantur effigiem. Ad baſim uerò capitis, hoc os aſperum & inſigniter inæquale eſt, & potiſsimum[s] ubi proceſſus ritu tranſuerſam reſpicit lineam, occipitis oſsi & cuneiformi communem. Hac enim parte inæqualiter extuberat, pumicisq́; modo aſperum occurrit, tranſuerſo foramine peruium, quo ſoporalis arteriæ[t] præcipuam ſobolem in caluariã ferri audies.

Cæterùm quibus ſuturis[a] cuneiforme os circumſcribatur, ſuperius abundè diximus. Hoc, ſi quod aliud, inſigniter uarium eſt: unde etiam non iniuria à multiplici forma Græci id quoq; πολύμορφον nũcupauere. Ad latera enim, & in temporum cauis, tenue & perquàm ſolidum eſt, et denſum. In ſui autem medio, capitisq́; adeò baſi, omnium totius capitis oſsium longè ſpectatur craſsiſsimum, quamuis ſanè non ſimul denſiſsimum & duriſsimum. In ſuæ enim craſsitiei medio, inter ipſius nimirum ſuperficiem cerebro, ſeu duræ cerebri membranæ conterminam, & eam quę oris cauitatem reſpicit, quodammodo inſtar cauarum imaginum, quas è cera fundi cernimus,[b] uacuum cauum'ue exiſtit, ad eam ferè rationem, qua frontis os[c] ad ſuperciliorum ſedem, & quarta maxillæ ſuperioris[d] oſſa, ubi narium latera conſtituunt, inania creantur: idq́; tum uocis gratia, tum, ne ſi tota ſua craſsitie, quam neceſſariò, uel communis oſsium uſus occaſione nanciſcũtur, eſſent ſolida, nimio pondere hominem grauarent. Caua itaq; hunc in modum oſsis cuneiformis ſedes, duo inſignia oſtendit[e] antra, tenui quodam oſſeo[f] ſepto interſtincta: in cuius inferiori etiam ſede, qua ueluti bipartitur, exiguum cõſiſtit[g] antrum, non ſecus quàm ſi ſeptum illud in hac caua ſede ad ţotius oſsis robur, inſtar mediæ alicuius in domo parietis conduceret. Cauitas hæc undiq; continua obducitur ſquamma, neq; uſquam eſt peruia, quàm in narium amplitudinem, ad quam duobus pertinet[h] foraminibus aerem admittentibus. Nihil enim pręter aerem in hac cauitate cõtinetur, cum molli quadam medulla, magnitudine ſuis quibus amplectitur ſedibus non reſpondente. Si quando uerò in quibuſdam caluarijs antra hæc non occurrunt, Natura huius oſsis craſsitiei ea[i] ratione proſpexit, qua talus, & calx, aut appendices ipſæ oſsium formantur. Ipſum namq; tum intus cauernoſum ad ſolidioris compactiorisq́; pumicis ac ſpongię formam effingitur, & eius compoſitionis ſuperficiebus continuæ, quamuis non craſſæ, obducuntur ſquammæ. Siue enim hoc pacto, ſiue antris illis, craſsities cuneiformis oſsis conſtet, interna ipſius[k] ſuperficies, quæ cerebrum ſpectat, nunquam in integris, & carie non uitiatis oſsibus mihi aſpera & cauernoſa, foraminulis'ue plena occurrit, at læuis, perinde ac reliqua ipſi cõtermina capitis ſuperficies. Interior hæc cuneiformis

e 2 oſsis

Marginal notes (left):

h 1, 2 fi. ca. 19 F. & 4 muſ. ta. Q.
i 5 muſc. tab. H, I.
k 1 fi. cap. 13 L, M, N.
l 3, 4, 5 fi. X.
m 3 fi. Z. & 5 fig. Y.
n 2 fig. 12 cap. 4.
o 4, 5 fi. b.
p 1, 2 fig. cap. 10. A.
q 4, 5 fi. r.
r 3 fig. lib. 7 C, C.
s 5 fig. ſ.
t fig. cap. 14 lib. 3 L.
a 3, 4, 5 fi. O, P. et priuatim 5 fi.
b Sedes hæc occurrit in 5 figura ad C, D, E, F, G.
c 3, 4 fig. cap. 12. K oſtendit cauitatẽ frontis oſsis.
d 1, 2 fig. ca. 9 Λ, Λ.
e 8 fi. C, D.
f 8 fig. E.
g 8 fi. G.
h 8 fi. alterum foramen F inſignitur.
i Occurrit hæc in figura capiti 1 inſerta, ad A, B et dein L, L, M.
k Vbi M conſiſtit, 3 fig. cap. 12.

Marginal notes (right):

Temporis oſsis proceſſus, iugalis oſsis portionẽ conſtituens.

Cuneiforme os.

Media oſsis cuneiformis ſedes qualis.

oſsis ſedes,[l] ſinu quodam donatur amplo,&[m] glandem continente,cui cerebri pituita inſtillatur.Sinus huius eminētiſsimæ[n] partes, ueluti quatuor conſtant proceſsibus,quibus dura cerebri membrana ualidè committitur,quiq; inferiorem lecticæ menſæ'ue partem utcunq; exprimunt, & κλινοειδεῖς inde uocātur. Ab ipſo dein ſinu,utrinq; duo diducuntur oblongi[o] ſinus, quibus ſoporales incumbunt[p] arteriæ,& per quos pituita uidetur ad[q] foramina defluere,quæ priuatis uenis, ſeu arterijs, ſeu neruis tranſmittendis primariò exculpuntur, & ad [r]rimas quaſdam cuneiformi oſsi & temporalibus oſsibus communes. Verùm de totius caluariæ foraminibus ſinibusq;,duodecimo agam Capite:hic autem oſsis cuneiformis hiſtorię gratia,leuis hæc quorundam neceſſariò incidit mentio, ut conſtaret, id os mihi in ſua ad cerebrum ſuperficie non uideri cauernulis obſitum, aut citra ſquamæ læuis'ue oſsis obductionem, pumicis aut ſpongiæ talem referre ſpeciem,qualem proponit[s] effracta appendix,aut uerticis os [t]inter ſuas ſquamas.quum interim nonnulli autorum potius placitis,quàm ueritati addicti, me eiuſmodi foraminula non uelle conſpicere nugentur, exiſtimantes pituitā debere per cauernulas & foraminula ſpongiæ fabricæ reſpondentia(uti Galenus docuit) tranſcolari.quumq; inſuper aliqui,dum meam de repurganda pituita ſententiam expendunt,Galenum ita non ſenſiſſe arbitrantur,quòd libro de Partium uſu nono uocem ἠθμῷ,quod eſt cribro aut colo,pro σφηνί,quod eſt cuneo,à librarijs aut ſcriptoribus illic poſitam ſibi perſuadeant: ubi Galenus pituitæ ad palatum egreſſum docens,inquit,glandem cui cerebri pituita inſtillatur,ab oſſe cribrū referente excipi. perinde ac ſi Galenus per tortuoſa,& non recto ductu peruia foraminula cauernulasq; pituitam in cuneiformi oſſe tranſcolari,ne per ſomnium quidem (ut ipſi aiunt) cogitaſſet,ſi ſcilicet legeretur,ab oſſe cuneum referēte glandem eam excipi. Verùm hic in cuneiformis oſsis deſcriptione, uti neq; unquā aliàs, unius aut alterius dictionis, quę fortè deprauata eſſet,occaſione,à Galeno non diſſentio. Vtcunq; enim dicta nuper uox immutetur,non tamē totius libri ſeries, ita ut Galeni ſentētiam non aliquo adhuc modo aſſequamur, poterit uitiari. Galenus namq; quum in octauo de Vſu partium,olfactus[u] organa proceſſus neruis ſimiles, ab anteriori bus ſedibus priorum cerebri[x] uentriculorum enaſci,& meatuum duorum inſtar pituitā,quum paulo amplius iuſto excedit,ad[y] foraminula odoribus tranſmittendis exculpta diffundere (at non uerè interim) docuiſſet, ac illam per ea tranſcolari dicens,ſedulò tranſcolādi moram,à tranſitus tempore diſtinxiſſet, quo per cribrum rectà pertuſum aliquid transfunditur: in nono inquam de Partium uſu libro ſermonem uniuerſum de excrementorum cerebri purgatione abſoluturus, primùm cauſam perquirit, cur uerticis, frontis,occipitij,& temporum oſſa ad fuliginoſorum adeoq; tenuium excrementorum purgationem debuiſſent eſſe cauernoſa & foraminulenta.dein quum eiuſmodi,utpote aſperam, conſtructionem inibi fieri non potuiſſe deducit, ſuturas ad eam expurgationem auxiliari reperit: & ſenſim rationes texuit, quamobrem in capitis baſi ad pituitæ expurgationem oſſa oportuerit eſſe cauernoſa & foraminulis plena, non uerò continua ſquama interius & exterius incruſtata. Atque ita quum eius compoſitionis neceſsitatem, ut ipſe quidem exiſtimat, admodum callidè inuenit: mox,ut pituitam ad illam uſq; cōpoſitionem deducat,ſubiungit, ſe in octauo libro meatus duos (ipſa nimirum olfactus organa) quibus ad nares pituita educitur,tractaſſe,hicq;[z] alios duos inſuper enarrandos, qui in cerebri ſubſtantia exculpti,& ſuis finibus mutuò[a] coeuntes, pituitā in[b] cyathum & infundibulum à tenui cerebri membrana pronatum deferūt, per quod illa deinceps

l 3 fig.ca. 12 M.
m 16, 18 fi.lib.7. A.
n quatuor anguli circa M fig.3 cap.12.
o 3 fig.ca. 12 O,P.
p 16 fig. lib.7. E,F.
q 3 fig.ca. 12 G,H,Q, R,S,Y.
r 2,3 fig. cap. 12. N.
s figuræ 1 capiti inſerta A.
t ut αι inter ει & οι.
u 12 fi.lib. 7 C, D. 13 fi.L,L. uerùm non ſunt caua meatuum modo.
x 4 fi.lib. 7 L M, L M.
y 3 fig.ca. 12 I ſupra L. & 13 fi. lib. 7 D,D, G,G.
z 6 fi.lib. 7 Q. & 7 fi. I unus,alter uerò 7 fig. K.
a 14 fi.lib. 7 D.
b eiuſdē fi. C,C. & 15 fig. E ad F.

c 16,18 fi. lib. 7 A. deinceps in[c] glandem quandam defluit. Galenus itaq; hæc commemorans, pituitam uſq; ad oſſeam illam deducit fabricam, quam pituitæ occaſione cauernoſam & foraminulentam debere eſſe, ſuis argumẽtis collegit. Dein rurſus de tranſcolandi modo ita agit, ut ſermonem octaui libri cum nono communem reddat, neq; aliam deſcenſus pituitæ ad palatũ, quàm per foraminula odorum nomine cælata, rationem deſcribat. Quum igitur cauernularum, quam toto hoc contextu Galenus proponit, ſubſtãtia, pumicis & ſpongiæ imagini reſpondeat, quumq́; tam ſtudioſe colandi per ſpongioſum corpus modum (quem in Venetorum uocatis ciſternis fieri uidemus) ab eo qui per cribrum fit, diſcernit, ueteresq́;, quaſi illius uſum ignoraſſent, arguit: cuiq; conſtare debebat, quæ Galeni ſit ſententia, & quî per magna & recta, ſeu utrinq; peruia foramina, quę nobis in cuneiformi oſſe occurrunt, pituitam citra ridiculam & prorſus inartificioſam moram deduci non exiſtimauerit: quouis tandem pacto illa dictio, cuius prius memini, legeretur. Quòd autem Galenus in libro de Partium uſu undecimo, ubi os cuneiforme, quod aliàs in illis libris palati os (etſi palatũ uix contingat) undique uocauit, quodq́; ex ipſius ſententia uulgus medicorum os colatorij nuncupat, cuneo aſsimilans, denſum ac durum eſſe tradidit, & nihilominus foraminulorum ſuorum pituitam expurgantium inibi non eſt oblitus, eiuſmodi cenſetur, ac permulta in Galeno occurrunt. Vt enim taceam,
d 8 fig. C, D, G. quàm pulchrè ſibi conſentiat, oſsis cuneiformis uacua inanis'ue[d] ſedes, & antra, totiusq; adeò oſsis hic fabrica atteſtantur, quàm ſua ueritati ſint conſona, qui propter robur ſibi confictum, & in cerebri ſubſtantia, & infundibulo, tenuiq; membrana, & glande pituitam excipiente, et alijs partibus innumeris potius quàm in oſſe ſtatuendum, hîc quædam rara & peculiaria imaginatur, non
e 5 fi. M. 6 fig. P. expendens occipitis os,[e] quà cuneiformi coaleſcit, nullibi quàm illic rarius & minus denſum & durum euaſiſſe, & appendicum quodammodo ſubſtantia iccirco extrui, quòd inibi craſſum, non tamen ideo quoque durum & denſum eſſe debuerit. Verùm quum hic ſermo ijs quæ mihi à quibuſuis tandem obijciuntur diluendis, non ſit dedicatus, neq; hic de pituitæ expurgatione ſeriò ueniat pertractandum, reliquam adhuc cuneiformis oſsis hiſtoriam modò abſoluemus. In humiliori itaq; ipſius ſuperficie, ubi tunicæ narium cauitatem ſuc-
f 5 fig. Σ. cingentis potiſsimum nomine aſperum eſt, & oſſeo narium[f] ſepto committi-
g 4, 5 fi. P, P. & dein charact. 1, 2, 3, 4. tur, quatuor inſignes educit[g] proceſſus, utrinq; binos, & ueſpertilionum alarum modo tenues & prominentes: unde etiam ab illarũ imagine, πτερυγοειδεῖς nuncupantur. *Cuneiformis oſsis proceſſus alis ſimiles.* In duarum alarum medio ſinus cauitasq́; occurrit, à qua ualidus
h 6 muſc. tab. D. enaſcitur[h] muſculus, qui ſui lateris maxillam inferiorem mouentium tertius numerabitur. Adeò ut huius pręcipuè muſculi exortus cauſa, proceſſus iſti extuberent, cùm ut is aptum ex illis duceret principiũ, tum etiam ut principium ab ipſis tutò muniretur.
* 8 fig. A, B, A. in 6 fig. ſecundũ κ, Λ, Υ. * Octauum capitis os in frontis oſsis baſi comprehenſum, ſutura illa circumſcribitur, quæ id à frontis oſſe & cuneiformi terminat, *Octauum capitis os.* &[i] illa inſuper, quam in humiliori narium ſepti regione incedentem, hoc os à
i 1 fig. ca. 9 g. maxillæ ſuperioris oſsibus dirimere, antea diximus. Præſens os, pręter narium ſeptum ab ipſo eductum, & in mediam naſi cartilaginem anteriori in ſede ter-
k 11 fi. lib. 7 C, D, E. minatum,[k] olfactus etiam organorum ſedes in caluariæ cauitate conſtituit, & multis inibi foraminulis odorũ & aeris ad cerebrum ingreſſus cauſa, peruium eſt. quæ quum pueros Anatomen docentium quidam cribri aut coli foraminulis cõtulerunt, id os à cribri uel coli imagine, ἠθμοειδὴς appellarunt. Alij autem hæc foraminula ſpongiæ potius, quàm cribri foraminibus aſsimilantes, ipſum σπογγοειδὴς uocandum putarunt. quamuis interim tenue, ſubſtãtiaq; denſum, ac

ueluti ſolidum ſeſe offerat,non uerò, ut[l] interna craſſorum oſsium ſedes, fungoſum & laxum. Dein in caluariæ cauitatem oblongum exerit[m] proceſſum,ſepti cuiuſdam modo ſedes interdiuidentem, quibus olfactus organa reponuntur. Quinetiam proceſſui illi,quem gallorum criſtæ nonnulli cõtulerunt, duræ cerebri[n] membranæ proceſſus ualidè connaſcitur,qui dextram cerebri partem à ſiniſtra dirimit. Quandoquidem uerò Galenus alicubi cartilagineæ ac oſſeæ cuiuſdam ſubſtantiæ meminit, quæ iuxta cerebri[o] glandem nucis pineę imagini à diſſectionum peritis aſsimilatam conſiſteret, hincq; forſitan aliquis in mea capitis oſsium hiſtoria quidpiam ueluti à me prætermiſſum deſideraret, ſtudioſos admonitos uelim, in canis caluaria, ſecus quàm in hominis, latum tenueq; admodum os ſpectari,ab occipitis oſſe pronatum, ac toti ſuperiori cerebelli[p] ſedi non ſecus inſtratum, quàm duræ cerebri membranæ[q] proceſſum in hominibus cerebello obductum cernimus, qui id à cerebro,quà cerebello innititur,diſiungit ac ſeparat, quiq; ea[r] parte eſt duriſsimus ac craſsiſsimus, qua in anteriores cerebri uentriculos[s] iuxta dictam nuper glandem, ex proprio ipſi ſinu uaſa[t] educit. Cuius partis ſedis'ue durities quibuſdam tanta in nonnullis animalibus uiſa eſt, ut cartilagineam, aut etiam oſſeam, illam appellauerint.niſi fortaſsis tenue illud latumq; canis os,de cerebri cartilagine aut oſſe diſputãtes ſubaudiuerint, etiamſi in homine neutiquam occurrat: quum ſcilicet adeò confuſam multorum animalium anatomen pleroſque ueteres, perinde ac Galenum,propoſuiſſe,neminem latêre debeat.

Cartilago aut os in cerebro.

Lib.4.de Adminiſtrandis diſſectionibus.

l figuræ cap.1 impoſitæ L.
m 6 fig.7.
n 3 fi.lib.7 D,D & N. dein 12 fi. lib.7 H.
o 7 fi.lib.7 M.
p 8 fi.lib.7 R,R,R.
q 7 fi.lib.7 O,O,O. et 8 fig.lib.7 V,V.
r iuxta V fig.7 lib.7.
s 7 fi.lib.7 T.
t 6 fig.lib.7 H.

DE OSSE IVGALI, ET OSSIBVS PRAEruptæ rupi aſsimilatis. Caput VII.

HVIC Capiti nulla præfigitur figura, quòd iugale os in præcedentis Capitis tertia & quinta figuris V & X notatum fuerit: quemadmodum & ipſius ſutura in tertia quidem Z, in quinta autem Y indicabatur. Oſſa uerò quæ rupi præruptæ aſsimilantur, ſeu quæ lapidea uocamus, etiam quinta præcedentis Capitis figura oſtenduntur, tota ſede, qua C, C, M, M, M, m, m, m, m, k, & huiuſmodi in caluariæ baſi characteres occurrunt.

Quibuſdã oſſium ſedibus perinde ac ſi undiq, circumſcriberẽtur, nomina imponi.

INTER corporis oſſa, quædam proprijs circumſcriptionibus terminiſq; deſtituta,non ſecus quàm ſi peculiaria eſſent oſſa,diſſectionum profeſſoribus deſcribuntur,inq; oſſium numerum cum cęteris referuntur. Huius generis eſt os iugale Latinis, Græcis uerò ζύγωμα ob hoc nuncupatum,quòd utraq; oſſa (ſunt enim utrinque ſingula) boum equorum'ue iugis comparentur. Conſtat autem os iugale,aut potius caluariæ ſedes hoc nomine dicta, ex duorum oſsium proceſsibus inuicem[a] obliqua ſutura coeuntibus.[b] ac poſterior quidem eius pars,temporis oſsis proceſſus eſt:[c] anterior autem pars, illius oſsis proceſſus exiſtit,quod uniuerſum oculi ſedis externum angulum efformans, maxillæ ſuperioris oſsium primum numerabitur. Vterq; proceſſus,ſeu ſedes,quam iugale os dicimus,medullæ eſt expers,& ſolida,ſuaq; duritie pellendis iniurijs apta,quo[d] idoneũ temporali muſculo efficeretur propugnaculũ, foris quidem gibbum, intus autem cauum. Quamuis interim Natura non ſic ſolum temporalem muniuerit, uerùm inſuper ipſum in capitis oſsibus magna ex parte occultauit,ſinum oſsibus inſculpens, illo recipiendo apprimè idoneum, & eum undiq; uicinarum partium tuberibus promontorijſq; circumſepientem. Atq; id meritiſsimò Natura molitur,quandoquidem temporum muſculi malè affecti,conuulſiones,febres,ſopores, amẽtias inferant, quòd neruorum principio proximè accedunt, & tan-

Os iugale.

Iugalis oſsis uſus.

Qui Natura temporalibus muſculis proſpexerit.

a 3 fig.ca.6 Z.
b 3,5 fi.6 cap. X.
c 3,5 fig.6 cap.V.
d 4 muſculorum tabula primùm D, dein Γ, poſt Δ.

e fi.ante 2 ca.lib. 4 poſitæ Q, R, b, c, d. &tantum os eos à cerebro ipſiusq; membranis dirimit. Adde[e] quinos neruorum cerebri ſurculos (præter tres enim alijs notos Anatomicis, duos adinueni) ſingulis muſculis exporrigi: ob idq; nō iniuria diuũ Hippocratem pronunciauiſſe, plagas præcipuas, ac ſtuporẽ inducentes, eſſe temporales. Sed horum muſculorum præſtantiam in ſecundo libro cum reliquis ad unum omnibus abundè proſequemur. ubi etiam docebitur, iugale os in hoc præcipuè formatum, ut ab ipſo maſſeter, ſiue manſorius muſculus (quem inferiorẽ maxillam mouentium ſecundum deſcribemus) opportunè principium ducat. Veteribus[f] λιθοειδῆ, oſſa uocabantur, quæ petram & effractam rupem non duritia modò, uerùm etiam imagine referunt. Huiuſmodi autem eſt inferior capitis pars, qua dorſalis medulla è caluaria delabitur, ac ubi[g] mammillares &[h] ſtylum referentes temporum oſsium proceſſus exoriuntur. Eius enim regionis oſſa omnium uniuerſi corporis duriſsima & ſolidiſsima (auditus organi, uti arbitror, occaſione) exiſtunt, commodi muſculorum exortus ac inſertionis gratia, prȩruptæ aſperæq; rupi quàm ſimillima. Vnde etiam hanc partem meritò ita nominandam arbitror, nullumq; in corpore os propria finitum circumſcriptione petroſum lapideum'ue à ueteribus fuiſſe appellatum reor. Quanquam rurſus non ignorem, plurimos temporum oſſa hoc nomine priuatim tantumq; indicauiſſe, non quidem adhuc uniuerſa, uerùm illam ipſorũ portionem, quæ dictos antè proceſſus educit. Per me igitur ita temporum oſſa nominare licebit: modò neminem lateat, dictam nobis caluariæ baſis regionem, creberrimè petroſum os nuncupari: & dein interdum oſſa quȩdam cõmemorari, ac ſi propria donarentur circumſcriptione: quum tamen nihil aliud uerè cenſenda ueniant, quàm duorum oſsium mutuò coeuntium (ut iam diximus) fines, & aliquãdo unius alicuius oſsis una ſedes: quemadmodũ eueniſſe audies in[i] oſsibus, quæ ſacri oſsis lateribus coarctata, triplex nomen pro ſediũ ratione aſſumunt.

f Hæc in 5 fi. 6 ca. baſi ſunt obuia.

g 3, 4, 5 fi. cap. 6 k.

h eiuſdem fig. 1.

i Tres figuræ cap. 29.

Oſſa præruptæ rupi ſimilia.

DE OSSICVLIS, AVDITVS ORGANI conſtructionem ingredientibus. Caput VIII.

OCTAVI CAPITIS FIGVRA, VARIIS EFFORMATA PARTIBVS.



OCTAVI CAPITIS FIGVRAE, AC eiuſdem characterum Index.

HAEC figura, auditus organi oſsicula exprimit. Præcipua enim illius figuræ effigies, portionem ex dextri temporis oſſe exectam commonſtrat: quæ dein per medium diuiſa, duas quæ in illius oſsis cauitate reponuntur, membranas, unà cum oſsiculis ob oculos ponit: uti characterum index hunc in modum explicabit.

A, A Foraminis portio, quod ab aure introrſum ad membranam B notandam pertinet.

B *Membrana tranſuerſim foramini obducta, quod ab aure in cauitatem fertur, in temporis oſſe auditus organi nomine exculptam.*

C *Unum auditus organi oſsiculum, malleolo aſsimilatum.*

D *Quinti neruorum cerebri paris neruus.*

E *Quinti paris ramus, per cæcum foramen ad muſculum temporalem potiſsimùm digeſtus.*

F *Quinti paris ramus, per foramen procedens, quo uena auditus organum petens excipitur.*

G *Series nerui quinti paris ad planam cauitatis ſedem hic auditus organi occaſione cælatæ.*

H *Sedes orbicularem circulum referens, cuius anteriori ſedi auditus organi oſsiculum iam I notandũ committitur.*

I *Alterum auditus organi oſsiculum, quod incudi & molari denti comparatur.*

K, K *Cauernulæ indicantur, quibus cauitas auditus organo parata, intus ſcatet.*

L *Mallei ab omnibus conterminis partibus liberi anterior facies.*

M *Mallei ab omnibus partibus liberi poſterior facies.*

N *Incudis, ſeu molaris dentis ab omnibus partibus liberi anterior facies.*

O *Incudis ſeu molaris dentis ab omnibus partibus liberi poſterior facies.*

P *Incudis ac mallei, ita ut in aure committuntur, ſimul nexorum anterior facies.*

Q *Incudis ac mallei unà iunctorum poſterior facies.*

Cauitas auditus organo parata, & foramina ab ipſa educta: ac demum quinti paris neruorũ cerebri in illam ſeries.

ETIAMSI in ſeptimo libro cum reliquorum ſenſuum organis, auditus inſtrumenti fabricam ſimus pertractaturi, nihilominus tamẽ ipſa oſsiculorum quorundam illam ſubeuntium occaſione, nunc obiter uenit deſcribenda, ne fortè in ſeptimum uſque librum ea oſsicula prorſus aſſeruantes, in uniuerſa alioquin oſsium hiſtoria, illa pręterijſſe uideamur. Quanquam neq; Galenum, neque ante illum quemuis alium hæc, uti & alia ſanè non pauca, obſeruaſſe, hinc cõijcitur, quòd iſtorum nuſquam inciderit mentio. Temporis itaq; oſsi magna admodumq́; uaria inſculpitur[a] cauitas, quatuor à ſe producẽs foramina, quorum[b] primum utcunq; amplum, ſed anfractuoſum, in capitis ſedem, qua cerebrum continetur, ſpectat, alterius lateris quinti paris neruorum cerebri[c] neruum admittẽs. [d] Secundum foramen iam dicto breuius, ſed multo amplius, ad aurem pertinet.[e] Tertium foramen anguſtum eſt, uarieq; implexum: & cæcum, uti ſuo dicemus loco, appellatum, nerui quinti paris[f] ramum tranſmittit.[g] Quartum nunc dicto nõnihil amplius occurrit, & neutiquam perinde tortuoſum. dein antrorſum, uti illud antrorſum, procedens, præter alium nerui quinti paris[h] ramum, cui iter præbet,[i] uenam tranſmittit, auditus organũ petentem. Verùm quinti paris neruus haudquaquam totus in binos illos ramos abſorbetur, ſed inſigniori ſua[k] portione, cauitatem temporis oſsi inciſam, membranæ quodammodo ritu ſuccingit & oblinit: non quidem uniuerſam, ſed nonnullas tantum ipſius ſedes, haud ſecus quàm ſi inſignior nerui portio in plures diduceretur membranas, aliquot eius cauitatis regionibus obductas. Inter cæteras autem cauitatis ſedes, quarum quædam planæ ſunt & læues, quædam uerò laxioris pumicis & ſpongiæ modo cauernoſæ, admodumq́; profectò uariæ, ſibiq́; diſsimiles,[l] una eſt orbicularis & plana, oſſeoq́; circulo lineæ in modum extuberante, ſepta, ac demum pręcipua quinti nerui[m] portione tanquam membranula quapiam obducta. Ad circuli huius exteriorem, auriq́; proximam ſedem, [n] oſsiculum reponitur, duobus tenuibus & acutis proceſsibus, ſeu cruribus firmatum, aſtabilitumq́;. horum exterius, ac auri uicinius, eſt breuius & craſsius, latiusq́;, ac in acutum deſinit apicem. Alterum crus, quod interius conſiſtit, & membranæ orbicularem illam cauitatis ſedem ſuccingenti magis, quàm exterius crus, innaſcitur, longius nonnihil & tenuius eſt, ipſiusq́; extremum quaſi in unculum ceſſat, quo membranæ illi implicatur, firmiusq́; innectitur. Oſsiculi

Oſsiculum incudi aut molari denti comparatum.

a in præcipua effigie et in penultima fi. contextui cap. 12 inſerta.
b 3 fig. ca. 12 a.
c 1, 2 fi. ca. 2 lib. 4 a.
d 2 fig. ca. 12 a.
e 2 fig. ca. 12 b.
f 1, 2 fi. ca. 2 lib. 4 c.
g 2 fi. ca. 12 V.
h 1, 2 fi. ca. 2 lib. 4 b.
i fi. ca. 14 lib. 3 n.
k 1, 2 fi. ca. 2 lib. 4 Φ.
l H.
m G.
n I, N, O.

culi

culi huius pars extra membranam prominens, ſuperius partim plana, partim rotunda cernitur: quemadmodum minores nonnulli incudes effingi ſolent, quorum amplior pars plana eſt: altera,quæ ueluti in mucronem deſinit,inſtar coni rotunda.Grandiores enim incudes penitus plani depreſsi'ue & quadranguli fiunt. Cæterùm ſi hoc oſsiculum,quia tantum binis donatur cruribus,incudi aſsimilare minus placuerit, nihil profectò obſtiterit,[o] molari denti duabus tantum radicibus prædito id conferre. [p] Alterum oſsiculum, à iam commemorato plurimùm uariat, alteriq; innaſcitur membranæ. Foramen enim cauitatis,ſeu antri in temporis oſſe inciſi,quod aurem ſpectat, ea parte qua cauitatis amplitudini uicinum eſt,[q] membranula tenuiſsima & prorſus pellucida in eum modum obtegitur, quo uas ſuo fundo obturari dicimus. Huic itaq; membranulę tranſuerſim id oſsiculum innaſcitur,itaq; ipſi intus tranſuerſim inſternitur, ac in tympanis fidem unam atq; alteram craſsiorem membranæ, ſeu aſinorum pelli,obtendi conſpicimus. Vt uerò oſsiculum ualidius firmaretur, longum tenuemq; habet proceſſum, quo membranæ ſecundum illius latitudinem innaſcitur.Hunc proceſſum liceret[r] femoris oſsis parti comparare, quæ ab ipſius proceſsibus, quos rotatores uocamus, ad inferiora uſq; femoris capita pertinet. imò ſi hæc inferiora capita à reliquo femore reſecta finxeris, uniuerſum oſsiculum femori opportunè aſsimilabitur. Quemadmodũ enim femur iuxta ipſius ceruicem duos aſciſcit proceſſus, ſic etiam oſsiculum hoc eadem ſede proceſſulos aliquot ſibi uendicat, quorum beneficio membranæ ſuæ firmius innaſcitur. Dein, ut femoris oſsis ceruix obliquè uerſus corporis interiora, ad coxendicis oſsis ſinum uergens, in caput ad amuſsim rotundum ceſſat: ita etiam oſsiculum à membrana introrſum abſcedit, in rotundum caput deſinens,quod læue minimeq; aſperum eſt, & ſuperiori parti alterius oſsiculi,quod molari denti,aut incudi aſsimilauimus,ita tenuiſsimarum membranarum interuentu[s] committitur, ac ſi malleus incudi laxè alligaretur: non ſecus,quàm ſi oſsiculum poſtremò enarratum, malleoli præſtaret munus, alterum uerò incudis uicem gereret,ſed pro mallei mole nimis quàm parui.Num autem oſsicula incudis & malleoli officio ita fungantur, atque formam referunt, & leuiſsimo afflatu ſecundum oſsiculum cum membrana cui innaſcitur, inter diſſecandum mouetur, primo oſsiculo interim quodammodo quieſcente, à me haudquaquam aſſertum uelim, quandoquidem auditus rationem non ſatis ex ſententia percipiam. Non quòd mihi animo exciderit, commune illud medicorum ad partium temperiem,ac formam demum eſſentialem, aſylum, & aeris gyri, quos ex huius percuſſu in aurem ferri, & quandam membranam ferire,uulgò nobis è lapillorum in aquam iactu perſuademus, interim organi huius conſtructionis prorſus ignari. Longè enim diuiniora rerum Opifex callidiſsimo artificio hic machinatur, quorum fabricam ſatis dilucidè in ſcholis quidem commõſtro, uſum autem & operandi modum non magis quàm oculi ipſius aſſequor. Verùm quia de auditus organo poſtea pertractabitur, hic ſat ſit oſsicula recenſuiſſe: quæ ſi hoc ſermone non fueris aſſecutus, uituli, aut agni, aut alterius animalis capite in menſam poſito, temporum os nunc hoc,nunc illo modo diuides. Quanquam multo ſatius ſit,hæc in crudo capite,quàm in cocto aggredi:idq; in homine potius, quàm alio quouis animali.Neque ſolum hac adminiſtratione,ſpectatu iucundiſsimam oſsiculorum conſtructionem adinuenies, uerùm inſuper omnium penè muſicorum inſtrumentorum fabricæ rationem ex auditus organi compage deſumptam perinde admiraberis,ac uel hoc in primis nomine,auditus organi harmoniam

ſumma

o fig.ca.11 K talẽ proponit dentem.
p C,L,M.
q B.
r figuræ cap.30.
s P,Q.

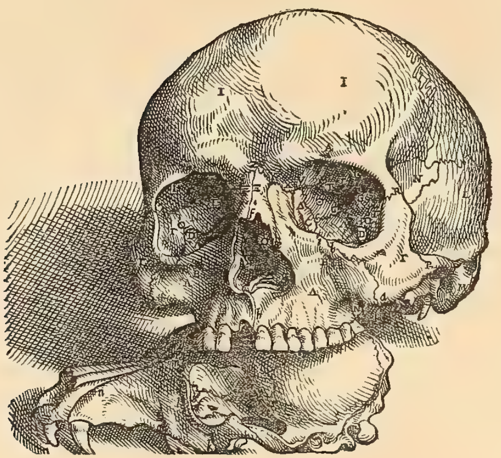
Oſsiculum malleolo non admodum diſsimile.
Secundi oſsiculi ad femoris os comparatio.
Auditus organi oſsiculorum uſus.

ſumma uoluptate intueri ſolitus eſt, non modò muſicorum abſolutiſsimus, uerùm & noſtræ ætatis philoſophorum eximium decus, Marcus Antonius Genua, cui rerum naturalium ſtudioſi tantum debebunt, quantum frugis ex hoc meo conatu ipſis accedet: quippe qui ad hunc inchoandum primus autor, ac ſedulus monitor haud minus extitit, quàm rarum uirtutis exemplar Vuolphangus Heruuort, patricius Auguſtanus, ob incredibilem erga literas earumq́; cultores amorem, immortalitate digniſsimus, ac mihi dum uiuam unicè colendus, quòd ad huius operis abſolutionem, quantum in ipſo fuit, nihil fecerit reliqui.

Marcus Antonius Genua, et Vuolphangus Heruuort, huius operis & inchoandi & abſoluendi autores præcipui.

DE DVODECIM SVPERIORIS MAXILLAE oſsibus, in quorum claſſem naſi oſſa etiam referuntur. Caput IX.

PRIMA NONI CAPITIS FIGVRA.



PRIMAE NONI CAPITIS FIGVRAE, eiuſdemq́ue characterum Index.

HAEC figura anteriorem caluariæ ſedem exprimit, maxillæ ſuperioris oſſa, quàm datum eſt accuratiſsimè, oſtenſura. Humanæ autem caluariæ caninam ſubiecimus, ut Galeni ſuperioris maxillæ oſsium deſcriptio, leuiori negotio à quouis intelligatur. Præterea, ut oculorum ſedes, ac in ijs apparentes ſuturæ oſſaq́ue apertius ſpectarentur, hominis caluariam occipitio inniti, & anteriori ſede ſuper caninam erigi oportuit. Præſentis autem figuræ characterum indicem ita digeram, ut maiuſculi Græcorum, maxillæ ſuperioris oſsibus (quæ ſex utrinque erunt) primùm adhibeantur: reliquis autem oſsibus & ſuturis, ut ſors fert, omnes accommodentur. Cæterùm priores aliquot characteres oſtendendis foraminibus capitis iuuabunt, quare etiam illi ad Caput his dicandum opportunè reſeruabuntur. Sunt autem illi A, B, uſque ad I.

I, I *Frontis os. I etiam ponitur in oculorum ſedibus, eam frontis oſsis partem notans, quæ ſuperiorem oculorum ſedium regionem conſtituit.*

K *Verticis*

K *Verticis os ſiniſtrum.*

L *Siniſtri temporis os.*

M *Mammillaris proceſſus ſiniſter, iuxta quem proceſſus ſtylum referens etiam occurrit.*

N *Cuneiforme os, in ſiniſtri temporis cauo & in dextri oculi ſede N inſignitur. In ſiniſtri autem oculi ſede G & H reponuntur, idem os indicantia: quanquam illi characteres huius ſedis foraminibus oſtendendis peculiariter ſubſeruiant. Ad hæc, N quoq; reponitur ad intimum ſiniſtri lateris dentem, notans cuneiformis oſsis particulam, & dein ſuturam, id os à ſuperiori maxilla hac in ſede diuidentem.*

Γ,Γ *Hoc os nobis primum maxillæ ſuperioris numerabitur. ac Γ in oculi ſede poſitum, huius oſsis partem notat, in oculi ſede conſpicuam.*

Δ *In ſiniſtri oculi ſede Δ tantum apparet, ſuperioris maxillæ ſecundum os indicans.*

Θ *In ſiniſtri quoq; oculi ſede Θ tantum occurrit, tertium maxillæ ſuperioris os indicans.*

Λ,Λ *Quartum maxillæ ſuperioris os. Λ in oculi ſede poſitum, huius oſsis partem notat, quæ inferiorem oculi ſedis regionem magna ex parte conſtituit.*

Ξ *Quintum maxillæ ſuperioris os. Sextum uerò in ſecunda figura Π notandum, hic nullibi ſeſe offert.*

O *Narium ſeptum, quod octaui capitis oſsis cribri modo perforati proceſſus habetur.*

P *Sutura duos oſsium proceſſus committens, quibus iugale os efformatur.*

Q *A Q ad S ſutura notatur, cuneiforme os à primo maxillæ ſuperioris oſſe dirimens, ac hic in oculi ſede conſpicua, in dextriq; oculi ſede ad characterem Q clarius ferè, quàm in ſiniſtri, apparens.*

R, S, T, V, X, Y, Z, *Sutura frontis os à maxilla ſuperiori & cuneiformi diuidens. Ab R enim ad S, ſuturæ interuallum notatur, frontis oſsi & primo maxillæ oſsi commune. Ab S ad T ſuturæ huius interuallum indicatur, frontis oſsi & cuneiformi commune. A T ad V interuallum metitur, tertio maxillæ oſsi & frontis oſsi commune. Ab V ad X interuallum inſignitur, commune frontis oſsi & ſecundo maxillæ oſsi. Inter X & Y interuallum conſiſtit, quarto maxillæ oſsi ac frontis oſsi commune. Ab Y uerò ad Z ſignificatur interuallum commune frontis oſsi, & quinto maxillæ oſsi.*

a *Maxillæ ſedes aſpera, inæqualisq;. Verùm ab a ad b ſutura indicatur, primo & quarto maxillæ oſsibus communis, ubi hæc in anteriori caluariæ ſede eſt conſpicua.*

b *A b ad Q ſuturæ primum os à quarto diuidentis pars indicatur, quæ in oculi ſede eſt conſpicua, quæq; in huius figuræ ſiniſtra oculi ſede characteribus paucioribus occupata, eſt manifeſtior.*

c *Ab V ad c ſutura notatur, ſecundo oſsi & tertio communis. Quicquid autem ſurſum per anteriora iuxta C & Δ ad X uſq; ducitur, ſecundum os à quarto dirimit.*

d *d ſeruit deſcribendo tertio maxillæ oſsi. T enim ad V ſuperiorem eius oſsis ſedem deſcribit, V ad c anteriorem, T ad d poſteriorem, c uerò ad d inferiorem.*

e *e ad Y ſuturam notat, quarto maxillæ oſsi & quinto communem.*

f *f ac Z ſuturam inſinuat, quinto unius lateris oſsi & quinto alterius lateris oſsi communem.*

g *In narium amplitudine g ponitur, ſuturam indicans, qua ſeptum narium à quartis maxillæ ſuperioris oſsibus diſiungitur.*

h *Sutura, aut harmonia potius, quartis maxillæ ſuperioris oſsibus communis, cuius beneficio illa inuicem in muſtacis uocata regione dirimuntur.*

i *Ad ſuperiorem foraminis B notati ſedem, i ponitur, indicaturum quarti oſsis ſuturam, quæ elatius quàm id foramen conſiſtit, ipſiq; quarto oſsi duntaxat peculiaris eſt.*

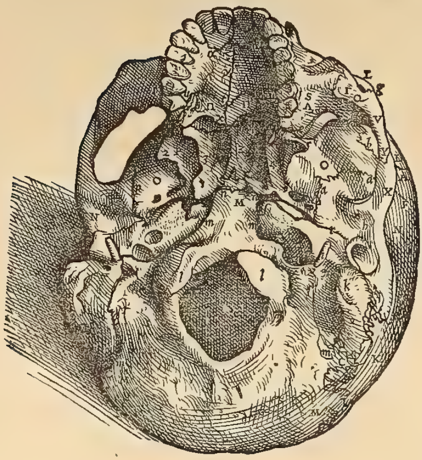
k *Ab hoc charactere, eorũ qui in canis caluaria occurrunt primo, ad l uſq;, ſutura notatur à mala ſurſum aſcendens, ad medium uſq; inferioris ambitus ſedis oculi.*

l.m *Ab l uſq; ad m ſutura notatur, à medio inferioris regionis ambitus ſedis oculi, ad ſupercilia uſq; iuxta internum oculi angulum aſcendens.*

n *Sutura ab illa quæ externum naſi oſsium latus circumſcribit, inter caninum dentem & inciſorium ipſi proximum delata.*

SECVN-

SECVNDA NONI CAPITIS FIGVRA.



SECVNDAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum index.

SECVNDA figura, caluariæ baſim palatumq́ exprimens, eam maxillæ ſuperioris oſsium ſedem proponit, quæ præcedēte figura non fuit obuia. Quanquam uerò hæc pluribus inſignitur characteribus, eos tamen hic tantum explicabimus, qui ad maxillæ ſuperioris oſsium ſpectant hiſtoriam.

L *Hic modica oſsis frontis portio in conſpectum uenit.*

O O P P *Cuneiforme os.*

Q, Γ *Primum ſuperioris maxillæ os.*

S, Λ *Quartum ſuperioris maxillæ os.*

V, X *Caluariæ ſedes, quam os iugale Anatomes peritis uocari, iam antea dictum eſt.*

Υ *Sutura, quæ duos proceſſus os iugale efformantes committit.*

d *Hic latitat ſutura, primo maxillæ ſuperioris oſsi & cuneiformi communis. dein ſuturæ primo oſsi et quarto communis ſedes, in temporis cauo conſpicua.*

e *Sutura quarto maxillæ oſsi & cuneiformi communis.*

f *Suturæ primo maxillæ oſsi & quarto communis pars, in anteriori maxillæ regione apparens.*

g *Sutura frontis oſsi & primo maxillæ oſsi communis.*

Π *Sextum maxillæ ſuperioris os.*

q *Ab e uerſus q ſutura ſexto maxillæ oſsi & cuneiformi communis indicatur.*

Ʒ *Septum narium, & ſedes qua id à cuneiformi oſſe dirimitur.*

t.u *À t ad u tranſuerſa notatur ſutura, ſexto maxillæ oſsi & quarto communis.*

x *Ab x ad t ſutura indicatur, duobus ſextis maxillæ ſuperioris oſsibus communis.*

y *Sutura notatur rectà per palatum ducta, & quartis maxillæ oſsibus communis.*

z *Priuatim indicatur foramen in anteriori palati ſede, poſteriorīq́ dentium inciſoriorum regione apparens: ad cuius latus interdum obſcura occurrit ſutura, tranſuerſim aliquouſq́ in quarto ſuperioris maxillæ oſſe prorepēns,*

α. *& α inſignita.*

SVPE-

SVPERIOREM maxillam in oſsium hiſtoria appella- *Quæ caluariæ pars ſuperior uocetur maxilla*
mus, eam caluariæ partẽ, quæ poſt octo capitis oſſa, ſedem
qua cerebrum continetur, ſimul efformantia, & duo utri-
uſq; auditus organi oſsicula, nobis adhuc commemoran-
da ſupereſt: quæq; inferiorem oculorum ſedis partem, &
latera, magnamq; illam narium cauitatem, & altiorem na-
ſi regionem, & palatum conſtituit, ſuperioremq; dentium
ſeriem complectitur. Hanc non unico quidem, ſed pluribus extrui credimus *Cur pluribus conſtet oſsibus, & ijs cauis & leuibus.*
oſsibus, ut pellendis iniurijs reddatur promptior, noxaſq; minori ſuſtineat in-
commodo: quum ſcilicet partis ſuæ alicuius uitium ſimul cum ipſius circum-
ſcriptione terminetur, neque in totam maxillam, ueluti per fictile uas, pertin-
gat. Verùm alia inſuper copiæ oſsium habetur ratio, ipſa nimirum maxillæ ſe-
dium uarietas, quæ non undique oſſa pariter aut denſa, aut dura, aut craſſa, aut
mollia exigit: utcunq; interim hęc maxima ex parte duris conſtet, ſed ijs admo
dum leuibus. nam præter narium, quam efformãt, cauitatem, illa intus ad eius
cauitatis latera impenſe exiſtunt caua, inſigniaq; antra ſic cõtinent, ut maxillæ
ſuperioris compoſitionem imaginibus pulchrè aſsimilaueris, quas intus cauas
è cera fundimus: quo ſcilicet neceſſariæ ipſius magnæ moli peculiaris raraque
accedat leuitas, quæ pondere non grauans, etiam producendæ uoci miris mo-
dis ſit opportuna. Haudquaquam enim Galeno eſt aſſentiendum, qui ſuperio- *Lib. 11. de Vſu partium.*
rem maxillam medullæ expertem, duriſq; oſsibus, nec leuitate indigentibus,
efformatam docet, quòd hæc perinde ac inferior non moueatur. Quum inte-
rim hæc illa multo ſit ualidior, & oſſe cõſtet iniurijs propellendis longè prom
ptiori. Cæterùm maxillæ ſuperioris oſſa (præter ſuperiores dentes, & tenuia *Breuis maxillæ oſsium enumeratio.*
quædam, fungoſa, & quodammodo membranea, cartilagineaq; oſsicula, in na
rium cauitatis ſummo occurrentia) duodecim ſunt, ab utroq; latere ſena. quo
a 1,2 fig. Γ,Γ. rum[a] primum, ſedis oculi externum conſtituit angulum.[b] ſecundum &[c] ter-
b 1 fig. Δ. tium, ad oculi ſedis internum referuntur angulum.[d] quartum omnes ſui late-
c 1 fig. Θ. ris ſuſcipit dentes.[e] quintum è duobus quæ naſo aſſcribimus oſsibus, alterum
d 1,2 fig. Λ,Λ. cenſetur.[f] ſextum cum ſuo coniuge ad palati finem collocatur, quà narium[g] fo
e 1 fig. Ξ. ramina in oris amplitudinem pertinent. Hæc inuicem & conterminis ipſis ca
f 2 fig. Π. pitis oſsibus, per ſuturas & harmonias compinguntur. at quum harmonię iſtæ
g 2 fi. cal. 12 n, o. magna ex parte, ſi quando effringuntur, intus mutuum quendam contextum
referant, quem ſuturę quodammodo comparare queas, illæ ſuturarum etiam
nomine in ſuperioris maxillæ hiſtoria à diſſectionum peritis donantur. Vt ue-
rò has omnes cum circumſcriptis ab ipſis oſsibus opportunè expendas, quîq;
Galeni hîc obſcuræ alioquin, parumq; ſibi conſentientes deſcriptiones, cani-
bus & ſimijs potius, quàm hominibus quadrent, obſerues, perinde atq; ego in
ſcholis facere conſueui, omnes humanæ caluariæ, quæ tibi undiq; occurrunt,
ſuturas, quantumuis leuiter conſpicuas, & harmoniæ etiam ſpeciem referen-
tes, in altero latere atramẽto obliterabis: ita enim promptius ſic ueluti incraſſa
tæ & tinctæ obuiam uenient, leuioriq; negotio uniuerſam oſsium circumſcri
ptionem, noſtra, quam modò ſubijciam, accommodata hiſtoria, comprehen-
a 1,2 fig. Γ,Γ. des, canis & ſimiæ dein fabricam conſideraturus. [a]Primum itaq; ſuperioris *Primi maxillæ oſsis hiſtoria.*
maxillæ os, alteram oſsis iugalis partem cõſtituit, & nonnihil temporis, ſuper-
cilijq;, ac ſedis oculi, totum uidelicet exteriorem angulum, in ſe comprehen-
dit, non minimã malæ etiam portionem efformans. Coniungitur autem hoc
b 1 fi. P. 2 figura Y. os, temporis oſsi, interuentu[b] ſuturæ, quæ duos proceſſus os iugale efforman-
c 3,4 fi. 6 capitis d. tes iungit. Dein committitur oſsi cuneiformi,[c] eius ſuturæ beneficio, quæ per

caua temporum decliuis ducta,[d] etiam in oculi ſede conſpicitur, huicq́; primo maxillæ oſsi & cuneiformi communis eſt. In ſuperiori parte[e] nectitur frontis oſsi, ea ſede, qua ſupercilij habetur extremum. Fit uerò hæc commiſſura illius[f] ſuturæ beneficio, quæ à cauis temporum per oculorũ ſedes ad ſuperciliorum medium fertur, frõtisq́; os à maxilla ſuperiori & cuneiformi diſcernit. Inferiori autem parte inſigni amplitudine primum os quarto ea ſutura compingitur, quæ tribus locis in conſpicuo eſt:[g] in cauo ſcilicet temporum ſub oſſe iugali,[h] in anteriori maxillæ regione iuxta malam,[i] & in oculi ſedis inferiori parte. Suturæ pars in cauo temporum conſpicua, ab inferiori fine ſuturæ, os cuneiforme à primo maxillæ oſſe diuidentis incipit, obliquè deorſum nonnihil in priora tantiſper deſcendens, quouſq; ad[k] infimam malæ ſedem, ubi hæc aſpera inæqualisq́; eſt, pertingat. Pars autem in anteriori maxillę ſede occurrens, à mala obliquè ſurſum contendit, ad mediam regionem inferioris ambitus hîc oculi ſedem circumſcribentis. Pars uerò in oculi ſede apparens, à medio inferioris ambitus ſedis oculi, per humiliora eius ſedis retrorſum obliquè ad infimam[l] ſuturæ, cuneiforme os à primo maxillæ oſſe dirimentis regionem conſcendit. Hunc igitur in modum primum os circumſcribitur, quatuor (uti diximus) oſsibus commiſſum: temporis ſcilicet oſsis proceſſui alteram oſsis iugalis partem efformanti, dein cuneiformi oſsi, frontis oſsi, & quarto maxillæ oſſi.

Secundum maxillæ os.

[a] Secundum os cæteris omnibus longè minus, & ſquamæ quaſi modo tenue, in interno oculi ſedis angulo conſiſtit, ubi[b] foramen habetur, cui[c] caruncula præeſt, internum oculi angulum occupans, & in hoc creata, ne quid pituitæ ad oculi ſedem à cerebro expurgatum, in genas defluat, ſed totum per id foramen in narium amplitudinem procumbat. Oſsiculum hoc ſuperiori parte,[d] modico interuallo ſuturæ terminatur, frontis os à ſuperiori maxilla diſtinguentis. unde etiam ſuturæ illius interuentu, oſsiculum id frontis oſsi committitur. Ab hac ſutura,[e] alia ſecundùm poſteriorem oſsiculi regionem deſcendit, quæ ſecundùm oſsiculi inferiora dein repens, per anteriorem illius regionem ſurſum in eam ſuturam denuò aſcendit, quam frontis os à ſuperiori maxilla dirimere diximus. Cæterùm ſutura, quæ ad eum modum in orbem penè fertur, in poſteriore oſsiculi regione (quæ oculi ſedis conum reſpicit) ſecundo oſsiculo cõmunis eſt, & illi quod tertium maxillæ nobis enumeratur. Ad inferiorem uerò oſsiculi partem, & ſecundũ anteriorem ipſius regionem, ſutura hæc communis eſt ipſi oſsiculo, & quarto maxillæ ſuperioris oſsi. Vnde etiam præſens oſsiculum ſuperiori parte frontis os, poſteriori tertium maxillæ os, inferiori uerò anterioriq́; quartum maxillæ os contingit. quod quia laxè hæret, anterioriq́; parte quarto oſsi harmonia uerius quàm ſutura iungitur, in caluarijs è terra effoſsis rarò occurrit: potiſsimum quum inſuper tenue ſit, & humida hac ſede poſitum, facilè putreſcat. In coctis uerò caluarijs, & arte ad oſsium diſciplinam paratis, abſque negotio ſeruatur.

Tertium maxillæ os.

[a] Tertium os ſimiliter ferè ac ſecundum tenue, & ſquamæ inſtar pellucidum, ſi quando effringitur, intus amplis ſinibus aere oppletis ſcatere cernitur, paulo minus toto quadrangulum, & in interno latere ſedis oculi repoſitum.[b] Superius enim terminatur ſutura frontis oſsi, & ſuperiori maxillæ communi.[c] anterius communem ſuturam cum ſecundo maxillæ oſſe adipiſcitur.[d] Poſterius communem cum cuneiformi oſſe ſuturam obtinet.[e] inferiori parte, cum quarto maxillæ oſſe, communi ſutura donatur. Vnde etiam quatuor oſsibus tertium hoc os connectitur, ſuperius ſcilicet frontis oſsi, anterius ſecundo maxillæ oſsi, poſterius cuneiformi, inferius quarto maxillæ oſsi. Interius uerò,

quà

d 1 fi. Q.
e 1 fig. R.
f 1 fi. R, S, T, V, X, Y, Z.
g 4 fig. 6. cap. f, f.
h 1 fig. ab a ad b.
i 1 fig. à b per D ad Q.
k 1 fig. a.
l 1 fig. Q.

a 1 fig. Δ.
b 1 fig. C.
c fi. 19. ca. 14. lib. 7. λ.
d 1 fig. ab V ad X.
e 1 fig. ab V ſecundũ Δ, & c deorſum, ac illinc rurſus ſurſum ad X.

a 1 fig. Θ.
b 1 fi. à T ad V.
c 1 fig. ab V ad c.
d 1 fi. à T ad d.
e 1 fig. à c ad d.

quà narium ſpectat amplitudinem, cum inordinata oſsium compage intus in
narium ſummo repoſita, coit. [a] Quartum ſuperioris maxillæ os, reliquorum
ipſius oſsium longè maximum, omnes ſui lateris dentes excipit, uarijsq́; ſutu-
ris circumſcribitur: quemadmodum & ipſum quoq; uarium eſt, huc atq; illuc
in plura loca pertingens. Primùm itaq; ſutura illa terminatur, quæ primum os
ab ipſo diſcernit: eam dico, quæ ſimul in [b] cauo temporis, [c] & in anteriori ma-
xillæ regione, &[d] in oculi ſede conſpicitur. Deinde quartum os terminatur ſu-
turis, ſecundum maxillæ os & tertium ab ipſo dirimentibus: [e] quæ ſecundùm
totam ſedis oculi longitudinem in inferiori eius ſedis parte, & in anteriori re-
gione ſecundi maxillæ oſsis, ducuntur. Ad hæc, iuxta ſuperciliorum medium,
quartum os, ſuturæ ſuperiorem maxillã à frontis oſſe diſiungentis finitur [f] in-
teruallo, quod ab anteriori ſede ſecundi oſsis, ad exterius quinti nobis enume-
randi oſsis latus pertinet. à quo quartum dirimitur, [g] ſutura à naſi ſummo
iuxta ipſius externum latus, deorſum ad quinti eius oſsis longitudinem porre-
cta. Secundum narium uerò à facie ad oris uſq; amplitudinem inceſſum, quar-
tum maxillæ os ab illorum ſepto [h] ſutura interſtinguitur, per humillimam ſe-
pti ſedem prorepente. In poſteriori ſede quartum os à cuneiformi dirimitur, [i]
tum in oculi ſede, [k] tum etiam iuxta intimum dentem, ubi ſutura cuneifor-
me os à ſuperiori maxilla terminans conſiſtit. In palati fine, uerſus interiora,
quartum os [l] tranſuerſa ſutura ab illo oſſe ſeiungitur, quod ſextum maxillæ ap-
pellamus, quodque hic ad narium foramina cum ſuo coniuge reponitur. At-
que has omnes ſuturas quartum os cum alijs ſibi conterminis oſsibus habet
communes: ijsque [m] alia accedit quarto oſsi dextri lateris, & quarto ſiniſtri la-
teris oſsi propria, quæ per palati longitudinem prorepens, non ſolum in pala-
to, uerùm & in narium amplitudine eſt conſpicua. [n] uti & in anteriori maxil-
læ ſede ſub naribus illic cernitur, ubi ſuperioris labri ſulculus conſiſtit: etſi in-
terim illic linea potius, quàm ſutura cenſeri debeat. Quartum itaq; os ſeptem-
decim conterminum eſt oſsibus, primo uidelicet, ſecundo, tertio, quinto, &
ſexto maxillæ ſuperioris: deinde frontis oſsi, cuneiformi, & octauo capitis
oſsi, ipſi uidelicet foraminum narium ſepto. ac demum quartum maxillæ os
ſuo coniugi, ſeu alterius lateris quarto oſsi iungitur: quemadmodum & octo
dentibus ſibi ipſi infixis, quoties ſuperior maxilla ſedecim dentibus decora-
tur. Præſens os magna ex parte latera & inferiorem ſedem foraminum na-
rium conſtituit: & ad hæc latera, non uulgari ſanè ad uocis productionem
uſu, cauum eſt, & cereis imaginibus intus uacuis perquàm ſimile, neutiquam
uerò ſolidum. Huic oſsi, præter alia ipſius foramina, [o] unum accidit, quod ab
inferiori oculi ſedis regione incipiens, deorſum in anteriorem maxillæ par-
tem porrigitur. Iſtud ubi primùm in oculi ſede inchoatur, notabili interual-
lo ſuperius, ueluti oſſea conſtat ſquama: ubi autem in anteriorem maxillæ
partem pertinet, iam penitius in oſſe exculptum uiſitur: atque etiam inter-
uallum notatu dignum apparet inter oculi ambitum & ſuperiorem forami-
nis ſedem. Hoc interuallum creberrimè non continuum eſt, ſed [p] ſutura do-
natur, quæ huic quarti oſsis particulæ (ubi foramen conſiſtit) propria pecu-
liariſque eſt. Quis uerò huius foraminis uſus cenſeatur, in communi omni-
um caluariæ foraminum ſermone exequar. in præſentia autem obiter in il-
lius mentionem incidi, quò aptius ſuturam quarto oſsi propriam hic recen-
ſerem: ne quis fortè, quum ipſam obſeruaret, illam plura conſtituere oſſa, ac
altius quàm ab oculi ſedis ambitu ad foramen uſque ferri arbitraretur. Præ-
terea in anteriori palati ſede, ad poſteriorem inciſoriorum dentium regio-

f 2 nem,

Quartum maxillæ os.

a 1, 2 fig. A, A.
b 4 fi. ca. 6 f, f.
c 1 fig. ab a ad b.
d 1 fig. à b ad D.
e 1 fi. ab X ſecũdum C ad c, dein ad d.
f 1 fi. ab X ad Y.
g 1 fig. ab Y ad e.
h 1 fig. g occurrens in O.
i 1 fig. à D ad H.
k 1 fi. N. 2 fig. e.
l 2 fig. ab u ad t.
m 2 fig. à t per x ad z.
n 1 fig. h.
o 1 fig. A in oculi ſede poſitũ, dein B.
p 1 fig. i.

nem, aliud[q] foramen ſe offert, quartis maxillæ ſuperioris oſsibus commune, *q 2 fig. z.*
& ex palato in narium amplitudinem ſpectans. Ad huius foraminis latera in-
terdum[r] ſutura apparet, aut potius linea, in pueris cartilagine oppleta, quæ *r 2 fi. α, α.*
quaſi ad caninorum dentium anterius latus pertingit, nuſquam tamen adeò
penetrans, ut huius ſuturæ beneficio, quartum maxillæ os in plura diuiſum
cenſeri queat:[s] quod (ut paulo pòſt dicam) canibus & ſimijs porciſq́; accidit, *s 1 fig. canina caluaria n.*
in quibus ſutura quartum os in duo diuidens, non ſolum in palato, uerùm ex-
terius in anteriori maxillæ ſede, etiam conſpicuè cernitur, nullam appendi-
Quintum maxillæ os. cum cum ſuis oſsibus coalitus ſpeciem referens. [a] Quintum maxillæ ſuperio- *a 1 fig. Ξ.*
ris os, ex duobus naſi oſsibus alterum eſt, oſsiculum uidelicet durum, ſolidum,
latum, tenue, oblongum, & quadrangulo potius quàm triangulo ſimile.[b] Su- *b 1 fig. ab Υ ad Z.*
periori enim parte non in acutum deſinit angulum: uerùm adeò obtuſum eſt,
ut inibi duobus donetur angulis, ea ibidem finitum ſutura, quæ frontis os à ſu-
periori maxilla illic terminat.[c] Externum uerò oſsis latus communem ſutu- *c 1 fig. ab Υ ad e.*
ram nanciſcitur cum quarto maxillæ oſſe, quæ ſecundum naſi latus, tantum
decliuis pertingit, quanta quinti huius oſsis eſt longitudo, quæ in homine lon-
gè breuior quàm canibus & ſimijs uiſitur.[d] Internum uerò oſsis latus, quo con *d 1 fig. à Z ad f.*
iugi ſuo committitur, ſuturam obtinet harmoniæ non admodum diſsimi-
lem, ac utriſque naſi oſsibus communem. Hæc à medio ſuperciliorum ex ſu-
tura frontis oſsi ac ſuperiori maxillæ communi incipiens, decliuis ſecundum
oſsium naſi longitudinem porrigitur.[e] Inferiori autem parte, quintum os ſu- *e 1 fig. ab f ad e.*
tura haud intercipitur, neque alteri oſsi iungitur: uerùm hoc unà cum ſuo con
iuge aſperum inæqualeq́; eſt, &[f] in cartilaginem finit deorſum procedentem, *f 4 muſculorum tabulæ, K, L.*
eoq́; molliorem, quo longius ad naſi apicem defertur. Hanc cartilaginem cum
reliquis naſi & totius corporis cartilaginibus priuatim poſt oſsium enarratio-
Sextum maxillæ os. nem proſequemur. [a] Sextum os, cum ſuo pari non minimam palati & na- *a 2 fig. Γ.*
rium amplitudinis portionē conſtituit. Reponitur enim ad palati extremum,
quà nares in fauces pertinent: eſtq́; os tenue, ſed ſolidum, latumq́;. Id[b] poſterio- *b 2 fig. ab x uerſus e.*
ri ſede partim cuneiformi committitur oſsi, partim liberum eſt, ſemiparen-
theſis (formam referens. Vbi cuneiformi oſsi committitur,[c] illa circumſcri- *c 1, 2 fi. c.*
ptum eſt ſutura, quæ iuxta poſteriorē intimi dentis ſedem fertur, maxillamq́;
ſuperiorem à cuneiformi oſſe dirimit, ea potiſsimum parte, ubi os cuneifor-
me ſuos educit[d] proceſſus, ueſpertilionum alis ſimiles.[e] Anteriori parte & ex- *d 1, 2 fi. P.*
terno latere ſextum os ſutura terminatur, ipſi & quarto maxillæ oſsi commu- *e 2 fig. à t ad u.*
ni, ac tranſuerſim in palato ducta.[f] Interiori autem latere, quo ſe cōiugi ſuo iun *f 2 fig. à t ad x.*
git, ſutura quadam terminatus, quæ ambobus ſextis oſsibus communis eſt,
portioq́;[g] illius exiſtit, quæ per palati longitudinem prorepens, quarta maxillæ *g 2 fig. t, y, z.*
oſſa inuicem ſeparat. Contingit igitur ſextum os, cuneiforme os, quartum ma
xillæ, & ſuum cōiugem, & poſtremò narium ſeptum: quod etiam à ſexto oſſe,
quemadmodum à quarto, ea dirimitur[h] ſutura, quam per ſepti humiliorem *h 1 fig. g.*
ſedem duci, antea commemoratum eſt. Hactenus itaq; ſex alterius lateris de-
Vniuerſa ſuperioris maxillæ oſſa eſſe duodecim. ſcripſi oſſa, quæ ſi ſenis oppoſiti lateris connumerentur oſsibus, omnia ſupe-
rioris maxillæ oſſa conſurgent duodecim, quibus nullum octo capitis oſsium
adieci. Cæterùm ſi ad amuſsim ſingula quæ hoc Capite perſecutus ſum, ex-
Nō omnia præſenti Capite hactenus tradita, Galeni placitis reſpondere. quorum quædā ad Capitis uſq; finē recenſentur. cuſſeris, ac demum nō perfunctoriè Galeni ſuperioris maxillæ deſcriptionem
euolueris, permulta iam occurrerunt, in quibus ab illius placitis declinem. quę
etſi omnia in præſentia (tuæ fidens induſtriæ) non commemorauero, non-
nulla tamen ſubijciam, è quibus meæ diligentiæ ſpecimen aliquod animad-
uertere queas. Galenus itaque in libro de Oſsibus, ſuturas maxillæ peculiares
deſcri-

deſcripturus, earum ſeriem à [i] malæ infima & extima ſede aggreditur, quam ego aſperam inæqualemq; eſſe recenſui, quòd [a] maſſeter muſculus ſui principij ualidiſsimã nerueamq; admodum portionem illinc educat. Hîc igitur Galenus ſuturam deſcribit, primum maxillæ os à quarto dirimenté: ac primam appellat eius ſuturæ partem, quæ [b] in cauo temporis eſt conſpicua. [c] Secundam uerò numerat, huius ſuturæ partem in anteriori maxillæ ſede occurrentem, quæ ab illa malæ aſperitate ſurſum ad medium inferioris ambitus ſedis oculi pertingit. Hanc poſtmodum tripartitò ait diſcindi, ac [d] primam huius ſecundę ſuturę partem prope magnum ſeu internum oculi ſedis angulum exteriori in parte ad medium ſuperciliorum, & communem frontis & maxillæ ſuturam inquit procedere. Hac ſuturæ parte homines deſtituuntur, uerùm in canibus caudatisq; ſimijs eſt manifeſtiſsima. [e] quamuis interim non exactè ad ſuperciliorum feratur medium, ſed ad eam tantum ſedem, in qua quartum maxillæ os à ſecundo dirimitur. Vt itaq; Galenum aſſequaris, hanc partem ex canis petes caluaria. Porrò ſecundã partem ſecundæ ſuturæ, inquit Galenus, [f] per concauum ſedis oculi ſub magno angulo ad cõmunem capiti & maxillæ ſuturam pertinere, hancq; eundem angulum comprehendere. Hæc pars ea eſſet ſutura, quam ſecundum & tertium maxillę oſſa in inferiori ipſorum ſede, à quarto dirimere docuimus. Verùm hæc in homine nequaquam ſecundæ Galeni ſuturæ committitur: multoq; minus primam partem ſecundæ ſuturæ contingit, quum hæc in canibus tantum & ſimijs, non autem hominibus cernatur. Porrò [g] foramen, quod huic ſecundæ parti Galenus ſubijci ſcribit, id eſſe opinor, quod in oculi ſede oblongum, admodumq; patulum eſt, inter quartum maxillæ os & cuneiforme conſpicuum. [h] Tertiam partem ſecundæ ſuturæ Galenus appellat portionem ſuturæ primum os à quarto diuidentis, quæ in oculi ſede ſpectatur, unà cum illa quæ cuneiforme os à primo maxillę oſſe diſiungit, atq; in oculi ſede etiam ſpectatur. Galeni enim eſt ſententia, ſub dictis duabus ſuturis (quæ duæ primæ partes ſunt ipſius ſecundæ ſuturæ) tertiam eiuſdem partem inferiorem in ſede oculi ambitum inſcendentem, interius ad imum contendere, ibiq; cõmuni ſuturæ capiti & maxillæ ſuperiori iungi. His ſuturis Galenus tria maxillæ ſuperioris oſſa circumſcribi, poſtea ſubiecit, quibus hæc capiti cõmittitur. [i] Primum eſſet, quod ego primum maxillæ ſtatui. [k] ſecundum, ea quæ mihi ſecundum & tertium numerabantur: duo enim illa unius oſsis loco ex Galeni placito recenſerẽtur. [l] Tertium, pars eſſet noſtri quarti oſsis, quicquid ſcilicet ipſius in oculi ſede conſiſtit, ea nimirum pars, in qua [m] foramen incipit, ab oculi ſede in anteriorem maxillæ regionem pertinens. Quòd uerò Galenus peculiaria conſtituat oſſa, quibus inciſorij dentes infigũtur, hinc accidit, quòd ſuis nimium fauens ſimijs, eas homini ſimiles eſſe, plus ſatis ſibi perſuadebat. In canibus enim & ſimijs, porcisq;, ac alijs animalibus, quibus canini dentes ualidi exertiq; obtigerunt, [n] duæ (uti prius dixi) occurrunt ſuturæ, aut harmoniæ potius, admodũ conſpicuę, quibus homo deſtituitur. A' ſutura enim quintum caninæ maxillæ os à quarto diſtinguente, alia prodit ſutura, obliquè deorſum inter caninum & inciſorium canino proximum delata, & cum illa communis euadens, quæ in palati extremo iuxta inciſorios dentes tranſuerſim in illis animalibus fertur. Hæc ſutura citra omnem cartilaginis interuentum adeò inſignis eſt, ut quartum à me enumeratum maxillæ os, canes in duo diuiſum commonſtrent. Verùm non arbitrandum eſt, ſuturam hanc, inter dentium præſepiola in canibus aut ſimijs ductam, à ſuperciliorum medio deorſum continuo progreſſu (etſi Galenus ita doceat) ferri: quum, uti iam admonuimus,

f 3 ex medio

i 1 fi. a in homine, in cane k.
a 4 muſc. tab. Δ.
b 4 fig. 6 ca. ſ in temporis cauo.
c 1 fi. ab a ad b in homine. in cane à k ad l.
d 1 fig. in cane ab l ad m.
e 1 fi. ad X, non ad Z.
f finge in 1 fi. à b per c & d ad T continuam duci ſuturam, uti in cane eſt conſpicuũ.
g 1 fig. D.
h 1 fi. à b ſecundũ D per Q ad S.
i 1 fig. Γ.
k 1 fig. Δ & Θ.
l 1 fi. Λ in oculi ſede poſitũ. atq; id Galeni os quodãmodo illic circũſcriberetur. b, C, c. d, H, D.
m 1 fi. Λ in oculi ſede.
n Canina caluaria n.

ex medio ferè ductu illius ſuturæ incipiat, quæ externum quinti oſsis latus terminat. Quod ubi in cane ſimia'ue inſpexeris, accuratè expendito, quàm impoſsibile ſit, hanc ſuturam porrigi inter dentes hominis, maxillam adepti breuiſsimam, & dentibus caninis prorſus exiguis donati. Inſuper animaduertito, quid in libris de Partium uſu Galenus ſibi uoluerit, quum duodecim ſuperioris maxillæ eſſe oſſa obiter ſcripſit: uti & Introductorij ſeu Medici autor, duodecim tantum maxillæ oſſa, è Veterum indubiè placito, enumerat: aut quum *Lib. 11.* Galenus hæc oſſa prolixius cõmemorans, nouem tantum recenſet, nullumq; os priuatim inciſorijs dentibus tribuit, in eo etiam numero cuneiforme os haud complectens.

DE MAXILLA INFERIORI.

Caput X.

PRIOR FIGVRA.



POSTERIOR.

VTRARVMQVE DECIMI CAPITIS FIGVrarum, & earundem characterum Index.

PRIOR, ſeu dextra huius Capitis figura, inferiorem maxillam unà cum ſuis dentibus anteriori facie exprimit. Poſterior figura, inferiorem maxillam ſimul cum humiliori dentium ſerie, poſteriori ſede delineatam exhibet. Figura autem tertio huius libri Capiti præpoſita, & C inſignita, maxillam à latere delineatam oſtẽdit.

A 1,2 *Alterum maxillæ inferioris capitulum, quo illa temporis oſsi dearticulatur.*
B 1,2 *Ceruix, ſeu collum capitis A inſigniti.*
C 1,2 *Alterius lateris acutus proceſſus, cui temporalis muſculus inſeritur.*
D 2 *D in umbra latitat, ſiniſtræ figuræ amplum indicans ſinũ, cui tertius maxillam mouentiũ inſeritur muſculus.*
E 1,2 *Aſperitas ad poſteriorem inferioremq; maxillæ ſedem conſpicua, ad quam manſorius inſeritur.*
F 2 *Foramen, tertij paris neruorum cerebri ſobolem admittens.*
G 1 *Foramen, quo dicti nuper nerui ſurculus in humilius labrum procidit.*
H 2 *In hæc tubercula maxillã detrahentes muſculi implantantur, & quidam linguæ ſubſeruiẽtes ab ipſis oriuntur.*

Homini breuiſsimam obtigiſſe inferiorẽ maxillam.

ANIMALIVM omnium homo inferiorem maxillam, pro totius corporis mole, breuiſsimam adipiſcitur. Huic enim facies obtigit rotunda, non autem longa, ut reliquis animalibus, quæ cibum aſſumptura inclinantur. Duram uerò hominibus maxillam fieri decuit, quòd ſola mobilis ſit, & uarios atq; fortiſsimos motus in mordẽdo mandendoq; ſuſtineat. Cæterùm ne ſic dura ſolidaq; nimio pondere ipſam mouentibus muſculis incommodo foret, ſinus & cauitates notatu dignas, medullaq; infarctas oſtendit, interim appendicis undiq; expers. Sinus hi non adeò in poſteriori maxillæ parte homini ac quadrupedibus exculpuntur, ſed antrorſum magis, uerſus menti regionem, & ad maxillæ latera. Plurimis animalium maxilla duobus conſtat oſsibus in ſummo mento, per unionem connexis. Homini autem, unico cõformatur oſſe, ac in ſummo mento lata & craſſa,

6 muſculorum tabula maxillã per medium ſectam proponit.

Maxillam homini ferè unico oſſe extrui.

craſſa,non uerò,ut in cæteris animalibus,acuta cernitur. Nulla enim parte maxilla difficilius quàm hîc diſcinditur. & coctione,aut carie in terra illam diſſolui, nondum animaduerti. Canum uerò, boumq; & aſinorum maxillæ,etiam citra coctionis beneficiũ,inuicem paruo conatu interdum diuellũtur.Quamuis interim Galenus, & alij pleriq; poſt Hippocratem diſſectionum periti,maxillam non unicum eſſe os aſſeruerint,ſed coctum in ſumma menti extremitate laxari,ob idq; ipſum coaluiſſe,manifeſtum indicium eſſe. Vtcunq; ſit,hactenus mihi nulla gemino conſtructa oſſe occurrit. Et licet fortè inter tot hominum myriades,in canino aliquo homuncione, aut puerulo, talem quampiam maxillam aliquando obſeruarem, non tamen ideo mox aſſeram,hominis maxillam duplici oſſe cõſtare: quin Celſo potius,aut illi Græco autori,ex quo Celſus, quicquid de oſsibus prodidit, mutuatus eſt, accedam, qui cum Galeno canes (nam de ſimijs tandem alia ipſi fuit in libro quarto de Adminiſtrandis ſectionibus ſententia) parum curans, maxillam ſimplici oſſe componi docuit. Et quamuis hæc in pueris duobus oſsibus per unionem commiſsis efformaretur, non ideo tamen ſimpliciter duplici oſſe maxillam conſtare, rectè diceremus,niſi etiam occipitij os,uertebras, & oſſa quæ ſacri oſsis lateribus coarctantur,pluribus effingi oſsibus donaremus. ſiquidem hæc in pueris compluribus oſsibus mutuò per unionem coeuntibus extrui,nemo negauerit. Inferior maxilla utrinq; in duos deſinit proceſſus, quorũ[a] alter in mucronem productus, muſculi temporalis inſertionem excipit, totus ab illius tendine cõplexus.[b] Alter,qui poſterior eſt,in capitulum tranſuerſim oblongum finit, ſibi correſpondenti[c] ſinui inarticulatum, qui ad iugalis oſsis radicem & anteriorem auditus organi ſedem temporis oſsi inſculpitur.Huic ſinui,ut & maxillæ capitulo,cartilago cruſtæ modo obducitur.uerùm præter hanc cartilaginem omnibus articulis pariter communem, inter ſinum capitulumq́; alia reponitur cartilago læuis,tenuis,& mollis, ligamentiq́; naturæ,quod ad ſubſtantiam ſpectat,nonnihil compos. Hæc ligamentis articulum in orbem continentibus,non autem oſsibus, connata,durorum præſentis articuli oſsium impetus exoluit,& quo minus mutuo affrictu in ualidis aſsiduiſq; maxillæ motibus oſſa rumpantur,ſcitè unà cum cartilaginibus ſinui & capitulo obnatis præſtat.Dein maxilla duobus utrinq; donatur foraminibus, quorum[d] alterũ in interiori ipſius regione, non procul à nunc commemoratis proceſsibus,[e] alterum uerò in exteriori ſede ad labri inferioris radicem latuſq; cernitur. Interius,quod & amplius,& inæquale, ſeu aſperum eſt, uiam præbet[f] portioni nerui tertij paris neruorum cerebri ad dentium radices diſperſæ, unà cum uenula & arteria, quæ dentibus & maxillæ nutriendis hoc foramen ſubeunt. Exterius uerò, eius nerui[g] ſobolem ex maxilla in humilius labrum finit procidere,eſtq́; longè minus interiori. Porrò ſi ſetam exiccatę maxillæ interno foramini indideris, eam ab hoc foramine ad externum uſq; leui opera protrudes.& ſi maxillam effregeris, continuum iter ab uno foramine in alterum canalis modo cælatum obſeruabis.Præter hæc foramina,in maxillæ externa ſuperficie,alia prorſus nulla reperias:niſi fortè & alueolos pręſepiolaq; illis annumerare lubeat,quibus dentes inſtar clauorum infigi,mox trademus.Quòd uerò horum quoq; ſinuum alueorumq́; gratia,inferior maxilla etiam craſsior euaſerit, hinc potiſsimùm conſtat, quòd in uetulis, illiſq́; quibus dentes eruti ſunt,ac in quibus ipſi dentium alueoli ſuccreuerunt, maxilla ab imo ſurſum multo tenuior & anguſtior efficiatur.Maxilla,ubi dentes ipſi non infiguntur,eaq́; ſede,qua commemoratos nuper educit proceſſus, latiſsima,

Duo utrinq; maxillæ proceſſus.

a 1,2 fi. C. & 6 muſc. tabul. A, B.
b 1,2 fig. A.B.
c 5 fig. 6 cap. h.

Peculiaris in maxillarum articulo cartilaginis effigies.



Maxillæ foramina.

d 2 fig. F.
e 1 fig. G.
f 2 fi. earũ quæ 2 ca. 4 lib. præponuntur T.
g dictæ figuræ V & h muſculorum tab. G.

Dentium alueoli.

Maxillæ in poſteriori ſede amplitudo, tenuitas, ſinus, aſperitates.

latiſsima,&,ſi latera ſpectes,tenuiſsima,[h] intusq; ac[i] exterius quaſi amplo & in h 2 fi.D.
ſuperficie tantum cauato ſinu inſculpta uiſitur, quò aptius muſculi maxillam, i 1,2 fi.E.
præter temporalem muſculum attollentes,inſertionem molirentur,[k] isq; qui k 6 muſc. tabula D.
illorum in ore deliteſcit, minus ſua craſsitie ac mole faucium anguſtiam infarciret: adeò, ut intus magis quàm foris,maxilla meritò inſinuetur. Quinetiam huic latiori maxillæ ſedi id ſeparatim accidit, quòd aſpera inæqualisq; cernitur, idq; potiſsimum iuxta ſedis illius[l] inferiorem poſterioremq; regionem. l 1,2 fi.E.
quod etiam muſculorũ inſertionis occaſione rerum Opifex machinatur, non ignorans aſperis inæqualibusq; locis promptius aliquid adhærere, & adnaſci, quàm planis & glabris. Pari etiam ratione interior maxillæ ſedes ad mentum [m] aliquot tuberculis aſperitatibus'ue extuberat, ut[n] muſculi (quorum ope ipſa m 2 fi.H.
deorſum trahitur) ſuam inſertionem ualidius conficerent, ac deniq;[o] nonnulli linguæ peculiares muſculi hinc aptius enaſcerentur. Tale quid etiam uſuuenit in externa inferioris maxillæ ſede, ad ſummi menti regionẽ,[p] ut nimirum labri humilioris muſculi commodius illinc pronaſcerentur. n 5 muſc. tab.H,I. o 1,2 fi.19 ca.lib.2 H. p 4 muſc. tab.N.

DE DENTIBVS. CAPVT XI.

VNDECIMI CAPITIS FIGVRA, ALIQVOT CONSTANS *partibus.*



VNDECIMI CAPITIS FIGVRAE, IPSIVS'QVE partium & characterum Index.

HAEC figura tam ſuperioris maxillæ, quàm inferioris dentes, in altero tantum latere, quum ſcilicet utriuſque lateris eadem ſit ratio, exprimuntur. Si uerò dentes maxillis adhuc infixos contemplari uiſum ſit, ſuperioris Capitis figuræ inferiorem commonſtrant ſeriem, quemadmodum tertia & quinta ſexti Capitis figuræ ſuperiorem. ubi & quarta eius Capitis figura alueolos promptè oſtendit, quibus dentes inibi euulſi inſiguntur.

A A *Dextri lateris octo ſuperiores dentes.*

B B *Dextri lateris dentes octo inferiores.*

1,2 *Duo dextri lateris inciſorij.*

3 *Dens caninus dexter.*

4,5,6,7,8 *Quinq; molares dextri. Porrò numerum hunc tam inferiori quàm ſuperiori dentium claſsi accommodare integrum eſt.*

C *Baſis notatur molaris dentis.*

D *Acies dentis inciſorij.*

E *Media molaris dentis pars hic delineatur, ſinum in dentibus conſpicuum oſtenſura.*

OSSIVM

Dentes ſentire. Libro quinto de Medicamentorum compoſitione ſecundum locos.

OSSIVM ſolos dentes ſentiendi uim obtinere, Galenus non perfunctoriè atteſtatur, aſſerens ſe dentium dolore uexatum, diligenter expendiſſe, num dentes ipſi doleant: ſenſiſſeque manifeſtò, dentem non modò dolere, uerùm etiam pulſare, carnibus inflammatione obſeſsis non diſsimiliter. Applantantur enim dentium radicibus[a] molles quidam neruuli, à tertio neruorum cerebri coniugio propagati, quorum gratia dentes duntaxat euidenti inter oſſa ſentiendi facultate donatos credimus. Nouerat namq; rerum Opifex, hos crebrò occurſuros ijs quæ ſecant, uel frangunt, uel rodunt, uel ualidè excalefaciunt, aut refrigerant, uel alia quauis occaſione alterant: quibus omnibus dentes multo aliter, quàm reliqua oſſa, nudi exponũtur. Verùm hi non ſolum ſenſu, & quia nudi ſunt, ab alijs oſsibus diſtinguuntur: at etiam quia illos plus cæteris oſsibus enutriri, & longiori uitę tempore incrementũ accipere, ideo præcipuè arbitramur, quòd dentes illis quos eximimus oppoſiti, ſubinde in eruti dentis locum extra reliquam dentium ſeriem ſuccreſcant: ob hoc uidelicet, quòd contrarijs dentibus non amplius atterantur. Reliqui enim dentes tantum augentur, quantum læuigandis cibis comminuuntur.

a 2 fi. 2 ca. lib. 4 S & XX.

Dentium à cæteris oſsibus differentia.

Dentium numerus.

Sunt autem dentes plurimùm numero triginta duo, una ſerie in utraque maxilla ſedecim, inſtar iuſtiſsimæ choreæ ſiti. [b] Quatuor priores, aduerſi'ue, quia ſecant, inciſorij uocantur: ſunt enim lati & acuti, quò oblatum ipſis cibum mordendo cultri modo promptè abſcindant, diuidantq;. Deinceps[c] canini utrinq; ſinguli conſtituuntur, ampli quidem ſua baſi gingiuis proxima: ipſorum autem fine à gingiuis remoto, acuti: ut ſi quid propter duritiem ab inciſorijs non præſcinderetur, hoc illi confringerent. Porrò ipſis id nomen inditum eſt, quòd exertis canum (qui hos habent multos, & hac ferè ſede inſignes) dentibus correſpondent. Poſt hos,[d] maxillares ſeu molares quini ab utroq; latere habentur, aſperi, ampli, duri, & magni, quò inciſa ab inciſorijs, effractaq; à caninis in læuorem exactum terere poſsint. Si enim prorſus lęues crearentur, idonei ad proprium munus minimè exiſterent: ſiquidem ab inæqualibus aſperiſq; omnia melius terantur. quare & molas, quibus fruges moliuntur, temporis proceſſu, diuq; minuendo læuigatas, rurſus incîdi atque exaſperari uidemus. Neq; ſi aſperi quidem eſſent, non autem omnium oſsium duriſsimi, plus commodi ex ijs eſſet, ut qui prius contererentur, quàm cibos in læuorem comminuerent. Quinetiam, ſi aſperi & duri facti, non eſſent unà & ampli, neq; tales plus illis concredito accommodarent muneri, ſi modò quæ leuiſsimè atteri debeant, in amplis firmari baſibus oporteat. Inciſorijs enim & caninis niſi lõgiſsima mora quicquam, propter ipſorum ſtrictam & anguſtam aciem, comminuitur.

b 1, 2. D.

Inciſorij.

c charact. 3.

Canini.

d 4, 5, 6, 7, 8.

Molares.

Dens molaris C inſignitur.

Quî dentes maxillis infigantur.

Dentes ad unum omnes in maxillarum ſinibus clauorum ritu infiguntur, qui propter imaginem, quam cum brutorum pręſepibus habent, Gręcis φάτνια, Latinis autem præſepiola nuncupãtur. quemadmodum & à fouearum ſpecie βόθρια, ac ueluti alueoli & foſſulæ quibuſdam uidentur appellati, ita ſanè dentes ipſis inſertos, adamuſsim ſtringentes continenteſq;, ut non promptè uel tantillum hi commoueantur. Cæterùm dentes omnes non paribus radicibus, dictis iam infiguntur ſinibus. quandoquidem paruis una radix, duæ uerò maioribus, tres autem & quatuor maximis obtigerunt. Inciſorij enim ſingulis immittuntur radicibus. Canini quoque radices habent ſingulas, quæ inciſoriorũ radicibus multo altius inſeruntur: tantoq; maiores ſunt, quantum caninorum robur excedit. unde & inter inciſorios duo medij altioribus hærent radicibus, quàm duo laterales, caninis proximi: nimirum quòd medij latiores

Dentium radices.

In ca. initio eam quæ ſæpius occurrit radicũ ſeriem expreſsimus.

latiores grandioresq; ſint. Molares radicibus inter ſe uariant. nam qui maxillæ inferiori ſunt infixi, binis radicibus: qui ſuperiori, ternis ſubinde infigũtur. Differunt tamen & hi interdum. qui namq; ſuprà ſunt, quaternis: qui infrà, ternis radicibus immitti aliquando deprehenduntur, præſertim duo denti intimo proximi. Dein frequẽtiſsimè duos molares ſuperiores, canino denti ſuccedentes, duobus tantũ immitti radicibus ſpectabis, tres reliquos ternis: ſic & duos inferiores canino proximos, una radice, tres reliquos duabus. Præterea obſeruabis quoq; omnium intimos minoribus infigi radicibus, quàm illis attiguos. Inciſoriorum & caninorum numerus, rarò in hominibus, ut molarium, mutatur. Interdum enim in utroq; latere quinque molares occurrunt, interdum quatuor: nonnunquam quatuor à ſiniſtris, quinq; uerò à dextris: uel contrà in ſiniſtris quinque, ex dextris quatuor: uel infrà quatuor, ſuprà autem quinque. quam differentiam potiſsimum pariunt poſtremi dentes, quos pleriq; genuinos uocãt, etiamſi Cicero ita molares uocauerit. Sunt autem illi, qui primùm poſt pubertatem, ueneriſq; uſum, hominibus cum maximis ſubinde cruciatibus prodeunt: id quod medici parum obſeruantes, aut alios dentes euellunt, aut humorum uitio eos infeſtari ſibi perſuadentes, ægros catapotijs atq; id genus pharmacis obruunt: quum dolore affectis nullum leui gingiuarum ad poſtremum dentem ſcarificatione, ac interdum oſsis pertuſione, præſentius remedium adferri poſsit. id quod ipſe etiam modò experior, cui hęc ſcribenti trigeſimus ſecundus dens ætatis meæ uigeſimo ſexto anno ſuccreſcit. Atque id etiam arguunt permultæ caluariæ in cœmiterijs occurrentes, in quibus poſteriores illi dentes ueluti in cauea quapiam adhuc reponũtur ac latitant, quibuſdam ſuæ baſis apicibus os tenuiſsimum perforantes. Cuiuſmodi caluariam nuper mihi exhibuit humanæ fabricæ quàm ſtudioſiſsimus ac ualde peritus iuuenis, Ioannes Paulus Guiducius Vrbinas, mihi amiciſsimus. Cæterùm Ariſtoteles, alijq; complures, uiris copioſiores dentes quàm mulieribus aſſcribũt. quod cuiuis, num ueritati cõſentiat, non minus promptum eſt experiri, quàm mihi falſum id eſſe dicere, quum nulli non dentes numerare liceat: ex quorum frequentia pleriq; etiam uitæ longitudinem breuitatemq; arguunt. Dentes non ſolum dictos nunc præſtant uſus, uerùm etiam ad uocis modulationẽ iuuant, quum dura lapideaq; conformentur ſubſtantia, [e] exiguas, ſed notatu dignas cauitates intus obtinente: quæ ut dentes leuiores ſint, commodiusq; enutriantur, occaſionem præbent. Huius cauitatis cauſa, ſi quando dentibus foramina ex humorum acrium erodentiumq; influxu oboriantur, quæ ad eam cauitatem uſque pertingant, ocyſsimè dentes ad radicis uſque extrema eroduntur. Deinde puerorum dentes imperfectis & mollibus, & quaſi medulloſis conſtare radicibus, non prætereundum eſt: quemadmodum & pueris dentium partem extra gingiuas conſpicuam, dentis radici appendicis quaſi modo committi. Atq; id quidem uel ſeptennes pueri didicimus, quum uacillantes nobis ſocijsq; dentes, & præcipuè inciſorios, unguibus, aut filo denti circundato, eximere conſueuimus. Quin & in mulis quoq;, ac multis canibus, dentium reſeruatis radicibus, ipſorum appendices procidere indies obſeruamus. Atq; id ſanè accuratiſsimè expendendum eſt, ne pueris reliquam effracti alicuius ex caſu dentis portionem unquam eruamus, ſed duntaxat appendicẽ, in cuius locum alia (modò radix ſeruetur) promptè ſuccreſcet. Dein plurimum id quoque in pueris animaduertiſſe conducit, quibus mox ab ineunte ætate molares dentes erodi uitiariq; ſolent. In his namq; operæprecium eſt, molarium dentium appendices (quæ non ita ut inciſoriorum procidere in ipſis ſolent) auferre, quò

Dentium numerũ aliquando uariare.

Genuini dẽtes.

Dentium cauitas.

e dens E inſignitus.

Dentium appendices.

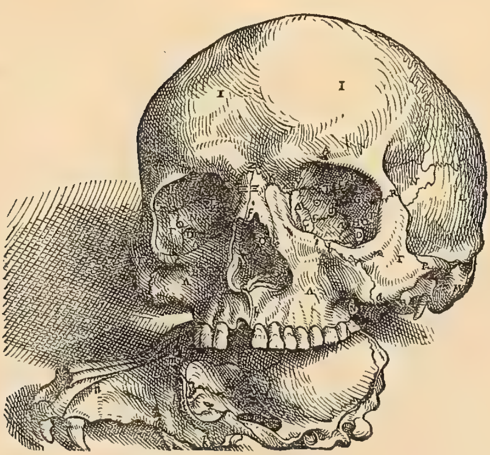
riouæ earum loco ſuccedant, denteſq; integri ſeruentur. Si enim appendicum unio, ætatis progreſſu firmabitur, appendix nunquam decidet. quinimò uel pubertatis tempore aliquot dentes cum radicibus, ob eroſionis uitium, plerunque eruendi uenient.

DE OSSIVM CAPITIS ET MAXILLAE SVperioris foraminibus, & multis in interna caluariæ ſede occurrentibus oſsium ſinibus. Caput XII.

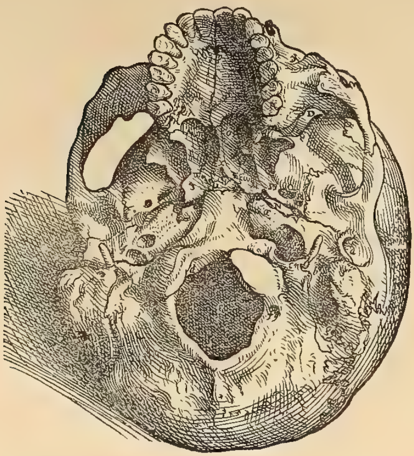
QVANDOQVIDEM in uenarum, neruorum & arteriarum deſcriptionibus, foraminum caluariæ ignorantia non modicum obſcuritatis adferret, quumq; in illis enarrandis (quum cognitu ſint difficillima) Anatomicorum præcipui multum aberrarunt, operæprecium fore duxerim, hoc Caput omnibus illis foraminibus dedicare. Vt uerò id fiat compendioſius, quatuor figuras præſenti negotio famulantes, huc reponam, unumquodq; foramen cum ipſi præfixo charactere ſeorſum ita enarraturus, ut ſermo characterum ſimul Indicis & Capitis contextus uices opportunè ſuppleat. Inde, ſi caſu, aut induſtria aliquis ſinus uel proceſſus eorum quæ hactenus deſcripta ſunt oſsium, fuerit omiſſus, illum etiam nunc deſcribam.

Cur foraminũ deſcriptio inſtituatur.

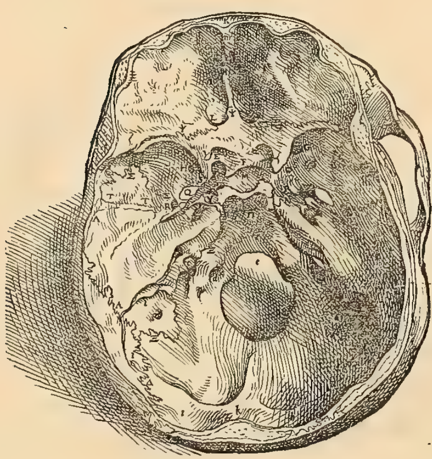
PRIMA DVODECIMI CAPITIS FIGVRA, ANTERIOREM CALVARIAE SEDEM EXPRIMENS, ac proinde omnia etiam foramina in oculi ſede, maxillaq; ſuperiori, in hac ſuperficie apparentia, oſtendens. Caninum autem caput humanæ caluariæ ſubiectum, iam prius maxillæ ſuperioris oſsibus ſuturisq; indicandis unicè, perinde ac tota hæc figura, iuuit.



SECVNDA DVODECIMI CAPITIS FIGVRA, EXTERIOREM CALVARIAE BASIS faciem, quà palatum reſpicit, proponens.



TERTIA DVODECIMI CAPITIS FIGVRA, INTERNAM CALVARIAE BASIS ſedem commonſtrans.



QVARTA DVODECIMI CAPITIS FIGVRA,
SVPERIOREM INTERNAE CALVARIAE
ſedis partem ſpectandam offerens.



Age igitur characterum indicem aggrediamur, ſingulis characteribus eius
A 1 figuræ, cuius ſunt peculiares, numerum ſubijcientes. Atq; ita A in prima figura foramen, frontis oſsi proprium notatur, ad medium ſupercilij inciſum, quo [a] ramus minoris tertij paris neruorum cerebri radicis ex oculi ſede ad frontis muſculoſam cutem diſpergitur. Hoc in utroq; latere non ſemper perfectum orbiculareq; exiſtit foramen, ſed ſubinde ſinus duntaxat ſemicirculi ritu excul ptus apparet. Aliquando in uno quidem latere foramen, in altero autem ſemicircularis tantum ſinus, perinde atque hîc, cernitur.

a 2 fi. 2 ca. lib. 4 N, & 4 muſculorum tab. H.

B 1 Foramen, quo dictæ minoris tertij paris neruorum cerebri radicis [b] ſoboles, ex oculorum ſede in genas ad ſuperioris labri & alarum naſi muſculos procidit. Præſens foramen inſtar oblongi meatus in quarto ſuperioris maxillæ oſſe ſculpitur: & in anteriori maxillæ ſede, ubi in prima figura B ponitur, foraminis huius ductus penitius in oſſe cælatur. per oculi uerò ſedem, ubi Λ in ipſa occurrit, tenui tantum ac ſquamæ ſimillimo oſſe tegitur.

b 2 fi. 2 ca. lib. 4. O. et 4 muſculorum tab. I.

C 1 Foramen nunc cõmemorato amplius, quod ex magno interno ue oculi an gulo in narium cauitatem rectà deorſum pertinet, ſecundo ſuperioris maxillę oſsi & quarto pariter commune. Iſtud [c] portiunculæ minoris tertij paris neruorum cerebri radicis uiam præbet, & nonnihil pituitæ ex cerebro ad oculi ſedem confluentis, ad nares tranſmittit. Cæterùm præter id foramen, aliud quoq; grandius pituitæ ex oculi ſede in narium amplitudinem, hincq; magis ad fauces quàm naſum defluxui præparatur. Quod quum profundius latitet, neq; ullo pacto prępoſitis iam figuris indicari poſsit, quartã ſexti Capitis ſpecta figuram, à qua iugale os (quò cauũ temporis exactius oculis ſubijceretur) exe-
Φ. cuimus, illi figuræ Φ aſcribẽtes, ut ſaltẽ foraminis huius in cuneiformi oſſe inci ſi ſedes indicaretur. Quo autẽ id magis in caluarijs cõſpectum fugit, eo minus

c 2 fi. 2 ca. lib. 5. P.

Præcipuũ exco landæ in nares pituitæ paratum foramen.

quoq; mirandum eſt,hoc quacunq; etiam dignum ſit animaduerſione, hactenus diſſectionum peritos latuiſſe.

D 1,2 Præſens foramen cuneiformi oſsi & quarto maxillæ ſuperioris oſsi commune,omnium quæ in oculi ſede conſpiciuntur,facilè maximum eſt,ac inſtar patentis rimæ oblongum,commemoratæ iam ſæpius minoris tertij paris neruorum cerebri radicis[a] ramulo uiam dat in[b] temporalem muſculum,&[c] manſorium ex oculi ſede digeſto.Dein[d] neruulo cuidam paratur,quem iuxta quinti paris neruorum cerebri radicem exoriri nos primò reperimus. Simulatque enim neruulus ille proprio ductus[e] foramine,ex caluariæ amplitudine in oculi ſedem procidit,foramine nunc D indicato in nuper dictos exporrigitur muſculos, &[f] illum qui in ore deliteſcens, maxillam inferiorem mouentium tertius numerabitur.Quinetiam foramen hoc,præterquam quòd externo ſuo latere muſculi temporalis hinc quoq; educti initio cõmodam unde id prodeat ſedem offert, pulchrè unà quoq; iter præbet pituitæ hàc defluenti ad inſigne in narium cauitatem pertinens foramen, quod in quarta ſexti Capitis figura Φ notauimus.

a 2 fig.ca. 2 lib.4 Q.
b 4 muſc. tab. Γ.
c 4 muſc. tab. Δ.
d 1,2 fig. cap.2 lib.4 d iuxta a.
e paulo pòſt in ſua ſerie notabitur H.
f 6 muſc. tab. D.

E 1,3 E in tertia figura poſito, & E in utriſque oculorum ſedibus primæ figuræ obuio,foramen indicatur,in ſedis oculi radice ſeu uertice elatiſsimum,& in cuneiformi oſſe inciſum,quod foris,quà oculi ſedem ſpectat, prorſus orbiculare cernitur,[g] neruo uiſorio (cuius gratia exculptum eſt) amplitudine reſpõdens. Verùm interius, ubi cerebro propius accedit, iuxta externum ipſius latus, exiguum eundemq; acutum obtinet angulũ, qui uenulæ cum uiſorio neruo hac

γ. excidente paratur.Angulum hunc γ notat. Is namq; inter E & γ in tertia huius Capitis figura conſiſtit.

g 15 fi.lib. 7 N,O.

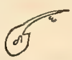
F 3 Huic ſinui cuneiformi oſsi hac in ſede inciſo, uiſoriorum neruorum[h] coitus innititur.

h 13 fi.lib. 7 M.

G 1,3 G in primæ figuræ ſiniſtra oculi ſede occurrit:in tertia autem figura,G dextrum eius figuræ latus ideo occupat, quòd in ſiniſtro latere foramen G indicatum,nuſquam obuium ſit,eo quòd huius figuræ caluaria in latus uel iſtius foraminis aliquo modo uidendi cauſa inflexerimus. Inſculpitur autem cuneiformi oſsi, ac humiliore ſui parte paulo minus toto orbiculare eſt, elatiore uerò in acutum longumq; & anguſtum deſinit angulum. Foramen hoc,etiamſi Galeno ſecus uiſum ſit,nerui uiſorij foramẽ amplitudine uincit.& ſi ſimiliter atq; illud prorſus orbiculare eſſet,facilè triplo aut quadruplo efficeretur amplius. Verùm interim humilior ipſius pars (quam paulo minus toto orbicularem eſſe diximus) uiſorij nerui foraminis amplitudinem adhuc longè ſuperat. Præſens foramen cælatur[i] ſecundi paris neruorum cerebri,in oculi ſedem progrediẽtis gratia: dein[k] minoris etiam tertij paris neruorum cerebri radicis,quę frontis & totius ferè faciei cuti,& occurrentibus ſub illa muſculis, ac inſuper ad nares & muſculos inferiorem maxillam attollentes digeritur. Hæc quidem per humiliorem foraminis ſedem procidunt,unà cum[l] inſigni ſoporalis arteriæ ramo,ex interna caluariæ amplitudine elabente. Verùm per elatiorem foraminis ſedem,[m] uena ex oculi ſede, duræ cerebri membranæ hic diſtribuitur,& ſuæ diſtributioni in caluariæ baſi ſinus exculptos habet,uenularum tuberibus congruentes, & in ea caluariæ ſe-

ζ. de conſpicuos, cui in tertia figura ζ inſcribitur. Neq; profectò neruis hic duntaxat,& uenæ,& nuper dictæ inſigni arteriæ, amplum id foramen excauatur: uerùm

Quoniã præſens foramen obſcurè in huius Capitis figuris cernitur, hic foraminis dextri lateris effigiem delineaui, atq; humiliorẽ ipſius partem δ, ſuperiorem uerò, ſeu eiuſdem foraminis angulum ε inſigniui. Quanquam utriuſque lateris foramen etiam pulchre in octaua ſexti Capitis figura in conſpicuo ſit.



Lib. 9. de vſu partium.

i 14 fig. 7 lib. G.
k eadem figura H.
l fi. ca. 14 lib. 3 X.
m eadẽ fi. G. & 13 fi. lib. 7 H.

uerùm etiam pituitæ ex cerebro in oculi ſedem, & hinc in narium amplitudinem promananti. adeò ut non iniuria foraminis huius inſignis amplitudo, uenæ & arteriæ & neruis ipſam tranſeuntibus impar conſpiciatur.

H 1,3 Foramen iſtud adamuſsim orbiculare, multo quàm duo proximè commemorata arctius eſt, ac in cuneiformi oſſe, cui etiam inſculpitur, longius procedit, [a] neruulum tranſmittens, quem quum haud procul à quinto pari neruorum cerebri oriatur, minorem eius paris radicem uocabimus, unaq; cum quinto pari deſcribemus. Quia uerò foramen hoc nonnunquam amplius, & ueluti oblongius ſeſe offert, & ſimul cum dicto neruulo [b] graciliorem tertij paris neruorum cerebri radicem, cum [c] ſecundo aliàs pari excidentem complectitur, ipſum in ſiniſtro tertiæ figuræ latere ſub G, aliter quàm in dextro expreſſum conſpicis.

a 1,2 fig. cap. 2 lib. 4 d iuxta a.
b 1,2 fig. cap. 2 lib. 4 L iuxta M.
c eiuſdem fig. K.

I 3 Hac ſede in octauo capitis oſſe [a] multa, ſed exigua ſpectantur foramina, odorum & aeris in inſpirationibus ad cerebrum ingreſſus nomine inciſa. Hęc non ut hactenus dicta, ipſo ductu inceſſu'ue recta ſunt, & utrinque peruia, ſed obliqua, & anfractuoſa, ſpongiarumq; foraminibus ſimilia. Inter reliqua tamen utrinque unum eſt rectum, & grande ſatis, quod primum quodammodo eſt, & anteriori frõtis oſsis ſedi proximum, [b] uenam ad duram cerebri membranam ex narium amplitudine exporrectam tranſmittit. Verùm cætera interim huius ſedis foramina, etiam recta & utrinque pertuſa uiderentur, ſi modò interiora narium oſsicula in ipſorum ſummo non pari ſemper numero repoſita, & inſigniter fungoſa, & nõnihil membranea cartilagineaq; eximerẽtur. Num uerò hæc foraminula pituitæ cerebri expurgandæ ſecundariò efformentur, ſeptimo libro pertractabimus. In præſentia tamen addendũ duxi, his nunquàm niſi oppletò, ac præter naturam affecto cerebro, pituitam excolari, & leuiſsima pituitæ copia hac defluente, ea foramina obturari, aliaq; grauedinis ſymptomata induci. Inſuper admonendus es, in omnibus caluarijs non æquè frequentia hîc apparere foramina: quemadmodum & [c] ſedes, quibus [d] olfactus reponuntur organa, non pariter amplæ in ſingulis conſpiciuntur. Cæterùm canis animal minimè pituitoſum, at exactiſsimo odoratu præditum, ut has ſedes habet ampliſsimas, ita quoq; permulta, admodumq; patentia in illis cernuntur foramina, antrorſum, non autem ut homini deorſum, ſpectantia.

a 12 fi. lib. 7 E.
b 13 fi. lib. 7 G. & fi. cap. 14 lib. 3 H.
c 12 fig. 7 lib. E.
d eadem figura D.

K 3,4 Cauitas inter duas frontis os cõſtituentes ſquamas, ad ſuperciliorum regionem in fronte & in ſuperiori parte ſedium oculorum repoſita, & quibuſdam reconditis foraminibus in narium amplitudinem pertinens, quam nõnulli olfactus organum eſſe aſſerunt, propter aerem in illa cõcluſum, quem odoratui mirificè neceſſarium eſſe non ambigimus. Quàm uerò hæc cauitas capax ſit, promptè obſeruabis, ſi frontis os in ſuperciliorũ regione fregeris: eſt enim ampliſsima, & molliuſculum corpus membranula obductum cõplectitur, quod medullæ quodammodo reſpõdet: uniuerſum tamen eiuſmodi eſt, ut nullum ſimile in toto corpore reperias, præterquàm in [e] cauernis antris'ue in cuneiformi oſſe conſpicuis. Præterea quibus Gallico morbo anterior frontis oſsis ſquama eroditur, aut uulnere perfringitur, tanto impetu in expiratione aerẽ ex cauitate illa propelli cernimus, ut is etiam cãdelæ lumen promptiſsimè exufflet.

e 8 fig. 6 cap. C, D.

L 3 Foramen, aut rima potius, talis formę, qualem unguis apice quis cerę imprimeret, quæ [f] duræ cerebri mẽbranæ hîc firmãdæ extruitur. Neceſſum quippe erat, non hîc ſolũ, ubi ea membrana multis foraminibus eſt peruia, uerùm alijs compluribus locis caluariæ alligari, & duram membranã fibras uinculaq; per caluariam tranſmittere. quamuis etiam rimas has aeri in cerebrum ducendo

f ſub D 13 fi. 7 libri.

aliquid auxiliari intueberis, ſi illas intruſa ſeta, in nuperrimè dictam frontis oſſis cauitatem, nariumq́; amplitudinem deſinere expenderis, ac deniq; in oſsis cuneum imitantis antra pertinere animaduerteris.

M 3 Sinus in cuneiformis oſsis medio inciſus, ac glandulam continens, cui pituita ex cerebro defluens inſtillatur. Ab hoc ſinu, qui læuis eſt, ac planus, & quodammodo quadratus, utrinq; duo deriuantur ductus, ſinuum modo exculpti: quorum prior ad ſecundum foramen nobis in oculi ſedis radice enarratum, ac G inſignitum tendit, & pituitam in oculi ſedem, & hinc per foramina, quæ prius C & Φ expreſsimus, defert. Poſterior ſinus ad aſperum inæqualeq́; foramen, ſeu rimam potius deorſum porrigitur, qua pituita ori palato'ue potiſsimum influit, & aer quoque inter ſpirandum caluariam petit. Rimam hanc temporis oſsi & cuneiformi

Meatus purgandæ cerebri pituitæ parati.

Quoniam hæc ſeptimo libro peculiaris figura, quantumuis rudis, præſenti loco accuratius intelligendo non inutilis eſt, hîc illã adieci, A glandulam indicãs, cui pituita influit. B peluim, ex tenui membrana cerebri extructam. C, D, E, F quatuor ueluti ductus, à glande aut ſinu potius, quo continetur, pituitam deducentes.



N. oſsi communem, N notauimus in ſiniſtro latere ſecundæ figuræ, & in dextro tertiæ. Ductus uerò & ſinus non adeò commodè (quum non admodum caui uideantur) in tertia figura ſe ſpectandos offerũt. quanquam interim priorem
O.P. ſinum O, poſteriorem uerò P in eadem figura indicauerimus: ut his adiutus characteribus, ſinuum ſedem in ueris caluarijs ocyus adinuenias. Proceſsibus, qui orbiculatim circa ſinum M inſignitum apparent, ac inferiori menſæ aut lecticæ ſedi ueteribus comparabantur,[a] dura cerebri membrana firmiſsimè adnaſcitur, ac ueluti ea ſede ſuſtinetur, qua hîc à caluariæ baſi abſcedit, inſignioresq́; ſoporalium arteriarum ramos ſibi ſubditos habet, qui cõmemoratis nuper pituitam deducẽtibus uijs ſeu ſinibus perinde innituntur, ac ſi illorum potiſsimum nomine eſſent exculpti, ipſaq; pituita ſecundum arterias difflueret. Cæterùm mediam oſsis cuneiformis ſedem, in qua quadratus ille ſinus M notatus conſiſtit, ſimul cum ſinibus ramos ſoporalium arteriarum continentibus, non eſſe extima ſua ſuperficie cauernoſam, & ſpongię modo foraminibus obſitam, multoq́; minus pituitam ipſi influentem tanquam per ſpongiam longiori mora (uti Galeni eſt ſententia) colare, in ſexto Capite cum totius cuneiformis oſsis hiſtoria comprehendimus.

a 15 fig. 7 lib.

Lib. 9 potiſsimum, de Partium uſu.

Q 2,3 Ad latus inæqualis aſperæq́; rimæ ſeu foraminis N notati, uerſus anteriora magis, aliud occurrit foramen, in cuneiformi oſſe inciſum, quod læue eſt, & non ad amuſsim orbiculare, ſed circulo reſpondet utrinq; modicè in longum compreſſo. Hac enim effigie foramen inſinuari decuit, quod duo teretia corpora inuicem membranis connexa, ſimul erat tranſmiſſurum.[b] Tertij namq; paris neruorum cerebri craſsiori, præcipuæq́; radici ſimul cum[c] quarto pari uiam præbet.

b, c 14 fi. lib. 7 I, K. & 2 fig. 2 cap. 4 lib. M, Z.

R 2,3 Rurſus ad externum foraminis Q indicati latus, aliud multo minus illo, & exactè orbiculatum, in cuneiformi oſſe cernitur, quo internæ iugularis uenæ[d] portio à ſoporali abſcedens arteria, caluariam ſubintrat. Aliquando exiguum foramen ad internum latus foraminis, duo nuper commemorata neruorum paria tranſmittentis, obſeruatur, eiuſdem uenæ ramulo paratum. Verùm id in uno caluariæ latere rarò uiſitur, atq; adhuc multo rarius in utroq;. Nos tamen
S. id foramen ſiniſtro lateri hîc quoq; appinximus, ac S in ſecunda & tertia figuris inſigniuimus, quod una caluaria cæteris quas unquam uidi elegãtior, uiriq́; mediæ ætatis longè formoſsimi, id foramen proponat.

d fi. ca. 14 lib. 3 F.

T,T 3,4 Sinus à foramine R indicato, per interiora caluariæ uenarum quaſi ſerie aſcen-

aſcendentes, & conuexo dimidiatæ uenæ correſpondentes, inque hoc cælati,
d 1 fig. 7 lib. D, D. ne caluariæ os[d] ſinus in dura cerebri membrana uenarum modo ductos premat, conſtringatq́;.

V 2 Foramen hoc in externa tantum infernaq́; caluariæ baſis ſede (idq́; non admodum promptè) eſt obuiū: hinc enim obliquè uerſus exteriora protenſum,
a Præcipua pars figuræ 8 capitis. [a] in auditorij organi cauitatem temporis oſsi inſculptā deſinit. Quare etiam id paulo pòſt cum aliquot eius cauitatis foraminibus delineatū, rurſus ſubijciam. Efformatur autem, ut uiam porrigat quintæ coniugationis neruorum cere-
b 2 fig. 2 ca. lib. 4 b. bri[b] ramulo, ab auditus organi cauitate hàc ad muſculos inferiorem maxillam
c fi. ca. 14 lib. 3 n. attollentes excurrenti. Inſuper hoc etiam foramine iugularis internæ[c] ſoboles auditus organum petit: ac aer etiam in temporis oſsis antrum auditus organo proprium, per id foramen fertur. Id quod facilè perceperis, ſi attracto in os aere, illum quaſi per aures propellere conaberis, in auribus ſonum percepturus uentorum, aut aquæ turbinum ſonis parum abſimilem.

X 2,3 Inſigne foramen, maiori ſoporalis arteriæ[a] ramo caluariam ingredienti ex-
a fi. ca. 14 lib. 3 L. cauatum, quod non rectà caluariam perforat, ſed inſtar oblongi meatus, ex poſterioribus obliquè introrſum in priora temporis oſſi inſculpitur. Oſsis pars hoc foramine peruia, ubi deorſum ad fauces ſpectat, ac in ſecunda figura œ notatur, inſtar pumicis aſpera inæqualiſq́; uiſitur. Cæterùm huius foraminis progreſſum commonſtrant X in ſecūda & tertia figuris poſitū, & deinde hæc quam modò adijcimus figura, in qua utraq; X, ut & in maioribus figuris, ſitu inuicem minimè reſpondent. Hunc uerò obliquum, & in oſſe longo tramite procedētem ductum, Natura fortaſsis effinxit longioris obliquioriſq́; arteriæ ſoporalis inceſſus gratia: nimirum ut uitalis ſpiritus hoc errabundo ductus itinere, cerebro exquiſitius præpararetur. Quare etiam Galenū in primis admiror, quem cum pleriſq; alijs foraminibus grande hoc foramen latuit: & qui per foramen tertij & quarti paris neruorum cerebri Q indicatum, ſoporales arterias caluariam ingredi, in ſuo de Simiæ uenarum arteriarumq́; diſſectione libro ſcriptum reliquit. Et quemadmodum de hoc foramine, neq; canes, neque ſimias hîc etiam intuitus, falſa poſteris tradidit: ita non mirum eſt, ipſum mirabilem illum reticularem plexum ſua imaginatione in hominibus quoque confinxiſſe, ac uaſorum cerebri ſeriem non undiquaque ueram poſteris prodidiſſe.

œ.



Præſens figura foraminibus X & Y notatis, promptius oſtendendis iuuat. Complectitur enim utriuſq; lateris foraminū ductus, ea ſerie poſitos, qua illi in caluariā immiſsis ſetis, aut ex plumbo filis ferri cernūtur. Vtrunq; igitur X ſiniſtrum foramen notat, maximo ſiniſtræ ſoporalis arteriæ ramo paratum. Vtrunq; uerò Y foramen indicat, ſoporalis arteriæ ramulum in narium amplitudinem excurrentem tranſmittens.

Y 3 È regione foraminis nunc dicti, ac X inſigniti finis, qui caluariæ cauitatem reſpicit, aliud foramen cuneiformi oſsi proprium inchoatur, rectà antrorſum
a fi. ca. 14 lib. 3 ſ, t. in narium uſq; amplitudinem, meatus oblongi modo protenſum, & arteriæ[a] ramo uiam exhibens, qui à ſoporalis arteriæ maiori portione caluariam ingrediente, ad naſum uſq; exporrigitur, inibi cum alijs eò porrectis arteriæ ſurculis pulſum edens ſenſibilem.

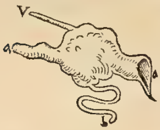
a 2,3 Meatus[a] quinto neruorum cerebri pari adaptatus, auditorius'ue porus, cu-
a 2 fig. ca. 2 lib. 4 d. ius principium interiùs in caluariæ amplitudine occurrens, a notatur in tertia figura poſito. Exteriorem autem ipſius partem, quæ ab aure excipitur, ac auriculæ quodammodo imagine reſpondet, aſperaq; uiſitur, & ſcaphus nonnullis eſt nuncupata, ſecundæ figuræ a indicat. Meatus iſte, etſi intus admodum amplus cauuſq́; ſit, adeò tamen tortuoſus & anfractuoſus, ac impenſe uarius inue-

nitur,ut non niſi rariſsimè, magnoq; caſu, impulſam tranſmittat ſetam. licet quo minus ſeta tranſmittatur,non ipſius meatus gyri anfractus ue in cauſa tan tum ſint,uerùm etiam quòd is ad aurem,& dein quà cerebrum reſpicit, arctior euaſerit, quàm in [b] medio,ubi admodũ amplus latusq;, & impenſe uarius occurrit. Verùm interim haudquaquam audiendus eſt Ariſtoteles, quum ab aure ad cerebrum nullum aſſerit pendere meatum. at in oris “ palatum uſq; ſemitam pertingere, & uenam de “ cerebro eódem deſcendere inquit.In caluariæ e- “ nim amplitudinem auditorius meatus pertinet, &[c] uenam quoq; admittit: non quidem illam à cerebro aſſumens,uerùm ab interna iugulari caluariam ingrediente, à qua auditus organo ramus exporrigitur,per foramen iam antea *v* expreſſum,& quinti quoq; paris neruorum cerebri ſurculo uiam præbens. Præterea ſi ſetam auditus meatui exterius indideris,hancq; modicè in anteriora introrſumq; obliquè protruſeris, in foramen V notatum, illam multo facilius quàm in caluariæ amplitudinem ferri conſpicies.

b fig. 8 ca. lib. 1.

Lib. 1. Histor. animal. cap. 11.

c fi. ca. 14 lib. 3 n.



Hanc rudem figuram in hoc appoſui, ut foraminum ductus in conſpectu eſſet, quæ V & a & b notamus. Significet igitur rudi Minerua, utrunq; a auditoriũ meatum. V foramen, ſuperius V notatum. b autem, id quod mox ſub litera b explicabitur.

b 2 Foramen ex auditus organi cauitatis in temporis oſſe inciſæ medio, retrorſum ad hanc externæ caluariæ ſedis iuxta[a] mammillarũ proceſſum regionem pertingens,inq; internam caluariæ ſedem nuſquam pertinens. Hoc quia anfractuum & ſui inceſſus labyrinthorũ occaſione impulſam ipſi ſetam aut plumbeum filum,non promptè ad auditus uſq; organi cauitatem tranſmittit,τυφλὸμ Græcè, & cæcum Latinè nuncupatur,[b] ramulo nerui quinti paris neruorum cerebri præparatum: quem quum Natura indureſcere uoluit,admodum callidè per duriſsimi ſiccißimiq; oſsis anfractuoſum foramen illum deduxit.

a 3,4,5 fi. cap. 6 k.

Foramen cæcũ.

b 2 fig. ca. 2 lib. 4 c.

c 2,3 Foramen occipitis oſsi & temporis oſsi cõmune, ac[a] ſexto pari neruorum cerebri, &[b] maiori internæ iugularis uenæ ramo,[c] minoriq; ſoporalis arteriæ ſoboli paratum. Iſtud, quia hàc tranſeuntia organa craſſa ſunt, amplum uiſitur, tranſeuntium corporum formæ reſpondens.Non enim examuſsim circulare eſt,ſed quodammodo geminũ intortumq;, & ipſius una pars (quæ interior eſt) neruo ex caluaria antrorſum quodammodo elabenti paratur: altera uerò (quæ exterior eſt) uenæ & arteriæ caluariam ad poſteriora ingredientibus ſubſeruit.

a 9 fig. 7 lib. N.
b fi. ca. 14 lib. 3 C.
c eiuſdem fig. I.



Hic ſeorſim quodmodò deſcribitur foramen expreßimus, interiori quidé ipſius parti θ, exteriori autem ι aſcribentes.

d 2,3 Foramen in occipitij oſſe gratia[a] nerui ſeptimi paris neruorum cerebri inciſum,quod quidem orbiculare eſt,ſed ductu oblongum,obliquumq;.Ex poſterioribus enim, internaq; caluariæ ſede antrorſum deſcendit, quò citius ſeptimi paris neruus hoc ductus foramine, ſexto pari committeretur: amboq; ſimul cohærentes,tutius aliquouſq; proreperent.

a 9 fi. lib. 7 O. & 2 fig. cap. 2. lib. 4 r.

e 2,3 Foramen unicum,cæteriſq; omnibus facilè maximum,quod occipitis oſsis medio[b] dorſalis medullæ gratia inſinuatur.

b 9 fi. lib. 7 H.

f 2 Non inſigniter amplum foramen, quod ab externa caluariæ ſede, ex poſteriori nimirum ſede[c] capitis occipitij oſsis, quod primæ ceruicis uertebræ articulatur,incipiens,in internam caluariȩ ſedem longo ductu per os fertur, in ela tiori ſede foraminis,quod ſeptimum trãſmittit par,& d notatur,ceſſans. Hoc [d] uenæ &[d] arteriæ gratia cælatur, per tranſuerſos uertebrarum ceruicis proceſſus ſurſum conſcendentium.Cæterùm in quibuſdam caluarijs id foramen in altero latere aliquando deeſſe reperies, interdum etiam in utroque: uerùm tunc

c 5 fig. 6 cap. l.

d fig. ca. 14 lib. 3 D & K.

tunc huius foraminis uices gerit ſeptimi paris neruorũ cerebri foramen, quod tunc non adamuſsim orbiculare cernitur, ſed oblongum, & neruo ſimul cum uena arteriaq; tranſmittendo idoneum.

g 2,3 Foramen id ad poſteriorẽ regionem proceſſus mammillaris, iuxta ſuturę Λ referentis[a] latus, in temporis oſſe cælatur, & tranſuerſim caluariã ingrediens, uiam externæ iugularis uenæ[b] ramo hàc caluariam petenti offert. Animaduerti quoq; interdum id foramen, modò in altero latere, modò in utroq; defuiſſe.

a 3,4,5 fi. 6 cap. C.
b fi. ca. 14 lib. 3 E.

Caluariæ ſinus duræ membranæ uaſis cedentes.

[c] In tertia figura, non oſcitanter ſinus in interna caluariæ amplitudine, qua cerebrum continetur, animaduertendus uenit, in quem tria foramina c & f & g inſignita, & uenis arterijsq; tranſmittẽdis parata ſubeunt. A' foramine enim c notato, & interna parte foraminis f inſigniti, in dextra ſiniſtraq; caluariæ ſede ſinus incipit, quem in ſiniſtro latere h, h & h indicauimus, in dextro autem h,h,h.
tribus i. Sinus iſti obliquè inſtar quartæ circuli partis ſurſum in poſteriora tan- i,i,i.
tiſper cõſcendunt, dum dexter ſiniſtro inibi committatur, ubi k repoſuimus. Huius enim coitus ſedes in media regione occipitis oſsis uiſitur, quæ inter elatiſsimam ſuturæ Λ exprimentis[d] regionem, & poſteriorem foraminis dorſalem medullã tranſmittentis, ac e inſigniti regionem, media cõſiſtit, & k inſcri k.
bitur, ubi occipitis os craſsiſsimũ denſiſsimumq; eſſe, in eius oſsis hiſtoria retulimus. Ex hoc duorũ ſinuum cõgreſſu, alius rectà ſurſum fertur, ſub eminẽtiſsima parte ſuturę Λ ſimilis, & ſub tota ſagittali ſutura, & frontis oſſe, uſq; ad olfactus organorũ ſedium ſeptum, ϰ quodãmodo in tertia figura inſignitũ. Hunc
l l ſinum quarta figura aliquot l notatum gerit: tertia autem in frontis oſſe, litera
m m eundem indicat. Cæterùm ſinus hi exculpuntur duræ cerebri membranæ gratia: cuius uaſis ipſos, ne illa caluariæ oſsibus premerentur, cedere tunc audies, quando cerebri uaſorum non minus elegantem, quàm parum ab alijs diſſectionis profeſſoribus animaduerſam ſeriem, in tertio libro exequar.

c Vide hic præter figuræ ca. 14 lib. 3 M, N, O, P. etiam 7 fig. lib. 7. P, Q, R, S. dein 9 fi. S, T. inſuper 1 fig. C. & 2 fig. B.
d fig. 3. ca. 6 D.

n,o 2 Animum accommoda ſecundæ figuræ palato, in quo his characteribus am
x. pla narium foramina ſepto quodam inſigni x notato, ab inuicem interſtincta, & in faucium amplitudinem à naſo tendentia, n ac o indicantur. quæ etſi homini ad plurima conducant, præcipuè tamen naturali inſpirationi uociq; cenſentur idonea.

p 2 Foramen hoc iuxta poſteriorem dentium inciſoriorum ſedem ex palato in narium amplitudinem deſinit, quartiſq; maxillæ ſuperioris oſsibus commune habetur. Deinde hominibus unicũ adeſt, equis uerò & canibus geminum. Paratur autem gratia cõnexus, conſenſuſq;[e] tunicę palatum ſuccingentis, cum illa[f] quæ narium amplitudini obducitur. Portiuncula enim illius tunicę ſimul cum uenula, & item arteriola, id pertranſit.

e 2 fig. 2 cap. lib. 4. inferius Z.
f eiuſdem figuræ humilius P.

q 2 Ad palati finem, iuxta maxillæ ſuperioris ſexta oſſa, utrinq; duo uiſuntur fo-
λ. ramina: unum quidem altero prius, & amplius. prius enim anterius'ue, ac λ inſignitum, notatu dignę eſt amplitudinis, ex palato ſurſum in poſteriora ad oculi ſedis uerticem radicem'ue properans. Inibi enim deſinit, ubi foramen occurrit, quod alterum pituitam in nares expurgantium eſſe retulimus, & ſub litera
ϰ. Φ iam antea deſcripſimus. Poſterius autem, ϰ notatur, eſtq; exiguum omnino, & ſurſum aſcendens, aliquando in idem foramen cum anteriori λ inſignito terminatur: interdum uerò peculiarem terminum, in ſutura cuneiformi oſſi & quarto ſuperioris maxillæ communi adipiſcitur. Præter foramina hactenus commemorata, ſi caluariam in manus ſumpſeris, alia quamplurima (ſed exilia) obſeruabis, uenis tranſmittendis & membranarum nexibus exculpta. Viſuntur uerò huius generis aliqua è directo maioris interioris'ue anguli

Foraminula per caluariæ ſuperficiem ſparſim obuia.

ſedis oculi, iuxta ſuturam ſecundo & tertio maxillæ ſuperioris oſsi & frontis oſsi communem. Hæc in cauitatem pertingunt, inter frontis oſsis ſquamas comprehenſam, & K prius indicatam. Horum quoque ſedes in prima præſentis Capitis figura, T & V indicatur: quibus characteribus nuper dictam ſuturam ſuo loco expreſsimus. Deinde in frontis quoque oſſe iuxta ſuperciliorum ſedem huiuſmodi quoque occurrunt foraminula: quemadmodum & in utroque naſi oſſe, quod quintum ſuperioris maxillæ recenſuimus. Inſuper in primo maxillæ oſſe, quod externum oculi ſedis angulum conſtituit, unum aut alterum huius generis foramen inuenitur. Præterea oſsis cuneum referentis latera, quæ temporum caua cum alijs oſsibus conſtituunt, tali quoque foramine donantur. Ad hæc, in lateribus ſagittalis ſuturæ in uerticis oſsibus, & potiſsimùm iuxta ſuturam Λ ſimilem, talia etiam apparent, quorum ſedes in quarta
ſ,ſ. figura aliquot ſ in umbra latitantibus indicantur. Verùm præter commemorata, unum notatu dignæ magnitudinis habetur interiùs in frontis oſſe, quà octaui capitis oſsis anterior pars ipſi committitur, & anterior ſepti olfactus or
m,n. ganorum ſinuum pars cernitur, nimirum inter tertiæ figuræ m & n conſpicuum. Pertingit autem hoc foramen in frontis oſsis cauitatem, ſuperius K indicatam. In quarto quoq; ſuperioris maxillæ oſſe, iuxta magnū interiorem'ue oculi ſedis angulum, dicti iam ordinis foramen etiam ſe offert. In baſi uerò oſſis cuneum imitantis, extrinſecus, quà id ſepto narium committitur, ſubinde
μ,ν,ξ. quina numero uiſuntur, ac tria quidem μ,ν,ξ inſignita poſteriùs conſiſtunt, utrinque nimirum unum, & in horum medio tertium, quæ antrorſum inſtar arctiſsimorum meatuum producta, in narium amplitudinem deſinūt. quamuis interim medij foraminis ν indicati finis, ſetam rarius admittat. Alia autem
ϖ,ω. duo, quæ ϖ & ω inſigniuimus, anteriùs incipiunt, & recto tramite antrorſum quoque conſcendentia, in oculi ſedis uerticem radicemq; terminantur. Cæterùm horum foraminum termini hîc commodè delineari nequeunt. quare etiam eo uehementius hortor, ut ex hominum caluarijs potius, quàm ex nudis oſsium picturis, hæc diſcas, foraminis cuiuſque ſedis coniecturam hinc à characteribus ſumens, & cōſideratè, an me aliquod foramen notatu dignum præterierit, expendens. Superſunt adhuc in tertia figura & quarta Græci maiuſculi characteres, quibus in ſuturis caluariæ indicandis, iampridem uſi ſumus: adeò ut nullus præter Ω in quarta occurrens, ueniat enarrandus. Illo enim ſinus quidam in uertice notantur, quibus[a] duram cerebri membranam a 1 fig. lib. 7 K.
innaſci audies. Atque horum ſinuum non eadem ſemper eſt ſeries: quippe modò nulli, modò pauci, modò plures, atque hi uarij, cernuntur: profectò (ſi quis me audit) illis animaduertēdi, qui nimis promptè hanc uerticis ſedem urunt, aut in oſsium fracturis nimium intrepidè ac confidenter terebrant. Huc quoque referrem[b] ſinus duos cuneiformis oſsis, in ipſius medio antrorum modo b 1 fi. ca. 6 C,D.
repoſitos, niſi iam antè in eius oſsis hiſtoria ipſos deſcripſiſſem, perinde ac amplas cauitates in quartis maxillæ ſuperioris oſsibus ad narium amplitudinis latera repoſitas.

DE OSSE υ LITERAE IMAGINI comparato. Caput XIII.

PRIMA DECIMItertij Capitis figura.



SECVNDA FIGVRA.



DECIMITERTII CAPITIS FIGVRARVM, earundemq́ue characterum Index.

PRIMA figura anteriorem faciem exprimit oſsis υ imaginem referentis, unà cum minoribus elatioribus'ue ipſius lateribus, & oſsiculis, quæ his uſq; ad temporū oſsium proceſſus in ſtyli modū exertos connectuntur.

ALTERA figura poſteriorem oſsis υ referentis regionem commonſtrat, ſimul cum elatioribus coſtis: uerùm interim illis oſsiculis non delineatis, quæ ad proceſſus ſtyli ſpeciem exprimentes pertingunt.

A, B, C 1 *Grandius mediumq; oſsis υ referentis oſsiculum, anteriori ſede conſpicuum. Uerùm A & B gibbam huius ſedis regionem indicant. In horum characterum medio peculiare huius regionis apparet tuberculum, * notatum. C autem indicat ſinum tranſuerſim oblongum, & in ſuperiore medij iſtius oſsiculi ſede obuium.*

*.

D 2 *Poſterior grandioris oſsiculi ſedes, ſinuata & caua.*

E, F 1, 2 *Humiliora oſsis υ referentis latera, quæ cum medio oſsiculo figuram υ ſimilem repræſentant.*

G 1, 2 *Connexus humilioris lateris, cum latiuſculo grandioriq; oſsis υ referentis oſsiculo.*

H 1, 2 *Humilioris lateris apex, qui laryngis cartilaginis ſcutum exprimentis proceſſui alligatur.*

I, K 1, 2 *Superiora oſsis υ referentis latera, humilioribus longè tenuiora, magisq; teretia.*

L, M, N 1 *Tria oſsicula, ſuperioribus lateribus utrinq; ut plurimùm commiſſa. Cæterùm ad oſsis υ referentis inſpectionem etiam faciunt, præter quintā muſculorum tabulam ad characterem L, priores aliquot figuræ duodecimi Capitis libri ſecundi ad A, B, C, D.*

Oſsis υ referentis ſitus & nomina.

EMINENTISSIMAE laryngis parti os unitatis nomine comprehenſum, ſed uarijs multiplicibusq; oſsiculis extructum, præponitur, quod nonnulli à literæ υ figura ὑψιλοειδὴς, alij ſuccinctius ὑοειδὴς appellant: qua uoce diſſectionum rudes deluſi, in Galeno os ſuem referens uerterunt. Alijs rurſus id os à Λ imagine λαμβδοειδὴς nuncupatur: quo etiam nomine interpretes decepti,[a] ſuturam capitis Λ literæ ſimilem uertere conſueuerunt. eiuſmodi tamen mendas pro noſtra uirili nuper ex Galeno, in Italia & Germania latinè edito, ſubduximus. Herophylus quoq; id os παραστάτην appellaſſe dicitur, fortè quòd linguæ, aut laryngi, aut faucibus apponatur, uel adſtet: quemadmodum ipſi in organis generationi famulantibus quædam[b] παραστάτης κιρσοειδὴς, &[c] παραστάτης ἀδενοειδὴς uocantur. Non deſunt etiam, qui quum in faucibus conſiſtat, id φαρύγγετρον nuncupauere. Nos uerò paſsim, os υ referens, aut uoce contractiore, hyoides nominare inſtituimus. Homo igitur hoc os longè aliter quàm quadrupeda, quæ hactenus aggreſsi ſumus, extructum obtinet, ac maximum[d] oſsis υ referentis oſsiculū eſt latiuſculum, & foris gibbum, priuatoq; tubere prominens: intus autem, ſeu poſteriori ſede,

Medium oſsis υ referentis oſsiculum.

a 3.4 fig. 6 ca. C, D. & 3 integrarum B.

b 22, 23 fi. lib. 5 à δ ad 1, & etiā ξ.

c eiſdem figuris ξ. & 4 fig. cap. 49 lib. 2 R.

*d 1 fi. A, B, *, C. 2 fi D.*

ſede,cauum. in anteriori etiam ſede ſuperiùs quaſi in oblongum ſinum deprimitur,pro figuræ nimirum ipſi idoneæ,& muſculorum ligamentorumq́; illi commiſſorum ratione. Superiori enim ſinui implantantur[c] tertius & quartus huius oſsis peculiares muſculi: ad tuberis uerò in hac ſede conſpicui latera, quæ quodammodo in gibba ſede ſinuantur, inſertionem tentant[f] duo primi huic oſsi peculiares muſculi. Ex poſterioris autē ſedis cauo,muſculi[g] duo priores linguam mouentes,præcipuè enaſcuntur.Præterquàm quòd gibba extrorſum, caua uerò introrſum, atque ab iniurijs extrinſecus occurrentibūs remotius opportunè collocētur.Grandius id oſsiculum paulo ſupra laryngem conſiſtens,tangentibus occurrit,ipſius interim lateribus penitius ferè latitantibus.

Latera oſsis v referentis humiliora.

Huic enim latiori oſsiculo utrinque[h] alia duo uniuntur, quæ oſsis *v* referentis latera cum Auicenna in Capite de Gutture appellamus: quorum alterum humilius eſt,alterum ſuperius. Humilius oſsiculum nonnihil breuius latiusq́; ſuperiori eſt,nulliq́; alteri oſsi committitur,[i] quàm lateri medij ac latiuſculi oſsis *v* referentis oſsiculi, ad quod cartilaginis ligamentiq́; cartilaginei interuentu ualidè,& notatu digna amplitudine nectitur. Verùm[k] finis ipſius[l] ſuperiori ſui lateris proceſſui cartilaginis laryngis,quę ſcuti imaginem exprimit,colligatur. Humiliora hæc oſsis *v* referentis latera,muſculis aliquot admittendis educendisq́; apta,ſimul cum medio grandiori'ue oſsiculo,*v* imaginem pulchrè exprimunt.

Superiora latera, & cōmiſſa ipſis oſsicula.

Porrò ſuperiori oſsiculo ſeu lateri, quod magis teres uiſitur, & elatiori ſedi lateris medij oſsis *v* referentis oſsiculi,tanquam ex puncto committitur,[m] alia rurſus oblonga teretiaq́; oſsicula tantiſper continua ſerie uniuntur,quouſque ipſorum finis,temporis oſsis compingatur[n] proceſſui, ſcriptorij ſtyli imaginem proponenti. Oſsicula hæc non pari ſemper obſeruātur numero,ut plurimùm tamen terna quaterna'ue utrinq; cernuntur. quanquam etiam interdum, idq́; maximè in mulieribus,illa uiderimus ſimul cum ſuperioribus oſsis *v* referentis lateribus omnino deeſſe, & ipſorum uicem teres quoddam, ualidum & oblongum ligamentum gerere, quod ab oſsis *v* referentis medio oſsiculo ad ſtylum imitantem uſque proceſſum pertinebat. Os itaque *v* referens, rarò liberum, neque nulli contiguum eſſe oſsi, indicant ſuperiora oſsis latera, temporum oſsibus connexa: & inferiora,cartilaginis ſcuto ſimilis proceſsibus commiſſa. Cartilagines enim laryngis,ut & coſtarum cartilagines,oſsium prębent uſum: & quod ad contiguitatem ſpectat,in oſsium quoq; claſſem recenſentur.

Quî hyoides os firmetur.

At quum os *v* referens non adeò firma, atque reliqua oſſa,nititur baſi, proprijs id muſculis in omnem poſitionis differentiam ita trahi,in ſecundo libro narrabimus, ut neque in latera,neque ſurſum aut deorſum, neq; prorſum aut retrorſum, ſecus quàm homini ex uſu eſt, ſua ſede dimoueri queat, maxi-

Ipſius uſus.

mos ſanè plurimosq́; uſus, etſi minimum ſit, præſtans: quos tunc recenſebimus,quum[o] aliquot linguæ muſculos ab ipſo enaſci,illudq́; linguæ,fundamenti, ac tutiſsimæ baſis modo ſubijci, &[p] muſculorum laryngis quædam principia porrigere oſtendemus.

c 4 muſc. tabula R.
f 4 muſc. tab. S,T. et alij eius oſſis muſculi Q,V.
g 1,2 fig. cap. 19 lib. 2 D,D.
h Vnū 1,2 fig. E,F. Alterum I,K.
i 1,2 fi. G.
k 1,2 fi. H.
l 3,4 fig. ca. 38. A,B.
m 1 fig. L, M,N.
n 3,4 fig. 6 cap. i.
o 1,2 fi. 19 ca. lib. 2 D, D & E.
p 1,2 fig. cap. 21 lib. 2 F. deinde 2,3 fig. K.

DE DORSO. CAPVT XIIII.

DECIMIQVARTI CAPITIS FIGVRAE, AC ipſius characterum Index.

HAC figura uniuerſi dorſi oſſa ex latere expreſsimus, ut primùm integer illorū cernatur contextus, ac poſtmodum ſingulæ dorſi partes priuatis Capitibus delineentur.

A,B *Collum ſeptem conſtans uertebris, quæ numeris internæ ipſarum ſedi appoſitis ſigillatim notantur.*

C,D

C,D *Dorſi pars, thoracem conſtituens, & duodecim formata uertebris.*

E,F *Dorſi pars, quinq; complectens lumborum uertebras.*

G,H *Os ſacrum, ſex oſsibus ſeu uertebris efformatum.*

I,K *Os coccyx, quatuor extructum oſsiculis.*

L,L *Aliquot uertebras L inſigniuimus, nimirum in tota dorſi compage ſecundam, nonam, decimamoctauam, & uigeſimamquartam: ita indicaturi uertebrarum partem, ſeu ſedem, quam ipſarum corpus nuncupamus.*

M,M *In iiſdem uertebris M uiſitur, in quibus L occurrit, uertebrarum proceſſus notans in latera exporrectos, atq; ideo tranſuerſos, aut laterales nobis appellatos.*

N,N *In octaua totius dorſi fabricæ uertebra N obſeruabis, dein in decimaſeptima, & uigeſimatertia. Notantur autem N quidam uertebrarum proceſſus deorſum nutantes, quibus ſuperiores ſeu incumbentes uertebræ ſubditis articulantur uertebris. Hos proceſſus ab ipſorum ductu, deſcendentes nominabimus.*

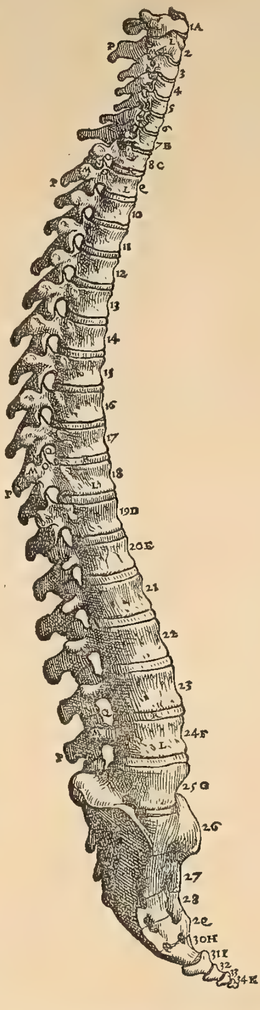
O,O *In uertebris quæ poſtremò commemoratis ſubiiciuntur, O uiſitur, indicans uertebrarum proceſſus ſurſum ſpectantes, quibus ſuperpoſitæ ſubiacentibus articulantur, quosq; aſcendentes proceſſus rectè nuncupabimus.*

P,P *Illis uertebris P inſcribitur, quas prius L, M & O inſigniuimus. Notantur autem uertebrarum proceſſus in corporis poſteriora exerti, & aculeo ac ſpinæ comparati.*

Q,Q *Prope eaſdem uertebras Q reperis, quibus poſtremò enarratos characteres inſcripſimus. Ac Q nullam uertebræ notat partem, ſed foramen in uertebrarum conſiſtens lateribus, & neruos à dorſali medulla pronatos tranſmittens.*

R,R *Cartilagineum ligamentum, uertebrarum corpora interueniens. Cæterùm quum tres figuræ, & earum præcipuè tertia, ad præſentis libri calcem poſitæ, dorſum pariter commonſtrent, non abs re illas etiam obiter hic intueberis, unà cum tertii libri figuris, neruorum à dorſali medulla originem ducentium ſeriem exprimentibus, & ad undecimi eius libri Capitis initium repoſitis.*

DECIMIQUARTI CAPITIS FIgura.



RERUM parẽs Natura homini dorſũ, quod Græcis ῥάχις & νῶτον dicitur, carinæ cuiuſdam inſtar, & fulcri, machinata eſt. Illius enim ope recti ambulamus, & erecti cõſiſtimus. Verùm Natura in hoc duntaxat dorſum nõ fabrefecit, ſed perinde atq; aliàs ſubinde membrum aliquod ad uarios ſimul uſus aptum reddit, ita nec hic quoque induſtriæ ſuæ eſt oblita. Dorſi enim oſsibus, ne tantum ſuſti-

Dorſum, ut cõmodè cõmuni oſsiũ uſu ſuſtineat, extructũ.

ſuſtinerent,corpusq́; communi oſsium uſu ſolum ſtabilirent, magnum inſcul
pſit[a] foramen,quo idoneum[b] dorſali medullæ per dorſum deſcenſuræ iter,ac
ueluti ſacra quædam fiſtula,Græcis ἱερὰ σύριγξ nuncupata,adaptaretur. Atque
hoc foramen ſic eſt cęlatum,ut eius gratia diſſectionum periti à uerticulorum
quibus fuſi aggrauantur imagine,oſſa dorſi uertebras appellauerint. Dein Na-
tura non ex uno ſimpliciq́; oſſe dorſum cõſtituit,etſi ita ad ſtabilitatem,& ma
gis à luxationibus diſtortionibusq́; tutam dorſalis medullæ ſedem,fuiſſet com
modum: at uariorum motuum, quibus hominem neceſſariò agi oportuit,oc
caſione,pluribus oſsibus dorſum extruxit, utcunq; etiam ſic luxationibus ma-
gis reddatur expoſitum. Quamobrem uerò id non ex duobus aut tribus oſsi-
bus tam longis, ac in toto brachio eſt humerus, & ulna cum radio,in crure au-
tem femur & tibiæ os cum fibula, ſed quatuor ferè & triginta efformetur[c] oſ-
ſibus (quorum ſeptem ad ceruicem,duodecim ad thoracem, quinque ad lum
bos,ſex ad ſacrum os,& quatuor ad coccyx os referimus) ipſa potiſsimum dor
ſalis medulla in cauſa eſt: quam, quum[d] triginta parium neruorũ debebat eſſe
origo,quumq́; inſtar cerebri,partibus ſub capite locatis,erat futura, ab omni ſa
nè cõpreſsione ac diſtortione muniri ſeruariq́; decuit liberam,ne omnes mox
partes eiuſmodi cuipiam dorſalis medullæ uitio inferiores,ſenſu careant, mo-
tuq́; deſtituantur uoluntario. Quàm promptè autem dorſalis medulla contun
deretur, aliaś ue grauiſsimis noxis eſſet expoſita, ſi dorſum duobus aut tribus
tantum oſsibus conſtaret,ex angulari cubiti genuq́; flexione,& cuiuſuis articu
li magno laxoq́; motu præditi oſsium tranſpoſitione diſcimus. adeò, ut neceſ-
ſum fuerit, dorſum tot paruis oſsibus conſtrui, quæ inuicem ſuccedentia, ſen-
ſimq́; ſimul ad motum aliquid conferentia, dorſum moueri permitterent, &
interim nullum prorſus in acutum angulum conficerent motum,dorſali me-
dullæ ob compreſsionem non leuiter noxium. Hinc itaq; ſolers Natura in om
nibus animalibus, tam auibus, quàm piſcibus,& reptilibus,& quadrupedibus,
tantam eiuſmodi paruorum oſsium ſemper inſtituit ſeriem,quanta colli & to
tius reliqui corporis eſt pars, quæ dorſalem complectens medullam, moueri
debuit. Oſsium namque illa parcit multitudini,& magis adhuc laxæ ipſorum
compoſitioni,quum medulla ſede quapiã continetur, quam moueri non erat
neceſſe. quemadmodum teſtudines pulchrè oſtendunt, quæ in collo tantum
& circa caudæ initium uertebras obtinentes, in immobili ipſarum teſta uiam
nanciſcuntur longam,quę dorſalem amplectens medullam,nullis conſtat uer
tebris. Dein aues quoq; idipſum,ne quid de hominis ſacro dicam oſſe,atteſtan
tur,quum illis thorax,ſecus ac collum, paucis conſtet uertebris: tantaq́; oſsis ſa
cri appareat in illis lõgitudo,ſimplici ferè unicoúe oſſe fabricata. Mirum nam-
que eſt, quàm Natura omnibus animalibus, ut ipſis ex uſu erat, dorſi oſſa con-
ſtituerit. quod uel in coordinatione magnitudineq́; oſsium inſuper diſcimus,
quum natantium animalium & ſerpentium oſſa mox à capite ueluti à baſi ſen
ſim diminui cernimus: & greſsilium animalium oſſa ad eam corporis trunci
ſedem, quę femoribus firmatur,ipſiśue aliàs proxima eſt,maximum ipſorum
os habere expendimus: à quo, tanquam à baſi,ampliſsimaq́; qua ueluti ſufful-
ciuntur ſede, reliqua oſſa ad caput conſcendentia, paulatim redduntur mino-
ra. perinde ac illa etiam, quæ à baſi ea, maximoq́; illo oſſe, à quo ueluti depen-
dent,deorſum uerſus caudam,aut aliquid caudæ proportionatum,pertingũt,
redduntur arctiora. Sic itaq; in homine, maximum dorſi oſsium,[e] ſacrum eſt
os,quod ſuis lateribus illis committitur oſsibus,quæ unà cum ipſo corpus con
cinnè firmant,& femorum ad coxendicem articulationes ſuſcipiũt. Neq; ſanè
ſacrum

Vt dorſali medullæ aptũ paretur iter.

Dorſi oſsiũ copiæ cauſa.

Dorſi oſsiũ non par magnitudo.

a In quatuor ſubſequentiũ Capitum figuris id eſt obuium.

b Tres fig. capiti 11 libri 4 propoſitæ.

c Seriatim in figura huius Capitis occurrunt numeris inſignita.

d Spectãda ſunt in tribus fig. cap. 11 lib. 4.

e G,H. & 1 fig. ca. 18 A,B,C,D, E,F. & integrarũ fi. M. cui com mittitur Θ, & illi rurſus A.

ſacrum os ideo duntaxat, quòd ſex ueluti peculiaribus oſsibus ſeu uertebris extruitur, & perinde ac ſi ſimplex unum'ue os tantũ eſſet, nominatur, magnum eſſe dicimus: uerùm etiam quòd ſex ipſius oſsium ſupremum, & dein illi ſubditum, ſingula dorſi oſſa ſeorſum magnitudine uincunt, ipſumq; ſupremum ueluti baſis etiam in mole eſt ſtatuendũ. Viginti autem quatuor uertebrarum ipſi incumbentium, [f] ea occurrit maxima, quæ ſacro oſsi proximè coarticulatur. & reliquæ dein, quantum poſitu ab illo diſcedunt, tanto etiam ſpectantur minores. Hæcq; diminutio uſq; ad ipſum perficitur caput, pręterquàm ſi quando uertebra interueniat paulo maior ſubiecta. quod ſanè non abſq; magna occaſione fieri, primæ ceruicis uertebræ oſtendet hiſtoria, quæ illam reliquis ceruicis uertebris latiorem eſſe docebit, gratia commodæ [g] quinti & [h] ſexti caput mouentium muſculorum inſertionis, & [i] ſecundi ſcapulam attollentium muſculi exortus. Quemadmodum & [k] ſecunda ceruicis uertebra, articulationum cauſa, aliquot ſibi ſubditis ualidior craſsiorq; eſſe docebitur. Oſſa uerò ſex, quibus ſacrum os compingitur, & quatuor oſsicula, quibus coccyx os cõſtituitur, ita in magnitudine ſe habent, ut continua ſerie ueluti in mucronem à lata baſi, adeoq; primo ſecundoq; ſacri oſsis oſsibus [l] imminuantur. Cæterùm etſi dorſi oſsium moles tam ſit inæqualis, neq; illa à capite ſenſim minora reddantur, nihilominus foramen dorſalis medullæ cauſa exculptum, non oſsium magnitudini, ſed dorſalis medullæ proportioni reſpondet. quum enim illa gignendis neruis ſenſim [m] attenuatur, iure in ſuperiorib. oſsibus ampliora foramina, quàm in demiſsioribus ſe offerunt. Præterea ab hac dorſalis medullæ in dorſi oſsibus uia, omnibus neruis ab illa pronaſcentibus iter patet per [n] foramina inter ipſa oſſa ſic inſculpta, ut duo ſemper oſſa ad unius foraminis cõſtitutionem aliquid conferant, quamuis interim non in iiſdem undiq; ſedibus. Nam etſi quamplurima oſſa in ſuis lateribus hæc obtineant foramina, in [o] oſſe tamen ſacro, & [p] ſupremis ceruicis uertebris, illa anteriùs & poſteriùs cõſiſtunt. idq; potiſsimum (uti ſuo dicemus loco) oſsium dorſi tum inter ſe, tum ad alia contermina ipſis oſſa cõtextus occaſione. quem Natura, totius dorſi roboris, & motuum ipſius pariter rationem habens, admodum profectò ſtudioſe molitur. Ampliſsimis namq; oſsium [q] ſedibus, quæ uertebrarum appellamus corpora, tanquam latis baſibus illa inuicem, ac ſi unum ſimul eſſent os, unaq; ſeries, commiſit, non quidem lęuibus & lubricis [r] ſuperficiebus, uti aliàs ferè ſemper in articulis fieri cernimus: uerùm baſes illas, amplas'ue ſedes exaſperans, [s] cartilagineum ipſis interiecit ligamentum, quod illis ſedibus connatum, uertebrarum corpora ualidiſsimè connectit. & quum impenſe craſſum ſit, molliorisq; cartilaginis temperiem ſibi uendicet, hacq; ratione comprimi & attenuari à prementibus, & muſculorum ui aliquo allectis oſsibus queat, & quum rurſus non cõpreſſum, in priſtinam craſsitiem promptè exurgat, in cauſa ſanè eſt, ut uertebrarum corpora eius interuentu conſtricta, illis quibus indigent motibus agi poſsint: qui leues ſunt, & circulares potius, admodumq; obliqui, quàm quouis tandem pacto in rectum angulũ inclinati. Porrò præter rarum hunc, & nullis ferè quàm dorſi oſsibus communem cõtextum, qui ad anteriorem foraminis dorſalem tranſmittentis ſedem, adeoq; ad totius corporis interiora [t] conſiſtit, iuxta poſteriorem foraminis eius ſedem, Natura utrinq; unum extruxit [u] articulũ, qui lubricis & lęuibus cæterorum corporis uniuerſi articulorum modo fit ſuperficiebus. Ex elatiori enim uertebrarum ſede, hîc duo ſurſum educuntur [x] proceſſus, quos ideo aſcendentes nuncupamus: & ex humiliori ſede [y] alij totidem deorſum exerũtur, deſcendentes proceſſus iccirco appellati. Hiſq; proceſsibus

> *Dorſalis medullæ uia proportio.*

> *Foramina neruos tranſmittentia in dorſi oſsibus etiam cælari.*

> *Vertebrarum corpora, & quis eorundem contextus.*

> *Cartilagineũ ligamentum, corpora uertebrarum intercedens.*

> *Articuli aſcẽdentibus & deſcendẽtibus proceſsibus parati.*

> f *F aut char. 24.*
> g *14 muſ. tab. I, H.*
> h *eiuſdem tab. K, L.*
> i *13 muſc. tab. Q.*
> k *Confer in figura huius Capitis ſecundã uertebrã cum ſubditis, aut id ſpecta in 10 & 11 figur. cap. 15.*
> l *G, H, I, K. & tota 1, 2 fi. ca. 18.*
> m *1 fig. ca. 11 lib. 4.*
> n *Q, Q.*
> o *1, 2 fig. ca. 15. char. 2, 3, 4, 5, 6.*
> p *11 fi. ca. 15 Y, m, r. aut ſpecta 2 & 3 fi. ca. 11 lib. 4.*
> q *L, L, L.*
> r *figurarũ cap. 16 & 17 A.*
> s *R, R, R. & figuræ capiti 40 libri 2 inſertæ char. 3.*
> t *uti ſpectas in 8 muſcul. tab.*
> u *N cũ O.*
> x *O, O, O. & 8 fig. ca. 15 char. 3, 4. & 1 fig. cap. 16 T, V. & 2 fig. X, Y. & 2 fig. cap. 17 I, K.*
> y *N, N, N. & 8 fi. ca. 15 char. 5, 6. & 2, 3 fi. cap. 16 a, b. & 3 fig. ca. 17 N, O.*

uertebræ poſteriori hac ſede articulantur, uerùm non undiq; paribus ſinibus & tuberibus, eodemq;, ut ſequentibus iam docebitur Capitibus, ingreſſu. ubi etiam audies,[z] primam ceruicis uertebram, quam ſupra ſecundā peculiari motu circumagi oportuit, tribus his cõtextibus à cęteris uertebris uariare. & quia ſacri oſsis oſſa non debebant reliquarum uertebrarū modo moueri, ideo ipſa ſimul undiq;[a] connata coalita'ue eſſe intelliges.[b] Oſsiculorum autem oſsis coccygis contextum (qui ſimplex & unicus eſt) illi reſpondere ſcribam, quo uertebrarum corpora ligamenti cartilaginei interuentu attexũtur. Porrò quemadmodum Natura dorſi oſsium motibus, quoad fieri potuit, ualidis, luxationiq; minus obnoxijs contextibus (ne quid de reliqua ligamentorum adferam ſerie) prouidit: ita quoque dorſalis medullæ inter hos contextus deſcendentis gratia, quo ſcilicet ab extrinſecus occurſantibus melius muniretur, alij adhuc dictis nuper inſigniores proceſſus, ab oſsibus illam continentibus educuntur. Ex poſteriori enim illorū ſede, longi enaſcuntur in poſteriora[c] proceſſus, quos ſpinas appellamus, ab illis etiam totius dorſi compagem, ſpinam uocitantes. Prẹterea ex tranſuerſis lateralibusq; ſedibus alius utrinq; promitur[d] proceſſus, quem tranſuerſum nuncupamus, in ſuo mucrone perinde ac poſteriores proceſſus cartilagine eo uſu donatū, quo oſsium extremis alteri oſsi non attextis, cartilagines obnaſci ſcimus. Cæterùm hi proceſſus, non tantum ut dorſali medullę & ſubditis partibus inſtar propugnaculi ſint, creātur: uerùm inſuper educendis frequentium muſculorū exortibus, & admittendis eorundem inſertionibus unicè conducunt, & tranſuerſi prẹterea thoracis uertebrarum[e] proceſſus, coſtarum articulationibus ſunt accommodi. quemadmodum ſacri oſsis tranſuerſi proceſſus contextui famulantur, quem id os cum oſsibus ex latere ipſi commiſsis[f] molitur. Quamobrem uerò prima ceruicis uertebra priuatim ſpina[g] deſtituatur, & cur[h] ſpinæ ceruicis uertebrarum, ut & earundem tranſuerſi[i] proceſſus, ſpectentur bifidi, & cur thoracis uertebræ (in primis uerò ſuperiores) longiſsimas educant[k] ſpinas: contrà autem, quæ in[l] lumbis ſunt, & oſsis ſacri[m] oſſa, &[n] demum quàm proceſſus hi omnes ductu formaq; uarient, & quibus priuatim appendices obtigerunt, & quę corporum uertebrarum in ſingulis ſit forma, & quæ appendices ſuprà infraq; peculiariter obtinent, quatuor ſequentibus Capitibus enitar perſequi, unum Caput ſingulis maioribus dorſi ſedibus tribuens. Breui namq; & ſuccincto ſermone complecti nequit, quàm multa, rara, peculiariaq; Natura in dorſi oſsium cõſtructione moliatur.

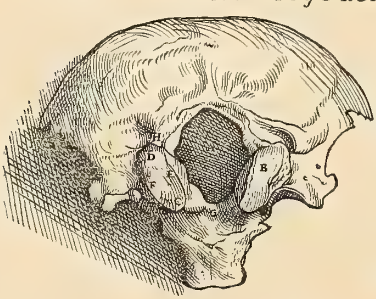
Dorſi oſsiū ſpinæ, ſeu poſteriores proceſſus.

Tranſuerſi proceſſus.

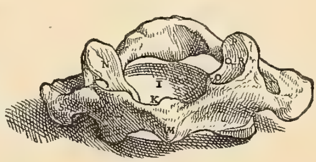
z Specta 10, 11 fig. cap. 15.
a Specta 1, 2 fi. ca. 18.
b 3 fig. ca. 18 G, H, I, K.
c P, P, P.
d M, M, M.
e 1, 2 fi. ca. 16 H, I.
f 2 fig. ca. 18 L, M, N, O, P cõmittuntur cum 3 figuræ ca. 29 A, B, C, D, E, F.
g 3 fig. ca. 15 X.
h 8 fi. ca. 15 w, ξ.
i eiuſdem fig. char. s, 7 & 9, 10.
k 1, 2 fig. cap. 16 N, O, P.
l 2 fig. ca. 17 C, D, E, F, G.
m 2 fi. ca. 18 d, d, d.
n Si lubet has ſpectare differentias, confer quatuor ſubſequentium Cap. figuras inter ſe.

DE COLLI VERTEBRIS. CAPVT XV.

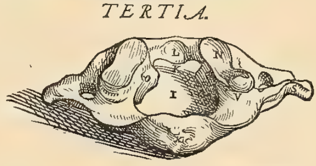
PRIMA XV CAP. FIGVRA.



SECVNDA.

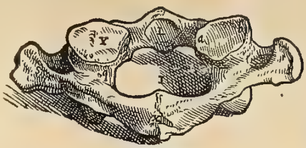


TERTIA.



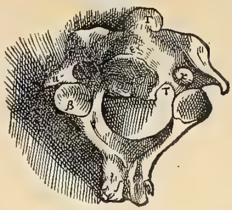
QVARTA.

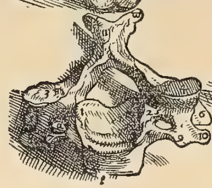
QVARTA. QVINTA. SEXTA.

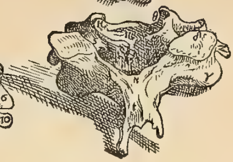




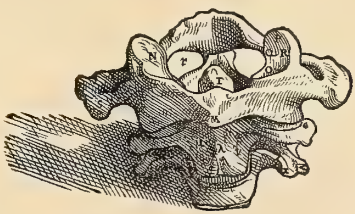




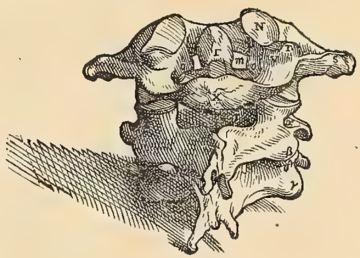




SEPTIMA. OCTAVA. NONA.



DECIMA.



VNDECIMA.

VNDECIM CAPITIS DECIMIQVINTI figurarum,& earundem characterum Index.

PRIMA figura, occipitij oſsis partem ab alijs oſsibus liberam, & in externa caluariæ baſis ſede conſpicuam, proponit.

Secunda, primam colli ceruicis'ue uertebram anteriori ſuperioriq́; facie expreſſam continet.

Tertia, primæ ceruicis uertebræ ſuperiorem poſterioremq́; faciem oculis ſubijcit.

Quarta, primam ceruicis uertebram inferiori poſterioriq́; facie delineatam exhibet.

Quinta, ſecundæ ceruicis uertebræ anteriorem commonſtrat faciem.

Sexta, ſecundæ ceruicis uertebræ poſteriorem faciem deſignat.

Septima, ſecundam ceruicis uertebram inferiori facie ſpectandam offert.

Octaua, tertiæ ceruicis uertebræ anteriorem ſuperioremq́; faciem oſtendit.

Nona, tertiæ ceruicis uertebræ poſterior ſuperiorq́; facies delineatur. Quoniã uerò huius ceruicis uertebræ inferior ſedes ſecundæ uertebræ inferiori ſedi reſpondet, illam hic non apponimus, ne fortè præſenti Capiti nimius tabularum aceruus præponatur. Atq; hac etiam ratione, cæteras ceruicis uertebras tertiæ ſubiectas ſingulatim non depinximus, præcipuè quum illarum deſcriptio ex trium ſuperiorum uertebrarum figuris promptè deſumi queat.

Decima, trium primarum ceruicis uertebrarum compago anteriori parte depicta cernitur.

Undecima, trium primarum ceruicis uertebrarum contextus poſteriori facie exprimitur.

A in 1 *Foramen in occipitis oſſe, dorſalis medullæ gratia exciſum.*

 B 1 De-

B 1 Dextrum occipitis oſsis capitulum, quod primæ coarticulatur ceruicis uertebræ. Siniſtrum uerò capitulum,
C,D, C,D, E & F inſignitur. Siquidem C & D capituli notant longitudinem, ſeu ductum, quo longitudinem in
E,F 1. horum capitulorum deſcriptione metimur. Dein E inſinuat internum latus capituli, quod magis deorſum, quàm externum F inſignitum protuberat.

G 1 Anterior foraminis dorſalem tranſmittentis ſedes, quæ ob teretis cuiuſdam ligamenti inſertionem aſpera & inæqualis eſt.

H 1 Sinus in poſteriori ſede utrorumq; capitulorum occipitis oſsis inciſus, ac uiam primo dorſalis medullæ neruorum pari porrigens.

I 2,3,4 Foramen tranſmittendæ dorſali medullæ in prima ceruicis uertebra exculptum.

K 2,3 Hic primæ uertebræ corpus exculpitur, ſecundæ uertebræ dentem, qui Γ notabitur, ſuſcepturum.

L 3,4,10 Sinus in poſteriori ſede corporis primæ uertebræ inciſus, ac cartilagine incruſtatus.

M 2 Proceſſus & tuberculum, in anteriori corporis primæ ceruicis uertebræ ſede prominens.

N 2,3,10, 11 Dexter primæ uertebræ ſinus, quo dextrum occipitis oſsis capitulum excipitur. Siniſtrum ſinum in ſecun
O,P,Q, da & decima figuris O,P,Q,R notaui: O quidem & P, eius ſinus longitudinem indicaturus: Q uerò, inter-
R. num latus, longe ipſo exteriori R inſignito, decliuius.

S 2, 3, 4, 10, 11 Tranſuerſus primæ ceruicis uertebræ proceſſus dexter, cui ſiniſter reſpondet.

T 2,11 Foramen tranſuerſo primæ uertebræ proceſſui inſculptum.

U 3,11 In dextro tantum latere ſinus primæ uertebræ indicatur, qui cum occipitij oſsis ſinu H notato communem efficit ductum, quo primum dorſalis medullæ neruorum par elabitur.

X 3,4,11 Hac aſpera ſede prima ceruicis uertebra poſteriori deſtituitur proceſſu.

Y 4 Dexter primæ ceruicis uertebræ ſinus, dextrum ſecundæ uertebræ tuber c ſignandum excipiens.

a,b. Siniſtrum autem ſinum a & b notauimus: a quidem internum ipſius latus, b autem externum indicantes.

c 5,6 Dextrum ſecundæ uertebræ tuber, ſeu inſigniter depreſſum capitulum, commemoratum iam priùs primæ uer
d,e,f. tebræ ſinum Y inſignitũ ſubingrediens. d,e,f, ſiniſtrum oſtendunt capitulum. uerùm d priuatim latus ipſius notat internum, elatiusq;. e uerò externum, & depreſsius. f autem eam capituli partem, quæ ad poſteriora ueluti extra circuli circumferentiam educitur.

Γ 7,10,11 Secundæ ceruicis uertebræ proceſſus, quem à dentis imagine dentem uocabimus, qui etiam in quinta figura &
g. ſexta conſpicitur, pluribus notatur characteribus, priuatim aliquid ſignificantibus. g enim in quinta, tubercu-
h. lum ipſius notat cartilagine obductum. h in ſexta, notat poſteriorẽ dentis ſedem, quæ craſsior eſt, magisq; quàm
i. dentis radix in poſteriora extuberat. i ſinum indicat, ad quem tranſuerſum ligamentum aduoluitur, quod den
k,l. tem in prima uertebra conſtringit ac continet. k & l utrinq; ſinus inſignitur, ad dentis principij radicis'ue latera inciſus, atq; anterioris ſecundi neruorum dorſalis medullæ paris propagines admodum exiguas tranſmit-
m. tens. Cæterùm foramen, hoc ſinu & primæ uertebræ ſinu efformatum, in undecima figura m ſignatur. Poſtre-
n. mò n in quinta figura dentis notat mucronem.

o 3,11 Sedes dextri lateris notatur aſpera, inter primæ uertebræ ſuperiorem ſinum N indicatum, & inferiorem Y indicatum conſiſtens, ubi foramen non peruium conſpicitur.

p 6 Sinus ad poſteriorem ſecundæ uertebræ tuberis c inſigniti ſedem exculptus, & cum ſinu mox q notando commune foramen conſtituens, quo ſecundum neruorum dorſalis medullæ coniugium in poſteriora proſilit.

q 4 Primæ uertebræ ſinus, quo dicti iam foraminis pars efformatur.

r 10,11 Uia, ſeu foramen, dextram portionem ſecundi coniugij in poſteriora tranſmittens.

ſ 5,6,7 Poſterior proceſſus, ſeu ſpina ſecundæ ceruicis uertebræ.

t 9 Tertiæ ceruicis uertebræ ſpina.

u 5,6,7 Dextri lateris tranſuerſus ſecundæ ceruicis uertebræ proceſſus, cui ſiniſter correſpondet.

x 5,6,7 Foramen tranſuerſi ſecundæ ceruicis uertebræ proceſſus.

y,z 9,10 Tranſuerſus ſiniſtri lateris proceſſus, tertiæ ceruicis uertebræ. Uerùm y internam partem, z autem externam notant.

α 8,9 Foramen tranſuerſi tertiæ ceruicis uertebræ proceſſus.

β 6,7,11 Dexter deſcendens ſecundæ uertebræ proceſſus, cuius ſinus formam ſeptima figura indicat.

γ 9,11 Dexter deſcendens tertiæ ceruicis uertebræ proceſſus. uerùm γ in nona & undecima poſteriorem ipſius indicat ſedem. Inferior autem ipſius ſedes, ſeu ſinus, imagine ſinui reſpondet in ſeptima β inſignito.

δ 9,11 Dexter aſcendens tertiæ ceruicis uertebræ proceſſus, ac nona quidem figura ipſius tuber oſtendit.

ε 5,6,7,10 Sedes, qua ſecundæ uertebræ corpus deorſum porrigitur.

ζ 9 Sedes, qua tertiæ ceruicis uertebræ corpus decliuiùs fertur.

η,θ,κ, 9 Superior tertiæ uertebræ corporis ſedes ſinuata. & η quidem ſinum indicat, θ uerò & κ utrinq; prominentem ipſius proceſſum.

λ,μ,ν 10 *Anterior ſecundæ uertebræ corporis ſedes, in qua λ prominens indicat tuber, μ uerò & ν utrinq; depreſſa tuberis latera.*

ξ,ϖ 8 *Duo apices ſpinæ tertiæ ceruicis uertebræ.*

ϱ 8 *Inferior corporis tertiæ ceruicis uertebræ ſedes. ſuperior autem numeris 1,2 inſignitur.*

ς 8,9 *Sinus inferiorem partem conſtituens foraminis, quo tertium dorſi neruorum par exilit.*

τ,τ 7 *Sinus ſuperiorem dicti iam foraminis partem efformans.*

1,2,3, &c. *Hi characteres in octaua figura, proceſſuum tertiæ ceruicis uertebræ numerũ indicant. Quandoquidem 1,2 notantur duæ eminentes partes ſuperioris ſedis corporis uertebræ. 3,4 duo aſcendentes proceſſus. 5,6 duo deſcendentes proceſſus. 7,8,9,10 tranſuerſi proceſſus. 11 ſpina.*

PVLMONIS, qui in thoracis cauitate reponitur, occaſione, homini collum dari, hinc potiſsimum cõſtat, quòd hoc perpetuò cum illo deperditur. Quum enim[a] aſperam arteriam, qua inſpirantes, aerem attrahimus, & expirãtes, eundem rurſus efflamus, ab ore in pulmonem ferri oportuit, neceſſariò quoq; ſpacium aliquod inter hunc & fauces intercedere debuit: ſiquidẽ homo opportuna per longum canalem, ſeu fiſtulam potius, efflatione (quæ uocis eſt materia) donandus fuerat: qui tantam colli nanciſcitur longitudinem, quanta aſperæ arteriæ ad uocis generationem ex uſu eſt. Præterea quum partes ſcapulis cõterminas, & brachia, & ſeptum deniq; tranſuerſum,[b] neruos à dorſali medulla collum perreptante adipiſci oportebat, illorum quoq; propagationis cauſa, neceſſum fuit, in ſpacio inter caput & thoracem medio uertebras reponi, quibus collum ceruix'ue hominis texeretur. Non enim hîc auium quadrupedúmq;, quibus longa obtigerunt crura, colli uſum recenſere propoſitum eſt: quamuis interim collectu promptũ ſit, Naturam illis, quòd manibus carent, colli maxillarumq; longitudine ad cibum aſſumendũ proſpexiſſe, hacq; ratione illis pluribus uertebris quàm homini collum extrui. Conſtat autem humana ceruix[c] uertebris ſeptem: in quarum hiſtoria eam quoq; occipitis oſsis[d] partem cõplectar, quæ primæ articulatur uertebræ, quæq; ad ambo[e] foraminis ſui, quo dorſalis medulla in dorſum procidit, latera, unum obtinet[f] capitulum, magis ad[g] anteriorem foraminis ſedem, quàm poſteriorem uergens. Capitula hæc, ſi[h] priorem[i] poſterioremq; ipſorum ſedem ſpectes, oblonga ſunt, & arcta, ſicq; prorſus extructa, ac ſi rotundũ aliquod oſsis caput (quale femoris eſt coxendicis oſsi[k] articulatum) in duas partes diſcinderes, ac utrinq; ad foraminis in occipitis oſſe cælati latera, unam illius capitis partem reponeres. Si enim utraq; occipitis oſsis capitula internis lateribus iuncta fingeres, ex ambobus rotundũ quodammodo caput tibi conſurgeret, adeò ut conſtet utrunq; capitulum eſſe oblongum,[l] interioriq; latere magis quàm[m] exteriori ad eum modũ protuberãs, quo rotũdi alicuius capitis in tota ipſius ſuperficie media, magisq; prominens pars, procerius, quàm partes in orbiculo poſitæ, exeritur. Hæc capitula, uti mox dicemus,[n] primæ articulantur uertebræ, quæ reliquis omnibus dorſi oſsibus undiq; ſolidior eſt, & denſior, formaq; à cæteris omnibus plurimùm differt.[o] Foramen namq; ipſi, dorſalis medullæ gratia inciſum, obtinet ampliſsimũ, quòd hæc etiam inibi reperiatur craſsiſsima. Deinde ipſius corpus poſteriori ſua ſede, qua dorſalis incedit medulla, admodũ[p] excauatur, ut inſignis ſecundæ uertebræ[q] proceſſus, quem dentẽ appellabimus, axis alicuius modo in primæ uertebræ reponatur corpore, hæcq; (uti poſtea docebimus apertius) unà cum capite ad illum circumuertatur. Quod ut fieret commodius, anterior excauatæ in primæ uertebræ corpore regionis ſedes[r] ſinum obtinet leuiter inciſum, & carti-

Homo pulmonis occaſione collo donatur.

Ceruicis uertebræ ſeptem.

Occipitis oſsis capitula, quæ primæ articulantur uertebræ.

Primæ uertebræ foramen, dorſale tranſmittens medullam.

Quò ipſius corpus excauetur, ut ſecundæ uertebræ dentem excipiat.

a Hæc oſtẽdit fig. 1 ca. 38. Vaſa autem per collum repentia, & pulmones, fig. calci 3 lib. appoſita, ut & illa quæ 4 lib. fini inſuitur.

b 2,3 fi. capiti 11 præpoſitæ ϖ,ϱ,ς,τ,Φ,*,*, dein n.

c fi. ca. 14 A, B. & in tribus integris ab I ad K.

d tota 1 fi.

e 1 fig. A.

f dextrum 1 fi. B oſtenditur.

g uerſus G 1 fig.

h 1 fig. C.

i 1 fig. D.

k 1,2 fig. cap 30 A.

l 1 fig. E.

m 1 fig. F.

n totæ 2, 3,4 figuræ.

o 2,3,4 figur. I.

p 2,3 fi. K.

q 7,10,11 fig. Γ.

r 3,4 fi. L.

Corporis ipſius ſinus. cartilagine incruſtatum, cui[s] anteriorem dentis illius ſedem extuberantem, *s 5 fig. g.*
cartilagineq́; oblitam, congruere audies. Cæterùm ne prima uertebra in ſuo
corpore ſic excauata, & corpore propemodum hac occaſione deſtituta, plus
Tuberculum. æquo imbecillis inualidaq́; redderetur,[t] proceſſu quodam & tuberculo in an- *t 2,10 fig. M.*
teriori ſede augetur, cuius beneficio illa extra reliquam anteriorem uertebra-
rum ſedem craſſeſcit, robuſtiorq́; efficitur: prçterquàm quod ipſum etiam ac-
commodum ſit ſuſcipiendæ inſertioni,[u] primi dorſum mouentium muſculo *u 8 muſc. tab. A, B.*
rum paris. Galenus uerò in quarto de Adminiſtrandis diſſectionibus, tubercu-
lum id in hoc exertum docet, ut nimium capitis flexum prohiberet, caputq́;
in flexione ſuſtineret: aut in cauſa eſſet, ut flexum caput, alacriùs denuò in po-
ſteriora ſurſum reflecteretur. quum interim nulla ratione caput in ullo ipſius
motu tam laxè inclinari poſsit, ut tuberculum illud cõtingat: tantum abeſt, ut
tuberculum ipſi à Galeno aſcriptum uſum prçſtet. Quanquam etiam quouſq;
is capitis motus ſit aſſecutus, ad Capitis finem non leuibus occaſionibus ſubij-
ciam, reliquo toto Capite orationis contextum diſſentientibus mihi Galeni
placitis alioquin non interturbaturus. Prima itaq; uertebra ad latera[x] cauita- *x 3 fi. K.*
Sinus, quibus occipitis os inarticulatur. tis, quà ſecundæ dentem admittit, eſt ualidiſsima, & pro ſua proportione craſ-
ſiſsima, & utrobiq;[y] unum oſtendit ſinum, quo ſui lateris occipitij oſsis capitu- *y 2,3,10 fi. dextrũ notant O.*
lum excipitur. Vt uerò ſinus capitulis exquiſitè reſpõderent, ipſi (ſi[z] priora[a] po
ſterioraq́; ſpectes) oblongi ſunt, &[b] exterioribus lateribus aſſurgunt,[c] interio- *z 2 fig. O.*
ribus uerò cauantur, non ſecus profectò, quàm ſi ambo ſinus ex uno rotundo *a 2 fig. P.*
profundoq́; ſinu eſſent diſciſsi. Si enim coxendicis oſsis[d] ſinum diuideres, & u- *b 2 fig. R.* *c 2 fig. Q.*
trinq; in prima ceruicis uertebra unam ipſius partem collocares, iſti primç uer *d 1,2 fig.*
tebrç ſinus tibi conſtituerentur, in quibus occipitis oſsis capitula flectuntur & *cap. 29 c, f, g.*
extenduntur, ſeu antrorſum retrorſumq́; rectiſsimo, nulloq́; pacto in latus in-
clinante motu agũtur. Ad exteriora horum ſinuum latera, prima ceruicis uer-
Tranſuerſi primæ uertebræ proceſſus. tebra[e] tranſuerſos ſuos educit proceſſus: quorum unus utrinq; eſt, multo pro- *e 2,3,4,10 fig. S.*
ceriùs, quàm cæteri tranſuerſi uertebrarũ ceruicis proceſſus, exertus, & craſ-
ſiuſculus: non tamen æquè in hominibus, ac in canibus caudatiſq́; ſimijs inſtar
alæ cuiuſdam amplus. Educuntur autem tranſuerſi primæ uertebrç proceſſus
inſigniùs, ut ex abundanti, & præter reliquos ceruicis tranſuerſos proceſſus,
commodam duorum muſculorum inſertionem ſinguli acciperent. Illis enim
priuatim[f] quinta &[g] ſexta muſculorum caput mouentium paria inſeruntur. *f 14 muſ. tab. H, I.*
& non leuis portio[h] muſculorum ab ipſis enaſcitur, qui ſcapulas attollentium *g eiuſdem*
ſecundi numerabũtur. Proceſſus iſti magno perforantur[i] foramine, per quod *tab. K, L.*
Via primi paris neruorum dorſalis medullæ. [k] arteria & uena hàc caluariam petentes feruntur. Ad poſteriorem quoque ſi- *h 13 muſc. tab. Q.*
nuum, quibus caput inarticulatur, ſedem,[l] ſinus utrinq; in prima uertebra ex- *i 2 fig. T.*
culpitur, cui[m] alius in occipitis oſſe correſpondet, ad poſteriorem utriuſq; capi- *k ultimæ*
tuli ſedem cælatus, & unà cum primæ uertebræ ſinu uiam præbens[n] primo *fig. lib. 3 ſ.*
neruorũ dorſalis medullæ pari. Canibus uerò in prima ceruicis uertebra non *l 3,10 fig. V.*
ſinus tantum neruo cedens, ſed integrum foramen utrinq; inciditur, quòd il- *m 1 fig. H.*
lis prima uertebra, quum inſigniter ampla altaq́; ſit, cõmodè perforari queat. *n 3 fig. ca. 11 lib. 4 F,*
Quamuis interim in homine maior uiæ neruum tranſmittentis portio in uer *dein G.*
tebra, quàm occipitis oſſe exculpitur. Hæc uiæ portio in uertebra occurrens, *o 2 fig. T.*
etiam ad poſteriorem[o] foraminis ſedem pertinet, quo trãſuerſus proceſſus eſt *p ultimæ*
peruius: ut is non neruo duntaxat, ſed[p] uenæ etiam & arteriæ iter porrigat cal *fig. lib. 3 ſ.*
uariam ſubeuntibus, per[q] foramen ad radicem capituli occipitis oſsis, poſterio *q 2 fig. ca. 12 f.*
Prima uertebra ſpina caret. ri in ſede exculptum. Prima ceruicis uertebra, poſteriori proceſſu ob hoc inter *r ubi X occurrit in 3, 4, 11 fig.*
reliquas uertebras ſola[r] deſtituitur, quòd is, quum nullius muſculi occaſione
procul

s 14 muſc. tabul. A, B. procul educi debuit,[s] tertium muſculorum caput mouentium par aculei modo uulneraſſet, & aptum quo id duceretur iter, ac ſedem occupaſſet. Ea tamen parte, qua aliæ uertebræ in poſteriorem proceſſum ſpinam'ue deſinunt, hæc
t 3, 4, 11 fig. X. [t] aſpera eſt, & ueluti acuta linea extuberat, quo facilius[u] quartum caput mouen-
u 14 muſ. tabul. G, F. tium muſculorum par hinc principium ſumeret. In inferiori primæ ceruicis uertebræ regione, ſub duobus, quibus caput excipitur, ſinibus,[x] alij totidem in-
x 4 fig. dexter Y. ſiniſter a, b notatur. ſculpuntur, leuiter ac in ſuperficie tantum caui, ob idq; etiam γλωνοειδεῖς appellati. Horum circumferentia orbicularis eſt,[y] in medio uix aliquid, quod dijudicari poſsit, caui obtinens, ſed[z] exteriora ſinuum ſupercilia longè inferius quàm
y 4 fig inter a & b. [a] interiora deſcendunt. His ſinibus cartilagine obcruſtatis,[b] duo ſecundæ cer-
z 4 fig. b. uicis uertebræ excipiuntur capitula, quæ ad latus corporis eius uertebræ ha-
a 4 fig. a. bentur minimùm prominentia. Horum circumferētia ſinuum quoq; modo
b 5, 6 fig. c dextrū, ſiniſtr. d, e, f. orbicularis eſt, quamuis interim nonnihil[c] poſteriori parte extra circuli conuexum deduci uideatur. Ad hæc,[d] internum latus capitulorum elatiùs[e] exte-
c 5, 6 fi f.
d 5, 6 fi. d. riori latere aſſurgit. Verùm hæc laterum altitudo depreſsioq; non adeò inſi-
e 5, 6 fi. e. gnis eſt, atq; ſuperciliorum primæ ceruicis uertebræ ſinuum. Deinde capitula in medio ſeu centro non æquè prominent, ac primæ uertebræ ſinus inter ſupercilia cauantur: non ſecus ſanè, quàm ſi capitulorum latera procerius quàm ipſorum medium exurgerent. Vnde etiam fit, in nudis oſsibus inuicem adaptatis, ſinus non adamuſsim capitulis reſpondere, & in illorum ſinuum medio ſpacium non prorſus oppletum dehiſcere. quod hominibus priuatim accidit: canibus autem & equis, alijsq; animantibus plurimùm caput circumducentibus, unum continuum amborum ſecundæ uertebræ laterum eſt caput, & ſinus quoque in prima ceruicis uertebra continuus apparet, capiti illi concinnè reſpondens. Hanc in hominibus inæqualitatem Natura ſubinde peculiari cartilagine corrigit, quæ præter cartilagines oſsibus cruſtæ modo obnatas, ſinum & capitulum intercedit, ac ligamentis in orbem articulum continentibus duntaxat adnaſcitur, & ſuperius inferiusq; admodum uiſcoſo humore, tanquam ſmegmate, oblinitur. In medio duorum ſecundæ uertebræ capitulorum, ex ſuperiori corporis

Sinus primæ uertebræ, capitula ſecundæ excipientes.

Capitula ſecundæ.

Hic peculiarē utriusq; lateris cartilaginē nōnunquam à nobis obſeruatā depinximus.



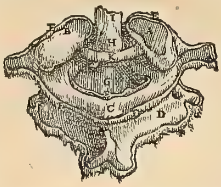
f 5 fi. g, n. & 6 fig. h, i, k, l, n. & 10, 11 fi. r. ſui regione,[f] proceſſus quidam inſignis & altus, admodumq; ſolidus enaſcitur, quem quòd denti, ac potiſsimū hominis canino aſsimiletur, ὀδοντοειδῆ & ὀδόντα Græci uocarunt: quo etiam nomine Hippocrates ſecundam uertebram nuncupauit, non autem (ut Iulius Pollux, & Cęlius, diſſectionum prorſus imperiti malè recenſent) primā. Verùm alij hunc proceſſum à turbinis, ſeu nucis pinei imagine, κωνοειδῆ: alij, quòd cuſpidis pyramidis'ue, aut etiam oliuę nuclei modo
g 3 fig. K. extuberat, πύρηνον & πυρηνοειδῆ appellarunt. Proceſſus hic primæ uertebræ[g] cauitatem ſubit, quam illic haberi ſcripſimus, ubi primæ uertebræ corpus debe-
h 3 fig. L. ret conſiſtere, & ubi[h] ſinum illi inſculpi ſcripſimus, qui cartilagine oblitus, an-
i 5 fig. g. teriorem dentis partem læui & lubrico[i] tubere capitulo'ue prominulam ex-
k 6. fig. h. cipit. Poſterior dentis pars, è regione eius capituli[k] poſita, magis extuberat, craſsiorq; eſt, quàm ubi primùm is à ſecunda uertebra producitur. Hîc enim
l 5, 6 fig. k, l. utrinq; ad latera ſingulos[l] ſinus, &[m] tertium in poſteriori ſede obtinet. Qui in
m 6 fig. n dentis lateribus conſiſtunt, unà cum primæ ceruicis uertebræ ſinibus, qui ip-
n 11 fig. m. ſis reſpondent,[n] foramen utrinque parant,[o] neruulo tranſmittendo aptum,
o 2 fig. ca. 11 lib. 4 N. quem interdum hàc in[p] muſculos collum flectentes procidere uidimus, ſe-
p 8 muſc. tab. A, B. cundiq; paris neruorum dorſalis medullæ ſurculum cenſemus. Sinus uerò in poſteriori dentis ſede conſpicuus, in hoc exculpitur, ut ligamentum inſigniter

Secundæ uertebræ dens.

Libro de Articulis.

Dētis cum prima uertebra contextus.

ualidum ipſi firmius obuoluatur, quod ab uno primæ uertebræ latere, in[q] in- *q 3 fig K.*
terna ipſius ſede, ad aliud tranſuerſim procedit, dentem accuratè in cauitate primæ uertebræ continens: & cauens præterea, ne is ſua ſede aberrans, dorſalem medullam hîc comprimat. Cæterùm ut ligamentum aptius enaſceretur, prima uertebra[r] ea ſede, qua id originem ducit, ſiue inſeritur, aſpera inæqualisq; eſt, & foramen quoq; non altè penetrans oſtendit.[s] Superior dentis pars, ſeu ipſius apex, in mucronem teſtudinis capitis modo exacuitur, ut[t] altiùs extra primam uertebram prominens, robuſtum teresq; educeret ligamentum, quod occipitis oſsi ad[u] eam ſedem inſeritur, quæ in anteriori parte foraminis dorſalem medullam tranſmittentis, aſpera leuiterq; extuberans cernitur, modiceq; inſertionis finem admittit[x] primi dorſum mouentium muſculorum paris. Eiuſmodi itaq; primæ uertebræ cum ſecunda contextus perficitur, qui uniuerſus capitis ſubſeruit motui, quo id ueluti ad axem unà cum affirmata tunc ipſi prima uertebra, ſupra ſecundā circūagimus. quæ in poſteriori præcipuorum capitulorū, quibus primæ uertebræ articulatur, ſede leuiter[y] exculpitur, ut cōmune cum prima uertebra[z] foramen utrinq; conſtituat, quo[a] ſecundum dorſalis medullę neruorum par primaria ſua portione in poſteriora labitur. Verùm maiorē huius foraminis partem prima efformat uertebra, inſigniter ſatis ad poſteriorem ſedem ſinuum, quibus ſecundæ articulatur uertebræ,[b] inſinuata. Reliqua in ſecunda ceruicis uertebra commemoranda, cæteris etiam quinq; inferioribus uertebris magna ex parte ſunt cōmunia.[c] Hæc enim ſimiliter atq; * illæ, ſpinam obtinet: quæ hoc priuatim in ceruicis uertebris ſibi uendicat, quòd ſuo mucrone[d] bipartitur, ac præcipuè ſecundæ uertebræ, triumq; ipſi ſubiacentium ſpinæ. Sexta enim uertebra admodum obſcuræ ſuæ ſpinæ diuiſionem oſtendit, atq; adhuc multo minus ſeptima. quæ priuatim hoc cum ſexta ſortitur, quòd ipſius ſpina plerunq; donetur appendice, ac procerius educatur, quodammodoq; ad ſuperiorum thoracis uertebrarum [e] ſpinarum imaginem ſuo mucrone accedat. Superiorum uerò ceruicis uertebrarum ſpinę appendicibus carent, & latæ, inæquales, aſperæ, & (ut ita dicam) ramoſæ, & inferiùs cauæ, & ſuperiùs gibbæ cernuntur. In ſuperiori dein ſede ſecundum ſpinæ longitudinem longa extuberat linea, quemadmodum & ſede inferiori, ut ambæ educendo admittendoq; ſeruiant ligamento, quod ſpinarum occupat interualla, dextrosq; ſpinis commiſſos muſculos à ſiniſtris dirimit. Cæterùm diuiſionis in proceſſulos potiſsima occaſio, muſculi cenſentur, in poſteriori ceruicis ſede repoſiti. ut enim hi promptius principium ducerēt, & ualidius quoq; in uertebrarum ſpinas inſertionem molirentur, ſpinæ etiam in proceſſulos dirimūtur. Atq; id Natura in his colli uertebris peculiariter machinatur, quòd non adeò lōgas ſpinas à paruis illis uertebris, atq; à thoracis lumborumq; uertebris producere tutum fuerat. Deinde maior muſculorum copia, eaq; admodū uaria, in ceruicis poſteriori ſede, quàm in alijs dorſi partibus collocatur: quemadmodū ubi muſculos ſcapulas, thoracem, caput & dorſum mouentes perſequar, auditurus es fuſiſsimè. Porrò muſculorum etiam gratia, ſecundæ uertebræ ſpina proceriùs, quàm aliquot ipſi ſuccedentes ſpinę, exeritur, cæ-



Quamuis præſens figura priuatim ſecundo libro ſit propria, illam tamen huc repoſui, quòd ijs quæ hic traduntur intelligendis non mediocriter iuuet. Significetur itaq; obiter A, B, C, prima ceruicis uertebra. D & D ſecunda uertebra. G ſecundæ corpus. H ſecūdæ uertebræ dens. I teres ligamentū à dente occipitis oſsi inſertum. K tranſuerſum ligamentum, dentem in prima uertebra ſtringens.

Foramen, ſecundum par dorſalis medullæ neruorum in poſteriora transmittens.

Spina ſex humiliorū ceruicis uertebrarum.

r 3, 11 fig. O, O.
s 5, 6 fi. n.
t 10, 11 fi. r.
u 1 fig. G.
x 8 muſc. tab. A, B.
y 6 fig. P.
z fi. 11. r.
a 3 fig. ca. 11 lib. 4 I.
b 4 fig. q.
c 5, 6, 7 figuris f.
** 9 fig. t. & 8 fi. charactere 11.*
d 8 fi. ξ, ϖ.
e 1 fig. ca. 16 N, O, P. Hæc erunt obuia, ſi 7 fig. ſpinam cum ſpinis cæterarū figurarū contuleris, aut N, O, P obſerues 1, 2 figuræ capitis 16.

f 14 muſc. tabul. A, B. g eadẽ tabula, K, L.

tur, cæteriſq; latior & craſsior uiſitur, quòd ſcilicet hæc priuatim [f] tertio muſculorum caput mouentium pari, & [g] ſexto quoq; principium præbeat. Ne tamen Natura iniuſtè ex gracili uertebra prolixiorem latioremq; educeret ſpinam, ipſa ſecundam aliquot ſibi ſubditis grandiorem effecit. quanquã id non tam ſpinæ producendæ gratia, quàm ut ſecunda articulationi abundè ſufficeret, quam cum prima molitur uertebra. Atque hoc illud eſt, quod antea innuimus, Naturam ſemel ac iterum ſuperiorem uertebram inferiore maiorem creaſſe. Secunda enim craſsior, & maior ualidiorq; eſt tertia: dein primam uel tranſuerſorum proceſſuum occaſione, omnibus ceruicis uertebris latiorem eſſe, ſuprà docuimus. Cæterùm tranſuerſi proceſſus in reliquis colli uertebris non admodum exporriguntur, [h] & in primis ſecundæ uertebræ, cui breuis & ſimplex utrinq; tranſuerſus obtigit proceſſus. Videtur autem is in ſecunda uertebra minus quàm in alijs prominere, breuiorq; eſſe, propter huius uertebræ capitulorum, quæ primæ ſinus ſubeunt, amplitudinem, craſsitiemq;. Inſuper ea capitulorum amplitudo in cauſa etiam eſt, [i] foramen quo tranſuerſus ſecundæ uertebræ proceſſus perforatur, non rectà, ſed obliquè exculptum uideri, ſecus atq; in prima ceruicis uertebra, [k] & quinq; ſecũdæ ſubiectis, quarum tranſuerſus proceſſus recto amploq; foramine peruius eſt, à quo ſolę ceruicis ornantur uertebræ, ut [l] uenam arteriamq; ſurſum ducant, quæ dorſali medullæ, ac tandem ipſi cerebro ſanguinem ſpiritumq; deriuant. Præterea quatuor uertebræ, quæ ſtatim ſecundam ſequuntur, hoc etiam peculiariter ſibi uendicant, quòd illorum [m] tranſuerſi proceſſus ampli & bifidi ſunt: non tamen, ut earundem ſpinæ, aſperi & inæquales. Tranſuerſi enim proceſſus, forma inuicem reſpondent, & interior ipſorum pars ſemper latior eſt, elatiusq; ipſa poſteriori effertur. Spinæ autem partium impar in omnibus quaſi uertebris eſt forma, & illæ perpetuò uarijs modis protuberant & exaſperãtur. Quamuis interim hęc tranſuerſorum proceſſuũ amplitudo ac bipartitio eadem ratione accidat, qua ſpinas bifidas eſſe, prius relatum eſt, nimirum muſculorum in primis ortus inſertioniſq; gratia. Vt enim alios huius ſedis pręteream muſculos, utrinq; tranſuerſis uertebrarum proceſsibus priuatim [n] duos cõmitti, in ſecundo libro ſcribemus, quorum beneficio collum, & poſtea ſecundario motu caput in latera ducuntur. Hi muſculi in utroq; latere ita collocantur, ut unus anteriori tranſuerſorum proceſſuum ſedi, alter uerò poſteriori aſcribatur. Septima interim ceruicis uertebra tranſuerſos proceſſus (qui canibus & ſimijs raro perforãtur) latos quidem obtinet, at admodũ obſcurè bipartitos. Quum enim ampli proceriq; ſint, nulla incumbit neceſsitas, eoſdẽ quoq; bifidos fieri, præcipuè quando muſculi collum in latus ducentes, non adeò ualidè ſeptimæ ac cæteris committantur: quòd hæc obſcurè, non ſecus quàm thoracis uertebræ, in latus moueatur. [o] Aſcendentes [p] deſcendenteſq; proceſſus, quibus uertebrę mutuò articulantur, in omnibus ceruicis uertebris ſecundę ſubiectis ſibi ſimiles ſunt: & ſecunda quoq; deſcendentes proceſſus obtinet, aliarum proceſsibus non diſsimiles. Qui itaq; deorſum ſpectant, & ſubditã admittunt uertebram, orbiculari ſinu ab anteriori ſede inſigniter obliquè deorſum in poſteriora ducto, & nihil minus quàm altè cælato inciſo'ue, ornantur. Aſcendentes uerò proceſſus, qui incumbenti immittuntur uertebræ, capitulum orbiculare habent, quod adeò leuiter ſuperficietenusq; extuberat, ut ignores ſinuum'ne id, an capitum numero aſcribere debeas. Hoc capitulum aſcendentium proceſſuum ſinui congruit: & cartilagine perinde ac ſinus incruſtatum, ab anteriori ſede deorſum in poſteriora admodum

Secundam uertebrã aliquot ſibi ſubditis maiorem eſſe.

Trãſuerſorum ceruicis uertebrarum proceſſuũ natura.

h 5, 6, 7 figuris u.

i 5, 7, 11 fig. x.

Foramẽ tranſuerſorum proceſſuum.

k 8 fig. α.

l ultima 3 lib figura ſ.

m 8, 10 fi. y, z. & 9 figuræ numeri 7, 8, 9, 10.

n 8 muſc. tab. alter C notatur. 14 autem tab. alter N.

o 9, 11 fig. δ, & numeri 8 fi. 3, 4.

p 6, 7, 9, 11 fig. γ.

Aſcendẽtium & deſcendentium proceſſuum natura.



Metire obliquum ductum ab a ad b.

admodum etiam obliquè fertur. id quod non obiter cõſiderandum eſt. Nam obliquus ille ductus in ceruicis uertebris, quæ thoraci propiores ſunt, minor ſemper, ac ſecundùm corporis longitudinem rectior euadit, quòd illæ uertebræ non adeò laxè ac ſuperiores moueri, atq; ob id etiã non tam laxè articulari debeant. Verùm Natura non ſolum his uertebris laxiores communicauit articulos, ſed ut collum promptiùs omnino quàm reliquę dorſi partes, inſigni uſu moueri poſsit, ipſa aliud inſuper colli uertebris priuatim elargitur. Quum enim uertebrarum thoracis & lumborum corpora inuicem planis minimeq́; extuberantibus committantur ſuperficiebus, ad eum modum, quo duo ampli aſſeres mutuò incumbunt, Natura[q] inferiorem ceruicis uertebrarum corporis partem oblongam, capitisq́; alicuius articuli ad motum euidentem facti ritu, extuberare uoluit, ac[r] ſuperiorem corporis uertebrarum partem amplo ſinu ita excauauit, ut oblongum ſuperioris uertebrę corpus in hunc ſubditæ uertebræ ſinum ingrediatur, uertebrarumq́; cõpago ad motum, potiſsimùm uerò lateralem, & qui uerſus humeros fit, promptior cõſurgat. Atq; hæc compago, quę etiam, ut in thorace & lumbis,* cartilaginei, & impẽſe craſsi, pulchreq́; uiciſsim cedentis & aſſurgentis ligamẽti perficitur interuentu, in ſecundę uertebræ cum tertia, & deinde in aliquot ſubiacentium uertebrarum corporibus magis eſt conſpicua. Colli autem ſeptima, primæ thoracis quaſi omnino plana innititur ſuperficie, ac etiam ipſius corpus elatiori ſede non adeò atq; ſuperiorum uertebrarum excauatur: idq́; præcipuè accidit, quòd ſuperiores laxius inferioribus moueri, ex uſu ſit. Quòd uerò ſecũdæ uertebræ corpus in[s] anteriori ſede non planum reliquorum ceruicis uertebrarũ corporum modo uiſitur, at tubere ſecundum longitudinem ducto, amplioris lineæ forma eminet, & utrinq; ad eius tuberis latus deprimitur,[t] muſculi illi in cauſa cenſendi ſunt, qui collum flectentes, & hac ſede coeuntes, in iſtam uertebræ corporis formam ualidius inſeruntur. Verùm quum tertia ceruicis uertebra ſecundæ ſubiaceat, & utriuſq; lateris collum flectẽs muſculus ſupra hanc etiam inſeratur, non mirum eſt, anteriorem corporis tertiæ uertebræ faciem ſecundæ uertebræ nonnihil eſſe cõſimilem: imò dictorum muſculorũ occaſione anteriorẽ omnium ceruicis uertebrarum ſedem ueluti compreſſam, non autem ut thoracis lumborumq́; uertebrarum, ſemicirculi, aut potius noſtri C inſtar, protuberantem uideri. Quæ quum ita ſe habeant, neminem latet, omnibus ceruicis uertebris non eundẽ proceſſuum obtigiſſe numerũ. Ne autẽ aliquid hic prętermiſiſſe uidear, neceſſum fuerit uel Galeni nomine, alicuius uertebræ ceruicis proceſſus ita recẽſere, ut undecim numero in illis proceſſus adinuenias: totidẽ namq; his uertebris à Galeno aſcribuntur. Aſſumito itaque tertiam, aut quartam, aut quintam, aut ſextam colli uertebram, ac primùm duos numerato proceſſus in ſuperiori corporis ſede, utrinq; uidelicet unũ ad latus cauitatis, cui incumbentis uertebræ oblongũ corpus inſidet. tertium autem & quartum recenſe duos aſcendentes proceſſus, qui incumbentem ſubeunt uertebram. quintum uerò & ſextum, duos deſcendentes, quibus ſubditæ uertebrę aſcendentes proceſſus excipiuntur. Porrò ſeptimum, octauum, nonum & decimũ, numerabis tranſuerſos proceſſus: qui quum utrinq; ſint ſinguli, ac illi rurſus gemini bifidiq́; cernantur, quatuor cõſtituunt proceſſus. undecimus erit ipſa ſpina. Verùm quum uertebræ, quibus geminus utrinq; tranſuerſus accidit proceſſus, ſpinam quoq;[u] bipartitã gerant, nihil obſtiterit, cur minus hic duodecimũ quoq; fingas, Galeni numerũ aucturus. Itẽ quia[x] oblongũ uertebræ corpus inferiori ſede proceſſus modo quoq; educitur, quid prohibebit, & id pariter decimitertij proceſſus loco,

Corporum ceruicis uertebrarum cõtextus.

Hic confer ceruicis uertebras, thoracis et lumborum uertebris fig. cap. 14.

q 9 fig. ξ, & 8 fig. ρ.

r 9 fig. κ, θ, κ. Nonæ autẽ figuræ numeri 1, 2.

** fig. cap. 14 R, R.*

s 9, 10 fig. λ, μ, ν.

t 8 muſc. tab. A, B.

Proceſſuum numerus.

Lib. 13. de Vſu partium.

Obſeruato hic 8 figuram, cuius numeri proceſſus ſeriatim denotant.

u 8 fi. ξ, ω.

x 8 fig. ρ, & 9 fig. ξ.

loco,cæteris adijcere? Quòd autem in prima ceruicis uertebra,& ſecunda,ſe-
ptimaq́;, alius proceſſuum obſeruetur numerus, isq́; adhuc uarius,citra nego-
y fig.cap. 14 Q, Q. tium ex his quæ hactenus ſcripſimus,promptè colligitur. [y] Foramina in uer-
tebrarum lateribus,neruis à dorſali medulla tranſmittendis, & uenis quoq; ac
arterijs ad illam admittendis parata, eadem ſerie ſub ſecunda ceruicis uertebra
ad ſacrum uſq; os cõſtituuntur. Inter latus enim poſterioris ſedis corporis uer-

Foraminũ neruos in latera tranſmittentium natura.

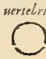
z 8,9 fi.ſ. tebræ,& aſcendentes deſcendẽtesq́; proceſſus, ſinus quidam[z] ſuprà[a] infraq́; in
a 7 fig.τ. ambobus lateribus exculpitur, qui cum proximæ uertebræ ſinu commune fo
ramen efformat, quo neruus proſilit. Verùm ſinus iſti in omnibus uertebris
non pari ſe habent modo: in ceruicis enim uertebris ſemicirculus in ſuperiore
uertebra,& ſemicirculus in inferiore exculpitur,utraq; uertebra parẽ operam
ad foraminis conſtitutionẽ præſtante.Aut ſi quis adamuſsim ſingula excutiat,
inferior uertebra in ceruice paulo maiorem portionem foraminis conſtituit,

In colli uertebris.



b 8,9 fi.ſ. ipſa ſuperiore.[b] Sinus enim in ſuperiore uertebrę parte,[c] inter proceſſum aſcen
c 9 fig.inter δ & θ. dentem, & proceſſum quem elatior corporis uertebræ pars producit, excul-
d 7 fig.τ. ptus, profundior eſt[d] ſinu qui[e] inter deſcendentem proceſſum & corpus uer-
e 7 fig.inter β & ε. tebræ cælatur. In lumborum uertebris contraria eſt ratio: ſuperior enim uer-
tebra ſuperiorem foraminis ſedem lateraq́; efformat,inferiore interim uerte-
bra duntàxat inferiorẽ foraminis partem, ſeu ueluti tertiam ſolum circuli por
tionẽ,conſtituente.Sinus enim in illis uertebris inter corpus ac deſcendentem
proceſſum exculptus, multis numeris eius cauitatem ſuperat, qui in ſuperiore
uertebræ parte inter corpus ipſius & aſcendentem proceſſum occurrit. Tho-
racis autem uertebræ medio ſe habent modo: quæ enim ex illis collo propius
accedunt,colli uertebris hoc neruorum foramine reſpondent: quæ iuxta lum
borum uertebras conſiſtunt, lumborum etiam uertebris in foraminis forma

In lumborum uertebris.



In thoracis uertebris.

f 2 fig.ca. 11 lib.4 H, & 3 fig.F. aſsimilantur. Quamobrem uerò Natura, in alia ſede neruorũ foramina[f] inter
occipitis os & primam uertebram, ac rurſus[g] inter hanc & ſecundã cælauerit,
g 2 fig.ca. 11 lib.4 N, & 3 fig.I. quàm in reliquis uertebris,cuius obuiũ eſſe arbitror, qui primę uertebrę cum
capite,& eiuſdem uertebræ cum ſecunda,articulorũ compagem ſedesq́; intel
lexerit.Hæ namq; liquidò cõmonſtrant,in lateribus articulo occupatis, uerte-
bras illas inſculpi neutiquã potuiſſe,niſi prorſus infirmum inualidumq́; Natu-
ra hic feciſſet contextũ, & mutuo oſsium in aſsiduis motibus affrictu, neruos
h 2 fig.ca. 11 lib.4 charact. 25. ad 30 uſq; & 3 fig. E.ad 56. rumpi uitiariq́; cupiuiſſet. Qua uerò prouidentia hæc foramina[h] in ſacro oſſe
exculpſit,in eius oſsis hiſtoria percurrã. Cæterùm quod ad præſens Caput ad-
huc ſpectat,colli uertebræ aliud nihil ſibi priuatim aſciſcunt.Nam etſi illarum
uertebrarum ſecundam ſequentiũ corpora ſuperius inferiusq́;, & ipſius etiam
ſecundę corpus infrà appendices in minoribus natu oſtendant,id quoq; omni
bus thoracis & lumborũ uertebris commune eſt. Quemadmodum & uerte-
bras non uno oſſe in puerulis efformari,omnibus commune eſt uertebris.Pri-
ma enim ceruicis duobus conſtat oſsibus, inuicem appendicũ more commiſ-

Vertebrarum appendices.

Vertebram in pueris pluribus conſtare oſsibus.

i 2 fig.M. 3,4 fig.L. ſis,ubi primæ[i] anterior pars conſiſtit,&[k] quà aliæ in ſpinam exacuuntur. [l] Re-
k 3,4 fi.X. liquæ autem ceruicis & thoracis & lumborum uertebræ, præter appendices,
l prima linea,in 7 fi. à foramine illo perſducetur. ſecũda autem & tertia à foramine per τ et τ. tribus extruũtur partibus.Vna enim linea cartilagine oppleta,à foramine dor-
ſali medullæ parato ad ſpinæ uſq; apicem pertinet.Aliæ autem duæ ab eodem
foramine productæ, corpus uertebræ à duobus tranſuerſis proceſsibus, reli-
quisq́; uertebrę poſterioribus partibus dirimũt.Cæterùm in ætate paulo pro-
uectioribus,hęc oſsium frequentia aboletur: appendices tamen etiam uigoris
tempore aliquando non ita difficulter diſtinguuntur. In ſenibus autem non
ſolum appendicum connexus obliteratur, uerùm uertebrarum corpora aliàs
magno

Vertebrarũ in ſenibus nexus.

magno interuallo ob[m] cartilaginei ligamenti interuentum diſsita, adeò coaleſcunt, ut modò tres, modò quatuor uertebras in illis ita cõcreuiſſe, ac ſimul in cœmiterijs effodi uideas, ut inuicẽ diuelli nequeant. Coalitus iſte quorundam tempore pronaſcentium proceſſuum fit interuentu, quos corpus unius uertebræ ab externa ipſius ſuperficie in aliud producit. Cæterùm coalitum hunc in cauſa eſſe, cur minus dorſum moueant ſenes, & quòd nequaquam dorſum extendant, ipſiq; magis incuruentur, neminem ambigere reor, præcipuè ſi quis aliquando gibboſi uertebras inſpexerit, hasq; incuruatas, quodammodoq; luxatas, ſuisq; corporibus pertinaciſsimè unitas. Quanquam ad hęc, difficilem in ſenibus motum augent oſsium ſuperciliorum mira aſperitas, & oſsium tubercula, quæ capita in ſuis ſinibus moueri prohibẽt. Poſtremò & inſignis ligamentorum durities prompto uertebrarum motui obſtat. Huic Capiti modò finem imponerem, ſi in ceruicis uertebrarum hiſtoria mihi prorſus cum Galeni ſcriptis conueniſſet. nam ut pleraq; taceam, quibus Galenum ex primæ uertebræ tranſuerſorum proceſſuum amplitudine, ex uijs ramos primi paris & ſecundi dorſalis medullæ neruorũ tranſmittẽtibus, ex ſeptimæ uertebræ tranſuerſi proceſſus perforatione, eiuſmodique non paucis, ſimias potius & canes, quàm hominem in illis uertebris deſcripſiſſe, leui negotio oſtenderem, neutiquam prętereundum eſt, Galenum de capitis ſupra primam uertebram, & primæ uertebræ ſupra ſecundam, & dein reliquarum ceruicis uertebrarum motibus, longè ſecus ac ego ſentire. Quinimò id tanto diligentius uenit expendendum, quãto maiori ſtudio Galenus, diligentem & eruditum ſolertemq; & induſtrium requirit auditorem, qui ea capere poſsit, quæ in duodecimo de Partium uſu libro, de capitis motibus pertractat. Quid multa? tam paucos quę ibi docentur aſſequuturos contendit, ac uelut rei difficultate lectorem, eumq; in primis qui in Mathematis & demonſtrandi methodo parum eſt exercitatus, ita deterret, ut nemo non conari debeat ipſius ſenſa eruere, ac deniq; num ex merito ab illis tantopere declinem, hunc in modum mecum obſeruare. Galenus capiti duos motus aſcribens, unum in annuendo renuendoq;, alterum in latera fieri docet. ac prioris quidem loco eum habet, quo caput antrorſum flectimus, inclinamus, annuimusq;, ac deinde quo caput retrorſum reflectimus, & reclinamus, ea prorſus functione, qua Thraces & Cretenſium plerique hac etiam ætate abnuunt. Illi enim abnuẽtes, in poſteriora caput rectà remouent, ſubleuant´ue: non autem ut nos, id circumagunt, ſeu circumducũt. Cæterùm altero motu Galenus illum ſubaudit, quo caput in latus inclinamus, ac ueluti humeris ſeu ſcapulis admouemus. Quòd autẽ hæc de laterali motu, atq; adeò de renuendo annuendoq; ipſius ſit ſententia, ex quarto de Adminiſtrandis ſectionibus libro doceberis, ſi modò accuratè expendas, quo ſitu Galenus occipitis oſsis capitula, quæ primæ uertebræ inarticulantur, locari, aſſurgere, innitiq; aſſerit, quum in hoc illud´ue latus caput agitur, & quum ex Galeni placito renuimus annuimus´ue: qui priorem motum, qui annuendo renuendoq; fit, ſecundæ ceruicis uertebræ beneficio, aut ſupra ſecundam perfici affirmat: poſteriorem uerò, quo caput in latera ducitur, ſupra primam ceruicis uertebrã fieri ait: quemadmodum cùm ex pluribus ipſius locis, tum præcipuè ex quarto de Adminiſtrandis ſectionibus libro colligere promptiſsimum eſt. Vt enim illos libros omnium poſtremos ſcripſit, ita quoq; ſuam ſententiam & breuius & apertius in illis, quàm aliàs, explicuit. Num uerò hoc eius placitum ueritati ſit conſonũ, ipſe nunc mecum inquirito: aliter multo quàm Galenus, capitis motus conſtituens. Caput itaque aut primario motũ quieſcente collo mouemus, aut ſe-

m. fig. cap. 14 R.

Quæ hoc Capite Galeni ſcriptis parũ conuenerunt.

Lib. 12. de Vſu partium. 4 de Adminiſt. diſſect. lib. de Oſsibus, cap. 8.

Galeni de capitis motibus ſententia.

Alia quàm Galeni de capitis motibus ſententia.

aut ſecundario, quum ſcilicet caput colli motum ſequitur, etiamſi id in aliam partem, quàm collũ mouetur, ducere coneris. Proprij capitis motus duo ſunt. priore id antrorſum flectimus, retrorſumq; inclinamus, extẽdimus´ue: quem motum conficis aut rigido immotoq; collo, aut collo etiam ſimul moto, ſiue id pari motu cum capite agas, ſiue contrario. Quamuis enim in anteriora collum ducas, caputq; neceſſariò collũ inſequatur, nihilominus tamen caput proprio motu in poſteriora poſsis reflectere, & unà promptè obſeruare, collum & caput ſeorſum proprios & priuatos in flexu reflexuq; motus obtinere. Alter proprius capitis motus, is cenſendus eſt, quo caput ita quodammodo circumducimus, in gyrum´ue agimus, ac rota ad axem reuoluitur, quemq; etiam quieſcente collo obibis, ſi modò dextra, modò ſiniſtra uiciſsim intueri ſtudueris, caput´ue circumuerteris. Præſens motus capiti omnino eſt proprius, & collum illo deſtituitur. unde etiam quocunq; modo collum moueris, hic capitis circumactus commodè perficitur. Flexo enim collo, capiteq; cum illo inclinato, id facilè in gyrum ducis. ſic etiam, ſi collum fuerit extenſum, aut in latus humero admotum, caput promptè circumagis. Cæterùm ut caput uno motu, qui circumactu fit, priuatim donatur: ita collum quoq; peculiarem motum, quo in latus ueluti ad humeros ducitur, ſibi uendicat. Caput enim nullum proprium obtinet motum, quo in latus inclinatur, ſed colli tantum beneficio, motuq; ſecundario illuc fertur. Nobiſq; denegatum eſt, caput huic illi´ue ſcapulæ uel minimum, niſi collo illuc ducto, admouere. Duobus itaque proprijs motibus caput donatur: quorum priorem, qui flexione ac reflexione perficitur, capitis cum prima ceruicis uertebra, articulorum beneficio, celebrari diximus: uti poſteriorem motum, quo caput in gyrum agitur, ſupra ſecundam ceruicis uertebram, uelut ad axem confici, relatum eſt. Mea itaq; ſententia duplicibus capitis cum prima uertebra articulis caput flectitur & extenditur, ſeu antrorſum retrorſumq; rectiſsimo motu ducitur. Nulla autem ratione illorum articulorum ope in latera fertur, quamuis id Galeno tot locis ſit proditum. Immoto namq; collo, caput ne tantillum quidem in latera mouere poſſumus. Et, ſi caput ſupra primam uertebram in latus ageretur, quis ambigit, in eo motu primam uertebram debere immotam ſeruari? ſi modò in motu alterum articuli os oportere quieſcere, Ariſtoteles in libro de Communi animalium greſſu, rectè demonſtrauerit. Præterea, quum primæ uertebræ cum capite articulationes ſint eiuſmodi, ut ne minimo quidem temporis momento paruam exarticulationem ac luxationem ſuſtineant, quin homo mox reſpirationis expers, mutus, & abſq; motu & ſenſu, tanquam affecta neruorũ radice, reddatur, quî poterimus cum Galeno Naturæ tantam imponere oſcitantiam, ut fateamur eam in digniſsimis totius corporis articulis ita dormitaſſe, ut neceſſum ſit, oſſis quod mouetur caput, ex ſinu, cui aliàs inarticulatur, ita debere ſubleuari, ut ſinum non amplius cõtingat, ipſiq; non aliqua ex parte ita firmetur & inſiſtat, ut reliqua omnia oſſa penitus ex ſuo ſinu neutiquam in concreditis ipſis motibus abſcedere dehiſcere´ue nouimus? Galenus namque caput ſupra primam uertebram in latus duci arbitratus, in quarto de Adminiſtrãdis diſſectionibus aſſerere coactus eſt, capite in dextrum latus ducto, dextrum tunc occipitij oſſis capitulum in dextrum primæ uertebræ ſinum ſtringi, ſiniſtrum uerò capitulum ex ſiniſtro ſinu aſſurgere: & contrà, ſi quando caput in ſiniſtrum latus inclinatur. Non igitur huic gemino capitis cum prima uertebra articulo motum in latus, ſed ſimplicem flexum & reflexum tribuamus: & in Galeni excuſationem haudquaquam ſtudeamus hic comminiſci, ab illo motum in latera

Caput ſupra primam uertebram flecti & reflecti, non autem in latera, aut aliter duci.

intellectum, quem ego in gyrum & circumactu fieri dico: neque etiam illum motum ſupra primam uertebram fieri, cum Iulio Polluce concedamus. Præter id enim quòd Galenus illum motum minimè lateralis motus loco habuit, quis adeò ſtupidus eſt, ut duo oblonga occipitis oſsis capitula mutuò diſtantia, & duos primæ uertebrę ſinus altos, ſeu profundos, & ſimiliter oblongos, ac ab inuicem lato interuallo diductos ſubeuntia, circumagi poſſe autumet? Quis enim unquam circinum utriſq; cruribus aſſeri infixum, circumduci animaduertit? Neque eſt quod quis Galeno patrocinaturus, occipitis capitula ſibi depreſſa planaq; cõfingat, hacq; ratione caput ſupra primam uertebram circumagi poſſe contendat. quum Galenus inter reliqua oſsium capita, κορώνης nomine uix ulla unquam dignatus ſit, præter hæc occipitis oſsis capitula, quæ paſsim κορώνας (ſed non rectè admodum) uocat, eo nomine raros, qui in canibus potius quàm hominibus occurrunt, oſsis occipitis capitulorũ mucrones. Quod uerò ad primæ uertebræ cum ſecunda contextum attinet, neutiquam cum Galeno annuere poſſum, caput quouis tandem pacto illius auxilio flecti, & in poſteriora reclinari. Quandoquidem ſi ſingula in horum oſsium fabrica perquiſiueris, ſecũda ceruicis uertebra tibi trabem referet, cui terræ infoſſo axem infigimus. Ipſe autem dens, axis erit: prima uerò uertebra (cui caput in hoc circumactus motu, ac ſi cum illa unum idemq; eſſet corpus, iungitur) trabi aſsimilabitur ad axem reuoluto. Dein ligamẽtum denti tranſuerſim obductum, abundè commonſtrat primam uertebram nequaquam ſuper ſecundam flecti. ſi modò quieto dente, prima uertebra antrorſum retrorſumq; in flexu mouenda eſſet. Quis enim ambigit, ligamentum id dentem in primæ uertebræ cauitate cõtinere? & illi non tantam laxitatem (etſi Galenus ipſi eam tribuat) aſcribi poſſe, ut primam uertebram adeò à dentis contactu in anteriora ferri ſinat, ut caput iuſtum experiatur flexum? Porrò iam duo apud Iulium Pollucem nomina mihi ſuccurrunt, quorum unum primæ accõmodat uertebræ, alterum ſecundæ. ac prima quidem ἐπιστροφεὺς, ſecunda uerò ἄξων ipſi nuncupatur. Hæc nomina proculdubiò à ueteribus manarunt, qui pueros in Anatome exercebant, hoc quidem nomine uertebram uolentes innuere, ad quam uelut ad axem alia circumuertitur: illo autem uertebram, quę tanquam ad axem circumuoluitur. Quòd uerò à ueteribus ante Galenum hæc nomina uſurpata exiſtimem, præter poetas, Celſus mihi autor eſt, qui, tametſi ipſius codex, ubi ceruicis explicat uertebras, uitiatus ſit, ipſeq; minimè à ſe intellecta uerterit, attamen à ueterum quopiam eam ſententiam aſſumpſiſſe uidetur, quæ meæ ac ipſi deniq; ueritati eſt proxima. Quòd autem Natura flexum tantum & reflexum, non uerò inſuper alios duos motus, quorũ alter in latera, alter in gyrum circumactuq; fit, ſupra primam uertebram perfici uoluerit (quemadmodum brachium & femur triplici motuum differentia aguntur) hinc potiſsimùm factum ducito, quòd primam uertebram magis ampliusq; quàm reliquas omnes, dorſalis medullæ cauſa, perforari operæprecium fuerit, quodq; ob id unus duntaxat rotundus amplusq; ſinus in illa efformari nequiuerit, neq; etiam occipitis os foraminis ſui occaſione in unum tantum grande caput extuberare potuerit. quod in illo primæ uertebrę ſinu, perinde ac femur in coxendicis oſſis ſinu, omni motus ſpecie ageretur. Quum itaque duplici articulo, dextro nimirum & ſiniſtro, caput iungendum erat, omniſq; propemodum duplex articulus ſimplici ſolum motui (quum ille inſignis eſt) famuletur, meritò Natura caput ſupra primam uertebram flecti ac reflecti uoluit. Nam ſupra hanc in latus moueri haud potuit: niſi Natura hic ſui oblita, unum occipitis oſsis capitulum

Non ſemel in libro de Oſsib. et 4. de Admin. diſſect.

Supra ſecundã uertebram caput cum prima uertebra circumagi, neutiquàm uerò flecti & reflecti.

Lib. 12. de Vſu partium.

Non potuiſſe caput ſupra primam uertebrã in latus duci, neq; etiam circumagi.

pitulum in uno uertebræ ſinu ſtringi, aliud uerò capitulum egregiè attolli, ac à prima uertebra prorſus diſiungi cupiuiſſet: quæ aliàs ſemper ſtudet, ut articuli oſſa mutuò ſint contigua, neq; ab inuicem abſcedant, & neſcio quam uacuam à Galeno confictam ſedem ſtatuant. Præterea minus adhuc caput in gyrum ſupra primam uertebram moueri potuit, niſi Natura acutum proceſſum in capitis amplitudinem, qua cerebrum cõtinetur, à prima uertebra produxiſſet, ad quem caput perinde ac ad axẽ uolueretur, ac deinceps alia quàmplurima nunc concinnè efformata, uitiare propoſuiſſet. Super ſecundam itaq; uertebram caput ſummo artificio in gyrũ mouetur. ſi enim flecteretur, dens dorſalem frangeret medullam. Quum enim quieſcente dente, prima uertebra deorſum duceretur, poſteriori ſede ſurſum eleuata: tunc dorſalis medulla in primæ uertebræ foramine prorſus coarctata, compreſſaq; abrumperetur. Dein prima uertebra ſupra ſecundam retrorſum nullo modo reflecti poſſet, niſi prima in anteriori ſede, qua dentem continet, prorſus exculperetur: primaq; tunc uertebra à dente non præpedita, retrorſum liberè duceretur. Adde, caput neutiquam in latus ſupra ſecundam moueri potuiſſe: eadem ratione qua probauimus, lateralem motum ſupra primam nequiuiſſe fieri. Aliàs enim neceſſum eſſet, primam uertebram in altero latere à ſecunda plurimùm attolli, quod periculum nunc in circumactu non impendet. Lateralem itaque motum Natura non uulgari induſtria omnibus ceruicis commiſit uertebris, quæ ſingulæ ſeorſum in latus moueri nequeunt: uerùm ſimul omnes ſuccedentibus motibus illuc adeò concinnè inclinantur, ut caput ſecundario motu in latus citra omnem noxam ipſarum auxilio commodè feratur.

Lib. 4. de Adminiſtr. diſſect.

Non potuiſſe caput ſuper ſecundam uertebrã flecti & reflecti, neq; etiam in latus inclinari.

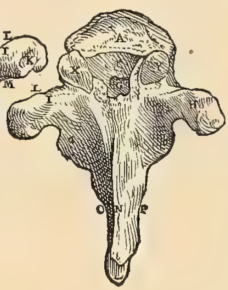
Quibus uertebris motus lateralis committatur.

DE THORACIS VERTEBRIS. Caput XVI.

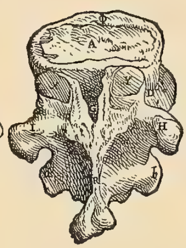
PRIMA XVI CAPITIS FIGVRA.



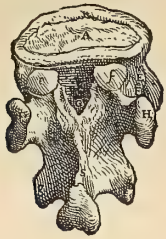
SECVNDA.



TERTIA.



QVARTA.



QVATVOR DECIMISEXTI CAPITIS FIgurarum, & earundem characterum Index.

Dvodecim thoracis uertebrarum eas hic delineauimus, quas oſtendendæ illarum deſcriptioni ſufficere duximus. Prima enim figura unam ex medijs thoracis uertebris anteriori parte delineatam oſtendit, cui decem ſuperiores thoracis uertebræ ferè correſpondent.
Secunda, eandem uertebram, quæ prima explicatur figura, poſteriori facie ſpectandam offert.
Tertia figura, thoracis undecima uertebra poſteriori facie oſtenditur.
Quarta, duodecimam thoracis uertebram poſteriori facie expreſſam continet.

A 1, 2, 3, 4 *In omnibus figuris A obſeruatur, ſuperiorem corporis uertebræ partem notans, cui inferior imagine correſpondet.*
Φ. *Φ uerò in tertia figura poſitum, appendicem notat ſuperiorem corporis uertebræ, quæ adhuc poſt oſſium coctionem & emundationem ferè relinquitur, & in humiliori corporis ſede aliam habet ſibi ſimilem.*
B 1 *Medium eius ſinus, quem duabus uertebrarum corporibus communem eſſe dicemus; cuiq; coſtæ radix inarticulatur.*
C 1 *Eiuſmodi ſinus pars in inferiori uertebræ corporis ſede ſculpitur, quæ tanto minor eſt ſuperiori parte B inſignita, quanto communis ſinus coſtæ articulandæ paratus, ad ſubiacentem uertebram magis quàm ad ſuperpoſitam pertinet.*
D 3 *Sinus undecimæ uertebræ, cui undecima dextri lateris coſta inarticulatur.*
E 4 *Sinus duodecimæ uertebræ, cui duodecima dextri lateris coſta coarctatur.*
F 4 *Sinus aſper & profundus, ex quo ligamentum prodit, duodecimam coſtam ſuæ connectens uertebræ.*
G 2, 3, 4 *Aſperum foramen, poſteriori uertebræ corporis ſedi, quæ dorſalem medullam reſpicit, inciſum.*
H & I 1, 2, 3, 4 *Tranſuerſi proceſſus uertebrarum thoracis.*
K 1 *Sinus in apice tranſuerſi proceſſus, cui coſta articulatur, conſpicuus.*
L 1 *Sedes tranſuerſi proceſſus, quam gibbam eſſe dicemus.*
M 1 *Sedes tranſuerſi proceſſus caua.*
N, O, P 1, 2 *Spina, ſeu poſterior proceſſus. ac in ſecunda quidem figura ſuperior ſpinæ exprimitur ſedes, in qua N & O & P tres lineas notant, triangularem figuram ſimul conſtituentes. & interuallum inter N ac O una eſt ſuperficies ſuperior, & aliud interuallum inter N & P altera eſt ſuperficies ſuperior. Uerùm prima figura tertiam ſpinæ ſuperficiem notat, quæ inferior eſt, ac inter O & P conſiſtit. Quod autem iuxta N in prima figura non umbratum cernitur, alterius ſuperiorum ſuperficierum eſt portio.*
Q 1 *Linea in tertia ſuperficie extuberans, quæ aſpera & inæqualis eſt.*
R 3 *Spina undecimæ thoracis uertebræ.*
S 4 *Spina duodecimæ thoracis uertebræ.*
T, U 1 *Uertebrarum thoracis, quæ ſupra duodecimam conſiſtunt, aſcendentium proceſſuum anterior ſedes.*
X, Y 2, 3 *Aſcendentium thoracis uertebrarum proceſſuum poſterior ſedes, qua illi proceſſus extuberant, & cartilagine incruſtantur.*
a, b 2, 3 *Deſcendentium thoracis uertebrarum proceſſuum exterior ſedes.*
c 1 *Hic uidetur dextri deſcendentis proceſſus anterior ſedes, quæ cartilagine obducta ſinuatur.*
e, f 4 *Aſcendentes duodecimæ thoracis uertebræ proceſſus, undecimam ſubeuntes uertebram.*
g, h 4 *Deſcendentes duodecimæ thoracis uertebræ proceſſus, qui aſcendentiū primæ lumborum uertebræ proceſſuum ſinibus inarticulantur.*

THORA-

a fig. cap. 14 C, D. integræ fi. K ad L. Dein totus uertebrarũ contextus 1, 2 fig. cap. 19.

Plurimũ duodecim thoracis eſſe uertebras.

THORACIS uertebræ numerantur[a] duodecim, præterquàm quòd aliquando, tametſi raro, aliquibus uel deeſt una, uel ſupereſt. Sed deeſſe rarius, quàm ſupereſſe, inuenitur. Non ſemel namque tredecim thoracis uertebræ mihi occurrerunt, quum interim hactenus undecim tantum nunquam uiderim. Neq; etiam lumborum ceruicisq; uertebrarum numerus tam crebrò, atq; thoracis, excedit, quę etiam omnibus ſuis partibus inuicem minimè correſpondent. Primùm enim ipſarum corpora tantum magnitudine inter ſe[b] diſcrepant, quantum una, alia collo eſt uicinior. atque ita primæ thoracis uertebræ corpus magnitudine admodum duodecimæ corpori cedit.[c] Deinde corpus primę, ſuperiori ſua ſede, qua ſeptimæ ceruicis cõnectitur, non omnino planum eſt, ſed modicè utrinq; ad latus extuberat, ceruicisq; uertebrarum[d] corpora obſcurè imitatur. Inferior autem ſui corporis pars, plana conſtat ſuperficie,[e] uti & inferior ſuperiorq; omnium thoracis uertebrarũ corporum ſuperficies. Nullum enim thoracis uertebrarum corpus inferiori parte, uel leuiſsimè deorſum exeritur, inq; ſubſequentis uertebræ corporis ſinum ([f] ceruicis uertebrarum ritu) deſinit. Vtcunque etiam aliter Galenus atteſtetur, parem quaſi articulationẽ thoracis uertebris tribuens, quam præcedente Capite ceruicis uertebrarum corpora moliri docuimus. Ad hæc, primæ ſecundæq; thoracis uertebræ corpus non adeò anteriori parte orbiculatim prominet, ac reliquarum thoracis uertebrarum corpora, quæ multo magis quàm ſupremarum corpora ad ſemicirculi, ſeu potius literæ C conuexi imaginem accedunt, proceriusq; in thoracis cauitatem protuberant. Videntur enim duæ ſuperiores thoracis uertebrę, ceruicis uertebrarum modo, in anteriori corporis ſui ſede depreſſæ, multoq; magis conuexum ſemiparentheſis (, quàm C exprimere. Quod ipſis priuatim cùm articulationis laxo motui aptæ gratia, tum[g] muſculorum collum flectentium occaſione euenit: qui ita primarum thoracis, omniumq; ceruicis uertebrarum corporibus utrinq; inſternuntur, ut liquidò ea corpora ab illis in planum cõprimi conſtet. Præterea omnibus thoracis uertebrarum corporibus hoc commune accidit, quòd utrinq; ſinus habeant, coſtarũ capitibus inarticulandis aptos. Verùm ut hęc in illo articulo uariant, ita etiam iiſdem omnino ſinibus non omnes uertebræ decorantur. Vbi enim prima thoracis uertebra ſecundæ committitur, & ſecunda tertiæ, atq; ita deinceps ad nonæ uſq; cum decima connexum,[h] ſinus quidam in ambobus lateribus iuxta[i] foramina neruos tranſmittentia inſculpitur, utrarumque inuicem colligatarum uertebrarum corporibus communis, ac partim in ſuperioris uertebræ corpus, partim in inferioris exciſus. quanquam interim grandior ipſius portio ad inferiorẽ potiſsimùm pertineat uertebram. Sinus iſte cartilagine incruſtatus, obtuſi anguli penè forma cælatur, quemadmodum & coſtarum[k] capitulum ſinum ſubiens, anguli obtuſioris modo extuberat. Cæterùm prima thoracis uertebra cũ undecima & duodecima hoc habet proprium, quòd utrinq; peculiarẽ offerat ſinum, proximis ipſi uertebris non communem, in ipſiusq; duntaxat corpore inciſum. Ad ſuperiorem enim ſedem corporis primæ thoracis uertebræ, ſinus utrobiq; exculpitur rotundus, & ſatis inſigniter cauus, ac deniq; cartilagine oblitus, cui primæ thoracis coſtę radix rotundo capitulo inarticulatur. Deinde ad inferiorem huius ſinus ſedem alius inſigniter profundus conſpicitur, aſper, & foraminibus quibuſdam inæqualis, nullaq; cartilagine inunctus: à quo ualidiſsimum prodit ligamentum, coſtam in ſuo ſinu robuſtiſsimè ſtringens. Pari ratione rotundus

Quæ earũ ſe habent corpora.

b c Hanc molis differentiã oſtẽdit 1 fig. integrarum, ac fi. ca. 14.

d 9 fig. ca. 15 η, κ, θ.

e 1, 2, 3 fi. A.

f 8 fig. ca. 15 ϱ. & 9 fig. ς.

Lib. de oſſib. cap. 9.

g 8 muſc. tab. A, B.

Sinus, quibus coſtæ ad uertebrarum articulãtur corpora.

h 1 fig. B, C. Sed manifeſtius 3 fig. cap. 19 X, d.

i 1 fig. ca. 14 Q, Q.

k 4 fig. 19 cap. L. Hæc petes ex 4 fig. E, F.

ſinus in duodecima tantum uertebra, duodecimæ coſtæ gratia inſculptus, ad inferiorem ipſius ſedem, alium quoq; aſperum, ſed minus inæquali primæ uertebræ ſinu, profundum adipiſcitur, ligamenti duodecimam coſtam firmius uertebræ adnectentis nomine cælatum. Poſtremò thoracis uertebrarum corporibus etiam ſubſtantiæ ratione quædam accedit differentia. quanto enim cuiuſq; uertebræ corpus grandius maiuſq; eſt, tanto etiam minus apparet ſolidum, ſed fungoſum, & multis inæqualibus uarijſq; foraminibus incerta ſerie punctum, in quæ uenæ arteriæq; corpus uertebrarum enutrituræ ſubintrant. Niſi enim uaſorum ſurculi craſſorũ oſsium ſubſtantiæ inſinuarentur, impoſsibile eſſet, mediam intimamq;, & à ſuperficie remotiſsimã oſsis ſedem, ſibi nutrimentum (quandoquidem ita à uaſis oſſa perreptantibus diſtat) allicere. Inter cætera huius generis foramina, nullibi inſigniora ſe offerunt,[l] quàm in poſteriori corporis uertebrarũ regione, dorſalem medullam reſpiciente. in qua plurimis uertebris unum peculiare cernitur foramen, pro uertebræ mole magnum, & aſperum, & in multa cęca deſinens foraminula. Et quamuis Galenus hæc priuatim lumborũ uertebris uideatur aſcribere, ſi tamen quis ſingula ſtudioſe rimabitur, conſpiciet primam lumborũ & thoracis duodecimam, & undecimam, aliquotq; uertebras ipſis ſuperpoſitas, ea foramina pro illarũ magnitudine inſigniora, plura & altiora nanciſci, harumq; uertebrarum corpus illorum foraminũ occaſione fungoſius quàm cæterarum omnium eſſe: quòd ſcilicet magnæ ſint uertebrę, & cauæ uenæ[m] caudicẽ promptuarij cuiuſdam modo ſibi innitentẽ non ſortiantur, ac duntaxat[n] uenę pari carentis propaginibus hic ferè exhauſtis & ceſſantib. implicẽtur. Omnibus thoracis uertebris[o] tranſuerſi obtigerũt proceſſus, qui in nouem ſuperioribus uertebris uix quicquam magnitudine differunt, coſtarum quę ipſis articulãtur, ſubſeruientes cõtextui. Decimæ uerò uertebræ proceſſus minus quàm ſuperiorũ uertebrarum extuberant: ut etiam decimæ coſtæ, quæ ipſis articulantur, admodũ paruæ ſunt, & ſpuriæ. Vndecimæ autẽ uertebræ tranſuerſi proceſſus, minores ſunt decimæ proceſsibus: & duodecimæ proceſſus, undecimę cedunt proceſsibus. quòd ſcilicet undecimæ & duodecimæ thoracis coſtæ uertebrarũ duntaxat articulentur corporibus. Ad[p] apices itaq; trãſuerſorum proceſſuũ, nouem ſuperiorum thoracis uertebrarũ ſinus cartilagine incruſtati occurrũt, quibus quoddam coſtarum articulatur[q] capitulũ. In tranſuerſis autem decimæ uertebræ proceſsibus eiuſmodi ſinus aut nulli, aut interdũ obſcuri conſpiciuntur: in duarũ uerò infimarũ proceſsibus nulli penitus occurrũt. Præterea ſinus in tranſuerſorum proceſſuũ apicibus ſculpti, omnes quidẽ anteriore proceſſuum ſede habentur: uerùm alij eius ſedis mediũ magis occupant, alij regionẽ ipſius ſuperiorem, alij inferiorẽ. Primæ enim uertebræ tranſuerſorũ proceſſuum ſinus deorſum ſpectant, nonæ uerò ſurſum, mediæ autẽ medio ſe habent modo. Quod Galenus quidem parũ animaduertiſſe uidetur, quum coſtarũ nexus explicãs, huiuſmodi ſinus omnes deorſum ſpectare, ac inferiori apicis tranſuerſorũ proceſſuum ſedi inſculpi arbitratur. qui decimã thoracis uertebram, & duas huic ſubiectas nequaquam tranſuerſis proceſsibus in 13. de Partium uſu, ob id debebat priuare, quòd illi totius dorſi in latus motũ eſſent præpedituri. Si enim motus illius ratione Natura tranſuerſos proceſſus illis uertebris abeſſe uoluiſſet, non magis uertebras decimę (quam Galenus aſcendentibus ſuis ac deſcendẽtibus proceſſibus, ut paulo pòſt dicemus apertius, à proximis illis uertebris excipi tradidit) ſubditas, quàm ſuperpoſitas, debuiſſet illis proceſsibus priuare. Nam ſi inferiorum uertebrarum tranſuerſi proceſſus motui laterali obſtaculo erant futuri,

profectò

Cæca foramina in uertebrarũ corporibus.

l 2,3,4 fi. G.

Libro de oſsibus, cap. 10.

m fi. 6 ca. lib. 3 præpoſitæ ſ uerſus o.

n eiuſd. fi. F, dein G.

o 1,2,3,4 fig. H, I.

Tranſuerſi proceſſus cuiuſmodi.

p 1 fig. F. & 3 fig. ca. 19 c, b.

q 4 fi. ca. 19 M.

Libro de oſsibus, & octauo de Adminiſt. diſſect.

In lib. de oſsib.

profectò ſuperiores nõ minus illi motui,quàm inferiores obſtitiſſent. Quemadmodum enim dorſi pars,quæ uertebræ ſuprà infraq; exceptæ ſubijcitur,ſurſum in illo motu ducitur: ita etiam ſuperiacentem partem deorſum ferri neceſſum eſt,ſi modò ueluti in ſemicirculũ dorſum in latus duci debeat,cuius ſemicirculi circũferentię medium punctum uertebra illa meritò cenſetur, quæ ſuprà infraq; (quęcunq; ea tandẽ ſit) ſuſcipitur.At quid opus eſt huic ſermoni, adhuc propter uertebrã utrinq; ſuſceptã intellectu difficili, immorari? quum decima,& duæ ipſi ſuccumbentes thoracis uertebrę,tam inſignes tranſuerſos proceſſus habeant,quàm illorũ uſui in muſculorum exortu inſertioneq; expedit. Quinetiã Galenus ſui neſcio quàm memor, paſsim omnes coſtas duobus internodijs articulari prodidit,uno ſcilicet uertebrę corpori,altero autẽ tranſuerſo proceſſui.quod ſi eſſet (uti ſanè nõ eſt) nunquid & decima thoracis uertebra,& duæ ipſi ſubditæ, neceſſariò tranſuerſis donarẽtur proceſsibus? Quo autem ductu illi aut ſurſum aut deorſum porrigãtur,tunc dicemus,quum thoracis uertebrarum ſpinas ſermoni quoq; addiderimus.Natura enim omnibus thoracis uertebris ſpinã toto inceſſu ſimplicẽ,minimeq;[r] bifidam largitur, etſi interim in omnibus uertebris nõ ſibi forma ſimilẽ. Superiores namq; nouem uertebrę[s] longiſsimas educunt ſpinas,non admodũ amplas,attamen ex ampla baſi in mucronẽ ſenſim deſinentes,trianguliq; imaginẽ ita referentes, ac ſi triangulari conſtarent pyramide.Superiori enim ſede[t] rectã acutamq; oſtendunt lineam,ſecundum ipſarum longitudinẽ exporrectam,& deinde utrinq; ad[u] latera iuxta inferiorem ipſarũ ſedem,cõſimilem etiam obtinent lineam.adeò ut ſpinæ unius,tres longę acutæq; lineę,ternas ſuperficies efforment: quarũ[x] duæ ſuperiorem ſpinę ſedem cõſtituunt,[y] tertia autem inferiorẽ. Tres iſtę eiuſdem ſpinę ſuperficies,in nouem ſuperioribus uertebris ut plurimùm pares & æquè amplæ cernũtur, & duæ ſuperficies exactè leues ſunt: tertia autem & inferior aſpera eſt, & ueluti[z] linea ſecundũ ipſius longitudinem ducta interdiuiditur. Ab hac tertiæ ſuperficiei linea ligamentũ prodit,quod lineę duabus reliquis ſuperficiebus cõmuni inſeritur,quodq; inuicem ſpinas colligans, interuallumq; earundem opplens,dextros ſpinę muſculos à ſiniſtris dirimit,illi reſpondens ligamento,quod[a] inter ulnam & radium,[b] ac inter tibiæ os & fibulam cõſiſtere dicam.Interdũ ſuperiores ſuperficies inferiori ampliores apparẽt,ipſæq; ſpinæ à lateribus magis (quemadmodũ in quadrupedibus occurrit) ſunt depreſſæ. Decima thoracis uertebra non ita prominentem,atq; ſuperiores uertebræ,ſpinam exerit,neq; hæc triangularẽ illam imaginem adeò ſcitè cõmonſtrat.Duæ enim ſuperiores ſuperficies amplæ admodũ ſunt: tertia autem inferior ue anguſta cernitur,eaq; non depreſſa,minimeq; æqualis. Præterea ſpinæ huius mucro obtuſus ampluſq; eſt,non, ut ſuperiorũ uertebrarum ſpinæ,acutus & ſtrictus. Vndecimæ uertebræ[c] ſpina adhuc minus quàm decimæ exporrigitur,& utrinq; magis deprimitur,ampliorq; (ſi latera inſpexeris) efficitur. Deinde inferior ipſius ſuperficies in lineã inſigniter extuberat, arctaq; & aſpera uiſitur, huiuſq; ſpinæ mucro admodum obtuſus eſt,ac ſpiſſus. Duodecimæ[d] ſpina adhuc magis à ſuperiorum uertebrarũ ſpinis uariat, ad lumborum uertebrarum[e] ſpinæ imaginem magna ex parte accedens,quæ utrinq; admodũ depreſſa eſt, & lata & ampla. Cæterùm ut omnibus uertebris non eadem ſpinarũ forma accidit,ſic etiã ſpinę inuicem ductu diſcrepãt.Nouem namq; ſuperiorũ thoracis uertebrarũ ſpinæ,ut & ceruicis,inſigniter decliues ferũtur,ſeu à ſummo ad imũ tendunt.Decimę autẽ thoracis uertebræ ſpina minus quàm ſuperiorũ ſpinæ deorſum cõniuet,magiſq; rectà retrorſum fertur. Vndecimæ ſpina adhuc

Tum alibi ſæpius, tum maximè octauo de Admin. diſſect.

Thoracis uertebrarũ ſpina.

Spinarum ductus.

r 8 fig. 15 cap. ξ, ϖ.
s 1, 2 fig. N, O, P.
t 2 fig. N.
u 1, 2 fig. O, P.
x 2 fi. una ab O ad N, altera ab N ad P.
y 1 fig. inter O et P.
z 1 fig. Q.
a 7 muſc. tab. S, T, V.
b 1 fig. ca. 1 lib. 2 a inter E & I.
c 3 fig R.
d 4 fig. S.
e 2 fi. ca. 17 C, D, E, F, G. Obſeruato fig. ca. 14. & 2 & 3 fig. integrarum.

rectius erigitur, & huius rectitudinem duodecimæ ſpina uincit. Verùm interim harum nulla adeò rectà fertur, quin ipſius mucro ſemper magis deorſum quàm ſurſum uergat. quod etiam omnium in lumbis uertebrarum ſpinis accidit, deorſum magis quàm ſurſum ſpectãtibus. Atq; hæc in hominis dorſo ſubaudiẽda ſunt. Canibus enim, ſimijs, leporibus, & alijs ferè quadrupedibus prorſus contraria eſt ratio, Galeni dogmatibus pulchrè quadrans. His enim decimę thoracis uertebræ ſpina neq; deorſum neque ſurſum uergit: & duæ deinceps, quæ ſtatim decimæ ſubijciũtur, ſpinam habent obſcurè ſuperiora ſuo mucrone ſpectantem. Reliquæ uerò has adhuc ſubſequentes, ſpinas obtinent ab imo ſurſum porrectas.

Lib. de oſſib. & libro 13. de Vſu partium.

Trãſuerſorum proceſſuum ductus.

Tranſuerſi colli uertebrarum proceſſus, quemadmodum & nouem ſuperiorum thoracis, ex Galeni ſententia, decliues, ſeu à ſummo ad imum deberent porrigi: uerùm id adeò obſcurè leuiterq; fit, ut uix mentione dignum uideatur. Quandoquidem ſi tranſuerſos colli uertebrarum proceſſus non perfunctoriè conſideraueris, illos dices [f] externo ſeu poſteriori eorum latere deorſum reſpicere: [g] interno autem, ſeu anteriori latere, quod poſteriori latius eſt, ſurſum tendere. Tranſuerſi autem nouem ſuperiorum thoracis uertebrarum proceſſus, toto ipſorum corpore retrorſum ſurſumq; magis, quàm deorſum feruntur. Verùm [h] ſuperior eorundem pars gibba uiſitur, [i] inferior caua, & nonnihil ſinuata, quaſi hac ratione deſcenſus ad inferiora ſpeciem proceſſus illi referrent. Tranſuerſi autem duodecimæ thoracis uertebræ proceſſus non ſolum ſurſum conniuent, uerùm etiam egregiè retrorſum ducuntur, quemadmodum & undecimæ & decimæ proceſſus nõnihil ſurſum ſpectant. [k] Tranſuerſi uertebrarum in lumbis conſiſtentium proceſſus admodum obſcurè ſurſum ducuntur: quanquam uertebra ſacro oſſi commiſſa, paulo manifeſtius cęteris, ſuos proceſſus ſurſum efferre cernitur. Porrò in paulo antè commemoratis animalibus, tranſuerſi proceſſus colli uertebrarum perquàm conſpicuè & manifeſtò deorſum tendunt. Thoracis autem uertebrarum proceſſus, aut non deorſum feruntur, aut admodum leuiter. Lumborum uerò uertebrarum proceſſus inſigniter in altum obliquè porriguntur, & Galeni deſcriptionibus adamuſsim conueniunt. Quòd uerò ſpinarum & tranſuerſorum proceſſuum ductu ea animalia tantopere ab homine diſcrepent, muſculi dorſum mouentes in cauſa ſunt, ſecus longè in hoc quàm illis occurrẽtes, uti quoque admodũ impar in utriſq; dorſi motuum ſpectatur ratio. Quandoquidem uerò muſculorum hiſtoria in ſecundum uſq; librum nobis eſt differenda, quî aſcendentes deſcendentesq; thoracis uertebrarum ſe habeant proceſſus, modò non inopportunè aggrediemur.

f 8, 10 fig. cap. 15 X.
g earundem fig. Z.
h 1, 2 fi. L.
i 1 fig. M.
k 1, 2, 3 fi. cap. 17 H.

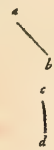
Tum alibi, tũ in lib. de oſſib.

Differentia ab aſcendentibus & deſcendentibus proceſsibus, eorundẽq; articulationis ratio.

Vertebrarum omniũ quæ ſupra ſacrum os habentur, articulationum, quæ iſtis conſtant proceſsibus, ea eſt ratio, ut ſuccumbens uertebra ſupra iacentem ſubintret, & ab illa ſuſcipiatur, aut ſuccumbens ſuperiorem in ſuos ſinus ita excipiat, ut uniuerſæ, duabus tantum demptis, una parte ſuſcipiant, altera ſuſcipiantur. Prima enim ceruicis uertebra, & ſuperiori & inferiori ſede ſuſcipit. [l] ſuperiori quidem occipitis oſsis capitula, [m] inferiori autem ſecundam ceruicis uertebram. etſi interim hi ad primam pertinentes uertebrã articuli, aſcendentibus deſcendentibusq; nobis uocatis proceſsibus (quum nimirum hæc illis deſtituatur) non ſint aſcribendi. [n] Duodecima uerò thoracis (niſi alia quæpiam interdum eius uices ſubeat) utrinque, ſeu ſuprà infraq; ſuſcipitur, nullam interim admittens. Omnium itaque hac uertebra ſuperiorum, ad primam uſq; ceruicis, elatior, inferiorem ac ſubſtratam excipit, ut decima thoracis undecimã, & nona decimam. Quæ autem ſub utrinque ſuſcepta locantur, ſuperiori quidem ſui parte ſuperiacentem excipiunt, inferiori

l 2 fig. 15 cap. N ſuſcipit 1 fig. B.
m 4 fi. 15 cap. Y ſuſcipit 5 fig. C.
n fi. ca. 14 E. & 3 integrarũ ad 12 coſtam

feriori uerò ſubiacentem ingrediuntur. atq; ita prima lumborum uertebra à
ſecunda, & hæc à tertia ſuſcipitur. Thoracis uertebræ ſupra utrinq; ſuſceptam
repoſitæ, eandem in aſcendentibus deſcendẽtibusq; proceſsibus ſpeciem cum
o 7 fig. 15 cap. β. dein 9 fig. Δ. & 11 fig. β, Δ. [o] colli uertebris obtinent. Sunt porrò hæ thoracis uertebræ, ſecundum Galeni
ſententiam in libro de Oſsibus, nouem ſuperiores: aut alicubi in libris de Vſu *Lib. 13.*
partium, decem. Is enim hic undecimam, illic uerò decimam thoracis utrinq;
ſuſcipi tradidit, uti in ſimijs & canibus cernebat. Mihi autem nunquam in homine
decima utrinque excipi uiſa eſt, ſed plurimùm duodecima. Aliquando
enim cum ſacrum os quinq; tantum oſsibus efformatum reperi, undecima mihi
utrinq; ſuſcepta occurrit. Verùm Bononiæ Galli cuiuſdam ſacerdotis oſſa
contexuimus, in quibus prima lumborum utrinq; ſuſcipitur, & illa trãſuerſos
ſuos proceſſus perinde ſibi articulatos gerit, ut duodecima thoracis uertebra
duodecimas coſtas. Quum igitur frequentiſsimè duodecima thoracis utrinq;
ſuſcipi appareat, ab hac ſequentem modò orationem inſtituemus. Vndecim
p 1 fig. T, V. thoracis uertebrarum aſcendentes[p] proceſſus ſurſum extuberant, & in[q] exte-
q 2, 3 fig. X, Y. riori poſteriori'ue ſede, notatu digna orbiculariq; circumferentia cartilagine
incruſtantur. quæ adeò leuiter ac plana ſuperficie eminet, ut num ſinus, num
r 1 fig. c. capitulum cenſenda ſit, uix internoſcas. Deſcendentes autem proceſſus[r] interna
anteriori'ue ipſorum ſede, qua foramen dorſalis medullæ gratia
cælatum reſpiciunt, ſinum adipiſcuntur quodammodo orbicularem,
& leuiter ac ſuperficietenus tantum exculptum, & cartilagine
incruſtatum, nuperq; dicto capitulo adamuſsim correſpondentem.
Hi ſinus & capitula, à colli uertebrarum proceſſuum ſinibus
capitulisq; in ductu ſolum uariant. Colli enim uertebrarum ſinus
& capitula obliquè ab anterioribus ſurſum porriguntur, aut contrà
obliquè deorſum tendunt. Nihil enim refert, ſiue ſurſum, ſiue
deorſum porrigi dixeris, modò obliquitatem illorum intelligas, &
cum thoracis uertebrarũ ſinuum capitulorumq; ductu eam conferas:
qui quadãtenus recto perficitur tramite, quo firmior, minusq;
ad motum ſequax thoracis uertebrarum eſſet cõtextus. Quum igitur
thoracis uertebrarum, ut & colli, aſcendentes proceſſus poſteriori ſua ſede
protuberent, deſcendentes uerò interna ſede cęlentur, meritò aſcendentes inferioris
uertebrę proceſſus, ſubintrant deſcendentes ſuperioris uertebræ proceſſus,
inferiorq; uertebra à ſuperiori excipitur. Cæterùm lumborum uer- *Quo modo lumborum uertebræ mutuò dearticulentur.*
s 2 fig ca. 17 K, L. M. tebræ alia ratione coordinantur.[s] Aſcendentes enim illarum proceſſus interno
latere, quo ſe inuicem illi reſpiciunt, ſinum habent oblongum, & ampliter
t 2, 3 fig. cap. 17 O. ſatis cauum & rectum.[t] Deſcendẽtes autem proceſſus, latere ſuo externo (mo
dicè interim uerſus anteriora) oblongo & ueluti recto protuberant capitulo,
quod in inferioris uertebrę aſcendentis proceſſus ſinu aptè excipitur. Adeò, ut
in lumborum uertebris inferior uertebra ſuis ſinibus ſuperioris admittat capi
tula: ſecus quàm in ceruice & thorace, ubi ſuperior ſuis ſinibus inferioris uer-
u 4 fi. e, f. tebræ capitula excipit. Duodecima autem thoracis uertebra[u] aſcendentes pro
ceſſus ſimiles gerit aſcendentibus ſuperiorum illi thoracis uertebrarum proceſsibus,
quos poſteriori ſua ſede extuberare diximus. Atq; ideo duodecima illis
proceſsibus undecimæ thoracis uertebræ deſcendentes ſubit, ipſaq; ab un-
x 4 fi. g, h. decima excipitur.[x] Deſcendẽtes etiam duodecimæ proceſſus extuberant, non
quidem ipſius aſcendentium proceſſuum modo, uerùm ut deſcendentes uertebrarum
in lumbis occurrentium proceſſus. Quum igitur hi, aſcendentium
primæ lumborum uertebræ proceſſuum ſinus ſubintrent, quid promptius
colligi



Ab a ad b colli uertebrarũ proceſſuum ductus metitur. à c uerò ad d thoracis.

colligi poſsit, quàm ſuprà infraq; duodecimam ſuſcipi? Verùm interim non ita multum refert, an hæc, an undecima, an alia quæpiam utrinq; ſuſcipiatur: modò nos ſingularis Naturæ hic non lateat induſtria, quæ in dorſi medio uertebram effinxit ſtabilem, & utrinq; ita ſuſceptam, ut in cameratis & arcualibus ædificijs architectos inter utriuſque lateris lapides unum locare cernimus, qui utrinque ſuſcipitur, ipſo interim nullum ſuſcipiente: quemadmodum cæteri omnes unum lapidem ſuſcipiunt, & ab alio excipiũtur, ſuſtinenturq́;. Vt enim dorſum ſibi dicatis ageretur motibus, hanc uertebram utrinq; ſuſceptam quieſcere, quodãmodoq́; firmari neceſſum fuit, reliquis interim omnibus ab hac & à ſe inuicem leuiter ſecedentibus. Illa enim quieſcente, quum dorſum flecti mus, ſuperiores deorſum ducimus, inferiores autem aliquo pacto ſurſum incuruamus. In tẽſione uerò rurſus oppoſito motu uertebras agimus: ſi quidem hi dorſi motus, & alij quos antea commemorauimus laterales, circulari, non autem prorſus angulari figura celebrentur. Quàm parum uerò hæc cum Galeni in decimotertio de Partium uſu, placitis conueniant, ſi mutuò loca contu leris, promptè animaduertes. Hic autem in thoracis uertebris, ad radicẽ aſcendentium deſcendentiumq́; proceſſuum, adeoq́; ad poſterioris earundem proceſſus ſeu ſpinæ exortum, inſignes adhuc[y] obſeruãdæ ſunt aſperitates, inæqualiterq́; extuberantes proceſſuli, in hoc parati, ut ualida hinc pronaſcerentur ligamenta, tanto robuſtius firmiusq́; thoracis uertebras inuicẽ colligantia, quanto obſcuriori motu thoracis uertebras, quàm ceruicis moueri, ex uſu fuit. Quę quum ita ſint, omnes thoracis uertebræ ſeptem donantur proceſsibus:[z] duobus nimirum tranſuerſis,[a] duobus aſcendentibus,[b] & totidem deſcendẽtibus, [c] unoq́; poſteriori, ſeu ſpina. Quî autem foramina neruos tranſmittentia, in thoracis ſe habeant uertebris, ſuperiori Capite expreſsimus.

Quamobrem unam uertebram in dorſi medio utrinq; ſuſcipi oportuerit.

Figura huius Operis fronti adhibita, uarios arcus oſtendit.

Thoracis uertebrarum proceſſuum numerus.

[y] 23. fig. r circa G.

[z] 1, 2, 3, 4 fig. H, I.

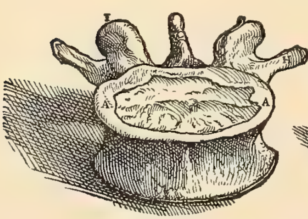
[a] 1 fig. T, V. 2, 3 fig. X, Y.

[b] 2, 3 fig. a, b.

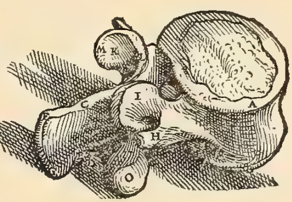
[c] 1, 2 fig. N, O, P.

DE LVMBORVM VERTEBRIS. Caput XVII.

PRIMA XVII CAPITIS FIGVRA.



SECVNDA.



TERTIA.



TRIVM

TRIVM DECIMISEPTIMI CAPITIS FIGVrarum,& earundem characterum Index.

QVONIAM omnes lumborum uertebræ eadem forma conſtant, unam duntaxat ipſarum triplici facie hic expreſsimus: Prima quidem figura anteriorem uertebræ faciem, Secunda latus, Tertia poſteriorem faciem proponentes.

A 1, 2, 3 *Appendix ſuperior corporis uertebræ.*

B 1,2 *Appendix inferior corporis uertebræ.*

C, D, E, F, G *His characteribus non in eadem figura obuijs, ſpina ſimul notatur, ac ſinguli priuatim in ſpina aliquid hunc in modum indicant.*

C 1, 2, 3 *Indicatur ſpinæ lumborum uertebræ ſuperior pars, ſeu lata aſperaq́ ipſius linea.*

D 2 *D latitat in umbra, ſub ſpina ſecundæ figuræ, notans lineam inferiorem ſpinæ.*

E 2 *E non procul à D diſtat, notans alterius lateris ſinum, ad latus lineæ D inſignitæ conſiſtentem.*

F, G 2,3 *Appendix ſpinæ, triangulum referens, qui in baſi G notatur, in acuto autem angulo F inſignitur.*

H 1,2,3 *Alterius lateris tranſuerſus proceſſus.*

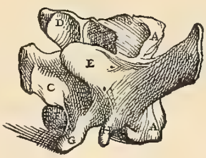
I 1,2,3 *Aſcendens alterius lateris proceſſus. Uerùm K, L & M in ſecunda figura & tertia expreſsius alterius late-*
K.L. *ris aſcendens notatur proceſſus. K enim ſinus inſignitur. L uerò anterius eiuſdem ſinus labrū, ſeu ſupercilium.*

M. *M autem poſterius ſupercilium indicatur.*

O 2,3 *Deſcendens alterius lateris proceſſus. O in tertia figura poſitum, eius proceſſus caput notat.*

QVARTA DECIMISEPTIMI CAPITIS FIGVRA.

QVO leuiori opera proceſſuum hoc Capite priuatim deſcribendorum ſedem formamq́ aſſequaris, præſenti figura caudatæ ſimiæ lumborum uertebram dextra facie expreſsimus. in qua A & A uertebræ illius notant corpus. B tranſuerſum proceſſum hic manifeſto ſurſum ſpectantem. C ſpinam, quæ etiam ſurſum uergit. D & E duos indicant aſcendentes proceſſus. F uerò & G duos deſcendētes proceſſus inſinuāt. Poſtremò H indicatur proceſsus, quo humanæ lumborū uertebræ priuātur.



FERE omnia quæ ad lumborum uertebras ſpectant, antea recenſuimus: ac proinde illarum deſcriptioni modò prolixius non immorātes, obiter prius commemorata reſumemus: dein ea quæ hoc Caput priuatim ſibi uendicabit, ſubiecturi. Sunt itaque lumborum[a] uertebræ numero quinq;, omnium quas hactenus deſcripſimus maximæ & craſsiſsimæ: ob quod etiam ipſarum corpora multis foraminibus opplentur, quæ non peruia ſunt, at duntaxat uaſorum nutrimentum afferentiū occaſione parata. Foramen uerò dorſali medullæ in his exculptum, tanto minus eſt incumbentium uertebrarum foraminibus, quanto iam toto progreſſu dorſalis medulla gignendis neruis[b] tenuior graciliorq́; euaſit.[c] Foramen emittendo neruo & admittēdæ uenę arteriæq́; in ambobus uertebarum lateribus cælatum, ferè uniuerſum ad ſuperiorem refertur uertebram, quæ eius foraminis ſuperiorem ſedem ac latera conſtituit, quum interim ſubiecta inferior'ue uertebra duntaxat humiliorē foraminis ſedem efformet.[d] Tranſuerſi harum proceſſus utrinq; ſinguli, longè tenuiores ſunt thoracis uertebrarum[e] tranſuerſis proceſsibus. At interim admodum procerè educuntur, quaſi coſtarum uſum in lumbis nōnihil præſtarent. ac proinde etiam prima & quinta lumborum uertebræ breuioribus tranſuerſis[f] donantur proceſsibus, quàm mediæ, non ſecus quàm ſi ſuperiùs infimæ thoracis coſtæ, & inferiùs iliū[g] oſſa eos pro-

Cuiuſmodi ſint lumborum uertebrarum corpora.

Foramina.

Tranſuerſi proceſſus.

a *fig. cap. 14 E, F. tres integræ L ad M.*

b *1 fig. ca. 11 lib. 4 E, F.*

c *fig. cap. 14 Q.*

d *1, 2, 3 fi. H.*

e *1, 2 fig. ca. 16 H, I.*

f *Oſtēdit id 1 fig. integrarum.*

g *1 fig integrarū Θ, θ.*

eos proceſſus longius exeri prohibuiſſent, neque eoſdem inibi coſtarum uices adeò obire neceſſum fuiſſet. Præterea nullius uertebræ trãſuerſi proceſſus ſurſum manifeſtò aſſurgũt, præter quintæ uertebrę proceſſus, quibus quo minus tranſuerſim aliorum modo porrigantur, ilium quoq; oſſa obſtant, illius uertebrę corpori uicinius accedentia, quàm mediarum in lumbis uertebrarũ tranſuerſorum proceſſuum eſt longitudo.[h] Spina his eſt ualida & craſſa, at pro ipſarum mole non admodum procera aut longa. Si dextrum ſiniſtrumq; in ſpina ſpectes, ipſa tenuis eſt:[i] ſi autem ſuperiora inferioraq; conſideres, latiſsima.[k] ſuperius quidem acuta, & in aſperam deſinens lineam:[l] inferius uerò craſsior, & quaſi duobus donata ſinibus. in quorum medio linea educitur, à qua ligamentum ad ſuperiorem ſpinæ inferioris uertebræ lineam pronaſcitur, quod ſpinarum interuallum opplens, dextros muſculos à ſiniſtris dirimit. Spinæ[m] mucro appendice, ut & thoracis uertebrarum ſpinę, conſtat: & ualde obtuſus, ac quodammodo triangularis uiſitur. ſi modò utrinque ad latera unam trianguli coſtam, & tertiam (quæ alijs longè breuior eſt) in ſpinæ appendicis baſi conſtituas.[n] Aſcendentes proceſſus interno latere, quo ſe inuicem èregione ſpectant, [o] ſinum adipiſcũtur profundum, & ſi animum ſuperiori & inferiori ſinus partibus accommodaueris, rectum & oblongum.[p] Deſcendentes proceſſus inſigniter decliues feruntur, & externo ipſorum latere in[q] oblongum rectumq; capitulum deſinunt, quod magis uertebræ anteriora quàm poſteriora reſpicit. Capitula hæc in ſubiectæ uertebræ aſcendentes ſubeunt proceſſus, quemadmodum etiam antea fuſius exequutus ſum. Conſtat itaq; lumborum uertebras ſeptem duntaxat exerere proceſſus, unum ſcilicet poſteriorẽ, ſeu ſpinam, duos tranſuerſos, & totidem aſcendentes & deſcendentes. adeò ut huic Capiti hactenus, quod priùs non recenſui, nihil ferè adiectum ſit. Neq; etiam aliud ſubnecterem, niſi Galenus lumborum uertebris ex abundanti unum utrinq; tribueret[r] proceſſum, quem ad inferiora uergentem, iuxta foramen ſitum ſcribit, quò neruus à dorſali medulla principium ducẽs prolabitur. Ego hunc proceſſum in humanis uertebris nunquam reperi. unde etiam in hoc obſeruando eadem uia & ratione mihi utendum duxi, qua ea indagare ſoleo, quæ à Galeno deſcripta, in homine haudquaquam mihi occurrerẽt, quæ'ue ſecus quàm ipſe tradidit, habere cernerem. Conſueui enim hæc omnia mox in brutis animantibus examinare, quæ Galeni deſcriptionem perſępe mihi oſtenderunt: aut ueluti manu ducentia, quid ſibi uoluerit, edocuerunt. Hic itaq; proceſſus me tantiſper latuit, donec omnium partium diſſectionem Bononiæ in ſimia illa aggrederer, cuius oſſa præter humanum ſceleton, Ioanni Andreæ Albio, Hippocraticæ medicinæ apud Bononienſes profeſſori clariſsimo, compegi: quum is, ut uir eſt ſplẽdidiſsimus, omni humanitate, admodumq; liberaliter in ipſius ædibus me Bononiam Anatomes docendæ gratia uocatum, ſecundò excepiſſet. In ſimię igitur lumborum uertebris ad radicem[s] tranſuerſi proceſſus in inferiori ipſius ſede,[t] acutus conſpicitur proceſſus, rectà deorſum protenſus, & ſinus qui nerui nomine illic inciſus eſt, externum latus quodammodo conſtituens, ac ueluti interuallũ cum deſcendẽte proceſſu efformans, in quod aſcendens inferioris uertebræ proceſſus ſubintrat. Quanquam is præcipuus huius proceſſus non ſit uſus, ut neq; etiam in hoc potiſsimùm creatur, quo hàc procidentem neruum ab iniuria uindicet, illiq; inſtar propugnaculi exiſtat. Peculiari enim cuidam extruitur[u] muſculo, quem ſimię cum canibus communem obtinent, & quo homines inferiorem dorſi partem non æquè ac illa animalia in circulũ flectentes, non minus deſtituuntur, quàm omni pręſentis proceſſus ſigno.

Spina. — *Aſcendentes proceſſus.* — *Deſcendentes proceſſus.* — *Proceſſus, quẽ Galenus ex abundanti lumborũ uertebris aſcribit lib. 13. de Vſu part. et lib. de oſſibus cap. 10.*

h 2 fig. C, D, E, F, G.
i 2 fig. à C ad D.
k 1, 2, 3 fi. C.
l 2 fig. D lineã, E autem alterũ ſinũ notat.
m 2, 3 fig. F, G.
n 1, 2, 3 fi. I, K.
o 2, 3 fig. K.
p 2, 3 fig. N, O.
q 1 fig. O.
r 4 fig. H.
s 4 fig. G.
t 4 fig. H.
u Petes hunc ex ſimiæ aut canis ſectione.

ſigno. Enaſcitur uerò hic muſculus nerueo & utcunque lato principio ex coxendicis oſsis ſede, qua primarij femur flectentes muſculi deorſum conuoluuntur. Hinc obliquè aſcendens, & in lumborum regione primùm carneus euadens, omnibus ſui lateris acutis uertebrarum inſeritur proceſsibus, ſuperiorique inſertionis ſuæ extremo in uertebram ceſſat, illi quæ utrinque ſuſcipitur, mox ſubditam. Inferiori extremo non pariter in canibus ac ſimijs deſcendit, quum in plures lumborum uertebras his, quàm illis inſeratur. uti etiam ſimiarum plures lumborum uertebræ hunc obtinent proceſſum: qui tanto ſemper eſt manifeſtior, longiusque è uertebris exeritur, quo hæ illi quæ utrinque ſuſcipitur uertebræ ſunt uiciniores, muſculusque iſte ualidiorem in illas molitur inſertionem. Adeò ut thoracis etiam uertebræ inferius quàm utrinque ſuſcepta, quæ illis animalibus plurimùm eſt decima, collocatæ, hunc proceſſum ſibi perinde uendicent, ac lumborum uertebræ ſuperiores. nam ſacro oſsi proximæ, & muſculi huius inſertionem non plenè excipientes, proceſſu illo priuantur. Quod à Galeno uenerat obſeruandum, quum ſibi primùm hunc proceſſum innotuiſſe ſcribit, & quum alibi muſculos in lumbis poſitos, dorſique motibus inibi famulantes, parum rectè ueteribus cognitos fuiſſe iactitat, ſuas undique proponens nobis ſimias, ubi accuratius, ac ueluti ſtudio quidpiam perſequitur. Verùm interim omnes à me hactenus diſſectæ ſimiæ, quæ potiſsimùm fuerunt caudatæ, non ſecus quàm canes, in lumbis plures quinque obtinuerunt uertebras: neque ſat ſcio, num aliqua ſimiarum genera breuiori corporis trunco, quàm noſtræ hæ donata, caſu reperiantur, quibus tantum quinque in lumbis, quemadmodum hominibus, conſiſtunt uertebræ. quum Galenus quinque tantum paſsim enumeret, reliquum nihilominus ſuum ſermonem ſimijs (uti iam oſtendimus) potius, quàm homini accommodans. niſi etiam fortè poſito hîc à ueteribus ſimul omnibus numero, ita acquieuerit, ut pauciores uertebras, quàm ipſi in ſimijs offerebantur, poſteris tradiderit: forſan in humanis ipſi ruri oblatis, at ſanè, ut ueriſimile eſt, domum non allatis ſceletis, quinarium obſeruans numerum: & in reliqua interim fabrica, pleniorique oſsium hiſtoria, hominis uertebras ſimiarum uertebris ſimiles paresq; eſſe, citra diligentius examen, ſibi (quemadmodum aliàs ſæpe) perſuadens.

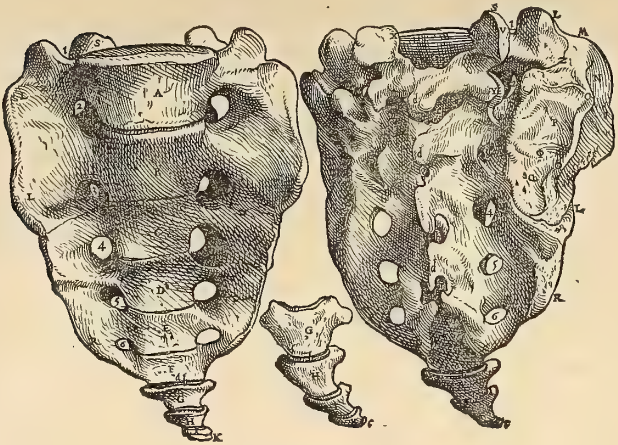
Lib. 13. de Vſu partium.
Lib. 5. de Adminiſt. diſſect.

Simijs & canibus pauciores quinque in lumbis eſſe uertebras.

k DE

DE OSSE SACRO, ET OSSE coccyge. Caput XVIII.

PRIMA XVIII CAPITIS FIGVRA. SECVNDA.



TERTIA.

TRIVM DECIMIOCTAVI CAPITIS FIGurarum, & earundem characterum Index.

PRAESENTES figuræ uniuerſum dorſi oſſium, quæ lumborum uertebris ſubijciuntur, contextum exprimunt. ac prima quidem figura, quæ dextrum latus occupat, anteriorem horum oſſium faciem ſpectandam proponit. Secunda uerò in ſiniſtro conſiſtens latere, poſteriorem oſtendit faciem, modicè in latus delineatam, ſinus commonſtrandi gratia, cui dextrum ilium os coarctatur. Tertia autem figura in dictarum medio repoſita, integrum coccyx os ea forma magnitudineq; oculis ſubijcit, qua id in uegetæ ætatis hominibus plurimum obſeruatur.

A, B, C, D, E, F, G, H, I, K *Hi characteres in prima figura decem denotant oſſa, quintam lumborũ uertebram ſubſequentia: quorũ ſex ſuperiora, ſacri oſſis loco in homine habiturus ſum: quatuor uerò inferiora (quæ etiam G, H, I, K in tertia figura inſinuantur) mihi coccyx, ſeu (uti interdum loquimur) coccygis os appellabuntur.*

L, L, R *In prima figura notantur tranſuerſi oſſium ſacrum os conſtituentium proceſſus. uerùm hic L & L priuatim indicant amplitudinem proceſſus ſecundi oſſis. R autem, & in hac, & in ſecunda figura, oſtẽdit proceſſus tranſ-*

M. *uerſi quinti oſſis tuberculum, cui nonnulla implantantur ligamenta. In ſecunda itaq; figura L, M, L & R tranſuerſos proceſſus oſſis ſacri oſſium inſinuant.*

N, N, *deinde O, O, poſtremò P, Q, & Φ in ſecunda figura oſſis ſacri dextrum ſinum notant, cui dextrum ilium os connectitur, & qui poſtmodum in plures ſinus & tubera ſubdiuiditur. N enim & N notatur ipſius oblongus ſinus, & anterior. O uerò & O tuberculum indicant, inſtar amplæ cuiuſdam lineæ prominens, ac anteriorem ſinum N & N notatum, à poſteriori P, Φ & Q inſignito dirimens. P enim ſuperiorem ſinus poſterioris ſinum notat, Q autem inferiorem. Φ uerò tuberculum deſignat, ſuperiorem ſinum ab inferiori interdiuidens.*

S *In prima & ſecunda figura, primi oſſis dexter aſcendens notatur proceſſus.*

T, V, X *Hi characteres in ſecunda figura tantum apparent. ac T quidem notat ſinum aſcendentis proceſſus, cui capitulum deſcendentis dextri proceſſus quintæ lumborum uertebræ inarticulatur. V uerò & X, ſinus huius anterius poſteriusq; notant ſupercilium. quanquam interius etiam ſupercilium in ſecundæ figuræ aſcendente ſiniſtri lateris proceſſu, X inſigniuimus.*

Y *In ſecunda figura connexus frequenter apparens ſignificatur, quo primi ſacri oſſis deſcendentes proceſſus, aſcen-*

dentibus

dentibus ſecundi oſsis ad eum modum committuntur, quo hac ſede lumborum uertebras articulari, iam multo antea didiciſti.

Z *In prima ſecundaq́ figuris cõnexus notatur tranſuerſi proceſſus primi oſsis, cum tranſuerſo ſecũdi oſsis proceſſu.*

a *In prima figura & ſecunda, indicatur inferior extuberansq́ ſexti oſsis pars, quæ primo coccygis oſsis oſſi coarticulatur.*

b, b *In tribus figuris inſinuatur cartilaginoſum ligamentum, coccygis oſsis commiſſuras intercedens.*

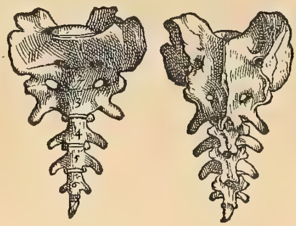
c *In ſecunda & tertia inſignitur cartilago, mucroni coccygis oſsis adnata.*

d, d *In ſecunda, ſacri oſsis oſsium ſpinæ, poſteriores ue proceſſus oſtenduntur.*

e, f, g, h, i, k *Hi characteres in ſecunda figura admodum latitant, notantes dorſalis medullæ in oſſe ſacro iter, foraminaq́ hic inter ſpinarum interualla ſubinde conſpicua.*

1, 2, 3, 4, 5, 6 *His numeris in prima & ſecunda, inſcribuntur foramina, neruorum à dorſali medulla in ſacro oſſe complexa originem ducentium, quæ ſex conſtituunt paria, quorum quinq́ inferiora in anteriori ac poſteriori ſacri oſsis ſede excidunt.*

QVARTA XVIII CAP. FIGVRA.



QVINTA.

QVARTAE ET QVINTAE DECIMIOCTAVI Capitis figurarum, & earundem characterum Index.

QVONIAM in præſentis Capitis contextu, Galeni gratia, ſimiarum & canum ſacri oſsis & coccygis mentio incidet, non ab re duximus, & hic quoq́ ea oſſa, uti in ſimijs obſeruantur, exprimere: quarta quidem anteriorem ſedem ſacri oſsis & dein coccygis explicantes, quinta uerò eorundem oſsium poſteriorem ſedem proponentes. Numerus igitur ille 1, 2, 3, 4, 5, 6 indicat oſſa, quorum ſexto cartilago priuatim ſubnaſcitur. *1, 2, 3, 4, 5, 6.*

a fig. cap. 14 E, F. b fig. cap. 14 G, H, et I, K. dein integrarũ fi. M, N. et huius Capitis figurarũ tota 1, & 2.

Decẽ oſſa adhuc in dorſo enarranda.

SVB lumborum[a] uertebris[b] decem reponuntur oſſa, quibus reliqua dorſi pars, à lumbis ad anum uſque pertinens, conſtituitur. horumq́;[c] ſex ſuperiora inuicẽ ita coaleſcunt, ut inſtar unius ferè oſsis ex ſepulchris ſimul omnia effodi ſoleant, quod πλατὺ Græcis, latum uerò & amplum Latinis ideo uidetur appellatum, quòd eius latitudo, idq́; potiſſimum in homine, cui illud ad proportionem præ cæteris animalibus, non ſecus quàm uniuerſum aliàs dorſum, obtigit latiſsimum, facilè reliquarum uertebrarum amplitudinem elatiori ſua ſede ſuperat, ijs baſis tutiſsimiq́; fulcri modo ſubiectum. Non enim arbitror ueteres id amplitudine omnibus corporis contuliſſe oſsibus, quum ilium[d] oſſa ipſo longè ſint ampliora. Vnde uerò id etiam ἱερὸν, ſeu ſacrum uocarint, non ſatis mihi conſtat, niſi à rara quadam effigie formaq́; id acciderit, aut quòd adeò egregij, & cuiuis (qui uel obiter illud ſuę baſi innitens ſpectat) uarijs modis obuij propugnaculi imaginem referat: aut quòd diuinitus, citra muſculorum auxilium, in partu illius cum ilium oſsibus connexus reſerari, dehiſcereq́;, ac denuò committi pleriſq́; (at falſo interim) perſuaſum ſit: aut fortè quòd grande magnumq́ue uiſitur. quemadmodum apud Poetas Ilium, mare, famem, & alia quædam, ſacra nuncupari credimus. Verùm & tunc (uti de amplitudine dictum eſt) ſacrum os

Quid ſacrum, ſeu amplũ os.

c fig. cap. 14 charact. 25, 26, 27, 28, 29, 30. et huius Capitis fig. 1 A, B, C, D, E, F.

d latiſsimæ portiones figurarũ ca. 29. integr. fig. o.

uertebris duntaxat eſſet conferendum, quum oſſa ipſi utrinq; coarctata, &[e] femora, & interna tibiarum[f] oſſa, illo grãdiora exiſtant, & tamen unico tantum oſſe efformentur, ſacro ex ſenis interim cõpacto. Alij huius nominis rationem ſolicitè indagantes, neſcio quid de ueterum ſacrificijs comminiſcuntur. præterquàm quòd nonnulli alia inſuper ipſi indant nomina, cum omnibus cæterorum oſsium nomenclaturis ad huius libri calcem ideo ſubijciẽda, ne hic aut alibi etiam ineptis barbarisq; uocibus orationis cõtextum plus æquo interturbemus. [g] Quatuor itaq; oſsicula ſacro oſsi ſuccedentia, à quadam coccygis, ſeu cuculi auis roſtri figura, ac ueluti colore, non ſecus quàm ſi unũ aliquod etiam eſſent os, Grę̨cis, uti & Latinis, κόκκυξ pręcipuè appellãtur, quemadmodũ nunc in uniuerſa decem horum oſsium hiſtoria conſtabit apertius. Sex igitur ſuperiora oſſa, ſacrum os efformantia, inuicem ita conſtruuntur, ut anterioris ſuæ ſedis medio talem oſtendant[h] connexum, qualem uertebrarum proponerent corpora, ſi eouſq; coaluiſſent, ut nihil amplius cartilaginei[i] ligamenti inter ipſa conſpiceretur. quamuis interim pueris, quibus hęc oſſa nondũ plenè, aut æquè ualidè, ac in prouectę ætatis hominibus, coaluerũt, non ſecus quàm in illorum appendicum nexu, cartilago quædam in hac unione occurrat. In lateribus uerò anterioris ſedis, ubi tranſuerſi ſex horum oſsium uocati proceſſus (qui non minus quàm oſsium corpora lati ſunt) mutuò compinguntur, longè adhuc obſcurior, quàm in medio, connexus apparet ſpecies. [k] In poſteriori autem ſede unio prorſus aboletur, unumq; ueluti os ex illis ſex efformatum cernitur. Nulla enim hic unionis ſe offert linea, niſi interdum in primi oſsis cum ſecundo coalitu. Primum namq; os nonnunquam ſecundo, poſteriori ſede ea articuli forma[l] cõmittitur, qua aſcendentes deſcendentesq; in lumbis uertebrarum [m]proceſſus mutuò ſolent articulari. Verùm etſi illi ſacri oſsis proceſſus ita iungantur, tranſuerſi tamen primi oſsis proceſſus omni ex parte ſecundi oſsis[n] coaleſcunt proceſsibus: & omnes iſti cõnexus adeò ſunt ualidi, ut primum os ne tantillum quidem ad ſecundum moueri queat. Memini tamẽ, ſacrum os non ſemel in cœmiterijs mihi obuium fuiſſe, cui primum os abruptũ erat, quodq; ac ſi lumborum penè eſſet[o] uertebra, ſeorſum inueniebatur. & niſi primum illud os craſsis & amplis donatum fuiſſet proceſsibus, à lumborũ uertebris forma uix diſcerni potuiſſet. Porrò in pueris, ſex horum oſsium coalitus, etiam in poſteriori ſede eſt conſpicuus, quemadmodũ in ijs anteriori quoq; parte illum inſigniter manifeſtum eſſe diximus. Præterea ut nullis hominibus in anterioris ſedis medio, coalitus ſpecies locus'ue omnino penitusq; obliteratur, ita etiam perpetuò in poſteriori ſacri oſsis ſede, coalitus imago ſe offert, qui oſsium corporibus perficitur. Si enim[p] foramini dorſali medullæ in omnibus ſimul ſacri oſsis oſsibus inciſo, animum accommodaueris, per foraminis progreſſum, oſsium corpora ita liquidò inibi cõmitti cernes, atq; in anteriori ſede. Vniuerſa ſex horum oſsium[q] ſeries ex ampla baſi deorſum in mucronem ducta, eſt eiuſmodi, ut ſingula oſſa tanto reddantur minora, quanto humiliorẽ in ſacro oſſe, ipſaq; adeò ſerie, locum ſibi uendicant. Quanquam nihilominus[r] ſecundum os, inter reliqua oſsis ſacri oſſa, priuatim amplioribus, craſsioribusq;, & antrorſum retrorſumq; magis prominentibus tranſuerſis extruatur[s] proceſsibus. Primi ſeu eminentiſsimi oſsis ſuperior[t] pars, ſuperiori cuiuſuis lumborum uertebræ[u] ſedi forma correſpondet. In ſui enim medio orbiculari protuberat[x] corpore, appendice donato, & inferiori quintæ lumborum uertebræ corporis ſedi in amplitudine congruente. Hoc enim illi perinde[y] committitur, ac uertebrarum corpora in lumbis mutuò[z] craſsi ligamẽti cartilaginei interuẽtu connecti

Quid os coccyx. — *Sacri oſsis deſcriptio.* — *Ipſius oſsiũ inter ſe cõnexus.* — *Foramen dorſali medullæ paratum.* — *Superior ſacri oſsis ſedes cuiuſmodi.*

e integr. fig. A.
f integ. fi. Φ.
g fig. cap. 14 characteres 31, 32, 33, 34. et 1, 3 fig. huius cap. G, H, I, K.
h in medio A, B, C, D, E, F fig. 1.
i fig. cap. 14 R.
k in 2 fig.
l 2 fig. Y.
m infimũ N & O fi. cap. 14.
n 2 fig. Z.
o figura cap. 17.
p 2 fig. e, f, g, h, i, k.
q hãc proponit 1, 2 fi.
r 1 fig. B.
s 1, 2 fig. L, L.
t ſuprema ſedes 1, 2 fi.
u ſuperior ſedes 1, 2 fi. cap. 17.
x ſupra A fig. 1.
y fig. cap. 14 F committitur G.
z fig. cap. 14 R proximum L.

a 1,2 fig. S, dein T, V,X. — necti cernimus. Dein poſterior primi oſsis ſedes duos aſcendentes educit[a] pro-
ceſſus, pari modo exculptos, quo aſcendentes uertebrarum in lumbis proceſ-
b 2,3 fig. cap. 17 K. — ſus[b] excauantur. Hicq; ſacri oſsis proceſſus admittunt deſcendentes quintę lum
borum uertebræ proceſſus, eadem penitus ratione, qua lumborum uertebræ
c 1,2 fig. a. — inuicem eiuſmodi proceſsibus coarctantur. Sexti uerò oſsis humilior[c] pars ad- *Inferior cuiuſmodi.*
modum gracilis (uti & ipſum os exiguum occurrit) nullos deſcendentes adi-
piſcitur proceſſus, quibus ſibi ſubdito oſsi coarticularetur: uerùm duntaxat in
orbiculare, ſed paulo latius, definit tuberculum, aut corpus, quod primo oſsis
d 1,2,3 fi. G. — coccygis[d] oſsiculo non aliter committitur, quàm uertebrarum corpora inter
ſe ampli cartilagineiq; ligamenti medio cōſtringuntur. Tranſuerſis oſsis ſacri *Latera cuiuſmodi.*
e 2 fig N, N,O,O,P, Q,Φ. — oſsium proceſsibus in externo latere, parumper uerſus poſteriora,[e] ſinus excul
pitur, cui alterius lateris ilium[f] os ualidiſsimè coarctatur. Eſt autem hic ſinus
f quod eſt ſupra S,N, c fig. 3 cap. 29. — admodum aſper & inæqualis, ac primùm quidem per ipſius longitudinem in
medio extuberantem habet[g] lineam, aut amplioris lineæ inſtar prominens tu
berculum. quod ſinum ipſum rurſus ueluti in unum[h] anteriorem ſinum, & al
g 2 fig. O, O. — terum[i] poſteriorem dirimit. Anterior utcunq; ſimplex eſt, aſper tamen, & in-
h 2 fig. N, N. — æqualiter admodū inciſus cernitur. Poſterior altius cauatur: at in medio[k] pro-
i 2 fig. P, Φ,Q. — ceſſum oſtendit tranſuerſim extuberantem, qui ſinum hunc poſteriorem de-
k 2 fig. Φ. — nuò in unum[l] ſuperiorem & alterum[m] inferiorem interdiuidit. His ſinibus tu
l 2 fig. P. — beribusq; conueniunt ilium oſſa,[n] mutuis tuberibus ſinibusq; donata. Verùm
m 2 fig. Q. — interim ſinus iſti & tubera, leui lubricaq; cartilagine aliorū ſinuum capitumq;
n 3 fig. ca. 29 A,B.C, C.D,D,E, F,G. — ad articulationem fabricatarum modo haud obducuntur: quum nihil præter
cartilaginea educant ligamenta, ſacrum os robuſtiſsimè ilium oſsibus citra lu-
bricum planumq; contextum ita ferè adnectentia, ut appendices ſuis compin-
guntur oſsibus. Sinus iſti tranſuerſis ſacri oſsis proceſsibus inſculpti, & poſte-
riori ſede non peruijs foraminulis ligamētorum educendorum gratia exaſpe-
rati, ad tria potiſsimùm ſuperiora ſacri oſsis referuntur oſſa. quippe inferiora
o 11 muſ. tab. Φ. — proceſſus habent tenues, at amplos tamen, & mutuò cōtinuos, ex quibus[o] mu-
ſculus pronaſcitur, quem femur mouentiū quartum ſtatuemus. Verùm trānſ-
uerſus quinti oſsis proceſſus ea parte, qua trāſuerſo ſexti oſsis unitur proceſſui,
p 1,2 fig. R. — [p] tuberculum utcunq; craſſum & prominens in hoc educit, ut opportunè duo
q 10 muſ. tab. γ & Δ. — [q] ligamenta hic ſacro oſsi implantarentur: quorum alterum ab acuto coxendi
cis oſsis[r] proceſſu enaſci docebitur, alterū ab elatiori poſterioriq;[s] ſede appen-
r 2 fig. ca. 29. d. — dicis, qua coxendicis os donari audies. Cæterùm[t] ſpinæ, poſteriores ue pro- *Poſterior ſedes cuiuſmodi.*
s eiuſdem fig. l. — ceſſus, etiam oſsis ſacri oſsibus obtigerūt, tanto in ſingulis oſsibus proceriores,
t 2 fig. d, d,d. — quanto os ipſum, unde prodeunt, grandius ſuperiusq; eſt. Sextum tamen os, &
u 2 fig. i, k. — quintum ferè, ea[u] ſede, qua ſpinam alia educunt, quaq; dorſalis medullæ porri-
gitur terminus, dehiſcunt, uarieq;, & non omnibus pari ſemper modo, aperta
ſunt, & ſpinis deniq; deſtituuntur. Vtcunq; uerò ſit, nulla ſacri oſsis ſpina, ſi mo
dò quid rectè aſſequor, ne minimum quidem ſurſum conniuet, at deorſum
omnes potius ſpectant. & non aliter quàm in cæteris uertebris, cum tranſuer-
x 13 muſ. tab. Γ, et 14 tab. Τ. — ſis proceſsibus interuallum quoddam & ſedem conſtituunt, in quam nonnul-
li dorſum mouentes[x] muſculi aptè reponūtur, & à qua illi iuſtiſsimè cum[y] alijs
y 10 muſ. tab. Τ muſculi Θ. 12 tab. Κ muſculi Δ. — hinc initium ducentibus muſculis enaſcuntur. Vnde etiam poſterior hęc ſacri
oſsis ſedes inſigniter aſpera, ac ueluti carioſa eſt, ut muſculorum ſcilicet princi-
pia commodius ab illa cum ligamentis educātur. Tota dein gibba & curua ſpe
ctatur, quo ita tutius propugnaculi ritu ijs quas ſacrū os continet partibus prę-
z integrarum fig. Θ committitur M. — eſſet. Anteriori uerò ſede id leue ac latius eſt, non autem aſperum, ſed ſinum ca *Anterior.*
uumq;, quo aptiorem illis organis, quæ cum alijs ipſi commiſsis[z] oſsibus inſtar

k 3 pelluis

peluis cuiuſdam complectitur, ſedem efformet. ac infimam dorſi regionem, ueluti ſemicircularem, non autem rectam cum ſubdito ipſi coccyge oſſe conſtituat. Interdum, neq; id infrequenter, os ſacrum quinq; tantum extruitur oſſibus, in tota ferè ipſius fabrica nihil aliàs peculiare oſtendens, quàm in foraminum neruos ipſius tranſmittentiū, uti paulo pòſt dicam, ſerie.

Foramina neruis emittendis parata.

À dorſalis enim medullæ[a] parte in ſacro oſſe repoſita, ſex plerunq; neruorum pullulant paria, eorumq́;[b] primum inter quintam lumborum uertebram, & primum ſacri oſſis os perinde egreditur, ac nerui in lumbis & thorace è uertebrarū proſiliunt lateribus. À tergo namq; corporis primi oſſis, & ante priorem aſcendētis eiuſdem oſſis proceſſus ſedem,[c] ſinus utrinq; cauatur, qui cum quintę lumborum uertebræ ſinu commune foramen conſtituit, quo ſui lateris neruus elabitur, & uena arteriaq; dorſalem medullam hic petentes ingrediūtur. Porrò reliquis neruorū paribus, foramina non parantur in ſacri oſſis lateribus ſuperiùs ilium oſſium connexu occupatis, & inferiùs ita per tranſuerſum tenuibus, ut in latera nimis longo ductu perforari nequiuerint. adeò, ut quando ſacrum os ſex efformatur[d] oſſibus, in anteriori & poſteriori ipſius ſedibus, decem orbicularia ſpectentur foramina, in utroq; nimirum earum ſedium latere[e] quina, quæ inter oſſa, quà inuicem illa coaleſcunt, exculpta, tanto arctiora reddūtur, quo humiliorem in ſacro oſſe ſedem obtinent. uti &[f] nerui, quibus uiam præbēt, non pari mole inferiùs & ſuperiùs conſtant. Pari etiam occaſione, foramina in poſteriori ſede cælata, illis ſunt minora, quæ in anteriori ſpectantur: quòd hac ſede craſsiores nerui, quàm illa elabuntur, quodq́; plures inſignioresq́; uenæ & arteriæ per anteriora foramina, quàm poſteriora, ſacrum os ſubeunt. Foraminibus itaq; hunc in modum ſe habentibus, ſecundum ſacri oſsis neruorum par duos antrorſum, & totidem retrorſum educit ramos, per quatuor inter primum os & ſecundum apparata illis foramina. Dein alia inſuper paria eum in modum proſiliunt, ut excidens par ad ſubditum os, quemadmodum & in uertebris, numero referatur. Præter hæc autem foramina, neruorum occaſione inciſa, in poſteriori ſacri oſsis ſede,[g] alia ſubinde occurrunt, inter oſſium ſpinas, in uiam, qua dorſalis medulla ducitur, pertinentia, & ligamentis perinde oppleta, ac interualla foramina'ue inter ſpinas reliquarum uertebrarum conſpicua.

Quid eueniat, oſſe ſacro tantū quinq; oſſibus extructo.

Cæterùm ſi quando ſacrum os quinis tantum conſtat oſsibus, tunc in anteriori ipſius ſede duo deſunt foramina, ſextoq́; pari in poſteriori tantum ſede (at uerſus latera magis) iter exculpitur, alia tunc etiam obuia inferioris ſedis ſacri oſsis cum coccyge oſſe articuli ſpecie. Supremum enim coccygis oſsis oſsiculum, tum ſinu elatiori ſuæ ſedi exculpto, quinti oſsis ſacri corpus nō tantum excipit, uerùm duos etiam inſuper exerit proceſſulos, qui ſurſum educti, quinti oſsis ſacri oſsis proceſſulis deorſum ſpectātibus coaleſcunt: & exigua admodum ligamēti cartilaginei portio, reliquo nexui interuenit, propemodum oſſis ſacri oſsium mutuæ ſtructurę reſpondenti.

Coccygis oſsis deſcriptio.

quum interim, quando ſex ſacri oſsis ſeſe offerunt oſſa, coccygis oſsis[h] elatiſsimum oſsiculum proceſſulos nullos poſteriori in ſede extollat, & laxè ſexti oſsis ſacri oſsis[i] corpori dūtaxat, idq́; cartilaginei[k] ligamenti medio, committatur. Oſsiculum hoc ad ſinus ſui latera utrinq; tranſuerſim ſurſumq́; extuberat, & hinc ſenſim uerſus inferiora anguſtum redditur, & ſecūdo coccygis oſsis[l] oſsiculo perinde ut ſexto oſsis ſacri oſsi[m] firmatur. Secundo oſsiculo dein tertium & quartum ſuccedunt, eodem penitus modo inuicem commiſſa, tantoq́; arctiora breuioraq́;, quanto unumquodq; in ipſa ſerie humiliorem locum obtinet. Quartum[n] oſsiculum ſuo mucrone, quo recti inteſtini poſticam, infimamq́;[o] ſedem contingit, in[p] cartilaginem ter-

a 1 fig. ca. 11 lib. 4 F, G, & char. 24, 30.
b 2 fig. ca. 11 lib. 4 charact. 25.
c 1, 2 fig. charact. 1.
d ut in omnib. noſtris figuris.
e 1, 2 fig. charact. 2, 3, 4, 5, 6.
f Specta cos in 2, 3 fig. cap. 11 lib. 4.
g 2 fig. f, g, h.
h 1, 2, 3 fi. G.
i 1, 2 fi. a.
k 1, 2 fi. b.
l 1, 2, 3 fig. H.
m 3 fig. b.
n 3 fig. K.
o 1. tab. fi. cap. 49 lib. 2 M.
p 3 fig. c.

nem terminatur, eiuſdem uſus gratia, qua uertebrarum ſpinis, reliquorumq́;
oſsium extremis cartilagines obnaſci retulimus. Pręterea his quatuor oſsiculis
nullũ inciditur foramen, quo dorſalis medulla incedat, aut ex quo ulli exiliant
nerui. Horum dein oſsiculorum ſubſtantia, appendicum ſubſtantię correſpon
det. fungoſa namq; eſt, & rara, & in pueris admodum cartilaginea. Ipſorum in-
ſuper uniuerſus contextus ex ampliori baſi in mucronem deſinit, introrſumq́;
inſigniter obliquo flexu incuruatur: & laxi nexus occaſione, in partu, ac inter-
dum in magna ani apertione, eſt mobilis. Quum itaq; is quatuor illorum oſsi-
culorum contextus ueluti ex baſi quadam ſenſim in arctũ ceſſet, incurueturq́;,
& quodammodo pectoris oſsis modo, priuſquã exareſcit, obſcurè rubeat, ue-
riſimile eſt, ueteres, qui pueros artem reſecandi corpora docebant, hunc ad cu
culi roſtri contuliſſe ſpeciem: hincq́; κόκκυγα pręcipuè, uti prius diximus, appel
laſſe, ut & ὀῤῥοπύγιον, quòd contextus ille, mobilibus in auiũ cauda oſsiculis, non
uerò quadrupedum caudæ initio, magna ex parte conueniat. Quàm uerò no- *Quî Galenus*
ſtra hæc ſacri oſsis & coccygis oſsis hiſtoria, Galeni congruat deſcriptionibus, *ſacrum os & coccygis deſcri*
promptè expendes, ſi illas (quum nimirum ſibi undiq; haud reſpondeant) pri *pſerit.*
mùm mutuò, & dein cum noſtris contuleris. In libris namq; de Partium uſu, *Lib.12.13.15.*
ſacri oſsis non ſemel incidit mentio: idq́; inibi quatuor oſsibus extrui docetur, *& alibi.*
nullo interim uerbulo de coccyge oſſe aſcripto. Et præterquàm quòd coccy-
gis oſsis Galenus ijs libris non meminerit, haud ambigendum eſt, hoc ipſi illos
libros ſcribenti, & iuſtum neruorum numerum neutiquam tradẽti, fuiſſe in-
cognitum. Quatuor enim oſsis ſacri oſſa eſſe docens, talem illorum extremo
cartilaginem adnaſci ſubiungit, qualem nos coccygis oſsis mucroni obtingere
diximus, & in quam oſsium fines alteri oſsi non commiſsi, perpetuò ferè dege-
nerant. Præterea in duodecimo de Partium uſu, trãſuerſos ſacri oſsis proceſſus
tenues & ſubtiles eſſe aſſerit: quum in libro de Oſsib. eos (uti mehercule ſunt) *Cap.11. & 12.*
craſſos & amplos eſſe doceat. Dein hoc libro, ſacrum os tantũ tribus efformari
oſsibus percenſet, ijs alia tria ſubijci ſcribens, quæ coccygis nomine donauit. In
libris quoq; de Adminiſtrandis ſectionibus, ſacri oſsis & coccygis ſubinde me- *Lib.2, 6. potiſsi mum.*
minit, quemadmodũ nonnunquam in Commentarijs in Hippocratis librum *Lib.3. Cõmen-*
de Articulis: uerùm ea prorſus (quoad ipſius ſentẽtiam aſſequor) ratione, qua *tariorum.*
in libro de Oſsibus plenius quàm alibi illa deſcribuntur. Vt autem accuratiùs
modò iudices, num illic ſimiæ potius, quàm hominis oſsium tradatur conſtru
ctio, lubens nunc enarrabo, quî oſſa ſub lumborũ uertebris repoſita, in ſimijs
& canibus occurrant. quod uel ideo faciendum eſt diligentius, ut illorum mo
dis omnibus execranda conſtet impudentia, qui quum Galenum homines ma
gis quàm ſimias deſcripſiſſe contendunt, ipſius libros ita indies turpiſsimè de-
prauant, & neſcio quid non tandem librarijs ſcribisq́; imponentes, magis ma-
gisq́; præſtant, ut illi tandem Chimeræ cuiuſdã modo, neq; ſimijs, illis´ue quæ
Galenus potiſsimùm ſecuit brutis, neque hominibus accommodari poſsint.
q 4 fi. cha ract. 1,2,3. & figura 5 poſteriorẽ oſtendit ſe- dem. In ſimia itaq; & cane, ſub infima lumborũ uertebra,[q] os quoddam reponitur, *Os tribus in ſi-*
tribus efformatũ oſsibus, ita inuicem iunctis, ut in anteriori ſede, iuxta eorum *mia & cane*
medium, talem connexus oſtendant ſpeciem, qualem uertebrarũ corpora mu *efformatũ oſſi-*
tuò cõpacta exhiberent, ſi quando ſic coaluiſſent, ut ne tantillum quidem mo- *bus, quod ſa- crũ uocamus.*
ueri poſſent, & in ipſorum medio omnis cartilago temporis ſucceſſu iam eua-
nuiſſet. quanquam & in catulis, trium illorum oſsium unio, cartilagine etiam
aliqua, perinde ac appendicum connexus, repleatur. In lateribus anterioris di-
ctæ nunc ſedis, hæc oſſa in ætate prouectis uix aliquã coalitus exprimunt ima-
ginem, quemadmodum & poſterior ipſorum ſedes, omnino (niſi fortè in ad-

modum catulis) continua conſpicitur. Primum os ſuperiori ſua ſede, non ſecus ac quæpiam lumborum uertebra, orbiculare obtinet corpus, infimæ lumborum uertebræ ita commiſſum, ut lumborũ uertebræ mutuò compinguntur. Dein primum id os aſcendẽtes proceſſus exerit inſinuatos, quibus infimæ lumborum uertebræ deſcendentes excipiuntur proceſſus. Inferior tertij oſsis ſedes inferiori cuiuſuis lumborũ uertebræ ſedi in hoc reſpondet, quòd orbiculari corpore & deſcendentibus proceſsibus, quemadmodũ & illa, donetur, quibus ſubdito ſibi cuidã[r] oſsiculo haud aliter coarticulatur, ac uertebrę in lumbis inuicem cõponuntur.

r 4 fig. charact. 4.

Trium iſtorum oſsium latera, quæ tranſuerſis ipſorum conſtant proceſsibus admodũ amplis & latis, ſibiq; inuicem continuis, ſinum quoq; uerſus poſteriorẽ eorundem ſedem habent inſculptũ, qui aſper & inæqualis, ſui lateris iliũ oſsis ad hæc oſſa nexui famulatur. Sinus iſte ad proportionem tanto humani oſsis ſacri ſinu breuior eſt, quanto iliũ os in homine multo latius quàm in quadrupedibus cernitur. Deinde tranſuerſi proceſſus ſecundi oſsis in his magnitudine non excedunt primi oſsis proceſſus, ſecundũq; os modis omnibus minus eſt primo, ut & tertium ſecundo. Tribus his oſsibus continuum etiam inſculpitur foramẽ, quo dorſalis medulla prorepat, & poſteriori ſua ſede ſingula ſpinã poſteriorem´ue proceſſum educũt, ſurſum potius, quàm deorſum, etſi tamen non inſigniter, ſpectantẽ: & tanto minorem, quanto os à quo exoritur, in ſerie minus exiſtit. In ſpinarũ interuallis nulla occurrunt foramina, neq; oſſa quicquã inibi dehiſcunt, imò ſpinæ inſtar unius lineæ inuicem continuæ ſimul plerunq; protuberãt. Foramina tamen neruis emittẽdis parata, in anteriori ſede & poſteriori, quatuor ſe exhibent, utrinq; nimirũ bina, quibus ſecundi & tertij parium neruorũ, qui ad hæc oſſa referuntur, ramis antrorſum retrorſumq; iter prębetur. Primo autẽ pari foramen eo pacto, quo in lumborum uertebris, paratur, ad tergum uidelicet corporis primi oſsis, & humillimæ lumborũ uertebræ.

Cuiuſmodi oſsicula in ſimia et cane ſub ſacro oſſe occurrant, adeoq; ipſorum coccygis oſsis deſcriptio.

Dorſalis medulla his animalibus neutiquam in tertij oſsis extremo finitur, ſed deorſum per alia inſuper[s] oſsicula incedit, uiam neruis, lumborum uertebrarũ modo offerẽtia, ad poſteriorem nimirum ſuorum corporum ſedem, non uerò etiam anteriùs, quo ſecundũ & tertium oſsis ſacri oſsiũ paria pręcipuos ipſorũ educunt ramos.

s 4 fi. charact. 4,5,6. Spectantur tamẽ & in 5 fig.

Nerui itaq; ſub tertio oſſe exilientes, ac primũ dorſalis medullæ in ſubditis illi oſsiculis contentę neruorum par conſtituentes, foramina[t] inter tertiũ os & primũ id oſsiculũ perinde obtinẽt, ac nerui è lumborũ uertebris egredientes, à tergo nimirum corporũ uertebrarum.

t 4 fig. inter char. 3 & 5.

Sub tertio igitur oſsis ſacri oſſe,[u] alia tria, interdumq; in caudatis ſimijs & quibuſdam canibus plura ſuccedunt oſsicula, lumborũ uertebris cõformatione ſimillima.

u 4 fi. charact. 4,5,6.

In nullo namq; ab illis imagine diſcrepant, niſi quòd tranſuerſos proceſſus latiores, quàm lumborũ uertebræ, obtinent, & eoſdem magis deorſum, quàm ſurſum conniuentes: dein quòd ſpinã aut nullam, aut perquàm puſillam à ſe porrigunt. Corporũ enim forma penitus illis reſpondet uertebris, niſi fortè pro oſsiculorũ mole, hęc aliquis, minima quęq; expendens, ampliora eſſe aſtrueret. In aſcendẽtibus uerò et deſcendẽtibus proceſsibus ne minimum quidem uariant: pariq; articulatione cõtextu´ue illorũ ſupremum cum infima ſacri oſsis parte, & ipſa dein inuicem cõmittuntur, quo lumborũ uertebræ inter ſe. adeò, ut in horum oſsiculorũ quoq; corporum nexu, cartilaginis, aut potius cartilaginei ligamenti notatu digna occurrat portio. Præterea haud ſecus quàm in lumborũ uertebris, uia dorſali medulla in his oſsiculis paratur, illaq; tribus neruorũ paribus iter perinde ac lumborũ uertebræ accõmodant, poſt tergum nimirũ (uti & prius diximus) ſuorum corporum, & ante aſcendentes deſcen-

x 4 fi.cha ract.6.

deſcendenteſq; eorum proceſſus. Infimum [x] oſsiculum, è quo dorſalis medulla quodammodo inconiugata ſimplexq; proſilit, non caudatis ſimijs aliorum oſſium extremis ſimiliter, in cartilaginem fortè ceſſat. Canibus uerò & caudatis ſimijs, quibus hæc oſsicula ſunt impenſe laxa & mobilia, infimo oſsiculo alia permulta continuo ordine adnectuntur oſsicula, dorſalis medullæ gratia non perforata, ſed ſolida & oblōga, & ſuperiùs inferiuſq;, quà inuicem cartilaginei ligamenti beneficio, quemadmodū uertebrarum corpora cōpinguntur, craſſiuſcula: in medio autē tenuia, caudamq;, ut ſemel dicam, conſtituentia. Quandoquidem igitur in ſimia & cane, mox ſub lumborū uertebris unum occurrit os, ex tribus [y] oſsibus, tanquam è uertebris quibuſdā ſic coalitum, ut ipſorū nexus à uertebrarum cōmiſſura potiſsimùm differat, quòd in illo nullum cartilaginoſum ligamentum, perinde ac [z] inter uertebrarum corpora reponatur: & quum os iſtud ſpinas ſurſum magis quàm deorſum uergētes profert, quumq; ſecundo & tertio ſuorum neruorum paribus (ut hic Galeno aliquid concedamus) foramina anteriùs & poſteriùs exculpta habet, arbitror inquam, illi id os in libro de Oſsibus ſacri oſsis loco deſcriptū. Item quia in ſimijs & canibus ſub iſto tria ut minimū ſuccedunt [a] oſſa, quæ dorſalem medullam quoq; tranſmittentia, in corporū ſuorum nexu, ligamentū cartilagineum ſecus quàm tria eorum animalium oſsis ſacri oſſa, adipiſcuntur: & quum ideo citra multam longam'ue decoctionem, aut magnam aliàs uim, haud aliter quàm lumborū uertebræ inuicem promptè diuellantur, quumq; hæc oſſa neruos duntaxat à tergo ſuorum corporum, non uerò antrorſum quoq;, emittant, mihi perſuadeo, Galenum illa coccygis oſsis nomine donaſſe. exiſtimoq; ipſum inter ſacri ſui oſsis cum coccyge oſſe, in nexu & neruorum eductione ac foraminibus, præcipuas ſtatuiſſe differētias. Quippe quum oſsis coccygis oſsibus plus cartilaginis, quàm ſacro oſsi tribuit, eam ſubaudiendam duco [b] cartilaginem, quam ueteres præcipuum corporum uertebrarū eſſe uinculum, ſecus atq; Galenus, affirmabant, quanquam ego ſubinde cartilaginoſum (uti reuera eſt) appello ligamentum. Nequaquam enim cum nonnullis ſibi admodū peritis Galeni librorum corruptoribus exiſtimo, illum hic de ea loqui cartilagine, quæ oſsium adnaſceretur lateribus. quum plus eius cartilaginis, ac cartilaginei etiā ligamenti, ilium oſſa excipientibus [c] finibus, idq; potiſsimùm poſteriori ipſorū ſede, qua ilium oſſa nonnihil à ſacro oſſe dehiſcunt, obtingat, quàm oſsibus quę mox ilium oſſium cum ſacro connexui, ſiue in [d] ſimia, ſiue in [e] homine ſubſunt. Quòd uerò corruptores illi, ne Galenus [f] ſena humanorū oſsium præterijſſe aut ignoraſſe uideretur foramina, in Capite ipſius de coccyge oſſe adijciunt, neruos illius oſſis & anteriùs quoque educi, hoc à librarijs omiſſum, intrepidè contendentes, ideo uenit improbandū, quòd, uti antea in oſsium nexu coalitu'ue, ſic modò in neruorum ductu egreſſuq; omnem ſecludant differentiā, qua Galenus coccygis ſui oſſa à ſacri oſsibus peritè admodumq; anatomicè ex ſimiarū canumq; fabrica diſtinxit, cui poſthac Galeni deſcriptiones neutiquam accōmodari poterunt. Cæterùm quî uel ſic etiam adauctæ, aut deprauatę potius, uitiatæq;, ad hominis decem oſſa lumborū uertebris ſuccumbentia referātur, nequeo ſatis colligere. Vt enim ſex primorum oſsium, quæ ſacri oſsis loco mihi deſcribuntur, inter ſe coalitum, & in una ſerie ex ampla baſi quodāmodo in mucronem contextum, & neruorum parem antrorſum retrorſumq; productionē, & ſpinas haud ſurſum eminere, taceam, neſcio quamobrem quatuor [g] oſſa, quę coccygis oſsis loco à me ſunt pertractata, nullamq; dorſali medullę uiam prębent, Galenus neglexiſſet, quum duo horum ſuperiora tam ſint inſignia, & illa conſtent fa-

Galeno ſacrū os & coccygis os ut in ſimia ſe habent deſcripta.

y 4 fi.charact.1,2,3.

z fig.cap. 14 R,R.

In fine capitis 11. ubi etiā primo pari uidetur eundem egreſſum cum 2 & 3 parū exquiſitè præbere.

a 4 fi.charact. 4,5,6 quos conferes cū eiuſdem figuræ char.1,2,3.

b fig.cap. 14 R,R. et figuræ capiti 40 lib. 2 inſertæ charact.3.

Cap.8.lib.de oſsibus.

c 2 fig.N,N,O,O,P,Q.

d 4 fi.charact.4,5,6.

e 1 fig.D,E,F.

f 1 fig. notantur foramina alterius lateris, cha.4,5,6.

Talis eſt Galeni liber, cura Sylnij editus commentarijs.

g 1,3 fig. G,H,I,K.

ſtent fabrica, tantumq́; cum reliquis ſuppeditent uſum, ut ab humanum corpus ſecante non debeant facilè prꝙteriri. Verùm illi librorum Galeni euerſores aiunt, noſtrum coccyx os ab ipſo dedita opera præteritum, quòd è monumentis cum ſacro oſſe non effodiantur. aut quòd Galenus illa perinde ac os υ referens, & cordis os, & oſsicula ſeſamo ſemini comparata, tyronibus non uoluerit in libro de Oſsibus proponere. aut quòd omnia quatuor oſſa, unius cartilaginis loco habuerit. Poſtremumq́; iſtud in primis approbãt, ne in libris de Vſu partium Galenus alijs ſuis ſcriptis minus coaptari poſsit. ut ſcilicet tria ſui oſsis ſacri oſſa trium loco, & tria oſſa ſui coccygis oſsis unius tantum uice enumerarentur: & noſtrum coccyx os cartilago ea eſſet, quam quarti oſsis, ſacri oſsis extremo adnaſci, in ijs libris prodidit. Hæc quum referuntur, ac meæ ſententiæ obijci ſentio, illos mihi audire uideor, qui Galenum & Auicennam, aut neſcio quos tandem medicos & philoſophos, aut pugnantia eiuſdem autoris ſcripta, inter ſe non diſſentire, conantur admodum ridiculè magnoq́; ſupercilio oſtendere: eaq́; autoribus ipſis imponunt, quꝙ ne per ſomnium quidem cogitarunt, quæq́; ab illorum ſententia ſunt prorſus aliena. Si enim Galenus noſtrum coccyx os in Capite libri de Oſsibus undecimo & duodecimo, idcirco omiſiſſet, quòd illius tractatio ad eos qui introducũtur, haud pertineret: indubiè in libri de Oſsibus fine, noſtri coccygis perinde meminiſſet, ac aliorum oſsiculorum, quꝙ alibi plenius deſcripſit. quum tamen in nullis Galeni libris, iſtius noſtri coccygis incidat mentio. Quod autem id è monumẽtis aut ſepulchris à ſacro oſſe diſſolutum occurrit, ipſiusq́; oſsicula uertebrarũ modo diſiuncta ſpectantur, argumẽto eſt, Galenum ueterum deſcriptiones ſuis ſimijs accõmodaſſe, quòd nimirum oſſa ipſarũ ſacro oſsi ſuccedentia inuicem, marceſcentibus ligamentis diſſoluantur, ſecus quàm tria noſtri ſacri oſsis humiliora. Neceſſum namq́; eſt cum his hominib. de nullo ſacro hominis oſſe, quàm quod ſenis extructum ſit oſsibus, ſermonẽ inſtituere. Nam quum quinque aut quatuor tantum in homine reperiuntur oſſa, noſtrum ſacrum os cõſtituentia, tunc illa nullo penitus modo Galeni ſex oſsibus accommodari queunt, quum ne numerus quidem oſsium reſpondeat, dorſali medullæ uiam offerentium. Dein ſi diſſolutorum ab inuicem in cœmiterijs oſsium habenda eſſet ratio, quid de uertebris, coſtis, manus, pedis, pectoris, & omnium ferè partium cenſendũ eſſet oſsibus? quum hæc ſecus quàm noſtri ſacri oſsis oſſa ſeſe offerant dirempta & diducta? Porrò quum fingunt Galenum coccyx noſtrum os meritò cartilaginis loco habuiſſe, quòd ipſius oſſa in pueris mollia & cartilaginea ſpectẽtur, &, ut ipſi aiunt, quatuor tantum cartilagines eſſe appareant, eſt eiuſmodi, ac ſi Galenus puerorum potius, quàm mediæ ætatis hominum, aut brutorum hiſtoriam texuiſſet. At hi nimis obiter expendunt, hanc in multorum oſsium ſubſtãtia, in tota appendicum ratione, & numero in primis, in coſtarũ cartilaginibus, & alibi ferè centies, ſimijs & canibus, utpote ſiccisſimis, maximeq́; oſſeis, ut ſic dicam, animalibus, elegantius cõgruere, quàm homini, præ cæteris ferè humidiſsimo & molli. At per me integrum eſt, quiduis ab illis hominibus comminiſci, ac cum Galeni ab ipſis deprauata ſententia ſuis auditoribus imponere, modò pro mea uirili ueram hominis exhibeam ſtudioſis fabricam. qui tunc maximè Galeni libros, tanquam ſacroſancta, non duxerim emutandos, quum in magno infinitoq́; hominis cum ſimijs & ijs brutis, quæ Galenus potiſsimùm aggreſſus eſt, diſcrimine, Galeni hiſtoria illis quàm homini eſt cõformior: præcipuè ſi quando diſcrimen illud, quantumuis inſigne, à Galeno non uideatur fuiſſe animaduerſum, uel alioquin expreſſum. Quinimò ipſe audiendus eſt initio tertij libri

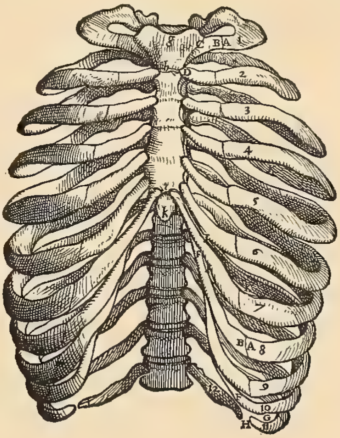
Commen-

Commentariorum in Hippocratis librum de Articulis, quum ait ſe de Oſſibus librum conſcripſiſſe, cum ſigillatim quale unumquodque os eſſet, præcipuè quidem in ipſis hominum aridis cadaueribus, ſin minus, in ſimijs certè, diligenter inſpexiſſet: ita pulchrè indicans, ſe omni ſtudio ſaltem ſimias enarraſſe, hasq́ue homini in oſsium conſtructione eſſe ſimillimas. Vnde etiam nullus omnium Anatomicorum Galeni librorum mihi magis, quàm hic de Oſsibus, illi uidetur aſcribendus: isq́ue ſanè eſt, quem toties prædicat, grauiterq́ue dignum cenſet, qui ſubinde legatur, totusq́ue, quum ita ſuccinctus ſit, memoriæ commendetur. Et quamuis ille exactiùs ſimijs quàm hominibus reſpondeat, paucioribus tamen falſis ſcatet deſcriptionibus, & mendis profectò, quàm cæteri omnes: uti in ſcholis apertè, & ſanè (ita mea ſecundent Superi) citra omnem prorſus affectum, candidè ſolitus ſum in rerum præſentia oſtendere. utcunque interim quorundam ſenum maleferiatorum, & inuidia (quòd hæc nimirum ipſos lateant) tabeſcentium calumnias, falſiſsimasq́; obtrectationes nequeam ſubterfugere.

Præ cæteris Anatomicis Galeni libris, librum de Oſsibus ipſi tribuendum.

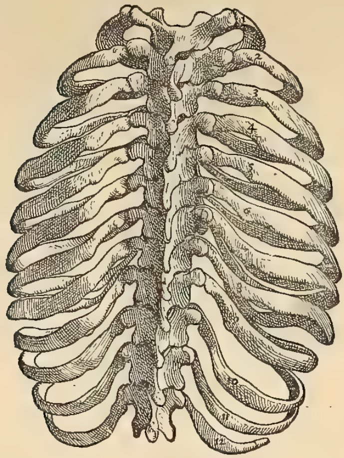
DE THORACIS OSSIBVS.
Caput XIX.

PRIMA DECIMINONI CAPITIS FIGVRA, QVA THORACIS OSSIVM INTEGRA COMPAGO ANTERIORI facie exprimitur, duodecim nimirum thoracis uertebræ, & duodecim utrinq́ coſtæ, unà cum pectoris oſſe pluribus efformato oſsibus.

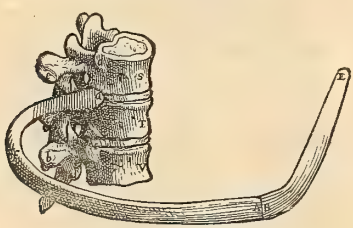


SECVN-

SECVNDA DECIMINONI CAPITIS FIGVRA,
POSTERIOREM INTEGRAE THORACIS
oſsium compagis faciem proponens.



TERTIA FIGVRA EX MEDIIS VERTEBRARVM THORACIS, TRES CONTINET VERTEBRAS, DE-
xtro latere expreſſas, unà cum media eiuſdem lateris coſta. Atq; huius figuræ beneficio, coſtarum ad uertebras articulatio, dein & coſtarum quoq; ductus oſtenditur.





QVARTA FIGVRA EXPRIMITVR COSTAE POSTERIOR ET VERTEBRIS PROXIMA
portio, ut capitula exactè in conſpectum uenirent, quibus nouem ſuperiores coſtæ uertebris articulantur. Præterea huius coſtæ partem effregimus, ut oſſea coſtarum interiori in ſede oſtenderetur ſubſtantia, Φ indicata. Φ.



QVINTA FIGVRA PORTIONEM EXHIBET DVODECIMAE COSTAE POSTERIORI
facie, & qua duodecimæ thoracis uertebræ coarctatur, depicta. Hanc quoq;, ubi Φ poſitum cernis, à reliqua ſua portione effregimus, oſſeam coſtæ ſubſtantiam oſtenſuri.

SEXTA

SEXTA FIGVRA, ANTERIOREM PECTORIS oſsis à cartilaginibus coſtarum liberi partem proponens.





SEPTIMA, PECTORIS OSSIS CARTILAGInibus coſtarum liberi poſteriorem commonſtrans faciem.

B,B 1, 3 Cartilagineæ coſtarum ſubſtantiæ principium. Linea enim B & A intercedens, eius ſubſtantiæ cum oſſea coalitum notat.

C 1 Primæ coſtæ cartilaginis cum pectoris oſſe coalitus.

D 1 Secundæ coſtæ cartilaginis cum pectoris oſſe articulatio, à qua etiam promptè ſubſequentium quinq; coſtarum articuli ſpecies colligitur.

E 3 Cartilaginis capitulum, quo ſecunda coſta ac quinq; ſubſequentes, pectoris oſsi inarticulantur.

F,F 1 Terminus cartilaginis illegitimarum coſtarum, qui acutus ſpectatur.

G 1 Sedes, qua undecimæ coſtæ cartilago à decimæ cartilagine frequenter dehiſcit.

H 1 Sedes, qua duodecimæ coſtæ cartilago ab undecimæ perpetuò dirimitur.

I,I 1 His ſedibus coſtarum cartilagines inæqualiter protuberant, ſua interualla plerunq; opplentes.

K, K 1, 4 Hac regione internæ mediarũ coſtarum ſedi ſinus oblongus exculpitur, cui uena, arteria & neruus inſidet.

L 4 Capitulum, quo coſtæ uertebrarum corporibus articulantur.

M 4 Capitulum, quo coſtæ tranſuerſorum proceſſuum apicibus articulantur.

N 5 Species capituli, quo undecima & duodecima coſtæ uertebris articulantur.

O 4, 5 Tuberculum, in coſtarum poſteriori ſede iuxta apicem tranſuerſi uertebræ, cui coſta articulatur, proceſſus conſiſtens, ad quod undecimus dorſum mouentium muſculus coimplantatur.

Q 4 Interuallum, inter L & M apparens, quod aſperum ligamenti producendi gratia efficitur.

R 4 Hæc quoq; ſedes, inſertionis muſculi thoracem mouentium quarti gratia potiſsimum exaſperatur.

S,T,V 3 Tres ſimul contextæ uertebræ.

X 3 Sinus duobus uertebrarum corporibus communis, cui coſtæ capitulum inarticulatur.

a 3 Coſtæ ad uertebræ corpus articulus.

b 3 Sinus in tranſuerſo uertebræ exculptus proceſſu, cui coſta etiam articulatur.

c 3 Coſtæ ad tranſuerſum proceſſum articulus.

d 3 In ſuprema uertebra S inſignita, etiam d talis ſinus indicatur, qualem inter mediam & infimam uertebram X expreſsimus.

e 3 Sinus articulandæ coſtæ in tranſuerſo proceſſu cælatus, uertebræ S inſignitæ.

f 3 Coſtæ regio in poſteriora maximè exporrecta. Ab a igitur & c ad f coſta à uertebris deorſum obliquè in poſteriora fertur: ab A uerò & B ad E, ſurſum in anteriora circulatim reflectitur.

g.h.i.k 1 His characteribus in prima figura pectoris os notatur. ac g quidem ad h, primum pectoris indicatur os. h uerò ad i uſq;, ſecundum. i ad k uſq;, tertium. k autem mucronatam pectoris oſsis notat cartilaginem. Verùm iam exactius pectoris os in ſexta & ſeptima aggrediemur.

l 6 In anteriori primi oſsis ſede protuberans inſtar trianguli pars, quæ t, q, & r poſſet circumſcribi.

m,n 6 Sedes utrinq; ad partem eam protuberantem depreſſa.

o 7 Poſterior primi oſsis ſedes, quæ utcunq; caua cernitur.

p 6,7 Sedes primi oſsis, cui primæ coſtæ cartilago innaſcitur.

q,r 6 Sinus primi oſsis, quibus clauicularũ capitula articulantur: ac r etiam in ſeptima figura dextrũ indicat ſinum.

ſ 6,7 Sedes inter duos clauicularum nomine inſculptos ſinus conſiſtens, quæ lunæ modo excauatur.

t 6,7 Hac ſede primum os ſecundo committitur.

u 6,7 Communis primi & ſecundi oſsis ſinus, cui ſecundæ coſtæ cartilago coarctatur.

x, y, z, α, β 6,7 Sinus ſecũdi oſsis, quib. cartilagines tertiæ, quartæ, quintæ, ſextæ & ſeptimæ coſtarũ inarticulatur.

γ, δ, ε 6,7 His ſedibus interdum in pueris ſecundi oſsis diſtinctiones apparent, perinde ac ſi id ex pluribus efformaretur oſsibus, per unionem mutuò coaleſcentibus.

ζ 6,7 Hoc tertium pectoris oſsis os cenſetur, quod in cartilaginẽ enſis mucroni non abſimilẽ, ac η in ſexta & ſeptima notatam

η.

notatam, finitur. Foramina, quibus interna pectoris oſsis ſedes abundat, etſi notis non indicentur, ſeſe facile demonſtrant. Iuuerit modò, tres quoq; figuras obiter inſpicere, quibus ad præſentis libri calcem totus oſsium contextus triplici facie proponitur. Deinde non mediocriter iuuerit, octauæ muſculorũ tabulæ, & decimæquartæ tabulæ thoracem hic contueri: quòd illæ ueriorem thoracis formam, coſtarumq; ductum oſtendant, quàm ex illis oſsibus delineari queunt, quæ noſtra induſtria rurſus cõpinguntur, & non ſatis obliquum coſtarum ductum commonſtrant. unde etiam maius quàm deceat interuallum, inter humillimæ coſtæ apicem & ilium oſsis ſpinam referunt.

Quid thorax.
Lib. 1. Hiſtor. animal. cap. 7.
Pectus.
Pectoris os.

Omnium thoracis oſsiũ ſtructurã 1 & 2 fig. oſtendunt.
a integræ figur. ab O ad r.
b 1 fig. g, h, i.

THORACEM opportunè uocabimus, quicquid coſtis interceptum circumſcriptumq; eſt: non autem cum Ariſtotele,[a] uniuerſum corporis truncum, quem à iugulo ad pubem uſq; metimur. Anteriorem uerò thoracis ſedem, Pectus: &[b] latum in ea ſede conſiſtens os, cui coſtæ coarticulantur, Pectoris os ritè nominabimus. quò minus tres Græcorũ, & in primis Galeni uoces, θώρακα, στῆθος, & στέρνον, oſcitanter uideamur confundere. Pectoris itaq; os, & coſtæ, itemq; duodecim dorſi uertebræ, quas thoraci hactenus aſcripſi, thoracis ſunt oſſa. Eſt autem admirabilis ſummi rerum Opificis induſtria, qua totus thorax neq; oſſeus, neque carnoſus efficitur, uerùm os cum muſculis uicìſsim alternatimq; cõmutatur. quanquam interim caluaria quidem uniuerſa oſſea, abdomen uerò muſculoſum magna ex parte extruatur. Cæterùm decet hæc accuratè, præcipuoq; ſtudio expendere. quum enim tria ſint principia hominem diſpenſantia, os quidem immobile, ac nullis interſtinctũ muſculis, primo principio circundatur, muſculi uerò tertio: at ſecundo ex oſsibus muſculiſq; medium quid circumtexitur. Cerebrum namq; in nullos uſus muſculis eguit, quum nulla caluariæ pars aut dilatatione, aut compreſsione indigeat. Quare etiam meritò caluaria, ueluti galea & murus immobilis ipſi circumponitur. Porrò ſi organis iecori famulantibus, uentriculo ſcilicet, & inteſtinis, & ueſicæ, ac demum ipſi utero, non minimo ſanè generationis inſtrumento, aliquod tale ſeptum circumponeretur, ubi cibum & potum uentriculus ſuſciperet? quorſum utero geſtantium tumor emineret? quà educerentur excrementa, aut quomodo partus feliciconatu propelleretur? nullo hîc opem ferente muſculo? Thoracis autem motus, quem maximè ad aeris inſpirationẽ requirimus, omnino aboleretur, ſi ſolis duntaxat oſsibus thorax conſtaret. Si uerò is ſolis muſculis motuum opificibus cõformaretur, ij pulmoni & cordi, nulla etiam re externa eos urgente, inciderent. Vt igitur aliqua thoracis capacitas intus fiat, ac thorax etiam motu agatur uoluntario, muſculi[c] alternatim oſsibus ſunt interpoſiti. Mox autem & hoc ad ſecuritatem non parum cordi pulmoniq; conducit: magis enim nunc muniuntur, quàm ſi ſolis muſculis thorax fabricatus eſſet. Quinetiã oſſea thoracis moles firmandis ſuſtinẽdiſq; ſcapulis (quibus dein brachia coarctantur) mirificè confert. has enim ſolis inniti coſtis, & clauiculas nullo oſſe, quàm ſcapulis & pectoris oſſe firmari, docebimus. Præterea ſi nullis oſsibus thorax conſtaret, nullus eſſet locus, unde ſcapulis & brachijs & abdomini, ac alijs quibuſdam membris muſculi pronaſcerentur: neq; ullis fundamentis muſculi hærerent, aut conſiſterent. Atque hanc ſanè oſſei thoracis neceſsitatem, ſi quid aliud, profectò teſtudines pulcherrimè edocent: quæ etſi tam tuto ſepiantur domicilio, tamen in pectoris & thoracis laterum ſedibus elegantiſsimum & iucundiſsimum ſpectatu oſsium demonſtrant textum, in hoc duntaxat incredibili artificio creatum, ut illi priora crura innitãtur: utq; muſculi teſtudinis humerum mouentes, commodè originem ſumant. Quum igitur neq; reſpiratio,

Opificis rerum in thorace creando induſtria.

Hæc oſtendunt 7 & 8 muſc. ta.

Hæc commonſtrant priores 5. lib. figuræ.

c 6 muſc. ta. S, T. V, X. & 11. ta. T, T, V.

Hæc integræ figuræ Q. R. S. T, V. Z. Γ. Δ.

ratio,neq; uox abſq; thorace fieri poſsit: quumq; cor, inſuperq; cum ipſo pulmo,thorace muniri debeãt,ad quatuor uelut ſcopos rerum Opificem in thoracis fabrica potiſsimũ attendere oportuit: uocem nimirum, reſpirationem, cordis & pulmonis magnitudinem. Thorax enim, qui quodammodo ouali conſtat figura,tam amplus eſt,[d] quantam pulmonis molem eſſe oportuit. At pulmo interim thoracis ſequitur formã,non autem thorax pulmonis.In pulmonis enim hiſtoria ipſum diſces nulla peculiari eguiſſe forma, ut neq; iecur, neq; lienem, neq; quodammodo cerebrum. Porrò iam tempeſtiuum erit, thoracis oſſa ſeriatim deſcribere: & cum duodecim eiuſdem uertebras prius [e] enarrauerimus,à coſtis ſermonẽ auſpicari, quæ uiris & mulieribus ab utroq; latere [f] duodeno conſtant numero: à quo ſi quando uariant, tredecim ſæpius quàm undecim ſolum ſeſe offerunt: quemadmodum tredecim quoq; thoracis uertebras ſæpius quàm undecim tantum occurrere, ſuprà retulimus. Singulis enim thoracis uertebris,ſingulæ in ambobus lateribus articulãtur coſtę. Quòd autem uiros coſta quapiã in altero latere deſtitutos, ac uiros unius coſtæ numero à muliere ſuperari,uulgus opinatur, ridiculum planè eſt: etiamſi Euam ex Adæ coſta à Deo procreatã,Moyſes prodiderit. Quamuis enim forſitan Adæ oſſa, ſi quis ea in ſceleton cõpegiſſet, ex altero latere una caruiſſent coſta: non ob id tamen omnibus quoq; uiris unam deficere neceſſe eſt. Ariſtoteles homini octo coſtas tantum tribuit: conceſſurus etiam, quoſdam gentis Turdulorum ſeptenis coſtis creari, ſi modò id alicuius idonei autoris teſtimonio ipſi cõſtitiſſet.Verùm ut hîc Ariſtoteles aliorum duntaxat ſuffragijs ſuum dogma firmaret, ita quoq; non diſsimile uero eſt, illic octo coſtas homini ex aliorum relatu eundẽ aſcripſiſſe, hacq; ratione rem ipſi non uiſam parum rectè nobis tradidiſſe. Quanquam interim dum memoratum iam Ariſtotelis locum aliquando Patauij enarrarem, à ſummæ (propter ſingularẽ literarum ac Iuris ciuilis cognitionẽ) ſpei adoleſcentibus,Iacobo Nigro, & Ioanne Centurione,patricijs Genuenſibus accepi, generoſiſsimos Ligures in ueterũ monumentis ἑπταπλεύρους fuiſſe appellatos: quum tamen is populus, ut eſt nauali terreſtriq; pugna ſtrenuus, optima quoq; membrorum ſymmetria ac numero ſit ſpectatiſsimus.Sunt itaq; plurimùm utrinq; duodecim coſtæ: ac ſeptem ſuperiores pectoris oſsi & uertebris,ut poſtea dicemus,articulantur: quinque autem humiliores ſolis compinguntur uertebris, & ad pectoris uſque os non pertingunt,ſed in thoracis deſinentes lateribus, ſuarum cartilaginum finibus [g] inuicem committuntur:duodecima duntaxat excepta,quæ ab undecima penitus [h] dehiſcit,neq; aliqua ex parte ipſam cõtingit. id quod & undecimæ non rarò uſuuenit,decimæ cartilaginem tunc non [i] attingenti.Quinq; iſtæ humiliores, quòd pectoris oſsi non articulantur, *νόθαι*, quaſi dicas ſpuriæ & illegitimæ,Græcis appellantur. Omnibus coſtis commune eſt, quòd[k] oſſea ſimul [l] cartilaginoſaq; conſtent ſubſtantia, quodq;[m] appendicem ea ſede ſibi uendicent,qua uertebrarum connectuntur corporibus. Oſſea coſtarum ſubſtantia non omni ex parte ſibi ſimilis eſt. ubi enim coſtæ uertebris coarticulantur, & ubi dorſum conſtituunt,ſolidiores multo durioresq; ſunt,quàm in thoracis lateribus,& iuxta pectoris regionem, ubi magis fungoſa extruuntur ſubſtantia, quæ tenui ſquama, ſeu lamina obducitur: hæcq; illic demũ tenuiſsima eſt, ubi in cartilaginem degenerat. Cartilago etiam non parem undique oſtendit ſpeciem: inferiorum enim coſtarum cartilago mollior eſt. unde etiam fortaſsis nonnulli illegitimas coſtas priuatim *χόνδρους*,quaſi cartilagines dicas, uocari tradunt. Superiorum uerò coſtarum cartilago durior eſt, ſolidiorq;, ac in ualde

Margin notes (left):
d 12,13 fi. lib. 6.
e fig. cap. 14 C,D. et figuræ capitis 17.
f 1, 2 fig. charact. 1, 2 uſq; ad 12
g 1 fig. F.
h 1 fig. H.
i 1 fig. G.
k 3 fi. ab a per f ad A.
l eadẽ fig. à B ad E. aut 1 figur. A,B.
m 4 figur. L,M. 4, 5 figur. fractam oſtendũt coſtam ad Φ.

Margin notes (right):
Coſtarum numerus.
Viris ac mulieribus idem coſtarũ numerus.
In 2. cap. Geneſ.
Lib. 1. Hiſtor. animal. cap. 15.
Corporũ in Liguribus ſymmetria.
Coſtarum ſubſtantia & appendix.
Oſſea ſubſtantia.
Cartilaginea ſubſtantia.

ſenibus intus oſſea efficitur: quemadmodum in ouibus & bobus, alijſq; ferè omnibus eius generis animātibus mediocris etiam ætatis fieri cernimus, quorum cartilago intus friabili conſtat oſſe, exterius tantũ cartilagine ueluti membrana quapiam obuoluto. Atque id etiam in ſimijs & canibus, utpote ſicciori temperie quàm homines conſtantibus, adeò eſt manifeſtum, ut haud mirum ſit, Galenum illorum præcipuè animalium fabricam docentem, uerarum coſtarum cartilagines, oſſeas: ſpuriarum autem cartilagines, exquiſitas eſſe cartilagines ſcripſiſſe.

Lib. 8. de Administ. sect. & partim in lib. de Oſſib. ca. 13.

Coſtis omnibus non par longitudo.

Huius cartilaginis moles in omnibus coſtis non eadem eſt, ut etiam omnium coſtarum non par eſt longitudo. prima namq; & duodecima breuiſsimæ ſunt, mox ſecunda & undecima, quæ omnes breuibus donantur cartilaginibus. Sexta uerò, ſeptima & octaua, longiſsimæ ſunt, ac longiſsimas etiam obtinent cartilagines.

Non par amplitudo.

Primæ coſtæ cartilago ampliſsima eſt, quemadmodum & prima coſta cæteras quoq; amplitudine ſuperat: mox hanc ſecunda, & deinde tertia in amplitudine ſubſequuntur. duodecima uerò & undecima omnium ſunt tenuiſsimæ, & in tenuiſsimas quoq; terminantur cartilagines. Mediæ autem medio ſe habent modo: quamuis harum quandoq; cartilagines in progreſſu, oſſea ſuarum coſtarũ ſubſtantia efficiantur latiores. Quum enim ſex ſuperiorum coſtarum cartilagines dehiſcentia efforment interualla, totoq; ductu ab inuicem æquè diſtent: ſextæ tamen, ſeptimę, octauæ, & interdum nonæ coſtarum cartilagines uariè in progreſſu lateſcunt, inuicemq; continuatæ interualla ipſarum ſuamet ſubſtantia[n] implent. Ad hæc, quinq; ſpuriarum coſtarum cartilagines in acutum[o] mucronem deſinunt, uerarum autem cartilagines non item. Primæ enim coſtæ cartilago,[p] ſuo fine qui pectoris oſſi ualidè cõnaſcitur, amplior fit, quàm qua primùm ab oſſea coſtæ educitur ſubſtantia. Secundæ ac tertiæ, triumq; ſubſequentium coſtarum cartilagines modicè in progreſſu arctantur, & ſingulę in[q] capitulum finiunt, quo has pectoris oſſi coarticulari poſtea docebimus.

n 1 fig. I, I.

o 1 fig. F.

p 1 fig. C.

q 1 fig. D. dein 3 fi. E.

Coſtarum læuitas & aſperitas.

Coſtis non omni ex parte eadem adeſt læuitas. interna enim ſede, qua membranam ipſas ſimul omnes ſuccingentẽ ſpectant, uniuerſæ læues minimeq; aſperæ apparẽt. tertia tamen, & quæ illam ad decimam uſq; ſubſequũtur, in interna ipſarum ſede uerſus humiliora[r] ſinum oſtendunt, ipſis ſecundum earum longitudinem exculptum, non quidem per uniuerſam coſtæ longitudinem cõſpicuum, ſed maximè ea ſede, qua primùm à uertebris abſcedunt, & in thoracis latera ferri incipiunt.

Coſtarũ ſinus.

r 1, 4 fi. K.

Sinus iſte paratur[s] ramo, quem uena coniuge carens, coſtæ exporrigit: deinde etiam illò uehitur arteriæ magnę[t] ſoboles, &[u] neruus à dorſali medulla pronatus. Verùm quia hęc uaſa in medijs coſtis grandia ſunt, ac pari ſemper incedũt ſerie, in tribus autem ſuperioribus minima, eademq; ſparſim ducta occurrunt: non mirum eſt, medias coſtas his ſinibus magis quàm ſuperiores ornari. Porrò tres coſtæ humiliores, etiamſi magna illis attendantur uaſa, quum tamen tenues & interna ſede depreſſæ cernantur, etiam citra magnam huiuſmodi ſinuum operam, illis uaſis tutum iter præbent. Sinus iſte uaſis deducẽdis cælatus, inferiorem coſtæ partem acutiorem tenuioremq; efficit, quàm ſit ſuperior, quæ obtuſior magiſq; teres cernitur.

s fig. 6. ca. lib. 3. G, G.

t fi. ca. 11. lib. 3. k, k.

u 2 fig ca. 11, libri 4. precipui rami coſtarum ductũ ſeruantes.

Externa, eademq; gibba coſtarum ſedes, non omni ex parte læuis eſt. ea enim[x] parte, qua coſtæ uertebris alligantur, præterquàm quòd capitula efformant, quibus uertebrarum inarticulantur ſinibus, etiam aſperæ inæqualeſq; ſeſe offerunt, quo aptius hinc ligamenta educantur, coſtas uertebrarum corporibus & tranſuerſis earundem proceſsibus colligātia.

x 4 fi. L, M, ſed precipuè Q.

Coſtarum aſperum tuberculum.

Præterea in hac externa coſtarum ſede, ſimulatq; à tranſuerſis uertebrarum abſcedunt proceſsibus,[y] tuberculum quoddam aſperum inæqualeq; uiſitur, tendinibus [z] unde-

y 4, 5 fi. O.

z 13 muſc. tab. Γ. [z] undecimi dorſum mouentis muſculi excipiendis paratum: qui partim in apices tranſuerſorũ proceſſuum, & partim in hæc coſtarum inſeruntur tubercula. Deinde, quà coſtæ adhuc magis à tranſuerſis uertebrarũ recedunt proceſsibus, in hac poſteriori externaq́; ipſarũ ſede, * aſperæ inæqualesq́; ſunt, ac etiam (* 4 fig. R.) ueluti tubere quodã modicè prominenti donantur, ut in illas apta inſertionis ſedes eius[a] muſculi efficeretur, quem in homine thoracem mouentium quartum numerabimus. (a 12 muſc. tab. Δ.) Dein hæc aſperitas non duntaxat illius muſculi inſertioni idonea eſt, imò etiã[b] externi intercoſtales muſculi hinc enaſci docebuntur, qui (b 11 muſc. tab. V.) hac iuxta uertebras regione non ſolum ab inferiori ſede ſuperioris coſtę in elatiorẽ humilioris coſtę partẽ pertinent, uerùm etiã ab externa unius coſtę ſede ad externã alterius hîc exporrigũtur. Reliqua uerò regione coſtæ leues æqualesq́; ſunt, niſi fortè quiſpiam eas modicè aſperas in ſuperiori & inferiori ſede eſſe cõtenderet, à qua intercoſtaliũ muſculorum pendet origo, in quamq́; eorundem etiam inſertio perficitur. Prima tamen coſta ſuperiori ſede, qua latiſsima eſt, priuatim aſpera inæqualisq́; cernitur, ut[c] muſculus dorſum mouẽtium (c 8 muſc. tab. C.) quartus hinc principiũ opportunè ſumat.

Coſtarum ad uertebras articulatio.

Coſtis omnibus non par ad uertebras obtigit articulatio. nouem enim ſuperiores[d] duplici coarctãtur articulo, (d 3 fig. a, c.) undecima autem & duodecima ſimplici, quemadmodũ & decima quoq; rariſsimè duobus articulis ſuæ cõmittitur uertebræ: utcunq; etiã ſecus Galeno uiſum fuerit, qui ſingulas coſtas duplici articulo uertebris coarctari docuit.

Tum aliàs ſæpius, tum maximè 8. de Administ. sect.

Cæterùm coſtæ duobus nodis articulatæ[e] duo oſtendunt capitula: unum quidem, quo[f] ſinui uertebrarũ corporibus inciſo inarticulãtur: alterum autem, (e 4 fi. unũ L, alterum M. f 3 fi. X, d.) quo[g] internæ ſedi apicis tranſuerſi proceſſus firmãtur. (g 3 fig. b, e.) Atq; hæc capitula ſinibus illis reſpondent, quos uertebris, quum earum recenſeretur cõſtructio, inſculptos retulimus. Prima igitur coſta rotundo capitulo primę thoracis uertebræ corpori inarticulatur: ac deinde tranſuerſum eiuſdẽ uertebrę proceſſum tantiſper aſcendit, quouſq; ipſius apici alio capitulo inarticuletur. Secunda uerò coſta, & ſeptem ſubſequentes, cõmuni ſemper duarum uertebrarũ corporum ſinui, non rotundo, ſed inſtar obtuſi anguli protuberante capitulo inarticulantur: tranſuerſis autem proceſsibus perinde ac prima coarctãtur coſta. quanquam & hîc quædam in articulis, propter ſinus non eadem ſede in tranſuerſis proceſsibus exculptos, conſurgat differentia. Superiorũ enim uertebrarum tranſuerſi proceſſus, ſuos ſinus in humiliori parte internæ illarũ ſedis inciſos gerunt, inferiorũ autem (uti ſuprà etiam contra Galeni ſuffragiũ admonuimus) in ſuperiori parte: mediarum uerò uertebrarum ſinus medio ſe habent modo. Cæterùm quòd coſtarũ articulatio, quæ ad uertebræ corpus efficitur, tanto elatior ſit illa quam coſtę ad tranſuerſos proceſſus moliũtur, quanto apex tranſuerſi proceſſus demiſsior eſt, ſinu uertebrę corpori exculpto, hîc etiam non uenit negligendũ. Porrò trium inferiorũ coſtarum articulatio, quę ad uertebrarũ duntaxat corpus perficitur, ſinibus quoq; non admodum altè cauatis, neq; ualde protuberãtibus[h] capitulis perficitur. (h 5 fig. N.) Atq; hac ratione coſtæ uertebris committuntur. quam autem articuli ſpeciem cum pectoris oſſe moliantur, & quo ductu à uertebris antrorſum cõtendant, tunc primùm opportunè explicabimus, quum pectoris oſsis conſtructionem ſermoni addiderimus: quæ profectò enarratu eſſet facilis, ſi humanum os, ſimiarum & canum & uitulorum, eiuſq́; generis animantiũ oſsi reſponderet.

Quadrupedũ pectoris oſsis deſcriptio.

In his namq; animalibus (ut etiam inter edendum uidere eſt) pectoris os ſeptem conſtat oſsibus, non admodum inter ſe forma differẽtibus. In canibus enim, porcis, & ouibus, inuicem cõueniunt: in ſimijs uerò, & ſciuris, propter clauicularũ articulationem,

nem, primum ſupremumq́; os aliquantulo cæteris amplius uidetur. Septem
hæc oſſa latiora, quàm profunda craſſa'ue ſunt: & qua inuicem cõmittuntur,
latiora nonnihil, quàm in ipſorũ medio exiſtunt. Horum connexus cartilagi-
nis interuentu interdum tam laxè perficitur, ut à uertebrarũ corporibus ſuis
[i] compage modicũ differat: eſt tamen is cõnexus ad ſymphyſin ſeu unionem *i fig. cap. 14 R,R.*
ita referendus, ut appendicũ cum ſuis oſsibus cõnexus. niſi quòd hunc conne-
xum etiam in admodum decrepitis bobus eſt cernere. Vnde etiam Galenum
in libro de Oſsib. miror, qui pectoris oſſa ſynarthroſi ſcripſerit cõmitti: quum
tamen neq; harmonia, neq; ſutura, multoq́; adhuc minus gomphoſi compo-
nantur, quas cõpoſitionis ſpecies in eius libri initio ſub ſynarthroſi complecti
tur. In harum commiſſurarum lateribus ſinus utrinq; exculpitur, cui cartilagi
nis alicuius, in quam coſtæ degenerant, capitulũ inarticulatur. Ad primi enim
oſsis cum ſecundo contextum, ſecundę utriuſq; lateris coſtæ cartilago immit
titur. Ad ſecundi oſsis cum tertio cõmiſſuram, tertię utriuſq; lateris coſtæ car
tilago (ut & reliquæ ſuccedẽtes quatuor utrinq; cartilagines ſua ſerie ſuorum
oſsium cõmiſſuris) coarctatur. Verùm primi oſsis lateribus, primæ coſtæ car-
tilago non articulatur, ſed prorſus adnaſcitur. Septimum os, quod reliquis gra
cilius, magisq́; teres eſt, in cartilaginẽ exacuitur, ipſo oſſe latiorem, enſisq́; mu-
croni quàm ſimilimam. Huiuſmodi ſanè pectoris oſsis in canibus & ſimijs eſt
ratio. quam Galenũ ſpectaſſe annues, quum ipſius de pectoris oſſe hiſtoriam,
Humani pectoris oſsis deſcriptio. his quæ modò prælibauimus, contuleris. [k] Verùm ſi humanum pectoris os *k tota 6,7 figur.*
(quod, ut generatim dicam, amplum, & ſi cum aliorum animaliũ oſsibus con
feratur, longè breuiſsimum eſt) intuitus fueris, multo aliter id habere animad
uertes: uti etiam homini pectus meritò obtigit breuiſsimum, & ſimul latiſsi-
mum. Nunquã enim, quod certò affirmare poſsim, in humano pectoris oſſe
mihi ſeptena occurrerũt oſſa, neq; etiam hęc in homine eodem ſemper nume
ro cernuntur. In adultis enim tria ferè conſpiciuntur, prorſus inter ſe uaria. ac
[l] primum quidẽ inſigniter amplum eſt, & nõnihil etiam craſſum: ita tamen, ut *l 1 fi. à g ad h. 6 autem fig. & 7 ab ſ ad t.*
ipſius craſsities ab amplitudine plurimũ uincatur. Os id[m] poſteriori ſede, qua
thoracis reſpicit cauitatem, modicè cauum eſt: in anteriori autem gibbum, &
in medio ſecundùm ipſius longitudinẽ longè craſsius, quàm in lateribus. uide *m fig. 7 o.*
tur enim in anterioris ſedis[n] lateribus depreſſum, atq; ut aptè primæ coſtæ car *n 6 fi. m, n.*
tilaginis craſsitiei[o] reſponderet, extenuatũ. In medio autem, roboris gratia,[p] tri *o 6,7 fi. p.*
anguli modo protuberat.[q] Superior etiam oſsis pars multo craſsior ampliorq́; *p 6 fig. q, r, l.*
eſt[r] inferiore, & utrinq; unum[s] ſinum longum, ac uerſus poſteriora inciſum, *q 6,7 fig. q, r, ſ.*
& cartilagine incruſtatũ obtinet, cui clauiculæ[t] caput inarticulatur. In horum *r 6,7 fig. t, u.*
ſinuum medio, propter extuberantia illorum interiora latera, primum iſtud
os in ſuperiori hac ſede[u] lunatum cernitur, & ueluti foueam oſtendit, quam *s 6,7 fig. q, r.*
σφαγὴν & iugulum uocamus.[x] Inferior oſsis pars utcunq; aſpera eſt: & ſecũdo, *t 1 fig. cap. 22 A.*
quod iam deſcribam, oſsi cartilaginei ligamenti interuentu adeò laxè cõmitti *u 6,7 fig. ſ.*
tur, ut nunquam horum oſsium lateat cõnexus, imò & ipſius quoq; motus in *x 6,7 fi. t.*
magnis reſpirationibus interdum animaduertitur.[y] Secundum os multo am- *y 1 fig. ab h ad i.*
plius eſt, quàm craſſum:[z] ſuperiori ſede, qua primo connectitur oſsi, ſtrictius *z 6,7 fi. t.*
eſt,[a] quàm prope inferiorẽ. At nullibi interim æquè amplum cernitur, ac ela- *a 6 figur. iuxta ε.*
tior primi oſsis ſedes. Quã ſecundum os primo cõmittitur, in utroq; cõnexus
latere[b] ſinus inſtar obtuſi anguli inſculpitur, ambobus oſsibus cõmunis, & car *b 6,7 fi. u.*
tilagine incruſtatus, cui ſecundæ coſtæ[c] cartilago inſtar obtuſioris trianguli *c 1 fig. D.*
uerticis protuberans inarticulatur. Præter hunc ſinum præſens os utrinque[d] *d 6,7 fi. x, y, z, α, β.*
alios multos ſibi uendicat, inſtar obtuſioris anguli cauos, & paribus interuallis
ab in-

ab inuicem nequaquam diſtantes. Primus enim in altero latere huic oſsi pro-
prius ſinus,qui tertiæ coſtæ cartilagini paratur, à ſinu ſecundę coſtæ gratia in-
ciſo longius diſtat, quàm ſecundus huius oſsis peculiaris ſinus, quartæ coſtæ
gratia cælatus, à ſinu remouetur tertiæ coſtæ cartilaginem ſuſcipiente. Rur-
ſus,plus interualli conſiſtit inter ſecundum ſinum & tertium,quàm inter ter-
tium & quartum: adeò ut ſinus ſextæ & ſeptimæ coſtarum nomine in hoc
oſſe ſculpti,ſe inuicem cõtingant,& non tam altè,atq; ſuperiores, excauentur.
Suſcipit itaq; hoc os priuatim tertiæ, quartæ, quintæ, ſextæ & ſeptimæ coſta-
[e 5 fig. E.] rum cartilagines,ſecundæ coſtæ cartilaginis[e] modo protuberãtes.Secundum
[f 6 fig. γ, δ, ε.] os in pueris ex[f] plurimis efformatur oſsibus, inuicem unione per cartilaginis
interuentum contextis. Verùm hæc unio, neutiquam canis aut ſimiæ oſsium
compagi uenit conferenda, quum longè magis lateat, inferioraq; oſſa multò
breuiora ſuperioribus cernantur.Et in cœmiterijs ſecundum os integrum,&
à primo diſiunctum ferè ſemper effoditur,quemadmodum uertebrę mutuò
diremptæ eximuntur. & ſi fortuitò in ſecundo oſſe aliquam compaginis ſpe-
[g 6 fig. γ.] ciem, ac ſi ex pluribus id conſtaret, obſeruabis, ea potiſsimum apparebit,[g] ubi
[h 6 fig. δ.] tertiæ coſtæ cartilago oſsi articulatur, & deinceps[h] ubi quartarum coſtarum
[i 1 fig. ab] cartilagines pectoris oſsi iungũtur.[i] Tertium uerò os exiguum eſt,& inferiori
[i ad k. 6,7 fig. ζ.] ſecundi oſsis ſedi interna ex parte eadem ratione cõmittitur, qua primum ſe-
cundo iungi relatum eſt:illicq; ſecundo oſsi nectitur,qua ſeptimarũ coſtarum
cartilagines infimæ ſecundi oſsis ſedi articulãtur. Hoc os modicè amplum eſt,
ac tenue,humilioriq; ſede in mucronatam cartilaginem degenerat. Verùm id
[k 1 fig. k.] non infrequenter, & potiſsimum in minoribus natu, deeſſe reperies, &[k] mu- *Pectoris oſsis*
[6,7 fig. κ.] cronatam cartilaginẽ inde enaſci cõſpicies, ubi ſeptimarum coſtarum cartila- *ad enſem com-*
gines mutuò ferè coeunt, ſecundoq; oſsi pectoris oſsis articulantur. Tria hæc *paratio.*
pectoris oſſa ſimul iuncta, manubrij alicuius gladij imaginem referunt. primi
namq; oſsis ſuperior,admodumq; lata ſedes,illi manubrij parti reſpondet,quę
ſub paruo digito in apprehẽſione conſiſtit. Secundum autem os,illi parti con-
gruit, quam manus tota intus complectitur, in qua ſinus coſtarum cartilagi-
nibus parati,eum præſtant uſum,quem in gladijs ex manubrij aſperitate quæ-
rimus, quoties intortis nodoſisq; funiculis, aut ſcabra piſcis cute, illud obduci
curamus. Tertium os, unà cum cartilagine, (niſi hæc nonnunquam ſuo mu-
crone bifida geminaq; occurrat) reliquę gladij parti aſsimilatur: adeò ut non-
nulli uniuerſam hanc oſsium ſtruem ξιφοειδῆ, ab enſis imagine uocarint. alij,qui
canes potius ac ſimias,quàm homines ſpectarunt, mucronatam cartilaginem
duntaxat illo nomine dignantur: quòd hæc ſcilicet gladij mucronis formæ
accedat: ipſumq; canum pectoris os, enſis imagini non ita aptè, ac humanum
os cõferri poſsit. Hæc imaginum collatio atteſtatur, ueteribus illis hominum
cadauera, Galeno autem ſimiarum, diſſectioni fuiſſe adhibita. cui ſententiæ,
Celſi quoq; oratio, qua ille pectoris os utrinq; lunatum eſſe, ex ueterum quo- *Pectoris os*
piam tranſcripſit, ſuffragatur. id enim de ſimijs & canibus falſo protuliſſet, *utrinq; lunatũ.*
quum tale quid in illis nihil appareat. in homine uerò primũ pectoris os ſupe-
riùs,& ſecundũ inferiùs,multo latiora ſunt,quàm ubi hæc inuicem cõmittun
tur. Pectoris oſsis ſubſtantia admodum fungoſa mollisq; eſt,& anteriori ſede *Pectoris oſsis*
magis continua ſquama, quàm poſteriori obducitur. Poſterioris enim ſedis *ſubſtantia.*
ſquama multis inæqualibusq; donatur foraminibus,quę haud peruia ſunt,ſed
[l ſecũdùm] [l]uaſis ſolùm uiam prębẽt,id os enutriẽtibus. Hęcq; foramina in primo oſſe tan *Pectoris oſsis*
[A, A fig. 2. lib. 6.] to magis ſunt cõſpicua,quãto huius oſsis craſsities ſecũdi oſsis craſsitiem exce- *uſus.*
dit. Quòd itaq; pectoris os,illis coſtis quę orbiculatim thoracis amplitudinem
I 4 effor-

efformant,ſtabiliendis procreatum ſit,neminem latêre arbitror: quemadmodum neq;, quod propugnaculi etiam uicem ſecundariò gerat, eosq; uſus homini præſtet,quos generatim thoracis oſſa prębere, in huius Capitis initio retulimus. Cartilago, in quam pectoris os exacuitur, ſubditarum quoq; illi partium eſt propugnaculum,& malum granatum uulgò appellatur,quòd (ut arbitror) unius balauſtij apicis imagini illa accedat. A qua etiam forma, uulgus ipſam epiglottalem appellat cartilaginẽ, ab imagine uidelicet laryngis[m] operculi, pectoris oſsis cartilagini ſpecie non admodum abſimilis. Verùm huiuſmodi nominum copiam ad prꝗſentis libri calcem,unà cum cæterorũ oſsium nominibus ſubijciemus.modò autem nihil in thoracis oſsium hiſtoria addendum ſupereſt, niſi fortè coſtarum ductus, qui longè in coſtarũ oſsibus, quàm in cartilaginibus eſt alius.Coſtarũ enim oſſa[n] quum primùm à uertebris abſcedunt, egregiè in poſteriora deorſum obliquantur, &[o] hinc ad thoracis latera deorſum ſemper obliquè uerſus anteriora declinant,[p] quouſq; in cartilaginem deſinunt,obliquè ac circulatim ſurſum in anteriora conſcendentem : adeò ut coſtæ, ubi cartilaginem primùm educunt, arcuatim & in angulum quodammodo ſurſum reflectantur.[q] Iſte coſtarum ductus non in illis ſolum, quæ pectoris oſsi committuntur, euidens eſt: uerùm & in reliquis omnibus, ſi fortè duodecimam exceperis, cuius cartilago admodum obſcurè ſurſum ſpectat. quanquam etiam hic inflexus potiſsimum in medijs, quinta nimirum, ſexta, ſeptima,octaua & nona uiſitur.

Mucronatæ cartilaginis uſus.

Coſtarum ductus.

m 12,13 fi. cap.38.

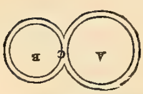
n 3 fig. ab a per c ad f.

o 3 fig. ab f ad A.

p eadẽ fig. à B ad E.

q Hæc integræ,& potiſsimùm ſecunda.

DE CARTILAGINEA QVAE CORDIS BASI aſcribitur ſubſtantia, ſeu cordis oſſe. Caput XX.



HAEC figura magnæ arteriæ & arterialis uenæ radices perfunctoriè exprimit,ab omnibus connatis corporibus partibusq́ue diuiſas,& duobus circulis ſimilimas. Ac A quidem arteriæ magnæ radicem notat, B uerò arterialis uenæ radicem. C autem connexum,quo uaſa ea inuicem in ipſo exortu connaſcuntur. Verùm conduxerit hæc ex ſexti libri figuris, potiſsimum autem octaua & decima,petere: quas huic Capiti præponerem,ſi non iiſdem figuris paginas occupare uererer.

NE FORSITAN hoc libro os aliquod prætermiſiſſe uideamur,iam oſſeæ cordis ſubſtantiæ facienda eſt mentio. Galenus namq; ab elephantis corde,à quopiam ſuorum familiarium os eximiæ magnitudinis exectum prodidit: & grandium quidem animalium cordibus os,minorum uerò cartilaginem aſcribit. Ego autem hactenus,uti in nullo corde,ita neq; in humano (quod humida admodum,ſi reliquis animalibus conferatur, eſt conſtitutione) exquiſitum os reperi: eaq; ſede,qua Galenus cordis os conſtituit, ſubſtantiam obſeruo cartilagineam, quæ mea quidem ſententia nihil eſt aliud,quàm[a] magnæ arteriæ &[b] uenæ arterialis radices,à corde principiũ ducentes.Quippe radices hæ,in quibus membranarum baſes conſiſtunt,quæ materierũ è duobus illis uaſis in cor refluxui prꝗficiuntur, multo duriores ſunt, quàm reliqua illorũ uaſorum ſubſtantia, adeò ut radices cartilaginis natura participare nonnihil uideantur : quꝗ in bobus,& magis adhuc in ceruis, ſiccisſima oſſeaq; temperie donatis, ita tempore indureſcit, ut quadrupedũ coſtarum cartilagines in albũ & friabile os, extrinſecus cartilagine tanquam membrana obductũ,degenerare ſcripſimus.Hæ itaq; uaſorum radices[c] perinde ad ſe mutuò ſunt conterminæ, ac ſi[d] duos circulos in puncto inuicem cõmitteres,cõtinuaresq́;,ita ut dexter circulus uenꝗ arterialis eſſet

Lib.5.de Adminiſt.ſect.

Humanum cor uero oſſe deſtitutum.

Cartilaginea cordis ſubſtantia.

a 10 fi. lib. 6 ſub B, C,D.

b 8 fig. lib. 6 ſub E,F, G. quibus charact. membranæ notantur.

c C.

d A,B.

eſſet radix, ſiniſter uerò (qui amplior exiſteret) magnæ arteriꝭ. Vbi autem circuli mutuò cõmitterentur, is locus eſſet, quo hæc uaſa ſuis orbibus ſimul connaſcuntur, uniunturq́;, ac ubi præcipua oſſeæ cartilaginis conſiſteret portio, quæ oblonga & ueluti teres eſſet: tota nimirum ſede, qua illæ radices inuicem committuntur, & reliquæ interim circulorum portiones eſſent reſectæ. Ac proinde per me licebit radices has, pro animalis in quo incides temperamento, & magis adhuc ætate, aut cordis cartilaginem, aut os uocare, modò accuratè ipſarum naturam quis intueatur, neq; unà cum Galeni ſectatoribus, ipſius ſenſa admodum oſcitanter eruẽtibus, tam ſtolidus ſit, ut cordis os inſtar Λ aut *υ* efformatum ſibi perſuadeat. Qui enim poſt Galenum humani corporis hiſtoriam ſcribere aggreſsi ſunt, in humani cordis baſi os quoddam extructum recenſent, quod laryngi[e] præpoſito, & ab *υ* imagine ὑοειδὴς nuncupato oſsi aſsimilant. Neq; ſat fuit illis hominibus, ad hunc modum os in humani cordis baſi cõfingere: quin imò ſermoni adiecere, cordis baſim, atq; ideo etiam uniuerſum cor, ab ipſo non ſecus firmari, quàm linguæ radix illo oſſe quod laryngi præponitur. Arbitrãtur namq;, cor eiuſmodi oſſe firmatum, moueri: non expendentes, cor etiam tali oſſe donatum, ipſo non minus ſuffulciri poſſe, quàm ferreus palus lectum in aere ſuſtineret, quãdo is lecto alligatus, ſimul cum ipſo deorſum ex alto proijceretur. Quamuis interim quatuor cordis uaſorum ad conterminas ſedes cõnexum nonnihil cor ſuſtinere, haud inficiari poſſumus. uti etiam ex uniuerſa Galeni de cordis oſſe hiſtoria, in qua ueteres, ſuiq́; temporis medicos, qui id in homine reperiri negabant, præter meritum arguit: nobis quoq; fatendum eſt, Galenum id quod pertractat os, in humano corde, prꝭ cæteris, uti monuimus, humido & molli, nunquam eſſe aggreſſum.



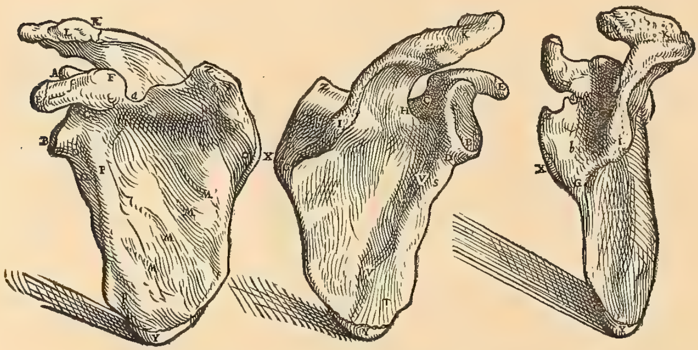
Anatomicorum lapſus.

e 1, 2 fig. 13. cap.

Potiſsimum 8. de Adminiſt. diſſect.

DE SCAPVLIS. CAPVT XXI.

PRIMA FIGVRA XXI. CAP. *SECVNDA.* *TERTIA.*



TRIVM VIGESIMI PRIMI CAPITIS figurarum, earundemq́ꝫ characterum Index.

PRIMA figura internam, ſeu anteriorem ſcapulæ dextræ ſedem exprimit.
Secunda, dextræ ſcapulæ externam poſteriorem ue ſedem oſtendit.
Tertia, ſcapulam dextri lateris in latus depictam continet, ut ſinum gibbæ exteriorisq́ꝫ ſcapulæ ſedis proponeret,

neret, qui inter elatiorem ſcapulæ coſtam, & ſcapulæ ſpinam conſiſtit.

A, B 1, 2 Scapulæ ſinus, cui humeri caput articulatur.

C, D 1, 2 Ceruix ſeu collum ſcapulæ.

E, f. F in prima figura, & E, F in ſecunda, interiorem inſinuant proceſſum ſcapulæ, in quo F protuberantem notat partem, cui clauicula alligatur, & penè innititur. E uerò, proceſſus huius appendicem. f autem, aſperam commonſtrat partem, à qua ligamentum pronaſcitur, hinc in ſuperiorem ſcapulæ proceſſum pertinens.

G, H 2 Radix ſpinæ ſcapulæ, ſeu ipſa ſcapulæ ſpina, quæ in homine ſuperiorem ſcapulæ educit proceſſum, in quo K & L in prima figura & tertia, & L in ſecunda quoq;, occurrunt, priuatim aliquid indicantia.

I 2, 3 Scapulæ ſpinæ pars craſſior, interdum appendice decorata.

K 1, 2, 3 Ubi K in prima & tertia conſiſtit, coalitus incedit appendicis proceſſus ſuperioris ſcapulæ, cuius mediæ ſedi K ſecundæ figuræ inſiſtit.

L 2, 3 Sinus ſuperioris proceſſus ſcapulæ, leuiter cælatus, & articulandæ clauiculæ accommodus.

M, M, M 1 Inſtar obliquarum linearum tubercula, quæ ſinus perinde in ſcapulæ cauo conſtituunt, ac ſi illi à coſtarum conuexis eſſent impreſſi.

N, O 1 Sedes in interna ſcapulæ regione magis caua, quæ ſecundæ figuræ literis G & H reſpondent.

P 1 Protuberans craſſiorq; inferioris coſtæ pars, quæ in internam ſcapulæ ſedem prominet.

p 1 Hac ſede inferior ſcapulæ coſta latus'ue efficitur acutius, ideoq; magis prominet, ut tertius brachiū mouentium muſculus hinc promptius exoriretur.

Q 1 Scapulæ inferioris coſtæ aſper ſinus, unde interior cubitum extendentium pronaſcitur muſculus.

S 2 Ad ſcapulæ externam ſedem protuberans inferioris coſtæ pars.

T 2 Impreſſio & amplitudo inferioris coſtæ, unde tertius brachium mouentium muſculus naſcitur.

U, U 2 Hic externa ſcapulæ ſedes propter craſſitiem inferioris coſtæ inſigniter caua cernitur.

X 1, 2, 3 Appendix baſis ſcapulæ, ad principium ipſius ſpinæ coalita.

Y 1, 2, 3 Appendix inferioris anguli baſis ſcapulæ.

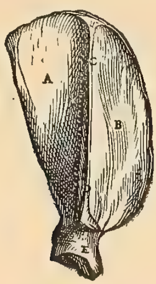
Φ 1 Superioris anguli ſedes, in internam ſcapulæ regionem modicè protuberans.

Z 1, 2, 3 Superior baſis ſcapulæ angulus.

a 1, 3 Semicirculare foramen, ſeu ſinus, in ſuperiore coſta ſcapulæ conſpicuus.

b, c 3 Sedes in externa ſcapulæ regione, inter ſpinam & elatiorem ſcapulæ coſtam conſiſtens. Uerùm b priuatim ſcapulæ ſedem hic notat tenuiſſimam, & quodammodo pellucidam. c autem foraminulum indicat hîc frequenter apparens, & uenulæ inibi ſcapulam nutrituræ uiam præbens.

QUARTA UIGESIMI PRIMI CAPITIS FIGURA.



PRAESENTI figura externam ſeu poſteriorem canis ſcapulæ ſedem in hoc delineauimus, ut promptè expenderetur hominis ſcapulæ ad canis, aut ouis differentia, quam in ſummo humero, aut ſuperiori ſcapulæ proceſſu notabimus. Significet igitur A & B ſcapulæ gibbum, ſeu dorſum. ac A quidem ipſius inferiorem ſedem, B autem ſuperiorem, & animantis collo capiti'ue propinquiorem. C & D ſpinam ſcapulæ notent, ſuper ſcapulæ ceruicem non excedentem. E ſcapulæ ceruicem.

SCAPV-

SCAPVLARVM, utrinq; una, poſteriori thoracis regioni uerſus ſuperiora[a] innititur: & occipitis oſsi, ceruicis thoracisq; uertebris, coſtis ac oſsi *υ* referenti, muſculorum duntaxat interuentu copulatur. Occipitis quidem oſsi, beneficio[b] ſecundi ſcapulam mouentiū, qui etiam hanc plurimarum ceruicis & thoracis uertebrarū ſpinis committit, quemadmodum &[c] tertius illam tranſuerſis uertebrarum ceruicis nectit proceſsibus. &[d] quartus ipſam aliquot thoracis & ceruicis uertebrarum ſpinis firmat. Coſtis uerò ſcapulam nectunt[e] primus illam mouentium muſculus, & thoracem mouentium[f] ſecundus. Oſsi autem *υ* referenti ſcapula[g] ſeptimi eius oſsis peculiarium muſculorum ope hæret. In hominibus pręterea, & ſimijs, & ſciuris, & ſi quæ alia clauiculis donantur, ſcapula ligamentorum auxilio clauiculę[h] contexitur, illiq; eſt contermina. In omnibus uerò animalibus brachij os ſeu humerus ſcapulæ[i] inarticulatur. Ac proinde ſi hominem ſcapula deſtitutum finxeris, nuſquam uocatum humeri articulum opportunè conſtitues. Ad eius namq; fabricam, neceſſum eſt, humeri caput alicuius oſsis ſinum ſubire, ac ut moueatur, in aliquo oſſe ueluti in baſi quapiam ſtabiliri: adeò ut hunc ſcapulæ uſum cenſeri oporteat præcipuum. cui alius mox ſubſequitur, non ſanè pœnitendus, partium nimirum thorace contentarum cuſtodia. Poſteriori enim thoracis ſedi Natura ſcapulas tanquā duos clypeos & ſcuta obiecit. hinc rurſus alium uſum homini acceſſurū minimè ignorans, quo[k] cōplures muſculi motuum brachij ac thoracis & cubiti autores, ſedem qua ſuffulciantur, & à qua originem ducant, commodè adipiſcuntur. Magnæ igitur ſingularisq; induſtrię eſt, ſcapulas tam uarijs prorſusq; neceſſarijs uſibus adaptare, & undequaq; non ſecus eas extruere, quàm ſi priuatim ad ſingulos uſus, uti nunc deſcribemus, confingerentur. Scapula enim inæqualis eſt admodum, omniq; ex parte ſibi diſsimilis. præter uarios namque ipſius proceſſus, ſinus, tubera, appendices, eiusq; generis reliqua, è quibus oſsium diſcrimina petimus, ſcapula trianguli differenribus coſtis lateribus'ue efformati imaginem quodammodo exprimit.[l] Primum enim ipſius latus, quod ſcapulę baſim perpetuò uocabimus, ea ſcapulæ ſedes eſt, quæ ſecundum dorſi longitudinē, thoracis uertebrarum ſpinis proximè exporrigitur, obliquaq; conſtat linea, ſuperiùs & inferiùs ad exteriora corporis'ue latus obliquè tanquam in circuli conuexum inclinata, in medio autem paululū lunata & caua. Verùm interim ſcapulæ baſis nōnunquam continuo ductu, hunc ferè in modum (, homini, perinde ac cæteris quaſi animantibus, gibba eſt. Deinde baſis hæc admodum tenuis ſpectatur: quamuis inferiore tamen parte & ſuperiore nonnihil quàm in medio craſsior appareat, inferiorisq; partis craſsities, partis ſuperioris craſsitiem adhuc uincat. Huic baſi plerunq;[m] duæ adnaſcuntur appendices: una quidem, quæ grandior craſsiorq; & longior eſt, ad baſis inferiorem conſiſtit angulum, inſigniter obtuſum, ac ueluti orbicularem: altera autem appendix aliquantulum ſub ſuperiore habetur angulo, illiq; baſis ſedi coaleſcit, à qua uocatam nobis ſcapulæ[n] ſpinam principium ducere audies. Præter has appendices, baſi inſuper mollis quædam adnaſcitur cartilago, eius cartilaginum generis, quo oſsium extrema nulli commiſſa oſsi, augeri ſolent. Verùm in hominibus hæc cartilago longè breuior minorq; eſt, quàm in ouibus & bobus, alijsq; quadrupedibus, quorum ſcapulæ thoracis potius incumbunt lateribus, quàm, ut in homine, poſteriori thoracis ſedi uertebris proxima. Atq; ita primum ſcapulæ latus ſe habet: duo autem reliqua inter ſe uariant.[o] Inferius enim, ab humiliore

Scapularum ſitus & nexus.
Scapularum uſus.
Scapulæ forma triangularis.
Baſis ſcapulæ.
Baſis appendices.
Baſis cartilago.

a trium integrarū R.
b 9 muſc. tab. Γ, Δ.
c 12 muſc. tab. G.
d 10. ta. Γ.
e 5 tab. Γ.
f 7 tab. L.
g 5 ta. R, S.
h integrarū Q ad λ.
i integrarum fig. S ad R.
k 4 muſc. ta. Ξ. 7 ta. M, & L, et I. 11 tab. L & Γ & G. 7 tab. L. 6 ta. Θ, m, n. 11 tab. Θ, ſ. 5 tab. R, S.
l 1, 2, 3 fig. à Z per X ad Y.
m 1, 2, 3 fi. una Y, altera X.
n 2 fig. G, H. 3 fig. G.
o 1, 2 fig. à B ad Y.

liore baſis ſede admodum obliquè ſurſum in exteriora ducitur:[p] ſuperius uerò (quod tanto breuius eſt inferiore, quanto inferius eſt ipſa baſi breuius) nonnihil deorſum in exteriora fertur, quodammodo tranſuerſim procedens. Duo hæc latera in[q] angulum coeuntia, latiuſculam ſcapulæ partem ſuis externis finibus complectũtur, quam ſcapulæ ceruicem dicimus, cuiq; ſinus inſculpitur articulando humero apparatus. Cæterùm duo hæc latera ſuis finibus tertium eum ſcapulæ angulum conſtituentia, non ſolum ductu & breuitate inter ſe diſcrepant, uerùm etiã craſsitie. Inferius enim latus, quo altiùs à baſi ſurſum conſcendit, eo[r] craſsius & multo ſpiſsius efficitur. non aliter quàm ſi Natura huius lateris beneficio, ſcapulæ alioquin tenui & infirmæ magnum robur additum uoluiſſet, ac deinde ſecũdariò quibuſdam muſculis commodi exortus locum præparaſſet. Præter id enim, quòd muſculorum quorundam gratia (ut mox ſubijciam) huius lateris craſsities internam ſcapulæ ſedem[s] cauiorem reddit, & in externa ſede ſeu gibbo, ueluti[t] ſinum efformat, ipſum quoq; in ſua externa ſede prope inferiorem baſis ſcapulæ angulum[u] compreſsioné obtinet, deorſumq; quadantenus educitur, ut[x] muſculus illinc principiũ ſumeret, cuius ope brachium ueluti à pectore retrorſum flectimus. Quinetiã interna huius lateris ſede, iuxta elatioré ipſius partem, qua ſcapulæ ceruicé terminat, oblongus quoq; ſpectatur[y] ſinus, aliquantulũ aſper & inæqualis,[z] muſculoq; principium porrigens, quem cubiti extenſionis autorem ſtatuemus. Porrò ſuperius latus, tenue minimeq; craſſum eſt, ad eam uſq; ſedem, qua ſcapulæ ceruicis[a] ſuperior pars conſiſtit. illic enim impenſe craſſeſcit, ipſiq; priuatim iuxta interioris ſcapulæ, quem hinc enaſci audies,[b] proceſſus radicem,[c] ſinus quidã ſeu medium foramen inſtar ſemicirculi inſculpitur, uiam porrigens quinti paris neruorum dorſalis medullæ[d] ſurculo, hàc unà cum uenula arteriaq; poſteriorem ſcapulæ ſedem adeunti. Scapulæ[e] ceruix craſſa eſt, ipſaq; ſcapula ex ampla tenuiq; baſi ad hanc coarctata, & ſecundum latitudiné incraſſata cernitur. Ceruicis tamen[f] longitudo ſeu interuallum, quod à ſuperiori corporis parte ad inferiorem metior, admodum ceruicis craſsitiem ſuperat, quæ ab anteriori parte in poſteriorem pertinet. Ceruix hinc magis adhuc extrorſum ducta, dilatatur: & ut ipſa oblonga eſt, ita etiam oblongum efformat[g] ſinum, inferiori quidem parte circulari circumferétia terminatum, ſuperiori autem parte in acutum quodammodo exporrectum. Atq; id propter[h] impreſsionem accidit, hîc internæ ceruicis ſedi factam, tendinis eius[i] muſculi ducendi gratia, qui intrò antrorſumq; brachium circumuertit. Præterea ſinus ceruiciſq; ſcapulæ[k] ſuperior pars, in hoc proceriùs extuberat, quò aptius hinc[l] duo ualidiſsima huius articuli pronaſcerentur ligamenta, &[m] externum quoq; caput eius muſculi commodè hinc principium duceret, qui cubitum flectentium eſt anterior. Hic ſcapulæ ſinus cartilagine reliquorum articuli ſinuum modo incruſtatus, non admodum altè cælatur. neq; etiam ipſius longitudo & amplitudo reſpondent, humeri[n] capitis quod ipſi inarticulatur, lõgitudini & amplitudini, propter uarios eoſq; admodum laxos motus, quibus humerus ad hunc ſinum agi debuit. Quanquam interim Natura, quum ſcapulæ ſinum ita leuiter non ſine maxima occaſione exculpſiſſet, illumq; non ualde amplũ longumq; creaſſet (præter peculiaria huius articuli ligamenta, quæ in ſecundo libro unà cum muſculis proſequemur: & quoſdam ſcapulæ proceſſus, paulo infrà explicandos) cartilaginem quandam ligamenti ſubſtantię compotem, in hoc ſinu crebrò effingit, qua ipſum auget, profundioremq; efficit, nimiamq; luxandi promptitudinem impẽſe corrigit. In huius enim ſinus ambitu ea cartilago ponitur, ſcapulę interim,

Superioris inferiorisq́; laterum differentia.

Tres ſcapulæ anguli, ac laterum plenior deſcriptio.

Ceruix ſcapulæ.

Sinus humero excipiendo paratus.

Cartilago ſcapulæ ſinum frequenter augẽs.

p 1,2 fig. à Z per F ad A.
q 1,2 fig. inter A, B.
r ad primæ fig. P. ad 2 fig. S.
s inter 1 fi. N, O, P, p.
t inter 2 fi. G, H, S, T.
u 2 fig. T.
x 8 muſc. tab. K. & tab. 13 S.
y 1 fig. Q.
z 11 muſc. tab. T.
a 2 fig. C.
b 1,2 fi. F.
c 1 fig. a.
d 3 fig. cap. 11. lib. 4 i.
e 1,2 fig. C, D.
f 1,2 fig. à C ad D.
g 1,2 fig. A, B.
h 1 fig. C.
i 7 muſc. tab. Γ. & 8 tab. H.
k 1 fig. a.
l 5 muſc. tab. unũ e, 13 tab. alterũ V notat.
m 6 muſc. tab. m.
n 1,2 fig. 23 cap. A, B, C.

interim, neq; etiam humero connata, ſed tantum ligamentis articulum in or-
o tota 6 figur. cap. 32 bem amplexantibus adnexa, illiſq;[o] cartilaginibus proximè reſpondens, quæ
inſtar creſcentis lunæ in genu articulo ſemper occurrunt. Huius itaq; cartilagi
nis externa ſedes craſſa eſt, ſenſimq; ad ſinus centrum du-
cta gracileſcit, ac multo ante centrum deſinit: quaſi quis
ſinum in ambitu anulo augeret, cuius corpus inſtar trian-
guli eſſet contuſum: & iſtius trianguli externum latus, ex-
teriorem articuli ambitum reſpiceret: inferius uerò latus
ſinui incumberet: ſuperius autem, humeri caput ſpecta-
ret. adeò ut iſtius cartilaginis beneficio, quotieſcunq; reperitur, ſinus ſcapulæ
profundior euadat, & interim cartilago impetui compreſsioniq; oſsium faci-
lè cedens, laxum huius articuli motum minimè cohibeat. Proceſſus uerò, qui- *Duo ſcapulæ proceſſus.*
p 1,2,3 figur. K. bus præſenti articulo Natura etiam proſpexit, duo cenſentur: quorum alter[p]
q 1,2 fig. E,F. ſuperior eſt, paulo pòſt latius deſcribendus:[q] alter uerò interior & minor, qui[r] *Interior proceſſus.*
ampla radice ex ſuperiori ſede ceruicis ſcapulæ principium ducit, & hinc ut-
r 1,2 fig. F. cunq; latus antrorſum fertur, anteriori articuli parti, at magis uerſus ſuperio-
s integrarum fig. μ. ra,[s] oppoſitus. Inferior huius proceſſus pars, inſtar antiquæ Græcorum literæ
C, noſtro C non admodum abſimilis, caua eſt: unde etiam is σιγμοειδὴς appella-
tur. Alij uerò à quadã imagine, quam cum altera obtinet anchoræ parte, quæ
terræ infigitur, ἀγκυροειδῆ ipſum uocarunt. Nonnullis quoq; à corniculæ roſtri
ſpecie, κωρακοειδὴς dicitur, inferna ſede cauus, & inſigniter lęuis, ne munus inſer
t 7 muſc. tab. Γ. 8 ta. H. tionemq;[t] muſculi impediat, brachium in anteriora circumuertentis. Supe-
riori parte proceſſus iſte aſper & inæqualis occurrit. in elatiſsima namque ſui
u 1,2 fig. F. principij ſede, craſsior quàm reliquo inceſſu cernitur, & inæquali prominet[u]
x 1,2 fi. E. tubere, cui clauicula ferè innititur, ualideq; alligatur. In[x] apice uerò, ubi appen-
dicem ſibi uendicat, & interno ſuo latere, etiam aſper eſt, ut aptius internum
y 6 muſc. tab. n, o muſculi Θ. anterioris cubitum flectentiũ muſculi[y] caput ab ipſo exoriretur, &[z] ligamen-
tum, quod peculiarium humeri articuli ligamentorũ primum recenſebimus,
z 5 muſc. tab. d. hinc principium obtineret.* Inter apicem quoq; ſuum, & tuberculũ, ſuperior
** 1 fig. f.* ipſius ſedes exaſperatur, ut[a] ligamentum hinc promptius educeretur, ab inte-
a 5 muſc. tab. c. riori proceſſu in ſuperiorem ſcapulæ proceſſum pertinẽs, utq; in totam ipſius
b 5 muſc. tab. Γ. longitudinem commoda foret inſertio[b] muſculi ſcapulam ad pectus mouen-
tis, cuius ſanè potiſsimum gratia (ſi accuratè ſingula expenderimus) proceſ-
ſum hunc à Natura homini datum eſſe fatebimur. Cæterùm nunc tempe-
ſtiuum erit, ſuperiorem ſcapulæ proceſſum aggredi, & cum ipſius hiſtoria an-
c 1 figuræ. teriorem poſterioremq; ſcapulæ ſedes perſequi. Scapula itaq;[c] anteriori ſede ſi- *Anterior ſeu coſtis proxima ſcapulæ ſedes.*
ma & caua eſt, ut commodè coſtarum conuexis reſpondeat, ac ſuper ipſas ſta-
bilita, debitè moueatur. Deinde etiã, ut opportuna hîc ſedes adaptaretur mu-
ſculo, qui totam anteriorem ſcapulæ ſedem implens, intrò antrorſumq; bra-
chium circumuertit. Caua hæc ſcapulæ ſedes læuis quidem eſt, ſed non omni
d 1 fig. M, M, M. ex parte æqualis. nam iuxta inferiorem ipſius ſedem[d] tubercula quædam obti
net, modicè inſtar obliquioris lineæ extuberantia, quæ quodammodo ſinus
conſtituunt, ac ſi thoracis coſtæ, quibus ſcapula hac ſede incumbit, temporis
ſucceſſu in ſcapulam comprimerẽtur, ipſaq; ſcapula illarum effigiem cedẽdo
aſſumeret. Hi enim ſinus tuberaq; in ſenibus apparent magis, quàm in iuueni-
e 1 fig. Φ. bus, quibus omnia minus adhuc cõſpicuè excreſcũt. Ad hæc, ſcapulæ anterior
f 12 muſc. tab. G. ſedes[e] ad radicem elatioris anguli baſis ſcapulæ nonnihil protuberat, aptamq;
g Confer hic N, O fi. primæ cũ H et G fi. 2. regionem efficit, cui[f] alter ſcapulam attollentium muſculorum ualidè inſerta
tur.[g] Pręterea ſcapulę anterior ſedes, quà proceſſui, quem ex poſteriori ſcapulę



Hac figura cartilaginẽ ſcapulæ ſinum adaugentem utcunque expreſſimus.

ſede educi, illicq; ſedi inſtar ſpinæ cuiuſdam eſſe audies, correſpondet, inſignius quàm alibi excauatur: non ſecus quàm ſi Natura, quum proceſſum illum fingeret, anteriorem ſcapulæ partem in poſteriora extraxiſſet, ſicq; ipſius cauitatem dictorũ iam uſuum gratia adauxiſſet. Inter reliquas tamen anterioris ſcapulæ ſedis regiones, ea maximè cauam ſe exhibet, quæ ipſius ceruici eſt proxima. præter id enim, quod in poſteriora inibi uidetur extracta, ſcapulæ etiam[h] ceruix hîc impenſe craſſa, antrorſumq; protuberãs, hanc cauitatem non læuiter auget: quemadmodum &[i] inferius ſcapulæ latus, quod quum craſſum ſit, illam quoq; profundiorẽ reddit.[k] Poſterior ſcapulæ ſedes, gibba eſt, quòd hanc figuram iniurijs citra noxam ferendis accommodatiorem eſſe, Natura haud ignorauerit. Verùm ſi preſsius hanc ſedem contemplamur, duæ in ipſa occurrunt cauitates, muſculis ſuſcipiendis aptiſsimæ, &[l] proceſſu quodam inſigni, qui inſtar ſpinæ ex hac ſede educitur, diremptę.[m] Vna enim ſub eo proceſſu inter inferiorem ipſius ſedem, & extuberantiorem craſsioremq; inferioris ſcapulæ lateris partem conſiſtit.[n] Altera uerò inter ſuperiorem proceſſus ſedem, & ſuperius ſcapulæ latus habetur. Atq; hanc quidẽ[o] muſculus occupat, quem brachium circumuertentium primum ſtatuemus: illam autem,[p] qui eiuſdem muneris opificum tertius numeratur. Porrò etſi hæc externa poſterior'ue ſcapulæ ſedes, cùm illius ſcapulæ proceſſus, tum ſuorum laterum gratia, duas has quaſi cauitates oſtẽdit, nihilominus uniuerſa (quoniam extuberare cernitur) ſcapulæ dorſum à ueteribus fuit appellata, ſimilitudinem à uero hominis dorſo ſumentibus. Proceſſum autem, qui ab hoc ſcapulæ dorſo enaſcitur, ſuperiorisq; ſcapulæ proceſſus radix exiſtit, ſpinam uocarunt, ad poſteriorum uertebrarum proceſſuum ſpinarum'ue imaginem. Summus humerus uerò nobis dicitur, quod illis ἀκρώμιον nuncupabatur: quanquam non adeò promptum ſit diuinare, quid quiſq; hac uoce intellexerit. Neq; etiam uel Hippocratis cauſa nomen id negligendum, aut de ipſo obiter ſtatuendum eſt, ſi modò diuina illius de oſsium fracturis & luxationibus, idq; genus malis oracula, ad nos quoq; pertinere duxerimus. Quare etiam non ab re fuerit, ſcapulę ſpinã, ſummumq; humerum, uti uiſum erit, deſcribere, atq; tunc demum Hippocratis & Galeni ſententiam ſermoni adijcere. Ex tota igitur propemodũ latitudine dorſi ſcapulæ[q] ualidus craſſuſq; enaſcitur proceſſus, non quidem è dorſi[r] longitudinis medio, uerùm nõ procul à ſuperiori ipſius ſede. Proceſſus iſte (qui ſcapulæ ſpina eſt) ſenſim magis magiſq; augetur, ac[s] tandem iuxta ſcapulę ceruicem à ſcapulæ dorſo abſcedens, tereſq; quodammodo apparens, modicè antrorſum fertur, inſigniter ſupra ſcapulæ cum humero articulum[t] lateſcens, & ampla donatus appendice, quæ in pueris[u] pluribus oſsiculis cõformatur, cartilaginis interuentu coaleſcentibus. Huius proceſſus pars omnis anterior, & poſterior, & humilior, læuis minimeq; aſpera cernitur: ſuperior autem ipſius ſedes neutiquam læuis eſt, ſed rudis, & foraminulis quibuſdam non peruijs decorata. idq; potiſsimum in ſuperiori ſui appendicis ſede, &[x] ubi non procul à ſcapulæ baſi proceſſus iſte craſsior apparet, ac ſubinde appendicem quoq; nãciſcitur. Neq; has ſanè aſperitates fruſtra machinatur Natura, quum[y] maximus ſcapulã ſurſum ducens muſculus illis implantetur, & principium præbeant[z] digniſsimo brachium mouenti muſculo: quem, quòd brachij cum ſcapula articulum eleganter integit, ἐπωμίδα (quemadmodũ & hunc ipſum aliquando proceſſum) diſſectionũ periti uocarũt. In anteriori proceſſus ſede, iuxta ipſius extremum,[a] ſinus adeò leuiter & ſuperficietenus inſculpitur, ut num capitulũ, num ſinus ſit, ægrè dijudices. Huic modicè prominens clauiculę[b] capitulum articulatur, uali-

Poſterior ſcapulæ ſedes, ſeu dorſum.

Superior proceſſus, ſeu ſummus humerus, cuius iam diligens inſtituitur deſcriptio.

h 1 fig. C, D.
i 1 fig. P.
k 2 figura.
l 2 fig. G, H, I.
m 2 fig. inter G, H, D, S, T, Y.
n 3 fig. inter Z, a, I, G. & præcipuè b, c.
o 6 muſc. tab. k. 11 tab. G.
p 11 muſc. tab. Γ.
q 2 fig. G, H.
r Nõ in medio Z et Y fi. 2, ſed magis ad Z.
s ab H verſus K fig. 2.
t 1, 2, 3 figur. K.
u fig. cap. 3 Q, R.
x 2, 3 fi. L.
y 9 muſc. tab. Γ, Δ.
z 10 muſc. tab. Δ.
a 1, 2 fi. L.
b 3 fi. cap. 11. Q.

ualidiſsimiſq; ligamentis conſtringitur. interueniēte hîc peculiari cartilagine, illi prorſus ſimili, quam in maxillę inferioris cum capite articulis obſeruari retulimus, quæ ſcilicet utrinq; quà oſſa ſpectat, læuis & lubrica eſt, ligamentiſq; articulum amplectētibus duntaxat continuatur. Dicti itaq; modò *Peculiaris cartilago clauiculæ cum ſuperiori ſcapulæ proceſſu articuli.*

c 2 fig. G, H. proceſſus pars,[c] quæ ſcapulæ dorſo proxima eſt, Spina, uti iam ſcri-

d 4 fig. C, D. pſi, opportunè nominatur: quæ etiam in[d] canibus, ouibus & equis cernitur. Proceſſus uerò[e] partem, quæ à ſcapula antrorſum uerſus

e ab H uerſus K fig. 2. exteriora abſcedit, ac ſenſim dilateſcit, inq; ſolis hominibus, & animalibus clauicula donatis, obſeruari poteſt, ſummum humerum



appellamus: id nomen à Græcis mutuantes, qui proculdubio brachij oſsis cum ſcapulis articulum, ὦμον nuncuparunt. ac proinde ἀκρώμιον hanc proceſſus partem uocarunt, quòd articuli ſuperiorem extremamq; cōſtituat ſedem, ac ueluti illius tutiſsimum habeatur propugnaculum. Atq; ita ſanè ab Hippocrate perpetuò accipitur, cùm aliàs ſæpius, tum præcipuè quando humerum (quem ipſe βραχίονα uocat) nequaquam ad ſuperiora (impediente nimirum ſummo humero) luxari docet, & quum de effracto ſummo humero pertractat. Quanquā & hîc Galenus etiam libro de Oſsibus audiendus eſt, qui

f integrarū Q ad λ. compaginem[f] præſentis proceſſus cum clauicula ἀκρώμιον nonnullis diſſectionum profeſſoribus uocari aſſerit. Vbi etiam ſubiungit, hîc quoſdam tertium os præter proceſſum hunc, & clauiculam in ſolis hominibus ponere, idq; acromion & κατακλεῖδα uocare. Tertiū hoc os Galenus decimotertio de Partium uſu, in hominibus recenſet, & ſimias illo priuat: quemadmodum & in libris de Adminiſtrandis ſectionibus, & in ſuis in Hippocratis de Articulis librum commentarijs. Scribit enim, præter hunc ſcapulæ ſuperiorem proceſſum, & clauiculam, tertium quoddam os eſſe cartilagineum, quod clauiculæ ad illum ſcapulæ proceſſum contextui inſternitur, & à quo membranæ ligamentaq; pronaſcuntur, quorum beneficio contextus iſte ualidius cōmittitur. Galenus in quinto de Adminiſtrandis conſectionibus libro, huiuſmodi os Hippocrati ἀκρώμιον uocari ait, ipſeq; eo nomine ibidem id appellat: quemadmodum in libro de Oſsibus teſtabatur, quoſdam hîc tertium quoddā os collocare, idq; ab illis ἀκρώμιον nuncupari. quum interim Galenus ſubinde in libris de Partiū uſu, & in libris de Adminiſtrādis ſectionibus, ac ferè in omnibus in Hippocratem commentarijs, hunc ſcapulæ proceſſum, aut ſaltem huius ſcapulæ proceſſus cum clauicula compagem, ἀκρώμιον uocitauerit. adeò, ut non parum Galeni inconſtantiā hîc admirer, multoq; magis tantiſper admiraturus ſim, dum in homine tertium id cartilaginoſum os mihi occurrat. Neutiquam enim arbitror, Galenum peculiarem ſuperiùs commemoratam huius articuli cartilaginem oſsis loco habere, quum eius generis cartilagines ad ligamenti naturam à uera cartilagine plurimum recedant, multoq; minus oſſeæ ullo pacto ſint: præterquam quòd hęc in ſimia perinde ac in homine reperiatur. Et ſi fortè oſsis loco habenda eſſet, præterquā quòd Galenus aliter huius meminiſſet, & articulum interuenire, non autem ipſi inſterni ſcripſiſſet: etiam reprehenſione non care

Tertium os à Galeno in ſuperioris ſcapulæ proceſſus cum clauicula nexu recenſeri.



g Grādior pars 4 figuræ cap. 22. ret, quòd peculiare os in clauiculæ cum pectoris oſſe[g] articulo, & rurſus in inferioris maxillę ad temporum oſſa[h] articulis, &[i] in genu non ſtatuiſſet, quum

h fig. marginis cap. 10. interim illic huius generis cartilagines manifeſtius quàm hîc in ſummo humero appareant, etiamſi illæ Galeno prorſus incognitæ & prætermiſſæ uideantur. Hactenus itaq; mihi hîc nunquam, quantumuis diligēter ſecanti, tertium

i 5 figur. cap. 31. os animaduertere licuit. Satiſq; perſpectū habeo, Galenum id nunquā etiam uidiſſe: & ſi auſim eouſq; in ipſum impietatis progredi, affirmarem illum huiuſmodi

m 2 iuſmodi

iuſmodi os confinxiſſe à quadam cum[k] oſsium quæ ſeſami ſemen referunt, ſimilitudine, quæ quibuſdam muſculorũ capitibus uel tendinibus firmata, aliorum oſsium articulis cõtextibusq; præponi audies. Dein nullum unquam animal, præter hominé, ſimiam, & ſciurum, & ſi rectè memini, glirem, mihi occurrit, ſuperiorem hunc ſcapulæ obtinens proceſſum: adeò ut uix ambigem, eum qui primus hominem duntaxat ἀκρωμίῳ donari ſcripſit, intellexiſſe ſolum hominem hunc proceſſum obtinere: quando illum in canibus, ouibus, capris, leporibus (qui etiam interiorem ſcapulę proceſſum ſeparatim nanciſcuntur) & alijs quæ menſę apponi ſolent quadrupedibus, nullum ſuperiorem ſcapulæ proceſſum (at duntaxat ſpinam) ſpectaret, parum de ſimijs cum Galeno ſolicitus. Porrò cuius uſus gratia is homini & alijs animalibus clauiculas nãciſcentibus detur, tum demum melius explicabimus, ubi clauicularũ hiſtoriam aggrediemur. Præter hoc enim, quòd humeri ad ſuperiora luxationem is proceſſus prohibeat, & tutiſsimum humeri articulo propugnaculum ſit, & quòd muſculorum inſertioni & exortui eleganter famuletur, in hoc potiſsimum iuuat,[l] ut accedẽte clauicula, humeri articulũ à thoracis lateribus & coſtis quàm longiſsimè remoueat, illumq; in eo ſitu reſeruet, quo maximè ad ſuos motus indiget. Cæterùm Galenus etiamſi paſsim interiorẽ ſcapulæ proceſſum ἀγκυροειδῆ appellet, in decimotertio tamen de Vſu partium, ſuperiorem proceſſum eo nomine donauit: quemadmodum & is κορακοειδὴς ab illo quoq; nonnunquam eſt perinde appellatus, ac ſibi undiq; Galenũ cõſtare cernimus. At iam opportunum fuerit, ſcapularũ ſermoni modum imponere: præcipuè quum nihil narrandum ſuperſit, quàm baſim ſcapulæ, quà appendicibus decoratur, utcunq; fungoſam fiſtuloſamq; uideri, & nonnulla foraminula in ſcapulæ ſpinam porrigi, quæ ipſi (quum craſſa ſit) uenas deducunt, nutrimentũ illi ſuppeditaturas. Cernitur autem[m] unum ſubinde in illa amplitudine, quam ſuperior ſcapulæ coſta cum ipſius ſpina efformat: ac etiam in interna ſcapulæ ſede, qua hæc impenſius cauatur. Deinde & in ceruicis[n] ambitu, eiuſdem uſus, producẽdorumq; ligamentorũ gratia, huius quoq; generis occurrũt foraminula.

Quibus tantũ animalibus ſuperior ſcapulæ proceſſus obtigerit.

Summi humeri uſus.

k 1 ſi. cap. 25 V, V. et 2 ſi. cap. 33 ψ, ω. & ipſa patella k inſignita in 8 muſc. tab.

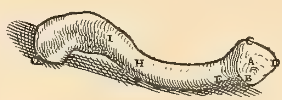
l integrarum figur. Q & λ.

m 3 fig. c.

n 1, 2 fig. iuxta C, D.

DE CLAVICVLIS. CAPVT XXII.

PRIMA VIGESIMI SECVNDI *Capitis figura.*



SECVNDA.



TERTIA.



TRIVM VIGESIMI SECVNDI CAPITIS figurarum, & earundem characterum Index.

PRIMA præſentis capitis figura, dextri lateris clauiculam anteriori externá ue & ſuperiori ſede expreſſam habet.

Secunda,



Secunda, poſteriorem interioremúe claiculæ faciem, unà cum ſuperiori ipſius ſede oſtendit.
Tertia, inferiorem clauiculæ ſedem commonſtrat.

A 1,2,3 *Clauiculæ capitulum, quod pectoris oſſi articulatur.*
B 1 *Capituli huius primus angulus.*
C 1,2,3 *Secundus capituli angulus.*
D 1,2,3 *Capituli nuper commemorati tertius angulus. In prima tamen figura, uniuerſa triangularis capituli circumſcriptio eſt conſpicua literis B, C & D. perinde ac in figura, manifeſtioris doctrinæ gratia, indici characteris D hîc ſuperpoſita.*
E 1,2 *In anteriori clauiculæ ſede protuberans notatur linea, è directo primi anguli B inſigniti conſiſtens.*
F 2,3 *F & G in tertia figura, protuberans linea inferioris ſedis clauiculæ indicatur, quam F & G in ſecunda figura utcunq; etiam oſtendunt.*
G 2,3 *G priuatim indicatur aſperitas, ad lineæ F inſignitæ poſteriora apparens.*
H 1,2 *Clauiculæ longitudinis medium, quod teres eſſet, niſi linea F inſignita, inferiori ex parte protuberaret.*
I 1,2 *Hac ſede clauicula ad ſuperiorem ſcapulæ tendens proceſſum, dilateſcit, ſuperiorią; ſede (quæ etiam I ad K uſq; notatur) gibba eſt.*
K 1 *Aſperitas in ea clauiculæ ſede conſpicua, ubi hæc anteriori ſui parte maximè caua cernitur.*
L, M 3 *Latiuſculæ ſedis clauiculæ inferior pars, leuiter ſinuata, & aſpera, non autem ſuperioris partis modo gibba.*
N 3 *Hac ſede clauicula etiã aſpera eſt, perinde ac iuxta M, ex qua ligamentũ ad internũ ſcapulæ proceſſum fertur.*
O 2,3 *Clauiculæ ſedes maximè retrorſum introrſumúe protuberans, & huius ſedis peculiare tuber.*
P 3 *Locus inſigniter aſper, in inferiori clauiculæ ſede conſpicuus, qua ſuperiori ſcapulæ proceſſui coarticulatur.*
Q 1,2,3 *In tertia figura Q capitulum inſignitur, quo clauicula ſuperiori ſcapulæ proceſſui committitur. In prima uerò figura & ſecunda, Q ſedes indicatur, qua id capitulum conſiſtit.*

QUARTA XXII. CAPITIS FIGURA.

HANC figuram integrùm erit præſentis Capitis quartam cõſtituere, in qua pars R inſignita, cartilaginem exprimit articulo clauiculæ cum ſuperiori ſcapulæ proceſſu peculiarem. Altera autem pars, S indicata, cartilago eſt peculiaris clauiculæ cum pectoris oſſe articulo.

R   S



IN VTRISQVE lateribus clauiculę[a] (quæ Gręcis κλεῖδες nominantur) ſingulæ conſiſtunt, pectoris oſsi & ſuperiori ſcapulæ proceſſui coarctatæ. Pectoris oſsi in illis articulantur[b] ſinibus, quos in primo ipſius oſsis ſummæ ſedis lateribus exculptos diximus. ac quemadmodum ſinus illi oblongi ſunt, ab anterioribusq; partibus deorſum in poſteriora ducti, & antica ſede quàm poſtica latiores, internoq; latere altiores quàm externo cernuntur: ita quoq; ſe habent clauicularum[c] capita, pectoris oſsi connexa. Hæc enim ſinuum (in quibus deorſum & ſurſum præcipuè uoluũtur) modo oblonga ſunt, ac depreſſa: & ſi quis accuratius eorum circumſcriptionẽ animaduerteret, illam quodammodo triangulam iudicaret.[d] Vnus enim angulus in anteriori capitis parte ad humiliora conſiſtit, utcunq; obtuſus.[e] Secundus etiam obtuſus eſt, in ſuperiori capitis parte nonnihil uerſus poſteriora conſpicuus.[f] Tertius acutior longiorq; eſt, in poſteriori ſede repoſitus, deorſumq; declinans. Porrò ut præſentes anguli obtuſi ſunt, ita etiam trianguli lineæ inæquales, extrorſumq; obliquatæ occurrunt.[g] Quæ enim à primo angulo ad ſecundum ducitur, breuiſsima eſt: à ſecundo autem angulo ad tertium[h] procedens, illa multo longior uiſitur.[i] quæ uerò à primo ad tertium fertur, omnium longiſsima, maximeq; curua eſt. Caput hoc clauiculæ multa cartilagine incruſtatur, læueq; eſt: cartilagine tamen unà cum tenuiſsima appendice effracta, caput aſperum ac inæquale cernitur. Verùm etſi clauicula hîc cartilagine non minus quàm & pectoris oſsis ſinus abundet, nihilominus tamen Natura huic articulo[k] cartilaginem interiecit, illi ſimilem,

Clauicularum numerus.
Earundem ad pectoris os articulatio.

a integrarum Q ad O & λ.
b 7 fi. ca. 19 r.
c 1,2,3 figur. A.
d 1 fig. B.
e 1,2,3 figur. C.
f 1,2,3 figur. D.
g 1 fig. à B ad C.
h 1,2,3 fi. à C ad D.
i 1 fig. à B ad D.
k 4 fig. S.

Peculiaris cartilago articulationis clauiculæ cum pectoris oſſe.

quam priuatim in inferioris maxillæ ad temporum oſſa articulis reponi commemorauimus. Inter pectoris enim oſsis ſinum, clauiculæq́; caput, cartilago quædam adeò ampla interuenit, atq; capitis & ſinus eſt amplitudo. Hæcq́; tenuis undecunq; eſt, ac æqua omni ex parte conſtat craſsitie: & quà ſinum & caput articuli reſpicit, admodum læuis eſt, & unctuoſo humore perfuſa, & pectoris oſsi & clauiculæ nuſquam connata, ſed tantùm ligamentis, articulum in orbem amplexantibus. Clauicula hinc non recto tramite, ad [l] alterũ ipſius porrigitur articulum, quo ſcapulæ ſuperiori proceſſui connectitur, uixq́; manifeſtum motum experitur. [m] A pectoris enim oſſe procedens, extrorſum ſenſim curuatur, & anteriori parte gibba, poſteriori uerò concaua efficitur. [n] Verùm ilico poſt medium ipſius longitudinis, contrario ductu procedit. introrſum namq; curuatur, & gibba fit, anteriori autem ſede concaua uiſitur: in anteriora rurſus inſigniter prominens, ubi ſuperiori ſcapulæ proceſſui proxima eſt: adeò ut bis gibba, bisq́; caua reddatur. Pars enim ipſius pectoris oſsi contermina, & τῆς σφαγὶς à iuguli uicinio dicta, retrorſum, ſeu ad thoracis interiora magis pertinet. quæ aũt ſuperiori ſcapulæ articulatur proceſſui, ac quia humeri articulo inſternitur, ἐπωμὶς quibuſdã nuncupatur, antrorſum uergit, & ab interna thoracis ſede extrorſum remouetur, clauicula interim in medio ductu etiã obliquata. Iuxta ipſius igitur cum pectoris oſſe articulũ, anteriori parte gibba eſt, poſteriori aũt caua. non procul uerò à ſuperiori ſcapulæ proceſſu, anteriori parte inſigniter breuiq́; flexu caua cernitur: poſteriori aũt, gibba & conuexa. Atq; ut res ſedulò propter crebras clauicularum luxationes fracturasq́; expendenda breuiter dicatur, clauiculæ ductus huic noſtro ʃ reſpondet, præcipuè ſi id in medio ductu paulo magis maiuſculi S ritu in hunc modũ S obliquari fingeremus. Neq; horum ullum temerè & fruſtra à rerum Opifice

Mira clauiculæ curuitas.

l ad Q 1, 2, 3 fig.

m 1, 2 fig. ab A uerſus H.

n 1, 2 fig. ab H uerſus Q.

Curuitatis uſus.

factum eſt. ubi enim clauicula iugulum ſpectat, meritò poſteriori ſeu interiori parte caua eſt, quum hàc præter uenas & arterias quàmplurimas, aſpera arteria, ſtomachus, ſextum par neruorum cerebri, & in primis inſignium neruorum ſeries à dorſali medulla axillam petens, ferri debebãt: quibus potiſsimum neruis clauicula uiam exporrigit, & propugnaculi etiã loco præfigitur. Quia uerò à iugulo, aut potius à ſuæ longitudinis medio clauicula in poſteriora porrigitur, neq; alicuius uſus gratia hîc in anteriori ſede gibba eſſe debuit, neceſſariò rurſus iuxta ſuperiorem ſcapulæ proceſſum antrorſum uergit, quouſque proceſſus illius [o] partem cõtingat, cui aptè coarticulari poſſet. Tantùm autem inibi antrorſum fertur, quantùm retrorſum ante hunc inflexum [p] abſceſſerat.

Hæc organa ferè ſimul oſtendit ultima fig. lib. 3. dein ultima quarti.

o 1 fi. cap. 21 L.

p 2, 3 fig. O.

Humeri articulus cur à coſtis remoueatur, & clauiculæ ſuperiorisq́; ſcapulæ proceſſus uſus.

Si enim clauicula à ſuę longitudinis medio ad colli latera prorepens, duntaxat in poſteriora tenderet, neq; elatiori ſcapulæ proceſſus apici articularetur, nihil profectò inhiberet, totam ſcapulam, clauiculæ beneficio non firmatam, ſuper thoracem cadere, thoracisq́; lateri proximè applicari, [q] articulumq́; humeri coſtis uiciniſsimum fieri, hacq́; occaſione quàmplurimos brachij motus aboleri. Brachium namq; ob id potiſsimùm in homine & ſimia, & alijs quę clauiculis donãtur animalibus, tam uarijs differẽtibusq́; motibus duci poteſt, quòd ipſius cum ſcapula articulus à thoracis latere plurimùm diſtet. Si enim articulus ille thoracis coſtas contingeret, uel quauis ratione ipſis proximè, quemadmodum in alijs quadrupedibus, locaretur, ipſas manuum circulationes & iactationes ad pectus, dorſum, collum, & ilia, nequaquam moliremur: perinde ac euenire nouimus, quum luxatus humerus in coſtas procidit, uel ſcapula inſtar alę ob effractam clauiculam dependet. Ne igitur adeò neceſſarijs deſtitueremur munijs, Natura humeri articulũ à thorace plurimùm ſeiunxit, id præſtans

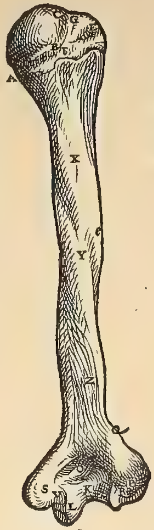
q Hæc petes ab integris fig ubi articulus ex R cum S compactus, à coſtis remouetur, propter nexũ Q ad λ.

ſtans ſuperiori ſcapulæ proceſſui, qui ita educitur, ut clauiculæ beneficio à pe- *Clauicula ad ſuperiorem ſcapulæ proceſſum nexus.*
ctore detruſus, ſuſtentetur ac ſtabiliatur, ipſeq; articulus hac occaſione procul
à thorace abſcedat. Articulatur uerò clauicula huic proceſſui minimùm extu-
r 3 fig. Q. beranti[r] capitulo, eoq; latiore, quàm longo: talisq; hîc conſurgit articulatio, ut
quod'nam os ſuſcipiat, ſuſcipiatur'ue, dijudicare uix queas: interueniente hîc
etiam peculiari cartilagine, quam ſuperiori Capite propter eos deſcripſimus,
qui huic articulo tertium quoddam os, præter ſuperiorẽ ſcapulæ proceſſum
s 1,2 fig. ab I ad Q. & clauiculam, parum rectè aſcribunt. Clauiculæ[s] pars, quæ ſuperiori ſcapu- *Clauiculæ ſubſtantia, tubera, aſperitates, lacunates, & foramina.*
læ proceſſui connectitur, latiuſcula eſt, quemadmodum & proceſſus quoq; la
tus amplusq; cernitur. Præterea hæc clauiculæ pars, ut & illa quæ pectoris oſsi
committitur, intus fiſtuloſa, magisq; rara eſt, quàm reliqua clauiculæ portio,
t 1,2,3 fig. H. quæ in ſuæ lõgitudinis[t] medio ſolidiſsima eſt, quòd etiam ſit tenuiſsima, quo-
dammodoq; teres. non enim prorſus teres eſt, quum in humiliori ipſius parte
u 2,3 fig. F, G. ueluti in[u] lineam protuberet, quæ non procul incipit à clauiculæ capite, pecto
ri articulato, iuxta medium ſcilicet poſterioris & anterioris eius capitis angu-
lorum. Pertingit autem hæc linea paululum ultra clauiculæ longitudinis me-
x 4 muſc. tab. d. dium, in hoc parata, ut[x] muſculus thoracem mouentium primus ab ipſa prin-
y 2,3 fig. G. cipium duceret. Iuxta huius lineæ principium, propter caput clauiculæ,[y] aſpe-
ritas ſinuoſa conſpicitur, unde ualidum pronaſcitur ligamentum, clauiculam
z 1 fig. cap. 19 C. pectoris oſsi illic colligans,[z] qua ipſi primæ thoracis coſtæ cartilago connaſci-
a 3 fig. N. tur. Quinetiam ad aliud huius lineæ extremum, altera occurrit[a] aſperitas, &
b 1,2 fig. cap. 21 F. ueluti aſper quidam ſinus, quo clauicula[b] tuberculo radiciq; interioris ſcapulę
proceſſus penè incumbit, ac à quo ligamentũ promitur, clauiculam illi tuber-
culo pertinaciter colligans. Porrò inferior hæc clauiculæ ſedes, ubi linea illa
c 3 fig. ab L per M ad Q. præcipuè autem P. deſinit, clauiculaq;[c] ampla uiſitur, ſinuoſa fit, & aſpera, idq; potiſsimùm iuxta
connexum clauiculæ ad ſuperiorem ſcapulæ proceſſum, ubi ligamenta arti-
culum hunc continentia, ualidiora quàm ſuperiori ſede enaſcuntur. Superior
totius clauiculæ regio læuis omnino eſt, præterquàm iuxta ipſius articulos,
ubi ligamentorum producendorum occaſione, quemadmodum & muſculo
rum gratia, nonnihil exaſperatur. A' clauiculæ enim ſuperiori parte, iuxta pe-
d 4 muſc. tab. ⊙. ctoris os,[d] muſculus ille enaſcitur, qui etiam à pectoris oſſe pronatus, in[e] ma-
e 3,4,5 fi. cap. 6 k. millarem capitis proceſſum implantatur, caputq; mouentium muſculorum
ſeptimi paris alter numerabitur. Superiori uerò clauiculæ parti, ſcapulæ ſupe-
f 9 muſc. tab. Γ, Δ. dein 4 tab. b. riori commiſſę proceſſui,[f] muſculus ille inſeritur, qui ſcapulam ſurſum ducen
tium primus recenſebitur. In anteriori etiam clauiculæ parte, ad radicem pri-
mi ſui capitis anguli,[g] linea quoq; protuberat, ante medium longitudinis cla-
g 1,3 fi. E. uiculæ deſinens, à qua non minima pars[h] muſculi brachium pectori adducen
h 3 muſc. tab. Δ. dein à K ad L. tis principium ducit. Ad hæc, in anteriori clauiculæ ſede, ubi retrorſum infle-
ctitur, & ubi non procul ab ipſius cum ſuperiori ſcapulæ proceſſu articulatio-
i ad 1 fig. K. ne caua uiſitur, etiam[i] aſperitas notatu digna conſiſtit,[k] muſculo brachium at-
tollenti parata, cuius principij magna pars hinc pronaſcitur. In poſteriori cla-
k 4 muſc. tab. ab e ad f iuxta Ξ. uiculæ ſede, nihil quod non dictum ſit, inæquale occurrit, præter quoddam[l]
l 1,2,3 figur. O. tuberculum, hîc protuberans, ubi clauicula inibi maximè gibba eſt: idq; tuber-
culum ueluti illius gibbæ ſedis angulum conſtituit, ligamentumq; ad interio-
rem ſcapulæ proceſſum educit. Præterea, in maximè ſolida clauiculæ parte,
idq; potiſsimùm in poſteriori ipſius regione, duo, & interdum tria non
peruia ſpectantur foramina, in hoc cælata, ut uenulas admit-
tant, clauiculam enutrientes.

DE HVMERO, SEV BRACHII oſſe. Caput XXIII.



PRIMA VIGESIMI TERtij Capitis figura, dextri humeri anteriorem faciem referens.



SECUNDA HUIUS CAPITIS FIgura, dextri humeri poſteriorem faciem proponens.

CHARACTERVM DVARVM VIGESIMI tertij Capitis figurarum Index.

A, B, C, D, E, F, G, H *Horum characterum alij in prima figura, alij uerò in ſecunda obuij ſunt, indicantes humeri appendicem, uti modò ſubijciam, ualde uariam.*

A, B, C *In ambabus figuris rotundum humeri caput circumſcribitur, quod ſcapulæ inarticulatur.*

D, E *His characteribus in prima figura externum aſperumq; humeri appendicis caput notatur, cui ligamenta articuli inſeruntur. Uerùm D rurſus externi huius capitis anterius caput tuber'ue indicat. E uerò poſterius, quod in ſecunda figura magis quàm in prima eſt conſpicuum.*

F, G *Duo iſti characteres in prima, & G tantum in ſecunda, ſinum indicant patulum, qui interius humeri appendicis caput ab exteriori dirimit.*

H, I 1 *Sinus externum caput in duo diuidens, ac externo capiti anterioris muſculi cubitum flectentium paratus. Ac H quidem ipſius ſedem in humeri appendice notat, I uerò eam quæ in humeri ceruice conſiſtit.*

K, L, M 1, 2 *Humeri rotula, ad quam ulna flectitur & extenditur. ac K quidem ſinum rotulæ notat, L uerò internum ſinus latus, M autem externum.*

N 1 *Sinus ad ſuperiorem rotulæ partem in humeri anteriori ſede inciſus.*

O 2 *Sinus ad ſuperiorem rotulæ partem in humeri poſteriori ſede admodum altè excauatus.*

P 1, 2 *Humeri caput, cui radius articulatur, cuiq; exterioris humeri tuberis nomen tribuimus.*

Q 1, 2 *Hac ſede humerus ad magnum uſq; ſuæ longitudinis interuallum plurium muſculorum exortus occaſione, inſtar acutæ lineæ protuberat.*

R 2 *Sinus in exteriori humeri tubere, quarti manum petentium nerui gratia exculptus.*

S 1, 2 *Interius nobis appellatum humeri tuber, quod muſculorum educendorum nomine potiſſimum eminet.*

T 1 *Interioris tuberis ſinus, tertio neruo manum adeuntium paratus.*

U 2 *Sinus interioris tuberis, quo quintus brachium petens neruus uehitur.*

X, Y, Z 2 *Poſterior humeri ſecundum ſuam longitudinē ſedes. ac X quidem notat partem ſuperiorē, quæ ſinuata eſt: Z uerò inferiorē, quæ gibba cernitur. Y impreſſionē indicat, ad quā quartus neruus brachiū accedens reuoluitur.*

a, b, c, d 1

a,b,c,d 1 *Anterior ſedes humeri, in qua b inſinuat prominentem eius partem: a uerò & c locum, qui utrinq; ad illam partem deprimitur. Deinde tres iſti characteres ſimul notant inferiorem anterioris humeri ſedis partem ſinuatam: d uerò ſuperiorem, quæ gibba uiſitur.*

e 1,2 *Aſperitas paulo ſupra medium longitudinis humeri conſpicua, & præcipuam portionem educens muſculi cubitum flectentium anterioris.*

f 1 *Aſperitas in anteriori humeri ſede, potiſsimum uerò ad latus ipſius externum apparens, cui brachium attollens muſculus præcipuè inſeritur.*

a integrarũ S ad R, et ad T,V. HVMERVS Celſo, atque alijs compluribus,[a] id os uocatur, quod ſcapulæ & cubito articulatum, Græcis (uti & Latinorum non paucis) βραχίων nuncupatur. *Humerus.* Vt uerò totam oſsis & muſculorum molem, cum neruis, uenis, arterijs, cute, & alijs quæ brachij conſtructionem fortè ingrediuntur, ab ipſo oſſe in ſermonis contextu diſtinguamus, *Brachium.* quum ſolius oſsis mentio incidet, id Humerus, aut interdum Brachij os appellabitur: quum autem reliquas membri partes unà cum oſſe indicabimus, Brachij uoce, clarioris doctrinæ ſtudio, utemur. *Confer hîc integrarũ S cum Λ, dein cum Φ & Ψ. inſuper cum Θ.* Humerus itaq;, Galeni in libro de Oſsibus ſententia, omnium totius corporis oſsium, femore tantum excepto, maximum eſt: *Humerum poſt femur non eſſe omniũ oſsium grandiorem.* licet tamen in homine fibula & tibiæ os, humerum longitudine inſigniter uincant. dein tibiæ os craſsitie ac grauitate, perinde atq; oſſa ſacri oſsis lateribus coarticulata, pondere, humerum longè ſuperant: adeò ut pleraq; nobis præter femur occurrant oſſa, quibus humerus magnitudine cedit. Verùm id cum alijs permultis Galeni concedemus autoritati, quum quorundam uenia nobis non liceat ipſius placitis contraire, & neutiquam uel hîc innuere, quæ homini cum ſimia in femoris, tibiæ, humeri & cubiti longitudine ſpectetur differentia. *Superioris humeri partis deſcriptio.* Humeri igitur ſumma pars, qua is ſcapulæ articulatur, admodum magna[b] conſtat appendice, quæ in duo dirimitur capita. *b 1 fig. A, B, F, H.* quippe hæc interna ipſius ſede[c] amplum, & in ambitu orbiculare, & paulo minus quàm medij globi modo protuberans efformat caput, *c 1,2 fig. A, B, C.* quod læue, æqualeq;, & cartilagine incruſtatum, ſcapulæ[d] ſinui articulatur. *d 2 fi. cap. 21 A, B.* Hoc caput, appendicis internum latus conſtituens, ſuperioris etiam appendicis ſedis aliquantulo plus quàm mediam regionem occupat. Cæterùm appendicis externum latus, in[e] aliud aſperum & inæquale protuberat caput, *e 1 fig. D. 1,2 fig. E.* non quidem articulationi cuipiam erectum, ſed duntaxat collis modo prominens, in quem ualida multaq; ligamenta, humerum ſcapulæ nectentia, opportunè implantentur. Ad externum interioris capitis latus, quod in eminentiori & ſumma appendicis ſede habetur, & deinde in anteriori, poſterioriq; illius capitis ſedibus[f] amplus quidam patulusq; ſinus orbiculatim ducitur, *f 1 fig. G, F. 2 fig. G.* interius caput ab exteriori dirimens, & idoneam quoque ligamentorum inſertioni ſedem parans. In hunc namq; ſinum in anteriori humeri ſede magis quàm in poſteriori patulum, ſeu amplum, profundumq;, tanquam in uallem, ligamenta inſeruntur, perinde ac illa in exterius caput, ueluti in collem & promontorium aliquod implantari dicebam. Et quemadmodũ omnium oſsium ſedes, in quibus aliquid inſeritur, aut principium ducit, aſperæ inæqualesq; ſunt: ſic quoque & præſens ſinus, unà cum exteriore capite, aſper meritò inæqualisq; cernitur. Porrò præterquam quòd exterius caput inæqualiter prominet, uariumq; eſt, alio quodam[g] ſinu ueluti in duo rurſus capita diuiditur, in[h] anterius nimirum, &[i] poſterius, quod anteriori multo eſt grandius. *g 1 fi. H, I. h 1 fig D. i 1,2 fi. E.* Sinus enim iſte paululum uerſus exteriora in anteriori appẽdicis ſede cęlatus, inſigniter profundus, longus, & ſecundùm cauitatẽ ſeu concauũ ad

amuſsim

amuſsim teres perinde uiſitur, ac corpus ſecundùm connexum teres eſt, cuius gratia inſculpitur, quod[k] externum caput eſt muſculi cubitum flectētium anterioris. Cæterùm hic ſinus non tantum ad appendicem pertinet, uerùm etiam per eam humeri oſsis[l] ſedem protēditur, cui appendix coaleſcit, & quæ humeri ceruicem perquàm breuem & impenſe craſſam conſtituit.

k 6 muſc. tab. muſculus ⊖ notatur, caput autem m.
l 1 fig. I.

Inferioris humeri partis deſcriptio.

Inferior humeri pars, quæ[m] duobus in cubito exiſtentibus oſsibus, ulnæ nimirum & radio articulatur, & obſcura appendice in pueris quibuſdam conſtat, longè magis adhuc uaria eſt, tum ſinuum, tum capitum ac tuberum copia & imagine.

m Quatuor priores cap. ſequētis figuræ.

Humeri orbita, cui ulna articulatur.

In medio enim inferioris humeri ſedis,[n] ſinus primùm cum ſuis tuberibus talis prorſus conſpicitur, qualem in trochleæ rotula eſt cernere, ad quam funes uoluuntur. Nam ut rotula hæc rotunda orbicularisq; in ambitu eſt, in lateribus autem plana & lata: ſic etiam in iſta humeri ſede orbicularis rotundaque conſpicitur pars, quam nullæ imagini propiùs quàm rotulę aſsimilaueris. Dein, quemadmodum rotula in ambitu, cui chorda aduoluitur, ſinu quodam (ut ſic dicam) tereti, & læui, ac lubrico exculpitur, & ſinus huius latera utrobique protuberant, funemq; in ſe, quo minus aberret, æquè amplexantur: ita etiam hæc humeri pars in medio ſinuata eſt, & utrinque protuberat. In hoc tamen ab exquiſitæ rotulæ tuberibus differt, quòd rotulæ ſinus latera æqualiter ferè exporriguntur: hæc uerò humeri pars[o] interno quidem latere admodum inſigniter prominet, & ad amuſsim rotulæ reſpondet:[p] externo autem latere, multo minus educitur. idq;[q] capitis humeri occaſione, cui radium articulari audies, quodq; ad externū humeri orbitæ latus poſitum, citra eminentem ualde ſui productionem, elegāter unà cum radio obſtat, quo minus ulna extrorſum promptè luxetur. Cæterùm in ſuperiori orbitæ ſeu rotulæ huius ſede, Natura duos inſignes exculpſit ſinus:[r] unum quidē anteriori in parte,[s] alterum uerò in poſteriori, qui multo amplior, profundior, & quouis modo inſignior eſt anteriori. Sinus hi quaſi ſquama duntaxat directi,[t] proceſſus ulnę in ſuperiori ipſius parte cōſpicuos excipiunt. Atq; horum anteriorem, quum cubitus flectitur, anterior ſinus admittit: quum uerò cubitus extenditur, poſterior ſinus poſteriorem ulnæ proceſſum recipit. Sunt enim hi ſinus extremæ flexionis extenſionisq; termini, tanta prouidentia facti, ut cubitum in acutiſsimum angulū flecti ſinant, & uix ultra rectam lineam eundem extēdi permittant: quòd ſcilicet nulla prorſus in angulum extenſione, ſicuti ſanè flexione, indigeamus, præcipuè quum humerus ad ſcapulam admodū laxè circumuerti, & in poſteriora inſigniter duci queat. Quia uerò pręſentes ſinus in cubiti motibus ueluti baſes & obſtacula ſunt, quæ ulnā non ultro ferri ſinunt, Hippocrates eos βαθμίδας nuncupauit, cui etiam humeri orbita à quadam[u] cardinum imagine γιγγλιμοειδὴς appellatur. Ad externū humeri orbitæ latus, uti iam prius obiter monuimus,[x] rotundum & oblongum quodammodo habetur caput, quod ſimiliter atq; orbita, cartilagine incruſtatum & læue, ſuperiorem radij[y] ſinum ſubintrat, radiusq; (ut aliàs fuſius exequar) ad id caput in pronū ſupinumq; agitur.

n 1,2 fig. K, L, M.
o 1,2 fi. L.
p 1,2 fi. M.
q 1,2 fi. P.
r 1 fig. N.
s 2 fig. O.
t 1,5 fig. 24 cap. C, D.
u primæ figuræ cap. 4 inſertæ A.
x 1 fig. P.
y 9 fig. cap. 24 O.

Externum humeri tuber, cui radius articulatur.

Deinde capitis longitudo, quam à ſuperiori ipſius parte ad inferiorem ſecundùm humeri longitudinem metior, in cauſa etiam eſt, quòd in cubiti flexione ac tenſione, caput id à radij ſinu (qui rotundus, non autem oblongus eſt) haud elabatur, aberret'ue. Atque hac etiam occaſione, tota capitis pars cartilagine obducta, anteriorem tantum humeri ſpectat ſedem, quòd ſcilicet in nulla cubiti extenſione radius poſteriorē humeri ſedem adeat. Veruntamen ad externū huius capitis latus, humerus inſigniter protuberat, montis rupis'ue imaginē oſtendēs, in hoc paratæ, ut quāplurimi muſculi hinc opportunè

tunè

z 2 fig. P. uerſus 1 & 2 fig. Q, quo linea notatur. a 12 muſc. tab. Θ. b 11 ta. Λ. c 9 tab. Z. d 9 tab. Θ. e 9 tab. Λ. f 11 tab. m.

tunè principium ducant.[z] Ab hac enim humeri ſede (quam in muſculorũ, uenarum, arteriarũ & neruorum hiſtoria externũ humeri tuber appellabimus) & acuta linea, ab illa ſurſum aliquouſq; per externũ humeri latus conſcendente, ſex enaſcuntur muſculi, quorum[a] primus & altiſsimus, cæteris latior eſt, & inter radium mouentes facilè longiſsimus, illum in ſupinum ducit.[b] Secundus ſub primo exoritur, bicorni tendine brachiale extendens.[c] Tertius is eſt, cuius ope index, medius & anularis extenduntur.[d] Quartus, quem præcipuum parui digiti extenſionis authorem ponemus.[e] Quintus, qui ulnæ exporrectus, extenſionis quoque brachialis opifex eſt.[f] Sextus, radium in ſupinum agentium alter numerabitur: qui etiam ab infima externi huius humeri tuberis ſede, magna ex parte initium ſumit. Poſterior autem tuberis regio * muſculis cubitum extendentibus intecta,[g] ſinum quendam obtinet, illi iuxta[h] externum latus orbitæ humeri inſculptum, quo[i] quartus brachium adeuntium neruus uehitur.

** 13 muſc. tab. b, c, d. g 2 fig. R. h 2 fig. M. i 2, 3 fig. cap. 11. lib. 4 Φ.*

Internum tuber inferioris ſedis humeri.

Quemadmodum uerò externum humeri latus inferiore ipſius ſede protuberat, ita quoq; ab interno orbitæ humeri[k] latere, muſculorum neruorumq; ratione inſignis acutuſq; exoritur[l] proceſſus, internum humeri tuber meritò nobis appellandus, quod nullius articulationis gratia, perinde ac[m] externum, radio inarticulatum, prominet. Ab ipſius itaq; apice, nonnihil ampla,[n] muſculus enaſcitur, qui lato tendine internã manus cutem adit: deinde[o] duo flexus brachialis authores. Ex infima uerò tuberis huius ſede, portio eius[p] muſculi exoritur, qui radium in pronum mouentium ſuperior habetur, cum obſcura quorundam digitos flectentium[q] muſculorum principij parte. Cæterùm neruorum occaſione, quibus tuber iſtud commodam ipſorum inceſſus ſedem exporrigit, ac ueluti propugnaculum ijſdem efficitur, in anteriori ſua ſede, iuxta humeri orbitam,[r] ſinum leuiter exculptum oſtendit, quo[s] tertius brachium petentium neruus dirigitur. In poſteriori autem ipſius ſede,[t] alio ſinu,[u] quintum brachij neruum deducit.[x] Porrò utcunque internum humeri tuber grande ſit, & in uiuentibus tactu promptè deprehẽdatur, non tamen ob id Galeno credendum eſt, qui id externo grandius eſſe prodidit, quum externum multo maius interiore ſit. nam quòd tactui non ita atq; internum ſeſe offert, non ipſius quãtitas in cauſa eſt, uerùm radius, cui id articulatur, quiq; quo minus tactu ipſum dijudicari poſsit, prohibet. Nihilominus, ſi ſimiarum, & magis adhuc canum, & inſuper quadrupedum (quibus craſſus inſigniter obtigit radius, ad tenuiſsimam ulnam non mobilis) humerum expendes, Galeni ſententiam illi aptius multo, quàm hominis humero coaptabis.

*k 1, 2 fi. L. l 1, 2 fig. S. m 1, 2 fi. P. n 3 muſc. tab. Γ educens l. o 3 muſc. tab. Λ, m. p 7 ta. Q. q 5 tab. Θ, dein 6 tab. Ξ. r 1 fig. T. s 2 fi. cap. 11 lib 4 Υ. t 2 fig. V. u 2 fi. cap. 11 lib. 4 *. x Obſeruato hic integrarũ fig. cubiti articulum.*

Tum alibi, tum etiam libro de oſsib. cap. 16.

Mediarum humeri partium deſcriptio.

Cæterùm humerus, ut & medias ipſius ſedes unà deſcribamus, per longitudinem teres quodammodo eſt: uerùm poſteriori ſede amplior, magiſq; depreſſus, quàm anteriori. Huius namque ſedis[y] medium, utcunque ſecundum longitudinem tereti forma extuberat, quæ dein in[z] lateribus nonnihil comprimitur. Latera autem humeri magis, ut & anterioris ſedis medium, extuberare, quàm deprimi conſpiciuntur. Hæcque accumbentium muſculorum ratione accidunt, qui, quum ipſorum fabricam rationemq; habueris perſpectam, ſuo uoto eleganter os compreſsiſſe tibi uidebuntur. Ex abundanti autem, in poſteriori humeri ſede, iuxta ſuæ longitudinis medium, * quædam apparet compreſsio, ad quam[a] neruus brachium adeuntium quartus, ab interno brachij latere in externum latus obliquè deorſum repit. Quî uerò anteriores quidem & exteriores humeri ſedes gibbæ, poſteriores autem & interiores ſimæ Galeno in libro de Oſsibus uiſæ fuerint: & cur in ſecundo libro de Partium uſu, humerum exteriùs gibbum eſſe, interiùs autem ſimum prodiderit, non ſatis

*y 1 fig. b. z 1 fi. 4, c. * 2 fig. Y. a 2, 3 fig. cap. 11 lib. 4 Φ.*

non ſatis aſſequor. Nam niſi humerum ſtatuerimus rectum eſſe, gibbus profectò cenſebitur[b] anteriori ſuperioriq́; parte, ſimus uerò[c] poſteriori ac ſuperiori: rurſus[d] anteriori inferioriq́; ſimus,[e] poſteriori & inferiori gibbus. Deinde, ni fallor, interiùs, & potiſsimum ad inferiora, gibbus, exteriùs uerò ſimus. Atque hanc formam muſculi potiſsimum inducunt, cubiti flexionis & extenſionis opifices: quãuis interim minor humeri ſit obliquitas, quàm quæ in diſſenſionem uocari debeat.[f] Aſperitas autem, quæ in anteriori humeri ſede, ſupra medium ſuæ longitudinis, uerſus exteriora cõſiſtit, in hoc paratur, ut ualidior muſculorum brachium mouentium hîc ſuccedat inſertio, &[g] poſterior cubitum flectentium muſculus hinc idoneum educat principium. Hæcq́; aſperitas tanta eſt, ut in admodum ſenibus hinc inſignis proceſſus enaſci conſpiciatur, in primis ad[h] muſculi brachium attollentis inſertionem paratus. Præter hanc aſperitatem,[i] alia occurrit iuxta ſinum, quo externum muſculi caput uehitur, qui cubitum flectentium anterior eſt: cuius interioris capitis[k] carnoſa pars, huic aſperitati connaſcitur. Foramina notatu digna in humero nulla occurrunt, præter pauca iuxta ſinuum & capitũ ſupercilia, in hoc inciſa, ut hinc ligamenta ualidius educerentur, aut eadem hîc implantarentur. Sunt etiam nonnulla, ſed rara foramina, ſecundum humeri longitudinem conſpicua, & uenis admittendis potiſsimum in interno ipſius latere (quà maxima ſcilicet uaſorum fertur ſeries) cælata, & in amplum[l] ſinum medullæ aſſeruandæ gratia, & humeri læuitatis occaſione paratum, pertinentia.

b 1 fig. d.
c 2 fig X.
d 1 fig. b.
e 2 fig. Z.
f 1, 2 fi. e.
g 8 muſc. tab. Γ, dein L.
h 10 muſc. tab. Δ. dein 11 tab. P.
i 1 fig. f.
k 6 muſc. tab. O. ubi muſculus Θ notatur.
l figura 1. capiti inſerta.

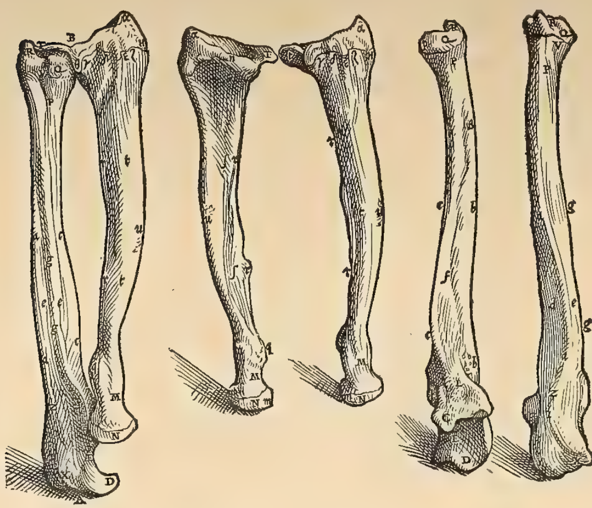
DE CVBITI OSSIBVS, VLNA, ET radio. Caput XXIIII.

PRIMA VIGESIMI QVARTI CAPITIS FIgura, ſiniſtri cubiti duo exprimens oſſa, anteriori facie delineata. Quòd uerò in hac, uti & in ſubſequentibus ferè huius Capitis omnibus figuris, ſiniſtri lateris oſſa ſint obuia, quum tamen alioquin quodammodo ſemper dextra potiùs, quàm ſiniſtra explanentur, fortuitò & caſu hinc accidit, quòd in lignis ſeu formis, pro ſiniſtris dextra hîc depinxerimus. quamuis interim in oſsibus, dextrum'ne an ſiniſtrum proponatur, nihil interſit.

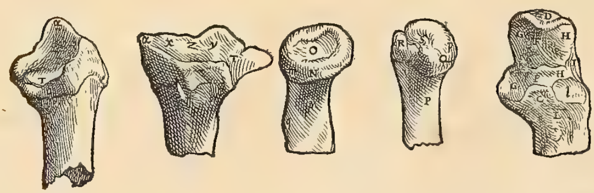


SECVN-

SECUNDA. TERTIA. QUARTA. QUINTA. SEXTA.



SEPTIMA. OCTAVA. NONA. DECIMA. UNDECIMA.



QVID DECEM FIGVRAE, QVAS SERIATIM primæ huius Capitis figuræ ſubiecimus, denotent, ac omnium characterum quæ undecim figuris inſcribuntur, Index.

Secvnda uigeſimiquarti Capitis figura, utrumq; ſiniſtri cubiti os, radius nimirum & ulna, exteriori facie proponitur. Tertia, ſolus radius interna ſede: quarta autem, radius externa ſede delineatur. Quinta internam ulnæ ſedem, ſexta uerò externam exprimit. Septima ſiniſtri radij inferiorem oſtendit portionem, cui brachiale inarticulatur: atq; hanc partem ueluti ex inferiori, ſeu aliàs ulnam ſpectante facie, ita delineauimus, ut ſinus in conſpicuo ſit, quo ulnæ capitulum hîc iuxta brachiale excipitur. Octaua figura, ad dextrum cubitum, perinde ac tres ipſam ſequentes, pertinens, inferiorem radij portionem exteriori facie ſic delineatam continet, ut ſinus pateat, cui brachiale inarticulatur. Nona ſuperiorem radij portiunculā indicat, in qua ſinus obſeruatur, quem humeri caput ſubintrat. Decima inferiorem ulnæ portiunculā exhibet, partem quæ brachiale ſpectat oſtendens. Undecima ſuperiorem ulnæ partem expreſſam offert, in qua ſinus tuberaq; & proceſſus occurrunt, quibus humeri orbita ſeu rotula adaptatur.

A, B 1, 2 *Interuallum his characteribus incluſum, Cubitus uocatur. ac A ſuperiorem ipſius notat partem, quæ humero coarctatur: B uerò inferiorem, quæ brachiale ſpectat.*

C 1, 5, 11 *Anterior proceſſus ulnæ, humeri ſinum ſubiens, in elatioris humeri rotulæ ſedis anteriori parte cælatum. Et C*

quidem in prima figura internam proceſſus notat ſedem, cartilagine incruſtatam: in quinta uerò & undecima externam ſedem indicat, aſperam & inæqualem.

D 1,2,5,11 Poſterior ulnæ proceſſus, ſinum intrans, in humeri poſteriori ſede ad elatiorem ipſius rotulæ regionem exculptum. Ac D in prima quidem, & ſecunda, & quinta, internam proceſſus ſedem indicat: in undecima autem externam, ſeu poſteriorem.

E 1,2,5 Ulnæ ſinus, humeri rotulam excipiens. Hunc ſinum undecima figura exactiùs, ut modò ſubijciam, notat. F &
F,F. F tuber, quod ſecundum ſinus huius longitudinem fertur. G & G, latus tuberis internum. H & H, latus tu-
G,G. beris, ſeu, ſi mauis, ſinus ulnæ, externum. I & K, ſinus huius ſedes, qua in ſuis lateribus infima ipſius parte à læ-
H,H. ui circumferentia nonnihil intermittitur, ligamentorumq́; producendorum gratia aliquantulum aſper & mo-
I,K. dicè foratus cernitur.

L 1,5,11 Proceſſuli, ſeu magna aſperitas in radice anterioris ulnæ proceſſus C inſigniti conſpicua, & quorundam muſculorum exortui & inſertioni aptam ſedem parans.

M 1, 2, 3, 4, 9 Ceruix ſeu collum radij.

N 1, 2, 3, 4, 9 Radij capitulũ, cui ſinus inſculpitur, quẽ humeri caput ingreditur. Sinũ hũc O in nona figura indicat. O.

P 1, 2, 5, 6, 10 Ulnæ ceruix.

Q 1, 2, 5, 6, 10 Ulnæ appendix notatur.

R 1, 2, 5, 6, 10 Ulnæ appendicis proceſſus, quem ſtylo ſcriptorio comparamus.

S 10 Sinus appendicis ulnæ, cui cartilago iam T notanda adnectitur, ſeu potius innaſcitur.

T 1, 2, 3, 4, 7, 8 Cartilago, quæ ulnæ appendicis maximam portionẽ à brachiali dirimit. ac T quidem in prima & octaua, cartilaginis ſedem indicat, qua primùm à radij appendicis ſinu, x, y & z indicando, pronaſcitur. In ſecunda uerò ſedem notat, qua cartilago radij appẽdici adnaſcitur. In tertia, cartilaginis ſedes indicatur, brachiale reſpiciens. In quarta, cartilaginis ſedes, ulnæ incumbens, occurrit.

U 2,6 Sinus in ulnæ appendice, & oſsis ulnæ, cui appendix adnaſcitur, ſede, in hoc paratus, ut alterius brachiale extendentium muſculi tendinem deducat.

X,Y,Z Hi tres characteres in ſexta, & X ac Z in ſecunda, triangulum circumſcribunt, qui in ulna excarnis gibbusq́; eſt. Uerùm Z priuatim trianguli notat uerticem.

a,a 1,2,6 Prima protuberans ulnæ linea.

b,b 1,2,5 Secunda protuberans ulnæ linea. Uerùm β priuatim in prima & quinta figuris, huius lineæ ſedem indicat,
β. obliquè ſecundùm ceruicem ulnæ ductam.

c,c 1,2,5 Tertia protuberans ulnæ linea.

d 1,6 Ulnæ latus, prima linea & ſecunda circumſcriptum.

e 2,6 Ulnæ latus, prima & tertia linea circumſcriptum.

f 1,5 Latus ulnæ, inter ſecundam lineam & tertiam conſiſtens.

g,g 2,6 Linea illi ulnæ lateri peculiaris, quod prima linea tertiaq́; continetur.

h,i 1 Duo hi characteres ſedem utranq́; notant, qua radius ulnæ coarctatur. ac h quidem ſedes indicatur ſuperior, & humero proxima. i uerò inferior, & brachiali contermina.

k,k 1 Tota hac ſede (eo quòd radius arcuatim obliquatur) duo cubiti oſſa inuicem dehiſcunt.

l 5,11 Sinus ulnæ inciſus, in quo radij capitulum uoluitur.

m 3,4,9 Radij capituli ſedes, quæ ulnæ ſinui, l inſignito inſidet.

n 1,3 Inferioris radij appendicis interior ſedes notatur: in reliquis autem figuris, ſecunda nimirum, quarta, ſeptima & octaua, exterior ſedes extenditur, alijs characteribus ornata.

o 7 Sinus in radij exculptus appendice, in quo ulnæ appendix excipitur.

p 5,10 Protuberans ulnæ appendicis pars, radij ſinum o indicatum ingrediens.

q 1, 2, 3, 4, 9 Amplus abruptusq́; radij proceſſus, cui tendo muſculi cubitum flectentium anterioris inſeritur.

r,r 1,2,3,4 Acuta radij linea, ipſius inferna ſede, qua ſecundùm cubiti longitudinem ulnam reſpicit, extuberans.

ſ,ſ 1,3 Internum lineæ r prius inſignitæ latus.

t,t 2,4 Externum lineæ r indicatæ latus.

u 2,4 Hac ſede radius aſper eſt, ut duo ex quatuor ipſi peculiaribus muſculis, hîc ualidius inſererentur.

x,y,z 1,8 Sinus in radij appendice, articulando brachiali inciſus. Et z quidem notat ſinus tuberculum nonnihil prominens, & ſinum ipſum ueluti geminum conſtituens, cuius partes x & y indicari poſſunt.

α 1, 3, 4, 6, 7, 8 Radij appẽdicis maximè eminens portio, quæ ſinũ cui brachiale articulatur, interiori ſede adauget.

γ,δ,ε,ζ,η His characteribus in ſecunda & quarta figuris gibba externaq́; inferioris radij appendicis regio, cum ipſa oſsis cui appendix coaleſcit ſede, notatur. & ſinguli characteres aliquem huius ſedis ſinum priuatim indicant. γ qui-
θ. dem primum ſinum, δ ſecundum, ε & ζ tertium, η quartum. In ſecunda autem figura θ ſinum indicat, radio ulnæq́; communem. Sinus iſti uehendis ſeruiunt tendinibus.

VNI-

VNIVERSA [a] pars inter brachium & brachiale poſita, Græcis πῆχυς, Latinis uerò Cubitus appellatur. Hæc duobus conſtat oſsibus, inuicem incumbentibus & dearticulatis: quorum [b] inferius, quod & longius eſt, πῆχυς quoq; ac Cubitus uocatur. Ne autem homonymia ſermoni aliquid obſcuritatis pariat, quoties integræ duobus illis oſsibus extructæ partis mẽtio incidet, Cubiti uoce utendum duximus, inferius quidẽ os ulnam, [c] ſuperius uerò, quod κερκὶς Græcis dicitur, Radium nuncupantes. Duo hæc oſſa, longa ſunt, & omni propemodum ex parte inter ſe uaria. Vlna enim ad humeri [d] orbitam, rotulam´ue, apto in hoc exculpta ſinu, & idoneis donata proceſsibus articulatur. In ſuperiori namque ipſius ſede, admodũ craſſa & ſolida, [e] duos inſignes adipiſcitur proceſſus: quorum quum unus altero prior anterior´ue eſt, hunc quidem anteriorem, illum uerò poſteriorem haud inopportunè uocabimus. Anterior itaque [f] ſinum in priore humeri ſede ad elatiorem rotulæ ipſius regionem exculptum reſpicit, ſuisq; tuberibus illi ſinui adamuſsim coaptatur, reſpondetq;. amplus enim eſt, & obtuſo angulo ſimilis, & perquàm durus, ac ſolidus. Poſterior autem proceſſus, anteriori forma quodammodo correſpondens, [g] ſinum ſubintrat, qui in poſteriori humeri ſede ad elatiorem rotulæ regionem cælatur. cum tamen ſinus iſte anteriore ſinu multo profundior amplior´q; exiſtit, proceſſus etiam poſterior anteriore craſsior amplior´q; meritò euaſit, & anguli magis adhuc obtuſi ſpeciem referet. Proceſſum hunc Athenienſes quidem ὠλέκρανον, Dores autem κύβιτον, Hippocrates uerò ἀγκῶνα, Galenus porrò iam ὠλέκρανον, iam ἀγκῶνα appellarunt. Quæ uoces magno eorum qui Latina legunt incommodo, ab interpretibus confunduntur, non has ſolum unico cubiti nomine crebrò uertentibus, ſed & ulnam, & totam partem inter brachium ac brachiale ſitam, & humeri cum ulna ac radio articulũ, & internam eiuſdẽ articuli ſedem, ipſius´q; flexum. Cæterùm [h] in horum ulnæ proceſſuũ medio, quà ſe inuicem è regione ſpectant, grandis exculpitur ſinus, humeri rotulam excipiens, illi´q; omnino reſpondẽs. Primùm enim inſtar ſemicirculi, aut paulo etiã profundius quàm ſemicirculus, cælatur: noſtri´q; C, ac Græcorũ ϲ imagini accedit. unde etiam ab eius characteris forma, Veteres hunc ſinum σιγμοειδῆ appellarunt. Deinde ſinus iſte non tantum obiter ad C, eius´q; potiſsimùm, cui introrſum curuati eductí´q; apices in hunc modum C reſecarentur, imaginẽ exculpitur: uerùm ut ad amuſsim humeri rotulę congrueret, in ipſius medio, [i] tubere obtuſo amplo´q; protuberat, quod ſecundum ſinus illius longitudinem fertur, & utrinq; ad [k] latera ita cõprimitur, ſinuatur´q;, ut funi chordæ´ue ad trochleæ rotulam conuolutæ, poſsit conferri. Quemadmodum enim teres chorda, rotulæ ſinui pariter ſecundùm concauum tereti inuoluitur, ita quoq; hoc ulnę ſinus tuber ſinui rotulæ conuenit: & depreſſa ſinuataq; rurſus tuberis latera, rotulæ ſinus extuberantibus æquantur lateribus. Quod ut fiat exactius, internũ ulnæ ſinus latus altiùs ipſo externo cauatur: quum internũ rotulæ latus multo proceriùs externo promineat, extuberet´q;. Vniuerſus hic ulnæ ſinus læuis eſt, & cartilagine incruſtatus, & unà cum ſuis proceſsibus rotulæ humeri, ut ſemel dicam, ſic coaptatus, ut eius beneficio cubitus duntaxat, citra luxationis periculũ, flectatur & extendatur. ad quod non ſolum ſpectatu iucundiſsimus ille, qui mutuo ingreſſu perficitur, oſsium contextus opitulatur, uerùm etiam ligamento rum articulum ſtringentium robur. Vt enim ualida articulum ambirent ligamenta, proceſſuum [l] ſedes ſinum non reſpicientes, aſperæ inæquales´q; ſunt.

a 1,2 fi. A, B. integrarũ fi. T, V.

b tota fi. 5 & 6 aut 2 fig. integrarum Y.

c tota 3,4 fi. aut 2 fi. integrarum X.

d 1,2 fig. cap. 23 K, L, M.

e 1,2,5,11 fig. C anterior, D poſterior.

f 1 fi. cap. 23 N.

g 2 fi. cap. 23 O.

h 1,2,5 fi. C, D. dein E.

i 11 fi. F, F.

k eadẽ fig. G, G. dein H, H. quæ conferes cũ K, L, M 1,2 fig. cap. 23.

l 11 fi. C, D.

Cubitus.

Vlna.

Radius.

Vlnæ ad humerum articulatio, & ipſius hic proceſſuum & ſinus deſcriptio.

Quanquam denuò non ligamentorum tantum, ſed & muſculorum nomine
proceſſus aſperi cernantur. Poſterior enim poſterioris proceſſus ſedes, quę in-
terdum in puerulis appẽdice conſtare uiſa eſt, ac gibbi & gibberi nomen apud
nonnullos meretur, admodũ inæqualiter protuberat, quodãmodoq; ſinuata
conſpicitur, ut cubitũ extendentium[m] muſculorũ inſertionem fortius excipe- m 13 muſc. tab. b, c, d.
ret. Ita & anterior prioris cubiti proceſſus pars, in hoc aſpera exiſtit, ut ualidior
[n] muſculi cubitum flectentium poſterioris inſertio efficeretur, & muſculi[o] ſe- n 5 muſc. tab. Γ.
cundos ac[p] tertios digitorũ articulos flectentes, hinc promptius originem du o 5 muſc. tab. Θ.
cerent. Neq; ſolum hæc anterior prioris proceſſus regio exaſperatur, uerùm p 6 muſc. tab. Ξ.
& iuxta eius proceſſus radicem, eorum muſculorum nomine aſperis[q] quibuſ- q 5, 11 fig. L.
dam tuberculis Natura ulnam decorauit. Ad hæc, ut ualidioribus ligamentis
hic articulus amplexaretur, in infima ulnæ ſinus C literam referentis ſede,[r] u- r 11 fi. I, K.
trinq; ad latera ſinulus inſtar anguli cuiuſdam imprimi cernitur, & ipſe ſinus
C ſimilis à ſua circumferentia inibi deſinit, aſperq; redditur: non alia ſanè oc-
caſione, quàm ut ex hac ulnæ parte foraminulis non peruijs obſita, ligamento
rum fortiũ penderet exortus. Atq; in hunc modum ulna humero articulatur:

Radij ad humerũ articulatio.

radius autem, quà humero iungitur, utcunq; tenuis eſt, & ex[s] oblonga tenuíq; s 3, 4, 9 figur. M.
ceruice, quodãmodo in amplum orbiculatumq; porrigitur[t] capitulum, quod t eiſdem figur. N.
ea parte, qua humerum ſpectat,[u] ſinum obtinet rotundum, & non impenſè ca u 9 fig. O.
uum, quem humeri[x] caput, ad externum orbitæ ſuæ latus exertum, ſubintrat. x 1 fi. cap. 23 P.
Ad hoc caput radius, quieſcente ad humerum ulna, in pronum ſupinumq; agi
tur: & interim, quo minus cubitus flectatur, extendaturq;, radij cum humero
articulus, nequaquam obſtat. Tanta enim eſt humeri capitis longitudo, tan-
taq; id ſede læui & lubrica cartilagine incruſtatur, ut radij ſinus in illo quoque
motu ab ipſo nõ abſcedat, ullá ue ex parte dehiſcat. Cæterùm ulna à ſuo cum

Vlnæ ad brachiale ductus, & inferioris ipſius ſedis hiſtoria.

humero articulo deorſum[y] recta penè uerſus brachiale fertur, ſenſim graci- y 1, 2 fi. ab A uerſus B.
leſcens, tenuiorq; tantiſper facta, dum ad brachiale uſque pertingat. illic enim
ex[z] tenui longaq; ceruice, rurſus nonnihil aucta,[a] appendice donatur inſtar ca- z 1, 2, 5, 6, 10 fig. P.
pituli cuiuſdam rotunda, ſed interim uaria. Hæc namque inferiori ipſius par- a eiſdem figur. Q.
te[b] proceſſum obtinet, quem, quia in acutum procedit, Gręci diſſectores à ſcri b eiſdem figur. R.
ptorij ſtyli imagine γραφοειδῆ & στυλοειδῆ appellant: in hoc formatum, ut ſinum
adaugeat, quo brachiale ad cubitum articulari docebimus, utq; ab ipſo[c] liga- c 12 muſc. tab. i.
men articulum hîc continens pronaſcatur. Verùm huius proceſſus uſum pau
lo pòſt, uel Galeni nimiũ illi tribuentis nomine, explicatius aggrediar. Inferior
hæc ulnæ appendicis ſedes brachiale reſpiciens, ad internum latus acuti iſtius
proceſſus inæqualem nanciſcitur[d] ſinum, in quem[e] cartilago firmatur, quam d 9 fig. S.
à radio pronatam, magna ex parte ita inter brachiale & ulnam reponi audies, e 1, 2, 3, 4, 7, 8 fig. T.
ut neq; brachiali, neq; ulnæ adnaſcatur, eiuſq; generis cartilago ſit,[f] quam pri- f In margine cap. 10.
uatim in maxillæ inferioris ad temporum oſſa articulis,[g] & in claucularum g 4 fi. cap. 22 R, S.
cum conterminis oſsibus nexu, contineri dudum retulimus. Porrò ſi hunc ap
pendicis ulnæ ſinum & acutũ ipſius proceſſum exceperis, tota illius ſedes bra-
chiale ſpectans, obtuſi depreſsiq; capitis ſuperficiẽ refert, ad eumq; modũ carti
lagine incruſtatur, quo ſinus capitaq; articulorũ obduci læuigariq; ſolent. Ad
hæc, ulnæ appẽdix in externa ipſius ſede[h] ſinum quoq; ſibi inſculptũ gerit, qui h 2, 10 figur. V.
oblongus, & ſecundũ cauum teres eſt, tẽdini paratus eius[i] muſculi, qui poſtbra i 9 muſc. tab. A.
chiali ante paruum digitũ inſertus, brachialis extenſionis autor habetur. Cæte
rùm præter hanc appendicẽ, ulnæ per ipſius longitudinem forma & impreſ-
ſiones quædam, & ipſius inſtar linearũ tubera, adhuc obſeruanda ueniunt. Hu
milior enim ulnę ſedes ad poſterioris ipſius iuxta humerũ proceſſus radicem,
quà cu-

quà cubito innitimur,aliquouſq;[k] gibba eſt, ſua amplitudine triangulum referens, qui excarnis, & muſculis non intectus, mox adempta cute conſpicitur, duntaxat neruoſam tenuitatem[l] muſculorū excipiens, quorum beneficio cubitus extenditur.Huius trianguli[m] uertex deorſum exporrigitur,& lineæ modo ob hoc maximè ultra medium longitudinis ulnæ protuberat, quòd huius lineæ latera à muſculis duobus comprimantur, ipſa'ue ulna muſculis illis cedat, quorum[n] alter exteriori lineæ lateri exporrigitur, poſtbrachiali ante paruum digitum inſertus, ac brachiale extendens.[o] Alter, qui interno lineæ lateri exporrigitur, & cui ulnæ os impenſius cedit, brachiali ante paruum digitum inſeritur,idq; flectit. Præter hanc lineam,aliæ adhuc duæ cernuntur,cum nuper dicta ſic ulnam conſtituentes, ut ipſa ab humero uerſus brachiale procedens,non teres,ſed triangularis quodammodo uideatur.[p] Secunda igitur protuberans linea, ab interiori latere radicis anterioris proceſſus ulnæ rectà deducitur,& commune[q] latus cum prima linea cōſtituit,quod ab illo muſculo impreſſum eſt, quem modò brachiale flectere diximus.[r] Aliud autem ulnæ latus cum ſecunda linea,[s] tertia efformat linea, quæ trium linearū acutiſsima aſperrimaq́; eſt,& ab externo latere radicis anterioris ulnę proceſſus lōgiſsimè procedit: inq; hoc educitur,prominet'ue,ut ab ipſa ualidum pronaſceretur[t] ligamentum,quod radium ulnæ ſecundùm cubiti longitudinē robuſtioris membranæ inſtar connectit.[u] Latus hoc inter ſecundam lineam & tertiam repoſitum,muſculorum gratia comprimitur,qui internam cubiti ſedem occupant, quibusq; hîc ab ulna & radio apta paratur ſedes. Horum autem præcipuus eſt,[x] quem tertium quatuor digitorū articulum flectere audies. Verùm quia muſculi ſecundum iſtud latus occupantes,in ipſorum per ulnam progreſſu,etiam ſui exortus portionem ab illa aſſumunt,ipſum magis aſperum occurrit, quàm latus inter ſecundam lineam & primam cōſpicuum: à quo nullus pronaſcitur muſculus,niſi iuxta ulnæ cum humero articulum, ubi[y] is principiū ducit, qui radium in pronum ducentiū ſuperior eſt. Latus tertia & prima lineis circumſcriptum, reliquis duobus minùs eſt compreſſum, & priuatim[z] lineam obtuſam,ſed longam,& modicè prominentem,ac uiciniùs tertiæ lineæ,quàm primæ deductam, adipiſcitur. Hanc Natura[a] trium muſculorū gratia produxit, qui ab ipſa triplici principio originē ducunt. Ac primum quidem eius muſculi eſt,qui radium in ſupinum ducentium breuior habebitur.ſecundum autem & tertium pollicis ac indicis famulari motibus, in ſecundo libro docebimus: quem eo leuiori negocio intelliges,quo cōſideratius ea quæ modò narramus, in oſsibus ſpectaueris.Sunt enim hæc non minus uiſu cognituq; iucūda,quàm cerebri & aliarum,quas hodie ſolum miramur, partium ſectio. ut interim de ſummo in artis noſtræ operibus uſu nihil dicam,dum ad has lineas ſcopum figentes,fractum ac luxatum os ritè nos repoſuiſſe,certiſsimò cognoſcimus.Ad hunc itaq; modum ulna multum etiam ultra medium ipſius longitudinis ſe habet. Vbi uerò brachiali propinquiùs accedit,teres omnino eſſet, niſi ſecūda linea inſigniùs inibi[b] protuberaret,ac obliquè deorſum protenſa, ſedē adaptaret[c] quadrāgulari muſculo, qui radij in pronū motus opifex, hinc principium ſumere docebitur. Porrò ſi quid de ulna adhuc dicendum ſuperſit,id iam unà cum radij hiſtoria perſequar,qui obliquus eſt,quatenus ulna recta.Radius nāq;[d] ſuprà[e] infraq; ulnæ committitur: in[f] medio autem,ac per reliquam longitudinem ita arcuatim obliquatur, ut admodū ab ulna dehiſcat. quod partim fit, ut radius obliquo ductu ulna ſuffultus,in pronum ſupinumq; promptè ageretur: partim,quò apta ſedes muſculis conſtitueretur,quos neceſſariò internam

Qui ulna ſecundum ipſius longitudinem ſe habeat.

Radij obliquitas.

k 6 fi. X, Y, Z. & 9 muſ. ta. V.
l eadē tab. S, T.
m 2, 6 fig. à Z per a, a. uti et primæ fi. a, a.
n 9 muſc. tab. Λ.
o eadem tab. Ξ.
p 1, 2, 5 fi. b, b.
q 1, 6 fi. d.
r 2, 6 fi. e.
s 1, 2, 5 fi. c, c.
t 7 muſc. tab. V.
u 1, 5 fi. f.
x 6 muſc. tab. Ξ.
y 7 muſc. tab. Q.
z 2, 6 fig. g, g.
a 10 muſc. ta. Λ, Ξ, Γ.
b 1, 5 fi. β.
c 7 muſc. tab. X.
d 1 fig. h.
e 1 fig. i.
f 1 fig. inter h & k.

externamq; cubiti regiones occupare oportuit. Quanquam magis obliqui ſui motus occaſione, quàm muſculorum gratia radium obliquari, plurimumq; in medio ductu duo cubiti oſſa inuicem abſcedere, illa nos doceant animalia, quibus neq; radius, neq; radij beneficio manus in pronum ſupinumq; ducitur. Equus namq;, ouis, eiusq; generis animalia, ſolidis aut biſulcis donata ungui-bus, tota cubiti longitudine radium ulnæ adeò connatum aſtabilitumq; obti-nent, ut ne tantillum quidem citra ulnam radius moueatur. In canibus uerò, & felibus, & ijs animalibus quibus pedes in digitos dirimuntur, radius moue-tur quidem, ſed tanto obſcurius ac difficilius, quãto nos manuum motus per-fectiores obimus. Diſtat igitur in his quoq; animalibus radius ab ulna, uerùm longè minus quàm in homine: & non adeò laxam articulationis ſpeciem in il-lis, atq; in homine cernimus. unde etiam haud miror, Galenum nõ accuratius

Radij ad ulnã articulatio.

radij ad ulnam explicuiſſe articulos, inter ſe admodum uarios: ſuprà enim ul-na radium excipit, infrà uerò hæc à radio excipitur. Ad externum namq; latus anterioris ulnæ iuxta humerum proceſſus,[g] ſinus quidam inſtar quartæ circu-li partis tranſuerſim exculpitur, lęuis, & cartilagine incruſtatus. Huic ſinui[h] in-ternum latus capitis radij, cui ſinus inſculpitur, humeri externum caput exci-piens, appoſitè congruit, ac læue & orbiculatum hìc factum, in illo ulnæ ſinu uoluitur. Infrà autem iuxta brachiale, ubi radius craſſeſcit, dilataturq;, & inſi-gni[i] appendice donatur, huius appendicis humillimæ ſedi[k] ſinus inſculpitur, illi nõ abſimilis, quem paulo antè in ulnam inciſum retulimus. In hunc ſinum cartilagine incruſtatum, ſuperior appendicis ulnæ[l] ſedes, capituli modo pro-tuberans, cartilagineq; obducta, reuoluitur: hacq; ratione radius utriuſq; arti-

Radij per ipſi-us longitudinẽ læuitas & aſperitas.

culi beneficio tantummodo in pronum ſupinumq; agitur. Non procul à ſupe-riori articulo, ubi radij[m] ceruix conſiſtit, radius[n] aſperum abruptumq; educit proceſſum, qui internã cubiti ſedem reſpicit, & inſertioni anterioris cubitum flectentium[o] muſculi aptam ſedẽ parat. Rurſus reliquo ab humero uerſus bra-chiale ductu, radius non omnino teres & læuis eſt: uerùm per ipſius longitu-dinem humiliori ſua ſede[p] acutã & inſigniter extuberantẽ producit lineam, quæ tertiam ulnæ lineam reſpiciens,[q] ligamentum admittit, membranæ uali-diſsimæ ritu ambo cubiti oſſa, quà inuicem dehiſcunt, colligans.[r] Externum huius lineæ latus, perinde ac[s] internum quoq;, compreſſum ſinuatumq; eſt: ut hoc internam cubiti ſedem occupantibus muſculis, illud uerò ijs qui in exter-na habẽtur, cedat. Porrò internum latus externo aſperius eſt, quòd[t] muſculus tertium pollicis os flectens, non infimam ſui exortus portionem ab illo latere priuatim obtineat. Superior radij ſedes è directo dictæ nuper lineæ cõſiſtens, penè teres eſt, & iuxta medium ſuæ longitudinis aliquouſq;[u] aſpera occurrit, ut in hanc duo muſculi ualidiorem molirentur inſertionem: quorum[x] alter radium in ſupinum agentium breuior eſt,[y] alter uerò radium in pronum du-centium ſuperior, cuius potiſsimum occaſione aſperitas illa cęlatur, quòd ipſe nerueam potius quàm carneam inſertionem efficiat, longiusq; in oſſe produ-

Inferioris radij partis hiſtoria.

catur. In radij[z] ſede, brachiali contermina, pleraq; examuſsim inquirenda ue-niunt. Primùm enim hanc partem augeri, ac dilatari, incraſſariq; oportuit, ut apta cõſtitueretur ſedes, cui[a] brachiale articulari queat. neceſſum etenim erat, brachialis cum cubito articulum, in hominibus paulo minus toto ad radium referri: ſi modò quieſcente ad humerum ulna, manus radij beneficio, & uelut ſecundario, in pronũ ſupinumq; agi debuit. Si namq; ſinus brachiale excipien-tis par portio, in ulna & radio exculperetur, & ipſe interim ſinus ſuperiorem brachialis ſedẽ imitans, neceſſariò tranſuerſim oblongus eſſe deberet, prorſus

foret

g 5,11 fi.l.
h 3,4,9 fig.m.
i 1,3 fig n. Verùm in alijs figuris radij illa appendix quoq; eſt obuia.
k 7 fig.o.
l 5,10 fi.p.
m 1,2,3,4, 9 fig.M.
n eiſdem figuris q.
o 6 muſc. tab. Θ.
p 1,2,3,4 fig.r,r.
q 7 muſc. ta. T,V,S.
r 1,3 fig. ſ,ſ.
s 3,4 fi.t,t.
t 6 muſc. tab.u.
u 2,3,4 fig.u.
x 12 muſc. tab. Λ. & dein d,e.
y 7 muſc. tab.Q.
z tota 7 & 8 fig.
a 5 primarum fi.cap. 25 charact. 1,2,3.

foret impoſsibile,radium & manum ſimul in pronum ſupinum'ue ferri,ulna
ad humerum quieſcente,ac ueluti huius motus baſi ac fulcimento. Pars enim
brachialis, quæ tunc ulnæ ſinui inarticularetur, claui modo obſtaret, quo mi-
nus uel tantillum radius, immota ulna, moueri poſſet. Operæprecium igitur
fuit,inferiorem radij partem ſinus cui brachiale inarticularetur occaſione,ad-
modum craſſeſcere. Verùm quia tenue os nimium augeri, nequaquam expe-
diebat,Natura etiam brachialis portionem ab ulna ſuſtineri uoluit: at ita,ut ul
b 1,2 fi.R. na ex puncto,ſuoq; adeò acuto[b] proceſſu, brachiale uix contingeret. Ne enim *Cartilago brachiale ab ulna dirimens.*
ulna,reliqua ſui appendicis ſede,brachiali citra alterius corporis interuentum
c 8 fig.x,y,z. cõmitteretur, Natura ab inferiori ſede[c] ſinus in radij appendice brachialis gra
d 1,2,3,4,7,8 figurarum T. tia exculpti[d] cartilaginem deduxit: quæ ulnæ appendicem aſcendens, illam à
brachiali dirimit,itaq; articulũ hunc aptat,ut ulna brachiale quidem ſuſtineat,
uerùm proximè non contingat, totuſq; ſinus (uti ſanè oportuit) ad radium
ſpectet. Atq; hæc ſanè tanto uelim inquiri diligentius,quò magis cum Galeni
dogmatibus pugnãt.non enim lubet in hoc negocio, alioqui ſatis prolixo,paſ-
ſim Galeni loca,à quibus prudens diſſentio, ſubnectere, rationemq; cur aliter
ſentiam ſubijcere,quum diligens lector etiam non admonitus,hæc abundè a-
nimaduerſurus ſit.Verùm ne nimium ipſius interim placita,eaq; potiſsimùm
quæ à ſtudioſis in publicis ſectionibus,ut expendãtur,requirere ſoleo,iam prę
terijſſe uidear,in radij ulnęq; Galeni hiſtoria,portionem & particulam modò
aſſumam,prolixius ſæpiuſq; ab ipſo inculcatã. eſt autem hæc,acutus ulnę pro-
ceſſus,quem ſtylo comparamus.Vt itaq; prætercam,quòd magnam,& (quan *Libro de Oßib.*
tum ex ipſius ſcriptis aſſequor) dimidiã ſinus cui brachiale inarticulatur por- *Primo de Administ. diſſect.*
tionem,ulnæ aſcribit, acuto huic proceſſui priuatum ad brachiale contexum *Secundo de*
inibi tribuit,ubi ulnam radiumq; in libro de Oſsibus pertractat. Vbi autẽ pau- *Vſu part.*
lo pòſt brachialis oſſa recenſet, contextus illius ſpeciem exprimit, quando ſcili
e 1,2,4,5 fig.cap.25. charact.3. cet[e] tertium ſuperioris brachialis oſsiũ ordinis os, quod paruum digitum ſpe-
ctat,ſinuatum eſſe, atq; in illud acutum ulnæ proceſſum ingredi commemo-
rat, ac ueluti duos brachialis cum ulna & radio articulos proponit: quorum
unum quidem ad radium & ulnam ſimul refert, alterũ uerò ad acutum ulnæ
proceſſum.atq; ad hunc quidem articulum pertinere aſſerit,brachiale in obli-
quum ducere: ad illum uerò, in rectum, cuius opera manum extendimus,in-
flectimuſq;.Arbitror autem Galenum per obliquũ motum,illum intelligere,
quo manus in utrunque latus ducitur,pari nimirũ motu,quo digitos inuicem
adducimus & reducimus: ita enim obliquum lateralem'ue motum aliàs ferè
ſemper Galenus intelligit. Quod ſi eſt, quid dici poſſet abſurdius,quàm hunc
motũ acuti illius proceſſus munere celebrari? quum is, ſi brachiale altiùs ſub-
ingrederetur,eum motum haud ſecus impediret, quàm longus aliquis bacu-
lus ſecundum ulnam ad cubitum ligatus, & ad externum uſque poſtbrachia-
lis latus ſuo apice pertingens, pulchrè obſtaret, quo minus in externum latus
manus abduci poſſet. Porrò ſi Galeni locum in ſecundo de Partium uſu excu-
tere uolueris,inibi illum quoq; duplicem articulũ recenſere,ac eum qui acuto
fit proceſſu,in hoc factũ dicere,animaduerſurus es, ut manus illius ope in pro-
num ſupinumq;,& deinde etiam in latus duceretur. Hanc ſententiam,re ad a-
muſsim perpẽſa, non minus quàm priorem ueritari repugnare fateberis. idq;
tunc potiſsimùm,quando omnem ferè brachialis articulationem,ad radium
ob hoc pręcipuè referri diſces,ut radij motum,qui in ſupinum & pronum fit,
manus ſecundariò ſequeretur: & inſuper colliges, illos motus debere impedi-
ri,ſi acutus ille proceſſus,ex Galeni ſentẽtia,brachiali articularetur.quod oues,

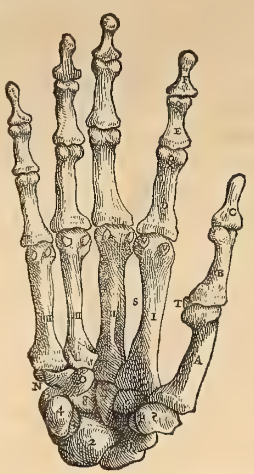
bouesq́; liquidò oſtendunt. nam ipſorũ brachialis ad cubitum articulatio, Gáleni deſcriptionibus, quantum ad acutum ſpectat proceſſum, reſpõdens, neq; in latera, neq; in pronum, neq; ſupinum aptè moueri poteſt. Illis namq; animalibus acutus ulnæ appendicis proceſſus oblongus eſt, & ſinum priuatim in brachialis oſsibus ſibi uendicat, nullaq; cartilago peculiaris ulnam ac brachiale interuenit, præter eam quæ oſsibus cruſtæ modo obducitur. cuiuſmodi tamen cartilago in homine ſpectatur, in quo etiam proceſſus ille non tantum cartilaginis illius altitudinem excedit, quantum [f] ſuperior illius qui in radij appendice ſculpitur ſinus pars porrigi educiq́; cernitur. Eminet autem illa radij pars eadem cum acuto illo proceſſu ratione, ut ſcilicet ſinum efformaret brachiali aptum, [g] hincq́; ualidiora articulum continentia producerentur ligamenta. Quum uerò huic radij ſinui non unicum tantum brachialis articuletur os, uerùm inter tria brachialis oſſa, quæ radium ulnamq́; ſpectare docebimus, [h] duo ad ſolum radij ſinum referantur, & [i] tertium cartilaginem illam à radio peculiariter pronatã, & acutũ ulnæ appendicis proceſſum reſpiciat, radij ſinus [k] geminus eſſe apparet, eo quòd ſinus modicè [l] inibi protuberat, ubi ſecundũ brachialis os primo committi, Capite quod ſubſequitur dicturi ſumus. Nunc uerò inſuper conſiderandum uenit, radij partem, cui appendix ſua hîc coaleſcit, ipſamq́; appendicem [m] interna parte ſinuatam & leuiter cauam uideri, cùm ut [n] muſculo cederent radium in pronum ducentium inferiori, tum ut exactum iter [o] tendinum ſeriei adaptaretur, qui cubito exporrecti, digitorum flexui famulantur. Externa autem huius radij ſedis pars, quemadmodũ & externa brachialis regio, gibba eſt, quòd ita (quum extrà ponatur) iniurijs ferendis pertinacior reddatur. Ne tamen muſculorum tendines, manum hàc petentes, & gibba illa ſede deducti, hinc inde aberrarent, ſinus multi huic ſedi inſculpũtur, quibus tendines [p] tranſuerſis obducti ligamẽtis, tanquam per anulos traijci, in ſecundo libro deſcribemus. Sunt autem huiuſmodi ſinus numero quatuor. ac [q] primus quidem amplus eſt, [r] tendinibus paratus, qui indicem, medium & anularem extendunt. [s] Secundus [t] tendinem tranſmittit, indicem & medium à pollice in latus abducentem. [u] Tertius quodãmodo geminus eſt, [x] bicornem tranſmittens tendinem alterius muſculi brachiale extendentiũ, unà cum tendine [y] muſculi pollicem uerſus indicem euertentis, extendentiſ ue. [z] Quartus ſinus leuiter admodũ exculptus eſt, uixq́; ſinus nomen meretur: aſper tamen locus eſt, qui ligamentum tranſuerſim [a] tribus tendinibus obuolutum educit: quorum unus brachialis oſsi pollicem ſuſtinẽti inſeritur, ſecundus primo pollicis oſsi, tertius autem ſecundo & tertio pollicis oſsibus. Verùm quarti ſinus ſedes, ligamẽti illius gratia, nõ duntaxat aſpera eſt, protuberatq́;, uerùm etiam ut [b] tendo illi ualidius implantetur muſculi radium in ſupinum agentium longiſsimi. Præter hos ſinus, etiam in externa articuli, quo radij appẽdix iuxta brachiale appendici ulnę articulatur ſede, [c] ſinus etiam conſiſtit, qui ulnæ & radio pariter communis, tendinem uehit [d] muſculi, cuius potiſsimum beneficio par uus digitus extenditur. Notatu digna foraminula, prẹter ea quæ neruorum & muſculorum exortibus ſubſeruiunt, neq; ulnæ, neq; radio obtigerunt: & undiq;, præterquàm ubi appendices ſibi uendicant, ſolida impenſeq; dura conſtant ſubſtantia. quamuis interim [e] ſinum, perinde ac humerus, femur & tibiæ oſſa, ſecundum ipſorum longitudinem intus exculptum obtineant, medullæ reponendæ paratum, & oſsium leuitati accommodum.

Sinus radij, deducendis locum dantes muſculis & ipſorũ tendinibus apti.

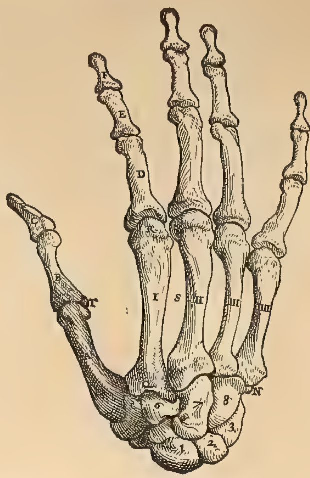
f 1,3,4,5 fig. α.
g 12 muſc. tab. k & i.
h 1,2,4,5 fig. cap. 25. charac. 1,2.
i earũdem figur. charact. 3.
k 8 fi. x, y.
l 8 fig. z.
m 1,3 fi. n.
n 7 muſc. tab. X.
o in manu 5 & 6 muſcul. tab.
p 1,2 muſc. tabulæ numeri hac ſede poſiti.
q 2,4 fi. y.
r 9 muſc. tab. Z.
s 2,4 fi. A.
t 10 muſc. tab. p.
u 2,4 fig. ε, ζ.
x 11 muſc. tab. Λ.
y 10 muſc. tab. o.
z 2,4 fi. n.
a 10 muſc. tab. k, m, n. & 2 tab. b, c.
b 12 muſc. tab. Θ, b.
c 2 fig. δ.
d 9 muſc. tab. Θ.
e qualis apparet in figura capiti 1 inſerta.

DE BRACHIALI. CAPVT XXV.

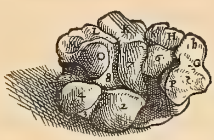
PRIMA VIGESIMI QUINTI CAPITIS FIGURA.



SECUNDA.



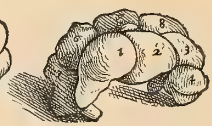
TERTIA.



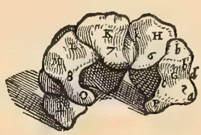
QUARTA.



QUINTA.



SEXTA.



SEX VIGESIMI QVINTI CAPITIS FIgurarum, & earundem characterum Index.

DUAE priores figuræ non præſenti tantum ſeruiunt Capiti, uerùm etiam tribus ordine iam ſubſequentibus, quibus manus partes quoq; explicantur. Prima enim figura internam manus oſsium ſedem proponit. Secunda uerò, eorundem oſsium externam oſtendit faciem. Quatuor autem figuræ, has ſeriatim ſubſequẽtes, huic Capiti ſunt propriæ, ac duntaxat octo brachialis oſſa uaria facie exprimunt. Illa namq; quæ tertia inſcribitur, octo brachialis oſsium ſimul in ſua ſede commiſſorum internam faciem commonſtrat. Quarta, eadem oſſa externa facie delineata complectitur. Quinta ſuperiorem brachialis oſsium partem continet, qua cubito articulantur. Sexta, brachialis oſsium infernam oſtendit ſedem, cui primum pollicis os, quatuorq; poſtbrachialis oſſa coarctantur. Characterum uerò index erit huiuſmodi.

1, 2, 3, 4,

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 *Octo his numeri characteribus, octo brachialis oſſa in omnibus ſex figuris inſigniuntur, ſi modò in illa ſuperficie, in qua brachiale ſe offert, omnia in conſpectum ueniant.*

I, II, III, IIII *In prima & ſecunda figura notantur quatuor poſtbrachialis oſſa.*

A, B, C 1, 2 *Tria pollicis oſſa.*

D, E, F 1, 2 *Tria indicis oſſa. atq; eadem ratio in cæteris eſt digitis.*

G 3, 6 *Quinti brachialis oſsis ſinus, ſedesq;, cui primum pollicis os articulatur. Sinus huius longitudinem tranſuerſim*
a, b. *in ſexta figura ab a ad b metimur. Internam uerò ſedem c, externam autem d notat. ac d quidem in quar-*
c, d. *ta figura etiam eſt conſpicuum.*

H 3, 4, 6 *Sedes ſexti brachialis oſsis, cui poſtbrachialis os indicem ſuffulciens coarctatur. h uerò in quinto oſſe ſedem indi-*
h. *cat, quam idem quoq; poſtbrachialis os contingit.*

K 3, 4, 6 *Sedes ſeptimi brachialis oſsis, cui poſtbrachialis os, medium digitum ſuſtinens, coarctatur. k uerò in eiſdem figu-*
k. *ris ſedes indicatur, qua idem poſtbrachialis os, ſextum brachialis os contingit.*

L 3, 4, 6 *Sedes octaui brachialis oſsis, cui poſtbrachialis os, anulari præpoſitum, coarctatur.*

M 3, 4, 6 *Sedes octaui brachialis oſsis, cui poſtbrachialis os, paruum digitum ſuſtinens, coarticulatur.*

N 1, 2 *Oſsiculum ſubinde accumbens externo lateri articulationis octaui brachialis oſsis, ad poſtbrachiale os, quo paruus digitus ſuſtinetur.*

O 2, 3, 6 *Proceſſus octaui brachialis oſsis, in internam brachialis ſedem protuberans.*

P 2, 3, 6 *Proceſſus quinti brachialis oſsis, ex quo tranſuerſum pronaſcitur ligamentum, quod in octaui oſsis proceſſum O notatum inſertionem tentans, tendinibus obducitur, ex cubito internam manus ſedem adeuntibus.*

Q 2 *Appendix poſtbrachialis oſsis indicem ſuſtinentis ſuperior, quæ brachiali coarctatur.*

R 2 *Appendix poſtbrachialis oſsis indici præpoſiti inferior, quæ capitulum conſtituit, primi indicis oſsis ſinum ſubiens, quæq; longè manifeſtior eſt ſuperiori.*

S 1, 2 *Interuallum occurrens inter poſtbrachialis os indici præpoſitum, & id quod medium ſuſtinet. In cæteris autem poſtbrachialis oſsibus eadem appendicum interuallorumq; eſt ratio.*

T 1, 2 *In prima figura, ex duobus ſeſaminis oſsibus internæ ſecundi pollicis articuli ſedi præpoſitis, internum os notatur: in ſecunda uerò figura, externum.*

V, V 1 *Duo ſeſamina oſsicula, primo indicis articulo præpoſita.*

X, X 1 *Inferiori X oſsiculum notatur ſeſaminum, ſecundo indicis articulo præpoſitum. Superiori uerò, oſsiculum tertio indicis articulo attributum. In cæteris digitis eadem quæ in indicis horum oſsiculorum eſt ratio.*

HIPPOCRATI, quemadmodũ & Galeno ſubinde, manus (aut χεὶρ potius) uocabatur,[a] quod uulgò brachium appellamus, quum hominem cruribus & brachijs donari dicimus, id ſcilicet uniuerſum, quod à ſcapula ad extremum uſq; digitorũ, unguiumq; terminos pertinet.[b] quod uerò Latinis ferè omnibus manus nuncupatur, & ab infima cubiti[c] ſede, laxoq; illo manum cubito iungente articulo, ad digitorũ uſq; ſummum metimur, Hippocrati ἀκρόχειρ, ac ſi extremam ſummam'ue manum diceres, appellabatur. quæ diſtinctio, etſi Græcis fortè ſit commoda, latinè tamen ſcribẽtibus non undiq; poteſt eſſe uſui. Manum itaq; in brachiale tantum, & poſtbrachiale, & digitos diuidentes, ſingulis ipſius partibus ſua tribuemus Capita, præſente eam[d] partem deſcripturi, quæ cubito articulatur, & à Græcis καρπὸς, à nobis uerò Celſum imitantibus, brachiale uocatur, octoq; oſsibus duplici ordine diſtinctis conſtruitur: quæ in natu grandioribus dura ſunt, & paruula, intusq; parum fungoſa, modicaq; medulla appendicum modo oppleta: non autem prorſus medullæ, uti quibuſdam uiſum eſt, expertia, & potiſsimùm quæ horum occurrunt maiora. Haud parem enim omnia ſortiuntur magnitudinem, ut nec formam, nec ſitum: quum ex omnibus nullum ſit, quod alteri omnino reſpõdeat, & ſingula priuatim aliquid adipiſcentur, quo ab inuicem diſcerni queant. Porrò utcunq; ſint uaria, nihilominus mutuò tam concinnè adaptantur, ad tantamq; compoſitionis accedunt harmoniam, ut eorum numerus non admodum inuentu facilis ſit.[e] Niſi enim ualidiſsima cartilagineaq; ligamenta, quibus obducuntur, ſimul cum membranis

Brachiale octo oſsibus cõſtrui, inter ſe forma differentibus.

[a] *tota 2 figura cap. 2 lib. 3.*

[b] *tota 1 & 2 fig.*

[c] *integrarum fig. V. cui iunguntur Z, Z. dein Γ, Γ, & Δ, Δ.*

[d] *integrarum Z, Z. & omniũ huius cap. figurarum charact. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.*

[e] *8 muſc. tab. Δ. & 12 tab. I.*

branis reſecueris,& accuratè abraſeris, unum eſſe tibi omnia uidebuntur, aut cum Celſo ipſa incerto conſtare numero,& inter ſe connata eſſe opinaberis.

f confer 1 figuram 2. dein tertiā quartæ.

g 5 figura.

h 6 figura.

Brachialis oſſa quibus ſedibus,ligamentis, & quibus cartilagine obducantur.

[f] Cæterùm cuncta nerueis his cartilaginoſisq; nexibus ſimul conſtricta, duas integras ſuperficies unà efformāt,exteriori quidem regione, quantum manui ex uſu eſt,gibbam, interiori autem ſinuatam, quantumq; & hoc manui expedit,concauā.Hæ tantum ſuperficies ligamentis obuinciuntur.[g] ſuperiùs enim, quà oſſa cubito committuntur,læuia ſunt,& cartilagine incruſtata : quemadmodū & [h] inferius, quà poſtbrachialis oſsibus, & primo pollicis oſsi coarctantur.Quin etiam ubi oſſa ſe inuicem contingunt, læuibus & lubrica cartilagine incruſtatis donantur ſinibus & capitulis,quibus inuicem coarticulātur. In mutuo enim nullorum brachialis oſsium contactu, ligamenta membranæ'ue interueniunt,niſi in inferioris ordinis oſsium inter ſe connexu,ubi nonnihil,ſed uix animaduerſione dignum, ligamenti cartilaginei ueluti in puncto intercedit: uti inferiora etiam oſſa non adeò contermine inuicem,atq; ſuperiora,conſtringuntur.

Cur duo brachialis oſsium ordines.

i omnium ferè figur. charact. 1, 2,3,4.

k omnium fi. charact. 5,6,7,8.

Quod etiam meritò Natura molitur,in hoc potiſsimū duos brachialis oſsium ordines confingens,quòd [i] ſuperior cubito,[k] inferior autem alia prorſus ratione poſtbrachiali & primo pollicis oſsi debuerit committi. His namq; ut diſtinctis diremptisq; coarticulatur oſsibus, cubito autē unius oſsis inſtar. adeò ut hoc articulationis diſcrimen, potiſsima inſuper cenſenda ſit ratio copiæ brachialis oſsium.cui diſſectionum periti ſecundariò addunt patiendi difficultatem, exiſtimantes brachiale iniurijs ferendis pertinacius fieri, quia multis componitur oſsibus, occurſantiū uim articulorum cauſa cedēdo exoluentibus, eo modo, quo haſtam ſagittam'ue difficilius laxa quàm tenſa penetrare conſpicimus. Quanquam rurſus & ad innumeras manus motuum differentias, hanc oſsium uim & copiam à Natura non poſtremo loco extructam eſſe animaduertimus.

Brachialis oſsium nomina.

l quinque primarum figur. charact. 1.

m earundem figur. charact. 2.

n earundem figur. charact. 3.

o earundem figur. charact. 4.

p ſeriatim in omnibus fi. charact. 5,6,7,8.

Quatuor in ſuperiori brachialis ordine,qui cubitū ſpectat,repoſitis oſsibus, ex ipſorum qua ordinantur ſerie, nomina non ab re imponemus: [l] primum perpetuò uocantes, quod ſuperioris ordinis internum conſtituit latus:[m] ſecundum uerò, quod huic ſubſequitur, atq; magis ab interno abſcedit latere:[n] tertium, quod ſecundo ad externum latus proximum eſt: [o] quartum uerò,quod externum latus iam omnino occupat. Quatuor pariter inferioris ordinis[p] oſſa, quintum, ſextum, ſeptimum & octauum nuncupabimus, atq; in hunc modum ſingulorū hiſtoriam aggrediemur.

Brachialis ad cubitum articulus.

q 1,8 fig. ca. 24 x,y.

r 1,2,3,8 fig. cap. 24 T.

s 1,2,5,10 fi. ca. 24 R.

t 1,2,7 fi. cap. 24 α.

Primum itaq;, ſecundum & tertium, inuicem ualidiſsimè proximeq; committūtur, & uno ordine iuncta, ſuperiorē brachialis ſedem ita efformāt, ut inſtar unius alicuius oſsis lati,& tranſuerſim oblongi capitis,in radij ſinum concinnè articulentur. Ac primum quidem & ſecundum,in [q] ſinu radij appendici inſculpto reponuntur: tertium uerò [r] cartilagini innititur,quam à radio pronatam,magna ex parte ulnam à brachiali dirimere ſcripſimus. Quanquam externum tertij oſsis latus etiam [s] acutum appendicis ulnę proceſſum tunc contingit,quum in externum latus manum inclinamus. Verùm interim tertium id os,ſinum cartilagine oblitum,qui uiſu dignoſci queat,in homine nequaquam adipiſcitur, quem proceſſus ille ſibi propriū haberet, quum etiam proceſſus ipſe niſi ſecundùm ſinus, quo brachiale arctatur, latus perinde extuberet, ac reliquorum ſinuum ſupercilia,ipſeq; radij appēdicis in interiori ſinus latere [t] apex.Atq; id uel tactu leuiter dijudicatur, ſi manu in latus internum ducta inter brachiale & ulnam, alterius manus pollicis apicē inſerere quis fuerit adniſus.

u Non eſt quòd poſthac oſſa in margine ad notem,quū numeri characteres in omnibus ferè cap. figuris ſint obuij.

Quæ quartum os ſibi peculiaria uendicet.

[u] Quartum brachialis os ulnam haudquaquam contingit : at ſuperiori ſua ſede eam huius articuli ligamenti portionē admittit, quæ ab acuto ulnæ appēdicis proceſſu enaſcitur.

Dein

x 4 muſc. tab. A. *y 3 muſc. tab. r.* *z 4 tab. ʃ.*

Dein ſuperiori quarti oſsis ſedi[x] tendo muſculi inſeritur, qui brachiale flecten tium eſt inferior. Ex humiliori autem ipſius ſede[y] muſculus pronaſcitur, cuius beneficio paruum digitum à reliquis abducimus. Præterea &[z] muſculus ſuæ originis portionem hinc aſſumit, qui duorum primum parui digiti os flecten tium habetur exterior. adeò ut quartum hoc os neq; inferiori, neque ſuperiori ipſius ſede, neq; etiam externo ipſius latere, alteri oſsi cōmittatur: ſed tantum interno ipſius latere, depreſſo admodū capitulo, tertij oſsis externo lateri (ma gis tamē ad manus uolam) in eum modum coarticulatur, quo oſſa per planas omnino ſuperficies, cartilagine interim lubrica oblitas, conſtrui diximus. Hoc itaque quartum brachialis os, id peculiare ſibi uendicat, quòd uni tantum brachialis oſsi iungatur, quodq́; omnium brachialis oſsium minimū ſit, reliquisq́; minus protuberet, ſinueturq́;. Eſt enim quodammodo ſphæricum, ſed paulo longius quàm craſſum: quia ſcilicet inferiùs muſculos educit, ſuperiùs autem ualidiſsimi tendinis inſertionē, uti diximus, excipit, eaq́; ratione ſurſum deorſumq́; magis quàm in latera protuberare debuit. Vnde etiam ueteres diſſectio num profeſſores, id (uti conijcio) Rectum appellarunt, ambigentes quem in ordinem ipſum referrēt. nos autem ſuperiori ordini aſcripſimus, quòd tertio huius ordinis oſsi coarticuletur, ac reuera in eo ordine cōſiſtat. Nuncuparunt etiam Anatomici præſens os, cartilaginoſum: non ſecus quàm Marinus[a] os ge nu articulo præpoſitum, eo nomine donauit, quod molam patellamq́; uocamus. Non ſanè (quantum reor) quòd id os molle, omninoq́; cartilagineū eſſe arbitrati ſint, quum omnium brachialis oſsium facilè duriſsimum & ſolidiſsimum ſit: at quòd coctum exteriùs cartilagine obductum uiſatur, propter mu ſculorum principia, tendinumq́; fines, qui poſt elixationem cartilaginis molliuſculæ ſpeciem referunt. Galenus hoc os, octauum brachialis os uidetur recenſuiſſe, id proprium ipſi tribuens, quòd propugnaculū nerui cuiuſdam ſit, qui ab interna manus ſede ad externam ſecundùm id brachialis os reflectitur. Hic neruus me non latet, uerùm ad hoc oſsiculum in hominibus non reuoluitur. eſt enim[b] ille neruus, quem à quinto brachium petentium, paulo pòſt cubiti longitudinis medium, ab interna cubiti ſede in poſteriorem porrigi, atque duos ſurculos paruo digito, totidemq́; anulari, unum autem medio deriuare, in quarto libro audies. Porrò præter quartum brachialis os, nullū penitus occurrit, non pluribus adnexum cōtiguumq́; oſsibus. Primū enim, præterquàm quòd radio articulatur, etiam ſecundo brachialis iungitur oſsi, amplo utcunq; capitulo in ſecundi oſsis ſinum ſubiens. Deinde alio capite multo ampliore, & ab inferiore ipſius ſede educto, cōmunem ſinum ingreditur, quem quintum brachialis os cum ſexto efformat. Verùm Natura præcauens, ne primū os undiq; aliorū oſsium ſinus ingrederetur, & ipſum interim tyrāni more nullum ſuſciperet, inſignē in ipſo cælauit ſinum, quo unà cum ſecundo brachialis oſſe (cui is ſinus quoq; cōmunis eſt) ſeptimi oſsis omnium facilè maximi grande rotundumq́; admitteret caput. atq; ita primum os radio, & ſecundo brachialis oſsi, & quinto, ſexto, ac ſeptimo committitur. Secundum os (quod tanto minus eſt primo, quanto ipſum maius eſt tertio) connectitur primo oſsi, & ſepti mo, uti iam diximus. tertio autē, amplo connexu planis ſuperficiebus conſtringitur: adèò ut ſecundum os radio, & tribus brachialis cōmittatur oſsibus, primo uidelicet, ſeptimo & tertio: neq; etiam multū ab octauo remouetur. Tertium os, cui quartum articulari, iam prius diximus, modicè protuberante, ſed amplo capitulo ſinum ſubit octaui oſsis: hincq́; facilè conſtat, id os & ulnę, magisq́; adhuc[c] peculiari huius articuli cartilagini, dein & ſecundo oſsi brachialis, & quarto

Cui oſsi committatur.

Cui ordini adſcribendum ueniat.

a 1, 2 fig. cap. 32. & integrarū ≡.

Lib. 2. de Vſu part.

b 2 fi. cap. 11 lib. 4 charact. 46.

Primū os quot oſsibus conterminum ſit.

Si uiſum fuerit, hic figuras cōſpicies, quot oſsibus quodq; os committatur examinaturus.

Quot ſecundū.

Quot tertium.

c 1, 2 fig. cap. 24 T.

& quarto & octauo conterminum eſſe. Quintum brachialis os, quod inferioris ordinis primum recenſuimus, ſuperiori ſua ſede in ſinum ſibi exculptum primi brachialis oſsis capitulũ excipit, & externo latere etiam ſinuatum, ſexti oſsis capitulum admittit. Verùm præterea id[d] primum quoq; pollicis os ſuſtinet. inferiori namq; ſua ſede[e] ſinum adipiſcitur patulum &[f] oblongum, ac in[g] interna[h] externaq; regione magis quàm in lateribus ac medio exculptum, cui primi pollicis oſsis capitulum ea articulationis ſpecie committitur, quæ motum edit omnibus manifeſtum: aliter multo quàm brachialis oſsium inter ſe connexus, cuius motus ita latet, ut uix dijudicari queat. Atq; hac etiam articuli ſpecie, obſcuriſsimo motu prædita, quatuor[i] poſtbrachialis oſſa, quatuor inferioris ordinis oſsibus adnectũtur. Primum enim poſtbrachialis os indici præpoſitum, magna ex parte[k] ſexto brachialis oſsi coarticulatur,[l] portionẽ quoq; quinti oſsis attingẽs. Vbi enim quintum os ſexto coarctatur, communis ſinus utrique oſsi exculpitur, cui capitis primi poſtbrachialis oſsis pars articulatur. adeò ut quintum brachialis os, prȩter primum ſextumq; brachialis oſſa, etiam primum pollicis os, unà cum primo poſtbrachialis oſſe contingat. Porrò ſecundum poſtbrachialis os, medium ſuffulciens digitum, depreſſo, ſed obliquo, capite[m] ſeptimi oſsis brachialis ſinui leuiſsimè, at obliquè interim, exculpto articulatur, acutiore ſui parte, latereq; interno,[n] ſextum brachialis os modicè etiam contingens. Duo autem reliqua poſtbrachialis oſſa, ea ſcilicet quæ anularem & paruum ſuſtinent, duntaxat octauo brachialis oſsi[o] læuibus, ac in ſuperficie tantum excauatis ſinibus coarctantur. Sextum itaque brachialis os duobus committitur poſtbrachialis oſsibus, illi nimirum quod indici præponitur, & obſcurè illi quod medio ſubijcitur digito. brachialis autẽ tribus committitur oſsibus: primum enim os ſuo ſinu excipit, & ſuo capite in quinti oſsis ſinum ſubintrat. dein ſeptimo oſsi leuiſsimè protuberãte capitulo, aut potius plana ſuperficie articulatur: eſtq; inferioris ordinis minimum, queádmodum ſeptimum maximum. quintum autem & octauum medio ſe habent modo, quanquam octauum quinto paulo grandius cernatur. Septimum os ſuo capite rotundo, ac impenſiùs protuberante, in communem primi ſecundiq; oſsis ſinum ſubit, hacq; ratione duobus illis oſsibus committitur. ab interno autem latere ſexto oſsi articulatur: ab externo uerò articulatur octauo oſsi, ampla admodum articulatione, quæ depreſſo fit capite, ſinuq; in ſuperficie tantum cælato. Hanc articulationem aliqua ex parte cartilaginei ligamẽti interuenit portio: quæ etſi ſeptimum os ualidè octauo oſsi committat, attamen id omnium brachialis oſsium creberrimè uerſus interiora luxatur: tum quòd grandius ſit, neq; ita facile, ac cõtermina, occurrentium impetum ſuſtineat: tum etiam, quòd ligamentum interna ſede hoc os uicinis colligãs, non æquè craſſum ſit, atq; in reliqua brachialis regione. Atq; id hinc potiſsimum accidit, quòd Natura ligamenti mole craſsitieq;,[p] tendinibus iter prȩpedire noluerit, qui frequenti multitudine, hàc ad digitos flectendos ab interna cubiti ſede prorepunt. Vtcunque uerò ſit, ſeptimum os quatuor brachialis connectitur oſsibus, primo nimirum, ſecundo, ſexto, octauo, & poſtbrachialis oſsi, medium digitum ſuſtinenti. Octauum os, cunei quodammodo ritu ſeptimum & tertium ſubintrat, illisq; duobus committitur: ſeptimo quidem, ut paulo antè retulimus. tertium autem, in ſinum ſibi exculptũ admittit: dein duobus etiam poſtbrachialis coarctatur oſsibus, quæ anulari & paruo prȩponuntur: adeò ut quintum os quatuor oſsibus conterminum ſit. quibus ſubinde paruulum accedit[q] oſsiculum, ex illorũ numero,[r] quæ ſeſami ſeminis imagini aſsimilãtur. Ad externum

Quot quintũ.

Primi pollicis oſsis & poſtbrachialis oſsiũ ad brachiale contextus.

Quot oſsibus ſextum os conterminum ſit.

Quot ſeptimũ.

Quot octauum.

d 1,2 fi. A.
e 3,6 fi. G.
f 6 fi. a, b.
g 6 fig. c.
h 6 fig. d.
i 1,2 fig. I, II, III, IIII cũ charact. 5,6,7,8.
k 3,4,6 figur. H.
l 3,4,6 figur. h.
m 3,4,6 figur. K.
n earundem fig. k.
o 3,4,6 fi. L. dein M.
p 5 muſc. tab. Θ. & 6 tab. Ξ.
q 1,2 fi. N.
r 1 fig. V, V, X.

Oſsiculum ad nexum quarti poſtbrachialis oſsis cum brachiali repoſitũ.

enim latus coarticulationis poſtbrachialis oſsis paruum ſuſtinentis cum octauo brachialis oſſe, eius generis reponitur oſsiculum, ſedem quaſi oppleturum, quę ideo hîc quodammodo uacua relinquitur, quòd hoc poſtbrachialis os ſua ſuperiori parte totum octauo brachialis oſsi inniti nequeat, atq; in externum latus paululum abſcedat. Videtur itaq; id oſsiculum hanc articulationem firmare, ac poſtbrachialis os, paruum ſuſtinens digitum, nonnihil ſuffulcire. niſi etiam communi ferè ſeſaminorũ munere ac uſu,[s] tendini ſubſeruiat, qui huic poſtbrachialis oſsi inſertus, à muſculo brachiale mouentium tertio educitur. Quotieſcunq; igitur oſsiculum iſtud ſe offert, octauum brachialis os ex abundanti illi quoq;, quemadmodum & prius commemoratis oſsibus, cõtiguum uiſitur.

s 9 muſc. tab. d muſculi A.

Octaui oſsis proceſſus.

Quinetiam & hoc adhuc octauum os ſibi proprium uendicat, quòd ipſius interna ſede, qua manus uolam ſpectat, notatu dignum educit[t] proceſſum, ab externo latere uerſus internum latus inclinantem, & interno ſuo latere C modo exculptum, ut aptam conſtitueret ſedem, qua tendines muſculorum digitos flectentium (qui ex cubito procedunt) opportunè uehi contineriq; poſſent.

t 2,3,6 figur. O.

Quinti oſsis proceſſus.

Vt uerò tanti tendinum moli ſedes hæc aptior redderetur, etiam quintum brachialis os interna ſua ſede[u] proceſſum educit, uerſus externum latus uergentem, & in externo latere pariter exculptum, eiuſdem omnino uſus, quo octaui oſsis proceſſus gratia, nimirum ut tendinibus illis uia exhiberetur, ac poſtmodum ex proceſſuum illorum apicibus ualidiſsimum[x] ligamentum enaſceretur, quod tranſuerſim tẽdinibus circundatum, ipſos, ne à ſua ſede[y] aberrent, exurgantúe, contineret, amplectereturq;. Hæc ſedes tendinum nomine excauata, & ligamentis obducta, utcunq; læuis eſt: quemadmodum & reliquos quoq; ſinus, quibus tendines tanquam in anulis uehuntur, læues & lubricos eſſe nouimus. Quum tamen ligamenta ex hoc ſinu prorſus euellimus, oſſaq; illis omnino libera ſpectantur, is quoq; ſubaſper educendorum ligamentorum occaſione exiſtit: quemadmodum & reliqua brachialis oſsium pars, extra hunc ſinum, easq; ſedes, quibus oſſa articulantur, inæqualis, & inſigniter ſatis aſpera eſt, ut fortiora educat ligamenta, eademq; ualidius excipiat, quibus oſſa obuinciri, ac inuicem colligari, iam antea retulimus.

u 2,3,6 figur. P.

x 4 muſc. tab. θ.

y fig. capiti 1 lib. 2 inſerta.

DE POSTBRACHIALI. CAPVT XXVI.

POSTBRACHIALIS delineatio ſumenda eſt ex duabus prioribus figuris iam præcedentis Capitis, quibus quatuor poſtbrachialis oſſa I, II, III, IIII inſcribuntur. Verùm ſubſequentis Capitis prima figura ad A poſtbrachialis os indicem ſuſtinens exprimit, omni oſſe liberum.

PARS manus, à brachiali ad radicem uſq; digitorum[a] pertinens, Græciſq; μετακάρπιον appellata, Celſo, & alijs Græcorũ interpretibus permultis, palma dicitur: quibuſdam autem pectus & pecten (uti & Græcorũ nonnullis στῆθος, & κτεὶς, ac κτένιον) nuncupatur. Quandoquidem uerò in palma pleriq; etiam brachiale complectuntur, ac alijs rurſus palma idẽ quod uola denotat, quumq; pedis pedio, pectinis & pectoris nomen etiã accõmodatur, ego μετακάρπιον modò, uti & hactenus feci, poſtbrachiale appellabo. quod Galeno quatuor conformatur oſsibus: Eudemo autẽ, Celſo & Ariſtoteli, quinq;: prout nimirũ pollicis[b] os, quinto brachialis oſsi articulatũ, hi quidẽ poſtbrachiali, Galenus uerò digitorum oſsibus adnumerant. Pòrrò nonnulli id poſtbrachiali adſcribunt, quòd non ut prima reliquorum digitorum[c] oſſa nudum exeratur, ſed quodãmodo poſtbrachialis

a 1,2 figura 25 I, II, III, IIII. & integrarum Γ.

Poſtbrachialis uoce utendum.

Quibuſdã poſtbrachialis oſſa quatuor, quibuſdam quinq; enumerari.

b 1,2 fig. cap. 25 A. ad charact. 5.

c 1,2 fig. cap. 25 D.

oſsium

d 1,2 fig. ca. 25 B,C.

oſsium ritu lateat, uulgusq; ob id pollicē duobus tantum donari[d] oſsibus exiſtimet: quodq; primum pollicis os tota ipſius forma poſtbrachialis oſsibus multo magis, quàm primis aliorum digitorum oſsibus reſpōdeat. Galenus autem id os inter digitorum oſſa recenſet, quòd ſuprà infraq; per διάρθρωσιν, hoc eſt, laxam, & quæ manifeſtum motum edit, articuli ſpeciem articuletur: ſuprà quidem brachiali, infrà uerò ſecūdo pollicis oſsi: quum interim quatuor poſtbrachialis oſſa, infrà tantum, quà digitis committuntur, ea articuli ſpecie coniungantur. Suprà enim, uel Galeni ſuffragio, brachiali per συνάρθρωσιν coarticulantur: hoc eſt, differentia articuli, qui perquàm obſcurum, & quem ſentire uix queas, motum oſtēdit. Ita namq; arbitror Galenum ſynarthroſeos nomine in Capite libri de Oſsibus decimonono uſum. Haudquaquam enim exiſtimandum eſt, ipſum adeò perfunctoriè poſtbrachialis oſſa uel in ſimia, uel cane intuitum eſſe, ut aut ſutura, aut claui ritu, aut harmonia, hæc brachiali coarctari uoluerit. quamuis ea Galeni eſſet ſententia, ſi illum ſui dogmatis non oblitum hîc dixerimus, quo in libro de Oſsibus ſynarthroſeos ſpecies diffuſè exequitur. Vtut uerò ſit, quò rectiùs nos ipſius placito accōmodemus, quatuor quidem poſtbrachialis, quindecim autem digitorū oſſa, ſemper enumerabimus.

In initiō libri.

Quatuor poſtbrachialis oſſa cuiuſmodi ſint.

In longitudine.

Sunt itaq; poſtbrachialis oſſa reliquis digitorum oſsibus longiora, & magna ex parte teretia. Longiſsimum & craſsiſsimum indici præponitur, atq; ita ſenſim fiunt breuiora & tenuiora, ut omnium facilè breuiſsimū tenuiſsimumq; paruo præponatur digito. At quia os indicem ſuſtinens, magis[e] ſuperius brachiali articulatur, ſuo'ue inibi nexu ad cubitū uicinius accedit, quàm os medio præpoſitum digito, hoc illo in manu adhuc integra meritò lōgius eſſe apparet, & deorſum, adeoq; ad digitos magis deducitur. Cæterùm omnia poſtbrachialis oſſa, digitorum quos ſtabiliunt numero pulchrè correſpōdentia, & longo intus ſinu, quo medulla in ipſis reponatur, quemadmodū brachij os, donata,[f] ſuperiùs &[g] inferiùs appendices obtinent: quorum ſuperiores, quæ ipſorum ad reliquum os coalitum in pueris nonnunquam ægrè oſtendunt, brachialis oſsibus, uti antea diximus, coarctantur: ipſaq; oſſa hîc externa ſede nōnihil latiora quàm interna occurrunt, ut poſtbrachiale unà cum brachiali ſuperficiem exteriùs gibbam, intus uerò cauam, aptius hîc cōſtitueret. Quin etiam appendices hæ lateribus ſe inuicem contingunt, & cartilaginei ligamenti interuentu inuicem alligantur. Inferiores appendices cōſpicuo nexu oſsibus coaleſcunt, grandeſq; ſunt admodum, & in rotundum, ac ab externa manus ſede in internam oblongum caput deſinunt: quod cartilagine obductum, primi digitorū oſsis ſinum ſubintrat. Hæ etiam lateribus ſe contingunt, ſed non adeò uicinè, ac ſuperiores. nihilominus tamen quà inuicem reſpiciunt, ſinuatæ ſunt, ligamentaq; cartilaginea educunt, quorum opera ualidè mutuò connectuntur. In medio autem ductu, & ſecundùm poſtbrachialis longitudinem, & digno notatu[h] interuallo dehiſcunt, idq; magni cuiuſdā uſus gratia. in quolibet enim trium interuallorum, quæ quatuor poſtbrachialis oſſa cōſtituunt,[i] duo reponuntur muſculi illorū octo, qui prima quatuor digitorū oſſa flectunt: quorum etiam unus ad internum latus poſtbrachialis oſsis indicem ſuſtinētis habetur, & externo lateri oſsis paruo digito præpoſiti unus quoque exporrigitur. Verùm quum hi muſculi uix ipſius oſsibus ſint longiores, oſsiumq; interualla non tantum hient, diducantur'ue, ut ſufficiens muſculorum moles in ipſis collocari queat: poſtbrachialis oſſa meritò, quà uolam cōſtituunt, omnia ſimul caua apparent, dictiſq; iam muſculis aptam exporrigūt ſedem, qua præcipua ipſorum reponatur portio. In externam uerò oſsium ſedem muſculi nihil prominent:

e Expēde hanc diuerſam articulorū ſedem & oßium productionem in 1,2 fig. cap. 25 ad characteres 5,6, 7,I,II.

f 2 fi. cap. 25 Q.

g eadē fi. R. atq; ita reliqua deinceps illinc pete, primam figuram ſecūdæ comparans.

In appēditibus.

In mutuo nexu.

Poſtbrachialis oßium interualla.

h 1,2 fig. cap. 25 S.

i Intuere 8 muſc. tabulā ſub Δ, & 12 ta. m.

Quî poſtbrachialis oſſa muſculis cedāt & adaptentur.

o 2 &parem

& parem inibi cum oſsibus ſuperficiem conſtituentes,illorum gibbum,quod depreſſum magis,ac planum,quàm teres cernitur,ne minimum quidem exce dunt.adeò,ut quemadmodum ulnam & radium attenſis ipſis cedere oſtendi- mus muſculis,ſic quoq; poſtbrachialis oſſa ſecundùm lógitudinem anguloſa, & lineis quibuſdam pulchrè extuberantia ſpectentur, pro muſculorum uide- licet,qui ipſis exporriguntur,ratione.uti etiam poſtbrachialis os,indicem ſuſti nens, in internā manus ſedem, quà brachiali articulatur, notatu dignum edu- cit[k] proceſſum,cui[l] muſculus brachiale mouentium ſecundus inſeritur.Dein poſtbrachialis os,paruo præpoſitum digito,quà brachiali committitur,exter- no ſuo latere, ueluti à brachiali[m] protuberat, ut cómodè tendinis inſertionem admitteret[n] muſculi brachiale mouentium tertij.Inſuper oſſa indicem & me dium digitos ſuffulcientia,ipſorum externa ſede ad brachiale[o] ampla quoq; & aſpera ſunt, ut bifidum excipiant tendinem[p] muſculi brachiale mouentium quarti,qui ideo potiſsimum uidetur bipartiri, & dein lateſcere, quòd ſimplex & teres uni alicui proceſſui parū aptè inſereretur, qui extra brachialis & poſt- brachialis exteriorem gibbamq; ſedem extuberaſſet.

k 1 fi.cap. 25 ſupra charact. 6 & 7.
l 3 muſc. tab. Λ.
m 1,2 fig. cap. 25 ſupra N.
n 9 muſc. tab. Ξ.
o 2 fi.cap. 25 ſupra charact. 5, 6,7.
p 11 muſc. tab. Λ.

DE OSSIBVS DIGITORVM MANVS. Caput XXVII.

FIGVRA VIGESIMI SEPTIMI CAPITIS, TRES CONtinens tabellas.



PRIMA TAbella. SECVNDA. TERTIA.

TRIVM TABELLARVM HVIVS CAPITIS figuræ,& earundem characterum Index.

OSSIVM digitorum ſeriem duæ priores figuræ, ad initium uigeſimi quinti Capitis repoſitæ, commonſtrant: quemadmodum & tres integrum oſsium contextum exprimentes figuræ, ad huius libri calcem locandæ. Figura autem hic occurrens, ac in tres ueluti tabellas digeſta, digitorum articulos oculis ſubijcit. Harum enim prima, duo exprimit oſſa: quorum alterum A inſigniui, eſtq; poſtbrachialis os, indicem ſuſtinens. alterum B indicatur, eſtq; primum indicis os ab externa ſede, quemadmodum & illud poſtbrachialis os, delineatum. Præſenti itaq; tabella, primi digitorum articuli effigies proponitur. C enim caput rotundum notat poſtbrachialis oſsis. D uerò ſinum primi oſsis, quo caput C inſignitum excipitur.

A. B. C. D.

Secunda tabella primum indicis quoq; os notat, E notatum, & ſecundum pariter F inſignitum: ut horum oſsium delineatio ſecundi quatuor digitorum articuli ſpeciem proponeret. G itaq; & H duo indicant capitula primi indicis oſsis. I uerò & K ſinus ſecundi oſsis, quos duo primi oſsis capitula ſubintrant. L autem ſinum ſignificat, in medio capitulorum primi oſsis conſiſtentem, ac in quem tuberculum ſecundi oſsis inter duos ſinus I & K notatos prominens, & M inſignitum ſubingreditur.

E.F. G,H. I,K. L. M.

N.O. *Tertia tabella ſecundum indicis os N inſignitum, & tertium O notatum proponit, tertij cuiuſq; digiti articuli*

ticuli ſpeciem oſtenſura, quam quia penitus ſecundo quatuor digitorum articulo reſpondet, alijs characteribus non obliterauimus. Verum iſtas articulorum imagines etiam ex duabus primis uigeſimiquinti Capitis figuris petere, integrum eſt. Varias autem digitorum appellationes, cum cæteris oſsium nominibus ad huius libri calcem reperies.

a 1,2 fig. cap.25 pollicis oſſa A, B, C. indicis uerò D, E, F indicãtur. qualis ratio etiam reliquorũ eſt.

b Hanc ſpectas, quum ſimul omnia oſſa in ſua ſerie occurrunt.

Singulos digitos tribus oſsibus meritò efformari.

OMNES manus digitos[a] ternis conſtare oſsibus, inſtar[b] aciei cuiuſdã & agminis, optima ſerie poſitis, ſuperiori Capite recenſuimus. Quòd uerò neq; pluribus, neq; paucioribus extrui debuerint, uel hinc promptè colligitur, quòd ſi oſſa illum excederẽt numerum, perfectam ualidamq; extenſionem, qua, tanquam manu unico tantum cõpoſito oſſe, utimur, uitiarẽt, hanc minus firmam, quàm nunc ſit, efficientia: quodq;, ſi paucioribus oſsibus digiti efformarentur, in tam uarias pugnantesq; figuras illos agere nequiremus. Quia autem prælocatum os poſtpoſito, aut uehens uecto, maius fieri operæpreciũ eſt: Natura quoq; primum cuiuſq; digiti os grandius ſecundo, & id rurſus maius tertio, iurè fabrefecit, inferiora oſſa non ſolum lõgitudine, ſed & craſsitie & latitudine minuens, hacq; potiſsimum ratione digitos ex ampliori baſi ſenſim in mucronem coarctans. Ipſa enim non leuiorem digitorũ oſsium numeri, magnitudinisq; rationem habuit, quàm integrorũ digitorum, quos meritò quinos ex ijs quibus funguntur munijs extrui uidemus: horumq; quatuor uno ordine collocatis, unũ magnum quodammodo opponi, & inſtar promanus cuiuſdam (unde etiam ἀντίχειρ Græcis, ut nobis à pollẽdo pollex, uocatur) illis exiſtere. Sic pariter digitos adeò mole ac robore inuicem differre cernimus, atq; illorũ officia mutuò uariant. uti quamobrem longitudine inæquales ſint, ſpectamus, quoties rotundum aliquod corpus amplectimur, aut commiſsis inter ſe digitis, in manu aquam, uel eiuſmodi quid continemus, aut cõiunctos ſimulq; extenſos digitos aliquò ui inſerimus. Cæterùm quo diligentius manuum uſus unà cum diſſectione expẽderimus, eo etiam magis conſtabit, non eandem penitus formam digitorũ oſsibus, & integris obtigiſſe digitis, adhuc cute & unguibus obtectis, adipemq; habentibus duriuſculam, qui neruis oppletus, in digitorũ lateribus, & maiori inſuper copia, in internis eorundem ſedibus, cuti ſubijcitur.[c] Integri enim digiti paulo minus toto teretes efformantur, quòd eiuſmodi figura, nullis eminentijs uariè protuberans, iniurijs minus ſit obnoxia. Non ita autem accuratè adamuſsimq; interna ipſorum ſede, atq; externa teretes occurrũt, quòd in hac duntaxat propellendarũ iniuriarum habenda fuerat ratio: illa uerò digiti molliunt, ſubigunt, terunt & apprehẽdunt: quæ omnia deterius pręſtarent, ſi hîc redderentur teretes. Ad hæc, quum digiti in lateribus minus ſint noxis expoſiti, quumq; inuicem adducti, uarijs occaſionibus cõſtringi, in ipſorumq; medio nullam ſedem uacuam relinquere debeant, illos in lateribus teretes fieri, haudquaquam ex uſu erat. unde etiam pollex ambo latera, ſed internum magis, teretia adipiſcitur: paruus autem exterrnum duntaxat, index uerò contrà internum, teres obtinet: quòd his ſedibus illi digiti alios non contingant, exter næq; propemodum digitorum ſedi, quantum ad abigendas pertinet iniurias, reſpondeant. Cęterùm nullum digitorum os ſe offert, quod non ſuprà infràq; craſsius & amplius ſit, quàm ſecundùm ipſius longitudinẽ: id quod omnibus ferè etiam longis oſsibus commune cernitur, ad articulationẽ perpetuò craſſeſcentibus, auctisq;. Si enim undiq; pari atq; in articulis cõſtarent craſsitie, homini pondere moleq; admodum incommodarent. & ipſi articuli, niſi amplioribus concinnè adaptarentur baſibus, & non magis quàm reliqua aliàs oſsium

Decens illorum moles.

Quæ integrorum digitorum ſit forma.

c Hos ſana & obeſula proponit manus.

Quî digitorum oſſa ſupra & infrà ab integris digitis forma uarient, & cuiuſmodi oſſium ſit ſubſtantia.

longitudo augerētur,penitus eſſent infirmi.Hàc igitur ratione,etſi digitorum
oſſa dura ſint,& denſa,non tamē,ut Galenus arbitratur,medullæ prorſus ſunt

Lib.1 de uſu partium.

expertia. Præter id enim, quòd ſuprà infraq́; appendicum ferè modo nonni-[a]
hil fungoſa exiſtunt,etiam ſingulis ſinus contigit grandior,medullæ aſſeruan-
dæ gratia, ut & in poſtbrachialis oſsibus, paratus. Porrò quibus'nam articulo-
rum formis digitorum oſſa articulentur,modò enitar perſequi, ſuo dein loco
quam hæc per ipſorum longitudinē referant imaginem,explicaturus.[e] Quin-
ti itaq; brachialis oſsis[f] ſedes, quæ primi pollicis articuli gratia, læui & lubrica
cartilagine incruſtatur, tranſuerſim oblongo amploq́; prominet[g] tubere, &[h]
anterius[i] poſteriusq́; (ſed lōgè magis anterius) inſinuatur.[k] Primum uerò pol
licis os ſuprà tranſuerſim, ſeu ab interno latere ad externum, oblōgo amploq́;
ſinu inſculpitur, & anteriùs poſteriusq́; (at magis anteriùs) extuberat, dictæ
quinti brachialis oſsis ſedi,mutuo ingreſſu cōgruens. quamuis tamē non adeò
inſigni,ut hic articulus unico tantum agatur motu,reliquorum ferè articulo-
rum eo ingreſſu nexorum ritu. Is namq; , etſi potiſsimū laterali polleat motu,
quo pollicem indici admouemus, & ab eodem rurſus abducimus, ipſeq́; arti-
culus ad hunc præcipuè motum extructus uideatur : nihilominus tamen ali-
quantulum flectitur & extenditur, tantoq́; magis flectitur,quàm extenditur,
quanto articulus ipſe in anteriorem manus ſedem, ſeu uolam, magis quàm in
poſteriorem externam'ue ſedem producitur. Primum pollicis os ſecundo ue
luti[l] inarticulatur : inferior enim ipſius pars in unicum deſinit caput, unicum
ſimplicemq́; ſecundi oſsis ſinum ſubiens. Verùm id caput non adamuſsim ro-
tundum eſt,nec pariter in orbē undiq; deprimitur. In poſteriori namq; ipſius
ſede,& magis adhuc in lateribus non minus ferè,quàm mediæ ipſius ſedis uer
tice extuberat,& ad interiorē tantum ſedem eductum,inibi deprimitur, itaq́;
cartilagine obductum adaptatur, ut ſecundū pollicis os, ſupra id caput magis
flectimus,quàm extēdimus,ac in latera ducimus. Tertius pollicis[m] articulus,
& à primo & à ſecundo conſtructionis ſpecie admodum uariat : quippe infe-
rior ſecundi oſsis pars in duo oblonga bipartitur[n] capitula, ab externa ſede in
internā procedentia,& in hanc priuatim educta & orbiculata. Hęc[o] ſinu quo-
dam oblongo dirimuntur, non minus quàm ipſa capitula cartilagine incruſta
to,& in internam ſedem magis quàm in externam pertinente. Superior uerò
tertij oſsis ſedes, duos obtinet[p] ſinus,[q] tubere quodam oblongo diſiunctos, &
duo ſecundi oſsis capitula excipientes. ipſum autem tertij oſsis tuber ſinū ſub-
ingreditur, in ſecundi oſsis capitulorum medio cauatum. Hac igitur ratione,
ſecundum os in tertium ſubit,& uiciſsim tertium excipit,amboq́; oſſa mutuo
ingreſſu tam ſcitè coarctantur, ut tertium os duntaxat extendi flectiq́; queat:
nequaquam autem,uel minimum etiam,in latus ducatur. Quandoquidē ue-
rò ſecundi oſsis capitula cum eorundem ſinu in internam ſedem adeò atq; di-
ximus pertingunt, conſiſtunt'ue, tertium os in angulum flectitur, & interim
uelut à flexione tantum erectum, non ultra rectam lineam bene articulatis ui
ris extenditur. Pari prorſus articulationis ſpecie, reliquorū digitorum[r] ſecun-
di[s] tertijq́; compinguntur articuli,ſolamq́; acutam flexionem, & rectam tan-
tum extenſionē,citra omnem in latera motum,experiuntur. Cæterùm pri-
mus quatuor digitorum[t] articulus,unico perficitur[u] capite, & unico item[x] ſi-
nu. Poſtbrachialis enim oſſa in unum ſingula deſinunt caput, ab externa oſsis
ſede in internam multo longius, quàm ab uno latere ad aliud, tranſuerſim'ue
latum & amplum.Dein caput hoc in internā manus ſedem lōgè magis,quàm
in externam pertinet,longioriq́; inibi interuallo cartilagine incruſtatur. Sinus
tamen

Articulorum, quibus digitorum oſſa inuicem & contermins oſsibus committuntur, ratio.

Primi pollicis oſsis ad brachiale contextus.

Quî primum pollicis os ſecundo articuletur.

Quî ſecundum tertio.

Quî ſecūdi & tertij quatuor digitorum articuli.

Quî illorum primus.

d Hæc parte ex uariè fractis oſsibus.

e figurarū cap. 25 charact. 5.

f 3,6 fig. cap. 25 G.

g 6 fi. cap. 25. ab a ad b.

h eiuſdem fig. c.

i eiuſdem fig. d.

k 1,2 fig. cap. 25 A.

l Hic articulus nonnihil reſpōdet 1 tabellæ ad C & D.

m hic prorſus reſpondet ſecūdæ tabellæ.

n 2 tab. G, H.

o 2 tab. L.

p 2 ta. I, K.

q 2 ta. M.

r ut ſecundæ ta. G & H in I & K. ac M in L.

s ut 3 habet tabella.

t 1 tab. A cum B.

u 1 tab. C.

x 1 tab. D.

tamen in ſuperiori ſede primi quatuor oſsis digitorum cælatus, utcunq; orbicularis eſt, primumq; os ſupra caput illud flectitur & extenditur, ac in latera utrinque agitur: non uerò, capitis formæ, quam ita oblongam eſſe diximus, occaſione, etiam circumuertitur. Præterea huius articuli extenſio, & laterales motus, non æquè ac flexio ſunt inſignes, aut in acutos pariter celebrantur angulos, quòd caput poſtbrachialis oſsiũ adeò modicè exteriùs & in lateribus deprimitur. Quãto tamẽ id caput magis exteriùs, quàm ſecũdi & tertij articulorũ capita, cartilagine obducitur, tanto etiã magis extra rectã lineã primi articuli, quàm ſecũdi & tertij extendũtur. perinde ac index in internũ latus, & paruus digitus in externũ latus magis quàm cæteri digiti inclinãtur: quòd primi ipſorũ articuli capita in ea latera exporrigũtur, et ueluti in orbẽ dilatẽtur. adeò ſanè, ut undecunq; ſingularis occurrat Naturæ induſtria, tam ſolicitè partium robori cõſulentis, ut primos articulos circũuerti noluerit, quũ manus radij' ue in pronũ & ſupinũ motus, abũdè digitorũ circũductui accõmodent. Quẽadmodũ inſuper motus illi, ſimul cum humeri ad ſcapulã circũactu, pręſtãt, quo minus æquè digitorũ extenſione ac flexione indigeamus: ſic quum primos digitorũ articulos in latera agere poſsimus, nihil opus eſt ſecũdos & tertios tam laxè cõponi, ut eodẽ quoq; pollerẽt motu. Atq; ita, quo diligẽtiùs hęc, unũ profectò Naturæ artificiũ ex alio mox proponentia, expendo, eo etiam magis Galenum miror in libris de Partiũ uſu, omnes digitorũ articulos ad mutuum ferè ingreſſum cõparaſſe: & in libro de Oſsibus eandẽ articuli ſpeciem omnibus oſsibus tribuere, quum ait, ſuperioris oſsis caput in ſubſequẽtis ſinum ingredi, non ſecus quàm ſi in articulatione omnes ſimul articulos cõmitti arbitratus fuiſſet. Deinde in libris de Adminiſt. ſect. ita muſculorum undiq; contra ueterum placita inſtituit hiſtoriã, ut tẽdines digitos in latera ducẽtes non minus ſecundis & tertijs, quàm primis digitorũ tribuat oſsibus. Vtcũq; uerò ſit, uel articulorũ ratione digitorũ oſſa ab integrorũ digitorũ imagine plurimũ uariãt. & inſuper tertiũ os inferiori ſua[y] ſede, qua nulli coarctatur oſsi, etiã protuberat, aſperũq; capitulũ duobus quaſi uinculis donatũ obtinet, ut toti internæ huius oſsis ſedi[z] tẽdo, qui ipſum flectit, adnaſcatur, ac demũ ſuo fine, ueluti in oſsis apicẽ, qui nõnihil ſuo extremo cartilaginoſus euadit, ualidiſsimè inſeratur.[a] Atque huius etiam tẽdinis occaſione tertiũ os tota interna ſua ſede, qua modicè protuberat, aſperũ inæqualeq; occurrit. Cæterùm interna primi pollicis oſsis ſedes ſecundũ ipſius longitudinẽ internæ reſpõdet ſedi oſsium poſtbrachialis, quę paulo acutiùs quàm teres forma, extuberat. quum tamẽ prima quatuor digitorũ oſſa, uti & eorũ ſecunda, & ſecundũ quoq; pollicis tota regione inter articulos ipſorum cõſpicua deprimãtur, & potius in plana ſuperficie ſinuentur, quàm extuberẽt: idq; tendinũ qui ipſis exporrigũtur cauſa, qui quum teretes ſint, tereti etiã corpori nequiuiſſent inniti. Quinimò non tantũ eiuſmodi tendines oſsibus illis exporrigũtur, at ligamẽta etiã ab oſsibus educũtur, in quibus tendines ueluti in anulis repunt, quibusq; ad depreſſam oſsium ſedem continentur, ab illaq; exurgere haud permittuntur. Conſiſtit autem in ſecundo pollicis oſſe[b] tendo, tertium ipſius os flectens. in primis uerò quatuor digitorũ oſsibus, duo ſe offerunt tendines, quorum[c] unus ſecundũ ſui digiti flectit os,[d] alter tertiũ, qui etiam ſecundo deducitur oſſe, quum interim primo pollicis oſsi nullus eiuſmodi alligetur tendo, quod ſimiliter ac poſtbrachialis oſſa externa ſede latũ depreſſumq; magis eſt, quàm gibbũ: quantũuis tamẽ reliquorũ oſsiũ digitorũ externa ſedes ſit prorſus gibba, & teres, hiſq; ſedib. inſtar membranarũ expanſi dilatatiq; inſerãtur[e] tẽdines, neq; ulli teretes ipſis uehãtur. At tertia

Naturæ in digitorum articulis ſcopi.

Libro 1.

Tertij digitorum oſsis extremum & apex cuiuſmodi.

Interna oſsium ſedes cuiuſmodi ſecundum longitudinem.

y apices 1, 2 fig. ca. 25.

z 6 muſc. tab. θ muſculi ν. et y muſculi Ξ.

a Cõfer hic undiq; primã fig. ca. 25 ſecũdæ, & oſſa inter ſe.

b 6 muſc. tab. θ muſculi ν.

c 5 muſc. tab. ο muſculi Θ. & 6 muſcul. tab. Δ muſculi ε.

d 6 muſc. tab. y muſculi Ξ. & 6 tab. f muſculi c.

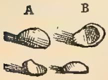
e 9 muſc. tab. tẽdines muſculorũ z, Θ, f.

interim digitorum oſſa, etſi externa ſede teretia ſint, ab articulatione tamen, quo ſecundis committuntur oſsibus, ad ipſorum extremum ducta, non æquè ac reliqua eminent: ſed unguibus cedētia, tanto minus protuberant, quantam ſedē ungues occupant, ne ſcilicet integer digitus in tertio oſſe proceriùs quàm in reliquis oſsibus exurgat. Latera primi pollicis oſsis, uti & tertiorum oſsium latera, ſunt quodāmodo teretia. Primorum uerò oſsium, qui in quatuor ſunt digitis, & ſecundorum oſsium quinq; digitorum latera dimidiæ partis lateri reſpondent, quæ à tereti corpore per medium eſſet reſecta: quòd nimirum ea oſſa ſede interna debuerint eſſe plana, & externa gibba. neq; hîc quicquam pollicis, & indicis, & parui digiti oſsium latera, priuatim (ut integri aliàs digiti) ſibi uendicant: adeò ut Galenus parem integrorum digitorum, & eorundem oſsium formam, minus rectè uideatur proponere.

Latera cuiuſmodi.

DE OSSICVLIS, QVAE SESAMO SEmini comparantur. Caput XXVIII.

*HVIC Capiti præcipuè famulatur prima figura, uigeſimoquinto Capiti præpoſita, & internam manus ſedem unà cum oſsiculis hoc Capite deſcribendis commonſtrans: ad characteres nimirum N, T, V, V, X & X. quorum etiam N & T, in ſecunda eius Capitis figura cernuntur. Item huc impensè facit ſecunda figura, trigeſimotertio Capiti prælocanda, ad characteres μ, ♀, ω & *. Quin etiam figuræ integram oſsium compagem referentes, & ad primi libri calcem poſitæ, hæc oſsicula k notata proponunt.*



Cæterùm priuatim hac tabella duo delineantur oſsicula, primo pollicis in pede internodio ſubiecta, ac in ſecunda trigeſimitertij Capitis figura ω & ♀ inſignita. ac A quidem hîc notat interioris oſsiculi inferiorem ſedem, terræ innitentem: B eiuſdem oſsiculi ſuperiorem ſedem, quæ caput ſpectat pedij oſsis pollicem ſuſtinentis. C exterioris minoriſq; oſsiculi ſuperiorem ſedem indicat: D uerò humiliorem.

PRAETER oſſa tribus iam proximè præcedentibus Capitibus explicata,[a] alia quędam exigua in manu occurrunt, ſeſamo ſemini à diſſectionū peritis comparata. Cuiuſmodi tamē ea ſint, & quibus ſedibus, quoq; numero in homine, aut etiam ſimia reponātur, neminem obſeruaſſe deſcripſiſſe´ue ſcio. atq; adhuc minus illorum oſsiculorum uſus à quoquam exactè uereq; eſt pertractatus. Opportunè igitur quot huius generis oſsicula diligenti muſculorum tendinumq; examine hactenus inuenerim, hic perſequar. Muſculorum namq; magis quàm oſsium inſpectione, præſentium oſsiculorū non pœnitendum numerū, tam in pede, quàm in manu comperi: quum ſcilicet maxima ex parte, ac tota ferè, tendinibus innaſcantur, unaq; tantum ſuperficie, læui & lubrica cartilagine incruſtata, alterius cuiuſdam oſsis lubricam læuemq; ſedem contingant, peculiaribus ligamentis illi oſsi nuſquam commiſſa. perinde ſanè ac[b] os genu articulo præpoſitum, ac patella nobis appellatū, tendinibus quibuſdam tibiam extendentibus innatum cernimus. Imò non aliunde ſeſaminorū oſsium conſtitutionem promptius, quàm ex patellæ fabrica petas. uidentur namq; hæc oſsicula tendinibus immerſa, innataq;, ut ſua duricie in quibuſdam motibus impetum oſsis ſuſtineant, excipiantq;, cui tendo eiuſmodi adauctus munituſq; oſsiculo, prætenditur. Atq; quum impetū illum oſsis reprimunt, unà quoq; in hoc ipſa conferre quis haud immeritò putauerit, ne cui præponūtur os, facilè ex ſua articulatione proſiliat: adeò ut patella, utpote os ſeſaminis longè grādius, horum naturam ſcitè oſtendat. Spectantur autem hæc tanto inſigniora, ac quodāmodo plura, quo ſenioris, magiſq; oſſuoſi hominis corpus ſectioni adhibes. In pueris namq; adhuc ſunt cartilaginea, & non admodum in ſuis, quibus continentur, tendi-

Cuiuſmodi ſeſamina ſint oſsicula.

Patellæ fabricam ſeſaminorum naturam docere.

a 1 fi. cap. 25 T, V, X, X.

*b figuræ cap. 32. deinſpecta 6 muſc. tab. *. & 8 muſcul. tab. k.*

tendinibus conſpicua.unde etiam in canibus & ſimijs, & alijs ferè quadrupedi
bus,magis quàm in homine,animali uidelicet humidiore, minusq; duris oſsi-
c unum 1 fig.cap. 25 T. alterũ 2 fi.ca.25 T. *d 7 muſc. tab.1,2,3.*
bus prædito,ſeſe offerunt.Homo itaq; , qui iuſtum attigit incrementum,[c] bina
Quot in manu occurrant ſeſamina.
in anteriori ſede ſecũdi pollicis manus articuli habet oſsicula, capiti primi pol-
licis oſsis,quod ſecundi pollicis oſsis ſinum ſubit,præpoſita, tendinibusq;[d] mu
ſculorum innata, qui principium ex uola ducẽtes, ſecundum pollicis flectunt
articulum. Conſiſtunt uerò hæc oſsicula,fœnugræci ſeminis molem uix exce
e 6 muſc. tab. θ muſculi ι.
dentia, ad anterioris articuli ſedis latera,[e] tendinemq; per ipſorũ medium con
ſcendere ſinunt,qui tertij pollicis articuli flexionis autor habebitur.Ac quem-
admodum hæc oſsicula ad ſecundum pollicis cernuntur articulum: ita quoq;
f 1 fi.cap. 25 V,V. *g 8 muſc. tab.Δ.*
ad primos quatuor digitorum articulos,[f] alia duo ſpectantur, dictis nuper mi-
nora, ſed pari interim cum illis modo breuibus[g] muſculorum tendinibus in-
nexa: qui à poſtbrachialis oſsibus pronati,primos quatuor digitorum flectunt
articulos.Inſuper in anteriore tertij pollicis articuli ſede unicum inuenitur oſ-
ſiculum,articuli medio præpoſitum,ac læui ſua ſuperficie ſinui cõgruens, qui
inter duo ſecũdi pollicis oſsis cernitur capitula, tertij oſsis ſinus ad articulatio-
nem ſubeuntia. Innaſcitur autem id oſsiculum tendini tertium pollicis os fle-
h 1 fi.cap. 25 X, X.
ctenti,hicq; ad articulum lateſcenti.Hoc oſsiculo[h] aliud minus multo,& quaſi
prorſus cartilagineum, in ſecundo & tertio quatuor digitorum occurrit, ſitu
cum pollicis articulo reſpondẽs,& tendini innatum,cuius beneficio articulus
i Oſtenditur 2 fi. cap.33.
ad quem oſsiculũ refertur,flexionem obtinet.In pede[i] omnia cum manu ſunt
Quot in pede obſeruantur ſeſamina.
paria, præterquàm quòd in quatuor pedis digitis hæc oſsicula tanto ſunt mi-
nora,minusq; conſpicua,quanto magis manus digiti pedis digitos magnitudi-
ne ſuperant.Vt autem pedis pollex amplioribus quàm manus pollex efforma-
tur oſsibus,ita quoq; multo grandiora ipſi,quàm manus pollici obtigerunt oſ-
k 2 fi.cap. 33 ψ,ω. & figura præſenti capiti præpoſita.
ſicula. Ac[k] duo ſatis inſignia primo ſubijciuntur pollicis articulo,capiti appoſi
ta pedij oſsis, quod primo pollicis oſsi inarticulatur. Horum interius dimidio
ferè maius eſt exteriori, ac indici pedis uiciniori,adeò ut dimidiam maiuſculæ
piſæ iam cortice emundatæ molem quodãmodo æquet, uti etiam forma illi
non admodum eſt diſsimile. Innaſcuntur autem hæc duo pollicis oſsicula ner
l 14 muſc. tab.β. *m 2 fig. cap.25 *.* *n 14 muſc. ta.Α,Α muſculi Λ.*
ueæ[l] muſculorũ iuxta inſertionem parti, qui primum pollicis os flectũt.[m] Oſ-
ſiculum uerò, ſecundo pollicis ſubditum articulo, innectitur[n] tendini ſecun-
dum pollicis os flectenti: multoq; etiam minus eſt exteriori eorum quę ad pri
Cuiuſmodi oſſicula ſeſaminis adnumerari poſſunt.
mum pollicis referuntur articulum.Oſsiculorum quæ hoc Capite tractamus
o 1,2 fig. cap. 25 N. *p 9 muſc. tab. p muſculi Λ.*
claſsi,quis fortè adnumerabit[o] oſsiculum, quod ſubinde in manu cõſpicimus,
iuxta connexum poſtbrachialis oſsis, paruum digitum ſuſtinẽtis, ad octauum
brachialis os,quod ad[p] tendinem ferè ſpectat,hîc poſtbrachiali inſerto, & bra-
q 12 muſc. tab.ϖ,ϱ,ϖ, ϱ muſculorum Φ,Ψ.
chialis extenſionis opifici. Deinde bina recenſebit in poplite occurrentia oſsi-
cula,quæ duorum primorũ pedem mouentium muſculorũ innaſcuntur[q] ca-
pitibus,mox in illorum ex femoris oſſe principio. Oſsicula enim hæc læui ſua
& lubrica ſuperficie,qua extra muſculorum ſubſtantiã prominent, elatiorem
r 1 fi.cap. 30 E,F.
ſpectant ſedem poſterioris regionis inferiorũ femoris[r] capitum, quorum im-
petum illa ſoluunt & ſuſtinent,hoc priuatim ſibi uendicantia,quòd muſculo-
rum exortibus, non uerò aliorum ferè omnium oſsiculorum ſeſamo compa-
ratorum modo tendinibus innectantur. Præterea his forſan adijcietur oſſea
s 15 muſc. tab. X muſculi V. *t ad n figuræ 2 capitis 33.*
pars,in ſenum tendine occurrens,qui ad os[s] teſſeram referens,ſingulari Natu-
ræ induſtria reflexus, ſeptimi pedem mouentium muſculi tendo exiſtit. Inſu-
per his accedit[t] oſsiculum,non ſemel repertum ad externum latus articulatio
nis pedij oſsis paruum digitum ſuſtinentis, cum pedio, ad inſertionem nimi-
rum

rum* tendinis octaui pedem mouentium muſculi. Horum tamen omnium nullum æquè magnum durumq́; eſt, ac interius oſsiculũ duorum quæ ad primum pollicis pedis ſpectãtur articulum. unde etiam ſuſpicor magos & occultæ philoſophiæ ſectatores huius oſsis meminiſſe, quum in homine durum quoddam, & nulli corruptioni obnoxium, & ciceri imagine reſpondens oſsiculum eſſe tradunt: id poſt mortem in terra reconditum, inſtar ſeminis, hominem extremi iudicij die producturum affirmãtes. Illud enim pedis oſsiculum in infima hominis ſede collocatur, inſigniter durum: quamuis tamen dẽtibus duritia cedat, neq; minus ipſis dentibus corruptioni obnoxium ſit: ipſumq́; etiam[x] octauum brachialis os ciceris imaginem melius, quàm hoc pedis oſsiculum exprimat. Num tamen Arabes, & uerè occulti illi tenebricoſiq́; philoſophi, ex hoc oſsiculo, ipſis Albadaran nuncupato, hominem rurſus propagandum rectè ſentiant, Theologis diſceptandum relinquo, qui liberam ſibi de reſurrectione, animarumq́; immortalitate ac euentu, diſputationem & ſententiam uendicant.

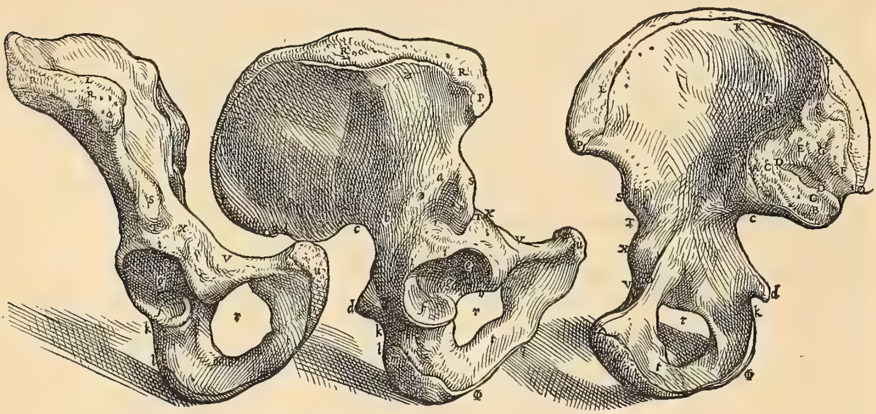
** 15 muſc. tab. b muſculi a.*

x 1,2 fig. cap. 25 N.

Albadaran oſsiculum.

DE OSSIBVS, SACRI OSSIS LATEribus commiſsis. Caput XXIX.

PRIMA XXIX. CAP. FIG. *SECUNDA.* *TERTIA.*



OS · COXAE

TRIVM VIGESIMI NONI CAPITIS FIgurarum, & earundem characterum Index.

His tribus figuris os delineatur, dextro ſacri oſsis lateri commiſſum. ac prima quidem anteriorem oſsis ſedem eo ſitu exprimit, quo id in ſceleto ab anteriori regione inſpecto ſe offerret. Secunda figura, huius oſsis ſedem undecunq; exprimit, quæ externa eſt, corporisq́; interiora non ſpectat, eo nimirum ſitu, quo id integram oſsium compagem ex dextro latere intuenti occurreret. Tertia figura oppoſito ſitu internam huius oſsis ſedem appoſitiſsimè oſtendit. Cæterùm etſi omnes harum figurarum notæ priuatim aliquid, ut mox perſequar, indicent, ipſis tamen obiter integrum quod hîc delineatur os, in ilium os, & coxendicis, pubisq́; tanquam in peculiares ipſius ſedes, ſubdiuidere licebit. ut nimirum in ſecunda figura à c, per b, ad S: ac rurſus in tertia, ab S, per N, ad c lineam duci fingeres, ilium os à coxendicis oſſe quodamodo terminantem. Quicquid enim ſupra hos habetur characteres, ilium os nuncupabitur. Quod autem inter hos characteres, & in ſecunda figura inter V, per ſ, & h,

ad

Φ. ad Φ: & in tertia inter U, per O, & ſ, ad Φ intercluditur, coxendicis oßis loco nobis erit. Reliqua uerò totius oßis ſedes, pubis os appellabitur: quæ ſcilicet in ſecunda figura ad ſiniſtrum latus characterū U, ſ, h, & Φ conſiſtit: in tertia autem ad dextrum latus U, O, ſ, & Φ.

A, B, C, C, D, D, E, F, G in 3 Sedes ilium oßis notatur, qua ſacri oßis tranſuerſis nectitur proceßibus. ac A quidem & B priuatim indicantur ſinus, quos anterior trium ſuperiorum oßis ſacri oßium tranſuerſorum proceſſuum protuberãs pars ſubit. Et B rurſus oßis ilium pars indicatur, inſtar cultri acuta, tenuisq́. C & C oblongum tuber ilium oßis, proceſſuum ſacri oßis oblongo ſinui congruens. D & D longus ilium oßis ſinus, qui ſacri oßis tuber dorſi ſpinæ modo protuberãs admittit. E & F & G ſedes ilium oßis, non ad amußim ſacri oßis ſinibus tuberibusq́ reſpondens. quanquam E & F duo ueluti tubera indicentur, ſinus ſacri oßis obſcurè ingredientia. G autē ſinus notatur, qui oßis ſacri tuber admitteret, tranſuerſim duos illos ſacri oßis ſinus intercedēs.

H, I 2,3 Quicquid ad dextrum H & I in ſecunda figura habetur, & in tertia ad ſiniſtrum, portionem ilium oßis indicat, poſteriùs quàm tranſuerſorum ſacri oßis proceſſuum amplitudo eductam.

L, R, R, P in prima: Q uerò, H, R, R, P in ſecunda: & P, L, H, Q in tertia, appendix ilium oßis indicatur. Cæterùm L internum appendicis latus priuatim notatur. R uerò & R externum appendicis latus, interno minus compreſſum. P anterius appendicis extremum, Q poſterius appendicis extremum.

K, K 3 Sedes ad horum characterum ſiniſtrum latus, in ilium oßis interna regione cōſiſtens, nono dorſum mouentium muſculo principium præbet.

M, N, O 3 Tuber, à quo principium decimi femur mouentis muſculi pendet. Amplitudo autem, quæ P, L, K, K, M, N, S in tertia figura circumſcribitur, principium offert ſeptimo femur mouenti muſculo.

T 1, 2, 3 Sinus in elatiori coxendicis oßis ſede cælatus, & ſexto ac ſeptimo femur mouentibus muſculis, unà cum primo crus petente neruo, uiam præbens.

S 1, 2, 3 Tuber externum latus dicti nunc ſinus conſtituens, iliumq́ oßi & coxendicis pariter commune.

X 1, 2, 3 Tuber internum dicti nuper ſinus latus efformans.

Z, Y 2 Prima in ilium oßis dorſo admodum obſcurè apparens linea.

a, b 2 Secunda dorſi ilium oßis linea.

e, f, g 1, 2 Sinus, acetabulum'ue coxendicis oßis, cui femur inarticulatur. Porrò g ſeparatim huius ſinus ſedem notat, læui cartilagine non incruſtatam, altiusq́ quàm reliqua ſinus ſuperficies inſculptam.

i, i 1, 2 Supercilia acetabuli in coxendicis oſſe cælati.

h 1, 2 Sedes ubi ſupercilia intercidunt, ac ueluti ſinu quodam inſigni donantur.

c 2, 3 Sedes, qua neruus cæterorum corporis maximus, atq́ ex pluribus neruis conflatus porrigitur.

d 2, 3 Proceſſus coxendicis oßis, à quo ligamentum ad ſacrum os enaſcitur.

k 1, 2, 3 Sinus coxendicis oßis, ad quem decimus femur mouentium muſculus, ueluti ad rotulam reflectitur.

l, m, n, o, p, q in ſecunda figura, l autem duntaxat in prima, coxendicis oßis appendix notatur. ac l quidem poſterior appendicis terminus inſignitur, q uerò anterior: m autem prima appendicis impreßio, o ſecūda, n tertia, p ad q uſq́ quarta. quæ ſingulæ peculiarium muſculorum parantur initijs.

u 1, 2 Sedes, qua dextrum pubis os, cartilaginis interuentu ſiniſtro coaleſcit. Sed u in prima figura priuatim notat oßis aſperitatem, à qua cartilago abſceßit: in ſecunda uerò, externa eius oßis ſedes inſitur, quæ muſculorum educendorum occaſione aſpera eſt.

r 1, 2, 3 Pubis oßis foramen, omnium oßium foraminum patentißimum.

U 1, 2, 3 Sinus ſuperiori pubis oßis ſedi inciſus, quo maxima crus petens uena & arteria, ac in uiris ſeminaria uaſa deducuntur.

ſ 1, 2, 3 Sinus in elatiori foraminis pubis oßis ſede inſculptus, ac uenæ cuidam & arteriæ, tertioq́ crus petenti neruo, uiam porrigens.

t 1, 2, 3 Hac ſede pubis os nōnihil, ne nimium extenuetur, craſſeſcit, & in uiris ſecundum penis muſculum, & alterum ipſius corpus, educit.

TRANSVERSIS trium ſuperiorū oſsis ſacri oſsium [a] proceſsibus, utrinq; unum cōnectitur [b] os, cui integro nullum nomen Galenus inditum affirmat: unde & ἀνώνυμον, *Lib. de oßib. cap. 20.* ac ſi dicas innominatum, quidam id appellarunt. Verùm lata ipſius, & ſuperior, ac poſterior, ſacroq; oſsi commiſſa pars, Ilium os uocatur: *Ilium os.* anterior autem oſsis pars, qua in pubis regione cum alterius lateris oſſe [c] committitur, ampliterq; perforatū eſt, Pubis os: *Pubis.* media uerò eiuſdem ſedes, ad femoris ingreſſum poſita,

a 2 fi. cap. 13 à ſuperiori L per M ad L. Sinus autē tuberaq; proceſſuū, N, O, P, Q. Φ indicātur. b tota 1, 2, 3 fig. integrarū uerò figurar. Θ. Q. Quo modo autem horum oßium ſedes circumſcribendæ ſint, ex characterum indice petendum eſt. c integrar. fig. s:

Coxendicis. poſita, Coxendicis os appellatur. adeò ut unius lateris os ſibi continuum, non
ſecus denominetur, quàm ſi tribus propria circumſcriptione terminatis ex-
trueretur oſsibus: poſteriori ſcilicet, anteriori,& medio: ſeu ilium oſſe,pubis
In lib. de Articulis. oſſe,& oſſe coxẽdicis. Cæterùm Celſo uniuerſum os,coxæ os: autori uerò In-
troductorij, ſeu Medici, quemadmodum & Hippocrati, nonnunquam ἰσχίον
(quod eſt coxendix) dicitur. quamuis interim & latiorem poſterioremq́; hu-
ius oſsis partem,ilium: anteriorem uerò, pubis os uterq́;, aliorum diſſectionis
Oſsiũ ſacri oſsis lateribus commiſſorum uſus. profeſſorum modo nuncupet. His oſsibus non parua in uſu cum ſcapulis eſt
affinitas. ut enim ſcapulæ potiſsimum articulandis humeris formantur, ita ſa-
nè hæc oſſa in hoc præcipuè ſunt accommoda,[d] ut femora ipſis articulentur, *d integrarum fig. A in ⊖.*
horumq́; ope homo erigatur & ſedeat. Dein,ut ſcapulæ cernuntur amplæ,ua
rijsq́; proceſsibus donatæ,quo muſculis pluribus educendis aptiores eſſent: ſic
hæc oſſa omnem ferè conſtructionis rationem in eum modum fabricatam
oſtendunt, ut ab ipſis omnes propemodum femur mouentes muſculi prona-
ſcantur: præter alios, qui ab illis principium ducentes, tibiarum & thoracis &
dorſi motibus famulantur,& peni in uiris peculiares exiſtunt. At quínam mu
ſculi & ligamenta, peniſq́; corpora ab his oſsibus enaſcantur, orationis ſeries,
oſsium partes enarrans,ſenſim edocebit. Nunc autem minimè prætereundus
eſt ipſorum uſus nequaquam infimus, quo multis corporis partibus inſtar ful-
crorum ſubijciuntur, & pleraſq́; continent & amplexantur.[e] Duo enim hæc *e 1,3 integ. fi. ⊖ cũ M.*
oſſa ſimul cum ſacro oſſe ueluti peluim quandam efformant,[f] quæ inteſtina *f Petũtur hæc ex 5 li. figuris præcipuè autẽ 22,24,25.*
concinnè ſuſtinet,& ueſicam,& in fœminis uterum elegãtiſsimè comprehen
Iliũ oſsis ſedes ſacro oſsi commiſſa qualis. dit,ac demum eas quas amplectitur partes tutò munit. Ilium itaq; oſsis[g] ſe-
des,ſacro oſsi commiſſa,egregiè uaria eſt: quemadmodum ſacri oſsis tranſuer *g 3 fig. A, B, C, D, E, F, G.*
ſos proceſſus ea ſede,qua illi oſsi cõnectuntur, admodum uarios multipliceſq́;
eſſe retulimus. Singulis namq; illorum proceſſuum finibus,ilium oſsis tubera,
& eorundem proceſſuũ tuberibus,ilium oſsis ſinus ita correſpondent,ut mul
tis partibus mutuo ingreſſu ilium os ſacro cõmittatur: non quidem connexu
ad motum conſtructo arbitrarium,aut ſinibus tuberibuſq́; læuibus, & cartila
gine lubrica incruſtatis: uerùm connexu uadiſsimo, & in ſymphyſis ſeu unio-
nis claſſem quaſi referendo: quæ catilaginoſi ligamenti,aut potius puræ carti-
laginis interuentu perficitur. Ilium oſsis ſinuum, & tuberum, quibus id ſacro
oſsi committitur,forma,ex ſacri oſsis deſcriptione læui negocio petitur. Vt e-
nim tranſuerſos ſacri oſsis proceſſus primùm oblõgo ſinu donari dictum eſt,
ita etiam ilium os,[h] oblongum tuber ſinui congruens obtinet. & quia proceſ- *h 3 fi. C, C. & dein ſeriatim cõfer cum 2 fig. cap. 18.*
ſuum ſinus anterior pars,ſinuſúe ſupercilia,ſatis inſigniter extuberant, porri-
gunturq́;, ilium etiam oſsi ad anteriorem oblongi ſui tuberis ſedem[i] ſinus in-
ſculpuntur,quos extuberantes illæ proceſſuum partes ſubeunt. Vbi autem hu *i 3 fi. A, B.*
millima eorum[k] ſinuum ſedes conſpicitur, ilium os quaſi in cultri aciem exa- *k 3 fig. B.*
cuitur, ut eandem cum quarti oſsis ſacri oſsis[l] tranſuerſo proceſſu conſtituat *l 2 fi. ca. 18 humilius. L*
ſuperficiem. Rurſus oblõgo ſacri oſsis tuberi,quod inſtar latioris lineæ in pro-
ceſſuum finibus eminere relatum eſt,[m] oblongus etiam ilium oſsis ſinus conue *m 3 fig. D, D.*
nit,tuber id ad amuſsim ſuſcipiẽs. Porrò duobus proceſſuum finibus ad poſte-
riorem dicti nunc tuberis ſedem conſiſtentibus, & tuberi tranſuerſim in illo-
rum ſinuũ medio prominenti,ilium os non æquè accuratè[n] reſpondet,quum *n 3 fig. E, F, dein G.*
ſacrum os ilium oſsi non admodum hac ſede ſit cõterminum: ſed plurima car
tilago ligamẽti natura participans, hæc oſſa intercedat, totam amplitudinem,
qua inuicem oſſa inibi dehiſcunt,infarciens. Vniuerſa igitur ilium oſsis ſedes ſa
cro commiſſa, aſpera eſt,ac inæqualis, & inſigniter craſſa: quemadmodum &
reliqua

reliqua oſſa illis ſedibus, quibus inuicem compinguntur, ampla craſſáq; ideo eſſe nouimus, ut ualidiorem ampliorémq; connexũ efficerent. Atq; hæc craſſa ilium oſsis pars[o] in poſteriora longè magis quàm tranſuerſorũ ſacri oſsis proceſſuum amplitudo, porrigitur, prominetq;: tum quòd iliũ os ampliſsimum latiſsimumq; ſcapulæ modo eſſe oportuit, ut femur mouẽtes, & alios pleroſq; muſculos, paulo pòſt enarrandos, à ſe pronaſci ſinat: tum ut ad poſteriorem ſacri oſsis ſedem aptum conſtitueret locum, à quo[p] quartus hominis thoracem mouentium muſculus principium duceret: unà cum dorſum mouentium[q] undecimo, qui ſimul cum illo thoracis muſculo, ab interno latere oſsis ilium (qua id in poſteriora ferri diximus) & ab oſsis ſacri poſteriori ſede, originem nanciſcitur: ſimiliter ac[r] muſculus dorſum mouentiũ decimustertius, ab hac etiam oſsis ſacri, & ilium oſsis ſede, initium ſumit. Tota ilium oſsis amplitudo planæ ſemicirculari figuræ non admodum abſimilis, ſuperiori ſua ſede ſecundùm totam ſemicirculi circumferentiã,[s] appendicem obtinet, quæ ueteribus Spina ilium oſsis dicebatur. Ipſi namq; dorſum ilium oſsis uocarũt, externam ſuæ amplitudinis ſedem: quia hæc ampla eſt, & ſi cum interna cõferatur, quodammodo gibba. Appẽdicis autem ſedes extrorſum prominet, ac ueluti illius dorſi cenſetur ſpina. Verùm etſi ueteres hæc nomina rectè inſtituerint, & Galenus etiam eorum nominum, ut & oſsis ſedium quoq; differẽtiam, apud illos fuiſſe animaduerterit: nihilominus is ſubinde Dorſum cum Spina in tibiam & femur mouentium muſculorum deſcriptione confudit. quod nos, quoad licebit, euitantes, Dorſum oſsis ilium ſuæ amplitudinis externã regionem appellabimus: Spinam uerò, ſemicircularem ipſius appendicem, quæ aſpera, inæqualiſq;, &[t] interno[u] externoq; latere ſuperius compreſſa uiſitur. Comprimitur quidem interna ſede, ut inibi amplior reddita, carnoſam[x] tranſuerſi abdominis muſculi partem, illinc aptius educat. Externo autem latere appendix comprimitur, ampliorq; fit, ut potiſsima obliquè[y] aſcendentis abdominis muſculi carnea pars hinc principium ſumat, & obliquè[z] deſcendens abdominis muſculus illic inſeratur. His enim tribus muſculis uniuerſa ſuperior appẽdicis ſedes occupatur. atq; ut illi ampliores carnoſioreſq; in ilium lateribus, quàm iuxta dorſum, aut in abdominis anteriori ſede ſunt: ita quoq; appendicis[a] pars, quæ abdominis latera reſpicit, anteriorq; eſt, unà cum iliũ oſsis ſede, cui appendix cõmittitur, craſsior eſt, quàm[b] pars uertebris & dorſo proxima.[c] Anterius uerò appendicis extremum, anterior'ue ſpinæ ilium oſsis pars ideo eſt craſsiſsima, ac ueluti antrorſum educitur, quòd præter abdominis muſculos ipſi commiſſos, duobus muſculis principium porrigat: quorum[d] alter tibiæ motorum primus,[e] alter autem ſextus cenſebitur. Cæterùm ab ilium oſsis dorſo[f] tres potiſsimum enaſcuntur muſculi, ſuis principijs id uniuerſum occupantes. Quantam uerò ipſius ſedem ſinguli oppleant,[g] duę admodum obſcurè in hoc dorſo utcunq; aſpero eminentes indicant lineæ, quæ inſtar ſemicirculi ductæ, totius dorſi amplitudinẽ in tres ſedes diſterminant: quarum primam, quæ extra poſteriorem lineam in poſteriori potiſsimum dorſi regione conſiſtit, muſculus ſibi uendicat femur mouentium primus. Secundam uerò ſedem, inter duas lineas conſpicuam, muſculus obtinet femur mouentium ſecundus. Ex tertia ſede, à priori breuioriq; linea, ad coxendicis uſq; articulum pertingente, principium porrigitur muſculo femur agentium tertio. Ab interna autem ilium oſſis ſede, primùm[h] muſculus enaſcitur, qui dorſi motorum nonus erit, quiq; ex[i] læui, ſed utcunq; ampla ilium oſsis impreſsione, ad regionem tranſuerſi quintæ lumborum uertebrę proceſſus conſpicua, exortus ſui portionẽ adipiſcitur.

p Dein

Ilium oſsis pars retrorſum magis quam ſacri oſsis tranſuerſi proceſſus exporrecta.

Ilium oſsis appendix.

Spina. Dorſum.

Lib. 2 de Adminiſt. diſſect.

Quibus muſculis appendix occupetur.

Ilium oſsis dorſi lineæ, & quibus id occupatur muſculis.

Quibus interna ilium oſsis amplitudo.

o 2,3 fig. H,I.
p 12 muſc. tab. Δ.
q 13 muſc. tab. Γ.
r 14 muſc. tab. T,V.
s 1 fig. L, R,R. 2 fig. H,R,R,P. 3 fig. P,L, H,Q.
t 1,3 fi. L.
u 1,2 fig. R,R.
x 6 muſc. tab. Δ.
y 4 muſc. tab. Γ.
z 3 muſc. tab. Θ.
a 2 fig. ab R per R ad P.
b 2 fig. ab R per H ad Q.
c 1,2,3 figur. P.
d 3 muſc. tab. Σ. dein ſ.
e eiuſdẽ ta. Φ. dein x.
f primus 9 muſc. tab. Γ. ſecũdus 10 tab. Σ. tertius 11 tab. Σ.
g 2 fig. Z, Y linea poſterior. anterior autẽ ab a ad b eiuſdẽ fig.
h 8 muſc. tab. Ξ.
i ad ſiniſtrum latus K, K figuræ 3.

Dein præter hanc ilium oſsis compreſsionem,[k] alia inſignis in ipſius interna
ſede eſt amplitudo caua,& minimum aſpera,[l] muſculoq; occupata femur mo
uentium ſeptimo, quem carneo amploq; principio inſtar ſemicirculi ex hac
amplitudine pronaſci,ac deinde ſenſim arctari,ſimulq; cum[m] ſexti femur mo
uentium muſculi tendine,[n] primoq; crus petente neruo, per[o] ſinum ferri do-
cebimus, ſibi priuatim in coxendicis oſſe, ſeu media uniuerſi quod hoc Capi-
te proſequimur, oſsis parte exculptum. In elatiori enim coxendicis oſsis ſede,
ſinus inciditur amplus, qui in mundato oſſe foraminulis quibuſdam in hoc
oppletus cernitur, ut is ligamentum educat, cuius beneficio os inibi læue, lu-
bricumq;, ac ueluti oleo inunctum cernitur, ut rectè ad hunc ſinum ſepti-
mus ille femoris muſculus, unà cum ſexti muſculi tendine, reflecti conuol-
uiq; poſsit. Vtrinque ad ſinus iſtius latera,[p] unum inſigne prominet tuber,ſi-
num augens, ac quo minus hàc deſcendentes muſculi ex ipſo declinent, ac-
commodum. Dein tuber ad externum ſinus latus conſiſtens, iliumq; oſsi &
coxendicis oſsi pariter cōmune, priuatim[q] nonum tibiam mouentium pro-
ducit muſculum, cuius etiam uſus gratia utcunque amplum inæqualeq; uiſi-
tur,[r] paruum ſinulum inſtar ſciſſuræ ſibi uendicans, à quo muſculus ille for-
tius enaſcitur. Interius uerò tuber, plurimùm ad coxendicis oſsis robur con-
fert, quod neceſſariò craſſum ualidumq; eſſe oportuit, tum articulationis ro-
boriſq; nomine, tum etiam quòd id totius corporis, uti mox dicemus, altiſsi-
mo ſinu,cui femur articulatur, cælandum fuerit. Atque huius etiam uſus oc-
caſione, ilium os interna ipſius ſede ad elatiorem ſui cum ſacro oſſe connexus
regionem,[s] craſſum ualidumq; redditur,& ueluti ad interni tuberis internam
ſedem continuo tubere porrigitur: quod non ſolum coxendicis oſsis robur
adauget, uerùm etiam principium offert[t] muſculo femur mouentium deci-
mo, qui internam pubis oſsis ſedem occupans, & ex tota interna coxendicis
oſsis ſede etiam pronatus,femur extrorſum circũuertit. Externæ itaq; coxen-
dicis oſsis (cuius robori tam ſolicitè Natura proſpexit) ſedi[u] amplus rotun-
duſq;, & omnium corporis ſinuum, cui oſſa articulantur, profundiſsimus ſi-
nus inſculpitur, non omni ex parte læuis, lubricaq; cartilagine incruſtatus. In
anteriori enim ſede, non modica ipſius[x] portio altius quàm reliqua illius cir-
cumferentia inciditur, ac aſpera, cæciſq; foraminulis quibuſdam oppleta cer-
nitur,[y] ligamenti producendi gratia, quod teres in uerticem capitis femoris
inſeritur. Deinde præſentis ſinus[z] ſupercilia, quæ nonnullis puerulis appen-
dice efformata uidimus,in anteriori ipſius ſede leuiùs quàm in poſteriori pro-
tuberant, quòd ſcilicet femur ſedentibus magis in angulum flecti oportebat,
quàm ſtantibus,aut aliud quid agentibus extendi, aut in poſteriora duci. Præ-
terea in[a] humiliori coxendicis ſinus,acetabuli'ue ſuperciliorum ſede,animad-
uertendum quoq; eſt,ſupercilia non continuo ductu orbiculatim ferri,ſed in-
cîdi, ac intermitti, ac ueluti iter parare[b] uenulæ hac in aſperam & cartilagine
non obductam acetabuli ſedem exporrectæ, articuloq; alimentum ſuppedi-
tanti,à quo uiſcidus adaptetur humor, cuius auxilio articulus promptè mobi-
lis euadat. Ne tamen ſinus huius in ſupercilio inciſi ratione,articulus nimium
luxationi obnoxius redderetur, Natura ualidum cartilagineumq; ligamen-
tum orbiculatim ſuperciliјs adnexuit, quod nullibi intermiſſum apparet, ace-
tabulumq; adhuc magis quàm ſupercilia adauget, & uenulæ illi uiam præbet,
inter os & poſteriorem ipſius ligamenti ſedem tutò prorepenti. Cæterùm
nunc quoq; perpendenda ueniunt cæca foraminula, paſsim in coxendicis oſ-
ſis acetabuli ſuperciliorum externa ſede in hoc parata, ut ualidiſsimum edu-
cant

Sinus coxendicis oſsis superiori ſedi inſculptus.

Sinus eius tubera.

Quomodo coxendicis oſsis robori ſit proſpectum.

Acetabulum femori articulando paratũ.

k inter P, L, K, K, M, N, S figur. 3.
l S muſc. tab. Λ.
m eiuſdem tab. Θ.
n 2 fi. cap. 11 lib. 4. charac. 57.
o 1,2,3 figur. T.
p 1,2,3 fi. externũ tuber S inſignitur, internum uerò X.
q 4 muſc. tab. Φ.
r S in primæ figuræ ſinulo ponitur.
s 3 fig. M, N, O.
t 16 muſc. tab. F, G. et 13 tab. Γ.
u 1,2 fig. e, f, g.
x 1,2 fig. g.
y 2 fi. cap. 49 lib. 2 P.
z 1,2 fi. i, i.
a 1,2 fi. b.
b fig. cap. 6 lib. 3 præpoſitæ a.

cant[c] ligamentum, orbiculatim femur coxendicis oſsi colligans. Quinetiam modò[d] ſedes animaduertenda eſt, quæ inter anteriorem ilium oſsis partem, quæ ſacro committitur oſsi, & poſteriorem coxendicis regionem exculpitur, ut[e] neruo uiam præbeat, qui crus adeuntium quartus, omniumque corporis neruorum ex pluribus compoſitus maximusq; exiſtit. Eſt quoq; hîc obſeruandus coxendicis oſsis[f] acutus proceſſus, qui[g] ligamentũ educit, in[h] tranſuerſum proceſſum quinti ſacri oſsis pertinens, & qui[i] muſculo principium porrigit, quem aut decimo femur mouenti muſculo aſcribemus, aut priuatim undecimum femur mouentium numerabimus.[k] Neq; etiam prætereundus eſt ſinus, coxẽdicis oſsis poſteriori externæq; regioni ſub dicto nuper proceſſu exculptus, ad quem mira Naturæ ſolertia, ueluti ad trochleæ rotulam, decimus femur mouentium muſculus reflectitur. Inſuper non perfunctoriè coxendicis oſsis[l] appendix indagabitur, toti infimæ ipſius ſedi, cui ſedentes innitimur, adnata, & oſsis, cui coaleſcit, amplitudinem ſeruans: quod cùm roboris gratia, tum muſculorum exortus cauſa, inſigniter craſſum uiſitur. Ab hac enim appendice, ut minimum quatuor grandes exoriuntur muſculi, quorum ſingula capita[m] priuatim in appendice impreſsionem ſedemq; ſibi uendicant, in emundato integræ ætatis hominis oſſe ſatis conſpicuam.[n] Primus horum muſculorum, tibiam mouentium tertius erit, qui ab elatiore, & maximè poſtica eius appendicis ſede principium ducit.[o] Secundus, tibiam mouentium quartus habebitur, cuius principium minus quàm primi muſculi latum eſt, magisque uerſus anteriora, iuxta extimum primi muſculi latus, pronaſcitur.[p] Tertius, tibiæ motorum quintus numerabitur.[q] Quartus uerò, maxima portio eſt eius muſculi, quem femur mouentium quintum ſtatuemus, quiq; maximam præſentis appendicis ſedem ſuo principio occupans, totius corporis muſculorum facilè craſsiſsimus eſt. Sic itaq; poſterior, lata ue, & dein media eius quod deſcribimus oſsis partes ſe habent. Anterior uerò, quæ Pubis os dicitur, tenuis utcunque cernitur, & dextrum os ſiniſtro[r] cartilaginis interuentu, quaſi unionis modo committitur. quo enim homo ætate fit prouectior, eo ſemper connexus iſte minus cartilagine oppletur, minus ue oſtendit cartilaginis. Atque id uiris pariter ac mulieribus commune eſt. neutiquam enim cum plebeijs medicis arbitrandum eſt, pubis oſſa uiris eſſe continua, mulieribus autem in hoc cartilaginis interuentu compacta, ut partus tempore remitti, inuicemq; diſiungi queant. Parturientibus namque mulieribus (uti neque quadrupedibus) hæc oſſa inuicem non diſiunguntur: uerùm id mulieres in hoc oſsium coalitu peculiare ſibi uendicant, quòd ipſis non tam longa linea, atque in uiris, committuntur. Deinde coxendicum oſsium infimę partes (dextram dico & ſiniſtram) in mulieribus mutuò longè magis diſtant, quàm uiris. Præterea infimæ pubis oſsium partes mutuò ſub ipſorum connexu direm ptæ, multo etiam magis mulieribus quàm uiris ſeiunguntur, ac ueluti ſinuatæ, tenuesq; redditæ, inuicem diſtant. adeò ut in mulierum oſsibus uacua ſedes inter coccyx os & internas regiones infimarum partium coxendicum oſsium, multo amplior quàm in uiris occurrat. Hæcq; differentia tam eſt inſignis, ut uel ipſa abundè doceret, pubis oſſa in partu non recludi: etiamſi tactus inter pariendum, idem non leui opera atteſtaretur. Hac itaque ratione (ne id quod de[s] coccyge oſſe ſuo loco proditum eſt, adijciam) Natura fœtui excludendo proſpexit. Quo autem minori negocio leuiusq; mulieres uterum gerent, ilium oſſa illis multo ampliora ſunt, ipſorumq;[t] ſpina in latera longè magis quàm in uiris educitur, & etiam illa oſſa extrorſum inſignius cauantur: & ut ſemel

P 2

c fig. cap. 1 lib. 2 P, P.
d 2,3 fi. c.
e 2,3 fi. ca. 11 lib. 4. charac. 71.
f 2,3 fig. d.
g 13 muſc. tab. o.
h 1, 2 fig. cap. 18 R.
i 13 muſc. tab. x. aut 12 tab. β. ubi decimus muſc. α inſignitur.
k Hîc ſpecta 13 muſcul. tab. r, ſ, t, u, x, y, z.
l 2 fi. l poſteriorem, q autem anteriorẽ appendicis ſedem notat.
m 2 fi prima impreſsio m, ſecũda o, tertia n, quarta à p ad q.
n 10 muſc. tab. Φ.
o eiuſdem tab. Ψ. & 11 tab. μ, dein ϖ.
p 11 tab. Ψ.
q 11 ta charact. &, ac 12 tab. Ξ.
r integrarum fig. s.
s 1,3 fi. ca. 18 G, H, I, K.
t 1,3 fig. L. & 1,2 fig. R, R.

Sinus quo craſſiſsimus corporis neruus fertur.

Coxẽdicis oſsis acutus proceſſus.

Sinus, ad quẽ decimus femur mouentiũ muſculus uoluitur.

Appendix coxendicis oſsis.

Pubis oſsis hiſtoria.

Oſsium ſacro oſsi nexorum in uiris & mulieribus differentia.

ut ſemel dicam, hæc commodam geſtando fœtui ſedem efformant. Quòd au
tem nuper natis puellis, partus facilioris gratia, apud nullas gentes pubis oſſa
aut comprimantur, aut diſiungantur, neminem diſſectionis ſtudioſum latê-
re arbitror: quantumuis id pertinaciter uulgus nunc de his, nunc illis nationi-

Cur pubis os maximo foramine peruium, & dein ipſius ſinus & tubera.

bus affirmet. Quamobrem uerò pubis os maximo totius corporis oſsium[u] fo — *u 1,2,3 figur. r.*
ramine (quod etiam propter magnitudinem, ab oſtij imagine θυροειδὴς nun-
cupatur) peruium ſit, illi demum cognoſcunt, qui ad amuſsim inter ſecan-
dum didicere, qui'nam muſculi à coxendicis & pubis oſsibus pronaſcantur:
illi enim arguunt, pubis os amplam & aptam educendis muſculis ſedem ne-
ceſſariò oportuiſſe fieri. Ne uerò interim fruſtra animal grauaret, ſed ut leue
eſſet, eo quo diximus foramine donatur. Neq; eſt quod hàc aliquis[x] uaſa ſemi- — *x 20 fi. lib. 5 c, & iuerſus u. aut 21 fig. γ ad ζ.*
naria, aut maximas crurũ[y] uenas &[z] arterias, aut etiam[a] neruos deduci arbitre — *y fig. cap. 6 lib. 3 s.*
tur: quemadmodum nemo non credit, qui Anatomes rudis, nudam oſsium — *z fig. cap. 12 lib. 3 φ.*
compagem intuetur. Illa enim organa aliam nanciſcuntur uiam: quippe ma- — *a 2 fi. cap. 11 lib. 4 charac. 71.*
xima crus petens uena, arteriaq;, ſimul cum[b] ſecundo crus adeunte neruo, pro — *b eiuſdẽ fi. charac. 60.*
prium[c] ſinum obtinent, in ſuperiori pubis oſsis ſede inſinuatum, è regione ela — *c 1,2,3 figur. V.*
tioris ſedis nuper dicti[d] foraminis. Porrò ſeminarijs uaſis etiam elatiùs quàm — *d 1,2,3 figur. r.*
pubis os prominet, in abdomine iter paratum eſſe audies. Deinde ingens illud — *e 2 fi. cap. 49 lib. 2 O, O.*
pubis oſsis foramen ualida[e] membrana oppletur, quæ[f] muſculum internæ fo — *f 16 muſc. tab. F, G.*
raminis ſedi proximum ab illo dirimit,[g] qui externam foraminis ſedem occu- — *g 8 muſc. tab. Y.*
pat. Neq; profectò aliquid, foramen hoc tranſit, præter[h] uenam, &[i] arteriam, — *h 1 fi. cap. 6 lib. 3 α.*
[k] neruumq;, non ad genu uſque ramorum ſerie digeſtos. Præterea hæc uaſa — *i fi. cap. 12 lib. 3 s.*
non per foraminis medium feruntur: ſed in elatiori foraminis ſede[l] ſinus cæ- — *k 2 fi. cap. 4 lib. 4 charac. 66.*
latur, illis uaſis deducendis paratus. Cæterùm ſuperior pubis oſsium[m] pars, qua — *l 1,2,3 fi f.*
inuicem committuntur, idcirco exaſperatur, quòd[n] rectos abdominis muſcu — *m ad dextrũ latus u ſecũdæ fig.*
los hinc enaſci, Naturæ uiſum fuerit. Deinde anterior quoq; oſsium ſedes ini- — *n 5 muſc. tab. Λ.*
bi aſpera eſt, ut neruoſum caput[o] ſecundi tibiam mouentium muſculi hinc ri- — *o 16 muſc. tab. Δ.*
tè pronaſceretur. Ad hæc, in anteriori pubis ſede,[p] à coxendicis oſsis acetabuli — *p ab h 2 figuræ ad u.*
interno latere, ad pubis oſsium uſque commiſſuram, tuber, & quædam ueluti
prominentia conſpicitur, à qua[q] octauus femur mouentium muſculus prin- — *q 7 muſc. tab. α.*
cipium ducit. Quemadmodum uerò hæc anterior pubis oſsis ſedes protube-
rat, ita quoque poſterior[r] acutam oſtendit lineam, à qua muſculus femur mo- — *r 3 fig. O.*
uentium decimus ſui etiam exortus[s] portionem aſſumit. His omnibus acce- — *s 16 muſc. tab. G.*
dit pubis oſsis[t] craſsities, iuxta infimam pubis oſsium connexus ſedem, & ma- — *t 1,2,3 fi. t.*
gni illius foraminis internum latus, ubi pubis os quodãmodo teres craſſumq; — *u 1,2 fig. cap. 49 lib. 2 L, K.*
ob hoc in uiris uiſitur, ut ipſius oſsis robur adaugeatur: utq; hinc præter quoſ-
dam penis[u] muſculos, alterum corpus[x] eorum quæ penem conſtituunt, ori- — *x earũdem fig. A, B.*
ginem duceret. Atque in hunc modum oſſa ſe habent, ſacri oſsis lateribus con

Oſſa ſacri oſsis lateribus commiſſa, in pueru lis tribus efformari oſsibus.

nexa, quorum utrunque in nuper natis pueris, tribus conſtat oſsibus, quæ ter-
nis lineis cartilagine oppletis diſtinguuntur. Hæ lineæ à coxendicis acetabuli
centro, ubi inuicem ſunt conterminæ, porriguntur: una quidem ad ſuperio-
rem acetabuli ſedem, ſecunda ad externum acetabuli latus: tertia autem ad la-
tus internum, quæ etiam per pubis os procedit, ubi id quodammodo teres eſt.
adeò ut lineæ alterius lateris os neutiquam in ea ſedes interſecent, quas
ilium os, & coxendix os, & pubis os nun-
cupabimus.

DE

DE FEMORE. CAPVT XXX.



PRIMA TRIGESIMI CAPITIS figura, dextri femoris os poſteriori facie delineatum referens.

SECVNDA FIGVRA, FEMORIS dextri anteriorem faciem oſtendens.

CHARACTERVM, QVI DVABVS TRIgeſimi Capitis figuris adhibentur, Index.

A 1,2 *Caput femoris, acetabulum oßis coxendicis ſubiens.*
B 1 *Sinus, femoris capiti inſculptus, & teretis ligamenti inſertionem à coxendicis oſſe excipiens.*
C 1,2 *Appendicis, rotundum femoris caput efformantis, cum reliqua femoris portione coalitus.*
D 1,2 *Ceruix femoris.*
E, F 1,2 *Inferiora femoris capita. ac E quidem internum, F uerò externum notat.*
G 1,2 *Hæc linea coalitum indicat appendicis, duo inferiora femoris capita conſtituentis.*
H 2 *Sinus, qui utriſq; capitibus E & F inſignitis eſt communis, ac quem patella ſubit.*
I 1 *Sinus ac interuallum, duo inferiora femoris capita inuicem dirimens.*
K 1 *Ab hac ſede interioris capitis primus pedem mouentium muſculus initium ducit.*
L 1 *Hinc ſecundus & tertius pariter pedem mouentes muſculi exoriuntur.*
M 1 *Huic interni capitis ſedi, quinti femur mouentium muſculi tendo inſeritur.*
N 1,2 *Sinus in externo inferiorũ femoris capitum exculptus latere, quo quartus tibiam mouentiũ muſculus uehitur.*
O 1 *Hac ſede internum latus interioris femoris capitis compreſſum eſt, ut hàc tendines primi, ſecundi, tertij & quinti tibiam mouentium muſculorum aptius porrigerentur.*
P 1 *Hac regione idẽ interioris capitis latus inſigniter protuberat, & dictorũ iam tendinũ reflexui eſt accommodum.*
Q, R, S, V, X, Y *Exterior femoris proceſſus. uerùm ſinguli characteres non in utraq; figura ſimul obuij, aliquid pri*

uatim, ut modò ſubijciam, indicant. Q quidem in prima & ſecunda coalitum appendicis huius proceſſus ad reliquum os. R autem in prima, ſinum internæ præſentis proceſſus ſedi cælatum. S uerò in prima figura, primam
T,T. *exterioris proceſſus impreſsionem. Cæterùm T, T in prima, inſignitur aſpera linea, deorſum à prima impreſsione ducta: V autem in ſecunda, exterioris proceſſus ſecunda impreſsio: X uerò, tertia impreſsio. At Y in ambabus figuris quarta indicatur impreſsio.*

a,b 1,2 *Interior femoris proceſſus. Verùm b priuatim in ſecunda, hîc appendicis indicat coalitum.*
c,c 1 *Linea aſpera, à radice interioris proceſſus deorſum obliquè gratia octaui femur mouentium muſculi procedens.*
d,d 1 *Linea ſecundùm femoris longitudinem protuberans, & quinti femur mouentis muſculi inſertionē admittens.*
e 2 *Hac ſede femur amplum, ac ueluti compreſſum eſt, quum interim reliqua ferè longitudine teres ſit.*
f 2 *Aſpera ſedes, à qua octauus tibiam mouentium muſculus ſui exortus initium ducit.*

FEMORIS[a] os, quod μηρὸν Græci uocant, magnitudine cunctis humanę fabricæ oſsibus præſtat: in auibus autem & omnibus ferè quadrupedibus, tibiæ oſsi & fibulæ, longitudine cedit, ſuprà quidem coxendicis oſsi, infrà autem tibiæ oſsi, diuerſa articuli ratione, omnibus pariter coarctatum. Superiori enim parte, qua ſimiliter atq; inferiori[b] appendice donatur, rotundiſsimum[c] caput obtinet, prolixæ[d] ceruici ad interiora inclinatæ adnatum, coxendicisq; oſsis[e] acetabulo exquiſitè congruens. Vniuerſum hoc caput, cuius gratia femur flecti & extendi, & in latera duci, & deniq; circumuerti poteſt, læue, cartilagineq; incruſtatum uiſitur: at nonnihil inferiùs, quàm ipſius uerticis medium cōſiſtit, anguſtum, profundumq;, & inæqualem obtinet[f] ſinum, cui teres[g] ligamentum, à coxendicis oſsis acetabulo enatum, robuſtiſsimè implantatur. Inferiori autem ſede femur inſigniter craſſum eſt, & in duo oblonga[h] capita, omnium totius corporis oſsium capitum maxima, dirimitur, quæ in poſteriorē femoris ſedem longè magis quàm in anteriorem porriguntur, & in lateribus non minus ferè quàm ipſorum medio extuberant, lateribusúe uix deprimuntur, quemadmodum etiam ipſorum cum tibiæ oſſe articulo ex uſu fuerat.[i] Hæc namq; oſsi tibiæ mutuo ingreſſu ad eum modum articulantur, ut tibia duntaxat flecti extendiq; poſsit: nequaquam uerò in latus, uel tantillum quidem, duci. utcunq; etiam id Galeno uiſum fuerit, qui in tibiæ motuū examine, femoris ad coxendicis os motu deludebatur. Cæterùm iſta femoris capita retrorſum ideo producuntur, quòd tibiam in angulum flecti, & non extra rectam lineam extēdi, aut antrorſum erigi ſatius erat: adeò ut motus illius ratione, femoris capita in anteriori femoris ſede nequaquam promineant. Et quamuis hæc, in anteriori eorundem ſede,[k] ſinum oſtendant utriſq; capitibus communem, & impenſe patulum, læuiq; cartilagine cinctū, is tamen aliquo tibiæ oſsis tubere excipiendo non paratur: uerùm os orbiculare, & breui ſcuto non abſimile, apto[l] tubere ſinum illum ſubire, altero ab hoc Capite audies. In poſteriori femoris ſede capita hæc magno[m] interuallo inuicem dirimūtur, atq; in ipſorum medio amplum profundumq; ſinum, utcunq; aſperum, & cartilagine nequaquam obductum habent, qui aſperum inæqualeq; tibiæ oſsis[n] tuber excipit, quod in tibiæ oſsis ſinuum medio protuberat,[o] ligamentumq; educit, quod ualidiſsimè illi ſinui inſeritur, unà cum alio admodum robuſto ligamēto, à poſteriori tibiæ oſsis ſede pronato. Iuuat etiam ſinus iſte, deducēdo totius corporis maximo[p] neruo, hàc ſimul cum[q] uena & arteria in tibiam contendenti. Humiliora enim femoris capita, quum tibiæ flexus gratia adeò in poſteriora ducantur, etiam id præſtant, ut in illorum medio neruum illum ſimul cum uaſis tutiſsimò deorſum repere ſinant: atq; etiam proceſſuum modo, aliquot muſculorū pedem mouentiū principia porrigant. In poſteriori enim femoris regione, ab elatiore interni

Femoris ſuperius caput.

Duo inferiora femoris capita, & eorundem ſinus.

Lib. 3 de vſu part. & 2 de Admin. diſſ.

a tota 1,2 fi. & integrarum A, ſuperiùs cū ω, inferiùs cum Φ articulatum.
b 1,2 fig. ſuprà C, infrà G.
c 1,2 fi. A.
d 1,2 fi. D.
e 1,2 fi ca. 29 e,f,g.
f 1 fig. B.
g 1 fi. cap. 49 lib. 2 P.
h 1,2 fig. E, F.
i Iunge E, F, I 1,2 fig. ad G, F, I 7 fi. cap. 31.
k 2 fig. H.
l 2 fi. cap. 32 A, B, C, D.
m 2 fig. I.
n 7 fi. cap. 31 I.
o fig. cap. 1 lib. 2 X.
p 10 muſc. tab. ζ. dein η, θ.
q ultimæ figur. lib. 3 r, u.

r 1 fig. K. interni capitis[r] ſede primus pedem mouentium[s] enaſcitur muſculus, cuius ca
s 12 muſc. tab. Φ. piti haud procul ab exortu ſeſaminum inneſtitur oſsiculum, quod læui ſua &
lubrica ſuperficie, qua ex muſculi ſubſtantia prominet, læuem interni femoris
capitis regionem ſpectat, durumq́; ipſius contactum excipit, & citra muſculi
noxam, communi ſeſaminorũ uſu, illius impetum diſſoluit. Ab externi autem
t 1 fig. L. capitis ſuperiori[t] ſede, ſecundus pedem agentiũ educitur[u] muſculus, cui perin-
u 12 muſc. tab. Ψ. de ac primo ſeſaminum obtingit oſsiculum. adeò ut bina ad poplitem eius ge-
neris referẽda ueniant oſsicula, in ceruis, canibus & leporibus, utpote ſiccis ani
malibus, admodum, ut & in ſenio cõfectis hominibus, cõſpicua. Inſuper ab ex-
x 13 tab. Φ. terno femoris capite is quoq́;[x] muſculus prodit, quem tertium pedis motibus
y 14 ta. Γ. præfectorum ſtatuimus. Præterea ſi[y] muſculus in poplite latitans, ab oſſe ali-
quam ſui exortus portionem ſumit, hanc ſanè ab externo hoc femoris capite
z fi. cap. 1 lib. 2 T. mutuatur. præcipua enim ipſius origo ex[z] ligamento pendere docebitur, di-
ctum nunc femoris caput tibiæ potiſsimùm colligante. Deinde in elatiorem
a 1 fig. M. capitis interni[a] regionẽ modicè uerſus eius capitis internum latus[b] tendo inſe
b 12 muſc. tab. Ξ. de- ritur, quinti femur mouẽtis muſculi, cuius etiam inſertionis occaſione hoc fe-
in a, ʃ. moris caput inibi cõpreſſam oſtendit[c] ſedem, tendini excipiendo aptam. Atq́;
c 1 fig. K. ita anterior & inferior, poſteriorq́; horum capitum ſedes ſe habent: latera ue-
rò eorundem, nulla cartilagine incruſtata, multis cæcis foraminulis opplẽtur,
ut ualidiſsima genu articulum continentia ligamenta hinc aptè pronaſcãtur.
d 1, 2 fi. N. Porrò externum exterioris capitis latus, priuatim[d] ſinum nanciſcitur, obliquè
e 10 muſc. tab. Ψ. ipſi iuxta poſteriorem eius lateris regionem inſculptum, ac[e] quarti tibiam mo
uentium muſculi tendini paratũ. Quo minus enim tendo ille hac obliquè re-
flexus, à ſuo ductu aberret, Natura ipſi hunc ſinum, lubrico & læui ligamento
obductum, pręparauit. Internum uerò latus interioris capitis femoris, etiamſi
f 16 muſc. tab. tendi- ad ipſum plures conuoluantur reflectantur ue[f] tendines, nullum tamen eiuſ-
nes muſcu- modi manifeſtum adipiſcitur ſinum. At oſſe ligamentis emundato, iuxta po-
lorũ L, Δ, ſteriorem eius lateris ſedem lata, ſed admodũ interim profunda, apparet[g] com
R, V, V. aut 2 tab. q, y, preſsio, qua tutò tendines deferri queant, à ſua ſede tuberis beneficio non recli
β, ʌ, ʌ. nantes, quod in medio dicti nunc lateris latè[h] protuberat, atq́; ſecũdùm ipſius
g 1 fig. O. h 1 fig. P. poſteriorem ſedem tẽdines opportunè deferri ſinit. Tendines autem hàc de-
ducti, trium primorum & quinti tibiam mouentium muſculorum cenſebun
tur. Ad femoris oſsis ceruicẽ, cui ſuperius femoris caput adnaſcitur, duo con- *Duo femoris proceſſus, ſeu rotatores.*
i 1, 2 figur. Q, Y. ſpiciũtur proceſſus: quorum[i] alter externũ femoris latus occupat, omniumq́;
k femora fi corporis proceſſuum, nulli alteri oſsi commiſſorum, facilè maximus eſt,[k] inſi-
guræ ca. 3. hic aũt Q. gni etiam donatus appendice.[l] Alter minor eſt, & quod ad magnitudinem ſpe
l 1, 2 fig. 4. ctat, priori neutiquam cõparandus, multoq́; inferiùs in interno femoris latere
m 2 fig. b. nonnihil uerſus poſteriora conſpicuus, &[m] appendice ſimiliter adauctus. Græ
ci ambos τροχαντῆρας, quaſi rotatores dicas, nuncupant: hunc interiorem, illum
uerò exteriorem appellantes. quum tamen ſimpliciter τροχαντῆρα dicunt, per-
petuò externum ſubaudiunt: quem etiam propter amplitudinẽ, & quandam
cum nate imaginem, γλουτὸν uocarunt. Horum proceſſuum idem uſus cum re-
liquis ferè oſsium proceſsibus eſt: in hoc enim parantur, ut collis ritu muſculo
rum inſertionẽ probè admittant, alijsq́; muſculis eleganter principij ſui ſedem
n 8 muſc. tab. Vnus prębeant. Interior namq́; femoris proceſſus, qui modicè oblongus, neq́; admo
Θ, alter Λ. dum inæqualis eſt, in hoc prominet, ut illi[n] ſexti & ſeptimi femur mouẽtium
In 14 autẽ tab. c, d. muſculorum tendines inſerãtur. Ad huius proceſſus radicem in poſteriori fe-
o 1 fig. c, e. moris ſede, aſpera quædam ducitur[o] linea, obliquè deorſum in poſteriora ali-
p 7 muſc. tab. α. quouſq́; ducta, & octaui femur mouentis[p] muſculi inſertioni aptata. Exterior
p 4 femoris

femoris proceſſus, interna ſede, qua femoris caput reſpicit, aſperum inæqualemq́; commonſtrat[q] ſinum, cui[r] nonus &[s] decimus femur mouentes muſculi inſerũtur. Externa autem ſedes gibba eſt, in oſſeiſq́; hominibus & ætate prouectis quatuor impreſsiones ſedesq́; proponit,[t] quatuor muſculorum inſertionibus excipiendis paratas. Ac[u] prima quidem ampla eſt, & gibba in poſteriori proceſſus ſede apparés, cui primus femur mouentium muſculus lata inſertione implantatur. Ab huius compreſsionis radice, aſpera quædam[x] linea deorſum per femoris poſteriora nonnihil obliquè deducitur, cui primus ille femur mouens muſculus ualidiſsimè etiam inſeritur.[y] Secunda compreſsio in anteriori proceſſus conſiſtit latere, magis quàm prima inæqualis & aſpera, & utcunq; ſinuata, ac demum ſecundi femoris motuum autoris muſculi ſeruiens inſertioni.[z] Tertia ad ſuperiorem proceſſus regionem uiſitur, inter primæ & ſecundæ elatiores conſiſtens ſedes. Hæc gibba eſt, & inſertionem tertij femur mouentis muſculi admittit.[a] Quarta, in apice proceſſus ſe offert, reliquis tribus longè arctior, & quarti femur mouentis muſculi tendinem excipiens. Horum ſanè muſculorum inſertionem exterior proceſſus aſſumit: ab ipſius uerò radice in anteriori externaq́; ipſius ſede[b] muſculo principium præbet, qui tibiæ motorum ſeptimus recenſebitur.[c] Quod uerò ad reliquam femoris formam ſpectat, uniuerſum femur anteriori ipſius ſede, & in lateribus teres & utcunq; læue eſt, undiq; ab[d] octauo tibiam mouentium muſculo circundatum: cuius gratia anterior femoris ſedes iuxta ipſius ceruicis radicem nonnihil ampla eſt, &[e] aſpera, quo ualidiùs & ampliori principio muſculus ille enaſceretur. In poſteriori autem ſede femur in acutum quodammodo fertur, &[f] lineam inſigniter protuberantem, & aſperam inæqualemq́; oſtendit, quæ à femoris proceſſuum radice aliquouſque ultra medium longitudinis femoris prorepit. Huic lineæ[g] quintus femur mouens muſculus pertinaciter inſeritur:[h] ipſaq́; duntaxat ex reliqua femoris amplitudine, ab octauo tibiam mouente muſculo non circundatur. Porrò ad inferiorem huius lineæ[i] ſedem, ac iuxta inferiorũ femoris capitum radicem, femur amplum depreſſumq́;, non autem teres cernitur, quo tutius hàc maxima tibiam petens uena, cum arteria & neruo feratur: ac ne, ſi femur hîc gibbum eſſet, à femore errabunda declinet. Quamuis & leuitatis occaſione, Natura hanc femoris partem, quæ neceſſariò in latera, inferiorum ipſius capitum educendorum gratia, lateſcere debuit, non uoluerit poſteriori in ſede eſſe teretem & prominentem, quum ſcilicet nullorum muſculorum productioni aut inſertioni ibidem ſubſeruiat, & iniurijs non ſit expoſita, inferioribusq́; femoris capitibus in poſteriora ductis, quodammodo ſepiatur. adeò ſanè, ut ſpectatu iucundiſsimum ſit, quî Natura præter partium functionem, pręcipuumq́; uſum, roboris ſimul & leuitatis rationem undiq; habuerit, quę etiam femori ſecundùm illius longitudinem[k] ſinum communicauit longum & amplum, qui medulla oppletus, maximum iſtud corporis os pro ſua mole admodum leue efficit. Præterea femoris[l] ductus, non recto tramite à coxendicis oſsis acetabulo deorſum tenditur: ſed femoris ceruix à capite ipſius ualde extrorſum obliquè, & quaſi tranſuerſim fertur, & hinc femur rurſus reliquo ipſius corpore obliquè uerſus interiora ad genu deſcendens procedit. Quam ſanè figuram non obiter Natura excogitauit: quum omnes quibus à prima conformatione femur rectius quàm homini ex uſu eſt, contigit, uari & claudi in genu reddantur. Hoc autem quàm non modò ad curſum, ſed ambulationem, firmamq́; ſtationem noxium ſit, quotidie uidentes diſcimus. Dein ſi utriuſq; femoris ceruix non ſtatim à coxendicis articulo,

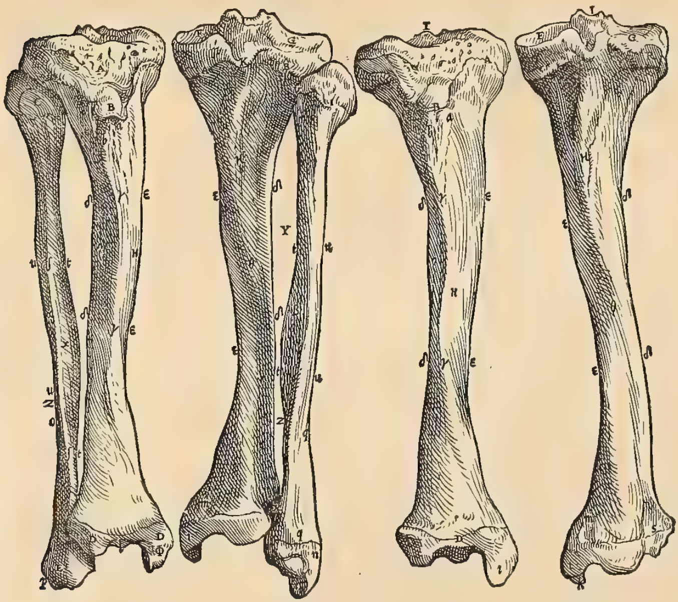
Femoris ſecundùm ipſius longitudinem forma.

q 1 fig. R.
r 13 muſc. tab. α. 8 ta. Ψ.
s 13 muſc. tab. τ, χ, ψ, ζ.
t primus 9 muſc. tab. Γ. ſecũdus 10 tab. Σ. tert. 11 ta. Σ. quart. 11 tab. Φ.
u 1 fig. S.
x 1 fi. T, T.
y 2 fig. V.
z 2 fig X.
a 1, 2 fi. Y.
b 9 muſc. tab. Λ. 10 tab. μ.
c ab f ad G figuræ 2, & à c ad G figuræ 3.
d 7 muſc. tab. ɔ. & 13 tab. ∂, ∂.
e 2 fig. f.
f 1 fig. d, d.
g 12 muſc. tab. Σ, Ξ.
h 13 muſc. tab. ε, ε.
i 1 fig. e.
k Pete illū ex fracto aliquo femore.
l Progreſſus eſt ab A per D, c, c, d, d ad 1 figuræ 1. aut per D, f ad H figuræ 2. Aut expende integrarum fig. Δ.

ticulo,uti diximus, foràs porrigeretur, quæ'nam ſedes internis femur amplexantibus muſculis reliqua eſſet? quæ rurſus neruis,uenis, ac arterijs in uniuerſum crus diſtributis? quæ item glandulis,horum uaſorum propagationi præfectis? Non enim per externas cruris regiones hæc deſcendere decebat,quum ita omnibus foris occurſantibus, leui quaque occaſione lædenda,exponerentur. Cæterùm poſterior femoris pars,ſima cauaq; uiſitur: anterior autem gibba,quòd ad ſeſsiones is femoris ductus admodũ ſit idoneus: uti etiam ad multa quæ ſedentes obimus munia, quando ſcilicet unum femur alteri inijcimus. ut modò taceam, quàm eleganter femur muſculis cedat, poſteriorem ipſius ſedem occupantibus.

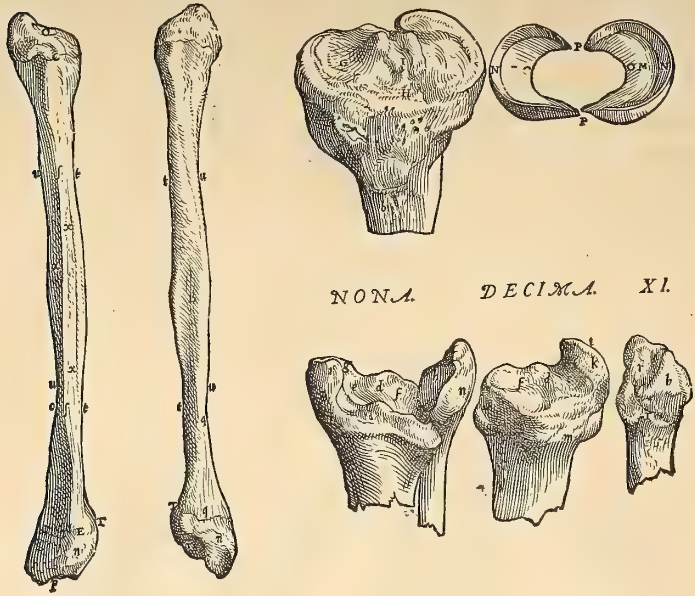
DE DVOBVS IN TIBIA REPOſitis oſsibus. Caput XXXI.

PRIMA CAP. XXXI FIGVRA. *SECVNDA.* *TERTIA.* *QVARTA.*



QVINTA.

QVINTA. SEXTA. SEPTIMA. OCTAVA.



NONA. DECIMA. XI.

TRIGESIMIPRIMI CAPITIS FIGVrarum, & earundem characterum Index.

Vndecim huius Capitis figuræ ad dextram ſpectant tibiam, ac prima utrunq; in tibia locatum os anteriori facie exprimit, craſsius nimirũ, interiusq́;, quod tibiæ os uocabimus: & gracilius, quod exteriùs poſitum, fibula nobis potius quàm ſura nuncupabitur. Secunda figura, tibiæ os ſimul cum fibula poſteriori facie appoſitiſsimè delineatur. Tertia, ſolius tibiæ oſsis anterior ſedes commonſtratur. Quarta, tibiæ oſsis poſterior facies oculis ſubycitur. Quinta, fibulam anteriori facie exprimit. Sexta, fibulam poſteriori ſede delineatam exhibet. Septima, tibiæ oſsis ſuperiorem oſtendit ſedem, cui femur articulatur. Octaua, duas continet cartilagines, quæ ſinus adaugent, quibus femoris capita in tibiæ oſsis ſinibus excipiuntur. Nona, imam tibiæ oſsis & fibulæ ſedem anteriori parte proponit, ut cauitas in conſpectum ueniret, tali cum tibia articulationi parata. Decima, ſolam tibiæ oſsis infimam ſedem poſteriori ex parte delineatam offert, qua talus excipitur. Vndecima, internum latus inferioris fibulæ ſedis commonſtrat, quod talo articulatur. Characterum autem index erit huiuſmodi.

A, B *His duobus characteribus in prima figura, ſuperior tibiæ oſsis appendix notatur. In tertia uerò & ſecunda, indicatur linea coalitum commonſtrans appendicis cum reliqua oſsis portione.*

C *Appẽdix ſuperior fibulæ in prima figura indicatur, in quinta aũt coalitus appendicis cũ reliquo oſſe inſignitur.*

D *In prima appendix tibiæ inferior, in tertia appendicis illius coalitus indicatur.*

E *In prima appendix fibulæ inferior, in quinta coalitus appendicis ad os notatur.*

F, G 2, 4, 7 *Sinus tibiæ oſsis, quibus inferiora femoris capita articulantur.*

H, I, K 7 *Tibiæ oſsis tuber, ſinus, quibus femoris capita excipiuntur, dirimens. ac H quidem ipſius anterior ſedes indicatur, I uerò media, & impenſius prominẽs. K autem poſterior. Atq; hi characteres in eius tuberis ſedibus, quæ ſinuantur, obuij ſunt. & horum K & I in ſecunda figura, tertia & quarta, idem quod in ſeptima, indicant.*

L 8 *Cartilago, externum tibiæ oſsis ſinum adaugens, quo externum femoris caput excipitur.*

M 8 *Cartilago, internum tibiæ oſsis ſinum augens, cui internum femoris caput articulatur.*

N 8 *Hac ſede cartilagines, tibiæ oſsis ſinus augentes, uidentur craſsiſsimæ.*

O 8 *Hac ſede nuper dictæ cartilagines ſunt tenuiſſimæ, ac ante ſinuum centrum deficiunt.*
P,P 8 *His ſedibus illæ cartilagines in apices terminantur.*
Q 5 *Fibulæ ſinus leuiter cælatus, cui tibiæ oſſis capitulum iam R indicandum coarticulatur.*
R 4 *Tibiæ oſſis capitulum, quod fibulæ ſuperius coarctatur.*
S 4,10 *Sinus tibiæ oſſis, quo id inferiorem fibulæ ſedem excipit.*
T 5, 6, 11 *Internum fibulæ latus, quod tibiæ oſſi inferius committitur.*
V 2 *Contextus ſuperior fibulæ ad tibiæ os.*
X 2 *Contextus inferior fibulæ ad tibiæ os.*
Y 2 *Interuallum, quo fibula à tibiæ oſſe inter ſuos articulos dehiſcit.*
Z 1,2 *Hac ſede fibula non rectà ducitur, ſed introrſum nonnihil obliquatur, exterioriq́ latere ſima fit.*
a,b 1, 3, 7 *Anterior tibiæ oſſis ſedes, in quam muſculi tibiam extendentes inſeruntur.*
c 5,6 *Superioris fibulæ appendicis proceſſus, cui tendo quarti tibiam mouentis muſculi inſeritur.*
d, e, f, g, h 9 *Sedes, cui ſuperior tali pars lateraq́ articulantur. ac d quidem, & e, & f ſuperiorem huius ſedis regio*
nem in nona & decima figuris commonſtrant. Deinde rurſus d notat eius regionis tuber. e uerò & f partem
huius regionis utrinq́ ad tuberis d notati latus altiùs quàm ipſum tuber inſinuatam. Porrò g ſedis huius inter-
num latus indicat, quod ab externo latere conſtituitur proceſſus inferioris appendicis tibiæ oſſis, quem Φ in pri-
h *ma figura indicat. Cæterùm h in nona & undecima externum huius ſedis, quæ talo aptatur, latus oſtendit, ab*
interno conſtitutum latere appendicis inferioris fibulæ, in prima figura E notatæ.
Φ,i *In prima figura Φ, proceſſus indicatur inferioris appendicis tibiæ oſſis, qui exterior eſt malleolus. Cæterùm i in*
ſecunda, tertia, nona & decima, eundem appendicis proceſſum notat.
k 4,10 *Sinus interioris malleoli, ex quo cartilagineum ligamentum talo inſeritur.*
l 1,3,9 *Sinus aſper & inæqualis in anteriori ſede inferioris appendicis tibiæ oſſis conſpicuus, à quo ligamentum cartila-*
gineum ad tali ceruicem pronaſcitur.
m 2, 4, 10 *Hac ſede ſinus ſpectantur, qui tres tendines ad pedis inferiora protenſos deducunt.*
n 2, 5, 6, 9 *In prima figura E externum notat malleolum. is namq́ aliud nihil eſt, quàm inferior fibulæ appen-*
dix, qui in plerisq́ figuris n indicatur.
o,p 1,5 *Umbrata hæc fibulæ ſedes, ab o ad p usq́ pertinens, ea fibulæ pars eſt, quæ nuda, nullisq́ muſculis tecta, ante*
ſectionem ſe offert.
q,q 2,6 *Hac ſinuata fibulæ ſede, ſeptimi & octaui muſculorum pedem mouentium tendines reflectuntur.*
r 2,6,11 *Sinus inferioris fibulæ appendicis, à quo ligamentum in talum fertur.*
ſ,ſ 1,5 *Prima fibulæ linea, ſeu primus eiuſdem angulus.*
t,t 1, 2, 5, 6 *Secunda fibulæ linea.*
u,u 1,2, 5, 6 *Tertia fibulæ linea.*
x,x 1,5 *Primum fibulæ latus. Uerùm x & x priuatim huius lateris lineam indicant, inibi gratia muſculi pollicem*
extendentis modicè prominentem.
α,α 1,5 *Secundum fibulæ latus.*
γ,γ 1, 3 *Prima tibiæ oſſis linea.*
ε,ε 1, 2, 3, 4 *Tertia tibiæ oſſis linea.*
η 1,3 *Secundum tibiæ oſſis latus.*
κ 2,4 *Aſpera tertij tibiæ oſſis lateris linea, cui muſculus in poplite latitans inſeritur.*
β,β 2,6 *Tertium fibulæ latus.*
δ,δ 1,2,3,4 *Secunda tibiæ oſſis linea.*
ζ 1,3 *Primum tibiæ oſſis latus.*
θ 2,4 *Tertium tibiæ oſſis latus.*

a tot. 1 & 2 fig. integrarum Φ & Ψ ad Λ & Ω.
b tota 3,4 figuræ.
c tota 5,6 figuræ.

IN TIBIA, perinde ac in cubito, bina reponuntur[a] oſſa,
quæ Hippocrates perpetuò tibiæ oſſa appellat. ac horū[b] al
terum interius eſt, & craſsius, quod totius mēbri nomine
κνήμη & tibia nuncupatur:[c] alterum uerò exteriùs loca- *Tibia.*
tur, & interiori admodum craſsitie cedit, Græcis quidem
περόνη, Latinis autem ſura & fibula uocatum. Ego euiden- *Fibula.*
tioris doctrinæ ſtudio, craſsius os, tibiæ os appellabo: id à *Tibiæ os.*
tibia, hoc eſt, toto membro diſtinguens, quod his oſsibus, muſculis, uenis, arte-
rijs, neruis, & cute hæc omnia ambiente formatur. Gracilius autem os, fibula
opportunè dicetur: ne, ſi id ſurā uocaremus, eam quis ſubaudiat muſculorum
poſteriorem tibiæ ſedem occupantium craſsitiem & pulpam, quæ etiam ſura
nobis appellatur, quamq́; Græci, quia ueluti tibiæ uenter eſt, γαστροκνημίαν nun-
cupant.

Tibiæ oſsis & fibulæ appendices.

cupant. Tibiæ itaq; oſsi, & fibulæ, quibus longus ſinus, aſſeruandæ medullæ paratus, ad oſsiumq; leuitatem accõmodus, ſecundùm ipſorum longitudinem inſculpitur, ſuprà infraq; appendix coaleſcit: ac ſuperior quidem tibiæ oſsis [d] appendix admodũ craſſa lataq; eſt, & anteriori ſede magis quàm poſteriori † deorſum ducitur. Huic * duo oblongi inſculpuntur ſinus, inuicem [e] aſpero inæqualiq; tubere diſtincti, & lubrica cartilagine incruſtati, quibus inferiora femoris [f] capita excipiuntur. Tuber autem ſinus diſtingués, grandem [g] ſinum ſubit, femoris capita inferiori ac poſteriori in ſede dirimentem. Dein tuber ex ſuperiori [h] mediaq; ipſius ſede, quæ aſpera & ſinuata, neq; ulla cartilagine inuncta uiſitur, ualidiſsimum emittit [i] ligamentum, nuper dicto femoris capitum interuallo ſinui'ue, in poſteriori potiſsimum ipſius ſede, inſertum. adeò ſanè, ut media huius tuberis ſedes in hoc aſpera ſinuataq; ſit, quò fœlicius ligamenta in femur porrigat, hæc è maximè protuberante ſua ſede, ac deinde ex [k] poſteriori ipſius regione educens. Ab [l] anteriori namq; tuberis regione, quæ minimum prominet, etiamſi illa ſimiliter aſpera ſit, ac latè ſinuata, nullũ tamen ligamentum femori inſeritur: ſed ligamenta inibi producuntur, quæ [m] cartilagines anteriori huius tuberis ſedi colligant, quas nunc tibiæ oſsis ſinus augere dicam.

Sedes cui femur ad tibiam articulatur.

d tibiæ oſſis appendices primùm A, B 1, 3 fi. dein D 1, 3 fi. fibulæ autem C 1, 5 fig. inſuper E 1 & 5 figur.
† 1, 3 fi. B.
** 2, 4, 7 figur. F, G.*
e 7 fig. H, I, K.
f 1, 2 fi. 30 cap. E, F.
g 1 fig. 30 cap. I.
h 2, 3, 4, 7 fig. I.
i fig. cap. 1 lib. 2 X.
k 2, 4, 7 figur. K.
l 7 fig. H.
m tota S figura, tibiæ dextra L, ſiniſtra L, tertium M inſignitur.

Cartilagines quibus tibiæ oſsis ſinus augentur.

Lib. 3. de Vſu part. & in cõmentarijs in Hippoc. librum de Fracturis.

Quum enim duo tibię oſsis ſinus, femoris capita admittentes, quodãmodo ſuperficietenus duntaxat inſculpantur, neq; ad amuſsim femoris capitum gibbis (etiãſi Galeno ſecus uiſum fuerit) ſuis cauis reſpõdeant, Natura mirabili artificio ſinuũ profunditatẽ adauxit. quippe præter lubricas cartilagines tibiæ oſsis ſinibus & femoris capitibus cruſtæ modo obductas, utriq; ſinui unam adhibuit cartilaginem, neq; femori, neq; tibiæ oſsi aliter quàm ligamentorum beneficio connexam. Hæc namq; orbiculatim ligamentis genu articulum amplexantibus ſolum cõnaſcitur, & præterea ligamenti interuentu, anteriori poſteriorique ſedi tuberis connectitur, quod tibiæ oſsis ſinus, femoris capita excipientes, dirimit. Iſtæ cartilagines, exactè ſimplici cartilagine molliores ſunt, & quaſi ligamẽti naturæ participes. Dein quà oſsibus applicãtur, impenſe æquales, lubricæ, læues, ac deniq; unctuoſo humore oblitę ſpectantur. Ad hæc, in articuli ambitu [n] craſſæ ſunt, & multo ante ſinuũ centrum [o] extenuatę deſinunt. Harum ſiquidem figura lunaris eſt, quemadmodũ interioris ſinus internum latus, & exterioris ſinus externum. Præterea nullibi craſsiores, quàm ad lateris ſui medium cernuntur. [p] quà enim anteriori poſteriorique tuberis tibiæ oſsis ſinus diſtinguentis ſedibus appropinquant, tenuiſsimæ ſunt, & in acutos apices finiunt: quorum qui anteriori eius tuberis ſedi committuntur, inuicem proximi ſunt, dextraq; cartilago ſiniſtræ ibidẽ alligatur. Apices uerò poſteriorem tuberis ſedem accedentes, magis mutuò diſtant, neq; inuicem, ut anteriores, committuntur. Ligamentum enim craſsiſsimũ, ex tubere in femur inſertum, poſteriores cartilaginũ apices diſtinguit. Quæ quum ita ſint, leui negocio colligitur, quàm concinnè harum cartilaginum auxilio, oſsis tibiæ ſinuum cauitas adaugeatur, non ſolum quidem in hominibus, uerùm in omnibus quæ hactenus uidi quadrupedibus & auibus. His namque in genu articulo eiuſmodi quoq; cartilagines reponũtur. unde etiam in menſa cuiuis harum naturã contueri promptiſsimũ eſt, ſi modò exactè genu articulum quis inſpexerit: neq; paſsim cum Ariſtotele, & Galeno in tertio de Partium uſu, quadrupedum genu illic eſſe exiſtimauerit, ubi tibiæ inferior pars illorum talo coarctatur. Atq; hoc ſanè modo tibiæ os femori articulatur. Fibula autem non adeò altè conſcendit, ut femur contingat: uerùm ſuperior ipſius appendix interno ſuo latere [q] ſinum gerit amplum, & leuiter admodum inſinuatũ, cui minimum protuberans

n 8 fig. N.
o 8 fig. O.
p 8 fig. P, P.

Lib. de Communi animalium greſſu.

Fibulæ ad tibiæ os nexus.

q 5 fig. Q.

tuberans

r 4 fi.R. tuberans tibiæ oſsis appendicis[r] caput coarticulatur, quod ad externum tibiæ
oſsis latus uerſus poſteriora cõſiſtens, cartilagine, ſimiliter atq; ſinus fibulæ, in-
s 2 fig.X. cruſtatur. Porrò[s] ima ſede fibula tibię oſsi diuerſa articuli ratione, quàm[t] ſuprà
t 2 fig.V. coarctatur. externum enim tibiæ oſsis latus, oblongum oſtendit[u] ſinum, cui
u 4,10 figur.S. protuberans internum fibulæ[x] latus immittitur, quod aſperum nonnihil eſt:
x 5,6,11 figur.T. quemadmodũ & tibiæ oſsis ſinus aſper quoq;, & læui cartilagine neutiquam
incruſtatus cernitur. Sinus enim ille fibulam lubrico contactu excipit: uerùm
quà hæc oſſa inuicem committuntur, ualidum intercedit ligamentum, non
quidem duntaxat in circuitu ipſa connectens, at etiam ubi mutuò ſe contin-
y 2 fig. Y gunt. Per reliquam tibiæ longitudinem, fibula à tibiæ oſſe[y] plurimùm dehi- *Vbi fibula à tibiæ oſſe dehiſcat.*
inter V & X cõſiſtẽs. ſcit. non quidem quòd hæc radij[z] modo obliquè ducatur, ac ueluti à tibiæ oſſe
z 1 fig.24 foràs obliquetur: ſed quòd tibiæ os ſuprà infraq; adeò craſſum ſit, & in reli-
ca.à k ad k. qua ipſius longitudine gracile, ut fibula illis tibiæ oſsis ſedibus, quibus craſſum
cernitur, commiſſa, facilè à tota graciliori tibiæ ſede multùm diſtet. quamuis
tanto adhuc minus fibula à tibia dehiſcat, quanto minus recta conſpicitur. Fi-
a 1,2 fi.Z. bula enim[a] paulo ſub medio longitudinis tibiæ, introrſum ac uerſus tibiæ os
b 1 fi.A,B. nonnihil curuatur, externoq; ipſius latere ſima, ſeu concaua redditur. Cæte-
dein 1,3,7 fig.a,b. rùm tibiæ oſsis fibulæq; ductum, & per ipſorum longitudinem extuberantes
c 6 muſc. lineas, impreſsionesq;, tum demum opportuniùs deſcribam, ubi ſupernas in-
tab. charact. 5 6. fernasq; illorum partes, quibus alijs coarctantur oſsibus, plenè expreſſero. Su-
dein 8 tab. perior itaq; tibiæ oſsis appendix, ad eum quem dixi modum femori fibulæq;
Ω,g,h,i, &c. coarctatur. ac[b] anterior proceraq; eiuſdem ſedes, unà cum tibiæ oſsis anterio-
d 5,6 fi.c. ri ſede, appendici proxima, & à pleriſque Græcorum ἀντικνήμιον uocata, ut-
e 10 muſc. tab.Y.2 cunque aſpera & foraminulenta cernitur, ut ualidiſsimos[c] muſculorum ti-
tab.α. biam mouentium exciperet tendines: quorum etiam tendinum gratia, ſupe-
f 2 muſc. tab.χ.& 6 rior fibulæ appendix inſigniter externo ipſius latere & ſuperiori parte[d] pro-
tab.Φ. tuberat, robuſtiſsimum[e] quarti tibiam mouentis muſculi tendinem exceptu-
g 9 fig.d, e,f,g,h. ra: præterquàm quòd hæc fibulæ ſedes caput educat[f] ſeptimi pedem mouen-
h totæ 3,4, 5,6 fig. tis muſculi. Inferiores tibiæ oſsis & fibulæ appendices, ſimul[g] ſinum ſedemq; *Tibiæ oſsis ſinus & tubera, quibus talo*
cap.33. efformant, cui[h] talus mutuo quaſi ingreſſu articulatur. In infima enim appen- *articulatur.*
i 9,10 fig. e,f. dicis tibiæ oſsis ſede, ſinus inſculpitur amplus, & quodammodo[i] geminus. me
k 9,10 fi.d. dia namque ſua ſede, amplo, ſed modicè prominente[k] tubere interſtinguitur,
l 1 fi.Φ.& 2,3,9,10 figur.i. liquidoq; altiùs ad tuberis eius latera excauatur. Ad internum huius ſinus la-
tus, inferior tibiæ oſsis appendix, ualido magnoq;[l] proceſſu deorſum fertur,
m 9 fi.g. qui externo ipſius[m] latere, quo ſinum reſpicit, cauus, & ſimiliter ac ſinus ipſe,
n 2,3,9,10 fig.i. læuis & cartilagine incruſtatus eſt: interno autem[n] latere, alterum crus reſpi-
o 2 muſc. tab.κ. ciente, gibbus eſt. ac quum[o] excarnis ſit, nulliſq; muſculorũ partibus obtectus,
p 4,10 figur.k. in nobis tactu facilè percipitur, eſtq; interior malleolus. Proceſſus hic in infi- *Interior malleolus.*
q fig.cap.1 ma ipſius ſede uerſus poſteriora[p] ſinum obtinet aſperum, ex quo[q] ligamen-
lib.2 f. tum prodit cartilagineum, tibiæ os talo colligans. Atque eiuſmodi etiam liga-
r 1,3,9 figur.l. menti producẽdi gratia, anterior appendicis inferioris tibiæ oſsis[r] ſedes, in hu-
s fi.3 cap. 33 N. millima ipſius parte, etiam ſinum proponit tranſuerſim oblongum, & aſpe-
t 2,4,10 figur.m. & rum, & inæqualẽ: à quo ligamentum prodit, tibiæ oſsi[s] ceruicem tali nectens.
15 muſ.tab. Poſterior etiam huius appendicis ſedes, ubi primùm internum educit malleo-
charact.1, 2,3. lum,[t] depreſſa eſt, ſinuſq; oſtendit, qui tranſuerſis obducti ligamentis, muſcu-
u eiuſdẽ tabul.D,E lorum tendines hàc pedem adeuntes, tutò, ne ſuis finibus aberrẽt, ferri ſinunt.
primus notatur, ſecũ- Sunt autem illi numero tres,[u] quintus ſcilicet pedem mouentium, & duo pe-
dus O, tertius P. dis digitorum flexui famulantes. Porrò externum inferioris appendicis tibiæ *Fibulæ cũ talo articulatio.*
oſsis latus, nullum educit proceſſum interno malleolo reſpondentem: uerùm
q [x] appendix

[x] appendix fibulæ externo tibiæ oſsis lateri adnexa, impenſe hîc craſſeſcit, deor *x 1 fig. E. dein 2, 5, 6, 9 fig. n.*
ſumq; magis quàm interior malleolus fertur. ac in cauſa eſt, ut rarius in exter-
num pedis latus, quàm in internum, talus luxetur. Tanto enim fibula hîc decli
uiùs ipſo tibiæ oſſe deſcendit, quanto altius tibiæ os ad femur ſuprà porrigi-
tur: adeò ut fibula ne minimum quidem longitudine à tibiæ oſſe uincatur. In-
ferior hæc fibulæ appendix, externum[y] latus ſinus conſtituit, talum excipien- *y 9, 11 fi. h.*
tis. Verùm appendix internō ipſius latere adeò protuberat, & cartilagine in-
cruſtatur, ut eam à[z] talo ueriùs ſuſcipi, quàm eundem excipere, meritò quis *z 6 fi. cap. 33 H.*
Talum ante ſectionem tactui non occurrere. dixerit. etiamſi externum tali latus appoſitè tegat, atque in eum modum unà
cum interno malleolo talum comprehendat, ut nuſquam in integris homini-
bus talus contingi queat.[a] Tibiæ enim oſsis appendix ſuperiorem ipſius inte- *a Confer figuras integrã oſsium compagem exprimentes, muſc. tabulis in pede.*
git ſedem, & internum quoque ipſius latus. fibula autem inferiori ſua appen-
dice externum tali latus occupat: anterior tali ſedes, quæ in nuda oſsium com
page oculis ſubijcitur, tẽdinibus occultatur, per pedis ſuperiora ad digitos de-
ductis. ita etiam poſterior ipſius ſedes, quę non minus in nudis ſceletis eſt con-
ſpicua, tendinibus obtegitur in calcem inſertis, & quibuſdam hàc pedis infe-
riora ſubeuntibus. Ima hæc fibulæ pars, talo commiſſa, externoq; ſuo latere
Exterior malleolus. gibba, & nulla prorſus muſculi parte[b] obtecta, exteriorem conſtituit malleo- *b 1 muſc. tab. c. 2 tab. Ξ. & integrarum figur. φ.*
lum, quem ſimul cum interiori malleolo à quibuſdam talum perperàm appel
Lib. de oſſib. cap. 22. latum fuiſſe, Galenus teſtatur. Atqui is error ad nos uſque manauit. Nam, ut
cæteros taceam, Eraſmus noſter Roterodamus in ſuo de talorum luſu Dia-
logo, malleolos in hominibus talos ſimul cum Plinio uocari innuit. quod
nonnullis Galeni interpretibus adeò arriſit, ut σφυρὰ, hoc eſt malleolos, ſubin-
de talos reddiderint. Poſterior itaque exterioris malleoli ſedes amplum oſten-
dit[c] ſinum, qui tranſuerſo obductus[d] ligamento, ſexti & ſeptimi pedem mo- *c 2, 6 fi. q. d 2 muſc. tab. Σ. ligamentũ. muſculi autem χ & ψ.*
uentium muſculorum tendines deducit, illos, quo minus à ſua ſede reclinent,
continens. Internum eiuſdem malleoli latus in infima ipſius ſede uerſus poſte-
riora, profundum aſperumq; oſtendit[e] ſinum, ex quo[f] ligamentum prodit car *e 2, 6, 11 figur. r. f fi. cap. 1 lib. 2 g.*
tilagineum, hîc fibulam talo ualidiſsimè connectens. Cæterùm ex uniuerſa
Excarnis fibulæ pars. fibulæ amplitudine, nulla ipſius pars nuda excarnis'ue eſt, præter infimę ipſius
partis externum[g] latus, quod etiam aliquouſq; ſupra appendicem fibulæ infe- *g 1, 5 fig. o, p.*
riorẽ excarne cernitur. quum interim reliqua ipſius amplitudo muſculis obte
gatur, ita fibulam amplexantibus, ut hæc paſsim ipſis cedere, ab illiſq; ueluti in
Fibula ſecundum ipſius longitudinem triangula. angulos comprimi uideatur. Si enim fibulam examinaueris, eam ſecundum *h 1, 5 fi. ſ, ſ.*
ipſius longitudinem triangulam eſſe conſpicies, atq; id potiſsimum iuxta ſuæ *i 1, 2, 5, 6 fig. ſecũda linea t, t no tatur. tertia aũt u, u.*
longitudinis medium. In anteriori enim fibulæ ſede, acuta & inſigniter protu
berans apparet[h] linea, primum fibulæ angulum conſtituens. In poſteriori au-
tem ſede, fibula deprimitur, planaq; eſt, ac utrinq; unam egregiè extuberãtem
obtinet[i] lineam: quarũ interna ſecundũ fibulę angulũ, externa autem tertium *k primum latus 1, 5 fi. x, ſecũdum 1, 5 fig. α. tertiũ 2, 6 fig. β.*
conſtituit: hiſq; tribus angulis, lineis'ue, tria fibulę cõtinentur[k] latera. ac unum
quidem inter primam & ſecundã conſiſtit, quod ſimul cum tibiæ oſsis exter-
no[l] latere aptam ſedem prębet illis muſculis, qui à tibiæ anteriori ſede in pedis *l 1, 2 fig. ſ.*
ſuperiora feruntur. Sunt autem illi, pedem mouentiũ[m] ſextus, deinde quatuor *m 3 muſc. tab. Ψ.*
pedis digitos[n] extendens, ſimul cum[o] nono pedem mouentiũ, & illo qui polli *n 4 muſc. tab. Ψ.*
cem[p] extendit, ac priuatim in primo hoc fibulæ latere[q] lineam quandam ſibi *o 4 tab. Ω.*
uendicat, modicè protuberantẽ, à qua illi muſculo principiũ offertur. Secun- *p 5 tab. Φ.*
dum latus, prima linea & tertia terminatur: & amplum, egregieq; ſinuatũ,[r] ſe- *q 1, 5 fig. x, x.*
ptimo ac[s] octauo pedem mouentibus muſculis locum præbet. Quinetiam la *r 6 muſc. tab. Φ.*
tus hoc utcũq; aſperũ cernitur, ut octauus ille muſculus hinc uniuerſum ipſius *s 6 tab. Ψ.*
princi-

principium pulchrè educat. Tertium latus,ſecunda & tertia lineis circumſcri
ptum,à muſculis comprimitur poſteriorem tibiæ ſedem occupantibus,& po
t 14 tab. Λ. tiſsimum ab eo[t] qui pollicis ſecundũ os flectit, ab hocq; fibulæ latere carneus
u fig. cap. 1 lib. 2 Δ. enaſcitur. Secunda linea priuatim[u] ligamentum educit,fibulam tibiæ oſsi tota
x 1,2 fig. Δ,Δ. illa ſede,qua hæc oſſa inuicem dehiſcunt,colligans,& in[x] ſecundam tibiæ oſsis
lineam inſertum. Tibiæ enim os, ſimiliter ac fibula,ſecundùm longitudinem *Tibiæ oſsis ſecundum ipſius longitudinem figura.*
y 13 fi. γ,γ. quadantenus triangulare eſt.ac prima ipſius[y] linea in anteriori oſsis ſede conſi-
ſtit,inſigniterq; prominet.unde etiam Spina Anatomes profeſſoribus appella-
tur.Hæcq; adeò acutè porrigitur,ut nuſquam potius concertantes pueros pe-
dibus inuicem petere uideamus, quàm ad anteriorem tibiæ ſedem, ubi linea
proximè cuti ſubiecta, hanc cultri modo ſcindit, quoties ipſa impetu ad tibiæ
z 1,2,3,4 fig. Δ,Δ. os colliditur.[z] Secunda &[a] tertia tibiæ oſsis lineæ,poſterioris ſui[b] ſedis angulos
a earũdem fig. ε,ε. conſtituunt. ac tertia quidem eius ſedis internum efformãs angulum, non ad-
b 2,4 fi. θ. modum acutè producitur: ſed obtuſa, propemodumq; teres eſt. Secunda au-
tem externum poſterioris ſedis tibię oſsis angulum educens,paulo eſt acutior,
ligamentumq; admittit,fibulam tibię oſsi,quà hæc inuicem diſtant,colligans.
c 1,3 fig. ζ. His tribus lineis, tria tibiæ oſsis cõficiuntur latera. ac[c] primum quidem prima
ſecundaq; linea terminatur,ſinuatumq; eſt,ac planum: eorundemq; muſculo-
d 1,5 fi. x. rum occaſione cauatur, quibus primũ fibulæ[d] latus cedere dictum eſt.[e] ſecun-
e 1,3 fi. η. & 1 muſc. dum uerò tibiæ oſsis latus prima tertiaq; linea terminatur, & inſigniter gib-
tab. x,y. 2 tab. θ,η. bum eſt,nulloq; prorſus obtectum muſculo: Græcis ἀκρία, & frequẽtius adhuc
f 2,4 fi. θ. ἀντικνήμιον nuncupatur.[f] Tertium tibiæ oſsis latus,ſecunda & tertia circumſcri
ptum lineis,non ualde depreſſum eſt,ac muſculis occupatur, poſteriorẽ tibiæ
g 14 muſc. tab. Ξ. ſedem ſibi uendicantibus: præcipuè uerò[g] illo qui quatuor digitorum tertij
h 15 muſc. tab. D,E. oſsis flexus autor habebitur, &[h] illo quem pedis motorũ quintum ſtatuemus.
i 2,4 fi. η. Ad hæc, tertium latus in ſuperiori ipſius ſede aſperã oſtendit[i] lineam, obliquè
k 14 muſc. tab. Γ. exporrectam, cui[k] muſculus inſeritur, quem in poplite latitantem uocamus.
Huiuſmodi ſanè fibulæ tibiæq; oſsis lineæ & latera leui negocio arguũt,quàm
ſuffulciendis,educendisq;, & admittendis muſculis hæc oſſa conueniant. Ar-
ticuli uerò oſtendunt,quàm affabrè motibus,quos cruribus molimur, obeun
dis, Natura hæc extruxerit: qui tanto ſanè opportunius ſui rationes offerunt,
quo omnes ſimul cruris articuli,in coxendice nimirũ,in genu,& tali cum con
terminis oſsibus nexu, magis expenduntur: quum unus ſcilicet alteri præſtet,
ut non æquè multis omnes ſubſeruire debeant motibus.unde etiam fit,articu
los quoſdam extrui potuiſſe ualidiores,& luxationi minus expoſitos.

DE PATELLA. CAPVT XXXII.

PRIMA TRIGESIMI SECVNDI CAPITIS figura,anteriorẽ patellæ faciem oſtendens.



SECVNDA FIGVRA, poſteriorem patellæ ſedem proponens.

CHARACTERVM SECVNDAE figuræ Index.

A,B Dextri cruris patellæ tuber,ſinum inferiorum femoris capitum ſubiens.
C Sinus,qui interno femoris capiti adaptatur.
D Sinus patellæ,gibbo externi femoris capitis congruens.

E Hac parte patella inferiori ſua ſede tibiæ os ſpectat, & ueluti proceſſum educit, qui ſimiliter atq; tota anterior ipſius ſedes, tendinibus tibiam extendentibus innaſcitur, quemadmodum pulchrè oſtendit octaua muſculorum tabula, charactere k, qui innaſcitur characteribus g, h, i. Foraminula uerò hac parte, ut & in patellæ anteriori ſede conſpicua, etiam citra characterum operam promptè obſeruantur.

Patellæ ſitus & forma.

ANTERIORI genu ſedi[a] os quoddam præponitur orbiculare, & breui ſcuto non abſimile, quod à molaris lapidis rotunditate Græcis μύλη, & ab ipſius ſede ἐπιγονατίς: Latinis autē mola, & à patellæ imagine, patella potiſsimum uocatur. Hoc poſteriori ſua ſede, qua femur ſpectat, lęui lubricaq; cartilagine, magna ex parte obductū uiſitur, apto tubere ſinibuſq;[b] anteriori inferiorum femoris capitū ſedi eleganter congruens. Secundùm ipſius enim longitudinem[c] tubere amplo & mediocriter prominenti extuberat, quod patulum femoris capitum ſinum in anteriori illorum ſede exculptum ſubit.[d] Vtrinq; ad tuberis huius latera, unus habetur ſinus, prominentes & cartilagine incruſtatas femoris capitum ſedes excipiens. Verùm ut exterius femoris caput antrorſum magis, quàm interius caput, porrigitur, & ampliori ſede lęui cartilagine obducitur: ita ſanè exterior patellæ ſinus, ad tuberis ſui externum latus conſiſtens, longè amplior latiorq; interiori ſinu occurrit. Patella igitur illa parte, qua femoris os contingit, læuis & lubrica, perinde ac illud, cernitur.[e] Anteriori autem ipſius ſede, & in lateribus aſpera, & cęcis quibuſdam foraminulis obſita ſpectatur: quemadmodum & in poſteriori ipſius ſede,[f] ubi infima ſui parte, tanquam acuto quodam proceſſu deorſum ducitur, elatioremq; tibiæ oſsis ſedem reſpicit: aſpera etiam, & foraminulis illis ornata eſt, quò aptius firmiuſq; tendinibus tibiam extendentibus innaſcatur.[g] Vniuerſa enim patella, tota ipſius amplitudine ſedeq;, ubi lubrica cartilagine non obducitur, tendinibus illis innaſcitur, neq; femori, neq; tibiæ aliter quàm tendinum beneficio commiſſa. Hoc enim priuatim patella ſibi uendicat, quòd alteri oſsi ligamentorum ope non alligetur, ſed tendinibus illis genu articulū tranſcendentibus innata, & unica tantum ſuperficie ex ipſis quodammodo eminens, ad femoris os ualidiſsimè conſtringatur.

Quî patella femoris oſsi connectatur.

Patellæ ſubſtantia.

Patellæ ſubſtantia in natu grandioribus impenſe dura & ſolida eſt, utcunq; etiam Galenus eam extrinſecus cartilaginoſam eſſe aſſerat: ac Marinus quoq;, cum alijs Anatomicorum præcipuis, eam ſeparatim cartilaginoſum os uocauerit, & ſuum quod patellis dedicauit Caput, de Cartilaginoſis oſsibus inſcripſerit. Atq; iſti fortaſsis animum adhibuere tendinum cui patella innaſcitur ſubſtantiæ, quæ elixa, molliuſculæ cartilaginis ſpeciem obtinet, earum partium modo, ex quibus neruoſa muſculorum capita, aut ligamēta, principium ducunt, aut in quæ eadem inſerūtur. Verùm quando patella debitè à tendinibus emundatur, aut ſola in cœmiterijs occurrit, nequaquam cartilaginea, ſed perquàm ſolida fortiſq; cernitur, non quidem in hominibus tantum, ſed in bobus etiam, ouibus, & cæteris quadrupedibus: quorum etiam genu articulo rerum Opifex patellam prępoſuit, multo quàm in hominibus longiorem & anguſtiorem: quemadmodum in pleriſq; auibus, inferiorū femoris capitum occaſione, latiorem & breuiorem. Creatur autem patella, quo minus promptè femur in tibiæ genu'ue flexu, in anteriora luxetur.

Patellæ uſus.

Verùm hunc patellæ uſum, quem ipſi ſolum diſſectionum periti uidentur tribuiſſe, quis meritò ſecundarium indicabit, ſi haud ſegniter expendat, quî hæc ualidiſsimi tendinis, cui inſeritur, robori conſulat, quoties genu impenſe flectitur, ipſeq; ideo tendo à prominente antrorſum femore

a tota 1, 2 fi. integrarum uerò figur. Ξ.
b 2 fi. cap. 30 H.
c 2 fi. A, B.
d 2 fi. C, D.
e tota 1 figura.
f 2 fig. E.
g 8 muſc. tab. k.

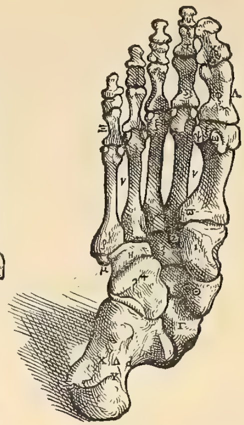
ſum femore premendus foret, ſi patella duritie ſua femoris impetum, durumq́; contactum non ſuſciperet, innoxieq́; pari uſu admitteret, quo [h] permulta ſeſamo ſemini comparata oſsicula, rerum Opificem extruxiſſe innuimus.

h 1, 2 fig. cap. 25 T, V, X. & 2 fig. cap. 33 ψ, ω.

DE PEDIS OSSIBVS.
Caput XXXIII.

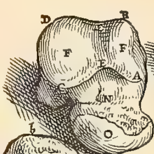
PRIMA XXXIII capitis figura.

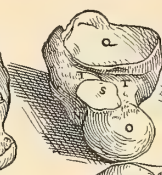




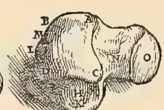
SECVNDA.

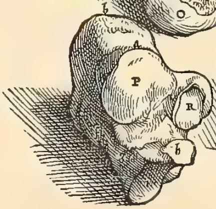
TERTIA. QVARTA. QVINTA. SEXTA.

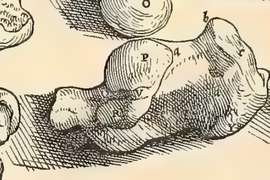


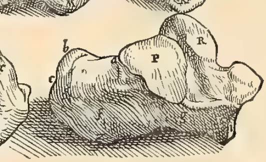












OCTAVA. NONA.

SEPTIMA.

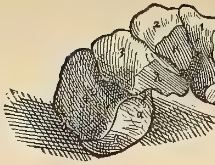
DECIMA.

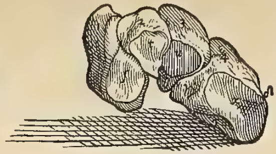




UNDECIMA.

DUO-DECI-ma.





DECI-MATER-tia.

TREDECIM PRAESENTIS CAPITIS FIgurarum,& earundem characterum Index.

PRIMA figura integram dextri pedis oſsium ſtruem ſuperiori facie exprimit. Secunda,dextri quoq; pedis oſsium compagem ea ſede delineatam proponit,cui ſtantes innitimur. Tertia,dextri pedis talus anteriori facie ita oculis ſubijcitur,ut ipſius ſuperior pars in cōſpectum ueniat. Quarta,eiuſdem tali inferior ſedes ab anteriori facie exprimitur. Quinta, talus ab interno latere ſpectatur. Sexta, talum conſpiciendum offert,externo latere deſignatum. Septima, dextri pedis calcis os anteriori ſede ita exprimitur,ut externum ipſius latus magis quàm internum appareat. Octaua,calcis os ab interno latere oſtenditur. Nona,calcis oſsis externum latus commonſtrat,& perinde ac duæ præcedentes,ſuperiorem calcis ſedem depictam exhibet. Decima, pedis os cymbam referens anteriori facie,qua tarſi oſsibus committitur,delineatum cernitur. Undecima,eiuſdem oſsis poſteriorem refert ſedem. Duodecima,quatuor tarſi oſsium ſimul nexorum anterior facies conſpicitur,cui pedij oſſa coarctantur. Decimatertia, quatuor tarſi oſsium poſterior facies ſpectatur,quæ calci & oſsi nauiformi eſt contermina.

Γ 1,2 Talus.

Δ 1,2 Calx.

Θ 1,2 Cymbam referens os.

1,2,3,4 His numeri characteribus in prima figura, ſecunda, duodecima & decimatertia,quatuor tarſi indicātur oſſa.

I, II, III, IIII, V Quinq; pedij oſſa in prima figura notantur,quæ in ſecunda etiam citra characterum appoſitionem ſunt conſpicua.

Λ,Ξ 1,2 Digitorum pedis oſſa.

A, B, C, D 3,5,6 Tali tuber,inferiori tibiæ oſsis appendici articulatum.ac A quidem ad B,primum huius tuberis latus indicat: C uerò ad D,ſecundum: & A ad C,tertium: B autem ad D,quartum.

E,E 3 Sinus dicti iam tuberis tali,ſecundum ipſius longitudinem inſculptus.

F,F 3 Duæ tali tuberis partes,elatius quàm ſinus E indicatus prominentes.

G 5 Internum tali tuberis latus,quod cartilagine incruſtatum,interno malleolo committitur.

H 6 Tali tuberis ſinus, externo ipſius lateri inſinuatus, qui cartilagine ſimiliter obductus,externū malleolū excipit.

I 5 Sinus tali aſper,cui ligamentum cartilagineum ab interno procedens malleolo inſeritur.

K 6 Tali ſinus,cui ligamentum cartilagineum ab externo malleolo pronatum innaſcitur.

L, M 5,6 Duo ſinus,quos poſterior tali regio uerſus internum latus ſpectandos exhibet,qui deducendis reflectendiſq; muſculorum tendinibus parantur,hàc pedis inferiora ſubeuntibus.

N 3,4,5,6 Tali ceruix.

O 3,4,5,6 Tali caput,oſsis cymbam referentis ſinum ſubiens.

P 7,8,9 Calcis oſsis caput,cartilagine obuolutum,& in tali ſinum Q notandum ingrediens.

Q 4 Tali amplus ſinus,calcis caput P iam indicatum admittens.

R 7,8,9 Calcis oſsis ſinus,cui inferior tali capitis ſedes S iam indicanda articulatur.

S 4 Inferior tali capitis,quod oſsi cymbam referenti articulatur,ſedes,calcis ſinum ſubiens.

T,T 4 Aſper tali ſinus,ex quo cartilaginea ligamenta calci inſeruntur.

V,V 7,8,9 Aſper calcis ſinus,cui cartilaginea ligamenta ex nuper dicto tali ſinu immittuntur.

X,Y,Z 2 Calcis oſsis ſedes,quæ pede in terram firmato,deorſum ſpectat. Verùm Y & Z in ſecunda,& Y in octaua,& Z in nona,priuatim huius ſedis proceſſum notant,muſculis quibuſdam educendis aptum,& propinquiùs reliqua calcis ſede terræ innitentem.

a,b 7,8,9 Ab a ad b,ſuperioris calcis ſedis interuallum notatur,à poſteriori tali regione ad poſticam calcis deductum.

c 2,8,9 Poſtica calcis ſedes.

d,e 2,8 Internū calcis latus. Verùm e priuatim ſedē notat, qua tendines quidā hàc reflectūtur,pediſq; inferiora petūt.

f,g 1,7,9 Externum calcis latus. Verùm g ſeparatim huius lateris regionem inſinuat, cui ſeptimi & octaui pedem mo-

nentium

uentium muſculorum tendines exporriguntur.

h,i 7 *In ſeptima figura, anterior calcis ſedes eſt conſpicua. & h quidem eius ſedem indicat, quæ talo committitur. i ue rò eam notat, quæ oſſi cubum imitanti articulatur.*

k 11 *Admodum cauus oſſis cymbam referentis ſinus, tali caput O ſignatum ſuſcipiens.*

l,m,n 10 *Anterior oſſis cymbæ aßimilati ſedes, tres perquàm leuiter prominentes commonſtrans ſuperficies, quibus tria interiora tarſi oſſa coarticulantur.*

o,p 11, et o in 10 *Superior oſſis cymbam referentis ſedes, qua pedis ſuperiora ſpectat.*

q,r 10, & q in 11 *Inferior oſſis cymbam referentis ſedes, terram intuens. Verùm q priuatim huius ſedis ſinum indicat, quò ſextus pedem mouentium muſculus deducitur.*

ſ,t,u 13 *Tres planæ trium interiorum tarſi oßium ſuperficies, quæ nauiculari coarticulantur oßi.*

x 13 *Oßis cubum referentis ſinus, in ſuperficie leuiterq́; cælatus, quo calci id articulatur.*

α,β 12 *Oßis cubum referentis ſedes, cui pedij os, anularem ſuffulciens digitum, & illud quod minimo præponitur, planis ſuperficiebus coarctantur.*

γ 12,13 *Oßis cubo aßimilati ſedes, quæ tertio tarſi coarctatur oßi.*

δ 12,13 *Oßis cubo aßimilati ſedes, externum pedis ſpectans latus.*

ε 12,13 *Oßis cubo aßimilati ſuperficies, in pedis ſuperiori conſiſtens ſede.*

ζ 2,13 *Oßis cubo aßimilati ſedes, terræ innitens.*

η 2 *Sinus oßis cubo aßimilati, ad quem ſeptimi pedem mouentium muſculi tendo reflectitur.*

θ 13 *Proceſſus tertij tarſi oßium, cui quintus pedem mouentium muſculus inſeritur.*

ι 12 *Sedes intimi tarſi oßium, cui pedij os pollici præpoſitum articulatur.*

κ 12 *Huic ſecundi tarſi oßis ſedi, pedij os indicem ſuſtinens coarctatur.*

λ 12 *Huic tertij oßium tarſi ſedi, os pedij articulatur, cui medius innititur.*

μ 1,2 *Oßiculum ad externum articulationis latus obuium, quo pedij os, paruo præpoſitum digito, oßi cubum exprimenti committitur.*

ν,ν 1,2 *Interualla, ſedesq́; quibus pedij oſſa inuicem dehiſcunt.*

ξ,ξ 1,2 *Capitula pedij oßium, ſinus primorum digitorum oßium ſubeuntia.*

ϖ 2 *Proceſſus pedij oßis pollicem ſuffulciens, cui ſeptimi pedem mouentis muſculi tendo implantatur.*

ϱ 2 *Proceſſus pedij oßis, minimo præpoſiti, cui octaui pedem mouentis muſculi tendo implantatur.*

ς,τ,υ 1,2 *Tria indicis oſſa. Eadem ratio medij, anularis, minimiq́; eſt.*

φ,χ 1,2 *Duo pollicis oſſa.*

ψ,ω 2 *Duo oßicula, pedij oßi pollicem ſuſtinenti ſuppoſita, ac in ſeſaminorum numerum relata.*

* 2 *Oßiculū ſecundo pollicis internodio præpoſitū. Reliqua autem pedis ſeſamina oßicula, nullis notis inſigniuimus.*

QVEMADMODVM canes, muſtelæ, feles, cuniculi, lepores, urſi, ſimiæ, ſciuri, omniaq; quadrupeda, quibus pedes in digitos finduntur, eandem cum hominibus, femoris ad coxendicis os, & femoris ad tibiam articuli ſpeciem obtinent: ita ſanè par quoq; in poſteriorū pedum oſsibus illis, & huic cernitur contextus. Quippe ſi illorum animalium pollicis conſtructionem à noſtro differre, & magis minusq́; ad illum accedere, ac plures interdū pauciores'ue digitos illis animalibus obtingere ſubaudias, nullo prorſus oſſe humanum pedem (cui talum, calcis os, nauiculare os, quatuor tarſi, quinq; pedij, & quatuordecim digitorum oſſa, præter non pauca ſeſamina oſsicula,ᵃ aſcribimus) donari ſpectabis, cui penitus ſimile, tum ſitu, tum articulatione, tum mouēdi ratione, in dictis animalibus non reperias: quibus pes illic incipit, ubi Ariſtoteles proportionalem noſtro genu articulū in omnibus quadrupedibus ſtatuit. Vnde etiā liquet, quàm hoc meum de quadrupedū oſsibus paradoxum, Ariſtotelis, omniumq́; (quod ſciam) philoſophorum, & inter Anatomicos facilè principis Galeni de communi animalium greſſu, in crurum flexione, extenſione, ſeſsione, ac femorum cum dorſo ductu, & corporis erectione, dogmata perturbet. Cęterùm ab hac oſsium in illis animalibus cum homine ſimilitudine, pedis oſsium ſermonē aggreſſus ſum, quò minus aliquis hîc mox initiò à me requireret, quæ tot chartis in tertio

Quadrupedum cum hominis cruribus ac pedibus ſimilitudo.

a quicquid 1 & 2 fig. continent.

Lib. de Communi animalium greſſu.

Lib. 3 de vſu part.

in tertio de Partium uſu Galenus perſequitur. quando hominis pedem (qui alioquin breuiſsimus eſt) quadrupedũ pede longiorẽ eſſe ſcribit, adeoq́; diffuſe hominem in oſsium cõpoſitione ab alijs animalibus diſtinguit: ac demum tam ſolicitè, cur homo erigatur, ſedeatq́;, ratiocinatur, in Pindaro irridendo magis, quàm ſpectãdis oſsibus occupatus. Arbitror itaq;, ſtudioſos poſthac hominum & quadrupedũ, & auium quoq; oſſa inuicem collaturos, ac quónam pacto nos quatuor ueluti cruribus innixi progrediamur, quaq́; ratione felis aut canis (ne quid de ſimijs & ſciuris & currentibus leporibus dicam) ſedeat, aut erectus parieti innitatur, ac deniq; ſingula ſeorſim, in quo conueniant aut diſcrepent, indagaturos: ut deinceps placita tantorum uirorum adeò latè pertractata, rectiùs euoluant: tandemq́; admoniti agnoſcant, quàm manifeſtò huiuſmodi oſsium ſimilitudo illa redarguat.

Tali ſitus, ac ipſius cum tibiæ oſſe & fibula articulationis ratio.

b 1,2 fi. Γ. & totæ 3, 4,5,6 figuræ, ac integrarũ Ω ad Φ & Ψ. dein ad a et b.

c 3,5,6 fi. A,B,C,D.

d 3,5,6 fi. ab A ad B.

e 3,5,6 fi. à C ad D.

f earũdem fig. ab A ad C.

g earũdem fig. à B ad D.

h 3 fi. E,E.

i 3 fi. F,F.

k 9,10 fig. ca. 31 d,e,f.

l 5 fig. G.

m 9 fi. cap. 31 g.

n 6 fig H.

o 9,11 fi. cap. 31 h.

p Confer 1 figuræ cap. 31 E cũ Φ.

Hominis itaq;[b] talus (qui forma canum, urſorum, ſimiliumq́; animalium, quibus pedes in digitos dirimuntur: non autem biſulcorum, & ſolidis unguibus præditorum animalium talo reſpondet, & ἀστράγαλος & ἄστριος Græcis appellatur) ſub tibiæ oſſe & fibula continetur, magna ſui ſede ab illorum oſsium appendicibus, ut ſuprà retuli, comprehenſus. Elatior enim tali pars, quæ ſurſum, quoties totus pes terrę innititur, ſpectat, inſigni admodum prominet[c] tubere, lubrica cartilagine incruſtato, ac deniq; inuerſæ in baliſta, ut uocamus, nuci, aut quartæ rotulæ cuiuſdam parti non abſimili. Eſt namq; hoc tali tuber rotulæ illius partis modo orbiculare ac læue, & quatuor lateribus ſeu coſtis terminatum. ac[d] prima quidem &[e] ſecũda ad tuberis latera ſecundùm ipſius longitudinem ueluti in orbem ducuntur:[f] tertia ſecundùm anteriorem tuberis terminum,[g] quarta autem ſecundùm poſteriorem feruntur. adeò ut hoc tali tuber quadrangulare quodammodo ſit, ob idq́; etiam Græcis τίξωρον, Latinis autem quatrio appelletur. Neq; uerò coſtis illis duntaxat præſens tuber quartæ illi rotulæ parti correſpondet: ſed rotulæ etiam, ad quam funis reflectitur, modo,[h] ſinu quodam in ipſius medio donatur, qui leuiter admodum cælatus, ad latera[i] utrinq; magis protuberat, illi[k] ſedi exactiſsimè conueniens, quam in ima tibiæ oſsis appendicis ſede talo excipiendo paratam ſcripſimus. Cæterùm hoc tali tuber, non ſuperiori ſua tantùm ſede, illi rotulæ parti aſsimilatur, uerùm uti rotulæ latera, quibus ipſa ueluti in furcula, aut ut alijs placet, in trochlea, ſuffulcitur, detrita & læuia, unctaq́; uiſuntur: ita quoque tali tuber ad latera, quibus malleolos contingit, comprimitur, lęuiq; cartilagine incruſtatum cernitur, quamuis non pari modo utrinque. In interno ſiquidem latere,[l] parua amplitudine & ſuperficietenus tantum comprimitur, quòd ſcilicet inferioris tibiæ oſsis appendicis proceſſus, interiorem malleolum conſtituens, & hoc tali latus comprehendens, non admodum amplo[m] ſpacio, læui cartilagine incruſtetur. Externum uerò tali tuberis latus[n] ampliter ſinuatum, & maiori interuallo cartilagine incruſtatum apparet, ut aptam ſedem conſtituat, cui[o] internum exterioris malleoli latus cõcinnè cõgruat,[p] qui magis deorſum, quàm interior malleolus, exporrigitur. Vniuerſo itaque hoc tali cum tibiæ oſſe & fibula articulo, & mutuo ueluti ingreſſu, talus flectitur & extenditur, abſque omni ferè in latera motu: quo etiam canes tanto magis deſtituuntur, quanto illorum tali tuber profundiore quàm in homine ſecundũ ipſius lõgitudinem exculpitur ſinu, magisq́; mutuo ingreſſu tibiæ coarctatur.

Sinus tali, quibus à tibiæ oſſe & fibula ligamenta aſſumit.

q 4,10 fig. cap. 31 k.

r fig. cap. 1 lib. 2 f.

s 5 fig. I.

Quemadmodum uerò externum interioris malleoli latus aſperum[q] ſinum obtinere diximus, ex quo[r] ligamentũ cartilagineũ, talum tibiæ oſsi colligans, pronaſcitur: ita quoq; eius ligamenti recipiendi gratia internum tali latus aſpero[s] ſinu inſculpitur,

perinde

t 6 fig. K. u fig. cap. 1 lib. 2 g. x poſt B, D fig. 5.

perinde ac externum quoq; tali latus[t] cęlatur, ut[u] ligamentum admittat, ab interno exterioris malleoli latere eductum. Huiuſmodi quoq; ligamentorũ ratione, poſterior tali ſedes, ad deſcripti iam tuberis[x] radicem conſiſtens, aſpera eſt, ut inibi ligamenta exciperet, à tibia principium ducentia, & rurſus alia in calcem porrigeret. At pręter eiuſmodi aſperitatem, poſterior quoq; tali ſedes, [y] ſinus oſtendit, muſculorũ tendinibus, qui hàc pedis inferiora ſubeunt, uehendis parati.[z] Deſcendunt autem hàc tendo quinti pedem mouentium muſculi, & muſculi ſecundum pollicis os flectentis, & illius tendo, qui tertia quatuor digitorum oſſa inflectit. Ab anteriore tali ſede, idq; magis ab interno huius ſedis latere, oblonga producitur[a] ceruix, quæ aliquouſq; progreſſa, in[b] caput rotundum, lubricaq; cartilagine incruſtatum deſinit, quod nauicularis oſsis alto [c] ſinui inarticulatur, cõtextum efformans, cuius beneficio pedem modicè obſcuroq; motu in latera agi circumduciq; arbitramur. Inferior tali pars, duplici articulo calcis oſsi articulatur, illiq; totus inſternitur. ac unus quidem in poſteriori conſiſtit regione, ubi calcis os amplo latoq; prominet[d] capite, amplum profundumq; tali[e] ſinum ingrediente. Alter uerò anterior eſt, ac uerſus internum pedis latus uergens, ſecus quàm poſterior ſe habet. Calcis enim os hîc oblongo[f] ſinu exculpitur, qui cartilagine incruſtatus,[g] humiliorem & tranſuerſim oblongo læuiq; tubere gibboſam tali[h] capitis ſedem excipit, quod nauiculari oſsi inarticulatur. In horum articulorum medio,[i] talus &[k] calx pariter exaſperantur, profundosq; obtinent ſinus, ex quibus cartilaginea pronaſcuntur ligamenta, talum calci ualidiſsimè connectẽtia. Atq; iſti aſperi horum oſsium ſinus adeò altè cælantur, ut in emundatis oſsibus, & poſtmodũ inuicem commiſsis, magnum inter talum calcemq; inibi pateat interuallum, in uiuentibus cartilaginoſis illis ligamẽtis oppletum: quæ adeò pertinaciter talum calci colligant, ut uix tantillum is ſupra calcem moueatur, ſuaq; inferiori ſede tam ſit immobilis, ut ſuperiori, qua tibiæ articulatur, occurrit uerſatilis. Talus, quum pari undiq; propemodum indigeat robore, neq; muſculorũ inſertionem excipiat, neq; iiſdem principiũ offerat, nulla donatur appendice: quemadmodum & ſi magnum ſit os, nec ſinu quopiam amplo, quo medullam aſſeruet. adeò ut in tanto ſuæ imaginis formæ'ue diſcrimine, intus duntaxat rarus fungoſusq; ſpectetur, inibiq; ſolidiſsimus denſiſsimusq; euadat, ubi proceſſus conſtituendis articulis aptos exerit.

y 5,6 fi. L, M. aut 15 muſc. tab. charact. 1, 2, 3. z eiuſdem tab. D, E. O, P muſculos notant. a 3,4,5,6 fig. N. b earũdem fig. O. c 11 fig. k. d 7,8,9 figur. P. e 4 fi. Q. f 7,8,9 figur. R. g 4 fig. S. h 4 fi. O. i 4 fi. T, T. k 7,8,9 figur. V, V.

Sinus, quibus tendines deducit.

Tali cum oſſe cymbam referẽte articulus.

Tali ad calcem contextus.

Sinus inter tali cum calce commiſſuras apparens.

CALCIS oſsis ſedes terram ſpectans.

[l] Calcis os, Græcis πτέρνα nuncupatum, omnium pedis oſsium facilè maximum eſt, ac ſimili ferè cum talo conſtat ſubſtãtia,[m] eaq; parte, qua ingredimur, non omnino teres ſpectatur: uerùm tutæ baſis, ſtabilitatisq; gratia, nonnihil latiuſculum, & quorundam muſculorum occaſione aſperum & inæquale. Primùm enim in inferiori ipſius ſede tranſuerſim iuxta poſteriora deorſum prominet, ac aſperum educit[n] proceſſum, à cuius anteriori ſede[o] muſculus principium ducit, qui quatuor pedis digitorum ſecundum os flectit. Dein illic[p] muſculoſa ſubſtantia enaſcitur, quaternas producens particulas, quibus quatuor digitos pollici adducimus. Horum enim muſculorũ educendi gratia, hæc inferior calcis ſedes, latior & inæqualis eſt, & proceſſus ille ob hoc prominet, terræq; propinquiùs quàm reliquum calcis corpus accedit, quo minus ſcilicet illorum muſculorum capita inter calcandum comprimantur. Superior calcis ſedes,[q] à poſteriori tali parte ad poſticam uſq; ipſius calcis regionem pertinens, teretis corporis ſpeciem refert, priuatim nihil præter exiguam aſperitatem, in quam tibiæ oſsis & tali ligamenta inſeruntur, cõmonſtrans, & à muſculorum exortu & inſertione & articulatione libera. Poſterior autem hæc calcis regio, extra

l 1, 2 fig. Δ. & tota 7,8,9 fig. integrarũ autem 2,3 figura a. m 2 fi. X, Y, Z. n 2 fig. Y, Z. & 8 fi. Y. 9 autem figuræ Z. o 14 muſc. tab. Θ. p 14 muſc. tab. λ, μ. et 15. tab. N. q 7,8,9 fi. ab a ad b.

Superior calcis ſedes, extra tibiæ rectitudinem retrorſum ducta.

extra tibiæ oſsis rectitudinem admodum, in hoc retrorſum educitur, ut tibia opportunè inſtar perpendicularis lineę in pede, tanquam in alia linea tranſuerſim ducta, ſuffulciatur, utq; totius corporis robuſtiſsimus[r] tendo[s] poſteriori calcis parti inſeratur. Huic enim depreſſæ, & utcunq; aſperæ parti (quę in pueris appendice conſtat) tendo implantatur, ex primo, ſecũdo & quarto pedem mouentibus muſculis conflatus. In quadrupedibus autem, ut canibus, ouibus, & equis, poſterior hæc calcis oſsis pars ex abundanti ſinum quendam oblongum ſibi uendicat, quo tendo is tutò uehitur, qui in illis ſecus ac in homine latum tendinem plantæ cuti ſubnatum procreat. Cęterùm calcis laterum, quæ ampliter ſunt depreſſa, lataq;, [t] internum latus læue, & inſigniter ſinuatũ conſpicitur, ut aptam cõſtituat ſedem muſculorum tendinibus, hàc pedis inferiora petentibus, tutiſsimoq; reflexis. Deducuntur uerò ad internum hoc latus, præter præcipuã pedis inferiora petentem[u] uenam, &[x] arteriam, &[y] neruum, [z] tendo quinti pedem mouentis muſculi, &[a] tendines duorum muſculorum, qui ultimos pedis digitorum flectunt articulos. Hi tendines potiſsimũ ad poſteriorem proceſſus calcis ſedem cõuoluuntur, cui Natura[b] ſinum inſculpſit, tali caput excipientem, & anteriorem tali cum calce articulum cõſtituentem. adeò ut is proceſſus, in internum pedis latus protuberãs, internum calcis latus impenſe cauum efficiat, unà hîc opem ferente[c] interno poſterioris calcis ſedis latere: quod ideo inſignius ad pedis interiora prominet, ut[d] muſculus ab illo enaſcatur, cuius beneficio pollicem introrſum à cęteris digitis abducimus. Externum autem calcis[e] latus non ſinuatur, ſed aſperum & inæquale, ac excarne eſt, ſi modò humiliorem ipſius[f] ſedem exceperis, quæ[g] muſculum educit, paruum digitum à cæteris digitis in externum latus abducẽtem. Deinde anterior huius lateris[h] ſedes, aliqua ex parte læuis, modiceq; admodum in ſuperficie ſinuata cernitur, tendinibus cedens ſeptimi & octaui[i] muſculorum pedem mouentium, qui ad poſteriorem[k] externi malleoli ſedem reflexi, ſecundum hanc calcis regionem porriguntur. Cæterùm calcis anteriorum partium,[l] ea quæ è regione magni digiti habetur, & proceſſus modo in internum calcis latus excedit, talo, quemadmodum antea diximus, articulatur, nulli interim alteri oſsi contigua. At[m] pars minimo digito ſitu reſpondens, in anteriori ſua facie læuis eſt, & lubrica cartilagine incruſtatur, depreſſo amploq; prominẽs capite, quod oſsis teſſerã imitantis[n] ſinui coarticulatur: qui ſimiliter lubrica obductus cartilagine, ſuperficietenus duntaxat inſculpitur, ea articuli ſpecie calci cõmiſſus, quam planis ueluti ſuperficiebus fieri dicimus.

Internum calcis latus quale. — *Externum latus.* — *Anterior calcis pars.*

[o] Nauiculare os, poſteriori ſede admodum[p] profundo, & tranſuerſim oblongo,[q] caputq; tali (uti ſuprà diximus) excipiente, donatur ſinu: inde etiam à cymbæ, ſeu ſcaphæ imagine, σκαφοειδὴς nuncupatum. Anterior ipſius ſedes, lubrica quoq; cartilagine incruſtatur, & tres admodũ leuiter prominentes commonſtrat[r] ſuperficies, tribus tarſi[s] oſsibus, quæ ipſi articulãtur, paratas, adeoq; modicè protuberãtes, ut num ſinus, num capita ſint, penè dijudicare nequeas. Harum ſuperficierũ intima, & interno pedis lateri proxima, reliquis duabus amplior eſt: & inſigniùs quàm illæ ideo prominet, quòd tarſi os ipſi coarticulatum, maius & amplius ſit, & profundiùs quoq; ſinuetur alijs duobus tarſi oſſibus, quæ reliquis duabus ſuperficiebus committuntur. Lęues has, adeoq; obſcurè protuberantes ſuperficies, diſſectionũ periti, à planarum cubi teſſeræ ue ſuperficierum imagine, cubos uocãt, quum tria tarſi oſſa cubis eius oſsis quod cymbã refert, coarctari docent. Superior huius oſsis[t] ſedes, gibba, & quodammodo rotulæ modo ſecundùm tranſuerſum orbicularis eſt, eam obtinens figuram,

Oſsis cymbam referentis ſinus. — *Anterior oſsis ſedes, & tres ipſius planæ ſuperficies.* — *Superior ſedes.*

r 13 muſc. tab. λ. aut 14 tab. tendo ex n, o, q cõflatus.
s 2, 8, 9 figur. c.
t 2, 8 fi. d, e. ac e ſinuatam indicat ſedem.
u ultimæ libri 3 fig. Δ.
x ultimæ libri 4 fi. w.
y 14 muſc. tab. n.
z 14 tab. z, n.
a 7, 8, 9 figur. R.
b 2, 8 fi. Y.
c 6 muſc. tab. χ.
d 1, 7, 9 fi. f, g.
e 2, 9 fi. Z.
f 2 muſc. tab. Γ. & 14 tab. s.
g 1, 7, 9 figur. g.
h 6 muſc. tab. Φ. dein Ψ.
i 6 tab. w.
k 7 fig. h.
l 7, 9 fig. i.
m 13 fig. x.
n 1, 2 fi. Θ. & tota 10 & 11 fi. integrarum autẽ b cum Ω, & d, e, f.
o 11 fig. k.
p 3, 4 fi. O.
q 10 fig. l, m, n.
r 1, 2, 12, 13 fig. charact. 1, 2, 3.
s 11 fi. o, p. & 10 fi. o.
t 10 fi. q, r. & 11 fi. q.

guram,quæ pedi hac in ſede fuit optima,iniurijsq; ferendis pertinacior.Atque
hæc ſedes uniuerſa nonnihil aſpera eſt,quò fœlicius ligamenta educat,id os ta-
lo & tarſi oſsibus connectentia.Inferior oſsis cymbæ ſimilis[u] ſedes utcunq; ſi- *Inferior.*
u 10 fi.q, r. & 11 figur.q. ma & anguſta uiſitur, ut hac parte cauitatem pedi magnopere neceſſariã adau
geat. Verùm hæc oſsis pars, ſuperiori parte aſperior ac inæqualior cernitur:
quòd hinc ualidiora ligamenta,quàm ex ſuperiori enaſci debuerint. Præterea
x 10,11 figur.q. inferior hæc ſedes iuxta internum ipſius latus,[x] ſinum obtinet, ad quem ſexti
y 3 muſc. tab.V. pedem mouentis[y] muſculi tendo appoſitiſsimè reflectitur. Nauiculari itaque *Quibus pedis oſsibus in manu nullum reſpondeat.*
oſsi, ut neq; etiam calci, neq; talo,in manu nullum proportionale os conſiſtit.
quę autem adhuc in pede recẽſenda ſuperſunt, manus partibus aliqua ex parte
correſpondent: cuiuſmodi tarſi ſunt oſſa,brachialis oſsibus conferenda.

z 1,2,12,13 fi. charact. 1,2,3,4.integrarũ fi. d,e,f, g ad b,c.et h,h. Vocatur autem Græcis ταρσὸς, quatuor pedis[z] oſsium ſeries: quorum tria *TARSVS.*
nauiculari coarctantur, quartum uerò calci. quamuis interim Græci ſubinde
tarſi nomen, quo etiam remorum in nauibus ſeriem, & palpebrarum cartila-
gines exprimunt,non his ſolum oſsibus accommodent, uerùm uniuerſam pe
dis ſuperiorem partem eo nomine plerunq; intelligant: uti Galenus in libris
de Adminiſtrandis ſectionibus perpetuò facit, tendines, & uenas, & arterias,
neruosq; ſecundùm tarſum ferri ſcribens,quę per pedis ſuperiora exporrigun
tur,digitosq; accedunt. Latinorũ quamplurimi hanc oſsium ſtruem,plantam
nuncupant: uerùm quando plantæ nomen latiùs patet,non ineptè tarſi nomi
a figurarũ 25 cap.charact. 1,2,3,4,5,6,7,8. ne,dum aptius ſeſe offerat,mihi utendum duxi.Tarſi igitur ad[a] brachiale con-
ſtructionis proportio non eſt obſcura: ex quatuor enim oſsibus tarſus, ex du-
plicatis autem brachiale conſtituitur. Ex pluribus namq; & minoribus parti-
culis apprehendendi organum componi debuit: ex grandioribus uerò, pau-
cioribusq;, ambulandi inſtrumentum.Tria tarſi oſsium interiora,planis quo- *Tria tarſi oſſa interiora.*
b 13 fig.ſ, t,u. dammodo[b] ſuperficiebus nauiculari oſsi coarctata,proprio carent nomine: at
nonnullis ſimul omnia χαλκοειδῆ appellantur.Quartum autem,extrinſecus ſi- *Quartum & extimum os.*
tum,à cubi ſeu teſſerę forma (quum quaſi ſex habeat latera) κυβοειδὴς uocatum
c 13 fig.x. eſt.Atq; unum ipſius[c] latus poſterius eſt,quod[d] calci committitur:[e] ſecundum
d 7 fig.i. anterius, quo continua ſuperficie duobus pedij[f] oſsibus coarctari docebitur.
e 12 fi.α,β. *f 1 figur. IIII,V.* [g] tertium interius eſt, quo ipſi proximo tarſi oſsi coarticulatur.[h] quartũ pedis
exterius reſpicit latus,uixq; lateris nomen meretur,quum admodum obſcurè
g 12,13 figur.γ. planum ſit.[i] quintum ſuperius eſt, nulli etiam nexum oſsi, ſed pedis ſuperiora
h 12,13 figur.δ. ſpectans.[k] ſextum terram reſpicit,nulli ſimiliter oſsi commiſſum,cæterisq; la-
i 12,13 fi.ε. teribus longè inæqualius,& priuatim oblõgo quodam[l] ſinu donatũ, ad quem
k 2 fi.ζ,κ. 13 fig.ζ. maxima Naturæ ſolertia, ſeptimi pedem mouẽtis[m] muſculi tendo reuoluitur.
l 2 fig.κ. Quia uerò aliquot huius oſsis latera ad eum modũ obſcura & inæqualia ſunt,
m 15 muſc. tab.V,X. quodq; os non ad amuſsim teſſerę imagini accedit, Arabes ab inæquali effigie,
& quadam grandinis imagine,id grandinoſum appellarunt. Alij rurſus à mul-
n 8 figur. cap.6. tiplici forma illi idem nomen cum cuneum referẽte capitis[n] oſſe indiderunt,
id πολύμορφον uocantes.Hoc tarſi os (uti & antea monuimus) calci coarticula-
tur,terræq; innititur: reliqua autem tria ſimul cum nauiculari ſurſum à terra
o Confer inuicẽ tarſi oſſa primæ fig. cum 2. & rurſus duodecimæ cum 13 figuræ oſsibus. ſubleuantur,ut pedem hac ſede cauum altumq; conſtituant.[o] Tarſi oſſa quan- *Tarſi oſsium formam & quantitatem uariam eſſe.*
titate & figura inter ſe diſcrepant, nec ſuperiori nec inferiori parte æqualiter
porriguntur. Os enim cubum referens, & primum os,quod interius pedis la-
tus occupat,duobus quæ in medio habentur,multo maiora ſunt. atq; illorum
duorum rurſus grandius eſt, quod cubum referẽti nectitur: quemadmodum
& cubum referens,intimo oſſe grandius cernitur.Quinetiam os cubum refe-
rens, poſteriùs, ad calcem ſcilicet, uergit: intimum uerò os antrorſum uerſus
pollicem

pollicem multo magis,quàm cętera,eminet.Ex medijs,quod intimo oſsi proximum eſt,breue occurrit, non adeò antrorſum, atq; id quod cubum referēti committitur,productū.Omnia ſimul iuncta,ſuperiorem eorum ſuperficiem gibbam arcuatamq; efformant, inferiorem uerò cauam, ſimam'ue: quemadmodum & pedi ex uſu eſſe,nemo non nouit.Duo media cunei accedunt imagini. quà enim pedis ſuperiora ſpectant,lata arcuataq; nonnihil ſunt: quà uerò plantam conſtituunt, non ſecus acuta uiſuntur, quàm ſi cuneorum ritu inter intimum & extimum tarſi oſſa ipſa inijcerentur. Deinde tarſi os, oſsi cubo ſimili coarctatum, priuatim acutius & demiſsius in pedis inferiora porrigitur, quàm ſecundum tarſi os,intimo commiſſum, quòd ipſius huc deducto[p] proceſſui tendo quinti pedem mouētis[q] muſculi ualidiſsimè inſeratur. Tarſi oſſa, ubi lateribus inuicem committuntur,tota connexus amplitudine,læui lubricaq; cartilagine non obducuntur, ſed duntaxat in poſteriori laterum ſede, oſsi cymbam referenti proxima: quippe in reliqua parte nonnihil mutuò diſtant, cartilaginoſorum ligamentorum interuentu inuicem copulata. Hæc omnia appendicibus deſtituuntur, & perinde ac nauiculare quoque os, ſubſtantia tali extruuntur.

p 3 fig. 6.
q 15 muſc. tab. D,E. dein c,d.

PEDII hiſtoria.

Tarſum ſubſequitur pedis[r] pars, quam Hippocrates à coſtarum in pectore fortaſsis ſerie στῆθος,alij uerò Græci πεδίον,Latini plantam,& nonnulli pecten, ueſtigiumq; appellāt. Cæterùm quum illæ Latinorum uoces in muſculorum narratione,& in uaſorum neruorumq; deſcriptionibus plurimum obſcuritatis (ſi modò illis uteremur) adferrent: cōduxerit profectò,& hîc quoq; à Græcis nomen mutuare. eſt enim & planum (quo nomine alij πεδίον uertunt) in hac ſignificatione,qua pedis partem ſignificat,penè inauditum.Pedion igitur, manus[s] poſtbrachiali reſpondet: uerùm quinq; oſsibus, non autem quatuor, ut poſtbrachiale,conformatur.In manu namq; pollicem reliquis digitis opponi decebat,atq; hac ratione primum ipſius os brachiali,articulo laxiore, quàm quatuor poſtbrachialis oſſa, alligatur. quare etiam primum pollicis os digitis, non autem poſtbrachiali,Galenū ſecuti,aſcripſimus,pollici perinde ac cæteris digitis tria oſſa tribuentes. Quinq; uerò pedij oſſa, quæ tota ſubſtantia & ſinu longo medullam complectente,poſtbrachialis oſsibus reſpondent,[t] tarſi oſsibus planis,ijsq; læuibus ſuperficiebus una ſerie cōmittuntur. Pes enim,quum ambulandi ſit organum,ſtabilitatis ſecuritas illi maximè conuenit,quę in uno ordine locatis indiget,non ſolum quidem pedij, uerùm etiam & digitorū oſsibus.Pedij itaq; os,pollici præpoſitum,intimo tarſi committitur oſsi: quod indicem ſuffulcit,ſecundo: quod medium ſuſtinet,tertio oſsi coarticulatur.duo autem reliqua, oſsi cubum referenti attexuntur:[u] perinde ac octauo brachialis oſsi ea poſtbrachialis oſſa cōmitti proditum eſt, quibus anularis & medius innituntur.Et quemadmodū articuli,quo poſtbrachialis os,minimum digitum ſuſtinens, brachiali nectitur, externo lateri[x] oſsiculum quoddam apponi diximus: ita etiam non rarò in pede[y] oſsiculum uiſitur, ad externum latus articuli poſitum,quo quintum pedij os cubiformi oſsi articulatur. Porrò quemadmodum tarſi oſſa non eadem linea anteriori parte finiunt, ſic etiam pedij oſsium aliud alio magis in poſteriora porrigitur. Pedij oſſa illic, ubi tarſo committuntur, lateribus ſibi proxima craſſaq; ſunt, & aliqua ex parte planis læuibusq; ſuperficiebus inuicem coarctantur. Quà autem à tarſo ad digitos abſcedunt, tenuiora fiunt, atq; in illorum medio[z] interualla efformant, quibus[a] muſculoſa reponitur ſubſtantia,cuius auxilio primi digitorum articuli flectuntur.Atque ut pedij oſſa illi ſubſtantię aptiorem ſedem porrigant, non adeò acuta tenuiaq; ſuperiori

Pedium quinq; oſsibus cōſtare.

Pedij ad tarſum coarticulatio.

Pedij oſsium interualla.

r 1 fig. I, II, III, IIII, V. integrarum uerò fig. h,h. ad d,e,f, g, ac i,i.
s 1, 2 fig. ca. 25 I, II, III, IIII.
t Sedes in tarſo ſeriatim notantur ι,κ,λ, α,β.
u 2 fi. cap. 25. charac. III, IIII, ad s.
x 1,2 fig. cap. 25 N.
y 1,2 fi. μ.
z 1,2 fig. ν,ν.
a 15 muſc. tab. L.

ſuperiori parte,atq; ea quæ terram ſpectant,uiſuntur. Vbi autem digitis articulantur, omni ex parte poſtbrachialis[b] oſsibus reſpondent, & appendice donata,in unicum[c] caput deſinunt, ſinum primi digitorum oſsis ſubiens. Pedij os, pollici præpoſitum, quod cæterorũ omnium craſsiſsimũ eſt, & caput magis quàm reliqua orbiculatum (ut pollex in latera magis quàm reliqui digiti moueretur) poſsidet, ea parte qua tarſo articulatur, in inferiori ipſius ſede terræ contermina,[d] proceſſum exerit, cui ſeptimus pedem mouentium[e] muſculus inſeritur. Et ſimili etiam occaſione pedij os,minimum ſuffulciẽs digitum,quà tarſo articulatur,inſignem commonſtrat[f] proceſſum,in externum pedis latus excedentem,in quem octaui pedem mouentium[g] muſculi tendo inſeritur.

Pedij ad digitos articulatio.

b 1 fi.cap. 27 C. dein D. ac inſuper illinc digitorũ reliquam pete articulationem.
c 1,2 fi.ξ,ξ.
d 2 fig.ϖ.
e 15 muſc. tab. V, X, dein Y.
f 2 fig. ϱ.
g 15 muſc. tab. a, dein b.

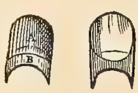
Pedij oſſa,[h] digiti ſubſequuntur,qui ex ternis[i] oſsibus omnes ad eorum quæ in manu ſunt, ſimilitudinem extructis conſtant: pollice tantum excepto, qui inter alios duplici tantum[k] oſſe extruitur, ut anterior cauitatis pedis ſedes firmius terræ innitatur. Cuiuſmodi uerò pedis digitorum articulis,[l] oſsicula ſeſamo ſemini comparata adlocẽtur,ſimul cum manus oſsiculis iam antea recenſuimus,quòd eadem propemodum in iſtis pedum manuumq́; ſit ratio. Cæterùm illis ſecluſis oſsiculis,pedẽ à manu uno oſſe uinci ſuperariq́; ue manifeſtum eſt. hæc enim uigintiſeptẽ efformatur oſsibus: octo nimirum brachialis, quatuor poſtbrachialis,& quindecim digitorum. Pes autem uigintiſex tantum donatur oſsibus: calce nimirũ, talo, nauiculari oſſe, quatuor tarſi oſsibus, quinq; pedij,& quatuordecim digitorum. Atq; id Galeni nomine hîc addendũ duxi, qui in ſecundo libro Commentariorum in Hippocratis librum de Fracturis (ubi is inquit, hominis pedem multis ac paruis oſsibus non ſecus ac manum efformari) ſcribit, pedi non aliter quàm manui uigintiſeptem adeſſe oſſa: parum mehercule perpendens, ſe bis cubum imitans os enumerare: aut præter id os, alia quatuor tarſi recenſere. quemadmodum ſanè facit eodem in libro, quum quatuor tarſi oſſa cubum referenti oſsi,& illi quod cymbæ aſsimilatur, articulari (ſed parum profectò anatomicè) tradit. Cæterùm nunc tempeſtiuum erit,ungues,& quæ adhuc reliquæ ſunt, cartilagines recenſere: ſi modò omnia quæ corpus firmant, ſuſtinentq́;, hoc libro, uti inſtitutum fuit, abſoluenda ueniunt.

PEDIS digiti.

Pedem à manu uno oſſe, contra Galeni placitum, ſuperari.

h 1,2 fi.Λ, Ξ. integrarum autem i,i ad h,h.
i 1,2 fig.ς, τ,υ.
k 1,2 fig. φ,χ.
l 2 fi.ψ,ω, ✻, ſub s, & iuxta ξ.

DE VNGVIBVS. CAPVT XXXIIII.



HIS duabus figuris unguem ita expreſsimus, quemadmodũ conſpici ſolet, quum à manu ad ſceleti præparationem cocta, aut pede, diuellitur. Ac dextra quidem figura, internam unguis regionem, ſeu cauum ipſius denotat, altera interim unguis gibbum oſtendente. Cæterùm A hîc unguis ſedes indicatur, ante confectionem apparens. B uerò ſedes inſignitur, quæ mollis eſt, nullibiq́; detegitur, ac ueluti radix unguis cenſenda uenit.

MANVVM pedumq́; digiti unguibus decorãtur, ut ipſis firmamẽti uice ſint. Digiti enim ſuis partibus carneis, quibus in extremo donantur, mollia duntaxat corpora apprehendunt. Dura autem,& propter hoc carnis naturam pellentia, uiolenterq́; à ſe cogentia, digiti ſine unguium adminiculo nequeunt amplecti. Ipſorum enim caro, quam poſtea ueluti duriuſculã quandam adipem cuti ſubſtratam eſſe docebimus, tunc reflectitur, ſubuertiturq́;, ob id firmamento indigens. Quinetiam pleraq; dein commoda ex unguibus homini accedunt, ſi quando

Cur digiti unguibus donati.

radere quid, aut ſcalpere, aut uellicare, aut excoriare, aut euellere oportet. Summus rerum Opifex iuſtiſsimè unguium (qui & munimenta & propugnacula digitorum cenſentur) duritiem effinxit. Si enim duriores quàm nunc ſunt, inſtar oſsis cuiuſdam procrearentur, ita quidem ad apprehendendum magis eſſent idonei, ut qui ne minimum reflecti reclinariq; poſſent: at rumperentur promptiſsimè, non ſecus quàm alia, quæ dura fragiliq; conſtant temperie. Itaque ſecuritati ſimul & robori prouidens, illos mediocriter duros extruxit: ut neq; uſui, cuius gratia creati ſunt, quicquam incommodaret: neque ipſi (quòd ſua mollitie extrinſecus incidentium uim, cartilaginum ritu, exoluere poſſunt) leui quaq; occaſione afficiantur. Ob eandem hanc cauſam gibba conſtant ſuperficie, quòd hac figura iniurijs reſiſtendis melius comparentur. Quò minus uerò ſuſpenſi uacillent, ligamento quodam extremi digitorum oſsis iuxta ſuum articulum radici, eorum ſuperiori termino colligantur. Quoniam autem carni cutiq; illos connaſci operæprecium fuit, hæc extrinſecus uniuerſæ unguium radici circundatur, illa interius uſquequaque ipſis ſubnaſcitur. In unguium radicem, non modò arteriam, uenamq;, ſed etiam neruum porrigi, Galenus atteſtatur: ipſosq; ex his ſenſum, uitam & alimentum, aliarum partium modo, aſſumere ſcribit. Scio quidem, non ſolum duos[a] neruulos ad unguium uſque radicem ferri, ſed eoſdem cum[b] uenis ſub unguibus quoq; ad digiti ſummum repere. ungues autem ſenſus omnis interim expertes eſſe arbitror. Ac proinde non leuiter illorum, qui ungues ex oſsis, nerui, cutis (quidam & carnis addunt) concretione gigni cenſent, ſententiæ accedo. Quòd uerò uenæ, arteriæ & nerui, quemadmodum in hortis alueoli, in unguibus non diſpēſentur, uel hinc conſtat, quòd pilorum modo ab radice procedentes augeantur. Satius enim erat, & hos pilorum ritu ſemper renouari, atque quum indies atterantur, nunquam non incrementum admittere, quod potius in longum, quàm latum & profundum aſſumunt.

Vnguium naturam eſſe iuſtam.

Vnguium nexus.

Lib. 2 de Adminiſt. diſſect.

a manus 3 figuræ ca. 11 lib. 4.

b manus figuræ cap. 6 lib. 3.

DE PALPEBRARVM CARTILAginibus. Caput XXXV.



HAC figura ſuperioris inferiorisq; palpebræ cartilaginem à reliquis partibus liberam delineauimus.

VTRIQVE palpebræ, tam inferiori, quàm ſuperiori, una contigit cartilago, utcunq; mollis & longa: in palpebrarumq; extremo, quà illæ inuicem conniuent, inter cutem & membranulam palpebras intus ſuccingentem, repoſita. Huic cartilagini, palpebrarum pili (quos cilia uocant) infiguntur, in illaq;, tanquam in durius quoddam ſolum, inſerti eriguntur. Ideo enim cartilagines hæ (quas ab illa pilorum ſerie, remorumq; in longis nauibus, ſeu galeris, ſimilitudine, ταρσοὺς uocamus) potiſsimum creantur, ut pilos illos erectos, neque cæterorum pilorum modo flaccidos dependenteſq; contineant. Dein ſuperior etiam creatur, ut[a] muſculorum ſuam palpebram mouentium implantationi, & opportuno palpebræ motui ſubſeruiat: quemadmodum in ſecundo libro, eorum muſculorum naturam explicantes, non obiter docebimus.

a fig. cap. 10 lib. 2 A, b, C, D, e. ac 3 muſc. tab. C, D.

DE

DE AVRIS CARTILAGINE. Caput XXXVI.

QVONIAM auris cartilago à cute, qua obducitur, exquiſitè libera, auris totius formam (ablata interim eius pinnula) exprimit, illam hîc non delineauimus.

QVIS potiſsimum auris in excipiendis aeris conuolutionibus gyriſq; uſus cenſeatur, quibuſq; nominibus auris ſedes donentur, in auditus organi conſtructionis ſermone, libro ſeptimo exequendum eſt. Hîc autem obiter auris recenſenda uenit cartilago, quæ auris formam referens, in hoc formatur, ut cute ueſtita, auris corpus inſtar uanni conſtituat, idemq; cõmodè ſuſtineat, & erectum ſeruet. Eſt autem hæc cartilago mollis & tenuis, tanto ſemper à capitis oſſe uerſus auris extrema euadẽs mollior, quanto auris orbiculo propius accedit, & quo minus ſuſtinere aliquid debet. Ac proinde etiam in auris pinnula, huius cartilaginis nulla exporrigitur portio, quòd ſcilicet hanc propendentẽ, neq; erigi neq; ſuffulciri oporteat. Ad temporis igitur os hæc cartilago durior ſentitur, & ut
[a 1 fi.cap. 12 a.] firmiori radice hæreat, craſsior. enaſcitur enim in orbiculo[a] foraminis auditus meatui in temporis oſſe cælati: cuius circũferentia ideo exaſperatur, ut promptius auris cartilaginem educat. Quamobrem uerò Natura ex huiuſmodi cartilagine aurem conſtituerit, non uerò oſſeam aliquam ſubſtantiam ipſi indiderit, in ſecundo Capite executus ſum: quum Naturam tanta prouidentia cartilaginis temperiem finxiſſe dicerẽ, ut hæc oſsis modo nonnulla ſuſtineat commodè: & interim adeò mollis ſit, ut occurſantium impetu non rumpatur, ſed cedendo leuiter eum exoluat: atq; ita extremas partes iniurijs minus expoſitas, quàm ſi oſſeæ eſſent, reddat.

DE NASI CARTILAGINIBVS. Caput XXXVII.

QVANQVAM naſi cartilagines tactu propemodum ante ſectionem debitè dignoſcantur, nihilominus tamen quartæ muſculorum tabulæ naſus has literis K & L inſignitas, utcunq; proponit.

RERVM Opificem, naſi terminum extremumq; cartilaginibus eadem ratione extruxiſſe, qua auris cartilaginem paulo antè procreatam diximus, quadrupedum naſi extremum ferè comprobat: quod ideo minori amplitudine, quàm hominis naſi terminus cartilagineum exiſtit, quòd non æquè ac hominis naſus ex reliqua faciei ſuperficie ex-
[a 1 fi.ca.9 ab f ad e.] tuberat. Ab inferiori itaq; naſi oſsium[a] ſede, qua hæc aſpe-
[b eadẽ fig. à Z ad Y.] ra & latiora, quàm ſuperiori[b] ſede exiſtunt, duæ enaſcuntur cartilagines, quæ deorſum in anteriora exporrectæ, inuicemq; coniunctæ, ſenſim molliores euadunt: ac in naſi extremo, ueluti in cartilagineum ligamentum degenerantes, totam anteriorem naſi regionem conſtituunt, quæ à naſi oſsium inferiori
[c eiuſdem fig. O.] ſede ad naſi terminum apicemq; pertinet. Ab oſſeo autem[c] ſepto, narium fo-
[d 6 fi.cap. 6 A, B, A.] ramina dirimente, quod octaui Capitis[d] oſsis partem eſſe, ſuprà commemorauimus, alia enaſcitur cartilago, quæ à tota anteriori ſepti illius ſede antrorſum procedens, internæ duarum primarum cartilaginum regioni ſecundum ipſarum longitudinem adnaſcitur, tanto magis ligamenti naturæ compos molliſq;, quo naſi extremo ſit uicinior. Hæc pari ratione in ea naſi parte, quę ueluti

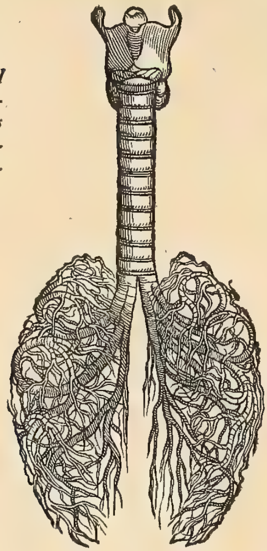
ex faciei planicie porrigitur, naſi foramina interdiuidit, qua oſſeũ illud ſeptum ipſa[e] foramina ibidem diſiungit, ubi ſuper palati regioné, à naſo ad fauces uſq; ducuntur. His tribus naſi cartilaginibus, aliæ duæ, utrinque nimirum ſingulæ accedunt, quæ magis adhuc alijs cartilaginibus ligamentorum natura participant, & orbiculatim ſingulæ unum naſi foramen cõſtituunt. Cartilagines hæ internis ſuis lateribus inuicem colligantur, & aliarum naſi cartilaginum extrema integunt, ſolæq; motu pollent uoluntario, cuius ope ſurſum deorſumq;, & introrſum extrorſumq; uelluntur, proprijs in hoc donatæ[f] muſculis. Harum cartilaginũ latiores mollioresq; partes in naſi lateribus, uerſus poſteriora, conſiſtunt, ac naſi alę nuncupantur: quòd quaſi alarum mòdo nares occludant, reſerentq;, homini ita inter reſpirandum haud uulgarem uſum præbentes.

e 2 fi. cap. 12 o, o.

f 3 muſc. tab. F. 4 tab. K.

DE ASPERAE ARTERIAE CARTILAginibus. Caput XXXVIII.

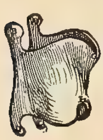
PRIMA TRIGESIMI OCTAui Capitis figura, totius aſperæ arteriæ, ab omnibus partibus liberæ, anteriorem faciem exprimens.



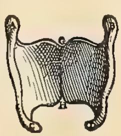


SECUNDA FIGVRA, ASPERæ arteriæ caudicis tãtum, poſterior facies delineatur. ab re enim fuiſſet, huic etiam figuræ, ramorum in pulmonis ſubſtantiã pertinentium ſeriem appingere, quum illam prima figura abunde oculis ſubijciat.

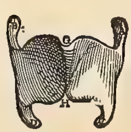
TERTIA.



IIII.



V.



VI.



VII.

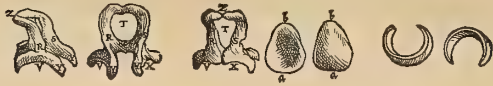


VIII.



IX.

IX. X. XI. XII. XIII. XIIII. XV.



TERTIAE ET RELIQVARVM DVODECIM hic ſeriatim poſitarum figurarum,& earundem characterum Index.

HARVM figurarum prima, quæ tertia inſcribitur, primam laryngis cartilaginem ex dextro latere expreſſam oſtendit. Figura autem, quæ quarta ordine eſt, eiuſdem cartilaginis internam ſeu poſteriorem faciem proponit. Quinta, eadem cartilago externa ſeu anteriori facie delineatur. Sexta, ſecundæ laryngis cartilaginis anteriorem cõmonſtrat faciem. Septima, ſecundam laryngis cartilaginem ex dextro latere expreſſam continet. Octaua, ſecundam laryngis cartilaginẽ poſteriori ex facie depictam offert. Nona, laryngis tertia cartilago ex dextro latere delineatur. Decima, tertiæ cartilaginis anterior ſedes occurrit. Undecima, eandẽ cartilaginem poſteriori facie oculis ſubijcit. Duodecima, inferiorẽ laryngis operculi ſedẽ oſtendit, qua id laryngis cauitatem ſpectat. Decimatertia, ſuperiorẽ laryngis operculi ſedem continet, quæ palatũ reſpicit. Decimaquarta, unam aſperæ arteriæ trunci cartilaginẽ, C modo extructam, anteriori externa'ue facie uidendã obijcit. Decimaquinta, eandem cartilaginem poſteriori facie proponit, quæ internam aſperæ arteriæ amplitudinem ſpectat.

A, B 3, 4, 5 *Duo elatiores primæ cartilaginis proceſſus.*

C, D 3, 4, 5 *Duo humiliores primæ cartilaginis proceſſus.*

E, F in 8, in 7 uerò duntaxat E. *Secundæ cartilaginis ſedes, quibus inferiores primæ cartilaginis proceſſus coaleſcunt.*

G, H 3, 4, 5 *Hac ſede prima cartilago arctiſſima breuiſſimaq; uiſitur, ſubinde lineam oſtendens, quæ dextram cartilaginis partem à ſiniſtra inſtar duarum cartilaginum dirimit.*

I 6, 7 *His ſedibus ſecundæ cartilaginis regio ſpectatur, laryngis internam amplitudinem reſpiciens. Reliquis autem ſedibus, quæ his tribus figuris cõſpiciuntur, ſecũda cartilago exteriorẽ laryngis regionẽ ſeu amplitudinẽ conſtituit.*

K, L 6, 7 *Inferior ſecundæ cartilaginis ſedes, perfectum efformans circulum. ac K quidem huius partis anteriorem notat regionem. L uerò poſteriorem inferioris huius ſedis regionem indicat, deorſum proceſſus inſtar eductam, ac in octaua etiam figura L inſignitam.*

M 7, 8 *Linea, ſpinæ modo in poſteriori ſecundæ cartilaginis ſede protuberans.*

N, O 8 *Sinus in poſteriori ſecundæ cartilaginis ſede, ad lineæ illius M notatæ latera inciſi.*

P, Q 6, 7, 8 *Duo ſecundæ cartilaginis tubercula, ſeu capita, ſinus tertiæ cartilaginis ſubeuntia.*

R, S 9, 10, 11 *Duæ tertiæ cartilaginis partes.*

T 9, 10, 11 *Hæc tertiæ cartilaginis regio uacua eſt, ac duntaxat membraneis ligamentis occupatur.*

V, X 9, 10, 11 *Tertiæ cartilaginis ſedes, quibus ſecundæ cartilagini articulatur.*

Y, Y 9, 10 *Tertiæ cartilaginis proceſſus, qui lingulam laryngis efformant.*

Z 9, 10, 11 *Tertiæ cartilaginis regio, uaſorum parti aſſimilata, qua manus lauaturis aquam affundimus.*

a 12, 13 *Laryngis operculi baſis, quæ primæ laryngis cartilagini continuatur.*

b 12, 13 *Apex, ſeu in poſteriora antrorſumq; uerſus dorſum eminens laryngis operculi regio. Præter quindecim figuras modò explicatas, huc cũ primis faciũt figuræ Capiti uigeſimoprimo lib. ſecũdi præponẽdæ, quibus laryngis muſculi explicabũtur. inter cæteras autẽ, illas opportunè non minus quàm ſi hîc locarẽtur, inſpicies, quæ illarũ figurarũ tres poſtremæ habebũtur, quib. laryngis lingulæ ſeu rimæ imago, quàm fieri potuit accuratiſſimè, delineatur.*

LICET ſextus liber, cordi reſpirationiſq; organis dedicandus,[a] aſperæ arteriæ naturam diffuſe pertractabit, in præſentia tamen ipſius cartilagines explicandæ ueniunt, ne quicquam oſſeum cartilagineumq; hîc non expreſſum, in muſculorum enarratione nos remoretur. In ſexto igitur libro docebimus, aſperam arteriam à faucibus in thoracis cauitatem deduci, & multiplici ramorũ ſobole in pulmonem diffundi, ut aerem illi reddat, & eundẽ rurſus ab ipſo educat. Neq; ſolum hanc reſpirationis inſtrumentum ponemus, uerùm etiam principaliſſimum ipſam uocis eſſe organum atteſtabimur, exactè tum ſuæ ſubſtantiæ rationem pertracturi. Cõſtat enim partim cartilaginibus, partim membraneis uinculis, ſimplici-

a tota 1 & 2 fig. cap. 9 lib. 4 H, I, K, L, M, M.

Vbi aſperæ arteriæ natura pertractabitur.

ſimplicibuſq; membranis, ſeu tunicis, ac demum muſculis ipſius capiti peculiaribus. Ac caput quidem hoc aſperæ arteriæ (quod laryngē potius quàm guttur mihi appellandum putauerim) primùm tribus cōſtituitur cartilaginibus:

PRIMA laryngis cartilago.

b tota 3,4,5 fig. & figurarū ca. 21 lib. 2 g & h.

quarum[b] prima, maxima ampliſsimaq; & anterior eſt, foris quidem gibba, intus autem caua, ſcuto quodammodo ſimilis, non rotundo, ſed prælongo, quali ueteres in prælijs uſos, & Turcarum aliquot adhuc, in nauibus præſertim, uti cernimus. Atq; hanc ob cauſam diſſectionum periti eam θυρεοειδῆ (quaſi ſcutiformem, aut ſcuto ſimilem diceremus) uocarunt. Hæc in homine ſuperiori ſede amplior, quàm inferiori conſpicitur: quod tamen ad imaginis ſpectat ſpeciem, ipſa ambabus ſedibus ſibi reſpondet. [c] Suprà enim[d] infraq; binos educit proceſſus, utrinq; in lateribus ſingulos. ac horum quidem duo ſuperiores procerius inferioribus educti, membraneis uinculis, oſsis υ referentis humilioribus[e] lateribus[f] alligantur. Inferiores autem,[g] lateribus ſecūdæ cartilaginis uerſus poſteriorem ipſius ſedem uniuntur. Scutiformis hæc cartilago, quæ uiris antrorſum magis quàm mulieribus prominet, tactuiq; magis exponitur, ſubinde gemina, idq; potiſsimum in uiris obſeruatur. In ipſius enim[h] medio, ubi breuiſsima eſt, maximeq; antrorſum extuberat, ſecundùm ſuam lōgitudinem crebrò linea ducitur, quæ ad amuſsim à membranulis repurgata, duas cartilaginis partes mutuò commiſſas etiam ante ſectionem fuiſſe arguit. Atq; id ſanè hominibus peculiare obtigit. boum enim cartilago ſimplex eſt, & plurimum ab hominis cartilagine forma uariat: quā ſedulò ab architectis ſpectari uelim. mirum namq; eſt, quàm ſcitè boum ſcutiformis cartilago propugnaculi formæ accedat, quamq; affabrè id ſpeculatoribus in ipſius elatiori ſede (ob priuatos ipſi inciſos ſinus) accommodum ſit, & quàm aptè bombardarum ictibus retorquendis cōparetur: haud ſecus profectò, quàm ſi machina quædam eſſet portatilis, quæ duobus proceſsibus ſuis humilioribus, tanquam duobus palis terræ infigi, ac exercitui præponi poſsit.

c 3,4,5 fi. A,B.
d earūdem fig. C,D.
e 1,2 fi. ca. 13 E,F.
f 2,3 fi. ca. 21 lib. 2 C.
g 8 fi. E,F. & 7 fi. E.
h 1,2,3 figur. G,H.

SECVNDA laryngis cartilago.

i tota 6,7,8 fig. & figurarū ca. 21 lib. 2 i, dein k.

[i] Secunda cartilago minor eſt prima, & maior tertia, maximaq; ſui portione in poſterioribus laryngis ſedibus reponitur, quà[k] ſtomachus deorſum à faucibus fertur. Quantū enim ſcutiformis cartilago à perfecta circuli figura deficit, hoc ipſa ſuperiori poſteriorıq; eius parte ſupplet. Ima autem ipſius[l] ſede perfectum conficit circulum, cuius anteriorem partem ſub ſcutiformis cartilaginis radice, tactu in antica laryngis regione percipimus. Interna huius cartilaginis[m] amplitudo exactè leuis eſt: poſterior autem ipſius ſedes, ſtomachum ſpectans, lōga extuberat[n] linea, ſecundum cartilaginis longitudinem, ſpinæ quaſi modo exporrecta. Hæc duos præſentis cartilaginis[o] ſinus dirimit, magnaq; ex parte conſtituit, in quibus duo figuntur [p] muſculi, recto ductu à ſecunda cartilagine in tertiam inſerti. Superior huius cartilaginis ſedes, qua poſteriorem laryngis regionem efformat, in duo definit [q] tubercula oblonga, & utrinq; ſingula, quæ tertiæ cartilaginis[r] finibus inarticulari mox audies. Secunda cartilago primæ eo modo committitur, quem ſuprà expoſui, quum humiliores primæ cartilaginis proceſſus ipſi uniri dicebā. Vt uerò firmior eorum proceſſuum fieret connexus, ſecunda cartilago inibi, qua proceſſus ipſi coaleſcūt, modicè[s] extuberat, craſsiorq; eſt: & in hac utrinq; protuberante ſede, ſinus uiſitur, ſui lateris ualidiſsimè excipiens.[t] Inferior cartilaginis ſecundæ pars, ubi laryngis poſteriora cōſtituit, nonnihil tenuis cernitur, deorſum magis, quàm reliqua ipſius inferioris partis ſedes, porrecta: idq;, ut[u] muſculi ex remotiori ſede initium ducerent, qui rectà per cartilaginis ſecundæ longitudinem expanſi, tertiæ cartilagini inſeruntur. Huic cartilagini nullum nomen eſt inditum: ac idcirco peculiari quodammodo nomine, In-

k 2,3,5 fi. cap. 21 lib. 2 H. & 14, 15 fig. lib. 5 A,B,C,D.
l 6,7 fig. K,L.
m 6 fig. I.
n 8 fig. L, M. 7 fi. M.
o 8 figur. N,O.
p 6,7 fig. cap. 21 lib. 2 P.
q 6,7,8 figur. P,Q.
r 10 figur. V,X.
s 8 fi. E,F.
t 6,7,8 figur. L.
u 6 fi. cap. 21 lib. 2 P.

nominata

nominata uocari poteſt. Si quis tamen ſedulò eius effigiem inſpexerit, atq; alicuius rei formæ illã conferre, tandemq; hinc nomẽ indere uoluerit, uix aliam ipſi conformiorem adinueniet, illo Turcarum anulo, quem ſagittãtes dextro imponunt pollici, ut eius anuli beneficio arcus neruũ robuſtiùs trahãt. Is enim anulus illa parte, qua pollicis interiora reſpicit, anteriori ſecundæ cartilaginis ſedi ſimilis uiſitur: qua uerò externam pollicis ſedem tegit, poſteriori ſecundę cartilaginis regioni utcunq; cõuenit.

Anuli, quo Turcæ ſagittantes utuntur, effigies.



x tota 9, 10, 11 fi. & figurarum cap. 21 lib. 2 l.

[x] Tertiam laryngis cartilaginem Græci ἀρύταιναν & ἀρυταινοειδῆ uocarunt, quòd quum integra adhuc eſt, & membrana aſperam arteriam intus ſuccingente adhuc obducitur, illi ollarum parti ſimillima ſit, qua aquam manus lauaturis affundimus, quamq; Gręci ἀρύταιναν, & Latinorum aliqui gutturnium appellarunt. Illi namq; ollarũ oris ſedi aptius congruit, quàm ligneis illis & longis conchis, quibus nautas uela, olitores autẽ hortos irrigare cõſpicimus. ſiquidem & eiuſmodi obliquatis uaſculis Græci hanc cartilaginem contuliſſe uidentur, non quidem toti uaſculo, ſed ipſius mucroni. Vtcunq; ſit, tertiam laryngis cartilaginem unicam ſimplicemq; omnes deſcripſere: quum interim membranis ſuis liberata, perpetuò duabus conſtituatur[y] cartilaginibus, ligamentorum & laryngem ſuccingentis membranę duntaxat beneficio, inuicem admodum laxè commiſsis. Ac harum una quidem dextro ſecũdæ cartilagins[z] lateri, altera uerò ſiniſtro innititur,[a] ſinum læuem & altè ſatis cælatum obtinens, quo ſecundæ cartilaginis tuberculum excipit: itaq; articulatur, ut ad internam laryngis amplitudinem, ac rurſus extra illam moueri poſsit, hæcq; cæteris laryngis cartilaginibus maximè mobilis exiſtat. Vtriuſq; cartilaginis baſis ampla eſt, & anteriori ſede in longum[b] proceſſum finit, in interiora laryngis exporrectũ. Superiores uerò harum cartilaginũ[c] partes ſenſim à baſi inuicem[d] dehiſcentes, ac dein tenuiores, mollioresq;, & adipoſæ redditæ, mutuò uniuntur: & dextræ cartilaginis ſuperior pars, ſiniſtræ cartilaginis parti cõiuncta, eam laryngis[e] ſedem extruit, quæ illi uaſorum parti congruit, qua aquam manibus affundi, paulo antè commemorauimus. Hæc laryngis ſedes adeò mollis flexiliſq; eſt, ut uomentibus in internam laryngis amplitudinem antrorſum reclinetur, aſperamq; arteriam adeò exquiſitè integat, ut ne minimum quidem ex uomitu arteriæ ipſi illabatur. Cæterùm etſi tertia hæc cartilago gemina ſit, duabuſq; meritò ſui officij cauſa extruatur cartilaginibus, ob id tamen eam duarum cartilaginum loco non enumerabimus: ſed unius tantum, aliorum Anatomicorum more, nobis habebitur, quo minus illorum placita (etſi cartilagines interim numerauerint potius, quàm deſcripſerint) plus æquo turbare uidear.

TERTIA laryngis cartilago.

y 9, 10, 11 fig. R, S.

z 6, 7, 8 figur. Q, P.

a 10, 11 figur. V, X.

b 9, 10 figur. Y.

c 9, 10, 11 fig. Z.

d 10, 11 figur. T.

e 3, 9, 10, 11 fig. cap. 21 lib. 2 l.

His tribus laryngis cartilaginibus,[f] alia quædam accedit, quæ laryngis perelegans efficitur operculũ, accuratè prohibens, ne quid cibi aut potus in illam defluat. Enaſcitur autem hoc laryngis operculum ampla & antrorſum curuata[g] baſi, ab interiori ſcutiformis cartilaginis regione, iuxta partem ipſius elatiorem. Hinc introrſum[h] procedẽs, trianguli, aut ut Hippocrates pulchrè docuit, hederæ folij imaginem exprimit: cuius baſim operculi à ſcutiformi cartilagine exortus, ipſius'ue cum ea cartilagine connexus efformat. Verticem uerò ea pars conſtituit, quæ introrſum ueluti ad ſtomachi regionem producitur. Corpus hoc, quà palatum reſpicit, gibbum eſt, ac mollius: quà autem laryngi innititur, cauum, ſimumq;, ac multo quàm ſuperiori parte durius. In extremo autem ipſius, quo ſtomachũ ſpectat, inſigniter molle eſt: pinguiq; obductum membrana, ligamenti quodammodo naturam refert, ſuperioriq; tertiæ cartilaginis ſedi ſubſtantia cõuenit. quà uerò ſcutiformi committitur cartilagini, etiam multa abundat adipe: neq; inibi adeò

LARYNGIS operculum.

f tota 12, 13 fi. & 3, 4, 5, 6, 11 fig. cap. 21 lib. 2 L.

g 12, 13 figur. a.

h earundem fig. b.

Lib. 4 de Morbis.

 durum,

Laryngis lingula, ſeu rima, & præcipuum uocis organum.

durum,atq; in ſuo medio,cernitur. Pleriq; corpus hoc,præcipuum uocis organũm eſſe putauerunt,id temerè γλωττίδα & ἐπιγλωττίδα uocitãtes: quum tamen hæc nomina penitus pugnantes,diuerſasq; prorſus partes ueteribus ſignificẽt. Γλωττὶς enim laryngis[i] rimam indicat,quam duo tertiæ cartilaginis[k] proceſſus, in media laryngis cauitate pingui membrana obducti, conſtituunt, & quam præcipuum uocis eſſe organum, ſuo loco demonſtrabimus. Veteres namque eiuſmodi rimam γλωττίδα,ſeu lingulam uocarunt,ab ea lingularum ſimilitudine,quas ex duabus arundinum laminis compactas, tibijs accõmodamus.[l] Ἐπιγλωττὶς autem nuncupatur laryngis operculũ, dictæ iam laryngis lingulæ impoſitum,& ne quid inter edendũ in eam decidat,cauens. Quòd uerò hæc noſtri ſeculi medicos lateant,non ipſi tantum in cauſa ſunt,nihil prẹter autorum ſenſa,citra omnẽ diſſectionis uſum, ſectantes: uerùm & Celſus etiam iſta perperàm (uti ſanè quæ ad Anatomen ſpectant permulta) intelligens, laryngis operculum,lingulã appellauit,non expendens,id Græcis ἐπιγλωττίδα fuiſſe appellatum,quod laryngis rimæ,quam lingulæ fiſtularum aſsimilamus,incumbat. Quinetiam Celſi (qui forſan laryngis operculum, humanæ linguæ imagini cõtulit) errore Theodorus Gaza deluſus,in Ariſtotele ἐπιγλωττίδα lingulam uertit,quum interim Ariſtoteles laryngis intelligat operculũ. Vt modò prætercam,quoties apud Galenum,tum interpretũ, tum etiam græci exemplaris ſcriptorũ uitio, γλωττὶς pro ἐπιγλωττὶς, ac rurſus diuerſo ordine, legatur. Verùm hæc latius ſuo loco exequar. hìc namq; tantum de laryngis cartilaginibus ſermonem inſtituiſſe ſat eſt, quanto ad muſculorum in ſecundo libro tractationem indigemus. Ac proinde etiam[m] cartilagines,quæ C noſtri formæ magna ex parte conueniunt, & mox ſub larynge per uniuerſum aſperæ arteriæ caudicem, & omnes ipſius in pulmonis ſubſtantia digeſtos ramos, ſeriatim occurrunt, unà cum cæteris ad aſperæ arteriæ hiſtoriam pertinentibus, in ſexto libro pertractabuntur.

i 11 fi. cap. 21 lib. 2 c. dein 12, 13 fig. d.

k 9, 10 fig. Y, Y.

l Cõfer L cum c fig. 11 cap 21 lib. 2.

Lib. 2 de Partibus animalium, cap. 3.

Præcipuè in 8 lib. de Vſu part.

Reliquæ cartilagines aſperæ arteriæ, C ſimiles.

m totæ 14, 15 fig. & ſub larynge in aſperæ arteriæ caudice & ramis 1 & 2 figuris.

DE OSSIVM CARTILAGINVMQVE numero. Caput XXXIX.

Oſsium numerus.

QVANDOQVIDEM parum dubito,pleroſq; abſoluta nunc ſingulorum oſsium & cartilaginum hiſtoria, hìc alicubi illorum numerum,perinde ac in noſtris ſcholis ſtudioſi ſolent,à me deſideraturos: modò oſſa & cartilagines obiter ſic recenſebo,ut qui´nam certo cõprehendi queant numero,quiſq; promptè percipiat. In prouectæ igitur ætatis homine, cui appendices iam ſuis oſsibus plenè coaluerunt, licebit oſſa hunc ferè in modum numerare. Caluariæ uiginti ſunt oſſa, octo nimirum capitis uocata, & maxillæ ſuperioris duodecim: ita tamen, ut frontis os unicum hìc duntaxat ſtatuamus, & dein iugalia & lapidea priuatim non enumeremus, quum quorundam illorum uiginti oſsium partes ſedes´ue tantum ſint,propriaq; circũſcriptione deſtituantur. Auditus organi oſsicula quatuor ſunt,duo ſcilicet ad ſingulas aures. Dentes utplurimum cenſentur triginta duo. Maxillæ inferioris os unicum. Oſsis υ referẽtis oſsicula,ſunt ferè undecim,ceruicis uertebræ ſeptem,thoracis duodecim, lumborum quinq;. oſſa ſacri oſsis ſex, oſsicula coccygis oſsis quatuor: coſtæ uigintiquatuor. Pectoris oſsis tria enumerauimus oſſa,alijs autem ſeptena recenſentur. ſed agè, hoc catalogo tria tantum ſint: & aliàs, quotquot ex tuo arbitratu uiſum fuerit. Scapulæ duæ,totidem clauiculæ,humeri duo, ulnæ duæ, radij duo: brachialium oſſa

oſſa ſedecim, utriuſq; ſcilicet manus octo: poſtbrachialium item oſſa octo, in utraq; nimirum manu quatuor. digitorũ oſſa triginta, utriuſq; ſcilicet manus quindecim. Seſamina oſsicula in ſingulis manibus ut minimũ occurrunt duodecim. ac proinde iam uigintiquatuor illa in manibus ſtatuamus. Oſſa ſacri oſſis lateribus commiſſa, duo, utrinq; nimirum unum. femora duo. in utroq; poplite duo ſeſamina oſsicula. duo tibiarum oſſa. fibulæ duæ, patellæ duæ, calces duæ, tali duo, nauicularia oſſa duo: tarſi oſſa in utroq; pede quatuor, pedij oſſa in utroq; pede quinq;, digitorũ oſſa in utroq; pede quatuordecim: pedis unius ſeſamina oſsicula uel minimo numero ſunt duodecim. Ac proinde ſi hæc oſſa in unum numerum reijcies, uniuerſa erunt (ſi rectè addo) trecẽta & ſeptem: quibus ſi pectoris oſſa quatuor adhuc adijci uelles, & duo maxillæ inferioris oſſa ſtatueres, & cordis deniq; cartilagineã ſubſtantiam in oſsium claſſe unius oſsis loco haberes, trecẽta & tredecim cõſurgerent. Porrò ſi priuatim omnes inſuper appẽdices, eo quòd oſſa ſint, propria omnino in pueris ſaltem circunſcriptione terminata, enumerare lubebit, facilè dictum nuper numerũ ſemel, ac rurſus dimidio duplicabis. quod uel hinc colliges, ſi uertebras, ſcapulas, femora, tibiæ oſſa, & alia, quæ multis appendicibus donantur, in memoriam reuocaueris: ac dein etiam recorderis, unam ſubinde appendicẽ pluribus quoq; efformatam eſſe partibus: uti in illa euenit, quæ ſuperiori ſcapulæ òbtigit proceſſui. Rurſus, ſi oſſa, ut in pueris uiſuntur, ſubduxeris, Dij boni, quantũ oſsium aceruum cumulabis? quum occipitis os ferè tribus, & multæ uertebræ, non habita appendicum ratione, duobus, plurimæ autem tribus conſtent oſsibus: quumq́; pectoris os in illis quoq; pluribus, quàm in ijs qui iuſtum attigere incrementum, oſsibus cõpingatur: & oſſa, quæ ſacro coarctantur, etiam ſingula tribus fabricentur oſsibus. adeò ut cuiq; ſuo uoto numerũ oſsium confingere ſit integrum. Quanquam in certo cartilaginum numero diffiniendo, plus adhuc ſit operæ, quum tam reperiantur uariæ, ac non in omnibus ætatibus eædem. Nihilominus, ut num quauis tandem ratione in numerũ redigi poſsint, expendas, eæ primùm recenſeantur, quæ oſsibus ſunt prorſus continuæ: ut utriuſq; auris cartilago, ex temporis oſſe pronata: duæ naſi, à duobus naſi oſsibus exortæ: ea quæ à narium ſepto pronaſcens, ad naſum quoq; refertur: uigintiquatuor coſtarũ cartilagines: eæ in quas totius dorſi oſsium ſpinę, & multi eorundem tranſuerſi proceſſus finiunt: ea in quam pectoris os exacuitur: baſis utriuſque ſcapulæ cartilago: ea quæ oſsis coccygis mucroni obtigit: exiguæ, quæ ultimis digitorum manus & pedis obtigerunt oſsibus. Dein omnes læues & lubricæ cartilagines, quibus oſſa ad articulorum fabricam incruſtantur, quæq́; non ſecus quàm articulorum ſuperficies, ſunt quàmplurimæ, ac trecentorum & quinq; oſsium numerum longè excedunt. Inſuper quæ in appendicum cum ſuis oſsibus cõnexu ſpectantur, quæ etiam dictum oſsium numerum ſuperant, præter eas quæ oſsium quorundam partes mutuò in pueris priuatim committunt. Adduntur his, quæ in ſacri oſsis oſsium mutuo contextu interueniunt, ea quæ pubis oſſa inuicem nectit. Item illæ, quæ ligamenti natura participantes, etiam oſsibus ſunt continuæ: ut eæ quibus oſsis *υ* referentis oſsicula compinguntur, eæ quæ uertebrarum interueniunt corpora, eæ quæ ſunt inter tria pectoris oſſa: eæ quę occurrũt inter ſacrum os, & oſſa ipſi commiſſa: eæ quæ oſsicula coccygis oſsis mutuò iungunt. Cæterùm earum quæ oſsibus non ſunt continuę, utriuſq; oculi ſtatuuntur duæ: quarum una in ſuperiori, altera in humiliori conſiſtit ipſius palpebra. alarum naſi duæ. in larynge tres præcipuę: quarũ prima ſubinde, tertia autem perpetuò reperitur gemina. *Cartilaginum numerus.*

laryngis

laryngis operculum: cartilágines C imaginem exprimentes, quæ in aſperæ arteriæ caudice, & ipſius in pulmonem digeſtis ramis ſunt innumeræ: cartilaginea cordis baſis ſubſtātia. Poſtremò, quæ in articulis ſunt liberę, ac oſsibus non prorſus continuæ: quales nonnunquām in duobus humilioribus primæ uertebræ ad ſecundam nexibus duę occurrunt, & aliquando in utriuſq; lateris humeri ad ſcapulam articulo una. ſemper autem in articulis maxillę inferioris ad temporum oſſa, duæ: in clauicularum cum pectoris oſſe, & dein cum ſuperioribus ſcapularum proceſsibus, quatuor: in utroq; genu duæ. quæ uerò inter ulnam & brachiale quodammodo ſpectatur libera, radio eſt continua. Quum itaq; cartilaginum tam multiplex ſit ratio, non facilè ex cuiuſq; ſententia ipſarum numerum diffinire poſſem. ac proinde iam tempeſtiuum erit, modum ſubijcere, quo oſſa & cartilagines ad diſciplinam parentur, aut per Anatomen diſcātur: ad eam uidelicet methodū, qua ſemper poſt partiū deſcriptionē, illarum ſecandi artificiū (prout id ſuo loco aptius fieri poſſe putauero) ſubijciam.

Ossilegium. vid. Columbum & Riolanum nec non Carolum Stephanum

QVO ARTIFICIO HVMANI CORPORIS oſſa & cartilagines inſpectioni apparentur. Caput XL.

Oſsium in calce macerādorum, ac dein in flumine emundandorum ratio.

CONSVEVERVNT medici, Hippocraticę arti dignè incumbētes, non mediocri labore oſſa, quę ad diſciplinam ſeruantur, apparare, ſiue ea inuicem iuncta, ſiue ſingula ſeparatim eſſent inſpecturi. Solent enim ſuſpēſum, uel aliàs mortuum cadauer, magna ex parte primùm carnibus liberare: & uiſcera, nullo ſoluto corporis articulo, exſecare. poſtea oblongæ arcæ ita diſſectum corpus immittebāt, hanc calce opplentes, ac nonnihil aquę dein aſpergentes. Deinceps ubi arcā ad hunc modum octiduo obſeruaſſent, eam undiq; anguſtis foraminibus perforatam, rapido illigabant fluuio, ut calx unà cum marceſcentibus iam carniū reliquijs, temporis ſucceſſu deflueret, ac undiq; ab oſsibus abſcederet. Poſt dies aliquot, exemptum cadauer paſsim cultrorum beneficio emundabatur, mente adhibita, ne aliquis oſsium connexus in eo opere diſſolueretur, ligamentaq; oſſa colligantia (quorum ſcilicet interuentu in poſterum adhuc hærerent) integra cuſtodirentur: ac demum omnia, præter oſsium articulos, niterēt. Emundatum cadauer, eo ſitu, quo id aut ſedēs, aut erectum, hacq; aut illa forma cōpoſitum ſpectari uolebant, ſoli exponebatur: ut ligamēta ſolis æſtu reſiccata, oſsium articulos in eo poſitu continerent. Verùm hæc præparandi ratio, præterquàm quòd moleſta, ſordida, ac difficilis eſt, nullos ferè oſsium oſtendit proceſſus, appendices, capita, ſinus, & eius generis reliqua, in oſsibus præcipuo ſanè ſtudio ſpectanda: quòd ſcilicet hęc omnia inſigniter nigricantibus ligamentis adhuc obducantur. adeò, ut hic oſsium mundandi repurgandi'ue modus, ad doctrinam penè nihil accommodet. Quemadmodū neq; ridicula muſculorum, tendinum, ligamentorum, neruorum, uenarum & arteriarum uidendi ratio, qua hactenus Medicinæ candidatis noſtræ artis profeſſores impoſuerunt, quicquam commodi adfert: ſed duntaxat ſtudioſorum animos cohibet, ne eorum quæ iam dicebam organorum demonſtrationem à Rabinis illis expetant. Hi namq; aſſerebant, illa ſolum è corporibus in aquarū gurgitibus (ſi Dijs placet) emaciatis, non autem è nuper mortuis diſcenda eſſe. quaſi uerò quicquam eruditione dignum, in corporibus ad eum modum coaptatis, prorſus'ue hac ratione corruptis, diſci poſsit. Cęterùm quo'nam pacto aliæ corporis particulæ ſint ag-

Oſsium per coctionem parandi modus.

ſint aggrediēdæ,ſuis locis affatim proſequar. Oſſa autem,ut modò ſubijciam, leui negocio concinnabis,ſi diſcendi ſaltem cupidus, & quod in diſſectionum ſtudioſo Galenus in primis requirit,laborum patiens,ac induſtrius fueris. Alicunde itaq; nactus cadauer,qualecunq; id ſit (quamuis tamen morbo emaciatum, longè aptius cenſebis) uas unum,carnibus & uiſceribus & cuti reponendis,& ſanguini denique admittendo,ad manum eſſe curabis,unà cum magno grandiq; lebete,aut cacabo, cuiuſmodi illi ſunt, quibus lixiuium mulieres igni adhibent. is namq; coquendis oſsibus eſt aptiſsimus, illiq; oſſa opportunè inijcies. Pręterea & ampla papyrus charta'ue in aſſere quopiā diſtendetur,ut huic cartilagines non elixandæ applicari, ſeriatimq; imponi poſsint. Mox acutiori cultro orbiculatim per frontem & tempora & occipitium,ſectionem tentabis,ad caluariam uſque penetrantem. Ad huius deinceps ſectionis orbiculum, ſerra caluariam diuides,parum ſolicitus,etiamſi cerebrum uities,aut paulo humilius elatius'ue caluariam diuidas: quandoquidem nunc duntaxat oſſa ac cartilagines intueri,ſeruareq; propoſitum eſt.[a] Diſſecta igitur caluaria,cerebrum ſolis manibus ex ipſa euulſum,uaſi inijciendum eſt: ac caluariæ pars, à reliquo capite adempta,cacabo indetur, liberata tamen prius ab illa uerticis cute. Iam utranq; aurem proximè à temporum oſſe abſectam, ſeorſum in chartam, cui cartilagines adhibentur, collocato, unà cum palpebris, & naſi extremo, quod cartilaginibus conſtat, quæ uiciniſsimè ab illis quibus committuntur oſsibus, ſimul cum cute ſunt reſecandæ.Deinceps maxillam inferiorem à ſuo cum capitis oſsibus connexu liberabis: ac cartilagines,quas priuatim in ipſius cum capite articulis haberi diximus, cultello à ligamentis articulū continentibus diſſecabis: eas chartæ illi,cui promptè hærebunt,ſeriatim applicans. Quando inferiorem maxillam adimis,& eam obiter cute & lingua (relictis, ſi uoles, muſculorum applantationibus) liberas, ac tandem in cacabum reijcis, integram quoq; laryngem,cum oſſe *υ* referente,& lingua, & ſtomachi aſperæq; arteriæ portione, è faucibus auferes, ac chartæ illi non aliter emundatā impones. Iam à pectoris oſsis mucrone ad pubem uſq; ſectionē molieris, ad omentum uſq; penetrantem.cui deinceps aliam ſectionem, quæ tranſuerſim à dextro ilio ad ſiniſtrum pertingat,adiūges,& abſq; delectu omnia quæ peritonæo continentur,laniorū more euelles,eaq; uaſi inijcies. Abdominis cutem unà cum ipſius muſculis obiter ab oſsibus diſſecabis: & ſanguinem ſpongijs excipiens,eum in uas exprimes. Dein à iugulo ad pectoris oſsis uſq; mucronē,adeò profundam duces ſectionem,ut illa ad pectoris uſq; os penetrante,ſimul cum cute muſculos thoraci inſtratos, à coſtarum oſsibus, earundemq; cartilaginibus, adimere poſsis,& clauiculæ ſimul nudæ,carnibusq; liberæ appareant. Quippe hæ acutiori cultello à pectoris oſſe ueniunt liberādæ,& cartilagines his articulis propriæ (quemadmodum inferioris maxillæ cartilagines aggreſſus es) accuratè ſunt adimendæ,& dein chartæ ſeriatim adhibendæ. Pectoris os, unà cum coſtarum cartilaginibus,ſtudioſe à coſtarum oſsibus liberabitur, ſectionibus acutiori & non admodū craſſo cultro per cartilagines inibi ductis, ubi coſtarum oſſa in has degenerant. Atq; id promptè obitur,ſi modò memoria non exciderit, primæ coſtæ cartilaginem à pectoris oſsis medio magis in latus, quàm ſecundæ coſtæ cartilaginem ferri. Neq; tantum cartilagines pectoris oſsi coarctatæ,à coſtis ſunt dirimendæ: uerùm etiam omnes ſpuriarum coſtarum cartilagines,quæ uel intercoſtalium muſculorum interuentu ſuperioribus cartilaginibus hærebunt. Diſiunctis hunc in modum cartilaginibus, pectoris os à iugulo attolles,& id uenis & arterijs à iugulo ad ipſum porrectis, & mēbranis quoq;

a Ita diuides,ut ſeptima fig. ca. 6 à ſexta figura liberata cernitur. Verùm nō eſt ut tibi modò in oſsib. cartilaginibusq; probè inſtituto, hoc Capite aliquid adnotem,potiſsimum quū ſingulis ferè dictionibus alioquin characteres eſſēt adhibendi.

quoq; liberabis,quæ thoracis cauitatem interſepiunt. Poſtremò cartilagines à ſepto tranſuerſo reſecabis, & ipſas ſimul cum pectoris oſſe non aliter mundatas, in chartam repones. Dein alterius lateris ſcapulã unà cum clauicula à thorace diſſecaturus, longam ſectionem à ſummo humero per brachium & cubitum ad pollicem uſq; duces,& ſcapulam,humerũ,cubitum,& manum cute carnibusq; nudabis, non admodum anxius, etiamſi aliqua tendinum carnisq; portio oſsibus adhuc appenſa relinquatur. adeò,ut etiam ſuffecerit,relicta manus cute,illam aliquot ſectionibus hîc atq; illic ſcindere,quo poſtea leuiori negocio manus elixetur. Modò clauicula à ſuperiori ſcapulę proceſſu ſecabitur, mente adhibita, num pręter illum proceſſum, quem ſummum humerum appellamus,& clauiculam,inibi aliud tertium os occurrat.Hoc ubi pręſtiteris,ac peculiarem eius articuli cartilaginem chartæ adhibueris, clauiculam in cacabum conijcies,ſcapulamq; ab humero, & deinde humerũ à cubiti oſsibus ſeparabis:& cubitum cum manu connexum relinquens,ſimul omnia in cacabum quoq; locabis.Priuſquam tamen ſcapula cacabo indetur, opportunè feceris, ſi cartilaginem,ſcapulæ ſinũ,quo humeri caput excipitur,aliquando augentem, à ſcapula diremeris,chartæq; cum cęteris cartilaginibus applicueris. Iſtud ſimiliter in altero latere eſt præſtandũ, ac ilico ad thoracem denuò accedendum, ex quo primùm pulmonem cum corde & ſepto tranſuerſo execabis: & priuſquam cor in uas conijcias, cordis baſim per tranſuerſum à reliquo cordis corpore diuides: & deinde baſim rurſus à uaſis, quæ ab ipſa prodeunt, ſic auferes, ut ita uenæ arterialis & magnæ arteriæ orificia illæſa habeas, ac poſtmodum (ſi uiſum fuerit) in cartilaginũm numero illa ſeruaturus, chartæ applices: aut etiam, num mutua illorum duorũ uaſorum radix os quoq; in homine ſit, expendas. Vbi igitur reliqua quę in thorace inueniuntur,in uas reieceris,cadauer in pronum uertes: & utcunq; licebit,ceruicem,reliquumq; dorſum,unà cum tota thoracis amplitudine, carnibus emundabis: ſtudioſe caués, ne coſtam aliquam (utpote fragilem) rumpas: aut nimiùm uicinè carnem diſſecans, proceſſum aliquem uities. Atq; id adhuc magis cauendum eſt,quum iam ſingulas coſtas ſeorſum à uertebris thoracis es liberaturus. Etenim reſupinato cadauere,cultello acutiore coſtæ cuiuſq; capitulum à uertebrę corporis ſinu uenit ſeparandum: & deinde ligamentis ſenſim diuiſis, à tranſuerſis quoq; uertebrarum proceſsibus coſtæ ſunt adimendæ, obiterq; repurgatæ, in cacabum mittendæ.Crura ad eum modum,quo brachia & manus aggreſſus es,attrectabis, femur uniuerſum carnibus emundans,mox & tibiã,& pedem. Quum tamen genu nudas,& ad poſteriorem radicis inferiorũ femoris capitum ſedem,num inibi ſeſamina quæpiã conſiſtant oſsicula,expendis,ex tendinibus anteriorem genu ſedem occupantibus,patellã execabis, & in cacabum non ſecus ac femur conijcies ilico, atq; id à coxendicis oſſe tibiaq; liberaueris, & cartilagines reſecueris,quæ tibiæ oſsis ſinus,femoris capita excipientes,adaugent. quippe & illas non inopportunè chartæ agglutinabis: ac deinceps tibiæ os,unà cum fibula & pede,cacabo indes. Id ubi in utroq; crure præſtitum erit,& oſſa ſacri oſsis lateribus coarctata, aliquantulum repurgata fuerint, cartilaginea ligamenta, uertebrarum corpora intercedentia,ad amuſsim ueniunt execanda,& chartę ſeriatim accommodanda. Ligamentis igitur,quę uertebrarum corporibus in ſuperficie obducuntur, acutiori cultro ademptis, inter oſsis ſacri ſummum & cartilagineum ligamentum,os ſacrum ac infimam lumborum uertebram interueniens,ſectionem tentabis,quæ ligamentum id ab oſſe ſacro diuidat. Rurſus inter infimæ lumborum uertebræ corpus,& elatiorem dicti nunc cartila-

ginei ligamenti regionem, ſimilem duces ſectionem, hacq; ratione integrum auferes ligamentum. quod ubi chartæ impoſueris, ſequentia tantiſper excindes, dum ad ſecundam uſq; ceruicis uertebram deueneris. Quum igitur uigintitria ligamenta cartilaginea ad hunc modum chartæ erunt adhibita, dorſum in tres quatuor'ue partes cautè & leniter diſiungendum uenit, ne impetu id tentans, caſu aliquẽ uertebræ proceſſum confringas. Quare etiam cauendum eſt, ne primam uertebram à capite negligentius liberare ſtudeas. Licebit enim cum capite ceruicis uertebras cacabo imponere, ut & thoracis uertebras cum lumborum uertebris: modò illas à ſacro oſſe prius diſiunxeris. Os ſacrum autem, unà cum oſsibus ipſi utrinq; commiſsis, quæ ilium, coxendicis & pubis oſſa cõſtituunt, & dein cum coccyge oſſe, nihil prohibet cacabo indere: quum ſcilicet ilium oſſa adhuc cruda, à ſacro difficulter & arduè ſeparentur, & pubis oſsium cartilago etiam tunc uitietur: quam aliàs integram aſſeruabis, ſi pubis oſſa non dirempta, cacabo inieceris. Oſsibus ad hunc modum cacabo immiſsis, aqua is uniuerſus implebitur, ut oſsibus altè in aquam ſubſidẽtibus, nulla oſsis pars emineat. Hoc enim in primis toto coctionis tẽpore obſeruandum eſt, ne os aliquod aqua non tegatur: multoq; magis, ne id ex cacabo prominẽs, fumum excipiat, cuius etiam occaſione grandem cacabum eſſe cõuenit. Vniuerſæ coctioni nullum peculiare adhibetur artificium: ſed ut in cæteris elixationibus, ſpuma ſedulò auferenda eſt, quo ius clarius reddas, ipſaq; oſſa minus ſordida extrahas. Pari etiam ratione pinguedo omnis (quæ plurima nonnunquam ijs qui morbis non fuerunt emaciati, ſupernatare ſolet) eſt haurienda, ac in uas aliquod uel uulgi nomine reponenda, quod illi in obliterandis cicatricibus, & neruis tendinibusq; producendis multum tribuit. Coctioni nullum tempus præfinitur, quum id ex ætatum ratione plurimũ uariet. Duabus enim aut tribus horis pluſquam ſatis ſit, dum puerulorũ oſſa coquuntur præcipuè: quum in illis ſtudendũ ſit, ne quum oſſa mundas, appẽdices decidant: quarum interim coalitus in prouectioris ætatis hominibus uix unquam, quantumuis coxeris, diſſoluitur. Is itaque coctionis ſcopus eſt, ut oſſa cultrorum beneficio, uti inter edendum fit, aptè mundari queant. ut autem id facias opportunius, pedetentim nonnulla oſſa inter elixandum forcipe eximes, eaq; ſolus repurgabis: niſi fortaſſe ſtudioſus adſit ſodalis, qui unà manus operi adhibeat. Summopere enim cauendum eſt, ne imperitior aliquis oſsium ſupercilia, proceſſus, capita & ſinus radendo uitiet, aut alicunde cartilaginem læuem, & cruſtæ modo oſsibus obductam imprudens auferat. hæc namq;, quum carnem, ligamenta, tendines & membranas oſſa ambientes adimis, accuratiſsimè ſeruanda uenit. Neq; uerò officium id hac duntaxat ratione inepto alicui, & Anatomes parum ſtudioſo, minus committi uelim: at ut unumquodq; os priuatim purgans, ſinus ipſius & capita, & potiſsimum ligamentorum naturam, & tendinum inſertionem, muſculorumq; exortum ſedulò cõtempleris. Non enim facilè dixerim, quantum cognitionis partiũ eo opere tibi paraturus ſis. Quando igitur hunc in modum ſeriatim oſſa ex bulliente iure extrahis, ac mundata terræ aut ſportulæ alicui imponis, non admodum anxiè expẽdito, quod'nam os prius tibi occurrat. Manum tamen cum cubiti oſsibus extrahens, obſeruabis, ne uiolẽtius brachiale à cubiti oſsibus ſeiungas: ſed cultro articuli ligamenta ſenſim diuidens, brachiale à cubiti oſsibus accuratè liberabis, uti & in poſtbrachialis oſsium à brachiale ſeparatione. Caueri enim cuperem, ne brachialis oſſa inuicem dirimãtur. unde etiam ilico atq; id integrum à cubito, & pollicis primo oſſe, & poſtbrachiale diſiunxeris, obiter duntaxat tendines ligamen-

taq; ipſi obnata diuelles: id ſtudens, ne oſſa in interna externaq; ipſorum ſuperficie penitus ligamentis emundentur, ſed ut ligamentorum beneficio adhuc inuicem hæreant. Brachiale enim ita igni adhibito, ligamenta inde ſenſim reſiccata, ipſius oſſa firmiter continent, leuioriq; negocio in oſſium connexu illud cubiti & poſtbrachialis oſſibus committitur: niſi fortè in iungendis oſſibus peritior, brachialis oſſa mutuò dirimere, ac ligamentis emundare, poſtmodumq; æneis filis inuicem committere audeas, aut etiam diſiuncta aſſeruare uelis. Mox ubi brachiale in eum modum igni appoſueris, chartam quamuis aſſumes, cui poſtbrachialis & digitorum oſſa, non prætermiſsis undiq; ſeſaminis oſsiculis, exactè emundata imponas: quo minus hæc illi chartæ inuoluta, neq; alterius manus oſsibus confuſa, in committendis oſsibus negotium augeant. Conduxerit igitur, manuum pedumq; oſſa ſeparatim in quatuor chartas recludere. Priuſquam tamen huius illius ue manus aut pedis oſſa chartæ implicas, antea ſemper indagandum eſt, num aliquod os non mundatum ſuperſit: ne quum putamina & ius abijciendum curas, unà aliquot oſſa oſcitanter auferenda porrigas. Si fortè unguem quoq; aſſeruare uiſum ſit, illum, dum pedis manusq; digitorum oſſa expurgas, auelles. Non minus enim humanos ungues, quàm auium & quadrupedum ungues, elixatione, aut calentis aquæ ui, abſcedere conſpicimus. Porrò quum ulnam & radium emundas, cartilago non negligetur, quæ à radio profecta, magna ex parte ulnam à brachiale dirimit. Hęc namq; ab ulna liberatur, ut radio adhuc connata, in oſsium connexu, rurſus ulnam & brachiale intercedat. Quinetiam quum caput purgas, accuratiſsimè caueto, ne membranam, quæ auditus organi foramen ſuccingit, euellens, oſsicula illa negligenter eximas, quæ eius organi conſtructionem ſubintrat: quippe illa ſtylo quopiam in foramen miſſo, ſunt ſtudioſe euellenda, & pariter excutienda. Hæc oſsicula ad reliquam oſsium colligationem, aliquò recondes, & uertebras omnium poſtremo è iure eximes, quemadmodum & ſacrum os: niſi fortè poſt aliquantulam elixationem, coccyx os à ſacro liberare lubeat: quòd ſcilicet huius oſsicula, ob cartilaginea ligaméta, quæ ipſa connectunt, ſi diutius coquantur, ab inuicem ſeiungi ſoleant. Si tamen coccygis oſsis præſcindendi gratia, os ſacrum prius exemeris, id denuò cacabo eſt immittendum, coccyxq; os priuatim in chartam aut ſportulam conijciendum, in quam minuta locabis oſsicula: cuiuſmodi dentes ſunt, ſi fortè ipſorum aliquis exciderit, aut aliqua oſsis portio oſcitanter effracta fuerit. Verùm ut pubis oſsium cartilaginem ſerues, priuſquam ilium oſſa à ſacro liberas, pubis oſſa anteriori poſterioriq; ſede leuiter ſunt à ligamentis ac ambientibus membranis emundanda, ac dein inuicem ſolis manibus ſeiungéda, ut ipſa intercedens cartilago, ab altero oſſe abſcedat, uniq; duntaxat commiſſa maneat, leui negotio poſtmodum in oſsium connexu, cum altero pubis oſſe iungenda. Oſſa hac ratione purgata, denuò numerabis, non quidem manuum & pedum oſſa, quæ iam ſeorſum chartis prius inuoluiſti: uerùm recéſebis caluariæ partem, quam ſerra à reliquo capite ademiſti: in qua conſiderabis, num portiunculæ temporum oſsium, quæ inſtar ſquamæ uerticis oſsibus applicãtur, atq; ſerra à cætera temporum portione auferri ſolét, ex elixatione deciderint, ne fortè illas cum oſsium ſpolijs aut iure dones reijcienda. Deinde, num dens aliquis ex ſuperiori inferiori ue maxilla exciderit, perpendes: & uigintiquatuor uertebras, totidemq; coſtas enumerabis, duas clauiculas, duas ſcapulas, duos humeros, duas ulnas, & radios duos: ſacrum os, à quo iam antea coccyx os ademptũ eſt: duo grandia oſſa, ſacri oſsis lateribus nexa: femora duo, tibiæ oſſa duo, & fibulas

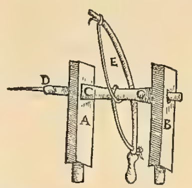
duas,

duas,item patellas ſimiliter duas. Vbi omnia enumeraueris,magnopere conduxerit, oſſa denuò mundæ & bullienti aquæ indere: ac mox exempta, ſeorſum aſpero rudiq; linteo abſtergere: & ſi quę ligamentorum,aut membranarum,aut muſculorum inſertionis exortus'ue ſint reliquiæ,eas defricare ac abſtergere: ſtudio interim adhibito,ne lubrica, & cruſtæ modo oſsibus adhibita cartilago ſimul auferatur. Interea uerò dum hæc in orbem igni appoſita leuiter deſiccantur,aurium cartilagines cute detegentur, chartæ cum reliquis cartilaginibus applicandæ. Idem quoque in palpebrarum & naſi cartilaginibus moliendum eſt: ac deinceps acutis cultellis os *υ* referens,à muſculis ipſi commiſsis,quàm licebit exactiſsimè, crudum emundabis. Purgato illo oſſe, laryngis cartilagines ſimiliter crudas accuratè carnibus membraniſq; liberabis, ſimul cum una atq; altera aſperæ arteriæ trunci cartilagine, C imagini comparata. Iam pectoris os, ipſiq; connexas cartilagines, ſedulò emundabis: quod eo minus promptè perfeceris, quo id pluribus obducitur membranis, pingueq; eſt,& interim coquendum neutiquam uenit, uixq; calente aqua aſpergēdum. Quum uerò cartilagines carne ſpolias,cauendum eſt,ne membranam cartilaginibus proximè obductam,illiq; correſpondentē auferas, quam circumoſſalem dicimus. Quippe hac membrana à cartilaginibus diſcerpta,illæ infirmiùs pectoris oſsi committuntur,& contractę,breues & intortæ euadunt. Inſuper quo minus cartilagines hæ contrahantur, pectoris os ad ignem non eſt exiccandum: ſed alicubi tantiſper, dum oſſa nectere propoſueris, in loco non nimis humido reponendum,ne rurſus cartilagines plus æquo flacceſcant,ac poſtea deformem thoracis oſsium fabricam cōſtituant.Nihil enim æquè elegantem ſceleti ſtruem uitiat,atq; pectoris os cum cartilaginibus,ſi modò illę negligentius obſeruentur,& non iam compactis oſsibus potius quàm antea exiccari permittātur.Reliquas autem cartilagines,chartæ adhibitas,licebit igni nonnihil admouere: at ita, ne nimium conuellantur: quum ſatius ſit, & has quoq; poſt compactionem ſiccari. Iam integrum tibi eſt,oſſa & cartilagines ad eum quem mox dicam modū contexere,aut diſſoluta aſſeruare: quod longè etiam prǣſtiterit,ſi modò aut cōnexis,aut diſſolutis carendū eſſet. Oſſa namq; diſiuncta,& in oblongam arcam ſeriatim poſita, quouis tempore ſeorſum conſpici, ac omnia quæ ad oſsium cognitionem ſpectant, edocere poſſunt. quæ autem erecta,ſimulq; commiſſa ſunt,ſinus capitaq; oſsium non admodum accuratè commonſtrant: ſed ut uerè dicam,ad oſtentationem potius quàm ad diſciplinam conducunt. Quanquam rurſus ad hanc illa oſſa accommodatiſsima ſint, quæ ex Italicis ſubducuntur monumētis, penus modo (ut hîc ferè omnia) extructis,& ſub impluuio aliquo,aut alioquin aeri ita expoſitis,ut hęc pluuialem aquam quādoq; excipiant. Præter id namq;,quòd monumēta eiuſmodi humida ſunt, etiam aqua ſubinde accedit, cuius beneficio omnia quæ oſsibus adnaſcuntur,promptiſsimè marceſcūt: adeò ut illa oſſa poſt aliquod tempus exempta,& dein abluta,ſint integerrima,nihilq; nō in oſsibus ſpectandum cōmonſtrent,modò in arcā ſeriatim citra connexū reponātur.ad coniungendū enim propter deperditas coſtarū totiusq; corporis cartilagines, prorſus quodāmodo ſunt inutilia.ſi namq; illarū fortè aliquæ reperiūtur,ob putredinē ſunt friabiles,& undiq; ab oſsibus liberæ. Rurſus oſſa ad hunc uſum ſunt inepta,quæ è terra apud alias nationes effodiuntur, & cumulatim in cœmiterijs aſſeruātur. Præter hoc enim,quòd illa carie ob terrę ſiccitatē afficiuntur,omnia eiuſdem hominis oſſa nunquam, uelut in dictis nuper monumētis reperias,uel Pariſijs etiam in Innocentū cœmiterio: ubi, ſi uſquā modò mehercule, quāplurimos

Quæ oſſa ad diſciplinam utiliſsima.

oſsium quæ è terra fodiuntur, habes aceruos: qui mihi primùm cognoſcendis oſsibus uacanti, adeò uberem ſuppeditarūt copiam, ut longo indefeſſoq; ſpectandi uſu edoctus, etiam obuinctis oculis cum ſodalibus interdum deponere auſus fuerim, unius mediæ horæ ſpacio nullum os ex tot aceruis porrigi poſſe, quod, cuiuſmodi eſſet, tactu non dijudicarem. Atq; id eo faciendum erat ſtudioſius, quo diſcendi cupidus, magis præceptorū opera, in hac medicinæ parte (quod uerè dixerim) deſtituebar. Porrò quod ad coctorum oſsium connexum erectionemq; attinet, ea mox poſt emundationem (ne nimium indureſcant) cōmittenda ſunt. nam ſtatim à coctione, oſſa ſolis ſubulis, quibus ſuppinguntur calcei, citra negotium perforantur, æneisq; filis mutuò alligantur: quod quiſq;, prout manū nactus eſt induſtriam, & ad ea quæ hactenus toto libro deſcripſimus, minus obaudiuit, ſuo marte perficiet. Verùm interim ſi quando oſſa alicui aridiora durioraq; obtingent, quàm ut illorum qui coria ſubulis perforant ritu, illa ex uoto terebrare poſſet, haudquaquam abs re erit, id inſtrumentum operi adhibere, quod aliquādo in hunc uſum, quum in durisſima quædam oſſa, ſpectatu ob ſiccam hominis medię ætatis temperiem iucundiſsima, incidiſſem, oſsibus perforandis paraui: ſumptis uidelicet duobus ſtipitibus, trium ferè palmarum longitudine, & craſsitie trium propemodum digitorum: qui deinde altera parte, non procul ab extremo orbiculari, & quod pollicem admitteret, foramine, perforabātur, ut axis in illis uolui poſſet, quæ longa erat palmas ferè tres, & ſuis extremis craſsitie pollicis, in medio autem duplicata craſsitie, teres, ut ſcilicet extrema, ſtipitū foraminibus conuenirent, ac in illis commodè uoluerentur: & media craſsitudo axem ita cohiberet, ut ſtipitibus ſecundùm eius craſsitiei longitudinem ualidè alicuius menſæ uel ſcamni angulo intruſis, & cum axe illis indita firmatis, ipſa duntaxat in ſtipitibus circumduci poſſet, non autem antrorſum aut retrorſum ageretur. Atque ita unum axis extremum, ad trium ferè digitorum latitudinē, pollicis modo teres erat: ad quatuor autem, uel quinq; digitorum latitudinem, duplo craſsius. & reliquum axis, pollicis craſsitiem ita æquabat, ut extra alterum ſtipitem, & ultra menſæ ſcamni'ue amplitudinē aliquouſq; promineret, illiq; ferrum immitteretur, quo oſſa perforabam: modò tenuius, modò craſsius, pro rei uſu, illorum ratione aſſumens, qui ſphærulas, orationibus Dominicis, & ad diuam Virginem ſalutationibus ſanctè enumerandis aptas, indies præparant. Cæterùm media illa axis craſsities, inter firmatos conſiſtens ſtipites, exactiſsimè fuit teres, ut tenue lorum ipſi aptius circumuolueretur, quod ſemel axi circumductum, oblongi baculi extremis tanquam arcui nectebatur: ut baculo ſurſum & deorſum ſiniſtra manu, tanquā lyra ludente, uiciſsim ducto, axis cum ferro ipſi indito, in ſtipitibus circumageretur, ac os, quod dextra manu adhibebam, perforaret. Hoc itaq; inſtrumento, aūt ſolarum ſubularum ope, oſſa perforabuntur. & ad manum erit æneū filum, partim craſsius, partim tenuius: quod poſtmodum, quo magis ſequax reddatur, & quo rariùs, quantūuis intortum, frangatur, erit igni, ut aliquandiu candeſcat, imponendum. His aderunt duæ tenaculæ, ſeu forcipes: unus quidem, quo filū intorquebitur: alter autem, quo iam intortum abſecabitur. Inchoabis autem oſsium colligationem à pedibus, ac primùm

Emundata oſſa quomodo iungenda.



Hac figura inſtrumentum id expreſsimus, quo duriora oſſa leui negotio perforantur. Significēt itaq; A & B duos ſtipites, qui menſæ aut ſcamni alicuius angulo poſſunt infigi. C, C axim. D axis partem, cui ferrum, ſubulæ in modum inditur. E uerò arculum, quo axis circūuoluitur.

Huiuſmodi inſtrumenta ferè ſeriatim proponit tabula cap. 41 ad charac. S, T, V, X, Y.

ac primùm calci talum iunges,& deinde cubiforme os calci, & cymbam referens talo, & tria interiora tarſi oſſa cymbam referenti: deinde his committes pedij oſſa,hisq; ſeriatim digitorum oſſa,cum oſsiculis ſeſamo comparatis.quæ ideo cautius & tenuiori ſubula perforabis,quòd duriora ſolidioraq; ſunt,& ex ſubulæ impetu promptius diuiſa diſsiliunt. Vbi utrunq; pedem iunxeris,tibiæ oſsis tuber,quod ſinus femoris capita excipientes dirimit,tanto foramine in tibiæ uſq; cauitatem, qua ipſius medulla reponitur, terebrandum eſt, quantum excipiendo duriori baculo ſufficiat: qui femori etiam intruſus, claui ritu ita tibiam femori committat, uti fundi uaſis aſſeres abſq; glutine necti cernimus. Eſt enim in femoris inferiori ſede aliud foramen moliendũ, illi è directo conſiſtens,quod in tibia fieri uolebam,ut idem baculus & femori & tibię indatur, huiusq́; ope articulus genu inflexus maneat. Præter hunc baculum tamen, femur tibiæ oſsi utrinq; craſsiori filo committendum eſt,non prætermiſsis cartilaginibus,tibiæ oſsis ſinus augentibus. quæ quum hæc oſſa iungentur, ſimul cum illis conſtricta, in articulo genu ſeruabuntur. Mox fibula tibiæ oſsi ſuprà infraq́; alligabitur, & patella ſimul femori ac tibiæ oſsi firmabitur. Hoc ubi in utroq; crure præſtitum erit,ſacri oſsis lateribus ilium oſſa craſsiori filo ſunt nectenda: ac deinde pubis oſſa,interueniente etiam illorum cartilagine,iungenda. Iam ad manũ erit orbicularis aſſer,in quem oſſa erigentur. cõuenit autem, huius aſſeris orbem tantũ eſſe,ut pedes illi eo ſitu,quo oſſa erigenda ducis,aptè firmari queant. In huius aſſeris medio foramen paratur, ut quum oſſa in erectam arcam recondes,inferior arcæ fundus axem habeat,quæ foramini illi indita,orbem conuolui ſinat.Præter hoc foramen,aliud iuxta orbis circunferentiam aptabitur,in quo lignum firmari queat,quod inſtar teli,aut haſtæ,aut falcis (utcunq; uiſum erit) paratum, ſceleti manus ſuffulciet. Extructo in hunc modum orbi pedes impones, & aſtantis alicuius ope ſuper pedes reliqua crurum oſſa inniti curabis: ac deinde femorum capita in coxendicum oſsium acetabulis indes, ut rectè filo aut uirgula interuallũ metiaris, quod ab orbe ad humiliorem ſedẽ foraminis pertinet, in ſacro oſſe dorſalis medullæ gratia inciſi. Hoc etenim interuallum edocebit, qua menſura ferrum fabricandũ ſit, quod orbi affixum,& oſsis ſacri reliquarumq́; uertebrarum foramini dorſalem medullam tranſmittẽti inditum,uniuerſa oſſa pulchrè ſuſtinebit. Ferrum namq; ita aptandum eſt,ut ualidè orbis medio clauis affigatur,& ab orbe ad infimam uſq; nuper dicti foraminis ſedem, teres aut quadratum ſit. ab illa autem ſede ſurſum latius quàm craſsius eſſe conuenit, ut poſtmodum ad dorſi inflexum obliquari queat,uertebræq́; ipſi ita latioribus quoq; adhibitis intruſisq; bacillis adaptetur,ut immotæ maneant,neq; ad ferrum circumuertantur. Atq; ideo ferrum inibi primùm tenuius fiet,ubi ſacrum os,ne deorſum ſubſideat,ſuffulciendum uenit.Niſi enim hoc os firmetur,ſuſtineaturq́;,unà cum ipſo reliquę uertebræ ſenſim deſcendent, temporisq; ſucceſſu ſceleti crura turpiter obliquabuntur. Verùm quia os ſacrum (quantumuis foramen dorſalis medullæ gratia in illo cælatum, cultri ope rectum agas, ut ferrum per ipſum tranſmittas) in hac quam modò paramus oſsium ſtrue,non ſatis in poſteriora obliquatur, neq; ad pubis os collatum ſatis ſurſum ſpectat: ſoleo interdum ex[a] medio corporis ſecũdi oſsis ſacri oſsis foramen rectà ſurſum in debito ſacri oſsis ſitu, in foramen uſq; dorſalis medullæ exculpere,ubi id in altiſsima ſede primi oſsis ſacri oſsis conſiſtit. Accuratè igitur ab orbe ad ſacri oſsis foraminis,ſiue id ſit finis eius quod dorſali paratũ eſt medullæ, ſiue nouum prorſus ipſi oſsi, uti iam dicebam,inſculpſeris,præparandi ferri longitudo metienda uenit. De reliqua

a Quaſi à B primæ figur.cap.18 foramen duceres ſupra e ſecũdæ figur. eiuſdẽ cap.

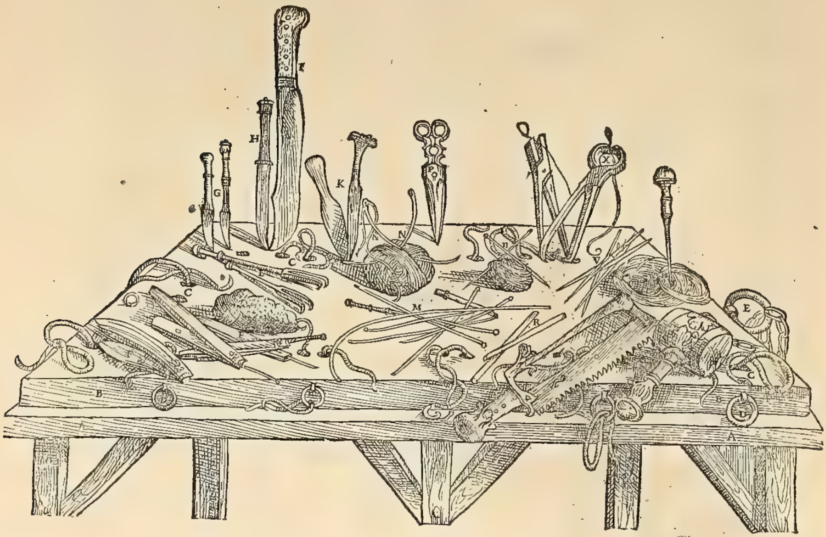
autem ferri longitudine non adeò curandum eſt: quum hæc, ſi fortè longior ſit,poſt oſsium compactionem facilè præſcindatur.Et etiamſi oſſa arcæ impo nenda duxeris, magnopere iuuerit, ferrum plus minus duabus palmis longius quàm uniuerſum ſit ſceleton,fieri: ut ipſius portio extra uerticem eminens,ſu perioris arcæ fundi foramini poſsit indi,in ipſoq; conuolui. Cæterùm oſſe ſa- cro, cum ipſi utrinq; nexis ilium oſsibus, uti iam diximus, ad ferrũ orbi fixum ſuffulto,craſsiori filo femoris capita coxendicum acetabulis innectes: diligen- ter perpendens,quantũ hęc aut extrorſum aut introrſum intorqueas,ne fortè crura turpiter intorta committas: aut patellæ,interiora pótius crurum,quàm anteriora reſpiciant. quod ſanè futurum eſt,niſi ad amuſsim ſecundum totius cruris ſitum,femoris capita ſuis ſinibus iunxeris. Vtcunq; tamen feceris,in hoc connexu filum prorſus intorquendum non eſt, priuſquam pedes orbi & tibijs eo ſitu commiſeris,qui tibi apparebit elegantior.Hunc à baculi,quo manus ſta bilientur, forma, potiſsimũ petes: alium quippe ſitum meſſoria falx, & alium haſta, aut Neptuni tridens, aut aliud quoduis inſtrumentum expetit. Modò uertebræ omnes ſeriatim accõmodandæ ſunt, quo cuiuſq; ſitum ordinemq; inuentu non arduum obſerues. hunc namq; uertebrarum forma, & articu'a- tionis ratio promptè oſtendunt. Quum primùm itaque ordinatim omnes in menſam repoſueris, quinq; lumborum uertebras inuicem cõmittes duobus nexibus, in corporum lateribus factis, qui unà cartilagineũ ligamentum con- tineant,quod uertebrarum corpora interuenit.Huiuſmodi ligamẽta ſeriatim à charta,cui illa applicaſti,ſunt aſſumenda:eo ſemper relicto,quod eas interce- dit uertebas,quas inuicem nunc non alligas. quemadmodum in præſentia eſt ligamentum,ſeu cartilago,ſacrum os & infimam lumborum intercedens uer tebram, idq; quod ſupremam lumborũ & infimam thoracis uertebras inter- uenit. Iunctis enim lumborum uertebris, ſex inferiores thoracis inuicem, & poſtmodum ſex ſuperiores unà cum ceruicis humiliori connectentur. Reli- quæ autem ceruicis mutuò non ſunt colligandæ: ſed eas interueniens cartila- gineum ligamentum, corpori inferioris uertebræ duntaxat eſt glutinandum. quandoquidem ceruicis uertebræ, ferro tantum inditæ, ſuam ſeruant ſedem, neq; thoracis uertebrarum modo coſtas ſuſtinere debent. Ilico igitur atq; uer- tebras ad eam quam præcepi rationẽ,priuſquam ferrum illis traijciatur, com- miſeris,lumborũ uertebras ita connexas ferro impones,idq; ſedulò ad eorum inflexum obliquabis: ac infimam uertebram unà cum ſacro oſſe ita cõmittes, ut iam prius lumborũ uertebras mutuò uinxiſti. Mox his inferiores thoracis adiunges,perpetuò quàm licebit accuratiſsimè ferrum,ſecundum totius dor- ſi ductum,complicans,& infimam thoracis uertebram ſupremæ lumborum adnectens. His pari modo ſuperiores thoracis uertebræ addentur: & harum infima ſupremæ earum quæ iam ferro appoſitæ fuerant, alligata, latiuſculum & longum, nigroq; colore intinctum adaptabis baculum, qui poſteriori ferri parti appoſitus,quàm licebit demiſsè inter ferrum & uertebras intrudetur,ut huius baculi beneficio uertebræ ad ferrum firmius contineantur,neq; ulla ra- tione uerſatiles ſint,ne poſtmodum uniuerſus thorax in hoc illud'ue latus tur piter conuolui queat. Vt autem caluaria ferro applicetur,neceſſum eſt uerti- cem foramine quodam perforari, ad amuſsim ferri amplitudini & craſsiciei correſpondente: ne ſi quando orbiculari alicui uerticis foramini ferrum traij- ceres,caluaria quauis occaſione quoquouerſum circumuertatur. prout enim faciem anteriora exactè, aut uerſus latera ſpectare uolueris, foramen uerticis aut tranſuerſim,aut obliquè inſculpi oportet. Iam caluaria quoq; perforanda

eſt,ut

eſt,ut ligulis ea ſectio, quam ſerra in caluaria molitus es, cõmittatur: & quum uiſum fuerit,caluaria à ferro adempta,rurſus diſſolui queat.ſummopere namque conducet, internam caluariæ amplitudinem, qua cerebrum continetur, quotieſcunq; libuerit,intueri. quod ut fiat, utraq; caluariæ pars tribus foraminibus ſibi mutuò correſpondẽtibus perforabitur. ac unum quidem foramen opportunè in occipitio perficietur, & in utroq; tẽpore unum. At inferiorem maxillã, non neglectis hîc peculiaribus cartilaginibus, æneo filo in ipſius temporum oſsium ſinibus committes. Verùm quum hic connexus non adeò firmus ſit,ut accuratè dentes mutuò applicet,ſed inferior maxilla dependeat, elegansq; ſit,hanc ſuperiori modò iungi,& modò ab illa diſiungi: præter dictum nexum,maxillæ inferioris acuti proceſſus etiam perforandi ſunt, & funiculus ipſis illigandus,qui ſub iugalibus traiectus, oſsibus & uertici incumbens, nunc uerſus frontem,nunc uerſus occipitiũ tendi poſsit, denteſq; ita collidi queant. Porrò nunc tempeſtiuum erit, coſtas uertebris & ſuis cartilaginibus alligare: quod ſanè ut ad amuſsim & ſedulò facias, primùm omnes dextras coſtas à ſiniſtris diſcernes,coniectura uel à ſinu ſumpta,quo uena,neruus & arteria ſecundum coſtas exporrigitur: dein à ſuperiori coſtarum ſede, quæ latior ſpiſsiorq; inferiori occurrit. Deinceps in hunc ferè modum ((())) coſtas menſæ ſeriatim impones,ut dextræ ſiniſtris reſpõdeant,curans.Promptum enim erit,ſingulas ſuis ſedibus ponere: ſi ea modò memoriæ non exciderint, quæ ad internoſcendas coſtas ſuprà cõmemorauimus.Ex hac coſtarũ ſerie,primam utriuſque lateris coſtam ſuæ cartilagini ad pectoris os adnectes, & deinde ſodali pectoris os cum adnexis ipſi cartilaginibus in ſua ſede tenendum porriges, ac deinceps primas coſtas primæ thoracis uertebræ tranſuerſis proceſsibus alligabis.Inſuper ſecundas coſtas ſuæ committes uertebrę, & poſtmodum ipſarum cartilaginibus,atq; ita ſeriatim omnes: obſeruãs interim,ut illas coſtas toto interuallo prorſus dehiſcere ſinas, quę ante ſectionem cartilaginibus inuicem diremptæ fuerant.Nunc humeros ſpiſsiori filo ſcapulis nectes,& deinde tenuiori filo clauiculas ſuperioribus ſcapularum proceſsibus, mox ſcapulas coſtis, & clauiculas pectoris oſsi.Quum tamen humeros ſcapulis aduincies, expendendum eſt, quónam ſitu manus collocandas duxeris. Hic enim multum refert, quomodo ſcapulæ ſinui, caput humeri committatur. In quo etiam connexu cartilago neutiquam prætereunda eſt, cuius auxilio ſcapulæ ſinus interdũ adaugetur: atq; ita etiam cartilagines, clauicularum articulis peculiares, non neglectæ,ſuis articulis nectentur. Cæterùm cubiti oſſa humero uincienda non ſunt,priuſquam manus tota ipſi fuerit nexa. Radius itaque,habita ad futurum manus ſitũ ratione,ſuprà infraq; ulnæ eſt colligandus. deinde ſi brachialis oſſa diſiuncta,ſuiſq; ligamentis libera ſunt, ea inuicem ueniunt committẽda: aliàs autem ſuorum ligamentorum interuentu abundè continentur.Inferiori ipſorum ſedi primùm pollicis os,& quatuor poſtbrachialis oſſa,ac deinde his digitorum oſſa, unà cum ſeſaminis oſsiculis adnectes. Poſtremò autem brachiale radio iunges,& deinde ulnam humero. Atq; ubi id in utroq; latere præſtitum erit, manus baculo illi alligabis, quem ualidè orbi infixum, inſtar falcis, aut aliter extruendum dixi. Erectis nunc oſsibus,& ex oſſe υ referenti,& auditus organi oſsiculis, ac aſperæ arteriæ, auriumq; & palpebrarum cartilaginibus, & ungue,cordiſq; cartilaginea portione, monile licebit confingere: his omnibus catenulæ,aut exiccato cruris aut manus neruo adnexis.

DE INSTRVMENTIS, QVAE ANATOMES ſtudioſo debent eſſe ad manum. Caput XLI.

ANATOMICORVM INSTRVMENTORVM DELINEATIO.



QVADRAGESIMIPRIMI CAPITIS FIGVrarum, eiuſdemq́ characterum Index.

PRAESENTI figura, menſæ cuidam incumbentē finximus aſſerem, quo in uiuorum ſectionibus utimur: dein huic aſſeri omnia propemodum accōmodauimus, quibus in diſſectionum adminiſtrationibus, adeoq́ tota Anatome quis uti poſſet.

A, A *Menſa, cui reliqua omnia modò ſeriatim indicanda ſuperſternuntur.*
B, B *Aſſer, uiuis ſectionibus adminiſtrandis idoneus.*
C, C *Varia foramina, quibus laqueos pro animalis mole adhibemus, quum femora & brachia uincîmus.*
D, D *Eiuſmodi anuli manibus pedibusq́ ligandis adaptantur.*
E *Huic anulo maxilla ſuperior, libera inferiori, catenula alligatur, ut caput immotum ſeruetur, ac interim neq́ uox, neq́ reſpiratio uinculorum aliàs occaſione præpediantur.*
F, F *Diuerſa nouacularum genera, quibus ſpongia accumbit.*
G *Cultelli, ad earum ſpeciem formati, quibus calami adaptantur.*
H *Vulgaris qui menſæ adhibetur culter.*
I *Grandis ac ualidus culter.*
K *Cultri è buxo parati.*
L *Hamuli.*
M *Varij ſtyli, unà cum ſiphone.*
N, N *Obliquatæ acus cum filo craſſiore, quibus literarum faſciculos colligamus.*
n *Minores acus, quas uulneribus ſuendis accommodamus.*
O *Serra.*
P *Forficula.*
Q *Malleus ligneus.*
R *Arundines, inflando pulmoni & alijs quibuſdam partibus idoneæ.*

S *Filum*

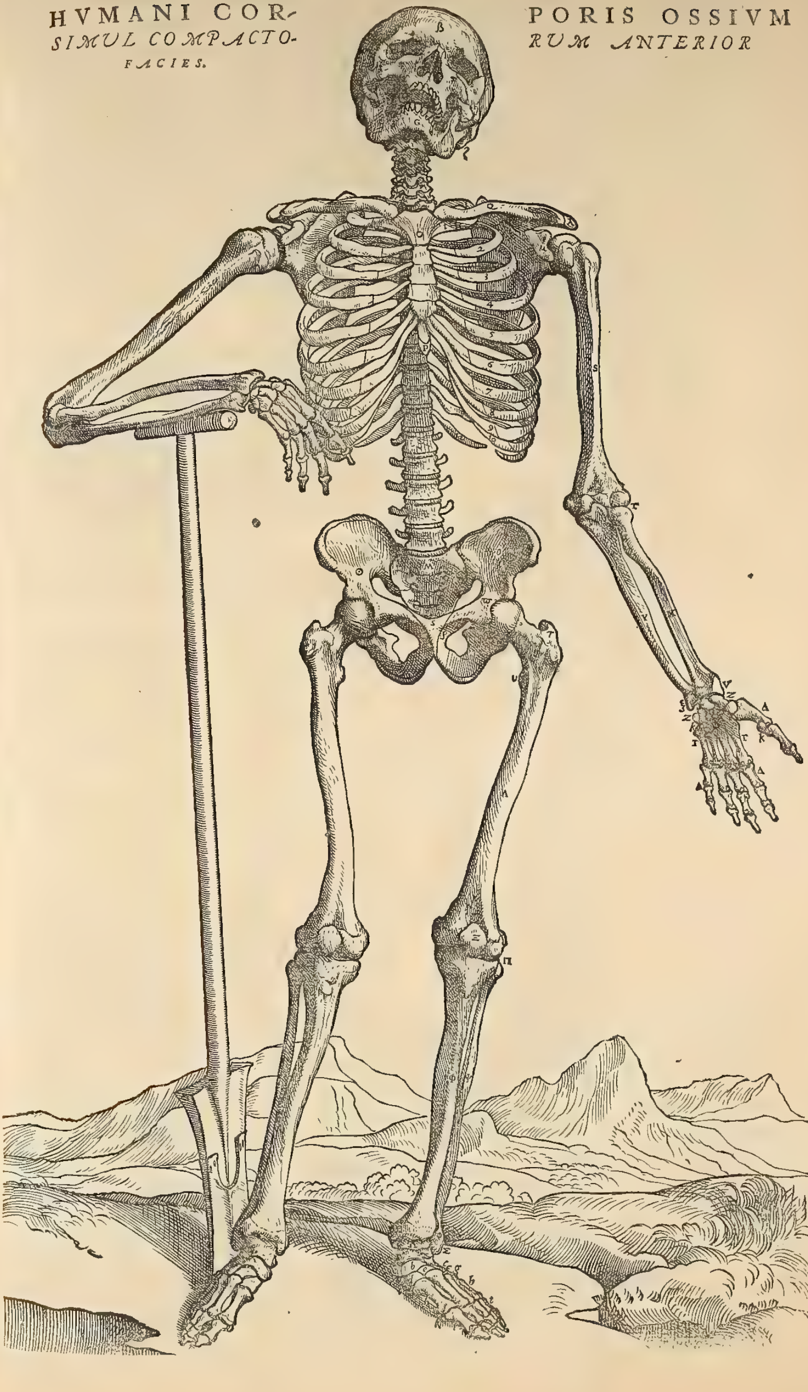
S Filum æneum, oſſibus nectendis aptum.
T Subula forandis oſſibus parata.
V Varia ſubularum ferramenta.
X Forpex, intorquendis filorum extremis comparatus.
Y Forpex, quo intorti, & oſſa iam committentis fili reliquias præſcindimus.

QVANDOQVIDEM ſuperiori Capite in nonnullorum inſtrumentorum mentionem incidimus, quibus ad Anatomen utimur, quumq; non infrequens horum ſimiliumq; in ſubſequentibus libris ſermo occurret: haud abs re fore duxerim, ea omnia obiter, ut in huius Capitis figura exprimuntur, utq; diſſectionum ſtudioſis ad manum eſſe debent, recenſere. Primùm itaq; plures comparandi
a F. ſunt[a] cultri, quibus tonſores in abradendis pilis utuntur, & quos uulgò noua- *Nouacula.*
culas dicimus. ac harum quaſdam acutas eſſe conuenit, quaſdam uerò retuſiores. quamuis iſtarum maior ſemper, quàm ipſe uelis, futura tibi ſit copia. Eligendæ ſunt minores & leuiores: quamuis etiam grandes aliquot adeſſe, nihil prohibeat. plures uerò coemendę ſunt, quòd leui quaq; occaſione in membranis, aut tendinibus, ligamentiſq; findendis corrumpantur: & quum fragili admodum conſtent ferro, promptè exiliant, præcipuè ſi nouas, & acuendo non detritas, operi adhibueris. Quibuſdam ex his, & potiſsimum minoribus, illud ferri tuberculum non inutiliter aufertur, quod cultrum extra manubrij rectitudinem extendi prohibet. atq; id tunc in primis tentandum uenit, quum nullæ reperiuntur nouaculę obliquo extructę manubrio: quales illæ ſunt, quibus noſtrates & Galli tonſores utuntur. Italis enim, ut & Anglis ferè, rudes, & magnis erectiſq; capulis ſeu manubrijs præditæ nouaculæ ſunt in uſu: quarum capuli ſubinde in obliquis ſectionibus, quo minus ſcilicet manum ex ſentẽtia in-
b G. flectas, obſtaculo ſunt. His[b] paruos cultellos, quibus calamos adaptamus, adde- *Parui cultri,*
re oportet: & ex his nonnullos orbiculato cuſpide, nonnullos uerò oblongo *quibus calami*
acutoq; eſſe conuenit. Horum autem potiores ſunt, penitus ferrei: alijs enim, *adaptantur.*
c 1 muſc. quum[c] tranſuerſa ligamenta ſcindere conamur, capulus promptè frangitur:
tab. char. ipſumq; ferrum imbecillius, emollita nimirum ex calidę aquæ lotione reſina,
1,2,3,4,5, 6.Δ.Γ.Ξ. in capulis firmatur. Prorſus reſpuendi ſunt incuruati, ac falcibus ſimiles: quoniam ſolo propemodum mucrone inter diſſecandum utimur, qui introrſum in curuis illis cultellis reflexus, difficulter tranſuerſis ligamẽtis, & potiſsimum per uniuerſam interiorem digitorum ſedem, ſubijcitur. Præterea non inutili-
d H,I. ter adhibentur[d] cultri aliquot illorũ, quos menſæ apponimus. quorum unum *Vulgares*
& alterum maiorem eſſe conuenit, ſed retuſum & craſſum, ferreumq; potius *cultri.*
quàm chalybeum, aut ſaltem non impenſe fragilẽ. Si uiſum fuerit, poteris his
e K. adijcere[e] duos è buxo, aut ligno guaiaco confictos: atq; ex his alterum tenuem *Buxei.*
& oblonga cuſpide ſcindes, alterũ uerò latum & orbiculari cuſpide eſſe ſines. Verùm illos rarò admodum ſectionibus adhibeo, quum retuſiores nouaculæ
f L. ſemper ſint ad manum. Licebit etiam[f] hamulos duos effingere, illos referen- *Hamuli.*
tes, quos Capitis initio appinximus. Conſueui autem illos parare ex furculis, quæ Italorũ menſæ indies apponuntur, & à pyramide nomen ſibi uendicant. Si enim utraque eiuſmodi furculæ crura magis lima attenuaueris, & dein eorum apices obliquè nõnihil inſtar ſemicirculi inflexeris, hamulum tibi elegantem paraueris, cuius mucrones lima ex arbitrio acuere eſt integrum. atque ita unum hamulum obtuſiorem, alterum uerò acutiorem comparare iuuerit. Quanquam interim relictis hamulis, ungues ſubinde operi in eleuandis quibuſdam

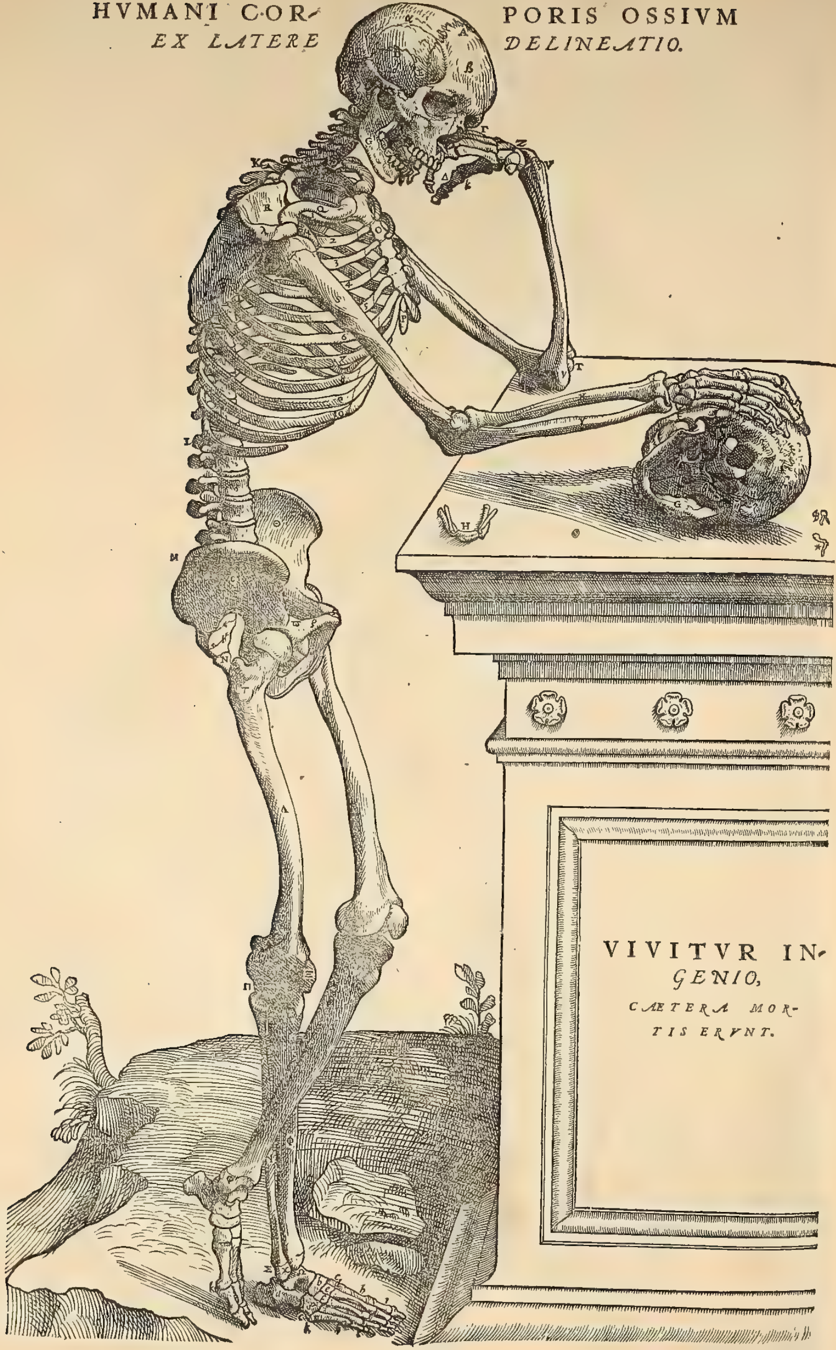
buſdam corporibus utilius adhiberes, niſi ſiniſtræ manus umbra ſectionẽ ob-
Styli. tenebraret. Inſuper[g] ſtylos longos, breues, & craſsitie uarios, ex argenteo aut *g M.*
æneo filo tibi diſſecari curabis, & quoſdam ex mollißimo maximeq; ſequaci
plumbo, ab aurifabro quopiam educi trahiq; inſtar filorum ſines. Hi enim unà
cum porcinis aliquot ſetis, ad uarios uſus, & præſertim ad obliquorum du-
ctuum foraminumq; naturam inueniendam, mirè conferunt. Iuuerit quoq;
ſyphonem adeſſe, ſi fortaſsis illum per penem aliquando ueſicæ indere libe-
ret, ut in eo opere reddereris exercitatior. Et quemadmodum nucleum ſy-
phoni affinximus, ita quoq; quibuſdã ſtylis illum adhiberi, & quoſdam etiam
ſyphonis modo incuruari conduxerit. Neq; profectò mediocriter utiles ſunt
ſtyli aliquot, inſtar mediæ canalis extructi: ita nimirum, ut ſyphones paran-
tur, in quorum cauitatem ſectio tentatur, ex qua è ueſica calculus euellitur:
aut ad eam ſtylorum formam, in quibus piloſi ſerici textores ſericum in pilos
ſeriatim ſecant. Conferunt namque illi ſtyli in ſectionibus, quibus membra-
nam longa ſectione diuidimus, cauentes, ne quid ſubditorum aut in membra-
Acus uariæ. na complexorum lædatur. [h] Acus quaſdam habere conuenit, inſtar (literæ, *h N.*
aut (obliquatas. quod ilico præſtabitur, ſi uulgares acus ignitas, ac ueluti du-
ctiles redditas, obliquaueris. Conduxerit uerò has eſſe magnas & paruas, ut fi-
lum funiculoſq; graciles tranſmittant. Præter incuruas has, & retuſiori quaſi
cuſpide præditas acus,[i] tales quoque ad manum ſint, quibus in conſuendis uul *i n.*
neribus utimur, aut quibus chirothecæ aut pelles alioquin conſuuntur: ut cu-
tem aliquando ſuere ualeas, quoties metuis, te abſente, aliquid à ſpectatoribus
Filum. diſcendi cupidis uitiandum. His acubus[k] filum adaptatur ſericum, quo uulne- *k ipſi filo acus ſunt infixæ.*
ra committuntur, aut peculiare aliquod, ſi fortè quæpiam conſuta diſſolui tur
bariq; ab alijs, quum abes, uereris. Cæterùm ad uaſa religanda, communi illo
utêris filo, quo literarum faſciculos colligamus, quod præſtantiſsimũ ex Ger-
mania in Italiam adfertur: apud alias autem nationes imbecillius & craſsius,
Forficula. minuſq; intortum & læue reperitur. [l] Forficula, non niſi abſcindendis poſt li- *l P.*
gationem funiculis eſt accommoda, quod etiam quouis obitur cultro. [m] Ser- *m O.*
ra uerò, quam interdum operi adhibemus, ea cõducet, qua gangræna, aut eius
generis affectibus uitiata membra præſcindimus: cui muneri illæ magis ſunt
idoneæ, quæ à pectinum artificibus petuntur, quàm quæ impenſe tenues, &
Malleus. ob id nimium uibratiles, apud chirurgos magno ſupercilio ſeruantur. [n] Mal- *n Q.*
leus, ſi quando illo ad[o] grandiorem cultrum impellendum, quum aliorum a- *o I.*
nimalium effringes caluarias, aliud'ue os illo diſcindes, quiuis ferè erit accom- *p R.*
Canulæ. modus. Non inopportunè etiam ex arundinibus oblongi aptabuntur[p] cala- *q Y.*
mi, quibus miniſter aliquis hoc illud'ue corpus commodiùs quàm folle infla- *r X.*
Inſtrumẽta connectendis oßibus idonea. re poſsit. [q] Forpicum uerò, quibus æneum filum in oſsium compactione in- *s T.*
torquemus, &[r] aliarum, quibus id præſcindimus, uti &[s] ſubularum, &[t] æneo- *t S.*
rum filorum, & dein[u] inſtrumenti cuiuſdam, quo oſſa promptè terebrantur, *u in contextu cap. 40.*
Aſſeres uiuis ſectionibus accommodi. rationem, in præcedente Capite complexi ſumus.[x] Aſſeres uerò, quibus ma- *x B, B. & fig. occurrens in contextu cap. 19 lib. 7 & in infima ſede figuræ in fronte operis poſitæ.*
gno uſu uiuas obimus ſectiones, paratu quoque faciles ſunt: & illos ad
finem ſeptimi libri deſcribemus, ubi uiuorum per-
ſequemur Anatomen.

HVMANI

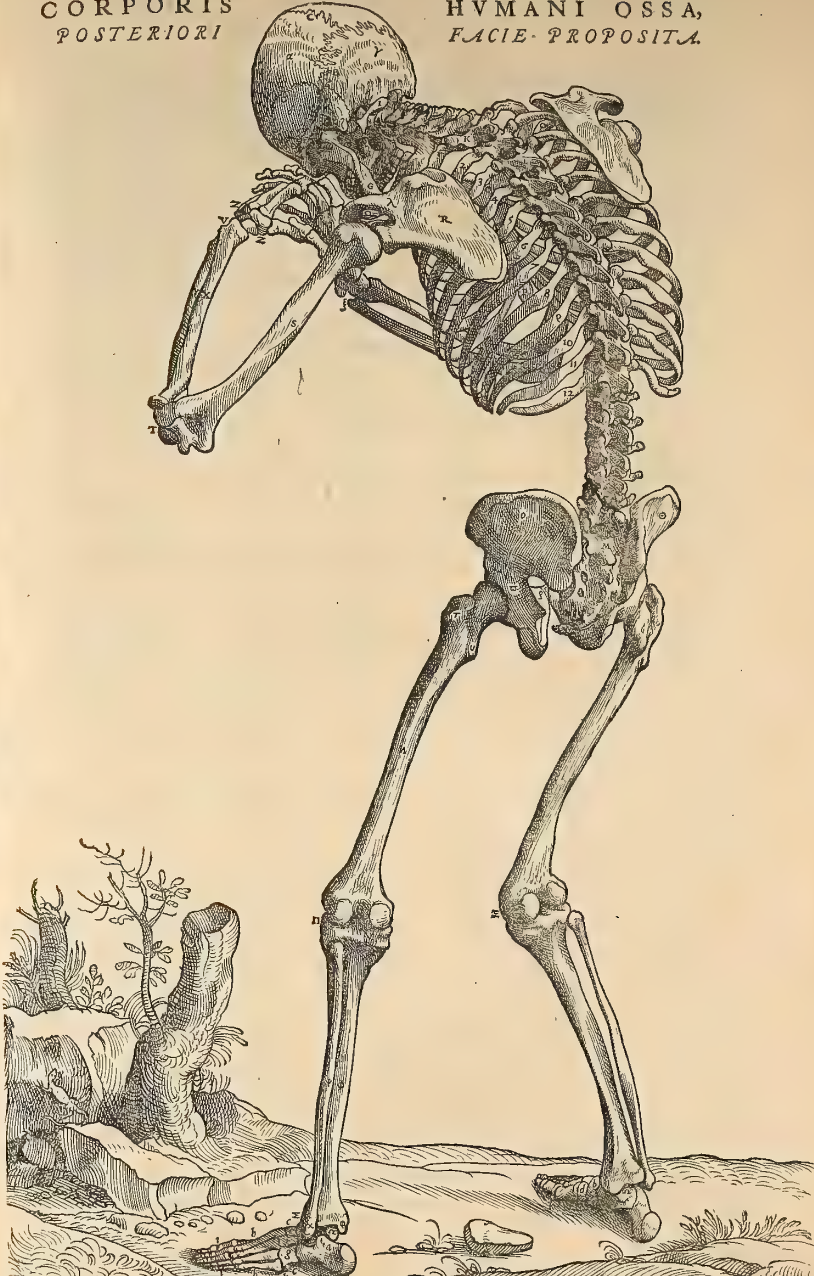
HVMANI CORPORIS OSSIVM
SIMUL COMPACTORUM ANTERIOR
FACIES.



HVMANI CORPORIS OSSIVM
EX LATERE DELINEATIO.



CORPORIS HVMANI OSSA, *POSTERIORI FACIE PROPOSITA.*



CHARACTERVM, QVI TRIBVS VNIVERSVM ſceleton exprimentibus figuris adhibentur, Index, unà cum uarijs oſsium nominibus.

TRIBVS figuris, quibus tota oſsium ſtrues exprimitur, quaſq́ integras nuncupare ſoleo, ijdem ferè inſcribuntur characteres. quanquam ſi quis illarum alicui peculiaris tantum ſit, ex numero promptè obſeruabitur, quem ſingulis characteribus modò in Indice ſubijciã, quo potiſsimùm inſtitui oſsium nomina (ſed citra ipſorum rationem) aſcribere: primùm ea collocaturus, quibus toto ſermonis contextu præcipuè utor: dein Græca, mox (ſi quæ alia ſint) Latina, probatioribus recepta autoribus: idq́ ita, ut ordo hîc uim quandam habeat. His ſuccedent Hebræa, uerùm aliqua ex parte adhuc Arabica, quum ſcilicet ex Hebræo Auicēnæ interprete propemodum omnia, à familiari mihi amico Lazaro Hebræo de Frigeis (cum quo in Auicennæ lectione uerſari ſoleo) ſint tranſcripta. Atq́ illis nominibus ideo latinas literas ſubiungendas duxi, quòd horum pleraq́ in Arabum libris latinitate donatis adhuc occurrãt: ac proinde etiam meritò poſt hæc locum habebunt alia in Latinis Arabum interpretibus paſsim obuia, ſimul cum ijs quæ in noſtræ ætatis manualiũ medicorum libris leguntur. Os itaq́ Græcis nominatur ὀστέον, Hebræis autem עצם *hezem. Cartilago autem χόνδρος,* חשחוסים *haſcechuſim. Cæterùm oſsium nomina opportunè auſpicabimur à caluaria, quæ Græcis dicitur κρανίον, κόγχος, κύτος, κωδεία, σκαφίον. Calua, cerebri galea. Atq́ ita nonnullis totam capitis molem, uti in cœmiterijs occurrit, aut alioquin uulgò pingitur, uocare libuit: aliquibus uerò eam duntaxat partem, quæ crinibus ornatur, cuius circulus στεφάνη & περίδρομος nũcupatur.* תיק הומח *tkech hamoah,* סררות המוח *chederath hamoach. theca & olla capitis, teſta capitis, & ſcutella capitis, aſoan.*

Suturæ, quibus capitis oſſa inuicem committuntur, generatim uocantur ῥαφαὶ, שלבים *ſcelauim. ſenan, direzan, adoren, comploſa.*

A 2,3 Sutura coronalis, στεφανιαία. חבלילי *hachlilij,* ששתיי *chaſcthij. arcualis, ſutura puppis.*

B 2,3 Græcorum maiuſculum Λ referens ſutura, λαμβδοειδὴς, & ab υ ſimilitudine ὑψιλοειδὴς. למדיי *lamdij. laude, hypſili, ſutura proræ.*

C 3 Sagittalis ſutura, ὀβελιαία, ῥαβδοειδὴς. Inſtar teli, ueru, aut uirgæ ſecundum capitis longitudinem prorepens ſutura. החיי *checij,* שפודיי *ſceſody. neruealis, idq́ potiſsimùm, ubi hæc coronali committitur: qui locus etiam zeudech, idq́ in primis Meſuæ uocatur.*

D 2,3 Hæc compago, ueræ ſuturæ imaginem non exprimens, cum ſua coniuge uocatur, contextus ſquamarum modo commiſsi, λεπιδοειδεῖς, κροταφίαι, temporales, ſquamæformes. קלפיים *chelaphijm. Corticales, mēdoſæ. Reliquæ caluariæ ſuturæ, & contextus alij ipſius omnes, proprijs deſtituuntur nominibus.*

α 2,3 Hoc os, perinde ac ſuũ coniunx, uocatur os uerticis, βρέγματος, κορυφῆς. Sunt quibus utraq́ ſyncipitis oſſa nuncupantur. עצם חסרסר *hezem hachodchod. Nerualia, paria, arcualia: quanquam alij ita iugalia uocitent oſſa. Parietalia, quo nomine nonnullis temporum oſſa dicuntur. oſſa rationis, ſeu cogitationis.*

β 1,2,3 Frontis os, μέτωπον, quibuſdam ſincipitis. עצם המצח *hezem hamezzech. Coronale, os puppis capitis, os inuerecundum, os ſenſus communis.*

γ 2,3 Occipitis, ſeu occipitij os, ἰνίον. עצם הערף *hezem hahoreph. Laude os, pyxis os, os proræ, os memoriæ. Sunt qui & baſillare (quòd magnam capitis baſis portionem conſtituat) nuncupent: etiamſi id nomen cuneiformi oſsi priuatim inditum fuerit.*

δ 2,3 Temporum oſſa utrinq́ ſingula, κροτάφων, κορσῶν, κορρῶν, λεπιδοειδῆ, aliquibus etiam λιθοειδῆ. lapidea, lapidoſa. הצדעים *hazedahim,* עצמות האבניים *hazzamoth haaunijm. aurium: etiamſi id nomen duobus oſsiculis accommodari poſsit, auditus organi conſtructionem ingredientibus, & in ſcamno, cui ſecũda figura*
ꝗ.. cubitis innititur, ꝗ & * expreſsis. Quandoquidem ꝗ oſsiculum notat incudi aut molari denti aſsimilatum: * uerò, id quod malleolo, aut femoris oſsi comparamus. Quia uerò hæc oſsicula priſcis Anatomes profeſſoribus fuerunt incognita, non mirum eſt, illa nominibus deſtitui. Cæterùm temporum oſſa quibuſdam tymparum, mendoſa, parietalia, dura, armalia dicuntur.*

ε 2 In temporis oſſe proceſſus, ſtyli acus'ue imaginem referens, στυλοειδὴς, γραφοειδὴς, βελονοειδὴς, πλῆκτρον. calcar capitis. חמו מרחץ *chemo marhezz. Os calaminum, ſagittale, clauale, acuale.*

ζ 1,2,3 Temporis oſsis proceſſus, uberis papillam referens. μαστοειδὴς, mamillaris, עצם פטמיי *hezem potmij.*

E 2,3 Os cuneo cõparatum. σφηνοειδὲς, Galeno κατὰ τὴν ὑπερώαν ὀστοῦν (etiamſi palatum uix contingat) circũſcribitur, πολύμορφον. Cuneiforme, palati os, baſillare: quamuis ſic etiam appellent occipitis os. מושב המוח *moſcau hamoach. Baxillare, paxillũ, os colatorij, os cribratum, cauilla: quanquam & ita talum quoq́ uocent.*

η 2 Sedes caluariæ, quam lapidoſam dicimus.

θ 2 Cuneiformis oſsis proceſſus, ueſpertilionum alis aſsimilati. πτερυγοειδεῖς. עצם כנפיי *hezzem chenaphij.*

F 1,2,3 Hæc ſedes, ſimul cum ſua coniuge in altero latere, uocatur oſſa iugalia & coniugalia. ζυγώματα, ζυγοειδῆ, ζυγώδη, συζυγώδη, καγκρός. עצמות הזוג *hazamoth hazogh. Oſſa paris, paria, quæ nomina illi etiam temporum aſſcri-*

rum aſſcribunt oſsibus, anſæ oſsium temporum, arcualia oſſa. *Octauum capitis nobis enumeratum os, quod cribro, aut colo, & quibuſdam ſpongiæ confertur, ob idq́ ἠθμοειδὴς & σπογγοειδὴς nuncupatur: uti & uulgò criſtatum dicitur, nullibi ſeſe offert in tribus his integram oſsium compagem exprimētibus tabulis, quum in interna tantum occurrat caluariæ amplitudine, quemadmodum oſtendit octaua figura Capitis ſexti, ad A, B, A. Niſi fortè, quia nariū ſeptum conſtituit extra dictam amplitudinē, id aliqua ex parte uideri quis cōtendat.*

Superioris maxillæ duodecim oſsibus nullum inſcripſimus characterem, quòd priuatis deſtituantur nominibus. Cæterùm ſuperior maxilla dicitur σιάγων, γένυς, γένος. mandibula. חלחי העליון *halechi haelioi.*
G. *quæ nomina & inferiori maxillæ, G in tribus figuris notatæ, accommodantur, quam Halyabatis interpres priuatim Faucem uocat.*

Dentes, ὀδόντες, שניים *ſcinaym, plurimùm in utraq; maxilla ſedecim figuntur: quorum quatuor medij anterioresq́, inciſorij uocantur. τομεῖς, διχαστῆρες, κτένες, γελασῖνοι. riſorij, quaterij.* חמוחכים *hamechatechim. quadrupli. Verùm duo medij barbaris priuatim duales appellantur. Qui utrinq; inciſorijs proximus eſt, caninus uocatur: ſuntq́ ita utriuſq; maxillæ duo canini. κυνόδοντες.* כלביים או מהלעות *chelauym, aut metalehoth. Mordentes, hos quidam quoq; riſorios uocauerunt. Quinq; autem utrinq; inſequentes, molares appellantur. μυλῖται, γόμφοι. molares, maxillares, paxillares, menſales, Cicero genuinos: quo nomine alij eos appellant, qui poſt pubertatem ferè creſcunt, ac Græcis σωφρονιστῆρες, κραντῆρες, ὀψίγονοι uocantur: noſtris dentes ſenſus ac ſapientiæ & intellectus, ſerotini, ætatem complentes, dein cayſeles.* נגאויר *naghuid, neguegidi, nanged, alhalm. Molares uerò, Hebræis dicuntur* טוחנות *tochanoh.*

H 2 *Os υ referens (quod in ſecundæ figuræ menſa depictum iacet) ὑψιλοειδὴς, ὑοειδὴς, λαμβδοειδὴς, παραστάτης, φαρύγετρον. os υ aut Λ imaginem exprimens.* עצם לאמי או למדי *hezem lhami aut lamdij. Linguæ os, & fulcrum, gutturis os, os laude, os morſus Adam. Alfaic.*

I, K, L, M, N *His characteribus, in tribus figuris ferè conſpicuis, dorſum notatur, quod ῥάχις, ἄκανθα, νῶτον, ἱερὰ σύριγξ, ſpina, tergum, hominis carina,* שדרה *ſcidra nuncupatum, multis extruitur uertebris, σπονδύλοις, cubis.* חוליות *chulioth. Verticulis, oſsibus fuſi, quæ in poſteriori ſede acutū educunt proceſſum, qui ſpina, ἄκανθα, Siminea, adſenaſcem, ſenaſem uocatur. Cæterùm ab I ad K indicatur ceruix. τράχηλος, αὐχὴν, collum.* צואר או גרון *zauor uel gharron. Tenon, athlas, quod nomen alij ſeptimæ ceruicis uertebræ duntaxat tribuunt. Porrò à K ad L uertebræ inſigniuntur thoracis, θώραξ, aliquando & νῶτα, μετάφρενον. pectoris, interdum dorſi ſimpliciter.* חזה *chaze. Interſcapilij. Ab L ad M uertebræ lumborum. ὀσφύς, ἰξύς, ψοιῶν. renum.* מתנים *mothnaim. Alchatin. Ab M ad N os ſacrum proponitur. ἱερὸν, πλατύ. latum,* עצם פי הטבעת *hezen pi hatabahath. Lumbare, oſſa clunium, clauium, alagas, agit, abhans, abhaum, uetula, oſamium, oſanum, quæ nomina ſubſequenti iam oſsi à quibuſdam tribuuntur. N itaq; inſcribitur coccyx os. κόκκυξ, σπονδύλιον, ὀρροπύγιον.* עצה *haaze. Caudæ os, alhoſos: dein reliqua, quæ oſsi ſacro ex quorundam interpretum ſententia aſſcripſimus nomina.*

O 1, 2, 3 *Pectoris os. στέρνον. quo nomine nōnulli ſuperiorem oſsis partem appellant, inferiorem tunc στῆθος nuncupantes.* עצם החזה *hezem hehace. thorax, aſſer, caſſos, ſcutum cordis. Superiorem huius oſsis ſedem, quæ iugulum conſtituit, uocant furculam ſuperiorem: & ſedem inferiorem, appellant furculam humiliorem.*

P 1, 2, 3 *Mucronata pectoris cartilago, enſi cōparata. ξιφοειδὴς, enſiformis.* עצם בדליר רחב *hezem bedelij rachauch.* גרוני *gheroni,* אלחנגרי *alchangri: quibus nominibus uniuerſum pectoris os ſubinde donatur. Malum granatum, enſifoidis, cultralis, epiglottalis cartilago, ſcutum, clypeus oris ſtomachi, medium furculæ inferioris.*

1, 2, 3, *&c. uſq; ad 12.* *In tribus figuris duodecim thoracis coſtæ, tam ueræ ac legitimæ, quàm nothæ, ſpuriæ'ue, uel mendoſæ indicantur. πλευραί.* צלעות *zelahoth. Spuriæ uocantur etiam ξωαί.*

Q 1, 2, 3 *Claiculæ. κλεῖδες. claues, iugula. Sunt qui & has humeros appellarunt.* שכם *ſcechem. Furculæ.*

R 1, 2, 3 *Scapula. ὠμοπλάτη, ἐπινώτιον, πλάτη, ὦμος. Hæc Latinis plerunq; etiam humerus nuncupatur, ſcoptu-*
λ. *lum opertum, ſcoptula.* כתף *chatheph. Spatula, clypeus & ſcutum thoracis. Cæterùm λ in tribus figuris, ſuperior ſcapulæ inſignitur proceſſus, quem ſummum humerum ferè uocamus, ἀκρώμιον: aliquando autem Hippocrati τοῦ ἀκρωμίου ὀστέον, Galeno etiam nonnunquam ἀγκυροειδὴς, κορακοειδὴς, κατακλεὶς, ἐπωμὶς dictus. Summus armus,* אגרסו חרטום *agraſſo chartom,* פי העורב *pi hahoreuh. Roſtrum porcinum, caput ſcapulæ. alacharam, manchar, algorab, deſtructum. Proceſſus autem ſcapulæ interior inferior'ue, in prima figura*
μ. *μ indicatus, dicitur ἀγκυροειδὴς, & Galeno interdum κορακοειδὴς, σιγμοειδὴς. Anchoræformis, C literam referēs proceſſus.* עין הכתף *hayn hacateph. Oculus ſcapulæ, quo etiam nomine ſcapulæ ſpina nuncupatur.*

S 1, 2, 3 *Humerus, ſeu brachij os, βραχίων. Brachium. ſunt quibus ulna uocetur.* קנה הזרוע *chane hazeroha,* עצר *hazad. Paruum brachium, adiutorium brachij, canna brachij, aſeth.*

T, V 1, 2, 3 *Tota hæc ſedes, cubitus nūcupatur. πῆχυς, ὠλένη. ὤλενος, πυγών. Cubitus, ulna: quæ nomina etiā inferiori huius ſedis oſsi tribuūtur.* זרוע *zadin,* זרוע *zeroha.* שתי עמודים *ſcete hamudim. Aſaid, aſeid, alſahad.*

X 1, 2, 3 *Superius in cubito os, radius nobis appellatum. κερκὶς, παραπήχιον.* עמוד העליון *hamud haelion. Focile*

t 2 *minus*

minus brachij, canna, arundo minor brachij.

γ 1,2,3 Cubiti inferius os, ulna nobis dictum, eiſdemq́ cum toto cubito uocibus donatum. προπήχιον. עמוד התחתון hamud hatachthon. Focile maius brachij, canna, ac arundo maior & inferior brachij. Huius proceſſum, in ſe-
v. cunda figura v inſignitum, Græci nuncupant ὠλέκρανον, κύβιτον, ἀγκῶνα: Latinorum quidam gibberum,
ξ. gibbum. Additamentum necatum. Proceſſus autem ξ inſignitus, ac ſtylum referes, στυλοειδὴς nuncupatur.

Z,Z 1,2,3 Brachiale. καρπὸς. Palma quibuſdam. רסג raſegh. Raſcha, raſeta. aſcam, oſſa raſete.

Γ 1,2 Poſtbrachiale. μετακάρπιον, ἄνδρων, στῆθος, κτείς, κτένιον. permultis palma, pectus manus, pecten. מסרק כף היד maſrech chaph haiad. alſelanuat.

Δ,Δ 1,2,3 Digiti. δάκτυλοι. אצבעות hezbahoth. Horum oſſa dicũtur φάλαγγες, σκυταλίδες, κόνδυλοι. Agmina, acies, articuli, internodia. Dein ſingulis digitis priuata tribuuntur nomina. Pollex enim, ſeu primus, dicitur μέγας, ἀντίχειρ, magnus, promanus. Secundus, λιχανὸς, index. Tertius, μέσος, medius, impudicus, infamis, uerpus. Quartus, παράμεσος, ἰατρικός. anularis, medicus, cordis digitus, & potiſsimum ſiniſter. Quintus, μικρὸς, paruus, minimus, auricularis.

Θ 1,2,3 Oſſa ſacri oſsis lateribus commiſſa, quorum utrinq; unum eſt, in tres ueluti ſedes (etſi cõtinuum ſit) à diſſectio-
o. nis profeſſoribus diſtinctum. ac prima quidem o inſignitur, ilium os nuncupata, λαγόνων, עצם הכסל hezem
ϖ. hacheſel. Alharta, anchæ, interdũ lumbare. Secunda autem ſedes, mediaq́, ac ϖ inſignita, coxendicis os nuncupatur, ἰσχίον, עצם הירך hezem haiarech, coxæ os: quibus nominibus pleriſq; totum os etiam uocatur, uti &
ϱ. ἀνώνυμον. Althauorat, pixis os, femoris os, ſed ualde perperàm. Tertia uerò ſedes, anteriorq́, ac ϱ inſignita, pubis os dicitur, ἥβης, pectinis, גבי הערוה gabe haherua, אלעאנא helhaua. Penis os, pudibundũ, & feneſtratum os. hoc etiam barbari femoris os ſubinde appellitant. Uerùm uniuerſum os Hebræis dicitur עצמות גב הערות hazamoth ghau haherua.

ς 1,2,3 Coalitus pubis oſsium. uerùm priuatim cartilago hîc inſignitur, eorum oſsium unionem interueniens.

Λ 1,2,3 Femur, ſeu femoris os, femen. μηρόν. פחד הירך pachad, haiarech. Os coxæ, coxa, agis, anchæ os. Quibuſdam crus appellatur.

τ 1,2,3 Exterior femoris proceſſus, qui rotator & natis ferè nuncupatur, τροχαντὴρ μέγας, γλουτός. Malum gra-
v. natum teſticulorum. tharuca, trachametra maior. Minor uerò interiorq́ proceſſus, v inſignitur.

Ξ 1,2,3 Patella. μύλη, ἐπιμυλὶς, μυλακρὶς, κόγχη, κόγχος, ἐπιγονατίς. Mola, ſcutiforme os, genu rotula. עין או מגן הארכובה hayn au maghen haharcuba. Oculus genu, polus, adaicon, raſga, alraſafe, areſfatu.

Π,Σ 1,2,3 Hæc pars uniuerſa Celſo crus nuncupatur. quanquã Galeno σκέλος dicitur, quicquid à coxẽdicis oſſe, ipſis'ue inguinibus, ad extremum uſq; digitorum pedis pertinet: femur nimirum, tibia, & pes ipſe. Nominatur itaq; ſecus pars hæc, Π & Σ interſcepta, tibia, κνήμη, שוק ſcoch. Quibus nominibus huius quoq; ſedis grandius inte-
Φ. riusq́ os, cui Φ inſcripſimus, obuium eſt, quod tibiæ os ferè nuncupamus, προκνήμιον, & interdum ἀντικνήμιον appellatum, קנה הגדול chane hagadol. Focile maius, & arundo, & canna maior, ſeu domeſtica cruris.
Υ. Cæterùm exterius graciliusq́ os, Υ inſignitum, ac fibula nobis dictum, appellatur περόνη, παρακνήμιον. Sura. קנה הקטן chane hachaton. Focile minus, canna, & arundo minor cruris.

φ,χ 1,2,3 Inferiores tibiæ oſsis & fibulæ ſedes, malleoli appellatæ, σφυρὰ, πίσα: Latinorum autem nonnullis malè tali appellantur. שתי קצוות חבולטים משני הקנים ſete chezzauoth haboletim miſcene hachanim. Clauiculæ, cauillæ, cahabin. Ac φ quidem interiorem indicat malleolum, χ autem exteriorem.

Ω 1,2,3 Talus, ἀστράγαλος, ἄστριος. Latinis interpretibus quibuſdam parum rectè malleolus appellatur, fortaſsis huc quondam non Anatomicorum ſententia ductus, qui τὴν σφῦραν malleum, neutro autem genere τὰ σφυρὰ talos potius ſignificare contendunt. חקרסול hacharſul, ערקום haarcchom. Baliſtæ os, ſeu baliſtæ nux, cauilla, chahab, alſochi.

a 2,3 Calx. πτέρνα, καλκανεός. Calcis os: עקב haacheu. Alrip, calcar pedis.

b 1,2 Os cymbam ſcapham'ue referens. σκαφοειδὴς. Nauiculare, nauiforme. עצם חשוה או ספינה קטנה hezem haſcaue, aut ſephinachotena.

c,c 1,2,3 Hæc pedis pars, quatuor efformata oſsibus, nobis tarſus, ut & Græcis, ferè nuncupatur. רסג raſegh. Raſeta pe-
d,e,f. dis, & oſſa raſetæ pedis. Tria autem interiora, d,e,f inſignita, priuatim χαλκοειδῆ quibuſdam appellantur.
g. extimum uerò, ac g notatum, uocamus os cubum teſſeram'ue referens. κυβοειδὴς, πολύμορφον. Cubiforme, quadratum. כרדי chardij, עצם נפרר hezem nipirat. Grandinoſum, uarium, nerdi.

h,h 1,2,3 πεδίον. planta, planũ, ueſtigium, & ſolum. μετατάρσιος, στῆθος. Pectus, & pecten. מסרק הרגל maſrech hareghel. Alſelameet.

i,i 1,2,3 Pedis digiti.

k 1,2,3 Charactere k oſsicula notantur ſeſamina, σησαμοειδῆ. חלחסמיניאת heltheſaminiath. Alſemſeminia.

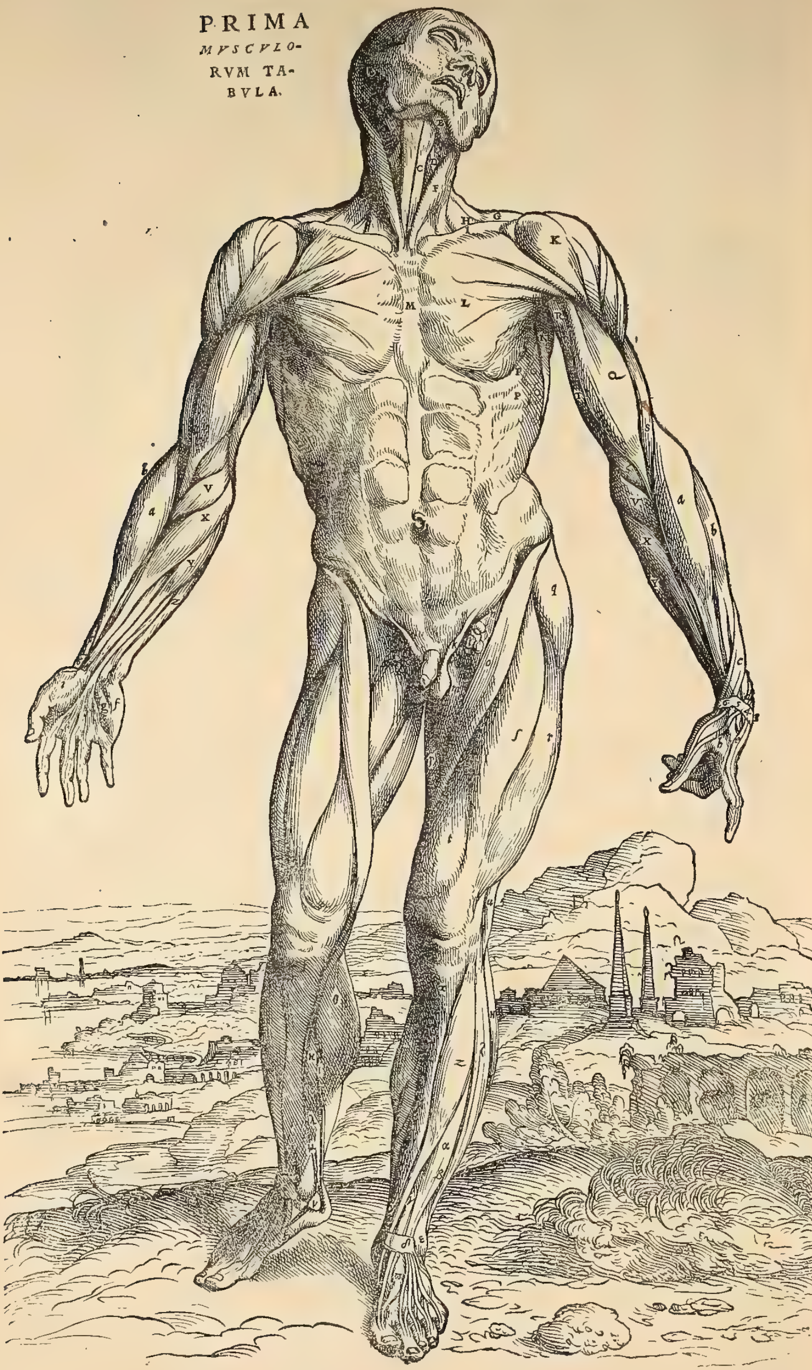
LIBRI PRIMI FINIS.

ANDREAE VESALII,
DE CORPORIS HVMANI FABRICA LIBER SECVNDVS, LIGAMENTIS OSSA CARTILA-ginesq; inuicem cōmittentibus, & Muſculis, uoluntario-rum motuum inſtrumētis, dedicatus: & figuras ipſi proprias, uti nunc deſcribetur, proponens.

TABVLAE ſeriatim modò ſequentes, omnibus ferè ſecundi libri Capitibus communes erunt. Primæ enim quatuordecim, integros exprimunt homines: harumq; ordine prima, anteriorem uiri faciem delineatam continet: ſecunda latus oſtendit: tertia, quarta, quinta, ſexta, ſeptima, octaua, anteriorē faciem quoq; proponunt, in hoc illud ue latus, pro muſculorum, qui indicantur, natura & ſitu, magis repoſitam. Sex uerò octauam conſequentes, poſteriorem corporis faciem referunt, omnes propemodum ita effigiatæ, ut muſculi in præcedente tabula omnino conſpicui, in ſequente reſecti, ab inſertione pendeant. Deinde omnes tabulæ ita inuicem congruunt, ut uni, quæ anteriorem exprimit faciem, alia ſuccedere poßit, poſteriorem exhibens. Integrum namq; erat, tertiæ ſubiugi nonam, mox quartam, dein decimam: inſuper quintam, illi uerò undecimam: poſtmodum ſextam, ab hac duodecimam: deinceps ſeptimam, quam ſequeretur decimatertia: cui rurſus ſuccederet octaua, & huic decimaquarta. Unde etiam non inopportunè feceris, ſi utraq; ſerie has muſculorum tabulas intuearis, atq; quid ſingulæ potißimùm exprimant, ex ipſarum earundemq; characterum indicibus obiter requiras, quò promptius à Capitum contextu ad eas recurras. Perpaucis enim ſecundi libri Capitibus peculiares figuræ præponentur: ijs nimirum duntaxat, quorum muſculi communibus figuris ſcitè omnes exprimi nequiuerunt. in quorum numero ſunt, oculum mouentes muſculi, laryngis muſculi, peni peculiares, & recto inteſtino & ceruici ueſicæ proprij. Dein primi Capitis fronti tabella adhibebitur, ligamentorum differentijs oſtendendis præcipuè apta: & ſecundi Capitis initium eas oſtendet figuras, quæ muſculorum compoſitioni intelligendæ ſunt idoneæ.

Porrò non ſuffecerit, in una tabula muſculum aliquem intueri, etiamſi illum charactere inſigniuerim: ſed ut uideas, ubi nam quiſq; emineat, alteri ue ſuccumbat, paßim tibi is uenit inquirendus, & potißimùm ſpectandus, ubi totus ſe offert. quod ferè fit, ubi peculiariter uni muſculo plures characteres adhibentur, præcipuè quum is extra aliorum ordinem maiuſculo Græcis charactere peculiari notatur. Quòd uerò in integras tabulas, muſculorum effigies ita digeſſerim, neq; ſingulis Capitibus ſinguli articuli cum ſuis muſculis appicti ſint, ea potißimum occaſione factum puta, quòd illi, ſi priuatim articuli pingerentur, à nemine, niſi Anatomes peritißimo, poſſent diſtingui. Nunc autem, quum omnia cohæreant, cuiuis obuium eſt, qua ſede quiſq; muſculus reperiatur: adeò ſanè, ut prorſus fuiſſet operæprecium, integras ad hunc modum tabulas delineari, quantumuis etiam ſeorſim articuli fuiſſent expreßi. Inſuper ſi ſingulis Capitibus ſuos muſculos adhibere, uel aliqua ratione neceſſarium fore putaſſem, non hoc uſu ſtudioſi caruiſſent: quandoquidem præter ſumptum, nullus labor inſuper mihi impendendus erat. Ex his namque integris tabulis neceſſariò ſculptis, particulas ſingulas articulos ue ſeorſim tranſcindendos dare, non maioris mihi eſſet operæ, quàm ex chartis, quibus tabulæ iam impreſſæ ſunt, nunc caput, nunc brachium, nunc crus aut thoracē, utut uiſum eſſet, abſcindere, & ſculptori offerre. Ad hæc, idem ſemper labor lectori in uertendis folijs impendiſſet, quum eadem pagina & muſculorum effigiem, & characterum indicem, ac deinde muſculorum deſcriptionem hiſtoriamq; continere nequeat.

PRIMA
MVSCVLORVM TABVLA.



PRIMAE MVSCVLORVM TABVLAE characterum Index.

PRIMA tabula anteriorem corporis faciem exprimit, à quo cutis cum adipe, & omnibus in ſuperficie extantibus neruis, uenis & arterijs reſecui, nulla etiam relicta carneæ uocatæ nobis membranæ portione, uel in illis ſedibus, quibus hæc muſculoſa euadit, quasq; omnes in tertia potius tabula, iam multis locis diſſecta, quàm in hac expreſsimus, ut iſta ſimul cum ſecunda & nona illis carneæ membranæ ſedibus non ita obſcurarentur: quin commodè id uniuerſum proponerent, quod pictores & ſculptores in muſculorum ratione ſolum ferè expendunt. Verùm quid aliæ potiſsimum commonſtrent tabulæ, ipſarum characterum edocebit index. Præſentis autem tabulæ characteres, ut modò ſubijciam, ſe habent.

A *Glandulæ quàmplurimæ notantur, quæ ſub aurium radice, ad poſteriorem inferioris maxillæ ſedem repoſitæ, cauitatem hîc opplent, tutæq; uaſorum diſtributioni præficiuntur. Hac ſede, qua glandulæ reponuntur, citra characteris adminiculum, præſciſſæ hîc auris foramen obſeruatu eſt facillimum.*

B *Siniſtri lateris muſculus, ab inferiori maxilla in os υ referens inſertus.*

C *Muſculus à pectoris oſſe pronatus, qui cum ſuo coniuge inſeritur in os υ referens.*

D *Muſculus gracillimus, à ſuperiori ſcapulæ coſta, in os υ referens inſertus: ac in quarta muſculorum figura V & V, in quinta autem R & S notatus. Sedes, quæ utrinq; ad literæ D latera uiſitur, cauaq; eſt, neruos continet ſexti paris neruorum cerebri, interioribus uenis iugularibus, & arterijs ſoporalibus concomitatos.*

F *Muſculus, à pectoris oſſe & clauiculà, in mamillarem temporis oſsis proceſſum, carnea inſertione implantatus, & caput mouentium ſeptimi paris alter.*

G *Portio muſculi ſcapulam mouentium ſecundi. Præſentis muſculi aliud nihil hic eſt conſpicuum, quàm quòd in clauiculam, & ſummi humeri ſedem clauiculæ connexam, inſeritur. Verùm in nona figura totus apparet muſculus, Γ & Δ inſignitus.*

H *Sedes hæc iugulares uenas exteriores tranſmittit. quare etiam citra omnem muſculi diſtinctionem, in uiuis (niſi fortè qui ſpiritum ualidius contineant, iugularesq; turgidas reddant) ſolum caua apparet. Vena autem hinc reſecta, & mucoſis quibuſdam membranulis ademptis, ille occurrit muſculus, quem D inſigniui: & etiam unus, qui à prima thoracis coſta, in anteriorem tranſuerſorum proceſſuum ceruicis uertebrarum ſedem inſertus, C in octaua muſculorum tabula notatur.*

I *Clauiculæ anterior ſedes, quæ excarnis occurrit.*

K *Muſculus brachium attollẽs, cuius principium à clauicula, ſummo humero, & ſcapulæ ſpina enaſcitur: atq; hîc ipſius pars ſpectatur, à clauicula & ſummo humero pronata.*

L *Muſculus, brachium pectori adducens.*

M *Pectoris os, excarne apparens. nam muſculus pectori brachium adducens ad oſsis latus, primùm carneus eſſe incipit. & quamuis dexter ſiniſtrum neruoſo, & membranæ modo tenui exortu contingat, ob hoc tamen in uiuis adhuc hominibus pectoris os non prorſus occultatur.*

N *Sub axilla N latitat, partem notans muſculi, brachium deorſum uerſus dorſum detrahentis, ac ſequenti tabula Γ indicandi.*

O, O *Hæc digitorum imago, muſculi aliquot inſertiones indicat, qui in octo ſuperiores thoracis coſtas inſertus, inſpirationi famulatur, & in octaua muſculorum tabula F & F inſignitur.*

P, P *Iſta digitorum effigies, exortus eſt muſculi abdominis obliquè deſcendentis, quem pluribus characteribus hîc notare non libuit: quemadmodum neq; recto etiam abdominis muſculo notam adhibui, quòd prorſus adhuc ſub obliquorum neruoſis tenuitatibus, & muſculo brachium pectori adducente, reconditus ſit: utcũq; etiam tubera, quæ ſecundùm abdominis longitudinem porrecta conſpicis, recti abdominis muſculi ſint. quæ quo minus extuberent, obliquorum tendinum tenuitatibus non inhibentur: quemadmodum neq; cutis craſsities in non admodum obeſis obſtat, quo minus eadem ante ſectionem ſpectentur.*

Q *Anterior cubitum flectentium muſculus.*

R *Sub axilla R reconditur, notans dicti iam muſculi, interioris capitis carnoſam partem, peculiaris muſculi ritu hic extuberantem.*

S,S *Muſculus poſterior cubitum flectentium, quem duobus inſigniui characteribus, ne ſedes illis characteribus notatas, diuerſos eſſe muſculos quis arbitraretur.*

T *Muſculus ab inferiori ſcapulæ coſta enatus, cubitiq́ extenſioni ſubſeruiens.*

V *Superior muſculus eorum qui radium in pronum agunt. Cæterùm quum præſentis figuræ cubitorũ & manuum non eadem ſit facies, haud inopportunè dextro & ſiniſtro lateri V ac ſubſequentes aliquot characteres adhibui.*

X *Muſculus, ante indicem poſtbrachiali inſertus, idq́ flectens.*

Y *Muſculus, latum tendinem in manum producens. Sedes autem, quæ utrinq́ ad huius tendinis latus in cubiti longitudine protenditur, nulloq́ charactere inſignitur, muſculus eſt, flexionis ſecundi quatuor digitorum articuli autor, quem quintæ figuræ Θ indicat.*

Z *In dextro cubito indicatur muſculus, ab interno humeri tubere principium ducens, qui recto brachialis oſſi inſertus, brachiale flectit.*

a *In utroq́ cubito muſculus notatur, radium in ſupinum ducens: qui ab humeri oſſe natus, inferiori radij appendici implantatur.*

b *In utroq́ cubito muſculus inſinuatur, bicorni tendine brachiale extendens.*

c *In utroque cubito indicantur duo muſculi, ex ulna originem ducentes: quorum unus tendinem brachialis oſſi offert, pollicem ſuſtinenti: alter in binos diſſectus tendines, unum primo pollicis oſſi, alterum ſecundo & tertio inſerit.*

d *In ſiniſtra manu hîc occurrit tendo muſculi, pollicem uerſus indicem euertentis.*

e *In ſiniſtra manu ſpectantur tendines, in exteriorem indicis ſedem exporrecti.*

3,4,5,6 *In ſiniſtra manu notatur tranſuerſum ligamentum, in cubiti externa ſede conſpicuum. uerùm numeri characteres ſeorſim indicant, quot in hac manus ſuperficie ſinus anuliq́ diſſecantibus apparere poſſunt. Sunt autem omnes quatuor radio proprij, illisq́ tendinibus adaptati, in quorum regione numerũ conſpicis. In dextro cubito etiam 6 ſpectatur, idem quod in ſiniſtro indicans.*

f *Muſculus in dextra manu ſpectatur, externum uolæ latus occupans, ac paruum digitum à cæteris abducens.*

g *Ad internum latus muſculi f inſigniti, ſe offert portio muſculi duorum parui digiti primum os flectentium exterioris, ſeu os illud in externum latus magis inflectens.*

h *In ſiniſtra manu, ſedes muſculi indicatur, pollicem indici proximè adducentis.*

i *In dextra manu muſculus occurrit, pollicem ab indice plurimum abducens: atq́ ad demiſsius huius latus, portio eius muſculi uiſitur, qui primum pollicis os flectentium eſt ſuperior.*

k *Tunica, teſtem ac ipſius uaſa ſeminaria inuoluens, quæ hàc in uiris prorepunt. Mulieribus enim hæc uaſa, cum reliquis generationi famulantibus organis, in alto corporis reconduntur.*

l *Ad ſiniſtri teſtis latus l occultatur, notans glandulas cauitatem hic in inguinibus replentes, qua inſignis uena cum arteria crus adit. Glandulis enim reſectis, hic magnus exurgeret ſinus.*

m *Muſculus, à pubis oſſe in femur procedens, & in octaua tabula Σ notatus, femurq́ mouentium octauus.*

n *Hàc prorepunt duo muſculi, quorum alter femoris motorum ſextus habebitur, in octaua tabula Θ notandus: alter uerò ſeptimus, in eadem tabula Λ indicandus.*

o *Ab ilium oſſe pronatus muſculus, qui tibiæ inſertus, illius motorum primus eſt.*

p *A pubis oſsium commiſſura enatus muſculus, ac tibiam mouentium ſecundus.*

q *Sextus inter tibiam mouentes muſculus, cuius carnoſa ſubſtantia hîc conſpicitur: tendo autem ipſius adeò tenuis eſt, ut ſubiectorum illi muſculorum circunſcriptionem non obliteret. Quapropter etiam priuatim hîc ſe non oſtendit, quemadmodum neq́ in ſecunda muſculorum figura. in tertia tamen & quarta, adhibita ſcilicet ſectionis quadam ratione, utcunque oculis ſubijcitur, in hac quidem charactere 3, in illa uerò Φ notatus.*

r *Præſens muſculus, etſi cum alijs inibi ad ſuperficiem repoſitis, nuper dicto membraneo tendine ſexti tibiam mouentium muſculi obducatur, attamen ſeſe oſtendit: quemadmodum neq́ in muſculoſis, integra adhuc cute, conſpectum fugit. Notat autem r priuatim ſeptimum tibiam mouentium muſculum.*

ſ *Muſculus ſupra coxendicis oſſis articulum principium ducens, & inter tibiæ motores nonus. Verùm & hic membraneo obtegitur tendine, muſculi tibiam mouentium ſexti.*

t *Muſculus,*

t Muſculus, femoris os uniuerſum quodammodo amplectens, tibiamq́ mouentium octauus, ſexti etiam muſculi tendine hîc obtectus.

u Sedes hæc u notata, ad ſiniſtrum ſpectatur genu, eſtq́ quarti tibiam mouentis muſculi pars.

x, y Tota hæc tibiæ oſſis regio excarnis eſt, nulloq́ obtegitur muſculo.

z Muſculus, pedis motorum ordine ſextus, ac per tranſuerſum ligamentum in anteriori tibiæ ſede poſitum, & δ indicandum, deſcendens, pediq́ oſſi pollicem ſuſtinenti inſertus.

α Muſculus, quatuor pedis digitos extendens, qui ſub muſculo z inſignito, maxima ſui portione occultatur.

β Quatuor digitos extendentis muſculi portio, quæ pedi in anteriora attollendo ſuppetias ferens, pedem mouentium nonus cenſetur.

γ Pollicem extendens tendo. Carnoſa autem muſculi hunc tendinem educentis pars, in alto alijs ſubijcitur muſculis.

δ Tranſuerſum ligamen, in anteriori tibiæ ſede locatum, & quatuor ultimò notatis muſculis uiam porrigens.

ε Exterior malleolus, ſeu fibulæ excarnis pars.

ζ Muſculus fibulæ exporrectus, qui in pedij os pollicem ſuſtinens, inſertionem molitur, ac pedem mouentium ſeptimus numerabitur.

η Muſculus, ab externo femoris capite pronatus, & pedem mouentium ſecundus.

θ Hunc characterem, & aliquot ſubſequentes, in dextro crure repoſui, quòd illis indicandi muſculi, in eo ſint conſpectiores. θ itaq́ notatur muſculus, ab interno femoris capite pronatus, pedemq́ mouentium primus.

ι Tendo totius corporis gracillimus, ab illo enatus muſculo, qui ab externo femoris capite principium ducens, pedem mouentium tertius deſcribitur.

κ Maximus ſuræ muſculus, à commiſſura fibulæ ad tibiæ os enatus, pediſq́ motorum facilè robuſtiſsimus, & quartus.

λ Muſculus, quatuor pedis digitorum os flectens, modica ſua parte hîc ſe offert.

μ Portiuncula quoq́ hic uiſitur, pedem mouentium quinti. Uerùm hæc, ut & muſculi paulo antè in dextra potiſsimùm tibia commemorati, dilucidiùs multo in dextra ſequentis tabulæ tibia, quàm hîc modò conſpiciuntur.

ν Tranſuerſum ligamentum, à tibia in calcem pertinens.

ξ Muſculus pollicem in internum latus agens, hicq́ interno pedis lateri totus exporrectus.

ϖ In dextro pede muſculus notatur, pollicem alijs digitis adducens, ſeu illum in latus externum mouens. Apparent ad hæc, ſub tendinibus muſculi quatuor digitos extendentis, ac α notati, tendines indicem, medium & anularem in externum latus abducentes, qui commune ſibi uendicant caput cum ea portione, quæ pollici ſeruit, ac ϖ inſcribitur.

SECVNDA

SECVNDA MVSCVLORVM TABVLA.



SECVNDAE MVSCVLORVM TABVLAE characterum Index.

Secunda tabula primæ, quod ad ſectionem ſpectat, omnino correſpondet, & in latus uerſa, eoſdem cum illa commonſtrat muſculos, unà cum oſsium ſedibus, in ſuperficie prominentibus, quodammodoq; excarnibus. Facies itaq; propemodum uniuerſa, & caput quoq;, quum paulo minus toto ſit oſſeum, literis niſi paucißimis in hunc modum inſignitur.

A *Temporalis muſculus. Quicquid autem ſupra ſemicirculum hunc, quo temporalis muſculi exortus circumſcribitur, conſiſtit, prorſus excarne eſt.*

B *Os iugale. Foramen illud ad oſsis huius terminum ſeſe offerens, auditorius eſt meatus.*

C *Muſculus, à mandendo manſorius præcipuè nuncupatus, & inter maxillam inferiorem mouentes ſecundus deſcribendus.*

D *Muſculus, buccarum motibus ſubſeruiens, qui ex una maxilla in alteram pronaſcitur.*

E *Muſculus ſiniſter, ab inferiori maxilla in os υ referens productus.*

F *Muſculus, à pectoris oſſe in os υ referens inſertus.*

G *Muſculus ſiniſter, à ſuperiori pectoris oſsis ſede principium ducens, & in humiliorē cartilaginis ſcuti imaginem repræſentantis regionem inſertus. Is enim, quum ſub muſculo F inſignito latitet, non prorſus in latere hîc conſpectum fugit.*

H,H *Muſculus à ſuperiori ſcapulæ coſta ad os υ imagini ſimile properans, qui ablato adipe, & iugulari externa hinc diligenter execta, iuxta humilius H eſt conſpicuus. Deinde ſuperius H indicat etiam glandulas, ad auris radicem & internam inferioris maxillæ ſedem hîc repoſitas.*

I *A pectoris oſſe & clauicula principium ducens muſculus, & in mamillarē temporis oſsis proceſſum inſertus.*

K, L *Muſculus ſcapulam mouentium ſecundus. ac K quidem notat ſuperiorem ipſius partem, quæ ſcapulam ſurſum trahit. L uerò inferiorem, cuius beneficio ſcapula deorſum agitur. Ad dextrum latus L hîc quoq; dextri muſculi portio ſeſe ita offert, ut ad ſiniſtram natem, dextram hac quoq; figura conſpicimus. Verùm in nona muſculorum tabula, utriuſq; lateris muſculus literis Γ & Δ eſt ſpectatißimus.*

M *Muſculus brachium attollēs, qui longè accuratiùs in quarta figura Ξ, & in decima Δ indicabitur. quod ideo additum uolui, ne quis hunc muſculum multis donatum impreßionibus, plures eſſe ex uera hac integraq; delineatione ſibi perſuadeat, præcipuè quum hæ impreßiones, peritos ſculptores pictoreſq; ludant: quos non hîc ſolum, ſed & in toto externo brachij latere uelim eſſe attentißimos, quòd malè muſculum, quem iam N notabimus, ueluti in cubiti exteriora protrahant. Quanquam ſanè difficile ſit, muſculorum initia, quæ ab externo humeri tubere, & linea ab ipſo ſurſum ducta, ſeriatim oriūtur, in mortuis pulchrè exprimere: quòd uel leui ſolum inter excoriandum cubiti flexione & extenſione, muſculi ab illis capitibus educti, in cubiti flexus regione flacceſcant, aliumq; inflexum in mortuis quàm uiuis oſtendant. Unde etiam quum ſubſequentes aliquot muſculos explico, abs te quoq; ſpectari uelim nonæ tabulæ dextrum brachium: uti & decimæ tabulæ brachia, cum ſecunda figura ſecundi huius libri Capitis: quòd ſcilicet in illis fœlicius Naturam, quàm in præſentis brachij muſculorum S, T, V, X notandorum exortibus imitati fuerimus.*

N *Quanquam ex ſubſequentibus characteribus nonnullos in utroq; brachio repoſitos cernis, tantiſper tamen ſiniſtro duntaxat animum adhibebis, donec & dextri meminero. N itaq; notatur poſterior cubitum flectentium, qui in uiuis altiùs ſupra brachium attollentis muſculi inſertionem enaſci uidetur, quàm reuera principium ducit: licet hic non nimis inferiùs incipiat, ſed (quod pictoribus animaduertendum eſt) fortaßis etiam elatiùs quàm deceat.*

O *Muſculus cubitum extendens, qui ab humeri capitis ſcapulæ articulati ceruice principium adipiſcitur.*

P *Muſculus cubitum quoq; extendens, cuius origo ab inferiori ſcapulæ coſta pendet.*

Q *Hac ſede duo dicti nuper muſculi cubitum extendentes, in unum coeunt, non amplius duplicis muſculi imaginem repræſentantes. Quòd autem hîc inſignius quàm reliquo progreſſu extuberant, præter ipſorum partem ſummè carnoſam alius cubitum extendentium in cauſa eſt, qui hic ſub illis occultatus, ab humero ſeu brachij oſſe pronaſcitur, in duodecima figura X, in decimatertia autem d indicandus.*

R *Hac parte cubiti extenſionis autores in poſteriorem ulnæ proceſſum, & articuli ligamenta implantantur, nerueam ſuæ inſertionis partem in triangularem hanc ſedem porrigentes, quæ excarnis ulnæ eſt portio.*

S *Muſculus ab humero enatus, qui in inferiorem radij appendicem inſertus, radium in ſupinum ducit.*

T *Muſculus, bicorni tendine brachiale extendens.*

V *Muſculus indicem, medium, & anularem præcipuè extendens.*

X *Muſculus, extenſionis parui digiti primarius autor.*

Y *Muſculus brachiale extendentium inferior.*

a *Muſculus brachiale flectentium inferior.*

b,c *Duo hic indicatur muſculi, quorum ſuperior b inſignitus, brachiali inſeritur: inferior autem, cui c inſcriptum eſt, in duos diducitur tendines, unum primo pollicis internodio inſerens, alterum duobus ſuperioribus eiuſdem internodijs implantans.*

1, 2, 3, 4, 5, 6 *His numeris notatur tranſuerſum ligamentum, in exteriori ſede cubiti repoſitum, in totq; rurſus anulos diuiſum, quot numeros ſcripſimus. 1 enim indicat ligamentum radio ulnæq; commune. 2 ligamentum ulnæ proprium. 3,4,5,6 uerò inſinuant quatuor ligamenta radio peculiaria.*

d *Sedes muſculi, aut ipſe etiam muſculus, pollicem indici proximè adducens.*

e *Tendo muſculi pollicem ad indicem euertentis. Verùm modò tempeſtiuum eſt, & dextro brachio animum accommodare: ac partim eaſdem notas, quas in ſiniſtro ſpectaſti, partim uerò nouas intueri. Idem igitur ſignificat N ac N, P, S, T, a. ſed uix hîc muſculi a inſigniti linea conſpicitur. dein b, c, & 4, 5, 6, & d ac e idem in dextra, quod in ſiniſtra manu referunt. Cæterùm priuatæ dextræ manus notæ ſunt huiuſmodi.*

Z *Anterior cubitum flectentium muſculus.*

f *Muſculus ſuperior radium in pronum mouentium.*

g *Muſculus ſuperior brachiale flectentium.*

h *Latum in uola producens tendinem muſculus.*

i *Muſculus gibbam ſcapulæ ſedem occupans, qui extrorſum brachium circumuertens, illud mouentium ſeptimus numerabitur.*

k *Muſculus brachium mouentium tertius, quo illud retrorſum ad dorſum elatiùs, quàm iam ſignando muſculo ducitur.*

Γ *Præſentem muſculum, qui brachium mouentium quartus habebitur, nona tabula O, & detectum adhuc magis decima Θ oſtendent. At quum externum ſecundúmue ipſius latus nullibi opportuniùs quàm in hac tabula oſtendetur, hîc aliquot characteres adijcere erit operæprecium. Eſt itaq; muſculus hic, cuius beneficio brachium agitur deorſum, triangularis quodammodo figuræ, cuius internum latus ſpinarum apicibus exporrigitur*

l,m. *(qui præſenti muſculo principium offerunt) ab l ad m pertinens. Exterius uerò latus, quod à ſacro oſſe ſurſum*

n. *obliquè in priora ad inſertionem properat, ab m ad n uſq; pertinet. n enim inſinuat huius muſculi partem, ſuæ inſertioni proximam, quæ citra alterius muſculi diſſectionem conſpici nequit. Atq; hoc latus eſt, quod in prima tabula N notat, in ſequenti uerò V. & rurſus longè accuratiùs dextrum ſeptimæ tabulæ brachium O litera hanc inſertionem commonſtrat. Tertium latus ab l ad n porrigitur, quod tranſuerſim ductum, humiliori baſis ſcapulæ angulo inſternitur. Atq; l etiam indicat huius muſculi parte, muſculo cui L inſcripſimus ſubiectam.*

Δ *Ne paruum o in umbra ad pectoris ſedes plus ſatis lateret, Δ inibi poſitum habes, muſculum indicans, quo brachium pectori adducitur.*

o,o,o *Huiuſmodi formæ, quaſi anguli acutioris ritu procedetes, inſertiones muſculi ſunt eius qui in octo ſuperiores thoracis coſtas, manus modo inſertatur.*

p,p,p *Exortus abdominis muſculi obliquè deſcendentis, qui mutuò cum muſculi iam dicti, & aliquot o inſigniti inſertionibus ingrediuntur. Quod autem in uniuerſa abdominis ſede conſpicitur, obliquus ille eſt muſculus: quanquam rectus abdominis muſculus nonnihil propter obliquorum tendinum tenuitatem (quemadmodum & ante ſectionem) hîc extuberet.*

q *Principium primi tibiam mouentium muſculi, quem ſequenti figura Σ notatum cernes. Hic autem in dextro femore q etiam indicatur.*

r *Muſculus tibiam mouentium ſextus, qui latum producit tendinem, omnibus ferè femur amplexantibus muſculis obductum. uerùm quum iſte membranæ propemodum ritu tenuis ſit, ſubditorum ipſi muſculorum inſpectionem multo minus quàm cutis ipſa hic occupat. Muſculum hunc in tertia tabula Φ, & in quarta charactere 3 notabimus.*

ſ *Portio muſculi tibiam mouentium noni, quem in quarta tabula Φ exprimam.*

t *Muſculus tibiam mouentium ſeptimus, membraneo tendine ſexti tibiam mouentis muſculi obtectus.*

u *Muſculus ſiniſtrũ femur mouentiũ primus. Qui uerò dextrum femur agit, etiam magna ex parte hic ſe offert.*

x *Regio maioris exterioriſue proceſſus femoris, quem rotatorem dicimus.*

y *Conſpicua, iam ablata cute, ſecundi femur mouetis muſculi pars. Reliqua autem primo femur mouente muſculo u ſuperius indicato, & illo quem latum producere diximus tendinem, quemq; r notauimus, occultatur.*

α *Quartus tibiam mouentium muſculus, qui hic externo ipſius latere eſt ſpectatiſſimus, ac nullibi in dextro crure apparet.*

β *In utroq; femore tertius notatur tibiam mouentium muſculus.*

γ *In dextro tantum femore indicatur ſecundus tibiam mouentium muſculus.*

δ *In dextro crure bis δ poſui, muſculum indicaturus, quem quintum femoris motorem enumeraturus ſum. In*

ſiniſtro autem crure ∂ iuxta poplitem ponitur, quintum quoq; eius cruris notans muſculum.

ε, ζ In dextro femore indicatur quintus femur mouentium muſculus. ac ε quidem huius muſculi poſteriorem partem indicat, ζ uerò poſteriorem anterioris partis portionem, quanta ſcilicet ſeſe hac figura (quod & de cæteris adhuc magna ex parte latitantibus muſculis intelligendum eſt) ſpectandam offert.

η Muſculus hîc extuberans, tibiam mouentium octauus cenſebitur.

κ, θ Excarnis tibiæ oſsis pars: uerùm interior malleolus priuatim κ notatur.

λ In utroq; crure ſuram conſtituentium indicatur muſculus, quem pedem mouentium primum numerabimus.

μ Muſculus in utroq; notatur crure, pedem mouentium ſecundus.

ν Gracillimus totius corporis tendo, à muſculo enatus, qui pedem mouentium tertius habebitur.

ξ Maximus ſuram conſtituentium muſculus, ac pedem mouentium quartus.

ϖ Muſculus, tertios quatuor digitorum pedis flectens articulos.

ρ Portiuncula muſculi, qui pedem mouentium quintus erit.

ς Tranſuerſum ligamen, ab interno malleolo in calcem pronatum.

τ Muſculus pollicem in internum latus ab alijs abducens digitis.

υ Ligamentum, muſculo ſecunda quatuor digitorum internodia flectenti obnatum, & lati manus tendinis uicem in planta gerens.

φ In utroq; crure muſculus modicè conſpicitur, qui in anteriori tibiæ ſede locatus, pedem mouentium eſt ſextus.

χ Muſculus fibulæ exporrectus, qui pedis motorum ſeptimus numeratur.

ψ Muſculus nuper dicto ſubſtratus, pedemq; mouentium octauus. huius tendo, ut & ſeptimi, ſub tranſuerſo ligamento, mox Σ notando, eſt conſpicuus.

ω Muſculus quatuor digitos extendens. ad latus autem ſiniſtrum characteris ω, occurrit huius muſculi portio, bicorni tendine in pedij os ante paruum digitum inſerta, quam pedem mouentium muſculorum nonum appellabimus, in quarta muſculorum tabula Ω aptius expreſſum.

Θ Tendo muſculi, pedis pollicem extendentis.

Λ Tranſuerſum ligamentum, tibiæ oſsi & fibulæ commune, in utroq; crure indicatur.

Ξ Exterior malleolus, ſeu fibulæ oſsis excarnis ſedes, triangulum quaſi referens.

Σ Tranſuerſum ligamentum, à fibula in calcem pertinens.

Π Muſculus, abductionis parui digiti à reliquis autor.

TERTIAE MVSCVLORVM TABVLAE, QVAM SEQVENS PROPONET PAgina, characterum Index.

PRAESENS tabula, anteriorem corporis faciem exprimens, in hoc à prima muſculorũ tabula differt, quòd muſculos ex carnoſa membrana conſtitutos, & aliquot etiam faciei muſculos, ab adipe adamuſsim liberatos, commonſtret: quodq; magis ad muſculorum diſciplinam, quàm priores duæ, ſit comparata, uti ſubſequens characterum index nunc inſinuabit.

A Rectæ ſecundùm frontem ductæ lineæ, frontis & ſuperioris naſi ſedis muſculoſam conſtituunt ſubſtantiam.

B Temporalis muſculus, ſupra quem carnea membrana fibris etiam carneis aliquando enutritur, & aures utcunq; mouet.

C Muſculus, interiorem oculi occupans angulum, & palpebram attollens.

D Muſculus, palpebram deorſum trahens, & minorem exteriorem'ue angulum ſibi uendicans.

E Mutuus palpebræ muſculorum ſecundùm palpebræ longitudinem connexus.

F Muſculus, media ſui parte naſi alam, altera uerò ſuperius labrum petens. Quemadmodũ ſanè uarium muſculorum fibrarum in labijs implexum indicare non licuit, ita quoq; characterum copia faciem alioquin ſatis obſcuram, non ſum aliter hîc occupaturus.

G Malum, ac iugalis oſsis anterior ſedes, quæ prorſus excarnia ſunt.

H Muſculus ſuperiori labro proprius, ac à malo quaſi à G pronatus.

I Muſculi maxillam inferiorem mouentium ſecundi origo, ipſaq; adeò iugalis oſsis ſedes, muſculo iam Γ notando uix obtecta.

Γ Muſculus, carnoſa conſtans membrana, & præcipuus buccarum labiorumq; & anterioris colli cutis motuum dux, qui hîc ſubditis ſedibus in utroq; latere hæret, reliqua carnoſæ membranæ parte, quæ carnea non efficitur,

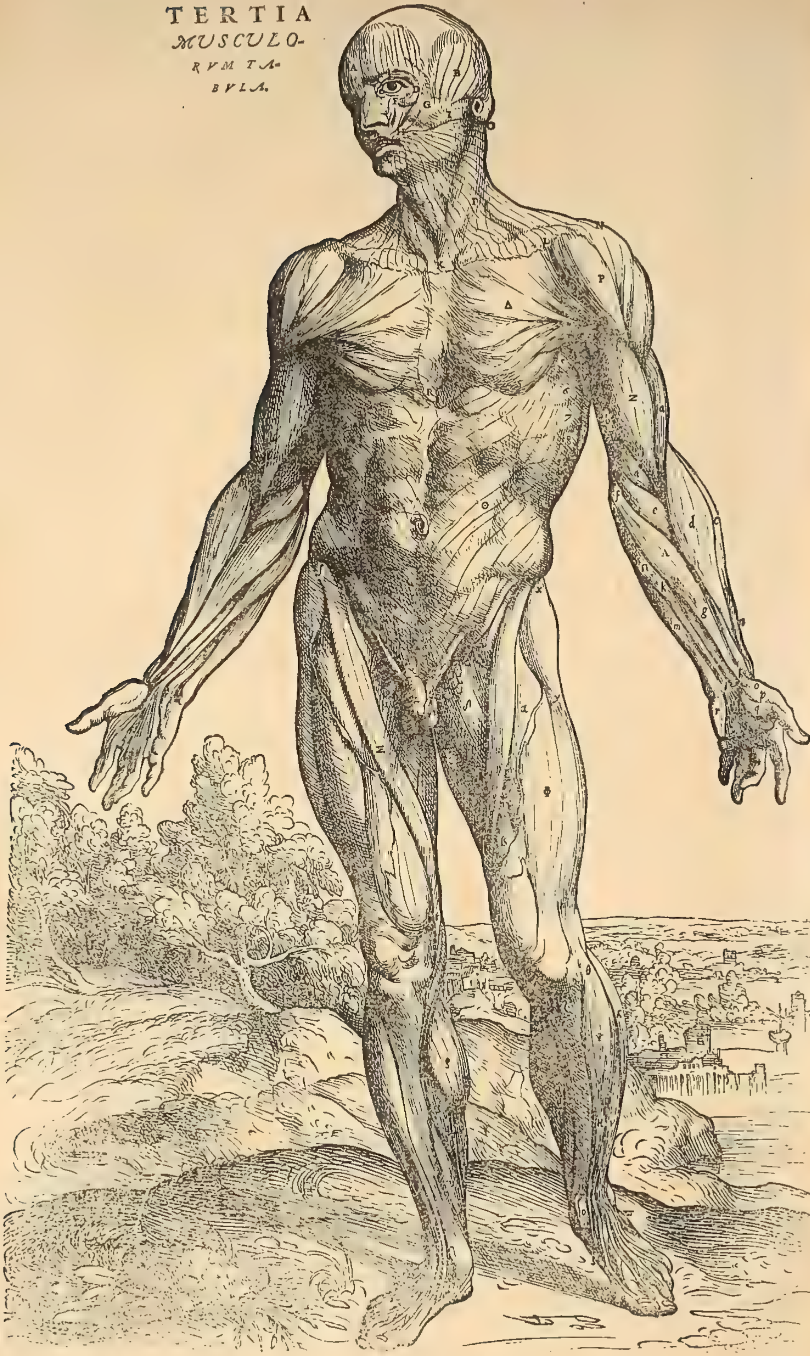
K, L. à corpore iam reſecta. Quod autem ad præſentis muſculi fibrarum progreſſum attinet, K ad L uſq; muſculi principium notat, è regione oſsis pectoris, ac mediæ clauiculæ ſedis oſsi pectoris proximæ incipiens, cuius fibræ re-

M. cto tramite ſurſum ad M exporriguntur. Ab L uerò ad N, principij pars notatur, è regione reliquæ ſedis

N. clauiculæ & ſummi humeri ſedis incipiens, cuius fibræ obliquè ſurſum in anteriora porriguntur. Deinde etſi ea

u muſculi

TERTIA MUSCULORUM TABULA.



O. *muſculi pars, quæ in poſteriori ceruicis ſede conſiſtit, non ſeſe ſpectandam offerat, nihilominus O ad auris radi-
cem poſitum, tranſuerſas fibras illinc prorepentes utcunq; oſtendit. Quare etiam in muſculi lateribus deſcriben-
dis, primum latus tibi fingendum eſt ab N ad O, ſecundum ab O ad H. K uerò per L ad N, tertium indi-
cabit latus. À K autem ad M, quartū habes latus. Intenſius enim nigricans linea, à K ad M ducta, dextri
muſculi cum ſiniſtro interſtitij loco habenda eſt.*

P *Brachium attollens muſculus, quem hic in anteriore corporis facie L, N & Q circunſcribunt. quanquam in-*
Q. *ferius, quàm Q conſiſtat, ſua inſertione prorepat.*

Δ *Muſculus brachium pectori adducens, qui in ſequenti tabula ſimul uenit inſpiciendus. ibidem namq; à ſuis libe-
ratus initijs, Δ perinde ac hîc notatur, iiſdemq; ferè characteribus ibidem atq; hîc ita circunſcribitur. K ad L
uſq; principij ipſius pars, à clauicula originem ducens. K uerò ad R, principij pars, ex media latitudine oſſis pe-*
R. *ctoris pronata. Quinetiam R notat muſculi membraneam partem, quæ ad mucronatæ cartilaginis latus, obli-*
S. *què deſcendentis muſculi abdominis neruoſæ tenuitati exporrigitur. S autem ſignificat carneam muſculi par-
tem, à ſextæ & ſeptimæ coſtarum cartilaginibus, propter obliquè deſcendentem abdominis muſculum peculia-*
Q. *riter exortam. Q præſentis muſculi inſertionis index eſt, qua inter brachium attollentem (qui P notatur) &
priorem cubitum flectentium, Z indicandum, in humerum inſeritur. Porrò ſi latera ipſius, & fibrarum inſer*
T. *tionem intueri animus ſit, ſequentem etiam inſpicito tabulam, quæ præſentis muſculi inſertionem, Q & T (qui
character illi tabulæ eſt peculiaris) notatam exhibet: quo ad hunc modum, ambarum tabularum characteri-
bus ſimul iunctis, quinq; muſculi latera metiaris. Primum à K ad L. Secundum à K ad R. Tertium ab L
ad Q. Quartum ab R ad T. Verùm in præſenti tabula lata muſculi inſertio occultatur. unde etiam fit quin-
tum latus, à Q ad T pertinens, in quarta duntaxat tabula eſſe conſpicuum.*

V *Muſculus brachium deorſum trahens, idq; mouentium quartus.*

5,6,7,8 *His numeris, inſertiones aliquot muſculi thoracem mouentium ſecundi notantur. ac ſinguli numeri earum co-
ſtarum, in quas hîc conſpicuæ inſertiones fiunt, ſedes denotant.*

Θ *Abdominis muſculus, obliquè deſcendens, qui cum ſuo coniuge uniuerſam abdominis ſedem cooperit, & ma-
gnam quoq; thoracis ſedem integit. Præſentis muſculi exortus, qui è coſtis pendet, etiam quodammodo numeris
indicatur, quibus ſecundi thoracem mouētis muſculi inſertiones ſignificantur, quum ſcilicet exortus ille mutuò
his inſertionibus reſpondeat. Cæterùm R ad X albam excarnemq; abdominis oſtēdit lineam, quam aliter ſim-
plici colore non datur exprimere. & quanquam fortè omnium exemplariū tabulas ſuis coloribus diſtinguere,
eſſet quidem operæprecium, ſumptus tamen quibuſdam eſſet non admodum mediocris.*

X *Penis, ſua cute, quam præputium uocant, liberatus.*

Y *Vaſa ſeminaria, ſua adhuc tunica, quam peritonæum educit, intecta.*

Z *Muſculus anterior cubitum flectentium.*

a,a *Poſterior cubitum flectentium muſculus.*

b *Muſculus cubitum extendens, qui ab humiliori ſcapulæ coſta principium ſumit.*

c *Muſculus, bicorni tendine brachiale extendens.*

d *Muſculus, radium in ſupinum ducens, qui inferiori radij appendici implantatur.*

e *Superior radium in pronum mouentium muſculus.*

Λ *Muſculus brachiale flectentium is, qui poſt brachiali ante indicem inſeritur. Ac f ipſius notat principium, g*
f,g,h. *tendinis ex muſculi uentre exortum: h ſedem, qua tendo negligentius ſecantibus deſinere putaretur.*

Π *Muſculus, latum manus producens tendinem, cuius caput i indicatur, tendinis autem ipſius principium k. at*
i,k,l. *l locum inſinuat, ubi tendo primùm dilateſcere incipit.*

m *Muſculus alter inferiorq; brachiale flectentium, qui quarto brachialis oſſi præcipuè implantatur.*

n *Hic obſcurè uidetur portio muſculorum, quorum alter brachiali, alter uerò pollici tendines offert: quibus in de-
cima Ξ, & dein k & l inſcribuntur.*

o *Excarnis primi pollicis internodij ſedes.*

p *Muſculus, ab indice pollicem remotiſſimè abducens.*

q *Inſignior duorum primum pollicis os flectentium.*

r *Muſculus, minimum digitum maximè à reliquis in latus amouens.*

Σ *In dextro crure primus notatur tibiæ motuum opifex, cuius initium ſ inſignitur, t tendinis illius principium, u*
ſ,t,u. *eiuſdem inſertio. Cæterùm character 2, inſertionem ſecundi notat tibiam mouentis muſculi: 3 uerò, inſertio-*
2,3. *nem tertij.*

Φ *Sextus tibiam mouentium muſculus, cuius principium x notat: y uerò ſedem, qua carnoſus eſſe deſinit, mem-*
x,y. *branæq; modo toti femoris amplitudini obducitur. Non licuit aliter ipſius tendinem membranam'ue exprime-
re, quàm hic modo in utroq; femore obſeruatur: in quo tenuiſſimam ipſius partem, interiori femoris ſedi obdu-
ctam, ueluti laceram membranam diſſecuimus, ut ſectio aliquantiſper membranæ naturam commonſtraret.*

Quicquid enim ad externum inæqualis illius lineæ ſectionis'ue latus habetur, ipſa adhuc eſt ſexti muſculi membrana, ſeu tendo.

α *Muſculus tibiam mouentium nonus.*

β *Octauus tibiam mouentiũ, magis in ſiniſtro crure, quàm in dextro, à ſexto tibiæ motuũ autore detectus muſculo. Septimo tibiam mouentium muſculo charactere non adhibui. nam etſi aliquo pacto ſub ſexti tibiam mouentium tendine, ſeu membrana, perinde ac in muſculoſis uiris ſub cute, protuberare uideatur: hac tamen figura, nulla ſui portione eſt detectus.*

γ *In inguinum regione indicantur muſculi, quos femur mouentium ſextum & ſeptimum recenſebimus. Cæterùm γ glandulas quoq; inguinum inſinuat, unà cum ſinu, ex quo uaſa crus petentia reſecui.*

δ *Muſculus femoris motorum octauus.*

ε *Muſculus, tibiæ motus opificum ſecundus, cuius tendinem character 2 commonſtrat.*

ζ,η *Excarnis tibiæ oßis pars. uerùm η priuatim internum notat malleolum.*

Ψ *Sextus pedem mouentium muſculus. cuius exortum θ indicat: κ autem principium ſui tendinis, cuius ductus*
θ,κ. *citra characterum appoſitionem manifeſtus eſt, quanquam ξ inſertionis quaſi ipſius ſedem oſtendat.*

λ *Muſculus ſeptimus pedem mouentium.*

μ *Muſculi pollicem extendentis tendo.*

ν *Muſculus quatuor digitos extendens.*

ξ *Muſculus pollicem à cæteris digitis in internum latus abducens.*

ο *Tranſuerſum ligamen, in anteriori tibiæ ſede poſitum, & facta ſectione, hîc in latera reflexum.*

ϖ *Tendo bicornis muſculi pedem mouentium noni.*

ρ *Primus pedem mouentium muſculus.*

ς *Pedem mouentium quartus muſculus.*

τ *Longißimus gracillimusq; tendo, à tertio pedis motuum autore productus muſculo.*

υ *Muſculus, tertium quatuor digitorum os flectens.*

φ *Muſculus pedem mouentium quintus.*

CHARACTERVM QVARTAE MVSCVLORVM TABVLAE, QVAM SEQVENS proponet pagina, Index.

QVARTA *tabula quamplurimos præcedentis tabulæ muſculos, ſectionis ſerie ademptos, commonſtrat: & deinde pleroſq;, qui prioribus figuris nondum in conſpectum uenêre, uidendos offert. quod omnes ad octauam uſq; muſculorum tabulam ſubſequentes, tantiſper præſtabunt, dum oſſa anteriori facie nuda occurrant.*

Γ *Muſculus temporalis, cuius principium, ſemicirculo non abſimile, A, B & C circunſcribitur.*

D *Oßis iugalis externa ſedes, quæ excarnis eſt.*

Δ *Maſſeter, qui inter muſculos inferiorem maxillam mouentes ſecundus deſcribetur. E huius muſculi princi-*
E,F. *pium indicatur, à malo exortum. F principij ipſius portio, auri proxima. Atq; ita ab E ad F totus ipſius prin*
G. *cipij ductus ſecundùm iugalis oßis longitudinem metitur. G infima muſculi inſertionis ſedes notatur. Porrò ſi muſculum hunc triangulo aßimilare lubet, E, F & G tres angulos tibi proponere finges: quorum tertius, G indicatus, tam eſt obtuſus, ut etiam latus dici queat.*

H *Neruulus minoris radicis tertij paris neruorum cerebri, hàc frontis muſculoſam compagem & elatiorem palpebram petens.*

I *Neruulus dictæ modò radicis, ad ſuperius labrum & externam alæ naſi ſedem propagatus.*

K *Cartilago, in quam ſiniſtrum naſi os deſinit.*

L *Ala naſi ſiniſtra, dictæ modò cartilaginis extremo alligata, incumbẽsq;. Inter K & L, narium cute iam cum quibuſdam membraneis ligamentis ablata, in conſpectum uenit anterior alæ naſi muſculus, nimiſquàm tenuis.*

M *Muſculus, à ſuperiori maxilla in inferiorem inſertus, ac buccas mouentium in altero latere ſecundus.*

N *Muſculus ſiniſter inferiori labro peculiariũ, cuius ſanè corpus minori negocio, quàm multiplex ipſius fibrarum interſectio delineari poteſt: quod etiam in muſculo M notato uſuuenit. Auris autem foramen citra O appoſitionem ſeſe oſtendit: uti etiam auris radici ſubditæ glandulæ, eum characterem quodammodo exprimentes.*

O *Uix conſpicua eſt eius muſculi portio, qui inferiorem maxillam deorſum uellit.*

P *Hac ſede os υ referens reponitur.*

Q *Muſculus, à temporum oßis proceſſu ſtyli formam imitante enatus, ac oßi υ referenti inſertus.*

R *Muſculus ſiniſter, ab inferiori maxilla in os υ referens, inſertionem tentans, cuius coniunx nonnihil quoq; hic ſe ſpectandum præbet.*

S,T *Dexter & ſiniſter oßis υ referentis muſculi, à pectoris oßis ſummo pronati.*

V,U Muſculus

QVARTA *MUSCULORUM TABULA.*



V,V *Muſculus gracilis & longus, qui à ſuperiori ſcapulæ coſta oſſi v referenti implantatur.*

Θ *Muſculus capitis motibus ſubſeruiens, qui ab oſſe pectoris principium X notatum ſumit: deinde aliam princi-*
X,Y. *pij partem, Y indicatam, à clauiculæ ſede, pectoris oſſi proxima, obtinet. Cæterùm Z inſertionẽ ipſius inſinuat,*
Z. *qua uniuerſum mamillarem capitis proceſſum amplexatur.*

a *Clauicula, magna ex parte anteriori ipſius ſede excarnis.*

b *Muſculi ſcapulam mouentium ſecundi in latiorem clauiculæ partem & ſummum humerum inſertio.*

c *Muſculorum hîc magnam obſcuritatem pariunt uaſa caput adeuntia, & nerui in brachium excurrentes.*

d *Muſculus, à clauicula in primam thoracis coſtam inſertus, thoracemq́; mouentium primus.*

Ξ *Muſculi brachium attollentis anterior pars: poſteriorem uerò decima oſtendit tabula, adhuc in ſua ſede repoſi-*
tam, ac △ præcipuè inſignitam. Proximè autem ſequens tabula anteriorem hanc partem ab exortu liberam,
e,f,g. *reflexamq́; ac γ notatam commonſtrat. Porrò in præſenti tabula, e, f & g conſpicuam hîc muſculi brachium*
attollentis partem, trianguli ritu circunſcribunt.

h *Muſculi brachium pectori adducentis inſertio, quam in dextro brachio Q & T notaui, & ipſi muſculo △*
Q,T,△. *quoq; impoſui, ut hi characteres ad præcedentis tabulæ notas referantur, ad quam quoq; K, L & R ſpectant.* K,L,R.

i *Pectoris os, liberum ab initijs muſculorum brachia pectori adducentium.*

2,3,4 *Secunda, tertia & quarta thoracis coſtæ, ad quas reliquæ ſeriatim ſubſequũtur: atq; in harum interuallis, ex-*
teriores muſculi intercoſtales ſunt obuij. Lineæ autem in coſtis ductæ, atq; ad characterum ſiniſtram conſiſten-
tes, oſſa coſtarum ab earundem cartilaginibus determinant: ſunt enim illæ notæ cartilaginibus inſcriptæ.

k *Muſculus ſcapulam mouentium primus.*

l *Muſculus thoracem mouentium ſecundus.*

m *In dextra axilla m latitat, muſculũ notãs, quo brachiũ deorſum trahitur, idq́; mouẽtiũ quartus nobis habetur.*

n *Dextri lateris rectus abdominis muſculus, hîc altiùs q̃ obliquè aſcendentis muſculi neruoſa tenuitas cõſcendens.*

o *Abdominis muſculus, obliquè deſcendens, quem hîc in poſteriora ab abdomine reflexum finximus.*

Π *Abdominis muſculus, obliquè aſcendens, ac totam ſui lateris abdominis ſedem amplectens. Hunc quodammo-*
do circunſcribũt o, n, p, q, & linea ſecundùm inferiorẽ abdominis ſedẽ, ad iliũ os, & coxendicis, & pubis ducta.

p,q *Portio abdominis muſculorum obliquè deſcendentium, quæ ad albam in abdomine apparentem lineam eſt re-*
licta. Cæterùm q priuatim ſignificat penis conſtructionem, qui ad pubis os, quà primùm flaccidus, deorſum de-
nuò propendet, diſſectus eſt. Duo itaq; uelut inſigniores circuli, duo ipſius ſunt corpora: circulus autem ſub illis
conſiſtens, meatus eſt, urinæ ſeminiq́; communis.

r *Ablatis iam teſtium & uaſorum ſeminalium exterioribus inuolucris, teſtes hic cum ſuis uaſis rectà deorſum*
propendent.

ſ *Exterioris tunicæ teſtis ea hîc adſeruata eſt portio, quæ uocatum teſtis conſtituit muſculum.*

t *Muſculus cubitum flectentium anterior, cuius interioris principij carnoſæ, & hic in dextro brachio ualde con-*
ſpicuæ parti, nullum adhibui characterem: quum is hic, uti neq; in ſequenti tabula, adhuc auferri poſſit. Inter-
uallum autem, inter duo ipſius apparens principia, humeri ſeu brachij os exiſtit.

u *Muſculus cubitum extendens, cui ab humiliori ſcapulæ coſta principium præbetur.*

x,x *Poſterior cubitum flectentium muſculus.*

y *Muſculus ſuperior radium in pronum ducentium.*

α *Muſculus radium in ſupinum agentium longior.*

β *Muſculus quatuor digitorum ſecundos flectens articulos.*

Σ *Muſculus, qui ab interiori humeri tubere ortus, & ulnæ lõgitudini exporrectus, brachiale flectit. ac γ quidem*
γ,δ. *ipſius denotat initium: δ uerò, ipſius in quartum brachialis os inſertionem.*

ε *Alter brachiale flectentium muſculus, qui à cubito ſectionis ſerie reſectus, deorſum hic pendet.*

ζ *Muſculus, primum parui digiti internodium uerſus exteriora flectens.*

η *Hic muſculus propendet, paruum digitum à reliquis in externum latus abducens.*

θ *Tranſuerſum ligamen, in interna brachialis ſede obuium, tendinibusq́; hàc repentibus obductum.*

ι *Muſculus maior primum pollicis os flectentium.*

κ *Propendet hic ab inſertione muſculus, cuius beneficio pollicem ab indice remouemus.*

λ *Latus tendo manus, unà cum ipſius muſculo, à ſummis quatuor digitorum aciebus in dextra manu dependens.*
Præterea hic in utriuſq; manus uola tendines occurrunt, mucoſis membranis induti, atq; ad digitos, quo illos fle-
ctant, protenſi.

μ *Secundus femur mouentium muſculus.*

ν *Primus femur mouentium muſculus, nonnihil hic quoq; ſeſe offerens: quòd tabulæ huius imágo, ut externam ti*
biæ ſedem magis oſtenderet, in latus ſit poſita.

ξ *Oſſis dextro ſacri oſſis lateri commiſſi ſedes, à qua primum & ſextum tibiam mouentes reſecuimus.*

& Chara-

& Charactere & ſedes inſignitur, maioris exteriorisq́ femoris proceſſus.

Φ Nonus tibiam mouentium muſculus, cuius initium ſupra coxendicis articulū incipiens, o notatur. ϖ uerò ten-

o,ϖ,ϛ. dinis ipſius principium: ϛ autem ſedes indicatur, qua præſentis muſculi tendo ſubditis connaſcitur tendinibus.

ϛ Muſculus femur mouentium ſeptimus, hàc deſcendens, ſe offert.

τ Muſculus femur mouentium ſextus, ſuo tendine cum ſeptimo muſculo hàc prorepens.

υ In ſiniſtro femore muſculus υ inſignitur, femur mouentium octauus.

φ Quinti femoris motibus ſeruientium muſculi anterior portio hîc ſpectatur.

χ Secundus tibiam mouentium muſculus.

ψ Octauus tibiam mouentium.

ω Septimus tibiam mouentium muſculus, in dextro femore inſignitus, quòd ibidem is ſit conſpectior.

2 Primus tibiam mouentiū muſculus, ab ilium oſsis ſpina reſectus, & à femore auulſus, ab inſertione ſua propēdet.

3 Sextus tibiam mouentium muſculus, ab ilium etiam oſſe liberatus, & à cæteris amplexantibus femur muſculis, cutis modo abſtractus, ab ea ſede propendet, cui ualidiſsimè iuxta ſuperiorem fibulæ appendicem inſeritur.

4 Sextus pedem mouentium muſculus, ab anteriori tibiæ ſede reſectus, humi hîc procumbit, ipſius tendine ad in-

5,6. ſertionem adhuc relicto, quæ in ſiniſtro pede magis quàm dextro eſt conſpicua, ad characterem 6. quemadmodum & ſub dextro genu, tendinis primi tibiam mouentium muſculi inſertio eſt eadem ratione aſſeruata, charactereq́ 5 inſignita.

7 Septimus pedem mouentium muſculus.

8,9 Excarnis tibiæ oſsis pars, à cuius externo latere ſextus pedem mouentium muſculus ablatus eſt. Verùm 9 priuatim interiorem notat malleolum.

Υ Muſculus quatuor pedis extendens digitos. Charactere 10 ipſius exortus inſignitur. 11 uerò ipſius ſedes, qua

10,11. portionem ſuam emittit, quam noni pedem mouentis muſculi loco numerabimus, & hîc Ω notauimus. Cæte-

12. rùm charactere 12 muſculi Υ inſigniti ſedes inſcribitur, quatuor tendines, quibus quatuor digiti extenduntur, pullulans.

Ω Vti & iam paulo antè ſcripſi, Ω muſculus notatur inter pedis motores nonus, qui bicorni tendine in pedij os,

13. paruum digitum ſuſtinens, inſertionem 13 indicatam molitur.

14 Muſculus pollicem extendens.

15 Muſculus pedem mouentium octauus, hîc ſeſe parum offert ſpectandum.

16 Muſculus pedem mouentium ſecundus. Reliquos autem in poſteriori tibiæ ſede non notabimus, quòd eadem hic cum tribus tabulis præcedentibus ſit ratio.

17 Portio muſculi hic ſeſe in pedis ſuperiori parte offert, qui pollicem indici adducit.

CHARACTERVM QVINTAE MVSCVLORVM TABVLAE, QVAM SEQVENS habet pagina, Index.

QVEMADMODVM quarta tabula multos diſſectos ablatosq́ oſtendebat muſculos, qui in tertia tabula erant integrè conſpicui: ita ſanè hæc quinta ſectionis ſerie plurimos ademptos habet, quos quarta penitus detexerat. unde etiam hæc pleroſq́ omnino proponit, quos ſexta tabula reſectos commonſtrabit. Interim uerò haud negligendum eſt, quod ſtatim in huius libri initio monuimus, tabulas anteriorem corporis faciem exprimentes, mutuo cum illis ſectionis ordine reſpondere, quæ poſteriorem faciem oſtendunt: perinde ſcilicet, ac ſi hæc decimam ſubſequeretur tabulā. Muſculos namq́, quos decima tabula reſectos continet, hæc nullibi facit obuios.

A Foramen, quo neruulus tertij paris neruorum cerebri frontis, & ſuperioris palpebræ muſculoſam petit ſubſtantiam.

B Temporalis muſculus.

C Hic magna oſsis iugalis portio eſt excecta, ut temporalis muſculi cum muſculo nunc D indicando coitus in conſpectum ueniret.

D Secundus inferiorem maxillam mouentium muſculus, quem manſorium ferè appellamus.

E Foramen, quo ſurculus tertij paris neruorum cerebri, ad ſuperius labrum & alam naſi deducitur.

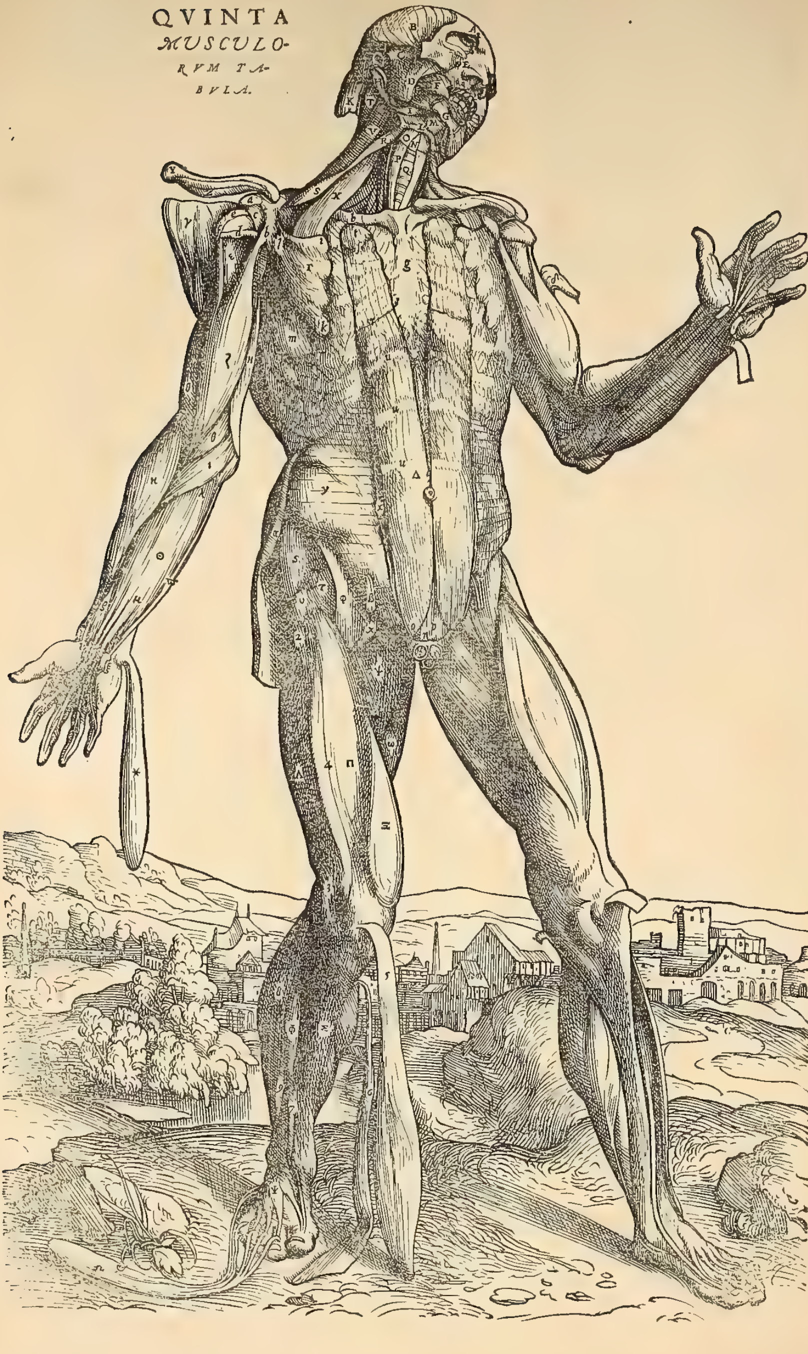
F Amplus muſculus, à ſuperiori maxilla in inferiorem productus, ac buccarum motibus ſeruientium in altero latere ſecundus.

G Nerui utrinq́ ad hunc characterem occurrentes, labro inferiori exporriguntur. Cæterùm ſuperior characteris ſedes, fungoſam labrorum ſubſtantiam inſinuat, ad utrunq́ labrum conſpicuam.

H,I Muſculus, inferiorem maxillam deorſum trahens. Singuli characteres ſingulos eius muſculi uentres notant, in quorum medio excarnis teresq́ muſculi pars conſiſtit.

K Portio muſculi caput mouentis, qui à pectoris oſſe & clauicula enatus, toti mamillari proceſſui inſeritur.

QVINTA MVSCVLORVM TABVLA.



L Os v imaginem referens, à quo primum & ſecundum & tertium par eorum qui id mouent muſculorum reſecuimus.

M Primus & ſecundus linguæ muſculi ab oſſe v referente pronati.

N Laryngis cartilago, ſcutum referens, & iam narrandis muſculis adhuc obtecta.

O Dexter duorum muſculorum, qui ab oſſe v referente, in cartilaginem ſcuto ſimilem inſeruntur.

P Dexter duorum muſculorum, qui à pectoris oſſe ſcutum imitanti laryngis cartilagini inſeruntur. Ad huius muſculi exterius latus, congeries uiſitur ſoporariæ arteriæ, interioris uenæ iugularis, & ſexti cerebri neruorum paris.

Q Aſperæ arteriæ anterior ſedes.

R, S Muſculus oſſi v referenti proprius, & à ſcapulæ ſuperiori coſta enatus. Singuli characteres ſingulos ipſius indicant uentres. Pars autem in horum medio conſiſtens, eius muſculi ſedes eſt, tendinis ſubſtantiæ non abſimilis.

T Portio muſculorum ſecundi paris caput mouentium.

V Tertius ſcapulam mouentium muſculus, ex tranſuerſis ſuperiorum ceruicis uertebrarum proceſſibus initium ducens.

X Quoniam hic locus nihil aliud peculiariter, quàm ſeptima tabula in homine oſtendiſſet: & quia in Galeni uerba iurati, ipſius ſententiæ, quum hæc pingerentur, plus æquo fauimus: muſculum hîc ex cane delineatum cernis, quo homines prorſus deſtituuntur, & qui Galeno tertius thoracem mouentium habetur, ſequenti tabula integer Γ notandus.

Y Dextri lateris clauiculam hîc à pectoris oſſe auulſimus, adhuc ſummo humero connexam, & ſibi adhuc mu-
Z. ſculum ſeruantem, qui thoracis motorum primus numerabitur, hicq; Z inſignitur.

a Summus humerus, ſeu ſcapulæ elatior proceſſus.

b Interior demiſſior'ue ſcapulæ proceſſus.

c Ligamentum brachij oſſis ad ſcapulam articuli peculiarium quartum ab interiori ſcapulæ proceſſu ſummum petens humerum.

d Ligamentum teres, ab apice interioris ſcapulæ proceſſus, in anteriorem ſedem externi capitis humeri inſertum, ac huius articuli, poſt membraneum omnibus articulis commune, primum.

e Aliud teres ligamentum, ex eminentiſſima ſcapulæ acetabuli ſede, ad externum quoq; humeri caput procedens, atq; huius articuli peculiarium ligamentorum ſecundum.

f Hac ſede duo ligamenta, d & e inſignita, ſuis lateribus uniuntur, & uelut tranſuerſum efformant ligamentum, tranſmittens caput externum muſculi cubitum flectentium anterioris, ac mox ζ notandi.

g Pectoris os, cui ſeptem ſuperiorum coſtarum cartilagines utrinq; connectuntur.

h Prima thoracis coſta: reliquæ dein etiam, unà cum ipſarum interuallis, citra characterum opem ſunt cõſpicuæ.

Γ Muſculus ſcapulam mouentium primus. i & k huius muſculi principium notant, quandam manus ſpeciem
i, k, l. perinde in exortu, ac muſculus ipſi ſuccumbens, & m inſignitus, in inſertione repræſentans. l tendinem præſentis muſculi indicat. Porrò i, k & l ſimul, huius muſculi trianguli ſpeciem quodammodo oſtendunt.

m Muſculus, qui à ſcapulæ baſi pronatus, octo ſuperioribus thoracis coſtis inſeritur.

Δ Dexter rectorum abdominis muſculorum. Ac n carneum recti abdominis muſculi principium, triangulo non
n, o. abſimile notat. o principium eiuſdem muſculi nerueum inſcribitur, penè uniuerſum efformans muſculum. To-
p, q. to interuallo, à p ad q pertinẽte, recti abdominis muſculi internis ſuis lateribus inuicem cõtingunt. Tota autem
ſede ſupra q, aut mox ſupra umbilicum conſiſtente, tanto magis muſculi mutuò ſeiunguntur, quanto altius con
ſcendunt. Cæterùm q notabit etiam obliquorum abdominis muſculorum neruoſæ tenuitatis, ad tranſuerſum
r. abdominis muſculum, hac in parte ad pectoris uſq; ſedem connexum. Porrò r linea inſignitur, quæ carneam re
cti muſculi partem finit, quæq; ultima ipſius inſertionis in homine eſt portio, uti in quarta tabula ad characte-
ſ. rem n eſt cernere. Intercapedine igitur ab r ad ſ pertinente, ſe offert recti ſimiæ abdominis muſculi tendo ſeu
t. membrana, ex carnis'ue muſculi pars. t autem indicat carneam muſculi ſedem, primæ coſtæ & ſecundæ thora
cis inſertam. eſtq; latus ille tendo & carnea hæc pars is muſculus, quem Galenus quintum thoracẽ mouentium
enumerat, in hominibus haudquaquam, ut in caudatis ſimijs & canibus, conſpicuus. Nos autem hîc illum, Ga-
lenum intelligendi gratia, delineauimus, quòd alioquin hæc pectoris ſedes, ſequentium duarum tabularum pe-
u, u, u. ctoribus erat abſq; his muſculis reſponſura. Poſtremò, u, u, u notantur inſcriptiones, ſeu neruea delineamenta,
tranſuerſim recto muſculo impreſſa, quibus obliquè aſcendentis muſculi neruoſa exilitas pertinaciſſimè con-
naſcitur.

x Linea hæc portiunculam notat muſculi abdominis obliquè aſcendentis, qua is tranſuerſo abdominis muſculo inibi adeò ualidè committitur, ut inter diſſecandum, niſi relicto eiuſmodi ſigno, à tranſuerſo liberari nequeat.

y Tranſuerſus abdominis muſculus.

α Obliquè aſcendens abdominis muſculus, ab abdomine hîc reflexus.

β Vaſorum

β Vaſorum ſeminalium portio. Cæterùm tres illi quodāmodo circuli, ad rectorum muſculorū radicem, ſeu iuxta n & o ac p conſpicui, idem quod in mox præcedente tabula, abſecti nimirum penis constructionē ac naturam, oculis ſubijciunt.

γ Reuerſa eſt muſculi brachium attollentis anterior pars: adèo ut ſedes ipſius in conſpicuo ſit, quæ anteriorem humeri articuli regionem proximè integebat.

δ In ſiniſtro brachio inſertionis pars adhuc reliqua eſt, muſculi brachium attollentis.

ε Excarnis nunc humeri pars, inter duo capita apparens, muſculi cubitum flectentium anterioris.

ζ Muſculus cubitum flectentium anterior.

η Muſculus, cubiti extenſionis autor, cuius principium ab inferiori ſcapulæ coſta pronaſcitur.

θ,θ Poſterior muſculus cubitum flectentium.

ι Superior muſculus eorum qui radium in pronum agunt.

κ Radium mouentium longiſsimus, cuius auxilio radius in ſupinum ducitur.

Θ Quatuor digitorum ſecundum os flectens muſculus, cuius principium ſub muſculo radium in pronum agentium
λ,μ. ſuperiore, & ι notato, reconditum, λ inſignitur. μ uero, muſculi huius in quatuor carneas partes diſtributio
indicatur, quæ poſtmodum in ſingulos tendines degenerant.

ν,ξ Tranſuerſum interioris brachialis ſedis ligamentum, longa ſectione diuiſum, & utrinq; in latus reflexum. Verùm ν præterea muſculum priorem primum pollicis os flectentium cōmonſtrat. ξ autem muſculum, cuius ope primum parui digiti internodium extrorſum flectitur. Porrò quod ad quatuor tendinum, ſecundum quatuor digitorum os flectentium ſeriem attinet, omnia ſunt cōſpicua: quamuis interim tendinibus indicem & paruum
o. digitum petentibus o inſcripſerim.

ϖ Nonnihil hîc ſeſe offert muſculus, quatuor digitorum tertium flectens os.

ρ Portio muſculi tertium pollicis os flectentis, qui in ſiniſtro cubito eſt conſpectior.

* Muſculus ulnæ exporrectus, quo brachiale flectitur, hîc ab exortu & ulna liberatus, à ſua pendet inſertione.

ς Secundus femur mouentium muſculus.

τ Apparet hic obſcurè femoris caput coxendicis oſsis ſinum ſubiens, & ligamento adhuc obductum: ſed τ in hoc præcipuè adhibetur, ut ceruix ſeu collum femoris hîc indicaretur.

υ Femoris magnus exterior'ue proceſſus.

φ Femur mouentium ſeptimus, qui perinde ac tres modò ſubſequentes, modica tantum ex parte eſt conſpicuus.

χ Muſculus femur mouentium ſextus.

ψ Femur mouentium octauus.

ω Quintus femur mouentium muſculus.

Λ Septimus tibiam mouentium muſculus. Charactere 2 ipſius amplum principium, à radice magni femoris pro-
2,3. ceſſus enatum, indicatur. 3 hîc in tendinem latum deſinit, cum octaui & noni muſculorū tibiam mouentium
4. tendinibus commixtum, unitumq;. 4 hæc linea illum in anteriori femoris ſede terminat, ubi octauus muſculus
ipſi primùm ſubijci incipit.

Ξ Octauus tibiam mouentium muſculus.

Π Π octauum tibiam mouentium muſculum indicat: ſed priuatim ſinum oſtendit, cui nonus tibiam mouentium muſculus inſidebat, quem mox charactere 5 notabimus. Maximam itaq; ſinus ſedem octauus muſculus conſtituit: uerùm ſeptimus eius tantam portionem efformat, quanta à linea, charactere 4 inſignita, ad umbram ſeptimi muſculi uſq; protenditur: ita ſanè, ut ab utriſq; muſculis ſinus iſte conſurgat.

5 Hoc charactere muſculus inſignitur tibiam mouentium nonus, qui à ſuo exortu liberatus, & à femore auulſus, illic à genu pendet, ubi ſeptimi & octaui tibiam mouentium muſculorum tendinibus commiſcetur.

6 Hic ſuo liberatus etiam initio, & à femore abſtractus, ab inſertione propendet tibiam mouentium ſecundus muſculus.

Σ In hac tibia, tibiæ os anteriori ſede prorſus excarne cernitur, propter hactenus reſectos muſculos: ſupereſt enim ex omnibus illi adnatis, tantum is quem modò Φ notabimus.

Φ Muſculus, ab interno tibiæ oſsis latere & ligamento membraneo in tibiæ longitudine oſſa colligante enatus, ac
7. pollicem pedis extendens. Huius tendinem 7 inſcriptum conſpicis.

8 Septimus pedem mouentium muſculus.

9 Octauus pedem mouentium muſculus, parum ſe ſpectandum, quum ſeptimo recondatur, offerens.

Υ Carnea moles, in ſuperiori pedis ſede repoſita: quæ in quatuor carneas partes digeſta, quatuor educit tendines, & pollicem treſq; ipſi proximos digitos in latus externum mouet.

Ω Hic proſternitur muſculus quatuor extendēs digitos, unà cum ipſius portione, quam noni pedem mouentiū mu
&. ſculi uice recenſuimus, ac cui iam (&) characterem inſcriptum cernis. Muſculis poſteriorem tibiæ ſedem occu
pantibus nullos adhibui characteres, quòd ipſorum eadem cum præcedentibus tabulis adhuc ſit ſeries & copia.

SEXTAE

SEXTAE MVSCVLORVM TABVLAE, QVAM SEQVENS PROPONET PAgina, characterum Index.

SEXTAE tabulæ caput in poſteriora reflexum eſt, & maxillam inferiorem in ſummo mento diuiſam, & utrinq; in latera diductam refert.

A *Hîc eadem iugalis oſsis portio reſecta eſt, quam in quinta tabula quoq; ademeramus. Notatur uerò A priuatim temporalis muſculus, ablato iam manſorio muſculo.*

B *Acutus maxillæ inferioris proceſſus, cui temporalis muſculus ualidiſsimè inſeritur.*

C *Siniſtra maxillæ inferioris pars.*

D *Muſculus in ore deliteſcens, qui internæ inferioris maxillæ ſedi, ubi latiſsima eſt, inſeritur, eamq; mouentium tertius habetur.*

E *Gurgulio, à palati fine propendens.*

F *Glandula ſiniſtra, amygdalæ non abſimilis, ac eminentiſsimæ laryngis ſedi appoſita: niſi etiam paulo altius in faucibus, quàm larynx, conſiſtat.*

G *Lingua: uerùm ſuperior characteris pars, laryngis operculo eſt contermina.*

H *Hac ſede plures capitis & colli motibus famulantes muſculi confunduntur.*

I *Muſculus inferiorem maxillam deorſum trahens, hîc ab exortu pendet.*

K *Tertius hominis ſcapulam mouentium.*

L *Glandula inſigniter carnea, quæ ſiniſtro laryngis radicis lateri adnaſcitur, ac in altero latere coniugem obtinet.*

M *Aſpera arteria, ipſi incumbentibus muſculis iam libera.*

N *Hæc congeries, eſt uaſorum & neruorum lateribus aſperæ arteriæ exporrectorum. quanquam & muſculi dorſum mouentium primi aliqua ex parte hîc ſe oſtendant.*

Γ *Quoniam hanc pectoris colliq; ſedem, illi ſimilem delineare oportuiſſet, quam ſequens oſtendit tabula: non abs re fore duxi, ex cane hunc Galeni muſculum exprimere, qui à tranſuerſis uertebrarum ceruicis proceſsibus ori*
O. *ginem O notatam ducens, ad quartam uſq; coſtam carnoſus fertur: ubi P notatus, in membraneum ceſſat ten*
P, Q. *dinem Q inſignitum, & deorſum ad aliquot adhuc coſtas pertinentem.*

R *Muſculus, à ſcapulæ baſi principium ducens, thoracemq; mouentium ſecundus.*

Pectoris os citra characterum impoſitionem conſpicuum eſt, quemadmodũ & coſtæ, & earundem interual-
S. *la, unà cum exterioribus muſculis intercoſtalibus. Quo tamen meliùs ſingula expendas, ſignificet S tertiæ coſtæ*
T, V. *os, T tertiæ coſtæ cartilaginem, V muſculum exteriorem intercoſtalium, in tertiæ & ſecũdæ coſtarum oſsium*
X. *interuallo repoſitum, cuius fibræ deorſum in priora feruntur. X uerò denotabit exteriorem intercoſtalium muſculum, inter ſecundæ & tertiæ coſtarum cartilagines conſpicuum, cuius fibræ ſurſum in anteriora prorepunt.*

a *Arteria & uena, ſub pectoris oſſe deorſum ad abdominis ſuperiora propagatæ, hicq; à rectis abdominis muſculis reſectæ.*

Δ *Tranſuerſus abdominis muſculus, quem coſtarum ductus, ſeu fines, & oſsis ſacri oſsis ſiniſtro lateri commiſsi re-*
b. *gio, abundè hic circunſcribunt. Cæterùm b ſedem notat, qua obliquè aſcendentis muſculi tendo, tranſuerſo ab-*
c. *dominis muſculo pertinaciſsimè adnaſcitur, priuſquam rectum conſcendat. c autem indicat aſperitatem, quam muſculorum obliquè ductorum cum tranſuerſis muſculis connexus inibi molitur, ubi recti muſculi ſupra umbilici ſedem, uerſus pectoris os mutuò dehiſcunt.*

d *Foramen, uaſis ſeminarijs uirorum uiam præbens.*

e *Vena & arteria, in rectos abdominis muſculos, conterminasq; ſedes ſurſum excurrentes, à magna uaſorum crura adeuntium diſtributione.*

f *Hic ſiniſtri lateris rectus abdominis muſculus, à pubis oſſe dependet, uaſorum poſteriori ipſius ſedi commiſſorum ſeriem quoq; proponens.*

g *Spina oſsis ilium, carnoſis partibus duorum obliquorum abdominis muſculorum liberata.*

h *Scapulis & ſiniſtro brachio mentem accommoda. ibidem namq; h ſuperiorem notat ſcapulæ angulum, cui muſculus ſcapulam mouentium tertius, & K inſignitus, inſeritur.*

i *Summus humerus, ſeu ſcapulæ elatior proceſſus.*

k *Muſculus brachium mouentium quintus, ſcapulæ ſinum occupans, qui inter elatiorem ipſius coſtam, & ſuperioris proceſſus radicem, ſeu ſcapulæ ſpinam, conſiſtit.*

l *Interior ſcapulæ proceſſus, anchoræ imaginem referens.*

Θ *Muſculus anterior cubitum flectentium, cuius exterius caput, quod à ſcapulæ acetabuli ſupercilio naſcitur, m*
m, n. *notat. n uerò indicat internum caput, ab interiori ſcapulæ proceſſu enatum. Quo tamen huius capitis nerueam partem à carnea exquiſitiùs diſcernas, huius tabulæ dextrum brachiũ ſpectabis, in quo n nerueã partem de-*
o. p. q. *notat, o aũt carneã. Cæterùm p duorũ capitũ coitũ indicat: q uerò tendinis, quẽ muſculus hîc educit, principiũ.*

r, r *Muſcu-*

SEXTA MVSCVLO-RVM TA-BVLA.



r,r *Muſculus poſterior cubitum flectentium.*

ſ *Muſculus, cubiti extenſionis autor, cuius principium ab humiliori ſcapulæ coſta enaſcitur.*

Λ *Muſculus radium mouentium longiſsimus, cuius altiſsimā partem, quæ hic oculis ſubijci poteſt, t indicat: ipſius*
t. *enim ortus in nona muſculorum tabula ſpectari poteſt, quæ hunc muſculum X inſignitum habet, uti decima*
u. *tabula illum litera e oſtendit. Cæterùm in hac tabula u præſentis muſculi inſertionem notat, quam in inferiorem radij appendicem molitur.*

x *Muſculus ſuperior duorum, qui radium in pronum ducunt.*

Ξ *Muſculus, tertium quatuor digitorum os flectens. & α quidem huius muſculi caput inſinuat. β autem ſedem,*
α,β. *qua muſculus in quatuor partes carneas diſcinditur, quæ ſingulos poſtmodū porrigunt tendines. Porrò qua ratione ad tertium uſq; digitorum internodium tendines huius muſculi porrigantur, & incumbentis muſculi ten*
γ. *dines tranſeant, hîc in utraq; manu eſt conſpicuum. Sit tamen, doctrinæ gratia, γ tendo, tertium medij digiti os*
δ. *accedens. δ autem tendo, qui ſecundum os flectit, ut nunc dicam, cum cæteris ſui muſculi tendinibus, ex uola ad inſertionem uſq; auulſus.*

ε *Muſculus ſecundum quatuor digitorum flectens articulum, qui ſuo principio, adeoq; à cubito liberatus, à tendinum ipſius in ſecunda quatuor digitorum oſſa inſertione propendet.*

ζ,ζ *Hos characteres referre oportet ad quatuor muſculos, quorum beneficio quatuor digiti adducuntur pollici, atq; hi interno lateri tendinum tertium os flectentium exporriguntur.*

η,θ *Muſculus tertium pollicis os flectens, η notatur. θ autem ipſius tendinem proponit, inter muſculos primum pollicis os flectentes, & eos qui ſecundum pollicis os flectunt, prorepentem.*

κ *Muſculus maior primum pollicis os flectentium, hic ab inſertione dependet.*

λ *Muſculus minor primum pollicis os flectentium, qui ſub maiori κ indicato recondebatur. Inter λ uerò & κ, primum pollicis os nudum excarneq; apparet.*

μ *Muſculus primum parui digiti os uerſus exteriora flectens. Tuberculum uerò ante huius muſculi initium apparens, ulnæ eſt ſedes, qua ualidiorem ligamenti exporrigit portionem brachiale cubito colligantis.*

ν *Tertius femur mouentium muſculus, hîc magna ex parte conſpicuus.*

ξ *Magnus exterior'ue femoris oſsis proceſſus.*

ο *Muſculus femur mouentium ſeptimus.*

ϖ *Muſculus femur mouentium ſextus.*

ϱ *Muſculus femur mouentium octauus.*

ς *Quintus femur mouentium muſculus.*

Π *Octauus tibiam mouentium muſculus, uniuerſum femoris os quodammodo amplectens. τ inſinuatur amplum*
τ. *huius muſculi principium, à radice magni femoris proceſſus, & femoris collo enatum. Deinde Π priuatim indicat ſinus illius portionem, quo nonus tibiam mouentium muſculus continetur. Cæterùm carnoſæ huius muſcu*
υ. *li partis terminus, inſtar ſemiglobi extuberans, in utroq; femore υ inſignitur.*

φ *Dependet hic muſculus tibiam mouentium ſeptimus, cuius cauitas argumento eſt, qui octauum tibiam mouentium amplexetur muſculum, & qui horum tendines unà coeant. Quod ut commodiùs expenderes, in dextro genu ſeptimus muſculus adeò ab octaui muſculi tendine diſſectus eſt, ut & patellæ ſeu molæ pars ibidem in con*
*. *ſpectum ueniat, * notata.*

χ,✝ *Hæc ſedes, ad exteriorem genu regionem occurrēs, oſtendit portionem quarti tibiam mouentis muſculi. atq; hic χ notat quarti muſculi ſedem, ipſius inſertioni proximam. ✝ autem eam partem abſectam oſtendit, cui coxendicis oſsis appendix principium præbet, quum reliqua à femoris oſſe initium ducat.*

Σ *In ſiniſtra tibia totum externum tibiæ oſsis latus conſpicuum eſt. Id dico latus, quod ad externam ſedem excarnus etiam ante ſectionem partis habetur, quam & dextra tibia totam oculis ſubijcit. Cæterùm Σ priuatim notat ligamentum, tibiæ os & fibulam, quà hæc inuicem dehiſcunt, intercedens.*

ω *Externus malleolus, & pars fibulæ excarnis.*

Φ *Muſculus pedem mouentium ſeptimus. Character 2 ipſius exortum indicat. 5 tendinis principium, quod an*
2,5. *teriori & poſteriori parte, ac dein interiùs, quà fibulam ſpectat, carne adnutritur, ac 4 partem notat anterio*
4,3. *rem carneam, 3 uerò poſteriorem.*

✝ *Octauus muſculus pedem mouentium, magna ſui portione ſub ſeptimo occultatus. Cæterùm charactere 6 hu*
6. *ius muſculi tendo, ad poſteriorem exterioris malleoli ſedem reflexus, indicatur.*

Ω *Muſculoſa moles, cuius beneficio pollex & tres ipſi proximi digiti in externum latus ducuntur.*

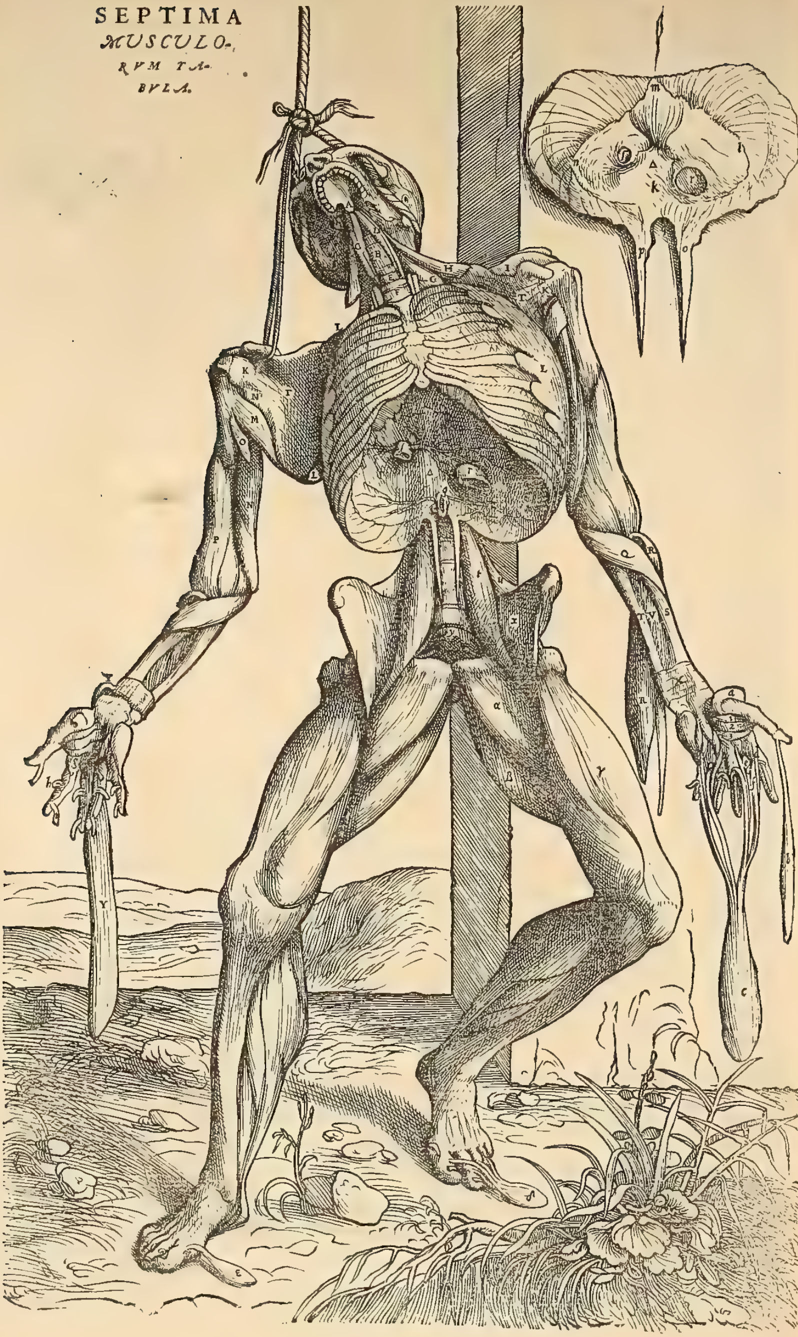
7 *Hic procumbit muſculus pollicem extendens, ſuæq; inſertioni adhuc hærens.*

8 *Muſculus paruum digitum in exteriora abducens, hac ſede obuius eſt.*

9 *Secundus muſculus pedem mouentium.*

℞ *Muſculus in dextro pede inſignitur, pollicem in internum latus à cæteris digitis abducens. Poſteriori dextræ tibiæ ſedi nullos adhibuimus characteres, quòd ea cum præcedentibus tabulis prorſus reſpondeat.*

SEPTIMA MUSCULORUM TABULA.



SEPTIMAE MVSCVLORVM TAbulæ characterum Index.

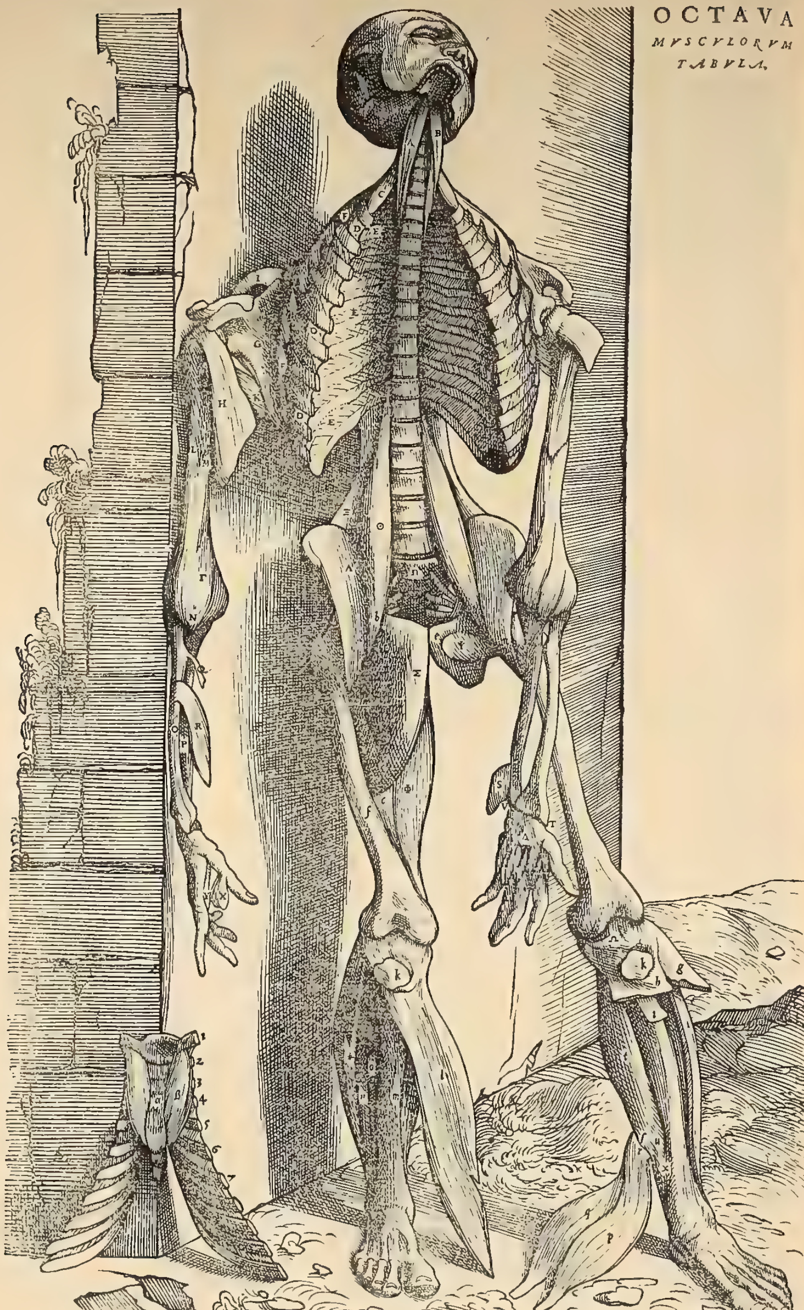
SEPTIMAE muſculorum tabulæ corpus laxato fine, à quo inter pingendũ pendebat, in poſteriora tantùm procidit, quantùm reſecto iam peritonæo, & omnibus quæ illo amplexantur, uidendo ſepto tranſuerſo ſuffi cit. quod etiam in præſenti tabula ad ſiniſtram ea forma appictum cernis, qua exectum, parietiq; ſuo lentore hærens, nobis apparuit. Quo minus autem dextra ſcapula, effractæ alæ ritu deorſum decumberet, illam funiculo ita ſuſpendimus, ut uniuerſum ipſius cauum in conſpectu ſit.

A *Gurgulio, à palati termino propendens, inferiori interim maxilla prorſus amota.*
B *Aliquot ceruicis uertebrarum corpora anteriori ſede, qua muſculis non obteguntur, ſe hîc oſtendunt.*
C,D *Primum par muſculorum dorſum mouentium.*
E *Stomachi ſeu gulæ hîc præſectæ pars.*
F *Aſperæ arteriæ ſtomacho inſtratæ pars, hîc quoq; iuxta iugulum à reliqua caudicis ſui portione liberata. Cæterùm uaſa utrinq; ad aſperæ arteriæ latera occurrentia, ſoporales ſunt arteriæ, cum internis iugularibus uenis, & ſexto neruorum cerebri pari.*
G *Muſculus alter ſecundi paris dorſum mouentium.*
H *Scapulam mouentium tertius, qui in dextro latere tranſectus eſt.*
I *Muſculus brachium mouentium quintus, inter elatiorem ſcapulæ coſtam, & ſuperioris ipſius proceſſus radicem repoſitus.*
Γ *Muſculus brachium mouentium ſextus, totam ſcapulæ cauam anterioremúe occupans ſedem. Huius inſertio*
K. *K inſignitur, reliquaq; ipſius forma ex ſcapulæ imagine deprehenditur. quanquam ſi præſentis muſculi triangularem figuram uolueris conſtituere, licebit K, L & L ſimul conferre.*
L,L *Muſculus thoracem mouentium ſecundus, octo ſuperioribus coſtis manus modo inſertus.*
M *Brachium agentium tertius, & ab inferiori ſcapulæ coſta, iuxta baſis ſcapulæ inferiorem angulum enatus.*
N,N *Muſculus cubitum extendentium, cuius initium ſuperiori N inſignitum, à ſcapula educitur.*
O *Portio tendinis muſculi brachium mouentium quarti.*
P *Cubitum flectentium poſterior, qui totus ferè hîc eſt conſpicuus.*
Q *Radium in pronum conſtituentium ſuperior.*
R,R *Anterior cubitum flectentium, qui ab oſsibus, unde initium duxit, liberatus, ac à brachio auulſus, à ſua dependet inſertione.*
S *Radius.*
T *Ulna.*
V *Ligamentum inter radium & ulnam, quà inuicem dehiſcunt, intercedens.*
X *Radium in pronum mouentium inferior muſculus, propemodum quadratus.*
Y,Y *À dextro radio (qui cum uniuerſa manu magis quàm ſiniſtra attollitur) dependet à ſua inſertione longior radium in ſupinum ducentium muſculus.*
a *Minor primum pollicis os flectentium muſculus, ſuo initio liberatus, ab illo cui inſeritur oſſe tantum pendet.*
1,2,3 *Tribus his characteribus muſculi notantur ſecundum pollicis os flectentes.*
b *Dependet à ſua inſertione muſculus tertium pollicis internodium flectens.*
c *Muſculus tertij quatuor digitorum oſsis flexus autor, à cubito reſectus, deorſum eſt reflexus. Hunc ſedulò intue-*
bere, quòd illius tendinibus muſculi attendantur, quatuor digitos pollici adducentes: quorum is qui indicem mo
d. *uet, d inſignitur, perinde ac reliqui tres, ab inſertione dependens. Quinctiam tendinum muſculi ſecundum qua-*
e. *tuor digitorum os flectentis portiones hîc adhuc ſeruantur. ac portioni quidem indici propriæ e inſcripſi: tendini*
f. *autem tertium indicis os flectenti, f. Cæterùm in dextra manu dictorum muſculorum duntaxat conſpiciuntur*
g.h. *inſertiones. ac g in indice inſertionem indicat muſculi indicem pollici adducentis: h inſertionem tendinis ſecun-*
i. *dum indicis os flectentis. i inſertionem tendinis, qui tertij eius digiti oſsis flexioni præficitur.*

Præſentis tabulæ thorax, quòd ad intercoſtales ſpectat muſculos, præcedentis tabulæ thoraci reſpondet: unde etiam characteribus non uenit obliterandus.

Δ *Septum tranſuerſum, cuius membraneus circulus in ſepto extra corpus expanſo, & ſuo mucore parieti aggluti-*
k,l,m,n. *nato, circũſcribitur k, l, m, n. quod uerò exteriùs hos characteres ambit, & foris exiſtit, fibriſq; interſtinguitur,*
o,p. *carneam ſepti partem eſſe putato. o,p Duo ligamenta, ſeu tendines ſepti, uertebrarum in lumbis conſiſten-*
q. *tium corporibus inſerti. q Septi ſciſſura, qua id uertebrarum incumbit corporibus, ac magnam arteriam,*
uenamq; coniugis expertem tranſmittit, aut illis cedit, quarum orificia q in corpore huius tabulæ poſitum indi-
r. *cat, quemadmodum & arteriæ ramos in ſeptum excurrẽtes. r Foramen ſepti, ſtomacho uiam præbens, qui*
ſ. *etiam r in corpore inſignitur. ſ Foramen in ſepto trãſuerſo, uenæ cauæ caudici paratũ, qui in corpore ſ notatus conſpicitur.*

OCTAVA
MVSCVLORVM
TABVLA.



t Muſculus femur mouentium ſextus.

u Muſculus dorſum mouentium nonus.

x Femur mouentium ſeptimus, qui perinde ac ſextus, propter ablatum peritonæum, magis quàm in præcedentibus tabulis ſe offert.

y Sacrum os hic inſignitur, neruiq́ aliquot ab ipſius medulla educti, obuij ſunt.

α Femur mouentium octauus.

β Quintus femur mouentium.

γ Tibiam mouentium octauus.

δ Muſculus pollicem à cæteris digitis amouens, ſua tantum hæret inſertione.

ε Dependet & hic quoq́ ab inſertione muſculoſa moles, pollicem & tres ipſi proximos digitos in externum latus ducens. Quæ uerò in præſentis tabulæ tibijs occurrunt, illis reſpondent, quæ prioribus tabulis fuere obuia. hactenus namq́ ex poſteriori tibiæ ſede nullus eſt abſectus muſculus: & in anteriori tibiæ regione, hoc figuræ ſitu, nihil præter excarnem, etiam ante anatomen, tibiæ oſsis partem, eſt obuium.

CHARACTERVM OCTAVAE MVSCVlorum tabulæ Index.

HAEC tabularum anteriorem corporis faciem exprimentium poſtrema eſt, muſculos in anteriori hac ſede ex ſectionis ſerie adhuc reliquos proponens. Ut uerò interiores intercoſtalium oſtenderet muſculos, & eos qui in interna thoracis ſede pectoris oſsis attenduntur lateribus, os illud unà cum coſtarum cartilaginibus exectum, & ſub dextræ manus indice ita propoſitum cernis, ut internam ipſius referat faciem, thoracis cauitatem reſpicientem.

A,B Muſculi collum, ſuperioremúe dorſi partem flectentes, dorſumq́ mouentium primum coniugium.

C Muſculus à prima enatus coſta, ſecundiq́ dorſum mouentium paris alter.

D,D Exteriores muſculi intercoſtales, in coſtarum oſsium interuallis conſpicui.

E,E Interiores muſculi intercoſtales, in coſtarum oſsium interuallis obuij.

F,F Muſculus octo thoracis coſtis inſertus, ipſiusq́ motorum ſecundus.

G Utrinq́ ſcapula modò nuda excarnisq́ eſt, muſculi F inſigniti ope adhuc corpori hærens.

H Muſculus dependet, brachium antrorſum circumuertens, ſcapulæq́ cauum occupans.

I Muſculus ſuperiori ſcapulæ baſis angulo inſertus, ipſamq́ agentium tertius, ab inſertione pendens.

Γ Poſterior cubitum flectentium muſculus, cuius principij elatior exteriorq́ pars L inſignitur, demiſsior uerò in-
L,M,N. teriorq́ pars M. Inſertio autem præſentis muſculi N indicatur.

O Radius.

P Ulna.

Q Tendinis muſculi cubitum flectentium anterioris pars.

R Muſculus ab inſertione dependet, radium in pronum mouentium ſuperior.

S Muſculus à ſiniſtra ulna dependet, radium in pronum ducentium inferior.

T,U Sede T inſignita, ligamentum, brachiale ad cubitum nectens, craſsius apparet, ut etiam ſede U notata.

X Muſculi ab inſertione propendent, ſecundum pollicis internodium flectentes.

Δ In poſtbrachiali dilucidiùs exprimi nequierunt octo muſculi, quatuor digitorum primos articulos flectentes. Cæ-
Υ. terùm dextra manus in latus picta eſt, ut muſculū Υ inſignitum offerret, qui primū indicis os introrſum flectit.

Θ Sextus femur mouentium muſculus, cuius initium è uertebrarum procedens corporibus, a inſignitur. b uerò
a,b. ipſius ſedes indicatur, qua tendinem educere incipit.

Λ Septimus femur mouentium muſculus.

Ξ Muſculus dorſum mouentium nonus.

Π Sacrum os, ex cuius anterioribus foraminibus nerui proſilire hîc uidentur.

Σ Octauus femur mouentium muſculus, qui ut ualde eſt carneus, nonnihil hic laxus propendet.

Φ Quintus femur mouentium muſculus. Verùm Φ priuatim huius muſculi partem notat poſteriorem, c autem
c. anteriorem.

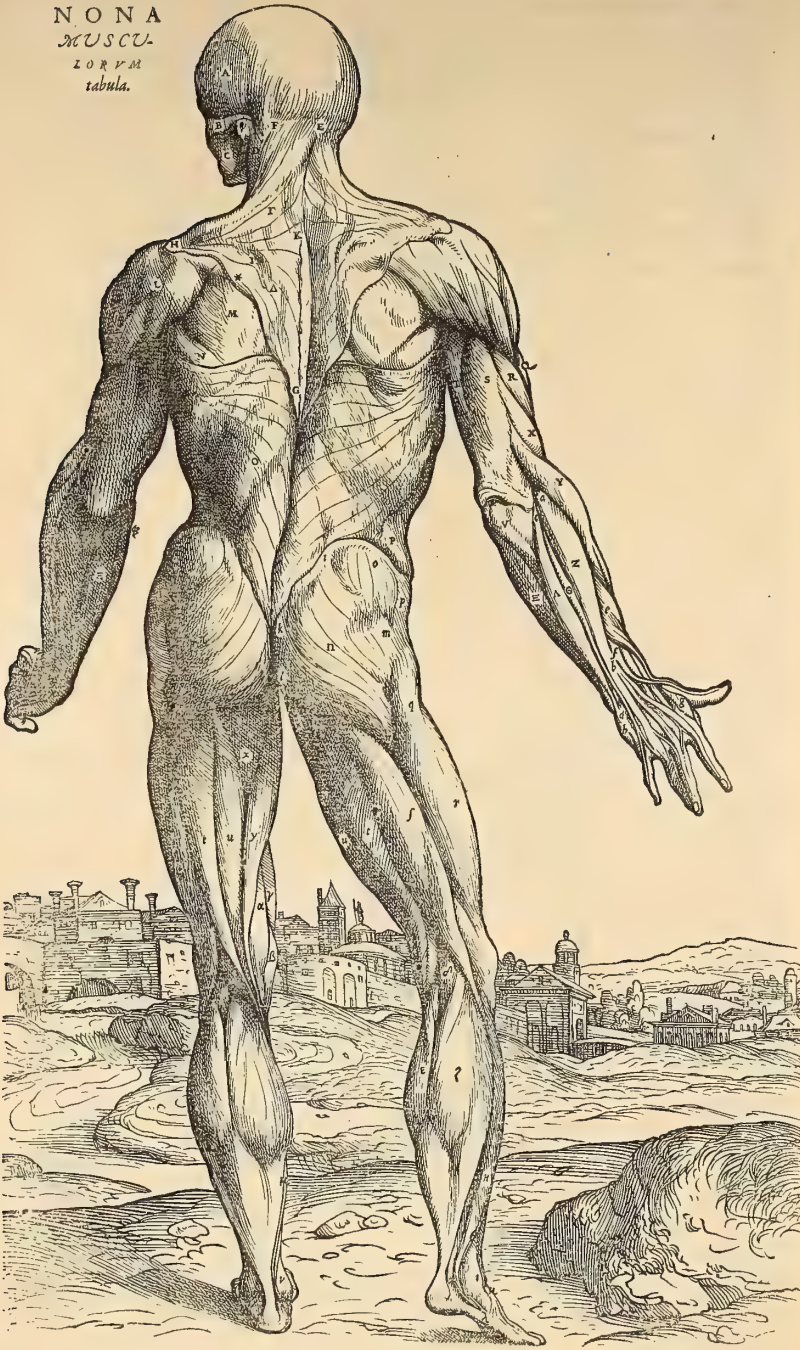
e Pubis oſsis anterior ſedes, quæ hoc latere ex ſectionis ſerie, carne eſt denudata.

Υ Muſculus femur mouentium nonus, anteriorem pubis oſsis foraminis ſedem occupans.

Ω In ſiniſtro genu tendines, ſeptimi tibiam mouentium muſculi g inſigniti, & octaui h indicati, & noni i notati,
g,h,i. à genu reflexi ſunt: ac patellam ipſis innatam, ac k inſignitam, oculis ſubijciunt. In dextro autem crure octa-
k,l. uus tibiam mouentium muſculus, ſolus ab inſertione ac integer dependet, l notatus, & patellam ſibi innatam
ſeruans, cui etiam k inſcripſimus.

m Tibiæ oſsis anterior ſedes, omni prorſus muſculo libera.

NONA
MUSCU-
LORUM
tabula.



n *Fibulæ anterior ſedes, ex diſſectionis ſerie muſculis omnibus iam denudata.*

o *Ligamentum inter tibiæ os & fibulam inibi repoſitum, ubi hæc oſſa inuicem dehiſcunt.*

* *Qui hic ſpectantur muſculi, illi ſunt, quos ſexta muſculorũ tabula expreſſit literis Φ & Υ, ſeptimus nimirum & octauus pedem mouentium. In ſuperiori pedis ſede modò nulli adhuc reliqui ſunt muſculi, oſſaq́ duntaxat ligamentis obducta, in conſpectum ueniunt. Cæterùm muſculi, qui hactenus in tibiæ poſteriori ſede fuere obuij,*
p,q. *ſectionis ſerie nunc auferri incipiunt. ac p,q notant primum ac ſecundum pedem mouetium, à quarto eiuſdem*
ſ,t. *motus autore muſculo, t inſignito, ad characterem ſ propendentes, quo priuatim notatur tendo tertij pedem*
mouentium muſculi, qui inter ſ & u deducitur.

u *Muſculi pars hic occurrit, quatuor digitorum tertium articulum flectentis.*

x *Hic obſcurè ſe offert pedem mouentium quintus.*

α *Pectoris oſſis poſterior, ſeu cor ſpectans ſedes.*

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 *His characteribus ſeptem uerarum coſtarum indicantur cartilagines. Reliquæ autem quatuor cartilagines, octauæ, nonæ, decimæ & undecimæ coſtarum cartilagines ſunt.*

β *Muſculus humanum thoracem mouentium ſextus.*

NONAE MVSCVLORVM TABVLAE characterum Index.

NONA tabula, omnium poſteriorem corporis faciem exprimentium prima occurrit, nullum abſectum habens muſculum, præter eos quos carnea membrana conſtituit, tertiaq́ tabula obuios fecit. Verùm tranſuerſa in externa cubiti ſede iuxta brachiale repoſita ligamenta hic diſſecuimus, quòd prima & ſecunda tabulis abunde fuerint conſpicua, & numerorum characteribus inſignita.

A *Temporalis muſculus.*

B *Os iugale.*

C *Maſſeter præcipuè appellatus muſculus, ſeu inter muſculos maxillam inferiorem mouentes ſecundus deſcribendus. Auris uerò foramen, cum ipſi ſubiectis glandulis, citra characterem eſt obuium.*

D *Muſculus caput mouentium, qui à pectoris oſſe & clauicula enatus, in mamillarem temporis oſſis proceſſum inſeritur.*

Γ,Δ *Muſculus ſecundo loco inter ſcapulam mouentes recenſendus. Atq; huius principium, ab occipitij oſſe prona-*
E,F,G. *tum, E ac F inſignitur. E uerò uſq; ad G, muſculi notatur principium ab occipite, ad octauæ uſq; thoracis uer*
H,I. *tebræ ſpinam, à mediarum uertebrarum apicibus quodammodo enatum. H, I inſertio indicatur, quam muſcu-*
* *lus in ſcapulæ ſpinam, & ſummum humerum, latiuſculamq́ clauiculæ ſedem molitur. * hac ſede præſens mu-*
ſculus, quaſi membraneum ſemicirculum obtinet, ſeu carnoſæ ipſius fibræ in ſemicirculi hic ceſſant circunferen
K. *tiam. Hac parte K inſignita, ceruix collum'ue, thoracis elatiſſimæ parti cõmittitur. Lineæ autem, lateráue*
muſculum circunſcribentia, in hunc modum colliguntur. Ab E ad F prima protenditur, ad occiput tranſuerſim ducta. Quòd autem huius extremum F notatũ, non tantum ab auris radice diſtare hic uideatur, quantum F remouetur ab E, pictura in cauſa eſt, oculum fugiens: quod & ſiniſtrum brachium, in anteriora porrectum, liquidò commonſtrat. quod fortè ὀπτικῆς ignarus, plus æquo breuius eſſe arbitraretur. Porrò ſecunda linea præſentis muſculi ab E per K ad G metitur. Tertia autem ab F ad H. Quarta ab H ad G. Atq; his lineis muſculus terminatur. Inſertionis autem linea, ab H ad I protenſa, & ille quoq; ductus, qui ab I ad K metiri poſſet, nullæ prorſus ſeparationis diuiſionis'ue muſculi in partes, notæ exiſtunt.

L *Muſculus brachium attollens, eiuſq́ motorum ſecundus.*

M *Muſculus gibbam ſcapulæ ſedem occupans, brachiumq́ mouentium ſeptimus.*

N *Muſculus ab humiliori ſcapulæ coſta pronatus, & brachium mouentium tertius.*

O *Muſculus brachium agentium quartus, ſequenti tabula Θ inſigniendus.*

P *In præſentis tabulæ dextro latere, P indicat portionem abdominis muſculi, quem obliquè deſcendentem uocamus.*

Q *Nonnihil in dextro brachio occurrit anterior brachium flectentium muſculus.*

R *Poſterior cubitum flectentium muſculus.*

S *Muſculus cubitum extendentium, cuius principium ab humeri pendet ceruice.*

T *Muſculus cubitum extendentium, cuius principium ab humiliori ſcapulæ coſta pronaſcitur.*

V *Vlnæ ſedes triangula, nullis obtecta muſculis, excarnis'ue, ac præcipuè inſertionem excipiens neruoſæ cubitum extendentium muſculorum inſertionis.*

X *Muſculus radium in ſupinum agentium, qui in inferiorem radij appendicem inſeritur.*

Y *Muſculus, bicorni tendine brachiale extendens.*

Z Muſculum Z inſignitum, autorem extenſionis indicis, medij ac anularis recenſebimus, cuius initium a indi-
a,b. catur. Sedes uerò, qua carneus eſſe deſinit, tendinesq́ educit, b inſignitur.

Θ Muſculus, qui nobis parui digiti extenſionis autor recenſebitur. Cæterùm etſi in externa poſtbrachialis ſede, & ad digitorum radicem aliquo modo exprimere conati ſumus, quî duorum muſculorum, quos Z & Θ inſigniuimus, tendines commiſceantur, & uariè lateſcentes, ſuismet ipſorum portionibus rurſus uniantur: nihilominus tamen, quum hæc commixtio omnibus non ſit eadem, hanc ex uarijs ſectionibus te potius quàm ex hac unica delineatione, petere optauerim.

Λ Muſculus brachiale extendentium, cuius principium c inſignitum, ab humero pendet: inſertio autem d indi-
c,d. cata, in poſtbrachialis os perficitur, paruum digitum ſuſtinens.

Ξ In utroq; cubito Ξ inſignitur muſculus, brachiale flectens, quartoq́ brachialis oſsi inſertus, ac in nulla muſculorum tabula æquè atq; hic conſpicuus. Quemadmodũ & muſculi latum manus tendinem producentis initium,
q; hic ad characterem q; eſt obuium, unà cum exortu muſculi brachiale flectentis, qui poſtbrachiali inſertus, Λ in tertia muſculorum tabula notatur.

e Muſculi hàc obliquè prorepentes, illi ſunt, quorum alter unum tendinem brachialis oſsi pollicem ſuffulcienti inſerit: alter uerò unum tendinem primo pollicis oſsi offert, alium ſecundo & tertio pollicis oſsi inſerens.

f Muſculus tribus pollicis oſsibus externa ſede inſertus, & pollicem uerſus indicem euertens.

g Muſculus pollicem indici proximè adducens.

h Muſculus, parui digiti à reliquis abductionis autor.

Π Primus femur mouentium muſculus, i,k,l,m & n circunſcriptus. Quandoquidem i uſq; ad k, ſui principij
i,k,l,m,n. partem notat, quæ ex oſsis ilium ſpina enaſcitur. k autem ad l, principij partem indicat, ab oſſe coccyge, infimaq́ ſacri oſsis ſede pendentem, ubi etiam ſiniſter muſculus dextro contiguus eſt. m indicat elatiorem ipſius inſertionis partem. n autem inſertionis infimam notat partem: quæ quia inter muſculos tibiam mouentes hic penitiùs ſe inſinuat, reconditaq́, omni ex parte non eſt conſpicua.

o Secundus femur mouentium muſculus, magna ex parte primo adhuc obtectus.

p Sextus tibiam mouentium muſculus, in latum illum degenerans tendinem, qui femur amplexantibus muſculis obuoluitur: attamen non ad eam pertingit craſsitiem, ut ſubditos ipſi muſculos obſcurare poſsit, adeò ut illis quo-
q. que characteres iam ſim inſcripturus. Cæterùm q notat huius ſexti tibiam mouentium muſculi carnoſæ partis terminum.

r Septimus tibiam mouentium muſculus, membraneo tendine ſexti tibiam mouentium muſculi obtectus.

ſ Quartus tibiam mouentium muſculus, ſeptimi muſculi poſteriori ſedi attenſus.

t Tertius tibiam mouentium muſculus, in utroq; crure (quemadmodum & ſubſequentes aliquot) notatus.

u Muſculus, quem quinti tibiam mouentium loco habemus.

x Apparet & hic quoq; portio muſculi femur mouentium quinti.

y Muſculus ſecundus tibiam mouentium.

α Muſculus tibiam mouentium primus.

β Octauus tibiam mouentium muſculus.

γ Nonus tibiam mouentium muſculus, modica ex parte, ut & duo proximè præcedentes muſculi, conſpicuus.

δ Hoc ſinu, tibiam accedens arteria, unà cum maxima cruris uena, & neruo quoq; totius corporis craſsiſsimo uehuntur.

ε Muſculus primus pedem mouentium.

ζ Secundus pedem mouentium muſculus.

η Septimus pedem mouentium muſculus.

θ Octauus pedem mouentium muſculus, ſub ſeptimo occultatus, modicè admodum ſe hic ſpectandum offert.

ι Excarnis fibulæ pars, ipſeq́ adeò exterior malleolus.

κ Aliqua ex parte portiuncula hic occurrit, muſculi pedem mouentium noni: hic enim ipſius tendo ad inſertionem ſuam ſe offert.

λ Muſculus paruum digitum à cæteris abducens.

μ In ſiniſtra ſura, tendo tertij pedem mouentium muſculi notatur.

ν Interior malleolus.

DECIMA

DECIMAE MVSCVLORVM TABVLAE, QVAM SEQVENS PROPONET PAgina, characterum Index.

IN HAC omnium tabularum decima, poſteriorem uerò faciem exprimentium ſecūda, muſculi aliquot, qui in præcedente tabula erant prorſus cōſpicui, iam ſectionis ſerie adempti dependent: multiq; in illa non obuij, hîc ſeſe commonſtrant. Verùm interim prorſus ablatus eſt ille muſculus, quem nona tabula Γ & Δ inſigniuimus, quòd uidelicet nuſquam aptè formam ipſius dependens oſtendere potuiſſet, quorundamq; muſculorum inſpectionem occupaſſet.

A *Dexter primi paris caput mouentium muſculus.*
B,B *Secundi paris caput mouentium dexter.*
C *Scapulam mouentium tertius muſculus.*
D *Clauicula, ſectionis ſerie muſculis hîc denudata.*
E *Muſculus humani thoracis motorum tertius, ſequenti tabula F notandus.*
Γ *Muſculus ſcapulam mouentium quartus, cuius primum latus ad dorſi uertebrarum aliquot ſpinas deductum,*
G,H. *à G ad H metitur. Secundum uerò latus, ad ſcapulæ baſim pertinens, ab I ad K protenditur. Tertium latus à*
I,K. *G ad I, & quartum ab H ad K pertinet.*
L *Muſculus brachium mouentium quintus, inter ſcapulæ ſpinam, & elatiorem ſcapulæ coſtam locatus.*
M *Scapulæ ſpina, ac ſummus humerus, à ſecundo ſcapulam mouentium muſculo liber.*
Δ *Muſculus brachium mouentium ſecundus, quem in poſteriori corporis ſede promptè circunſcripſeris, ſi P mu-*
P *ſculi inſertionem eſſe cognoueris. P namq; ac N & O, trianguli modo, dictam muſculi partem terminant, an-*
N,O. *teriori interim parte Ξ in quarta tabula muſculorum inſignita.*
Q *Brachium mouentium ſeptimus muſculus, gibbam ſcapulæ ſedem occupans.*
R *Muſculus brachium mouentium tertius, ab humiliori ſcapulæ coſta circa eius baſim enatus.*
& *Hac ſede aliquot dorſum mouentes muſculi exporriguntur, unà cum humanum thoracem mouentiū quarto.*
Θ *Hunc muſculum ſecunda tabula Γ inſignitum proponebat: eſt autem is, cuius beneficio brachium deorſum,*
S,T. *uerſus dorſum uellitur, idq; mouentium quartus. S & T, muſculi huius principij indicant longitudinē: V par-*
V. *tem ipſius inſertioni proximam, quæ hic oſtendi nequit: uerùm in ſeptima tabula O inſignita, utcunq; fuit ob-*
X. *uia. X autem muſculi latus ea ſede indicat, ubi ab ilium oſſe non amplius enaſcitur. Circunſcribes uerò præſentis*
Y. *muſculi latera ab S ad T, dein à T per X ad V, inſuper ab S ad V. Cæterùm Y notabit inferiorem ſcapulæ baſis angulum hic extuberantem, & tertio muſculi latere intectum.*
Z *Obliquè deſcendentis abdominis muſculi portio.*
a *Muſculus, ab humiliori ſcapulæ coſta principium ducens, & cubiti extenſionis opifex.*
b *Muſculus, à ceruice capitis humeri iuxta ſcapulam originem ducens, ac cubiti extenſionis autor.*
c *Portio anterioris cubitum flectentium muſculi.*
d *Portio poſterioris cubitum flectentium muſculi.*
e *Muſculus radium in ſupinum agentium longior, qui à brachio ad humiliorē uſq; radij appendicem procēditur.*
f *Muſculus, bicorni tendine brachiale extendens.*
g *Hac ſede ligamentum conſpicitur membraneum, ſuperiorem radij partem humero colligans. Sunt uerò ab hac ſede reſecti tres muſculi, qui deorſum à manu pendent.*
h,h *Hac ſede, inter utrunq; h, h occurrente, ulna iam carne omni, muſculiſ ue libera cernitur.*
i *Muſculus brachiale flectentium, qui quarto brachialis oſſi inſeritur.*
Λ,Ξ,Π *Tres iſti characteres, tria notant muſculorū principia, ab ulna pronata. Primum Λ inſignitum, illud eſt, quod radio ante medium illius longitudinis inſertum, muſculum cōſtituit, radium in ſupinum agentium breuiorem.*
k,l. *Secundum principium Ξ indicatum, illud eſt, quod in duas portiones, k & l notatas dirimitur. k enim eam ſignificat portionem, quæ tendinem brachialis oſſi pollicem proximè ſuſtinenti offert. l uerò inferiorem inſinuat*
m,n. *portionem, quæ dein bipartita, unam partem, quæ m inſcribitur, primo pollicis oſſi inſerit: alteram n indicatam, in ſecundum & tertium pollicis oſſa implantat. Porrò tertium principium, Π inſignitum, illud demum*
o,p. *eſt, quod in duas quoq; partes, o & p indicatas diſcinditur: quarum ſuperior, o notata, tribus pollicis oſſibus inſeritur: inferior uerò, p indicata, indicem ac medium à pollice abducere creditur, etſi potiſſimū indicem adeat.*
q *Propendet ab inſertione muſculus, brachiale unico tendine extendens.*
r *Propendet hîc quoq; ab inſertione muſculus, paruum digitum præcipuè extendens.*
ſ *Muſculus à digitorum radicibus hic dependet, qui indicem, medium & anularem in primis extendit.*
t *Muſculus, pollicem indici proximè adducens.*
Σ *Secundus femur mouentium muſculus, cuius exortum, ſemicirculi formæ quodammodo reſpondentem, u & x*
u,x. *notant. quanquam u in anteriora magis adhuc deberet exporrigi, ſi præſens tabula in latus magis uerteretur.*

Cæterùm

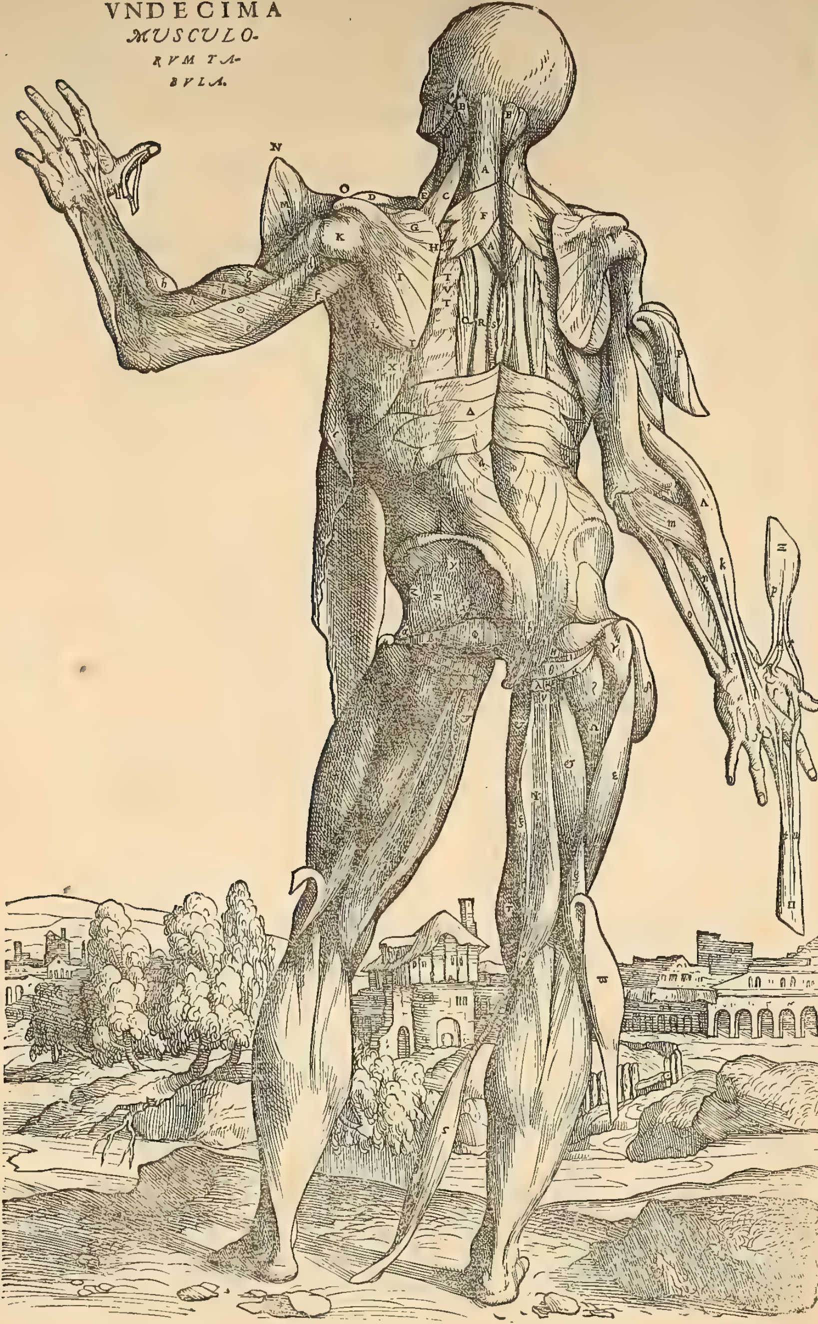
DECIMA MVSCVLO-RVM TA-BVLA.



y. Cæterùm y huius muſculi indicat inſertionē. unde etiam u, & x, & y, uniuerſum muſculum circunſcribunt.
α Magnus exteriorq́ femoris proceſſus.
β Quartus femur mouentium muſculus.
γ Ligamentum à tranſuerſo quinti oſsis ſacri oſsis proceſſu, in acutum coxendicis oſsis proceſſum pertinens.
δ Ligamentum à dicto nunc ſacri oſsis proceſſu in poſteriorē elatioremq́ appendicis oſsis coxendicis ſedē inſertum.
ε Muſculus femur mouentium decimus, qui hàc à poſteriori pubis oſsis ſede reflexus, alium ueluti muſculum ſuprà infraq́ ipſi attenſum commonſtrat.
ζ Quoniam hæc ſedes, quantum ad muſculorum ſeriem attinet, ſequenti tabula, perinde atq́ hic erit conſpicua,
neruum ab hac tabula non reſecuimus, quem quartum femur petentium numerabimus, eum ſecunda tertiaq́
figuris, Capiti undecimo libri quarti præponendis, charactere 71 indicaturi. Præſens etenim neruus, is profectò
eſt, ſecundùm quem ex caluariæ cauitate, per dorſi uertebrarum foramen, quod dorſali medullæ tranſmitten-
dæ paratur, deſcendens humor, in pedes confluit, quem nonnulli haud infrequenter inſtar tepentis, alij inſtar fri
η. gidæ aquæ demanare, ac in crus profluere ſentiunt. Ad hæc, eundem neruum in poplite η notatū cernis. quan-
quam η priuatim ipſius grandiorem indicet portionem: quæ etſi in alias quamplurimas ſoboles diſſeminetur,
θ. præcipua tamen ipſius parte, pedis inferiora inter calcem & interiorem malleolum petit. θ uerò præſentis nerui
in poplite bipartiti minorem inſinuat ramum, maxima ſui parte in muſculos digeſtum, exterius tibiæ latus, &
anteriorem eiuſdem ſedem occupantes: qui mehercule non minus quoq́ accuratè, quàm quiuis corporis neruus
eſt obſeruandus, ſi non ob aliud, ſaltem propter urentia medicamina, quæ ſubinde hic ægris adhibentur, ut ulcus
eorum ui inuſtum, humorem ſecundùm hunc neruum decurrentem expurget. Nam quod inuritur ulcus, huic
nerui ramo, θ indicato, uicinum eſt: & quum paulo inferiùs fiat, quàm ſuperior fibulæ conſiſtit appendix, ra-
mus ille præcipua ſua portione contingi nequit. Atq́ eiuſmodi ſanè pleraq́ crebro ſermoni adijcerem, niſi ridi-
culum arbitrarer, reliquas medicinæ partes huic Anatomicæ miſceri, aut ego etiam eiuſmodi aliqua non eſſem
priuatim ſuo tempore, uti iam cœpi, exaraturus.
κ, κ In utroq́ femore κ occurrit, muſculum notans femur mouentium primum, qui in ſiniſtro crure integer à ſua
ſede reflexus eſt, inſertione duntaxat corpori commiſſus, quæ in dextro crure ſolùm inibi reliqua eſt, ubi uali-
λ. diſsima ſpectatur: ubi autem leniter, membranæq́ tantùm ritu inſerebatur, λ aſſcriptum cernis.
μ Septimus tibiam mouentium muſculus, non amplius membraneo ſexti muſculi tendine obtectus.
Φ Tertius tibiam mouentium muſculus, cuius caput ν inſignitur: ſedes uerò tendinem primùm educens, ξ. Inſer-
ν, ξ. tionem autem tertia muſculorum tabula proponebat, charactere 3 inſignitam.
Υ Quartus tibiam mouentium muſculus.
ϖ, ϖ Quintus tibiam mouentium muſculus.
ρ Quinti femur mouentis muſculi portio.
ς Secundus tibiam mouentium muſculus.
τ Portio octaui tibiam mouentis muſculi, reſecto iam interim primo tibiam mouente, qui aliàs hic in orbe occur-
reret. Quod uerò ad muſculos in tibia pedeq́ repoſitos attinet, omnia præcedenti conueniunt tabulæ, ut & duo-
decimæ, quam inibi characteribus primùm occupabimus.

UNDE-

VNDECIMA MVSCVLORVM TABVLA.



VNDECIMAE MVSCVLORVM TAbulæ characterum Index.

A,A *SINISTER primi caput mouentium paris muſculus.*

B,B *Secundum par muſculorum caput mouentium, in ſiniſtro tantùm latere characteribus inſignitum.*

* *Muſculus hîc obſcurè occurrit, cuius beneficio inferiorem maxillam deorſum agimus.*

C *Muſculus ſcapulam mouentium tertius.*

D *Clauicula, hac in parte nunc muſculis denudata.*

E *Dependet hîc muſculus, à ſcapula oſsi υ referenti inſertus.*

F *Humanum thoracem mouentium tertius.*

G *Brachium mouentium quintus.*

Γ *Muſculus, ſcapulæ gibbum ſub illius ſpina occupans, ac brachium mouentium ſeptimus, cuius initium ab H ad*

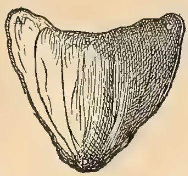
H,I,K. *I pertinet, inſertionis uerò ſedes K indicatur: atq; ita totus trianguli modo H, I & K circunſcribitur.*

L *Muſculus ab humiliori ſcapulæ coſta ad humiliorem baſis ipſius angulum originem ducens, brachiumq; mouentium tertius.*

M *Hîc muſculus brachium mouentium ſecundus, ab exortu liberatus, antrorſum tota parte reflectitur, quam proximè præcedens tabula, O, N & P circunſcribebant. Atq; ita interna muſculi ſedes, qua humeri articulo incumbit, hac tabula in conſpectum uenit, & trianguli uertex etiam quodammodo proponitur, ad cuius ſimilitu-*

N. *dinem ueteres huius muſculi initium deſcribebant. N enim ea muſculi pars eſt, quæ baſi ſcapulæ fuit proxima:*

O. *O autem illa, cuius initium à ſummi humeri cum clauicula articulo pendet. Dein ſi D eam muſculi partem eſſe finxeris, cui clauicula initium largitur, promptè aſſequêris, muſculi ſuo exortu liberi principium inſigniter obtuſum angulum referre, uti figura modò inſerta comprobat, qua tota muſculi interna ſedes exprimitur, articulum proximè integens. Atq; hîc A, B, C, muſculi indicant principium: ab A quidem ad B, principij portionem, à ſummo humero & ſcapulæ ſpina pronatam: à B uerò ad C, reliquam principij partem, quæ clauiculæ debetur. Poſtremò D muſculi inſertionis ſedes inſignitur. Quod autem ad trianguli obtuſum attinet uerticem, nulli non obuium eſt, B humiliùs poni, quàm A & C, quibus characteribus triangulum terminari promptè animaduertis.*



P *Dictus nuper brachium mouentium muſculus, ab omnibus, unde principium ducit, ſedibus liberatus, ac ab inſertione duntaxat in dextro brachio pendens, pulchrè oſtendit, hanc tranſuerſim in humerum fieri.*

Q *Humanum thoracem mouentium quartus.*

R *Muſculus dorſum mouentium undecimus.*

S *Dorſum mouentium decimusquintus, ſeu octaui dorſum mouentium paris alter.*

T,T,V *Characteribus T, T, duas coſtas earum quæ iam ſectionis ſerie deteguntur, inſigniuimus, V uerò earundem coſtarum interuallum: ut intercoſtalium muſculorum exterioris ſpecies obſeruaretur, qui in coſtarum oſsium interuallis conſiſtunt.*

X *Muſculus thoracem mouentium ſecundus.*

Δ *Quintus humanum thoracem mouentium muſculus, hîc uniuerſum ſe ſpectandum offerens.*

a,b *Obſcurum impenſeq; membraneum muſculi obliquè aſcendentis abdominis initium, à ſpinarum apicibus inter a ac b pronatum.*

c *Muſculus ab inſertione hic dependet, brachium mouentium quartus.*

Θ *Muſculus cubitum extendens, cuius initium d inſignitum, à ceruice capitis humeri educitur, quod ſcapulæ ar-*

d,e. *ticulatur. e autem ſedem indicat, qua præſens muſculus ab alio cubitum extendentium muſculo, mox f indicando, amplius propter mutuum connexum diſtingui nequit.*

f *Cubitum extendentium muſculus, ab humiliori ſcapulæ coſta pronatus, ac cum muſculo Θ inſignito ad characterem e coiens.*

g *Muſculus cubitum flectentium poſterior.*

h,h *Longior muſculus radium in ſupinum ducentium.*

Λ *Muſculus bicorni tendine brachiale extendens, cuius initiũ in dextro brachio i inſignitur. ſedes uerò, qua ten-*

i,k,l. *dinem educit, k indicatur. tendinum autem ipſius inſertio, l notatur.*

m *Muſculus radium in ſupinum ducentium breuior.*

n *Radius, diſſectionis ſerie magna ex parte denudatus.*

o *Vlna. In horum oſsium medio ligamentum occurrit, tota ſede illa oſſa intercedens, committensq;, qua inuicem dehiſcunt.*

Ξ *Secundum principium trium principiorum, quibus ulna ſeriatim originem præbet, ab ulna hic eſt reſectum: & ut commodè eius ſeries tota conſtaret, illud, quaſi quis manu id eleuaſſet, depinximus: ne ab inſertionibus deorſum pendens, manum obſcuraret: aut ſi per manus interiora dependiſſet, ipſummet obſcurum euaſiſſet. Cæte-*
p,q,r. *rùm p eius principij pars eſt, quæ tendinem brachiali offert. q autem tendo, primo pollicis oſsi inſertus. r uerò is tendo, qui ſecundo & tertio pollicis inſeritur oſsibus.*

ſ *Muſculus pollicem indici proximè admouens.*

Π *Tertium principium eorum quæ ab ulna pronaſcuntur, hic ab inſertione ſua pendens. Ac t quidem notat eius*
t,u. *principij portionem, quæ indici ac medio præcipuè tribuitur: u uerò eam quæ pollici eſt peculiaris.*

Σ *Tertius femur mouentium muſculus, cuius initium z, y, x circunſcribitur. Quod uerò ad horum characte-*
x,y,z. *rum latera, ſuperiusq; ſpectatur, ilium oſsis dorſum eſt, primo ſecundoq; femur mouentibus muſculis liberum.*

α. *Cæterùm α tertij illius muſculi inſertionem proponit.*

Φ *Quartus femur mouentium muſculus, à tribus humilioribus ſacri oſsis oſsibus initium ſumens, & illic primùm*
β. *tendinem educens, ubi β conſpicitur. Inſertio autem ipſius ſub α quoq; conſiſtit.*

γ *Magnus femoris proceſſus.*

δ *Secundus femur mouentium muſculus, ab inſertione duntaxat deorſum pendet.*

ε *Septimus tibiam mouentium muſculus. Quid uerò ζ indicetur, ad characterem Ω paulo pòſt commemoratu-*
ζ. *rus ſum.*

η *Ligamentum ab oſſe ſacro, in coxendicis oſsis acutum pertinens proceſſum.*

θ *Muſculus decimus femur mouentium, hàc ab interiori pubis oſsis ſede reflexus, ac ueluti inter duos muſculos,*
ι,κ. *ι & κ inſignitos, prorepens.*

λ *Caput tertij tibiam mouentium muſculi, quod primum eorum cenſetur, quæ à coxendicis oſsis appendice pronaſcuntur. Muſculus interim ipſe, à femore auulſus, deorſum ab inſertione pendet, mox ς notandus.*

μ *Caput quarti tibiam mouentium, quod quatuor ut minimùm capitum, à coxendicis oſsis appendice pronatorum, ſecundum numeramus. Muſculus autem ab hoc eductus capite, à femore eſt auulſus, ϖ paulo pòſt inſigniendus.*

Υ *Muſculus, quem quinti tibiam mouentium loco habemus, cuius initium ν inſignitur, quod tertium eorum ca-*
ν,ξ. *pitum habetur, hinc à coxendicis oſſe eductorũ. ξ uerò præſentis muſculi oſtendit ſinum, cui tertius tibiam mo-*
o. *uentium alioquin inſidet. o hic quintus muſculus in tendinem deſinit, anteriori tibiæ oſsis ſedi implantandum.*

Ω *Subſequenti tabula muſculum explicabo, quem femur mouentium quintum recenſemus, characteribus Ξ,*
&,&. *Σ & Π inibi indicandum. In præſenti autem idem muſculus, characteribus & ac &, tum ζ ac Ω inſignitur, ſingulisq; peculiaris muſculi pars indicatur. Uterq; enim character &, poſteriorem notat muſculi partem, ζ uerò & Ω anteriorem. Cæterùm ζ priuatim indicat eius anterioris partis anteriorem portionem. Ω autem poſteriorem ſignificat portionem anterioris partis.*

ϖ *Quartus tibiam mouentium muſculus, hic ab ipſius parte, quam femoris os educit, quæq; ϱ inſignitur, pendet,*
ϱ. *ipſius capitis portione adhuc in exortu relicta, & μ ſuperius notata.*

ς *Muſculus tibiam mouentium tertius, ab inſertione pendens, cuius capitis portio in ipſius origine adhuc eſt relicta, ſuperiùs λ inſignita.*

τ *Muſculi tibiam mouentium octaui portio.* *Tibiæ autem nullum adhibui characterem, quòd ſequenti tabula ijdem, qui hic modò, proponantur muſculi, illic characteribus ex ſectionis ſerie occupandi.*

DVODECIMAE MVSCVLORVM TABVLAE, QVAM SEQVENS PROPONIT PAgina, characterum Index.

Γ *Siniſter primi caput mouentium muſculorum paris muſculus, cuius principium A notat: B uerò*
A,B. *& C inſertionẽ, quam in occipitis os molitur. D autem ſedem indicat, qua dexter muſculus à ſiniſtro primùm*
C,D. *abſcedit. Poſtremò E inſinuat internum inſertionis dextri muſculi latus. Quare ſi illum muſculum in triangu*
E. *liformam agere uiſum fuerit, illum circunſcribes lineis, A,B. A,C. B,C. Quinetiam ſi interuallum inter dextrum muſculum & ſiniſtrum conſiſtens, quoq; trianguli modo ſpectare uolueris, circunſcribes id opportunè, à B ad E, dein à B ad D, & ab E ad D.*

F,F *Siniſtri lateris muſculus ſecundi paris caput mouentium, qui uarijs muſculis, ut ſequens tabula pulchrè oſtendet, eſt conformatus.*

G *Scapulam mouentium tertius.*

H,H *Brachium mouentium quintus.*

I *Summus humerus, à connatis ipſi muſculis liber. Cæterùm neq; coſtas, neq; earundem interualla characteribus in præſente tabula inſigniuimus, quòd in hac eadem, quæ in præcedente tabula, ad characteres T,T,V ſit ratio.*

Δ *Muſculus humanum thoracem mouentiũ quartus, cuius initium K inſignitur: L uerò ſedes indicatur, qua*
K,L. *primùm longiſsimo dorſum mouentium muſculorum, N mox notando, non ampliùs pertinaciter (quemadmo*
M,M. *dum inferiùs à K ad L uſq;) adnaſcitur. Tendines autem præſentis muſculi aliquot M,M indicantur.*

N *Dorſum mouentium undecimus muſculus, ſeu dorſum mouentium ſexti paris dexter.*

O *Dorſum mouentium decimusquintus muſculus, hic modicè conſpicuus.*

P *Scapulæ dorſi ſedes, ſub ſummi humeri radice, aut ſcapulæ ſpina conſiſtens, modò excarnis eſt, ob liberatum muſculum, quem nunc Q notabo.*

Q *Muſculus brachium mouentium ſeptimus, dictam nuper ſcapulæ ſedem occupans. uerùm hic ab illa exectus, à ſua dependet inſertione.*

R *Muſculus brachium mouentium tertius.*

S *Secundus thoracem mouentium muſculus.*

T *Muſculus cubitum extendentium, qui ab humiliori ſcapulæ coſta initium ducit.*

V *In ſiniſtro brachio muſculus cubitum extendentium exterior, ab ea ſede propendet, qua cum interiori, T notato, impenſe commiſcetur. In dextro autem brachio propendens ea pars, reſecta cernitur.*

X *Hac ſede ab humero carnea exoritur portio, quam ſecundi muſculorum cubitum extendentium loco habebimus, ſequentiq; tabula d notabimus.*

Y *Muſculus cubitum flectentium poſterior.*

Θ *Muſculus radium in ſupinum ducens, qui ab humero multo ſuperiùs, quàm externum illius conſiſtit tuber,*
a,b. *inibi exoritur, ubi a aſſcripſimus, ipſius inſertionem, quam in humiliorem radij appendicem molitur, b indicantes.*

Λ *Muſculus alter, cuius ope radius in ſupinum agitur. Huius initium c indicatur, inſertio autem d inſignitur.* c,d.

e *Neruea portio, ſeu inſertionis terminus muſculi ſuperioris radium in pronum agentium.*

f *Radius.*

g *Vlna.*

h *Ligamentum, radium ulnamq;, quà inuicem dehiſcunt, committens.*

i,k *Hanc ſedem, ſinuum uehendis muſculorum tendinibus paratorum, & cartilaginis ulnam à brachiali dirimentis nomine, pluribus ornaſſem characteribus, niſi illa ſuperiori libro pulchrè fuiſſent obuia, præcipuè autem in ſecunda & quarta figuris Capitis uigeſimiquarti.*

l *Hac ſede, iam ex ſectionis ſerie muſculis tendinibusq; libera, aliter ligamenta, quibus oſſa compinguntur, proponi nequeunt.*

m *Poſtbrachialis os, anularem ſuffulciens digitum: quod ideo priuatim notauimus, ut oſſa poſtbrachialis ab ipſorum interuallis, muſculisq; illa occupantibus, interſtingueres.*

n *Hìc muſculus reponitur, pollicem indici proximè adducens.*

o *Muſculus, bicorni tendine brachiale extendens, ab inſertione in dextra manu propendet: in ſiniſtra autem ſuæ inſertionis termini duntaxat ſunt aſſeruati.*

p *Hìc bona tranſuerſi abdominis muſculi pars occurrit.*

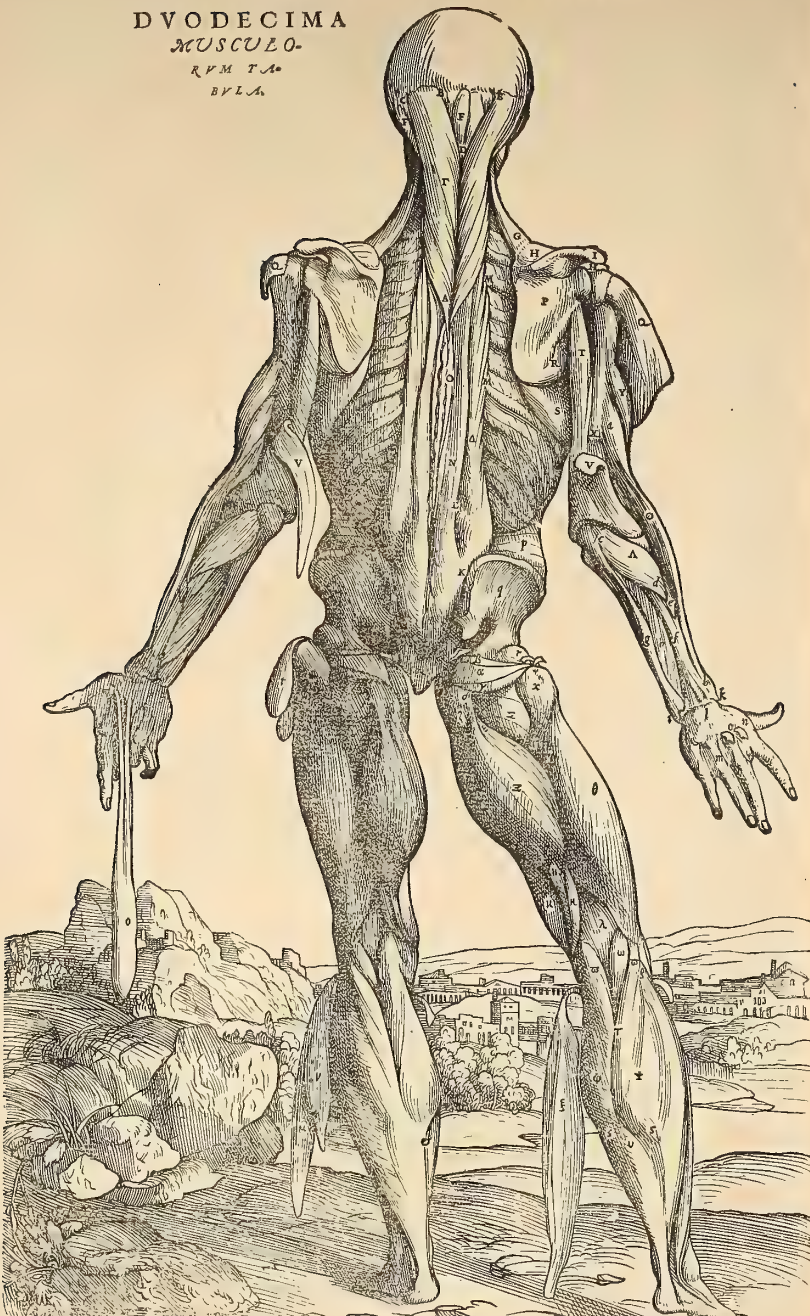
q *Ilium oſsis dorſum, nunc prorſus excarne, muſculisq; liberum ſpectatur.*

r *Femoris caput, coxendicis oſsis acetabulũ ſubiens: aut ipſum potius ligamentũ, præſentem ambiens articulum.*

ſ *Ligamentum, à ſacro oſſe in acutum coxendicis oſsis proceſſum deſinens.*

y 2 t *Dependet*

DVODECIMA
MVSCVLO-
RVM TA-
BVLA.



ι *Dependet hic ab inſertione tertius femur mouentium muſculus.*

υ *Quartus femur mouentium muſculus, hîc quoq; ab inſertione propendens.*

χ *Magnus exterior' ue femoris proceſſus.*

α *Decimus femur mouentium muſculus, cuius præcipuam partem in decimaſexta muſculorum tabula opportunè ſpectabis, ad characteres F, G, H. Præſens autem tabula eam muſculi partem commonſtrat, quæ ad peculiarem ipſi in coxendicis oſſe cælatum ſinum reflexa, ad magnum femoris ducitur proceſſum.*

β *Muſculus gracilis, ab acuto coxendicis oſsis enatus proceſſu, elatioriq; muſculi α inſigniti ſedi exporrectus.*

γ *Muſculus ſimiliter gracilis, à coxendicis oſſe etiam pronatus, & inferiori exporrectus parti eius muſculi, quem α notauimus.*

Ξ, Σ, Π *Muſculus femur mouentium quintus. Verùm Ξ priuatim notat poſteriorem huius muſculi partem, cuius ca-*
δ, ε. *put partim nerueum, ac δ inſignitum: & partim carneum, ε notatum, à coxendicis oſsis appendice enaſcitur,*
ζ. *hincq; prodeuntium capitum numero quartum cenſetur. ζ Hac ſede poſterior hæc quinti femur mouentis mu*
η. *ſculi pars, admodum carnea eſt, ueri muris, ut ita dicam, effigiem præ ſe ferens. ϰ Hic poſterior quinti muſculi pars in tendinem degenerat, interiori capitum femoris inſertum. Cæterùm Π & Σ, anteriorem quinti femur mouentium muſculi indicant partem: ac Π quidem eius partis poſteriorẽ portionem, Σ uerò anteriorem. Quo autem hæc non admodum ſanè obuia, promptiùs percipias, eoſdem illos Græcorum maiuſculos characteres in ſequenti tabula repoſiturus ſum, in qua muſculus ſuis principijs liberatus, duntaxat illa inſertione adhuc fixus propendet, quam in interius femoris caput circa poplitem molitur: & characteres inibi iiſdem quibus in præſenti tabula, muſculi quinti ſedibus, erunt obuij.*

θ *Muſculus tibiam mouentium ſeptimus.*

ϰ, ϰ *Muſculus tibiam mouentium octauus.*

λ *Ampla depreſſaq; femoris oſsis ſedes, ſupra radicem inferiorum ipſius capitum, poſteriori in ſede conſiſtens.*

μ, ν *Quartus tibiam mouentium muſculus, in ſiniſtro crure ab inſertione pendens. ac μ quidem partem illius indicat, à coxendicis oſſe enatam: ν uerò partem, cui femur principium præbet.*

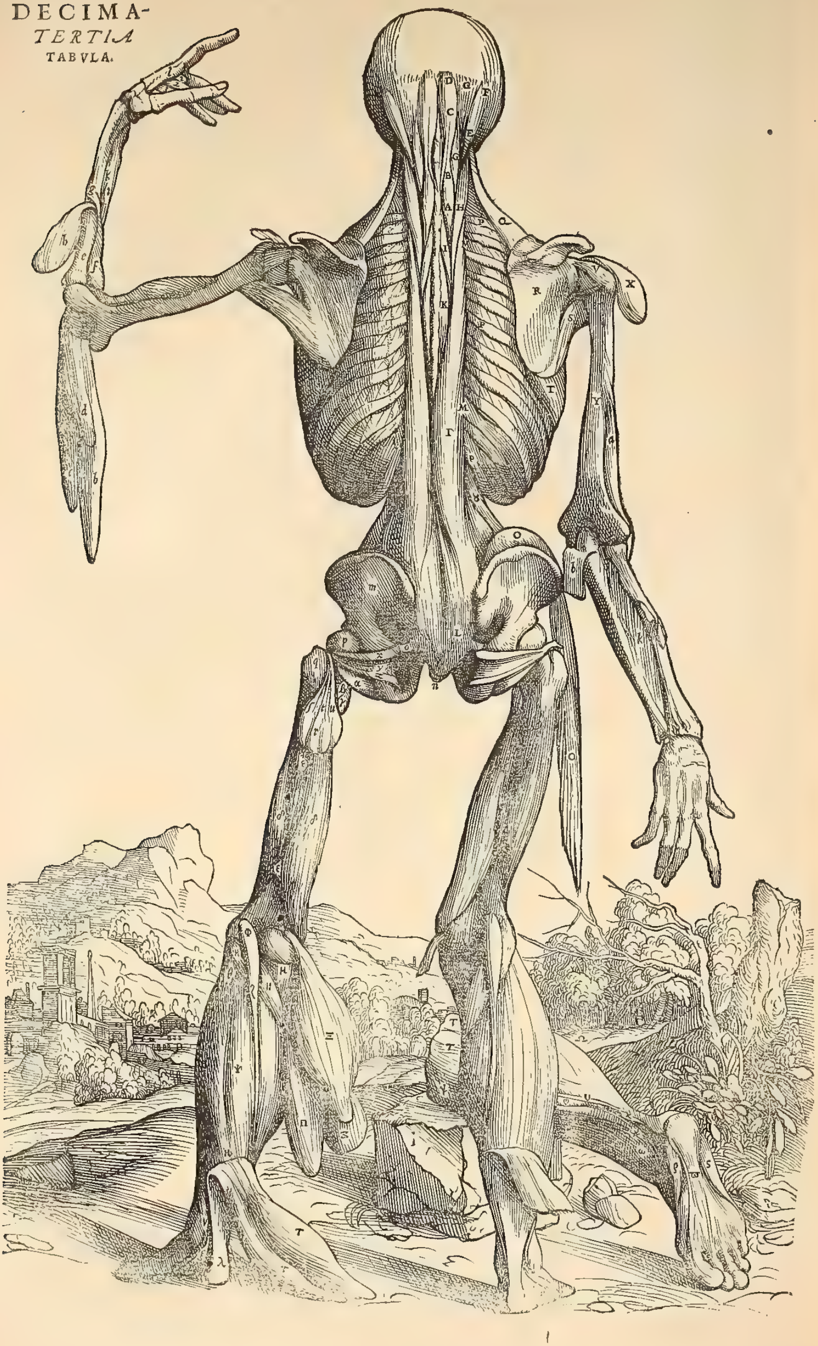
ξ *Tibiam mouentium quintus muſculus, à femore auulſus, & ab inſertione tantum pendens.*

Φ *Primus pedem mouentium muſculus.*

Ψ *Secundus pedem mouentium muſculus. Cæterùm huius muſculi (perinde ac primi) principium duobus nota-*
tur characteribus, ut duæ utriuſq; principij partes melius occurrerent. Eſt enim principium partim carneum,
ϖ, ϱ, τ. *ac ϖ inſignitũ: partim nerueum, ac ϱ indicatũ. τ autem ſedes ſignificatur, ubi primùm duo iſti primi pedem*
ς. *mouentium muſculi contigui fiunt. ς Hactenus muſculi illi in ſura extuberant, hicq; carnei eſſe deſinunt: ue-*
υ. *rùm hæc tubera, nona tabula etiam accuratè exprimuntur. υ Tendinis, qui è duobus præſentibus muſculis educitur, principium.*

ω *Initium muſculi pedem mouentium tertij, cuius tendinem proponit character &, in ſiniſtra poſitus tibia.* &.

DECIMA-
TERTIA
TABVLA.



DECIMAE TERTIAE MVSCVLORVM TAbulæ characterum Index.

A, B, C, D, E, F, G, G Dextra portio ſecundi muſculorum caput mouentium paris, in quo ſinguli characteres aliquid priuatim inſinuant. A enim indicatur muſculus ſecundi paris, acuto principio ex tranſuerſis quintæ & quartæ thoracis uertebrarum proceſsibus enatus. B muſculi huius ſedes, qua carneus eſſe deſinit, ac uelut in tendinem degenerat. Porrò B quoq; muſculum ſignificare debet, qui à ſeptimæ ceruicis uertebræ ſpina enaſcitur, & cum muſculo A inſignito commiſcetur. Congreſſus autem ſedi, C inſcriptum eſt, ubi uterq; exactè carneus efficitur. D utriuſq; muſculi inſertionem notat. E ſecundi paris tertius in altero latere muſculus indicatur, cuius etiam principium in alto latitat, inſertione interim ipſius ad F conſpicua. Poſtremò G ac G, ſecundi paris carnea moles inſignitur.

H Muſculus dorſum mouentium quintus.

I Portio muſculi dorſum mouentium ſexti.

K Decimusquintus dorſum mouentium, ſeu eorum muſculorum octaui paris alter.

Γ Undecimus dorſum agentium, cuius principium à ſacro oſſe pendens, L inſignitur: ipſius uerò anſulæ, tendi-

L, M. nes'ue, M, M notantur, ſuperiori interim M ad huius muſculi ſummum repoſito.

ϰ Character ϰ, loco N poſitus, muſculum dorſum mouentium nonum indicat.

O, O Muſculus hic ab exortu propendet, thoracem hominis mouentium quartus.

P, P Hæ coſtarum aſperitates, earum tubercula referunt, in quæ quartus thoracem mouentium muſculus inſerebatur. Quod autem ad coſtas, earundemq; interualla attinet, eadem hic atq; in aliquot præcedentibus tabulis eſt ratio.

Q Scapulam mouentium tertius.

R Scapula, poſteriori parte prorſus iam muſculis liberata.

S Brachium mouentium tertius, hic pulchrè conſpicuus.

T Secundus thoracem mouentium muſculus.

V Tertium ligamentum peculiare articuli humeri.

X Dependet muſculus brachium mouentium quintus.

Y In utroq; brachio poſterior humeri pars, excarnis prorſus, muſculisq; libera cernitur.

a Poſterior cubitum flectentium muſculus.

b, c, d Muſculi cubitum extendentes. Ac b is inſignitur, qui ab humiliori ſcapulæ coſta initium ducit: c ille, qui ab humeri capitis ceruice exoritur: d autem, carnoſa pars, quæ ab humero ad medium ferè longitudinis ipſius originem ſumit.

e Radius.

f, g Muſculus radium in pronum ducentium ſuperior, cuius inſertionem priuatim g inſinuat.

h Dependet hic ab inſertione muſculus radium in ſupinum mouentium breuior.

i Ulna.

k Ligamentum, radium ulnæ, quà hæc oſſa inuicem dehiſcunt, committens.

l Reſecto muſculo, pollicem indici proximè adducente, hic notatur is qui primum indicis os introrſum flectit.

1, 2, 3 Tribus his characteribus tres notantur muſculi, ſecundum pollicis articulum flectentes. Quod ad oſſa hic in manu, & ligamenta ſpectat, omnia præcedenti tabulæ reſpondent.

m Ilium oſsis dorſum, quemadmodum & coxendicis oſsis exterior ſedes, prorſus excarne occurrit.

n Coccyx os excarne, ſeu muſculis ipſi adnatis liberum cernitur.

o Ligamentum à ſacro oſſe, coxendicis acuto proceſſui inſertum.

p Femoris caput.

q Magnus exteriorq; femoris proceſſus.

r Hic ab inſertione propendet decimus femur mouentium muſculus, internam ipſius ſedem, quæ oſsibus undique

ſ, t, u. attenditur, commonſtrans. Atq; ita ſ, t, u, huius muſculi tendines notant, ad coxendicis os reflexos.

x, y, z. Tribus his characteribus, carnoſa indicatur pars, uaginæ quaſi modo decimum femur mouentium muſculum inibi deducens, quà ad coxendicis os reflectitur. Atq; ita x huius carnoſæ partis ſupremam indicat ſedem, y mediam, z autem infimam.

α Muſculus femur mouentiũ nonus, hàc ab anteriori oſsis pubis foraminis ſede magnum petẽs femoris proceſſum.

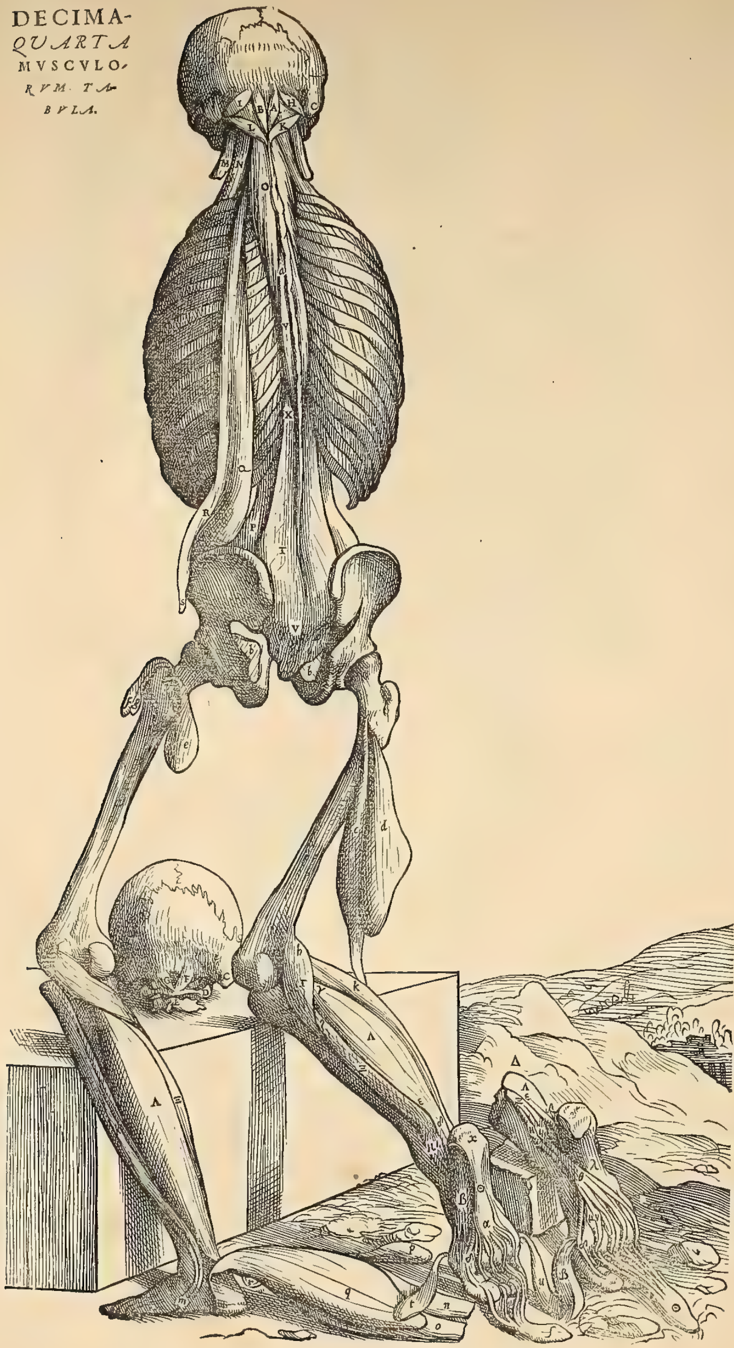
β, γ In dextro femore duæ muſculorum notantur inſertiones, in paruum femoris factæ proceſſum. Ac β quidem inſertionem indicat muſculi femur mouentium ſexti, γ autem femur agentium ſeptimi.

δ, δ Muſculus tibiam mouentium octauus, uniuerſum femur propemodum ambiens.

ε, ε Aſpera femoris indicatur linea, cui quintus femur mouentium muſculus inſeritur.

Ξ, Π, Σ Quintus femur mouentium muſculus, ab interno femoris capite propendet, in quo Ξ poſteriorem ipſius notat

DECIMA-
QVARTA
MVSCVLO-
RVM TA-
BVLA.



partem, Π uerò & Σ anteriorem. atq; hic rurſus priuatim Π poſteriorē indicat portionem partis anterioris, Σ uerò anteriorem partis anterioris portionem.

Φ Muſculus, in pedem mouentium claſſe tertius enumeratus, ac principium Φ indicatum, à femoris externo ob-

ζ. tinens capite: tendinem autem illic educens, ubi ζ inſignitur.

η,η Muſculus, quem in poplite latitantem uocamus.

Υ Quartus pedem mouentium muſculus, cuius initium θ indicatur. ipſius autem ſedem, qua tendo duorum pri-

θ,κ. morum pedem mouentium muſculorum illi primùm pertinaciſſimè adnaſcitur, κ notauimus. λ uerò tendinis

λ. inſignitur inſertio, qui è duobus illis primis pedem mouentibus & tertio conſurgit.

μ Hac ſede tibiæ os muſculis liberum conſpicitur, quemadmodum & magna portio exterioris capitis duorum humiliorum femoris capitum.

ν Tendo muſculi pedem mouentium octaui.

ξ Tendo ſeptimi pedem mouentium, qui ſecundùm poſteriorem externi malleoli ſedem, quemadmodum & tendo ν inſignitus, hàc reflectitur.

Θ Præſenti charactere indicatam uolui figuram, ad dextrum integri hominis hac decimatertia tabula expreſſi crus repoſitam, lapidiq; innitentem: quo tandem inferior pedis ſedes oculis ſubijciatur, & ſectionis ſerie, muſculi

ϖ. in hac apparentes, ſenſim in ſequentibus tabulis proponantur. Significetur itaq; primùm ϖ ligamentum, ſeu membranea ſubſtantia, primo digitos mouentium muſculo obnata, latiq; tendinis uicem in planta ſubiens.

ρ Muſculus, pollicem à cæteris digitis introrſum abducens.

ς Muſculus, abductionis parui digiti à cæteris opifex.

τ,τ Primus ſecundusq; pedem mouentium muſculi, in integro quidem homine à quarto pedem mouentium propendentes: in iſta autem figura, quam Ω proponit, ſua ſede adhuc repoſiti.

υ Tendo tertij pedem mouentium muſculi, qui ζ in integro homine notabatur.

φ Portio quarti pedem mouentium muſculi, quem in integro homine Υ inſignitum cernis.

χ Tendo ex primo, ſecundo & quarto pedem mouentium muſculis conflatus, calciq; inſertus: quanquam χ hic priuatim cauitatem proponat, inter anteriorem huius tendinis partem, & poſteriorem ſedem aliorum muſculorum conſpicuam, qui hanc tibiæ ſedem occupant.

ψ,ω Excarnis, nullisq; muſculis, uel ante ſectionem, obtecta tibiæ oſſis pars.

* Hic portiones occurrunt muſculi tertium quatuor digitorū articulum flectentis, & quinti pedem mouentium.

DECIMAEQVARTAE MVSCVLORVM tabulæ characterum Index.

PRAECIPVA huius tabulæ imago, iam ſectionis ſerie ſcapulis & brachijs caret, & genua flectit, ut plantam altero crure ſpectandam proponeret. Ad genua uerò, ne alia quæpiam integra delineanda eſſet tabula, caput unà cum duabus primis ceruicis uertebris reponitur, quartum muſculorum caput mouentium par oſtenſurum. Deinde dextro pedi (qui ſectionis ſerie illi ſuccedit, quem figura iuxta integriorem decimætertiæ tabulæ imaginem repoſita, & Ω indicata, commonſtrat) alia accumbit figura, ſectionis quoq; ordine integrioris

Δ. hic imaginis pedem ſubſequens, ac Δ inſignita.

A,B Tertium caput mouentium par, à ſecundæ ceruicis uertebræ ſpina occipiti inſertum.

C Mamillaris proceſſus, tam in præcipua imagine, quàm illa quæ ad genua ſpectatur, conſpicuus.

D Hic character, cum tribus ſubſequentibus, figuræ ad genua locatæ proprius eſt, tranſuerſum primæ ceruicis uertebræ indicans proceſſum.

E Spina ſecundæ ceruicis uertebræ, atq; ita etiam E ſecundam ceruicis denotat uertebram.

F,G Quartum caput mouentium muſculorum par, à prima ceruicis uertebra occipiti inſertum.

H,I In ceruice præcipuæ imaginis inſinuatur quintum par muſculorum caput mouentium.

K,L Sextum caput mouentium par, à ſpina ſecundæ uertebræ, tranſuerſis primæ proceſſibus inſertum.

M Muſculi ſcapulam mouentium tertij pars, in primo muſculi exortu relicta.

N Dorſum mouentium muſculorum tertius.

O Dorſum mouentium ſeptimus muſculus, ſeu quarti paris alter.

P Character P in lumbis reponitur, notans nonum dorſum mouentium muſculum.

Q Undecimus dorſum mouentium muſculus, hic ab ultima ipſius inſertione pendens, ac ſinum R inſignitū oſten-

R,S. dens, quo decimotertio dorſum mouentium cedit: ipſius autem principium S indicatur.

T Decimustertius dorſum mouentium muſculus, cuius principium U notatur, finis uerò X: quod etiam princi-

U,X. pium decimiquinti dorſum mouentium muſculi indicat, iam Y inſigniendi.

Y Decimusquintus dorſum mouentiū, cuius ſuperius extremū, a inſignitū, ſub ſeptimo dorſum agentiū recōditur. a.

Coſtis

Coſtis & intercoſtalibus muſculis nullos adhibui characteres, quòd hæc cum præcedẽtibus tribus tabulis ſunt communia. atq; eadem etiam ratione, oſſa iam ſectionis ordine denudata non explicantur, quòd hæc ex integris oſsium figuris ſint petenda. Conduxerit tamen, huius thoracis, ut & octauæ tabulæ thoracis, formam & coſtarum ductum cum illis conferre, quòd omnia hic magis ſuo ſitu exprimuntur, quàm ex oſsibus, noſtra induſtria rurſus compactis, delineari queunt. Quocunq; enim modo oſſa connecto, ſemper mihi maius inter humillimæ coſtæ apicem & ilium os interuallum conſurgit, quàm omnibus ſuo ſitu in homine poſitis occurrit.

b,b *Ligamentum, ſeu membrana, pubis oſsis foramen occupans.*

c *Muſculus ſextus femur mouentium, ab inſertione propendens.*

d *Muſculus ſeptimus femur mouentium, ab inſertione quoq; propendens.*

e *Hîc muſculus propendet femur mouentium nonus.*

f,g *Pendet hîc carnea pars, ſeu, ſi uoles, priuati muſculi, decimum femur mouentium deducentes.*

Γ *Muſculus, quem in poplite latitantẽ uocamus, cuius exortũ h inſigniuimus, ipſius interim inſertione i notata.* h,i.

k,k *Septimus pedem mouentium muſculus, in utraq; occurrens tibia.*

l *In ſiniſtra tantum tibia notatur octaui pedem mouentis muſculi tendo, cuius inſertio in pedij os, paruum ſuſti-*
m. *nens, facta, m inſignitur.*

n,o,p,q *A ſiniſtri pedis calce quatuor humi proſtrati pendent muſculi, pedis motorum opifices. n enim & o, duos pri-*
r. *mos pedem mouentium inſinuant, p autem tertium, q uerò quartum. Cæterùm r priuatim tertij muſculi tendinem hic notat.*

ſ *Ligamentum, ſeu membrana pedis, à digitorum terminis pendet, & lati in manu tendinis uicem gerebat.*

t *Dependet muſculus, pollicem à cæteris digitis abducens.*

u *Muſculus hîc à ſua inſertione dependet, minimum digitum à reliquis in latus abducens.*

Θ *Muſculus ſecundum quatuor digitorum os flectens. x ipſius principium à calce enatum, α illius in quatuor ten-*
x,α. *dines partitio. Cæterùm qua ratione huius tendines diuiſi, ſubditos tranſmittant tendines, in dextro integrioris imaginis pede expreſſum habes. quanquam & figura △ notata, hæc etiam commonſtret, muſculum illum ab inſertione propendentem, & Θ quoq; inſignitum obtinens.*

β *Muſculus, primum pollicis os introrſum flectens: qui in uno pede, ſuo loco aſſeruatus, in altero ab inſertione dependet.*

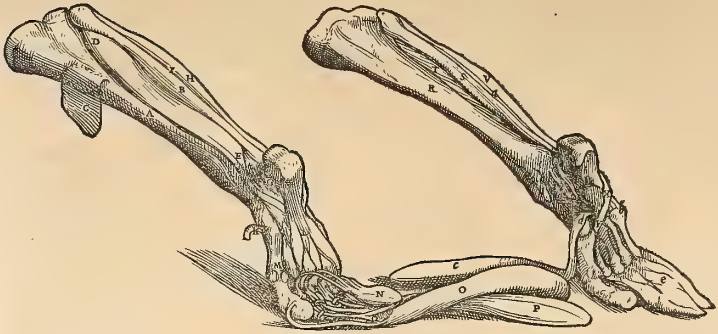
Λ *Muſculus, ſecundum pollicis os flectens. γ in dextra tibia huius muſculi notatur principium. Ea ſede, qua ſu-*
γ,δ. *perius δ occurrit, præſens muſculus ab interno ipſius latere tendinem educit, qui in carnea ipſius ſubſtantia a-*
ε. *liquouſq; incœperat, iuxta characterem ε. Humilius autem δ in utraq; etiam figura plantam referente, tendinem indicat, pollici iam proximum.*

Ξ *Muſculus, quatuor digitorum tertium os flectens, cuius principium aliquantiſper altiùs adhuc, quàm ζ, ſub mu-*
ζ,η. *ſculo in poplite latitante conſiſtit. η tendo illius, ab interno etiam latere carnoſæ ſuæ ſubſtantiæ enatus, atq; in pe-*
θ. *dis planta, in quatuor alios tendines inibi, ubi θ occurrit, diuiſus.*

κ *Hic ſeſe oſtendit portio muſculi, quem inter pedis motores quintum numeramus.*

λ *Muſculoſa caro, quæ in quatuor portiones diducta, tendinibus tertium quatuor digitorum os flectentibus exporrigitur, & quatuor pedis digitos ad pollicem mouet. Ut uerò & tendines illos, & has muſculoſæ ſubſtan-*
ν. *tiæ portiones accuratiùs cognoſcas, tendinem, qui tertium indicis os flectit, ν notatum conſpicis: portionem uerò,*
μ. *indicem pollici adducentem, μ.*

DECIMAQVINTA MVSCVLORVM TABVLA.



DVARVM DECIMAEQVINTAE MVSCVLORVM TABVLAE FIGVRARVM, EARVNdemq́; characterum Index.

Dvae præſentis tabulæ figuræ, in ea ſeruantur effigie, in qua interioris imaginis decimæquartæ tabulæ dextra tibia ſimul cum ſeſe exhibuit. Atq; prior hîc figura in ſectionis ſerie figuram ſubſequitur, quam præcedens tabula △ notatam oſtenderat. Poſterior autem huius tabulæ figura ſuccedit priori. Notæ uerò harum figurarum ita ſe habent.

A 1 *Tibiæ os.*

B 1 *Fibula.*

C 1 *Muſculus à tibiæ oſſe dependet, qui in poplite latitat.*

D, E 1 *Muſculus quintus pedem mouentium: ac D quidem ipſius notat principium, E uerò tendinem, ab interno muſculi latere pronatum.*

F 1 *Sinus, quo tendo uehitur muſculi tertium quatuor digitorum os flectentis.*

G 1 *Sinus, cui tendo inſidet, ſecundi pollicis internodij flexionis opifex.*

H 1 *Muſculus pedem mouentium ſeptimus, hic adhuc ad fibulam, uti & ſubſequens, illiq; ſubſtratus, ſe offert.*

I 1 *Muſculus pedem mouentium octauus.*

K 1 *Sexti pedem mouentium muſculi tendinis portio, ad ipſius inſertionem hic aſſeruata.*

L 1 *Muſculoſa congeries, primum quatuor digitorum os flectens, abſecta nimirum iam eius cōgeriei parte, primum pollicis os flectente.*

M 1 *Oſſicula ad primum pollicis internodium repoſita, quæ à ſeſami ſeminis imagine nomen inuenerunt, quæq; ab Arabibus & Occultis philoſophis dimidiati ciceris formæ aſſimilantur.*

N 1 *Pendet hic muſculoſa ſubſtantia, quæ ſingulis quatuor digitorum internis lateribus portionem exporrigit, digitos pollici adducentem.*

O 1 *Muſculus ſecundum pollicis os flectens, humi proſtratus iacet, inſertione ſua tantum hærens.*

P 1 *Muſculus tertium quatuor digitorum os flectens, ab inſertione tantum hæret, ac humi extenſus uiſitur.*

Q 1 *Portio tendinis ſecundum pollicis os flectentis, illi tendini commixta, qui tertium indicis os flectit.*

R 2 *Tibiæ os.*

S 2 *Fibula, ſimiliter ac tibiæ os poſteriori ſede iam prorſus muſculis libera.*

T 2 *Ligamentum membraneum, fibulam tibiæ oſsi illic committens, ubi hæc oſſa inuicem dehiſcunt.*

U 2 *Muſculus pedem mouentium ſeptimus.* X *hàc ſeptimi muſculi tendo, ſub oſſe cubum teſſeram'ue imitante*

X, Y. *reflectitur, & lateſcit quoq;.* Y *tendinis huius in pedij os pollicem ſuſtinens inſertio.*

a 2 *Muſculus ſub ſeptimo occultatus, & pedem mouentium octauus, cuius inſertionem* b *notat, quæ in pedij os,* b.

paruum

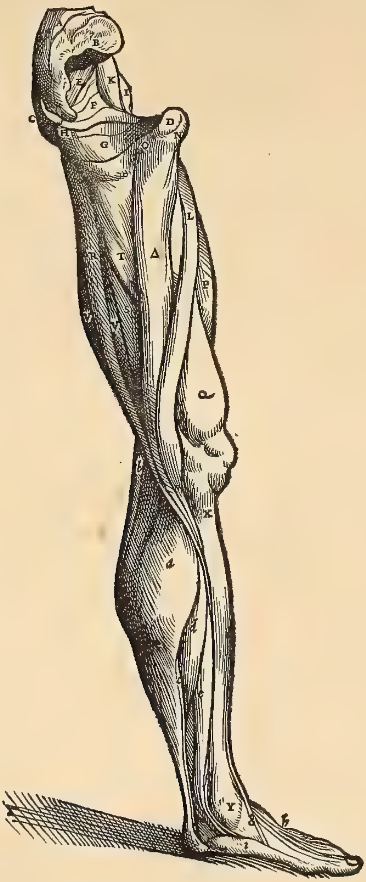
parũum ſuffulciens digitum, perficitur.

1,2,3 Tribus his characteribus, in ſecunda ſiniſtrá ue figura, tres ſinus indicantur, tendinibus à poſteriori tibiæ ſede inferiora pedis ſubeuntibus exculpti. Atq; 1 ſinum notat, quo quinti pedem mouentium muſculi tendo uehitur. 2 ſinum tendini tertium, quatuor digitorum os flectenti inſinuatum. 3 uerò ſinum indicat, nomine tendinis cælatum, cuius beneficio ſecundus pollicis articulus flectitur.

c 2 d. Muſculus humi dependet pedem mouentium quintus, in dextra figura D & E notatus, ac in ſiniſtra figura ad inſertionem d inſignitus.

e 2 Muſculoſa moles, primum quatuor digitorum os flectens, hic ab inſertione pendet, à pedij oſſibus, quæ iam nuda excarneaq; ſpectantur, liberata.

DECIMA-
SEXTA MU-
SCULORUM
TABULA.



DECIMAESEXTAE TABVLAE, EIVSdemq́ue characterum Index.

DECIMAMSEXTAM tabulam licuiſſet ſtatim tertiæ muſculorum tabulæ ſubijcere: ſed quoniam corporis duntaxat pars exiſtit, huc eam reponere magis uiſum fuit, qua ſiniſtri femoris, tibiæ, pedisq́ interna facies, nullo liberata muſculo, exprimitur, unà cum oſſe ſacro, & oſſe ipſius ſiniſtro lateri commiſſo, ut decimus femur mouentium muſculus ea ſui parte alicubi in conſpectum ueniret, quæ internam pubis oſsis & coxendicis oſsis ſedem occupat.

A *Os ſacrum.*

B *Oſsis ſacri latus, cui dextrum ilium os committebatur.*

C *Ligamentum à ſacro oſſe, in coxendicis oſsis appendicem pertinens.*

D *Siniſtri pubis oſsis ſedes, quæ dextro pubis oſsi committebatur.*

E *Notatur quartus femur ſubiens neruus.*

E, F, G *Decimus femur mouentium muſculus, cuius tres ueluti partes, E, F, G inſignitæ, inſcriptionibus quodammodo diſtinguuntur. Atq; his partibus ab interna pubis oſsis ſede, & interna quoq; coxendicis oſsis regione, muſculus*
H. *iſte carneus pronaſcitur. Ad ſedem uerò H indicatam, arctior redditur, & ad ſinum ſibi in coxendicis oſſe inſculptum reflexus, ad magnum femoris perfertur proceſſum.*

I *Conſpicua eſt portio ſeptimi femur mouentium muſculi.*

K *Portio ſexti femur mouentium muſculi.*

L *Primus tibiam mouentium muſculus, cuius ſedes, qua iuxta internum femoris caput in tendinem ceſſat, M*
M. *indicatur.*

Δ *Secundus tibiam mouentium muſculus. N & O muſculi huius principium, ab oſsis pubis commiſſura prona-*
N, O. *tum indicant. M quoq;, etſi in primo tibiam mouentium ponatur muſculo, huius ſecundi muſculi etiam ſedem notat, qua prorſus in tendinem deſinit.*

P *Nonus muſculus tibiam mouentium, parua ipſius portione hîc conſpicuus.*

Q *Octauus tibiam mouentium muſculus.*

R *Tertius tibiam mouentium muſculus, cuius tendo, quemadmodum & primi & ſecundi tibiam mouentiũ muſculorum, M quoq; indicari poteſt. & promptiſsimum etiam eſt intueri, ubi nam muſculorum tendines in anteriorem tibiæ oſsis ſedem inſerantur.*

S, T *Quintus femur mouentium muſculus. uerùm S poſteriorem eius muſculi partem notat. T autem eius muſculi anterioris partis poſteriorem indicat portionem.*

V, V *Quintus tibiam mouentium muſculus.*

X, Y *Excarnis tibiæ oſsis pars. uerùm Y interiorem notat malleolum.*

a *Primus pedem mouentium muſculus.*

b *Secundus pedem mouentium muſculus.*

c *Tendo tenuiſsimus, idemq́; ſummè gracilis, qui à tertio pedem mouentium muſculo educitur.*

d *Muſculus ſuram conſtituentium maximus, pedemq́; mouentium quartus.*

e *Muſculus, quatuor pedis digitorum tertium os flectens.*

f *Portio muſculi pedem mouentium quinti.*

g *Tendo ſexti pedem mouentium muſculi.*

h *Tendines digitos extendentes.*

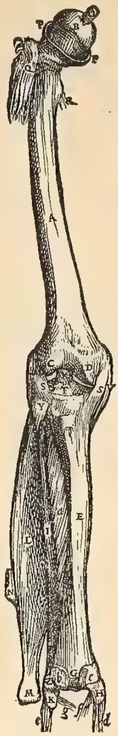
i *Muſculus, pollicem à cæteris digitis introrſum abducens.*

TABVLARVM MVSCVLORVM, ET EARVNDEM characterum indicum finis.

QVID LIGAMENTVM, AC QVIS ligamenti uſus & differentia.

Caput I.

Figvra hîc in latere poſita, uniuerſum femoris os exprimit, unà cum tibiæ oſſe, & fibula: quibus ea ligamenta adhuc connata hærent, quæ primi Capitis contextu intelligendo ſubſeruiunt.



CAPITIS PRIMI figura.

A,B,C,D *Femoris os.*

B *Femoris oſsis caput, ſinum coxendicis oſsis ſubiens.*

C,D *Femoris oſsis humiliora capita, quæ tibiæ articulantur.*

E,F,G,H *Tibiæ os.*

F *Eminens ſuperioris ſedis tibiæ oſsis proceſſus, qui ſinum ſubingreditur, quem duo humiliora femoris oſsis capita in ipſorum medio cōtinent, & qui ligamentum mox X inſinuandum educit.*

G *Sedes tibiæ oſsis, qua complures uehuntur tendines eorum muſculorum, qui anteriorem tibiæ regionem occupant.*

H *Interior malleolus.*

I,K *Fibula. uerùm K exterior malleolus priuatim inſignitur.*

L,M *Muſculus notatur in ſura maximus, pedemq́; mouētium quartus, atq; inter reliquos corporis muſculos intenſiſsimè liuens. Uerùm M huius muſculi tendinem, calcis oſsi in-*
N. *ſertum, particulatim indicat. N autem portiunculam tendinis primi & ſecundi pedem mouentium muſculorum oſtendit, quæ quarto pedem mouenti muſculo connaſcitur, ac ſimul cum illo unita, calci inſeritur.*

O *Teres ligamentum, femoris os coxendicis oſsi iungens.*

P,P *Ligamentum, orbiculatim femoris cum coxendicis oſſe articulum amplectens.*

Q *Ligamentorum portiones, ex magno externoq́; femoris proceſſu in muſculorum ſubſtantiam abſumptæ, ac potiſsimùm in tibiam mouentium ſeptimi.*

R *Portiunculæ ligamentorum quoq;, à radice interioris minoriſq́; proceſſus femoris pronatæ, & in octauum tibiam mouentem muſculum præcipuè degenerantes.*

S,S *Membraneum ligamentum, reliquis etiam omnibus articulis commune, quod uniuerſum genu articulum ambit: ea tantùm parte excepta, cui mola patellá ue præponitur.*

T *Ligamentū, genu articulo proprium, quod externo ipſius lateri attenditur.*

V *Ligamentum hoc, etiam genu articulo peculiare cēſetur, interno ipſius lateri attenſum.*

X *Ligamentum, ex tibiæ oſsis proceſſu F notato, in femoris os inſertum.*

Y *Ligamentum, ſuperiorem fibulæ partem tibiæ oſsi connectens.*

Z *Ligamentum, inferiorem fibulæ partem tibiæ alligans.*

a *Membraneum ligamentum, fibulam tibiæ oſsi toto ductu, quo inuicem hæc oſſa dehiſcunt, committens.*

b,c *Hîc ligamentum notatur, tendines anuli ritu amplectens, qui à tibiæ anteriori ſede, in pedis ſuperiora porriguntur. Ut uerò ipſius natura exactiùs oculis ſubijceretur, id ſectione ſecundùm longitudinem ducta diuiſum, unaq́; ſui parte in latus reflexum finximus.*

d *Ligamentum, à tibiæ oſſe ad calcem inſertum, & tendines hàc ad pedis inferiora deſcendentes continens.*

e *Ligamentum, à fibula ad calcem porrectum, & tendinibus hàc pedis inferiora petentibus obductum.*

f *Ligamentum cartilagineum, ab interno malleolo, in tali internum latus inſertum.*

g *Ligamentum cartilagineum, fibulam talo colligans.*

Huc

Huc ſanè & tabulam retuliſſem, trigeſimo præſentis libri Capite proponendam, quæ primæ ceruicis uertebræ ad ſecundam, & primæ ſecundæq́ ad caput connexum exprimit: niſi quam hîc modò exhibui, omnem utcunq́ ligamenti differentiam & uſum commonſtraret.

a undiq; in figura, Capitis huius initio præpoſita, ligamenta occurrunt.

QVANDOQVIDEM primus liber omnia quæ ad oſsium cartilaginumq́; hiſtoriam ſpectare duximus, recenſuit: præſens ipſorum ligamenta, & eos quibus mouentur muſculos, peropportunè proſequetur. [a] Ligamentum itaq;, quod nerui generatim dicti nomine etiam cõprehendimus, Græcisq́; συνδεσμος nuncupatur, corpus eſt ſimilare, primario ex oſſe, aut cartilagine principium ducens, durum, ſed tamen cartilagine mollius, albũ, uariosq́; in colligando, continendo, obtegendo, dirimendo, & muſculis conſtituendis, uſus præſtans. Niſi enim oſsium & cartilaginum articuli, non læui ſanè occaſione extructi, [b] ligamentis tenerentur, nihil ſanè prohiberet, illos quouis ferè motu luxari, & à ſua naturali ſede ingredi. Vnde etiam miranda eſt rerum Opificis Dei induſtria, qui ex mutuò coarticulatis partibus ſubſtantiã quandam pronaſci uoluerit, ita duram, ut eas ſimul adamuſsim tutoq́; colliget: & quo minus per uiolẽtos & cõtinuos, propemodũq́; indefeſſos motus à ſe inuicẽ rumpantur & diſsiliant, pulchrè præſtet. & interim in mollitie ita tẽperatur, ut tantũ tendi remittiq́; poſsit, ut articulorũ, quibus ſinguli ex ſua cõſtructionis ratione agi debent, motus haudquaquã prohibeat, & quo minus cõcinnè celebrẽtur, obſtet. adeò ut iſte præcipuus primariusq́; ligamẽti habeatur uſus, à quo etiã ſuum nomen potiſsimũ inuenit. [c] Secundo autẽ uſu ligamentũ, tendines ſuis, quibus uehũtur, ſinibus cõtinet, ac ne ex ipſis declinẽt, aut ab illis eleuentur, præcauet. Huius generis ligamẽta in externa cubiti ſede, quà brachiale illi articulatur, [d] ſex uiſuntur: in interna uerò brachialis regione, [e] unicum inſigniter ualidũ. deinde in interna digitorũ manus ac pedis ſede, unicũ quoq; in tota ferè ipſorũ longitudine conſiſtit. In anteriori inſuper ſede, quà pedi articulatur, [f] unum quoq; occurrit, amplum & ualidũ. & [g] alia deniq; inter tibiã & calcem, ac inter fibulã & calcem obſeruãtur, omnia potiſsimũ in hoc creata, ne tendo in muſculi cõtractione è proprio ſinu aſſurgat. Niſi enim huiuſmodi ligamentũ anteriori tibiæ ſedi iuxta pedem præpoſitum, inter reliquos, quibus uiam præbet, tendines, eos qui digitorum extenſionis authores ſunt, tranſmitteret & cõtineret: illi, quoties digitos tenderemus, antrorſum à tibiæ & pedis articulo prominerent nihilo minus ſanè, quàm ſi funiculũ uni digito alligatum, ad genu uſq; protenderes, illoq́; digitũ eleuare conareris. funiculus namq; ille, uerſus genu attractus, plurimũ à pedis cum tibia articulo abſcederet. At ſi aliũ funiculum tranſuerſim infimę tibiæ ſedi obligaueris, & ſub illo eum quo digitum extendi uolebã, traduxeris, funiculus iſte, etiamſi protrahatur, non amplius à tibia rectus abſcedet: ſed tibiæ pediq́;, tranſuerſi uinculi occaſione toto ductu exporrectus, digitum eleuabit. Hanc Naturæ ſolertiam



Quid ligamentum.

Ligamẽtorum uſus in colligando.

Ligamenti ſubſtantia.

Ligamenti in tendinibus continendis uſus.

b O.P.S.T.V.

c b,c.

d 1 muſc. 14. charact. 3,4,5,6. ſecundæ aũt 14. charact. 1,2,3,4,5,6.

e 4 tab. θ.

f 1 tab. Δ. 2 tab. λ.

g 2 tab. s. dein Σ. uerùm ſuffecerit ſemper unum atq; alterum in ſingulis exemplis adnotaſſe.

tertiam aurigas anulis illis imitari cernimus,quos equorum iugis conneƈtunt,
ut oblongiori habena per anulũ traieƈta,equos,quibus non inſident,opportu-
niùs refleƈtãt. Quia uerò ligaméta hęc,perinde ac anulus habenę,tranſuerſim
tédinibus obducũtur,aut potius illos orbiculatim amplexãtur, Gręcis ἐγκάρσια
fuere nuncupata. nos auté illa nunc tranſuerſa,nunc anularia appellamus. Inte
rior eiuſmodi ligamentorũ ſuperficies anulis,per quos funes traijciũtur, peni-
tus reſpõdet,quum ſecundùm cauum (uti tendo ſecundùm conuexũ) orbicu
laris ſit,& lęuis,& uiſcido humore,ceu oleo quopiã,perfuſa. Quippe hæc liga-
menta non ſolùm tẽdinibus,qua cuté ſpeƈtant,extrinſecus obducũtur:uerùm
etiam uelut ſtratũ ipſis fiunt, oſsiſq; duritié correƈtura, inter os & tẽdines ſeſe
inſinuant,undiquaq; in orbẽ eos,citra omnem prorſus connexũ amplexantia,
& ut anulus habenã,tranſmittẽtia. Horum ligamentorũ ferè ordini aſſcriben-
dæ ſunt membranę, trãſuerſim alicui integræ muſculorũ congeriei obduƈtę,
ac ne illi inter ſe implicẽtur,ſua'ue ſede aberrẽt, pulchrè auxiliãtes. huiuſmodi
enim membranas in tota cubiti,femoris & tibiæ lõgitudine,muſculis præeſſe
recẽſebimus.Inſuper & tranſuerſum primæ ceruicis uertebræ [h] ligamentum, *h fig.cap. 30 K.*
dentem ſecũdę uertebræ in ſuo ſinu cõtinens,ac ne ille aliquãdo dorſalem me
dullam cõprimat,inſtar ualli prohibens, in horũ quoq; numero haberi poteſt.
Præterea,ſi non fiƈtos penitus arbitrarer cerebelli [i] proceſſuum,qui uermibus *i 12 fi.lib. 7 B, D. c, d. H, I.*
cõparantur,motus,inter hæc ligaméta quoq; enumerarẽ,tenuis cerebri mem
branę partes,quæ anterioré cerebelli ſedem,cerebri [k] natibus,& poſteriorem [l] *k 10 fi.lib. 7 E, F. G, H.*
Lib. 8 de Vſu part. dorſali medullę cõneƈtunt. Quandoquidẽ Galenus illas membranæ partes in
hoc formari arbitratus eſt,ne proceſſus uermiũ modo extruƈti,à ſua ſede recli *l 9 fig. lib. 7 H, aut E ad H.*
Ligamenta aut membranæ ſinibus obduƈtæ, ad quos muſculi refleƈtuntur. narent. His itaq; tenuis mẽbranæ omiſsis partibus,huc quoq; referam mẽbra-
nas,ſeu ligaméta potiùs ex oſsibus pronata, & quoſdam oſsiũ ſinus ideo ſuccin
gentia, ut,etſi muſculum tendinem'ue ſinui incumbentẽ, anuli modo orbicu
latim undiq; non amplexentur,nihilominus tamen (quum nullus eleuationis
tendinis alioquin metus ingruat) ſinum ita ſubungant,& ipſa uiſcido quoque
humore ſic oblinentur,& læuia ſint,ut pinguis rotulæ modo,muſculũ & ten
dinem ſibi ſuperuehi ſinant,& quo minus is atteratur præſtent.[m] Reperies au- *m ſpeƈta 12 tabulæ α, β, γ. dein 13 tab. ſ, t, u, x, y, z.*
tem non ſine ſumma uoluptate huiuſmodi ligamentum, in poſteriori coxen-
dicis oſsis ſede,ſinui obnatum,ad quem muſculus refleƈtitur,qui internam pu
bis oſsis ſedem occupans,femur extrorſum circumagit: deinde etiam in ſupe-
riori coxendicis oſsis [n] regione, qua [o] duo muſculi deſcendunt, primarij femo- *n 1 fi.cap. 29 lib. 1 T.*
Ligamenta, oſſium acetabula augentia. ris flexus opifices.Huc quoq; ſpeƈtant ligamenta,cartilagineam ligamẽtorum *o 8 tab. Θ, Λ.*
naturam ſeruantia, quæ oſsium acetabulorum cauitatem augent, cuiuſmodi
ad coxendicis ſinus,quo femur excipitur, ſupercilium obnaſcitur. Et fortaſsis
huc reponendæ eſſent ligamẽtoſæ [p] cartilagines, quas in genu articulo haberi, *p 8 fi.cap. 31 lib. 1.*
Lib. 2 de Adminiſt. ſeƈt. in primo libro retulimus. Videtur namq; Galenus & genu cartilaginibus,liga-
mentorum nomen indidiſſe, licet ad colligationem nimis quàm parum (uti
ad femoris capita cõtinenda plurimum) conducant. Porrò tertius ligamen-
Vſus ligamentorum, quæ inſtar propugnaculi ſunt. torum uſus cenſebitur,quo illa inſtar indumenti & propugnaculi,corporibus
quibuſdam obducuntur, in quorum albo in primis tranſuerſa ſecundi uſus li-
gamenta comprehẽdimus,& priuatim mucoſas quaſdam membranulas,ten-
dinibus tunicæ ritu circundatas,[q] cuiuſmodi in manu præcipuè obſeruantur. *q 4 tabulæ manus uolæ.*
Tendines enim muſculorum,qui ex cubito ad digitos procedunt,membranu
lis proprijs obteguntur: & potiſsimùm ea tendinum portio,quæ in brachialis
ſinu, & manus uola, ad digitorum uſq; radices habetur. Cæterùm hæ mem-
branæ à tendinibus,ipſiſq; muſculorũ peculiaribus membranis potius, quàm
ab oſſe,

ab oſſe,primariò ortum ducunt: unde etiam membranarũ ordini non ineptè aſſcribuntur.& ſi huius generis membranas inter ligamenta cum Galeno enu merauerimus,reliquæ propemodum corporis membranę huc quoq; non inopportunè referentur: quoniam quibuſdam obducũtur corporibus, & uelut uincula eorum exiſtunt. Eſſent autem ex harum numero,peritonæum præcipuè, membrana coſtas ſuccingens, interſepiẽtes thoracis cauitatem membranæ: dura, & magis adhuc tenuis cerebri membranæ, unà cum omnibus quos educũt proceſsibus. Pręterquàm enim quòd non minus ab oſsibus ferè,quàm cætera ligamenta,enaſci cõſpiciuntur, etiam in ſe aliquid colligant, continent & amplexantur,proximiſq; oſsibus aſtabiliunt.

Lib. 1 de Adminiſt.diſſect.

Has oſtendunt priores figuræ 5,6,7 librorum.

Ligamẽtorum uſus,quæ inſtar interſtitij ſunt.

Quartus ligamẽtorum uſus haberi poterit, quo ſepti alicuius ac interſtitij uice illa muſculos intercedunt. cuius notæ[r] ligamentum illud profectò eſt,quod inter ulnam radiumq; ſecundùm cubiti longitudinem porrectum,muſculos internam cubiti ſedem occupantes ab exterioribus interdiuidit. &[s] illud quoque, quod tibiæ oſsi fibulam, membranæ cuiuſdam ualidioris ritu,ubi inuicem oſſa hæc dehiſcunt, connectit.dein pręter[t] ligamentũ in ſpinarum interuallo occurrens,& dextros muſculos à ſiniſtris dirimens, his quoq; adnumerari poſſent[u] membranæ, pubis oſsium foramina occupantes, muſculoſq; anteriori foraminum ſedi attenſos, ab illis qui poſteriori committuntur,oſsis quaſi modo diſcernentes.

r 7 tab. V. dein S,T.

s huius ca. fig. a.

t 14 tab. b,b.

u 2 tab figuræ cap. 49 O,O.

x Q.R.& 1 fig.cap. 2 C.

Ligamẽtorum uſus, quo muſculi conſtructionẽ ſubeunt.

[x] Quintus ligamentorum uſus neutiquam infimus eſt: in huius enim ordinem ea ligamentorum portio reponenda uenit, quæ muſculi conſtitutionem ingreditur,muſculoq; non infimam ſubſtantiam ſuppetit. Qua autem ratione id fiat, ſequenti Capite,quod muſculorũ conſtructionem enarrabit,opportunè proſequemur. Hìc uerò ſuffecerit addidiſſe,muſculum etiam ad oſsium cartilaginumq; colligationẽ plurimum auxiliari, quum capite ſuo ex uno oſſe aut cartilagine principium ducat, & ipſius fine in aliud os uel cartilaginẽ implantetur.

Quæ ligamẽta unicũ tantùm præſtant uſum, quæ plures.

Hac itaq; ratione ligamentorum uſus commiſcere,promptum erit.ſunt enim primi duntaxat uſus omnia,quę femoris os coxendicis oſsi, & tibiã femori colligant.nullum enim aliud homini,quàm colligandi officiũ præſtãt: niſi etiam forſitan aliquis tertio ligamentorum uſu, ipſa oſsibus obduci aſſereret. Secũdi uerò dũtaxat uſus nullũ reperies: quum omnia tertio uſu inſtar propugnaculi, aut ab oſsis iniuria uindicis inſtar,tendinibus ſint. Verùm ex his occurrẽt nonnulla,quæ aliud nullum beneficiũ,quàm ſecundi & tertij uſus conferunt,neq; oſſa aut cartilagines inuicẽ nectunt: qualia omnia ſunt, quæ uni ſolummodo oſsi propria cõtinua'ue cenſentur. ut[y] quatuor illa,quæ in externa cubiti ſede, radij appendici aſſcribũtur,&[z] unum ulnæ propriũ. Ea autẽ ſecundi uſus ligamẽta,quę duobus oſsibus ſunt cõmunia,primi etiam ligamentorũ uſus uicem ſupplent.tendinẽ namq;,quem trãſmittunt,tuẽtur,& oſſa etiam inuicẽ ligant: ut[a] illud ſex tranſuerſorum cubiti ligamentorũ, quod radio & ulnæ cõmune dicemus.deinde trãſuerſum quoq;[b] ligamentũ,anteriorẽ tibiæ ſedem iuxta pedem occupans,& ad fibulã tibiæq; os relatũ,& tranſuerſum internæ[c] brachialis ſedis ligamentũ,pluribus omnino oſsibus cõmune. Tertij duntaxat uſus illa ſunt,quæ tendinibus ſecundùm ipſorũ longitudinẽ obuoluuntur: niſi etiã primi uſus ſint,quòd tendines uicinis ſedibus cõmiſſos ſeruent,aut ligent. Quanquam rurſus ex his quædã & quinti uſus uicem gerant:[d] quandoquidẽ mucoſę membranæ,tendinibus tertiũ quatuor digitorũ os flectẽtibus, in brachiale & uola obductæ,etiam muſculis gracilibus,quatuor digitos pollici adducẽtibus, principium præbent. Cæterùm in quarti ſolũmodo uſus numero propemodum habendæ ſunt[e] membranæ,in pubis oſsiũ foraminibus obuiæ.Id autem,

y 2 tab. characť. 3,4,5,6.

z 2 ta. charact. 2.

a 2 tab. 1.

b 2 tab. A.

c 4 tab. θ.

d uide 6 tabulæ γ,ʒ.et 7 tab. d,f.

e 14 tab. b,b.

 quod

quod in[f] cubito &[g] tibia habetur, etiam primi uſus ligamentum exiſtit, quum *f 7 tab. V.*
& ad oſsium connexũ egregiè auxilietur. quamuis etiã hęc omnia & ad quinti *g a. & 15 tabulæ 2*
uſus ligamentorũ claſſem reijci poſſent, quòd non obſcurè muſculis etiã prin- *fig. a.*
cipium porrigant. Qui enim internã & externã pubis oſsis foraminis ſedẽ ob-
tegũt muſculi, ab illius quoq; foraminis membrana partim enaſci dicentur: uti
etiam ab eiuſmodi ligamẽto in tibia nõnulli muſculi originis portionem aſſu-
Ligamẽtorum differentiæ. munt. Porrò ut ligamentorũ non idem uſus eſt, & plures inter ligamẽta eius
Ab uſu. gratia conſurgunt differentiæ: ita quoq; in ortu, inſertioneq;, & partibus quas
Ab ortu. cõmittunt, uariant: quum alia ad ſolas ſpectent cartilagines, ut laryngis, & naſi
alarũ ligamẽta: alia ad ſola oſſa, ut genu, cubiti, humeri, & alia permulta corpo-
ris ligamẽta: alia ad cartilaginẽ & os pertineant, ut ea quę pectoris oſsi, coſtarũ
A' partibus, quas connectunt. nectunt cartilagines. Alia uerò aliã partem quampiã oſsi aut cartilagini cõmit
tunt, ut corporis mẽbranæ ad unã ferè omnes: atq; hæc ſemper duabus parti-
bus ſunt cõmunia. Alia uerò uni dũtaxat oſsi priuata cẽſentur, ut ſex cubiti ex-
A' partibus, quibus committuntur. teriorum ligamentorũ, quæ tranſuerſim ducuntur quinq;. nam primũ, quod
ulnæ radioq; cõmune eſt, non ad unicum tantum os referetur. Inſuper & quæ
pubis oſsiũ foramina opplent mẽbranę, huc quoq; ſpectãt, ſi modò illę (quum
A' ſubſtantia. non ligent) in ligamentorũ numero habeãtur. Subſtantia demũ alia conſtant
molliori, magisq; membranea, ut omnia ferè quæ in orbem articulos ambiũt:
quanquam in illis rurſus quædam ſit differentia. Digitorum enim internodia
mollius ambit ligamentũ, quàm humeri articulum: & huius denuò duritiem,
coxendicis articuli ligamentũ longè ſuperat. Alia autem dura ſunt, mediamq;
inter ligamenta quæ articulos ambire dixi, & cartilagines, naturam ſortiũtur.
unde etiam Græci hæc νευροχονδρώδη σύνδεσμα, quaſi ligamenta cartilaginea di-
cas, appellant. Huius generis omnia propemodum ſunt, quæ extrinſecus arti-
culis non obtenduntur, ſed inter oſſa ipſa latitant: quale illud eſt,[h] quod ex me- *h O.*
dio capitis femoris in coxendicis acetabulum fertur, &[i] ea quæ uertebrarum *i fig. cap.*
corpora intercedunt, &[k] id quod ex media tibiæ ſede, quà hæc femur reſpicit, *14 lib. 1 R.* *k X.*
inter femoris capita ducitur, &[l] quædam malleolos talo nectentia, & quod ſa *l fig.*
crum os iliumq; oſſa interuenit, & generatim omnia quæ inter oſſa ſedem ha-
A' ſitu. bent. Vnde etiam & ſitu ligamenta inter ſe pugnant, quum alia extrinſecus oſ-
ſibus obducantur, ut molliora illa: alia autem inter ipſa oſſa, ubi ſe inuicem re-
ſpiciunt, cõtinguntq;, ſituentur, quemadmodum cartilaginea propemodum
A' forma. uniuerſa. A' forma quoq; ligamenta differentiam mutuantur: ſunt enim quę-
dam prorſus lata, membranea & tenuia: uti illud, quod ſecundùm cubiti lon-
gitudinem inter ulnam radiumq; cõſpicimus: & illud, quod pari modo inter
fibulam & tibiæ os, ubi hæc mutuò dehiſcunt, obſeruatur, & etiam pleraq; in
orbem articulos circundãtia: eaq; tandem omnia, quæ tendinibus muſculisq;
obuoluuntur. Alia autem craſſa ſunt, & ex his quædã teretia: ut[m] ligamentum *m fig. 30 cap. 1.*
ex dente ſecundæ ceruicis uertebræ, in occipitis os procedens: &[n] id pariter, *n eiuſdem*
quod tranſuerſim denti obducitur, primæq; uertebræ eſt peculiare: deinde *fig. H.*
&[o] ligamentum, femoris caput coxẽdicis oſsi in articuli medio committens, *o 2 fi. cap.*
teres etiam uiſitur. Alia ampla lataq; ſunt, ut[p] tertium peculiarium humeri ar- *49 P.* *p 13 tab. V.*
ticuli ligamentorũ: præter membraneũ quoddã, in orbem articulũ ambiens.
Inſuper genu articuli peculiaria omnia, craſſa quidem ſunt, non tamẽ prorſus
teretia: ut & cartilaginea, talũ tibiæ & fibulæ colligãtia. Rurſum quædam con
tinua, & nullo foramine peruia cernũtur, ut ligamentorum maxima multitu-
do. quædã uerò aliquid tranſmiſſura perforantur, ut ligamẽta anuli modo ten
dines tranſmittentia: & membrana pubis oſsis foraminis, neruo cum uena &

arteria uiam præbens: ut & membraneum ligamentum,inter tibiæ os & fibulam conſiſtens. Commune autem omnibus ligamẽtis eſt,quòd obtuſo admodum ſenſu (nollem enim dicere nullo) participent: ne propter crebrum frequentemq; motum,& cõtinuum affrictum,dolore uexentur. Qua etiam ferè ratione (quum ſcilicet natura ſicca ſunt) ne ocyus exſiccẽtur,ligamẽta mucoſo quodam lentoq; humore,ut etiam articulorum cartilagines,oblinuntur.

Ligamentis communia.

Viſcidus ligamentorum humor.

QVID MVSCVLVS. CAPVT II.

PRIMA huius Capitis figura, muſculi ſtructuræ ratio, qua omnes diſſectionis profeſſores muſculum formari hactenus tradiderunt, utcunq; exprimitur. Quod enim inter Φ & Ω continetur, nerui cuiuſdã eſt portio ſuprà infráq; abtruncata. uerùm hæc characterum indice opportunius explicabuntur. Φ,Ω.

A *Nerui in plures ſoboles diſtribuendi portio.*

B *Nerui A notati ſoboles, muſculi conſtitutionem ſubiens.*

C *Ligamentum, quod ab oſſe ad muſculum conſtituendum pronaſcitur, cui æqua ferè cum nerui ſobole debebat eſſe proportio.*

D *Ligamenti & nerui ad muſculum efformandum congreſſus, ac prima in fibras diſtributio, muſculiq; caput.*

E *Sedes, qua fibrarum maxima eſt diuiſio, & qua muſculi uenter conſiſtit.*

F *Diuiſionis fibrarum concurſus, commixtioq;, & tendinis ſeu caudæ muſculi initium.*

G *Tendinis pars, quæ mouendo oſſi inſeritur.*



PRIMA SECVNDI CApitis figura.

SECVNDAE FIGVRæ, eiuſdemq; characterum Index.

SECVNDA figura, muſculorum humeri, ſeu brachij os, & cubiti oſſa, & extremam manus ſedem ambientium fibras, à carne quodammodo liberas, commonſtrat, unà cum quarto brachiũ adeuntium neruo: ut hic, quàm fieri poſſet commodiſſimè, muſculi fabricæ natura oculis ſubijceretur.

H *Humeri caput, quod ſcapulæ articulatur.*

I *Quartus brachium petens neruus.*

K *Principium muſculi cubitum extendentis, qui ab humeri capitis radice exoritur.*

L *Principium alterius cubitum extendentis muſculi, qui ab humiliori ſcapulæ coſta pronaſcitur.*

M *Sedes, qua quartus brachiũ accedens neruus, duobus cubitum extendentibus muſculis propagines offert.*

N *Cubitum extendentium muſculorum finis, ſeu eorundẽ in poſteriorem ulnæ proceſſum inſertio.*

O *Poſterioris ulnæ proceſſus pars, quæ excarnis perpetuò cernitur.*

P *Quartus brachium petens neruus, inibi conſpicuus, quà poſteriori ſedi exterioris tuberis humeri innititur, ac muſculis hinc ab hu*



SECVNDA FIGVRA.

ab humero principium ducentibus ramos offert.

Q Initium eſt cubitum flectentium muſculorum poſterioris.

R Caput oblongi muſculi, qui radij appendici iuxta brachiale inſertus, radium in pronum ducit.

S Muſculus, bicorni tendine brachiale extendens.

T Muſculus brachiale extendentium alter, qui è regione minimi digiti poſt brachiali implantatur.

V Muſculus ulnæ exporrectus, & brachiale flectens.

X Muſculus indicem, medium & anularem extendens.

Y Muſculus, quo minimum digitum præcipuè extendi docebo.

Z Carnea pars eius muſculi, qui in tres diductus tendines, unum brachialis oßi pollicem ſuſtinenti inſerit, ſecundum primo pollicis oßi, tertium ſecundo pollicis oßi & tertio.

a Muſculus, cuius beneficio pollex indici adducitur.

MVSCVLVM motus uoluntarij, ex noſtroq́; arbitratu pendentis proprium eſſe inſtrumentum, omnibus conceſſum uidetur diſſectionum profeſſoribus: idemq́; ab omnibus muſculi conſtructionis modus enarratur. Qui equidé probabilis apparet, magnumq́; Naturæ artificium commōſtrat: attamen quum in paucißimis muſculis, aut potius in nullis illum obſeruem, ſecus profectò quàm illi, de muſculorum cōſtructione ſentire cogor. Quæ autem omnium ferè ſit ſententia, nunc quàm potero breuißimè, & ſimul explicatißimè ſubijciā: eorum placita in continuam orationis ſeriem, quæ ueritati proximè ſit conſona, congeſturus. Diffiniunt itaq; muſculum, partem eſſe inſtrumentalem ex neruo, ligamento, carne, uenis & arterijs confabricatam, motusq́; uoluntarij peculiare organum, in cuius fabrica ad hunc ferè modum Naturæ opus recenſent. Quum bina ſint corpora, quibus in præſenti ſermone (qui de muſculi conſtitutione eſt) indigemus, ligamētum ſcilicet, & neruus ſua propria uoce dictus: quumq́; ligamentum ſit durum, neruus uerò mollis: miranda Creatoris eſt induſtria, qui in ſingulis motui uoluntario præfectis partibus, utroq; utitur, neq; in ligamenti locum neruum aliquando tranſponens, neq; in nerui regionem ligamentum. Conceſſum enim eſt omnibus, neq; durum ad ſenſum (utpote quod non facilè afficiatur) neq; molle ad motum (quum imbecillius ſit) eſſe idoneum. Ergo neq; per ſolos neruos mouetur aliqua particula, neq; per ligamenta. Neruus enim ſenſitiuus quidē eſt, quatenus mollis: inualidior autem, quàm ut moueret & transferret totum membrum. Ligamentum uerò tutò quidem colligare, & interim membrorū motibus non obſtare poterat: ipſum tamen motus uolūtarij organum per ſe nequiuit produci, quum originem ex oſſe aut cartilagine, non autem nerui modo, ex cerebro uoluntarij motus fonte obtineat. Nemo enim ambigit, huiuſmodi fontis ſeu principij corpus molle oportuiſſe fieri: quandoquidem neque ex molli perfectè durum, neq; ex duro molle quicquam enaſci, poßibile eſt. His igitur occaſionibus, Natura neq; ſolis ligamentis uti ad motus uoluntarios potuit: quoniam neq; ſenſu, neque motu prædita ſunt, ut quæ animæ principatus ſedi non continuentur. neque neruis etiam ſolis utendum fuerat, cum hi propter mollitiem tenuitatemq́; transferre tam magna pōdera minimè ualerent. Permixtum igitur ex ambobus oportebat aliquod creari motus organum, quod omnino neruo eſſet durius, & ligamento mollius: & ideo quoq; participare ſenſu, minus quidem quàm neruus, magis autem quàm ligamentum. Inſuper decuit & id quoq; in medio roboris & imbecillitatis, aliorumq́; contrariorum, quæ ligamentis & neruis inſunt, exiſtere. Atq; hac occaſione motus inſtrumentum, utriſq; ipſum componentibus ſubſtantijs cōmunicat: non tamen exactè alteram, neq; ſolam, neq; eam im-

Quid muſculus, ipſiusq́; cōpoſitionis ratio, ſecundum aliorum Anatomicorum ſententiam.

Ligamenti & nerui in muſculo neceßitas.

Hæc ex prima figura ſeriatim petes.

Muſculum natura inter ligamentū & neruum eſſe medium.

Ligamenti & nerui permixtio.

eam impermixtam obtinet, ſed ex ambabus commiſcetur. Verùm quum nihil alicui per totum confundi poteſt, non confractum prius in minimas particulas, neceſſarium fuit utrunq;, neruum uidelicet & ligamentum, in fibras tenues diſcindi, deinde ſibi inuicem eas copulari ad uoluntarij motus organi generationem. Perficitur autem nerui ac ligamenti in fibras diſtributio in hunc modum. neruus accedit ligamentum, ac ſimul commixta in fibras duas quodam modo digeruntur, illæ rurſus ſingulæ in alias, & hæ iterum in plures tantiſper diuiduntur, donec in tenuiſsimas membraneasq; fibras procedant. poſtquam hæ ad extremum diffuſionis peruenere, rurſus ut diuiſæ fuerũt, mutuo concurſu coaleſcentes, & commixtæ in unum colliguntur. Et quemadmodum[a] prima diuiſio, muſculi caput conſtituebat: ita hæc[b] poſtrema collectio finem muſculi efformat, quem Græci ἀπονεύρωσιν, quaſi eneruationem dixeris, & ut nos quoq;, tendinem muſculorum appellant.[c] Medium uerò, in quo diuiſionis ſeries conſiſtit, muſculi uentrem nuncupamus, ſimilitudinem à mure, & lacerta, & piſcis muſculi, aut alioquin communi piſcium forma mutuãtes. Muſculi namq; ſeu lacerti caput, muris lacertęq; capiti conferimus: tendinem autem caudæ, & uentrem uentri. Cæterùm ſi Natura ſolũmodo ita neruum & ligamentum diuiſiſſet, nec medias regiones, fibrarumq; interſtitia molli infarſiſſet ſubſtãtia, quæ fibris, thori ac texturæ alicuius, & firmę ſedis loco eſſet, haudquaquam muſculi uel tantillo temporis ſpacio fibras illas infractas incorruptasq; ſeruarent. Eſt autem ſedes ea, ac thorus, ſimplex caro fibris obducta, quæ non aliter fibris cõmittitur, quàm calathis alijsq; fiſcellis lac, dum harum rerum periti id in illis coagulant. Finge igitur fibras ex neruo & ligamẽto diffuſas, iuncis reſpondere, lacti uerò ipſi ſanguinem, & caſeo carnem proportionari. nam ut ille ex lacte, ita hæc ex ſanguine paratur. Quanquam tanto ueriorem tibi confinges imaginẽ, quanto per caſeum plures crebrioresq; iuncos funiculos'ue porrectos, & non ſolum ad caſei latera attenſos, imaginatus fueris. Ne autem caro hæc, reliquaq; muſculi ſubſtantia, ſanguine nutrimentoq; indiga relinqueretur, & ſuus innatus calor non refocillaretur, uenas ac arterias, tanquam riuulos quoſdam, muſculis immiſceri fuit neceſſarium. Deinde quoq; membranam, uniuerſum muſculi corpus integentem, à ligamentis, quæ muſculi caput & finem oſsibus committunt, produci oportebat. Commemorata iam muſculi conſtructio, quantumuis concinna & elegans diſſectionum imperito apparere queat, ad amuſsim nulli prorſus conuenit muſculo: quum nullum in uniuerſo corpore adinuenias, qui parem ligamenti, ſeu ex oſſe aut cartilagine exortus ſui, & nerui portionem ſibi aſſumat. Nam ut cæteros taceam,[d] tendo in poſteriorem calcis ſedem inſertus, ſolus craſsior eſt[e] quatuor femur petentium neruorum radicibus, utcunq; eas ſimul collegeris. Deinde ſi nunc omnes tibiæ inſertos tendines, ac reliquos pedis oſſa accedentes perpenderis: quæ nunc cum tendine illo, in calcem inſerto, erit proportio, ut illa ſcilicet mediam tendinũ portionem neruo, & mediam ligamento formari oſtendat? Profectò ſi tendines neruis hîc cõparabuntur, neutiquam nonageſimam tendinum portionem neruis conſtare fatebimur. Deinde ſi fortaſsis aliquis muſculus parem ligamenti & nerui portionẽ ſibi uendicare reperiretur, eſſet profectò[f] temporalis, &[g] ſeptũ tranſuerſum, quippe in hoc[h] duo ſatis inſignes nerui implantantur: illum uerò etiam[i] quinq; neruorum propagines adire docebo, quãuis interim in neutro neq; trigecupla nerui cum ligamẽto uideatur proportio. Sed quid tantopere Galeni præcepta, tanquam oracula ſubuerẽtes, & ipſius libros de Muſculorum motu exoſculantes, de illis dicemus muſculis, qui la-

Muſculi caput

Finis, ſeu cauda, & tendo.

Venter.

Carnis in muſculo uſus.

Venæ & arteriæ in muſculis neceſsitas

Muſculi membrana.

Muſculum non æque nerui ac ligamenti natura participare.

a 1 fig. D.

b 1 fig. F.

c 1 fig. E.

d 14, 14. tendo muſculorum n, o, q.

e 2 fi. cap. 11 lib. 4 charac. 57, 60, 66, 71, licet uera proportio ex neruorũ tabulis, ut neq; è uenarum, peti nequeat.

f 4 tab. Γ.

g 7 tab. Δ.

h 2, 3 fig. cap. 11 lib. 4 n.

i 2 fi. cap. 2 lib. 4 Q, R, b, c, d.

qui latiſsimo oriuntur principio, ac ſenſim in anguſtum uerſus ipſorum inſer-
tionem deſinunt? cuiuſmodi, præter temporalem, inter reliquos, brachium[k] *k 4 tab. Ξ.*
attollens eſt: deinde[l] is qui brachium pectori admouet, & femoris motibus fa- *10 tab. Δ. l 3 tab. Δ.*
mulantes propemodū omnes: in quorum exortibus neruum, qui, ut Galenus
cenſet, cum ligamento diffundi poſsit, confingere nequimus. Nam ſtatim in
eiuſmodi muſculorum origine multo maior fibrarum eſt copia, quàm in mu-
ſculi reliqua parte: ſiquidem in illis muſculis, & præcipuè qui femoris motibus
præſunt, fibræ ab ipſo ortu non amplius in plures diuiduntur: imò ſenſim ad
inſertionem properantes, inuicem colliguntur, muſculos triangularis figuræ
efformantes. Vnde etiam conſpicuum euadit, ſi modò illam, quę Anatomicis
proponitur, nerui ac ligamenti diuiſionem commixtionemq; in muſculis fie-
ri oporteret, ſingulis fibris in ortu neruulū debere miſceri: quod neutiquam
accidere, ipſa neruorum ſeries commonſtrat. Quandoquidem in pleriſq; mu-
ſculis duntaxat neruulum admodum gracilem, neq; magis quàm uenam diui-
ſum, ad ſuperficiem muſculi nunc interiorem, nunc exteriorem, uenæ ac arte
riæ modo exporrigi, membranæq; muſculi adhærere conſpicies, neutiquam
autem in fibràs per muſculi ſubſtantiam diffundi. Quod inter pleroſq; corpo-
ris muſculos in[m] illis liquidò condiſces, qui ab ilium oſſe, femoris os accedunt. *m 9 tab. Γ.*
ex quibus etiam quoſdam reperias, quorum ne ſuperficiei quidem neruus, uti *10 tab. Σ.*
neq; uena & arteria, uix ut cõtiguus omnino ſit, attendatur. Neq; id hîc ſolum *11 tab. Σ.*
obſeruabis, imò etiam in quadrato[n] muſculo, radium in pronum mouēte, cui *n 7 tab. X.*
nunquam neruum, uenam & arteriā exporrigi intuitus ſum: præter illos ner-
uos, uenas ac arterias, quæ cum tendinibus digitos flectētibus ad manum pro-
repunt: quę etſi à muſculo illo non multum diſtent, ipſum tamen non contin
gunt, & minus adhuc illi adnaſcuntur & inſeruntur. Adde neq; neruulum ob-
ſeruari inſertum in graciles[o] muſculos, qui quatuor digitos pollici adducunt: *o 6 tab. ʒ.*
ut neq; in[p] illos, qui primi quatuor digitorū oſsis flexionibus pręſunt. Adiunge *7 tab. d. p 8 tab. Δ.*
præter hos, abdominis etiam[q] muſculos (quos prius, quia omnibus notiores *q ſeriatim*
uidentur, recenſere decuerat) nullam nerui cum ligamento proportionem *abdominis regio 3, 4,*
oſtendere: quum nequaquam in ſingulis muſculorū, qui obliquè & tranſuer- *5, 6 tabularum.*
ſim fibras porrigunt, principiorū ſedibus neruus implantetur: quumq; ipſo-
rum eneruatio ſeu tendo multo latior eorundē origine exiſtat, quod cum ple-
riſq; muſculis habent commune. Non eſt itaq; muſculus inter ligamentum &
neruum natura medius: neq; etiam illa, quam uulgò imaginantur, ligamenti
& nerui ſit commixtio. Nam etſi fortè neruum in muſculi alicuius caput inſe-
ri animaduerſurus ſis, nunquam ſanè nerui ſoboles, ligamēti fibrarum modo,
ad tendinis uſq; principium diffundi, aut aliquo pacto ligamēti fibris uniri, ue-
req; permiſceri reperies. Quod profectò in nullo muſculo perpendes facilius,
quàm in illis[r] qui ab interno humeri tubere principium capiunt: illorum ete- *r 3 tab. Γ.*
nim capita ſunt acuta, & neruorum inſertiones in ipſorum ſubſtantia, non ſo- *Λ. m. & 9 tab. q.*
lum autem in ſuperficie adipiſcuntur. Atq; id etiam in[s] illo animaduertes, qui *s 6 tab. Φ.*
à fibulæ ſuperiori appendice principium ſumens, ad pedem prorepit: ſic & in
[t]ijs, qui ab inferiorū femoris capitum radicibus ad calcem feruntur. Non enim *t 12 tab. Φ. Ψ. ω.*
omnes muſculi, nerui implantationem (etiam ſi quando in ipſorum ſubſtan-
tiam neruus porrigitur) in capitis exortu adipiſcuntur: ſed ſubinde multo in-
feriùs quàm caput habetur, & in medio ſui quodammodo ductus & longitu-
dinis. quod, præter temporalem muſculum,[u] anterior cubitum flectentium *u 6 tab. Θ.*
muſculorum oſtendit, nerui primùm[x] propaginem aſſumens, ubi duo ipſius *x 2 fi. cap.*
capita in unū coeunt. Idem in nonnullis femoris os amplexātibus obſeruatur, *11 lib. 4 charac. 5, 5.*
& in

Neruum ſingulis muſculis, ita ut alijs diſſectionū profeſſorib. uiſum fuit, non miſceri.

Omnium muſculorum capitib. neruos non inſeri, aut alioquin attendi, etiamſi aliàs ipſorum ſubſtantiæ neruus inſeratur.

& in abdominis muſculis, & pleriſq; qui in collo habentur, & in omnibus ferè qui coſtis inſternuntur. Verùm utcunq; nerui, uel in muſculi ſubſtantiam ſeſe inſinuent, ſiue ipſius tantum ſuperficiei attendantur, ſemper ferè ſua ſerie & propaginibus, ſecundùm muſculi ductũ (quod &[y] recurrẽtes nerui arguunt) porriguntur. Rurſus tendo elixus, neq; ſapore, neq; colore, neq; ſubſtantia à ligamento uariat: niſi fortaſsis illum mollioreᷣ, non quidem omnibus ligamentis, ſed tantum quibuſdam eſſe quis cõtenderet. utut tamen ſit, tendo muſculi capitis molliciei nequaquam cedit: quamuis id ſtatim in ortu purum, & neruo minimè mixtum eſſe ligamentum, nemo inficias ire poſsit. Neq; etiam mirandum eſſet, tendinem ligamento oſſa colliganti utplurimum molliorem, minusq́; cartilagineum eſſe: cum ligamentorum, quæ oſſa mutuò colligant, ſubſtantiæ, in duritie eadem non ſit ratio. Adde etiam, tendinem elixum cum neruo non proportionari: hic enim elixus aut crudus, ſi per tranſuerſum diuidatur, ex multis quaſi funiculis conſtructus apparebit, non aliter, quàm ſi chordam aliquam craſsiorem diuiſiſſes. tendo autem ſolidior, & magis ut ligamentum ſimilaris, continuusq́; uiſetur: præcipuè ſi craſſum aliquem tendinem ex illis qui pedem, aut tibiã, aut manum adeunt, examini adhibueris. In latis enim & quodammodo membraneis tendinibus ſeries fibrarum aliquanto eſt manifeſtior: quo etiam nomine à ueris membranis inter diſſecandũ diſtinguuntur,[z] quemadmodum in peritonæi cum obliquorum & tranſuerſorum abdominis muſculorum neruoſis tenuitatibus collatione eſt cernere. Ac licet id in quouis animante inter edendum intueri integrum ſit: in bubula tamen carne id feceris aptiſsimè, cum pars aliqua menſæ apponetur, quam inſignis perreptat neruus, qui plerunq; cum uena & arteria inter glandulas conſpici conſueuit. Inuento autem neruo, nunquam tendo deeſſe poterit, qui modò propoſita non edoceat. Deinde id, quo alij tendinem neruo miſceri, atq; ex ligamento & neruo æqualiter, aut plus minus confuſis fieri, maximè probare cõtendunt, prius num ita ut illi proponunt, res ſe haberet, perpendẽdum erat, priuſquam aliquid inferrent. Dicunt namq;, tendinem capite muſculi ob id craſsioreᷣ eſſe, quòd is non capitis ſolũ muſculi ſubſtantia, ſed & neruo quoq; conſtet.[a] Quaſi uerò quis rectè aſſerere poſsit, exortus muſculorũ ſuræ ſimul collectos, quod ad nerueam generatim dictam attinet ſubſtantiam, minores eſſe ſuorum muſculorum tendine, qui calci inſeritur. perinde ac ſi[b] brachium attollens muſculus, pauciores fibras in ortu haberet, quàm ipſarum collectio ad inſertionem oſtendit. Erat itaq; id prius probandũ, quàm falſa concluſio inducẽda. Quemadmodum & hæc quoq; inefficax aſſumptio eſt: Tendo ſenſu exactiſsimo participat, neruo igitur & ligamento conſtat. Quaſi uerò muſculorum capita, & præcipuè ligamẽtoſa, & prorſus excarnea, minus ipſis tendinibus ſentiendi ui pollerent, & læſa conuulſionis periculum minus quàm tendines inducerent, etiamſi capitibus mox in exortu neruus non inſeratur, ſed tantum attenſus occurrat, isq́; etiam ſubinde notabili interuallo à capite remotus. Hac igitur occaſione, & huiuſmodi pluribus, quas recenſere prolixum foret, efficitur, ut fateri cogar, nullam prorſus aliam nerui in muſculos, quàm uenæ & arterię diſtributionem eſſe: & pari etiam ratione neruũ, qua uenam arteriamq́;, muſculum accedere. Neq; ullam aliam in uena arteriaq; cum neruo differentiam ſtatuo, quàm quòd ad finem ſeu inſertionem muſculi neruus nunquam, ut aliquãdo illa uaſa, implantetur, quanquam etiam paucisſimos prorſus muſculos eius generis enumerare poſſem. Sunt uerò inter alios[c] recti abdominis, qui & à uenis & arterijs, ſub pectoris oſſe deorſum repentibus, ramulos aſſumunt, &[d] temporalis

y 2 fi. cap. 3 lib. 4 m. p. & fig. cap. 9 lib. 4 inſertæ Q, S.

Tendinem ligamento, non autem neruo reſpondere.

z Cõfer abdomen 6 tabulæ cũ abdomine 1 figuræ lib. 5.

Excarne muſculi caput tendine nõ ſemper eſſe tenuius.

a collige id ex 14 tab. n, o, q.

b Cõfer A, B, C, cũ D in figura indici 11 tabulæ inſerta.

Muſculorũ capita, maximè carnis experti, non minus quàm tendinem ſentire. Quid nerui muſculis uerè præſtent.

c obſerua 6 tab. f. a.
d 3 tab. r.

poralis

poralis etiam ab inferioribus ſuis ſedibus [e] uaſa admittit, quum is tamen ex elatioribus principium deducat. Vt itaq; uena nutriendo muſculo ſubſeruit, & arteria ipſius innatum calorem recreat: ita quoq; neruum animalem ſpiritum continuè ipſi deferre, neruumq́; illo ſpiritu muſculum nunquam indigum relinquere arbitror, ut neq; uena alimento muſculum deſtituit. Deinde ſpiritus animalis ui, & debitæ peculiariſq; muſculi conſtructionis, eſſentialiſq́; formæ beneficio, muſculum contrahi & laxari ſentio: neq; aliter ſuum munus obire, quàm oculum, reliquaq; ſenſuum organa: quæ ſingula propriã peculiaremq́; fabricam obtinent, & animali ſpiritu (quem per neruos cerebrum ipſis porrigit) imbuta, ſuis fungũtur munijs. Non enim alius animalis ſpiritus oculo, aut linguæ, aut auditus organo, quàm muſculis diffunditur: uerùm ſuæ conſtructionis ratione, & accedente ſpiritu, oculus uidet, lingua guſtat, auditus organum ſonos percipit, & ſanè muſculus ipſe uolũtarijs motibus præeſt. Atq; hac etiam ratione omnia, quibus neruus attenditur, ſentiendi ui pollent, niſi propria eorum ſubſtantia id prohibeat. Cæterùm ut quamplurimos muſculos arteria non contingit, quorundam autem ſuperficiei tantum attenditur, & aliquando adnaſcitur, interdum uerò etiam in muſculorum ſubſtantiam penitius ramos exporrigit, & interim omnium calorem temperat, tam eorum ſcilicet quos non proximè contingit, quàm illorum quorum ſuperficiei adnaſcitur, ac in quorum ſubſtantiã penitius diſſeminatur: ita profectò & neruis uſuuenit, qui ſuam facultatem tam illis muſculis exporrigũt, quibus uix attenduntur, quàm quorum ſuperficiei adnaſcuntur, & in quorum ſubſtantiam aliqua ramorum ſerie digeruntur. quanquam neruos propinquius uenis quàm arterijs aſsimilare queas. Pauciores enim muſculi uenæ, quàm arteriarum attactu inſertioneq; deſtituuntur: licet etiam quoſdam prius recenſuerim, quos neq; neruo, neque uena proximè contingi obſeruabis, qui nihilominus interim, ut neq; alimento, & uitali facultate, ita quoque ſpiritu animali non priuantur. Eſt itaq; muſculus, uoluntarij motus inſtrumentum, uti oculus uiſus, & lingua guſtus, ex ligamenti natura in fibras complures diuiſa, & carne has continente firmanteq́; fabricatum, uenarum, arteriarum & neruorum ſurculos in ſe interdum aſſumens, ac neruorum beneficio animali ſpiritu nunquam, dum ſanum eſt animal, deſtitutũ. Atq; hanc carnem, non ſolum ſtratum aliquod, & ueluti thorum & fulcrum eſſe exiſtimo, quo muſculorum fibræ, nerueæ´ue generatim dictę diuiſiones contineantur: aut etiam carni cum Platone & Ariſtotele (quibus muſculorum ratio penitus latuit) tam leuem uſum duntaxat tribuo, ut adipis & pinguedinis, ac ueſtimenti alicuius modo, in æſtu calori obſtare, & in frigore frigus potiſsimùm arcere concedam: uerùm muſculorum carnem, cui alia nulla in uniuerſo corpore eſt ſimilis, præcipuũ autorem eſſe, mihi perſuadeo, cuius beneficio (non deficientibus interim neruis, animalium facultatum nuncijs) muſculus craſsior effectus, ſeſe breuiat & colligit, itaq́; partẽ cui inſeritur, ad ſe allicit & mouet: & cuius dein occaſione ſe rurſus laxat & educit, attractamq́; partẽ remittit: perinde ſanè ac cerebri, cordis, iecoris, pulmonum, lienis, renum, uentriculi & teſtium propriam ſubſtantiam, primarium ſuarum functionum autorem eſſe, nobis conſtat. Quòd uerò muſculorũ carni, aut carni ſimpliciter, nullum adipem intexi, omnes hactenus falſo prodiderint, obeſi boues, quos Brabanti ſale condiunt, atteſtantur, in quorum muſculorum fibris per carnem adeps attenditur. Adde etiam, obeſarum mulierum muſculos, qui femur extendunt pinguitudine, adeò oppletos inter diſſecandum uideri, ut ambigas, num caro adipi, an adeps carni cõmiſceatur. Neq; hîc de mu-

Marginal notes:

[e] *fig. cap. 6 lib. 3 e. & fig. cap. 12 g.*

Qualiter muſculi ſuum munus obeant.

Quid uerè muſculus ſit.

Caro, præcipua muſculi ſubſtantia.

Adipẽ etiam carni paſsim attendi.

de muſculorum ſuperficie ſolùm loquor, uerùm de intima & maximè carnea
ipſorum ſubſtantia, quam præcipuam muſculi partem eſſe aſſerui. Tendines *Tendines quan*
autem, & eneruationes illæ, quas caro deſtituit, in illis tantum muſculis haben *do muſculis*
tur, qui longo ductu feruntur, pluſq; habent ſpacij, quàm carnea muſculi ſub- *dentur.*
ſtantia requirit. Breues enim, & ſuccincto arcto'ue loco repoſiti muſculi, ten- *Muſculi tendi-*
f 6,7 fig. dine carent, & undiq; carnoſi ſunt: ut laryngis omnes, ſi[f] duos rectos excepe- *nibus deſtituti.*
cap. 21 P. ris, quatuor muſculorum tertiam cartilaginem primæ iungentium: illi enim
Obliqui au longi, in inſertione nerueam naturam obſcurè exprimunt. Deinde inter eos
tem 7,8 fi- qui oſſa mouent,[g] qui primum pollicis flectunt articulum, &[h] qui pollicem in-
gur. R.
g 6 ta. κ, λ. dici maximè admouet. Inter magnos autem huius generis eſt quadratus[i] mu-
h 11 tab. ſ. ſculus, ſcapulam dorſo admouẽs: &[k] muſculus, qui à ſcapulæ baſi enatus, octo
i 10 tab. Γ.
k 7 tab. L. elatioribus coſtis implantatur. Verùm de innumeris muſculis tendine caren-
tibus, tendinumq; generibus, iam agemus, muſculorũ differentias aggredien-
tes, quæ inſuper muſculorum conſtructionis rationem, à me propoſitam,
pulchrè docebunt.

DE MVSCVLORVM DIFFEREN- tijs. Caput III.

DIFFERENTIAS muſculorum non paucas recenſe- *Vnde muſculo*
re, promptiſsimum eſt, ab illorum ſubſtantia, ortu, inſer- *rum differen-*
tione, quam mouent particula, forma, foraminibus, colo- *tiæ petantur.*
re, ſitu, fibrarum ſpecie, & muſculi capite, uentre, tendine,
ac deniq; ex mutuo muſculorũ cõcurſu, aut unius muſcu-
li uelut in plures ſeparatione. Quæ igitur à ſubſtãtia petun *A ſubſtantia.*
tur differentiæ, ex uenis, arterijs, neruiſq; potiſsimum pen
dent. Nullum enim corporis muſculũ reperias, qui non aliqua ligamẽti mem-
branæq; portione in fibras deſecta, & carne illas cõtinente firmanteq;, ac præ-
cipua adeò muſculi ſubſtantia cõſtituitur. Verùm præter hæc, alij neruum, ar-
a 7 tab. Δ. teriam & uenam in ſuum corpus quoq; diffundi ſinunt: ut[a] ſeptum tranſuer-
b 12 tab. ſum, & maximus totius corporis[b] muſculus, qui femur mouentium quintus
Σ, Ξ. erit: præterea abdominis omnes, ac præcipuè[c] recti. In alios neruus nullus, ne-
c 6 tab. f.
d 3 tab. Γ. que uena, neq; arteria (quod animaduerti poteſt) inſeritur: ex quorum claſſe[d]
muſculus eſt, qui latum in manu educit tendinem. deinde præter alios quàm-
e 7 tab. X. plurimos, quadratus[e] muſculus, radium in pronum uertẽs: &[f] graciles illi, qui
f 6 tab. ſ.
7 tab. d. digitos ad pollicem in latera agunt. Solus neruus quibuſdam propaginibus in
g 12 tab. Φ, illorum[g] muſculorũ capita diſtribuitur, qui à radicibus capitum femoris prin-
Ψ, ω. cipium ſumunt, atq; ad calcem ducuntur. horum namq; ſubſtantiæ neq; uena,
h 3 tab. Γ. neq; arteria penitius inſeritur. Latus in collo[h] muſculus, qui genas mouet, ue-
nis abundat & neruis, arteria interim deſtitutus. Qui uerò ſolam nanciſcitur
arteriam, nullus occurrit. Cæterùm adeps, quem interdum muſculorum fi-
bris per carnem digeſtis attendi diximus, in macilẽtis non reperitur. In obeſis
i 9 tab. Γ. autem illi muſculi adipe potiſsimum abundant,[i] qui ilium oſsibus obducun-
10 Σ, 11 Σ. tur, ac clunes, & ueluti ſedentibus puluinaria conſtituunt. In ortu magis ad- *Ab ortu.*
k Iſti in ſe- huc muſculi uariant: alij enim ab oſſe originem ſumunt, ut[k] qui à femoris oſſe
dibus, quas
occupãt, in & coxendicis oſſe ad tibiam procedunt, & plurima muſculorum multitudo.
tabulis ſunt
citra nota- Alij à cartilagine ipſorum ortum obtinent: ut omnes laryngis muſculi, quos
rum opem
cõſpiciẽdi. laryngis proprios nuncupabimus: deinde intercoſtales muſculi,[l] qui inter co-
l 6 tab. X. ſtarum cartilaginum habentur interualla. Alij à membrana quapiam enaſcun
m 1,2 fig.
cap. 11. tur: cuiuſmodi ſunt oculi omnes[m] muſculi, à dura membrana uiſoriũ neruum

A inuoluente

inuoluente nati: deinde duo[n] muſculi ſtomachum retrò amplexãtes, & in ſcu *n 2,3,5 fi. cap.21 I.*
tiformis cartilaginis latera inſerti. his namq; ab externa ſtomachi tunica prin-
cipium pendet. Idẽ & de[o] circulari ani & ueſicæ ceruicis muſculo cenſendum *o 1,2 fig. cap.49 M. dem 4 fig. N.*
uenit. Alij à membrana tendines obuoluente enaſcuntur: ut quatuor graciles
[p] muſculi, quatuor manus digitos ad pollicẽ in latus ducentes. Alij ab alio quo-
uis ligamento originem petunt: ut[q] duo pollicis primum internodiũ flecten- *p 6 tab. ſ. 7 tab. d.*
tes, qui à tranſuerſo[r] ligamento tendines in brachialis interna ſede tranſmit- *q 6 ta. π, λ.*
tente enaſcuntur. Tales etiam ſunt,[s] qui in ſuperiori pedis regione locati, pedis *r 4 tab. θ. s 6 tab. Ω.*
digitos extrorſum ad latus mouent, qui à ligamentis tibiam talo, & talum cal-
ci & nauiformi oſsi, calcemq; cubiformi oſsi colligantibus enaſcuntur. Alij
ueluti ex altero muſculo prodeunt: ut[t] qui à circulari ani muſculo, ueluti digi *t 1,2 fig. cap.49 H, I.*
ti duo, meatum urinarium, quà ſub penis corporibus ferri incipit, amplexan-
tur. Alij uelut ex nullo corpore principiũ obtinent: uerùm membraneæ par-
tes aliqua ſui ſede carneæ, ac muſculoſæ, ſeu muſculi euadunt: ut omnes[u] mu- *u 3 tab. A. dein Γ.*
ſculi ex carnea membrana conſtituti, qui in collo & facie in hominibus haben
tur: deinde & teſtis[x] muſculus, in rubicundo teſtis & uaſorum ſeminalium in- *x 21 fig. lib. 5 ψ.*
uolucro, inſtar carnoſioris lineæ innatus. Quinetiam[y] ſepti tranſuerſi ortum, *y 7 tab. Δ.*
ex peritonæi & tunicæ coſtas ſuccingentis partibus, ipſius centro adnatis, pen-
dere fateamur neceſſe eſt: niſi illius ortum, contra aliorum muſculorum ra-
tionem, ubi coſtis inſeritur, eſſe dicamus. Cæterùm nõ omnes muſculi ab una
duntaxat parte originem ſumunt: permulti enim ex pluribus oſsibus enaſcun
tur. nam dorſum mouentibus muſculis plures plerunq; uertebræ principium
præbent. Sic & abdominis[z] muſculus, obliquè deſcendẽs, à pluribus coſtis ex- *z 3 tab. Θ.*
orditur.[a] Qui brachium pectori admouet, ex pectoris oſſe, & quarundã coſta- *a 3 tab. Δ.*
rum cartilaginibus, & ipſa demum clauicula enaſcitur: quemadmodũ &[b] is, *b 4 ta. Ξ. 10 tab. Δ.*
cuius auxilio brachium attollitur, ex ſcapula quoq; & clauicula procedit. Pari-
ter etiam[c] recti abdominis muſculi, à[d] cartilagine, pubis oſſa interueniente, & *c 5 tab. Δ.*
ab ipſis oſsibus enaſcuntur. adeò, ut quidam muſculi ex pluribus oſsibus, alij ex *d integrarũ fig. lib. 1 r.*
oſſe cartilagineq; non ineptè principiũ habere dicantur. Alij ex pluribus eiuſ-
dem oſsis proceſsibus enaſcuntur: ut[e] prior flectentium cubitum, qui ab emi- *e 6 tab. Θ.*
Ab inſertione. nentiori ſede ceruicis ſcapulæ, & proceſſu ipſius interiore educitur. Ab in-
ſertione uerò integrum eſt dicere, muſculorum alios in os, ut qui femur & ti-
biam, caputq; mouent, inſeri. alios uerò in cartilaginem: ut laryngis omnes, &
qui palpebrarum motuum autores ſunt, & qui narium alis aſſcribuntur. alios
in cutem, ut labrorum muſculos. alios in aliud quiduis: ut oculorum muſcu-
los, in duram oculi tunicam: & penis quatuor muſculos, in penis corpora, &
urinæ meatum: dein teſtis muſculũ, in uas ſemen à teſte ſurſum deferens. Ad
hæc, muſculos recto inteſtino proprios, in eius inteſtini exteriorem tunicam:
& circularem ueſicæ colli muſculum, ad meatus urinæ corpus applantari in-
ſeriq; cernimus. Cæterùm & ab inſertione muſculi iſto quoq; modo differũt.
Quidam à pluribus partibus enati, in unicã inſeruntur: ut muſculus brachium
pectori admouens, & is qui brachiũ attollit, ex pluribus orti ſedibus, duntaxat
in humerum inſeruntur. Ita etiam[f] qui brachium deorſum trahit, ex plurium *f 10 tab. Θ.*
uertebrarum ſpinis oritur, attamen in humerum tantummodo deſinit. Pari
etiam ratione & ſcapulæ motuum autores muſculi ad unum omnes, ex pluri-
bus oſsibus initium ſumunt, & uni tantum ſcapulę implantantur. Quidam ue
rò ex uno oſſe exorti, in plura inſeruntur.[g] Muſculus enim, qui à ſcapulæ baſi *g 7 tab. L.*
prodit, reſpirationiq; ſubminiſtrat, in octo ſuperiores thoracis coſtas inſeritur. *h 5 tab. Θ. 6 tab. Ξ. 14*
Eius quoq; generis ſunt,[h] qui quatuor pedis & manus digitos extendunt. de- *tab. Θ, dein Ξ.*
inde

i 3 tab.F. inde[i] qui naſi alas,ſimul & ſuperius labrum mouent,in cutem cartilaginemq; implantantur: quemadmodum & ſeptum tranſuerſum,quod alicubi oſsi,alicubi cartilagini innaſcitur. Quidã etiam à plurib. enati oſsibus, in plura quoq;
k 11 ta.F. inſeruntur: ut[k] muſculus à ceruicis uertebrarũ ſpinis enatus,qui in aliquot ſuperiores thoracis coſtas implãtatur, thoracemq; mouentiũ in homine tertius habebitur.Præterea dorſum mouentes muſculi ad unum ferè omnes,in hunc ordinem referuntur. Item his differentijs illæ conſentiunt, quæ ab ea quam muſculus mouet,particula deſumi poſſent: quum omnes muſculi eius,cui inſeruntur,partis uoluntario motui præſint. Porrò ab inſertione & ortu ſimul, alia ſumitur differentia, quum alij muſculi ab illo oriantur oſſe, quod mouen- *Ab ea quæ mouetur particula.*
l 9 tab.Γ. do ab ipſis oſsi,cui etiam inſerũtur,alligatum eſt, proximumq; uiſitur: ut[l] tres
10 tab.Σ. muſculi ex ilium oſſe in femoris os inſerti,[m] ſeptimus &[n] octauus tibiam mo-
11 tab.Σ.
m 5 ta.Λ. uentium,qui à femoris oſſe enati,tibiæ implantantur. Alij uerò à ſuperiori ali-
n 5 tab.Γ. quo oſſe,& non illi,cui inſeruntur,proximo, originem ducunt: ut muſculi tibiæ motibus famulantes, qui à magnis oſsibus ſacro oſsi connexis principium obtinent: ex quorũ numero ſunt uniuerſi tibiam mouentes, ſeptimo & octauo tantum exceptis.Iſtis reſpondent,qui ſecundum cubiti aut tibiæ longitudinem extenſi, digitos adeunt. Forma etiam omnium muſculorum haud eadem eſt. Quidam enim ſunt,quos muri aut lacertæ (ſi ipſis pedes abſectos finxeris) ac piſci muſculo,quem & mytulum uocãt,& alijs multis piſcibus appoſitè conferas: ut ſcilicet muſculi caput,lacertæ,aut piſcis,aut muris capiti,uentrem autem corporis trunco, tendinem uerò caudæ aſsimilare queas. Eſt au- *A forma.*
o 3 tab.Λ. tem huius ordinis muſculus,[o] qui ab interno humeri tubere enatus, ac radici poſtbrachialis oſsis,quo index ſuſtinetur,inſertus,brachialis flexioni ſubſeruit.
p 1 tab.Z. Talis etiã eſt,[p] qui primus in tibiæ anteriori ſede occurrit,& in pedij os, cui magnus digitus articulatur,inſertus, ad pedis eleuationem famulatur. Qui autor eſt longiſsimæ pollicis abductionis à cęteris digitis,& alius,qui paruũ digitum à cæteris maximè in latus amouet, tam in pede, quàm in manu, ad nuper di-
* In manu notantur 3 ta. p & x. in pede autem 2 tab. τ & Γ. ctam quoq; figuram eleganter * accedunt.Vnde etiam arbitror,inter reliquos corporis muſculos (quaſi nulli eſſent alij) illos,[q] qui ad pollicis manus primũ articulum habentur, Bruxellenſibus, & alijs quibuſdã nationibus mures nuncupari, alijs uerò ita appellari cubitũ flectentium[r] anteriorẽ. Italorum autem
q 3 ta.p,q. uulgus in quibuſdã corporis partibus, neſcio quem piſciculũ eſſe fingit, eo no-
r 1 tab.Q. mine indicãs muſculos,piſcis imagini non abſimiles. Vtcunq; ſit, ab eiuſmodi ſimilitudine omnes muſculi à Græcis & Latinis ſuũ nomen ſortiuntur,etiãſi quamplurimi muſculi illorum animaliũ effigiem nulla ex parte referant. Qui- *Muſculi nomen unde deſumptum.*
s fig.indici 11 tabulæ inſerta. dam enim figura conſtant triãgulari: ut brachiũ[s] attollens muſculus,&[t] is qui ſcapulã pectori adducit,&[u] qui brachiũ decliuè ad dorſum uellit.Alij quatuor
t 5 tab.Γ. efformantur angulis: ut ſcapulã dorſo admouẽs[x] muſculus,&[y] qui ad brachia-
u 10 ta.Θ. le poſitus, radij motus in pronum autor eſt, qui ambo etiam quodãmodo qua-
x 10 ta.Γ.
y 7 ta.X. drati ſunt: ut & latus ſub colli & genarũ cute occurrens[z] muſculus,qui ex car-
z 3 tab.Γ. nea membrana cõſtituitur. Alij quinq; angulos exprimũt,ut is † qui brachium
† 3 & 4 tabulæ Δ. pectori adducit.[a] Qui ex ſcapulæ baſi natus, octo ſuperioribus coſtis inſeritur,
a 7 tab.L. ſi obiter ſpectetur, quadrangularis apparebit: at ſi ipſius in coſtas inſertiones quis perpẽderit,tot angulos ſuæ inſertionis lateri tribuet, quot digitis illud im-
b 3 tab.Θ. et charact. 6,7,8. plantatur.Atq; huius etiam figuræ eſt,abdominis[b] muſculi obliquè deſcẽdentis exortus, & quorundam thoracem mouentium inſertio. Sed plures anguli etiam tribuuntur muſculo latum tendinem ſub manus cute producenti, & alijs omnibus in plures tendines ceſſantibus. Verùm angulis his poſtpoſitis,

A 2 mirabilis

mirabilis formæ eſt[c] muſculus, ſingulis coſtarum radicibus tendines exporri- *c 12 tab.Δ.*
gens, quem palmiti non ineptè aſsimilaueris: ut palmitis quidem lignoſa pars,
muſculi carnoſa eſſet portio: folia autem ab altero duntaxat latere educta, ipſi
tendines. Quinetiam huius quoque ordinis eſt, longiſsimus dorſum mouen-
tium[d] muſculus, qui in apices tranſuerſorum proceſſuum thoracis uertebra- *d 13 tab.Γ.*
rum potiſsimùm inſeritur.[e] Septi quoq; tranſuerſi figura admodum rara eſt: *e 7 tab.Δ.*
accedit autem raiæ (quem βάτον Græci appellant) piſcis effigiei, ſi modò illi
prius caudam ſecundùm longitudinem diuiſam finxeris. Anulis uerò reſpon-
dent, qui fæcium excretionibus præficiuntur: tam is ſcilicet[f] qui ad anum ſpe- *f 1, 2 fig. cap. 49 M.*
ctat, quàm[g] qui orbiculatim ueſicæ ceruicem ambit. Piramidem uerò & tur- *g 4 fi. cap. 49 N.*
binē[h] muſculus refert, inter oculi muſculos ordine ſeptimus.[i] Muſculus quem *h 2 fi. cap. 12 O.*
palpebram deorſum agere credimus, noſtro C ſimilis uiſitur. In tibiæ etiam *i fig cap. 10 D, & tab. 3 D.*
hominis poſteriori ſede, iuxta calcem,[k] muſculorum imagines occurrunt, la-
niorum ſecuri aliquantulū ſimiles: ut muſculus ſecundū pollicis os flectens,
& qui tertium quatuor digitorum os flectit, & unus qui ſub planta tendinem *k 1 fi. ta. 15 D, E, O, P.*
porrigens, ad pedis in poſteriora reflexionem iuuat. Horum namq; muſculo-
rum uenter, ſecuris ferro, tendo autem capulo obſcurè reſpondet. Iam ſi utri-
uſq; lateris[l] muſculum, qui ſecundus inter ſcapulæ motores habebitur, conſi- *l 2 tab. K, L. 9 tab. Γ, Δ.*
deraueris, non cum quibuſdam parum religioſis, à ſatanæ qui Ieſum in deſer-
to tentauit, ſed ab horum muſculorum forma Franciſcanos, Iacobitas, & præ-
cipuè Benedictinos ſuæ cucullæ imaginem mutuaſſe contendes, quantùm ſci
licet eius, dorſum ſcapulaſq; integit. Verùm ne in muſculorum figuris recen-
ſendis, & potiſsimùm eorum qui ad femur tibiamq; pertinent, in monachos
alicubi impingam, duntaxat cōmemoratis à figura differentijs adijciam, quoſ-
dam muſculos ampliorem multo habere inſertionem, quàm ortum. qualis[m] *m 7 ta. L.*
ille eſt, qui à ſcapula pronatus, octo thoracis coſtis inſeritur: dein[n] tranſuerſus *n 6 tab.Δ.*
abdominis muſculus, quemadmodum &[o] obliquè deſcendens. Alij latum ob *o 4 tab.Γ.*
tinent principium, & ſenſim coarctati, in acutum feruntur: ut[p] muſculus bra- *p 4 ta.Ξ. 10 tab.Δ.*
chium ſurſum agens, &[q] alius qui id deorſum ad dorſum trahit, præterea om- *q 10 ta.Θ.*
nes ab ilium oſſe in femur inſerti. Alij ortum inſertioni æqualem nanciſcun-
tur: ut[r] qui ſcapulæ baſi inſertus, eam dorſo attrahit, dein &[s] intercoſtales om *r 10 ta.Γ. s 6 fig. X, V. 11 ta. V.*
nes: præterea quadratus[t] muſculus in cubito, iuxta brachiale reconditus, ra- *t 7 tab. X.*
diumq; in pronum circumuertens. Ex enarratis muſculorum differentijs li-
quidò conſtat, alios eſſe longos & graciles: ut eum[u] qui ab ilium oſsis appendi- *u 3 tab.Σ.*
cis anteriori parte in tibiam fertur, totiuſq; corporis longiſsimus eſt, & etiam
gracilis.[x] Muſculus à ſcapula ad os υ referens deductus, pro ſua proportione ſi- *x 5 tab. R, S.*
militer longus & gracilis eſt, quemadmodum & teſtium[y] muſculi. Alij autem *y 22 fig. lib. 5 Ψ.*
ampli admodum ſunt: ut abdominis[z] obliquè deſcendētes muſculi, & ſeptum *z 3 tab.Θ.*
tranſuerſum. Huc quoque referri poſſent inſertionis principijq; formæ. nam
aliud principium uelut puncto tantum fit: ut[a] muſculi latum tendinem in *a 3 tab.Γ.*
manu producētis principium, & principia eorum[b] muſculorum, qui à coxen- *b 10 tab.Γ. 11 ta. λ, μ, Γ.*
dicis oſsis appendice pronati, in tibiæ os & fibulam inſeruntur. Quidam uerò
inſtar ſimplicis lineæ principium obtinent: ut[c] is quo brachium deorſum, *c 10 ta.Θ.*
uerſus dorſum trahitur: &[d] is quoque, qui ſcapulæ baſi inſertus, eam dorſo at- *d 10 ta.Γ.*
trahit: deinde cum alijs compluribus,[e] qui inter ſcapulam ſurſum trahentes *e 9 tab. Λ, Δ.*
prior maiorque recenſebitur. Alij rurſus muſculi non lineæ ſimplicis mo-
do, uerùm latæ ſuperficiei ritu enaſcuntur: ut[f] tres, qui ab ilium oſsis dorſo *f 9 tab.Γ. 10 tab.Σ.*
femur adeunt, &[g] muſculi cauam gibbamque ſcapulæ ſedem occupantes, *11 tab.Σ. g 7 tab.Γ.*
quorum ope brachium circumagitur. Quinetiam hæ lineæ ſuperficieſque, *11 ta. Γ, G.*
in rectas,

in rectas, circulares & angulares rurſus ſubdiuidi poſſent. at ne hæc curioſiùs
quàm decet, aliquis me perſequi arbitretur, ad alias differentias orationem re-
flectam, ſi prius addidero, inſertiones ſimiliter alias, rectæ lineę inſtar, & ſecun
dùm oſsis longitudinem fieri, cuiuſmodi eſt muſculi brachium pectori admo
i 4 tab. Q, T. uentis[i] inſertio: alias per tranſuerſum, & lata apprehenſione, ut[k] muſculi bra-
chium attollẽtis inſertio. Velut punctum autem inſeritur,[l] tendo prioris mu-
k 11 tab. P. ſculi flectentium cubitum. Cæterùm & ad formam quoq; foramina fortaſsis *À foraminibus.*
l 6 ta. Θ, q. ſpectant, quæ quibuſdã muſculis inſunt: ut[m] ſepto tranſuerſo bina obtigerunt
m 7 tab. Δ. dein r, ſ, ac q. foramina, quibus uenam cauam ſtomachumq; trãſmittit: quà autem magnæ
cedit arterię, & uertebris uiam præbet, uix foramine peruium eſt, ſed ſectione
n 1, 2 fig. cap. 49 M. quadam inibi diuiſum dici debet. Præterea[n] orbicularis recti inteſtini muſcu-
lus, &[o] ille qui ueſicæ ceruicem ambit, anulum referunt, perforatorumq; loco
o 4 fi. cap. 49 N. habendi ſunt. Eſt & unus quoq; perforatorum is[p] muſculus, qui à prima thora
p Specta hunc in epitomes figuris, hic autẽ 8 tab. C. cis coſta pronatus, anteriori tranſuerſorũ ceruicis uertebrarum proceſſuum
ſedi inſeritur, ac uenam in brachium cum arteria tendentem, unà cum multis
neruis tranſmittit. Alij foramine nullo ſunt peruij, ut corporis reliqui ferè o-
mnes. nam fortaſsis quis intercoſtales ideo perforatos eſſe dixerit, quòd uenas,
neruos & arterias, ad muſculos coſtis inſtratos tranſmittãt. Et aliquot inſuper
abdominis muſculi in perforatorũ quoq; claſſem non immeritò fortè nume-
** 3 tab. Y.* rabuntur, quòd * ſeminalibus uaſis alicubi uiam in uiris præbent. Quanquam
in Θ. 4 tab. r in Γ. 5 ta. β in y. etiam perforati dici poſsint[q] muſculi, qui ſecundo digitorum quatuor manus
& pedis oſsi tendines, qui id flectant, largiũtur: quum illi longa ſectione diuiſi,
q 5 tab. Θ. et 14 ta. Θ. ſubditum ipſis tendinem ad tertium digitorũ os conſcendere ſinant. In ma- *À magnitudine.*
gnitudine autem muſculi uariant, quòd alij maxima conſtent mole: ut maxi-
r 13 tab. Ξ, Π, Σ. mus corporis[r] muſculus, qui toti propemodum femoris longitudini implan-
tatus, femoris motorum quintus numerabitur. Deinde magnus quoq; eſt fe-
ſ 9 tab. Π. mur mouentium[ſ] primus: inſuper & tibiæ motorum nonnulli, præcipuè au-
t 5 tab. Λ. tem[t] ſeptimus &[u] octauus: ſic & pedis motus autorum[x] quartus, à fibula prin
u 6 tab. Γ. cipium obtinens. Minimi uerò ſunt,[y] qui in tertiæ cartilaginis laryngis baſi re-
x 13 tab. Y. ponuntur, &[z] qui primam cartilaginem ſecundę copulant: dein proprij laryn
y 6, 7, 8 fi. cap. 21 V. gis ferè omnes, ut & penis muſculi. Reliqui in horum medio conſiſtunt, nunc
z 1, 4 fig. cap. 21 N. & 5 fig. O. maioribus, nunc minoribus accedentes. Omnibus muſculis ferè communis *À colore.*
obtigit color: ubi enim carne uacant, neruoſorum corporum modo albent,
quod in principijs & eneruationibus præcipuè accidit: ubi autem carne abun
dant, carnis quoq; modo rubent, cui fibræ neruεæ permiſcẽtur. Porrò ea par-
te, qua rubent, interdum candorem unà obtinent: quod illis muſculis uſuue-
nit, qui tendinem, priuſquam caro deſinat, in ſui etiam uentris medio educere
a 6 tab. Φ. uidentur. Eſt autem talis,[a] qui à fibula enatus, inter calcem & fibulam, ſuo ten-
dine inferiora pedis ſubit, ac tandem in os pedij pollici præpoſitum inſeritur,
pediſq; motorum ſeptimus erit. Sunt etiam & eius generis in tibia nonnulli,
b 4 tab. Ξ. quemadmodum & in cubito. Alij tale quid in ipſa inſertione oſtendunt:[b] mu-
ſculus enim brachium ſurſum trahens, propter ipſam inſertionẽ, interna qui-
dem ſede, qua os reſpicit, cãdicat, externa autem magis rubet. Alij muſculi ali-
c 13 tab. Y. qua ſui parte prorſus liuidi plumbei'ue conſpiciuntur: ut ſuræ[c] muſculorum
facilè maximus, qui pedem mouentium quartus recenſebitur: deinde & non-
d 11 tab. Σ. nulli, ab ilium oſſe enati, & præcipuè[d] qui ex illis articulum proximè integit,
e Seriatim ſpecta 5 tabule Λ, Γ, 4, 5. femurq; mouentiũ tertius erit:[e] præterea & ex tibiæ motoribus aliquot, præ-
cipuè autem ſeptimus & octauus, ubi nonum tanquam in proprio ſinu conti-
nent. Liuor iſte muſculis accidit, peculiaris ipſorum membranæ gratia: quæ

interdum adeò craſſa eſt,ut prorſus non uideatur pellucida.unde quum craſſa nerueaq; ſit, & caro ſubtus rubeat, aut nigricet potius, facilè color ex nigro & albo permixtus conſurgit.quamuis non idem carnis rubor in omnibus hominibus occurrat: uti ſanè neq; ſanguinis, quo caro enutritur, natura eadem eſt. *Nervea muſculorum pars.* Porrò albam hanc muſculi ſubſtantiam, quæ adhuc excarnis eſt, in ſermonis contextu nerueam,quaſi diceremus ligamentoſam,appellabimus,hac uoce il- *Carnea.* lam à carnea diſtinguentes: uerùm quæ in harum partium media eſt, non in- *Liuida.* opportunè liuida nobis uocabitur. *Differentia à ſitu.* Par etiam ſitus omnibus muſculis non contigit: quoniam alij ad corporis habentur ſuperficiem, cutiq; accumbunt, ut omnes ex carnea membrana conſtituti: & alij innumeri, quos ferè ſemper inter articulorũ motores primos recenſebo. Alij penitus recõditi deliteſcunt: ut in poplite latitans[f] muſculus, pubis oſsium foraminibus proximè[g] attenſi, *f 14 tab. Γ. g 16 ta. F. G. 8 tab. Y.* ſub ſtomacho[h] latitantes. Alij rurſus ſecundum membri longitudinem locan tur, ut omnes in tibia repoſiti: illo tantum excepto, qui in poplite occultatur, *h 6 tab. A, B.* obliquumq; ſitum ſibi peculiariter uendicat: ut &[i] illi,qui radij mediȩ propemodum longitudini inſeruntur,proprijsq; radij motibus ſubſeruiunt. Tranſ- *i 7 tab Q. 11 tab. m.* uerſim autem fertur,[k] qui iuxta brachiale locatus, radium in pronum mouet. *k 7 ta. X.* Quin etiam diuerſum muſculorum ſitum, ſeu potius fibrarum ductum, abdominis muſculi eleganter oſtendunt: quum[l] alij obliquè deorſum in priora *l 3 tab. Θ.* ferantur,[m] alij ſurſum obliquè in priora,[n] alij rectà ſurſum,[o] alij prorſus orbicu- *m 4 tab. Γ. n 5 tab. Δ. o 6 tab. Δ.* *A fibrarum genere.* latim, tranſuerſimq;. Fibrarum genus omnibus ferè muſculis unum duntaxat ſimplexq; eſt: niſi enim[p] muſculo brachium pectori adducenti,& etiam *p 3,4 ta. Δ.* illi qui[q] ſecundus inter ſcapulam mouentes eſt,duplex,& genarũ labrorumq;[r] *q 9 ta. Γ, Δ. r 3 tab. Γ, H, F. 4 tab. M, N.* muſculis multiplicius adhuc fibrarũ genus tribuerimus, ſingulis prorſus muſculis unicum tantum fibrarum genus,muſculorum ductui & formæ magna ex parte reſpondens aſſcribetur. Muſculi autem, quos ab aliorum numero uidebamur ſecludere,ita ſe habent.Muſculus brachium pectori admouẽs,fibras quaſdam ex ſuperioribus deorſum, uerſus exteriora ductas adipiſcitur: quaſdam uerò ab inferioribus ſurſum,etiam uerſus exteriora.Qui ſcapulã mouentium ſecũdus eſt,quaſdam etiam à ſuperioribus deorſum in priora,ſeu extrorſum protenſas obtinet: alias autem ab inferioribus ſurſum ſimiliter in priora, aut extrorſum. Vnde illis duobus duplex fibrarum genus accidit, quæ in illo, cuius ope brachium pectori admouemus, in aliqua ſui ſede, idq; potiſsimum iuxta inſertionem,inſtar X ſe interſecant,ſeu decuſſatim feruntur. Rurſus,ſi labra mouentium muſculorum,eos qui ab inferiori maxilla & malis ortum ducunt, inſpexerimus, uariam profectò fibrarum iuxta inſertionem differẽtiam intuebimur. Quemadmodum & latum muſculum,qui carnea conſtat membrana, fibras rectas, obliquas & tranſuerſas obtinere conſpicimus. & prout etiam diuerſȩ fibræ his muſculis obtingunt,ita quoq; diuerſis famulantur motibus,ad harum illarum´ue fibrarum tenſionis remiſsioniſq; rationẽ. Ad hæc, quid de lingua dicemus,[s] omni fibrarum genere intertexta? aliud ſanè nihil, *s 3 fig. 19 cap.* quàm & muſculis diuerſas adeſſe fibras, & has ſeorſum ſuis ſubſeruire motibus. Nequaquam enim hanc fibrarum in eodem muſculo contrariam ſeriem penitus inficiari poſſumus, & præcipuè in illis muſculis, ubi mutua perficitur fibrarum interſectio, ſeu ubi fibræ decuſſatim aguntur: adeò ſanè, ut prorſus aliorum Anatomicorum (qui omnibus muſculis ſimplex & unicũ fibrarum genus aſſcribunt) placito acquieſcere nequeam. etſi interim per me licebit unumquemq; de fibrarũ genere ſuo arbitratu ſtatuere, modò has ab ipſarũ inceſſu petitas muſculorum differentias, uti nunc ferè propoſui,ſubintellexerit,

Galenus cum alibi ſæpius, tum maximè ubi cor non eſſe muſculũ, probare nititur: ſecus tamen lib. 1 de Admi. ſect.

ac etiam

ac etiam fibras non æquè in omnibus muſculi partibus collectas & tenues eſſe
didicerit. In muſculis enim acuto capite enatis, & in craſſum tendinem finien- *A fibrarum compactione.*
tibus, in uentris muſculi medio, ubi is craſsiſsimus eſt, fibræ tenuiſsimæ, inui-
cem propter carnis interuentum magis diſtant, quàm in capitis & tēdinis ini-
tio. Alijs autem muſculis in principio & origine, plures, & magis diſsitæ, laxio-
resq́; obtingunt fibræ, quàm in fine: ut omnibus ferè, qui ex lato principio in-
ſtar trianguli in acutum ferūtur, & ampla ſuperficie principium ducunt. Alijs
muſculis in ortu fibræ magis cōſtringuntur, quàm in ipſa inſertione: quod illi
t 7 tab. L. accidit[t] muſculo, qui à ſcapulę baſi enatus, octo thoracis coſtis inſeritur. Quin
u 7 tab. Δ. etiam id in[u] ſepto tranſuerſo uſuuenit, cuius fibræ plures, magisq́; inuicem re-
motæ ſunt in ipſa inſertione, quàm in capite, uel reliquo ipſius corpore. Alijs
x 7 tab. X. propemodum æqualis undecunq; fibrarum eſt ratio: ut[x] illi, qui ad brachiale
y 6 tabulæ locatus, radium in pronum ducit,[y] intercoſtales, & laryngis primam cartilagi
V, X. nem ſecūdæ[z] nectentes, &[a] muſculi orbiculares, qui recto inteſtino & ueſicæ
z 4, 5 fig. cap. 21 N, ceruici obducuntur. Alij rurſus muſculi toto ipſorum corpore rectà ferri ui-
O. dentur, obliquas tamen habent fibras: ut dorſum mouentium[b] ſextum par, cu
a 1, 2 fig. cap. 49 M. ius muſculi tendines in apices trāſuerſorum proceſſuum præcipuè inſerūtur.
& 4 fi. N. b 13 tab. Γ. Verùm illis etiam muſculis aliquid priuatim euenit, qui duobus donātur uen-
c 5 ta. H, I. tribus: ex quorum albo illi ſunt,[c] qui inferiorem maxillam deorſum trahunt:
d 5 ta. R, S. &[d] illi, qui à ſcapulis ad os υ referens porriguntur. His enim in fibris accidit, ac
ſi duo, unus poſt alium ſcilicet, poſiti eſſent muſculi, qui acutum caput & tere-
tem tendinem oſtenderent. In muſculorum capitibus exortibusq́; quàm- *A muſculorum capitibus.*
plures cōſurgunt differentiæ: quarum prima à forma craſsitieq́; muſculorum
deſumi poſſet, quam ſuperiùs commemorauimus. Secunda uerò à ſubſtantia
ad hunc modum accipi poterit, quòd alij penitus carnei in exortu appareant,
e 9 tab. Γ. 10 tab. Σ 11 fibris duntaxat raris & incompactis interſtincti, ut[e] qui ab ilium oſſe femur ac-
Σ 8 tab. Δ. cedunt. Alij neruei in ortu apparent, & rurſus quidam ex his illicò in ipſius oſ-
f 13 tab. Ψ. ſis cōtactu carnei euadunt: ut[f] maximi in ſura muſculi origo, & in externa in-
ternaq́; cubiti ſede plurium muſculorū principia. Quidam uerò longo ductu
neruei permanent, priuſquam carnem adipiſcantur: ut inter reliquos tibiam
g 11 tab. Ψ. mouentes,[g] qui tertium caput à coxendicis oſsis[h] appendice aſſumit, & tibiæ
h 2 fi. cap. 29 lib. 1 b, motorum quintus cenſebitur: dein[i] muſculus brachium deorſum ad dorſum
q. trahens. Alij unico quidem capite oriūtur: uerùm haud ſecus, quàm ſi duo ob-
i 10 tab. Θ. tinerent. quædam enim ipſorū principij pars aliquouſq; neruea apparet, quæ-
k 5 tab. Δ. dam prorſus carnea, quod[k] rectis abdominis euenit muſculis, quà ex pubis oſ-
& n, o. l 12 tab. Φ, ſibus enaſcuntur: dein[l] duobus ex radice capitum femoris principium ducen-
Ψ. & π, ς. tibus, & calci inſertis. Alij, duo ſortiūtur capita: & unum nerueum prorſus eſt,
longoq́; ductu tale permanet: alterum uerò, ut rectorum abdominis muſcu-
m 6 tab. Θ. lorum principia, carneum nerueumq́; ſimul uiſitur. Atq; id in[m] anteriori cubi-
& m, n, o. tum flectentiū muſculo uſuuenit, cuius caput à ſcapulæ ceruice enatum, pror-
ſus nerueum cernitur: quod uerò ab anchoram imitante proceſſu enaſcitur,
nerueum carneumq́; ſimul exiſtit. Iſte etiam muſculus ilicò cōmonſtrat, quoſ-
dam muſculos plura habere capita, in ipſo exortu inuicem neq; continua, neq;
contigua: hoc namq; illi ultimo cōmemorato euenit muſculo. Alijs unicum
eſt caput, ut uniuerſis qui tibiam cubitumq; amplexātur, quibus omnibus aut
in inferiori, aut ſuperiori parte capita ſunt: ſepto tamē tranſuerſo caput in me-
dio cōſiſtere credimus, non autem in altero extremorum. Dein oſsiculorum
quæ ſeſamo ſemini comparantur ratione, ipſa muſculorum capita uariant. in-
ter reliquos namq; muſculos, capita duorum primorum pedem mouentium,

A 4 mox in

mox in exortu,ſeſaminum ſibi priuatim innatum habent oſsiculum, quò inferiorum femoris capitum uim reprimunt & exoluunt.

A uentribus.

Quæ à muſculorum uentribus ſumuntur differentiæ, præcedentibus differentijs ferè omnes explicatæ ſunt,quum muſculorum formas & fibras recenſerem.Neq; hîc aliud addendum eſt,quàm uentrem muſculi illic propriè reponendum eſſe, ubi fibræ muſculi inuicem minus compinguntur, ac copioſiore carne continentur. ac proinde quibuſdam muſculis,in ipſo exortu uentres potiſsimum habentur,ut qui ab ilium oſſe in femoris os inſeruntur: alijs ad finem,ac ad inſertionem magis quàm ad caput, uentres conſiſtunt: ut ſepto tranſuerſo, quod carnoſius in extremis, atq; ipſis adeò inſertionibus, quàm alibi conſpicitur. Alijs muſculis uentres ſtatim poſt ortum incipiunt,ut ſuram[n] conſtituentibus.Alijs muſculis uenter longiùs ab ortu conſpicitur: ex quorum numero is eſt,[o] qui brachium deorſum ad dorſum trahit: &[p] unus inter tibiæ motores, qui à coxendicis oſſis appendice enatus,ſuum caput diu neruoſum obtinet, tibiamq; mouẽtium quintus mihi habebitur. Alijs uenter per uniuerſum muſculi corpus permanet: ut intercoſtalibus,& illi qui ad brachiale repoſitus, radiũ in pronum agit, & laryngis non paucis.Atq; ita aliqui muſculi uentrem ad ipſam uſq; inſertionem ſeruant: ut nunc poſtremò commemorati. Aliorum uentres longè admodum ab inſertione diſtant: ut[q] muſculi illius, qui à femoris externo capite natus, in calcem tenuiſsimo longoq; tendine fertur: & illorum omnium,qui ex cubito tibia'ue procedentes, digitorum motibus famulantur: &[r] eius qui membraneum tendinem,muſculis ſecundùm femoris longitudinem protenſis obductum profert. Alij rurſus geminum uentrem oſtendunt: cuius generis muſculi ſunt, quos paulo antè inferiorem maxillam deorſum trahere, & quos à ſcapulis in os υ referens pertinere dicebam.

Muſculorum impreſsiones.

Deinde[s] recto abdominis muſculo ex abundanti quædam tranſuerſim ductæ impreſsiones inſunt, quæ illum muſculum ita exornant, ac ſi pluribus efformaretur uentribus. Huiuſmodi uerò impreſsiones,ſeu lineamenta, & circunſcriptiones, quas Græci ϖεϱιγϱαφὰς uocauere,ſunt ueluti albæ quædam lineæ, in muſculi alicuius ſubſtantia impreſſę: quarum quum frequens nobis mentio incidet,non abs re feceris, ſi has in rectis muſculis, atq; ijs etiam[t] qui ſub ſtomacho latitant, in muſculorum tabulis intueri non grauaberis.

A tẽdinibus.

Quæ à tendinibus ſumi poſſent differentiæ, ex commemoratis ferè etiam pendent. Quidam enim in tendinem eneruationem'ue prorſus non deſinunt: ut labrorum[u] muſculi, &[x] rectum inteſtinum &[y] ueſicę ceruicem ambientes,& laryngis omnes: illis tantum exceptis,[z] qui recto donantur ſitu,ac ſecundæ cartilagini tertiam committunt: hi ſiquidem in inſertione nerueum quid commonſtrant. At non ſolum illi, qui aliud præter os mouent, tendinibus deſtituũtur: uerùm (etiamſi ſecus in primo de Muſculorum motu,& alibi quoq; Galenus ſentiat)eorum quibus oſſa mouentur,quàmplurimi tendinibus carent: neq; in inſertione magis nerueum quid, quàm omnes muſculi in ſuis uentribus commonſtrant. Eſt autem eius claſsis in manu,[a] qui pollicem indici proximè adducit: dein duo,[b] qui primum pollicis os inflectunt: ac[c] qui ad brachiale poſitus,radij motus in pronum autor eſt. Intercoſtales etiam muſculi tendine priuãtur: ut & ille grandis[d] muſculus,qui à ſcapula ortus, octo ſuperioribus thoracis coſtis inſeritur: deinde[e] is qui à clauicula in primam fertur coſtam. Atq; ita etiam inſignis[f] muſculus, inter mouentes dorſum non infimus,qui ab ilium oſſe in uertebras lumborum & infimam coſtam ducitur,flexioniſq; dorſi autor eſt,nullibi nerueum quid (perinde ac dorſum mouentium alij permulti) oſtendit. His accedit ſeptum tranſ-

uerſum,

n 14 tab. n, o, p. q.
o 10 ta. Θ.
p 11 tab. Y.
q 13 ta. ◆ ?.
r 3 tab. Φ.
s 5 tab. Δ. & u, u, u.
t 8 tab. A, B.
u 3 tab. Γ, H, F.
x 1 ſi cap. 49 M.
y 4 ſi. cap. 49 N.
z 6, 7 ſig. cap. 22 P.
a 11 tab. ſ.
b 6 ta. κ, λ.
c 7 tab. X.
d 7 tab. L.
e 4 tab. d.
f 8 tab. Ξ.

g 7 ta. o, p. uerſum, in inſertione nullibi nerueam ſubſtantiam exprimens,[g] præterquam
ubi lumborum uertebris exporrigitur. Neq; etiam in homine recti abdomi-
h 4 tab. n. nis muſculi,[h] ubi coſtarum cartilaginibus implantantur, tendinem common-
i 5 tab. ab r ad t. ſtrant: ut[i] neq; in ſimijs & canibus, quibus ad primã uſq; coſtam conſcendunt.
At in illis, quà pectoris oſsi exporriguntur, in medio ductu nerueam naturam
habent, ac ſi inter illos prorſus reponendi eſſent, qui duos commonſtrant uen
tres. Neq; etiam complures muſculi, in occipitij os capitis motuum gratia in-
ſerti, tendinem magis in inſertione, quàm in ipſorum uentre oſtendunt, præ-
ter alios ſanè quàmplurimos corporis muſculos. Porrò alij muſculi tendines
k fi. cap. 11. habent, ut eorũ qui aliud quàm os mouent,[k] ſex oculi muſculi: ſeptimus enim
in nerueam ſubſtantiam non deſinit. Ex muſculis oſſa mouentibus omnes qui
ex cubito manum adeunt, tendinibus ornantur. Tendinum quidã lati mem
l 3 tab. Θ. braneiq; ſunt: ut ſex oculi muſculorũ tendines, &[l] obliquorum, &[m] tranſuer-
4 tab. Π. m 6 ta. Δ. ſorum abdominis. Alij omnino teretes: ut[n] qui ex cubito procedentes, digitos
n 6 ta. γ, δ. flectunt. Alij paulo minus toto teretes, & latiores nonnihil, quàm profundio-
o 13 tab. λ. res: ut[o] tendo in calcem inſertus, &[p] tendo in latum ceſſans tendinem, priuſ-
p 3 ta. k, l. quam brachiale attingit. Et alij tendines breues ſunt: ut[q] circumuertentium
q 7 tab. Γ. 11 ta. Γ, G. brachium muſculorum tendines, & radium mouentium,[r] qui circa mediam
r 7 tab. Q. radij longitudinem inſertionem moliuntur. Alij autem lõgiſsimos edunt ten
dein 12 tabul. Λ. dines: ut[s] muſculus ab externo femoris capite natus, & gracilem tendinem,
s 13 ta. Φ, ſ. priuſquam genu articulum prorſus ſuperauit, educẽs. quin etiam is qui latum
in manu educit tendinem, & omnes qui ex cubito & tibia procedentes, digi-
t 3 tab. Φ. torum motibus ſubſeruiunt: & præter nonnullos tibiæ inſertos, is etiam,[t] qui
ex ilium oſſe natus, in membranam omnibus femoris amplexantibus muſcu-
lis obductam deſinit, ac tibiæ oſsi fibulæq; inſeritur. Muſculi qui tendines edu-
cunt, illos alicubi ab extremo porrigũt: temporalis tamen, ex ſui corporis me-
dio tendinem emittere, Galeno in libris de Vſu partium dicitur. Quid autem
hac de re ſentiam, Capite de muſculis maxillam inferiorem mouentibus ſcri-
bam. Priuatim etiam robuſtiſsimo tendini, ad tibię extenſionem auxilianti, os
u 8 tab. k. ipſa nimirum patella[u] innaſcitur: perinde ac breuibus[x] muſculorum tendini-
x 7 ta. charact. 1, 2, 3. bus, quorum beneficio ſecundum manus pollicis os, & primum quatuor digi
& 5 ta. Δ. torum manus, & primum quinq; pedis digitorũ os flecti docebimus, quibus
& 14 tab. β. & 15 ta. ſeſamo comparata[y] oſsicula peculiariter ad inſertionem propemodum inna-
L ac e. ſcuntur. uti etiam alijs quibuſdam tendinibus, reliquorum digitorum oſsium
y 1 fi. cap. 25 lib. 1 T, flexioni præfectis, eius generis oſsicula quædam inſerta innataq; audies. Sic &
V, V. & 2 [z] tendo ex tibia inter fibulã calcemq; ductus, & ſub cubiformi oſſe, priuſquam
fig. cap. 33 lib. 1 ψ, ω. in pedij os, quod pollicem ſuſtinet, inſeratur, protenſus, quà ſub illo oſſe refle-
z 2 fi. tab. 15 X. ctitur, inſtar oſsis, durioris'ue cartilaginis indureſcit, modicè ibidem dilatatus.
Ad hæc, unus muſculus plures emittit tendines, ſingulos quaſi ex priuatis ſui
* 5 tab. Θ. 6 tab. Ξ. uentris carnoſis propaginibus educens: ut * qui in cubito locati, ad quatuor di
gitorum manus flexionẽ auxiliantur. Alij unum quidem educunt tendinem,
a 14 ta. Ξ, dein θ. at is poſtmodum in plures diſcinditur: ut[a] muſculi ex tibia enati tendo, qui in
b 11 ta. Λ. pedis planta, tertijs quatuor digitorũ oſsibus tendines exporrigit: deinde[b] qui
bicorni tendine in poſtbrachialis oſſa inſeritur, & ad brachialis extenſionem
c 9 tab. Z. iuuat.[c] Qui autem indicem, medium & anularem manus extendit, in harum
differentiarũ medio conſiſtit. is namq; neq; plures educit tendines, neq; etiam
ipſius tendo in plures diuiditur, ſed medium quid inter iam dictos common-
d 14 ta. n, o, q. ſtrat. Rurſus plures muſculi unum efficiunt tendinem:[d] tres enim ſuræ maxi-
e 13 tab. c, d, e. mi, tendinẽ unum in calcem inſerunt. Inſuper & cubitũ extendentes[e] muſculi
in unum

in unum coeunt,unamq; ſimul inſertionẽ efformant.[f] Pręterea & tres tibiam extendentium maximi,in unum quoq; tendinẽ,cui patellam innaſci diximus, colliguntur. At de muſculorum numero & concurſu aliquid nunc ſubijcien dum uenit: & ſi quid ex muſculorum differentijs omiſſum ſit,quum ſeorſum ſingulos percurram, in libri huius progreſſu explicabitur. Quemadmodũ & hæc eſſe poſsit, muſculos quoſdam habere alios, qui ſuo motui opponuntur: ut flectentibus digitos opponuntur,qui eoſdem extendunt.Sic qui caput incli nant,cõtrarios ſortiuntur,qui idem rurſus in poſteriora releuant. At quidam, motus ſui nullum habent cõtrarium.teſtium namq;[g] muſculis nulli,qui teſtes deorſum trahant,opponuntur. Neq; etiam anum ſurſum[h] uellentes, qui eundem priuatim deorſum trahant,oppoſitos adipiſcuntur. Vt neq; etiam circulares illi,qui recti inteſtini finem,& ueſicæ ceruicem amplexantur:& poſtmodum[i] muſculi à nobis inuenti,qui laryngis operculum ſurſum atq; in anteriora mouent,nullos quoq; oppoſiti motus ſocios obtinent. Sic etiam à muſculorum munere differẽtia pendet: quum alij rectis præſint motibus,ut qui quatuor & manus & pedis digitos extendũt. Alij duntaxat obliquis ſubminiſtrant motibus,ut radij motores omnes. Alij utrunq; motum præſtant: ſi enim[k] muſculus à pectoris oſſe & clauicula enatus, ac in mamillarem occipitij oſsis proceſſum inſertus, qui in dextro eſt latere, unà cum ſiniſtro contrahitur, caput flexionem rectiſsimam experitur: ſi uerò is ſolus, quieſcente ſiniſtro agit, caput ſiniſtrorſum in anteriora circumuertitur.

À mutua muſculorũ in officio oppoſitione.

À munere.

f 8 tab. g, h, i, dein k.

g 22 fi. lib. 5 Ψ.

h fig. cap. 51 B, C.

i 2, 3, 4 fig. cap. 21 K.

k 4 tab. Θ.

MVSCVLORVM NVMERVM NON promptè diffiniri. Caput IIII.

ARDVVM difficileq; eſſe,muſculorum numerum perſequi,ac ſemel,quot uniuerſi corporis ſint,recenſere, pręcedens Caput liquidò ſatis commonſtraſſe reor.non ſanè quòd illum deſcribere, prorſus impoſsibile ſit: ſed quòd uaria, eademq; non admodum abſurda de muſculorum numero unicuiq; poſsit eſſe ſentẽtia. Aliquis namq; unum dicet eſſe muſculum,[a] qui brachium pectori adducit, eo quòd nulla ſui parte ſibi non continuus contiguusq; ſit. Alius uerò duorum muſculorum loco illum fortaſsis cenſendum contendet, quòd omnes ipſius fibræ non parem ductum obſeruent,ipſeq; muſculus utcunq; contrarios motus obeat. Eius enim pars, cui clauicula, & media pectoris oſsis pars, clauiculæ proxima,principium præbent,deorſum obliquè,uerſus muſculi in brachium inſertionem,ſuas fibras porrigit, & brachium pectori elatius, quaſi ad guttur clauiculamq; trahit. Inferior autẽ pars,quæ à reliqua pectoris oſsis ſede,& quibuſdam coſtarũ cartilaginibus enaſcitur, ſurſum obliquè ad brachium fibras dirigit,brachiumq; humiliori pectoris ſedi adducit. Vtriſq; autem muſculi partibus in ſe collectis, brachium pectoris medio admouetur. Præterea ad hanc muſculorum continuitatem,& unius inſtar partis circunſcriptionem, & nullam,ut inter duos manus digitos,ſectionem, ſed diuerſum fibrarum ductum, ac latum muſculi principiũ,uariumq; eiuſdẽ munus, non ſolum, quem nunc recenſuimus, muſculum quis referre poteſt: uerùm & illum,[b] quem inter ſcapulam mouentium ſecundum recenſebo,qui continuus quidem eſt, attamen ſuperiori ſua parte ſurſum, uerſus occipitium ſcapulam attrahit: inferiori uerò deorſum,uerſus dorſum: media autem ſede,aut utraq; ipſius parte,rectà retrorſum ſcapulam mouet. Dein huius muſculi fibræ, ſupra ſcapulæ ſpinam conſpicuæ,

Alijs aliũ muſculorum numerum propter fibras & motus ſtatui.

a 3, 4 tab. Δ.

b 9 tab. Γ, Δ.

conſpicuæ, deorſum in exteriora feruntur: quæ autem ſub ſcapulæ ſpina uidentur, ſurſum in exteriora contendunt: uerùm nullæ interim decuſſatim ſe
c 4 tab. Δ. 10 tab. Δ. & priuatim figura indici 12 tabulæ inſerta. mutuò interſecant. Item[c] qui brachium attollit, unus quidem cõtinuitate eſt: uerùm apud Anatomicorum præcipuos non defuiſſe uidẽtur, qui duos hunc eſſe dicerent, unum à clauicula, alterum à ſcapula oriri contendentes, ac motibus, non autem continuitati animum adhibentes. Quinetiam præter alios pleroſq; his adnumerari poſsint, femoris motibus famulantes omnes,[d] qui trian-
d 9 tab. Γ. 10 tab. Σ. 11 tab. Σ. 8 tab. Λ. gulæ figuræ proximi ſunt, & interim nullam diſiunctionis aut incontinuitatis notam referunt: uerùm fibras ueluti ex latiori baſi ad conum tendentes, & ideo non pari prorſus ductu delatas, ſibi uendicant. Fibrarum etiam ductus di
e 6 tab. V, X. dein 8 tabulæ E, E, & interior pectoris ſedes, hu mi illic poſita. uerſitas, alijs[e] quatuor intercoſtales muſculos in uerarum coſtarum interuallis conſtituit, propter diuerſam illarum inter coſtarũ oſſa & cartilagines ſeriem, nihilominus tamen continuitas ſeruatur: unde etiam alijs duo tantummodo in toto interuallo recẽſentur. Sed & muſculorũ dorſum mouentium[f] quàmplurimi, uarium muſculis aſſcribi numerum indicant: quum alius continuita
f 8 tab. A, B. 14 ta. O. tem perpendens, unum utrinq; ſtomacho ſubiectum eſſe dicet: alius fibris & explantationibus implantationibusq; attendens, tot muſculos recenſebit, ex quot oſsibus is enaſcitur, & in quot inſeritur. alius non oſsibus, ſed quibuſdam leuibus impreſsionibus inſcriptionibusq; attendens, tot muſculos enumera- *Ab impreſsionibus.*
g 13 tab. A, B, C, D, E, F. bit, quot inſcriptiones uiderit. Atq; id maximè in[g] ſecundo caput mouentium pari uſuuenit, quod ex pluribus enaſcitur oſsibus, & multas oſtendit fibras: & præterea in hominibus adeò uarias priuatorum muſculorum deſcriptiones obtinet, ut id par quibuſdam neutiquam duorum muſculorum loco haberi poſsit, ſed plurium, neq; id quidem adhuc eodem numero omnibus. Cæte-
h 4 tab. Θ. rùm & muſculorum capita numerum turbant. non enim dubito,[h] muſculum *A capitibus.* à pectoris oſſe & clauicula enatum, ac poſtmodum in mamillarem temporis oſsis proceſſum inſertum, duorum muſculorum numero nonnullis Anatomicorum proceribus cõprehenſum fuiſſe, quòd eam principij partem, quam à pectoris oſſe educit, ab illa quæ à clauicula prodit, nonnihil diremptam puta rint, quodq́; una aliquantulum neruoſior altera ſit, etiamſi reliquo ductu muſculus non ſeparetur, neq; diuerſam fibrarum naturam habeat. Pari etiam ra-
i 12 tab. Φ. dein Ψ. inſuper ϖ, ϱ. tione certiſsimum eſt, non defuiſſe, qui[i] primum & ſecundũ pedem mouentes muſculos, à radicibus femoris capitum originem ducentes, ſeorſum ſingulos poſuerint eſſe duplices: quòd unam originis partem nerueam, alteram car
k 5 tab. Δ. dein n, o. neam, ut &[k] recti abdominis, proponant. Alij tamen eam originis diuerſitatem non tanti, ut eius gratia muſculorũ numerus ipſis excreſceret, fecerunt, & ſingulos unius loco habuerunt. At hoc poſtremum magis adhuc uſuueni-
l 6 tab. Θ. dein m, n ac o. ret, in anteriori cubitum flectentiũ[l] muſculo: qui etſi nullis, quod ſciam, duorum numero habitus fuit, duo tamen diſtincta nãciſcitur capita, magis quàm nuper dictorum muſculorum capita inuicem dirempta: quamuis in communem conueniant muſculi uentrem, qui unicum tandem educit tendinẽ. adeò, ut ad capita reſpicientibus, non idem omnibus placitum fuerit. Quanquam id illis cõſtitutum fuiſſe uidebatur, ut unum dicerent muſculum, cuius capita in eundem muſculi uentrem porriguntur, quod iam dictis fit muſculis: atq; plurium muſculorum uice eos haberent, qui etſi in unum coeunt tendinem, uentribus tamen non continuantur. Quod exactiſsimè in ſuræ muſculis obſerua-
m 14 tab. n, o, q. tum eſt, quum[m] muſculos ualidum illum calcis tendinem conſtituentes, tot numero eſſe uolunt, quot uentres, qui tres uiſuntur: duo nimirum à femore producti, quos etiam quatuor alijs enumeratos dixi: & tertius, qui pedem mo

uentium

uentium eſt quartus. Idem quoq; maximis tibiam extendentibus[n] muſculis, ſe- *n 5 tab. Λ,*
ptimo uidelicet, octauo & nono tibiam mouentium contingit: qui etſi unum *Γ, charact.*
tendinem tibię inſertum unà producant, tamen quoniam uentribus non con *s.*
A' tēdinibus. tinuantur, plurium muſculorum loco cenſentur. Cæterùm tendinum ratio
talis eſt, ut omnes unum numerent muſculum, qui uno enatus capite, unicum
educit tendinem, etiamſi ille poſtmodum in plures diuidatur: quemadmo-
dum[o] muſculo accidit, qui tertios quatuor digitorum pedis flectit articulos. *o 14 tab. Ξ.*
Ita etiam muſculus unum caput habens, & adhuc carneus, in plures tendines,
diſſectus, qui eiuſdem motus autores exiſtũt, unius muſculi loco comprehen-
debatur: quemadmodum[p] muſculus quatuor manus digitorum ſecundos fle *p 5 tab. Θ.*
ctens articulos: & is etiam,[q] qui tertios inflectit: à quo nos illum ſuo diſtingue- *q 6 tab. Ξ.*
mus loco,[r] qui pollicis tertium internodium flectit, quòd is ab illo prorſus ſit *r 6 tab. Ψ.*
ſeiunctus: & ſi alibi fortè ipſi cõtinuus cernatur, id obſcurè admodum in pri-
mo tantum eſt exortu. In dictorũ modò claſſe etiam ferè, præter aliquot alios
muſculos, habetur,[s] qui indicem & medium atq; anularem manifeſtè exten- *s 9 tab. Z.*
dit. Verùm ſi tendines in diuèrſa ſpecie oſſa inſerantur, diſſectionũ periti mu-
ſculum, qui tendines educit, plurium muſculorum numero recenſent. quem-
admodum nonnulli[t] muſculum, qui pollici duos tendines, & unum brachia- *t 10, 11 ta. Ξ.*
lis oſsi pollicẽ ſuſtinenti exporrigit, duorũ loco enumerarunt, etiamſi omnes
iſti tendines ad euerſionem faciant: pollicis quidem tendines, ad pollicis mo-
tum: brachialis autem, ad brachialis. Verùm tale quid in anteriori tibiæ ſede
magis adhuc eſt[u] conſpicuum: ad medium enim longitudinis tibiæ, à muſcu- *u 4 tab. Ψ, Ω.*
lo quatuor pedis digitos extendente, carnoſus educitur muſculus, qui in pedij
os minimo digito præpoſitum inſeritur, ad pedisq; eleuationem in anteriora
iuuat, quum digitorum interim tendines digitos extendant. Adeò ut alicui ui
deatur duos hîc enumerandos eſſe muſculos, alij uerò unicum: prout hic ex-
ortus continuitati, ille uerò diuerſis tendinibus, & in uaria oſſa inſertionibus,
A' mutuo connexu. differentibusq; functionibus animum adhibuerit. Neq; minorem in numero
obſcuritatem parit mutuus muſculorum connexus.[x] Qui enim à pectoris oſ- *x 4 tab. S, T.*
ſis ſummo enati, in os υ referens inſeruntur, internis ſuis lateribus adeò inui-
cem adnectuntur, ut quis hos duos eſſe, alius autem unicum, non ineptè dixe-
rit. Quod etiam illi commonſtrant,[y] qui à circulari ani muſculo enati, ueſicæ *y 1, 2 fig.*
meatum, ubi primùm ſub penis corporibus exporrigi incipit, tanquam duo di *cap. 49 H, I ab M.*
A' concurſu. giti, amplexantur. Numeri etiam muſculorum obſcuritatẽ auget eorundem
concurſus: ex quorum albo, ſi quis alius,[z] quartus tibiam mouentium profe- *z 10 ta. Ψ.*
ctò eſt, qui à coxendicis oſsis appendice enatus, ualidus deorſum fertur: & ad *11 ta. ϖ, ϱ.*
medium longitudinis femoris nerueus factus, alteri carnoſæ parti cõnaſcitur,
cui femoris os initium præbet. Dein ambæ hæ partes, ea ſcilicet quæ à coxen-
dice ducitur, & ea quam femori aſſcribimus, unum tendinẽ ſimul efformant,
elatiſsimæ fibulæ parti robuſtiſsimè inſertum: adeò ut & unum & duos mu-
ſculos hunc recenſeri, nihil prohibeat, dummodò à uera deſcriptione non de-
clinetur. Porrò & ad hunc uariarum partium concurſum,[a] illi muſculi referri *a 2 tab. O,*
poſſunt, qui cubiti extẽſionis habentur opifices: quum & tres & duo & unus, *P, Q, R. 11 tab. Θ, f, e.*
ante inſertionem, tendinisq; productionem, connexus continuitatisq; ratio- *12 tab. T,*
ne, enumerari poterunt. Vti & uario numero[b] decimum femur mouentium *V, X. 13 ta. b, c, d.*
muſculum haberi, nihil prohibet, propter carneas partes, quas ſibi ueluti no- *b 16 ta. F,*
uos muſculos aſſumit, ad ipſius ſecundùm poſteriorẽ coxendicis oſsis ſedem, *G, H. dein 12 tab. α, β,*
reflexum: quos alius fortè à decimo, propter uarium exortum, numero ſeiun- *γ. & 13 ta.*
get: alius, quòd ſimul cum decimo concurrant, & ante inſertionem, totiusq; *r, ſ, t, u, x, y, z.*
tendinis

tendinis productionem decimo connaſcantur, uniantur'ue, hos cum reliqua decimi muſculi portione, unius tantum loco recenſebit. Atq; hinc fit, ut toto ſermonis progreſſu accuratè mihi de muſculorũ numero ueniat conſtituendum, ad quos iam tempeſtiuum eſt accedere, ne prolixiùs in generali muſculorum explicatione hæſiſſe uidear. Cæterùm ne quid obſcuritatis ſequens pariat oratio, & præcipuè quum cutis motores pertractaturus ſum, aut quoties crebra carnoſæ membranæ mentio incidet, nunc cutis & membranæ eius naturam proſequar.

DE CVTE, CVTICVLA, ET MEMBRANA per uniuerſum corpus cuti ſubiecta, præterea & adipe inter cutem membranam'cꝫ illam repoſito. Caput V.

PARTES hoc Capite deſcribendæ, uigeſima quinti libri figura utcunq; exprimuntur, iuxta r, ſ, t: dein & in uigeſimaquinta figura eiuſdem libri, iuxta dextram mamillam.

CVTIS, omnium corporis partium eſt indumentum, corpori inſtar natiui tegumenti obductum, non duntaxat omnium hominis partium, ſed uniuerſæ ſubſtantiæ, quam generationi & corruptioni ſubiectã ſcimus, duritie mollitieq; media. *Cutis quid.* Eſt enim cutis, ueluti ſanguine præditus neruus, ac inter neruum muſculorũq; carnem quiddam planè medium, perinde ac ſi ex mixtis utriſq; conſtitueretur. *Cutis ſubſtantia.* Hæc in homine, Herodoto ἀνθρωπὴ aut ἀνθρωπείη dicta, boum & equorum tergoribus, ex quibus coria adaptantur, reſpondet, & non pari ratione omnibus ſubiectis ipſi partibus adhæret, connectiturq;. *Cutis differentia.* Secus enim in manus uola & pedis planta ſubditis partibus adnaſcitur: aliter rurſus in fronte ſibi ſubditæ muſculoſæ ſubſtantiæ, & aliter in labris, palpebris, auribus, naſo, ano, ac pudendo, & aliter per uniuerſum corpus, ſubſtratis partibus cutis committitur, ac inter ſecandum, diuerſa ratione à ſubditis aufertur. *À connexu.* Deinde in omnes cutis regiones non æqualis eſt neruorũ diſtributio, nec cutis etiam undecunq; eadem craſsities: internæ enim manuum cuti, plurimæ neruorum fibræ porriguntur, uerticis uerò cuti paucißimæ. *À neruorum copia.* Quinetiam faciei cutis mollior & tenuior, uerticis autem & plantæ pedum durior uiſitur. *À mollitie.* Quæ internam manus ſedem inueſtit (niſi labore calloſior euaſerit) exquiſitiſsimè in duritie mollitieq; inter reliquam cutem, & omnia prorſus corpora, media eſt, quàm proximè æquali ad pondus temperamento accedens. Vtcunq; uerò ſit, cutis homini pro magnitudine corporis tenuior, quàm animantibus quadrupedibus obtigit: quanquam etiam homini profectò in uertice, dorſo, cruribus, & pedis planta, craſſa ſit admodum, ſed non omnibus æqualiter. Quinetiam aliæ cutis partes prorſus immobiles ſunt, & circumactu difficiles: ut uolæ & plantæ cutis. *À motu.* aliæ uerſatiles quidem ſunt, ſed nullo aguntur motu uoluntario: ut tota corporis cutis, ea excepta quæ mouetur, ut eſt frõtis & faciei uniuerſa, & quæ anteriorem colli ſedem lateraq; complectitur. Atq; hæc motu participat, aut proprijs in hoc famulãtibus muſculis, ut cutis frontis, colli, genarum & labrorum: aut uicinæ ipſius cutis gratia, ut malarum cutis, quæ muſculis deſtituta, ſimul cum proxima ipſi cute (at obſcurè interim) mouetur. Quòd quidẽ alia cutis ſedes piloſa ſit, ut uerticis, axillarum, pudendorũ, in uiris menti: alia autem penitus pilis orbata, ut palmæ & plãtæ cutis, omnibus conſpicuũ eſſe arbitror. *À pilis.* Quemadmodum neminem latêre ſcio, cutem maximã totius corporis partem eſſe, perpetuo contextu efformatam: niſi quòd tenuibus foraminulis, ad fuligino- *À foraminibus.*

ſorum excrementorum propulſionem, & pilorum generationẽ paratis, peruia ſit: atq; etiam in palpebris, naſo, auribus, ore, ano, pudendo, & ubi unguibus uiam præbet, interpellitur, perforataq; conſpicitur. Ad hæc, ex cætera cutis regione, interna manus cutis (ut & pedis plantam inueſtiens) maximè cõtinua, minimeq; perforata uiſitur: quod & nuper natorum cuti aliquibus aſſcribere libuit.

CVTICVla quid.

Cuti alia tenuis, & prorſus exanguis cuticula obducitur, propemodum ceparum tenuioribus ac pellucidis reſpondens inuolucris: niſi quòd alicubi, & præſertim in uola, & pedis planta, craſsior duriorq; occurrit. Hanc quum cutis (quæ δέρμα Græcis uocatur) uelut quędam efflorefcentia ſit, ἐπιδερμίδα illi appellant. Quod ſi aliquando attritu in ſcabie, aut in uulneribus, ex unguentorum applicatione, aut ignis admotione, aut feruentis aquæ infuſione, aut ex longo itinere auferatur, & interdum ueſiculę ac papulæ inſtar à cute abſcedat, promptiſsimè, aliterq; ac uera cutis renaſcitur, quæ ſola ſanguinis & uitalis ſpiritus compos eſt, ob quod uenarum arteriarumq; alicubi, & neruorũ tenuiſsimæ partes, fineſq; ad eam confluunt, ipſamq; ſimul concretę quibuſdam efformare creduntur.

Cuti uenas & arterias ac neruos porrigi, ipſamq; ſenſus eſſe compotem.

Lib. 2 de Anima, cap. 11.

Neq; ſanè audiendus eſt Ariſtoteles, cutem ſenſu deſtituens, non ſecus, quàm ſi carnis cuti ſubditæ duntaxat beneficio tactus ſenſus perficeretur: quum cuti proprios, certaq; ſerie neruos exporrigi, ex Anatome diſcamus, illi præcipuè, quæ in facie eſt, ac brachio, cubito & manu, deinde & cruribus & pedibus. Per reliquum autem corpus, etiamſi non ordinata ſerie nerui ad cutem deducantur, attamen complures in illam deſinunt, ſub ipſaq;, & potiſsimùm ad thoracis latera exporriguntur, membrana cuti ſubdita (ut & uenæ ipſæ) ſuffulti: quemadmodum etiam in quarto libro, qui neruis dedicabitur, enarraturus ſum explicatius. Atq; ita muſculorum (quos carnem Ariſtoteles appellabat) gratia, cutis nequaquam ſentit: uerùm, uti diximus, propriorum neruorum occaſione. Et quamuis uerticis cutis obſcuriori ſenſu ſit prædita, attamen ſentit, utcunq; etiam incõmodiſsimum Naturæ fuerit, ſurſum ad uerticem neruos diſtribuere, ipſaq; etiam cutis hic non admodum ſenſu indiguerit. Deinde quis non quotidiana experientia edoctus, cutem à ſubditis muſculis, aut oſsibus quoque auulſam, & poſtmodum ſcalpello ictam, unguibuſq; compreſſam, ſentire non didicit? Neq; eſt, quod Ariſtotelis ſectatorum quiſpiam hîc neſcio quam Terreſteritatem mihi aſtruat: quum nerui à dorſali medulla (& potiſsimum humiliori ipſius ſede) enati, ipſa cute duriores ſint, & his adhuc ipſi tendines, quos potiſsimùm facilè affici, nemo inficiatur. Imò ſi non minus rationi, quàm experientiæ ſimul fides habenda erit, auſim aſſerere, muſculorum uentres quamplurimos (ut quorundam femur amplexantium) obtuſius quàm ipſam faciei manuſq; cutem affici. Atque etiam mihi ridendi uidentur, qui cutem ob hoc ſentire poſſe auerſantur, quòd nullum hîc ſit medium: quaſi uerò etiam neruum proprijs membranis prorſus denudatum, aut etiam in medio diuiſum, grauiſsimè cruciari non uideremus, quoties ipſius denudatæ ſubſtãtiæ acriores pulueres inſpergũtur. Et ſi medium etiam præter rationem in tactus ſenſu ridiculè deſideraremus, non'ne in promptu eſt ipſa cuticula cuti obnata, & interim (ut putamus) ſenſu priuata?

CARNOſa membrana

At nunc membranam quoq; aggrediamur, cuti per uniuerſum corpus ſubditam, quæ cuticula longè robuſtior craſsiorq; eſt, & fibris quibuſdã raris, his qui ſubſternuntur illi muſculis adhæret, cuti uerò pertinacius committitur. Siquidem quamplurimæ uenæ, & pauciſsimæ tenuiſsimæq; arteriæ, cutem nutrientes, & neruorum propagines, cuti ſenſum communicantes, hanc membranam tranſeunt, ipſæq; inter cutem & illam prorepentes, hac ſuffulciuntur, membranamq;

branamq́; cuti copulant, præter continuam quandam, ſibiq́; proximam fibrarum membranearũ ſeriem, cuius etiam beneficio membrana ualidiſsimè cuti connaſcitur. Hęc non eandẽ in uniuerſo corpore craſsitiẽ obtinet: uerùm quibuſdam corporis ſedibus, carnoſis fibris adaugetur: & craſsior reddita, adeò
a 3 tab. Γ. carnoſa efficitur, ut muſculi nomine donetur. Huiuſmodi regio in tota[a] colli *Præſens membrana cur carnoſa dicatur.*
b 5 tab. A. ac in eius tabulæ facie. amplitudine habetur, & in[b] frõte, & in reliqua propemodũ facie: quibuſdam autem animalibus undecunq; ferè carnoſis oppletur fibris, & præſertim illis quę totius corporis cutem (ut nos frontis) mouent. Audio & homines fuiſſe, qui in thoracis regione, & alibi etiã in corpore cutem mouere ualuerint, quibus proculdubio membrana hæc, ſimilis equorũ aſinorumq́; carnoſis membranis contigit. Porrò huic membranæ, quam aliarum membranarũ nomine ὑμένα Græci appellant, non perperàm uocem Carnoſa adiectã arbitror, quum inter reliquas corporis membranas hæc ſola propemodum carnoſa appareat, uereq; talis cenſenda ſit. Quod Arabes paulo exactiùs perpendẽtes, primi omnium, quod ſciam, hanc membranam Carnoſam appellauiſſe uidẽtur. Atq; id ſanè penitius huius noſtræ ætatis medicorum præcipuis indagandum fuerat, qui panniculum carnoſum, à Barbaris quibuſdam non malè mehercules eo nomine appellatum, octo abdominis muſculos eſſe cõtendunt, & contra Galeni ſententiam, ac rei ueritatem, cuti membranam in uniuerſo corpore, & in ipſo demum abdomine (de quo duntaxat ſapere uidentur) ſubtendi inficiantur. Alij, etſi per uniuerſum corpus à me hanc membranam demonſtrari con ſpexerint, adeò ineptiunt, ut hanc non fateantur eam eſſe, cuius Galenus tum alibi ſæpius, tum in tertio de Adminiſtrandis ſectionibus meminit, eo quòd ego adipem inter cutem & hanc membranam oſtendo, ſæpe trium etiam digitorum craſsitudine: quodq́; hominis membrana tantum à cute ſemper abſcedat, quanta adipis eſt craſsities. Debebant profectò eiuſmodi Naturæ & ueritatis hoſtes perpendere, Galenum de ſuis ſimijs, non autem hominibus locutum, quibus nullus adeps inter membranam & cutem interuenit: ipſaq́; membrana non fibris duntaxat cuti continuatur, ſed prorſus undique citra alterius corporis interuentum ipſi cõtigua eſt. Vnde etiam non adeò arduum eſt, in homine cutem ſolam illæſa membrana diuidere, ac in ſimijs, canibus, & illis animalibus, ex quibus Galenus Anatomen deſcripſit. Huic membranæ ea parte, qua muſculorũ proprias reſpicit membranas, lentor ille mucoſus, quem cuti Ariſtoteles tribuit, obducitur, ob hoc fortaſsis, ne ipſa ſubiectorũ muſculorum motũ præpediat. Membranis enim omnibus, quæ corpus, quod ſitum locumq́; aliquando mutat, continent, ambiunt'ue, mucoſo quodam lentoq́; humore, quà corpus id reſpiciunt, oblini, commune habetur. Sunt itaque tria, uniuerſum hominis corpus perpetuò cingentia: cuticula nimirum, cutis, & membrana hæc carnoſa. quibus & quartum accedit, ipſa uidelicet pinguedo, *ADEPS, ſeu pinguedo.*
ſeu adeps, πιμελὴ Græcis nuncupatus: qui, niſi extremè homo emacietur, undique propemodum inter cutem, & quam nuper diximus membranam, copioſiſsimè continetur. Ex uenis enim compluribus, & arterijs (ſi quæ repe- *Vbi adeps copioſior ſit.*
riantur) membranam perreptantibus, atque inter illam cutemq́; propagatis, plurimus ſanguis reſudat, membranæ frigiditate, calorisq́; inopia, in adipem, ſeu pinguedinem, aut ut alij etiam in cornutis animalibus uocant, axungiam degenerans. Eſt namq; hæc adipis ad uniuerſi corporis membranas, ligamenta, & (ut ſemel dicam) ad omnia ſanguine indiga, frigidaq́; corpora, generationis ratio: uidelicet quòd ex uenis emanans ſanguis, frigoris ui congeletur, illisq; adhæreat corporibus. Verùm interim à Natura cautum eſt accuratiſsi-

Ex Auicenna Hebræo. קרום חמכסה חגולגילה או חקדירה *cherum hamechaſe hagulgoloth, aut hachedera.*

Panniculus carnoſus.

 mè, ne

mè, ne adeps naſcatur, ubi noxia inutilis´ue eſſe poſsit. Non enim Natura adipem cerebri membranis obduxit, non teſtium inuolucris, non internæ ſedi cordis inuolucri, quamuis tamen cor hac non deſtituerit: non internæ ligamentorum ſedi, quæ tendinibus tranſuerſim obuoluuntur: neq; etiam palpebrarum, aut frontis, aut penis cuti adipem ſubiecit, neq; etiam adeò multum manus pedisq; externæ ſedi. quemadmodum profectò copioſiſsimum clunibus obduxit, ut illi adipe, puluinaris uice uterentur. Adeps humidis frigidisq; animãtibus (ex quorum numero homo & porcus ſunt) plurimus colligitur: ſiccis uerò & calidis nullus, aut perquàm exiguus: ut leonibus, & canibus uenaticis, ipſiq; etiam ſimię. Quanquam præter hominem, & porcum, & ericium, nunquam aliud terreſtre occurrerit quadrupes, quod inter cutẽ & carneam membranam, adipem nãciſcitur, utcunq; etiam aliàs oues & glires illi ſubinde reperiantur præpingues. Albet autem adeps, etſi in omnibus animalibus non æquè, & in homine minus adhuc quàm in cæteris omnibus, quòd membranæ, cutisq;, & alia, quibus adhæret, corpora, alba, & nõ carnis modo rubra ſint: omnia enim quæ in noſtro corpore ab aliquo emutantur, mutantis alterantisq; colorem quàm poſſunt proximè etiam ſortiuntur. Et ridiculum prorſus eſt, ob hoc adipem album arbitrari, quòd aereæ ſubſtantiæ compos ſit: quum oſſe, & cartilagine, & ligamẽto, & tendinibus uix aliquid candidius occurrat, quibus nihil æquè terreum in corpore reperias. Adipi inter cutem membranamq; collecto, eum uſum aſſcribere poſſumus, quem ueſti tribuimus: ut corpus ſcilicet calefaciat frigoris tempore, & ſi Soli homo exponatur, ueſtis quoque modo refrigeret, calorem, quo minus penetret, inhibens. Atque tam leuis eſt adipis uſus, ut homini neceſſariam corporis partem aut ſubſtantiam nequaquam deeſſe putemus, ſi adipe fortaſsis deſtituatur. Vnde etiam haud mirum eſt, nuper natos pueros, aliorumq; animalium fœtus, nihil adipis, quibuſuis etiam membranis attenſum adnatum´ue oſtendere.

Quibus animalibus adipis copia.

Adipis uſus.

QVI CVTICVLAE, CVTIS, ADIPIS, ET carnoſæ membranæ natura per ſectionem obſeruari debeat. Caput VI.

Quì muſculorum ſecandi ratio ipſorum interijcietur hiſtoria.

VTI præcedente libro, poſtquam oſsium cartilaginumq; hiſtoriam abſolui, rationem modumq; tradidi, quo quis hæc ad diſciplinam opportunè ſibi parare queat: ita quoq; hoc libro, omnium quæ ſeriatim tradentur, ſecandi artificium poſt cuiuſq; enarrationem ſic ſubiungam, ut quis in uno corpore omnem muſculorum ac ligamentorũ diſſectionem rectè aggreſſurus, & ordine abſoluturus eſt. Vnde etiam alia modò muſculorum deſcribendorum tradendorum´ue ſeries, quàm in mea horum librorum Epitome, nonnunquam incidet, in qua uiciniæ potius quàm ſectionis rationem in ordine digerendo habuimus: adeò ut uarijs ſcopis, uarij præfigantur ordines. Quanquam & hîc fortè uicinitatis rationem habuiſſem, muſculorumq; ſecãdi modum ad libri calcem ueluti uno quopiam Capite, unaq; ſerie reieciſſem: niſi is longior omnino eſſet, & ſubinde aliquid ad muſculorum hiſtoriam pertinens contineret, quod alioquin in ipſorum deſcriptionibus fuiſſet cõplectendum, ne dicam Galeno (qui in muſculorum quàm in aliarum corporis partium hiſtoria prolixior & diligentior eſt) intelligendo, nos d ebere aliquando accommodare. Varius itaq; in eodem libro ordo non tantum eſſet ineptus ac incommodus, uerùm inſuper prolixitatem

tatem fruſtra augeret. Vtcunq; interim per me licebit unicuiq; mea Capita lectione ſuo arbitratu tranſponere, qui eos quoq; ferre cogar, qui ne per ſomniũ quidem in ſectionibus exercitati, & aliorum laboribus quouis tandem prætextu ſibi uindicandis dediti, ac deniq; auream quandam mediocritatem ſe aſſecutos arbitrati, meos conatus & uigilias in epitomen, aut diſpendium potius aliquod turpiter concinnabunt, peſtilentiq; fuco ſtudioſis imponent: nuncq; mihi profectò autores ſunt, ut præter animi ſententiam ſubinde breuitati ſtudere, ab ijsq; non ſemel, quæ alioquin utiliſsima forent, me temperare cogar. Ea igitur ratione, quam modò præſtantiorem ducimus, partium præcedente Capite traditarum anatomen auſpicaturus, nouacula acutiori, in abdomine, aut quacunq; uiſum fuerit corporis parte, adipe non deſtituta, cutẽ ad adipem uſq; recta ſectione, & deinde tranſuerſa (ut ſaltem unum, aut plures angulos moliaris) incides, tam leuiter ac moderatè cuti nouaculam admouens, ut ſolam ipſam, illæſa interim carnea membrana, diuidas. Quod ſine negotio in homine facies, & præcipuè pinguiori: quum ſubinde, & potiſsimum in mulieribus, adipis craſsities duorum digitorum latitudinem in thorace & abdomine ſuperet: in coxis autem ac clunibus etiam palmæ latitudinem, in mulieribus non extremè etiam obeſis uincere, in publicis ſectionibus uiderimus. Ac proinde ſectiones ducendæ ſunt eo accuratiùs, quo macilentius obtigerit corpus. Deinde etiam conandum eſt, ut hanc ſectionem citra negocium obire aſſueſcàs, cùm propter muſculos ex carnea membrana cõformatos, tum ad diſcendàs neruorũ uenarumq; ſeries, inter cutem membranamq; hanc ſparſas. Poſtquam igitur cutem ad adipẽ uſq; (non tacta interim carnea membrana) diſſecueris, hamulo aut unguibus, in aliquo ex ſectionibus angulo cutem attolles: & diligẽter tranſuerſis acutiori nouacula ad cutem ductis ſectionibus, cutem ab adipe, quouſq; libuerit, ſeparabis. Cuti deinde reflexæ ardentem candelam admouebis, ut cuticula ignis ui ueſiculę inſtar abſcedat, ſeorſimq; cutem & cuticulam intuearis. Dum uerò cutem ab adipe liberas, neruulos indagare conuenit, & uenas, quæ ſuper membranam in adipe prorepentes, cutem adeunt: deinde ipſa quoq; membrana, fibris illis frequẽtibus cuti cõmiſſa, ſedulò inſpicienda eſt. Iam ſi obeſum ad manum ſit cadauer, adipem à membrana liberare contendito: quod eadem prorſus ratione, qua cutem ab adipe ſeiungebas, prçſtandum eſt. Cauendumq;, ne membrana oſcitanter cum adipe auferatur: in quo Galenum ſecuti Anatomici aberrarunt, eam membranam in homine reperiri inficiantes, hacq; potiſsimùm occaſione neceſſariò ignorantes muſculos, ex carnea membrana cõſtitutos, & per illam exporrectas uenas & neruos. Ablato adipe, leuem ſectionem per carnoſam membranam ad ſubiectos ipſi muſculos uſq; induces: & parua opera, ſolis ferè digitis per tranſuerſum hinc inde actis, aut buxeo cultello, aut ſi uoles, nouacula, illam à ſubditis partibus ſeparabis: aliamq; membranæ à cute ſeparationem eſſe diſces, quàm membranæ ab illis quibus incumbit corporibus auulſionem, quam Herophilus δάρσιν nuncupauit. Hæc enim factu facilis eſt, ocyusq; perficitur, illi operationi penitus reſpondens, qua bobus, uitulis, ouibus, leporibus cutem citra negocium auferri uidemus: imò auulſio hæc adeò prompta eſt, ut ſolo flatu hœdis, agnis, & etiam iunioribus uitulis, membranã hanc cum cute à ſubditis corporibus ſeparari indies cernamus. Verùm cutis ab adipe aut à membrana ſeparatio, non niſi frequentiſsimis ſectionibus, acutiſsimisq; nouaculis, longoq; ſpacio completur. Quod etiam & lanij nos docent, quoties ſub axillis cutem auferre conantur, carnoſam membranam, corpori bouis adnexam (ne nimium carnis auferant)

Cutis admini-ſtratio.

Cuticula.

Adipis.

Carnoſa membrana.

Diſcrimen ſectionis inter cutem & carnoſam membranam, & dein inter carnoſam & ſubditos illi muſculos.

ferant) relinquentes. Neq; iſta tantum apud lanios diſcuntur, uerùm etiam cuticulæ natura, quum lanij obuſtos prius porcos deradunt: aut potius, quum calidæ aquæ ipſos immergentes, unà cum cuticula pilos deſcalpunt.

DE MVSCVLOSA FRONTIS CVTEM mouente ſubſtantia. Caput VII.

CARNEAM membranam, quæ uniuerſæ cuti ſubijcitur, quibuſdam corporis ſedibus carneis fibris augeri, & alicubi in muſculi naturam degenerare, prius commemoraui. Nunc autem pertractabitur, cur & quo'nam pacto id ſub frontis cute accidat, quam πλομετωπίδιον Græci uocant: quemadmodum & inſinuatas illi lineas, σολίδας & ἀμαρυγὰς appellant. Vt itaq; ſupercilia attollantur, & interdum demiſſa, oculi ſedem anguſtã reddant, ipſamq́; corrugata muniant, frontis cutis uniuerſa, quæ depilis eſt, ſimul cum naſi cute, motu uoluntario opportunè agitur: quod carnoſæ membranæ, totius frontis & naſi cuti ſubtenſæ, fit beneficio.[a] hæc namq; carneis fibris augetur quàmplurimis, & muſculoſa red- *a Hanc nõ aliter quàm in 3 tabulæ fronte delineare licuit, ad A.*

Frontis muſculoſa ſubſtantia. dita, plures neruorum propagines mutuatur. Deinde frontis naſiq́; cuti membrana hæc tenacius, & citra adipis alicuius, aut perquàm modici interuentum connaſcitur, quàm per reliquum corpus cuti adnecti conſueuit. Quod etiam alijs impoſuit Anatomicis, arbitrantibus frontis cutem, carnoſam muſculoſamq́; ſubſtantiam eſſe: quum cutis non magis hìc, quàm alibi, carniformi ſubſtantia donetur, ſed duntaxat pręſens membrana carnoſior reddatur, cuti ipſi (quemadmodũ iam diximus) pertinacius, quàm in abdomine, aut dorſo, aut cruribus cõnata, haud ſecus, quàm ſi membrana unum corpus cum cute eſſet efformatura: quandoquidem ſic rectè idem motus amborum, membranæ ſcilicet & cutis perficitur. *Fibrarum in fronte ſeries.* Porrò huius muſculoſæ compaginis fibræ, mutuò ad latera accumbentes, à naſi ſummo uſq; ad mediam frontis ſedem (quæ inter primas capillorum radices & ſupercilia conſiſtit) & ad huius quoq; loci latera, carnoſiores uiſuntur, omnes ſurſum recto tramite procurrentes, ſi modò interim perquàm raras exceperis, obliquo ductu exporrectas. Atque hæc ſanè *In frõte tranſuerſas ſectiones non tentandas.* recta fibrarũ ſeries, non perfunctoriè à medicis uenit perpendenda, ne in fronte tranſuerſas potius, quàm rectas moliantur ſectiones. Accidit enim, quum tranſuerſim quandoq; ſectionem inibi, & maximè iuxta ſupercilia, ubi carnoſiores eſſe fibras dixi, aliquis tentat, ad palpebrarũ radices, tum ſupercilia, tum contiguam ipſis cutem deorſum ita conuolui, & oculos, quibus incumbunt, aggrauare, ut neq; aperiri ex ſententia queant, neq; liberè ſuo munere fungi.

MVSCVLOSAE FRONTIS SVBSTANtiæ adminiſtratio. Caput VIII.

Duplex adminiſtratio. DESCRIPTAE modò muſculoſæ[a] ſubſtantiæ adminiſtratio, duplex tibi erit. *a 3 tab. A.* Vna quidem, qua ſimul cum carnoſa membrana cutem à membrana caluariam cingente auferes. Altera autem, qua cutem à muſculoſa ſubſtantia ſeparabis, carneam membranam capiti affixam relinquens. Vt uerò utranq; in uno cadauere ex ſententia perficias, detonſis crinibus, à uertice rectà per frontem & ſuperciliorum medium, ad naſi uſq; extremum, ſectionem nouacula per cutem duces:

deinde

deinde aliam in ſincipite, ſecundùm coronalis ſuturæ ductum, ad tempora & aurium radices uſq; moliere. Ductis ſectionibus, in altero latere, hamulo, aut ſummis digitis, cutis propter ſectionum angulos (qui in elatiſsima frontis ſede, & ipſo ferè uertice erunt) eleuanda eſt, ac ſimul cum carnea membrana ad ſupercilia uſq; auellenda, eodem prorſus modo, quo carneam membranam à ſubditis muſculis ſeparari, ſuperiùs relatũ eſt. At in alio latere, uarias eaſdemq; tranſuerſas ſectiones experieris: donec relicta ad caluariam carnea membrana, cutem cõmodè ab ipſa, ad ſupercilia uſq; adimas, iam in palpebrarum[b] muſculos incidens. Neq; id tam factu arduum eſt, atq; alij uidentur innuere diſſectionis proceres: quum, uti antea teſtatus ſum, membrana non eo pacto cuti connaſcatur, ut unum prorſus ex ambobus ſimul confuſis corpus conſurgat.

Prior. — *Poſterior.* — b 3 tab. C, D.

DE MVSCVLIS PALPEBRARVM.
Caput IX.



QVAMVIS tertia muſculorum tabula, ad characteres C, D, E, hos muſculos utcunq; exprimat, hic tamen iſtam peculiarem locauimus figuram, in qua A primum indicat palpebræ muſculum: b uerò & C, muſculi illius principium. D autem ſecundum muſculum inſinuat, cuius initium e notatur. Mutuus uerò duorum muſculorum connexus, F inſignitur.

PALPEBRAM utranq;, tam inferiorem, quàm ſuperiorem, efformat membrana, quæ à caluariam ſuccingente membrana principium ducit, & unum continuum cum adhærente alba'ue oculi[a] tunica corpus exiſtit, deinde & cutis quoq; cum carnea membrana. Atq; hæc ſimul ad palpebrarum fines, & ubi[b] cartilago cilia erigens, & tarſus dicta, conſiſtit, firmiſsimè uniuntur. Per reliquam uerò palpebrarum regionem, cutis carnoſæ membranæ, ut in cæteris ferè omnibus corporis partibus, quod ad connexum attinet, committitur: at nullus interim adeps, ſed unctuoſus duntaxat quidam humor, inter cutem membranamq; iacet. In ſuperiori quoque palpebra, ſecundùm uniuerſam ipſius amplitudinem ex abundanti, carnea membrana muſculoſis adaugetur fibris, ac uelut duos efficit muſculos, in medio cutis & eius membranæ, quam adhærenti oculi tunicæ continuam eſſe diximus, repoſitos. Moueri enim oportebat ex noſtro arbitratu ſuperiorem palpebram, alioqui in nullum uſum nobis accommodaturam. Etenim fruſtra palpebras Natura largiretur, ſi aliquando extrinſecus illato, uerſus hominis oculos, ſcarabæorum & cancrorum oculis longè molliores, quòd percuſſurum ipſos & læſurum eſſet, ex noſtro arbitratu eas non clauderemus. Duos itaq; tenues, latos, membraneos, ac ſubſtantia propemodum omni ex parte ſibi ſimiles muſculos Natura produxit, unum in maiori oculi ponens angulo, alterum in minori.[c] Qui portionem maioris anguli occupat, ex media anguli ſede ad naſi latus incipit, ſuo principio etiam ſuperciliorum partem naſo proximam contingens. Huius finis amplus, quemadmodum totus etiam muſculus, cartilagini, in quam pili firmantur, applantatur, mediam ipſius ſedem, quæ maiorem reſpicit angulum, uniuerſam occupans.[d] Alter uerò muſculus totum minorem angulum amplectitur, ductum quodammodo ſemicircularẽ obtinens. A' medio namq; inferioris palpebræ exortus, per minorem angulum circunducitur, & in ſuperiorem palpebram aſcendens, in reliquam cartilaginis dimidiam ſedem ſeſe inſerit: prioriq; muſculo, non ad car-

Palpebrarum conſtitutio. — *Duo palpebræ muſculi.* — *Superiorẽ palpebram cur moueri oportuerit.* — *Vnus muſculus.* — *Alter.*

a 13 fig. cap. 14 lib. 7 n, u. — b fig. cap. 35 lib. 2. — c A. dein C, b. & 3 tab. C. — d D. dein e. & 3 tab. D.

tilaginem tantùm, ſed etiam per reliquam ſuperioris palpebræ longitudinem ita[e] committitur, ut niſi fibris ambos diſtinxeris, uterq; unus eſſe apparebit. Fibræ enim ſecundi, noſtro C, palpebra ſurſum ducta, reſpōdent: ea autem conniuente, acutum magis efficiunt angulum. Prioris uerò muſculi fibræ, minus obliquæ conſpiciuntur, & uelut ex duplici ducuntur principio:[f] nimirum ex angulo maiori,[g] & ſupercilij parte naſo contermina. Muſculus iſte ſuperiorem palpebram attollit, ſecundus uerò eam deorſum agit. Simul namq; ſemper attrahitur, tam altera tarſi pars, cui cōtractus muſculus non implantatur, quàm reliqua: idq; tarſi, cui muſculi inſeruntur cartilagineæ cōſtitutionis, beneficio. ſi namq; is eſſet membranoſus, uel carnoſus, uel quomodocunq; libet (ut reliqua palpebræ ſedes) mollis, præterquàm quòd cilia non reſeruaret erecta, attractam ex muſculi collectione partē reliqua haudquaquā ſequeretur. Quemadmodum enim ſi baculum aliquem obliquum & retortum, utra uoles parte apprehenſum, attraxeris, ſe totus ſequitur: pari modo tarſus nunc utrunq; etiā muſculū uniuerſus alternatim ſequitur. Quod uerò palpebræ motus, eodem ritu, quo reliqui totius corporis motus, qui oppoſitis perficiuntur muſculis, celebrentur, omnibus conſpicuum eſſe debet, uno ſcilicet muſculo in ſe contracto, altero uerò à propria functione quieſcente, & longiore reddito, laxatoq;. Si enim uterq; muſculus conuelleretur, & ad ſeipſum ſibi continuam tarſi partem alliceret, ſurſum quidem pars eius, quæ magnum reſpicit angulum, reuelleretur, deorſum autem traheretur ea quæ paruo uicinior eſt: ac ita non magis aperiretur oculus, quàm clauderetur: eaq; uideretur palpebra, quā in Præſagiorum libris retortam uocauit Hippocrates. Cuius ſanè oraculi gratia non oſcitanter palpebrarum muſculos à ſtudioſis obſeruari uelim: eſt enim, ut omnium propemodum in facie motuum, eorum quoq; ſpeculatio ardua. Quod uel Galenus facilè atteſtatur, qui in libris de Affectorum locorum cognitione, tres palpebræ muſculos ſecus atq; alibi recēſuit. Duos enim illos, quos iam enumeraui, innuit palpebrā deorſum trahere: & tertium à fronte natum, ductus palpebræ ad ſuperiora autorem ponit. Neq; adeò adhuc palpebrarum motus admirandus uenit, atq; pelliculæ illius, quam in auibus & teſtudinibus, alijsq; plurimis animalibus, ex maiore oculi angulo, quoties oculus cōniuet, toti oculo obduci conſpicimus, & quæ aperto oculo, rurſus ad maiorem oculi angulum collecta, quid ſimile commonſtrat, noſtræ[h] carunculæ, in maiore oculi angulo repoſitæ. Quæ itaq; ad ſuperioris palpebræ motum pertinent, ſic ſe habent, inferiori interim palpebra optimis rationibus & minori & immobili.

Cur tarſus perinde ac reliqua palpebra non eſt mollis.

Difficilem eſſe palpebras mouentiū muſculorum cognitionem.

Inferior palpebra immobilis.

e F. & 3 tab. E.

f b.

g c.

h 19 fig. cap. 14 lib. 7 λ.

MVSCVLORVM PALPEBRAS MOVENtium adminiſtratio. Caput X.

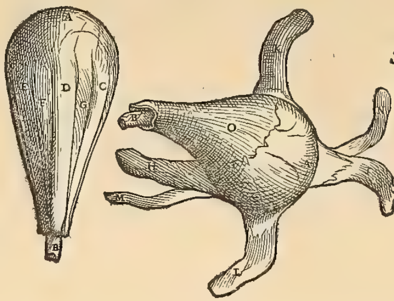
MVSCVLORVM palpebras mouentium adminiſtrationem illi reſpondere conuenit, qua muſculoſam frontis ſubſtantiam es aggreſſus: nimirum, ut in unius lateris palpebris, muſculos unà cum cute ad ipſarum uſq; inſertionem auferas: ac dein muſculos à cute, quoad id tibi conceſſum erit, integros ſepares. In alterius uerò lateris palpebris, cutis à muſculis ad ipſos uſq; tarſos eſt auferenda, muſculis ad illam membranam integrè aſſeruatis, aut dimiſsis, quæ ab adhærente alba'ue oculi tunica pronaſcitur, & internam palpebrarum ſedem conſtituit, interq; ſe & cutem muſculos ſuperiorem palpebram mouentes comprehendit, citra omnem (quemadmodum ferè & in fronte) adipis interuētum. Vbi

igitur

igitur muſculos, aut potius carneam membranam, hîc ſuperioris palpebræ motuum gratia muſculoſam redditã, à cute liberaſti, nitêris dein illam à ſubdita ipſi membrana tranſuerſis undique ſectionibus adimere, quo palpebrarum motuum rationem, perquàm ſanè obſcuram & difficilem, abſolutiùs perdiſcas: ne quid interim de affectibus dicam, his ſedibus tam crebrò oboriuntibus, diligentemq́; manus operam expetentibus.

DE OCVLORVM MVSCVLIS. Caput XI.

PRIMA OCVLI MVSCVLOrum figura.



SECVNDA OCVLI MVſculorum figura.

VNDECIMI CAPITIS FIGVRARVM, ET earundem characterum Index.

QVANDOQVIDEM in integris muſculorum tabulis, oculi muſculos depingere non dabatur, ipſeq́; oculus ex caluaria ad muſculorum oſtenſionem euellendus ſit, hic ipſorum delineationẽ extra reliquorum muſculorum proportionem repoſuimus. Ac in harum prima quidem, oculus ſimul cum ſuis muſculis, in ipſorum ſede adhuc repoſitis, unâ facie delineatur. Secunda uerò ſex primos oculi muſculos, ab inſertione humi proſtratos, commonſtrat, ſeptimo adhuc ad uiſorium neruum ſua in ſede aſſeruato.

A 1,2 *Anterior oculi ſedes, in qua iris conſiſtit.*

B 1,2 *Uiſorius neruus, inibi reſectus, quà primùm ex caluaria in oculi ſedem delabitur.*

C, D, E 1 *Tres in hac facie muſculi occurrunt, nondum ſcilicet aliquo muſculo ſua ſede liberato.*

F, G 1 *Interuallorum inter ſex primos muſculos conſiſtentium, & adipe oppletorum, duo in hac facie apparent.*

H, I, K, L, M, N *Primi ſex oculi muſculi. Uerùm H muſculum notat, quo oculus ſurſum agitur: I, quo deorſum: M & N, quibus leuiter circumagitur: K, quo ad maiorem oculi angulum ducitur: L, quo ad minorem angulum fertur.*

O *Septimus oculi muſculus, nulla ex parte à uiſorio neruo liberatus, ſed ab adipe ipſum alioquin integente omnino detectus.*

QVVM neq; ex lateribus, neq; alijs omnino ſedibus, quàm ad pupillæ rectitudinem, oculorum perficiatur uiſio, paucíſsima ſanè uideremus, ſi oculi penitus eſſent immobiles. At quia tres oculorum nobis occurrunt motus: unus nimirum, quo hi intrò uerſus naſum adducũtur, & quo extrorſum ad paruum angulum aguntur: ſecundus, quo ſurſum tenduntur uerſus ſupercilia, & deorſum ad malas trahuntur: tertius, quo obſcuro admodum motu circumuertuntur: meritò ſingulis motibus bini adaptantur muſculi, quorum[a] primus ad internum oculi conſiſtit

Oculos motu uoluntario moueri.

Primi quatuor oculum mouentes muſculi.

a 2 fig. K.

conſiſtit latus, introrſumq́; oculum agit.[b] Secundus autem ad externum latus repoſitus, illum extrorſum ducit.[c] Tertius ſuprà habetur, oculumq́; ſurſum mouet: uti[d] quartus, qui infrà locatur, deorſum. Hi quatuor muſculi, ut rectis oculi præſunt motibus, ita quoq; rectum ſitum obtinent, ſibiq́; omni ex parte ſimiles ſunt. Capita enim ipſorum ex dura cerebri[e] membrana, neruum uiſorium obtegente, & è neruo[f] ſecundi paris neruorum cerebri, mox in nerui uiſorij è caluariæ cauitate prolapſu originem ducunt: dein ipſorum uenter amplior, quàm profundior, attamen propemodum teres uiſitur: & quum ad oculi uſq; regionem, quæ inter poſteriorem & anteriorem media habetur, uenter ille peruenit, in latam membraneamq́ue ceſſat eneruationem, quæ ultra mediam eam oculi regionem in anteriora perfertur, & duræ oculi[g] tunicæ, tanquam mouendo oſſi, non procul ab[h] iride, maioriq́; oculi circulo inſeritur, recta ſecundùm oculi latitudinem incedente linea. Porrò[i] quintus &[k] ſextus, circumductionis ſunt opifices, dictisq́; nunc quatuor forma quidem & ortu reſpondent: at minores, & ductu & inſertione ab illis differunt. Vnus namque à dura cerebri membrana, uiſorium neruum ambiente, è regione minoris anguli originem ducit, & in humiliorem oculi ſedem, neruoſa ſua tenuitate iuxta iridem obliqua linea implantatur. Alter uerò à uiſorij nerui membrana, è regione maioris anguli enaſcitur, & duræ oculi tunicæ, neruoſam ipſius tenuitatem obliqua quoque linea ad ſuperiorem oculi ſedem inſerit. Cæterùm etſi hi ambo circumuerſioni præcipuè conducant, attamen & ſurſum deorſumq́; oculum quodammodo agunt. Sex iſti muſculi, quum ſimul omnes ſuum adhuc ſeruant ſitum, unaq́; committuntur,[l] figuram conſtituunt turbinatam: cuius conus, ipſorum eſt exortus: baſis uerò, eorundem inſertio. Breuiſsimo enim ductu, neruo connectuntur uiſorio: quum in illorum quam unà conformant capacitate, multus contineatur[m] adeps duriuſculus, & albus admodum, qui rurſus alteri cuidam obuoluitur muſculo. Eſt enim præter commemoratos oculi muſculos,[n] alius adhuc grandis, & undecũq; ab illis & eo quem diximus adipe circundatus, ac ſolus ſimilem figuram illi quam priores ſex ſimul efformabant, conſtituens. Nam muſculus iſte paulo anteriùs, quàm ſex illi, à dura quoque membrana, neruum uiſorium inuoluente, principium aſſumit carneum, quod neruum illum orbiculatim ambiens, in prioraq́; porrectum, inſtar turbinis tantiſper dilateſcit, dum muſculus poſteriorem oculi ſedem cõtingat, illiq́; circuli modo carneus implantetur, non quidem proximè ad neruum uiſorium, ſed ferè ubi oculus hac poſteriori ſede ampliſsimus fieri incipit. Quemadmodũ uerò inter hunc muſculum, & ſex priores, adipem repoſitum dixi: ita etiam inter neruum ipſum, & præſentem muſculũ, eo interuallo, quo is à neruo abſcedit, adeps colligitur. Muſculus hic nullam prorſus inſcriptionem obtinet, niſi fortaſsis unam in inferiori ſede, ſecundùm ipſius longitudinem protenſam. Vnde etiã miror, hunc non unius muſculi loco ab Anatomicis enumeratum fuiſſe, ſed ab alijs duorum, ab alijs trium: quum interim muſculum hunc uix obiter omnes deſcripſerint. Ac proinde etiã uereor, ipſos non admodum aptè illius uſum expreſsiſſe, dum hunc priuatim retentionis oculi in ſua ſede autorem eſſe aſſerunt, nullum prætereа illi uſum aſſcribentes. Quum tamen ſex priores muſculi id munus ſibi aptius uẽdicare poſsint, quòd externa ipſorum ſuperficie, membranę oculi ſedem in caluaria exculptam ſuc cingenti, fibris quodammodo cõnaſcantur, ſeptimum muſculum undiq; in ſe occultantes, ac ne caluariã ullibi cõtingat, arcẽtes. Quinimo fortè non deerũt, qui ſex

Marginal notes (right): b 2 fig. L. — c 2 fig. H. — d 2 fig. I. — e Spectan & y fig. 17 cap. 14 lib. 7. — f 1, 2 fig. cap. 2 lib. 4 K. — g fig. 16 & 17 cap. 14 lib. 7. — h earundẽ fig. X. — i 2 fig. M. — k 2 fig. N. — l tota prima fig. — m 1 fig. F, G. — n 2 fig. O. — Oſtendit hæc prima figura.

Marginal notes (left): *Quintus & ſextus.* — *Adeps oculi muſculis interpoſitus.* — *Septimus muſculus.* — *Septimi officium.*

qui ſex muſculorum exortum non à membrana neruum inueſtiente, uerùm ab illa quæ os ſuccingit, pendêre contendent, quum interim ſeptimus muſculus multis interuallis undiquaq; ab os ſuccingēte membrana diſtet: quod profectò factum non fuiſſet, ſi modò huius beneficio oculum in ſua ſede retineri, ac quodammodo ad cerebrum trahi oporteret. Proinde ſi ipſius naturam accuratè rimatus fueris, illum inſtar tegumenti uiſorio neruo obduci concedes, & poſtmodum etiam oculum rectis motibus agere fateberis, prout nimirum has illas'ue ſui corporis fibras contraxerit, laxauerit'ue.

OCVLI MVSCVLORVM ADMINIſtratio. Caput XII.

Adminiſtratio in oculo à caluaria reſecto, & hunc eximendi modus.

a 1 fi. cap. 9 lib. 1 T, V, ⊖, & alij multi characteres.

RECTIVS muſculorum oculum mouentium adminiſtrationem, illo ex caluariæ[a] ſinu euulſo, perficies. Euellitur autem promptè uniuerſus, integra adhuc caluaria, ſi omni ex parte oblongo cultello, ad os ſemper ductis in circuitu ſectionibus, à ſuo ſinu ipſum liberaueris, & tandem neruum uiſorium, ubi primùm ex caluaria procedit, abſecueris. Si uerò caluaria fortè ad cerebri inſpectionē prius fuerit diſſecta, ipſumq; cerebrum auulſum, cōduxerit duabus lineis caluariam ſerra diuidere: una quidem linea à regione maioris anguli, uerſus uiſorij nerui foramen facta: altera autē à minori angulo, ad prioris ſectionis, iuxta foramen illud, terminum. Si enim ad eum modum ſerram in oculi uſq; ſedem penetrare coegeris, totam ſuperiorem ſedis partem, inſtar cuiuſdam trianguli auferes: ac deinceps undiq; oculo à pinguedine liberato, illū adimes: aut ſi uiſum erit, oculum ab oſſe undecunq; liberatum, ſolius uiſorij nerui interuentu, caluariæ appendêre ſines. Euulſum ſodali tenendū porriges ſic, ut ſummis dextræ manus digitis nerui uiſorij finem (quem & eleuabit) ſiniſtra autem manu uelut in pugnum coacta, in indice ac pollice anteriorem oculi partem comprehendat. Mox adipem oculo circūpoſitum, & glandulas, uenarum & arteriarum diuiſionem intercedentes, adimito. Dein conſideratis muſculorum ductibus, &, quam ſimul omnes conſtituunt, forma, ſex capita primorum à neruo uiſorio, cultello acutiori liberato: ac ſingulos deinde muſculos leuiter ſecando, ad mediam uſq; oculi regionem deducito, unumquemq; ſupra lęuam ſodalis manum, quaſi ſtellam effigiaturus, extendens. hac namq; ratione cuiuſq; implantationem, formam, & uſum leui negocio condiſces. Porrò nihil æquè diligenter præcauendum uenit, ac ne[b] adhærentem albam'ue oculi tunicam à[c] cornea prorſus abradas, nimiumq; oculum emungas, priuſquā ſex muſculorum inſertionem intuitus fueris: aliàs enim (niſi fortè exercitatior ſis) eam uitiabis, neruoſam alicuius muſculi tenuitatem unà cum adhærēte membrana incurioſe abſecans. Iam ubi adipem in media horum muſculorum cauitate coaceruatum, unguibus aut cultello à ſeptimo oculi muſculo ademſeris, illum quoq; aggredi integrum eſt. Quî itaq; neruum ambiat, circulatimq; in oculi radicem implantetur, examina, ipſum à neruo prorſus ad duram uſq; oculi tunicam radendo. Cæterùm ſi oculum, caluariæ adhuc hærentem, adminiſtrare animus ſit, muſculorū capita primùm liberans, ad eum quem iam dixi modum, muſculos attrectabis, capita ſcilicet à neruo adhuc fixo, ad inſertionem uſq; deducens. Commodiùs tamen, minoriq; moleſtia priorem ſectionē obibis. In utroq; tamen adminiſtrādi modo, oculi ſitus ſemper perpendendus eſt, quem[d] caruncula indicabit, maiorem angulum in homine occupans, & (ut creditur)

Hæc quaſi oſtendunt duæ cap. 11 figuræ.

b 18 fig. cap. 14 lib. 7 η, κ.

c 17 fig. cap. 14 lib. 7 χ.

Adminiſtratio oculi muſculorum, quum is adhuc caluariæ hæret.

d 19 fig. cap. 14 lib. 7 λ.

creditur) pituitam in genas defluere præcauens. Hæc namq; (dummodo cognoſcas, an dextrum, an ſiniſtrum oculum in manus aſſumpſeris) oculi regionem, quæ magnum ſpectat angulum, perpetuò commõſtrabit, à qua ilico reliqua oculi latera opportunè petes. Aut ſi lubet, neglecta caruncula, potius cultello corneam membranam, priuſquã oculum à caluaria reſecabis, punctim in aliqua parte radere, hincq; oculi regiones ſemper augurari. Intereſt autem, oculi regiones, propter obliquos muſculos potiſsimùm, cognoſcere.

DE BVCCARVM, LABRORVM, ET naſi alarum muſculis. Caput XIII.

LIBRO ſuperiore,[a] duo naſi oſſa in[b] duas deſinere cartilagines, atq; horũ extremo ſecundùm latera alias[c] duas molles & latas cartilagines (quas alas uocant) accumbere alligariq;, ſcriptum fuit. Nunc uerò muſculos, qui eas mouẽt, ſimul cum buccarũ labrorumq; motoribus exequemur, buccarum & labrorum motus hic intelligẽtes, quos quieſcente etiam inferioris maxillæ oſſe obimus. Alijs ſiquidem muſculis maxillæ os, alijs uerò buccæ labraq;, motu aguntur uoluntario. Duorum itaq; primorum, qui buccas & labra mouent, in utroq; latere[d] ſinguli habentur membranei, admodumq; ampli. Ex omnium enim uertebrarum ceruicis ſpinarum regionibus, deinde ſcapularum, & clauicularum, & pectoris oſsis ſedibus originẽ ducunt, uſq; ad faciei medium protenſi. Suntq; hi aliud nihil omnino, quàm carnea mẽbrana, carnoſis fibris adaucta, & dictis iam regionibus muſculoſa penitus reddita. Cæterùm fibræ à nullo prorſus oſſe originem (ut fortaſsis quiſpiam, ab alijs Anatomicis luſus, arbitraretur) ducunt, neq; etiam quis muſculos hos ab aliquo oſſe principiũ petere, non perperam dicturus eſt. At quia fibris his multi[e] neruorum ſurculi exporriguntur, qui à ſubditis membranæ corporibus in illam excurrunt, membrana ſubſtratis ſibi ſedibus ualidius hîc, quàm in reliquo ferè corpore affirmatur, uarium ſanè fibrarum proponens inceſſum. Fibræ enim[f] à pectoris oſsis ſede, mediaq; clauiculæ regione, pectoris os ſpectante, ſurſum uerſus faciem conſcendentes, ſecundùm colli longitudinem recto tramite protenduntur.[g] Quæ autem ex reliqua clauiculæ ſede, & ſummi humeri, & ſcapulæ ſedibus, ad ceruicis uſq; ſpinam incipiunt, obliquè ſurſum cõtendunt, tantoq; obliquiores uiſuntur, quanto ceruicis ſpinę ſunt propinquiores. Omnes enim carneę fibræ, à ceruicis uertebrarum ſpinarum ſedibus prorepentes, ſurſum tranſuerſim feruntur, idq; eo magis, quo muſculus occipitio uicinior exiſtit. Porrò eiuſmodi fibrarũ ductus, in collo admodum conſpicuus eſt: nullaq; fibrarum interſectio, ut neque etiam in ſummo mento, & in inferioris maxillæ iuxta aurem regione ſeſe offert. Verùm ubi fibræ iam labra[h] contingunt, inter ſe adeò confunduntur, ut rectas & obliquas & tranſuerſas iam amplius diſtinguere, prorſus arduum & impoſsibile ſit, idq; præcipuè ſecundum totam inferioris labri regionem. Superior enim huius muſculi[i] pars, ab elatiore ſui principij, quod per ſpinæ ceruicis ſumit lõgitudinem, ſede, ſecundum occipitij oſsis baſim fertur, mox ſub aurem, ut ipſius radicem perreptando contingat, incedens. Imò interdum hîc adeò carneis ſuis fibris aſcendit, ut & auris ipſius beneficio quibuſdam hominibus, uti & ſimijs, moueatur. Muſculus dein ab aure in faciem ductus,[k] illum quem inferiorem maxillam mouentiũ ſecundum ſtatuemus, integit muſculum: & paulo ualidius oſsi in mala, quàm alibi in reliquo ipſius progreſſu connaſcitur,

a 1 fig. 9 cap. lib. 1 Ξ, Ξ.
b 4 tab. K.
c 4 tab. L.

Alterius lateris primus muſculus, uel ſimul omniũ primus ac ſecundus.

d 3 tab. muſculus ç notatur circũſcriptus H, I, O, N, L, K, M.

Lib. 4 de Adminiſtrandis ſectionibus.

e Hãc neruorum ſeriẽ aliquo pacto oſtẽdit collum 3 fig. cap. 11 lib. 4.
f 3 tab. à K ad L.
g 3 tab. ab L ad O.
h iuxta H, M 3 tab.
i 3 tab. ab O ad H.

Nonnullis hominibus aures moueri.

k 4 tab. Δ.

l 3 ta quaſi ab O ad N. naſcitur,hinc ad naſi uſq; radicem pertingẽs.unde etiam fit,[l] primum quidem muſculi latus per ceruicis ſpinæ longitudinem,[m] *m 3 tab. ab O ad H, M.* ſecundum autem ab occipitij medio ad ſuperius uſq; labrum opportunè ac manifeſtò diffiniri. Reliqua uerò duo ipſius latera (ſortitur enim quatuor) haud æquè ſunt diſtincta.[n] *n 3 ta. quaſi ab N per L ad K.* Quod enim à ſpina ad ſummum uſque pectoris oſsis,ſecundùm ſcapulam & clauiculam exporrigitur,inæquale eſt,ac uarium.Quandoquidem non inſtar rectæ lineæ carnoſarum fibrarum hic apparet principium, ſed inſtar obliquæ, admodumq; inæqualis,nunc paululum ſub ſcapulæ ſpina & clauicula incipiẽs, nunc paulo ſuperius,& nunc è regione.[o] *o 3 tab. ab M ad K.* Quartum autẽ latus, quod à ſummo mento, ad ſuperiorem pectoris oſsis ſedem protenditur, uix ob id diſtingui poteſt, quòd hominibus utriuſque lateris muſculi hic adeò coeant, ut duo muſculi unus eſſe uideantur: quodque hac in parte carnoſiores longè, quàm in reliqua ipſorum ſede exiſtant. Hi muſculi buccas, & totum inferius labrum deorſum retrahunt, & ad latera ſimul cum ſuperiori labro abducunt: aut, ut dicam uerius, reliquam faciei cutem, quæ à muſculoſa frontis & naſi ſubſtantia, & palpebræ muſculis non mouetur,circumagit,ad hoc opitulante[p] *p 4 tab. M. 5 tab. E.* lato quoque,& quodammodo orbiculari muſculo, à tota ferè ſuperioris maxillæ longitudine, in inferioris longitudinem, ad gingiuarum radicem inſerto. *Secundus alterius lateris,ſeu omnium 3 & 4.* Eſt autem hic muſculus ſimiliter membraneus, & uaria fibrarum ſpecie intertextus, totam eam buccarum ſedem complectens,quam inflare poſsimus.Neque ſanè aliud corpus id uniuerſum,quod inflatur,cenſendum eſt,quàm cutis, cui immediatè ſuccumbit[q] *q 3 tab. F.* primus iam commemoratus muſculus: deinde, prout obeſiores homines ſunt,adipis maior minor'ue copia: & poſtmodum quidam ſuperioris labri[r] *r 3 tab. G, H.* muſculus,&[s] *s 3 tab. F.* alius,labro quoq; eidem,& alę naſi cõmunis,quos poſtea deſcribemus. prẹterea orbicularis & amplus muſculus,cuius naturam explicare iam contendimus,cuiuſque internam ſuperficiem os ſuccingens tunica oblinit, ipſique adeò connaſcitur, ut nullo prorſus modo illacera à muſculo, aut muſculus ab illa auferri queat. Imò ſecundus hic buccarum muſculus, uix aliud eſt,quàm carnoſarum fibrarum implexus admodum tenuis, ac quodammodo membraneus. Cognoſces autem eam, quam diximus, utriuſque iam commemorati buccarum muſculi, & potiſsimùm primi functionem promptiſsimè,ſi inferiore maxilla ſuperiori adducta, immotaque, plurimùm ad quamcunque partem,ſedem'ue,labra & buccas duxeris: unaque etiam obſeruaueris,quî anteriorem colli cutem,primi muſculi beneficio, unà cum buccis deorſum uellere poſsis. Rurſus ſi immota colli cute, totam buccarum ſedem,quam inflare integrum eſt,nunc in oris amplitudinem uolueris:nunc autem extrorſum,nunc ſurſum,nunc deorſum,nunc prorſum,nunc retrorſum duxeris, ſecundi muſculi functionem, & motus, quos illius & aeris in ore uti obimus,plurimùm admiraberis. Cæterùm Galenus[t] *t 3 tab. F.* primo utriuſque lateris muſculo,qui ipſum,quum libros de Vſu partium conſcriberet, latuit, quemq; à ſe tandem inuentum fuiſſe, non ſemel in libris de Adminiſtrandis ſectionibus inculcat,adeò fauit,illumque,ut ueterum oſcitantiam magis argueret,tanti momenti eſſe tradidit, ut in quarto de Adminiſtrandis ſectionibus, ipſum duntaxat omnium functionum, quas labris & ore, edentes, aut bibentes, aut differentes obimus, autorem uideatur ſtatuere,[u] *u 4 tab. I. 5 tab G. & 2 ſig cap. 2 lib. 4 O, V.* neruis quoque huc concurrentibus mouendi officium priuatim tribuens, & nullam ferè (uti tamen decebat) aliorum inſuper muſculorum mentionem faciens. Sunt autem nerui eiuſmodi utrinque bini: quorum unum ex foramine inferioris maxillæ, ad inferius labrum elabi,ſuo loco docebimus: alterum,ex oculorum ſede per peculiare

culiare foramen deductum, in malarum regionem decumbere audies. Verùm quum eiuſmodi nerui (ſi modò motibus præeſſe debuerint) muſculis indigeant, & omnes labrorum motus illis[x] latis & tenuibus tantùm peragi nequeant, ipſiq; alios exigant auxiliares, meritò Natura alios[y] quatuor muſculos mouendis labris conſtruxit. Quorum principia, euidentia quidem & manifeſta ſunt, anteaquam labrorum extremis permiſcentur: concreta uerò illis, omnifariam redduntur obſcura, & inſeparabilia à reliqua labrorum ſubſtantia. Vniuerſa enim labrorum cute, & oris amplitudinem ſuccingente tunica, toti muſculoſæ naturæ commixtis, ac muſculis, ut quiſpiam non ineptè dixerit, ibidem corruptis, unà cum[z] fungoſa, quam poſtea explicabimus, ſubſtantia, hominis labra procreantur. Quatuor itaque enarrandorum iam muſculorum duo primi, labro ſuperiori peculiares ſunt, ipſorumque in utroque latere[a] unus habetur, qui à maxillæ ſuperioris oſſe, ubi mala conſiſtit, carnoſo principio enatus, deorſum obliquè in priora fertur, quouſque in ſui labri latus ſeſe inſerat. Duorum inferiorum utrinque etiam[b] unus obſeruatur, ſuperiori muſculo latior, ſed breuior. Exoritur namque carneus & hic quoque, ab inferioris maxillæ humiliori parte, ad menti quaſi latera, hinc ſurſum obliquè in priora protenſus, latusque permanens, in mediam inferioris labri ſedem implantatur. Sunt itaque omnes quatuor lati, ac quodammodo, quod ad fibras attinet, duplici donati initio: ipſorumque fibræ circa inſertionem, X literæ modo ſeſe interſecant, pertinaciter (uti admonuimus) labrorum cuti immixtæ. His muſculis duodecim motus ut minimùm obimus: quatuor quidem obliquos, in utroque labro duos: & alios octo rectos, in utroque labro quatuor. Duo quidem ad amuſſim recti fiunt, quando labra plurimùm à ſe inuicem diſtant: hoc quidem à duobus muſculis ſurſum agentibus ad nares tenſo, altero autem deorſum ad mentum ducto, dum duo inferiores muſculi laborant. dein quando ad ſeſe labra retrahuntur, & inuicem coeunt, uno ex ſuperiore loco deorſum, altero ex humiliore ſurſum protenſo. Cæterùm ab internis horum muſculorum fibris, labra introrſum conuertuntur & ſubimplicantur, ab exterioribus uerò foras euelluntur: ut ita & duo alij in ſingulis labris recti conſurgant motus, qui paulo minus toto ad obliquos quaſi referendi ſunt. Quatuor uerò obliqui motus, unico duntaxat laborante muſculo, reliquo interim laxato, celebrantur. Si enim dexter ſuperioris labri muſculus, remiſſo ſiniſtro, contrahitur, dextra labri pars obliquo motu, ſiniſtra dependente, attollitur: atque hac ratione reliqui tres obliqui motus labrorum peraguntur. Vt uerò ualidiùs adhuc ſuperius labrum moueretur, & ſecundùm totam ipſius ſubſtantiam muſculis participaret, illi alia portio[c] muſculi elargitur, qui narium[d] alam extrorſum ſurſumque agit. A mala enim, iuxta proprium ſuperioris labri[e] muſculum, carneus quidam, ſed tenuis membraneusq; enaſcitur muſculus, qui in ipſo modicè uerſus priora deſcenſu, in duas portiones partitur, unam naſi alæ radici, alteram ſuperioris labri parti, quam Latini muſtacem, Græci uerò ὑπήνην uocant, inſerẽs. Portio naſi alæ exporrecta, eã extrorſum ſurſumq; mouet: quæ autem labro propria eſt, id quoq; ſurſum uellit: & tãtus huius portionis cum alæ portione eſt cõnexus, ut ſuperius labrũ, immota ala, ſurſum uehementer mouere nequeas. Verùm præter hunc alæ muſculũ,[f] alius in interna nariũ amplitudine habetur: qui ad ſuæ cauitatis externũ latus, ſub tunica nares ſuccingente reconditus, impẽſe tenuis eſt, ac mẽbraneus: inq; interiorẽ alæ regionẽ inſertus, illam introducit & colligit: hacq; ratione cum oppoſito ſibi muſculo in repentinis inſpira-

Labrorum conſtitutio, dein quatuor muſculi labris proprij, ſeu in altero latere tertius, & poſtea quartus, uel omnium 5, 6, 7, 8.

Alarum naſi muſculus, præſentis Capitis in altero latere 5, aut omnium 9 & 10.

In altero latere 6, aut omnium 11 & 12.

x 3 tab. F.
y alterius lateris unus G, H; 3 tab. alter 4 tab. N notatur.
z 5 tab. G.
a 3 tab. G, H.
b 4 tab. N.
c 3 tab. F.
d 4 tab. L.
e 3 tab. G.
f ad regionem K tab. 4.

inſpirationibus & expirationibus homini accommodus redditur. Sunt itaq; hoc Capite nobis enumerati duodecim muſculi, ſi omnes utriuſq; lateris iunxerimus: duo quidem lati, ex carnea conſtantes membrana: duo admodum uarij, ex una quaſi maxilla in aliam pronati: & quatuor labris proprij, & totidem alarum naſi. niſi fortaſsis illum, qui labrum ſuperius & alam ſimul adit, propter ipſius[g] diſſectionem in progreſſu, & in diuerſas partes inſertionem, duos fingere, atq; ita quatuordecim muſculos ſtatuere, uiſum fuerit. Sic etiam nihil obſtat, & duos qui carnea membrana efformantur, unum dicere, quum adeò in anteriori colli parte continuentur, ut[h] diuiſionem nullam notatu dignam oſtendant.

Muſculorum epilogus.

g ſub F 3 tab.

h 3 tab. ab M ad K.

MVSCVLORVM BVCCAS, LABRA, ET naſi alas mouentium adminiſtratio. Caput XIIII.

a 3 tab. T.

HORVM muſculorum adminiſtrationem, à[a] latis, & ex carnea cõſtantibus membrana muſculis, opportuniſsimè auſpicaberis, ac primùm acutiori nouacula in cute rectã ſectionem, à ſummo mento, mediaq; inferioris labri ſede (ubi cutis in ruborem deſinit) ad pectus uſq;, ſecundùm colli longitudinem duces, ita quidem ad amuſsim, ut ſola cutis ad ſubiectum uſq; muſculum, carneam'ue membranam diuidatur. Deinde alia ducenda eſt ſectio, ad utriuſq; labri extremum, ſecundùm ruboris finẽ, ſic ut orbiculari ſectione os uniuerſum obducatur. His alia per naſi longitudinem addetur ſectio: & ſi prius frontis muſculoſam compagem, & palpebræ muſculos aggreſſus fueris, nulla præter has (niſi ſub aure, ad medium uſq; occipitij) in facie eſt ducenda: aliàs enim ex ſummo narium, ſub inferiori palpebra & aure, uerſus occipitiũ tranſuerſam moliri deberes ſectionem. Cæterùm à fine ſectionis ad pectoris uſque os ductæ, tranſuerſa una ſub clauicula, & ſummo humero, & ſcapulæ ſpina ad dorſum uſque perficietur. Licebit & his tranſuerſam ex faucibus, ſeu ex gutturis regione, uſque ad ſpinam adijcere. His tentatis ſectionibus, hamulo cutis leuabitur: ac in altero latere, acutiori nouacula, cutis à ſubiecto membraneo muſculo, omni induſtria liberabitur. quod nullibi feceris moleſtiùs, quàm ubi laqueus ceruicem compreſsit: hîc enim laquei occaſione, cutis membraneo muſculo pertinaciſsimè connata reperitur: & etiam cutis inſtar cornu adeò inibi mox indureſcit, ut uix nouaculam admittat. Quanquam muſculorum ſectioni corpus opportunius adhibebitur, ex quo uenæ prius ſectæ, uniuerſum ſanguinem in aquam calentem effuderint: quandoquidem tunc non toties uenæ ſanguine inanitæ, dum muſculos diuidis, uenient colligandæ, atque adeò frequenter ſpongijs abſtergendæ. Ex altero autem cadaueris latere, unà cum cute (quod factu facillimum eſt) muſculum latum tenuemq́ue auferes: & utrinque muſculi naturam, & fibras, neruosq́ue, ac munia (ſi hinc inde ſuas, quas prius enarrauimus, partes attraxeris) intuebere. Fibrarum autem huius muſculi ſeriem nequaquam oſcitabundus in tota humiliore inferioris maxillę ſede præteribis: quin prius eas ſtrumarum, uel, ut uulgò dicimus, ſcrophularum gratia diligenter examinaueris, quo in eo abſceſſus genere, quum uſus expetet, fœlicius ac magis induſtriè tumẽtes glandulas exſeces. Adminiſtratio enim ſectionis in hoc affectu extra fibrarum ductum tentata, admodũ obſcœnè hinc inde colli cutẽ aut tendit, aut corrugat. Vbi hæc igitur ſedulò obſeruaueris, eius lateris muſculum, quem ſubditis corporibus adempta cute affixum reliquiſti,

Primi ac ſecundi duodecim præcedentis Capitis muſculorum adminiſtratio.

Corpus muſculorum ſectioni opportunum.

Adminiſtratio 5,6,7,8. omni ex parte adimes, adminiſtrationemq́; ad proprios labrorum muſculos
conuertes, qui in conſpectum ueniunt, quamprimùm adipem ademeris, qui
his præcipuè in buccarum regione incumbit, & unà cum lato, qui ex carnea
conſtituitur membrana, permiſcetur muſculo. Liberabis itaq; ab inferiori ma
xilla primùm[b] duorum, qui inferiori labro elargiuntur capita, ſenſim ea ad in- *b 4 ta.N.*
Labrorum fungoſa ſubſtãtia. ſertionem uſq;, ut fibras examines, deducens. Atq; hîc labra fungoſæ cuiuſdam
[c] ſubſtantiæ interuentu, maxillæ oſsi connata reperies, quæ labris opitulatur, *c 5 tab.G.*
quoties diſtrahuntur, tenuesq́; fiunt, & quoties contracta incraſſantur, ac cor-
rugantur. Quippe eiuſmodi ſubſtantia omnino & inanitur, & repletur prom
ptè: inanita quidem ſubmittitur, repleta uerò attollitur. Præter hanc ſubſtan-
tiam occurrent &[d] nerui duo, maioris tertij paris neruorum cerebri radicis ra *d ad latera*
muli, ex maxilla inferiori in eos quos iam diſſecas, muſculos diffuſi. Cæterùm *G tab.5.et*
poſteaquam inferiores liberati fuerint, à malis[e] duos quoq; ſuperiores diſſeca- *2 fig cap.2 lib.4 V.*
bis: illisq́; ad ſuperius uſq; labrum deductis, quatuor muſculorum functiones, *e 3 tab. à G ad H.*
Adminiſtratio 9 & 10. capita huc illuc trahens, ſpectabis. Dein[f] muſculo alæ naſi, & ſuperiori labro *f 3 tab.F.*
communi, à malis deraſo, ac ad alam uſq; & labrum deducto, eius quoq; uſum
contemplabere. Hîc uolens prætermitto[g] neruum, minoris gracilioris ue ter *g 4 tab I.*
tij paris neruorum cerebri radicis propaginem, ex ſuperiori maxilla exciden- *& 2 fi.ca. 2 lib.4 O.*
tem, ac nuper dictis muſculis cõmunicatum: ſiquidem neruorum omnium
ſeriem, quàm dabitur accuratiſsimè in quarto libro proſequar. Atq; eadem ra
tione hîc nullam neq; uenarum, neq; arteriarum mentionem facio, etiamſi la-
to muſculo[h] externa iugularis ſit contermina, quum tertius liber uenis arte- *h fi.cap.6*
rijsq́; dedicabitur. Integrum itaq; eſt, ut conſideres membranoſa ligamina, na- *lib.3 T, V.*
rium alas cæteris naſi cartilaginibus colligãtia, & deinde mutuum earum car-
tilaginum connexum. nam de narium[i] tunica, in neruorum diſtributione ſi- *i 2 fi.cap.*
militer pertractabitur. In præſentia autem ſuffecerit, adhuc ſermoni adieciſſe, *2 lib.4 humilius P.*
tunicam illam, quę narium cauitatem ambit, aliquouſq; cultello à ſubditis par
tibus abradendam eſſe, ut commodè tenuem membraneumq́;[k] muſculum, *k 4 ta.K.*
Adminiſtratio 11 & 12. intrò alam mouentem, intuearis. His omnibus reſectis, ſecundus alterius late-
ris enarratus mihi[l] muſculus, externa ipſius ſuperficie ſpectatiſsimus eſt. Vt ta *l 4 ta.M.*
Adminiſtratio 3 & 4. men ipſius naturam quoq; examuſsim obſerues, undecunq; unguibus hamu-
lisq́; eſt diuellendus: ac poſtmodum à maxillis & dentium gingiuis deraſus, à
tunica, oris cauitatem oblinente, quoad fieri poteſt commodè, uenit liberan-
dus. Et quo huius muſculi rarior, magisq́; admirãda eſt cõſtructio, fibrarumq́;
mirabilior implexus, eo ſtudioſiùs illum in multas particulas non mediocri
delectatione diſcerpes: & ad buccarum motum, non uerò maxillæ inferioris,
illum auxiliari ſpeculaberis.

DE MVSCVLIS INFERIOREM MAXILlam mouentibus. Caput XV.

Inferiorem maxillam, ſuperiore quieſcente, moueri.

INFERIOR[a] maxilla homini, quieſcente interim im- *a figuræ*
motaq́; ſuperiore, motu agitur uoluntario: quemadmo- *ca.10 lib.1*
dum animalibus ad unum omnibus, ſi fluuiatilem croco-
dilum exceperis, cui unico ſuperior maxilla mobilis uiſi-
tur, inferiore interim cum temporum oſsibus adeò unita,
ut ne tantillum quidem moueri queat, ipſaque duos ſinus
nanciſcatur, quibus ſuperior ſingulis utrinq; capitulis la-
tis, nec[b] noſtris admodum diſsimilibus inarticulatur, magna ex parte lacerta- *b 1,2 fig.*
rum teſtudinumq́; inferiori maxillæ reſpondens: quemadmodũ etiam totus *cap.10 lib. 1 A.*
crocodilus

crocodilus imagine (non autem magnitudine, & geniculatis caudæ tuberibus) lacertæ ſimilis uiſitur. Hominis inferior maxilla ad ſuperiorem, quum os claudimus, inſigni ualidoq; admodum motu ſurſum ducitur, & deinde manducantibus prorſum ac retrorſum in lateraq; circumfertur: & deniq; quum os aperimus, nunc rectà, nunc paululum in alterutrum latus declinans, deorſum agitur. Complemus uerò hos maxillæ motus,[c] quatuor utrinq; muſculis: quorum[d] unus, ſui lateris tempus occupans, ac proinde temporalis ab omnibus nuncupatus, principium ducit[e] à uerticis & temporis & frontis oſsibus, & oſſe cuneum imitante, & eo oſſe, quod minorem externum'ue ſedis oculi angulum amplectitur, maxillæq; ſuperioris oſsium mihi primum habetur.[f] Inſtar tertiæ enim circuli partis muſculus iſte à uerticis ac frontis oſſe multo elatius enaſcitur, quàm[g] commiſſura ſquamæformis conſiſtit: & hinc ſenſim craſſeſcens, & carnoſior redditus, arctatusq;, in cauitatem inibi in capitis oſsibus concinnè, magnaq; Naturæ induſtria, totius muſculi gratia exculptam, & uallis pulchrè circundatam, ſeptamq;, deſcendit, à temporis oſſe, & cuneum imitante, & frontis, & illo quod externum oculi ſedis angulum efformat, toto ſuo inceſſu enatus. Quum uerò ad[h] iugale uſq; os pertingit, admodumq; craſſus (ſed anguſtus interim) euaſit, ſuperiori quoq; iugalis oſsis ſedi adnaſcitur,[i] muſculo illi admodum[k] continuus, quem ſecundo loco enumeraturi, à iugali potiſsimum oſſe enaſci docebimus. Vniuerſum itaq; temporalis muſculi corpus, ad iugale uſq; os carneum eſt, & exteriori tantum ſede, propter propriæ membranæ craſsitiem, perquàm liuidum: idq; potiſsimum ad exortus ſui initium, & ipſius ad os iugale connexum. Vbi uerò acutum maxillæ inferioris[l] proceſſum contingit, in breuem, quanquam inſigniter ualidum, nerueumq;, finit[m] tendinem, ſua amplitudine proceſſum amplectentem, illiq; ualidiſsimè inſertum. Ad tendinem hunc omnes temporalis muſculi fibræ, tanquam ex tribus circuli partibus, ad ſuum centrum procurrunt: tendinemq; hunc efformant illorum muſculorum ritu,[n] quos gibbum & cauum ſcapulæ implere audies, & qui ex ilium oſſe pronati, femoris motibus famulantur. ita profectò, ut ſatis mirari nequeam, quid'nam peculiare illud ſit, tãtopere in temporali muſculo à Galeno decantatum. Neq; ſatis aſſequor, quamobrem is Naturam tot laudibus efferat, quaſi hîc magno ſingulariq; artificio ab aliorũ muſculorum forma declinaſſet, tendinem educens non ex muſculi extremo, ut aliàs ſemper, ſed ex muſculi medio: quum ego in tẽdinis productione hîc nihil rarum, ac à commemoratis muſculis ſanè quàmplurimis diuerſum reperiam. adeò, ut non mirer, Galenum ſecus de tẽporali muſculo in quarto de Adminiſtrandis ſectionibus libro (dum iam ſectionum eſſet peritior) ſermonem, quàm in undecimo de Partium uſu inſtituiſſe. Quod uerò temporalis muſculi ſit munus, tum opportunè explicabitur, ubi duos adhuc muſculos orationi adiecero.[o] Secundus itaq; hoc Capite commemorandorum, ille eſt muſculus, quem ad poſteriorem maxillæ inferioris ſedem, ſub oſſe[p] iugali poſsimus manu amplecti. Dum enim pollicem inter auris radicem & inferiorem maxillam inferis, medium uerò digitum genę admoues, illumq; quaſi in oris amplitudinem protrudere tentas, totam præſentis muſculi externam ſuperficiem contines. quam denuò tactu dignoſces, ſi mutuò adductas prius maxillas, adhuc ualidius comprimere adniſus fueris: quia tunc muſculus ille in ſe magis collectus, pollicem & indicem feriet, ſeſe dilatans & cõtrahens. Præterea & hunc quoq; muſculum in equis uides ſpectatiſsimum: is enim cum[q] illo quem tertium in uniuerſa ſerie ſtatuemus, ij ſunt muſculi, quos crebrò in equis amplectimur,

Maxillæ inferioris motus, quos octo complent muſculi.

c 4 muſc. tab. Γ. & Δ. & 6 ta. D. & 5 ta. H, I.

d 4 tab. Γ. 3, 5 tab. B. 2, 6, 9 tab. A.

Primus alterius lateris muſculus, ſeu temporalis.

e 3, 4 fig. cap. 6. lib. 1 R, R. unde hæc oſſa petes.

f 4 tab. A, B, C.

g 3, 4 fig. cap. 6. lib. 1 F.

h 2 tab. B. 4 tab. D.

i 4 tab. Δ.

k 5 tab. C.

l 1, 2 fig. cap. 10. lib. 1 C. & 6 tab. B.

m 6 ta. A.

n 11 tab. Γ. 7 tab. Γ. 9 tab. Γ. 10 ta. Σ. 11 ta. Σ. 8 tab. A.

Lib. 11 de vſu partium.

o 3 tab. Δ. 2, 9 tab. C. 5 tab. D.

p 4 tab. D ſupra Δ.

Secundus, ſeu maſſeter.

q 6 tab. D.

obſeruaturi,num carneus aut nerueus nobis equus proponatur, & num is fauces mollibus laxiſq; glandulis oppletas infarctaſq; habeat.[r] Enaſcitur itaque ſecundus hic muſculus nerueo & amplo ualidiſsimoque principio, ab ea malarum[s] ſede, qua infima pars ſuturæ illius conſiſtit, quæ maxillæ ſuperioris[t] os, totum minorem oculi ſedis angulum occupans,[u] mediamq; oſsis iugalis portionem educens,maximo eiuſdem maxillæ[x] oſsi coniungit: quod dentium ſuperiorum præſepeola continere, ac nariũ amplitudinem magna ex parte conſtituere,ſuperior liber edocuit.[y] Deinde hoc muſculi principium à malis in poſteriora ducitur,è tota inferiori interioriq; oſsis iugalis ſede ad aurem uſq; pronatum. Vt uerò id in malis impenſe nerueum eſſe dicebam,ita quoq; ubi ab inferiore exterioris iugalis oſsis ſuperficiei parte prodit, nerueũ liuidumq; conſpicitur:[a] ubi autem ab interiore iugalis oſsis ſede originem ducit, ac magna amplitudine inibi conſiſtenti,tendinemq; ſuum producenti muſculo temporali adnaſcitur,carneum eſt. Muſculus hoc enatus principio, deorſum tendit, totamq; inferioris maxillæ amplitudinem, in externa poſterioriq; ipſius ſede conſpicuam amplectitur,illi ualidiſsimè partim carneus,partim nerueus latiſſima inſertione[b] implantatus.Ex tota autem inſertionis amplitudine,nulla inſignior,nullaq; ualidior eſt ea quam muſculus molitur in[c] aſperitatem, in infima maxillæ inferioris ſede uelut proceſſulis aliquot extuberantem:[d] ubi muſculus etiam eſt anguſtiſsimus, & obtuſiorem trianguli alicuius angulum quodammodo exprimit.Totus enim quadantenus triangularis eſt. una namq; ipſius linea ſecundum totam principij amplitudinem porrigitur: ſecunda à malis,ſeu anteriori principij parte,ad infimã maxillæ inferioris ſedem retrorſum ducitur,illam quam nuper diximus maxillæ aſperitatem contingens: tertia linea, ab aure, ſeu poſteriore principij ſede, in anteriora deorſum ad demiſsiorem ſecundæ lineæ ſedem fertur, angulum cum illa linea tam obtuſum conſtituens, ut ferè hîc muſculo aliud latus poſsit aſſcribi. Vtcunq; uerò ſit, obtuſus hic angulus, ſeu, ſi modò ita uelis, quartum hoc muſculi latus, multo ſtrictius eſt amplo illius principio. unde etiam ilico fibrarũ ipſius quoq; ductum uariare neceſſe eſt.[e] Fibræ enim ab anteriore principij parte originem ſumentes, deorſum in poſteriora feruntur:[f] quæ autem à poſteriore principij ſede prodeunt, obliquè deorſum in anteriora repunt, omnes ex amplo principio ad obtuſum quem recenſui angulum protenſæ,maxillæq; inferioris amplitudini citra tendinis eductionem inſertæ. Galenus hunc tantum maxillam mouentium muſculũ,maſſeterem ſeu manſorium undecũq; appellauit: quumq; in quarto de Adminiſtrãdis ſectionibus libro illum deſcribit, ſatis uidetur innuere,quoſdam fuiſſe Anatomicos,qui duos maſſeteres in uno latere enumerarunt, fibrarũ præſentis muſculi ductui & lato principio (ut ipſe cenſet) animum adhibentes.& dein alios extitiſſe quodammodo inſinuat,qui tres maſſeteres utrinq; recenſuerũt, muſculi huius principijs & inſertionibus attendentes: perinde ac ſi ſingulos muſculi angulos, unius muſculi loco, præter omnẽ ſanè rationem, enumeraſſent. Verùm mihi muſculus iſte unius tantum loco, quouis tandem pacto habetur: arbitrorq;, eos qui duos maſſeteres ſtatuerunt (in quorum claſſe fuit Hippocrates)[g] unum quidem maſſeterem commemoraſſe præſentem muſculum: alterum uerò maſſeterem,ipſum[h] temporalem, cum[i] eo quem in ore deliteſcentem,temporaliq; admodum continuum eſſe, ac inſuper ad manducandum apprimè etiam cõducere audies. Atq; quum alij hunc à temporali numero diſiungerent,[k] tres maſſeteres conſtituerunt,quòd mordẽtibus manducãtibusq; omnes tres (uti mox dicemus) ſuppetias ferant.

quantumuis

r 4 tab.E.
s 1 fi.cap. 9 lib.1 a.
t eiuſdem fig.Γ.
u 3.5 fig. cap. 6 lib. 1 V.
x 1 fi.cap. 9 lib.1 Λ.
y 4 tab.ab E ad F à D.
a 5 tab.C.
b 4 tab.G.
c 1 fi.cap. 10 lib.1 E.
d 4 tab.G. ubi totum muſculum circunſcribes E,F, G.
e 4 tab.ab E ad G.
f 4 tab.ab F ad G.
g 4 tab.Δ.
h 4 tab.Γ.
i 6 tab.D.
k 4 tab.Δ. & 4 ta.Γ. & 6 ta.D.

quantumuis ego interim, dictionis fugiens æquiuocum, ſecundum maxillam
l 6 tab. D. mouentium muſculum, maſſeterem paſsim cum Galeno appellauerim.[l] Ter- *Tertius muſculus, qui in ore latitat.*
tius itaq; muſculus principium perquàm neruoſum aſſumit, ex tota cauitate
m 5 fi. cap. 6 lib. 1 P. dein charact. 2, 3, 4, 5. ſinu'ue oſsis cuneum referentis[m] proceſſuum, qui ueſpertilionum alis compa-
rati, unà cum eorundem ſinu in hoc extruũtur, ut muſculi huius principium
concinnè ambiant, idq; ab ipſis opportunè enaſcatur. Cæterùm ilico atq; ner-
ueum illud principium dictorum iam proceſſuum cauitatem ſinum'ue egre-
ditur, ipſum carneus, amplus & craſſus efficitur muſculus, internæ tempora-
lis muſculi parti iuxta ſui tendinis productionem inſertionemq; admodum
connatus, & magna ex parte maſſeteri, ſeu ſecundo maxillam mouentiũ mu-
ſculo ſimilis, itaq; in internam poſterioremq; maxillæ ſedem ampla & lata, im
penſeq; etiam neruea inſertione implantatus, atq; ille in externam maxillæ ſe-
dem figitur. Vt uerò tertius hic muſculus ſua craſsitie oris ſpaciũ fauceſq; mi-
n 2 fi. cap. 10. lib. 1 D. nus occuparet, maxillæ (uti & in primo libro explicuimus) amplus patenſq;[n]
ſinus inſculpitur, in quem muſculus commodè reponatur, magnaq; ſui por-
tione latitet. Tribus his muſculis, cum ſuis in altero latere coniugibus, prima- *Deſcriptorum hactenus muſculorum munus.*
rio concreditur, ut maxillam inferiorem nobis mordẽtibus ſimul ſurſum du-
cant & contrahant. nulli enim priuatim id munus commiſſum exiſtimo: etſi
fortè temporalis & maſſeter, utpote grandiores, amplioreſq;, ualidius quàm
tertius id præſtent. Quàm uerò muſculi iſti hoc munus alacriter ualideq; com
pleant, etſi in omnibus hominibus ferè ſit obuium, hiſtriones tamen permul-
ti id liquidò atteſtãtur, quorum quidam ferreos quoſdã palos dentibus perin-
de ac manibus ferè tractant: quidam uerò maximas trabes, inferioribus tan-
tum dentibus innitentes, miro robore ſuſtinent. Vidimus namq; Patauij Tri-
dentinum hiſtrionem, mira articulorũ tamen laxitate prędítum, qui ferreum
palum uigintiquinq; librarum, dentibus à terra ſubleuatum, & aliquandiu in
ore erectũ, retrorſum à tergo punctim parieti iniecit, quem triginta pedum
interuallo ab hiſtrione deſtitiſſe, ipſe metitus ſum. Turcum inſuper quendam,
ut & Mantuanum, non admodum proceræ ſtaturæ hiſtrionem, à duobus ad-
ductam erectamq; uiris trabem, ſolis inferioribus dentibus ſuffulciſſe, & ali-
quandiu geſtaſſe, ſæpius uidi, quum interim aſtantium pleriq; trabem à terra
ſubleuare uix poſſent. Cæterùm maxillæ uerſus priora poſterioraq; motum,
quem manducantes potiſsimum obimus, ſecundis ſeu maſſeteribus præcipuè
conficitur, idq; latorum ſuorum principiorum, ductuſq; fibrarum gratia. An-
terioribus enim principiorum partibus contractis, inferior maxilla prorſum
ducitur, mentumq; in anteriora prominet. Poſterioribus uerò principiorum
ſedibus in ſe collectis, retrorſum, ac uelut ad aures maxilla retrahitur: quam-
uis huic etiam motui tẽporales muſculi latis principijs pronati, & in acutum
uerſus ſuas inſertiones deſinentes, ſuppetias nonnihil ferre uideantur, prout
has illas'ue ſuorum corporum fibras colligunt, aut remittunt. Inſuper maſſete
rum, & in ore deliteſcentium muſculorum in primis opera, inferior maxilla
in latera circũducitur: dextro enim maſſetere duntaxat, & ſiniſtro in ore deli-
teſcente, ſimul contractis, maxilla in dextrum latus agitur: à ſiniſtri autem late
o Alterius lateris muſculus notatur in 5 fi. H, I. 4 tab. O. 6 tab I. p 3, 4, 5 fi. cap. 6 lib. 1 i. ris maſſetere, & dextri lateris in ore deliteſcente, unà contractionem molien-
tibus, inferior maxilla in ſiniſtrum latus mordentibus manducantibuſq; cir-
cunfertur. Enarrationi adhuc ſuperſunt duo[o] muſculi, utrinq; ſinguli & graci- *Alterius lateris maxillam mouentium quartus, aut omniũ 7 & 8.*
les & oblongi, originem ducentes ex prominentibus oſsium temporum[p] pro-
ceſsibus, qui ſcriptorij ſtyli imaginem referunt. Hinc membraneo latiuſculoq;
capite exorti, ſtatim carnoſi tereteſq; fiunt: ac uerſus priora maxillæ, ubi ſum-

 mum men-

mum mentum habetur, obliquè procurrentes, interiori eius parti inſeruntur:
& dexter muſculus ſiniſtro, in ea inferioris maxillæ[q] ſede unitur, ubi uel ho- *q 2 fi. cap. 10 lib. 1 H.*
rum muſculorum occaſione, ea exaſperatur, proceſſuloſq; inæqualiter extu-
berantes gerit. Muſculi hi, quum ambo in ſe colligūtur, os aperiūt, maxillamq́;
inferiorem rectà deorſum uellunt. ac dein obliqui ipſorum ſitus ductusq́; gra
tia, quum alteruter ſolum agit, is obliquæ, ac ad ſuum latus deductionis maxil-
læ, autor exiſtit. Cæterùm utriſq; his muſculis peculiare aliquid, & nulli totius
corporis muſculo, præterquàm[r] uni, quem contra Galeni placitum oſsi *v* refe *r 5 tab. R, S.*
renti aſſcribam, commune obtigit. His namq; in[s] medio itinere, quod ab exor *s 5 tab. inter H & I.*
tu ad inſertionem uſq; emetiuntur, pars carnoſa prorſus aboletur, & exanguis
neruoſaq́; efficitur, ceu tendo, uel ligamentū quodpiam, carniformibus fibris
neutiquam enutritum: ita ſanè, ac ſi quis ex duobus muſculorum uētribus, in
quorum medio teretis tendinis ſpecies cerneretur, utrunq; muſculum cōflari
diceret. Verùm hîc non perperàm, neq; ocioſe à conſueta muſculorum fabri-
Lib. 11 de Partium uſu. ca rerum Opifex declinauit. quod ego, perinde ac Galenus, non ad exortū ipſo
rum referam, quem ille è directo eorundem inſertionis aliàs debuiſſe fieri (ſi
loci ratio id modò admiſiſſet) aſſerit: quum obliqui motus, cui etiam præeſſe
debuerunt, occaſione, is quem nunc obtinent exortus, ipſis ſit impēſe neceſſa-
rius: isq́; interim rectum maxillæ motum, quum ambo unà laborant, neuti-
quàm impediat. Neq; etiam ad organorum in faucibus & in maxillæ inferio-
ris amplitudine conſiſtentium frequentiam (quaſi hæc muſculos iſtos in ipſo
rum medio carneos eſſe uetaſſet) iſtud rerum Opificis artificium adeò refe-
rendum duxerim, atq; ad reflexū eum, quem muſculi ſecundùm inferiorem
maxillæ[t] angulum moliuntur, ubi[u] tertij maxillam mouentium muſculi infi- *t 2 fi. cap. 10 lib. 1 E.*
ma pars conſiſtit. Quum enim muſculi maxillam detrahētes, ad angulū hunc *u 6 tab. D.*
in ipſorum collectione inſigniter ualideq; contrahi debuerunt, & quum graci
les omnino ſunt, ſuæ tēſionis impetum innoxiè non ſuſtinuiſſent, niſi ibidem
neruei excarneſq; ac duri facti fuiſſent, ac deniq; muſculorum naturam aſſum
pſiſſent, qui neruei illis ſaltem ſedibus euadunt, quibus ad os aliquod ueluti ad
trochleam reflectuntur: quemadmodum uidere eſt in[x] ſexto &[y] ſeptimo, & *x 8 tab. Θ.*
magis adhuc in[z] decimo femur mouentiū muſculis. Inſuper & roboris quoq; *y 8 tab. Λ.* *z 13 tab. r, ſ, t, u.*
cauſa,[a] gracilis longiſsimusq; ille muſculus, qui à ſcapula oſsi *v* referenti inſeri- *a 5 tab. R,*
tur, in medio ductu prorſus nerueus euadere docebitur: nimirū ut impetum *S.*
promptius repellat ſuſtineatq́; ualidiſsimi illi accumbentis[b] muſculi, quem ſe- *b 4 tab. Θ.*
Ligamenta maxillæ articulorum. ptimi caput mouentium muſculorum paris alterum ſtatuemus. Ligamenta
inferiorem maxillam temporum oſsibus alligantia, ligamentis alios articulos
membranæ inſtar ambientibus correſpondent, nihil ſibi quicquam peculia-
re uendicantia.

MVSCVLORVM INFERIOREM MAXILLAM mouentium adminiſtratio. Caput XVI.

EORVM qui maxillam inferiorē mouent, muſculorum
adminiſtrationem à[a] temporali opportunè aggredieris. *a 4 tab. r.*
Temporalis adminiſtratio. Capite igitur in latus reclinato, grandiori cultro, & admo
to etiam malleo,[b] iugale os ad aurem & malam excindes, *b ut in 5 tabula ad C,*
& acutiori cultello undequaq; à muſculo temporali libe- *inter B &*
rabis, exactè tum tēporalis muſculi ad illud os connexum, *D.*
& maſſeteris exortum cōſiderans. Ablato iugali oſſe, tem
poralis muſculi principium, quod ſecundùm capitis longitudinem trium ferè
circuli

circuli partium inſtar exoriri dicebatur, undecunq; cultello proximè ab oſſe abrades, quouſq; totum muſculum à capitis & maxillæ ſuperioris oſsibus ademeris. Iam temporali muſculo deorſum & extrorſum reflexo, intuebere neruoſiſsimum ipſius tendinem, acutum maxillę inferioris proceſſum amplexantem. deinceps quî is muſculo in ore delitеſcenti, & maſſeteri committatur, ſpectabis. poſtremò, ſi aperto ore, muſculi temporalis initia ſurſum trahere non detrectaueris, ipſius quoque munus promptè condiſces. Nunc integrum eſt,[c] maſſeterem à iugali oſſe & malis liberatum, ab humiliori maxilla ſimiliter cultello deradere, atque illius inſertionem munusq; non oſcitanter perpendere.[d] Muſculum in ore delitеſcentẽ ad amuſsim, non niſi inferiori maxilla in menti regione per medium diſſecta, adminiſtrare poteris: ac proinde grandiori cultro operi adhibito, ipſam à ſummo mento auſpicatus, per medium dentium inciſorium diuides: illamq; manibus apprehendens, ui utranq; ipſius partem in latera reflectes, & à temporis oſsis illi inſculpto[e] ſinu luxabis. Mox circa maxillæ extrema, oris tunicam à ſubditis ſibi corporibus, cutis inſtar ſeparabis, quouſq; muſculus in ore reconditus ſeſe omni ex parte offerat: quem, ſi uiſum fuerit, aut oſsibus commiſſum relinques, aut ab ipſis deraſum abijcies, ipſius quoq; functionem non oſcitanter expendens.[f] Muſculum maxillam deorſum trahentem, inferiori ſedi maxillę ſecundum ipſius longitudinẽ exporrectum, & maxillæ in interna ſummi menti ſede inſertum, modò reperies: quum is nulla peculiari opus habeat adminiſtratione, muſculo maſſetere iam cũ[g] glandulis & uenis & arterijs, quæ auribus ſubijciuntur, reſectis. Quanquam interim quarti huius muſculi, ſuiq; coniugis, perinde ac tertiorum, ſeu in ore delitеſcentium muſculorũ ſectionem, & officij muneris´ue eorundem examen, tum demum opportunius aggredieris, quum linguæ & oſsis υ referentis & laryngis muſculos perſcrutaberis.

c 4 tab. Δ.
Maſſeteris.
d 6 tab. D.
Muſculi in ore delitеſcentis.
e 4. 5 fig. cap. 6 lib. 1 h.
f 5 ta. H, I.
Muſculi maxillam deorſum trahentis.
g ſub F 4 tabulæ.

DE MVSCVLIS OSSI υ REFERENTI commiſsis. Caput XVII.

OS[a] υ referens, in faucibus ſuperiori laryngis ſedi prælocari, & radici linguæ fundamẽti uice, ſuper quod moueri eam oporteat, & plurium muſculorum uelut anchoram eſſe, iam antea diximus. Ex muſculis uerò qui oſsi committuntur, alij quidẽ ipſi ſunt proprij, & ſolius ſui gratia conſtructi, qui omnes ab alijs oſsibus principium ſumentes, oſsi υ ſimili inſeruntur: alij autem ex oſſe hoc procedentes, alijs organis famulantur. Qui igitur oſsi ipſi peculiares proprijq; ſunt, potiſsimùm præſtare credũtur, ne os non admodum ſtabili firmatum baſi, hinc inde ad latera, uel ſurſum aut deorſum, uel prorſum aut retrorſum præter rationẽ conuellatur. Sunt porrò hi ad minimũ numerum redacti ſeptem, ad maximum autem octo, utrinq; nimirum quatuor, ut uniuerſi quatuor conſtituant paria.[b] Primus cæteris ualidior & craſsior, bifidus aut geminus eſt, ſcutiformi laryngis cartilagini, & aſperæ arteriæ in collo exporrectus. Lato namque & carneo principio ex eminentiori pectoris oſsis ſede, ad partem magis internam exoritur: rectaq; ſurſum tenſus, ac parem ſemper ipſi origini latitudinem ſeruans, in[c] anteriorem oſsis υ referentis ſedem inſeritur, carnoſo innexu totam amplitudinem medij oſsiculi, cui oſsis υ referẽtis latera firmantur, apprehẽdens. Huic muſculo ſecundùm ipſius longitudinem in medio linea inciſa eſt, cuius occaſione, ex duobus, dextro uidelicet & ſiniſtro muſculis cõſtare, non ineptè dicitur:

a tota 1, 2 fig. cap. 13 lib. 1. & 1 fig. cap. 21 lib. 2 A.
Muſculi oſsi υ referenti commiſsi, partim ipſi, partim alijs ſubſeruiũt partibus.
b 4 tab. S, T. 1 tab. C. 2 tab. F.
Ipſi propriorũ primum par, ſeu alterius lateris 1.
*c conſule 1 figuram capitis 13 lib. 1 ad * A, B, & cæt.*

dicitur: ac duorum muſculorum,ſeu unius paris uice enumeratur,qui os *v* referens deorſum,ſi quando uiolentiùs à ſuperioribus muſculis ſurſum uellitur, retrahunt: &[d] ſcutiformi cartilagini,& aſperæ arteriæ,propugnaculi loco haberi poſſunt.[e] Tertius & quartus,utrinq; nimirum unus,his duobus opponuntur: & ampli, breues, ac omni ex parte carnei, à maxilla inferiori, ſub ſummo mento interiùs enaſcuntur: hincq; deſcendētes, ac admodum modicè arctiores redditi,*v* referenti oſsi duobus primis contermini inſeruntur,[f] eandē prorſus inſertionis latitudinem in anteriori oſsis ſede cum illis obtinentes.Ac proinde hi os ſurſum, oppoſito duorum inferiorum motu, deinde & modicè in exteriora protrahunt: quemadmodum & illi quoq; in exteriora os perquàm obſcurè promouent.[g] Quintus ac ſextus,ab utroq; uidelicet latere ſinguli, admodum graciles teretesq; ſunt muſculi,qui à[h] proceſſuum,ſtylum & galli calcaria referentium, radicibus explantati, *v* referenti oſsi ad latus amplitudinis inſeruntur,quam primi quatuor muſculi occuparūt. eſt autem hæc regio, ubi oſsis latera cum medio oſsiculo coeunt. Muſculi hi toto ductu[i] illis exteriùs attenduntur,quos maxillam inferiorem deorſum trahere retuli: qui etiam ab eiſdem ſtylum imitantibus proceſsibus,ſed paulo humiliùs,quàm hi oſsis *v* referentis muſculi,exoriuntur: quibus ne os aut in dextrum,aut in ſiniſtrum reuellatur,prohibendi munus concreditum eſt, & præterea illud quoq; ſurſum nonnihil,introrſumq́; cōtrahunt.At[k] ſeptimus & octauus præſentis oſsis muſculi,utrinq; etiam ſinguli,graciles longiq́; uiſuntur: nullus enim uniuerſi corporis his ſimul & gracilior & longior occurrit. Deinde uterq; eneruationem quandam, perinde ac muſculi maxillam deorſum trahentes, priuatim uendicat.[l] in medio namq; ipſius ductu carneus eſſe deſinit, tendinis aliquouſq; naturam oſtendens,à qua denuò carneus euadit, itaq; duos ueluti uentres nanciſcitur. Principium etenim carneum, ex elatiori ſcapulæ coſta, iuxta ipſius ceruicem, & proceſſus anchoram imitantis[m] radicem obtinet: & ſub[n] muſculo ſcapulam attollentium primo occultatus, ſurſum obliquè protenditur, ſub[o] muſculo à pectoris oſſe & clauicula in mamillarem capitis proceſſum inſerto,qui hunc oſsis *v* referentis muſculum adeò comprimit,ut carnoſus ſub illo eſſe deſinat, tendinisq́; ſpeciem oſtendat, perinde ac ſi digniori illi caput mouenti muſculo cederet,aut ipſe durior factus, in cōtractione impetum incumbentis muſculi faciliùs exolueret. Nam ſimul atq; illum ſuperauit, rurſus carneus apparet,quouſq; in eam oſsis *v* referentis regionē implántetur,in[p] quam quintum aut ſextum inſertionem moliri dictum eſt. Galenus quarto de Adminiſtrādis ſectionibus libro, iſtos quarti paris muſculos ſcapulis proprios eſſe arbitratur, horum ope illas ſurſum ad guttur agi aſſerens. Quàm uerò id ueritati conſonum ſit,obſeruari peroptarim: mihi enim oſsi *v* referenti,non uerò ſcapulis,proprij uidentur, nec quicquam his cum ſcapularum motu commune eſſe exiſtimo. Quippe minores ſunt, minusq; firma (quum *v* referenti oſsi committantur) baſi ſtabiliuntur,quàm qui ſcapulas (quibus brachia,cubiti & manus appendent) attollere obliquo motu poſsint. Deinde ſubſtātia formaq; cæteris oſsis *v* referentis muſculis, nequaquam autem ſcapularum motuum autoribus, reſpondent. Quod Veteres pulchrè norunt, ex quorum ſententia Galenus in libro undecimo de Partium uſu,hos muſculos oſsi *v* referēti aſſcribit: licet rurſus ſui oblitus, in decimotertio de Partium uſu, eoſdem inter ſcapulæ motores commemoret,facilè in illis,ut & in alijs pleriſq; ſcapulæ muſculis,aberrans.Quinetiam os *v* referens his muſculis omnino indiget,ſi demum id contrario motu agi debuit illi, quem quintus & ſextus muſculi perficiunt.

Videntur

Secundū par. *Tertium par.* *Quartum par.* *Quartum par, ſcapularū motibus non ſubſeruire.*

d 5 tab. N. dein Q. *e 4 tab. R. 1 tab. B. 2 tab. E.* *f Confer 1 tabulæ B cum C.* *g 4 ta. Q.* *h 3,4,5 fi. cap. 6 lib. 1 i.* *i 4 tab. O. 5 tab. H, I.* *k 5 tab. R, S. 4 ta. V, V. 1 tab. D. 2 tab. H.* *l inter R & S tab. 5.* *m 1 fi. cap. 21 lib. 1 F.* *n 4 tab. b. aut 9 ta. Γ.* *o 4 tab. Θ.* *p 4 tab. P.*

Videntur itaq; mihi poſtremo loco enumerati muſculi, deorſum ac utrinque ad latera os *υ* referens detrahere. & niſi his illa concrederetur actio, oſsis *υ* referentis ſitus prorſus fallax eſſet. Adde, muſculis his, ubi ſcapulæ cõmittuntur,
q à ramo i notato fig. 2 cap. 21 lib. 4. [q] neruulum applantari: nequaquam autem, ubi oſsi *υ* referenti inſerũtur. Sunt igitur, mea quidem ſententia, octo muſculi, ſolius oſsis *υ* referentis occaſione efformati, in hoc ſcilicet, ne hinc inde ex ſua ſede id turbetur, fundamentumq́; plus ſatis infirmum linguæ, & ipſi quoq; laryngi efficiatur. Cæterùm muſculi, quos huic oſsi non proprios eſſe dixi, ex ipſo originem mutuantur: horumq́; *Muſculi hyoidi oſsi non proprij.*
r 1 fi. cap. 21 F. quatuor laryngi, & alij linguæ porriguntur.[r] Primi duo laryngem adeuntes, lati & carnoſi ſunt: & ab inferiori oſsis *υ* referẽtis ſede enati, ac poſtea anteriori ſcutiformis cartilaginis parti attenſi, tandem humiliori eius cartilaginis ſedi ſe
s 2,3 fig. cap. 21 K. cundùm latitudinẽ inſeruntur.[s] Alij duo paulo minus toto teretes ſunt, & graciles: ex[t] mediaq; oſsis *υ* referentis interna ſede principium ducentes, radici la-
t 2 fig. cap. 13 lib. 1 D. ryngis[u] operculi implantãtur. Quod uerò horum quatuor ſit munus, & quos
u 2,3 fig. cap. 21 L. ex his Galenus prętermiſerit, in muſculorum laryngis enarratione docebitur.
x 1,2 fig. cap. 19 H. Linguæ autem[x] muſculorum ſermo, mox poſt ſubſequens Caput inſtituetur.

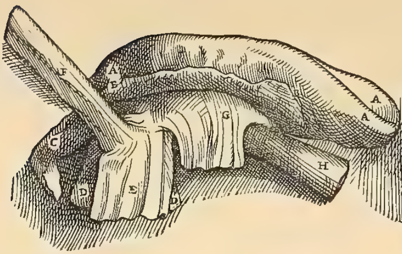
PROPRIORVM OSSI *υ* REFERENTI MVſculorum adminiſtratio. Caput XVIII.

COMMODE[a] horum muſculorum ſectionem adminiſtraturus, ceruici (ut in poſteriora pendente capite, ea exporrigatur) trunculum aut oblongum lapidem ſubijcies: & uenis, arterijs, ac glandulis, quæ in harum diſtributionibus locantur, utcunq; reſectis, minoribus cultellis ſectionem auſpicabere. Ac primùm quidem ab inferiori maxil- *Secundi paris adminiſtratio.*
a 5 ta. H, I. la, quæ adhuc integra eſt (niſi illam[a] muſculi ipſam deor-
b 6 tab. D. ſum trahentis, &[b] eius qui in ore deliteſcens, maxillam attollit, occaſione fre-
c 4 tab. R. geris) obliquos & latos muſculos, qui[c] tertij & quarti loco habebantur, deradeſ, eos uſq; ad regionem, qua oſsi *υ* referenti implantantur, diſſecans. Deinde
d 4 tab. S, T. [d] primi & ſecundi capite à pectoris oſſe liberato, utroſq; uerſus os deducito, il- *Primi paris.*
e 5 tab. P. los à[e] muſculis ſeparãs, qui ipſis ſubſtrati, à pectoris oſſe in ſcutiformem laryngis cartilaginem pertinent. Quum enim primorum oſsis *υ* referentis muſcu-
f 4 tab. Θ. lorum originem aggredieris, ſtudendum eſt, ne initia[f] muſculorum, à pectoris oſſe & clauicula ad mamillarem capitis proceſſum aſcendentium, uities: ac ne ex eadem ſede natos, nuperq; dictos ſcutiformis cartilaginis muſculos unà
g 5 ta. Q. auferas.[g] Quintum & ſextum ſummis digitis, aut exiguo cultello à contermi- *Tertij paris.*
nis partibus, uſq; ad ſtylum referentes capitis proceſſus deduces, illorumq́; ini-
h 5 tab. R, S. tia illinc liberabis.[h] Septimum & octauum uix, niſi ſecundo ſcapulam mouen *Quarti paris.*
i 9 tab. Γ, Δ. tium[i] muſculo, & illo qui à pectoris oſſe & clauicula mamillarem proceſſum petit, abſectis, aggredi promptum eſt. nihil tamen prohibet, ipſos à uicinis partibus, exiguo longoq; cultello buxeo, aut ſolis digitis liberare, ipſorumq́; capite apprehenſo, id à ſcapula cultello diuidere. Quanquã hos, donec muſculos ſcapulam mouentes aggredieris, interdum ſeruandos duco: ut, quemadmodum non ſemel ipſe tentaui, tu quoque experiaris, num muſculi illi ſcapulam, omni prorſus carne liberam, ſurſum agere poſsint: contempleriſq́;, quàm bellè primo quoq; tenſionis impetu rumpentur. Muſculorum uerò oſsi *υ* referenti non propriorum ſectio, in eum locum reſeruabitur, qui earum quibus illi inſeruntur partium anatomen pertractabit.

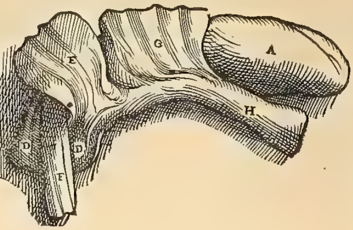
DE LINGVAE MVSCVLIS.

Caput .XIX.

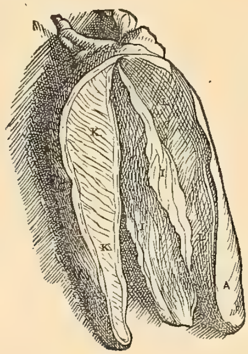
PRIMA DECIMINONI CAPITIS FIGURA.



SECUNDA.



TERTIA FIGURA.



TRIVM DECIMINONI CAPITIS FIGVrarum,& earundem characterum Index.

PRIMA figura linguam, unà cum ipſius muſculis, à reliquo corpore liberatam, ex dextro latere commonſtrat, muſculorum dextri lateris naturam ac ſitum, quàm fieri licet, proximè exprimens.

Secunda figura eadem, quæ prima, oculis ſubijcit: uerùm ut primi linguæ muſculi, ac item noni natura aliquo pacto hic magis, quàm in prima conſpiceretur, tertium & ſeptimum linguæ muſculos ſurſum refl.eximus, quinto interim deorſum ab ipſius inſertione propendente.

Tertia figura nouem linguæ muſculos abſectos habet: ac lingua ſecundùm longitudinem diuiſa cernitur, linguæ ligamento hic ab utriſq; linguæ corporibus dirempto, & corporum ſuperficie, quæ ligamento continuatur, hic apparente.. Atq; eum in modum hominis (ut ſemel dicam) linguæ conſtructio eſt expreſſa, quo nobis hanc picturis aſſequi datum fuit.

A, A, A 1, 2, 3 *Linguæ portio, ante conſectionem in hiante ore conſpicua, & tunica adhuc obtecta, ipſi, ac toti ori, & ſtomacho, item & aſperæ arteriæ communi.*

B, B 1 *Hæc linea dictæ nuper tunicæ partem notat, ſecundùm inferioris maxillæ latera ab ore diſſectam. Linguæ enim portio ſupra lineam conſiſtens, illa adhuc obtegitur tunica: quæ autem ſub linea cernitur pars, hîc (uti etiam nunquam) illa tunica non ſuccingitur.*

C 1 *Iam dictæ prius tunicæ portio, quam hic ab intimo palati unà cum lingua præſcidimus.*

D, D 1, 2

D, D 1,2 Primus linguæ muſculus.
E 1,2 Tertius linguæ muſculus.
F 1,2 Quintus linguæ muſculus.
G 1,2 Septimus linguæ muſculus.
H 1,2 Nonus linguæ muſculus.
I, I 3 Linguæ ligamentum, cui linguæ corporum fibræ continuantur.
K, K 3 Dextri linguæ corporis fibrarum ſpecies.
L, L 3 Siniſtri linguæ corporis fibrarum ſpecies. Verùm hæ adeò confunduntur, inuicemq; permiſcentur, ut uiſu, nedum pictura, eas queamus aſſequi.

Linguæ magnitudinẽ iuſtam eſſe, illamq; muſculis egere, quorum cognitio difficilis eſt.

LINGVAE moles ori exquiſitè congruit, in omnẽ enim eius ſedem commodè pertingit: quod ſanè, ſi minor eſſet, ipſi negaretur. neque rurſus præ oris anguſtia impeditur: quamuis tamen id facillimè contingit, ſi aliquando in magnitudinem præter naturam excreuerit. Quoniam uerò promptè ipſam noſtro arbitratu, quócunq; agi conueniebat, hanc muſculoſam fieri ſummus rerũ Opifex uoluit: operæpreciumq; fuit, multos illi elargiri muſculos, qui uariorum motuum autores exiſterent. Cæterùm qui, qualeſq;, & quot numero ipſam agant, cognitu eſt quàm difficillimum: adeò enim inuicem connectuntur, ipſorumq; fibræ mutuò tam uariè coeunt, ut iuſtum numerum formamq; muſculorũ, & motuum linguæ differentias cognoſcere, non iniuria arduum cenſeatur. Imò linguæ conſtructionem hactenus à nemine ad amuſsim perſpectam fuiſſe, neq; etiam ocyus fore metuo: ita, ut fateri cogamur, eò Conditoris noſtri in effingendo ex terra Adamo artem induſtriamq; proceſsiſſe, ut tota hæc non inueniatur, quantumuis longo temporis ſpacio, idq; à uiris illuſtribus, fuerit indagata. Quouſq; tamen in linguæ conſtructione Galenus eximium Naturæ miraculum artificiumq; perſpexerit, minimè conſtat: ea ſiquidem libri de Adminiſtrandis ſectionibus pars, in qua linguæ muſculos proculdubio recenſuit, nobis unà cum libris de Muſculorum reſectione interijt. In libris autem de Partium uſu, per tranſennam, leuiterq; duntaxat de linguæ motu, abſq; peculiari alicuius muſculi enarratione meminit.

Quid linguæ in muſculis rarum obtigerit.

Ego, quantũ hactenus aſſecutus ſum, linguam rarum quippiam, ac peculiare præter cæteros muſculos ſortiri obſeruo. Ad radicẽ enim, qua ampla lataq; eſt, ac ueluti ſtabilitur (uti ſuo fine, ut ad motum promptior exiſtat, in obtuſum mucronem deſinit, tenuiſq; uiſitur) proprios quoſdam, ac ſuis fibris utcunq; diſtinctos obtinet muſculos: & quorundam ipſorum fines illic terminantur, ubi lingua in longitudinem ferri incipit, cum ſua radice quodammodo angulum illic conſtituens, ubi[a] corpus, laryngem in ciborum uoratu obturans, ſeſe offert.

a 2 fi. cap. 21 L.

Alij eorum muſculorum hic neutiquam ceſſant: ſed mixti inuicẽ, raram corporis partem efformant, nempe duorum ueluti oblongorum muſculorum concurſum, qui ligamentum quoddam tenuiſsimum, membraneum, ac ad linguæ craſsitudinem latum, in ipſorum medio plerunq; adipiſcuntur.

Hæc ferè tertia fig. ſeriatim proponit literis K, K. L, L I, I.

Linguæ pars ante ſectionem conſpicua, quibus conſtet particulis.

ſic ſanè, ut uniuerſum linguæ corpus, ante ſectionẽ nobis apparens, ex duobus illis muſculoſis corporibus, ligamento hoc, accurrentibus uenis, arterijs & neruis, ac binis hæc omnia integẽtibus membranis conformetur: una quidem muſculis omnibus communi, quæ eſt interior: altera autem eius tunicæ pars cenſetur, quæ uniuerſam oris amplitudinem ſuccingit, & eadem continuaq; cum interna aſperæ arteriæ ac ſtomachi tunica exiſtit, priuatimq; tertij paris neruorum cerebri præcipuas[b] portiones ſibi uendicat, quarum etiam beneficio lingua guſtatorium efficitur organum. Rarum uerò id, atque peculiare, quod duo hæc muſculoſa corpora obtinere

b 2 fi. cap. 2 lib. 4 Y, Y.

nere diximus,ad hunc quaſi modum ſeſe habet.Quum cęteri corporis muſcu
li unicum ferè fibrarum genus,aut rectum ſcilicet,aut obliquum, aut tranſuer
ſum duntaxat obtineant: hæc tamen corpora obliquas,tranſuerſas, rectasq́; fi-
bras ſimul adepta mihi uidentur, quæ inuicem adeò coeunt, commiſcẽturq́;,
ut in his aliquod fibrarum genus ſectione aſſequi propemodum ſit impoſsibi-
le. imò muſculoſa hæc corpora quippiam non abſimile cordis[c] ſubſtantiæ, in *c 11 fi.lib. 6 I,I.*
ea fibrarum contrariarum commixtione adipiſcuntur: quanquam non adeò,
atq; cor,ſolida conſtent ſubſtantia.Nam carnoſæ fibræ in pinguioribus,& iam
ætate prouectis animalibus,pinguedinem in lingua, ſpongioſum quid & fun-
goſum exprimente, adnatam obtinent: & fibræ multo quoq; rariùs in lingua
conſeruntur,quàm in cõpactiſsima cordis ſubſtantia.Atq; hæc uel inter eden-
dum cuiuis euadunt perſpicua, quàm ſcilicet à uulgaris muſculorũ carnis na-
tura,formaq́;, & guſtu,linguæ pars,quã in delicijs habemus,uariet. Verùm ex
quibus'nam muſculis ea cõformetur,ac unde muſculi linguæ,quos inter diſſe
Inter manifeſtos linguæ muſculos duo primi. candum obſeruaui,originem ducant,nunc opportunè ſubijcietur.[d] Duo ſunt *d 1,2 fig. D,D.*
recti,& impẽſe craſsi,obſcureq́; ab inuicem, ac ſi plures duobus eſſent,aliquot
locis diſcreti: qui ex media, ſuperiorique[e] oſsis *υ* referentis ſede, carnei,ſed ut- *e figuræ capitis 13 lib. 1,ſed præcipuè 1 figuræ D,et 2 fig C.*
cunq; fungoſi, principium ducunt: ac ſecundùm linguæ longitudinem pro-
tenſi, ipſius medio inſeruntur, hancq́; contracti rectà intrò,& uelut ad poſte-
Tertius & quartus. riora uellunt. [f] Tertius & quartus,ex[g] duobus ſuperioribus oſsis *υ* referentis
oſsiculis oriuntur: quæ ad ipſius latera haberi, ac ipſorum fine ad ſtylos uſque *f 1,2 fi.E.*
imitantes capitis proceſſus deſinere diximus. Quanquam etiam interdum hi *g 1,2 fig. cap.13 lib. 1 I,K.*
muſculi ab[h] humilioribus eius oſsis lateribus, quæ ſuperioribus ſcutiformis *h earundẽ fig.E,F.*
cartilaginis proceſsibus colligãtur,principium ſumant, tunc nimirum, quum
ſuperiora oſsis latera non planè oſſea,cum ligamentorum natura aliquid com
mune adipiſcuntur,quod potiſsimùm in mulieribus obſeruatur. Muſculi igi-
tur illinc exortum adepti, & obliquè quodammodo procedentes, linguæ la-
teribus implantantur. Si horum alter,uno remiſſo laxatoq́;, contrahatur, lin-
gua,& potiſsimùm ſua radice,in latus deorſum uellitur: at ſi ſimul uterq; agat,
lingua in neutrã partem inclinans,deorſum uerſus interiora quoq; mouetur.
Quintus & ſextus. [i] Quintus ac ſextus,ſimiliter carnoſi,& utcunq; craſsi,duobus nuper dictis op- *i 1,2 fig.F.*
ponuntur: ac à temporum oſsium[k] proceſsibus, qui ſtyli acusq́; imaginem re- *k 3,4,5 fi. cap. 6 lib. 1 i.*
ferunt, explantati, linguæ ad nuper[l] dictorum fines innaſcuntur. Hi, quoties
ambo conuelluntur,uerſus interiora linguã ſurſum agunt: at ſi alter duntaxat *l 1,2 fi.E.*
in ſe colligatur,lingua ſurſum tracta, ad alterum latus inclinatur. Sunt &[m] alij *m 1,2 fig. G.*
Septimus & octauus. duo,linguam ad inferiora cõtrahentes,ad lateraq́; inuoluentes: qui ex inferio-
ris maxillæ lateribus,intus ad dentium molarium radicem utrinq; lato, & ut-
cunq; mucoſo principio enati,linguæ,ſecundùm ipſius longitudinẽ,uſq; ad li-
gamenti finem,quo faucibus illa colligatur, ſeſe inſerunt,non quidem prorſus
in linguæ medium, ſed[n] duorum,quos primos enumerauimus, muſculorum *n 1,2 fig. D,D.*
latera.Horum altero tantùm ſuas fibras colligente,conſpicua ante ſectionẽ lin
guæ pars,in contracti muſculi latus cõniuet: at utroq; laborante, pertinaciter
Nonus. lingua faucibus recto motu adigitur. Poſt hos[o] carnea quædã moles ab[p] inter- *o 1,2 fi H.*
na quoq; inferioris maxillæ ſede, ex menti regione enaſcitur, ab illis præcipuè *p 2 fi.cap. 10 lib. 1 H.*
proceſſulis,ipſorumq́; lateribus, qui inæqualiter in interna inferioris maxillæ
ad ſummũ mentum ſede extuberãt.Pręſens moles ſurſum retrorſumq́; ad fau
ces ducta, in linguæ radicẽ, amplam inſertionẽ molitur,quemadmodũ etiam
lato principio originẽ ſumit.Hęc moles linguã ad mentũ contrahere uidetur,
nunc exquiſitè ad laborũ medium, nunc autem ad latus, prout nimirum has

illas'ue

illas'ue fibras laxat & intendit: fibræ enim ipſius, ſecundùm totam illius amplitudinem, ab anteriori ſede retrorſum rectà ducũtur. Deinde muſculus iſte, præter fibras, uelut quaſdam inſcriptiones quoq; rectà progredientes ita obtinet, ac ſi harum occaſione plurium muſculorũ numero etiam habendus eſſet. Enarratos iam muſculos, qui undiq; attenſum habent adipem, inter diſſecandum ad linguam porrigi cernimus, & horum plurimos circa ipſorũ fines inuicem confundi, ac[q] duo muſculoſa linguæ corpora conſtituere: quæ triplex fibrarum genus adeò cõfuſum permixtumq; obtinent, ut fibras internoſcere ſit quàm difficillimũ. Reliquarum tamen omnium obliquæ tranſuerſæq; in corporum medio plurimæ reperiuntur, quæ mihi utrinq; in proprium linguæ[r] ligamentum longè tenuiſsimũ, & membranæ non abſimile, tanquam in ipſorum firmamentũ, hominibus, canibus & ſimijs ſecus quàm bobus & ouibus propemodum, deſinere uidentur: rectæ uerò pauciores ſeſe offerunt, omnes propemodum in externa illorum corporum ſuperficie excurrẽtes. Tranſuerſarum fibrarum beneficio, linguæ corpus ante ſectionem apparens, in ſe contrahi, incraſſariq;, & rurſus egeri tenuariq; arbitror: id enim in ligamentum fibrarum inſertio tibi diſſecanti utcunq; cõmonſtrabit. Rectis autem fibris, lingua in ſemicirculum, ad palatum fauceſq; cõuolui ſpectatur: prout nimirum aut ſuperiores, aut inferiores collectę fuerint. Porrò obliquis fibris in latera linguam agi omnino coniector, ſic ſanè, ut alij interim muſculi linguæ moueant radicem: alij uerò linguæ corpus, ante confectioné in hiante ore conſpicuum. Ligamentũ uerò, cui fibræ firmantur, linguæ oſsis uice datum eſt. Haud enim decuiſſet, linguæ ſecundùm ipſius longitudinem os, aut cartilaginem, quantumuis etiam in exiguas diuiſam uertebras, innaſci, quum tam uarijs diuerſiſq; motibus inter mandendum loquendumq; moueri linguam oportuerit, ipſaq; interim nullum corpus ſuffulciat, ac quouis etiã ſerpente agilior fluctuoſiorq; eſſe debeat. Atq; hęc ſanè ita trado, ut mihi occurrerunt: lubens, ſi quid ſeſe notius ueriuſq; mihi offerret, id impertiturus. Porrò[s] neruos à ſeptimo pręcipuè pari neruorum cerebri, & à ſexto, linguę muſculis motus principium præbentes, de induſtria, ut & cæteros neruos, in quartum librum reijcio: & iccirco etiam hîc, niſi de ligamento linguam faucibus colligante, paucißima recenſenda ſuperſunt. Eſt autem id quod ad palatũ, reflexa lingua, apertoq; ore, ſub ipſa conſpicitur, magni uſus gratia efformatum. Niſi enim id eſſet ligamentum, lingua nimium aliquando retrorſum in ſe colligeretur, nec facilè exerta intrò traheretur: pręterea neq; ſedem obtineret ſtabilem & tutam, ut quæ undiq; eſſet ſoluta. Vtroq; enim munere ligamentum fungi, ex artis operibus experimur, quoties id præſcindimus, aut propter nimiam humiditaté laxum reſiccamus.

Muſculoſa ſubſtantia linguæ partis, ante ſectionem conſpicua.

q 3 fig. K, K, L, L.

r 3 fig. I, I.

s 2 fig. cap. 2 lib. π, dein g.

Ligamentum linguam faucibus colligans.

LINGVAE MVSCVLORVM ADMINIſtratio. Caput XX.

MVSCVLORVM linguæ ſectio, cum hactenus commemoratorum in ore muſculorum ſectione communis erit. Deducta igitur, quantum licet, utraq; maxilla, &[a] oris tunica, cutis modo à ſubditis organis, quàm licet exquiſitiſsimè cultello undecunq; detracta, omnium primi ſecabuntur[b] obliqui, quorum principiũ à proceſsibus ſtylum imitantibus uenit liberandũ. Iam hos ad linguæ radicem ſtudioſe ſecutus, eam[c] carneam molem, quam nono loco recenſui, ab inferiori maxilla liberabis: atq; quàm poteris accuratiſsimè, ipſius inſcriptiones, & ipſi

Adminiſtratio quinti & ſexti.

Noni.

a 1 fi. cap. 19 B, B, C.

b 1, 2 fig. cap. 19 F.

c earundẽ fig. H.

immixtum adipem, deinde illius etiam exortus & implãtationis latitudinem ſpectabis. Atq; hæc perfeceris promptiſsimè, ſi modò ad dentiũ inciſoriorum radicem, & ſub mento uiciſsim ſectionem tentaueris. Mox poſt hos aggredieris,[d] qui ab internæ maxillæ ſedis lateribus enaſcũtur, & linguam ad latera mouent. Poſt hos autem, aliorum[e] duorum obliquorum, ab oſsis *v* referentis lateribus originem ducentium, principia liberabis. Poſtremò autem[f] illi ab oſſe *v* referente adimentur, quos primos recenſuimus, quiq; maximam linguæ radicis partem conſtituere uidebuntur. In huiuſmodi adminiſtratione, exiguum cultellum liberandis muſculorum capitibus operi accõmodabis: ad reliquam uerò ſeparationem, buxeum cultellum, quòd mucoſi admodum ſint muſculi, adhibere, nihil prohibet. Cæterùm linguæ reliquũ corpus ad hunc modum aggredi conſulo. Ante omnia id ambiens craſsior membrana, toti communis ori deradetur: firmiùs enim connaſcitur, quàm ut citra coctionem, cutis modo à lingua auferri poſsit. Deinde illa membrana, quæ muſculis omnibus eſt communis, quamq; fruſtra ſeparare contenderes, relicta, ſectio ad linguæ medium, ſuper id quod diximus[g] ligamentum, & ſecundùm linguæ longitudinem ducetur, non ſuperficialis tantùm, ſed quæ ad medium uſq; linguæ penetret, aut etiam uniuerſam diuidat. Mox hamulis & cultellis, fibrarum corporis linguæ naturam ſedulò inquires: ac quî fibræ ligamento committantur, eæq; inuicem uarient & commiſceantur, perſpicies.

Septimi & octaui.

Tertij & quarti.

Primi & ſecundi.

Reliqui linguæ corporis adminiſtratio.

d earundē fig. G.

e earundē fig. E.

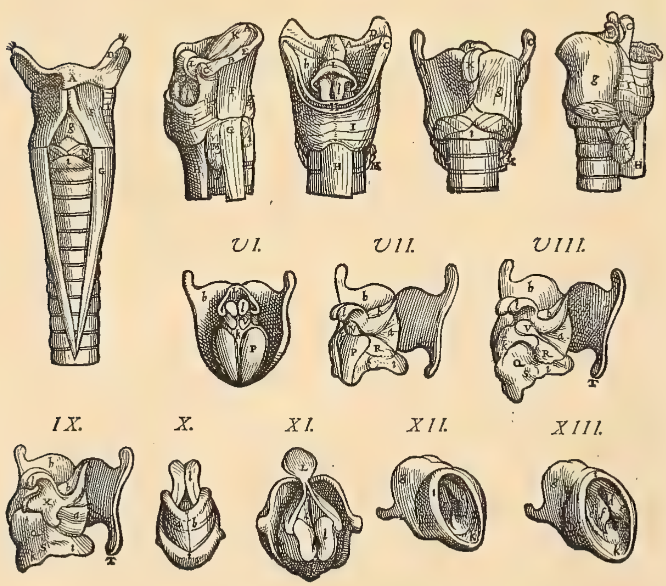
f earundē fig. D, D.

g 5 fi. cap. 19 l, l.

DE LARYNGIS MVSCVLIS.

Caput XXI.

PRIMA XXI CAP. FIG. *II.* *III.* *IIII.* *V.* *VI.* *VII.* *VIII.* *IX.* *X.* *XI.* *XII.* *XIII.*



TREDE-

TREDECIM VIGESIMIPRIMI CAPITIS FIGURARUM,& EARUNDEM CHARACTERUM INDEX.

QVONIAM in integris muſculorum tabulis, in præſentis libri initio ſeriatim poſitis, omnes laryngis muſculi oculis ſubijci nequierunt, non abs re fore putaui, in huius Capitis fronte priuatim laryngis muſculos hac figurarum copia exhibere.

PRIMA figura, oßis υ referentis, & hîc ſuis muſculis omnibus proprijs liberati anterior facies exprimitur, unà cum anteriori laryngis, & aſperæ arteriæ caudicis (qui in collo conſiſtit) ſede, nullo interim laryngis muſculo reſecto. Qui uerò muſculi hic ſint conſpicui, characterum index dilucidè explicabit.

Secunda figura, eadem quæ prima ex dextro latere commonſtrat. quanquam hic non tantam aſperæ arteriæ caudicis portionem (quum id fruſtra factum fuiſſet) aſſeruauerimus: dein ſuperiora oßis υ referentis latera hinc etiam reſecuimus.

Tertia, ſecundæ penitus reſpondet: niſi quòd hæc ex poſteriori facie eadem quæ illa ex latere commonſtrat. Verùm & hîc ſtudiò ſuperiora oßis υ referentis latera, perinde ac in prima, delineantur.

Quarta anteriorem laryngis ſedem, cum portione caudicis aſperæ arteriæ proponit, reſecto iam υ referente oſſe, cum muſculis ab illo & à pectoris oſſe laryngi oblatis. Seruantur itaq; adhuc ex communibus laryngis muſculis, quintus & ſextus, ac dein muſculi laryngis operculo proprij.

Quinta figura, à quarta ſectionis ordine nihil uariat, ſed eadem quæ quarta, ex ſiniſtro latere eleganter ſpectanda offert.

Sexta laryngem, à reliquo aſperæ arteriæ caudicis liberatam, ita poſteriori facie exprimit, ut neq; ſtomachi, neque cõmunis alicuius muſculi portionem adhuc reliquerim, interea tamen nulla laryngis cartilaginum ſua ſede dimota.

Septima laryngem ex dextro latere ita expreſſam continet, ut ipſius operculum iam reſectum ſit, unà cum muſculis primæ cartilagini ſecundam nectentibus. Dein primæ cartilaginis in hoc latere inferior proceſſus, à ſecunda liberatus eſt: ipſaq; prima antrorſum, atq; à ſecunda ſic reflexa occurrit, ut media primæ cartilaginis ſedes, in poſteriori regione nuda ſe ſpectandam offerat.

Octaua à ſeptima in hoc differt, quòd hîc rectos muſculos illorum quatuor, qui tertiam cartilaginem ſecundæ nectunt, reſcidimus, ipſaq; ſecunda cartilago magis detecta appareat.

Nona ab octaua in hoc uariat, quòd præter muſculos nuper dictos, etiam quatuor muſculorum tertiam ſecundæ iungentium obliquos, & dein duos in tertiæ cartilaginis baſi poſitos, abſtulimus, ſeruatis duntaxat cum tribus cartilaginibus illis muſculis, qui tertiam primæ alligant.

Decima, ex anteriori laryngis ſede ſe ſpectandam præbet, ablata iam prima cartilagine, & duntaxat cum ſecunda & tertia apparentibus muſculis, tertiam primæ committentibus.

Vndecimam, ut & duas ſequentes, oſtendendæ laryngis linguæ ſeu rimæ gratia delineauimus. Exprimitur itaq; hîc larynx, à reliquo aſperæ arteriæ trunco, & ſuis communibus muſculis libera: atq; hæc, aſſeruato adhuc ipſius operculo, poſteriori ſuæ ſedi incumbit, ſuperiorem faciem commonſtrans.

Duodecima in hoc ab undecima differt, quòd hæc inferiorem laryngis ſedem delineatam contineat.

Decimatertia hoc à duodecima habet uarium, quòd laryngis rimam, ſeu lingulam, magis coarctatam occluſam'ue repræſentet. Cæterùm characterum index erit eiuſmodi.

A In prima, ſecunda & tertia figuris, υ referens notatur os, non prorſus ſuis membranulis liberum.

B In prima, ſecunda & tertia, humilius oßis υ referentis latus, ſuperiori ſcutiformis cartilaginis alligatum pro-

C ceſſui, qui C in ſecunda, tertia & quarta figuris indicatur.

D In prima & tertia, ſuperius notatur oßis υ referẽtis latus, à ſecũda figura inibi reſectũ, ubi E aſſcriptũ cernis. E.

F Muſculus ab oßis υ referentis inferiori ſede enatus, ac humiliori primæ cartilaginis ſedi inſertus. In prima figura dexter & ſiniſter eſt conſpicuus, in ſecunda dexter duntaxat.

G Muſculus ex pectoris oßis ſummo, ad humiliorem primæ cartilaginis ſedem deductus. Prima dextrum & ſiniſtrum exprimit, at ſecunda dextri tantummodo portionem.

H Gula, ſeu ſtomachus, in ſecunda, tertia & quinta conſpicuus.

I Muſculus ex poſteriori ſede ſtomachi, primæ cartilaginis lateri inſertus. Ac tertia dextrum & læuum ferè uniuerſum oſtendit, & potißimum utriuſq; initium: ſecunda dextrum, & minimam ſiniſtri portionem. Quinta uerò ſiniſtri inſertionem exprimit, ut etiam prima & quarta utriuſq; inſertionem proponit.

K Duo muſculi, ab oſſe υ referente enati, ac in laryngis operculi radicem inſerti. Hi occurrunt in ſecunda figura, & tertia, & quarta.

L Laryngis operculum, in ſecunda figura, & dein in 3, 4, 5, 6, *&* II *conſpicuum.*

M Glandulæ, laryngis radici ad aſperæ arteriæ latera adnexæ, in 2, 3, 4 *&* 5.

N Muſculus à prima cartilagine ad ſecundam protenſus, exterior'ue primam cartilaginem ſecundæ iungentium.

D 3 *Dextri*

Dextri muſculi & ſiniſtri pars in prima uidetur, uterq; autem integer in quarta.

O *Muſculus à ſecunda cartilagine in primam protenſus, alterius'ue lateris interior ſecundam cartilaginem primæ connectentium. In quinta ſolus ſiniſter exprimitur.*

P *Muſculus ab infima ſecundæ cartilaginis ſede, poſteriori in parte principium ducens, & tertiæ cartilagini inſertus. Sexta dextrum & ſiniſtrum oſtendit, ſeptima dextrum, & quodammodo ſiniſtrum.*

Q *Sedes iam dicti, ac P inſigniti muſculi, in octaua & nona.*

R *Muſculus à latere ſecundæ cartilaginis, in tertiam cartilaginem inſertus. Septima & octaua dextrum duntaxat oſtendunt.*

S *Sinus ſecundæ cartilaginis, in octaua & nona notatur, cui inferior primæ cartilaginis proceſſus, T in octaua &*
T. *nona inſignitus, connaſcitur.*

U *Alter muſculus duorum in tertiæ cartilaginis baſi locatorum. Sexta utriuſq; lateris muſculum repræſentat, ſeptima dextrum, & ſiniſtri portiunculam, octaua etiam dextrum.*

X *In nona figura ſinus indicatur, cui muſculus inſidet, tertiæ cartilaginis baſim in altero latere occupans, ac U iam expreſſus.*

a *Muſculus ex tota primæ cartilaginis longitudine enatus, ac tertiæ inſertus, aut muſculus primæ cartilagini ter-*
b. *tiam copulans. Decima dextrum a inſignitum, & ſiniſtrum b notatum indicat, ablata interim prima cartilagine. Septima uerò, octaua & nona, integrum dextri lateris muſculum a indicatum exprimunt, & elatiorem ſiniſtri ſedem, quam ob hoc quoq; b litera in illis figuris notaui.*

c *Lingulæ, ſeu rimæ, in medio laryngis obuiæ, ſuperior ſedes, in decima figura conſpicitur.*

d *Inferior facies lingulæ, quam in decimatertia magis, quàm duodecima apertam expreſſimus.*

e,e *Duo ſinus, utrinq; unus, qui clauſa lingula, ſeu rima, in humiliori ipſius ſede ad latera euadunt cōſpicui, in duodecima & decimatertia.*

f *Callus in medio rimæ laryngis apparens, ubi ipſa potiſſimùm conniuet, in decimatertia exprimitur.*

g *Ne fortaſſe aliquid obſcuritatis cartilagines literis non inſignitæ adferant, illas quoq; notabimus. g itaq; prima eſt cartilago, in anteriori parte ſe offerens, in prima figura, dein in 2,4,5,12,13.*

h *Prima cartilago, in tertia figura, & 6,7,8,9, poſteriori facie ſe offerens.*

i *Secunda cartilago, anteriori facie conſpicua, in prima, 2,4,5,7,8,9,10,12,13.*

k *Secunda cartilago poſteriori facie ſpectatur, in ſexta, 7,8,9,11,12,13.*

l *Tertia cartilago occurrit in ſecunda, 3,6,7,8,9,10,11.*

TRES laryngis[a] cartilagines libro ſuperiore deſcripſi, tertiam cartilaginem, etiamſi[b] gemina ſit, ne aliorum diſſectionis profeſſorũ placita nimium interturbarētur, unius loco enumerans. Præterea his cartilaginibus[c] corpus ſimiliter cartilaginoſum, ſed adipoſæ membraneæq; ſubſtantiæ etiam compos, incumbere retuli, quod ἐπιγλωττὶς nuncupatur.[d] Γλωττίδα enim, corpus quoddam, aut potius laryngis ſedem, in medio ipſius locatam eſſe recenſui, rimulæ ſeu fiſſuræ lingularum, quibus tibiæ inflãtur, perquàm ſimilem. Nunc itaq; laryngis perſequar muſculos. Quum enim hęc ex pluribus cartilaginibus, ut aptè clauderetur, aperireturq;, cõſtruitur: quumq; ſpiritus retentionis, & uocis item occaſione, motu eam agi oportet uoluntario, iurè muſculos cartilaginum motores Natura ipſi communicauit: quorum quidam & exortibus & inſertionibus, ſolis committuntur cartilaginibus, proprijq; idcirco laryngis appellantur: alij autem, ab alijs partibus enati, laryngis cartilaginibus, ipſiusq; operculo inſeruntur, ob id communes ferè nuncupati.[e] Proprios humana larynx duodecim nanciſcitur: horumq; quatuor primam cartilaginem ſecundæ iungunt, quatuor tertiam ſecundæ connectunt, duo tertiam primæ copulant, & duo in baſi tertiæ cartilaginis ſedem habent. Communes autem octo numeramus: ſex quidem primæ cartilagini, duos autē laryngis operculo inſertos. Cuiuſmodi uerò omnes ſint, iam ordine proſequar, à proprijs ſumpto ſermonis initio. Quatuor itaque primam ſecundæ iungentium, ad inferiora laryngis utrinq;[f] duo habentur, in priori

a Spectandæ ſunt fig. ca. 38 lib. 1.
b 9,10,11 fig. cap. 38 lib. 1 R,S.
c tota 12,13 fig. cap. 38 lib. 1.
d Conſpicitur in 11, 12, 13 fig.

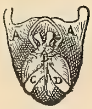
Duodecim proprios eſſe laryngis muſculos, comunes octo.

e Paulo pòſt ſinguli ſeorſim adnotabuntur.

Propriorum 1, 2, 3, 4.

f 1,4 fig. unus N, alter 5 fi. O.

priori parte ipſius,uerſus latera locati. atq; hi breues ſunt,ſed lati,tenues,ac carnoſi: unusq; alteri incumbit, ac ambo ſe inuicem fibris ad X literæ ſimilitudinem interſecāt. Exterior namq; ab inferiori primæ cartilaginis ſede fibrarum originem ducit, quæ deorſum obliquè in priora procedentes,ſecundæ cartilaginis parti,priora laryngis ſpectanti,inſeruntur.Interior huic ſubiectus,ac forma exteriori ſimilis, à ſecundæ cartilaginis ſede, quæ primæ ſubijcitur, originem ducit, primæ cartilaginis humiliori ſedi implantatus, & fibris ex poſtica parte obliquè in anticam aſcendētibus præditus. Quatuor iſti muſculi,[g] intercoſtalibus muſculis apprimè reſpondētes, primam ſecundamq; cartilaginem inuicem adducunt,laryngis rimulam clauſuri. Ad hunc ſanè modum hos quatuor muſculos locari,non infrequēter oſtendi: aliquando tamen unicum duntaxat utrinq; reperi, ductum fibrarum[h] anterioris enarrati nobis muſculi ſeruantem, ſed interim paulo craſsiorem.Pręterea,quum alterū duntaxat adeſſe obſeruaui,non ſemel,idq; præcipuè in uiris, duos graciles, ſed carneos animaduerti muſculos: qui ex media longitudine[i] ſpinæ ſecundæ cartilaginis enati, ac tandem deorſum obliquè ducti, in inferiores primæ cartilaginis[k] proceſſus inſertionem moliebantur. atq; hi manifeſtò primam quoq; cartilaginem ſecundæ propinquiùs accommodabant,rimulam laryngis hac functione arctantes. Quatuor uerò muſculorum, ſecundæ cartilaginis tertiam cōmittentium,duo quoq; utrinq; habentur : ac[l] unus quidem exactè in tota ſui lateris poſteriori ſecundæ cartilaginis ſede, ſecundum ipſius longitudinē,qua ſtomachum ſpectat,locatur: & carneo principio ab infima ſecundæ cartilaginis[m] parte enatus, ac deinde rectà ſurſum procedens,tantiſper lateſcit,donec tertiæ cartilaginis radici,[n] qua ſecundæ coarticulatur,utcunq; neruoſus implantetur.[o] Alter muſculus,nunc dicto cōtiguus, & omnino carneus, à ſecundæ cartilaginis ſede enaſcitur, quæ primæ cartilaginis internam regionem reſpicit, primæq; inferiorem proceſſum[p] admittit. Ex hac itaq; ſede præſens muſculus, carnoſum latumq; ducens principium, ac ſurſum obliquè protenſus, tertiæ cartilagini inſeritur, totam ſui lateris tertiæ cartilaginis radicis ſedem occupās, à priori ac recto muſculo non amplexam. Hi quatuor tertiam cartilaginē ad exteriora laryngis retrorſum euertunt, lingulam, aut ipſam, ſi uoles, laryngem aperientes. Ac duo quidem primi, poſteriorem cartilaginis ſecundę ſedem (quæ horum gratia utrinq; ſecundum longitudinem[q] exculpitur,& in medio acuta ueluti[r] linea,ac dorſi quodammodo ſpina,prominet) occupantes, recto motu id præſtant: reliqui autem, ut obliquo ſitu præditi ſunt, ita quoq; tertiam cartilaginem in poſteriora obliquè reuellunt.[s] Nonus & decimus, qui tertiam primæ copulant,etiam utrinq; ſinguli ſunt lati & carnei : enaſcuntur autem inuicem cōtinui,ex[t] media primæ cartilaginis ſede,ſecundum totam ipſius internę ſedis longitudinē.Dexter (idem de ſiniſtro ſubaudi) uelut triplex ſui principium oſtendit, propter quaſdam ipſius inſcriptiones,adeò impreſſas, ut harum occaſione triplex muſculus eſſe uideatur, à principio obliquè ſurſum aſcendens, & dextræ tertiæ cartilaginis partis anteriori ſedi implantatus.Duobus his ualidis ſanè muſculis tertia cartilago primę adducitur,illorumq; beneficio duæ tertiæ cartilaginis[u] partes,contractis nimirum muſculis cōniuent, ipſaq; lingula horum potiſsimùm auxilio



Præſens figura,ſextæ huius Capitis fronti præpoſitæ omni ex parte correſpōdet : niſi quòd hæc priuatim muſculos ſpectandos exhibet, quos à ſecundæ cartilaginis ſpina, ad inferiores primæ cartilaginis proceſſus aliquando deductos uidi. A itaq; & A prima laryngis notatur cartilago, B uerò ſpina ſecundæ cartilaginis. C autem & D duo muſculi, à ſecundæ cartilaginis ſpina principium ſumētes, ac in primam cartilaginem inſerti.

Margin notes:
g 6 tab. V, X. ſed potius conferas tabulæ D cum E.
h 3 fig. N.
i 8 fig. cap. 38 lib. 1 M.
k 3,4,5 fi. cap. 38 lib. 1 C, D.
l 6,7 fi. P.
m 8 fi. cap. 38 lib. 1 L.
n P, Q 6, 7 fig. cap. 38 lib. 1 cōmittuntur V & X figuræ 10 & 11 eiuſdem cap.
o 7,8 fig. R.
p 8,9 fig. T ad Q.
q 8,9 fig. Q & 8 fi. cap. 38 lib. 1 N aut O.
r 8 fi. cap. 38 lib. 1 M.
s 7,8,9,10 fig. unus a. alter b.
t 4 fi. cap. 38 lib. 1 G, H.
u 9,10 fi. cap. 38 lib. 1 Y, Y.
Propriorum 5, 6, 7, 8.
Propriorum 9 & 10.

Propriorum 11 & 12.

comprimitur.[x] Vndecimus ac duodecimus, in baſi tertiæ cartilaginis conſiſtunt, ea regione, qua[y] ſtomacho larynx committitur, tertiaq́; cartilago ſecundæ coarticulatur. Sunt autem ab utroq; latere ſinguli, qui ex radice tertiæ cartilaginis, quà hæc primę proxima eſt, principium ſumunt: & ſecundùm baſim tertiæ cartilaginis modicè ſurſum protéſi, ad tertiæ cartilaginis medium (ubi duæ ipſius partes inuicem colligantur) finiunt, ſe mutuò inibi contingentes. Præſentes itaq; muſculi breues, & exteriùs quodāmodo pyri modo rotundi, intus uerò omni ex parte cartilagini tertiæ connati ſpectantur: & ubi ſe inuicem contingunt, latiores craſsioresq́; ſunt, quàm ſtatim in ipſorū exortu. Ambo muſculi, tertiæ cartilaginis baſim cōſtringentes, duasq́; eius cartilaginis partes inuicem comprimentes, lingulam claudunt, arctantq́;: & unà argumento ſunt, tertiam cartilaginem neceſſariò eſſe geminam: quum, ſi ſimplex eſſet, ab illis muſculis conſtringi nequiret: uti neq; à[z] duobus tertiam primæ iungentibus occludi, neq; à[a] quatuor ſecundæ tertiam nectentibus aperiri potuiſſet. Ex duodecim igitur laryngis peculiaribus muſculis, octo laryngē arctant, quatuor ſcilicet primam ſecundæ nectentes, & duo tertiam primæ committentes, ac demum duo in baſi tertiæ cartilaginis repoſiti: quatuor uerò ipſam reſerant, aperiuntúe, illi nimirum, qui tertiam ſecundæ iungunt. Alij quoq; muſculi, quos communes uocamus, utriuſq; etiam motus quodammodo duces ſunt, per quem ſpiritalis meatus lingulaúe amplificatur & comprimitur.

x 6,7,8 fig. V.
y 2,3,5 fig. H.
z 7,8,9, 10 fig. a, b.
a 7 fig. P, R.

Communium primus & 2.

Horum enim primi duo, utrinq;[b] ſinguli, ex tota propemodum inferiori[c] oſsis Ꝺ referentis ſede principium ducunt: ac lati & carnei, & internis lateribus inuicem proximi, contiguiq́; uiſuntur. Hinc deorſum protenſi, & mutuò internis lateribus abſcedētes, ſinguli in ſui lateris inferiorem primæ cartilaginis ſedem implantantur, tanta latitudine, atq; ipſorum originū eſt latitudo. Toto autem deſcenſu, qua anteriori primæ cartilaginis ſedi exporriguntur, ipſi fibroſis tantùm nexibus in eum modum hærent, quo aliàs incumbentes inuicem muſculi, mutuò committuntur.

b 1,2 fig. F. 5 muſc. tab. O.
c 1,2 fi. A.

Communium 3 & 4.

Ad præſentium muſculorum inſertiones, quæ non minus quàm ſui exortus carneæ exiſtunt,[d] alij duo muſculi, æquè propemodum ampli, primæ cartilagini implantantur, ab interiori[e] regione oſsis pectoris, in iugulo carneis, ſed non latis principijs ortum ducētes: qui ſurſum ſecundùm anteriorem aſperæ arteriæ ſedem protenſi, ac ſenſim latiores redditi, illi quam diximus primæ cartilaginis ſedi inſeruntur.

d Alter 1,2 fig. G. 5 ta. P.
e 7 fi. cap. 19 lib. 1 ſ, uerſus o.

Communium 5 & 6.

[f] Quintus ac ſextus communium laryngis muſculorum, tranſuerſi ſunt, & ipſorum utrinq; habentur ſinguli,[g] ſtomachum amplexantes. Ex ſtomachi enim poſtica parte, uertebras ceruicis reſpiciēte, ſecundùm ſtomachi longitudinem principium ſumunt, adeò inuicem cōtinui, ut utrorumq; muſculorum idem unitumq́; principium eſſe uideatur. Hinc ampli & carnoſi, uerſus priora tranſuerſim protenſi, lateribus primę cartilaginis, ſecundùm ipſorum laterum longitudinem implantantur, tota amplitudine, qua ſtomachū contingunt, impenſe ipſi connati, cōtinuiq́;.

f 1,2,3,4, 5 fig. I.
g 2,3,5 fig. H.

Deſcriptorum iam communium muſculorum functio.

Hi ad poſteriora cōtrahunt primæ cartilaginis latera, ſecundæ cartilagini eam ita applicantes, ut laryngem quoq;, ſeu lingulam coarctent. Qui uerò ab oſſe Ꝺ referente procedunt, primam cartilaginem à poſterioribus ſurſum quodammodo abducentes, laryngem dilatant. Verùm his contrariam functionem adipiſcuntur muſculi, à pectoris oſſe primæ cartilagini inſerti. illi namq; humiliores primæ cartilaginis ſedes contrahunt, eaſdemq́; deorſum uellunt, nonnihil unà contrahentes ſtringenteſq́;[h] aſperam arteriam, ne quicquam, quum uocem edit homo, reduplicetur, ipſaúe plurimùm dilatetur.

h 5 tab. Q.

Duo muſculi laryngis operculi.

Præter hos ſex, alios[i] duos animaduerti, propemodum teretes, ac ex media interiori oſsis Ꝺ referentis

i 2,3,4 fi. K.

k 2,3,4,5 fig. L. ferentis ſede explantatos, & radici laryngis[k] operculi inſertos. Hos Galeno, quum in nullis quę hodie extant operibus, illorũ meminerit, incognitos fuiſſe opinor: non enim (quod fortè quis arbitraretur) in Galeni communium laryngis muſculorum numerum ſunt reijciendi. Quamuis enim hos octo eſſe *Lib. 7 de vſu part.* dixerit, tamen ſex tantùm deſcribens, omnes octo primæ cartilagini committi, poſtmodum ſermoni ſubnexuit. Duobus his id munus concreditum eſt, ut laryngis operculum, cibis potuq; depreſſum, denuò eleuent. ipſorum namque *l 2,3 fi. A.* principijs uerſus[l] os *v* referens tractis, operculum illud erigitur. Veruntamen muſculos, qui his duobus oppoſito munere fungerẽtur, nullos obſeruaui. Neque id mirum eſt, quum cibus & potus ſuo pondere euerſum eleuatumq; laryngis operculum facilè cõprimant, & ipſummet mole etiam ſua grauatum, laryngi promptè applicetur. Quamuis non hi ſolum muſculi oppoſitis deſtituantur, ſed &[m] illi, quorum beneficio rectum inteſtinum & teſtes ſurſum alli*m fi. cap 51 B, C inteſtini muſculi notãtur, figura autem 22 lib. 5 ♀ teſtis.*cimus. Corpora enim, quæ ſua natura plus ſatis deorſum tendunt, nec peculiarem motum in ductu, qui deorſum fit, exigunt, ad eam actionem minimè pro prijs indigent muſculis. Larynx rarum aut peculiare ligamentum prorſus *Laryngis ligamenta.* nullum obtinet, pręter membranea, articulos orbiculatim cingentia: adeò, ut priuatim nobis neutiquam ueniant deſcribenda. & ſi quid fortè larynx, propter membranam, qua oblinitur, ſuccingitur'ue, proprium ſibi uendicet, id ad *n Spectatur 11, 12, 13 figuris.* [n] linguæ refertur hiſtoriam.

LARYNGIS MVSCVLORVM ADMIniſtratio. Caput XXII.

FABRICAM laryngis in boue primùm, ſi uiſum fuerit, deinde exercitatior redditus, in homine aggredieris. Adminiſtratis itaque nunc ſectionis ſerie proprijs oſsi *v* referenti[a] muſculis, ſtatim tibi occurrent[b] duo, ab illo oſſe ad *Adminiſtratio primi & 2 communium.* primam cartilaginẽ procedentes: quorum principia paruo cultello ab oſſe liberans, paulatimq; muſculos à cartilagine radens, eos ad ipſorum uſq; inſertionem deduces. pa*a 4 tab. S, T. R. Q. V, V. b 5 tab. O.*riq; ratione[c] muſculos, à pectoris oſſe ad primam cartilaginẽ ductos, primùm *c 5 tab. P.* *Communium tertij & 4.* ab oſſe ſeparabis: ac poſtea ipſos ab aſpera arteria leuiter diuellens, ad primam uſq; cartilaginem, cui inſeruntur, eoſdem conſequêris. Quatuor his diligenter inſpectis, ſectionem per palati tunicam, fauciumq; intima duces, ac laryngem cum ſtomacho è faucibus eximes, ad eum prorſus modum, quo lanij boum laryngas execare conſueuerunt. Liberatam dein, & à corpore cum aſperæ arteriæ & ſtomachi portione reſectam laryngem, ſodali tenendam porriges: ac *d 2,3,5 fig. cap. 21 I.* mox[d] muſculos ex ſtomachi poſteriori parte ad primæ cartilaginis latera pro- *Communium 5 & 6.* ductos inſpicies. quod ut fiat promptiùs, ipſos longa ſectione, ubi illorum capita ſeſe cõtingunt, diuidito: & hamulo aut ſummis digitis alterius capite apprehenſo, totum à ſtomacho ad primæ uſq; cartilaginis latera accuratè ſeparato. Licebit modò ſex horum muſculorum laryngi cõmunium actionem diſcere, dummodo ipſorum capita huc illuc, uerſus ſua principia attraxeris. quo facto, *e 2,3,4 fig. cap. 21 K.* omnes ilico à prima cartilagine liberabis, atq; ad[e] duos, quos operculi laryngis *Duorum laryngis operculi.* *f 1 fi. cap. 19 C.* radici implantari dictum eſt, ſectionem cõferes. Linguæ igitur[f] tunicam, quæ cum palati tunica, & laryngis & ſtomachi interiori, ipſiuſq; demum operculi communis eſt, ad operculi radicem lunari linea incĩdes, ac hamo exceptam, cutis modo excoriabis. Mox enim illorum muſculorũ fines in promptu erunt: quos poſteaquam ad os *v* referens, leniter ipſos ab adipe illis proximè accumbente

bente ſeparando deduxeris, ab oſſe eos diſſecabis. Vt autem illorum functionem diſcas, laryngis operculum digito deprimes: ipſorumq́; capitibus uerſus v referens os attractis, operculum euerti, antrorſumq́; tendi & eleuari conſpicies. Modò & hos quoq; muſculos, & ſtomachum, ipſumq́; (ſi libuerit) operculum à larynge in totum adimes, ut tres laryngis cartilagines cum duodecim ipſi proprijs muſculis ſolæ relinquantur. Quum tamen reliquam aſperæ arteriæ partem à ſecunda cartilagine abſecas, inſpicito[g] glandulas, hominis laryngi appoſitas, & ut in ſexto libro exequar, utcunq; carneas. In boue autem harum loco carneam prorſus reperies ſubſtantiam, ad ſecundæ cartilaginis latera repoſitam, & muſculo cuipiam ſimilem, qui ſeptimus & octauus communium laryngis muſculorum in boue cenſeri poſsit: quum interim homo eius ſubſtantiæ, ſeu muſculorum uice, quemadmodum nuper dixi, grandes inſigneſq́; obtineat glandulas. Cæterùm nunc tempus eſt, ut ad amuſsim[h] lingulæ ſeu rimæ formam intuearis. cernes enim, laryngem ſuperiori parte & inferiori amplam eſſe: in medio autem rimam oblongam habere, ex ea quam in primo libro explicuimus ſubſtantia cõformatam. Vt uerò hanc proprijs manibus ſubinde diſtendas, aperiaſq́;, priuſquam muſculorũ ſectionem auſpiceris, dextræ manus pollice, medioq́; digito, laryngis latera comprehendes, indice interim interiori tertiæ cartilaginis amplitudini inſerto: ſiniſtræ autem manus pollicem ac indicem inferiori laryngis orificio immittes, ac duobus illis ſiniſtrę manus digitis ſecundam cartilaginem à prima abducere conaberis, dextræq́; manus indice tertiam cartilaginem extrorſum euertes. liquidiſsimè enim hac ratione inſpicies, quî lingula aperiatur. Si uerò ſiniſtra manu ſecundã primæ adduxeris, & dextrę manus pollice ac indice tertiam cartilaginẽ uerſus interiora protruſeris, ac inuicem duas ipſius partes cõniuere feceris, lingulam ad amuſſim claudi intuebere. Scribo autem hęc paulo fuſiùs, ut Galenus aliquando intelligatur: nec poſthac laryngis operculum, uocis principaliſsimum eſſe organum, qui hodie ſeſe Galenicos profitẽtur, cõtendant: & idem corpus, γλωττίδα uel lingulam, & ἐπιγλωττίδα, ſeu laryngis nobis uocatum operculũ exiſtere opinentur, ignorantes profectò lingulam in medio eſſe laryngis, ac tibiarum linguis, quibus illæ inflantur, quàm ſimillimam. Quum itaq; lingulam tuis manibus, utcunq; uiſum fuerit, & clauſeris, & aperueris, proprios laryngis muſculos diſſecabis, à[i] quatuor primæ cartilagini ſecundam nectentibus auſpicatus. Leui igitur ac tranſuerſa ſectione exteriorem muſculum à prima cartilagine liberabis, pręcauens, ne interiorem ſimul conuulneres. hoc ablato, interiorem ſimiliter à ſecunda cartilagine abrades, mentem adhibens illi quam dixi fibrarum interſectioni. Neq; hoc duntaxat ad amuſsim, num ſcilicet unus duó ue ſint, rimaberis: ſed etiam, dum ſtomachum à larynge liberas, diligenter expendes, num[k] eos quos interdum obſeruari dicebam, muſculos reperturus ſis, qui à ſecundæ cartilaginis ſpina in humiliores primæ cartilaginis proceſſus inſeruntur. Quatuor itaq; ſecundam cartilaginem primæ iungentibus à larynge reſectis, in altero laryngis latere[l] proceſſum inferiorem primæ cartilaginis à ſecunda liberabis: ac primam hac ratione à ſecũda antrorſum reflectes,[m] duos inſpecturus muſculos, tertiam primę colligantes. Vbi hos utcunq; examinaueris, integrum erit, acutiori cultello primam cartilaginem à reliquis duabus adimere, aut ſi uoles, ad duos muſculos illi tertiam nectẽtes appenſam ſeruare, ac poſtmodum te ad[n] quatuor tertiam ſecundæ nectentes conferre: quos licebit à ſuis principijs, quæ ex ſecũda cartilagine ſumunt, liberare, atq; ad tertiam, cui inſeruntur, deducere. Poſtremò[o] qui in tertiæ cartilaginis ſunt baſi, auferes, ſimiliter

Hominis glandes, quarum loco in bobus ſunt muſculi.

Laryngis rimula ſeu lingula quomodo ſpectanda.

Adminiſtratio propriorum 1, 2, 3 & 4.

Propriorum 9 & 10.

Propriorum 5, 6, 7 & 8.

Propriorum 11 & 12.

g 2, 3, 4, 5 fig. cap. 21 M.

h quemadmodũ cernere eſt in 11, 12, 13 fi. cap. 21.

i 21 cap. fi. 4 N, dein 5 fig. O.

k fig. capiti 21 inſertæ C, D.

l ut T ab S fig. 8, 9 cap. 21.

m 7, 8, 9, 11 fig. cap. 21 a, b.

n 7 fi. cap. 21 P, R.

o 7, 8 fig. cap. 21 V.

militer quoq; eorum principia primùm liberans, ac ad finem uſq;, quò ſe mutuò cótingunt, deradens. Ablatis muſculis, cartilagines inuicem ſeparabis. nec fieri poterit, quin nunc accuratè lingulę ſubſtantiã habeas perſpectam: quemadmodum & naturam illius quoq;, & uſum, & formam, ex adminiſtrationibus nimirum, quas proprijs manibus iam es aggreſſus.

DE MVSCVLIS BRACHIVM MOuentibus. Caput XXIII.

VICINITATIS quidẽ ordo, ante muſculos brachium mouentes, capitis & dorſi, & ſcapulæ motuũ duces oportuiſſe deſcribi indicabit, ſi demũ partes iam enarratis propinquiores aggredi, inſtitutũ eſſet. *Alius uicinia quàm ſectionis ordo.* Verùm quum integris adhuc brachium mouentibus muſculis, ſcapulam mouentes adminiſtrari nequeãt, quumq; multo minus, illis nondum ablatis, aut capitis aut dorſi diſſecare datum ſit: operæprecium me facturum duxi, ſi brachij, & dein ſcapulæ motores, ante caput mouentes muſculos, ſectionis nomine, uti & Galeni ordinis in quarto & quinto de Adminiſtrandis ſectionibus, occaſione perſequar. Brachium itaq; antrorſum ad pectus, & retrorſum uerſus dorſum, & ſurſum ad ceruicẽ caputq;, *Brachij motus quot.* & deorſum ad thoracis latera mouetur: & præter hos motus, brachium, quacunq; ſede ductum ſit, quodammodo in gyrum quoq; agitur, ita'ue circumuertitur, ac ſi baculum aliquem in utraſq; manus non flexas, ſed ſecundùm longitudinem tantùm mutuò appoſitas acciperes, ac deinde alternatim, prorſum retrorſumq; actis manibus, baculum uolueres: adeò, ut triplici motuum genere brachium agi conſtet. Pectori brachiũ[a] unicus adducit muſculus, originem *Primus brachium mouentium.* ſumens[b] ex media pectoris oſsis latitudine, & ipſi inſertis cartilaginibus: deinde quoq; priuatim[c] ex ſeptimæ & octauæ coſtæ cartilaginibus, &[d] ex media clauiculæ ſede, qua hæc pectoris os ſpectat. Principij pars à clauicula procedẽs, omnino carnoſa apparet: quæ uerò ex pectoris oſsis ſecundùm dextrum ſiniſtrumq; medio enaſcitur, alteriuſq; lateris muſculi initio contigua eſt, neruoſior, membranoſiorq;, & minus craſſa uiſitur. Attamen quæ ex oſsis pectoris latere, ipſiq; inarticulatis cartilaginibus pronaſcitur, penitus iam carnoſa exiſtit: quæ uerò priuatim ex ſeptimæ octauæq; coſtarũ cartilaginibus, iuxta mucronatam cartilaginem exoritur, membranea & tenuis aliquouſq; cõſpicitur. Muſculus ex his ſedibus prodiens, & paulatim craſsior carnoſiorq; redditus, ſenſim arctatur: atq; in acutum tantiſper procedit, quouſq; amplo & nerueo, admodumq; robuſto, ſed breui[e] tendine, humero ſeu brachij oſsi ſecundùm ipſius longitudinem implãtetur,[f] ſubter humeri capitis ceruicem, in interiore ipſius regione, nonnihil interim in priora uergens.[g] Huius muſculi fibræ inuicem uariant: & paulo ante tendinis productionem, adhuc in carnea muſculi parte, deinde & ſecundùm totam tendinis amplitudinem ſeſe decuſſatim interſecant. Quæ enim ex clauicula, & medio pectoris oſsis longitudinis clauiculæ contermino enaſcũtur, ex ſuperioribus deorſum obliquè in exteriora procedentes, ſuperiorẽ tendinis partem, ſecundùm totam ipſius amplitudinem efficiunt: carnoſæq; toto ductu, præterquàm in muſculi ad humerum inſertione, permanẽt. Sed quæ ex reliqua pectoris oſsis ſede, ac priuatim ex ſeptimę & octauę coſtarum cartilaginibus originem mutuantur, obliquè ſurſum protenſæ, inferiorem tendinis partem ſecundùm ipſius latitudinem conſtituunt: & citiùs carnem ipſarum, qua implentur, ſuffulciunturque, quàm ſuperiores amittunt.

a 2, 3, 4 ta. Δ. 1 ta. L. b 3 tab. à K ad R. c 3 ta. ab R uerſus S. d 3 tab. à K ad L.

e 3 ta. Q. 4 tab. Q. T in brachio. f iuxta f, e fig 1 cap. 21 lib. 1. g Hîc cõferes 3 tabulæ muſculum Δ cũ muſculo Δ 4 tabulæ.

amittunt. Superiùs enim ad inſertionem uſq;, muſculus carneam naturam reſeruat: inferiùs autem, multò ante inſertionem, liuidus nerueusq; conſpicitur: quod ſuperiores fibræ proculdubio, propter breuiorem ductum adeptę ſunt. Id namq; omnibus commune eſſe diximus muſculis, ut tanto breuiori donentur tendine, quo ſuccinctiori ductu, pro motus ipſorum ratione feruntur. Cæterùm ſuperiora inferioraq; in tendine uoco, non quæ humeri caput propinquiùs accedunt, aut remotiùs ab illo reclinant: ſed ad tendinis, quæ ſecundùm latitudinem perficitur, inſertionem, has poſitionis differentias in præſenti refero non ſecus, quàm ſi hanc chartam ſubdita altiorem, aut etiam anteriorem diceres. Eſt itaque muſculus hic quodammodo quinquilatris, ſed inæqualibus coſtis conſtitutus.[h] Vna namq; ſecundùm mediam clauiculæ longitudinẽ ducitur: ſecunda, ad oſsis pectoris longitudinem procedit: tertia, ſecundùm inſertionis longitudinem fertur: quarta, à media clauiculæ ſede, ad inſertionis partem, humeri capiti propinquiorem, proficiſcitur: quinta uerò à remotiore ab humeri capite inſertionis parte, ad pectoris oſsis mucronatã cartilaginem protenditur. hæcq; coſta, illa demum eſt, quæ anteriorẽ cauitatis axillę ſedem efformat, poſteriore interim illo conſtituta[i] muſculo, quem brachium deorſum dorſo admouere audies. Cęterùm ut brachium pectori adducens muſculus, differentes fibras, ac latum & amplum, uariumq; principium ſortitur, ſic quoq; alijs atq; alijs pectoris regionibus brachium admouet. Si enim ſuperiores ipſius fibræ, à clauicula & ſuperiori pectoris oſsis ſede eductæ, contrahantur, uerſus pectoris ſuperiora, & ad clauiculam brachium adducitur: ſin inferiores fibræ contendantur, pręſens muſculus humilioris brachij ad pectus adductionis opifex redditur, ſiquidem tunc ad[k] mucronatam pectoris cartilaginem & ſpurias coſtas brachium fertur. At ſi utræq;, & potiſsimùm mediæ, laborauerint, in neutram partem brachium inclinans pectori adigent. Quia igitur hic muſculus amplum, atq; ex uarijs natum oſsibus principium obtinet, & fibras ſeſe interſecantes, contrariaq; ſerie ductas, & ad hæc differentes etiam motus adipiſcitur: nihil obſtiterit fortaſsis, ipſum geminum pronunciare, ac duorum muſculorum loco cum aliquot diſſectionis proceribus enumerare, quanquam unius duntaxat uice mihi toto orationis cõtextu habebitur. Quandoquidem uerò inferior muſculi pars, quæ humiliores fibras producit, uerſus inferiora brachium pectori adducit, meritò quoq; minor, & ſecundùm profundum tenuior ſuperiori parte euaſit, quæ ſurſum agit, cuiq; uehemẽtior ualidiorq; functio concreditur. Præter hunc muſculum (pace interim Galeni dixerim) nullus alius brachiũ pectori admouet. Nam quem is inter brachij muſculos primùm enumerat, quemq; iuxta mamillas exiguum, ad humeri articulum aſcendere, ac ad ſpurias coſtas brachium adigere ſcribit, in homine neutiquam reperies. Non enim nos fugere poſſet, quum hunc obliquè ſub cute, in aliorum ſuperficie extantem, ſurſum ad articulũ humeri prorepere Galenus recenſeat, & illum in membraneam deſinentem exilitatem, articulo inſeri affirmet, propter humeri oſsis[l] ſinum,[m] exterius caput muſculi flectentium cubitum anterioris amplexantem. Nec quiſpiam ſanè illum me oſcitanter cum cute auferre arbitrabitur, qui aut humeri articuli muſculorum ſectionem aggreſſus fuerit, aut adminiſtranti adſtiterit. Et quomodo, quæſo, muſculus aliquis ex mammarũ regione incipiens, & aliorum ſuperficiei incumbẽs, etiamſi uel fibræ cuiuſdam craſsitiem duntaxat æquaret, à quopiam in homine ignorari poſſet? ſi demum[n] inter illum quem modò recenſui muſculum, & illum quem brachium attollere audies, ad articulum conſcenderet. Nam etſi eius muſculi

h prima coſta 3, 4 ta. K, L. ſecunda à K ad R. tertia 4 tab. Q, T. quarta ab L ad Q. quinta ab R ad T.

i 3 tab. V. 10 tab. Θ.

k 1 fi. cap. 19 lib. 1 k.

Muſculus brachium pectori adducens, quo ſimia abũdat.

Lib. 5 de Adminiſtran. ſect. & 13 de Partium uſu.

l 1 fi. cap. 23 lib. 1 H, I.

m 6 tab. m muſculi Θ.

n 3 tab. inter Δ et P, in linea ab L ad Q.

muſculi pars, cuti ſubiecta, imperitè adimeretur, illa nihilominus pars ſeſe offerret, quæ inter duos illos brachium mouentes muſculos ſeſe inſinuans, articulo eſſet proxima. At quorſum attinet, oſcitantiæ excuſationem hic prætexere, quum Galenum ſimiarũ, me autem pro uiribus, hominum constructionem deſcribere, uel hic brachij muſculus atteſtetur? homines enim illo priuantur, & in ſimijs ad hunc modum obſeruatur. Cute detracta,[o] is quem nos in homine primùm occurrere diximus, pari modo in ſimijs ac hominibus conſpicitur, nullo prorſus alio tectus muſculo. Verùm ſub huius humillima[p] coſta, ſeu latere, ſuper * obliqui abdominis muſculi (quem deſcendentem uulgò dicimus) principium, gracile membraneumq́; muſculi initium reperitur, longè ſub papillæ regione conſiſtens. Initium hoc carnoſum euadens, ſed gracile interim permanens, ſub magno illo brachium pectori adducente muſculo, ſurſum obliquè ad humeri articulum porrigitur, eam prorſus, quam Galenus tradidit, inſertionem tentans. Ac proinde neq; huius muſculi inſertio, neque ipſius ductus, niſi magno illo muſculo penitus eleuato, in conſpectum ueniunt: quod non perfunctoriè, ut Galenum intelligas, uenit obſeruandũ. Niſi enim hunc Galeni muſculum, ſuo progreſſu ita occultatum, & tantùm membraneo principio modicè admodum extare cognoueris, erroneus omnino, atq; admodum difficilis quintus de Adminiſtrandis ſectionibus liber ſtatim in ipſa fronte uidebitur, quum is paſsim illum in aliorum, ac proinde etiam in eius, quem nos brachium pectori attrahere diximus, ſuperficie, ſub cute expor rectum, minus rectè tradiderit. Præter hunc, Galenus alium deſcribit[q] muſculum, quem altioris brachij ad pectus ductionis autorẽ eſſe exiſtimat. Iſte profectò in homine nequaquã me fugit: at minimè tamen, ut Galenus autumat, brachium pectori uerſus elatiora admouet: imò ſcapulæ gratia, ut ſcilicet eam ad pectus ducat, creatus eſt: quod & ipſius origo & ductus, ſuiq; tendinis inſertio, luce clariùs demonſtrant.[r] Principium enim ſub[s] muſculo, quem ego brachium pectori accommodare retuli, ſumit, illiq́; omnino ſubſternitur.[t] Enaſcitur autem carnoſo principio à ſecunda, tertia, quarta & quinta, nonnunquam (ſed perquàm raro) & ſexta, ſuperioribus thoracis coſtis, non quidem (etſi Galenus non ſemel aliter affirmet) ubi pectoris oſsi coarctantur, & ex ipſo pectoris oſſe, ſed anteaquàm coſtarum oſſa in cartilaginem pectoris oſsi inarticulandam deſinere incipiunt: nec prorſus recto tramite, recta'ue linea enaſcitur, ſed quaſi digitis quibuſdam, ex coſtarũ oſsibus longiùs exortis, procedit. Hinc ad exteriora porrectus, anguſtior & craſsior efficitur, quouſq; ad humeri cum ſcapula articulum, in latum nerueumq́ue[u] tendinem, carne mixtum finiat, quo[x] proceſſus anchoræ imaginem referentis interno lateri implantatur, illic neruoſior euadens, ubi is proceſſus ex ſuo appendice[y] neruoſiorem interni capitis partem emittit, eius muſculi, quem inter cubitum flectentes anteriorem recẽſebimus. Nequaquam autem tendo iſte, articuli ligamentum in homine contingit, ut ſanè, ſed admodum adhuc obſcurè, in caudatis ſimijs, quibus anchoram imitans proceſſus modicè extuberat: deinde nullam ſcapulæ regionem uacare, pręter hunc proceſſum, reperias, cui tendo ille commodè implantari poſsit. Ad hæc, ſi muſculi huius fabricam ad amuſsim perpenderis, proculdubio ſuæ potiſsimùm inſertionis gratia illum exeri aſtrues. Iſtius muſculi fibræ ſeſe non decuſſatim interſecant, quemadmodum[z] muſculi, qui nobis brachium pectori adducere dictus eſt. Quum itaq; hoc ſitu ac figura muſculus iſte à Natura creatus ſit, quî obſecro ad altiora, quàm primi muſculi[a] ſuperior pars, brachium pectori admouebit? Eius enim principiũ longè

o 3 tab. Δ.
p inter R & S tabule 3.
** tab. 3 Θ.*
q 5 tab. r. 4 tab. k.
Muſculum qui ſcapulã antrorſum agit, à Galeno malè pro brachij motore haberi.
r 5 tab. ab i ad k.
s 3 tab. Δ.
t Hæc petes ex 4 tab. l, dein charact. 2, 3, 4 & k.
Lib. 5 de Adminiſt. ſect.
u 5 tab. l iuxta b.
x 5 tab. b. aut 1 fi. ca. 21 lib. 1 E, f, F.
y 6 tab. n muſculi Θ.
z 3, 4 tab. Δ.
a 3, 4 tab. K, L.

à prioris muſculi ſuperiori principio ſuperatur: quum hoc à clauicula,& ſuperiori pectoris oſsis ſede, inſigniter etiam deorſum obliquè feratur: illud uerò ex ſecunda coſta,& tertia,primùm,ut uel elatiſsimè procedat,longeq; inferiùs habeatur,ac minus obliquum ductum (qui & iam ad[b] ſuperiora ferè pertinet) moliatur. Quamobrem ſi hæc omnia haud ſegniter perpenderis, & Galeno conceſſeris, muſculi[c] inſertionem, quæ è regione humeri capitis in internum ſcapulæ proceſſum perficitur,nonnihil articuli ligamentũ apprehendere: neceſſariò fateberis,eam quam muſculus iſte moliretur brachij adductioně,neq; humiliorem, neq; altiorem fieri ea quam à primo muſculo effici,dudum dixi.

b 5 tab. ab i ad l. quem ductũ conferes cũ K, L ad Q 1 tabulæ.

c 5 tab. l.

Secundus brachium mouentium.

Vnum igitur[d] muſculum, omnium adductionum brachij ad pectus autorem eſſe cenſeo: &[e] eum qui brachium ad ſuperiora attollit,unum quoque ſtatuo. Eſt porrò hic muſculus carnoſus, uaria etiam, ſed continua principia ſortitus, ac uelut ex diuerſis muſculis (ſi lato ipſius principio, & uarijs inſcriptionibus attenderis) conformatus.[f] Ex media enim clauiculæ parte, ſecundùm ipſius longitudinem, quæ ſcapulam ſpectat, principium ducit, muſculo brachium pectori adducenti[g] contiguus: deinde ex ſuperiori ſcapulæ proceſſu,ſeu ſummo humero,[h] ubi is clauiculæ committitur,[i] & tota quoque ſcapulæ ſpina,[k] prodit, continua ueluti linea, & principio nerueo, quod uix bene pronatum, ilico carnoſum,craſſumq; admodum & extuberans efficitur.Mox à principio muſculus carnoſus permanens,[l] in anguſtum, tanquam in trianguli uerticem tantiſper porrigitur, donec humero tẽdine amplo, & ex carne neruoſaq; ſubſtantia mixto, robuſtoq;, ad humeri oſsis latitudinem, non modicè ſub ipſius ceruice[m] inſeratur.Ipſius inſertio, quæ intus quàm extra neruoſior eſt, non ad amuſsim ſecundùm tranſuerſum perficitur: ſed modicè obliqua ab anterioribus, deorſum in poſteriora nonnihil uergit, nihilq; minus quàm decliuis, recta'ue (etſi Galenus ſecus atteſtetur) occurrit,qui ipſi eandem inſertionis formam tribuit, cum[n] muſculo brachium pectori adducente, quam ſecundùm rectum, ac humeri longitudinem perfici diximus. Totus itaque muſculus, ſi quis illum obiter intueatur,trianguli imaginem præ ſe fert: ac proinde à Δ ſimilitudine, Græci illum δελτοειδῆ appellarunt: quemadmodum etiam ob id, quòd humeri ad ſcapulam articulo,quem ὦμον uocarunt, inſternitur, illumq; quodammodo contegit, eundem ἐπωμίδα nominarunt. Ego autem toto ſermonis contextu, muſculum appellabo brachium attollentem, muſculum'ue brachium mouentium ſecúndum.Cæterùm coſtæ hunc deſcribentes,ita ſeſe habent.[o] Prima, à media clauiculæ longitudinis ſede, ad ſummum humerum contendit,& hinc per ſcapulæ ſpinam,ad eiuſdem uſque baſim. Secunda,à clauicula obliquè deorſum ad inſertionis internum latus ducitur. Tertia,à ſcapulæ baſi,ubi eius ſpina eminere incipit,ad externum latus inſertionis obliquè deorſum in priora contendit. Cæterùm ueteres Græci uidentur & exortum præſentis muſculi cuidam trianguli uertici aſsimilaſſe, quem muſculus uix antea oſtendit,quàm ſuo principio undiq; liberatus,in planum ponitur. Tunc enim principij pars,quæ brachium pectori adducenti muſculo proxima eſt, & deinde quæ ad baſim ſcapulæ habetur, ambæ magis ea principij parte prominent & attollũtur,quæ à ſummo humero pẽdet,& quaſi ualde obtuſum trianguli uerticẽ exprimit. Huius fibræ inuicẽ non aliter uariant, quàm quòd anteriores,quæ clauiculę debẽtur,deorſum obliquè in poſteriora ferãtur: poſteriores uerò,quæ à ſcapulæ ſpina pendent,obliquè in priora deſcendant. Quæ autem à ſummo humero, & ipſius cum clauicula articulo pronaſcuntur, rectà deorſum procurrunt. Quamuis interim nullæ ſe inuicem fibrarum muſculi brachium

d 3 tab. Δ.

e 4 tab. Ξ, 10 tab. Δ, dein 1 tab. K, 2 ta. M, 3 tab. P, 5 tab. γ, 9 ta. L, 11 tab. M, P. & præcipuè figura eius tabulæ indici inſerta.

f 4 tab. ab e ultra f.

g 3 tab. linea ab L ad Q.

h ultimarum ſi. lib. 1 Q ad λ.

i 2 ſi. cap. 21 lib. 1 à K per I ad G.

k 10 tab. ab N per M ad O.

l figuræ indici 11 ta. inſertæ A, B, C cõcurrunt ad D.

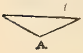
m 11 ta. dependet P.

n 4 ta. Δ, ad Q, T.

Lib. 5 & etiã 1 de Adminiſtrandis ſect.

o figuræ indici 11 tabulæ inſertæ A per B ad C primã notat, ſecundã ab A ad D. 3 à C ad D. Aut cõſule 4, 10, 11 tabulas, ne hic in notando nimius ſim.

A notat trianguli, de quo hic agitur, uerticem.



brachium pectori adducentis ritu, decuſſatim interſecent: etſi tamen ob inſcriptiones nonnullas obliquè ductas, fibræ parumper implicari conſpiciantur. Si itaque muſculi pars, à clauicula principium ducens, in ſe colligitur, brachium ſurſum ad anteriora colli & faciem attollitur. Si uerò fibræ à ſummo humero, & clauiculæ ſede ipſi commiſſa, originem mutuantes, cõtrahuntur, brachium rectà, & in neutrám partem uergens, aſſurgit. At ſi poſterior muſculi pars, ex ſcapulæ ſpina prodiens, in ſe conglobatur, ad poſteriora ceruicis, ipſumq; occiput, brachium uergit. Muſculi huius initia, ex tota amplitudine illorum quæ diximus oſsium non exoriũtur: ſed duntaxat inſtar craſsioris lineæ, undecunq; à prominentiori ipſorum ſede, adeò ut parua omnino initij craſsities occurrat. Neq; id prorſus negligendũ eſt: quum præter hunc muſculum, qui brachium motu proprio attollat, nullus ſit, neque etiam brachium alio egeat, qui eodem cum illo fungatur munere. Quanquam non ignorem, Galenum hîc alios quoſdam deſcribere, at id tam uerè, ut ſibi in decimotertio de Partium uſu, & quinto de Adminiſtrandis ſectionibus, minimè conſtet: cuius loca ſi omnia proſequerer, in nimiam prolixitatem præſens Caput excreſceret. Addam tamen cercopithecis prorſus eandem eſſe ſpeciem muſculi brachium attollentis, cum hominum muſculo. Canes autem, equi, boues, in hoc articulo, non ſolùm in oſsibus, ſed maximè in muſculis & ligamentis, ab hominis conſtructione uariant. [p] Muſculus brachium rectà ad dorſum agens, carnoſus eſt, & craſſus, & inter cæteros huius articuli muſculos utcunq; teres. Oritur autem carneo principio, ex inferiori ſcapulæ baſis [q] angulo, à baſi quidem modicam principij partem aſſumens, ſed inſignem ab inferiori ſcapulæ coſta: ex media enim coſtæ illius longitudine, baſi ſcapulæ propinqua, & ab externa gibba´ue humilioris anguli baſis ſede, continua carnoſaq; origine enaſcitur. Iuxta medium uerò longitudinis coſtæ inferioris, muſculus hic à ſcapulæ oſſe abſcedit: & modicè ſurſum in priora tenſus, humerumq; accedens, in ualidum, breuemq;, ſed latum ceſſat tendinem, qui non ſolum forma (quam ad latitudinem & craſsitiem ac inſertionem refero) [r] illius tendini correſpondet, qui ad pectus mouet: uerùm hi duo muſculi in eandem ferè regionem implantantur, in eorum medio interuallum demittentes, cui [s] tendo [t] muſculi inſeritur, quem retrorſum ad ilia brachium mouere, paulo pòſt ſubijciam. Quamuis interim tendo muſculi ab inferiori ſcapulæ coſta pronati, paulo uiciniùs humeri capiti implantetur, quàm illius tendo, quem brachium pectori adigere relatum eſt. Hîc rurſus non me fugit, præſentem muſculum inter brachium circumuertentes à Galeno perperàm recenſeri, atq; ab illo [u] muſculum triangularem, & ſcapulę gibbum occupantem, & mihi in circumuertentium brachium claſſem ponendum, ab ipſo autorem ductus brachij ad dorſum poni. Brachium deorſum trahitur, à [x] magno quodam, latoq; admodum muſculo, qui à ſpinarum apicibus, quæ à ſexta thoracis uertebræ ſpina, ad oſsis ſacri uſque medium habentur, [y] principium ſumit, omnino inſtar amplæ membranæ tenue, continuumque, ac recta linea pronatum. Verùm ubi muſculos dorſum mouentes id principium perreptauit, eamq; coſtarum regionem contingit, quę maximè in dorſo, uerſus poſteriora extuberat, carnoſum denſumq; efficitur: & uniuerſus muſculus ad eum modum auctus, in [z] anguſtum tantiſper procedit, donec tendinem latum & ualidum humero inſerat, ſubter ipſius ceruicem, & ſecundùm ipſius lõgitudinem, in medio [a] tendinis brachium pectori admouentis, & [b] tendinis qui brachium in poſteriora ad dorſum agit. Hic itaq; muſculus etiam triangularis eſt, ſed planè inæqualibus conformatur

E 2 [c] coſtis.

Tertius brachium mouentium.

p 13 tab. S. 7 tab. M. 8 K. 9 N. 10 R. 11 L. 12 R.

q 1, 2, 3 fi. cap. 21 lib. 1 Y. ſedes autem, unde muſculus prodit, 1 fig p, & 2 fig. T.

r 4 ta. Q, T muſculi Δ.

s 7 tab. O.

t 10 ta. Θ.

u 11 tab. Γ.

Lib. 13 de Partium uſu, lib. 5 de Adminiſt. diſſect.

Quartus brachium mouentium.

x 2 tab. Γ. 10 tab. Θ. 1 N. 3 V. 4 m. 7, 9 O. 11 C.

y 10 ta. ab S ad T.

z 2 tab. l, m uerſus n. 10 tab. S, T, X uerſus V.

a 4 ta. Q, T muſculi Δ.

b 7 ta. M.

[c] coſtis. Duas enim longiſsimas obtinet: unam, quæ ſecundùm dorſi longitudinem porrigitur: alteram, quæ ab oſſe ſacro, per ilia & inferiorem thoracis partem, ſurſum ad tendinis inſertionem cõſcendit, alterumq; axillæ cauitatis uallum conſtituit. Tertia uerò coſta, cæteris multo breuior, à ſextæ thoracis uertebræ ſpina,[d] ſuper angulum ſcapulæ, quem ipſius baſis humilior pars oſtendit, ad inſertionem tendinis tranſuerſim uehitur. Pro trianguli coſtarum inæqualitate, etiam muſculi fibræ differunt: quæ enim per ilia & ſpuriarum coſtarum extrema ſurſum porrigũtur, prolixiſsimæ, ac minus obliquę ſunt: quæ uerò ab inferiorum uertebrarum thoracis ſpinis enaſcuntur, breuiores ſunt, & tranſuerſim magis prorepunt. Muſculus iſte, motus brachij deorſum opifex eſt, non quidem id ſimplici motu, ſed uario, pro fibrarum diſcrimine, præſtans: quandoquidem prout ſuperiores fibræ, aut inferiores in ſe colliguntur, contrahuntur'ue, ita quoq; deorſum, nunc ad ſuperiora, nunc ad inferiora, brachium uerſus dorſum deprimitur. Porrò muſculum hunc, dum ſcapulæ humiliorem[e] tranſcendit angulum, fibris quibuſdam ſcapulæ committi, atq; ipſi aliqua inſigniori apprehẽſione adnaſci, Galenus ſcriptum reliquit: deinde non modò brachium duntaxat ab hoc muſculo moueri aſſeruit, imò etiam illum inſertionis huius beneficio, detractionis ſcapulæ ad inferiora autorẽ eſſe commemorat. Profectò etſi quàm maximè uerear, Galeni placitis obuiam ire, & lubens hoc Capite ſaltem unicum muſculum citra controuerſiam plenè deſcribere optem: haudquaquam tamen, ut res ſeſe habet, hîc ſubticere queo. Præſens enim muſculus, dum humiliorem ſcapulæ baſis angulum integit, ſcapulæ oſsi, non niſi muſculorum, qui ab illo pronaſcuntur, interuentu, contiguus uiſitur: neutiquam autem oſsi connatus, ut neq; etiam, cui incumbit ibidem muſculorum regioni, aliqua peculiari inſertione committitur, connaſciturq;. Non enim aliter inibi ſubditis adnectitur muſculis, quàm muſculis dorſum mouẽtibus, & thoracis & abdominis, qui huic muſculo nõ minus quàm illi ſcapulam occupantes ſubſternũtur. Quum itaq; muſculus hic nullã in ſcapulam moliatur inſertionem, proprio etiam motu unà cum brachio eam nequaquam, ut Galenus opinabatur, deorſum uellit. Et ſi illum tota ea ſede, qua angulo ſcapulæ ſuperuehitur, ſcapulæ innaſci, aut quouis tandem pacto ualidius hærere aut necti darem, id tantum mehercules tranſuerſis perficietur fibris, illis inquam, quæ in elatiſsima ſuæ originis ſede habentur, & à ſextæ, ſeptimæ, octauæ, nonæ & decimæ thoracis uertebrarum ſpinis dependent, quæ ſanè non deorſum ſcapulam mouerent, ſed rectà ad dorſum. Quod Galenus facilè animaduertiſſet, ſi ſedulò præſentis muſculi initium obſeruaſſet. Nam etſi in quinto de Adminiſtrandis ſectionibus libro obiter ſcripſerit, muſculum hunc ex ſpinis uertebrarum, præcipuè autem quibus ſpuriæ coſtæ coarctantur, principium ducere: attamen (ut ſibi undique pulchrè conſtat) iſtum muſculum inibi exortus ſui uerticem aſſumere tradidit, ubi[f] ſecundus noſter ſcapulam mouentium muſculus ceſſat, cuius inferiorem partem Galenus demiſsiorem humiliorem'ue muſculum uocat poſteriorum ſcapulam mouentium, quemque in quarto de Adminiſtrandis ſectionibus libro, ad duodecimæ uſque thoracis uertebræ ſpinam pertingere affirmat: etſi interim homini ad octauæ propemodum thoracis uertebræ ſpinam terminetur, ſuoque etiam fine, notatu digno interuallo brachij muſculo incumbat, cuius modò hiſtoriam inſtituimus. Quia autem de ſcapulam agentibus muſculis, peculiari pertractabimus Capite, ad brachij motuum opifices, qui adhuc reliqui ſunt, ſermonem iam opportunè reflectemus, inter quos Galenus

c tota prima coſta ab S ad T. 2 à T per X ad V. 3 ab S ad V.

d ad ſedem Y tab. 10.

e ad ſedem Y tab. 10.

Lib. 13 de Partium uſu, & 5 de Adminiſt. diſſect.

f 9 tab. 5. Δ. uerùm hic de parte ipſius Δ inſignita tantum agimus.

Muſculus alius, quo ſimiæ & canes abundant.

Galenus alium enumerat muſculũ, eiuſdem ferè functionis, cui nuper dictus *Lib. 1 & 5. de*
præeſt, gratia efformatum, ut ſcilicet brachium deorſum trahat: atq; hunc qui *Adminiſt. diſſect. & 13 lib.*
dem latum amplumq́; eſſe recenſet, ſed tenuem interim. Membranam enim, *de Vſu part.*
quam nos carnoſam uocamus, fibris carneis augeri narrat, quum primùm ilia contingit: ac fibras has ſurſum tenſas, carnoſiores tantiſper effici tradit, donec
g 3 tab. Γ. membrana ampli & tenuis[g] muſculi naturæ, quem buccas mouere diximus, reſpondeat, humeroq́; implantetur. Deinde hunc muſculum Galenus omnes qui illum præceſſerunt latuiſſe, atq; ab ipſo in ſimijs inuentum, nuſquam non iactitat. Ego profectò in ſimijs & canibus, plurimiſq; quadrupedibus ipſum obſeruaui, non tamen in omnibus æquè latum, carnoſum'ue. At in ſimia (ut id priuatim dicam) ad hunc modum mihi apparuit: Membrana carnoſa, ſecundùm ſpinæ totius longitudinem firmiùs ſubditis organis, quàm alibi connaſcitur, haud aliter, quàm ſi ex ſpinarum apicibus, tanquam ex oſsibus aut cartilaginibus, principij ſui portionem, aliorum ligamentorum modo educeret. Verùm in ea ſede, qua membrana è regione quinq; lumborum uertebrarum conſiſtit, iliumq́; os cõtingit, carneis, ſed tenuibus rariſq; fibris adaugetur: quæ ſurſum obliquè uerſus axillam prorepẽtes, ac ex lata baſi ſenſim in arctum collectę, muſculum amplum, at tenuem exprimunt, qui in mucronem deſinens,
h 3, 4 tab. Δ. obſcurè, uixq́; admodum, in humerũ implantatur, tendini eius[h] muſculi continuus, quem brachium pectori adducere cõmemoratum eſt. In canibus manifeſtam inſertionẽ in humerum non oſtendit, & uidetur muſculi brachium pectori adducẽtis tendini aliquo pacto admiſceri, aut potius propriæ eius muſculi membranæ adnaſci. In equis quoq;, bobus & ouibus, & id genus animalibus, admodum euadit conſpicuus. unde etiam conſulo, illum in boue potiſsimùm perpendi: quod fiet promptiſsimè, ſi excoriati bouis axillam inſpexeris. Apparebit namq; is amplus, & conterminis ſedibus rubicundior: illiusq́; maximam portionem ablatam eſſe cõperies, quam lanij cuti adnatam relinquunt, eo quòd carnoſam membranam unà cum cute auferre inter excoriandũ conſueuere: atq; ideo etiam tantam præſentis muſculi partem, quanta nondum prorſus, & inſigniter carnoſa apparet, auferũt. Quapropter etiam iuuabit, excoriantes lanios uidere, qui longè acutiori cultello, maioriq́; mora in axillis cutem adimunt, quàm in reliquo corpore, ubi membranã unà cum cute à ſubditis corporibus ſeparant. Non inutile quoq; erit, excoriatam cutem iubere tibi exporrigi, ut & cuti eorum muſculorum portionem adhuc adnatam contempleris: obſerueſq́;, huic muſculoſæ carni paulo rectiores fibras intertextas eſſe,
i 10 tab. Θ. quàm amplo illi[i] muſculo, quem brachium deorſum ad ſpinam mouere teſtamur. Atq; hæc in ſimia, & quæ proximè nominata ſunt animantibus didici: at in homine me eiuſmodi quid reperiſſe, nequeo affirmare, quantumuis rectè cutem ab adipe, & quum obeſius accidit corpus, adipem à membrana carnoſa, & membranã à ſubditis illi muſculis, per totum thoracem abdomenq́; non laceram ſemper diſſecem. Qui brachium circumagunt, tres mihi conſtituuntur muſculi, omnes ex ſcapula ducentes originẽ, & latis tendinibus, articulum
k 11 tab. H. H. 13 X. 6 K. 7, 10 L. 11 G. continentibus ligamentis implantati.[k] Primus itaq;, qui ordine brachium mo *Quintus brachium mouentium.*
uentium quintus haberi poteſt, ſcapulæ[l] ſinum occupat, qui inter ſuperiorem ſcapulæ coſtam, & eiuſdem ſpinam, ſeu ſuperioris proceſſus ſui radicem uiſi-
l 3 fi. cap. 21 lib. 1 b, c. tur. Procedit enim à ſcapulæ baſi: & omnino carnoſus, totum, quem diximus, ſcapulæ ſinum implet, oſsi ſemper ualidè, ac ſi ab ipſo toto progreſſu enaſceretur, connatus. Quum uerò ad ſuperiorẽ ceruicis ſcapulæ ſedem pertingit, ſub
m 5 tab. c inter a, b. [m] ligamento ualidiſsimo, ſummum humerum interiori ſcapulæ proceſſui colligante,

ligante,in anteriora contendit: & in amplum ualidumq́; ceſſans tendinem,humeri ad ſcapulam articulũ ſuperat,eius articuli ligamento pertinaciſsimè,obliqua quodammodo inſertione implantatus. Eſt itaq; muſculus hic oblongus, & exteriùs gibbus: intus autem illi reſpondet ſinui, ſeu cauitati, quam implet. deinde fibras ſecundum ſui longitudinẽ exporrectas habet: quæ ſi brachium attollentis[n] muſculi fibris conferantur,tranſuerſæ prorſus exiſtunt.Huius muſculi Galenum non meminiſſe opinor, niſi fortè inter brachium attollentes (quos uarios,neq; ſemper eoſdem recenſet) illum reponat: quamuis ipſi brachij ad ſuperiora cõtractio,quam obſcurè uerſus anteriora molitur, præcipuè demandata non ſit. Deinde Galeni deſcriptionum nulla illi congruit, etiamſi ſcapulæ eminẽtiori coſtæ quendam exporrectum obiter narret: quem ſi quis hunc noſtrum eſſe dixerit, non tamen ipſi inſignem cum brachium attollẽte muſculo connexum (imò uix contactũ) tribuere poterit. [o] Sextus brachium mouentium muſculus admodum eſt carnoſus, ac concauam internamq́; ſcapulæ ſedem opplet,ex[p] baſi totius ſcapulæ carneam originem deducens, & in trianguli[q] uerticem,ad ſcapulæ formam tãtiſper arctatus,dum ad interiorem articuli regionem pertingat,cui amplo tendine quaſi in ſemicirculum implantatur,brachium introrſum circumuertens. Huius muſculi ſuperius latus[r] illi admodum continuum exiſtit,quem poſtremò recenſui: adeò ſanè,ut niſi diligenter animũ adhibueris,uterq; unus eſſe tibi apparebit: ſextumq́; muſculum ad[s] elatiorem ſcapulę coſtam,inflexionem in poſteriora feciſſe, atq; ita portionem gibbæ ſedis ſcapulę etiam occupare,& eum quem quintum uocauimus, conſtituere aſſeres. [t] Septimus uerò brachium mouentium muſculus ille eſt, quem Galenus decimotertio de Partium uſu (nam quinto de Adminiſtrãdis ſectionibus,omnes à ſcapula in humerum porrecti muſculi mirè confunduntur, & præſens muſculus ferè inter brachium attollentes inibi recenſeri uidetur) brachium retrorſum ad dorſum agi credidit:[u] illum enim,qui uerè id munus præſtat,quemq́; inter huius Capitis muſculos tertio loco recẽſui, Galenus circumuertẽtis ad exteriora uice deſcripſit.Cæterùm hic ſeptimus muſculus, cuius ope brachium ad exteriora circumagi ſcio,uniuerſum ſcapulæ gibbum, [x] quod ſub ipſius ſpina habetur,implet.[y] Exoritur enim carnoſus ex ſcapulæ baſi: deinde arctior ad ſcapulæ formam[z] redditus, tandem articuli ligamento, tendine amplo,at breui,tanquam in ſemicirculum extrinſecus inſeritur,ita ut trium muſculorum brachium circumagẽtium tendines, in orbem quaſi uniuerſum articuli ligamentum amplexentur,& qua ratione ſinguli ſuis fungantur munijs,facilè demonſtrent.

Sextus brachium mouentium. — *Septimus.*

n 4 tab. Ξ. 10 tab. Δ. — *o 7 tab. Γ. 8 tab H.* — *p 7 tab ab L ad L.* — *q 7 tab. ab L, L uerſus K.* — *r 7 tab. I.* — *s 1 fi. cap. 21 lib. 1 ab A per 4 ad Z.* — *t 11 tab. Γ. 2 tab. i. 9 M. 10, 11 Q.* — *u 13 tab. S.* — *x 2 fi. cap. 21 lib. 1 inter G, I, H, D, T, Y.* — *y 11 tab. ab H, I.* — *z 11 ta. ab H, I ad K.*

MVSCVLORVM BRACHIVM MOVENtium adminiſtratio. Caput XXIIII.

SI hactenus ad brachium mouentes uſq; muſculos, cęteros diſſectionis noſtrę ſerie,& in primis[a] latum illum,qui buccarum motibus præeſt, carneaq; membrana efformatur, adminiſtraueris, cutem quoq; ex ſuperiori ſcapulæ parte, & pectoris elatiori ſede ademiſti: ac proinde hæc à brachio,abdomine,& uniuerſo thorace,uſq; ad femora & nates,nunc ita cum adipe auferetur, ut carnea membrana illæſa,corpori adnata maneat. Quod profectò, niſi laborum ſis patiens, diſcendiq; cupidus, moleſtè perfeceris: cum tot ſectionibus cutis prorſus aliter liberanda ueniat,quàm ſi carnoſam membranam unà cum cute adimeres. Ablata cute,

Muſculi, quem carnoſa membrana in ſimiarum & canũ axillis conſtituit, examen.

a 3 tab. Γ.

cute, unam rurſus lineam, à media pectoris regione, ad pubis uſq; os, in membrana carnoſa duces: & deinde aliã à pubis oſſe tranſuerſim, ſecundùm coxendicis articulum, ad ſacri oſsis uſq; ſpinam: & tertiam à ſummo humero, aduſq; mediam brachij regionem. His ductis ſectionibus, membranam carnoſam hamulo aut unguibus apprehendes, & ab uniuerſo thorace & abdomine auferes, ipſam interim glandulis, quæ in axillis habentur, adhuc connexam ſinens. Auulſa itaq; ad axillæ uſq; cauitatem membrana, hæc ad lucem extendẽda eſt: ac diligenter animaduertendũ, num ea ſub axillis in carnoſum degeneret muſculum, à lumbis & ſpurijs coſtis (ut Galenus docuit) incipientem. Verùm interim ſedulò cauebis, ne eò ruditatis uenias, ut adeps, qui in thoracis lateribus, totoq́; dorſo occurrit, carnis loco tibi imponat. Vidi enim quoſdam tam rudes, ac in ſimilaribus partibus dignoſcendis adeò negligenter uerſatos, ut primo intuitu adipem dorſi, carnem eſſe arbitrarentur, quòd multo magis illum hîc, quàm alibi propter incubitum rubere cernerent. Quando enim cadauer longo morbo non extenuatum, una atq; altera die dorſo incubuit, tota incubitus ſedes, quaſi inflammatione obſeſſa rubet, atq; ideo & eius ſedis adeps. Cæterùm uniuerſa iam membrana à corporis trunco & media brachij regione liberata, brachium pectori adducentem[b] muſculum aggredieris, ante omnia perpendens, num alicubi promineat ille gracilis muſculus, quo caudatę ſimiæ donantur, quiq́; à mamillarũ regionibus ſurſum obliquè fertur. Verùm quum iſto homines deſtituuntur, iam muſculi brachium pectori adducentis caput, à clauicula, & tota oſsis pectoris regione, ipſiq́; inſertis cartilaginibus, nouacula aut cultello abrades, ac hamulis aut ſummis digitis apprehenſum, ad humerum uſq; à ſubiectis corporibus ſeparabis. Dum uerò muſculi huius caput nouacula liberas, accuratè ſtudendum eſt, ne quid aliud unà cum illo auferas. In canibus enim ac ſimijs, uerarum coſtarum cartilaginibus[c] muſculus obtenditur, quem ferè[d] recti abdominis muſculi partem eſſe dicemus, & qui à Galeno uice proprij thoracis muſculi habetur, quemadmodum in muſculorum thoracem mouentiũ enarratione dicturi ſumus latiùs. Nunc autem eius memini, ut etiamſi ego in homine illum minus reperiam, ſtudioſi tamen ipſum obſeruare conentur: cõmilitonesq́; inter diſſecandum ſeſe admoneant, eiuſmodi muſculum ex Galeni ſententia hîc latêre, ac proinde non oſcitanter muſculum brachium pectori adducentem oportere ſuo principio liberari, aut liberatum, non deberi negligenter abijci. Neq; huic ſolùm animus accommodandus eſt, uerùm & illi, qui in ſimijs ſub muſculo brachium ad pectus mouente occultatus, ad articuli ligamentum exporrigi aliter atque in hominibus dicebatur. Cæterùm magnum hunc pectori brachium adigentem muſculum in præſentia humero adhuc appenſum relinquens, ad reliquos brachij accedes: quos commodè adminiſtrare nequis, niſi prius ablato[e] muſculo, qui ab occipitij oſſe procedens, per totam ceruicem extenditur, &[f] toti ſcapulæ ſpinæ, ſummoque humero, unà & huic proximæ clauiculæ[g] ſedi inſeritur, quique hinc per ſcapulæ gibba & baſim deorſum protenditur, donec mucrone ſuo octauæ thoracis uertebræ ſpinæ committatur. Eſt enim muſculus iſte ab occipitio, ad octauam uſque thoracis uertebram, ſpinarum apicibus quodammodo connexus, ab ipſisq́ue principium ſumit. Verùm de hoc muſculo, & cæteris ſcapulam mouentibus, poſtea agemus. nunc autem obiter eius mentio incidit, quòd poſteriores brachium mouentes conſpici aptè nequeant, niſi ille à ſpina & occipitio ad ipſius uſque inſertionem liberatus fuerit. Adminiſtratur uerò nouacula aut cultello, ſecundùm ſpinæ dorſi

Primi brachiũ mouentiũ muſculi adminiſtratio.

b 3 tab. Δ.

c 5 tab. ab r ad ſ & t.
d 5 tab. Δ.

Lib. 6 de Adminiſt. conſect.

Adminiſtratio ſecundi ſcapulam mouentiũ, ut reliquos brachij ſcitè aggrediaris.

e 9 tab. Γ, Δ. ubi muſculus iſte plenè circunſcribitur.

f 2 fi. cap. 11 lib. 1 G, I, K.

g 1, 2 fig. cap. 22 lib. 1 ab I uerſus Q.

dorſi longitudinem facta ſectione, quę muſculum illum duntaxat ad ſubiecta uſq; uulneret: deinde altera ſecundùm occipitiũ eſt ducenda, quæ ibidẽ etiam muſculi principium ab occipitij oſſe liberet. At ſi fortaſsis ſubiectum aliquem muſculum illis ſectionibus uitiandum metuis, buxeum cultellũ exterioribus muſculi lateribus ſubdes, illi ſcilicet lateri, quod ab occipitio ad clauiculam fertur: & deinde illi, quod à ſummo humero, ſeu clauicula, ad octauæ thoracis uertebræ ſpinam deſcendit. Cultello enim lateribus indito, & ſurſum deorſumq; acto, à ſubditis muſculis illum ſcapulæ muſculum abſcedere coges, atq; ipſius neruei principij craſsitiem facilè tunc coniecturabis, muſculumq; à ſubſtratis corporibus iam liberatum, paruo negocio ad ipſius inſertionem perduces. Verùm rurſus ſub hoc, uti etiam in peculiari huius muſculi enarratione audies, obſeruandũ eſt, ne unà cum ipſo muſculus ab occipitio in ſcapulam procedens auferatur, quem Galenus ſcapulã quoq; ſurſum trahere prodidit. Neq; hoc eò dico, quaſi homines hunc cum ſimijs cõmunem haberent: uerùm ut non perfunctoriè, an illo quoq; homines donẽtur, animaduertas, & ſimia administrationi ſimul adhibita, hæc noſtra cum Galeno (ſi modò diligens Naturæ ſis admirator) conferas: neq; etiam canibus hic confidas, qui quemadmodum equi, & boues, & cętera quæ clauiculis carent animalia, plurimùm in brachium & ſcapulam mouentibus muſculis, à ſimijs uariant. Quæ adhuc alium inſuper habent muſculum, ab externa ſede tranſuerſorũ proceſſuum quatuor primarum ceruicis uertebrarum enatum, & in ſcapulæ ſpinam inſertum, quo homines etiam carent: eſſet tamen & iſte quoq; in hominibus, ſi reperiretur, iam diſſecandus. In ſimijs igitur, tribus his ſcapulam attollentibus muſculis ad ipſorum uſq; inſertionem poſt liberata eorundem principia deductis, in homine autem unico duntaxat, quem is tantum ex tribus illis ſimiarũ muſculis obtinet, uerſus inſertionem perducto,[h] muſculum, cuius beneficio brachium eleuamus, aggredieris, eius caput ab uniuerſa ſcapulæ ſpina, ſummo humero, & clauiculæ media ſede, nouacula aut cultello proximè oſsi adiecto abſecans, donec illum tranſuerſam in humerum inſertionem moliri conſpexeris. Poſteaquàm uerò huius muſculi triangularem figuram, & ſui capitis, quod iam obtuſum trianguli uerticem oſtendet, formam perpenderis, non ſolùm in ſuperficie is undiq; eſt intuendus: ſed ſumma diligentia inquirendum uenit, num tota illa moles, articulum exteriùs integens, quamq; nos unius muſculi loco habemus, plures muſculi ſint, mutuò ſibi incumbentes: quemadmodum Galenus in quinto libro de Adminiſtrandis cõſectionibus uidetur innuere, immeritò, uti aliàs ſæpius, ueteribus diſſectionis profeſſoribus (qui in hominum cadaueribus ſeſe exercebant) neſcio quam oſcitantiam imponens. Examinabis itaq; uniuerſum muſculi principiũ, ac quomodo craſſeſcat, carnoſusq; ſenſim muſculus efficiatur, conſiderabis: ac inſuper tendine etiam (qui ſimplex eſt) examinato, per tranſuerſum undiq; muſculum hunc diuides: ut aliquando fatearis, illum nihil minus quàm duplicatum eſſe, neque illam referre ſpeciem, quam[i] tres primi, ab ilium oſſe enati, & femoris motibus famulantes muſculi, ſimul mutuò incumbentes, pulchrè exprimunt. Cæterùm duobus primis brachium mouentibus muſculis ab humero abſectis,[k] muſculũ, qui brachium deorſum mouet, à ſubditis illi partibus ad inſertionem uſq; liberabis. quod factu eſt facillimum, ſi ſecundùm ſpinæ longitudinẽ, à qua principium aſſumit, lineam duxeris, quę membraneũ ipſius principium duntaxat perſecet. Quum itaq; principiũ liberaueris, hamulo aut digitis id apprehendes, uniuerſum muſculum retuſiori nouacula à ſubditis muſculis ſeparãs. In hac adminiſtratione,

Adminiſtratio ſecundi brachium mouentium.

Quarti adminiſtratio.

h 4 tab. Ξ, 10 tab. Δ.

i 9 tab. Γ, 10 tab. Σ, 11 tab. Σ.

k 10 ta. Θ.

l 10 tab. Y. [l] qualiter muſculus iſte baſis ſcapulæ humiliorem angulum tranſcendat, ſcapulæq́; adhæreat, contueberis: & deinde, ſi principium ipſius uariè ad originis locum protenderis, manifeſtè quo modo hic muſculus brachium detrahat, & nihil minus quàm ſcapulam primariò moueat, addiſces. Porrò quum lineam illam moliris, qua eius muſculi principium à ſpinarum apicibus liberas, cauendum ſanè eſt, ne unà quoq; diſſeces[m] initiũ abdominis muſculi obliquè aſcendentis: & deinde[n] illius, qui tranſuerſim à ſpinis quoq; uertebrarum enatus, in decimam & undecimam thoracis coſtas inſeri dicetur. Quapropter ſi tuis manibus parum fidis, idem in hoc muſculo tentabis, quod in illo experiendũ probauimus, qui[o] ſecundus ſcapulam mouentiũ nobis numeratur: ut ſcilicet protenſam manum, aut buxeum cultellum externo muſculi lateri ſubdas, atq; illum tranſuerſim ſurſum deorſumq́; actum, tantiſper moueas, donec ad ſpinarum uſq; apices muſculũ à ſubditis organis diuiſum eſſe conieceris. hac namq; ratione principij ſui membranei craſsitiem promptè cognoſces, & quàm altè cultellus aut nouacula ad hoc ſeparandũ immitti debeat, exquiſitè intelliges. Verùm omnino opportunè feceris, ſi ſtylum aliquem longiorem, rotundoq́; ornatum tuberculo, ſub muſculi principio rectè protenderis, & ſenſim cultello ſub muſculo ad ſtyli latus demiſſo, principium diuiſeris, cultelli ſemper acie extrorſum ducta, & leuiter obliquata, ſurſumq́; ſemper cum ſtylo protuſa, ad eum ferè modum, quo chartã diuidimus. niſi etiam eo artificio uti uelis, quod eruendis è ueſica calculis adhibemus, quum ſiphonem inſtar dimidiæ canalis effictum, ueſicæ ceruici indimus, ut dein in eius cauitatem ſectio moliatur, eo prorſus modo, quo piloſi ſerici textores ſericum in pilos diuidunt: his enim rationibus omnia pulchrè diuiduntur, quæ ſecundùm ſtyli longitudinem diſſecanda, in poſterum ſubinde audies. Quando igitur[p] muſculum, quo brachium decliue agitur, ad humerum perduxeris, tendinem ipſius ab humero liberabis: ac demum[q] muſculo retrorſum brachium trahenti te accingẽs, ipſius initium ſimiliter ab humiliori ſcapulæ coſta abſcindes: & accuratè indagabis, num Galenus ueriùs huic circumuertendi munus attribuerit, quàm nos[r] muſculo gibbam ſcapulæ ſedem occupãti. Poteris itaq; tertium brachij motuum opificem muſculum, tam diu humero appenſum relinquere, donec illum qui ſcapulæ gibbũ opplet, & ſeptimus nobis enumeratur, à ſcapula ad articuli uſq; ligamentum abraſeris, ut ſcilicet eo ueriùs ſingula expendas.[s] Muſculum, qui ſcapulæ cauitati incumbit, quæ inter ſpinam & ſuperiorem ipſius coſtam uiſitur, à ſcapula ad ipſius uſq; inſertionem derades duabus lineis, una per ſpinæ ſcapulę ſuperius latus, altera ſecundùm elatiorem eiuſdem coſtam, ductis. Brachium circumagentium[t] muſculus, qui internam ſcapulæ ſedem ſibi uendicat, non niſi priùs ſcapulam ſectionis ſerie à clauiculis ſolueris, cõmodè ſe ſpectandum offert. Verùm quia integris adhuc ſcapulam mouentibus muſculis, inopportunè hanc à clauicula ſeparaueris, aut etiam unà cum clauicula à thorace ipſam præter rationem modò ſeiungeres, ab eius muſculi, quem ordine brachium mouentium ſextum eſſe retuli, adminiſtratione tantiſper temperabis, dum ſectionis ſerie cauum ſcapulæ tibi occurret, & muſculum hunc ex illo promptè deradere queas. Conduxerit quoq; interdum &[u] quintum brachium mouentium muſculum hucuſq; reſeruare, ut quî ſexto continuus ſit, pulchrè & commodè perſpiciatur.

Margin notes: m 11 tab. a, b. — n 11 ta. Δ. — o 9 tab. Γ, Δ. — p 10 ta. Θ. — q 13 tab. S. — r 11 tab. Γ. — s 12 tab. H, H. — t 7 tab. Γ. — u 7 tab. I. — *Tertij adminiſtratio.* — *Septimi.* — *Quinti.* — *Sexti.*

DE LIGAMENTIS HVMERI AD ſcapulam articuli. Caput XXV.

PRIMO libro[a] rotundum magnumq; humeri caput, & non admodum latum, neq; inſigniter profundum ſcapulæ[b] acetabulū (propter uarios, quos brachio obimus, motus) meritò extructa eſſe retuli. Ne autem laxus adeò articulus malè cuſtodiretur, & humerus quouis ferè motu ſua ſede excideret,[c] proceſſus quoſdam ſcapulæ, & uaria deinde ligamenta, inuicem oſſa colligãtia, Naturam produxiſſe ſubiunxi. Cæterùm quum iam articulum quodammodo munientes proceſſus, ac pleroſq; hunc ſtringentes[d] muſculos abſolui, tempus ſanè poſtulat, ut articuli etiam ligamẽta ſeriatim nunc pertractem.

Ligamenta humerum ſcapulæ connectẽtia.

Tria itaq; robuſta humerum in ſcapulæ acetabulum connectunt ligamenta, præter commune, omnes articulos inſtar mẽbranæ, nunc tenuioris, nunc craſsioris ambiens uinculum.[e]

Cæteris articulis commune.

Quod igitur amplum & membranoſum eſt, omnibusq; articulis commune, orbiculatim ex ſupercilijs ceruicis ſcapulæ principiū aſſumit, ac totum articulum ambiens, in radicẽ interni capitis humeri primùm inſeritur: & deinde totius exterioris capitis amplitudini, ac utriuſq; ceruici implantatur.

Tria propria.

Aliorum uerò trium[f] duo quidem ad amuſsim inſtar neruorum teretia uiſuntur,[g] tertium uerò nonnihil amplum.

Primum.

Enaſcitur autem[h] primum ex[i] apice interioris proceſſus ſcapulæ: & hinc procedens, internis anterioribusq;[k] partibus exterioris humeri capitis circuntenditur, ualidiſsimè huius capitis ſedis impreſſioni adnatum.[l]

Secundum.

Alterum uerò, quod craſsius maiusq; iſto eſt, ex ceruicis ſcapulæ ſuperiori[m] parte, ubi ſummo humero ſubmittitur, ortum ducit: & interius humeri caput ſuperans, inſeritur toti illi exterioris capitis[n] regioni, quæ ad externum latus eius ſinus extuberat, qui exteriori[o] capiti muſculi cubitū flectentium anterioris uiam præbet. Huius ligamenti anterius latus, poſteriori primi ligamenti connaſcitur lateri,[p] ac ſimul ambo uelut tranſuerſum ligamentum efformant, caput dicti nunc muſculi in ſuum ſinum ſeruans.[q]

Tertium.

Reliquum uerò tertium, ex eadem cum ſecundo regione principium nanciſcitur: ac obliquè hinc porrectum, inſeritur in totam poſteriorem exterioris capitis humeri[r] ſedem, adeò ut præſens ligamentum poſteriorem articuli ambiat regionem: ut enim amplum obtinet principiū, ita quoq; ampliorem molitur in humerum inſertionem.

Ligamen ab interiori ſcapulæ proceſſu in ſuperiorem pertinens.

Cæterùm præter hæc tria, quæ præcipuè humerū, ne deorſum extrorſumq; ab acetabulo ſcapulę labatur, continent, aliud eſt adhuc[s] ligamentum, humerum ſurſum & in anteriora, ad mediam nimirum inter ſummum humerum, & interiorẽ ſcapulę proceſſum, ſedem luxari prohibens: hoc enim ſimiliter ualidum, ab interiori proceſſu ſcapulæ, ſurſum obliquè ad ſummum humerum porrigitur, articulum humeri cum ſcapula nuſquam contingens. Atq; huic eidem muneri ſubſeruit[t] nerueum caput anterioris cubitū flectentium muſculi, quod ab eminentiſsima ſcapulæ acetabuli ſede enatum, inter articuli ligamẽta humeri caput tranſcendere, illiusq;[u] ſinui incumbens, deorſum ferri audies.

LIGAmentorum adminiſtratio.

Horum quoque ligamentorum adminiſtratio, non niſi ſcapulam mouentibus muſculis, & cubitum flectentibus diſſectis, aggredienda eſt, quæ tunc cultellis paruulis, ſed acutioribus celebrabitur. atq; omnium primùm id ſecandum ueniet, quod ex interiori ſcapulę proceſſu exoritur: deinde alia duo peculiaria, ab ipſorum radice ea liberans, uſque ad humerum ſingula deduces. Neque hîc interim oſcitanter animus adhibendus erit, ne quum ſecundum ligamentum aggredieris, unà quoq; caput exterius cubitum flectentiū muſcu-

lorum

a Hæc ſeriatim petes ex 1 & 2 fi. cap. 23 lib. 1 A, B, C, D, E, F, G.
b 2 fi. cap. 21 lib. 1 A, B.
c 1 fig. ultimarū lib. 1 μ, λ.
d magna ex parte qui brachium mouẽt.
e Id quum nullã obtineat craſsitiem, ſecus delineari nequit, quàm illic occurrit, ubi in tabulis oſſa detecta ſpectantur, ut 8 tabula.
f 5 tab. d & e.
g 13 ta. V.
h 5 tab. d.
i 5 tab. b.
k 1 fi. cap. 23 lib. 1 D.
l 5 tab. e.
m 1 fi. cap. 21 lib. 1 A.
n 1, 2 fig. cap. 23 lib. 1 E, iuxta H figuræ 1.
o 6 tab. m muſculi Θ.
p 5 tab. f.
q 13 tab. V.
r ab E ad F 2 fi. cap. 23 lib. 1.
s 5 tab. c, à b ad a.
t 6 tab. caput m muſculi Θ.
u 1 fi. cap. 23 lib. 1 H, I.

lorum anterioris præſcindatur, niſi fortaſsis antea ademptum unà cum toto muſculo eſſet. Porrò ligamentum ab interiori ſcapulæ proceſſu, in ſummum humerum pertinens,[x] muſculo brachium attollente ablato, citra ſectionem euadit conſpicuum.[y] Illud uerò, quod ſcapulæ acetabuli cauitatem aliquando auget, diuiſo prorſus articulo, in conſpectum uenit.

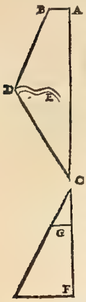
x 4 ta. Ξ. 5 tab. y.
y 1 fig. occurrens in cōtextu 22 cap. lib. 1.

DE MVSCVLIS SCAPVLAM MOuentibus. Caput XXVI.

SCAPVLA iiſdem quo brachium agitur motibus, ſi illum duntaxat exceperis, quo id circũuerti diximus. Hanc itaq; pectori admouet triangularis[a] muſculus, illi ſubſtratus[b] muſculo, cuius beneficio brachium pectori adducimus. Eſt namq; hic primus ſcapulæ muſculus, quem in uigeſimotertio Cápite ex ſecunda, tertia, quarta, quinta, & interdum ſexta, ſuperioribus thoracis coſtis, paulo antequàm in cartilagines illæ ceſſant,[c] principiũ aſſumere, ac ualde à Galeni deſcriptionibus uariare docui. adeò ut hîc neq; ipſius ſubſtantia, quæ tota, niſi iuxta breuiſsimum tendinem, carnea eſt: neque[d] inſertio, quam in interius latus anchoram imitantis proceſſus molitur: neq; fibrarum ductus, qui ex amplo principio in obtuſum uerticem, nuſquam interſectæ feruntur, diffuſiùs recenſenda ueniant. Si itaq; huius muſculi altiores fibrę contrahantur, elatiùs ſcapulam pectori admouent: inferioribus uerò in ſe contractis, uerſus pectus demiſsiùs ſcapula adigitur. At totius muſculi fibris, aut medijs potius laborantibus, ſcapula in neutram partem declinans, pectori adducitur. Quanquam interim ſcapula pectoris oſsis ſummo, aut mucronatæ cartilagini non æquè atq; brachium adducitur, quod inſignibus in motu differentijs, nunc pectoris elatiori ſedi, nunc demiſsiori admouetur,[e] quemadmodum ipſius quoq; muſculus elatiùs & demiſsiùs ipſo ſcapulæ muſculo initium ducit. Porrò ſcapulam ſurſum ad caput ualidi attollunt muſculi: ſiquidem & ipſa grandi mole conſtat, pluri-mamq; ipſi carnem adnatã ſuſtinet.[f] Primus eſt, quem ante aliquot brachium mouentes muſculos diſſecandum diximus, quiq; oritur ab occipitij oſſe tranſuerſa[g] linea, ab eius oſsis medio, uerſus auris radicem porrecta, & cuius externum latus ab auris pinnula tantum remouetur, quanta ipſius muſculi ab occipitio exortus eſt longitudo. Si enim occipitij interuallum, quod ab ipſius medio ad aurem pertinet, in duas æquales regiones diuiſeris, earum unam, quæ occipitij medio uicinior eſt, præſentis muſculi principium (quod carneum, ſed tenue interim exiſtit) occupare intueberis. In occipitij medio dexter muſculus ſiniſtrum contingit: ac ambo inuicem iuncti, unaq; ueluti ex ſpinarum uertebrarum apicibus[h] principium ducentes, per ceruicis thoracisq; ſpinam, uſq; ad octauam thoracis uertebram protenduntur. Dexter (idem de ſiniſtro intelliges) qua quodammodo ex ſpinarum apicibus enaſcitur, membranoſus tanta ferè amplitudine apparet, quanta uertebrarum in ſuo latere eſt[i] latitudo: reliqua uerò tota regione carneus (ſi unicum duntaxat[k] locum exceperis) conſpicitur, quem paulo pòſt explicabimus. Duæ itaq; huius muſculi iam enarratæ ſunt lineæ, quarum una ſecundùm occiput, altera ſecundùm ſpinas fertur. Præter has autem, aliæ duæ obliquæ ſunt:[l] una ex termino tranſuerſæ lineæ, quo aurem ſpectat, obliquè deorſum uerſus anteriora tantiſper protenditur, quouſq; latiorem clauiculæ[m] partem contingat, ſummo humero coarticulatam.[n] Alia à lineæ poſtremò commemoratæ fine, quo ipſa clauiculam tangit,

a 5 tab. Γ.
b 3, 4 ta. Δ.
Primus ſcapulam mouentiũ.
c 5 tab. ab i ad k.
d 5 tabulæ l in b.
e cōfer K, R 3 tab. cũ i, k tab. 5.
f 9 tab. Γ, Δ. 1 tab. G. 2 K, L. 4 b.
Secundus ſcapulam mouentium.
g 9 tab. ab E ad F.
h 9 tab. ab E per K ad G.
i 6 fi. cap. 15 lib. 1 ab ſ ad u. & 9 fig. à t ad z.
k 9 tab. ✢.
l 9 tab. ab F ad H.
m 1, 2 fig. cap. 22 lib. 1 ab I ad Q, cum L fig. 1 cap. 21 lib. 1.
n ab H ad G 9 tab.

tangit, deorſum uerſus poſteriora obliquè tantiſper deſcendit, dum unà cum
termino rectæ[o] lineæ, ſecundùm ſpinam exporrectæ, acutum angulum con- o 9 tab. ab E ad G.
ſtituat, è regione octauæ thoracis uertebræ
conſiſtentem. Quatuor his lineis muſculus
circunſcribitur. uerùm præter has,[p] aliam p 9 tab. ab H ad I.
tranſuerſam in ipſius medio quodammo-
do nanciſcitur, qua[q] toti ſcapulæ ſpinæ, & q 3 fi. cap. 21 lib. 1 à G, per I, K ad L.
ſummo humero, & clauiculæ latiori parti
inſertatur. Hac parte, qua ſuam molitur in-
ſertionem, neruoſus ſimul & carnoſus uiſi-
tur:[r] ea uerò ſede, qua ſcapulæ ceruicem ſpe- r Inter H & G occurrit * 9 tab.
ctat, & quarta ipſius linea à clauicula, deor-
ſum ad octáuam thoracis uertebram prore-
pit, ſemicirculum quodammodo membra-
neum ac nerueum commonſtrat, quaſi hîc
(ne fortè ſcapulæ gibbum[s] occupantes mu- s præcipuè M 9 tab.
ſculos arctiùs premat, aut minus pertinaci-
ter illorum impetum ſuſtineat) carneus ac
mollis eſſe nequiret. Reliqua autem ſede, uti
iam admonuimus (niſi quà dorſi ſpinæ cõ-
mittitur) omnino carnoſus exiſtit: ſed ta-
men undique tenuis eſt, ea ſui[t] ſede excepta, t 4 tab. b.
qua toti ſuperiori ſummi humeri ſedi, & la-
tiori clauiculæ parti ualidiſsimè implantatur.[u] Fibras non uno omnes modo u Hæ lineæ referunt in 9 tab. muſculo ductæ.
porrectas habet. nam quæ ab occipitio, ceruiciſq; uertebrarum ſpinis proten-
duntur, obliquè, ut & exterior eius muſculi partis linea, antrorſum ad ſcapulæ
ſpinam, & ſummum humerum, & latiorem clauiculę ſedem deſcendunt, tan
to ſemper obliquiores, magiſ'ue trãſuerſæ, quo magis à ceruicis uertebrarum
ſpinis, thoraci propinquioribus, principium ducunt, adeò ut illæ, quas ceruicis
radix exporrigit, iam paulo minùs toto tranſuerſæ ſint. Quæ uerò à thoracis
uertebrarum ſpinis uerè enaſcũtur, ſurſum uerſus anteriora tenſæ, tanto quo-
que rectiores, minuſq; trãſuerſæ uiſuntur, quo octauæ thoracis uertebræ ſunt
uiciniores. Eiuſmodi fibrarum ſeries commonſtrat, huius muſculi beneficio
non modò uniuerſam ſcapulam ſurſum attrahi, ſed etiam deorſum uelli, re-
ctáq; ad dorſum agi. Si namque[x] ſuperior muſculi pars inter ſecandum uerſus x 9 tab. Γ.
ſuam originem trahatur, totam ſcapulam ſurſum attolli cõſpicis. At ſi[y] humi- y 9 tab. Δ.
lior muſculi pars, quæ inter ſcapulæ ſpinam, & octauam thoracis uertebram
conſiſtit, in ſe collecta fuerit, ſcapula deorſum uellitur. Deinde[z] media muſcu- z ad K tabulæ 9.
li parte inter diſſecandum attracta, ſcapulæ molem rectà retrorſum duci cer-
nimus. Atq; hinc fit, præſentem muſculũ motibus omnino pugnantibus præ-
fici, fibraſq; contraria ſerie ductas obtinere: quamuis interim nulla prorſus ſui
ſede hunc diſiunctum, inconiunctum'ue eſſe, quis uerè dixerit. Proinde unita
tis ratione, muſculus iſte unius loco mihi habebitur: quo minus autẽ functio-
nis gratia is duorum aut plurium uice à quopiam recenſeri queat, per me non
obſtiterit. At Galenum miror, qui hunc muſculum diſiungens, ad medium fe
rè libri quarti de Adminiſtrandis ſectionibus, ſuperioris muſculi partis proli-
xiùs, quàm de aliquo totius corporis, contra Lycum nimis profectò inuidioſe
diſceptans, meminit: ad calcem uerò eius libri, inferiorẽ muſculi partem uix
obiter nominauit, tunc ſcilicet, quum ſcapulam duobus proprijs muſculis ad
dorſum



QVAMVIS muſculi huius, de quo in præſentia agimus, effigies, ex nona tabula ad Γ & Δ, alijsq; his circumductis characteribus peti poſsit, nihilominus rudibus lineis in ſuperiori figura hic illius circumſcriptionem expreſsi. Inferiori uerò effigie trapeζion, quam obſcurè Galenus in quarto de Adminiſtrãdis ſectionibus libro proponit, delineaui. Pertinet itaq; ab A ad B tranſuerſa linea, ſecundum occipitium protenſa. Ab A uerò ad C, linea recta ab occipitio, ad octauæ uſq; thoracis uertebræ ſpinam ducta. A B uerò ad D, linea obliquè ab occipitio ad clauiculam pertinens. A D ad C, linea obliquè à clauicula ad ſpinam octauæ thoracis uertebræ procedens. Poſtremò à D ad E, inſertio muſculi in ſpinam ſcapulæ, & ſummum humerum, & elatiorem clauiculæ partem facta notatur. In humiliori porrò figura, F indicat trianguli rectangulum, & baſim etiam: G uerò lineã, toto ductu æquè diſtantem à baſi. Vniuerſum autem ſpacium, quod ab F ad G habetur, τραπέζιον, ſeu menſalem figuram notat, à qua ſecluditur acutiſsimus præſentis trianguli angulus, ſupra G conſiſtens.

dorſum agi inſinuaret: quorum inferior, eſt huius noſtri muſculi humilior pars, ab octo ſuperioribus, non autem (ut Galenus inibi docet) duodecim thoracis uertebrarum ſpinis præcipuè originem aſſumens, quam etiam alibi demiſsiorem ſcapulæ muſculum appellauit. Vtcunque ſit, parua hîc nobis cum Galeno futura eſt diſſenſio, ſi ambos ipſi enarratos muſculos, unum continuum corpus eſſe annuerit. Nam etſi fortaſsis muſculi huius[z] inſertio, quæ inſtar latæ, ac obliquè admodum procedentis lineæ perficitur (quantumuis etiam & in hac tota muſculus continuus ſit) illum in duos diſtinguere appareret, nulla tamen prorſus diſcriminis nota[a] inter dorſi ſpinam & ſcapulæ baſim habebitur. ubi tamen diſtinctionem lineamque, ſecus ac res ſe habet, confingere debes, ſi modò ſuperiorem Galeni muſculum, trapeziæ figuræ quouis pacto aſsimilaturus ſis. Ea ſiquidem[b] linea, quæ à ceruicis radice, ſecundùm ſcapulæ ſpinam, & ſummum humerum, & latiorem clauiculæ ſedem duceretur, comparanda uenit baſi trianguli rectanguli, in cuius ſummo linea æquè diſtans à baſi ducta ſit. Quemadmodum ea muſculi[c] linea, quæ ſecundùm ſpinæ ceruicis longitudinem fertur, illi trianguli lineæ aſsimilatur, quæ perpendiculariter trianguli illius baſi incidit.[d] Quæ autem ad occipitium tranſuerſim ducitur, illi lineæ correſpondet, quæ in trianguli uertice æquè cum baſi diſtat. At[e] quæ ab occipitio ad clauiculam procedit, obliquo trianguli lateri confertur.

z 9 tab. ab H ad I. — *a 9 tab. ab I ad K.* — *b 9 ta. à K per I ad H.* — *c 9 tab. ab E ad K.* — *d 9 tab. ab E ad F.* — *e 9 tab. ab F ad H.*

Muſculus ſcapulam attolles, quo ſimia abundat.

Cæterùm nunc magis à Galeni dogmatibus mihi reclinandum eſt, idque præcipuè propter ſimiarum ad homines differentiam. Primùm enim, ſi Galeno credideris, teipſum inſcitiæ oſcitantiæque inter ſecandum inſimulabis, quum deinceps alios muſculos ſcapulam attollentes, in homine ſedulò indagare conaberis. Ex Galeni namque placito, ſub eminentiori nobis dicti iam muſculi parte alium inquires, qui illo longè gracilior, minorq́;, ſed totus tamen carnoſus eſſe deberet: & qui ex occipitij oſſe, ſub nuper dicto muſculo enatus, deorſum modicè uerſus anteriora obliquè deſcenderet, & altiori baſis ſcapulæ angulo exporrectus, in latum tendinem deſineret, ad medium uſque baſis ſcapulæ interiùs inſertum, è regione radicis ſpinæ ſcapulæ. Huic id munus concreditum eſſet, ut ſcapulæ baſim uerſus occiput attolleret. Verùm hunc fruſtra mecum in homine (quòd ipſe illo deſtituatur) indagabis: quum interim promptiſsimè is in caudatis ſimijs occurrat, eam prorſus fabricam, quam Galenus ipſi tribuit, quamque ego iam deſcripſi, ſeruans. Rurſus in caudatis ſimijs alium obſeruamus muſculum, à Galeno quoque enumeratum, qui carnoſo principio, ex primæ ceruicis uertebræ tranſuerſo proceſſu, dein & ex tertiæ & quartæ uertebræ tranſuerſis proceſsibus enaſcitur, non quidem ex interna ipſorum ſede, ſed ab externa magis. Hic muſculus, poſtquàm primùm ex reliquis muſculis, qui ceruicis uertebris adnaſcuntur, emerſit, teres, ſed tamen latior, quàm profundior apparens, deorſum in poſteriora, uerſus ſcapulæ baſis ſuperiorem angulum perfertur, illiusque internæ ſedi carnoſus ac latior redditus inſertatur.

Tertius muſculus ſimiæ ſcapulam attollentium.

Quartus, quẽ ſimiæ ſibi priuatim ſecus quàm homines uendicant.

Inſuper ſimiæ alio quoque muſculo donantur, quem inter Galeni muſculos ſcapulas attollentes, ſi quartum de Adminiſtrandis ſectionibus adamuſsim diſcuſſeris, quarto loco enumerari reperies. Atque hic mihi ab interna tranſuerſi primæ ceruicis uertebræ proceſſus ſede, deinceps & tertiæ quoque & quartæ ceruicis uertebrarum tranſuerſis proceſsibus, carneo principio enaſci uiſus eſt: quod prædicto nunc muſculo latius redditum, deorſum quoque, ſed minus in poſteriora tantiſper ducitur, dum carnea lataque inſertione in ſcapulæ ſpinam inſeratur, in ea ſpinæ ſede,

F qua hæc

qua hæc ſummum humerum producit,ac quæ quodammodo è regione cer-
Tertius hominis ſcapulam mouentium.
uicis ſcapulæ conſiſtit. Cæterùm ut homines prorſus ſecundo Galeni muſculo,qui ab occipite in ſimijs exoriri dictus eſt,deſtituuntur, ita etiam & quarto. Verùm [f] tertium muſculum homo cum ſimijs communem nanciſcitur, ſed nonnihil quàm ſimiæ ualidiorem. Exoritur enim homini muſculus ualidus à [g] tranſuerſo primæ ceruicis uertebrę proceſſu: deinde & [h] tranſuerſo proceſſu tertiæ uertebræ, quartæ & quintæ, quaſi diſiunctis conſtaret principijs: uno nimirum,quod primæ ceruicis debetur uertebræ: altero autem, quod tribus ſecundæ uertebræ proximè ſubiectis aſſcribitur. quanquam etiam interdum à [i] tranſuerſo ſecundæ ceruicis uertebræ proceſſu muſculus hîc, ſed parua origine enaſci uiſus ſit. Principia hæc, ſimulatque ex reliquis uertebras ceruicis amplexantibus muſculis emergunt, unà coeunt, & ualidum efformant muſculum,nonnihil latiorem,quàm profundum, qui lata carneaq; inſertione in [k] internam ſuperioris anguli ſcapulæ baſis ſedem inſeritur, ſcapulam ſurſum uerſus anteriora, ceruicisq; latera trahens. Non inopportunè itaq; hic muſculus nobis ſcapulam attollentium alter dicetur, aut ſaltem omnium ſcapulæ motorum tertius in hac noſtra ſerie locabitur.

f 7 tab. H. 6 tab. K. 8 I. 10, 11 C. 12 G. 13 Q.
g 10 fi. ca. 15 lib. 1 S.
h eiuſdem fig. z.
i 5, 6, 7 fi. cap. 15 lib. 1 u.
k 1 fi. cap. 21 lib. 1 Φ.

Muſculus, inter ſcapulã attollentes à Galeno perperàm deſcriptus.

Galenus ſuis omnibus ſcapulam attollentibus muſculis, addidit oblongum gracilemq; [l] muſculum, quem ex oſsis *υ* referentis lateribus procedentem,ſcapulæ, propter ipſius ceruicem, interiori ex parte inſeri,ſcriptum reliquit, & eius muſculi beneficio in anteriora colli ſcapulam attolli opinatus eſt. Ego autem in Capite de oſsis *υ* referentis muſculis, huius oſsis gratia, non autem ſcapulæ, muſculum hunc efformatum aſſerui: ac proinde cuius'nam motus autor is cenſeri debeat, diligenti ſectione uenit indagandum. In hoc enim ſimijs nulla cum hominibus eſt differentia, niſi quòd ſimijs toto progreſſu carneus uideatur: hominibus autem in medio ductu gracileſcit, tendinis ſpeciem commonſtrans, & duobus quaſi muſculorum uentribus donatus.quod ſanè Galenus, ſi hominem unquam ſecuiſſet, non minus animaduertiſſet, quàm [m] muſculos inferiorem maxillam deorſum ducentes duobus donari uentribus obſeruauit. [n]

l 5 tab. R, S.
m 5 tab. H, I.
n 10 tab. r.

Quartus hominis ſcapulã mouentium.

Vnus adhuc muſculorum ſcapulam mouentium reliquus eſt, qui hanc retrorſum ad dorſi ſpinam,uerſus ſuperiora nonnihil agit. Hic muſculus amplus & tenuis, ſed omni ex parte carneus uiſitur: & à quartæ, quintæ, ſextæ & ſeptimæ ceruicis uertebrarum, deinde quatuor aut quinq; primarum thoracis uertebrarum ſpinis [o] principium ducens,toti propemodum ſcapulæ baſi carneus, ac æquè ut in exortu [p] latus inſeritur, fibras obtinens non prorſus tranſuerſas, at nonnihil obliquè à dorſo,ad ſcapulæ baſim deorſum ductas.

o 10 tab. à G ad H.
p 10 tab. ab I ad K.

Lib. 4 de Adminiſt. ſect.

Quibus uerò muſculis hic quadrilateris muſculus (cui Galenus nimium latum initium aſſcripſit) & alij omnes tegantur,quibus'ue illi obducantur,ſectionis ſemper ſeries,& muſculorum tabulæ leui negocio commonſtrant.

Muſculum quo brachium detrahitur, ſcapulam non mouere.

Quod profectò non oſcitanter in illo [q] muſculo obſeruandum præcepimus, qui brachij ad dorſum uerſus inferiora motus autor eſt: quem Galenus in libro decimotertio de Vſu partium, ſcapulam quoq; deorſum ducere,parum rectè prodidit. Ego autem huius quoq; modò memini,ne quis in muſculorum ſcapulam mouentium numero,Galeni nomine alium inſuper,quàm hactenus enarraui, requirat.

q 11 ta. Θ.

MVSCV-

MVSCVLORVM SCAPVLAM MOVENTIUM ADMINIſTRATIO. Caput XXVII.

HORVM muſculorum adminiſtrationem pari, qua reli-
quos omnes, methodo aggredieris.[a] Primi enim, quo ſca- *Primi adminiſtratio.*
a 5 tab. I. pula pectori adducitur, principium, nouacula à coſtis, un-
de prodit, liberandum eſt: & deinde toto muſculo à tho-
race ad internũ uſq; ſcapulæ proceſſum ſeparato, ipſiusq;
attractis principijs, cuius potiſsimùm motus opifex ha-
bendus ſit, inquires: num ſcilicet brachium potius, ut Ga-
b 9 tab. I, Δ. lenus docebat, quàm ſcapulam, uti ego dicebam, moueat.[b] Secundum muſcu- *Secundi.*
lum, quem & ſcapulam attollere & deorſum trahere dixi, in muſculorum bra
chium mouentium adminiſtratione iam antea es aggreſſus: unde etiam hîc
ipſius ſectionem neutiquam oportet repetere, quemadmodum nec eorum
muſculorum obſeruationem, qui ſimijs in collo priuatim tribuuntur, & à Ga
leno, perinde ac ſi hominibus quoq; communes forent, deſcribuntur. Verùm
c 7 tab. H. [c] tertius ſcapulam mouentium, qui à ceruicis uertebris ad ſuperiorem ſcapu- *Tertij.*
13 tab. Q. læ baſis angulum ducitur, ſuo principio prorſus liberādus non eſt, niſi aliquot
ceruicis muſculis antea præſectis. Ac proinde operæprecium erit, illum tranſ-
uerſim, ubi primùm ex ceruicis muſculis emergit, abſcindere: ipſiusq; princi-
pio ad uertebras relicto, illum à ſcapula liberare, illius tamen functione prius
d 10 ta. I. perpenſa.[d] Quartum muſculum leui longaq; ſectione à ſpinarum apicibus ſe- *Quarti.*
cabis: & ubi ipſius inſertionem adamuſsim obſeruaueris, eundem à ſcapula a-
* 10 ta. E. mouebis, ſedulò cauens, ne * tertium hominis thoracem mouentium muſcu-
11 tab. F. lum ſimul reſeces, aut ſaltem imprudenter ſuo exortu liberes. Deinde ſi[e] lon-
e 5 tab. R, S. gus ille muſculus, quem contra Galeni ſententiam, oſsi *v* referenti proprium
eſſe retuli, adhuc aſſeruatus ſit, non oſcitanter ſpecta, num ſcapulæ, an illius oſ-
ſis gratia, hunc rerum Opifex procreauerit. Nunc cultello, quàm licebit pro- *Clauiculæ à ſcapula liberatio.*
ximè, ligamenta à ſummo humero & clauiculis, quà inuicem committuntur,
f 4 fi. cap. 22 lib. 1 R. reſecabis, ſummum humerum à clauiculis liberans, &[f] peculiarem huius arti-
g in margine cap. 10 lib. 1. culi cartilaginem obſeruans, quæ illi ſimilis eſt,[g] quæ in maxillæ inferioris ad
temporum oſſa articulis, &[h] clauiculæ rurſus cum pectoris oſſe nexu adinue-
h 4 fi. cap. 22 lib. 1 S. nitur. Deinde accuratè perpendes, num tertium aliquod os hîc, præter clauicu
lam, & ſummum humerum, cum ipſius appendice, dictaque nunc cartilagi-
ne exiſtat: cuius Hippocratem in libro de Articulis, de brachij luxationibus
differentem meminiſſe, Galenus docet. Sed quid de illo oſſe ſentiam, primo li-
bro ſum executus. Vbi itaque clauiculam à ſcapula diremeris, hæc in ſua ſede
diligenter ſeruanda uenit. Verùm uaſis ex thorace in brachium proreptanti-
bus funiculis binis interceptis, & deinde in funiculorum medio reſectis, ſcapu
i 7 tab. I. lam à thorace euertes, ut iam circumuertentis brachium[i] muſculi naturam
inſpicias, qui cauam ſcapulæ ſedem occupat. Hoc itaque ab oſſe undique era-
ſo, atque ad articuli ligamentum deducto, & eius functione perpenſa, illum
quoque abijcies, ut nunc ſcapula nulli alteri firmata parti, à thorace
k 8 tab. F. maximi[k] muſculi interuentu hæreat, qui thoracem
mouentium ſecundus enume-
rabitur.

DE MVSCVLIS CAPVT MOVENtibus. Caput XXVIII.

Capitis motus.

SVPERIORI libro, ceruicis uertebrarũ fabricam deſcribentes, & Galeni ſententijs nos meritò parum accommodantes, caput proprijs motibus & ſecundarijs moueri retulimus. Quot enim proprijs motibus ceruix agitur, totidem etiam ſecũdarijs caput mouetur: ac ceruix quidem extenditur, ſeu in poſteriora uerſus dorſum ducitur, & in anteriora flectitur: deinde utrinq; ad latera, ad humeros ſcilicet etiam inclinatur. Caput autem uno proprio motu, uel quieſcẽte etiam ceruice, flectitur & extẽditur, ſeu antrorſum & retrorſum, idq; ſupra primam ceruicis uertebram, fertur: & dein alio ipſi prorſus peculiari motu ſupra ſecundam uertebram, ueluti ad axim circũducitur, ſiue flexum, ſiue extenſum cum ceruice, aut citra ceruicẽ exiſtat. In latera uerò, ſeu uerſus humeros, caput non, niſi ceruicis beneficio, ac ueluti ſecũdario, inclinatur: quum immota rigidaq; ceruice, ne minimũ quidem caput proprio motu humeris adducamus. Tempeſtiuum itaq; nunc fuerit, ijs muſculis, qui ceruicis præſunt motibus, in ſuum locum aſſeruatis, eos aggredi, qui proprijs capitis motibus famulantur, ſeptenis complexi paribus, partim caput, partim primam ceruicis uertebram agentibus, quorum ſex in poſteriori ceruicis conſiſtunt ſede, à quibus ſermo modò eſt inchoandus. Verùm anteaquam ad horum enarrationem Galenus acceſſit, duo alia muſculorũ paria ex diſſectionis ſerie præpoſuit, ſcapulæ motibus ſeruientia: quorum[a] unum homines cum ſimijs commune nanciſcuntur, id ſcilicet, cuius alterius lateris muſculus in ſcapulæ ſpinam, ſummũ humerum, & latiuſculam clauiculæ partem inſeri dictus eſt. altero autem pari homines deſtituuntur, cuius in altero latere muſculus ab occipitio enatus, ad altiorem baſis ſcapulæ angulum in ſimijs protendi commemoratus eſt. Atque hinc fit,[b] primum caput mouentium par Galeno tertia ſerie inter muſculos ceruicem occupantes enumerari, quod duobus conſtat muſculis,[c] principium ducentibus ex apice quintæ thoracis uertebræ ſpinæ: dein etiam ex quartæ, tertiæ, ſecundæ & primæ uertebrarum thoracis ſpinarum apicibus. Principium hoc, quà primùm ex quinta thoracis prodit uertebra, acutum refert angulum, qui ſurſum tenſus, ſenſim ita lateſcit, ut ad tertiam ſecundamque thoracis uertebram iam porrectum, adeò amplificetur, ut externum ipſius latus è regione tranſuerſorum proceſſuum earundem uertebrarum conſiſtat. Ambo muſculi hanc ſeruantes latitudinem, ſurſum feruntur, à quinq; etiam inferiorum ceruicis uertebrarũ ſpinis (ſed nimis quàm leuiter) exortum aſſumentes.[d] Quando autem ad tertię ceruicis uertebræ uſq; ſpinam conſcenderunt, quum hactenus toto progreſſu dexter ſiniſtro coniunctus fuerit, utriq; ab inuicem ſenſim magis magiſq; tantiſper abſcedũt, dum tranſuerſa[e] linea occipitis oſſi carnea lataq; inſertione implãtentur. Eius enim inſertionis tãta eſt amplitudo, quãtum internum alterius muſculi latus à media occipitij ſede, & externũ latus ab auris radice remouentur: adeò, ut inſertionis amplitudo utriuſq; muſculi tanta ſit, quantum ab una aure ad alterã occipitij eſt interualli, quod muſculorũ inſertione non occupatur. Cæterùm iſtius muſculorũ ab inuicem receſſus forma,[f] triangularis exactè uiſitur, ſi modò unam lineam tranſuerſim ad occipitium, ab interno unius muſculi latere, ad internũ latus alterius duxeris: & deinde alias duas ab eius lineæ terminis, ſecundùm utriuſq; muſculi internum latus, ad tertiæ ceruicis uertebræ ſpinam, ueluti ad trianguli uerticẽ porrexeris.

Rurſus

In 4 libro de Admin. ſect.

Primum par muſculorũ aut caput, aut primam uertebrã mouentium.

a 9 tab. F.
b 11 ta. F. 10, 11 tab. A.
c 12 ta. A.
d 12 ta. D.
e 12 tab. B, C.
f 12 tab. B, E, D.

g 12 tab. B,A.C,A. C,B. Rurſus ſinguli muſculi[g] triangulari forma conſtant, ſi lineam ſecundùm ſpinæ longitudinem ad occipitium uſq; ductam, unius lateris loco habueris: & ſecundi lateris uice, lineam ſecundùm externum muſculi latus exporrectam: & tertij lateris loco lineam, quæ tranſuerſim muſculi inſertionem ad occipitium deſcribit. Fibræ horum muſculorum, à ſpinis uertebrarum ſurſum obliquè, quaſi ad tranſuerſos ſuperiorum uertebrarum proceſſus tantiſper ducuntur, dum ſimul omnes in occipitium finiant: præſentes enim muſculi modicum prorſus & exiguum in tranſuerſos uertebrarum proceſſus nexum moliuntur.

h 13 tab. A, B uſq; ad G. 5 tab. T. 10, 11 B. 12 F,F. *Secundum par impenſe uariũ.* [h] Secundum muſculorum par, admodum ſanè uarium, & ſecus multò in homine, quàm canibus & ſimijs, obſeruamus. His namque ex tranſuerſis tertiæ quartæ´ue thoracis uertebrę proceſsibus, & inſuper ſecundæ ac primæ quoq; thoracis, & quinq; humiliorum ceruicis uertebrarum tranſuerſis proceſsibus, muſculi iſtius paris enaſcuntur, & ad earundem uertebrarum ſpinas procedentes, ipſis nonnullis inſertionibus applantantur. Deinde dexter nuſquam toto progreſſu à ſiniſtro recedit, ſimulq́; ambo in occipitij medium ampla inſertione innaſcuntur, nullibi nerueum aliquid, quod notatu dignum ſit, oſtendentes: etſi interim obliquas quaſdam impreſsiones exprimant, ex tranſuerſis inferiorum uertebrarum proceſsibus, ad ſuperiorum quodãmodo ſpinas excurrẽtes. at illæ leuiores cenſendæ ſunt, minuſq́; penetrant, quàm ut his aliqua ex parte muſculum diuidi quis dicere queat. Quanquam Galenus nonnullos diſſectionum profeſſores, non duos huius paris tantùm muſculos enumeraſſe, uerùm quoſdam quatuor, quoſdam uerò ſex ibidẽ recenſuiſſe, uideatur teſtari, qui aliter ac Galenus homines aggrediebantur. In ſimijs enim & canibus (de quibus hactenus in hoc ſecundo pari locutus ſum) unum duntaxat utrinq; muſculum recenſerem: quandoquidem ſi illis attendendum foret impreſsionibus, totidem ferè muſculorum loco uterq; habendus eſſet, quot ſunt ex tranſuerſis uertebrarum proceſsibus exortus, & in earundem ſpinas inſertiones. In homine itaq; multo aliter hanc cóiugationem, quàm Galenus illam deſcripſit, aut enumerauit potiùs, obſeruaui. Apparent enim quàmplurimi utrinq; muſculi, ſerie multiplici inuicem commixti, & admodum uariè principium obtinẽtes, & diuerſis omnino rationibus inſertiones in occipitium

i 13 tab. A. molientes. Ilico enim atq; primum muſculorũ par ſubductum eſt,[i] muſculus occurrit, qui acutum principium ex medio tranſuerſorum proceſſuum quintæ & quartæ thoracis uertebrę educit, & ilico ab exortu carneus apparens, muris

k 13 ta. B. & lacertæ formam adipiſcitur: quum uerò ſurſum ad ceruicis initium[k] per-

l 5 ta. H, I. reptat, carnoſus eſſe deſinit, ac ueluti in teretis tendinis naturam ceſſat,[l] muſculum imitatus, qui maxillam humiliorem deorſum trahit, duobuſq́; uentribus

m 13 ta. C. donatur. quandoquidem[m] inibi, quà muſculus iſte ſecundi paris caput mouentium, ceruicis radicem ſuperauit, carnoſus denuò eſſe incipit, quouſq; in occi-

n 13 ta. D. pitij oſsis medium[n] inſeratur. Verùm ante ipſius inſertionem, cum illo alius[o]

o 13 tab. à C ad D. coit muſculus, qui ex ſeptimæ ceruicis uertebræ ſpina, nerueo teretiq́; principio enatus, ſurſumq́; aſcendens, carnoſus quoq; euadit, & unà cum dicto muſculo occipitio inſeritur, ubi dextri lateris muſculi, ſiniſtri lateris muſculis con-

p 13 tab E ad F. tigui ſunt, neq; ab inuicem (ut primum par) remouentur.[p] Alius deinceps occurrit, qui ueluti alterius lateris tertius eſſe poſsit, ac ex apicibus trãſuerſorum ſecundę & primæ thoracis uertebrarum proceſſuum, partim carneus, partim

q 3, 4, 5 fi. cap. 6 lib. 1 k. nerueus enaſcitur: & ſurſum uerſus exteriora obliquè exporrectus, carnoſuſq́; ac latior redditus, occipitio ad radicem[q] mamillaris in capite proceſſus ualidè

r 13 tab. G,G. inſeritur. Sub his[r] magna moles carnea conſiſtit, ſecundo in canibus pari quodammodo

F 3

dammodo reſpondens; quæ à tranſuerſis uertebrarum proceſsibus obliquè ſurſum ad ſpinas exporrecta, occipitij oſsi implantatur, fibras obtinens ab exterioribus ſurſum intrò obliquè repentes. Huiuſmodi itaque ſecundum muſculorum homini eſt coniugium: in quo cuiuis integrum erit, utrinque quatuor collocare muſculos: primum ſcilicet, ſecundum & tertium, tres illos ante carneam molem enarratos: & quartum, ipſam carneam molem. Niſi fortaſsis quis denuò illam carnem in tot muſculos ſubdiuidere propoſuiſſet, quot in ipſa impreſsiones, aut exortus inſertionesq; uiſuntur. At conſultius fore arbitror, unicum tantum par ex omnibus his, & unum duntaxat utrinque muſculum numero ſtatuere, quum cætera paria duobus tantùm conformentur muſculis, & omnes huius ſecundi paris muſculi eiuſdem functionis gratia procreati ſint.

Primi ac ſecundi parium munus. Hoc enim (ut primum quoque par) capitis, & obſcurè admodum ceruicis etiam extenſionem, aut in poſteriora ductum perficit. Si igitur muſculi utriuſque lateris contrahantur, caput rectiſsimè extendent: at ſi alternatim laborauerint, circumuerſionis capitis motui famulabuntur.

Tertium par. [s] Tertium par duobus gracilibus conſtat muſculis, qui neutiquam prædictis mole correſpondent. Ex ſecundæ enim ceruicis uertebræ[t] ſpinæ extremo, duo enaſcuntur muſculi, non admodum neruei, qui ſurſum porrecti, in occipitij medium teretes inſeruntur, in ipſa inſertione minus quàm in ortu inuicem contigui: ab ipſo enim nonnihil obliquè ſurſum ducuntur, ſenſim mutuò abſcedentes. Hi ſi ſimul contrahantur, caput quoque ſolum in poſteriora agunt: at ſi alter tantùm in ſe colligatur, ſui inceſſus ratione, circumuerſionis capitis, ut duo priora paria, opifex erit.

Quartum par. [u] Quartum par, capitis etiam extenſioni præfectum, ſub tertio reconditur, illi, quod ad ſubſtantiam, formam, ductumque attinet, ſimile. A' poſteriori enim primæ uertebræ[x] ſede, ubi aliæ in ſpinam deſinunt, ipſaq; lineæ modo prominens tuberculum proceſſum'ue obtinet, utrinque ad proceſſus eius latera unus enaſcitur muſculus gracilis, & omnino carneus. amboq; huius paris muſculi in exortu contigui ſunt: & ſurſum porrecti, modicè ab inuicem diducuntur: & nonnihil mutuò dirempti, in occipitium inſeruntur.

Quintum par. [y] Quintum par, forma & ſubſtantia duobus prædictis iam paribus reſpondens, iuxta externum latus tertij paris, ab occipitij oſſe principium obtinet: atque illinc deorſum obliquè deſcendens, in apicem[z] tranſuerſi primæ ceruicis uertebræ proceſſus inſeritur, dexter quidem muſculus in dextrum proceſſum, ſiniſter uerò in ſiniſtrum.

Sextum par. [a] Sextum par[b] à ſpina ſecundæ ceruicis uertebræ enaſcitur: & obliquè ſurſum procedens, in tranſuerſum quoque primæ ceruicis uertebræ proceſſum implantatur, pari prorſus cum quinto coniugio ratione, formaque. Sunt enim utriuſque paris muſculi oblõgi, carnei, & paulò minus toto teretes. In cane uerò & ſimijs multò quàm in hominibus ſunt craſsiores & inſigniores, ut etiam horum animalium ſecundæ ceruicis uertebræ ſpina perquàm ampla lataque occurrit, perinde ac tranſuerſi etiam primæ uertebræ proceſſus ampli exiſtunt: etſi interim illis animalibus æquè ac hominibus tertium par cum quinto & ſexto pares æqualesq; triangulos utrinque formare conſpicitur. Si enim trium illorum parium dextros muſculos unà contuleris, in dextro latere[c] triangulum ſtatues: ſi uerò ſiniſtri lateris muſculos inuicem comparaueris, etiam & hic triangulum fieri obſeruabis: cuius unus angulus conſiſtit in occipitij medio, ſecundus ad ſecundæ uertebræ ſpinam, tertius in ſiniſtri lateris tranſuerſo primæ uertebræ proceſſu. Cæterùm quinti & ſexti parium munus eſt, primam uertebrã unà cum capite ſupra ſecundam circumuertere: utriuſque enim paris dextris muſculis in ſe

s 14 tab. A, B.
t 14 tab. E.
u 14 tab. F, G.
x 3, 4, 11 ſi. cap. 15 lib. 1 X.
y 14 tab. H, I.
z 14 tab. D.
a 14 tab. K, L.
b ab E ad D 14 tab.
c *Huius coſtæ in 14 tab. ſunt A, H, K. alterius autem trianguli coſtæ B, I, L.*

in ſe contractis, prima uertebra in poſteriora ſiniſtrorſum circumuertitur: ſiniſtris autem laborantibus, in poſteriora dextrorſum conuoluitur. Atque ad hunc modum poſteriores capitis muſculi habent,[d] anteriores uerò hac ratione.[c] Vtrinque à media ſuperioris oſsis pectoris ſedis regione, ſecundùm ipſius amplitudinem,&[f] clauiculæ parte, pectoris oſsi ibidem coarticulata, amplum ac neruoſum membraneumq́ue muſculi prodit caput, neruoſius ex pectoris oſſe, quàm à clauicula pronatum. Caput hoc obliquè uerſus ſuperiora procedens, carnoſum, denſumq́;, & paulo latiorem quàm profundum efficit muſculum, qui carnoſo craſſoque admodum[g] fine,[h] mamillari temporis oſsis proceſſui innaſcitur, illum ſua amplitudine uniuerſum amplexus: ſic ſanè, ut unicus duntaxat utrobique in hominibus mihi repertus ſit muſculus, membraneo latoque in collo occurrente[i] muſculo proximè ſubditus, ac citra ſectionem omnibus ferè hominibus conſpicuus. Cæterùm in quibuſdam quadrupedibus, muſculum hunc in medio ductu, quo ſurſum fertur, diuiſum bipartitum'ue obſeruaui, una quidem parte mamillari proceſſui, altera autem ad auris radicem caluariæ inſertum. Tres uerò huius muſculi fines ac inſertiones hactenus in nullo comperi animante: multoque minus principium à pectoris oſſe & clauicula procedens, in duas tres'ue partes manifeſtè diſſectum, mihi occurrit. quamuis interim hos muſculos utrinque ab aliquibus Anatomicis tres, aliquando & duos enumeratos fuiſſe, non ignorem. Verùm hic numerus pro muſculi finium ratione, in ſimijs & canibus inter diſſectionis peritos uariat: licet plerique hos à capite natos, pectoris oſsi & clauiculis inſeri, thoracisq́ue motibus præfici contenderint. At neminem interim lego, qui mentione digna deſcriptione eos donauerit, tantum abeſt ut quis uerè ipſorum functionem naturamq́ue nobis expreſſerit. Vtriuſque enim lateris muſculus contrarijs prorſus munijs quatuor primorum parium præficitur: ambobus enim contractis, caput in anteriora, ſiue rigida, ſiue inclinata ceruice, flectitur. Si uerò dexter duntaxat contrahatur, caput in anteriora ſiniſtrorſum circumuertitur: ſiniſtro autem ſolo laborante, caput in anteriora dextrorſum circumagitur. Porrò præter hos,[k] alij conſpiciuntur muſculi, quos ferè ſub[l] ſtomacho latitantes, ueteres appellaſſe uidentur. Hi namque quatuor primarum thoracis uertebrarum, & omnium ceruicis uertebrarum corporibus connaſcuntur, ac partim ab iiſdem principium ducunt, partimq́ue ipſis inſeruntur, non minus liquidò poſtmodum in occipitis os inſerti, iuxta[m] anteriorem foraminis dorſalem medullam tranſmittentis ſedem. At hos exactiùs inter dorſum mouentes muſculos recenſebimus: flectunt enim ſuperiorem dorſi partem, capite interim proprio motu horum ope uix flexo. Quamobrem etiam inter capitis muſculos uix eueniunt enumerandi: quemadmodum neque[n] alij adhuc quatuor (utrinque nimirum duæ coniugationes) ad ceruicis latera repoſiti, qui ceruicem, non autem caput proprio motu in latus agunt. Et rurſus[o] alia coniugatio ceruicem extendens, hîc prætereunda eſt, ac ad reliquum de dorſum mouentibus muſculis ſermonem aſſeruanda: quum & illa quoque non niſi ſecundariò caput moueat, ea nimirum ratione, qua brachium mouentes muſculi, cubitum manumq́; ducunt.

d alterius lateris muſculus 4 ta. Θ, 1 tab. F. 2 tab. I. 5 tab. K. 9 tab. D.
e 4 tab. X.
f 4 tab. Y.
g 4 tab. Z.
h 3, 4, 5 fi. cap. 6 lib. 1 k.
i 3 tab. Γ.

Muſculi à pectoris oſſe & clauiculis in caput inſerti, atq; in huius capitis numero 13 & 14.

Munus 13 & 14 muſculorū.

k 8 tab. A, B.
l 7 tab. E. aut 14 fig. lib. 5 A, B.
m 1 fi. cap. 15 G.
n 8 tab. C. 13 tab. H.
o 14 ta. O.

Muſculi ſolius ceruicis motibus præfecti.

CAPVT MOVENTIVM MVSCVLORVM administratio. Caput XXIX.

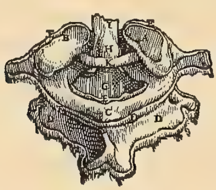
Primi paris administratio.

EORVM qui capitis motibus præſunt muſculorum administrationem à [a] primo pari auſpicaberis, perpendens membraneum [b] cuiuſdam muſculi principium, quod ex inferiorum ceruicis uertebrarum ſpinis enatum, primo capitis muſculorum pari, reliquiſq; hîc dorſum mouentibus muſculis insternitur: ac tandem aliquot ſuperioribus thoracis coſtis inſertum, reſpirationis opifex efficitur. Licebit itaq; huius muſculi (qui hominis thoracem mouentiũ tertius erit) principium à uertebrarum ſpinis cultello liberare: & muſculo ad inſertionem uſque à ſubditis diuulſo, illum ibidem à coſtis appenſum tantiſper ſinere, dum thoracis muſculos aggredieris. In præſentia enim cultellum retuſiorem, aut buxeum, ſub externo primi paris muſculi latere ſubijcies, & illum à ſubditis liberare conaberis: deinde ſecundùm ſpinæ longitudinẽ ducta ſectione, ipſum ad inſertionem uſq; in occiput duces. quod ubi in utroq; latere præſtiteris, huius paris muſculos, ab occipitio non amputatos, ita ad latus aliquò reflectes, ut *Secundi paris.* reliquam ſectionem non impediant. Mox uarios [c] ſecundi paris muſculos conſiderabis, ea illos ſerie, qua enumeraui, à uertebris abſecans, & ad occipitium deducens, ut modò illorum tractis principijs, quarum functionũ potiſsimùm autores ſint, rectè perſpicias: quod tunc demum optimè uiſitur, quum cerebrum ex caluaria ademptum eſt, ipſaq; inferior maxilla, quò caput leuius, magiſq; ſequax ſit, abſecta. *Tertij.* [d] Tertium par à ſpina ſecundæ ceruicis uertebræ poſtmodum liberabis, *Quarti.* ſenſim illud ad occipitiũ uſq; à [e] quarto pari ſubleuans, præcauenſq;, ne & id unà imprudens auferas: hoc enim nunc à prima uertebra ſeparandum uenit, atq; ut cætera, ad ſuam, quam molitur, inſertionem ducendum. *Quinti.* [f] Quintum inſuper par, ab occipitio liberatũ, ad tranſuerſos primæ uertebræ proceſſus, *Sexti.* quemadmodũ [g] ſextum à ſpina ſecundæ uertebræ ad eoſdem proceſſus, ducetur. *Decimitertij & decimiquarti muſculorũ.* Reflexo iam cadauere, à pectoris oſſe & clauiculis, [h] anteriorum muſculorum principia ſunt acuto cultello reſecanda, mente interim adhibita, num plura muſculorum principia ſimul concurrant, aut utrinq; plures muſculi obſeruari queant. Vbi itaq; & hos ad mamillares proceſſus perduxeris, illorumq; inſertionem rimatus fueris, eos à capite abſecato: & proprijs ceruicis muſculis in præſentia relictis, ad ligamenta capiti & duarum primarum ceruicis uertebrarum peculiaria, ſectionem confer, quibus nunc priuatum Caput dedicabimus.

a 11 tab. A. 12 Γ.
b 11 ta. F.
c 13 ta. A, B uſq; ad G.
d 14 tab. A, B.
e 14 tab. G, F.
f 14 tab. H, I.
g 14 tab. L, K.
h 4 ta. Θ.

DE CAPITIS ET PRIMAE SECVNDAEQVE ceruicis uertebrarum ligamentis. Caput XXX.

CAPITIS TRIGESIMI FIGVRA.



TRIGE-

TRIGESIMI CAPITIS FIGVRAE, ET eiuſdem characterum Index.

PRAESENS figura primam ſecundamq́; ceruicis exprimit uertebras, poſteriori ſede delineatas, unà cum earundem ligamentis, hoc Capite deſcribendis.

A, B, C *Prima ceruicis uertebra, ſecundæ connexa. Verùm A priuatim dexter primæ uertebræ ſinus, qui dextrum occipitis oſsis caput ſuſcipit, indicatur. B autem ſiniſter ſinus, cui ſiniſtrũ occipitis oſsis caput inſidet. C uerò primæ uertebræ ſedes, ubi in ſpinam aliæ terminantur.*

D, D, G, H *Secunda ceruicis uertebra.*

E, E, E *Membraneum ligamentum, primam ceruicis uertebram occipitis oſsi colligans, aliqua ex parte hîc primæ uertebræ adhuc adnatum cernitur.*

F, F *Ligamentum membraneum, primam ceruicis uertebram ſecundæ nectens uertebræ.*

G *Corpus ſecundæ uertebræ, dentem producens.*

H *Dens, acutus'ue ſecundæ ceruicis uertebræ proceſſus.*

I *Teres ligamentum, à dente in occipitis os inſertum, hic tranſuerſim abſectum occurrit.*

K *Tranſuerſum ligamentum, dentem in ſinu continens, qui dentis gratia in prima ceruicis uertebra cælatur.*

CAPITIS cum prima ceruicis uertebra articulationem, & ſecundæ item uertebræ cum prima, ſecundæq́; rurſus cum capite coniunctionem, omni dignas eſſe admiratione, libri ſuperioris decimumquintum Caput explicauit. Præſens autem ligamenta articulos hos continentia perſtringet. Quum itaque primam ceruicis uertebram capiti copulari neceſſum fuit, meritò uniuerſum articulum am-

Ligamentum primam uertebram capiti committens.

a E,E,E. biens[a] ligamentum (quod & cæteris articulis commune cenſetur) fortè robuſtumq́; Natura procreauit: rarum tamen nihil, aut peculiare, præter robur

b I. craſsitiemq́;, id ligamentum adipiſcitur.[b] Quod uerò ſecundam ceruicis uertebram capiti cõmittit, teres & ualidiſsimum eſt, & cartilaginis naturam par-

Secundam uertebram capiti.

c H. ticipat, & ex uertice[c] dentis enatum, occipitis oſsi inſeritur,[d] quà anteriorem

d 1 fi. cap. 15 lib. 1 G. foraminis, quo dorſalis medulla delabitur, regionem cõſtituit. Id ligamentum firmiſsimè ſecundam uertebram occipitis oſsi colligans, unà cum dente ueluti axem efformat, ſecundùm quam caput, primæ uertebræ (quæ tum ueluti continuum os cum capite efficitur) interuentu in gyrum agitur. Verùm ne

Ligamentum tranſuerſim denti obductũ.

e 3 fi. cap. 15 lib. 1 K. dens ille[e] internam primæ uertebræ ſedem occupans, & dorſali medullæ ibidem prælocatus, quandoque ex ſuo ſinu in uehementioribus capitis motibus

f K. deuiet, luxetur'ue, atq; tunc dorſalem medullam cõprimat, aut frangat,[f] aliud ligamentum rerum Opifex procreauit, quod ex uno latere interioris regionis primæ uertebrę prodiens, alteri lateri inſeritur, poſteriori dentis ſedi tranſuerſim obductum, & egregiè robuſtũ, cartilaginisq́; naturæ compos. Reliquum

Primam ſecundæ colligans.

g F,F. eſt[g] aliud ligamentum, primam uertebram ſecundæ colligans, quod eiuſdem cum alijs membraneis articulos continentibus ligamenti fabricæ & uſus cenſetur. Vt autem hæc ligamenta examuſsim adminiſtres, conduxerit muſculos ceruicẽ mouentes prius eſſe diſſectos: ac tunc demum acuto cultello membraneum ligamentum, primam uertebram capiti colligans, opportunè diuidetur: & capite ad anteriora inflexo, dorſalem medullam quoq; per tranſuerſum abſecabis, ut teres ligamentum, dentem capiti colligans, in conſpectum ueniat. Quod ubi intuitus fueris, tranſuerſo quoq; ictu id diuides: ac ligamentum tranſuerſim denti obuolutum, dentemq́; in ſua cauitate continens, diligenter obſeruabis: & mota omni ex parte prima uertebra, qui motus ſupra ſecundam & primam complentur, diſces. Poſtremò membraneum ligamentum, primam uertebram ſecundæ copulans, in circuitu quoq; acuto cultello aggredieris: & auulſa prima uertebra, denuò dentis ſinum, & ligamentũ dentem complectens, & quod ex ipſius uertice procedit, conſiderabis.

Ligamentorũ adminiſtratio.

DE MVSCVLIS ABDOMINIS.

Caput XXXI.

VEREOR ne & hîc pariter moroſior quiſpiam diſciplinę ordinem culpaturus ſit, quòd ante muſculos abdomen conſtituentes, aut cubiti, aut thoracis, aut dorſi motores non aggredior: nihil enim prohibet, cubitum mouentes muſculos modò pertractare. Sed quum hos, uicinitatis ratione dorſum agentes muſculi præcedant, & ante dorſi muſculos, quod ad ſectionis ſeriem attinet, thoracem mouentes, & ante hos illi, quos abdominis uocamus, diſſecari debeāt: proximum eſt, abdominis muſculos perſequi, quibus à fibrarum ductu nomina imponimus, quosq́; octonario numero comprehendimus, quatuor obliquos, & duos rectos, & totidem tranſuerſos enumerantes.

Oct. abdominis muſculorũ breuis enumeratio.

Obliquorum igitur in utroq; latere bini ſunt, qui inuicem incumbunt, & contrarias, ſeq; mutuò decuſſatim interſecantes fibras obtinent.[a] Superioris enim fibræ deorſum uerſus priora obliquè procedunt:[b] inferioris uerò ſurſum obliquè ad anteriora tendunt. Rectorum ab utroq; latere[c] unicus eſt, ſuas fibras ſecundùm corporis longitudinem extenſas obtinens.[d] Tranſuerſorum ſimiliter unus utrinq; habetur, cuius fibræ ſecundùm corporis latitudinem, aut à dextris ad ſiniſtra nullo obliquo ductu tranſuerſim feruntur.

a 5 tab. Θ. b 4 tab. P. c 5 tab. Δ. d 6 tab. Δ.

Obliquè deſcendens.

[e] Obliquè deſcendens, cæteris abdominis muſculis ſuperſternitur,[f] & ex ſexta, ſeptima, octaua & nona coſtis, priuſquam in cartilaginem finiant, carnoſum principium ſumit, propter muſculum, quem ex ſcapulæ baſi pronatum, octo elatioribus thoracis coſtis inſeri, thoracemq́; mouere dicemus. Hoc amplum principium non inſtar rectæ prodit lineę, uerùm inſtar manus. ille enim thoracis muſculus, coſtis, quaſi digitos ſingulis porrigendo, inſeritur: ex quorum interuallis prominentiores obliquè deſcendentis muſculi partes, digitorum ritu enaſcuntur, non ſecus, quàm ſi ſiniſtræ manus digitorũ interuallis, dextræ manus digitos inſereres. Deinde poſt nonam coſtam, à tribus etiam inferioribus coſtis iſte muſculus enaſcitur, illam ſemper originē imitatus, quam ad magni thoracis muſculi interualla adipiſcitur, non quidem amplius cum illo thoracis muſculo ingreſſu mutuo cōmiſſus, uerùm cum[g] alio quodam, qui ab inferiorũ thoracis uertebrarum, & unius alteriusq́; in lumbis poſitarum ſpinis enatus, thoracis decimæ & undecimę coſtis potiſſimùm inſeri, in thoracis muſculorũ enarratione dicetur. Is enim manus quoque ritu coſtis, priuſquam in cartilaginem ceſſare incipiunt, implantatur: & obliquè deſcendentis muſculi principium, manus quoq; modo ex eius muſculi interuallis, ab ipſis coſtis alternatim procedit. Hoc obliqui muſculi principium, undiq; carnoſum quidē eſt, ſed tenue: uerùm muſculus ipſe ſenſim carnoſior craſsiorq́; euadens, deorſum in priora fertur, ilia (quę quaſi inania inter ilium os & infimam coſtam, κενεῶνας & λαγόνας Græci uocant) carnoſa ipſius parte amplectēs, quouſq; ad ilium os perrepſerit, cuius[h] ſummitati ſecundùm totum eius oſsis appendicis ductum, carneus inſeritur. Quum uerò carnoſa muſculi pars, ex iliũ regionibus, ad corporis anteriora mediaq́;, ſecundùm totam abdominis longitudinem properat, in neruoſam exilitatem, membranæ quàmſimillimam degenerat, quæ ſextæ & ſeptimæ coſtarum cartilaginibus, & pectoris oſsis mucroni, & rectis muſculis expanditur, firmiſsimeq́; ſuperiori oſsis coxendicis, & pubis regioni, ubi hanc excarnem reperit, implantatur. Quà enim[i] ſextus &[k] ſeptimus femur mouentium muſculi, ſuper coxendicis & pubis os deſcendunt, obliquus hic muſculus oſſi proximè non cōmittitur.

e 3 tab. Θ. 4 tab. O. 9 P. f 3 tab. characł. 6, 7, 8 & 1 tab. O, O. P, P. 2 tab. o, o, o. p, p, p. g 11 ta. Δ. h 2 fi. cap. 29 lib. 1 H, R, R, P. i 8 tab. Θ. k 8 tab. Λ.

[l] Secundùm

l 3 tab. ab R ad X. [l] Secundùm autem corporis longitudinem, in abdominis medio dexter muſculus cum mẽbranea tenuitate ſiniſtri ita ſanè coit, ut ſimul utriq; deſcendentes, ueluti tunicam quandam uniuerſo abdomini obductã efforment. [m] Obliquus huic ſubſtratus, *(Obliquè aſcendens.)* *m 4 tab. Γ. 5 tab. α. atque nũc potiſsimùm 12 tab. a, b.* ex ſuperiori oſsis ilium regione, quam ipſius ſpina & appendix circunſcribunt, carneus enaſcitur, ac ſimul impenſe tenuem membraneamq́; originem à lumborum uertebrarum & oſsis ſacri ſpinis aſſumit, quæ in muſculi progreſſu carnoſis fibris tandem adaugetur, enutritur´ue. Muſculus iſte ſurſum tendens, ilia carnoſa ſui parte integit, & quatuor infimarum coſtarum finibus carnoſus inſeritur. *Hic ſedulò cõfer inter ſe 3 & 4 & 5 & 6 tabulas.* Vbi autem abdominis priora & mediũ conſcendit, in neruoſam deſinit exilitatem, quæ inter rectum muſculum, qui ipſi ſubijcitur, & membraneum obliquè deſcendentis tendinem, media intercedit, pubisq; oſsi, & mucronatę pectoris oſsis cartilagini inſeritur: per reliquam uerò abdominis longitudinem, cum alterius lateris obliquè aſcendentis muſculi tendine ſic unitur, ut ex utriuſq; lateris muſculo, ſimul toti quoque abdomini tegumentum efficiatur. Membranei horum muſculorum tendines, eundem ferè cum reliqua muſculorum parte, fibrarum ductum ſibi uendicant. Cæterùm ea ſede, qua tendines ſuper abdominis medium inuicem inſternuntur, utriq; firmiſsimè ſimul tanta amplitudine connati occurrunt, quanta media recti muſculi eſt latitudo: atq; id adeò ualidè ſecundùm totam abdominis longitudinem perficitur, ut hîc in abdominis medio, quatuor obliquorũ muſculorum tendines, unum producere quis arbitraretur, niſi duos utrinq; haberi, accuratiſsima ſectio, fibrarumq́; ductus commonſtrarent. Vbi dextri ſiniſtris uniuntur, nullam prorſus ſeparationis neq; coitus lineam exprimunt: ſed *n 5 tab. à q ſurſum.* paulo craſsiores redditi, ac ſeſe inter rectos muſculos, [n] ubi illi inuicem diſtant, imprimentes, robuſtiſsimè tranſuerſorum muſculorũ neruoſis tenuitatibus, *o 6 tab. c. p 5 tab. x. 6 tab. b.* ipſiq́; adeò peritonæo [o] connaſcuntur. [p] Quod etiam obliquè aſcendentiũ neruoſis tenuitatibus uſuuenit, ſecundùm externa rectorum muſculorum latera, priuſquam illos conſcendunt: per abdominis enim longitudinem, inſtar lineæ inſertionem ualidam moliuntur in neruoſas tranſuerſorum tenuitates, *q 5 tab. u, u, u.* & etiam ad quaſdam rectorum muſculorũ [q] impreſsiones nunc commemorandas. *r 5 tab. Δ. 4 tab. n. 6 tab. f.* Sub obliquorum itaq; neruoſis tenuitatibus [r] recti abdominis muſculi reconduntur, *(Recti.)* *s 5 tab. n. notatur ſuperius, o inferius principium.* ſinguli ex media oſsis pubis regione, [s] duplici quodammodo principio ducentes originem, uno quidem ſuperiore interioreq́;, altero inferiore ac exteriore: non quòd hæc principia ſingulis muſculis diſiuncta incontinua´ue ſint, ſed ipſa muſculi origo diuerſam ſubſtantiã ad hunc modum exprimit. Superior originis pars, ſeu ſuperius (ut ita dicam) principiũ, introrſum nonnihil uergens, exactè carneum eſt: ac ex lato in anguſtum deſinens, priuſquam ad mediam ſuminis regionem pertingit, in acutum quaſi angulum terminatur. Inferius uerò, quod & extrorſum paulo magis prominet, neruoſum eſt, carnis omnino expers: uerùm ſurſum porrectum, ſenſim aſſumpta carne dilateſcit, totumq́; rectum muſculum producere uidetur. Recti itaq; muſculi, *t 5 tab. p ad q. u 5 tab. à q ſurſum.* duobus eiuſmodi principijs ſinguli ex pubis oſſe nati, [t] inuicẽ contigui ſunt, rectà ſurſum porrecti, donec ad umbilicũ peruenerint: [u] ibidem enim nonnihil mutuò diſtãtes, modiceq́; ampliores facti, ad pectus uſq; ferũtur, cui ſupra mucronatam cartilaginem, ad oſsis pectoris latera, illicq́; connexas cartilagines, lati *x 5 tab. r. 4 tab. n. y 5 tab. u, u, u.* carnoſiq́; [x] implantantur. Muſculi hi non uno fibrarũ ductu, ſecundùm totam longitudinem ferri uidentur: ſed ſinguli in abdominis regione diuerſa [y] delineamenta, ſeu inſcriptiones tranſuerſim, & incurua albaq́; linea, ipſis inductas exprimunt, non aliter ſanè, quàm ſi rectorum ſinguli plurium muſculorum

numero

numero eſſent habēdi. Non enim rectà ab oſſe pubis, ad pectus fibrę nuſquam
inclinantes ferūtur: ſed ad nunc dictas circūſcriptiones impreſsiones ue non-
nihil implicatæ obliquātur, atq; ex alijs aliæ produci quodammodo apparent.
Deinde muſculis rectis, non propter pubis os nerui duntaxat inſerūtur, ſed in-
teriori quoq; ex parte, ubi his impreſsionibus muſculi donantur. Iſtarum im-
preſsionum duæ plurimùm ſupra umbilicum cōſiſtunt, & interdum una ſub
umbilico in ſumine, aliquādo etiam tres ſupra umbilicum. Neq; has Naturam
muſculis fruſtra largitam arbitror, uerùm ut cómodiùs ſurſum in priora non-
nihil uergentes porrigerentur, & ſecundùm orbicularem abdominis regio-
nem obliquati, peritonæum appoſitè premerent, eoq; quod narraturi ſumus
Recti muſculi pars, qua ſimiæ abundant. munere opportuniùs fungerentur. Quum thoracem mouentes exequemur
muſculos, [z] unum in ſimijs & canibus enumerabimus, qui inter ipſos ordine *z 5 tab. ab r per ſadt.*
quintus futurus eſt, quemq́; uerarum coſtarum cartilaginibus ad pectoris oſsis
latus exporrectum, docebimus totum eſſe membraneum, prętera quàm ad pri
mæ ſecundæq́; coſtæ interuallum, ubi carnoſior redditus, in primam coſtam
deſinit. Profectò muſculus hic in omnibus animalibus, in quibus ſectione il-
lum deprehendi, pars recti abdominis muſculi mihi eſſe uidetur, & rectū mu-
ſculum ad primam uſq; thoracis coſtam in illis animalibus aſcendere prorſus
aſſero. quod in canibus, caudatisq; ſimijs maximè euadit cōſpicuum: in homi-
nibus autem (ut uerum fatear) hunc muſculum nunquam obſeruaui: homi-
Tranſuerſi. nesq; illo, quum breuiſsimo donentur pectore, facilè deſtituuntur. Omni-
bus modò commemoratis muſculis ſubſunt [a] tranſuerſi, utrinque unus, qui ex *a 6 tab. Δ, 5 tab. y, 12 tab. p.*
tranſuerſis lumborum uertebrarum proceſsibus, tenui membraneoq́; princi-
pio enaſcitur: deinde in progreſſu ex dorſum mouentibus emergens muſcu-
lis, & carnoſis adauctus fibris, ſuperiori ilium oſsis regioni, & ſpuriarum coſta-
rum finibus exactè carneus cōnaſcitur, carnoſa ipſius parte uniuerſa inueſtiēs
ilia. Vbi uerò uerſus abdominis medium, [b] ad exterius recti muſculi latus uſq; *b 6 tab. b.*
prorepſit, in neruoſam finit exilitatem, quæ pubis oſsi & mucronatæ cartila-
gini implantatur: per reliquam inter hæc extrema longitudinē, membrano-
ſus iſte tendo neruoſæ exilitati tranſuerſi alterius lateris muſculi continuatur,
ac ſimul ambo tunicę inſtar uniuerſum abdomen circumcingunt, in hoc obli
quos muſculos imitati. Verùm neruoſa horum muſculorū tenuitas non æquè
atq; obliquorum lata eſt: tranſuerſi enim nonnihil ſub rectis muſculis, & po-
tiſsimùm iuxta pectoris regionem, carnei cōſpiciuntur. Tranſuerſis muſculis
[c] peritonæum, ſeu membrana nutritioni famulantibus organis circumpoſita, *c prima fi. 5 lib.*
adeò ualidè ſubnaſcitur, ut arduum ſit, illos ab hac, idq; potiſsimùm in homi-
ne, illaceros liberare. Carnoſæ tamen muſculorum partes uix aliter peritonęo
committuntur, quàm mutuò incumbentes muſculi inuicem hærere ſolent.
Tranſuerſi enim muſculi propria muſculorū membrana illic, quà peritonæo
obducuntur, neutiquam (etſi pleriq; ſecus arbitrētur) deſtituti ſecantibus oc-
currunt. neq; unquam alius muſculorū abdominis, quàm nunc enarrauimus,
ſitus uiſitur: uti forſitan aliquis, librorum duntaxat ope nautam agens, prom-
ptè colligeret, pugnantibus nimirum Galeni locis deluſus. Quandoquidē hos
aliter recenſet in libris de Affectorum locorum cognitione, rurſus aliter in li-
bris de Partium uſu, & aliter prorſus in libris de Adminiſtrandis ſectionibus,
ubi eos ita enumerat, ut in ſexto libro curatiuæ methodi ipſorum ſitum rectè
Abdominis muſculorum uſus. deſcribit. Octo abdominis muſculi, præter communem omnium muſcu-
lorum uſum, quo corpori calefaciendo refrigerandoq́; auxiliantur, & propu-
gnacula quædam cēſentur, primario uſu thoracis motibus præſunt, ut in pro-
prio de

prio de thoracem mouentium muſculorum Capite dicturi ſumus prolixiùs. Deinde homini ad durorum recrementorum expulſionem aptiſsimè ſubſeruiunt: quando enim omnes unà in ſe collecti cótractiq́; laborant,[d] ſepto tranſuerſo interim ex ſpiritus retentione depreſſo, ita inteſtina comprimunt, ut ex anguſto loco in ampliorem (qui inferior eſt) fæces protrudant, expellantq́;: & rurſus ad uentriculũ ſuperiora'ue illas deferri, præcaueant nihilo ſecus, quàm ſi duabus ad brachiale iunctis manibus, & ſemper magis magiſq́; ſenſim ad extremam uſq; digitorum aciem diſtantibus, madentem ſpongiam imponeres, manibusq́; paulatim coeuntibus, aquam exprimere nitereris. Verùm hoc muſculorũ abdominis munus, niſi cognita ſepti tranſuerſi functione ſituq́;, apertè percipi nequit. Pari etiam ratione, quo pacto abdominis muſculi parientibus (ut commodiùs fœtus propellatur) cóferant, non aptè cognoſcitur. Atq; hæc adhuc minus ab illis aſſequuntur, qui ſeptum tranſuerſum, dum contrahitur, thoracẽq; adaperit, deorſum pelli arbitrantur, non animaduertẽtes, quum aerem intrò ducimus, ac thoracem continuò, citra ſpiritus retentionẽ, thoraciſq́; repleti compreſsionẽ, diſtendimus, ſeptum tranſuerſum nullũ impetum in excretione moliri, quòd ſcilicet perpetuò ſurſum tractũ, non deprimatur: quemadmodũ id ſpiritum retinentibus, & ui interim thoracem cóprimentibus, in firma ſede permanet. Cæterùm noſtri ſeculi medicos, qui hos tantum muſculos recenſere ita uidentur, ac ſi alij in corpore nulli eſſent, omnino delirare exiſtimandũ eſt: qui rectis muſculis cibũ in uentrem attrahi, trãſuerſis autem expelli, & obliquis retineri cótendunt, præſentibus muſculis attribuẽtes, quod uerè uentriculi inteſtinorũq́; fibris aſſcribendũ fuerat. Sed hæc abſurdiora ſunt, quàm quæ in mediũ adduci debeãt, quum aliæ fibræ uolũtario motui, aliæ uerò naturali, qui à noſtro non pendet impetu, famulẽtur. Neutiquã ſanè hæc ab ipſis cófingenda uenerant: at laudandus erat rerum Opifex, qui quum abdomen oſſe deſtitutũ neceſſariò creari uoluit, tam affabras tunicas inuolucraq́; ipſi parauit, quæ præterquàm quòd tegumenta & aptiſsima propugnacula ſunt, thoracis quoq; motibus, uti monuimus, utiliſsimè ſubſeruiunt.

d 7 tab. Δ.

ABDOMINIS MVSCVLORVM ADMINIſtratio. Caput XXXII.

Duplicem eſſe horum muſculorum adminiſtrationem.

ADMINISTRATIONEM hanc, aut à muſculorum capitibus, aut tendinum terminis aggredi, nihil prohibet: uerùm facilior eſt, muſculorũq́; naturam accuratiùs commonſtrat, quæ ab exortibus auſpicatur. Qualitercunq; igitur ſectionem exordiri propoſueris, cutem unà cum carnoſa membrana, ab uniuerſo abdomine, & lumborum regionibus, ad femora uſq; liberatam eſſe oportet, unà cum [a] muſculo, quem brachium deorſum trahere oſtendimus, quiq́; iampridem ex ſectionis hactenus cómemoratæ ſerie ablatus eſt. His igitur ademptis, & membrana inſuper perquàm tenui & fibroſa, quæ muſculis, præter carneam, obducitur, unguibus hinc inde leuiter (ut ipſius naturam diſcas) diuulſa, priorem ſectionem hunc in modum aggredieris. Cadauere ad alterum latus inuoluto, ut commodè & lumborum uertebris, & abdominis medio manus adhibeas, à ſexta coſta nitêris[b] muſculi abdominis obliquè deſcendentis principium paruo cultello, aut exigua nouacula liberare, leui ſectione ducta ſecundũ reliquas coſtas, uerſus dorſum, & ſecundùm ſuperiorẽ ilium oſsis regionem, ad pubis oſsis uſque medium. Hanc ſectionem adeò duces leuiter, ut nihil præter præ-

a 10 ta. Θ.

Adminiſtratio à muſculorum exortu.

b 3 tab. Θ.

Obliquè deſcendentis.

ſentem muſculum uulneres. Mox ab his oſsium regionibus eleuato muſculi
principio, conaberis paulatim ab[c] obliquè aſcendente deſcendentem eouſque *c 4 tab. F.*
liberare, dum ad abdominis uſq; medium illum perduxeris, prçcauens, ne unà
tanquam obliquè deſcendentis muſculi partem auferas, tenuem[d] muſculum, *d 11 tab. Δ.*
qui ad decimam undecimamque thoracis coſtam cum obliquo mutuis inter-
uallis committitur. Si enim hunc ſcopulum uitaueris, & in uiris quoq; à[e] tuni- *e 3 tab. Y.*
ca uaſa ſeminaria inuoluente abſtinueris, muſculum obliquè deſcendentem,
uerſus medium abdominis promptiſsimè duces. Cæterùm ubi ad[f] mediam *f Hæc eſſet, in qua recta duceretur linea per u, u, u tab. 5.*
uſq; recti muſculi amplitudinem peruentum erit, pertinaciùs cum aſcenden-
tis muſculi tendine, obliquè deſcendentis tendo coire uidebitur, quàm ut inte
grum, & non uulneratum, lacerum'ue, ad lineam uſq; (quæ in abdominis me
Candidior in abdomine linea. dio ambientibus meritò, quòd illi nulla ſubſit caro, candidior apparet) ipſum
diſſecare ualeas, utcunq; acuta nouacula uſus fueris: retuſiori enim nihil peni-
Obliquè aſcendentis. tus promouebis. Quamobrem reflexo pendenteq; à media recti muſculi am-
plitudine primo abdominis muſculo,[g] aſcendentem, qui ſecundus eſt, ſimili- *g 4 tab. P.*
ter aggredieris, ducta nimirum à pubis oſſe, per ſuperiorem ilium oſsis regio-
nem, & lumborum uertebras, & fines quatuor infimarum coſtarum ſectio-
ne, quæ ab his omnibus muſculum ſeparare poſsit: & ab illo etiam reſpiratio-
nis[h] muſculo abſtineat, qui decimæ & undecimç coſtæ potiſsimùm inſeritur. *h 11 ta. Δ.*
Poſt ſectioné, muſculi huius principia hamulo aut unguibus attolles, & à[i] trãſ- *i 5 tab. γ.*
uerſo, cui inſidet, in priora procedens, liberabis. Quod[k] uſq; ad exteriorem co- *k 5 tab. x.*
ſtam, latus'ue recti abdominis muſculi, mediocri negocio perfeceris, ſi modò
in uiris uaſorum ſeminalium tunicis (quæ ad teſtium[l] muſculorũ ſectionem *l 22 fi. lib. 5 ψ.*
ſeruandæ ſunt) animum adhibeas, ne unà etiam illæ præſcindantur. Vbi uerò
Nexus neruoſa tenuitatis obliquè aſcendentis muſculi cum trãſuerſo. membranoſus obliquè aſcendentis muſculi tendo externum recti muſculi la-
tus ſpectat, acutiori nouacula à ſubditis ſeparandus eſt: neq; id quidem oſcitan-
ter, ne eum tendiné pertundas, ipſumq; hîc finire arbitreris. Tantus enim hu-
ius tendinis cum neruoſa tranſuerſi muſculi exilitate iuxta externũ recti mu-
ſculi latus, occurrit nexus, ut aliquando obliquè aſcendentis tendinem diuidi
putauerim: & unam ipſius partem, tranſuerſo muſculo connatã, ſub recto mu
ſculo procedere, alteram uerò ſuper rectum expandi arbitratus fuerim, atq; id
potiſsimùm ſupra umbilici regioné eſt manifeſtius. Verùm ſi ad amuſsim obli
què aſcendentis tendiné à tranſuerſo liberaueris, recto muſculo illum ſuper-
ſterni cõperies, à quo ad albam uſq; abdominis lineam accuratè ſeparandus ue
nit: quod in carnoſis recti muſculi partibus factu eſt promptiſsimũ, at in[m] ner- *m 5 tab. u, u, u.*
ueis illis recti muſculi inſcriptionibus id arduũ eſſe obſeruabis. Hîc modò do-
ceberis, quî aſcendẽtis deſcendentisq; tendines circa abdominis medium inui
cem cõnaſcantur, ubi recti muſculi mediæ amplitudini (quæ interior eſt) in-
cumbunt: nec niſi maxima induſtria, & acutiori nouacula, ad albam uſq; abdo
minis lineam mutuò ſeparari queunt. Cæterùm poſteaquã unius lateris, cuius
iam ſectioné aggrederis, obliquos abdominis muſculos ad albã uſq; lineã per-
duxeris, expẽde,[n] qualiter obliquorum tendines rurſus tranſuerſorũ tenuitati- *n 5 tab. ſupra q. 6 tab. c.*
bus in ea abdominis regione adnaſcantur, qua recti muſculi ab inuicem magis
Recti adminiſtratio. ſeiunguntur. Vtroq; obliquo muſculo in illud cadaueris latus, quod menſæ in-
cumbit, pendente, ſola manu[o] rectum muſculũ à tranſuerſi neruea tenuitate *o 5 tab. Δ.*
ſeparabis, dextræ manus digitis ab exteriori muſculi latere iniectis, & ſecun-
dùm abdominis longitudiné hinc inde ſub muſculo ductis. Quũ primùm re-
ctus muſculus à trãſuerſo abſceſsit, integrũ eſt, eius fibras unà cum[p] tranſuerſis *p 5 tab. u, u, u.*
ipſius inſcriptionib. cõtueri, ac tandẽ muſculũ à thorace nouacula liberatũ, ab
abdomine

q 6 tab.ſ. abdomine detrahere:[q] ita tamẽ,ut adhuc pubis oſsi hęreat,ipſiusq́; hîc initium
accuratè examines. At quum hunc à pectore in cane aut ſimia adimes,ſtuden-
r 5 tab.r, ſ,t. dum eſt,ne[r] continuum illi membraneum tendinem ſimul auferas,aut uulne
res,qui ſecundùm pectoris longitudinẽ, à recto muſculo ad primam uſq; tho-
racis coſtam porrigitur, ac re uera in eiuſmodi animantibus recti pars eſſe con
ſ 6 tab.Δ. ſpicitur.[ſ] Tranſuerſum pari modo, quo obliquos aggreſſus es, opportunè ad- *Tranſuerſi.*
miniſtrabis,ducta ſimiliter à pubis oſſe,per iliũ os,& tranſuerſos uertebrarum
t 13 ta.κ,Γ. lumborum proceſſus, aut potius[t] muſculorũ dorſum hic mouentiũ exterius
latus, & demum ad fines ſpuriarũ coſtarum, leui ſectione,quæ intacto perito-
næo,ſolum muſculũ penetret.Mox trãſuerſi principia hamulo eleuabis,& no
u 1 fig.5 libri. uacula quàm poteris attentiſsimè à[u] peritonæo paulatim liberabis, donec ad
neruoſam ipſius deueneris exilitatẽ: quæ maiori adhibita cura, à peritonęo ita
ſeparanda eſt,ut neq; peritonæũ,neq; neruoſa ea tenuitas lacerentur.quod qui
dem non adeò arduũ eſt,atq; operoſum,& pręcipuè iuxta abdominis elatiora,
non procul à pectore. nam in ſumine tendo ipſe (ut etiam peritonæũ) nimis
quàm tenuis occurrit. Nunc uerò,ubi & hunc muſculũ ad medium abdomi-
nis perduxeris, ac à peritonæo, ut licuit, optimè liberaueris,rurſus in ſuum lo-
cum quatuor huius lateris muſculos repones: ac cadauere in dorſum reflexo, *Altera abdominis muſculorum adminiſtratio,uerſus ipſorum initia.*
ſecundam adminiſtrãdi rationem aggredieris,quæ à tendinũ finibus,in abdo-
minis medio auſpicatur.Duces itaq; à pectore ad pubem uſq;,per totam abdo-
minis longitudinẽ, ſuper medium recti muſculi eius lateris, cuius adminiſtra- *Obliquè deſcendentis.*
x 3 tab.Θ. tionem moliris,adeò leuem ſectionem,ut nihil præter[x] obliquè deſcendentis
muſculi tendinẽ uulneret. Atq; hanc ſectionẽ ad mediam recti muſculi ampli
tudinem tentandã ſcribo,quòd nollem fruſtra per albam lineam,quę in abdo-
minis medio occurrit,eam ſectionẽ fieri. ſiquidẽ impoſsibile arbitror,deſcen-
dentis tendinem,non uulnerato illæſoq́; aſcendentis tendine,ſeorſum hinc li-
berari poſſe. quanquã & ab alba linea interdum ſectionẽ inchoari experiri´ue
non improbauerim,utcunq; etiam laceratos tẽdines inuicem ſeparares. Qua-
propter hac illa´ue ſectione ducta, adnitêris hamulo deſcendentis tendinẽ at-
tollere,ac à ſubiecto ipſi muſculo nouacula diſſecare,quouſq; uniuerſum mu- *Obliquè aſcendentis.*
y 4 tab.Γ. ſculum uerſus dorſi ſpinã à coſtis & ilium oſſe liberatũ deduxeris. Poſt hunc,[y]
aſcendentis tendinem à recto ſeparabis,principiũ ſeparationis ab alba linea ex-
orſus. In hoc opere rurſus intueberis, quî tendo ille trãſuerſis recti muſculi in-
ſcriptionibus adnaſcatur, ac cum neruoſa tranſuerſi muſculi tenuitate, ad ex-
ternum recti muſculi latus coaleſcat. Quod ſimulatq; obſeruaueris, à reliqua
tranſuerſi muſculi parte,obliquè aſcendentẽ auelles ipſum à pubis & coxendi
cis & iliũ oſsibus,& inferioribus thoracis coſtis,ad lumborũ uſq; uertebrarum *Recti.*
z 5 tab.Δ. ſpinas abſecans.[z] Rectũ ſimiliter,ut alterius lateris rectũ in priori adminiſtra-
tione diſſecaſti,à tranſuerſo muſculo attolles: & ipſius capite à pubis oſſe abſe-
cto,illum ſuper thoracẽ reflectes. Modò recta ſectione ſecundùm albæ lineæ *Tranſuerſi.*
a 6 tab.Δ. longitudinẽ ducta,quæ duntaxat neruoſam[a] trãſuerſi muſculi tenuitatẽ illęſo
peritonæo diuidat,conaberis eã à peritonæo diligẽter ſeparare. quod quidem
b 5 tab.ß. in homine,& potiſsimũ iuxta pubẽ,[b] uaſorumq́; ſeminaliũ tranſitum,facturus
es difficillimè,in porcis autẽ minimo negocio. Cęterùm trãſuerſi muſculi ten
dine ad carneã uſq; ipſius regionẽ à peritonęo liberato, eam quoq; tantiſper ab
ijs quibus cõmittitur partibus reſecabis, quouſq; uniuerſus muſculus à perito-
næo diſſectus pẽdeat.Integrũ iam quoq; eſt,& huius lateris muſculos in priſti-
num locũ reponere,& adamuſsim eorũ formam,ſitũ,& fibrarũ ductũ exami
nare:ac demũ illis reſectis,ad teſtiũ muſculos cõtinua quadã ſerie te accingere.

 DE

DE VIRILIVM TESTIVM ET MVLIEbris uteri muſculis. Caput XXXIII.

Licvisset huc aliquot quinti libri figuras reponere, ex quibus teſtium uteriq́ muſculorum natura utcunq́ peti poſſet: uerùm ne eaſdem figuras diuerſis in locis proponamus, hic tantùm adÿcietur, in quibus nam figuris præſentes muſculi ſint obuÿ. Teſtis itaq́ muſculus nonnihil ſpectatur tertia muſculorum tabula ad ſ, & uigeſimaſecunda figura libri quinti ⅃. Uteri autem muſculoſa ſubſtantia, eiuſdem libri uigeſimaquarta figura ad characterem O, quoad id fieri potuit, exprimitur.

IAM tempeſtiuum eſt, ad muſculorum thoracem & dorſum & femur mouentium inſpectionē, peritonæum adminiſtrare, atq; cum eo quoq; teſtium muſculos aggredi. Pertingunt itaque ad unumqueq; teſtem[a] ſinguli muſculi graciles admodū, ex ea uaſorum ſeminaliū & teſtis tunica efformati, quæ à peritonæo principiū ducens, uaſa ſimul cum teſte continet. Hæc enim in poſteriori ſua ſede, mox in ipſo à peritonæo exortu, longis, ac inuicem ſibi proximis, carneisq; fibris ita adaugetur, ut fibrę illæ gracilis oblongiq; muſculi naturā exprimant, qui illi teſtis tunicæ ſemper innatus, deorſum protēditur, ac tandem iuxta infimā teſtis ſedem, unà cum illa tunica[b] uaſi ei ſeminario applātatur, quod à teſte paratum iam ſemen aſſumit, idq; ſurſum in peritonæi cauitatē deducens, in ueſicæ ceruicem[c] profundit. Neq; aliqua prorſus parte, teſti aut ſeminario uaſi tunica illa pertinaciter adnaſcitur, quàm ubi unà cum muſculoſa ipſius ſubſtantia, inſertionem ad uaſis inflexum tentat, qui ad infimam teſtis ſedem perficitur, unde etiam muſculus ipſe nuſquā teſtem contingit. Reſpondet itaq; teſtis muſculus illis qui ex carnoſa membrana efformantur: quum is aliud nihil ſit, quàm carneæ fibræ, uaſorum ſeminaliū & teſtis inuolucro innatæ: quemadmodū carnoſæ membranæ[d] muſculi, carneis quoq; fibris per membranā digeſtis conſtituuntur. Teſtium muſculorum beneficio, uiri arbitrario motu teſtes modicè (ut & ipſi muſculi graciles tenuesq; ſunt) ſurſum alliciunt: ne teſtes fortè plus æquo laxati, deorſumq; pendentes, nimio oneri[e] ſeminarijs uaſis ſint. Hunc uſum muſculi in coitu quodammodo conuulſi, potiſsimùm præſtant: ſi enim teſtes uaſis ſeminarijs oneri ſemper eſſent, atq; hæc ad inferiora protracta, perpetuò arctarentur, non adeò cōmodè ſemen tranſmitterēt, atq; modò, quum teſtium à muſculis iam attractorū pondere ſubleuata, magis pateſcūt. Vtcunq; uerò ſit, conſtat muſculos hos (qui κρεμαστῆρες Gręcis uocantur) ex eorū claſſe cenſendos eſſe, qui nullum ſortiuntur muſculū, contrarij motus autorē. Nulli enim, qui teſtes ad inferiora reuellant, extruuntur: quum teſtes, quos niſi rectà deorſum, nec in ullam partē inclinantes prolabi decebat, abūdè à naturali ipſis indita grauitate dimittātur: idq; ſubinde adeò, ut ne minimùm quidē ſurſum ægris ſenibusq; horum muſculorū beneficio allici queāt. Quid uerò Arabibus in mentē uenerit, ignoro, qui binos in uiris cuiuſq; teſtis muſculos, in mulieribus autem unicū haberi, ſcriptū reliquerunt: unicū enim hactenus ad ſingulos porrigi teſtes, ſemper in maſculis obſeruaui. Mulieribus porrò Natura ſimiliter muſculos largitur, quos in magna peritonęi amplitudine, ut & reliqua ipſarum generationis organa, recōdidit. Ea nāq; peritonæi[f] pars, ſeu proceſſus, qui utrinq; à laterib. ad uterū inſtar[g] meſenterij pertingit, uenasq; & arterias utero deducit, & teſtes ſibi innatos obtinet, & demū cum alterius lateris peritonæi proceſſu, exteriorē uteri[h] tunicā procreat,[i] carnoſis quoq; adaugetur fibris, ex ilium regionibus deorſum obliquè ad uteri latera, ipſosq; teſtes perreptātibus: adeò ſanè, ut & mulieribus utrinq; ſinguli ſint muſculi, illis ſpecie ſimiles, quibus ui-

Virilis teſtis muſculus.

Muſculi mulierbru uteri.

a 22 fi. lib. 5 ⅃. atque ex illa figura & 20 ſeriatim hic ſubſequentia petes.

b 22 fi. lib. 5 κ, ι. 23 fi. lib. 5 κ, δ, ι.

c 23 fi. lib. 5 ξ, ο.

d 3 tab. A. C. E. Γ.

e 22 fi. lib. 5 Δ, κ.

f 24 fi. lib. 5 O, P, Q. & 26 fig. E, E. & 27 I, I.

g 10 fi. lib. 5 L, L, M, M.

h 27 fi. lib. 5 H, H.

i 24 fig 5 lib. O.

bus uirorum teſtes donantur. Et quamuis plerunq; graciles ſint, neque admodum carnei, craſsi'ue: ego tamen eos aliquando in nonnullis mulieribus uteri cornua eſſe arbitratus ſum, Galeni uteri deſcriptione elegãter deluſus, qui non muliebrem, ſed uaccinum caprinum'ue deſcribit[k] uterum, cornua arietum cornibus longè ſimillima obtinentem, ſecus multo quàm muliebris uterus. Porrò his uteri muſculis, obſcura uteri, ſed magis adhuc teſtium, ad ſuperiora attractio perficitur, quam mulieres tunc ferè percipiunt, quum ilia iuxta ſacrum os trahere colligereq; conantur, atque adeò (ut ſic dicam) uteri ceruicis [l] os, totumq; uterum penitiùs in peritonæi cauitatem allicere ſtudent.

In libro de Vteri ſectione.

k 19 fig. lib. 5.

l 25 fi. lib. 5.

MVSCVLORVM TESTIVM ADMIniſtratio. Caput XXXIIII.

QVEMADMODVM in quinto libro, muſculorum, quos teſtibus aſſcripſi, mentioné incidere neceſſum erit: ita quoq; eorum adminiſtrationem, cum reliquarum partium illo libro enarrandarũ, ſectione pertractabo. Quod tamen ad adminiſtrationem hoc libro perſequendam ſpectat,[a] à mucronata pectoris oſsis cartilagine, ad pubis uſq; os, nouacula peritonæum diuides, alia rurſus ſectione per tranſuerſum utrinq; ab umbilici regione ducta. Mox abſq; delectu, in uiris omnia quæ peritonæo cinguntur, præter recti inteſtini[b] finem, & ueſicam, auferes. His ita ademptis,[c] & etiam ſcorto à teſtibus, unà cum carnea membrana ipſi ſubdita, liberato, exiguum ſtylum ab interiori peritonæi parte meatui[d] inde, qui ſeminarijs uaſis in humiliori peritonæi regione, ad inguina uiam præbet. Poſteaquam uerò ſtylum ad teſtem uſq; protruſeris, atq; ad illius latus, ſeu (ſi modò talis ſtylus ad manum ſit) in ipſius rimam aut canalem, cultellũ indideris, longa ſectione à peritonęo ad teſtem uſq; ſecundùm ſtyli longitudinem facta, membranam tunicam'ue, uaſa cum teſte inueſtientem, diuides: hacq; diducta & extenſa, gracilem teſtis[e] muſculũ, quo tunica ea uelut enutritur, conſpicies. Hoc muſculo ab humillima uaſis à teſte ſemen deferentis inflexione liberato, eius naturam promptiſsimè condiſces, qualiterq; teſtem ſurſum trahat, intueberis. Liceret modò, teſtibus cum ſuis uaſis muſculisq; abſectis, penis & ueſicæ ceruicis muſculos aggredi: at quum ante hos integrum ſit, & thoracis & dorſi & brachij & cubiti & manus diſſecare, ad thoracis muſculos ſeſe iam conuertet oratio. [f] Cæterùm mulierum muſculi, aperto iam peritonæo, & inteſtinis ad latera ſurſumq; reductis, & mulieris teſtibus quoq; ſubleuatis, in conſpectum citra aliam ſectioné ueniunt, dummodo uteri lateribus membranisq;, illum peritonæo alligantibus, animum accommodare non pigeat.

Quî ea quæ peritonæo continentur, modò reſecanda ueniant.

Virilis muſculi adminiſtratio.

Muliebris muſculi adminiſtratio.

a uti factũ eſt in 2 fig. lib. 5.

b 20 fi. lib. 5 o, deinde p.

c uti in 20 fig lib. 5 ad r, ſ, t, u, x.

d id factum, quo 22 fig. lib. 5 à uigeſima differt.

e 22 fi. lib. 5 ψ.

f uti ferè ſe offert 24 fig. lib. 5.

DE MVSCVLIS THORACEM MOuentibus. Caput XXXV.

THORACEM eius motus, quo reſpirantes indigemus, gratia,[a] non unico cõformatum oſſe, aut omnino oſſeum eſſe, ſuperiori libro declaratum eſt. Iam uerò proximum erit, thoracis motum ex noſtro arbitratu debuiſſe pendêre, non autem naturalem eſſe, ſermone perſequi: dein, ſi uoluntariũ eſſe, ex uſu homini fuerit, quibus is motus perficiatur muſculis, ſubiungere. Summus itaq; rerum Opifex reſpirationem homini, animalis ſpiritus reficiendi, & cordis occaſione largitus eſt:

a 1, 2 fig. ca. 29 lib 1.

Thoracis motum iure arbitrarium eſſe.

gitus eſt: quòd & ipſum quidem ſubſtãtia aeris indigeat, & plurimùm feruens in eo calor refrigerari expetat. Inſpiratio quidem cor refrigerat, ſuppeditata ei frigida qualitate: expiratio autem, feruentis in corde, & quaſi combuſti & fuliginoſi recrementi effuſione expulſioneq́;, illi etiã refrigerando conducit. Atq; ita cordis potiſsimùm cauſa, reſpiratio duobus contrarijs motibus perficitur: attrahit enim hæc in diſtentione & dilatatione, euacuat uerò in conſtrictione, eiſdem ſcilicet motibus, quibus & cor ipſum perpetuò agitur. Quanquam reſpirationis cordiſq; motus aliàs genere plurimum uarient. ſiquidem cor naturali motu, uelimus nolimus, mouetur: reſpiratio autem adeò ex noſtra pendet uoluntate, ut quoſdam ſpiritus retẽtione ſeſe necauiſſe (etiamſi unde tandem uires illis ſuppeditauerint, mirer) legamus. atq; id magnopere non ad bene uiuendum duntaxat, ſed etiam ad ipſam uitã homini utile cẽſetur. Si enim idem rhythmus conſonantiaq; reſpirationis cum cordis motu neceſſariò eſſet, neq; ipſa reſpiratio ex noſtro impetu uolũtateq; pendêret, multum diuq; loqui nequiremus. ne quid de ſubmerſione in aquam, & per fumum, alium´ue corruptum aerem, dicam tranſitu. Cæterùm quum pulmo thoracis motum, quoties ille cõprimitur, dilatatur´ue, uacui potiſsimùm ui ſequatur, muſculos debuiſſe extrui certiſsimum eſt, qui thoracem dilatarent, arctarentq́;. Erunt autem hi in uniuerſum, unà cum octo abdominis muſculis in homine,[b] octuaginta nouem, utrinque ſcilicet quatuor & quadraginta, ac poſtmodum unus, utriq; lateri communis. Verùm canes & ſimiæ duobus abundant utrinq;, ut ſimul tres habeant & nonaginta, quos Galeni intelligendi occaſione, in ſerie ſua enumerare haud grauabor.[c] Primus itaq; alterius lateris muſculus, ex inferiori interioriq; clauiculę regione, ſecundùm ipſius longitudinem, quà primam reſpicit coſtam, exoritur, principiũ carnoſum undiq; obtinens: & carnoſo quoq; termino primæ coſtæ, quà pectoris oſsi cõmittitur, ipſiq́; etiam pectoris oſsi, ubi eius coſtæ cartilaginem excipit, inſertus. Muſculus hic breuis, ſed amplus eſt, & tenuis, fibraſq́; ſortitur impenſe obliquas, & propemodum tranſuerſas: huiuſq; beneficio prima coſta ſurſum uerſus exteriora retrahitur, hacq́; ratione thorax ibídem dilatatur. [d] Secundus muſculus grandis eſt: carnoſo enim principio, ex tota ſcapulæ baſi interiore in parte enatus, & hinc carnoſus perpetuò procedens, ac coſtis exporrectus, admodum lateſcit, & octo, interdum uerò nouem ſuperioribus coſtis ſeſe inſerit, ad mediam potiſsimùm illarum longitudinis ſedẽ. Reliqua autem parte, qua muſculus coſtis exporrigitur, ipſis duntaxat incumbit, exiguiſq; tantùm fibris (ut mutuò inſtrati ſolent muſculi) illis committitur. Cæterùm non recta ſimpliciq; linea, ipſius inſertio coſtis implantatur: ſed muſculus hîc tanquam in digitos diſcretus eſt, qui per coſtarum oſſa longiùs quàm eius pars, quæ coſtarum interuallis cõnaſcitur, in priora procedunt:[e] contrario nimirum modo, quàm obliquè deſcendens abdominis muſculus, ex inferioribus ſex coſtis ſuam aſſumit originẽ. Is enim ex coſtarum interuallis prolixiùs ſuos digitos educit, cum ſecũdo reſpirationis muſculo ſerratam efformans compagem. Secundi huius muſculi fibræ, ſi quando in ſe colliguntur, uniuerſas coſtas, quibus muſculus inſeritur, uerſus exteriora uellunt, thoracem dilatãtes. Hic muſculus in hominibus ita ferè habet, in canibus uerò & caudatis ſimijs ſecus: non enim ſolum ipſis in octo coſtas inſeritur, ſed etiam ualidiſsimè tranſuerſis ſeptimæ & ſextæ & quintæ & quartæ ceruicis uertebrarum proceſsibus implantatur, aut potius (ut quiſpiam fortè non admodum abſurdè cõtenderit) ab illis proceſsibus ſui principij portionem aſſumit. [f] Tertius, qui ob Galeni doctrinam in ſerie occurrit, muſculus, homini nequaquam

Muſculorum thoracem mouentium numerus.

Primus in altero latere thoracem mouentiũ.

Secundus.

Tertius canũ thoracem mo-

b Sẽſim ſingulos ſeorſim adnotabimus.

c 4 tab. d. 5 tab. Z.

d 1 tab. O, O, O. 2 ta. o, o, o. 3 ta. charact. 5, 6, 7. tab. 4 l. 5 tab. m. 6 R. 7 L. 8 F. 11 X. 12 S. 13 T.

e Obſeruatur id 1 ta. O, O, O, P, P, P. & 2 tab. o, o, o, p, p, p.

f 6 tab. aſfictus eſt, & r notatus.

nequaquam perinde ac cani & ſimiæ communis eſt: ideoq; duntaxat à me de- *uentium, quo homines deſtituuntur.*
ſcribitur, illoq; orationem, hominis fabricam enarrantem, interpello, ut Gale-
nus promptius intelligatur, & ne quis me aliquem in homine muſculum prę-
g 6 tab. R. terijſſe nugetur. Hic itaque ſecundùm anteriora inſertionis[g] ſecundi muſculi
exporrectus, ab interiori parte tranſuerſi ſecūdæ ceruicis uertebræ proceſſus,
h 6 tab. O. carneo exortu[h] enaſcitur: deorſumq; protenſus, ex tranſuerſis inſuper aliquot
ſubditarum uertebrarum proceſsibus principium ducit, donec uarijs auctus
exortibus, primæ thoracis coſtæ committatur: hîc enim latior, ſed tenuior ef-
i 6 tab. P. ficitur, & quatuor ſuperioribus coſtis undique carnoſus inijcitur.[i] Vbi uerò
quartam, interdum autem, idq; præcipuè in canibus, quintam prætergreditur
k 6 ta. Q. coſtam, in[k] membraneum neruoſumq; tendinem deſinit, qui ſubſequentibus
coſtis ad ſeptimam, aliquando & octauam uſque exporrigitur, ſingulis, quibus
incumbit, coſtis firmiter adnatus: quas quum attollit, dilatando thoraci pul-
chrè præeſt. Hoc autem canes tanto magis indigere uidentur, quanto longiori
l 11 tab. F. 10 tab. E. pectore quàm homines donātur, iſto Galeni muſculo prorſus deſtituti.[l] Quar *Tertius hominis, qui canum & ſimiarum quartus eſt.*
tum in muſculorum hoc Capite deſcriptorum ſerie, homines iuxta ac ſimiæ
canesq; adipiſcuntur, ſed nonnihil diuerſum. Hominibus enim ex trium infe-
riorum ceruicis uertebrarum, ac primæ thoracis uertebræ ſpinis, membra-
m 11 tab. A, A. neum latumq; exoritur principium: quod[m] primo caput mouentium muſcu-
n 11 tab. Q, R, S. lorum pari, & hac ſede[n] repoſitis, dorſum thoracemq; mouentibus muſculis
inſtratum, in priora, ſeu ſi dextrum ſpectas muſculū, dextrorſum decliue ex-
porrigitur, carneum euadens, latiq; muſculi naturā oſtendens, ſimulatq; primi
illius paris externum latus ſuperauit. Deinde ubi primam thoracis coſtam con
tingit, in latera ſenſim obliquè ductus, in tres ueluti digitos tripartitur, ſingu-
los tribus quatuor primarum coſtarum interuallis exporrigens, illisq; ſeſe co-
ſtis inſerēs. Canibus porrò ex eodem principio muſculus iſte prodit, niſi etiam
altiùs nonnihil exoriatur. Verùm ubi membraneum eius principium magis
obliquè, quàm tranſuerſim deſcendens, ad tertiam thoracis deuenit coſtam,
muſculus ipſe carnoſus latusq; inibi conſpicitur: ac tertiæ coſtæ, & tribus ordi
ne deorſum ipſi ſuccedentibus implantatus, in priora, ſeu in latus ſemper obli-
o 11 ta. X. què tantiſper deſcendit, donec aliquouſq; ſub[o] ſecundi thoracem mouētis mu
ſculi principio reconditus, atq; in digitos diſcretus finiat. Muſculus iſte, ſi quan
do contrahitur, eas quibus implantatur coſtas ſurſum alliciens, thoracem ma-
nifeſtò dilatat, hominis thoracem mouentium tertius, ſimiarū uerò quartus
p 5 tab. r, ſ, t. ſtatuendus.[p] Muſculo, qui quinto loco iam uenit cōmemorandus, homines *Quintus canū, quo humanus thorax deſtituitur.*
carent: isq; anteriori coſtarum parti, qua pectoris oſsi proximæ ſunt, exporri-
gitur: paulo enim ſupra latus mucronatæ cartilaginis, tendo membranei uali-
diq; ligamenti inſtar, ſuper coſtarum cartilaginū fines, ſurſum nonnihil in po-
ſteriora inclinans procedit, quouſque ſecundæ coſtæ ſuperſternatur. Ibidem
namq; tendo ille carnoſis adaugetur fibris, ex ipſoq; carnoſa & tendinis ritu la
tiuſcula muſculi cōſtituitur portio, quæ primę coſtæ cartilaginis principio, &
ipſius oſsis fini adnata, ad ſuperiorē eius coſtæ regionē terminatur, eminētiori
ſua ſede ſemiorbicularis, & externo latere longiùs, quàm interno carnoſa. Mu-
ſculum hunc (ut in abdominis muſculorum enarratione admonui) nullum
peculiarē eſſe arbitror: nam recti abdominis muſculi portio, quantumuis ac-
q 5 tab. Δ. curatè diſſecāti apparet. Videtur enim carnoſa[q] recti muſculi pars, quæ paulo
ſupra mucronatæ cartilaginis latus cōſiſtit, in hunc membraneū ualidūq; ten-
dinē deſinere: atq; ita ſurſum cōſcendens, denuò carnoſo fine primę coſtæ in-
r 5 ta. H, I. ſeri:[r] eiusq; muſculi naturā referre, qui maxillā inferiorē deorſum trahit, qui in

 medio

medio tendinis ſpeciem exprimens, duobus uentribus donatur. Aut ſi hæc co
ſtis exporrecta portio, recti muſculi pars non cenſenda ſit, nemo illius termi-
no firmiſsimè connatam, aut potius ex ipſo enatam, ibit inficias. Vtcunq; uerò
res habeat, ſiue peculiaris ſit muſculus, ſiue recti portio, eiuſdem ſemper fun-
ctionis opifex erit: nimirum uerarum coſtarum terminos, pectoris oſsi coar-
ticulatos, comprimendi, conſtringendiq́;, ob idq; & thoracem arctandi. Cæte
rùm quum in hominibus mihi nunquam uiſus ſit (uti neque ijs qui Galenum
præceſſerunt Anatomicis, ſeſe in hominum corporibus exercentibus) homi-
nis duntaxat tres muſculos hactenus recenſui, in caudatis uerò ſimijs & cani-
bus quinq;: atq; id adhuc ea conditione, ut reclamantibus oculis, quintum mu
Hominis quartus, ſimiarũ 6. ſculum à recto abdominis diſtinctum, Galeni gratia recéſeamus. [s] Sextus itaq; *s 12 ta. Δ, 11 tab. Q, 13 tab. U, O.*
ſimiarum, & quartus hominum, ad dorſum mouentium muſculorũ latera,
coſtarum radicibus, & tranſuerſorum uertebrarum proceſſuum apicibus ex-
porrigitur.[t] Originem enim ducit cum[u] longiſsimo dorſum mouentium mu *t 12 tab. K, u 13 tab. Γ, 12 tab. N.*
ſculo, ex poſteriori oſsis ſacri regione, & interiori ilium oſsis ſede, quam extra
ſacrum os in poſteriora prominere nouimus. Hinc cum undecimo dorſum
mouente muſculo, tranſuerſis uertebrarum lumborum proceſsibus innixus,
ſurſum deducitur, tam pertinaciter[x] toto per lumbos ductu illi muſculo com *x 12 tab. à K ad L.*
mixtus, cõnatusq́;, ut meritò ipſius pars cenſeri queat, neq; facilè ab ipſo ſectio-
ne dirimi poſsit. Quum primùm uerò uterque duodecimam thoracis reſpicit
uertebram, ſextus hic muſculus à dorſum mouente undecimo, notatu digno
interuallo abſcedit: adeò ut inibi incurioſe ſecãtibus, ex illo principium ſume-
re uideretur. Hinc modicè obliquus ſurſum in latus conſcendit, & decem ſu-
perioribus coſtis ex carnoſa ſua ſubſtantia[y] tendines paulo minus toto teretes *y 12 tab. M. M.*
diffundit, non perpetuò carneis cõſtans partibus: quantumuis etiam Galenus
hunc undiq; carnoſis partibus conſtare, in quarto de Adminiſtrandis ſectioni-
bus libro prodiderit. Inſeruntur autem illi tendines, coſtarum[z] tuberculis, quę *z 4 fi. cap. 19 lib. 1 O uerſus R.*
ex ipſis paulo poſtea, quàm à tranſuerſis uertebrarum proceſsibus abſceſſerũt,
extuberare relatum eſt. Ceſſat autem muſculus hic ad primam thoracis uerte-
bram: interdum tamen adeò cõſcendit, ut & tranſuerſo ſeptimæ ceruicis uer-
tebræ proceſſui tendinem quoq; non minus quàm coſtis offerat. Vndecimæ
& duodecimæ coſtæ carnoſus duntaxat inijcitur: quo enim altiùs muſculus
aſcendit, eo nunc dicti tendines magis euadunt cõſpicui: ipſeq; muſculus, qua-
ſi à tendinum generatione abſumptus, ſenſim gracilior redditur, thoracis co-
Hominis 5. Simiarum 7. ſtas deorſum trahens, easq́; comprimens, ac deniq; thoracem arctans. [a] Septi- *a 11 tab. Δ.*
mus canum, & quintus hominum, in poſteriori thoracis ſede, ſecundùm infe-
riora collocatur, originem ducens membraneã latamq́;, ex undecimæ & duo-
decimæ, ac aliquãdo decimæ thoracis uertebrarum ſpinis, tum aliquot etiam
primarum lumborum uertebrarũ ſpinis. Principium hoc[b] muſculis dorſum *b ijs qui hac ſede in 13 tabula & 14 occurrunt.*
agẽtibus, & quarto humani thoracis ſuperſternitur, tranſuerſim rectà in prio-
ra porrectum. Vbi autem præſens muſculus hos tranſcendit, coſtarumq́; oſsi-
bus committitur, ſtatim carneis adaugetur fibris: & tandem uelut in aliquot
diuiſus digitos, nonæ, decimæ, undecimæ & duodecimæ coſtarum interual-
lis, ipſisq́; coſtis ſeſe inſerit, multo antè, quàm in cartilaginem ceſſant. Hic mu-
ſculus hominibus lõgè latior eſt, quàm ſimijs & canibus: quamuis etiam in ca-
nibus inſignior quàm in ſimijs uiſitur, & in omnibus ſerratam quoq; compa-
gem, cum abdominis[c] muſculo obliquè deſcendente efformat: & quum retra *c 3 tab. Θ.*
ctionis earum quibus inſeritur coſtarum opifex eſt, thoracem diſtendentium
Hominis 6. Simiarum 8. numero etiam opportunè aſcribitur. [d] Octauus canum ſimiarũq́;, & ſextus *d 8 tab. β.*
hominum,

hominum, in thoracis cauitate ſitum ſibi peculiariter uendicat, extenditurq́; per uniuerſum pectoris oſsis latus, ſub tota uerarum coſtarum cartilaginum regione, propemodum coſtarum os exteriori ipſius latere contingens. Eſt autem muſculus iſte triangularis, ex duobus longiſsimis lateribus, unoq́; breui conſtructus, & tenuis, omniq́ue ex parte carnoſus. Fibras ſortitur obliquas, ex oſsis pectoris lateribus ſurſum in poſteriora protenſas. niſi fortaſsis mauis aſſerere, ipſas à coſtis ad pectus, à poſterioribus deorſum in priora ferri, huncq́; muſculum huius ſedis intercoſtalibus annumerare. Adnaſcitur autem omnibus uerarum coſtarū cartilaginibus,[e] illas ad pectoris os, in ſinus nimirum, quibus illæ inarticulātur, attrahens, & eo motu thoracem quoq; arctans, & coſtarum cartilagines inuicem colligens. [f] Superſunt præter utriq; lateri communem adhuc, utrinq; duo & uiginti, ac deinde duodecim. In ſingulis enim coſtarum interuallis, quæ undecim in alterutro latere ſunt, bini producuntur muſculi, inde intercoſtales nuncupati. Ad illorum ſiquidem generationem, per totam coſtarum longitudinem,[g] ab inferiori regione ſuperioris coſtæ, in ſuperiorem humilioris, & in deſcenſu proximæ ſedem, neruoſæ quædam fibræ, mox ab ortu carni commixtæ, deorſum producuntur.[h] Et rurſus à ſuperiori parte inferioris coſtæ, aliæ fibræ in inferiorem elatioris coſtæ ſedem obliquè ſurſum procedunt, ſic ſanè, ut in ſingulis coſtarum interuallis duo intercoſtales muſculi habeantur, qui mutuò incumbunt, ac fibras decuſſatim prorepentes ſortiuntur, & per uniuerſum interuallum ſemper carnoſi permanent, nec ob loci anguſtiam in tendinem ceſſant. ac proinde intercoſtaliū muſculorum alios exteriores, alios uerò interiores non ineptè dicimus.[i] Externi in ſingulis coſtarum interuallis, ſimulatq; coſtæ[k] à tranſuerſo uertebrarū proceſſu abſcedunt, principium habent, ac fibris conſtant, ex ſuperiori coſta in inferiorem obliquè in priora deorſum proreptantibus. Hunc fibrarum ductum, per uniuerſa ſpuriarum coſtarum interualla, tam quæ inter oſſa, quàm quæ inter cartilagines conſiſtunt, exteriores muſculi ſeruant: & uerarum coſtarum muſculi, uſq; ad coſtarum partem, qua in cartilaginem finiunt, eum quoq; ductum retinent. [l] Vbi autem uerarum coſtarum oſſa in cartilaginem degenerant, mox fibrarum ductus uariat. ab inferioris namq; coſtæ cartilagine, ſurſum in priora obliquè, uerſus ſuperioris coſtæ cartilaginem, fibræ inibi procedunt, donec & in hac parte exterior muſculus pectoris oſsi committatur. Externis his intercoſtalibus muſculis id priuatim accidit, quòd longè magis neruoſi excarnesq́; uiſuntur in ea coſtarum ſede, quæ à uertebris primùm abſcedit, quàm per reliquam interualli longitudinem: deinde non ſolum ab inferiori ſede ſuperioris coſtæ, in ſuperiorem humilioris coſtę ſedem ducuntur, uerùm etiam ab externa ſuperioris coſtę incipiunt ſede, & in externam inferioris inſeruntur.[m] Internorum intercoſtalium muſculorum fibræ, ſitum prædictis contrarium obtinent: quà enim uertebrarum corporibus proximi ſunt, ex inferioris coſtæ ſuperiori ſede, in inferiorē elatioris coſtæ ſedem, fibras obliquè ſurſum in priora protenſas mittunt. Hanc fibrarum ſeriem interiores muſculi per tota ſpuriarum coſtarum interualla retinent: ut & in uerarum quoq; interuallis, ad eam uſq; coſtarum ſedem, ubi in cartilaginem degenerant: ibidem enim ilico ac interni eò deuenerint, fibrarū ductum emutant. nam à ſuperioris coſtæ cartilagine, in inferioris coſtæ cartilaginem, fibræ in priora deorſum obliquè protenduntur. Atq; ut ſemel dicam, in uerarū coſtarum interuallis muſculi, qui inter coſtarum oſſa habentur, omnino his qui inter cartilagines exiſtunt, cōtrario fibrarum ſitu donātur. quod quum preſsiùs Arabes animaduerterēt, in ſingulis interuallis

e 3 fi. cap. 19 lib. 1 E in 11, aut x, aut y fig. 6 uel 7.

f Specta 6 tab. V, X.

g ta. D, E. & figurā illi tabulæ appoſitā, dein V 11 tab.

g 6, 11 tab. V.

h 8 tab. E.

Intercoſtales muſculi utrinque triginta quatuor.

i 6 tab. V, X. 8 tab. D. 11 V.

k 3 fi. cap. 19 lib. 1 à c per f ad A.

Externi intercoſtales.

l eiuſdem fig à B ad E. aut potius 6 tab. T, dein X.

m 8 tab. E, E, ac dein figura illic internā pectoris ſedē oſtendens.

Interni intercoſtales.

interuallis non duos, ſed quatuor muſculos eſſe, ueterum quorundam Anatomicorum modo tradiderunt: quanquam de ſex tantum uerarum coſtarum (quæ ſeptem numero cenſentur) interuallis id uerè aſſeruerint. nam in ſpurijs coſtis bini duntaxat muſculi numerari queunt. Quum itaque ſex ſint uerarum coſtarum interualla, nihil ex fibrarum ſerie obſtiterit, in utroq; latere quatuor & triginta intercoſtales muſculos enumerare: quemadmodum & ego paulo antè, quum adhuc utrinque duos & uiginti, ac deinde etiam duodecim, præter[n] muſculum ambobus lateribus communem, enarrationi deeſſe dicerem.

n 7 tab. Δ.

Intercoſtalium muſculorum munus.
In fragmēto de Reſpirationis cauſis.
Ad finem libri de Motu muſc.

Intercoſtalium muſculorum beneficio Galenus pleriſq; locis thoracem ſtringi & laxari cenſet: at quum duplices hi ſint, exteriores expirationem moliri prodidit, quod eſt coſtas ſimul adducere, thoracemq́; comprimere: interioribus autem inſpirandi munus aſſcripſit, quod eſt coſtas ab inuicem abducere, ampliorémq́; thoracis cauitatem efficere. Interdum uerò non ſibi conſtans, exteriores inſpirationi, interiores autē expirationi præeſſe uoluit. Num uerò uel altera, quæcunq; magis tibi arridet, harum ſententiarum ueritati ſit conſona, diligenter (at ſepoſito interim affectu) perpendas uelim. Ego enim, quantumuis Galeni doctrinæ deditus, neutiquā ipſius placitis hîc queo aſſentiri: quandoquidē hactenus, qua ratione intercoſtales, ſiue interiores ſiue exteriores muſculi, coſtas dirimere, ac ab inuicē deducere poſsint, haudquaquam comperi: quantumuis etiam uiuas Galeni ſectiones animaduerterim, & primùm ſolus mihi has, & deinde in ſcholis eaſdem aggreſſus fuerim: quæ profectò contrarium potius Galeni dogmatibus probant, quàm quòd illis ſubſcribant. Ad hæc, intercoſtalium muſculorum ſitus, figura, fibræ, aliaq; omnia ad eorundem fabricam ſpectantia, dilucidiùs hos muſculos inuicem coſtas adducere, quàm laxare ſuadent. Exteriores quidem inter uerarum coſtarū oſſa, & per uniuerſa ſpuriarum interualla repoſiti, inferiorem coſtam ſuperiori adducere apparent: interiores autem, ſuperiorem inferiori. Deinde exteriores muſculos, inter uerarum coſtarum cartilagines collocatos, ſuperiorem cartilaginem inferiori, & interiores inferiorem cartilaginem ſuperiori attrahere exiſtimo. quod ſi ſit, quid id aliud eſt, quàm ſimul omnes thoracē arctare, anguſtioremq́; efficere? Neq; mehercule à ratione abſonum eſt, ad expirationem, thoracis'ue arctationē, Naturā omnes muſculos intercoſtales produxiſſe: quum fortiori motu impetuq́; ad efflationem, uocem, tuſsim, ſternutationē, fæcium excretionem, ad partum faciliùs excludendum, breuiter ad thoracis compreſſionem, quàm ad inſpirationem, thoracis'ue dilatationem, indigeamus: adeò, ut muſculi inſpirationis autores meritò inualidi paucíq; ſint, quorum præcipuus nunc recenſebitur.

Septum tranſuerſum, ſeu muſculus utrique lateri cōmunis.

Quum itaq; hactenus omnes unius lateris muſculos, qui in altero latere pares ſortiuntur, explicauimus, opportunum modò erit, orationem ad[o] muſculum utriq; lateri communem deflectere. Eſt autem is, quem Græci φρένας, & διάφραγμα, & ἄνω κοιλίαν, & ϖαραπίδα: Latini uerò ſeptum tranſuerſum, nonnunquam & præcordia uocarunt. Hic neq; ſitu, neq; forma, ulli totius corporis muſculo reſpondet: ſiquidem amplus eſt, & orbicularis, & in ipſius medio[p] caput ſuum, principium'ue gerit. Inibi enim ampla latitudine exactè membraneus exiſtit, ex qua fibræ inſtar linearum ex centro ad circuli circumferentiam eductarum excurrunt, ijs quibus ſeptum inſeritur, partibus exporrectæ. Hæ peculiari muſculorum carne adauctæ, reliquam muſculi partem carnoſam efficiunt, quæ paulatim in progreſſu denſior carnoſiorq́; pro fibrarum ductus lōgitudine redditur. Procedunt itaq; fibræ ex membraneo circulo,[q] ad inferiorem oſsis pectoris regionem, iuxta mucronatæ cartilaginis radicem:

o 7 tab. Δ. 1 fig. lib. 6 J, I. 2 fi. R, R. 3 fig. H. 4 Q. 5 E 6 n, o. 12 I.
p 7 tab. inter k, l, m, n.
q Inſertionem uniuerſam 7 oſtēdit tab.

dicem, deinceps aliæ ſeſe ſuccedentes ordine, ad ſpuriarum coſtarum extrema
inſeruntur: non quidem exteriori cartilaginum ſede,at interiori,ut coſtarum
cartilagines ſimul cum mucronata pectoris oſsis cartilagine,tutiſsimum ſepti
tranſuerſi propugnaculum efficiantur. Duodecimæ autem coſtæ cartilagini
non ſolùm inſeritur,ſed toti coſtæ longitudini carnoſus adnaſcitur,& ad infe-
r 4 tab.Γ. riorum coſtarum extrema,obliquè aſcendente abdominis[r] muſculo,& longè
s 6 tab.Δ. magis[s] tranſuerſo admodum unitur. Cæterùm ſepti fibræ,ad uertebras dorſi
prorepentes,non in undecimam thoracis uertebram,quam ſpectant, inſertio
t 7 tab.q. nem moliuntur, quòd magna[t] arteria ſub ſepto tranſuerſo repens, &[u] ſextus
aut 25 fig. lib.5 Q. femur mouens muſculus, adeò undecimæ uertebræ obducantur, ut ſeptum
u 7 tab.t. ipſi connaſci nequeat. Ac proinde ſepti fibræ,quas hîc undecimæ thoracis uer
x 7 ta.o,p. tebræ connecti oportebat, in[x] duos membraneos, ſed perquàm ualidos deſi-
nunt tendines: qui deorſum ad magnæ arteriæ latera protenſi, lumborũ mu-
ſculis inibi cohærent: & ſenſim arctiores redditi,ac arteriæ nonnihil ſeſe ſubij-
cientes,tantiſper porrigũtur,donec lumborum uertebras excarnes reperiant,
ipſisq́; robuſtiſsimè & longo ductu inſerantur. Vniuerſum itaq; ſeptum paulo
minus toto orbiculare eſt, ſitumq́; obliquum commonſtrat: à pectoris enim
oſſe, per ſpuriarum coſtarum extrema, ad eam quam diximus,in lumborum
uertebris regionem protenditur,ſitumq́; ob id à prioribus deorſum ad poſte-
y 7 tab.unus inter k, l,m,n, alter extra. riora uergentem obtinet. Quinetiam[y] duos ſortitur circulos: unum membra
neum, qui caput ipſius putatur: alterum hunc ſuccingentem,qui carneus eſt.
Verùm quemadmodũ hic, quo coſtis propinquiùs accedit, ſenſim carnoſior
efficitur: ita & ille,quo ſepti centro uicinior eſt,membranoſior euadit: non ta
men ambo exacti circuli imaginem referunt,ſed,ut ita dicam, lati, & una par-
te in acutum angulum ceſſantis. Membraneus enim ſurſum, atq; in anteriora
acutum porrigit angulum: carneus autem deorſum,atq; ad inferiora,illis reti-
culis quàm ſimillimus, quibus in paruæ pilæ ludo utimur, & præcipuè ſi eius
reticuli capulus diſſolutus,modiceq́; pateſcens fuerit,& ipſum lignũ (quo bre
Hæc ex 5 & 6 lib figuris ſunt petenda. uius & latius reddatur) nõ ſegniter parietibus attuſum. Cæterùm uniuerſum
ſepti trãſuerſi corpus duabus obducitur membranis. totam enim inferiorem
ipſius amplitudinem, qua nutritionis organa ſpectat, peritonæum ſuccingit:
ſuperior uerò uniuerſa latitudo,cor pulmonemq́; reſpiciẽs, membrana coſtas
z 5 tab.C. ſuccingẽte obducitur. Quinetiam contra aliorum muſculorũ naturam,[z] pau- *Septi foramina.*
cis demptis,ſeptum tranſuerſum quibuſdã foraminibus peruium eſt,quæ Ga-
a 7 tab.q. lenus ex Hippocratis ſententia duo eſſe recenſuit:[a] unum,quod uertebris,arte
b 7 tab.ſ. riæ magnæ,& deſcendẽti ad uentriculi orificium ſtomacho uiam præbet:[b] al
terum,quo uena caua in thoracem tranſcendit. Nobis uerò tria eſſe obſeruan-
c 7 tab.q. tur:[c] primum,ubi ab inuicem deducuntur[d] tendinum illorum principia,quæ
d 7 ta.o,p. e fig.6 ca. lib.3 G. ſolam tranſmittunt arteriam, & finem[e] uenæ pari carentis, &[f] ramos deinde
ſexti paris neruorum cerebri, qui ad coſtarum radices, ſub membrana coſtas
f 2 fig.cap. 2 lib.4 h. ſuccingẽte propagantur,ac poſtmodũ iecori,lieni,renibus,inteſtinis & omen-
to numeroſa ſerie inſeruntur. Si quis modò uertebras his cum Galeno adnu-
merare uelit, permitto quidem, quanquam impropriè admodũ uertebris ſe-
ptum uiam præbere uideatur: imò uix appoſitè,uiam,qua arteria fertur, fora-
minis nomine donamus, quum hæc potius ſemicirculũ in ſepti tranſuerſi cir-
cumferentia exculptum,quàm foramen referat, ſeptumq́; ſuperiori ſeu ante-
g 7 tab.ſ. riori uertebrarum corporum parti, non autem lateribus cõmittatur.[g] Secun-
h fi.cap.6 lib.3 B. dum foramen,ad ſepti tranſuerſi medium,uerſus dextrum tamen cõſiſtit,[h] ue
næ cauæ in thoracem reptanti extructum, cuius corpori ſeptum firmiſsimè,
membra-

membranarum ipſi obnatarum beneficio connaſcitur: quemadmodum &
hæ membranæ reliquis quoq;, quibus ſeptum iter præbet, pertinaciter com-
mittuntur.[i] Tertium foramen, inferiùs quàm media ſepti ſedes, ad ſiniſtrum *i 7 tab. r.*
latus modicè uergens habetur, quo[k] ſtomachus, & ſexti neruorum paris rami, *k 14, 15 fi. lib. 5 D cū T, V ad G.*
ad uentriculi orificium dimittuntur: longè profectò ſecus, ac Hippocrates, Ga
lenus, cæteriq; Anatomicorum proceres arbitrati ſunt. Meæ huic ſententiæ
non ſectio duntaxat, ſed & ipſa ratio quoq; aſtipulatur. Arduus enim fuiſſet ſto
machi anfractus, ſi dorſo propter duodecimam thoracis uertebram in primo
foramine innixus, ſurſum ad priora in uentriculi ſuperius orificium detorque
retur. Eſt enim primũ foramen paulo inferiùs, quàm[l] media uentriculi ſecun- *l 15 fi. lib. 5 M, N.*
dùm corporis longitudinem metita regio: & ipſe uentriculus ea parte, qua ſto
machus illum ingreditur, teres exiſtit: neq; magis uerſus priora, quàm poſte-
riora, ſtomachus cum ipſo cõtinuuum corpus efficitur. Cæterùm quum hæc
de ſepti fabrica dixiſſe ſufficiat, meritò nunc ipſius functionem enarrabimus.
Septi munus. Plato exiſtimauit ipſum duntaxat concupiſcibilis, ſeu naturalis animæ, & ani-
moſæ ſeptum eſſe tranſuerſum. Ariſtoteles uerò, quum has animas, unius tan-
tùm in cor repoſitæ partes eſſe arbitraretur, in hoc ſeptum à Natura procrea-
tum affirmauit, ut cordis ſedem à uentre dirimat, & animæ originem inoffen
ſam à ciborum exhalationibus, & caloris aduentitij copia ſeruet. uerùm eiuſ-
modi non modò præſtat, ſed inter muſculos thoracem mouentes, ad reſpira-
tionem, ac ad propellenda uentris recremẽta, in primis cõducit. huius tamen
officium, quo thoracem mouet, obſcurum eſt: neq; ſat ſcio, an quiſpiam uerè
id ſcriptum poſteris reliquerit, aut etiam illud condignè tradere aggreſſus ſit.
Id enim Galeno (ſi auſim proloqui) peculiare eſt, ut quum alioquin prolixiſsi-
mus ſit, id quod maximè explicandum eſt, nonnunquam tacitus, at non ueluti
ex propoſito, prętereat, & fabula quapiam, aut aliquo in cæteros conuicio ſeſe
ſurripiat. Porrò quantũ hactenus aſſequor, ſeptum tranſuerſum proprio mo-
tu oſsis pectoris inferiorem terminum, & ſpuriarum coſtarum extrema, ad
ſuum caput, tanquam ad centrum intrò trahit, nõnihil quoq; ſurſum uellens.
Septi enim tranſuerſi caput in medio mouendarũ partium reponitur: & ela-
tiori ſui capitis ſedi, quæ thoracis amplitudinem reſpicit,[m] nerui à ceruice de- *m 2, 3 fig. cap. 11 lib. 4 n, o, o. 1 fig. lib. 6 P, P.*
currentes inſeruntur. Quum itaq; ſeptum in ſe conuellitur, & ſpuriarum co-
ſtarum extrema quodammodo ad centrum colligit, ſolam inferiorem, ean-
demq; anteriorem thoracis partem, quam ſpuriarum coſtarum cartilagines
conſtituunt, arctat: poſteriorem uerò, quæ ab harum cartilaginibus ad uerte-
bras uſq; habetur, dilatat, ac inuicem quinq; inferiores coſtas dirimit, unà cum
ſexta & ſeptima thoracis coſtis, quarum etiam cartilaginibus ſeptum applan-
tatur. Hac igitur ratione inferiorem thoracis partem ſeptum tranſuerſum di-
latat, ac diſtendit. Vt uerò, quod dico, aſſequaris manifeſtiùs, primùm utranq;
manum notharum coſtarum cartilaginibus accommodato: & ui attracto ſpi
ritu, quî intrò ſurſumq; cartilaginũ extrema uellantur, ſentito. deinde hîc una
manu relicta, alteram poſteriori coſtarum regioni extenſam impone: & rur-
ſus ſpiritu aſſumpto, qualiter iuxta dorſum coſtæ dirimantur, & cartilagines
inuicem cõniueant, examinato: niſi fortaſsis canis, aliud'ue animal ad manum
ſit, cuius uiua ſectio, ſepti functionem doceat. Atq; in hac adminiſtratione ca-
uendum eſt, ne dum animal intrò ſpiritum ducit, id expirare arbitreris: quod
ſanè faceres promptiſsimè, ſi duntaxat ſpuriarum coſtarum extremis, illiſq; ſe
dibus animum adhiberes, quibus ſeptum implantatur. Neque adhuc me latet,
quoſdã noſtræ ætatis pręcipuos uiros, qui mihi adminiſtrãti aliquando obiter
aſtitere,

aſtitere, proprium ſepti motum ad inferiora fieri contendere: quos præter ui-
uam ſectionem longè euidentiſsimam, docere oportuit, quòd aluum exone-
rantes, ſpiritum, ualidè cõpreſſo interim thorace, retineamus, non autem con
tinuò inſpiremus, & thoracem dilatemus. quod ſanè tum faciendũ eſſet, ſi in
thoracis dilatatione ſeptum deorſum duceretur, ut ſcilicet tunc cum abdomi
nis muſculis excretioni opitularetur. Atq; id etiam docet ualidiſsima inſpira-
tio, quoties illã ita moliri conaris, ac ſi ſpuriarũ coſtarum cartilagines ſurſum
introrſumq́; moueri non ſtatueres: quandoquidẽ cum ui illas retines, una atq;
altera inſpiratione facta, cartilaginũ ſedes non ſecus laborat, quàm ſi ui eam pu
gnis colliſiſſes. Verùm opinor & te quoq; uarijs modis hæc experiri: quemad-
modum & ego nunc adeò uarijs reſpirationibus attento, ut præ laſsitudine ca
lamus è manibus ueniat reponendus. Addã tamen, & ſuffocatos, aut alia etiam
ratione mortuos, qui extremum ſpiritũ aſſumunt, eundem non remittentes
(quod & mirũ ſanè eſt) liquidò meæ ſentẽtiæ ſubſcribere. His namq; ſeptum
tranſuerſum, ad ſuperiora attractũ conuulſumq́; adeò, inter ſecandũ apparet,
ut ſeptum in thoracis amplitudinẽ allatum, iecur & uentriculũ in thoracẽ tra
hat, difficilemq́; illorum ſectionem nobis exhibeat: quæ tamen ilico prompta
euadit, ſi thorax alicubi inter coſtas aut ipſum ſeptũ perforetur: id enim tunc
ſtatim flaccidum, inſtar madidi panni deorſum cõcidit, ac plus quàm uoles, ie-
cur & uentriculũ propendêre ſinit. quod quo´nam pacto fiat, illi demum non
ignorant, quibus muſculorum contractionis & laxationis ratio perſpecta eſt.
Hactenus omnes muſculos, ſolis coſtarũ motibus ſubſeruiẽtes, explicauimus, *Muſculorũ tho*
qui ſimul omnes in ſimijs numero ſunt octuagintaquinq;, in hominibus au- *racem mouen-*
tem octuaginta unus. Quum uerò & his octo abdominis muſculos, in thora- *tium enumera*
cem cõprimentium claſſem prorſus reponẽdos ſubnectimus, in homine om- *tio, & quando illi ſuo fungan-tur officio.*
n 3 tab. Θ. nes ſunt octuagintanouem, in ſimijs autem tres & nonaginta.[n] Obliquè enim
deſcendẽtes abdominis muſculi, ſi tendantur, admodũ humiliorem thoracis
o 5 tab. Δ. ſedem cõprimentes, thoracem arctant.[o] Recti uerò, cum[p] obliquè aſcendenti
p 4 tab. Γ. q 6 tab. Δ. bus coſtas deorſum trahunt, thoracẽq; non parum conſtringunt.[q] Tranſuerſi
etiam, intrò coſtas adducẽtes, ad arctandũ thoracem faciũt. Porrò eos qui bra-
chium & ſcapulã mouent, parum etiam thoracis motibus auxiliari, aliquis ar-
bitrari poſſet, ſi aliquãdo thoracem fortiùs cõſtringerent. uerùm ita longè ad-
huc magis reſpirationis muſculorum numerus excreſceret, qui omnes non in
omnibus reſpirationibus ſimul operari creduntur. Sunt autem primùm reſpi
rationis duo genera, inſpiratio ſcilicet, & expiratio: & hęc rurſus ſingula dupli
ces partes habent. Expirationũ enim alia eſt naturalis, & non uiolẽta, quę nulla
niſi naturali urgente neceſsitate fit: alia uehemens & uiolenta, quam efflatio-
nem nuncupamus. Sic quoque inſpiratio alia naturalis, alia ad uocis generatio-
nem, aut ad aliud quippiã uiolenta exiſtit: atq; hæ rurſus differẽtiæ plurimum
maioris minoris´ue ratione inter ſe uariant. Naturalis inſpirationis & expira-
r 7 tab. Δ. tionis[r] ſeptũ duntaxat manifeſtus autor cẽſetur: ipſo enim cõtracto, tenſo´ue,
medici thoracẽ abundè dilatari, inſpirationẽq; illam perfici arbitrãtur. deinde
rurſus laxato ſepto, thoracẽ ſua grauitate promptè concidere, expirationemq́;
s 4 tab. d. moliri affirmant. Atq; id eſt, quòd Galenus naturalem expirationem citra mu *Lib. de Motu*
t 7 tab. L. ſculorum opem perfici, ſcriptum reliquit. At ſi aut cordis caloris qualitas in- *muſculorũ, & aliter nonnihil*
u 11 tab. F. x 11 tab. Δ. creſcat, aut ad uocẽ, aliud´ue munus maiori indigueris aere, mox[s] primus,[t] ſe- *alicubi lib. 8 de*
y 6 tab. Γ. cundus, & hominis[u] tertius &[x] quintus, ac ſimiarũ canumq́;[y] tertius, utrinq; *Admin. ſect.*
z 8 tab. E, E. unà cum ſepto ad inſpirationẽ operabuntur, & ex Galeni ſuffragio[z] interiores
a 8 tab. D, D. intercoſtales muſculi quoq; agent. Quanquam neſciam, num[a] exterioribus, an

uerò interioribus muſculis intercoſtalibus inſpirandi munus Galenus, quum ita uarius ſit, aſsignauerit. Si autē maioris expirationis efflationiſ ue, ad uocem, clamores, tibias ac tubas, & id genus inſtrumēta inflanda, neceſsitas ingruerit, exteriores intercoſtalium muſculi ſeſe operi accingent, unà cum interioribus. nam & hos quoq; coſtas inuicem adducere, thoracemq́; arctare (quicquid Galenus interim ſentiat) autumo. His ſtatim in opere ſuccedet,[b] qui in ſimijs recti abdominis muſculi pars eſſe dicebatur: præterea[c] qui ad lōgiſsimi dorſum mouentis muſculi latus utrinq; porrigitur, &[d] qui in thoracis cauitate ſub uerarum coſtarum cartilaginibus latitat: poſtremò ipſi abdominis muſculi, uix autem aut brachium, aut ſcapulam mouentium aliqui. *b 5 tab. r, ſ, t. c 12 ta. Δ. d 8 tab. β.*

MVSCVLORVM THORACEM MOVENtium adminiſtratio. Caput XXXVI.

OMNIBVS muſculis, quos hucuſq; diſſecari docuimus, reiectis, thoracem mouentium adminiſtrationem à[a] primo auſpicabere, haudquaquam omittens, quin Galeni doctrinæ gratia, ſimiam, aut ſi eius non detur copia, canem unà operi adhibeas. Acuto igitur cultello membraneum, ſed impenſe ualidum ligamētum, quo clauicula pectoris oſsi nectitur, primùm diſcindes, mollem nerueamq́;[b] cartilaginem expendens, quæ præter cartilaginem oſsibus obnatam, pectoris os & clauiculam interuenit. Ad hæc, inter reliqua huius articuli ligamenta, ualidum quoddam ligamentum inquires, quod ab humiliori clauiculæ ſede enatum, illic pectoris oſsi inſeritur, ubi primæ coſtæ cartilago pectoris oſsi adnaſcitur. Mox clauiculam à prima thoracis coſta nunc ſurſum, nunc deorſum reflectes, ac primi muſculi originem & inſertionem, ſimul cum ipſius fibrarum ductu conſiderabis: & muſculo dein à clauicula liberato, illum pectori adhuc adhærere ſines.[c] Secundus muſculus, quoniã ſcapula modò à thorace dependet, totus ſeſe offert: unde etiam citra aliam operam, à ſcapulæ baſi diſſecādus eſt, & uſq; ad inſertiones, quas in coſtas molitur, deducēdus. In hac adminiſtratione ſedulò animaduertes, num ſecundus muſculus, à ſcapulæ baſi in coſtas porrectus, thoracis motibus ſuppetias ferat: num uerò à coſtis initium ducēs, in ſcapulam inſeratur, ipſamq́; moueat. Atq; ad hanc ſpeculationem non mediocriter confert, quòd in canibus tot tranſuerſis uertebrarū ceruicis proceſſibus illum aut inſeri, aut ab eiſdem enaſci intueberis. Adempta nunc pariter cum brachio ſcapula, illam aliquò repones, quo poſtmodum hæc ad muſculorum brachium & cubitum & manum occupantiū ſectionem ſubſeruiat. Cæterùm iam[d] tertium canini thoracis muſculum aggredieris, & illo à uertebris liberato, ac ad inſertionem diuulſo,[e] tendinis ipſius naturam ad amuſsim examinabis. Quum itaq; hunc muſculum in cane obſeruaueris, in homine quoq; eſt quærendus. quod ubi fruſtra aliquandiu præſtiteris, ad[f] quartū canis, hominis uerò tertiū muſculum ſectionē conferes: huiuſq; membraneo principio à uertebrarū, unde prodit, ſpinis longa ſectione liberato, muſculū ad ſuas, quibus inſeritur, coſtas, à ſubiectis illi ſedibus detrahes: niſi fortaſsis huius principium, quando capitis aggrediebaris muſculos, à ſpina diremeris, & à[g] primo illorum muſculorū pari auulſeris.[h] Septimum canis, hominis autem quintum, ſimiliter à ſuis quoq;, unde enaſcitur, ſpinis auferes: ac ipſum à dorſum hîc mouentibus muſculis, & canis[i] ſexto, hominis autem quarto thoracem mouentium, ad terminum uſq;, quo coſtis implantatur, liberatum, thoraci appēdêre ſines.

Marginalia (left): *Ligamenta clauiculæ ad pectoris os.* — *Primi muſculi adminiſtratio.* — *Secundi.* — *Tertij canis muſculi adminiſtratio.* — *Tertij hominis, 4 canis.* — *Quinti hominis, 7 canis.*

Marginalia (right): *a 4 tab. d.* — *b 4 fi. cap. 22 lib. 1 S.* — *c 7 tab. L.* — *d 6 tab. P.* — *e 6 tab. Q.* — *f 11 tab. I.* — *g 11 tab. A.* — *h 11 tab.* — *i 12 ta.*

ſines. Poſtquam hos prędicta modò ratione adminiſtraueris, integrum eſt, ſin
gulos ad ſuum principium tuis manibus trahere, ipſorumq́; motum, quo tho-
racem dilatare creduntur, obſeruare, ac poſtmodum in totum à thorace illos
k 5 tab. r, ſ. t. reijcere. Vt uerò[k] quintum canis ad amuſsim examines, dummodo abdomi- Quinti canis.
nis muſculos aggredienti is ſeſe tibi non obtulerit, aut eoſdem nondum diſſe-
l inter ſupremum u & r. cueris, optarim te trāſuerſa linea, recti muſculi carnoſam[l] partem, quæ pectus
conſcendere incipit, in totum diuidere: ac ſuperiori parte hamulo aut digitis
eleuata, eam à coſtarum cartilaginibus nouacula liberare. Cōſpicies enim unà
cum carnoſa muſculi recti parte, latum tendinem à coſtarū cartilaginibus ſe-
parari, atq; , ut dixi, à carnoſa recti parte enaſci: ac quintum nobis inter thora-
cis motores enarratum muſculum, recti abdominis muſculi portionem cen-
ſendum eſſe. Atq; id quidem in canibus & caudatis ſimijs inuenies, in homini-
bus autem (utpote quibus breuiſsimum pectus contigit) minimè. Hæc intui-
m 12 ta. Δ. tus,[m] quarti hominis, canis uerò ſexti muſculi caput, ab[n] undecimo dorſum mo Quarti hominis, 6 canis.
n 12 ta. N. 13 tab. Γ. uente diuides: ac illum à coſtis omnibus diſſecans, quî ipſis inſeratur, inueſtiga-
bis. Huius itaq; functione obſeruata, & ipſo muſculo à thorace abſecto, inter-
coſtales muſculi exteriores uniuerſi manifeſtiſsimè oculis ſeſe obijciunt. Quò
Pete hæc ex 8 tabula. autem & interiores contuearis, leui admodū ſectione, in uno coſtarum inter-
uallo, ſecundùm inferiorem coſtę ſedem, conaberis exteriorem muſculum di
uidere, ac paulatim hamulo eleuatū, ab interiori ſeparare: ilico enim interco-
ſtalium natura & fibræ occurrent, inuicem contrario ſitu incumbētes. quan-
quam & interiores, aperto thorace, rurſus licebit examinare. Hortor interim,
utcunq; eos indagaueris, ut diligentiſsimè inquiras, num interiores alijs quàm
exteriores fungantur munijs, ac illi inſpirationi, hi uerò expirationi (aut con-
trà) famulentur: an ſimul omnes, mea ſententia, eidem muneri præficiantur,
omnesq́; thoracē arctent. Quoniam autem iam antea, quæ peritonæo obcin- Septi trāſuerſi.
guntur, exempta ſunt, iecur inquam, lien, uentriculus, inteſtina & renes, nulla
o 7 tab. Δ. ſectione adhibita, inferior[o] ſepti tranſuerſi pars cōſpicua euadit: ubi mox duos
inſpicis circulos, membraneum unum, & carnoſum alterum: ad hęc tria, quæ
dixi, foramina, & tēdines, lumborū uertebris adnatos. Vt uerò fibras ad amuſ-
ſim, reliquamq́; ſedem ſepti inferiorē exactiùs intuearis, peritonæum à ſepto
manibus uenit dirimendum: quod in porcis citra omne fiet negocium, in ho-
mine autem & cane non item. Cæterùm ut ſuperior ſepti pars, thoracis ampli
tudinem reſpiciens, in conſpectum quoq; ueniat, in homine cultro aliquo me
p uti factū eſt in 8 tabula. diocri,[p] à primæ coſtæ cartilagine, quà oſsi ipſius coſtæ cōmittitur, ſectionem
ad infimam uſq; coſtam, per cartilagines utrinq; molieris: deinde mucronata
cartilagine, ſiniſtra manu eleuata, ab inferiori oſsis pectoris regione, & huius
loci cartilaginibus, ſeptum tranſuerſum abrades. Deinceps erectis cum pecto-
q Hæc petes à 2 fig. lib. 6. ris oſſe cartilaginibus,[q] membranas interiori oſsis ſedi cōnatas, ac thoracis am-
plitudinem interſepientes, & uenas ſimul & arterias, è iugulo pectori expor-
rectas, abſecabis, donec pectoris os ab omnibus liberatum, cum cartilaginibus
à thorace commodè auferas. Repoſito itaque pauliſper pectoris oſſe, à ſepto
membranæ thoracis amplitudinem interſepientes, & cordis etiam inuolu-
r Specta ſeriatim 3 & 4 fig. lib. 6. crum, reſcindentur.[r] quod longè ſecus, quàm Galenus undiq; arbitratur, ma-
gna ſui parte ſepto in hominibus adnaſcitur, multo ſanè aliter, quàm in cani-
bus, & Galeni ſimijs. Inſuper à ſepto neruos ipſi inſertos, uenam cauam, & ſto-
machum abſecabis, id à lumbis ſenſim cum ſuis tendinibus abradens: libera- Sexti hominis, canis octaui.
tum uerò, ac menſæ exporrectum, rurſus, ſi libuerit, examinabis. Iam pectoris
os in manus aſſumens, in parte ipſius interiori, ſecundùm illius longitudinem

H 2 ſingulos

ſingulos utrinque[s] muſculos tenues,carnoſos & amplos exporrigi conſpicies. Licebit hos à pectoris oſſe ac cartilaginibus nouacula acutiori liberare, & cuius motus autores ſint inquirere. Vbi & hos abſecueris,interiores intercoſtalium contemplaberis: ac corde, pulmone, uenis, arterijs, ſtomacho, & ſi quæ alia in thoracis capacitate habentur,ablatis,thoracis muſculorum adminiſtrationi ſummam manum impones.

s 5 tab.

DE THORACIS LIGAMENTIS. Caput XXXVII.

THORACIS ligamenta notatu digniora,pręter ea quæ ſuperiori Capite in clauiculæ ad pectoris os nexu deſcripſimus, unaq; diſſecuimus, ad duodecim thoracis uertebras ſpectant: unde & hæc cum reliquis dorſi ligamentis examinanda ueniunt. Coſtis autem ad uertebras nullum peculiare ligamentum obducitur,præter membraneum, articulis omnibus commune,quod hîc duriſsimum eſt,& cartilaginis naturæ particeps: atq; id potiſsimùm[a] inter tranſuerſi proceſſus radicem, ſeu primum coſtæ ad uertebram articulum, & tranſuerſi proceſſus apicem, uel ſecundum articulum accidit. Dein prima coſta, quòd maius ferè cæteris onus ſuſtinet, ualidiori ac ueluti peculiari ligamento primæ uertebræ corpori,quàm decem inſequentes,nectitur. Duodecima enim,quum prorſus ab undecima undiq; dehiſcit,nulloq; pacto tranſuerſo ſuæ uertebræ committitur proceſſui,etiam inſigniter ualido ac quaſi proprio nectitur ligamẽto,cuius gratia duodecimã uertebram priuatum ſinum (uti & prima,ſui ligamenti etiam occaſione) nãciſci diximus.Coſtarũ cartilagines ſuis oſsibus non alligantur,quum hæc in illas degenerẽt. Vbi autẽ pectoris oſsi oblongis capitulis inarticulantur,nulla quoq; propria ſibi uendicant ligamẽta,præter mẽbranea,alijs quoq; articulis cõmunia. Pectoris etiam os, in ligamentis nihil peculiare obtinet.nam ut & cęteris oſsibus mẽbrana quędam,quam,quòd os ambit,περιόστεον Græci uocant,pectoris oſsi obducitur,atq; hæc ualida ac quaſi duplicata eſt,& hanc etiam ipſæ coſtarũ cartilagines, unà cum coſtarũ oſsibus cõmunem obtinent. Licebit itaq; eiuſmodi mẽbranas & ligamẽta exiguis cultellis in pectoris oſſe & cartilaginibus obſeruare. quę autem coſtas uertebris cõmmittunt ligamenta, non niſi ablatis dorſum mouẽtibus muſculis,opportunè aggrediũtur.

a 5 ſi. cap. 19 lib. 1 ab a ad c. atq; ita ex oſſiũ ſedibus, ligamentorũ pete naturam, quæ quum membranea ſint, picturis noſtris proponi nequeunt.

Ligamẽtorum adminiſtratio.

DE MVSCVLIS DORSVM MOVENTIBUS. Caput XXXVIII.

MVSCVLORVM ſanè uicinitas, ilico muſculis caput mouentibus illos qui dorſi motibus præſunt, ſubiungi oportuiſſe, nobis inſinuat: uerùm quum ante thoracis & abdominis muſculos, dorſum agentes muſculi aptè adminiſtrari nequeãt, nunc primùm eorum quoq; ſermonem aggredi tempeſtiuum fuerit. In quo mehercule (ſi modò in aliqua muſculorũ enarratione, oſsium cognitio neceſſaria ſit) memoriam in promptu habere oportet eorum quæ ſuperiori libro de dorſi fabrica narrauimus. Non altiùs itaq; uniuerſum dorſum in ceruicẽ,thoracem,lumbos,ſacrum os,& coccyx os partiẽtes, neq; diuerſam uertebrarum articulationis rationẽ repetentes, neq; etiã duodecimę thoracis uertebræ, aut quæcunq; ea ſit,quæ ſuprà infraq; ſuſcipitur,& oſsis ſacri quietem enarrantes, quot

Figura ca. 14 lib. 1 hæc ferè proponit.

Quot motibus dorſum agatur.

quot motibus dorſum agatur,modò recenſeamus.Vniuerſum itaq; dorſum,à
capite ad ſacrum uſq; os,inſtar ſemicirculi quodãmodo in neutrum latus incli
nans,flectitur: deinde in rectam ueluti lineam,in neutram uergẽs partem,eri-
gitur: poſtea in latus quoque,nec antrorſum,nec retrorſum exporrectũ,inſtar
ſemicirculi quoq; inuoluitur: ut iam quatuor ſimplices ſint dorſi totius mo-
tus,flexio ſcilicet, & extenſio, & ad dextrum ac ſiniſtrum latus inclinatio. atq;
hi motus (ſi qui alij corporis) in obliquum quoq;, ſeu in alteram partem uer-
gentes fiunt.Flectimus enim dorſum non ſolùm rectà, ſed etiam dextrorſum
aut ſiniſtrorſum magis inclinatum. ſic etiam,quum uelut in ſemicirculum ad
latus id inuoluimus,ad anteriora quoq;,& ad poſteriora,non autem ſolùm re-
ctà in latus,illud ducere ualemus: adeò, ut etiam obſcurus quidam circũactus
ſimul toti dorſo adſit. Rurſus hos motus, uti iam diximus, ſimul omnes pera-
gunt uertebræ: aut dorſi parte, quæ ſub ceruice eſt, quieſcente, ſola ceruix eiſ-
dem prorſus,quos iam toti dorſo tribuimus, motibus pollet: quos non ſolùm
quieſcẽte reliqua dorſi parte ceruix obit, ſed etiam reliquo dorſo aut flexo,aut
extenſo,aut in latus inclinato:quandoquidem laxè admodum & priuatim cer
uicem moueri, homini utiliſsimum fuit, & in primis quum in contrarios op-
poſitos'ue motus reliquis dorſi partibus ceruix agitur. Vtcunq; enim lumbo-
rum uertebras unà cum thorace in anteriora flexeris, atq; in flexione reſerua-
ueris, nihil obſtiterit, quo minùs ceruix in poſteriora ualidè reclinari extẽdiq;
poſsit. Lumborum autem uertebrarũ motus, à thoracis uertebrarum motu
non admodũ diſtinctus eſt: unà enim ferè mouentur,præterquàm quòd lum
borum uertebris laxior motus in omni differentia concreditus ſit: quod tum
coſtarum uertebris,thoracis adnexarum occaſione euenit,tum etiam muſcu-
lorum,qui ipſis motibus præficiũtur. Totus enim thorax unà quodammodo
in latus inclinatur,quum tamen ſingulæ lumborum uertebrę priuatim id ma
gis poſsint. Verùm ut hæc omnia oſsium articulatio commonſtrat, ita multo
maximè hos motus ipſi dorſales docẽt muſculi,nimis quàm frigidè,& nequa-

a Seorſim ſingulos adnotabimus. *Sedecim dorſum mouentes muſculi.*

quam omnes à Galeno deſcripti.Erunt autem omnes utriuſq; lateris[a] muſculi
ſimul in minimum numerum redacti,ſexdecim, octo nimirum paribus com

Primus ac ſecundus, ſeu primum par.

plexi.[b] Primus itaq;, qui parem in altero latere ſecundum habet,à quintæ tho-

b 8 tab. A, B. 7 tab. C, D.

racis uertebræ corporis latere, ubi ipſi coſta coarticulatur, principium ſumit,
quod carneum, tenueq́;, & acuti inſtar anguli uiſitur: & ſurſum obliquè con-
ſcendens, uerſus medium magis quartæ thoracis uertebræ corporis, obliquo
fibrarum ductu proficiſcitur. Illæ namq; ab exterioribus,ſurſum obliquè in in
teriora prorepunt adeò,ut iam ad tertiæ thoracis uertebræ corpus utriuſq; la-
teris muſculi ampliores facti,inuicem quodammodo contermini fiant: in ex-
ortu autem tantum ab inuicem diſtant,quanta corporis uertebrę eſt latitudo.
Hanc ſeriem (ut ſcilicet ex inferioris uertebræ corporis latere principium ſeu
explantationem ducant,atq; magis uerſus medium ſuperioris uertebrę corpo
ris,inſertionem moliantur) perpetuò ſeruant, quouſq; ſenſim mutuò appro-
pinquantes,ad anteriorem primæ ceruicis uertebrę ſedem uſq; cõſcenderint:

c 2,10 fig. cap. 15 lib. 1 M.

cuius ibidem extuberãti[c] proceſſui, neruoſa inſertione ſimul ambo coeuntes,
tanquam trianguli uertice inſeruntur,non admodum manifeſtè occipitis oſsi

d 1 fi. cap. 15 lib. 1 G.

ad anteriorem dorſalis medullæ foraminis[d] ſedem implantati. Ego hos mu-

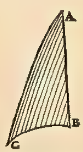
e 7 tab. E. & 14,15 fi. lib. 5 A, B.

ſculos,magna ex parte[e] ſtomacho ſubditos, duorum duntaxat loco, ut ſcilicet
unus utrinq; habeatur,numero: quamuis ex Galeni ſentẽtia ſingulos,duorum
uice,aut trium etiam,nonnulli enumeraſſe uideantur,quòd quibuſdã (uti opi
nor) inſcriptionibus,ſecundùm ipſorum fibrarũ ductum exporrectis,inſtarq;

albæ lineæ apparentibus,animum attenderint. quamuis interim hæ neq; ſem per eædem,neq; tam paucæ appareant,ut earum beneficio utrinq; ſolùm duo tres'ue recenſeri poſſent muſculi.deinde etiam longè minus penetrant,quàm ut in plures muſculos alterius lateris muſculum diſtinguere queant.At ſi fortè muſculi principijs inſertionibusq; diſſectionum proceres animum adhibuere,multo pluribus, quàm tribus muſculis hic noſter conformaretur. nam tres muſculi ad tres ſuperiores thoracis uertebras referrētur, & ſeptem ad ſeptem ceruicis.quare ſatius longè eſt,utrinq; unum enumerare muſculũ,aut, uti iam dixi (quantumuis etiam præter rationem) decem. Duobus his muſculis proprio motu ceruix, & uix admodũ caput ipſum flectitur: ſi enim utriuſq; muſculi partes ſimul omnes egerint, recta efficietur ceruicis flexio,uertebris ſcilicet mutuò ſeſe ſuccedentibus: at ſi alteruter tantùm in ſe colligatur,in contracti latus ceruix inclinabitur: uti etiam muſculorum exortus, inſertio, & fibrarum ductus,ipſorumq; continuitas, luce clariùs commonſtrant. Cæterùm hi muſculi non ſolùm ceruicem creduntur flectere, at etiam, uti paulo pòſt audies, thoracis uertebras ſuperiores. Quòd uerò Galenus parum rectè in decimotertio de Partium uſu, hos muſculos caput releuare,& ſurſum ducere docuerit,etiamſi non prolixiùs id modò exequar,neminem latêre ſat ſcio. [f] Ter- *f 7 tab. G. 8 C. 14 tab. N.*

Tertius & quartus. tius & quartus,quorum alter in dextro eſt latere,alter uerò in ſiniſtro,ad hunc modum habent. Dexter ex ſuperiori exterioriq; primę thoracis coſtę ſede,carnoſus amplusq; enaſcitur, ex totius nimirum dextri lateris primæ coſtæ ſede, quæ à uertebris ad eam uſq; coſtæ oſsis[g] regionem pertingit,quæ iam in cartilaginem degenerata eſt. Muſculus ex hac enatus baſi, ſenſim arctatur, & in omnium ceruicis uertebrarum tranſuerſos proceſſus, interiore ipſorum ſede implantatur, fibras ſurſum obliquè intrò producens. Fibræ enim à coſtæ regione uertebris proxima principium ducentes, in tranſuerſum ſeptimæ ceruicis uertebræ proceſſum inſeruntur. Deinde huic ſedi proximè in ortu ſubſequentes, tranſuerſo ſextæ uertebræ proceſſui adnaſcuntur: ſicq; continua ſerie inſertionem moliuntur,ut illæ tandem,quæ coſtæ cartilagini proximæ ſunt, primis ceruicis uertebris implantētur, totusq; muſculus triangularem figuram referat, cuius primũ latus primæ thoracis coſtę exporrigitur: cui & id priuatim obtigit,quòd[h] foramine quodã peruium ſit,quo uenæ & arteriæ in brachiũ excurrentibus iter exhibet. Secundum latus ad ceruicis longitudinem,ipſiusq; in tranſuerſos proceſſus inſertionē fertur. tertium uerò,à coſtæ cartilagine, ad tranſuerſum primæ ceruicis uertebræ proceſſum pertinet. Huius muſculi, ſuiq; coniugis functionem orationi adijciam,ubi quintum & ſextũ expreſſero.

g 1 fig. 19 cap. lib. 1 A, B elatiſsima.



Præſenti figura, muſculi, quem hic deſcribimus, fibrarum naturam & ſeriem, ac latera rudi'ter delineauimus. Significet igitur A ad B, ipſius latus uertebris exporrectum. C ad B, latus ſecundum coſtã ductum. C autem ad A, latus, quod ab anteriori coſtæ ſede, obliquè ſurſum ad muſculi apicem contendit.

h Id expreſsimus in tabulis epitomes horum librorum.

Quintus & ſextus. [i] Quintus itaq;, qui ſextum in ſiniſtro latere ſibi parem ſortitur, principium in dorſo aſſumit, ex tranſuerſi ſextæ thoracis uertebræ proceſſus radice,ad primum eius uertebræ poſterioris proceſſus, ſeu ſpinæ exortum. Hinc aſcendens, ex reliquarum quinq; ſuperiorum thoracis uertebrarũ tranſuerſis proceſsibus enaſcitur, ſenſim craſsior ualidiorq; redditus, quouſq; admodum pertinaciter in externam ſedem tranſuerſi proceſſus ſeptimæ ceruicis uertebræ inſertionē tentet: huic enim primùm muſculus inſeritur, & deinde reliquarũ omnium ceruicis uertebrarum tranſuerſis proceſsibus,ad[k] exteriorem eorundē ſedem.quanquam in [l] tranſuerſum primæ uertebræ proceſſum inualidam,& non admodum patentem

i 13 tab. H

k 9,10 f cap. 15 1 2. & fig. charact. 5,

l 2,3 f cap. 5 l 1 S,

tentem implantationem (ut neq; etiam tertius muſculus) perficiat. Quinto itaq; & tertio muſculo, qui dextris uertebrarum proceſsibus inſerũtur, ceruix duntaxat in dextrũ latus inclinatur: recto quidem ductu, utriſq; muſculis unà laborantibus: obliquo autem, alterutro duntaxat ſe colligente. Tertius enim, quieſcente quinto, in latus quidem, ſed magis antrorſum ceruicem inclinat, quintus autem in poſteriora magis. [m] Septimus muſculus, cui in ſiniſtro latere octauus reſpondet, à ſeptimæ thoracis uertebræ ſpinæ radice, deinceps & à reliquarum ſuccedentium thoracis uertebrarum ſpinarum quoq; radicibus, ubi inuicem uertebræ articulantur, principium ſumit: non autem à ſpinarũ lateribus, quę [n] muſculo occupãtur, quem decimumquintũ enumerabo. Quando ſeptimus hic muſculus, ſenſim ad ceruicem exporrectus, infimam ceruicis uertebram cõtingit, uehemẽtiùs amplioriq; ſede ab illa enaſcitur, & obſcuram admodum inſertionẽ illarum fibrarum, quæ à thoracis uertebris originẽ duxere, in illius uertebrę ſpinam molitur. Reliquis autem ceruicis uertebrarũ ſpinis ualidè innaſcitur, atq; ab earundem tranſuerſorum proceſſuum radice, noua ſemper initia educit, enatas perpetuò fibras, ſpinæ ſuperioris uertebræ tantiſper inſerens, donec ualidiſsimè in totam [o] inferiorem ſpinæ ſecundæ ceruicis uertebræ ſedem implantetur, dexterq; muſculus ſiniſtro coniungatur, uti & toto per ceruicem progreſſu mutuò accumbunt, hęrentq;, duntaxat uertebrarum ſpinis inuicem dirempti. Horum muſculorũ fibræ non prorſus rectà ſurſum conſcendunt, uerùm ab exterioribus ſurſum modicè intrò feruntur: quare etiam & hi quoq; muſculi obliquis præſunt motibus. Si enim ſeptimus unà cum octauo cõtrahatur, recta ceruicis peragetur extenſio: at ſiniſtro laborante, & quieſcente dextro, ſiniſtrorſum extenſio fiet: quemadmodum ſolius dextri lateris muſculo cõtracto, in dextrum quoq; latus ceruix magis extenditur. Atq; hi omnes, ceruicis potiſsimùm famulantur motibus, ac inter muſculos caput agentes ſubinde recenſentur, etiamſi caput ſecundariò duntaxat mouent. [p] Nonus autem & decimus, quorum utrinq; etiam unus eſt, in illorum muſculorum habentur numero, qui ψόαι, & νευρομήτραι, & ἀλώπεκες Græcis dicuntur. quanquam Clearchus exteriores quoq;, quos [q] undecimum, & duodecimum, & [r] decimumtertium, & decimumquartũ in ſermonis progreſſu numerabo, ſic appellauerit. Quàm uerò dilucidè uereq; Galenus hos muſculos, ſeu lumborum carnes (ut interpretis uoce utar) deſcripſerit, & num etiam ſimię, aut cani (qui hîc muſculis admodum ab homine uariat) ipſius enarratio, qua ueteres, hominũ corpora ſecãtes, immeritò arguit, cõueniat, penes te eſto iudicium. ipſa enim ſimię non admodũ quadrat, & lõgè minus homini: quod tum demum abundè intelliges, quãdo hæc noſtra, adhibitis ſectionibus, cum ipſius oraculis cõtuleris. Nolo enim prolixiùs ſermonẽ uera narrantẽ, & aliàs ſatis diffuſum, quibuſdã diſceptationibus hic interturbare: id ſatis eſſe ratus, ſi mea hæc cum Galeno pugnare moneã. In lumborũ itaq; interna ſede, quando iam omnia inteſtina ſimul cum peritonæo reſecta ſunt, in hominibus utrinq; tantùm * duo apparent muſculi, quorũ alter femoris famulatur motibus, alter uerò huius Capitis, ſeu dorſum mouentiũ nonus erit. Qui femoris motui præeſt, in Capite muſculorũ femur mouentiũ ſextus habebitur. quãuis nunc obiter, Galeni gratia, illum & hîc deſcribere, nihil prohibeat: ut pręſens ſermo, Galeni de lumborum carnibus enarrationi abundè cõferri poſsit. Ab undecimæ itaq; & duodecimę thoracis uertebræ corporis latere, quo coſtæ tuberculum excipit, carnoſus [s] oritur muſculus, qui etiam à duarum, aliquando & trium, ſuperiorum in lumbis uertebrarum corporibus carnoſus ſimiliter prodit,

Muſculi 3, 4, 5, 6 munus.

Septimus & octauus.

m 14 ta. O. 15 tab. I.

n 14 ta. Y.

o 7 fi. cap. 15 lib. 1 ſ.

Nonus & decimus.

p 7 tab. u. 8 tab. Ξ, 13 & 14 P.

q 13 tab. r.

r 14 tab. T.

In quinto & ſecũdo de Adminiſt. ſect.

Qui muſculi in anteriori lumborum ſede occurrant.

** unus 7 tab. u, alter u. & dein 8 ta. ☉ unus, Ξ alter.*

s 8 tab. 4.

& teres effectus, ab interioribus deorſum uerſus exteriora obliquè deſcendit,
ſemper, quouſq; coxendicis[t] os contingat, carneus.[u] inibi enim arctatus, & ex- *t 1,2,3 fig. cap. 29 lib. 1 T.*
carnis redditus, in teretem finit tendinem: qui tandem in[x] minorem interio-
rem'ue femoris proceſſum[y] inſertus, femoris flexui auxiliatur. Hic muſculus *u 8 tab. b.*
in lumbis modò magis, modò minus apparet liuidus, & potiſsimũ iuxta ipſius *x 1, 2 fig. cap. 30 lib. 1 a.*
tendinis productionem. Atq; hic unus lumborum interiorum eſt: non quòd
lumbi uertebrarum motibus præſit, ſed quòd hîc ſituetur.[z] Muſculum autem, *y 13 tab. β, 14 tab. c.*
qui ex ilium oſsis cauitate enatus, eandẽ cum prædicto in femur inſertionem *z 8 tab. Λ.*
molitur, in lumborum muſculorum numerum, uti nemo, quòd ſciam, fecit
hactenus, non repono. [a] Secundus itaq; lumborum muſculus, inſignis, craſſus *a 8 tab. Ξ, 14 tab. P.*
& carnoſus eſt, priori ſubiectus, ſed illo longè breuior & amplior. Enaſcitur e-
nim ex[b] poſteriori ſuperioriq; oſsis ilium cauitatis ſede, quæ è regione ſuperio *b 3 fi. cap. 29 lib. 1 ſedes ad latus ſiniſtrũ K, K cõſiſtes.*
ris[c] ſedis primi ſacri oſsis trãſuerſi proceſſus habetur. deinde etiam ex tota illa
oſsis ſacri quoq; parte, muſculus iſte carneo craſſoq; admodum principio exo-
ritur: & modicè anguſtior redditus, ſurſum ad duodecimam thoracis coſtam *c ad Z 1 fig. cap. 18 lib. 1.*
protenditur, cui carnea inſertione inferiori in parte inſeritur. Ab interno au-
tem latere muſculus iſte[d] tranſuerſis omnium quinq; lumborũ uertebrarum *d Si ex muſculorũ tabulis ſeriẽ nõ aſſequeris, illam ex tribus ultimis lib. 1 petes.*
proceſsibus, ſecundùm ipſarum longitudinem, ab interna ſede inſeritur, late-
ribus etiam uertebrarum, unde nerui primùm emer-
gunt, applantatus: adeò ut quadrangulum muſculus
hic cõſtituat, cuius unum latus in ilium oſſe, & ſacro,
ad exortus radicem cenſetur: ſecundum, duodecimę
thoracis coſtæ longitudinis pars: tertium, ipſæ lum-
borum uertebræ: quartum uerò, à duodecima coſta,
ubi iam à duodecima uertebra aliquouſq; abſceſsit, ad
externam exortus partem producitur, quę propemo
dum ad[e] medium oſsis ilium ſpinæ longitudinis con- *e ad elatius K 3 fi. cap. 29 lib. 1.*
ſiſtit. Fibræ autẽ ipſius, ab exterioribus introrſum obliquè ad ſuperiora aſcen-
dunt: & quæ ab oſſe ſacro principium ducunt, quintæ & infimæ lumborum
uertebræ inſerũtur: quæ autem has ordine uerſus ilium os, exteriusq; latus in-
ſequuntur, ſenſim in ſuperiores uertebras deſinunt. Huic muſculo, qui inter
dorſum mouentes nonus mihi enumeratur, & decimo, qui noni muſculi con
iunx eſt, lumborum uertebrarum flectendi munus cõcreditum eſt, ipſiq; am-
bo duntaxat illius motus autores ſunt. Sed quum horum utrinq; unus conſi-
ſtat, & is obliquis donetur fibris, præſentes muſculi obliquã quoq; flexionem
moliuntur, prout hic ille'ue ſolus in ſe colligitur. Sola itaq; inferior dorſi pars,
& ſuperior, proprios muſculos flexionis opifices ſibi adnatos obtinent: quo-
rum etiam beneficio media dorſi pars, ipſæ uidelicet thoracis uertebræ,[f] quo- *f Oſtendit hoc 8 tab.*
rum corpora ſunt excarnea, nõnihil inclinãtur, ſuperioribus ſcilicet unà cum
ceruice, inferioribus uerò ſimul cum uertebris lumborũ inflexis. Quanquam
non ineptè fortaſsis quiſpiam dixerit, thoracis flexioni (quæ non niſi uniuer-
ſo thorace ſimul inflexo perficitur) etiam[g] rectos abdominis muſculos, thora *g 5 tab. Δ.*
Vndecimus & duodecimus. cem deorſum trahentes, ſuppetias ferre. [h] Vndecimus & duodecimus utro- *h 13 tab. Γ. 12 tab. N. 14 tab. Q, R, S.*
biq; ſunt ſinguli, & ſoli duntaxat ex ſex adhuc recenſendis, in poſteriorique dor-
Ad finem 5 libri de Adminiſt. ſect. ſi ſede poſitis, Galeno cogniti: quamuis etiam neq; horum deſcriptionẽ rectè
nobis tradiderit. Vndecimus enim, ex longioribus totius corporis eſt[i] muſcu- *i 16 tab. L et Δ, ac aliĳ ferè tibiam mouentes.*
lis, ab infima oſsis ſacri ſede, ad primam uſq; thoracis uertebram exporrectus,
illiq; thoracis[k] muſculo imagine ſimilis, quem ipſi in exortu, & per lumbos *k 12 ta. Δ.*
progreſſu cõnatum, in omnium coſtarum radices inſertionẽ moliri diximus.
Iſte



Præſens figura, muſculi quem hic perſequimur, circũſcriptionem aliquo pacto proponit, & D ad B latus, quod modò primum appellatur, terminat. C ad A, ſecũdum. A ad B, tertium. C ad D, quartum.

Iſte itaq; dorſum mouentium muſculus, ex totius oſsis ſacri ſpinæ ſummo, ſe-
cundùm ipſius longitudinem, & deinde ex ſpinis quinq; uertebrarum lumbo
l 14 ta.T. rum, nerueo ualidoq; admodum principio enaſcitur, quod [l] illi, quem in tota
ſerie decimumtertium appellabimus, inſternitur: deinde à tota quoque oſsis
m quæ con ilium interna ſede,[m] quæ extra tranſuerſam oſsis ſacri regioné retrorſum pro-
ſiſtit ad ſi- minet, principium hoc carnoſum omnino educitur: & ut ſedes, à qua muſcu-
niſtrum H, lus hîc exoritur, acuta eſt,[n] ita quoq; acuti inſtar anguli muſculus inibi uiſitur.
1 3 fig. cap. 29 lib. 1. Hinc ſurſum aſcendens, carnoſior paulatim ad externum ipſius latus efficitur,
n 14 ta.S. tranſuerſis lumborum uertebrarum proceſsibus inſertus, ac ueluti teretis mu
o 14 ta.Q. ſculi imaginem[o] carnoſa ſua ſede exprimens. Si enim &[p] neruoſo ipſius, quod
p 14 ta.R. ex uertebrarum ſpinis pendet, principio attenderes, latior multo quàm pro-
fundior dicendus eſſet. attamen externa ipſius ſede læuis æqualis'ue eſt: inter-
na autem parte, propter ſuæ carnoſę partis craſsitiem, & neruoſę tenuitatem,
q 14 tab. ſecundùm ipſius longitudinem[q] ſinus quodammodo illi inciſus uidetur, quo
inter Q decimotertio nobis enarrando muſculo cedit, & locum porrigit. Vbi uerò ad
& R. undecimam uſq; thoracis uertebram conſcendit, arctior longè redditus, neq;
reliquis ſuperiorū uertebrarum ſpinis adeò connatus, ſenſim ad primam uſq;
thoracis uertebram anguſtior redditur, tranſuerſis omnibus thoracis uerte-
r 13 tab. brarum proceſsibus innixus, quibus ſingulis ex interna ſua ſede,[r] tendinem in-
M, M. ſtar anſulę cuiuſdam exporrigit, ipſorum proceſſuum apicibus, & ueluti coſtæ
s 12 tab. Δ. cum ipſis articuli termino inſertum: pari omnino modo, quo[s] quartus homi-
dein M, M. nis thoracem moués muſculus, qui coſtis ſingulis tendinem quoq; offerebat.
Verùm is thoracis muſculus, ab externo ipſius latere eiuſmodi tendines remo
tiùs à ſe diſpargit. dorſi autem muſculus, non ex altero latere, ſed potius ab in-
terna anteriori'ue ſede tendines emittit, non recto tramite, uerùm obliquè
uerſus exteriora ſurſum expanſos: quemadmodū etiam muſculi fibræ omnes
obliquæ ſunt. Vnde quoq; euenit, thoracem lumboſq; horum muſculorum,
undecimi ſcilicet & duodecimi ope, rectà, & etiam in latera extẽdi. Ambobus
enim æquè contractis, tota illa dorſi pars, cui præſentes muſculi inſeruntur, in
neutrum latus uergens extenditur: at altero tantùm contracto, in ipſius latus
t 14 tab. T. ſpina extenſionem experta inuoluitur. [t] Decimuſtertius, cui in ſiniſtro latere Decimumter-tiũ & 14.
u 14 tab. decimuſquartus reſpondet, ſub[u] undecimo occultatur, ab illa oſsis ſacri ſede[x]
Q, R, S. principium obtinens, quæ ab ipſius ſpina ad eius cum ilium oſſe connexū per-
x 14 ta. V. tinet. Atque ut illa ſedes ſurſum aſcendens, modicè lateſcit, ita muſculi huius
quoq; initium infima ſede acutum eſt, & latius modicè effectum, tandem ad
tranſuerſum quintæ lumborum uertebræ proceſſum ducitur: & illic rurſus
reliqua ipſius ſede latior redditus, & à tranſuerſis reliquarum uertebrarū pro-
y 14 ta. X. ceſsibus initiū ducens,[y] ad undecimæ uſq; thoracis uertebræ ſpinam conſcen-
dit: & progreſſu gracilior tenuiorq; factus, inibi in acutum finitur angulū. Ex-
ortus, quem decimuſtertius muſculus ab oſſe ſacro ducit, ſui coniugis muſcu-
li exortui contiguus eſt: quemadmodum etiam per reliquum in altiora pro-
greſſum præſentes muſculi inuicem cõmittuntur, inter ſpinarum interualla
tantum mutuò dehiſcentes, quanta ligamenti eſt craſsities, quod in ſpinarum
interuallis reponi, ſecundo ab hoc Capite audies. Horum muſculorum fibræ,
ab inferioribus ſurſum uerſus interiora obliquè aſſurgunt, & ex inferiorū uer-
tebrarum trãſuerſis proceſsibus, & ſpinarum radicibus enatæ, in ſuperiorum
uertebrarum ſpinæ amplitudinem perpetuò ſeſe inſerunt. Quotieſcunq; igi-
tur utriuſq; lateris muſculus in ſe colligitur, ſuaſq; fibras cõtrahit, lumborum
uertebrarū, & ſi quæ thoracis ſub uertebra utrinq; ſuſcepta reperiantur, ſpinæ
ad ſe

ad ſe inuicem conniuent: earundemq́; interualla cõſtringuntur adeò, ut ſimul contracti muſculi, totam illam ſpinæ partem, cui committuntur, appoſitiſsimè extendant: at altero in ſe tantùm collecto, in obliquum hæc dorſi pars extenditur, lateralemq́; illam in ſemicirculum quodammodo inuolutionem patitur. [z] Decimusquintus & decimusſextus (utrinq; etiam unus) ab undecima thoracis uertebra ad primam uſq; ipſius protenduntur, totam ſpinarum amplitudinem, quæ ab ipſarum radice ad apicem uſq; conſiſtit, amplexantes, & ſimiliter ac poſtremò dicti, carnei, ſed ualidiſsimis interim neruoſisq́; fibris admodum intertexti. Hi muſculi [a] ad duodecimam thoracis uertebram, aut ad eam quæ ſuprà infraq́ue ſuſcipitur, tenues ſunt, quemadmodum decimitertij quoq; ad eandem uertebram inſertio tenuis prorſus uiſitur: at ſurſum exporrecti, paulatim craſſeſcũt, [b] quouſq; ad quintæ thoracis uertebræ ſpinam aſcendunt. hîc enim tota ſua mole craſsiores euadunt, & ſurſum tenſi, denuò [c] extenuantur, propter primæ thoracis uertebræ ſpinam, parem craſsitiem cum illa quę ad undecimam eſt, ſortiti. His quoq; muſculis interualla ſpinarum opplentur, & inuicem inibi cõtigui ſunt: quum inter illos nihil mediet, præter membraneum ligamentum, à ſuperiori ſpina in inferiorem porrectum. Functio uerò horum muſculorum potiſsima eſt, ſpinas, quibus inſeruntur, mutuò colligere, itaq; eam dorſi partem, cui adnaſcuntur, cum reliquis muſculis extendere. Sed ut pręſentes muſculi, inter reliquos dorſi motuum autores, rectis fibris magna ex parte donantur, ſic quoq; admodũ modicè obliquis motib. pręſunt.

Decimusquintus & 16.

z 14 ta. Υ. — a iuxta X 14 tab. — b ad Υ 14 tab. — c propter d 14 tab.

MVSCVLORVM DORSVM MOVENTIVM adminiſtratio. Caput XXXIX.

Adminiſtratio primi & 2.

DORSVM mouentium adminiſtrãdi ratio in promptu iam eſt, ſi huc uſq; ſectionis noſtræ ſeriem obſeruaueris. In anteriori enim dorſi parte, illi etiam citra ſectionem conſpicui ſunt, quos [a] primum & ſecundum nominauimus. Si uerò horum ortum & inſertionem lubet exactiùs condiſcere, illos à ſuis uertebris paruo & acutiori cultello abrades. deinde [b] tertio à prima thoracis coſta liberato, quî trãſuerſis ceruicis uertebrarũ is inſeratur proceſsibus, examinabis. In lumbis, quoniam peritonæum & ſeptum quoq; tranſuerſum dudum ademiſti, licebit muſculum, quem nos [c] primum in lumbis recẽſuimus, ac femoris motibus famulari diximus, ſuo principio à uertebrarum corporibus liberare, & ad coxendicis uſq; os, à ſubdito ipſi [d] muſculo, qui noſter lumborum ſecundus eſt, dorſum autem mouentiũ nonus, ſolis manibus diuellere, ut omni ex parte nonus muſculus in conſpectum ueniat, quem ab oſſe ilium & ſacro oſſe eraſum, à tranſuerſis lumborum uertebrarũ proceſsibus, & earundem corporibus, & duodecima thoracis coſta acutiori cultello diſcindes, eius naturã munusq́; non oſcitanter examinans. At ſi canis, aut caudata ſimia ad manũ ſit, primò illum diſſecabis, quem in illis animalibus membraneo nerueoq; principio, à coxendicis oſsis elatiori ſede enaſci cõſpicies, quiq́; obliquè uerſus interiora ſurſum aſcendens, ac carnoſa auctus ſubſtantia, in ſuperiorum lumborum & inferiorũ aliquot thoracis uertebrarum corporibus inſeritur, dorſi quoq; flexioni ſubſeruiens, quam canes in circulum magis quàm homines moliũtur. Si enim hunc indagaueris, Galeni de lumborum carnibus enarratio tibi aliquantulo reddetur dilucidior. Hoc igitur, quo homines deſtituũtur, adempto, reliquos duos, canibus & hominibus in lumbis communes, in cane quoq; diſſecabis, ut nonnullam

a 8 tab. A, B. — Tertij & 4. — b 8 tab. C. — Noni & 10. — c 8 tab. Θ. — d 8 Ξ. — Ad finem 5 de Admin. diſſ.

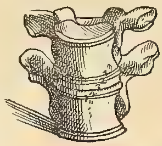
nullam in illis quoq; muſculis differentiam, Galeni intelligendi gratia intuea-
e 13 tab.H. ris. Reſupinato iam cadauere,[e] quintum muſculum à thoracis uertebris paruo *Quinti & 6 adminiſtratio.*
cultello continuò derades, donec illum in omnibus inſertionibus cõſpexeris.
f 14 ta.O. Huic[f] ſeptimus ſuccedet, ſimiliter à uertebris deradẽdus. At in hac functione *Septimi & 8.*
g 14 ta.Y. cauendum eſt, ne[g] decimiquinti muſculi portionem, ſeptimi loco abſcindas:
inuicem enim pertinaciter hærent, & decimusquintus ſeptimi muſculi prin-
h ad a 14 tabulæ. cipium aliquouſq;[h] ſubit. Nunc nouacula, acutiori'ue cultello, ſecundùm ſpi- *Vndecimi & duodecimi.*
narum in lumbis & in oſſe ſacro ductum, tentanda eſt ſectio, quæ[i] undecimi
i 13 tab.Γ. k 14 ta.T. muſculi principium à ſpinis liberet. Ne uerò ſimul[k] decimumtertium (ut Ga
lenus proculdubio in ſimijs, alioquin ad ſectionem aptiſsimis, fecit) imprudẽs
auferas, ac undecimi partem eſſe arbitreris, ſectio illa non altiùs inijcienda eſt,
quàm ut undecimi duntaxat exortum diuidat: cuius craſsitiem facilè conie-
cturabis, ſi paruo cultello muſculum à tranſuerſis lumborum uertebrarũ pro
ceſsibus diſſecabis, & à decimotertio ſubleuatũ, ad ſpinas quoq; uertebrarum
inuerteris. Hoc itaq; muſculo à lumborum & oſsis ſacri ſpinis liberato, cauen-
l 14 tab.Y. dum eſt, ne illum thoracis uertebrarũ ſpinis adeò connatum arbitreris, ut[l] de-
cimumquintum muſculum unà cum ipſo undecimo auferas, cumq́; reliquis
omnibus Anatomicis hallucineris. Poſtquam igitur internum quoq; muſculi
latus, utcunq; à ſubditis cõnatisq́; ſibi partibus diremptũ conſpexeris, ab ilium
etiã oſſe deradetur, & principio ipſius apprehenſo, ſenſim attolletur: ut ipſum
m 13 tab. M, M. ab illis quibus inſeritur partibus liberãs, tandem intuearis[m] tendines illos, quos
à ſe palmitis inſtar, in tranſuerſorum thoracis uertebrarum proceſſuum api-
n 14 ta.T. ces elegantiſsima ſerie digerit. Hoc adempto, citra aliam ſectionem[n] decimus- *Decimitertij & 14, 15, 16.*
o 14 ta.Y. tertius, &[o] decimusquintus, ſunt in conſpicuo. Vt tamen illorum naturam ad
amuſsim inquiras, neceſſum eſt & hos quoque à uertebris ſedulò deradere:
quod ſanè in ſpinæ muſculis eo operoſiùs præſtiteris, quo iidem pluribus oſsi-
bus & innaſcantur, & à pluribus ortum ducant. Ob quod laudandus etiam ue
nit rerum Opifex, qui ita muſculos hos fabrefecit, ut ſeorſum unamquamque
dorſi partem ſuccedentibus motibus agere poſsimus: ne ſimul uniuerſum,
multas actiones impedituri, ſemper mouere cogamur. Cæterùm ubi & hos
abſtuleris, tranſuerſam duces ſectionem, quæ ſacrum os & infimam lumbo-
rum uertebram, ab anteriori ſede, ad dorſalem uſque medullam penetret: ut
deinde inflexo unà cum coſtis thorace, dorſum ab oſſe ſacro diuidere queas,
uertebrarum ligamenta iam indagaturus.

DE VERTEBRARVM LIGAmentis. Caput XL.

a fig.cap. 30. LIGAMENTA primam uertebrã capiti, & ſecundam
primæ, & ſecundam rurſus capiti[a] colligantia, ſuperiùs e-
b Neque hæc etiam ligamenta ſecus quàm quis ad oſſium circũſcriptionẽ fingere poſſet, pro ponere nobis licuit: quare etiã ad oſſa te conferes. narraui:[b] quæ autem reliquas uertebras inuicem conuin-
ciunt, nunc pertractabo, ab illis quæ uertebrarũ corpora
colligant, ſermonis facturus initium. Inter ſecũdæ itaq; & *Ligamẽta, uertebrarum corpora committentia.*
tertiæ uertebræ ceruicis, ac deinceps inter reliquarũ om-
nium uertebrarũ corpora,[c] ſubſtantia quędam reponitur, *Cap. 8 lib. de oſsibus.*
quam Galenus cartilaginem uocat, & qua uertebras inuicem haud colligari,
contra eorum qui illum pręceſſerunt diſſectionis Procerum ſententiam, aſſe-
rit. Nam non huius cartilaginis beneficio ipſas committi uult, uerùm tertiæ
dorſalis medullæ tunicæ, inter uertebrarum corpora ſe inſinuantis. Cuiuſmo
c fi. cap 14 lib. 1 R, R. di uerò hæc ſit, in dorſalis medullę ſermone perſequar, tunc nimirum, quãdo
præter

præter duas cerebri membranas,dorſali medullæ proximè adnatas,uertebra-
rum foramina,ſeu cauitatem (quæ dorſali uiam præbet) membrana quadam
oſsibus undiq; connata ſuccingi audies. Hæc membrana nihil prorſus,niſi for-
taſsis craſsitie ab illa differt, quam circumoſſalem uulgò dicimus. Num uerò
Galeni ſententiæ,an Veterum illorum,qui in diſſectionibus,quantum Galeni
ſcripta oſtendunt, admodum fuere ſeduli, accedendum ſit, penes te eſto iudi-
cium. Nam etſi humanum cadauer ad manum non ſit, non tamen fieri pote-
rit,quin tibi iam à lectione ſurgenti, ali-
cuius animalis dorſum menſæ adhibea
tur,uel etiamſi piſce ueſcendum erit. ac
proinde uel ludi cauſa (dummodo diui
na illa Hippocratis in libro de Articulis
oracula non faſtidiueris) unam uerte-
brã ab alia ſeiungito: & quacunq; etiam
corporis adhibita cartilagine, tecũ per-
pendito, num illa uertebrarum cartila-
go, exquiſitæ cartilaginis naturam obti
neat,num uerò ligamenti cartilaginoſi.
Hac enim ratione manibus pedibusque

Vt leuiori negocio, quæ hic pertracto, aſſequaris, duas è thorace uertebras, anteriori facie ex puerili corpore depictas habes. In quibus 1 notat ſuperioris uertebræ cartilaginem, ſui corporis inferiorem appẽdicem, ipſumq́ corpus interuenientem. 2 eiuſdem uertebræ humiliorem appendicem. 3 cartilagineum ligamentum, ſuperioris inferiorisq́ uertebræ appendices intercedens. 4 ſuperiorem inferioris uertebræ appendicem. 5 cartilaginem, dictam modò appendicem ſuæ uertebræ copulantem.



in Veterum ſententiam, relicto procul Galeni placito, iturus es: neq; tibi per-
ſuaderi ſines,membranam quandam, cuius beneficio uertebræ inuicem con-
necterentur,duci inter uertebræ os, & cartilaginẽ hanc ligamentoſam, fibro-
ſam,mollem,mucoſam,neq; cartilaginis modo ſolidam,cõtinuam´ue, ne for-
tè duntaxat de duritie loqui uideamur. Quum tamen hæc expendes,ſedulò ca
uendum eſt,ne in agni,aut hœdi,aut uituli ſpinam incidenti, cartilago inter ap
pendicem corporis uertebræ,& ipſum corpus occurrẽs,tibi imponat, illamq́;
cartilaginem eam eſſe arbitreris, de qua hîc ſermonem inſtituimus. Quin po-
tius in illis uertebris perpendito tres cartilaginum, ut ſic dicam, ordines,duo-
bus oſsibus inter duas uertebras diremptos: ac poſtmodum illis ordinibus a-
nimaduerſis, cartilaginũ naturas obſerua,firmiusq; adhuc Veterum dogmati
ſubſcribito. Conſpicies enim duas cartilagines inter utrarunq; uertebrarũ cor
pora,& ipſarum appẽdices poſitas,ad amuſsim eſſe cartilagines, nihilq; ab illis
differre, quæ reliquos appendices & oſſa interueniunt. At cartilaginem inter
appendices mediam,profectò (niſi Galeni nomine oculis parum fidas tuis) ni
hil prorſus aliud quàm ligamentũ eſſe dices, quod Aſclepiadum familiæ, quæ
pueros ſuos in cadauerum ſectionibus tanta cura exercebant,νευροχονδρώδη σύν-
δεσμα appellarunt: atq; huius interuentu, non autem tertiæ dorſalis medullæ
tunicæ,uertebrarũ corpora colligari aſtrues, nulla interim interueniẽte mem
brana. Quapropter ſi Veteribus accedis,inter ligamẽta,cartilaginis natura pol
lentia,has uertebrarum cartilagines cõnumera: expenditoq́; pariter magnam
Naturæ induſtriam,quæ cartilaginoſum hoc ligamentũ ita adaptauit, ut dor-
ſi quoq; motibus (uti iam prius à me comprehenſum eſt) cedendo aſſurgen-
doq́; opituletur. Cæterùm alijs adhuc ligamentis uertebrarum corpora colli-
gantur: per totam enim dorſi longitudinem,ualidiſsima ligamenta toti uerte
brarum corporum ambitui obuoluuntur: quæ etſi undiq; craſſa, ſpiſſa & ro-
buſta, ſed mucoſo interim humore oblita ſint, attamen in anteriori corporis
ſede,ad utrunq; latus,ob ſui craſsitiem conſpectiora euadunt. Quum itaq; hęc
ligamenta,aut (ſi unius nomine omnia complecti uelis) ligamentum hoc du-
rum forteq; euaſerit,& omnibus uertebris ex æquo obducatur,obſtaculo ſanè
eſt,ne

eſt, ne in extenſione dorſum nimium porrigatur, incuruetur´ue. Dorſum enim, ſi plurimùm reflecteretur, ſtomacho, arteriæ magnæ, & uenæ cauæ fuiſſet ſummè noxium. Rurſus ex ſingulis tranſuerſis proceſsibus in conterminos proceſſus tranſuerſos membraneum ligamentum tota interualli amplitudine porrigitur: & in ſpinarum interuallis, ab una ſpina ad alteram, membranea ligamenta continentur, ſpinas inuicem colligantia, & ueluti muſculorum interſtitia. Hæ membranæ in ſpinarum apicibus adeò craſſeſcunt, ut ad apices ſimul coeuntes, quaſi toti ſpinæ dorſi ligamentum conſtituant, cartilaginis etiam naturæ compos. Deinde ubi aſcendentes uertebrarum proceſſus deſcendentibus coarticulantur, membranea quoq; ligamenta (ſed perquàm ualida) articulum undiq; ambiunt. Inſuper priuatum quoddam, idq́; ſubflauum ligamentum, ex interna ſede foraminis uertebræ, quod dorſali medullæ exculptum eſt, ad radicem ſpinæ, poſterioris´ue uertebrę proceſſus, inter duos aſcendentes aut deſcendentes proceſſus exoritur, ſemper in ſubſequentis uertebræ eandem ſedem inſertum. In canibus, & illis animalibus, quæ rictum tergo leui opera accommodant, & longè laxiores ceruicis uertebrarum articulos, & etiam longiores ceruicis uertebras, quàm homo, obtinent, ligamentum quoddam obſeruamus, cuius naturam Galeni gratia hîc non grauabor ſubiungere. In canibus igitur, ſimulatq; ſecundum par muſculorum capitis motibus famulantium aggreſſus es, in ceruice ligamentum ſeſe offert rarum, & nulli in uniuerſo corpore reſpondens, niſi fortaſsis illis uertebrarum ligamentis, quæ poſtremo loco recenſuimus: id enim cæteris robuſtius eſt, & colore flauum, in fibras multas diſſolui poteſt. Enaſcitur autem id ex apicis ſeptimæ ceruicis uertebræ ſpinæ lateribus: & ſurſum aſcendens, nulli connaſcitur uertebræ, quouſq; ad ſecundam ceruicis pertigerit, cuius ſpinæ lateribus in ſummo apice inſeritur. aliquibus quoq; animalibus, ut ouibus, occipitij oſsi inſeritur. Ligamentum hoc peculiari inuolutum eſt membrana, geminumq́; apparet, ob impreſsionem illius longitudini exporrectam. Porrò huius ligamēti naturam diſcere licebit, quoties uituli, aut porcelli, aut hœdi, aut uetuſtioris etiam bouis ceruix menſæ apponitur. Eſt enim ligamentū hoc, flauum illud corpus, quod ex carnibus liberatum, canibus offerre ſolemus. nam inter reliqua corporis ligamenta ſolum, tanquā eſui ineptum, reijcitur. Vnde etiam à robore Bruxellenſibus Vaſt nuncupatur, qui huius eſum puellis ad comam prolixiorem conciliandam commendant, hinc (opinor) ipſas ridentes, quòd uelut in flauam pallidamq́; comam promptè diſſoluitur, pręcipuo uſu accommodum, ne uertebræ ceruicis ſuo loco promptè exiliant, quum illæ laxè admodum coarticulentur, & præ cæteris uertebris admodum obliquè agantur. Atq; ita etiam in quibuſdam quadrupedibus, ſecundùm totius dorſi longitudinem ferè, utrinque unum amplum huius naturæ ligamentum, inter muſculos dorſum mouentes occultatum, ſecundùm ſpinas ferri conſpicimus, quale Galenus hominibus ferè in libris de Partium uſu tribuit. Ligamentorum dorſi adminiſtratio peculiare nihil obtinet. quum enim dorſales muſculi omnes adempti ſunt, in anteriori dorſi parte, ſecundùm omnem corporis uertebrarum circunferentiam, membranea illa, duraq́;, & mucore quodam imbibita ligamenta in conſpectu ſunt, quæ cultellis paruis, tranſuerſim ipſis ſubditis, à uertebrarum corporibus liberare potes: non pręteriens, haud unum hîc, ſimplexq́; ligamentum apparere, at ueluti multas membranulas inuicem incumbētes, adnataſq́;. Poſtmodum coſtis à uertebris dearticulatis, earum quoq; ligamenta inſpicies: quemadmodum & membranea illa, tranſuerſorū proceſſuum & ſpinarum

Ligamēta alijs ſedibus quàm ad corpora uertebrarū poſita.

Propria canum ligamenta.

ADMINIſtratio ligamentorum.

interualla occupantia. Vt uerò ad amuſsim cartilagineum inter uertebrarum corpora uideas ligamentum, aliquot uertebræ inuicem ſunt cultro aliquo dirimendæ. Dum uerò uertebras, quarum corpora iam ſeiunxiſti, retrorſum reflectis, & dorſalem medullam extrahis, tunicam, membranam´ue, uertebrarum cauitatem ſublinentem, intueris: atq; uertebris ab inuicem prorſus diſſectis, ualidum illud ligamentum occurret, in medio aſcendentium deſcendentiumq; proceſſuum locatum. Reiectis nunc uertebris, & aliquò quod adhuc ex reliquo corpore ſupereſt, repoſito, ſcapulam & brachium, quod reponi antea uolebam, repetes, muſculos qui humerum, cubitum & manum amplexantur, iam ſeriatim aggreſſurus.

DE MVSCVLO, NERVOSA SVA EXILITATE MEDIÆ UOLÆ, & INTERNÆ DIGITORUM SEDIS CUTI SUBNATO. Caput XLI.

Quo ordine muſculi tradentur, à Galeno in 1 lib. de Administ. ſect. & in 1 & 2 de Vſu partium deſcripti.

QVANDOQVIDEM muſculos ea doctrinę ſerie exequi inſtitutũ eſt, quo in uno corpore omnes adminiſtrare ſoleo, cõmodum fore arbitratus ſum, nunc muſculos in brachio & cubito & manu repoſitos, priuatis Capitibus aggredi, ac poſtmodũ communi omniũ capite, ipſorum conſectionẽ ſubnectere. Vt itaq; Galeni ordini in his muſculis, quos cæteris omnibus prolixiùs deſcripſit, me accommodem, à[a] muſculo exordiar, qui internæ manus regioni, dilateſcẽte neruoſa ipſius exilitate ſubtẽditur, ac neruoſo teretiq;[b] principio, ex interioris humeri[c] tuberis apice enaſcitur, medio[d] duorũ brachiale flectentiũ muſculorum (qui ex eodẽ tubere prodeunt) incumbens, adnatusq;, non tamen in illorũ capitum medio (ut alij ſcribũt) repoſitus. Principium hoc ilico carnoſum craſſiusq; redditũ, muſculi uentrẽ non impenſe craſſum cõſtituit, qui priuſquã ad medium lõgitudinis cubiti, obliquè nõnihil uerſus medium internę cubiti ſedis ductus prorepſerit,[e] denuò tenuis gracilisq; factus, in tendinem anguſtum, ſed ampliorem, quàm profundũ, & neutiquam prorſus teretẽ ceſſat. Hinc ad brachialis uſq; radicẽ pertingens, ſenſim in brachialis interiori ſede[f] lateſcere incipit, ac manus cuti, ad extremã ferè uſq; digitorũ aciem ſubnaſcitur. Atq; id fibroſis nexibus adeò ualidis continuisq; perficitur, ut internã manus cutem à neruoſa tendinis tenuitate, uel etiã acutiori nouacula liberare arduum ſit. Verùm interim Galeni ſuffragio acquieſcendum minimè eſt, ſi hunc toti depili manus cuti in hominibus ſubnaſci (ut de ſuis docet ſimijs) arbitratus fuerit. Siquidem tendo mediæ uolæ cuti in palma tantum ſubnaſcitur, non autẽ cutem cõtingit,[g] muſculo obductũ, quem paruum digitũ à cæteris in obliquum abducere docebimus: neq; etiã cuti ſubtenditur,[h] muſculoſam carnem inueſtienti, quæ primo pollicis articulo incũbens, ex pluribus muſculis cõſtituitur. Ad hæc, nullę huius tendinis portiones in digitorũ latera excurrunt: quinimo præſens tendo perquàm obſcurè internæ etiam digitorum regioni obnaſci uiſitur. Muſculus tendinem hunc producens, gracilis eſt, atq; in cubiti medio, ſuper reliquos huius regionis, uti monuimus, exporrigitur: non enim decuiſſet hunc magnum extrui, quum nullius oſsis motu illum præfici credamus.

a 1 tab. Y. 2 tab. h. 3 tab. Γ. 4 tab. λ.
b 3 tab. i.
c 1, 2 fig. cap. 23 lib. 1 S.
d 4 tab. unus Λ, alter m, qui etiã 9 tab. Ξ indicatur, ubi etiam ſpectatis charact. q.
e 3 tab. k ad l.
f ſub l 3 tabulæ.
g 3 tab. R.
h 3 ta. p, q.

Cuiuſmodi internã ſummæ manus cutem parari decuit.

Vt enim cutis circumactu pertinax depilisq; fieret, ac proinde manus ad accuratiùs ſentiendum aptior efficeretur, cuti internę manus hunc tendinem ſubſterni (ſed nimium fortè) nobis perſuaſum habemus. Conueniebat namq;, ut manus apprehendẽs inſtrumentũ, internã ipſius cutẽ adipiſceretur, nõ modò

ægrè

ægrè mobilem, cùm ob alia quædam, tum maximè ob exactiorẽ tutioremq́; corporum comprehenſionem, ſed reliqua totius corporis cute ſenſu exactiori præditam. Quanquam non huius tendinis beneficio, manus accuratum tactus ſenſum nanciſcitur, uerùm plurium neruorum auxilio, ex quibus ad ſingulos digitos[i] quatuor ſurculos propagari, ſuo loco docebimus, duos nimirum externæ digitorum ſedi, & totidem internæ. Confert quoque non parum ad exquiſitum tactum, depilem eſſe interiorẽ manus cutem, quod eam à tendine ſub illa dilatato præcipuè obtinere Galenus affirmat: ſi enim admodum piloſa foret, nequaquam ſibi appropinquantia tangeret, quòd pili nimirum tangendo corpori ante cutem occurrerent, illiusq́; contactum arcerent. Quoniam autem tendo iſte etiam huius regionis cutem ſubduram efficit, cuiuis manifeſtum eſt, & id ad plurimos uſus nobis conducere. Horum itaq́; gratia, tendo internæ manus cuti ſubnaſci creditur. Oſtendi uerò non ſemel in ſcholis, hunc quem narramus muſculum, certò defuiſſe, ac portionem[k] tendinum brachiale flectentium, priuſquam illi brachiale aſcendant, in latum tendinem deſijſſe. Interdum uerò non ab illis tendinibus portionem, quæ lati tendinis uicem gerit, porrigi uidimus, uerùm à[l] ligamento tranſuerſo, tendinibus in interna brachialis ſede obducto: quemadmodum etiam in hominibus ſecus atque in ſimijs, ſub pede nullus tendo dilateſcit. nam à calcis oſſe[m] membranam in homine enaſci audies, lati tendinis naturam appoſitiſsimè exprimentem. Cæterùm interim ob nonnulla Galeni loca haud colligendum eſt, hos tendines, nerueam'ue naturam, cuti citra alicuius interuentum adnaſci, aut nullo interuallo cutem à tendine ſemoueri. Inter tendinem namque & cutem in manu & pede, adeps plurimus cõtinetur, cuius naturam iamiam explicabo: neque homines hanc ſolùm habent, imò canes plurimam quoque obtinent. Vniuerſum enim tuberculum, quod ad illorum quatuor digitorum radicem prominet, & quo pedem præcipuè figunt, adipoſæ eius ſubſtantiæ præſentia extuberat, utcunque interim adipe inter carneam membranam & cutem ſimiæ ac canes prorſus alioquin deſtituantur.

i Manus 2 fig. cap. 11 lib. 4. & eiuſdem manus illius libri ultima fig.

k 3 tab. h & m.

l 4 tab. δ.

m 13 ta. ω.

Muſculum ſuo tendine lateſcentem, non ſemel deeſſe.

Inter cutem & tendinem, adipem reponi.

Lib. 1, 2, 3 de Vſu part. & 1, 2 lib. de Adminiſt. ſect.

DE CARNEA SVBSTANTIA, INTERIORI digitorum regioni, ipſorumq́ radicibus, & mediæ ſedi uolæ ſuperſtrata. Caput XLII.

SVBSTANTIAM præſenti Capite deſcribendam, nulla figura expreſsimus, neq; illam ſecus delineare integrum erat, quàm cutem & adipem in dextro pectoris latere fingere conati ſumus uigeſimaquinta libri quinti figura.

PER uniuerſam quatuor digitorum, & ſecundi tertijq́; articuli pollicis longitudinem, ac quatuor manus monticulos, quos in Chiromantia ad quatuor digitorũ radices reponimus, & ad uolæ medium, carnea quædam ſubſtantia reperitur, quæ inter latum[a] tendinem & cutem partim interiacet, partim (ſed minori portione) tẽdini ſubijcitur. Cęterùm hæc ſubſtantia, muſculorum carni, aut propriæ peculiariq́; illorũ ſubſtantiæ, aut, ut fortè quiſpiam diceret, ſimplici carni, non reſpondet: uerùm ſubſtantia quædam eſt ſubalba & duriori, neruoſoq́; (quo id aptiùs explicem) adipi ſeu pinguedini quodammodo ſimilis. Opinor enim ab oſsium neruoſarumq́; partium huic ſubſtantię ac ueluti pinguedini accumbentium attactu & uicinio illam duriorem effici, illius adipis quaſi modo, qui in oſsium articulis ſubinde colligitur. Quanquam non duritia ſolùm hæc ſub-

a muſculi P 3 tabula inſigniti.

 ſtantia

ſtantia ab adipe differt, uerùm & frequēti neruoſarum fibrarum & tenuium uenarum implexu. Ad hæc, in extremè emaciatis huius ſemper ſubſtantię portio quædam occurrit, perinde ac ſi propria peculiariſq; corporis eſſet pars, ſecus ferè, quàm adeps, qui in admodum pueris, & prorſus extenuatis, & maraſmo de mortuis hominibus, inter ſecandum uix deprehēditur. Verùm Arabes mihi hallucinari uidētur, hanc ſubſtantiam extra muſculi corpus, carnem ſimplicem immixtamq; eſſe affirmantes, illorum modo, qui neſcio quam ſimplicem carnem in gingiuis ac pene collocant. Haudquaquam enim expenderunt innumeras neruorum fibras, & capillorum modo tenues uenas, hanc ſubſtantiam intercurrentes, illamq; nec colore (quum ad album potius quàm rubrum uergat) nec ſubſtantia, nec æqualitate continuitate'ue etiam muſculorum carnem (quæ alioquin tot fibris implicatur, nihilque ferè quàm fibra quædam eſt) referre, Natura huiuſmodi ſubſtantiam, quam non niſi duriuſculæ conglobatæq; pinguedini examuſsim aſsimilaueris, tanquam ſtratum aliquod, aut terram præparauit, cui aptè infiniti neruulorum ſurculi implantentur, quos ob exquiſitum tactus ſenſum, à maioribus neruorum propaginibus, internam manus ſedem adeuntibus, diffundi undiq; oportuit. Cæterùm etſi hæc pinguedo durior, admodumq; neruea ſit, nihilominus in uniuerſa rerum ſubſtantia mollis eſt: ac proinde occurſantibus cedit, & ad aliud quippiam, neque id minimum, digitis conducit. Media enim inter tendines digitos flectentes, & dura, quæ apprehendimus, corpora reponitur: & aptiſsimè tendines, ne aut premantur, aut contundantur, munit: unde etiam meritò huius ſubſtantiæ quàmplurimum infernæ pedis cuti ſubijcitur. præterea oſsium rectitudinem tunc corrigit, quando in circulum manus quippiam eſt comprehenſura. Ac proinde externæ digitorū regioni hanc rerum Opifex minimè communicauit, ut quæ ibidem inutile pondus digitis inferret: quum hæc regio, neq; illo abſolutiſsimo indigeat tactus ſenſu, neq; quicquam in obliquum apprehendat, neque toties ſubulas, ſcalpella'ue, & id genus artium inſtrumenta propellat, multaq; molliat & terat. Quinetiam in interna manus ſede, ipſis quidem articulis minimum, in partibus uerò inter articulos medijs, plurimum huiuſmodi ſubſtantiæ induſtrius rerum Conditor produxit. Haudquaquam enim oſsium ſedes, quibus illa inuicem coarticulantur, huiuſmodi ſubſtantia indiguerunt, quum flecti, atq; ideo ab apprehendendo corpore abſcedere debeant. & ſubſtantia ea, pręterquàm quòd nihil commodi in illis præſtaret, obſtaculo motui fieret, tum grauans, ut ſuperflua: tum etiam prohibens, quo minùs articuli in acutos angulos flecti poſſent. Lateribus autem digitorum Natura tantum eius ſubſtantiæ adnutriuit, quantum medias ibidem regiones, quæ ob articulorum tubera uacuæ manſiſſent, replere potuit, quo & inde manus, non ſolùm ut diuiſum in multas partes organum, ſed etiam uelut uariè indiuiſum, ſuo munere fungeretur. Adductis enim inuicem digitis, ita eorum media regio ab hac ſubſtantia oppletur: ut ſi quid etiam liquidi manu ſupina continere libuerit, id non elabatur. Quantum uerò huiuſmodi ſubſtantia ad corpora ſummis digitis apprehendenda auxilij præſtet, nemini non perſpectiſsimum eſt, quem minimè latet, ſi oſsium finibus nihil, quod cederet, appoſitum fuiſſet, ea facilè debuiſſe rumpi, nec illis potuiſſe plurima corpora eleuari: quod modò huius ſubſtantiæ, & renitentium illi unguium opera obimus feliciſsimè.

DE

DE MVSCVLIS, MANVS DIGITOS mouentibus. Caput XLIII.

a Seriatim hanc oſtendunt figuræ cap. 27 lib. 1.

Digitorum motus.

QVVM ſuperiore libro quinq; digitorũ oſsium conſtructionem perſequerer, longè[a] aliam articuli ſpeciem in primis quinq; digitorum internodijs, & in ſecundo pollicis haberi ſcripſi, quàm in ſecundo & tertio quatuor digitorum, & tertio pollicis internodio. Illa namq; mutuò ea articuli ſpecie ingrediuntur, quam γίγγλυμον Græci uocant. Superius enim os in ſuum ſinum inferioris oſsis tuber excipit, ipſumq; inferius os in ſuis ſinibus ſuperioris oſsis capitula admittit. Vnde etiam ſimplicem tantum motum hęc internodia obtinent, qui extenſione & flexione nuſquam ne tantillum quidem in latus declinantibus perficitur. At quatuor digitorũ prima oſſa inarticulatione cum illis quibus ſuſtinentur oſsibus coarctantur: unicus enim digiti oſsis ſinus unicum poſtbrachialis oſsis caput excipit. quapropter etiam illa prima digitorum oſſa, ut & primus quoque pollicis articulus, duplici motu agi poſſunt, quo flectuntur & extenduntur, inſuperq; ad latera inclinãtur, ſeu, ut ſemper loqui inſtituimus, ad hos illos'ue digitos adducuntur, uel ab iiſdem abducũtur. Cæterùm omnes digitorum motus, uiginti & octo compleri docebimus muſculis: at quum in illorum ſermone[b] muſculus quidam brachiali inſertus, neceſſariò etiam pertractãdus uenit, hoc Capite nouem & uiginti deſcribentur. [c] Primi muſculi[d] principium teres, & ſtatim ab exortu grande, ac ex carnea nerueaq; ſubſtantia mixtum, ab interiori humeri[e] tubere enaſcitur: non quidẽ ex ſuperiori, magisq; prominente tuberis ſede, uerùm ab interiore, ſub[f] muſculi ad internam manus cutem latum tendinem porrigentis, &[g] duorum, quos brachiale flectere audies, capitibus: præterea & ſub[h] illius ferè muſculi origine, qui inter radium in pronum agentes ſuperior enumerabitur. quanquã potius ex anteriori ſede, & inferiùs illa origine, primus hic digitorum muſculus initium ducat, mox ab illo latior redditus, & ad ulnæ radijq; medium perreptans: quò quum peruenit, exactè iam carnoſus & teres (in amplitudinẽ tamen modicè depreſſus) ad brachiale fertur. anteaquàm uerò brachialis radicem contingit, notabili ſatis interuallo, ipſius uenter in anguſtũ magis[i] coactus, in quatuor carnoſas partes diuiditur, quæ ſingulę neruoſiores anguſtioresq; factæ, ilico in exactos ceſſant tendines: qui examuſsim teretes, & ſimul communi membrana utcunq; tenui mucoſaq; inuoluti, brachialis cum cubito articulũ, ipſumq; brachiale tranſcendunt, communi omnes[k] ligamento in brachialis ſinu obducti. Eſt autem ligamentum id ualidum & tranſuerſum, anuliq; formam (quod ad eius cauitatem ſpectat) præcipuè referens, & totam brachialis ſinus amplitudinem, quà ex ipſa originem ducit, ſuccingens. Simulatq; uerò tendines ligamentũ id pręteriere, inuicem diducti, tres acutos & interuallis pares conſtituunt angulos, & ſinguli unum quatuor digitorum ſibi prępoſitum adeunt, & latiores membraneiq; facti, ſecundi digitorum oſsis radici, & dein toti oſsis longitudini inſeruntur. Dum uerò prima digitorum oſſa perreptant,[l] tranſuerſo quoq; obuoluuntur ligamento, quod ex tota internæ oſsis ſedis amplitudine enatum, canalem oblongum ſeu anulum effingit, quo primi muſculi tendo, unà cum[m] alio, quem huic ſubijci dicemus, ſecundùm digiti longitudinẽ ſecuriſsimè deducitur, ac ne ſua ſede à digito declinet, aut contractus, ſuo'ue munere fungens, eleuetur, pulchrè amplectitur: ita tamen, ut tendini liberum iter citra omnem connexum per ligamentum pateat. Tendines enim, quà primis digitorum oſsibus

Digitos mouentes muſculi 28.

b 10 tab. k. 11 tab. p.
c 5 tab. Θ. 4 tab. β. 6 tab. c.
d 5 tab. λ.
e 1, 2 fig. cap. 23 lib. 1 S.
f 3 tab. Γ.
g 3 tab. Λ, m.
h 5 tab. ι. 7 tab. Q.

Primus.

i 5 tab. μ. & ita ſenſim 5 tabulam & 6 ſpecta.

k 4 tab. θ.

l Id ſecus exprimi nequit, quam digiti 4 tabulæ id proponunt.

m 6 tab. γ.

porriguntur, neq; tranſuerſis ligamentis, neq; oſsibus, uel quouis pacto adnexi hærent: ſed ligamenta uelut per lubricos & læues anulos, ſibi laxè exculptos, minimè impediti perreptant. Cæterùm his primi muſculi tendinibus,[n] ubi primo digitorũ oſsi incumbunt, & priuſquam ſecundum conſcenderunt (quanquam ſecus Galeno uiſum fuit) peculiare rarumq; accidit, quòd longa ſectione diuiſi, alium ipſis ſubſtratum tranſmittant tendinem, de quo ſtatim ac præſentis muſculi functionem ſermoni addidero, ſum pertractaturus. Functio autem ipſius eſt, ſecundum quatuor digitorum os flectere, illud brachialis medio, ubi inuicem adhuc ipſius colligantur tendines, quàm poteſt proximè admouens. Et quemadmodum minimi digiti ſecundum os, cæteris digitorum ſecundis oſsibus minus eſt, ita quoq; & eius digiti tendo reliquis tribus gracilior uiſitur: ut & carnoſa muſculi pars, tendinem parui digiti promens, cæteras gracilitate ſuperat.

n ad o 5 ta. aut ſpecta δ & γ 6 tab.

Lib. 1 de Vſu part.

Secundus.

[o] Secundus muſculus,[p] primo ſubiectus, ab interiore humeri[q] tubere, ſub primi capite, ſui initij uix aliquam portionem aſſumit: ſed ex anteriori ulnæ[r] proceſſu (quo illa humero coarticulatur) potiſsimùm enaſcitur, idq; præcipuè ab eius proceſſus radice: quandoquidem ipſius ſuperior pars, ſeu apex, illius[s] muſculi excipitur inſertione, qui cubitum flectentium eſt poſterior. Secundus itaque muſculus hinc[t] prodiens, exactè carnoſus & teres (nonnihil latus tamen, & ut primus, modicè depreſſus) euadit, & mediam cubiti ſedem comprehendens, ulnæ adhuc adnaſcitur, à qua exortus ſui robur non modicum ea ſede aſciſcit, qua ulnæ[u] membraneo connectitur ligamento, inter radium & ulnam tota cubiti ferè longitudine conſiſtenti. Quando uerò muſculus parum ultra medium longitudinis cubiti deſcendit, aliquanto anguſtior redditus,[x] in quatuor carnoſas portiones ſimiliter ac primus finditur. Quæ ante brachiale in teretes ceſſant tendines, tanto primi muſculi tendinibus ſpiſsiores, quantum ſecundi muſculi moles primi magnitudinem excedit. Hi tendines communi membrana perquàm mucoſa, ac cæteris omnibus non carneis membranis rubicundiori inuoluuntur, ſimulque cohærentes, ſub primi muſculi tendinibus per[y] tranſuerſum internæ brachialis ſedis ligamentum, in manus uolam contendunt, in qua æquales angulos efficientes, mox inuicem dirimuntur, ſinguli ad unum quatuor digitorum excurrentes. Quemadmodum autem per uniuerſam cubiti longitudinem & brachiale ſecundus muſculus primo ſubſternitur, ita quoq; primi tendinibus, ſecundi tendines ſubijciuntur, & eodem ſimul ambo ſecundùm primi oſsis digitorum longitudinem, tranſuerſo ligamento obducti, æquè inibi atque in uola & brachialis ſinu ſpectantur, teretes. Minimè enim ueritati conſonum eſt, ſecundi muſculi tendinem in primo internodio, ut Galenus alicubi aſſerit, dilatari. [z] Porrò ut ſecundi muſculi tendines concinnè ad tertium digiti internodium pertingerent, primi iam muſculi tendinibus in ſecundum os neceſſariò inſertionem molientibus, operæprecium fuit, ſecundi muſculi tendines aut ad tendinum primi muſculi latera porrigi, aut quum ipſis rectà ſubijciuntur, incumbentem illis tendinem perforari, hacque ratione ſubſtratum ſecundi muſculi tendinem tranſmitti. At quum oſsium latitudo, ut tendines ſecundi muſculi ad latus declinent, minimè admittit: quumque, ſi fortè ad latus ducerentur, obliquum ſanè ſitum obtinerent, ac proinde obliquo etiam motui præeſſent: reliquum fuit, longa ſectione ſuperiorem tendinem mirabili induſtria findi, ut ea ſectione ſecundi muſculi tendo uectus, ad tertij oſsis radicem pertingeret, ipſius flexionis, ut poſtea dicam, autor. Verùm etſi tendines primi muſculi perforentur, ob id tamen cum Galeno neutiquam

o 6 tab. Ξ. 7 tab. c. p 5 tab. Θ. q 1 fi. cap. 23 lib. 1 S. r 5, 11 fig. cap. 24 lib. 1 C, dein L. s 8 tab. Γ. t 6 tab. α. u 7 tab V inter S & T. x 6 tab. β. y 7 tab. β.

Lib. 1 de Partium uſu.

Secundi muſculi tendinũ per primi tendines tranſitus.

z Hic ſeriatim ſpecta extremas manus 5, 6, 7 tabularum.

tiquam

tiquam credendum eſt, eos ſecundi digitorum oſsis lateribus inſeri, quum maximè internæ illorum ſedi implantentur, ac ſuis apicibus poſt perforationem, ſub ſecundi muſculi tendinibus colligantur: & perinde ac ſi non fuiſſent perforati, ſed tantùm latiores redditi, inſertionem moliantur, nonnihil ante hanc inſertionem in ſenibus, impenſeque oſſeis, ut ſic loquar, hominibus,[a] oſſiculum ſibi innatum uendicantes, quod oſsiculorum ſeſamo ſemini comparatorum claſsi aſſcribitur, &[b] patellæ genu uſum formamque quodammodo, ut & reliqua ſeſamina oſsicula, refert, ſuaq; lubrica ſuperficie (quæ ex tendinis ſubſtantia tantùm prominet)[c] ſinui præponitur, inter duo capitula occurrenti, quibus primum quatuor digitorum os ſecundi oſsis[d] ſinus ſubit. Atq; ut primi muſculi tendinibus eiuſmodi innaſcuntur oſsicula, ſic quoq; alia ſecundi muſculi obtingunt tendinibus, priuſquam tertijs digitorum oſsibus inſerantur. Horum tendinum[e] oſsiculum ſinui prælocatur, reſpŏdetq;, quem in ſuo medio habent ſecundi digitorum oſsis capitula, tertij oſsis finibus inarticulata. Quanquam interim[f] omnibus aliàs nobis conſpicuis in manu ſeſaminis oſsiculis, hæc quæ dictis iam duorum muſculorum tendinibus innaſcuntur, ſint minima, obſeruatuq; difficillima. Cæterùm ut in brachiale, & tota primi digitorum oſsis longitudine, primi ſecundiq; muſculi tendines tranſuerſo ligamento cingũtur: ſic quoq; in tota ſecundi oſsis longitudine aliud ligamentum tendinem ſecundi muſculi hàc porrectum obuoluit, aut, ut ſemel dicam, eiuſmodi ligamentũ toti internæ digitorũ ſedi obtenditur, quod nulla membrana, nullo'ue alio uinculo, aut fibra etiam, tendinibus adnaſcitur, nec ibidem quicquam membraneũ inter duos tendines inuicem ſuffultos interuenit. In uola tamen, priuſquam tendines, digitorũ ligamenta ſubeunt, ſinguli proprijs induuntur membranulis, quæ tendinibus, quibuſdam fibroſis nexibus adnaſcuntur.

Lib. 1 de Adminiſt. ſect. & multo aliter 1 lib. de vſu part.

a inferius X 1 figuræ ca. 25 lib. 1.
b Figuræ cap. 32 lib. 1. & 8 muſcul. tab. h.
c 2 fi. cap. 27 lib. 1 L. inter G & H.
d eiuſdem fig. I, K.
e ſuperius X 1 figuræ ca. 25 lib. 1.
f Spectatur 1 fi. ca. 25 lib. 7.

Tertius muſculus.

[g] Tertius muſculus à[h] ſecundo mihi prorſus diſtinguitur, non anxiè interim ſolicito, num ſecundo illum adnumeres, ac ſecundum tunc in quinq; carnoſas partes, totidemq; tendines diſſciſſum proferas, dummodo uera tertij muſculi deſcriptio non reticeatur, qui tota cubiti longitudine, ſuperiori lateri ſecundi muſculi exporrigitur, illi nuſquam, niſi fortaſsis ad cubiti cum humero articulum, continuus: ſed perinde ac cæteri muſculi mutuò accumbentes ſolent, toto progreſſu illi duntaxat cohærens. Enaſcitur quidem carneo teretiq; principio ex ulnæ[i] ſede, qua hæc radij capitulum in proprium ſinum excipit: & hinc prodiens, radio attenditur, illi uniuerſa ipſius propemodum longitudine adnatus, & ab ipſo principium cõtinuè ducens, ex ea potiſsimùm ſede, ubi[k] membraneum ligamen, ſecundùm cubiti longitudinem porrectum, ex radio ad ulnam enaſcitur, quod etiam huic muſculo principij portionẽ offert. Quum uerò muſculus radio ad hunc modum expãſus, ad brachiale properat, in teretem ceſſat[l] tendinem, peculiari membrana, quam mucor imbuit, obtectum: non autem communi membrana, quæ in brachialis ſinu[m] ſecundi muſculi tendines inueſtit. Quinetiam tertij muſculi tendo nulli quatuor ſecundi muſculi tendinum ſubijcitur: quamuis interim per tranſuerſum brachialis feratur[n] ligamentum, illius attenſus lateri, quod ad pollicis radicem cõſiſtit: ubi etiam brachialis os, pollicem ſuſtinens,[o] ſinum huius tendinis potiſsimùm occaſione inſculptum habet, ad quem tendo reflexus, mediusq; inter[p] muſculos primum pollicis os & ſecundum flectentes occultatus, ad ſecundum pollicis repit internodium, ubi tranſuerſo ligamento in tota ſecundi oſsis longitudine exceptus, tertium os accedit, cui lateſcens ualidè inſeritur, eius oſsis flexionis, uti mox ſubiungã, futurus opifex. Priuſquam uerò tertium pollicis articulum

g 6 tab. θ. 5 tab. ϛ. 7 tab. b.
h 6 tab. Ξ.
i 1 fi. cap. 24 lib. 1 L. & dein h.
k 7 tab. V inter S, T.
l 6 tab. θ.
m 6 tab. Ξ.
n 4 tab. θ.
o 1, 2, 4 fi. cap. 25 lib. 1 proceſſus P notatur, ad cuius internum latus ſinus iſte ſpectatur.
p 6 tab. n, λ & 7 tab. charact. 1, 2, 3.

tendo iſte ad ſuam uſq; inſertionem omnino ſuperat, illi ſeſaminũ innaſcitur oſsiculum, quod ſua læui & lubrica ſuperficie, qua extra tendinem prominet, anteriori ſinus ſedi præponitur, inter duo capitula cõſpicui, quibus ſecundum pollicis os, tertij oſsis ſinus ſubingreditur. In caudatis ſimijs tertium hunc muſculum non reperies: uerùm in uolæ medio, à[q] tendine ſecundi muſculi, medium digitum petente, exigua portio enaſcitur, quæ tranſuerſim ad pollicem ducta, ultimo ipſius oſsi implantatur. Atq; ita hæc tendinis portiuncula peculiarem portionem carnoſam, ut cæteri quatuor ſecũdi muſculi tendines, neutiquam adipiſcitur, aut etiam accedenti medium digitum tendini alligatur: at ab ipſo prorſus enaſcitur, ſuper indicis tendinem tranſuerſim uecta. Cęterùm non caudatæ ſimiæ, magis humanæ conſtructioni accedentes,[r] tertium muſculum hominis muſculo figura ductuq; (niſi quòd etiam inſigniùs[s] ſecundo muſculo continuus ſit) ſimilem nanciſcũtur: uerùm uti illis quoq; ſimijs pollex multo minor inualidiorq; quàm homini obtigit, ita etiam tertius ipſarum muſculus ad proportionem minor graciliorq; quàm hominis muſculus ſpectatur. Quinimo, quum earum ſimiarum pollex etiam adhuc breuioribus gracilioribusq; oſsibus extruatur, quàm cęteri illarum digiti, tertius muſculus graciliorem meritò tendinem in ipſis profert, quàm ſecundi muſculi ſunt tendines: quum interim in homine tertij muſculi tendo, ſecundi muſculi tendines craſsitie inſigniter uincat, quemadmodum & humanus pollex mole & robore cæteros anteit digitos. Adeò, ut haud mirum ſit, Galenũ iam exactiùs diſſectiones aggredientem, in primo de illis Adminiſtrandis libro ſcripſiſſe, tertij nobis ita uocati muſculi tendinem illis tendinibus graciliorẽ eſſe, qui à ſecundo muſculo producuntur. quod ſanè haud feciſſet, ſi hominis perinde ac ſimiarum hiſtoriã poſteris tradere ſtuduiſſet, aut homines alioquin ſectioni accommodaſſet, uel tunc præcipuè, quum Epicuri philoſophos, & Aſclepiadis medicos, ea quæ hominis pollici cum ſimiæ pollice in magnitudine & robore eſt differentia, tam prolixè irridet, ipſeq; eos reprehendẽdo facilè oſtendit, quàm hominis pollicem nunquam ſecuerit. Porrò ſi inſuper noſtrum de uera hominis fabrica ſermonẽ permulta hactenus Galeni placitis in primo de Partium uſu libro renitentia adduxiſſe expenderis, & potiſsimùm illi figmento, quo is adhuc in anatomicis rudior, pollicem non ad brachialis medium, cæterorum digitorum modo, ſed ſuper alios, uerſus uolæ medium flecti comminiſcitur: non me inſcitiæ, aut in Galenum communem præceptorem impietatis prius inſimulato, quàm proprijs manibus (ut & id cum ipſo dicam) ſectionẽ obieris, aut alteri accuratè illam tractanti, admonitus iam aſtiteris, rem uniuerſam diligẽter in ſimijs & hominibus obſeruans. Reperies namq;, non modò nunc commemorata, Galeni ſententiæ doctrinęq; meritò reluctari: ſed & id quoq; maximè, quod de ſecundi ac tertij muſculorum functione ſubnexurus ſum. Opinatur enim Galenus, & cum illo omnis reſectionis profeſſorum chorus, ſecundum muſculum quatuor digitorum primum tertiumq; os flectere: & quem nos tertium recenſuimus, ſecundi pollicis oſsis & tertij flexum moliri: quum tamen ambo ſuorum digitorum duntaxat tertij oſsis, ut primus ſecundi, flexionis reuera opifices ſint. Nullum enim muſculum primariò os mouere, niſi eidem inſeratur, Galeno cæteriſq; Anatomicis firmiſsimi axiomatis loco habetur. at ſecundi muſculi tendines neq; primis quatuor digitorum oſsibus, neq; tertij tendo pollicis ſecundo oſsi, ne obſcuriſsimè quidem inſeritur, applantatur´ue: ergo nec eorum quodpiam hi muſculi agũt. Neminem enim fore arbitror, qui (etſi Galenus id primo de Partiũ uſu aſtruat) ſecũdi muſculi tendinem

Margin notes:

q quaſi à tẽdine y in 6 tab. notato ad δ portio duceretur.

r 6 tab. n.

s 6 tab. Ξ.

Primo libro de Partium uſu.

Pleraq; hic Galeni placitis cõtraria proponi.

Ad finem 1 libri de Adminiſt. ſect.

tendinem primo oſsi dilateſcentem implantari dicturus ſit: quum Galenus in diſſectione temporis ſucceſſu exercitatior, tribus interiectis de tranſuerſo ligamento uocibus, integrã paginam ibidem reſtituere conatus fuerit: parum tamen ſui memor, quum poſtea inſertiones tendinum in digitos, ſimul in numerum colligit. Ac proinde ſi beneficio tranſuerſi ligamenti, quod in primis quatuor digitorum oſsibus, & ſecũdo pollicis exiſtit, hæc oſſa à ſecundi & tertij muſculi tendinibus flecti, quis pro Galeno certans, illiusq; poſteriora uerioraq́; ſenſa capiens contenderit, reſpondeat is quæſo, cur minus &[t] primi muſculi tendines, prima quatuor digitorum oſſa flectant? quum & hi eodem ligamento contineantur. Non enim quicquam prorſus eſt, cuius beneficio potius ſecundi muſculi, quàm primi tendinibus prima internodia flecti, quis demonſtrare poſſet. Quinetiam in medium adferat obſecro, quamobrem Galenus non ſenſerit, ſecundi quatuor digitorum oſsis flexionis, tendines ſecundi muſculi omnino autores eſſe? quum tamen & in ſecundi oſsis radice, totaque ipſius longitudine, hi tendines tranſuerſo obuelentur ligamento. Ad hæc, illum me docere optarim, quamobrem & primus & ſecundus & tertius digitos mouẽtium muſculi, etiam brachiale non flectant, quum & in interna brachialis ſede[u] tranſuerſo ualidoq; ligamento non mediocri ductus longitudine contineantur. Similiter rationem comminiſci uelim, quapropter quamplurimi tibiam occupantes muſculi, qui pedem adeuntes,[x] tranſuerſis ligamentis inter tibiæ oſsis extremum & calcem, ac rurſus inter fibulæ apicem, exteriorem'ue malleolum ac calcem obuoluuntur, non illorum ligamentorum etiam auxilio pedem moueant, quum tamen in his omnibus par ſit ratio: uti etiam in omnibus cæteris muſculis, qui tranſuerſo ligamẽto in alio oſſe, quàm unde principium duxere, induuntur. Ac proinde pleroſq; in[y] cubiti exteriori ſede, & in[z] tibiæ anteriori regione, tendines ibidem ligamentis circundatos, in medium, ad robur huic meo paradoxo conciliandum, non adfero. Vt itaq; tres hactenus ex digitorum muſculis enarratos brachiale non flectere, certo certiùs conſtat, ita quoq; niſi ſuorum, quibus inſeruntur, oſsium flexionis opifices cenſendi ſunt. Si quis tamen nihilominus (etſi præterea Naturam primis quatuor digitorum ſingulis oſsibus[a] duos peculiares muſculos, & ſecundo pollicis oſsi tres, eorum oſsium flexionis autores elargitam eſſe, mox docebimus) tranſuerſi ligamenti interuentu, primo & ſecundo muſculo primum quatuor digitorum os, & tertio item muſculo ſecundum pollicis os flecti arbitratus fuerit, non oſcitanter cuiuſq; internodij flexionis uim perpẽdat. nam primum internodium, quod ex ipſius ſentẽtia, primi ac ſecundi muſculorum tendinibus, ac dein alijs duobus paulo pòſt explicandis muſculis inflecteretur, uix firmius flexionis robur, quàm tertium internodium commõſtrat, utcunque etiam unicus tantùm tendo huius motus dux cenſeatur. Inſuper ſi quis tranſuerſorum ligamentorum beneficio flexum peragi contendet, rationem ſanè adferat oportet, quî eueniat, tertia & ſecunda digitorum oſſa, extenſis & immotis primis, poſſe flecti: ſi enim tranſuerſorum ligaminum auxilio ſecundi muſculi tendines prima oſſa inflecterent, neceſſariò tertijs oſsibus flexis, prima quoque flexionem ſemper experirentur, quum contractum tendinem in ſuum quo obuoluitur ligamentum, perpetuò uim & renixum moliri neceſſum ſit. [b] Tres itaq; nunc dictos muſculos, ex diſsitis regionibus, per totam nimirum cubiti longitudinem Natura produxit: ne ſi fortè in manu principium aſſumerent, eam carne obruentes, magnam ponderoſamq; redderent: quod quantum ad uaria, quæ manu obeuntur, munia incommodi intuliſſet, quiuis

t 5 tab. Θ.
u 4 tab. θ.
x 3 ta. Σ, r.
y 2 ta. characteres 1, 2, 3, 4, 5, 6.
z 1 tab. Ω.
2 tab. Λ.
a 7 ta. characteres 1, 2, 3.
8 tab. Δ.
b 6 tab. ε, Ξ, u.

quiuis promptiſsimè colligit. Deinde robur in flexione maius requirebatur, quàm quod breuibus muſculis præſtari ualebat, qui ex proximis ijs quæ mouenda erant oſsibus principium ducerent. Atq; hanc pariter ob cauſam, ut digiti ſcilicet ualida flexione pollerent, non unius tantum muſculi ope tres digitorum articuli flectuntur, ſed ſinguli proprios exigunt. Illi quidē articuli, quos recta duntaxat, & in neutrum latus inclinante flexione agi oportuit, unico eodemq; ualido contenti fuere tendine: illi uerò, qui flexu ſuo in latera etiam inclinari debebant, pluribus tendinibus muſculisq;, & illis non admodum ualidis (ut etiam illorum flexio infirma eſt) eguerunt. Porrò tendinibus tranſuerſa ligamenta ſecundùm digitorum oſſa (uti hactenus ſatis conſtat) obducuntur: ne quoties ſecundum aut tertium digitorum os inflectimus, tendines tanquam recti protenſique funiculi, & uirgulæ ſecundùm oſsium flexionem non incuruatæ, à flexo iam oſſe ad cubitum tenſæ exurgerent, & cutem in miram altitudinē eleuantes, manus uolam turpiter implerent. Ligamenta enim, etſi tendines contrahantur, eos tamen oſsibus, quibus non inſeruntur, adiacere cogunt. In uola uerò & brachialis ſede mucoſis membranis tēdines induuntur, quo tutiores procederent, easq; membranas tanquam propugnacula & muros ſortirentur. Sed ſecundi muſculi membranę alius quoq; uſus exiſtit: ſiquidem[c] muſculos oblongos & paruos, quorum opera digitos quatuor pollici adducimus, ab illa enaſci audies. Cæterùm iam opportunum erit, muſculos prima quatuor digitorum oſſa, & primum ſecundumq; pollicis flectentes, aggredi. Sunt autem hi omnes numero tredecim: ad ſingulos nimirum quinq; digitorum primos articulos bini, & ad ſecundum pollicis terni.[d] Qui quatuor famulantur digitis, omnes rectà ſecundùm poſtbrachialis longitudinem digitos adeunt, omni propemodum ex parte carnei, ac poſtbrachialis[e] oſsibus connati, & deniq; primorū in digitis oſsium lateribus interiori in ſede inſerti. Duorum igitur paruum digitum flectentium[f] unus ab exteriori latere ſuperioris partis poſtbrachialis oſsis, quod paruo prælocatur, carnoſo principio oritur, etiam nonnihil inibi adnatus brachiali. Hinc rectà aſcendens, ad primum uſq; digiti os carnoſus permanet: ubi uerò os contingit, latiuſculo tendine exterioris oſsis lateri, uerſus interiora tamen, inſeritur. Alter ex interiori eiuſdē poſtbrachialis oſsis latere, ad ipſius iuxta brachiale extremum, originem ducit: & inter id os & ſibi proximum ad digitum tendens, carnoſum quoq; permanet, donec lato ac ueluti membraneo tendine interiori lateri primi oſsis parui digiti implantetur. Quando utriq; muſculi colliguntur, primum digiti os in neutrum latus uergens flectitur: ſi uerò exterior egerit, interiore quieſcente, digitus in exteriorem partem nonnihil inclinans flectitur: at ſolo interiore laborante, digitus ad interiora conniuens, flexionem experitur. Ad hunc ſanè modum aliorum trium digitorum muſculi habent, adeò ut bini in ſingulis poſtbrachialis oſsium interuallis (quæ tria ſunt) reponantur, &[g] is qui indicis interiori lateri inſeritur, interno poſtbrachialis oſsis indicem ſuſtinentis lateri adnaſcatur, in uolam magis quàm in externam manus regionem, & ut cęteri primos articulos flectentes muſculi, protuberans. Horum muſculorum tendinibus, qui admodum breues ſunt, &, uti iam monuimus, latiuſculi,[h] ſeſamina oſſicula illis manifeſtiora innaſcuntur,[i] quæ[k] primi &[l] ſecundi digitos mouentium muſculorum tendinibus peculiaria eſſe diximus. In mulieribus namque, & non admodum exiccatis, ſenibusq; aut oſſeis uiris, ea oſsicula inter diſſecandum etiam facilè occurrunt, quæ læui ſua & lubrica ſuperficie, qua ex ſuo, cui innaſcuntur, tendine prominent, anteriorem cōtingunt[m] capitis ſedem, quod primo

Trāſuerſorum ligamentorum uſus.

Mucoſarum membranarum uſus.

Tredecim poſt tertium in numero, ordine ſuccedentes.

Illorū octo, qui quatuor ſubſerniunt digitis.

c 6 tab. ſ ad γ. 7 tab. d ad f.

d ſub Δ 1 tabula.

e 1, 2 fig cap. 25 lib. 1 I, II, III, IIII.

f 4 tab. ſ.

g 1 tab. Y.

h 1 fi. cap. 25 lib. 1 V, V.

i 1 fig. cap. 25 lib. 1 X, X.

k 5 tab. Θ.

l 6 tab. Ξ.

m 1 fi. cap. 27 lib. 1 G.

n eiuſdem fig. D. primo digitorũ oſsis[n] ſinui inarticulatur: ita ut ſingulis poſtbrachialis oſsium capitibus unũ utrinq; in anteriori ipſius regione præfigatur oſsiculũ, eius uſu s gratia, quem in primo libro, horum oſsiculorũ naturam explicans, cõmemoraui. o 6 ta. π, λ. Cęterùm[o] muſculi, quorum beneficio primum pollicis internodium fle- *Illorũ duo, qui pollicis primo oſsi famulãtur.* p 3 tab. p. 4 tab. μ. ctitur, unà cum[p] muſculo, qui pollicem à cæteris digitis maximè abducere dicetur, carneam molem conſtituunt, quæ ad pollicis radicẽ repoſita, montem, quem chiromanticorum alij Veneri, alij Marti aſſcribunt, effingit. Galenus autem in libris de Vſu partium, hanc molem falſo unicum eſſe muſculum arbitratus eſt, quem pollicis ab indice abductionis autorem recẽſuit, cuiq; ualidiorem motum, craſsioremq; tendinẽ, quàm muſculo tertiũ pollicis articulum q 3 tab. r, ac dein 4 tab. π, ζ. flectenti, perperàm aſcripſit. Quemadmodũ etiam ueritati parcens,[q] molem illam carneam, quam chiromantici Lunæ monti tribuunt, unum quoq; muſculum, quo paruus ab alijs abducitur, eſſe, ibidem docuit, quum interim maiorem ipſius portionem exterior muſculus primum minimi digiti os flecten- r 4 tab. ι. 6 tab. κ. tium procreet.[r] Primus itaq; pollicis muſculus, ex ſuperiori[s] trãſuerſi brachia- s 4 tab. θ. lis ligamenti ſede carneus enaſcitur, & toti primi pollicis oſsis longitudini interna regione attẽſus, perpetuò carneus illi inſeritur, perquàm obſcurè ſecun- t 6 tab. λ. 7 tab. α. dum pollicis contingens internodiũ.[t] Secundus, qui nuper dicto prorſus occulitur, longeq; minor illo eſt, ex tranſuerſo quoq; ligamento, &[u] oſſe brachialis u figurarũ cap. 25 lib. 1 charact. 5. pollicem fulciente enatus, in primi pollicis oſsis radicẽ implantatur, non ultra mediũ longitudinis primi eius oſsis pertingẽs. Sunt itaq; hi duo pollicis muſculi inter digitorum motores duodecimus & decimustertius, ſi modò octo muſculos, quatuor digitorũ prima internodia flectentes, ante hos enumeraueris. x 7, 13 tab. charact. 1, 2, 3, 8 tab. X. Porrò qui ſecundũ pollicis os flectunt,[x] tres numero cẽſentur, magis differen- *Tres, qui ſecundo pollicis oſsi famulantur.* tem ſitum ab illis qui quatuor digitorũ prima oſſa flectunt, obtinentes, quàm duo primi pollicis oſsis flexus opifices. Qui enim quatuor famulantur digitis, rectà ſecundùm manus longitudinẽ procedunt: qui autem primum pollicis os flectunt, nõnihil obliquè ducuntur: ſed muſculi, ſecundi pollicis internodij flexionis autores, quodãmodo tranſuerſi cernuntur. Operæprecium namq; erat, quatuor digitos uerſus brachiale inclinari: pollicẽ uerò illis in functione oppoſitum, ad ipſos inflecti. Meritò igitur tres muſculi, ſecundũ pollicis os flectentes, ex uola, tanquam è quarta circuli parte, principia ſortiũtur: nimirum ad eius lineæ circunſcriptionem, quæ uitalis & cordis chiromanticis appellari conſueuit. quamuis nonnihil ulteriùs, quàm ea conſiſtat linea, ex uola initium ducant, ad trianguli nimirum illius, quem chiromantici in media uola collocant, ſuperius & exterius latus. Primus itaq; muſculus obliquũ latumq; principium ducit ex poſtbrachialis oſſe, cui medius innititur, modicè ſubter ipſius capitulũ digito inarticulatũ. Hinc carnoſus prorepens, nonnihil anguſtior redditur, & mẽbraneo tendine, ſecundi pollicis oſsis lateri, quod indicem ſpectat, uerſus interiora ſe inſerit. Secũdus inferiore ſuo latere iam dicto muſculo contiguus, ex media ſede poſtbrachialis oſsis, quod medio præponitur, originẽ ducit, nonnihil tamen & os, quo anularis fulcitur, cõtingens. Origo huius quoq; tenuis lataq; eſt, & ſtatim carnea ad inſertionem uſq; conſpicitur, quam in medio interioris partis ſecundi pollicis internodij tentat. Tertius huic proximus, ex poſtbrachialis oſsis anularẽ ſuſtinentis radice, quæ brachiali coarctatur, originẽ pariter latiuſculã ſumit: & obliquè pollicẽ accedẽs, lateri interiori ſecũdi pollicis internodij uerſus priora implãtatur, tẽdine etiã latiuſculo & breui, cui pręcipuũ maximũ'ue ſeſaminorũ oſsiculorũ circa manus digitos repertorum y 1 fi. cap. 25 lib. 1 T. [y] oſsiculũ innaſcitur: uti & primi ſecundũ pollicis os flectentiũ muſculorum tendini

tendini aliud,ſed paulo minus,obtigit[z] oſsiculum.Contingunt uerò, aut præ- *z 2 fi.cap. 25 lib. 1 T.*
locantur duo hæc oſsicula,læui & lubrica ſua ſuperficie, qua ex tẽdinibus prominent,anteriori ſedi capitis primi pollicis oſsis, quod ſecundi oſsis ſinui inarticulatur: itaq; oſsicula hæc eius ſedis latera ſpectant, ut inter ipſa[a] tendinem *a 6 muſc. tab. 8 muſculi x inſigniti.*
tertij digitos mouentium muſculi tutò ac citra compreſsionem, fallacem'ue aliàs ſedem,ad tertium pollicis os ferri ſinant. Cæterùm tres iſti muſculi,dum unà contrahuntur,in ſeſeq; colliguntur,fortiſsimè ſecundum pollicis internodium flectunt: primo autem duntaxat agẽte, ad ſuperiora uerſus indicem pollex dirigitur. dum uerò ſecundus ſolus contrahitur, ad medios digitos pollex flectitur: quemadmodum infimo ad ſuum principium contracto,pollicis deorſum,& magis uerſus paruum digitũ flexio perficitur.

Tres ſecundũ pollicis os flectentes muſculi, Galeno ignorati.

Hos tres, etſi in ſimijs quoq; obſeruẽtur, Galenus non modò ignorauit, uerùm etiam falſas rationes in primo de Partium uſu aſtruit,quibus imperitior aliquis animum adhibens, ne hos quidem inter ſecandum aggredi tentaret. Neque etiam ueriſimile eſt, quum ſecundò Adminiſtrationes anatomicas emitteret,ac in ſecundo de Partium uſu libro lineam unam de muſculis primos digitorum articulos flectentibus, pòſt illorum librorum indubiè editionem, & non ex totius in ipſis alioquin occurrentis enarrationis ſententia,interijceret, hos muſculos ipſi cognitos fuiſſe,quum illos nullibi deſcripſerit: quemadmodũ fecerunt Arabes,hos, quantum auguror,cognoſcentes,& duos,qui primi pollicis oſsis flexioni præſunt,negligentes. Vndecim namq; muſculos in manu digitis flectendis extructos recenſuerunt, octo quidem ad quatuor digitos, tres autem ad pollicem referẽtes. Quanquam rurſus ambigem,num caſu ipſi Vndecim,loco Decem, ex Galeno ſcripſerint: quum citra aliam deſcriptionẽ, muſculos tantum Oribaſij more enumerent. Quinetiam in primo de Adminiſtrandis ſectionibus Galeni libro, omnes quos hactenus uidi codices, tres mendas in numeris habent. Octo namq; duorum loco illic legitur, ubi manus muſculi,pollicis in latera motibus ſeruientes enarrantur. & rurſus ad calcem propemodum libri, quo cubitum mouentes muſculi recenſentur,Tres ſcribitur,ubi Duo,inſuper Duo, ubi Tres ſcribendũ fuerat: non ſecus ſanè, ac malè etiam Primi uſus, pro Secundi illic legitur, ubi Galenus in eodem libro ligamentorum uſus commemorat. Verùm hæc, cum innumeris ſanè alijs,pro mea uirili in Galeno candidè ſunt reſtituta,quem nuper Italia & Germania latinum dederũt. Hactenus itaq; ſedecim muſculos, quibus digiti flectuntur, commemoraui: ac proinde

Decimusſeptimus digitos mouentium.

nunc[b] decimusſeptimus, digitos extendentium primus futurus, opportunè *b 9 tab. Z. 2 tab. V. 10 tab. ſ.*
deſcribetur,qui[c] principio ex carnea nerueaq; ſubſtantia mixto, & utcunq; lato,à prominentiori ſede exterioris humeri[d] tuberis enaſcitur, & per mediam *c 9 tab. a.*
cubiti ſedem magnus & carnoſus, & paulo minùs toto teres porrigitur, nulli *d 2 fi.cap. 23 lib. 1 P.*
alteri cõnatus oſsi,neq; aliunde quàm ab humero principium ducens. Quum uerò propter radij extremum, cui brachiale inarticulatur,[e] pertingit, arctior *e 9 tab. b.*
redditus,in tres portiones carnoſas finditur,quæ ſimul communi membrana indutæ,fibriſq; tenuibus inuicem cohærentes,in tendinem ilico ab ipſarum à muſculi uentre diductu degenerant: ac unà per[f] ſinum, in radij exteriori ſede *f 2,4 fig. cap. 24 lib. 1 Y.*
exculptum, ad brachiale contendunt. Eſt autem ſinus ille,ex quatuor in exteriori ſede appendicis radij excauatis, radij cum ulna[g] articulo proximus. Huic *g 1 fi.cap. 24 lib. 1 I. aut potius 2 figuræ δ.*
itaq; ſinui utcunq; amplo,& admittendorũ corporum magnitudini ad amuſſim reſpondenti,tres iſti tendines incumbunt,tranſuerſoq;[h] ligamẽto ipſis peculiari obuoluuntur,ne aliquando ex ſinu declinent,& ne contracto ipſorum *h 1,2 tab. charact. 3.*
muſculo in altum exurgant. Vbi uerò ligamentum perrepſerunt, brachialiq; iam in-

iam inſternuntur, lateſcentes, & ab inuicem ſemoti, unus indicem, ſecundus medium, tertius anularem petunt. Mox autem atq; ſuorum digitorum radices contingunt, adhuc multo tenuiores amplioresq́; redditi, ac, ut poſtea dicemus, uariè inuicem[i] permixti, primi oſsis radici inſeruntur, & per totam digiti longitudinẽ aſcendentes, medio exterioris trium oſsium regionis adnaſcuntur, trium illorum digitorum extenſionis potiſsimùm opifices. [k] Decimusoctauus muſculus, gracilis lõgusq́; eſt, ab[l] exteriore humeri tubere principium ſumens, inter decimiſeptimi muſculi caput, &[m] exortum muſculi, qui poſt brachialis oſsi, quo minimus digitus ſuffulcitur, inſertus, brachiale extendit. Hinc itaq; decimusoctauus ſecundùm inferius latus decimiſeptimi carnoſus fertur, quouſq; cubiti finem attingat, ubi in unum ceſſans tendinem, cõmuni radio & ulnæ[n] ſinu & tranſuerſo[o] ligamento utitur. Tendo iſte ſtatim atq; brachiale ſuperauit, ad paruum cõtendit digitum: & latior redditus, nonnihilq́; cum tendinis anularẽ à decimoſeptimo adeuntis portione, ad parui digiti radicem commixtus, & illi quodammodo tendini portionem unà offerens, poſteriori trium parui digiti oſsium regioni implantatur, illorum extenſionis opifex.

i Vtcunq; uidere eſt 12 in extrema manu 9 tab.
k 9 tab. Θ.
l 3 tab. X. 10 tab Γ.
l 2 fi. cap. 23 lib. 1 P.
m 9 tab. Λ, C.
n 2 fi. cap. 24 lib. 1 θ.
o 2 tab charact. 1.

Decimusoctauus.

[p] Decimusnonus, duobus ultimò deſcriptis in cubito ſubſtratus, obliquo ductu donatur. A[q] poſteriori namq; ulnæ proceſſu, uſq; ad ulnæ ſedem, qua non multo ante brachiale ueluti exactè teres euadit, continua ſerie, tanquam ex recta[q] linea,[r] muſculi quidam enaſcuntur, omnes obliquo ſitu prædìti. Atque hi tres obtinent radices, principia´ue: ac primum quidem, quod elatiſsimum, & brachio uicinius eſt, ad[s] muſculum refertur radio peculiarem. Secundum autem, primo iam ordine ſuccedens, ad pollicem & brachiale ſpectat: cuius ductum, ac in plures ueluti muſculos diſtributionem, muſculorum pollicem extendentium enarratio docebit.[t] Tertiũ autem, quo in præſentia potiſsimùm egemus, quodq́; ſecũdo principio ordine ſuccedit, ab ulnæ oſſe ultra medium ipſius longitudinis, uerſus brachiale enaſcitur, exactè carneum, & inſtar oblongæ lineæ originem ducens, paulo anguſtius ab exortu redditur: & obliquè deorſum uerſus radij ad brachiale appendicem conſcendens, in[u] duas carnoſas portiones diſcinditur: quarum inferior decimumnonũ efformat muſculum, à ſuperiori illius principij parte diſtinctum, quam doctrinę gratia uigeſimum primum, & pollicem uerſus alios digitos euertentẽ muſculum appellaturus ſum. Hoc igitur tertium principium in duos muſculos diſtinguam: quamuis interim principij ratione nõ obſtem, quo minùs ambas ipſius partes, unius muſculi loco quiuis recenſere poſsit. Decimus itaq; nonus, ab ulna eo quo dixi modo enatus, obliquè radij appendicem petit: ac priuſquam hunc contingit, in duos inuicem cohærentes finitur tendines: qui proprio[x] ſinui in radij appendice incumbentes, & peculiari[y] ligamẽto tranſuerſim obuincti, ſuper brachiale expanduntur. Sinus autem horum tendinum nomine, in radij extremo ſculptus, inter[z] ſinum, decimiſeptimi muſculi gratia inciſum, & illum conſiſtit, quo bicornis tendo eius[a] muſculi uehitur, cuius beneficio brachiale extenditur. Hic bicornis tendinis ſinus[b] alteram quoque portionem tertij illius ex ulna prodeuntis principij tranſmittit, quam pollicis motibus famulari audies. Haud enim arbitrandum eſt, ambas tertij principij portiones unico ſinu ac ligamento uti, & huic decimonono muſculo ligamentũ peculiare non obduci. Porrò ubi iam deciminoni muſculi tendines brachiale ſuperarũt, compreſsiq́; admodum ſunt, indicis & medij digiti radicẽ petunt, illi ut eorum digitorum, ac in primis indicis, à pollice abductionis autores ſint, inſerti. Obliquus namq; totius muſculi ductus affatim atteſtatur, illum nõ niſi obliquo pręfici potuiſſe

p 10 tab. p.
q per 8, 9 1 & 6 fig. cap. 24 lib. 1.
r 10 tab. Λ, Ξ, Γ.
s 10, 13 tab. Λ.
t 10 tab. Γ.
u 10 tab. o ſuperior, p uerò inferior notatur.
x 2, 4 fig. cap. 24 lib. 1 A.
y 2 ta. charact. 4.
z 2, 4 fig. cap. 24 lib. 1 unus γ, alter ɩ & ʃ notatur.
a 11 tab. Λ.
b 10 tab. o.

Decimusnonus.

Tres muſculorum radices, ab ulnæ longitudine procedentes, quarũ tertiæ, 19 muſculus eſt pars.

K motui:

motui: uti contrà, decimumoctauum parui digiti extenſionem potius, quàm ipſius à cęteris digitis abductionem moliri, rectus ipſius per cubitum inceſſus, & magis adhuc ipſius ſitus arguit, qui ſub paruo digito neutiquam uerſus inferiora obliquus cernitur. Atq; iſtud non obiter ſanè in ipſa reſectione tibi ſpectandum uenit. neq; uulgariter profectò animus adhibendus eſt uarię, & non omnibus hominibus pari commixtioni, quam tendines ad digitorum radices moliuntur, à tribus poſtremò commemoratis muſculis educti: ut diligenter expendas, quàm multa Galeni placitis pugnantia, neceſſariò in illorum muſculorum hiſtoria ſcripſerim. Is namq; decimumſeptimũ muſculum, anteaquàm brachiale conſcendat, in quatuor tendines ſcindi tradidit, horum unum paruo quoq; digito tribuens: quum tamen in tres tantùm tendines eum muſculum diſſecari innuerim. Pręterea Galenus tendines hos digitorum oſsibus illic tantum connaſci ſcripſit, ubi ad articuli cõpagem accedunt, quum tamen toti oſsium longitudini æquè adnaſcantur. Ad hæc,[c] muſculum digitos extendentem, per[d] ſinum, tranſuerſumq;[e] ligamentum ferri ait, quod radio & ulnæ eſt commune: quum id decimooctauo ſeruiat muſculo, & proprium[f] ligamentum &[g] ſinũ in radij appendice decimusſeptimus ſibi uendicet. Deinde, quum deciminoni muſculi fabricam enarrat, multo ſecus quàm res ſe habet, huius[h] principium à tota ulna, aut ulnæ ſuperiori parte brachio uicina pendêre commemorat: quum tamen trium principiorũ radicum´ue, ab ulna ſeriatim prodeuntium, decimumnonũ muſculum tertij ac infimi principij humiliorem, ac brachiali propinquiorem eſſe portionem (uti reuera eſt) deſcripſerim. Inſuper decimooctauo duos tribuit tendines, illumq; anularis & parui digitorum à pollice abductionis autorem ſtatuit, nulla rarę illius à nobis commemoratæ tendinum mixtionis habita ratione: quum ego interim decimumoctauum, in primis paruum digitum extendere, dictis antea occaſionibus contendam.

In 1 de Partiũ uſu, & 1 de Admin. ſect.

c 9 tab. z. d 2 fi. cap. 24 lib. 1 θ. e 2 tab. charact. 1. f 2 tab. charact. 3. g 2 fi. cap. 24 lib. 1 γ. h 10 tab. r. & expende ſimul alia duo principia.

Vigeſimus.

Verùm quia paruum digitum (ne in contrarijs mihi cum Galeno deſcriptionibus enarrandis nimius ſim) adeò ac uelut ex abundanti à cęteris abduci oportuit, quoties rotundas figuras manu cõplectimur, & quia huiuſmodi motus[i] decimooctauo muſculo acceptus ferri nequeat, rerũ Opifex[k] muſculum breuem, ſed ualidũ in manu repoſuit, illi motui præfectũ. A[l] quarto enim brachialis oſſe, quod rectũ appellauimus, muſculi huius principium prodit, quod per Lunæ monticulũ ad paruum digitũ pergens, toto ductu carneum uiſitur, muris ſeu lacertæ formã eleganter exprimens. quippe muſculus iſte in exortu utcunq; tenuis, in medio teres craſſusq; eſt: in inſertione autem, quam in externũ primi oſsis parui digiti latus molitur, gracilis, tenuisq; & nerueus euadit. fit itaq; hic ordine uigeſimus. Cęterùm[m] uigeſimusprimus, pollici peculiaris cenſetur: eſtq; ille altera[n] tertij ex ulna pendẽtis principij portio, quam à[o] decimonono, qui ad indicẽ potiſsimùm fertur, diſtinguimus. Ab ulnæ itaq; exteriori ſede, iuxta[p] ligamentũ membraneũ, inter cubiti oſſa, qua inuicẽ dehiſcũt, conſiſtẽs, & iuxta mediũ lõgitudinis cubiti iſte muſculus enaſcitur, uerſus radium obliquè properans. Priuſquam uerò radij inferiorẽ contingit appendicem, in paulo minus toto teretem ceſſat tendinem, qui communi cum bicorni[q] tendine, brachiale mouente[r] ſinu, &[s] ligamento plerunq; (nanciſcitur enim aliquando proprium) deductus, ad manum contendit, & ilico lateſcens, totius pollicis longitudini inſeritur, non quidem in medio exterioris regionis, ſed in exteriore eius regionis latere, quod indicem ſpectat. Quo tamen tendo magis ad tertium pollicis os contendit, eo magis quoq; medium exterioris ſedis pollicis ſibi uendicat. Cuius autem motus hic muſculus opifex ſit, ilico ſubijciam,

i 9 tab. θ. k 1 tab. f. 3 tab. 4 tab. κ. 9 tab. h. l 1,3,5 fig. ca. 25 lib. 1 charact. 4.

Vigeſimusprimus.

m 10 ta. o. 11 tab. n. 1 d. 2 e. 9 ſ. n 10,11 ta. r. o 10 tab. p. p 12 tab. h inter ſ & g. q 11 ta. muſculi λ notati. r 2,4 fig. cap. 24 lib. 1 t, ſ. s 1,2 tab. charact. 4.

Vigeſimusſecundus, qui ſimul cum 23 recenſetur.

atq;

atq; duos ſequentes nunc muſculos deſcripſero. Ex[t] tribus itaq; muſculorum principijs, quæ ab ulna ſecundùm ipſius longitudinem exoriri relata ſunt,[u] medium principiũ utcunq; amplum, longa'ue ſatis linea enatum uiſitur: & obliquè ſuper radium conſcendens, illi inſternitur[x] muſculo, quem bicorni tendine in brachiale extendere docebo. Simulatq; uerò principiũ hoc eum muſculum integit, in[y] duas impares portiones diuiditur, à ſeſe nullo interuallo diſtantes, ſed mutuò accumbentium muſculorum ritu inuicem hærentes. Superior portio aliquandiu carnea permanens, in teretem quodãmodo tendinẽ ceſſat, inſertum exteriori brachialis[z] oſsis ſedi, quod pollicẽ ſuſtinet. Inferior autem principij portio, ſtatim ac aliquouſq; in anteriora prorepſit, in[a] duas rurſus carneas partes diſtinguitur, quæ ſingulæ in tendinem finiunt, ac cum ſuperioris portionis tendine, proprio[b] ſinui in radij appendice leuiter, ſed latè inciſo inſident, peculiariq;[c] ligamento tres ſimul tendines mutuò accumbentes obducuntur: etſi interim nonnunquam ſingulos tendines ſingulis anulis, ſeu tranſuerſis ligamentis donari uiderimus. Poſtquam autem inferioris portionis tendines brachiale ſuperarunt, unus in primi pollicis oſsis radicem implantatur, illic in externã ipſius regionem iuxta internũ latus finiens. Alter tendo, membranoſo tantùm nexu primi pollicis oſsis longitudini adhærens, in ſecundi oſſis radicẽ exteriori ſede, uerſus internũ latus inſeritur, non totus inibi ceſſans, uerùm ad ſummum uſq; pollicis apicem, ſecundo & tertio oſsibus pertinaciter, ac inſtar membranę adnatus. Nobis itaq; integrum erit,[d] principij ſecundi, quod ulna profert, occaſione, unum hic ſtatuere muſculum: aut tendinum, ac ueluti carnoſi principij[e] diuiſionis gratia, tres muſculos enumerare, ut ſcilicet ſingulis tendinibus ſingulos aſſcribamus muſculos: aut propter[f] continuitatem inferioris portionis carnoſæ, &[g] tendinum ipſius in eundem digitum inſertionem, duos tantum recenſere licebit muſculos: ut ſcilicet[h] ſuperior portio ad brachiale ſpectans, unius loco habeatur: &[i] inferior portio ſuo inceſſu in duas carneas partes & totidem tendines diuiſa, unius muſculi uice commemoretur. Quod Galeni etiam ſententiæ magis erit accommodum, quum is quauis etiam enumeratione inferiorem portionem unius tantùm muſculi loco recenſuerit, ut qui unicum ipſius tantùm[k] tendinem tribus pollicis oſsibus communem cognouerit, deſcripſerit'ue. quanquam & non caudatę ſimiæ eo deſtituantur[l] tendine, quem hominibus primo tantum pollicis oſsi inſertum eſſe diximus. imò caudatarũ ſimiarum, ab hominis fabrica magis adhuc quàm non caudatæ uariantium, totum ſecundũ ſeu medium ex ulna prodiens[m] principium, unicum tantùm educit tendinem, qui in brachialis regione modico interuallo primùm diſſectus, parua portione brachialis oſsi pollicem ſuſtinenti inſeritur, maiori portione pollicem ita ac in cęteris apparet ſimijs, accedens. Sit igitur in noſtro muſculorum numero ac ſerie, inferior ea medij principij portio, in duos tendines digeſta, mouentium digitos muſculorum uigeſimusſecundus: ipſa uerò ſuperior portio ad brachiale pertinens, muſculorum hoc Capite hactenus commemoratorum uigeſimustertius: etſi interim is digitorum uix famuletur motibus, uerùm cuidam brachialis extenſioni & obſcuro radij circumductui opem ſecundariò ferat. Porrò[n] uigeſimoſecundo (ut tandem ipſius munus explicem) & qui prius deſcriptus eſt,[o] uigeſimoprimo pollex rectà euertitur, extenditur'ue, quoties ambo muſculi unà contrahuntur: quippe uigeſimoſecundo tantùm in ſe collecto, pollex obliquè ac ueluti in latus à cæteris abductus digitis, extenſionem patitur, à uigeſimo autem primo ad indicem magis euerti ſolet. Cæterùm adhuc reliqui ſunt[p] duo lateralibus

In 1 lib. de Adminiſt. diſſect.

Vigeſimitertij muſculi munus, non ad digitos pertinẽs.

Munus 21 & 22 muſculorũ.

t 10, 11 ta. Λ, Ξ, Γ.
u 10 tab. Ξ. 1 tab c. 9 tab. e.
x 11 tab. Λ.
y 10 tab. ſuperior portio k, inferior l. ſic 2 tab. b, c.
z 2 fi. cap. 25 lib. 1 charact. 5.
a 10 ta. m, n. 11 tab. q, r.
b 2, 4 fig. cap. 24 lib. 1, n.
c 1, 2 tab. ſinistra ℞. 6.
d 10, 11 ta. Ξ.
e 10 tab. Ξ in k & l, & deinde in m & n.
f ubi in 10 tab. m & n ducuntur ab l.
g 11 tab. q, r.
h 10 tab. k. 11 tab. p.
i 10 tab. l in m & n.
k 10 tab n. 11 tab. r.
l 1 tab. m. 11 tab. q.
m 10 ta. Ξ.
n 10 tab. l & m, n. 11 tab. q, r.
o 10 tab. o. 11 tab. u.
p 3 tab. p. 4 tab u unus, alter uerò 11 ta. f.

Sex muſculi digitos mouentes adhuc reliqui.

pollicis motibus ſubſeruientes muſculi: &[q] alij inſuper quatuor, quibus quatuor digiti ad pollicem ducuntur. Pollex enim, quum inſtar alterius manus, reliquis digitis opponi debuit, meritò muſculos ſibi uendicat, quorum beneficio ab illis maximè abducitur, & rurſus uariarum actionum gratia, indici proximè admouetur.[r] Qui igitur pollicem maximè abducit, ab anteriori ſede oſſis brachialis, cui pollex innititur, nerueo principio, quod ſtatim carneum euadit, enaſcitur: ac deorſum protẽſus, ſecundo pollicis articulo, membraneo tendine inſeritur. Hic muſculus, unà cum[s] duobus, primum pollicis internodium flectentibus, quibus iſte inſternitur, carnoſam uolæ partem efformat, quæ ad pollicis radicem conſiſtit. Galenus autem in libris de Partium uſu, præſentem muſculum non admodũ uerè in primum pollicis os inſeri, ſcriptum reliquit: quum notabili & uera inſertione ipſi non adnaſcatur, ſed duntaxat fibroſis nexibus inualidè hæreat. Verùm non mirũ eſt, Galenum eiuſmodi inſertionem nos docuiſſe, quum id ſcribens, duos muſculos primum pollicis os flectentes ignorauerit, ac illos præſentis muſculi partes eſſe arbitratus fuerit. Muſculus iſte[t] interioris pollicem euertentiũ, qui ordine uigeſimusſecundus erat, actionem excipit: atq; ita quàm maximè pollicem ab indice remouet, id priuatim adeptus, quòd inter muſculos manum & cubitum occupãtes, ſolus quodammodo liueat, propriæ ipſius, quæ craſsior eſt, membranæ gratia.[u] Alter muſculus, lateralibus pollicis motibus ſeruiẽs, ex interiori latere, uerſus poſteriora tamen,[x] oſsis poſtbrachialis, quod indici præponitur, initium ducit carneum, & ſecundùm totam eius oſsis longitudinem enatum. Muſculus iſte inſeritur carnea implantatione, toti externo lateri primi pollicis oſsis, membraneum tendinem radici quoq; ſecundi oſsis porrigens. unde etiam huius fibræ tranſuerſę quodãmodo ſunt, à poſtbrachiali ad pollicẽ ductę, ac proinde etiam illũ indici proximè accõmodantes, & muſculi pollicem ad exteriora[y] euertentis (qui in noſtra ſerie uigeſimusprimus eſt) actionem excipientes. Porrò[z] muſculi, quatuor digitos pollici adducentes, graciles & teretes ſunt, ſingulis quatuor ſecundi muſculi tendinibus (qui quatuor digitorũ tertium os flectunt) ſinguli exporrecti: oriuntur enim ex mẽbraneo inuolucro, tendines illos, cum brachialis ſinum, &[a] tranſuerſum ipſius ligamentum perreptant, induẽte. Hinc ſimul cum tendinibus ad digitos procedentes, ac interiori tendinum lateri attenſi, in digitorum radicem inſeruntur, ad internum eorundem latus, uerſus interiora inſertionem membraneam moliti. iſta namq; ſede illos inſeri decuit, qui in latus ad pollicem quatuor digitos erant inclinaturi. Præſentibus muſculis hoc ſanè rarum, perinde ac oculi[b] muſculis obuenit, quòd non ex oſſe, aut cartilagine, ſed ex membraneo tendinum inuolucro originem ſumpſerint. Iam ſi

Ex uigintinouem deſcriptis muſculis, 28 digitorum motibus famulari.

his quoq; muſculis tuum numerum, diſciplinę gratia auxeris, in uniuerſum uigintinouem in hoc Capite deſcripti exurgent: quorum uigintiocto, digitorum duces ſunt,[c] uigeſimotertio interim ad brachiale relato.

De tendinum inſertionibus nonnulla.

Porrò mirabitur forſitan aliquis, cur minus[d] muſculos, quatuor digitos pollici adducentes, &[e] eum qui paruum à cęteris abducit, primo quatuor digitorum oſsi dixerim inſeri, nulla interim mentione ſuccedẽtium internodiorum oſsium ue facta: quum tamen Galenus in omnibus digitorum oſsibus, ſecundùm totam illorum longitudinem, eorum muſculorum tendines, membranæ modo inſeri, connaſciq;, in primo de Adminiſtrandis ſectionibus ſtudiò ſerioq; ſcriptũ reliquerit: ſecus quàm in libro de Partiũ uſu, ac illo etiam priores Anatomici. Ego nequaquam inficias eo, digitorum oſſa ſecundùm eorum longitudinem, eregionè inſertionis illorum muſculorũ membranis obduci, uerùm non talibus,

quales

q 6 tab ʃ, ʃ. 7 tab. d.
r 1 tab. i. 3 tab. p. 4 tab. μ.
s 6 tab. η, λ.
t 10 ta. m, n. 11 tab. q, r.
u 1 tab. b. 2 d. 9 g. 10 t. 11 ʃ. 12 n.
x 1, 2 fig. cap. 24 lib. 1 I.
y 10 tab. o.
z 6 tab. ʃ, ʃ ad γ. 7 ta. d ad f.
a 4 tab. ʃ.
b 1, 2 fig. cap. 11.
c 10 tab. k. 11 tab. p.
d 6 ta. ʃ, ʃ.
e 3 tab. r.

quales commemorati modò muſculi porrigere deberent. quandoquidem illæ nullum fibrarum genus, ſecundùm longitudiné excurrens oſtendunt, neq; parem etiam ductum cum [f] muſculorum ex cubito in exteriorem digitorum ſedem inſertorũ tendinibus retinent. Quinetiam ſolius primi in quatuor digitis articuli, & primi ſecũdiq; quodammodo in pollice beneficio, digiti in obliquum & latus aguntur: cuius cauſa, dum digitorum oſſa perſequerer, articulationis differentia eſſe commemorabatur. Si itaq; quiſpiam eiuſmodi membranas, muſculorũ in latera agentium tendines cum Galeno (quem articulorum in digitis diſcrimina & differentię latuerunt) eſſe contenderit, fruſtra eos & ligamenti tantùm uice ſecundis & tertijs digitorum oſsibus cõmiſſos fateatur oportet. Rurſus ſtudioſior aliquis in Galeni libris uerſatus, illumq; admodum contraria de inſertione tendinum docere animaduertens, opperietur, donec omnes muſculorum digitos mouentium inſertiones in unum numerum redegero, Galenum in primo de Partiũ uſu imitaturus, qui eas parum rectè perſequitur: quoniam [g] tredecim muſculos, qui in manu locati, digitorum flexus autores ſunt, omittens, falſo [h] ſecundi muſculi tendines, primo quatuor digitorum oſsi implantatos, inibi tradidit. Deinde etiam [i] decimoſeptimo muſculo, & [k] decimooctauo, & [l] decimonono, alios quàm educũt tendines, Galenus tribuit, ac proinde alias quoq; quàm moliuntur inſertiones. Et ſanè niſi uaria illa tendinum, quos tres dicti proferunt muſculi, ad digitorum radices cõmixtio, ac ipſorum ueluti in plures ſurculos diuiſa per externam digitorum ſedem ſeries, obſtarent, quo minus certum illorum omnium inſertionũ numerum ſtatuere ipſe breui oratione queam, Galenum intelligẽdi gratia, uniuerſorum digitos mouentium muſculorum inſertiones tecum in catalogum recenſerem. Si tamen ſingulis quatuor digitorũ oſsibus, ex tribus dictis muſculis quaſi geminam (quum ego interim quibuſdam illorum, & præcipuè parui digiti oſsibus, ſimplicem ferè aſſcribam) in poſteriori ipſorum ſede implantationé, Galeni nomine, & ſuccinctę orationis cauſa, aſſcriberes, omniaq; deinde, ut ex noſtra ſententia habent, ſubaudires, ſexaginta omnes ueræ inſertiones (non accubitus, leues´ue annexus dico) erũt: in primum ſcilicet pollicis articulũ quinq;, in ſecundũ ſeptem, in tertium tres, in minimi digiti primum internodiũ ſex, in reliquorũ autem trium digitorũ prima internodia duntaxat quinq;, in quatuor uerò digitorũ ſecundum & tertium internodiũ tres. Quæ porrò eiuſmodi ſint inſertiones, ipſe tecum, ut muſculos rurſus in memoriam, quaſi in epilogum contrahas, repetito: ac deinde rurſus perpendito, quot uniuerſæ eſſent, ſi etiam [m] muſculi lateralibus motibus præfecti, qui in manu reponuntur, inſertiones in ſuccedentia oſſa, quæ in latus (niſi ſecũdariò) non aguntur, ex Galeni ſententia molirentur: & deinde etiam, ſi [n] uigeſimiſecũdi muſculi utrunq; tendinem, primo pollicis oſsi inſeri uera inſertione admiſeris, ut nunc primũ pollicis internodiũ ſex admitteret inſertiones ([o] qui enim pollicem maximè abducit, in primum ipſius os non uerè inſeritur) tertium autem pollicis os quinq;, & ſecunda tertiaq; internodia indicis, medij, & anularis etiam quatuor, parui autem digiti ſecundum & tertium internodiũ quinq; inſertiones obtinerent, conſurgẽt omnes ſeptuagintatres. Si etiam dein tranſuerſorũ ligamentorum beneficio factas oſsibus applicationes adnumeraueris, & ſecundum quinq; digitorum internodiũ una applicatione, & primum quatuor digitorũ duabus auxeris, inuenies (niſi me additio fugerit) octuagintaſex. nam primo pollicis internodio [p] tertij muſculi tendiné tribuere nequis: quamuis hic numerus adhuc & [q] lati tẽdinis applicationes ſibi uẽdicare poſſet, ut tria quatuor digitorũ, & duo

f 9 tab. Z, 3. 10 tab. ſ, r, p, o.

Muſculorum inſertionum collectio.

g 6 tab. n, λ. 7 ta. cha ta. ʔ. 1, 2, 3. tab. 8 ſub Δ.
h 6 tab. Ξ.
i 9 tab. Z.
k 9 tab. Θ.
l 10 tab. p. 11 tab. t.

m 3 tab r, p. 6 tab. ʒ, ʒ. 11 tab. f.
n 10 tab. l, dein m, n.
o 3 tab. p.

p 6 tab. θ, dein θ.
q musculi 1 tab. 3, ubi tendo l insignitur.

& duo pollicis internodia, adhuc una augerentur cōmiſsione, numerusq; nonagintaocto conſtitueret. Quem ſi ad utranq; manum cōferens duplicaueris, quot numeris centum & octodecim Galeni ἐμφύσεις & παραφύσεις modò ſuperaſti? ac facilè expendis, quàm promptū ſit, cognita hominis fabrica, in Naturę laudes expaciari, multasq; paginas in partiū uſu diffuſe recenſendo abſumere.

Lib. 1 de uſu partium.

DE MVSCVLIS MOTVVM BRACHIAlis opificibus. Caput XLIIII.

Brachiale mouentium primus.

CVM brachiali reliqua manus pars flectitur, ac extenditur: deinde etiam in utrūq; latus agitur, idq; quatuor maximè muſculorum beneficio. Quorum[a] primus ex[b] interiore humeri tubere[c] principium ex carnea nerueaq; ſubſtantia mixtum aſſumit, hinc totius ulnæ longitudini adnatus, & in progreſſu ab ipſa exortus ſui robur aſſumens. Exporrigitur autem hic muſculus inferiori lateri muſculorum,[d] qui per cubitum repentes, digitorū flexionibus præſunt, unde etiam internam ulnæ ſedem[e] magna ex parte amplectitur: quemadmodū & medium quoq; inferioris ſedis cubiti occupat, cui ſcribentes innitimur. [f] Reliquum autem inferioris illius cubiti ſedis, quod exterius eſt,[g] alius muſculus ſibi uendicat, quem ante paruum digitum poſtbrachiali inſertum, illius extenſionē moliri audies. Duo enim illi muſculi, inuicem fibroſis nexibus ualidè hærētes, uelut ſtratum quoddam & puluinar, cui cōmodè totum cubitum inniti ſinimus, efformāt. Cęterùm primus hic muſculus, quum ad ulnæ uſq; finem prorepſit, paulo ante cubiti cum brachiali articulum, in[h] ualidum, & quodāmodo teretem ceſſat tendinem, carniformi ſemper ſubſtantia interiori ſua ſede ad brachiale uſq; auctum: ubi uerò id tranſcendit, prorſus excarnis eſt, ualidiſsima inſertione ſuperiori[i] quarti brachialis oſsis ſedi implantatus: quod rectum cartilaginoſumq; appellari, ac[k] unico tantum oſsi cōmitti, primo libro diximus. Præſens tendo, qua ulnæ appendice articuloq; brachialis ſuffulcitur, peculiare ligamentum, quod ipſi tranſuerſim obducatur, nullum obtinet: ſed cōmuni omnium muſculorum membrana, quæ ligamenti uice eſt, quamq; inter manus ligamenta quodammodo etiam recenſebimus, circundatur, & perquàm ualidè brachialis cum cubito articuli ligamentis connectitur. [l] Secundus brachiale mouentium muſculus, ab interiori quoque humeri tubere[m] exoritur, illius, quod nuper cōmemorauimus, capiti proximus, & inſtratum quoq; habens[n] caput eius muſculi, qui internæ manus cuti dilateſcentem exporrigit tendinem. Secundus hic muſculus à ſuo initio ingreſſu obliquo ad elatius[o] primi digitos flectentis muſculi latus contendit, ipſi magna ex parte innitens, radioq; exporrectus. [p] Ante brachialis autem radicem, in teretem ceſſat tendinem: qui ſimulatque brachiale ad pollicis radicem[q] cōtingit, incurioſe illum ſecantibus, ibidem brachialis oſsibus inſeri putatur. uerùm ubi[r] muſculus ab indice pollicem abducens, unà cum duobus primum pollicis internodium flectentibus, à brachiali liberatus eſt, hic brachialis muſculus conſpicitur internam brachialis ſedem præterire, & lateſcēs in poſtbrachialis[s] oſsis, quod indici præponitur, radicem inſeri, internæq; tranſuerſi hîc[t] ligamenti ſedi ualidè adnaſci. Duobus internis alij totidem externi reſpondent.[u] unus ab[x] exterioris humeri tuberis radice principium capit, ad latus eius[y] muſculi, qui præcipuus extenſionis minimi digiti autor eſt. Plurium enim ex eo tubere certa ſerie prodeuntium capitum, hic brachialis muſculus humillimam & ulnę proximam ſedem obtinet. unde etiam

Secundus.

Tertius.

a 4 tab. S. 1 tab. Z. 2 & 3 m. 5 +. 9 Ξ.
b 1 fi. cap. 23 lib. 1 S.
c 4 tab. γ.
d 4 tab. β. & 5 tab. Θ. & 6 ta. Ξ.
e 1, 6 fig. cap. 24 lib. 1 d.
f 2, 6 fig. cap. 24 lib. 1 e iuxta d, d.
g 9 tab. Λ. quod dein eſt contiguum Ξ.
h 4 tab. A.
i 1, 3, 5 fig. cap. 25 lib. 1 char. 4.
k earundē fig. char. 3.
l 3 tab. A. 1 tab. X. 2 g. 4 c.
m 3 tab. f.
n 3 tab. i muſculi P.
o 4 tab. A.
p 3 tab g.
q 3 tab. h.
r 3 tab. p. dein 6 tab. κ, λ.
s 1 fi. cap. 25 lib. 1 I.
t 4 tab. θ.
u 9 tab. Λ. 2 Y. 10 q.
x 2 fi. cap. 23 lib. 1 P.
y 9 tab. Θ. aut uide quî in 2 ta. Y ducitur inter X & 4.

etiam & ex[z] poſteriori ulnæ proceſſu, qui humero articulatur, hic muſculus nonnihil principium ducit, illi inſtratus[a] muſculo, qui originem inibi quoq; ſumens, radium adit, illumq; in ſupinum agit. Hinc itaq; tertius brachialis muſculus[b] prodiens, humiliorem exterioremq; ulnæ regionem amplexatur,[c] inter primum brachiale mouentium, & eum qui paruum digitum extendit, exporrectus. Quando uerò brachiali appropinquat, in teretem finit[d] tendinem, qui[e] ſinui in appendice ulnæ exculpto innititur,[f] tranſuerſo ligamento, quod unicum ulna proprium nāciſcitur, obductus. Quum primùm ſuperato ligamento, brachiali ſuperuehitur, latior factus, poſtbrachialis[g] oſsis minimū ſuſtinentis radici inſeritur, nonnunquam ante inſertionē oſsiculum ſibi innatum obtinens ſeſaminum, quod nonnihil dictum modò poſtbrachialis os etiam ſuffulcire uidetur. [h] Alter exteriorum, qui ordine quartus eſt, latiuſculo[i] principio longè ſupra exterius humeri tuber enaſcitur, ubi humerus uelut in oblongam[k] acutiem lineamq; prominet. Hinc carnoſus, & longa utcunq; linea prodiens, radio inſternitur, & paulo ſub illius longitudinis medio, in robuſtum deſinit[l] tendinem, qui bicornis bipartitus'ue ſtatim ab ortu ſpectatur, utranq; partem paulo minus toto teretem gerens: eſt enim nōnihil latior, quàm profundior. Hæ partes, aut tendines, etſi inuicem dirimātur, non tamen digno notatu interuallo diſsiti, recto tramite radio exporriguntur, ad illius appendicem iuxta brachiale contendentes: quò quum peruenerint, illis exculpto[m] ſinui incumbunt, & cōmuni ipſis & illi[n] muſculo, qui pollicem uerſus indicem euertit,[o] ligamento circundātur. Quod deinceps ſuperantes, magis tum quàm prius, inuicem diſtant, in poſtbrachiale amplis inſertionibus (ne fortè craſsis & teretibus extra reliquam manus ſuperficiem hìc emineant)[p] implantati: unus enim in radicem oſsis indicem ſuſtinentis, alter uerò in radicem eius cui medius innititur, inſertionem tentat. Quartus hic muſculus, unà cum tertio, brachiale, ſi ambo in ſe colligantur, extrorſum reflectunt, extendunt'ue. hiſq; auxiliatur[q] muſculus, quem brachialis oſsi, quo pollex ſuſtinetur, inſeri docuimus, quem ſuperiore Capite illum in tota inibi deſcriptorum muſculorum ſerie uigeſimumtertium nominaremus: & ut his duobus brachiale extenditur, ita etiam duobus interioribus ſeu primis idem pulchrè flectitur. Dein eiſdem muſculis, quibus brachialis flexio extenſioq; cōcreditur, brachiale ad latera quoq; ducimus.[r] Si enim interior muſculus, & exterior, qui indicē ſpectant,[s] reliquis duobus laxatis contrahantur, brachiale introrſum atq; ad interius latus agitur: at ſi his laxatis, alij duo, qui minimum reſpiciunt digitū, in ſe colliguntur, brachiale ad exteriora in latus mouetur. Cæterùm præter hos, quos brachiali tribuimus, motus, Galenus ipſi uerſionem in pronum ac ſupinum adſcripſit, peculiarem ab ea quam ſecundariò manus radij beneficio adipiſcitur. Mihi tamen manus aut brachialis, quieſcēte radio, in pronum ſupinum'ue motū aliquem perfici, hactenus percipere non licuit.[t] Deinde radij ſinus, cui brachiale inarticulatur, oblongus eſt: & ipſum brachiale, quà ſinui imponitur, oblongū quoque, neq; ut humeri, aut femoris ſuperius caput, rotundum uiſitur: adeò ut hìc oſsium articulus conſurgat, prorſus ad circumactum ineptus. Verùm ut Galenus proprios in pronum & ſupinum motus brachiali aſſcribit, ita quoq; quatuor enarratos muſculos, illorum autores eſſe contendit: prout hic nimirum, ille'ue contrahatur, aut quieſcat. Cuius ſententiam ſi non oſcitanter perpenderis, hæc illum finxiſſe, imaginatumq; citiùs, quàm in reſectione perſpexiſſe (ut alia in libris de Vſu partium per Iouem pleraque) animaduertes.

Quartus.

Muſculorum munus.

Brachiale proprio motu in ſupinum & pronum non agi.

Lib. 2 de Partium uſu.

z 1, 2 fig. cap. 24 lib. 1 D.
a 10, 12 ta. A.
b 9 tab c.
c 9 tab inter Ξ & Θ.
d 9 tab. d.
e 2 fi. cap. 24 lib. 1 V.
f 2 tab. charact. 2.
g 1, 2 fig. cap. 25 lib. 1 IIII, cui ſul eſt oſsiculum N notatum.
h 11 tab. A.
i 8, 2 T. 3 c. 9 Y. 10 ſ. 12 o.
i, 11 tab i.
k 1, 2 fig. cap. 23 lib. 1 Q.
l 11 tab. k.
m 2, 4 fig. cap. 24 lib. 1 ſ, ſ.
n 10 tab o.
o 1, 2 tab. charact ſ.
p 11 tab. l.
q 2 tab. b. 10 k. 11 p.
r 3 tab. A. unus, alter 11 tab. A.
s 9 tab. unus A, alter Ξ.
t 1, 2, 4, 5, figurarū ca. 25 lib. 1 charact. 1, 2, 3 in x, y, z fi. 8 cap. 24 lib. 1.

DE MVSCVLIS RADIVM IN PRONVM & ſupinum agentibus. Caput XLV.

DVMMODO in pręſenti eorum memineris, quæ[a] de radij ad rotundum humeri caput articulo,[b] & brachialis rurſus cum radio,[c] radijq; & ulnæ inter ſe cōmiſſuris, ſuperiore libro tradidimus: nūc mediocri negocio percipies, qua ratione radius à proprijs tractus muſculis, quieſcente interim ad humerum ulna, in pronum ſupinumq; circūducatur, & quo'nam pacto radij beneficio manus eoſdem motus ſecūdariò obtineat. Quum itaq; radius ulnæ & ſuperiori ipſius & inferiori extremo articuletur, quumq; per reliquam longitudinē duo illa oſſa inuicem diſtent, operæpreciū fuit, ſuprà & infrà muſculos illum moturos extrui. Sunt

Quatuor radium peculiariter agentes muſculi.

autem hi quatuor, duo quidem ſuperiori radij extremo ſubſeruientes, reliqui autem duo inferiori. atq; ex his duo internam cubiti ſedem, alij duo externam occupant: interioresq; radium in pronum mouent, exteriores eundem ad ſupinum conuellunt.[d]

Primus.

Interior, qui radij partem brachiali proximam mouet, ſecundùm ulnæ longitudinem, ex tota amplitudine interioris ipſius ſedis, qua brachiali proxima eſt, enaſcitur: hincq; carneus, ad interiorem radij regionem tranſuerſim procedens, ipſi carneus adhuc inſeritur. Habet itaque muſculus hic, ſi cum reliquis ſecundùm cubiti longitudinem expanſis conferatur, fibras tranſuerſas, ex ulna nimirum in radium tranſuerſim conſcendentes. Neq; hic muſculus, ut uiſum eſt diſſectionis profeſſoribus, radium ulnamq; intercedit:

Lib. 1 de Adminiſt. ſect.

ſed ſecundùm cubiti amplitudinē, totam interiorem radij ulnæq; ſedem complectitur, adamuſſimq; quadratus eſt. Tantam enim obtinet longitudinem, quanta eſt latitudo interioris cubiti regionis, quam ſimul cum radio ulna conſtituit: deinde tam latus uiſitur, quàm longus. ad hæc omni ex parte carneus, & in ipſius medio ſpiſſus extuberāſq; obſeruatur, inſtar puluinaris ipſum tranſcendentibus ad digitos[e] tendinibus ſubſtratus. Huius muſculi fibræ, radij partem, quæ brachiale ſpectat, introrſum trahentes, radium in pronum adigunt.

Secundus.

[f]Exterior muſculus, contrarij motus autor, & huic neq; ſitu neque figura reſpondens, omnium qui cubitum perreptant longiſsimus eſt, quantum ſcilicet ad muſculi uentrem, & longiorem carnis ductum attinet. Aliàs namque

Primo de Adminiſt. ſect.

perperàm illum omnium longiſsimum eſſe Galenus dixiſſet, quum plerique ad digitos protenſi, ſimpliciter multo longiores ſint. Ab externa itaq; humeri regione[g] elatius, quàm muſculi bifido tendine brachiale extendentis caput conſiſtit, huius radij muſculi[h] principiū educitur: quod quia ſecundùm humeri longitudinē latum naſcitur, carneumq; eſt, longè ſupra exterius humeri[i] tuber elatiori ſua ſede reponitur. Muſculus hinc deorſum expanſus, & latus ualidusq; apparens, radio inſternitur, ſuperiori lateri muſculi bifido tendine brachiale extendentis contiguus. Vbi uerò ad radij finem, cui brachiale coarctatur, proceſsit, in exactum finit[k] tendinem, qui membranæ modo lateſcens, radij appendicis ſuperiori[l] regioni inſeritur, quadantenus in interiora productus.

Tertius.

Muſculorum ſuperiorem radij partem mouentium[m] interior, ex interioris humeri tuberis[n] radice, &[o] ex interiori ulnæ latere, quà humero articulatur, carnoſo ualidoq; principio enaſcitur: & hinc admodum obliquè internam radij ſedem cōſcendens, carnea[p] inſertione ante mediū radij longitudinis ipſi implātatur. A'[q] carnea hac inſertione, neruea implantatio ad medium uſq; radij lōgitudinis educitur, radijq; ſuperiori regioni ualidiſsimè inſeritur, peculiarem inibi in radio[q] aſperitatem, cui firmetur, ſibi uendicans. Muſculus iſte, quoties

a 9 fi. cap. 24 lib. 1 O ad P 1 fig. cap. 23.
b 1, 2, 5 figurarū ca. 25 lib. 1 characteribus 1, 2, 3, in x, y, z fi. 8 cap. 24 lib. 1.
c cap. 24 lib. 1 fig. 1 i, k. aut m 2, 9 fig. in l 11 fig. & rurſus p 5, 10 fig in o 7 figuræ.
d 7 tab. X. 8 S.
e 5 tab. muſculi β. 6 tab muſculi Ξ & κ.
f 6 tab Λ. 12 Θ. 1 4 1 S. 3 d. 4 α, 5 κ. 7 Υ. 9 X 10 c. 11 h.
g in 9 tab. X elatius eſt quàm Υ, in 10 ta. c quàm ſ.
h 12 tab a. 6 tab. b.
i 2 fi. cap. 23 lib. 1 P. & in 10 ta. c diſtat à g.
k 6 tab. u. 12 tab. b.
l 2 fig. cap. 24 lib. 1 κ uerſus x.
m 7 ta. Q. 1 V. 2 f. 3 e. 4 y. 5 ι. 6 x. 8 R. 12 c. 13 f.
n ſub S & T 1 fi. cap. 23 lib 5.
o ſub L fi. 1 cap. 24 lib. 1.
p 12 tab. e. 13 g.
q 2, 4 fig. cap. 24 lib. 1 H.

r 10,12 ta. A. 11 m. 13 h. — s 12 tab. c. — t 1,2,11 fi. cap. 24 lib. 1 D. — u 12 tab. d iuxta e. — x 7 ta. X. — y 12 ta. A.

Quartus.

quoties contrahitur, intrò radium ducens, illum cõſtituit pronum.[r] Exterior, qui peculiarium radij muſculorum quartus eſt, ductu figuraq́; nunc dicto propemodum par,[s] enaſcitur ab exteriori articuli cubiti regione, ex articulum circundante ligamento, ualidè etiam ex ulnæ poſterioris[t] proceſſus externo latere, principij ſui portionem ſumens. Hinc ad radium in priora conſcendit, & radio propter interioris muſculi inſertionem[u] applantatur. uerùm huius inſertio non æquè atq; interioris neruoſa eſt, neq; adeò in radij longitudinẽ producitur. Attamẽ ductus breuitas hos duos, ut &[x] primum, qui ad brachiale habetur, exacto tendine deſtituit.[y] Muſculus itaq;, quem poſtremò recenſui, ſuperiorem radij partem extrorſum obliquè cõuellens, radium in ſupinũ mouet.

DE MVSCVLIS CVBITVM FLECTENtibus & extendentibus. Caput XLVI.

a figuræ 9 cap 24 lib 1 O cum P fig. 1 cap. 23 lib. 1. — b 1,2 fig. cap. 23 lib. 1 K, L, M cum C, D, E 1,5,11 fi. ca. 24 lib. 1.

Cubitum mouentes muſculi aut 5, aut 4, aut 3.

QVEMADMODVM radius ſui cum humero[a] articuli beneficio pronus ſupinusq́; conſtituitur, ita quoq; ulnæ cum humero[b] articulus appoſitiſsimè cubiti totius flexioni extenſioniq́; famulatur: & interim radius in eum modùm humero eſt articulatus, ut ſimul cum ulna ad humerum flecti extẽdiq́; queat. Muſculi uerò, horum motuum duces, ſi in maximum redigantur numerum, duo flexionem, & tres extenſionẽ perficiunt. ſi autem ad minorem referantur, aut duo, aut unus, erunt extendentes: duo tamen, utcunq; numeraueris, flectentes. In canibus & caudatis ſimijs neceſſariò tres extendentes perpetuò recenſentur: quorum etiam deſcriptionem ilico atq; hominis muſculos enarrauero, ſubnectam, quo accuratiùs primi de Adminiſtrãdis ſectionibus Galeni libri calcem aſſequaris. Atq; hos ea tradam lege, ut omnia de cubitũ mouentibus muſculis figmenta ſecundi de Vſu partiũ libri non cogar recẽſere. quandoquidẽ quum ueram illorum muſculorũ naturam didiceris, abũdè ea tuo Marte refelles, ſtupens profectò, qua ratione eiuſmodi ſenſui repugnãtia Galenus poſteris tradiderit, ac poſtea ſectione peritior factus, ea cum alijs quibuſdam in libris de Partium uſu non recognouerit.[c] Primus itaq; flectentium, duobus ualidiſsimis & mutuò diſtãtibus enaſcitur principijs:[d] unum quidem exactè nerueum, & ad amuſsim teres, exoritur ab eminẽtiori[e] parte ceruicis ſcapulæ, ſeu ex ſuperiore ſupercilij ipſius acetabuli ſede. Hoc ſub[f] ligamẽtis humeri articulũ continentibus, & huic principio tranſuerſi inſtar ligamẽti obductis, ſuper humeri caput in anteriora procedit,[g] ſinuq́; uehitur, ipſi in prioribus capitis & ceruicis humeri regionibus priuatim cælato.[h] Alterum huius muſculi principiũ, à tota inferiori ſede & apice interioris[i] proceſſus ſcapulæ, quem anchoræ comparamus, duplex quodãmodo enaſcitur, non quidem diſiunctũ, ſed duplicem ſubſtãtiæ ſpeciem exprimẽs, & dicto nuper[k] principio (etſi Galeno ſecus uiſum fuerit) multo latius. Principij enim[l] pars, ab apice proceſſus initiũ ducens, exactè neruea eſt, & craſſa, & propemodũ teres:[m] pars autem huic continua, ac ex reliqua proceſſus ſede prodiens, carnea lataq́; uiſitur. Neutrum iſtorũ principiorum, ſtatim ab exortu deorſum tendens, humeri oſsi adnaſcitur. Verùm aliquantulo ſub humeri capitis ceruice, ubi ambo[n] inuicẽ coitura, unum efformare muſculum incipiunt, carnoſa pars interioris principij, ab interno ſcapulæ proceſſu enata, humeri oſsi lata & utcunque carnea inſertione aut nexu adnaſcitur, priuatam oſsis[o] aſperitatem, cui aptè committatur, nanciſcens. Conſiſtit autem hæc aſperitas ad radicem eius[p] ſinus, quem externo præſentis muſculi principio

c 6 ta. Θ. 1,9 Q 2,3 Z. 4 t. 5 ſ. 7 R. 10 c. 11 g. — d 6 tab. m. — e 1 fi. cap. 21 lib. 1 A. — f 5 tab. d, e ad f. — g 1 fi cap. 23 lib. 1 H, I. — h 6 ta. n, o. — i 1,2 fi. ca. 21 lib. 1 E. — k 6 tab. m. — l 6 tab. n. — m 6 tab. o. 1 tab. R. — n 6 tab. p. — o 1 fi. cap. 23 lib. 1 f. — p eiuſdem fig. I.

Primus flectentium.

Lib. 1 de Adminiſt. ſect.

principio inciſum diximus. Eiuſmodi nexus adeò ualidus interdum mihi apparuit, & carnoſam illam interioris principij partem adeò proceram uidi, ut proprium muſculum à ſcapulæ interiori proceſſu in humerum inſeri arbitratus fuerim, qui brachium etiam attolleret. Poſtquam uerò hic anterior cubitum flectentium muſculus, ex duobus illis efformatus principijs, hunc nexum in humerum molitus eſt, ab humero iam abſcedens, & ad amuſsim teretis carnoſiq;[q] muſculi effigiem, ante reſectionem in muſculoſis egregiè conſpicuam (q 6 tab. O.) præ ſe ferens, alium conſcendit[r] muſculũ, ipſi toto progreſſu ſubtenſum: non (r 6 tab. r, r. 8 tab. r.) amplius enim, uel puncto etiam, humerum ſeu brachij os cõtingit. Cæterùm paulo ſupra cubiti articulum,[s] neruoſior excarniſq; redditus, in robuſtum & (s 6 tab. q.) craſſum, & ad amuſsim teretem finit tendinem, qui articulo expanſus, & ſubdito ipſi muſculo ſuffultus, in interiorem radij partem modicè lateſcens[t] inſeritur, nonnihil & articuli ligamento adnatus. Vt uerò commodior tendinis in (t 8 tab. Q.) radium efficeretur inſertio,[u] latum, & modicè prominentem, inæqualemq; admodum in radij ſuperiori fine proceſſum extrui, iam antea diximus. Atque (u 1, 3 fig. cap. 24 lib. 1 q.) hæc primi muſculi eſt ſeries, hoc ſibi cum alijs quibuſdã proprium uendicantis, quòd liuidus comperiatur.

Secundus, ſeu flectentium poſterior.

[x] Secundus muſculus huic ſuccumbit, omnino carneus, & nuſquam inſigniter nerueam oſtendens ſubſtantiam: præterea (x 8 tab. c, 1 S, S. 2 N, 3, 13 a, a. 4 x, x. 5 b. 6 r, r. 7 P. 9 R. 10 d. 11 g. 12 Y.) longè primo muſculo breuior, multoq; iuxta humiliorem ipſius[y] ſedem latior exiſtit. Ex humero enim ea ſede principium ducere incipit, ubi infima muſculorum brachium mouentium fit[z] inſertio, quam attollens brachium muſculus, cum illo qui brachiũ pectori admouet, molitur. (y 8 tab. inter r & N.) A` latere namq; exteriori inſertionis brachiũ attollentis muſculi, ſecundus hic muſculus carneum[a] principium ab humero ſumit, quod acutũ eſt, & ſenſim deorſum obliquè in priora humeri tendens, ſecundùm attollentis brachium muſculi inſertionis formam (quę tranſuerſa eſt) dilateſcit, ac ab exterioribus introrſum modicè uerſus inferiora declinat. (z 4 tab. g, b. 11 tab. P.) (a 8 tab. L.) Quum autem principium id ad infimam inſertionis brachium attollentis muſculi ſedem prorepſit,[b] ſurſum denuò ad internum inſertionis latus modicè fertur, non adeò altè cõſcendens, atq; iuxta externũ ipſius latus enaſcebatur. (b Ducito in 8 tab. angulum ab L ad M.) Propter medium igitur longitudinis humeri, ſecundus cubitum mouentium muſculus enaſcitur carneo latoq; principio, quod[c] bicorne eſt, & in ſui medio obtuſum exprimit angulum. (c 8 tab. L, M.) Quandoquidem principij exortus linea ab externo latere humeri in anteriora deorſum obliquè repit, & hinc ab anteriori parte ſurſum obliquè uerſus internũ humeri latus ducitur: adeò ut unum principij cornu in externo humeri habeatur latere, alterum uerò quodammodo in interno, & angulus in antica humeri ſede cõſiſtat. Porrò ſi præſentem obliquæ huius lineæ ductum, illaq; duo principij cornua tanti æſtimes, ut duplici principio poſteriorẽ hunc muſculum cum nonnullis Anatomicis enaſci dicas, nunc me uerìſsimè, & multo aliter quàm ipſos, huius muſculi initia enarraſſe putato, atq; mihi unius principij loco duo, quæ ponis, principia haberi ſinito, ne omnibus latis muſculorũ exortibus, præter morem plura principia cogar aſſcribere. Niſi enim id mihi donares, omnia lata muſculorum principia geminãda, aut, ſi cum hoc ſecundi muſculi principio conferantur, pleraq; principia etiam decuplanda pręter omnem rationem forent. Præſens itaq; muſculus hoc enatus principio, ſenſim craſsior carnoſiorq; efficitur, deorſum rectà protẽſus, & humero ualidiſsimè adnatus, ex ipſoq; exortus ſui robur toto deſcenſu tantiſper aſſumens, quouſq; cubiti articulum contingat, quem[d] ſua amplitudine carneaq; ſubſtantia in tota anteriori ſede integens, ualidiſsimè articuli ligamento, & anteriori ulnæ ac radij ſedi, ampla implantatione (d 8 tab. N.)

tione inſeritur, ea parte, qua articulum tranſcendit, montis ſpeciem appoſitiſſimè repræſentans. Cæterùm ut huius muſculi ductus recto perficitur tramite, ita quoq; prorſus rectas obtinet fibras, quemadmodũ & primus, quem nulla ratione ſecundi muſculi fibris inſtar X literæ aut decuſſatim incumbere, au ſim aſſerere. Et quantumuis accuratè horum muſculorũ functionẽ intueor, haud aliud colligo, quàm utrunq; rectiſsimi cubiti flexionis autorem eſſe, ſiue ambos unà, ſiue ſeorſim ſingulos duntaxat cõtrahi demus. Et cur, quæſo, Galeni diſſectionis profeſſorũ principis gratia, quas nunquam conſpicimus, cubiti flexiones nos decet cõfingere? ut ſcilicet cubitum rectà primùm, & deinde in alterum latus inclinantẽ, flecti dicamus, ac dein utriſq; ſimul muſculis rectam flexionem, & inſuper ſingulis priuatam ad latera flexionẽ tribuamus. quando interim Galenus ſibi non conſtat, utri'nam muſculo, in internum latus, aut in externum, flexionis munus aſsignare debeat. Aliter enim lõgè in libris de Partium uſu, quàm in libris de Adminiſtrandis confectionibus, de horum muſculorum dignitate uſuq; ſentit. In his namq; poſteriorem muſculum cubiti flexionis in exteriora inclinantis autorem eſſe cenſet: anteriorem uerò, flexum moliri tradit, introrſum uergentem. In illis autem, muſculum anteriorem extrorſum magis, poſteriorẽ uerò introrſum magis flectere, ſcriptum reliquit. Verùm non ignoro, quum hæc perpendis, te cubiti flexionem ſedulò moliri, atq; quum digitos ſummo humero adducis, arbitrari rectam flexionem effici: quum uerò ad clauiculam, pectoriſq; oſsis ſummum, manum ducis, in internum latus flexionem fieri: dum autem uerſus ſcapulam digitos agis, in externum latus inclinantẽ cubiti flexionem celebrari. Ac proinde, ſimiliter ac ego quondam, Galeno nimium fidens, ſolebam, pulchrè colligis, ipſum rectiſsimè has flexionũ ſpecies propoſuiſſe: quantumuis etiam in enarrãda muſculorum functione, ſibi in cõmemoratis modò libris haudquaquam conſentiat. Cæterùm paulo pòſt ſecus autumabis, quando iam humeri quoq; in ſcapulæ acetabulo motum unà expenderis. Conare igitur nudis alicunde aſcitis oſsibus, quę unà perſpiciẽdo negocio adhibeas, ab omni circunductu tuũ ipſius brachium immotum ſeruare, atq; tum demum ſtude in eodẽ brachij ſitu diuerſam cubiti flexionẽ moliri: quam ſi tunc obſeruaueris, tempus erit, fibrarũ decuſſationem ſeu interſectionẽ, & diuerſum cubiti flexionis opificum muſculorũ ductum cum Galeno (etiamſi tale quid nihil ſit) cóminiſci. Porrò quum præter rectiſsimã flexionẽ aliam nullã fieri conſpicies, ſummi rerũ Opificis ſolertiam encomio celebrabis, quòd huic motui duos ualidiſsimos pręfecerit muſculos, quia illum ualidũ, & ad plurima utilẽ homini futurũ cognoſceret, ne inſuper alias in medium adferam rationes. Quæ modò de flexione dixi, de extẽſione quoq; propoſita arbitrator: quam etſi uarijs modis experiri queas, nullo tamẽ melius cubitum ne tantillũ quidem in latus agi animaduertes, quàm ſi exactè protẽſum, uel pilo in alterũ latus, quieſcẽte brachio, dimouere fruſtra conatus

Primi & ſecundi muſculorum munus.

e 11 tab f fueris. Inter cubitũ itaq; extendẽtes muſculos,[e] primus ualido latoq; & nerueo
1,10,12 T.2 P 13 b 4 u. prorſus principio,[f] ex humiliori ſcapulæ coſta nõ procul ab eiuſdẽ ceruice exo
5 & 6 ſ.7 ritur, peculiarẽ illic, unde prodeat, ſinũ obtinẽs. Principiũ id paulo poſt exortũ
N.10 d. f 1 ſi.cap. carne adaugetur, muſculũq; cõſtituit, qui rectà deorſum ad internũ latus poſte
31 lib.1 Q. rioris ſedis humeri fertur, illi nõ niſi magno ſatis ſub ceruicis ipſius interuallo
g 10 tab Θ. firmiter adnatus. Iuxta infimã namq; ſedẽ inſertionis[g] muſculi brachiũ ad dor
11 c. ſum uerſus inferiora trahẽtis, iſte cubitũ mouens muſculus primùm humero
h 12 ta.X. cõnaſcitur: aut potius[h] alia ex humero inibi enata carnoſi muſculi pars ipſi cõ
13 tab.d. miſcetur, qua muſculus adauctus, deorſum rectà fertur, medio interni lateris

Extendentium primus.

humeri,

Carnoſa pars, qua primus extendentium augetur, quem ſecundum conſtituere licet.

humeri,& medio poſterioris ſedis humeri tantiſper adnatus, dum partim carneus,partim nerueus, ampliſsimè in internum latus[i] poſterioris ulnæ proceſſus inſeratur, in deſcenſu ſemper ab ea quam dixi humeri ſede ad finem uſque ipſius,humero adnatus,ac ex ipſo principij robur aſſumens.Integrum itaq; eſt, in homine hunc muſculum uniuerſum, aut unum dicere, aut duos: ut[k] unus quidem à ſcapula enaſcatur,[l] alter autem ab humero,qui cum illo cõfunditur, cui ſcapula principium prębet.At Galeni nomine,illos duorum loco nunc recenſeamus,[m] tertium extendentium enumerantes, qui extendentium à poſteriori ſede ceruicis humeri neruoſus[n] enaſcitur, & ſenſim rectà deorſum deſcendens,& externam ſedem poſterioris humeri regionis occupans, carnoſus euadit, & pertinaciſsimè humero adnatus, ab ipſo principij ſui uigorem mutuatur.[o] Priuſquam uerò medium longitudinis brachij ſuperauit, duobus nuper dictis ita commiſcetur,& cum ipſis adeò coit,ut nullo prorſus pacto in hominibus ab illis ad inſertionem uſq; integer diſcerni queat, nihilq; aliud quàm unum ueluti corpus ex tribus muſculis conſtitui uideatur. quãuis interim tertius muſculus,ſuum ſeruans inceſſum, ualidiſsimè in externum latus poſterioris ulnæ[p] proceſſus partim carneus,partim nerueus inſeratur.Atque ita tribus his muſculis mutuò coeuntibus, totus ille poſterior ulnæ proceſſus amplexatur,in ſui ſedis inferiori parte,[q] cui innitimur,neruoſiorem inſertionis portionem,quàm in lateribus,& ſuperiùs,aſſumens. Mutuus enim ille muſculorum concurſus, in poſteriori ſede admodum liuidus conſpicitur, tanto neruoſior euadens,quanto ulnæ proceſſui propiùs accedit. Vtcunq; uerò inter ſe muſculi hi cõcurrant, nullus tamen ab initio inceptum fibrarum ductum deperdit: ſed rectæ omnes deorſum,nuſquam implexæ,neq; ſeſe decuſſatim interſecantes ferũtur, & eandem omnes functionem obeunt, qua cubitum in neutrum latus inclinantem extendunt. Conſtat igitur, tres hos muſculos unius loco recenſeri poſſe,qui ex tribus conformatus eſſet principijs: aut duorum, ſi uidelicet primum & ſecundũ unius loco habueris. At in caudatis ſimijs & canibus fieri id nequit.nam his animalibus, perinde ac equo, & boui, & alijs pleriſque, quę anterioribus cruribus innituntur, atq; in ingreſſu ualida cubiti extenſione indigent,tres obtigerunt muſculi,egregiè conſpicui,præter unũ gracillimum in caudatis ſimijs, à ſcapula ad ulnam porrectum,& penitus à Galeno prætermiſſum.Quum interim canibus unicus tantum flexionis autor adſit,ut ſanè ſimijs duo,illis prorſus ſimiles,qui in homine uiſuntur: niſi quòd poſterior nõnihil poſteriùs ab humero in ſimijs procedit, & neruoſior in ipſa inſertione conſpicitur,adeoq; Galeni in primo de Adminiſtrãdis ſectionibus libro hiſtoriæ per omnia melius quàm hominum muſculus conueniat. Cæterùm caudatis ſimijs extendentium cubitum muſculorum primus ex ſcapulæ humiliori coſta, ut hominibus, oritur: ſed duo principia mox inuicem coeuntia obtinet: & deorſum tenſus,carnoſusq; admodum redditus,nulli connaſcitur muſculo: ſed paulo ſupra cubiti articulum extenuatus, nerueusq; factus, internæ ſedi poſterioris ulnæ proceſſus inſeritur.Secundus huic ſubiacet,& ubi homini ſecundus enaſci dictus eſt,exoritur,toti humeri longitudini tantiſper adnatus, quouſq; ualida inſertione mediæ & poſticæ proceſſus ulnæ ſedi inſeratur. Tertius,ut in hominibus, ab humeri ceruice principium ducit: inde carnoſus euadens,& nulli muſculo,pręterquàm fibroſis nexibus,hęrens,in exteriorem ſedem poſterioris ulnæ proceſſus implantatur.Atq; hi ſunt muſculi,quos poſt ſcriptos de Vſu partium libros Galenus diligẽter ſecuit, & obſcurè in libris de Adminiſtrandis ſectionibus deſcripſit, etiamſi interim prorſus nihil à prima editione

Lib.1 de Adminiſt.ſect.

Tertius extendentium.

Quomodo in canibus cubitum agentes muſculi habent.

i 1,5,11 fi. cap 24 lib. 1 D.
k 13 tab.b.
l 13 tab.d.
m 11 ta.e. 2 tab.O. 9 S. 10 b. 12 V. 13 c.
n 11 tab.d.
o 11 tab.e. 2 tab.Q.
p 2 tab.R.
q 6 fi.cap. 24 lib.1 triangulus in X,Y,Z concluſus.

editione libris de Partium uſu, ad muſculorum cubitum mouentium hiſtoriam adieciſſe uideatur, uti aliàs ſępe lineas quaſdam ſuo exemplari poſteris aſſeruato immiſcuit,quæ tanquam notæ illi fuerunt, quibus per ocium temporisq́; rationem libros de Partium uſu, perinde ac libros de Adminiſtrandis ſectionibus,magis ueritati cõſonos reddidiſſet. Occurrunt uerò eiuſmodi lineę aut notæ, in[r] muſculorum, qui in manu & pede poſiti,primorum digitorum oſsium flexioni præſunt,& in tranſuerſorũ[s] ligamentorũ in digitis, & in[t] muſculi in poplite latitantis leui & perfunctoria (ſed ſeria tamen) mentione, & aliàs mehercule ſæpius: quemadmodum facilè conſtabit, meis in Galeni anatomica annotationibus,iampridẽ non infœliciter cœptis,ac ſeorſum,aut cum Galeni libris,multo quàm antea emendatioribus,aliquando cudendis.

r 6 ta.κ,λ. g tab.Δ.14 tab.β.13 tab.L,e.

s digiti manuum 4 tabulæ.

t 14 tab.Γ.

In Galeni anatomica annotationes.

DE LIGAMENTIS, AB HVMERI CVM ſcapula articulo ad extremam uſq; digitorum aciem conſiſtentibus. Caput XLVII.

INTER ligamenta in brachio,cubito & manu occurrentia, quędam omnium ferè ligamentorum differentiarum ac uſuum occurrũt. Quæ in horum itaq; numero ſint[a] inuolucra,prius enarrauimus,quum ſingulis tendinibus per brachiale & uolam ad digitos reptantibus, obductas diximus membranas, mucore quodam imbutas, & ligamentorum ritu tendinibus circũdatas. Quæ uerò ſubditis corporibus munimẽta,& ne ex ipſorũ cauitatibus declinent, ſimul quoq; uincula cenſentur,tranſuerſa ſunt ligamẽta,tendines in ſuis ſinibus, ne ab illis aſſurgãt, aut uagẽtur,cõtinentia. Horum uniuerſæ propemodũ interiori[b] ſedi quatuor digitorum unũ exporrigitur,& pollicis etiã ſecũdo & quaſi tertio internodio unum eius generis expãditur: illis nimirũ ſedibus,quibus[c] tendines digitos flectentes,ab illis ligamentis amplexantur,& ueluti anulis cõtinentur. In interna brachialis regione[d] unum cõſpicitur,omnes digitorũ tendines,qui hàc prorepunt,cõſtringens.atq; hoc latũ eſt,& cęteris omnibus huius generis robuſtius: ſed interim neq; poſtbrachiali,neq; cubito commune. Cęterùm ut in externis cubiti partibus, quà brachiali articulatur,[e] ſex trãſuerſa ligamẽta ſeſe offerunt, quorum beneficio tendines in oſsiũ ſinibus reſeruãtur. At hæc,ſi in ſuperficie tantùm ſpectẽtur,unicum eſſe uidebuntur, totius cubiti latitudini expanſum: quod diſſectũ,ſex ſpectãdos offert anulos,tranſeuntibus tendinibus obductos. Vnde etiã id in ſex ligamẽta, perinde ac cæteri Anatomici, diſtinguimus: non ſanè, quòd omnia ipſis cognita fuerint (nam Galenũ ut minimùm duo latuerunt) ſed quòd ipſi hic tot ligamẽta recenſuerint, quot reperiêre anulos.[f] Primum ex ulna in radiũ procedit, & ad cõmunem ulnæ & radio[g] ſinũ refertur. at non[h] tẽdinibus decimiſeptimi digitos mouentiũ muſculi (ut Galenus arbitratur) obuoluitur: uerùm illi peculiare eſt[i] muſculo,quem paruum digitum extendere aſſeruimus,eum digitos mouentium decimumoctauũ enumerantes.[k] Secundum,ad externũ primi ligamẽti latus repoſitũ, ſoli ulnæ,illiq́;[l] muſculo proprium eſt, qui ante paruum digitum poſtbrachiali inſertus, brachialis extenſionis opifex cenſetur.[m] Tertium, ad internum primi ligamenti latus habetur, ſoliq́; radio proprium eſt, eos amplectens[n] tendines,qui indicis, medij & anularis extenſionibus præſunt.[o] Quartum,ad internum latus tertij poſitum, anguſtiſsimum efficit anulum: ut & tendo,quem tranſmittit, gracilis eſt. ille enim à[p] muſculo procedit, qui indicem & medium à pollice deberet

a in 3 tab. uola.

Ligamẽtorum in brachio,cubito & manu occurrentium, quæ inſtar inuolucrorum habeantur.

Ligamenta, anulorum modo tendines continentia.

b manus 4 tabulæ.

c 5 tab.α.6 tab.α,γ,θ.

d 4 tab.θ. 5 ν,ξ.

e 2 tab.charact.1,2,3,4,5,6.& tab.1 charact.3,4,5,6.

f 2 tab.charact.1.

g 2 ſi cap. 24 lib.1 d.

Lib.1 de Adminiſt.ſect.

h 2 tab.muſculi V.aut 9 tab.Z, dein b.

i 2 tab.X. 9 Θ.

k 2 tab.charact.2.

l 2 tab.Y. 9 Λ.

m 1,2 tab. charact.3.

n 2 tab.muſculi V.

o 1,2 tab. charact.4.

p 10 tab.p.

abducere.[q] Quintum bicorni[r] tendini, quo brachiale extenditur, &[s] illi qui pollicem uerſus indicem euertit, uiam largitur: quanquam interdum pollicis muſculo priuatum quoq; ligamentum obducatur, adeò ut ſeptem tunc ligamenta in externa cubiti ſede reponantur. Alioquin enim[t] ſextum[u] tres tendines tranſmittit: quorum unus brachialis oſsi ante pollicem, alter primo pollicis oſsi, tertius autem ſecundo & tertio inſeritur. Sanè & hos tendines, quum hæc ligamēta ad amuſsim, magnaq; cura perpendimus, ſinguos ſua ligamenta ſortiri, non ſemel obſeruauimus.

q 1,2 tab. charact. 5. r 11 ta. m. 4 ſculi A. s 10 tab. o. t 1,2 tab charact. 6. u 10 tab. k, m, n.

Mēbrana muſculis obnata.

Præter hæc ligamēta, per uniuerſam cubiti longitudinem, omnibus muſculis ualida[x] mēbrana obnaſcitur, muſculos inuicem committens, atq; ne ſua ſede illi dimoueantur, aut inter ſeſe implicentur, tranſuerſi alicuius ligamēti ritu cōtinens: cuiuſmodi etiam in tibia quandā haberi audies, omnibus illic repoſitis muſculis eleganter obductā. Quum itaq; & huius mēbranæ ligamenti'ue naturā inter diſſecandū ad amuſsim didiceris, id quoq; in tranſuerſorū ligamentorū claſſe reponito: quanquā non laxè, ſed pertinaciter muſculis adnaſcitur, propriæ muſculorū membranæ modo.

x Hanc, quum tenuiſsima et pellucida ſit, picturis aliter proponere nequiuimus, quàm tota 1,2,9 tabula ſe offerunt.

Ligamēta oſſa inuicem committentia.

Ligamenta quę oſſa inuicē colligant, in omnibus ſunt articulis, nullam peculiarem naturam à cæteris articulos ambiētibus ligamentis ferè ſortita.[y] Membraneis enim & articulum ſolum circundātibus ligamentis, digitorum nectuntur internodia. Poſtbrachiale etiam brachiali ualidis ligamentis per exteriora ductis colligatur. At poſtbrachialis oſſa, quà mutuò in ipſarum radice iuxta brachiale ſe ſpectant, cartilaginis naturam referētibus ligamentis inuicem committuntur, quæ non orbiculatim oſſa tantùm ambiunt, uerùm & in ipſorū medio habentur, quà, uti diximus, oſſa ſe inuicē reſpiciunt. Brachialis oſſa ualidiſsimis ligamentis, cartilaginis naturam referentibus, ſimul unita hęrent: atq; hæc ligamenta ipſis undiq; obducuntur, & quibuſdam etiam ſedibus illa intercedunt: idq; potiſsimùm in illorum oſsium interuallis, quæ in ſecundo reponūtur ordine, quibusq; poſtbrachiale coarctatur. Quæ cubitum ſeu radium ulnamq; brachiali colligant, membraneis reliquorum articulorum ligamentis reſpondent. ſed ab apice[z] proceſſus ſtylum imitantis, ligamentum huius articuli durius efficitur, quaſi hinc peculiare quodammodo teres in brachialis[a] os duceretur, quod rectū eſt, & cæteris magis cartilaginoſum, uniq; tantùm oſsi commiſſum. Huic ligamento Galenus digniorē, quàm ego aſſequor, uſum tribuit. nam ad nullum mihi motum priuatim magis, quàm uniuerſum huius articuli ligamentum, famulari uidetur. Quinetiam ex apice radij appēdicis ſimile & inſignius quoq; in brachiale fertur, quod liquidiſsimè eum uſum, quem Galenus alteri aſſcribit ligamento, uanum eſſe commonſtrat. Radius uerò & ulna, propter brachiale & cubiti cum humero articulum, ligamentis ualidis, in circuitu oſſa ambientibus, alligatur. At accuratiſsimè tibi in memoriam reuocanda uenit ea[b] cartilago, quam à radio procedentē ulnam à brachiali diſtinguere diximus, quæ ualidè etiam ulnæ ad radicē acuti illius proceſſus, quaſi ligamēti naturam nacta, inſeritur. Per totam longitudinē, qua inuicē radius & ulna dehiſcunt, ualidū & membraneum[c] ligamentū habetur, ab acutiori ulnæ[d] linea in radij quoq;[e] lineam inſertū. Hoc non ſimplex cōſpicitur membrana, uerùm (ut pleraq; ligamēta) ex fibris conflatū ſpectatur, à radio deorſum in ulnā obliquè proreptātibus. Huius beneficio, præterquā quòd ipſo oſſa inuicē alligātur, interiores cubiti muſculi ab exteriorib. dirimuntur, & ut antea monui, ex ipſo[f] muſculi etiam nōnulli ſuorum principiorū robur aſciſcūt: quemadmodū & ab inuolucris[g] tendinū tertiū quatuor digitorū os flectentiū muſculi prodeūt graciles, & hos digitos pollici adducentes. Radius humeri exteriori tuberi ſeu

y Et hæc ex oſsibus duntaxat petenda ſunt.

z 1,2,5 fi. cap. 24 lib. 1 R. Poteris autem hic ſpectare 1, k 11 tab. a 1,3 fig. ca. 25 lib. 1 charact. 4. b 1,2,3 fig. cap. 24 lib. 1 T. c 7 tab. V inter S & T. 13 tab. k inter e et i. d 1 fi. cap. 24 lib. 1 c, c. e eiuſdem fig r, r. f 6 ta. Z, n. 10 ta Ξ, Γ. g 6 ta. ς & 7 tab. d, f.

capiti

capiti ualidis,ſed membraneis ligamentis, perinde ac cæteri articuli, alligatur. Et quamuis tutiſsimus ſit ulnæ cum humero articulus, tamen robuſtis quoq; ligamentis Natura humerum ulnæ commiſit,quæ ſimiliter articulum in circuitu amplexantur. Præter hæc ligamina, in manu aut cubito nulla ſunt: niſi &horum albo[h] ligamenta, quæ in muſculorum conſtitutioné ingrediuntur, & proprias ipſorum membranas efformãt,reponere ſtatueris: quæ interdum in tantam pertingunt craſsitiem, ut quum muſculi caro ipſis ſubſit, liuorem quendam muſculis inducant. Atq; eiuſmodi craſsius ligamentum uentri obducitur[i] muſculi,pollicem à cæteris digitis maximè abducentis.Præter hunc,[k] muſculus anterior flectentium cubitum, uentrem quoque liueſcentem, ob membranæ craſsitiem adipiſcitur: quemadmodũ etiam illi (idq; admodum clarè) qui cubitum extendunt,[l] multo ante ipſorum inſertionem,quam in ulnæ poſteriorem proceſſum, moliuntur.

Ligamenta, muſculorum conſtitutionem ſubeuntia.

h T.. lis o... eorum mu... gorum ... principi... pia.
i 3 tab. p.
k 6 tab. ☉.
l 2 tab. ſub Q ad R.

ADMINISTRATIO MVSCVLORVM ET LIgamentorum brachium,cubitum & manum occupantium. Caput XLVIII.

NVNC brachium id cum ſcapula depromendũ eſt, quod ad muſculorũ cubitum,radiũ,brachiale & digitos mouentium adminiſtrationem,quum thoracis aggredereris muſculos,aliquò relocandũ præcepi. Priuſquam uerò ſectionem auſpiceris,quot ſingulis partibus muſculi reponãtur, in memoriã reuoca. Vt autem id promptiùs facias, nunc omnes in cõpendium tibi digerã. In manu itaq; uiginti nobis ſunt enumerati:[a] decem nimirũ,quibus prima quinq; digitorũ internodia flectuntur,quorũ bini ad ſingulos referũtur digitos.[b] tres,quibus ſecundũ pollicis flectitur internodiũ.[c] unus, pollicem maximè à reliquis digitis abducens.[d] unus, eundé proximè cæteris digitis admouens.[e] unus, qui minimũ à cæteris ualidiſsimè in latus remouet.poſtremò[f] quatuor illi graciles muſculi,quorum beneficio quatuor digiti ad pollicé laterali ductu aguntur. Internã cubiti ſedem octo muſculi occupant: quorum[g] primus latum educit tendiné.[h] ſecundus &[i] tertius,quibus brachiale flectitur.[k] quartus,ſecundum quatuor digitorum flectens os.[l] quintus, qui tertiũ quatuor digitorũ os flectit.[m] ſextus,qui tertij pollicis oſsis flexus eſt autor.[n] ſeptimus &[o] octauus, radiũ in pronũ ducunt. Si uerò muſculũ,tertium quatuor digitorum os flectenté,unum eſſe cum illo qui tertio pollicis oſsi famulatur, putaueris, interna cubiti ſedes ſepté tantùm muſculos habitura eſt. In externa cubiti regione decé deſcripſimus: quorum primus eſt[p] decimusſeptimus digitos mouentiũ: ſecundus,[q] decimusoctauus: tertius,[r] decimusnonus ſimiliter digitos agentiũ. Deinde hîc recenſuimus[s] unum,qui pollicem ad indicem magis euertit:[t] alium,qui pollicé euertens,eundem ab indice magis remouet:[u] alium illi proximũ, ac ad brachialis extenſionem aliquid accõmodantem:[x] duos inſignes,brachiale extendentes: &[y] duos, quorum ope radius in ſupinũ ducitur. Si uerò[z] tertium principiũ,quod ex ulna enaſci,& in[a] duas carnoſas partes diffundi diximus (quarum altera indicem præcipuè,& medium digitũ,altera pollicé petebat) unius muſculi uice enumeratum eſſe uelis,hîc reponétur nouem: deinde ſi[b] ſecundũ principium iunxeris,[c] uniusq; muſculi loco habueris,octo erunt.nam bis unũ,ubi nos duos conſtituimus,recenſeres. In anteriori brachij ſede,[d] duo flectentes cubitũ ſunt: in poſteriori autem,aut[e] tres,aut duo,aut unus,extendétes,pro ratione nimirum

Quot muſculi in manu.
In interna cubiti ſede.
In externa.
In brachio.

a 6 tab. κ. λ. & 8 tab. ſub Δ.
b 7 ta. cl a uiſt. 1,2,3. c 3 tab p. 4 μ.
d 11 tab. ſ. e 3 tab. r. 4 ..
f 6 tab. ſ. ʒ. 7 tab. a.
g 3 tab. P.
h 3 tab. Λ.
i 2 tab. m.
k 4 tab β. 5 tab. Θ.
l 6 tab. Ξ.
m 6 tab. n.
n 7 ta. Q.
o 7 ta. X.
p 9 tab. Z.
q 9 tab. Θ.
r 10 tab. p.
s 10 tab. o.
t 10 tab l, & dein m, n. 11 ta. q, r.
u 10 ta. k. 11 tab. p.
x 11 ta. u- nus Λ. alter 9 ta. Z.
y 11 ta. u- nus Є. alter Λ.
z 10 ta Γ.
a 10 ta o, p.
b 10 ta Ξ.
c ut k & l unus eſſet muſculus in 10 tab.
d 6 tab. Θ unus, alter 8 tab Γ.
e 11 13 tab. omnes tres ... pendét, b.c.d inſigniti.

 collectio-

collectionis in pauciores, uel diſtributionis in plures: quam tuo arbitratu proponere nihil obſtat, ſi modò accuratè illorum ſitum, connexum, amplitudinem, compoſitionem, functionem, & id genus alia ſecando didiceris. Eo itaq;, quod iam prius dixi, brachio in manus aſſumpto, cutẽ primùm cum adipe & membrana, quam carnoſam uocare libuit, adimes: atq; id perfeceris commodiſsimè, ſi ab externa brachij ſede, ſecundùm radij ductum, & pollicis exteriora, ſectionem duxeris, quæ cutem membranáq; carnoſam ſimul diuidat. Dein ad cuiuſq; digiti latus alia ducenda eſt ſectio, quæ depilẽ manus cutem ab exteriori dirimat, ut illa cum brachij & cubiti cute auelli queat, ea quæ internam manus ſedem integit, adhuc relicta. Neq; in cute adimenda nunc alio indiges artificio, quàm quo lanij boues excoriant. Quum tamen ad brachialis radicem, in interna manus ſede peruentum fuerit, trãſuerſa ſectione cutem nunc liberatam, ab illa quæ in uola adhuc reliqua eſt, reſecabis. hæc namque lateſcentis [f] tendinis nomine aſſeruanda uenit. Priuſquam uerò tendinem illum aggrediaris, accuratè perpendito, totam cubiti ſedem, paulo minus toto liueſcentem, ob membranam, quæ muſculis proximè adnata, illos inuicem committit, neque ſua ſede declinent, amplectitur. In conſpectum enim cubitum occupantes muſculi iam ueniunt, ſed ita commiſsi, ut ſolùm lineas, quæ ipſos dirimant, intuearis: qui tamen mutuò prorſus diſiuncti apparebunt, ſi leues duntaxat ſectiones ſecundùm dictas modò lineas duxeris. Huius uerò membranæ naturam eo obſeruabis diligentiùs, quo magis perfunctoriè, imò nihil prorſus Anatomici illius meminerint. Cæterùm ut lateſcentem uideas tendinem, animum accõmoda cubiti internæ ſedi, in cuius longitudine ipſius muſculus, & tendo, quum adhuc gracilis eſt, exporrigitur. Cultello itaq; à brachialis radice ſectionem leuem, ad tendinis, ſuiq; muſculi latus utrinq;, [g] uerſus internum humeri tuber molieris, & poſtmodũ iuxta brachiale tendinem à ſubditis organis liberabis: & cultello tranſuerſim ipſi ſubiecto, & ſiniſtræ manus digitis tendine eleuato, uniuerſum muſculum ad ipſius uſque caput à cõmiſsis ipſi muſculis ſeparabis. Deinceps acutiori nouacula cutem manus adhuc reliquam à uola & digitis abſecare conator, à brachiali ſectiones ſemper tranſuerſas molitus, eadem omnino ratione, qua cutem à carnea membrana diuidere iamdudum aſſueuiſti. Quemadmodum enim in illa ſectione membranã corpori affixam ſeruas, ita quoq; tendinem dilateſcentẽ manui iam hærere ſinis. Quum uerò id tentas, duriuſculus ſeſe offeret adeps, cutem & tendinẽ illum intercedẽs: qui tanto accuratiùs quoq; animaduertẽdus eſt, quanto tendinem magis à cute dirimit, & tendinẽ non toti cuti proximè adnatum, ſed duntaxat fibroſis nexibus, membranæ carnoſæ modo, & ſuimet ipſius interuentu pertinaciſsimè cõmiſſum oſtendit. Examinata cute, muſculi caput ab humero liberatum, à brachiali pendêre ſines, lateſcentẽ tendinem à ſubditis quoq; aut nouacula, aut paruo & acutiori cultello auulſurus. Si uerò aliquando uiſum fuerit, licebit tendinem, priuſquam cutem ſeparas, unà cum cute adimere. at tunc arduum erit, tendinem à cute integrum liberare: quamuis non adeò, ut Galenus arbitratus eſt, nihil medium inter cutem & tendinem recenſens. Porrò ſi hic muſculus ſe in interna cubiti ſede non offerat, [h] duorumq; muſculorum, qui brachiale flectunt, capitibus, ad interius humeri tuber, nullum muſculum incumbere uideris, pręſentem muſculũ, à quo lateſcens educitur tendo, deeſſe conijcito: quod ſanè non infrequẽter tibi occurſurũ ſcio. Non quòd negligentia illũ pręteriturus ſis, uerùm quòd prorſus deerit, eius uicẽ tunc ſupplẽte [i] inferiori, interdũ etiam [k] ſuperiori brachiale flectentiũ muſculo, aut [l] trãſuerſi in brachiali

Brachij, cubiti & manus excoriatio.

Mẽbranæ præter carnoſam muſculis in cubito obnatæ adminiſtratio.

f 3 tab. muſculi r.

Muſculi lateſcentem tendinem educentis.

g uerſus i 3 tabulæ.

Lib. 1 de Adminiſt. ſect.

h 3 tab. Λ, m.

i 3 tab. m.
k 3 tab. Λ.
l 4 tab. Δ.

brachiali ligamenti portione,quam pari modo,ut latum tendinem,indagabis. Iam itaq; omnia cute libera ſunt: unde etiam & quoſdam manus muſculos ci-
m 3 tab. p. tra aliam ſectionem aggredi poſsis,eum uidelicet,[m] qui pollicem à reliquis digi-
n 6 tab. κ, λ. tis remotiſsimè abducit,& deinde[n] duos primum ipſius internodium flecten-
o 3 tab. r. tes,&[o] muſculum,cuius beneficio paruus digitus à reliquis abducitur,&[p] exte- *Primi & ſecundi brachiale mouentium.*
a.t 4 ta. v. riorem primum eius digiti os flectentium. At opportuniùs feceris, ſi,donec
p 4 tab. ʃ. omnes manus muſculos unà adimere queas,hos ſeruaueris,ad internamq́; cu-
q 3 tab. Λ, M. biti ſedem te rurſus contuleris, in qua nunc adminiſtrandi ueniunt[q] duo brachiale flectentes,quos primùm ab ipſorũ tendinibus, iuxta brachialis radicem commodè aggredieris. Si enim hos à ſubditis muſculis aliquantiſper auulſos eleuaueris,ac deinde tranſuerſis ſectionibus illos ad internum uſq; humeri tuber à ſubditis liberaueris,uniuerſam ipſorum ferè naturam mediocri negocio ſpectabis.Inferioris namq; capite abſecto, & muſculo dein ab ulna liberato, ut
*r ut 5 ta. *.* is duntaxat ab inſertione[r] dependat, ipſum, ut uiſum fuerit, illinc aut adimes, aut adhuc appenſum ſines.Superioris autem tendo à brachiali non eſt abſecan-
s ut in 4 tabulæ ſiniſtra manu. dus: uerùm aut muſculus ſuo liberatus capite,in latus eſt reponendus, aut[s] tendo nonnihil ante brachiale uenit reſecandus,ut in ſectionis ſerie, eius tendinis
t 5 tab. Θ. atq; ita ſeriatim notatã in margine tabulam, & ipſam præcedentẽ & ſequentem uni, uti in cæteris adminiſtrationibus, inſpicito. inſertio reddatur conſpicua. Cęterùm nunc[t] primus digitos mouentium ſeſe totus offert, quem uel ſolis digitis à ſubdito dirimes: quemadmodum etiam omnes,quorum latera non committit neruoſa illa membrana, quæ communis ligamẽti munere fungitur. Vbi itaq; ipſius capite adhuc ad exortum commiſſo,quatuor ipſius ante brachiale carnoſas portiones inſpexeris,ualidus cultellus in tranſuerſum brachialis[u] ligamentũ rectà eſt inijciendus, ut huius acie antrorſum ducta, id ligamentũ diuidatur. Dein eadem ratione ſecundùm indicis longitudinẽ,tranſuerſum internæ ipſius ſedis ligamentum diuides, mentem accommodans,ne hàc prorepentes tendines lędas: quod optimè caueris, *Primi digitos mouentium.*
u 4 tab. θ. dummodo cultelli dorſum ſemper tẽdines reſpiciat,ipſeq́; cultellus rectus ſit. Eandem ſectionem in tribus reliquis digitis moliri in præſentia poſſes,niſi ſenſim magis magisq́; horum ligamentorum naturam aut diſcere,aut alijs oſtendere propoſitũ eſſet. In indice itaq; duntaxat, aut alio quouis digito hac ducta ſectione, primi muſculi digitos mouentium caput liberato: & illo apprehenſo, & ad te ſurſum tracto, muſculũ ex brachialis ſinu tantiſper reponito, quouſq; quatuor ipſius tendines ad quatuor digitos porrigi conſpexeris,& deinde priuatim illius tendinis inſertionẽ obſeruaueris, qui indici exporrigitur. Hac enim inſpecta, & muſculo rurſus in ſuam ſedem repoſito, eius caput trahendum uenit,ut ipſius innoteſcat munus, intuearisq́;, qua ratione primo indicis articulo in flexu ſecundi, tendo ille adniti nolit: uti ſanè reliqui tranſuerſis adhuc ligamentis inuoluti tendines, ſuis quibus accumbunt oſsibus innituntur, proximeq́; attendũtur.Nunc ligamentis trium reliquorum digitorum,ac cuiuſq; tendinis inſertione & perforatione, qua ſubditum trãſmittit tendinem, notatis, muſculum à manu in anteriora reflexum menſæ exporriges: aut ſi in
x 6 tab. Ξ. ſinu manum habueris,propendêre à digitis ſines,[x] eumq́; qui tertium quatuor *Secundi.* digitorum internodium flectit, ſuo capite liberabis, quod nõnihil occultatur
y 6 tab. x, & 7 ta. Q. ſub[y] muſculo,ſuperiorem radij partem in pronum ducẽte. Priuſquam tamen id ab ulna abradas,conducet ex brachialis ſinu quatuor ipſius tendines attollere, & animũ adhibere, quî citra omnem operam muſculus hos tendines pro-
z 6 tab. κ. ducens, ab[z] illo diuellatur, qui ipſius ſuperiori lateri accumbens, tertij pollicis oſsis flexionis autor habetur, adeò ut utrunque muſculi unius loco in homine habere nequeas. Liberato itaq; ſecundi muſculi capite, & ipſius quoq; exortu,

quem ab ulnæ[a] ligamento aſſumit (quod inter radium & ulnam, ubi inuicem hæc oſſa dehiſcunt, obuium eſt) uniuerſum muſculũ ex brachialis ſinu repones, eius mucoſam perpendens membranã, & tendinum ipſius ſeriem. Cauendum tamen eſt, ne quum eos attollere ſtudes, gracilem[b] muſculũ, ſingulis tendinibus exporrectum, uioles: is enim, quum tendini committitur, atq; etiam primo digiti oſsi (eius ad pollicẽ adductioni ſubſeruiens) implantatur, ad tertium uſq; articulum ſecundi muſculi tendinem oſcitanter eleuare prohibet. Quum itaq; hos tendines[c] primi muſculi tendinibus traijci, atq; in tertium os inſeri uideris, utrunq; muſculũ in ſuum locum reponito, examinaturus, num ſecundi muſculi tẽdines primum digitorũ os flectant ſoli, aut ſimul cum ipſis primi muſculi tendines, & eius generis reliqua, quæ in horum muſculorũ functionis enarratione propoſuimus. Primo nunc muſculo à digitis reſecto, ac ſuis, ſi quę habet, ſeſaminis oſsiculis aliquantulum obſeruatis, ſecundum in brachialis ſinu tranſuerſim diuides, ut ipſius tendines adhuc in uola reſeruentur, illorum gracilium muſculorũ cauſa, qui quatuor digitos pollici adducunt.

a 7 tab. V inter S, T.
b 6 tab. ʃ, ʃ. 7 tab. d.
c 6 tab. ʃ transmittit tẽdines Ξ.

Tertij digitos mouentiũ administratio.

Modò[d] tertium muſculũ, pollici ſubſeruientẽ, à radio liberabis, & ad tertium pollicis internodiũ duces, ipſius tamen tranſuerſo ligamẽto, ut in reliquis digitis, prius diuiſo. Hunc ubi abſtuleris, ac ipſius ſeſaminum oſsiculũ animaduerteris,[e] muſculi brachiale flectentiũ ſuperioris inſertionẽ ſpeculabere, quam in radicem poſtbrachialis[f] oſsis indicẽ ſuſtinentis molitur. Atq; nunc tibi in interna cubiti ſede adhuc[g] duo tantum muſculi ſuperſunt, radium uidelicet in pronum mouentes: qui quum citra aliam operam cõſpicui ſint, donec & horum oppoſitos uideas, opportuniùs ſeruabuntur.

d 6 tab. n.
e 3 tab. A.
f 1 fig. cap. 25 lib. 1 I.
g 7 ta. Q, X.

Tranſuerſorũ ligamentorum in externa cubiti ſede.

In præſenti itaq; ad externam cubiti ſedem accedas, in ea primùm obſeruaturus[h] tranſuerſa ligamenta, quæ ac ſi unum eſſent, ſeſe offerent. Verùm dum tendinibus, quos ligamenta continent, mentem accommodabis, ac ſeorſum unumquodq;, ut in interna digitorum ſede præcepimus, diſſecueris, ut minimùm ſex numero occurrent, quæ, antequam muſculos ſepares, diuidere poſsis, niſi prius in cubito cuiuſq; muſculi tendinem ſeparare ſtatueres. At commodiùs erit, aut ſimul omnia ante muſculos, aut priuatim unumquodq; ſaltem ante ſuum, quem tranſmittit, muſculum aggredi.

h 2 tab. charact. 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Tertij brachiale mouentium.

Primus autem eſſe poteſt,[i] qui poſtbrachiali ante paruũ digitum inſertus, id extendit, cuius tendo ex ſuo[k] ſinu eleuabitur: & deinde acuto cultello, aut nouacula, totus muſculus ab ulna liberabitur, accuratè interim ab illo,[l] qui ſuperiori ipſius lateri committitur, quiq; parui digiti extenſioni potiſsimùm famulatur, diuiſus. Vbi itaq; huius caput ab externo humeri tubere diſſecueris, illum poſtmodũ à poſtbrachiali liberabis: niſi appenſum ipſi aſſeruare lubeat, quo tandem brachiale extendentiũ & flectentium muſculorũ munus conſpicari ualeas.

i 9 tab. A. 2 tab. Y.
k 2 fi. cap. 24 lib. 1 V.
l 9 tab. Θ. 2 tab. X.

Decimioctaui & 17 digitos mouentium.

Poſt hunc[m] is ex ſuo[n] ſinu & ligamẽto attolletur, quem decimumoctauũ enumerauimus, paruiq; digiti extẽſionis autorẽ ſtatuimus, cuius tendo ad digitos ducendus non eſt, niſi ab externo humeri tubere is, cum[o] ſubſequẽti iam in enarratione muſculo (qui digitos mouentiũ decimusſeptimus numerabatur) liberatus fuerit. Illum autem diligẽter ex ſuo, quem nos ipſi tribuimus,[p] ſinu attolles: atq; ab illis, qui ſuperiori ipſius lateri exporrigũtur, muſculis, diuulſum, ab humero quoq; reſecabis, nunc ſedulò animaduertẽs, num in tres aut quatuor ducatur tẽdines, & quibuſnam digitis illi inſerãtur, quæq; ipſorum ad digitorũ radices ſit cõmixtio. Idem in illo qui paruum digitũ præcipuè extẽdit, molieris, neutrũ ab ipſis digitis abſecãs, niſi & modò[q] ſubſequentem ad inſertionẽ uſq; deduxeris.

m 2 fi. cap. 24 lib. 1 & ſinus. ligamentum autem 2 tab. charact. ι.
n 9 tab. Z. 2 tab. V.
o 2 fi. cap. 24 lib. 1 γ. 2 tab. charact. 3.
p 10 ta. p.
q 10 tab. Λ, Ξ, Γ.

Deciminoni administratio.

Occurrẽt enim nunc[r] tria illa, quæ ulna producit, muſculorũ principia: quorum infimum & brachiali proximum, obſeruandum

uandum uenit,à quo muſculus pronaſcitur,qui indicem & medium à pollice abducit.Huius itaq; principij portioné,quæ illum muſculũ conſtituit, ab ulna diuides: & ex ſuo peculiari[r] ſinu & ligaméto eleuatam, ſenſimq; à brachiali & poſtbrachiali,quibus fibroſo nexu hæret,liberatã,ad digitos uſq; deduces, adamuſsim nunc[s] trium illorum muſculorũ tendines & inſertioné perpendens, quæ multo accuratiùs ſe offeret, quàm ego illam (quum uaria ſit) deſcribere poſsim. Cæterùm illis à quatuor digitorũ internodijs ad unguiũ uſq; radicem reſectis,qui pollicé euertunt,aggredieris.

21,22 digitos mouentium, & dein eius qui in illorum deſcriptione 23 numeratur.

Ab ulna itaq;,[t] reliqua tertij principij parte reſecta, muſculus pollicé uerſus indicé euertens, ad ipſius inſertioné ducetur: ſimiliter[u] ſecũdi principij muſculi, qui bicorné tranſcendũt tendinem, ad pollicé & brachiale uſq; auellétur, atq; unà cum reliquis à digitis reijciétur.

Quarti brachiale mouentium.

[x]Qui bicorni tendine brachiale extédit muſculus,modò prorſus eſt cóſpicuus, niſi quòd nõnihil ſub[y] muſculo longiori radiũ in ſupinum mouentiũ occultatur.Hic itaq; ſuo exortu liberatus,ad poſtbrachiale ducetur: & ipſius examinata functione,etiã cum cęteris abijci poterit.

Radiũ mouentium adminiſtratio.

Superſunt adhuc in externa cubiti ſede,[z] duo radiũ in ſupinũ agentes,qui citra ſectioné etiam, ut &[a] interiores radij duces,occurrũt,longiſsimi,tantùm[b] capite excepto,quod penitiùs nõnihil inter[c] poſterioré cubitum flectentiũ muſculum, & extendentiũ[d] exteriorem latitat, non tamen adeò impéſe, ut non liceat ipſius capite ab humero reſecto, illum ad inſertioné uſq; cum reliquis radium mouentibus perducere.

Muſculorum manum occupantium.

Si itaq; nunc[e] ligamentũ in cubiti longitudine inter oſſa obuium animaduerteris, repoſitos in manu muſculos ordine aggredi tempeſtiuũ fuerit: ex quibus[f] quatuor ſtatim graciles euadunt cóſpicui, quos Natura[g] tendinibus tertium quatuor digitorũ os flectétibus exporrexit. Deinceps[h] ille liberatur, qui pollicé ab indice maximè remouet, mox[i] duo primũ pollicis internodiũ flectentes. Deinde[k] tres ſecundũ pollicis os flectentes: quos eo diligétiùs obſeruare oportet, quo magis antehac diſſectionum profeſſoribus fuerunt incogniti, quodq; illorum tendinibus præcipua manus ſeſamina[l] oſsicula ſint innata.Hos ſubſequetur,[m] qui pollicem indici proximè accõmodat, dein[n] qui paruum ualidiſsimè abducit: ut tantùm[o] octo adhuc ſint reliqui,quorum ope prima quatuor digitorum internodia flectimus, quorumq; tendinibus exigua innaſcuntur[p] oſsicula,quæ ſeſamo comparamus,quæq; hìc in primis ſunt perſcrutanda.

Ligamẽtorum reliquorum adminiſtratio.

Cæterùm nunc digitorum articulos diuidens, ipſorum ligamentorũ naturam, eorundemq; ſpecié perquires: ac brachialis poſtbrachialiſq; nexibus haud neglectis, longè diligétiſsimè brachialis ad cubitũ articulo animum accõmodabis: quòd hîc[q] cartilago examinãda ueniat,ulnam à brachiali dirimés. Quinetiam perpende,obſecro,[r]ſtylum imitanté proceſſum,non proceriùs extra ſinũ,quo brachiale excipitur,prominere, quàm radij appendicis[s] mucronem. Dein expendito, parem ligamenti huius articuli in utroq; latere[t] formam eſſe, ut unà mecum omnibus quoq; ſimilem uſum aſcribas: ne fortè quum Naturam celebrare inſtituis, illi inartificioſiſsimam conſtructionem cum Galeno imponas.

Cubitum mouentium adminiſtratio.

Reiecta nunc manu,[u] priorem cubitum flectentium muſculum ſuis principijs liberato, quorum exterius ex ſuo ſinu eleuandum eſt: &[x] ligamento articuli humeri,ipſum continente,recta ſectione diſſecto,id à ſcapulæ collo adimetur.[y] Interius ualido quoq; cultello ab interiori ſcapulę proceſſu diuidetur: & utroq; principio deorſum reflexo,huius muſculi[z] carnoſa inſertio in os humeri animaduertetur: qua diſſecta ad radium uſq;,ſola manu à ſubdito muſculo iſte prior auelletur. Vbi uerò huius inſertionem intuitus fueris, is[a] appenſus ſeruabitur, &[b] poſterior ab humero deraſus, ad ipſius quoque inſertionem

 ducetur.

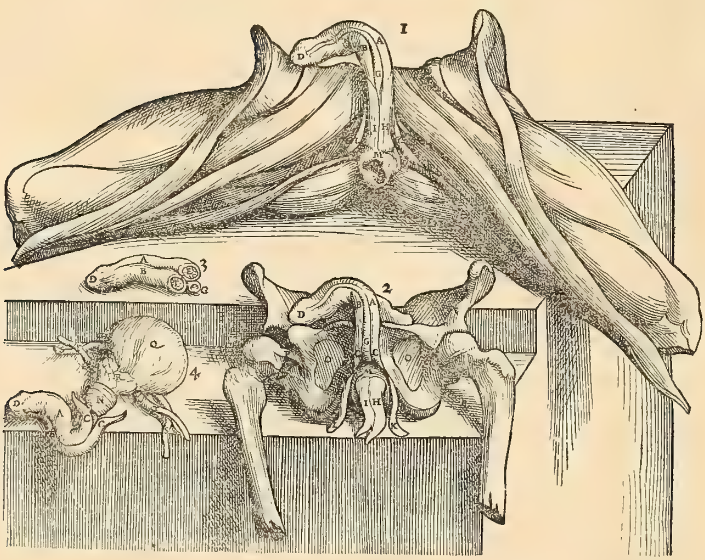
r 2,4 fig. cap.24 lib. 1 A ſinus, ligamentum autẽ 2 tab. charact. 4.
s 9 tab. Z, Θ, 10 ta. p.
t 10 tab. o.
u 10 ta. Ξ, dein k, l, tranſcendentes f.
x 11 ta. Λ.
y 12 ta. Θ.
z 12 tab. Θ, Λ.
a 7 tab. Q, X.
b 12 tab. 4.
c 12 tab Y. 8 tab. Γ.
d 11 tab. Θ. aut illic inter Θ & 8 occulitur h.
e 7 tab. V, inter S, T. 12 tab h.
f 6 tab. ſ, ſ. 7 tab. d.
g 6 tab. γ. 7 f.
h 3 tab. p.
i 6 ta. n, λ.
k 1,2 fig. cap. 25 lib. 1 T.
l 7 tab. charact. 1,2,3.
m 11 tab. ſ.
n 3 tab. r.
o ſub Δ 8 tabula.
p 1 fi. cap. 25 lib. 1 V, V.
q 1,2 fig. cap. 24 lib. 1 T.
r earundẽ fig. R.
s ead. fi. x.
t 12 ta. t, k.
u 6 tab. Θ.
x 5 tab. f.
y 6 ta. n, o.
z 1 tab. R.
a 7 tab. R, R.
b 8 tab. Γ.

ducetur. Poſteriorum, ſeu cubitum extendentium,[c] illum primùm ab humero derades, quem tertium nominauimus. dein[d] primus à ſcapula abſecabitur: ut illo poſtmodum deorſum tracto,[e] ſecundum animaduertas ipſi innatum, ac ſub illo ab humero prodeuntem. Quando itaq; hi ad inſertionem producti ſunt, neque ullam fibrarum interſectionem animaduerteris, cubiti articulum ſubinde flectito & reflectito, examinaturus, num uel tantillum quidem extra rectum tramitem dimoueri queat. quod quum in articulo ſolis ligamentis hęrenti, & iam propemodum luxato, obſeruas, quid fieri in nobis arbitrabere, articulo tot muſculis adhuc ueſtito? Vt tamen hæc omnia exactiùs rimeris, oſſa inuicem ſeiungenda ſunt, non ſolùm humeri cum ulna articuli gratia, uerùm & radij cum humero, & radij rurſus cum ulna. Præter hoc enim, quòd nihil utilius ſeſe inſpiciendũ in tota reſectione, luxationum gratia offert, nulla profectò eiuſmodi articulorum inſpectione, in uniuerſa Anatome mihi iucundior occurrit ſpeculatio.

c 11 tab. 6.
d 12 tab. T.
e 12 ta. X.
13 tab. d.

DE MVSCVLIS PENI PECVLIAribus. Caput XLIX.

QVADRAGESIMINONI CAPITIS TABVLA, QVATVOR FIGVris comprehenſa.



QVADRAGESIMINONI CAPITIS TABVlæ, eiuſdem'q; figurarum & characterum Index.

HAEC quadrageſiminoni Capitis tabula, quatuor complectens figuras, numero inſignitas, non huic tantum Capiti, uerùm etiam & alijs pleriſq; utilis erit. Ne uerò dein pluribus præfigẽda ſit Capitibus, hic omnes ſuarum notarum indices ſum explicaturus.

Prima

1 *Prima figura, corporis in menſa proni femora oſtendit, in latera admodum diſtenſa, & penis corpus, uniuerſo interim ſcorto cum teſtibus, cute, adipe, uenis, neruis & arterijs undiq; abſectis.*

2 *Secunda figura, nuda quodammodo commonſtrat oſſa, quæ ſacri oſſis lateribus committuntur, quibusq; hic femorum oſſium portiones adhuc appendent, unà cum ani & penis muſculis, quos ab ipſorum exortu dependere finximus, ut penis corporum origo, urinæq; & ſemini communis meatus inibi in conſpectu eſſet, quà ſurſum ſub pubis oſſibus flectitur.*

3 *Tertia, penem tranſuerſim diſſectum in hoc oſtendit, ut penis corporum ſubſtantia, & eorundem cum urinæ meatu connexus oculis ſubijcerentur.*

4 *Quarta figura integrum commonſtrat penem, unà cum ueſica hic exporrectum, ut proprius ueſicæ ceruicis muſculus aliquo pacto intueri poſſit.*

A, B 1, 2, 3, 4 *Duo corpora, penem quodammodo uniuerſum conſtituentia.*

C, C 2, 4 *Duorum penis corporum exortus.*

D 1, 2, 3, 4 *Penis glans.*

E, E 3 *Fungoſa rubraq; penis corporum ſubſtantia.*

F 3 *Mutuus penis corporum connexus, & neruea eorundem ſubſtantia, quæ orbiculatim fungoſam ſubſtantiam complectitur.*

G 1, 2, 3, 4 *Veſicæ meatus, urinæ ſeminiq; genitali communis.*

H, I 1, 2 *Duo primi penis muſculi, in prima quidem figura ſuam ſeruantes ſedem, in ſecunda autem ab eorundem principio dependentes.*

K, L 1, 2 *Tertius & quartus penis muſculi, qui in prima figura integri, in ſecunda uerò ab inſertione pendentes conſpiciuntur.*

M 1, 2 *Muſculus orbiculatim recti inteſtini finem ambiens, fæciumq; excretioni præfectus.*

N 4 *Veſicæ ceruicis muſculus, urinam, ne præter noſtrum arbitrium defluat, cohibens.*

O, O 2 *Membrana, pubis oſſium foramina occupans.*

P 2 *Teres ligamentum, à coxendicis oſſe in rotundum femoris caput inſertum.*

Q 4 *Veſicæ corpus.*

R 4 *Glandoſum corpus, uaſorum ſemen à teſtibus deferentium inſertionem excipiens.*

S, S 4 *Portiunculæ meatuum, quibus urina è renibus in ueſicam ducitur.*

T, T 4 *Portiunculæ meatuum, ſemen in ueſicæ ceruicem eiaculantium. Muſculos autem in prima figura femur amplexantes, characteribus non inſigniuimus, quòd illi in muſculorum tabulis diligentiſſimè annotati fuerint.*

ETSI penis conſtructionis enarratio in quintum librum, ubi generationis organa commemorabuntur, opportunè reſeruanda uenit, nihilominus tantam huius mentionem modò facere expedit, quanta ad muſculorum penis deſcriptionem ex uſu eſt. Penem itaq;, præter[a] cutem, qua inuoluitur,[b] duo grandia & neruea, &[c] intus ſpongiæ modo caua efformãt corpora: quorum dextrũ à pubis oſſis dextri[d] ſede enaſcitur, paulo inferiùs quàm ubi inuicem pubis oſſa dehiſcere incipiũt. Hoc uerſus ſiniſtrum latus modicè exporrectum, cum ſiniſtro coit corpore, à pubis oſſe ſiniſtro principium ducente. His corporibus præcipua penis conſtat moles. atque hæc corpora ad inferiorem ipſorum ſedem, qua coeunt, ueſicæ[e] meatum ſibi toto ipſorum ductu ad[f] glandis uſque radicem ſubnatum obtinent, ubi meatum hunc urinæ ſeminiq; cõmunem, corpora illa in unum penitus corpus confuſa amplexantur, quemadmodum quinto libro auditurus es prolixiùs: ad quatuor enim penis muſculorum deſcriptionem, modò dicta abundè ſufficiunt. Ab anteriori itaq; anularis[g] muſculi ſede, quem recto inteſtino, ut excrementorum præſit egeſtioni, obnatum eſſe docebimus,[h] duo carnei enaſcuntur muſculi,[i] illis prorſus ſimiles, qui à pectoris oſſe ad os υ referens porrigũtur. Ambo enim inuicem proximi ſunt, & internis lateribus mutuò committuntur: rectaq; ſurſum in priora, ad urinarij[k] meatus, ſub corporibus illis ad ſuperiora reflexum aſcendentes, eius meatus lateribus inſeruntur: & inuicem dirempti, corpora penis nonnihil digitorum modo amplexantur.

[l] Alij

Penis conſtitutio.

Primi duo penis muſculi.

a 20 fi. lib. 5 r.
b præſentis cap. figurarũ A, B.
c 3 fi. E, E.
d 2 fi. cap. 29 lib. 1 q. uerum hic 2, 4 fig. C, C exortus notatur.
e 1, 2, 3 fig. G.
f 1, 2, 3, 4 fig. D.
g 1, 2 fig. M.
h 1, 2 fig. H, I.
i 4 tab. S, T.
k 1, 2 fi. G.

Tertius & quartus. [l] Alij duo utrinq; habentur ſinguli, ab[m] appendice oſsis coxendicis, paulo inferiùs quàm penis corpora, principium ducentes: quod carneum, ac gracile, ſurſum obliquè procedentem efficit muſculum, qui carnoſus ſemper permanẽs, ſui lateris corpori non procul ab exortu inſeritur. *Muſculorum officium.* Quatuor his muſculis penis radix uoluntario impetu trahitur, hinc & erectionis tentiginis´ue quandam uim, præter naturalem facultatẽ ipſi inſitam, obtinens. Quanquam duo priores muſculi in urinæ ſeminisq; excretionibus, communem illum urinæ ſeminiq; meatum ueluti digiti quidam aperire uideãtur, ne meatus in obliquo hoc inflexu reſtrictus, eiuſmodi humorum expulſionẽ prohiberet, & potiſsimùm ſeminis, cuius eiaculationẽ (etſi urina multo craſsius ſit) Natura impetu perfici uoluit. Niſi enim fortè hi muſculi inferiorem meatus ſedem in hoc reflexu deorſum uellerent, in penis tentigine totus meatus occluderetur, quòd ipſius ſuperior pars à diſtentis corporibus adeò pertinaciter huc illuc alliceretur.

l 1, 2 fig. K, L. m 2 fi. cap. 29 l, m, n, o, p, q, & circa q enaſcitur muſculus.

ADMINIſtratio. Porrò ut muſculos hos commodè aggrediaris, reliqua cadaueris pars, quæ adhuc ex quadrageſimo Capite ſupereſt, reſumetur: ac diſtentis quàm maximè poſsis femoribus, orbicularem ſectionem in ani ambitu duces, qua cutem ad adipem uſq; (quem hic habes copioſiſsimum, maximeq; humidum) diuidas. Deinde longam ſectionẽ per ſuturam, in penis inferiori ſede ac ſcorto conſpicuam, in cute per perinæum (quod interfemineum alij uocant) molieris, quæ ad anteriorem uſq; orbicularis lineæ ſedem pertingat. Poſtmodum cutem hamulis aut digitis eleuatam, hinc inde à ſubditis organis nouacula diuelles: & muſculos, qui ſeſe abſecta cute offerunt, paruo cultello à ſuis exortibus liberatos, ad inſertionẽ uſq; perduces, non per tranſennam ſingulos ſeorſum expendens, cùm calculorum eruendorum gratia, tum fiſtularum ulcerumq; nomine, hac ſede non infrequenter homines infeſtantium. Deinde eo obſeruandi ſunt quoq; exactiùs, quo minus aliquid à Galeno de his proditum habemus. Quandoquidem locus, in quo illos in opere de Adminiſtrandis ſectionibus proſecutus eſt, unà cum quinq; & dimidio eius operis libris, incuria temporum intercidit, ſimul cum ipſius de Muſculis peculiari libro. Quantum uerò ex libris de Partium uſu augurari poſſumus, uidẽtur hoc Capite à me deſcripti[n] muſculi parum à Galeno fuiſſe animaduerſi, quum inibi nullos ad penem referat, quàm duos, ſecundùm[o] meatus urinarij longitudinem per totum penem digeſtos, & à me hactenus (quod lubens fateor) non repertos. Vt modò taceam, Galenum penis[p] corporum originem non rectè aſſecutũ eſſe, quum is unum duntaxat, idq; prorſus cauum, & nullo humore intus imbutum proponens corpus, illud ex ſuperioribus pubis oſsiũ ſedibus pronaſci[q] doceat: non expendens, penis præcipuam molem inferiùs multo, quàm humillima pubis oſsium[r] cõmiſſuræ conſiſtit ſedes, enaſci, penemq; mox[s] ad anum & per ſcorti regionem æquè craſſum corpulentumq; eſſe, atq;[t] ea parte, quæ à ſuperiori pubis oſsium ſede propẽdet, aut erigitur. adeò, ut quum penis origo Galenum latẽret, neque is ſecus quàm Anatomes imperitus aliquis de illa ſenſerit, ueriſimile ſit, ipſum quoq; eos non aggreſſum eſſe muſculos, qui peni non multo ultra ipſius initium exporriguntur.

Lib. 15 de Partium uſu.

n 1, 2 fig. H, I, K, L. o 1, 2 fi. G. p 1, 2, 3 fig. A, B. dein C, C. q ac ſi oriretur ad q 4 muſ. tab. r 1 fig. ultimarum lib. 1 s. s 2 fi. C, C ſunt iuxta M. t ubi G cõſiſtit 1 figuræ.

DE CERVICIS VESICAE MVSCVLO.

Caput L.

HVIVS muſculi effigiem in uiris quarta figura tabulæ præcedenti Capiti præpoſitæ commonſtrat, N litera notatam: quemadmodum & uigeſimaſecunda & uigeſimatertia figuræ libri quinti, ad characterem ξ. Muliebris uerò ueſicæ muſculum proponit uigeſimaquinta libri quinti figura γ.

AD

a 4 fi. cap. 49 Q. b eiuſdem fig. R. c eiuſdem fig. N. d inter M & G 2 fig. cap. 49.

Virilis ueſicæ muſculus.

AD uirilis[a] ueſicæ finem, ubi in collum ceruicem'ue terminatur,[b] glandoſum quoddam corpus ipſi obnaſci, quintus liber declarabit.[c] Muſculus autem iam nobis propoſitus, inter glandoſum id corpus &[d] reflexum præcipuè conſiſtit, quem ueſicæ ceruix, poſteaquam modicè deſcendit, ſurſum ducta, ſub pubis oſſe primùm molitur. Muſculus enim totam hanc meatus ſedẽ ambit, orbicularis, & oblongi anuli, aut oblongi rotundiq; meatus effigiem exprimens, ac fibris tranſuerſim circularibus intertextus, & ſuperiùs iuxta glandoſum corpus, quàm inferiùs, craſsior. In mulieribus uerò, quarum[e] ueſicæ[f] ceruici eiuſmodi corpus glandoſum non adnaſcitur,[g] muſculus totum meatũ ambit, qui à ueſicæ corpore in ſuperiorem ſedem colli uteri, non procul à pudendo[h] ſubingreditur.

e 25 fi. lib. 5 β. f eiuſdem fig. A. g eiuſdem fig. γ. h 27 fi. lib. 5 L.

Muliebris.

Muſculi uſus.

Muſculus iſte in mulieribus & uiris parem præſtat uſum, in hocq; primariò à Natura cõditus eſt, ut meatui ueſicæ præficiatur, obſtaculo futurus, ne tranſuerſæ ueſicæ fibræ motu ſuo naturali urinã, quoties aut copia, aut praua qualitate illi moleſta eſſet, præter noſtram uoluntatem & impetum excernant, & quouis abdominis compreſſu, ualidaq; ſpiritus retentione, illa mox profluat. Operæprecium enim fuit, egerendis ex corpore recrementis motus præeſſe uoluntarios. ſi caſu enim naturali duntaxat motui excremẽtorum propulſio committeretur, cõtinuò recrementa emanarent: quod non duntaxat fœdiſsimum eſſet, uerùm inſuper plurimis munijs, quæ tota uita obimus, inſignes noxas inferret. Quo minus igitur urina non noſtro arbitratu profluat, Natura meatui ueſicæ hunc muſculum circundedit, inſtarq; fidi ianitoris præfecit, qui ſeſe colligere ac ſtringere poſſet, quum preſſam alioquin à ueſica, &[i] abdominis muſculis, &[k] ſepto tranſuerſo, urinam emittere nolumus: quique etiam cum communi muſculorum ratione ſeſe non contrahit, ſed media ſua (ut ſic dicam) habetur figura, preſſæ à ſuperioribus corporibus urinæ cedit, ſeque extra figuram illam & habitum ab ea educi laxarique patitur. Quum uerò ſupernarum partium ceſſat compreſsio, ipſa'ue urina uniuerſa effluxit, muſculus ſeſe colligens & conſtringens, quicquid ex urina reliquum meatui adhuc inhæret, protrudit. Relinquuntur autem tres quatuor'ue guttulæ, quæ emiſſa continuo fluxu, & patente prorſus meatu urina, promanare ſolent. Atque is urinæ, quæ meatui adhuc fortè inhæreret, aut ſenſim tantùm promanaret, compreſſus, alter præſentis muſculi uſus habetur. Quòd uerò ad excretionis promptitudinem uelocitatemque quicquam (ut Galenus aſſerit) alioquin auxilietur, quodque is præcipuus ipſius ſit uſus, ſatis aſſequi nequeo. Quanto enim magis remittitur, ſuamque comprimendi uim impenſiùs laxat, ſeſeque non ſecus ac quieſcentes, & ab alijs oppoſitis producti muſculi, educi dilatarique permittit: tanto liberiorem reddit meatum, qui apertus & amplus, maiorem urinæ à ſuperioribus ſedibus preſſæ copiam tranſmittit, quàm ſi muſculus non prorſus laxatus, ſolutus'ue, nonnihil ſuas fibras, ad expulſionem fluente urina, intenderet: ac neſcio qua ratione per uniuerſum egerendi tempus, muſculorũ munere, quod cõtractione fit, fungeretur, meatum anguſtiorem neceſſariò reddens, fœliciorem q; aut craſsiorem urinæ excretionem uitians: quicquid hîc tandem de urinæ acrimonia, prauaq; qualitate, laxiorem alioquin & magis ſolutum muſculũ requirentibus, comminiſcemur. Cæterùm quòd ad urinæ retentionem, præter hunc muſculum, meatus longitudinem & circumactum cõducere Galenus atteſtatur, in uiris fortaſsis locum habebit. nam muliercularum[l] meatus breuis omnino eſt, rectaq; deorſum pro-

i 3 tab. Θ. 4 tab. Γ. 5 Δ. 6 Δ. k 7 tab. Δ.

Lib. 15 de uſu partium.

l 25 fi. lib. 5 γ, A.

Problemate 22 ſectionis 10.

ſum protenſus, nuſquam deflectitur, aut conuoluitur. Quod Ariſtotelem latuiſſe uidetur, quum fœminarum ueſicam, adeò in corporis alto repoſitam, non uerè arbitratur.

DE RECTI INTESTINI MVSCVLIS. Caput LI.

QVINQVAGESIMIPRIMI CAPITIS FIGVRA.



QVINQVAGESIMIPRIMI CAPITIS FIguræ, eiuſdemq́ꝫ characterum Index.

Recti inteſtini hic delineatur portio, cum ſuis muſculis à corpore reſecta, quam aliàs ferè, dum reliqua eximimus inteſtina, in corpore adhuc relinquere ſolemus.

A *Rectum inteſtinum, quod in libri quinti figuris euadet cōſpicuum, præſertim autem octaua figura, & uigeſima.*

B, C *Duo muſculi, inteſtinum poſt egeſtionem ſurſum trahentes.*

D *Muſculoſa ſubſtantia, penis radici adnata, in mulieribus porrò ad infimam pudendi partem commiſſa. Inſuper D ſedes notatur, à qua in penem muſculi duo pronaſcuntur.*

E *Circularis muſculus, ne præter arbitrium excrementa deijciantur, præcauens.*

*a 8 fi. lib. 5 ab Y ad a. & 20 fig. lib. 5 0. & 22 *.*

b B, C. & 8 fig. lib. 5 b, c.

Muſculi ſedem attollentes.

LAVDATA nunquam ſatis Natura,[a] recti inteſtini extremo muſculos largitur, qui in fæciū excretione protruſum recti inteſtini finem, alacriter ſurſum reuellūt: dein alium ipſi dedit muſculum, qui intempeſtiuam inuoluntariamq́; excrementorum egeſtionē prohibet.[b] Muſculi itaq; ſedem ſurſum attrahentes, lati & tenues, neq; admodum carnoſi aut rubentes ſunt, uix ab aliquibus oſsibus originem ducentes. A' ligamētis enim ex pubis oſsibus, & coxendicis oſſe, & ſacro exortis, quæ huius regionis muſculis obducuntur, ipſaq; demum peritonæi infima ſede, utrinq; ſinguli enaſcuntur muſculi, qui deorſum protenſi, rectum inteſtinum amplexantur,[c] extimæ ipſius tunicæ inſerti. Præſentes muſculi, quum lati admodum ſint, & ſuis finibus totam inteſtini latitudinē ambiant, ipſorum[d] portio radici quoq; penis, mulieribus uerò uteri collo adnaſcitur. Quod nonnulli perpendentes, tres ſedem ſurſum agentes muſculos recenſuerunt. Vtcunq; uerò ſit, omnes horum muſculorū partes pari præficiuntur muneri, quo ſedem ilico ab excretione ſurſum alliciūt, qui deorſum pellebatur ui abdominis muſculorum, & ſepti tranſuerſi: auxiliantibus etiam ſubinde omnibus thoracem arctantibus, ſpiritumq́; cōtinentibus muſculis. Cęterùm his qui anum ſurſum ducunt muſculis, nullus eregionè opponitur cōtrariæ functionis opifex, quémadmodum in omnibus ferè alijs partibus, muſculi equidem opponi conſueuerunt. Neq; oſcitanter hic Natura priuatim ab aliorum muſculorum conſtructione

c 9 fig. lib. 5 L.

d D.

Muſculus orbiculatim inteſtino obductus.

ctione aberrauit: quum à muſculis octo abdominis, unà cum ſepto tranſuerſo, ſedes adeò interdum propellatur, ut ne à relatis quidem muſculis promptè queat retrahi. [e] Alius præterea muſculus extremũ recti inteſtini amplectitur, qui prædictis ſimiliter non admodum carneus, ſed mucore quodam oblitus exiſtit, fibras orbiculares tranſuerſas'ue adeptus, & elatiori ſede quàm inferiori craſsior, & quà cuti (ut labrorum [f] muſculi) permiſcetur, commune cum ipſa corpus efformans. Cohæret autem fibroſis nexibus [g] meatui ueſicæ in uiris, in mulieribus uerò [h] ceruicis uteri principio. quanquam etiam [i] duorum muſculorum, quibus in uiris principium porrigit, interuentu, peni committatur. Cæterùm poſteriori ſua regione, [k] quatuor ad oſsis ſacri finem locatis oſsiculis (quæ coccyx os nuncupauimus) adnaſcitur. Ex lateribus connectitur teretibus [l] ligamentis, à ſacro oſſe, in coxendicis os pronatis. Præſens muſculus non adeò atque medentium uulgus arbitratur, breuis eſt: ſed longus, ſecundumq; magnum recti inteſtini longitudinis interuallum exporrectus uiſitur, mirè ſedem attollentiũ muſculorum inſertioni commixtus. Quod non perfunctoriè ab illis uenit perpendendũ, qui ſedis fiſtulas & excreſcentias ſubinde ſcindere uerentur, huius muſculi muneris abolẽdi metu. Licet enim muſculi portio aut ferro diuidatur, aut quauis alia occaſione diuulſa laceretur, tamen quum latior ſecundùm inteſtini longitudinẽ ſit, eius uſus non ita promptè, atque uulgò arbitrantur, in eiuſmodi adminiſtrationibus deperditur. Muſculus iſte circulatim inteſtinum ambiens, quum in media ſua figura, ac ueluti quiete conſiſtit, inteſtini recti finem ita collectum, in ſeq; cõcidentem ſeruat, ut excrementa ſuo duntaxat pondere defluentia, & non magnũ conatum ad excretionem molientia, haudquaquam tranſmittat: dein ſi quando illa ab inteſtinis, aut abdominis etiam [m] muſculis, & [n] ſepto tranſuerſo cõprimuntur, uimq; ad egreſſum tentant, muſculus propria functione ſua, extra mediam figuram & habitum ita colligitur, cõſtringiturq;, ut non uoluntariã excrementorum eductionem concinnè prohibeat. Quæ ſi fortè eſt tempeſtiua, muſculumq; proprio munere fungi noluerimus, is extra mediam figuram ſic ſeſe exeuntium ui laxari educiq; permittit, ut excremẽtis egreſſus pateat: poſt quem muſculus denuò cum cute, inteſtiniq; ſubſtãtia, in mediam redit figuram, ceruicis ueſicæ [o] muſculo, ut imagine, ſubſtantia & conformatione, ita quoq; functione reſpondens, ſeduliq́ue ianitoris uices gerens, & perinde ac ille σφιγκτὴρ Græcis, Latinis autem conſtrictor & anulus nuncupatus.

e E. & 5 fig. lib. 5 a. & 1, 2 fig. cap. 49 lib. 2 M.
f 3 tab. F, G, H, r. 4 tab. M.
g 1, 2 fig. cap. 49 G.
h 25 fi. lib. 5 x, x.
i 1, 2 fig. cap. 49 H, I.
k 1, 2 fig. ca. 18 lib. 1 G, H, I, K.
l 10 tab. 7, Λ.
m 3 tab. Θ. 4 tab. Γ. 5 tab. Δ. 6 tab. Δ.
n 7 tab. Δ.
o 4 fi. cap. 49 N.

COLLI VESICAE ET ANI MVSCVlorum adminiſtratio. Caput LII.

In uiris adminiſtratio.

COLLI ueſicæ & ani muſculorum adminiſtratio, ab ipſa ueſica inchoabitur: [a] hanc enim à peritonæo, quà internæ pubis oſsis regioni obtenditur, cultello aut nouacula liberare adeò conuenit, ut ipſa non amplius aliqua ſua ſede peritonæo ſit continua. Deinde penem à pubis oſsibus dirimere oportet: quod, ubi inuicem hæc cõmittuntur, mediocri negocio perficies, quum nerueis duntaxat & fibroſis nexibus penis ibidem hęreat. At ubi inuicem oſſa remouentur, peniſq; corpora [b] initium ducunt, acutiori cultello horum corporũ initia proximè ab exortu ſunt abradẽda, ut penis ab oſsibus liber pendeat. Mox cultro aliquo pubis oſſa inuicem dirimes, ſectione per ipſorum [c] cartilaginem ducta. quam ſanè leuiori opera, quàm plerique autumant, perfeceris, ſi modò oſsium medium ad

a 3 fig. lib. 5 O.
b 2 fi. cap. 49 C, C.
c ultimæ fig. lib. 1 s.

amuſsim tetigeris. Hæc ſectio, quoniam prius femora in penis muſculorum adminiſtratione erant diſtenſa, ilico ut inuicem oſſa abſcedant, occaſio erit. [d] Quo uerò remotiùs oſſa diſiungas, uehementiùs quoq; adhuc femora abducenda ſunt. quod feceris longè commodiſsimè, ſi uno cadaueris crure à menſa pendente, & reliquo adhuc illi incumbente, os ſacrum in menſæ latus acutum'ue collocaueris, & deinde utrinque femoribus & ilium oſsibus reflexis, oſſa pubis, quantum lubet, diduxeris. Nunc ueſica uniuerſa cum pene in conſpectu adeò iacet, ut etiam [e] muſculũ ueſicæ collo obductũ, promptè animaduerſurus ſis. Vt autem ſedis [f] muſculos pariter intuearis, cultello ſenſim ueſica ſimul cum ipſius ceruice à recto inteſtino tranſuerſis ſectionibus ſeparãda eſt. In quo opere ſanguinem, ſi is ex uenis & arterijs profluxerit, ſpongia ſedulò elues. Vix enim (niſi fortaſsis admodum operoſe omnia uaſa uinculis ita intercipere poſsis) fiet, quin inter diſſecandũ, uas aliquod, aut caſu punctim ictum, aut tranſuerſim neceſſariò inciſum, ſanguinem profundat. Ablata igitur ueſica, & connexu recti inteſtini muſculorum ad penis radicem, & ad muſculum ueſicæ propẽſo, ipſius inteſtini muſculos aggredieris: qui ſanè citra operoſam ſectionem ſunt ſummè conſpicui, ſi modò diligenter ab ipſis ſanguinem, qui hîc ſolet eſſe moleſtiſsimus, abſterſeris. Hæc adminiſtratio propemodum & mulieri communis eſſe poterit. ut enim ueſicæ ceruicis [g] muſculus in ipſa uideatur, ueſica ſimiliter ac in uiris, eſt à peritonęo & pubis oſsibus liberanda: ut diuiſis dein diductisq; pubis oſsibus, in propatulo ſit muliebris ueſicæ collum, quod ſuo circulari muſculo potiſsimùm conformatur. Recto autem inteſtino peculiares muſculi, execto utero, erunt perinde ac in uiris examinandi. Operæprecium nunc foret, ualidiùs adhuc pubis oſsibus diremptis, cultro aliquo acutiori ligamentum, ſacrum os ilium oſsi cõnectens, in ſiniſtro latere diuidere, ut utrunq; crus cum oſſe, quod ſacro cõmittitur, ſeorſum tractari poſſit, dextroq; cruri ſacrum adhuc hæreat, aut [h] ſiniſtro, prout nimirum muſculos, qui adhuc reliqui ſunt, in dextro aut ſiniſtro crure aggredi uiſum erit.

d Vti factũ eſt in 22 fi. lib. 5.

e 21 fi. lib. 5 e.

f fi. cap. 51 B, C, D, E.

In mulieribus.

g 25 fi. lib. 5, quæ hac adminiſtratione parata eſt.

h Talis figurè eſt 16 tab.

DE MVSCVLIS TIBIAM MOVENTIBUS. Caput LIII.

PROXIMVM quidem nunc erat, femur mouentes muſculos deſcribere, ſi demum explicatis antea muſculis, ſitu uiciniores aggredi inſtitutũ fuiſſet: uerùm quando ſectionis potius, quàm uicinię ſeriem ſequi propoſitum eſt, ante muſculos femoris motuũ opifices, tibiæ motores in præſentia ueniunt pertractãdi. nam quouſq; hos aſſeruas integros, commodè illos adminiſtrare nequis. Cæterùm quo tibiam mouentes muſculi inſigniores & proceriores, magisq; conſpicui ſunt, eo etiam minus Galeni ſentẽtiæ paſsim aſſentiri queo, quamuis interim etiam non omni ex parte is ſibi conſentiat. Haud procul enim à calce tertij de Vſu partium, tibiæ motuum opifices muſculos recenſens, eos hac breui oratione
» nouem enumerat. Tres, qui anteriorẽ femoris ſedem occupant, atq; omnium
» huius loci muſculorum maximi ſunt, rectà ad genu feruntur: horum quidem
» unus implantatur patellæ carnoſa apprehenſione: duo autem reliqui unum
» maximum procreant tendinem, qui lateſcens, implantatur toti patellæ, ſtrin-
» gens eam exquiſitè, & continens cum ſubiectis. Deinde autem prætereuctus
» articulum, anterioribus tibiæ partibus inſeritur, eam, ſi iubeatur, exten-
» dens, unà cum toto ipſius genu articulo. Alij uerò duo muſculi, utraque
prædi-

Galeni in lib. 3 de Vſu part. de tibiam mouentibus muſculis ſententia.

Quoniam in orationis ſerie tibiã mouentes muſculos ſeorſim ſingulos pertractabimus, ante noſtram

enarratio- nem nullas notas margini adijciemus.

prædictorum parte, hic quidem externus, ille autem internus, in tibiæ lateribus inſeruntur, ambo obliqui motus opifices. Qui namq; internus eſt, crus introrſum adducit, alter autem extrorſum abducit. Enaſcitur autem ille quidem ex commiſſura oſsium pubis, hic uerò ab extremis partibus oſsis coxendicis: optimè enim ſic utriq; crus ad motus obliquos abducturi erant. In medio autē inter hos ſpacio, aliæ tres ſunt muſculorū explantationes, paruis motibus ipſum genu mouētes. Flectit enim genu, & ad interiora adducit tibiā, is qui eſt continuus interioribus: abducit autem extrorſum ſimul flectēdo, uelut inuoluens eam, is qui tangit externos. Reliquus, qui & medius omnium eſt, in femoris caput internum inſertus, flectit quidē totum quoq; femur, cum eo autem ſimul & totam tibiam euellit, immittēs ſe eis quæ articulum ambiunt [ligamentis] uſq; ad[a] alterum maximorum muſculorum, qui in tibia reponuntur, ut ſimul quoq; tibiam ipſam totam trahat. Reliquus uerò nouem muſculorum articulum genu mouentium, gracilis & longus, ex ilium oſſe enatus, tibiam ſurſum extendit, in ea potiſsimùm figura crus totū ſtatuens, in qua mollientes, ac ſubigentes, pedem ad inguina alterius cruris ſurſum ducimus. Poſt hęc uerba Galenus, Naturā in horum muſculorum cōſtructione laudaturus, proculdubio in primis exemplaribus ſubiunxerat, Mirificè & hîc Naturam omnia prouidiſſe: & quæ reliquo contextu ſubſequūtur. At eum[b] muſculum, quem in poplite latitare innuit, temporis ſucceſſu, & in reſectione ſimiarū peritior, cognoſcens, hæc quoq; ſuo, quod ad nos demanauit, exemplari interiecit: Præter autē hos omnes, eſt paruus muſculus in poplite, genu quoq; flectens. ut ſimul omnes ab ipſo hac ſerie enarrati, numero decem cenſeantur. Hæc ſanè ipſius oratio clariſsima eſt, ex qua quiuis etiam citra inſpectionē, cuiuſmodi enarrat muſculos, imaginatione ſibi pulchrè cōfingit: at quàm ſit ueritati cōſona, partim ab ipſo in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus, partim uerò ex ipſa inſpectione diſcito. Verùm quando ipſius orationis ſeries in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus longior eſt, quàm ut tota hîc deſcribi debeat, ego femoris muſculos eo ordine, quo ibidem recēſentur, enarraturus ſum, Galeni ſententiā poſt muſculi cuiuſq; deſcriptionē continuò ferè ſubijciens, ac pariter addens, quotum in præſcripta ex libris de Partium uſu oratione unumquemq; enumerauerit.

a Intelligit opinor primum pedē mouentiū, ꝺ in 12 tab. inſignitū.

b 14 ta. r.

Galeni in 2 de Admin. ſect. ſententia cum uera muſculorum deſcriptione enarratur.

Tibiæ motus.

Priuſquā uerò muſculos aggrediar, id ſummo ſtudio abs te contendo, ut quot motibus tibiam agas, accuratè examines. Galenus enim in libris de Vſu partiū, ut pręcedens atteſtatur oratio, tibiam extendi ſimpliciter dixit: non adiungēs, eam magis aut introrſum, aut extrorſum, aut prorſus in medium rectà extēdi. At flexionem uidetur triplicem enumerare: unam, qua tibiam retrorſum, ſeu in poſteriora ſurſum uerſus exteriora duci innuit: alterā, qua introrſum illam ſurſum tractam agi dicit: tertiam, qua tibiam in neutrū latus inclinantē, rectà flectimus. quanquam tertiū hunc ductum duntaxat flexionis nomine, & præcipuè in ſecūdo de Adminiſtrādis ſectionibus donare uideatur. Deinde in pręſcripta ipſius oratione, ſecus atq; in libris de Adminiſtrādis ſectionibus, tibiam in latera moueri affirmat, quum unum muſculū hanc extrorſum abducere, alterum introrſum adducere ſcribit. Verùm tamen in ambobus libris, tibię motum aſsignat, quo hæc ſurſum obliquè, uelut ad alterius cruris femur ducitur: & quo tibiam agi ab illis conſpicimus, qui pedibus coria in ligneis ſtratis emolliunt, aut quum piſtores maſſam apud pleraſq; nationes calcant. Hos motus omnes ita Galenus enarrat, ut proprios prorſus tibiæ illos eſſe arbitretur, ipſiſq; peculiares muſculos aſsignet: quum interim tibia, quieſcente femore, rectiſsi-

ma flexione & extenſione ſolum agatur. Si enim tibia cum pede in latus digna animaduerſione ducitur, id ſanè femoris fit beneficio. Neq; eſt quòd huic paradoxo corroborando prolixiùs inſiſtam, quum ipſe iam admonitus, luce clariùs animaduertas, tuam tibiam, immoto prorſus femore, duntaxat rectiſsimo tramite flecti, extendiq;. Quanquam quum motus hos, adhibitis etiam nudis oſsibus, examinas, non perfunctoriè animus femoris motibus adhibendus ſit. niſi enim gnauiter attẽderis, te inſcio femoris caput in coxẽdicis oſſe ſitum mutabit, moxq; alia tibiæ flexio extenſioq;, quàm prius, apparebit. Cæterùm

Primus tibiam mouentium. iam tempeſtiuum fuerit, muſculos ipſos aggredi: quorum [c] primus acuto exortu [d] principium, è neruea ſubſtantia & modica carne cõmixtum ducit, ab [e] anteriori oſsis ilium ſpinæ ſede, ſeu ab ilium oſsis appendicis anteriori extremo. Hic muſculus non procul ab origine totus carneus euadit, & modicè dilateſcens, gracilis permanet: eius tamẽ latitudo, ipſius craſsitiem ſpiſsitudinem'ue duplo (ut ſic dicam) ſuperat. muſculusq; hac forma deorſum obliquè uerſus interiora ſenſim adeò prorepit, ut internũ femoris latus iuxta medium longitudinis femoris exquiſitè occupet: hinc adhuc magis in interiora retrorſum paulatim procedens, e regionẽ [f] interni femoris capitis iuxta genu tandẽ conſiſtit: ad quod ueluti obliquo ductu reflexus, & [g] anguſtior excarnisq; redditus, antrorſum deſcendit, tendinem educens, qui non latus, ſed ad amuſsim (quic-

c 3 tab. Σ, 1 tab. 0, 2 q. 4 tab. charact. 2, 9 ta. α. 16 L. d 3 tab. ſ. e 1, 2, 3 fig. cap. 29 lib. 1 P. f 1, 2 fig. cap. 30 lib. 1 E. g 3 tab. t.

Lib. 2 de Administ. sect. quid Galenus, ſuis fidens ſimijs, aſſerat) teres eſt, tibię oſsi ad internũ latus acutæ ſuæ [h] lineæ, ſecundùm ipſius longitudinẽ exporrectæ, [i] inſertus. Hunc muſculum Galenus in ſecundo de Adminiſt. ſectionibus primũ enumerat, in pręſcripta autem oratione nonum. & utrobiq; huius muſculi beneficio tibiã ſurſum ad alterius cruris inguina, aut ad femur allici arbitratur: qui motus nõ huius ſolum muſculi opera, uerùm femur mouentium & tibiæ muſculorũ auxilio unà perficitur. Tibia namq; ſuis muſculis flexa, & femore deinde ſuorum muſculorum ope ſurſum in anteriora flexo, & ſimul extrorſum ualidiſsimè circumacto, motus ille ſuccedit. Niſi enim flexa prius tibia, dictum iam femoris motum ſequeretur, eiuſmodi motu tibia nequaquam alterius cruris femori aut tibiæ obduceretur.

h 1, 3 fig. cap 31 lib. 1 γ. γ. i 3 tab. charact. 1.

Secundus. [k] Secũdus muſculus amplo & prorſus nerueo [l] principio ex pubis oſſe enaſcitur. Vbi enim pubis oſſa inuicem [m] cartilagine committuntur, per commiſſuræ longitudinem duo ſibi contigua oriuntur muſculorum principia: quorum alterum ad dextrum crus, alterum uerò ad ſiniſtrum defertur, ſecundum hunc muſculum cõſtituens. Tanta itaq; huius muſculi principij eſt amplitudo, quanta ferè pubis oſsium cõmiſſuræ eſt longitudo. Principium hoc non procul ab origine ſtrictius, ſed craſsius, carnoſumq; prorſus ita efficitur, ut eius latitudini craſsities uix cedat, & muſculus paulo minus toto teres euadat: qui deorſum per femoris interiora deſcendens, ſenſim gracilior efficitur, ut iam internum femoris caput non procul à genu articulo contingens, in exactum teretemq; [n] tendinem finiat, eadem ſede, qua primi muſculi tendo, tibiæ innatum: ſed tanto interiùs, ſeu poſteriùs, quanta primi muſculi tendinis eſt craſsities. Hic muſculus in parum obeſis mulieribus, ſi quando femora diducunt, rigidum quoddam & durum ligamentum, ſeu neruus, aut tale quid eſſe apparet, eo quòd excarnis quodammodo in illis muſculus nerueam ſubſtantiam duntaxat habeat, nulloq; obtegatur adipe. Præſentis muſculi beneficio Galenus in præſcripta oratione, tibiam ad internum latus duci atteſtatur, illum in ſerie quintum enumerans. In ſecundo autem de Adminiſtrãdis ſectionibus, tibiam elatiùs & interiùs muſculi huius auxilio attolli prodidit.

k 16 ta. Δ. 1 p. 2 γ. 3 r. 4 χ. 5 charact. 6. 9 γ. 10 r. l 16 ta. N. m ultimarum fi. lib. 1 s. n 3 tab. charact. 2, iuxta quem conſiſtit charact. 1.

prodidit. hoc eſt (ſi modò rectè ipſius ſententiam aſſequor) muſculum hunc
tibiam uerſus interiora maximè inclinantẽ flectere. quod enim attollere ipſe
dixit, mihi flexum inſinuat. Perficeres autem eiuſmodi motũ,ſi erecto prius
corpore,dextram tibiam ſiniſtro popliti, aut flexuræ genu nonnihil tranſuer-
ſim ſubijceres: qui motus nuper dicto, ac quem Galenus primo muſculo tri-
buebat, tanto minus reſpondet, quo femur in exteriora minus eſt circumuer-
ſum: adeò ut & præſens motus, flexa tibia, & femore in anteriora ſubleuato,
extrorſumq́; ſimul circumacto,fieri debeat,quod ſanè à Galeno haud perfun-
o 10 ta. Φ. ctoriè obſeruandum fuerat. [o] Tertius,cum alijs ut minimùm tribus muſculis, *Tertius.*
p fi. 9 t. 11 ex infima coxendicis oſsis ſede enaſcitur.Ab eius namq; oſsis[p] appendice (quæ
tab. cha- nobis ſtantibus,in eius oſsis infima ſede: in ſimijs uerò & canibus, quum ante-
ract. ſ. 16 tab. R. rioribus innituntur pedibus, in extima, & maximè poſtica habetur) ordinata
p 2 fi. cap. 19 lib. 1 ab ſerie,multorum muſculorum capita principium ducunt, quorum tertius hic
l ad q per Φ. muſculus omnium[q] poſtremum obtinet. Ab elatiori enim,& maximè poſte-
q 10 tab. r. 11 tab. λ. riori eius appendicis[r] ſede, nerueum gracileq́; principiũ educitur: quod deor-
r 2 fi. cap. ſum deſcendens,aliquantulum ſub origine carneum fit,teretem quodãmodo
19 lib. 1 m. conſtituens muſculum,ſuo principio iam longè craſsiorem. Hic deorſum per
femoris poſteriora prorepit,aliquantulum obliquè tantiſper ductus,donec ad
s 10 tab. ξ. poſteriorem ſedem interni femoris capitis propter genu pertingat.[s] Ibidem
enim extenuatus,& in teretẽ quoque (non uerò,ut Galenus docet,ac in ſimijs *Lib. 2 de Ad-*
t 3 tab. cha- ferè occurrit,latum) degenerans[t] tendinem,in tibiæ anteriora reflectitur,ea- *miniſt. ſect.*
ract. 3. dem regione,qua nuper commemorati,inſertionem tentans. Sed eius muſcu
li tendo hoc ſibi priuatim uendicat,quòd anteriori tibię ſedi ad internũ acutæ
illius lineæ latus hærens,ad medium uſq; longitudinis tibiæ properet, alijs ten
dinibus tibię inſertis,haud æquè deſcendẽtibus.Galenus nulli muſculo tibiam
mouenti, adeò obliquum adſignat ductum, atq; huic tertio, non animaduer-
u 16 tab. L, M. tens, primum[u] muſculum longè obliquiùs duci, quum is ſcilicet ab ilium oſſe
antrorſum,& hinc in interiora femoris ad poſteriora uſq; propemodũ deſcen
x 10 ta. Y. dat, & inde rurſus obliquo ductu in priora tibiæ feratur. Deinde[x] muſculus,
qui ordine quartus erit,obliquior tertio uiſitur.illũ namq;,ſimiliter atq; hunc
à coxẽdicis oſſe pronatũ,in anteriora tibiæ,ſecundùm femoris externũ caput,
prorepere audies. Vnde etiam tanto obliquiorẽ ipſo tertio quartus iſte ſitum
nanciſcitur,quanto coxẽdicis oſsis ſedes,unde uterq; principium ſumit,femo-
ris interiora magis ſpectat. Tertius muſculus, in præſcripta Galeni oratione
ſextus eſt,quem inibi inquit tibiam in internum latus inclinantem flectere. In
libris uerò de Adminiſtrandis ſectionibus, ut obliquiſsimum illi ductum aſsi-
gnat,ita quoque obliquiſsimi motus ipſum autorem ſtatuit.Neceſſe enim (in-
quit) eſt, tibiam hac tractam anſa, retrorſum ſurſumq́; ferri, & hac in orbem
conuolui. Atq; hunc quidem motum obimus, at non quieſcente femore: ne-
ceſſe enim eſt, hoc motu tibiã flecti, & femur extrorſum non leuiter circum-
y 10 ta. Ψ. uerti. [y] Quartus muſculus non æquè latum principium,atq; tertius,ex coxen *Quartus.*
z 11 π, ς. 1 u. dicis oſsis[z] appendice ducit. Huius enim[a] principium gracilius eſt, ſed ſpiſſum
1 α. 6 tab. λ, ψ. 12 μ, ν. tamen. Deinde ad tertij muſculi[b] externũ latus,nonnihil ſub ipſo occultatum
z 2 fi. cap. 19 lib. 1 o. enaſcitur. Veritati enim parũ conſentit,quod à Galeno in quinti muſculi enar *Lib. 2 de Ad-*
a 11 tab. μ. ratione,de capitibus à coxendicis oſsis appendice principium ducentibus aſſe- *miniſt. ſect.*
b 11 tab. λ. ritur, quum quatuor capitum, ab illo oſſe originem ducentium, quarti huius
muſculi extimum eſſe,& deinde tertij muſculi caput ſuccedere ſcribit. Cæte-
rùm principium quarti muſculi paulo ſub exortu primùm efficitur carneum,
exacti muſculi formam multo quàm tertij craſsiorem referẽs, ac per femoris

M 3 poſte-

poſteriora ſenſim deorſum uerſus exteriora deſcendens. Quum uerò muſculus medium lõgitudinis femoris ſuperauit, tenuior redditur, & externa ſui ſede nerueus admodum, quaſi tendinem educturus, apparet. In interna autem ſede,[c] alia pars carnoſa, ex femore pronata, ipſi, ubi tendinem uidetur procreaturus, ita adnaſcitur, ac ſi alius hîc oriretur muſculus, qui quartum augeret: ſimulq́; ex ambobus unus efformaretur muſculus, qui denuò craſſeſcens, carnei cuiuſdam muſculi imaginẽ exprimit, & deorſum protenſus, exterioriq́; parte admodum neruoſus, inſigni tendine fibulæ implãtatur, ualidam inſertionem in[d] proceſſum ſuperioris appẽdicis illius pertinaciter molitus. Huius enim tendinis occaſione, fibula acutũ huiuſmodi proceſſum, quà tibiæ coarctatur, exerit. Quinetiam femoris externũ caput, in externo ipſius latere oblongum[e] ſinum gerit, tendinis huius occaſione, ut aptè ac tutò ueheretur, priuatim exculptum, læuiq́; & lubrico ligamento incruſtatum. Cæterùm ſiue quartum hunc muſculum unius loco, aut duorum enumeres, nihil intereſt: quanquam Galeni gratia, ne ordinẽ perturbes, unicũ opportuniùs ſtatues. Is enim, quum hunc muſculum in homine non uiderit, unicum duntaxat ipſum recẽſet, utq́; in caudatis ſimijs illum ego reperi, deſcribit. In ſimijs enim nulla à femoris oſſe enaſcens portio, quarto muſculo admiſcetur: ſed is unicus eſt, admodum inſignis & latus. unde etiam Galenus illum perpetuò latum, in libris de Adminiſtrandis ſectionibus appellat. Hunc muſculũ præſcriptæ ex tertio de Partium uſu orationis, ſeptimum collocabimus, quo Galenus aſſerit tibiam extrorſum ſimul cum flexione abduci, & quodammodo inuolui. In ſecundo autem de Adminiſtrandis ſectionibus, totam tibiam huius ope ſimplici motu in externam partem agi atteſtatur, eorum quæ in libris de Vſu partiũ tradiderat, oblitus, & proculdubio huius muſculi naturam exactiſsimè, propter curſorem illum, cui hunc in certamine auulſum putauit, cognoſcens. Veriſimile enim eſt, Galenum illo curſoris (cui alij tibiam flectentes adhuc famulabãtur) ſymptomate allectum, ſedulò huius muſculi naturam in ſimijs perpendiſſe, atq; tunc (ut ſanè debuiſſet in omnibus) didiciſſe, hunc ſimplici, quod ad genu articulum attinet, motui à Natura fuiſſe præfectum, & flexionem in neutrum latus inclinantem moliri, utcunq; etiam obliquo ductu quartus hic muſculus ad tibiam prorepat: quem ſanè oſsium ſitus compoſitioniſq; ratione, & femoris formæ gratia, potius quàm ut non recto præeſſet motui, obtinet. Verùm interim ego Galeni ſermonem, quo in exteriora tibiam ſimplici motu hoc quarto muſculo duci ſcribit, ita interpretor, ac ſi per exteriora, poſteriora intellexiſſet, itaq; flexionem, non uerò in externũ latus ductum innueret. Aliàs enim Galeni ſententia à ueritate nimium declinaret: quum tibiam in externũ latus, idq; ſimplici motu, neutiquã agi, certo certius ſit. [f] Quintus muſculus etiam[g] à coxendicis oſsis appendice pronaſcitur, initium ducens inter[h] capita tertij & quarti muſculorum tibiam mouentium, &[i] caput eius muſculi, quem femur agentium quintum enumerabimus, cuiq; quartum caput eorũ quibus coxendicis oſsis appendix initium præbet, aſſcribemus: uti huic quinto tibiæ motibus præfectorum muſculo, tertium[k] caput meritò tribuimus, quod prorſus nerueum eſt, & non niſi longè ſub exortu carneum euadit, craſſeſcitq́; , hoc ſibi præ cæteris corporis muſculis rarum & peculiare uendicans. Nullus namq; alius tam longo ab ipſius principio ductu nerueus uiſitur, præterquàm quòd in poſteriori ſua ſede, etiam ultra medium longitudinis femoris, impenſe liuidus appareat,[l] ſinumq; ſibi elegãter & cõcinnè inſculptum habeat, ſecundùm longitudinem muſculi teretem, cui anterior[m] tertij tibiam mouentiũ muſculi pars

Lib. 2 de Adminiſt. ſect.

Quintus tibiã mouentium.

c 11 tab. P.
d 5, 6 fig. cap. 31 lib. 1 C.
e 1, 2 fig. cap 30 lib. 1 N.
f 11 tab Y. 2 tab. ... 9 tab. u. 10 tab. ... 12 ...
g 2 fi. cap. 29 lib. 1 n.
h 11 tab. λ, μ, quibus ſubeſt ν.
i 12 tab. A muſculi Ξ, Σ, Γ.
k 11 tab. ...
l Y poſitũ eſt in ipſo ſinu in 12 tab. in 10 ta ... poſitum in ...

pars ita pulchrè innititur, ut prorſus exiſtimem, tertium muſculum cum quin
to, unius muſculi uice à multis Anatomicis ablatum diſſectumq́; fuiſſe. Vt ue-
rò tertius muſculus, mox ab exortu craſſus, carneusq́;, & teres deniq; efficitur,
ac longè ſupra genu articulũ extenuatur, in tendinemq́; ceſſat: ita contrà quin
tus muſculus, ut ſuperiori ſede diu nerueus permanet, ſic humiliori ſede craſ-
ſeſcit, ac ueluti carneus & teres cõſpicitur, ad poſteriorem primùm regionem
n 1 fi. cap. 30 lib. 1 E. — [n] interioris capitis femoris, iuxta genu, tendinem[o] producẽs teretem, qui ad id
o 11 tab. O. — femoris caput cum tertij muſculi tendine reflexus, interiori lateri anterioris ti
biæ oſsis ſedis inſertatur, non adeò in tibiam deſcendens, uel etiam antrorſum
prorepens, ac trium primorum tibiam mouentium muſculorum tendines,
p 3 tab. 1, 2, 3. — quos hac in ſede inſertionem[p] moliri ſcripſimus. Quanquam uerò quinti mu
ſculi tendo non æquè demiſſam inſertionẽ, atq; nuper dicti tentet, non tamen
q 12 tab. iuxta ϖ, ρ muſculi Φ. — interno femoris capiti, iuxta[q] initium muſculi inſeritur, quem pedem mouen
tium primum enumeraturi, ab interno illo femoris capite principiũ ducere
teſtabimur. Et quemadmodum quinti muſculi tendo in illud femoris caput
r fig. cap. 1 S, V. — non implantatur, ita neq; tibiam femori committentibus[r] ligamentis præci-
puo nexu firmatur, aut inſeritur. Quod ſanè haud oſcitanter Galeni gratia eſt — *Galeni de quinto muſculo ſententia.*
obſeruandum, qui quinto ſuo muſculo, in ſecundo de Adminiſtrandis ſectio-
nibus libro, in femoris caput & articuli genu ligamẽta inſertionem tribuit, &
miris modis de huius muſculi officio & munere ſolicitus, ſibi parum conſtat.
Primò enim ait, quinto loco enumeratum ab ipſo muſculum, tibiam ſenſim
in exteriora circumuertere, ac motu tertij muſculi fungi, quamuis non æquè
magno. Secundò autem inquit, ſi hunc muſculum ad caput ſuum tendas, cum
femore etiam tibia retrorſum introrſumq́; ferri uidetur. Tertiò uerò ſcribit,
ſe propemodum dicturum, quintum ipſi enarratum muſculum, tibiæ flexus
ſolum autorẽ exiſtere: addens, ipſum non magis tibiam flectere, quàm ad in-
ternam regionem abducere uideatur. Quartò addit, hunc muſculum leuiter
s 14 tab. Γ. — & obſcurè quodãmodo genu articulum mouere, aut flectere, ac[s] alium quen-
dam in poplitis articulo latenter repoſitũ eſſe, qui uel ſolus ipſum flectere po-
teſt, uel maxima potentia præditus eſt: eum ſubaudiens muſculum, quem nos
in poplite latitantem ferè nuncupamus, quemq́; priuato Capite poſt nouem
tibiam mouentium muſculorũ hiſtoriam deſcribemus, cuiq́; Galenus dignisſi
mum munus, quòd primus illum obſeruauerit, immeritò aſſcribit. Ad hæc, in
t 11 tab. Ψ. — ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus libro, Galenus ueteres (qui[t] quintum
noſtrum muſculũ, ſimul cum tertio fortaſsis, cum ita mutuò hæreãt, unumq́;
quaſi muſculum efformare uideantur, unius muſculi loco, inter diſſecandum
unà abſtulerunt) non ſemel irridet, quòd quendam femur mouentem muſcu
ψ 12, 13 ta. Ξ, Σ, Γ. — lum, tibiam flectere ſcripſerint: illum inſinuans[u] muſculum, qui omnium cor
poris muſculorum craſsiſsimus eſt, & femur mouentiũ quintus mihi, perinde
ac Galeno in libris de Vſu partium, enumerabitur: qui eundẽ in libris de Ad- — *Lib. 15.*
miniſtrandis ſectionibus, femur mouentium primum recenſet, & in tibiam
non pertinere admodum uerè aſſerit. Vnde etiam miror, quî tertium de Vſu
partium librum in præſcripta oratione tum non reſtituerit, quum in poplite
x 14 ta. Γ. — latitantis[x] muſculi, poſt libros iam indubiè prius editos, mentionem fecit. In
præſcripta enim oratione, octaui muſculi loco, non ſecus quàm Veteres facti-
taſſe innuit, unum enarrat, quem ego prorſus arbitror eſſe, poſteriorem quin-
y 12, 13 ta. Ξ. — ti femur mouentium muſculi[y] portionem, ſuo tendine in internum femoris
caput inſertam, iuxta initium primi pedem mouentium muſculi. quanquam
interim illi eius quinti femur mouentiũ muſculi portioni cum tibiæ motibus

 nihil

nihil prorſus ſit commune: uti[z] quintus tibiam mouentium muſculus mihi *z 11 ta Y.*
enarratus, ſolius tibiæ flexioni, non uerò femoris motibus, famulatur. Ac proinde ſi quando (ne hîc in Galeni ſententijs recenſendis nimius ſim) humani corporis fabricæ cognitioné adeptus eris, unà mecum promptè iudicabis, ex ſedula diſſectione Galenum potius poſſe intelligi, quàm ex ipſius libris adeò diſſonis, illã poſſe ad amuſsim & uerè diſci. At nunc deinceps reliquos tibiam mouentes aggrediamur, Galeni communis præceptoris, & Anatomes profeſſorum facilè principis autoritate ob oculos ſemper poſita. [a] Sextus itaque

Sextus. *a 3 tab. Φ, 1 q. 2 r. 4 charact. 3. 9 tab. p.* *b 3 tab. Σ.* *c 3 tab. ab x ad y.*

muſculus (quem primo loco, niſi Galeni habita fuiſſet ratio, deſcripſiſſem) eo accuratiùs uenit inſpiciédus, quo rariorem inter reliquos muſculos naturam adipiſcitur. À latere enim externo primi[b] muſculi, ab ilium oſsis ſpina enaſcitur, intus acutum carneumq́;[c] caput obtinens, quod muris lacertæ'ue modo lateſcens, deorſum ad regionem coxendicis articuli fertur, ubi rurſus caput id ſeu muſculus anguſtior redditur, & priuſquam magnum exterioremq́; femoris[d] proceſſum perreptet, non[e] amplius carneus cõſpicitur. adeò ut ſextus muſculus aliud nihil tandem ſit, quàm longiſsima & latiſsima membrana, tendinis naturam referés, cui nunc deſcripta & carnei exactiq́; muſculi formam repræſentans pars innaſcitur. Statim enim ab initio in exteriori parte, inſtar latæ membranæ in conſpectum uenit, aliquouſq; coxendicis articulum amplexantibus muſculis obductæ. Quum uerò membrana magnũ femoris proceſſum ſuperauit, totam anteriorem femur amplexantiũ muſculorum ſedem, deinde & poſteriorem & exteriorem cutis quaſi modo tantiſper integit, quouſq; ad genu articulum deſcédat: quem ubi ſimiliter quoq; membrana obuoluit, ipſa in anteriorem tibiæ ſedem & externum illius latus inſeritur. Cæterùm huius membranæ, ſeu tendinis, utcunq; appellare lubeat, non eadem undiq; eſt craſſities. Tota namq; pars, quæ anteriori femoris ſedi, & poſteriori obducitur, tenuiſsima eſt: atq; hæc tanto tenuior conſpicitur, quanto interiorem femoris regionem uiciniùs accedit. Ea uerò membranæ pars, quæ externo femoris lateri exporrigitur, ualida craſſaq́; eſt, & accuratè lati tendinis ſpeciem exprimit. Huius fibræ recto tramite, quouſq; anteriori tibiæ parti ad latus magis externum & ad fibulam inſerantur, decliues deſcendunt. Tendo autem hic ad inſertionis ſedem illis tendinibus commiſcetur, qui cum ipſo quoq; tibiam extendere dicentur. Præſens namq; muſculus extendentium numero uenit aſſcribendus. quanquam inſignem uſum femur ambientibus muſculis etiam præſtet, tranſuerſi cuiuſdam ligamenti ritu omnes quos amplectitur muſculos, in ſua ſede (ne aliquo ſcilicet permutentur) continens. Atq; ita eius membranæ uices gerit, quam cubitum occupantibus muſculis circulatim obnaſci, prius inſinuauimus. Quàm uerò perfunctoriè Galenus hunc muſculum deſcribat, tria, quibus illum dignatur, uerba, in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus oſtédunt. Arbitror enim hunc in libris de Vſu partiũ Galenum latuiſſe, quum in trium, quos ibidem recenſet, tibiam extendentium claſſem illum non repoſuerit, quumq́; quarti pręſcriptæ orationis muſculi ortum ſermoni addiderit. Si enim ſimpliciter (ut de cæteris muſculis loquitur) quarti inſertioné & motum tantum expreſsiſſet, arbitratus fuiſſem, hunc[f] ſextum ab ipſo eius muſculi loco haberi, quem in externum latus tibiam abducere tradidit. Quod ſanè hic muſculus, ſi ſitũ ipſius ductumq́; ſpectes, præſtaret, modò tibia uel minimùm in latus ageretur. Verùm quum explicatiùs de quarto muſculo locutus, eius originem ſermoni addidit, liquidò Galenus commóſtrat, ſe ſextum hunc non proponere: quandoquidé hic non ab[g] appédice coxendicis oſsis, cum[h] tertio, quarto

d 1, 2 fig. cap. 30 lib. 1 Y, Q. *e ſub y, tab.* *f 3 tab. Φ.* *g 2 fi. cap. 29 lib. 1 ab l ad q.* *h 11 tab. λ, μ, ν. & charact. &.*

quarto & quinto nobis enarratis principium ducit: ut ipſe tamen innuebat, ab extima ſede oſsis coxẽdicis abducentem muſculũ exoriri affirmans. adeò ſanè, ut fateri cogamur, hunc muſculũ Galeno in pręſcripta oratione incognitũ fuiſſe: & quemadmodũ falſos tibiæ motus ſibi effinxit, ita quoq; muſculum aliquem, ſua imaginatione excogitatum, nobis tradidiſſe. [l] Tres, qui adhuc enarrandi ſuperſunt, dilucidiùs fortaſsis recenſerentur, ſi quem Galenus poſtremũ numerat, nunc ſeptimi loco deſcriberemus: uerùm quum hoc Capite Galeni ordinem ſequi uiſum ſit, eos etiã qui adhuc reliqui ſunt, ſua ſerie aggrediamur.

l 4 tab. Φ. 5 tab. Λ. 6 tab. Γ.

Septimus. [k] Septimus itaq; neruea, lataq; & ampla [l] origine ab externo femoris oſsis latere naſcitur, totam radicẽ magni femoris [m] proceſſus in orbẽ amplexus. Origo hęc ſtatim ab initio craſſa carnoſaq; efficitur: & ilico à femoris oſſe abſcedẽs, illi inſternitur [n] muſculo, quem octauũ nominabimus. Is namq; aliqua ſui portione huic ſeptimo ſubtẽſus, in cauſa eſt, quo minùs ſeptimus tota femoris longitudine ipſius oſsi, quemadmodũ ipſe octauus, adnaſcatur. Septimus itaq; muſculus ſua amplitudine totum externũ femoris latus citra omnẽ, præterquã in exortu, ad os cõnexum amplectitur, magnã quoq; anterioris & poſterioris ſedis femoris partẽ occupans. Hic toto deſcẽſu carnoſus uiſitur, [o] paulo ſupra molã aut patellam in amplũ [p] tendinem deſinẽs, quem octaui muſculi & noni [q] tendinibus cõmixtum, ſimul cum illis patellã apprehendere, tandemq; in anteriorẽ tibiæ ſedẽ inſeri audies. Quanquã etiam ſeptimi muſculi tendinis poſterior pars ualidè ſexti [r] muſculi permiſceatur tendini, qui huius ſeptimi externam ſedem præ cæteris femur occupãtibus muſculis integit. Poſteriori autem ſeptimi ſedi [s] quartus tibiam mouentiũ muſculus attenditur, quemadmodũ anteriori is qui [t] nonus omniũ futurus eſt. Quotus uerò ordine ſeptimus hic muſculus in præſcripta Galeni oratione habẽdus ſit, ubi & duos alios adhuc abſoluero, ipſe augurabere.

k 5 tab. Λ. 1 Γ. 2 t. 4 ω. 6 Φ. 9 Γ. 10 μ. 11 ε. 12 θ.
l 5 tab. charact. 2.
m 5 tab. υ.
n 5, 6 ta. Γ.
o 5 tab. charact. 3.
p 8 tab. g.
q 8 ta. h, i. quæ cõprehendunt k.
r 3 tab. Φ. 4 tab. charact. 3.
s 10 tab. Ψ, attenditur μ.
t 4 ta. Φ attenditur ω.

Octauus. [u] Octauus muſculus totam propemodũ femoris oſsis amplitudinem obcingit. In poſteriori enim duntaxat ſede, iuxta femoris lõgitudinis medium, nudam relinquit [x] lineã, cui maximus totius corporis [y] muſculus, ſeu femur mouentiũ quintus, inſeri docebitur. Dein ad radicẽ quoq; inferiorum femoris capitum, poſteriorẽ oſsis femoris [z] amplitudinẽ octauus hic muſculus non integit, cuius [a] principiũ à femoris oſsis ceruice nerueum exoritur: ſed ſenſim carne adauctum, à femoris quoq; magni proceſſus radice ipſius portio ita enaſcitur, ac ſi eius obliqui ductus gratia, duo principia obtinere nõ perperàm diceretur: ac unum quidem femoris ceruici, alterum uerò magno illius proceſſui ferendum eſſet acceptum. Vtcunq; ſit, muſculus obliqua hac & ampla origine enatus, deorſum deſcendit, femoris os, uti diximus, adeò ambiens, ut duo ipſius latera in poſteriori femoris regione paulo minus toto ſint cõtigua. Quo uerò magis deſcendit, craſsior ſemper carnoſiorq; efficitur, quouſq; ad internum latus anterioris in femore regionis, quodãmodo in craſſum & admodum carneum [b] ſemicirculum propter patellam extuberet, ex quo latus ualidusq; enatus tendo, [c] patellam, ſicuti paulo pòſt dicam, amplectitur. Hic muſculus tota ipſius longitudine è directo ſemper illius carnei ſemicirculi & ceruicis femoris carnoſior craſsiorq; apparet, quàm quà [d] ſeptimo muſculo ſubſternitur: ſub illo enim tenuior euaſit, attamen carnoſus inibi quoque permanet. Quando itaq; ſecundùm femoris longitudinem in anterioris ipſius ſedis interno latere octauus muſculus proceriùs extuberat, & ſeptimi quoq; anterior pars è directo lateris exterioris eius ſedis femoris, quæ anterior eſt, exporrigitur, in medio anterioris femoris ſedis ſeptimus unà cum octauo [e] ſinum efformant impenſe liuidum, cui tota femoris longitudine muſculus innititur, quem

u 5, 6 ta. Γ.
x 1 t. 2 κ. 3, 9 β. 4 Ψ. 7 γ. 8 l. 10, 11 τ. 12 κ. 13 δ, d. 16 Q.
y 1 fi. cap. 30 lib. 1 d, d. 13 ta. ε, ε.
z 12, 13 ta. Ξ, Σ, Γ.
a 1 fi. cap. 30 lib. 1 e.
b 6 tab. υ.
c 8 ta. k patella notatur, tendo autem h.
d 5 tab. Λ.
e 5 ta. Γ, ex cuius characteris indice præſentia petes.

quem ordine nonum eſſe dicam,ſimulatq; octauum muſculum in Galeni ora
tione proculdubio primum eſſe addidero: quandoquidem adhuc quodam-
Nonus. modo carnoſus,molæ ſeu patellæ inijcitur. [f] Nonus (cui Galenus exortus ſe- *f 4 tab.φ.*
Lib.2 de Ad-miniſt.ſect.& alter lib.15 de Vſu partium. dem perperàm aſsignat) non ex femoris oſſe enaſcitur,uerùm ex iliũ oſsis [g] tu- *ſ tab.charact.5.1 ta.*
berculo,in anteriori ipſius regione, ſuper coxendicis oſsis acetabulum promi- *ſ.3 tab.α.9*
nẽte. Ab hoc enim tuberculo nonus muſculus [h] principiũ nerueum acutumq; *γ.16 P.* *g 1,2,3 fig.*
aſſumit,& deorſum rectà in femoris anteriora deſcendẽs,lacertæ murisq; for *cap.29 lib. 1 S.*
mam adipiſcitur,carnea ſubſtantia auctus,& illi ſinui incumbens,quem ſepti- *h 4 tab.o.*
mum muſculum cum octauo efformare nuper retulimus. Priuſquã uerò no-
nus medium longitudinis femoris deſcendendo ſuperarit,[i] arctior graciliorq; *i 4 tab.ω.*
ſenſim efficitur,multoq; ſupra genu articulũ in [k] tendinem finit utcumq; am- *k 4 tab.ς.*
plum,ſed tenuem: qui rectà patellam accedens, in anteriori ipſius ſede denuò
dilatatur,[l] tendinibus ſeptimi & octaui muſculi permixtus. Attamen hic ten- *l Spectâ hic 8 ta.Ω, g,h,i,k.*
do alijs non adeò ualidè,atq; ſeptimi & octaui muſculi tendines inuicem,con-
naſcitur. quandoquidem tranſuerſis, quæ nouacula ducũtur,ſectionibus,non
admodum laceratus,à ſubditis tendinibus ad anteriorẽ uſq; tibiæ ſedem auelli
poteſt. Vtcunq; ſit,ex tribus poſtremò enarratis muſculis,unus hîc tendo con-
flatur,cui patellæ corpus uniuerſum innaſcitur. Nihil enim patellæ ipſius ten-
dine non obducitur,præter interiorẽ poſteriorem'ue ipſius ſuperficiem,quæ
læui cartilagine incruſtata, ſinum inferiorum femoris capitum reſpicit, mu-
tuoq; ingreſſu cum illo reſpondet. Quum uerò tendo iſte ad eum modum pa-
tellã amplexus,& poſteriori ipſius ſede,qua femoris oſsi non connaſcitur,mul
to duriuſculoque adipe, & mucoſo ac uiſcido humore imbutus, genu articu-
lum tranſcendit,arctior & craſsior efficitur,ualidiſsimè in anteriorẽ tibiæ [m] ſe- *m 1 fi.cap. 31 lib.1 A, B,4,b.*
dem,non procul ſub articulo,implãtatus. In caudatis uerò ſimijs non æquè ar-
ctatur,neq; etiam pariter craſſeſcit: ſed membraneus quodammodo,tibiæ in-
feriùs multo,quàm hominibus,inſeritur. Deinde illis quoq; ſimijs reliqui ten-
dines in tibiam implantati,membranoſiores latioresq; quàm hominibus obti
Lib.2 de Adminiſt.ſect. gerunt. Quod uel Galeni nomine expendendum eſt diligẽtiſsimè, qui omnes
propemodum teretes tibiam mouentiũ muſculorum [n] tendines, ac ſi lati am- *n 3 tab.charact.1,2,3.*
pliq; eſſent,ut in ſimijs uiderat, deſcribit,ac aliorum ueluti Anatomicorum in
hominum corporibus exercitatorum oſcitantiam pręter meritum ſubnotat.
Si igitur ſeptimum & nonum ſecundi & tertij loco in præſcripta ex tertio de
Vſu partium oratione enumerari uoles,per me quidem licet: ſi modò neq; nu
mero duntaxat nimium attentus, neq; libris plus æquo fidens, rem ipſam ag-
grediaris,aut alteri ſedulò adminiſtrãti aſtes. Quod non ſolùm in nouem enar
ratis tibiæ motoribus præſtabis, uerùm etiam in [o] muſculo ſub alijs in poplite *o 14 tab.r.*
recõdito,cuius naturã ſecundo ab hoc Capite ipſi dedicãdo ſum explicaturus.

TIBIAM MOVENTIVM MVSCVLORVM adminiſtratio. Caput LIIII.

SECTIONEM tibiam mouentium muſculorum in il-
lo crure aggredieris, cui, dum pubis oſſa in ani muſculo-
rum adminiſtratione ſeiungeres, ſacrum os adnexum ſi-
uiſti. Ab ilium igitur oſsis ſummo, ad medium uſq; tibiæ,
longa ducetur ſectio, cutem,adipẽ, & carneam membra-
nam diuidens: abſque omni enim arte cutis cum carnea
membrana,laniorum artificio,ad medium uſq; longitudi
nis tibiæ auferẽda eſt. Mox ſecundùm femoris longitudinem in interna ipſius
parte

a 3 tab. Φ. parte obſeruabitur[a] ſexti muſculi membrana, ſeu tendo, quem cutis modo à ſubiectis liberare conuenit. Eius igitur parte, quæ anteriorem femoris ſedem ambit, ad externum femoris latus deducta, eam quoq;, quę poſteriorem femoris ſedem integit, ſimiliter uerſus externũ latus à ſubditis dirimere neceſſum *Septimi muſculi adminiſtratio.*
b 3 tab. ω. eſt: quo manu tranſuerſim inter ipſius tendinẽ &[b] ſeptimum muſculũ interiecta, & ſurſum deorſumq; mota, tendinis inſertionẽ, & ſui quoq; muſculi originem expendas. Vbi originis locum inueneris, nouacula aut cultello hanc ab ilium oſsis ſpina abſecabis: & illam digitis attollens, ad tibiã uſq; totum muſculum auelles, accuratè tendinis iſtius ampliſsimi naturã, & carnoſam huius muſculi partem inſpiciens, & muſculum à ſua inſertione pendentem relinquens, quo poſtea ipſius functio, præter inſignem illum, quem cæteris muſculis præ-
c 3 tab. Σ. ſtitit, uſum, rectiùs innoteſcat. Poſt hũc,[c] primi muſculi caput ab anteriori ſummaq́; oſsis iliũ parte cultello liberabis: & ipſius capite digitis apprehenſo, abſq; *Primi.*
d ultimarũ fig lib. 1 ſ. negocio ad inſertionẽ uſq; à ſubditis diuelles. Mox nouacula à pubis oſſe,[d] quà id alterius lateris pubis oſsi cartilaginis interuentu cõmittebatur,[e] ſecundi mu-
e 15 ta. Δ. ſculi initium dirimes: & illo ſimiliter digitis apprehenſo, muſculum uniuer-
f 4 tab. Φ. ſum ad inſertionem uſq; perduces. Iam[f] nonum aggredi liceret: uerùm com-
g 10 ta. Φ, modiùs feceris, ſi uerſo crure, illos[g] qui à coxendicis oſſe oriuntur, priùs admi-
Υ. 11 tab. Υ, &. niſtraueris. Quod ut rectè ſuccedat, neceſſe eſt[h] inſignem muſculum, qui alte- *Eorum qui à coxendicis oſsis appendice enaſcuntur.*
h 9 tab. Γ. ram natem conſtituit, auferre: qui à ſpina oſsis coccygis & poſteriori parte oſſis ilium ſpinæ & dorſi enatus, magno femoris proceſſui potiſsimùm inſeritur, femur, uti ſuo loco audies, moturus. Nouacula igitur huius muſculi carneum principiũ ab illis, unde prodit, oſsium ſedibus eſt abradendũ, ut à ſubditis muſculis quoq; eleuatum, in latus commodè uerſus ſuam inſertionem reflecti poſsit: aliàs enim ex coxendicis oſsis appendice pronati muſculi, ſeſe ſuis capitibus non oſtenderent, quæ ſua exortus ſerie iam ueniunt dirimenda. Cæterùm ut exactiùs uoti compos fias, digitis in poſteriori femoris ſede muſcu-
i 11 tab. λ, los inuicem ſeiunges, ut[i] capitum mutuò incumbentiũ craſsitiem leuiori cura
μ, ν. & 12 tab. Λ. coniectari queas. Animum itaque hic adhibebis, num[k] tertij muſculi caput, ut *Tertij & quarti.*
k 10 ta. Φ. ego dixi,[l] quarti inſternatur capite: num uerò tertij caput, quarti muſculi ca-
l 10 tab. Υ. piti, ut Galeno uidetur, ſuccumbat, & quo'nam pacto eregionè illa inuicem *Lib. 2 de Adminiſ. ſect.*
magna ex parte ſituentur, connaſcanturq́;. Quod ubi præſtiteris, utrunque à coxendicis oſſe abſecabis: & tertij capite in manum ſumpto, illum ad ipſius uſ-
m 11 ta. Υ. que inſertionem à ſubditis detrahes, hoc ſolum perpendens, qualiter[m] quinti à me commemorati muſculi ſinui incumbat. Quum uerò quarti etiam muſcu
n 11 tab. ρ. li caput ſimiliter diuellis, ſedulò attendendum eſt[n] illi carnoſæ parti, quæ à femore pronata, quartum auget. Hæc enim cultello à femoris oſſe liberanda eſt,
o 11 tab. λ. priuſquam totus muſculus ad inſertionẽ perduci poſsit. Poſteaquã igitur tertij *Quinti.*
p 11 tab. ς. muſculi[o] caput ab oſsis coxendicis appendice reſectum erit, ac totus[p] muſcu-
q 11 tab. Υ. lus à[q] quinto tibiam mouentiũ, ad ipſius uſq; inſertionem diſtractus, quinti[r] ca
r 11 tab. ν.
s 12 tab. Ξ, put ab exortu liberabitur: & ubi uniuerſum muſculũ à[s] quinto femur mouen
Ξ, Γ.
t 1 fig. cap. tium diuulſeris, ipſius inſertionem ſedulò expendes, quo cõſtet, num in inter-
30 E. num femoris[t] caput, & articuli genu[u] ligamenta, ut Galeni eſt ſententia: an in
u fig. cap. 1 S, V. tibię os, uti ego ſcripſi, muſculus inſeratur: modò Galeni quintum muſculum
x 12, 13 ta. Ξ, eundem cum meo eſſe ſtatuas: & non fortè quinti tibiam mouentiũ loco,[x] po
y 4 tab. Φ. ſteriorem partem quinti femur mouẽtium muſculi, Galenum habuiſſe, haud
z 4 tab. ς, τ. admodum fortè præter rationem exiſtimes. Cæterùm uerſo nunc crure,[y] no *Noni.*
a 1, 2, 5 fig. ni muſculi principiũ, altiùs nonnihil inter[z] quoſdam femoris motores recon-
cap. 29 lib. 1 S. ditum, ab oſsis coxendicis[a] tuberculo ſeparabis. quod ubi digitis attraxeris, ad

genu

genu uſq; citra ſectionem adimetur: & liuida ipſius ſubſtantia, quę[b] ſinui octaui & ſeptimi muſculi inſidet, unà cum ipſo ſinu ſpectandã ſeſe exhibebit. Nono hoc muſculo ad genu relicto,[c] ſeptimi muſculi exortum ab oſſe ſedulò derades: & muſculi principio ſenſim in exteriora reflexo, ab octauo muſculo illum ad patellam uſq; liberabis.[d] Octauum uerò operoſiùs à femore deradere conuenit, quum undiq; ferè oſsi adnaſcatur: ubi tamen ad patellam uſq; abraſus, unaq; cum ſeptimo & nono à femoris oſſe reflexus erit, operæprecium feceris, ſi ſingulorum muſculorum motum expenderis: quod pari ratione atq; in alijs muſculis, præſtiturus es, illorum ſcilicet capitibus ad ſedes, unde pronaſcuntur, attractis. Verùm hîc tibiæ motuum conſideratio propter frequentia in genu & femore uulnera, tibi tanta eſſe debet, ut pede à tibia abſecto, & tibiæ carnibus quàm poſsis examuſsim citra muſculorũ tibiam mouentium, in eorum inſertionibus læſionem, ipſos nonnunquam aggredi debeas, ut num ego de tibiæ motibus immeritò ſecus atq; alij omnes ſenſerim, diſcas. Neq; tunc ſanè pedem cum tibiæ carnibus ademptum eſſe, ſat foret: imò nihil æquè conduceret, atq; omnem carnem coxendicis articulo incumbentem unà auferre, ne femoris motus tibi cum alijs Anatomicis in hoc opere illuderet. Nudo enim articulo, ſemper unà intuebere, num femoris caput uel tantillum in ſuo ſinu mutetur. Et quo minus præter rectam flexionem extenſionemq;, tibia, immoto femore, aliam ullam moliri cõſpicaberis, expẽde quanto minus id in nobis tibia præſtet, quum tot carnibus undique femur circumueſtitur. Porrò extendentium tibiam[e] tendinum permixtio nouacula inquirẽda uenit: ut ſcilicet intuearis, quis muſculorum inſigniorem commixti tendinis portionem obtulerit. Quinetiam attendendum erit, cuiuſmodi patellę in illo tendine nexus ſit: ac demum, quî nullius ligamenti beneficio, imò nullius prorſus corporis interuentu, patella femori innitatur.

Septimi. *Octaui.*

b 5 tab. D. c 5 tab. A. d 6 tab. F. e 8 tab. C. dein g, h, i, ac inſuper k.

DE MVSCVLO IN POPLITE OCCVLTATO, qui non rectè Galeno præcipuus tibiæ flexionis autor habetur. Caput LV.

INTER tibiæ motuum duces, Galenum quendam[a] muſculum in poplite latitantẽ recenſuiſſe, antè diximus: modò autem, qua ſede is contineatur, cuiuſq; formæ, ductus, & magnitudinis ſit, narrabimus. Ex ligamẽtis itaq; femur tibiæ connectentibus (quorum naturam peculiari Capite, unà cum coxendicis articuli & pedis oſsium ligamẽtis perſequar)[b] unũ in externo genu articuli latere habetur, admodum ualidũ & craſſum, à cuius poſteriori parte nerueum muſculi[c] principium exoritur, quod ſua amplitudine in exteriori latere poſteriorẽ genu articuli ſedem contingit, femoris oſsi nuſquam interim pertinaciter cõnatum. Hinc carnoſis adauctum fibris, admodum obliquè deorſum uerſus interiora deſcendit, muſculum efformãs paulo admodum longiorem, quàm amplum.[d] Finis enim huius, ſeu inſertio, iuxta radicem[e] appendicis tibiæ oſsis, in ipſius poſterioris ſedis interno latere adeò ampla cõſiſtit, atq; totius muſculi uiſitur latitudo. Deinde ut muſculus hic obliquus eſt, obliquam quoq; molitur inſertionem: à poſterioris enim tibiæ ſedis externo latere muſculus iſte deorſum uerſus internum latus obliquè ita deſcendit, ut minima ipſius pars genu ligamentis, maxima uerò tibiæ cõmittatur. Præſenti muſculo alius nullus, aut in exortu, aut in inſertione ſubijcitur: ſed articuli ligamentis & oſsibus proximè

Lib. 2 de Adminiſt. ſect.

a 14 tab. F. 13 tab. n, u. 15 tab. C. b fig. cap. 1 V. c 14 tab. h. d 14 tab. i. e 2 ſi cap. 13 lib. 1 A, B.

attenſus,

f 12 tab. Φ attenſus, ſub illis[f] muſculis occultatur, qui ab inferioribus femoris capitibus *g Ψ, ac 13 tab. Φ.* enati, ſuram cum[g] quarto pedem mouentiũ muſculo potiſsimùm efformant: *g 13 tab. Ψ.* adeò, ut non iniuria hunc in poplite latitantem Galenus uocauerit. num uerò huic tibiæ flectendæ munus rectè tribuerit, ipſe ratiocinator. Eouſq; enim illi muſculo (quòd fortè ipſum primus inueniſſet, aut quòd alij Diſſectores illum flectendi opificem non recenſuiſſent) fauit, ut in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus, hunc ſolum poſſe poplitem flectere, aut maxima potentia præditum eſſe ſcripſerit. Mihi uerò non modò haud maxima potentia ad tibiam flectendam ualere uidetur, ſed nulla prorſus. quandoquidem muſculus hic obliquus omnino, ac penè tranſuerſus, recto motui præfici nequeat: deinde adeò eſt inualidus, ut ne tantillum tibiam ſurſum uellere poſsit. Ad hæc, nulla huic cum reliquis tibiã agentibus eſt proportio, quum breuiſsimus & tenuiſsimus *h 1, 2, 3 fig. cap. 19 lib. 1.* ſit, femoriſq; oſsi, & multo minus[h] illi oſsi quod ſacri oſsis lateri cõmiſſum uidemus, non connaſcatur. At hæc inter ſecandum exactiùs multo obſeruabis, quum hic muſculus inuẽtu facilis ſit. ilico namq; ac ſuræ muſculi, è femoris capitibus nati, à femore liberãtur, deorſumq́; reflexi pendent, is muſculus eſt admodum conſpicuus. Priuſquam uerò ex diſſectionis ordine detegetur, femur mouentes muſculos deſcribemus: quorũ adminiſtratione abſoluta, pedis, & deinde digitorũ motoribus nos accingemus, in quorum anatome muſculus in poplite latitans ſpectandum ſe offert: ac oſtendit pariter, num commune *i 7 tab. Q.* aliquod munus obeat cum[i] ſuperiori radium in pronum mouente muſculo.

DE MVSCVLIS FEMVR MOVENtibus. Caput LVI.

F EMVR decem, aut ſi in maximum redigantur numerum, quatuordecim proprijs agitur muſculis, qui id extendunt, flectunt, introrſum alteri cruri adducũt, extrorſum in latus amouent & circumagũt. Flectitur itaq; femur, nobis id ſurſum antrorſumq́; ferentibus: extenditur autem, nobis ſtantibus, ac deorſum & uerſus terram, in poſterioraq́; id deducentibus. Vnde etiam meritò Natura magnis & fortibus multiſq; muſculis extenſionem concredidit, quos iam enitar perſequi, eum Galeni ordinẽ ſeruaturus, quem ad calcem decimiquinti de Partium uſu eſt ſecutus. ille namq; mihi lõgè potior, & ex aliorũ diſſectionis procerum ſuffragio magis deſcriptus apparet, quàm is quo coxæ articuli muſculos in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus nimis quàm obſcurè, & ſecus quàm hu- *Femoris motus.*
a 9 tab. P. 2 tab. u. 10 n. mana oſtẽdit fabrica, pertractat, uti ad Capitis finem obiter adijciam.[a] Primus itaq; ipſorũ mox ſub cute conſiſtit, alterius lateris natem præcipuè efformans. *Primus femur mouentium.*
b 9 tab. i, k, l. [b] Exoritur enim lato & admodũ carnoſo principio, ex[c] tota ſpinæ oſsis iliũ poſteriori parte, quæ uerſus os ſacrum magis eminet, deinde etiam ſpinę ſuperio- *c Oſsis circũſcriptionem petes ex 2 ſi cap. 39 lib. 1.* ris regionis portionẽ ſuo quoq; exortu apprehendit. Infimam autem ſui exortus partẽ à coccygis oſsis & humillimi oſsis ſacri oſsis poſteriori ſede aſſumit, inibiq; alterius lateris primo muſculo eſt contiguus. Ex his ſedibus, uelut ex ſemicirculo pronatus, in corporis latus nonnihil obliquè deorſum prorepit, to- *d 9 tab. m.* ti coxendicis articulo ſuperuectus.[d] Vbi uerò articulo inſternitur,[e] gracilior an- *e 9 tab. ab m ad n.* guſtiorq; tantiſper efficitur, donec in latum & ualidũ finiat tendinẽ, quo[f] exte- *f 1 ſi. cap. 30 lib. 1 S, dein T.* riori magni femoris proceſſus parti ſecundùm ipſius longitudinem obliquè inſeritur. Principiũ enim inſertionis paulo ſub ſuperiori eius proceſſus apice, nõnihil uerſus anteriora molitur: hinc deorſum in poſteriora modicè deſcen-

N dens, &

dens,& magnam,eandemq; ualidam ſui tẽdinis[g] portionem, in proceſſus eius radicem, longa linea ſecundùm femoris poſteriora inſerens. [h] Secundus magna ex parte[i] primo ſubſtratus,ab anteriori ſuperioriq; oſsis ilium ſpinæ regione,lato quoq; & carneo exortu enaſcitur,[k] totam ferè ilium oſsis ſpinæ ſedem occupans,à qua primus initium non mutuauit. Verùm hac tantùm ſede ſecundus muſculus non cõtentus,ab ilium oſsis dorſo, ubi primus muſculus ab oſſe primùm abſcedit, ſub illo quoq; enaſcitur: adeò, ut huius quoq;[l] initium tanquam ex ſemicirculo prodeat, poſteriori ſua inferioriq; ſede primo muſculo ſubiectum. Ex his oſsis ilium regionibus,muſculus deorſum obliquè nonnihil ad latus deſcendit: & ſenſim arctior redditus,primum muſculum totus ſubit, articulum quoq; coxendicis integens: è cuius regione in membraneũ, ſed ualidum ceſſat[m] tendinem, qui elatiori magni femoris proceſſus parti implantatus,[n] anteriorem quoq; proceſſus regionem aliquantulum comprehendit, latam tranſuerſamq; inſertionem (ſi cum primo conferatur) molitus. Quum itaq; primi muſculi fibræ, quaſi tranſuerſim in latus, minimùm ſcilicet deorſum inclinatæ,prorepant: ſecundi autem fibræ,recto quaſi ductu decliues, & modicè admodum in latus propagentur,utriuſq; muſculi fibræ ſibi mutuò X literæ modo decuſſatim incumbunt. Hic muſculus, ſimiliter ac primus, nulla ex parte aut craſsior, aut carnoſior conſpicitur, quàm ubi ab ilium oſſe (unde principium ducit) primùm abſcedit, ac[o] tertio inſterni muſculo incipit, qui tanto minor eſt ſecundo, quanto ſecundus primo. Subijcitur autem penitus ſecundo,[p] initiũ ducens ab[q] externis demiſsioribusq; oſsis ilium dorſi ſedibus, ubi id coxendicis oſsis nomen primùm obtinet: atq; id tertij muſculi initium ſimiliter latum & ſemicirculare eſt, & ut duorum primorum principia, carneum,craſſumq;. Præterea,hoc in priora modicè deorſum procedens,coxendicis articuli[r] ligamento fibroſis nexibus hæret: & arctius quoq; redditum, in latum robuſtumq; ceſſat[s] tendinẽ, qui maiori femoris proceſſui expanſus, anteriori ipſius[t] parti,atq; adeò apici innaſcitur. Hic muſculus admodũ, idq; præcipuè in muſculoſis,& non inſigniter obeſis, liuidus apparet: in quibus & ſecundus,quà tertio incumbit,pariter liuet: ut etiam tota ipſius pars, primo muſculo non obtecta,quę pręterquàm quòd liuet,etiam ualida membrana obducitur, ſuperiori lateri primi muſculi pertinaciter ea ſede connatus, qua illum ſubit. In obeſis autẽ & præpinguibus,nimis quàm parum liuent: imò plerunq; nerueæ fibræ,per hos muſculos exporrectę, in mulieribus per totam muſculi carnoſam partem,adipe enutritæ cõſpiciuntur, ita cõmodiùs ſtratum ſedentibus futuri. [u] Quartus muſculus,magna etiam ex parte liuidus,& paulo minus toto teres,nõ autem dictorũ modo amplus exiſtit, neq; cęterorũ ritu ab ilium oſſe principiũ adipiſcitur: at à lateribus[x] trium inferiorũ oſsis ſacri oſsium,quibus ilium oſſa non coarctãtur, carneum craſſumq; educit caput, non quidem duntaxat ab illorũ oſsium lateribus enatum, at nonnihil quoq; ita ex illorũ interna ſede prodiens, ut utriuſq; lateris muſculi ſeſe initijs aliquando in interna ea ſede contingant. Hinc ad femoris magnũ proceſſum tranſuerſim excurrẽs, carneus aliquouſq; permanet: & tandem arctior redditus, priuſquam femur cõtingat, in teretem ceſſat[y] tendinẽ, poſteriori maioris femoris proceſſus ſedi implantatum,iuxta ipſius[z] ſummum & apicem. [a] Quintus muſculus,ſub[b] tribus capitibus,quæ à coxendicis oſsis appendice pronata, tertium, quartum & quintum tibiã mouentes muſculos conſtituere ſcripſimus,ſuum obtinet[c] initium. À tota namq; appendicis[d] ſede, tribus modò dictis capitibus non occupata, ad pubis uſque regionem, qua inferior pubis oſsium[e] commiſſuræ ſedes habetur,

Secundus femur mouentium.

Tertius.

Quartus.

Quintus.

g 10 ta. λ uerſus κ.
h 10 ta. ξ, 2 tab. γ, 4 tab. μ 5 & 9 o, 11 σ.
i 9 tab. π.
k Hic conferes 9, 10 & 11 tabulas interſe.
l 10 tab. υ, χ.
m 10 tab. γ.
n 2 fi. cap. 30 lib. 1 V.
o 11 ta. ξ, 6 ν, 12 t.
p 11 tab. x, y, z.
q 2 fi. cap. 29 lib. 1 a, b, uerſus t, i.
r fig. cap. 1 P, P.
s 11 tab. a.
t 2 fi. cap. 30 lib. 1 X.
u 11 ta. ϑ, 12 tab. u.
x 2 fi. cap. 18 lib. 1 D, E, F.
y 11 tab. β.
z 1 fi. cap. 30 lib. 1 Y.
a 12, 13 ta. Ξ, Σ, P, 2 t. 5 ω, 6 r, 7 δ, 8 Φ, c, 9 χ 10 ρ, 11 σ.
b 11 tab. λ μ, ν.
c 12 tab. α.
d 2 fi. cap. 29 lib. 1 a p ad q.
e ultimarũ fig. lib 1 a.

habetur, quintus hic muſculus omnium totius corporis muſculorum craſsiſ-
ſimus,&,ut ſemel dicam,mole maximus, principium ducit: quod ſecundum
f 12 tab. d. appendicis illius amplitudinem prodiens,exactè carneum uiſitur, ea tantum[f]
parte excepta, quæ tribus commemoratis tibiæ muſculorum capitibus proxi
mè ſuccedit,& neruea,admodumq; ualida exiſtit. Muſculus iſte,eiuſmodi ena
g 12 tab. Σ. tus principio,[g] ſtatim parui femoris[h] proceſſus radicem,ad poſteriorem ipſius
h 1,2 fig. cap. 30 lib. 1 a. regionem amplectitur, & deinde ab hac in acutam aſperamq; femoris oſsis[i] li
neam continuò inſeritur: quam in poſteriori femoris ſede, ſecundùm ipſius
i 1 fig. cap. 30 lib. 1 d, d. longitudinem deorſum à parui proceſſus radice protendi, in primo libro di-
ctum eſt. Quemadmodum autem muſculi huius principij continuus eſt or-
k 12 tab. Ξ. tus, ita quoque continua eiuſdem uiſitur inſertio, ſi modò[k] poſteriorem mu-
ſculi partem ab anteriore, quaſi inſcriptione quadam diſtinctam, ſubaudias,
l 12 tab. N. quæ[l] tendinem in interni femoris capitis radicem inſerit. Hæc enim pars à co
m 12 ta. Γ, Σ. xendicis appendice nerueo, ac dein[m] carneo exortu pronata, muſculum quo-
dammodo per ſe efformat: qui in miram uentris amplitudinẽ dilatatus,deor-
ſum rectà per femoris poſteriora fertur, donec denuò gracileſcens, teretem
n 1 fi. cap. 30 lib. 1 K. educat tendinem,[n] in internum femoris caput inſertum. Et niſi huic quinti fe
o ut c ad Φ in 8 tab. mur mouentiũ muſculi parti,reliqua muſculi pars[o] adnaſceretur, illa diſtincti
& peculiaris muſculi uice ab omnibus meritò haberetur. Nunc autem,quum
poſterior hæc pars adnatam continuamq; eiuſdem muſculi aliam habeat par-
tem,nihil obſtabit,diuerſis doctrinæ modis, aut unum (uti nos hactenus feci-
p 13 tab. Ξ distinguitur à Σ & Γ. mus) uniuerſum hunc muſculũ appellare, aut primùm in[p] duos illum diſtin-
guere: ut ſcilicet unus eſſet, qui femoris interno capiti tendinem porrigat: al-
ter uerò, qui paruo femoris proceſſui, & dein acutæ femoris lineæ implante-
q inter Φ & c 8 tab. tur. Atq; hæc una eſt[q] inſcriptio, iſtam poſteriorem partem ab anteriori diſtin
r 13 tab. Σ, Γ, quæ diſtinguitur in Γ & Σ. guens. Præterea[r] anterior pars priuatam quoq; inſcriptionem obtinet,non ta-
men adeò manifeſtam, ac modò narrata: uerùm talem, cuius gratia hanc par-
tem in duas portiones, aut ſi quis uelit, in duos muſculos ſubdiuidere, inte-
grum ſit. Huius namq; anterioris quinti muſculi partis portio, quæ enaſcitur
ab anteriori appendicis oſsis coxendicis ſede,quæ à pubis oſsium commiſſura,
ad infimam uſque coxendicis partem pertinet,ab illa anterioris muſculi partis
portione,inſcriptione quadam dirimitur, quæ à reliqua appendicis ſede, uſq;
ad poſterioris partis muſculi totius anteriorem regionem pronaſcitur. Dein
duæ hæ anterioris partis portiones, non inſcriptione impreſsione'ue ſolùm
diſtinguuntur,ſed etiam fibrarum ductu,ac item inſertione:quemadmodum
etiam totius muſculi poſterior pars ab anteriore, fibrarum inſertionisq; occa-
s Cõfer inter ſe 12 ta. Σ, Γ, Ξ. ſione uariat.[s] Portio namque anterioris partis,quæ pubis oſsium commiſſuræ
proxima eſt,admodum obliquas,& ferè tranſuerſas obtinet fibras,quæ ab ex-
ortu retrorſum ad radicem parui femoris proceſſus contendunt, & ſuperiori
parti acutæ femoris lineæ inſeruntur. Reliqua autem anterioris partis portio,
quæ ad infimam magis coxendicis oſsis ſedem principium ducit,obliquas qui
dem nanciſcitur fibras, ſed propemodum rectas, & inferiori aſperæ promi-
nentisq; lineæ ſedi continuò implantatas, & poſterior dein pars penitus quo-
dammodo rectas ſibi uendicat fibras. Ac proinde aut mecum unum conſti-
tuito in uno femore muſculum,aut ſi uiſum fuerit,ambas partes duorum mu
ſculorum uice enumerato: aut ſi maiori adhuc numero, iam in ſectione peri-
tior,caperis,anteriorem partem in duos muſculos ſubdiuidito,tres tum enar-
raturus: ea tamen ratione,ut memineris, me de hominum, non autem ſimia-
rum muſculis, ſecus quàm Galenum, loqui: ne fortè aliquando illum legens,

 me po-

me poſteriorem huius quinti muſculi partem, quæ radici interioris capitis femoris implantatur, oſcitanter ſpectaſſe arbitreris, quòd illam tendine inſertionem moliri ſcripſerim, quum interim carneam inſertionẽ in caudatis ſimijs tentet. Hactenus commemoratis quinq; muſculis, tenſio femoris primariò concreditur, & ijdem quoque femori in motu, qui in latus, & qui circumactu fit, famulantur. [t] Primus enim ualidæ extenſionis autor eſt, femur retrorſum, ac quaſi extrorſum in latus magis agens, prout ampli ſui principij hanc illã'ue partem, aut ſe ſimul uniuerſum colligit. [u] Secundus autem extẽdit quoq; non ſegniter: ſed multo magis quàm primus, femur uerſus exteriora in latus ſurſum agit. [x] Tertius & [y] quartus ſurſum modicè, ac in poſteriora trahentes, femur extendunt: uerùm & ad femoris in exteriora circumactũ uterq; (ſed magis quartus) pulchrè iuuat. At interim ambo infirmiùs multo huic qui in gyrum fit motui ſubminiſtrãt, quàm muſculi, quibus hoc munus peculiariter ac ueluti proprium delegari, paulo pòſt audies. Cæterùm [z] quinti muſculi fibræ poſteriores, ſeu muſculi illius poſterior pars, rectis donata fibris, crus firmum ſtabilit, ac terræ affigit, femur extendens. Anterioris autem partis poſterior portio, non minus idipſum ſuis fibris præſtat, cum modica tamen femoris ad interiora, ac uelut ad aliud femur adductione. Altiores uerò fibræ, quæ oſsis pubis [a] cartilagini uicinæ ſunt: aut potius anterioris muſculi partis prior portio, introrſum ducit femur, flexionisq; quodammodo autor euadit.

Quinq. primorum femorum muſculorum munus.

t 9 tab. F. — u 10 tab. Ξ. — x 11 tab. Ξ. — y 11 tab. Φ. — z 12, 13 ta. Ξ, Σ, P. — a ultimarũ fig. lib. 1 s.

Nunc enarratis quinque muſculis, flectentes opponuntur, qui illis pauciores ſunt: nempe tres tantum proprij, quos ſextum, ſeptimum & octauum, memoriæ iuuandæ gratia uocabimus. [b] Sextus itaque is eſt muſculus, quem, dum dorſum mouentes recenſerem, ac de lumborum muſculis ſermo inciſiſſet, Galeni gratia deſcripſi, quòd is in lumborum muſculorũ, ſeu carnium enarratione, ab hominum cõpoſitione, ſuis ſimijs delectatus, aberrauerit. Hic igitur muſculus, ex undecimæ & duodecimæ thoracis, & primæ & ſecundæ & tertiæ lumborum uertebrarũ lateribus, carneo enaſcitur [c] principio: quod ſimulatq; prodijt, muſculum teretem conſtituit, deorſum obliquè uerſus exteriora deſcendentem. Procurrit enim per interiora oſsis ilium, ſemper carnoſus permanens, [d] quouſque ad eam oſsis pubis [e] regionem deuenit, quà coxendicis oſsis nomen aſſumit. Hic namque in ualidum & teretem ceſſans tendinem, dictam nunc pubis oſsis ſedem tranſcendit: & deorſum productus, tandem interiori ſeu minori femoris [f] proceſſui [g] implantatur, elatiorẽ proceſſus partem occupans. Muſculi huius gratia, ubi pubis oſsi expanditur, ſinus aliquis oſsi inſculpitur, ligamento læui & lubrico, ac ex oſſe nato, obductus: ut ſimul tutò, nec errabundus, hàc ſexti muſculi tendo deſcenderet, nec intenſus laxatus'ue, oſsis duritie uitiaretur. [h] Septimus ex tota interiori oſsis iliũ [i] regione, tanquam ex ſemicirculo quoq; carnoſam originẽ accipit: & lato hoc eductus principio, paulatim arctior craſsiorq; redditur, deorſum in priora corporis procedens. Ex omnibus enim lati principij fibris, teres efformatur muſculus, qui per altiorẽ oſsis coxendicis [k] regionẽ uectus, adhuc carnoſus, ad minorẽ femoris proceſſum deſcendit. Vbi uerò proceſſui uiciniùs appropinquat, in teretem quoq; ceſſat [l] tendinem, qui humiliori eius proceſſus parti, prędicto nunc tendini proximus inſeritur. Porrò quà hic muſculus ſuper coxendicis oſsis elatiora deorſum tẽdit, cauitatem quoq; quodãmodo & ſinũ ſimiliter læuẽ & lubricum, ne uagabundus feratur, in oſſe obtinet: eaq; parte, qua muſculus iſte ſinum eũ contingit, liuidus, nerueusq;, ac ualidus eſt, ut faciliùs in hoc ad os reflexu, quoties cõtrahitur, laxatur'ue, oſsis impetũ & duritiẽ ſuſtineat. [m] Octauus muſculus,

Sextus. — *Lib. 2 & 5 de Admin. ſect.* — *Septimus.* — *Octauus.*

b 8 tab. Θ. 4 c. 5 χ. 6 ν. 7 t. 11 β. 14 c. 16 K. — c 8 tab. Δ. — d 8 tab. b. — e 1 fi. cap. 29 lib. 1 T. — f 1, 2 fi. cap. 30 lib. 1 Δ. — g 13 tab. β. — h 8 tab. Λ. 3, 13 tab. γ. 4 tab. 5 ς. 6 & 7 X. 14 d. — i 3 fig. cap. 29 lib. 1 inter P, L, K, K, N, O. — k eiuſdem fig. T. — l 13 tab. γ iuxta β. — m 8 tab. Ξ. 1 m. 3 α. 4 ν. 5 ψ. 6 ς. 7 α.

n 8 tab Φ. & c. muſculus, oſcitanter ſecantibus femur mouentium[n] quinti portio cenſetur, ex pubis oſſe carneo amploq; initio in homine enatus. Ex tota enim oſsis pubis[o] linea, ab anteriori coxēdicis oſsis acetabuli ſede, ad oſsium pubis uſq; commiſſuram extuberãte, muſculus hic principium ducit, quod ad poſteriora admodum obliquè deſcendens, æquè amplum tantiſper aſſeruatur, donec breui, ſed amplo tendine femoris oſsi[p] inſeratur. Fit uerò ipſius inſertio eregionè parui femoris proceſſus, in interius femoris latus, obliquè deorſum uerſus poſteriora tendens. Hic muſculus in hominibus liuidum ſe ſpectandum offert: at non æquè atq; in caudatis ſimijs, quibus muſculus iſte minor, & non ſimiliter lato principio enatus conſpicitur.[q] Tribus his muſculis Natura, ut ſimul femur flecteret, & introrſum uerſus alterum crus admouerent, cõmiſit. Sextus enim, quem flectentium primum recenſuimus, ſurſum ualidè femur attrahit, flectitq;, ad interiora id agens. Septimus ſimiliter femur ſurſum attollendo flectit, ſed multo minus ſexto uerſus interiora admouet. Octauus modicè ſurſum femur contrahit, infirmæq; flexionis autor cenſetur: uerùm femur ualidè introrſum uellit, ita profectò, ut flectentes & extendentes muſculos, duobus quoq; reliquis, ijſque lateralibus ad interiora exterioraque motibus Natura præfecit. Galenus, quum femur flectentium munus in libris de Vſu partium recenſet,[r] unum tibiam mouentium, femoris quoq; flexionis opificem facit, eum uidelicet, quem nos nonum enumerauimus, quiq; elatius quàm coxendicis eſt articulus (quod[s] ſeptimo &[t] octauo tibiam mouẽtibus haud euenit) principium mutuatur: non quòd proprio motu muſculus id efficeret, ſed ſecundario. Num uerò id ueritati conſentiat, tecum expendito, unà animaduertens, an cæteris quoq; tibiam mouentibus, qui elatiùs quàm femur conſiſtit, aut non ab ipſo femore principium mutuantur, aliquod in femoris motibus officium aſcribere uelis. Ego, quo minus id faciam, ex multis muſculis rationem ſumo, qui non ex oſſe, quod mouendo, aut cui inſeruntur oſsi proximum eſt, originem ducunt: cuiuſmodi in tibia & cubito & brachio occurrũt permulti, quibus ſecundarium munus (uti hîc fecit Galenus) à nemine, idq; meritò, attribuitur. ut taceam, ſi uera eſſet Galeni ſententia, debuiſſe femoris flexionem cum tibiæ extenſione ſemper cõcurrere, aut ſaltem homini femoris extenſionem, extenſa tibia, moleſtam eſſe: quemadmodum flexis in uolam digitis, ægrè brachialis extenſionẽ ferremus: aut brachio retrorſum acto, non lubenter cubitum flecteremus. Poſthabitis itaq; ſecũdarijs illis, aut ex accidente euenientibus Galeni muſculorum functionibus, duos, qui adhuc ſuperſunt, ac femur contorquent, muſculos ſermoni addamus, eos nonum & decimum enumerantes.[u] Nonus igitur ſub[x] octauo nobis cõmemorato occultatus muſculo, anteriorem[y] foraminis oſsis pubis regionem ſibi uendicat, hicq; ex oſsis &[z] membranæ foramen occupãtis amplitudine principium ducit carneum, & anteriori ſede liuens, elegantisq; muſculi ſpeciem prę ſe ferens: qui tranſuerſim in exteriora, ſecundùm poſteriora coxendicis articuli, &[a] ceruicis femoris ſuperiora ductus, ac ſenſim anguſtior redditus, ualido ſatis & utcunq; amplo tendine inſertionem molitur, in magni femoris proceſſus[b] ſinum, qui femoris ceruicem & caput, oſsis coxendicis acetabulum ſubintrans, è directo reſpicit.[c] Decimus internam dicti nuper foraminis ſedem occupat, & nono longè ualidior, principium ducit à tota[d] linea, quæ ab interna ilium oſsis ſede, qua primi oſsis ſacri oſsis tranſuerſo proceſſui committitur, per internam coxendicis oſsis & pubis oſsis regionem, ad pubis uſq; oſsium cõmiſſuræ elatiorem partem procedit. Latum hoc principium, quod ueluti tribus lineis ſeu inſcriptionibus

Left margin notes:
n 8 tab Φ. & c.
o 2 fi. cap. 29 lib. 1 ſecũdùm X, V ad u.
p 1 fi. cap. 30 lib. 1 G, C.
q 8 tab. Θ, Λ, Σ.
r 4 tab. Φ.
s 5 tab. Λ.
t 5 tab. Γ.
u 3 tab. Ψ. 13 tab. α. 14 c.
x 8 tab. Σ.
y 1, 2, 3 fi. cap. 29 lib. 1 r.
z 14 tab. b, b.
a 1 fi. cap. 30 lib. 1 D.
b eiuſdem fig R.
c 10 tab. Γ. 11 θ. 12 α. 13 Γ. 16 F, G, H.
d 3 fi. cap. 29 lib. 1 M, N, O.

Right margin notes:
Sexti, 7 & 8 munus.
Num aliqui muſculi ſecundariò femur flectant.
Lib. 15.
Nonus.
Decimus.

ptionibus inſignitur, carnoſum eſt: & totam internam oſsis pubis & oſsis coxendicis ſedem occupans, liuidumq; apparens, ſenſim adeò[e] arctatur, ut eius amplitudo coxendicis oſsis[f] interuallū non uincat, quod inter acutum ipſius proceſſum, & poſteriorem ſui appendicis ſedem habetur. Ad hoc enim interuallum, quod amplum ſinum ſibi inſculptum gerit, decimus muſculus extrorſum[g] reflectitur, magnum femoris accedens proceſſum. Hunc ſanè reflexum magna Cōditoris induſtria muſculus molitur: quà enim ad[h] ſinum hunc circumuoluitur, externa parte carnoſus eſt: ea autē parte, qua ſinū tangit, omnino neruoſus cōſpicitur, & ueluti[i] tres teretes cōmonſtrat tendines, ſerie quadam ad ſinum reflexos. Tendines hi in muſculi ſubſtātia, paulo anteaquā muſculus ſinum contingat, lati exiſtunt: ſed quà ſinui obuoluūtur, ſtrictiores euadunt, ſinguli rurſus in magno hoc ſinu peculiarē ſinum ſibi uendicantes. Amplus enim ſinus duas leuiter extuberantes oſtendit lineas, quæ tranſuerſim ductæ, illum ueluti in tres partiūtur, tribus eius muſculi tendinibus cælatos. Tendines, ubi ſinum ſuperarunt, inuicem collecti, in unum finiunt tendinem,[k] ſinui magni femoris proceſſus unà cum nono muſculo implantatum. Quum itaq; tres hos tendines, qui exteriori parte carnem obnatā habent, intueberis, facilè colliges, hîc Naturam decimo muſculo robur additum uoluiſſe: ne ſi carneus omnino eſſet (uti & de ſeptimo femur mouentiū muſculo ſuperiùs monuimus) in reflexu & motu, oſsis duritia compreſſus laceraretur. Vnde etiam ſinui ligamentum, ſeu craſſa ualidaq; membrana obnaſcitur, ne oſsis contactus muſculum in reflexu uitiaret. Ad hæc, ligamentum id læue admodum, & uiſcido unctuoſoq; humore oblitum eſt, quo facilior muſculi ad ſinum efficeretur circumactus. quod Naturæ artificium in rotulis & cardinibus ſedulò imitamur, non ſolùm motum accelerantes, uerùm ut ſeriùs, qui reflectitur funis, attritu corrumpatur, ſtudentes. Præterea ut ſolo rotulæ ſinui funem non committimus, ſed rotulam in trochlea aut furcula (ne ex ſinu funis labatur) firmamus: ita quoq; Natura, oſsium ſinu non contenta, à ſuperiori ſinus parte[l] unum, & ab inferiori alterum eduxit muſculum: qui ambo unà cum decimo porrecti, illum, quo minus ſua ſede declinet, quodāmodo aſſeruant. Ab acuto enim coxendicis oſsis[m] proceſſu carneus enaſcitur muſculus, ſuperiori parti decimi muſculi, ad ipſius uſq; inſertionem adnatus. Deinde ab[n] appendice quoq; oſsis coxendicis, alius ſimiliter carnoſus & gracilis prodit, inferiori decimi muſculi ſedi ad inſertionē uſq; exporrectus. Vterq; enim in ſinum magni femoris proceſſus, inſertionē cum decimo molitur, & cum ipſo circūductui femoris ſubminiſtrat. Cæterùm ſubinde non ſolùm eiuſmodi muſculos ad elatiorē & humiliorem reflexus ſeu orbitæ ſedem pronaſci conſpicies,[o] imò etiam ab interna regione, ubi iam flexus ac orbita non amplius obliquatur, carnoſam ſubſtantiam à coxēdicis oſſe enaſci obſeruaturus es: quaſi[p] tres illi tendines in[q] carneam à coxendicis oſſe pronatam ſubſtantiam, poſt illorum circumactum immitterentur, itaq; inuoluti, ad magnum femoris proceſſum contenderent. In tuo igitur eſt arbitratu, aut hos muſculos, aut carneam molem, tendines excipientem, decimo iungere, itaq; proprios femoris muſculos decem enumerare: aut ſi mauis, utrunq; diſtingues, & duodecim recēſebis. Rurſus ſi quintum muſculum in tres diuiſeris, omnes erunt quatuordecim. In noſtro itaque numero decimus unà cum duobus illis gracilibus femur in poſteriora circumagit, nonus uerò in anteriora, nihilo ſecus, quàm ſi baculum inter duas manus extenſas repoſitū, alternatim in priora & poſteriora ductis manibus, circumuerteres. Hactenus itaq; quàm potui uerìſsimè, femur mouentes muſculos recenſui:

Carneæ portiones, decimo muſculo attenſæ.

Quot femur mouentes muſculi poſſint conſtitui.

e 16 tab. F & G coarctantur ad H.
f 2 fig. cap. 29 lib. 1 inter d & l.
g 12 tab. α.
h 1, 2, 3 fig. cap. 29 lib. 1 k. 13 ta. y.
i 13 tab ſ, t, u.
k 1 fi. cap. 30 lib. 1 R.
l unus in tab. r. 12 β. 13 x. 14 ſ. alter earundem tab. x, y, z, g.
m 2 fi. cap. 29 lib. 1 d.
n 2 fi. cap. 29 lib. 1 l.
o 13 tab. y.
p 13 tab. ſ, t, u.
q 13 tab. x, y, z.

cenſui: quos poſteaquam diligenti ſectione uideris, ac ſimiam hîc hominis fabricæ adhibueris, licebit ſecundum librum Galeni de Adminiſtrandis ſectionibus accuratè euoluere, augurariq́;, quam is tandem ſeriem in horum muſculorum enarratione obſeruet. *Quem horum muſculorum ordinē Galenus inſtituit in 2 libro de Adminiſt. diſſect.* Diuinandum enim potius, & cōijciendum inibi eſt, quàm certò aliquid ſtatuendū, in primis, quum nemo non ſibi hodie conceſſum putet, ſibiq; non deroget, Galeni ſcripta ex libito emutare, & non uulgariter deprauare: quum alij ipſius ſcripta neutiquam aſſequantur, alij autem illa homini, non autem ſimijs conuenire cupiant: id tandem præſtituri, ut neq; homini, neq; ſimijs, Galeni ſcripta à ſtudioſis in poſterum accommodari poſſint. Quo tamen per ea, uti adhuc ſeſe habent, meliùs, & tanquam filo quodam ducaris, addam, me ipſius ſententiam ſic modò aſſequi, ut arbitrer Galenum

r 12, 13 t.Ξ, Σ, Γ. eum muſculū primo loco enarrare, quem[r] quintum appellauimus: dein obi-
s 8 tab.Ψ. ter eum deſcribit, quem[s] nonū ſtatuimus, quemq; poſtea Galenus pleniùs ag-
t 8 tab.Σ. greditur. Poſt hunc[t] octauum, in ſimijs aliter quàm hominibus conſpicuum,
u 1 tab.Θ. 14 tab.c. pertractat: & inſuper[u] ſextum &[x] ſeptimū ſibi proponit, at uariè admodum,
x 5 tab.Λ. 14 tab.d. & ob hominis hic cum ſimijs diſcrimē, perquàm obſcurè. His ſuccedunt[y] pri-
y 9 tab.Γ. mus,[z] ſecundus,[a] tertius, &[b] quartus, in ſimijs quoq; aliter quàm in hominibus
z 10 ta.Σ. ſeſe offerentes: ac denuò[c] nonus, & poſtremò[d] decimus. Quàm uerò interim
a 11 tab.Σ. & horum muſculorum hiſtoria & munus à Galeno inibi commemorentur,
b 11 ta.Φ. promptè dijudicabis, ſi, quemadmodum prius monui, mea ſcripta cum Gale-
c 5 tab.Ψ. & 13 ta.α. ni ſententia, quæcunq; tandem fingetur, & quouis pacto ipſius libri indies ma-
d 12 tab.α, β, γ. & 16 tab.F, G. gis uitiabuntur, ſedulò, adhibita quoq; rerum inſpectione, contuleris.

MVSCVLORVM FEMVR MOVENTIVM adminiſtratio. Caput LVII.

EORVM qui femoris motibus præſunt muſculorum adminiſtrationem, ab extendentibus meritò in illo crure, in quo tibiæ motores aggreſſus es, exordieris. Aſſumpta itaq; ex minus fragili ferro nouacula, quæ oſsis impetū aliquando ſuſtinere poſsit,[a] primi muſculi caput (ſi modò, dum mouentes tibiā muſculos diſſecares, illud non abſtuleris) ab oſſe coccyge, & ilium oſsis ſpina dorſoq́;, tranſuerſis ſectionibus niteris abradere, quouſq; in[b] ſecundum muſculum incidas. Quando autem uniuerſi muſculi principium ab oſſe deraſum erit, licebit hoc reflectere, & ſolis manibus (niſi nouacula quoque uti uoles) à ſubditis partibus ad magnum uſque femoris proceſſum liberare. Quod ubi præſtiteris, ipſius longam intueberis[c] inſertionem, procul etiam ſub magni femoris proceſſus radice deſcendentem. Hæc enim non uulgariter uenit perpendenda: uti neque huius muſculi forma, ſubſtantia, fibrarum ductus, & munus, uel abſceſſuum duntaxat nomine, quos crebrò in ipſo, & præcipuè iuxta magnum proceſſum, in illius tendine incidimus. Secundus dein pariter ab ilium oſſe nouacula dirimendus eſt, mente adhibita, ne tertij quoq; principium unà adimatur. exortus enim cōtinuitas, quæ linea duntaxat interſtinguitur, utrunq; muſculū unà facilè auferri ſinit. Vbi itaq; ſenſim reflexo ſecūdi muſculi initio, & tranſuerſis ſemper ſecundùm iliū oſsis dorſum factis ſectionibus, ad tertij muſculi principium deueneris, ſecūdus iam totus uenit reflectēdus, & manibus attractus, ad inſertionē uſq; à tertio diuellēdus.[d] Tertius quoq; eadē ratione ab oſsis iliū dorſo, poſt ſecundū abradetur: atq; hoc ad ipſius etiā inſertionē deducto,[e] quartus ab oſsis ſacri laterib. cultello auferetur, & manibus apprehēſus, ad magnū uſq;

Marginal notes: *Primi muſculi adminiſtratio.* — *a 9 tab.Π.* — *b 10 ta.Σ.* — *c 10 tab.n in ſiniſtro crure.* — *Secundi.* — *d 11 tab.Σ.* — *Tertij.* — *e 11 tab.Φ.* — *Quarti.*

femoris proceſſum,à [f] ligamento,cui innititur,& coxendicis articulo,dirime- *f 11 tab.π.*
tur.Facillima enim horum quatuor muſculorũ, poſtquam primũ adminiſtra
ueris, eſt aggreſsio: qua obita, licebit ſingulorum motibus examinatis, omnes
Quinti. abijcere. [g] Quintum poſt hos muſculũ à coxendicis oſsis infima ſede,& pubis *g 12, 13 ta. Ξ,Σ,Γ.*
oſſe,acutiori nouacula ſimul totum callidè abrades:& hunc ad ſuam in femur
inſertionem perduceś, eam accuratè obſeruabis, non neglectis ipſius muſculi
inſcriptionibus,ſeu delineamẽtis,fibrarumq́; ductus differẽtia. Animũ etiam,
dum hunc præſcindis,accõmoda,ne ſimul quoq; [h] octauũ muſculũ, tanquam *h 8 tab.Σ.*
Sexti. quinti partẽ,incautus auferas. Quinto itaq; à femore reſciſſo,acutiori cultel-
lo à lateribus corporũ undecimę & duodecimę thoracis uertebrarũ,& trium
primarum lumborũ, [i] ſexti muſculi caput uenit liberandũ: & capite eius appre *i 8 tab.Θ.*
henſo,totus muſculus ad paruũ uſq; femoris proceſſum,à ſubditis eſt dirimen
dus: quod, ſi uoles, ſolius manus ope perfeceris. niſi fortè & hunc muſculum,
Septimi. quum dorſum mouẽtes adminiſtrares,iamdudũ inſpexeris. Poſtquam uerò
ipſius tendinẽ,& quo ſuper pubis os fertur, [k] ſinũ indagaueris, [l] ſeptimus oppor *k 1,2,3 fi. cap.29 lib. 1 T.*
tunè aggredietur.Hunc itaq; nouacula trãſuerſis ductis ſectionibus,ab interna
oſsis ilium ſede,ad coxendicis uſq; os,quà deſcendit,erades: & muſculo mani- *l 8 tab.Λ.*
bus eleuato,ad minorẽ uſq; femoris proceſſum, ipſius inſertionẽ conſideratu-
rus,detrahes,non pręterita interim ſinus ſui,quo deducitur,inſpectione. Mox
Octaui. [m] octauum trãſuerſa linea à pubis oſſe abſectũ, uſq; ad inſertionẽ, quæ ſimiliter *m 8 tab.Σ.*
ſuo principio lata eſt,diuelles: obſeruãs interea, ne [n] nonũ quoq; imprudẽs adi- *n 8 tab.Υ.*
Noni & decimi. mas. Duo qui adhuc ſuperſunt muſculi, quoniã pubis oſſa,dum ueſicæ & ſe-
dis ſpectares muſculos, dirépta ſunt, atq; iam unum tantũ crus, in quo tibiam
mouentes muſculi adminiſtrabas,ad manũ habes,facilè ſecabũtur. Nonũ itaq;
& [o] decimũ à pubis oſſe & coxẽdicis abrades, & ipſorũ connexum & in maio- *o 16 ta.F, G,H.12 a.*
ris femoris proceſſus ſinum implantationẽ examinabis,nequaquã perfunctо-
riè præteriés decimi reflexũ,& quæ ad huius latera undiq; naſcitur, [p] muſculo- *p 13 tab.x, y,z.*
ſam ſubſtantiã,cum decimo muſculo ad inſertionẽ uſq; ipſius exporrectã. His
Quorundam ligamentorum inſpectio. femur circũuertentibus reſectis, [q] mẽbrana ſe ſpectandã offert,totũ pubis oſsis *q 14 tab. b,b.*
foramen comprehendens,& hoc loco ſibi utrinq; incumbẽtes muſculos diri-
mens.Similiter etiã ab acuto coxẽdicis oſsis proceſſu,in quinti ſacri oſsis latus [r] *r 10 tab.γ. 11 κ.*
durũ ligamentũ produci cõtueberis, cui [s] quartus femur mouentiũ muſculus *s 10 tab.β. 11 Φ.*
innitebatur,quodq́; hęc oſſa firmiùs cõmittit. Deinde [t] aliud iãdudũ ſeſe obtu-
lit,ab eodẽ ſacri oſsis latere, cui nuper dictũ inſeritur, enatũ, atq; in poſteriorẽ, *t 10 tab.Δ.*
illicq́; elatiorẽ coxendicis oſsis appẽdicis [u] ſedem inſertũ, quod [x] recti inteſtini, *u 2 fi.cap. 29 lib.1 l.*
ut & mox in enarratione præcedẽs, muſculorũ firmamentũ efficitur. Articu- *x 8 fig.lib. 5 ab Υ ad*
li uerò coxẽdicis ligamẽta, unà cum genu articuli & pedis ligamẽtis,in unũ Ca *a,dein b,c.*
put reijciã,pedẽ & ipſius digitos mouentiũ muſculorũ ſermoni ſubnectendũ.

DE LATESCENTE TENDINE, CVTI plantæ ſubnato. Caput LVIII.

Ordo in reliquorum adhuc muſculorũ tractatione obſeruandus.

OMNES quos hactenus non commemorauimus muſcu
li,in tibia & pede reponuntur,pedis ipſiusq́; digitorũ mo-
tibus famulantes. Quo autem & hi aptiùs pertractentur,
primùm pedis motores recenſebimus,& deinde qui digi-
torum duces exiſtunt: ut tunc poſtmodum, quot quaq́;
ſede reponantur, unà colligentes, eorundem adminiſtra-
tionem ſubnectamus. Verùm quanto Galeni oratio in ſe-
cundo de Adminiſtrandis ſectionibus obſcurior imperfectiorq́; eſt,& non un
diq;

diq; ſuis in tertio de Partium uſu placitis reſpondet, tanto eiuſmodi muſculorum diligentior nobis ſermo inſtituendus uenit. Neq; profectò cum Galeno arbitrari conuenit, ſimiam ab homine duntaxat in pedis digitorum diductu differre: quòd ſcilicet ſimia longiores & magis diſcretos digitos, quàm homines, adipiſcatur: & inſuper quòd[a] unico tantùm tendine ſimia hominem uincat, quem Galenus ad tarſum reflecti, cartilagineumq; inibi fieri, ac in pedij os, pollici præpoſitum, inſeri docet, muſculi tendinem intelligens, quem nos pedem mouentium ſeptimum ſtatuemus: quiq; talem in homine profert tendinem, qualem Galenus priuatim ſimiæ tribuit, & quo hominem, falſam proponens differentiam, priuat: facileq; atteſtatur, quàm hominis pedem nunquam ſectione aggreſſus fuerit. Verùm aliàs homini cum ſimia in muſculis, eorundemq; tendinibus, magnum eſt diſcrimen: quod ſi non uniuerſum, ne prolixior fiam, explicuero, prout tamen orationis ſeries, in eorum qui adhùc commemorandi ſuperſunt muſculorū hiſtoria, ſuppeditabit, id quod animo mihi obuerſabitur, lubens enarrabo, amicè ſtudioſos hîc admonens, ut non ſolùm uera hominis muſculorum enarratione & inſpectione cōtenti, ſimiam quoq; aggrediantur, quo Galenum (qui nuſquam æquè ac in Anatome arduus eſt) fœliciùs intelligant: ne quum hunc (uti profectò debemus omnes) profiteri inſtituerint, ſuos præceptores imitati, elegantiſsimā maximamq; ipſius librorum copiam, qui Anatomica cōplectuntur, negligant: & ſolùm illis quos quiuis mediocriter in liberalibus ſtudijs eruditus, citra omnem præceptoris operam aſſequitur, ſeſe totos dedant: memores, quàm turpiter in leuibus Galeni operibus pedem, qui ſeſe Galenicos hodie appellitāt, retrahere cogantur, quoties in ſectionis & corporis partium mentionē Galenus incidit. incidit autem creberrimè, tum quòd diſſectionibus mirificè oblectabatur, tum quòd medico in corporis quod ſibi curandum proponit, mentionē ſubinde ſit prorumpendum. At age,[b] tendinem plantæ cuti ſubtenſum aggrediamur, in quo in primis homo à ſimia egregiè differt. Hæc namq; propriū, qui hunc producat tendinem, obtinet muſculum, ab externi femoris capitis radice in poſteriori ſede, carnoſo principio enatum, & ſub[c] duobus muſculis occultatum, qui ab inferioribus femoris capitibus enati, prominentem in ſura partem efformare, atq; in calcis os inſeri dicētur. His itaq; muſculis is ſimiæ muſculus coopertus, deorſum carnoſus fertur,[d] illi forma perquàm ſimilis, qui latum in manu producit tendinem. Poſtquam uerò ad medium uſq; longitudinis tibiæ deſcendit, in gracilem ceſſat tendinem, qui duobus illis muſculis non amplius obtectus, ad horum tendinis, quem ipſi producunt, internum latus porrigitur, decliuis ad poſteriorem calcis ſedem deſcendens: quæ priuatim in caudatis ſimijs, ut & canibus, ſinum ſibi exculptū gerit, quo hic tendo non errabundo ductu tutò uehitur: calcis oſsi interim, niſi fortaſsis tranſuerſi alicuius, quo obducitur, ligamenti interuentu, non adnatus: atq; in hoc à Galeni deſcriptione in primo de Adminiſtrandis ſectionibus libro uarians, quòd in duas non diſcindatur partes, altera quidem calci inſertus, altera uerò in latum tendinem explicatus. Calcem enim totus ſuperat, & in pedis plantam dilatatur,[e] muſculo, quem ſecundum quatuor digitorum articulum flectere audies, obnatus, manifeſtiuſq; in inferiorem quinq; pedis digitorū ſedem protenſus, quàm latus manus tendo digitos accedit. Deinde ut latus tendo manus cuti citra alicuius corporis medium non adnaſcitur, ita neq; in pede: quandoquidē multus adeps tendinem & cutem intercedit, idq; potiſsimùm in hominibus, quibus nullus omnino muſculus latum tendinem educit. Verùm ab infima calcis parte, qua terræ innitimur,

Magna ſimiæ ad hominem differentia.

Lib. 2 de Adminiſt. ſect.

a 15 muſc. tab. V, dein X, Y.

Simiæ ab homine in tendine pedi ſubnato differentia.

b 13 tab. Ⅲ. 14 ſ.

c 12 tab. Φ, Ψ.

d 5 tab. Γ.

e 14 ta. Θ.

nitimur,[f] ualidum ligamentum prodit, totam inferiorẽ pedis amplitudinem *f 13 tab. π, 14 ſ.*
ſubiens, ſi unum utrinq; muſculũ exceperis, cui id non obducitur. In interno
quidem pedis latere is[g] muſculus eſt, qui pollicem à cæteris abducere dicetur: *g 13 tab. ρ.*
in externo autem,[h] qui minimum digitum à cæteris amouet. Obnaſcitur itaq; *h 13 tab. ς.*
hoc ligamentum longè manus tendine craſsius & robuſtius, toti inferiori ſedi
eius[i] muſculi, quem ſecundos quatuor digitorũ articulos flectere docebimus. *i 14 tab. θ.*
Atq; id eo fit pacto, ut quis propriam eius muſculi membranam hoc ligamentum diceret: niſi iuxta digitorum radices, quà eius muſculi tendines tranſuerſum quatuor digitorum ligamentũ ſubeunt, id à muſculo abſcederet: & dein tranſuerſis digitorum ligamentis obductum, ac in quinq; partes diſcretũ, inferiori quinq; digitorum ſedi obnaſceretur. Cęterùm (uti etiam paulo antè monuimus) plurima duriuſculi adipis copia ligamentũ id (aut utcunq; appellare tibi uiſum ſit) & cutem intercedit: quanquam interim fibroſis nexibus admodum frequentibus ipſi cõmittatur. Eiuſmodi itaq; ligamentum priuatim homines tendinis lati uice ſortiuntur: quod ſi fortè ab aliquo ducendum fuiſſet tendine, profectò illum ualidum craſſumq; admodum procreari oportuiſſet. Nam ſi manus tendinem cum hoc corpore ligamentoſo contuleris, quadrupla tendinis per cubitum exporrecti craſsities in tibia neutiquã ſuffecerit. Nihilominus tamen in poſteriori hominis tibiæ ſede[k] muſculum reponi audies, *k 13 tab. ο.*
qui carnoſo principio ab exteriori femoris capite enatus, & carnoſus, priuſquam bene poplitem ſuperauit, eſſe deſinens, tendinẽ producit, longè illo qui manus latum tendinem emittit, graciliorẽ. Verùm hic tendo, pedis plantam hactenus mihi neutiquam ſubire uiſus eſt: at interno calcis lateri, ad poſteriorem ipſius ſedem implantatur, neutiquam ſummè poſticam calcis ſedem, ut ille caudatarum ſimiarum muſculi tendo, attingens, multoq; adhuc minus ſinum in hac calcis oſsis ſede ſibi uendicans, quo non errabũdus uehatur. Quòd uerò mihi commemoratum in hominis pede ligamentum, & ſimię latus tendo, parem uſum cum lato, qui manum ſubit, tendine præſtent, conformationis ſimilitudo argumento eſt. atq; id eo adhuc firmiùs perſuadet, lati in manu tendinis non infrequens defectus. Haud ſemel enim illum in manu deeſſe, &[l] *l 4 tab. θ.*
tranſuerſum in interna brachialis ſede repoſitum ligamentũ, ſui portionem porrigere, quæ tendinis lati uicem ſupplebat, in homine ſecus multo quàm in ſimijs comperi. Vti etiam à[m] tendinibus brachiale flectẽtibus, eum tendinem *m 3 tab. λ, m.*
produci, interdum obſeruatum eſt, nunc ab illo qui quarto brachialis oſsi inſeritur, nunc ab illo qui per tranſuerſum brachialis internæ ſedis ligamentũ ductus, poſtbrachialis oſsi indicem ſuffulcienti multo antè inſeri dicebatur.

DE MVSCVLIS PEDEM MOVENTIBUS. Caput LIX.

Pedis motus.

PEDEM uniuerſum perinde ac manũ flectimus & extendimus, & deinde in latera ducimus. Quibus autem id fiat articulis, in pedis oſsium enarratione, ſuperiori libro non obiter percurrimus: hîc pedem mouẽtium muſculorum hiſtoriam, à poſteriorẽ tibiæ ſedem occupantibus, opportunè inchoaturi. *a 12 tab. Φ.*
Primus pedem mouentium. [a] Primus itaque à radice interni femoris *1 θ, 2 λ, 3 ρ.*
genu articulum[b] capitis, unico enaſcitur principio, ſi mo- *8 ρ. 9 ς. 11 τ. 14 π. 16*
dò ipſius continuitatẽ ſpectes. ſi autem ſubſtantiæ animum attenderis, id prin *a.*
cipium duplex apparebit:[c] unum quidem ſuperius, & magis iuxta femoris me *b 1 ſi. cap. 30 lib. 1 ε.*
dium interius:[d] alterũ uerò inferius, & nonnihil exterius, pari omnino modo, *c 12 tab. π. d 12 tab. ς.*
quo re-

e 13 tab. n, o. quo rectum abdominis muſculum[e] enaſci retulimus. Superior namq; principij huius muſculi pars, carnea lataq́; eſt: & deorſum protenſa, paulo ſub genu articulo cum reliqua initij parte cõfunditur, quæ exactè neruea liuidaq́; in exortu erat: & deorſum rectà per genu articuli poſteriora deſcendens, ualde carneum craſſumq́; efformat muſculum, qui formam exacti (ut ſic dicam) mu-
f 12 tab. r. ſculi refert.[f] Priuſquam uerò ad medium tibiæ lõgitudinis, iam anguſtior redditus, pertingat, carnoſus eſſe deſinit, & ex ſuæ inferioris partis amplitudine tendinem latum educit, in cuius medium aliquandiu adhuc carnoſa muſculi pars porrigitur. Hic itaq; muſculus in interno poſterioris tibiæ ſedis latere du-
g 12 ta. Y. citur: in externo autem latere[g] ſecundus muſculus conſiſtit, qui ab externo fe- *Secundus.*
1 n. 2 m. 4 moris capite enatus, deorſum fertur, omni ex parte primo muſculo ſimilis.
charact. 16. 6 tab. cha- Quum uerò utriq; à femoris capitibus deorſum tendunt, non procul ab exor-
ract 9. 9 tab. ſ. 13 τ. tu ſeſe[h] contingunt, inuicem fibroſis nexibus hęrentes. & quo magis deorſum
14 o. 16 b. prorepunt, eo ualidiùs connaſcuntur: ut iam tendo, quem ambo producunt,[i]
h 12 tab. τ. unus omnino exiſtat. Interior tamen, ſeu primus muſculus, prolixiùs nonnihil
i 12 tab. v. carneus, quàm ſecũdus, deorſum ducitur: quod in muſculoſis citra confectionem eſt euidentiſsimũ. Duo enim in ſura prominentes muſculorum uentres, carneæ partes ſunt præſentiũ muſculorum, ſuræ magnam molem efformantium. Tẽdo autem ab ambobus muſculis enatus, & paulo anguſtior redditus, in caudatis ſimijs in poſteriorem calcis ſedem ualidiſsimè inſeritur. In homini-
k 13 ta. Y. bus uerò non multo ſub carnoſa muſculorum ſede, ſubiecto cuidam[k] muſcu-
l 13 tab. ad lo[l] adnaſcitur, quem quartum inter pedis motores recẽſebimus. Atq; hic con-
n. nexus adeò eſt pertinax, ut nulla ratione hunc tendinem ad calcem uſq; à ſubiecto muſculo dirimere queas, & aſſerere cogaris, ab hoc tẽdine & quarti mu-
m 13 tab. λ. ſculi tendine[m] unum efformari, in poſteriorẽ calcis ſedem inſertũ. Ac proinde
cu, 8 tab. r ad ſ. etiam fortè Galeno ſuccenſebis, dum alios ſectionis profeſſores falſo increpat, *Lib. 1 de Administ. ſect.*
quòd duorum primorum muſculorum tendines tertio cuidam tendini commiſceri, neq; alteri non connexos in calcem inſeri ſcripſerint. Hoc namq; uerè de hominibus illi prodiderunt, parum ſoliciti, num tendines ſecus in ſimijs calci implantarentur. Duobus his muſculis hoc priuatim inter cæteros ferè totius corporis obtigit, quòd in ipſorum capitibus non procul ab exortu ſingula innaſcuntur ſeſamo comparata oſsicula, quæ lęui ſua & lubrica ſuperficie, qua ex muſculorum eminent ſubſtantia, læuem ſpectant inferiorum femoris capitum ſuperficiem, cui innituntur, cuiuſq; uim & impetum excipiũt, ſic communi ſeſaminorum oſsiculorum uſu ad robur muſculorum haud obiter con-
n 13 tab. Φ. ducentia. [n] Tertius muſculus ille eſt, quem ſuperiori Capite tendinẽ inſigni- *Tertius.*
1 tab. 1. 2 v. 3 7. 8 ſ. 9 μ. ter gracilem producere diximus. Ab externo enim femoris capite teres enaſci-
12 ω. 14 p, tur principium, iamiam in ipſo exortu carneum & gracile. Ab ortu tamẽ non
r. 16 c. ita procul dilateſcit, exacti muſculi uentrem utcunq; craſsiuſculum referens:
o 13 tab. ? uerùm mox ſub poplite uenter iſte[o] graciledſcens, ſummè gracilem tenuemq́;
ſuper Y. educit tendinem, qui quemadmodum & muſculi uenter, ſub duobus nuper commemoratis muſculis occultatus, & ſuper quartum expanſus, ſenſim obliquè deorſum prorepit, quouſq; ad internum duorum primorũ muſculorum
p 2 tab. v. tendinis latus[p] elabatur, ubi is quarto muſculo ualidiſsimè cõnecti incipit. Ter-
16 c. tij muſculi tendo hinc deorſum ad internum uſq; calcis latus fertur, iuxta poſteriorem calcis ſedem ipſi implantatus, non autem pedis plantam ſubiens, il-
q 13 tab. Y. lius muſculi modo, quem in ſimia latum plantæ tendinem educere, priùs re-
1 tab. u. 2 ξ. cenſui. [q] Quartus non ſolùm ſuram cõſtituentium muſculorũ, uerùm etiam *Quartus.*
3 ς 8 tab. t. 14 q. 16 d. omnium tibiam amplexantium maximus, poſteriorem tibiæ regionem ſua

ampli-

amplitudine occupat.[r] Enaſcitur enim ex poſteriori ſede[s] coarticulationis fibulæ ad tibiam,nerueo & ualido initio,quod deorſum modicè ductum, adeò dilateſcit,ut latitudinem tibiæ oſsis & fibulæ uincat: non tamen æquè craſſus eſt,ac latus,amplus'ue. Ex hac uerò amplitudine, priuſquã medium tibiæ longitudinis ſuperauit,ſenſim arctatur, & paulo ſupra calcis regionem in ualidiſſimum & craſſum degenerat tendinẽ, non ſolùm ab ipſo[t] formatũ, ſed etiam à primi & ſecundi muſculi tendinis concurſu.Ex tribus itaq; his muſculis procreatus tendo,uniuerſæ poſteriori calcis[u] ſedi implantatur,quam Natura,quo facilior promptiorq; tendinis perficeretur inſertio,depreſſam aſperamq; effinxit. Cæterùm quia calcis os extra tibiæ oſsis rectitudinem[x] prominet, & ipſe quartus muſculus propemodum toto progreſſu tibiæ oſsi & fibulę incumbit, paulo ante inſertionem tendo à tibiæ oſſe procul[y] abſcedit, triangulam efformans cauitatem,cuius baſis eſt longitudo calcis extra tibiæ oſsis rectitudinem prominentis: alia autem duo cauitatis latera cõſtituuntur,unum quidem tendinis ipſius anteriori ſede, alterum uerò poſteriori regione illorum[z] muſculorum,qui ſub quarto reconditi,poſteriorem tibiæ regionem occupant. Atque hæc ea demum eſt cauitas, cui Homerus Achillem in Hectoris crure funem traieciſſe,illumq; ad currum religatum, circum mœnia Troię traxiſſe cecinit. Quod etiam lanios, quum boues aut oues iugulatas attollunt, imitari conſpicimus, baculum tranſuerſim ſub hoc tendine tranſmittentes. Porrò quartus muſculus externa poſteriori'ue ſede,qua primi duo,illi incumbũt, admodum liuidus eſt: quemadmodũ & primus quoq;, & ſecundus,ea potiſsimùm parte, qua quartum reſpiciunt muſculum. Interna uerò, ſeu anteriori ſede, quartus non admodum liuet: & ipſius etiam tendo in anteriori ſede longiùs carniformi ſubſtantia enutritur,quàm in poſteriori.Non enim à fine carniformis muſculi huius ſubſtantiæ,ad calcem uſq;, inſigne interuallum in hominibus uiſitur,quamuis & id quoq; notatu dignum ſit. In ſimijs uerò quartus hic muſculus quodãmodo etiam carneus calci inſeritur: quod Galenus animaduertens, alios Anatomicos inſimulat, quos hominum cadauera, non autem cum ipſo duntaxat ſimiarum,ſecuiſſe, uel ex ijs conſtat, quæ præter meritum illis à Galeno imponuntur, digno ſanè qui interdum (niſi ipſius obſtaret autoritas, & quam illi tribuimus fides) à nobis notaretur, idq; tunc potiſsimùm, dum pro hominum Anatome,ſuarum ſimiarũ hiſtoriam,ſecus ac ueteres illi,nobis obtrudit. [a] Quintus pedem mouentium muſculus,in poſteriori etiam tibiæ ſede locatus,ſub[b] duobus muſculis adhuc occultatur, quos digitorũ pedis flexui famulari docebimus. Priuſquam enim quintus in conſpectũ ueniat,[c] quatuor commemoratos iam pedis muſculos,pariter cum duobus illis,digitorũ flexui ſubſeruientibus, ademptos eſſe conuenit. Quintus namq;[d] ligamento membraneo proximè incumbit, quod ſecundùm tibiæ longitudinem, tibiæ oſsi fibulam colligat.[e] Principium ſiquidẽ quinti muſculi, à tibiæ oſſe & fibula, quà hæc oſſa inuicem dehiſcere incipiunt, exoritur, & ſtatim ab exortu carneum latumq; uiſitur, eadem prorſus latitudine ad inferiorem uſq; tibiæ oſsis appendicem progrediens. Hac latitudine prę̨ſens muſculus poſteriorem illius membranei ligamenti ſedem, & magnam quoq; poſterioris tibię oſsis regionis partem integit,ligamento interim & interno fibulæ lateri adnatus,ab ipſisq; toto progreſſu,exortus ſui robur aſciſcens.[f] Cæterùm ilico atq; inferiorẽ tibiæ contigit ſedem, & propemodum æquè latus adhuc,atque in media tibiæ regione conſpicitur, ab interno ipſius latere teretem profert tendinẽ,qui iam aliquouſq; in muſculi carniformi ſubſtantia incipere uidebatur. Eſt enim hic muſculus ex

r 13 tab. Φ.
s 2 fi. cap. 31 lib. 1 Ψ.
t 13 tabulæ λ conſtituitur à Σ, Τ, & Ψ.
u 2, 8 fig. cap. 33 lib. 1 c.
x Obſerua id in 2 & 3 ultimarum fig. lib. 1.
y 13 tab. Χ.
z 14 tab. Λ, Ξ.
Lib. 2 de Administ. ſect. & 3 lib. de uſu partium.
Quintus.
a 15 tab. D, E, dein c. 1 μ. 2 ρ. 3 ρ. 8 χ. 14 π. 16 ſ.
b 14 tab. Λ, Ξ.
c 14 tab. n, o, p, q.
d 15 tab. T inter S, R.
e 15 tab. D, uerſus E.
f 15 tab. B

lus ex[g] illorum numero,qui ſua carniformi ſubſtantia non coarctati, ex altero tantùm latere teretem emittunt tendinem. Vbi igitur tendo prorſus excarnis eſt, deorſum fertur,[h] ſinui incumbens,in poſteriori ſede appendicis tibiæ proceſſus,qui interiorem malleolum cōſtituit,exculpto. In hoc ſinu tranſuerſum ligamentum tendini obducitur, hinc obliquè pedis inferiora[i] ſubeunti. Sub omnibus enim[k] muſculis inferiorem pedis ſedem occupātibus tantiſper prorepit,dum in inferiorē[l] tarſi oſsis ſedem ualidè inſeratur, quod cubitum teſſeram'ue imitanti oſsi proximum eſt: quodq; cum alio ſibi commiſſo,cunei formam appoſitiſsimè exprimere, præſentisq; muſculi gratia priuato[m] proceſſu donari,in primo libro diximus. Quinti enim muſculi tendo,non in[n] primum tarſi os,quemadmodū Galenus ſcripſit,inſertionē tentat. [o] Sextus pedem mouentium,in anteriori tibiæ ſede locatur, omnium huius regionis anterior, & exacti muſculi formā repræſentans.[p] Enaſcitur autem ab anteriori ſede coarticulationis fibulæ cum tibiæ oſſe, ex utriſq; oſsibus, & cōmuni illorum[q] ligamento,exortus ſui portionem aſſumens,qui acuto incipit angulo, & ilico dilatatus,muſculi uentrem cōſtituit nonnihil latiorem quàm profundiorē.Priuſquam uerò muſculus medium longitudinis tibiæ ſuperat, ſenſim arctatur, & multo ſupra pedem,in teretem finit[r] tendinē,qui deorſum per tibię oſsis anteriora prorepēs, tranſuerſum[s] ligamentū à tibiæ oſſe in fibulam pronatū ſubit: & ſimulatq; id ſuperauit,deorſum in pedis interiora deſcendēs,modicè patenti ſinu,in intimi oſsis tarſi,[t] cum oſſe cymbam referente,ligamentū impreſſo, tantiſper uehitur,quouſq; ad internum latus pedij oſsis pertingat,quod pollici præponitur.Illius enim oſsis peculiari[u] proceſſui[x] inſeritur,ualida ſanè applanatione oſsis pedij cum tarſo commiſſuram apprehendens.Sexti itaq; muſculi anteriori ſedi alius nullus obtenditur: poſteriore autem ſede illis incūbit[y] muſculis,qui ſub eodem tranſuerſo tibiæ[z] ligamento contineri,& digitorum extenſionibus præcipuè famulari dicētur. Verùm ſextus muſculus latere ſuo interiore cōmittitur lateri externo acutæ tibiæ oſsis[a] lineæ, quæ externum excarnis tibiæ ſedis latus conſtituit, quæ etiam ſecundùm ſexti muſculi latus introrſum obliquatur,tum ut huic cedat muſculo,tum ut alijs quoq; ſedes exhibeatur,qui ſub ſexto reponi cōmemorabuntur.Externum ſexti muſculi latus, in ipſo ortu, & toto quo dilateſcit progreſſu, cōmittitur muſculo, quem iam deſcripturus, pedem mouentium[b] ſeptimū appellabo: qui quemadmodum &[c] octauus,à fibula principium ducit,totiusq; fibulæ externo ferè lateri attenditur: adeò,ut neq; inter tibiæ muſculos anteriores,neq; poſteriores recenſeri deberet,ſed priuatim in externo tibiæ latere reponi,aptè diceretur. Septimus itaq; muſculus nerueum ualidumq;[d] principiū circa genu,ab externo[e] appendicis fibulæ latere,& ligamētis oſſa hîc connectētibus inibi aſſumit, quà[f] quartum tibiam mouentium muſculum inſertionē moliri diximus. Principiū id non longo progreſſu fibulæ cōnatum, ab ipſa abſcedit, ſibi ſubſtratū obtinens caput[g] muſculi pedem mouentiū octaui.Quum igitur ſeptimus muſculus à fibula abſcedit,externa ipſius ſede liuidus ſemper apparet: interna autē,qua alijs accumbit muſculis,rubicundus, & exactè quaſi carneus uiſitur. Non enim ita multo ab origine carneus factus,dilateſcit,muris ſpeciem exprimēs. Ad hunc modum carnoſus, paulo ultra medium longitudinis fibulæ rectà decliuis fertur,in exteriori ipſius ſede non exquiſitè carneus.Quandoquidē hic muſculus iſtud ſibi priuatim uendicat,quòd in externa ipſius ſede, etiam ſupra medium longitudinis tibię,[h] utrinq; ad latera carneus ſit, & inter duo illa latera ualidiſsimum[i] tendinem cōmonſtret interna ſede,& à lateribus carne enutritum. Vbi

Lib. 2 de Adminiſt. ſect.

Sextus.

Septimus.

g 14 tab. Λ,Ξ.15 O, P. h 2,4 fig. cap.31 lib. 1 m.& 15 tab.charact.1. i 15 tab.d. k 13 tab.g. deiis 14 Θ, ſ. & λ.μ, ac tendines ε,ζ.& 15 tab.L. l 1,2,12,13 fig. cap. 33 lib. 1 charact.3. proximus charact.4 & 2. m 13 fig. cap.33 lib. 1 θ. n 1,2,12,13 fig.cap.33 lib.1 charact.1. o 3 tab.Y. 1 Z.2 ρ.4 tab.charact.4.16 tab.g. p 3 tab.∂. q fig.cap. 1 Y. r 5 tab.u. s 1 tab.A. 2 tab.Λ. t 1 fi.cap. 33 lib.1 charact.1 cum Θ. u 1 fi.cap. 33 lib. 1 ϖ. x 15 tab.K. y 4 tab.Y, & charact. 14. z 1 tab.A. a 1,3 fig. cap.31 lib. 1 γ.γ. b 6 tab.Φ. 1 ſ 2 λ.3 λ. 4 tab.charact.17.5 tab char.8. 8 tab.*.9 t.b.*13 ta. ſ.14 k.15 V. c 6 tab.Y. d 6 ta.charact.2. e 1 fi.cap. 31 lib.1 C. f 6 tab.χ. g 6 tab.Y. h 6 ta charact.3,4. i 6 tab.charact.5.

autem muſculus digno notatu interuallo medium longitudinis fibulæ ſupe-
rauit,totus excarnis efficitur, teretem procreans tendinē, qui ſenſim obliquè
retrorſum uerſus fibulę poſteriora cōtendit.Non enim amplius tēdo,perinde
atq; carnoſa muſculi pars,totum externū fibulæ latus integit: ſed iam in poſte-
riora reflexus,[k] externum malleolū excarnem nudumq; trianguli quodāmo- *k 6 tab.*
do forma relinquit: & poſteriorē inferioris fibulæ appendicis[l] ſedem adiens, *l 6 fig. cap.*
hîc ſinum proprium,& tranſuerſum quoq;[m] ligamentū obtinet. Tendo itaq; *32 lib. 1 q, q.*
hoc ligamento inuolutus, quod à fibula in calcē talumq; procedit, deorſum in *m 2 tab. Z,*
priora uerſus pedis plantam[n] ducitur,adeò ſanè inflexus,ut in radicē pedij oſsis *n 15 ta. X, Y.*
inſeratur, quod pollici præiacet, quodq; in externo ipſius latere[o] proceſſum *o 2 fi. cap.*
exerit,cui ſeptimi huius muſculi tendo aptè implātatur.Aliquando tamē non *33 lib. 1 π.*
in hoc pedij os ſeptimus muſculus inſertionē moliri uiſus eſt,at in radicem pe-
dij[p] oſsis,medium digitum ſuffulcientis. Cæterùm Natura non obiter,neque *p 1 fi. cap.*
negligenter obliquum huius tendinis ductum molitur, ſed tendinē inter oſſa *33 lib. 1 III.*
& muſculos,pedis inferiora occupantes,medium[q] deduxit: ne ſi fortè inter cu *q Oſtēdit*
tem & muſculos illum duxiſſet,is ſurſum contractus,muſculos in planta loca- *hæc ſini-*
tos comprimeret,& ijs, quo minus ſuo fungi poſſent munere, obſtaculo eſſet. *ſtra figura 15 tabulæ*
Cæterùm quum non ſolùm ad poſteriorem ſedem exterioris malleoli tendi- *ad X, Y.*
nem hunc reflecti oportuerit,ſed etiam ad aliud quoddam in externo pedis la
tere locatū[r] os,Natura incredibili artificio huic etiam reflexui prouidit.In infe *r 1, 2, 12, 13*
riori enim ſede oſsis teſſeram imitantis,quæ plantam & externum pedis latus *fig. cap. 33*
ſpectat,[s] ſinum latiuſculū, neq; admodū profundum exculpſit, quem uiſcido *lib. 1 cha-ract. 4.*
humore obliniuit,& perquàm læui lubricoq; ligamēto circundedit. Dein ad *s 2 fi cap. 33 lib. 1 ο.*
hunc ſinum Natura tendinem circumduxit,non quidem, ut reliqua ipſius re-
gione, teretem: ſed[t] quà tendo ad ſinum reflectitur, illum dilatauit, ut eo fir- *t 15 ta. X.*
miùs ad modicè patentē ſinum reuolueretur: & ne,ſi teres permanſiſſet, hinc
aliquò declinaret.Deniq; hac latitudine nequaquam cōtenta,tendinem etiam
peculiari artificio eouſque inibi indureſcere uoluit, ut cartilaginis ſpeciem ex-
primat: imò interdum cartilaginis duritiem uincens, tendo ibidem oſſeus
ac ueluti ſeſamino oſsiculo donatus,conſpicitur, quo is promptiùs ad acutum
angulum flexuræ uim exoluat. Cæterùm quo diligentiùs hoc Naturæ artifi-
Lib. 2 de Administ. sect. cium intueor, eo etiam magis Galenum admiror, quòd quum diſcrimen ho-
minis digitorum in pede ad ſimiam in pręſentium muſculorum hiſtoria pro-
poſuiſſet, admodum apertè ſubiunxerit, diſcriminis eius occaſione, homines
illo priuari tendine, quem ad tarſum ita cōcinnè induſtrieq; reflecti diximus.
Hac namq; ratione,quum homines eum tendinem adeò elegāter proponant,
Galenus facilè atteſtatur,quàm parum hominis pedē diſſecuerit: quamq; nos
turpiter demus,quando Galeni (qui etiam pręſentis muſculi officium parum
eſt aſſecutus) hiſtoriam hominibus conuenire uolumus. noſtrorumq; aliqui
eouſq; inſuper inſaniunt,ut ad homines potius,quàm ad ſimias,Galeni doctri-
nam inibi referant, ubi ſimiarum cum hominibus inſignis occurrit differen-
Octauus. tia,& interim Galeni ſermo ſimiarum fabricæ ad amuſsim congruit. [u] Octa- *u 2 tab. V.*
uus muſculus,qui ſub ſeptimo prorſus (ſi tendinis ipſius anteriorē ſedem exci *4 tab. cha-ract. 15. 5*
pias) reconditur,ex fibula quoq; prodit. Aliquantulo enim ſub fibulæ ſuperio- *ta. charact. 9. 6 tab. Y.*
ri appendice, ab externo fibulæ latere,uerſus anteriora nonnihil enaſcitur: & *9 θ. 13 ν. 14*
ad amuſsim carneus,fibulæq; ſemper attenſus,ſub ſeptimo deorſum prorepit. *l, m. 15 a ſub V, ad b.*
Quum autem medium longitudinis fibulæ aliquouſq; ſuperauit, in teretem
quoque ceſſat tendinem,qui ſimiliter atque ſeptimi tendo, deorſum uerſus fi-
bulæ poſteriora reflectitur. Verùm hic tendo ſeptimi tendine omnino non
integi-

integitur: ſed in priora prominens, anteriori ſeptimi tendinis lateri attēditur,
& ſinui in poſteriori fibulæ appendicis ſede exculpto incumbens, tranſuerſo
x 2 ſi. cap. etiam ligamento circundatur. Hinc rurſus in priora deſcendens,[x] proceſſui pe
13 lib. 1 g. dij oſsis ualidiſsimè inſeritur, quod teſſeram referenti oſsi adnexum, paruum
pedis digitum ſuſtinet. Verùm hic tendo, aliorū hactenus dictorum ritu, non
y 6 ta. cha ſimplicem[y] inſertionem perficit: uerùm nōnihil ante ipſius inſertionem ten-
ract. 6 iu- do bicornis redditur, duplici & lata (ne fortè tereti & ſimplici nimium extu-
xta 6. & beraret) inſertione dicto oſsi implantatus. Neq; eſt, quòd quiſpiā Galeno con-
15 tab. b.
z 1 tab. x. fiſus,[z] ſextum nobis commemoratum muſculum, in duos quoq; tendines di-
1 tab. Y. uidi arbitretur. Hominibus enim ad eum quem ſcripſi modum, ſextus muſcu
lus habet, aliter ſanè, quàm in caudatis ſimijs obſeruatur: non enim in his tan-
tùm duplex tendo uiſitur, uerùm etiam duo ſunt muſculi, admodum conſpi-
cui, quorū anterior poſteriore minor eſt, ambo in pedij os pollici præpoſitum
implantati. Cæterùm quando his (etſi ad Galenum intelligendū iuuent) non
a 4 ta. Ω. 1 admodum concinnè ſermonē uera enarrantem interpellimus,[a] nonum mu- *Nonus.*
β. 2 iuxta ω. ſculum iam prædictis addamus: quem quis proprium per ſe muſculum recen
5 charact. ſere poterit, alius uerò cuiuſdam[b] alterius partem non ineptè dicet: prout ni-
& 9 κ.
b 4 tab. Y. mirum ille motui & inſertioni, hic uerò connexui & principio attenderit. A'
muſculo enim, qui in anteriori tibiæ ſede locatus, quatuor pedis digitos exten
c 4 tab. Ω. dit,[c] carnoſa quędā portio iuxta medium tibiæ longitudinis, ab externo ipſius
4 Y.
d 1 tab. Λ. latere enaſcitur: quæ deorſum ducta, in tendinem degenerat, qui[d] tranſuer-
ſum anterioris tibiæ ſedis ligamentum ſubit: & ſuperiori pedis regioni expor
e 5 tab. Y. rectus, fibroſisq; nexibus[e] muſculis ſuccumbentibus commiſſus, in[f] duas por-
f 4 tab cha tiunculas bipartitur, quas pedij oſsi, paruum digitum ſuffulcienti, latè inſerit,
ract. 13.
non procul ab eius oſsis ſuperiori ſede, qua imitanti teſſeram oſsi alligatur. Ni-
hil itaq; prohibet, hunc muſculum aut partem digitos extendentis recenſere,
aut illum numero ab extenſionis opifice diſtinguere, illumq; nonum pedem
mouentium muſculum enumerare: ut hactenus deſcripti, nouem cenſean-
g 13 tab. π, tur, pedis motibus famulantes: quorum primus & ſecundus & quartus,[g] qui *Nouem muſcu*
7, Y. ſuram ſeu tibiæ uentrem præcipuè efformant, robuſtiſsimi pedis motus auto *lorum pedem*
res ſunt. Calcem enim ſurſum in poſteriora trahunt, pedemq; terræ firmant, *mouentium*
munus.
h 15 tab. ſeu in poſteriora deorſum reflectunt. atque his[h] quintus ſuppetias fert, pedem
D, E. quoq; terræ admouēs, & interdum, ut ſummis tantum digitis erigi queamus,
i 13 tab. Φ. in poſteriora ducens. Quod uerò munus tertio pedem mouentium[i] muſculo
concredatur, non ita affirmare poſſum. nam latum tendinem in pedem non
producit, & ſanè inualidior uiſitur, quàm qui cum inſignibus illis quatuor mu
ſculis in pedis extenſione conferri queat. Si tamen hunc tantum opus ſubire
poſſe quis crediderit, id addendum prorſus erit, eum obliquo & in internum
k 3 tab. Y. latus, pedis motui ſuppetias ferre. Cæterùm[k] ſextus &[l] ſeptimus, unà cum[m]
l 6 tab. Φ. octauo &[n] nono, contrarij quàm primus, ſecundus, quartus & quintus muſcu
m 6 tab. Y.
n 4 tab. Ω. li, motus, quum ſimul tenduntur, duces ſunt: pedem enim ſurſum ad tibiæ an
teriora flectunt, motu ſanè non æquè atq; poſteriores digno & ualido. Si uerò
iſti alternatim cum muſculis poſteriorem tibiæ ſedem occupantibus contra-
hantur, in hoc illud'ue latus pedem agunt: atq; ita, qui flexionis extenſio-
niſq; autores ſunt, etiam motus in latera appoſitiſsimè obeunt,
o 3 tab. Λ, quemadmodum de brachialis[o] motoribus
m. & 9 ta. abundè propoſuimus.
Λ. 11 ta. Λ.

DE MVSCVLIS, PEDIS DIGITOS MOuentibus. Caput LX.

Pedis digitorum motus. DIGITI pedis iiſdē prorſus motibus aguntur, quibus quatuor manus digitos duci relatum eſt. Pedis enim pollicis (qui duobus tantùm oſsibus donatur) primum internodium pari omnino ratione cum primis reliquorum digitorum internodiis flectitur: non autem, ut in manu, oppoſito flexu aliis digitis obducitur. Atq; hic primorum articulorum flexus, aut rectus eſt, aut in alteram partem modicè inclinans, quemadmodum primos quatuor manus digitorum articulos moueri diximus. Secundum autem pollicis internodium, & ſecunda quoq; & tertia reliquorum digitorum internodia, ſimplici duntaxat, ac in neutrum latus uergente donantur flexione ac extenſione, nullo interim proprio motu in latus prædita, quum interim prima internodia & adductionis & abductionis motum inſuper nanciſcantur. Cæterùm ut motus digitorum manus & pedis par quodammodo eſt ratio, ita ferè etiam ſimilis muſculorum in utriſq; eſt ſeries. unde etiam in illorum deſcriptione non inopportunè eundem ordinem, *Primus pedis digitos mouentium.* quem in manus muſculis obſeruauimus, aggrediemur. [a] Primus itaq; is futurus eſt, qui quatuor digitorum ſecunda flectit internodia, in hoc à manus [b] muſculo uarians, quòd breuior ſit, & pro ſua mole amplior & depreſsior, quodq; non ex tibia (quemadmodum muſculus digitorum manus è cubito) porrigitur. Totus namq; infernam duntaxat pedis ſedem occupat, uniuerſę ipſius carnoſæ ſubſtãtiæ pertinaciter ſubnatũ habens [c] ligamentum, quod lati in manu [d] tendinis uices gerere, iam antea proditũ eſt. [e] Ab inferna itaq; calcis oſsis ſede, & anteriori illius calcis tuberculi parte, quod terræ innititur, primus hic muſculus [f] principiũ ducit partim nerueum, & partim carneum, quod ilico ab exortu prorſus carnoſum euadēs, ſenſim dilatatur, multo latius quàm craſsius redditum. Quum uerò mediam pedis longitudinem, ad digitos repens, [g] ſuperauit, in quatuor carnoſas portiũculas dirimitur, quæ inuicem diductę, & æquales cõſtituentes angulos, ſingulę unum producunt tendinem, ad ſibi præpoſitum digitũ excurrentem. Tēdo iſte, ſimiliter ac in manu, ad primi digitorum internodii radicē tranſuerſo ligamento excipitur, quouſq; longa ſectione diuiſus, & ſubiecto ſibi tendini [h] uiam præbens, in ſecũdi internodii radicē implantetur, & toti oſsis ſui lõgitudini lateſcens innaſcatur. Huius muſculi beneficio, ſecundum quatuor digitorũ flectimus articulum, eum quàm poſſumus proximè uerſus calcem protrahentes. *Secundus & tertius.* [i] Secundus uerò & [k] tertius digitorũ muſculi, tertii quatuor digitorum & ſecũdi pollicis articuli flexus opifices ſunt. Atq; hi integri non in pedis planta reponuntur: ſed in tibiæ etiam poſteriori ſede locati, totam illius ferè longitudinem perreptant. Sunt porrò hi, quos [l] quarto pedem mouentium muſculo, qui ſuram conſtituentium maximus eſt, proximè ſubſterni, & [m] quinto pedem mouentium muſculo incumbere diximus. Vt uerò eandem cum eo muſculo ſedem occupant, ita quoq; illi forma admodũ ſimiles ſunt. latiores enim, quàm ſpiſsiores uiſuntur: deinde toti propemodum carnei, in tibiæ regione exiſtunt. & quum ad calcem uſq; deſcēdêre, ab interno tantùm [n] latere non admodũ prius arctati, unum ſinguli teretē promunt tendinem. Eorũ itaq; [o] poſterior, ſurę q; (ut ſic dicam) uicinior, qui digitos mouentium ſecundus cenſebitur, à poſteriori ſede cõnexus fibulæ ad tibiã [p] enaſcitur, ſtatim ab ortu carnoſus, & latus utcunq;, uerſus tibiæ extremum prorepens. Toto hoc progreſſu, maximo ſurã efformante [q] muſculo cõtegitur: anteriore

autem

a 14 ta. Θ. b 5 tab. Θ. c 13 tab Π. d 3 tab. muſculi Γ. e 2 fig cap. 33 lib. 1 Y, Z. f 14 tab. X. g 14 tab. X. h ut in 5 tabulæ manu iuxta e aut 6 tabulæ γ per Δ. i 14 ta. Λ. 15 O. k 14 ta. Ξ. 15 P. l 13 tab. Ψ. 14 tab. q. m 15 tab. D, E. n 14 tab. Δ, Λ. o 14 tab. Λ. 15 O. p 14 tab. γ. q 13 tab. Ψ.

r 15 tab. B autem ſua ſede, poſteriori fibulæ[r] parti attenditur, ipſi etiam aliquandiu adna-
& S. tus: deinde qui ordine[s] tertius digitos mouentium futurus eſt, externo ſuo la-
s 14 ta. Ξ. 15 tab. P. tere ipſi ſecundo hîc quoq; ſubijcitur. Ilico uerò atq; ſecundus ad infimam ti-
t 14 tab. η, θ. biæ ſedem deſcendit, ab interno ipſius latere[t] tendinẽ edit teretem, qui[u] priùs
aliquandiu in carne pronaſci uiſus eſt. Huius tendinis nomine, ad internũ cal-
u 14 tab. ι. x 15 ta. G, & charact. 3. cis latus, ubi talum excipit,[x] ſinus inſculpitur, qui tranſuerſo[y] ligamento obdu-
ctus, præſentis muſculi tendinẽ tutiſsimè deducit. Poſtquam tendo ligamen-
y 1 tab. ν. tum id ſuperauit, pedis inferiora obliquè ſubintrat: & inter[z] illos qui quatuor
z 14 tab. λ & μ. 15 ta. N. digitos pollici adducere dicentur, &[a] eos quibus primum digitorum interno-
dium flectendi munus aſcribitur, prorépit, totus propemodum ad pollicem
a 15 tab. L. contendens. A[a] præſenti enim tendine, circiter plantæ medium,[b] portiuncula
b 15 ta. Q. c 14 tab. θ. diffunditur, quæ aliquot[c] tendinibus eius quem tertium digitos mouentium
numerabo, commiſcetur, atq; unà cum illis ad tertij indicis, & quaſi ad medij
quoq; digiti, articuli flexionem auxiliatur. Reliqua autem tendinis ſecundi di-
gitos mouentium muſculi portio (quę profectò ualidiſsima eſt) ad pollicem,
uti diximus, obliquè perfertur, ſecundumq; primi pollicis oſsis longitudinem
tranſuerſo ligamento excepta, in ſecundi pollicis oſsis longitudinem lata inſer
tione implantatur, flexionis eius oſsis autor. Huic tendini, priuſquam ſecundo
d 2 fi. cap. 33 lib. 1 ×. pollicis oſsi inſeritur, ſeſaminum accedit[d] oſsiculum utcunq; grande, & lubri-
ca ſua & læui ſuperficie ſinui præpoſitũ, quem in ſui medio habent primi pol-
e 14 ta. Ξ. licis oſsis capitula, ſecundi oſsis ſinus ſubeuntia. [e] Tertius muſculus, qui quinto
15 tab. P. 1 λ, 2 ϖ, 3 ν, 8 μ, 16 c. pedem mouentium inſternitur, pari prorſus cum ſecundo digitorum muſcu
lo ratione, in poſteriori tibiæ ſede exporrigitur, ad internũ magis latus, quàm
f 15 tab. magis A quàm B. ſecũdus, reſpiciens: lõgè enim[f] magis tibiæ oſsi, quàm fibulæ innititur. Quum
autem ad calcem ferè deſcendit, atq; adhuc latus conſpicitur, ab interno ipſius
g 14 tab. η. [g] latere teretem promit tendinem, cui peculiarem[h] ſinum & tranſuerſum li-
h 15 tab. F, & charact. 2. gamentum Natura fabrefecit, in medio duorũ qui hîc quoq; habẽtur ſinuum.
Tertij itaq; muſculi tendo, hoc ductus ſinu, teres adhuc pedis inferiora ſubit,
i 14 tab. Δ, Δ. ſecundi muſculi[i] tendini uerſus plantæ cutem ſubiectus, & cum illo X literæ
imaginem efformãs. Secundi enim muſculi tendo ab exterioribus introrſum
obliquè in anteriora fertur: tertij autem tendo quodãmodo ab interioribus
extrorſum contendit, ob idq; in plantæ medio cum ſecundi tendine decuſſa-
tim conſtituitur. Tertij muſculi tendo, pedis plantam hoc modo ſubintrans,
k 14 ta. θ. ac iam in pedis ferè longitudinis medio repoſitus, modicè[k] dilatatur, ac in qua
l 6 tab. γ, muſculi ſcilicet Ξ inſigniti. tuor alios tendines digeritur, ad quatuor digitos excurrẽtes, illiſq; manus[l] ten
dinibus reſpondentes, qui tertium quatuor digitorum inflectunt articulum.
Sub primi enim muſculi tendinibus occultati, digitorũ radices ſubeunt, unà
m 14 ta. Θ. cum[m] primi muſculi tendinibus, tranſuerſo ligamento, ut in manu quoq;, ob-
ducti. Vt uerò ad tertium uſq; os prorepere͂t, primi muſculi tendines ſectione
per longum diuiſos permeant: & latiores redditi, tertij oſsis longitudini im-
plantantur. Cæterùm tendini indicẽ adeunti, & interdum illi pariter, qui me-
n 15 ta. Q. dio exporrigitur, hoc priuatim obtingit, ut in plantæ medio[n] portiunculam
ſecundi muſculi tendinis ad pollicem proficiſcentis nanciſcantur, quæ cum il-
lis digitorum tendinibus omnino coit & permiſcetur. Interdum uerò, quan-
tumuis accuratè ſingula obſerues, à ſecundi tendine nihil porrigi, ſed hunc to-
tum in pollicem abſumi conſpicies. Atq; ita ſanè tres digitorum primi habent
muſculi, quorum primus ſecundum quatuor digitorũ flectit internodiũ: re-
liqui autem duo, ultimi quinq; digitorum internodij flexionis opifices ſunt.

Verùm hîc non ambigo, ſtudioſiſsimum quemq;, qui accuratiſsimè Galeni

 loca

Lib.3 de Vſu part. *Lib.2 de Adminiſt.ſect.*

loca iampridem euoluit,& illum ſibi haud cõformia dicere,libroſq; ipſius hîc quoq; uitiatos eſſe intelligit, auidè expectare, quamobrẽ à Galeno diſſentiam. Cui in præſentia aliud nihil additum eſſe uelim,quàm ueriſsima me hactenus de pedis digitorũ muſculis in hominibus enarrauiſſe,& Galeni loca (ut iam, ſimulatq; aliquid de muſculorum functione addidero,audies) uix ſimijs conuenire. Trium itaq; dictorum muſculorũ functionem, cum manus digitorum muſculis communem eſſe cenſui, quum [o] ſecundus muſculus ſecundi pollicis internodij flexus autor poneretur, nulla primi articuli, quod ad flexũ attinet, facta mentione: quemadmodũ [p] tertij muſculi beneficio tertium reliquorum digitorum internodium moueri, iam antea ſcripſi: quum interim ex Galeni ſentẽtia,primos etiam articulos duobus poſterioribus muſculis flecti, dictum eſſe oportuerit. Arbitratur enim Galenus, eandem hîc atque in manu horum muſculorum functionẽ eſſe.imò exactè in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus, ſuum ipſius perpendens placitum, quo tranſuerſorum ligamentorum ope primos manus digitorum articulos flecti innuerat,dixit, ab illis qui tertio digitorum internodio inſeruntur in pede,non ſolùm tertios primoſq; articulos in flexionem duci,uerùm primum,ſecundum & tertium internodiũ ipſorum ope flecti. quod ſanè neceſſum eſſet, ſi modò tranſuerſi ligamenti ui tendines illa quibus tantùm incumbunt,non autem inſeruntur, oſſa mouere donaremus. At ita non ſuffeciſſet adhuc illis [q] tendinibus,quos nos tertium internodium flectere diximus,à Galeno inſigne illud flectẽdi munus aſſcribi: quin etiam [r] primum muſculum,qui ſecundis quatuor digitorum internodijs inſeritur,prima quoq; internodia flectere, orationi addendum uenerat, quum & illius muſculi tendines eodem cum alijs tendinibus in primo digitorum oſſe ligamento obuelentur. Quia igitur tranſuerſorum ligamentorũ gratia,oportere oſsibus motum aſſcribi,non admodum concedimus:haud mirum quoq; eſſe debet,noſtrum placitum à Galeni decreto diſſentire.

o 14 ta. Λ. *p 14 ta. Ξ.* *q 14 ta. Δ, Λ, Ν, Θ.* *r 14 ta. Θ.*

Primus & 2 & 3 muſculi quomodo in ſimijs ſe habeãt.

Cęterùm functione poſtpoſita,qualiter in caudatis ſimijs præſentes muſculi habeãt, enarrare non grauabor: haud interim immemor Galeni loci,quo tendines non eodem ſemper modo permiſceri tradidit: ne fortè quis me ipſius dogmata nimis perfunctoriè arbitretur expendere. Simię igitur primum muſculum,quo ſecunda digitorum flectuntur internodia,cum hominibus communem habent: at tanto longioribus donatum tendinibus, quanto interuallo ſimiæ pes hominũ pedem unà cum digitis in longitudine pro proportione ſuperat. Secundus quoque & tertius in tibia eodem modo ſimijs atq; hominibus collocantur. quum tamen tendinem educũt,non ex altero latere illum promunt: ſed cæterorum muſculorum modo coarctati,illum emittunt: quod etiam in ſimiarum quinto pedem mouentium muſculo uſuuenit. Vnde etiam haud mirum uideri nobis debet, ſi Galenus raræ illius peculiariſq; tendinum eductionis nullo prorſus modo meminerit. Verùm interim tendines caudatarum ſimiarum, pedis plantam, ut in hominibus,ſubeunt: & ubi X literæ inſtar inſectionẽ moliuntur,ſecundi muſculi tendo tendini tertij muſculi prorſus permiſcetur, atq; ex ambobus unus quodammodo conſurgit tendo,à quo tranſuerſim portiuncula ad pollicem fertur,illi prorſus ſimilis,quam in caudatarũ ſimiarum manu, à tendine indicem accedẽte,è uolæ medio ad pollicem ferri retulimus. Reliqua uerò huius tendinũ permixtionis pars in quatuor tendines diuiditur,eam portionem,quæ pollici exporrigitur, mole uincentes. Hi ut in homine ſub primi muſculi tendinibus deducti, & hos permeantes,tandemq; latiores redditi,tertio internodio inſeruntur. [s] Muſculi primos quinq; digitorum pedis articulos

Hæc ex hominis fabrica ſunt obuia.

s 15 tab. Lo dein o.

flectentes,

Muſculi primos articulos flectentes, qui tertium muſculum in numero ſuccedunt, ac decem nobis enumerantur.

flectentes, in homine illis reſpondent,[t] qui in manu inter poſtbrachialis oſſa repoſiti, primorum quatuor digitorum oſsium flexioni præſunt: quamuis interim in pede non ita exacto numero, atq; in manu, comprehẽdi diſtingui'ue queant. Rudis enim indigeſtaq; moles in planta conſpicitur, quæ ad amuſsim carnea eſt, & fibris rectis interſtincta: deinde ſecundùm pedij longitudinem ducta, & illius quoq;[u] interualla opplens, in quinq; digitorum radicem implantatur, utrinq; ad primi internodij latus uerſus interiora inferiora'ue inſertionem tentans. Hanc itaq; carneã molem ex ſententia in muſculos proprios ſubdiuidere nequeo, quantumuis etiam ſibi implicatas quaſdã inſcriptiones commonſtret. Vtcunq; tamen ſit, hæc non minus quàm in manu ualida eſt, & primorum articulorũ flexionem perficit, quam primus pollicis articulus parem cum cæteris digitis adipiſcitur. Vnde etiam carneæ illius molis[x] pars, ad pollicem porrecta, illis reſpondet partibus, quę reliquos adeunt digitos. Atq; huius etiam partis tendinibus admodum breuibus & latiuſculis, maxima totius corporis ſeſamina innaſcuntur[y] oſsicula, quorum interius exteriori longè maius eſſe diximus. Hæc lubrica ſua & læui ſuperficie inferiorem terram'ue ſpectantem contingunt ſedem capitis pedij oſsis, quod primo pollicis oſsi inarticulatur, utrinq; ad eius ſedis latera mutuò recedẽtia, hacq; ſecundi digitos mouentium muſculi[z] tendini iter quodammodo parantia. His dein ſeſaminis oſsiculis longè[a] minora reliquis etiam tẽdinibus carneæ huius in pede molis innexa ſunt: adeò, ut ad ſingula reliquorũ pedij oſsium capita digitis inarticulata, duo reponantur ſeſamina oſsicula,[b] illis grandiora, quæ ad quatuor manus digitorum radicem, muſculis eorum prima oſſa flectẽtibus innata ſcripſimus. Quandoquidem igitur carneę huius molis tanta cum muſculis quatuor digitorum manus primos articulos flectentibus eſt ſimilitudo, integrum ſanè erit, hic decem muſculos, primis quinq; digitorum articulis in flexione famulantes, enumerare, ut bini ad ſingulos referantur digitos, atq; hi decem tribus reliquis flexionis autoribus aſſcribantur.

Decimusquartus.

[c] Decimusquartus itaq;, cui quatuor digitos extendendi munus concreditur, in anteriori tibiæ ſede locatus, & ſub[d] ſexto pedem mouentium muſculo reconditus, à tibiæ oſſe, qua id fibulæ ſub genu articulo connectitur, nerueum ſumit[e] principiũ, quod ilico ab exortu carneum euadens, recto tramite deorſum uerſus pedem deſcendit, in medio propemodum[f] ductu carnoſam quandam ſui[g] portionem ab externo latere diffundẽs: quę deorſum protenſa, ea eſt, quam nonum inter pedem mouentes muſculos recenſuimus. Poſtquam uerò eam eduxit portionem, reliquo ſuo corpore carnoſus adhuc deorſum tantiſper fertur, dum tranſuerſum[h] ligamentum, anteriorem tibiæ ſedem occupans, contingat. Ibidem enim in[i] tendinem degenerat, qui per id ligamentũ, ueluti per anulum prorepit. Priuſquam tamen ligamentum prætergreditur, in quatuor alios ſcinditur tendines, qui inuicem diducti, ac per pedis ſuperiora æquales angulos cõſtituentes, ad quatuor digitos pertingunt, & toti illorũ longitudini, ampliores redditi, inſeruntur, tres ſimul ipſorum articulos extendentes.

Decimusquintus.

[k] Decimusquintus muſculus ad pollicem ſpectat, & in anteriori tibiæ ſede collocatus, partim nuper cõmemorato[l] muſculo ſubijcitur, partim uerò illius interno lateri exporrigitur. A' tibiæ enim oſsis[m] externo latere, ubi membraneum[n] ligamentum in tibiæ lõgitudine fibulam tibiæ oſsi colligãs, ab ipſa educitur, hic muſculus principiũ ſumit, quod carnoſum in ea ſede exoritur, qua tibiæ os à fibula primùm dehiſcit. Muſculus hinc deorſum protenſus, ac ligamento illi pertinaciter adnatus, anteriorem tibiæ oſsis ſedem adit: ac in[o] tendinem finiens, per tranſuerſum[p] ligamentum, in an-

t 6 tab. ſub Δ.
u 2 fi. cap. 33 lib. 1 13, ν.
x 14 tab. β.
y 2 fi. cap. 33 lib. 1 ψ, ω.
z 14 tab. Δ, Δ muſculi Λ.
a Spectantur 2 figura cap. 33 lib. 1.
b 2 fi. cap. 35 lib. 1 V, V.
c 4 tab. Υ. 1 α, 2 ω, 3 ν, 5 Ω.
d 3 tab. Υ.
e 4 ta. characł. 10.
f 4 tab. characł. 11.
g 4 tab. Ω.
h 1 tab. Δ.
i 4 tab. characł. 12.
k 5 tab. Φ. 1 ta. γ. 2 Θ. 3 μ. 4 charact. 14. 6 tab. charact. 7.
l 4 tab Υ.
m 1, 3 fig. cap. 31 lib. 1 ς.
n 6 tab. Ξ. 15 tab. T inter R, S.
o 5 tab. charact. 5.
p 1 tab. Δ.

teriori tibiæ regione conſiſtens, ducitur: dein per pedis ſuperiora ad pollicem prorepens, toti ipſius longitudini inſeritur. Huius muſculi beneficio, pollex in neutrum latus inſigniter uergens, extenditur. neq; alius ex tibia homini in ſuperiorem pollicis ſedem inſeritur: uerùm[q] quidam toti pedis ſuperiori regioni ſecundùm longitudinẽ obductus, externo ſuperioris pollicis ſedis lateri tendinem inſerit, cuius ope pollex alijs digitis adducitur. Iuxta latus enim tali,[r] ubi calcis oſsi os teſſeram referens coarticulatur, ab eius ſedis ligamẽtis ampla moles carnea enaſcitur, quæ antrorſum obliquè uerſus digitos porrecta, in quatuor carnoſas partes dirimitur, quæ ſingulę teretem efformant tendinem. Horum quatuor tendinum intimus & maximus, pollicis externo lateri uerſus ſuperiora inſeritur: ſecundus, indicis externo lateri implãtatur: tertius uerò, medij digiti, quartus autem anularis. adeò, ut ſolus paruus huiuſmodi tendine deſtituatur: quanquam ſemel, & admodũ obſcurè, illi quoq; exiguum tendinem exporrigi animaduerterim. Tendinum iſtorum beneficio, quatuor digiti illis donati, in externũ latus abducuntur. Num uerò huiuſmodi carneum corpus, in hos diductum tendines, unius aut plurium muſculorũ uice numerandum ſit, non uehementer inſtandum arbitror: quum in ortu unicus uideatur eſſe muſculus, & poſtmodum, uti diximus, in quatuor tendines diuidatur. Verùm ex Galeni ſentẽtia, duo hic eſſent muſculi: quorum unus indicem & medium à pollice abduceret, alter uerò anularem & paruum extrorſum in latus amouerent: deinde ex tibia in pollicem alius inſereretur, eius tendinis uicem ſupplens, quem ab hoc carneo corpore, in pedis ſuperiori ſede locato, in pollicem inſeri commemorauimus. At non mirum eſt, Galeni deſcriptionem hic plurimum à noſtra uariare, ueterumq; placitis contradicere, quum ſimiæ ab hominibus hac in ſede inſigniter differãt. Illis namq; in pollicis ſuperiora à tibia duo exporriguntur muſculi, quemadmodum in manu accidit: deinde duo in ſuperiori pedis ſede repoſiti uiſuntur, quatuor digitos à pollice abducentes, quibus perinde ac muſculoſo corpori, ſuperiorẽ humani pedis ſedem occupanti, obliquus admodũ ſitus obtigit. Age igitur, doctrinę gratia, in homine nobis enarratum iam muſculoſum corpus, unius loco habeatur, ſitq; is decimusſextus pedis digitos mouentium. [s] Decimusſeptimus igitur in externo latere pedis repoſitur, inſignis utcunq; muſculus, & ab externo latere calcis oſsis, ubi id [t] tuberculum quoddam gerit, nerueo principio enatus, quod non procul ab exortu carnoſum efficitur, exquiſiti muſculi formam exprimens. Priuſquam uerò ad primum parui digiti articulum pertingat, in teretem finit tendinem, externo lateri primi illius oſsis inſertum. Hic muſculus, quum ualidus admodũ ſit, etiamſi paruus digitus à decimoſexto nullum nanciſcatur tendinem, eius digiti abductionem abundè perficit, quemadmodum etiam in hominis manu factum eſſe affirmauimus. [u] Decimusoctauus, cuius beneficio pollex introrſum à cęteris digitis abducitur, interno pedis lateri ſecundùm totam ipſius longitudinem protenditur, muris quoq; effigiem proximè referens. à ligamẽtis enim calcem talo connectentibus, nerueum aſſumit principium, quod craſsius carnoſiusq; effectum, tandem in teretem degenerat tendinẽ, externo lateri prioris articuli pollicis implantatũ. In ſimijs adhuc unus eſt, à pedij oſſe indici præpoſito in pollicem pronatus, illumq; indici quàm poteſt proximè admouens, quo homines meritò deſtituuntur, quemq; interim Galenus (etſi digitorum in homine cum ſimia diſcrimen cognouerit) in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus, cum cæteris in pede repoſitis muſculis recenſet, planè ac ſtudio oſtendens, ſe ſimiarum undiq; hiſtoriam potius quàm hominum proponere.

Poſt de-

Muſculus in ſuperiori pedis ſede locatus, & pollicem treſq; ipſi proximos digitos extrorſum abducens, & numero 16.

Decimusſeptimus.

Decimusoctauus.

q 5 tab. Ψ. 6 tab. Ω. 8. 4 ta. characte. 17. 7 Δ.

r 1 fig. cap. 33 lib. 1 charact. 4 ad Δ.

s 2 tab. Γ. 9 Λ. 13 Γ.

t 1, 9 fig. cap. 33 lib. 1 Γ.

u 1, 3 tab. Ξ. 2 tab. Τ. 6 Χ. 7 Γ. 13 Γ. 14 Γ.

x 14 tab. λ, μ 15 ta. N. y 14 tab. θ, dein ν.

Quatuor muſculi, digitos quatuor pollici adducẽtes, ſeu 19, 20, 21, 22.

Poſt decimum itaq; octauum, in homine[x] quatuor tantùm adhuc enarrandi ſuperſunt muſculi, quatuor digitos in internum latus ducentes: qui ſimiliter atq; in manu, illis[y] tendinibus exporriguntur, qui tertium digitorum flectunt internodium. quamuis in hoc pedis muſculi à manus uarient, quòd illi non à tendinum inuolucris horum modo, ſed à calcis oſſe exoriantur. A' ligamentis namq; oſſa tarſi poſterioribus pedis oſsibus in plãta colligãtibus, muſculoſum corpus enaſcitur, quod in quatuor poſtea graciles diductũ muſculos, interno quoq; lateri quatuor digitorum inſeritur. Si itaq; carneam hanc molem, quatuor muſculorum loco habueris, omnes pedis digitorum in homine muſculi, duo erunt & uiginti: ſi uerò unius loco id corpus numeraueris, tantùm erunt decem & nouem. Rurſus, prout id[z] corpus, quod pollicẽ & tres ipſi proximos digitos in externũ latus abducit, in plures diſſecueris, numerũ quoq; augebis.

z 6 tab. π.

DE LIGAMENTIS, ILIVM OSSA SACRO COLligantibus, & coxendícis ac genu articulorum, deq; reliquis omnibus, quæ in tibia & pede habentur ligamentis. Caput LXI.

Perpauca ligamenta delineauimus: & quum membranea ſint, ab oſſiũ potiſsimum circũſcriptionibus petenda & confingenda uenẽt.

Ligamenta ſacri oſsis, & ipſi adnexorum oſsium.

LIGAMENTVM, ilium oſsis ad ſacrum os cõtextum ambiens, membraneum quidem eſt, ſed admodum robuſtum. Ligamenti autem portio, ſeſe ubi oſſa inuicem committuntur, inſerens, ita ualidũ craſſumq; euadit ligamentum, ut cartilaginei ligamenti naturam prorſus repræſentet: cuius beneficio, & demũ cartilaginis quoq; interuẽtu, ilium os ſacro ualidiſsimè nectitur. Quemadmodũ enim cartilaginis interceſſu, & ligamẽto orbiculatim cõmiſſuram ambiente, pubis oſſa inuicem cõtexuntur, ita quoq; ilium os ſacro coarctatur. Præter hæc ſacri oſsis ligamenta,[a] aliud ex latere cõnexus quinti oſsis ſacri cum ſexto quodãmodo teres enaſcitur, in acutum proceſſum coxendicis oſsis inſertũ. Quinetiam ab eadem ſacri oſsis ſede, in oſsis coxendicis appendicem, aliud[b] ligamentum fertur, quod unà cum prædicto oſſa hæc firmiùs connectit, & præterea recti inteſtini, & muſculorum ipſius fulcrum exiſtit. Poſtremò, in pubis oſsis foramine[c] membrana uiſitur, illi[d] ligamento omnino ſimilis, quod ſecundùm cubiti longitudinem radium ulnæ colligat: ſubſtantia enim huic ad amuſsim reſpondet, & fibris conſtat deorſum in latus obliquè procurrẽtibus. Ligamenta femur coxendicis oſsi adnectẽtia, duo magis præcipua cenſentur,[e] unum orbiculatim articulũ amplectens, cuiuſmodi etiam alijs articulis eſt cõmune. Cæterùm ne aliquando femoris caput luxaretur, quoties uarijs motibus femur, magnam corporis molem ſuſtentans, mouetur, ligamen hoc quod diximus, craſsiſsimum robuſtiſsimũq; euaſit, nulli ligamẽto ex his quæ articulos circundant, craſsitie ſecundũ. Et tanti momenti uſusq; id ligamentũ Græci eſſe putarunt, ut etiam totius articuli nomine illud ἰσχίον appellare non dubitauerint. Quin etiam huic ligamẽto articulũ ambienti, non ſolùm priuata craſsities duritiesq; acceſsit: uerùm hoc peculiariter ſibi uendicat, quòd neq; capitis femoris, neq; acetabuli oſsis coxẽdicis ſupercilio inſeritur, aut ab illis prodit: totam enim femoris ceruicẽ ambit, illi nuſquã quàm ad magni femoris proceſſus radicem orbiculatim circumnatũ: reliquæ autem parti tantum citra omnẽ connexum incũbit. deinde acetabuli ſupercilio non adnaſcitur, ſed paulo ſupra ſupercilij radicẽ oſsi coxendicis. Atq; hîc prouidè Natura ab aliorũ articulos ambientium ligamentorũ fabrica reclinauit. nam ſi hoc coxẽdicis ligamentũ aliorum ligamentorũ ritu ſupercilijs cõnatum fuiſſet, neutiquã oblongũ femoris caput

a 13 tab. o. b 10 tab. A. c 14 tab. b. d 7 tab V inter S, T. e fig cap. 1 P, P.

Membrana, pubis oſsis foramen occupans.

Femoris ad coxendicis os ligamenta.

caput aptè moueri permiſiſſet. quod ſanè ad amuſsim ſpectabis, quum inter ſe
candum femora inuicē adducere, & rurſus abducere conaberis. Mirum enim
dictu eſt, quàm femoris caput antrorſum extra ſinum feratur, dum alterius pe
dis calcem, ueluti perpendiculi lineam, medio interioris lateris alterius pedis
adhibemus: quod in illo pedum ſitu fieri cernimus, quum in choreis notam,
quam bis ſimplicem uocant, hocq; ſigno .ſſ. indicant, erecti fingimus. Ad hæc,
præterquàm quòd coxendicis oſsis ſinus admodum cauatus eſt, aliud adhuc li
gamentum, etſi non colliget, orbiculatim ſinus ſupercilio adnaſcitur, quod ſi-
num adauget, & eorum ligamentorum naturæ participat, quæ cartilaginea
ſunt. Verùm id cauitatem non ſolùm auget, ſed etiam in cauſa eſt, cur minus
oſsis ſupercilium in uehementibus femoris motibus, quum fragile ſit, abrum-
patur: ſua enim duritie ligamentū impetui reſiſtit, & ſua mollitie cedens, eun-
dem exoluit. Porrò [f] aliud coxendicis articulo peculiare ligamentum, teres eſt, — *f fig. cap. 1 O. & 2 fig. cap. 49 P.*
& adeò durum, ut cartilagineus neruus meritò ab alijs appellatus fuerit. Hoc
ex medio capitis femoris enatum, non in acetabuli centrum inſeritur, at in hu
millimam ipſius ſedem, [g] ubi adeps, non autē cartilago ſinui oblinitur, ipſumq́; — *g 1, 2 fig. cap. 29 lib. 1 g.*
coxendicis oſsis acetabuli ſupercilium [h] deficit. [i] In genu uerò articulo, præter — *h 1, 2 fig. cap. 29 lib. 1 h.*

Ligamenta genu articuli.

commune ligamentum, omnibus obductum articulis, alia quædam ualida ro
buſtaq; (potiſsimùm quum illud uniuerſum articulum certis rationibus am-
bire non poſſet) rerum Opifex fabrefecit. quando enim quinq; ſunt genu arti- — *i Pete hæc ex figura 1 cap. X, S, V, T, &c.*
culi regiones, anterior, poſterior, interior, exterior, & media, ſingulis peculia-
re quippiam Natura præpoſuit. Anteriori quidem, quæ membraneo ligamen
to prorſus deſtituitur, & tamen regio admodum fallax, & ſummopere labora
tura eſt, [k] mola patella'ue ſimul cum illam continentibus tendinibus prætē- — *k 8 tab. h.*
ditur: quæ quum abundè articulum ſtringat, nullo hîc opus erat ligamento,
neq; etiam (ut dixi) membraneo, omnes articulos ambiente, quod malè inter
femoris os & patellam fuiſſet repoſitum. Poſteriori ſimiliter laboraturæ, ro-
buſtum neruoſumq; ligamentum prçponitur, quod ex media poſteriori tibiæ
regione originem capiens, rectà ſurſum fertur, & bifidum [l] utrorumq; femo- — *l 1 fi. cap. 30 lib. 1 E, F.*
ris capitum poſteriori ſedi, qua maximè illa dehiſcunt, implantatur. Cæterùm
mediæ regioni duabus nuper dictis digniori maioriq; egenti firmamento, Na
tura ualidiſsimum & cartilagineum largitur ligamentū, quod ex tota promi-
nentiori inter duos tibię ſinus [m] parte enatū, femoris poſteriori parti, quà ipſius — *m 2 fi. cap. 31 lib. 1 inter F, G.*
capita maximè inuicem diſtant, cum paulo antè dicto inſeritur. Verùm prçter
hoc ligamentum, interdum adhuc mucoſum quoddam & gracile reperias, in
medio genu articuli locatum, ad anteriorem iam dicti ligamenti regionem,
quod ſimiliter à tibia in femur pronaſcitur. Exteriori genu regioni iniurijs ma
gis quàm interior patenti, craſſum quoq; & quodāmodo teres obductum eſt
ligamen, femoris & fibulæ tibiæq; oſſa inuicem colligans. Huius ligamenti hu
milius extremum, capiti [n] muſculi ſubſternitur, cuius tendinem ad poſteriora — *n 6 tab. 4.*
inferioris fibulæ appendicis perreptantem, uerſus pedij os pollici prçpoſitum
protendi relatum eſt. Porrò interior genu regio, quæ cçteris omnibus in tibiæ
motibus minus debebat dehiſcere, & ijs quæ cruri occurſant, minus obuiam
ire, ligamen nanciſcitur, iam dicto tum gracilius, tum mollius. quod etſi ex in-
teriori femoris latere enaſcatur, in tibiæ tamen latus non inſertatur, ſed uelut
ad aliud exterius ligamentum in tibiæ priora maiori ſua portione contendit.
Cæterùm præter hæc omnia, peculiaris huic articulo, quemadmodum ſupe-
riori libro ſcripſi, [o] cartilago inijcitur, quæ duritia exquiſitæ cartilagini nonni- — *o 8 fi. cap. 31 lib. 1.*
hil cedit, & cum ligamento quippiam commune obtinet. Quantum uerò ad

articuli

articuli genu ſecuritatem ea cartilago ualeat, illic quoq; diximus. nunc autem in exteriori ipſius circumferẽtia, qua quodammodo ex articulo eminet, membraneis ligamẽtis ex ipſa prodeuntibus, femori & tibiæ colligari, additum eſſe uoluimus.[p] Ligamen fibulam tibiæ iuxta genu articulum colligans, forte quidem eſt: ſed ut in aliorum oſsium commiſſuris, ab exteriori tantùm parte, oſſium connexum circundat. Quà uerò tibia fibulaq; inuicem dehiſcunt, per oſſium longitudinem[q] ligamentum membraneum habetur, illi par,[r] quod in cubito repoſitum eſſe commemorauimus. atq; id à tibiæ oſſe in fibulam porrigitur, fibris intertextum, à tibiæ oſſe deorſum obliquè in fibulam excurrentibus. Quemadmodum uerò conformatione hoc tibiæ ligamentum cubiti ligamento reſpondet, ita etiam parem cum illo uſum præſtat: fibulam enim tibiæ alligat, & interſtitij ritu anteriores tibiam occupãtes muſculos à poſterioribus dirimit, illiſq; qui ipſi adnaſcuntur, exortus robur porrigit. Pedis ligamentorum nonnulla prius expoſita ſunt,[s] tranſuerſa nimirum, quæ tendinibus obducuntur: quorum quædam ad oſsium cõmiſſuram ſimul faciunt, alia uerò duntaxat munimenta quædam tendinũ, & ne illi è ſuis finibus exurgant, uincula ac anuli exiſtunt. Sunt uerò tranſuerſa pedis ligamenta, ſi obiter conſiderentur, tria. [t] Primum in anteriori tibiæ ſede, ad ipſius cum pede articulum conſiſtit, & ad tibiæ os & fibulam refertur: hoc enim oſſa connectit, & plurimos tendines tranſmittit. Iſtud utcunq; perpendas, unum ſimpliciter eſt. [u] Secundum ab interno malleolo in calcis os inſeritur, oſsiumq; etiam colligationi auxiliatur. ſi uerò exactè diuidatur, tres anulos, & ueluti tria ligamenta efformare uiſitur, quę priuatim ad ſuos quoſq; ſpectant[x] ſinus, trium tendinum nomine, ut & ipſi tres ſunt, exculptos: quorũ calci proximus,[y] muſculi tendinem admittit, qui pollicis ſecundum flectit internodium. Sinus huic accumbens, ſecundusq;,[z] tendini uiam prębet, tertios quatuor digitorum articulos flectenti. Tertius uerò ſinus, unà cum ligamẽto in poſteriori interioris malleoli ſede repoſitus, à Natura illi tendini prȩparatus eſt, quem[a] muſculus efformat, inter pedis motores quintus. [b] Tertium porrò tranſuerſum pedis ligamentum, à fibula in calcem fertur, itaq; ad oſsium colligationem iuuat: quà autem duobus, quibus commune eſt, ſinibus obducitur (quum illi ſinus in uno duntaxat cauentur oſſe) tantùm tendinibus famulatur,[c] ſeptimi &[d] octaui muſculorum pedem mouentium. Ad hæc, in inferna pedis digitorum regione, tranſuerſa ligamenta perinde conſiſtunt, ac in manu. Verùm pręter tranſuerſa ligamenta, quæ etiam prius expreſsimus, in pede alia permulta habẽtur. Primum ex tibiæ oſſe in fibulam procedens, inferiùs tibiæ oſsi fibulam colligat, membraneum ſimiliter ac aliorum articulorum ligamẽta exiſtens. Deinde & aliud quoq; reliquis articulorum ligamẽtis reſpondet, quod uniuerſum articulum tibiæ cum talo amplectitur. Poſt hæc, quatuor ſunt ligamenta cartilaginoſa, ex quibus nonnulla in alto conduntur, alia exteriùs oſſa ambiunt: quæ ſimul omnia talum quatuor, quibus firmatur, oſsibus cõnectunt. Primum ex internis tali partibus, quibus interno malleolo excipitur, originem obtinet, & in tibię oſsis partem, quę talum reſpicit, innaſcitur, id os talo colligans. Secundum exterius eſt, interioriq; reſpondet, fibulam talo nectens. Tertium cæteris robuſtius, & admodum inſigniter cartilagineum, ab inferiori tali ſede, propter ipſius ceruicis radicem, nimirum quà calci is committitur, principium ducit, & calci inter duas, quibus talo coarticulatur, cõmiſſuras innaſcitur. Quartum, tali caput oſsi nauiformi connectit: ex tali enim ceruicis termino originé ducens, iam dicto oſsi inſeritur, uniuerſumq; ambit articulum. Verùm præter cartilaginea hæc, membra-

Ligamenta fibulã tibiæ oſsi committentia.

Pedis ligamenta tranſuerſa.

Alia pedis ligamenta, oſſa tantùm committentia.

p fi. 1 cap. Y.
q fig. cap. 1 a. 15 tab. T inter S, R.
r 7 tab. V inter S, T.
s 1 tab. Δ, V. 2 ta. Λ, Σ, Γ.
t 1 ta. Δ, Λ.
u 1 tab. V. 2 tab. Γ
x 15 ta. chara[c]t. 1, 2, 3.
y 14 ta. Λ.
z 14 tab. Θ & θ muſculi Ξ.
a 15 tab. D, E.
b 2 tab. Σ.
c 2 tab. X.
d 2 tab. Ψ.

Hæc nullibi picturis propoſuimus, ſed ex oßium delineationibus petuntur, ex figuris ſcilicet cap. 31 & 33 lib. 1.

membraneum aliud ligamentum omni ex parte calcis cum talo obducitur connexu, & ualidum quoq; aliud à tali ceruice in teſſeram imitans os implantatur. Porrò ligamen, calcis os huic teſſeræ ſimili oſsi committens, robuſtum quoq; eſt, & cartilagineum, ſed duntaxat articulum amplectitur. Quemadmodum uerò in manu brachialis oſſa inuicem duriſsimis cartilagineisq; ligamentis colligantur, ita quoq; tarſi oſſa tum inuicem committuntur, tum etiam oſſi cymbam imitanti. Validiſsimum autem & peculiare uinculum in inferiori parte tarſi oſſa obtinent, quod non ſolùm extrema uincit, imò penitiùs ſingulis inſertum, oſsium quoq; media inuicem conſtringit. Pedij autem & digitorum ligamenta, manus ligamentis correſpondent. Sunt enim omnia membranea, his tantùm exceptis, quæ ſuperiori pedij oſsium interuallorum parti immittuntur: illa ſiquidem cartilaginea ſunt, & in profundo ſeu medio articuli genu repoſiti,[e] ligamenti naturam referunt. e fig. cap. i X.

MVSCVLORVM IN TIBIA ET PEDE SEDEM obtinentium, & ligamentorum omnium quæ hactenus non reſecta ſunt, adminiſtrandi ratio. Caput LXII.

Quot muſculi in poſteriori tibiæ ſede conſiſtant.

SI modò omnes muſculos, pedis ac digitorum motibus famulantes, memoriæ cõfirmandæ cauſa, in ſuis ſedibus ordine recenſebis, in poſteriori tibiæ ſede primùm[a] duo occurrent, à radice inferiorum femoris capitum ducentes originem, & ſuræ non mediocrem portionem efformantes. Poſt hos ſeſe exhibet,[b] qui totius corporis lõgiſsimum promit tendinẽ. Sub hoc ſuræ[c] maximus, ſeu pedem mouentium quartus conſiſtit, in calcem cum nuper cõmemoratis inſertus. Huic ſuccumbit,[d] qui pollicis ſecundum internodium flectit: deinde,[e] qui quatuor digitorum tertij internodij flexionis pręcipuus autor eſt. Omnium autem intimus habetur,[f] qui pedem mouentium quintus enumerabatur, uniq; tarſi oſſium implantatur. adeò, ut iam omnes poſterioris tibiæ ſedis muſculi ſeptenarium cõſtituant numerum, præter[g] muſculum in poplite latitantem. Si enim & illum poſterioribus tibiam amplexãtibus muſculis adnumerare uiſum fuerit, octo tunc in poſteriori tibiæ ſede conſtitues. In anteriori tibiæ ſede, unà cum illis[h] qui propriè externum ipſius latus occupant, ſex numero deſcripſimus:[i] primum quidem, qui pedij oſsi pollicem ſuſtinenti inſeritur, ac pedem mouentium ſextus recenſebatur:[k] ſecundũ, qui quatuor digitos extendit. huius autem[l] portio, quæ in pedij os minimo prælocatum digito inſeritur, tertius erit. Aut ſi hanc portionem à ſecundo non diſtinxeris, iam duo duntaxat hactenus tibi in anteriori tibiæ ſede habentur. At age, tres eſſe dona, ac[m] quartum enumera, cuius ope pollex extenditur:[n] quintum uerò, qui fibulæ exporrectus, pediſq; inferiora ſubiens, in os pedij pollicem ſuſtentans inſeritur:[o] ſextum autem, qui iam dicto ſuccumbens, pedij oſsi ante minimum collocato implantatur. In inferiori pedis ſede[p] ligamentum primum ſeſe offert, lati tendinis uicem gerens: poſtmodum[q] muſculus ſecundum quatuor digitorum os flectens: deinde[r] utrinq; ad huius latera unus, hic quidem pollicem introrſum ducens in latus, ille uerò minimum extrorſum abducens. Poſt hos in conſpectum ueniunt[s] tendines, tertia quatuor digitorum internodia flectentes: quibus exporriguntur[t] quatuor muſculi, quatuor digitos pollici admouentes. Omnium autem intimi illi cõſiſtunt,[u] qui primos digitorũ articulos flectunt.

Quot in anteriori tibiæ ſede.

Quot in pede.

a 12 tab. Φ, Ψ. b 13 tab. Φ. c 13 tab. Ψ. d 14 ta. Λ. e 14 ta. Ξ. f 15 tab. D, E. g 14 ta. Γ. h 2 tab. Χ, Ψ. i 3 tab. Ψ. k 4 tab. Ψ. l 4 tab. Ω. m 5 tab. Φ. n 6 tab. Φ. o 6 tab. Ψ. p 13 tab. Π. q 14 ta. Θ. r 13 ta. ρ, σ. s 14 tab. δ, ε. t 14 tab. λ, μ. 15 ta. N. u 15 ta. L, C. x 6 tab. Ω.

In ſuperiori autẽ pedis ſede illud duntaxat[x] muſculoſum corpus reponitur, quod

quod pollicem & tres illi proximos digitos in latus externum abducit. Ceterùm dicta iam muſculorũ ſeries, etiam ſectionis rationem cõmonſtrat, quam in eo crure aggredieris, in quo iam antè tibiam mouentes muſculos reſecuiſti. Per ſuræ itaq; longitudinẽ ſectio in cute & adipe & carnoſa membrana ad calcem uſq; ducetur: deinde alia ab interno pollicis latere ad calcem uſq;, & hinc per pedis exteriora ad paruum uſq; digitũ tentabitur. adeò, ut uniuerſam tibiæ & pedis cutem auferre poſsis, ea tantùm relicta, quæ plantã induit. Quum primùm igitur laniorũ more hoc præſtiteris, acutiori nouacula à calce cutem adimes, per adipem tranſuerſis ſemper ductis ſectionibus. In quo opere, attento animo cutis connexus ſpectandus uenit, qui ad liueſcentem perficitur[r] ſedem muſculi ſecundum quatuor digitorum os flectẽtis, num ſcilicet tendo aliquis (uti quorundam uidetur eſſe ſententia) citra adipis interuentũ cuti proximè adnaſcatur: ac deinde, quum nullus erit tendo, cuiuſmodi ligamentum id cenſere debeas, quod ego nunc primus lati tendinis in manu uices gerere dixi. Vbi hæc (adhibita ſectioni quoq; ſimia) in pedis planta eo diligentiùs, quo ego hic plura recenſuerim paradoxa, intuitus fueris, ad tibiam te conferes, ligamento illo, uel membrana, utcunq; id tandem appellare tibi uiſum eſt, à muſculo, qui ſecundos quatuor digitorũ articulos flectit, nondũ deraſo. Atq; hic omnium primùm ſpectabis, quî ex tota excarni tibiæ oſsis[z] ſede membraneũ ualidumq́; ligamentũ prodit, quod pertinaciter omnibus in tibia repoſitis muſculis obnaſcitur, & eorum ſummas ſuperficies unà connectit, & ueluti uinculi uſum præſtat, cuius beneficio muſculi in ſua ſede non errantes, cõtinentur. Mox nouacula aut cultello à femoris inferioribus capitibus,[a] duorum muſculorũ principia liberabis, quos primos in poſteriori tibiæ ſede dicebam occurrere. In horum capitum diſſectione aliud nihil cauendum eſt, quàm ne cum externo muſculo, tertij[b] muſculi caput ab externo femoris capite unà imprudens auferas. Illud enim caput opportuniſsimè ſeruatur, donec primos duos à quarto eouſque diuulſeris, ut iam non amplius communem illorum tendinem à quarto[c] diſſecare ualeas. Reflexis itaque his duobus muſculis, & ſeſaminis, quæ illis innaſcuntur, oſsiculis unà quoq; obſeruatis, tertij quoq; caput liberabis: quod in manu ſiniſtra aſſumens, à quarto[d] muſculo deorſum uelles. atq; id citra negocium tantiſper feceris, dum ad quarti muſculi internum latus peruenias: hic enim cultello acutiori à ſubditis ad calcem uſq; eſt diſſecandus. Dein ipſius inſertio tanto accuratiùs eſt animaduertenda, quanto hæc in hominibus à ſimijs magis uariat. Hoc itaq; muſculo à calcis oſſe reſecto, pedem mouentium quartum, & totius ſuræ maximum ſuo exortu libera, & utrinq; ad ipſius latus, quà ſubditis incumbit corporibus, longam ſectionem ducito, quæ membraneum id ligamentum inuolucrum´ue diuidat, cuius auxilio muſculos inuicem externa ſuperficie connecti diximus. Siquidem ilico atque muſculum ſuis lateribus & capite liberaueris, promptiſsimum erit, illum à ſubditis ad calcem uſq; detrahere. Vt uerò accuratiùs inſertionem ſpectes, profuerit illum proximè à calcis oſſe acutiori nouacula ſeparare: & dein ſtudioſe expendere, num fortaſsis aliqua tendinis huius portio latum in pede produceret tendinem. nam & id quoque ſemel Galenus uidetur innuere. Tempeſtiuum nunc erit, à[e] muſculo quatuor digitorum ſecundum internodium flectente,[f] ligamentum illud abradere, quod ego tendinis lati uicem gerere protuli. Deinde ſedulò à calcis oſſe[g] muſculus ille liberabitur, qui paruum digitum in externum latus abducit, & ſtatim ille[h] qui pollicem in internum latus à cæteris digitis amouet: ut[i] muſculus quatuor digitorum ſecundum articulũ flectens, ſeſe offerat, iſq́; à calcis oſſe li-

Ligamenti lateſcentis tendinis uicem ſubeuntis.

r 13 tab. π.

z 1 tab. x, y.

Primi & ſecundi pedem mouentium.

a 12 tab. Φ, Ψ.

b 13 tab. Φ. — *Tertij.*

c 8 tab. r ab ſ.

d 13 tab. Ψ.

Quarti.

e 14 ta. Θ. — *Lib. 2 de Adminiſt. ſect.*

f 13 tab. ϖ. — *Primi digitos mouentium.*

g 13 tab. s. — *Decimiſeptimi.*

h 13 tab. ς. — *Decimioctaui.*

i 14 ta. Θ.

oſſe liberari,ac poſtmodum ad digitorum radices duci queat. In tendinum ue
rò ipſius adminiſtratione,pari modo,ut in manu fieri pręcepimus,cultello exi
guo tranſuerſum digitorum ligamentum per ipſius longitudinem diuides: ac
deinde, qualiter id ſubditos tendines tranſmittat, ac quî in ſecundos articulos
illi inſerantur, ſpectabis, ſectionem rurſus ad tibiæ poſteriora conferens. Iam
Muſculi in poplite latitantis. enim in poplite latitans[k] muſculus, adeò pulchrè occurrit, ut ipſius naturam *k 14 ta. P.*
non minus, atq; ego illam deſcribere poſsim, intueri ualeas: & non oſcitanter
animaduertere integrũ ſit, num uel minimùm tibiæ flexioni opitulari queat.
Hæc intuitus, illum à genu articulo liberabis: & niſi articulum ad ligamento-
rum inſpectionem ſeruare propoſitum ſit, nihil prohibet, à tibia femur libe-
rare,quo commodiùs tibiam & pedem poſtmodum pertractes. Abſecto igi-
Secũdi & tertij digitos mouentium. tur,aut relicto,utut lubet, femore,[l] muſculum, pollicis ſecundum flectentem *l 14 ta. Λ.*
internodium,ſuo principio liberatum,à ſubditis ad calcem uſq; detrahes. De-
inde & illum quoq; ſimiliter auelles,[m] qui tertium quatuor digitorũ os flectit: *m 14 ta. Ξ.*
ut iam utriſq; ad ſuos ſinus deductis, tranſuerſa ipſorum ligamenta, longa ſe-
ctione diuidere, ac poſtmodum illorum X literæ inſtar incubitum examina-
re liceat. Ille enim eueſtigiò obuius eſt, quum ex ſuis ſinibus detractos tẽdines,
à pedis planta deorſum reflectis. Neq; ita duntaxat incubitus ille conſpicitur:
imò etiam[n] portiuncula ſe offert, à muſculi pollicem flectentis tendine, illi *n 15 ta. Q.*
admixta tendini, qui tertium indicis internodium flexurus eſt. Quinetiam
Muſculorum tres digitos pollici adducentium, & prima quinq; digitorum oſſa flectentium. hac adminiſtratione occurrunt[o] muſculi, quatuor digitos pollici adducentes: *o 14 ta. Λ, μ. & 15 tab. N.*
quos à calcis oſſe liberatos,atque ad inſertionem perductos,unà cum tendini-
bus,quibus illi porriguntur,adimere conuenit, ut[p] carnea moles,primos digi- *p 14 tab. Δ, & 15 tab. L, deinc.*
torum articulos flectens, inſpiciatur: quam ex tuo arbitratu, aut prorſus à pe-
dij oſsibus abrades, aut illis connexam ſines: neutiquam hic præteriens ſeſa-
minorum oſsiculorum examen, quæ carneæ illius molis tendinibus diximus
Quinti pedem mouentium. eſſe peculiaria. Iam[q] muſculus, qui adhuc in poſteriori tibiæ ſede reliquus eſt, *q 15 tab. D, E.*
quiq; pedis motibus famulatur, à fibula & tibiæ oſſe, & horum membraneo
ligamento, ad poſteriorem uſque interni malleoli ſedem liberabitur: ac pro-
prio ipſius tranſuerſo ligamento longa ſectione diuiſo, muſculus ille ad inſer-
tionem uſque ducetur. Cæterùm iam opportunum eſt, & anteriores tibiæ
muſculos aggredi, hicq; omnium primùm tranſuerſum in humiliori ſede ti-
biæ iuxta pedem occurrens[r] ligamentũ longa ſectione diuidere. In quo opere *r 1 tab. Δ.*
magna tendinũ congeries ſeſe exhibebit,quorũ (ut ſingulos ordine intuearis)
Sexti pedem mouentium. primùm attolles,qui à[s] ſexto pedem mouentium muſculo producitur: cuius *s 1 tab. Σ. 3 tab. Υ.*
capite, aliorum muſculorum modo, ab exortu liberato, is ad inſertionem uſ-
que ducendus eſt. quod mediocri fit negocio,ſi utrinque muſculi latera ab ipſi
Decimiquarti digitos mouentium, unà & noni pedem mouentium. connatis cultello aut nouacula diuiſeris. Poſt hunc,totũ ſeſe oſtendit quatuor
digitos extendens[t] muſculus, unà cum portione illa,[u] quam nonum pedem *t 4 tab. Ψ.*
mouentium enumeraui. Vbi hic à tibia liberatus,ad inſertionem ductus erit,is *u 4 tab. Ω.*
Decimiquinti. aggredietur,[x] qui pollicem extendit: quem ſimiliter à tibia liberatum,ad inſer *x 5 tab. Φ.*
tionem ducere expedit: mente adhibita,quî eius muſculi tendo,quà caput pe-
dij oſsis primo pollicis oſsi inarticulatum ſuperat, calli in modum indureſcit,
perinde ac quà primi pollicis oſsis ſedem ſecundum os ſubeuntem contingit.
Seſaminis oſsibus in tendinibus digitos pedis & manus extendentibus reſpondentium ſediũ examen. eo namq; uſu, quo innumeris ſanè tendinibus ſeſamo comparata oſsicula in-
naſcuntur, tendo iſte cartilagineus, & in ſenibus penè oſſeus, dictis nunc locis
efficitur. quod etiam cęteris tam manus quàm pedis digitos extendẽtibus ten
dinibus inibi quodammodo euenit,ubi oſsium læuem & cartilagine obcruſta
tam tangunt ſuperficiem,quæ oſsibus articulatur,quibus tendines,ut illa mo-
ueant,

y 6 tab. ☉ ueant, inſeruntur. Superſunt adhuc in tibia[y] duo pedis motibus famulantes *Septimi & e*
& Y. muſculi, qui fibulæ exporriguntur: quorum adminiſtratio à[z] ligamentorum *pedem mouen-*
z 2 tab. Σ. tranſuerſorum, inter calcem & fibulam exiſtentium, diſſectione inchoabitur: *tium.*
& deinde illorum tendinibus eleuatis, uniuerſum muſculorum corpus à fibu-
la dirimetur, ut poſtmodum ipſorum inſertionem liquidò uideas. ac demum *Decimiſexti di*
a 6 tab. Ω. [a] muſculoſum corpus, quod ſuperiorem pedis ſedem occupat, ſuis principijs li- *gitos mouen-*
beratum, ad ipſius tendinum inſertionem perducas: atq; ita uniuerſæ muſcu- *tium.*
lorum fabricæ unà nunc mecum ſummam manum imponas, ac ligamento-
rum, quæ adhuc reliqua ſunt, naturam ſpectes, quorum adminiſtratio priua- *Ligamẽtorum*
b 10 tab. γ, tim nihil, aut peculiare exigit. Si enim iam[b] ligamenta, ex latere oſsis ſacri, ubi *adhuc reliquo*
A. quintum os ſexto committitur, prodeuntia, ſimul cum[c] membrana, pubis oſ- *rum admini-*
c 14 tab. b, *ſtratio.*
b. ſis foramen occupante, inſpexeris, integrum erit, ilium os à ſacro, impetu ab-
rumpere, & cõmiſſuram ambiens ligamen ſimul cum cartilagineis ligamen-
tis intueri. Mox ad coxendicis articulũ accedens, orbiculatim ipſum ambiens,
d fig cap. 2 [d] ligamentum acutiori cultello tranſuerſim diuidito, eiuſq; craſsitiẽ & ortum
P, P. & inſertionem inſpicito. Si modò femur in exteriora modicè duxeris, ex ace-
e 2 fi. cap. tabulo ipſius caput elabetur, & teres[e] ligamentum ſe ſpectandum exhibebit:
49 P. quo tranſuerſim diſſecto, acetabulum accuratè obſeruandum uenit, propter
iam commemorati ligamenti inſertionem, & id ligamentum, quod ſinum au
f fig. cap. 2 gere diximus. Priuſquam uerò genu[f] ligamenta adminiſtrẽtur, opportunum
S, T, V, X. eſt perpendere, anteriori articuli ſedi, præter[g] patellam, cũm extendentibus ti
g 5 tab. k. biam tendinibus nullum ligamentum pręponi. id enim ubi conſtabit, exterius
ligamentum à femoris capite liberatum, ad fibulam deduces. Poſt hoc, inter-
num quoq; à femoris interno capite liberatũ, ſimiliter uerſus anteriora tibiæ
diſſecabis: poſterioris uerò regionis ligamentũ, opportunè à tibia diſſectum,
ad ipſius in femur inſertionem perduces. Diuiſo poſtmodum omni ex parte li
gamento articulum ambiente, in latus tibiam poſtmodum reflecte, ac cartila-
h 8 fi. cap. gineum huius articuli ligamentum ad amuſsim obſerua,[h] cartilagines tibiæ
31 lib. 1. oſsis ſinum augentes, ab articulo acutiori cultello ſeparans.[i] Ligamenti, quod
i fig. cap. 2 Y. tibiæ fibulam alligat, natura, ſi ad commiſſuram id diuidatur, citra negocium
k fig. cap. 2 conſpicitur.[k] Membrana quoq;, iſthæc oſſa, quà inuicem diſtant, intercedens,
A. ſeſe iam citra ullam ſectionem offert. Tranſuerſa omnia modò diſſecta ſunt:
atque idcirco ſupereſt duntaxat, fibulam à tibia diſrumpere, & ligamen hac
humiliori ſede ambo oſſa colligans inquirere: dein acutiori cultello fibulam à
talo, & poſtmodum à tibiæ oſſe talum liberare: ita enim duo ſeſe offerunt tali
ligamenta, cartilaginis ſpecie donata. Duo autem reliqua diſces, ſi cultello ta-
lum ab oſſe cymbam imitante diuiſeris, & à calce talum abraſeris: quod diffi-
culter, idq; niſi acuto cultello perfeceris. Ad hunc modum reliqua pedis liga-
menta aggredieris, nempe ipſis ſecundùm oſsium commiſſuras circumſectis.
Quàm uerò concinnè hæc omnia ſint formata, ex cuiuſq; oſsis uſu, & generali
ligamentorum facultate, cuiuis notum eſſe arbitror. Quapropter neq; hîc, ne-
que aliàs ſæpius ad ſummi rerum Opificis encomia digreſſus ſum, ne eadem
ſemper aut de muſculis aut ligamentis repetenti, in nimiam molem hæc ex-
creſcerent. præcipuè, quum nihil facilius ſit, quàm prolixè in uſus enar-
rationem excurrere: ſi modò partium munus & officium,
à me ſemper deſcripta, non lateant.

LIBRI SECVNDI FINIS.

ANDREAE VESALII,

DE CORPORIS HVMANI FABRICA LIBER TERTIVS, QVO VENARVM ARTERIARVMQVE per uniuerſum corpus ſeries deſcribitur, & peculiares ipſi figuræ, quibus potiſsimùm conueniunt, Capitibus præponuntur.

QVID VENA, ET QVAE IPSIVS SVBſtantia & uſus. Caput I.

Quid tertio libro docendum.

OSSIVM muſculorumq; hiſtoria ſuperioribus libris enarrata, proximum uidetur, uenarum arteriarũq; per uniuerſum corpus diſtributionem aggredi: ſiquidem Galenus in primo de Adminiſtrãdis ſectionibus libro, hunc in Anatome diſcenda ordinem obſeruandum rectè pręceperit. Nam alius fortaſſe quiſpiã earum [a] partium, quæ peritonęo & coſtas ſuccingẽte membrana & caluaria continentur, deſcriptionẽ, non uenarum modò, ac arteriarum, uerùm & neruorum quoq; deſcriptionem oportere neceſſariò præcedere, haud ineptè arbitrabitur: quòd abſq; earum partium notitia, omnis de uenis, arterijs & neruis ſermo tam difficilis futurus ſit, ut ego nequaquam improbauerim, hunc librum, & quartũ, qui neruis dedicabitur, quinto libro, ſexto ac ſeptimo ſubijci, eoſq; præſentẽ anteire: atq; id maximè, cum quis ſectionum prorſus rudis, in iſtos libros primùm inciderit, & non in noſtra Epitome uel obiter ſeſe exercuerit. Ne tamen longiùs in pręſentia à Galeni & cæterorum qui ipſum præceſſere diſſectionis profeſſorum placito declinem, hunc librum uenis arterijſq; conſecrabo, à uenis, quòd plures ſint, arterijſq; magna ex parte inſternantur, ſumpto ſermonis exordio, liberaq; ſententia lectori in noſtris libris tranſponendis relicta. [b] Vena igitur pars eſt inſtrumentaria, teres, fiſtulæq; inſtar cauata: & ſanguinem, corporis partes enutriturum, unà cum naturali ſpiritu, inſigniter (ſi quis modò ſit) caliginoſo, deferẽs. Hæc unica peculiari propriaue conſtat tunica, quæ colore, ac quodammodo craſsitie & forma membranis reſpõdet, ſed aliàs ab illarum natura plurimum diſcrepat. Membrana namq; ſimplex ac ſimilare corpus cenſetur: & omni ex parte, quomodocũq; diſcerpatur, perpetuò membranę nomen retinet. Venæ autem tunica, corpus eſt inſtrumentariũ, ex ſimilaribus partibus, fibris uidelicet, conformatum. Quemadmodum enim membranei muſculorũ tendines ferè unico fibrarum genere intexũtur, atq; hac occaſione non in ſimilarium, ſed inſtrumentaliũ partium claſſem reponuntur, ita uenę tunica triplici fibrarum genere cõſtituitur. Huiuſmodi fibræ Græcis ἶνες nuncupãtur: & ſubſtantia quidem, forma & colore, muſculorũ fibris reſpondent, actione autem plurimum ab illis uariant. Hæ enim maxima ex parte, carnea muſculorũ ſubſtantia obſitæ, arbitrario: illæ uerò nulla eiuſmodi carne implicitę, naturali motui præficiũtur. quippe ut motus è noſtro arbitratu pendẽtes, fibrarũ in muſculis auxilio perficimus: ſic naturales motus, uniuerſo corpori ſubſeruientes, fibris quibuſdam obeũtur, quæ organis toti corpori famulantibus intertextæ ſunt.

[a] Oſtẽdunt has 5, 6, 7 librorum figuræ.

Quid uena.

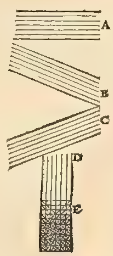
[b] fig. cap. 5. ſi. cap. 6.

Venæ corpus in quo à membrana differat.

Fibrarum quæ naturali motui præſunt, ab ijs quæ arbitrario famulantur, differentia.

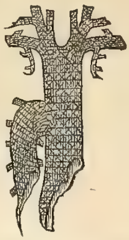
Quanquam

Quanquam naturales motus non omnes, ſed materiæ duntaxat alicuius attractio, retentio & expulſio, huiuſmodi fibris adimpleantur. Voco autem in præſentiarum uim attractricem, retentricem & expultricem, non quæ ſingulis partibus ad ſui nutritionem à Natura eſt ingenita, ſed qua quædam corporis partes commune aliquod uniuerſo corpori munus præſtant. Etenim prorſus alia mihi cenſetur attractio cibi per ſtomachum in uentriculum, & ſanguinis è caua uena in dextrum cordis ſinum, & aeris ex arteria uenali in ſiniſtrū cordis ſinū, & ſeminis in uterū, & ſanguinis in uenas, & ſpiritus in arterias, quàm attractio, cuius beneficio partes illę nutrimentum ſibi familiare, & quo priuatim aluntur, ad ſeſe pelliciunt. Rurſus longè alia excretrix facultas eſt, qua uentriculus cibum à ſe confectum, in inteſtina propellit, & qua rurſus inteſtina ſuperiora eundem in inferiora protrudunt, & qua cor ſanguinem in pulmones, uitalemq́; ſpiritū ſimul cum ſanguine, impetu per corpus ruente, in magnam arteriam mittit, & qua ſanguinem una uenæ pars in ſubſequentem continuò deriuat, & qua uterus fœtum & ueſica urinā excernunt: quàm ea ſit, qua nunc dictæ partes proprij nutrimenti recrementa à ſe abigunt. Ad hæc, prorſus alia putatur cibi potusq́; in uentriculo, & fœtus in utero, & urinæ in ueſica, & ſanguinis in uenis, & ſpiritus ac ſanguinis pariter in corde retētio: quàm ea ſit, cuius beneficio cor, uentriculus, ueſica, uterusq́; familiare nutrimentum ſibi ſeruant & retinēt. Motus igitur omnibus ſimiliter partibus proprij, atq; alijs non ſubminiſtrantes, inſita partibus duntaxat ui, citra fibrarū opem omnino fiunt. Sed partes, quas aut attractionem, aut retentionem, aut expulſionem partibus alijs, uel toti etiam corpori ſubſeruientem & commodam obire neceſſum eſt, ad eam functionem fibras quaſdam ſibi uendicant, quarum auxilio illam complent. Et quemadmodū tres ſpecie ſunt motus, ita quoq; triplex fibrarum genus à Natura conſtructū eſſe credimus: rectum uidelicet, obliquum, & tranſuerſum. Ac rectæ quidem fibræ attractioni conducunt, obliquæ autem retentioni, tranſuerſæ expulſioni. *Fibrarum ſpecies & functio.* Rectæ enim ſunt, quæ ſecundùm organi longitudinē expanduntur. Obliquæ autem, quæ ſecundùm obliquum organo obducuntur. Atq; hæ circulares ſunt: ſed quum in duplici ſint differentia, inuicē contrariantur, ac ſe mutuò X literæ, aut potius duorum inuicem implexorum circulorum modo decuſſatim interſecant, ita commodè, quicquid organi cauitate comprehenditur, retinentes. Tranſuerſę ſecundùm corporis latitudinem exactè tranſuerſim locantur, corpusq́; orbiculatim, quemadmodū obliquæ, ambiunt: quanquam tranſuerſæ interim, circulares orbicularesq́; priuatim nuncupentur. Diſcet porrò quiuis fibrarum naturam, ſi quum uentriculus, aut inteſtina alicuius animalis, menſæ apponentur, unguibus illorum fibras inuicem diuellere, eaq́; corpora nihil præter fibras quaſdā inter ſe ordine, & prout parti ex uſu erat, intertextas eſſe, expendere haud grauabitur. Idem ſpectabit, dum nuper mactati bouis ueſicam, aut anſerum ingluuiem inflari intuebitur: quandoquidem triplex illud fibrarum genus in modicè diſtenta iam ueſica manifeſtò ſeſe ſpectandum offeret. Contrà, ſi membranam aliquam, ut quæ coſtas ſuccingit, aut peritonæum, in manus quis aſſumpſerit, leui negocio diſcet, hanc ſimplex ſimilareque corpus



Rudis fibrarū delineatio, in qua A trāſuerſas indicat, B autem & C utriuſque obliquarū generis differentias, D uerò rectas. At E triplicis fibrarum generis implexum quodāmodo exprimit, quem mox ſubijcienda uena effigies accuratiùs proponet.

Venæ compoſitionis uſus. eſſe omni ex parte ſibi par, nulliſq́; eiuſmodi fibris conformatum. Quum itaq; uena organum ſit, uniuerſo corpori in ſanguinis adminiſtratione utiliter ſubſeruiens, Natura corpus ipſius membraneum, ac fiſtulæ inſtar cauum conſtituit, ac certis quibuſdam fibris, non autem ut ſors ferebat, intertexuit: ijs nempe, quas ſanguinis adminiſtrationi utiles fore cognouit. Quamobrem quum ſciret, uenam neceſſariò ſanguinẽ ad ſe admiſſuram, rectas illi communicauit fibras, quibus uena ſanguinem in ipſius alliceret cauitatem. Deinde quia ſanguinis ad ſubſequentem uenæ partem, tanquã per riuum, propulſione opus erat, tranſuerſis quoq; fibris eam donauit. Ne uerò ſtatim uniuerſus ſanguis in proximã uenæ partem citra moram ex alia aſſumeretur, propelleretur´ue, obliquas etiam fibras uenę corpori implicuit. Ex tribus itaq; fibrarũ generibus, uenæ corpus inſtar albæ membraneæq́;, ſeu nerueæ tunicæ cõflatum eſt, diſtendi, & rurſus (ut contentæ materiei appoſitè congruat) in ſe collabi aptum.



Venæ cauæ portio, à dextro cordis ſinu ad iugulũ uſq; conſcendens, qua fibrarũ in uenarum corpore naturã, doctrinæ gratia ſtudioſe finximus. Si fortè interim ramorum hic paßim abtruncatorum rationem expetis, hanc uenæ portionẽ integræ cauæ uenæ delineationi quinti Capitis fini ſubijciendæ confer, in illa quid D, F, G, H, I, K, N, S, T, & a indicent, perpendens.

Aſcititia & non peculiaris uenæ tunica. Præter hanc peculiarem tunicam, uena aliam ſubinde aſſciſcit, plerisq; etiam corporis partibus communem. Quandocunq; enim uenæ longo tramite aliquò ducuntur, aut oſsi, aut duriori cuipiam corpori incumbunt, aut alicubi ſuſpenduntur, tum ex conterminis membranis alia quædam inſtar membranæ tenuis tunica ipſis obuoluitur, cùm tutioris ductus, tum ad uicinas partes firmioris nexus gratia. Cæterùm uenæ uiſceri alicui inſertę, aut per muſculi corpus digeſtæ, huiuſmodi tunica toto inſertionis progreſſu deſtituuntur, eaq́; neutiquam indigent, quòd abundè in illis corporibus firmentur: quodq́; ea tunica impedimento eſſet, quo minùs promptè ſanguis ex uenis ſudaret: aut ut ſanguis in uenis collectus, ſubſtantiæ alicuius uiſceris uim tardiùs experiretur. *Venarũ uſus.* Omnes uenas primaria ratione, ut ſanguinem ſingulis corporis partibus deferant, ac ueluti canales & ductus ſint, ex quibus partes omnes ſuum alimentum ſugant, rerum Opifex procreauit: quanquam quibuſdam earum ramis, ut[c] portæ uenæ propaginibus, ad ſucci in uentriculo elaborati ad iecoris portas attractionem, ceu alijs, ad excrementorum (ut[d] quæ in renes ſeroſum ſanguinem deferunt) repurgationem quoque utatur, quas omnes ſuo loco commemorabimus. *Lib. 4. de uſu part.* Num uerò ipſe (ne ſanguis fruſtra nullam à uenę corpore elaborationem ſentiens, per uenas deflueret) quandam ſanguificationis uim uenis indiderit, non adeò promptè aſſertum uelim, quantumuis id omnibus confeſſum ſit diſſectionis profeſſoribus. & ſi fortaſsis hæc uirtus uenis tribuitur, ea non rubicundum parabit ſanguinem, ſed uenæ corporis inſtar album: ſiquidem in omni naturali corporis noſtri partium concoctione, concoctum neceſſariò ſibi concoquentis colorem aſciſcit. Verùm iam tempeſtiuum erit, ex quibus´nam partibus arteria fabricetur, perſequi.

c fig. cap. 5. fi. 12 lib. 5 k.

d fig. cap. 6 6. & fig. 22 lib. 1 m, n.

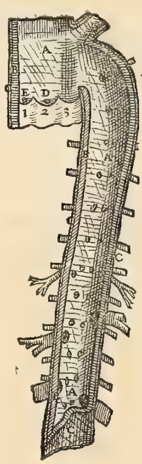
QVID

QVID SIT ARTERIA, QVAE'QVE IPSIVS ſubſtantia & uſus. Caput II.

Quid arteria & quis eius uſus.

ARTERIA uas eſt, ſimiliter ut uena, membraneum, teres, ac fiſtulæ modo cauum,[a] quo uitalis ſpiritus, & impetu ruens calidusq́; ſanguis per uniuerſum corpus diffunduntur: quorum beneficio, accedēte arteriæ ipſius motu (qui dilatatione ac cōtractione fit) naturalis ſingularum partium calor, uitalisq́; ſpiritus refocillātur. Porrò Hippocratis adhuc, & Platonis & Ariſtotelis tēpore, arteria nuncupabatur,[b] qua inſpirantes, è naribus aut ore aerem in pulmones attrahimus: quaq́; rurſus expirantes, è pulmonibus eundem educimus. Nobis uerò uocatas arterias, illi uenas appellabant: atque arterias à uenis nonnulli ea ætate diſtinguebant, quum has quidē non pulſantes, illas autem pulſantes appellarent. Ad hunc ſanè modum Hippocrati ſecundo de Vulgaribus morbis libro, arteria uenæ nomine donatur: cuius agitatio, quum in infantis partu uelox & magna & ualida reperitur, ualidam, ac uegeto feruidoq́; calore præditam, in corde iraſcibilem uim eſſe teſtatur. Cæterùm ſexto libro ſatis innuit, arterias ſubinde calidas uenas fuiſſe appellatas: uti arteriæ etiam nonnullis nominabantur uenæ, flauum & ſpirituoſum, ac per corpus impetu diffuſum, & tenuis ſubtilisque ſubſtantiæ ſanguinem uniuerſo corpori deducentes. Ita enim Platoni arterias, uenas uocare libuit, quando in Timæo atteſtatur, cor ſimul & uenarum fontem eſſe, & ſanguinis, qui per omnia membra uehementer circumfunditur. Ariſtoteles autem in libris de Animalium partibus, & eorundem hiſtoria, ſubinde arterijs uenarum nomen elargitur. Nam ut reliqua præteream loca, is magnam arteriam cauæ uenæ comparans, in tertio hiſtoriæ de Animalibus, illam minorem uenam crebrò appellat. Sed ſucceſſu temporis, eam quæ ex ore in pulmones pertingit, aſperam uocare ueteres cœperunt: uaſa autem pulſantia, naturalémque calorem recreātia, læues arterias nuncupauere. Verùm nunc ſola quæ ab ore in pulmones diffunditur, ſuum nomen ſeruauit, aſperaq́; arteria uocatur. Arteria itaq́;, cuius modò hiſtoriam inſtituimus, ſimiliter ac uena, membraneo cōſtat corpore, comprimi, ac in ſe collabi, & rurſus diſtendi idoneo: at longè ſolidiori, duriori, ac ex pluribus tunicis conformato. Arteria enim duas peculiares ſibi uendicat tunicas: quarū exterior profectò robore ac craſsitie uenarum peculiari tunicæ reſpondet: interior autem, plurium diſſectionis procerum ſuffragio, ipſa exteriori tunica quintuplo ferè putatur craſsior: & dein totum arteriæ corpus ad uenam collatum, ſextuplum cenſetur. Interior tunica quibuſdā, quia durior, & quauis membrana longè craſsior exiſtit, χονδρώδης, ſeu cartilaginea appellatur. Vnde etiam Arabes forſitan, arteriam neruum pulſatilem uocauerunt. Tunicæ arteriæ, ſimiliter

Arteriæ corpus quale, & duæ ipſius peculiares tunicæ.



Arteriæ magnæ, quà ex corde pronaſcitur, portionem hic diſſectā apertamq́; finximus, ut arteriæ conſpicerentur tunicæ. ac A quidem locum indicat, in quo potiſsimùm ea occurrit tunica, quam araneæ telæ aſsimilamus. B autem & B interiorem notant arteriæ tunicam. Numerus autem ille 1, 2, 3 inſinuat tres membranas, magnæ arteriæ orificio præfectas, ac in decima ſexti libri figura B, C, D notandas. Hic uerò E & D duarum coronaliū arteriarum originem oſtendunt. Foramina autē in arteriæ trunco ad uertebras deorſum deflexo conſpicua, earum propaginū ſunt ora, quæ coſtis, dein ſepto, & alijs ad renes uſq́; organis digeruntur. Verùm hæc ſuo loco erunt dilucidiora: in præſenti enim figura tantū arteriæ tunicas obiter adnotare uiſum fuit.

a figura 1 cap. 12.

b 1 fig. 38 cap. lib. 1.

militer ut uenæ, fibris cõformantur: ac interior quidem tranſuerſis duntaxat intertexitur, exterior uerò rectis, & quibuſdam mediocriter obliquis, tranſuerſis autem nullis conſtat. Interior arteriæ tunica, ceu cutem quandam internæ inteſtinorum & uentriculi ſuperficiei modo continet, latæ cõtinuæq; araneorum telæ manifeſtò perſimilem, & in grandioribus arterijs præcipuè conſpicuam, & à nonnullis tertiæ arteriæ tunicæ loco deſcriptam. Quarta uerò alia peculiaris nulla eſt: ſed ueluti quibuſdam uenarum, ita quoq; arterijs alicubi membrana tenuis obhæreſcit & circumtenditur, contegens eas, aut ſtabiliens, connectens'ue ipſas proximis partibus, quemadmodum de altera uenarum tunica retulimus. Atq; hæc omnia iuſtiſsimè à ſummo rerũ Opifice ſunt extructa. Fibras enim arteriæ corpus, eiuſdem quo uenæ uſus gratia ſortitur: ac plurimas quidem tranſuerſas obtinet, ut ocyus ipſi ex[c] ſiniſtro cordis ſinu immiſſum ſanguinem & uitalem ſpiritum toti corpori diſpenſet, neq; alium in tranſmittẽdo recipiendoq; rhythmũ, quàm cor ipſum, efficiat. Ad hoc namq; munus magnopere tranſuerſæ cõducunt, quas expulſioni à Natura præfectas eſſe, dudum aſſeruimus. Quia autem expulſioni admodum obſunt obliquæ, ut quæ materias retineant ac reſeruent, Natura paucisſimas obliquas arterijs elargitur. Quæ quum tenuiorem rarioremq́;, & ualociori impetu ruentem ſubſtantiam, quàm uenæ, erant amplexuræ, ac dum uiuit animal, perpetuò dilatandæ, conſtringendæq́;, meritò etiam duriori & craſsiori, pluribusq́; tunicis conformato corpore extruuntur.

Aſſcititia arteriarũ tunica.

Arteriæ conſtructionis ratio.

c Patet in 9 & 10 fi. lib. 6.

QVIS VENARVM ET ARTERIARVM numerus. Caput III.

AD hoc Caput omnes ſimul uenarum & arteriarum ſpectant imagines: uerùm quia alijs locis opportunius quàm hîc, reponendæ ueniunt, ab interiori margine ad illas commodè remitteris.

QVOT in uniuerſum corpus uenæ, & item arteriæ deriuentur, ſi uniuerſæ ſoboles, uaſorumq́; omnes prorſus diſtributiones enumerandæ ſint, indicare arduum eſt, propemodumq́; impoſsibile. At ſi uenæ arteriæq́; propriam obtinentes circũſcriptionem, ac proprijs ueluti terminis finitæ duntaxat, numero quodam ſint complectendæ, in procinctu illarum eſt numerus. In natis enim abſolutisq́; hominibus omnes uenæ ut plurimùm quaternario numero comprehẽduntur, quæ cæterarum omnium radices cenſentur. Atq;[a] una, ex caua iecoris ſede prodiens, in bilis ueſiculam, uentriculum, lienem, inteſtina, meſenterium & omentum excurrit.[b] Secunda, ex gibbis iecoris, aut ut quibuſdam uiſum eſt, ex dextro cordis[c] ſinu originẽ ſumens, in reliquum corpus, ſolis duntaxat exceptis pulmonibus, innumera ramorum ſerie diſpenſatur. ita tamen in iecoris ſubſtantia huius rami, primæ enumeratæ uenæ propaginibus attenduntur, & quibuſdam ferè ſedibus eum in modum conuenire, uniriq; ſuis mucronibus & terminis uidentur: ut quidam non dubitauerint, primam uenam ſecundæ eſſe continuam, aſtruere, utcunq; duarum uenarum loco iam dictæ nobis recenſeantur.[d] Tertia itaq; è dextro etiam cordis ſinu pronata, frequenti admodum propagine in pulmones digeritur. Verùm hanc uenam hoc ſibi priuatim uendicare audies, quòd arteriarum conſtat[e] corpore, hinc etiam arterialis uena nuncupata: quæ etſi cauæ uenæ corpori citra alterius ſubſtãtiæ medium non eſt continua (quum ſcilicet ambas uenas, quà inuicem proximæ ſunt, cordis quædam ſubſtantia intercedat) in cõmunem nihilominus ambæ ſpectant cauitatem,

Quatuor uenæ in maximum numerum redactæ.

a 5 cap. figura, & 12 fig. lib. 5 h, k.

b figura 6 capiti præpoſita & 5 fig. lib. 6 C, D, E.

c Patet in 7 & 8 fig. lib. 6.

d 1 fi cap. 15. & 6 fi. lib. 6 I. & 8 fig. C, D.

e 1 fi. cap. 15 B, C.

cauitatem, quam dextrum cordis ſinum eſſe, in ſexto libro docebimus. His [f] quarta fortè adnumerabitur, quæ ab umbilico, ut ſic dicam, repēs, in iecur abſumitur, ad fœtus enutritionem duntaxat animali ſubſeruiens. unde etiam hîc in uenarum claſſe uix haberi debet, & potiſsimùm uenæ circūſcriptione propria finitæ loco: quum ſi ad amuſsim ſingula examinentur, hæc non minus in iecoris uenas pertineat, quàm fœtui peculiares [g] arteriæ, in magnum arteriæ truncum, ipſius'ue ramos aperiri, ac tanquam trunci illius quodāmodo propagines eſſe ſpectantur. A' commemoratis itaq; uenis, utcunq; eas in numerum redigere uoles, totius corporis uenarum ſoboles diſtributionesq; pendent, ac ipſis reuera ſunt continuæ. Arteriæ uerò, in maximum etiam numerum redactæ, duntaxat binæ cenſentur: [h] una, quæ ex ſiniſtro cordis ſinu originem capiens, in uniuerſum corpus, præterquàm in pulmones, diſpergitur. [i] Altera ex eodē cordis ſinu pronata, in ſolos pulmones diſtribuitur: quæ quia uenæ conſtat corpore, uenalis arteriæ nomen obtinuit. Cæterùm ſi fœtus interim arteriæ & uenæ peculiare quid nanciſcuntur, id ſuis locis, ubi uaſorum fœtus tradetur hiſtoria, fiet obuium. iam enim operæprecium eſt, à perfectorum uenis exordium ſermonis ſumere: ac ſingularum enarrata ſerie, ipſarum uſum, diſtributionisq; rationem ſubiungere, ſimulatq; nonnulla de glandulis addidero, quas Natura ſectionis partitionis'ue uaſorum robori præeſſe uoluit.

f 2 fig. lib. 5 F.

g fig. capi- 11 12 præpoſita g. & 2 fi. lib. 5 K, L.

Duæ arteriæ.

h fig capi- 11 12 præpoſita. & 10 fig. lib. 0 A.

i 2 fi. cap. 11. & 9 fi. lib 6 C, C.

DE GLANDVLIS, VASORVM DIDVCTIBVS roboris gratia immiſsis, adnexisq;. Caput IIII.

PRAESENTI Capiti nullam figuram duxi præponendam, quòd quàmplurimæ huc ſimul locari debuiſſent quinti ac ſexti & ſeptimi librorum figuræ, præter aliquot etiam muſculorum tabulas, ad quas ab interiori margine opportunè remitteris.

HAVD ſecus quàm Natura uenæ & arteriæ, propter prōprias ipſarum tunicas, aliam ſubinde membranam circundedit, cuius beneficio illæ conterminis partibus aptè alligentur, tutoq; prorepant: ſic quoq;, quum minimè ignoraret, unūquodq; uas inibi noxijs opportuniùs expoſitum eſſe, ubi in ramos diſcinditur, tutæ fiſsionis gratia, ſubſtantiam inſuper quandam utcunq; mollem, & nonnihil cedentem condidit, qua nodorum in arboribus ritu, uaſorum diuaricationes ſic paſsim repleuit, hancq; ramorū ſciſsionibus ſubſtrauit ac circundedit, ut nulla ipſarum facilè findi, uel inualida fieri poſsit. At quoniam uiolentiori motu uaſorum diuaricationes iniurijs potiſsimùm patēt, & ſuper molli mediocriterq; cedente ſubſtātia ſuauius uaſa quieſcunt, & demum eius auxilio, quamuis moueantur uehementiùs, impercuſſa integraq; cuſtodiuntur: haudquaquam, ut ſors ferebat, ſingulis uaſorum diſtributionibus huiuſmodi ſubſtantiam (quæ communi nomine Græcis ἀδὴν & ὄγκος, Latinis uerò glans & glādula & glandium, & interdum caro dicitur) Natura interiecit. Quandoquidem illa paucisſimam, aut nullam propemodum diuiſionibus, quæ neq; ſuſpenſæ feruntur, neq; articulis, uario admodumq; laxo motu prędìtis, incumbunt, commu nicauit, quòd illas uaſorum partitiones ex uiolento motu nihil paſſuras, ei perſpectum eſſet. Verùm ubi diuiſiones quapiam membrana ſuſpenſæ, aut ſuper articulos, qui in acutos mouentur angulos, longius porrigūtur, eæq; plures in iſtiuſmodi ſedibus numero habētur: Natura hanc, de qua agimus, ſubſtantiam non mediocri copia illis uaſorū diuiſionibus circūdedit: [a] uti per uniuerſam uenæ portæ diſtributionem eſt cernere, quòd hæc nimirum uniuerſa membranis

Cur & quando uaſorum diſtributionibus glandulæ immittantur.

a Spectaid' in 3 figura lib. 5. & in 4 ad n, n, &c. dein in 10 fig. l. & 11 fi. L, L, M, M.

branis duntaxat ſuffulta, ad uentriculum, lienem & inteſtina excurrit. Pari inſuper ratione in[b] membranis cauitatem thoracis interſepientibus, & in[c] cerebro, ſuper[d] cerebri teſtes, ac[e] in anterioribus cerebri uentriculis (quòd inibi uaſa in membranis ſuſpenſa ferãtur) hanc, quæ diſtributionis robori præeſt, ſubſtantiam progigni, ex reſectione doceberis: perinde ac[f] aliam, huic non admodum diſsimilem, inter uteri ſuperficiem, exteriusq; fœtum integens inuolucrum, cõtineri audies, quæ multiplici, uariæq; uaſorum, de nouo in fœtus productione generatorum, diſtributioni & ductui implicatur, attexiturq́;: ac demum illorum uaſorum, quæ membranis quodammodo ſuffulcienda erant, robori miris modis auxiliatur. uti & umbilici[g] uaſis eiuſmodi ſubſtantia uſui eſt, quà ab interiori fœtus inuolucro in ipſius umbilicum pertinent. Cęterùm[h] ſub ſuperiori pectoris oſsis fine,[i] ſub auribus, in axillis, in cubiti flexu,[k] in inguinibus, in poplite, & alijs nonnullis corporis ſedibus, propter adiacentium partium motus, numeroſæ uaſorum diſtributioni glanduloſam hanc ſubſtãtiam attexi adhiberiq; cernimus: etiamſi illa cauitatibus quoq; quibuſdam implendis, infarciendisq́;, ea qua reponitur regione, ſubſeruiat. quemadmodũ & glandulas quaſdam, ad uaſorum ſecuritatem ac robur etiam auxiliantes, alicuius maioris uſus, quàm tuendorum uaſorum gratia, à Natura procreatas ſcimus. Cerebri enim[l] glans, nuci pineæ aut coni imagini comparata, & cerebri teſtibus incumbens, præterquàm quòd[m] partitionis ipſi incumbentium uaſorum robori cõfert, in cauſa etiam eſt, quo minus ea uaſa deorſum dependẽtia, meatus[n] initium obſtruant, qui ab anterioribus cerebri uẽtriculis ad quartum per cerebri teſtes nateſq́;[o] ducitur. Item[p] glans nonnihil quadrata, ac oſsis cuneum referentis[q] cauitati ſeu ſinui in interna caluariæ ſede incumbens,[r] adſtratis ipſi arterijs uaſis'ue aliquid accommodat, ſed potiſsimùm excipiendæ cerebri pituitæ gratia procreatur. Dein[s] glandulæ ſuperiori aſperæ arteriæ laryngis'ue ſedi in faucibus appoſitæ, ac amygdalis cõparatæ, inſuper[t] quæ laryngis radici totæ propemodũ carneæ accumbunt, etſi uaſorum diſtributioni conducant, in hoc tamen magis creatæ ſunt, ut ſaliuam parent, fauceſq́; humore imbuant: uti & mamillarum propria[u] ſubſtantia quodammodo glanduloſa, lactis generationi præeſt. imò[x] glandoſæ ſubſtantię, in omento & meſenterio paſsim occurrenti, à diſſectionum profeſſoribus uis quædam tribuitur, qua humorem quendam irrorandis inteſtinis aptũ progignunt: non ſecus quàm ſtomachum humectat[y] glandoſum corpus, in medio ſtomachi ductu ad cordis ſedem diſſecantibus ſubinde occurrens. Rurſus mulierum[z] teſtes, etſi inſigniter uaſorum uterum adeuntium diſtributioni conſulere uideantur, attamen ad ſeminis generationem in primis conducunt. Virorum uerò[a] teſtes, quantumuis fortè in glandularum claſſe recenſeri poſſent, uaſorũ tamen diſtributioni parum conferunt: etſi interim Ariſtoteles hos ideo potiſsimùm creatos atteſtetur, ut tanquam textricum planulæ uaſa erecta & dependentia ſeruarent.[b] Glandoſum autem corpus, ad ueſicæ ceruicem in uiris poſitum, etſi uaſorum inibi uariæ partitioni opem ferat, excipiẽdis tamen uaſis ſeminarijs, & peculiari humore procreando, potiſsimùm famulatur. Quandoquidem uerò ſingularum glandularum formam, ſubſtantiã, & proprium priuatumq́; uſum, ſuis locis ſumus pertractaturi, harum hîc longior non eſt inſtituendus ſermo, oratione nunc ad uenarum ſeriem conuertenda: ſimulatq; addidero cõmemoratis iam glandulis, non duntaxat illarum diſtributionis robori proſpectũ eſſe, uerùm etiam uenarum corpus inibi[c] craſsius compactiusq́; cõſpici, ubi ramus aliquis ueluti à cau-

Nõ omnes glandes, uaſorũ diſtributioni accõmodas, huic tantùm muneri ſubſeruire.

Qui proprij uaſorum corporis in horũ diſtributionis craſsitie eorundẽ robori Natura proſpexerit.

b 1 fi. lib. 6 circa H, N, M, O. & 2 fi. ad F, G, G, I, I.
c 6 fig. lib. 7 H. 7 fi. V.
d 7 fig. lib. 7 M, N.
e 4 fig. lib. 7 O, O. & 6 fig. F, G, H, I, K, L, M, N.
f 1 tabellæ fig. 30 lib. 5 E, E, E. 2 ta. I, I, I. fi. 31 lib. 5 A, A fi. 32 lib. 5 B, B.
g Noduli apparentes in 4 tabella fi. 30 lib. 5 ad X, X.
h 2 fig. lib. 6 F iuxta B, C.
i 1 muſcul. tab. A.
k 1 muſcul. tab. I.
l 7 fi. lib. 7 L incũbens, M, N. & 10 fig. D ſupra E, G.
m 6 fi lib. 7 H & 7 fig V.
n 7 fig. lib. 7 K.
o 8 fig. lib. 7 K ductũ per N, O, & P, Q. aut 10 fig. B, C.
p 16, 18 fi. lib. 7 A.
q 6 fi. cap. 6 lib. 1 M.
r 16 fi. lib. 7 E, F.
s 6 muſ. ta. F & 14 fi. lib. 5 E, E.
t 6 muſ. ta. L. & 1, 3 fi. cap. 21 lib. 2 M.
u 25 fi. lib. 5 C, D, D.
x 3, 4 fig. lib. 5 n, n, n. fig lib. 5 i, i. & 10, 11 fig L, L, M, M.
y 14, 15 fi. lib. 5 F.
z 24 fi. lib. 5 M. & 25 fig. r. & 26 fig. F.
a 22, 23 fig. lib. 5 l.
b earundem fig. g.
c Tale quid apparet ſub interiori A & B figuræ 3 cap. 6 inſertæ.

à caudice diducitur, aut truncus aliquis in ramos partitur: adeò, ut protuberãs quid in ipſis ramorum orificijs occurrat,[d] craſsiori uentriculi ſubſtantiæ non abſimile, quam inſtar circuli cuiuſdam in ambobus ipſius orificijs non leui induſtria, roboris occaſione procreatam audies. Imò uenarum hæc craſsior ſubſtantia, quum uenæ ſanguine inanitæ, intus conſpiciuntur, flaccidæq́; ſecundum ipſarum ductum diſſectæ propendent, ita uerſus uenarũ amplitudinem conniuet, ut inter ſecandum aſtantium nonnulli eam inſtar[e] membranei corporis procreatam, aliquando contenderint, quod urinam in[f] meatus, hanc à renibus in ueſicam deferẽtes, refluere retrudi'ue prohibet: uti etiam nonnunquam eminentem illam uenarum corporis ſubſtantiam[g] membranis comparare ſtuduerũt, quæ magnæ arteriæ & uenæ articulis, ubi hæ è corde prodeũt, ſpectantur orificijs. perinde ſanè, ac ſi è uena ſine pari, & è uenis brachia, caput, renes & crura adeuntibus, eiuſmodiq́; compluribus uenis, ſanguinem in cauæ caudicem, uel in ſanguinis miſsione, & uarijs animi motibus, eiuſmodiq́; occaſionibus remeare, refluere'ue, ſecus multo quàm ego exiſtimo, foret impoſsibile: qui craſsiorem eam uenę corporis in ipſa ramorum diſſectione occurrentem ſubſtantiam, roboris cuiuſdam gratia à Natura procreatam eſſe, in ſcholis contendere ſoleo, praui quorundã iudicij haud ignarus, qui integris uenis ne flatum quidẽ è uena pari carẽte in cauę caudicẽ duci poſſe, turpiter cõfingunt.

d 16 fig. 5 lib. h,h,k.

e 23 fi. lib. 5 r.

f 23 fi. lib. 5 q,q.

g 8 fig. lib. 6 E, F, G. & fig. 10 B, C, D.

VENAE PORTAE PROPAGINVM ſeries. Caput V.

NVDAE VENAE PORTAE DELINEATIONIS, QVAM ſequens proponit pagina, characterum Index.

A, A, &c. *QVINQVE his characteribus, portæ uenæ propagines indicantur, per iecoris corpus diffuſæ, & hîc ueluti iecoris formam ſecundùm cauam ipſius ſedem exprimentes.*

B *Uena portæ, quà primùm à iecoris ſubſtantia libera & ampliſſima cernitur, ac ueluti ſuum caudicẽ conſtituit.*

C, C *Duo ramuli, bilis ueſiculam adeuntes.*

D *Uena ad poſteriorem inferioris orificij uentriculi ſedem excurrens.*

E *Hac ſede uena portæ in duos maximos bipartitur truncos.*

F *Truncus ſiniſter & elatior.*

G *Truncus dexter & humilior maximæ diſtributionis uenæ portæ.*

H *Uena dextram fundi uentriculi ſedem perreptans, & geniculatim illi ſedi ac ſuperioris membranæ omenti dextræ parti ramulos præbens.*

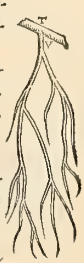
I *Uena duodeno inteſtino & ieiuni principio exprompta.*

K *Uena, in dextram regionem gibbi uentriculi, quà id dorſum reſpicit, aliquot ſurculis digeſta.*

L *Uena, in dextram ſedem inferioris omenti membranæ, & colum inteſtinum, quà hac fertur, excurrens.*

M *Soboles quædam à ſiniſtro trunco in glandoſum corpus inferiori membranæ omenti innatum, ſparſæ.*

N *Uena inſignis ſub uentriculo, ubi dorſo is innititur, uerſus elatius ipſius orificium obliquè conſcendens: quò priuſquam pertingat, utrinq; unam educit propaginem,*
O, O. *O inſignitam, & in uentriculum hac ſede, qua dorſo incumbit, digeſtam.*
P. *P uerò indicat præſentis uenæ reflexum, quem per dextrum orificij uentriculi latus in anteriorem uentriculi ſedem molitur.*
Q. *Q autem reliquam præſentis uenæ ſeriem notat, quæ inſtar coronæ id orificium amplexatur.*



R *Ramus uenæ ſuperius uentriculi orificium ambientis, qui ſecundùm elatiora uentriculi procedens, inferiori orificio ſurculos exhibet, ſoboles etiam ſatis frequentes in progreſſu ad anteriora poſterioraq́; uentriculi diſpergens.*

S *Grandis utcunq; uena, in inferiorem omenti membranam & colum inteſtinum, quà uentriculo exporrigitur, numeroſa ſobole procurrens.*

T, T *Siniſtri trunci, ubi is iam lienem eſt acceſſurus, partitio.*

V *Venula in ſiniſtram ſedem inferioris membranæ omenti diſtributa, cuius radicem in integra figura (quod ſubinde deſit) duntaxat delineauimus, eius ſeriem hac peculiari figura, quam margini adhibemus, exprimentes, in qua T uenam, quæ lieni exporrigitur, cõmonſtrat utrinq; abtruncatam. præſens uerò uenula, V inſignitur.*

X, X *Uena ab illis quæ elatiora lienis petunt, in ſiniſtrum uentriculi latus diſpenſata.*

Y Eiuſ-

VENAE PORTAE, AB VNIVERSIS QVIBVS COMMITTITVR PARTIBVS LIBERAE, INTEGRA delineatio, in ea proportione expreſſa, ad quam ſecundùm præſentem figuram aliquis iecur, bilis ueſiculam, uentriculum, lienem, omentum, meſenterium & inteſtina, ex ipſorum magnitudine, ac inſuper in illorum ſitu depingeret.



Y *Eiuſmodi etiam uena hîc, qualem utrunq; X indicabat, inſignitur.*

Z *Vena in ſiniſtram fundi uentriculi ſedem perreptans, multasq́; ſoboles uentriculo ſuperioriq́; omenti membranæ offerens.*

a,a,a,a *Venarum in lienis ſubſtantia diſtributio, adeò frequens, ut lienis imaginem facilè oſtendat.*

b,b,b *Prima dextri portæ uenæ trunci in meſenterium ſeries, quæ dein ſanè eſt infinita, & impēſe uaria, priuſquam ſuis extremis in inteſtina implicetur.*

c *Vena colo inteſtino, quà recto continuatur, exporrecta, ac à uenis diducta ſiniſtram meſenterij partem potiſſimùm intercurrentibus.*

d,d Vena

d,d *Uena ſub recto inteſtino prorepens, & ramulos illi in progreſſu offerens.*
e,e *Uenularum ſoboles, recti inteſtini finem amplexantes.*

Præter hanc figuram, cuius modò characterum indicem abſolui, aliæ complures, quinto libro dedicatæ, præſenti Capiti ſubſeruiunt, quibus illa exprimuntur organa, in quæ portæ ſoboles diffunduntur. Præcipuè autem huc ſpectant ſecunda, tertia, quarta, decima, duodecima, decimatertia, decimaquarta, decimaquinta. Quinetiam ad præſentem hiſtoriam maximè facit figura ex horum librorum Epitome ſumpta, quam ad huius libri calcem in hoc ſubnectam, ut uenarum & arteriarum mutua ſeries oculis obuerſetur.

a 12 fi. lib. 5 I, K, M, N, O. — IN iecoris ſubſtantia, ab omnibus[a] demiſsioribus, & quæ — *Portæ ramorũ in iecoris ſubſtantia ſeries.*
b A, A, A. — orbiculatim conſiſtunt, extremis ipſius partibus,[b] exiguæ
admodum, numeroſæq; uenarum propagines incipiunt,
quæ uerſus iecoris medium porrectæ, ſenſim in maiores
ſoboles, & inde in grandiores adhuc tantiſper coeunt, do-
nec omnes (quæ profectò ſunt quàm frequentiſsimæ) in
c 12 fi. lib. 5 inter N, N & T. — caua iecoris regione, uerſus eius[c] medium, ad interiora ta-
men & poſteriora, iuxta dorſum magis, unitæ, ac in maiores ramos congreſſę,
d B. & 12 fig. lib. 5 h. & 20 fig. I. — [d] unam grandem & impenſe amplam cõſtituant uenam, quæ nobis portæ ue-
na nũcupabitur. Hæc ad eum modum ex iecoris cauo enata, aut (ſi non minus
uerè, quàm clarè loqui uoles) omnes nuper dictos ramos, ſoboles & propagi-
e à B ſpargerentur A, A, A. — nes in iecoris ſubſtantiam[e] diſpergens, obliquè ſiniſtrorſum deſcendit, in mul
tos uenarum ſurculos, ad bilis ueſiculam, uentriculũ, inteſtina, lienem, omen-
f C, C. & 13 fig. lib. 5 g ad V. aut ab I ad H fig 20. — tum, meſenterium, enarranda iam ſerie digeſta. Primùm[f] duos ualde exiguos — *Portæ caudicis extra iecur diſtributio.*
ramulos ex ſuperiori, ſeu anteriori ſui corporis parte, bilis ueſiculæ ceruici di-
ſtribuit: qui eam ceruicem amplexantes, ac in ſurculos capillorum modo prę- — *Ad bilis ueſiculam.*
g 18 fi. cap. 14 lib. 7 n, n. — tenues diducti, in uniuerſum ueſiculę corpus eo pacto excurrunt, quo in[g] alba
adhærente ue oculi tunica uenulas porrigi cernimus. Poſt hos aliquanto infe-
riùs ab elatiori quoq; & anteriori uenæ corporis ſede, uerſus dextrum tamen
h D. 15 fi. lib. 5 a. — latus magis,[h] alius promitur ramus, nuper commemoratis inſignior, qui hu- — *Ad uentriculi humilius orificium.*
milius uentriculi orificium, & uentriculi portionem, huic iuxta dorſum pro-
ximam, aliquot ramulis adit, nulla prorſus ſobole anteriorem uẽtriculi ſedem
perreptans. Portæ uenæ caudex, poſtquam hos diffudit ramos, deorſum ma- — *Portæ caudicis in duos præcipuos truncos ſectio.*
i E partitur in F & G. — gis protenſus,[i] in duos maximos bipartitur truncos: quorum elatior (quem
& ſiniſtrum, doctrinæ ſtudio, opportunè nominabimus) propemodum uni-
k 6, 8 fig. lib. 5, à P ad Q. — uerſus in uentriculũ & omentum, & quandam coli inteſtini[k] regionem, quæ
ſecundùm humiliorem uentriculi ſedem fertur, deinde & in lienem abſumi-
tur. Alter, qui & humilior & grãdior eſt, ac dexter meritò appellabitur, totus,
præter unam aut alteram ſobolem, in meſenteriũ & inteſtina exhauritur. Ab — *Ad dextram uentriculi fundi ſedẽ, & ipſi proximam omenti partem.*
huius namq; dextro latere, iuxta ipſam caudicis portæ in duos truncos diſtri-
l H. 14, 15 fig. lib. 5 c. & 2 fi. R. — butionem, utcunque[l] inſignis ſoboles uena ue uentriculo exporrigitur, quæ
omenti membrana ſuperiori ſuffulta, & ſub dextra uẽtriculi fundi ſede tranſ-
m 2 fi. lib. 5 V. 4 fig. p, p. — uerſim producta,[m] exiguas frequenteſq; uenulas certo ordine, ac quodammo-
do geniculatim uentriculo diuaricat, qui & anteriorem & poſteriorem fundi
n 2 fig. lib. 5 ad T. — uentriculi regionem multis ſurculis aliquouſq; intertexunt. Hæc uena, ubi[n] ad
mediam fundi uentriculi ſedem proceſsit, in quoſdam exiguos ramulos fini-
o Z. — tur,[o] illi uenæ contiguos, quam non multo pòſt reliquam fundi uentriculi re-
gionem occupare audies. Porrò quemadmodum hæc uena plurimas uenulas
ſeriatim ex elatiori ipſius ſede uentriculo offert, ita quoq; innumeras uenula-
rum ſoboles per totam dextram ſuperioris membranę omenti regionem dif-
fundit, illis ferè numero (quanquam non longitudine, & uario per omentum
implexu) correſpõdentes, quas in uẽtriculi fundum ſpargi, paulo antè dicebã.

Q Verùm

Verùm præſens uena[q] interdum, neq; id ſanè infrequenter, à portę uena, ſupra quam illa in duos grandes truncos bipartitur, originē obtinet: imò quandoq; à[r] ſiniſtro portæ trūco non ſemel hanc ipſam pronaſci obſeruauimus. Quemadmodum uerò hæc ſubinde in ortu uariat, ita etiam[s] uena quæ ipſam ſubſequitur, non idem ſemper principium exigit. nunc enim à dextro dextri trunci latere, nunc uerò à latere dextro uenæ portæ caudicis, priuſquā is in duos eiuſmodi truncos dirimitur, uena quædam originem ducit, quæ[t] primum inteſtinorum, quod duodenum uulgò uocamus, numeroſa ſerie implicat. Hęc enim inteſtinum id ad medium ferè ipſius longitudinis primùm contingens, deorſum ad reliquam inteſtini longitudinē paulo ultra ieiuni[u] principium exporrigitur: & ſuperiori membrana omēti, &[x] glandoſo corpore huic inteſtino adnato ſuffulta, geniculatim inteſtinorū ſedi, quam perreptat, ramulos diſpergit, non negligens interim glandoſum, quo ſuſtinetur, corpus. nam & illi, & membranæ, quà prorepit, ſurculos quoſdam impartitur. [y] Siniſter portæ truncus tranſuerſim ad inferiorē omenti membranam, quà hæc poſteriori uentriculi ſubijcitur regioni, properat: hacq; omēti ſede, dein &[z] glandoſo corpori, huic membranæ innato, ſuſtinetur, apteq; ſuffulcitus, in plurimas notatu dignas ſoboles digeritur. Non procul enim ab ea ſede, qua à portæ caudice truncus iſte diſcinditur, inferioriq; omenti membrana implicatur, ab elatiori ipſius regione[a] uenam germinat, quæ non admodum frequenti ramorū ſerie in gibbum uentriculi, quà dextram dorſi ſedem id ſpectat, diffunditur. Ab humiliori autem trunci ſede,[b] alia diducitur uena, nuper dictæ quodāmodo in ortu reſpondens, quæ deorſum in dextram inferioris omēti membranæ regionē ſurculos aliquot deriuat, & in colum inteſtinū, quà hac omēti membrana id cōtinetur, quibuſdam ramulis pertinet. Porrò ulteriùs in ſiniſtri trunci uerſus lienē progreſſu, præter[c] exiguas ſoboles, quas is priuatim glanduloſo ipſum ſuffulcienti corpori elargitur, ab elatiori ſua ſede[d] uenā promit, omniū uentriculū adeuntium facilè capaciſsimā, quæ inferiore etiam omenti membrana cōtinetur, & obliquè ſiniſtrorſum ſub uentriculo, quà dorſo id innititur, conſcendēs, mox uentriculo[e] duos cōmunicat ramos, utrinq; ſingulos, in hanc uētriculi ſedem multis etiam ſurculis diſperſos. Reliquum uenæ ſurſum ad[f] elatius uentriculi orificium, per uentriculi poſteriora exporrectum, ad dextrum orificij latus, ad anteriora ipſius orificij[g] emergit: & totam anteriorem ſedem ambiens, per ſiniſtrum eius latus denuò in poſteriora retorquetur, ac (ut ſemel dicam) coronæ prorſus modo uentriculi ſuperius orificiū concinnè (quod in canibus ſpectatu eſt iucundiſsimū)[h] perreptat, in progreſſu ramos rectà deorſum in uentriculi corpus geniculatim offerens, qui magnam uentriculi ſedem occupant. A ſuperiori autem ſede, uena hæc ramulos etiam diffundit, ſed exiguos prorſus, & in ſtomachi terminū, quà is uentriculo cōtinuatur, excurrentes. Porrò inter cæteras propagines, ab hac uena coronę inſtar elatius uētriculi orificium ſuccingēte exortas,[i] utcunq; inſignis uena ab ipſa pronaſcitur, quà à poſteriori uentriculi regione ſecundùm dextrum orificij latus antrorſum cōtendit. Atq; hæc propago, à dextro eius uenę latere nata, ſecundùm ſuperiorem uentriculi ſedem, inferius uentriculi adit orificium, id frequentibus utcunq; ſurculis amplexans, & in progreſſu geniculatim ramulos in priorem poſterioremq; uentriculi ſedem ſpargens. Iam cōmemoratæ uenæ tot propaginibus in uentriculum pertinenti,[k] alia reſpondet, ab humiliori ſede ſiniſtri uenæ portæ trunci prodiēs, ac inferiori omenti mēbranę implicita, quę non lōgè ab initio in duos ramos plurimū ab inuicē diſcedētes bipartitur, ex quibus denuò quàmplures ſurculi

Ad duodenū inteſtinum. (left margin, beside "admodum uerò hæc ſubinde")

Siniſtri trunci ſeries. (left margin, beside "branæ, quà prorepit")

Right margin notes:
q ut o ab l in 4 fig. lib. 5.
r ab F.
s I. & aliter 4 fig. lib. 5 r. 12 fig. h.
t 7 fig. lib. 5 I, K.
u 7 fig. lib. 5 L.
x 12 fi. lib. 5 i, i.
y F.
z 4 fi. lib. 5 u, u, u.
a K. 4 fig. lib. 5 in 15 fig. b.
b L. 4 fig. lib. 5 x.
c inter K & N ſuprà, infrà M.
d N. 4 fig. lib. 5 y. 14, 15 fig. d.
e O, O.
f 14, 15 fig. lib. 5 G.
g P.
h Q.
i R à P. 14 fig. lib. 5 e contēdens ad H.
k S reſpondet N. 4 fi. lib. 5 y.

ſurculi deorſum prorepunt,in coli inteſtini partem (quæ inferioris membranæ omenti beneficio, tanquam à meſenterio ad dorſum committitur) excurrentes, & nõnullis propaginibus in partem inferioris membranę omenti pertingentes,quæ inteſtinis incumbit,ac ueluti à colo inteſtino pronaſcitur. Atq; hæc quidem de hominibus me dixiſſe arbitrator. nam à ſiniſtro portæ trunco ne minima quidem ſoboles canibus ad colum inteſtinum digeritur, uti etiam in ipſis colum inteſtinum nulla ex parte omento alligatur. adeò,ut neq; mirandum ſit,ſi hac orationis ſerie interdũ à Galeni placitis recedam, qui ſimiarum uenas (uti ipſe etiam ad Antiſthenem ſcribit) ex profeſſo docens,hominũ uenas non perſequitur. *In lib. de uenarum & arteriarũ ſectione.* Cæterùm poſtquam ſiniſter portę truncus commemoratas eduxit propagines, ad lienem tranſuerſim accedens, in[m] duos ſecatur ramos,qui rurſus in alios partiuntur: atque hi duo in alios tantiſper dirimuntur, quouſq; inferiori membrana omenti perpetuò ſuffulti, numeroſa ſerie in[n] cauam ſimam'ue lienis ſedem recta linea ſecundùm totam ipſius longitudinem implantentur,&[o] infinita ſobole uenulas oppidò quàm graciles,inuicemq; implexas,per uniuerſum lienis corpus digerant. Ab infimo ramo,lienis inferiora petente, priuſquam ſiniſter portæ truncus in frequentiſsimas ſoboles illas diſpargatur,interdum[p] tenuis uena prodit,quæ in ſiniſtram inferioris membranæ omenti ſedem uno atq; altero ſurculo diſpenſatur: idq; tunc potiſsimùm, quando primus[q] maioris in humiliorẽ omenti membranam pertinentis uenę diductus,anguſtior eſt,quàm ut commodè uniuerſæ membranæ inibi ſurculos communicet. Præterea à ramo quopiam illorum qui ad ſuperiorem lienis regionem repunt,quum is iuxta lienem conſiſtit,[r] uena exoritur,quæ dextrorſum lata,& omenti membranæ ſuperiori intertexta, in eam uentriculi ſedem pertingit,quæ elatiori lienis ſedi propinquior uiſitur. Hæc quandoque,ſed rariùs,in uentriculi tunicas adeò excurrit, ut non admodum procul à ſiniſtra ſede ſuperioris orificij uentriculi diſtet. Quòd autem hæc uena illud contigerit (ut ingenuè fatear) uidi nunquam. Neq; etiam præſens uena ab elatiſsimo lienem adeuntiũ ramo promitur,ſed ab illo qui ferè huic proximus eſt. Quemadmodum uerò hæc iuxta eminentiorem lienis partem principium ducit, ſic à maiuſculo ramo, imam lienis ſedem accedente,[s] alia exurgit uena, utcunq; inſigni amplitudine donata: quæ perinde atq; nuper[t] dicta dextrorſum retorquetur, & ſiniſtram uentriculi fundi regionem perreptans,[u] illi accuratè conuenit uenæ, quam ad fundi[x] mediũ uſq; dextram eius ſedem amplecti retulimus: ambæ enim iuxta hoc mediũ in exiguos deſinunt ramulos,mutuoq; implicantur. Dein ſiniſtra,perinde ac dextra in ſuo latere,ad ſiniſtrã fundi uentriculi ſedẽ ſurculos geniculatim antrorſum retrorſumq; diſpergit, ac ſuperiori mẽbranæ omenti in ſiniſtrã ipſius partem oblongas frequẽteſq; ſoboles communicat. Cęterùm canes ea quam fundi uẽtriculi dextram ſedem adire cõmemoraui,deſtituũtur: & illius uicem ea ſupplet,quæ ſiniſtrã fundi ſedem ramis conſerit. Atq; ad hunc modum frequẽtiſsimè ſiniſtrum portę uenæ truncum abſumi ſpectabis. non rarò autem adhuc in hominibus,ex ſingulis ferè uenis concauę lienis regioni iam inſerẽdis,[y] ſingulas uenas in uentriculũ ad eum modum digeri cõperies,quo[z] duas nuper cõmemoratas, à uenis lienem accedẽtibus propagari ſcripſimus. Atq; hîc ſedulò obſeruandũ uenit,huiuſmodi uenas ab eis quæ lienem accedunt, in uentriculũ digeſtas,& lienem pertinaciter uentriculo colligantes, neq; diſtributionis forma,neq; colore,neq; implantationis ſpecie,quicquã ab alijs in uentriculum excurrẽtibus uenis differre.[a] Dexter uenæ portæ truncus (quẽ in inteſtina potiſsimũ diffundi narrabã) quà primùm *Dextri caudicis portæ trunci ſeries.*

m T,T. — *n Spectata bulas fig. 19 lib. 5.* — *o a,a,a.* — *p V.4 fig. lib. 5 a.* — *q S.* — *r X,X. 14,15 fig. lib. 5 g.* — *s Z.2 fig. lib. 5 S.4 fig. 5.* — *t X.* — *u H.* — *x 2 fig. lib. 5 T.* — *y Y.14 fi. lib. 5 g.g.* — *z X,Z.* — *a G.4 fig. lib. 5 t.12 fig. k.*

Q 2 meſen-

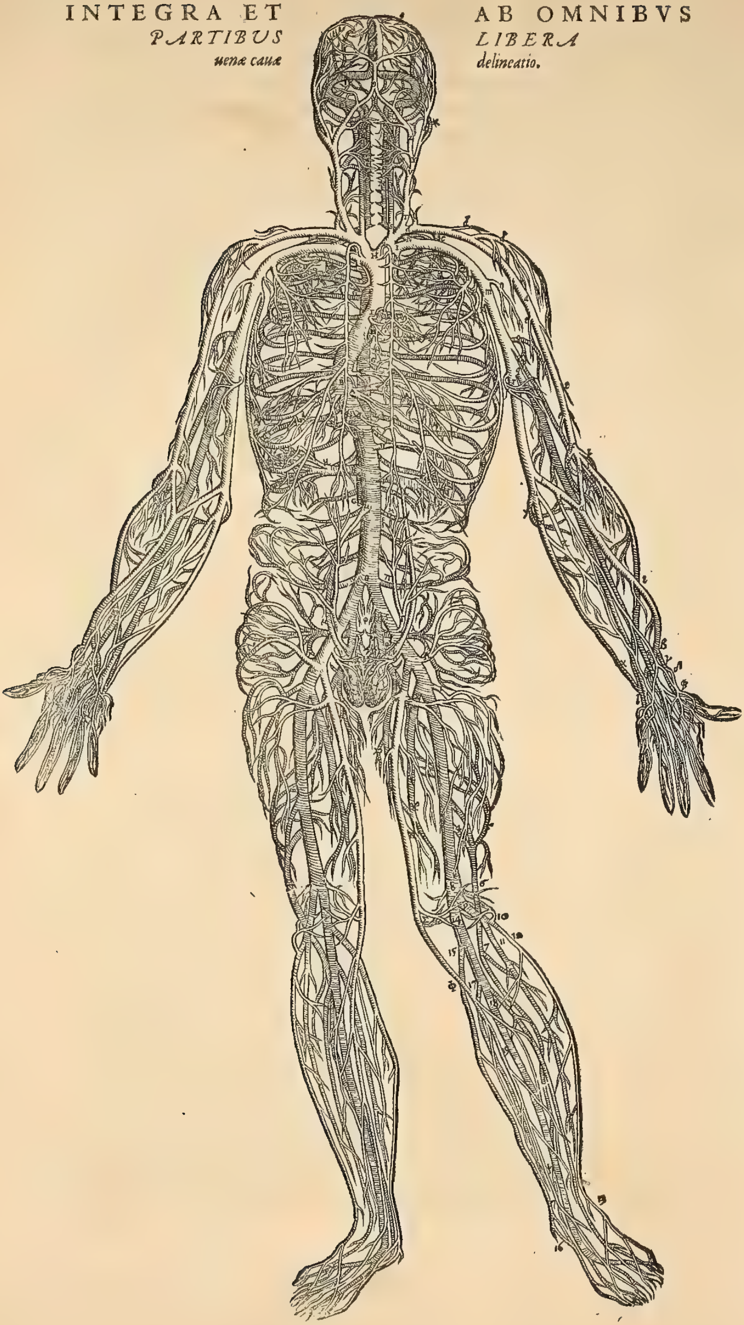
meſenterio à dorſo naſcenti committitur, in[b] tres præcipuos diſcinditur ra- *b b,b,b. dein ſte. 14*
mos: qui in alias denuò innumeras uenarũ ſoboles diſtributi, inter duas meſen *10, 11, 12*
terij membranas producũtur, ac inferiorem poſteriorem'ue inteſtinorũ par- *fig. lib. 5,*
tem, quę meſenterio alligatur, & quam diſſectionũ profeſſoribus cauã uocare
libuit, amplectentes, in ieiunũ, ileum, cęcum, & dextrã coli ſedẽ, qua id dextro
reni & iecori adiacet, finiũtur. Et à tertio dextri portæ trunci ramo, qui in ſini
ſtram partem medij meſenterij potiſsimùm diſcinditur,[c] inſignis uena in[d] ſini *c c,c. 12 fi.*
ſtrum meſenteriũ, quod colon à lienis regione ad rectum uſq; inteſtinũ dorſo *lib. 5 n.*
alligat, porrigitur: atq; nunc dictis uenis, in inteſtina diffuſis ſimiliter, in plures *d 11 fi. lib. 5 R,S,T.*
deriuata ramos, eam coli regionem, quæ à uentriculi ſiniſtra ſede, ad rectum
uſq; inteſtinũ pertinet, adit. Cæterùm omnium horum ſiniſtri meſenterij ue-
næ ramorũ,[e] unus inſigni magnitudine inter duas ſui meſenterij membranas *e d,d. 9 fi.*
intertextus, ſecundùm coli finem deorſum ſub recto inteſtino prorepit, mul- *lib. 5 k,k.*
tas uenulas ex ſuperiori anteriori'ue ipſius ſede, ad eam inteſtini partẽ, qua por
rigitur, depromẽs. Hic ramus, quum ad recti inteſtini extremũ uſq; contendit,
non amplius rectà ſub inteſtino deducitur: ſed in[f] plures utcunq; exiles diffu- *f e,e.*
ſus ſurculos, finem recti inteſtini orbiculatim amplectitur. Porrò etſi frequen
tiſsimę ſint trium nunc dictorũ dextri portę trunci ramorum ſoboles, tamen
plures numeroſioresq; in gracilia, quàm craſsiora inteſtina diſtribui, cuiuis ex
diſſectione obuium eſt. Quo enim inteſtina uentriculo ſunt magis cõtinua, eo
pluribus uenarũ implicantur ſurculis: quoniam ex illis plus ſucci, quàm ex ſedi
uicinioribus ſit exugendum. Quemadmodum uerò nonnullis priùs enarratis
uenæ portæ ramis,[g] corpora quædam glanduloſa, atq; ad amuſsim quodam- *g 3,4 fig.*
modo carnea attendi circumduciq; dicebam: ſic etiam ramorũ per meſente- *lib. 5 n,u, 12 fig. i.*
rium ad inteſtina diffuſorũ ſectionibus,[h] glandulæ quædam interiacent, pro- *h 10, 11 fi.*
portionem in magnitudine cum diſtributis propaginibus ſeruãtes. In grandio *lib. 5 L,M.*
ribus enim propaginũ diductibus (quemadmodũ ubi dexter portæ truncus
in tres primos ipſius ramos finditur) magnæ reponuntur glandulæ, in ſubſe-
quentibus uerò horum ramorũ diuaricationibus minores: quæ omnes capil-
Venæ portæ diſtributionis ratio. lorum modò prætenues uenulas, à uenis quas interiacent, mutuantur. In has
igitur propagines portæ uena digeritur, quæ omnes aut ad nutritionẽ, aut ex-
crementi alicuius expurgationem, aut in uentriculo excocti cibi in iecoris por
tas deductionẽ, propagatæ cenſentur: quippe[i] quas bilis ueſiculæ oblatas dixi, *i C,C.*
alimentum illi ſubminiſtraturæ, ad eam excurrũt. Pari modo[k] propagines nu *k 4 fi. lib. 5*
meroſa ſobole in omentum diffuſæ duntaxat, ut illud enutriãt, multoq; adipe *q,r,x,y,d.*
imbuant, à portæ uena deriuantur.[l] Surculi etiam, capillorũ modo tenues, in *l M.*
glandulas digeſti, duntaxat ſanguini ad enutritionẽ deducẽdo utiles ſunt.[m] Pro *m T,T.*
pagines uerò lienem petentes rerum Conditor feciſſe cõijcitur, ut ſimul lieni
alimentum deferant, atq; ex iecore fæculentũ ſanguinem, ſeu melancholicum
ſuccum, in ipſum expurgent. Quum enim craſsius ſanguificationis recremen-
tum his propaginibus in lienẽ uehatur, & quum hę illud lieni porrigant, ſimul
quoq; neceſſariò lieni nutrimentũ offerunt. Siquidem, ut in quinto libro, non
ſine religione tamen quadã, & metu (quum de his impenſe dubitem) ſcriptu
rus ſum, lien atrum illud ſanguificationis recrementũ in ſui nutritionẽ confi-
cit, & lien per[n] uenas, ab illis quę ipſi inſerũtur, in uentriculũ profuſas, quod illi *n X,Y,Z.*
ex fæculentiori ſanguine reliquũ eſt, neq; ſibi concoquere ac adaptare ualet, in
uentriculũ eructat, id non (ut diſſectionũ profeſſores malè arbitrãtur) in ſupe
rius uẽtriculi orificiũ diffundẽs, ſed ad fundũ pręcipuè, quòd huc[o] maior uena, *o Z.*
à uenis lienẽ adeuntib. exorta, in uentriculũ pertinet. Cęterùm[p] reliquę omnes *p D,I,K, N,G.*
portæ

portæ propagines, in uentriculum & inteſtina digeſtæ, duplici nomine extruuntur, partim ut illis nutrimentũ ſubminiſtrent, partim ut ſuis finibus & oſculis, in uentriculum & inteſtina hiantibus, confectum à uentriculo cibum, ex ipſo ac inteſtinis exugant, atq; ad iecur, tanquam concoctionis officinam toti humano corpori communem, transferãt. Ingreſſus autem & aſcenſus in hanc regionem, ex multis, quæ nunc narrauimus, ſtrictis itineribus unus præparatur: ipſe nimirum portæ uenæ[q] caudex, quem ueterum quiſpiam Naturæ operum peritus, ante Hippocratem πύλας nuncupauit, à quo in hunc uſq; diem portæ uenæ nomen ad nos manauit, ipſaq; (ut & Galenus teſtatur) à nonnullis porta iecoris, ab alijs ianitrix appellatur. Verùm nonnulli totam uenam hoc nomine donari nolunt, ſed partem ipſius duntaxat, quę primùm à iecoris ſubſtantia cernitur libera. Dicitur & caudicis nomine στελεχιαῖα: quod etiam nomen Galenus interdum cauæ uenæ,[r] quà iecori eſt proxima, & præterea magnæ[s] arteriæ, quà è corde pronaſcitur, tribuiſſe uidetur: quemadmodum & in quinto libro de Adminiſtrandis ſectionibus, & quinto de Partium uſu, portam uenam Magnam appellauit. Dein portæ uena ab alijs etiam iecoris manus nuncupatur, quòd iecur ea ad elaborati in uentriculo cibi attractionem tanquam manu utatur. Sunt qui lacteam appellent, quòd ſuccus, quem hæc ab inteſtinis iecori defert, lacteus ſit. Porrò uenam portæ, ſuccum eum, quem è uentriculo, præcipuè autem ex inteſtinis ad ſe allicit, & in iecur deducit, iecoris modo in ipſo deductu concoquere, ac eidem præparare, & in rudem ſanguinem mutare, haud facilè conceſſero, quantumuis grauiter id in quarto de Vſu partium libro Galenus aſſerat. Nullam enim ſanguificationis uim membraneo & coriaceo uenæ corpori aſsignare poſſum: & ſi quæ eſſet, illa profectò album pararet ſanguinem, non ſecus quàm à uentriculo emutata, lacteum colorem referunt: uti & uentriculi ſubſtantiam albam, non autem iecoris modo concreti ſanguinis inſtar rubram eſſe liquidò cernimus. Atque hoc Galeni placitum, non ſemel ab ipſo repetitum, altiùs refellerem, niſi Galenus ipſe ſexto de Dogmatibus Hippocratis & Platonis, eam mutaſſet ſententiam, ſui ipſius, quo acriùs Ariſtotelem oppugnaret, oblitus. [t]Ramum portæ, quem ſub recto inteſtino decliuem, ac meſenterio ſuffultũ porrigi ſcripſimus, nonnunquam ad fæculenti ſanguinis per ani uenulas, ſanguine interdum manantes, expurgationem plurimùm cõducere arbitror. Quandoquidem dum aut ob lienis obſtructionem, aut aliud quodcunque ipſius uitium, fæculentus ſanguis non uniuerſus, uel nullus planè in lienem abſumitur, uel lien eundem ad uentriculum eructare nequit, huius rami beneficio, certis quibuſdam interuallis, uti mulierum menſtruæ purgationes ſolent, per anum excerni credo. Rariùs enim ex uniuerſo corpore, hæmorrhoidum uitio laborantibus, ad uenæ cauæ[u] ramulos, in ſedem pertinentes, lutoſum eiuſmodi ſanguinem regurgitare, ueriſimile nobis uidetur, dum ueram uenæ portæ diſtributionem perſpectam habemus. Quippe ex hac coniecturari eſt promptiſsimum, quî is ſanguis, à liene non attractus, aut òb meatuum obturationem non admiſſus, unde fluebat, rurſus regurgitet, atque ſua grauitate per ramum ad inteſtinum rectum pertinentem, deorſum procumbat: ibiq; tantiſper reſeruetur, colligaturq;, donec nimium turgẽtes uenæ, oſculis reſeratis, per anum manare illum ſinant. Huic meæ ſententię magnum robur adiecit is, quem hoc ſanguinis defluxu per interualla laborantem, non ita pridem reſecuimus. Huic enim minor, ſed durior lien fuit: & uena ſub recto inteſtino excurrens, pollicis quaſi craſsitiem ſuperauit: eoq; modo ſanguine turgebat, quo iam parturientium

Q 3 anima-

Marginal notes: q B. — Portæ nomina. — Lib. 6 de Placitis. — r fig. cap. 6 B, ſ. — s fi. 12 cap. A, C. — Portæ uenam ſanguinem non conficere. — t d, d. — Melãcholicum ſuccum per portæ ramos purgari. — u fig. cap. 6 ad ψ.

INTEGRA ET AB OMNIBVS
PARTIBVS LIBERA
uenæ cauæ delineatio.



animalium uenas, uterum amplexantes, inſigniter amplas diſtentasq́; cernimus. Verùm hæc paulo latiùs à nobis relata ſunt in epiſtola, qua dextram axillarem in laterali morbo (ſi modò dextram aut ſiniſtram ſeces, quicquam interſit) aperiendam docui. ac proinde nunc ad uenæ cauæ ſeriem eſt accedendum: nam portæ uenam ſecandi modum, ad finem quinti libri reijciendum duxi, in quo omnium nutritionis generationisq́; organorum adminiſtrationem unà perſequar.

CHARACTERVM TOTIVS VENAE CAVAE DELINEATIONIS, ADEO'QVE FIGVRAE QVATVOR Capitibus iam ſeriatim ſubſequentibus communis, Index.

A, A, A Tres *iſti characteres, in regione, qua iecur in huius figuræ proportione conſiſteret, obuij, propaginem notant, à uena caua in iecur perquàm numeroſa ramorum ſerie ſiniſtrorſum diſtributā. Alteram autem propaginem, in dextram iecoris ſedem ſimiliter diffuſam, characteribus non inſigniuimus: uti etiam nullas dextras uenæ cauæ ſoboles, quæ pariter utrinq; habentur, & priuatim nihil in altero latere ſibi uendicant, ne fortaſſis characterum copia delineationem obſcuraremus.*

a Gracilis ſoboles, à caua iecori ſub grandibus illis propaginibus A indicatis digeſta.

B Venæ cauæ ſedes, inter iecoris gibbum & ſeptum tranſuerſum conſiſtens.

C Siniſtra propago duarum, quas caua ſepto tranſuerſo offert, & à quibus etiam ſurculi in cordis inuolucrum ſepto obnatum pertingunt.

D Cauæ uenæ orificium, in dextrum cordis ſinum pertinens, ipſum'ue forſan cauæ initium.

E Vena, coronæ modo cordis baſim amplectens, ac deorſum per cordis ſubſtantiæ exteriora ad ipſius uſq; mucronem ſurculos à ſe deriuans.

F, F Vena coniugis expers, quæ à cauæ dextro latere ſupra cor prodiens, decliuis ſecundùm dextrum uertebrarum latus ad ſecundam ferè lumborum uſq; uertebram deſcendit.

G, G Venæ pari carentis propagines, quæ coſtarum offeruntur interuallis, ac poſtmodum in dorſalem medullam, & in muſculos uertebris, ipſisq; coſtis inſtratos, ac etiam in membranas, thoracis cauitatem interſepientes, ſurculos promunt.

H Cauæ ſub pectoris oſsis elatiori ſede iuxta iugulum bipartitio.

I Vena, primæ thoracis coſtæ innixa, atq; ad alam tranſuerſim perducta, brachijq́; axillarem, poſtquam aliquot propagines diffudit, conſtituens.

K Exilis uena, in ſui lateris ſuccingentem coſtas membranam ſoboles deriuans, ad trium ferè ſuperiorum coſtarum interualla.

L Vena ſub pectoris oſsis ſiniſtro latere ad abdominis uſq; ſuperiora deſcendens, ramosq; uerarum coſtarum cartilaginum interuallis, ac demum thoracem interſepienti ſui lateris membranæ, ac etiam muſculis pectori inſtratis, & abdominis cuti ramos exhibens. Præcipuum autem ramum ſub recto abdominis muſculo diſpergit, qui ſupra umbilicum in aliquot finiens ſurculos, alterius uenæ, ab imo ſurſum aſcendentis, ac Γ notandæ, terminos
M reſpicit, ea nimirum ſede, ubi M aſſcripſimus.

N, N Vena per foramina tranſuerſis proceſsibus uertebrarum ceruicis inſculpta, ad caluariam properans, ac dorſali medullæ geniculatim ramos offerens: ut & in muſculos quoq;, inibi ceruicis uertebris adnatos, ſoboles diſpenſat.

O Vena muſculis humiliorem ceruicis, & ſuperiorem thoracis ſedem iuxta uertebras occupantibus, multiplici utcunq; ſobole exporrecta.

P Vena ad muſculos pectori inſtratos, & huius regionis cutem, & mamillam excurrens.

Q Vena in poſteriora thoracis proficiſcens, ac in cauam ſcapulæ ſedem, uicinosq́; muſculos deriuata. Huic proximæ ſunt uenulæ in glandium axilla excurrentes, quarum hîc una inter P & R eſt expreſſa.

R Propago ſecundùm thoracis latera deorſum ducta, & potiſsimùm diſtributa in muſculum, quo poſterior axillæ cauitatis ſedes conſtituitur, brachiumq́; in poſteriora deorſum uellitur.

S Interior iugularis, quæ graciles ſurculos aſperæ arteriæ lateri, & hàc deductis neruis ſpargit. quod uerò ipſius præter aliquot propagines reliquum eſt, in caluariam prorepit, & uariè, ut in cerebri uaſorum deſcriptione proſequar, inibi diſcinditur.

T Exterior ſeu ſuperficiaria iugularis.

V Exterioris uenæ iugularis iuxta fauces in duos ramos diſtributio.

X Exterioris iugularis ramus, oris interiora ſubiens, ac uariè in laryngem & oſsis υ referẽtis muſculos, linguam, palatū, narium cauitatē, ac demum in caluariā tribus propaginibus, ac etiam aliquot ſurculis in oculos digeſtus.

Y Exterior ramus diuiſionis externæ iugularis, iuxta fauces factæ, qui numeroſa uenarum ſerie in faciei muſcu-
Z. los & cutem, deinde ad tẽpora, & poſt aures, uniuerſamq́ capitis cutem digeritur. Ac Z quidem portionem
9. æ. huius rami Y notati inſinuat, quæ in faciem exporrigitur. Character uerò 9, frontis uenam indicat. æ, portio-
*. nem ſecundùm tempora ſurſum repentem. & * eam notat, quæ poſt aures & ad occipitis cutem fertur. Reliqua uenarum hîc in capite ſeries, ad cerebri uaſa ſpectat: quam ob id characteribus non inſigniui, quòd hæc peculiari figura, decimoquarto Capiti præponenda, explicabitur. Quanquam interim ſi quis hanc cauæ uenæ effigiem characteribus occupare uoluerit, ad eum modum, quo nos illã finximus, quæ huius libri adhibita calci, uenas ſimul cum arterijs oſtendet, primum charactere apponere licebit dextro lateri: ut is dextrum, ſeu primum, mihi ſic appellandum, duræ cerebri membranæ ſinum hîc, quaſi inſtar ſemicirculi porrectum, indicaret. Secundus character ſiniſtro, ſeu ſecundo eius membranæ ſinui inſcriberetur, qui in ſiniſtro latere ſemicirculi quoq́ modo fertur. Tertius character tertio duræ membranæ ſinui adhiberetur, qui illic incipit, ubi primus & ſecundus ſinus, ſeu duo illi ſemicirculi inuicem congrediuntur, & ubi ab ipſis alius ſemicirculus quodammodo ſurſum exporrigitur, cuius poſterior pars, occipitio propinquior, adumbrata cernitur: anterior autem, quæ frontem adit, lucida. Quartus autem duræ membranæ ſinus, quem ex anteriori ſede trium dictorum ſinuum concurſus pronaſci, atq́ rectà antrorſum duci, ſuo loco audies, hîc non eſt delineatus. in figura tamen, huius libri calci inſuta, y inſignitur. Præterea tribus illis characteribus quartus ſuccederet, qui in primi duræ membranæ ſinus radice poſitus, ingreſſum indicaret uenæ N notatæ: deinde ingreſſum rami interioris iugularis etiam inſinuaret, qui per foramen ſexto neruorum cerebri pari præcipuè exculptum, caluariam ſubit. Quinto charactere internæ iugularis ramus per proprium foramen in latera duræ cerebri membranæ excurrens inſigniretur. Sextus ramum exterioris iugularis notaret, qui proprio foramine ad radicem poſterioremq́ ſedem proceſſus mamillaris temporum oſſi exculpto, caluariã ſubit. Ad hæc, præter alios characteres, etiam unus illis uenulis inſcribi poſſet, quæ ſub frontis uena 9 inſignita, hîc umbratæ ferũtur: ut ſcilicet uenæ etiã indicarentur, quæ per caluariæ ſedem, cui olfactus organa incumbũt, & per foramẽ, ſecundi neruorũ cerebri paris gratia cælatum, in caluariã repunt.

a, a Utrunq́ a uenam humerariam indicat. uerùm ſuperiori a ipſius exortus ab externa iugulari T notata ſignificatur: inferius autem a humerariæ ſedem notat, qua iam humeraria ex alto in brachij ſuperficiem cutemq́ emerget. Uerùm quando hanc tabulam delineaui, profectò meis oculis fidem derogans, & Galeno nimium credens, hunc ortum humerariæ uenæ tribui, quum alioquin hanc à uena l inſignita, ad externum latus characteris N debuiſſem deducere: uti in ſiniſtro latere eius figuræ factum cernis, quæ ad finem huius libri poſita, poſt præſentem eſt picta, iam me in propria ſententia aperienda audaciore. unde etiam hunc meum errorem, meæ in Galenum pietati aſſcribes.

b Humerariæ propago, ab ipſius elatiori ſede, non procul ab exortu, in poſteriores ceruicem occupantium muſculos, ipſamq́ huius regionis cutem ſparſa.

c Humerariæ propago, in gibbam ſcapulæ ſedem frequenti utcunq́ ſobole excurrens.

d, d Uenæ ab humeraria, priuſquam ipſa penitiùs ſub ſummo humero contorquetur, pronatæ, ac in ſummi humeri ſedis cutem, & ſuperficiem muſculi brachium attollentis, interdum quoq́ & ad mamillam digeſtæ.

e, e, e Tenues uenulæ, ab humeraria in externæ brachij ſedis cutem, anterioremq́ regionem muſculi cubitum flectentium prioris propagatæ.

f Humerariæ iuxta externum humeri tuber in ramos partitio, qui inuicem amplitudine inæquales uiſuntur.

g Dictæ humerariæ partitionis ramus, non ſemper conſpicuus, qui in altum immergẽs, iuxta muſculos internum cubiti articuli latus ad inferiora occupantes, mox abſumitur.

Alius dictæ nuper partitionis ramus, qui ſub cute deorſum obliquè ad mediã ſedem flexus cubiti deductus, cum axillaris uenæ ramo t notando coit, ac cum illo uenam communem conſtituit, cui α aſſcriptum eſt.

i, i Humerariæ ramus, per radium in externã cubiti regionem obliquè cõtendens, ac uenulas paſſim in proximam
k. ipſi cutem diſpergens: inter quas ferè præcipua ſuperiori k inſignitur, quam ad exteriorem cubiti articuli ſedis cutem ad poſteriora quodammodo digerit. Quando præſens ramus, in eum modum obliquè repens, ad brachia-
l. lis uſq́ radicem e regionè appendicis ulnæ pertingit (nimirum ubi hic l ſpectatur) axillaris uenæ propaginis x notandæ ſoboles ipſi commiſcetur, ac una ab hac axillaris ſobole & humerariæ ramo uena conſurgit, brachialis & poſtbrachialis ſedem ſub paruo digito, ipſumq́ adeò paruum digitum, & quodammodo anularem, uaria ramulorum ſerie in externa manus ſede accedens.

m Axillaris uena, cuius nomina paulo pòſt, perinde ac humerariæ, recenſebuntur.

n Axillaris uenæ ramus, in capita deriuatus muſculorum cubitum extendentium.

o Ramus nuper dictis muſculis & poſteriori brachij ſedis cuti exporrectus.

p Inſignis propago, obliquè deorſum ſub humero, brachij'ue oſſe, uerſus exterius illius tuber ducta, quæ muſculis hinc principium ducentibus ramos exhibens, aliquouſq́ in externam cubiti ſedem cum quarto brachium petentium neruo fertur.

q, r Axillaris

q,r *Axillaris uenæ in duos truncos diſtributio: quorum alter binis q inſignitus, in alto ſemper, totoq́ ipſius ductu occultatur, ac eodem prorſus modo, quo manus arteria digeritur, quam in totius magnæ arteriæ figura, duodecimo Capiti præponenda, licebit intueri. Alter uerò axillaris truncus (cui r inſcribitur, & quæ tota orationis ſerie nobis axillaris uocabitur) paßim ſub cute excurrit, ac in uarias ſoboles diſpenſatur. Ceterùm hanc axillaris uenæ diſtributionem etiam ſuperiùs fieri, quàm hîc delineauimus, obſeruabis.*

ſ *Vena ab axillari in anterioris brachij ſedis cutem, & nonnihil quoq́ in poſterioris ſedis cutem digeſta.*

t *Anterior axillaris uenæ ramus, eius diuiſionis, quæ hic iuxta interioris humeri tuberis cutē eſt conſpicua. Præſens ramus, t inſignitus, obliquè ad mediam cubiti articuli flexus ſedem ſub cute fertur : ac cum humerariæ ramo h notato coiens, communem efformat uenam, α indicandam.*

u *Axillaris iuxta interius humeri tuber bipartitionis poſterior uena, quæ plures eaſdemq́ uarias à ſe ſoboles diffundit.*

x,x *Poſterioris uenæ u notatæ ramus, qui ſub ulna deorſum ad brachiale porrigitur, & paßim in cōterminam ipſi cutem digeſtus, ſobolem offert humerariæ ramo, brachiale iuxta minimum digitum conſcendenti.*

y *Vena in poſterioris articuli cubiti ſedis cutem excurrens.*

z,z *Notatur multiplex uenarum ſeries, in interioris cubiti ſedis cutem diffuſa, & dein in interioris manus ſedis cutem excurrens. Ac ſuperius quidem z uenam notat, ab axillaris uenæ ramo t inſignito principiū ducentem. Inferius autē z indicat propagines, quas axillaris uenæ ramus, x & x inſignitus, internæ cubiti regioni offert.*

ꝗ *Venularum Veneris monticulum implicantium, cum ramo δ notando coitus. eſt namq́ ramus is propago illarum uenarum, quæ externam manus ſedem inter pollicem & indicem perreptant.*

α *Vena communis, ab axillaris ramo t inſignito, & humerariæ ramo, quem h notauimus, conflata: quæ per internam cubiti ſedem, deorſum obliquè radium conſcendens, exporrigitur : ac tandem radium ſupergreſſa, in exteriorem cubiti ſedem, propter inferiorem ipſius regionem, excurrit, ramulos quoſdam in progreſſu ad proximam ipſi cutem diſpergens.*

β *Communis uenæ iuxta humiliorem radij partem, qua brachiale reſpicit, diuiſio, γ aut Y aut Λ non abſimi-*
γ. *lis: cuius quidem alterum crus, γ inſignitum, externam manus ſedem, pollici ac indici ſubiectam, ipſumq́ polli-*
δ. *cem & indicem accedit, & ramulum δ indicatū, in internam manus ſedem digerit. Alterum autem crus, ε*
ε. *inſignitum, uerſus medium & anularem potißimùm abſumitur.*

Varia uenarū brachij, cubiti & manus cutem perreptantium nomina.

Ramis externam manus ſedem adeuntibus, uaria à noſtris medicis imponuntur nomina : quæ quum inter ſe admodum pugnent, & paßim ſint obuia, aliquid de ipſis iam dicendum arbitror, hunc characterum indicem lubentiùs barbaris nominibus occupaturus, quàm orationis, qua has uenas deſcribam, ſeriem. Græci igitur & Latiniores medici, in cubito & manu paucas uenas proprijs nominibus appellarūt. Venam namq́ per brachij interiora alamq́ excurrentē, ac r, aut etiam m notatam, in utroq́ brachio, quia axillam ſeu alam perreptat, axillarem uocauerunt: quemadmodum & cubiti interiorem, quòd ſcilicet per cubiti interiora potißimùm exporrigatur. Verùm priuatim dextri brachij axillarem, iecorariam uocarunt, quòd in iecoris affectibus illam diuidere ſoleant. Siniſtri autem brachij axillaris, lienaria ipſis dicitur, quòd in lienis morbis hanc plerunq́ aperiant. Sic rurſus ὠμιαῖα, ſeu humeralis, a inſignita, ſimpliciter ſuum nomen obtinuit, quòd per humerum in manum feratur. & cubiti etiam exterior eſt nuncupata, quoniam cubiti exterius latus perreptat. Hippocrates in libris de Articulis, hanc uidetur craſſam uenam nuncupaſſe. Quia uerò hæc capitis morbis mederi creditur, etiam capitis uena uocitatur. Ramos uerò h & t notatos, & uenam communem, quam α notauimus, conſtituentes, medias uenas nuncuparunt, quòd ſcilicet ad flexus cubiti medium ducerentur, aut quòd inter cubiti exteriorem uenam & interiorem eſſent mediæ. Ab obliquo autem ipſorum ductu, obliquas quoq́ illas uocarunt. Communem (quæ α inſignitur) nuncuparunt, quæ ab illis ramis h & t notatis conſurgit, atq́ interiori & exteriori cubiti uenis communis eſt. Præter hæc nomina, uix alia apud illos reperias. At ſi Arabum libros leges, nominum acerui paßim occurrent, eidem uenæ uix unquam accommodatorum. Quo autem aliquid certius de his quoq́ depromam, ſtudioſorum gratia, qui me his nominibus in Anatome remorari ſolent, non grauabor Auicennæ interpretis nomina hic recenſere, quæ Fen prima libri primi, doctrina quinta, Capite quarto leguntur. In quo Capite Auicenna ex propoſito brachij uenas deſcribit, earum ſeriem à Galeni libro tertio de Adminiſtrandis ſectionibus, aut potiùs ab Oribaſio petens. Auicenna igitur, aut ipſius interpres, Spatularem uocat humerariæ partem, à iugulari externa ad eam uſq́ ſedem ductam, qua humeraria brachij cutem primùm ſubit, quæ pars duobus a in noſtra delineatione complectitur. Quà autem humeralis brachio exporrigitur, illam Cephalicam, quaſi capitis uenam nuncupat. Hæc inter inferius a & f continetur. Humerariæ ramum, quem i inſigniuimus, Funem brachij appellat. Axillaris ipſi Aſellaris dicitur. Communis uerò, α notata, Nigra: ubi autem hæc obliquè ad radium contendit, Baſilica ipſi uocatur. Alterum communis uenæ diuiſionis, quam β notatam, γ aut Y aßimilauimus, crus ε inſignitum, ac anularem & medium quodammodo petens, in poſtbrachialis ſede Syelen Auicennæ appellatur. Verùm aliàs ſubinde apud Arabes & barbaros

illam

illam Syelem uocari obſeruabis, quæ iuxta brachiale ab humerariæ ramo i notato, & axillaris uenæ propagine x inſignita, conſtituitur, & l notatur. cui eadem quæ axillari medicorum uulgus nomina imponit, hanc quoq; Saluatellam & Salubrem uocans. Quanquam rurſus communis uenæ ramum y notatum, uerſus pollicis & indicis regionem exporrectum, alij Saluatellam uocent, huic eadem quæ humerariæ nomina largientes. Ad hæc, axillaris medicis potiſsimùm Baſilica, interdum & Nigra, aliquando & Funis brachij nuncupatur. Humeraria etiam ocularis & auris, quòd ſcilicet earum partium inflammationibus medeatur. Niſi fortè horum nominum impoſitores adeò ſtulti fuerint, ut cum Ariſtotele, & illis qui hodie uenas, à me rectè antea pictas, turpiter in lucem ſuo nomine emiſerunt, arbitrati ſint, humerariæ ortum ſub aure primùm eſſe. Cæterùm communis uena, etiam Media, Mediana, & Corporalis uulgò dicitur.

ζ VENAE cauæ portio, qua partibus ſub iecore repoſitis nutrimentum adminiſtratur.

η Vena in pinguem membraneamq; ſiniſtri renis tunicam, conterminasq; ſedes excurrens.

θ Grandis uena, ad dextrum renem exporrecta.

ι Grandis uena, ſiniſtrum renem petens.

κ Propago à uena in dextrum renem deducta, in pinguem renis dextri tunicam excurrens.

λ,λ Seminalis uena ſiniſtra.

μ,μ Seminalis uena dextra.

ν Seminalium uenarum ſedes, qua hæ primùm implicari, uaricumq; modo conuolui incipiunt.

ξ Venæ geniculatim à caua in dorſalem medullam, quæ lumborum uertebris continetur, ac demum ad ipſas lumborum uertebras, ipſisq; accumbentes muſculos & peritonæum digeſtæ.

ο Venæ cauæ ſupra oſsis ſacri initium in duos truncos diſtributio, Λ, aut inuerſo ν, aut V non abſimilis.

π Ramus tranſuerſim in peritonæum & lumborum carnes, abdominisq; muſculos diſtributus.

φ Ramuli aliquot, in ſuperiora oſsis ſacri foramina miſsi.

ϱ,ϛ Siniſtri trunci magnæ illius ſuper os ſacrum bipartitionis in duos ramos diſtributio, quorum interior ϱ notatur, exterior ϛ.

τ,τ Interioris rami, quem ϱ notauimus, exterior propago, in muſculos exteriorem ilium oſsis ſedem occupantes, & in clunium cutem conterminasq; partes frequenti ramorum ſerie tranſuerſim digeſta.

υ Interioris rami ϱ inſigniti interior propago, eiusq; propaginis rami humilioribus ſacri oſsis foraminibus diſtributi, χ uerò & ψ reliquas interioris huius propaginis ſoboles, uti hac parua tabella eas delineare datum eſt, exprimunt. Porriguntur autem illæ ad ani muſculos, ueſicæ fundum & ceruicem: mulieribus etiam ad humiliorem fundi uteri ſedem, ipſumq; adeò uteri collum.

ω Vena ab exteriori ramo, quem ϛ indicatum conſpicis, deprompta, atq; cum reliquo interioris rami ϱ notati coiens, quà id pubis oſsis foramen perreptat.

ει Hac ſede uena, pubis oſsis foramen permeans, præter alios ipſius ſurculos, uenulam in coxendicis acetabulũ porrigit, hicq; in iſtius regionis muſculos diſſeminatur.

ȣ Venæ pubis oſsis foramen tranſeuntis ramus, cutem ad internam femoris ſedem ſubiens.

ϗ Congreſſus dictæ nuper uenæ, cum ramo magnæ in crus diſtributæ uenæ, quem 2 notabimus.

Γ Vena ab elatiori ſede exterioris magni illius trunci rami ϛ inſigniti, quà is peritonæum perforat, principium ducens, quæ peritonæo & abdominis muſculis cutiq; ramos offert: quorum præcipuus ſub recto abdominis muſculo ſurſum conſcendit, & ſupra umbilici regionem in aliquot diſſectus ſurculos, eas reſpicit ſoboles, quæ huc, ubi M conſiſtit, à uena ſub pectoris oſſe deducta pertingunt.

Δ Propago uenæ in crus tendentis, quæ tranſuerſim ad genitalia conterminasq; ſedes excurrit.

Θ Prima magnæ crus petentis uenæ propago, per interiorem femoris tibiæq; ſedem ſub cute deorſum ad ſummum uſq; digitorum pedis perreptans.

Λ Propaginis Θ inſignitæ ramus, femoris interiora ad inguina accedens.

Ξ Dictæ propaginis ramus, ad anterioris femoris regionis cutem uerſus exteriora digeſtus.

Π Propaginis Θ inſignitæ ramus, primo tibiam mouentium muſculo oblatus.

Σ Dictæ propaginis ſoboles, in anteriorem & poſteriorem genu ſedes diſpenſatæ.

Φ Hac ſede propago Θ indicata, per ſedem tibiæ interiorem, ſub cute in uarios multiplicesq; ramos diſſcinditur, hicq; opportunè, dum ſanguinem mittimus, aperitur.

Ψ Hàc ad anteriorem interioris malleoli ſedem nuper dicta propago ducitur, atq; uti cernere eſt, in pedis ſuperiora terminatur.

Ω Ramus à grandi uena crus petente, in anteriorem coxendicis articuli regionem exporrectus, eiusq; ſedis muſculis & cuti ſoboles utcunq; frequentes deriuans.

1 Ramus ſeptimo nonoq; tibiam mouentiũ muſculis, & cuti femoris iuxta externã ipſius ſedem ſurculos deducẽs.

2 Grandis ramus, in quintum femur mouentium muſculum digeſtus.

3,4 *His duabus propaginibus inuicem coeuntibus uena conſtituitur, quæ inter muſculos poſteriorem femoris ſedem*
5,6. *occupantes excidens, ſurſum in femoris cutem ramos 5 inſignitos porrigit, & maiori præcipuaq́ ſua portione 6*
7,7. *indicata, ſub cute per poplitē genú ue flexum fertur, & in ſuræ cutem ad calcem uſq; digeritur, 7 & 7 notata.*

8 *Vtrinq; ad characterem 8 conſpicitur ſoboles, à magna crus petente uena muſculis oblata, qui ab inferioribus femoris capitibus principium ſumunt. Atq; ita præſens character uenam inibi notat, ubi inter commemorata nunc femoris capita repens, in duos truncos diſcinditur.*

9 *Exterior truncus bipartitionis à magna uena in poplite facta.*

10 *Ramulus exterioris trunci 9 inſigniti, ad genu anteriorem exterioremq́ regionem ſub cute exporrectus.*

11 *Portio exterioris trunci ſecundùm fibulā internæ ſeptimi & octaui muſculorū pedem mouentium ſedi oblata.*

12 *Portio exterioris trunci, externam tibiæ pedisq́ ſedem ſub cute perreptans. Cæterùm ubi hæc portio externæ pe*
13. *dis ſedi exporrigitur, cæterisq́ pedis cutem adeuntibus uenis commiſcetur, 13 inſcriptum obtinet.*

14 *Interior truncus diuiſionis, quam magna uena in poplite molitur.*

15 *Ramus interioris trunci 14 inſigniti, per internam tibiæ ſedem, uerſus poſteriora tamen magis, in ſurculos diſſe*
16. *ctus, pedisq́ internum latus ſub cute accedens, ubi etiam 16 inſcriptum habet.*

17 *Ramus interioris trunci, ſecundùm quartum pedem mouentium muſculum in tibiam digeſtus.*

18 *Interioris trunci propago, quæ inter tibiæ os & fibulam, uerſus anteriores tibiam amplexantes muſculos ducta, per tranſuerſum ligamentum in anteriori tibiæ ſede iuxta pedem occurrens fertur, ac in muſculos finitur, digitos in externum latus mouentes.*

19 *Reliquum interioris trunci, quod inter muſculos reconditum, poſt interiorem malleolum inferiora pedis ſubit, ac tandem in omnes digitos abſumitur.*

Præter hanc uenæ cauæ nudam delineationem, cuius characterum indici modò finem impoſui, ac dein pleraſq; quinti, ſexti & ſeptimi librorū figuras, huc in primis ea ſpectat, qua ad tertij huius libri calcem, uenarum arteriarumq́ ſimul ſeriem exprimere conatus ſum. Quotieſcunq; igitur in quatuor ſubſequentium Capitum interiori margine ſimplex character occurret, illum ad nudam cauæ delineationem referendum putato.

QVO'NAM PACTO VENAE CAVAE SOBOLES in iecoris ſubſtantia, portæ uenæ propaginibus committantur, quáq; ratione uena caua iecori eas ſoboles offerat. Caput VI.

QVOTIES alicubi in interioribus marginibus ſcribimus, fig. cap. 6. lib. 3. nudam uenæ cauæ delineationem, quæ modò præceſſit, indicamus: non enim ſemper prolixè ſcribendum putauimus, Figuræ ſexto Capiti libri tertij præpoſitæ.

a tota figura huic capiti præpoſita.

Prolixam autoribus de uenæ cauæ ortu eſſe diſceptationē.

PROLIXE' admodum de[a] uenæ cauæ exortu agendum eſſe, ſi quis autorum controuerſiam in medium adferendam arbitraretur, cùm pleraq; Galeni loca, ipſius operibus paſsim interiecta, tum maximè ſextus de Hippocratis & Platonis dogmatibus liber atteſtantur, quem uniuerſum huic quæſtioni, ex quo'nam uiſcere uenis origo ducatur, dedicauit. Si enim ex propoſito eadē diſceptatio mihi aggredienda foret, neutiquā Galeni argumēta oſcitanter præterire liceret: quin ſingula ſeorſim eſſent accuratiſsimo ſtudio examinanda, & quæ uera & quæ falſa ducerem, enarranda. Haudquaquam enim adeò Galeni uerbis eſt acquieſcendum, ut omnia quæ illic in Ariſtotelem congerit, uera indubitataq́; eſſe ducamus: uti iam in ſermonis progreſſu, qui ueram uenæ cauæ ſeriem enarraturus eſt, cuiuis reddetur obuium. quippe relicta de uenę cauæ ortu contentione, ipſius diſtributionem aggrediar: quam quidem[b] à corde auſpicarer, ſi modò à maxima ampliſsimaq́; uenæ cauæ ſede hanc inchoandam opinarer. Nam contra Galeni placitum, in Ariſtotelicæ ſententiæ robur, uelimus nolimus, nobis quantumuis etiam ringētibus, fatendum erit, uenæ cauæ[c] orificium, quod ad dextrum cordis ſinum pertinet, multo[d] amplius eſſe, quàm uenæ cauæ corporis amplitudinē, quacunq; etiam ex parte hanc metiendam duxeris. Deinde ſubſequens Caput commentum Galeni falſum eſſe docebit, quo cauam, quà iecoris gibbo committitur, ampliſsimam eſſe aſtruit: quodq́; illam ſtatim ab exortu

Galeni argumenta de uenæ cauæ ortu in Ariſtotelem ſcripta, non omnia ex tripode dicta.

b à D.

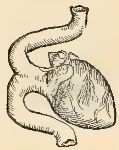
c 7 fig. lib. 6 C, C.

d D amplius eſt, quàm B, ſ.

exortu in duos truncos,[e] arteriæ magnæ modo findi, ac unum ſuperiora petere, alterum uerò deorſum explicari, & poſtmodũ ex illis truncis eum qui deorſum ſecundùm lumborum uertebras fertur, grandiorẽ eſſe tradit. unde etiam ilico in Galenum propria ipſius iacula, quæ ex fontium fluuiorumq; ductibus & arborum radicibus tanta induſtria & callidè texuit, repellẽda ueniunt. Eodem modo Galeni dogma prorſus eſt reſpuendũ, quo uenam cauam ex corde prodire inficiatur:[f] quòd illic non ſimiliter, ut magna arteria, enaſcatur: hoc eſt, quòd mox ab ortu in duos truncos non diuidatur, ſed rectà ſecundùm cordis latus ducatur. Primùm enim, ut falſum, & diſſectionis profeſſori indigniſſimum eſt, Galeni axioma, quo uenam è iecoris gibbo pronatam, in duos truncos, perinde ac magnam arteriam, partiri affirmat: ita etiam non ſua demonſtratiua methodo concludit, hac occaſione cauam à corde non oriri, quòd rectà ſecundùm cordis latus porrigatur. Nam ſi quis arteriæ ortum attentè examinauerit, animaduertet profectò, illam è cordis baſis medio, tanquã ex ipſius centro enaſci: ac proinde ſi arteriæ pars aliqua deorſum ducenda fuerit, non ita multo poſt ortum arteriã neceſſariò diuidi oportuiſſe. Venam autem, quæ ex cordis baſis latere (utpote uas mollius quàm arteria) ſecundùm Ariſtotelis ſententiam enaſceretur, non oportuit in duos truncos ſtatim ab ipſo ortu diſcindi: quum citra diuiſionem peropportunè ſurſum deorſumq; repere poſſit, illaq; diuiſio incaſſum fieret, præterquàm quòd prorſus eſſet inartificioſa. Nam ſi hinc prodiens uena, arteriæ modo bifurcaretur, primùm ipſius origo & caudex aliquouſq; in dextram thoracis ſedem omnino proreperet, ac inde tandem diuideretur, eiusq; diuiſionis trũci denuò ſiniſtrorſum deberent duci: ſi modò uerſus corporis medium (ut nunc fit) cauæ partes porrigi debuiſſent. Accedit huc Galeni argumentũ, nunquam non grauiſſimè ab ipſo reſumptũ:

e ſi. cap. 12 C diuiditur in i ac V cum D.

f Hic confer 5 ſi. lib. 6 C, D, F, cum O, P, R figuræ 6. Dein ſpecta hanc ſedem in ultima 3 lib ſigura.



HAC figura finxi cauæ ſeriem, quam neceſſariò moliretur, ſi uno principio aliquouſq; progredienti enata, in duos truncos ad cordis dextrum latus diſcinderetur. Quò autem hoc Galeni argumentum toties ab ipſo repetitum, & hactenus optimæ demonſtrationis loco habitum, accuratiùs obſerues, confer præſentem figuram cum aliquot ſexti libri, & potiſſimùm cum quinta, & etiã cum totius cauæ figura: ut animaduertas, quî illam citra diuiſionem adhuc obliquari oportuerit, ut ex dextro dorſi latere ad ipſius medium tandem pertingeret.

Si cor uenarum eſſet principiũ, omnes uenas neceſſariò oportuiſſe ad cor pertingere, uti ſanè ad iecur pertingunt. quaſi uerò[g] arterialis uena ad iecur non minus, quàm[h] portæ uena ad cor, accederet: quamuis interim ramulos non paucos uenæ portæ cum cauæ uenæ propaginibus in iecore ita uniri uideamus, perinde ac ſi cauam uenam quis non immeritò portæ uenæ continuam eſſe, hacq; ratione etiam portæ uenam cordi communicari aſſereret, ſecus nimirum, quàm arterialis uena ad iecur pertingit. At ſi fortè Galeni ſententiæ ſuffragaturi, contenderimus, arterialem uenam ob id ad iecur non pertinere, quòd arteriæ conſtet corpore: cõcedamus rurſus oportet,[i] uenalem arteriam uenæ corpore efformari,[k] atq; ab illa ſiniſtri cordis ſinus ſede principium petere, à qua caua è dextro cordis ſinu naſcitur. Adde & hanc non ſecus ab origine, citra unius caudicis aliquouſq; productionem & inceſſum, in dextram pulmonis ſedem & in ſiniſtram duci, quàm caua ſurſum ac deorſum à corde fertur. ac dein adijce, uenam arterialem aliquandiu unum caudicem ab ortu ſeruare, ac poſtea in duos truncos diuidi: perinde ſanè ac magnam arteriam, quæ ſimiliter ut uena illa arterialis è cordis baſis medio pronaſcitur. quod ſanè Galeni etiam anatomici argumenti robur oſtendit, quo conatur docere, uenam cauam arteriæ magnæ modo debuiſſe diuidi, ſi illa à corde, non autem à iecore initium duceret. Quod uerò ad Galeni rationem ſpectat, uenas omnes ad

g 1 fig. 15 cap.

h ſi. cap. 5.

i 2 fig. cap. 15.

k Cõfer C 5 fig. lib. 6 cum G 6 figuræ, ubi aliã ſeriem etiã uidebis I quàm G.

cor, perinde

l 1 fig. lib. 5 F.

m 12 cap. fig. 8. 2 fig. lib. 5 K, L.

cor,perinde ac ad iecur,non pertinere aſſerentem,aliquid ſanè de[l] umbilici uena in medium adferrem, ſi uenam in humano fœtu examinaſſem, quæ in canum fœtibus ab umbilici uena,maiori ſua portione iecur petente,in meſenterium ac lumbos dirigitur. hæc namq; doceret, umbilici uenam non debuiſſe in cor inſeri,etiamſi cor uenarum ſtatueretur initium,præcipuè quum umbilici[m] arteriæ non in cor ceſſent: ſed ſat ipſis fuerit, magnæ arteriæ illic continuas euaſiſſe, ubi hæc in crura eſt deducenda. Pari quoque occaſione, de primo in fœtus generatione organo nihil dico: quandoquidem etſi cæterorum Anatomicorum inuicem, ſibiq; met ipſis pugnantium decreta facilè in multis improbare refellereq; queam, nihilominus quod mihi ipſi undique ſanum ac indubitatum uideretur,nihil adferrem,adeò de fœtus formatione,cordisq; mehercule uſu præcipua quædam mihi ſunt obſcura,& dubijs plena. Verùm irrefutabilis illa (ut Galenus inquit) demonſtratio, quam in Ariſtotelem de animalibus dextro cordis ſinu deſtitutis contexit,minimè efficax eſt: quandoquidem illis animalibus caua uena unico cordis ſinui eum in modum tunc committitur, ut in alijs dextro ſinui, quum & his animalibus ſanguis à iecore ad cor, arteriarum ſaltem nomine (etiamſi non pulmonis occaſione) diffundatur. Et quis obſecro eò uenit ſtupiditatis, ut Ariſtotelem cauam uenam eiuſmodi animalibus ex dextro uentriculo, quem non habent, exoriri uoluiſſe,cum Galeno dicat: & non cognoſcat, Ariſtotelem aliud orationis genus de animalibus pulmone deſtitutis, quàm de illis quæ hoc non priuantur, inſtituturum fuiſſe? Ad hæc, quis uel perfunctoriè in diſſectionibus uerſatus ambigit, argumentum quod à[n] membranulis uenæ cauæ orificio præfectis ducitur,per uenalis arteriæ[o] membranas dilui poſſe? Neq; ſat ſcio,quid de auium uenæ cauæ diſtributione Galenus comminiſcatur, quum nihil peculiare in uenæ cauæ ſerie in illis obſeruem: niſi quòd iecur duabus fibris ſeu lobis ipſis priuatim conſtituatur,à quibus ſi caua principium ducit, profectò arteriæ magnæ ritu ab origine in duos truncos non diuiditur. Inſuper Galeno, quum cauam à corde non oriri aſſerit, eo quòd arteriæ modo non pulſet, animaduertenda uenerat arterialis uenæ ac uenalis itidem arteriæ natura. Pariter quando obijcit,cor ſanguificationis uim iecori per cauam non offerre,quòd illa coriacea ſit, ipſi expendendum erat, quàm breue interuallum inter cor & iecur conſiſtat: & quo pacto ipſe in quarto libro de Partium uſu, toti uenæ portæ ſanguificationis facultatem, iecoris uirtuti ſimillimam tribuerit. Cuius uenæ diſtributionis ſeriem Anatomici à iecore incœperunt recenſere, non autem ab inteſtinis & uentriculo, à quibus cõfectum ex cibo & potu ſuccum in iecur deducit: qui quum ex ipſo ſanguis, urina & bilis,lienemq; petens recrementum,conſurgant,neutiquam proportione illi reſpondet ſanguini,qui per portæ uenam remeans, illis quibus hæc cõmittitur partibus alimentum ſuppeditat. Adeò,ut planè rhetoricum ſit argumentum, quod Galenus à quorundam Anatomicorum in uenarum ſerie enarranda deſcriptionibus, cõtra Ariſtotelem colligit. Sed ne hîc Galeni diſſectionis, atque adeò totius medicinæ principis placita uilipendere,ac ſeriatim ipſius argumenta refellere uidear, à iecore ſeriem uenæ cauæ iam auſpicabor, quòd ab hoc ſanguinẽ in cauam deriuari, aut ſaltem ex portæ propaginibus in cauæ ſoboles aſſumi adhuc credam: etſi cauæ ortum hinc eſſe, non ita annuam, neq; quicquam à me de ipſius origine aſſertum uelim, quicquid etiam caſu mihi inter ſcribendũ exciderit: ne hircoſis quibuſdam medicis calumniãdi anſam ipſe ſuggeram,qui non niſi huius generis nugas morantur,& oſsium interim ac muſculorum cognitionẽ,& uaſorum

n 7 fig. lib. 6 K, L, M.

o 9 fig. lib. 6 E, F.

Venæ cauæ diſtributionis deſcriptionem à iecore incipiendam.

uaſorum reliquam ſeriem, tanquam ad ipſos nihil pertinentem, reijciunt. Verùm & ideo de cauę principio ex iecore nihil abſolutiùs ſubijciam, quòd iecur mihi potiùs è uenis, quæ ipſi intexuntur, quàm uenas ab ipſo, uel etiam in prima fœtus cõformatione, originẽ ducere uideatur. Aliud enim nihil in quinto libro iecur eſſe audies, quàm uenularum infinitam ſobolem, cui concretus ſanguis (qui propria iecoris eſt ſubſtantia) obnaſcitur: quum interim uenæ cauæ [p] os ad cor pertinens, ſimile prorſus ſit magnæ arteriæ, & uenalis arteriæ, arterialiſq; uenæ orificijs: quæ à corde enaſci, nemo ſanæ mentis inficiari poteſt. Cæterùm quemadmodum (ne fortè rurſus aliò excurrat oratio) ab extremis iecoris partibus, orbiculatim ex ipſius concaua ſede,[q] exiguas uenularum propagines, paulatim ad iecoris medium uerſus poſteriora contendẽtes, inuicem coire, maioreſq; uenas conſtituere diximus: & deinde ex maioribus illis rurſus grandiores tantiſper effici, quouſq; omnes illæ ſoboles in uenæ portæ caudicem finiant:[r] pari etiam ratione, ad concauæ uenæ generationem (ut ita modò loquar) ex ſummis orbicularibuſq; iecoris finibus, in gibba ipſius ſede, innumeræ uenularum propagines exoriuntur, quæ ſenſim uerſus medium poſterioris ſedis iecoris prorepentes, in inſigniores uenas coeunt: atq; hæ rurſus in ampliores eò uſque colliguntur, donec tandem in elatiori iecoris parte, eius regionis quæ dextram dorſi ſedem reſpicit, in unam congrediantur[s] uenam, quæ ab inſigni amplitudine Græcis uocatur κοίλη μεγάλη, & interdum (quemadmodum & portæ uena) στελεχιαία, deinde & ἡπατική: Latinis uerò caua, magna, & iecoraria, rariùs autem caudicis uena nuncupatur. Huius uenæ rami, per iecoris corpus exporrecti, portę ramis[t] incumbunt, & utriuſq; uenæ ramulorum extrema oſculis inter ſe conniuent, & multis locis congredi continuariq; iam diſſecantibus apparent. Ipſe autem ramorum in uenæ cauæ caudicem extremus coitus & cõgreſſus, non in medio gibbi iecoris perficitur, ut Anatomicorum uulgus ridiculè arbitratur: ſed, ut iam prius admonui, in ea iecoris parte, quæ dorſi dextro lateri proxima eſt. adeò ſanè, ut nihil prorſus ſubſtantiæ iecoris, toti poſteriori uenæ cauæ parti, quà dorſum ſpectat, obduci cernatur. Neq; rurſus, etſi Galeno & omnibus diſſectionũ profeſſorib. aliter uiſum ſit, uenæ cauæ rami, ex iecore procedẽtes, cauam in eum modum conſtituunt, quo radices ad arboris caudicẽ pertinere colligiq́ue conſpicimus. Nam cauæ rami, ac ſi uenam per poſteriorem iecoris ſedem, rectà quodãmodo deorſum porrectam, & duntaxat iecoris cuidam ſinui innatam ingrederentur, ipſi continuantur. Sunt autem hi[u] duo inſigniores

Caua in iecore ſeries.

Caua uenæ nomina.

In qua iecoris ſede caua caudex cõſiſtat, ramoſq́ primum proferat.

[p] 7 fig. lib. 6 C,C,C. atq; ita inuicem confer 6, 8, 9, 10 figuras lib. 6.

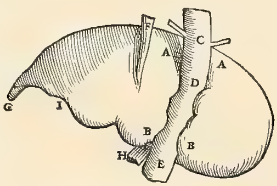
[q] fig. cap. 5 A, A, A uerſus B.

[r] A, A, A ad B.

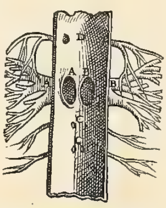
[s] B, ſ.

[t] 13 fig. lib. 5 Z incumbit Y.

[u] Alter A inſignitur.



Præſens figura, iecoris gibbum, poſterioremq́; ipſius ſedem commonſtrat. ac A quidem & A indicant elatiorem gibbi regionem, ſepto tranſuerſo uerſus anteriora cõterminam. B uerò & B regionẽ humiliorẽ. C cauæ uenæ pars notatur, quæ hæc ſeptũ permeat, ipſiq́; ramos exporrigit. D ad E uſq; ſedẽ indicat, quæ caua iecoris ſubſtantiæ adnaſcitur. H portæ uenæ portiunculam inſinuat. Cæteri characteres aliò quàm ad præſens Caput referuntur.



Hæc figura uenæ cauæ portionem oculis ſubijcit, poſteriori iecoris ſedi exporrectam, quam longa ſectione ſecundùm poſteriorẽ uenæ ſedem ducta diſſecui, ac dein diſtendi, ut propaginum foramina, quæ caua in iecur diffundit, aut quæ cauam conſtituunt, in conſpectum uenirent. Ac utrunq; A, propaginis, quæ à caua in dextram iecoris ſedem diſſeminatur, orificiũ, & ipſam deniq; propaginem notat. B uerò & B propaginem indicant, quæ per ſiniſtram iecoris ſedem ſpargitur. C autem & C paruas ſoboles inſinuant, quæ iecori etiam à caua, præter duas maximas propagines, diffunduntur. Nihil enim intereſſe uelim, an propagines has, & ſoboles, à iecore enatas, cauam conſtituere, an à caua in iecoris ſubſtantiam diffuſas eſſe dicam. Cæterùm D cauæ uenæ ſedes notatur, quæ hæc ſeptum permeat, ipſiq́; ramos depromit.

ſigniores rami, propter iecoris elatiora, in anteriorem cauæ ſedem, non autem latera, aut poſteriorem ſedem, ſubingredientes, & neutiquam cum uenæ cauæ amplitudine comparandi. imò ſi non nimis anxiè in Galeni uerba mecum iuraueris, proculdubio aſſeres, uenam cauam à corde deorſum per iecoris poſteriora ferri, atq; ab huius anteriori ſede duas inſignes uenas pullulare, numeroſa ſerie in iecoris ſubſtantiam diffuſas, portæq; uenæ ramulis continuatas. Prętere has inſuper uenas, quæ à caua iecori offeruntur, in reliquo ipſius

x a. per uiſceris poſteriora deſcenſu (qui ſanè breuiſsimus eſt)[x] paruulos etiam ſpectabis ramulos, ab anteriori cauæ ſede etiam in iecoris ſubſtantiam excurrentes, & in omnibus hominibus numero neutiquam pares. Atque hæc omnia hominem accuratè ſecanti, adeò ſunt obuia, ut nullus nunc uenæ cauæ ſeriem ſpectans, non multo magis probauerit hanc, quod ad ſeriem attinet, oportere à corde primùm deſcribi, ac demum ipſius ad ſuperiora inferioráque ductum enarrari. Sed quum ſanguinem, qui in caua paſsim continetur, à iecore confici, cum Galeno adhuc arbitramur, uenæ cauæ ramorum diſtributionem à iecore quodammodo cum ipſo auſpicati ſumus, deinceps eam uenæ partem deſcripturi, quæ ſupra iecur conſiſtit.

EIVS VENAE CAVAE PARTIS, QVAE SVpra iecur conſiſtit, diſtributionis ſeries. Caput VII.

HAVDQVAQVAM Galeno ſatis fuit, neſcio quàm uerum uenæ cauæ ortum à iecore comminiſci: ac, ut ab Ariſtotelis placito ueriùs, magiſq; ex merito declinare uideretur, fingere, uenam cauam mox à ſuo è iecoris gibbo progreſſu, in duos truncos, arteriæ magnæ modo bipartiri, unumq; ad ſuperiora corporis, alterum uerò ad inferiora duci: quinimò, ut etiam probaret, ſanguinem in corde non generari, adijcere non eſt ueritus, truncum qui ſuperiora petit, multo ſtrictiorem eſſe, minuſq; amplum illo qui deorſum porrigitur. Sed iam aſſeruimus, cauam in eiuſmodi truncos non diuidi.[a] Et etiam ueritati neutiquã conſonum eſt, cauæ uenæ partem, quæ inter iecur,[b] dextramq; cordis aurem conſpicitur, anguſtiorem illa uideri, quæ ſub iecore lumborum uertebris explicatur. quod non perfunctoriè inter diſſecandum obſeruari uelim. Nam ſi quis obiter ſectioni ſtudium impendat, & iecur, aut cor, aut aliud membrum interſecandum mouens, plus ſanguinis in uenæ partem, uertebris lumborũ exporrectam, quàm in illam quæ ſupra iecur habetur, propulerit, is ſanè Galeni ſententiæ ſubſcribet: at ſi uiciſsim ex hac uenæ parte ſanguinem cõpreſſum, in illam ſurſum duxerit, leui opera Galeno non amplius aſſentietur. Quum uerò hæc ſectione conſtabunt, cõduxerit Galeni rationem preſsiùs expendere, qua conficit, aſcendentẽ uenæ partem multo oportere minorẽ eſſe deſcendente, quòd hęc ſcilicet plures quàm illa partes enutriat. Nam ſi iſta Galeni ratio uera eſt, etiã citra ſectionẽ ipſius commentũ nulli non innoteſcet: quandoquidem aſcendens pars plus ſanguinis, cõtra Galeni dogma, quàm inferior, quę lumborum uertebris exporrigitur, requirit. unde etiam mox inferendũ eſt, hanc partem illa anguſtiorẽ meritò oportuiſſe cõfici. Primùm enim neq; bilis ueſicula, neq; uentriculus, neq; inteſtina, neq; omentũ, neq; meſenteriũ, neq; lien, ramulum aliquem à caua aſſumunt, hæcq; ſub iecore collocãtur. Verùm ſoli renes, altera ueſica, teſtes & crura, & inferior abdominis pars, ab ea quæ deſcendit cauæ parte ſanguinem adipiſcũtur. Ab aſcendente uerò, ſeptum tranſuerſum, &

a reſpondet B, 5. b 5 fig. lib. 6 B.

Cauæ partem ſeptũ tranſeuntem, illa quæ ſub iecore conſiſtit, non arctiorem eſſe.

uniuerſus thorax, & ſuperior abdominis ſedes ad umbilicum uſq; alitur. nam & thoracis partem iecori proximam, ad ſecundam uſq; lumborũ uertebram pertinentem, à[c] uena coniugis experte nutrimentum obtinere audies. deinde brachia, collum, & caput uniuerſum, ab aſcendẽte uenæ portione alimentum aſſumũt. ut taceam nunc ſanguinis copiam, in cerebrũ tot uenis ſcaturientem, & eam quę in cor defertur, non ſolùm cordis & pulmonis, omniũ maximi uiſceris nomine, uerùm & omnium arteriarum, quas ſanguine ad cor delato im pleri credimus. Sed quorſum ſpectat, eiuſmodi rationes, ut Galeni placitũ ſubuertatur, colligere? quum ſectio iam admonitis ſtudioſis abundè non hoc ſolùm infirmet, uerùm & alia, quæ in ipſius libris, de Hippocratis & Platonis decretis legũtur, quàmplurima, à medicis, propter ſecandi imperitiã, & nimiam quam autoribus damus fidem, tanquam Apollinis oracula, libenter conceſſa. Cæterùm nunc tandem tempeſtiuum fuerit, cauæ uenæ[d] partis ſupra iecur conſiſtentis ueram ſeriem aliquouſq; perſequi: ac poſtmodũ, ubi ſermo à Galeni ſententia diſſenſerit (ne plus æquo ipſius autoritatem ſpernere uideamur) adijcere.

Cauæ per ſeptum tranſitus, ac ipſius in ſeptum rami.

Vena itaq; caua neruoſam ſepti tranſuerſi partem in dextro ipſius latere, peculiari foramine[e] permeat, unà etiam cordis[f] inuolucrum perforans, ac ſepto[g] duas non uulgares offerens propagines, per uniuerſam ſepti ſedem multiplici ſobole excurrẽtes, & ramulos quoq; cordis inuolucro, quà id ſepto committitur, diffundentes.

Caua in cordis dextrũ ſinum adapertio.

Quum primùm uerò caua ſeptum[h] ſuperauit, modicè ſiniſtrorſum, uerſus dextrum cordis[i] baſis latus procedens, ſiniſtro ipſius latere[k] adaperitur, atq; in dextrum cordis ſinum pertinet: non quidẽ, ut Anatomicorum fęx ſcribit, aliqua propagine, aut ramo quopiam, uerùm duntaxat foramine quodam, ſeu ſciſsione tam ampla, quanta ex uenæ cauæ partis ſub corde conſiſtẽtis, & eius quę mox ſupra cor habetur, amplitudinibus in unum circulum deductis, conſurgeret.

Cordis baſim cingens uena.

Anteriori cauæ uenæ ſedi hîc[l] dextra cordis auricula connaſcitur. A'[l] poſteriori uerò cauæ ad cor connexus ſede,[m] inſignis uena promitur, quæ ſecundùm cordis poſteriora & ſiniſtrum latus antrorſum ita porrigitur, ut cordis baſim coronæ modo ſuccingat, ac ab inferiori ipſius ſede[n] ramos deorſum ad cordis uſque mucronem diſpergat: quorum præcipui ſunt, qui cordis ſubſtantiam illic petunt, ubi hæc eſt[o] craſsiſsima. unde etiam frequẽtiores uenas ſiniſtro cordis lateri, & ubi ſinuum ipſius ſeptum conſiſtit, ſparſas cernimus. Hæc uena interdum gemina uiſitur, grandiori quidem à poſteriori ſede orificij cauæ initium ducente, minori uerò ab anteriori ſede. Vena caua, à cordis baſi ſurſum aſcenſura, cordis inuolucrum perforat: & uerſus corporis medium ſenſim ducta, multoque quàm ſub corde gracilior, magnæ arteriæ[p] innititur: non autem magis retrorſum repens, uertebrarum corporibus inſidet, ut quæ à ſtomacho occupantur, cui rurſus aſpera incumbit arteria, & huic non infima magnæ arteriæ propago, cui ultimo caua inſternitur.

Quî uenã coniugis expertem à caua educi oportuerit.

adeò ſanè, ut quum caua tantùm à uertebris diſtet, mirabili artificio illis uena fuerit offerenda, quæ ipſis coſtiſque ſanguinem ſubminiſtraret. Quum enim ſeptum tranſuerſum impedimento ſit, quo minus caua,[q] ubi ſub iecore exporrigitur, ac renibus ſoboles diſpenſat, uertebris ac coſtis propagines tribuere queat: & deinde, quum cordis baſis adeò à uertebris eleuetur, & uaſa in pulmonem diffuſa, cauam à uertebris ita ſubleuent, ut etiam hinc ad ipſas caua nullos deriuare queat ramos: rerum Opifex ab illa[r] magnam eduxit propaginem, poſtquam cordis inuolucrum tranſcendit, atque pulmonis dextræ partis cum ſiniſtra[s] connexum ſuperauit, ipſaque dorſo propinquiùs quàm antea accedit. Hæc propago, ſeu uena, à dextro cauæ latere

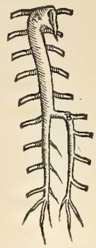
c F,F.
d B.
e 7 muſc. tab. f prope Δ. 5 fig. lib. 6 D tranſit per E.
f 3 fig. lib. 6 C,D,E,F,G. 4 fig. B,B.
g C altera notatur.
h 5 fig. lib. 6 D.
i 4 fig. lib. 6 C,D.
k D. & 7 fig. lib. 6 C,C, quæ conſtrẽda ſunt cum A,B.
l 5 fig. lib. 6 B.
m E. & 7 fi. lib. 6 G. & 6 fi. D.
n 6 fig. lib. 6 E,E.
o Specta 11 fig. lib. 6.
p F ſuper H 4 & 5 fi. lib. 6. aut ſpecta hic ultimam 3 lib. fig.
q I,1,6.
r F,F. ult. fig. o. 5 fig. lib. 6 G.
s Specta 12 fig. lib. 6.

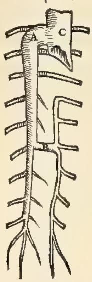
latere pronata, deorſum ad quartæ propemodum thoracis uertebræ corpus
contorquetur: & decliuis ſecundùm dextrum uertebrarum latus porrecta,
t infimum G. ſuo[t] fine unà cum magna arteria,[u] ſub ſepto tranſuerſo ad aliquot uſq; lumbo
rum uertebras pertingit. Hæc uena, cauæ uicē toto progreſſu gerit, quo ipſius
u 7 muſc. tab. q. caudex uertebras ita[x] atq; in lumborum regione nequiuit contingere, ac geni
x 20 fi. lib. 5 Q & 22 fig. g. culatim ramos ad uertebras, ipſaſq; adeò dorſi partes offerre. Meritò igitur ca-
ua hanc uenam à ſe tam grandem deprompſit,[y] ut arteriæ magnæ ritu utrinq;
y fig. cap. 12 t diffundit k, k. ad coſtarū interualla[z] ramos germinare poſſet, quos quidem à lateribus non
diffudit, ſed ex[a] media regione poſterioris ipſius ſedis, quæ uertebris innititur.
z G, G. Quia uerò coniuge priuatur, neq; in altero latere parem aſciſcit à caua propagi
a ad eam ferè rationē, quæ patet in fig. cap. 13 inferia. nem, Græci eam ἄζυγον, nos uenam abſq; coniuge, & paris expertem nomina-
mus. Oritur autem potius à dextro cauæ latere, quàm à ſiniſtro: quòd ſecun-
dùm dextram dorſi ſedem explicari debuit, ſiniſtra nimirum ſede, & media
quodammodo à magna arteria digniſsimo organo occupandis. Ab anteriori
etiam cauæ ſede non enaſcitur: ne fruſtra tunc longiori ductu, quàm modò,
uerſus dextrum reflecti, itaq; ſpinam accedere deberet. A' poſteriori quoque
principium ſumere nequiuit, quòd hæc ſedes alijs incumbat organis, quodq;
hinc uenam coniugis expertem dextrorſum magis deduci, quàm nunc, opor-
tuiſſet. Ab hac igitur uena utrinq; geniculatim pullulant propagines, ſingulæ
ad nouem coſtarum inferiorum ſingula interualla perreptantes, quæ in uera-
b 1, 3 fig. cap. 19 lib. 1 A, B. rum quidem coſtarum interuallis ad eam uſq;[b] ſedem contendunt, ubi hæ in
cartilaginem degenerant: in ſpuriarum uerò coſtarum interuallis, etiam in an
teriora magis abdominis, quàm interualla pertinent, propagines hæ pertin-
c 1 fig. lib. 5 E. gunt, abdominis muſculis etiam[c] implicitę. In ipſo autem per coſtarum inter-
ualla progreſſu ramulos diffundūt, qui in muſculos illi thoracis ſedi, quam ipſę
perreptant, incumbētes, diſpergūtur. Pręterea ab hac ſine pari uena, ad omnes
ſecundùm quas deducitur uertebras, ſoboles quædam pertinent, quæ in uer-
tebrarum corpora, & dorſalem medullam, & in muſculos his ſedibus accum-
d 1 fig lib. 6 H, H. aut 2 fig. G, G. I, I. bentes excurrunt. Inſuper[d] membranis thoracem interſepientibus, quà illæ
dorſo continuantur, ab hac uena ſurculi etiam offeruntur. Deinde non obau-
diendum eſt, ab hac uena, quum primùm ab ortu uertebras contingit, ſubinde
ramum quoq; educi: eumq; in tenues propagines diuiſum, etiam ſui lateris ſu-
periores coſtas adire, atq; inibi in membranam coſtas ſuccingentem numero-
ſis, ſed gracilibus ſurculis diſtribui. atq; hi non ſeriatim ac rectà ſecundùm co-
ſtæ ductum ferūtur, quemadmodum propagines inferioribus coſtis digeſtæ,
uerùm errabundo inceſſu excurrunt. Atque id adeò frequenter in hominibus *Varia uenæ pari carentis ſeries.*
(quòd his ſcilicet multo breuior thorax, quàm quadrupedibus, à Natura datus
ſit) uſuuenit, ut pręſenti anno in publica ſectione, uiro & item mulieri omnes
thoracis coſtas uenæ ſine pari propaginibus enutriri, hîc Patauij uiderimus. Et
Bononiæ etiam (ut priuatas ſileam ſectiones) quum primùm illic diſſectioni
præeſſem, atq; de uenæ ſectione in laterali morbo ſatis pertinaciter contende-
retur, una eademq; lectione tria nobis obtigerunt hominum cadauera, quibus
omnes thoracis coſtas huius uenæ ramis enutriri, nemo ex tanto eruditorum
uirorum cœtu inficiari potuit. Atque ut id ſubinde obſeruatur, ita ſanè inter-
dum hanc ſine pari uenā, quum ad nonam ferè thoracis pertingit uertebram,
in duos truncos diuidi cernes: quorum unus quidem dextri lateris coſtarum
radicibus, alter autem ſiniſtri exporrigitur, ſuiq; lateris coſtis, quà prorepit, ra-
e 5 cap. fig. S, & 4 fig. lib. 5 y. mos offert. Interdum uerò à ſiniſtro uenę pari carentis latere, in eadem prope-
modum regione, grandem uenam pronaſci obſeruabis,[e] illi ramo prorſus ſi-

 milem,

milem, qui à portæ uena inferiorem omenti membranam adeuntium facilè maximus eſt. Hæc enim ubi primùm tranſuerſim uertebræ illius, cui exporrigitur, corpus tranſcendit, in duos ramos diffunditur: quorum alter ſurſum, alter deorſum ſecundùm coſtarum radices fertur, ac ſuarum coſtarum interuallis propagines deriuat. Non ſecus ſanè, quàm ſi Natura aliquãdo maluiſſet, unum grandẽ ramum à dextro latere hic ad ſiniſtrum porrigi, quàm ſuper ſingulas uertebras unum tenuem gracilemq́; ramulum ferri. Adeò, ut mihi etiam perſuaſum ſit (quamuis id nunquam uiderim) interdum à ſiniſtro cauæ caudicis latere, ubi iugulum contingit, uenam depromi, quæ ſecundùm ſiniſtrum uertebrarum latus decliuis ducta, ſiniſtris coſtis ramos offerat, illa quam ſine pari uenam nũcupamus, dextras coſtas duntaxat alente. Atq; huiuſmodi uenæ ortũ non tantùm à iugulo primùm poſſe fieri, ſed paulo inferiùs, etiam agnus atteſtatur, in quo tale aliquid ſemel obſeruaui. Verùm eiuſmodi non niſi rariſsimè occurrentes uenarum ſeries, Anatomes ſtudioſo non aliter expendendas putauerim, quàm ſi interdum ſextum in manu digitum, aliud'ue monſtruoſum ſe ſpectandum offerret. Adeò, ut ſi quando in publicis ſectionibus hæc obſeruo, ea tanquam non eſſent, tacitè prętercam, ne artis candidati in omnibus corporibus hæc obſeruari arbitrentur. Idq́; tanto, non in ſectionibus ſolùm, ſed modò in abſoluti hominis hiſtoria perſequenda, faciendum duxi ſtudioſiùs, quanto ipſos monſtruoſa illa magis admirari, experientia non ſemel didici.

Duabus his figuris geminas uenæ pari carentis ſeries expreſsimus, quæ ab illa uariãt, quam integra uenæ cauæ delineatio indicauit. Notat autẽ hic A uenæ ſine pari truncum. B ipſius ramũ, qui in ſiniſtrã ductus, in plures digeritur propagines. C uerò priuatim in inferiori figura, inſinuat cauæ uenæ caudicis portionẽ.





Licebit hic 6 libri 3, 4, 5, 6 figuras, & ultimam huius libri ſpectare.

Porrò iam ſermoni adijciendum eſt, mihi hactenus in homine nihil eſſe prætermiſſum: uti ſanè arbitrabitur, qui Galeni placita ſedulò euolués, primùm à me quintã pulmonis fibram ſeu lobum requiret, quo caua in interuallo inter ſeptum & tranſuerſum cordis inuolucrum, ex Galeni ſententia ſuffulciretur. Quippe quum hunc lobum Galenus in ſimijs reperiſſet, oſcitantiæ alios diſſectionis proceres arguit, quaſi illum ignoraſſent: uti ſanè & Galenum is latêret, ſi hominum cadauera potius cum illis, quàm ſimiarum ſecare aggreſſus fuiſſet. Quum enim in homine nullum ſit interuallum ductus uenæ cauæ à ſepto in cordis inuolucrum, ſed hæc duo ſimul connata, unà ſemelq́; perforentur, nullus ſanè pulmonis lobus hic cõſiſtere poteſt, qui in illo interuallo uenam ſuſtineret. In caudatis uerò ſimijs, & magis adhuc in canibus, amplum occurrit interuallum, inter ſeptum tranſuerſum, & inuolucri cordis mucronem: ac hîc inter membranas thoracẽ interſepientes, inane uacuum'ue eſt ſpacium, per quod caua prorepit, ſibi ſubſtratum habens pulmonis lobum, quo is cauæ caudex mirabili Naturæ beneficio tanquam manu apprehenditur & ſuffulcitur. Proinde quando Galeni deſcriptionem canibus, noſtram autem hominibus conferes, utranq; ueram eſſe fatebere. Verùm Galeni ſentẽtia nuſquam non à caua, priuſquam ad cor pertingat, uenas in membranas thoracem intercipientes, deduci ac diſtribui docens, ueritati parcit: quum hæ membranæ uenas aſſumant, partim ab [f] illis ramis, quos à iugulo ad has ferri audies, partim à uena ſine pari. Caua autem, quum ad cor fertur, interſepientes thoracis cauitatem membranas ne contingit quidem: tantum abeſt ut ramulos ipſis ita tenues, ut in illas digeri debẽt, priuatim offerat.

Lib. 7 de Adminiſt. ſect.

Lib. 6 de Placitis. lib. de Sect. uena. lib. 7 de Admin. & 2 Commentariorum in Hippoc. de Victus rat. in morbis acutis.

f L. 1 fig. lib. 6 M, N, Q.

offerat. Præterea alius, Galenum in libro de Venarum ſectione probè aſſecutus, mirabitur, quî, priuſquam cauæ ſupra cor progreſſum attingerem, à caua *g 6 fig lib. 6 1.8 fig. C,D.* ſtatim atq; in cor pertingit,[g] uenam arterialẽ in pulmonem porrigi, non aſcripſerim: quum interim illud Galeni ſit dogma. quod quàm ueritati conſentiat, ipſa uaſorũ uicinia arguit. quippe quum nihil ab alio pronaſci uerè dicamus, niſi id ei ſit contiguum, aut ſaltem attiguum, arterialem uenam à caua principium ducere, neutiquam quis aſſeret. Præterquàm enim quòd arterialis uena *h 2 fi.cap. 15 B,C.* ſextuplo craſsiori conſtat[h] corpore, quàm caua, illa hanc non cõtingit, & non mediocris cordis ſubſtantiæ portio inter cauæ orificij elatiorem ſedem, & dextram orificij arterialis uenæ, intercedit. Dein arterialis uenæ orificiũ non minus in cordis dextrum ſinum, quàm orificiũ cauę orbiculatim liberumq; pertingit: nihilq; minus apparet, quàm ſoboles aliqua, à caua ad arterialem producta. Vnde etiam hæc, quia propriam obtinet circunſcriptionem, non minus priuatim, quàm caua uenit pertractanda. Dein quis forſan me culpabit, quòd coronalem uenam dixerim eſſe (uti quoq; profectò exiſtit) inſignem: quum in libro de Venarum arteriarumq; ſectione Galenus illam ſcripſerit eſſe exiguam: uti contrà in ſeptimo libro de Adminiſtrandis ſectionibus, hanc perpetuò geminam reperiri tradidit. Huc accedit Galeni, de uenæ pari carẽtis principio, ſibi non conſtans ſententia. Primùm enim in commentario decimo ſecundi libri in Hippocratem de Victus ratione morborum acutorum, ſibijpſi ter pugnat. nam in initio ſermonis de uenæ cauæ per thoracem diſtributione, uniuerſim inquit uenam octo inferiores coſtas enutrientem, à caua pronaſci, anteaquàm ad cor pertingat. Mox ſubijcit, in quibuſdam animalibus ſupra cor hanc à caua depromi: in homine autem ex ea cauæ ſede eandem emergere, qua hæc dextram cordis aurem contingit. Rurſus ſui oblitus, aliquanto inferiùs ſubnectit, hominis infernas coſtas à uena enutriri, quæ ſub corde à caua exorditur. Huic ſententiæ propemodum conformis eſt, quæ in ſexto libro de Hippocratis & Platonis dogmatibus legitur, quum ſcribit, cordis inuolucrum, ſimul cum omnibus membranis, quæ tum thoracis cauitatem interſepiunt, tum quæ pulmonem ambiunt, alimentum ex caua, priuſquam ad cor deferatur, ſumere. In libro de Venarum ſectione, uenam ſine pari à dextra auris ſede ad ſiniſtras thoracis partes proficiſci, atque ad quintam thoracis uertebram perferri in quibuſdam animalibus, atteſtatur. In ſimijs autem, paulo ſupra aurem in dextris partibus hanc poni docet: pluraq; hic quàm in libro de Victus ratione, coſtarum interualla præſenti uena enutriri fatetur. Eandem ſententiam in ſeptimo de Adminiſtrãdis ſectionibus complectitur, niſi quòd hîc ipſam à uena, quę iuxta dextrum cordis ſinum conſiſtit, pronaſci ſimpliciter tradit: quum illic ad ſiniſtras thoracis partes illam proficiſci, malè adiecerit. Quinetiam alio ſeptimi eius libri loco hanc ſine pari uenam ex dextro cor- *i E.* dis ſinu, non ſecus ac[i] coronalem pronaſci docet: quamuis id in ſimijs haud euenit. At non eſt quòd prolixiùs alia huius ordinis loca ex libro de Fœtus formatione & aliunde in mediũ adferam, quum ex modò propoſitis, Galeni de uenæ pari carentis ortu progreſſuq; ſententia utcunq; conſtet: quæ quàm ueritati conſentiat, ex noſtra enarratione, ueram eius uenæ ſeriem proſequente, petere licet. In homine enim non minus quàm in ſimijs, & canibus, & ſuibus, & bobus, & quotquot uidi quadrupedibus, uena pari carens à caua procedit, poſtquàm hæc cordis inuolucrum ſuperauit, ac eouſque pertingit, ubi nullus amplius, qui uaſorum interuentu perficitur, pulmonum apparet connexus. Et ſi quis ſectioni fidem derogans, rationem huius uenæ exortus petierit,

Galeni de uenæ ſine pari ortu ſententia.

illam ſanè adinueniet ex noſtro ſermone, qui Naturæ artificium in illius uenæ propagatione ſuperiùs enarrauit. Haudquaquam enim hæc pari carens uena, à cauæ caudice ſub corde enaſci potuit: tum quòd nimium periculoſe ſuſpenſa fuiſſet, propter ingens interuallum, ab ea uenę cauę ſede ad uertebras uſq; conſpicuum: tum etiam, quòd ſi illinc uena pari carens exoriretur, tota dorſi pars ſub corde, & ea ſede, qua eius uenæ principiũ nunc exporrigitur, conſiſtens, uenis indiga relinqueretur: aut Natura denuò aliam uenam illinc, unde nunc illa enaſcitur, producere debuiſſet, illi dorſi ſedi alimentum ſubminiſtraturã. Eregionè autem[k] dextræ auriculæ pronaſci nullo prorſus modo quiuit: quòd uaſa pulmonem adeũtia, uenalis ſcilicet arteria, & arterialis uena, & aſpera quoq; arteria, illam ad dorſum ferri prohibuiſſent, niſi ipſa aliquouſq; prius aut deorſum aut ſurſum prorepens, aptam deſcenſus ſui ſedem callidè inueniſſet. Præterea ſi eregionè dextræ cordis auriculæ uena paris expers diffunderetur, ipſa etiam cordis inuolucrum peculiari foramine, ſecus atq; nunc, permearet. unde etiam uel hinc affatim docet, quàm procul à corde principium ducat. Neq; eſt quòd ad huius ſententiæ robur, hominis dorſi, quà id cor ſpectat, obliquitatem adferam: quæ quum multo maior in homine, quàm quadrupedibus aut auibus ſit, facilè liceret conficere, ſine pari uenam homini etiam altiùs quàm illis animalibus à caua oportere enaſci, quòd his ſcilicet ſuccinctior ductus eregionè dextræ auris ad dorſum, quàm illi uiſitur: uti profectò inter ſecandum non ſolùm iucundum eſt expendere, ſed etiam promptum. Quamobrem uerò Galenus ita uariè, & de hominis uena pari carente, ipſi nunquam indubiè uiſa, magis perperàm adhuc, quàm de ſimiarũ uena ſenſerit, in ea Epiſtola utcunq; perſtrinxi, qua dextri cubiti axillarem in laterali morbo (ſi modò quid interſit, cuius lateris uenam diuidas) ſecandam docui. Galenus enim aliquam rationem alicunde comminiſci ſtuduit, qua Hippocratis ſententiam probabiliorem redderet, qua is ſanguinem non mittendum docet, quum dolor inferiora ac ſub ſeptum petit. Quaſi uerò Hippocrates arbitratus fuiſſet, à[l] uena ſine coniuge per phlebotomiam nihil educi poſſe, aut eam remotiùs ab[m] axillari diſtare, quàm ut hæc aut alia quæuis, illius gratia aperiri poſſet. quum interim in pulmonum, cordis, iecoris, uentriculi, lienis & renum affectibus, uenam in cubito non Hippocrates ſolùm, ſed omnis medicorũ chorus ſecet. Cæterùm quoniam Epiſtola nuper commemorata, hæc prolixiùs cum aliquot alijs paradoxis perſequitur, cauæ uenæ diſtributionem deinceps, ſed quàm minimè potero interrupta ſermonis ſerie, aggrediar. Vena igitur caua, poſtquam ſine pari uenam à ſe diduxit, ad iugulum rectà ſub pectoris oſſe[n] conſcendit, membranis thoracem interſepientibus eleganter ſuffulta,[o] molleq; & glandoſum corpus hic in iugulo paſsim adſtratũ obtinens, quod Græci θυμὸν, Latini uerò communi glandularum nomine glandium uocant. Eſt autem glandium id in elatiſsima thoracis ſede extructum, ut ab omni noxa frequẽtiſsimas uaſorum diſtributiones hic ſuſpenſas, immunes ſeruaret. Vena enim caua[p] inibi primùm in duos inſignes truncos tota diſcinditur: & à ſiniſtro trunco, quẽadmodum & à dextro,[q] grandis uena promitur, quæ primæ thoracis coſtæ innixa, poſtquam aliquot à ſe diſparſit ramos, ſub clauicula in axillam[r] properat. Ab huius etenim radice[s] exilis uena enaſcitur, deorſum per coſtarum radices ad tertiam uſq; coſtam exporrecta, & exiguas ſoboles tribus, aliquando autem duntaxat duobus, ſuperioribus coſtarum interuallis deriuans. Pręſens uena non ſemper ab eius quæ axillam petit radice pronaſcitur: uerùm nonnunquam à caua, priuſquam in duos illos grandes truncos bipartiatur, principiũ ducit. Quinetiam interdum

Vnde uenam pari carentem enaſci oportuerit.

Caua ad iugulum inceſſus, & ipſius inibi bipartitio.

Venæ axillam adeuntis ortus.

Vena ſuperiora coſtarũ interualla petẽs.

k 5 fig. lib. 6 B.
l F.
m m, r, u.
n ab F ad H.
o 2 fig. lib. 6 F.
p H.
q I.
r ut F ſub E in 1 figura lib. 6.
s K.

interdum hanc penitus abeſſe obſeruaturus es, aut araneę filorum modo prætenuem exiſtere: quum breuiora illarum coſtarum interualla, ab ipſis incumbente uena, quæ axillam petit, aliquando autem à uenæ pari carentis propaginibus (idq; potiſsimùm in dextro latere) ſatis nutrimenti aſſumant. Ab anteriori ſede illius[t] magnæ in iugulo bipartitionis,[u] duæ prodeunt uenæ, quæ antrorſum ductæ, ad elatiorē pectoris oſsis ſedem contendunt, ſecundùm ipſius latera, quibus coſtarũ cartilagines coarctãtur, deorſum ad abdominis uſq; ſuperiora perreptãtes, numeroſasq; ſoboles diffundentes. In progreſſu enim, ad ſex ſuperiorum utriuſq; lateris ſeptem coſtarum interualla, ſingulas diſtribuunt propagines, quæ ad terminũ oſsis coſtarum, ubi uenæ cõiuge carentis[x] ramos ceſſare diximus, finiunt. Quemadmodũ uerò à ramis uenæ pari carentis, propagines extra thoracis cauitatē ad muſculos coſtis inſtratos excidere relatũ eſt: ſic quoq; à uenis ad cartilaginũ interualla diſſeminatis, ramuli notatu digni, in muſculos pectori incumbētes, ipſasq; adeò mamillas propagantur, ſi modò ad has à uenis pectoris oſsi exporrectis, ſurculi deriuentur. Porrò quod ex uenis ſub pectoris oſſe deductis[y] reliquum adhuc eſt, ad latus mucronatæ cartilaginis deorſum in carnoſam rectorum abdominis muſculorũ partem diſtribuitur. Venæ enim è thoracis cauitate prolapſæ, ſub rectis muſculis ad mediã uſq; abdominis ſedem feruntur, ramulos quoſdã in proximas partes utrinq; tranſmittentes: quorum præcipuus ad abdominis cutem ſubit, atq; obliquè ſecundùm coſtarum cartilaginum terminos propagatus, in gracillimas & capillorum modo ſubtiles uenulas ceſſat. Cæterùm inſigniores uenarum rami, ſub rectis muſculis exporrecti, in plures ſurculos[z] ſupra umbilici ſedem terminantur, qui rectorum abdominis muſculorum ſubſtantiæ implexi,[a] illarum uenarum terminos fineſq; ſpectant, quas in ſermonis progreſſu, ab imo ſurſum ſub rectis muſculis conſcendere audies. Harum uenarum ſub pectoris oſſe reptantium originē, ex anteriori mediaq; in iugulo bifurcationis ſede, utplurimùm educi animaduerti. interdum uerò eas ab[b] axillariũ uenarum radicibus, poſtquàm illæ nõnihil à iuguli medio in latera receſſerãt, enatas obſeruaui: quemadmodum aliquando alteram ipſarum, & præſertim ſiniſtram, ab axillari, alteram uerò ab ipſa bifurcatione pronatam uidi: quemadmodum etiam non infrequenter occurrit ab anteriori uenæ cauæ ſede, ubi in duos inſignes truncos partitur, unicam pronaſci, quæ ſurſum ad pectoris os ducta, in duas diſcinditur uenas: ac unam dextro pectoris oſsis lateri, alteram ſiniſtro exporrigit. Ab his quoque uenis, ſecundùm pectoris os deductis, membranæ thoracis cauitatem interdiuidentes primos mutuantur ſurculos: ac ſubinde etiam à caua, ubi nunc dictas promit uenas,[c] graciles quaſdam propagines ſibi uendicant, ſecundùm totam membranarum longitudinē, cum[d] neruis ſepti tranſuerſi exporrectas. Quinetiam, ut & antea monui, à[e] uena pari carente, in membranas thoracis cauitatem interſepientes, ſurculi accedunt, uenis quæ[f] adhærentem oculi tunicam implicant, quàm ſimillimi. À uenis dein has thoracis membranas intertexētibus, etiam ſoboles in cordis inuolucrum, ubi illæ[g] hoc continent, pertingunt. Cæterùm[h] uena axillam accedens, priuſquam è thorace procidit, non ita procul ab ipſius initio, ex elatiori ſede,[i] uenam utcunque amplam promit, quę ſurſum obliquè in poſteriora tendens, ad tranſuerſos uertebrarũ ceruicis proceſſus deducitur: & per[k] foramina illis priuatim exculpta conſcendens, in muſculos uertebris proximè adnatos, ſoboles ſpargit. At præter illas, certo ordine, & ueluti geniculatim ſingulas ſoboles unicuiq; foramini neruorum exortibus in ceruicis uertebris inciſo deriuat, dorſaliq; medullæ, ipſiſq;

Venæ ſub pectoris oſſe deorſum repentes.

Aliquot rami à uena axillam petente ſparſi, priuſquam brachium ſubeat.

t H.
u Altera L inſignitur. dein utraq; 2 fig. lib. 6 B, C.
x G, G.
y 1 fig. lib. 5 K. 6 muſ. tab. a. ubi etiam rectũ muſculum f inſignitũ ſpectabis.
z M.
a r.
b ab I.
c 1 fig. lib. 6 Q.
d 1 fig. lib. 6 P, P.
e F.
f 18 fi. cap. 14 lib. 7 n, n.
g Id licet colligere ex 1, 2 fig. lib. 6.
h I.
i N, N ultimæ fig. ſ.
k 2 fi. cap. 15 lib. 1 T. 7 fig. x, 8 fig. α.

ipſisq; adeò uertebris alimentum ſuppeditat. Quod uerò eius uenæ reliquum eſt, in caluariam contendit,[l] peculiare ſibi cum[m] ſua coniuge arteria foramen obtinens, quod ad poſteriorem occipitis oſsis capituli ſedem excauatur. Cæterùm quando uena in caluariæ amplitudinem pertingit,in[n] ſecundum ſeu ſiniſtrum duræ cerebri membranæ ſinum,uti poſtea auditurus es diffuſiùs, exhauritur.Præter hanc uenam,[o] alia adhuc ab illa quæ in axillã contendit,priuſquam è thoracis cauitate omnino labitur, ex ipſius poſteriori regione principium ducit,quę in muſculos,humilioribus ceruicis & thoracis elatioribus uertebris adnatos, ac capitis dorſiq; & thoracis motibus famulantes, diſpenſatur. Simulatq; uerò axillam petens uena,inter primam thoracis coſtam & claviculam,ex thoracis cauitate eſt egreſſa,[p] muſculumq; perforauit,qui ſecundi paris dorſum mouentium alter eſt,[q] eam,uti pòſt audies,[r] promit uenam,quam humeralem uocabimus: & ilico atq; decliuis ducta,glandulas in axilla ad firmam uaſorum diſtributionem à Natura procreatas contingit,quas nunc dicam,à ſe diducit propagines. Primùm utrinq; ſingulas emittit uenas: ad thoracis quidem anteriora[s] unam,ad poſteriora autem[t] alteram. Quæ antrorſum exporrigitur, in[u] muſculos à pectoris oſſe & coſtis ad brachij os & ſcapulam pertingentes diffunditur,& pectoris cutem ſimul & mamillas frequenti admodum ramorum ſerie in mulieribus adit. Vena autem retrorſum proficiſcens,in muſculos cauam ſcapulæ ſedem occupantes, uicinaſq; ſedes multiplici etiam ſobole digeritur.Cæterùm nonnunquam à[x] priori, & quæ pectus accedit uena, interdum uerò ab ipſo qui in axilla conſiſtit[y] trunco,[z] alia grandis utcunq; uena exoritur, quæ deorſum ſecundùm thoracis latus exporrecta, potiſsimùm abſumitur in[a] muſculũ,cuius beneficio brachium decliue dorſo admouemus. Præter hos ramos, maior uena, quæ in axilla habetur,[b] exiguos ablegat ſurculos glandulis & membranis,quę inibi uaſorum diſtributionibus, eorundemq; colligationibus præſunt. Qua autem ſerie axillaris uenæ reliquum, in totum brachium excurrat, peculiari Capite mox atq; cęteras aſcendentis uenæ cauæ partis ſoboles abſoluero,expediam. Proinde ad iugulum rurſus ſermone conuerſo,cæteros truncorum[c] magnę illius in iugulo diuiſionis ramos aggrediar. Vena itaq; caua,ad eum quem dixi modum, priuſquã pectoris oſsis ſummum tranſcendat,in duos truncos diducitur: ac ſtatim à diuiſione, nuper[d] commemorata uena,quæ axillam petit,principium obtinet. quod autem alterius diuiſionis illius trunci adhuc ſupereſt, à media iuguli ſede, cui priùs innitebatur, modicè recedens,ſurſum extra thoracem protenditur: & ſimulatq; clauiculam pectoriſq; oſsis ſummum ſuperauit,in[e] duos impares ramos ſcinditur.Interior namq; exteriori gracilior eſt, & ſecundùm aſperæ arteriæ latus[f] aſcendens, nonnullas uenulas, in ſpeciem capillorum exiles, aſperæ arteriæ conterminiſq; membranis communicat. Hæc interior cenſetur iugularis, quæ cum ſui lateris[g] ſoporali arteria uerſus cerebrum fertur, ac in aſcenſu graciles ramulos membranulis[h] ſexti neruorum cerebri paris in collo,& in faucibus etiam ſeptimi paris neruos colligantibus digerit, uniuerſo ductu ſoporariæ arteriæ, ad caluariæ uſq; baſim cõmiſſa: quò cum[i] peruenit, in duos inæquales amplitudine ramos diſcinditur: ac[k] amplior obliquè retrorſum,ſecundùm caluarię baſim ductus, caluariam ſimul cum quodam ſoporalis arteriæ ramo ingreditur,[l] foramine utens, ſexti neruorum cerebri paris gratia exculpto. Qua uerò ſerie in caluariæ cauitate præſens ramus digeratur, in cerebri uaſorum deſcriptione affatim perſequar: modò autem ſat erit, ad caluariæ uſq; cauitatem uenas,quæ eò pertingunt,ſermone deducere.Ab ampliori hoc iugularis internę

ramo,

Cauæ per collum caputq; ſeries.

Interior iugularis.

l 2 fig. cap. 12 lib. 1 f.
m fig. cap. 12 F.
n ulti. fig. 5,6. & 7 ſi. lib. 7 Q,
Q.
o O.
p 8 muſc. tab. C. aut potius quære eum muſculum in Epitomes tabulis.
q a,a.
r ut in ult. fig. ſiniſtro latere à z α oritur, eſtq; hæc figura hac in parte cæteris uerior.
s P.
t Q.
u 3 muſc. tab. Δ 4 tab. Γ.
x P.
y m.
z R.
a 10 muſc. tab. Θ.
b inter P & R.
c H.
d I.
e S & T.
f ult. fig. A ad E.
g fi. cap 12 Z, aut X. aut potius ſeriatim hic ſpecta ult. fig.
h 2 fi cap. 2 lib. 4 c,c. dein v.
i fig. 14 cap. A.
k eiuſdem fig. C cũ I.
l 2,3 fi. cap. 12 lib. 1 c.

ramo, quum (uti diximus) in poſteriora ſecundùm caluariæ baſim is contendit,[m] propago diducitur, in elatiorem ſedem[n] muſculorum pertinens, qui anteriorem ceruicis uertebrarum regionem occupant, ſtomachoq́; ſubiacent. [o] Gracilior uerò internæ iugularis ramus, ſoporali arteria penitus relicta,[p] priuato foramine caluariam ſubit, quod iuxta foramen tertio[q] & quarto pari neruorum cerebri commune, cælatur. Priuſquam uerò ramus ille in duram cerebri membranam pertingit, totusq́; in caluariam mergitur,[r] ſobolem non admodum inſignẽ ad auditus organum depromit, eam per[s] foramen quoddam tranſuerſum mittens, quod huic ſoboli &[t] neruulo cuidam quinti paris neruorum cerebri commune cenſetur.

Exterior iugularis, humerariæq; ortus, & priuſquam brachium ſubit, ſeries.

Porrò[u] exterior, idemq́; grandior ſupra iugulum factæ diuiſionis ramus, ab exteriori ipſius latere, poſtquã muſculorum dorſum mouentium ſecundi paris[x] alterum perforauit,[y] inſignem ex Galeni ſentẽtia profert uenam, quæ deorſum uerſus clauiculã reuoluta, ad ſummum humerum, ipſumq́; adeò brachium contendit, humerariamq́; nobis nuncupatam uenam conſtituit. Quum tamen propter Ariſtotelem, qui humerariæ ortum ſub aure eſſe, falſo tradiderat: & Galeni locorum, quibus uenarum in iugulo & collo ſeriem perſequitur, obſcuritatem, ſtudioſiùs ſolito humerariæ originem indagatus ſum, uenam hanc non ita ut Galenus cenſet, ab externa iugulari, ſeu maiori, quem paulo antè narrare cœpi, ramo, enatam uidi: uerùm ab ea uẽna, quam tranſuerſim ſupra primam coſtam in axillam tendere ſcripſimus. uti ſanè rationi uidebatur cõſonum, quæ tritiùs unum caudicẽ, quàm duos ramos, mutuò æquè diſtantes, aliquouſq; ſimul progredi atteſtatur. Oritur autem humeraria, ab eius uenæ medio ferè ductu, qui à iugulo ad axillam metiri poſſet. Atq; hinc humeraria ſub ſummo humero trãſuerſim brachium petit, illa uerò ſub humeri articulo magis obliquè in axillam deſcendit. Cæterùm priuſquam humeraria brachium ſubeat, non procul ab ipſius ortu[z] ramum edit, qui in cutem poſteriori ceruicis ſedi obductam, & externos eius ſedis muſculos, numeroſa uenularum ſerie digeritur. Pręter hunc,[a] alium quoq; grandiorem depromit ramum, in gibbam ſcapulæ ſedem frequenti etiam ſobole diſperſum. Deinde quando ad[b] ſummum pertendit humerum, atq; ſub illo in brachium prorepit, priuſquã penitus demergitur, in ſummi humeri cutem[c] propagines deriuat, quarum præcipuæ in cutem digeruntur, quæ[d] muſculum integit brachium attollentem. Eiuſmodi propagines interdum, idq́; potiſsimùm in mulieribus, ad mamillarem uſq; cutem[e] excurrunt, deorſum in priora ſecundùm clauiculam errabundo progreſſu deductæ, & ante ſectionem in pleriſq; mulieribus uireſcente quodammodo aut cæruleo colore conſpicuæ. Qua autem ſerie eius uenę brachium adeuntis reliquum digeratur, poſteriùs dicam, quando peculiari Capite, ipſius axillariſq; uenæ diſtributionem perſequar.

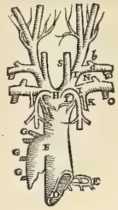
Exterioris iugularis ſeries.

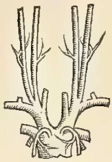
Cæterùm[f] maior ramus, quem ſupra clauiculam haberi, atq; ab externo ſuo latere, ſecundùm Galeni placitum, humerariã germinare diximus, ſub lato buccas mouente[g] muſculo, per colli latus ad fauces porrigitur, exteriorem efformans iugularem, quę non pari ſemper modo (uti in uociferantibus, aut aliàs ui ſpiritũ retinentibus, & uetulis, indies obſeruamus) per colli cutem fertur: ſed ferè quadruplicem, aut magis adhuc uariam diſtributionis ſpeciem proponit. Prima (quam frequẽtiùs eſt cernere) ea eſt, qua unus tantùm ramus hîc ſub cute ad fauces uſq; procedit, in ipſo progreſſu nullibi inſigniter diſciſſus: ſed duntaxat graciles ramos, in muſculos, conterminamq́; cutem partim rectà, partim obliquè, & interdum tranſuerſim cõſcendentes, uariè ſpargens. Secunda autẽ ea uiſitur, qua in medio ductu iuxta colli longitudinis medium, iugularis

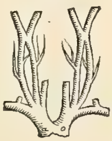
m fig cap. 14 Φ.
n 8 muſc. tab. A, B.
o fig. cap. 14 F, faciẽs ramos o, o, o.
p 2, 3 fig. cap. 12 lib. 3 R iuxta Q.
q 14 fi. lib. 7 I & K.
r fig. 14 cap. 11.
s 2 fi. cap. 12 lib. 1 V.
t 2 fi. cap. 2 lib. 4 b ab a enatum.
u T.
x 8 muſc. tab. C.
y fi. 6 cap. Galeni ſententiæ conuenit ad T, a. uerùm ultimæ fig. ſiniſtrum latus ueram delineationem oſtendit ad z & α.
z b.
a c.
b ultimæ fig. lib. 1 λ.
c d, d.
d 4 muſc. tab. Ξ, 10 tab. Δ.
e 25 fi. lib. 5 A, A.
f T.
g 3 muſc. tab. Γ.

iugularis in duos inſignes ramos dirimitur: & unus quidem in priora, alter in
poſteriora quodammodo ſurſum properat. Tertiam cōſpicimus, qua propter

PRImam diſtributiōis externæ iugularis uenæ ſeriem, nuda cauæ delineatio docet: reliquas uerò tres, priuatis & nunc ſeriatim hic repoſitis formulis expreſsi, ac earum primæ eoſdem characteres, quos integræ delineationi, accommodaui, ratus ex illa hāc ita facilius poſſe perpendi.







clauiculam adhuc exterior iugularis in duas propagines diffunditur, quæ ſurſum ſub cute inuicem diſtantes ferūtur. Quarta ex tertia paratur: aliquoties enim illæ propagines inuicē perpetuò diſtant, ac nuſquam ſe mutuò cōtingunt: interdum uerò ad humiliorem faucium ſedem mutuò rurſus coeunt, ac ex ambabus una conſtituitur uena, quæ mox bipartita, uti modò ſubiungam, in ramos ceſſat. Verùm ſubinde & ex tertia ſerie alia adhuc conſurgit differētia. Nam aliquando altera, neq; illa ſanè minor propago, cuti non ſubtenditur,[h] muſculo recōdita, qui à pectoris oſsis ſummo & clauicula pronatus, mamillari temporis oſsis proceſſui inſeritur. atq; ea propago in eum modum ſubmerſa, frequenter adeò inſignis occurrit, ut etiam nonnulli diſſectionum profeſſores hanc internam iugularem uideantur appellaſſe: illam[i] uerò interim negligentes, quæ ſecundùm aſperæ arteriæ latus exporrigitur. Vtcunq; uerò exterior iugularis, aut unica utrinq;, aut in medio per collum ductu, aut ſtatim à clauiculis gemina aſcēdat, ſemper cuti, quà prorepit, inſignes notatuq; dignos offert ſurculos: ac quum ad fauces uſque, iuxta inferioris maxillæ humiliorem ſedem, ſub aurium regione[k] contendit, ſui[l] portionem ad oris interiora & duram cerebri membranam tranſmittit:[m] reliquum uerò ipſius, in faciei cutem, & illius muſculos, & ad tempora, & poſt aures, & uniuerſam breuiter capitis cutem transfunditur.[n] Portio interiora oris ſubiens, in primis ſuis ſciſsionibus[o] glandulas obtinet interiectas, quas tertium glandularum in faucibus conſiſtentium genus in ſexto libro numerabimus. His glandulis, quæ uaſorum hic præſunt diſtributionibus, ab interiori externæ iugularis portione ramuli diſpenſantur: mox notatu digni in laryngem, &[p] glandulas ipſi proximè adnatas, & muſculos oſsis υ referētis, & linguæ, & uniuerſim ad omnes faucium ſedes, ſurculi deriuātur: quorum inſignis ſub lingua, ſecundùm ipſius longitudinē prorepit, in multiplices & errabunda ſerie prorepentes[q] ramulos ſciſſus. Quinetiam ab hac iugularis portione, præter[r] grandem ramum, qui in caluariam per[s] foramen ſubit, ad poſteriorem mamillaris proceſſus ſedem cęlatum: rami etiam in palatum, & tunicam narium cauitati obductam, digeruntur, à quibus poſtmodum non negligēdæ[t] ſoboles caluariam petunt. Vna enim per[u] foramen, quod ſecundo cerebri neruorum pari inſculpitur, caluariam accedens, in duram membranam aliquot ſurculis excurrit: quemadmodum & altera ſoboles duræ membranæ offertur, caluariam ingrediens per grandius foramen[x] illorum quæ in octauo capitis oſſe, odorum gratia exculpuntur. Hæ ſoboles, quum caluariam ingrediūtur, ſurculos quoſdam oculo elargiuntur, in frontis cutem interdum diſſeminatos.[y] Exterior externæ iugularis portio, per capitis exteriora paſsim repens, mox glandulas ſuis quoq; diſtributionibus præfectas obtinet, quæ inibi ſub aure reponuntur, ubi inferior maxilla ſuperiori articulatur. Pręſens portio inter has glandulas bipartitur: &[z] uno ramo in buccas, narium alas, & ad[a] frontem uariè exporrigitur, [b] altero

h 4 muſc. tab. Θ.
i S.
k V.
l X.
m Y.
n X.
o 1 muſc. tab. A.
p 6 muſc. tab. L.
q Hi ſubleuata lingua conſpiciuntur.
r fig. cap. 14 E. & ultimæ fig. λ.
s 2, 3 fi. cap. 12 lib. 1 g.
t ſub 9. & ult. fig. μ. & fig. cap. 14 G, H.
u 1, 3 fig. cap. 12 lib. 1 G.
x 3 fi. cap. 12 lib. 1 I.
y Y.
z Z.
a 9.

b α,.* [b] altero autem tempus & auris regionem adit. Hic enim ramus denuò in duos
c α. præcipuos ſurculos diuiſus,[c] unum in ſui lateris tempus admodum errabun-
*d *.* do & inuoluto ductu digerendum offert:[d] alterum uerò poſt aurem & ad oc-
cipitis cutem diffundit. Exterioris iugularis ſoboles, in faciem ac capitis cutem
digeſtæ, hoc ſibi priuatim uendicant, quòd dextri lateris uenæ, ſiniſtri lateris
uenis, quibuſdam ſedibus permiſceantur, ac inuicem coeant, idq; potiſsimùm
in facie & uertice, & in primis adhuc in fronte. adeò, ut frontis uena plerunq;
ab utrarumq; iugularium propaginibus, per internos oculorum angulos ſur-
e 4 fi. cap. ſum deductis, confletur. Ad hæc, per[e] exigua uerticis oſsium foramina & ſu-
12 lib. 1 ſ,ſ. turas,[f] gracillimæ uenulæ in caluariam procidunt: non aliter atque rurſus ex
f 1 fig lib. caluaria in cutem alias emergere tum dicam, quando cerebri uaſorum ſeriem
7 F,F. priuatim enarrabo. Quippe hæc opportunè tantiſper dum in caluariam arte-
rias quoq; ſermone perduxero, aſſeruabitur, quòd uaria cerebri uenarum ar-
teriarumq; ſit commixtio: quam incognito adhuc arteriarum ad caluariam
ductu, arduum foret percipere. Quanquam interim cuiuis integrum ſit,
Caput decimumquartum, cerebri uaſis dedicandum, aut hîc, aut ſuo, quo id
reponam, loco aggredi.

VENAE AXILLARIS ET HVMERARIAE per brachium cubitumq; & manum ſeries. Caput VIII.

a m & α. ult. fig. z & α. V ENAS[a] duas à caua in brachiũ propagari, prius relatum
eſt, quibus una eademq; radix à iugulo extra thoracẽ uſq;
b ult fig. α naſcitur quodammodo à z. extitit. Gracilior, quę ueluti ab alia craſsiore[b] enaſcebatur,
quòd[c] ſub ſummo humero, ipſaq; adeò clauicula, in exter-
c ſub λ & Q ult fig. lib. 1. nam brachij ſedẽ procidat, humeraria & cubiti exterior
dicitur: craſsior autem, amplior'ue, quòd per axillã inter-
namq; brachij ſedem prorepat, axillaris interiorq; cubiti
uena nuncupatur. & quanto hæc grãdior ampliorq; humeraria uiſitur, tanto
etiam in frequẽtiores numeroſioresq; ſoboles diffunditur. Humeraria namq;
d b,c,d,d. [d] illos quos pręcedente Capite recenſuimus ramos diſpergens, ad poſteriorem
clauiculæ ſedem cõtorquetur: ac ſub ſummo humero, uti diximus, prorepẽs,
e 3 muſ ta. [e] inter internum latus muſculi brachium attollentis, & ualidũ tendinem mu-
inter P & Δ per lineã ſculi brachiũ ad pectus ducentis, in brachiũ procedit. Dein carnea membrana
ab L ad Q. ſub cute ſuffulcitur: deorſumq; porrecta, etiã ante ſectionẽ in omnibus euadit
conſpicua: niſi fortè graciliores omnino uenas homo obtineat, obeſior'ue ſit.
Porrigitur autem recto tramite per anteriorẽ (uerſus exteriora tamen magis)
f 6 muſc. brachij regionem, ſecundùm exterius latus[f] muſculi cubitum flectentiũ ante-
tab. Θ. rioris. In deſcẽſu uerò ad cubiti uſq; articulũ,[g] graciles duntaxat ramos utrinq;
g e,e,e. in cutem ſibi proximam, anterioremq; dicti muſculi ſedem diſpenſat, qui par-
tim rectà, partim obliquè & tranſuerſim in cute ita prorepunt, ut interdum
h ſ. uerſus internã brachij ſedem ad axillaris uenæ[h] ſoboles in cutem digeſtas per-
i f. tinere, cum illisq; coire uideantur.[i] Quando humeraria cubiti attingit articu- *Humerariæ ſeries iuxta cubiti articulum.*
k 1 fi. cap. lum, iuxta[k] exterius humeri tuber, in tres ferè ramos tota diducitur.[l] Primus
22 lib. 1 P. (quem frequentiſsimè, & potiſsimùm in hominibus, deeſſe conſpicies) quo-
l g. tieſcunq; ſe offert, gracillimus uiſitur: & penitiùs quàm ſub cute immergens,
m 5 muſc. tab. Θ. 6 tab Ξ. exteriori ſedi capitum[m] muſculorum præcipuè offertur, qui quatuor digito-
n 6 muſc. rum ſecundos & tertios flectunt articulos, & interno lateri eius[n] muſculi, qui
tab. Λ. 12 tab. Θ. radium in ſupinum mouentium longior exiſtit. Ramus iſte, mox in paucos

Lib. de Venarum diſſect. & pot. ſ simium 3 lib. de Admini ſt. ſect.

ſurculos diſſectus, ceſſat: neq;, ut Galenus ſcribit, alicui axillaris uenæ ramo ita
commiſcetur, ut[o] præcipuũ humerariæ ramum, qui enarratione ſecũdus erit, — *o b.*
cum[p] quadã axillaris uenę propagine, in cubiti flexu ſub cute uniri mox audies. — *p t unitur cũ h ad κ.*
Vt enim Galenum axillaris uenæ[q] pręcipuam portionẽ, in alto inter muſculos — *q q, q. ult. fig. ſ, ſ.*
reconditam, minus uerè deſcripſiſſe, ex ſedula reſectione obſeruabis: ſic quoq;
primi huius humerarię rami (ſi quando is unquam cernitur, & Natura pręter
conſuetum ſibi artificiũ, à cute ad corporis penitiora, non autẽ ab his, utpote ſe
dibus ad uaſorum cuſtodiã tutioribus, uerſus corporis ſuperficiẽ, cutemq;, ue-
nas porrigi uoluit) ſeriem non eſt aſſecutus, aut imaginationę illam ſibi admo
dum inartificioſam cõfinxit. quanquam interim pereleganter uereq; eas Gale
nus enarrauerit uenas, quæ citra ſectionẽ in nudato (uti in uenæ ſectione fit)
brachio, plurimùm & frequẽter illi occurrerunt. Quas quum ſimijs cõuenire
uidit, quàm illarũ corpus humano ſimile ſit, longa oratione inducere conatus
eſt, nullam, niſi ante diſſectionẽ omnibus obuiam, ſibi perſpectã habens diffe-
rentiam: quum interim tam uarias & innumeras hactenus in oſsibus, muſcu-
lis, & uenis quoq; propoſuerim, mihiq; inde non uulgariter perſuadeã, huma-
num corpus nunquã à Galeno fuiſſe aggreſſum.[r] Secundus itaq; & præcipuus — *r b.*
humerariæ ramus, eorum in quos iuxta exterius humeri tuber ea diſcinditur,
obliquè ſub cute, ad cubiti cum humero articuli flexus medium deſcendit: ac
cum axillaris uenæ[s] ramo, quem poſtmodum commemorabo, coit:[t] unaq; ex — *s f.* *t α.*
ambobus ramis, humerariæ nimirũ & axillaris, uena cõflatur.[u] Tertius hume — *u i.*
rarię ramus,[x] muſculũ qui radio iuxta brachiale inſertus, radij in ſupinũ motus — *x 6 muſc. tab. Λ, 12 tab. Θ.*
autor eſt, cõſcendit: & paulatim deorſum prorepẽs, obliquus per radium ante
medium ipſius lõgitudinis in externã cubiti regionẽ perfertur: quam ubi atti-
git,[y] ſurculos quoſdam, ut & reliquo, quem hactenus cõfecit, ductu, in proxi- — *y k, k.*
mam ſibi cutem depromit: quorum non[z] infimus eſſe ſolet, qui ab ipſo edu- — *z ſuperius k.*
citur, quà humeraria in tres illos ramos iuxta externũ humeri tuber partitur.
Cęterùm tertius hic ramus ſenſim obliquè uerſus ulnæ appendicem, brachia-
liſq; radicem prorepẽs, tandem[a] alteri cuipiam inibi[b] cõmiſcetur uenæ: hacq; — *a x, x.* *b l.*
adauctus, externam brachialis ſedem conſcendit: & in aliquot ſurculos, erra-
bundo inceſſu ſparſos, diſſectus, regionem intercurrit, quæ ante paruum digi-
tum & anularem habetur, externa etiam illorum digitorũ ſede ſoboles quaſ-
dam ab hoc ramo ſibi uendicante. Cuius uerò uenæ propago illa demum ſit,
quam tertio humerariæ ramo uniri iam ſcripſimus, ſubiungam, ubi primùm
aliquot axillaris uenæ propagines abſoluero: quippe à quodam axillaris ramo,
ſub cute per totam ulnæ longitudinẽ exporrecto, illius propaginis initiũ pen-

Axillaris in brachio conſiſtentis ſeries.

det. Axillaris itaq;,[c] quum primùm axillã ſuperat, brachiumq; ſubingreditur, — *c f.*
inter muſculos brachij os amplexantes deliteſcit, præcipuè uerò inter anterio
rem ſedem[d] primi cubitum extendentiũ, & poſteriorẽ ſedem tendinis[e] muſcu — *d 1, 12 muſ. tab. T.*
li, quo brachiũ pectori admouetur, & dein iuxta muſculorũ cubitum flecten- — *e 3 tab. Δ.*
tium[f] poſteriorẽ. Hęc primùm capitibus[g] muſculorũ, quorum ope cubitus ex- — *f 8 tab. Γ.*
tenditur,[h] propaginem offert, illis[i] uenulis eregionè eductam, quæ ab ipſa in — *g 11 tab. Θ, f.*
glandulas hic repoſitas digeruntur. Poſt hanc, demiſsius axillaris ex poſteriori — *h n.*
ſua ſede[k] uenã iiſdem muſculis diſpẽſat, à qua mediocris etiã magnitudinis ſo- — *i inter P & R.*
boles in externæ brachij ſedis cutem diſſeminatur. Ab externo latere axillaris — *k o.*
uenæ,[l] alia notatu dignæ amplitudinis propago diffunditur, obliquè deorſum — *l q.*
ſub humero, ſeu brachij oſſe, ad[m] externum uſq; huius tuber deſcendens, ac ſub — *m 2 ſi cap. 23 lib. 1 P.*
[n] muſculis cubitum extendentibus occultata:[o] muſculorumq; capitibus, ab ex- — *n 9 muſc. tab. T, S.*
terno humeri tubere pronaſcẽtibus, ramulos quoſdam exhibens: ac demum — *o eiuſdẽ ta. Y, Z, Θ, Λ.*
aliquouſq;

aliquouſq; ſemper profundè occultata, in externam cubiti ſedem prorepens,
p 1,2 fig. cap. 11 lib. 4 φ. ſimul cum[p] neruo, qui brachium petentiũ quartus opportunè enumerabitur.
Has propagines axillaris adhuc in alto latitans edit, ipſaq; in[q] duos truncos diſ-
q in q & r. ſcinditur, quos ſanè accuratiſsimè examinatos uelim, non tantùm Galeni no- *Lib.3 de Adminiſt.ſect.*
mine, quem hæc axillaris diuiſio latuit, uel quam iuxta cubitum, atque adeò in
brachij extremo fieri ſcripſit: ſed eorum quoque occaſione, qui ſe operæpre-
cium aliquod in Anatome arbitrantur præſtitiſſe, dum ſectionem ſemel atq;
iterum aggreſsi, ſimul cum axillari uena humerariã porrigi, ſe animaduertiſſe
ſcribunt, oſcitãter humerariam (quæ etiam uel ante ſectionem notiſsima eſſe
r q,q. & ult.fig.ſ.ſ. debuit) unà cum carnea membrana à brachio auferentes, & poſtmodum[r] al-
teram axillaris uenæ partem (quam modò perſequar) humerariæ loco deſcri
bentes. Axillaris itaq; hominis uena, non procul ab ipſius è thoracis cauitate in *Præcipua axillaris in duos truncos diſtributio.*
axillam egreſſu, in duos quodammodo pares diſcinditur truncos: quorũ alter,
ſ fig. cap. 11 N. qui ferè & craſsior uiſitur, toto ductu in profundo latitat,[ſ] arteriæq; in brachiũ
exporrectæ perpetuò attenſus, eadẽ ferè cum ea diſtributionis ſerie digeritur,
t 1 fi. cap. 11 lib. 4 τ. ſimul etiam[t] neruo brachium adeuntiũ tertio cõcomitatus. Inter[u] duos enim
u 6 muſc. tab. inter θ & r, r. cubitum flectẽtes muſculos, deorſum ad mediam ſedem flexus articuli cubiti
porrigitur, illis muſculis, & dein membranis, quibus nerui induũtur, ramulos
ſpargens. Quando autem cubiti articulum ſuperauit, atq; inter muſculos digi-
x Pete hæc ex arteriæ ſerie. torum flexus autores ferri incipit, in[x] duos dirimitur ramos, qui modicè ab in-
uicem recedentes, ac muſculos quos perreptant ſurculis implicãtes, unà cum
y 4 muſc. tab. δ. tendinibus internam manus ſedem petunt, qui per[y] ligamentum, in interna
brachialis regione anuli modo conſpicuum, porriguntur. Rami inibi in alias
z 4 tab ten do muſculi r. ſoboles partiti, ſub[z] tendine feruntur, qui lateſcens, uolæ cuti ſubnaſcitur: atq;
hinc ita in internam digitorum ſedem digeruntur, ut binæ ſoboles pollici, &
totidem indici, & una medio offerãtur, à ramo qui ſecundùm radium per cu-
bitum porrigitur. Ab illo autem, qui ulnæ attenditur, binæ ſoboles anulari &
a 4 muſc. tab. u.ſ. minimo, & una medio exhibentur: ab illoque ramo ſurculus[a] muſculos adit,
externam uolæ ſedem occupantes. atque ita ab altero etiam ramo ſurculus in
b 6 muſc. tab. κ,λ. 7 tab. characť. 1,2,3. 11 tab. ſ. c r. [b] muſculos penitiùs pertinet, qui primo pollicis oſsi cõnaſcuntur. [c] Alter axil- *Axillaris uenæ portionis cutem ſubeuntis ſeries.*
laris truncus ſenſim ex alto ad internæ brachij ſedis cutem emergit, uerſus hu-
meri[d] interius tuber properans, ac ante ſectionem ſub media brachij longitu-
dinis ſede, non minus quàm humeralis ſupra cubitum, conſpicuus. Vbi autem
d 1,2 fig. cap. 23 lib. 1 S. interiori humeri tuberi ferè incumbit, ad elatiorẽ eius tuberis ſedem, in[e] duas
magnitudine propemodũ æquales partitur uenas: quarum anterior cuti ſub-
e t,u. ac t anteriorẽ notat. ſtrata (quemadmodum & omnes pręſentis trunci ſoboles) obliquè deorſum
ad mediam cubiti articuli flexus ſedem repit, ac cum[f] ſecundo humerariæ ra-
f b. g α. mo ad humiliorẽ mediamq; flexus illius ſedem coit,[g] unaq; inibi ex ambabus
conſurgit uena, quam cõmunem, quia ex axillari & humeraria cõſtituitur, me *Communis uenæ conſtitutio.*
ritò appellamus. uulgus tamẽ medianam uocat: etiamſi Græci, & Latinorum
h t,h. præcipui,[h] ramos qui hanc cõmunem efformant, medias, ut & obliquas, nun-
cupauerint. uerùm interim Galenus in primo libro de Curandi methodo ad
i u. Glauconem, mediam uidetur appellare, quam aliàs cõmunem uocitat. [i] Poſte
rior uena illius axillaris trũci iuxta interius humeri tuber bipartitionis, frequẽ-
tes ramos deriuat inferioris cubiti ſedis cuti, & interioris itidẽ exteriorisq; ſe-
dis humiliorũ, ac ſecundùm ulnam ſitarum regionũ cuti. Ramorum per has
k x,x. ſedes excurrentiũ,[k] unus primarius, ſecundùm ulnæ inferiorẽ ſedem, ad exte-
riora tamen magis declinãs, uerſus brachiale porrigitur, & ipſius ſoboles cum
l i. m l. humerariæ[l] ramo illuc contendẽte[m] coit: cõſurgensq; ex ramo hoc & ſobole

 illa pro-

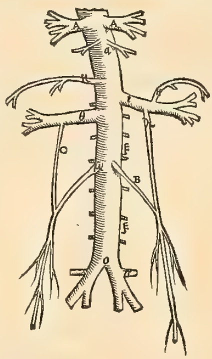
illa propago, perinde ac prius enarratum eſt, in externam manus ſedem dirigi-
tur. Interdum autem illo humerariæ ramo deficiẽte, ea axillaris uenæ ſoboles
abundè eius rami uices in manu gerit. Rurſus ramorũ[n] poſterioris illius uenæ n u.
trunci axillaris, qui ſub cute cõſiſtit,[o] alius haud negligẽdus cutem adit, qua po- o y.
ſterior cubiti articuli ſedes induitur: quanquã is in externã cubiti ſedem non
admodum procul perreptet. Inſuper[p] alij etiã rami notatu digni, ab hac poſte- p infe-
riori uena in internæ cubiti ſedis cutem digerũtur, qui uario & admodũ incer rius z.
to implexu, modò inuicem permiſcentur & coeunt, modò iterũ mutuò abdu
cuntur, ſurculos à primario illo[q] ramo, quem ulnæ exporrigi dicebã, aſſumen- q x,x.
tes, aliosq; rurſus illi ſurculos impartiẽtes. His ſurculis & propaginibus in eum
modum per cubiti interiora reptantibus,[r] alia frequẽtiſsimè accedit non con- r supe-
temnenda, quam axillaris uenæ[s] ramus, cõmunem uenam cum humerarię ra rius z.
mo efformãs, ab humiliori ſede & ex medio progreſſu emittit. Hęc interdum s t.
rectà, interdũ uerò errabundo ductu ad brachiale contendit, alijsq; huius ſedis
propaginibus cõmiſcetur: quæ adeò graciles ſunt, uarieq; inuicem implicãtur,
ut interna cubiti regio non minus frequẽter quàm tibiæ uenter, ſeu ſura, uari-
cibus moleſtetur, hicq; quidpiã retis imagini non abſimile cõmonſtret. Propa
gines hæ neutiquã ad brachiale terminãtur: ſed partim obliquè, partim rectà,
partim uerò trãſuerſim, & modò inuicem cõmixtæ, modò rurſus diremptæ,
totam manus internã cutem perreptãt, ipſi cuti paſsim cõnatæ. Porrò harum
propaginum, quæ pollicis radicẽ, ſeu Veneris, aut ut alijs uiſum eſt, Martis col-
lem accedunt, priuatim id ſibi uendicant, quòd ipſis[t] ramus ab illis uenis[u] per- t α.
miſcetur, quas à communi uena in externam pollicis regionẽ diffundi, iam di- u φ.
Communis uenæ ſeries. cturus ſum.[x] Cõmunis enim uena ilico atq; è[y] duabus illis axillaris & humera- x κ.
riæ propaginibus cõflatur, obliquè deorſum ducitur, ad elatiorẽ cubiti ſedem y t,h.
paulatim contendẽs, quouſq; radium paulo ultra ipſius longitudinis medium
tranſcendat hinc inde: neq; id eodem ſemper modo, in progreſſu ramulos dif-
fundens, & nonnunquam à propaginibus, internã cubiti ſedem ſub cute per-
reptantibus, alios, qui cum ipſa coeunt, aſſumens, donec tandem in externã cu
biti ſedem pertingat. Vbi itaq; cõmunis uena eam ſedẽ attingit,[z] ſupra radium z β.
nonnihil ante illius cum brachiali articulum, in[a] duos ramos diſcinditur, ſe- a γ,α.
ctionemq; oſtendit, quam non inopportunè Græcorum γ, aut Y, aut Λ, non
autem Γ aſsimilaueris. [b] Alter iſtius ſectionis ramus, qui elatior eſt,[c] portiun- b γ.
culam ad internam brachialis ſedem, uerſus pollicis radicem diſpenſat, quæ c δ.
dictis nuper hanc ſedem perreptantibus ſurculis[d] commiſcetur. Quod uerò d φ.
elatioris rami reliquum eſt, exteriùs inter pollicem & indicem ſurſum repit:
atque hîc in uarias ſoboles, inuicem nunc unitas, nunc autem rurſus ſeiunctas,
diſpergitur.[e] Alter ramus, qui inferius γ aut Y caput conſtituit, indicis & me- e ο.
dij, & aliquouſque anularis ſedem petens, in uarias quoq; ſoboles exhauritur.
Variam manus cutem implicantium uenarum eſſe ſeriem. Quippe hæc uenarum in manus cutem ſeries adeò uaria eſt, pugnanſque, ut
hanc explicare prorſus arduum ſit, præſertim quum inter quàmplurimos
homines, uix duos æquali correſpondentiq; uenarum in ramos diſtributio-
ne inuenias. Adde, eiuſdem hominis dextram ſiniſtræ raro admodum con-
gruere. Operæprecium itaque fuerit, uenarum in manum propagines non
hinc, ſed ex ſectione, & ante conſectionem, in brachijs uinculo interceptis,
quum uenam diuidimus, condiſcere: atque ad amuſsim expendere, quàm in
uenarum ſectionibus noſtri, ſi dijs placet, Aeſculapij hallucinẽtur, qui grauiter
num humeraria, aut cõmunis, aut axillaris in manu diuidenda ſit, ridiculè con
tendentes, humerariã ſeſe aperire exiſtimãt, quoties uenam inter pollicem &
indicis

& indicis radicem aperiunt: & axillarem, ſi uenam ad anularem & minimum
digitos exporrectam incîdunt. Ad hęc, quis non conſpicit, ipſos in cubito pro-
f t. pemodum nullam, pręter axillaris uenæ[f] ramum, ad communem uenam ex-
porrectum, diuidere? utcunq; etiam ante uenarum ſectionem (quod ſanè ab-
ſonum eſt, & parum anatomicum) de aperienda uena non ſecus contendant,
quàm ſi peculiaris quæpiam uena, à ſingulis partibus, quas inflammatione, aut
aliter affectas ſuſpicantur, in brachium duceretur, & non, uti nos docuimus,
g α & z in ultima fig. ab uno pendent trūco. ab[g] uno trunco, ex magna cauę uenæ in iugulo partitione educto, omnes quas
hoc Capite deſcripſimus uenæ pullulent. Quanquam ridiculæ huic uulgi me
dicorum opinioni, Hippocratis, aut eius qui libros de Morbis conſcripſit auto
ritas ſatis congruat, qua hepatitis & ſplenitis ipſi uocatarum uenarum ductus
& ſeries, imaginatione tantū traditur: & fortè qua nos de uenæ ſectione per-
petuò diſceptātes, tantopere deuexamus, rectitudinis fundamentum iacitur.
Cęterùm ut in manus cute (ne fortè aliò quàm ad humani corporis fabricam *Venarum ſeriem crebrò uariare.*
lubens noſtra expacietur oratio) etiam in eodem homine uenarum diſtribu-
tio uariat, pari quoq; ratione & in cubito ſubinde diuerſam uenarum propaga
h h, t ad a. tionem uidere eſt. Interdum enim[h] duarum mediarum ad communis uenæ
generationem concurſus non in cubiti fit flexu, ſed multo humiliùs, non pro-
cul à medio longitudinis cubiti. Aliquando humerariæ ramus, communem
accedens, occultatur, axillaris ramo uiſum non fugiente. nonnunquam rurſus
contraria eſt ratio. Contingit etiam non ſemel, axillaris ramum, qui ad com-
munem fertur, humerariæ ramo longè aut graciliorem, aut ampliorem eſſe:
& interdum hunc, aut illum geminū uideri. Quandoq; (& id non infrequen-
i i. ter)[i] tertius humerariæ ramus, externam cubiti ſedem accedens, omnino de-
k α. eſt, ipſius uicem ramulis tunc ſupplentibus, qui à[k] communi uena in cutem
l x, x. excurrunt, ac ſubinde etiam axillaris[l] ramo, qui toti ulnæ longitudini exporri
gitur. Ne uerò hanc orationis ſeriem barbaris nominibus implerem, ac alio-
quin ſatis obſcuram, difficiliorem redderem, in uenæ cauæ delineationis cha-
racterum indice, eiuſmodi nominum ratio mihi fuit inſtituta.

VENAE CAVAE PORTIONIS AD PARTES infra ſeptum tranſuerſum locatas diſtributæ ſeries. Caput IX.

a ∫. & 20 fi. lib. 5 Q. 22 fig. g. 25 P. SIMVLATQVE uena caua ſecundùm poſteriorem ie
coris ſedem deorſum[a] prorepens, non amplius iecori con
naſcitur, nonnihil obliqua ex dextris quodammodo cor-
b υ. & 20 fig. lib. 5 X ad V. poris partibus introrſum, ad mediū dorſi fertur, ilico[b] ra-
mum non admodū grandem ex ſiniſtro latere promens, *Ad renis inuolucrum uena.*
qui potiſsimùm numeroſa uenularum ſerie in pinguem
membraneamq; ſiniſtri renis tunicam digeritur, quæ à pe
ritonæo pronata, renem inueſtit, eundemq; dorſo alligatum continet. Hic ra-
mus infrequenter ex dextro cauæ caudicis latere, uenam coniugem adipiſci-
c π. & 20 fig. lib. 5 Y. tur: quòd[c] uena dextri renis pinguem tunicam, conterminaſq; ipſi peritonæi
ſedes accedens, non à cauæ caudice principium ducat, ſed ab elatiori regione
d θ. [d]eius uenæ, qua dextro reni ſeroſum ſanguinem deferri audies. Caua enim, ubi *Ad renis corpus uena.*
e θ, ι. & 20 fig. lib. 5 a, b. 22, 23 fig. m, n. iam mediæ uertebrarum ſedi innititur, ab utroq; latere[e] ampliſsimam propa-
ginem in renes diſtribuit, dextram quidem propaginē dextro reni, ſiniſtram
autem ſiniſtro tranſuerſim deriuans. Atq; ut ſitus renum uarius eſt, ita quoq;
harum propaginum exortus è directo ſibi neutiquam correſpondet. Quando

enim dexter ren (uti plerunque accidit) ſiniſtro elatiùs locatur, dextri lateris propago altiùs quàm ſiniſtri renis, principiũ ducit: ſi uerò ſiniſter ren dextro ſuperior ſit, propago quoq; in ipſum repens, elatiùs quàm dextra propago, à cauæ caudice exoritur. Atq; tunc etiam uena ſiniſtri renis, pinguem implicans tunicam, ex medio huius propaginis ductu originẽ ſumit, ea quæ dextri renis offertur tunicæ, à dextro cauæ uenæ latere initium mutuante. Hæ itaq; propagines, ſeroſum ſanguinem ad renes, ut illum excolent, ac ab urina liberent, deferentes, ob idq́; emulgentes uulgò dictæ, admodũ craſſę ſunt: ac quamprimùm concauam renum ſedem contingunt, hominibus in[f] duos ramos partiuntur: ac dein in renum ſubſtantiã, mirabili quodam artificio, hactenus nemini Anatomicorum cognito, digeruntur. Quod nam uerò id ſit, in quinto libro perſtringam, unà quoq; rationem additurus, cur harum propaginum ortus nunquam è directo ſibi reſpondeat. Cæterùm priuatim ab humiliori ſede[g] propaginis ſiniſtrum renem petentis, iuxta ductus ipſius ferè medium,[h] uena pronaſcitur, in uiris ad ſiniſtrum teſtem tota excurrens: præterquàm quòd graciles[i] exiguosq́; ſurculos in peritonæũ, quà porrigitur, ac in membranas tunicasúe, ſiniſtrum teſtem & ſeminaria ipſius uaſa ambientes, producat. Hæc enim uena peritonæo, quà id lumborum[k] carnibus inſternitur, adnata, deorſum ſuper pubis os incedit. quod quum ſuperauit, atq; ex magna peritonęi cauitate elabitur, in[l] uarios anfractus gyrosq́; conuoluitur: quorum baſis, ſuperiori teſtis ſedi connata, ramulos in tunicam, teſtis ſubſtantiam proximè continentẽ, digerit, & alijs frequẽtioribus ramis in teſtis ſubſtantiam paſsim diſſeminatur: quemadmodum quintus liber, ubi generationis organa perſequar, diffuſiùs docebit. Vena hæc, ſiniſtrum teſtem accedens, aliquando propaginem à cauę caudice, ſub uenæ ad ſiniſtrum renem exporrectę, principio enatum aſciſcit: quæ non procul ab exortu ſiniſtrorſum deſcendens, cum reliqua teſtem petente coit, unaq́; ſeminalis uena ex ambabus cõſurgit.[m] Vena autem dextrum accedens teſtem, non à[n] uena in eius lateris renem protenſa, originem ſumit: at à cauæ caudice, aliquanto inferiùs quàm uenæ renibus oblatæ, principium ducunt. Huius ſeminalis uenæ exortus, non ut reliquarum ferè propaginum, in cauæ conſiſtit latere: uerùm ex ipſius eminentiori anterioriúe ſede, uerſus dextrum latus nonnihil, extuberanti ac ueluti rotunda origine enaſcitur. Præſenti uenæ ramulũ quoq; ex ea quæ in dextrum renem procurrit, acceſsiſſe, ac ſimul cum ea coiuiſſe, Galenus ſibi ſemel obſeruatum teſtatur. Et nos quoq; totam dextri teſtis uenã, à uena quæ reni offertur pronatam, ſemel uidimus. In mulieribus alia[o] harum teſtes adeuntium uenarum eſt diſtributio. quamuis enim illis par cum uirorum uenis ſit exortus, ipſæ tamen ex magna peritonæi cauitate haud elabuntur, neque ad pubis oſſa pertingunt: uerùm ad mulierum[p] teſtes,[q] pinguibus membranis ſuffultæ porrigũtur, non uniuerſæ in ſeminaria uaſa ceſſantes, aut totæ in teſtes exhauſtæ. Nam priuſquam ad



Quoniam in nuda integraq́; cauæ uenæ figura, uenarum ad renes, eorundemq́; pinguem tunicam pertinentium, ac dein ſeminalium uenarum originem, ita atq; frequentiùs ſecantibus occurrit, expreſsimus: præſenti figura quandam differentiam, quæ hic deſcribitur, pingere uiſum eſt. Notet itaq; A, A, a, κ, θ, ι, κ, λ, μ, ξ, ξ, ο, & π, idẽ quod in nuda cauæ figura. B uerò ramum, à cauæ caudice ad ſiniſtri lateris ſeminalem uenam porrectum, ac cum ipſa coeuntem. C ramulum ſignificet, à uena pronatũ, quæ dextro reni offertur, atq; is ramus dextræ ſeminali uenæ commiſcetur.

Seminalium uenarum in uiris ſeries.

Lib. de Venarum ſectione.

Mulieris ſeminalium uenarum ſeries.

f Spectādā in 20, 21, 23, 25 fig. lib. 5 in renum cauo.

g ι.

h λ, λ.

i 20 fi. lib. 5 g ab e. uide etiã, uti & ex 22, 23 figuris, huius uenæ ſeriẽ petes.

k 8 muſc. tab. Θ, Ξ.

l ν. aut ſpectā 22, 25 fi. lib. 5 A ad ι. aut 23 fig. N, O. ac dein Q & T.

m μ, μ. & 20 fig. lib. 5 f. & 22, 23 fig. u, t.

n θ.

o 25 fi. lib. 5 c, d.

p 25 fi. lib. 5 r.

q In 26 fi. lib. 5 hæc cũ uaſis ſpectantur.

quam ad teſtes deueniunt, utriuſq; lateris[r] uena bipartitur: ac[s] una portio, uenæ uirorum teſti implicitæ modo, ſeminariũ uas efficitur.[t] Altera uerò, membranis quoq; pinguibus intertexta, in uteri latera digeritur, elatiorẽ ipſius fundi ſedem potiſsimùm implicans. Præter commemoratas propagines, caua, ubi lumborum uertebris, ac magnę[u] arterię colligatur, ab ipſius inferiori ſede, quæ uertebras ſpectat,[x] uenas geniculatim diffundit, per[y] foramina, neruis in uertebrarum lateribus exculpta, ad dorſalẽ medullam digeſtas, & ramos dein à ſe ſpargẽtes in muſculos uertebris adnatos, à quibus rurſus aliæ ſoboles in abdominis muſculos orbiculatim ad abdominis uſq; latera conſcendunt, & illis quas perreptant ſedibus alimentũ elargiuntur.[z] Quum primùm uerò caua ad ſacri oſsis uſq;[a] ſummum deſcẽdit,[b] atq; iam magnæ arteriæ (quæ ipſi prius ad ſiniſtrum ſubijciebatur) tanquam digniori organo cedens, ipſi arteriæ ſe ſubſternit, in duos æquales partitur truncos: quorũ hic dextro cruri, ille ſiniſtro (ubi eas quas modò dicam deprõpſere ſoboles) offerũtur.[c] Siniſter enim truncus, perinde ac dexter quoque, ſtatim in ipſa partitione, aut potius ubi caua in duos truncos ſupra os ſacrum diuiditur, ab exteriori ipſius latere[d] uenam promit maiorẽ ijs quas ad lumborũ uertebras, & abdominis muſculos, & alios ibidem dorſo cõnexos, diſſeminari diximus. Vena hęc etiam interdũ altius ac ante cauæ ſupra os ſacrum partitionẽ, principiũ ducens, tranſuerſim lumborum [e] carnibus inſternitur, ipſis & peritonęo abdominiſq́; muſculis ramulos diſpergens, & in canibus multo quàm in hominibus manifeſtior. Poſteaquam ſiniſter truncus hanc deriuauit uenam, obliquè deorſum uerſus exteriora fertur, figuram cum dextri lateris trunco Λ literæ, aut Y in hunc modum ⅄ inuerſi non abſimilem conſtituens, & aliquot[f] ſurculos ſuperioribus ſacri oſsis foraminibus offerens. Deinde mox in progreſſu in[g] duos impares ramos finditur: interior namque gracilior eſt exteriore. ac mox duas edit propagines, quarum alteram[h] interiorem, alteram[i] exteriorem, manifeſtioris doctrinæ gratia appellare conſueui. Exterior itaque propago tota quodammodo[k] inter ſacrum & coxendicis os, quà[l] maximus neruorum crus petentium ducitur, in exteriora tranſuerſim prorepit, & numeroſa ramorum ſerie in omnes muſculos, ab ilium oſsis externa ſede pronatos, femoriſq́; motibus famulãtes, diſpenſatur, ſurculos etiam deorſum in muſculos diffundens, qui ab inferiori coxendicis oſsis ſede principiũ ducunt: atq; ita articuli coxendicis oſsis cum femore poſterior ſedes, & clunium cutis, ab exteriori hac propagine uenas mutuãtur. [m]Interior autẽ propago ab interiori ipſius latere exiguas ſoboles ſacri oſsis quoque foraminibus diſpenſat:[n] & alias his maiores, in recti inteſtini[o] muſculos, cutemq́; ani digerit, quæ fęculentum ſanguinem hàc expurgant, ſi quando is per uenam cauam huc decumbat, eodemq́; colligatur. Deinceps hęc interior propago notatu dignum diffundit[p] ramum, qui in uiris dextrum ueſicæ latus amplectitur: & in plures ſciſſus ſurculos, ueſicæ ceruicẽ ſeu penem adit, in eumq́; numeroſe digeritur, ea ſemper ſerie, ut ceruici ueſicæ craſsiores amplioreſq́; ſurculi, quàm ipſius fundo, exporrigãtur. In mulieribus uerò[q] præſens ramus, ab interna diductus propagine, pingui mẽbrana ſuffulcitur: ac quibuſdã ſurculis ueſicã quidem adit, uerùm frequẽtioribus inferiorẽ fundi uteri ſedẽ intercurrit, ramulos quoq; ſpectabiles in uteri ceruicẽ diſpergens, per quos uirginibus mẽſtruas purgationes defluere, hactenus medici ſunt arbitrati, hymenem in puellis corpus quoddã ſibi confingentes, non peruiũ, & obſtans, quo minus quicquam ex uteri fundo per ipſius ceruicem defluere poſsit. ac proinde colligunt, ſanguinẽ illum oportere per uenas manare, ſub hymene uerſus ceruicis

Caua rami, lumborum uertebris carnibuſq́; oblati.

Quî caua arteriæ magnæ ſupra ſacri oſsis initium ſubijciatur ipſiuſq́; hic ſeries.

r 5 lib. fig. 26 G.
s eiuſdem fig. 1. & 25 fig. ab o ad p.
t earundẽ fig. H, n.
u 22, 23 fi. lib. 5 h.
x ξ.
y fig. cap. 14 lib. 1 Q.
z o.
a fi. cap. 14 lib. 1 charact. 25, aut G.
b Oſtendunt id 20, 22, 23, 25 fi. lib. 5.
c ρ, s.
d π.
e 8 muſc. tab. Ξ, Θ.
f φ.
g interior ρ, exterior s notatur.
h υ.
i τ.
k inter M & ϖ 3 ultimarũ fig. lib. 1.
l 10 muſc. tab. ſ. 2 fig. ca. 11 lib. 4 chara. 71.
m υ.
n ψ.
o fig cap. 51 lib. 2 B, C, E.
p χ.
q 25 fi. lib. 5 y.

uteri os, pudendum'ue ſpectantes: qui alioquin iam mulieribus, ac ex coitu, alio'ue petulanti affrictu, lacerum abolitum'ue hymenem obtinētibus, ab uteri fundo, aut uenis hymene ſuperioribus diſtillaret. Verùm ſi medicis hymenis fabrica, natura'ue, quam quinto libro cum uteri deſcriptione meritò pertractabimus, cognita eſſet, neutiquã alias uenas uirginibus, quàm mulieribus ſanguinem menſtruum emittere contēderent: quum hymen carneam membranam tranſuerſim in uteri ceruice repoſitam referens, oblonga ſectione ita ſit peruius, ut ſanguinem illum facilè tranſmittat: perinde ac album illud profluuium, inuoluntario ſeminis fluxui non abſimile, quod etiam admodũ puellis nonnunquam obuenire Ariſtoteles uerisſimè docuit. Cæterùm ut medici hymenis conſtructionem non ſunt aſſecuti, ita quoq; Arabum nõnulli parum rectè ſcripſerunt, quinq; numero uenulas in medium longitudinis uteri ceruicis diffundi, & dextrarum uenarum ora cum ſiniſtrarum oris cõniuere, committiq;, ac ab illis puellarum hymenem cõſtitui, quam uenarum huc pertinentium copiam, centonē nuncupant.

Venæ, è quibus falſo uirginibus mẽſtruæ purgationes manare creduntur.

Quod uerò [r] interioris rami ſiniſtri trunci eius ſupra os ſacrum factæ diuiſionis adhuc poſt [s] duas iam ipſius cõmemoratas propagines reliquum eſt, ad pubis os contēdit, & [t] ab externo ramo trunci uenæ cauæ ſobolem aſſumit, quæ cum eo interioris rami reliquo cõgreſſa, unam cum ipſo [u] uenam efformat, quæ primùm peritonæum, ac dein [x] decimum femur mouentium perforat muſculum: & oſsis pubis [y] foramen permeans, [z] propriũ ſinum in elatiori eius foraminis ſede ſibi uendicat, quo ſimul cum ſua coniuge [a] arteria, ac item [b] neruo fertur: ac foraminis eius [c] membranam, & [d] nonum femur mouentium muſculum tranſiens, illis quos perreptat muſculis ramos porrigit. Quando autem in crus pertēdit, in elatiorem [e] ſecundi tibiam mouentium muſculi ſedem, & in [f] quinti femur mouentium muſculi partem, à pubis oſſe pronatam, ac poſtmodũ in [g] octauum femur agentium, & penis [h] muſculos, ramis nonnullis diffunditur, à quibus [i] ſurculi nimis quàm exiles in femoris internæ ſedis cutem in inguinum regione prodeunt. Præter hos ramos, [k] unus etiam articulum coxendicis accedit, proprio [l] ſinu coxendicis oſsis acetabulũ priuatim ſubiens. Et utcunq; multifariam hæc in crus prolabens uena digeritur, modicè tamen medium longitudinis femoris ſuperat: & interdum præcipuus ipſius ramus quinto femur mouenti muſculo diſpenſatus, propagini [m] commiſcetur, [n] quæ huc pertinet, à maiori uena in crus deducta.

Vena per pubis oſsis foramen femur petens.

[o] Exterior uenæ cauæ diuiſionis ſupra os ſacrũ factæ trunci ramus, quum obliquè crus accedit, priuſquam peritonæũ perforat, ab elatiori ipſius ſede [p] uenam mediocris magnitudinis expromit, quæ ſurſum ad abdominis anteriora per peritonæum ducta, ipſi ramulos quoſdam utrobiq; communicat. Vbi hęc ad iſtum modum peritonæo connexa, ad rectum abdominis muſculum [q] conſcendit, peritonæum permeans, in internam poſteriorem'ue recti abdominis muſculi ſedem inſeritur, & utrinq; uarias ſoboles in tranſuerſum abdominis muſculum, & ipſi incumbētes obliquos, reliquaſq; proximas ſedes diſtribuit, recto tramite ſurſum ſub recto muſculo protenſus. [r] Vbi uerò ad abdominis medium paulo ſupra umbilici regionē prorepſit, ipſius extremum in plures ſurculos diſſeminatur, qui ramulos ſpectant, quos à [s] uena ſub pectoris oſſe ab elatiori thoracis ſede delata, diffundi commemorauimus. Huius uenæ interuentu, mamillis cum utero communionem conſortiumq; exiſtere uulgò creditur. eius quippe beneficio, ex mamillarũ uenis in uterum, quum fœtus enutritur, ſanguinis retractionē: quum autem mulier lactat, ex uteri uenis in mamillarum uenas menſtrui ſanguinis reuulſionem perfici, medicis pariter con-

Inferiori abdominis ſedi exporrecta uena.

r ρ.
s π,υ.
t à r oritur ω.
u ɑ.
x 16 muſc. ta F,G,H.
y 1,2,3 fig. cap.29 lib. 2 Γ.
z earundem fig ſ.
a fig.cap. 12 s.
b 2 fi.cap. 11 lib.4 chara.66.
c 14 muſc. tab b.
d 8 muſc. tab.Ψ.
e 16 ta.Δ.
f 8 ta.Φ,c.
g 8 tab.Σ.
h 1,2 fig. cap.49 lib. 2 H,K.
i ν.
k ad regionem ɑ.
l 1,2 fi.cap. 29 lib.1 h.
m ad χ.
n chara.2.
o ς.
p Γ.
q 6 muſc. tab.e ad ſi
r M.
s L.

ceſſum

ceſſum eſt omnibus. Quid uerò me, cur minus in eam ſentẽtiam totus deſcendam, remoretur, in mamillarum & uteri hiſtoria explicabo. Vena interim ab imo ſurſum conſcendens,[t] non ita procul ab uteri uenis originem ducit: &[u] alteram uenam in ortu quaſi coniugem ſortitur, ad pudendum excurrentem. [x] Exterior enim uenæ cauæ ſiniſtri trunci, quem nunc deſcribimus, ramus, quando ſupra coxendicis os in femur procidens, peritonæum tranſit, ab interiori ipſius regione aliam promit uenam, quæ ad oſsium pubis medium, quà inuicem[y] cartilaginis interuentu hæc uniuntur, accedens, uiris in penis[z] inuolucrum & ſcortum, mulieribus autem in pudendi colliculos, & in[a] coriaceas carunculas (quas νυμφὴν uocant) uicinaſq; ſedes numeroſa ramorum ſerie digeritur. Porrò reliquum[b] rami illius ſiniſtri trunci, quod in crus copioſa propaginum ſerie digeritur, peculiari nunc Capite proſequemur, illo uniuerſam cauæ uenæ diſtributionem abſoluturi.

t Γ nõ procul à X. aut 25 fig. lib. 5 — u non procul ab Y. — u Δ. — x Γ. — y ult. fig. lib. 2 Γ. — z 20 fi. lib. 5 Γ, ſ. — a 25 fi. lib. 5 Γ. — b Γ.

VENAE CAVAE SOBOLES IN CRVS digeſtæ. Caput X.

PRAETER cauæ[a] propaginem, ſecundùm poſteriorem coxendicis oſsis ſedem, in femur aliquouſq; propagatam, ad crus duæ deſcendunt uenæ:[b] una quidẽ gracilior, quam per pubis oſsis foramen ad quoſdam interiora femoris amplexantes muſculos perrepentem, ad medium longitudinis femoris[c] ceſſare, iam antea narrauimus.[d] Altera uerò craſsior, cæterarumq; uenarum in crus excurrentium caudex, ab[e] externo ramo alterius trunci uenæ cauæ ſupra os ſacrum factæ partitionis pendet: & ſimulatq; è peritonæo elabitur, per[f] ſuperiorem coxendicis oſsis regionem, ad internum latus[g] ſedis, qua ſextus & ſeptimus femur mouentium[h] muſculi deſcendunt, in inguina fertur, anterioremq; (uerſus interiora tamen magis) femoris regionem ſubit: & nullo occultata muſculo,[i] ſinui cauitati'ue inſidet, quæ in inguine efficitur, à[k] longo graciliq; muſculo, tibiam mouentium primo, &[l] octauo femoris motuum autore. Vena itaq; huic cauitati incumbens, in plures ramos diſcinditur: atque quo iniurijs minus redderetur obnoxia, primis ſuis diſtributionibus Natura[m] frequentes glandulas (uti in axillis, ac ſub auribus) hîc circumpoſuit, quæ firmam ſtabilemq; uenæ propagationem redderent, & quam diximus cauitatem cum uena ſimul, &[n] arteria,[o] neruoq; hac deſcendentibus opplerent, propugnaculumq; quoddam his uaſis efficerẽtur.[p] Prima huius uenæ propago inſignis eſt, ac ab interiori ipſius latere principium ducens, ad cutem femoris interiora inueſtientẽ properat, & hàc deorſum per genu interiora, & hinc rurſus per internam tibiæ regionem uerſus[q] malleolum interiorem ſub cute exporrigitur: ac demum in pedis ſuperiora deſcendens, uariè inibi digeritur, alijs huc pertinẽtibus uenarum ſurculis cõmixta. Hæc propago, quà interiori exporrigitur malleolo, uniuerſim non eundem ſeruat ductum. quandoquidẽ nonnunquã ab interna tibiæ ſede, ſecundùm anteriorẽ malleoli regionem, ad pedis ſuperiora[r] excurrit: aliquando uerò (ſed rariùs) ſub malleolo cõtorquetur, illàc pedis ſuperiora conſcendens. Deinde in ramorũ ad pedis digitos & ſupra pedion ſerie plurimum uariat.[s] aliquando enim alijs quibuſdam ramis hîc cõmixta, ad minimum digitum, ipſiq; proximũ præcipuè deducitur, aliquando uerſus pollicẽ & indicem excurrit. Breuiter, in eodem homine uix parem unquam reperias huius propaginis ramorum in utriſque pedibus ſeriem. Rami quoque, quos in deſcenſu profert,

Quot uenarum radices ſeruet petant. — *Maioris femoris uenæ ſeries.*

a Γ. — b ꝛ. — c ad X. — d truncus inter Θ & Ω. — e Γ. — f 1, 2, 3 fig. cap. 29 lib. 1 V. — g earundẽ fig. T. — h 5 muſ. ta. Θ, Λ. — i 1 muſc. tab. l. — k 1 tab. o. — l 1 tab. m. — m 1 tab. l. — n fig. cap. 12 φ. — o 2 fi. cap. 11 lib. 4 char. 60. — p Θ. — q ultimarũ fig. lib. 1 φ. — r Υ. — s Iuuerit & hic quoque continuò figurã 6 cap præpoſitã & ultimam inſpicere.

profert,rariſsimè inuicem aut numero,aut amplitudine correſpondent:ſiqui
dem inordinatè ad cutem permeant. utplurimùm tamen in ſuperiorem in-
ternæ femoris regionis cutem, non procul à ſuo ortu, utrobiq; unam emittit
ſobolem.ac[t] interior quidem, femoris interiora & inguina, ipſumq́; quaſi pe- *t Λ.*
rinæum ſeu interfœmineum accedit:[u] exterior autem, quæ & craſsior eſt, fe- *u Ξ.*
moris anteriora & exteriora ſub cute perreptans,ſimiliter ac interior,in ſurcu
los quoſdam ceſſat. Quum[x] grandis hæc propago ad medium femoris longi- *x Θ.*
tudinis quaſi deuenit, notatu dignos ramos hîc etiam in cutē diſpergit, & in-
ter cæteros[y] unum[z] gracili longoq; muſculo porrigit, quem tibiam mouen- *y Γ.*
tium primum recenſuimus. Cæterùm quando ad genu articulum, uelut ad *z 3 muſc. tab.Σ.*
poſteriora orbiculatim ea propago nonnihil conuoluitur,[a] duas quoq; emittit *a Σ.*
ſoboles, mutuò quidē mole pares, ſed exiguas. una in anterioris genu ſedis cu-
tem ſecundùm patellam diſpergitur: altera interioris genu ſedis, uerſus genu
flexum,cutem accedit.Hæc poſterior ſoboles aliquādo penitus deeſt,aliquan-
do impenſe gracilis reperitur: tunc ſcilicet, cum[b] propria genu flexus cutem *b char.6.*
accedens uena,ſolito amplior uiſitur.[c] Ad interioris ſedis tibiæ cutē, à magna *c Φ ad Υ*
hac propagine, & antrorſum & retrorſum ramuli diffunduntur, qui impari *uſq;.*
numero ſparſi,rurſus cum proximis uenis uariè coeunt, inuicemq́; rurſus diri
muntur. Præter iſtam propaginem, maxima crus ſubiens uena, eregionè il-
lius[d] aliam promit,quę extrorſum ducta,in anteriorem articuli coxendicis cu *d Ω.*
tem, & eius ſedis muſculos quoq; diſtribuitur. Poſtquam uerò maxima uena
has edidit propagines,penitiùs inter muſculos femoris os amplexātes immer-
gitur, &[e] inſignem ramum[f] ſeptimo &[g] nono tibiam mouentibus muſculis *e char.1.*
cōmunicat,à quo etiam tenues ſurculi in cutem deriuantur. Deinceps[h] alium *f 1 muſc. tab.Γ.*
magis in profundum diſtribuit ramum, nunc cōmemorato ampliorem, qui *g 1 tab.ſ.*
per[i] quintum femur mouentiū muſculum digeritur, ſobolesq; in[k] octauum *h char.2.*
tibiæ motuum autorem diſpenſat.Ab hoc etiam ramo plures uenarum ſurcu *i 6 muſ ta. Φ,c. 12 ta.*
li in uniuerſos propemodū hîc femoris os ambientes muſculos propagantur: *Ξ,Σ,Ρ.*
inter cæteros autem præcipuus finem eius[l] uenæ, quam per pubis oſsis fora- *k 6 tab.Ξ.*
men in femur delabi dictum eſt,ad ſe[m] aſſumit: eoq; adauctus, deorſum magis *l α.*
ad genu uſq; quodammodo,inter muſculos occultatus,deſcendit. Cæterùm *m χ.*
maxima uena ſenſim ad femoris os uerſus poſteriora contorta, ramulos oppi-
dò quàm exiles[n] grandioribus femur petentibus neruis offert,qui in membra- *n 10 muſc.*
nas neruis obductas digeruntur.Dein[o] aliam emittit propaginem, quæ in po- *tab.ſ.*
ſteriorem femoris cutem excurrens, ſurculos etiam ſurſum cutem ſubeuntes *o char.3.*
deriuat.Huic propagini frequenter à[p] ramo,quem in quintum femur mouen *p char.3.*
tium muſculum diſpenſari diximus, ſoboles quædam accedit, quæ unà cum
ipſa commiſcetur: & uena ex duabus confluens,ſicuti relatum eſt,cutem adit.
Crebriùs tamen[q] duæ à grandi cruris uena enaſcuntur propagines,una humi- *q charact.*
lior altera, & ex poſteriori magis ſede, quàm ex latere enata. Hæ in progreſſu *3,4.& cha*
inuicem unitæ,eam cōſtituunt uenam,quæ hîc in cutem promitur: ac ubi[r] ra *ract.4 ex poſteriori*
mulos ſurſum in poſteriorem femoris cutem germinauit, recto tramite deor *uenæ ma- gnæ proce*
ſum per mediam flexus genu ſedem, ſeu poplitem, ad ſuræ cutem[s] deſcendit, *dit ſede.*
ipſi[t] numeroſam ramulorum ſeriem porrigens,quæ ſibi in omnibus minimè *r char.5.*
correſpondet. Verùm ramulorum alij rectà,alij obliquè, alij tranſuerſim in cu *s char.6.*
tem excurrunt: & denuò nonnulli inuicem coeuntes,permiſcētur: & deniq; *t char.7.*
cum aliarum uenarum,quas ſub cute[u] tum internum latus ſuræ,[x] tum exter- *u char.15.*
nam tibiæ regionem perrepere mox audies, propaginibus, ſubinde uniuntur. *x char.12.*
Atq; ita pręſens,quæ per poplitis flexū ſub cute delabitur,uena, nonnunquam
ad calcem

y ubi inferior char. 7 conſiſtit. ad calcem uſq; duntaxat[y] incedit: nónunquam uerò & ramulos in externum pedis latus depromit, nullibi interim in altum ſubmerſa. Cæterùm grandis crus ſubiens uena, poſteriori femoris ſedi, quemadmodum diximus, accum-
z utrinq; bens, exiguam ſobolem[z] utrinq; diffundit in exortus[a] muſculorũ, qui pedem
ad char. 8. mouentium tres primi enumerãtur, hicq; ex humilioribus femoris capitibus
a 12 muſc. ta. Φ, Ψ, ω. prodeunt. Vbi autem uena in horum capitum medio iam ferè[b] exiſtit, in duos
b ad charact. 8. impares diſcinditur truncos: quorum[c] exterior, qui[d] interiore longè eſt graci-
c char. 9. lior, obliquè uerſus fibulæ cum tibiæ oſſe iuxta genu connexum fertur,[e] ramu-
d char. 14. e char. 10. lum in cutem externæ & anteriori genu regioni obductam digerens: ac mox
f in char. 11 & 12. inibi in[f] duas portiones diſſectus, quarum[g] præcipua poſteriori interioriq; ſedi
[h] muſculorum pedem mouentium ſeptimi & octaui ſeſe inſinuat, ſecundùm
g char. 11. h 14 muſc. fibulam deorſum tantiſper protẽſa, ac dicti nuper muſculi carnei permanent,
tab. k, l. ſecundumq; poſteriorẽ malleoli exterioris ſedem reflecti incipiũt: inibi enim portio hæc ceſſat, in progreſſu ipſis muſculis ſoboles offerens, & nullibi ad cu-
i char. 12. tem emergens.[i] Altera uerò, eademq; tenuior portio uniuerſa cutem adit, & ſecundùm externam tibiæ ſedem, exterioremq; malleolum, ad pedis ſuperio-
k char. 7, 7. ra, uerſus externum ipſius latus contendit, in progreſſu pari cum[k] uena ſub poplitis cute ſuram accedente, modo, ſurculos uariè diffundens, ad cõterminam, quà deſcendit, ipſi cutem. Et quanquã eiuſmodi ſurculi proximis uenulis per-
l char. 13. miſceantur,[l] inſignior tamen huius portionis coitus, & mutuus denuò didu-
m Θ, Φ, Ψ. ctus, in ſuperiori pedis regione cum illius[m] propaginis ſurculis ſpectatur, quam à magna crus petente uena, non procul ab inguine pullulantem, per femoris tibiæq; interiora, ad pedem ferri narramus. Ab illius enim propaginis, & iſtius quam modò narramus portionis ramulis, uarius ille uenarum conſurgit implexus, qui in pedis ſuperiori ſede, & digitis ipſis, ante ſectionem ſub cute eſt conſpicuus, nec ſibi ſemper uel in eiuſdem hominis pedibus reſpõdet. Verùm interim, uti externum pedis latus uenulas ſibi nonnunquã à uena, per poplitis flexum ſub cute deducta, aſſumit: ita quoq; internum pedis latus à calce ad pol-
n char. 15, 16. licem uſq; ramulos perpetuò ſibi uendicat, ab ea[n] uena, quæ ſola tibiæ cutem
o char. 14. adeuntium adhuc nobis eſt enarranda.[o] Interior enim & craſsior truncus diuiſionis, quam grandis uena in poplite recondita molitur, rectà deorſum ten-
p char. 15. dens, ab interno ferè ipſius latere[p] ramum depromit, qui ex alto emergens, per internam tibiæ ſedem, uerſus poſteriora tamen magis, ad internum uſque calcis ac pollicis denique latus, ſub cute diſſeminatur, & ſuis ſurculis conterminarum uenarum ramulis ita permiſcetur, ab eiſdemque rurſus diducitur, uti hactenus de tribus cutem implicantibus uenis recenſere conatus ſum. Conſurgit enim (ut ſemel dicam) eiuſmodi harum uenarum implexus & digeſtio, ut crebrius cutem hanc, perinde ac temporũ & cubiti manusq; cutem uaricibus infeſtari, haud mirum cẽſeri debeat. Videtur enim Natura ſub cute undecunq; propemodũ multiplici illo uenarum implexu ſeu coitu, & rurſus earundem diductu, perpulchrè luſiſſe: ne quum uenæ per cutem latæ, crebrò multisq; occaſionibus ſunt uulnerãdæ, & tranſuerſim abſecãdæ, mox conter-
q char. 14. mina & ſubſequẽs ſectioni cutis, alimẽto deſtituatur. Porrò[q] interior ille trun-
r char. 15. cus diuiſionis, quam grandis uena in poplite tentabat, poſteaquã[r] ramũ illum, quem poſtremũ tibiæ cutem petentiũ enarrauimus, à ſe deprompſit, uniuerſo
s char. 17. ſuo inceſſu recõditus, & in alto latitãs, ilico[s] ramũ educit, qui ſecundùm poſte-
t 13 muſc. tab. Ψ. riorem[t] quarti pedem mouentiũ muſculi ſedem exporrectus, exiguosq; ſurcu-
u 13 muſc. los à ſe diffundens, paulo humiliùs ceſſat, quàm[u] duorum primorum pedem
tab. 7, ?. mouentium muſculorũ tendo, quarti muſculi tendini cõmiſcetur. Atq; ut is

ramus

ramus ex poſteriori ferè interioris trunci ſede pronaſcitur, ita quoq; ſimulatq; is inter quartum &[x] quintum pedem mouentium, &[y] ſecundum[z] tertiumq́; pedis digitos agentium muſculos recondi incipit, ad eamq; regionem pertingit,[a] ubi fibula à tibiæ oſſe primùm dehiſcit, notatu dignæ amplitudinis educit[b] propaginē, ab anteriori ſua ſede enatam. Hæc antrorſum ducta,[c] ligamentum, fibulam tibiæ oſsi, quà mutuò diſtant, membranæ modo colligans, permeat, & ſecundùm tibiæ longitudinem inter muſculos anteriorem tibiæ ſedem occupantes prorepit, præcipuè attenſa[d] muſculo quatuor digitos extendenti, &[e] illi qui pollicis extenſioni præficitur. In hoc deſcenſu, propago nonnullos ſurculos proximis ſibi muſculis exporrigit: & per[f] tranſuerſum, quod in anteriori tibiæ ſede occurrit, ligamentum ducta, in ſuperiori pedis ſede terminatur: &[g] muſculoſæ ſubſtantiæ, cui pollicem tresq; ipſi proximos digitos in externum latus ducendi munus aſſcribimus, ramulos offert, ligamentis oſſium hac in parte attenſa, & cutem nullibi ſubiens. Quod autem[h] trunci interioris, per tibiæ poſteriora deſcendentis, adhuc[i] reliquum eſt, & inter dictos hac in ſede muſculos exporrigitur, ſimul quoq; cum illorum tendinibus inter calcem & interiorem malleolum, pedis humiliora petit, & modicas ſoboles in conterminas ipſi ſedes digerit, inter[k] muſculum ſecundos quatuor digitorum articulos flectentem, &[l] tendines repens, quorum beneficio ultimi digitorum articuli flexū experiuntur. Atq; ita huc pertinens eius trunci reliquum, in multos ramulos ſeriatim abſumitur, quorum ferè bini inferiorem cuiuſq; digiti ſedem perreptant. Hac igitur propemodū ſerie uenam cauam in crus digeri, ſedula reſectione didicimus. Quàm uerò noſtra hiſtoria, Galeni deſcriptionibus undiquaq; conueniat, illi demum intelligent, qui hanc cum tertio libro de Adminiſtrandis ſectionibus, & libro de Venarum arteriarumq; ſectione, non oſcitanter conferent, ac pariter expendent, quàm pulchrè Galenus in duobus illis libris ſibi conſentiat, non leuiter, neque uno tantùm loco à uera humani corporis uenarum deſcriptione aberrans. Longum namq; foret, pugnantia ea loca hic commemorare, præſertim quum præter compendia, noſtræ ætatis medici uix quicquam perlegāt, prolixè interim de ſuperficiarijs pedem adeuntibus uenis, ſi quando earum aliquam aperiendā exiſtimant, perinde diſceptantes, ac ſi illæ ab uno trunco inguina ſubeunte tandem non deriuarentur, ſed peculiares, ſibiq; non continui eſſent riuuli, ex priuatis uiſceribus, corporis'ue trunci ſedibus educti. Quum enim alicubi[m] quatuor uenas ad pedis ſuperiora pertinere, in Galeno legerunt, totidem uenas pedi tribuunt, ſingulis rarum propriumq; ſanguinis educendi munus aſſcribentes. ac primam ſtatuunt, quæ internum perreptat malleolum, & Saphena & matricis uena & uirginalis ipſis uocatur. Secundam exteriori aſsignant malleolo, Schiaticam illam nuncupantes. Tertiam in ſuperiori pedis ſede recenſent, ex uenarum ramulo quopiam, pollici porrigendo eductam, illiq; Popleticæ uenæ nomen accommodant. Quartam renalem uocant, ipſam ex ramulis quibuſdam confingentes, qui minimo digito ſunt proximi. Verùm interim uenas in poplite & ſub genu, in ſanguinis miſsione magis quàm pedis uenæ aperiēdas, negligunt, uti & omnes in corporis alto reconditas. Quî autem uenæ cauæ ſeries reſectione ſit perdiſcenda, ſedulò ad quinti, ſexti & ſeptimi librorum finem cōmemorabo, ubi earum partium, quas cauæ uenæ ſoboles implicant, perreptantq;, adminiſtratio deſcribetur.

Galeni de uenæ cauæ per crus ſerie deſcriptiones uariæ, & parum ueræ.

Ad finem tractationis uenarum, in libro de Sectione uenarum & art.

x 15 muſc. tab. D,E.
y 14 muſc. tab. Λ.
z 14 muſc. tab. Ξ.
a 15 muſc. tab ubi S diſtat ab R.
b char. 18.
c 15 muſc. tab. T.
d 4 muſc. tab. Y.
e 5 muſc. tab. Φ.
f 2 muſc. tab. Α.
g 5 muſc. tab. Y.
h char. 14.
i char. 19.
k 14 muſc. tab. Θ.
l 24 muſc. tab. Α, Α, β, ν.
m Quum medici ſibi tam parū conſtent, uix quas illi proponūt uenas, in figura indicare queo.

DE VMBILICI VENA. CAPVT XI.

VMBILICI uenam, ut & alia eiuſdem uaſa, quæ in nati iam fœtus corpore relinquũtur, ſecunda figura libri quinti refert, ad literas E, F, G, dein K, L & M. Series uerò umbilici uenæ, quæ extra fœtum adhuc in utero repoſitum, inter diſſecandum conſpicitur, in quatuor tabellis figuræ trigeſimæ libri quinti occurrit, ad literas E, E. I, I. L, N. R, S, S, X & X.

IN uenarum hiſtoria, diſſectionum profeſſores, umbilici [a] uenam nuncupant, quæ ex uarijs uteri fundũ petentibus uenis collecta, & tandem per fœtus umbilicũ ſubiens, in ipſius potiſsimùm iecur exporrigitur, ſanguinemq́; ad fœtus enutritionẽ perinde defert, ac cæteræ matris uenæ illis quas perreptant partibus ſanguinem cõmunicant. Quandoquidem uerò hæc peculiaris quædã, & à [b] cauæ & [c] portæ uenarũ corporibus quodãmodo diſtincta putatur: ac poſt partũ, quicquid ipſius in corpore adhuc remanet, aridũ, ac ueluti exangue, ſolidiorisq́; inſtar funiculi efficitur: nõ inopportunè me facturũ exiſtimo, ſi priuato Capite ipſius hiſtoriam uel obiter ſaltẽ perſequar: quòd quum umbilici etiã [d] arterijs, quæ fœtui quoq;, quum utero geratur, tantùm ſunt utiles, nõnihil cõmune eſſe debet, ipſum ſanè ad finẽ uſq; præſentis libri aſſeruaſſem, & Capiti quod [e] uenæ arteriali, ac [f] arteriæ uenali dedicabitur, adhibuiſſem: niſi arterias umbilici promptè cum magnæ arteriæ ramis deſcribere liceret, quum illæ tanquã huius propagines omnino haberi queant. Quócunq; igitur hoc Caput trãſpones, neceſſum ſanè fuit, fœtũ tantiſper dum in utero cõſiſtit, perinde à matris uenis enutriri, & ab eiuſdẽ arterijs illius calorẽ temperari, ac crus aliquod aut brachiũ matris, ſuis uenis arterijsq́; frui nouimus. Quum itaq; ſemẽ tam maris quàm fœminæ in uteri [g] ſinum receptũ eſt, ac ueluti formationẽ integram in ſe primùm aſſumit, etiã ab ipſo [h] mẽbranula generatur, quæ ſemini tanquã craſsiori quopiam iam refrigeſcẽti iuſculo circũdata, alicui uteri parti ualidiùs nouo quodã uaſorum interuẽtu [i] adnaſcitur. Vteri enim [k] uenæ ac arteriæ ſeſe in huius nexus regione aperiũt, & cõmunes ſtatim fiũt cum uaſis in mẽbranula ea formationẽ aſſumẽtibus, quæ tot numero primùm ſunt, quot uaſorũ ora in uterũ tunc ſeſe aperiũt, uaſisq́; illis nouis cõtinuantur: adeò, ut hîc ferè umbilici nobis uocatæ uenæ ſtatuendũ ſit initiũ. Frequẽtes enim uenæ, in uteri ſinũ ita pertinẽtes, ac per exteriorẽ illam membranã (quæ exterius fœtũ ambiens eſt inuolucrũ) exporrectæ, ſenſim (ne omnes ſimul diuerſis ſedibus fœtũ ſubeuntes, illum innumeris foraminibus perforarẽt) in ſe colligũtur: atq; ex pluribus gracilioribusq́; propaginibus ſemper craſsiores paucioresq́; eũ in modũ exurgunt, ut tandem omnes in duas quaſi uenas coaceruẽtur, quæ ab exteriori fœtus inuolucro [l] proficiſcẽtes, [m] interius inuolucrũ permeãt: & poſteaquã illi exiguos ramulos per ipſius amplitudinẽ ſparſos obtulerũt (quicquid hac de re parũ rectè ſentiat Galenus) in unã mox homini coeunt uenã, quæ tandẽ ad fœtus umbilicũ longo [n] inceſſu, inſtar funis aut cordæ properat, arterijs duabus, & [o] meatu, quo fœtus urina expurgatur, concomitata, & quaſi cõmuni corpore firmata. Poſt ipſum autem per umbilicũ ingreſſum, uena ab arterijs eoq; meatu recedit: & anteriori peritonæi ſedi in interna eius ſuperficie nexa, uerſus iecur cõtendit, & homini per propriã peculiaremq́; [p] rimã, ac dein foramẽ in iecur fertur, ad ipſius uſq; cauum illuc [q] pertingẽs, qua [r] portæ uenæ caudex è iecore labitur. Vbi hæc umbilici uena bipartitò ſciſſa (ſi quid iudico) in quendã portæ uenæ ramũ inſeritur, illius'ue ramis cõmunis efficitur, perinde atq; in canibus, & quibuſdã alijs animalibus, ab umbilici uena, poſteaquã umbilicũ ſubijt, ramum quoq; ad meſenterij [s] centrũ deduci cernimus, qui portæ uenæ [t] præcipuo trunco in meſen-

Quid umbilici uena appelletur.

Vnde umbilici uenæ exurgat initiũ, & quæ ipſius ſeries.

a 2 fig. lib. 5 F, G. — b ſi. cap. 6. — c ſi. cap. 5. — d ſi. cap 12 g, g. & 2 ſi. lib. 5 K, L. — e 1 fig. cap. 15. — f 2 fig. cap. 15. — g 27 ſi lib. 5 A, A, B, B. — h 1 tabellæ fig. 30 lib. 5 F, F. & 2 tab K, K. & 31 ſi. lib. 5 B, B. & 32 fig. l.b. 5 A, A, A. — i 1 tab. fig. 30 lib. 5 E, E, E. & 2 tab. I, I, L. & 31 ſi. lib. 5 A, A. & 32 fig. B, B, B. — k 25 ſi. lib. 5 I & Y. — l Spectã primũ 3 tabellæ 30 ſi. lib. 5 N. deinde tabellæ 4. S, S ad T. — m 3 tab. 30 ſi. lib. 5 O, O & 4 ta. V, V, X, X. — n 4 ta. fig. 30 lib. 5 Y, Y. — o 2 fig lib. 5 M. — p 2 fig. lib. 5 G inter H. H. — q 12 ſi. lib. 5 N 20 fig. lib. 5 G. — r 10 ſi. lib. 5 I. — s 12 ſi. lib. 5 L. & 11 ſi. lib. 5 L. L. — t 12 ſi. lib. 5 K.

terium diſperſo committitur: quanquam ſanè obſcuriùs quàm umbilici arterias, magnæ arteriæ communes eſſe conſpicimus. Dictis namque uenis undecunq; ab interna uteri ſuperficie, ad fœtus uſq; umbilicum, arteriæ attenduntur, prorſus eandem cum uenis ſeriem ſeruantes. quum tamen peritonæi cauitatem duæ arteriæ ingrediuntur, ab inuicem diductæ, ac anteriori peritonæi ſedi in ipſius interna regione nexæ, deorſum feruntur: ac ſecundùm[u] ueſicæ latera (uti ſuo dicemus loco) prorepẽtes, in magnæ arteriæ[x] propagines, paulo pòſt per pubis oſsium[y] foramina prolapſuras, ita inſeruntur, illisq́; propaginibus ita communes fiunt, ac ſi ab ipſis principium ducerent, illarumq́; rami ac ſoboles eſſent. Cæterùm quia in quinto libro, ubi generationis organa proſequemur, de fœtui peculiaribus uaſis & inuolucris, eiuſmodiq́; alijs quibuſdam agendũ erit, iam totius magnæ arteriȩ ſeriẽ opportunè aggrediemur.

Vmbilici arteriarum ſeries.

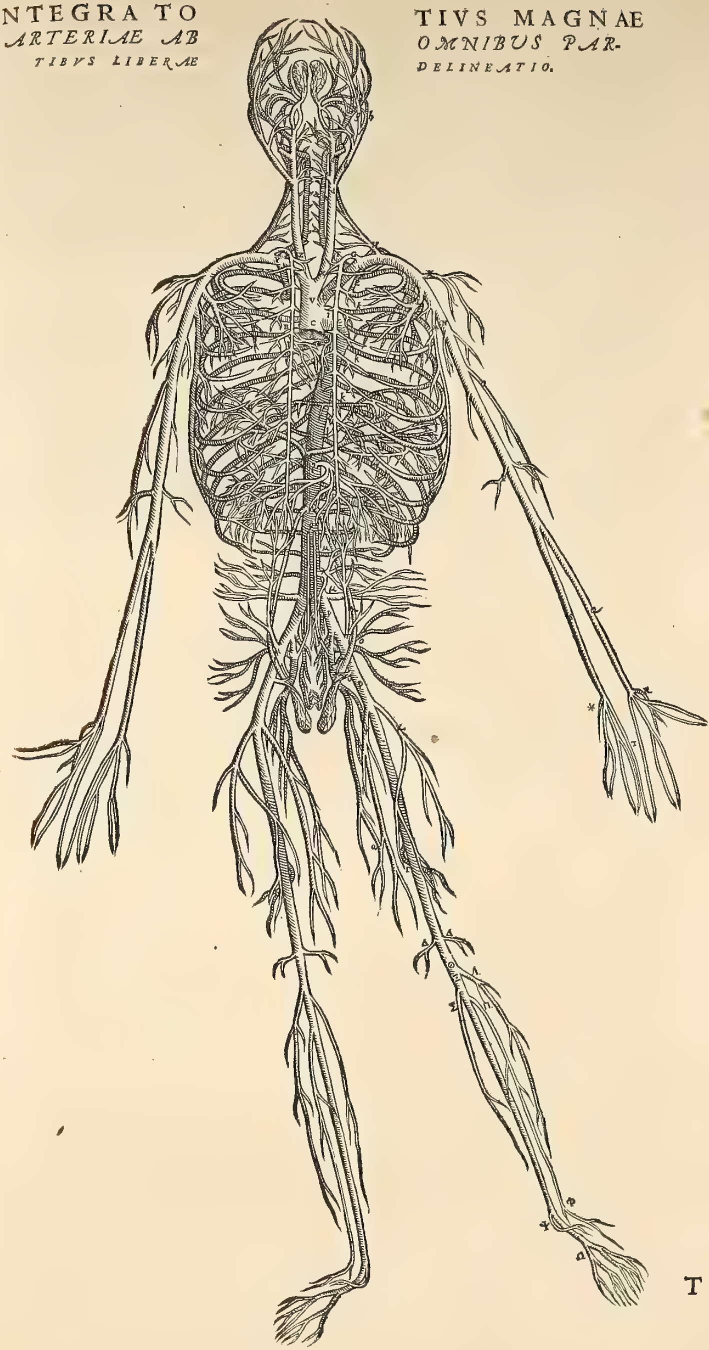
u 1 fig. lib. 5 N.
x fi. cap. 12
ȝ continuatur inter ȝ & r.
y 1, 2, 3 fig. cap. 29 lib. 1 r.

TOTIVS MAGNAE ARTERIAE DELINEAtionis, adeóq; figuræ duobus proximè ſequentibus Capitibus communis, characterum Index.

A *Arteriæ magnæ initium, quod ex ſiniſtro cordis ſinu educitur.*
B, B *Duæ arteriæ, cordis baſim coronæ modo ſuccingentes.*
C *Magnæ arteriæ caudicis in duos truncos bipartitio.*
D *Arteria obliquè ſurſum ad primam ſiniſtri lateris coſtam contendens.*
E *Ramus, qui quatuor ſuperiorum ſiniſtri lateris coſtarum interuallis ſoboles deriuat.*
F *Ramus per tranſuerſos ceruicis uertebrarum proceſſus ad caluariam uſq; prorepens, & geniculatim dorſali medullæ uicinisq́; muſculis ſoboles offerens, ac in ſiniſtrum duræ membranæ ſinum ceſſans.*
G *Ramus ſub ſiniſtro pectoris oſsis latere ad umbilici uſq; ſedem excurrens, à quo ſurculi digeruntur in uerarum coſtarum cartilaginum interualla, & hinc in muſculos pectori inſtratos: inſuper in ſiniſtram, qua thoracis cauitas intercipitur, membranam, & abdominis muſculos.*
H *Ramus poſteriores ceruicem occupantium muſculos accedens.*
I *Ramus ad cauam ſcapulæ regionem ac adſtratos illi muſculos prorepens.*
K *Ramus ad humeri cum ſcapula articulum & ſummi humeri inferiora propagatus, nuſquam interim ad cutem excidens.*
L *Propago in muſculos anteriorem thoracis ſedem integentes ſparſa.*
M *Propago ſecundùm thoracis latera deorſum procidens, ac muſculo brachium deorſum trahenti intertexta. Inter L & M ramulus occurrit, eorum unus qui hic in alæ glandulas diſparguntur.*
N *Arteria ſimul cum interiori axillaris uenæ trunco in brachium excurrens: ac primi illi ſurculi, ſub N mox conſpicui, in muſculos humerum ſeu brachij os amplexantes propagantur.*
O *Ramus ſecundùm poſteriorẽ humeri ſedem, unà cum quarto in brachium pertinente neruo, aliquouſq; in externam cubiti ſedem reuolutus, ac undiq; in alto interim latitans.*
P, P *Hi ramuli articulo cubiti cum humero ſunt peculiares.*
Q *Arteriæ brachiũ petentis ramus, radio exporrectus, ac tandem pollici & indici medioq́; digitis ſurculos offerẽs.*
R *Surculus ab arteriæ ramo Q inſignito, uerſus manus exteriora, inter primum pollicis os, & poſtbrachialis os, quo index ſuffulcitur, deductus.*
S *Ramus ulnæ exporrectus, & paruo, anulari, medioq́; digitis ſoboles communicans.*
* *Ramulus muſculis elargitus, externum uolæ latus conſtituentibus.*
T *Arteriarum in manu ſeries.*
V *Amplior aſcendentis arteriæ trunci portio, quæ rectà ad iugulum cõtendens, in duos impares ramos dirimitur.*
X *Siniſter graciliorq́; diuiſionis in iugulo factæ ramus, ſiniſtram ſoporalem conſtituens arteriam.*
Y, Z *Duobus his characteribus dexter in iugulo factæ diuiſionis inſignitur ramus, ſiniſtro longè amplior. Verùm Y priuatim propaginem indicat, quæ in dextro latere prorſus in eaſdem ſoboles digeritur, in quas arteriam D inſignitam, in ſiniſtro latere diſſeminari conſpicis. Z autem priuatim dextram ſoporalem notat, quam, uti & ſiniſtram, Arabum interpretes apopleticam, & ſomni, & letargicã, & ſubeteni, & decolationis uenam appellant, quæ nomina pleriq; iugularibus uenis accommodant.*
a *Siniſtræ ſoporalis arteriæ in faucium regionibus in duos ramos diſtributio.*
b *Exterior dictæ iam & a inſignitæ diſtributionis ramus, in faciem & tempora poſterioraq́; auris excurrens. Interiorem uerò ramum, ſub characteribus c & d nunc explicabimus.*
c *Arteriarum ad laryngem, fauces & linguam ſeries.*

d *Soporalis*

INTEGRA TOTIVS MAGNAE ARTERIAE AB OMNIBVS PARTIBVS LIBERAE DELINEATIO.



d Soporalis arteriæ pars, caluariam petens, atq; iuxta baſim caluariæ in duos diſtributa ramos: quorum alter, qui ſiniſtrum duræ membranæ ſinum ſubit, hîc quà in caluariam mergitur, abtruncatus eſt: quòd præſenti figura eius membranæ ſinus non duxerim delineandos, eos poſtmodum cum integra cerebri uaſorum ſerie, ad frontem decimiquarti Capitis, peculiari figura exhibiturus: ex qua etiam alterius rami, ſoporalis arteriæ caluariam ingredientis, diſtributionem petes: & ſi uiſum fuerit, huic delineationi ex illa characteres adijcies, qui ferè eſſent, L, q, r, ſ, u, u, x, α, β, γ, δ.

e Propago rami paulo antè b indicati, penitiùs inter faciei muſculos excurrens.

f Rami b inſigniti ſub auris radice diſtributio: cuius anterior ramus, g notatus, per tempora fertur: poſterior ue-
g,h. rò, cui h inſcripſi, ſecundùm auris poſteriora ſub cute pariter atq; ille ſpargitur.

i TRVNCVS magnæ arteriæ, deorſum ad dorſi uertebras explicatus.

k,k,k Propagines utrinq; ad octo inferiorum coſtarum interualla protenſæ, à quibus dorſali etiam medullæ, ac muſculis dorſo & thoraci adnatis, ramuli offeruntur.

l Septi tranſuerſi arteriæ.



Veritus ne characterum copia integram magnæ arteriæ delineationem, alioquin hîc ſatis obſcuram, penitus corrumperet, priuata hac effigie modò utendum duxi: quæ ſuperiùs, ubi ſepto tranſuerſo arteriæ l indicatæ offeruntur, inferiùs uerò ad ſeminalium arteriarum, quas ι & κ indicabimus, exortum, ueluti ex magnæ arteriæ caudice diſſecta cernitur. In præſenti itaq; figura, iam enarrandis propaginibus duas radices pinxi, quum integra arteriæ delineatio unicam (ut frequenter etiam occurrit)
m. tantum habeat. Indicet igitur m utriuſq;, aut unius duntaxat
n,o. radicis exortum. n dextrum ramum. o ſurculum in humilio-
p. rem omenti membranam hic exporrectum. p propaginem in
dextram uentriculi ſedem, qua dorſum ſpectat, atq; inferius orifi
q. cium educit, excurrentem. q ramum duodeno inteſtino & ieiu
r. ni initio exporrectum. r propaginem ad dextram fundi uen-
ſ. triculi ſedem deductam, uentriculoq; & ſuperiori membranæ omenti ramulos exhibentem. ſ bilis ueſiculæ ar
t,u,x. teriolas. t arteriam iecori diſtributam. Cæterùm u inſignitur ſiniſter ramus, qui potiſſimùm lienem adit. x
y. propago ſecundùm poſteriorem uentriculi ſedem, ad ipſius uſq; elatius orificium progrediens. y eius propaginis
z. ramuli, in uentriculum, quà dorſo innititur, deriuati. z ramus, orificium uentriculi ſuperius coronæ modo cin-
α,β. gens. α ramus, ſecundùm elatiorem uentriculi ſedem inferius illius orificium accedens. β grandis in demiſſio-
γ. rem omenti membranam excurrens propago, quæ etiam colo inteſtino multis ſurculis implicatur. γ ſurculus
δ. in humiliorem omenti membranam hîc ad ſiniſtrum latus excurrens. δ & δ arteriæ, lienis cauum ſubeun-
ε. tes. ε arteria ſiniſtram fundi uentriculi ſedem petens, ac uentriculo ipſiq; ſuperiori membranæ omenti ſoboles
ζ. deriuans. ζ ramuli ab alijs lienem accedentibus arterijs, in læuum uentriculi latus deprompti.

ζ In integra delineatione, & ea quam hic indici adhibuimus, aliud ζ occurrit, quo inſignitur arteria, in ſuperiorem ac propemodum uniuerſam meſenterij ſedem propagata, & ſuis propaginibus in ieiunum inteſtinum, & ilium, & coli partem, à iecore ad dextrum renem conſpicuam, ſparſa.

η Dextrum renem accedens arteria.

θ Arteria, quæ in ſiniſtrum renem exporrigitur.

ι,ι Dextri lateris ſeminalis arteria.

κ,κ Siniſtri teſtis ſeminalis arteria.

λ Arteria humiliorem meſenterij ſedem ſubiens, ac potiſſimùm in colon inteſtinum excurrens, quà id à lienis regione ad rectum inteſtinum pertinet, cui etiam à præſenti arteria ſoboles diffunduntur.

μ,μ Propagines geniculatim lumborum uertebras accedentes, & in peritonæum & muſculos uertebris adnatos diſtributæ. Propago autem ad humilius μ conſiſtens, cæterisq; grandior, ad abdominis uſq; latera excurrit.

ν,ν,ν Magnæ arteriæ ſupra os ſacrum in duos truncos diſtributio. Verùm iſti characteres etiam ſurculos notant, ab humiliori arteriæ regione in oſsis ſacri foramina deriuatos.

ξ Interior ramus ſiniſtri trunci iam dictæ diuiſionis.

ο Interioris rami exterior propago, in muſculos excurrens, qui externam ilium oſsis ſedem & coxendicis articulum integunt.

π Interioris rami ξ notati interior propago, in humiliorem oſsis ſacri ſedem, ueſicam, & ueſicæ ceruicem, ipſumq; penem: in mulieribus uerò, in inferiorem uteri fundi regionē, & pariter in illius ceruicem, ſurculos diffundens.

ϱ,ϱ Hic etiam arterias appinximus, quarū ſiniſtra ab umbilico hic inter ξ & ς ad interiorē ramum ξ inſignitum perinde

perinde pertinet, ac ſi uerſus umbilicum ab ipſo deriuaretur.

ς *Interioris rami ξ inſigniti reliquum, quod ab externo ramo trunci diuiſionis quæ ſupra os ſacrum fit, portionem aſciſcens, per pubis oſsis foramen in crus delabitur: & inibi in muſculos pubis os occupantes digeſtum, ſuo termino cum alia arteria, ⳩ mox ſignanda, coit.*

τ *Propago exterioris rami, ſurſum ad rectum abdominis ſui lateris muſculum conſcendens, atq; præcipua ipſius ſobole umbilici regionem petens, reliquos autem ſurculos tranſuerſim in humiliore abdominis ſedem diſpenſans.*

υ *Surculus tranſuerſim ſecundùm pubis os ad pudenda prorepens.*

φ *Sedes exterioris rami, qua is modò in crus delabitur, in ipſamq; diſſeminari incipit.*

χ *Ramus maioris crus petentis arteriæ, in muſculos propagatus, anteriorem femoris ſedem occupantes.*

⳩ *Ramus ad quintum femur mouentem muſculum, & eos qui internam femoris ſedem occupant, digeſtus, unoq;*
ω. *ipſius ſurculo, inibi ubi ω repoſitum eſt, cum illius arteriæ coiens fine, quam per pubis oſsis foramen procidere diximus, ac ς inſigniuimus.*

Γ *Ramus in muſculos poſteriorem femoris ſedem occupantes excurrens.*

Δ,Δ *Hic grandis arteria inter duo humiliora femoris capita reconditur, & utrinq; ramulum offert genu articulo & pedem mouentium muſculorum capitibus, inibi principium ducentibus.*

Θ *In poplite iam conſiſtens magna arteria, ipſiusq; in impares portiones diuiſio.*

Λ *Ramus fibulæ exporrectus, ſub ſeptimo & octauo pedem mouentium muſculis.*

Ξ *Præcipua magnæ arteriæ crus adeuntis portio, per tibiæ poſteriora deſcendens.*

Σ *Ramus quarti pedem mouentium muſculi poſteriori ſedi oblatus.*

Π *Ramus, qui per membraneum ligamentum, tibiæ oſsi fibulam colligans, in tibiæ anteriora excurrit, pedisq; ſupe*
Φ. *riora inibi ubi Φ inſignitur, per tranſuerſum anterioris tibiæ ſedis ligamentum accedit.*

Υ *Propago internam pedis ſedem uerſus eius ſuperiora petens.*

Ω *Arteriæ in humiliori pedis regione ad digitos ſeries.*

Subſequentibus modò duobus Capitibus non ſolùm hæc, cuius indicem abſoluimus, figura conuenit: ſed etiam huc attinet, præter crebras quinti libri & ſexti & ſeptimi figuras, ea quam huius libri fini ſubiungam.

VNDE ARTERIA MAGNA PRINCIPIVM ducat, & in quos ramos ipſius aſcendens pars digeratur. Caput XII.

QVANDO in interiori margine alicubi ſcribitur, fig. cap. 12. ea ſubaudienda eſt, qua integram arteriæ magnæ ſeriem ante præſens Caput propoſuimus.

[a] Tota figura huic capiti præpoſita.

Non prolixam de arteriæ magnæ ortu eſſe diſceptationẽ.

LONGE minor medicorum philoſophorumq; proceribus, de[a] grandis arteriæ, quàm de uenarum neruorumq; principijs, eſt diſſenſio. Hippocrates namq;, Plato, Ariſtoteles ac Galenus pariter, cor arteriarum fontem ac originem (uti ſanè eſt) ſtatuunt. Et falſa prorſus eſt Pelopis Galeni præceptoris ſentẽtia, arterias ſimul & uenas cum neruis è cerebro naſci docẽs, & ab eo autore propemodũ tradita, qui ſpurium tractatulũ de uenis, Hippocratis libro de Natura humana interiecit. Quandoquidẽ, ut cætera taceam, cerebrũ uitalis ſpiritus, & ſanguinis feruidi, ac impetu per corpus ruentis, quemadmodũ cor, non eſt principium: arteriaq; nullibi, quàm[b] ubi è corde pronaſcitur, amplior occurrit. Dein hæc quoq; illorum dogma improbant, qui arterias ab extremis ſummisq; corporis partibus non ſecus paſsim oriri arbitrãtur, quàm ſi quis ab extremis arborum uirgulis illarũ initium recẽſeret. Cæterùm etiamſi philoſophiæ & medicinæ principes, cor arteriarũ fontem ſtatuerint, nihilominus tamen de cordis ſinu, à quo grandis arteria pronaſceretur, nõnihil inter ſe diſſentiũt: quum illi quidem ex cordis medio ſinu, hi autem ex ſiniſtro eam oriri contendant. Quia uerò eiuſmodi controuerſia, de cordis uentriculis finibus´ue potius, quàm de arteriæ exortu, accidit, quumq; duos tantùm cordis eſſe ſinus, uerè cenſeamus, ex elatiori ſede[c] ſiniſtri ſinus, propter baſis cordis centrum, magnam arteriam[d] originem ducere atteſtabimur. qua etiam ſede ([e] poſt dextram nimirũ mem-

Arterias neq; à cerebro, neq; extremis corporis partibus naſci.

Arteriæ ortus ſedes.

[b] A. & fi. 10 lib. 6 A.

[c] Patet in 5 fig. lib. 6. quam conferes cum 7 figura.

[d] 4 & 5 fi. lib. 6 H. 6 fig. O.

[e] 9 fig. lib. 6 L ponitur poſt E, & arteria A quoq; inſignitur.

branam, arteriæ uenalis orificio prȩfectam) Ariſtoteles tertium cordis ſinum uentriculum'ue repoſuit, inſtar peculiaris ac à reliqua ſiniſtri ſinus amplitudine diſcretæ cauitatis. Neutiquam enim Galeno in libro de Venarum arteriarumq; diſſectione aſſentiri queo, quum tertium cordis ſinum, cui Ariſtoteles arteriarum originem tribuit, ad dextrum cordis refert uentriculum, eiusq;, non autem uti ego iam ſiniſtri, portionem eſſe affirmat. Magna igitur arteria (quam Ariſtoteles, eo quòd neruoſam ipſius partem uel in mortuis conſpici poſſe diceret, inſtar uaginæ fortaſsis Macedonibus ἀορτὴς nuncupatæ, ἀορτὴν appellauit) in hoc ortu[f] orbicularis eſt, hicq; ipſius ampliſsima ſedes & durior & cartilaginoſior conſiſtit. Ipſa autem arteria ſimulatq; enaſcitur,[g] duos graciles promit ſurculos, qui coronæ modo, cordis baſim unà cum coronali uena amplectentes, cordi ſecundùm ipſius longitudinẽ[h] ramulos transfundunt: quorum plures amplioresq; inibi ſe offerunt, ubi cordis ſubſtantia craſsior uiſitur. eſt autem id potiſsimùm in ea cordis ſede, ubi ſiniſtrum ipſius ſinum cõtinet, & quà ſeptum utriſq; ſinibus commune porrigitur. Coronalium arteriarum ortus poſt membranulas conſiſtit, quas reſumptionem ſpiritus ſanguinisq; ex ipſa arteria in ſiniſtrum cordis ſinum prohibere credimus. Verùm etſi utrarumq; coronalium arteriarum par quodãmodo ſit amplitudo, ea tamen amplior lõgiorq; cernitur, quæ ex dextro magnæ arteriæ orificij latere originem ducit. una namq; hinc à tergo dextræ membranæ pronaſcitur, altera autem à poſteriori arterię orificij ſede principium ſibi uendicat, à tergo uidelicet poſterioris membranæ, à[i] ſiniſtræ interim, ut ſic dicam, membranæ tergo, aut ſiniſtra orificij arterię ſede, nulla pronaſcente coronali arteria. Poſtquam uerò magna arteria coronales deprompſit, à cordis baſis centro ſurſum quodãmodo[k] ſub uenæ arterialis caudice cõſcendit: ac cordis inuolucrum[l] perforans, bipartitò ſcinditur, ac[m] unam ipſius partem, quæ grandior eſt, deorſum ad quintam thoracis uertebrã, & deinde per reliquã dorſi ſedem detorquet, in omnes quę cordi ſubſunt regiones, ramos exhibiturã. At minor pars, ſedibus ſupra cor repoſitis diſtribuẽda, ſurſum cõtendit: ac ſtatim in progreſſu aſperæ arteriæ[n] innitens, ac uenæ cauæ inter membranas thoracẽ interſepientes ſubſtrata, ex ſiniſtro ipſius latere[o] ramum diſtribuit, obliquè ſurſum ad primã ſiniſtri lateris coſtam exporrectũ. qui quidem, quà pulmoni accũbit, atq; ſiniſtræ thoracem interſepiẽti membranæ alligatur, nullas deriuat propagines: uerùm ſimulatq; primam thoracis attigit coſtam, ab humiliori ipſius ſede[p] propaginẽ deorſum diffundit, quæ coſtarum radicibus attenſa, in tria quatuor ſuperiorum coſtarum ſiniſtri lateris interualla ſingulas ſoboles ſpargit: à quibus rurſus ſurculi in dorſalem medullam, & muſculos thoraci uertebriſq; hic inſtratos excurrunt. Cȩterùm ab elatiori ſede[q] eius obliquè ad primam coſtam cõſcendentis rami,[r] alia enaſcitur propago, nuper cõmemorata multo amplior, quæ ad ſiniſtrum ſeptimæ ceruicis uertebræ latus repens, in huius lateris tranſuerſi proceſſus foramen ſe inſerit: ac deinde per tranſuerſorum reliquarum uertebrarum proceſſuum[s] foramina conſcendens, perinde atq; hàc[t] excurrens uena digeritur. Nam in progreſſu dorſali medullæ ſurculos communicat, ea ſubingredientes foramina, quę neruis emittendis rerum Opifex exculpſit. Deinde & muſculis ceruicem hìc occupãtibus, ab illa propagine ramuli quoq; ſparguntur. Quod uerò eius reliquum eſt, ſimul cum comite uena per[u] foramẽ in poſteriori ſede ſiniſtri capituli occipitis oſsis inſculptũ, caluariam ſubit, atq; in[x] ſiniſtrum duræ cerebri membranæ ſinum exhauritur. Præter hanc propaginem uertebris exporrectam,[y] arteria primam adiens coſtam,[z] aliam ab anteriori ipſius ſede pullulat,

Coronales arteriæ.

Caudicis arteriæ bipartitio.

Aſcendentis partis ſeries, ac primum arteriæ ad ſiniſtri lateris primam coſtam obliquè tendentis.

f A. aut 10 fig. lib. 6 S, S.
g B, B. 10 fig. lib. 6 E, E poſt B, C.
h 6 fig. lib. 6 E, E à D.
i 10 fi. lib. 6 D.
k 6 fig. lib. 6 O ſub I.
l 4 fig. lib. 6 H per A.
m i.
n 6 fig. lib. 6 R ſuper Y. aut ſpecta ſedulò ultimã fig. præſentis libri.
o D.
p E.
q D.
r F.
s 2 fi. cap. 15 lib. 1 T. 7 fig. x. 8 fig. α.
t fi. 6 cap. N.
u 2 fi. cap. 12 lib. 1 f.
x 7 fi. lib. 7 Q, Q. 9 fig. T, T.
y D.
z G. & 2 fi. lib. 6 E.

pullulat, quæ pectoris oſsis ſummum accedens, ac ſiniſtræ thoracem interſepientis membranæ adhærens, decliuis perfertur ſecundùm pectoris oſsis ſiniſtrum latus, quà ipſi coſtarũ coarctantur cartilagines. Hæc propago in eoſdem
a fig. cap. 6 L. omnino ramos digeritur, in quos [a] uenam hàc repentem diſpenſari retulimus, præterquàm quòd nullæ ſoboles à præſenti propagine cuté accedant: niſi for
b 15 fi. lib. 5 C, D, D. ſitan obſcuriſsimæ, & mihi hactenus parum repertę, in mamillæ [b] corpus pertingant. Quà itaq; hæc arterię propago pectoris oſsi exporrigitur, uerarum coſtarum cartilaginum interuallis ramos offert, à quibus alij ramuli in muſculos aſſurgunt, cartilaginibus incumbentes. Deinde & ab hac propagine in ſui late-
c 2 fig. lib. 6 F. ris membranam, quæ thoracis cauitatem interſepit, & in [c] glandium in iugulo
d 6 muſc. tab. 4. & dein in muſculo ſ no-tato. repoſitum, ſurculi mittuntur. Quod autem ipſius [d] reliquum eſt, ſecundùm ſiniſtrum mucronatæ cartilaginis latus, thoracis cauitatem egreditur: & recto hic abdominis muſculo ſubnatum, ad umbilici quodammodo regionem con cedit, in progreſſu utrinq; ad ſuperiores abdominis partes ramulos offerens,
e T. & iuxta umbilicum in plures diſſectum ſoboles, [e] alteriusq; arteriæ terminos
f D. reſpiciens, quam huc ab imo ſurſum contendere docebimus. Vbi [f] arteria obliquè ad primam protenſa coſtam, hactenus cõmemoratas edidit propagines, ſi
g 8 muſc. tab. C. niſtram aditura axillã, & [g] muſculum perforatura dorſi motorum ſecundi paris ſiniſtrum, ab ipſius elatiori parte, priuſquam penitus è thorace labitur, no-
h H. tatu etiam dignæ magnitudinis [h] ramum deriuat, qui in poſteriores ceruicem occupantes muſculos ad occipitium uſque diſcinditur, nullibi interim cutem ſubiens. At quum primùm illa arteria, thoracis cauitatem & primam coſtam *Siniſtram axillam petetis portionis ſeries.*
i I. euicit, iamq; uicinior axillæ redditur, ex poſteriori ipſius ſede [i] ramum utcunque inſignem ſpargit in cauam ſcapulæ regionem, & eius ſedis muſculos abſu
k K. mendum. Poſt hunc, ex ſuperiori ipſius regione [k] aliam, ſed non adeò craſſam, depromit ſobolem, quæ ad humeri cum ſcapula articulum, iuxta ſummum
l fig. cap. 6 d, d. humerum & ſcapulæ gibbum, in ramulos digeritur: quorũ unus cum [l] hume
m L. rali uena, ubi adhuc in alto reconditur, aliquouſq; prorepit. Huic ſoboli [m] alius ſuccedit ramus, nonnihil demiſsiùs ab axillam petente arteria enatus, ac in muſculos anteriori thoracis ſedi inſtratos, numeroſa utcunq; propagine digeſtus.
n inter L & M. Dehinc [n] ramuli in glandes axillæ cauitatem opplentes, ab hac arteria admo-
o M. dum rari ſparguntur. Quinetiam priuſquam tota arteria in brachium feratur,
p 10 muſc. tab. Θ. [o] propago quædam thoracis lateri exporrigitur, potiſsimùm in [p] muſculum
q N. excurrens, cuius beneficio brachium decliue dorſo adigitur. [q] Quod præſentis
r fig. cap. 6 m. arteriæ iam ſupereſt, [r] axillari uena concomitatum, ac in brachium procedens,
s paulo ſub N. penitiùs occultatur: & primùm [s] graciles ramos internæ muſculorum hume-
t fi. 6 cap. q, q. rum amplexantiũ ſedi, & membranis neruos hic continentibus diſtribuit. Inſuper deorſum ſenſim adhuc prorepens, & cõtinuò [t] interiori axillaris trunco
u O. attenſa, [u] aliam emittit propaginẽ, quæ ſecundùm [x] poſteriorẽ humeri ſedem,
x 2 fi. cap. 11 lib. 1 per Y uerſus P. quà ipſi cubitum extendẽtes muſculi adnaſcuntur, obliquè prorepit, ad externum humeri tuber cõtendens. Hæc enim propago, unà cum [y] uena, quam hàc
y fig. cap. 6 P. duci retulimus, & dein cum [z] quarto brachiũ petente neruo, ad externam cu-
z 2, 3 fig. cap. 11 lib. 4 Φ. biti ſedem pertingit, & ſub muſculorũ capitibus aliquouſq; deducta ceſſat, qui hìc ab humeri externo tubere principium ducunt: & partim radij, partim autem brachialis, partim uerò digitorum motibus famulãtur. Vbi autem ſiniſtri
a N. brachij [a] arteria has ſoboles digeſsit, inter [b] duos cubitum flectentes muſculos
b 6 muſc. tab. Θ, r, r. recondita, ipſisq; ramulum præbens, ad medium cubiti articuli flexus prore-
c P, P. pit, hìc utrinq; [c] ſobolem ipſi articulo exhibens, & muſculi cubitum flectentis
d 8 muſc. tab. N muſculi r. poſterioris [d] inſertioni innitens, hicq; ſubinde pulſum euidentem edens. Hinc

arteria inter[e] muſculum ſecundos quatuor digitorum articulos flectentem, *e 6 tab. 12.*
&[f] illum qui tertios eorundem digitorum articulos flectit, mergitur: ac ubi *f 5 tab. 2.*
nonnihil per cubiti internam ſedem prorepſit, bipartitò ſciſſa,[g] unum ramum *g Q.*
Arteriæ ramus, cuius pulſum ante brachiale exploramus. radio,[h] alterũ ulnæ exporrigit. Qui ſecundùm radium fertur, cuiusq́; pulſum *h S.*
indies in ægris exploramus, non procul à brachialis radice[i] ſobolem deriuat, *i R.*
quę ſub[k] tendinibus pollicem extendentibus, ad manus externam ſedem pro- *k 11 muſc. tab. u, q, r.*
currit, in[l] muſculos digeſta, qui inter primum pollicis os, & poſtbrachialis os *l 11 tab ſ. & 8 tab. Y.*
indicem ſuſtinens, collocantur. Quando ramus radio exporrectus, illam emi-
ſit ſobolem, unà cum tendinibus digitos flectentibus,[m] tranſuerſum brachialis *m 4 muſc. tab. θ.*
ligamentum tranſgreditur, & ſub[n] dilateſcente in manu tendine, ſimiliter ac *n 3 muſ. ta. l muſculi r.*
pertinens huc[o] uena, &[p] neruus quoque illi attenſus, in tres ramos diſcinditur:
quorum unus, in duas diremptus propagines, internam pollicis regionem ac- *o à q fig. cap. 6.*
cedit, ſecundus uerò duplici ramo internam indicis ſedem implicat: tertius au
tem indiuiſus, internum latus interioris medij digiti ſedis conſcendit.[q] Ramus *p fig. cap. 11 lib. 4*
arteriæ, qui ulnæ exporrigitur, ſimiliter per tranſuerſum brachialis ligamen- *char. 44.*
tum, manus uolam ſubit:[r] & duos ramulos minimo digito, & totidem anula- *q S. r Spectantur hæc iuxta T.*
ri, unum autem medio offert: ſed interim nullam ſobolẽ in externam manus
ſedem diſpẽſat. quamuis interim[s] unam[t] illis muſculis porrigat, qui externum *s *.*
latus poſtbrachialis oſsis occupant, quo minimus digitus ſuffulcitur. Rami ul- *t 4 muſc. tab. u, ſ.*
næ exporrecti motum haud manifeſtò percipimus, niſi homo admodum gra
Naturam arterias recondere. cilis ac macilentus, aut magno pulſu prędítus fuerit. Quippe Natura, ut omnes
propemodum arterias, hunc quoq; ramum in alto retinet, tendinibus magis
quàm is qui radio exporrigitur, occultatum: atq; ita nuſquam earum portio-
nem Natura in cutem conſpicuè emittit, quemadmodum ſoboles à uenis paſ-
ſim & frequenter perferri, prius commemoratum eſt. Meritò igitur nullam
in externa manus ſede aliam à nuper[u] dicta, quam pollici ac indici aſcripſimus, *u R.*
reperies arteriam. Ad hunc ſanè modum[x] primus arteriæ magnæ partis ſupe- *x D.*
riora petentis ramus diuaricatur, qui ad primam ſiniſtri lateris coſtam conten
Series maioris portionis magnæ arteriæ partis, quæ ſuperiora corporis petit. dit.[y] Maior autem amplior q́; aſcendentis arteriæ partis portio, aſperæ[z] inni- *y V.*
tens arteriæ, rectà ſurſum ad[a] glandium in iugulo repoſitũ properat: id enim *z 6 fig. lib. 6 R ſuper Y.*
arteriæ huic, ſimiliter ac uenæ, lectuli modo adſternitur, ipſiusq́; beneficio ra-
morum ſciſsio iniurijs innoxiè ferendis promptior efficitur. Quum uerò in *a 2 fig. lib. 6 F.*
hunc modum arteria ſurſum tendit, priuſquam elatiorẽ pectoris oſsis ſedem
Siniſtra ſoporalis. ſuperat, adhuc in thoracis cauitate, in[b] duos impares ramos finditur.[c] Siniſter, *b 6 fig. lib. 6 in X & S.*
qui gracilior eſt (amplus tamen & ipſe) nonnihil obliquè in læuum deflexus,
ſurſum cum[d] interiori iugulari, ſecundùm aſperæ arteriæ ſiniſtrum latus, per *c X.*
Dextrum brachium petens arteria. ceruicem exporrigitur, ipſaq́; ſoporalis eius lateris arteria cenſetur. Dexter[e] ra *d fi. cap. 6 S. aut ſpecta potius ultimã fig. huius lib. hac in ſede.*
mus, ſiniſtro craſsior, ſimiliter ſurſum tendit: & ſimulatque primam thoracis
coſtam contigit, ex dextro ipſius latere[f] arteriam promit, in eaſdem prorſus ſo
boles diſciſſam, quas à[g] ramo, qui ſiniſtræ axillæ offertur, diſtribui ſcripſimus:
ad ſuperiorum uidelicet coſtarum interualla, ad tranſuerſos ceruicis uertebra *e fig. 6 lib. S collatum cum X.*
rum proceſſus, ad pectoris os, ad poſteriores in collo locatos muſculos: & ut *f Y.*
rem in pauca contraham, arteria illa dextrorſum ducta, in eoſdem omnino ra *g D, cũ cuius characteribus conferes arteriam Y inſignitã.*
Dextra ſoporalis. mos digeritur, in quos ſiniſtri brachij arteriam deſinere commemorauimus.
[h] Quod uerò maioris dextriq́; rami illius in iugulo diuiſionis adhuc ſupereſt,
craſsitie illi congruit[i] ramo, quem ſecundùm aſperæ arteriæ ſiniſtrum latus
prorepere, paulo antè diximus. atq; ut iſte illac exporrigitur, ita & illud dextri *h Z.*
rami reliquum, ſecundùm aſperæ arteriæ dextrum latus ſurſum conſcendit, *i X.*
huius lateris ſoporalem efformans arteriam, quæ, uti & ſiniſtra, Gręcis καρωτὶς
nuncupa-

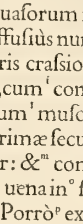
nuncupatur. Quum autem ſiniſtri lateris arteria (perinde ac dextri etiam) ad fauces uſq;[k] pertingit, in duos diſcinditur ramos: quorum grandior, idemq; interior, fauces ſubit: ac mox laryngi & linguæ[l] ſoboles deriuans, ad caluariæ baſim[m] properat: priuſquam uerò in caluariam mergitur, in duas impares diducitur propagines.[n] maior per[o] peculiare foramen, nulla cōcomitante uena, caluariam inibi ingreditur, ubi[p] glandula, cerebri pituitam excipiens, in quodam oſsis cuneum referētis[q] ſinu ponitur. Hęc propago mox in ipſo ingreſſu utrinque ſingulas emittit ſoboles: ac[r] unam per[s] proprium foramen ad narium cauitatem diſpenſat, quæ ſuo extremo inter naſi cartilagines, adeoq; ad naſi uſq; extremum ita cum aliquot faciei arteriolis deperditur, ut tactu, ipſius quoque motum inibi percipiamus.[t] Altera maioris eius propaginis ſoboles, in latus ſiniſtrum duræ cerebri membranæ[u] multipliciter diſcinditur.[x] ipſa autem propago, iam caluariæ cauitatem ingreſſa, bipartitur: & caluariæ baſi ſuffulta, in anteriora nonnihil tantiſper repit, donec denuò colligatur. Subinde uerò hucuſq; non diuiſa, neq; collecta rurſus, ſed ſimplex prorſus fertur. Vtcunq; autem ſit, ſiue ſimplex huc pertingat, ſiue prius in duas partes diuiſa, hîc ſe rurſus colligat, inibi[y] inſignem utcunq; ramum per[z] ſecundi neruorum cerebri paris[a] foramen, ad oculum & interiorē[b] temporalis muſculi ſedem, diſtribuit. Quod uerò ipſius[c] reliquum eſt, duram cerebri membranam[d] perforat: ac[e] partim in tenuem cerebri membranam,[f] partim ad ſiniſtrum cerebri uentriculum conſcendit, plexum inibi faciens, quem ſecundinis, potiſsimùm uerò exteriori fœtus[g] inuolucro tum comparabimus, quando cerebri uaſorum ſeriem ſecundo ab hoc Capite perſequemur, inibi etiam paulo diffuſiùs nunc poſtremò commemorata explicaturi.[h] Altera propago interioris craſsiorisq; rami eius diuiſionis, quam ſoporalis arteria in faucibus molitur, cum[i] coniuge uena in poſteriora ſecundùm caluariæ baſim fertur, &[k] ramulum[l] muſculis ceruicis uertebrarum anteriorem ſedem occupantibus, iuxta primæ ſecundęq; uertebrarum interuallum offert, ac dein caluariam ingreditur: &[m] commune foramen cum[n] ſexto cerebri neruorũ pari nacta, ſimul cum uena in[o] ſiniſtrum, ſeu ſecundùm durę cerebri membranę ſinum exhauritur. Porrò[p] exterior gracilior q; dictæ nunc in faucibus[q] diuiſionis ramus, genis ſeu buccis[r] ſobolem offert, penitiùs latitantem.[s] Inſuper in duas propagines ſectus,[t] unam ſiniſtro tempori,[u] alteram ſecundùm ſiniſtræ auris poſteriorem ſedem digerit, pulſum etiam edentes ſenſibilem. Atque in hunc ſanè modum aſcendens arteriæ pars in ramos finitur.

Soporalis ad caluariam ſeries.

AMPLIORIS DESCENDENTIS'QVE MAGNAE arteriæ trunci in ſuos ramos ſeries. Caput XIII.

Ad inferiora coſtarũ interualla arteria.

TRVNCVS magnæ arterię, deorſum ad thoracis uertebras[a] explicatus, ab inferiori poſteriori'ue ipſius ſede, qua uertebris incumbit, non autem lateribus, utrinq;[b] propagines in octo inferiora thoracis interualla deriuat: quæ ſimiliter ac[c] uenæ cōiuge carentis rami, ſecundùm interuallorũ ductum, ad coſtarum uſq; cartilagines in ueris coſtis prorepunt, ſpuriarum uerò coſtarum interualla excedunt, in abdominis latera magis quàm ipſæ coſtę pertinentes. Ab his propaginibus ramuli in dorſalem medullam, per[d] foramina,



HAC figura portionē arteriæ à tergo ſinximus, ut aliquo pacto ſeries proponeretur, qua hæc ramos coſtarũ interuallis ex poſteriori ipſius ſede digerit.

k a. l c. m d. & fi. cap. 14 B. n fig. cap. 14 L. o 2,3 fig. cap. 12 lib. 1 X. p 16 fi. lib. 7 A. q 3 fig. cap. 12 lib. 1 M. r fig. cap. 14 ſ. s 3 fig. cap. 12 lib. 1 Y. t fig cap. 14 r. u 1 fig. lib. 7 D,D. x fi. cap. 14 q diuiditur in u,u. quæ coeũt in α. aut ſi ſecta 16 fi lib. 7. y fig. cap. 14 x. z 14 fig. lib. 7 G. a 1,3 fi ca. 12 lib. 1 G. b 4 muſc. tab. r. c fig. cap. 14 α. d fig. 15 lib. 7 C. e fig. cap. 14 β. f fi. cap. 14 γ. aut 6 fig. lib 7 G,N. g 2 tab. fig. 30 lib. 5 I, I,K,K. h trũcatus ramus u. x-ta d. & fig. cap. 14 I à B. i eiuſdem fig. C. k eiuſdem fig. Φ. l 8 muſc. tab. A,B. m 2,3 fig. cap. 12 lib. 1 c. n 14 fig. lib. 7 N. o 9 fig. lib. 7 T,T. p b. q a. r c. s f. t g. u h.

a i. b k,k. c fi. cap. 6 F,F educit G,G. d fig. cap. 14 lib. 1 Q.

neruorum

neruorum gratia in uertebris ſculpta, ac dein ad muſculos uertebris thoraciq́;
adnatos ſparguntur, pari omnino ſerie, qua uenam coniugis expertem diſſemi
nari, ſuperius proditum eſt.[e] Ipſe autem arteriæ truncus, ſiniſtræ uertebrarum
corporum ſedi quodammodo innitens, deorſum[f] ſub ſepto tranſuerſo, quà id
undecimæ thoracis uertebræ corpus reſpicit, extra thoracis cauitatẽ labitur:
ac mox utrobiq; ſepto tranſuerſo[g] unam offert propaginẽ, quæ in plures ſecta
ſurculos, in humiliorem ſepti iuxta uertebras ſedem præcipuè deperditur, exi-
guas ſoboles ſurſum ad ſepti elatiora, adeoq; ipſum cordis[h] inuolucrum, quà id
ſepto adnaſcitur, ſpargens. Poſt commemoratas propagines, magna arteria, ex
elatiori ſui corporis ſede[i] unum promit truncum, ſoboles in uentriculum, ie-
cur, bilis ueſiculam, lienem, omentum, & duodenũ inteſtinum, & colon quo-
que, ubi uentriculo id exporrigitur, hunc in modum offerentẽ. Præſens trun-
cus ſimulatq;[k] prodijt, elatiori ſede inferioris membranæ omenti ſuffulcitur:
ac in duos magnitudine propemodum æquales ramos diremptus, hunc[l] qui
gracilior paulo eſt, dextrorſum,[m] illum uerò qui modicè amplior uiſitur, ſini-
ſtrorſum mittit. Dexter ramus uenæ portæ, in[n] glandoſo corpore, quod ſub
uentriculi poſteriori ſede huic omenti membranæ intertextum cernitur, ad-
nexus, ſurſum ad iecoris cauum cõtendit, in medio ductu ex humiliori ipſius
ſede[o] ſurculum inferiori omenti membranæ, ipſiq; adeò colo inteſtino hîc of-
ferens. Poſt hunc, ab elatiori parte[p] ſobolem uentriculo exporrigit, quæ in po-
ſteriorem ipſius ſedem, qua is dorſum ſpectat, pauculis ramulis digeritur. Ex
humiliori rurſus ſede, dexter arteriæ ramus, ad iecoris cauum tendẽs, duas de-
nuò profert ſoboles.[q] unam cum uenæ portæ ramo inteſtino diffundit, quod
duodenum appellamus, ſecundùm cuius mediam longitudinẽ, & aliquouſq;
ad ieiuni inteſtini initium, ea ſoboles porrigitur.[r] altera ſoboles, nuper comme
morata paulo amplior, ad dextram fundi uentriculi ſedem retorquetur: & ſu
periori omenti membranæ innexa, ex elatiori ſede in anteriora & poſteriora
fundi uentriculi, ramulos frequenti ſerie ſpargit, perinde ac ab inferiori ſua ſe-
de alios in omenti ſuperiorem membranam educit.[s] Atq; hæc arteriæ ſoboles,
cum portæ uenæ ramo hàc exporrecto, ad medium fundi uentriculi ceſſat.
Quod uerò dextri arteriæ rami adhuc ſupereſt, poſtquam[t] duos inſigniter exi-
les ſurculos bilis ueſiculæ tranſmiſit, in[u] ramulos aliquot ſectum, ad iecoris ca
uum terminatur, non admodum altè in iecoris ſubſtantiam excurrens.[x] Sini-
ſter ramus, quem[y] dextro modicè craſsiorem eſſe dicebamus, inferiori quoq;
omenti mẽbranæ, ipſiusq́; glandoſo corpori cõmittitur, ſeq; ramo uenæ por-
tæ hàc excurrenti ſociat, in totidem quot ille ſoboles digerendus. Mox enim
præſens arteriæ ramus ab eminentiori ſede[z] propaginem uentriculo, qua dor
ſo innititur, offert, quæ primùm[a] ſobolem unam utrinq; in mediam uentricu
li ſedem eius quæ dorſo incumbit regionis exporrigit: deinde ſurſum aſcen-
dens, uenæ portæ[b] modo, ſuperius uentriculi orificium coronæ inſtar apposi
tiſsimè[c] cingit, ramulos uentriculi corpori, & graciles ſurculos ſtomachi ter-
mino, quo is uentriculo continuatur, diſtribuens. Inter reliquos autem ramu-
los,[d] unus ſecundùm uentriculi ſuperiora dextrorſum exporrectus, uentriculi
humilius adit orificium, ſurculos quoq; in progreſſu, anteriori & poſteriori ſe
dibus uentriculi depromens.[e] Siniſter dein ramus, ad lienem properans, ab hu
miliori ipſius ſede[f] propaginem in inferiorẽ omenti membranam diffundit,
quæ paulo poſt exortum in duos ramos inuicem ualde diductos diſcinditur,
numeroſam arteriarum ſobolem deorſum in nunc dictam omenti membra-
nam & colon inteſtinũ propagantes. Hac edita propagine,[g] ſiniſter ille arteriæ
ramus

Ad ſeptum tranſuerſum arteriæ.

Arteriæ magnæ rami, omentum, iecur, bilis ueſiculã, uentriculum, lienem, duodenũ, & coli partem accedentes.

e i.
f 7 muſc. tab. q in Δ.
g l.
h 3 fig. lib. 6 C, D, E, F, G.
i Specta ſimul cum integra delineatione figurã ipſius indici inſertam m.
k 3 & 4 fi. lib. 5 β. unde etiã huius arteriæ ſeriem petes, uenæ portæ ramis exporrectam.
l n.
m u.
n 3, 4 fig. lib. 5 n, n.
o o.
p p.
q q.
r r.
s 2 fig lib. 5 R ad T. aut 14, 15 fi. lib. 5 c. uerùm ſi hæc in quinto libro ſpectare uiſum eſt, recurrito ad marginem portæ deſcriptionis, ne hic nimius in notando ſim.
t ſ.
u t.
x u.
y n.
z x.
a y.
b 14, 15 fi. lib 5 d.
c z.
d α.
e u.
f β.
g u.

ramus ſiniſtrorſum magis ducitur, & uenæ ipſi attenſæ ritu, in duas diffunditur arterias: & hæ rurſus in alias tantiſper dirimuntur, donec [h] frequenti ramorum ſerie, lienis cauo ſecundùm rectam lineam implantentur. Priuſquam uerò omnes arteriæ in lienem ceſſent, ab humiliore parte eius quæ demiſsiorem lienis ſedem adit, plerunque [i] ramulus inferiori membranæ omenti offertur. Deinceps ab illa arteria, quæ infimæ lienis arteriæ proxima eſt, priuſquam hęc in lienem deperditur, [k] propago pullulat, quæ ſuperiori membrana omenti ſuffulta, dextrorſum ad uentriculi fundum contorquetur: ſiniſtramq́; uentriculi fundi ſedem perreptans, geniculatim ramulos anteriori & poſteriori ſedibus, ac dein ſuperiori membranæ omenti ſoboles ſpargit. Item ab alijs lienem adeuntibus arterijs [l] ramuli enaſcuntur, qui ſiniſtrum uentriculi latus illo prorſus modo adeunt, quo à uenis lienem petentibus propagines eódem pertinere, ſuperiùs commemoratum eſt. Cæterùm à magna arteria, paulo inferius quàm [m] truncus, cuius iam ſeriem abſoluimus, principiū ducit, ab elatiori quoque anteriori'ue arteriæ corporis parte, [n] alia promitur arteria, quæ in ſuperiorem meſenterij ſedem in plurimas ſoboles diffuſa, uenæ portę modo excurrit in ieiunum & ilium, & coli inteſtini partem, quę à iecoris cauo ad dextrum renem uſq; pertinet. Poſt hanc, inferiùs paulùlum ab utroq; magnæ arteriæ latere, [o] ampla educitur arteria, in ſui lateris renem, [p] quemadmodū & uena, tranſuerſim prorepens. Hæ arteriæ ortu, quum una elatiùs quàm altera, renum ſitus occaſione, pronaſcatur, è directo ſibi non correſpondentes, integræ in renes abſumuntur, uixq́; uenarum modo ramulos notatu dignos in [q] pinguem renum tunicam diſſeminant. Inſuper ab arteria ſiniſtrum renem accedente, ſiniſtra [r] ſeminalis arteria non depromitur: ſed frequentiſsimè (ut & dextri teſtis [s] arteria) ab arteriæ magnæ quaſi caudice originē ducit. Aliquantulo enim humiliùs quàm dextræ ſeminalis uenæ [t] initium à caua exurgit, ab anteriori arteriæ magnæ ſede, ſeminaliū arteriarum [u] exortus pendet, quæ ſuis principijs exortibus'ue inuicem ſunt conterminę: ac dextra quidem cauæ uenæ corpus [x] tranſcendens, dextræ ſeminali uenæ attenditur, quouſq; pubis os ſuperans, ac ex magna peritonæi cauitate excidēs, ipſi uenæ permiſceatur, atq; cum illa anfractus gyroſq; efformet, quorum baſis, humilior'ue ſedes, ſuperiori teſtis regioni implantatur, ac teſtis ſubſtantiæ & hanc proximè inuoluenti tunicæ ramos præbet. Ad hunc quoq; modum ſiniſtra ſeminalis arteria ſiniſtræ congreditur uenæ, & in mulieribus quoq; [y] arteriarum ſeries [z] earundem uenarū diſtributioni penitus congruit: ut ſcilicet [a] media arteriarum pars teſtes adeat, ſeminaliaq́; uaſa conſtituat, [b] altera autem fundum uteri implicet. Enarratis hactenus propaginibus [c] alia ſuccedit, inferiùs quàm ſeminales arteriæ, ab anteriori etiam magnæ arteriæ ſede principium ducens, & in humiliorem meſenterij ſedem diſtributa, ac in colum inteſtinū, quà à liene ad rectum uſq; inteſtinum prorepit, ac dein in ipſum quoq; rectum in primis digeſta. A' poſteriori autem ſeu inferiori magnæ arteriæ ſede, qua hæc uertebris committitur, geniculatim [d] rami utrinq; ad ſingulas lumborum uertebras promuntur, qui deinceps in dorſalem medullam & muſculos uertebris hic adnatos excurrunt. Atq; huiuſmodi rami inuicem ferè amplitudinis ductuſq́; ſpecie conueniunt, ſi modò [e] unicum utrobiq; ramum exceperis, qui quum cæteris inſignior multoq; craſsior ſit, ac iuxta ſacri oſsis ſummū præcipuè prodeat, non ſolùm muſculos uertebris attenſos accedit, uerùm tranſuerſim per peritonæū abdominisq́; muſculos ad latera uſq; abdominis exporrigitur. [f] Hactenus magna arteria in lumborū regione ſiniſtro uenę cauę lateri ſuccubuit: quū uerò ſacri oſsis principium

Marginal notes (left):
h A,A.
i Γ.
k Δ.
l ſuperius.
m m.
n ſ in integra arteriæ delineatione. dein conſules 3, 4, 6, 7, 8, aliquotq́; ſequētes lib. 5 figuras.
o ν θ.
p 22, 23 fig. lib. 5 m, n.
q 20 fi. lib. 5 T, V.
r ν, ν.
s ι, ι.
t 22, 23 fig. lib. 5 u.
u earundē fig. α.
x eiſdē ſpectatur figuris, μ, μ & ſubſequentia pleraq́;.
y 25 fi. lib. 5 g, h.
z eiuſdem fig. d, e.
a eiuſdem fig. o.
b eiuſdem fig. n.
c λ. & 20 fig lib. 5 k.
d μ, μ.
e inferius μ.
f Oſtendūt hæc 10, 22, 23, 25 fig. lib. 5.

Marginal notes (right):
Præcipua meſenterium accedens arteria.
Renum arteriæ.
Seminales arteriæ.
Ad humiliorem meſenterij ſedem arteria.
Ad lumborum uertebras & carnes, abdominiſq; latera.

Arteriæ magnæ ſupra ſacrum os diuiſio, arteriæq́ ſuper cauam aſcenſus.

principium attingit, uenæ ſuperſternitur, in[g] duos grandes truncos inſtar Y ad hunc modũ ⅄ inuerſi bipartita. Fit uerò ſitus huius permutatio propter arteriȩ dignitatẽ: quum enim hȩc dignior nobiliorq́; cẽſeatur, nõ immeritò ipſam magis quàm uenam recondi, occultari, & in alto corporis ferri, ac demum iniurijs ferendis pertinacem effici oportuit. Ne uerò hîc ab excarni oſsis ſacri initio ea in dorſi motibus promptè lædatur, ſubditam prius arteriam inibi uena ſuperiorem eſſe, illamq́; hanc conſcendere, perſuaſum eſt omnibus: ut ſcilicet uena inſtar ſubſterniculi cuiuſdam arteriæ inibi ſubderetur.[h] unde etiam, priuſquam uenæ cum arterijs in crus delabuntur, quum iam ſacrum os uaſa ſuperarunt, uenæ arterijs ſuperiores uehuntur: arteriȩq́;, quoniam digniores ſunt, ſub uenis reconduntur. Cæterùm rami, qui à magnæ arteriæ ſupra ſacri oſsis initium diuiſione prodeunt, uenarum ramis exactiſsimè correſpondẽt, ſi[i] exiguos fortè ſurculos ſecluſeris, qui ab humiliori arteriæ ſede, quà hæc primùm bipartitò ſcinditur, deorſum ducti, ac oſſe ſacro ſuffulti, ipſius[k] foramina ſubeunt, hàc dorſalem medullam poſterioremq́; ſacri oſsis ſedem petentes.[l] Siniſter itaque, quemadmodum & dexter, huius ſupra os ſacrum factæ diuiſionis truncus, non procul à diuiſione in duos grandes partitur ramos, quorum[m] interior[n] exteriore gracilior eſt: ac ilico duas à ſe diffundit propagines, quarum[o] unam rurſus interiorem,[p] alteram uerò exteriorẽ, doctrinȩ ſtudio non ineptè appellaueris. Exterior ſimul cum[q] uena inter ſacrum os & coxendicis os, quà hæc inuicem dehiſcunt, in exteriora tranſuerſim exporrigitur, & frequenti utcunq́; ſobole muſculos ilium os amplexantes, ipſumq́; adeò coxendicis articulum implicat. Interior autem propago, ſoboles in uiris quidem ueſicæ fundo, & ceruici ipſius, ſeu peni, & paucas admodum etiam podici offert: in mulieribus autem (quibus hæc[r] propago grandior obtigit) in humiliorem fundi uteri regionẽ numeroſa ſerie diſtribuitur, muliebremq́; ueſicam & uteri ceruicem ramulis quibuſdã intertexit. Quod interioris rami, qui binas nunc explicatas eduxit propagines,[s] reliquum eſt, deorſum repit, ſui lateris[t] arteriam, quȩ per umbilicũ fertur, admittens.[u] Arteriæ etenim ab umbilico ſecundùm fundi ueſicæ latera deorſum ductæ, ac in natis hominibus coriaceæ inaneſq́; redditæ, ſui lateris arteriæ portioni[x] continuantur, quam modò ab interiori illo ramo reliquam eſſe, deorſumq́; ferri dicebam. Hæc namq́; non minus quàm uena ipſi attenſa, pubis oſsis[y] foramen petit: priuſquam uerò id tranſit,[z] propaginem aſſumit ab externo trunci magnæ ſupra os ſacrum factæ diuiſionis ramo, ubi is iam in crus eſt prolapſurus. Præſens itaque interioris rami portio, ea propagine adaucta, per pubis oſsis foramen ducitur, & in muſculos foramen id occupãtes, & illos qui à pubis oſſe principium ſumunt, diſpergitur, perinde ac[a] uena, pubis oſsis foramen tranſiens. Ac quemadmodũ hæc paulo infra longitudinis femoris mediũ, extremo quodam ipſius ſurculo, alteri uenȩ in[b] quintum femur mouentium muſculum diſpẽſatæ[c] cõmiſcetur: ita ſanè & arteria per pubis oſsis foramen procedẽs, ſuo fine cum alia[d] coit[e] arteria, quam illi muſculo à maxima crus petẽte arteria diſtribui, non ita multo pòſt ſubijciam. Exterior namq́; ramus ſiniſtri trunci eius[f] diuiſionis, quam ſupra os ſacrum fieri dicebam, per inguina in læuum crus[g] deſcẽdit: anteaquàm uerò peritonæum permeat,[h] propaginem ſurſum ipſi exporrigit,[i] quæ ad rectum abdominis ſui lateris muſculum accedens, ſurculos in cõterminas ſedes tranſuerſim utrinq́; digerit: & ſurſum ad umbilici uſq́; regionem properans, in ramulos tandem diſcinditur, qui[k] arteriæ eódem à pectoris regionibus tendentis ſoboles ſpectant. Quum uerò grandis arteria in crus deſcendens, peritonæum ſuperauit,

Truncorum diuiſionis ſupra os ſacrum factæ ſeries.

Vmbilici arteriæ.

Arteria pubis oſsis foramen tranſiens.

g γ,γ.
h Hæc, ut & totam quoq́; arteriæ ſeriem, ab ultima huius libri petes fig.
i ſub γ,γ,γ.
k 1 fi. cap. 15 lib. 1 characť. 1,2,3, &c.
l ſiniſtrũ γ.
m ξ.
n à γ ad ξ.
o π.
p ε.
q fig. cap. 6 τ.
r 25 fi. lib. 5 Y.
s ε.
t ϱ,ϱ.
u 2 fig. lib. 5 K,L.
x inter ξ & ε.
y 1,2,3 fig. cap. 29 lib. 1 r.
z accedit ad ε.
a fig. cap. 6 α.
b 5 muſc. tab. Φ,c.
c fig. cap. 6 χ.
d ω.
e ψ ortum à φ.
f γ,γ.
g φ.
h τ.
i 6 muſ. ta. e ad f.
k G. 6 muſ. tab. a ad f.

ramulum

[l]ramulum ad pubis oſsium commiſſuram mittit, qui exiguus eſt, neq; ut eò excurrens[m] uena, in multas ſoboles diſpergitur: quarum ne una quidem cutem ſubit, niſi fortè exilis quępiam in penis[n] inuolucrũ diffundatur.

Arteriæ in femore ſeries.

In crure autem[o] arteria[p] ramum in anteriores femoris os amplexantes muſculos digerit, qui etiamſi in frequẽtes ſcindatur ſoboles, nullam tamen cuti exporrigit. Deinde à grandi arteria[q] alius educitur ramus, in quintum femur mouentium muſculum, & eos qui internã femoris ſedem occupant muſculos, ad genu uſq; quodammodo in propagines ſparſus, & quadam ſua ſobole illius[r] arterię extremo[s] commixtus, unitusq;, quam per pubis oſsis foramẽ in crus pertingere ſcripſimus. Cæterùm ipſa grandis arteria ſenſim deorſum prorepens, ſecundùm femoris os ita cõuoluitur, ut ab anteriori inguinum ſede[t] inter duo inferiora femoris capita in poplite feratur, nuſquã non[u] uena grandiori, quæ crus accedit, concomitata. In hoc per femoris poſteriora deſcẽſu, arteria[x] propaginẽ educit, quę in muſculos poſteriorẽ femoris ſedem occupantes excurrit, & aliquouſq; cum illis uenarũ[y] propaginibus deducitur, quas uenam efformare docui, quæ per genu flexum, ſeu poſteriorẽ ipſius ſedem, in ſuræ cutem ſparſa ſobole pertingit, arteriæ interim nulla propagine ad cutem emergente. At grandis arteria in ipſo poplite, uti diximus, recondita,[z] utrinq; propaginem emittit, in alto quoq; occultatam, & in genu articuli latus penitiùs digeſtam, illiſq;[a] muſculorum capitibus pariter cõmunem, quæ à femore inibi principiũ ducunt, ac tres primos pedem mouentiũ muſculos efformant.

Arteriæ per tibiã & pedem diſtributio.

Poſteaquàm uerò[b] arteria tibiam primùm ſubit, ab externo ipſius latere notatu dignę amplitudinis depromit[c] ramum, fibulæ oſsis externo lateri præcipuè attenſum, ac ſub[d] muſculis pedem mouentiũ ſeptimo & octauo reconditũ, illorumq; internæ ſedi ſurculos exporrigentem. Hic ramus tantiſper deorſum fertur, ac muſculi illi adhuc carnei permanent, & ſecundùm exteriorẽ malleolum contorqueri reuoluiq; incipiunt. Dein paulo humilius quàm dictus modò ramus initium ducit, ex poſteriori grandioris arterię ſede, alia educitur[e] propago, per poſteriorẽ[f] quarti pedis motuum autoris muſculi regionẽ ad eum uſq;[g] locum excurrens, quo duorum primorũ pedem agentium muſculorũ tendo, illi quarto muſculo ualidè connatus cernitur. Ipſa uerò grandis arteria, ſeſe inter quartũ eum pedem mouentium, &[h] ſecundum &[i] tertium muſculos, qui pedis digitorũ motibus præficiuntur, &[k] quintum pedem mouentium ſubmergit: & mox ſimulatq; eam tibiæ ſedem contingit, qua tibiæ os à fibula primùm ſeiungitur,[l] ramum educit, qui per[m] membraneum ligamentũ tibiæ oſsi fibulam toto interuallo, quo inuicem hæc oſſa dehiſcunt, colligante, in anteriorem tibię ſedem fertur, muſculis inibi repoſitis occultata, pręcipuè autem[n] ſexto pedem mouentium, & alijs duobus: quorum[o] uni quatuor pedis digitos,[p] alteri pollicem extendẽti munus concreditur. Verùm hic ramus cum carnea illorum muſculorũ ſede haudquaquam ceſſat: quinimò cum eorundem tendinibus per[q] tranſuerſum ligamentum in anteriori tibiæ ſede obuium, ad pedis ſuperiora[r] cõtendit, oblatus[s] muſculis, quorum beneficio digiti in externum latus abducũtur. Atq; hic ramus inibi non adeò ſubmergitur, reconditur'ue, quin plerunq; hac in parte ipſius motum pulſumq; tactu deprehendamus. Quod uerò[t] craſsioris arteriæ adhuc reliquum eſt, ac inter ſecundum & tertium pedis digitos mouentium muſculorum, & quintum eorum qui pedis motibus pręſunt, reponitur, rectà deorſum incedit, ac cum illorum muſculorũ tendinibus inter calcem & malleolum interiorem, pedis humiliora ſubit, in progreſſu[u] ramulum internæ

V pedis

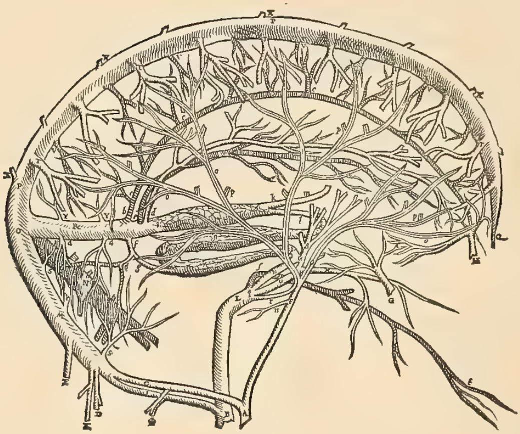
l ν. | m fig. cap. 6 Δ. | n 20 fi. lib. 5 Γ. | o φ. uerùm ſpecta inte rim ſedulò uniuerſum crus ultimæ fig. | p Χ. | q Ψ. | r ſ. | s ω. | t 1 fig. cap. 30 lib. 1 Ι, inter Ε & Φ. | u fig. cap. 6 inter Ω & Θ. | x Γ. | y fi. cap. 6. charact. 3, 4. dein charact. 6, & 7, 7. | z Δ, Δ. | a 11 muſc. tab. Φ, Ψ, ω. | b Θ. | c Λ. | d 14 muſc. tab. h, l. & 15 tab. H, I ad B. | e Σ. | f 13 muſc. tab. Ψ. | g 13 muſc. tab. u. | h 14 muſc. tab. Λ. | i 14 muſc. tab. Ξ. | k 15 muſc. tab. D, E. | l Γ. | m 15 muſc. tab. T inter R & S. | n 3 muſcul. tab. Ψ. | o 4 muſc. tab. Ψ. | p 5 muſc. tab. Φ. | q 1 muſc. tab. Δ. | r ubi Φ notatur. | s 5 muſcul. tab. Ψ. | t Ξ. | u Υ.

pedis regioni offerens, qui[x] muſculo pollicem in internum latus ducenti communicatus, ad oſsis ſcapham referentis uſq; ſedem, ſuperiora pedis perreptat. Ipſum autem arteriæ[y] reliquum, inter[z] primum digitos mouentium muſculum, &[a] tendines ſecundi & tertij muſculorum digitos quoque mouentium, iam cõſiſtens, ita in ſurculos digeſtum ceſſat, ut bini ferè ramuli ad inferiorem cuiuſq; digiti ſedem contendant. Huiuſmodi itaq; magnæ arteriæ per crus ſeriem diligenti reſectione didicimus. quandoquidẽ uerò Galeni ſcriptis hanc omni ex parte neutiquam reſpondere, facilè expendes, optauerim ſedulò obſeruari, quàm Galenus in tertio de Adminiſtrandis ſectionibus, & in libro de Venarum arteriarumq; ſectione ſibi reſpondeat: ut dein partium anatome ſimul quoq; adhibita, tandem conſtet, quoties ex merito noſtra humani corporis fabricæ hiſtoria, ijs quæ Galenus poſteris reliquit, parum conueniat: quod inſuper manifeſtiùs cerebri uaſorum indicabit ſeries, quam modò opportunè aggrediemur.

x 6 muſc. tab. 29.
y Ω.
z 14 muſc. tab. Θ.
a 14 muſc. tab. 6, A.

VENARVM ARTERIARVMQVE CEREBRI ſeries. Caput XIIII.

DECIMIQVARTI CAPITIS FIGVRA.



DECIMIQVARTI CAPITIS FIGVRAE, eiuſdemq́; characterum Index.

PRAESENTI figura, uaſorum cerebri nuda proponitur delineatio, à uenis arterijsq́; incœpta, priuſquàm illæ penitus in caluariam merguntur. Ne autem ramorum frequentia, pleraq; obſcurarentur, unius duntaxat lateris uaſorum ſeriem (niſi quandoq; res ſecus exigat) delineatam conſpicis.

A Interior

A Interior iugularis, quà iam caluariæ proxima eſt.
B Soporalis arteria.
D Prima caluariam petens uena. C Secunda uena. F Tertia uena.
E Quarta uena. G Quinta uena. H Sexta uena.
K Prima caluariam ingrediens arteria. I Secunda arteria. L Tertia arteria.
M Dexter ſeu primus duræ membranæ ſinus.
N Siniſter duræ membranæ ſinus, quem ſecundum nuncupamus.
O Primi & ſecundi ſinuum congreſſus.
P,P Tertius duræ membranæ ſinus.
Q Tertij ſinus finis, oſſeo commiſſus ſepto, quo olfactus organorum ſedes interdiuiduntur.
R Quartus duræ membranæ ſinus.
S,S Ductus à dextro ſinu in duræ tenuiſq; membranarum ſedes ipſi proximas excurrentes.
T,T Ductus ex tertij ſinus latere in tenuem membranam diffuſi, & ac ſi abtruncati eſſent, hic depicti.
V,V Ramuli ab infimo tertij ſinus angulo in eum duræ membranæ proceſſum deriuati, qui dextram cerebri partem à ſiniſtra ſeiungit.
X,X Tertij ſinus ſurculi, cum illis commiſſi uaſculis, quæ per uerticem caluariam ſubingrediuntur.
Y,Y Exiguæ propagines, ab elatiſſimo quarti ſinus angulo in duræ membranæ proceſſum aliquouſq; excurrentes, qui dextram cerebri partem à ſiniſtra hic ſupra cerebellum interdiuidit.
a,a Ductus à dextro quarti ſinus angulo deprompti, & in duram cerebri membranam, quà cerebello hîc incumbit, ac dein in tenuem & cerebelli & cerebri membranam diffuſi.
b Ductus à quarto pendens ſinu, ac ſecundùm totam longitudinem, humilioremq; ſedem eius duræ membranæ proceſſus excurrens, qui dextram cerebri partem à ſiniſtra dirimit.
c,c,c Surculi ſurſum à commemorato iam ductu, in dictum quoq; duræ membranæ proceſſum deriuati.
d,e A quarto ſinu propagati ductus, qui uenarum prorſus modo, tenui membrana ſuffulti, ſecundùm cerebri longitudinem, ſuprà calloſum cerebri corpus ducuntur. Ac unus quidem d inſignitus, parti dextræ cerebri attenditur: alter uerò e notatus, ſiniſtræ parti exporrigitur.
f Ductus à quarti ſinus humiliori ſede in tenuem cerebelli membranam propagatus.
g Ductus f notati propago, per cerebri anfractus gyroſq; in humillimam dextri cerebri uentriculi ſedem pertingens, ac cum hàc aſcendente arteria, quam y notabimus, coiens.
h Ductus f notati propago retrorſum repens, uarieq; in tenuem cerebelli membranam diſſectus.
i Præcipua quarti ſinus propago ſub cerebri corpore, fornicis cameræ ue modo extructo, ad interiorẽ uſq; ſedem tertij uentriculi cerebri procurrens, & uariè in ramos diſſecta, rurſuſq; inſtar reticuli cuiuſdam in ſe collecta, & carnea quadam ſubſtantia undiq; intertexta, quæ illi reſpondet, quam inter uterum & externum fœtus inuolucrum haberi cernimus.
k Propaginis i notatæ in duas partes diſſectio: in qua l partem indicat dextro exporrectam cerebri uentriculo,
l,m. m uerò eam quæ ſiniſtrum adit, hicq; abtruncata cernitur.
n Tertiæ caluariam ingredientis uenæ ſurculus, ad auditus organum exporrectus.
o,o,o Series ſinus duræ membranæ, in quem tertia uena exhauritur, cui perpetuò ſinus attenditur, in quem tertiæ arteriæ ramus r notandus abſumitur.
p,p Propagines eorum quos iam ultimò commemorauimus ſinuum, in tenuem cerebri membranam ſparſæ.
q Diuiſio tertiæ & maximæ caluariam ſubeuntis arteriæ, quam mox ab ingreſſu molitur.
r Ramulus tertiæ arteriæ, qui in duræ membranæ ſinum abſumitur, ſecundùm cerebri latera excurrentem, & o,o,o notatum.
ſ Ramulus tertiæ arteriæ, per proprium foramen in narium cauitatem digeſtus, & quodam ſurculo t inſignito,
t. naſi extremum accedens.
u,u Duo grandes rami eius diuiſionis, cui q inſcribitur.
x Propago ex grandium illorum ramorum, quos u & u notauimus, coitu, per ſecundi paris neruorum cerebri foramen, ad oculum præcipuè excidens.
α Propago craſſior dicti modò congreſſus, quæ duram cerebri membranam perforat, ac mox in duos ramos bipartitur, β & γ inſignandos.
β Ramus propaginis α notatæ, in tenuem cerebri membranam frequenti ſobole hic diſperſus.
γ Ramus propaginis α inſignitæ, dextrum accedens cerebri uentriculum, & plexum efformans, qui ſecundinis
δ. confertur, & hic δ notatur.

Præter hanc figuram, cuius modò characterum indicem abſoluimus, huc ferè ſpectant omnes ſeptimi libri figuræ: & ea quoq;, quam huius libri calci adhibemus.

Sex uenæ, caluariam ex altero latere ingredientes.

DVM ſuperiùs uenæ cauæ rami,caluariæ baſim ſubeuntes, recenſebantur,utrinq; ſex eos obſeruari relatum eſt. Arteriarum uerò diſtributionis hiſtoria,utrobique tres earum propagines caluariam ingrediẽtes enumerauit.Ac[a] prima quidẽ illius enarrationis uena,propago ea cenſebatur,quæ per tranſuerſos ceruicis uertebrarũ proceſſus conſcendẽs, caluariam petebat.Secunda ac tertia internæ iugularis uenæ,[b] rami erant:[c] unus, qui cæteris caluariæ immiſsis uenarum propaginibus craſsior ampliorq; uiſitur, ac per[d] grande foramen, quod etiam[e] ſexto cerebri neruorum pari paratum eſt,caluariam ingreditur,prius[f] propaginẽ in anteriorem uertebrarũ ſedem,uerſus primam & ſecundam ceruicis uertebrã diffundens.[g] Alter[h] peculiari foramine iuxta tertij quartiq;[i] parium cerebri neruorum foramen inciſo utitur,caluariamq; citra arteriæ conſortium ſubit.[k] Quartam externæ iugularis ſobolem eſſe ſcripſi, quæ[l] priuato foramine caluariam petit,[m] ubi Λ imitans ſutura, poſtremæ parti temporis commiſſuræ iungitur. [n]Quinta eſt,quam per[o] foramen[p] ſecundo cerebri neruorum pari exculptum, in caluariam porrigi dicebam.[q] Sexta caluariam ſubintrat,per foramen in octauo capitis oſſe exculptum,quod eorum[r] foraminum,quæ odoris gratia cælari putamus,maximè anticum ampliſsimũq; cernitur.[s] Prima uerò arteria,quum magnæ arteriæ ſeriem perſequerer, illa occurrit, quæ unà cum prima caluariam ſubeunte uena, per tranſuerſos ceruicis uertebrarum proceſſus ſurſum attollitur, ac communi cum ea uena foramine in caluariam mergitur: ſecunda autem & tertia, rami[t] ſoporalis arteriæ cenſebantur.[u] Vnus, quem uenæ coniunctum, per foramen nerui ſexti paris cerebri caluariã ingredi, atq;[x] propaginem ad anteriorem ceruicis uertebrarum ſedem deriuare dictum eſt.[y] Alter uerò, qui commemorato nuper ramo amplior apparens, abſque uena comite per[z] proprium ſibi foramen caluariam petit. Atque huiuſmodi ferè arteriarum uenarumque in altero tantùm latere caluariam ſubeuntium eſt numerus.Qua autem ratione & ſerie inuicem committantur & coeant,rurſusq; dirimantur, ac uariè in cerebri membranas excurrant, hîc enitar perſequi: id ante omnia monens, nullam prorſus uenam aut arteriam in cerebri[a] ſubſtantiam ad eum modum intexi,quo pulmonibus, lieni,iecori, & pleriſque etiam muſculis eiuſmodi uaſa implicari nouimus. Nam uaſa cerebri membranis duntaxat contenta,paſsim cerebro accumbunt,[b] uixq; ullibi ipſius ſubſtantiæ adnaſcuntur,quemadmodum in ſermonis progreſſu audietur diffuſiùs.[c] Dura igitur cerebri membrana, ubi quadam ipſius[d] portione ſeu proceſſu inter dextram & ſiniſtram cerebri partem conſiſtit, ac dein[e] ubi inter cerebrum & cerebellum implicatur, penitiusque uelut ſeptum quoddam ſubintrat,[f] ſinus quoſdam obtinet, uenarum modo oblongos, & uenis caluariam petentibus capaciores, ſed interim uenarum modo neutiquam teretes. Horum enim ſinuum cauitas, ſecundùm ipſorum ductus longitudinem inſinuata,trianguli ſpeciem exprimit, qui tribus coſtis longitudine paribus, & inſtar quartæ partis circuli incuruatis cõſtat. Verùm hęc trianguli coſtarum obliquitas, ſeu incuruatio, in omnibus ſinibus non eadem exiſtit.ipſa enim (uti poſtea auditurus es latiùs) alicubi trianguli imaginem refert, cuius una coſta extrorſum obliquatur, reliquis duabus introrſum flexis: alicubi

Tres arteriæ, ex altero latere caluariam ſubeuntes.

Cerebri ſubſtantiæ uenas non innaſci, ſed ipſius membranis implicari, membranaſq́; uenarum modo cauari.

VTERQVE triangulus, tam ſuperior, quàm inferior, tribus coſtis quartæ circuli partis modo curuatis conſtat, 1, 2, 3 inſignitis. Verùm ſuperior duo latera 1,2 introrſum obliquata gerit: tertium autem 3 inſignitum, extrorſum. Inferior triangulus tria latera 1, 2, 3 notata, introrſum curuata exhibet.



a D. fi. ca. 6 N. ult. fig. ſ.
b ult. fig. è Λ educti.
c C.
d 2, 3 fig. cap. 12 lib. 1 C.
e 14 fi. lib. 7 N.
f Φ.
g F.
h 2, 3 fig. cap. 12 lib. 1 R iuxta Q.
i 14 fi. lib. 7 I, K.
k E. ult. fig. λ.
l 2, 3 fi. ca. 12 lib. 1 g.
m 4, 5 fig. cap. 6 lib. 1 C.
n G. ult. fig. alter ramus μ.
o 1, 2 fi. ca. 12 lib. 1 G.
p 14 fi. lib. 7 G.
q H ult. fi. alter ramus μ.
r 3 fi. cap. 12 lib. 1 I.
s K. fi cap. 12 F. ult. fig. ſ.
t fig. cap. 12 X.
u I. ult. fig ξ.
x Φ.
y L ult. fig o.
z 3 fi. cap. 12 lib. 1 X.
a Hæc obuia eſt in 3, 4, 5, 6, 7, 8 fig. lib. 7.
b 4, 5 fig. lib. 7 P. 6 fig O.
c potiſsimùm ſpectatur in 1, 2, 3, & 14 fig. lib. 7.
d 3 fig. lib. 7 D, D inter A, A & B, B.
e 7 fi. lib. 7 O, O.
f 2 fig. lib. 7 B, B. 7 fi. P, Q, R, S, T.

alicubi uerò trianguli formæ cauitas hæc accedit,cuius tres ſimul coſtę æqualiter introrſum obliquantur. Sinus iſti non ſolùm uenarum uſum, ſed & arteriarum quoq; præſtant.quanquam id à Galeno,cæteriſq; diſſectionum profeſſoribus, haud animaduerſum fuerit, quum illi hos ſinus uenarum munere tantùm fungi arbitrentur: neq; ſinus eos arteriarum ritu pulſare, è uiuorum ſectione, aut uulneratorum inſpectione obſeruauerint. Quinetiam ipſis non uidetur perſpectum fuiſſe, in iſtos ſinus & uenas. & arterias pariter exhauriri, ſuamq;,quam amplexantur & continent,materiam infundere:uenas quidem ſanguinem craſsiorem,arterias uerò uitalem ſpiritum,unà cum ſanguine,impetu per corpus diffuſo.

Duræ cerebri membranæ ſinuum uſus.
Lib.9 de Adminiſt.ſect.

Præter iſtos ſinus,in duræ membranę proceſsibus excauatos,ipſa[g] alios quàmplurimos obtinet: ex quibus (quemadmodũ & nuper commemoratis)[h] frequentes ductus in tenuem cerebri membranam,ac cum hac quoq; in cerebri uentriculos excurrũt, qui omnes exactè teretes uenarum modo cauitates referunt.non tamen uniuerſi parem animanti uſum prębent: quum nonnulli uenarum pariter arteriarumq; munere fungantur, alij uenarum duntaxat, alij ſolùm arteriarum.

g 1 fig.lib. 7 D,D,D. 3 fig. G,G. 7 fig.circum O,O.
h 2 fig.lib. 7 D,D,G, G.& 6 fig.H.

Atq; hæc duo, cerebri membranæ inter reliquas corporis partes peculiaria,rara & priuata ſortiuntur: eandẽ nimirum ipſarum cauitatem,ductum´ue,arteriæ ac uenæ pariter munus obire, & interim in membranarum corporibus paratos ductus, ſeu ſinus,neq; uenam,neq; arteriam propriè cenſeri poſſe: uerùm proprias quaſdam,taleſq; omnino fiſtulas ſinus´ue exiſtere, quales quis formaret, quando ſtylos craſsiori cuipiam corio ſecundùm ipſius craſsitiem in longum, quaſi uenarum ſinus extructurus, impingeret.

Cuiuſmodi cerebri membranarum ſint ſinus.

i D. k K. l C. m I. n M.

Horum itaq; ſinuum, aut fiſtularũ, aut cauitatum, aut uenarum, aut arteriarũ,ſi mauis,ſeriem enarraturo,uariè nunc hac,nunc illa uoce,prout negocio accommodum uidebitur,uti,quid prohibebit? In dextro igitur latere (quod & de ſiniſtro, quum utrorũq; eadem ſit ratio, ſubaudies) caluariam ſex ingredi diximus uenas,& tres arterias.ac[i] prima uena,ſimul cum[k] prima arteria,deinde[l] ſecunda uena,&[m] ſecunda arteria,omnes ſimul in dextri durę cerebri membranæ[n] ſinus initium confluunt, qui ad earũ quas modò retulimus uenarum & arteriarũ in caluariam ingreſſum[o] incipit,ad latus nimirum maximi in occipitis oſſe foraminis,quo dorſali medullę uia præbetur: deinde & ad eminentiorem foraminis ſedem,quod ſexti paris neruorum cerebri gratia inſculpitur.

Venæ & arteriæ in primum duræ membranæ ſinũ exhauſtæ,ipſiusq; ſinus ſeries.

o infimum S, aut T 9 fi.lib.7.uel 3 fi. cap.12 lib.1 i proximũ c, ad latus e. aut ſemel ſpecta ſedulò ultimã fig. præſentis libri.

Sinus hic occipitis oſsi ſemper attenſus,ſecundùm[p] cerebelli circunſcriptionem ex[q] prioribus uerſus exteriora obliquè retrorſum ſurſumq; conſcendit,& ilico in progreſſu[r] quartã aſſumit uenam,quam ab externa iugulari proprio foramine caluariam ingredi recenſuimus. Præſens ſinus hinc rurſus retrorſum modiceq; ſurſum inſtar quartæ circuli partis protenditur,quouſq; elatiſsimam cerebelli partem occipitis oſsi contiguam attingat:[s] ibidem enim dextri lateris ſinus cum ſiniſtro coit, atq; ex ambobus una communis cauitas efficitur.

p 7 fi.lib. 7 X,X. 8 fig.R,R. 9 fig.B,C,D.
q 9 fig.lib. 7 ſecũdùm S,S,S,aut T,T,T.
r E.
s M,N coeunt ad O.

Primi & ſecundi ſinus congreſſus.

Iſte amborum ſinuum congreſſus, occipitis oſsi, quemadmodum & ſinus ipſi, contiguus ėſt, non quidem ad amuſsim ſub[t] elatiſsima parte eius ſuturæ,quam Λ aſsimilamus,uerùm multo[u] humiliùs, & propemodum in media regione conſiſtit, quæ inter poſtremã foraminis,quo dorſalis medulla ducitur,ſedem, & dictæ modò ſuturæ uerticem habetur. Ex mutuo hoc amborum ſinuum[x] congreſſu,alij duo exoriuntur ſinus,longitudine & cauitatis forma inuicem uariantes: quippe[y] unus longior eſt,& caluariæ ſemper,quemadmodum prędicti duo,contiguus,ſecundùm capitis longitudinem antrorſum procedit. Ex eminentiſsima enim ſede congreſſus dextri ſinus & ſiniſtri principium ducẽs,[z] ſub elatiſsima ſuturę Λ imitãtis parte,& ſub ea quæ ſecundùm

Tertius ſinus.

t 7 fi.lib. 7 ad R coit ſinus P,P cũ Q,Q.
t 3 fig.cap. 6 lib.1 D.
u 3 fi.cap. 12 lib.1 k.
x O.7 fig. lib.7 R.
y P,P.1 fi. lib.7 C.C.
2 fig.B,B. 7 fig.S.
z ſecũdùm l,l,l fig. 4 ca.12 lib.1.

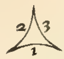
capitis longitudinem fertur,& deinde ſub frõtis oſsis medio,ſinus ille protenditur uſq; ad[a] oſſeum ſeptum, ab octauo capitis oſſe,in caluariæ cauitatem deductο. Quemadmodum uerò dexter & ſiniſter ſinus (niſi mauis illum primum, hunc uerò ſecundum nuncupare) inter cerebrum & cerebellum, quà hæc oſsi proxima ſunt,in dura cerebri membrana feruntur:ita quoq; tertius ſinus, quem priorem ex mutuo duorum primorũ congreſſu enatum recenſui, in ea duræ membranæ cõſiſtit[b] ſede, quæ in ipſius[c] proceſſu,dextram cerebri partem à ſiniſtra dirimente, ſecundùm totius capitis longitudinẽ eſt eminentiſsima,& caluariæ ſemper cõtermina.[d]

Quartus ſinus.

Alter uerò ſinus, ex cõmuni duorum primorum ſinuum congreſſu pronatus, & qui opportunè quartus enumerabitur,diſſectionum profeſſores,quantum coniector, latuit. Porrigitur autem ab anteriori ſede communis primi ſecundiq; ſinuum cõgreſſus, recto tramite uerſus priora cerebri,nuſquam deorſum neq; ſurſum uergens.Conſiſtit enim in dura cerebri membrana,[e] ubi ſecundùm cerebelli longitudinem id & cerebrum,ad eas uſq; cerebri[f] ſedes intercedit,quas teſtium & cluniũ imagini aſsimilamus.Quartus itaq; ſinus ſuo ductu cerebelli longitudinẽ,& duræ cerebri membranę inter cerebellũ & cerebrum proceſſum haud excedit,dextræ & ſiniſtrę cerebri partibus & cerebello æquè cõterminus: ac proinde id ſibi priuatim uendicans, quòd ſit breuiſsimus, & nuſquam caluariæ uicinus.

Cuiuſmodi quatuor ſinuũ ſint cauitates.

Præterea ipſius cauitas correſpondet triangulo trium æqualium coſtarum, quæ omnes ex æquo introrſum curuantur.Infimam enim coſtam imprimit[g] extuberãtior, ac teres quodammodo in cerebelli lõgitudine prominẽs portio: duas uerò ſuperiores coſtas incuruant[h] dextra ſiniſtraq; cerebri partes,hic non in acutum, ſed in obtuſum angulum ceſſantes.



TRIANGVLI ſpecies, cauitati quarti ſinus correſpondens.



TRIANGVLVS, cauitati reſpondens primi, ſecundi & tertij duræ membranæ ſinuum.

Cæterùm tres priores ſinus,duas coſtas introrſum,tertiã uerò extrorſum obliquatas gerunt. Horum enim ſinuum coſta, oſsi attẽſa, extrorſum curuatur: quandoquidem iſtorum duræ mẽbranæ ſinuum,& reliquorũ ipſius uaſorũ ſeu ductuum, qui paſsim per alias membranæ ſedes excurrunt,occaſione, Natura caluariã excul pſit,[i] ſinus quoſdam efformãs,ſecundùm ſemicirculi cauum inciſos,qui duræ membranæ ſinus ea parte,qua caluariã ſpectant,[k] cõuexos gibboſq; excipiunt & admittunt: ac deniq; in cauſa ſunt, quo minus membranæ ſinus à caluaria comprimantur,ipſorum'ue motus,qui arteriarum modo fit,impediatur. Verùm reliquæ duæ trium primorũ ſinuum coſtæ introrſum curuantur: in primo quidem ſinu & ſecundo,à cerebello & cerebro: in tertio autem ſinu,à dextra & ſiniſtra cerebri partibus.Hæc enim, perinde ac cerebellũ, quà ipſis ſinus accumbunt,obtuſos & ueluti in quartam circuli partem extuberãtes angulos[l] efficiunt.Quas uerò propagines,quatuor nunc commemorati ſinus,deinceps in duram cerebri membranam & tenuem, ac demum ad cerebri uentriculos diffundant,ſubſequens modò ſermo enarrabit.

Propagines à 1 & 2 ſinibus enatæ.

À primo itaq; & ſecundo duræ membranæ ſinibus,in[m] uniuerſam eius membranæ partẽ, qua cerebellum operitur,[m] uarij ſurculi deriuantur,inſtar uenarum ſinuati & ſparſi. Ab his deinde ſurculis,& ipſis, dextro inquam ſiniſtroque ſinibus, extra duram cerebri membranam,[n] ductus aliquot, uenarum corpore donati, propagantur, in tenuem,quæ cerebellum ambit,membranam,& eam quæ cerebrum,quà id cerebello innititur, implicat, excurrentes.

Propagines à tertio.

Porrò à tertio ſinu[o] plurimi, ijdemq; ampli ductus utrinq; ex lateribus pronaſcũtur,non quidem ulteriùs in duram cerebri

a 3 fi. cap. 12 lib. 1 n.
b 1 fig. lib. 7 C,C,C.
c 3 fig. lib. 7 D,D.
d R. 7 fig. lib. 7 T ab R.
e 7 fig. lib. 7 O,O,O.
f eiuſdem fig. M,N.
g 8 fig. lib. 7 medium R. 9 fig. C.
h 3 fig. lib. 7 A,A. & B,B.
i 3 fig. cap. 12 lib. 1 l,i, k. & 4 fig. l,l,l.
k 1 fig. lib. 7 C,C,C.
l 7 fig. lib. 7 O,O. & 8 fig. V,V. 9 fig. P, Q,R.
m S,S.
n 8 fig. lib. 7 X,X.
o T,T. & fig. 2 lib. 7 C,C. D,D. fig. 3 E,E. unde etiam tenuis membranæ & cerebri anfractuũ naturã petes.

cerebri membranam, uerùm in tenuem, quà hęc dextram ſiniſtramq́; cerebri partes ſecundùm elatiorem cerebri ſedem amplexatur & cõtinet. Præſentes ductus, quemadmodum & alij, paulo antè commemorati, ſimulatq; tenuem membranam contingunt, numeroſa admodum ſerie, uarijsq́; anfractibus per eam excurrunt, diſperguntur q́;. Qua uerò id fiat ratione, quisq́; ductuum ſit numerus (quia multiplex is uiſitur, raroq́; eandẽ retinet ſeriem) hic non enitar prolixiùs commemorare, quum id etiam ex cerebri anfractuum, inſtar[p] tenuium inteſtinorum inuolutorum, forma numeroq́; pendeat. Præter hos ductus, à tertio ſinu in tenuem membranã diſperſos,[q] graciles aliquot ſurculi ex demiſsiore cauitatis tertij ſinus ſede, in eum duræ membranæ proceſſum decliues propagãtur, qui dextram cerebri partem à ſiniſtra interdiuidit. Deinde ex elatiſsima tertij ſinus ſede,[r] tenues admodũ portiunculæ illis cõmittuntur uenis, quæ ex uerticis cute in caluariã per[s] exigua ipſorum occaſione inſculpta foramina procidunt. Quartus duræ membranę ſinus frequẽtes etiam educit propagines, pari quodammodo ſerie perpetuò diffuſas. Quum primùm enim hic ſinus ad eas cerebri[t] particulas, quas clunibus & teſtibus cõparamus, pertingit, atq; iam[u] ramulos quoſdam exiles ex elatiſsima ipſius ſede in eum quoq; duræ membranæ proceſſum, qui dextrã ſedem cerebri à ſiniſtra diſterminat, ac dein ex lateribus in eam durę membranę ſedem, quæ cerebellũ integit, in progreſſu obtulit, ex ſuperiori ipſius regione[x] propaginem educit, cauitate uenis ſimillimam, & quæ in humillimam dicti iam duræ membranæ proceſſus regionem, ſecundùm capitis longitudinẽ, uſq; ad[y] ſeptum ſinuũ olfactus organorum perfertur, & in itinere[z] ſurculos ex elatiori ſua ſede ſurſum in eundem duræ membranæ proceſſum diffundit. Præter hanc notatu dignam propaginem, quartus ſinus ex eadem ſede, qua illam deprompſit, utrinque ſecundùm dextram & ſiniſtrã cerebri partem,[a] unum edit ductum, uenarũ corpori ſimillimum, qui[b] calloſo cerebri nobis uocando corpori proximè ſecundùm capitis longitudinem propagatus, tenuiq́; membrana ſuffultus, in progreſſu tenui membranæ ramulos aliquot cõmunicat: ac dexter quidem ductus dextræ cerebri parti, ſiniſter uerò ſiniſtræ exporrigitur. Quemadmodũ uerò quartus ſinus ad utramq; cerebri partem nuper dictas deprompſit ſoboles, ſic quoq; ab infima ipſius ſede, propter ſuum iuxta cerebri teſtes terminũ,[c] propagines diſtribuit in tenuem membranã cerebellum amplectentẽ. Harum propaginum[d] nonnullæ retrorſum tenſæ, ſuperiorẽ cerebelli ſedem perambulãt:[e] nonnullæ uerò per humiles cerebri anfractus, qui iuxta cerebri teſtes cõſiſtunt, etiam ad anteriores cerebri uentriculos repunt, plexui quem illic haberi docebimus, cõmiſcendæ. Cęterùm præter has quarti ſinus propagines, is[f] aliam inſignem & amplã educit, quæ ex ſinus ad cerebri teſtes extremo, recto tramite antrorſum uerſus cerebri uentriculos excurrit,[g] plexum efformatura, quem Gręci ſecundinis fœtus cõparantes, χοροειδῆ nuncupant. Hęc namq; propago, ſimulatq; è quarto ſinu prodit, aut ubi ipſe ſinus in hanc propaginem degenerat, illa pręter proprium ipſius corpus, à tenui membrana proceſſus quoſdam, ſeu membranulas adipiſcitur, quæ ipſi obuolutæ, tutò illius ramos atq; implexus colligant, ac ſuſpenſos aptè ſuffulciunt. Simplex namq; & abſq; cõiuge ex quarto ſinu enaſcitur,[h] teſtiũ medio ſupertenſa: quod ubi attigit, uelut in[i] multos diſcinditur ſurculos, qui unius retis inſtar inuicem dirimũtur & coeunt. Hæc propago[k] glandulam, cerebri teſtibus innixam, & nucis pineæ ſeu turbinis formæ haud abſimilem, tranſcendit, ac ſub[l] ea cerebri particula prorepit, quæ cameræ aut teſtudinis imagini à ueteribus fuit comparata. Quum uerò propago ad

Propagines à quarto.

Proceſſus à quarto ſinu, cerebri petens uentriculos.

p tota 7 fi. lib. 5.
q V,V. 3 fig. lib. 7 H,H.
r X,X. 1 fig. lib 7 F,F.
s 4 fi. cap. 12 lib. 1 ſ,ſ.
t 7 fig. lib. 7 M,N.
u Y,Y. dein a,a.
x b. 3 fig. lib. 7 F.
y 12 fi. lib. 7 G.
z c,c,c. 3 fig lib. 7 G,G.
a d,e. 3 fig. lib. 7 I,I.
b 3 fig. lib. 7 L,L.
c f.
d h. 8 fig. lib. 7 S,S.
e g commiſcendum cum 7. 8 fi. lib. 7 T cõmiſcendum cum G.
f i. 3 fi lib. 7 K. 6 fi. H. 7 fig. V.
g A.
h 7 fig. lib. 7 M,N 10 fig E,G.
i 1 uerſus k. 6 fig. lib. 7 H uerſus I.
k 7 fig. lib. 7 L.
l 6 fig lib. 7 A, A, A. atq; eius figuræ & 5 fig. characterum indicem hic expẽdito.

anteriorem uſq; communis dextri & ſiniſtri uentriculorum cerebri cauitatis, tertij'ue cerebri uentriculi ſedem[m] pertingit, bipartitò ſcinditur,[n] unã partem dextro offerens uentriculo,[o] alteram ſiniſtro. Cæterùm quo'nam modo partes hæ, retis ſemper forma quaſi contextę, & membranulis ipſis adnatis, ac carnea ueluti ſubſtantia quadam contentæ,[p] arterijs eódem pertinentibus commiſceantur, opportunè ſubiungam, ubi arterias ſermone in illos quoque uentriculos deduxero.

Quid cerebri torcular.

At arbitrabitur fortaſsis quiſpiam, in hac duræ membranæ ſinuum enarratione aliquid à me prętermiſſum, quòd nulla adhuc mentio regionis inciderit, à torculari ληνὸν Græcis nuncupatæ: quam ſanè non præterijſſem, ſi modò quæ'nam pars ita appellata fuerit, mihi certò conſtitiſſet. Apud Galenum namq; ambiguum eſt, an[q] communem primi ſecundiq; duræ membranæ ſinuum congreſſum, à quo & tertius & quartus prodeunt, ita primùm Græci appellauerint: num uerò quarti duræ membranæ ſinus[r] terminum, cerebri teſtes reſpicientem, atq; in uentriculos exporrectum. uidetur namq; Galenus modò huic, modò illi parti, torcularis nomen accommodare: uti ſanè utramq; torcular dici, nihil obſtat. Concurſus enim ille in quartum & tertium ſinum, ſanguinem tanquam uinum è torculari promit: perinde ac terminus quarti ſinus, in omnes quas emittit propagines, ſanguinem diſpenſat. adeò, ut per me liceat, quamuis ſinuum ſedem torcular appellare, ac in illis regionem conſtituere, in qua Arabes ſanguinem extra uenas conſiſtere putarunt, modò ſinuum ac cerebri uaſorum ſeriem non perturbes: quorum quia iam primæ, ſecundæ & quartæ uenarum, & item duarum primarum arteriarum diſtributionem exequutus ſum, modò proximum eſt, reliquarum uenarum & tertiæ arteriæ ſeriem ſubnectere.

Tertiæ caluariam petentis uenæ ſeries.

[s] Tertia igitur uena, quæ minor eſt internæ iugularis portio, ſimulatq;[t] ramulum per[u] foramen ipſi &[x] neruulo cuidam quinti paris commune, ad auditus organum tranſmiſit, caluariam ingreditur: ac duram contingens cerebri membranam, in[y] ſinum uenæ prorſus modo cauatum & prorepentē ceſſat, qui nullam arteriæ ſobolem in ſuijpſius cauitatem admittit, ſed paſsim alium ſinum ſibi comitem aſciſcit, in quem tertiæ arteriæ[z] ramum exhauriri mox dicam.[a] Præſens ſinus, in quem tertia abſumitur uena, uarias ſoboles in totam duræ membranæ ſedē, cerebri baſi ſubſtratam, diffundit, à quibus denuò[b] ductus aliquot in tenuem cerebri membranam deducuntur. Inter cæteras autem huius ſinus propagines, per duram membranam excurrentes, una ſecundùm cerebri latus ſurſum ad uerticē uſq; contendit, uenæ modo in multam ſobolem deriuata. Ad hanc quoq; ſpeciem

Quintæ ac ſextæ uenarum ſeries.

[c] quinta uena per foramen ſecundi neruorum cerebri paris ingreſſa, dein &[d] ſexta, per maius octaui oſsis capitis foramen, quà illi olfactus[e] organa incumbunt, caluariam petens, in proximam ſibi duræ membranæ ſedem exhauriuntur. Harum utrarumq; & tertiæ uenarum finibus (quia illi caluariæ perpetuò attenduntur) caluaria aptis[f] cauitatibus cedit, quas ipſi elegantiſsimè inſculptos, primo libro receſuimus.

Tertiæ arteriæ ſeries.

[g] Tertia arteria, peculiari tranſuerſoq; foramine in caluariã ingreſſa, in duos graciles & totidē craſſos dirimitur ramos.[h] Vnus gracilium, qui exterior eſt, tertiæ uenæ mox attenditur, & in duræ membranæ ſinum exhauritur, illi undique attenſum & commiſſum, in quem tertiam uenam abſumi diximus.[i] Alter gracilium ramus, qui interior humiliorq; uiſitur, per[k] propriũ & ſibi duntaxat exculptum foramē rectà ductus, in narium cauitatem procurrit: atq; in plures diſſectus ramulos,[l] unum naſi extremo offert. Verùm[m] duo grandes rami in dextro latere (quod, niſi aliud ſubiunxero, de ſiniſtro quoq; intelligendum eſt) nonnihil inuicem deducti, & adhuc cal-

uariæ

m k.6 fig. lib.7 I.
n l.6 fig. lib.7 K.
o m.6 fig. lib.7 L.
p 7 obliquè uerſus d fertur. 6, 7, 8 fig. lib. 7 F, G.
q O.7 fig. lib.7 R.
r ante i.7 fig. lib.7 ante V.
s F. ult. fig. alter ramus diuiſionis ε inſignitæ.
t n.
u 2 fi. cap. 12 lib.1 V.
x 1 fi. cap. 2 lib.4 b.
y 13 fi. lib. 7 K.
z r.
a o, o, o utriq; ſinus ſimul commiſsi notantur & 1 fig. lib.7 D, D.
b p, p 2 fi. lib.7 G, G, G.
c G.13 fig. lib.7 H.
d H.13 fig. lib.7. à G quodãmodo ad F.
e 13 fi. lib. 7 L, L.
f 3 fig. cap. 12 lib.1 T, 5. & 4 fig. T, T.
g L. ult. fi. o. Specta hic pariter 16 fi. lib.7.
h r procedens cum F per o, o, o. & 1 fi. lib. 7 D, D.
i ſ.
k 3 fi. cap. 12 lib.1 Y.
l t.
m u, u, u. ult. fig. s, σ.

uariæ inſtrati, antrorſum prorepũt, & mox in[n] unum denuò coeunt, ſtatimq; à congreſſu in duos impares ramos diuiduntur.[o] Minor quidem,[p] commune cum[q] ſecundo neruorum pari foramen ſibi uendicans, tandem cum[r] uiſorio neruo ad oculum prorepit, internæq; temporalis muſculi ſedi ſurculos communicat.[s] Grandior autem ramus, ſurſum cõſcendens, duram perforat membranam ad latus[t] glandulæ cerebri pituitam excipientis. Quum primùm uerò in duræ cerebri membranæ cauitatem contendit, in duos denuò ramos partitur: ac horum[u] unus multiplici ſobole in tenuem membranam, hîc cerebro obductam, ſpargitur:[x] alter uerò tenuis membranæ portiuncula concomitatus, in uarios ſurculos inuicem complicatos diſcinditur, ac iñ cerebri anfractus tantiſper aſcendit, dum in humillimam dextri uentriculi ſedem pertingat. Hinc in poſteriora primùm ſurſum ad poſtremam uſque eius uentriculi ſedem fertur, in aſcenſu[y] portiunculam propaginis cuiuſdam aſſumens, quæ à quarto duræ membranę ſinu, cerebri anfractibus inibi offertur. Quum uerò hic arteriæ ramus, retis quaſi modo implexus, poſteriorem dextri uentriculi cerebri ſedem[z] ſuperauit, ſecundùm eius uentriculi ductum in anteriora porrigitur, donec ipſi[a] altera pars eius propaginis miſceatur, quam ſub cerebri corpore, fornicis aut cameræ modo extructo, à quarto duræ membranæ ſinu huc pertingere, dictum eſt. Ab hac itaq; arteria, & dextra eius propaginis parte, plexus ille, implicato ſibiq; inuoluto reti admodum ſanè ſimilis, ac hinc forſan aliquando primumq; reticularis plexus à primis diſſectionum profeſſoribus appellatus, in dextro cerebri uentriculo conflatur, quem etiam Græci χοροειδῆ nuncupant, comparatione aſſumpta à membranea inuolucrorum fœtus ſubſtantia, uaſorumque per illam excurrentium ſerie: dein à fuſca quadam & ſubrubra[b] carne, glanduloſa'ue ſubſtantia, quæ huic cerebri plexui quodammodo intertexitur, & aliquid commune obtinet cum[c] ea ſubſtantia, quæ inter uterum & exterius fœtus inuolucrum reperitur, uaſorumq; diſtributionibus pulcherrimè præeſt.[d] In ſiniſtro cerebri uentriculo, plexus iſte ſecundinis aſsimilatus, conſtituitur ex præcipuo tertiæ eius lateris arteriæ ramo, & eódem tendente altera parte eius propaginis, quam ad cerebri uentriculos à quarto ſinu pertinere, ſuperiùs ſcriptum eſt. De reticulari uerò Galeni plexu nihil hic mentiendum duxi, quòd iam cerebri uaſorum ſeriem mihi perſpectam eſſe haud dubitem. Atque ideo minus quoque modò aliquid confingendum eſt, quòd nouimus Galenum, boum cerebri diſſectione deluſum, non hominis cerebrum, uti neque ipſius uaſa, ſed bouis, idq; etiam parum exactè, recenſuiſſe.[e] Si enim tertiæ caluariam petentis arteriæ ſeriem in homine examinaueris, illam, uti ego nunc enarraui, comperies: interdum tamen unicum obſeruabis eſſe ramum, duos illos, quos aliquouſque protenſos, inuicem coire dixi. Cæterùm ſi bouis arteriam indagaueris, duramq; cerebri membranam iuxta glandis pituitam cerebri excipientis latera diuiſeris, aliquid Galeni reticulari plexui ſimile comperies. Verùm hæc ad ſeptimum ſpectant librum, qui principis animæ ſedi conſecrandus, horum uaſorum diſſecandi rationem lucidiſſimè perſequetur.

n ſub α.
o x.
p 1,3 fi. ca. 12 lib. 1 G.
q 14 fi. lib. 7 i.
r 13 fig. uo. 7 N.
s α. 13 fig. lib. 7 P. 14 E. 15 D.
t 16 fi. lib. 7 A.
u β. 13 fig. lib. 7 Q.
x γ. 13 fig. lib. 7 R. dein 6, 7, 8 fi. F aut G.
y g. 8 fig. lib. 7 T.
z δ. 6 fig. lib. 7 F, dein M.
a l. 6 fi. lib. 7 K eductũ ab H & I repentibus ſub A, A.
b tabellæ fi. 30 lib. 5.
c Hanc aliter nõ potuimus exprimere, quàm appa ret ad 1, δ, & 6 fi. lib. 7 F, G, H, M, N.
d 2 tab. fig. 30 lib. 5 I, I, h.
e Expende 6 figuram lib. 7.

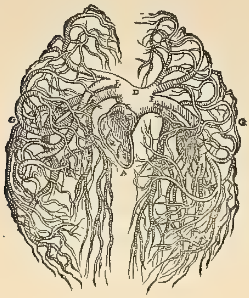
Plexus in prioribus cerebri uentriculis conſtitutio.

Quis Galeni reticularis ſit plexus.

DE

DE VENA ARTERIALI, ET ARteria uenali. Caput XV.

PRIMA DECIMIQVINTI CAPITIS FIGVRA.



PRIMAE DECIMIQVINTI CAPITIS FIguræ, eiuſdemq́ꝫ characterum Index.

PRIMA figura exhibetur nudæ, & ab omnibus partibus liberæ uenæ arterioſæ delineatio: cuius orificium apertum finxi, ut tres membranæ, ſanguinem è pulmone in dextrum cordis ſinum regurgitare prohiben-
1, 2, 3. tes, in conſpectum uenirent. notantur autem illæ notis 1, 2, 3.

A Sedes, qua arterialis uena ex cordis dextro ſinu originem ducit.

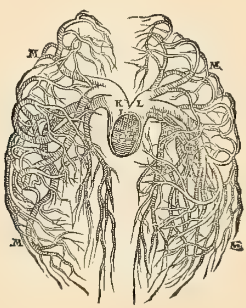
B Interior arterialis uenæ tunica, quintuplo propria uenæ tunica craſſior.

C Exterior uenæ arterialis tunica, peculiari uenarum tunicæ craſſitie reſpondens.

D Arterialis uenæ caudicis in duos truncos diuiſio. ac E quidem dextrum truncum indicat, multiplici ſobole
E, F. dextræ pulmonis ſedi diſtributum. F uerò ſiniſtrum indicat truncum.

G, G Arterialis uenæ per pulmonis ſubſtantiam ſeries.

SECVNDA DECIMIQVINTI CAPITIS FIGVRA.



SECVNDAE PRAESENTIS CAPITIS FIGVRAE, eiuſdemq́ꝫ characterum Index.

HAEC figura nudæ omnibusq́ꝫ partibus liberæ uenalis arteriæ delineationem proponit, ipſiusq́ꝫ characteres ita ſe habent.

H Venalis arteriæ à corde pronaſcens initium. Huius uaſis orificij membranas, quia in corde conſiſtunt, hic ſimul cum uaſe, ut in arteriali uena, non expreſsimus.

I Indicatur craſsities ſimplicis arteriæ uenalis tunicæ.

K, L Prima uenalis arteriæ in duos truncos diuiſio, mox in ipſius ortu facta.

M, M Series uenalis arteriæ, per pulmonis corpus innumeris propaginibus digeſta.

a 1 fig. — b 2 fig. — c 6 fig. lib. 6 I. & 8 fi. C, D prodiens ex aperto illic ſinu. — d 2 fig. I. — e 1 fi. B, C.

RELIQVA adhuc in uenarum arteriarumq́; ſermone duo ſunt uaſa, quæ ſingula duabus uocibus à diſſectionum peritis explicantur:[a] ac unum quidem uenam arterialem,[b] alterum uerò arteriam uenalem appellant, nomen nimirum ab uſu, & appendicem ab ea qua conſtant ſubſtantia indentes. Vena itaque arterialis,[c] uas dicitur, ex elatiori ſede dextri cordis uentriculi in pulmonem numeroſiſsima ramorum ſerie digeſtum, ſanguinemque in eo cordis uentriculo elaboratum, pulmoni ſubminiſtrans. *(Vena arterialis.)* Atque hoc uas non[d] uenæ, ſed[e] arteriæ conſtat corpore. unde etiam quia ſanguinem uenarum modo defert, uenæ nomen obtinuit: quia uerò arteriarum tunicis conformatur, appendix iſte arterialis illi adijcitur. Porrò alterum[f] uas, à ſiniſtro latere baſis ſiniſtri cordis uentriculi egreſſum, ſparſa etiam ſobole in pulmonem diſcinditur, ac aere ex pulmone in ſiniſtrum cordis uentriculum deferendo potiſsimùm famulatur, & interim uenarum[g] corpore conſtituitur. *(Arteria uenalis.)* unde quia aeris deductui ſubminiſtrat, ſpiritaleq́; organum eſt, arteria appellatur: à ſubſtantia autem & conformatione, uenalis dicitur. Quamobrem uerò hæc uaſa & ortu & uſu ac ſubſtantiæ conformatione à uena arteriaque diſcrepent, deinde cuiuſmodi[h] membranæ ipſorum orificijs præficiantur, in ſexto libro, qui uitalis animæ partibus dedicabitur, exequemur.

f 6 fig. lib. 6 G 9 fig. C, C enatū ex patente illi uentriculo. — g 2 fig. I. — h 5 fig lib. 6 E, F, G. & 9 fig. E, F.

VNDE uenarum & arteriarū ſimul aut citra cōſortium excurrentium petenda ſit hiſtoria.

Nobis uerò huic libro finem imponentibus, nemini mirum uideri debet, prolixum Caput hîc non ſubnecti, quod uenas citra arteriæ conſortium in corpus diffuſas, item arterias citra uenę conſortium excurrentes, recenſeret. Quandoquidem ſi quis earum deſideret (uti ſanè debent omnes) enumerationem, ilico hanc ex uenarum & arteriarum tabulis, cum has mutuò conferet, ſpectabit. Integræ enim magnæ arteriæ delineationi nuda uenæ cauæ effigies proportione reſpondet, ambasq́; in eandem circumferentiam digeſsimus. Cæterùm quo minus hac in parte meam operam quis requirat, ad tertij huius libri finem, præſentis Operis Epitomes tabulam impono, uenas & item arterias unà exprimentem: ac proinde etiam non obiter commonſtrantem, quæ'nam uena citra arteriæ conſortium, & quæ rurſus arteria abſque uena coniuge per corpus digeratur. Verùm quum uenarùm ſeriem ſuperiùs proſequerer, non ſemel ſanè ad uenæ ſectionis, qua ſanguinem minuimus, tractationem, ſermo lubens prorupiſſet: modò uenam huic illi'ue parti uiciniorem, modò remotiorem, eamq́; aut grandem aut exilem, & ſecundùm rectitudinem, undecunque hæc tandem petatur, fibrarumq́; tam rectarum quàm tranſuerſarum conſenſum, huic aut illi parti correſpondentem, enarraturus: & non uulgariter admoniturus, ſanguinem è ſecta uena fluentem, in totius uenæ corpore complecti: ideoque non partium uenis accumbentium ſitum, ſed uenarum ductum atque diſtributionem in

illa quæ

illa quæ omnibus in ore eſt, rectitudine, animaduertendam: itaq; de uenæ ſectione agendum, atque de utero quopiam, qui hinc inde uarios proceſſus educeret, & interim unicus continuusq; eſſet. at ſemper, quantumuis inuitus, ſermonem cohibui: quandoquidem ex uenæ diſtributionis enarratione, adeoq; ex uenarum effigie, cuius (qui modò tres euacuationis ſpecies, & præſentis aut eminentis affectus naturam minimè ignorat) promptiſsimum ſit dignoſcere, quæ'nam uena huic illi'ue membro, aut ſitu aut ductu propinquior ſit, quæq; amplior, uel gracilior: deinde, quæ leui aut difficili opera diuidi poſsit: poſtremò, quæ fibras & rectitudinem cum laborantis membri uenis participet.

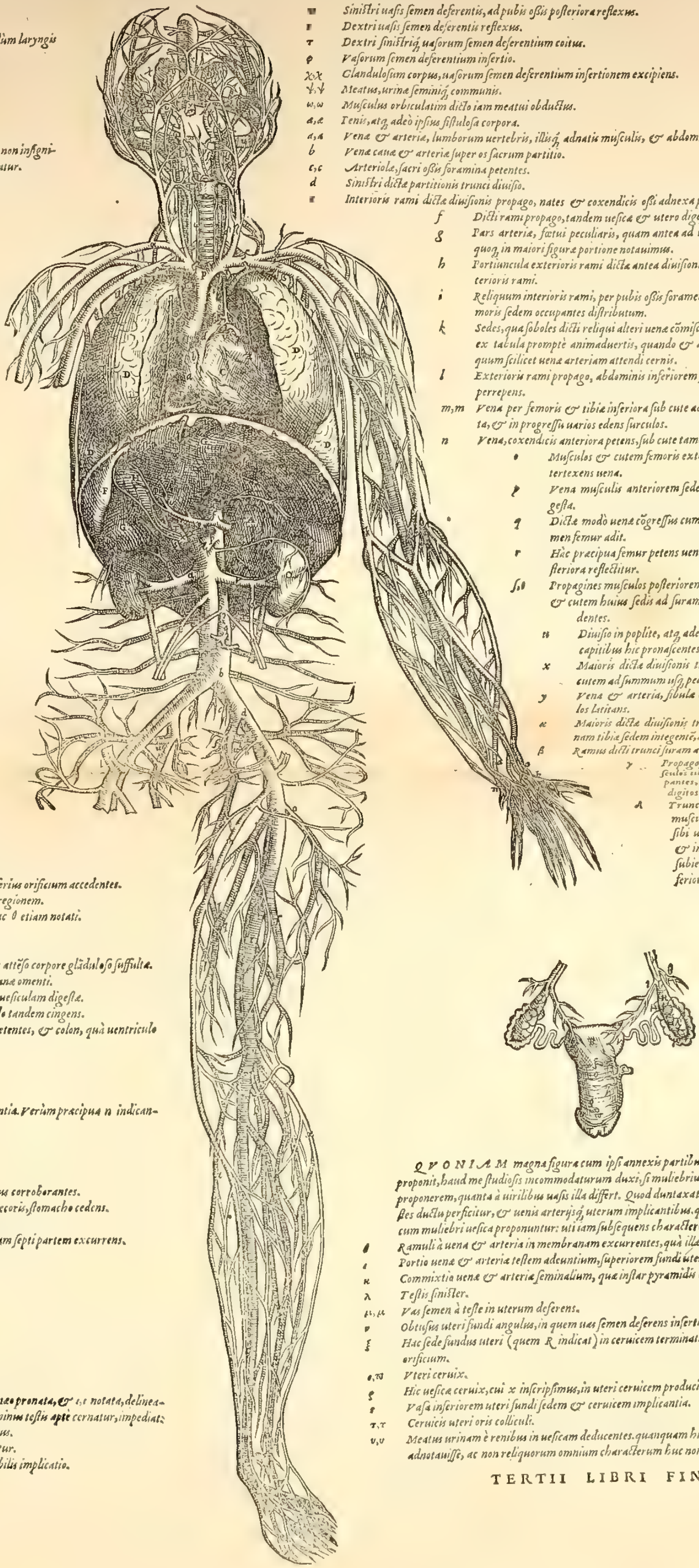
CHARACTERVM OMNIVM IN SEQVENTI figura cum ſuis partibus contexta occurrentium Index.

IN ſequenti figura primùm maiuſculi Latinorum ſpectãdi ſunt characteres, organa præter uenas arteriasq; obuia notãtes. Significatur itaq;,

A, A, A *Septum tranſuerſum.*
B *Cordis inuolucri portio, inibi aſſeruata, ubi id ſepto continuatur.*
C *Cor, ſua ſede repoſitum.*
D, D, D, D *Quatuor pulmonis fibræ, lobi'ue.*
E *Aſpera arteria.*
F, F *Gibbi iecoris magna portio.*
G, G *Cauum iecoris.*
H *Veſicula, excipiendæ bili flauæ parata. Si interim ex characterũ ſerie aliqui omittantur, non ideo aliquid præſenti figura expreſſum, nos innotatum prætery̆ſſe arbitraberis: quum ex Epitomes noſtræ tabulis huc duntaxat tantum aſſumpſerimus, quantum uenarum arteriarumq; digeſtioni oſtendendæ ſufficere duximus.*
O *Lienis caua ſedes.*
P *Dextri renis anterior ſedes.*
Q *Siniſter ren.*
S *Virilis ueſica, ſimul cum umbilico, & uaſis umbilico aſſcriptis, reliquisq; partibus, quas ſparſim in characterum explicatione indicabimus.*
T *Venæ cauæ caudicis ſedes, inter ſeptum tranſuerſum & cor conſiſtens.*
V, X *Vaſorum coronarum ritu cordis baſim ambientium ſedes, atq; adeò cordis baſis.*
Y *Cordis mucro.*
Z *Rami ab artery̆s uenisq; coronalibus deorſum per cordis exteriora diffuſi.*
a *Hac parte cauæ caudex in dextrũ cordis ſinum dehiſcit.*
b *Dextra cordis auricula.*
c *Siniſtræ auriculæ cordis mucro.*
d *Venæ arterialis caudex. Venalis autem arteriæ initium, quia in ſiniſtro cordis latere (ut hic cauæ orificium in dextro) conſiſtit, conſpici hac figura nequit. Notant ta-*
e, e. *men e & e uenalis arteriæ & uenæ arterialis in dextram pulmonis partem progreſſus, nondum pulmonis ſubſtantia undiq; circundatos.*
f *Magnæ arteriæ caudex.*
g *Magnæ arteriæ truncus, partes cordi ſubditas petens.*
h *Superiora petentis magnæ arteriæ trunci portio, ſiniſtro brachio potiſsimùm oblata.*
i *Dicti modò trũci inſignior portio, atq; adeò ipſius in duos impares ramos diſtributio: quorum alter, ſiniſtra eſt ſo-*
k. *poralis, k notata: grandior uerò dextram format ſopora-*
l. *lem, l inſignitam, & arteriam potiſsimùm in dextrum*
m. *brachium excurrentem, & m notatam.*
n, n *Hac excurrunt ſepti tranſuerſi nerui, ſuis principy̆s abtruncati.*
o *Venæ pari deſtitutæ initium: ipſius uerò ſeries in præſentis figuræ tergo eſt conſpicua.*
p *Cauæ in iugulo bipartitio, ac utrinq; ad latera p exortus apparent uenarum pectoris oſsi propriarum, ac ad umbi-*
*. *lici uſq; regionem excurrentiũ. Harum altera ſimul cum*
q. *coniuge ſibi arteria * inſignita, in uno latere q notatur.*
r *Venæ ſuperiora aliquot coſtarũ interualla adeũtis initiũ.*
ſ, ſ *Vena per tranſuerſos ceruicis uertebrarum proceſſus caluariam petens, atq; in ſecundum duræ membranæ ſinum*
t, t. u, u. *ſimul cum cõiuge arteria abſumpta. Notatur enim pri-*
x, x. *mus ſinus t, t. ſecundus u, u. tertius x, x. quarti ini-*
y. *tium y.*
ζ *Axillam petens uena, quæ in ſiniſtro latere humerariam*
α. *α indicatam promit. In dextro autem latere illius initium hic ab externa pendet iugulari: & delineatio Galeni potius ſententiæ, quàm ueritati reſpondet.*
β, γ *Hic abtruncatæ propagines, illæ ſunt, quæ ab axillam petente uena, in thoracis anteriora, poſteriora & latera digeruntur.*
δ *Interior iugularis.*
ε *Interioris iugularis in duas uenas diſtributio: quarum altera ſecundum duræ membranæ petit ſinum, altera in latus ſiniſtrum duræ membranæ excurrit.*
ζ *Exterior iugularis.*
η *Exterioris iugularis ad fauces diſtributio. θ ipſius pars*
θ, ι. *poſt aures ad occipitium excurrens notatur, ι pars ex-*
κ. *currens ad tempus & uerticem, κ pars excurrens ad fa-*
λ. *ciem & frontem, λ portio accedens ſecundũ duræ mem-*
μ. *branæ ſinum. μ uerò duo ipſius rami indicantur: quorum alter per octauum capitis os, alter per ſecundi paris neruorum cerebri foramen, caluariam ingreditur.*
ν *Aliquot ſubſequentes characteres in dextro ponuntur latere, ſoporalis arteriæ ſeriem indicantes. Atq; hic ν arteriæ portionem indicat, caluariam petentem, poſtquàm ramum à ſe diffudit, cum externa iugulari ad faciem & ad tempus & poſt aurem digeſtum.*
ξ *Soporalis ramus, primum duræ membranæ petẽs ſinum.*
ο *Præcipua ſoporalis portio, per priuatum foramen caluariam petens.*
π *Verſus narium amplitudinem exporrectus ramus.*
ϛ *Ramus in dextrum latus duræ membranæ excurrens.*
σ, τ *Rami ſoporalis præcipui.*
υ *Ramus oculos petens, ac præcipuorum ramorum congreſſus.*

ο Ramus

VENARVM ET ITEM ARTERIARVM OMNIVM INTEGRA DELINEATIO, IN HOC POTISSIMVM PARATA, UT IN CONSPICVO ESSET, QVAENAM VENAE CVM arterijs porrigantur, & quæ abſq; arteriarum conſortio per corpus repant, ac rurſus cuiuſmodi arterias Natura coniugibus uenis deſtituerit.



φ Ramus tenuem adiens membranam, cerebri baſi obuolutam.

χ Plexus, quem fœtus inuolucris comparamus.

ψ Sexti paris neruorum cerebri dexter neruus, illic abſciſſus, quà ſecundùm laryngis latus deorſum fertur.

ω,ω Dexter recurrens neruus.

1 Sexti paris neruorum cerebri truncus ſiniſter.

2,2 Recurrens neruus ſiniſter.

3 Neruulus, cordis baſim accedens.

4 Poſteriora ceruicis & occipitium adiens uena.

5 Scapulæ poſteriora petens uena. Verùm etſi poſthac arteriam priuatim non inſigniamus, promptè ex delineatione liquet, cui nam uenæ arteria exporrigatur.

6 Vena ad cutem, quà ſummus humerus integitur, excurrens.

7 Humeraria, quà cutem ſubit, cubitumq; adit.

8 Humerariæ ramus, altiora cubiti articuli admodum raro petens.

9 Ramus ab humeraria ad communis uenæ conſtitutionem repens. Verùm modò conduxerit potius minores latinos characteres aſſumere, ne quum arithmetici characteres geminandi eſſent, plura ipſis obliterentur.

a,a Humerariæ ramus, per radium cubitiq; exteriora ad ulnæ appendicem & brachiale properans, axillarisq; ramo p notando, illic

π. ubi π uiſitur, auctus, & paruum digitum, deinde & anularem præcipuè accedens.

b Axillaris ramus, cuti anteriorem interioremq; brachij ſedem inueſtienti diſpenſatus.

c Ad muſculos cubitum extendentes oblata propago.

d Ramus quartum brachij neruum ad cubiti uſq; exteriora concomitans.

e Axillaris in duos truncos partitio.

f,f Truncus in alto latitans, & arteria undiq; concomitatus, & per cubiti flexum in cubitum tendens.

g Dicti trunci ramus, radio exporrectus, & ſurculos pollici, indici & medio exhibens.

h Arteriæ dictum ramum concomitantis ſoboles, externam manus ſedem inter indicem ac pollicem accedens.

i Reconditi illius trunci ramus, ulnæ exporrectus, & paruo digito, anulari & medio ſoboles depromens.

k Sub cute excurrẽtis axillaris trunci iuxta cubiti articulũ diuiſio.

l Axillaris ramus, communem conſtituens uenam.

m Communis uena.

n Communis uena inſtar Y diuiſio, ac dein ipſius per externam manus ſedem ſeries.

o Surculus communis uenæ, internam manus adiens ſedem, & hic alijs commixtus ramulis.

p Axillaris ramus, ulnæ exporrectus, narieq; in cutẽ diſſectus, &

π. ſuo extremo cum quodã humerariæ ramo coiẽs, ubi π poſuimus.

q,q Series uenarum internam cubiti cutem & uolam implicantium.

r Vmbilici portio.

ſ,ſ,ſ Vena ab umbilico in iecur exporrecta.

t Meatus, urinam fœtus inter exterius ipſius inuolucrum & interius deferens.

u,u,u,u Arteriæ fœtui peculiares.

ε Portiuncula nerui, iecoris cauo à uentriculi neruis deprompta.

σ,σ Meatus bilis ueſiculæ duodeno inteſtino inſertus.

τ Venæ portæ caudex.

υ Iecori inſerta arteria, & neruus quoq; illi exporrectus arteriæ.

φ Arteria & neruus, bilis ueſiculam accedentes.

χ Venæ bilis ueſiculam adeuntes.

ψ Vena & item arteria, poſteriorem uentriculi ſedem iuxta ipſius inferius orificium accedentes.

ω Vena uentriculum petens, quà poſterior ipſius ſedes dextram ſpectat regionem.

a Vena, arteria, neruus, dextram fundi uentriculi ſedem implicantes, ac θ etiam notati.

b Minor portæ maximæ diſtributionis truncus.

c Grandior truncus maximæ partitionis uenæ portæ.

d Vena & arteria, duodeno inteſtino potiſſimùm exporrectæ, & ipſis atteſo corpore glãduloſo ſuffultæ.

e Vena cum coniuge arteria, dextram ſedem adiens inferioris membranæ omenti.

f,f Radix arteriæ in iecur, uentriculum, lienem & omentum, & bilis ueſiculam digeſtæ.

g Vena cum coniuge arteria, ſuperius uentriculi orificium coronæ modo tandem cingens.

h Vena & arteria, præcipuam inferioris membranæ omenti ſedem petentes, & colon, quà uentriculo exporrigitur, implicantes.

i,i Glanduloſum corpus, uaſorum diſtributioni hic præfectum.

k Inferioris omenti membranæ ſiniſtram ſedem accedens uena.

l,l Vaſorum ſeries ad lienem.

m,m,n Vaſa ab illis quæ lieni inſeruntur, ſiniſtram uentriculi ſedem adeuntia. Verùm præcipua n indicantur, ſiniſtram ſedem fundi uentriculi implicantia.

o,o,o Series uenarum & item arteriarum inteſtinis propriarum.

p,p Radix præcipuæ arteriæ inteſtina petentis.

q,q Minor arteria inteſtinis propria.

r,r Glandulæ in meſenterio poſitæ, & nuper narratos uaſorum diductus corroborantes.

ſ Foramen ſepti tranſuerſi, ſtomachum tranſmittens, atq; adeò ſinus iecoris, ſtomacho cedens.

t Iecoris ligamentum, quo ſiniſtra ipſius pars ſepto nectitur.

u Magna arteria, ſeptum permeans, atq; adeò ipſius ramus, in dextram ſepti partem excurrens.

x Cauæ uenæ caudex.

y Vena, ſiniſtri renis pinguem accedens tunicam.

α Vena & arteria reni dextro oblatæ.

β Vena, dextri renis pinguem tunicam intexens.

γ Siniſtrum renem accedens uena & arteria.

Δ Siniſtra ſeminalis uena.

ε Dextra ſeminalis uena.

ζ Arteriarum ſeminalium ortus.

η,η Siniſtræ ſeminalis uena & arteriæ congreſſus.

Siniſtrum teſtem unà cum tunica adhuc ipſi propria, atq; à peritonæo pronata, & ι,ι notata, delinea-

ι,ι uimus. ita tamen ea tunica hic eſt diſſecta, apertaq;, ut nihil, quo minus teſtis aptè cernatur, impediat:

κ. imò etiam muſculus illi tunicæ innatus commonſtratur, κ indicatus.

λ Hàc uena & arteria ſeminales peritonæi amplitudinem egrediuntur.

μ Varicoſum corpus, ipſaq; adeò uenæ & arteriæ uaria & admirabilis implicatio.

ν Siniſter teſtis, tunica ipſi proxima obtectus.

ξ,ξ Vaſis ſemen deferentis, ad teſtem reuolutio.

o,ξ Vaſis ſemen deferentis aſcenſus ad pubis os.

π Siniſtri uaſis ſemen deferentis, ad pubis oſſis poſteriora reflexus.

ρ Dextri uaſis ſemen deferentis reflexus.

τ Dextri ſiniſtriq; uaſorum ſemen deferentium coitus.

φ Vaſorum ſemen deferentium inſertio.

χ,χ Glanduloſum corpus, uaſorum ſemen deferentium inſertionem excipiens.

ψ,ψ Meatus, urinæ ſeminiq; communis.

ω,ω Muſculus orbiculatim dicto iam meatui obductus.

α,α Penis, atq; adeò ipſius fiſtuloſa corpora.

a,a Vena & arteria, lumborum uertebris, illiſq; adnatis muſculis, & abdominis lateribus exporrecta.

b Venæ cauæ & arteriæ ſuper os ſacrum partitio.

c,c Arteriolæ, ſacri oſſis foramina petentes.

d Siniſtri dictæ partitionis trunci diuiſio.

e Interioris rami dictæ diuiſionis propago, nates & coxendicis oſſi adnexa petens.

f Dicti rami propago, tandem ueſica & utero digeſta.

g Pars arteriæ, fœtui peculiaris, quam antea ad ueſicæ latera u, uti & hic quoq; in maiori figuræ portione notauimus.

h Portiuncula exterioris rami dictæ antea diuiſionis, ad reliquum accedens interioris rami.

i Reliquum interioris rami, per pubis oſſis foramen in muſculos interiorem femoris ſedem occupantes diſtributum.

k Sedes, qua ſoboles dicti reliqui alteri uenæ cõmiſcetur. Verùm & hic quoq; ex tabula promptè animaduertis, quando & arteriæ ſubaudiendum eſt, quum ſcilicet uenã arteriam attendi cernis.

l Exterioris rami propago, abdominis inferiorem ſedem ad umbilicum uſquè perrepens.

m,m Vena per femoris & tibiæ inferiora ſub cute ad digitos uſq; pedis diſtributa, & in progreſſu uarios edens ſurculos.

n Vena, coxendicis anteriora petens, ſub cute tamen.

o Muſculos & cutem femoris exteriorem ſedem occupãtes intertexens uena.

p Vena muſculis anteriorem ſedem femoris occupantibus digeſta.

q Dictæ modò uenæ cõgreſſus cum ea quæ per pubis oſſis foramen femur adit.

r Hæc præcipua femur petens uena ſecundùm femoris os in poſteriora reflectitur.

ſ,t Propagines muſculos poſteriorem femoris ſedem occupantes, & cutem huius ſedis ad ſuram ac ueluti calcem uſq; accedentes.

u Diuiſio in poplite, atq; adeò rami in muſculos à femoris capitibus hic pronaſcentes diſtributi.

x Maioris dictæ diuiſionis trunci uena, externam tibiæ cutem ad ſummum uſq; pedis implicans.

y Vena & arteria, fibulæ exporrecta, ac inter muſculos latitans.

α Maioris dictæ diuiſionis trunci ramus, cutem, internam tibiæ ſedem integentẽ, ad digitos uſq; uariè ſubiẽs.

β Ramus dicti trunci ſuram ad calcem uſq; petens.

γ Propago grãdioris trunci inter muſculos tibiæ anteriorem ſedem occupantes, ad pedis uſq; ſuperiora & digitos digeſta.

Δ Trunci grandioris reliquum, inter muſculos poſteriorem tibiæ ſedem ſibi uendicantes deorſum repens, & inter tibiam ac calcem pedem ſubiens, & ramulos digitorum inferiori ſedi communicans.

QVONIAM magna figura cum ipſi annexis partibus, uiri uenas ac arterias omnes proponit, haud me ſtudioſis incommodaturum duxi, ſi muliebrium uaſorum tantam ſeriem hic proponerem, quanta à uirilibus uaſis illa differt. Quod duntaxat in ſeminalium uaſorum ad teſtes ductu perficitur, & uenis arterijſq; uterum implicantibus. quæ omnia præſenti figura ſimul cum muliebri ueſica proponuntur: uti iam ſubſequens characterum edocebit index.

θ Ramuli à uena & arteria in membranam excurrentes, quà illæ peritonæo committuntur.

ι Portio uenæ & arteriæ teſtem adeuntium, ſuperiorem fundi uteri ſedem petens.

κ Commixtio uenæ & arteriæ ſeminalium, quæ inſtar pyramidis eſt, & uaricibus aſſimilatur.

λ Teſtis ſiniſter.

μ,μ Vas ſemen à teſte in uterum deferens.

ν Obtuſus uteri fundi angulus, in quem uas ſemen deferens inſertionem molitur.

ξ Hac ſede fundus uteri (quem R indicat) in ceruicem terminatur, hacq; regione ipſius conſiſtit orificium.

o,π Vteri ceruix.

ς Hic ueſicæ ceruix, cui x inſcripſimus, in uteri ceruicem producitur ac deſinit.

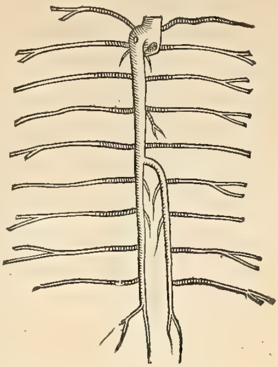
σ Vaſa inferiorem uteri fundi ſedem & ceruicem implicantia.

τ,τ Ceruicis uteri oris colliculi.

υ,υ Meatus urinam è renibus in ueſicam deducentes. quanquam hic abundè ſit, uaſorum rationem adnotauiſſe, ac non reliquorum omnium characterum huc non ſpectantium rationem habere.

TERTII LIBRI FINIS.

CHARTA, PARVAS ALIQVOT FIGVRAS COMPLECTENS, QVAE FIGVRAE AD COMMONSTRANDAM VENARVM ARTERIARVMQVE SIMVL COMMISSARVM SERIEM paratæ, ac in pagina X, aut numero 505 inſignita obuiæ, ueniunt agglutinandæ.



PRIMA.



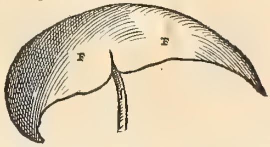
TERTIA.



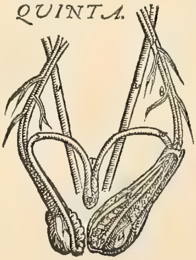
SEXTA.



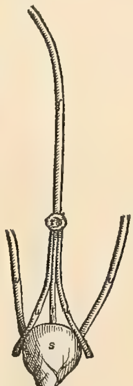
SECVNDA.



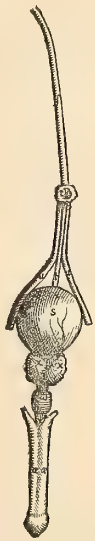
QVARTA.



QVINTA.



OCTAVA.



SEPTIMA.

VT figuras hac charta impreſſas, commodè ſuis ſedibus glutines, illaq́ ualidiores reddātur, primùm præſenti chartæ membranam ſubglutinabis, ſingulasq́ dein figuras à ſuperflua papyro reſecabis.

PRIMA dein, quæ uenæ pari carētis diſtributionem proponit, magnæ figuræ tergo illic uenit committēda, ubi cauæ caudex eam uenam promit, ac o in utriſq; figuris ſcriptū ſpectatur. SECVNDA, ubi à redundanti papyro circumciſa erit, duas partes conſtituet, quarum ſuperior uenam arteriamq́ dextri lateris exprimit, ſub pectoris oſſe ſuperiorē abdominis ſedem petētes. Huius itaque partis q, ad magnæ figuræ q in iugulo occurrens figetur, & * ad ramū qui ad dextrum latus ζ & m in magna figura ibidem occurrit. Cæterùm humilior pars, uenam arteriāq́ exprimens, quæ inferiorem abdominis ſedē implicant, illic eſt iungenda, ubi earum radices iuxta l in dextri quodāmodo cruris initio, ac ſupra inguina ſpectantur.

TERTIA cæteris dignior, uenæ portæ diſtributionē, ſimul cum arterijs illā concomitātibus, magnaq́ inferioris membranæ omenti portione & liene pariter exprimēs, ad cauam iecoris ſedē maiori figuræ nectetur, ubi v, φ, τ, & contermini aliquot characteres in utriſq; figuris ſpectantur.

QVARTA, portionem gibbæ ſedis iecoris proponens, non inutiliter ueluti ex puncto illic glutinabitur, ubi A inter ſ & F maioris figuræ conſiſtit.

QVINTA, præter teſtes, ipſorumq́ inuolucra, & urinarios meatus, uenas arteriasq́ ſeminales oſtendens, illic eſt cōmittenda, ubi u in ambabus figuris obuium eſt, aut ubi uena ſeminalis arteriæ primùm iūgitur, meatusq́ urinarij illis ſubijciuntur.

SEXTA, quæ etſi nulla membrana ipſi ſubglutinetur, ſatis ualida exiſtit, primùm ſub SEPTIMA uenit glutinanda. Septima enim ueſicæ & penis anteriorem ſedem proponit, unà cum uaſis quæ umbilico aſſcribimus. Sexta autem humiliorem penis ſuperficiē in hoc expreſſimus, ut tota figura ex ambabus illis conſurgens, charactere φ ſuper quintæ figuræ φ necti queat, ac poſtmodum ad languidi penis formam inſtar S implicari.

OCTAVA figura, mulieris ueſicam, & umbilici uaſa, urinariorumq́ meatuum portionem continens, maiori non eſt committenda, ſed illi figuræ, quæ in chartæ tergo, ubi maior impreſſa eſt, uterū & ipſius uenas & arterias ſeminariaq́ uaſa cōmonſtrat. Iungetur itaq; octaua ad paruam illam figuram, ubi u occurrit, uenaq́ ſeminalis arteriæ cōmittitur: nexus uerò fiet urinarijs tantū meatibus, proportione à ueſicæ ſitu ſumpta, ut ſcilicet x ad ϖ reſpōdeat.

ANDREAE VESALII

DE CORPORIS HVMANI FABRICA LIBER QVARTVS, NERVIS PROPRIVS, AC IPSI peculiares figuras in Capitum, quibus præcipuè conueniunt, fronte exhibens.

QVIBVS CORPORIS PARTIBVS NERVI NOmen tribuatur, ac quid propriè neruus uocetur, & demum quid is ſit, unà cum ipſius differentia & uſu. Caput I.

TERTIO libro uenarum, ſanguinem à iecore in uniuerſum corpus deferentium, & arteriarum quæ uitalem ſpiritũ ſimul cum ſanguine, impetu diffuſo à corde, corpori ſubminiſtrant, diſtributionis ſeriem complexus ſum. nunc uerò proximum eſt, neruorum à cerebro animalem ſpiritum membris, qui illo ad ipſorũ munia indigent, communicantium propagationem perſequi, à generali neruorum differentia ſumpto ſermonis exordio. Diſſectionum enim periti triplicem neruorum differentiam (uti & antea alicubi monuimus) ſtatuunt: quandoquidem[a] ligamentis oſſa colligantibus, & non minimam muſculorũ portionem cõſtituentibus, nerui nomen, perinde ac uulgus, accommodant. dein[b] tendines, & uniuerſas muſculorum eneruationes, ſub neruorum nomine, uulgi quoq; ritu complectuntur. & tertium inſuper neruorum genus enumerant, quod nos in præſenti aggrediendum duximus:[c] organa uidelicet longa, teretia, nullamq; intus cauitatem, quæ ſenſu dignoſci queat, ſortita, & animalem ſpiritum à cerebro ad corporis partes deferentia. Atq; hæc organa diſſectionum profeſſores nerui nomine citra appendicem præcipuè dignantur. quod à Græcis ad nos demanauit, qui à functione ſeu munere unicum inſtrumẽtum duobus nominibus nuncuparunt, νεῦρον id à νεύειν, & τόνον à τείνειν appellãtes, quòd muſculi neruorũ potiſsimùm ope & nutare & tendere ualeant: quippe quòd nulla corporis particula neq; motum arbitrariũ, & qui è noſtra pendet uoluntate, neq; ſenſum ſine neruo nanciſcatur: ac quòd neruo præciſo, aut laqueis intercepto, aut alioquin corrupto, cõpreſſo'ue, pars quam is accedit, confeſtim motu & ſenſu priuetur, conceſſum eſt omnibus. Quòd autem cerebrum, dorſalis medullæ origo ac principium ſit, quodq; nerui partim ex cerebro, partim à dorſali medulla oriãtur, minimè omnibus notum exploratumq; fuit. Alij enim cor neruorum iudicarunt eſſe principiũ, nonnulli duram craſſam'ue cerebri membranã: nullus interim iecur, aut aliud eius generis uiſcus. Verùm Hippocrates, Eraſiſtratus, Herophilus, Galenus, cæteriq; Anatomicorũ præcipui, ex his quæ in corporũ reſectione conſpiciuntur, uerisſimè aſſerunt, cerebrum neruorũ eſſe initium: & præterea neruos ab illo ſpiritum animalẽ aſſumere, atq; ad eas partes, quæ illo aut ad ſenſum aliquem, aut motum arbitrariũ indigent, deriuare, eſt quoq; fatendum. A' corde enim neruos (ut Ariſtoteli potiſsimùm, & alijs non paucis uiſum eſt) neutiquam principiũ ducere, uel hinc liquidò colligitur, quòd diſſectione nullus neruus ab illo pronaſci uideatur. Nullus namque omnino cordi

a fig. cap. 1 lib. 2.

b 1 fi. cap. 1 lib. 2 F. & paſsim in muſculorũ tabulis.

c paſsim in 1, 2 fig. cap. 2 & 2, 3 fi. cap. 11.

Ligamẽta, tendines & proceſſus cerebri, dorſalisq; medullæ, neruos generatim uocari.

Organum nerui nomine priuatim nuncupatum.

Neruorum ortus à cerebro.

Non à corde.

committitur, præter[d] unum impenſe gracilem, ac uix tandem ſummo ſtudio à me inuentum, & à ſiniſtro ſexti paris neruorum cerebri neruo diſtributum. Quà enim neruus ille per ſiniſtrum cordis latus decliuis fertur, atque ſiniſtræ pulmonis parti, ac item cordis inuolucro ramuſculos prætenues offert,[e] neruumq́; recurrentem ſiniſtrum conſtituit, à ſe neruulum deducit, qui cordis inuolucrum, ubi ſiniſtræ[f] arterialis uenæ ſedi id adnaſcitur, permeat, in cordis baſim, iuxta ſiniſtram poſterioremq́ue arterialis uenæ ſedem abſumptus. Quum itaq; huiuſmodi neruulus perinde cordi à ſexto cerebri neruorum pari exhibeatur, ac reliquis uiſceribus uniuerſis neruulos offerri docebimus, quumq́; cordis neruulus maximè gracilis ſit, promptè colligitur, cor ne ſiniſtro quidem ſexti paris neruo principium dare. tantum abeſt, quòd cæterorum omnium neruorum origo neruulus ille haberi poſsit. Præterea fibræ, quas cordis carni intertextas nouimus, non magis nerui ſunt, quàm aliorum organorum, puta uentriculi, inteſtinorum, uenarum ac arteriarum fibræ. Ad hæc,[g] fibræ, quæ in cordis ſinibus uentriculis'ue excarnes occurrunt, quia duntaxat membranarum proceſſus ſunt, in neruorum etiam numero minimè ueniunt reponendæ. Nam fibræ in dextro cordis uentriculo ſe offerentes, trium membranarum proceſſus cenſentur, uenæ cauæ orificio præfectarum. Fibræ autem in ſiniſtro cordis uentriculo apparentes, proceſſuli ſunt duarum membranarum, quas arteriæ uenalis orificium ſibi peculiares uẽdicat. Quum itaq; eiuſmodi cordis fibræ neutiquam in eorum neruorum claſſem referendæ ſint, qui animalem ſpiritum tanquam riuuli quidam ad corporis partes perferunt: annuendum quoq; eſt, fibrarum illarum gratia, non poſſe cor neruorum cenſeri initium, præcipuè quum ab illis membranarum proceſsibus, extra cordis ſubſtantiam nihil prorſus aliò educatur. Cæterùm qui ex[h] dura cerebri membrana neruorum originem pendêre affirmarunt (in quorum numero ad extremum uſque ſenium fuit Eraſiſtratus) exteriorem nerui partem duntaxat conſpexere à dura cerebri membrana enatam. Vnuſquiſque enim neruus[i] triplici conſtat ſubſtantia: nimirum media quadam, & intimæ arborum medullæ quàm ſimillima, quæ haud dubiè à cerebro initium ducit, coagulatæ induratæq́; cerebri ſubſtantiæ omnino reſpondens. exterioribus duabus: una, eademq́; intimæ ſubſtantiæ propinquiori, quam à[k] tenui membrana cerebri: altera, quam à dura oriri, compertum habemus. Non aliter enim quàm cerebrum duabus illis membranis induitur, ita quoque proceſſus à cerebro propagati (ipſi nimirum nerui) illis integuntur, ſicq́; inuoluti per corpus excurrunt. Adeò ſanè, ut nemo ſuis oculis fidem non derogans, inficiari poſsit, neruorum principium à cerebro pendêre. ac proinde etiam uix ambigere licet, num neruis à cerebro, an uerò à corde animalis ſpiritus, quem partibus deducunt, influat. Nonnulli enim (ut inter cæteros Chryſippus) etiamſi cerebrum neruorum darent eſſe principium, non tamen id ſenſus motusq́ue arbitrarij principium ſtatuebant. Quos profectò uiua ſectio plus ſatis redarguit, in qua[l] omnia à corde ad cerebrum pertinentia colliduntur, aut laqueis intercipiuntur, aut etiam præſecantur. Hæc namque, ſi debitè adminiſtretur, uti in publicis ſectionibus non ſemel à me eſt tentata, edocebit ſanè, quantum cordis munere, hoc eſt, uitali ſpiritu, cerebrum indigeat: non minus ſcilicet, quàm cor illum quem inſpiramus aerem, & iecoris ſanguinem, ad ſua officia exigit. Dein ea ſectio oſtendet, cor neruis non magis animalem ſpiritum porrigere, quàm uitalem ſpiritum cordi à iecore

Neruos non è dura cerebri membrana oriri.

Quibus partibus neruus conſtet.

Vnde neruis ſpiritus animalis præbeatur.

d 6 fig. lib. 6 b à d diſſectum.

e eiuſdem fig. f, g.

f eiuſdem fig. I.

g 7 fig. lib. 6 ſub K, L, M, & 9 fi. G, G ſub E, F.

h 1 fig. lib. 7 A, A, B, B. 2 fig. H, H.

i 17 fi. cap. 14 lib. 7 α, β, γ.

k 2 fig. lib. 7 E, E. 3 fig. O, O.

l Illa ſimul omnia pulchrè oſtendit ultima fig. 3 lib. in collo.

à iecore deduci cognoſcimus. Verùm quia huiuſmodi diſceptatio ad cordis cerebriq; hiſtoriã potiùs quàm ad neruorũ naturam ſpectat, hac modò poſtpoſita, neruorum propriè dictorũ differentias aggrediemur. Quemadmodum igitur cerebri, & ex ipſo pronaſcẽtis medullæ dorſalis ſubſtantia, omni ex parte non eandem ſeruat duritiem: ita quoq; nerui ab his originem ſumentes, inuicem ſubſtantia non correſpondent, ſed duritie ac mollitie plurimũ uariant. Principij enim, à quo nerui prodeunt, ſubſtantiæ occaſione,[m] uiſorij nerui, perinde ac linguæ inſigniter[n] molles cenſentur: qui autem à dorſali medulla,[o] ubi hæc in ſacro oſſe cõſiſtit, originem ſortiuntur, duriſsimi ſunt. Deinde aut propter longiorem uel ſuccinctiorem progreſſum, nerui uel molliores uel duriores comperiuntur. uiſus namque, guſtus & auditus,[p] nerui molles ſunt, quòd breuiſsimo prorepant interuallo. Gratia itineris uerò, uiæq; anfractuum occaſione, tertij neruorum cerebri paris[q] ramus, uitis aut cucurbitę capreoli inſtar inuolutus, durior euadit. Præterea nerui per durum aut molle corpus tranſitus, eiuſce´ue corporis contactus, illum molliorem aut duriorem efficit. Viſorius etenim neruus breuiſsimo ductu per[r] foramen in oſſe cælatum fertur: quemadmodum &[s] præcipua quoq; tertij neruorũ cerebri paris portio, quæ idcirco ex oſsium contactu, perinde etiam ac uiſorius neruus, minimùm induratur. At quinti neruorum paris[t] ſurculus, qui[u] cęcum tortuoſumq; temporis oſsis foramen perreptat, &[x] unus tertij paris neruorũ cerebri ramulus, ab oculi ſede ad genas, ac[y] alius item, ad humilius labrum procidentes, quia longo itinere per os incedunt, oſsis cõtactus beneficio magis quàm ipſorum principia indureſcunt. Pari quoq; cauſa, ob itineris longitudinem, & durarum membranarum cõtactum, omnes propemodum nerui muſculis exporrecti, duriores fieri conſpiciuntur, quàm ubi primùm à principio prodeunt. Quæ omnia mirabili induſtria à rerum Opifice ſunt excogitata. ſenſus namq; organum neruo indiget molli: neruo quidem, quia ſenſus eſt inſtrumentũ, quodq; ad ſuum munus obeundum multo animali ſpiritu indigeat: molli autem, quoniam affici & diſponi quodãmodo oporteat, & pati aliquid ab extrinſecus occurrente ſenſibili. Eſt enim ad patiendum quidem aptius molle, ad agendum uerò & ad robur (quo neruus in longo ductu indiget) durum. Propterea igitur ſenſus organa neceſſariò mollibus, cęteræ partes, quas moueri neceſſum eſt, durioribus neruis donãtur. Vnde etiam ſenſus inſtrumenta, quæ motu aguntur arbitrario, ut oculus & lingua, duplex neruorum genus ſibi uendicant:[z] unum quidem ſenſui,[a] alterum uerò motui præfectum. Meritò itaq; neruorum ex cerebro & dorſali medulla proceſſus, non eandem exortus ſedem nanciſcuntur, neque ijdem ductus meatusq; mollibus ac duris neruis exculpuntur: illi enim ex mollibus & anterioribus cerebri baſis ſedibus, hi uerò ex poſterioribus, ipſaq; dorſali medulla principium ducunt: rurſus illi quidem rectà, hi autem tortuoſe longoq; itinere prorepunt. Cæterùm Naturæ triplex in neruoſi generis diſtributione uidetur fuiſſe ſcopus. Primus, gratia ſenſus in ſenſorijs organis: ſecundus, occaſione motus ad partes, quas moueri operæprecium fuit: tertius autem in cæteris partibus uniuerſis ad triſtantium dignotionem. niſi fortè cuipiam magis uiſum ſit, & tertium hunc ſcopum, quia ad ſenſum pertinet, eundem eum primo conſtituere. Senſus igitur nomine, oculis, linguæ, auribus maximi offeruntur nerui: uti etiam[b] internæ manus ſedi, &[c] elatiori orificio uentriculi, quæ uelut propria præcipuaq; tactus, ſicut oculi uiſus, & lingua guſtus, organa non ineptè cenſerentur. Per manus enim magis exacta, quàm per

Y 2 aliam

Neruorum diſcrimen à mollitie & duritie, quarum gratia multæ oriũtur neruorum differentiæ.

Cur alij nerui alijs molliores aut duriores reddantur.

Naturæ in neruis digerendis ſcopus.

m 1,2 fig. cap. 2 G.
n earundẽ fig. M.
o 1 fi. cap. 11 ab F ad G.
p 1,2 fig. cap. 2 G, M, a.
q 2 fi. cap. 2 R.
r 1,3 fi. ca. 12 lib. 1 E.
s 1,2 fig. cap. 2 M.
t 1,2 fig. cap. 2 c.
u 2 fig. cap. 12 lib. 1 b.
x 2 fi. cap. 2 O.
y eiuſdem fig. V à T pronatum.
z 2 fi. cap. 2 G. dein ab M, Y.
a 2 fi. cap. 2 K. dein à ν, ω.
b Specta manus 2 fi. cap. 11.
c 14, 15 fi. lib. 5 V, T.

aliam partem, quamuis plures ſentiant, eſt tactus ipſius dignotio. In ore autem uentriculi ſenſum penuriæ eſſe credimus eorum quibus animal nutriendum eſt, quem famem nuncupamus: in omnibus enim ijs tanquam ſenſus inſtrumentis, maximi inſeruntur nerui. Motus uerò cauſa nerui ad muſculos arbitrarij motus inſtrumenta diſpenſantur: qui propterea quòd corporis partibus mouendis extructi ſunt, grandes neruos admittunt, aut ſaltem circumtenſos habent. At quoniã ex neceſsitate tactus ſenſus omni adeſt neruo, propter hoc muſculos & ſenſus organa uirtus amplior, quàm egebant ad tactilium dignotionem, ſubſecuta eſt. Reliquis autem partibus, tactus ſenſu tantùm indigentibus, ex proportione nerui offeruntur. Viſceribus enim, ut[d] pulmoni,[e] iecori,[f] lieni, quia in alto latitant, graciles tantùm neruorum ſurculi offeruntur: in cutem uerò, quòd prima extrinſecus occurſantibus obuiam eat, complures ſoboles paſsim digeruntur.

d 2 fi. cap. 2 q.
e 2 fi. cap. 2 x.
f 2 fi. cap. 2 x.

Differentia ab originis forma.

Porrò neruorum originis ſpecies, forma´ue, non eadem undiq; uiſitur.[g] aliqui enim, & præcipuè molliores, continuò neq; quaſi in plures ſurculos diducto corpore exoriuntur, proceduntq́; in quorum numero uiſorij nerui, & ſecundum quoq; cerebri neruorum par, habentur.[h] Alij, tanquam plures funiculi inuicem connexi, ex cerebro prodeunt: quales ſunt tertij & quarti & quinti paris nerui.[i] Alij etiam in ipſo ortu ſurculos hos, uelu ti funiculos inuicem diſtantes, ac ſingulos propria tenuis membranæ portione circundatos habent: qui quum caluariã egrediuntur, omnes inuicem commiſsi, unica duriori membrana induũtur. atq; id potiſsimùm in[k] pluribus dorſalis medullæ neruis obſeruatur, ut & in ſexto pari & ſeptimo neruorum cerebri. Vnde etiam in multorum neruorum diſtributionis in ramos enarratione nihil intereſſe uidetur, ſiue prædictorum funiculorũ frequentiam ſolui dicas, an totum neruum in ramos ad diuerſas partes exporrectos diſcindi.

g 1,2 fig. cap. 2 G,K.
h 1,2 fig. cap. 2 M, Z,a.
i 1,2 fi. ca. 2 e, v. atq; ita etiã hic ſpectabis 9 & 14 fig. lib. 7.
k Vide 1 fig. cap. 11.

Neruũ omnem tactus ſenſu præditum.

At neſcio qua fronte quidam Anatomicorum principes aſſerere auſi fuerint, ex huiuſmodi ſurculis funiculis´ue alios quidẽ motui, alios autem ſenſui ſeruire: haud ſecus ſanè, quàm ſi quoſdam neruorũ ſurculos tactus ſenſu Natura deſtituiſſet. Atq; huiuſmodi funiculorum imaginem diſces, ſi inter edendum alicuius animalis ex axilla, aut inguine diſſecta caro, menſæ apponatur, atque in illa nerui aliquam portiunculam uena & arteria plerunque concomitatam ſpectaueris. Cernes enim nerui extremum alicui[l] chordæ craſsiori reſpondere, quæ ex pluribus torta funiculis, tranſuerſim obtuſiori cultro diuiſa ſit.

l 1,2 fi. ca. 2 G. fig. 14 lib. 7 B,B. 13 fig. cap. 14 lib. 7 k.

Differentia à neruorum cauitate.

Cæterùm à neruorum cauitate uix ullam auſim petere differentiam, quum ne[l] uiſorium quidem neruum unquam cauum perforatumq́; uiderim: etiamſi neruos non minus quàm uenas & arterias, uaſa uocari, haud dubitem, uiſorijq́; nerui diſſectionum profeſſoribus forati dicantur.

A' ſerie.

Ab ipſa autem ſerie, ſeu diſtributione, hunc in modum differentiam ſumere licet, quòd alij integri in aliquam partem abſumantur, ut uiſorij nerui in oculos: alij in plures dirempti ſurculos, quoſdam muſculis offerunt, quoſdam cuti, quoſdam oſsibus, quoſdam ſenſus organo:[m] ut tertium neruorum par,[n] quod quum linguæ quodammodo ſit proprium,[o] etiam muſculis quibuſdam, ut inter cæteros[p] temporali, motus gratia,[q] & cuti, ſenſus nomine, ad labra nimirum, & dentibus quoq; dirigitur. Alij rurſus incommixti, neq; cum alijs neruis coeuntes uniti´ue feruntur:[r] ut ſecundum cerebri par nulli neruo commiſcetur, ac uerè cõgreditur, licet ipſi[s] minor tertij paris radix in progreſſu attendatur. Alij uerò inter ſe commiſcentur, ut primi paris neruus dexter ſiniſtro[t] permiſcetur. Alij alijs cõmiſcentur: ut[u] qui brachium adeunt nerui, ſimulatque è uertebris proſilierunt, non

m 2 fi. cap. 2 M.
n eiuſdem fig. Y.
o eiuſdem fig. R.
p 4 muſc. tab. Γ.
q 2 fi. cap. 2 T,V,X.
r 1,2 fig. cap. 2 K.
s 1,2 fig. cap. 2 L.
t 1 fig. cap. 2 H.
u Vide hos in 2, 3 fig. cap. 11. & ult. fig. huius libri.

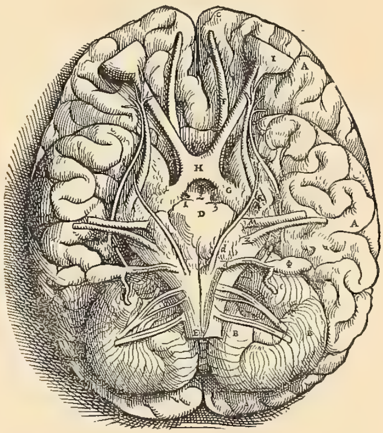
ſecus

ſecus uniuntur, quàm pictores galerorum funiculos delineare ſolent. Verùm quum hæc in priuatis neruorum deſcriptionibus abundè ſim perſequuturus, iam tempeſtiuum fuerit, ſingulorũ neruorum ſeriem oratione cõplecti: ac primùm paria, quę à cerebro exoriũtur, deinceps quę dorſalis medulla educit, recenſere. ſiquidem nullus neruus neq; à cerebro, neq; à dorſali medulla inconiugatus prodit: ſed perpetuò alter ad dextram, alter ad ſiniſtram eadem prorſus ſerie ſitum obtinet. eodemq́ue prorſus modo dextri ac ſiniſtri nerui in ramos diffunduntur, ſi ſextum cerebri neruorum par exceperis, quod nonnihil ſecus in dextro latere, quàm ſiniſtro,[x] digeri audies.

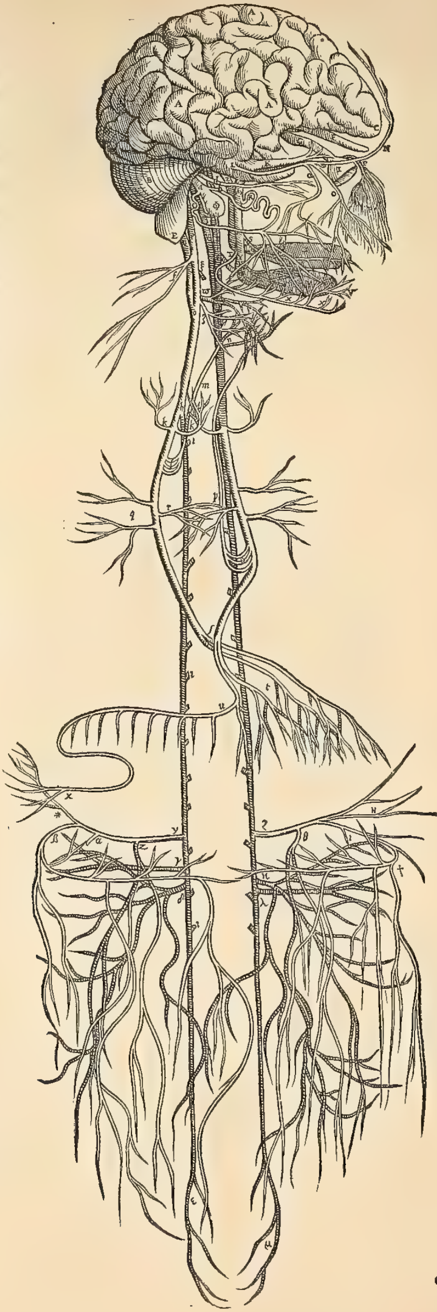
Neruos coniugatim enaſci.

x Cõfer in 2 fig. cap. 2 dextrũ neruum ſiniſtro.

DVARVM FIGVRARVM, QVAE NOVEM SVBSEQVENTIBVS CAPITIBVS COMMVNES ERVNT, PRIOR figura, qua totius cerebri & cerebelli à membranis ipſa inuoluentibus liberorum baſis exprimitur, ut neruorum cerebri exortus opportunè oculis ſubijceretur. Hic enim ſimul cum primis illorum neruorum exortibus, tota ea dorſalis medullæ pars delineata eſt, quæ à primo ipſius principio ad eam uſq; ſedem pertinet, quà hæc in ceruicis uertebras labitur.



DUARUM FIGURARUM, nouem modo ſubſequẽtibus Capitibus communium ſecũda, dextrum latus proponens integri cerebri ac cerebelli, dictæq; in priori figura dorſalis medullæ partis, cum nuda ſeptem cerebri neruorum parium ſerie, in dextro latere expreſſa. Quanquam & ſiniſtros ſeptimi ſextiq; parium neruos hic quoq; delineauerimus, propter uariam ſexti paris in utroq; latere ſeriem. Cæterùm uniuerſæ figuræ proportio, ea depicta eſt magnitudine, qua corpus circunſcriberes, cuius ueſica in infima figuræ ſede conſiſteret, & cuius thorax & abdomẽ ex anteriori parte cõſpiceretur, facie interim uerſus ſiniſtrũ humerum conuerſa, prorſusq; ex dextro latere ſeſe offerente.



CHARA-

CHARACTERVM DVARVM NOVEM SVBſequentibus Capitibus communium figurarum Index.

A,A 1,2 *Cerebrum notatur.*

B,B 1,2 *Cerebellum.*

C 1,2 *Subſtantiæ cerebri tuber, huius lateris, cui characteres adhibiti ſunt, mamillarem cerebri proceſſum uulgò nuncupatum efformans.*

D 1 *Dorſalis medullæ principium, ex cerebri pendens baſi.*

E 1,2 *Dorſalis medullæ pars, iam caluariæ amplitudinem egreſſura, & in utriſq; figuris inibi abtruncata, ubi hæc elatiſſimam ſubit uertebram.*

F 1,2 *Olfactus organo ſubſeruientes proceſſus, neruis ſimiles: at caluariæ cauitatem, qua cerebrum continetur, notatu digna portione non egredientes.*

G 1,2 *Uiſorij nerui, ſeu primum cerebri neruorum par. In prima figura ſiniſtri nerui principium G inſignitur, in altera autem dextri nerui in oculi ſedem ductus.*

H 1 *Uiſoriorum neruorum coitus.*

I 1,2 *Oculi tunica, in quam uiſorius neruus expanditur.*

K 1,2 *Secundum neruorum cerebri par.*

L 1,2 *Tertij neruorum paris minor & gracilior duriorq; radix.*

M 1,2 *Tertij paris maior craſſior' ue radix.*

N 2 *Minoris radicis tertij paris propago, frontis muſculoſam cutem accedens.*

O 2 *Minoris radicis tertij paris propago, ad ſuperiorem maxillam procidens.*

P,P 2 *Propago minoris tertij paris radicis, in narium degenerans tunicam, quæ humiliori P priuatim indicatur.*

Q 2 *Minoris radicis tertij paris propago, in temporalem muſculum digeſta.*

R 2 *Maioris tertij paris radicis ramus, capreoli uitis inſtar conuolutus, qui in temporalem inſeritur muſculum: ac duos à quinto neruorum pari ramos, b & c notandos, admittens, in manſorium muſculum, & buccarum muſculos, & cutem quoq; diffunditur.*

S 2 *Maioris tertij paris radicis ramus, ſuperiorum molarium dentium gingiuis, ipſiſq; adeò dentibus ſoboles ſeriatim diſtribuens.*

T 2 *Maioris radicis tertij paris propago, in maxillæ inferioris os prorepens.*

V 2 *Propaginis T inſignitæ ramus, inferiori labro multiplici ſobole oblatus.*

X,X 2 *Surculi à propagine T notata ordinatim in dentium inferiorum radices diffuſi.*

Y,Y 2 *Maxima maioris tertij paris radicis portio, in tunicam linguæ ſoluta.*

Z 1,2 *Quartum neruorum cerebri par. Uerùm humilius Z in ſecunda figura palati tunicam denotat.*

a 1,2 *Quintum neruorum par, auditui dicatum. Φ autem in utraq; figura priuatim huius paris portionem indicat,*
Φ. *quæ in concauitatem temporis oſsi, auditus organi gratia inſculptam, expanditur.*

b 1,2 *Ramulus quinti paris, ex ipſius anteriori parte enatus.*

c 1,2 *Quinti paris ramulus, qui per cæcum repens foramen, tandem, ut & ramulus b inſignitus, cum tertij paris propagine, capreoli modo intorta, ac R in ſecunda figura notata, coit.*

d 1,2 *Neruus non procul à quinti paris principio enatus, qui ab alijs Anatomes profeſſoribus præteritus, in muſculos maxillam inferiorem mouentes exporrigitur, nobiſq; minor quinti paris radix quodammodo appellatur.*

e 1,2 *Sextum neruorum cerebri par, cuius utrorumq; neruorum ſeries in ſecunda figura exprimitur. ac ſiniſter quidem neruus eſt, qui umbroſus ſub quinto pari quodammodo ducitur. Dexter autem magis candicat, & ipſi aliquot ſubſequentes characteres priuatim adhibitos cernis.*

f 2 *Sexti paris ramus, muſculos poſteriorem ceruicis ſedem occupantes accedens.*

g 2 *Sexti paris ramuli, in quoſdam laryngis muſculos hic in deſcenſu tranſuerſim propagati.*

h 2 *Sexti paris ramus, coſtarum dextri lateris radicibus exporrectus.*

i,i 2 *Portiunculæ intercoſtalium neruorum, ſexti paris ramum hàc deſcendentem adaugentes.*

k,k 2 *Rami neruorum ſexti paris, in muſculorum deprompti capita, quæ à ſuperiori pectoris oſsis ſede, & clauiculis principium ducentia, ſurſum feruntur.*

l 2 *Dextri nerui ſexti paris ramuli, recurrentem dextri lateris neruum efficientes.*

m 2 *Dexter neruus recurrens, ſeu reuerſiuus.*

n 2 *Soboles dextri recurrentis nerui, laryngis diſpenſatæ muſculis.*

o 2 *Siniſtri ſexti paris nerui ſoboles, recurrentem ſiniſtri lateris neruum conſtituentes.*

p 2 *Siniſter neruus recurrens.*

q 2 *Sexti paris ramuli, in pulmonis tunicam excurrentes.*

r 2 *Ramuli ſexti paris, membraneo cordis inuolucro impliciti. A' ſiniſtri nerui ſurculis, ijs quos r indicauimus,*

correſpondentibus, cordis neruulus principium ducit.

ſ 2 *Sexti paris neruorum portio, quæ ſtomacho committitur, & ſeries quoq́, qua utriuſq́ lateris neruus bipartitò ſcinditur. ac dexter ſiniſtrā ſuperioris uentriculi oris ſedē adit, ſiniſter uerò eius orificij dextræ parti implicatur.*

t 2 *Sexti paris ſurculi, in ſuperius uentriculi orificium & proximas illi uentriculi ſedes diſſeminati.*

u 2. *Ramus ſexti paris neruorum dextram orificij uentriculi ſedem adeuntium, qui ſecundùm elatiorem uentricu-*
x. *li regionem ductus, tandem in iecoris cauum abſumitur, ubi x aſcriptum conſpicis.*

y 2 *Prima propago rami neruorum ſexti paris, qui dextri lateris coſtarum radicibus exporrigitur, atq́ ut proximi aliquot characteres oſtendent, in ramulos diffunditur.*

z 2 *Ramulus propaginis y notatæ, qui in dextrā ſedem inferioris omenti mēbranæ & colon inteſtinū hic digeritur.*

α 2 *Soboles primæ illius propaginis, duodenum accedens inteſtinum, & ieiuni initium.*

β 2 *Soboles dextram fundi uentriculi ſedem perreptans, ac frequentes ſurculos uētriculo & ſuperiori omenti membranæ diſpergens.*

* 2 *Propaginis y notatæ ſeries, in iecur & bilis ueſiculam.*

γ 2 *Propago dextrum accedens renem.*

δ 2 *Propago in dextram meſenterij regionem, & huius ſedis inteſtina frequenti ſerie diffuſa.*

ε 2 *Neruorum ſeries, dextram ueſicæ regionem ſubinde implicans.*

ζ 2 *Prima propago nerui ſexti paris rami, ſiniſtri lateris coſtarum radicibus exporrecti.*

θ, ι 2 *Duæ propaginis ζ inſignitæ ſoboles, quæ inferiori membranæ omenti, & colo inteſtino, quà ſub uentriculo repit, offeruntur.*

η 2 *Series neruorum qui lieni inſeruntur.*

† 2 *Hac cruce ramum propaginis ζ notatæ inſigniui, qui ſiniſtram fundi uentriculi ſedem perreptans, uentriculo & ſuperiori membranæ omenti ſurculos deriuat.*

κ 2 *Propago in ſiniſtrum meſenterij & eius ſedis inteſtina excurrens.*

λ 2 *Siniſtrum renem accedens propago.*

μ 2 *Series ramulorum ſiniſtrum ueſicæ latus admodum obſcurè implicantium.*

ν 1, 2 *Septimum cerebri neruorum par. In ſecunda etiam figura ambos huius paris neruos delineauimus, ν inſignitos.*

ξ 2 *Septimi paris propago, muſculis diſpenſata, à ſtylum imitante temporum oſſis proceſſu enatis.*

ο 2 *Septimi paris cum ſexto coitus.*

π 2 *Septimi paris ſeries, compluribus linguæ ac oſſis υ referentis, & laryngis muſculis intertexta.*

1, 2, 3 *Numeri characteres in priori figura ad dorſalis medullæ principium iuxta D conſpicui, tria indicant foramina: quorum duo lateralia, 1 & 3 inſignita, illa demum ſunt, per quæ arteriarū ſoporalium rami ad dextrum & ſiniſtrum cerebri accedunt uentriculos. Medium uerò foramen, 2 indicatum, illud eſt, quo pituita ex tertio cerebri uentriculo ad peluim ducitur, quæ pituitam excipit.*

QVOT NERVORVM PARIA À CEREBRO ET dorſalis medullæ parte adhuc in caluaria conſiſtente, originem ſumant. Caput II.

Si quando in totius Operis contextu, in margine interiori ſcripſimus, fig. cap. 2. lib. 4. duas, aut illarum alteram indicauimus, quas præſenti Capiti ad primi Capitis finem præpoſitas cernis.

Quî cerebri ſedes & partes in ſeptimo libro diſtinguentur.

LIBRO ſeptimo, quum cerebri pertractabitur conſtructio, duplex id eſſe docebimus:[a] unum anterius ſuperiusq́; quod cerebrum dicitur, uniuerſam propemodū implens caluariam:[b] alterum poſterius ac humilius, & cerebellum nobis appellatum, ipſoque cerebro etiam decuplo minus. Deinde anterius cerebrum tota ſuperiori ſua ſede[c] geminum eſſe, dextrum uidelicet & ſiniſtrum, aſſeremus.[d] inferiori autem parte, quà caluariæ baſis innititur medio, unicū indiuiſumq́; eſſe, &[e] dorſalem medullam ab hac, non autem (ut Anatomicorum præcipui ſcribunt) à cerebello enaſci, & cerebellum potius dorſali medullę inniti, & tenuis membranæ, parum uerò ſuæ ſubſtantiæ interuentu, medullæ cōmitti, quàm illius principium eſſe, oſtendemus. Ad hæc, addetur præter alios quoſdam cerebri ſinus, meatusq́;, duos cerebri exiſtere uētriculos:[f] unum quidē dextrum, [g] alterum

Quî uentriculi ſeu ſinus cerebri.

a 1, 2 fi. A, A. aut quicquid cerebri in 7 libri figuris occurrit, præter cerebellum 7 fig. inſignitum X, X. 6 fig. R, R, R. 9 fig. B, C, D. & tota 11 fig.
b 1, 2 fi. B.
c 3 fig. lib. 7 A, A, & B, B.
d ut in 1 fi. ſpectatur.
e 1, 2 fig. D, E.
f 4, 5 fi. lib. 7 L, L.

g 4,5 fig. lib.7 M, M. *h 6 fig. lib. 7 ubi conſiſtit H, I ſub A, A. 7 fig. H.* *i 7, 8 fig. lib.7 K.* *k 11 fi. lib. 7 E.* *l 9 fig. lib. 7 l. 10 fi. L, M, N, O.* *m Specta ſedulò 1 fi. cap. 2.* *n 1 fig. à D ad E.*

[g] alterum uerò ſiniſtrum: qui ambo in [h] unam communem coeunt cauitatem, ſinum'ue, qui tertius in cerebro uentriculus receſſebitur, qui [i] meatu quodam ad ſinum, inter [k] cerebellum & [l] dorſalem medullam, ubi inuicem cõmittuntur, conſpicuum, & tam cerebello quàm dorſali medullæ communem, pertingit. Cæterùm nerueæ propagines ex caluaria procidentes, aut ab ipſo anterioris cerebri [m] enaſcuntur baſi, aut à dorſali medulla, priuſquam uertebrarum ſinus ingrediatur, non autem à cerebello. Vt uerò eam dorſalis medullæ partem, quæ à cerebri baſi ſub cerebello, ad foramen uſq;, quo è caluaria labitur, procidit, dorſalis medullæ [n] principium nuncupare liceat, mihi conceſſum uelim: cum quid illo intelligam principio, ſatis iam explicuerim, ac item in ſeptimo libro diffuſiùs id ſim enarraturus. Per me enim licebit, illi principio, ſeu parti cerebri, quoduis nomen indere: modò non ignoretur, quî illa à cerebello iure diſtinguenda ueniat. Porrò nerui omnes à cerebro, illoq; dorſalis medullę initio pronati, quia geniculatim in caluariæ cauitate, qua cerebrum cõtinetur, originem ducunt, Latinis neruorum paria, ſeu coniugia, Gręcis autem συζυγίαι nuncupantur: quæ Marini, ac demum Galeni etiam ſuffragijs ſeptena enumerantur. quamuis, ſi accuratè ſingula expẽderimus, plura etiam cenſeri poſsint. Olfactus enim [o] organa, huiuſmodi enumeratione nerui non appellãtur, quòd dictam nuper caluariæ cauitatem non excidant. Item par, quod nobis ex aliorum Anatomicorũ ſententia tertium conſtituetur, ueriùs [p] duplex, quàm unicum enumeraretur. Dein iuxta quinti paris radicem [q] aliud omnibus incognitum diſſectionum ſtudioſis par enaſci, diligens ſectio me docuit. Verùm à ueteri neruorum cerebri enumeratione haudquaquã receſſurus, ordine ſeptem paria ſeptenis Capitibus explicare contendam: prius tamen quædam de olfactus organis ſubnexurus, quum non uulgares etiam medici illis primum neruorum coniugium aſcribant, illa'ue ita nuncupent.

Vnde neruorum cerebri initium.

Dorſalis initium.

o 1,2 fi. F. *p 1,2 fig. L, M.* *q 1,2 fig. d iuxta a.*

Quot cerebri neruorũ paria.

DE OLFACTVS ORGANO nonnulla. Caput III.

VARIA profectò de odoratus organo, noſtræ tempeſtatis medicis pariter ac philoſophis eſt ſententia: magnaq; inter ipſos, ob Anatomes imperitiam, oboritur diſſenſio. Quoſdam namq; reperias odoratus organum in illa [a] cauitate conſtituere, quam in frontis oſſe ad ſuperciliorum regionem inter duas eius oſsis ſquamas conſpici, in primo libro recenſuimus. qui ſi [b] duos etiam inſignes ſinus, quos in oſsis cuneum imitantis medio, tanquam antra inter ipſius ſquamas ſubinde comperimus, adinueniſſent, ac ſubſtantiam illam quodãmodo medullarem, in illis cauernis repoſitam, ſummoq; ſtudio hic expendendam, obſeruaſſent, proculdubio & inibi quoq; in oſſe cuneum referẽte olfactus organum collocaſſent. Alij uerò quoſdam cerebri anfractuum reuolutionumq; [c] apices, ac ad frontis oſsis ſedem uerſus ſuperciliorum medium protuberantia cerebri tubercula, olfactus organa ſtatuunt: & tubercula illa, quòd promineant, carniſq; quaſi modo rubeant, mamillares cerebri proceſſus uocant, utrinq; unum (uti etiam eſt) enumerantes. Alij rurſus ex aliquot Galeni locis, præcipuè autem octauo de Partium uſu, ſimpliciter [d] anteriores cerebri uẽtriculos, olfactus organa eſſe aſtruunt, perinde ac ſi anteriores uentriculi, præſentis duntaxat ſenſus eſſent principia. Alij quidem duos anteriores cerebri enumerant uentriculos: uerùm deinde alios totidem cõfingunt, quos olfactus organa eſſe aſſerunt.

a 3,4 fig. cap. 12 lib. 1 K. *b 5 fi. cap. 6 lib. 1 C, D.* *c 1,2 fig. C. 12 fig. lib. 7 l, l. 13 fig. C, C.* *d 4,5 fig. lib. 7 L, L, M, M.*

Multiplices de olfactus organo ſententiæ.

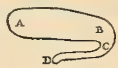
Cæterùm

Cæterùm quàm probè hi ſentiant, ex diſſectione diſcas licebit, dextri ſiniſtriq; cerebri uentriculorum conſtructionem formam'ue inſpiciens: quam meher cule multo aliã eſſe, in ſeptimo libro intelliges, quàm hactenus diſſectionum periti tradiderunt. Quandoquidem uentriculi in poſteriori ipſorum ſede neutiquam lati conſpiciuntur: & in priora procedentes, paulatim in anguſtum coguntur, inibiq; olfactus organa educunt. neq; etiam ad olfactus organorum[e] ſedem pituitam excernũt, multoq; minus ipſa olfactus[f] organa inſtar canalium cerebri pituitam, uel quantumuis maximè abundantem, eódem deducunt. [g] Præſentes namq; cerebri uentriculi, ſecundùm cerebri longitudinem, ſuperiùs ampli exiſtunt, anteriori ſede nequaquam anguſtiores redditi, imò potius magis quàm in ipſo medio lateſcentes. In poſteriori autem parte ampli quoq; uiſuntur: at hinc cornu modo per cerebri ſubſtantiam deorſum deſcendẽtes, atq; antrorſum porrecti, tantiſper anguſtantur, donec ad eam uſq; cerebri pertingant[h] ſedem, quæ[i] glandulæ pituitam cerebri excipientis regioni incumbit, ac ſub qua grandiores ſoporalium arteriarum[k] rami duram cerebri membranam perforant, in cerebriq; uentriculos conſcendere[l] incipiunt. Illi namq; in hos uentriculorum anguſtos ſubeunt terminos, quos modò ad cerebri baſim deſinere dicebam. Eiuſmodi itaq; dextri & ſiniſtri uentriculorum cerebri ductus uiſuntur. A' ſede uerò, ubi uentriculorum anguſtos terminos deſinere dicebam,[m] olfactus organa, aut ſaltem cerebri proceſſus, animalem ſpiritum præcipuo olfactus inſtrumento deferentes, ac[n] ipſi etiam uiſorij nerui enaſcũtur. Hinc enim utrinq; à cerebro alba mollisq; prodit ſubſtantia, quæ in progreſſu etiam cerebro, tenuis membranæ interuentu colligatur, quouſq; ad[o] ſinus[p] octaui capitis oſsis pertingat, qui his proceſsibus excipiendis priuatim parantur. Ad poſteriorem enim horum ſinuũ ſedem albicãtes cerebri proceſſus, à cerebro abſcedunt: neq; amplius tenui membranæ connati, in ſuum ſinguli porriguntur ſinum: & adhuc antrorſum magis protenſi, ad ſinuum finem, ſeu anteriorem illorum ſedem deſinunt, ſinibus ſuffulti, ac cerebro interim proximè accumbentes. Nam etſi cerebro in ſinuum regione non amplius adnaſcantur, nihilominus ipſi perpetuò attenduntur, illiq; ſunt contermini. Hi cerebri proceſſus ductu, colore, formaq; neruis correſpondent: quamuis interim longè neruis ipſis molliores ſint, pauloq; (quod ad teretem ſpectat formam) latiores, quàm profundiores. Verùm quia illi reliquorum neruorum ritu, extra caluariæ, ut neq; etiam extra duræ membranæ cauitatem, non procidunt, nerui nomine eos Herophilus haud dignatus eſt: ut neq; etiam Marinus, neq; Galenus. licet Anatomicorum nonnulli hos interim in neruorum habuerint numero, ipſos primum neruorum par recẽſentes. Porrò in horum proceſſuum, qui canibus & ouibus multo grandiores quàm homini obtigerunt, natura non negligenter conſiderandum eſt, quo'nam pacto illi duræ membranæ ſuis finibus adnaſcantur, & quæ foramina hinc à dura membrana, & oſsiũ finibus, quibus proceſſus innituntur, ad nuper commemoratas frontis oſsis & cuneiformis oſsis cauitates pertingant. Ac demum expendendũ quoq; uenit, quod'nam uerum ſit olfactus organum, ſimilitudine quadam ſumpta ab auditus inſtrumento, diſſectionum quoq; ac philoſophiæ profeſſoribus nimis perfunctoriè cognito. Verùm de auditus inſtrumento, & olfactus quoq;, & aliorum ſenſuum inſtrumentis,

Anteriorũ cerebri uentriculorum ductus.

Proceſſuũ qui aut olfactus organũ ſunt, aut ipſi præcipuè ſubminiſtrant, ortus.

HVIVSMODI ferè dextri ſiniſtriq́ uentriculorum ductus uiſitur. ac A & B ſuperiorem ſiniſtri uentriculi indicant ſedem, A quidem anteriorem eius ſedis partem, B uerò poſteriorem. C regionem notat quæ decliuis antrorſum ducitur ad D, quod uẽtriculi extremum terminumq́ hac in parte indicat. At hæc in cerebrum exprimentibus ſeptimi libri tabulis ſunt longè euidentiora, potiſsimùm autẽ in quarta, & quatuor illã ſeriatim ſubſequẽtibus.



e 13 fi. lib. 7 D, D, G, G.
f 1, 2 fig. F.
g Hic ſectionis ſerie ſpectabis 5, 6, 7, 8 fig. lib. 7.
h 1 fig. charact. 1, 2, 3. aut 13 fig. lib. 7. iuxta M, P, Q.
i 16 fi. lib. 7 A.
k 13 fi. lib. 7 P. & 15 fig. C, D.
l 13 fig. lib. 7 Q.
m 1, 2 fi. F. 12 fig. lib. 7 C, D. 13 fi. L, L.
n 1, 2 fig. G. 13 fig. lib. 7 M.
o 13 fi. lib. 7 D, D.
p 8 fi. cap. 6 lib. 1 A, B, A.

ſtrumentis, in ſeptimo libro abundè pertractabimus. Modò autem ſat fuiſſe
uidetur, proceſſus illos cerebri commemoraſſe, quos aliqui etiam mamillares
& papillares nuncuparunt: qui ſectionē paulo diligentiùs aggreſſi, dicta prius
q 13 fi. lib. 7 C, C. cerebri[q] tubera, mamillarum imagine prominentia, nihil ad olfactus organi
conſtructionem auxiliari cognouerunt.

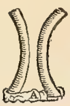
DE PRIMO NERVORVM A CEREBRO originem ducentium pari. Caput IIII.

a 1, 2 fi. F. INIBI unde[a] proceſſus albos, & neruorum inſtar progre
dientes, à cerebri baſis medio initium ſumere ſcripſimus,
b 1, 2 fi. G. utrinq;[b] unus exoritur neruus, omnium corporis neruo- *Primi paris ortus.*
rum facilè molliſsimus, & circumferentia cæteris (dum-
modo illi ex uarijs non permiſceantur neruis) craſsior. In
c 2 fi cap. 11 Φ, & char. 71. crure namq;, & item in brachio[c] neruos quidem hoc pri-
mo pari craſsiores reperias, ſed qui ex pluribus conflentur
d 3 fi. cap. 12 lib. 1 M. neruis, inuicem coeuntibus. Vterq; primi paris neruus ſub cerebri baſi, quà[d] ſi- *Primi paris neruorum inceſſus.*
e 16 fi. lib. 7 A. nui innititur, cui[e] glandula inſidet, cerebri pituitam excipiēs, antrorſum non-
nihil obliquè fertur, dextro quidē neruo ſiniſtrorſum, ſiniſtro autem dextror-
f 1 fig. H. 13 fig. lib. 7 M. ſum protenſo. In progreſſu, moxq; ab ipſo ortu, ambo inuicem[f] coeunt, atq; in
eum permiſcentur modum, ut dextrum à ſiniſtro nulla prorſus ratione queas
diſcernere. adeò ſanè, ut uana penitus ſit quæſtio, num dexter neruus in hoc
congreſſu dextram obtineat ſedem, an uerò ſiniſtrorſum continuo ductu fe-
ratur. Quandoquidem ille neruorum coalitus non aliud eſt, quàm commune
corpus, à quo utriq; nerui dicerētur pronaſci, modò iſtius corporis ex cerebri
ſubſtantia origo non indagaretur, atq; illic initia neruorum ſeiuncta non appa
g 13 fi. lib. 7 N, O. rerent.[g] Nerui à congreſſu è caluaria ducendi, inuicem mox dirimūtur: & per
h 1, 3 fig. cap. 12 lib. 1 E. [h] foramina, ipſorum nomine inſculpta, in oculorum[i] ſedes extra caluariæ caui *In oculum ingreſſus, & in tunicam quam retis comparamus, dilatatio.*
tatem procidunt, &[k] integri in oculos abſumuntur, non quidem accuratè in
i Conſpiciuntur facilè in 1 fi. cap 12 lib. 1. poſterioris oculi ſedis centrum implantati: ſed neruus dextrū petens oculum,
ad dextrū magis latus poſterioris eius ſedis implantatur: qui uerò ſiniſtro ocu-
lo proprius eſt, ad latus ſiniſtrum centri poſterioris ſedis oculi ingreditur, ac
(quemadmodū & dextri oculi neruus) quando oculum ſubijt, in latam dege-
k 13 fi. cap. 14 lib. 7 k. aut ſimul cum membranis in 18 ε, in 17 α, β, γ. nerat expanditur'ue tunicam, uitreo humori proximam, & mediam oculi ſe
dem duntaxat ambientem, & dilatatæ cerebri ſubſtantię admodum ſimilem,
ac proinde mollem, nihilq́; minus quàm membraneā. unde etiam Anatomi-
corum nonnulli hanc tunicam, quę à retis quadam imagine ἀμφιβληστροειδὴς di
l 1, 2 fig. I. aut 1 fi. ca. 14 lib. 7 E circum C. citur, Tunicam appellare haudquaquam dignati ſunt. Quòd uerò hæc tunica
(aut quomodocunq; ipſam appellare uiſum ſit) præcipuum uiſus organum à
multis habeatur, in oculi conſtructionis enarratione perſequar. In præſentia
enim neruos hos, aut oculos prolixiùs aggredi, omnino præter inſtitutū foret:
quum hîc ſuffecerit dixiſſe, uiſorios neruos illum quem recenſuimus ductum
citra omnē ramorum propagationē obſeruare: hoc enim (perinde ac dextri
nerui cum ſiniſtro mox ab exortu coitum) peculiare rarumq́; uiſorij nerui ſi-
bi uendicant. Quinetiam inter reliquos corporis neruos, hi duntaxat meatu, *Num uiſorij ſint perforati.*
qui ſenſu dijudicari poſsit, perforati dicuntur, hincq́; Græcis πόροι ὀπτικοὶ nuncu
pantur. Cæterùm ego huiuſmodi meatum mihi aliquando occurriſſe, neuti-
quam queo aſſerere: quantumuis etiam canum adhuc uiuentium, & aliorum
grandium animalium uiſorios neruos, uel hac ſolùm occaſione aggreſſus ſim:
& hominis, cuius caput adhuc à decollatione calebat, uixq́; quarta horæ parte,
quum iam

quum iam cerebrum pateret, abtruncatum fuerat, neruos non oſcitanter ſpectauerim, ac calente aqua ſedulò fouerim. Atq; ut eiuſmodi meatus toto neruorum progreſſu me penitus latuit, ita ſanè in mutuo neruorum coitu is neutiquam ſe obtulit. utcunq; tamen hunc inibi oportebat eſſe inſignem, ſi modò nerui ob hoc ex Galeni ſententia congrederentur, quo minus ſimplicia, nobis gemina eſſe perperàm uiderentur. Porrò ijs qui de cõgreſſu hoc meatuq; acriter citra partium inſpectionem indies altercantur, non grauabor duo, quæ in congreſſu animaduerti, hîc adijcere, quò & hinc ſuarum nugarum habeant argumenta. Patauij itaq; adoleſcens ſuſpẽdio necatus, publicæ ſectioni adhibitus fuit, cui ante annum dexter oculus à carnifice erutus fuerat: deinde mulier, eodem ſupplicio affecta, nobis obtigit, cui dexter quoq; oculus ab ineunte ætate emarcuerat, ſiniſtro interim integerrimo. Mulieri dexter neruus toto progreſſu longè tenuior ſiniſtro uiſebatur, non ſolùm extra caluariæ cauitatem, uerùm in exortu quoq;, & in dextra congreſſus neruorũ ſede. ac præterquàm quòd dexter tenuis erat, durior quoq; & rubicundior cernebatur, uti ſanè & in adoleſcente: ſed dexter non admodum neq; craſsitie, neq; mollitie adhuc ſiniſtro cedebat. His ille acceſsit, cuius neruos uiſorios illo de quo hîc ſermo eſt congreſſu inuicẽ non connaſci, neq; ſeſe contingere uidimus: ſed dexter nonnihil ea ſede, qua caluariam egreſſurus fuerat, ſiniſtrorſum, & ſiniſter nõnihil dextrorſum reflectebatur. quaſi non coalitus occaſione nerui cõgrederentur, uerùm ut commodè per ſuum foramen è caluaria procidērent: potiſsimùm quum etiam hoc ductu progredientes, in oculi poſterioris ſedis medium non inſerãtur. Quàm ſedulò autem ac ſolicitè eius uiri, cui in eum modum nerui dehiſcebant, familiares, num illi omnia gemina perpetuò oculis obuerſarentur, interrogauerimus, neminem Naturæ operum cognitione flagrantem ambigere ſat ſcio: at nihil aliud reſciſcere licuit, quàm ipſum de uiſu nunquam conqueſtum fuiſſe, uiſuq́; præſtanti ſemper ualuiſſe, familiareſq́; de uiſorum duplicatione nihil unquam intellexiſſe. Quòd uerò Caſsius, & alij nõnulli, quum cauſam rimantur, quamobrẽ dextra cerebri ſede uulnerata, aut alioquin læſa, corporis ſiniſtra pars neruorum reſolutione infeſtetur, integra parte dextra, aſſerant, neruos omnes in ortu decuſſatim ferri, ſeu neruos à dextra cerebri & dorſalis medullæ ſede pronatos, in ſiniſtram corporis regionem diſtribui, & contrà neruos è ſiniſtra ſede ortos, in dextrũ latus ferri, apud me elegantiſsimum, & inter ſomniandum ab illis problematum interrogatoribus excogitatum figmentum habetur. quum[m] ſecundi paris neruorum, ac dein[n] tertij &[o] quarti parium, dextri exortus à ſiniſtris aliquot digitorum amplitudine inuicem diſtent: ut modò de alijs neruis nihil dicam, idq́; pariter ſileam, quî uiſorios porcorum neruos ſubinde non continuos, ſed perinde ac crurum neruos, quaſi è multis funiculis conflatos ſpectarim: ne in aliam quampiam prolixiorem diſceptationem ſermo deflectat, præcipuè cum illis diſſectionum profeſſoribus, qui dextrum cerebrum penitus à ſiniſtro diremptum, poſteris falſo tradiderunt.

Neruorum congreſſus ratio.

PRAESENTI figura, neruorum quos hic deſcribimus ductus exprimitur. ac A cerebri portiunculam indicat.



m 1 fig. K.
n 1 fig. M, L.
o 1 fig. Z.

DE SE-

DE SECVNDO PARI NERVORVM cerebri. Caput V.

a 1,2 fi. K. 14, 15 fig. lib. 7 G. b 1 fig. G. aut ad characteres 1, 2, 3. c 1 fig. G.

CONIVGII[a] ſecundi exortus, nequaquam ex infima mediaq́;[b] quodammodo (quod ad latera ſpectat) baſis cerebri ſede, ut[c] uiſoriorum pendet. Dein præſentis coniugij nerui plurimùm uiſorijs craſsitie cedũt: quamuis interim duritia eos ſuperent, uſuq́; ab illis multum uarient. Paulo poſteriùs enim quàm uiſorij, ex cerebri baſis laterib. principium ducunt, quòd hæc cerebri regio nonnihil durior illa ſit, à qua uiſoriorum origo ſumitur. Atq; id meritò accidit: ſiquidem ſecundi paris neruos muſculis inſerendos, ipſis uiſorijs duriores eſſe oportuit. Defertur enim neruus dexter (quod & de ſiniſtro, niſi peculiariter ſermoni quid addatur, in neruorum ſerie ſemper ſubaudiendum eſt) ſub cerebri baſis latere ad[d] foramen in oculi ſedis radice ſibi cum alijs aliquot[e] uaſis commune. Quamprimùm autem è caluariæ excidit cauitate, in ramos diſſectus, ſeptem[f] muſculis oculo proprijs offertur, illorum motibus ſubminiſtrans.

d 1, 3 fig. cap. 12 lib. 1 G. e fig. cap. 14 lib. 3 G, dein x. & 1, 2 fi. cap. 2 lib. 3 L. f figuræ ca. 11 lib. 2.

DE TERTIO PARI NERVORVM cerebri. Caput VI.

a 1, 2 fi. M 14 fig lib 7 I. b 1, 2 fi. L. 14 fig. lib. 7 H

Duplex utrinque tertij paris radix.

TERTIVM par duplici radice in utroque latere principium ſumit:[a] una quidem craſsiore, cui opportunè tertij paris nomen accõmodaueris:[b] altera autem longè tenuiore & duriore, & neq; in ipſo exortu, neq; etiã in progreſſu, craſsiori radici commiſſa. Huius enim initium non modico in poſteriora interuallo, ab illius exortu diſtat: adeò ſanè, ut ueriùs gracilioré hanc radicem peculiare par, quàm tertij paris portionem, quis eſſe aſſereret. At quum omnes Anatomicorũ proceres hanc tertio pari aſcripſerint, nihil ſanè obſtiterit, manifeſtioris doctrinæ ſtudio, & me etiam cum tertio pari tenuem illam poſterioremq́; radicem aggredi: priùs tamen ſtudioſos admonenté, in libro de Neruorũ ſectione (quem Galeni libri uix fragmentũ cenſuerim) parum rectè tertium par ſecundo mollius eſſe tradi: & in nono de Partium uſu libro Galenũ parum uerè aſtruxiſſe, tertiũ par in duos truncos, aut in eas quas hîc enarrare ſtatuimus radices, tum primùm diſtribui, quum duram cerebri perforauit membranam, perinde ac ſi utriſq; radicibus unicus tantùm eſſet caudex, unicumq́; principium. Exoritur itaque gracilior hæc tertij paris radix à latere baſis cerebri, ubi dorſalis medulla ab ipſa[c] initium ducere auſpicatur. Hinc recto tramite ſub cerebri baſi antrorſum progrediens, duram cerebri membranam perforat: &[d] ſecundo dein neruorum pari attenſa, cum ipſo per[e] commune foramen in oculi ſedem procidit, ilico in quatuor diſſecta propagines: quarũ[f] prima ſurſum in adipe oculi muſculis obducto excurrens, per[g] peculiare foramen ad frontis cutem &[h] muſculoſam huius ſedis ſubſtantiam digeritur, frontis cutis & palpebræ ſuperioris motibus præfectam.[i] Secunda propago deorſum ducta, mox in[k] foramen ſibi priuatim exculptum fertur, quouſq; in anteriorem ſuperioris maxillæ ſedem prolabatur, ac multiplici ſerie diſpenſetur in[l] muſculos ſuperius labrum & naſi alam extrorſum in ſuo latere mouẽtes, ac demum in ipſum labrum, & inciſoriorum dentium gingiuas.[m] Tertia propago,[n] foramine etiam priuato utens, poſt[o] carunculam in interiori angulo oculi conſpicuam, narium adit cauitatem, inibi in narium degenerans[p] tunicam, & ramulũ exporrigens[q] tenui

Tenuioris radicis ortus & ſeries.

c 1 fig. D. d 1, 2 fi. K. e 1, 3 fi. ca. 12 lib. 1 G. f 2 fig N. 4 muſc. tab H. g 1 fi cap. 12 lib. 1 A. h 3 muſc. tab. A, dein C. i 2 fig. O. 4 muſ. ta. I. k 1 fi cap. 12 lib 1 B. l 3 muſ. ul. tab. H, F. m 2 fig. P. n 1 fi. cap. 12. lib. 1 C. o 19 fi. ca. 14 lib. 7 λ. p 2 fig. inferius P. q 3 muſcul. tab. K.

&membraneo muſculo,introrſum naſi alam contrahenti.[r] Quarta propago, r 1 fig. Q.
iam dictis craſsitie non inferior, per[s] foramen, ſeu ſciſſuram potius, quæ inter s 1,2 fi. cap.
primum maxillæ ſuperioris os, & cuneum imitans os, in extimo latere ſedis 12 lib. 1 D.
oculi conſpicitur, ad internam ſedem[t] temporalis muſculi contendit, tota in t 4 muſc.
Craſsioris radicis origo, & diſtributionis ſeries. eum muſculum abſumenda. [u]Craſsior tertij paris radix, à latere baſis cerebri, tab. r.
anteriùs tamen, & penitiùs, ſeu iuxta dextri & ſiniſtri medium magis, quàm u 1,2 fi. M.
enarrata modò radix, principium ſumēs, rectà deorſum tendit,[x] foramē, quod x 2,3 fig.
ipſi &[y] quarto neruorum pari cælatur, perlabens. Hæc ſtatim ab egreſſu[z] pro- cap. 12 lib.
paginem diffundit, quæ uitis aut cucurbitæ capreoli pampini'ue inſtar inuol- 1 Q. y 1,2 fi. Z.
uitur, duriorq́; paulatim efficitur, ac[a] binos tandem quinti paris neruorum ce- z 1 fig. R.
rebri ramulos (quorũ ſeriem poſtea recenſebo) in conſortiũ admittens, ipſiſq; a 1,2 fig. b, c.
unitus, in temporalem muſculum inſeritur: ac in[b] illum quoq;, qui à iugali oſſe b 4 muſc.
enatus, priuatim manſorius nobis dicitur, ramulos porrigit: deinde &[c] muſcu tab. Δ.
lis buccas mouētibus, ipſiq; demum faciei in buccis cuti etiam ſurculos offert. c 3 muſc. tab. r. 4.
Poſtquàm uerò craſsior tertij paris radix propaginē hanc capreoli modo in- tab. M.
tortam exprompſit, nonnihil deorſum magis deſcendens,[d] ſurculum deriuat, d 1 fig. S.
qui antrorſum repens, gingiuę molarium dentium, ipſiſq; adeò dentibus ſobo
les ſeriatim diſtribuit. Dein priuſquàm maior hęc tertij paris radix decliuis du
cta, linguam cōtingat,[e] ramum poſteriori ex parte germinat utcũq; inſignem, e 1 fig. T.
qui[f] muſculo in ore deliteſcenti, & maxillam inferiorē attollenti inſertus, infe f 6 muſc.
rioris maxillæ[g] foramen adit, hîc ubi is muſculus ipſi inſeritur cōſpicuum. Ra tab. D.
mus ille in foramē delapſus, antrorſum fertur, ſuiq; lateris dentium inferioris g 1 fi. cap. 10 lib. 1 F.
maxillę radicibus[h] ſingulas ferè ſoboles offert, quorum beneficio dentes inter h 1 fig.
cætera hominis oſſa euidentiùs triſtantium occurſum ſentire credimus. Neq; X, X.
uerò ramus hic uniuerſus in dētes abſumitur: imò non minima ipſius[i] portio i 1 fig. V.
per[k] foramen in anteriori maxillę ſede inſculptum excidit, dextræ ſedi inferio k 1 fi. cap.
ris labri cōplures ſurculos deriuans. At[l] maior portio craſsioris tertij paris ner 10 lib. 1 &
uorum radicis, quando linguæ baſi cōmittitur, cum alterius lateris neruo lin- 5 muſcul. tab G.
guæ tunicam efformat, aptum ſaporibus dignoſcēdis inſtrumentum. Deinde l 1 fi. Y, Y.
& exiguos quoque ſurculos penitiùs in linguæ ſubſtantiam diſpenſat. Horum
enim & tunicæ linguæ producendorum gratia, tertium par potiſsimùm à re-
rum Opifice creatum arbitramur: atq; ut[m] primum par uiſui,[n] quintum uerò m 1,2 fi. G.
auditui ſubſeruit, ſic hoc tertium guſtui famulari annuimus. n 1,2 fig. 4.

DE QVARTO PARI NERVORVM cerebri. Caput VII.

HOC[a] par craſsiore tertij paris radice nonnihil gracilius du a 1,2 fig. Z gracilius quàm M.
riuſq́; eſt. exoritur autem à dorſalis medullę[b] principio, po
ſteriùs paulo quàm tertium par: ſed antrorſum modicè 14 fig. lib. 7 K.
tenſum, poſteriori tertij paris ſedi committitur, atq; unà b 1 fig. inter D, E.
cum illo per[c] commune ipſis foramen ex capitis cauitate, c 2,3 fig.
ſeu cerebri ſede, ad palatum elabitur: quò ſimulatq; perue cap. 12 lib.
nit, in ſurculos quoſdam partitum, in palati degenerat[d] tu 1 Q.
nicam: quæ quum linguæ tunica aliquantulo ſit durior, iure etiam quartum d 1 fig. inferius Z.
par poſteriùs tertio pari originem ducere, ac proinde etiam palati tu-
nicam ſenſu hebetiore quàm linguæ[e] tunicam e 1 fig. Y.
donari credimus.

QVINTI

QVINTI NERVORVM CEREBRI paris ſeries. Caput VIII.

QVINTVM[a] par nonnihil quarto craſsius, ac ueluti pluribus enatum ſurculis, inuicem mox ab ortu cõnexis, principium ducit, ex media propemodũ dorſalis medullæ ſede,[b] eius partis, quæ à medullæ exortu uſq; ad eam regionem pertinet, quà hæc è caluaria in uertebras labitur, ac dorſalis ſpinalis´ue medulla uerè nuncupatur. Hoc quintum par uniuerſum per[c] foramen fertur impenſe tortuoſum, & priuatim ipſi inciſum, quouſq; in cauitatem pertingat, auditus organo præparatam, in qua quintũ par uariè diſcinditur, & propagines quaſdã membranę modo[d] dilatatas, eius cauitatis ſedibus offert, auditus organi nõ infimam partem cõſtituens. Pręter has uerò propagines, duos educit neruulos, ſeorſum ſinguli per propriũ foramen elabentes.[e] Vnus quidem per[f] tranſuerſum ducitur foramen, quod etiam admittit[g] uenulam in auditus organũ excurrentem: atq; hic neruulus non procul ab egreſſu tertij paris[h] ramo commiſcetur, inſtar uitis capreoli inuoluto.[i] Alter uerò neruulus per[k] foramen repit impenſe arctum, & inſigniter quoq; tortuoſum, & immiſſam ipſi ſetam aut plumbeum filum non admittens, ob idq; etiam Anatomicis cæcum appellatũ. Neruulus iſte tranſuerſim ſupra[l] muſculũ ducitur, qui à iugali oſſe pronatus, inferiorem maxillam mouet: ubi uerò ad anterius uſq; eius muſculi latus antrorſum prorepſit,[m] dicto iam & capreoli forma implexo tertij paris ramo cõmiſcetur, in genarum cutem & muſculos buccæ motuum autores digerẽdus. Atq; illi demum duo ſunt neruuli, quos illi tertij paris ramo commiſceri, ſuperiùs dicebam. Porrò quemadmodũ[n] iuxta præcipuam tertij paris radicem, alia quædam radix enaſcitur, tertio pari aſcripta: ſimili etiam ratione iuxta quintũ neruorum par, interiùs paululũ[o] alia exoritur radix, quinti paris radice multo gracilior, ac quodammodo durior. Hæc ſurſum uerſus priora ſub cerebri baſi aliquandiu protenſa, duram cerebri membranam perforat: ac per[p] proprium foramen, ſub ſecundi paris foramine exculptũ, è caluaria procidẽs, in[q] temporalem muſculum, illumq; digeritur, qui in ore deliteſcens, inferioris maxillæ ad ſuperiora motus unà cum alijs autor cenſetur. Hanc radicem cum ſua cõiuge liceret peculiaris cõiugij loco cenſere. quo minus tamen aliorum Anatomicorum (qui eas radices prorſus ignorarũt) numerũ perturbem, ipſas quinto pari aſcribam: ad eum uidelicet modum, quo minorẽ tenuiorem´ue tertij paris radicem tertio pari ſuperiùs adnumeratã reliqui. Ad temporalẽ itaq; muſculum [r]quinq; neruorum pertingunt propagines: prima quidem à graciliori tertij paris radice, ſecunda à maiori radice, tertia autem & quarta à quinti paris primario educuntur neruo: quinta autem is demum neruus eſt, quem iam quinto pari connumerabam. Neq; ſanè fruſtra, atq; ut ſors fert, tot neruorum ſoboles temporali muſculo Natura uidetur porrexiſſe: ſciebat enim, hunc muſculum pro ſua mole omnium corporis muſculorum ualidiſsimam functionem obiturum. Item quum haud ignoraret, quàm molles illi eſſent nerui, quos à cerebro eduxit, ſumma mehercule prouidẽtia illos, quantum licuit ex oſsium contactu, itinerisq; longitudine, uoluit indureſcere. Nulli enim non obuium eſt, quàm callidè ſurculum inſtar capreoli inuolutum, duriorem effecit, quòd is ſolus oſsi minimo ſpacio contiguus ſit: alios autem non inuoluit, quòd longo interuallo oſsibus attendantur, ipſorumq; nonnulli per tortuoſos & inuolutos oſsium meatus etiam porrigantur.

a 1,2 fig. a craſsius quàm Z. 9, 14 fig. lib.7 M. ac fig. cap. 8 lib.1 D.
b 1 fi. D, E.
c 3 fig. cap. 12 lib. 1 a.
d 1,2 fi. φ. ſed potiùs ſpecta fig. cap. 8 lib. 1.
e 1,2 fig. b.
f 2 fi. cap. 12 lib. 1 V.
g fig. cap. 14 lib. 3 n.
h 2 fig. R.
i 1,2 fig. c.
k 2 fi. cap. 12 lib. 1 b.
l 4 muſcul. tab. Δ.
m 2 fig. R.
n 1 fi. iuxta M enaſcitur L.
o 1,2 fi. iuxta a oritur d. 14 fi. lib. 7 L.
p 3 fi. cap. 12 lib. 1 H ſub G.
q 6 muſc. ta. unus A, alter D.
r 2 fig. Q. R. b. c. d.

Neruus iuxta quinti paris radicem principium ducens.

Quot neruorũ propagines temporali muſculo offerãtur.

DE SEXTO PARI NERVORVM cerebri. Caput IX.

INTER cætera neruorũ paria, in caluariæ cauitate principium ducentia, nullum æquè ſparſam ramorum edit ſobolem, neq; in tam multas eaſdemq; uarias inſeritur partes, atq;[a] ſextum cerebri neruorum coniugium, quod paulo inferius quàm quintum par, aliquot diſtinctis & à ſe inuicem diremptis ſurculis initium ſumit, qui mutuò mox ab initio commiſsi, unum efformant neruum, qui per[b] foramen caluariã egreditur, quod[c] minorem arteriæ ſoporalis ramum, & grandiorem internæ iugularis uenæ ramum, ſimul admittit. Neruus hic non procul ab egreſſu in muſculos poſteriorem ceruicis ſedem occupantes[d] propaginem diffundit, numeroſa utcunq; ſerie in ſoboles digeſtam: quarum præcipuę[e] muſculo exporriguntur ſcapulam mouentium ſecundo. Ipſe autem ſexti paris truncus,[f] ſoporariæ arteriæ, & internæ iugulari, ac[g] ſeptimo pari cohęrens, & ſimul cum ipſis membranæ interuentu connexus, ad laryngis uſque latera protenditur, inibi portionem à ſeptimo pari[h] aſſumens, illaq; ſe adaugens. Deinde ſextum par, quum hanc aſciuit portionem, laryngis muſculis[i] ramulos tranſuerſim exhibet. Sunt autem illi muſculi,[k] duo primæ laryngis cartilagini duntaxat proprij, qui ex ſtomacho, gulæ'ue poſteriori ſede pronati, eius cartilaginis lateribus inſeruntur. deinde[l] duo, tertiæ cartilaginis baſim occupantes, &[m] duo primam cartilaginem ſecundæ cõmittentium. Hinc uerò ſextum par, ſoporali arteria & interna iugulari[n] concomitatum, ad thoracis uſque elatiorem deſcendit ſedem, ac mox[o] inſignem utcunque propaginem ad primæ thoracis uertebræ latus deriuat, quæ ſub membrana coſtas ſuccingente, ſecundùm coſtarum radices prorepens, à[p] neruis in coſtarum interualla ex dorſali medulla porrectis,[q] ſurculos quoſdam aſſumit. Quum uerò hęc propago, eiuſmodi adaucta ſurculis, ſeptum tranſuerſum prætergreſſa[r] eſt, in organa nutritioni ſubſeruientia, uti mox audies, diſpenſatur. Pręter hanc propaginem, ſexti paris neruus iuxta ſuperiorem thoracis ſedem[s] ramulos[t] muſculo offert, à pectoris oſſe & clauicula ad mamillarem capitis proceſſum deducto, & capitis motibus ſubſeruienti. deinde &[u] muſculo, qui hinc à pectore os *v* referens accedit. præterea &[x] illi, qui hinc ad infimam cartilaginis primæ laryngis ſedem perfertur. Huiuſmodi ſanè utrorumq; ſexti paris neruorum, priuſquam thoracis cauitatem penitiùs ſubeant, occurrit ſeries. Quæ autem adhuc enarranda ſupereſt, mox atq; hîc figuram contextui interiecero, deſcribetur.

a 1,2 fig. e. 9 fig. lib. 7 N. 14 fi. N.
b 2,3 fig. cap. 12 l. b. 1 c.
c fig. cap. 14 lib. 3 l & C.
d 2 fig. f.
e 9 muſc. tab. Γ.
f ult. fig. lib. 3 k & Λ.
g 2 fig. v.
h 2 fig. o.
i 2 fig. g.
k 2,3 fig. cap. 21 lib. 2 I.
l 7,8 fig. cap. 21 lib. 2 V.
m 4 fi. eiuſdẽ cap. N.
n ut in ult. fig. lib. 3 i, k, Λ.
o 2 fig. h.
p Spectantur 2 figur. cap. 11. ubi ſurculi n, n notantur.
q 2 fig. i, i.
r ad q ſub Δ 7 muſc. tab.
s 2 fi. k, k.
t 4 muſc. tab. Θ.
u 4 tab. S.
x 5 tab. P.

QVAMVIS nuda ſeptem neruorum cerebri parium delineatio, ad finem primi Capitis poſita, omnem ſexti paris ſeriem oſtendat, atq; ita pariter neruos recurrentes exprimat, non abs re me facturum arbitror, ſi peculiarem eorum tabulam unà cum arteriæ magnæ & aſperæ partibus, quantum ſcilicet ad ipſorum ſeriei oſtenſionem attinet, hîc contextui Capitis interiecero, quum horum neruorum adeò frequens medicis ſit mentio, & intuitus pariter ob ſummum Naturæ miraculum nulli non ſit longè iucundiſsimus.

A Arteriæ magnæ ex ſiniſtro cordis uentriculo exortus, ubi hæc duas coronales promit arterias.

B Arteriæ magnæ truncus, deorſum ad ſpinam reflexus.

C Arteriæ magnæ ramus, obliquè ſurſum ad primam ſiniſtri lateris coſtam tendens, ac in ſiniſtrum poſtea brachium excurrens.

D Arteriæ magnæ portio, iugulum petens.

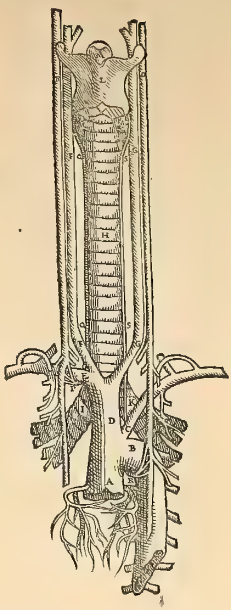
E Arteria tranſuerſim in dextrum brachium procedens. Quas uerò hæc, & illa quam D inſigniuimus, ſoboles diffundant, ex nuda arteriæ magnæ figura, decimo Capiti tertij libri ſubiuncta, petas licebit.

F, F Soporalis dextri lateris arteria.

G, G Siniſtra ſoporalis arteria.

H Aſpera

H *Aſperæ arteriæ caudex.*
I,K *Duo aſperæ arteriæ trunci, in quos hæc primùm ad pulmones finditur.*
L *Larynx, aſperæ'ue arteriæ caput.*
M *Glandula, laryngis radici ad latus utrinq; connata.*
N *Dexter ſexti neruorum cerebri paris caudex.*
O *Siniſter ſexti paris caudex.*
P *Dextri nerui ramuli, ad arteriam quæ dextra exporrigitur axillæ, reuoluti, & in unum coeuntes neruum, qui interdum unico conſtat ramulo.*
Q,Q *Dexter neruus recurrens.*
R *Siniſtri ſexti paris caudicis ſurculi, qui ad arteriæ magnæ truncum uerſus inferiora corporis deductum, reflectuntur.*
S,S *Siniſter neruus recurrens. Reliquæ uerò ſexti paris neruorum propagines, hîc paſſim detruncatæ, in nuda cerebri neruorum tabula ſpectandæ ſunt.*



Dexter neruus recurrens.

Quum itaq; dexter ſexti paris neruus, thoracis cauitatem ingreditur, ac inter arterias & ue
a P. & 2 fig. l. nas in iugulo repit, ab interiori ipſius latere[a] mo
b 6 fig. lib. 6 b. dò tres,[b] modò duos inuicem ſuccedentes diffundit ramulos,[c] reuerſiuum dextri lateris ner-
c Q,Q. 2 fig. m. uum conſtituentes. Ramuli enim iſti ad[d] arte-
d E. fi. cap. 11 lib. 3 Y. riam, quæ in dextram alam exporrigitur, ueluti ad trochlei rotulam reuoluti, ſimul coeunt, neruumq; unum efformant, ad dextrum aſperæ arteriæ latus ſurſum excurrentē. mox namque ex illis ramulis (quorum loco interdum ſimplex uiſitur) unus conflatur neruus, qui dextrum aſperæ arteriæ latus petit: & membranę interuentu ipſi adnexus, ad dextrum uſq; laryngis latus pro-
e M. & 6 muſc. t. 14. L. perat,[e] glandulæ incumbens, quæ alijs glandulis neq; colore, neq; ſubſtantia reſpondens, laryngis radici hîc in dextro latere (uti in ſiniſtro altera) connaſcitur. Ilico autem atq; neruus laryngem contingit, in plures partitur ſoboles, in ſui lateris muſculos digerendas. Qui uerò illi ſint, poſteaquàm ſiniſtrum recur
f O. fig. 6 lib. 6 d. rentem neruum ſermone ad laryngem deduxero, ſubiungam.[f] Siniſter itaque *Siniſter recurrens.*
g C. fi. cap. 11 lib. 3 D. ſexti paris neruus, iam thoracis cauitatem ingreſſus,[g] arteriæ in ſiniſtrum brachium propagandæ ramulos, qui ſurſum reflecterentur, exporrigere nequit: quòd ea obliquè ſurſum, non autem dextræ arterię modo, trāſuerſim, in alam contendat. Haudquaquam enim æquè tuta ad obliquum atq; ad tranſuerſum, chordæ alicuius reflexus perficitur: imò hæc, ſi ad obliquum baculum reuoluitur, ſenſim ſurſum conſcendit, eandem reflexus ſedem nunquam ſeruans. ac proinde ſiniſter neruus tantiſper uerſus cordis baſim deſcendit, quouſque
h B fi. cap. 11 lib. 3 i. extra cordis inuolucrum arteriæ magnæ contingat[h] truncum, ad ſpinam de-
i R. 2 fi. o. orſum explicatum. Atq; hîc mox[i] tres, aut etiam[k] pauciores à neruo educun-
k 6 fig lib. 6 c. tur ſurculi, qui ad arteriæ truncum, quà is ad ſpinam deflectitur, reuoluti, inui
l S,S. 2 fig. p. 6 fig. lib. 6 g, g. cem uniuntur,[l] ſiniſtrumq; recurrentē neruum conſtituunt: qui ſurſum properans, membranæ beneficio aſperæ arteriæ ſiniſtro lateri adnectitur: ac cum primùm laryngem contingit, non minus quàm dexter neruus in ramos deriuatur, qui omnes in ſui lateris muſculos, deorſum capita habētes, ceſſant. Sunt
m fi. 7 cap. 21 lib. 2 P,R. autem hi, ſi utriuſque lateris muſculos iunxeris,[m] quatuor, ſecundæ cartilagini tertiam nectentes, quorum beneficio tertia cartilago retrorſum atq; in latera

 ducitur,

ducitur, & laryngis[n] lingula adaperitur. Præterea[o] duo tertiam cartilaginem primæ iungentes, qui laryngis rimulam ſeu lingulam claudunt, ac ſoli propemodum tunc expirationi obſtant, quum egerentes, ui ſpiritũ retinemus, ac interim quantum poſſumus, cæteris muſculis expirationẽ molimur. His præter alios nonnullos accedunt linguæ[p] muſculi, ab oſsis *v* referentis medio, ut linguam moueant, pronati.

Reuerſiui nerui cur facti credantur.

Quum itaq; pręſentes muſculi inferiùs ſua ſortiũtur capita, atq; mouendum corpus deorſum attracturi erant, neceſſum eſſe credimus, animalẽ ſpiritum ab inferioribus partibus ſurſum quodãmodo ipſis deduci. Quod quanta induſtria immenſus corporis noſtri Opifex in horum neruorum (qui Græcis ἀλινδρομοῦντες uocantur) cõuolutione molitus fuerit, etſi ex ipſa diſſectione, & ſuccincta hac neruorũ diſtributionis narratione dignoſcere poſsis: nihilominus Galenum, qui hos neruorũ inflexus omniũ primùm à ſe inuẽtos aſſerit, adeundũ hortor, ubi in ſeptimo de Partium uſu, ueros Deo celebrat hymnos, magisq; attentam requirit mentem, quàm ſi Eleuſinia & Samothracia, uel aliam quamcunq; celebrationẽ diuinam, æquis auribus aſtans, intentusq; ijs quæ fiunt dicunturq; à ſacerdotibus, audias. Iure enim Galenus ſibi perſuadet, celebrationẽ inibi traditam his nulla parte inferiorem eſſe, neq; minus oſtendere incredibilẽ ſapientiam uirtutemq; omnium conditoris Dei.

n in fi 11, 12, 13 cap. 21 lib. 2.
o 8, 9 fig. eiuſdẽ cap. a, b.
p 1, 2 fig. cap. 19 lib. 2 D, D.

Reliqua ſexti paris in thoracis amplitudine ſeries.

Porrò ſexti paris nerui, poſtquàm reuerſiuos exprompſere, ac iam cordis baſim ſpectãt, ramulos notatu dignę craſsitudinis[q] in pulmonis tunicã[r] & membraneum cordis inuolucrũ diſpergunt. Item à ramulis ſiniſtrã cordis inuolucri ſedem implicãtibus, atq; à ſiniſtro ſexti paris neruo depromptis,[s] ſurculus quidam cordis inuolucrũ inibi permeat, ubi id ſiniſtro lateri[t] arterialis uenæ unitur. Atq; hîc ſurculus oppidò quàm tenuis, & non niſi accuratiſsimè ſectionem adminiſtrãti obuius, ipſi arteriali uenæ adnaſcitur: & ad ſiniſtrũ ipſius latus, uerſus poſteriora tamen magis, exporrectus, in cordis baſim fertur, inibi mox in ſoboles capillorũ modo gracillimas cõſumptus, ac cordis baſis ſuperficiei uix proprius. Quod nunc ex neruis ſexti paris[u] reliquũ eſt, deorſum ad ſtomachum defertur: ac dexter quidem dextro ipſius attẽditur lateri, ſiniſter autem ſiniſtro. Mox uerò atq; nerui ſtomacho, membranæ interuẽtu laxè adnectuntur, ſinguli in binos partiũtur ramos, adeò obliquè ſecũdùm ſtomachum conuolutos, ut dextri nerui rami ſiniſtrã ipſius ſedem in progreſſu obtineant, ſiniſtri autem rami dextram ſedem amplexentur.

q 2 fig q.
r 2 fig. r.
s 6 fig. lib. 6 h.
t eiuſdem fig. l.
u 2 fig. ſ. & 14, 15 fig. lib. 5 T, V.

Sexti paris ſeries in nutritionis organa.

Atq; ita quatuor præſentes rami ſeptũ tranſuerſum unà cum[x] ſtomacho permeãt, nullos prorſus in tranſgreſſu ſepto ſurculos offerẽtes. uerùm ſparſa admodũ ſerie ſuperius uentriculi os[y] ambiunt, ramos in priora & poſteriora corporis uentriculi ſpargentes. Ab ijs ramis, qui dextrum huius orificij latus implicant,[z] propago utcunq; inſignis depromitur, quæ per uentriculi ſuperiora ſecundùm ipſius latitudinẽ inferius uentriculi orificium accedens, in progreſſu anteriori poſteriorìq; uentriculi ſedibus ſoboles quaſdam diffundit. Quum uerò illa propago inferius orificium ſuperauit, uenæ portæ inſtrata, in iecoris cauum[a] properat, ibidẽ in iecoris tunicam abſumẽda. Dextri nerui ſexti paris[b] ramus, quem ante recurrentium neruorum principia, coſtarũ radicibus ſub tunica coſtas ſuccingẽte exporrigi, aliorumq; neruorum per earundem interualla excurrentiũ[c] congreſſu augeri docuimus, ſimulatque ſeptum tranſuerſum unà cum[d] grandi arteria prætergreſſus eſt, propagines diffundere incipit: ac[e] primam quidem inferiori membranæ omẽti offert, tranſuerſim iecoris cauum adeuntẽ. Hæc in ipſo ductu inferiori membranæ omẽti[f] ramum exhibet, qui deorſum tenſus, & in ſurculos diſſectus, tum ipſi membranæ omenti in dextra parte implicatur, tum etiam colo

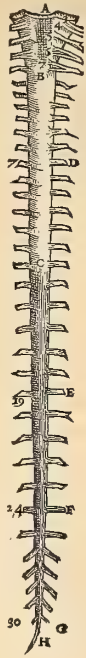
x 7 muſc. tab. r.
y 2 fig. t.
z 2 fig. u. & 15 fig. lib. 5 X.
a 2 fi. x. & 12 fig. lib. 5 T. & 15 fig. Y.
b 2 fig. h.
c 2 fig. i, i.
d 7 muſc. tab. q.
e 2 fig. y. Dein ſpecta ſeriatim 3 & 4 fi. lib. 5. ubi cum uena & arteria horũ neruorũ occurrit ſeries.
f 2 fig. z.

colo inteſtino, ubi id huic membranæ tanquam ad meſenterium cõmittitur.
g 2 fig. α. Deinde[g] alius ramus ab illa propagine duodeno inteſtino, & ieiuni initio dedu
h 2 fig. β. citur, adeò gracilis, ut interdum conſpici nequeat. Poſt hunc alius longè[h] craſ-
ſior ſuperiori membranæ omenti depromitur, qui dextram ſedem fundi uen
triculi perreptans, multas ſoboles uẽtriculo & ipſi omento cõmunicat. Quod
i 2 fig. ✱. autem primę illius propaginis adhuc [i]ſupereſt, iecoris cauo & bilis ueſiculę ſur
& f fig. 13 lib. 5. culos præbet. Secundam uerò[k] propaginẽ ſexti paris ramus, dextri lateris co-
k 2 fig. γ. ſtarum radicibus attenſus, in dextrum renem &[l] pinguem membranam ipſi
l 20 fi. lib. 5 T. obductam digerit.[m] Tertiam porrò dictis iam grandiorẽ diffundit ad dextram
m 2 fig. δ. meſenterij ſedem, & in inteſtina meſenterio hîc connata ſpargendã. Quod au
n 2 fig. ε. tem eius rami[n] reliquum eſt, ſubinde in ueſicam, & in mulieribus in uteri fun-
dum dextra ex parte nonnihil ceſſat: ueſica enim & uterus ſuos quoq; neruos
à dorſali medulla in ſacro oſſe deducta mutuãtur. Ad eundem ferè modum
o 2 fi. ζ. & huius propaginis ſeriem petes ex 3, 4 & 14, 15 fig. lib. 5. ſiniſtri ſexti paris nerui ramus, coſtarũ exporrectus radicibus, digeritur.[o] Pro-
paginem enim inferiori membranæ omenti largitur, tranſuerſim in lienis ca-
uum porrectã: quæ in progreſſu, anteaquàm lienem cõtingit,[p] duos diffundit
ſurculos, in humiliorẽ omenti membranam, & colum inteſtinũ, quà uentri-
culo hîc attẽditur, diſperſos. Deinde[q] aliam ſobolẽ emittit, illis ſurculis craſsio-
p 2 fig. θ, ι. q 2 fig. †. rem, quæ ſiniſtram fundi uentriculi ſedem perreptans, uentriculo ipſiq; ſupe-
riori membranę omenti (qua etiam ſoboles ipſa ſuffulcitur) per multa germi
r 1 fig. κ. na deriuat. Mox quoq; à[r] propaginibus, lienis cauo ſe inſerentibus,[s] exiles ramu
s 15 fig. lib. 5 g, g. li ſiniſtrum uentriculi latus accedunt, illis concomitati uenis ac arterijs, quas à
t 2 fig. κ. lienem petentibus uaſis huc reflecti, antea diximus. [t]Secundam propaginem
ramus ille ſiniſtris exporrectus coſtis, ſui lateris meſenterio, ipſiq; commiſsis
u λ. inteſtinis offert, & poſt hanc[u] tertiam ſiniſtro reni exhibet, ac demum ipſius
x μ. [x]reliquo ſiniſtram ueſicæ ac fundi uteri ſedem interdum amplectitur. A[y] pro-
y 22, 23 fi. lib. 5 x, t, α, γ. paginibus in meſenterium ſparſis, interdum cum[y] ſeminalibus uenis & arte-
rijs ſurculos ad teſtes uſque deductos me animaduertiſſe arbitror. Huiuſmo-
di itaque ſexti paris neruorum cerebri eſt ſeries.

DE SEPTIMO PARI NERVORVM cerebri. Caput X.

a 1, 2 fig. ν. & 9, 14 fi. lib. 7 O. NERVORVM cerebri[a] ſeptimum ac ultimum par, uti
cæteris paribus durius eſt, ſic quoque ex duriori enaſcitur
principio: incipit enim aliquot inuicem diſtantibus ſurcu
b 1, 2 fi. E. lis à dorſali medulla,[b] ubi modò caluariam eſt egreſſura.
Hinc in anteriora modicè tenſum, & ipſius ſurculis in u-
c 3 fi. cap. 12 lib. 1 d. num coeũtibus, per[c] foramen procidit, ſibi priuatim excul
ptum. Simulatq; uerò ſeptimum id par è caluaria lapſum
d 1, 2 fig. e. eſt,[d] ſexto cohæret pari, &[e] propagines aliquot diſpenſat[f] muſculis, qui à pro-
e 2 fig. ξ. f 4 muſcul. ceſsibus ſtylum imitantibus principium ducunt: ex quorum numero eſt alter
tab. Q. & tertij paris muſculorum oſsi υ referenti peculiarium, isq; qui inferiorem ma-
5 tab. H, I, & 1, 2 fig. xillam deorſum trahit, & alius linguę proprius. Septimum par hinc ad linguæ
cap. 19 lib. 2 F. uſq; radicem deſcendens, in plures diducitur[g] ſoboles, quæ in linguæ muſcu-
g 2 fig. ϖ. los, & oſsis υ referentis, & in omnes laryngis muſculos, ſuperiori Capite non
enumeratos, implicantur, eorumq; muſculorum motibus præſunt. Verùm
præter illas ſoboles, ſeptimum par non minimam ipſius portionem
ſexto pari neruorum cerebri iuxta linguæ radicem inibi
h 2 fig. o. [h]offert, ſextum par illa portione adaugens.

PRIMA TRIVM FIGVRARVM, QVAE SVBSEQVENTIBVS CAPITIBVS communes habentur.



PRAESENS figura duabus modò conſequentibus figuris, quæ neruorum à dorſali medulla prodeuntium nudam ſeriem oſtendunt, potiſsimùm ſubſeruit. Hac namq; ſola dorſalis medulla, ab ea ſede, qua è cerebri baſi principium ſumit, ad extremum ipſius uſq; finem, ex humiliori ſacri oſsis ſede procidentem, delineatur.

A *Dorſalis medullæ initium, è cerebri baſi pronatum.*

B *Hac regione dorſalis medulla, caluariæ amplitudinē egrediens, primam ceruicis ſubit uertebrā: adeò, ut ipſius pars, adhuc in caluaria conſiſtens, ac quinq; quodammodo neruorum cerebri poſteriora educens paria, ab A ad B metiatur.*

C *Hac ſede dorſalis medulla non amplius ſimplex, ac uelut ſolida, deorſum ducitur: uerùm imaginem refert multorum funiculorū, qui ſimul commiſsi, rectà tenduntur.*

3, 4, 5, 6, 7 *His characteribus neruorum radices notantur, à dorſali medulla, priuſquam è caluaria labatur, prodeuntium. Sunt autem radices hæ eorum cerebri parium, quæ ſingulis characteribus indicantur. Numeri autem in dextro figuræ latere repoſiti, triginta neruorum indicant paria, quæ à dorſali medulla, in dorſi oſsibus iam conſiſtente, producuntur, uti in characterum adhuc reliquorum indice modò explicabimus.*

D, 7 *Inibi ubi dorſalis medulla, iam dorſi oſſa ſubiens, primum ipſius neruorum par educit, B conſpicitur, quod cum D in ſiniſtro latere, & charactere 7 in dextro, interuallum dorſalis medullæ denotat, ceruicis uertebris comprehenſum, ſeptemq; ex illis proferens paria.*

E, 19 *Duodecimo pari neruorum, quos dorſalis medulla in thoracis uertebris contenta profert, E & 19 adhibētur. atq; ita etiam media inter D & E, aut 7 & 19 conſiſtentia undecim paria, citra characterum operam ſunt obuia.*

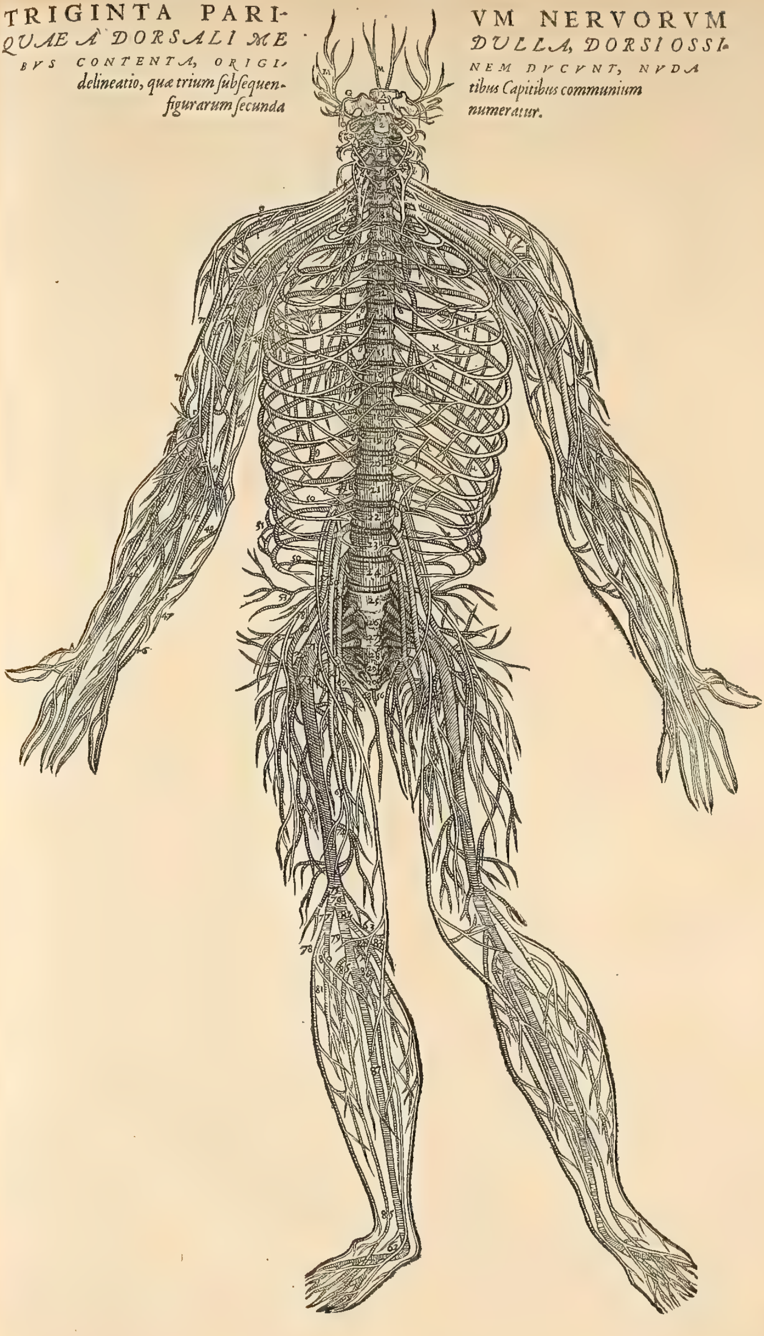
F, 24 *Quinto pari eorum neruorum, quos dorſalis medulla, lumborum uertebris complexa, emittit, F & 24 accommodauimus. adeò, ut inter E & F, aut inter 19 & 24, etiam reliqua quatuor occurrant paria, lumborum uertebris aſſcripta.*

G, 30 *Sexto pari neruorū, à dorſali medulla in oſſe ſacro repoſita prodeuntium, G & 30 accōmodauimus, ita oſtenſuri ſex neruorum paria, & dorſalis medullæ partem, ad ſacrum os relatam.*

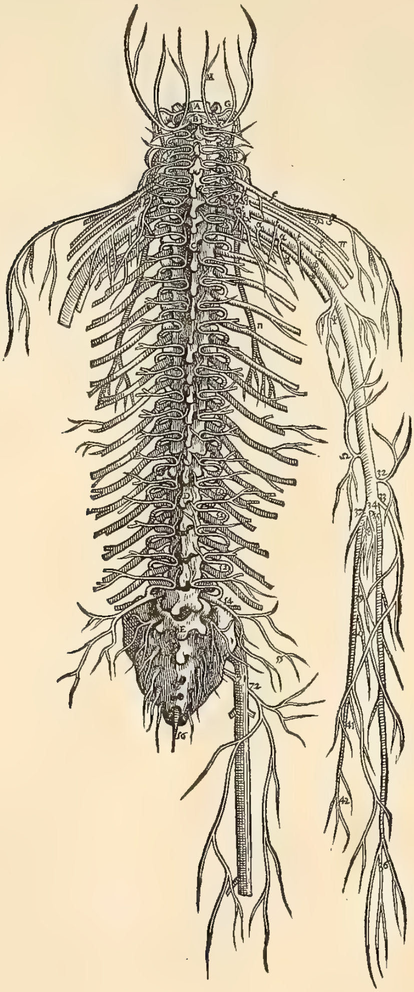
H *Dorſalis medullæ extremum, quod inconiugatum ab oſsis ſacri fine procidit.*

TRIGINTA

TRIGINTA PARIVM NERVORVM QVAE À DORSALI MEDVLLA, DORSI OSSIBVS CONTENTA, ORIGINEM DVCVNT, NVDA *delineatio, quæ trium ſubſequentibus Capitibus communium figurarum ſecunda numeratur.*



TERTIA TRIVM FIGVRARVM SVBSEQVENTIBVS CAPITIBVS COMMVNIVM, QVAE OSSIVM DORSI CONTEXTVM POSTERIORI FACIE ITA COMMONSTRAT, atq; modò præcedens eundem anteriori facie oculis ſubijcit. Dein uniuerſa dorſalis medullæ neruorũ ſeries hac figura depingitur, quæ ſuperiori figura minus aptè ſpectari poteſt, & cui characteres non ſatis cõmodè illic aſcribere licuit. Cæterùm in utriſq; figuris dorſalem medullam adhuc in dorſi oſſibus repoſitam finximus, ut neruorum parium numerus & egreſſus in procinctu ocyus eſſet, quodq; iam antè in prima figura, dorſalis medullæ oſſibus liberæ effigiem propoſuimus.



CHARA-

CHARACTERVM SECVNDAE ET TERTIAE FIGVRARVM, QVIBVS DORSALIS MEDVLlæ neruorum ſeries exprimitur, Index.

QVANDOQVIDEM hic characterum Index ad duas nunc præcedẽtes pertinet figuras, quæ multos characteres unà habent communes, & dein pleroſq; ſeorſim proprios, non inopportunè has notas 2,3 characteribus pro ipſorum ratione ſubſcribam. & licet numeri characteres in figuris paßim quoq; ſint obuij, notis tamen illis modò ſubiungendis parum obſcuritatis acceſſurum arbitror.

A 2,3 *Dorſalis medullæ ſedes, qua primùm ea uertebras ingreditur.*

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.2 *Septem ceruicis uertebræ.*

8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.2 *Duodecim thoracis uertebræ.*

20, 21, 22, 23, 24.2 *Quinq; lumborum uertebræ.*

25, 26, 27, 28, 29, 30.2 *Sex ſacri oßis oſſa. Os autẽ quod coccyx nobis in homine dicitur, hic non appinximus, quia dorſalem medullam non continet, nullusq; neruus ab ipſo elabitur. Cæterùm numeri characteribus, quibus iam dorſi oſſa inſigniuimus, etiam dorſalis medullæ neruorum paria indicabimus, quæ ad elatiorem ſedem eius ſpectant oßis, cui numerus inſcribitur. Priuſquam tamen neruorum ſeriem nunc explicabimus, dorſi oſſa in tertia figura notabimus.*

B 2 *Prima ceruicis uertebra.*

C 3 *Prima thoracis uertebra. atq; ita à B ad C ſeptem ceruicis notantur uertebræ.*

D 3 *Prima lumborum uertebra. à C itaq; ad D duodecim thoracis uertebræ indicantur.*

E 3 *Principium oßis ſacri. unde etiam à D ad E quinq; lumborum uertebræ in conſpectum ueniunt, & ſub F totius ſacri oßis poſterior ſedes.*

F 3 *Primi paris neruorum dorſalis medullæ iam in uertebris poſitæ poſterior propago.*

G 2,3 *Poſterioris primi paris propaginis ſeries. notatur autem præcipuè ramus ipſius, tranſuerſum primæ uertebræ proceſſum accedens, & inibi in muſculos aliquot digeſtus.*

H 2 *Anterior primi paris propago.*

I 3 *Secundi paris poſterior propago. atq; hoc etiam charactere eius propaginis minor ramus inſignitur.*

K 3 *Poſterioris ſecundi paris propaginis craßior ramus.*

L 3 *Coitus tertij paris rami, in ſecunda figura S notandi, cum ſecundi paris ramo, K iam indicato.*

M, M 2,3 *Craßioris ſecundi paris rami ſeries, ad uerticis & occipitij cutem.*

N 2 *Anterior ſecundi paris propago.*

3.2 *Tertium par.*

O 2,3 *Poſterior tertij paris ramus, retrorſum ad ſpinam ſecundæ ceruicis uertebræ reflexus, ac inter muſculos uertebris hac ſede adnatos latitans. Quando uerò ſpinam cõtingit, extrorſum fertur per mutuum congreſſum dextri lateris muſculorum ceruicis poſteriora occupantium, cum muſculis ſiniſtri lateris: atq; hinc rurſus obliquè in latera ducitur. Hunc ſanè ductũ omnium pariũ à tertio hoc, ad uigeſimumquartũ uſq;, poſteriores rami imitãtur.*

P 2 *Anterior tertij paris ramus, qui in quatuor dirimitur propagines. ac Q in ſecunda figura primam indicat, mu*
Q, R. *ſculis ceruicem flectentibus inſertam. R in ſecunda & tertia indicat propaginem, quæ cum quarti paris propa-*
S. *gine Y notanda congreditur. S in ſecunda figura tertiam notat, quæ poſterioris ſecundi paris propaginis gran-*
T. *diori ramo K notato inibi cõmiſcetur, ubi L in tertia figura ſcripſimus. T in ſecunda & tertia quartam an-*
terioris tertij paris rami inſinuat propaginem, muſculis inſertam, qui tranſuerſis uertebrarum committuntur proceßibus.

4.2 *Quartum par. Veritus ne characterum copia præſentes neruorum tabulas, neutiquam profectò caſu ludoq; à me partas, obliteraret, quarti paris characteres in ſiniſtrum latus reieci: ut dextrum latus, alioquin pluribus oneratum characteribus, hac ſaltem ſede liberum eſſet, ipſæq; quinti paris & ſubſequentium parium notæ opportuniùs accommodarentur.*

V 2,3 *Poſterior quarti paris ramus.*

X 2,3 *Anterior quarti paris ramus, in ternas diremptus propagines. Y in ſecunda figura indicatur prima propago,*
Y. *tertij paris propaginem R inſignitam admittens. a in eadem figura inſignitur ſecunda propago, in muſculos di-*
a.b. *ſpenſata, tranſuerſos uertebrarum proceſſus occupantes. b ſimiliter in ſecunda figura notatur tertia propago,*
quinti paris portionem e indicandam, ad ſepti tranſuerſi nerui conſtitutionem accedens.

5.2 *Quintum par.*

c 2,3 *Quinti paris poſterior ramus.*

d 2,3 *Quinti paris anterior ramus, ab ipſius interno latere ramulum muſculis ceruicem flectentibus exporrigens, qui inter d & characterem 6 in ſecunda figura eſt conſpicuus.*

e 2 *Propago anterioris quinti paris rami, maximam conſtituens ſepti tranſuerſi nerui portionem.*

f 2,3 *An-*

f 2,3 Anterioris quinti paris rami propago, quæ inter muſculos occultata, ad ſummum perreptat humerum. Cha-
7,7. racteres in tertia figura hoc modo 7, 7 conſpicui, huius propaginis ſoboles notant, muſculis ſcapulam attollentibus oblatas.

g 2,3 Propaginis f notatæ ramus, in cutem exporrectus, quæ ſummum integit humerum, & muſculum quo brachium attollitur.

h 2,3 Propaginis f notatæ ramus, muſculi brachium attollentis parti inſertus, quæ à clauicula & ſummo humero, quà is claiculæ articulatur, principium ducit.

i 2,3 Propaginis quam f inſigniuimus ramus, brachium attollentis muſculi parti inſertus, quæ à ſcapulæ ſpina exorditur: ſoboles autem rami i notati, quæ in brachij cutem exporrigitur, cum brachij neruorum notis π in ſecunda & tertia figura indicabitur.

6.2 Sextum par.

k 3 Poſterior ſexti paris ramus.

l,m Neſcio qua incuria l & m in ſecunda figura omiſerim: num ſcilicet in apponendis characteribus eos præterierim, quum in ſiniſtro latere fortaſsis illos adhibitos arbitrarer: an uerò appoſitos ſculptor non expenderit. Utcunq; ſit, ad ſiniſtrum latus e, tuo marte adſcribes l, ut ſexti paris anteriorem indices ramum. m uerò accommodabitur illi ſurculo, quem à ſexto pari uerſus n, hoc eſt, ſepti neruum, deduci conſpicis. Atq; id figura hîc inſerta monitus, multo præſtiteris faciliùs, quàm ego, delineationem fortè uitiaturus, & nihil interim promoturus, iam ſculpta ac prælo ſubijcienda tabula, l & m cæteris characteribus adijcere poſſem.



n,n 2,3 Septi tranſuerſi neruus, ex tribus ſurculis b, e & m conflatus. Quod uerò utriuſq; lateris neruus & in ſecunda figura & in tertia obliquo ductu incedat, hinc fit, quòd interſepientes thoracem membranæ, propter cordis inuolucrum, quod inibi amplexantur, hac ſede extuberant.

o,o 2 Septi tranſuerſi nerui in ſeptum ſeries.

p 3 Sexti paris ramus, cauam ſcapulæ ſedem petens, & uarijs oblatus muſculis.

q 2,3 Anterioris ſexti paris rami cum proximorum parium ramis implexus, portioq; brachium accedens.

7.2 Septimum par.

r 3 Poſterior ſeptimi paris ramus, ſimiliter atq; alij huius ſedis rami ſparſus.

ſ 2 Congreſſus ſeptimi paris cum proximis paribus, qui neruos in brachium deducit.

t,t,t 3 Propagines ſunt ſeptimi paris, ſeu potius nerui brachium petentis tertij, ac τ notandi, quæ in huius ſedis muſculos ſcapulam & brachium mouentes accedunt.

8.2 Octauum par, ſeu parium dorſalis medullæ in thoracis uertebris repoſitæ primum.

u 3 Poſterior octaui paris ramus.

x 2,3 Octaui paris congreſſus cum ſeptimo pari, à quo in brachium aliqui exporriguntur nerui.

y 2 Octaui paris propago, per ſuperiorem primæ coſtæ ſedem ad pectoris uſq; ſummum prorepens.

α,α 3 Surculi octaui paris, ſeu potius quarti brachium adeuntis nerui, in huius ſedis muſculos diffuſi.

9.2 Nonum par.

β 3 Poſterior noni paris ramus.

δ 2 Ne γ uicinum ipſi y offenderet, anteriorem noni paris ramum δ inſigniuimus, hic quoq; notantes eius rami propaginem, primæ coſtæ exporrectam.

ζ 2 Propaginis δ inſignitæ ſurculi, in muſculos thoraci hic inſtratos protenſi. Uerùm huiuſmodi ſurculi in ſubſequentibus paribus exprimentur dilucidiùs.

10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.2 Paria neruorum à nono pari ad uigeſimum uſque notantur, quibus eadem penè propaginum, & potiſsimùm ad coſtarum interualla eſt ſeries.

η,η 2 Surculi intercoſtalium neruorum, ſexti paris neruorum cerebri ramum augentes, qui ſub tunica coſtas ſuccingente harum radicibus exporrigitur.

θ,θ,θ 2 In dextro ſecundæ figuræ latere rami notantur, ab intercoſtalibus neruis in muſculos uaria ſerie excurrẽtes, qui
ι,ι. thoraci inſternũtur. Uerùm in ſiniſtro latere paulo expreſsiùs eiuſmodi ramos inſigniui. Nam ι & ι ramos indicant in elatiorem partem exporrectos muſculi brachium pectori adducẽtis, cuius fibræ deorſum obliquè, ut &
κ,κ. præſentes rami, porriguntur. κ uerò & κ rami indicantur in humiliorẽ eius muſculi ſedem excurrẽtes, ac obli-
λ,λ. què ſurſum reflexi. Porrò λ & λ rami oſtendũtur, obliquè deſcendenti abdominis muſculo exporrecti. μ &
μ,μ. μ rami inſinuantur, in muſculum propagati, cuius ope brachium uerſus dorſi humiliora ducitur.

ν 2 In dextro latere ν ponitur, indicaturum nerui ſobolem, papillæ quodammodo elargitam.

o,o 2 Ramuli à decimooctauo pari & decimonono, accedentes principium muſculi femur mouentium ſexti.

π,π 2,3 Primus neruus brachium accedens, qui in externæ brachij ſedis cutem digeritur. Uerùm in ſecunda & tertia figuris, ϱ ſecundus brachium ſubingrediens neruus erit, τ tertius, Φ quartus, * quintus, ϒ ſextus.

ϱ 2,3 *Secundus brachium petens neruus, quem Galeni autoritati nimium addictus, graciliorem quàm oportuit expreſsi, ſecus ac in figura huius libri calci inſuta, quam tunc delineaui, quum meis oculis plus fidei, quàm Galeni libris tribuere cœpi.*

ς,ς 2 *Secundi nerui propagines, quæ capitibus anterioris cubitum flectentium muſculi digeruntur.*

τ 2,3 *Tertius brachium accedens neruus. Quòd uerò ſecūdus & tertius neruus paulo magis quàm natura ſe habent, in brachij exteriora delineati ſint, in hoc factum putato, ut nerui inuicem in pictura magis quàm natura diſtantes, omnia adamuſſim oculis ſubijciant.*

υ 2 *Tertij nerui propago, in brachij cutem aliquouſq; excidens, inter muſculum pectori brachium adducentem, & eum qui brachium ſurſum ducit.*

φ 2 *Tertij nerui ramulus, capiti oblatus muſculi cubitum flectentium poſterioris.*

χ 2 *Tertij nerui propago, in cutem anterioris brachij ſedis diffuſa.*

ψ 2 *Hic congreſſus tertij nerui portionis cum ſecundo notatur. uerùm iam ſæpius obſeruauimus tertium neruum à ſecundo augeri: uti in figura etiam pinxi, huius libri calci adhibita.*

ω 2 *Secundus neruus poſt congreſſum ſuæ portionis cum tertio neruo, deorſum prorepens.*

Γ 2 *Secundi nerui ſurculus, capiti exporrectus longi, & radium in pronum ducentis muſculi.*

Δ,Δ 2 *Nerui ſecundi ramus, ſecundùm radium ad brachiale uſq; properans, ac externam primi pollicis internodij ſedem ſub cute inibi aſcendens; ubi humilius* Δ *reponitur.*

Θ 2 *Nerui ſecundi ramus, iam dicto craſſior, qui mox in duas propagines diuiditur.*

Λ 2 *Rami quem* Θ *inſigniui elatior propago, ſub cute ſecundùm internū latus repens longi, & radium in pronum ducentis muſculi.*

Ξ 2 *Rami* Θ *inſigniti inferior propago, iam* Π *&* Σ *notanda.*

Π,Σ 2 *Inferioris illius propaginis* Ξ *notatæ duo præcipui rami, ſecundùm internam cubiti ſedem ad uolam uſq; frequenter exporrecti, quemadmodum & in dextra delineatum eſt manu.*

Φ 2,3 *Quartus brachium ſubiens neruus. Huius nerui propagines, etiamſi accuratè in ſecunda & tertia delineatæ ſint figura, tertiæ tamen duntaxat characteres adhibiturus ſum, ne ſecunda plus ſatis hic obfuſcetur.*

Ψ 3 *Quarti nerui propagines, muſculis cubitum extendentibus diffuſæ.*

Ω 3 *Quarti nerui ramus, in cutem poſterioris brachij & cubiti articuli ſedis exporrectus.*

32.3 *Quarti nerui propago, cutem accedens humiliori ſedi externi lateris brachij obductam.*

33.3 *Quarti nerui ſoboles, in exterioris cubiti regionis cutem ad brachiale uſq; protenſa.*

34.3 *Diuiſio quarti nerui, quà iam externo humeri tuberi inſidet.*

35.3 *Elatior dictæ modò diuiſionis ramus.*

36.3 *Elatioris rami 35 notati, in exteriorem pollicis, indicis & medij ſedem propaginum ſeries.*

37.3 *Demiſsior ramus diuiſionis 34 indicatæ, qui ulnæ ad brachiale uſq; exporrigitur.*

38.3 *Propagines demiſsioris rami 27 inſigniti, quæ muſculis inſeruntur, ab externo humeri tubere initium ducentibus.*

39, 40, 41.3 *His notis propagines notantur demiſsioris illius rami, qui ulnæ exporrigitur, quas offert trium muſculorum initijs, ab externa ulnæ regione ſecundùm ipſius longitudinem pronatis.*

42.3 *Rami 37 inſigniti finis, ac ſurculi, quos is articulo brachialis cum cubito præbet.*

∗ 2,3 *Quintus brachium ingrediens neruus.*

43.2 *Tertij & quinti brachium accedentium neruorum ſeries, in muſculos internam cubiti ſedem occupantes.*

44.2 *Tertij nerui ramus, radio exporrectus, ac in internam ſedem pollicis, indicis & medij digeſtus.*

45.2 *Quinti nerui ramus, ulnæ attenſus, & propagines deriuans internæ ſedi minimi digiti, & anularis, & medij.*

46.2 *Rami 45 inſigniti propago, externæ ſedi minimi digiti, & anularis, & medij oblata.*

ȣ 2,3 *Sextus in brachium pertinens neruus.*

47.2 *Sexti nerui finis, non procul à brachialis cum cubito connexu deſinens.*

48, 48. 2 *Surculi paſsim à ſexto neruo in cutem, cui is exporrigitur, excurrentes.*

20, 21, 22, 23, 24.2 *Quinq; paria neruorum è lumborum uertebris egredientium.*

49, 49. 2 *Ramus à uigeſimo pari principium ducens, & cum ſeminali arteria ad teſtem plerunq; exporrectus.*

50, 50. 2 *Series neruorum per abdominis muſculos.*

51.2 *Rami à neruis qui abdominis muſculis offeruntur, in muſculum excurrentes, quo brachium uerſus dorſi humiliora ducitur.*

52, 52. 3 *Poſteriores rami neruorum è lumborum uertebris procedentium. Porrò ramuli qui in ſecunda figura hos characteres 20, 21, 22 ſpectant, illi ſunt, qui ramum augent ſexti paris neruorum cerebri coſtarum radicibus exporrectum, ac etiam ramuli ſunt in principium ſexti femur mouentium muſculi excurrentes. Ramuli*

autem 23 & 24 ſpectantes, illi ſunt, qui muſculis hanc dorſi partem flectentibus offeruntur.

25, 26, 27, 28, 29, 30.2 Sex ſacri oßis neruorum paria. Ramuli illi qui numero proximi ſunt, illi cenſentur, qui ueſicæ & uteri quoq; ceruicibus implicantur, aniq; muſculos pariter accedunt.

53.2 Primi paris oßis ſacri, ſeu uigeſimiquinti paris propago, internæ ilium oßis ſedi, ipſiſq; adeò abdominis muſculis hinc ab ilium oſſe prodeuntibus exporrecta.

54.3 Vigeſimiquinti paris propago, gibbum oßis ilium accedens, & muſculis eam ſedem occupantibus, cluniumq; cutiramos offerens. Huc & à ſubſequentibus quoq; paribus ramuli pertinent.

55.3 Ramus eſt propaginis 54 inſignitæ, qui hic muſculis exporrigitur.

56.2,3 Dorſalis medullæ terminus abſq; coniuge, indiuiſuſq; procidens.

57.2 Primus femur cruſ ue ſubiens neruus.

58.2 Primi cruris nerui ramus cutem accedens.

59.2 Primi cruris nerui portio, muſculis exteriorem femoris ſedem occupantibus implicita.

60.2 Secundus in crus prorepens neruus.

61.2 Secundi nerui ramus, per internam femoris & tibiæ ſedem ad ſummum uſq; pedem ſub cute repens.

62.2 Rami 61 inſigniti, in pedis ſummum diſtributio.

63.2 Rami 61 inſigniti, notatu dignæ ſoboles, cuti anteriorem genu ſedem, & interiorem quoq; uerſus poplitem ambienti digeſtæ.

64.2 Secundi crus petentis nerui portio, femoris profundiora ſubintrans.

65.2 Portionis, quam 64 notauimus, ramus facile primarius, ac quinto femur mouentium muſculo inſertus.

66.2 Tertius in femur pertinens neruus.

67.2 Tertij femur petentis nerui ſoboles, in muſculos digeſtæ, pubis oßis foramen occupantes.

68.2 Tertij femoris nerui ramus, in cutem exporrectus.

69.2 Tertij femoris nerui portio, in alto permanens, & muſculis implicita.

70.2 Præcipua modò dictæ portionis ſoboles, muſculo diſtributa tibiam mouentium ſecundo.

71.2,3 Quartus, idemq; craßißimus in femur procedentium neruus.

72.2,3 Quarti nerui propago, in poſterioris ſedis femoris cutem magna ex parte diffuſa.

73.2 Quarti nerui ſoboles, in muſculorum capita digeſtæ, à coxendicis oßis appendice exorta.

74.2 Quarti nerui ramus, primùm quarti tibiam mouentium muſculi portioni à femoris oſſe principium ducenti oblatus, ac mox in cutem excurrens, quæ inferiori ſedi obducitur poſterioris regionis femoris & genu articuli.

75.2 Quarti nerui rami, initijs muſculorum ab inferioribus femoris capitibus pronaſcentium oblati.

76.2 Quarti nerui in duos craßitie impares truncos diuiſio, inter humiliora femoris occurrens capita.

77.2 Gracilior exteriorq; dictæ modò diuiſionis truncus.

78.1 Trunci 77 inſigniti ramus, cuti ſubtenſus externam tibiæ ſedem & externum pedis latus inueſtienti.

79.1 Præcipua exterioris trunci portio, fibulæ cum tibiæ oſſe connexum petens.

80.1 Ramus præcipuæ illius portionis 79 indicatæ, qui anteriorem tibiæ ſedem ſub cute implicat.

81.1 Pars præcipuæ portionis 79 inſignitæ, ſecundum fibulam inter ſeptimum & octauum pedem mouentium muſculos exporrecta.

82.1 Interior craßiorq; truncus diuiſionis, quam quartus femur adeuntium neruus in poplite molitur.

83.1 Ramus internam tibiæ ſedem uerſus ſuram & internum pedis latus ſub cute perambulans.

84.1 Ramus in cutem ſparſus ſuræ potißimùm obductam.

85,85.1 Propago, quam craßior quarti nerui truncus in anteriora tibiæ mittit, per ligamentum fibulam tibiæ oßi tota ſede committens, qua hæc oſſa inuicem dehiſcunt. Propago iſta per tranſuerſum in anteriori tibiæ regione occurrens ligamentum fertur, in ſuperiori pedis ſede abſumpta.

86.1 Propago inter quartum pedem mouentium muſculum, & duos primos pedem quoq; mouentium muſculos excurrens.

87.1 Reliquum interioris trunci quarti femur adeuntis nerui, quod tandem ſecundùm interiorem malleolum pedis humiliora petens, ſingulorum digitorum inferiori ſedi binos ſurculos exporrigit.

Præter figuras, quarum modò indicem abſoluimus, quædam ad præſentis libri reponetur finem, neruorum imaginem grandiori quàm ſuperiores forma non inelegãter exprimens, & ad horum librorum Epitomen præcipuè apparata: adeò ut ad illam quoq; ex interiori iam ſubſequentium Capitum margine uenias nonnunquam remittendus.

DE DORSALI MEDVLLA, ET NERVOrum ab ipſa prodeuntium numero. Caput XI.

S i quando alicubi in interiori margine toto hoc Opere occurrit, fig.1, aut 2, aut 3 cap.11 lib.4, illæ conſulendæ ſunt, quas huic Capiti præpoſuimus.

a 1 figura trium quæ ad hoc & ſequentia Capita ſpectant.

DORSALIS[a] medulla, neruorum modo ſubſtantiæ cerebri, à qua originem ſumit, correſpondens, quanto magis à cerebro recedit, protēditurq́;, tanto (neruorū etiam ritu) cōpactior duriorq́; efficitur. Variat enim plurimùm ab aliorum oſsium medulla impenſè humida, propemodumq́; fluxili: ſiquidem hanc, & pręcipuè molliorē ipſius ſubſtantiam pinguedini, uel adipi aſsimiles licet, in oſsium ſinibus cauernuliſq́; nutriendi humectādiq́; gratia aſſeruato. Quinetiam hæc oſsium medulla nec cerebri, aut dorſalis medullæ inuolucris obtegitur, nec præterea ipſi adeò dignæ notatu arteriæ ac uenæ obtenduntur: nec perinde ac dorſalis medullæ, aut cerebri ſubſtantia, candicans alba'ue exiſtit. Quapropter etiā nulla ratione cerebro & dorſali medullæ ſimilis eſt, neq; ulla illi cum ſenſus organis aut muſculis exiſtit communio. quum interim dorſalis medulla non paruam cum muſculis communionem ſibi uendicet. Quippe ſi rerum Opifex hanc, quam alijs longum cerebrum appellare libuit, non produxiſſet, duorum alterum ſubſequeretur. aut enim omnes corporis partes capite inferiores, ac à[b] neruis ſexti paris neruorum cerebri propagines nullas admittentes, motu deſtituerentur arbitrario, triſtantiumq́; ſenſu priuarentur: aut neruum in ſingulas partes à cerebro deriuari neceſſum eſſet. Verùm ſi motu carerent, tunc homo non amplius animal, ſed lapideæ luteæ'ue correſponderet ſtatuæ. A' cerebro autem in ſingulas partes exiguum neruum porrigere, artificis eſſet neruorum ſecuritatē nihili pendentis. Nam non ſolùm gracilem neruum, ut qui rumpi cōfringiq́; poſsit, longo progreſſu deduci non erat tutum: uerùm ne aliud quoddam ualidorum etiam organorum, & minus adhuc uenam aut arteriam.[c] Hæ enim ut dorſalis medulla à propria origine grādes amplæq́; enaſcentes, inſtar arborum caudicis in progreſſu uariè diſſcinduntur: & quum corporis partibus appropinquāt, ſurculos ipſis offerunt, qui materiam ſibi à principio oblatam communicent. Vnde etiam ſatius fuit dorſalem medullam uelut fluuium aliquem, ex fonte nimirum cerebro effluentē, per eam ſedem qua tranſit, geniculatim neruos tanquam animalis facultatis aut ſpiritus uectores germinare, uti modò rerum Opifex probè eſt molitus. Cęterùm quando dorſalis medulla inſtar alterius cerebri omnibus propemodum partibus ſub capite poſitis cenſetur, hanc quoq; oportebat, ſimiliter ac cerebrum,[d] duro & ferendis iniurijs pertinaci munimento, ac uelut propugnaculo cingi. Cuiuſmodi uerò id ſit, in primo libro, dum dorſi uertebrarū ſtructuram proſequerer, abundè dictum eſt. Præterea duæ etiam membranæ dorſalem medullam amplexantur,[e] ijs omnino ſpecie reſpondentes, quibus cerebrum obuoluitur, etiamſi diſtantia inuicem non cōgruant. Duram enim cerebri membranam à tenui in caluaria dehiſcere, gratia diſtentionis contractioniſq́; uaſorum tenuis membranæ, & ipſius adeò cerebri, in ſeptimo libro declarabitur. In uertebrarū autem ſinibus, ubi membranæ dorſalem medullam ambiunt, dura tenuem cōtingit. Atq; hoc uno inuicem membranæ pugnant: ac eo pręterea, quod tertium quoddam inuolucrū egregiè ualidum membraneumq́;, duabus illis quæ dorſali obducuntur membranis, extrinſecus circunducatur:

Dorſalis medullæ ab oſsiū medulla differentia.

b 1,2 fig. cap.2 e.

Dorſalem medullam procreandi neceſsitas.

c fig.cap. 2 lib.3 b. fi. cap.6 B, D, 1. fig. cap.12 A.

Dorſalis quî munienda.

d fig.cap. 14 lib.1.

Oſsibus.

Membraneis inuolucris.

e in prioribus fig. lib.7.

quòd dorſalis medulla uertebris quas uariè moueri neceſſum fuit, ſecus quàm cerebrum continetur, non mouendis ferè oſsibus amplexum. Dorſalem medullam unicam (uti & cerebri ſedes, à qua [f] principium ducit, unica ſimplexq́; eſt) iuſtè à Natura factam eſſe, neminem latêre arbitror: quum homini duo dorſa procreari fuiſſet planè ridiculum, atque ad plurimas actiones ineptum, quodq; dorſalis medulla ualidior per uertebras, ceu unicū iter, ſimplex, quàm gemina prorepat. Quàm uerò uana ſit Galeni ratio, qua [g] cerebellum ſimplex eſſe docet, ut unica fieret dorſalis medulla, in ſeptimo libro explicabimus. Quanquam ſanè & hoc loco hominis medulla dorſalis adhuc inſuper ueniat expendenda. per [h] totam namq; ceruicē, & ad thoracis uſq; medium, aliquando & inferiùs nonnihil, ſimplex, ac indiuiſa, molliſq; adhuc deorſum fertur, neruos duntaxat geniculatim à ſe diffundens. [i] quum uerò thoracis medium perrepſit, ut duris duntaxat, ac motui potiſsimùm ſeruientibus neruis propagandis idonea redderetur, non ſimplex amplius, ſed in innumeras ſecta ſoboles deſcendit, non aliter profectò, quàm ſi frequentes multaſque tenuiſsimas chordulas ſimul rectà tenſas membranæ cuipiam illigares: ac deinde per ſingula uertebrarum dorſi'ue oſsium [k] foramina, per quę nerui proſiliunt, unam atq; alteram chordulam ex mutuo illo cōnexu tantiſper diſtribueres, quouſq; unica tantum ſupereſſet chordula, dorſalis medullæ fini reſpondens. Cæterùm nerui, quos dorſalis medulla per uertebras ducta, ac paulatim in progreſſu graciletcens diſtribuit, reſectionis profeſſoribus ſexaginta, & interdū quinquagintaocto enumerantur, modò triginta, modò uigintinouem complexi paribus. A' dorſalis enim medullæ [l] ſede ſeptem ceruicis contenta uertebris, ſeptena exiliunt paria. A' medullæ autem [m] ſede per thoracis uecta uertebras, duodena dependent paria: [n] à quinis autem lumborum uertebris, quina: ab oſſe ſacro ſena. quamuis interim quinq; inferiora oſsis ſacri neruorum paria, ſi quando id ſex efformetur oſsibus, [o] gemina (uti ferè duobus prioribus è ceruice eductis paribus uſuuenit) quodammodo dici poſsint, quum nerui utrinque antrorſum & retrorſum [p] ducantur, ab una radice uix enati. Dorſalis uerò medullæ [q] terminus ex oſſe ſacro procidens, neruus non cenſetur: neq; in ramulos, qui neruorum nomen merentur, ceſſat. quanquam aliquando illum iam ex ſacro oſſe decidentem, in tres impenſe breues ſurculos diffundi uiderim, tunc ſacro oſſe quinque ſolum oſsibus conformato. In canibus autem & alijs animalibus, pro dorſi oſsium numero, neruorum dorſalis medullæ parium copia differt.

Dorſalis cur unica.

Lib. 8 de uſu partium.

Vbi dorſalis medulla è multis funiculis compingantur.

Quot neruorū paria à dorſali diſcindantur.

f 1 fi. cap. 2 D uerſus E.

g 11 fig. lib. 7.

h 1 fig. à B ad C.

i 1 fig. ſub C ad H.

k fi. cap. 14 lib. 1 Q.

l 1 fig. à B ad D. aut charact. 7.

m 1 fig. à D ad E. aut à charact. 7 ad 19.

n 1 fig. ab E ad F, aut à char. 19 ad 24.

o 1 fig. ab F ad G. aut char. 24 ad 30.

p Pete id ex 2 & 3 fig.

q 1 fig. H. 2, 3 fig. charact. 56.

SEPTEM NERVORVM PARIVM E' CERVICIS uertebris proſilientium ſeries. Caput XII.

MODO' hactenus memoriæ non exciderint primæ ceruicis uertebræ cum occipitis oſſe, & ſecundæ item uertebræ cum prima ſuperius traditæ articulationum ſpecies, meritò in præſentia Naturæ prouidentiam admiraberis, quæ primo ceruicis pari, & ſecundo, non cæterorum ceruicis aut thoracis neruorum ritu, ſed peculiari quodam, duarum primarum uertebrarum articulationibus impedita, uiam inſculpſerit, ac duos utriuſq; paris, quemadmodum & in ſacro oſſe, utrinq; machinata ſit exortus: unum quidem anteriori corporis ſedi, alterum uerò poſteriori exporrigens. Quippe ut [a] poſteriori primi paris propagini concinnè uia præpararetur, Natura in primæ uertebræ eminentiori ſede ad radicem

Hāc memoriā, ſi opus erit, ex figuris cap. 15 lib. 1 reparabis.

Quam uiā Natura primo parauerit pari.

a 3 fig. F.

dicem, poſterioremq́; regionem ipſius cum capite articulationis[b] ſinum cælauit: atq; hîc etiam occipitis oſsi[c] ſinum inſculpẽs, foramen effecit, primæ ceruicis uertebrę, ipſiq́; occipitis oſsi commune. ne ſi fortaſſe integrum foramen tenui illi uertebræ (uti in canibus, quibus grandior eſt uertebra, euenit) inſculpſiſſet, ipſa, quum alioquin magno indigeat robore, multis perforationibus inualida redderetur. Quinetiam quo foramen id arctius eſſe poſsit, Natura poſteriorem primi paris exortum gracilem effecit, eumq́; in muſculos duntaxat diſtribuit,[d] qui à prima ceruicis uertebra in occipitis os inſeruntur, &[e] eos qui ab occipitij oſſe in tranſuerſos illius uertebræ proceſſus implantantur. ac dextra quidem propago in dextri lateris deperditur muſculos, ſiniſtra autem in ſiniſtri: quod etiam ſemper tota neruorum ſerie ſubaudiri uelim. Ab hac præterea poſteriori primi paris propagine,[f] ſurculus etiam deducitur in principium[g] muſculi à primæ ceruicis uertebræ, & aliquot ſubditarum uertebrarum tranſuerſis proceſsibus principium ſumentis, ac ſcapulam ſurſum attrahentis.[h] Altera primi paris propago non ſemper conſpicua, ab anteriori dorſalis medullæ regione enata, excidit inter primam ceruicis uertebram, & occipitis os, iuxta latus[i] teretis ligamenti ſecundæ uertebræ proceſſum (quem denti aſsimilamus) occipitio colligantis. Hæc propago uti gracillima eſt, ita etiam mox in[k] muſculos abſumitur, qui anteriori uertebrarum ſedi obnati, dorſum mouentium primum par recenſentur.

Secundi paris egreſſus & ſeries.

Secundum neruorum par, quando prorſus ex lateribus ſubſequẽtium parium modo pronaſci nequiuit, utpote ab articulatione primæ uertebræ cum ſecunda offendendum, & articulationis robore foramen inibi non admittẽte, Natura uertebrarum noxam fugiens, id ut frequentiùs, binis propaginibus exoriri operæprecium putauit. ac[l] poſteriorem propaginem, quæ[m] anteriori longè eſt craſsior (quanquam & ipſa gracilis uiſitur) per latus poſterioris ſecundæ uertebræ proceſſus, quem ſpinam uocamus, eduxit, ibidem opportuniſsimum tutiſsimumq́;[n] iter (uti in primo docuimus libro) machinata. Præſens propago ſimulatq; prodijt, in duos craſsitie impares[o] diſcinditur ramos: ac[p] craſsior à prioribus quodãmodo ad poſteriora ſurſum tranſuerſim tendit, ex ſpinæ nimirum ſecundæ uertebræ lateribus, uerſus ſpinæ medium, ubi mutuus eſt utriuſq; lateris muſculorum poſteriorem ceruicis regionem occupantium congreſſus. Ramus iſte, tertij paris[q] ſobole huc exporrecta[r] coauctus, ac ex dictorũ iam muſculorum medio in exteriora prolapſus, cõtrario penitus ductu ex poſterioribus ſurſum in priora ad caput contendit, atq; inibi in uniuerſam capitis cutem, tam quæ circa aures, quàm quæ poſt aures in occipite ad uerticis uſq; ſummũ habetur,[s] ſurculos ſpargit. Huius rami progreſſus accuratè propter ſubſequentium parium ſeriem uenit perpendendus.[t] Ab illis enim paribus rami à uertebrarum lateribus ad ipſarum ſpinas pertingunt, & hinc rectà extrorſum per mutuum muſculorum utriuſq; lateris congreſſum, & rurſus hinc à ſpinarum ſeu poſteriorum proceſſuum apicibus, dorſiq́; medio, antrorſum ſeu uerſus corporis latera aſcendunt, & in muſculos digerũtur à ſpinarum apicibus principium ducentes, uti ſubſequẽs neruorum ſeries edocebit. Cæterùm poſterioris ſecundi paris propaginis minor[u] ramus in proximorum muſculorum principia diuaricatur. ſunt autem illi, tertij & ſexti parium[x] muſculi, eorum quos capitis motibus præeſſe diximus.[y] Anterior ſecundi paris propago admodum gracilis, ab anteriori dorſalis medullæ ſede originem mutuatur, atque[z] inter ſecundam & primam elabitur uertebram ad latus radicis, eius ſecundæ uertebræ

aa 3 proceſſus,

b 3, 11 fig. cap. 15. lib. 1 V.
c 1 fig. eiuſd. ca. H.
d 14 muſc. ta. G, F.
e 14 tabula H, I.
f 2, 3 fi. G.
g 13 muſc. tab. Q.
h 2 fig. H.
i fig. cap. 30 lib. 1 I.
k 8 muſc. tab. A, B.
l 3 fig. I.
m 2 fig. N.
n 10, 11 fig. cap. 15 lib. 1 r. ſinus autem 4. fig. q. et 6 fig. p.
o ad 1 3 fi.
p 3 fig. K.
q 2 fig. S.
r 3 fig. L.
s 2, 3 fig. M, M.
t Petes hæc ex 3 figuræ medio.
u 3 fig. ſup B, & ad ſiniſtram I.
x 24 muſ. tabu. A, B. K, L.
y 2 fig. N.
z 11 fig. cap. 15 lib. 1 m ad latus r.

proceſſus, quem denti comparamus. Digeritur autem hæc propago mox in [a] muſculos anteriori ceruicis uertebrarum ſedi adnatos, primumq́; muſculorum dorſum mouentium par conſtituentes.[b] Tertium par, ex[c] communi foramine ſecundæ ceruicis uertebræ & tertiæ procidit, mox ab egreſſu in duos diſciſſum ramos.[d] poſterior retrorſum flectitur, ac inter muſculos ceruicem [e] extendentes, qui dorſum mouentium ſeptimus & octauus enumerantur: ac deinde inter caput mouentium [f] ſecundum par occultatus, ad ſecundæ uertebræ ſpinam contendit: atq; hinc ex mutuo muſculorum poſteriorem ceruicis ſedem occupantium concurſu excidens, ad ceruicis properat latera,[g] muſculo ſuffultus, qui ex carnea conſtitutus membrana, buccarum motibus præeſt.[h] Anterior autem tertij paris ramus, in quatuor ſpargitur propagines, ac [i] prima muſculorum dorſum mouentium primum par implicat.[k] Secunda propago decliuis ducta, quartum adit neruorum par, cuidam ipſius ſurculo commiſcenda, in dictos nuper muſculos abſumpto.[l] Tertia autem ſurſum contendit, ac poſterioris ſecundi paris propaginis ramo in uerticis cutem excurrenti congreditur, unà cum illo (uti prius dictum eſt) diſpergenda.[m] Quarta autem tertij paris anterioris rami propago in [n] muſculos digeritur, qui trãſuerſis uertebrarum proceſsibus connati, ceruicem in latera mouent: &[o] eum pariter, qui à tranſuerſis uertebrarum ceruicis proceſsibus principium ducens, ſcapulam ſurſum uellit.[p] Quartum ceruicis neruorum par è cõmuni tertiæ & quartæ uertebrarũ foramine excidẽs, tertio pari ſimiliter, in duos partitur ramos. [q] Poſterior, aliorum qui retrorſum ad ſpinam inter muſculos occultati reflectuntur modo, uerſus tertiæ ceruicis uertebræ ſpinam contendit, in progreſſu illis quibus intertexitur muſculis, ſurculos diffundens. Quando autem ſpinam contingit, per mutuum elabitur congreſſum muſculorum poſteriorem ceruicis regionem occupantiũ, atq; hinc in latum membraneumq́; digeritur muſculum, buccarum motus autorem præcipuũ.[r] Anterior autem quarti paris ramus, ternas educit propagines. ac[s] unam promit, cui tertij paris [t] propago cõmiſcetur, quæq́; in muſculos deperditur ſtomacho ſubſtratos, ac ceruicem flectentes.[u] Secundam uerò propaginem in muſculos diſtribuit uertebrarum lateribus adnatos: cuiuſmodi ſunt, quorum beneficio ceruix in latera ducitur, ac is qui à tranſuerſis colli uertebrarum proceſsibus principium ducens, ſcapulam ſurſum allicit.[x] Tertia propago duabus nuper dictis gracilior, decliuis fertur, cum quinti paris[y] ſobole congreſſura, ac ſimul cum illa & ſexti paris[z] propagine, ſepti tranſuerſi [a] neruum cõſtitutura.[b] Quinto pari quinta ceruicis uertebra cum quarta uiam præbet: ipſum uerò ſimiliter atq; quartum in duos diſcinditur ramos, ac[c] poſteriorem ad ſpinarum apices retorquet, eodem prorſus modo digerendum, quo poſteriorem quarti paris ramum digeri diximus. At[d] prior anterior'ue quinti paris ramus, primùm[e] ſobolem ſpargit muſculis ceruicem flectentibus. dein[f] grandiorem depromit, qui deorſum repens, ramulos utriuſque uicini paris, quarti nimirum & ſexti excipit: & illis adauctus, [g] neruum [h] ſepti tranſuerſi efformat, qui præcipua quinti paris conſtat propagine, & exigua ſobole quarti paris, & item exigua ſobole ſexti. Interdum uerò & ſeptimi paris ſurculus ſepti tranſuerſi neruo accedit, at tunc quarti paris ſoboles ipſi nulla offertur. Atq; hæc ſanè regio admodum induſtriè ſepto tranſuerſo neruos elargitur. Variat enim id à cæteris muſculis non figura ſolùm, uerùm & functione. Orbicularis enim formę (uti in ſecundo receſuimus libro) uiſitur, & ſitu obliquo donatur. Mox caput ipſius, à quo fibræ dependent, non ut quiſpiam

Tertij paris ſeries. — *Quarti paris ſeries.* — *Quinti paris ſeries.* — *Septi tranſuerſi neruorũ conſtitutio.*

a 8 ta. A, B. b 2 figu. cha. 3. c 7 fi. cap. 15 lib. 1 & cũ c 8 & 9 figuræ. d 2, 3. fi. O. e 14 ta. O. f 13 tab. A, B, C, etc. g 3 tab. Γ. h 2 fig. P. i 2 fig. Q. k 2, 3 fig. R cõmiſcetur cum Y. l 2 fig. S. cum 3 figuræ K ad L. m 2, 3 fi. T. n 8 ta. C. 13 tab. H. o 13 ta. Q. p 2 figu. cha. 4. q 2, 3 fig. V. r 2, 3. fi. X. s 2 fig. Y. t 2 fig. R. u 2 fig. a. x 2 fig. b. y 2 fig. e. z 2 fig. m. a 2, 3 fig. n. b 2 fi. cha. 5. c 3 fig. c. d 2, 3 fig. d. e 2 fig. dd ad cha. 6. f 2 fig. e g 2 fig. n ex b, e, m. dein 1. fig. lib. 6 P. 3 fig. I. h 7 muſc. tab. Δ.

ut quiſpiam arbitraretur,ex pectoris oſſe,aut coſtarum cartilaginibus, aut uertebrarum corporibus educitur: ſed in media totius ſepti regione,quæ neruoſa eſt,id conſiſtere nobis perſuaſum habemus. Ac proinde neruos fibris illis motum largituros, eò prorepere ab alto operæprecium fuit, ut in uniuerſam ipſius ſedem ſuam uim ex æquo diffunderent.Si uerò Natura neruos ſepti partibus,quæ pectoris oſsi,coſtis & uertebris connaſcuntur, inſeruiſſet, ſepti finis in ipſius medio haberetur: quum neruos in muſculorum initia potius quàm fines exporrigi, Anatomes profeſſoribus axioma ſit. Atq; hac ratione ſeptum duntaxat neruos à ceruicis uertebris mutuatur. longo enim progreſſu eos ducere, quum poſſent ex proximis ſedibus emitti, opificis eſſet ignorantis, quid magis in fabrica conduceret.Hac itaque ratione,ſepto ex altis partibus neruos exhiberi oportuit: quos Natura,ne toto progreſſu,quem per uniuerſum thoracem moliuntur, parum concinnè ducerentur, interſepientibus thoracem membranis adnexuit,unum neruum ſingulis membranis exterius firmans.

Reliquum anterioris rami quinti paris.

Neq; profectò minorem conditoris induſtriã arguit[i] id quod adhuc anterioris quinti paris neruorum ceruicis eſt reliquum, atq; in[k] muſculum præcipuè inſeritur,cuius auxilio brachium attollimus.Natura enim ab hac portione[l] ramulos quoſdam porrigens[m] muſculis ſcapulã attollentibus,primùm ab externo huius portionis latere[n] neruum deriuat, qui foràs emergens,atq; in multas ſciſſus ſoboles cutem implicat,qua attollẽs brachium muſculus integitur.Deinde reliqua portio in profundo recõdita, ſimulatq; ſcapulæ ceruici appropinquat,in duos magnitudine impares partitur ramos.[o] Anterior,qui & gracilior eſt,ſub ſummi humeri cũ clauicula[p] cõnexu porrigitur, & muſculi brachium attollentis parti ſoboles ſpargit, quæ à ſummo humero & clauicula inibi principium ducit.Atq; hic ramus cuti nullum exporrigit ſurculum,niſi interdum extremè gracilem, aliquouſq;[q] humeraria uena concomitatum.[r] Poſterior uerò eius quinti paris portionis, quam in profundo reconditam, decliuem ferri diximus, ramus qui anteriori craſsior eſt, poſtquam gracilem exprompſit ramulum[s] muſculo hinc à ſcapula ſurſum ad os *υ* referens proficiſcenti, inſidet[t] foramini inſtar ſemicirculi in ſcapulæ elatiori coſta exſculpto.In hoc foramine poſterior hic ramus uena quoq; & tenui arteria concomitatus, mox propaginem diffundit[u] muſculo ſinum occupãti,quem inter ſcapulæ ſpinam & elatiorem ipſius coſtam haberi ſcripſimus.Inſuper in muſculi brachium attollentis ſedem digeritur,à ſcapulæ ſpina & ſummo humero pronatam.Verùm hic ramus in præſentem muſculũ non totus diſſoluitur,ſed[x] ſurculo quopiam cutem externæ brachij ſedi obductã adit, quem ſecundùm exterius latus[y] inſertionis ramus ille ab alto tranſmittit,quam muſculus is brachiũ attollens in humerum molitur.Eadẽ ſanè induſtria & à ſuccedẽtibus neruorum paribus,ſeu neruis in brachiũ progrediẽtibus ad muſculos ſcapulã mouentes,[z] nerui tranſmittuntur,qui omnes intimis muſculorũ ſedibus potiſsimùm inſerũtur.Cæterùm nunc tempeſtiuum eſt,ſexti & ſeptimi pariũ ſeriem ſermoni ſubijcere.

Sexti paris ſeries.

[a] Sextum par ſub quinta uertebra excidens,eadem cum cęteris paribus ſerie ad ceruicis muſculos[b] poſteriorẽ ramum diſpẽſat, tum eos qui ceruicis & capitis pręſunt motibus,tum illorũ capita[c] qui reſpirationis opifices ex ceruice thoracem accedũt. quanquam & hi ipſorũ neruos à ſeptimo pari, & octauo quoq;, ſeu primo thoracis pari potiſsimũ mutuentur.[d] Anterior autẽ ſexti paris portio,poſtquam[e] neruum exprompſit,qui quinti paris portioni ad neruum ſepti tranſuerſi conſtituendũ permiſcetur, cũ contiguis paribus,ſeptimo nimirum

i 2,3 fig. f.
k 2 muſ. tabul. M.
l 3 fi. T,T.
m 9 tab. r. & 13 tab. Q.
n 2,3 fi. g.
o 2,3 fig. h.
p ult. fi. li. 1 Q, ad λ.
q fig. cap. 6 lib. 3 a,a
r 2,3 fi. i.
s 5 muſc. tab. R,S.
t 1,3 fig. cap. 21 lib. 1 a.
u 12 tab. H,H.
x 2,3 fi. π.
y 10 muſc. tabul. inter P & d.
z 3 fig. t,t, α,α.
a 2 fig. cha. 6.
b 3 fig. k.
c 12 tab. F.
d 2 fig. l.
e 2 figur. m ad e, ad cõſtitutionẽ n.

& octauo [f] coit, & uariè rurſus diſcinditur, neruos unà cum proximis paribus *f 2,3 fi.q.*
efformatura,qui in brachium contendunt. Priuatim uerò præter cætera ceruicis paria, ſextum par [g] portionẽ notatu dignam deorſum ad ſcapulæ cauum *g 3 fig.p*
tranſmittit, & rami quoq; tum ab hoc, tum & à cæteris coniugijs ad muſculos digeruntur, qui ſcapulam ſurſum ducunt. Validis enim, & magnam molem attollentibus muſculis,uarias quoq; ac frequentes neruorum propagines
Septimi paris ſeries. inſeri,quàm maximè rationi eſt conſonum. [h] Septimi etiam paris ex communi ſextæ & ſeptimæ ceruicis uertebrarum foramine prolabẽtis, magnus cum *h 2 figu. cha.7.*
duabus proximis coniugationibus, ſexta uidelicet & octaua, [i] congreſſus perficitur,atq; huius potiſsima portio in brachiũ fertur.Ab hoc enim pari,& quinto & ſexto ceruicis, & primo & ſecundo thoracis neruorum paribus, omnes *i 2 fig.f. aut potius ſpecta fig. cap.14.aut ult.fig.*
brachij nerui propagantur. Qua autem ſerie illi digerantur, peculiari Capite perſequar: modò interim adhuc addens, ſeptimum par (uti & prius monui) interdum ramulum ſepti tranſuerſi neruo offerre,& perpetuò [k] ramum in poſteriora ad ſpinam ducere, qui præter cæteras propagines in muſculos poſteriori ceruicis ſedi inſtratos digeſtas, aliquot etiam offert [l] lato membraneoq́; *k 3 fig.r.* *l 3 muſc. tab.r.*
muſculo, qui buccas mouentium, ex carnea membrana conſtituitur. In hunc enim muſculum à quinti paris neruorum cerebri [m] propagine per [n] cæcum foramen excidente, ac dein ab omnibus ferè paribus uertebrarum ceruicis (ſi primum excipias) ſoboles pertingunt, uniuerſe ſecundum muſculi fibrarum ductum exporrectæ,ac proinde etiam ad uenas & ligamenta multifariam (ut ductum illum ſeruent) reflexæ,ac cuti etiam communicatæ. *m 1,2 fig. cap.2 c.* *n 2 figu. cap.12 lib. 1.b.*

SERIES DVODECIM PARIVM NERVORVM dorſalis medullæ,thoracis complexæ uertebris. Caput XIII.

Dorſalis medullæ neruorũ octaui paris, ſeu thoracis parium primi ſeries

PRIMVM thoracis neruorum [a] par, inter ſeptimam ceruicis uertebrarum, & thoracis primam, quinq; humiliorum ceruicis pariũ modo exiliens, ſi ſuperioribus dorſalis medullæ neruorum paribus cõparetur, opportunè octauum nuncupabitur. Hoc itaq; ſimulatque excidit, in duos impares diductum ramos, [b] poſteriorem, qui & gracilior eſt, retrorſum ad ſpinam inter muſculos uertebris hîc adnatos reconditum detorquet, à quo in progreſſu ſurculos accipit radix [c] muſculi à prima thoracis coſta in tranſuerſos ceruicis uertebrarum proceſſus inſerti,ac ceruicem in latus (uerſus anteriora tamen) inclinãtis.Dein & qui ceruicis capitiſq; in poſteriora motibus hîc præficiuntur muſculi, ab hoc octaui paris ramo ſurculos adipiſcũtur. Quod autem eius rami,ſeptimę ceruicis uertebræ ſpinam contingit,extrorſum ducitur: & rurſus tranſuerſim à ſpina abſcedens,propagines offert humiliori ſedi eius [d] muſculi,qui ſcapulam mouentium ſecundus ac maior enumeratur. inſuper & [e] muſculo ſcapulæ baſi inſerto,ſcapulamq; ad dorſum trahenti,ac demum [f] illi quem hominis thoracẽ mouentium tertiũ recenſuimus. At anterior octaui paris ramus,poſteriori longè inſignior,ſeptimi,ſed magis adhuc interdũ noni paris non minimam portionem cum ipſo congredientẽ [g] ſuſcipit: totuſq; uariè uicinis paribus cõmixtus, ſi [h] unicam ipſius dempſeris propaginẽ,in brachiũ fertur.Ex demiſsiori namq; ipſius ſede, ubi iam proximis paribus ſe commiſcuit, propaginem antrorſum emittit,quæ ſecundùm primæ thoracis coſtæ ductum ad pectoris oſsis uſque ſummũ perlata,in progreſſu ſurculos diſpẽſat thoracis [i] muſculo à clauicula in

a 2 figu. cha.8. *b 3 fig. u.* *c 8 muſc. tab. C. 14. tab.N.* *d 9 muſc. tab.Γ,Δ.* *e 10.14. Γ.* *f 11 14. F.* *g 2,3 fi.x, aut ſpecta fig. ca.14.* *h 2 fig.y.* *i 4 muſc. tab.d.*

primam

primam inſerto coſtam. Præterea huius propaginis terminus in illos digeritur muſculos, qui à pectoris oſsis ſummo principium ducentes, ſurſum exporriguntur,[k] tum ad mamillarem capitis proceſſum,[l] tum ad os υ imagini comparatum, &[m] ad laryngis cartilaginem ſcuto non abſimilem. quanquam interim & his muſculis à ſexto pari neruorum cerebri[n] ſoboles offerantur, ut & à primo intercoſtali neruo, quem mox noni paris[o] propaginē eſſe dicam. Quæ autem octaui paris in brachium ſit ſeries, cum reliqua brachij neruorum explicatione perſequar: id etiam hoc loco ſubiungens, ab octauo pari, ſeu potius quarto brachium petente neruo, quum is alam accedit, ex poſteriori ipſius regione etiam[p] ramos pullulare, in cauam ſcapulæ regionem digeſtos.[q] Nonum par inter primam & ſecundam thoracis uertebras originem ducens, octaui quoq; paris ritu[r] ramum in poſteriora ablegat, ſimili quodammodo ratione atq; poſterior octaui paris ramus digerendum. Deinde non minimam ſui partem octauo porrigens, uti ſuo dicam loco, in brachium fertur.[s] reliquam uerò ipſius portionem primo coſtarum interuallo offert, quæ ſecundùm primæ coſtæ ductum ad pectus uſq; fertur in progreſſu, ut & reliqui coſtarum interuallis exporrecti nerui, ſoboles diffundens in muſculos thoraci incumbentes.

Noni paris ſeries.

Reliquorū parium è thoracis uertebris proſilientium ſeries.

Porrò[t] decimum, undecimum, duodecimū, & reliqua ad primum uſq; lumborum, ſeu uniuerſæ dorſalis medullæ uigeſimum par, ſubſequentia, eadem quodammodo ſerie digeruntur. Quippe omnia mox atq; è uertebrarum lateribus exiliere, bipartitò ſcinduntur, ac minor graciliorq; ramus retrorſum ad uertebrarum ſpinas detorquetur, inter muſculos uertebris adnatos latitās. Sunt uerò illi, quos dorſi & thoracis motibus hic præeſſe retulimus. Videlicet humani thoracis motorum[u] quartus, in canibus uerò & ſimijs ſextus: deinde dorſum mouentium ſexti paris[x] alter, mox &[y] alter octaui dorſum mouentium paris, & circa ſuperiores thoracis uertebras[z] alter primi, &[a] alter ſecundi paris caput mouentium, &[b] alter tertij paris, &[c] alter quoque quarti paris muſculorum dorſum priuatim mouentium. In hos enim muſculos thoracis neruorum poſteriores rami ſparguntur: ueruntamen in illos toti non abſumuntur. at ubi iam ſpinarum attigere apices, extrorſum properant, inter mutuum dextri ſiniſtriq; lateris muſculorum congreſſum excidentes, atq; in muſculos poſtmodum digeſti, qui ab illarum quas cōtingunt ſpinarum apicibus principium mutuantur: è quorum claſſe (præter aliquot nuper commemoratos, præcipuè autem alterum primi paris muſculorum caput mouentium) ſunt,[d] muſculus ſcapulam ad dorſum trahens, totiq; ſcapulæ baſi inſertus: &[e] humilior pars eius muſculi, quem ſecundum ſcapulam mouentium enumeramus, ac monachorum cucullis conferimus, quiq; hac parte ſcapulam deorſum uellit, mox humani thoracis motus opificum[f] quintus, &[g] is etiam qui brachium deorſum dorſo adducit. Et præterquàm quòd à poſterioribus horum parium ramis ſurculi in muſculos digerantur, etiam aliquot in cutem dorſo inſtratam contendunt, at minus frequentes quàm nerui in brachij, aut pectoris, aut colli cutem exporrecti. Cæterùm anteriores præſentiū parium rami[h] ſurculos offerunt ſexti paris neruorum cerebri[i] ramo ſub tunica coſtas ſuccingente coſtarum radicibus exporrecto, illiſq; ſurculis adaucto. Dein præſentes rami coſtarum oblati interuallis,[k] uena itemq;[l] arteria concomitantur, & proprio[m] ſinu coſtarum interiori inferioriq; ſedi inſculpto uecti, ſecundùm coſtarum ductum in anteriora properāt. Rami enim ueris exporrecti coſtis, ad pectoris uſque os pertingunt: rami autem ſecundùm ſpurias delati coſtas,

haud

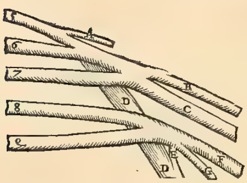
- k 4 tab. Θ.
- l 4 tab. S, aut T.
- m 5 tab. P.
- n 2 fi. cap. 2 k, k.
- o 2 fig. Δ.
- p 3 fi. α, α.
- q 2 fi. charact. 9.
- r 3 fig. β.
- s 2 fig. Δ.
- t 2 fi. charact. 10, &c. uſq; ad charact. 20
- u 12 muſc. tab. Δ.
- x 13 ta. Γ.
- y 14 ta. Y.
- z 12 ta. Γ.
- a 13 ta. A, B, etc. ad F.
- b 13 ta. H.
- c 14 ta. O.
- d 10 ta. Γ.
- e 9 tab. Δ.
- f 11 tab. Δ.
- g 10 ta. Θ.
- h 2 fi. n, n.
- i 2 fi. cap. 2 h.
- k fi. cap. 6 lib 3 G, G.
- l fi. cap. 12 lib. 3 k, k.
- m 1, 4 fig. cap. 19 lib. 1 K.

haud unà cum illis ceſſant, uerùm in abdominis uſque anteriora ſuper peritonæum repunt. Ab his ramis in progreſſu[n] ſparſa admodum propaginum ſeries in muſculos thoraci adſtratos diffunditur, è quorum numero[o] ſecundus eſt thoracem mouentium, &[p] qui brachium pectori admouet, &[q] qui ſcapulam pectori adducit, &[r] qui brachium deorſum uellit, &[s] obliquè deſcendens abdominis muſculus. In hos enim muſculos propagines ab intercoſtalibus neruis offeruntur, ſingulæ tanta induſtria ad coſtas, & uenas, & arterias, & ligamenta reflexæ, ut muſculorum quibus porriguntur, fibrarum inceſſus adamuſſim quodammodo retineāt. Atq; ut his muſculis thoraci inſtratis ab intercoſtalibus neruis propagines exhibētur, ſic à neruis ſpurias coſtas ſuperanti bus, ſoboles quoq; abdominis muſculis cōmunicantur, fibrarū etiam illorum quibus attenduntur muſculorū ingreſſum utcunq; obſeruātes. A propaginibus muſculos implicantibus, neruuli etiam thoracis cuti offeruntur, non quidem certa, neque nunquam aberrante ſerie: ſed ſparſim, eoq; prorſus modo, quo errantes uaſorum rami, ἀποστάδες Græcis nuncupati, digeruntur. Vtcunque tamen uaria, neq; ſibi conſtans ſit eiuſmodi neruorum cutem petentium ſeries, Natura nihilominus ſubuerita, ne tenero adhuc infanti lac familiare ipſius alimentum, à matre exigenti, papilla nōnunquam atrocius denegaretur, exactum papillæ ſenſum impartiri uoluit, quo tenerorum infantuli labrorum, mollisq; linguæ contactus illam uoluptate afficeret, qua homines illecti, hanc promptius ſugendam contrectandamq; offerant. Ac proinde à neruis ferè, qui quartum coſtarum perreptant interuallum,[t] propagines diffunduntur in muſculum, cuius beneficio brachium pectori adducimus: atq; ab illis propaginibus ſurculi in papillam pertingunt, ſimili[u] qua penis efformatur ſubſtantia conſtantem. Cæterùm ut pręſentes ſurculi duodecimo neruorum pari quodammodo peculiares cenſendi ſunt, ita ſanè decimooctauo & decimonono paribus id priuatim aſcribendum uenit, quòd[x] ſurculos offerant principio[y] ſexti femur mouentium muſculi, quod hinc è uertebrarum lateribus pronaſci, iam multo antè commemorauimus.

Nerui papillam petentes.

n 2 fi. θ, θ. dein characteres lateris ſiniſtri fig. 2.
o 7 tab. L.
p 3 tab. Δ.
q 5 tab. Γ.
r 10 ta. Θ.
s 3 tab. Θ.
t 2 fig. V.
u 3 fig. tabulæ cap. 49 lib. 2 E, E.
x ad latus characterum 18, 19.
y 8 muſc. tab. Θ.

NERVORVM PER BRACHIVM, CVBITUM & manum ſeries. Caput XIIII.



PRAESENTI figura neruorum brachium accedentium plexum, de quo in huius Capitis contextu mox agetur, & qui ſupra primam thoracis coſtam in colli latere conſiſtit, nudum exprimere ita conatus ſum, quemadmodum in poſtrema diſſectione is mihi Patauij occurrit. Ut uerò delineatio eſſet apertior, omnes ramos qui à quinto, ſexto, ſeptimo, octauo & nono paribus aliò quàm in brachiū deducūtur, reſectos finxi: uti contrà omnes ſunt conſpicui in figura huius libri calci adhibita, & huius plexus imaginem ita exprimente, ut neutiquam pigere debeat & illam quoq; iſtius plexus occaſione intueri. Characteres autem, quibus hæc figura inſignitur, ita ſe habent.

5, 6, 7, 8, 9 *Radices parium neruos qui brachium ſubeunt conſtituentiū, illic reſectæ, quà à uertebris iam procidēre. Nerui uerò brachij illic ſunt abtruncati, ubi iam in brachium prolabuntur.*

A *Portio quinti paris, à qua tandem neruus deducitur, qui brachium ſubeuntium primus numeratur.*

B *Secundus neruus.*

C *Tertius neruus.*

D, D *Quartus neruus, qui hic ex poſteriori ſede prodit congreſſus quinti paris & ſexti, portionemq; aſſumit ex poſteriori ſede congreſſus ſeptimi paris: ac deinde ſub octaui paris noniq; congreſſu prorepens, etiam ramum E inſignitum ab illo ita atq; hic expreſſimus aſſumit.*

E.

F Quintus brachium petens neruus.
G Sextus brachium petens neruus.

A quibus paribus nerui in brachium ducantur.

a 2 fig. charact. 5, 6, 7. b 2 fig. charact. 8, 9. c 2, 3 fig. π, ρ, σ, Φ, χ, ψ.

AD brachium à quinto, ſexto, ſeptimo ceruicis neruorum [a] paribus, ac dein à primo ſecundoq; thoracis, ſeu totius dorſalis medullæ uertebris cõtentæ octauo & nono [b] paribus, [c] ſex nerui digerũtur: quorũ ſeriem proſequar mox atq; addidero, neruos brachium adituros, ſtatim ab ortu ad uertebrarum latera ita inuicem permiſceri coireq;, & rurſus inuicem dirimi, ac denuò cõgredi, & poſtremò ſeparari, ut neutiquam dicere queas, quis´nam brachij neruus ab hoc illo´ue pendeat pari. at uerius quodãmodo ſex præcipuos neruos à quadam commixtione, neruorumq; congerie, ac contextu reticulari, principium ducere aſtrues. Atq; hic implexus tam elegans eſt, ut ab illius effigie chordulas, Cardinalium galeris appenſas, artifices primùm miſcere committereq; forſitan didicerint. Quòd autem Natura artificio hoc peculiari, ſpectatuq; iucundiſsimo utatur, quo neruos longiſsimo progreſſu deducendos, duriores, & ad iniurias pellendas pertinaciores reddat, neminem ambigere exiſtimo, potiſsimùm ſi [d] implexum neruorum crus petentium unà quoq; ſpectauerit, ac non nimium interim Galeno in primo affectorum locorum libro acquieuerit. Cæterùm [e] primus brachium ſubiens neruus, eius quinti paris neruorum ceruicis [f] rami, qui in [g] muſculi brachium attollentis ſedem à ſcapulæ ſpina pronatam digeritur, ſoboles eſt, quæ tantum in externæ brachij regionis cutem paulo ſub medio longitudinis brachij diffunditur, inibiq; ceſſat. Quippe inferiorẽ huius regionis cutem [h] alia exilis propago implicat, quæ nunc dictæ ſobolis modo ex alto emergens, ab eo editur neruo, qui neruorum brachij [i] quartus erit. Atque hæc propago non iſti ſolum cuti ſurculos offert, ſed & illi etiam, quæ externam poſterioremq; cubiti ad humerum articuli ſedem amplexatur. Præſentes nerui, ut & omnes quoq; cutem accedẽtes, membrana, quam cum multis carnoſam uocare libuit, pulchrè ſuffulciuntur, & inter hanc & cutem prorepunt, in homine multo adipe etiam immerſi, mẽbranamq; illam cuti pertinaciter committentes, at pilorum interim modo graciles. Deinde non eandem perpetuò in ſitu, numero & craſsitie retinent ſeriem: ſicut in minoribus uaſis, neq; parem numerum, neq; ſitum, neq; magnitudinẽ accuratè obſeruari, iam antea relatum eſt. Porrò cæteri quinq; nerui per axillam brachium ſubeunt, atq; in plures ramos quàm primus ſparguntur, ſinguliq; maiores craſsiores´ue ſpectantur. [k] Secundus itaque brachium petens neruus, ab implexu quem neruos brachium ingreſſuros ad uertebrarũ latera efformare dixi, principium ducit. unde etiam nemo hunc neruum alicui pari uerè aſcribet: quum non uno, ſed pluribus neruorum paribus textus ille conſtituatur. Cæterùm neruus iſte ſub [l] muſculo cubitum flectẽtium anteriori brachium ingreditur. Vbi enim duo illius muſculi capita inuicem ſunt coitura, neruus ille primùm in brachiũ fertur: quo etiam loco [m] muſculus brachium pectori adducens, inſertionẽ ſecundùm humeri lõgitudinem molitur. uti etiam [n] muſculus brachium attollens, tranſuerſim inibi humero implantatur: præter inſertionem, quam hac propemodum regione [o] muſculus tẽtat, qui ab humiliori ſcapulæ coſta pronatus, brachium in poſteriora allicit. ac demum eius quoq; [p] muſculi inſertio ſecantibus inibi occurrit, cuius beneficio deorſum uerſus dorſi humiliora brachium agitur. Secundus igitur brachium petens neruus, priori cubitum flectentium ſubditur

Implexus neruorum brachium adeuntium.

d circa oſſis ſacri regionem, in 2 fig. & huius lib. ult. e 2, 3 fi. π, π. ult. fi. R. f 2, 3 fig. i. g 10 muſc. tab. Δ.

Primus neruus.

h 3 fig. charact. 3. ult. fig. g. i 2, 3 fi. Φ. ult. fig. e.

Neruos cutem ſubeuntes non eandem ſemper propemere ſeriem.

k 2, 3 fig. ρ. ult. fig. S.

Secundi nerui ingreſſus.

l 6 muſc. tab. Θ. m 3 tab. Δ. n 4 tab. Ξ. o 13 tab. S. p 10 ta. Θ.

ſubditur muſculo: & ſub[q] interiori eius capite,quod à ſcapulę proceſſu ancho *q 6 tab. n, o muſc. Θ ab l.*
ræ ſpeciem referente originem ducit, occultatus, utriſq; eius muſculi capiti-
bus[r] ſurculum offert: ac decliuis prorepens, ſub poſteriori nuper commemo- *r 2 fig. s, r.*
Tertij ingreſſus. rati muſculi ſede reconditur. Quas uerò propagines dein diffundat, ubi &[s] ter *s 2, 3 fi. τ. ult. fig. T.*
tium neruum huc ſermone deduxero, ſubijciam: qui ſecundo humilior, ex il-
lo quoq; cõplexu, reti´ue, quod iam prius à neruorum brachium adeuntium
radicibus confici diximus, prodit: & quum alam perreptat,[t] ramum promit *t 2 fig. υ.*
[u] inter muſculum brachium pectori adducentem, & illum quo brachium at- *u 3 muſc. tab. per lineam ab L ad Q.*
tollitur, cuti exporrectum, quæ illorum muſculorũ obducitur lateribus, quà
Secundi cum tertio congreſſus. illi ſe mutuò contingunt. Simulatq; uerò tertius neruus humero, ſeu brachij
oſsi appropinquat, mox etiam cubitum flectentiũ anteriori muſculo coope-
ritur: atq; ſimul cum ſecundo neruo deorſum properans,[x] ramulũ capiti præ- *x 2 fig. φ.*
bet[y] muſculi cubitum flectentium poſterioris, quod etiam interdum & à ſe- *y 8 muſc. tab. r.*
Lib. 3 de Adminiſt. diſſect. cundo neruo propagine quadam donatur. Cæterùm Galenus aſſerit, à tertio
noſtri numeri neruo, poſtquam is ramulum hunc in caput muſculi cubitum
flectentium poſterioris deprompſit,[z] tantam propaginem diffundi, illamq́; *z 2 fig. ψ.*
ſecundo neruo commiſceri, quanta ſecundi nerui eſt portio, hàc ſub anteriori
cubitum flectentium muſculo prorepens. Deinde ſubdit, ſe ſemel obſeruaſſe,
à tertio neruo ad ſecundum nullam cõmunicari propaginẽ. Nos ſanè utrunq;
quodammodo animaduertimus: ſed multo ſæpius, & perpetuò ferè in homi
ne, à ſecundo neruo[a] propaginem notatu dignæ craſsitudinis ad tertium ner- *a ult. fi. X.*
uum deductam ſpectauimus, qua tertius neruus craſsior ualidiorq; reddeba-
Reliqua ſecundi ſeries. tur. Vtcunq; uerò ſit, ſiue tertius ſecundo propaginem impertiatur, ſiue à ſe-
cundo (quod uerius duco) ad tertium propago pertineat, ſiue etiam nullus ſe
cundi cum tertio congreſſus fiat,[b] ſecundus neruus perpetuò deorſum ad an- *b 2 fig. ω.*
teriorem articuli cubiti ſedem contendit, muſculo cubitum flectentium an-
teriore tectus, & in progreſſu ab externo ipſius latere[c] ramulum ſpargens in *c 2 fig. Γ. ult. fig. Y.*
caput[d] muſculi ab humero principium ducẽtis, & radio ad brachialis radicem *d 12 ta. Θ.*
inſerti, radiumq́; in pronum mouentis. Quum primùm uerò ſecũdus neruus
ad anteriorẽ uſq; cubiti articuli ſedem, cubiti´ue flexum pertingit, ſecundum
externum latus[e] tendinis muſculi cubitum flectentiũ anterioris, ad carneam *e 6 tab. q muſculi Θ.*
[f] ducitur membranam, in cutem diſsipandus. mox enim atq; ab alto emerſit, *f ult. fi. Z.*
in duos craſsitie impares ſecatur ramos: quorum[g] unus, qui gracilior ac ſupe- *g 2 fig. Δ. ult. a.*
rior eſt, aliquouſq; cum humeralis uenæ[h] ramo, ſecundũ radium, ad mediam *h fi. cap. 6 lib. 3 i.*
uſq; cubiti longitudinẽ exporrecto, ac dein uerſus ulnæ appendicem tendenti
deducitur, uniuerſam cutem radio incumbentem prętenuibus ſurculis inter-
texens: quorum[i] præcipuus, inferiorem radij appendicem ſuperans, ad ſecun *i 2 fig. inferius Δ.*
dum uſq; pollicis pertingit internodium hîc, uti & toto progreſſu, inter car-
neam membranam & cutem repens, ſobolesq; tenuiſsimas diffundens. Huic
ſurculo pollici exporrecto, interdum ramuli accedunt, permiſcenturq́;, ab ijs
ſecundi nerui propaginibus, quas modò internã manus cutem adire ſcribam.
[k] Humilior enim craſsiorq; ramus eius ſecũdi nerui diuiſionis, quę iuxta cubiti *k 2 fig. Θ. ult. b.*
flexum perficitur, ſtatim in duas quoq; dirimitur propagines, ſub[l] media pro- *l fig. cap. 6 li. 3 h, ad α.*
repentes uena, ab humerali ad communis uenæ cõſtitutionem proficiſcente.
[m] Vna harum propaginũ, quam elatiorem appellare nihil prohibet, poſtquam *m 2 fig. Λ.*
dictæ iam uenæ ſuccumbens, ad[n] uenæ communis uſq; originem obliquo du *n fig. cap. 6 lib. 3 α.*
ctu acceſsit, relicta uena cuti ſubtenditur: & in deſcenſu elatiùs ad radij ſedem
nonnihil obliquè conſcendens, ſecundùm internum latus[o] muſculi longi, & *o 1 muſc. tab. a.*
radio

radio proprij, ad brachialis uſq; radicē perfertur.[p] Altera propago, quam memoriæ doctrinæq́; gratia in ſcholis humiliorē nuncupo, magis obliquè quàm medium cubiti flexus, aut uenæ communis origo conſiſtat, deorſum fertur, ac tandem uenæ interioris cubiti ſedis cuti potiſsimum oblatæ attenſa, ad brachiale uſque[q] prorepit, in multos exiles ſurculos in progreſſu abſumpta. Nam priuſquam longo ductu in cubiti regionem feratur, in duos præcipuos partitur ramos: quorum[r] unus quodammodo radij regioni exporrigitur,[s] alter uerò ulnæ: ac uterq; crebrò brachiale ſuperat, ramulos in cutem internę manus ſedis diſpargens. Dein ab illis ramulis, qui Veneris monticulum conſcendunt, interdum ſoboles in externam manus ſedem excurrūt, neruulis[t] commiſcendæ cutem primi pollicis internodij externæ regioni obductam implicātibus. atq; in hunc modum ſecūdus abſumitur neruus. Quî uerò Galenus huius nerui propaginem quandam diffundi ſcribat * arteriæ illi quoq; adhæreſcentem, cuius ante brachiale pulſum tangimus, non ſatis aſſequor: quum ea arteria in corporis ducatur alto, profundeq́; incedat: non autem, ut deſcriptæ nobis ſecundi nerui propagines, in cubiti quodãmodo ſuperficie. præterquàm quòd illa arteria ſimul cum attenſa ipſi uena, toto ipſius inceſſu alium inſignem ſibi in profundo corporis exporrectum, ac coniugem adhæreſcentemq́; uendicet † neruum, quem præcipuam tertij nerui brachium accedentium portionem eſſe, paulo pòſt audies. Tertius namque neruus, ſimulatque in brachij regione ſecundi nerui[u] propagine adaugetur, frequenter[x] ramulum in cutem diſpenſat, anteriori brachij ſedi hic obnatam. Hinc in alto uti ab initio repoſitus, cubiti flexum accedit, æquali propemodum interuallo in progreſſu à ſecundo diſtans, ac interiorem ſedem ſibi uendicans. Tertius enim neruus non adamuſsim per mediam cubiti flexus ſedem in cubitum delabitur: uerùm anteriori ſedi inſidet[y] tuberis interioris humeri, ac ſuper internum latus quodãmodo uehitur inſertionis[z] muſculi cubitum flectentiū poſterioris. Quum uerò hanc tranſcendit inſertionem, in multas[a] dirimitur propagines, ſeriatim tunc recenſendas, ubi[b] quintum neruum ad cubitum uſque ſermonis ſerie deduxero, qui unà cum tertio in muſculos digeritur, ſedem cubiti interiorem occupantes.[c] Quartus itaq; neruus à reticulari illo neruorum iuxta uertebrarum latera implexu principium quoque ducens, omnium neruorum qui in brachium porriguntur longè craſsiſsimus eſt, & ſimiliter atque tertius occultatus cum ipſo in brachium properat,[d] axillari uenæ & magnæ brachij arteriæ attenſus, moxq́;[e] inſignes utcunq; ſoboles[f] muſculis diſtribuens, quorum miniſterio cubitum extendimus. Priuſquam uerò pręſens neruus ad medium uſque longitudinis brachij pertingat, obliquè retrorſum[g] ad humerum brachij'ue os contorquetur, hoc & muſculos cubitum extendentes intercedens. Verùm anteaquam penitiùs reflectatur, ab interno ipſius latere[h] propaginem emittit, quæ[i] inter muſculos cubitum extendentes, & poſteriorem cubitum flectentium in internam brachij ſedem procidit, uniuerſa in illius ſedis cutem abſumenda, ſurculosq́; partim ſurſum, partim deorſum multiplici ſerie ſparſura. Porrò ipſe quarti nerui truncus, ad eum modum ſecundùm humeri poſteriora reflexus, ſenſim ad externam brachij ſedem properat, ac ab externo latere[k] propaginem edit, quæ[l] inter exteriorem cubitum extendentium muſculum, & caput longi muſculi radium in pronum ducentis ex alto emergens, in cutem diſpenſatur externæ brachij & cubiti articuli ſedi obductam. Quum primùm autem quartus neruus in alto ſemper latitãs,[m] exterius

bb humeri

p 2 fig. Ξ.
q Quaſi ſecundum m & q ult. fi. lib. 3.
r 2 fig. Π.
s 2 fig. Σ.
t Quēadmodum uenæ ad cha. q; fig. cap. 6 lib. 3.
* fig. cap. 12 lib. 3 Q. & ultima fig. lib. 3 arteria cū attenſa illi uena g notatur.
† 2 fi. cha. 44 ult. fig. l, l.
u ult. fig. X.
x 2 fig. X.
y 1 fig. ca. 23 lib. 1 S.
z 8 muſc. tabul. Γ.
a 2 figuræ cha. 43. ult. fig. c.
b ult. fig. m ad n.
c 2 3 fig. Φ. ult. fig. e.
d ult. figu. lib. 3. Z uerſus b.
e 3 fig. Ψ.
f 11 muſc. tab. Θ, a & f.
g Ad Y fi. 2 cap. 23. lib. 1.
h 3 fig. Ω. ult. fig. f.
i Inter P & N 7 muſcu. tab.
k 3 fi. cha. 32 ult. fi. g.
l Inter S et X 9 muſc. tab.
m 2 fig. ca. 23 lib. 1 P.

In 3 lib. de Admin. ſect.

Tertij nerui ad cubiti uſq; flexum progreſſus.

Quarti nerui in brachiū ingreſſus, ipſiusq; ſeries.

humeri contingit tuber, poſteriori illius ſedi innititur, in qua huius nerui nomine[n] ſinum à Natura priuatim exculptum diximus, quò neruus muſculis occultatus, atque hîc in frequentem ſobolem ſpargendus, tutò ueheretur. Mox enim atque neruus ille in cubitum ducitur,[o] ramum promit, qui ex alto emergens, errabundo ductu ſub cute ad brachiale uſque prorepit, frequentes ſurculos in progreſſu educens, à quibus cutis externam cubiti ſedem obtegens intertexitur. Deinde quartus neruus in duos[p] diſcinditur truncos, in profundo, ut & ipſorum radix, recõditos. Horum[q] alter altero elatior eſt, ac radio exporrigitur:[r] alter autem qui humiliùs cõſiſtit, ſecundùm ulnam deorſum fertur. Elatior penitiùs[s] inter ſuperius latus muſculi bifido tendine brachiale extendentis, & exterius inferius'ue latus muſculi longi radium in pronum ducentis, ad brachiale contendit, in progreſſu graciles ramulos utriſq; quibus attenditur occultaturq́; muſculis cõmunicans. Vbi uerò elatior hic ramus brachiale accedit, per[t] tranſuerſum repit ligamentũ, in externa radij ſede bifido * tendini brachiale extendenti obductum. Mox autem atque præſens quarti nerui ramus externam brachialis ſedem[u] contingit, in duas dirimitur propagines: quarum altera duplici ſurculo externæ pollicis regioni offertur: altera uerò in duas ſecta ſoboles, unam indici porrigit, in ipſius externã ſedem duplici quoq; ſurculo abſumendam. alteram autem medio largitur digito, eam ſimplicem indiuiſamq́; interno lateri exterioris eius digiti ſedis applicans.[x] Demiſsior ulnæq́; exporrectus ramus quarti nerui iam cubitum ingredientis[y] bipartitionis, ilico[z] frequentes educit ſoboles: ac primã donat capiti[a] muſculi indicem, medium & anularem extendẽtis: ſecundam capiti[b] muſculi, cuius auxilio minimus extenditur digitus: tertiam autem offert[c] muſculo, brachiale ſimplici tendine extendenti. In ipſo autem ſecundùm ulnam proceſſu,[d] tribus muſculorum principijs ab hac originẽ ducentibus[e] propagines exhibet. Horum muſculorum primus eſt, qui radium in pronum ducentium breuior uiſitur: mox ille qui triplicem diffundit tendinẽ, ac unum brachialis oſsi primum pollicis os ſuſtinenti innectit, ſecundum primo pollicis oſsi, tertium ſecundo pollicis oſsi & tertio. Dein muſculus, qui tribus pollicis oſsibus inſertus, pollicem extendendo uerſus indicem ducit. Mox muſculus, cuius beneficio index, ac interdum quoque medius à pollice in latus abducuntur. Quod uerò huius rami[f] reliquum eſt, brachiale non conſcendit, multoq; minus in minores abſumitur digitos: ſed uniuerſum hîc ad brachialis radicẽ ceſſat, aliquot ſurculis brachialis cum cubito articulum implicans. ad hunc ſanè modum quartus neruus in ramos ſpargitur.[g]

Quinti nerui in brachiũ ingreſſus, ipſiusq́; ſeries cum tertio.

Quintus autem à commemorato iam ſæpius nobis plexu inferius quàm quatuor hactenus deſcripti, principium obtinens, quartoq; attenſus, per axillam in brachium fertur, nullas omnino ſoboles cuiquam brachij parti diſtribuens. Nam indiuiſus[h] inter muſculos cubitum extendentium interiorem, & cubitum flectentium poſteriorem, ſecundùm internam brachij ſedem occultatus, tantiſper porrigitur, dum[i] internum humeri contingat tuber, ad cuius poſteriorem reflectitur ſedem, hîc priuatim habens[k] ſinum, quo aptè in cubitum uehitur. Quemadmodum enim tertius neruus anteriorem interioris humeri tuberis ſedem occupare dictus eſt, ita ſanè & quintus hîc neruus in poſteriori ſede eius tuberis conſiſtit, pariq; quodammodo ſerie cum tertio digeritur. A' duobus namque præſentibus neruis[l] propagines omnibus offeruntur muſculis internam cubiti ſedem occupantibus, qui & ab interiori tubere humeri, & ab ipſa ulna radioq; principium mutuantur. Ac à

tertio

n eiuſ. fig. V.
o 3 figur. cha. 33. ult. fig. h.
p 3 fi. cha. 34. ult. fi. i.
q 3 fi. cha. 35. ult. fig. k, k.
r 3 fi. cha. 37. ult. fig. l, l.
s Inter Υ et X 9 ta. muſcul.
t 1, 2 muſc. tab. cha. 3.
** 11 muſc. ta. k muſc. Λ.*
u 3 fi. cha. 36.
x 3 fi. cha. 37.
y 3 fi. cha. 34.
z 3 fi. cha. 38.
a 9 muſc. tab. Z.
b 9 tab. Θ.
c 9 tab. Λ.
d 10 tab. Λ, Ξ, Γ.
e 3 fi. cha. 39, 40, 41.
f 3 fig. cha. 42.
*g 2, 3 fi. *, ult. fi. m.*
h 7 muſc. tab. P, N.
i 2 fig. ca. 23 lib. 1. S.
k eiuſ. fig. V.
l 2 figu. iuxta char. 43 ult. fig. c, n.

[m 5 muſc. tab. Θ.] tertio quidem neruo potiſsimùm ſoboles ſparguntur in[m] muſculum ſecun-
[n 6 ta. Ξ.] dos quatuor digitorum articulos flectentem, & [n] illum qui tertios eorundem
digitorum flectit articulos, mox[o] illum qui tertij pollicis oſsis flexus eſt autor.
[o 6 tab. π.] [p 1 tab. X.] deinde propago quoq; à tertio neruo[p] illi porrigitur muſculo, qui ab interno
humeri prodiens tubere, ac poſtbrachialis oſsi indicem ſuſtinenti inſertus, bra
chialis flexus opifex habetur. Verùm is muſculus etiam à quinto neruo ſurcu-
lum ſubinde aſciſcit, ut & omnes ab interno humeri tubere pronati. ex quo-
[q 1 tab. Y.] rum claſſe, præter nuper commemoratum[q] is cenſetur, qui tendine lato in-
[r 1 tab. Z.] ternę manus cuti ſubnaſcitur: dein[r] qui quarto brachialis oſsi inſertus brachia-
le flectit, mox[s] qui radium in ſupinum ducentium ſuperior longiorq́; deſcri-
[s 1 tab. V, aut 7 tabul. Q.] bitur. Porrò quintus & tertius nerui, etiamſi ſparſam hanc propaginum deri-
uent ſeriem, penitus hic non abſumuntur: uerùm utrorumq; ſinguli adhuc ſu
perſunt rami, inſignes ſanè, & in plures ſurculos diffundēdi. Ac tertij quidem
[t 3 fi. cha. 44 ult. figu. d.] nerui[t] ramus inter muſculum quatuor digitorum ſecundos flectentem arti-
culos, & illum qui tertium pollicis os flectit, radio exporrigitur, unà cum[u] ue-
[u ult. figu. lib. 3 g.] na ac arteria hàc deductis ad brachiale properans, &[x] tranſuerſum permeans
[x 4 muſc. tab. θ.] ligamentum in brachialis interna ſede tendinibus obductum. Iſte tertij nerui
[y 3 muſcu. tab. p.] ramus ſurculos, ſed nimis quàm obſcuros, quibuſdam muſculis exhibere dici-
tur: qui in manu repoſiti, digitorum motibus quoq; præſunt. cuiuſmodi[y] is
[z 11 tab. ſ.] [a 6 ta. μ, λ.] eſt, quo pollex ab indice maximè abducitur: dein[z] quo pollex indici proximè
[b 7 ta. cha. 1, 2, 3.] adigitur, &[a] duo pollicis primum flectentes internodiū, &[b] tres ſecundi ipſius
[c 6 ta. ʃ, ʃ.] internodij flexus opifices, mox[c] qui indicem ac medium pollici adducunt, ac
[d Ad alterum latus Δ 8 tabul.] [d] duo qui indicis primum flectunt articulum, ac interior deniq; primum me-
dij digiti os flectentiū. Verùm his muſculis, ut &[e] illi qui radium in ſupinum
[e 7 tab. X.] ducentium inferior eſt, nerui potius attenduntur, quàm inſerũtur, aut etiam
ſuperficietenus adnaſcuntur. Ipſe tamen tertij nerui ramus in uola tres notatu
dignas emittit propagines, quarum prima pollicis internam accedit ſedem, in
duos prius diſſecta ſurculos: ſecunda etiam binis ſurculis internæ indicis ſedi
implicatur: tertia uerò ſimplex, interno tantum lateri interioris medij digiti
[f 2 fi. cha. 45 ultima fig. o, o.] ſedis exporrigitur. Porrò quinti nerui[f] ramus, ulnæ attenſus, inter muſculum
ſecundos quatuor digitorum articulos flectentem, & illum qui eorundem di
[g ult. figu. lib. 3 i.] gitorum tertios articulos flectit, ad brachiale ducitur,[g] uena etiam & arteria
concomitatus, quæ ulnæ exporriguntur, atq; ad uolam per tranſuerſum bra-
chialis ligamentum tendunt. Hic ramus ſimulatq; ligamentum id ſuperauit,
unam propaginem in duos diuiſam ſurculos, minimi digiti internę ſedi com-
municat: ac unam ſimiliter in duos ſurculos diremptam, internæ ſedi anula-
ris digiti offert: mox unam quoq; medio digito communicat, quę indiuiſa ex-
terno applãtatur lateri internæ medij digiti ſedis. Pręter has quinti nerui pro-
[h Ex nuper ſcriptis petuntur tabul.] pagines, nullas in manus muſculos ſpargi animaduerto, in[h] illos dico, qui anu-
larem & minimum ad pollicem ducunt, qui primum os minimi & anularis
[i 3 tabu. r.] flectunt, cum externo muſculo primum medij digiti os flectentium, &[i] illo
qui minimũ à cæteris digitis in latus remouet. Nam, uti prius monui, his mu-
ſculis nerui potius attenduntur, quàm adnaſcuntur. Porrò præſens quinti ner
ui ramus, ulnæ exporrectus, ad hunc modum non totus abſumitur. nam non
[k 2 fi. cha. 46 ult. figu. p.] perfunctoriè expendendam promit[k] propaginem, paulo inferiùs quàm me-
dium ulnę longitudinis conſiſtit. quum enim ramus hic ulnę medium emen-
[l 9 muſc. tabu. inter Ξ & Λ.] ſus eſt, ab externo ipſius latere propaginem illam educit[l] inter muſculum bra
chiale flectentium inferiorem, & inferiorem brachiale extendentiū. Propago

bb 2 hinc ex

hinc ex profundo elabens, ſecundùm ulnam in externam ſedem cubiti porrigitur: & quum externam brachialis ſedem contingit, in externam regionem illorum digitorum ramulos ſpargit, in quam[m] quartus neruus nullas ſoboles prompſit. Diuiditur itaque ea quinti nerui propago in tres ramos, quorum primus duplici ſurculo externam minimi digiti ſedem adit, ſecundus duplici quoque ſurculo externæ anularis ſedi exporrigitur: tertius autem indiuiſus, externo implicatur lateri exterioris medij digiti regionis. Quoniam uerò quintus neruus hanc externæ manus ſedi exporrectã diffundit propaginem, ſubinde uidimus quintum neruum tot atq; dixi ſurculos in internam manus ſedem non digerere. Haud ſemel enim obſeruaui, à tertio neruo etiam externum latus interioris ſedis medij digiti, & internum latus anularis ſurculos aſſumere, quinto tunc duas tantum propagines internæ minimi digiti ſedi, & unam anularis interiori ſedi porrigente. Dictam nunc neruorum in manum ſeriem non iniucundè in teipſo obſeruabis, modò adamuſsim neruos alterius manus pollice aut cubiti innixu, ad os ita cõpreſſeris, ut animalis ſpiritus tranſitum compreſsione cohibeas, ac pars cui nerui inſeruntur ſtupeſcat. Fit uerò id iuxta cubiti articulum non multis intectum ueſtibus, aut non multa adipe (ut in obeſis mulieribus) inueſtitum commodiſsimè. nam ſi pollice quartum neruum aliquandiu compreſſeris, ſenties externam pollicis & indicis ſedem, & internum quoq; latus exterioris ſedis medij ſtupeſcere. Quod autem quartum neruum compreſſuro, pollicem inter poſteriorem ulnæ proceſſum, & externum humeri tuber ui impingere oporteat, neminẽ latet, qui modò ſurda aure quarti nerui ſeriem non obaudiuerit. Iam ſi quintum neruum compreſſurus, pollicem ad poſteriorẽ interioris tuberis ſedem ui admoueris, mox interna externaq; ſedes minimi digiti & anularis, & inferior medij, ſtuporem experientur. At ſi maiori conatu anteriorem interioris humeri tuberis ſedem compreſſeris, atq; ita tertium neruum obſtruxeris, ilico interna ſedes pollicis & indicis, & pars medij, ſtupore laborabunt. Quum uerò hæc exploras, perpende pariter, quàm leue ſit, nonnunquam motum integro adhuc ſenſu perire, & ſenſum quoque motu adhuc integro aboleri. Nam ut cæteros taceam neruos (& ne à reconditis magis exempla petam) da uulnere aut alio affectu quartum neruum, quà is ſecundùm humeri poſteriora reflectitur, aut etiam quà à reticulari plexu ad uertebrarum latera conſiſtenti exorditur, præſcindi, aut aliàs ex humoris affluxu, eiuſq; generis malo quopiam ita uitiari, ut animalis ſpiritus cum ipſo non deducatur, & quintus neruus interim illæſus (uti factu eſt facillimũ) ac integer ſit, non'ne minimi digiti & anularis extenſio perdetur, illorum ſenſu haud uitiato? Nam quintus neruus ſenſum ſuppeditans, illæſus eſt: at propter quarti uitium, muſculorum digitos extendentium munus intercidit. Quid ſi caſu quintus neruus, integro interim quarto, contuſus, aut alioqui oblæſus fuerit: non'ne paruus digitus & anularis ſtupeſcent, ipſorum interim motu haud corrupto? Atq; ut hæc de quarto neruo & quinto, exempli gratia propoſui: ita ſanè illi, quem neruorum ſeries, & muſculorum natura non fugiunt, expendere confingereq; promptiſsimum eſt, quî ſenſus illæſo motu aliquando aboleatur: aliquando autem ſeruato ſenſu, motus corrumpatur. Neq; neceſſum eſt eò deflecti, quòd maior uis animalis ad motum, quàm ad ſenſum requiratur: & multo minus admittẽda eſt Anatomicorum quorundam ratio, qua illi confingunt quoſdam neruorum ſurculos motui tantum, alios autem ſenſui præeſſe. quaſi uerò quis neruorum ſurculus ſenſu

tactus

m 3 fig. 4 educebat cha. 36.

Quî citra ſectionem neruorũ in brachiũ ſeries experiri poſsit.

Senſum ſeruato motu perire, & contrà.

Lib. 1. de Affectorum locorũ cognitione.

tactus deſtitueretur, & non quæuis tandem corporis pars ſua eſſentia conſtitutione ue ſenſui haud repugnans, à quolibet neruorum ſurculo ipſam perreptante, tangendi uim obtineret. Quia uerò hæc aliò ſpectant, ſexti nerui (qui adhuc enarrandus ſupereſt) ſeriem quoq; perſtringemus.[n] Iſtius principium ab infima retis iam ſæpius dicti ſede enaſcitur, & inconiugatus per axillam in brachium properat, nullibi in alto reconditus, ſed cuti internæ brachij ſedis ſubſtratus, ad internum humeri accedit tuber, in progreſſu conterminis eius quam perreptat cutis partibus[o] frequentem depromens ſobolem. Ad internum uerò humeri tuber, in plures partitur ramos, uenæ axillaris[p] propaginibus ſub cute exporrectis partim incumbentes, partim quoque ſubſtratos. Hi deorſum numeroſa propaginum ſerie ſecundùm ulnam digeruntur, inter cutem & carneam membranam deducti, & priuſquam brachiale contingant ceſſantes, perpetuoq; ſecundùm inferiorẽ cubiti regionem ſeu ulnam exporrecti.[q] Præſens neruus craſsitie ſecundo reſpondet, ubi is cubitũ accedit. Quintus autem neruus iuxta cubitum tertio in craſsitie cõuenit. in axilla autem tertius quinto gracilior uiſitur, ipſiq; ſimilis tunc propemodum eſt ſecũdus, priuſquam ſcilicet ſui portionem tertio commiſcuit. Atq; ita quintus, tertius & ſecundus ipſorum in axillam ingreſſu ſexto numeris aliquot ſunt craſsiores. omnium autem pleniſsimus eſt, quem quartum enumeraui: quẽadmodum ſummè etiam gracilis occurrit, qui primus recenſebatur.

Sexti nerui in brachium ingreſſus ac series.

Neruorum craſsities.

n 2,3 fi. & ult. fi. q, q.
o fi. 2 cha. 48,48.
p fig. cap. 6, li. 3 u, x.
q Confer inter ſe neruos in 2, 3 fig. ſed magis in ulti.

QVINQVE PARIVM NERVORVM E LVMBORUM uertebris prodeuntium ſeries. Caput XV.

DORSALIS medullæ lumborum uertebris complexæ[a] nerui, in hoc thoracis uertebrarum neruis magna ex parte conueniunt, quòd à ſingulis[b] rami retrorſum ducantur in muſculos uertebris adnatos. Committitur autem hic uertebris[c] muſculus humani thoracis motorum quartus, dein dorſum mouentium * undecimus, ac demum[d] qui huic ſubſternitur decimustertius. Atq; his muſculis propagines à poſterioribus ramis offeruntur, quum illi adhuc reconditi ad uertebrarum ſpinas ducuntur. Quando autem rami ex mutuo utriuſq; lateris muſculorum connexu, atq; ab ipſis ſpinarum apicibus procidunt, ad latera denuò excurrunt, cuti &[e] muſculo pręcipuè intexti, cuius ope brachium uerſus dorſi humiliora agimus.[f] Anteriores autem horum parium rami in abdominis muſculos, ac illum qui brachium uerſus dorſi humiliora detrahit, ipſamq; adeò cutem diſſeminantur, ut & in[g] muſculorum dorſum mouentium nonum, & eum qui femur mouentium[h] ſextus mihi numeratur. Dein à uigeſimoprimo pari, ſeu ſecundo lumborum, unà cum ſeminaria ſui lateris arteria perquàm[i] exiguus ſurculus ad teſtem ducitur, ſi modò à ſexti paris neruorũ cerebri[k] ramis coſtarum radicibus exporrectis, atq; in inteſtina propagatis, nullæ ſoboles ad teſtes pertingant. nam & ab illis ramis interdum ſurculos teſtibus exporrigi animaduertimus. Quinetiam ab anterioribus ramis trium primorum parium ex lumborum uertebris proſilientium,[l] ſurculi etiam diffunduntur, qui nuper dictos ſexti paris ramos coſtarũ radicibus exporrectos accedunt, illoſq; adaugent. A tribus uerò humilioribus è lumborum uertebris elabentium paribus, non minimi ſanè nerui crus accedunt: quà autem ſerie in illo digerantur, ſecundo ab hoc Capite exequar.

a 2 fig. et ult. fi. cha. 20, 21, 22, 23, 24.
b 3 fi. cha. 52, 52.
c 12. tabu. muſcul. Δ.
** 13 tab. Γ.*
d 14 ta. Τ.
e 10 tab. Θ.
f 3 fig cha. 50, 50. dein 51.
g 8 muſ. ta.
h 12 muſc. tab. Θ, Ξ.
i 2 fig. cha. 49, 49.
k 2 figu. cap. 2 h.
l Ad latus cha. 20, 21, 22 fi. 2.

NERVORVM E' SACRO OSSE PROſilientium ſeries. Caput XVI.

QVA'M cõcinnè Galeni oſsis ſacri deſcriptiones inuicem, ac demum[a] hominis oſsi congruant, primo explicuimus libro, addentes quoq; inter ſex hominis ſacri oſsis oſſa anteriori & poſteriori ſede foramina exculpi: adeò ſanè, ut hominis neruorum ſeries à canum & caudatarum ſimiarum ſerie plurimum diſcrepet. Ac[b] primum quidem par tam in hominibus quàm quadrupedibus inter os ſacri oſſis primum, & infimam lumborum uertebram ea prorſus ratione, qua neruorum paria è lumborum uertebris egrediuntur, procidit, moxq; ab egreſſu ramum in poſteriora non ſecus ac ſuperiora paria diffundit, qui etiam ſimiliter atq; poſteriores illorum parium rami, digeritur. Priuatim uerò à poſteriori illo primi paris ſacri oſsis ramo,[c] propago utcunq; inſignis in muſculos ſpargitur, ab ilium oſſe principium ducẽtes, potiſsimùm autem in[d] primum femur mouentium. Dein eius propaginis ſoboles non pœnitendę in cutem clunibus obductam deriuantur. Anterioris uerò præſentis paris rami præcipua portio neruis in crus deducendis permiſcetur. Is enim totus in crus non abſumitur, quum ab illo[e] propago ſecundùm internam ilium oſsis ſedem exporrigatur, ſurculos offerẽs abdominis muſculis, & illi pariter[f] muſculo, quem ab interna ilium oſsis ſede pronatum, femur mouentiũ ſeptimum recenſui.[g] Cæterùm quinq; humiliora ſacri oſsis neruorum paria peculiari procidunt ratione. nam priuſquam ex ipſo oſſe elabantur, gemina ab utroq; latere ſunt, & unus neruus utrobiq; à ſingulis paribus in anteriora procidit, & unus item utrobiq; retrorſum: atq; hæc ſeries in hominibus uiſitur. In ſimijs uerò & canibus alia occurrit. uti enim tria tantum in illis ſacri oſsis neruorũ ſunt paria, ſic etiam duo ſolùm inferiora anteriùs poſteriusq; excidunt. Dein reliqua paria (quæ in canibus & caudatis ſimijs cernuntur numeroſa) ab oſsis coccygis (ut ſic etiam de illis animalibus loquar) lateribus (uerſus poſteriora tamẽ magis) in eum modum prodeunt, quo ex thoracis & lumborum uertebris nerui egrediuntur, quum interim ab hominis oſſe nobis coccyge uocato, ne unus quidem exiliat neruus. Adeò ſanè, ut minimè mirandum ſit, ſi ego in horum neruorum paribus recẽſendis, à Galeni ſententia in libro de Oſsibus procul declinem. Quinq; igitur ſacri oſsis inferiora paria neruos in poſteriora excidentes ad muſculos potiſsimùm digerunt, qui ilium oſsis & ſacri oſsis poſteriorẽ occupant ſedem: ex quorum claſſe in dextro latere eſt muſculus dorſum mouentium[h] undecimus, ac dein[i] decimustertius, pręter membraneũ initium[k] muſculi brachium ad dorſi humiliora agentis, & * quartum humani thoracis motorũ. Item[l] quatuor primi femur mouentium, ac cutis deniq; clunibus obducta, quę ipſa quoque propaginibus aliquot ab illis neruis donatur. Anteriores uerò nerui uariè magis digerũtur. ſiquidem tres ſuperiores, primi paris modo in crus (uti ſubſequenti narrabo Capite) properant. Duo autem humiliores nerui, qui ſexti ſeptimiq; parium propagines ſunt, in ani muſculos digeruntur. ad hæc, in uteri ceruicem frequenti ſobole, uti etiam in uirorũ ueſicæ ceruicem penem'ue, pertinent. Nam ueſicæ ac uteri item fundus plerunque[m] neruulos ab illis mutuantur ramis, qui à ſexto pari neruorum cerebri coſtarum radicibus ſub tunica coſtas ſuccingẽte exporrigũtur.[n] Terminus uerò dorſalis medullæ ex ſexto ſacri oſsis oſſe procidẽs, nerui ritu mihi haudquaquam digeri uiſus eſt, etiamſi hunc à

a Spectatur hæc fi. cap. 18 li. 1.
b 2 figu. & ult. cha. 25.
c 3 figu. chara. 54.
d 9 muſc. tab. Γ.
e 2 figur. char. 53.
f 8 tab. Λ.
g Cõfer ſecundam figu. tertiæ.
h 13 muſc. tab. Σ.
i 14 ta. T.
k 9 ta. Θ.
* 12 muſc. tab. Δ.
l 9 tab. Γ. 10 Σ. 11 Σ & Φ.
m 2 figu. cap. 2 li. 4.
n 23 figu. char. 56.

hunc à quibuſdam neruum coniuge carentem uocari non ignorem. In homine tamen, cuius ſacrum os quinq; tantum efformari uidebatur oſsibus, medullæ dorſalis terminus ab oſſe procidens, unum utrinq; diffundebat ſurculum, hac ratione ſexti paris ſacri oſsis uices ſupplens.

NERVORVM FEMVR, TIBIAM ET PEDEM adeuntium diſtributionis ratio. Caput XVII.

Quatuor neruos crus petere.

a 2 fi. cha. 57, 60, 66, 71. ult. fig. ✠, γ, δ, ι.

CRVRI iuxta femoris initium à dorſi medullæ lumborum uertebris, & oſſe ſacro cõplexæ neruorum paribus, [a] quatuor nerui offerũtur, à reticulari quodãmodo plexu perinde procedentes, atq; præcipuos brachium petentes neruos pronaſci, iam antea relatum eſt: quanquam magis uarius in ceruice, quàm hîc ad lumbos ſacrumq; os neruorum implexus occurrat. His neruis non eadẽ obtigit craſſities, multoq; minus par ſeries & ductus. qui enim primus ac tertius recenſebuntur, graciles ſunt. Secundus autem duobus illis craſsior ſubinde reperitur, licet interea tenuis quoq; ſit. quartus uerò illorum trium unà complexorum craſsitiem longè uincit.

Primi nerui ſeries.

b 2 fi. cha. 57. ult. fig. ✠.

c 6 muſcu. tab. Θ, Ξ.

d 8 tab. Θ cum Λ.

e 1, 2 figu. cap. 30 lib. 1 4.

f 2 fig. cha. 58. ult. fi. α.

g 2 fi. cha. 59. ult. fig. β.

h 3 muſcu. tab. Σ.

i 5 tabul. Λ ab υ.

k 4 ta. Φ.

[b] Primus à ſuprema parte implexus neruorum in crus pertinentium originem ducit, ubi ſcilicet tertij lumborum paris (quod ordine in uniuerſo dorſo uigeſimumſecundum eſt) anterior ramus quarto lumborum pari commiſcetur. Neruus hic lumborum incumbens [c] carnibus, ac peritonæo ſubſtratus, in femur procidit ſecundùm exterius latus tendinis [d] ſexti femur mouentium muſculi, qui unà cum ſeptimo femoris motuum autore muſculo hàc ſupra coxendicis os ad [e] minorem femoris proceſſum cõtendit. Simulatq; uerò neruus ille femur contingit, [f] ramum depromit cuti paulo minus quàm ad genu uſq; exporrectum, quæ anteriori femoris ſedi uerſus externum ipſius latus obducitur. Porrò [g] maior præſentis nerui portio in alto latitans, aliquot propagines deriuat [h] primo tibiam mouenti muſculo, qui ab antica ſede appendicis ilium oſsis principium ducit: dein & [i] ſeptimo tibiam mouenti muſculo, qui à maioris proceſſus femoris radice enaſcitur: mox quoque [k] nono tibiæ motuum autori, atq; cum illis muſculis primi huius nerui grandior portio decliuis ducta, elatiùs quàm genu conſiſtat articulus, terminatur.

Secundi nerui ſeries.

l 2 fi. cha. 60. ultim. figur. γ.

m ult. figu. lib. 3 d.

n 2 figur. cha. 61. ult. fig. Δ, Λ.

† ulti. fig. lib. 3. m, n.

o 2 fi. cha. 62.

p 2 figur. cha. 63.

q 2 figur. char. 64. ult. fig. ε.

[l] Secundus neruus ſuum principium inferiùs quàm primus adipiſcitur, eregionè uidelicet uigeſimiſecundi paris neruorum dorſalis medullę, ſeu eregionè articulationis tertiæ lumborum uertebræ cum quarta. Hic neruus peritonæi etiam poſteriori regioni ſubtenſus, ſimul cum [m] uena & arteria per inguina femur petẽtibus in crus porrigitur, ac mox ab interno ipſius latere [n] ramum deriuat, † uenæ ad pedis uſq; pollicẽ [o] attenſum, quam ab inguine per internam femoris ſedem, ac per genu articulum, internamq; tibię regionem ſub cute ad ſummum uſq; pedem protendi cõmemorauimus. Atq; ut illa uena uarias ſoboles in progreſſu ad cutem illi cõterminam diffundit, ita ſanè & hîc ſecundi crus petentis nerui ramus anteriori uenæ illius ſedi toto ductu cõtiguus, ſoboles paſsim in cutem ſpargit: quarum [p] illæ ſunt præcipuæ, quas anteriori & interiori uerſus poplitem, genu regionibus offert. Neq; ſanè oſcitãter obaudiendum eſt, pręſentem ramum anteriori uenæ parti exporrigi, ut in eius uenæ ſectione, quam mox ſub genu aut iuxta interiorẽ malleolum molimur, ſcalpellus retrorſum atq; in poſteriora impingatur, ne is caſu antrorſum actus, neruũ pręſecet. Cęterùm [q] grãdior ſecũdi nerui portio ſimul cũ uena ac arteria ipſum

concomitantibus, reconditur, & in muſculos anteriorem femoris ſedem occupantes quoq; digeritur: præcipuè autem in[r] quintum femur mouentium, & in[s] octauum tibiam mouentium, cum quo etiam ſecundùm internum latus[t] noni tibiam mouentiũ muſculi deorſum fertur, & ſupra genu articulum non minus quàm primus neruus ceſſat, in progreſſu membranulis uaſa colligantibus exiguas porrigens ſoboles.[u]

Tertij nerui ſeries. Tertius neruus ſecundo ſuccedit, illic potiſsimùm enatus, ubi quarta lumborum uertebra quintæ articulatur. unde peritonæo quoq; ſuccumbens, &[x] muſculo femur mouentium ſeptimo uectus, ad pubis oſsis[y] foramen contendit. quod quum permeat,[z] nono &[a] decimo femur mouentibus muſculis ramulos porrigit: mox uerò &[b] illis muſculis, qui à pubis oſſe pronati, peni peculiares cenſentur. At ubi paulo demiſsius prorepſit, duorum neruorum, quos iam deſcripſimus, ritu,[c] ramum emittit cuti internam femoris ſedem iuxta inguina occupanti. Dein eius nerui[d] reliquum, ſobolem offert[e] ſecundo tibiã mouenti muſculo, ac dein[f] quinti etiam femur mouentis muſculi portioni à pubis oſſe pronatæ ramum deriuat, ſupraq; medium lõgitudinis femoris terminatur.[g]

Quarti nerui ſeries. Quartus cruris neruus tertio quidem ortu ſubſequitur, at ſextuplo etiã craſsior eſt, atque ex uigeſimiquinti ac trium ſuccedentium parium anterioribus ramis potiſsimùm conflatur: non ſolùm omnium corporis neruorũ craſsiſsimus, uerùm etiam quum hinc à dorſalis medullę quaſi termino principiũ obtineat, duriſsimus, pariterq; ualidiſsimus. Hic neruus peritonæo quoq; ſubditus, inter ſacri oſsis latus, & iliũ os, quà hæc oſſa inuicem dehiſcunt, tanquam per[h] ſinum ipſi peculiariter paratum ducitur, & mox[i] ramũ ex poſteriori ipſius ſede pullulat, qui aliquouſq; ſub[k] primo femoris motorum latitans muſculo, tandem ad cutem procidit, ſoboles diſtributurus cuti, inferiori clunium ſedi obtenſæ, & illi pariter cuti, quæ poſteriorem femoris ſedem nonnihil ultra mediũ longitudinis femoris integit. Cutis enim ſupra genu in poſteriori femoris ſede repoſita, ab[l] alia quarti nerui propagine ramulos obtinere mox docebitur. Poſteaquam igitur quartus neruus hunc ad cutẽ deprompſit ramũ,[m] alias utcũq; grandes diſtribuit ſoboles in muſculorũ[n] capita digerendas, quæ à coxendicis oſsis appẽdice principiũ ducunt, quorum tria tibiæ motibus famulãtur, ac tertium, quartũ & quintum tibiam mouentes cõſtituunt muſculos. quartũ uerò caput, quintũ femur mouẽtium efformat muſculũ. Quartus neruus hinc inter muſculos poſteriorẽ femoris ſedem ſibi uendicantes reconditus, deorſum fertur, ac paulo ſub medio longitudinis femoris[o] ramum educit in quarti tibiam mouentis muſculi[p] partem à femoris oſſe, ac ſi peculiaris eſſet muſculus, enatam. Ab hoc ramo propagines in cutem excurrunt humiliori ſedi poſterioris femoris regionis iuxta genu obductam. Simulatq; quartus neruus inferiorum femoris capitum radicem ſpectat,[q] utrinque unam edit propaginem, in[r] capita muſculorum diſſeminandam, qui tres primi pedis motores enumerantur. Quando autem quartus neruus in[s] ſinu[t] conſiſtit, quem duo inferiora femoris capita mutuò dirempta efficiunt, in[u] duos craſsitie inæquales truncos partitur, à quibus uniuerſæ propemodum tibiæ & pedi item nerui offeruntur. Nullus enim in tibiam neruus procidit, à quarto non diductus, præter[x] ramum ſecundi crus petẽtis nerui interiori femoris & tibiæ & pedis ſedi exporrectũ. cuius etiã uices is quarti nerui[y] ramus non ſemel ſubire uiſus eſt, quem paulo pòſt ſecundùm internam tibiæ ſedem (uerſus ſuram tamen magis) ſub cute ad internum uſq; pedis latus diffundi ſcribam. Cæterùm neminem mirari uelim, quòd quartum neruum

non ſecus

r 8 muſcu. tabul. Φ, c.
s 6 tab. Γ.
t 4 tab. Φ.
u 2 fig. cha. 66 ult. fi. ʒ.
x 8 tab. Λ.
y 1, 2, 3 fig. cap. 29 lib. 1.
z 8 tab. Υ.
a 16 tab. F, G, H.
b 1, 2 figu. cap. 49. li. 2 K, L.
c 2 fi. cha. 68. ult. fi. u.
d 2 fig. 69. ult. fig. d.
e 16 muſcu. tabul. Δ.
f 8 ta. Φ, c.
g 2, 3 figu. cha. 71 ult. fig. i ac cetiã 10 muſ. tab. ʒ.
h 2, 3 figu. cap. 29. lib. 1. c.
i 2, 3 figur. chara t. 72 ult. fig. v.
k 9 tab. Γ.
l 2 fig. cha. 74.
m 2 fi. cha. 73. ult. fi. μ.
n 10 muſc. tab. ν, ξ, & 11 tabul. λ, μ, ν, σ.
o 2 fig cha. 74 ult. fi. ʒ.
p 11 tab. ξ.
q 2 fig. cha. 75. ult. figu re c, e.
r 12 tab. ω, ξ, ω.
s 1 fig. cap. 30 lib. 2 l.
t 2 fig. cha. 76.
u 10 muſc. tab. θ, κ.
x 2 figur. char. 61.
y 2 figur. char. 83.

Qui quartus neruus ueluti pluribus funiculis conſtare uideatur.

Lib. 3 de Adminiſt. diſſectionibus.

z 1 figur. char. 76.

non ſecus quàm ſi unicus eſſet, non autem (ut Galenus docet) geminus, ſecundùm totam femoris longitudinem ſermone deduxerim: quum uniuerſus in homine unicam obtineat circunſcriptionem. & ſi quis ipſius qua inueſtitur membrana unguibus dirempta, hunc uelut in duos neruos dirimere propoſuerit (quod leui etiam fit negocio, ſi manum ab ea[z] ſede, qua neruus propè femoris inferiora capita bipartitò ſcinditur, ſurſum ad mediam uſq; femoris longitudinem duxeris) etiam licebit in quàmplurimos neruos ipſum hac ratione diuidere: quum is aliud nihil ſit, quàm plures nerui inſtar plurium rectorum funiculorum protenſi, & membranis circundati. Ac proinde ea ratione, qua quis quartum neruum geminum eſſe cõtendet, ego illum decem & octo neruis conflari aſtruam, quum aliquando tot ipſius portiunculæ ſeu funiculi illos ſtudioſe numeranti occurrerint. Quotcunque uerò quartus neruus conſtet partibus, in poplite, uti prius dicebam, uniuerſus in duos impares dirimitur truncos.[a] Exterior, qui & gracilior eſt, uerſus fibulæ cum tibia connexum prorepens, mox[b] ramum à ſe profert, qui ſecundùm externum tibiæ latus, exterioremq; malleolũ, ad pedis uſq; externam ſedem, minimumq; digitum, ſub cute exporrigitur, ſurculos utcunq; graciles ipſi conterminæ cuti toto inceſſu offerens.[c] Præcipua uerò exterioris trunci portio,[d] ſeptimi pedem mouentis muſculi caput ſubiens,[e] ramum ex alto quoque diſpargit ſub cute, ultra medium longitudinis tibiæ excurrentem, quæ anteriori tibiæ ſedi obducitur.[f] Ipſum autem[g] præcipuæ portionis reliquum, iuxta fibulæ externum latus deſcẽdit, inter ſeptimum eum muſculum, &[h] octauum pedem agentium occultata, & illuc uſque prorepens, ubi in exactos tendines illi muſculi deſinunt, uerſusq; exteriorem malleolum reuolui incipiunt.[i] Interior idemque craſsior diuiſionis, quam quartus neruus in poplite molitur, truncus, rectà deorſum incedit, & ab interno latere[k] ramum depromit, ſecundùm internam tibiæ ſedem, modicè uerſus poſteriora ad internum malleolum, & hinc ad internum pedis latus ad pollicem uſque ſub cute exporrectum, & utrinq; ſoboles in progreſſu perinde à ſe edentem, ac reliqui aſſueuerunt rami, inter[l] cutem carneamq; nobis uocatam membranam excurrentes. Huius generis alius adhuc ramus, etſi non adeò inſignis, ab interiore quarti nerui trunco, humilius paulo quàm nuper dictus emittitur, in cutem quæ ſuram integit, uariè diſſeminatus. Verùm ipſe truncus in tibiam nunc plenè delapſus, ac ſub muſculis latitans poſteriorem tibiæ ſedem occupantibus, notatu dignam inibi edit[m] propaginem, ubi fibula primùm à tibia hîc iuxta genu dehiſcit,[n] membraneiq; oſſa ea ipſorum tota longitudine nectentis ligamenti ſuperior ſedes occurrit. Propago enim illa ligamentum hoc permeat, & in anteriorem tibiæ ſedem ducta, ſecundum illud ligamentum deorſum repit, inter[o] muſculum pollicem extendentem, &[p] eum qui reliquos pedis digitos extendit, recondita, illiſq; quibus attenditur muſculis ſoboles quoque diſpenſans.[q] Quod autem ipſius eſt reliquum, unà cum dictorum muſculorum tendinibus per[r] tranſuerſum incedit ligamentum, in anteriori tibiæ regione iuxta pedem occurrens. Atque quum propago hæc in ſuperiora uſq; pedis contendit,[s] muſculis potiſsimùm diſtribuitur pollicem, & tres ipſi proximos digitos in externum latus abducentibus. Quemadmodum uerò[t] propago hæc antrorſum ab interno quarti nerui trunco educitur, ita quoque[u] alia (ſed multo gracilior) in poſteriora ab illo diſtribuitur, inter poſteriorem[x] quarti pedem mouentium muſculi ſedem, & anteriorem[y] duorum primorum muſculorum eidem

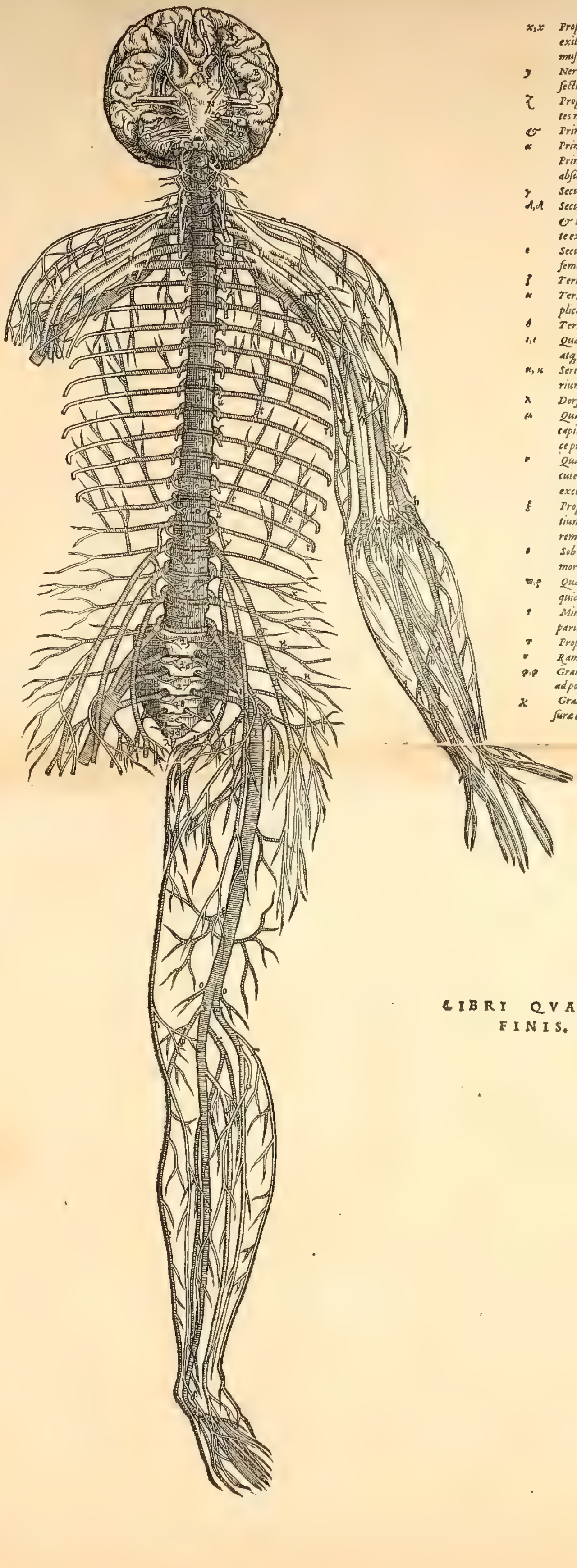
a 2 figur. char. 77. ult. fig. π. b 2 figur. char. 78 ult. fig. ς. c 2 figur. chara. 79 ult. fig. τ. d 6 muſc. ta. Φ. 2 ta. X. e 2 fi. cha. 80 ult. figur. σ. f 2 figur. char. 81. g 2 figur. char. 79. h 2 muſcu. tab. Ψ. i 2 figur. char. 82. ult. fig. ϱ. k 2 figur. chara. 83. ult. fig. φ. l 2 figur. char. 84. ult. fig. χ. m 2 figur. cha. 85 ult. fig. Ψ. n 15 muſc. tab. T inter R et S. o 5 muſc. tab. Φ. p 4 muſc. tab. Ψ. q 2 figu. char. inferior 85. r 1 muſcu. tab. Λ. s 5 muſc. tab. Ψ. t 2 fi. cha. 85. u 2 figur. char. 86. x 13 muſc. tab. Ψ. y ead. tab. τ, τ.

eidem muneri præfectorum regionem eouſq; deſcendens, ſparſaq;: ac trium horum muſculorum tendines inuicem plenè non uniuntur. Porrò[a] quod ex quarti crus petentis nerui trunco interiore adhuc ſupereſt, ſecundùm poſteriorem tibiæ ſedem, cum[b] quinto pedem mouentium muſculo, &[c] ſecundo &[d] tertio pedis digitos mouentibus, deorſum fertur: & illorum muſculorum tendinibus concomitatum, ad poſteriorem malleoli interioris ſedem reuoluitur, pedisq; inferiora ſubit, muſculis inibi repoſitis attenſum, & ita in ſurculos diſſectum, ut duo ferè humiliori cuiuſque digiti communicentur ſedi, totusq; quartus crus adeuntium neruus eum in modum abſumatur. In cuius ſerie (potiſsimùm uerò per tibiam) commemoranda, ſi haud leuiter à Galeni placitis me declinaſſe animaduerteris, non ſit obſecro moleſtum, ipſius deſcriptionem cum uera humani corporis ſectione expendere: ut unà mecum diſcas, quàm timidè quantumuis etiam probatiſsimis autoribus ueniat acquieſcendum. Quibus autem modis neruorum omnium ſectio opportunè ſit adminiſtranda, ſub finem trium ſequentium librorum ſuo loco utcunq; enarrabo: nunc grandiore neruorum imagine quarto huic libro colophonem adiecturus.

[a] 2 figur. chara. 87 ult. fig. u.
[b] 15 muſc. tab. D, E.
[c] 14 muſ. tab. A.
[d] 14 muſ. tab. Ξ.

NERVORVM

NERVORVM DELINEATIO, QVAE SEPTEM PARIVM NERVORVM QVI A' CEREBRO ET DORSALIS MEDVLLAE INITIO PRONASCVNTVR ORTVS PROPONIT, ET DISTRIBVtionem ſeriemq́; omnium parium quæ à dorſali medulla in dorſi oſsibus complexa originem ducunt, pulcherrimè refert.



CHARACTERVM INDEX.

PRAESENTI figura cerebrum unà cum cerebello cerebriq́; exortibus eum in modum delineauimus, quaſi à caluaria enudatum in ipſius baſi ita conſpiceretur, ut appareret, ſi quis erectus caput in poſteriora quàm maximè flecteret, ſurſum retrorſumq́; oculos acturus. Vt uerò characterum Index huic chartæ pulchrè adhiberi poſſet, figuram ac ſi altero careret brachio ac crure delineauimus, præcipuè quum eadem utrinq; ſit ratio.

A, B, C Cerebri ex âltero latere baſis notatur, ac A indicat partem ipſius ad narium ſummum prominulam, nōnullisq́; mamillarem proceſſum nuncupatam. B uerò cerebri partem inſinuat, amplum caluariæ ſinum ſubeuntem, qui ad latus ſinus conſiſtit, quo glans cerebri pituitam excipiens reponitur. C autem maximè poſticam cerebri ſedem notat.

D, D Cerebellum.

E Siniſter cerebri proceſſus, organo olfactus præcipuè ſubminiſtrans.

F Nerui uiſorij ſiniſtri ortus.

G Neruorum uiſoriorum coitus.

H Tunica, in quam uiſorius neruus exoluitur, degeneratue.

I Secundum neruorum cerebri par.

K, K Minòr radix tertij paris.

L Craßior radix tertij paris.

M Quartum par.

N Quinti paris gracilior radix.

O Quinti paris inſignior radix.

P Membrana, in quam quintum par in auditus organo præcipuè exoluitur.

Q, R Maioris quinti paris radicis propagines, quorum hæc per cæcum elabitur foramen, illa uerò per aliud ſibi proprium.

S Sextum neruorum par.

T Septimum neruorum cerebri par. Atq; horum neruorum progreſſus hic non delineari potuere, uti elegantißimè proponuntur ſecunda figura, huius libri ſecundo Capiti præpoſita.

V Dorſalis medullæ ex cerebri baſis medio initium.

X Dorſalis medullæ ſedes, qua caluariam egreditur.

1, 2, &c. Numeri characteres ſeptem ceruicis, duodecim thoracis, quinq; lumborum, & ſex ſacri oßis indicant uertebras, atq; adeò triginta neruorum à dorſali medulla iam in illis uertebris contenta proſilientium paria, quorum ſeriem quàm potui accuratißimè & ſimplicißimè in hac tabula meo marte expreßi. Verùm quia hic locus exiguam characterum declarationem admittit, non omnes neruorū ſoboles literis inſigniturus ſum.

P Septi tranſuerſi ſiniſter neruus, quem citra aliam characterū operam ex quarti, quinti & ſexti parium propaginibus efformari conſpicis.

Q Neruus à quinto pari, cuti ſummum humerum inueſtienti, & dein muſculo brachium attollenti præcipuè diſtributus.

R Primus brachij neruus, ipſiusq́; propagines hic in cutem excurrentes.

S Secundus brachij neruus, ipſiusq́; in anteriorem cubitum flectentium muſculum ſoboles.

T Tertius brachij neruus, ipſiusq́; propago, cuti anteriorem brachij ſedem induenti oblata.

V Tertij nerui propago ad poſteriorem muſculum cubitum flectentium.

X Secundi nerui portio, tertium accedens neruum.

Y Ramus ſecundi nerui caput adiens longioris radium in pronum mouentium muſculi.

Z Secundi nerui diſtributio in duos impares ramos.

a Minor ramus ſecundùm radium cuti ad pollicem uſq; exporrectus.

b Craßior ramus, mox in duas propagines diuiſus, quarum ſeries in conſpicuo eſt.

c Tertij nerui ſoboles, in muſculos internam cubiti ſedem occupantes digeſtæ.

d Tertij ramus radio exporrectus, ac dein pollici & indici & medio ſurculos offerens.

e, e Quartus brachij neruus. atq; inferius e ramos notat muſculis cubitum extendentibus depromptos.

f Quarti ramus, internam brachij cutem adiens.

g Quarti ramus, externam & poſteriorem brachij accedens cutem.

h, h Quarti ramus, cuti externa cubiti digeſtus.

i Quarti præcipua diſtributio ad ingreſſum cubiti.

k, k Quarti ramus radio exporrectus, & externæ ſedi pollicis, indicis, & medij ſoboles offerens.

l, l Quarti ramus, ulnæ exporrectus, & muſculis ab externa ipſius ſede initium ducentibus ramulos exhibens, ac ante brachiale ceſſans.

m Quintus brachij neruus.

n Quinti nerui ſeries in muſculos ab interno brachij oßis tubere pronatos.

o, o Quinti nerui ramus, ulnæ exporrectus, & internæ ſedi parui digiti, & anularis, aliquando & medij ramuſculos diſpergens.

p Dicti modò rami ſoboles, in externam manus ſedem reflexa, & externæ parui digiti ſedi & anularis & medij ſurculos diſpenſans.

q, q Sextus brachij neruus, ipſiusq́; ſub cute tantum ducta ſeries. Quis uerò brachij neruorum ſit exortus, eorundemq́; principiorum plexus, abſque notis promptè dignoſcitur.

r, r, r Nerui ſunt intercoſtales, illic præciſi, quà cum coſtis antrorſum reflectuntur.

s, s Rami in poſteriora deducti, hic etiam undiq; obuij.

t, t Huiuſmodi ſerie nerui muſculos adeunt thoracis oßibus inſtratos.

u, u Propagines indicantur, ſexti paris neruorum cerebri ramum coſtarum radicibus exporrectum augentes.

x, x Propagines neruorum ex lumborū uertebris exilientium, quæ abdominis & huius ſedis muſculis & cuti diſpenſantur.

y Neruulus teſtem frequenter petens, hîcq́; reſectus.

z Propagines ſextam femur mouentium adeuntes muſculum.

& Primus femur petens neruus.

α Primi nerui propago, cuti oblata.

Primi nerui propago, altius inter muſculos abſumpta.

γ Secundus femur petens neruus.

δ, δ Secundi nerui ſoboles, per internam femoris & tibiæ ſedem ad pedis uſq; ſuperiora ſub cute excurrens.

ε Secundi nerui propago, muſculis anteriorem femoris ſedem occupantibus deprompta.

ζ Tertius femoris neruus.

η Tertij propago, internam femoris cutem implicans.

θ Tertij propago muſculos adiens.

ι, ι Quartus femoris neruus, cuius exortus æquè atq; trium ſuperiorum eſt conſpicuus.

κ, κ Series anteriorum propaginum inferiorum parium è ſacro oſſe prodeuntium.

λ Dorſalis medullæ extremum.

μ Quarti femur petentis nerui propagines, ad capita muſculorum à coxendicis oßis appendice prodeuntium ſparſæ.

ν Quarti nerui ſoboles, in poſteriorem femoris cutem ad medium uſque longitudinis femoris excurrens.

ξ Propago præcipuè in quartum tibiam mouentium muſculum, ac dein in reliquam poſteriorem femoris cutem iuxta genu digeſta.

ο Soboles in muſculos ſparſæ ab inferioribus femoris capitibus pronatos.

ϖ, ϱ Quarti nerui in duos truncos diſtributio. ac ϖ quidem minorem, ϱ uerò inſigniorem notat.

ς Minoris trunci propago, externæ tibiæ cuti ad parui digiti uſq; extremum diffuſa.

τ Propago fibulæ inter muſculos exporrecta.

υ Ramulus anteriorem tibiæ cutem implicans.

φ, φ Grandioris trunci ramus, internæ cuti tibiæ ad pollicem uſq; digeſtus.

χ Grandioris trunci ramus, poſteriori tibiæ ſeu ſuræ cuti exporrectus.

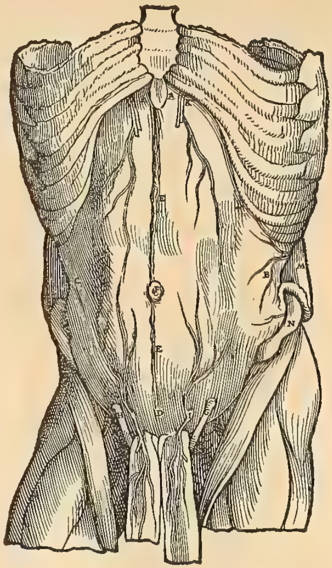
ψ Grandioris trunci ramus, qui ligamentū fibulam tibiæ, quà hæc oſſa inuicem dehiſcunt, commiſſes permeat, ac dein ad digitorum uſq; ſuperiora excurrit.

ω Præcipua grādioris trūci portio, inter tibiæ os & calcem pedis inferiora petens, ſingulisq́; digitis ſurculos offerens.

LIBRI QVARTI FINIS.

ANDREAE VESALII, DE CORPORIS HVMANI FABRICA LIBER QVINTVS, ORGANIS NVTRITIONI QVAE CIBO potuq; fit, & dein propter partium connexum ac uiciniam inſtrumentis generationi famulantibus dedicatus, & omnes ſibi peculiares figuras ſeriatim ſimulq; mox in initio oſtendens, quo minus eædem figuræ pleriſq; Capitibus paſsim præponendæ ueniant.

PRIMA QVINTI LIBRI *FIGVRA.*



PRIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

PRAESENTI figura tanta humani corporis portio delineatur, quanta ad peritonæum oſtendendum ſufficit: exprimitur enim hic anterior peritonæi ſedes, ſectionis ſerie ab octo abdominis muſculis libera, nullaq; ex parte diſſecta.

A, A, B, C, D *His characteribus peritonæum inſignitur.*

E, E *Linea à mucronata pectoris oſsis cartilagine ad pubis uſq; oſsium commiſſuram procedens, cui obliquè deſcendentium & obliquè aſcendentium, & tranſuerſim procedentium abdominis muſculorum neruoſæ tenuitates pertinacißimè connaſcuntur.*

F Umbi-

F *Umbilicus, quem inter diſſecandum etiam ademptis abdominis muſculis, gratia opportunæ umbilici uaſorum demonſtrationis, reſeruare ſolemus.*

G *Seminaria ſiniſtri lateris uaſa, ſuis membranis, quas à peritonæo mutuantur, adhuc obuoluta.*

H *Seminaria dextri lateris uaſa.*

I *Uena ac arteria, quæ potiſsimùm inferiori ſedi rectorum abdominis muſculorum exporriguntur, quorum & hic quoq; propendet portio, pubis oſsibus adhuc connexa.*

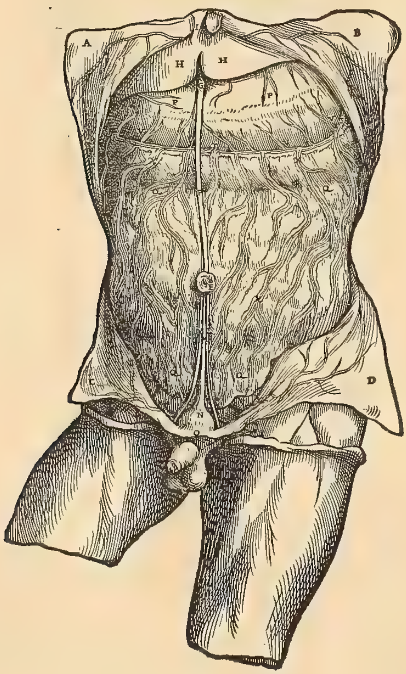
K *Uena & arteria, quæ ſub oſſe pectoris exporrectæ, in anteriorem abdominis ſedem prolabuntur, præcipuè rectis abdominis oblatæ muſculis, ac ſuperiorem abdominis ſedem uniuerſam quoq; implicãtes: quemadmodum illæ quas I inſigniuimus, per humiliorem, & pubis oſsibus uiciniorem abdominis regionem expaciantur.*

L *Soboles uenarum in peritonæi latera excurrentium, ac ab illis uenis deductarum, quæ aut à coniuge carente uena, aut à caua geniculatim pronaſcuntur, quà ipſius caudex lumborum uertebris colligatur.*

M *Tranſuerſi abdominis muſculi portio, à peritonæo diuulſa, retrorſumq; flexa.*

N *Ilium oſsis ſedes hic nuda conſpicitur, cui obliqui tranſuerſiq; abdominis cõmittebantur muſculi. Uerùm quum præſenti figura, uti etiam ſubſequentibus omnibus, ea duntaxat organa explicare uiſum ſit, quæ hoc pertractabuntur libro, non eſt quòd illas quoq; indicem partes, quæ figuris ob hoc adduntur, ut deſcribendæ partis ſedes in conſpectu promptior eſſet: cuiuſmodi in hac figura eſt thoracis inferior ſedes, abdominis muſculis, & ijs qui brachia & ſcapulas agunt, libera: ut & femorum initia, cute duntaxat denudata.*

SECVNDA QVINTI LIBRI
FIGVRA.



SECVNDAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

HAEC figura primam ſectionis ſerie ſubſequitur. hic namq; peritonæum recta linea à pectoris oſsis mucronata cartilagine ad pubis uſq; os ita diuiſum eſt, ut umbilici uaſorum nullum uitiauerim: dein tranſuerſa ſectione à ſiniſtro ilio ad dextrum ducta, quatuor peritonæi anguli ab anteriori corporis ſede in poſteriora reflexi conſpiciuntur. Præterea umbilici quoq; pars, unà cum ipſius uaſis, quæ peritonæo prius connectebantur, oculis ſubiacet. Ad hæc, præſens figura iecoris portionem, & uentriculi ſedem, ac omenti inteſtinis obducti ſitum indicat, quem omentum obtinet, quum manibus ipſum uerſus pubis os inter diſſecandum trahitur, ſi quando ſurſum uerſus ſiniſtrum latus (uti plerunq; accidit) retractum adinuenitur.

A, B, C, D *Quatuor peritonæi partes diſſectæ, ac in poſteriora reflexæ, adeò ut interna anterioris peritonæi ſedis regio hic ex ſectionis ſerie in conſpectum uenerit.*

E *Umbilicus à peritonæo liberatus.*

F *Uena ab umbilico in iecur porrecta.*

G *Uenæ umbilici in iecoris rimam ingreſſus.*

H, H *Portio iecoris, ex gibba ipſius ſede apparens.*

I *Præcipuum ligamentum iecur ſepto tranſuerſo connectentium, quod uerſus dextrum latus mucronatæ cartilaginis conſiſtit. Scutum enim id ad ſiniſtrum latus I conſpicuum, mucronata eſt pectoris oſsis cartilago.*

K *Dextra arteria ab umbilico ſecundùm dextrum ueſicæ fundi latus ad ramum quendam magnæ arteriæ prorepens.*

L *Siniſtri lateris arteria, ab umbilico ſecundùm ueſicæ ſiniſtram ſedem, ad ſui lateris quendam arteriæ magnæ ramum exporrecta.*

M *Meatus, quo à ueſicæ fundo fœtus urina inter duas illum inuoluentes tunicas expurgatur.*

N *Ueſicæ fundus.*

O *Peritonæi ad ueſicæ fundum nexus.*

P *Uentriculi anterior pars, quæ neq; iecore, neq; omento obtegitur. Cæterùm hæc uentriculi ſedes ob hoc amplior apparet, quòd uentriculus quem hic depinximus, impenſè inflatus fuerat: quemadmodum & huius cadaueris ueſica paulo quoq; elatiùs ſolito, ſupra pubis oſſa ſuperiori ſua parte efferebatur.*

Q, Q, Q, Q *Omentum.*

R *Uena & arteria ſimul cum neruo dextræ ſedi inferioris partis uentriculi exporrecta.*

S *Siniſtri lateris uaſa, quæ ſiniſtram fundi uentriculi ſedem amplexantur.*

T *Hac ſede dextri lateris uaſa ſiniſtris cōmittuntur: ac proinde etiam R, T & S ſuturam indicant, cuius Ariſtoteles tertio Hiſtoriæ de animalibus libro, ut & quarto de Animaliū partibus, meminit, quum à medio uentre omentum oriri dependereq; aſſerit.*

V, V *Uaſorum uentriculi fundum perreptantium ſoboles, huc geniculatim in uentriculum ſparſæ.*

X, X *Uenarum arteriarumq; propagines, ſuperiori omenti membranæ exporrectæ, & multo adipe undiq; cinctæ.*

TERTIAE FIGVRAE, QVAM SEQVENS proponet pagina, eiuſdemq; characterum Index.

TERTIA figura ſecundam adminiſtrationis ordine ſubſequitur, ac humiliorem omenti membranam à ſuperiori diuulſam laceratamq; gerit. Superior enim omenti membrana anteriori thoracis ſedi hic eſt exporrecta, & ui ſurſum ſimul cum uentriculo ex peritonæi amplitudine euulſa, ut uaſorum ſeries in conſpectu foret, quæ ad poſteriorem uentriculi ſedem in inferioris membranæ omenti ſuperiori parte admodum numeroſa conſiſtit, utq; etiam inferioris membranæ omenti ortus ac natura promptiùs ſpectaretur, quæ hic ita in ſiniſtrum latus, ſurſumq; collecta cernitur, atq; uniuerſa omenti pars inteſtinis alioquin obducta, ſurſum conuulſa inter diſſecandum plerunq; occurrit. Inteſtina autem nuſquam perturbata, ſuo loco hic iacent: uti & lien quoq;, cuius etiam pars oculis hac figura ſubijcitur.

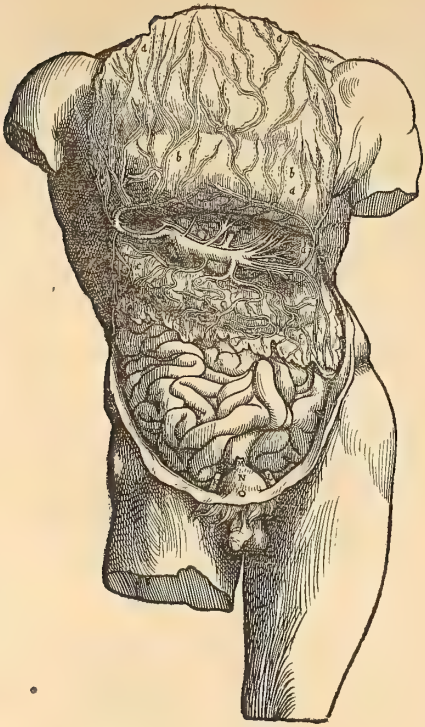
K. L. *M. N & O eadem hic atq; in ſecunda figura notantur. nam K indicat umbilici arteriam dextram, L uerò ſiniſtram. M meatum, quo fœtus urina in exterius ipſius inuolucrum excernitur, quiq; hic, ut & arteriæ, abtruncatus conſpicitur. Cæterùm N ueſicam notat: O autem peritonæi cum anteriori ueſicæ ſede cōnexum. In hac figura peritonæi angulos, qui ſecunda figura A, B, C & D inſigniti erant, reſecuimus.*

a, a *Superioris membranæ omenti poſterior ſedes, qua inferiorem membranam integro adhuc omento ſpectat.*

b, b *Extuberans hæc ſedes, uentriculus eſt, ſuperiori membrana omenti tectus.*

c, c *Inferior omenti membrana. Cæterùm extuberans pars, cui duo ſuperiora c & c inſcribuntur, colum eſt inte-*

TERTIA QVINTI LIBRI FIGURA.



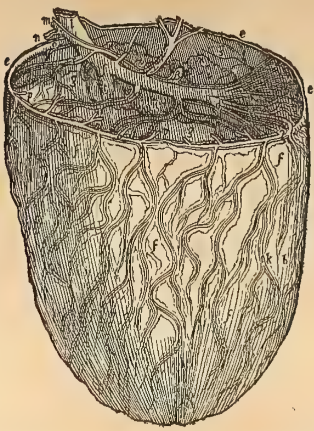
tinum, quà uentriculi exporrigitur fundo, ac inferiori membrana omenti, uice meſenterij utitur.

d Hic lien quoque, etſi omento obducitur, protuberans ſeſe oſtendit, ad quod etiam pellucida omenti iuuat ſubſtantia.

Inferior omenti membrana hic modò, qua uentriculo ſubijcitur, quàmpluribus notanda erat characteribus: uerùm quo minus illam characterum copia obliterarem, eos in ſubſequenti figura ponendos duxi. præcipuè quum leui opera lector eoſdem characteres utriſq; figuris inibi adhibitos fingere poßit, ubi ambæ figuræ idem exprimunt.

QVARTA

QVARTA QVINTI LIBRI FIGVRA.



QVARTAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

HAC figura omentum ſuis quibus adnaſcitur, aut potius à quibus initium ducit, partibus liberū, & nulla interim alia ſede diuulſum delineatur, integráq; ſua conſtructio, & præcipuè uenarum, arteriarum & neruorum per ipſum ſeries, & glanduloſa corpora ipſi innata commonſtrantur. Inſuper quàm concinnè omentum ſacculo, aut peræ, aut minoribus piſcatorum retibus aſſimiletur, hac quoq; figura diſcitur.

e,e,e *Omenti circulus, ſeu orificium, quo id initium ducit.*

f,f,f *Omenti ſuperioris membranæ anterior facies.*

g,g,g *Inferioris omenti membranæ anterior facies. at hæc nòn integra, ut ſuperioris membranæ anterior facies, hic conſpicitur: quum ea tantùm inferioris membranæ ſedes obuia ſit, quæ uentriculo ſubſternitur, atq; ad colon uſq; inteſtinum, quà id uentriculo exporrigitur, pertinet, reliqua interim inferioris membranæ parte adhuc à ſuperiori membrana obtecta, & ſequenti figura utcunq; proponenda.*

h,i,k *Tribus his characteribus ad ſiniſtrum latus ſuperioris membranæ omenti poſitis, omenti conſtructio inſignitur. Nam h omenti partem notat membraneam, uenis arterijsq́; & adipe quoq; carentem. i uerò uaſa indicantur, k autem adeps uaſis attenſus adnatus'ue exprimitur. Atq; ut iſtos characteres hac omenti parte repoſui, ita etiam quauis ipſius ſede eos potuiſſe collocari, nemo ambigit.*

l *Venæ portæ caudex, quà ex iecore prodiens, inferiori membrana omenti continetur ac ſuffulcitur.*

m *Arteria, iecoris cauum & bilis ueſiculam petens, neruoq; concomitata, qui à dextri lateris ſexti neruorum cerebri paris nerui ramo, dextri lateris coſtarum radicibus exporrecto depromitur, ac iecoris cauum, bilisq́; ueſiculam adit.*

n *Principium uenæ poſteriorem inferioris uentriculi orificij ſedem potiſſimùm accedentis, & arteriam habentis coniugem.*

o,o *Arteria & uena & neruus, ſecundùm ſuperioris omenti membranæ principium, dextræ fundi uentriculi ſedi exporrecti.*

p,p *Illorum uaſorum quæ dextræ fundi uentriculi ſedi exporriguntur ſurculi, corpus uentriculi implicantes.*

q,q *Dictorum iam uaſorum, quæ fundi uentriculi dextræ ſedi exporriguntur propagines, in ſuperiorem omenti membranam ſparſæ.*

r *Vena arteriaq; duodeno inteſtino et ieiuni inteſtini principio exporrectæ, neruulūq; ſociū frequēter admittētes.*

ſ *Portæ uenæ in duos truncos bipartitio. quòd uerò uenas r & o indicatas hic elatius quàm in nuda portæ uenæ figura delineauerimus, in hoc factum putato, quòd earum uenarum ortus in hunc modum ſubinde uariet.*

t *Dexter ſeu grandior uenæ portæ truncus, in meſenterium, adeoq; in ipſa inteſtina excurrens.*

u *Vena in poſteriorem uentriculi ſedem citra arteriæ conſortium diſtributa.*

x *Vena cum arteria & neruo in dextram inferioris membranæ omenti ſedem ſparſa, ac colon quoq; inteſtinum hac parte accedens.*

y *Vena ſimul cum arteria in uentriculi poſteriora excurrens, & tandem coronæ inſtar ſuperius uentriculi orificium amplectens. uerùm huius uenæ arteriæq; tanta duntaxat delineatur portio, quanta inferiori membrana omenti ſuſtinetur.*

α *Hîc gràdior meſenterij arteria nõnihil ſe offert, etiãſi minimo interuallo inferiori mẽbrana omẽti ſuffulciatur.*

β *Truncus arteriæ, qui inferiori omenti membranæ intertextus, uentriculo, iecori, bilis ueſiculæ, colo, quà id uentriculo exporrigitur, ac dein lieni ramos depromit, neruosq; has partes adeuntes concomitatur.*

γ *Vena ſimul cum arteria & neruo, mediam potiſſimùm ſedem ſubiens inferioris membranæ omẽti, & ramos quoq; offerens colo inteſtino, quà ad uentriculi prorepit fundum.*

δ *Vena coniugis arteriæ expers, quæ ſiniſtræ ſedi inferioris omenti membranæ pauculas ſoboles (ut & ipſa gracilis eſt) diffundit.*

ε *Venarum, arteriarum & neruorum in lienem ſeries.*

ζ *Vena pariter cum arteria neruoq;, uentriculi fundi ſiniſtræ ſedi exporrecta.*

η, η *Glanduloſum corpus, inferiori membranæ omenti innatum, uaſorumq; robori præfectum.*

θ *Glanduloſi corporis, quod duodeno inteſtino ſubnaſcitur, portio.*

QVINTA QVINTI LIBRI
FIGVRA.



QVINTAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE
characterum Index.

QVINTA figura omentum aliter prorſus quàm quarta figura expreſſimus. totam namq; coli inteſtini partem è corpore reſectam huc repoſuimus, quæ à iecoris regione ſecundum uentriculi fundum ad lienem uſq; pertinet, atq; in hominibus uocata nobis inferiori omenti membrana ad dorſum continetur. Dein cum ea coli parte, inferior omenti membrana oculis quoq; ſubijcitur, magna iam ſuperioris membranæ omenti portione diſtracta & abſecta, ut omenti ad colum inteſtinum connexus coalitusq; quouis tandem modo demonſtraretur, inferiori interim membrana non ita atq; in tertia figura in ſeſe conuoluta, & ſupra colum quaſi contracta.

A, A, B, C, D *His characteribus eius omenti partis portio inſignitur, quæ à dorſo pronata, uentriculi poſteriori regioni ſubijcitur, ac meſenterij quaſi modo duabus ſibi inſtratis membranis efformatur, coli partem ſecundùm uentriculi fundũ exporrectã continentibus. Cæterùm B, C, D priuatim quædã, uti modò ſubiungã, inſinuãtur.*

B *Prima uena à ſiniſtro portæ uenæ trùnco in humiliorem omenti membranam ſparſa, cum comite ſibi arteria, & attenſo ipſi plerunq; neruulo.*

C *Secunda uena, eaq; inſignis, à ſiniſtro etiam portæ uenæ trunco in inferiorem omenti membranam diffuſa, & præ cæteris huc pertinentibus uenis, colo inteſtino oblata cum coniuge ipſi arteria, cui quibuſdam ſedibus neruulus attenditur.*

D *Hæc uena ſimiliter à porta tum omento offertur, quum uena nuper C inſignita, hanc omenti & coli inteſtini ſedem non ſatis implicat.*

E *Hic uinculo coli inteſtini pars eſt intercepta, & poſtmodum præſecta, quæ iecoris cauo ſubſternitur, aut dextræ iecoris ſedi maximè eſt contermina.*

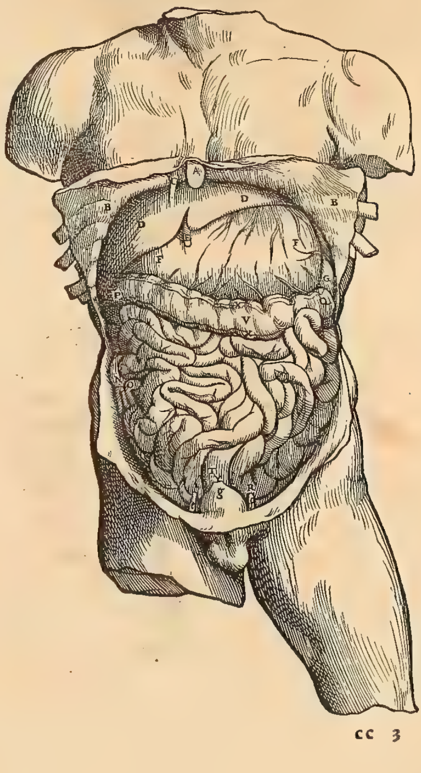
F *Coli inteſtini portio hic quoq; uinculo eſt intercepta, quæ lieni incumbit. atq; ita totam coli regionem aſſeruaui-*
G,G. *mus, quæ uentriculi fundo exporrigitur, ac G & G inſignitur.*

H,H,H *His characteribus inferioris membranæ omenti pars indicatur, quæ ſub dicta nunc coli ſede G & G notata, cæteris incumbit inteſtinis, unicaq; eſt membrana à colo inteſtino quodammodo pronata, ubi ſuperiora H,H conſpicis. Vaſa autem hanc partem paſsim intertexentia ab illis pendent, quæ colo inteſtino alioquin quà ſecundùm uentriculi fundum incedit, offeruntur.*

I,I,I,I *Portio in hunc modum hic relicta eſt eius omenti partis, quam ſuperiorem membranam uocamus: quæ quum magna ex parte eſt diuulſa, promptè etiam oſtendit, qui omentum ſacculo aut peræ conferri queat.*

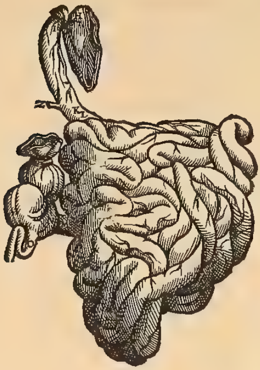
SEXTA QVINTI LIBRI FIGVRA, TERTIAM SECTIONIS SERIE SVBSEQVENS, IECVR,

uentriculum & inteſtina in proprijs oſtendit ſedibus: omento interim, quà à uentriculo enaſcebatur, coloq; inteſtino continuũ erat, prorſus reſecto, ne fortè id relictum, alicuius organi ſedem obliteraret. Præterea ut ſingula opportuniùs oculis ſubijcerentur, coſtarum aliquot fines (uti inter pingendum factum eſt) effregimus, ipſas unà cum peritonæo ſeptoq; tranſuerſo illis connato in poſteriora reflectentes. Veſica autem hic reſpondet tertiæ ac ſecundæ figurarũ ueſicæ. Cæterùm quia præſentis figuræ characteres magna ex parte cum duabus nunc ſuccedẽtibus communes ſunt, non abs re erit, ante illarum indicum explicationem eas figuras proponere, ac dein communem characterum indicem ſubijcere.



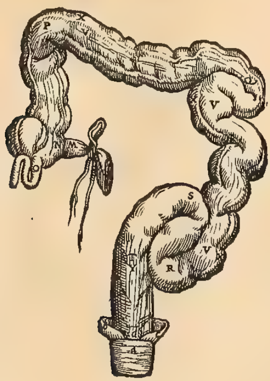
SEPTIMA QVINTI LIBRI FIGVRA, *QUA TENUIUM DUNTAXAT IN*-

teſtinorum ductum delineauimus, aliqua etiam uentriculi & coli inteſtini ſimul cum cæco aſſeruata portione, ut præſens figura iam ſubſequenti facilius conferatur. Quòd autem coli inteſtini initium paulo magis quàm par ſit, ab ipſis tenuibus inteſtinis abductum uideatur, in hoc factum arbitrator, ut ſola gracilia in conſpectum accuratè uenirent: potiſsimùm quum coli inteſtini circum tenuia ſitum ingreſſumq́ ſexta figura pulchrè proponat.



OCTAVA QVINTI LIBRI FIGVRA, *QUA CAECI INTESTINI ET COLI*

& recti imago ductusq́ commonſtratur, unà cum ilei inteſtini extremo, & muſculis recto inteſtino proprijs.



CHARA-

CHARACTERVM SEXTAE, SEPTIMAE & octauæ Figurarum Index.

SVBSEQVENS modò characterum Index, ſextæ, ſeptimæ & octauæ figuris communis eſt. Si quis uerò interim character harum alicui peculiaris ſit, illi pro figuræ numero aut 6 aut 7 aut 8 adijciam: characteres uerò, quibus huiuſmodi nulla ſubiungetur notula, tribus figuris communes cenſebis.

A 6 *Mucronata pectoris oſsis cartilago.*

B,B 6 *Peritonæum unà cum diſruptis coſtis, illiſq́ adnato ſepto tranſuerſo retrorſum atq́ in latera flexum.*

C 6 *Primarium ligamentum, quo iecur humanum ſepto tranſuerſo colligatur.*

D,D 6 *Gibbi iecoris magna ſedes.*

E 6 *Portiuncula uenæ ab umbilico iecori inſertæ.*

F,F 6 *Ventriculi anterior ſedes, quæ hic ampla occurrit, quòd uiri huius uentriculus cibis admodum erat turgidus.*

G 6 *Lienis ſiniſtrum latus, ſeu ipſius pars in corporis anteriora uergens.*

H 7 *Ventriculi portio, quæ inferius uentriculi conſtituit orificium, ſeu inteſtinorum principium, quod hic chordula ligatum finximus.*

I,K 7 *Pars inteſtinorum ab I ad K protenſa, uulgato nomine nunc duodenum inteſtinum, nunc inteſtinum duodenûm digitorum longitudine, nobis uocatur.*

L 7 *Ieiuni inteſtini initium, graciliumq́ inteſtinorum ſedes, qua hæc primùm in anfractus conuolui, antrorſumq́ aſſurgere incipiunt.*

M 7,8 *Ilei inteſtini terminus, atq́ adeò gracilium inteſtinorum finis. Verùm qua'nam ſede ieiuni inteſtini terminus, aut ilei inteſtini principium ſit ponendum, augurari nequeo: quum toto ductu, qui ab L in ſeptima figura ad M uſq́ pertinet, nullibi inſigne diſcrimen occurrat, quo ieiunum ab ileo liceret interſtinguere.*

N *Extuberans craſſorum inteſtinorum initium.*

O *Appendiculus iſte admodum tenuis, & uermis in modum conuolutus, cæcum inteſtinum nobis appellatur.*

N, P, Q, R, S, T 6,8 *Colum inteſtinum his characteribus inſignitur: uerùm ſinguli priuatim aliquid notant. N enim ad P uſq́ coli inteſtini ductum notat, à dextri renis ſede ad iecoris uſq́ cauum pertinentem. A P uerò ad Q coli ductus inſinuatur, ſecundùm uentriculi fundũ à iecoris cauo ad lienis uſq́ regionem protẽſus. A Q autem ad R ductus coli occurrit, à lienis regione ad pubis os, ſecundùm ſiniſtrum ile procedens. Cæterùm ab R ad S (quod in octaua figura priuatim uiſitur) coli indicatur aſcenſus anfractuſq́, quem ſurſum ad umbilici uſq́ regionem molitur. At S ad T uſq́ progreſſum notat, dicti nunc aſcenſus ad recti uſq́ inteſtini initium.*

V,V 6,8 *Depreſſa coli inteſtini ſecundùm ipſius longitudinem ſedes.*

X,X 6,8 *Coli inteſtini utrinq́ ad depreſſam eam ſedem V & V inſignitam extuberantes ſemiglobuli, quos cellulas uulgus uocat.*

Y 6,8 *Recti inteſtini initium. Quicquid uerò ſub Y conſiſtit, rectum eſt inteſtinum.*

Z 7 *Portio meatus bilem in inteſtina perferentis.*

a 8 *Muſculus recti inteſtini finem orbiculatim amplectens, & intempeſtiuæ fæcium excretioni præfectus.*

b,c 8 *Duo muſculi rectum inteſtinum poſt fæcium excretionem ſurſum contrahentes.*

d 8 *Hac ſede rectum inteſtinũ uirorũ peni, & mulierum uteri ceruici, muſculoſæ ſubſtãtiæ interuentu cõnaſcitur.*

e,f 6 *Duæ arteriæ fœtui peculiares.*

g 6 *Hoc charactere ueſicæ fundus indicatur: uti & meatus, quo fœtus urina è corpore ipſius educitur, quemq́ hic, ut & nuper commemoratas arterias, abtruncatum finximus.*

NONA QVINTI LIBRI FIGVRA.



NONAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

HAC figura recti inteſtini, & coli quoq;, quà id recto continuatur, partem expreſsimus, inteſtinorum tunicas aliquo tandem pacto commonſtraturam.

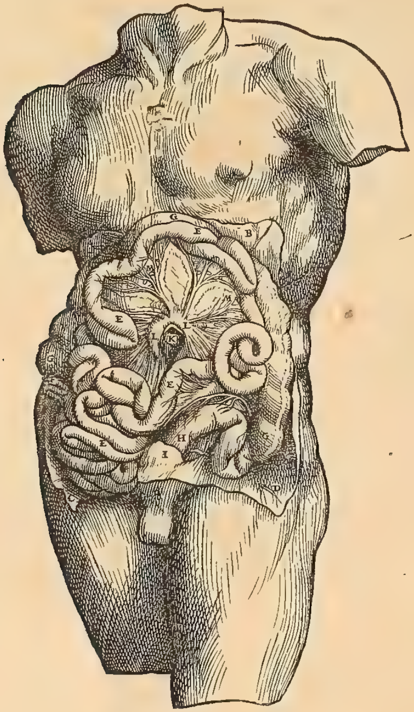
h *Prima inteſtinorum tunica, quæ & intima eſt, ac ſolis tranſuerſis circularibusúe conformatur fibris.*

i,i *Secunda inteſtinorum tunica, quæ tranſuerſis quoq; conſtat fibris. attamen rectis etiam eo donatur pluribus, quo recto inteſtino uicinior eſt.*

k,k *Meſenterij portio, quæ rectum inteſtinum oſsi ſacro committit, ac tertiam ipſi exporrigit tunicam.*

L,L *Tertia inteſtinorum tunica, à meſenterij pronata membranis.*

DECIMA QVINTI LIBRI FIGVRA.



DECIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

VT decima figura, quæ ſectionis ſerie ſextam ſubſequitur, meſenterij ſitum quàm appoſitiſsimè oculis ſubijceret, gracilia inteſtina undecunq; ad latera ſurſum deorſumq; inuicem manibus diducta continet: ac proinde

meſenterij

meſenterij commonſtrat centrum, & rationem qua meſenterium inteſtinis uaſa porrigit, inteſtinaq́ dorſo connectit. Ad hæc, meſenterij etiam partem oſtendit, quæ coli finem, & rectum quoq; inteſtinum dorſo alligat.

A, B, C, D Portiones peritonæi, aperto iam abdomine in latera extrorſum flexæ.

E, E, E Tenuia inteſtina.

F Cæcum inteſtinum.

G, G, G Colon inteſtinum.

H Recti inteſtini initium.

I Veſica, cui peritonæum ea potiſſimùm ſede connaſcitur, ubi alteram ipſi offert tunicam.

K Meſenterij centrum, eaq́ dorſi pars, qua id à peritonæi membranis initium ducit, quæ magnam arteriam & cauam uenam hic uertebrarum corporibus adnectunt.

L, L Corpus glanduloſum, mox in ipſa uaſorum diſtributione poſitum, quæ meſenterij centro inſeruntur.

M, M Glandulæ uaſorum diſtributionibus interiectæ, quas uaſa in ipſo per meſenterium moliuntur progreſſu.

VNDECIMA QVINTI LIBRI FIGVRA.



VNDECIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

VNDECIMA figura ipſum duntaxat delineatur meſenterium, è corpore exemptum, omnibusq́ partibus ipſi connatis liberum, præterquàm ab inferioris membranæ omenti portione, qua colon dorſo inibi colligatur, ubi ſecundum inferiorem uentriculi ſedem procedit.

K Character K, ut & in decima figura, meſenterij indicat centrum.

L, L Hi quoq; characteres, ſimiliter atq; in decima, glanduloſum corpus notant, totius meſenterij maximum.

M, M Glandulæ illis interpoſitæ uaſorum diſſectionibus, quæ iam inteſtinis appropinquant.

N, O His characteribus meſenterij circunſcribitur pars, tenuia inteſtina dorſo alligans.

P P ad Q uſq; meſenterij indicat portionem, colon inteſtinum dorſo affirmantem, qua id à dextri renis ſede ad cauum uſq; iecoris protenditur.

Q Q ad R uſq; inferioris omenti membranæ partem notat, quæ colon tota illa ſede dorſo committit, qua id ſecundum uentriculi fundum exporrigitur.

R R ad S uſq; meſenterij inſinuat portionem colo inteſtino tota ea ſede propriam, qua id à lienis regione ad rectum uſq; inteſtinum pertinet.

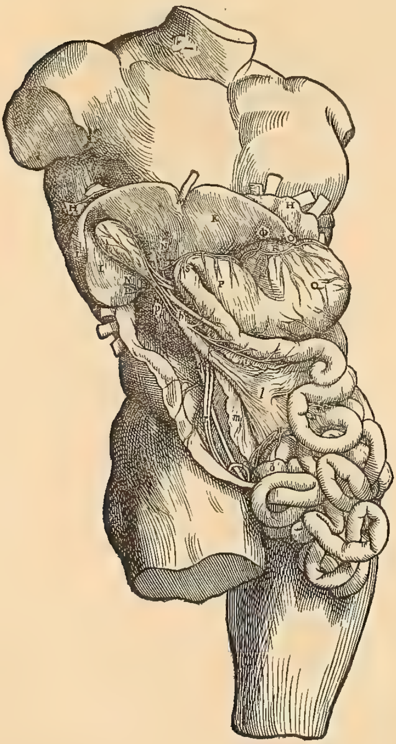
S, T Quod

S,T Quod S & T intercluditur, meſenterij pars eſt, rectum inteſtinum dorſo nectens.

U Hac ſede meſenterij naturam exprimere conati ſumus, quandoquidem unam meſenterij membranam ab al-
X,Y. tera unguibus diuulſam pinximus: uni quidem X, alteri uerò Y adhibentes. In harum membranarum medio, meſenterij uaſa excurrunt, & ipſius adeps, ut & glandulæ, etiam continentur, quemadmodum in uigeſimaquarta huius libri figura quoq; eſt cernere, ad characteres F,F & G,G.

DVODECIMA QVINTI LIBRI FIGURA, QUAE IAM PRAECEDENTIBUS INtegris figuris ſectionis ſerie ſuccedit.

Habet enim diſſectum peritonæum, & omentum quoque in hac ablatum eſt, & coſtas aliquot etiam hic effregimus, quo uniuerſum iecoris cauum opportuniùs delineari poſſet. Dein uentriculi quoq; apparent orificia, quem perinde ac inteſtina in ſiniſtrum latus depreſſimus, ut in conſpectu eſſet meſenterij pars, ac uenæ portæ in ipſum ſeries, & inſuper bilis meatus in inteſtinum inſertio, uti characterum index huic figuræ & ſubſequenti modo communis inſinuabit.



DECIMATERTIA QVINTI LIBRI FIGVRA, NVDAM BILIS VEſiculæ, eiuſdemq́ meatuum delineationem exprimens.



CHARACTERVM DVODECIMAE ET decimætertiæ figurarum Index.

PRAESENS characterum Index, duodecimæ & decimætertiæ figuris habetur communis. ac proinde quum character occurret duodecimæ figuræ peculiaris, illi 1 ſubiungemus, illis qui decimætertiæ priuatim inſcribuntur, 2 adiecturi. Si uerò quis utriſq; figuris ſimul communis erit, illi 1 & 2 addetur.

H,H 1 Peritonæi unà cum coſtis euerſi portio.

I,K 1 Cauum iecoris.

L 1 Portiuncula gibbi ſedis iecoris.

M 1 Iecoris ſectio, cui fœtum alens uena primùm inſeritur.

N,N 1 Rimæ ac impreſſiones & tubercula in iecoris cauo iuxta uenæ portæ exortum conſpicua. N uerò ſuperius, ſeu ſiniſtrum, ſeu ipſo T uicinius, ſedem indicat, qua ab umbilico procedens uena, iecoris cauo, ubi portæ caudex prodit, inſeritur. Ab M enim ad ſiniſtrum N uſq; foramen pertinet, quod liberè quodammodo per iecoris corpus umbilici tranſmittit uenam, ad ſedem illo N inſignitam.

O 1 Ligamentum ſiniſtram iecoris partem (quæ in angulum quodammodo acutum deſinit) ſepto tranſuerſo hic colligans.

Φ 1 Sinus iecori hic inciſus, ac ſtomacho cedens, ubi is ſuperiori uentriculi orificio continuatur.

P,Q 1 Ventriculus ſiniſtrorſum ueluti ex peritonæi cauitate preſſus.

R 1 Ventriculi ſuperius orificium, ſeu ſtomachi finis, unà cum uenis, arterijs, & neruis id orificium amplexãtibus.

S 1,2 Humilius uentriculi orificium, ipſiusq; duodeni inteſtini initium, quod in duodecima figura ſecus quàm ſecundùm naturam ſe habet, antrorſum refleximus, ut in conſpectum ueniret bilis ueſiculæ meatus in ipſum inſertus, ac mox c notandus.

T 1 Neruus iecoris cauo inſertus, & à neruis diductus uentriculi ſuperius orificium implicantibus.

V 2 Bilis ueſicula. Hæc in utriſq; figuris eſt conſpicua: uerùm priuatim illam duntaxat in decimatertia figura charactere notaui. ac proinde primùm decimætertiæ, ac dein duodecimæ mentem hic & in ſubſequentibus aliquot characteribus accommoda, quòd duodecimam characteribus haud obſcurandam duximus.

X,X 2 Bilis ueſiculæ meatus per iecoris corpus inter portæ uenæ & cauæ item uenæ ramos exporrecti.

Y 2 Venæ portæ propago in iecoris ſubſtantiam diffuſa.

Z 2 Venæ cauæ propago in iecoris ſubſtantiam digeſta. Volui enim hic utcunq; exprimere uaſorum in iecoris ſubſtantia ſitum, quî ſcilicet portæ uenæ rami propaginibus cauæ ſubijciantur, & quo'nam pacto in horum medio bilis ueſiculæ meatus excurrant. Quamuis interim modò ſecantibus, portæ uenæ propagines, cauæ uenæ propaginibus continuæ eſſe uideantur.

a 2 Concurſus coitus'ue meatuum bilis ueſiculæ, qui per iecoris corpus digeruntur.

b 2 Veſiculæ bilis ceruix, cui meatus ex iecore ductus, ac a notatus inſeritur, communisq; efficitur.

c 1,2 Bilis ueſiculæ meatus, in duodenum inſertus inteſtinum. In decimatertia figura duodenum inteſtinum humi-
d. liori ſede apertum finximus, ne meatus illius inſertio d notata lateret.

e 2 Arteria

e 2 *Arteria in iecoris cauum & bilis ueſiculam digeſta.*

f 2 *Neruulus iecori & bilis ueſiculæ communis, & à ſexti paris neruorum cerebri propagine deprómptus, qua dextri lateris coſtarum exporrigitur radicibus.*

g 2 *Tenues portæ uenæ propagines, in bilis ueſiculam excurrentes.*

h 1 *Portæ uenæ caudex.*

i,i 1 *Glanduloſum corpus, quod duodeno inteſtino adnaſcitur, uaſáq; ipſi exporrecta opportunè ſuſtinet.*

k,l,m 1 *Meſenterium. Uerùm ſinguli characteres priuatim quid indicant. k enim uenæ portæ dextri ſeu grandioris trunci diſtributionem in meſenterium notat. l uerò, glanduloſum corpus in meſenterio primis uaſorum diſtributionibus præfectum. m autem, meſenterij inſinuat partem, cui colon inteſtinum tota illa ſede committitur, qua à dextri renis ſede ad iecoris uſq; cauum pertinet. Hic namq; colum inteſtinum à meſenterio diuulſum eſt, quo meſenterij centrum aptius delinearetur.*

n 1 *Uena quæ ſub poſteriori recti inteſtini ſede deorſum protenditur, ipſíq; recto inteſtino ſoboles porrigit.*

o 1 *Ueſicæ fundi ſuperior pars etiam hic eſt conſpicua.*

p 1 *Quod hic extuberat, dexter eſt ren, ſua pingui membrana adhuc obtectus.*

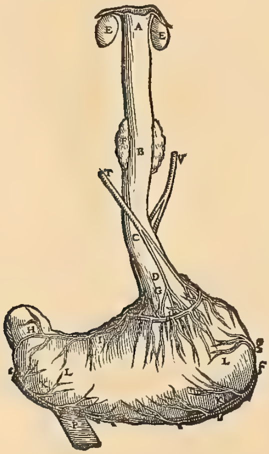
q 1 *Meatus urinarius, à dextro rene urinam in ueſicam deducens.*

r 1 *Uena & arteria ſeminales dextri lateris.*

ſ 1 *Uas ſemen à dextro teſte uerſus ceruicis ueſicæ initium perferens.*

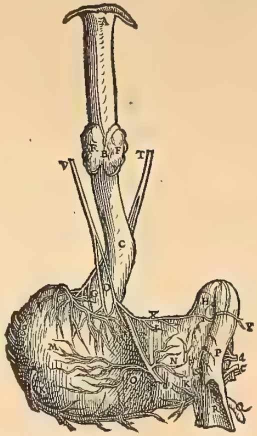
DECIMAQVARTA QVINTI LIBRI FIGVRA, ANTERIOREM

integri uentriculi & ſtomachi faciem exprimens, unà cum uenis, arterijs & neruis uentriculo inſertis.



DECIMA-

DECIMAQVINTA QVINTI *LIBRI FIGVRA, INTEGRI VENtriculi & ſtomachi poſteriorem exhibens faciem.*



CHARACTERVM DECIMAEQVARTAE ET decimæquintæ figurarum Index.

CHARACTERES hoc Indice explicandi, partim utriq; figuræ communes ſunt, partim nunc huic, nunc illi peculiares: ac proinde communes, his notis 1 *&* 2 *indicabimus: peculiaribus uerò decimæquintæ figuræ characteribus, iſtam* 1 *ſubijciemus, decimæſextæ autem figuræ proprijs characteribus hanc* 2 *notam addemus.*

A 1,2 *Stomachi pars, in oris amplitudinem pertinens, hic à faucibus præſecta cernitur.*

A, B 1,2 *Ab A ad B uſq; ductus ſtomachi notatur, rectà ſuper mediam uertebrarum ceruicis & quatuor ſuperiorum thoracis ſedem deſcendens.*

B, C 1,2 *À B ad C uſq; ductus ſtomachi pertinet in dextrum latus ſuper quintam & aliquot ſequentes thoracis uertebras modicè declinans.*

C, D 1,2 *À C ad D uſq; ſtomachi ductus inſignitur, ex dextra ſede ſiniſtrorſum ſupra magnā conſcendens arteriam, & per ſeptum tranſuerſum in uentriculi ſuperius orificium pertinens.*

E, E 1 *Duæ tonſillæ, quæ non procul à ſtomachi ſede in oris cauitatem pertingente diſtant.*

F, F 1,2 *Glanduloſum corpus ſtomacho frequenter adnatum, qua quintæ thoracis uertebræ corpori inſidet.*

G 1,2 *Superius uentriculi orificium.*

H 1,2 *Inferius uentriculi orificium.*

I 1,2 *Superior uentriculi pars.*

K, K 1, 2 *Ventriculi demiſsior pars, ſeu fundus.*

L, L 1 *Anterior uentriculi ſedes.*

M, N, O 2 *Poſterior uentriculi ſedes.*

P 1,2 *Duodenum inteſtinum, quod hic ad ieiuni inteſtini principium reſectum finximus.*

Q 2 *Bilis ueſiculæ meatus, in duodenum inteſtinum inſertus.*

R 2 *Hic character in interna dicti nuper inteſtini ſede uiſitur, inſertionem meatus illius notans, quem modò Q inſigniui.*

S 2 *Glanduloſum corpus duodeno inteſtino ſubnatum, uaſaq; illi inteſtino exporrecta ſuffulciens.*

T 1,2 *Dextri nerui ſexti paris neruorum cerebri propago, ad ſtomachum exporrecta, multipliciq; ſerie in elatius uentriculi orificium diſtributa.*

V 1,2 Propago ſiniſtri nerui paris ſexti neruorum cerebri ſtomachum amplectens.

X 2 Siniſtræ propaginis ramus, ſecundùm elatiorem uentriculi ſedem ad iecur uſq; excurrens, hicq; quà iecori pro-
Y. ximus eſt, Y inſignitus.

a 2 Prima (uti doctrinæ ſtudio nuncupare eam ſolemus) uentriculi uena & arteria.

b 2 Secunda uentriculum accedens uena, quæ coniuge caret arteria.

c 1,2 Tertia uentriculi uena, cum coniuge arteria, & neruo quoq;, ſecundùm dextram uentriculi fundi regionem exporrecta.

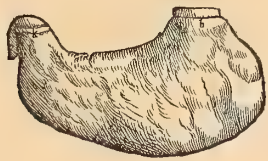
d 1,2 Quarta uentriculi uena, coniugem obtinens arteriam, & elatius uentriculi orificium coronæ ritu amplectens.

e 1 Rami iam dictæ uenæ & arteriæ, qui ſecundùm uentriculi elatiorem ſedem ad inferius uſq; ipſius orificium contendunt.

f 1,2 Quinta uena, ſimul cum coniuge arteria & neruo, ſiniſtram ſedem fundi uentriculi perreptans.

g,g 1,2 Aliæ uenæ ac arteriæ, ab illis pronatæ uaſis, quæ lieni inſeruntur.

DECIMASEXTA QVINTI
LIBRI FIGVRA.



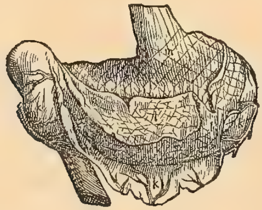
DECIMAESEXTAE FIGVRAE, EIVSdemq; characterum Index.

HAC figura uentriculum à ſtomacho ac inteſtinis liberauimus, ac dein inuertimus, ut interior uentriculi ſedes, ſeu ſuperficies cibos & potus amplectens, in conſpectum ueniret. Occurrit uerò hic poſterior uentriculi pars: non autem, ut in ſubſequenti, aut decimaquarta figura, anterior.

b Circulare uentriculi tuber, ea ſede conſpicuum, ubi ſtomachus uentriculo continuatur, aut ubi elatius ipſius conſiſtit orificium.

k Tuber orbiculatum, in humiliori orificio uentriculi apparens.

DECIMASEPTIMA QVINTI
LIBRI FIGVRA.



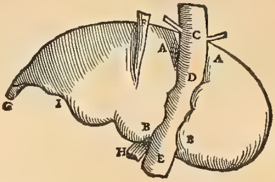
DECIMAE-

DECIMAE SEPTIMAE FIGVRAE, EIVSdemq́ue characterum Index.

PRAESENS figura uentriculi tunicarum ſeriem, numerumq́ue & naturam, quantum pictura aſſequi potuimus, docet.

k *Tertia uentriculi tunica, à peritonæo pronata, atque hic à uentriculo magna ex parte diuulſa.*
l *Secunda uentriculi tunica, minus quàm tertia à uentriculo diuulſa.*
m *Prima intimaq́ue uentriculi tunica, hac in parte à duabus exterioribus tunicis libera.*

DECIMAOCTAVA QVINTI *LIBRI FIGVRA.*



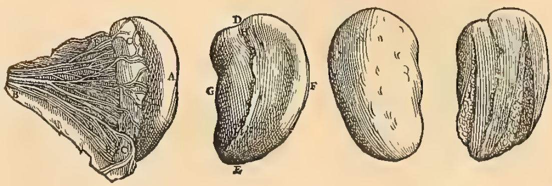
DECIMAEOCTAVAE FIGVRAE, EIVSdemq́ue characterum Index.

DECIMAOCTAVA figura, iecoris gibbam poſterioremq́ue ſedem unà cum caua uena caudicis portione exprimit.

A, A *Iecoris gibbi ſuperior pars.*
B, B *Iecoris gibbi poſteriorisq́ue ſedis infima regio.*
C *Cauæ uenæ ſedes, qua ſeptum permeat, ipſiq́ue ſoboles exporrigit.*
D, E *Hoc interuallo ſedes notatur, qua cauæ caudex poſteriori iecoris ſedi innaſcitur.*
F *Portio præcipui iecur ſepto alligantis uinculi.*
G *Ligamentum, iecoris partem in ſiniſtra maximè exporrectam ſepto tranſuerſo alligans.*
H *Venæ portæ portio.*
I *Sinus, quo iecur ſtomacho cedit, quà is ſiniſtro uentriculi orificio continuatur.*

DECIMANONA QVINTI LIBRI FI*GVRA, QVAE QVATVOR COMPLEXA TAbellis, ſeu imaginibus, lienem omni ex facie commonſtrat: ipſius autem ſitum, & ex proportione magnitudinem, uigeſima quæ mox ſubijcietur figura, literis O, O, P explicabit.*

PRIMA. SECVNDA. TERTIA. QVARTA.



QVATVOR DECIMAENONAE FIGVRAE tabellarum, earundemq́ characterum Index.

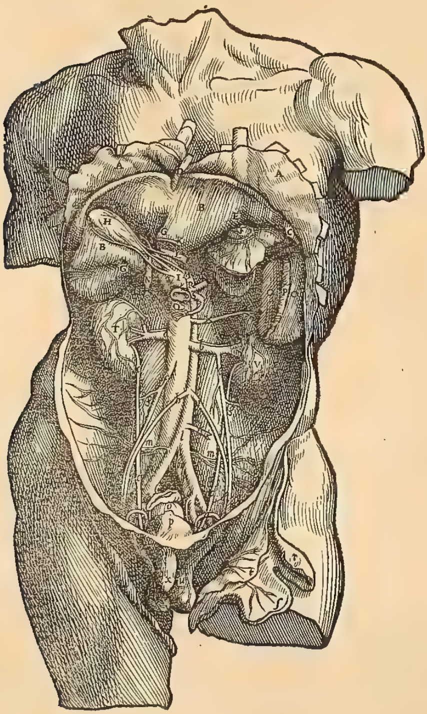
PRIMA effigies, ſeu tabella, lienem anteriori facie exprimit, unà cum omenti portione, ſeu inferioris ſu-
A. *perioriſq́ omenti membranarum partibus. A namq́ lienis ſiniſtrum indicat latus, dextra interim ac media*
B.B. *ipſius ſedibus omento intectis. B, B enim & B inferioris omenti membranæ portionem indicant, lienis ua-*
C.C. *ſa deducentem. C uerò & C ſuperioris omenti membranæ portionem ſignificant, qua ad uentriculum uaſa perferuntur, ab illis uaſis pronata, quæ in lienem iamiam inſerenda ueniunt.*

SECVNDA tabella, lienis caua regio exprimitur, ab omnibus quæ illi committuntur partibus libera.
D.E. *ac hîc D notat ſuperiorem lienis ſedem, E inferiorem, F ſiniſtram, G dextram. H uerò & H lineam in-*
F.G.H. *dicant in caua lienis regione conſpicuam, cui lienis uaſa inſeruntur, & omenti membranæ innaſcuntur.*

TERTIA tabella, lienis gibbum commonſtrat.

QVARTA, lienis quoq́ cauam ſedem delineatam continet. At huic priuatim duas indidi ſectiones, ut
I, K. *lienis ſubſtantia conformatioq́ oculis ſubijceretur. Atq́ hic I & K dictas modò ſectiones indicant.*

VIGESIMA QVINTI LIBRI *FIGVRA.*



VIGE-

VIGESIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

PRAESENS figura ſectionis ſerie duodecimæ ſuccedit: ab hac enim omnia inteſtina execuimus, relicta duntaxat uentriculi portione, ſuperioris orificij uentriculi ſedem commonſtrante. atq; ita hæc figura pleraque indicat, quæ nunc opportunè cum characterum indicibus ſeriatim inſinuabuntur.

A,A *Portio ſepti tranſuerſi, peritonæo ſuccincta, atq; unà cum coſtis aliquot ſurſum reflexa.*
B,B *Caua iecoris ſedes.*
C *Iecoris ligamentum, quo ipſius ſiniſtra pars ſepto alligatur.*
D *Venæ per umbilicum iecori exporrectæ portio, ubi & ſinus ille indicatur primùm hanc admittens uenam, quæ per priuatum ipſi in iecore humano inciſum foramen ad iecoris uſq; ſedem perreptat, ubi hic G non procul à K adhibitum conſpicis.*
E *Hac ſede iecur ſinum obtinet, quo cedit ſtomacho, per ſeptum tranſuerſum ad elatius uentriculi orificium contendenti.*
F *Superius uentriculi orificium, uentriculiq; portio.*
G,G *Lineæ, impreſſiones'ue, tuberaq; in iecoris cauo, ubi portæ uenam educit, conſpicua.*
H *Bilis ueſicula.*
I *Portæ uenæ caudex hîc abſciſſus. Verùm I quoq; radices exortus'ue indicat duarum uenularum bilis ueſicam adeuntium.*
K *Iecoris neruus, ab illis propagatus, qui elatiori uentriculi implicantur orificio.*
L *Arteria iecori & bilis ueſiculæ communis.*
M *Neruus à ſexti neruorum cerebri paris propagine initium ducens, quæ dextri lateris coſtarum exporrigitur radicibus. atq; hic neruus iecori pariter & bilis ueſiculæ communis cenſetur.*
N *Bilis ueſiculæ meatus hic abtruncatus uiſitur, qui ad inteſtina pertinet.*
O,O *Lienis anterior cauaq; regio.*
P *Lienis linea, cui uaſa ipſius implantantur.*
Q *Vena caua.*
R *Magna arteria.*
S *Radices arteriarum in uentriculum, iecur, lienem, omentum, meſenterium, ipſaq; demum inteſtina excurrentium.*
T *Dexter ren, pingui ſua adhuc obductus tunica.*
V *Siniſter ren, pingui ipſius adhuc inuolutus tunica.*
X *Vena in ſiniſtri renis pinguem diffuſa tunicam.*
Y *Vena pinguem dextri renis accedens tunicam.*
a *Vena arteriaq; dextro reni ſeroſum ſanguinem deducentes.*
b *Vena arteriaq; in ſiniſtrum renem protenſæ.*
c,c *Meatus, ex dextro rene urinam in ueſicam deferens.*
d,d *Meatus, quo ſiniſtri renis urina in ueſicam ducitur.*
e *Seminalis uena, ſiniſtrum accedens teſtem.*
f *Seminalis uena dextri teſtis.*
g,g *Surculi à ſeminalibus uenis, quà peritonæo committuntur, in ipſoq; adeò uerſus teſtes progreſſu, ad peritonæum deriuati.*
h *Seminalis arteria, dextrum teſtem petens.*
i *Arteria ſeminalis, quæ ſiniſtro teſti eſt propria.*
k *Arteriæ in humiliorem meſenterij ſedem ad colon inteſtinum & rectum excurrentis radix.*
l *Arteriæ magnæ ſuper cauam uenam aſcenſus, ac ipſius magnæ arteriæ & cauæ ſupra oſsis ſacri initium in duos truncos diuiſio.*
m,m *Præcipuæ uenæ ac arteriæ earum quæ geniculatim à magnis uaſis lumborum carnibus, ipſiq; peritonæo offeruntur.*
n *Arteriæ magnæ ſoboles, ſacri oſsis foramina accedentes.*
o *Recti inteſtini pars, à colo liberata, &, ut inter ſecandum fit, uinculo intercepta.*
p *Veſica, urinæ receptaculum.*
q *Vaſis ſemen à teſte ad penen deferentis portio, quà ſecundùm pubis os deorſum ad ueſicæ ceruicis initium retorquetur.*
r *Cutis, quæ penem inueſtiebat.*

ſ Scortum, à tunicis teſtes inuoluentibus reſectum, hucq́ reflexum.

t Carnoſæ membranæ pars, quæ haud ſecus atq́ ſcortum, utrunq́ ambiebat teſtem.

u Tunica, à peritonæo inibi pronata, ubi id ſeminarijs uaſis iter præbet. eſtq́ hæc teſtis tunica, earum quas teſtibus ſingulis proprias peculiaresq́ aſcribimus exterior.

x Denudati penis portio.

VIGESIMAPRIMA QVINTI LIBRI FIGURA, QUAE TRES PROPRIAS CONTInet tabellas, ſectionis ſerie inuicem ſubſequentes, ac appoſitiſsimè renum ſinus, meatuumq́ urinariorum principia oſtendentes.

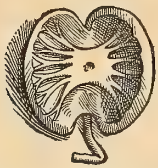
PRIMA.



SECVNDA.



TERTIA.



TRIVM VIGESIMAEPRIMAE FIGVRAE tabellarum, earundem'qꝫ characterum Index.

PRIMA tabella ſectionem ſecundùm renis longitudinem per gibbum ipſius inductam habet adeò profundam, ut in ſecundum renis pertingat ſinum, interim nulla renis ſubſtantiæ ablata portione. Significetur igitur α dextri renis anterior pars, β uerò poſterior.

α, β. tur α dextri renis anterior pars, β uerò poſterior.

γ, γ Orificia ramorum primi ſinus renis, ſeu ipſius membranei corporis, quibus inuicem illi rami coëunt. Hic enim rami neceſſariò per ſectionem in mutuo coitu diuiduntur.

δ, δ Primi ſinus renis corpus, ſeu membraneum corpus, in quod uena & arteria renis terminantur.

ε Foraminulum hoc, urinarij meatus eſt initium.

λ Urinarij meatus pars.

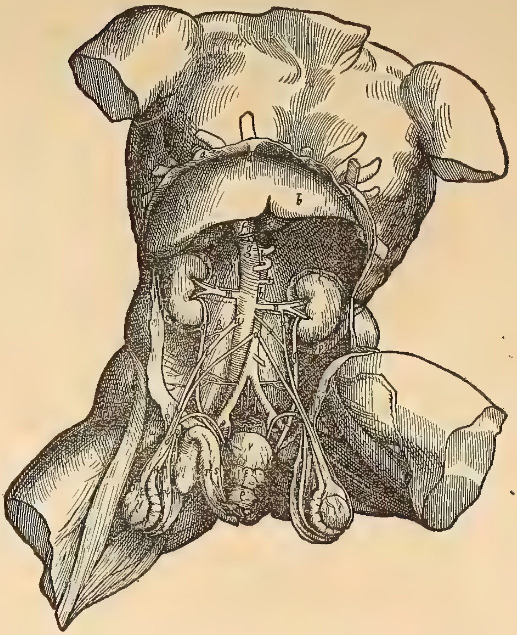
ζ, η Super membraneum corpus δ & δ inſignitum, ſecundus renis conſiſtit ſinus: cuius interius, & corpori illi membraneo proximum latus, in hac ſectione tantùm apparet. Eius enim partes, quæ in exteriora ad utrunq́ ſepti ex renis ſubſtantia conformati latus producuntur, ipſumq́ ſinum uelut bipartitum efficiunt, niſi ſpecillo in circuitu ſub ζ hic & η deducto intueri nequis. Septum namq́ illud præſenti ſectione in duas partes, anteriorem ſcilicet & poſteriorem, diuiſum cernitur: ac η quidem partem ipſius notat anteriorem, ζ uerò poſteriorem.

SECVNDAE tabellæ omnia cum nuper commemorata ſunt communia: niſi quòd uniuerſa propemodum renis ſubſtantia, ſeptum illud (cuius in primæ tabellæ indice memini) conſtituens, cultello orbiculatim adempta ſit. neq́ aliter ſanè ſepti illius figuram ob oculos ponere licuit. Conſpicitur hic itaq́ ſecundus renis ſinus uniuerſus, at non quemadmodum externo ſuo latere eſt bipartitus, eo quòd ſeptum abſtulerim, ſinum hunc in exteriori ipſius latere dirimentem. α igitur, & β, & γ, & λ, eadem hic quæ in prima tabella notant. Circulus autem in hac tabella inter α & β ductus, ſecundum renis indicat ſinum. θ uerò anteriorem partem primi ſinus, ſeu membranei corporis, qua hæc in ramos diſcinditur. ι corporis membranei poſteriorem partem indicat. adeò ut θ & ι ſimul membraneum notent corpus, ſeu primum renis ſinum. κ autem urinarij meatus inſignitur regio.

θ. ι. κ.

TERTIA tabella primi ſinus ſeu membranei corporis ramos omnes inſinuat: renis enim ſubſtãtia, quæ ſummis eius ſinus ramis adnaſcitur, penitus deraſa eſt. Atq́ hæc citra characterum operam ſunt obuia.

VIGESIMASECVNDA QVINTI LIBRI FIGVRA.



VIGESIMAESECVNDAE FIGVRAE, EIVSdemq́ characterum Index.

PRAESENS figura ſectionis ſerie uigeſimæ ſuccedit. in hac namq; coſtarum aliquot fines effracti, & extrorſum ſurſumq́; retorti occurrunt, ut iecoris gibbum ita hic ſpectaretur, ut ipſius cauum in uigeſima figura erat in conſpicuo. Renes etiam pingui ipſorum tunica denudati, ſeſe hic offerunt, & uenarum arteriarumq́; ſeminalium exortus ductusq́; etiam oſtenduntur. Uerùm in hac figura priuatim à cauæ uenæ caudice ramulum pronaſci effinximus, ſiniſtræ ſeminali commixtum uenæ. Præterea peritonæum, quà uaſis ſeminarijs iter præbet, unà cum tunica ab ipſo pronata, teſtemq́; & ſui lateris uaſa ſeminaria amplectente, diſſectum eſt, unde etiam ſeminaria uaſa & teſtes cum ſuis muſculis obuia ſunt. Inſuper pubis oſſa inuicem ita dirempta, atq; adeò reflexa uidetur, ut inuicem inſigniter dehiſcant, & ueſica, & glandoſum corpus ueſicæ ceruici proprium, unà cum ipſius muſculo, & penis corporibus, eorundemq́; progreſſu, oculis ſubijciantur. Quòd autem præſenti figura, à dextro femore cutem prorſus, & à ſiniſtro aliqua ex parte ademimus, neminem ambigere reor.

a,a *Peritonæi pars, cum ſepti tranſuerſi portione, & effractis coſtis ſurſum extrorſumq́; reflexa.*

b,b *Iecoris gibbum.*

c,c *Caua iecoris ſedes, aliqua ex parte hic conſpicua.*

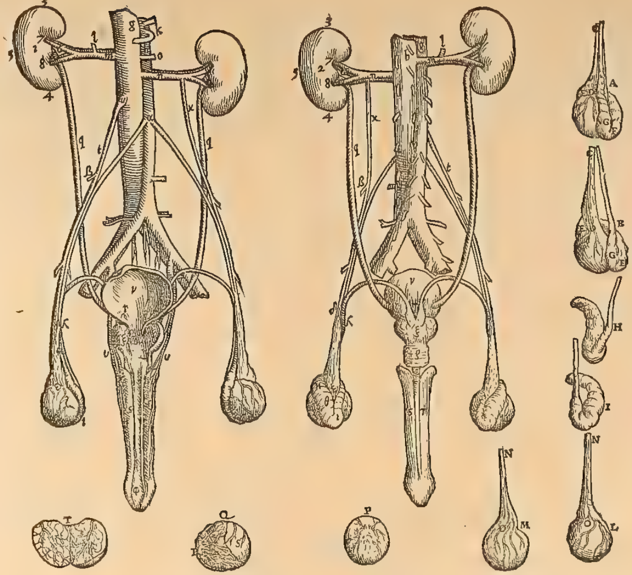
d *Præcipuum iecoris ligamentum, ad dextrum latus mucronatæ cartilaginis conſiſtens, & hic à iecoris anteriori ſede, magna ex parte diuulſum.*

e *Ligamentum, quod iecoris partem in ſiniſtro protenſam ſepto committit.*

f Venæ portæ caudex, unà cum arteria & neruis iecur petentibus, & bilis ueſiculæ meatu inteſtina petente, hic uinculo eſt interceptus, & dein præſectus.
g Venæ cauæ caudex.
h Arteriæ magnæ truncus, deorſum ad uertebrarum corpora exporrectus.
i Principium uenæ pinguem ſiniſtri renis tunicam adeuntis.
k Radices arteriarum in inteſtina excurrentium, & uentriculo, iecori, bilis ueſiculæ, lieni, & ipſi demum omento ramos offerentium.
l Initium uenæ dextri renis pingue inuolucrum petentis.
m Vena ac arteria dextrum accedentes renem.
n Vena ac item arteria ſiniſtro reni ſeroſum ſanguinem deducentes.
o,o Dextri renis pingue inuolucrum, ab anteriori ſede renis liberatum.
p,p Siniſtri renis pingue inuolucrum, ab anteriori etiam ſede ſui renis diuulſum, & peritonæo, unde principium ducit, adhuc connexum.
q,q Et dexter & ſiniſter meatus, quo urina è renibus in ueſicam fertur, q inſignitus eſt.
t Seminalis uena, dextrum accedens teſtem.
u Principium ſeminalis uenæ dextrum teſtem adeuntis, quod inſtar rotundi tuberis prominet.
x Seminalis uena, ſiniſtro teſti exporrecta.
y Venula à uenæ cauæ caudice pronata, ac uenæ ſeminali ſiniſtræ commixta, unitá ue. Quamuis enim hæc uenula rariùs occurrat, tamen quũ in alijs figuris ſiniſtra uena abſq; hac delineatur, illaq; hic nihil obſcuret, ipſam exprimere uiſum eſt.
α Seminalium arteriarum origo.
β Surculi, quos uenæ ſeminariæ peritonæo inibi depromunt, quà ipſi connexæ, deorſum ad pubis oſſa contendunt.
γ Dextræ ſeminalis uenæ, & item arteriæ, per peritonæum ſupra pubis oſsis, coxendicisq; regionem deſcenſus, & aſcenſus pariter uaſis ſemen à teſte deferentis, quod η, ι & κ mox notabitur.
δ Venæ ſeminalis & arteriæ commixtio, & corpus quod uaricum imagini conferam, initium.
ε Varicoſi corporis in teſtem inſertio.
ζ Teſtis intimo ipſius inuolucro adhuc obtectus.
η Principium uaſis ſemen à teſte deferentis.
ι Sedes, qua deferens ſemen uas ſurſum ſecundùm teſtis humillimam ſedem reflectitur, & à teſte ipſi non amplius connatum, abſcedere incipit.
κ Hic ſemen deferens uas nullam amplius conuolutionum oſtendit ſpeciem, at ſurſum inſtar nerui teres porrigitur.
ν Veſica, urinæ receptaculum.
ξ Glanduloſum corpus, ueſicæ ceruicis initio adnatum, & ſemen deferentium uaſorum inſertionem excipiens.
ρ Circularis ueſicæ ceruicem ambiens muſculus.
σ,τ Duo penem conſtituentia corpora, quorum ſiniſtrum à ſuo principio, quod à ſiniſtro pubis oſſe ducitur, liberatum eſt: dextrum autem corpus ſuo principio adhuc pubis dextro oſsi firmatur. Præterea hic S noſtri figura in conſpicuo eſt, quam penis flaccidus languidusq; cum ueſica effingit.
υ Venarum & arteriarum neruorumq; penem adeuntium ſeries, tam aptè ac in huiuſmodi figuris id moliri datur, expreſſa.
φ,χ Peculiarium teſtis inuolucrorum exterius, inibi à peritonæo pronatum, ubi φ aſcripſimus: ubi uerò χ locatur, ea huius inuolucri ſedes notatur, qua id infimæ teſtis parti connaſcitur.
ψ Teſtis muſculus, iam dicto inuolucro innatus.
ω Muſculus femur mouentium ſeptimus hic ſe ſpectandum offert, quà ſuper coxendicis os deorſum ducitur.
* Recti inteſtini portio, quæ in corpore, dum inteſtina aliqua auferuntur, relinqui conſueuit. Supra hanc recti inteſtini portionem, uenæ cauæ & arteriæ magnæ circa oſsis ſacri regionem diſtributio eleganter quoq; uiſitur.

VIGE-

VIGESIMATERTIA QUINTI LIBRI FIGURA.



VIGESIMAETERTIAE FIGURAE, IPSIUSQUE partium & characterum Index.

Uigesimatertia figura, multas peculiares obtinens effigies, tabellas'ue, ſimul cum illa quæ mox præceßit, ac ordine uigeſimaſecunda fuit, potiſsimùm ad uirilium organorum generationi ſubſeruientium inſpectionem facit: & ambas, quum primùm characteribus inſignirentur, decimotertio huius libri Capiti præponendas ducebam. unde etiam in utriſq; eadem prorſus eſt characterum ratio. Uerùm quòd iam ſatius fore arbitrer, omnes præſentis libri figuras hic ſeriatim collocari, priuatum indicem huic uigeſimætertiæ figuræ dedicabo, characteres qui huic & uigeſimæſecundæ communes ſunt, denuò non grauatè explicaturus. Porrò in hac uigeſimatertia figura duæ ſunt præcipuæ tabulæ, quarum unam non inopportunè dextram, alteram uerò ſiniſtram appellabimus. ac in utriſq; quidem tabulis renes, ueſicam, & ſeminaria organa, cum uenæ cauæ & arteriæ portionibus excecta è corpore finximus. Atq; hæc quidem in dextra, anteriore facie: in ſiniſtra autem, poſteriore delineantur. & in dextra adhuc priuatim ueſicam, & ipſius ceruicem, ſeu meatum ſemini urinæq; communem, aperuimus, quum hæc in ſiniſtra adhuc ſint integra: quemadmodum in characterum explicatione dicturus ſum diffuſiùs, ſimulatq; tabellas expreſſero, quæ ſiniſtrum latus, & inferiorem præſentis uigeſimætertiæ figuræ ſedem occupant, ac maiuſculis Latinorum literis in hunc modum notantur.

A,B *Duabus his tabellis dextrum teſtem anteriori facie, at magis ſecundùm ſiniſtrum latus oſtendentibus, idem exprimitur. Uerùm ſuperior tabella A inſignita, ab inferiori B indicata in hoc differt, quòd ipſa ſemen deferentis uaſis ſitum inturbatum oſtendat: quum interim inferior deferentis ſemen uaſis partem, quæ ſecundùm teſtis anteriora ſurſum fertur, neq; amplius teſti adnaſcitur, ex ſua ſede ſiniſtrorſum habeat reflexam, detruſam'ue, ut inſertio applicatioq; uenæ & arteriæ ſeminalium ad teſtem in conſpectum ueniret. At hæc characterum utriſq; tabellis communium opera, iam reddentur dilucidiora.*

C Uena

C Uena & arteria ſeminales, illic abtruncatæ, ubi iam ex magna peritonæi cauitate excidentes, inuicem implicantur, commiſcenturq́ʒ, ac corpus quod uaricoſum mihi appellabitur, efformare incipiunt. Atqʒ ita huius uaricoſi corporis, quod pyramidi aſſimilabitur, conus, C inſignitur.

D Baſis uaricoſi corporis, ſeu ſedes qua uena & arteria ſeminales teſti inſeruntur, & ramulos in teſtis intimum inuolucrum & teſtis ſubſtantiam ſpargunt.

E Uaſis ſemen à teſte deferentis initium.

F Reflexus uaſis ſemen deferentis ſecundùm humiliorem teſtis ſedem.

G Surſum conſcendens deferentis ſemen uaſis portio, & ipſius regio, in qua teſti connaſci deſinit.

H Præſens tabella, deferentis ſemen uaſis portionem oſtendit, quæ teſtis intimo connata erat inuolucro: & foraminula illa aſperitatesq́ʒ cernuntur, quæ poſt ſectionem in eius uaſis ſede conſpiciuntur, quæ inuolucro illi connaſcebatur.

I Hac tabella, eadem uaſis ſemen deferentis portio, quæ & mox præcedente, delineatur. uerùm hæc ſedem eius portionis oſtendit, quæ gibba eſt, teſtisq́ʒ inuolucro non connaſcitur.

L Teſtis, à quo ſemen deferens uas abſectum eſt, ipſeq́ʒ adhuc teſtis cum intimo ipſius inuolucro & uaricoſo corpore remanſit.

M Hæc tabella, eadem cum tabella L notata indicat. uerùm ut illa anteriorem teſtis faciem exprimebat, ita hæc poſteriorem: & duæ ſubſequentes notæ utriqʒ ſunt communes.

N Prima uenæ & arteriæ ſeminalium commixtio, ſeu uaricoſi corporis cònus.

O Uaricoſi corporis baſis, & in teſtis ſubſtantiam, ipſiusq́ʒ intimum inuolucrum inſertio.

P Teſtis ſuo intimo adhuc obductus inuolucro, ſed à uaricoſo liberatus corpore, & ſuperiorē ipſius regionem oſtendens, in qua uaricoſum illud corpus inſeritur. Apparent namqʒ hic foramina ramulorum uaricoſi corporis, qui (uti dicebam) teſti implantantur.

Q In hac tabella intimam teſtis tunicam inuolucrum'ue nouacula diſſecui, & ex altero latere à teſtis ſubſtantia
R. eius inuolucri partem R notatam diremi, in poſterioraq́ʒ reflexi, ut ductus in conſpectum uenirent, qui à ramis
S. inuolucrum intertexentibus in teſtis ſubſtantiam pertinent. Alteram uerò huius inuolucri partem S inſignitam, teſti adhuc connatam reliqui.

T Hic teſtis per medium diſſectus iacet, uaſorum per ipſius ſubſtantiam diffuſorum, ac U & U inſignitorum
U,U. naturam, diſtributionisq́ʒ ſeriem commonſtrans. Qui uerò modò ſubſequuntur characteres, duabus grandioribus & magis præcipuis uigeſimætertiæ figuræ tabulis proprij habentur.

1 Hac numeri nota indicatur anterior renis regio.

2 Poſterior renis regio.

3 Superior renis regio.

4 Inferior renis regio.

5 Externum renis latus.

6 Internum renis latus: in quo 6, 7 & 8 ſinum eius lateris indicant. uerùm 6 priuatim notat eius ſinus tu-
7, 8. ber: 7 autem & 8, ſinus eius angulos, impreſſionesq́ʒ.

g Uenæ cauæ caudex, inibi abſciſſus, ubi primùm ſub iecore conſiſtit, dorſiq́ʒ medium ſpectat.

h Arteriæ magnæ truncus, inibi reſectus, ubi primùm ſub ſepto tranſuerſo in peritonæi cauitatem fertur.

k Radices arteriarum, quæ meſenterio & inferiori membranæ omenti digeruntur.

l Uenæ pinguem dextri renis tunicam petentis principium.

m Uena & arteria dextro reni ſeroſum ſanguinem deducentes.

n Uena & arteria ſiniſtro reni in ſeroſi ſanguinis ductu famulantes.

o Uenæ in pinguem ſiniſtri renis tunicam excurrentis origo.

q, q Meatus urinam è renibus in ueſicæ amplitudinem deportantes.

r Meatuum urinam è renibus deducentium, in ueſicam inſertio. ac in dextra quidem tabula orificia, quibus hi meatus in ueſicam pertinent, & membranei proceſſus his orificijs præfecti, indicantur. in ſiniſtra autem tabula ſedes ſpectatur, qua illi meatus primùm ueſicæ applantantur.

t Seminalis uena dextra.

u Tuberculum, ſeu protuberans ſeminalis uenæ dextri lateris principium.

x Uena ſeminalis, ſiniſtrum petens teſtem.

α Seminalium arteriarum ex magnæ arteriæ caudice initia.

β Radices ſurculorū, quos uenæ ſeminales peritonæo offerūt, quà ipſi ſecundùm lumborū regionem cōmittuntur.

δ Uenæ arteriæq́ʒ ſeminalium coitus, commixtiò ue, & uaricoſi corporis initium.

ε Uenæ & arteriæ ſeminalium ad teſtem inſertio, ſeu uaricoſi corporis baſis.

ζ Teſtis, intimo ipſius inuolucro adhuc obtectus.

ϰ *Principium uaſis ſemen à teſte deferentis.*

θ *Deſcenſus uaſis ſemen deferentis ſecundùm poſteriorem teſtis regionem.*

ι *Locus, quo deferens ſemen uas, rurſus ſecundùm teſtis humiliora ſurſum fertur, neq; amplius teſti connaſcitur, uti ab ϰ per θ ad ι connatum cernitur.*

κ *Sedes deferentis ſemen uaſis, ubi primùm nerui modo citra omnem reuolutionem ſpiram'ue ſurſum properat.*

λ *Hac ſede ſemen deferens uas ad poſteriorem regionem uenæ ac arteriæ ſeminalium reflexum, in peritonæi cauitatem contendit.*

μ *Dextri ſemen deferentis uaſis cum ſiniſtro coitus, propter ueſicæ ceruicis initium.*

ν *Veſica. Hæc in dextra tabula priuatim adaperta eſt, ſuam commonſtrans cauitatem.*

ξ *Glandulosum corpus, uaſorum ſemen deferentium inſertionem excipiens, ac in dextra tabula longa ſectione ad meatus uſq; urinarij cauitatem diſſectum.*

ο *Amplitudo cauitasq; ceruicis ueſicæ, in quam uaſa ſemen à teſtibus deferentia inſertionem moliuntur.*

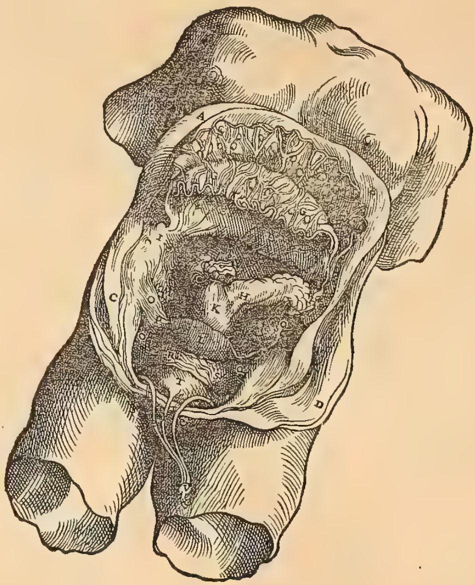
ϱ *Muſculus ueſicæ ceruicem ambiens, ac urinæ excretioni præfectus.*

ς,τ *Duo penem potiſsimùm conſtituentia organa.*

υ *Venæ ac item arteriæ penem ceruicemq; ueſicæ accedentes.*

φ *Sedes notatur meatus urinæ ſeminiq; communis, quæ reliquo ipſius ductu amplior in penis glande uiſitur.*

VIGESIMAQVARTA QVINTI *LIBRI FIGURA.*



VIGESIMAE QVARTAE FIGVRAE, EIVSdemq; characterum Index.

HAC figura muliebris corporis truncus humi ſtratus exprimitur, cuius peritonæum unà cum abdominis muſculis adapertū eſt, ac in latera (uti interſecandum fit) reflexum. Deinde inteſtina omnia à meſenterio præſecuimus,

præſecuimus, recto inteſtino adhuc in corpore relicto, ſimul cum integro meſenterio, cuius membranas hic aliqua ex parte inuicem diremimus, ut meſenterij natura oculis ſubijceretur. Uerùm præſens figura in hoc potiſſimùm delineata eſt, ut uteri & ueſicæ poſitum ita oſtenderet, quemadmodum in hac muliere, utero nobis nulla ex parte moto, is occurrit. Nulla enim hic ab utero diuulſa eſt membrana: ſed omnia integra ita hic uiſuntur, quemadmodum in mediocriter obeſis mulieribus, iam amotis inteſtinis, ſecanti obuiam ueniunt. Mulieres namq; adeò pingues ſunt, ut longo etiam morbo enecatæ, & macilentiſſimæ, nullam uaſorum ſeriem (niſi membranis mutuò diremptis) oſtendant.

A,B,C,D *Anterioris peritonæi ſedis interior ſuperficies.*

E,E *Meſenterij pars, tenuia inteſtina dorſo connectens.*

F,F *Altera meſenterij membrana notatur, ab altera quam G & G inſigniui diuulſa. Utraq; autem membrana*

G,G. *uaſorum per meſenterium ſeriem, & glandularum uaſorum diſtributionis interpoſitarum naturam indicat.*

H,H *Hàc meſenterij parte colon inteſtinum, quà recto erat proximum, committebatur.*

I *Hac meſenterij parte, coli inteſtini initium, dein cæcum quoq; inteſtinum conſiſtebant.*

K *Rectum inteſtinũ inibi præſectum, ubi colon deſinit, quæ ſedes eſt eregionè connexus ſacri oſſis cum infima lumborum uertebra.*

L *Anterior uteri fundi ſedes, à qua nihil prorſus auulſum cernitur.*

M *Dexter mulieris teſtis.*

N *Mulieris ſiniſter teſtis, cuius anterior pars hic tota oculis ſubijcitur, quum interim dextri teſtis modica uideatur portio: idq; ideo accidit, quòd dextrum teſtem ita delineauerimus, quemadmodum uterq; teſtis membrana tegitur, ſeminaria mulieris uaſa deducente, atq; à peritonæo nata: ſiniſtrum uerò teſtem illa membrana ſolius manus beneficio detex imus. Hæc namq; membrana anteriori teſtis ſedi nulla ex parte adnaſcitur, ſed incumbit ſolùm.*

O,O *Membrana à peritonæi dextra ſede pronata, & teſtem dextrum unà cum huius lateris ſeminalibus uaſis, ac illis quæ elatiorem uteri ſedem implicant, uenis & arterijs dorſo committens, uterumq; pariter continens, & deniq; cum alterius lateris membrana ſecundam uteri tunicam conſtituens.*

P *Hàc in nuper dicta membrana carneæ excurrunt fibræ, dextrum uteri conſtituentes muſculum.*

Q,Q *His characteribus ſiniſtræ lateris membrana notatur, quæ illi correſpondet, quam nuper O,O indicarunt.*

R,S *Uteri ceruicis anterior pars, inter R & S ea adhuc obducta tunica, quam peritonæi partes illi offerunt, quæ ipſi uaſa exporrigunt, deducuntq;, ac illum peritonæo adnectunt. Cæterùm interuallum inter R & S conſiſtens, uteri ceruicis amplitudinem quodammodo ſignificat. Rugæ uerò hic conſpicuæ, illæ ſunt, quas uteri ceruix in ſe collapſa, neq; aliàs diſtenta, inter ſecandùm commonſtrat.*

T *Ueſica, cuius poſterior facies hîc potiſſimùm ſpectatur. Ita enim in figuræ huius delineatione oculum direximus, ac ſi in proſtrato corpore, poſteriorem ueſicæ ſedem, quæ uterum ſpectat, potiſſimùm cernere uoluiſſemus. Si enim præſens muliebre corpus, ſimiliter ac id quod modò ſubſequetur, erectum arbitrareris, etiam ſecus atq; res ſe habet, uteri fundum multo elatiùs ipſa ueſica delineatum eſſe, tibi perſuaderes.*

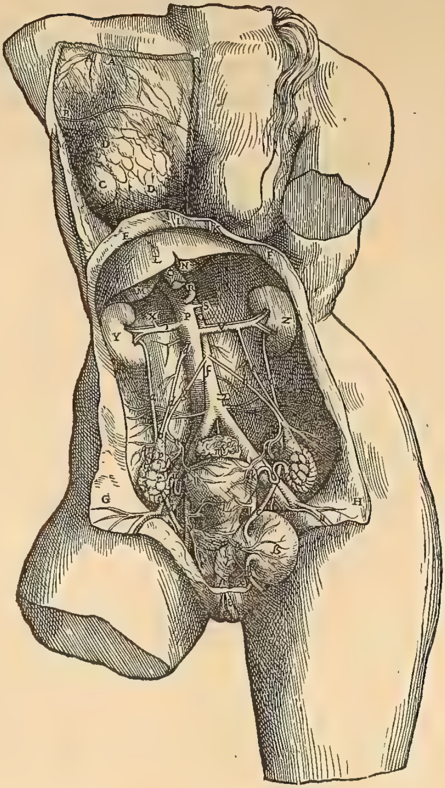
U *Umbilici portio, à peritonæo inter ſecandum liberata, & unà cum uaſis fœtui peculiaribus hic deorſum reflexa.*

X *Portio uenæ ab umbilico iecur petentis.*

Y *Meatus à ueſicæ fundi elatiſſima ſede ad umbilicum pertinens, ac fœtus urinam inter duo ipſius inuolucra deducens.*

Z, et & *Huc unà cum cæteris umbilici uaſis reflexæ ſunt duæ arteriæ ſecundùm ueſicæ latera prorepentes, ac magnæ arteriæ ramis, pubis oſſium foramina potiſſimùm adeuntibus, inſertæ, ſeu continuæ.*

VIGESIMAQVINTA QVINTI *LIBRI FIGVRA.*



VIGESIMAEQVINTAE FIGVRAE, EIVSdemq́ꝫ characterum Index.

A dextra præſentis figuræ mamilla cutem abſtulimus, ut quàm fieri poſſet proximè mamillarum natura hic oculis ſubijceretur. Deinde uentriculum, & cum inteſtinis meſenterium & lienem reſecuimus, recto interim inteſtino non ſecus quàm in mox præcedēte figura adhuc relicto. Ad hæc, uterum ſuo exteriore quod peritonæū ipſi porrigit inuolucro quodāmodo ſpoliauimus, omnes mēbranas quàm licuit accuratiſsimè paſsim, ideo amputantes, ut uaſa ſeminis materiam teſtibus deferentia, & alia ſemen à teſtibus utero deducētia, in conſpectum

ſpectum uenirent. Ueſicam uerò deorſum in ſiniſtrum latus reflexímus, unà meatum qui ueſicæ à dextro rene urinam defert, abrumpentes, ut urinariorum meatuum inſertio appareret, ipſaq́ ueſica, uteri inſpectionem non occuparet. Poſtremò, pubis oßium portionem ab hac figura exſecuimus, quo uteri ceruix ac ueſicæ etiam collum appoſitè uiderentur.

A,A Uenæ ad mamillas ſubinde excurrentes, ab illis quæ cuti ſummo humero obductæ offeruntur.

B Uenæ ab illis pronatæ, quæ per axillam in manum porriguntur.

C Præcipuum mamillæ corpus.

D,D Glandulæ ac adeps undecunq; corpori illi glandoſo ac C inſignito adſtratæ.

E,F,G,H Peritonæi anterioris ſedis interior ſuperficies. eſt enim hic anterior peritonæi regio, ad latus, & ſurſum deorſumq́ flexa.

I,K Uenarum ac item arteriarum ſub pectoris oſſe deorſum ad abdominis ſuperiora, à iugulo repentium portiones.

L Gibba iecoris ſedes.

M Iecoris cauum hic quoq; aliqua ex parte conſpicuum.

N Uenæ ab umbilico iecur petentis portiuncula, & cauæ ſedis iecoris pars.

O Uenæ portæ caudex, hic ſimul cum uaſis ipſi attenſis præſectus.

P Uena caua.

Q Arteria magna.

R Arteriarum uentriculum, iecur, lienem, omentum, ac inteſtina petentium radices.

S Principium uenæ pinguem ſiniſtri renis tunicam implicantis.

T Uena ac arteria, dextro reni ſeroſum humorem deducentes.

U Uena ac arteria, ſiniſtro reni ſeroſum humorem deferentes.

X Principium uenæ pinguem dextri renis tunicam adeuntis.

Y Dextri renis anterior ſedes.

Z Anterior ſiniſtri renis facies.

a,a Meatus à dextro rene urinam in ueſicam deducens, & ad humilius a effractus. portio autem huius meatus

b. reliqua, ac ueſicæ adhuc continua, b inſignitur.

c,c Meatus urinam à ſiniſtro rene in ueſicam deferens.

d,d Dextra ſeminalis uena, cuius initium elatius d indicat.

e Seminalis uena, ſiniſtrum petens teſtem.

f Seminalium arteriarum ortus.

g Seminalis arteria dextra.

h Seminalis arteria ſiniſtra.

i,k,l Anterior uteri fundi pars. ac i priuatim dextrum fundi obtuſum indicat angulum. k autem notat angulum ſiniſtrum. l uerò inſinuat regionem uteri, ubi ipſius fundi conſiſtit orificium, ipſiusq́ ceruix inchoatur.

m Rectum inteſtinum, hic à colo cæteriſ ue inteſtinis abſectum. Quo minus autem utrunq; figuræ latus inibi ubi par utrinq; eſt ratio, characteribus onerem, uni duntaxat lateri eas iam opportunè adhibebo.

n Uenæ ac arteriæ ſeminalis portio, ſuperiorem uteri fundi accedens ſedem.

o Uenæ ac item arteriæ ſeminalium portiones, teſtem adeuntes, & inuicem coeuntes, corpusq́ inſtar pyramidis

p. conſtituentes: cuius conum o indicat, p uerò ipſius baſim inſinuat, teſti commiſſam.

q A` nuper dicto corpore, pyramidis formam exprimente, eiuſmodi uaſcula in membranas excurrunt, teſtem peritonæo committentes.

r Teſtis anterior facies.

ſ Uaſis ſemen à teſte in uterum deferentis initium.

t,t Uaſis ſemen à teſte in uterum deferentis reflexus, quos id uermis imaginem pulchrè referens, circum teſtis latera conficit.

u Uaſis ſemen deferentis ad uterum progreſſus.

x,x Uteri ceruix.

y Uaſa inferiorem uteri fundi ſedem ac uteri ceruicem implicantia.

α Uena ueſicam ab illis uaſis accedens, quæ uteri ceruicem intertexunt. atq; hic etiam character urinariorum meatuum inſertionem notat.

β Ueſicæ fundi poſterior ſedes, cui etiam α inſcriptum eſt.

γ Ueſicæ ceruicis muſculus.

δ Hac

δ Hac ſede ueſicæ ceruix uteri ceruici implantatur.

ε Cuticulares ceruicis uteri orificij carunculæ. Atq; hîc uteri colles, & ceruicis ipſius orificium, citra characterum operam neminem latent.

ζ Arteriæ humillimam meſenterij partem accedentis radix.

η Vaſa ab illis quæ crus adeunt uenis ac arterijs ſurſum ad abdominis muſculos, ad umbilici uſq; regionem aſcendentia.

VIGESIMASEXTA QVINTI LIBRI FIGVRA.



VIGESIMAESEXTAE FIGVRAE, EIVSdemq; characterum Index.

PRAESENS figura uterum unà cum illum peritonæo alligantibus membranis à corpore exſectū commonſtrat. ipſiusq; ceruix adeò hic ſurſum eſt conuoluta & euerſa, ut fundi uteri orificium in conſpectu ſit. Veſicæ uerò fundum & ceruicem pariter ſectione aperuimus, ut ueſicæ cauitas, meatuumq; urinariorum inſertio in propatulo eſſent.

A Vteri fundi anterior facies, nulla membrana prorſus detecta.

B,B Vteri ceruix, uti iam diximus, extrorſum inuoluta.

C Fundi uteri pars, glandis in pene modo ad ſuperiorem uteri ceruicis ſedem protuberans.

D Orificium fundi uteri.

E,E Membrana uterum peritonæo connectens, ipſiusq; uaſa continens.

F Siniſter uteri teſtis.

G Vena & arteria ſeminales.

H Portio uenæ ac arteriæ ſeminalium, ſuperiorem uteri fundi ſedem accedens.

I Portio arteriæ & uenæ ſeminalium, teſtem accedens.

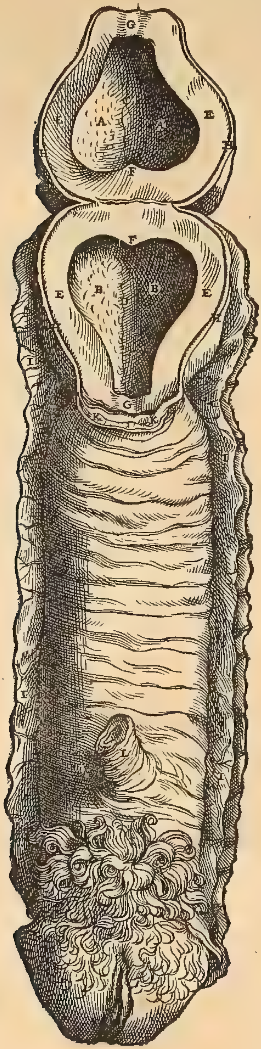
K Vas ſemen à teſte in uterum deducens.

L Veſicæ cauitas.

M Vrinariorum meatuum inſertio.

N Vrinariorum meatuum fruſtula hic propendent.

VIGESIMASEPTIMA QVINTI *LIBRI FIGVRA.*



VIGESIMAESEPTIMAE FIGVRAE, EIVSdemq́ue characterum Index.

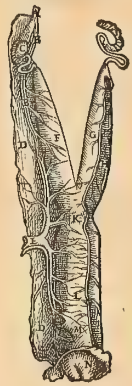
PRAESENS *figura uterum à corpore exemptum ea magnitudine refert, qua poſtremò Patauij diſſe-ctæ, &*

ctæ, & quæ ſæpius pepererat, proceræq; admodum ſtaturæ fuit, mulieris uterus nobis occurrit, uulgarem uterorum molem utcunq; excedens. Atq; ut uteri circunſcriptionem hic expreſsimus, ita etiam ipſius fundum per medium diſſecuimus, ut illius ſinus in conſpectum ueniret, unà cum ambarum uteri tunicarum ſubſtantiæ in non prægnantibus craſsitie.

A, A. B, B Uteri fundi ſinus.
C, D Linea quodammodo inſtar ſuturæ, qua uirile ſcortum donatur, in uteri fundi ſinum leuiter protuberans.
E, E Interioris ac propriæ fundi uteri tunicæ craſsities.
F, F Interioris fundi uteri tunicæ portio, ex elatiori uteri ſede deorſum in fundi ſinum protuberans.
G, G Fundi uteri orificium.
H, H Secunda exteriorq; fundi uteri tunica, à peritonæo pronata.
I, I, I Membranarum à peritonæo pronatarum, & uterum continentium portionem, utrinq; hic aſſeruauimus.
K Uteri ceruicis ſubſtantia hic quoq; conſpicitur, quòd ſectionem, qua uteri fundus diuiſus eſt, inibi incœpimus.
L Ueſicæ ceruicis pars, uteri ceruici inſerta, ac urinam in illam proijciens.

Uteri colles, & ſi quid hic ſpectandum ſit reliqui, etiam non appoſitis characteribus, neminem Naturæ operum ſtudioſum latent.

VIGESIMAOCTAVA QVINTI LIBRI FIGURA.

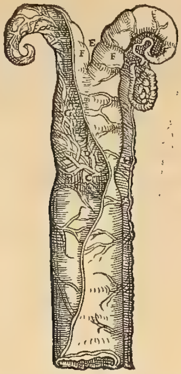


VIGESIMAEOCTAVAE FIGVRAE, EIVSdemq; characterum Index.

HAEC figura canum, non prægnantem exprimit uterum, quem propter Ueterum deſcriptiones hic humano utero adijcere uiſum eſt: uti magis adhuc uaccinum, quem modò ſubiungemus.

A Uena & arteria ſeminales.
B, B Uenæ & arteriæ ſeminalium portiones, uteri ſuperiori ſedi uaſa porrigentes.
C Teſtis, ac uas ſemen à teſte deferens.
D, D Membranæ uterum peritonæo committentes, & ſecundum exteriusúe ipſius inuolucrum efformantes.
E Uena ac arteria, uteri ceruicem & humiliorem fundi partem implicantes.
F Dextra fundi uteri pars, exteriori ipſius tunica adhuc uniuerſim obducta.
G, H. Siniſtra fundi uteri pars, quam media ex parte, exteriore ipſius liberauimus inuolucro. G enim exterius inuolucrum, H uerò interius notant.
I Siniſtri lateris uas, ſemen deferens, hic à teſte liberatum, ac in ipſius ſede ſeruatum.
K Regio, qua fundi uteri orificium conſiſtit.
L Uteri ceruix, etiam ſiniſtra ex parte exteriori inuolucro detecta.
M Portio ceruicis ueſicæ.
N Cutis ad pudendum adhuc reliqua.

VIGESIMANONA QVINTI LIBRI FIGVRA.



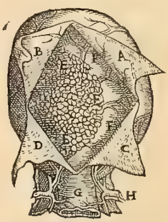
VIGESIMAENONAE FIGVRAE, EIVSdemq́; characterum Index.

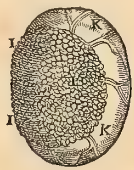
PRAESENTI figura uaccini uteri fundum, & ipſius ceruicis portionem ita delineaui, ut magna fundi ceruicisq́; ſedes exteriore uteri tunica ſit detecta, interiorq́; tunica ob id oculis ſubijciatur.

A *Teſtis ſiniſter.*
B *Uas ſemen deferens à teſte in uterum.*
C *Sedes orificij fundi uteri.*
D *Sedes, qua uterus primùm ſua interiore tunica geminus fit, ac ueluti duæ uteri partes conſtituuntur, quæ ſimul unaq́; longo adhuc interuallo, exteriore uteri tunica obteguntur.*
E *Hac ſede prorſus duæ uteri partes, etiam cum exteriore uteri tunica inuicē, arietum cornuū modo dirimūtur.*
F,F *Exterior uteri tunica, his ſedibus adhuc ſeruata.*
G *Interior uteri tunica, innumeris ac uermium implexu non abſimilibus uaſis intexta, quæq́; hic etiam C & D indicari poſſent.*
H *Hic adhuc uiſitur membranæ portio, uterum ſiniſtra in ſede peritonæo committentis.*

TRIGESIMA QVINTI LIBRI FIGVRA, QVATVOR PECVLIARIBVS COMPLEXA TABVLIS.

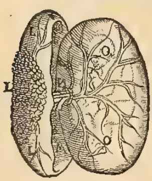
PRIMA TRIGESIMAE FIGURÆ TABELLA.





SECVNDA TABELLA.

TERTIA TABELLA.





QVARTA TABELLA.

TRIGE-

TRIGESIMAE QVINTI LIBRI FIGVRAE tabellarum, earundemq́ue characterum Index.

TRIGESIMA figura quatuor tabellis, ſeu peculiaribus effigiebus conſtante, fœtus humani tunicas ſeu inuolucra exprimere conatus ſum, quæ de nouo cum fœtu in uteri fundi cauitate ac ſinu generantur.

PRIMA itaq; tabella, uterum dextro ſuo apice magis extuberantē, ac ueluti maſculino fœtu turgidū effinximus, quem in anteriore parte una ſectione longa, & altera trāſuerſa diſſecuimus: ut dein uteri tunica in latera extrorſumq́; reflexa, & à fœtus exteriori inuolucro diuulſa, id in conſpectum ueniat, ſimul cum carnea illi obnata ſubſtantia, quemadmodum iam ſubſequens characterum Index proponet.

A, B, C, D Interna ſuperficies uteri, quæ ante ſectionem, ac ipſius in exteriora euerſionem ac inflexum, fœtus inuolucris obducebatur.

E, E, E Sedes, qua uteri uenæ ac arteriæ ſeſe aperiunt, ac noua ueluti uaſa illis adgenerantur, quæ in uaria multiplicíq; eorundem collectione attextam habent carneam ſubſtantiam, quam præcipuæ lienis ſubſtantiæ conferimus, quæq́; firmandis continendisq́; uaſis hic etiam præficitur.

F, F Exterius fœtus inuolucrum, hic quoq; magna ex parte uiſitur, ubi membraneum prorſus eſt, neq; dicta iam carnea ſubſtantia illi obnaſcitur: adeò ut E, E, E ſimul cum F, F exterius inuolucrum fœtus deſignent.

G Uteri ceruicis pars, adhuc ex ſectione reliqua.

H Uena & arteria membranis utrinq; uterum & ipſius ceruicem continentibus nectentibusq́; ſuffultæ, & à magnis uaſis poſt illorum ſupra ſacri oſſis ſummum diuiſionem enatæ, uterumq́; uariè implicantes.

SECVNDA tabula fœtus inuolucra ita refert, atq; ſe habent, quum carnea quæ exteriori inuolucro obnaſcitur, uaſáq; continet, ſubſtantia, ab utero eſt diuulſa, ac fœtus cum ſuis inuolucris aliàs non laceratis, inter diſſecandum ex utero liberatus, exemptusq́;, menſæ alicui aut pelui imponitur.

I, I, I Carnea, lienisq́; carni ſimilis ſubſtantia, exteriori fœtus inuolucro obnata: & in prima tabella E, E & E inſignita.

K, K Exterius fœtus inuolucrum illis ſedibus hic notatur, quibus carnea ea quam I, I & I indicauimus, ſubſtantia non obnaſcitur. Quia autem inuolucrum his regionibus membraneum prorſus eſt, & exiguis tantum uenulis & arteriolis proprij ipſius uſus gratia ornatum: haud mirum quoq; eſt, id pellucidum eſſe, interiorisq́; ueluti inuolucri effigiem nonnihil modò tranſparere.

TERTIA tabella, ſectionis quodammodo ſerie exterius inuolucrum aperuimus, & ab interiori inuolucro abſtractum, in latus repoſuimus, ut modò interius inuolucrum adhuc integrum, cum fœtu illi incluſo facilè occurrat.

L, L, L, M Exterius fœtus inuolucrum. ac L, L, L exteriorem ipſius notant ſuperficiem: M uerò interiorem, quæ aliàs interiori fœtus inuolucro eſt proxima.

N Corpus, & ueluti funis aut corda quæpiam, in quam uenæ & arteriæ ab utero in exterius fœtus inuolucrum pertinentes, ac per carneam lienisq; ſubſtantiæ ſimilem ſubſtantiam ſparſæ, ad umbilici tandem uaſorum conſtitutionem colliguntur, & ab exteriori inuolucro interius hic petunt, ubi meatus deſinit, fœtus urinam inter exterius inuolucrum & interius mediam diffundens.

O, O Interius fœtum ambiens inuolucrum, omnino membraneum, præter uenulas quaſdam, & arteriolas, ſparſim per ipſum excurrentes. Quandoquidem uerò iſtud inuolucrum exactiùs pellucidum eſt, fœtum quoq; in ſuo ferè, quo in utero conſiſtit, ſitu proponit.

QVARTA tabella exterius quoq; inuolucrum ab interiori reflexum habet. Uerùm id interioris ſuæ ſuperficiei ampliorem exhibet ſedem, quàm in tertia tabella: ut ſcilicet carneæ ipſius, & lienis carni non abſimilis ſubſtantíæ effigies ſeſe hic offerret, quam in interiori inuolucri ſuperficie per pellucidam membranæ partem ea ſubſtantia exprimit, alioquin in externa tantum inuolucri ſuperficie conſiſtens. Deinde hac tabella interius etiam inuolucrum longa ſectione diuiſum eſt, & à fœtu abſtractum, utranq; ſuam proponit ſuperficiem. Atq; ita hîc præter umbilici uaſorum ductum, inter fœtum & ipſius inuolucra occurrentem, etiam fœtus ſpectatur, ea propemodum figura, qua plurimùm in utero recumbit, & quæ omnibus partibus pulchrè uidetur media, laſſitudiniq́; ob id minus obnoxia.

P, Q Exterius fœtum ambiens inuolucrum. ac P quidem externam ipſius notat ſuperficiem: Q uerò internam, quæ etiam S & S inſignitur, etiamſi illis characteribus aliud quid priuatim indicetur.

R Carneæ ſubſtantiæ exteriori fœtus inuolucro obnatæ portio hic externa ſua ſede cōſpicitur, qua illam utero aliàs connatam reperimus.

S S, T In internam exterioris inuolucri ſuperficiē, quæ læuis & lubrica, membraneaq́; exiſtit, hunc in modum tranſparet uaſorum collectio & ſeries, quæ ab uteri uaſis pronata, per carneam digeruntur ſubſtantiam, exteriori inuolucro obnatam, quæ unà quoq; per pellucidam alioquin membranam hic ſpectatur. Ac S & S uaſorum ferè orbem indicant, T autem extremam collectionem.

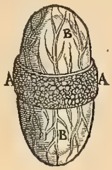
V,V *Exterior ſuperficies interioris inuolucri.*

X,X *Interior ſuperficies interioris inuolucri.*

Y,Y *Vaſorum umbilici progreſſus, qui ab interna ſuperficie interioris inuolucri hic in fœtum pertinet, quem aliàs ſatis conſpicuum, characteribus non inſigniuimus.*

Nihil obſtaret, his trigeſimæ figuræ tabellis illam adijcere, ac ueluti cum tertia tabella enumerare, quæ decimiſeptimi Capitis contextui inſeretur, membraneam, impenſeq́ mollem & amplam oſtenſura ueſicam, quæ non rarò inter duo fœtum uniuerſum amplectentia inuolucra conſiſtens, quodammodo à meatu fœtus urinam ex umbilico deferente producitur, tertiaq́ fœtus membranæ loco non paucis diſſectionum profeſſoribus recenſetur, illam farciminis ſpeciei aliquo tandem pacto conferentibus.

TRIGESIMAPRIMA QVINTI LIBRI FIGVRA.



TRIGESIMAEPRIMAE FIGVRAE, EIVSdemq́ characterum Index.

PRAESENTI figura, Galeni deſcriptionum occaſione, exterius canini fœtus inuolucrum delineatur: ut diſcrimen in conſpectu eſſet, quo id ab hominis inuolucro differt. Hæc namq́ figura ſectionis ſerie ſecundæ reſpondet tabellæ, trigeſimæ figuræ, qua fœtus humani inuolucra, perinde ac ſi integra, neq́ ullibi diſſecta, ab utero euulſa eſſent, exprimuntur. Præterquàm igitur quòd hæc figura ſecundùm proportionem ea tabella oblongior eſt, etiam prorſus aliam oſtendit imaginem eius carnoſæ ſubſtantiæ, quæ exteriori inuolucro obnata, lienis ſubſtantiæ à me aſſimilatur, hic A & A inſignienda.

A,A *Carnea ſubſtantia exteriori ſuperficiei exterioris canini aut ſuilli fœtus inuolucri obnata, quæ tranſuerſim orbiculatimúe totum inuolucrum, ſecus quàm in homine, ambit & complectitur.*

B,B *Exterioris canini fœtus inuolucri ſedes, carnea ea ſubſtantia, quam A & A indicauimus, non obtecta: ſed membranea, & uenulis quibuſdam & arteriolis interſtincta apparens.*

TRIGESIMASECVNDA QVINTI LIBRI FIGVRA.



TRIGESIMAESECVNDAE QVINTI LIBRI figuræ, & eiuſdem characterum Index.

HAC figura bubali fœtus inuolucra in eum modum delineauimus, quo canini fœtus inuolucra in trigeſimaprima figura, & humani fœtus inuolucra in ſecunda trigeſimæ figuræ tabella exprimuntur: perinde ſcilicet,

ac ſi aperto per ſectionem utero, fœtus inuolucra nullibi læſa, ab ipſo eſſent diſtracta, ac huc ab utero ſepoſita: Adhibemus uerò hanc quoq; figuram ijs quæ hominis partibus oſtendendis faciunt, ut diſcrimen appareret, quo uaccæ, bubalæ, capræ, ceruæ, cornutorumq́; adeò & acetabula in uteris poſt conceptum uerè demonſtrantium animalium fœtus inuolucra, ab hominis fœtus, ac rurſus à canis, aut ſuis, aut alicuius plures fœtus ſimul educentis, ac à me interim diſſecti animalis fœtus inuolucris differunt. Mirum namq; eſt, quàm eiuſmodi diſcrimen autorum ſcripta perturbet, intellectuq́; ardua reddat, quum in uteris & inuolucris animalium nullam ſtatuunt differentiam: quumq́; omnia inuicem reſpondere autumantes, quod animal ipſi potiſſimum diſſecuerint, deſcripſerint'ue, non exprimunt. Quandoquidem uerò noſtræ orationis in partium hiſtoria contextus, quantopere eiuſmodi figuræ etiam utiles ſint, abundè teſtabitur, præſentis effigiei characterum indicem nunc tantum ſubijciam.

A, A, A *Exterius bubalæ fœtus inuolucrum, hic quibuſdam ſedibus inſignitur, quibus membraneum conſpicitur, & illam ſubſtantiam non habet obnatam, quæ nunc B, B & B uenit indicanda.*

B, B, B *Sedes, quibus exterius bubalæ fœtus inuolucrum utero cōnectitur, uaſaq́; admittit, & carnea ea ſubſtantia conſiſtit, quæ lienis ſubſtantiæ comparatur: hicq́; ita ſparſim occurrit, ut nigræ leopardorum pellis maculæ.*

C, C, C *Series concurſusq́; uenarum & arteriarum per exterius fœtus inuolucrum ad umbilici uaſorum productionem digeſtarum.*

D *Sedes, ad quam uenæ arteriæq́; per exterius inuolucrum ſparſæ magis colliguntur, ipſisq́; umbilici uaſis conſtituendis ſunt proximæ.*

QVINTI LIBRI FIGVRARVM, ET IPSARVM characterum Indicum finis.

HOMINEM, VT AVGERETVR, DIVTIVS'QVE uiueret, inſtrumentis eguiſſe uariæ nutritioni famulantibus, ac demum quæ inſtrumenta nutritioni circa cibos potusq́ue uerſanti, priuatim ſint extructa. Caput I.

VTCVNQVE uarias inſtituendæ nutritionis cauſas commemorare liceat, tamen ea haudquaquam infima eſt, quæ augendi corporis gratia hanc utilē neceſſariamq; eſſe commonſtrat: quemadmodum & illa quoq; exiſtit præcipua, quæ continuum ſubſtantiæ fluorem, ab inſito calore excitatū proponit. Quum itaq; tota hominis moles, etiam poſt iuſtam ipſius incrementum, in perpetuo ſit fluore, quumq; niſi altera ſimilis ſubſtātia in defluxæ locum accederet, uniuerſa ilico euaporata diſſiparetur, ſummus rerum Opifex homini inſitas quaſdam uires, deficiens ac deſideratum ſemper appetentes, ab initio ſtatim indidit. Non enim ſugere, ueſci, bibere, aut reſpirare à quoquam diſcimus uſquam: ſed ſtatim à principio facultates in nobis habemus, quę hæc omnia citra docentē perficiant. & cibo, quicquid ſiccioris ſubſtantiæ effluxit, reſtituimus: potione, quicquid humidioris: atq; ita ad priſtinam commēſurationem ambas reducimus. Sic uerò & aereæ igneæq; ſubſtantiæ modum, reſpiratu arteriarumq; pulſu tuemur. Cæterùm quum id quod ſingulis partibus defluit, tale natura eſſe credimus, qualis ipſa eſt particula: nihil autem eorum quæ bibuntur, eduntur'ue, aut inſpirantur, eiuſmodi prorſus occurrit: neceſſum fuit animāti, ea primùm aſſumere, dein emutare & concoquere, ac quàm maximè licet, corpori alendo reſtituendoq; ſimilia efficere: ac demum recrementa, quæ neceſſariò has emutationes ſubſequuntur,

Præcipuæ inſtituendæ nutritionis cauſæ.

Inſtrumentorū triplicium nutritioni ſubſeruientium neceſſitas.

ſequuntur, expellere. Atq; hac potiſsimùm occaſione Natura nutritionis inſtrumenta in corpore triplicia inſtituit: quædam prima ratione ad id quod aſſumitur cõcipiendum elaborandumq;, & in totum corpus deferendum: alia ſecunda, quæ excrementorum ſunt receptacula. Reliquas partes ratione tertia, quæ horum excretionibus mittendis, & ne intempeſtiuè profluant cohibendis, ſuoq; tempore expellendis ſubſeruiunt. Porrò partes aeri aſſumendo, conficiendo, deferendo, ipſiusq; recrementis ex concoctione alteratione'ue ſuccedentibus expellendis, à Natura conditas, ſequens liber perſequetur, cordi omnibusq; reſpirationis organis dedicandus.

Quid præſenti libro docendũ, ac partium nutritioni ex cibo potuq́; factæ famulatiũ breuis enumeratio.

Præſens uerò cibi ac potus inſtrumentis, & demum propter ſedis uiciniam nexumq; generationi ſubminiſtrantibus organis conſecrabitur. Ex ore itaque per ſtomachum cibus & potus in[a] uentriculum, uelut in communem quandam officinam ſeu promptuarium aſſumitur, quod omnia quæ amplectitur cogit, confundit, & concoquit, concoctum in[b] inteſtina protrudit: ex quibus quod cocti illius ſucci melius eſt, ſanguiniq; efficiendo conueniens, unà cum humidiore huius concoctionis recremento,[c] uenæ portæ rami exugunt, id iecoris cauo deferentes. Recrementum uerò ſiccius, ac ſuctioni ineptum, inteſtina depellunt: & hominis arbitratu, laxante ſe[d] orbiculari podicis muſculo, &[e] abdominis muſculis, ſimul accedente etiam[f] ſepti tranſuerſi opera, compreſsis, excernunt. Iecur autem, poſtquam eum ſuccum cremorem'ue admiſit, illi ornamentum adijcit, ad ſanguinis perfecti generationem neceſſarium, duplici recremento ipſum expurgans: flaua ſcilicet bile, ceu recremento tenuiore & leuiore: deinde atro bilioſo ſucco, ceu lutoſo, terreſtri & craſsiori. Ac illud quidem in bilis ueſiculæ[g] meatus tranſmiſſum, in ipſam ueſiculam defluit: à qua rurſus in inteſtina excretum, cum durioribus fæcibus egeritur. Hoc autem, uti uulgò arbitramur, per portæ uenæ[h] ramos ad[i] lienis nutritionem tranſmittitur: & quicquid is conficere, ac in familiare nutrimentum ſibi adaptare nequit, id in uentriculum eructat, poſtmodum cum inteſtinorum excrementis ſubducendum. Ergo qui in iecore ad hominis nutritionem præparatur ſanguis, illa duo recrementa deponens, portionemq; ſui in portæ uena ad partium quibus illa digeritur, enutritionem aſſeruans, ruber iam ac purus ex[k] arctiſsimis, maximeq; frequentibus eius uenę ramis per iecoris ſubſtantiam diffuſis, ad gibbam iecoris partem in cauę uenę[l] propagines ſimiliter innumeras anguſtiſsimasq; conſcendit, tenui adhuc aquoſoque recremento, quod ex inteſtinis cum optima ſucci in uentriculo confecti portione exugebatur, concomitatus: eiusque aquoſi recrementi, tanquam uehiculi cuiuſdam auxilio, arctiſsimas uias minori opera perreptans. Quum uerò ſanguis eos ſuperauit angiportus,[m] renes recrementum hoc ad ſe ſedulò alliciunt, illoq; ſanguinem purgant, id per[n] urinarios meatus in ueſicam huius conceptaculum depellentes: à qua rurſus opportuno tempore, relaxato ſuæ ceruicis[o] muſculo, excrementum illud ſeu urina è corpore redditur. Sanguis autem per[p] uenam cauam copioſiſsima ramorum ſerie propagatam, ad corporis partes deducitur: & quod in ipſo ſingulis partibus familiare ac idoneum eſt, illæ ſibi attrahunt, aſsimilant, & apponunt: duplexq;, quod & in hac concoctione conſurgit recrementum, à ſe per proprios ductus excludunt. Iſta quidem de cibi potuſq; inſtrumentis in uniuerſum dicta ſufficiant. Quanta uerò ſapientia hæc rerum Opifex creauerit, eo ordine perſequar, quo ipſa nutritioni famulari commemoratum eſt. A peritonæo autem ſermonis opportunè ſtatuetur initium, quòd id horum organorum commune ſit inuolucrum.

a 14 fi. per A, B, C in L, L. aut 12 fi. in P, Q.
b 12 figu. à P, Q in S, ac ita deinceps, aut in 7 & 8 fig.
c fig. cap. 5 li. 3. aut 12 figur. l, k,
h in I, K.
d 1, 2 figu. cap. 49 li. 2 M.
e 3 muſcul. tabul. Θ, 4 Γ, 5 Δ, 6 Δ.
f 7 tab. Δ.
g In X. X. & inde in V. & rurſus per c in S ad d 13. figur.
h fig. cap. 5 lib. 3 T, T ad a, a.
i 3 fig. d. 20 figu. O, O.
k fig. ca. 5 lib 3 A, A.
l fig. cap. 6 li. 3 A, A, a.
m 25 figur. Y, Z.
n 22 fig. q, q in v. 25 fi. a, et c in β.
o 22 fig. ς. 25 figu. γ.
p fig. ca. 6 lib. 3.

DE

DE PERITONAEO. CAPVT II.

Peritonaeo oſtendendo pleræq; quinti huius libri conducunt figuræ, & potiſsimùm prima, id integrum anteriore externaq; facie proponens. Secunda autem anteriorem ipſius partem interiori ſede oſtendit. Poſteriorem uerò peritonæi ſedem, illæ figuræ in primis intus referunt, quæ ex ipſo plura organa habent diſſecta, ut uigeſimaſecunda & uigeſimaquinta.

Peritonæi nomina.

LATINI nomen peritonæi (quod abdominis membranam aliqui nuncupant) à Græcis mutuantur. illis namq; id quod nullis organis circuntendatur, περιτόναιον, περιτόναιος, & περιτόνιον appellatur. Neque ita abſolutè tantùm, uerùm à nonnullis hæc tota appellatio ipſi inditur, περιτόναιος ὑμὴν, nomine uidelicet à ſubſtantia ipſius, quæ membranea potiſsimùm eſt, deducto. à nonnullis hæc περιτόναιος χιτὼν, a nonnullis περιτόναιον σκέπασμα, ab uſu ſcilicet, quo inuolucri ac tunicæ cuiuſdam modo omnibus propemodum quæ quinto hoc libro proſequemur, organis obducitur. Arabes communi membranarum nomine ziphac & zimphac & chamel peculiariter id nominant.

Peritonæum in ſimilariũ partium eſſe numero.

Peritonæum itaque ex ſimplicium & primorum corporum, quæ ſimilaria nuncupare ſolemus, numero cenſetur. Membrana enim eſt, nullis omnino fibris: ſecus ac uenarum arteriarumq; [a] tunicæ, aut tenues membraneæq; [b] muſculorum eneruationes intertexta. eſtq; inter cæteras corporis ſimplices membranas ampliſsima & maxima.

Peritonæi magnitudo & ſitus.

Carnoſa namque nobis uocata membrana, etſi amplior ipſo peritonæo ſit, ac uniuerſo corpori cutis modo obducatur, tamen ſimplex non eſt, quum quibuſdam carneis donetur fibris, & muſculoſa in ipſo [c] collo & [d] fronte efficiatur. Porrò peritonæum uniuerſam [e] cauitatem, quæ ſub ſepto tranſuerſo, ad os uſq; coccygis, totius corporis cauitatum facilè capaciſsima habetur, ſuccingit, ac omnibus quæ illa continentur organis obtenditur, ea conceptaculi ritu amplectẽs: uentriculũ ſcilicet, inteſtina, omentum, meſenteriũ, iecur, lienẽ, renes, utranq; ueſicã, uterum, & uaſa demum quæcũq; inter ſeptum tranſuerſum & crura ſitũ habent.

Connexus. *Ortus.*

Atq; hæc quidem peritonæũ interna ipſius ſede cõtinet, externa uerò undecunq; muſculis cõnaſcitur. Ex ligamẽtis enim, quæ lumborũ uertebras cõnectunt, & quæ ſacrũ os ilium oſsibus cõmittunt, peritonæũ utrinq; principiũ ducit, mẽbranę latæ modo ab illis enaſcens. Mox ab utroq; latere aſcendens, lumborũ [f] muſculis, & ijs qui internam oſsis iliũ & coxendicis ac pubis ſedẽ occupãtes, femorũ præſunt motibus, obducitur: & fibris talibus, qualibus inuicẽ muſculos cõmitti uidemus, illis adhęreſcit. At ubi hos muſculos, qui quaternario numero utrinq; cõplectuntur, peritonæum ſuperauit, internę [g] tranſuerſorũ abdominis muſculorũ, & uniuerſæ [h] inferiori ſepti trãſuerſi ſedi ſubtẽditur, pertinaciſsimè ipſis, potiſsimũ uerò neruoſis illorũ tenuitatibus connatũ, & quodãmodo proprię muſculorũ mẽbranę uicem gerens.

Forma.

Refert itaq; peritonęũ oblongũ oui inſtar utrẽ, ſeu ſphęram aliquã, cuius lõgitudo pertinet à ſepto trãſuerſo ad humilimã amplitudinis cauitatis ue ſedẽ, quam [i] ſacrũ os cum oſsibus ipſius lateribus cõmiſsis efformat.

Ipſius ſuperficies cuiuſmodi.

& quemadmodũ utres ex tergoribus parati, exteriùs hirti aſperiq;, intus plani ac læues quodãmodo eſſe ſolẽt: ita quoq; peritonęum externa parte, ut aptiùs muſculis undiquaq; hæreat, aſperũ fibroſumq; ad eum prorſus modũ uiſitur, quo mem branas mutuò cõnatas, inæquales eſſe dicimus. Interna autem peritonęi ſedes, uiſcera quæ cõplectitur ſpectans, impẽſe lęuis & terſa, ac ueluti aqueo humore oblita, ſecãtibus occurrit, adipis copiã ſibi interdũ (ut in ſuibus quaſi perpetuò) adnatã obtinẽs. Verùm hunc nõ omni ex parte æquè copioſum reperies.

Anterior

a fig. cap. 1 lib. 3 inſerta, & fig. cap. 2.
b In abdomine 3, 4, 5, 6, muſc. tab.
c 3 muſcul. tab. Γ.
d 3 tab. A.
e 7 tabu. à Δ multo ſub y, aut paßim in integrioribus 5 li. fi.
f 7 ta. t, u. dein x, & 16 tab. F, G.
g 6 tab. Δ.
h quæ 7 ta. ſpectatur, ac Δ inſignitur.
i 1 fig. ultimarum li. 1 M cũ Θ.

Anterior namq; ſuperior'ue internæ huius peritonæi ſedis[k] regio, qua uentriculum contingit, ac dein poſterior quoq;[l] regio ad lumbos & ſacrum os pertinens, copioſiori abundant adipe, quàm ſedis eius internæ[m] latera,[n] parsq; umbilico contermina. Præterea hæc interna peritonæi ſedes quaſdam portiones ſeu proceſſus ijs quę continet organis porrigit, illisq; proceſsibus ea organa inuicem colligat, & ſibi quoq; adnectit, ac ſingulis præter peculiares ipſorum tunicas (ſi modò quas habeant) aliud etiam inuolucrũ tunicam'ue obducit. Atque hinc etiam fit, ut ijs organis quę duas peculiares ſortiuntur tunicas, quemadmodum uentriculus & inteſtina,[o] ternæ attribuantur: quæ autem unicam duntaxat peculiarem tunicam obtinent, è quorum numero ſunt uterus, & utraque ueſica,[p] binas nanciſcantur. Verùm organa, nulla peculiari donata tunica, ut iecur & lien,[q] eam quæ ipſis obducitur, à peritonæo adipiſcũtur. Quónam pacto autem, quibusq; ex locis hoſce proceſſus in eiuſmodi tunicas dilatatos degenerantes'ue, peritonæum educat, & quo modo illi inuicem craſsitie differant, in cuiusq; organi enarratione opportuniùs quàm hîc recenſebitur. Quemadmodum uerò interna peritonæi ſedes ab externa uariat, ſic neq; omni ex parte peritonæum ſibi craſsitie & robore correſpondet. Quà enim ex uertebrarum ligamentis pronaſcitur, craſsiſsimum eſt: deinde quà lumborum incumbit muſculis, craſſum quoq; cernitur. Anteriore uerò parte, quæ à mucronata pectoris oſsis cartilagine ad pubem uſque pertinet, tenuius graciliusq; & inualidius occurrit. Ad hæc, uiris peritonæum craſsius ualidiusq; eſt iuxta mucronatam cartilaginẽ, quàm iuxta pubis ſedem. in mulieribus uerò ad pubem craſsius ualidiusq; conſpicitur: neq; his, uti uiris, peritonęum hîc ad inguina utrobiq; ſeminarijs uaſis[r] uiam præbet. Eſt enim peritonæum peculiariter in uiris inibi foraminibus, ut ita dicam, peruium: & tunicam utriq; teſti priuatim offert, quo is & ipſius ſeminaria uaſa tutò obuoluuntur. Dein in uiris pariter atq; in mulieribus, peritonæũ quà ſepto ſubducitur,[s] tria cum ſepto quoq; communia oſtendit foramina: primum quo uenam cauam, ſecundum quo ſtomachum cum ipſi cohærentibus neruis, tertium quo magnam arteriam uena coniuge experti, & aliquot ſexti paris neruorum cerebri ramis concomitatam deducit. Præterea[t] umbilici quoq; uaſorum gratia, & in muliere quidem finis uteri[u] ceruicis, in uiro autem[x] ceruicis ueſicæ, in utriſq; uerò[y] podicis nomine, peritonæum perforatur: ac demum[z] multis uenis, arterijs & neruis crus petentibus, deinde[a] illis quæ maxima portione in rectos abdominis muſculos ſurſum tendunt, &[b] alijs nõnullis, quæ dorſi & abdominis muſculis, & cuti à uaſis lumborum uertebris incumbentibus offeruntur, peritonæum iter præbet, ab ijſdem uaſis ſurculos ſibi aſſumens. Quà enim ſepto ſubductum eſt, ſepti uaſis ad nutritionẽ utitur: in lateribus autem ab ijs ramis, qui in lumborum regione geniculatim à magna uena & arteria porriguntur,[c] plurimas ſoboles quoq; mutuatur. In anteriori uerò regione, peritonæum ſupra quidem, quà mucronatam ſpectat cartilaginem, à[d] uaſis ſub pectoris oſſe ad rectos abdominis muſculos excurrentibus ſoboles exigit: infrà autem, propagines aſciſcit ab[e] illis uaſis, quæ ſurſum ſub rectis exporriguntur muſculis. Cæterùm quòd peritonæo medici tactus ſenſum adimant, ridendum potius quàm refellendum eſt: quum unà cum illis quæ tranſmittit organis, frequentibus quoq; neruis uiam offerat, à quibus ſurculos etiam adipiſcitur, idq; ab ijs potiſsimùm[f] qui abdominis diſtribuuntur muſculis. & inſuper peritonæum ſua eſſentia cõſtitutioneq; à tactus ſenſu admittendo neutiquam eſt alienum. Peritonęi uſus complures enumerari ſolent. primus quidem, ut omnia ea quę dicimus

Proceſſus à peritonæo enati.

Peritonæũ nõ undiq; pariter craſſum.

Quibus partibus peritonæũ peruium ſit.

Vaſa & nerui quibus peritonæum implicatur.

k 2 fig. A, B, quib. ante ſectionẽ committebatur F, G, ſupra P.
l ad latera g, h. 22. fig. & P, Q figuræ 25.
m 24 fig. C, D.
n 2 figuræ C, D.
o Vide 9 fig. & 17.
p Specta E, E, H, H 27 fig.
q Educitur ab F, G 18 figu. dein B, B, C, C. 1 tab. fig. 19.
r 1 fig. G, H. & 22 figur. φ, φ, tranſmittit γ, & educit χ. & 20 fig. u.
s 7 muſc. tab. ſ, r, q.
t 2 fig. E. 4 tab. 30 fig. X.
u 25 fig. x.
x 1, 2, 3 fi. cap. 4, libri 2 G.
y 1, 2 fig. eiuſ. ca. M.
z In ult. fi. lib. 3, & ult. fi. li. 4.
a 1 fig. I. 25 fi. ... aut 6 muſcul. tabul e.
b fig. cap. 6 lib. 3. ξ, π. & figu. cap. 12 lib. 3 μ, μ.
c 1 fig. L.
d 1 figu. K.
e 1 figu. I.
f In 2 fig. cap. 12. lib. 4 ad abdominis regionem.

diximus cōtegat: ex quibus quum pleraq; tendi remittiq́; debeāt, peritonæum (quo aptiùs fieri id poſsit) nerueum & membraneum meritò factum cernitur. ualidum quidem, ut opportunè contineret: ſed tenue, quo minùs ponderer moleſtum eſſet. Secundus, quo omnia quæ amplectitur ab extrinſecus ambientibus muſculis interſtinguit, ne quãdo inteſtinorum aliqua in media muſculorum ſpacia incidant: & dum ipſos premunt, aut ab illis premuntur, inteſtina motui muſculorum obſtent, ac ne recrementa inteſtinis complexa difficiliùs deorſum tranſmittantur. Tertium peritonæi uſum Galenus cum cæteris Anatomes profeſſoribus recenſet, quo id ſicci alimẽti ſuperflua ſepti tranſuerſi accedente opera propellit: quaſi uerò idem officium, quod abdominis muſculos unà cum ſepto in fæcium excretionibus obire commemorauimus, peritonæum præſtet, & arbitrario motu, quo ſe contrahat diſtendatq́;, præditum ſit, ac non tranſuerſorum abdominis muſculorum, & ſepti, quibus connaſcitur, motum neceſſariò ſequatur. adeò, ut peritonæum non magis quàm cutis, aut abdominis adeps, ipſum'ue omentũ, illi uſui ſubſeruiat. Miror membranam coſtas ſuccingentem, quæ peritonæo ſubſtantia, uſu & conformatione penitus correſpõdet, in thoracem arctantium organorum numero ab illis habitam non fuiſſe: quum illa non minus thoraci cõprimendo, quàm hoc fæcibus eijciẽdis auxiliari deberet. His quartus peritonæi uſus ſuccedit, omnibus quæ peritonæum ambiunt, & potiſsimùm abdominis muſculis communis, quo is ceu inuolucrum exactè circundatum, omnia ſtringit, ne leui occaſione laxior uentriculus, aut inteſtina etiam flatibus infeſtentur. Præcipuus autem peritonæi uſus eſt, quo omnia quibus circundatum eſt, ab eo continentur, & ueluti à pelle quadam ſingula ſeorſum tecta, tutò colligantur, ſuiſque ſedibus fixa hærent.

Lib. 4. de uſu partium

DE STOMACHO ET VENTRICVLO.
Caput III.

STOMACHVM & uentriculum præcipuè oſtendunt decimaquarta & decimaquinta figuræ: quibus in uentriculo commonſtrando ſuccedit decimaſexta, quæ hunc inuerſum refert: dein decimaſeptima, quæ illius tunicas, uti commodiſsimè eas effingere potuimus, exprimit. Inſuper uentriculum ſua ſede repoſitum proponit ſecunda figura, ſimul cum ſexta: ſua ſede autem nonnihil motum refert duodecima.

VENTRICVLVS, qui promptuarij modo eſculenta poculentaq́; ſuſcipere, eaq́; primo labore concoquere ac mutare debuit, non ſtatim poſt os collocatus eſt, quanquã is ſitus ad cibi dentibus attriti aſſumptionẽ fuiſſet accommodus. Thoracem namq;, & contenta illo uiſcera, rerum Opifex uentriculo prælocauit, ut is in demiſsioribus ſedibus excrementorum haberet effluxus, illaq; procul à ſenſibus, qui in capite ſedem obtinent, deducerentur. Thoracem uerò aerem per os & narium foramina attracturũ, ac rurſus eundem neceſſariò emiſſurum, ut uocis reſpirationisq; autor efficeretur, elatiùs collocari decuit. Porrò ne nimium uentriculus ab ore remoueretur, quumq́; longus ab ipſo ad recrementorum expulſionis locum, uel inteſtinorum occaſione, ductus eſſe potuit, Natura illũ quàm licuit proximè ori ſubiunxit. Sub thorace enim &[a] ſepto tranſuerſo inter iecur & lienem ſtatim[b] ponitur,[c] uiamq; ab ore cibos ad ſe deferentem obtinet, quæ ab uſu οἰσοφάγος Græcis nuncupatur, & communi nomine quo omnem anguſtum ductum, iſthmi ſeu colli modo alicui ampliori uentri præpoſitum uocitant, στόμαχος illis quoque dicitur: qua uoce nos Celſum &

Ventriculus ſub thorace locatus.

a 7 muſcu. tab. Δ.
b 6 figu. F, F inter D, D & G.
c 14, 15 fi. A, B, C, D.

Via cibum potumq́; uentriculo deferentis nomina.

ff Ciceronem

Initium.

Ciceronem imitati, potius utemur, quàm gula alijs (uti & meri & ueſcet) non infrequenti dictione. Hæc itaq; uia linguam ad radicem eius hęrens excipit, & utraq; parte[d] tonſillas attingens, à palati extremo principium ſortitur: ac agitatione motibusq; linguæ depulſum, & quaſi detruſum cibũ ſuſcipiens, illum deorſum pellit, partibus ipſius quę ſunt infra id quod deuoratur dilatatis: quæ uerò ſuprà, cõtractis.

d 6 fi. muſ. tabul. F. 14 fig. E, E.

Subſtantia & forma ac tunicæ.

Neruoſa enim, membranea´ue, ut facilè dilatetur, promptéq; rurſus concidat, effecta eſt: & fibris ſuo muneri famulantibus concinnè intertexitur: ac reliquorum deniq; ductuum ritu teres, & intus accuratè lęuis lubricaq; cernitur.* Duabus etenim proprijs conſtat tunicis, ſubſtantia, duritie, craſsitie, & fibrarum ſpecie uariantibus. Harum namq; interior, & totius oris palatiq; tunicæ continua, neruoſior quidem & durior, & paulo tenuior eſt, & rectis fibris manuum inſtar ciborum attractioni ſubſeruientibus donatur. Exterior uerò craſsior, mollior, propemodumq; muſculorum natura participans, carnoſior uiſitur: & tranſuerſis tantũ circularibus´ue abundat fibris, quæ ciborum interioris tunicæ fibrarum beneficio attractorum fœliciorem, magisq; ſubitam in uentriculum propulſionẽ efficiunt: & ſi quando uomentibus uentriculus quippiam protrudit, ad eius quoq; eductionem ſummopere auxiliantur. Duabus his ſolùm fibrarum differentijs ſtomachus indiguit, ut rectæ quidem attraherent, tranſuerſæ autem pellerent. Nam ſi obliquæ acceſsiſſent, cibus in ſtomacho longiori mora hæreret: quod non ſolùm homini inutile, ſed & importunum moleſtumque eſſet: quando nimirum ſtomachus cibo plenus, ita diutius diſtenderetur, aſperæque arteriæ, ac pulmoni, & magnæ item arteriæ, dum ea dilatantur, longiori mora obſtaculo eſſet.

** Harũ delineationẽ pete ex ſimilitudine 9 aut 17 figurarum.*

Inceſſus.

Natura enim ſtomachum tutò, & ea quæ modò innuebam organa minùs moleſtaturum, per ceruicem thoracemq; ad uentriculum porrigens, illum[e] exactè ſupra mediam ceruicis uertebrarum, & quatuor primarum thoracis ſedem, in neutram partem inclinantem, aſperæque arteriæ ſubtenſum[f] deducit. Ad principium uerò quintæ thoracis uertebræ[g] ſtomachus, ut ampliori magnæ arteriæ trunco ſecundùm dorſi uertebras inferiora corporis petenti cedat, nonnihil in dextrum latus à media uertebrarum regione abſcedit, arteriæ illi proximus, ad nonam uſque thoracis uertebram repens:[h] quò ſimulatque pertingit, ab eius uertebræ eleuatus corpore, arteriam elatiùs (ne illa fortè à deuorato cibo comprimatur) aſcendit, neruoſam ſepti tranſuerſi partem uerſus ſiniſtrum latus[i] penetrans. Non equidem, ut cum Hippocrate Galenus cenſuit, arteriæ hîc ad inferiora corporis prolabentis utens[k] foramine: uerùm peculiari, quod ipſi neruisq; cum illo deſcendentibus (dum ſeptum deſcriberetur) præparatum eſſe diximus.

e 7 muſcu. tabu. E ſuper B ac ſub F.
f 15, 14 fi. ab A ad B.
g eiuſ. fig. B uerſus C, ut cederet 1 fig. ca. 12 li. 3.
h 15, 14 fi. C uerſus D, G.
i 7 muſcu. tabul. r.
k 7 muſcu. tab. q.

Lib. 5 de Adminiſt. ſectio. Stomachũ non eodem cum arteria magna uti foramine ſepti.

Ad nonæ igitur thoracis uertebræ uſque initium, ſtomachus uertebrarum corporibus interuentu membranularum ex dorſi ligamentis originem ducentium cõmittitur, atq; ab illis membranulis tertiam tunicam nullis omnino fibris interſtinctã, & uelut ſecundæ ipſius tunicæ inuolucrum poſsidet. Quòd uerò iuxta quintam thoracis uertebrã ad dextra potius arteriæ, quàm ad ſiniſtra ſtomachus explicetur, in cauſa ipſa eſt arteria, nõ adeò tyranni ritu (quamuis multo ſit dignior) mediã dorſi ſedem occupans: ſed quum à[q] ſiniſtro cordis ſinu ortum ducat, & per reliquum ipſius ductum uerſus ſiniſtrum cauæ uenæ[r] ſubijciatur, ſiniſtrorſum maiore ſui parte neceſſariò uergens, ac proinde aliquantulum ſtomacho cedens, cõmunicatorem ac uelut ſocium ſedis uertebrarũ admittit: adeò ut ſtomachus & minus obliquetur, & firmiorẽ adhuc ſedem quàm in ſiniſtro latere reperire poſſet, obtineat. Dein ſtomachus non dextram ſepti perforat ſedem, rectaq; in uẽtriculum ex

q Spectato tam 10 fig. li. 6. ac O, P, 6 fig. huius lib. 6. r 22 figu. h ad g. & 10 fi. R ad Q.

dextro

s 14,15 fig. D, uerſ. G.

dextro dorſi latere porrigitur: ſed arteriæ, uti diximus, ſuperuectus,[s] obtuſoque obliquatus angulo, ſiniſtram petit, ne is uentriculum adeundo, iecur uniuerſam dextram ſedem inferioris regionis ſepti occupans, perforare cogatur: uerùm illam ſepti partem adinueniat, quà minor iecoris pars ipſi facilem aditum præbitura, conſiſtit.[t] Talis ſanè eſt tenuior totius iecoris portio, ſiniſtræ ſepti ſedi hîc ſubtenſa: cui in poſteriori regione, quà ſtomachus ſeptum permeat,[u] ſinus inſtar ſemicirculi inſculpitur, ſtomacho (cuius anteriorem ſedem inibi amplectitur) proportione congruens.

t Pete id ex 12 fi. ad Φ, R. 20 fi. ad E, F.
u 18 fig. I.

Neque eſt quòd quiſpiam ijs credat diſſectionum profeſſoribus, qui ſeptum, & ipſius in primis quod ſtomachum tranſmittit foramen, nè cibus è uentriculo ſuperiora repetat, obſtaculo eſſe arbitrantur: quum idem quoque tunc pari opera in uentriculum cibi deſcenſum potius prohiberet. Quemadmodum & mera quoque eſt fabula, qua alij anguſtiorem ſtomachum hîc, quà uentriculo continuatur, quàm in ceruice eſſe contendunt: atra bile in uentriculi ſuperius os à liene eructata, eum colligi conſtringiq́; falſo exiſtimantes. Cæterùm obliquus ille ductus, quo ſtomachus arteriam conſcendens in ſiniſtrum fertur,[x] neruis etiam (ne ſcilicet plus æquo extendantur) commodus eſt, quos paulo pòſt uentriculo inſeri audies.

x 14,15 fig. T, V.

Glandulæ ſtomacho crebrò adnatæ.

Neque profectò ſufficit Naturæ, ſtomacho in eum modum obliquato, ad uelocem ciborum tranſitum commemoratas tribuiſſe fibras: uerùm ut ipſius concauitas ſemper humecta ac ueluti obuncta eſſet, glandulas illi adiunxit, in faucibus quidem[y] quaſdam ſtomacho & laryngi communes, quæ ſaliuam humoremq́; illis organis, ne exicentur, præparantes, Latinis tonſillæ appellantur.[z] In medio autem propemodum ſtomachi ductu, quà is aſperæ arteriæ in * duos truncos ad pulmonem diuiſæ ſubijcitur, binas alias ſæpe ſtomacho non apponit modo, ſed & in poſteriore ipſius ſede & ad latera adnectit,[a] illis planè reſpondentes, quas ueſicæ ceruicis initio in uiris Natura circumdedit. & quemadmodum has urinæ ſeminiſq́ue genitalis in pene meatum irrigare ſuo loco commemorabimus: ſic etiam glandulæ ſtomacho adnatæ, illius cauitatem irrorant, ac ne ob ſiccitatem cibus in uentriculum difficilius prolabatur, ſaliuali quodam humore imbuunt. Cæterùm ſi quid de ſtomacho adhuc dicendum ſuperſit, in uentriculi deſcriptione id iam perſequemur.[b]

y 14 figura E, E.
z 14,15 fig. F, F.
** fig. capiti 6 lib. 4 inſertæ K, I.*
a 22, 23 figur. ξ,

VENTRICVLI hiſtoria.

Ventriculum igitur (qui inter reliquos corporis uentres ſinus ue non minimam cauitatem obtinet, hincque etiam γαστὴρ & κοιλία Græcis, ut nobis uenter & uentriculus potiſsimum appellatur) mox ſub thorace collocari, iam obiter diximus: nunc exactè ipſius ſitum, reliquamq́ue hiſtoriam pertractaturi.

b 2 fig. P, P. 6 fig. F, F. deiu ſpecta 14, 15, 16 et 17 figuras.

Lib. 4 de uſu part.

Ventriculi ſitus.

Galenus itaque uentriculum in corporis medio repoſitum aſſerit: quod plerique diſſectionum profeſſores ab ipſo mutuati, non ſimpliciter enunciant, uerùm hunc ſecundum omnes poſitionis differentias ad amuſsim mediam ſedem, inſtar communis omnium partium officinæ, & regis alicuius, adeptum contendunt: perfunctoriè admodum in hominis erecti, aut etiam diductis maximè cruribus & brachijs, ueluti in circulo poſiti proportione metienda uerſati. Neque etiam æqualis uentriculi portio dextrum & ſiniſtrum occupat, neque uentriculus in poſteriora adeò atque in priora corporis exporrigitur, quamuis fortè[c] elatius ipſius orificium id ſibi non immeritò uendicare poſſet. Statim enim ac ſtomachus ſeptum in ſiniſtra neruoſæ ipſius partis ſede penetrat, continuum cum uentriculo corpus[d] efficitur, quod in ſiniſtro latere amplam ſepti ſedem contingens, totam regionem inter iecur & lienem uacuam complectitur. In dextro autem latere uentriculus nuſquam ſeptum attingit, ſed

c 12 fig. R. 20 fig. F.
d ad G 14 et 15 fi. atque ita eas figuras, & inſuper 6, 12, et 20 expendito.

iecoris duntaxat concauo ſubtenſus, tota ipſius parte ſuperiore, & dextro item latere à iecore occultatur: tantumque à dextra ſepti ſede paſsim abſcedit, quanta iecoris eſt craſsities, quum interim magnam ſepti ſedem (uti modò dicebam) ſiniſtro ſuo latere contingat. Neque id ſanè admodum lien impedit, qui non ita uentriculi ſiniſtro lateri attenditur, adeoque in corporis anteriora, ut medicorum uulgus arbitratur, pertingit, ſed potius in poſteriora humilioraque (tamen & ad latus nonnihil) ſubſternitur. Dein, non ſolùm in ſiniſtrum (ad ſeptum uſque ſcilicet) magis quàm in dextrum (utpote ad iecoris tantum cauum) uentriculus protenditur: uerùm ipſius forma in homine (nulla enim nunc mihi cum Galeno, neque canum, neque ſimiarum eſt conſideratio) talis cernitur, ut maxima ipſius quoque portio in ſiniſtro collocetur, haud ſecus quàm ſi inibi maiorem quà aptè contineri poſsit ſedem adinueniſſet, idque illius functionibus uideretur accommodum. Ven-*Ventriculi forma.* triculus enim forma perquàm uarius eſt: at ſi quis illum obiter examinet, rotundus, & à dextro in ſiniſtrum oblongus, aut ſecundum latitudinem quodammodo teres, primùm occurrit: rotundus quidem, quòd rotunda omnia ſint capaciſsima, & interim minimum noxijs expoſita: oblongus uerò, quòd id ſedes qua continetur, & deinde bina ipſius[e] orificia, alterum quo cibos admittit, alterum quo iam confectos in inteſtina protrudit, exigere uideantur. *e 14, 15 fig. G, H.* Cæterùm ſi deinceps uentriculi forma accuratius expendatur, in ſiniſtro latere multo amplior rotundiorque, & ad inferiora quoque prominulus cernitur: ac dein hinc uerſus dextra uergens, paulatim in anguſtum cogi, & ſuperiore quidem ſua regione deſcendere, inferiore autem aſcendere conſpicitur, adeò ut in dextro latere multo quàm in ſiniſtro euadat gracilior. Sic quoque ſuperiore quidem ſede, quæ ab uno orificio ad alterum pertinet, ſtrictior anguſtiorque eſt, inferiore autem latior ampliorq;.[f] Anteriore parte æqualiter undique gibbus occurrit, nulla ex parte deformatus. Poſteriore ſede duos quodammodo gibbos commonſtrat,[g] unum ſiniſtrum, eundemque magnum, proceriusque extuberantem:[h] alterum dextrum, minorem, ac depreſſum magis. Atque hos gibbos[i] ſinus quidam impreſsio'ue parat, ſecundum corporis longitudinem poſteriori uentriculi ſedi impreſſa. Quà enim *f 14 figura L, L.* *g 15 figura M.* *h 15 fig. N.* *i 15 fig. O.* *Duo uentriculi orificia.* uentriculus dorſi uertebras, ipſisque exporrectos uenæ cauæ & arteriæ magnæ deſcendentes[k] truncos reſpicit, ac ſedi quam ſortitur ſeſe utcunque adaptat, poſterior ipſius regio introrſum quaſi ad ſuam cauitatem nonnihil imprimitur: quamuis interim uentriculus è corpore auulſus inflatusque, eiuſmodi ſinum non oſtendat, & perinde totus inibi ac anteriori regione gibbus conſpiciatur. Porrò ad uentriculi quoque formã duo ipſius pertinent orificia, *k 22 fi. g, h. 25 fi. P, Q.* è quib.[l] unum quo cibus & potus aſſumi dicebatur, in elatiſsima ſiniſtræ uentriculi partis ſede ob hoc conſiſtit, quòd ſtomachus inibi ſeptum commodè *l 14, 15 figura G.* perforans, illic primùm uentriculo connaſci, commune'ue cum ipſo corpus fieri potuit. Et quanquam ſuperius uentriculi os in ſiniſtra eius parte haberi dicimus, propinquius tamen mediæ ipſius ſedi quàm ſiniſtro lateri accedit: quod tanto apparet manifeſtius, quanto uentriculus occurrit turgidior. Alterum uentriculi orificium cibos in cremorem emutatos ad inteſtina tranſmittens, & πύλωρος inde Græcis, nobis autem ianitor & inferius ſeu dextrum os appellatum,[m] in dextra uentriculi ſede conſiſtit: non quidem, ut reliqui diſſectionum profeſſores tradunt, illiq; exiſtimant, qui tam pertinaciter de ciborum aſſumendorum ordine altercantur, huicque orificio nomen à ſitu non admodum aptè impoſuerũt, & nunquam auium ingluuiem & ſtomachum, *m 14, 15 fi. H. 12. fi. S.*

ruminan-

ruminantiumq́; animalium uentres expenderunt, in eius ſedis inferiori regione, ſed in elatiſsima, dextroque uentriculi lateri proxima. Non enim ſat erat mutuo, è directoq; hæc orificia inuicem (ne ocyus cibus adhuc immutatus è uentriculo laberetur) non opponi: uerùm inferius ex elatiori quoque uentriculi ſede explantari oportuit, quo minus ſua grauitate cibus uentriculum præterfugeret: ſed tunc primùm, quando confectus, & in cremorē exquiſitè mutatus eſt, uentriculi potius excernendi robore, quàm ſuo pondere, in inteſtina propelleretur. quorum principiū, iſtud uentriculi orificium cōſtituit, explan-

n 14, 15 fig. p. 7 figu. ab 1 ad K. tatq́;: quare etiam [n] primum inteſtinorum, quod duodecim digitorum eſt longitudine, Exortum pleriq; nominarunt. Neque profectò iniuria alterum hoc orificium dextram uentriculi ſedem occupat, quum hæc medio cauæ iecoris ſedi contermina ſit, in quam iecur ſuarum uenarum beneficio, ex inteſtinis, ipſoq́; adeò uentriculo, quicquid ſucculentum ab illo confectum eſt, arripit ac depaſcitur. quod eo iecur præſtat facilius, quo partes elaboratum à uentriculo cremorem primùm excipiētes, illi uicinius collocantur. Præterea uentriculi orificia non ſitu duntaxat inuicem uariāt, ſed inferius quoq; ſuperiore arctius eſt: quòd rudes, non tritas, duras, magnasq́; moles homo ſubinde deuoret, ad quarum ingreſſum amplam uentriculi uiam eſſe oportuit. Per inferiusècontrà, rariùs magnū, durum, non conuerſum in ſuccum crudumq́; tranſit: quanquam ſanè non adeò anguſtum ſit, ut ſolum cremorem tranſmittere queat. quandoquidem non pauci quamplurima fructuum oſſa impenſe etiam magna, crebrò deuorata innoxiè excernunt, & Galenus à quodā anulum aureum qui ore tenebatur, imprudenter deglutitum, eundemq́; promptè excretum narrat. Neq; orificij huius amplitudinem ſe ignoraſſe callidus ille Hiſpanus docuit, qui ſuperiori anno Clinianæ cuipiam Bacchidi quadraginta uniones, ex illis quas hîc nobiles matronæ collo geſtant, unà cum aurea cruce quinq; gemmis inſtructiſsima, & fide pariter qua hęc cōtinebantur, ſuffuratus eſt. Illa nanque quum huic noctem ſe daturam, niſi prius numeratis quinquaginta aureis, negaret, atque is lætè annuiſſet: ipſa à patricio Veneto pathico ſuo, ut comptiŏr ornatiorq́ue, & magis placida eſſet, elegantiſsimum uxoris ſuæ monile obtinuit. cui Hiſpanus, quo meretriculæ uices reponeret, inhians, eam quàm potuit ſalaciſsimè, ut ſuauiùs tandem obdormiret, exercuit: ac poſtmodum ſoluto monili ſingulos uniones, & crucem, ac poſtmodum fidem (ne quid

Orificiorum non par amplitudo.

Lib. de Naturalibus facultatibus.

n 12 fig. i, i & 15 fig. S. ſuo furto obſtaret) deuorauit. Cęterùm Galenus & omnes eius aſſeclæ [n] glandoſam carnem inferiori orificio priuatim tribuunt, hanc ad eius orificij conſtrictionem auxiliari, ac in quibuſdam animalibus manifeſtiorem eſſe affirmantes. Iſtam ſanè in canibus primùm, qui illa donantur maxima, & carnis colore inſigniter prædita, deinde in homine examines uelim. Eam ſiquidē hanc

Lib. 4 & 8 de Par. uſu.

Glandulosa caro non procul ab inferiori orificio diſtans.

o 12 fig. h. eſſe arbitror, quę duodeno inteſtino adnaſcitur, qua portæ uenæ [o] ramus cum coniuge arteria, illi ſubtenditur. Verùm hæc non in hoc ut inteſtinum illud, aut inferius uentriculi orificium claudat, arctet'ue, procreata eſt: ſed ut uaſa

p 2 fig. lib. 6 F. inteſtino exporrecta ſuffulciat, ac parem cum glandio [p] iuguli & [q] meſenterij,

q 10, 11 fig. L, L, M, M. & [r] humilioris membranæ omenti uſum præſtet. Deinde ſi quæ conſtringen-

r 3, 4 fi. y, u. di uis huic glandoſo corpori præter cōmunem glandularum, quæ conterminas ſibi partes lubricas humectasque reddunt, uſum, indita eſſet, ipſum orificium aut inteſtinum neceſſariò ambiret, fibrarumq́; natura participaret, aut tranſuerſarum, muſculi ueſicæ ceruicis inſtar, aut obliquarum ueſicæ & uteri corporis modo: quum interim id fibris omnibus deſtitutum, ad inteſtini longitudinem recta duntaxat linea illi adnaſcatur. Quanquam non deſint, qui ſo-

lis libris edocti,ſuoq; arbitratu Naturæ opera comminiſcentes, glandoſum id corpus muſculum eſſe ſcribãt,eo inferius uentriculi orificiũ orbiculatim amplecti nugaciter affirmãtes, atq; hinc etiam corpus id perinde ferè ac Galenus octauo de Partium uſu πύλωρον ianitoremq; appellantes. Porrò (quod illis animaduertendum erat hominibus)[s] non ſolum in inferiore uentriculi orificio, ſed & in ſuperiore, ſubſtantia uẽtriculi craſsior ſpiſsiorq; eſt, ac orificia uelut in interiora extuberantiorem inſtar circuli partem obtinẽt, uentriculi membraneæ ncruoſæq; prorſus ſubſtãtiæ, nõ uerò uti hoc in loco Galeni nomine quis ſibi falſo perſuadere poſsit, glanduloſæ cuipiã, penitus reſpondentẽ: quæ quidem inter diſſecandum integro adhuc uentriculo tactu percipitur, aperto autem inuerſoq; in cõſpectum uenit, manifeſtè uentriculi initium ſtomachi'ue finem & duodeni inteſtini originem proponens. Videtur enim tunc ſtomachus, idq; inteſtinum ex ipſo uentriculo quodammodo enaſci, aliæq; omnino quàm uentriculus ipſe, partes eſſe: quum tamen exteriùs nihil tale appareat, neque ulla uentriculi portio præter reliquam ſuperficiem emineat. Hæc craſſior adauctaque uentriculi ſubſtantia ac ſedes in internam ipſius regionem educta, ad hoc potiſsimum procreatur, ut ora uẽtriculi robuſtiora denſioraq;, quàm reliquum eius corpus, euadant, ne fortè à tranſeuntium impetu diuellantur, rumpanturq;, & dein fortaſsis, ut quum ora conſtringuntur huius extuberantioris particulæ introrſum cõniuentis occaſione, citius arctentur occludanturq;. Et ſanè quemadmodum[t] exterior uentriculi ſuperficies læuis & plana eſt, ſic &[u] inferior quoque ipſius amplitudo, ſi modò duo, quæ iam diximus, tubera circulatim prominentia exceperis. Ventriculus enim inibi nihil præter rugas quaſdam, ſi uehementer conſtrictus reperiatur, oſtendit, inteſtinorum &[x] ueſicæ cauitati reſpondens, quamuis interim obfuſcum & quaſi nubeculis intenſe rubentibus interſtinctum colorem exprimat, quum tamen exteriùs omnino penè albicet. Verùm interim nonnunquam in admodum obeſorum hominum uentriculis, utcunque copioſus, ſed læuis & lubricus, adeps circa fundi in ſiniſtro latere regionem internæ ſuperficiei adnatus reperitur: quam nonnulli, ruminantium omaſis tot ueluti alueolis faui quaſi in modum interiori amplitudine obſitis ornatiſque deluſi, cellulis quibuſdam & continuis ſinibus abundare, falſo ſcripſerunt. Ventriculi quantitas, uaria eſt admodum. nam ſi è corpore exemptus, ueſicæ modo infletur, haudquaquam miraberis tantam ciborum uim, uiniq́ue copiam uno tempore poſſe abſumi. Neque in homine æquè ſemper eſt turgidus, ſed quum pro ſua natura ſe habet, conſtrictoriaque ui utitur, quamlibet exiguum multum'ue ſit quod continet, totum id undique complectitur, nullam uacuam ſedem relinquens. ac proinde pro aſſumptorum ſe habet ratione, ut & multa (ne perpetuò edere cogatur homo) aſſumere amplectique poſsit: & rurſus ſi modica offerantur, ea undique amplexetur ac concoquat. Huic actioni ipſius congruit ſubſtantia nimirum maxima ex parte membranea, quæ commodè uſu exigente ampliari dilatariq́ue queat: & rurſus quum opus eſt, colligi ac conſtringi.[y] Conſtat enim uentriculus duabus latis tenuibuſque tunicis ſibi inuicem iunctis, perinde ac ſtomachus, ſed nonnihil diſsimilibus. Quandoquidem interior uentriculi ſimiliter, atque interior ſtomachi, neruoſa membraneaq; eſt, & totius ſtomachi, oris & labrorum, uti ſanè & inteſtinorum interiori tunicæ continua: duritie tamen ab oris ſtomachiq; tunica modicè differt. quòd duriores aſperioreſque cibos, priuſquam in uentriculum decidant, ore conficiamus: à quibus id cõtunderetur & raderetur,

Protuberans uentriculi in orificijs ſubſtantia.

Ventriculi ſuperficies.

Ventriculi quantitas.

Vẽtriculi ſubſtantia quibus formetur tunicis.

s Intuere 16 fig. ad b, k.

t 14 fig.

u 16 fig.

x 13 fig. in dextra fig.

y Quoad fieri licuit, uẽtriculi tunicas 17 figura expreſsimus.

retur, niſi dura denſaq; eiuſmodi tunica euaſiſſet. Vnde etiam tunica ori, & ſtomacho, & uentriculo communis, ſenſim ad uentriculi fundum accedens, mollior efficitur. Fibris hæc duplicibus intertexitur, quo etiam ab interna ſtomachi uariat. Interior enim tunicæ pars, uentriculi cauitatem reſpiciens, rectis ijſdem'que plurimis donatur fibris. Attrahat namque uentriculus cibos & potus per ſtomachum oportet, huiuſmodi fibris ceu manibus alliciens: quæ quum contrahuntur, ſtomachum uentriculumque breuiant: adeò ut inter deglutiendum[z] larynx, deſcendente ſtomachi initio, ſurſum conſcendat, quòd mutuus ſtomachi & laryngis ſit connexus: & interior laryngis tunica, cum interiori tunica ſtomachi, adeoque uentriculi, cernatur eſſe continua. Secundum uerò fibrarum interioris uentriculi tunicæ genus, obliquarum eſt, in externa tunicæ ſede, qua ſecunda illam amplectitur, ſitum. Quemadmodum enim cibi potuſque attractio, eorundem neceſſariò præcedit retentionem, ita rectas fibras interiùs obliquis Natura coordinauit. Deinde ut retentionem, ciborum iam confectorum ſuccedit expulſio, ita quoque ſecunda exterior'ue uentriculi tunica tranſuerſas fibras obliquis exteriores meritò nanciſcitur. Hæc enim interiore craſsior & mollior, minuſque compacta, tranſuerſis abundat fibris, ſecundæ ſtomachi tunicæ reſpondens, niſi quòd illa paulo minus quàm hæc carnoſa eſt, & aliquot etiam obliquis implicatur fibris. Cur autem uentriculum, aut hanc exteriorem ipſius tunicam adeò impenſe carnoſam ſecundùm uentriculi fundum, humilioremue ipſius ſedem, eſſe plerique ſcribant, non ſatis aſſequor. Videntur enim ſuis ſomnijs confiſi,[a] fundum uentriculi, quo melius concoquat (uti & ſtomacho, propter exteriorem ipſius tunicam utcunque muſculoſam, conficiendorum ciborum uim tribuunt) inſigniter carneum ſtatuere: quum interim uentriculus illic neque carnoſior, neque craſsior ſit, quàm ad elatiorem ipſius ſedem. Imò ſi uerùm fateri licet,[b] ſuperior uentriculi pars carnoſior eſt inferiore: ut nunc taceam neruorum ſuperioris ſedis frequentiam, tunicarum eius ſedis craſsitiem inſigniter adaugentem. Cæterùm duabus his uentriculi tunicis[c] tertia accedit, inſtar operimenti & propugnaculi cuiuſdam, tunicæ exteriori circundata, & à peritonæo,[d] qua id ſepti partem ſtomacho iter præbentem integit, pronata. Hìc enim peritonæi portio primùm elatiori uentriculi orificio, deinde uniuerſo ipſius corpori ad duodeni uſque inteſtini originem obducitur. Atque hæc à peritonæo procedens tunica, omnium quas id reliquis ſecundùm uterum organis exporrigit, facilè craſsiſsima cernitur: ac, ut poſtea dicturus ſum,[e] ſuperiori membranæ omenti principium præbet, omnes uentriculum petentes uenas, arterias & neruos primùm excipiens, firmanſque. Venæ omnes à ſola portæ[f] uena originem ducunt. Nulla enim quantumuis exilis à[g] caua uena uentriculo ſecundùm corporis longitudinem ſubſtrata, ac peritonæi hac in ſede initio proxima, uentriculum accedit. Quanquam fortè quiſpiam, perinde ac ego aliquando feci, ſecus arbitraretur, qui Galenum in ſexto de Adminiſtrandis ſectionibus libro, & quarto item de Partium uſu, de caua, atq; adeò magna uena, non autem de uniuerſa portæ uena, aut * ſiniſtro ipſius trũco loqui exiſtimaret: quum peritonæi uarios enarrans proceſſus, & omenti exortum cum meſenterij principio edocẽs, in uentriculum uenas uariè propagari ſcribit, à magna uena ſub uentriculo, ſecundùm ipſius longitudinem delata. Cæterùm arteriæ in uentriculum digeſtæ, omnes ab illis ortum habent,[h] quæ à magna arteria in

z Laryngẽ ſimul cũ ſtomacho oſtendunt 2,3,5 figu. cap. 21 lib. 2 ubi ſtomachus H notatur.

Exteriorem uẽtriculi tunicã in fundo impenſe non eſſe carnoſam.

a Secundũ K,K 14,15 fig.

b 14,15 figur. iuxta G.

c 17 fi. k,k.

d 7 muſcu. tab. r.

Ventriculũ petentes uenæ ac arteriæ

e 2 fig. Q, Q,Q. 3 fi. a,a,a.

f fig. cap. 5 lib 3.

g 22 fig. g.

** fig. 5 ca. lib. 3 F. & 4 fig. ſ.*

h fi. indici fig. cap. 12 lib. 3 inſertæm. hicue rò 4 fi. β.

humiliorem omenti membranam primùm digeruntur, ac in id & iecur, & bi
lis ueſiculam, & lienem, & in uentriculum deniq; ipſum deriuãtur. Ac[i] prima *i fig. cap. 9*
quidem uentriculi uena, à portæ uena, priuſquam in duos grandes ipſius trun *lib. 3 D. fi.*
cos diſcinditur, principium obtinet, ad inferius uentriculi orificium, conter- *15 a uerſus H.*
minaq; ipſi ad poſteriorem eius ſedem loca excurrens.[k] Arteria autem huic ue *k fig. ca. 12*
næ coniunx, propago eius arteriæ cenſetur, quæ ſecundùm portæ ductum, ie *lib. 3 p.*
coris cauum adit.[l] Secunda uena coniugem undecunq; habens arteriam, toti *l fig. cap. 5*
dimidiæ inferiori uentriculi parti ſubtẽditur, ſuperiore membrana omenti *li. 3 H. 2 fi.*
ſuffulta, à qua & anterior & poſterior fundi uentriculi dextra ſedes ſurculos *R. 14, 15 fig. c.*
mutuatur. Præſens uena frequenter ortum ducit ex dextra uenæ portę regio-
ne, quà in duos grandiores ipſius truncos finditur.[m] Arteria uerò ab illa prona- *m fig. ca. 12*
ſcitur, quam in iecur deriuari diximus.[n] Tertia uentriculi uena impenſe graci- *lib. 3 r.*
lis eſt, comite carens arteria: & à uenæ portæ graciliori ſiniſtro'ue enata trun- *n fig. cap. 5 lib. 3 K. 15*
co, in poſteriorem uẽtriculi ſedem (qua dextrum ipſius gibbum inibi promi- *fig. b.*
net) pauca ramulorum ſerie diſpergitur.[o] Quarta uena ab eodem quo nuper *o fig. cap. 5*
dicta trunco prodiens, toto inceſſu[p] arteriam, ab ea quæ per inferiorẽ omenti *li. 3 N. 14,*
membranam lienem petit, enatam, ſibi coniugem aſciſcit, omniumq́; uentri- *15 fig. d. p fig. ca. 12*
culum accedentium uenarum (ut & arteria arteriarum) facilè eſt præcipua, *lib. 3 x na-*
ac in numeroſiores ramos diuiſa. Procedit enim ſurſum ad medium poſterio *tum ab u.*
ris ſedis uẽtriculi, ac primùm utrinq; ramum ſpargit in plures ſurculos per po
ſteriorem uentriculi ſedem diuaricatũ. Dehinc ſurſum ad dextrum ſuperio-
ris uentriculi oris latus ſenſim cõſcendit, illudq́; coronæ modo amplectẽs, ra-
mulos complures deorſum in uẽtriculi corpus digerit: paucos, eoſdemq́; gra-
ciles in ſtomachi finem, quo is uentriculo cõmittitur, ſurſum offerens. Ab hac
uena, quum dextrum oris uentriculi latus ambit,[q] propago editur, ſecundùm *q 14 fig. e*
elatiorem uentriculi ſedem ad ipſius uſq; humilius orificium pertingẽs, ac in *uerſus H.*
progreſſu deorſum quoq; geniculatim ſoboles aliquouſq; diffundens.[r] Quin- *r fig. cap. 5*
ta uena comite arteria non priuata, ſiniſtram uẽtriculi fundi ſedem implicat: *li. 3 Z. 14,*
& ſuperiori membrana omenti ſuffulta, ramos elatiore ſua ſede in uentriculi *15 figu. f. 2 figu. S.*
anteriora poſterioraq́; emittit. Huius principium dependet ab ampliore uenę
portæ ramo, lienis infimæ ſedi inſerẽdo: &[s] arteria, uenam eam cõcomitans, *s fig. ca. 12*
ab arteriæ ramo pullulat, lienẽ hic accedente. Sexta uẽtriculi uena, ea demum *lib. 3 1.*
eſſet, quæ ſola Anatomicis in ore uerſatur, quamq́; à liene in ſuperius uentri-
culi orificium perferri omnes aſtruũt. Ego ſanè, ut uerum fatear, non unicam,
ſed[t] plures, eaſq; non ſemper pari numero ab illis quæ lieni exporriguntur ue *t fig. cap. 5*
nas pronaſci, præter quintam antè enumeratam, obſeruo, ſiniſtri lateris uen- *lib. 3 X,*
triculi ſedem lieni proximam accedẽtes: inter quas ferè ea ſolet eſſe præcipua, *Y. 14, 15 fi. g g.*
quæ à maiori uenæ portę ramo, altiori lienis parti inſerto, principium ducit: à
qua rarò ſurculi, pilorum inſtar graciles, quaſi ad ſuperius uẽtriculi orificium
pertingunt. His uenis ſiniſtrum uẽtriculi latus adeuntibus, comites perpetuò
Venarum uẽtriculi munus. iunguntur arteriæ, ab illis quoq; quæ lienem ſubeunt propagatæ. Commune
omnium uentriculi uenarum officium eſt, ut & alimentũ ipſi adferant, & ſuc
culentioris ab illo confecti cremoris ad iecoris cauum, non aliter ac inteſtino-
rum uenę deducant. Proprium uerò earum quas ſexto loco enumeraui uena-
rum, & potiſsimùm quintę munus, cum alijs diſſectionum profeſſoribus eſſe
(at timidè interim, & præter animi propemodum ſententiam) fatebor, ut ſi
quid in uẽtriculum lien eructet, illæ eius ſint uehiculum, idq́; in uentriculum
Arteriarum. fundant. Cæterùm frequentes uẽtriculi arteriæ innatũ ipſius calorẽ recreant,
& ſucculẽti etiam aliquid (ſi auſim modò proloqui) ex uentriculo ſugere ui-
dentur.

dentur. Præter has uenas & arterias, uentriculo nullum aliud uas implantatur: & ſi fortè meatuum bilem deducentium aliquis in uentriculi fundum pertineat, id ſanè fit quàm rariſsimè: & mihi ſemel hactenus duntaxat eius generis tenuiſsimus meatulus occurrit in bilioſiſsimo homine, quem ex longis pontificijs nauibus ſectioni adhibuimus.

Veſiculæ bilis meatus in uentriculum.

Ventriculi nerui.

a 2 fig. ca. 2 li. 4 ſ. 14, 15 fi. T, V. *x 2 fig. ca. 2 lib. 4 m, p.*

Nerui uentriculi in hunc habent modum.[a] Præcipuæ ſexti neruorum cerebri paris portiones, poſtquam[x] recurrentes diffuderunt neruos, ramulosq́; cordis inuolucro & pulmoni communicarunt, deorſum ad ſtomachum properant, dextra quidem ad dextrum latus, ſiniſtra autem ad læuum. Simulatque uerò aliquantiſper nerui cum ſtomacho deſcenderunt, fibrarum duntaxat interuentu illi commiſsi, uterque neruus bipartitò ſcinditur: & dexter quidem ſuis ramis obliquè ſiniſtrorſum fertur, ſiniſter autem dextrorſum: atque ita ambo nerui ſtomachum concomitati, ſeptum tranſuerſum permeant, nulla interim (ut diſſectionum rudibus uiſum fuit) ſepto ſobolem offerentes.

y 14, 15 figur. G.

z 2 fig. ca. 2 lib. 4. u ad x. 15 figur. X.

Vbi autem quatuor duorum neruorum rami[y] elatius uentriculi orificium contingunt, multiplici propaginum ſerie id amplexantur, ſurculos notatu digno interuallo rectà deorſum promentes. A' ſiniſtro ſexti paris neruo dextram eius orificij uentriculi regionem implicante,[z] inſignis utcunque ramus ſecundùm elatiorem uentriculi ſedem, ad ipſius uſque inferius orificium diducitur: qui etſi in progreſſu aliquot diffundat propagines, uentriculiq́; inferius orificium ſurculis quibuſdam implicet, non tamen inibi totus abſumitur, ſed in iecoris quoque cauum[a] prorepit.

a 15 fig. Y. 20 figu. K. *b 2 fig. cap. 2 li. 4 β, †.* *c 2 fig. ca. 2 lib. 4. h.* *d 14. 15 figur. c, f.* *e 15 fi. g, g.* *f 2 fig. cap. 2 lib. 4 n.* *g 14, 15 figur. T, V.*

Cæterùm humiliorem uentriculi partem[b] alij duo accedunt nerui, à ſexti neruorum cerebri paris[c] propaginibus, ſecundùm coſtarum radices deorſum deductis principium obtinentes, ac illarum[d] arteriarum coniuges, quæ ſuperiore membrana omenti ſuffultæ, in uentriculi fundum digeruntur. Quinetiam interdum ſiniſtro uentriculi lateri[e] quædam neruorum offeruntur ſoboles, à[f] neruis pronatæ, qui cum arterijs lienem accedunt. Inter hos tam uarios neruorum, quos uentriculus obtinet, ſurculos, nulli profectò tantam Naturæ oſtendunt prouidentiam, atque ſuperiori ipſius orificio[g] inſerti.

Neruorum uentriculi uſus.

Non enim duntaxat id, ut noxam à bilioſo, eius'ue generis humore aliquo inductam ſentiat, adeò frequentibus neruis ſcatere credimus: ſed ut per illos ueluti riuos & ductus, animalis uis ipſi in primis diſpenſaretur, ac cibi potusq́; indigentiam uentriculus ſentiret, ad ſumendaq́; cibaria excitaretur. Atque hi demum illi ſunt nerui, quibus[h] obliquum ſtomachi ductum conferre, prius retuli. Molles enim quum ſint, & graciles, ſi longa uia recto tramite tenderentur, & uentriculum cibis recipiendis deſtinatum, à ſe ſuſpenſum haberent, ab eius mole perpetuò tenſi, leui occaſione rumperentur, niſi eiuſmodi implexibus & tortuoſis ductibus Natura illis ſedulò proſpexiſſet.

h 14 figur. B, C, D.

Totius uentriculi munus.

Ventriculus (ut iam ipſius munus aggrediar) octo habet facultates: ac quatuor quidem omnibus uniuerſi corporis partibus, quæ nutriuntur, communes: quatuor autem ſibi peculiares, quibus uniuerſo corpori famulatur. Verùm hæc nimium obiter perpendunt, integros libros hac quæſtione, An uentriculus ſuo quem iecori conficit ſucco, aut ſanguine ſeorſum, an ſimul ambobus enutriatur? commaculantes. Quandoquidem beneficio illarum facultatum, quas uentriculus cum reliquis partibus communes adipiſcitur, proprium ſibi nutrimentum ex uenis allicit, retinet, elaborat: & ſi quid ſuperfluum ipſi fuerit, à ſe abigit. Munijs uerò, quibus toti ſeruit corpori, eſculenta quidem poculentaque rectis fibris per ſtomachum ex ore aſſumit, mox obliquis fibris aſſumptum retinet: totumq́; tantiſper amplectitur, donec id ingenita ſibi

uel eſſen-

uel eſſentiali forma, facultate, in ſuccum cremoremq; colore ſubſtantiæ ſuæ ſimilem reddat: ac demum quod confecit inteſtinis exhibiturus, inferius orificium ſuum laxet, tranſuerſiſq; fibris quod amplexabatur, deorſum protrudat. Cæterùm uim ipſius alteratricem, undequaque eum circundantia organa, ac uelut lebetem ingentes foci ſolent, excalefacientia, non parum adiuuare[c] credimus. totam enim ſuperiorẽ eius ſedem uerſus anteriora, & dextrum ipſius latus, iecur complectitur. elatior uerò ipſius pars, ad ſuperioris ſui orificij poſteriorem ſedem conſiſtens, & ſiniſtrum eius latus uniuerſum, ſepto ambitur: excepta ſolùm ea regione, quam lien ad ſiniſtrum uentriculi latus humiliori poſterioriq́ue parte occupat. In poſteriore autem ſede, uentriculus inferiorem omenti membranam, & quæ in illam excurrunt uaſa proximè ſubtenſa obtinet. Dein ſub hac ſepti tranſuerſi pars, & uena caua, & magnæ arteriæ truncus, præter dorſum, ipſiusq́ue muſculos, conſiſtunt. & uniuerſæ inferiori uentriculi ſedi omentum partim attenditur, partimq; connaſcitur. præterea & huic ſedi ſub omento colum inteſtinum elatiùs, tenuia uerò inteſtina demiſsiùs attenduntur. At alij anteriorem uentriculi ſedem omento integi ſomniant: quum tamen elatior omenti membrana, recta duntaxat linea, inferiori ipſius parti ſecundùm anteriora adnaſcatur, nulla interim omenti parte uentriculi anteriori ſedi obducta.[i] Vacat itaq; magna anterioris uentriculi (ſi quando impenſe turget ac diſtenditur) ſedis regio, neq; iecore, neque ſepto tranſuerſo, neque omento, neque liene obducta: quanquam omenti uice aliud uentriculus hîc obtineat ſubſidium, in calefaciendo iam dictis auxilijs non abſimile. Præter peritonæum enim, & octo abdominis muſculos,[k] uena ab umbilico iecori deducitur, qua fœtus nutrimentum accipit, quæq́ue poſt partum exanguis inutiliſq; efficitur. Huic uenæ, quà peritonæo nexa uentriculo inſternitur, in circuitu adeps multus, non tamen omnibus æquè copioſus, adnaſcitur: qui ut & uentriculus ſuo in concoquendo munere alacrius laboret, aliquid auxilij præbet. Impenſius enim conducit iecur, lien, & quæ poſteriori uentriculi ſedi ſubtenduntur uenæ ac arteriæ, ut & ipſum quoque ſeptum indefeſſo ſuo motu uentriculum minimè negligit. Quinetiam cordis ſepto incumbentis calor, ad perfectiorem uentriculi functionem non cenſetur inutilis.

Quî uentriculi munijs ſubſeruiant partes ipſi accumbentes, atq; ita illius ad alias partes contactus.

c Hæc petes è 2, 3, 6, 12, 20 figuris: uti quũ uẽtriculi ſitũ enarraremus, colligere promptum fuit.

Nullam omenti partem anteriori uentriculi ſedi obduci.

i Iſtud 2 fi. potiſsimũ exhibet.

k 2 figu. F, dein G.

DE OMENTO. CAPVT IIII.

OMENTI delineationem in primis proponunt quarta & quinta figuræ, ac dein ſecunda & tertia: uti ex illarum figurarum indicibus eſt colligere.

Omenti ſermonem nunc inſtituendum.

PROXIMVM fortè nunc erat, inteſtinorũ, ut quæ confectum à uentriculo ſuccum excipiant, enarrationẽ ſubiungi: ſed quia illis omentum incumbit, & uelut innatat (unde & à Græcis ἐπίπλουν & ἐπίπλοον, uulgoq́; uẽtris mappa dicitur) & quia diſſecantibus prius quàm inteſtina occurrit, ac demum non minus quàm inteſtina uentriculo continuum magna ex parte eſt, non admodum inopportunè id hoc loco aggrediemur.[a] Omentum itaque, Arabibus Zirbus nuncupatum, in peritonæi amplitudine poſitum, mox anteriori illius ſedi ſubijcitur: & ſuper[b] inteſtina extenſum, ad lienẽ quoq;, & iecoris cauum, ac poſteriorem uentriculi ſedem propemodũ uniuerſam, eiuſq; fundũ exporrigitur. Verùm etſi omentũ iecori, uentriculo, lieni, ijſq; demũ ſedibus, à quibus originẽ ipſius pendêre audies, proximũ attẽſumq; in diſſectionib. perpetuò reperitur, non ſem-

Omenti ſitus.

a In 2 figu. Q, Q, Q mox in & ſub A, B, C, D.

b Confer 2 figurã ſextæ, & ſedulò ſpecta 3 figur. & 4 & 5.

non ſemper tamen ad pubis uſq; os, inteſtinis obductum uiſitur. Huius enim portio, quæ in homine alioquin inteſtinis, perinde ac in canibus, porcis & ſimijs,[c] inſterni debebat, rarò ultra umbilici regionem dimiſſa,[d] ſed maxima ſui parte ſiniſtrorſum lienem uerſus retracta conuolutaq; ſecantibus ſeſe offert. quamuis interim omentum humiliori ſua ſede manibus apprehenſum, ac ueluti deorſum & in latera diſtentum, promptè ad pubis oſsis uſq; regionem, poſterioremq́; ueſicæ[e] ſedem, ac ilia procedat, inteſtinaq; penitus obtegat. Neque hunc omenti ad ſuperiora retractum, in ſuſpendio necatis tantùm obſeruamus, ne quis forſan id corporis cõcuſſu, motu'ue uehementiori in ſeſe conuolui exiſtimet: at in ijs quoq; non infrequenter idem occurrit, qui aqua ſuffocantur, & qui morbo laterali, aut cerebri inflammatione, aut conſimili aliquo affectu placidè, & citra corporis agitationem pereunt, & quibus thorax abdomenq́; uiuentibus in publicis ſupplicijs aperitur. Quinimò in ſanis, quod ad omentum attinet, hominibus, id tam rarò ad pubis uſq; oſsis ſedem deſcendere inter ſecandũ animaduertitur, ut nõnulli dubitauerint, num ramices ex omẽti in ſcortum, aut[f] exteriorem potius teſtis uaſorumq́; ſeminaliũ tunicam deſcenſu produci queant: & num omento uteri[g] os ita ſecundùm Hippocratis ſententiam in admodum obeſis comprimi poſsit, ut cõceptum impediat. Verùm ego non ſemel ſanè omentũ in eam quam dixi teſtis ſeminaliumq́; ipſius uaſorum tunicam (cui peritonæum[h] originem præbet) deuolutum, ac miris modis extra mediocrem omenti aliàs cõſtitutionem, adauctum deprehendi. Nam quum tota omenti[i] pars alioquin inteſtinis incumbens, in mediocriter pingui homine, uix libræ aut ſeſquilibrę pondus excederet: uidi tamen omentum ita præter naturam in ea teſtis tunica auctum, ut quatuor aut quinq; librarum pondus penderet, & uentriculum ex ſua ſede ita deorſum diſtraheret, ut uentriculi deficiente munere, uarijsq́; obortis ſingultibus, id pondus mortis occaſionem fuiſſe, inter ſecandum collegerim: quum in morbo quodam laterali, qui alioquin bene expurgatus fuerat, ſcrotum ex more ab ægro aſtantibusq́; ſubligari neglectum fuiſſet. Quinetiam quo exactiùs ramicum herniarum'ue, uti uocamus, rationem perquiro, eo etiam magis omnes illos molles ramices, quos carnoſos uulgus appellitat, ac meritò à uaricoſis affectibus diſtinguit, ex omenti prolapſu, incrementoq; progigni, mihi perſuadeo. Atq; ut omentum in ſcorto ita nonnunquam augeri decumbereq; ſæpius conſpeximus, ita quoque indubiè Hippocrates quibuſdam mulieribus id ita increſcere arbitratus eſt, ut eius incremẽti moles[k] inter uterum ueſicamq́; collecta aſſeruataq;, fundi uteri os ita cõprimere arctareq; poſſet, ut ad ſeminis conceptum ſeſe recludere aperire'ue nequiret, & ceruicis uteri iuxta fundum amplitudo à pene, eoq; potiſsimùm languidiore, minusq́; procero, ita diſtendi haud poſſet, ut ſemini in uteri fundum aditus patêret. Præterea ab hac forſan omenti mole augmento'ue, nonnulli primùm ἐπιπλοκομισταὶ, quaſi dicas, omenti geſtatores, fuerunt nuncupati. uix enim arbitror omnes homines ita appellatos, quaſi inter cætera animantia maximum, uti Galenus tradidit, nanciſcerentur omentum: quum quadrupeda ferè omnia maiori, & perpetuò ſupra inteſtina undiq; diſtento, explicatoq; omento, quàm bene habiti homines, donari mihi uideantur. Omenti * figura proximè marſupij, aut ſacculi, aut peræ imagini conuenit: ac in primis aucupum peræ, quæ orbiculatum habet orificium, poſteriori ſua parte elatiùs quàm anteriori aſcendens. Huiuſmodi namque pera omenti figuræ adamuſsim congrueret, ſi uno conſtaret corio, aut ex lana texeretur, ac undequaque inconſutilis, & unum duntaxat, uti ſic dicam, corpus

Omenti figura.

c Vt apparet in 2 fig. d ita ferè ac inferior membrana conuoluta iacet in 3 fi. c, c, c inſignita. e ſub N ſecundæ fig. aut ad β 25 figur.

f 20 figu. & 22 fig. φ, φ, χ, ψ. g 26 fig. C, 27 fi. G. h 22 figu. ad φ, φ. i uniuerſum id quod 2 figu. ſpectatur.

k 24 figur. inter T & L, R, S. ac 25 fig. inter β & l, x.

** Hanc potiſsimũ oſtendit 4 fig. & 5 fi.*

Omenti ſubſtã tia breuis enumeratio.

corpus eſſet. cuiuſmodi profectò eſt omentum, quod ſubſtantia eſt membrana nullis fibris implicita, ſed multis abundans uenis, arterijs, neruis, & aliqua ſui regione glandoſum ſibi innatum habens corpus, & multum quoque adipem. Vnde uerò hæc omnia ortum ducant, intelliges promptiſsimè, ſi talem peram, qualem antea propoſui, animo conceperis. in qua unam partem, anteriorem ſuperioremque: alteram, poſteriorem inferioremque appelles. Ad eum namque modum unam omenti partem,[h] ſuperiorem anteriorem'ue membranam, & alteram rurſus,[i] inferiorem ſeu poſteriorem membranam dicimus. etiamſi omentum re uera duntaxat[k] unica (idq; potiſſimùm in canibus) ſit membrana, anteriorq; pars poſteriori, ut in dicta nuper pera, incumbat, continuaq; ſit, & omentum quoq; ſacculi modo, quæ repleri poſſet, cauitatem cõſtituat. Inferioris itaq; membranæ omenti origo à peritonæo pẽdet ea ſede, qua[l] primùm ſub ſepto magna arteria deſcẽdit, ac primùm uenam cauam ibidem cõtingit. Peritonęum enim, quà à uertebrarũ ligamentis principium ducit, ac utrinq; tanquam à uertebrarum corporibus abſcedit, membranulas magnæ arterię & uenæ cauæ offert, quibus illæ dorſo affirmantur. dein ab his membranis iuxta eam ſepti[m] partem, quæ undecimæ thoracis uertebræ corpus reſpicit, aliæ propagines mẽbraneæ exurgũt, inferiori omenti membranæ originẽ præbentes, illudq; dorſo hîc alligãtes. Hæc omẽti membrana hinc dextrorſum ad iecoris cauum, unde portæ uena prodit, perfertur: ac iecoris portioni aliàs alij nonnunquã adnaſcitur, ut & alicui ſepti tranſuerſi ſedi ſpurijs coſtis inibi obductę: at id rarius accidit, neq; ex eiuſdem coſtæ ſemper regione. Præſens omenti mẽbrana à iecoris cauo ad dextrum uentriculi latus, cui etiam cõnaſcitur, procedit: & ad duodeni inteſtini exortũ, cui propemodum ad ieiunũ uſq; inteſtinũ etiam ſubnaſcitur, hincq;[n] orbiculatim ad infimã uentriculi partem cõtinuò aſcendit: quam ſimulatq; attigit, ac ex dextro uentriculi latere uerſus anteriora repit, ea omenti pars, quam ſuperiorẽ ipſius membranam dicimus, à uentriculo exoritur.[o] Tertia enim uentriculi tunica, à peritonæo pronata, ſecundùm totius uentriculi latitudinẽ[p] recta linea, & ut Ariſtoteles dicebat, ſuturæ modo ex humili ſede uẽtriculi uerſus anteriora, ſuperiorem omenti membranã ex ſe deducit. Quæ ex dextris uerſus ſiniſtra ſecundùm uentriculi fundũ procedẽs, cauæ lienis ſedi recta linea[q] implantatur, quò etiam inferioris omenti mẽbranę ſiniſtra pars cõtendit: ambęq;, ſuperior uidelicet & inferior mẽbranæ, lienis cauo ſimul cõmiſſæ innaſcũtur. ita ſanè, ut cõmemoratus iam omenti ductus orbicularẽ efficiat circulũ à dorſi medio ad iecoris portas, & hinc ſecundùm uentriculi fundum ad lienis cauũ, & inde ad dorſi medium procedentẽ. Totum igitur ſemicirculũ inferiorem à lienis cauo per dorſum ad uentriculi uſq; dextrum latus pertinentẽ, inferiori omenti membranæ attribuimus. ſuperiori uerò mẽbranæ eam circuli partem aſcribimus, quæ à uẽtriculi dextro latere per ipſius fundum ad cauam lienis ſedem ducitur. Inferior membrana toti poſteriori uentriculi ſedi[r] ſubtenſa, decliuis, ac uerſus anteriora fertur, atque ad humillimam uentriculi ſedem ſecundùm corporis latitudinem omenti membranam ſuperiorem contingit. hincq; ambæ mutuò ſibi incumbentes, deorſum ſuper inteſtina, ſubq; peritonæo ducuntur: & ſi in hoc ſuper inteſtina ductu membranæ fortè non implicentur, illa anteriore parte, ac in lateribus obtegunt, & ad pubis uſq; os humiliori ſuo extremo pertingunt. Si uerò membranæ, inteſtinorũ ſedem duntaxat operiant, quæ ſupra umbilicum conſiſtit, ac, quod frequenter euenit, in ſiniſtrum latus contractæ iaceant, illæ ſeſe uiſui offerunt reuolutæ admodũ, & uelut in ſpiras collectæ.

Omenti ortus, ac dein nexus.

Lib. 3. Hiſtoriæ de animal. & lib. 4. de partibus animaliũ.

h 4 fig. f, f, f. 3 fi. a, a, a. 5 fig. I, I.
i 4 fig. e, e, e. 5 fig. H, H. 3 fig. c, c, c.
k Qualis eſt tota 4 fig.
l 22 fig. ad g, h, h.
m Ad q 7 muſc. tabu.
n Hunc ductum potiſſimum petes ex 3 figura, dein ex quarta e, e, e, n, m, ſ, p, p, o, qui characteres circulum quodammodo circunſcribunt.
o 17 fig. k, k, k.
p ſecũdum R, T, S. 2 figur.
q Intuere 1 tab. 19. fig.
r Vt cernere eſt in 5 figur.

Omenti cum colo nexus.

** Expēde hic ſedulò quintā fig.*

collectæ. Membranæ hæ nullis nexibus inteſtinis connaſcuntur, præter inferiorem membranam, quæ in hominibus colo inteſtino pertinaciſsimè * continuatur per totam eius inteſtini ſedem, quæ ſecundùm uentriculi fundum prorepit. Neq; id ſegniter obſeruandū uenit, quum inferior omenti membrana meſenterij loco ipſi colo inteſtino ſit, qua id uentriculo exporrigitur. Colum enim toto illo ductu nullā obtinet meſenterij partē, ſecus multo quàm in canibus & ſimijs, quibus omentum uix colo connaſcitur. quum tamen homini inferior omenti membrana, quà uētriculo ſubſternitur, non ſolùm meſenterij, quemadmodum nunc diximus, uicem gerat: imò ſi accuratè ſingula examinaueris, membranæ inferioris omenti portionem inteſtinis exporrectam quodammodo ex tertia coli inteſtini tunica pronaſci fateberis. Atq; id eo expendi uelim diligentius, quo minus à Galeno, qui ſimijs nimium tribuit, animaduerſum eſt: uti ſanè Herophilo & Ariſtoteli uidetur fuiſſe perſpectiſsimum, qui omenti partem colon dorſo colligantem, omenti loco non habuere: ſed eam tantum partem, quæ à uentriculi fundo & colo inteſtino enata, inteſtinis obducitur. Quanquam ſatius fore arbitror, eam quoq; omēti partem, quæ uentriculo ſubtenditur, columq́; continet, omento attribuere, quum ea omenti reliquæ portioni ferè cōtinuetur, & eoſdē uſus cum inferiori canum omenti membrana ſuppeditet: quamuis interim ex abundanti hominis colo, meſenterij uice ſit: ac quum duplici propemodum membrana inibi ſub uentriculo extruitur, meſenterij conſtructioni ac fabricæ plurimum reſpondeat. Dein ſuperior quoq; omenti membrana in homine inferiori membranæ ad coli regionem, qua id uentriculo exporrigitur, adeò connata occurrit, ut quiſpiam nonnullis nexibus ſuperiorem omenti membranam colo quoq; inteſtino ſecundùm uentriculi fundum cōnecti, haud abſurdè dixerit. Quod autem Galenus omētum modicis, & iiſdem laxis nexibus, idq́; ad dextrum duntaxat latus colo inteſtino committi prodiderit, in cauſa fuere ſimiæ, mediam inter canes & homines naturam ſortitæ. Omentum namq; canibus nulla ex parte colo, alicui'ue alteri inteſtino adnaſcitur. Simijs autem medio ſe habet modo: licet illæ adhuc ad canis cōſtructionem potius, quàm hominis accedant. Venæ omento implicitæ, ſolius uenæ portæ ſunt ſoboles. nullæ enim à caua in omentum, uel ubi id principium ſub uentriculo ducit (etſi aliter Galenus ſenſerit) pertinent. Venas namq; inferiori membranæ omenti diſpenſatas, ſi ad amuſsim ſingulas examinaueris, ab eo portæ[s] trunco diſpergi inuenies, cuius præcipua portio in lienem exhauritur, quemq́; doctrinæ ſtudio graciliorem & ſiniſtrum portę truncum appellamus. Primùm itaq; omentum portæ[t] caudicem ex iecore proficiſcētem excipit, ſibi iam cōmemorandas in ipſo ductu propagines aſſumens. Ac inferior quidem omenti membrana[u] tres uenarum radices admittit, ex humiliori ſede eius portæ trunci, qui ad lienem fertur, depromptas. Vna notatu ſatis dignæ magnitudinis in dextram potiſsimùm eius membranæ partem multiplici ſerie diſpergitur, quibuſdam ſurculis in colon quoq; pertingens. Secunda iam cōmemorata amplior, aliquantulum poſt originem in duos mutuò multū abſcedentes ramos diducitur, à quibus poſtmodum in mediam inferioris membranæ omenti ſedem, uerſus ſiniſtrū tamen magis, frequentes admodum ſoboles diffunduntur, quæ homini in colum inteſtinum ea[x] ſerie pertinent, qua uenas meſenterio intertextas, alijs inteſtinis exporrigi nouimus. Tertia radix exigua, & non ſemper apparens, in ſiniſtram humilioris membranæ partem aliquouſq;, perinde ac in ipſum quoq; colum, deducitur. Porrò ſuperior omenti membrana uenas mutuatur à[z] duabus ſe-

Venæ omentū implicantes.

Lib. 6. de Admin. diſſect.

Lib. 4 de uſu part.

s fig. cap. 5 lib. 3 F. 4 fig. ad ſiniſtrum latus ſ.

t fig. cap. 5 lib. 3 B. 4 fig. l.

u fig. cap. 5 li. 3 L. S. V. fig. 4 x. y. d. fig. 5 B, C, D.

x 10, 11 fi. in meſēterij imagine.

z fig. cap. 5 lib. 3 H, Z. 2 fig. R, 8. dein X, X 4 fig. o, o, ſ, dein q, q.

cundùm inferiorem uentriculi ſedem in ipſa membrana exporrectis. Ab his enim innumeræ ſoboles deorſum in eam omenti membranã excurrunt, non quidem recto prorſus tramite, ſed obliquo quodammodo, & errabundo, ac ita ut retium funiculos implicari cernimus, in ſe nunc coeunte, ac nunc rurſus abſcedente. Ac proinde etiam omentum Græcis γαγγαμῶν & σαγήνη, ut & uulgò rete & reticulum dicitur. Quanquam fortè non à uario uaſorum ductu omentum ita fuerit appellatum: ſed quòd ab ijs quibus committitur partibus[a] liberatum, & deinde diſtentum, rete piſcatorium uni accommodatum orbi referat.[b] Arteriæ omenti ab illis pendent, quæ uentriculo, lieni, iecori, & bilis ueſiculæ diſtribuuntur. has namq; omnes non ſecus ac uenas omentum tutò deducit, ac ab illis ſuarum peculiariũ uenarum cõiuges adeò numeroſas adipiſcitur, ut quàm pauciſsimi uenarũ ſurculi, citra arteriæ cõſortium, ipſum perreptent. Item præter cõmemoratas modò arterias, inferior omenti membrana aliquouſq;[c] grandiorẽ in inteſtina porrectam defert arteriam. Sic[d] neruis quoq; illis omentum intertexitur, qui à ſexti paris cerebri neruorum portionibus ſecundùm coſtarũ radices exporrectis, iecori, lieni & uentriculo implantantur. Cæterùm[e] adeps, quo omentũ abundat, in obeſis præpinguibusq; hominibus plurimus, in macilentis modicus, in extremè ſiccatis & maraſmo mortuis, etiam aliquis reperitur: isq; perpetuò uenis & arterijs omenti attenſus, ad uaſorũ quidem latera duntaxat quibus mediocris eſt: ſuperius uerò, ac inferius quoq;, quibus multus, accidit: adeò ut illis etiam uaſa alioquin gracilia pinguedine prorſus occultentur. In[f] intermedijs autem uaſorum ſpacijs, nullus adeps aſſeruatur: ut nec in alijs membranis, quibus adeps innaſci cõſueuit. unde etiam promptius colligitur, hunc ab exudante è uenis ſanguine, & membranarum frigore incraſſato, mutantisq; corporis colorem mutuante progigni. Præter adipem, qui ambabus omenti membranis communis eſt, inferior ipſius membrana poſteriori uentriculi ſedi ſubſtrata, priuatim[g] glandoſum quoddam corpus impenſe magnũ nanciſcitur: quod quia ſimplicis carnis ſpeciem quodammodo exprimit, Græcis καλλίκρεας & πάγκρεας appellatur, in canibus magis quàm hominibus rubens. Hoc pręcipuis uenæ portę, arteriarum & neruorũ ramis attenditur, ut illorũ diuaricatio inferiore membrana omenti duntaxat hîc ſuffulta, reddatur ſecurior, utq; uentriculo inſtar ſubſterniculi ac puluinaris etiam ſubijciatur. Huiuſmodi planè[h] corpus ſubſtãtia ue eſt, quę duodeno inteſtino ſubtenditur, quæq; hactenus falſo uentriculi humilius orificium (ne quid incoctũ efflueret) occludere credita eſt. Atq; is profectò præcipuus maximusq; omẽti uſus mihi cẽſetur, ut ſecurè ramos portæ in lienem, uentriculum, & duodenum inteſtinum, ac coli non infimam partem exporrectos ſuffulciat, ac ipſi implexos deducat: ac dein ut arterias quoq; & neruos illis quas modò dicebam partibus inſerendos ſuſtentet ac tueatur: & demum uſui potiſsimum reſpondeat, in utero quidem[i] exteriori fœtus inuolucro, in capitis autem cauitate[k] tenuis qua cerebrum inuoluitur membranæ. Deinde, quod haudquaquam minimum eſt, omentum dorſo uentriculum colligat, & rurſus iecur lienemq; uentriculo unà cum uaſorum neruorumq; interuentu connectit: ut iam taceam, quantum homini firmando colo officium ſeparatim ſubminiſtret. ex accidente uerò uelut quoddam inteſtinorum inuolucrum tegumentumq; efficitur, ipſorum calorem inſtar penicilli cuiuſdam fouens ac continens. His ſanè uſibus omenti fabrica reſpondet. membraneum namque eſt, ut fortius uenas, arterias, neruosq; ipſi implexos colliget, meliusq; inteſtinorum calorem reflectat, ac promptè cum inteſtinis ſubſidere extẽdiq; queat.

Omẽti arteriæ. — *Nerui omenti.* — *Adeps.* — *Glandulosum omenti corpus.* — *Omenti uſus.* — *Omenti fabricam ſuis uſibus reſpõdere.*

a Quemadmodũ 4 fig.
b In 2, 3, 4. fig. uenis attẽdũtur, & fig. cap. 12 lib. 3 m, ac ferè tota illius trũci ſeries.
c 4 fig. a, & fig. cap. 12 lib. 3 ζ.
d Venis quoque & arterijs in 2, 3, 4 fig. adtenduntur. & 2 fig. cap. 2 li. 4 y, z, α, β, ζ, θ, ι, †.
e 4 fig. h ad ι.
f 4 fig. b.
g 4 fig. κ, λ.
h 4 fig. θ, 12 fig. ι, i.
i fig. 30 tabulæ 1 E, E, F, F, 2 tab. I, I, K, K.
k conſpicitur pulchrè 2 fig. lib. 7.

queat. Tenue autem, & potiſsimùm quà inteſtinis innititur, ne pondere grauet. Vnde etiam Bruxellenſi noſtro idiomate plumæ nomen meretur. Quòd uerò omentum ſanguine & ſpiritu frequentibus illis uenis arterijſq; aſſeruato, inteſtinorum & uentriculi, qua parte ipſi attẽditur, fouendo calori accommodum ſit, etiamſi non dicatur, manifeſtũ eſſe arbitror. Cęterùm num adeps inſita ac peculiari natura calefaciendo proſit, an tantum penicilli carnis´ue aut membranæ potius ritu iuuet, non æquè ab omnibus conceditur, alijs quidem frigidum adipem, alijs uerò calidum pronunciantibus.

DE INTESTINIS. CAPVT V.

INTESTINORVM imaginem potiſsimùm ſexta figura, & ſeptima, & octaua, & nona exprimere conati ſumus. quanquam huc etiam faciat tertia figura, ſimul cum decima & duodecima.

INTESTINORVM cõſtructionem, ipſorum officio & uſui cõuenire, tum demum opportunè narrabo, ſimulatq; eorum ſitum, formam, ſubſtantiam, cõnexum, quæq́; ipſis implantãtur uenas, arterias & neruos, ac ſi quid aliud ad eorum fabricæ enarrationem reliquum erit, explicuero. Inteſtinorum igitur, quæ Græcis ἔντερα dicuntur, nomine, non omnia in præſenti complectimur uiſcera, uel quæ coſtas ſuccingente membrana & peritonæo amplectuntur[a] organa: neq; etiam uel ſtomachum & uentriculũ, ijs quæ nunc inteſtina uocabuntur, aſcribemus: quum[b] ductus ab inferiori orificio uentriculi ad podicem uſq; pertinens, ac ulnas Italicas utplurimùm quatuordecim & dimidiam longitudine æquans, peculiariter nunc inteſtinorum uoce ueniat comprehendendus. Et quamuis ille, ipſa´ue adeò inteſtina cõtinuum idemq; ſint corpus, quum tamẽ in uarios & multiplices & figura differẽtes anfractus ſpiraſq; circunducãtur, neq; omni ex parte eandem ſitus, ſubſtantię & formæ naturã obtineant, ac deniq; alia alij ſedi cõtigua efficiantur, neq; pręcipuus omniũ eorum uſus par eſſe uideatur, ac ſi plura inteſtina forent, diſſectionũ peritis ipſa enumerantur, primùm in[c] craſsiora &[d] graciliora hæc diuidentibus, atq; ex illis rurſus ſingulis ternarium numerũ, ut ſex ſint uniuerſa cõſtituentibus, ad eum quaſi modum, quo idem cõtinuumq; perpetuò iter plura uarijs occaſionibus nomina ſortiri conſtat. Quemadmodum Lutetiæ à diui Iacobi porta, ad eam uſq; quæ ſancti Martini dicitur, iter, etiamſi penè rectũ ſit, neq; per uarios gyros procedat, nihilominus tamen ſexies (ſi rectè memini) nomen euariat: primùm à diuo Iacobo, inde à paruo ponte, mox à tẽplo beatiſsimæ Virginis, & non multo pòſt ab eiuſdem ponte, inde ab œnopolio quodã, & poſtremùm ab æde ſancti Martini appellationẽ mutuans. Idem multo magis in fluminibus nõ regijs, & continuis quæ per multos gyros procedũt uijs, fieri cernimus. Cæterùm utcunq; inteſtina inuicẽ uarient, omnia tamen inter uentriculũ, & qua excremẽta egerimus ſedem collocãtur, forma tereti donata, ſed non omni ex parte æquè capaci & orbiculata. Subſtantiam habent membraneã, uerùm undiq; nõ pariter aut craſſam, aut tenuem: deinde duas peculiares tunicas orbicularibus, & alicubi etiam rectis fibris intertextas ſortiuntur, tertiam ad has tunicam à peritonæo obtinentia. Venarum præterea, & arteriarũ, & neruorum ſurculos ſuſcipiunt, ſed non ubiq; ſimiliter numeroſos: quemadmodum nunc perſequi enitar, ab ipſo inteſtinorũ exortu ſumpto ſermonis initio. Ex[e] humiliori itaq; orificio uentriculi, quod in ſua elatiori, & dextro ipſius lateri proxima cõſiſtit ſede,[f] principium inteſtinorũ exoritur, illi´ue orificio, ubi id craſsiori ſua † ſub-

Quæ hîc inteſtinorum nomine complectantur.

a Huius & 6 lib. figuris ſunt obuia.

b 7 fig. I ab H, ad 8 fig. a.

Inteſtina continuum quidem eſſe corpus, ſed pluralitatis numero, uarijſq́; nominibus, diuerſas ob cauſas donari.

c 8 fig.

d 7 fig.

Breuis inteſtinorum hiſtoriæ enumeratio.

Inteſtinorum à uentriculo exortus, & gracilis ductus ſeu ſitus.

e 14, 15 fi. H. 16 fi. k.

f 7 figur. I ex H.

† 16 fig. k.

ſtantia introrſum protuberat, cõtinuatur,& ſimulatq; è uentriculo prodit,in
poſteriora retortũ, ſub ſede uẽtriculi poſteriore ſecundùm dorſi dextrũ latus
rectà deorſum[g] proficiſciť, in nullos omnino anfractus reuolutũ. Quũ primũ *g 7 fig. ab I*
uerò ad inferiorẽ uſq; uẽtriculi ſedem inteſtinũ iſtud ſic occultatũ,[h] pertingit, *ad K. 14, 15 fig. P.*
ſub colo inteſtino(quod paulo pòſt, hàc[i] porrigi audies)latitãs, mox ſiniſtror- *h 7 fi. K, L.*
ſum retorqueť, ac uelut ex alto antrorſum aſſurgẽs,in frequẽtes innumeroſq; *i 6, 8 fig. P uerſus Q.*
gyros & anfractus[k] reuoluitur,ac nullis omnino inteſtinis obtectũ,ſedẽ uniuer *k 7 fi. ab L*
ſam quæ ſub uentriculo ad pubis uſq; oſſa, & ad ilia utrinq; habetur,implet:ea *ad M conti nuo ductu.*
demũ excepta,qua huic inteſtino colũ inſtar orbis ad latera[l] circũduci, poſtea *l 6, 8 fi. N,*
dicam.Horum ſanè anfractuũ ſeu reuolutionũ nullus omnino neq; numerus, *P, Q, R, S, T.*
neq; idẽ penitus ordo habetur, neq; illę magis dextrã quàm ſiniſtrã uẽtris ſedẽ
occupant,præterquàm quòd in dextro latere ſupra ilium os ad pubẽ uſq;, am-
pliorem ſedẽ, quam in ſiniſtro infarciant, coli nimirũ,[m] anfractu quopiã eum *m ab R, S*
in ſiniſtro latere locum ſibi priuatim uendicãte.Vtcunq; uerò multiplices,ua- *ad T.*
rijſq; huius gracilis inteſtini cõſpiciantur anfractus, perpetuò tamẽ[n] è directo *n ad 7, 8 fi-*
mediæ ſedis dextri ilij ipſius formã amplitudinẽq;,& pleraq; alia(uti pòſt ſub- *guræ M.*
iungam) euariat,eandem nihilominus craſsitiem amplitudinemq; ab orificio
uentriculi inferiori,ad illam uſq; ſedẽ obſeruans, niſi aliquando huius inteſtini
[o] pars ſub uentriculi fundo ad dorſum proximè affirmata, inter diſſecandũ ca- *o Eſſet iux*
pacior,ampliorq; reliquo inteſtini ductu(quemadmodum ſubinde fit)occur *ta L et K 7 figuræ.*
Gracilis inteſtini in tria diuiſio. rat.Huiuſmodi itaq; pręſentis inteſtini ductus uiſitur,quod ter nomẽ,ac ſi tria
eſſet inteſtina,uariat.[p] Primũ quidem cõſtituitur tota ea inteſtini pars,quę uen *p 7 figu. ab*
Primum. triculo ſubſtrata, ab inferiore ipſius orificio rectà quodãmodo eouſq; deſcen- *I ad K.*
dit,ubi inteſtinũ in anfractus orbeſq; primùm cõuolui incipit.ac de huius inte
ſtini nomine aniles admodũ cõtentiones apud illos reperies,qui reſectione ne
glecta,futiliter de uoce altercantur. Sunt qui totã hanc partẽ quæ duodenum
digitorum longitudinẽ in uiro ut plurimũ æquat, non inteſtinũ, ſed ἔκφυσιν &
exortum, ſeu proceſſum, uocandũ cõtendant. Alij,etiam ſi ipſius principium
è uentriculo naſcatur, inteſtinũ tamen eſſe, ipſiuſq; orificiũ ἔκφυσιν, reliquum
uerò ipſius ductum,inteſtinũ uocari affirmant, integros cõmentarios nugaci
diſceptatione implentens.Vocetur itaq; nobis uulgato nomine tanquã ſuccin
ctiore,duodenũ,aut inteſtinum longitudinẽ duodecim digitorum ęquans:ſi-
Secundum. quidem id Gręcis, δωδεκαδάκτυλον appellabatur.Secundũ inteſtinum[q] illic inci *q 7 fig. K.*
pit,ubi iam cõmemoratum in anfractus gyros´ue primũ conuoluitur:& νῆστιν,
ſeu ieiunum uocant, quòd inter diſſecandum reliquis inteſtinis inanius & ma
Lib. 5 de Vſu part. gis uacuũ reperiatur.Huius nomen alij explicare conantes, tanquam nihil un-
quam in ſe cõtineat,ac per ipſum à uentriculo confectus cremor nunquã tran
Tertium. ſeat,aut momento tantùm in eo hæreat,ſcribere uidentur.Tertiũ inteſtinum
uulgo nobis inter diſſecandũ, uti & Gręcis ἴλεον, à frequẽtibus fortaſsis quibus
inuoluitur gyris anfractibuſq; nuncupatur: & morbo nomen dedit,qui ex hu
ius inteſtini inflãmatione obſtructioneq;,& interdũ implexu quopiam obue-
niens,ægroſq; miris cruciatibus torquẽs,ἴλεος Gręcis, & uoluulus Latinis paſ-
ſim dicitur.etiamſi nonnulli tam ἴλεον quàm ἴλεος,non inteſtini cuiuſdam, ſed
dicti nunc morbi,nomen eſſe contendant,gracilis tenuis´ue inteſtini partem,
quam nũc enarrare ſtatuimus,cõmuni uoce,tenue inteſtinũ ad eum modum
appellantes, quo colon inteſtinũ ſubinde craſsi pleni´ue inteſtini nomine pri-
uatim donari nouimus.Vtcunq; uerò præſentẽ inteſtinorum portionẽ inter-
uallum´ne, tenue inteſtinũ, aut manifeſtioris ſermonis gratia,ueluti peculiari *r 7, 8 fig. N committitur M.*
quapiam uoce uoluulũ,aut ileon nuncupare lubeat,[r] id in craſsi inteſtini prin-
cipium

cipium deſinit. Vbi autem ipſius ſtatuendum ueniat initium, non ſatis conijcere ualeo. Equidem me latet, quantam totius gracilis inteſtini portionem ieiuni nomine, grauiter de nominibus litigantes, comprehendi uelint: neque ſanè[s] à ieiuni inteſtini initio, ad ilei uſq; finem, manifeſtũ aliquod indiciũ obſeruo, quo ieiuni finem ileiq; initium internoſcere queam. Vbi enim duodenum inteſtinum in ieiunũ finire, ieiunumq; inteſtinũ incipere dicimus, copioſiores uenæ ac arteriæ, quàm propter ilei ad craſsiora inteſtina terminũ, occurrũt: uerùm media medio ſeſe habent modo. Deinde ieiuni initium rubicundius eſt, ilei finis magis albicans. Ad hæc, inter ſecandum ieiuni initium fortè magis inane ilei termino offenditur: at in medio ductu, uti & antea dixi, omnia ſunt media. Quapropter quis ieiuni habendus ſit finis, aut quod ilei principium, non ſtatuo: id intrepidè affirmans, nihil minus ieiunum ab ileo quàm inanitione, quæ à pleriſque Anatomicis proponitur, dirimi poſſe. neque profectò minus duodenum, quàm id quod ieiunum uocant, inane reperitur: idque maiores (ut dicam poſtea) ob cauſas. Huiuſmodi igitur gracilis inteſtini ter nomen emutantis, ductus ſituſq; ſunt. Forma autem undecunq; cõſtat ſimili, ad amuſsim uidelicet tereti, & omni ex parte æquè ampla, niſi interdũ (ut prius quoque innuebam) quà dorſo proximè committitur, ieiunumque incipit, ad[t] uaſis nimirum bilem ad inteſtina deferentis inſertionem, amplius obſeruetur. Subſtantia quoque toti inteſtino gracili eadem eſt, mẽbranea ſcilicet, modiceque admodum carnea. Conſtat enim[u] tunicis duabus, quarum interna durior magiſq; membranea eſt, uerùm interiore uentriculi tunica mollior: externa tenuior, magiſq; carnea: utraq; tamen tenuis eſt, & trãſuerſis orbicularibúsue fibris tantũ intertexitur: niſi fortaſsis externa, idq; potiſsimũ ad ilei in craſsiora inteſtina[x] terminum, rectas quoq;, ſed illas quàm rariſsimas nanciſcatur fibras.[a] Tertia præter duas peculiares tunica, à peritonæi membranis uaſa ad inteſtina ſecurè deferentibus originem ducit. Hæ namque unà cum uaſis ad[b] cauam inteſtinorum ſedem pertingentes dilatantur, tertioq; inuolucro inteſtina induunt. Caua autem inteſtinorum pars in externo ipſorum orbe, externa'ue ſuperficie, Anatomicis nuncupatur, quam uaſa primùm attingunt, ſeu quæ meſenterium reſpicit: gibba uerò, huic contraria. Ac duodeno quidem inteſtino tertiam tunicam ea omenti[c] pars exporrigit, cuius beneficio inteſtinum id dorſo colligatur. Ieiunum uerò ac ileum tertiam tunicam à meſenterio, quod ea dorſo firmat, accipiunt. Sic duodenum quoque & ieiuni initium[d] uenam[e] arteriamque habent peculiares, ſecundum ipſorum longitudinem rectà deorſum ductas, multoſque ſurculos in progreſſu illis diffundentes. Ac uena quidem à portæ uena priuſquam meſenterio inſeratur, principium obtinet: arteria autem, ab ea quæ iecori offertur. Ieiunum ac ileum frequentes uenas arteriaſque ſuas nanciſcuntur ab[f] illis quæ meſenterio à portæ uena, & ab arteriæ radice ſupra renum arterias à magna originẽ ducente exporrigũtur. pauci enim rami in graciliora inteſtina ab arteriæ[g] propagine diffunduntur, quæ à magna arteria poſt ſeminalium arteriarum principia originem ſumit. Neq; etiam uaſa, quemadmodũ in duodeno, ſecundũ ieiuni & ilei longitudinem deducuntur, ſed[h] uelut ex meſenterij cẽtro ex alto ſurſum tendunt, rectaq; antrorſum in inteſtina pertingunt, in quæ numeroſa ſobole arboris radicum modo implantantur, oſculis ſuis in internam inteſtinorum ſedem hiantia. Ileum & ieiunũ[i] neruos quoq; obtinẽt, deriuatos à ramis ſexti neruorum cerebri paris, qui coſtarũ radicib. exporriguntur. duæ enim ab illis propagines utrinq; ſinguloe, ad meſenteriũ, & dehinc ad inteſtina, frequẽti ut-

s 7 fi. ab L ad M.

Gracilis inteſtini forma.

t 13 figur. c in d.

Subſtantia.

u Petebarũ cõſtructionẽ ex 9 fig.

x 7, 8 fi. M.

a 9 fi. k, k finitur in L, ambiens i.

b Vide inteſtinorũ nexum ad meſenteriũ 10 figura.

Caua inteſtinorum pars, quæ Anatomicis dicatur.

c Ad θ 4 fi.

Gracilium inteſtinorum uenæ & arteriæ.

d fi. ca. 5 li. 1 l.

e fig cap. 12 lib. 3 q, aut ſimul 4 figuræ r.

f fi. ca. 5 li. 3 G. 12 fi. k. dein fi. cap. 12 lib. 3 ζ.

g fi. cap. 12 lib. 3 λ.

h Vt cerne re eſt in 10, 12 fig.

i 2 fi. cap. 2 lib. 4 ð, λ.

Nerui.

cunq; ſobole diſcinduntur. Duodenũ uerò[k] neruos, ſi quos habet, ab illis aſci- k eiuſ. fi. κ.
ſcit, qui inferius uẽtriculi orificiũ, & dextrã fundi ſedem adeunt. Dein duode-
num priuatim id ſibi uẽdicat, quòd[l] meatus bilẽ flauã ad inteſtina deferens, il- l 13 figur. c.
Inteſtinorum glandes. li implẽtetur. Idẽ quoq; inteſtinũ in hominibus, & adhuc magis in canib.[m] glan- m 12 fi. i, i.
doſum illud corpus, cuius antea uentriculum deſcribẽs memini, peculiariter
ſubſtratum poſsidet, ad uaſa illi inteſtino propria ſuffulcienda, & cauitatẽ eius
inteſtini lento humore irrigandã. Quanquam non duodenũ ſolùm, ſed & re-
liqua inteſtina omnia lento quodam & lubrico humore interna ſede imbuan
tur, atq; ut Rhazes non ineptè dicebat, fictiliũ uaſorum more inuitrentur, in-
Craſſorum inteſtinorum hiſtoria. ſtanneantur'ue. At quũ huiuſmodi pleraque craſsis etiam inteſtinis ſint com-
munia, illa quoq; nunc ueniunt recenſenda. Ileum itaq; inteſtinum ſub dextri
renis regione à quodã craſſo inteſtino multis modis ipſo gracili inteſtino am-
pliore[n] excipitur, non quidem ac ſi quis diceret exactè in craſsi eius inteſtini i- n 7, 8 fi. M. in N.
nitium, ſed in illius iuxta originem latus ſiniſtrum. Hoc enim inſtar globi cu-
iuſdam prægmagni extuberat, in ſiniſtro ſuo latere duo obtinens orificia.[o] u- o 7, 8 fi. M.
num quidem ileo inteſtino continuum, & magis ab origine diſtans:[p] alterum p 7, 8 fi. O.
uerò humilius, & ipſi origini propinquius. cui continuum eſt in hominibus
Cæcum inteſtinum cuiuſmodi. inteſtinum, quod τυφλὸν, ſeu cæcum ueteribus diſſectionum profeſſoribus uo
catum eſſe nihil dubito. haud ignarus interim, quid hodie plerique de cæco
inteſtino commententur: decepti profectò, quod inter craſsiora inteſtina id
à Galeno alicubi recenſeatur, neque aliter quàm ſi amplus quiſpiam ſaccus, ac
ueluti alter quidam eſſet uentriculus, ab ipſo cæteriſque qui illum ſubſequu-
ti ſunt Anatomicis deſcribatur. quum tamen in homine[q] id quod cæcum ap- q 6, 7, 8 figu. O. 10 fig. F.
pellandum duco, cęteris omnib. inteſtinis ſit breuius, atq; arctiſsima omnium
inteſtinorum parte multo anguſtius ſtrictiuſq;, & craſsiori lumbrico in orbes
conuoluto potiùs quàm inteſtino ſimile: adeò ut cæcum uix inteſtinorum ap
pendicis loco, ac proinde minus longè in craſſorum inteſtinorũ numero ha-
bendum eſſe uideatur. Atq; hinc fit, ſaccoſos noſtros cæcoſque Rabinos, quan
do hanc gracilem portiunculam in homine cæci inteſtini loco me commonſ-
ſtrare uident, Galeni deſcriptione mihi obſtrepere, ac[r] amplum illud coli inte r 6, 7, 8 figur. N.
ſtini initium ſaccũ, aut ut ipſi loquuntur, Orbum & Monoculum neutiquam
eſſe, turpiter contendere. Imò nonnullos reperias, qui de cæco inteſtino ſe
paradoxa conſcribere glorientur, quòd non unum cum Græcis in cæco ori-
ficium, ſed duo ſibi proxima eſſe, in medium adferant. Quæ ſi uiderint, aut i-
maginati rectè fuerint, ea demum ſunt[s] quæ in extuberantiore coli initio oc- s Sunt O et M ad N fi. 7, & 8.
currunt: ac unũ quidẽ foramẽ ilei inteſtini terminus eſt, alterũ uerò eius quod
cæcum eſſe dico, initiũ. Neque eſt profectò cur minus credamus, gracilẽ illam
inteſtini portiunculã meſenterio non annexã, ſed ſibiipſi in orbes cõuolutam,
& fibrarũ beneficio hærentẽ, in homine cæcũ eſſe inteſtinũ: quantumuis eam
amplitudinem uſumq; Galenus ipſi tribuat, quę huic minimè adeſſe uiſuntur:
quandoquidem is, ſuas potius caudatas ſimias hac appendice deſtitutas, quàm
homines deſcripſerit, ueteres aũt qui homines aggrediebãtur appendicẽ hunc
inteſtini cæci nomine proculdubio donauerint. Deinde Galeni deſcriptio ca-
ni fortaſsis accõmodari hîc poſſet, cui cæcum inteſtinũ multo quàm homini
contigit amplius: neq; in illo, ut in homine, inane propemodũ reperitur. Quin
etiam ueras glires & ſciuros cæcũ hoc inteſtinũ adeò amplũ nactos ſcimus, ut
amplitudini ipſorum uentriculi facilè reſpondeat, fęcibuſq; turgidũ in ſectio-
ne obſeruetur: atq; hinc cõſtat, gracilem hunc appendicem in homine cęcum
eſſe, quum uidelicet ductu ac ſitu & forma pariter (licet non amplitudine)
illorum

illorum animalium cæco inteſtino congruat, unumq́; (unde etiam cæcum primò dictum eſt) nanciſcatur orificium. Inſuper ſummus profectò Naturæ admirator Galenus, ſi hominis inteſtina unquam intuitus fuiſſet, hunc appendicem, & extuberãs illud coli initiũ, ileiq́; cum ipſo unitatem, & coli formam, longè ſecus deſcripſiſſet. quippe ſi aliud homo cęcũ nanciſceretur, eum appẽdicem minimè præterijſſet Galenus, quanquã ortu nõnihil in homine à cane uariet. nam etiamſi utriſq; in dextro ileo collocetur, hominis tamen cæcũ ex ſiniſtra magis coli initij ſede, quàm dextra principiũ ducit: ſecus ac in canibus, & quàm Galenus atteſtatur. Porrò ſi cum nõnullis, qui ſecãti mihi aſtiterũt, in homine quidẽ ad eum uſum, quem Galenus cęco inteſtino tribuit, appendicẽ hunc à Natura primùm formari dicerẽ, & ob nimiam hominũ ingluuiem ex ileo inteſtino à uẽtriculo confectum ſuccũ, abſq; eo ut is totus cæcũ ſubintret, protrudi: atq; hinc appendicẽ in nobis, tanquã inutilẽ & marcidũ, aliter fortè quàm in tẽperatis Galeni hominibus, pendere affirmarẽ, ad nugacẽ illã tergiuerſationẽ deueniendũ foret, qua alios quandoq; quàm modò homines fuiſſe fateremur, pręcipuè quũ amplũ hoc coli inteſtini initiũ in homine cęci inteſtini uſum abundè ſuppleat, & notæ duntaxat gratia cæcũ in homine haberi ui-

t 20 fig. T. deatur. In dextro itaq; ileo ad humiliorẽ[t] renis dextri ſedẽ, extuberans[u] illud, & *Craſsi inteſtini ductus, ſitusq́.*
u 6, 7, 8 figu. N. amplum rotundumq́; coli principiũ habetur, quod hinc ſenſim rectà ad iecur
x 6, 8 fig. ab N ad P. ſurſum[x] cõtendit, iecoriſq; cauę parti nõnihil ſubſternitur, ac[y] bilis ueſiculam
y 20 fi. H. in homine contingit: cuius etiam contactu, inteſtinum hic quandoq; flauo co
z 6, 8 fig. à P ad Q. in ſexta ſecundùm F, F. lore tingitur.[z] inde ex dextro latere ſecundùm inferiorẽ uentriculi ſedem in ſiniſtrũ fertur, uentriculi fundo attenſum: haud tamen, ut alijs uiſum eſt, eum conſcendens: aut, ut uulgò dicitur, uentriculi fundo ſuperequitans. Quum primùm uerò ad ſiniſtrum uẽtriculi latus pertingit, ſuper demiſsiorem anterio-
a 6 fig. G. rem'ue[a] lienis partem anfractus quoſdã leuiter inflexos obtinet, ac paulatim
b 20 fig. V. ſupra[b] ſiniſtrum renem per ilium ſiniſtrũ decliue fertur, ſecundùm peritonęi
c 6, 8 fig. à Q ad R. latus ad pubis uſq; oſsis regionem[c] deſcendẽs.[d] Hinc rurſus ſiniſtrorſum, quaſi
d 8 figu. ab R ad S, & inde ad T ac Y. ad umbilici uſq; ſedem aſcendit, ac anfractum (quem à medicis clyſterum colicorumq́; cruciatuum occaſione perpendi optarim) hîc conſtituens, ad oſsis ſacri initium denuò fertur,[e] rectà deorſum ad podicem uſq; deſcendens: ac in
e 8 figu. ab Y ad a. [f] uiris quidem ſub ueſica, in[g] mulieribus uerò ſub utero oſsi ſacro & coccygis
*f 22 figu. * ſub ν.* oſsi inſtratum. Huic inteſtino, ab ilei inteſtini fine ad podicem uſq; pertinenti:
g 24 K ſub L. & ſi par undiq; propemodum, præterquàm in initio, ubi multo capacius apparet, ſit amplitudo, ipſum tamen figura ductuque uariat: ideoq́; tanquam in *Craſſum inteſtinum in colon & rectum diuidi.*
h 8 figu. ab N per P, Q, R, S ad T. duo inteſtina ſubdiuiditur, ut[h] quicquid à dextro ilio ſuper dextrum renem ſub iecoris cauo, deinde ſecundùm uentriculi fundum ad lienem properat, & hinc rurſus ſuper ſiniſtrum renem uerſus pubem fertur: ac alium anfractum ſupra internam oſsis ilium ſedem faciens, ad ſacri uſque oſsis initium prore-
i 8 figu. ab Y ad a. pit, Latinis pariter ac Græcis colon appelletur.[i] quod uerò ab oſsis ſacri initio ad anum uſq; pertinet, Græcis ἀπευθυσμένον & ἀρχὸν dicatur, Latinis longaon, *Coli à recto differentia.*
rectum, & princeps. Colon enim in hominibus, non ad amuſsim, ut in cani-
k 6, 8 figu. V, V. bus, teres eſt: uerùm per uniuerſum ipſius ductum ſuperius inferiusque[k] depreſſum, æqualeque ac leue uiſitur, ad latera utrinq; quadam ſerie, uelut in
l 6, 8 figu. X, X. [l] medios globos cellulaſque extuberans. Atque hæc figura eo minus conſpicua fit, quo colon recto inteſtino uicinius accedit: quod exactè teres, non autem coli modo depreſſum extuberanſque cernitur. Ambo itidem, ut & *Craſſorum inteſtinorum tunicæ.*
m Has petes ex 9 fi. cæcum quoque, tunica extruuntur[m] duplici: quarum, ut in gracilibus inteſtinis, interna exteriore neruoſior, membranea'ue magis, & durior eſt. uerùm

colon interim utramq; tenuiorẽ gracilioreḿq; quàm rectũ obtinet: & quanto colon recto magis conterminũ eſt, tãto quoq; ipſius tunicæ craſsiores, meliuśq; enutritæ cõſpiciuntur. Interna utriuſq; inteſtini tunica tranſuerſis duntaxat circularibuśq; fibris, iiſdeḿq; frequẽtiſsimis abundat: externa uerò in colo inteſtino tranſuerſas quidẽ nanciſcitur, ſed & rectas quoq; quamplurimas obtinet, non quidem ſecundùm uniuerſam inteſtini ſuperficiẽ protenſas, ſed inferiùs dũtaxat & ſuperiùs, ubi colon [n] depreſſum eſſe diximus. Secundùm enim eas coli impreſsiones rectę fibræ protenduntur, & coli tunicæ ibidẽ ſunt robuſtiſsimæ, admoduḿq; ſpiſſæ: & ut Galenus de pluribus animalibus innuebat, colon fortibus ligamentis utrinq; ſingulis inibi conſtringitur, ſecundùm longitudinem deſuper ad inferna porrectis: quod mehercule & homini aſſcripſiſſet, niſi illius inteſtina canum inteſtinis eiuſmodi ligamentorum ſpecie carentibus, reſpondere putaſſet. Porrò exterior inteſtini recti tunica per totum inteſtini ambitum rectis fibris admodum frequentibus paſsim abundat, adeò ut hæc plures rectas quàm orbiculares ſortiatur. Cæterùm [o] tertia craſſorum inteſtinorum tunica, quemadmodum & tertia gracilium tunica, à meſenterio ipſis uaſa porrigente pendet. quanquam coli inteſtini pars, uentriculi fundo attenſa, priuatim in hominibus ab [p] inferiore membrana omenti tertiam aſciſcat tunicã, quòd hæc coli ſedes eius membranæ beneficio ita dorſo affirmetur, atq; reliqua inteſtina meſenterij interuentu dorſo colligari nouimus. Coli itidem & recti inteſtinorũ uenæ & arterię, quas pauciores hęc quàm inteſtina gracilia adipiſcuntur, à portæ & magnæ arteriæ ramis pendent. Colo quidem inteſtino toto progreſſu, qui à dextro ilio ad ſiniſtrum ferè renem pertinet, arteriæ uenæq;, non ſecus quàm ieiuno & ilio, implantantur, ex alto ſcilicet ſurſum ſeriatim conſcendentes. at parti ipſius inferiori à ſiniſtro rene ad rectum uſque inteſtinum ductæ, & ipſi pariter recto, uenæ arteriæque, perinde ac [q] duodeno [r] porriguntur. [s] Vna enim inſignis uena à portę ramis in meſenterium excurrentibus enata, & arteria etiam ab [t] illa principium ducens, quæ ab arteria magna ad meſenterium ſub uaſorum ſeminalium exortu depromitur, ſecundùm dictam coli partem & rectum inteſtinum meſenterio ſuffultæ, rectà protenduntur, ac in progreſſu ſurculos ſeriatim unoque ordine inteſtinis offerunt. Verùm de inteſtinorum uenis ac arterijs in meſenterij deſcriptione rurſus pertractabitur. Neruos autem craſsiora hæc inteſtina cum gracilibus communes habent, & utraq; lento uiſcidoque humore intus oblinuntur. Exteriori autem coli inteſtini ſuperficiei, quà id recto proximum eſt, & ipſi quoque recto, pingues quidam appendices magno numero paſsim ſubinde ac peculiariter adnaſcũtur. Dein rectum inteſtinum [u] muſculos uoluntariæ fæcium excretioni præfectos ſibi priuatim uendicat: quos quum in ſecundo libro ſim perſequutus, non eſt neceſſe hîc quoque recenſere. Sed admirabilis potius Naturæ induſtria nunc conſideranda uenit, quæ inteſtina primùm potiſsimumq; extruxit, ut horum beneficio quicquid in cibo uẽtriculi opera elaborato eſſet ſucculenti, ad iecur ſanguinis officinam duceretur: dein ut fæces, & quæ ſuctui inepta eſſent, debitè excernerentur. præterquam quòd inteſtina coquendi alterandiq; ui modica etiam prodeſſe credimus, ut à uentriculo ſcilicet prius confecta, abſolutius paulùm in ipſo per inteſtina ductu emutarentur. Atque ad hos ſanè ſcopos Natura reſpiciẽs, inteſtina artificioſiſsimè fabrefecit. quod enim præcipuè neq; gratia eductionis excrementorum, neque concoctionis, ſed ut id quod in cremorẽ uerſum eſt, per uenas aſſumptũ in iecur totum deferatur, inteſtina ad eum quem diximus modum,

Lib. 4. de uſu partium.

Coli & recti uenæ ac arteriæ.

Nerui.

Adeps inteſtinis obnatus.

Recti inteſtini muſculi.

Inteſtinorum munus.

n 6, 8 figu. V, V.

o 9 fig. k, k educit l ſuperi & h.

p 4 figura e, e, e. & 5 figu. A, A.

q 12 figu. h.

r ſecundum H fig. 10 et 12 fig. n.

s fi. ca. 5 li. 3 c ad d, d, e, e.

t fig. cap. 12 lib. 3 λ.

u 8 fig. a b, c, d. et fi. c. 5. 51 li. 2. E, B, C, D.

modum, fabricata ſint, collectu eſt promptiſsimum. Primò quidem, quòd in
nullo animali conſtructus ſit uentriculus illis organis cõtiguus, quibus egeren
do idem expurgatur. quamuis non impoſsibile eſſet, uentriculũ ad anum uſq;
extendi. Deinde, quòd plurimis animalibus inteſtina in multos frequenteſq;
gyros & anfractus inuoluuntur. Poſtremò, quòd conſtet uentriculum cibum
non antea demittere, quàm probè illum confecerit. Ventriculum igitur ſedi
non eſſe contiguum, aut illi recto ſaltem meatu ductu'ue iunctum, liquidò
commonſtrat, aliud concoctionis eſculentorum, aliud uerò redditionis dige-
ſtioniſq;, organum fieri oportuiſſe. Quippe ſi idem omnino exiſteret, metuen
dum eſſet, ne frequenter uenæ crudum inconcoctumq; aſſumerẽt cibum: qui
poſtmodum à iecore malè cõfectus, homini inutilis noxiuſq; foret. Sed & red
ditionis inſtrumentum, quod non rectà à uentriculo ad anum extenditur, at
quamplurimis orbibus & anfractibus ſpiriſq; (ne ocyus hominis nutrimen-
tum non exuctum elabatur) inuolutũ uiſitur, nunc dicta confirmat. Si enim
alius uenter uẽtriculo ſuccederet, eſſetq; ille redditionis, ſicut hic cõcoctionis,
promptuarium, nequaquam exiguo tempore, plurimum alimenti per uenas
frequentes in iecur ſuſciperetur. Nunc autem per innumeras uenarum ſobo-
les, ex uarijs illis copioſiſq; inteſtinorũ anfractibus, quicquid ſucculenti à uen-
triculo confectum eſt, in iecur promptè tranſſumitur. Aliàs uerò ſi raris uena
rum orificijs parum cibi in cremorem uerſi, continuò incideret, tarda & diu-
turna ſuccederet digeſtio: quum neceſſarium ſit, ora uaſorum elaboratum ſuc
cum tangere. Si uerò alter magnus uẽter priori ſubtenderetur, cibus omnino
modicam eius uentris ſedem tangeret, ſolam nimirum eam cui proximus atti
guuſq; ſuis parietib. eſſet. atq; ita pręcipua cibi portio, quantacunq; ſcilicet eſſet
in profundo, ſeu medio eius uentris ſpacio, uenarum apprehenſiones ſuctuſq;
effugeret. Sed nũc demum trãſitus anguſtia cibum in exiguas cõminuens par-
ticulas, cogit, ut is propemodum totus tangat inteſtinorũ tunicam, ad quam
uenæ ſuis oſculis conniuent. Etſi enim quid in tranſitu primi anfractus, uaſo-
rum ora effugerit, per ſecundum quidem tangit: & ſi hũc præterlabatur, tum
omnino per tertium, aut quartum, uel alium eorum anfractuum qui frequen
tes numeroſiq; ſubſequuntur, ut tandem nullus effugiat, aut lateat, aut excidat
cibus ad nutritionem utilis, quando lege Naturę & morbo liberum corpus di
penſatur. Inteſtinorum itaq; anfractus, ut quicquid ſucculenti humidique in
confecto à uentriculo cremore eſſet, uniuerſum diſtribuatur, comparati ſunt.
Et id præcipuè tenuium inteſtinorum munus eſt. Craſſa enim, & ſi ipſa quoq;
ad ſuccorum diſtributionem conducant, priuatim tamen in hoc conferunt,
ne continuò, ſed per longa interualla egeramus. Hæc enim tanquã uenter ali-
quis ſiccis excrementis, uti ueſica urinæ, ſubijciuntur, excrementaque ita in il-
lis colliguntur, ut repentè uniuerſa ſimul educi queant: ſic tamen, ut & hinc
aliquis homini uſus accedat. quippe ſi gracilium inteſtinorum ſuctum ali-
quid præterfugerit, quum longiori mora excrementa in craſsis inteſtinis re-
ſideant, ipſorum uaſa id exugunt. Quod autem commemoratis iam uſibus, *Inteſtinorum*
quæ de inteſtinorum conſtructione ſuprà ſcripſi, omnia competant, obiter *conſtructionis ratio.*
x 7 fig. ab I ad K. quoque nunc ſubnectam. Hæc itaque ad uentriculum ſtatim, à quo cibum *Situs ratio.*
y 12 figu. h. accipiant, opportunè locantur:[x] Duodenũ dein, etiamſi id fuiſſet utile, in nul-
z 7 fig. à K per uarios anfractus, tãdẽ ad M. los tamen anfractus ducitur, quòd ſub uentriculo, quà fertur, nullam omnino
uacuam ſedem obtineat, in qua aptè in gyros flecti queat: præterquam quòd
[y] portæ etiã uenæ à iecoris cauo prodeunti cedere oportuerit.[z] Ieiunũ uerò &
a 10, 11 fig. L, L. ilium mediã uentris ſedẽ iuſtiſsimè occupãt, quòd inibi meſenterij[a] cẽtro ſint
proxima,

proxima, breuiſsimoq́; ductu & uenæ portæ rami, & arteriæ magnæ propagines illis hîc diffundi poſsint. Porrò de [b] coli ſitu nimis quàm miſerè ſe torquēt diſſectionum profeſſores, quòd id quum excrementorum uelut quoddam ſit promptuarium, ad uentriculi tamen fundū iecoriſq́; cauū porrigi cōſpiciunt. *b 6, 8 fi. N, P, Q, R, S, T.* Vnde etiam alius quidem colon, quia fæces continet, innatoq́; calore deſtituitur, ad uentriculum ferri uult, ut illius uicinarumq́; partium cōtactu, id maiorem concoquendi uim aſſumat. Alius autē ſub iecoris cauo colon deduci contendit, ut ex bilis ueſicula in illud reſudans bilis, incitando, excrementorum egerendi uim feliciorem reddat. Alius uerò aliud cōminiſcitur: & interea nemo animaduertit, colon meſenterij centro non admodum debere uicinum eſſe, neque id uenæ portæ ramos cauo iecoris proximos oportuiſſe aſſumere, quum parum quod exugi deceat amplexetur. Vt itaq́; [c] grandior dexter'ue uenæ portæ truncus breuiori ductu gracilibus inteſtinis infereret, ac ſuccinctiori uia cibum in uentriculo confectū ad iecur transferret, colon inteſtinum gracilibus cedit, ac ueluti per diſtantia maximè à meſenterij cētro loca procedit: atq́; hac etiam occaſione, id pręcipua ſua portione ſiniſtrā corporis ſedem occupat. *c fig. cap. 5 lib. 3 G.* Rectum autem inteſtinum illic cōmodiſsimè reponitur, quà opportunè paulatim aſſeruata egerere tandem queat.

Inteſtinorum formæ ratio. Forma autem tereti in hoc inteſtina creantur, ut ſint capaciora, minusq́; iniurijs occurſantib. expoſita. At anguſta ſunt gracilia inteſtina, ut minima quæq́; cibi portio ab ipſorum tunicis, adeoq́; ipſorum uaſis tangatur. Craſſorum inteſtinorum magna eſt amplitudo, ut multa colligere poſsint, ac ne frequentiùs egeramus opitulentur.

Subſtantia. Subſtantia conſtant, facilè quæ continet amplectente, & rurſus à contentis diſtendi apta.

Tunicarum. [d] Duplicem uerò habent tunicam, ut iniurijs innoxiè ferendis magis ſint idonea. *d 9 fig. h et i, quibus obducitur poſtea L à k, k.* nam interior aliquādo in inteſtinorum difficultatibus, alijsq́; diuturnis affectibus putreſcit, exteriore ſalua: unde & ægri nonnulli euadunt. Porrò interior graciliū inteſtinorū tunica [e] interiori uentriculi tunica mollior eſt, *e 17 fig. m.* quòd nulla aſpera intrita'ue illa, ſicut hic, recipiāt. Exterior uerò inteſtinorum tunica exteriore uentriculi minus fortè carnoſa eſt, quoniam digeſtionis potius quàm concoctionis organa ſunt. Cæterùm exterior craſſorum inteſtinorum tunica, tanto gracilium interiore tunica durior eſt, quanto illa materiam continent duriorem, & à ſucco magis liberam. Quandoquidem quæ gracilibus continentur inteſtinis, liquida, fluida, aqueaq́; adhuc ſunt: quæ autem craſsis, dura.

Fibrarum ratio. Vtraque inteſtinorum tunica tranſuerſas ſortitur fibras, ut ocyus quod in illa defluit propellant, itaq́; citò uniuerſus ſuccus ad iecur exugatur. At externa recti inteſtini & coli tunica, præcipuè quoque rectas fibras obtinuit, ut hæ uelut uinculum circularium fibrarum efficerentur, ne fortè quum illæ dura excrementa crebrius protrudunt, inuicem abſcedant, diuellantur'que. atque hac potiſsimùm occaſione recto inteſtino, ut quod ſicciora excrementa amplectitur, eius generis tribuuntur quamplurimæ. Quanquam fortaſsis non ob id ſolùm ut tranſuerſas colligent, rectæ fibræ huic offerantur, ſed etiam ut recrementa alioquin non admodum ſequacia, illæ attrahant. Tertia inteſtinorum tunica ſecundæ uelut propugnaculum eſt, & copula, cuius beneficio inteſtina [f] meſenterij interuentu dorſo colligentur. *f ſpectatur id fig. 10.*

Venarum arteriarumq́; ratio. Cæterùm uenæ arteriæq́; (nā & hæ mihi ex inteſtinis aliquid elicere creduntur) nō omnibus pari numero ac frequentia diſtributæ ſunt, quod non in omnibus inteſtinis eadem exugenda ſuccorum ſit copia. Quo enim inteſtina uentriculo in cōtinuitate uiciniora ſunt, eo plus optimi cremoris cōtinent: ac proinde frequētiora uaſa gracilib. inteſtinis deferūtur, pauciora craſsis. & pari hac

ratione

ratione pauciores uenę uentriculo, quàm tenuibus inteſtinis inſeruntur: quoniam qui in ipſo continetur cibus, non ſemper plenè confectus mutatusq́; eſt. *Neruorum ratio.* Quemadmodum uerò uenas, uentriculum, ut ſanguinem illi ad nutritionem offerant, etiam implicare nihil dubito: ita quoq; eaſdem uenas, quæ cremori ex inteſtinis aſſumendo, & eodem in iecur traijciendo, famulantur, ad præcipuam illorum pariter enutritionem ſubſeruire, ſanguinemq́; ipſis cōmodum adferre exiſtimo, cremorem inteſtinis alioquin cōtentum, ad ipſa alenda nihil accommodare (quicquid alij ſentiant) arbitratus. Cæterùm inteſtina neruis donantur, ut infeſtantes humores dignoſcant: quandoquidem ſi ſenſus penitus eſſent expertia, nihil obſtaret, quin ex flaua bile, aut alio mordaci ſucco inteſtinum penitus ſubinde corroderetur, priuſquam homo ſentiret. iam uerò
g 13 fig. c ad d. bilis[g] meatus in duodenum inſertus, inteſtina bilis influxu ſtimulans, eorum *Veſiculæ bilis meatus inſertionis ratio.* actionem uehementer adiuuat, ac pituitam ipſis inſedentem expellit. Atque hæc præcipua, præter ſucci tenuitatē, cauſa eſt, cur ieiunum inteſtinum ſuum *Quamobrem ieiunum inteſtinum cremorem ocyus trāſmittat.* quem continet cremorem ocyus quàm reliqua tranſmittat. nam dum bilis adhuc cremori non mixta, inteſtini lateribus adfluit, ſua acrimonia id magis ſtimulans, ad ea quæ continentur uelocius propellenda inuitat. Reliquę enim inanitatis ieiuni cauſæ, ut ſuccorum optimorum copia, frequentes uenæ, proximus iecori ſitus, & ante hęc omnia deorſum rectà tendens inteſtini ductus, & liquidiſsimus adhuc ſuccus, duodenum magis ieiunum debere eſſe, documento ſunt. Quanquam bilis in ipſum influens, & illud quoq; ad ſubitam excretionem irritat, impellitq́;. Sed de bilis natura, ipſiusq́; meatibus, ſuo poſtea loco accuratiùs pertractabitur.

DE MESENTERIO. CAPVT VI.

MESENTERIVM inter cæteras figuras oſtendit undecima, mox decima & duodecima, & non perfunctoriè uigeſimaquarta.

CORPVS μεσεντέριον & μεσάραιον Græcis nuncupatum, *Meſenterij nomina.* Gaza in Ariſtotelis hiſtoria de Animalibus lactes appellauit: Cicero autem in tertio de Natura deorum libro, inteſtinum aliquod ijs Græcorum uocibus dici non admodum rectè arbitratus, illas uertit interpretaturúe medium inteſtinum. Quia uerò hîc deſcribendum corpus, in inteſtinorum numero neutiquam uenit comprehendendum, & quia lactes non idem omnibus ſignificant, & medianum uox parum adhuc recepta uidetur, non inopportunè à Græcis nomen mutuabimur. Meſenterium itaque (quod etiam pinguis membrana, quum etiam reliquis omnibus membraneis uniuerſi corporis partibus obeſior pinguiorúe
a Vti uidere eſt in 10 fig. & 12. exiſtat, priuatim nuncupatur) ad poſteriorem inteſtinorum ſedem[a] locatum *Ipſius ſitus.* eſt, uinculum, cuius beneficio inteſtina inuicem & ad dorſum colligarentur, futurum. Vt uerò id adeò inſignem uſum commodè præſtet, dura membra-
b 24 fig. F, F una, altera G, G. ſic & 11 fig. X, Y. neaq; conſtat ſubſtantia. Ex[b] duabus enim mutuò attenſis accumbentibusq́; *Subſtantia.* membranis, à peritonæo originem ducentibus, præcipuè extruitur, ipſiusq́; formam inteſtina ab illo colligata, propemodum effingunt, & uariant. Vt namque inteſtinorum omnium non par anfractuum ductus eſt, ita quoque *Forma ac ortus.* non eadem undecunque meſenterij effigies. Quam Galenus fortè animaduertens, etiamſi meſenterium omnino continuum ſit, nihilominus tria meſenteria quodammodo in libro de Venarum arteriarumq́ue ſectione

recenſuit.

recenſuit:[c] unum medium,[d] aliud dextrum,[e] tertium ſiniſtrum eſſe inſinuans. *c 11 fig. N, N, O, O.*
Ac ipſum quidem medium appellare arbitror meſenterij partem, ieiunum
iliumq́; inteſtina dorſo colligantẽ: quæ anguſto orta principio,in miram am- *d 11 fig. P. uerſ. Q. 12 fig. m.*
plitudinem latitudinemq́; ducitur, ut omnibus ieiuni ilijq́; inteſtini connaſce
retur anfractibus. Dextrum uerò & ſiniſtrum appellare potuit, quod colon *e 11 fig. R, S, T.*
inteſtinum,& rectum dorſo alligat,dextrum quidem in dextri ilij regione,ſi-
niſtrum uerò in ſiniſtro ilio collocans. Meſenterij itaq; pars gracilibus inteſti-
nis peculiaris, ſimilem omnino cum[f] inferiore,& colon quà ſecundùm uen- *f 4 fig. e, e, e, & 5*
triculi fundum exporrigitur continente omenti membrana ſortitur exor- *fig. A, A.*
tum. Ex[g] magnæ enim arteriæ & uenæ cauæ tunicis, quas ea uaſa ſecundùm *g 25 P, Q.*
uniuerſum per lumborum uertebras ductum à peritonæo obtinent, mem-
braneæ fibræ admodum frequentes exurgunt, ſtatim in duas degenerantes
membranas, quibus mutuò adnexis, meſenterij pars gracilia inteſtina dorſo
colligans efformatur: partes autem colon & rectum dorſo connectentes, ab
illis peritonæi regionibus principium ducunt, ſecundùm quas hæc inteſtina
exporriguntur,peritonæo fibras quaſdam,quæ in meſenterij membranas de-
Subſtantiæ meſenterij ratio ac uſus. generent,illic continuò emittente. Verùm meſenterij ſubſtãtia non in hoc ſo-
lùm,quo ualidius inteſtina dorſo adnecteret,membranea eſt:at alterius etiam
magni cuiuſdam uſus gratia, quo[h] uenas omnes ex iecoris porta, &[i] propagi- *h fig. cap. 5 lib. 3. G, b, b, b. & 12 fig. k.*
nes à magna arteria ad inteſtina excurrentes tutò continet: ac ne illæ, dum ho
mo ſalit,aut cadit,diſrumpantur,tutò ſecureq́; admodum ſuffulcit. Grandior
enim uenæ portæ truncus, qua meſenterium iuxta renum regionem à dorſo *i fig. cap. 12 li. 3 ʃ, λ.*
pronaſcitur, inter duas meſenterij membranas ducitur, arteriam habens co-
mitem,quæ à magna arteria,priuſquam hæc ad renes ramos diſpergat, in hoc
Venæ, arteriæ & nerui. ut in inteſtina diffundatur,originem ducit. Huc quoq; pertingunt[k] duo nerui, *k 2 fig. ca. 2 li. 4 d, λ.*
utrinq; nimirum ſinguli,ab illis pronati ramis, qui à ſexto neruorũ cerebri pa-
ri coſtarum radicibus exporriguntur. Adeò ut ingens is uenæ portæ truncus,
& dicta nuper arteria cum duobus illis neruis ſimul meſenterij[l] centrum ſub- *l 10, 11 fi. L, L. 12*
eant,atq; inter duas ipſius mutuò cohærentes membranas ingrediãtur,tutoq́; *fig. l.*
poſtmodum per uniuerſam meſenterij ſedem numeroſa ſobole ad inteſtina
procurrant. Præter cõmemoratam nuper arteriam,alia quædam magnæ ar-
teriæ[m] propago,ſub ſeminalium arteriarum initijs exorta, eam meſenterij par *m 25 fig. ʃ ſub f.*
tem ingreditur,quę ſub renum regione à dorſo principium obtinet. Venas au
tem nullas,præter dictum nuper uenæ portæ truncum,meſenteriũ admittit.
Lib. 4. de uſu part. Neq; ſatis aſſequor,quid Galenus ſibi uelit,quãdo inteſtinis,ipſiq́; adeò meſen-
terio uenas offerri teſtatur,in iecur non terminatas,aut (ut alij uertunt) ad ie-
cur non traijcientes. niſi fortè aliquas cauæ uenæ propagines in inteſtina diſſe
minari indicauerit: quanquam & illæ in iecur tandem uel ipſius ſententia ter-
minarentur,etiamſi forſan cremorem ex inteſtinis iecori non offerrent: at po
tius inteſtinis meſenterioq́; enutriendis,priuatim conducerent. Verùm hacte
nus nullam uel tenuiſsimã ſobolem à caua uena in inteſtina meſenteriumue
pertinere,quantumuis diligenti reſectione deprehendi. Et quum Galenus in
ſexto de Adminiſtrandis ſectionibus, quemadmodum & quarto de Partium
uſu,peritonæi proceſſus, ac omenti meſenterijq́; ex illis initia & ductum, per-
quàm diffuſe commemorat, & cum illis proceſsibus uenas diſtribui deferriq́; *n tota fig. cap. 5 lib. 3. & hic 4 fig. l.*
docet à magna uena ſecundùm uentriculi longitudinẽ deſcendente, arbitror
Galenum[n] portæ uenam ſubaudire: non uerò[o] cauam, adeoq́; magnam, quæ *o 20 fig. Q & 22, 23 fig. g. non h.*
dorſo inſidens, cum magna arteria ipſi comite ſub uentriculo decliuis fertur,
inceditq́;, ubi peritonæũ pręcipuè oritur,& omẽto meſenterioq́; potiſsimum
originem

originem præbet. Et ſi fortè quis (uti ego nonnunquam feci, atque à me inter diſſecandum in ſcholis aliquando cauę propagines in uentriculum & meſenterium excurrentes, ab aſtantibus fruſtra ſunt expetitę) aſtruet, Galenum ibidem de magna aliàs, caua'ue, non uerò portę uena, ſermonem inſtituiſſe: ego lubens cõceſſero, eiuſmodi propagines quantumuis modicas & graciles, me adhuc latêre. Dein Herophili ſententiã à Galeno in quarto de Vſu partium adductam, de uniuerſa portæ uena eum in modum intelligendam arbitror, quo nos de eius uſu egimus, quũ proponeretur, non totam portę diſtributionem in hoc tantum fieri, ut à uentriculo cõfectus ſuccus in iecur traijceretur, ac ex uulgi etiam opinione melancholicus ſuccus lieni offerretur: uerumetiam ut pleriſq; inſuper partibus alimentũ ſuppeditaretur, quemadmodum

p 4 fig. q, q, i. uel illi portę uenæ oſtendunt[p] ramuli, qui uariè per omenti membranas in-

q fig. cap. 5 lib. 3 M. teſtinis inſtratæ excurrunt, &[q] qui in omenti & meſenterij[r] glandulas termi-

r 4 fig., u u. & 11 fi. L, L. M, M. nantur, neq; ultrà incedunt, ſoliq; ita nutritioni famulãtur. Portæ uerò propagines in inteſtina inſertę, ſimul ad cremoris in iecur traiectum, & ſanguinis enutriendis inteſtinis idonei deductum, ſubſeruire mihi uidentur, mutuã materierum tranſſumptionem neceſſariò multiſq; argumentis (uti aliàs docebitur latius) concedenti. adeò, ut pręter cõmemoratas uenas, nullę aliæ in inteſtina & meſenterium pertinentes, hactenus mihi fuerint obuię. Cęterùm, ut in canibus (ne hîc fortè præter ſententiam in nugaces ſcholarum diſceptationes incidam) uaſorum per meſenteriũ inceſſum adinuenire promptum eſt: ita cõtrà, ambę meſenterij membranę in ijſdem difficulter expenduntur. quòd illis macilentius quàm homini obtigerit meſenteriũ: quodq; ideo ipſorum meſenterij membranę inuicem omni ex parte (niſi quà uaſa admittũt) perinde ac ſi ſimplici unaq; membrana id conſtaret, connatæ uiſuntur. At in homine binæ meſenterij membranæ inuentu ſunt perquàm faciles, quũ mul- *Meſenterij adeps.* ta intercedente pinguedine, inuicẽ diſtant. Vt enim homo copioſa undecunque abundat pinguedine, ſic meſenterium quoque prępingue adipiſcitur, ſanguine hîc ex uaſis reſudante, membranarumq; ui in adipẽ mutato. Præter adipem aliud quoq; meſenterio accedit. non enim ſagaci Naturę ſat eſſe uiſum eſt frequentem illam uaſorum ſobolem meſenterij membranis contineri, quin glandoſum corpus, ſingulis uaſorum ſciſsionibus, ita undequaq; ſubſtruxit ſi- *Glandes.* mul & circumpoſuit, ut nulla ipſarum inualida fieri, aut per motum quaſſari poſſet: non ignorans, quiduis ſuſcipiendis noxis opportuniſsimum eſſe, ubi in

s 10, 11 fig. L, L. 12 fi. l. ramos diducitur. Ac proinde ad meſenterij quidem[s] centrum, ubi prima uaſorum fit diſtributio, grande corpus glandoſum extruitur, inſigniores ac primas uaſorum diſſectiones ſecurè admodum ſuffulciens. Per reliquam uerò

t 10, 11 fig. M. ſed maximè in 24 fig. ad F, F. G, G. meſenterij ſedem, ſingulis propè uaſorum diductibus Natura[t] glandulam quoque aliquam interiecit, diuiſionis robur ſimul ac firmamentum futuram. Adeò ut ſimul quoque glandulis illis accedentibus, meſenterij membranæ uaſa uerſus inteſtina tutiſsimè deferant, inteſtinaque omnia dorſo quàm aptiſsi-

u 9 fig. k, k cõſtituit L. mè colligent, ac demum[u] tertiam inteſtinorum tunicam efforment. Quum enim meſenterij membranæ, uaſa ad appellatam nobis cauam inteſtinorum partem deducunt, ipſis inteſtinis ſimul cum uaſis adnaſcuntur: atque hîc inuicem abſcedentes, ſingulæ per ſuum inteſtinorum latus contendunt, in tertiamque inteſtini tunicam degenerant: hac occaſione fortius inteſtina ligantes, & ualidius uaſorum propugnaculum conſtitutæ.

DE IECORE. CAPVT VII.

IECVR pleræq; oſtendunt figuræ: uerùm inter cæteras duodecima & uigeſima cauam ipſius ſedem in primis ſpectandam offerunt. Gibbam uerò proponit decimaoctaua, & aliqua etiam ex parte ſecunda, ſexta, ac uigeſimaſecunda, & uigeſimaquinta, quæ & cauæ regionis nonnihil exprimunt.

Iecoris ſitus. IECVR, nutritionis organorum facilè præcipuum, & ſan
guinis craſsioris officina, animæq; cibos ac potus, quæq;
corporis naturæ neceſſaria ſunt, appetentis fomes, elatiſ-
ſimam miniſtrantium ipſi partium regionem ſibi uen-
dicat. Mox enim ſub[a] ſepto tranſuerſo[b] collocatur, maxi- *a 7 muſcul. tab. Δ.*
mam inferioris illius ſedis regionem occupans. Totam *b Videtur*
namq; dextram ſepti partem cõtingit, parum admodum *id 2, 6, 12, 20, 22, 25 fi*
eius partis intactum inibi relinquẽs, quà ſeptum undecimæ duodecimæq; co- *guris, & ul*
ſtis adnaſcitur,[c] ſuaq; ligamenta, quibus uertebris colligatur, porrigit. Mediæ *tima quoq; fig. lib. 3.*
autem ſepti parti uniuerſæ iecur ſubtenditur, ſiniſtræ uerò parti non itidem: *c 7 muſcul.*
quanquam huius magnam quoq; ſedem teneat, totam uidelicet anteriorem, *tab. o, p.*
ad eam uſq; ſedem, qua ſiniſtrum ſepti latus coſtarũ medio (quod ab ipſarum
radicibus ad finem uſque eorundem metior) incumbere incipit. adeò ſanè, ut
longè magis quàm noſtris uiſum eſt medicis, in ſiniſtrum latus iecur[d] pertin- *d Ad O fig.*
gat. Neq; uerò ſepti tranſuerſi latitudinem ullibi excedit: niſi quòd paulo de- *12, & ad C fig. 20.*
miſsiùs, quàm[e] mucronata conſiſtit cartilago nonnunquam, & potiſsimùm *e 6 fig. ſub*
arctato thorace depẽdeat. quod etiam tanto fit manifeſtius, quo maius homi- *A habetur D, D.*
Situs ratio. ni iecur (quemadmodum pueris ferè) accidit. Porrò humanum iecur maio-
rem ſui portionem in dextro latere extenſam habet, propter[f] lienem, qui ipſo *f 20 fig. O, O, P.*
dignitate multo inferior, ſiniſtram ſedem erat occupaturus. Vt igitur corpus
redderetur æquilibre, ſagax Natura minorem iecoris partem in ſiniſtra dedu-
xit: uti aues manifeſtò atteſtãtur, quibus iecur æqualiter in utrunq; latus, ut &
canibus propemodum, cõſiſtit. His enim quia gracilis, neq; ualde ponderoſus
contigit lien, magna iecoris portio in ſiniſtrã fertur. Quócunq; tamẽ deduca-
tur iecur, etiamſi ſub ſepto, ipſoq; in peritonæo locetur, eam ſedem perpetuò
obtinet, quæ coſtis ſuccingitur: adeò ut cibi organorum ſitus magnam rurſus
Iecur maxima ex parte coſtis ſuccingi, muniriq;. Naturæ oſtendat prouidentiã. Quum enim abdomen propter ea quæ extendi
ſubſidereq; crebrò debent organa, oſsibus deſtituatur, Natura eas partes, qua-
rum gratia illud oſsibus carere uoluit, ab iniurijs minus texit: reliquas uerò hac
extenſione non indigẽtes, tutiſsimè cõdidit.[g] Atq; ita peritonęo inter diſſecan *g confer 2 & 6 fig. cũ*
dum aperto, primùm occurrũt, uẽtriculus, inteſtina, ueſica, & uterus. Verùm *20, 22, & 25.*
Iecoris forma. iecur, lien, renes, uena caua, & arteria magna, tutiùs recõduntur. Forma ie-
coris uaria eſt, & ſuis quibus accumbit organis reſpondens, non aliter quàm
ſi id nullam peculiarẽ exigeret formam, & ſibi à uicinis partibus, inſtar ficti-
lis terræ, quamuis effigiem indi ſineret. Nam & ſuprà, & retrò omni ex parte
qua ſeptum[h] ſpectat, gibbum læueq; admodũ uiſitur, nullis omnino extube- *h fig. 18 &*
rans proceſsibus: & cauitati ſepti, quæ in inferiore ipſius ſede neceſſariò[i] con *22 præci-*
ſtituitur, ad amuſsim congruens. Videtur enim iecur uelut gleba illi inferiori *puè. i 7 muſcul.*
ſepti ſedi impreſſum fuiſſe, ac ab ipſa hîc formatum.[k] Ne uerò uenæ cauæ cau *tab. Δ. k Id totum*
dex ſecundùm poſteriorem iecoris ſedem protenſus, aut huius grauitate, aut *pete ex 18*
ſepti tranſuerſi motu cõprimeretur, tantus ſinus in poſteriori iecoris ſede ex- *figura.*
ſculptus eſt, quantus amplectendo innaſcendoq; cauę caudici ſufficiat. Cæte-
rùm[l] inferiori ſede, iecur admodũ amicè uẽtriculo cedit, ac ab illo (quem ro- *l 12 figur. I, K cedit P,*
tundum, ſecundumq; corporis latitudinẽ oblongum neceſſariò procreatum *Q.*
eſſe diximus) cauum efficitur: & læue quidẽ hîc etiã exiſtit, ſed non undecũq;
proceſsibus

m 12 fi. N, N. 20 fi. G, G. — *n 15 fig. P.* — *o 12 fig. h.* — *p 12 fi inter N, N.* — *q 20 fig. H.* — *r 12 fi. φ cedit R. 20 fi. E ſpectat F.*

proceſsibus[m] tuberibus'ue & ſinibus liberum. Quemadmodum enim organa quibus iecur caua ſui parte incumbit, ſimplici quadã ſuperficie neutiquam gibba ſunt: ita quoq; iecur unica ſuperficie haud ſinuatum eſt, ſed rupis præcipitio aliqua ex parte accedit. Quà nanq;[n] duodenũ exporrigitur inteſtinum, & uena[o] portæ à iecore prodit, iecur quodam[p] tubere prominet, ſedẽ quam hîc uacuam reperit adimpleturum. Præterea ubi bilis[q] ueſicula cauæ iecoris regioni innaſcitur, ſinus in illa exculpitur, medium eius ueſiculæ corpus eleganter excipiens. Ad hæc, iecur quoque ea parte[r] ſinum adipiſcitur, qua ſtomachum tangit, illique ſeptum tranſeunti, & ſuperiori orificio uentriculi continuando, locum prębet. Adeò ſanè, ut iecur nullam peculiarem formam obtineat, ſed eam quæ à conterminis partibus ipſi imprimitur. Velut canũ caprarumq; ſectio pulchrè atteſtatur, in quibus iecur priuato ſinu ſuperiorẽ dextri renis ſedem concinnè admittere cernitur. Atque hoc rectè à Natura factũ eſt, quum iecoris munus nullam ſeparatam propriam'ue expetat figuram: uti cõtra uentriculus, inteſtina, ueſicæ, & eius generis permulta, quæ amplã cauitatem eamq; unicã neceſſariò obtinentia, opportuniſsimè quoad licuit rotunda aut interdũ teretia effinguntur, & ſeptum quoq; trãſuerſum ob ſuam functionem dilatando thoraci in primis præfectã, neceſſariò quam nunc ſortitur formam obtinuit. Iecoris aũt ſubſtantia & uenarũ per ipſum reptantiũ ſeries, facilè tibi documento erunt, ad ipſius uſum quo ſanguificationis eſt officina, magnum id & craſſum oportuiſſe fieri organũ: ac nihil intereſſe, utrũ rotundum an oblongum, gibbũ'ue an cauum extrueretur. Iecur itaq; ſuperiùs poſteriusq; quà ſeptũ ſpectat, præter ſinum uenæ cauæ caudici paratũ, exactè gibbum & lęue eſt, & quà uentriculũ amplectitur, omni propemodũ ex parte cauũ cernitur. Rurſus ubi poſteriori uẽtriculi ſedi & dextro ipſius lateri attenditur, craſſiſsimũ eſt: quà uerò ſuperiori orificio uẽtriculi eiusq; ſedi ſuperiori uerſus ſiniſtrum incũbit, tenue apparet, & ſenſim hominib. illic in acutũ fertur[s] angulũ. In dextra uerò parte rotundum quodammodo & orbiculare obſeruatur: & nuſquam tenuius eſt, quàm in ambitu, & præcipuè in anteriori ipſius ſede. ubi interdum impreſsiones quaſdam proponit, ſed omnes exiguas, pręter[t] unam patulæ ſectionis modo anteriori ipſius parti inductam, ac à mucronata pectoris oſsis cartilagine parum in dextrum iecoris latus uergentem, & ueluti[u] foramine quodam ad eam iecoris ſedem penitius pertinentem, à qua portæ uenæ[x] caudex principium ducit. Atque hæc ſectio inſtar foraminis eſt, quo umbilici[y] uena hominis iecori implantatur: cuius iam, non autem canis aut porci iecoris formam enarramus. Quæ enim diſſectionum profeſſores de iecoris forma ac penulis ſeu fibris (quas λόβους Græci uocant) commentantur, è canum potius & ſimiarum ſectionibus, quàm hominum didicerunt. Humanum enim iecur in fibras, porcini, & multo adhuc minus canini iecoris modo, non diſcinditur. Nam unicum continuumque præcipua ipſius ſubſtantia corpus hominis (quemadmodum ferè & bouis) iecur eſt: canis uerò iecur in quinque, nonnunquam in ſex aut quatuor tantum partes ſeu fibras, ſolarum uenarum interuentu inuicem continuatas diſiunctum occurrit. Porcis autem iecur in pauciores fibras uenis duntaxat hærentes, dirimitur: aut etiam in plures quatuor uel quinque, ſi ſectiones quoque impenſe altas fibrarum uice numerare lubeat. Atque hinc natum eſt illud medicorum commentum, quo uentriculum à iecore quinque fibris manus apprehendentis modo, amplecti aſſerunt. Quin Græcorũ nonnulli, neſcio à quibus ut teſtantur mathematicis medicis nomina mutuantes, illis fibris priuata (uti apud

Iecur nulla peculiari eguiſſe forma.

s 20 figura iuxta C. — *t Inter H, H 2 figuræ. & ad E 6 fi. & ad D 20 fig.* — *u 20 fi. quaſi à D ad G.* — *x 20 fig. l.* — *y 2 figur. F ad G.*

Humani iecoris formã à canum & porcorum iecoribus uariare.

Theophilum illum, parum ſanè Anatomicum, uidere eſt) imponũt nomina.
Quatuor enim quum ſint, inquiunt, iecoris fibræ, prima focus dicitur: maximè nanq; ad ſucci concoctionẽ facit, quemadmodũ concoquendis cibarijs focus. Secũda menſę nomẽ ſortitur, quòd menſę uices gerat: nam membrorum alimenta in ipſa apponũtur. Tertia culter nũcupatur: diuidit enim, ſegregatq; inter ſe humores: aut ſi quid craſsius diſtribuendũ ſit, id ſecat atq; commutat. Quarta aurigæ nomine appellatur: nam naturales uires iam excoctos humores bene regunt, atq; in melius rectà ducunt. Huiuſmodi profectò eorum qui humanam fabricã imaginationibus, non ſectionibus, aut è brutorum potius quàm hominũ corporib. diſcere conantur, nugæ figmentaq; ſunt. Quantumuis interim haud ignorẽ, iecori in libro de Natura oſsium ab Hippocrate quinque fibras, aut, ut interpres habet, extremitates dari. quod ſanè nõ leuiter mirarer, niſi uel perfunctoriè in Anatome uerſato, & autorum gratia ſuis oculis fidem non deroganti, plus ſatis conſtaret, quàm multa in eo libro, ipſiq; præſentis argumenti conterminis libris occurrant, ab hominis fabrica, omniq; prorſus ueritate aliena, & indigna pariter quæ ad Hippocratem referantur, quem
Primo lib. de Vſu partium. nunquam in Anatomicis lapſum fuiſſe Galenus audacter (at neſcio quàm uerè interim) atteſtatur. Nimio itaque erga autores affectu nonnihil remiſſo, omnes qui mihi unquam ſecãti aſtitere teſtor, me iecur in fibras aliquo pacto diuiſum, nunquam inſpexiſſe. Neq; eſt cur quiſpiam iecur duplici fibra conſtare aſtruat, propter[z] ſciſsionem ſeu foramen potius, quo uena ex umbilico proficiſcens excipitur: aut ob eius iecoris[a] portiunculam, ſub ortu uenę portæ extuberantem, id fibris aliquot conſtare affirmet: ſi modò unquam uel per ſomnium animalia, quibus iecur in fibras, ut cani, diuiſum eſt, cõtemplatus fuerit. *z 2 fi. inter H, H quà ingreditur G. a 20 fig. inter G, G.*
non autem hæc ſolùm leui negocio obſeruabit, ſed & animaduertet etiam, quotquot hactenus uenæ cauæ exortũ, & ad iecoris gibbum in duos truncos diſtributionem literis prodiderũt, ridiculè nugaciterq; admodũ deliraſſe. De magnitudine uerò iecoris, quòd ſcilicet timidis guloſisq; maius obtigerit, & quòd iuxta proportionẽ homini, ut & cerebrũ, inter reliqua animantia, grandius iecur datum ſit, nõ præter rationẽ à quibuſdã diſſectionũ profeſſorib. dictum eſt: quanquã nonnulli noſtratiũ medicorum iiſdẽ crapula abſumi iecur, ſeriò adeoq; cõtentioſe affirmẽt: ut rerũ omniũ imperiti, & uulgo & ſibi ipſis perſuadeant, inſignibus illis uini gurgitib. iecur ad nucis duntaxat molẽ reduci
Iecoris ſubſtantia. conſueuiſſe. Porrò de iecoris ſubſtãtia, uenis, arterijs, tunica, & ligamẽtis, nunc dicendum eſt. Per uniuerſum itaq; iecoris corpus, ad humiliorem eius ſedem, uenæ portæ[b] propagines innumeræ diffunduntur, in ſuperiorem uerò ipſius ſedem uenæ cauæ[c] ſoboles numeroſè ſpargũtur: quas aut ab earum extremis ſurculis, aut ab ea parte, qua caudices uenarũ conſtituũt, deſcribere integrum *b fi. ca. 5 li. 3 A, A, A. c fig. cap. 6 li. 3 A, A, A.*
Venarum ſeries. eſt. Orbiculatim nanq; (uti in tertio libro complexus ſum diligentiùs) ex omnibus extremis iecoris partibus infiniti uenarũ ſurculi prodeunt, quorum alij in elatiore uiſceris parte, alij in demiſsiore habentur, inuicẽ propemodum continui, & mutuis oſculis quodãmodo cõmiſsi. Inferiores ſurculi paulatim inter ſe in alios paulò craſsiores colliguntur, & hi rurſus in alios. Atq; ita deinceps tantiſper coeunt, donec tandem omnes in iecoris cauo in[d] unam uenam congrediantur: non equidem (ut quiſpiam alijs diſſectionũ fidens profeſſoribus putauerit) in cauæ ſedis centro, ſed in humiliori eius parte, qua dextro dorſi lateri iecur proximũ eſt. Hinc prodiens uena, eos quos ſæpe recenſui ramos, in bilis ueſiculam, uentriculũ, omentum, lienem, & inteſtina digerit. Sic ramorum qui ſuperiorẽ iecoris ſedem occupant, tenuiſsimæ ſoboles in grandiores *d fi. ca. 5 li. 5 B. et 20 figu. I.*

diores paulatim, & hæ rurſus in maiores, ampliores'ue tantiſper coaceruantur, quouſq; omnes in [e] duos maximos coeant ramos, in anteriorem uenæ cauæ ſedem, quà hæc iecori innaſcitur, pertinentes. præter aliquot etiam [f] graciles ſurculos eidem uenæ cauæ ſedi inſertos. Neq; rurſus hoc in gibbæ iecoris ſedis fit medio, ſed [g] in poſteriore ipſius ſede, qua ſepto incumbit potius quàm adhæret, dum reſupinatum hominem intelligimus. [h] In dictorum ramorum medio aliquibus in locis tenues gracileſq; admodum deducuntur ſurculi, qui caui ſunt, & uenarum corpore donati, in unum quoq; caudicẽ mutuò collecti deſinunt, in bilis ueſiculam (uti pòſt dicemus) deducendũ. Quin & in humiliore iecoris ſede, ubi portæ rami in ſuum caudicẽ coeunt, [i] exiles arteriæ in iecoris corpus exporriguntur, ab ea diffuſæ, quæ dextræ ſedi inferioris membranæ omenti à magna arteria offertur. His omnibus uaſis rubra molliſq; adnaſcitur ſubſtantia, nuper concreto ſanguini quàm ſimillima, niſi quòd durior, & potiſsimum in iecoris gibbo cernatur, ab Eraſiſtrato, quod uaſis his & propaginibus circunfunditur, παρέγχυμα nuncupata. Hæc ſubſtantia iecoris uaſa continet, & amplectendo ſuffulcit, totam propemodũ iecoris molem cõſtituens. quæ perquàm tenui obuoluitur tunica, à ligamentis pronata, quibus iecur peritonæo, quà id ſepto ſubditum eſt, affirmatur. Sunt autẽ hæc duo præcipua: [k] unum quidem denſum & inſigniter ualidum, ſed membranæ modo tenue quod peritonæi pars inferiorẽ ſepti ſedem ſuccingens, paulum à latere dextro mucronatæ cartilaginis educit, rectà ex anterioribus in poſteriora protenſum, paucisq; omnino quadrupedibus ut quæ perinde ac homo neutiquã eriguntur cõmune. [l] Alterum uerò, quà iecoris ſiniſtra pars in acutũ deſinit angulum, à peritonæo naſcitur. hîc enim fortiſsimo & quodammodo tereti ligamento iecur peritonæo alligatur. Dein [m] qua cauæ uenæ caudex ſeptum permeat, & dein ſecundùm cauæ per iecori poſteriora ductum, peritonæum iocori adnaſcitur, ſibiq; hac in parte iecur connectit. Quinetiam cauæ iecoris ſedi, ubi portę eſt principiũ, omẽti quoq; portio adnaſcitur. Pręterea iecur anteriori peritonæi ſedi (quod & alijs animaduertendũ etiã fuerat Anatomicis) cõnectitur, beneficio [n] uenæ ab umbilico in ipſum iecur pertinẽtis. Hæc enim fœtu è matre excluſo areſcit, ac inſtar ualidi efficit uinculi, ipſum iecur, uti iam dixi, peritonæo colligantis. Ex his omnibus uinculis quibus iecur peritonæo adnectitur, tenuem ſuam & ſibi peculiarẽ ſortitur tunicã, in quam duo quoque inſeruntur nerui: [o] unus quidem à ſexti paris cerebri neruorum ramis, elatiori orificio uẽtriculi implantatis: [p] alter uerò ab alijs Anatomicis ignoratus, à ſexti eius coniugij diſcinditur propagine coſtarũ dextri lateris radicibus exporrecta. Neruus iſte in iecoris tunicam raris modiciſq; ſurculis diſpergitur, priore neruo in iecoris quoq; ſubſtantiam pertinente. Et talis quidem uiſceris huius eſt fabrica. quòd autem ad ipſius partiũ uſum attinet, ſic ſeſe ordine habent ſingula. Iecori quicquid humidũ ſucculentumq; à uentriculo conficitur, [q] uenæ portę rami ex ipſo uentriculo & inteſtinis potiſsimum id depaſcentes, adferunt. Quod uerò ijdem rami priuſquã iecori ſucculentũ id porrigant, rudem aliquam ſanguinis formam illi cõferant, & ut Galenus atteſtatur, modo iecori ſimillimo ipſum præparent, non facile conceſſero. Nam ſi uenis, non his ſolum, ſed & omnibus cauæ uenæ propaginibus præter proprij nutrimenti alteratione, alia quæ toti ſubſeruiret corpori alteratrix uis, quemadmodum uentriculo, ineſſet, ea ſanè non in rubrũ, at in album quod à uenis amplecteretur, emutaret. ſiquidem alteratũ in nutritione, alterantis colorem ut aſſumat, neceſſum ſit. Iecur itaq; in omnes portæ ramos per ſubſtantiã ipſius digeſtos,

e Alter A inſignitur fi. ca. 6 lib. 3.
f fig. cap. 6 lib. 3 a.
g 18 fi. inter D & D.
h In 13 fig. X, X, habetur inter Z & Y.
i 20 fi. L. et fi. ca. 12 lib. 3 t.
k 18 fi. F. 2 fi. l. 6 fi. C iuxta A. 22 fig. d.
l 18 fi. G. 12 O. 20 C. 22 e.
m iuxta A, A, B, B 18 fig.
n 2 fi. F nectebatur A et B. atq; ita H, H ad A, B.
o 2 fi. cap. 2 lib. 4 x. 12 fig. T.
p 2 fi. cap. 2 lib. 4 x. 20 fig. M.
q fig cap. 5 lib. 3.

Bilis ueſiculæ meatus in iecore.
Subſtantia uaſis circumfuſa.
Iecoris ligamenta ac ex illis pronaſcens tunica.
Nerui.
Iecoris officiũ, ipſiuſq; ſtructuræ ratio.
Lib. 4. de Vſu partium.

hh 3 quicquid

quicquid humidum ſucculentumq; uentriculus cōfecit, in ſe admittit, & ſubſtantiæ ſuæ ingenita ui alteratrice id emutans, ſibiq; quàm ſimilimū reddens, ſanguinē generat. Verùm ut in omni concoctione, ita quoq; in hac iecoris ſanguificatione, duplex fit recrementū. Alterum quidem tenuius, alterum uerò craſsius. At ſatius fuerit cum Galeno ad ſimilitudinē actionis, humido liquori iam quidem præcocto, & prius elaborato, indigenti tamen abſolutiore adhuc cōcoctione ſuccum aſsimilare, quem uenæ in iecoris cauū deducunt. Sit itaq; uinum nuper ex uuis preſſum, ac in dolia infuſum, & quod ab inſito innatoq; calore adhuc elaboretur, ſecernatur, cōcoquatur & ferueat, eiusq; excrementorum quod quidē eſt graue & terreſtre (fęcem uocant) in fundum uaſorum ſubſidat, alterum uerò quod eſt leue & aereum ſupernatet, hoc aūt flos nuncupatur tenuiorib. uinis innatās copioſum, ſicut craſsiorib. fęx reſidet plurima. Ergo iuxta exempli huius ſimilitudinē, ſuccus à uētriculo & inteſtinis in iecoris uenas allatus, ab alteratrice iecoris ui cōcoquitur, ac inſtar muſti feruens ad ſanguinis benigni generationē alteratur. In hac aūt ebulitione, recrementum quantumcunq; lutoſum craſſumq; eſt, ſubſidet, & in lienem (uti uulgò credimus) depellitur. Quod leue ac tenue eſt, ſpumę modo ſanguini innatat, & à bilis ueſiculę meatib. ſupra uenæ portę ramos in iecoris ſubſtantia ſtratis aſſugitur. At humidum illud, quod uelut uētriculi elaborationis aqueum exiſtit recrementum in iecur per uenas cum benigno ad ſanguinis generationē ſucco aſſumptum, à ſanguine nondū in iecoris cauo repurgat̄, ſed ſui iam maximum pręſtans uſum, nutrimenti uehiculū, ut Hippocrates ipſum uocabat, ſe eſſe eleganter oſtendit. Sāguis enim in iecoris cauo cōfectus, exilibus è portę uenę ſurculis ad cauę uenæ ramulos uerſus iecoris gibbum procedit, ad cuius per anguſtiſsimos ductus tranſitum aquoſus ille liquor uehiculi ritu plurimum auxiliatur. Caro igitur iecoris, quę proprium ipſius eſt corpus, primarium ſanguificationis eſt organum. Venæ autem per uniuerſum eius corpus diſperſæ ſinus loco cēſentur, in quib. quod ab illa cōfici debebat appoſitè cōtinetur, & hi poſtmodum ſanguinē præparatum, alijs partib. tanquā proprij iecoris riuuli perferunt. Eſt autē uenarum, quæ in iecoris ſubſtantiā digeruntur, tunica longè tenuior, quàm earum quæ per uniuerſum corpus diſtribuuntur, ne ſcilicet uim ſubſtantiæ iecoris, cuius beneficio contentus in uenis ſuccus elaboratur, ſua craſsitie retundant: quo fit, ut iecur etiam craſsiori ſanguine enutriatur, quem tenuis uenarum tunica à iecoris facultate allectum tranſmittit. Porrò ut ſanguis diutius in iecore moram traheret, ac perfectam elaborationem experiretur, utq; totus iecoris ſubſtantiæ appropinquaret, non unum uentrem illi uelut lagenam quandam rerum Opifex indit, uerùm uenas illas omnes infinita ramorum ſerie, & in arctiſsimos ductus digeſsit. Meatus autem bilis inter utraſq; uenas locum obtinent, ut commodo ipſorum ſitu prius expurgatus ſanguis in uenæ cauæ ramos aſſumeretur. Arteriam autem cauæ duntaxat iecoris ſedi arbitramur exporrigi, ut huius tantummodo calorem euentilaret, temperaretq;, ſuperiore iecoris parte, quæ ſeptum contingit, ab eodem motum adipiſcente continuum. Ne uerò iecur ſenſus plantæ modo expers eſſet, & à ui rationali concupiſcibilis animæ pars minus moueri cohiberiq;, ut ſic dicam, poſsit, Natura iecori neruos exprompſit, quibus ceu freno illa pro imperio uteretur. Tunica iecoris inuolucrum quoddam & tegumentum eſt: uincula uerò, ne iecur quum graue ſit, aliquando decidat, plura, eademq; ualida illi committuntur.

Quô iecoris perficiatur ſanguificatio.

Iecoris carnis propriæ'ue ſubſtantiæ ratio.

Venarum ſeriei ratio.

Bilis meatuum ſitus ratio.

Arteriæ.

Neruorum.

Tunicæ.

DE

DE BILIS FLAVAE VESICVLA.

Caput VIII.

HANC pulchrè liberam oſtendit decimatertia figura: iecoris uerò cauo adhuc innexam referunt duodecima & uigeſima.

a 13 fig. V. 20 figu. H. VESICA, bilis flauæ[a] conceptaculum, in caua iecoris parte ſedem obtinet: iecori enim, quà dextrum uentriculi latus amplectitur, ſinum inſculpi, antea diximus, mediæ bilis ueſiculæ portioni exquiſitè congruentem. Illi namque ſinui ſuperior eius ueſiculæ media portio ſecũdùm ipſius latitudinem innaſcitur: inferior autem extra iecoris ſubſtantiam deorſum prominet, à nullo cui innititur corpore grauiùs preſſa. Nam uacuo penè interſtitio, ad dextrum uentriculi latus coloníq; huc[b] prorepens inteſtinum cõſpicuò incumbit: & ſedem, qua commodè flauum tenueq; iecoris recrementum ſuſcipere, idemq; ad inteſtina depellere poſſet, opportunam adipiſcitur. Forma huius ueſiculæ oblõga rotundaq; eſt, ſenſim ad ipſius fundi uſq; apicem longioris cuiuſdam pyri modo dilateſcens. Quo enim à caua iecoris ſede, ubi portæ[c] caudex educitur, ipſiuſq; ueſiculæ ceruix conſiſtit, hæc antrorſum magis fertur, eo ſenſim magis magiſq; ampliatur. Cum enim, ut reliqua corporis receptacula, capax eſſe debuerit, neque interim globi modo adamuſſim rotunda fieri potuerit, ipſius cauitas ſua longitudine adaucta fuit, ita nullo à preſſuro uentriculo affecta incommodo, ipſoq; iecore non nimis inſinuato. Vt autẽ inanita bilis ueſicula, appoſitè ſubſidere, ac impleta uiciſſim extendi queat, membranea nerueaq; cõſtituitur ſubſtantia: quippe ſimplici & unica peculiari cõſtat tunica, tenui quidẽ, ſed denſa & forti, ac triplici, ut uulgò credimus, fibrarũ genere intertexta. & rectas quidem fibras intimas habet, quibus ſuccedunt obliquæ, rectis multo pauciores: extimæ uerò orbiculares ſunt, tranſuerſæ´ue. Huic tunicæ alia à iecoris tunica obtẽditur, non toti ueſiculę, ſed illius duntaxat parti, quæ extra iecoris corpus depẽdet, ſolaq; propugnaculo & inuolucro indiguit. Veſicula, etiãſi iecori ſanguificationis officinę innaſcatur, à portæ uenæ tamẽ caudice[d] duas admodum graciles aſſumit uenulas, ea ſerie in ipſius tunicã diffuſas, qua in adhærentẽ[e] albam´ue oculi tunicã uenulas digeri cõſpicimus. Ab arteria quoq; cauo iecoris exporrecta,[f] ramus perquàm gracilis ueſiculæ offertur, ad ipſius uſque fundi extremum excurrẽs. Dein[g] neruulis non deſtituitur, ne ſenſus ſit expers. nam iecoris neruus per humiliorẽ omenti membranam à dextra ſexti neruorum cerebri paris propagine coſtarum radicibus exporrecta, diductus, etiam huic ueſiculæ ſurculum depromit, in macilentis uix minus quàm illius arteria conſpicuum. At meatus, quibus ueſicula bilem allicit, rurſuſq; aliò depellit, ita ſe habent. Veſiculæ[h] ceruix fundo ipſius multo durior, paulatim in anguſtum deſinit meatum, ad eam iecoris partem protenſum, unde[i] uena portæ egreditur. quò quum meatus peruenit, in duos diducitur proceſſus,[k] hunc quidem ſurſum,[l] illum autem deorſum porrigens. Qui ſurſum fertur, anteriori uenæ portæ ſedi innitens, in iecur conſcendit: & in duas primùm diſſectus propagines, unam dextrorſum, alteram ſiniſtrorſum in iecur porrigit. Hæ propagines, ſingulæ in ipſo iecore rurſus in[m] alios ſurculos, & hi in alios rurſus tãtiſper digeruntur, donec innumeram ramorum conſtituant ſeriem, per iecoris corpus inter portæ uenæ ramos & cauæ propagines diffuſam. Atque hi ſurculi, ij ſunt, quorum ope bilis in ueſiculam defertur. At[n] proceſſus nuper dicti ueſiculæ meatus, qui deorſum porrigitur, inferiore membrana omenti

Margin notes: *Bilis ueſiculæ ſitus.* — *b 6 figu. P.* — *Forma.* — *c 10 fi. ab I.* — *Subſtantia.* — *Vena, arteria & nerui.* — *d 13 fi. g. et figur. cap. 5 lib. 3 C.* — *e 15 fig. ca. 14 libri 7 n, n.* — *f 13 figu. ab c fi. cap. 12 lib. 3 f.* — *g 13 fi. ab f. & 2 fi. ca. 2 li. 4 ab ** — *Meatus excipiendæ & emittendæ bili parati.* — *h 12 fig. b.* — *i 20 fig. I.* — *k 13 figu. d.* — *l 13 figu. c.* — *m 13 figu. a diſcinditur in X, X inter Z & Y.* — *n 13 figu. e.*

ſuffultus, parumper obliquè deorſum properat, ac duodeno inteſtino non procul à ieiuni principio[o] implantatur. Hic proceſſus depulſam ex ueſicula bilem in inteſtina defert, interim nihil ab illis neq; cremoris, neq; flatus, neque ipſius denique, quam deduxit, bilis regurgitãtis, admittens. Quod non ſolùm tortuoſi in inteſtinum ingreſſus, ſed & duarum membranularum beneficio fit, quæ utrinq; ad orificij latus laxè propendent, influentis bilis ponderi facilè cedentes, & ne quid in meatum regurgitare poſsit, iter præpedientes: quòd ſcilicet collectæ, ac meatus os primùm ſubeuntes, id occludant. Non autem una aliqua eſt membrana ori huic præfecta, uti unus in follibus aſſer, aut ſimplex in pilis, quas inflamus, lingula uiſitur. Meatus huius in inteſtina implantatio,[p] longiùs ab inferiore uẽtriculi orificio, quàm Anatomicorum uulgus exiſtimat, remouetur. An uerò is inteſtino inſertus, ſimplex omnino ſit, aut in progreſſu bipartitò ſcindatur, unam partem inteſtino, alteram uentriculi fundo exhibens, hoc loco me dicturum expectas opinor, cùm hac de re in ſcholis indies, & in libris medicorũ pleniſsimè contendatur. alijs affirmantibus, hunc bilis ueſiculæ meatum interdum inteſtinis, frequentiùs tamen uentriculi fundo inſeri: alijs afferentibus, eum quandoq; bipartiri, atque altera portione in uentriculum, altera in inteſtina tendere: alijs uerò ſemper hunc bifurcãtibus, ac perpetuò alterum ramorum, nunc tamen ampliorem, nunc anguſtiorem in uentriculum diſtribuentibus. Interea omnes quotquot ſunt, autoritatum congerie tantùm, non rerum ipſarũ inſpectione, ſeſe tuentur. Equidem ut ſemel dicam, quid hîc mihi inter ſecandum contingere ſoleat, uerè affirmare poſſum, in uniuerſo corpore neq; moleſtiorẽ, neq; difficiliorẽ, mihiq; grauiorem ſectionem obuenire, quàm dum inferior omenti membrana, & caua iecoris regio, organaq; contermina ſunt[q] aggredienda, maximè uerò in homine, aut animali quopiam præpingui. adeò ſanè, ut quemuis artificem, licet induſtrium, facilè hîc hallucinari exiſtimem. Nullam igitur (ut quod mihi occurrit, in medium adferam) uel minimam bilis ueſiculæ meatus portionem in uentriculũ porrigi animaduerti, præterquàm in uno pontificis triremium remige. Hic enim, ut alijs quibuſdam organis, & præcipuè circa thoracis coſtas & muſculos, ab aliorum hominum fabrica uariabat: ita & meatum hunc in duas diſſectum propagines obtinuit, quarum minor graciliorue uentriculi fundo,[r] quà primùm uena dextram inferioris ipſius ſedis regionẽ ambiens, uentriculo committitur, inſerebatur. Vir iſte calidi quidem, ſiccique temperamenti fuiſſe uidebatur. Vt autem reſciſcerem, num uomitu bilioſo, quem huiuſmodi hominibus frequentem Galenus eſſe teſtatur, uexari conſueuiſſet, ab eius familiaribus diligentiſsimè quæſiui, ecquid eiuſmodi in illo obſeruaſſent. Aſſerebant itaq;, ſe nunquam illum uomentem, aut in maximis etiam procellis nauſeabundũ uidiſſe: uerùm ut erat robuſtiſsimus, ab omnibus eum prædicari affirmabant, quòd longiſsimo ſpiritu ſubinde cornu inflaret, omneſq; commilitones graui uoce, & uno ſpiritu recenſendis numeris longè ſuperaret. Verùm non ſemper meatus huius, de quo in præſenti agimus, portionem in uentriculum deduci, hinc mihi abundè perſuadeo, quòd inter diſſecandum, hoc à conterminis uaſis membraniſq; liberato, nullum foramen appareat, ex quo ad uẽtriculum propago eius meatus deducatur. quod ſeſe offerret, ſi modò uel minima quæpiam propago à pręcipuo meatu diducta, per incuriam præſcinderetur. Nam ſi uel acu meatum pertundas, ac bilis ueſiculam digitis cõprimas, bilis ex meatu defluit, quæ citius ex propaginis eius (ſi quam Natura condidiſſet) orificio promanaret. Adſtipulatur itidem ratio. nam ſi diligenter

Bilis ueſiculæ meatus duodeno inſertus an propagine uentriculo offerat.

Ex bilis ueſicula meatum in uentriculũ nõ ſemper pertinere.

Quò bilem expurgare conduxerit.

o 13 figu. d & 15 fig. Q, R. & 7 figur. Z.

p 15 fig. Q diſtat ab H.

q quaſi 3 & 12 figuras paraturus.

r circa c. fi. 14 & 15.

diligenter expenderis, eum meatum bilem inteſtinis offerentẽ, non in quamcunq; ſiue uentriculi, ſiue inteſtinorum ſedem decenter inſeri potuiſſe: ſed in quam & meatus ipſe tutò implantandus, uentriculoq; & inteſtinis minus incommodaturus, bilioſum iſtud recrementũ expurgare poſſet, nõ debuiſſe ad uẽtriculum ne meatulũ quidem inſeri, uel citra ſectionẽ fatebere. Tutò enim ducuntur, quæ neq; procul, neq; alijs organis incõcomitata procedunt: quod huic meatui uſuuenit, qui nulla ſuccinctiori uia, aut in uentriculũ, aut in aliam inteſtinorum partem inſeri potuit, quàm ea qua nunc implãtatur: & interim tutò portę uenæ caudice, & inferiori mẽbrana omenti deorſum modicè prorepens ſuffulcitur. Quòd ſi uentriculo inſerẽdus fuiſſet, non adeò commodè atq; nunc omenti membranis ſuſtineretur: & obliquos anfractus faciẽs, etiam longiùs abduceretur. Eodem modo, ſi bilioſam hanc ſuperfluitatem oblongo meatu ad ſedem uſq;(ut in inteſtina primùm illic defluẽs, unà cum fecibus excerneretur) Natura perduxiſſet, metuendũ erat, ne tenuis meatus quauis occaſione ocyus rumperetur. Quòd autem materia hæc nutritioni inepta, duodeno autem inteſtino aptiſsima, haudquaquam uentriculi fundo innoxiè immitti potuerit, primùm ex bilis natura, dein ex uentriculi & inteſtinorũ muneribus, poſtremùm pituitæ, quæ ab utriſq; neceſſariò in illorũ obeundis functionibus aſſeruatur, examine, & è curatione quam huic exuberanti pituitæ adhibemus, diſcere licebit. Nam bilis flauæ naturã tenuem fluxilemq; eſſe, & dein pituitæ incidentẽ, detergentemq;, ac expurgantẽ, ſi quando nimiũ abundat, curationem adhiberi, medicorũ præcipuis conceſſum eſt. Deinde cibum, quouſq; concoctus ſit, retinendum, ocyſsimè uerò cremorem confectũ per gracilia inteſtina deducendũ, nemo ambigit. Ventriculo itaq; pituitę iſtius incidendæ expurgandæq; gratia bilem deferẽs meatus utilis fuiſſet: uerùm quia ui retentrice uentriculo utendum maximè fuit, ſummo malo Natura nonnihil boni nequaquam prætulit. Nam ſi uentriculo bilis influeret, tum ille (uti Galenus rectè affirmat) huius mordacitate perpetuò ad excernendum irritaretur: neq; tantiſper, dum cibus probè cõfectus eſſet, retentrice ſua facultate fungeretur: & bilem illã reſpuens, eiusq; occaſione nauſeabũdus, quod ſibi offerretur, minus quàm decet, ambiret, amplecteretur q;. At quo minus in inteſtina bilis influeret, nihil omnino obſtitit. Hæc namque pituitam, quæ in gracilibus illis ductibus ex inteſtinorum munere coaceruatur plurima, incîdit, detergit, atq; expurgat. deinde inteſtina irritans & mordens, ad fæces excernendas inuitat & ſtimulat: & ipſa quoque unà cum excrementis nullam (quum lege Naturæ omnia in homine diſpenſantur) noxam, ſed, uti liquet, ſummum uſum præſtans, è corpore tandem propellitur. Meritò igitur inteſtinis, non autem uentriculo, meatus ille bilem deferens implãtatur, neq; obiter cuiuis inteſtinorum ſedi, ſed ferè duodeni termino: quòd id primum inteſtinorum ſit, quodque in eo bilis ſuum, quem inteſtinis præſtat, uſum citius conferre poteſt. Et interim duodeni ad ieiunum terminus tantùm à uentriculo remouetur, ut rariùs bilem in uentriculum ex inteſtinis ſurſum conſcendere contingat. Quanquam & id bilioſis naturis familiare ſit, quoties his ieiunus uenter paulo diutius (ut ipſe quoque nonnunquam experior) torquetur. At homines qui bilis ueſicula carerent, quos Ariſtoteles enarrat, & poſt hunc cum alijs permultis Plinius, hos uita firmiſsimos eſſe affirmãs, hactenus nondum comperi. Quanquam facilè fieri poſſe arbitrer, ut ex iecore ad inteſtina meatus aliquis bilem deferat, ita ut ea in ueſiculam quampiam prius non colligatur. Imò haud mediocriter inter diſſecandum mirari ſolitus ſum, cur

Bilis in inteſtina fluxus utilitas.

minus

minus bilis recto ductu ex iecore in inteſtina pellatur. non ignarus interim
ſubtilis eius Anatomicorum cōmenti, qui bilem in ſuam ueſiculam aſſeruari
docent, ut iecur à putredine uindicet: haud expendentes, quàm innumeros bi
lis folliculos cerebro, lieni, pulmoni, & pleriſq; alijs corporis partibus, ne ipſæ
quoq; putredinem contraherent, Naturam adhibere oportuiſſet.

DE LIENE. CAPVT IX.

LIEN potiſsimùm quatuor tabellis decimænonæ figuræ exprimitur. earum namq; prima lienis cauum cum omenti portione illi connata exprimit, ſecunda lienis cauum omento liberum, tertia lienis gibbum, quarta eiuſdem ſubſtantiam utcunq; proponit. Quanquam etiam lien in corpore adhuc ſeruatus, in ſecunda figura ad characterem d, & in ſexta ad G, & in uigeſima ad O, O, P occurrat.

Lienis ſitus, LIENEM ad ſiniſtram uentriculi ſedem, ſecundùm infe
riora tamen magis, ac poſteriora,[a] locari, iam antea recen *a 6 fig. G.*
ſuimus. Non enim is, ut uulgò arbitratur, ſano alioquin *20 fig. O, O, P.*
homini, ad abdominis quaſi medium, anterioraq́; prominet, neque etiam tactu admodum deprehendi poteſt:
quamuis interim medicorum plerique illum an mollis,
an durus ſit, in omnibus ſeſe æquè cōtingere, perſuaſum
Forma. habeant. Lien itaq; ſiniſtræ parti[b] ſepti tranſuerſi, medius ferè inter ſiniſtram *b 7 muſcu. tab. Δ.*
uertebrarum corporum ſedem, & ſpuriarum coſtarum eius lateris cartilagi-
nes innititur, coſtis adamuſsim ceu tutiſsimis uallis ſeptus,[c] formamq́; obti- *c Specta fi guram 19.*
nens ſedis ſuę effigiei congruentem, ac perinde ut iecori à uicinis partibus ipſi
impreſſam. Quà enim ſeptum cōtingit, ut id leuiter inibi cauum eſt, ita etiam
lien leuiter gibbus cernitur. Quà uentriculus lieni quodāmodo innititur, ut
amplus ille, & inſtar grādioris globi hîc extuberat: ſic quoq; lien humanus mo
dicè, ac in ſuperficie duntaxat, cauus occurrit. Nam porcis, canibus ac bobus,
quum longior, ſed arctior interim lien obtigerit, ac uentriculi gibbo in ijs lon
giori interuallo obtendatur, magis quoq; cauus, magisq; tertiæ circuli partis
Lib. 4 de vſu part. modo uentriculum complectitur, iureq; Galeno in illorum potius anima-
lium ſectione, quàm hominum uerſato, longus nuncupatur. Homo enim
craſſum & magnum & latum, ſed multo breuiorem quàm illius generis ani-
malia, lienem habet: non tamen exactè, ut quiſpiam fortè à ſpleniorum
forma monitus arbitraretur, quadratum. Longitudo namque latitudinem
ipſius utcunque ſuperat, deinde ſuperior pars inferiore paulo latior uiſitur,
ut linguæ ad inciſorios dentes tantùm protenſæ imagini proximè accedat.
unde etiam lien, linguoſum uiſcus nonnullis appellatur.[d] Humilior enim *d 19 fig. E.*
ipſius pars, ad corporis anteriora magis protenſa, in obtuſum definit angu-
lum:[e] ſuperior autem in obtuſiorem adhuc angulum, ac ueluti latus quod- *e 19 fi. D.*
dam adeò comprimitur, ut hæc pars utrinque unum obtuſum exprimat
angulum.[f] Siniſtrum latus leuiter gibbum eſt,[g] dextrum uerò duabus quo- *f 19 fig. F.*
dammodo leuibus impreſsionibus modicè ſimum. Lienis magna, omniq́ue *g 19 fig. G.*
ex parte propemodum æqualis craſsities, ab ipſius latitudine, ac multo ad-
huc magis à longitudine uincitur. Cauum lienis profundiore[h] linea ſecun- *h 19 figur. H, H.*
dùm eius longitudinem rectà incedente abundat: quæ inæqualiter extube-
rans, ſinuataq́;, lienis uaſa (ut mox audies) admittit. At reliqua lienis ſuper-
ficies non ita exactè ut iecoris, aut renum, læuis eſt: ſed obſcuris quibuſdam, le
uiterq́; prominentibus tuberibus, ad eam ferè formam, qua elephantiaſi mor
Lienis ſuperficies ac color. bo inſigniter laborantium cutis, uariè extumeſcere conſueuit. Neq; illi ſolùm
inæquali cutis ſuperficiei, lien tuberibus reſpōdet: uerùm etiam colorē quoq;
illius

illius affatim exprimit. Pariſijs enim in diui Lazari monaſterio, & in pleriſq; ſuperioris Germaniæ agris, & alibi quoque, elephantiaſi morbo affectos uidi, nigricantem lienis humani colorem ſuperficiemq; ita exquiſitè referentes, ac ſi quis ex liene eos confinxiſſet. In homine namq; hoc uiſcus atro quodam, & perquàm obſcuro colore nigricat, in cane autem ſplendidius plerunque ipſo iecore rubet. Sues uerò & boues albicantem magis lienem oſtēdunt. Deinde eiuſmodi colorum diſcrimen, non in lienum tantum ſuperficie, uerùm & in ipſorum quoq; corpore utcunque occurrit, ſiue crudi, ſiue cocti lienes examini adhibeantur. Hominis namque uiſcera non inutiliter in aqua interdum leuiter elixantur, aut ſaltem, quo ſanguis impenſius increſcat, in calidam aliquandiu ſubmergūtur: quum fluxilis ſcilicet adhuc ſanguis, nonnunquam obſtare ſoleat, quo minus iecoris, lienis & pulmonis fabrica adamuſſim examinari poſsit. Cæterùm lienem præcipuè ita nonnunquam condenſandum duxi, quòd de ipſius uſu uehementer ambigerem, uenasq; & arterias longè aliter in illo, quàm in iecore, pulmone & renibus diſperſas intuerer. Lienis namq; ſubſtantia craſſo nigroq; admodum, ſed ſolidioris ſpongiæ, aut leuioris pumicis inſtar, raro tamen cócretoq; ſanguine conſtare mihi uidetur, frequentibus fibris filamentisq; non inſigniter ualidis duntaxat implicita. Vtcunq; enim multas uenas & arterias lieni inſeri certò cognoſcimus, nullæ tamen perinde ac in iecoris & pulmonis corpore, per ſubſtantiam ipſius diſperſæ animaduertuntur, niſi perquàm raræ, eædemq; admodum graciles: non aliter quàm ſi, ſimulatq; rectam lienis lineā uaſa ingrediūtur, in innumeram ramorum ſobolem diffunderētur, adeò tenuium, ut cauitate quodammodo carentes, fibrę potius quàm uaſa nuncupandi eſſent. Hiſce ramis ſeu fibris undecunq; in ſe conuolutis, craſſus admodū ſanguis obducitur, quem Eraſiſtratus hîc quoq;, quòd uaſis circunfunditur, παρέγχυμα, uti & in iecore, appellauit. Neq; profectò tenuis ſanguis, quo lienem uulgò propter arteriarum frequentiam enutriri damus, ſola raritatis ſubſtātiæ lienis cauſa eſſe uidetur, ſed innumerus ille fibrarum (uix auſim enim arteriarum dicere, & uenarum) implexus. Talis igitur mihi lienis in ſanis hominibus apparuit ſubſtantia. In quodam uerò elephantiaſi laborante, quæ nondū penitiùs radices egerat, turgidiorem maioremq; lienem reperimus: in reliquis autem, ſano ſimilem. In ciue Patauino, qui annis tribus carcere detentus, & tandem nigro arquato in maximis mœroribus defunctus, publicæ ſectioni adhibitus fuit, lienem præter cætera minus craſſum latumq;, & exiguum omnino reperimus, & gibbæ eius parti adipem adnatum, inſtar candidiſsimi duriſsimiq; lapidis concretum. Subſtantia uiſceris huic erat arida, & impenſe dura. Qui Montiſſelis ſuſpenſus, ad Patauinas ſcholas in corporum penuria aduectus fuit, adeò grandem exhibuit lienem, ut modicè admodum iecoris moli cederet, & anteriori iecoris parti adnatus, anteriori quoque uentriculi ſedi exporrigeretur. Lienis eius ſubſtantia, ſanorum uiſceris ſubſtantiæ penitus reſpondebat. Adoleſcens hic erat candidiſsima & glabra cute, minimeq; natura melancholicus, aut alioquin ualetudinarius. Galli ſacerdotis Bononiæ in xenodochio, aqua ſubter cutem mortui, lienem albidum, ſed exiguum adinueni. perinde ac Auguſtæ in muliere textrice, in cuius utero ſeroſæ aquæ ſupra ſexaginta Auguſtanas mēſuras, quæ ſingulæ tres pendent libras, poſt mortem, unà cum multis medicis reperi, nullibi interim circum inteſtina præſente aqua, aut laxo in manibus aut pedibus tumore, aut etiam uiſcerum, aut alterius cuiuſdā organi ſeſe alioquin offerente uitio: præterquàm quòd magnus ille uterus, cuius fundi

Hominis uiſcera ad ipſorum fabricā diſcendā haud inutiliter coqui.

Vaſorum per lienis corpus ſeries.

Lienis ſubſtantia.

fundi os miris modis occalluerat, tota anteriori ſua ſede peritonæo erat connatus. & dextri teſtis glandulæ miris modis non ſecus excreuerant, quàm ſi nouem decem'ue anſerum, aut ſtruthiocamelorum potius oua uni ineſſent membranæ, ſingula humore ouorum albo non abſimili, aut paulo craſsiore oppleta. Belloarmatus inſignis Iuriſconſultus, poſteaquam annis multis palluit, & ueluti lienoſus à medicis iudicatus fuit, ex paruo uenæ portæ caudicis erupto & ſanguinẽ uniuerſam corporis in peritonęi cauitatẽ trãſmittente abſceſſu derepẽtè mortuus, cõtractiſsimũ, & magna ex parte in caua ipſius regione conſumptũ, & agnini pulmonis modo rubens iecur, nobis eius uiſcera Piſis, ut Senas tranſportaretur, eximẽtibus oſtendit, cum molli magnoq; admodum liene, ſaniſsimi iecoris inſtar colorato. Proſper Martellus, quum multis annis regio morbo laboraſſet, & ſubitò ex bilis in uentriculum miro confluxu Florentię expiraſſet, iecur habuit magnum & durum & uiride, cum molli ingentiq; liene. quorum hiſtorias plenius recenſerem, niſi hîc ægrorum (quos à me diſſectos, non pœnitendo ad morborum cognitionem opere, diffuſe aliquando perſequar) nullam mihi uellem eſſe rationẽ: qui uel horum nunc obiter memini, ut lienis ſubſtantia, de qua non mediocres controuerſias in ſcholis iam proponimus, à ſtudioſis ſedulò expenderetur. Cæterùm[i] uenæ, arteriæq; & nerui lienis in hunc habent modum.[k] Minor ſeu ſiniſter uenæ portæ truncus, inferiore membrana omenti ſuffultus, tranſuerſim ad lienem tendit, poſteriori primùm uentriculi ſedi, eiusq; elatiori orificio, & humiliori membranæ omenti, adeoq; ipſi colo, quà uentriculo exporrigitur, ramos offerens: quos ubi deprompſit, reliqua ipſius portio in duos primùm ramos, deinde hi rurſus in alios diſſeminãtur: ut tandem multiplici ſerie per humiliorẽ omenti membranam ducta, cauæ lienis ſedis medio ſecundùm[l] rectam lineam implantentur. Priuſquam uerò in lienis ſubſtantiam deperdantur, ab inſigniori ramo uiſceris humiliora petente,[m] uena pronaſcitur, ſiniſtram fundi uẽtriculi ſedem amplectens. Ab alijs uerò lienem adeuntibus ramis modò[n] tres, modò etiam plures rami enaſcuntur, in ſiniſtrum uentriculi latus, uti ſæpe priùs relatum eſt, excurrentes, nequaquam autem ad ſuperius uſque uentriculi[o] orificium (ſi quid ſaltem ſectione aſſequor) conſcendentes. Quemadmodũ uerò lienem petentes uenæ inferiore omenti membrana ſuffulciuntur, ſic quoque rami ab illis uentriculum accedentes, ſuperiore membrana omenti[p] ſuſtinentur, cuius ut & uaſorũ quoq; interuentu lien uentriculo connaſcitur.[q] Arterię frequenti itidem ſerie lieni implicitæ, ortum ab illa ducunt arteria, quæ à magna arteria, ſupra renum regionem pronata, inferiori membranæ omenti innaſcitur, ac ſiniſtrorſum lieni potiſsimùm offertur, pari prorſus cum uenis ſerie in ipſum pertinens.[r] Nerui lienis à ſexti neruorum cerebri paris ſobole pendent, quæ ſiniſtri lateris coſtarum exporrigitur radicibus, & ſurculum humiliori membranæ omenti mittit in lienis potius tunicam, quàm ipſius ſubſtantiam ſpargendum. Lien enim non minus quàm iecur tenui quadam & ſimplici obducitur tunica, ab omenti[s] membranis, quæ lienis rectæ lineæ innaſcuntur, orta. Hæ namque membranæ, lienis cauo inſertæ, in ipſius degenerant tunicam. Et quia à peritonæo originem ducunt, earundem beneficio interuentuq; peritonæũ ipſum lieni tunicam offerre, meritò dicimus. Sed præter lienis ad dorſum & ad uentriculum, omenti auxilio nexum, à peritonæo, qua ſeptum ſuccingit, tenues interdum fibræ impari numero lienis gibbo adnectuntur, ipſi quoque ſepto lienem colligantes. Verùm ut in hominibus huiuſmodi fibræ rariùs reperiuntur, ita in canibus nunquam. Aliquando etiam

Vnde lienis uena, arteria & nerui ducantur.

Lienis tunica.

Ipſius nexus.

i Oſtendit harum ſeriem 4 fig. ut & 3, ac inſuper 1 tab. fig. 19.
k fig. cap. 5 lib. 3 F. diffundẽs primum K, L, M, N, S, diuiditur in T, T. et hic 4 fig. p.
l 2 ta. fi. 19 H, H.
m fig. ca. 5 lib. 3 Z.
n fig. cap. 5 li. 3 X, X, Y. & 15 fi. g. g.
o 14, 15 figur. G
p Oſtendit id 3 fi. & 1 tab. fig. 19.
q fig. ca. 12 lib. 3 δ, δ, ab m. aut 4 fig. β.
r 2 fig. ca. 2 lib. 4 π.
s 19 fig. B, B, C, C.

lienis gibbum exteriori renis ſiniſtri inuolucro, quod multa abundat adipe, fibrarum quarundam medio firmatur, potiſsimùm ſi ren lieni (ut non infrequenter fit) magna ex parte[t] ſuccumbat. Atque hæc eſt lienis ſitus, formæ, & partium hiſtoria, quàm iuſtè uerò corporis noſtri architectus omnia diſpenſauerit, lienis edocebit uſus, & functio: de qua non medicorum modò proceres, uerùm & philoſophorum præcipui diſſenſerunt. Eraſiſtratus namq; uulgi opinione (quod curſoribus lienem ponderis & dein punctilis doloris uitandorum gratia, eximi ſtultè credit) perſuaſus, lienem fruſtra factum eſſe quodammodo atteſtatur, dum ait, Naturam timentem necubi artis ſuæ obli- « uiſceretur, quum fœtui uix dum concepto iecur in dextris conformaret, in ſi- « niſtro quoq; latere aliquid molitam eſſe, & conſiſtentem in eo lienem iecori « oppoſuiſſe: perinde, ac ſi ipſa uentriculo paululum in ſiniſtram producto, crea « tionem ſuperuacuã uitare nõ ualuiſſet. Ariſtoteles communem uſum, quem omnibus tribuit uiſceribus, lieni quoq; primùm aſſcribit, uidelicet quo uenæ, utpote penſiles, copia uiſcerum ſuſtineri & ſtabiliri ad corpus poſsint: Quaſi enim (inquit) anchoræ partibus appenſæ, uiſcera ad corpus iaciuntur. Deinde iecoris lieniſq; uſum priuatim docens, ſubiungit: Iecur & lienem ad ciborum concoctionem auxiliari, & lienem uapores uagantes diuertere, & ex uentriculo attrahere, eoſq; poſſe cõcoquere, ut qui ſanguineus ſit. atq; ut ſemel dicam, Ariſtoteles lienem adulterati iecoris loco recenſet. Eodem modo autor libri de Reſpirationis uſu, quem Galeno falſò tribuunt, præter quędam de uenis, quæ gibbo lienis inſeri arbitratur, nugamenta, lienem ex uentriculo & inteſtinis confectum cremorem per uenas uentriculi & inteſtinorum aſſumere, ac ſanguificationis organum eſſe contendit. Huic ſententiæ nõnulli etiam medicorum, perinde ac in quarto de Morbis libro Hippocrates propemodũ, ſubſcribunt, lienem iecore malè affecto, nomine iecoris ſanguinem elaborare affirmantes. At qui cæteris diſſectionũ profeſſoribus probabilior eſſe uidetur lienis uſus, in hoc illum à Natura fabricatum docet, ut lutoſi fæculentiq; in iecore cõfecti ſanguinis ſit receptaculũ, utq; quemadmodũ tenuiori leuioriq; recremento bilis ueſicula præficitur, ita lien craſsiore & grauiore ſuſcipiendo extruatur. quod lien ad ſe per portæ uenæ truncum, tanquam familiare allice ret exugeretq;: attractum aũt conficeret, elaboraret, ac ſuæ nutritioni aptum redderet, ſanguinem illum, & ſi craſſus fæculentuſq; ſit, rarum ſpongioſumq; efficiens. Ad quod pręcipuè opitulari aiunt frequẽtes in lienẽ inſertas arterias, ſuo calore ad exactã ſanguinis illius elaborationẽ ſtrenuè auxiliãtes. Sed quòd primarius præcipuuſq; huius actionis opifex, lienis habeatur caro, etiam ſi id non dicam, manifeſtum eſſe, haud ambigo. Atq; ita etiam his autoribus cõceſſum eſt, lienem nõ uniuerſum ſanguinem quem à iecore admittit, conficere, ac in ſui nutrimentum reponere: uerùm quicquid nutritioni ineptum continet, ſuæq; ſubſtantiæ adaptari nequit, in uentriculũ magni cuiuſdam uſus gratia reuomi, ipſis creditur. Primùm enim omnes affirmãt, ſuccum melancholicum à liene in uentriculũ eructari, alij quidem per uenã à liene in uentriculum pertinentẽ, alij per propriũ quendam meatũ, atq; inde à uentriculo in inteſtina, & hinc unà cum fæcibus è corpore expurgari. Porrò uenam illam, aut meatum, nõnulli ſimpliciter in uentriculũ à liene duci ſcribũt: alij inſertionis locum intrepidè exprimẽtes, illum in ſuperius uentriculi orificiũ implantari adijciunt. Par etiã in eius excrementi uſu aſsignando, inter diſſectionis proceres occurrit diſſenſio. nam alij per quàm utile & amicũ uentriculi functionibus hoc eſſe, ſicut bilem flauam inimicũ & hoſtem pernicioſiſsimũ aſtruunt.

ii ſed

t 10 fig. V ſubijcitur O,P,O.

Lienis uſus ac functio.

Quid lien in uentriculum eructet, & quo meatu.

ſed alij quidem contenti ſunt, ſi doceant, atram hanc bilem ſua ſaporis qualitate, quam acerbam & acidā eſſe fatentur, omnes uentriculi functiones, quæ in amplexu quodam conſiſtunt, aſtringendo & colligendo corroborare, ac proinde, ne incōfectus à uentriculo cibus elabatur, prohibere. Alij autem hoc tantùm uſu non cōtenti, iam dictis addunt, uim uentriculi appetitricem iſto excremento adeò incitari, ut eius præcipuè uſus gratia uenam meatum'ue à liene in ſuperius uētriculi orificium inſeri ſtatuant: imaginatione ſolùm, non ſectionibus ita edocti. Ego ſanè de hac recrementi lienis in uentriculum eructatione, & eius uſu, nihil affirmare audeo: neq; etiam ſectio, hęc, quæ tamen citra ullam cōtrouerſiam Anatomes profeſſores audaciſsimè aſſerunt, mihi luculenter commonſtrat. Primùm enim nullum meatum illi, quo bilis in inteſtina repurgatur, ſimilem eſſe haud ambigo: uenæ autem, quæ ſiniſtro uentriculi lateri implantātur, non à lienis[u] prodeunt corpore, ſed ab illis quæ iam lieni inſeruntur. Neq; alia penitus harum uenarum per uentriculum ſeries ui ſitur, quàm reliquarum omnium, corpus uētriculi petentium. dein nulla hîc prorſus eſt uena, cōiuge carens arteria. Poſtremò, ſi quid in uentriculū à liene defertur, id potius uentriculi fundum petit, quàm ſuperius illius orificiū.[x] Vena namq; ſiniſtrā fundi uentriculi ſedem perreptans, omnium uenarum uentriculo ab illis quæ lieni exporriguntur oblatarum facilè maxima occurrit. Quanquam neq; hæc uena, uti nec alia quæuis, ſiniſtrum uentriculi adiens latus, ullo alio turgeat ſanguine, quàm reliquę uentriculum implicantes uenæ. adeò ſanè, ut niſi multorū modò metuerem calumnias, quas hactenus non mediocri meo malo expertus ſum nimium graues, hîc mihi argumenta non deficerent, quibus uulgatā, omnibusq; nunc perſuaſiſsimā de lienis munere ſententiam interturbarē. Verùm interim nemini non cōceſſum eſt, lienē ſuo calore innato, ac frequentibus qui illum intertexunt arterijs, uentriculi concoctionē fouere. Quòd autem uulgo lien riſus autor habetur, hinc ſumptum eſſe conijcio, quòd craſſum, fęculentum & lutoſum ſanguinem ad ſe allicere, reliquumq; ſanguinem agiliorem, ac, ut ita dicam, hilariorem reddere creditur. Porrò lienis beneficio, cor præcipuo quodā uſu (uti ferè de cerebro cēſuit Ariſtoteles) refrigerari (quod Arabum præcipuis affirmatur) non autumo: quum is cor non contingat, & ſi quod illi innatum eſſet frigus, lienis arteriæ id ad cor haud deducerent.

[u] *Videre id eſt in figu. ca.5.li.3. & 3 fi. & 1 ta. figu.19.*

[x] *fig. cap.5 lib.3 Z.*

DE RENIBVS. CAPVT X.

Renes pingui ipſorum membrana adhuc indutos, uigeſima commonſtrat figura: uigeſima autem ſecunda, & uigeſimatertia, ac uigeſimaquinta figuræ, renes ea membrana liberos proponunt. Vigeſima uerò prima figura, tribus tabellis internam renum fabricam harmoniamq; concinnè ſpectandam offert.

ORGANA bili flauæ, & fæculento lutoſoq; ſanguini expurgandis ſacrata, ſermo pręcedens iam pertractauit. Hic uerò illis dedicabitur, quę ſanguinem in cauam uenam ex iecore miſſum, ſeroſo aqueoq; humore colant, quem cremoris ex inteſtinis in uenæ portæ ſurculos ſumēdi, & elaborati ſanguinis ex iecoris cauo in gibbum eiuſdē ducendi, uehiculum eſſe dicebamus. Hunc enim, poſtquam proprium opus expleuit, neq; ſanguis per plures ita anguſtos meatus ducēdus eſt, nō decet amplius in corpore omnē aſſeruari, uenis alienis onus futurū. Huius igitur muneris occaſione[a] renes, quòd recrementū iſtud aqueū, & bilē ipſam, & fęculentum ſanguinē copia ſuperat, bini ſunt facti, ſitum, formam, totamq; conſtructio-

Renum numerus & ſitus.

[a] *20 fig. T, V. 25 Y, Z.*

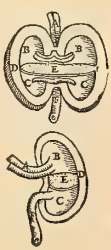
conſtructionem illi muneri idoneam obtinentes. Quo ocyus enim renes hu-
morem ſeroſum, quem urinam & lotium uocamus, ſanguini adimãt, quàm
b 23 figura cha. 3. fieri potuit proximè ambo iecori allocãtur. Dexter enim [b] ſuperiore ſua parte
c 25 figu. Y humillimam iecoris portionem [c] contingit, in canibus ac capris ſinum etiam
uicinum eſt in iecore ſibi, ut altius collocaretur, inſculptũ, appoſitè ſubiens. Siniſter uerò
L, aut 22 fi. o ad c. adeò altam ſedem occupat, [d] ut & lieni aliqua ex parte ſubſternatur. Vterque
d 20 fig. V uerò iuxta uertebrarum corporũ latera, humiliori [e] ſepti ſedi incumbit, qua
ſub O, Θ. id tribus humilioribus coſtis obducitur, ea potiſsimùm parte, qua illæ in po-
e 7 muſcul. tab. Δ. ſteriora impenſius obliquantur. Is enim coſtarum in poſteriora flexus, ita op-
portunam renibus ſedem offert, ut & tutò uallẽtur, & antrorſum prominen-
tes, cæterorum nutritionis organorum ſedem haud occupent. Quæ niſi re-
ſpexiſſet Natura, unum forſan ſemper, eundemq́; maximum (ut interdum in
habentibus uentrem impenſe prominulum, & uitiatum coſtarum ductum,
f ſuper P, illam moliri uidimus) [f] ſuper uenæ cauæ & arteriæ magnæ corpora renem
Q 25 fig. collocaſſet, breuiori ſuccinctioriq́; compendio ſeroſum ſanguinem attractu-
g 7 muſcul. rum. Non enim renes, ut alijs ſcribitur Anatomicis, lumborum [g] muſculis, qui
tab. t, u. dorſi & famoris hîc famulantur motibus, prorſus inſternuntur. imò non
h 23 fi. cha. 4. multo humilius quàm coſtę ſunt, uel [h] infima ſui parte uerſus ilia deſcendunt,
etiamſi alter altero ſemper ſit elatior, neq; ad amuſsim è directo mutuò oppo
nantur. Quum enim lien demiſsiùs quàm iecur deſcendat, uterq; autem ren
uenæ cauę, quà ſub iecoris corpore ducitur, uicinus eſſe cõtendat, meritò dex
trum ſiniſtro elatiorem eſſe plerunq; cernimus. quippe nõ rarò etiam ſiniſter
dextro elatior obſeruatur, in ijs præcipuè quib. minor lien & maius iecur obti
git: perinde ac ſi id dextrũ renem deorſum deprimeret, ille autem ſiniſtrum
altius aſcendere, ſibiq́; ſubijci ſineret. Porrò contrarium hunc ſitum renibus
non tam loci, quo aptè locari poſſent, occaſione, quàm ne è directo utriq; ſe-
roſum ſanguinẽ attrahant, ac unus in contrariũ reuellens, alterius munus pro-
hibeat, accidiſſe conſtat. Neq; etiam in renũ ſitu Galeni ratio probãda eſt, qua *Lib. 5. de vſu*
dextrum ſiniſtro editiorẽ eſſe docet, ut ſecundũ rectitudinem magis trahat, *part.*
quum ea quę dextxo uenę lateri aſcribit, nõ magis illi quàm ſiniſtro lateri ſint
propria. Nemo enim ſanæ mentis ex iecore in dextrum uenæ cauæ latus plu-
res uenas, quàm in ſiniſtrũ pertinere fatebitur, ſi ad amuſsim eius uenæ ſecun
i figuræ inſertæ ca. 6 dum iecoris poſteriora [i] ductum contemplatus fuerit. Cæterùm utcunq; re-
lib. 3. nes ſitu inter ſe diſcrepent, neuter tamen alterius altitudinẽ, quanta media eſt
k 23 figu. à ch 1. 3 ad 4. illorum longitudo, ſuperat unquam. Sũt enim humani renes [k] oblongi, & mi- *Renum forma.*
l 23 figura à charactere nus [l] lati, omniq́; ex parte æqualiter propemodum craſsi. [m] Anteriùs nanq; &
5 ad 6. [n] poſteriùs comprimuntur, & in [o] latere quidem exteriore ad amuſsim orbicu
m 23 figura cha. 1. lares & gibbi, pauloq́; craſsiores apparent. in [p] interiore autem (quod exterio-
n 23 figura cha. 2. re breuius eſt) partim gibbi, partim caui. In media enim interioris lateris ſede
[q] ſinum profundius ſibi impreſſum oſtendunt, ſuperius inferiusq́; uelut in acu
o 23 figura cha. 5. tum angulum deſinentem, in medio autem extuberantem. [r] Superiore etiam
p 23 fi. cha. 6. parte renes paulo quàm [s] inferiore latiores ſunt, ea donati magnitudine, qua *Magnitudo.*
q 23 fi. cha. 6, 7, 8. et 7, 8 angulos probè quantũ ſanguini ex uſu eſt, ſeroſo humore illum emundãt. Superficiem
ſinus, et 6 ipſius gibbũ notant. iecoris gibbo ſimiliter impenſe lęuẽ & lubricam ſortiũtur, ut & colorẽ inten
ſe rubrum & reſplendentẽ. Subſtantia nanq; cõſtant carnea, denſa, admodũq; *Subſtantia.*
ſolida & dura, parumq́ue à cordis ſubſtantia uariante, præterquam quòd
r 23 fi. charact. 3. nullis omnino fibris intertexitur. Renum enim ſubſtantia fibrarum, ut & ie-
s 23 fig. charact. 4. coris pulmonumq́ue ſubſtantia, expers eſt: uaſorum per ipſam diffuſorum fi-
bris ad attractionẽ, retentionem & expulſionẽ pulchrè famulantibus. Quum

ii 2 enim

Venæ ac arteriæ renibus oblatæ.

enim renes ſanguinis ſerum excolare oporteret, neq; commodè uenæ cauæ, magnæq; arteriæ[t] corporibus (ut[u] iecur ad uenam cauam) adnaſci potuerint, [x] inſignes rami à uena ac arteria in ipſos deducuntur. Ac à caua quidem duo grandes rami, utrinq; nimirum ſinguli, ad ſingulos renes enaſcuntur, qui non è directo inuicem prodeunt: ſed pro renum ſitu, origine uariant, dexterq; ramus elatius ſiniſtro principium poſsidet, ſiquidē ren dexter altiùs collocetur: ſi uerò ſiniſter ſuperiorē dextro ſedem ſibi uendicet, ſiniſter quoq; ramus elatiùs dextro à caua pronaſcitur. Ac par ſanè arteriarum eſt ratio, quæ ſub uenis protenſæ, unà cum illis trāſuerſim ad renum[z] ſinus, quos in internis ipſorum lateribus gerunt, perferuntur. Quum primùm uerò in hominibus ad illum alterius renis ſinum uena ac arteria peruenerint, in duos ramos, priuſquam renem ſubeant, ambæ diuiduntur, unum ramum ſuperiori eius ſinus angulo, alterum inferiori offerentes. In ipſo autem uaſorum ad renes progreſſu, arteriæ admodum rarò à ſe ramulos diffundunt, ſed totę in renes abſumuntur. quum interim à ſiniſtri renis uena,[a] ſeminalis uena ſiniſtrū petens teſtem depromatur: ab ea autem quæ dextrum renem adit,[b] ramus in pinguem mébraneamq; renis tunicam numeroſa ſobole ſpargatur: quod & ſiniſtra uena interdū imitatur, dum ren ſiniſter elatiorem dextro ſedem obtinet. Cuiuſmodi uerò hęc pinguis renum ſit tunica, paulo pòſt exequar:[c] nunc enim uaſorum per renis corpus ductum ac diſtributionem, unà cum ipſius ſinibus, & meatus urinam è rene in ueſicam deducentis ortu, propter continuum de uaſis ſermonem, perſcribere aggrediar. Atq; utinam hęc ita ob oculos ponere poſſem, ac ſi pręſens eſſem, leui admodum opera in renis ſectione commonſtrarem: maximè quum tot fabulæ de renum officijs, ſinibus, membranis, & quæ in renibus diſtribuuntur uaſis, hactenus cæteris diſſectionū profeſſoribus effictę ſint. Galenus ſimpliciter ait, uenas ac arterias per renis corpus diffundi: & per ſpiſsā duramq; renum ſubſtantiā, retento ſanguine, urinā cum bilis quæ ſanguini adeſt portione tranſmitti, inq; urinarium meatum, à rene in ueſicam pertinentem, effluere. Noſtrorum medicorum, & qui Galenum ſequuti ſunt omnium, hęc exprimere ſtudentium, alij perperam oſcitanterq; renis fabricam aggredientes, & quæ hæc uaſorum ſit diſtributio & ſitus non obſeruantes, neſcio quas colatorias membranas ementiuntur. Alij ſectionem auerſati, & in altis cathedris ſedentes, ſibique ipſis mirificè placentes Promethei, abundè ſuo munere ſe perſunctos eſſe arbitrantur, ſi diſcipulis imaginatione hominem confingant. Atq; hinc illud eſt, quod præcipuos noſtræ ætatis medicos & docuiſſe & ſcripſiſſe ſcio, nobis triplicem, quo urina à ſanguine in renibus diſcernitur modum excogitari poſſe: non addentes interim, quid in ipſa hominis ſectione appareat, ſed ſibi ſinus & ductus ſuo arbitratu effingunt. Adeò ſanè, ut nunc omnibus recepta probataq; ſit opinio, duos in renibus eſſe ſinus, ſecundùm uiſceris longitudinē ſitos, elatiorem ſcilicet unum, demiſsiorem alterum, qui tranſuerſa quadam membrana interdiuidantur, ſuperior dico ab inferiore. Deinde annuunt, in ſuperiorem ſinum, renis uenam arteriamq;

Renū in internis ſedibus conformatio.



DVABVS his figuris medicorum de urinæ excolatione commentum exprimere conatus ſum. ac ſuperiore quidem figura renem ab ipſius gibbo uerſus ſinum cauum'ue diſſectum finxi, inferiore autem renis duntaxat media ſpectatur portio. Cæterùm quid ſingulis indicetur figuris, ipſe characterū Index in hunc modum edocebit.

A Vena & arteria, ſeroſum ſanguinem reni offerentes.

B, B Sinus, in quem medici uenam & arteriam nuper dictas ſeroſum ſanguinem profundere docent.

C, C Sinus, in quem urina ex iam dicto ſinu colaretur.

D Renis ſubſtantia, orbiculatim ſinus hos amplectens.

E Beatum & nugaciſsimum renis colatorium, ſeu membrana cribri modo peruia, & urinam ex ſinu B indicato in ſinum C inſignitum, unà cum bile promanare ſinens.

F Vrinam è rene ad ueſicam deferens meatus.

t 22 fi. g, h.
u Specta 18 figuram.
x 20 fig. a, b. & 22, 23 fig. m, n.
z 22 figur. cha. 7, 8.
a 20 figu. e.
b 20 fig. Y. ad T.
c Hic ne in notādo nimius ſim, ſeriatim ſpectabis tabulas 21 figu.

arteriamq; finire, eaſq; ſeroſum ſanguinem in illum fundere: inſuper membranam duos ſinus intercipientẽ, tam arctis anguſtiſq; foraminulis peruiam eſſe, ut aqueum illud ac tenue recrementum & bilem quoq; tranſmittat, ſanguine interim propter ſui craſsitiem non penetrante. Addunt pręterea ſtupidi illi humanæ fabricæ architecti, ut tanto ſcilicet elegãtiùs falſum opus confingant, ex inferiori ſinu meatum urinarium explantari, illumq; urinam iam colatam excipere. Profectò ſagaciſsimus rerum Opifex tantum munus uni membranulæ cribri modo perforatę non tribuit, neq; in renibus eandem extruxit. quin renum ſubſtantia facultate ſibi innata, ac propria ad iuſtitiã temperie, formaq; eſſentiali, ex uenis ac arterijs per ipſius corpus deductis, ſeroſum illud recrementũ excolat, ac in ſinũ qui urinario meatu excipitur, diffundit. Vt uerò inſigne iſtud artificium uideas, caninum, aut etiam caprinum renem, utpote macilentũ, & nulla, quemadmodũ humanus, aut etiam ouinus eſt, pinguedine oppletũ, ad manum tibi eſſe uelim: illumq;, uti renis adminiſtrationem ad pręſentis libri calcem ſubiungam, te primùm aggredi. Poſt aliquot enim obitas ſectiones (dummodo prima nõ ſuffecerit) duos in renibus ſinus adinuenies, ſecus multo ac noſtri arbitrantur medici, formatos.[d] Vena enim & arteria in renem ſubeuntes, in unum degenerant corpus, quod arteriarum tunicis duritia craſſitieq; reſpondens, cauũ, & uenæ arteriæ'ue cuiuſdam modo per renis corpus diſtributũ cernitur. Primum enim paulatim lateſcens, in duas quodãmodo partes diducitur: quarũ unam quidem anteriorem, alteram uerò poſteriorẽ (renum figuræ, quam ſuprà deſcripſimus, perpetuò memores) doctrinæ ſtudio uocabimus. Anterior una ſerie, unoq; ductu, modò ſex, modò ſeptem, modò plures etiã æquè craſſos producit ramos, qui per anteriorẽ renis partem æqualiter à ſe inuicẽ ſecundùm renis formam abſcedentes, uerſus exterius renis latus properant, non quidem ad externam uſq; lateris eius ſuperficiem, ſed interius multo in renis corpore permanẽt: & hîc in aliquot propagines rurſus diſſecti, corporis membranei poſterioribus ramis, quos nunc proſequar, commiſcẽtur. Poſterior enim corporis eius pars eodem modo quo & anterior, in ramos digeritur, ad externũ renis latus contendentes. Quum uerò poſteriores rami eò uſq; quò anteriores deuenerunt, mutuò cum anterioribus coeunt: ac ſinguli ſingulis, ac ſi unum idemq; corpus eſſent, uniũtur, & mutuam cauitatẽ conſtituunt. elegansq; iſte ramorum coitus inſtar ſemicirculi, ad exterioris ſcilicet renum lateris formã, perficitur. Membraneum cauumq; iſtud cum ſuis ramis corpus, nõn undecunq; renum adnatam habet ſubſtantiã. corpori enim ipſi, priuſquã in ramos digeratur, anteriùs poſteriusq;, & ad internũ latus ſuum, non autem ad externũ, renis ſubſtantia adnaſcitur. Ramis uerò anterioribus duntaxat anteriùs, poſterioribus uerò tantum poſteriùs renis ſubſtãtia adnaſcitur, quouſq; ad mutuũ coitum rami ducantur. Hîc enim, ubi in plures ramos ſinguli diuidũtur, anterioreſq; cum poſterioribus coeunt, renis ſubſtantiã adnatã undiq; habent. quanquam inter ramos ipſos, quà nihil adnaſcitur ad renis interiora, uelut ſeptum quoddam procedit, ramis non connatũ, & ab illa renis ſubſtantia prodiens, quæ ramis, dum coeunt, cõnaſcitur. Adeò, ut hic inter anteriores poſterioreſq; corporis illius mẽbranei ramos, alter quidam renis ſinus exurgat, quodãmodo bipartitus. Qua enim is exterius mẽbranei corporis latus, ubi id primùm ramos germinat, reſpicit, unicus eſſe apparet: quum autem ſecundùm ſeptũ ex renis ſubſtantia pronatũ, uelut ad exteriora fertur, geminus conſpicitur. Vna enim eius pars inter ſeptũ & ramos anteriores, altera inter idẽ ſeptũ & poſteriores

[d] *Vti ſuperius monui ſedulò hic inſpicies tabulas 21 figuræ.*

ramos porrigitur. Sinus hic inter diſſecandum ſubhumidus exanguisq; om-
nino occurrit, corpus autem illud membraneum cum ſuis ramis omnibus,
aut primus renis ſinus (ſi ita corpus id appellare uiſum ſit) ſanguine plenus
ſemper inuenitur. Homines ut paſsim pinguetudine, quemadmodum & por
ci, ſcatent, ſecundum ſinum quoq; adipe duriuſculo, & quaſi ſeroſo humore
enutrito oppletum habent: qui non ſolùm humanorum renum ſpeculatio-
nem diſſecantibus obſcurauit, ſed quibuſdam accuratius ſectionē aggredien-
tibus ita impoſuit, ut hunc adipem[e] urinarij meatus operculum quoddā eſſe, e 22, 23 fig.
& urinæ in renibus excretioni ſeu colationi præfici, & quoddam uelut colato q.q.
rium eſſe, ſcriptū reliquerint. Qui enim ſuis imaginationibus & ſomnijs non
contenti, plenam operā unà cum ratione ſectioni quoq; impenderunt, ſi nihil
aliud, ſaltem meatus urinarij[f] initiū uiderunt, quod ſanè ex ſecundo renis ſinu f 21 fig. n.
pendet, non quidem ex humiliori ſua ſede, ſed ex interni lateris ipſius medio.
Incipit enim meatus ille ab externo latere membranei corporis, ubi primùm
Renum mu- in ramos ſcinditur. deinde per eius corporis medium procedens, ex renū me-
nus. dio per internum renis latus, uenæ cuiuſdam inſtar procidit. Hæc meher-
culè renum eſt conformatio, quæ in membraneum illud corpus ipſiusque ra-
mos ſeroſum ſanguinem renis ſubſtantiæ ui, & fibrarum eius corporis recta-
rum beneficio attrahi commonſtrat: nimirum ut ſanguis ſeroſo illo humo-
re ita liberetur, ut ſanguinem à portæ uenæ ſurculis in cauæ ſoboles maxi-
ma ex parte aſſumi tranſmittique credimus. Cæterùm renes non uniuerſum
alliciunt ſerum, imò ut ſanguis ad fluxū per uenarū cauitates aptior ſit, ſeri por
tio unà cum eo per reliquum adhuc corpus ducitur, quā extracto iamq; con-
creto ſanguini innatare conſpicimus. Quinetiam manifeſtū quoq; euadit, re-
num ſubſtantiam à ſanguine non ſolùm in uena caua, ſed & in arteria magna
contento, aqueum illum humorem, & ſi quid bilioſi excremēti adhuc ipſi ſit
admixtum, colare, atq; in alterū illum ſinum protrudere, eumq; inde per[g] uri g per q.q.
narium meatū ad ueſicā huic humori admittēdo inſtar lagenæ pręparatā ſen- in v figure
ſim defluere. Quę uerò horum meatuū ſit ſtructura, ubi renum tunicarū ex- 22, 23.
plicationem pręcedētibus addidero, ſtatim audies. Renibus enim binę ſunt tu
Renum tu- nicæ, ortu ſubſtantiaq; uariātes.[h] Prima, quę exterior eſt, renis corpori pertina h 20 fig. T,
nicæ. citer nō adnaſcitur, nihilominus ipſi inſtar inuolucri circumquaq; obducitur, V. 22 O, P.
& hinc etiam renis faſcia uulgò nuncupatur, à peritonæo humiliorem ſepti
tranſuerſi ſedem ſuccingente principium ducens. Quà enim ipſi renes incum
bunt, membraneas quaſdam fibras producit, in membraneā tunicam, quæ re-
nes ipſi colliget, degenerantes. Pręſens tunica frequentibus uenis inſtar omen
ti intertexitur, multa pinguedine (ut & illud) abundans, renumq; fortè actio-
nem penicilli cuiuſdā ritu fouens. Dextri quidē renis tunica à uena ad ipſum
renem pertingente[i] propaginē obtinet, in membranam frequenti ramorum i 20 fig. Y.
ſerie excurrentem. Siniſtri autem renis tunica[k] uenā adipiſcitur à ſiniſtro ue- k 20 fig. X.
næ cauę latere, elatius quàm renis[l] uena enatā: aliquando etiam contraria eſt l 20 fig. b.
eiuſmodi tunicas implicantiū uenarum exortus ratio. Altera renū tunica te-
nuior eſt, & nullis uenis, neq; etiā adipe obſita, & ualidiſsimè, ut iecoris & lie-
nis tunica, renum ſubſtantiæ connata. Hanc procreat tertia renem petentis ar
teriæ tunica, & uenæ item altera. nam dum hæc uaſa reni implantantur, hę tu
Renum nerui. nicæ ab eis abſcedentes, in hanc renis tunicam dilatantur. Cęterùm renis[m] ner m 2 fi. ca. 2
uus, quem quaſi præterieram, gracilis eſt, neq; uenæ, neque arteriæ renis, pro- lib. 4 γλ.
portione reſpondens. Illæ enim alterius uſus, quàm nutriendi caloriſq; inſiti
recreandi gratia, reni offeruntur. neruum autem ſenſum duntaxat obtuſum
præſtare

præſtare oportuit: ac proinde à ſexti paris neruorum cerebri ramis, qui coſta-
rum exporriguntur radicibus, Natura ſingulos ad utrunq; renem diffudit, in
internam ipſorum tunicam potius quàm in corpus illos diſpergens.

DE VESICA, VRINAE RECEPTACVLO, & meatibus illam è renibus in ueſicam deducentibus. Caput XI.

VIRILEM ueſicam in primis oſtendunt uigeſimaſecunda & uigeſimatertia figuræ, hanc ſimul cum urinarijs meatibus detectam prorſus exprimentes, uti & quarta figura Capitis quadrageſiminoni, libri ſecundi. Superiorem uerò ueſicæ fundi partem adhuc peritonæo nexam, proponit ſecunda figura, tertia, ſexta, decima, duodecima, uigeſima. Cæterùm muliebrem ueſicam pulchrè delineatam continent uigeſimaquarta, uigeſimaquinta, uigeſimaſexta, uti ex illarum figurarum Indicibus petere licet.

PERINDE ſanè ac renes ſuis functionibus opportunam
ſedem ſibi uendicant, tutoq́; locantur: ita quoq; & ueſica,
a 20 fig. p. 22, 23 v. & 24 T. 25 β. & urinarij meatus.[a] Veſica enim, quum urinæ exiſtat re- *Veſicæ ſitus.*
ceptaculum, in quo hæc ſenſim à renibus colata (ne fre-
quenter & perpetuò, ſed rarò & ſimul nobis reddēda ſit)
coaceruatur, eam ſedem meritò obtinet, qua commodè,
dum urinæ copia aut qualitate moleſtatur, illā excernere
b 1, 2 fi. ca. 49 li. 2 M. poſsit: quem locum non decuit ab[b] eo quo ſicca excremēta emittuntur, pro-
cul abeſſe. Deinde elatiorem ſedem alia nutritionis organa, hac ueſica longè
nobiliora, altumq́; ſitum neceſſariò expetentia, ſibi occuparunt: adeò, ut iure
quodam ueſica non minus quàm rectum inteſtinū, humiliùs collocetur. Ad
c ult. figurarū li. 2. g. poſteriorem enim[c] pubis oſsis ſedem conſiſtit, elatiore ſua parte ſuperiorem
eius ſedem modò plus, modò minus, prout urina diſtenditur, excedens. Eſt *Veſicæ forma.*
namq; oblongæ ſphæræ inſtar aliquantulū rotunda, & ſuperiore parte, quàm
d 23 fig. o, φ. 25 figu. γ, Δ. inferiore, in[d] ceruicem, anguſtumq́; meatum deſinēte, ſpectatur amplior, idq́;
ſitus propemodum occaſione. Quanquam enim, ut ueſica capacior, iniurijsq́;
minus expoſita redderetur, figura adamuſsim globi modo rotūda, ipſi potius
conueniſſet: attamen oblongiorē, ſuaq́; eminentiore parte ampliorem rerum
Opifex hanc extruxit: ne ſi fortè ueſicæ cauitatem, quam ex ſua ſortitur lon-
e 20 fig. o. 24 figu. K. gitudine, latitudini adieciſſet, hæc nimiū à pubis oſſe, &[e] recto inteſtino, &
f 24 fig. L. 25 figur. i, k, l. mulierum inſuper[f] utero premeretur, eaq́ue organa ueſicæ diſtentioni plus
æquo obſtarent: quum interim ſuperior ipſius pars, pubis os excedens, pro-
pter cedentes abdominis muſculos, opportunè diſtendi dilatariq́; poſsit. Ve- *Veſicæ ſubſtantia.*
ſicam enim amplam, & extendi promptam fieri oportuit, quo rariùs, ut di-
ctum eſt, urina nobis reddenda ueniat. Vnde etiam mēbraneo nerueoúe con
ſtat corpore, quod dilatari poſsit commodè: & rurſus, quum nihil continet,
h Veſicam diſſectam proponit dextera figura figuræ 23, & figur. 26. ſubſidere. Etenim[h] ueſica læui, dura, ualida, membraneaq́; conſtat tunica, quæ
modò craſsior, modò tenuior uiſitur, prout nimirum aut impenſiùs diſten-
ditur, aut arctatur: peculiariter hoc ſibi uendicans, quòd in elatiſsima ſui fun-
di parte, & qua in ceruicem deſinit, ob meatuum quorundam inſertiones &
exortus durior craſsiorq́; occurrit. Hanc triplici fibrarū genere intertextam,
uel pueri nouere, unguibus, dum ueſicam inflant, ut promptiùs diſtendatur,
illam fricantes, ac eiuſmodi fibras, additis interdum carminibus, diuellentes.
adeò, ut è ueſicis, quas puer, uti noſtratibus moris eſt, inflare, contundere,
& unguibus ac digitis terere ſolebam, quid tunicarum fibræ apud Anato-
micos eſſent, ilico intellexerim. Veſicam implicantes fibræ, eadem qua fi-
bræ uentriculi, & bilis ueſiculæ collocantur ſerie. Rectæ enim intimæ ſunt,

extimæ tranſuerſæ, mediæ uerò obliquæ, pro functionum ordine ſitus ordinem adipiſcentes. Expulſionē namq; præit retentio, & hanc rurſus attractio. Duram uerò & craſſam ueſicæ tunicam fieri oportuiſſe, præter cætera argumento ſunt, quòd in magnam molem ſæpe diſtendi eam oporteat, quodq́; urinę acrimonia & ulceribus ac calculis, idq́; generis malis alijs frequenter uexetur: quæ, niſi dura eſſet, eam facilè lacerarent, eroderent, ac perforarent. Vt autem tunica hæc adhuc efficiatur ualidior, peritonæū illi denſum robuſtumq́; inuolucrum peculiariter circundedit, quod ſecunda ueſicæ cenſetur tunica, illic à peritonęo procedēs,[i] quà ſuprà pubis os ueſicæ fundus anteriorq́; ipſius ſedes uniuerſa illi in hominibus utpote erectis, ſecus multo quàm in canibus ac Galeni ferè eſt ſententia, adnaſcitur. In canibus enim & alijs quadrupedibus proceſſus tantum à peritonæo ueſicæ offertur, neq; tota ipſius ſedes anterior peritonæo ne laxè quidem adnaſcitur, ſed ut & poſterior ueſicæ ſedes lęuis & lubrica cernitur. quanquā in hominibus quoq;[k] poſterior ueſicę ſedes rectum inteſtinum & uterum reſpiciens, læuis & lubrica & aqueo humore oblita occurrat. Cæterùm cum urina ueſicæ (ut & biloſum recrementum ſuæ ueſiculæ) ad nutritionem inepta ſit, Natura ueſicæ[l] uenas quibus alatur, & arterias quibus calor ipſius recreetur, peropportunè diſtribuit, ac primùm utrinq; in ceruicis ueſicę latera unam uenam, & arteriam item unam, à cauæ uenæ & arteriæ magnæ[m] ramis per pubis oſsis foramen crus accedentibus deriuauit, quę hinc ſurſum per corporis ueſicæ longitudinem cōſcendentes, in tenuiſsimos piliq́; modo graciles ſurculos diſsipantur. Neque neruis itidem, quibus ob triſtantium ſenſationem maximè indiguit, ueſica deſtituitur. Quantūuis enim urina ueſicæ, ut bilis minori ueſiculæ, tanquam familiare quippiam influat, neq; quum naturalis eſt, ullam ab illa noxam patiatur: ea tamen interdū tantum biliosi excrementi admixtum habet, mordaxq́; & acris redditur adeò, ut niſi urinæ qualitatem ueſica perciperet, illam diutius continens, grauiter plerunque afficeretur. Ac proinde inter cæteras corporis partes, ueſica[n] neruos non minimos ſenſus tactus ſolum gratia obtinuit, eos à ſexti paris ramis coſtarum radicibus exporrectis, & ab[o] infimis ſpinalis medullæ paribus aſciſcens. Quemadmodum uerò hęc uaſa neruiq; ueſicam petunt, ita quoque ex elatiore mediaq́; corporis ſui ſeu fundi regione[p] meatus quidam exoritur, qui uenæ tunica utcunque efformatus, per umbilicum incedit: cæteriſq́; umbilici uaſis commiſſus,[q] inter duo fœtus inuolucra ceſſat, huius urinam, quæ dum utero gerimur, continuò aceruatur, illuc deferēs: ne fortè hæc per fœtus pudendum reddita, ipſiusq́; corpori circunfuſa, tenellā fœtus cutem ſua acrimonia exulceraret. Atq; ut huius meatus in natis hominibus nullus amplius eſt in hac functione uſus, ita quoq; is exareſcit, & uinculū duntaxat ueſicæ ad peritonæum efficitur: perinde ac binæ fœtus umbilicum ſubeuntes[r] arteriæ, fundo ueſicæ utrinq; attenſę, ac ita adnatæ, ut ueſicam tunc quoq; peritonæo pulchrè committant, quum hominibus in lucem editis funiculorum inſtar reſiccantur, & natiuo fœtus calore refocillando, aut aliàs arteriarum munere obeundo, penitus ſunt inutiles. Porrò in humiliorem ueſicæ ſedem, præter ſuos neruos & uenas & arterias in cauitatem uſq; ipſius, alij[s] duo inſeruntur meatus ad urinam ex renibus deducendam formati. Quum enim renes quàm proximè iecori neceſſariò allocentur, ueſica autem humilem ſibi ſedem uendicet, meatus quoſdam effingi oportuit, urinam ex renibus in ueſicam delaturos. Atq; hos uenarum corpori quàm ſimillimos Natura conſtruxit: quippe ſimplici conſtant tunica, uenarum tunica paulo duriore, paucioribus tamen quàm illa

Venæ & arteriæ ac nerui ueſicæ.

Meatus fœtus urinam educens, & fœtus peculiares arteriæ ueſicæ commiſſæ.

Meatuum urinā è renibus in ueſicam deducentium hiſtoria.

i 3 fi. O. 10 fig. P.

k 24 fig. T. 25 fig. β.

l 22, 23 fig. V. 25 fig. α.

m ulti. fig. lib. 3. i.

n 2 fig. ca. 2 lib. 4 I, μ.

o 2 fi. ca. 11 lib. 4 char. 27, 28.

p 2 fi. M ab N ad E. 24 fig. Y.

q 3 tabella fig. 30 inter M, N & O, O.

r 2 fi. K, L. 24 Z, &c.

s 22, 23 fi. q. q. 25 fi. d, c.

aptiores,& tendi ſubſidereq́; facilè poſsũt,& obliquæ fibræ quo minus in ueſicam urina ocyus delabatur,nihil interim præpediũt. Verùm quòd his meatibus,quos Græci ab officio οὐρητῆρας,& οὐρανὰς,& πόρους οὐρητικοὺς appellant, tanta cum uenis ſit ſimilitudo,quodq́; illi ſecus quàm uenę ſanguine turgentes, can
t 21 fig. E, κ, λ. dicent,Celſo albæ uenæ nuncupantur. [t] Horum principium ex ſecundo mihi appellato in renum corpore pendet ſinu: & per primum eorundem ſinum exporrecti,è caua mediaq́; renum efferũtur ſede,hincq́; peritonæo ſuper lum-
u 7 muſcul. tab. t, u. borum [u] muſculos ſupertenſi,ſecuriſsimè deorſum ad ueſicam prorepũt. Adnaſcuntur enim in progreſſu peritonæo,& ab illo fibras quaſdam adepti, alteram aſſumũt tunicam,uenulis & arterijs ut peritonęum ipſum intertextam. Porrò inſceſſus ipſorum,quum itineris longitudo nihil commodi adferre hîc poſsit,quàm minimè anfractuoſus eſt. ex renum enim ſinu deorſum modicè uerſus interiora,ut ad ueſicam pertingant, porrigũtur. Ne uerò parum firmati,& omnino penſiles ueſicę inſererentur,aut obliquum nimis ductum effice
x 2 fig. M. rent,non elatiſsimæ parti ueſicæ,ex qua [x] meatus,urinam fœtus extra umbili-
y 23 fi. r. 25 fi. non procul ab α. 26 fig. M. cum deferens pendet, [y] implantantur: ſed illi ueſicæ ſedi, quæ poſteriori peritonæi regioni,ad quam meatus toto ductu ſecurè firmatur, uicinior eſt. Conſiſtit itaq; inſertionis regio in poſteriore humilioreq́; ueſicæ ſede paulo antea quàm in ceruicem deſinat: & meatus primùm ueſicæ adnaſcũtur, & obliquo anfractu ipſius tunicam à peritonæo pronatam penetrantes, tandem in ueſicæ cauitatem (alteram quoq; permeantes ipſius tunicam) aperiuntur,ingre-
z 13 figur. c ad d. & 25 fi. Q ad R. diunturúe, modo ſanè quàm ſimillimo, [z] quo bilis meatum in duodenum inſeri relatum eſt: laxis nimirum membranulis utrinq; ad meatus foramen non aliter appendentibus,quàm ſi ueſicæ internæ tunicæ inibi membranulæ adnaſcerentur. *Artificioſa meatuum urinam deducentium inſertio.* Quarum uſus, membraneorum proceſſuum bilem deducenti meatui adnatorum uſui reſpondet, ut ſcilicet urinæ quidem ex meatibus in ueſicam defluenti cedant: & dum ueſica diſtenta urinam rurſus in eoſdem meatus regurgitare uolet,collectæ meatũq́; opplentes, urinæ tranſitum impediant. Id quod præſentes membranulæ adeò præſtant commodè, ut ueſica uel flatu plurimo repleta, nihil planè ſpiritus per hos meatus reddere queat: pari ferè cum follibus ratione. Per foramen namq; quod à tergo illis adhiberi ſolet,aer quidem attrahitur: ſed quũ follis rurſus cõprimitur, propter aſſerculum impetu aeris foramini appreſſum, nihil uenti per illud expiratur. Idem quoq; in pilis quas flatu diſtendimus, & organorum quæ follibus inflantur fiſtulis, & multis aquæductibus eleganter obſeruamus. quanquã interim rerum Opifex non ita pendulis latisq; ac manifeſtis operculis in urinariorum meatuum inſertione utatur,atq; nos ipſius induſtriam imitantes follibus adhibemus & organis & pilis,ac columbariorum denique feneſtris,quibus admiſſas furtoq; ingredientes colũbas denuò egredi prohibemus. Cæterùm, & obliquum inſuper meatuum urinariorum in inſertione ductũ, etiam urinæ per eoſdem regreſſum cohibere, in illis quas inflamus ueſicis experimur, quoties relictas meatuum portiones ſurſum nonnihil attrahimus,meatusq; quodammodo dirigentes,aeri in ueſicam per ipſius ceruicem inflato, iter damus. Inci-
a 23 fig. à ν per ο ad φ. 25 fig. γ, δ. pit autẽ ueſicæ,uti & paulo antè monuimus, [a] ceruix aliquanto inferius quàm meatuum urinariorum conſiſtit inſertio. Humillima enim ueſicæ corporis *Veſicæ ceruix.* fundiúe ſedes,ſui medio in arctum finitur meatum, quem ueſicæ ceruicem ſeu collum nuncupamus: aliter in uiro quàm in muliere protenſum, & alijs quoq; in illo quàm in hac adnatum coagmentatumq́; partibus, & uſum denique ambobus diuerſum prębentem. Commune eſt enim utriſq;,huic ceruici uel

uel meatui urinam ex ueſica deferenti[b] muſculum orbiculatim circumduci, quo cauetur, ne urina præter uoluntatem noſtram effluat: cuius uſum, ſitum & formam in ſecundo libro diffuſe perſequuti ſumus. Deinde uiris & mulieribus per illum meatum urina excernitur: ſed uiris ad ſeminis quoq; eiaculationem ſubſeruit. Vnde etiam hi peculiariter[c] glandoſum illud corpus adnatum habent, ſemen deferentium uaſorum[d] inſertionem ſuſcipiens, quo corpore meatum urinæ humectante & irrigante mulieres interim deſtituūtur. Quinetiam mulieribus ſuper uteri[e] ceruicem meatus hic fibris membraneis illi adnatus extēditur, ac ubi primùm ſub humillima[f] connexus pubis oſsium ſede cum uteri ceruice conſiſtit, citra ullum ad ſuperiora (quicquid Galenus interim in quinto de Partium uſu libro doceat) reflexum, in illius cauitatem ſinumq́;[g] ceſſat. Viris autem ultrà[h] porrigitur, ac prominet. quamprimùm enim humillimam pubis oſsium commiſſuræ regionem ſuperauit, penis corporibus ſubnatus, ad elatiorem uſq; pubis oſsium commiſſuræ ſedem aſcendit: & hinc rurſus, prout rigidus flaccidus'ue eſt penis, aut ſurſum ſpectat, aut propendet, nunc σ Græcorum, nunc S Latinorum elementum exprimens. At hæc unà cum generationis organis (quorum iam ob partium connexum uiciniamq́; inſtituendus eſt ſermo) opportuniùs pertractabuntur.

b 22, 23 fi. g. 25 fig. χ.
c 22, 23. figur. ξ.
d 23 fig. ν.
e 25 figur. x, x.
f 1 fig. ultimarum figur. 15.
g 25 fig. Δ. 27 fig. L.
h Pete hæc ex 1, 2 fig. cap. 49 li. 2 ad G, A, B.

NATVRAM PROPAGANDAE SPECIEI prouidiſſe. Caput XII.

INITIO librorum de Sanitate tuenda, Galenus ex corporis humani primordijs hominem neceſſariò morti obnoxium eſſe, pulchrè colligit. Imò præterquàm quòd corpus humanum mixtum genitumq́; eſſe conſtat, idipſum immortale incorruptibileq́; nequaquam potuiſſe fieri, arteriæ, uenæ, nerui, caro, & id genus partes reliquæ, è quibus conformatur, abundè commonſtrant. Quando itaq; uel materiæ occaſione, hominem producere immortalem non licuit, rerum Opifex ipſi ad immortalitatem quod potuit auxilium machinatus eſt: inſtar boni ciuitatum cōditoris, cui non præſens duntaxat cohabitatio cordi eſt, ſed modum quoq; prouidet, quo uel in æternum, uel ad quàmplurimos annos ea duret. Sed ciuitas quidem, quantumuis bene fortunata, quæ non unà cum ſeculis ætatibusq́; quandoq; intercidat, nulla uidetur unquam inſtituta. Prouidi uerò ſolertiſq́; rerum Opificis opera, quæ multis annorum millibus iam ſuffecerunt & perdurarunt, adhuc permanent, rara quadam arte ab ipſo inuenta, qua ſemper pro hominibus qui corrumpūtur noui ſuccedant, perpetuaq́; ſpeciei conſeruatio fiat. Homines namque initiò ita extruxit, ut unus quidem potiſsimùm fœtus principij rationem exporrigeret: alter autem id ſuſcipiens, fœtum enutriret, foueretq́;. Sic uiro organa, ipſos ſcilicet[a] teſtes addidit, qui ſemen, præcipuum noui conſtituendi hominis principium, efformarent, uaſa illis adiungens duplicia:[b] alia quidem materiam, ex qua hi aptè illud cōficerent, apportantia:[c] alia uerò confectum iam ſemen in unum[d] meatum, qui opportunè id in[e] uterum proijciat, deducentia. Is enim mulieri datur, ut principium hoc concipiat: deinde is quoq;[f] uaſis conſeritur, quorum beneficio genitura temporis ſucceſſu enutriatur, ac ſingulari miraculo in nouum hominē prodeat. Interim &[g] teſtes,[h] uaſaq́; illorum functionibus ſeruiētia, uterus ſibi uendicat, ut & mulier aliquam primarij principij rationem fœtui adijciat. Quinetiam his omnibus non hominum duntaxat, ſed & cæterorū animalium generationi

Partium generationi ſubſeruientium breuis enumeratio.

a 22, 23 figur. ζ.
b 22, 23 fi. u, x, α, dein γ, Δ, ε.
c 22, 23 fig. κ, θ, ι. etc.
d 23 fi. o, φ.
e 24 fig. L. 25 fi. i, k, l.
f 25 fi. n, y.
g 25 fig. r.
h 25 fi. primum d, g, o, p, dein t, t, u.

nerationi famulantibus organis meras commiſcendorum corporum libidi- *Vtendi appeti*
nes, & peculiarem quandam delectationis uim ad procreationem, rerum *tus generatio-*
Opifex copulauit: ipſi uerò animæ ea uſuræ, mirabilem quendam & indi- *nis organis ad-*
cibilem utendi appetitum quoque elargiens: à quo animalia incitata, etiamſi *iectus.*
ſtulta, aut iuuenilia, aut ratione prorſus priuata fuerint, prouident tamen ſuc-
ceſsioni ſpeciei, haud ſecus quàm ſi omnino eſſent prudentia. Quum enim
Opifex haud ignoraret, ſubſtantiam, ex qua inſtrumenta hæc creauit, perfe-
ctam ſapientiam neutiquam admittere, illecebrem, & uelut ineſcationem,
quam ſolam accipere poterant, ad ſalutem conſeruationemq; ſpeciei ijs indi-
dit, delectationem uehementiſsimam illarum partium uſui adijciens. Atque
hinc illa in Timæo Platonis, de generationis amore à Deo nobis ingenito diſ-
ſerentis, eſt ſententia: Quocirca pudendorum naturæ in uiris inſita uis ino- „
bediens ac imperioſa, & quaſi animal non exaudiens rationem, furioſarum „
libidinum uiolentia, ſubijcere ſibi cuncta conatur. Vulua quoque & uterus in „
fœminis pari ratione animal auidum generandi, ſi intempeſtiuè diuq; à gene- „
rando abſtineat, ægrè fert moram, plurimumq; indignatur. Vt amorem nunc „
prætercam, quo animalia ſuos proſequuntur fœtus: & temperiem à Natura
mulieri priuatim conceſſam, ut non ſolùm utero adhuc contento fœtui ali-
mentum ſubminiſtret, uerùm natum quoque ſuis mamillis ſedulò & ſolicitè
enutriat. Quàm uerò hæ, reliquaq; generationi ſubminiſtrantia organa affa-
brè extructa ſint, iam paulatim enarrare aggrediar, à uirorũ organis ſumpto
ſermonis initio.

DE VIRORVM ORGANIS GENERA- tioni ſubſeruientibus. Caput XIII.

PRAESENTIA organa primùm uigeſima figura, mox uigeſimaſecunda & uigeſimatertia abſolu-tiſsimè exprimuntur.

a 22, 23 fi. S. TESTIVM in uiris[a] ſitus nulli non eſt conſpicuus, ut & *Teſtium ſitus*
binarius ipſorũ numerus, unde etiam δίδυμοι & gemini *ac numerus.*
appellantur: quamuis interdũ unus tantum, & interdum
tres ſimul reperiantur: at id rariùs quàm nonnulli exiſti-
mant, tertium teſtem tuberculũ aliquod pręter naturam
in ſcorto reconditum enumerantes. Teſtes rotundi ſunt, *Teſtium for-*
ſed paulo admodum oblongiores, quàm aut lati, aut pro- *ma.*
fundi: dein humiliori parte obtuſiores, amplioresq;, quàm ſuperiori ſede ui-
ſuntur. uerùm & id ipſis accidit admodũ obſcurè: etiãſi teſtes, ouorũ nomen
à pleriſq;, & præcipuè Arabib. inuenerint. In externa ſuperficie nullũ penitus *Subſtantia.*
ſinum, impreſsionem'ue, aut inæqualitatem obtinent: ſubſtantiaq; conſtant
b 23 fig. T & V. V. alba, lactea, molli, & ſibi undecunq; ſimili ac continua, niſi quòd[b] uenulis fre-
quentibus, ijſdemq; exiguis tenuiſsimisq; oppletur, ob idq; rara cauernoſaq;,
c 19 fig. I, K. perinde ac lienis[c] ſubſtantia, apparet. Virorum enim teſtes nullum omnino
ſinum cauitatem'ue ſortiuntur, præter eam quæ ſecundariò ipſis eiuſmodi
uenularum gratia accedit. Vnde autem uenę, uaſcula'ue, quæ teſtium ſubſtan
tiæ implicantur, ortum ducant, ſimulatq; teſtium inuolucra expreſſero, ſub-
iungam. Teſtes itaq; pluribus tunicis ſeu inuolucris integuntur, alijs quidem *Teſtium inuo-*
utriq; teſti communibus, alijs autem priuatim ſingulos teſtes inuoluentibus. *lucra, utriſq;*
d 20 fi. r, ſ. [d] Cutis enim & carnoſa[e] membrana ambos teſtes non ſecus quàm uniuerſum *teſtibus com-*
e 20 figu. t. corpus, amplexantur, & duo illis communia ſtatuunt inuolucra: cutis qui- *munia.*
dem unum, quod reliqua corporis cute tenuius eſt, & uelut ſutura quadam
& rugis interſtinguitur: ac quibuſdam ſcrotum, quibuſdam uerò (qui ſe
Latiniùs

Latiniùs loqui exiſtimant) ſcortum, Græcis uerò ὄσχεον dicitur. Alterum autem carnoſa efformat membrana, hîc perinde ac cutis, longè quàm in reliquo corpore tenuior, ſed uenis frequentioribus intertexta. Præter hanc uerò tenuitatem, cutis & membrana aliud quoq; peculiariter hîc, ut & in fronte ac pene, ſibi uendicant, quandoquidē nullus inter ipſas interuenit adeps: non aliter profectò, quàm ſi Natura uirorū teſtibus laxius tenuiusq; uoluiſſet à cute & ea membrana obduci inuolucrū, à uirorumq; teſtibus nō minus quàm à cerebro omnē abeſſe pinguedinē. Nam etſi membranarum, quę uenis arterijsq; frequētibus intertexuntur, circa teſtes adſit copia: nullus tamen, ut ferè in reliquo corpore eſſe ſolet, hîc conſpicitur adeps. Tunicæ ſingulos teſtes priuatim inuoluētes, amplitudine, ſtructura & tenuitate inuicē admodum uariāt.[f] Vna enim, quæ & exterior eſt, teſtē cum ſuis uaſis ad eam uſq; ſedē, qua magnæ peritonęi cauitati cōmittuntur, induit, ualida quidē, ſed tenuis, uenisq; abundās. [g]Quà enim uenā arteriamq; ſeminales, ac dein uas ſemē à teſte ſurſum ducens, ex peritonæi magna cauitate in inguinum regionē, ipſumq; ſcortum duci audies, illic peritonæum hanc educit tunicā, quæ peritonęi pars proceſſusq; meritò cenſetur, itaq; ab ipſo peritonæo prodit, ut ſcortum à cute deduci pronaſciq; cernimus. Hæc tunica[h] exteriori ſuperficie, qua ipſam carnoſa contingit membrana, fibris quibuſdam membraneis illi connaſcitur, adeò ſanè frequentibus, ut interdum has aliam quandam teſtium tunicam cōſtituere arbitratus fuerim. Atq; ita etiam, ubi dextri teſtis tunica ſiniſtri teſtis ſpectat tunicā, ambæ fibris mutuò committuntur: ob idq; etiam externam ſuperficiem non admodum leuem habere uidentur, ſed membranarū inuicem connatarum modo aſperā ac fibroſam.[i] Interior huius tunicæ ſuperficies, quà teſtem ipſiusq; uaſa reſpicit, læuis, & aqueo quodā humore obducta eſt: neq; ulli penitus corpori connaſcitur, præterquàm quod elatiore ſua[k] parte peritonæo illic continuatur, adnaſciturq;, ubi ab ipſo principium ſumit: quin & inferiori teſtis parti ualidè[l] applantatur, non quidem teſtis corpori, ſed humillimæ uaſis ſemen à teſte deferentis parti, quà id ſurſum ſecundùm teſtis humiliora reuoluitur. Ad hæc, ipſa tenuiſsimæ membranæ interuentu, interna ſua ſuperficie membranæ adnaſcitur, quæ à peritonæo enata,[m] uenæ quidem ſeminali alteram conſtituit tunicam,[n] arteriæ autem tertiam. Atq; is connexus non orbiculatim ad uaſa perficitur: ſed ſecundùm rectam duntaxat lineam, quæ ad poſteriorem uaſorum ſedem conſiſteret. Huic tunicæ aliquid cum carnoſa corporis membrana commune obtigit: ut enim hanc carnoſis quibuſdam fibris[o] aliqua ſui parte augeri, intertexiq;, ac in muſculi naturam degenerare dictum eſt, ſic iſta quoque teſtis tunica ſecundùm totam ipſius[p] longitudinem poſteriori in ſede, à peritonæo uſque ad humillimam teſtis partem,[q] carnoſas nanciſcitur fibras, & longi ſtrictiq; cuiuſdam muſculi refert naturam, quem tunicę innatum cernimus, nuſquam ab illa abſcedentem, ſed unà cum ipſa à peritonæo incipientem, & etiam inferiori parti uaſis à teſte ſemen deferētis, ſimul cum tunica[r] adnatū: quæ præterquàm quòd teſtem cōmodiſsimè integit, illumq; ſuſpenſum continet, muſculi etiam illius beneficio, quaſi uoluntario motu teſtem, idque potiſsimùm coitus tempore, ſurſum allicere ſentitur. Porrò muſculi huius occaſione, quòd ſcilicet ruber, ut reliqua caro, ſit, hanc tunicam ἐρυθροειδῆ priuatim appellatam à Gręcis arbitror. aut etiam ob[s] uenarum gracilium illam implicantium copiam, quæ ruborem quoque aliquem conciliat. Non deſunt interim, qui ipſum ab ἐλύτρου (quod uelamen uaginamq;, quam inuolucrum pulchrè refert, Græcis ſignificat) ſpecie, ita nominari

Priuata ſingulorum teſtium inuolucra.

Teſtis muſculus exteriori ipſius inuolucro innatus.

f 20 fi. u. integra eſt. uigeſima autē ſecunda ad φ, φ, ψ, χ diſſecta.

g 22 fig. φ, φ tranſmittit γ, δ & n.

h 20 fig. u cui adnaſcebatur t.

i 22 fig. φ, φ, ψ, χ.

k 22 fi. φ, φ

l 22 fi χ applātatur ι.

m 22, 23 fi. u, t.

n earundē fi. α uerſus δ, & ι.

o 3 muſcu. tabu. A, Γ.

p 22 figu. à φ ad χ. aut ι.

q 22 fi. ψ.

r 22 fi χ adnaſcitur ι.

s 20 fig. u.

t Illo teſtis 22, 23 figurarũ induitur, in uigeſima tertia tamẽ ad Q à teſtis ſubſtantia modicè id diuulſum cernitur, R et S notatum.

u 23 figur. N, O.
x 23 fig. P.
y 23 fig. R & V, V.
z 23 figur. ſub O.
a 23 fi. u, θ, ι. & E, F, G.
b 23 figur. Q, R.
c 23 figur. ad O.
d 22, 23 fi. u, et 23 fig. E.

nominari aſtruunt, λ in ρ Atticorum more conuerſum eſſe conijcientes.[t] Alterum uerò priuatũ teſtis inuolucrũ, nihil præter teſtis corpus ſubſtantiamq́; cum implexis huic uaſis amplectitur, teſtis figuræ ad amuſsim reſpondens, aut potius illam efformans. Quippe dura & craſſa ualidaq́; admodũ eſt membrana, teſtis ſubſtantiam utcunq; mollem ac ſequacem inuoluens. Atque is ſanè præſentis tunicæ præcipuus cenſendus eſt uſus. dein in hoc conducit, ut ipſius interuentu & medio, uaſa teſti committenda ipſi adnaſcantur. Tunica enim hæc laxior, tenuior, molliorq́ue inibi cernitur, ubi uaſa illi committuntur, quàm per reliquam circunferentiam. Et elatiori quidem tunicæ parti uena ac arteria teſti ſanguinem ſpiritumq́ue deferentes[u] adnaſcuntur, ac quamplurimi ramuli eam tunicam hîc[x] perforantes, in teſtis ſubſtantiam[y] exporriguntur. Præter hos uerò, alij quoque deorſum in tunicæ illius corpus frequentes, ſed perquàm graciles[z] ſurculi à uena arteriaq́; ſeminalibus deriuantur, in tauris & arietibus inſtar uitis capreolorum eleganter deducti. In poſteriori uerò ſede, tunica hæc per uniuerſam ipſius longitudinem ualidiſsimè adnatos habet omnes deferentis ſemen uaſis[a] anfractus teſti obductos, inibi etiam undecunque tenuibus ac uiſum fugientibus foraminibus pertuſa. Cæterùm per reliquam exteriorem ipſius ſuperficiem, læuis & aqueo humore perfuſa, nulliq́; penitus parti connexa cernitur. Interna uerò ſuperficie, qua hæc tunica teſtis ſubſtantiam continet, undecunque illi ſubſtantiæ[b] connaſcitur. Porrò hanc à primis Anatomes profeſſoribus, qui teſtem δίδυμον uocauere, ἐπιδιδύμιδα, quaſi ſupergeminalem dixeris, appellatam ſat ſcio: quicquid alij de teſtis nugentur capite, qui quum tunicam hanc ignorarent, & apud ueteres Græcos ἐπιδιδύμιδα legerent, præter[c] elatiorem teſtis partem, Galeno teſtis caput procul dubio nuncupatam, aliam effinxerunt particulam, quæ parui teſtis inſtar, teſti impoſita, ipſius caput & ἐπιδίδυμις uocaretur. Alij horum errore (quem & alij Græcorum interpretes, ἐπιδιδύμιδα teſticularem uenam uertentes, mirificè auxerunt) eluſi, ſed ſectionem interim aggredientes, quum huiuſmodi caput non reperirent, Arabes quoſdam imitati, uas aliquod hoc nomine appellandum finxerunt, quod inter teſtem & uenam ac arteriam ſeminales, quæ præſenti tunicæ primùm adnaſcuntur, medium poſuere,[d] eam fortaſſe ſemen deferentis uaſis particulam ita appellantes, quæ ipſius eſt principium, & in poſteriori teſtis ſede elatiorem huius regionem orbiculatim aliqua ex parte complectitur. Sed quum ex reſectione horũ nugæ etiam leui opera obſeruentur, poſtpoſita nominũ contentione, hanc ex proprijs cuiq; teſti tunicis alterã habeto, & δαρτὸν etiã ueteribus Græcis appellatã ſcito, nũc uaſorum hiſtoriæ mentẽ alacriter accõmodans. Ad ſingulos itaq; teſtes ſingulæ pertingũt uenæ, ac item arteriæ, ortu differẽtes.[e] Vena nanq; dextrũ accedẽs teſtẽ, à uenæ cauæ caudice demiſsiùs quàm uenarũ ad[f] renes exporrectarũ origines pendent, principiũ ducit: non quidẽ à dextro caudicis latere, ſed ex ſuperiori anteriori'ue ipſius ſede ad dextrum modicè declinans, idq́ue oblongo quaſi & craſsiuſculo[g] tubere. Siniſtri uerò teſtis[h] uena, ex[i] uenæ ſiniſtro reni exporrectæ humiliori ſede originẽ habet. Huiuſmodi uenarum ortus plerunq; cernitur, nõnunquã uerò, ſed rarius, à ſiniſtro cauæ caudicis latere[k] ramulum exporrigi cõſpicies, qui deorſum ad ſiniſtra repens, ſiniſtræ ſeminali uenæ commiſcetur. Galenus idem & dextræ ſeminali uenæ aliquando contigiſſe teſtatur, quod ſcilicet à dextri renis[l] uena egrediens[m] ſurculus, deorſum protenderetur, & cum uena coiret à cauæ caudice principium obtinenti. At neſcio quid Prometheis in mentẽ uenerit, qui ſuis ſomnijs

Vaſorũ teſtibus ſanguinem ac ſpiritũ deferentium numerus, mox & ortus.

e 22, 23 fig. u, t.
f 22, 23 fig. m, n.
g 22, 23 fi. u.
h 20 fi. e, 23 fig. x.
i 22, 23 fi. n.
k 22 fig. y fertur ad x.
l Spectatur id fig. capiti 9 li. tertij inſerta, ad C, quod miſcetur μ.
m 22, 23 figuram.

hominem in cathedra fingẽtes, dextram ſeminalem uenam à dextri renis uena, ſiniſtram autem ex cauæ caudice toties enaſci docent, quoties ſiniſter ren elatiorem dextro ſedem occupat: quaſi uerò dextra uena nõ demiſsius multò, quàm renum uenæ, initium duceret: & quia plerunq; dextri renis uena nimis elata eſſet, teſtis dextri uena à cauæ caudice deriuaretur. Nos crebrò eum renum obſeruauimus ſitum, ſed dextri teſtis uenę aliud principiũ ſemel duntaxat, quamuis tunc ambæ ſeminales uenæ à renũ uenis originem mutuabant. Venæ ab ipſorum initijs deorſum in latus protenſæ, peritonæo fibroſis nexibus qui in alteram earum degenerant tunicam committuntur, coniuges arterias ſortitæ. Vtræq; enim arteriæ humilius quàm, dextrum teſtem petentis uenæ principium conſiſtit, è directo & ſibi proximę ex anterioris magnæ arteriæ ſedis medio [n] promuntur: ac dextra quidem cauæ uenæ [o] caudicem (quod hactenus parum à diſſectionum profeſſoribus animaduerſum miror) conſcendens, deorſum obliquè ad dextri teſtis uenam properat. Siniſtra uerò, ſui lateris uenam accedens, non ſemel mihi defuiſſe uiſa eſt, ſiniſtri teſtis uena ſolito tunc longè ampliore. Ab arteria uerò ſiniſtro reni communicata illam enaſci, uix unquam uidi: quanquam id interdum accidere poſſe, non eo inficias. quòd tamen crebriùs par uenarum & arteriarum teſtes petentium (ut paſsim Galenus docet) obſeruetur exortus, nequaquam conceſſero. Dextra uena & arteria (idem de lateris ſiniſtri uaſis ſubaudito) ſeſe inuicem contingentes, peritonęo (uti dicebã) fibroſis mẽbraneis'ue nexibus alligãtur, decliuesq; deorſum protenſæ, ſuper [p] urinariũ meatũ ex dextro rene urinam ueſicę deferentẽ ducũtur, peritonęo in progreſſu [q] tenues ac perquàm graciles ſurculos diffundentes. Quum primum uerò uaſa hæc ad coxendicis oſsis uſq; [r] ſedem peruenerint, qua [s] ſeptimus femur mouentiũ muſculos deorſum uerſus minorem femoris [t] proceſſum fertur, illa peritonæum iuxta internum eius muſculi latus [u] permeant: & ex magna peritonæi amplitudine procidentia, in [x] exterius teſti peculiarium inuolucrum quòd hîc à peritonæo principium ducit, pertingunt, unà cum neruulo nimis quàm gracili & obſcuro ad teſtem contendente, qui interdum à ſexti paris neruorum cerebri [y] propagine coſtarum radicibus exporrecta, [z] interdum uerò à uigeſimo primo ſpinalis medullæ neruorum pari diducitur. Porrò peritonæi [a] foramen uaſa tranſmittens non ita patet, ac ſi quis ori pennam inderet, aut illa chartam hanc pertunderet: ſed peritonæum exactiſsimè [b] uaſorum lateribus connaſcitur, tutò ipſa non ſecus tranſmittens, quàm ſeptum tranſuerſum, & quibus id ſuccingitur membranæ, ſtomacho & uenæ cauæ [c] uiam offerunt. Simulatque uerò uaſa illud peritonæi foramen ſuperarunt, obliquè deorſum ad elatiorem dextri teſtis ſedem [d] ducuntur, & arteria non amplius, ut in reliquo proceſſu, uenæ duntaxat accumbit, fibriſq; membraneis tantum [e] connectitur, ſed uaria quadam peculiariq; ratione uena cum arteria [f] coit, & ambæ inuicem commiſcentur, [g] corpuſq; unum pyramidis anteriùs poſteriuſq; depreſſæ inſtar efformant: cuius quidem conus inibi conſiſtit, ubi uaſa primùm inuicem permiſcentur: uaſis uerò, ubi eadem elatiori teſtis parti committuntur. Per uniuerſum hoc corpus ramorũ myriades inuicem cõplexi obſeruantur, non quidem omnes rectà deorſum procedentes, ſed alij partim rectà, partim orbiculatim, partim tranſuerſim, alij alio modo inuicem implicari apparent: impoſsibileq; eſt, unã ductus ſeriem, unum'ue ordinẽ hîc animaduertere. Neq; etiam, quod alijs traditum eſt reſectionis profeſſoribus, ibidẽ expendere ualeo, quo'nã pacto maiorẽ uaſorum dextrũ teſtem petentiũ, quàm quę ſiniſtrum

Vaſorũ iſtorũ ad teſtem ductus.

Teſtis neruulus.

Venæ cum arteria cõmixtio & implexus.

n 22, 23 fig.
α educitur ſub u ab h.
o 22, 23 fi. g.
p 22, 23 fig. ſuper q.
q 22, 23 fi. β.
r 1, 2, 3 fig. cap. 29 lib. 1 I.
s 8 muſcul. tab. Λ.
t 1, 2 fi. cap. 30 lib. 1 a.
u 23 fi. φ, φ.
x in u 20 figuræ.
y 2 fi cap. 2 libri 4 ab i iuxta ε.
z 2 fi. ca. 11 lib. 4 char. 49.
a 22 fi. φ, φ.
b 22 fi. γ, δ.
c 7 muſcul. tab. Γ, ſ.
d Ductum hũc pete ex 20 fig. quæ teſtes ſuo loco oſtẽdit.
e 22 fig. γ.
f 22, 23 figu. δ.
g 22, 23 fi. à δ ad ε. aut 23 fi. à C ad D, aut N ad O.

ſiniſtrum adeunt, implexum fieri nugētur: quum mihi hac ex parte uaſorum nullum conſpiciatur diſcrimen: & aliunde profectò, quàm à maiori illo, minori'ue implexu, maſculorũ fœminarumq́; pendet procreatio. Porrò quum tot ramorum in[h] membrana illa, quam peritonæum uaſis inibi offert, quà illi fibroſis nexibus in ipſius magna cauitate, toto inceſſu hærēt, implexus fiant, corpus id nidum erucis aut lumbricis oppletum referre uidetur, aut etiam ſenioris ruſtici aut baiuli ſuræ, temporum'ue cutem uaricibus turgidam. Vt enim multifariam in illa uenæ uarices'ue inæqualiter extuberantes, errabundo ductu feruntur: ita quoque in hoc quod narramus corpore, uenæ ſeminalis ac arteriæ innumeræ ſoboles oberrant. Perquàm rarò enim accidit, uarices capreolorum pampinorum'ue uitis imaginem exprimere: ſed ipſæ, uti dicebam, hîc rectà, illic tranſuerſim & obliquè, uarieq́; admodum prominēt. Ab hac igitur ſimilitudine reor parentes illos, qui pueros in cadauerum conſectionibus exercebant, corpus hoc κιρσοειδῆ παραστάτην, quaſi uaricoſum aſsiſtentem, aut adſtitem diceres, appellaſſe. non ſecus quàm in nono de Partium uſu libro fecit Galenus, quum inibi in caluaria reticularem quendam commiſciſcitur implexum. Cæterùm in reliquis de Partium uſu libris, unà cum Herophilo, nomen id[i] alij ferè parti, neque illi ſemper (ut paulo poſteriùs explicabo) eidem attribuit. & in libris de Semine, à uitis panpinorum figura[k] corpus hoc, cuius modò hiſtoriam inſtituimus, pampiniforme frequenter uocitat, ipſum à uaricoſa ſpecie, cui alioquin proximè accedit, diſtinguens. Vtcunque uerò illud nuncupes,[l] baſi ſua, elatiori ſedi intimæ teſtis tunicæ adnaſcitur:[m] ac multos ramulos rectà hanc tunicam perforantes, elatiori teſtis parti diſtribuit, multipliciter per teſtis ſubſtantiam, perinde ac iecoris uenæ in ipſius ſubſtantiam, diſſeminatos, & perquàm tenui conſtantes tunica. Præter ramos, quos rectà uaricoſum hoc corpus teſti ſubſtantiæ offert, alias per ambitum dictæ nunc tunicæ frequentes, & uenis in adhærente oculi[n] tunica ſparſis, quàm ſimillimas ſoboles diffundit, à quibus denuò germina in teſtis ſubſtantiam pertingunt. Hæc uenæ ac arteræ ſeminalium eſt ſeries, quas ſiue ita, ſiue uaſa teſti ſanguinem ſpiritumque deferentia, aut præparantia uoces, nihil moror, modò ipſas à iam recenſendo[o] uaſe prorſus diſtinguas. Ad externum enim uaricoſi illius corporis latus, quà teſti implantatur,[p] aliud corpus album, & durioris nerui modo durum, intimæ teſtis tunicæ adnaſcitur, hincq́; incipit: & exteriùs, quà teſti non committitur, gibbum, quodammodoq́; teres eſt, latius nonnihil quàm craſſum ſe offerens: quà uerò tunicæ illi connatum eſt, ſecundùm conuexum teſtis, cauum[q] exiſtit. Hoc itaque corpus ab externo uaricoſi corporis latere incipiens, ſecundùm illius poſteriorem fertur ſedem: & deorſum modicè uerſus interiora prorepens, ſecundùm poſteriorem ſedem intimæ teſtis tunicæ ualidiſsimè tantiſper adnaſcitur, donec ad humiliorem teſtis[r] deſcenderit ſedem: à qua denuò ſurſum[s] reflectitur, intimæ teſtis tunicæ atterſum, incumbensq́; quidem, at non amplius illi connatum, neque eandem ut hactenus formam retinens. Per totum enim ductum, quo teſtis tunicæ corpus id nectitur, propemodum æqualiter craſſum, eiuſdemq́; figuræ eſt, quam compacto uitis aut cucurbitæ capreolo & pampino aſsimilare queas. quanquam tamen non in orbem, ſed uelut in latera, huius corporis reuolutiones fiant, ad eum ferè modum, quo angues & anguillas ocyus repere cernimus. Huius namque corporis anfractus & gyri admodum inuicem continuæ & connatæ conſpiciuntur, ut & lignorum uermibus eas aſsimilare integrum ſit. Reſpondent enim illis, & deinde etiam

h Accititia eſt uenæ et arteriæ præter proprias, tunica.

i 23 fig. modò quidē υ, θ, ι aut E, F, G. aut H, I. modò autem ξ. & 4 tab. fi. cap. 49 lib. 2 T.

k 22, 23 fi. à δ ad ε.

l 22, 23 fig. ε. aut 23 fi. D. & O.

m Seriatim id pete ex 23 fi. P, Q, R, S & T.

n 18 fig. ca. 14 li. 7 υ, υ.

o dextræ figuræ fig. 23 υ, θ, ι, λ, ξ.

p 22, 23 fi. υ ad ε. aut 23 fi. E ad D.

q 23 fi. H, I.

r 22, 23 fi. ab υ ad ι. aut ab E ad F.

s 22, 23 fig. ab ε ad υ.

Venæ ac arteriæ in teſtis ſubſtantiam, ipſiusq́; proximũ inuolucrum inſertio.

Vaſis ſemen à teſte ad ueſicæ ceruicem deferentis hiſtoria.

multum referunt cerebelli[t] proceſſus, quos in ſeptimo libro à uermium imagine nomen inueniſſe dicam. Atq; hinc etiam fortaſsis in Arabum interpretibus lumbrium nomen legitur: ita enim pręſens corpus, quà teſti connaſcitur, Arabum nonnulli uocauiſſe uidentur. nam eorum aliqui, etiam[u] implexum uenæ arteriæq; ſupra ſedem teſtis elatiorem conſpicuum, ita nuncupauere. Porrò corpus hoc, quod uermi aſsimilabam, nihil prorſus imagine uaricibus inæqualiter, neq; eadem ſerie extuberantibus, accedit. Quanquam ſi bene Galeni ſententiam in libris de Semine percipiam, is alibi has[x] reuolutiones ex Herophili ſuffragio κιρσοειδῆ παραστάτην appellari uelit: alibi autem eo nomine appellitet, aliam huius quod iam tractamus corporis[y] ſedem, qua id peni inſeritur. quæ uerò ea ſit, ubi corpus iſtud ſermone ad ipſius uſq;[z] inſertionem, & illius cum corpore alterius lateris coitum deduxero, audies. Ad hunc itaq; modum corpus id intimæ teſtis tunicæ connaſcitur: &[a] exterius, demptis reuolutionum impreſsionibus, læue eſt:[b] intus uerò, quum ab intima teſtis tunica acutiori cultello admitur, aſperum, ſed nullis quæ oculis ſubijciuntur meatibus peruium eſt. Neq; etiam aliter uenæ aut arterię modo cauum eſſe uiſitur, non hîc ſolùm quà teſtis tunicæ cõnaſcitur, uerùm neq; quà ab illa abſcedens, ſurſum fertur. Quum primùm namq; ad inferiorem teſtis partem deſcendit, rectà[c] ſurſum reflexum, ſenſim anguſtius efficitur: & non amplius inuolutum, in teretem quaſi neruum deſinit. atque id ipſi maximè euenit, ubi elatiorem teſtis partem ſurſum ſcandens ſuperat. Quò quum pertigerit, anteriori illius[d] corporis, quod nos uaricoſum eſſe diximus, parti uerſus interiora innititur: & ipſi tenuis menbranulæ interuentu connexum, tantiſper aſcendit, donec per peritonæi[e] foamen, quo uena & arteria ſeminales ducuntur, in peritonæi cauitatem pertingat. In hoc tranſitu teres iſtud corpus non amplius anteriori uenæ arteriæq; parti[f] attenditur: ſed in poſteriora reflexum, ſub illis in peritonæum tranſcendit.[g] Hinc ex dextro latere (dextri enim teſtis enarrationem proſequor) ad poſtriorem pubis oſsis ſedem reflectitur: & poſteriori peritonæi parti connexum, ſuper[h] urinarium dextri lateris meatum ſub[i] ueſica deducitur. Eódem pari omnino ratione, à ſiniſtro teſte corpus ſimile perfertur: & ambo ſub poſteriori ueſicæ ſede ſuper[k] rectum inteſtinum ad ueſicæ ceruicis initium protenſa, ſenſim mutuò[l] appropinquant: & latiora craſſioraq; facta, inter ſe tandem coeunt: unumq; corpus ſub ueſicæ ceruicis initio conſtituentia, in[m] glandoſum quod paulo pòſt explicabimus, organum abſumuntur. Hoc[n] corpus à teſte ad ueſicæ ceruicē procurrens, id ſanè eſt, quod Herophilus σπερματικὸν πόρον appelauit: quodq; nos uas ſemen deferens, ad illius imitationem, aliquando & iactatorem, uibratoremq; dicimus. nam re uera corpus hoc à teſtis ſubſtantia ſemen aſſumens, ad penem id defert. Porrò ut cauitas ipſius uniuerſo ſuo ductu perquàm obſcura eſt, raroq; admodum ſectione deprehenditur: ita quoq; obſcuriores[o] meatus foraminaq; ſunt, quæ à teſte per intimam ipſius tunicam in eius corporis aut uaſis ſemen deferentis reuolutiones pertinent. Præterea uaſis huius in penem[p] inſertio conſpectum quodammodo fugit, & coitus, aut aliàs excretionis ſeminis tantùm tempore aperitur. quod quidam Patauij ſuſpenſus, facilè edocuit, qui ante ſuſpendium inuoluntario ſeminis fluxu laborãs, hos meatus omnes apertos laxosq; habuit, eos potiſsimùm, qui ex teſtibus in deferẽtis ſemen uaſis reuolutiones gyros ue pertingunt, & quibus dextrum & ſiniſtrum deferentia ſemen uaſa in ueſicæ ceruicem terminãtur. Herophilus, & ex ipſius ſuffragio Galenus,[q] hîc ubi dextrum uas ſiniſtro permiſcetur, amboq; paulo antea quàm coeant, latiora craſſioraq;

t 11 fig. li. 7 C, c, & H, I.
u 23 fig. à C ad D. & ab N ad O.
x 23 fig. κ, θ, ι, & I.
y ſiniſtra fi. figuræ 23 iuxta ξ.
z eiuſdē figur. ξ.
a 23 figu. I.
b 23 fig. H.
c 22, 23 fi. ab ι ad κ.
d 22, 23 fi. Δ, ε. aut 23 fi. C, D.
e 22 fi. φ, φ trãſmittẽtia Δ.
f ad λ 23 figuræ id ſpectatur.
g 23 figura à λ ad ξ.
h 22, 23 fig. ſupra dextrum q.
i 22, 23 fig. ſub ν.
k 22 fig. *.
l in ſiniſtra figura 23 fig. ad ξ.
m 22, 33 fi. ξ.
n 23 fig. κ, θ, ι, κ, λ, ξ.
o 23 fig. H.
p 23 figu. ξ.
q in ſiniſtra figura 23 fi gu. ad ξ.

ſioraq́; reddi diximus, alijs quibuſdã reuolutionibus hæc uaſa circũagi inuol-
uiq́; uidentur innuere, quũ & in hac ſede præſentia uaſa ſubinde παραστάτην κιρ-
** Vt tab. 4 fig. cap. 49 lib. 2 T. r 23 fig. à G ſurſum.*
σοειδῆ nominãt. Vaſa hęc inibi nunquã niſi perquàm * obſcurè mihi in homini
bus inuolui uiſa ſunt: & ſi quæ ſit reuolutio, ea penitus illi ſimilis apparet, quã
hæc uaſa obtinẽt,[r] quà primùm ab intima teſtis tunica nõ amplius illi tunicæ
connata ſurſumq́; cõſcendentia abſcedũt. tale enim quid canes, & magis ad-
huc caudati ſimij & tauri indicant, modicè conſpicuis reuolutionibus ea ſede
s 22, 23 fi. ξ. et fi. ca. 49 lib. 2 R.
frequenter donati. Cęterũ corpus[s] glandoſum, in quod deferẽtia ſemen uaſa,
poſtquam coiere inſeruntur, quodq́; Herophilus ἀδενοειδῆ παραστάτην appellat,
Glandoſum corpus uaſorũ ſemẽ deferentium inſertionem excipiẽs.
ad humillimam ueſicæ partem ipſiusq́; ceruicis initium repoñitur, eſtq́; uni-
cum & ſubinde utriſq; ſimul teſtibus grandius: at nõ ad amuſsim rotundum.
anterius enim & poſteriùs nonnihil depreſſum, à lateribus autem rotundum
t in dextra figura 23 fi. à υ per o ad φ.
inſtar globi cernitur. per ipſius uerò medium, ueſicę[t] canalis procedit, qui hic
paulo quàm in reliquo progreſſu latior, amplior'ue exiſtit: non tamen, quod
manifeſtè conſpici poſsit, à ſemen deferentibus uaſis foratus, ſed aſper dunta-
xat, ac inæqualis & rugoſus: idq́; potiſsimũ in poſteriori ipſius ſede, ubi inter-
dum deferentium uaſorum ingreſſum accurato ſtudio ſecantes, cõſpicuè de-
prehendimus. Deinde ueſicę ceruix, qua per glandoſum hoc corpus fertur, di
ſtincta ab illo neutiquã membrana eſt. nam ſolus glandoſi corporis ſinus com
munem hic urinæ ſeminiq; meatum cõficit, per reliquum autem proceſſum
u 22, 23 fi. ς. x 1, 2 fi. ca. 49 lib. 2 G aduaſcitur A, B.
canalis ille priuatum eſt corpus,[u] orbiculari muſculo ſtatim à glandoſo corpo
re circundatum, &[x] dein duobus quæ penem præcipuè conſtituunt corpori-
bus adnatũ. Quæ uerò hæc penis ſint corpora, quæq; uniuerſa ipſius habeatur
conſtructio, ſimulatq; ſingulorum quæ iam complexus ſum uſus, ſuccinctè a-
ſcripſero, peculiari Capite recenſebo. Quum primùm itaque hactenus com-
Partium quæ hoc Capite deſcribuntur conſtructionis ratio.
memorata diligenti ſectione eris aggreſſus, ex iecoris, pulmonis, & renum
fabrica, multorum autorum ſibi pugnantium neglectis dogmatibus, pulchrè
doceberis, teſtium ſubſtantiam ingenita ſibi facultate, ex materia quam ue-
næ ac arteriæ illi deferunt, ac per totum teſtem diffundunt, ſemen efficere:
& quemadmodum iecoris caro ſanguificationis opifex cenſetur, ita & hanc
teſtium ſubſtantiam ſeminis procreatricem, paremq́ue hic organorum con-
ſtructionem, ac in iecore eſſe. Perinde enim ac cibos nutritioni aptos ore aſ-
ſumimus, eosq́; uentriculo conficimus, & quod cõfectum elaboratumq́; eſt,
ex inteſtinorum anfractibus longo ductu in iecoris cauũ fertur: ita quoq; opti
mam ſanguinis ſpirituumq́; portionẽ teſtium uenę ac arteriæ ipſis perferunt.
non quidem breui aliquo, aut non anfractuoſo progreſſu, uerùm longiſsimo,
& innumeris reuolutionibus ſpiriſq́; tortuoſo & oberrante: ut materiã teſti
præparatam, ſeminiq́; efficiendo magis opportunam communicent. neq; id
in unam amplam teſtibus inciſam cauitatem, ſed in tenuiſsima, eademq́; tuni
ca ſubtili admodum formata uaſcula, per teſtis ſubſtantiã frequentiſsima ſe-
rie diſtributa. Nimirum ut teſtis ſubſtantia (quemadmodum de iecoris car-
ne dictum eſt) facultate ſibi inſita ſanguini & ſpiritui perfectam ſeminis
naturam impertiat. Atque hæc facultas in maſculis roboris & uirilitatis, in fe
minis muliebritatis cauſa exiſtit: corpusq́ue uniuerſum ita alterat, ut id quod
neq; mas, neque femina per ſe eſſet, mas uel femina euadat. Rurſus ut in iecore
Vaſorum teſti materiã deducentium ortus ratio.
uenæ cauæ ſurculi ex portæ ramis ſanguinem aſſumebant, atq; in illis quoq; is
perfectius elaborabatur: ſic etiam pori meatusq́; innumeri, ſed gracillimi, pa-
ratum à teſtib. ſemen in deferentis uaſis anfractus teſti cõnatos exporrigunt:
ut hinc rurſum ex utroque teſte ſemen in eam ſedem in uiris deducatur, qua

commodè in uterum proijci & eiaculari queat. Ad hanc functionem conducit, dextri teſtis uenam à cauę caudice ſub renum uenis enaſci, quò puriorē ſyncerioremq́; ſanguinem teſti offerat. Sic & utraſq; arterias à magna pariter oriri magnopere expedit, ut tenuioris, impetuq́; ruentis ſanguinis & diuinā quæ ſemini ineſt animam, ſpiritum'ue magis in fæcatum deducerent. Quippe neminem iam eſſe opinor, qui in arterijs ſanguinem cum Eraſiſtrato non contineri, & ſeminales arterias nihil præter ſpiritū teſtibus adferre autumet. quanquam etiam & hoc Ariſtotelis fuerit dogma, ſeminales arterias ſanguine uacuas eſſe falſò docentis. Cæterùm à ſiniſtri renis uena, eius lateris teſtem, ſuam uenam in hoc obtinere Galenus cum alijs Anatomicis omnibus atteſtatur, ut hæc ſeroſum ſanguinem ſemini communicaret, cuius acrimoniæ & mordicationis ui in ſeminis emiſsione pruritus, titillatioq́; in organo multis neruis implicito, concitaretur. Eiuſmodi enim hic delectationē Galenus fieri ſcribit, qualem ex ſalſis mordacibusq́; ſuccis in his qui ſcabie laborant, eſſe cognouimus, quando illi igne, aut lecti ſtragulis excalefacti pruriunt, ſcalpendoq́; ſuccis illis cutem ſtimulantibus locum dant. Hoc Galeni decretum, non admodum probabile duco, quum mingentes ex tanta ſeroſi humoris copia pruritu non afficiantur, etiamſi rigido excalefactoq́; pene crebrò & præcipuè ijs qui calculo uexantur, urinā reddi nouerimus. Quinetiā putridi ſeminis inuoluntario fluxu laborātes, primis diebus lāguido & flaccido pene pruritū etiam ſentiunt, nulla præcedente penem excalefaciente cauſa. Ad hæc, qui ex ramicum uitio, aut alia occaſione ſiniſtro teſte caſtrātur, coeuntes, neq; pruritu, neque uoluptate afficerētur: quod falſum eſſe, indies ab his quibus ramex manu curatur, audimus. Quod uerò alij halituoſum ſeminis ſpiritum ad delectationis cauſam etiam cōcurrere teſtantur, nō mihi ſatis arridet, quū ea pungendi ſtimulandiq́; uis ſpiritui ineſſe nequeat. adeò ut ad ſpecificam eſſentialemque ſeminis formam materiamque, ac dein ad corporis quod ſenſu afficitur rationem hæc delectatio ſit referenda. quum tota ueſicæ ceruice hanc non percipiamus. neq; profectò ſemen pari ſenſu alias corporis partes, ac uterum afficit. Cæterùm uaſis à teſte ſemen deferentis ad teſtē applantatio, niſi tenuiſsimis & anguſtis foraminulis, idq́; intimæ teſtis tunicæ interuentu fit, quòd uas id durum, ualidum, denſumq́; iniurijsq́; ferēdis pertinax fieri oportuerit, ſubſtantiam uerò teſtis laxā, molleḿq́;: adeò ut prudens Natura hîc, quēadmodum etiam nuſquam, nulla eſſentijs contraria in unū coegerit, niſi copula aliqua amicitiæ ſocietatiſq́; conciliatrice in medium cōiecta. Quantū enim à uaſe ſemen deferente, intima teſtis tunica denſitate duritiaq́; uincitur, tantum ipſa teſtes ſuperat, non quidem per uniuerſam circumferentiam qua teſti obducitur, ſed eo duntaxat loco, quo uaſa ſeminaria habet adnata. hic enim quàm per reliquum corpus mollior exiſtit, &, ut dixi, tenuibus foraminibus perforata. in hoc nanque potiſsimùm creatur, ut teſtis ſubſtantiæ exquiſitiſsimum ſit inuolucrum. Vas uerò ſemen deferens tot anfractibus ſpiriſq́; ſuper teſtem obuoluitur, ut citius & copioſius à teſte ſemen aſſumat, & aliquam forſan elaborationem in ipſo ſemen obtineat. Poſteriori uerò teſtis ſedi, non autē anteriori uas illud connaſcitur, ut quum iam ſemen confectum porrigat, contineat'ue, teſtis autem ſolum conficiat, tutiori loco uas reponatur, teſte propugnaculi loco utens: atque eadem ratione quum uas peritonæum[y] ingreditur, ſub uena & arteria meritò occultatur, quòd ſemen ſanguine ſpirituq́;, ex quibus ſemen paratur, perfectius contineat. Dextrum uas cum ſiniſtro coit, atque in ueſicæ ceruicem ambo inſinuantur, ut utriuſque teſtis ſemen ſimul, eodemq́;

Vaſis ſemē deferentis ſtructuræ ratio.

y 23 fig. ad λ ſub d.

eodemq; tẽpore in uterum eiaculetur. Glanduloſum uerò corpus (quod caudati ſimij obtinent maximum, & inſtar nubium exterius reuolutum) urinæ, ſeminiſque in ueſicæ ceruice meatum humectare certum eſt. Et deinde uelut meatuum qui per ipſum à deferentibus uaſis digeruntur, ſicut & uenarum, & arteriarum, & neruorum ueſicæ corpori & ceruici diſtributorum, fulcrum eſſe, & fortaſsis etiam ſemini quandam perfectionem indere, ad ſeminiſq; generationem conferre uidetur. Etenim in inuoluntario ſeminis fluxu laborante, quem Patauij diſſecuimus, corpus hoc glandoſum quũ diuideretur, non minus quàm teſtes ipſos, ſemine oppletũ conſpeximus: & ſi uerum fatendum eſt, inter diſſecandũ in nulla penitus corporis parte, tanta ſeminis uis uſquam, atq; in hoc glandoſo corpore adinuenitur, quantũuis id à teſtiũ ſubſtantia mollitie æqualitateq; multũ uariet. Cæterùm Galeni de glandoſo hoc corpore demonſtrationem ad calcem ſecundi de Semine poſitã admiror plurimum: qui quum hoc diſſectionis imperitos ne prorſus quidem cognoſcere, peritos uerò uno ore omnes aſſerere ſemen illo contineri, dixiſſet, illorũ ſententiam improbaturus, hanc ſæpius inculcatam ueramq; & irrefutabilem ab ipſo habitã demonſtrationem ſubiecit. Si in glanduloſis aſtitibus (ut interpretis uoce, προστάτας ἀδενοειδεῖς ita uertentis, utar) ſemen gigneretur (periti tamen, quibus glanduloſum corpus cognitum fuit, contineri tantum dixerant) excretionem eius caſtrata animalia appeterent. at hanc nõ uidentur appetere: nullum igitur ſemen in his gigni perſpicuũ eſt. Profectò ſi Galeni libri de Demonſtratione, eiuſmodi crebris ſcatent demonſtrationibus, quę ipſi (ſi modò auſim proloqui) non infrequentes, ac potiſsimùm in qua plurimum excelluit Anatome ſunt, non eſt quod tantopere eos libros expetamus, illiſq; ipſis inuideamus, apud quos à tineis & blattis nullum ſui uſum præbentes, deuorandi aſſeruantur. Præter hoc enim quòd eiuſmodi animalia ſubinde ut pueri ſpadoneſq; in caſſum uenerem appetunt, quónam pacto quæſo, etiamſi tota ſeminis generandi uis glãdoſo huic corpori ineſſet, teſtibus ademptis ſemẽ ea producent, quãdo reſecti teſtes uaſi ad glãdoſum corpus ſemen deferẽti nihil exporrigent? Id enim ex ſectione certo certius eſt, nullã omnino deferẽti ſemen uaſi cum uenis ac arterijs teſtium cõmunionem eſſe, qua ſemen citra teſtium opus aſſumerent. etſi quid tale eſſet, quod aliquando mihi cum pleriſq; Anatomes profeſſoribus perſuaſiſsimum fuit, ut ſcilicet uena & arteria in deferentis ſemen uaſis naturã degenerarent, exq; uena & arteria illud cõformaretur, Galeni demonſtratio duntaxat in illis animalibus locum haberet, in quibus induſtrius caſtrator teſtẽ illęſis ſeminarijs uaſis (quod factu eſt impoſsibile) ademiſſet. Quantũuis enim ſtudueris deferentis ſemen uaſis ſuper teſtẽ circumactus, & ſpiras, gyroſq; ab intima teſtis tunica reſcindere, id non pręſtabis, quin uaſis pars quæ teſti adnaſcitur, aſpera inæqualiſq; & raſa uideatur. Etſi fortè huius experientiæ ſtudioſus, in caſtrando animali intimam teſtis tunicam aliqua ex parte diuideres, & tunicam ad ſeminaria uaſa adhuc connatam relinquens, ſolam teſtis ſubſtantiam ex tunica liberares, neceſſariò adhuc pori meatuſq; ſeminalium uaſorũ diſrumperẽtur, quæ certò per teſtis ſubſtantiã digeri nouimus. Huius namque adminiſtrationis, & expendendæ Ariſtotelis ſententiæ, quæ teſtibus nullam ſeminis generandi uim tribuit gratia, in cane periculum feci: qui bellè quidem conualuit, ſed generationi, ut reliqui quibus teſtes eruti ſunt, ineptus eſſe uidetur. nam hic, ut & illi quoque, obeſus admodum & ingeneroſior redditus eſt. Verùm ut reliqua taceam, mirum eſt Galenum non animaduertiſſe, quum huiuſmodi texeret demonſtrationẽ, ab Ariſtotelis

Glandoſi corporis ueſicæ collo adnati uſus.

Galeni Anatomica demonſtratio, qua glãdoſum corpus ſemini parando non præeſſe conficitur.

ſectatoribus illam, ut teſtes ad ſeminis generationem nihil conducere perſuaderent, in hunc modum retorquere poſſe: Si ſemẽ in teſtibus gigneretur, animalia quibus uena & arteria ſeminales, quà ex peritonæo elabuntur, uinculo ita eſſent interceptæ, aut præſectæ, ut teſtes in ſcorto adhuc relinquerentur, ſeminis excretionem appeterent. at hanc non uidentur appetere: nullum igitur ſemẽ in teſtibus gigni, eſt perſpicuum: Sed ut glandoſum corpus, ſi ſemen generaret, abſectis teſtibus ſuo munere, utpote deficiente materia, fungi nequiret: ita etiam teſtes ſuum non obirent munus, quum nullus ſanguis & ſpiritus, iam præſectis uaſis, ad illos deduci poſſet.

DE VIRILIS MEMBRI, PENISVE ſtructura. Caput XIIII.

PENIS fabricam in primis oſtenduut figuræ Capitis quadrageſiminoni, libri ſecundi: ut & uigeſima figura huius libri, & uigeſimaſecunda, & uigeſimatertia.

AFFABRE admodum Naturam penem extruxiſſe, illius functiones pulchrè atteſtantur. Hæc namque, quum ſatius fore duxiſſet, duos qui commodè generationi ſubſeruirent homines procreare, uni quidem præcipuè ad ſeminis ſuſceptionem, alteri autem ad eius excretionem idoneas partes adaptauit. Viro igitur membrum ſemini in uterum fundendo aptiſsimum eſt largita, quod concubitus tempore uarios ob uſus tumidũ, rigidum & erectum prorſus eſſe oportuit. At ſi perpetuò ita tenſum prælõgumq́; ſeruaretur, tota uita, præterquàm congreſſus tempore, moleſtum foret, prompteq́; iniurijs non ſecus afficeretur, quàm ſi quis ſemper manum circumferret protenſam. Quum itaque modò laxum, gracile & breue, modò uiciſsim tenſum tumidumq́ue fieri debuit, laudanda eſt Natura, quæ membrum his uſibus idoneum confinxit.

Penis ſtructuræ ratio.

Potiſsima penis ſubſtantia.

Penis enim potiſsimùm[a] duobus corporibus, nullam partem (niſi fortè papillam) ſibi ſimilem nanciſcentibus, conſtruitur: quæ ſpiritu ſanguineq́; repleta, erigi, produciq́;, & inſigniter turgere poſſunt: & rurſus eodẽ ſpiritu ſanguineq́; diſſolutis, arctari, concidere, flacceſcere, breuioraq́; effici.

a 1, 2, 3, 4 fig. ca. 49 lib. 2 A, B. & huius libri 22, 23 fig. 5, 7.

Galenũ humani penis fabricam nunquam ſpectaſſe.

Quòd uerò Galenus hæc corpora nunquam reſecuerit, neq́; illorum naturam perſpectam habuerit, ipſius in decimoquinto de Partium uſu orationis ſeries plus ſatis tibi argumento erit, ubi uirilis membri fabricam abſoluero: cuius ſitum Galenus prolixiſsimè & eleganter recenſet, quòd nimirũ citra ſectionẽ is illum non magis latuerit, quàm hominis digiti, & ad inguina & in poplite flexus, quibus dunta xat locis hominem à ſimia differre, Galenus propemodũ arbitratus eſt.

Penis ſitus.

Atq; ut ſitus in cõſpectu citra longiorem enarrationem uenit, ita quoq; leui opera colligitur, quàm is penis muneribus obeũdis examuſsim quadret, neq; aptiùs aliquò reponi poſsit: ita ſanè, ut moles ipſius & forma nulli non pateant.

Penis conſtructionem ſubeũtia.

Duo præcipua ipſius corpora.

Conſtructionem uerò ipſius ſubintrant duo illum præcipuè efformantia corpora, meatus ſemini urinæq́; communis, quatuor muſculi ad penis radicem repoſiti: ac demum uenæ, arteriæ, nerui, cutis, & quæ huic ſubſternitur carnoſa membrana, & uinculum cutem hanc cum carnea membrana peni connectẽs. Ex dextro itaq; pubis oſſe,[d] ubi id craſsius & quaſi teres ad inferiorẽ[e] commiſſuræ pubis oſſa cõmittentis ſedem uiſitur,[f] teres quoddam corpus ualidiſſimè principium ducit, ligamẽti naturam prorſus referens, quod ab oſſe nonnihil ſurſum recedẽs, interno latere[g] aliud cõtingit corpus, ſimiliter à ſiniſtro pubis oſſe pronatum. Hæc corpora in eum modum inuicem committuntur, ac ſi

d 1, 2, 3 fig. ca. 29 lib. 1 t.

e 1 fig. ultimarũ lib. 1 s.

f 2 fig. ca. 49 lib. 2 B et dein illi ſubditũ C.

g eiuſ. fig. A & illi ſubditũ C.

ac ſi utrarumq; manuum indices internis partibus mutuò iungeres, unitosq;
fingeres. Vt enim interna indicum ſedes plana, non autem gibba & teres, exte
rioris ſedis modo eſt, ita etiam hęc corpora quà inuicem connaſcuntur plana
ſunt, externis autem lateribus & ſuperiori ſede teretia inuicem iunctorum di
gitorum inſtar, qui ſimul commiſsi latius quàm profundius corpus ad penis
modum efficiunt. Deinde ut inferior indicum, ita commiſſorum ſedes modi
cè dehiſcit, planaq; uiſitur: ſic & penis corporũ inferior ſedes patens dehiſcit,
h 1, 2, 3 fig. ca. 49 li. 2 G ſub A, B. ac[h] urinarium ueſicæ meatum ſub ſe ita porrectum obtinet, ac ſi calamum
quo ſcribitur, inferiori indicum ſedi exporrigeres, & indices tibi penis corpo-
rum loco, calamus autem urinarij meatus uice eſſent. Mox enim à corporum *Meatus urinæ ſeminiſq; communis.*
exortu ipſis urinarius meatus, ſeu ueſicæ ceruix ſubtenditur, ac cum illis ad
i Figurarũ 49 cap. lib. 2 D. [i] glandes uſque initium in eum modum porrigitur, ut corporum ſubſtan-
tiam nuſquam ingrediatur: perinde ac in glandis ſede, ubi meatum in cor-
porum ſubſtantiam duci paulo pòſt audies. Corpora hæc in hunc modum
enata, ſimulque commiſſa, ſeorſum ſingulũ oblonga referunt corpus, ex ner-
k 3 fig. cap. 49 lib. 2 E, E. uea contextum ſubſtantia, inſtar coriaceæ fiſtulæ, cuius interior[k] ſubſtan-
tia rubra prorſus, & nigricans, & fungoſa, & atro ſanguine oppleta cernitur,
ad eum ferè modũ, ac ſi ex innumeris arteriarum uenarumq; ſurculis quàm
tenuiſsimis, ſimulq; proximè implicatis, retia quędam efformarentur, orbicu
latim à neruea illa membraneaq; ſubſtantia tanquam in corio comprehenſa.
Atque hæc duo penis corpora ad glandem uſque priuatim ſingula nerueum
retinent inuolucrum, & fungoſam hanc ſubſtantiam, ſumma diligentia à Na
turæ operum ſtudioſo expendendam. Quum autem ad eam uſque penis re- *Glans.*
l ad D figurarum cap. 49 lib. 2. gionem perrepſere, in qua iam glandẽ[l] efformatura ſunt, in acutum ferũtur,
& carnoſa glandis ſubſtantia ipſis obnaſcitur, quæ meatum urinæ ſeminique
communem non ſubnatũ duntaxat ut corpora illa obtinet, uerùm eum in ſe
m 23 fig. φ. complectitur, meatũq; ambit, qui hic reliquo ipſius ductu[m] amplior efficitur:
& rurſus ſuo fine extremo'ue arctatur: nõ ſecus quàm ſi Natura in concubitu
ſeminis morã, ac proinde intenſiorẽ delectationem in glande (quã affrictus
potiſsimũ occaſione adauxit) eſſe cupiuiſſet. Vnde etiã inuoluntario ſeminis
fluxu laborãtes, hac ſede plurimũ ulcerib. infeſtantur, propter putridi ſeminis
in hac amplitudine aſſeruati acrimoniã, urinariũ meatum impẽſe exulceran-
tem: qui profluentis urinę mordacitate, dum urina redditur, in glãde inſigni-
ter infeſtatur, non minus ſanè, quàm rigido pene eiuſdẽ meatus ſedes inter a-
num & teſtes, ubi perinęũ nobis uocatũ habetur, conſiſtens, grauiter eo malo
affectis cruciat: quod in primis meatus obliquitatis ac reflexus, & inſuper de-
n 1 fig. cap. 49 li. 2 G. cliuis etiã ſedis ratione accidit. Quũ enim meatus[n] hàc primũ ſub penis corpo
ribus ſurſum reflectitur, hęcq; ſedes humillima eſt, ſeminis copia à quo mea-
tus exulceratur, nõ minus hic quàm in glãde cõſiſtit, ac proinde magis quàm
in reliqua meatus ſede erodit: & deinde eroſus meatus, quãdo unà cum pene
o 22, 23 fi v. & ultimæ fig. lib. 3 f. tenditur, ſolutionẽ unitatis uehemẽtiùs inibi percipit. Porrò[o] uenę ac arteriæ *Venæ, Arteriæ & nerui.*
ad horũ penis corporũ radicem accedentes, ab illis deriuãtur uenis ac arterijs,
quæ humilioris illius diuiſionis rami ſunt, quã uaſa os ſacrũ prætergreſſa ten-
tare, in tertio libro prodidimus: & quanquam hæc uaſa ad penis corpora per-
p 1, 2, 3, 4 fi. ca. 49 li. 2 A, B. tingant, uix tamen ſectione aſſequor, quo itinere in[p] corporũ illorum cauita-
tem inſerantur, ſanguinem eum nigricantem & craſſum, quem fungoſa cor
q 20 fig. r. porum ſubſtantia plurimum poſsidet, deductura. Rami tamen[q] cuti hæc cor
pora induenti, etiam ante ſectionẽ conſpicui offerũtur, illamq; intercurrunt.
Nerui quoque huc plures ab infimis ſacri oſsis paribus pertingunt, ſecundum
corporum

corporum longitudinem diffuſi: ac[r] duo tenues in humillima penis ſede exporriguntur, unus utrinq; ad meatus urinæ ſeminiq; communis latera. Quinetiam & alius ſubinde conſpicuus eſt, ſuperiori corporum ſedi qua hæc inuicem connaſcuntur,[s] expanſus. His neruis accedunt membranea uincula, ſuperiorem corporum ſedem, qua primùm ſurſum ducuntur pubis oſsium commiſſuræ ad eam uſq; partem nectentia, qua primùm penis orbiculatim cute carnoſaq; membrana obtegitur.[t] Muſculi quatuor penem adeuntes, in ſecundo libro deſcripti ſunt: dum duos urinæ, ſeminisq; meatui, & ſingulos ſingulis penis corporibus aliquò uſq; exporrigi recenſuimus. Adeò ut nihil de penis fabrica modò dicendum ſuperſit: niſi quis Naturam laudare uelit, quòd nullum adipem[u] inter carneam membranã & cutem peni obductas interiecerit, quo tenuius, & conuolui implicariq; & extendi aptius inuolucrum peni ſtatueretur, quod prẹputium uulgò nuncupamus: in hoc in primis formatũ, ut penem tegendo aſſeruet læuem, modiceq; mollem & lubricum, egregieq; ſenſu præditum, non uerò calloſum, cutisq; inſtar aridum & ſtupidum. Si itaq; humanum penem reſecueris, non unum concauum reperies neruum, aut ligamentum à pubis oſſe enatum, quemadmodum Galenus docuit, ſed duo quẹ deſcripſi corpora: quæ nõ uacua & omni humiditate indiga, ut Galenus ſcribit, exiſtunt, ſed fungoſa illa & ueluti carnea, uti Ariſtoteles rectè innuit, materia, & plurimo nigricante ſanguine inſtar farciminum implentur. Deinde ad ſeminis urinæq; meatum non alij exporrigũtur muſculi, quàm[x] duo illi quos à recti inteſtini orbiculari muſculo pronaſci oſtẽdimus: quantumuis interim Galenus per totam penis longitudinẽ duos exporrigi recenſeat muſculos, ſecundum urinæ ſeminisq; meatũ protenſos. Cæterùm haud mirum eſt, Galenum penis muſculos non probè aſſecutum, quandoquidem neruoſi illius cauique quod in pene ſtatuit corporis exortum non debitè expendens, aſſerat, id ex ſuperioribus pubis oſsium ſedib.[y] pronaſci: haud ſecus ſanè, quàm quis diſſectionum rudis iudicaret penem illic primùm oriri, ubi is ab oſſe pubis ſupra ſcortum teres ac cute obductus propendet, aut erigitur: non uerò (quemadmodum nos ſcripſimus) animaduerteret,[z] neruoſa penis corpora inferiùs etiam[a] educi, quàm infima pubis oſsium[b] commiſſurẹ cõſiſtit regio, & penem mox ad anum inuocato nobis perinæo, uniuerſoq; ipſius per ſcortũ inceſſu, & longo ad anteriorem pubis oſsium ſedem nexu, æquè craſſum corpulentumque exiſtere, ac in tereti illa & ueluti ſua ex corporis trunco eminente ſede, quam uulgus penem uirgamq; appellitat. Neque iſtud ſolis obtigit hominibus, at uniuerſis quoq; quadrupedibus præcipua penis portio molesq; infra pubis oſſium commiſſuram, anum uerſus, auſpicatur: etiamſi hæc animalia in penis conſtructione, non rara alioquin uulgariaq; proponant diſcrimina. Cæterùm Arabes quoq; admiror, qui tres in pene enumerarunt meatus: unum quidem urinæ dicatum, ſecundum ſemini, tertium autem illi uiſcido humori, quem à glanduloſo[c] corpore ceruici ueſicæ circumnato parari arbitramur, quiq; humectum penem ſubinde reddit uiro impenſius cõcubitum appetente, quum interim his omnibus unus extruatur meatus. Verùm facilè exiſtimo hanc ſententiam primùm ab Arabe quopiam fuiſſe inuectam, qui penis ſectionem aggreſſus, eiusq; fabricam Galeni placitis non conuenire animaduertens,[d] tres arbitratus ſit eſſe penis meatus: duo quæ dixi corpora, & meatũ ſemini urinæq;, & dicto etiam nuper humori communem. Quandoquidem ſi tranſuerſim penem[e] reſecas, neq; nigricantem qui inter ſecandum promanat ſanguinem abſtergis, profectò ſingula corpora ſinguli meatus tibi apparẽt: quibus tertius accedit,

Cutis.
Carnea membrana Muſculi.
Lib. 15. de Vſu part.
Lib. 1. de Hiſtor. cap. 13.

r Ea ſede, ubi v ſpectatur 22 figu.
s Inter s & 7 figu. 22.
t 1, 2 fi. ca. 49 lib. 2 H, I, K, L.
u 20 fi. inter t & r.
x 1, 2 fi. ca. 49 li. 2 I & H ab M.
y Vbi q cõſiſtit 4 muſc. tab. in qua penis pars in 3 tab. cõſpicua eſt abſecta.
z 1, 2 fi. ca. 49 li. 2 A, B.
a 2 fi. ca. 49 li. 2 C, C iuxta M.
b 1 fig. ultimarũ li. 15.
c 22, 23 fi. 5.
d 3 fig. cap. 49. libri 2 E, E, G.
e ut in dicta figu. & 4 muſc. tab. ad q.

accedit, qui uerè meatus eſt. At expreſſo abſterſoq; ſanguine, corporum fungoſa ſe offert ſubſtantia, leui negocio commonſtrans, corpora illa meatus non eſſe cenſendos. Vtcunque tamen ſit, hîc Patauij adoleſcens iuris ſtudioſus, ac è nobili Symionum apud Foroiulienſes familia natus, mihi familiaris eſt, qui in glandis apice duos obtinet meatus, unum ſemini, alterum urinæ paratum. Verùm quum ea quæ non niſi rariſsimè accidunt, hîc nequaquam commemoranda duxerim, quæ præter naturam ſe habere comperi, non lubens ſcribo. Quare etiam hermaphrodytorũ ſpecies, quas aliquot hactenus uidi, nũc non recẽſeo: generationis, non mõſtruoſæ mulieris organa, modò perſequuturus.

DE VTERO, RELIQVIS'QVE MVLIEBRIbus generationi famulantibus organis. Caput XV.

PRAESENTIBVS organis oſtendendis ſeriatim faciunt uigeſimaquarta figura, & uigeſimaquinta, duæq; illas ſubſequentes.

a 22 fig. i, k, l. b 25 fig. x, x. aut quicquid ſub G, K, K conſiſtit fi. 27.

Vterũ in fundum & ceruicem diuidi.

QVVM uteri enarramus fabricã, illum opportunè in[a] fundum, &[b] ceruicem, ſeu collum, non ſecus ac ueſicã, diſtinguimus. quandoquidem, etſi uterus illis ambobus conformetur, unumq; ex illis cõſurgat corpus: ea tamen ſitu, forma, magnitudine, ſubſtantia, uaſorum inſertione, & id genus alijs, in uteri hiſtoria diligẽter ſpectandis, admodum differunt. Ceruix itaq; uteri à mulieris pudendo ſurſum rectà per poſteriorem pubis[c] oſsium &[d] ueſicę regionem, ac ſecundùm[e] recti inteſtini anteriora, in peritonæi[f] cauitatem tantiſper aſcendit, donec ferè è directo ſedis pertingat, qua è pubis oſsibus rectorum abdominis muſculorum exoriuntur[g] initia. illic namque uteri ceruix in fundum, aut fundus ipſe in ceruicem[h] deſinit, adeò ut & hîc humilior quoq; fundi pars plurimùm conſiſtat. Cæterùm ſuperioris fundi partis, & eiuſdem laterum ſedes, pro magnitudine ipſius & mole uariant. Quanto enim fundus cum fœtu magis increſcit, tanto etiam elatiùs, uel ſupra umbilici regionẽ, ſuperiore ſua parte protẽditur: ſuiſq; lateribus ad ilia ſic accedit, ut nullum peculiarem ipſi ſitum circunſcribere queam. In nullis tamen omnino mulieribus utero non gerentibus, fundus, ſacri oſsis[i] initium infimæ lumborum uertebræ coarticulatum ſuperat, neq; in illis fundus & ceruix poſteriori parte aliud præter rectum inteſtinũ tangunt, uixq; ipſius etiam uincunt amplitudinem, & elatiſsima fundi pars non tam altè ac recti inteſtini[k] ſedes in colon ceſſans prorepit. imò hanc nunquã adeò altè atq; ueſicam uel prorſus inanitam, cõſcendiſſe animaduerti, niſi uterum manu apprehenſum, ipſius producta ceruice, ſurſum traxerim. Prout namq; hanc in ſe laxatam & conuolutam ſinis, aut utero ſurſum attracto protendis, uteri ſitum plurimùm uarias. Is namq; tam liberè connexus iacet, ipſiuſq; ceruix, uti ſuo audies loco, ea extruitur ſubſtantia, ut fundus leui opera deorſum ac ſurſum agi poſsit. unde etiam (ne quid de uteri adferam procidentia) non admodum magna occaſione in quibuſdã mulieribus, præcipuè autem ætate prouectioribus, & quibus uteri[l] ligamenta iam laxiora euaſere, fundi[m] os ad ceruicis uteri[n] os ita deuoluitur, ut mox in ceruicis ore, ipſo'ue pudendo occurrat, ſicque ſuprema fundi pars multo humiliùs quàm elatior ueſicæ regio deſcendat. Quanquã interim (uti iam prius monui) puellis etiam, & illis mulieribus quæ nondum pepererunt, & quibus fundi os altiùs adhuc recõditur, uteruſq; ſuis ligamentis detinetur, ſuprema fundi pars, inter diſſecandum, ueſicam

Vteri ſitus, & cum accumbentibus ipſi parti bus contactus.

c ultimarũ fig. li. 1 g, h. d 24 fi. T. 25 figur. β. e 24 fig. K. 25 figur. m. f 24 fig. C, D. 25 figu. G, H. g 5 muſ. ta. n, o muſ. Δ. h 24 figu. R, S in L deſinunt.

i ult. fig. li. 1 M. & fi. cap. 14. li. 1 G ad F.

k 5 fig. iuxta T et Y.

l 24 fi. O, P, Q. 26 figu. E, E. m 26 fi. D. n 25 fig. 1.

ſicam minimè excedere uideatur: adeò, ut uniuerſę anteriori fundi parti ueſica præponatur. Hîc tamen[o] humillima omenti ſede in illis mulieribus interueniente, quibus id ſurſum uerſus lienem non cõuolutum, omnibus inteſtinis obducitur. Omenti enim moles longitudoque tanta eſt, ut inter uterum ueſicamque aliquando implicari, ac ut Hippocrates de obeſis dicebat mulieribus, uteri fundi os, quo etiam minus aptè concipiat, leuiter comprimere poſsit. Cæterùm[p] anteriori ceruicis uteri parti, ueſicæ quoque fundus illic incumbit, aut præiacet, ubi uteri ceruix fundo ſuo eſt contermina. per reliquam uerò ſedem, quaſi ad pudendum uſque, collum ueſicæ ipſi duntaxat exporrigitur. Verùm quia uteri ceruix, ueſicæ collum latitudine plurimùm ſuperat, tota anterior ceruicis uteri pars, ueſica ipſiusque collo non operta, eam peritonæi ſedem contingit, qua interna poſterior'ue pubis oſsium regio ſuccingitur. Porrò latera ceruicis fundique uteri,[q] uaſa quæ ipſum adeunt, & [r] membranæ illum proximis partibus nectentes, ſpectant. Atq; ita uterus ferè non prægnãtibus ſituatur. in utero autem gerentibus, ſuper[s] gracilia inteſtina ſub omẽto (niſi id ſurſum uerſus lienem ſit reuolutũ) & anteriore peritonæi parte ducitur, ilia quoq;, quum partui uicinior eſt, impenſiusq́; turget, inſigniter opplens. Quinetiã uterus his nõ adamuſsim (ut aliàs ferè) mediã, quod ad dextrum & ſiniſtrũ attinet, ſedẽ occupat: ſed quaſi elatiore apice in[t] dextrum magis, aut ſiniſtrũ uergit. Quod etſi ſubinde fœtuum ſexus ratione fiat, non tamen perpetuum eſt. Mulieres enim dextrã abdominis partem magis prominulam grauemq́; habẽtes, & fœtus impetũ inibi magis ſentientes, fœminas peperiſſe cognoui: & etiã in ſiniſtro latere facta tenſione ac motu, maſculos aliquando progenitos eſſe cõſtat.

Vteri forma. Muliebris uteri formã, ueſicæ plerunq;[u] aſsimilamus, & potiſsimũ[x] uteri prægnantiũ, quibus adamuſsim propemodũ ueſicę reſpõdet: quippe illis uteri fundus, ut & ueſicę, amplus egregiè, magnusq́; eſt: & ceruix, ſi hanc ad fundi cõtuleris amplitudinẽ, anguſta. In non prægnantibus autẽ, ceruicis latitudinẽ, fundi latitudo uix ſuperat: & ſi ceruicẽ uel leuiſſimo conatu diduxeris, iam ipſius latitudinẽ plurimùm fundi latitudinẽ uincere ſpectabis, quum fundi ſubſtãtia, utcũq; manibus protendẽti, haud ſequax ſit. unde etiã tunc iniqua quodãmodo uteri ad ueſicã eſt cõparatio. Deinde ueſica, quod ad latum profundumq́; attinet, exactè orbicularis eſt: uteri autem fundus non prægnantibus, anteriori poſteriorique partibus (ut latior quàm profundior euadat) comprimitur. Veſicæ etiam ſuperior pars exquiſiti globi inſtar rotunda eſſet, niſi quà[y] meatus urinam è fœtu per umbilicum deducens, ab ipſa pronaſcitur, uelut in acutum aſſurgeret: quum uterus interim hîc[z] obtuſus ſit, quartamque circuli partem, etiam nonnihil erectam, aut nouilunij imaginem referat, non aliter quàm ſi ſuperior fundi pars[a] utrinque obtuſum conſtitueret angulum: perinde ac frontem urtuli iam primùm cornua producentis, anguloſam extuberantemq́; eſſe cernimus. adeò, ut ab eiuſmodi frontis imagine, cornuumque exortibus, arbitrer ambos uteri angulos, ac ueluti papillas, à ueteribus cornuum nomen obtinuiſſe, & à nobis quoque cornua nuncupari.[b] Ab his angulis, ſeu cornibus, uteri fundus ſenſim arctior redditus, deorſum ad ipſius ceruicis originem fertur: ita tamen, ut totus fundus non multo fiat longior, quàm eſt latus, ceruice interim inſtar meatus cuiuſdam longa & tereti.

Vteri cornua.

Externa uteri ſuperficies. [c] Fundus uteri, omni ex parte, præterquàm in lateribus, ubi exigua amplitudine uaſorum membranarúmque admittit applantationes, externa ſuperficie læui & æquali, & madente ueluti linteo abſterſa, ſubrubicanteque conſtat. Ceruicis quoque exterior

ſuperficies

[o] 2 fi. inferiora Q, Q.
[p] 25 fig. β, γ, & δ inſternuntur χ, χ.
[q] 25 fig. n, u, y.
[r] 24 fi. O, P, Q. et 27 fig. l, l.
[s] tota ferè 7 fig.
[t] Vt 1 tab. fig. 30.
[u] 25 fig. cõfer β, γ, δ, cum i, k, l, x, x. aut 24 fig. T cũ L.
[x] 1 ta. fi. 30
[y] 2 figu. M educitur ab N. aut 24 fi. Y à T.
[z] 25 ab i et k ad l.
[a] 25 figur. i & k.
[b] 25 fig. ab i ad k ad l.
[c] 26 fi. fundus læuis eſt ad A, aſper ad E, quod eſt proximum A.

ſuperficies in poſteriori ipſius parte ab uteri fundo nõnihil ultra medium ſuæ longitudinis, & anteriori etiam parte fundo propinquiori, læuis ac humecta (magis tamen quàm fundi ſuperficies candicans) conſpicitur. Per reliquam uerò externam ſedem, propter quarundam partium adnexum aſpera exiſtit,
d 27 fi. notatur A, A. B, B. C, D. earum membranarum modo, quæ inuicẽ adnaſcuntur.[d] Interna fundi ſuperficies, non prægnantibus æqualis quoq; ac læuis, ut & inanitarum ueſicarum *Fundi uteri ſinus.*
e 26 fig. L. apparet. Sed harum[e] ſinus maioribus profundioribusq́; rugis oppletur, illius uerò pluribus quidem, at uiſum quodammodo propter continuitatem denſitatemq́; fugientibus, nõ aliter quàm ſi exactiſsimè læuis foret. Attamen fundi uteri ſinus, perinde ac inuerſum uirile ſcortũ, leuiter & perquàm modicè
f 27 fi. C, D. extuberantem[f] futuram, ſeu tenuiſsimæ lineæ inſtar prominens taberculum obtinet, ſecundum uniuerſæ ſinus ſuperficiei longitudinẽ anteriùs & poſteriùs exporrectum, quaſi quoddam totius ſuperficiei in dextram ſuperficiem & ſiniſtram interſtitiũ, aut obſcuriſsima potius quæpiam cenſeri poſſet notula. Neq; etiam aliud, præter hanc uix eminentẽ lineam, occurrit ſeptum, aut ſignum, quo internam fundi ſuperficiem, in duas ſubdiuidere liceat, adeò ut tota ſuperficies unica duntaxat ſit cauitas aut ſinus, quo genitale ſemen excipitur, fœtusq́; in utero continetur. Sinus iſte, formam fundi uteri magna ex par-
g iuxta G 27 fi. quo foramen notatur. te referens, latior eſt & albior, quàm profundior, humilimaq́;[g] ſede iuxta fundi foramen anguſtus cernitur: ſuperiore autem ſede latus, qua ueluti in duos
h utrinq; ad latus F 27 fig. ceſſat[h] angulos ad elatioris fundi partis[i] latera cornuaq́; cõſcendentes. Media enim[k] ſedes ſuperioris partis ſinus non tam altè ac latera ipſius conſcendunt,
i 25 fig. i, k. ob uteri ſubſtantiam deorſum hìc quaſi ſeptũ aliquod & tuber in cauitatem
k 27 fig. F, F. ſinus ſpectantẽ. Hunc ſinum in non prægnantibus, ut plurimùm uiſcido quodam & ſubalbo muco illitum, & colore inter pallidũ & rubrum medio perfuſum, & in ſuis angulis ſuperioribus'ue ipſius apicibus, quàm reliqua ampli-
l 23 fig. o. tudine rugoſiorem, ac omnino illi[l] cauitati ſimilem comperi, in quam defe-
m 23 fi. π, θ, ι, λ, ξ. rentia ſemen[m] uaſa uiro ad penis initium inſeruntur. Nullus enim inibi in mulieribus inuoluntario ſeminis fluxu, ſeu albis, ut uocamus, menſtruis non laborantibus, manifeſtus (quemadmodum neq; in uiro) ſe offert meatus, niſi ex
n 25 fig. n. [n] uaſe ſemen deferente ſtylum acutiorem ſecundùm uaſis inſertionem ui intrudamus, ac ſecus quàm ſecundùm naturam habet, meatum dilatemus. Cæ- *Interna ceruicis uteri ſuperficies.*
o 26 fig. B, B. terùm interna ceruicis uteri[o] ſuperficies, quum conniuet, nec alioquin diſtenditur, undecunq; rugoſa implicitaq́; eſt, ac in ſe concidit: ſi uerò admodum diducitur, exactè læuis & lubrica per uniuerſam ipſius longitudinem, apparet, præterquam ad eam partem, qua in pudendum terminatur. Hìc namq; per- *Prominulæ in ceruicis orificio carunculæ.*
p 25 fig. ε. petuò præter laxos implexus, illas cuticulares[p] carunculas non æqualiter omnibus mulieribus inſtar geminæ linguæ propendulas adipiſcitur, quæ Græcis *νυμφὴ, μύρτον, ἐπιδερὶς* & *κλιτορὶς* uocantur. qui earum præciſionem plus quàm quis facile arbitraretur cruentam, & cicatricem perinde ac reliqua huius ſedis ulcera difficulter ſuſcipientem, docuerunt: quòd illæ carunculæ nonnullis mulieribus ad tantam augeantur molem, ut pudorem deformitatemq́; inducant, & multis nationibus inſignis quoque impudicitiæ argumento ſint:
q 25 fig. A. 26 fi. ueſica etiam cum ipſius ceruice aperta ſpectatur. dein 27 fi. L. imò à ueſtimentis iugiter attritæ, ad libidinem irritant. Vnde etiam Aegyptijs uiſum eſt, ut anteaquam illæ longiùs exerantur & propendeant, tunc potiſsimùm amputentur, quum proximè uirgines nupturæ ſunt. Ad hæc, uteri ceruix in anteriori ſua ſede, paulo ſupra pudendum, ubi ueſicæ[q] excipit collum, non adamuſsim æqualis cernitur. Nam præter ſcrobiculos quoſ- *Ipſius ſcrobes & ueſicæ colli in illã inſertio.*
dam tranſuerſim ductos, quibus uteri ceruix hìc contra pubis oſsis renixum,

palati cuiuſdam inſtar, exaſperatus, utrinque ad inſertionis colli ueſicæ latera, tenuis uteri ceruicis portiuncula excreſcit, in ipſius cauitatem propendens, ac illis membraneis[r] proceſsibus forma perquàm ſimilis, quos regreſſum urinæ ad urinarios meatus è ueſica, & bilis confecti'ue in uentriculo cremoris ex duodeno inteſtino in deferentem bilem meatum, prępedire innuimus. Haud ſecus, quàm ſi uteri ceruix urinam promptè admitteret, penduli uerò illi proceſſus hanc aliam'ue potius materiam in ueſicæ collum regurgitare prohiberent. A tergo etiam huius colli ueſicæ inſertionis, paulo'ue interiùs, carnea occurrit membrana, quæ hymen & eugion appellata, uirginibus eſt peculiaris. In cæteris namque mulieribus coitu, aut alioquin petulanti quopiam attritu diuulſa, lacerata'ue aboletur, neque inter ſecandum alias'ue liquidò ſeſe offert: quum interim uel citra diſſectionem in puellulis, diductis nimirum illarum, perinde ac ſi emicturæ eſſent, cruribus, perſæpe uiſitur. Perinde enim ut[s] ſeptum tranſuerſum in homine reponitur, aut potius, ut uaſis alicuius fundus tranſuerſim ipſi innexus commiſſus'ue eſt: ita quoque membrana hæc tranſuerſim in ceruice uteri ea qua diximus ſede conſiſtit, & ceruicis ſubſtantiæ eum in modum continuatur, ac ſi ex ipſa non aliter enaſceretur, quàm cuticulares nuper dictæ carunculæ ex illa prodeunt. Carnea hæc membrana, tota ſede qua è ceruicis uteri lateribus enaſcitur, modicè craſsior eſt, quàm reliqua ipſius amplitudine: quæ alioquin inſigniter tenuis, & non ſecus quàm carnea quæpiam membrana mollis exiſtit, longa ſectione inſtar rimæ cuiuſdam peruia. adeò, ut huius ſectionis occaſione, hymen ſanguinis menſtrui purgationem in uirginibus neutiquam impediat, & albi illius crudiq; humoris fluxum quoque promptè tranſmittat: quem etiam admodum puellis nonnunquam accidere, Ariſtoteles rectè prodidit. Quòd uerò Arabes alicubi quinque uenulas in ceruicis uteri medium pertinere, ac dextrarum uenularum ora, ſiniſtri lateris uenularum oris committi, ex hisq; Centonem ipſorum interpretibus uocatum, adeoq; hymenem efformari ſcripſerint, coniectura magis, quàm ſedula reſectione factũ mihi perſuadeo: quũ ſcilicet mẽbranæ huius noſtræ Arabes haudquaquam meminerint, ſed commiſſas inuicem ſuis oſculis quaſdam in uteri ceruice reperiri uenulas, ex ſanguinis fluxu imaginati fuerint, qui ſanè in prima coitione, quam Terentius acerrimam dixit, copioſiſsimè profluit, modò tunc puella integrũ aliàs, & prius quauis tandem cauſa non uitiatum hymenem habeat. Quanquam enim nullæ uenulæ ab Arabibus traditæ, ſuis finibus conniueant, connatæ'ue ſint: nihilominus tamen rationibus aſſequi eſt promptiſsimũ, quî mẽbrana hęc, impetu rupta uel lacerata, & dein cõtinuo affrictu diuulſa excalefactaq;, ſanguinẽ promanare ſinat: nõ aliter quàm in coitu ruptum præputij uinculũ, quod plus æquo excedens, glandis apicem deorſum præter modum intorquet. Cęterùm, ut uulgò (quamuis falſo interim) ferunt, modò apud has, modò apud illas nationes, nuper natis puellis, quo facilius aliquando pariant, pubis oſſa, neſcio quibus modis ſeiungi: ita quoque ab obſtetricibus matroniſque quibuſdam interdum audiui, nõnullis morem eſſe, ut puellulis membranulam quandã, ſeu pelliculam, perinde ac fruſtra mulieribus datam, ita effringãt, ut Iudęos uirilem glandem detegere, præputiumq; reſecare adhuc hodie cernimus: utque etiam ſedulas obſtetrices puerorum iamiam in lucem editorum ori indicem indere, ac linguæ uinculum, ſi fortè plus iuſto in anteriora pertingat, contractiusque ſit, dilacerare nouimus. quod ſi fit, hymenem tunc diſrumpi, uitiariq;, & quibuſdam nupturis non leue rarumque commendandæ uirginitatis argumen-

Hymen.

r 23 figu. r. dein 15 fi. R. aut 19 d.

s 7 muſc. tab. Δ.

argumentum præberi, arbitror. adeò, ut hac quoque occaſione puellas abſque hymene non ſecus naſci contingeret, quàm Iudęorum pueros interdum recutitos in lucem prodire certiſsimum eſt: utq; raras quaſdam capitis figuras, citra omnem quę ab obſtetricibus matribusq; adhibetur compreſsionem, nonnullis nationibus, ueluti proprias iam eſſe factas, non ambigimus, multaq; peculiaria in equorum pullis tempore euenire conſtat. Vtcunq; ſit, nullus in uirginibus internæ ceruicis uteri ſuperficiei laterum ad inuicem eſt connexus, ab eo quem quis fortè hymenis aliàs etiam perforati beneficio, fieri diceret. Præterea uteri ceruicis cauitas, ipſius uniuerſo ductu, nullibi neq; uirginibus, neque iam coitu exercitatis mulieribus anguſtior, quod ad compoſitionem attinet, redditur: imò æquè capax eſt[t] quà fundo continuatur (ſi modò inibi amplior diſtendiq; aptior non ſit) ac[u] quà in pudendum ceſſat. In elatiorem huius cauitatis ſedem, ex humillima fundi uteri regione inſignis ſuæ ſubſtantiæ exporrigitur[x] portio, quæ penis glandem quaſi referens, obtuſo ſuoq; mucrone ceruicis uteri latera nuſquam contingens, foramine quodam peruia eſt: quod uteri aut fundi ipſius os nõ ſecus uocari ſolet, ac muliebre[y] pudendum ceruicis os nuncupamus. Verùm, ut hoc alioquin nõ diductum aut dehiſcens, ſectionis ſecundùm corporis longitudinem ductæ modo, aut inſtar I conniuet: ita quoque illud ſciſſura trãſuerſa & ueluti literæ Θ centro ſimili, (at non perpetuò æquali) donatur. Prægnantibus enim rugoſa admodũ & perquàm anguſta eſſe, ſpecillumq; uix admittere putatur. Quæ nuper pepererunt, ſciſſuram hanc ampliorem, minusq; contractam rugoſam'ue poſsident: non prægnantes, medio ſe habent modo. Quod tamẽ fundi orificiũ, quoties dehiſcit, orbiculare (ut & ceruicis orificiũ) reddatur, manifeſtũ eſſe arbitror. Aperitur autem in partu, quũ fœtũ illiusq; inuolucra emittit, & quũ mẽſtruis purgationibus uiam dat, dein in coitu: nõ ſemper quidẽ, ſed quũ uirile ſemen appetens, id naturali motu ſugendo allicit: & quando uterus non concepturus, uirile ſemen unà cum muliebri ſemine iterũ eructat: aut quum in pollutione, uel affrictu, muliebre ſemen excernit. Nequaquã enim uteri ceruice uiri ſemẽ admittẽte, aut alioquin diſtẽta, ſimul quoq; fundi orificiũ perpetuò recluditur. quippe haud decuiſſet inſatiatæ mulieris arbitrio, etiã poſt conceptũ, uenerẽ procaciter nimiũ deſiderature, orificiũ illud ſubijci. Vt interim pręthereã, quãta conſeruationis ſpeciei noxa, mulieres ſubinde geniturã pręter ſententiã non reſeruarent: quãtaq; licẽtia, nullo cõceptionis habito metu, maritis parẽtibusq; imponerent, ſi modo fundi orificiũ ita ac ceruicis orificiũ ex mulieris arbitratu aperiri potuiſſet. Vteri magnitudinem, quum ipſius explicaretur ſitus, aliquo etiam pacto recenſuimus: neq; hæc ſanè promptius, quàm uentriculi moles, deſcribi poteſt. Fundi enim magnitudo pro contentæ in illo genituræ aut fœtus quantitate uariat, & ceruix quoque modò complexa rugoſaq; conniuet, modò in coitu ad penis, in partu uerò ad fœtus formam diducitur. Et quemadmodum diſtentionis ratione, non eadem ceruici adeſt latitudo, ita quoque neque par longitudo. nam nobis uterum inter diſſecandum attollentibus, in miram longitudinem ceruix porrigitur. adeò ut non minus ridiculum ſit, uteri ceruicis quàm penis (cui illa inſtar uaginæ cenſetur) longitudinẽ latitudinem'ue deſcribere. Quinetiam uteri ceruix pro mulieris libidine turgidior, anguſtiorq; & directior (præterquam quòd alijs natura ſit ſtrictior) efficitur. ac proinde etiam haud miror, omnes quodam digitorum numero eius longitudinem deſcribere aggreſſos, inter ſe diſcrepare: & hunc à pudendo ad fundi ſinum undecim, illum duodecim, iſtum plures, alium pauciores digitos enumerare:

t 27 figur. K,K.
u 27 fi. ad trinitã ſedem.
x 26 fi. C. dein D. et 27 fi. G,G.
y 25 fig. t.

Fundi uteri orificium.

Muliebris uteri magnitudo.

merare: & quod omnium abſurdiſsimum eſt, parem in non prægnantibus fundi ceruiciſque ſtatuere longitudinem. Præterea uterus in eum modum à peritonæo ligatus pendet, ut ipſius fundus ſurſum & deorſum plus minus in coitu, quum generationem expetit, ſeſe ducere, ac ad penis ſummum tanquam animal quoddam (ut & Plato dicebat) hiare poſsit. Inſuper uetulis & ijs quæ ſæpius pepererunt, aut rudius ab obſtetricibus in ſecundarum euulſione fuerunt tractatæ, fundi os in pudendum quaſi dependet, ac proinde breuiſsima implexaq; in illis ceruix uidetur: quæ tamen inter ſecandum ſurſum tracta, aut aliàs in uiuentibus intrò protéſa, longè educitur. Quòd autem puellis uteri fundus minor ſit, quàm illis quæ iam diu coiere, aut aliquando uterum geſſere, etiam alijs proditum eſt Anatomicis: quanquam in his omnibus teſtium ferè ritu, ſic fundus uariet, ut nullam ipſius molem (quemadmodum neq; ueſicæ) priuatim circumſcribere queam. Vtcunque ſit, nõ prægnantis uteri[z] fundus multo minor eſt, quàm diſſectionum rudis facile ſibi perſuaderet. quum latitudine duos digitos parum excedat, & lõgitudine uix unquam trium digitorum latitudinem æquet. Porrò diſſectionũ profeſſoribus, etiam menſtruæ purgationis occaſione, fundi uteri magnitudinis poni differentiã, legi quidem, quando uterum ſanguine turgentem, & paulo pòſt eum repurgaturum, illo grandiorem eſſe docent, qui nuper uniuerſum ſanguinem profudit. Verùm hac ex parte nunquam mihi ſe obtulit uteri diſcrimen: & de ſanguinis illius collectione, & purgatione, infrà quædam ſubijciam, nunc uteri ſubſtantiam pertractaturus. Non prægnantium itaque fundi[a] ſubſtantia conſpicitur neruea, membranea´ue, ſed interim admodum craſſa, & nõ adamuſſim, ut cætera quę generatim neruoſa dicuntur, candicans, ſed carneum quid colore & ſubſtantia præ ſe ferens, & paſsim denique continua, & duritie ſibi æqualis, niſi fortè ad fundi[b] os paulo durior collectiorque aut denſior euadat. In exteriore huius ſubſtantiæ (quæ utero, ut ſemel dicam, quodãmodo propria & peculiaris eſt) ſuperficie, obſcuræ gracileſque uenæ integro adhuc utero excurrere uidentur, inter[c] interiorem[d] exterioremque ipſius tunicas, incedentes. Sunt enim duæ uteri tunicæ, quarum exterior principium ducit à[e] membranis, quæ[f] uaſa uterum accedentia continent, uterumque peritonęo alligant. A' peritonæo namque, quà uaſa ipſi adnaſcuntur, quæ à magna uaſorum[g] diſtributione ſupra ſacrum os facta, uerſus crura tendunt, partes quędam proceſſus´ue exoriuntur,[h] membranis meſenterium efformantibus ſubſtantia formaq; ſimilimi. Sunt enim hi proceſſus inſtar duarum tenuiũ membranarum in ipſarũ medio uenas & arterias & neruos aliquot deducentium, & multo adipe oppletarum, quæ à peritonæo utrinque procedentes, totis ceruicis & fundi uteri lateribus ad eum modum committuntur, quo inteſtinis meſenterium[i] applantari docuimus: & quemadmodũ meſenterium illis tertiam obducit[k] tunicam: ita etiam hæ peritonæi membranæ in ſecundam exteriorem´ue uteri degenerant, longè ea craſsiorem, quæ à meſenterio inteſtinis offertur, quòd ſcilicet quatuor peritonæi portiones, utrinq; nimirũ duæ, uteri efforment tunicam, tertia interim inteſtinorum à duabus tantum conſtituta membranis. Verùm uteri tunicæ craſsities ob hoc duntaxat non tanta eſt, quòd ex tot peritonæi exurgit partibus: ſed quia hæc in contracto, & non grauido utero, impenſe collecta compreſſaq; diſſecantibus occurrit.[l] Interior fundi uteri tunica, ipſi peculiaris & propria eſt, ab eaq; compingitur ſubſtãtia, qua fundum præcipuè conſtare diximus. Hæc itaq; tunica in non prægnanti utero craſsitie omnes reliquorũ corporis organorũ tunicas, uel tres etiã[m] uen-

triculi

In Timæo.

Vteri fundi ſubſtantia.

Duarum uteri tunicarum exterior.

Interior tunica.

z Moles uteri ut maxima, exprimitur 27 fig.

a Conſpicitur ad E, E, E. 17 fi.

b iuxta G 27 figu. & iuxta C, D 26 figu.

c 27 figur. E, E.

d 27 figu. H, H.

e 24 figu. O, P, Q. & 26 fig. E, E. 27 I, I.

f 25 fig. n, u, y.

g ult figu. lib. 3 b.

h 24 fig. F, G.

i ſpectatur in 10 figu.

k 9 fig. k, k educũt L.

l 27 figu. E, E.

m 17 figu.

n 19 fig. triculi &[n] inteſtinorum ſimul implexas, uincit. Ipſa tamen omni ex parte non
o 27 fi. G. pariter craſſa uiſitur.[o] Vbi enim fundi efformat orificium, craſsiſsima eſt, de-
p 27 fig. F. inde in media[p] ſede ſuperioris fundi partis craſſa quoq; eſt admodum, & (ut
in fundi ſinus enarratione dicebam) in ipſum quaſi ſinum extuberat. Cæte-
q 25 figu. i, k. rùm quà uterus in obtuſos[q] angulos ſua'ue cornua definit, hæc tunica tenui-
or, minusq́; ſpiſſa uel denſa diſſecantibus quàm in reliqua parte occurrit. In la
teribus autem, & anteriori & poſteriori ſede pariter craſſa exiſtit, adeoq́; com
pacta, ut nihil præter ipſius ſubſtantiam citra fibrarum quibus abundat diſtin
ctionem, & notatu dignum uenarum arteriarumq́; inceſſum, utcunque tuni
cam illam diſſeces, intueri liceat. Verùm in illis quæ iam aliquandiu utero ge-
runt, interior hæc tunica, triplex fibrarum genus, etiam multo manifeſtius,
quàm nuper ex animante reſecta, & quæ modò inflatur ueſica, proponit. ac
rectas quidem habet intimas, easq́; nõ admodum numeroſas: extimas autem
orbiculares tranſuerſas'ue, rectarum copiam nonnihil ſuperantes: medias
uerò nanciſcitur obliquas, eaſdemque plurimas & ualidiſsimas. Dein in præ-
gnante utero uenarum arteriarumq́; hanc tunicam perreptantium magna
r tabulæ fi. 30. conſpicitur copia, quæ ſuis oſculis tunicam ingredientia, in[r] ſecundinas (uti
in fœtus inuolucrorum dicemus hiſtoria) pertinent: & ipſa denique tunica
tanto eſt rarior tenuiorque & magis neruea membranea'ue, ac minus car-
nea, quanto magis uterus ipſe in magnitudinem promouit. Cæterùm cer- *Ceruicis uteri ſubſtantia.*
s 27 figur. K, K. uicis uteri[s] ſubſtantiæ aliquid commune cum uirili pene accidit. quemad-
modum enim duo huius[t] corpora, &[u] glans præcipuè, craſſo inuolucro in-
t fig. ca. 49 lib. 2 A, B. ter neruum carnemque ſubſtantia medio, & fungoſa ſpongioſaque quadam
u earundẽ fig. D. ſubſtantia infarto:[x] conſtant: ſic quoque ceruix uteri carnea nerueaque, ſed
x Conſtitutionem hãc oſtendit 3 fig. ca. 49 lib. 2 ad E, E, F. non impenſe craſſa, conſtituitur tunica, ſubſtantiæ etiam illius fungoſę non-
nihil poſsidente. Huius ſubſtantiæ beneficio, quum mulier uenerem auidè
expetit, uteri ceruix penis modo extuberat, pudendique ipſius colliculi ac
cuticulares illius carunculæ extrà prominent, ceruicisque cauitas penem am-
plexura arctatur, & quod ad rectam uirilis ſeminis euibrationem ſat eſt, di-
rigitur. At iſtud parum illi expenderunt, qui ceruicem uteri multis & orbi-
y 25 fig. y. cularibus muſculis, non aliter quàm ueſicæ[y] ceruicem, & recti inteſtini[z] ter-
z 8 figu. a. minum intertexi finxerunt. Quod, etſi pleriſque mulieribus concubitus uo-
luptatem forſan augeret, & pariter in cauſa eſſet, cur illæ conſtringentium
arctantiumque medicaminum copiam noſtris officinis relinquerent: ni-
mis tamen uoluntariam uim Natura genitalibus indidiſſet, & neſcio quó-
nam pacto penem plus iuſto uteri ceruicis arbitrio ſubieciſſet. Porrò Ana-
tomici uerius ſcripſerunt, ceruicem in puellari ætate delicatiorem mollio-
remque eſſe: contrà in prouectioribus, & ijs quæ frequentius pepererunt,
calloſiorem temporis ſucceſſu reddi, ut etiam cartilagini aſperæque arteriæ
illam in uetulis ſubinde comparauerint. crebro enim congredientium attri-
tu, partiumque exeuntium colliſione ceruix occalleſcit: & frequenti aſtrin-
gentium lotione, aſsiduoque menſium fluxu, haud ſecus induratur, quàm
ob acrem humorẽ continuò defluentem ulcera ad fiſtulas permutari noui-
mus. Venæ & arteriæ ceruici inſertæ, non prægnantibus manifeſtiores pro-
pemodum mihi ſemper uiſæ ſunt, quàm fundi: diuerſum tamen utero ge-
rentibus accidere certum eſt. At uenarum arteriarumque uteri ſeriem, iam
a 24 fi. M, L. & 25 fi. t. & 26 figur. F. unà cum ſeminalium uaſorum fabrica, & uteri neruis, opportunè aggre-
diar. Mulierum itaque[a] teſtes, uteri accumbunt lateribus, non prægnanti- *Mulierum teſtes.*
bus quidem paulo elatiùs quàm fundi ſuperior conſiſtit pars. utero autem

gerentibus eandem ferè ſedem occupant: at quo magis uterus extenditur, eo inferiùs quàm ipſius ſummum habetur, ad latera illius ſiti apparent. Innituntur autem peritonæo ea ſede, qua ilium oſſa ſacro committuntur, omnino laxi, neque aliter quàm[b] ſeminalium uaſorum beneficio[c] laxiſq; membranis, peritonæo connexi. Hi uirorum teſtibus multo minores ſunt, forma uerò oblongiores, & ſecundùm latitudinem minus rotundi, & perinde ac ſi latiores quàm profundiores effici deberent, anteriùs poſteriusque depreſsi. Externa ipſorum ſuperficies inæqualis, & haud ſecus quàm ſi plures eædemq; exiguæ unà colligarentur glandulæ, multis inæqualibus tuberculis oppleta uidetur. Subſtantia quippe non conſtant, ut uirorum teſtes, molli, ac innato ſibi humido læui, continua & æquali: uerùm duriori, meſenterijque ac inferioris omenti membranæ[d] glandoſis corporibus non abſimili, & præter exiguos uenarum & arteriarum in ipſa conſiſtentes plexus, ſinuoſa cauaq;. Habent enim mulierum teſtes intus præter uaſa, ſinus quoſdam tenui aqueoq; humore plenos, qui prius non læſo teſte, ſed ui compreſſo, ac inflatæ ueſicæ modo crepante, in miram altitudinem inter diſſecandum, non ſecus quàm ex ſcaturigine quapiam exilire ſolet. Vt uerò is humor uelut craſsiuſculum lactis ſerum in ſanis mulieribus albus eſt, ita quoque illum mirè luteum croceumque & paulo craſsiorem deprehendi, in duabus non uulgariter nobilibus puellis, quæ ante mortem, uteri ſtrangulatu uexabantur, quibusque alterius teſtis ſinuum unus duntaxat, inſtar maiuſculæ piſæ protuberabat croceo humore illo infartus, & conterminas ſedes non ſecus tingens, quàm in hominibus colon inteſtinum, quà ſub iecore fertur, à bilis ueſicula luteum reddi cernimus. Vtque huius humoris liquoris'ue rarus occurrit color, ita quoq; grauiſsimè olebat, uenenoſumque quid & tetrum præ ſe ferebat: illorum cerebri ſymptomatum indubiè autor, quæ in uteri ſtrangulatu indies oboriuntur. Vna uirgo annos nondum nata quatuordecim, ex pulmonum, ut uidebatur, inflammatione, & frequenti in eo morbo uteri ſtangulatu perijt, qui non ita pridem moleſtus eſſe cęperat. Altera annos iam attingēs duos de uiginti, poſteaquam uno aut altero anno inſigniter palluerat, illiſq; ſymptomatibus ſubinde oppreſſa fuerat, quibus puellas modò ferè teneri conſtat, quæ perditè amantes, menſtruas purgationes diu ſuppreſſas habent, aut quibus albus ille & crudus humor longo interuallo profluit: ex uteri inquam ſuffocatione ita interijt, ut quum porrecti ueneni parentibus incideret ſuſpicio, ea mihi medicisque aliquot ad expetitam ſectionem obtigerit. qua præter ingentem pulmonum albedinem, mollitiemque, ac totius corporis exanguem habitum, nihil uitioſum, uel circa uterum ipſum, deprehendi, præter luteum illud miris modis olens alterius teſtis tuberculum. Muliebrium itaque teſtium (ne fortè ad mulierem, cuius in Capite de liene obiter mentio incidit, & monſtruoſa alioquin & ęgra prolixius excurrat oratio) ſinib. nulla peculiaris eſt forma: inęquales enim, ut exterior ipſorū teſtium ſuperficies, ſunt: & nō unus, ſed plures, neq; illi ſemper ijdem cernuntur. Teſtiū ſubſtantia membraneo inuolucro undiquaque circumdatur, quod ipſi ualidiſsimè adnaſcitur. Atque hoc quidem, etſi durum ſit, longè illi tamen[e] inuolucro quod uirorum teſtes proximè ambit, duritia & craſsitie cedit: neque adeò promptè à teſtium ſubſtantia interſecandum diuellitur, non ſecus quàm ſi commune continuumque cum teſtis ſubſtantia eſſet corpus: quam ea quoq; ratione quis etiam membraneam eſſe, meritò diceret. quanquam interim præſens mulierum inuolucrum, eundem uſum ſuo teſti præbeat, quem uirorū teſtis intimum inuolucrum ſuo teſti pręſtare

Teſtium ſinus, & in illis contentus humor.

Teſtiū inuolucra.

b 25 fig. O, P, t, t, u.
c 26 figur. E, E.
d 10, 11. fi. L, L. & 4 fig. K, K.
e 23 figur. R, S.

ſtare cõſtat.[f] Vaſorum namq; ſeminaliũ applantationẽ excipit, gãdoloſamq́; teſtis ſubſtantiam ueluti in forma quapiam continet. Præter hoc autem inuolucrum, muliebris teſtis nullum aliud obtinet, niſi [g] quòd peritonæi proceſſus uaſa ſeminaria uteriq; uenas & arterias in teſtis ambitu cõtinentes, & ueſpertilionum alis forma longè ſimilimi, & ab Eudemo retia non ineleganter nuncupati, teſtis mediam duntaxat partem integunt: non uerò (ut [h] exterior uirilis teſtis tunica ſuum teſtem, illiusq; ſeminaria uaſa) prorſus induunt. Cæterùm uaſa muliebribus teſtibus materiam ad ſeminis generationem adferentia, ſimiliter ac in [i] uiris, duæ ſunt [k] arteriæ, & totidem [l] uenæ, utrinque nimirum una uena, & una arteria, quæ exortu quidem uirorum uaſis prorſus correſpondent: in diſtributionis aũt ſerie & progreſſu, ab illis differũt. Dextra enim muliebris [m] uena à cauæ uenæ pronata caudice, ſimul cum coniuge ſua [n] arteria, cui magnæ arteriæ truncus initiũ præbet, priuſquã ſui lateris [o] teſtem contingit, ſimul quidem cum arteria ita implicari permiſceriq; [p] incipit: ac uirorum uaſa poſteaquã è magna peritonęi cauitate prociderunt, [q] inuolui uidemus. uerùm mulieris uaſa non uniuerſum ipſorũ corpus (perinde ac uiris euenit) in implicationẽ eam abſumunt, ſed [r] mediã ſui partem in ſuperiorem fundi uteri ſedem ſic digerendam porrigunt, ut [s] cæteras uterum petentes uenas ac arterias multis propaginibus diſcindi diſtribuiq; audies. Porrò ea [t] implicatio, quæ à reliqua media uaſorũ portione cõſtat, paulatim magis magisq;, ut in [u] uiris, inuoluitur, uaricoſumq; corpus efformat, ſua [x] baſi, elatiori teſtis parti adnatum, & ramos in teſtis ſubſtantiã, & illum proximè ambiẽs inuolucrum diffundens. Hac quoque ratione [y] ſiniſtra ſeminalis uena à cauæ propagine ſiniſtro reni oblata, initium ſumens, cum [z] ſiniſtra arteria à magnę arteriæ pronata caudice diſtribuitur. dein utriuſque teſtis [a] uas ſemen ab ipſo in uterum deferens, teſtis corpori, perinde ac in [b] uiris connaſcitur: quanquam interim teſti magis orbiculatim, quàm in poſteriori ſolum ſede, aduoluatur. Ab interna enim ſede baſis [c] uaricoſi corporis [d] incipiens, externo teſtis lateri, & deinde inferiori illius parti, ac nonnihil interno quoque lateri [e] adnaſcitur, haudquaquam tot reuolutionibus inſtar uermis ęqualiter procedentibus, qua teſti adnaſcitur, ac uirile [f] uas donatum. Porrò à teſte nonnihil ſurſum aſcendens, & teſti non amplius adnatum, reuolutiones eas amittit, ac [g] teres planumq́ue inſtar nerui in uterum errabundo ductu (quem ueterum quidam laxè contorto uitis pampino capreolo'ue aſsimilarunt) fertur, in mediam ſui lateris cornu ſedem inſertum. [h] His organis, quæ peritonæi proceſsibus membranísue admodũ pinguibus intertexuntur, tutoq́; ſuffulciuntur, per me quidem licebit quæuis nomina imponere: ego autem, quoniam uirorũ organis forma ſubſtantiaq; correſpondent, eadem nomina illis, quæ his, inter docendum indere ſoleo. Cæterùm præter nuper [i] commemoratas uteri uenas & arterias, quæ à media uaſorum teſti materiam adferentium portione conſtituuntur, [k] aliæ multo craſsiores uterum à caua & arteria magna poſt illarum ſupra ſacri oſsis initium factam [l] diuiſionem, accedunt. Poſtquam enim ea uaſa primùm in duos inſignes truncos diuiſa ſunt, & hi rurſus ſinguli in [m] duos grandes, ſed amplitudine impares ramos diſſecti: unum quidem craſsiorem, ac per inguina crus adeuntem, alterum uerò humiliorem graciliorem q́;, cuius [n] finis per pubis oſsis [o] foramen elabitur, uteri inquam uenæ ac arteriæ oriuntur, à graciliori humilioriq́ue ſecundæ illius diuiſionis ramo utrinque pronatæ. Ramus enim in dextro conſiſtens latere (quod & de ſiniſtri lateris ramo ſubaudies) inſignem educit propaginem: uena quidem uenam, arteria autem arte-

Seminaria uaſa mulieribus cuiuſmodi.

Vteri arteriæ & uenæ.

f 25 fi. o, p, ſ, t, t, u.
g Pete hæc ex 24 figu. O, P, & 26 figu. E, E.
h 20 fig. u.
i 20 fig. f, e, h, i.
k 25 fi. g, h.
l 25 fi. d, e.
m 25 fig. d, d à P.
n 25 fig. g, d Q. & iuxta f.
o 25 figu. r.
p ad o 25 figuræ.
q 22, 23 fig. A.
r 25 fig. n. 26 figu. H.
s 25 figu. y.
t ab o ad p 25 fig.
u 22, 23 fi. à A ad ε.
x 25 fig. p.
y 25 figu. e ad V.
z 25 fig. h à Q iuxta f.
a 25 fi. ſ, t, u.
b 23 fig. η, θ, ι.
c 25 fi. o, p.
d 25 figu. ſ.
e 25 fig. t, t.
f 23 fi. H, I.
g 25 fig. u uerſus i.
h 25 fi. o, p. & ſ, t, t, u.
i 25 fi. n ab o. & 26 fi. H à G.
k 25 fig. y.
l ultimæ fi. lib. 3 b.
m eiuſ. fi. d.
n eiuſ. fig. i.
o 1, 2, 3 fig. ca. 29 li. 1 r.

tem arteriam:[p] quę ſimul accumbentes, dextrum uteri latus propter fundi o- p 1 tabellæ
rificium accedunt, inibique in multas ſciſſæ ſoboles, quaſdam ſurſum in hu- fig. 30 H.
miliorem fundi ſedem exporrigunt, quaſdam per uteri ceruicem deorſum di
gerunt,[q] nonnullas etiam ueſicæ impartientes. Ab his uterum accedentibus q 25 fig. κ.
uaſis (uti quis fortè arbitraretur)[r] uenæ & arteriæ neutiquã originẽ ducunt, r 25 figu. μ
quæ ſecundùm rectos abdominis muſculos ſurſum feruntur, &[s] uaſis per po- & 6 muſc.
ſteriorem pectoris oſsis ſedem deſcendentibus conterminę fiunt. Hę enim or tab. e in f.
tum ſumunt à præcipuis uaſis per inguina in crus deductis: à quibus etiam s 6 muſ. ta.
[t] ſurculi pronaſcuntur, muliebre pudendũ colliculoſque ipſius petentes, unà a. aut figu.
cum præſentibus uteri uenis ac arterijs. ab oſsis ſacri neruorũ[u] paribus utrin- cap. 6 lib. 3
que etiam nerui propagãtur, tenuibus ſurculis in uteri potiſsimùm ceruicem, L ad M.
& circa humiliorem fundi ſedem excurrentes. Ad elatiorem porrò fundi t fig. ca. 6.
regionem, ſubinde[x] neruuli perquàm graciles diffunduntur, à ſexti neruo- lib. 3 Δ.
rum cerebri paris ramis diſſecti, qui coſtarum exporriguntur radicibus. Ve- u fig. 2 cap.
rùm, ut hi neruuli prætenues albicanteſque ſunt, &[y] pinguibus membranis, 11 lib. 4 iuxta cha. 25, 26. & c.
uti & prius commemorati, ſuffulciuntur: ita quoque inter ſecandum difficul- x ab ε & μ fig. 2. cap. 2 lib. 4.
ter occurrunt. Nunc itaque propemodum euadit manifeſtum, quas partes u- y 24 fig. O, O. & 26 E, E.

Vteri nerui.

Quibus partibus uterus adnaſcatur, & ſolum quas tangat.

terus tangat ſolum, ac quibus inſuper alligetur & adnaſcatur. Anterior enim, poſteriorque & ſuperior fundi uteri regiones, nullis quas contingunt partibus adnaſcuntur, latera uerò connaſcuntur membranis uaſa utero deducentibus, ac demum[z] carneis illis fibris intertextis: quæ duos efformant muſculos, quorum beneficio uterus uoluntario motu nonnihil obſcureque ſurſum, dum mulieres ilia contrahunt & quaſi colligunt, allicitur, quique adeò obliquè prorepunt: & quà uterum accedunt, adeò interdum craſſeſcunt, ut perperam illos muſculos uteri cornua eſſe aliquando arbitratus fuerim, quòd ſcilicet[a] obtuſos muliebris uteri angulos papillaſue cornuũ imagini non admodum accedere uidebam. Ceruix porrò uteri ex lateribus[b] mẽbranis quoq; & uaſis ipſi porrectis adnaſcitur, & illorum interuentu peritonęo (ſed, quemadmodum & uterus, laxè) connectitur. Poſteriore aũt parte, ſuę longitudinis medio, quod fundo propinquius eſt,[c] recto inteſtino ita innititur, ut accumbentes inuicem inteſtinorũ * gyros mutuò allocari cernimus. Verùm ad ceruicis in pudenda finem, illa podici proinde connaſcitur, ac ſi recto inteſtino & ipſi communis quędam eſſet tunica, uti ſtomacho & aſperæ arteriæ communem eſſe tunicam non ambigimus. Rurſus ceruix anteriori ſede, elatiùs quidem ac iuxta fundi orificium, innitentem duntaxat habet ueſicam: ſed paulo inferiùs fibris quibuſdam humillimam ueſicæ partem & ipſius ceruicem adnatam poſsidet.[d] Vbi autem hæc illi inſeritur, uelut commune quoddam utriuſq; corpus, & tunica efficitur. Sic quoq;, quà uteri ceruix in pudendũ deſinit, commune utriuſq;, ceruicis ſcilicet & cutis, quemadmodũ in labris & palpebris, corpus conſtituitur. Hæc cutis, præterquam quòd piloſa euadit, ipſi duriuſcula, ſimiliter ac in mento, ſubſternitur pinguedo: in uetulis (etiamſi illis uteri ceruix occalluerit) unà cum mamillis flacceſcens, neque ita bellè pudendi colliculos alaſue, ut in iunioribus, ac magis conſiſtente duraque adipe obeſis, ſuſtinens. At quum hæc citra mortuorum ſectionem ſint obuia, quis omnium hoc Capite hactenus enarratorum ſit uſus, explicare modò conabimur. Vterus itaque concipiendo ſemini idoneus, & fœtum tantiſper complexurus, dum perficeretur, ac alijs quàm ſanguine nutriri queat, in humillima trunci corporis ſede locatus eſt, qua ad concubitum ſeminiſque ſuſceptionem, & adhuc ad concepti fœtus augmentum, perfectique partum,

z 24 fig. P.

a 25 fi. i, k.

b 27 fig. I, I. & 24 fi. R, S.

c 24 fi. K.

* Spectantur in 6, 7, 8 fig.

d 25 fig. d, 27 fig. L.

Vteri officium ipſiuſq; conformationis ratio.

Situs ratio.

partum, nulla aptior excogitari poſſet. Hæc ſiquidem longe à facie & nobiliſſima rationis arce ſituatur: deinde oſſa nulla, quo minus inſigniter uterus diſtendi queat, inibi præpediunt: atque etiam ipſi parituro hinc ad inferiora, & uerſus crura exitus facilis eſt. Forma autem uteri fundo conuenit rotundæ proxima, quo is reddatur capacior, iniurijsque minus obnoxius. Dein fundus unicus ſimplexque eſt, quod unicum fœtum amplecti debeat: attamen latior uiſitur, quàm profundior, quòd interdum & gemellos concipiat. *Forma.* Paruus autem, ac magis quàm facilè crederetur contractus in non prægnantibus uidetur, ut quàm minimum alia tunc comprimeret organa, [e] ſinumq; ſuum adeò anguſtum redderet, ut quàm uiciniſsimè uniuerſam genituram amplecti queat, nulla ex parte eam à ſe intactam relinquens. *Magnitudinis.* *e 17 fig. A, A, B, B.* Ac proinde commoda quoque ipſius functioni conſtat ſubſtantia, quæ affatim ſcilicet contrahi colligiq;, quum nihil complectitur, poſsit: & rurſus ſecundùm contenti augmentum, ſenſim in egregiam amplitudinem explicari. *Subſtantiæ.* Atque hæc non imbecillis, diſtendi'ue citra diuulſionem inepta uiſitur: at ualida, & iniurijs ferendis pertinax, fibriſque non infirmis, neque ijs, ut ſors fert, intertexta. *Fibrarum.* Verùm rectas habet intimas, quòd ante omnia ſemen allicere debeat: & eaſdẽ poſsidet paucas, quòd ſemẽ ipſi ex tẽperamento ad iuſtitiã, adeoq; tota eſſentia placens, ac fluidũ, aptoq; mẽbro porrectũ, in illum ocyus labatur. Obliquas autem plurimas, eaſdẽq; rectis ordine ſuccedentes ſibi uendicat, quòd ab ipſo conceptũ, diutiſsimè retinendũ ſit. Trãſuerſas uerò extimas nãciſcitur, quòd illas uterus tum primũ maximè requirit, quãdo fœtum diu ſatis amplexum, in lucem eſt editurus. Quòd unica, eademq; craſſa cõtentus fuerit peculiari tunica, neq; duas cum uentriculo, carnoſiorẽ uidelicet unam, & neruoſiorem alteram obtinuerit, hinc factum credimus, quòd uterus tantum cõtinere amplectiq; debeat, non aũt uentriculi modo aliud quippiã à proprio nutrimẽto concoquere & elaborare. Peritonęũ illi ualidam exporrigit tunicã, propriæ ipſius tunicę inuolucrũ, & tutiſsimum propugnaculũ futuram. *Superficiei & nexus ratio.* Hęc externa ſuperficie lęuis aqueoq; humore óblita eſt, aliarũ partium ritu, quæ ſe inuicẽ tangere quidem, non aũt mutuò connaſci ſatius fuit. Si enim uteri fundus nõ prægnantibus incumbẽti ipſi ueſicę, & quod ipſi ſubiacet recto inteſtino cõnaſceretur, & non laxis ipſius, ſed duris uinculis, ijs quibus accumbit partibus alligaretur: quis inficias ibit, uterum commodè tunc unà cum fœtu non poſſe diſtendi, aut etiam in congreſſu, uel partu, deorſum uelut animal quoddam repere? Rurſus, ſi uterus fœtu turgidus, omnibus quas tunc contingit partibus connatus hæreret, quo'nam pacto obſecro, ſemen denuò amplexurus in ſe concideret, debitamque anguſtiam efformaret? & quum minimè ſua diſtentione amplitudineq; opus eſt, inteſtinorũ functioni non ſemper obeſſet? *Orificij fundi ratio.* Orificium fundi tale eſt, quod ſemper conniuet, niſi quum naturali inſtinctu ſemen admittere, aut fœtui menſibus'ue iter præbere debet. meritò enim ex mulieris arbitrio, uti & antea dicebam, ipſius apertio occluſioq; haudquaquã pendet. Craſsiore uerò & denſiore, ac idcirco penis glãdis modo in uteri ceruicis amplitudinem protuberante ſubſtantia, quàm reliquum fundi corpus, conſtituitur, ut in partu ſatis diſtendatur: utque in mira illa apertione, lacerari diuellíue non periclitetur. *Vteri ceruicis ratio.* Inſuper inſigni prouidentia in uteri ceruicis ſubſtantia extruenda Naturam uti, quis ignorat? qui eam ut dirigi diſtendique ad ſeminis ſuſceptionem facile poſsit, & rurſus ne uterus refrigeraretur, locuſque ſeu amplitudo fruſtra inanis ſeruaretur, colligi & conuolutim occludi queat, efformatam conſpicit. præterquam quòd ceruicem ſubſtantia ad ueneris pru-

ris pruritum apta cõſtare,& propter affrictum ſcrobes quaſdam obtinere,diximus. Vt uerò ipſius conuolutio & inflexus,ne uterus frigore afficiatur, plurimum auxilij pręſtat:ita quoq; cõniuentes pudendi colles, & cuticulares ipſius carunculæ,ceruicis opplentes initium,eidem uſui, perinde ſanè ac titillationi & pruritui, accommodę cenſentur. Vaſorum ſeminaliũ in mulieribus ortus & ductus,ipſaq; teſtium ſubſtantia & cõformatio, mulieres ſemen habere mihi utcunq; perſuadent:uerùm id humidius frigidiuſq; uirili ſemine exiſtere arbitramur, quòd teſtes ipſi & minores ſint, & mediã duntaxat arteriæ uenæq; ſeminalium portionem aſciſcant: quodq; mulierem uiro frigidiorem eſſe credimus. Neq; etiam frequens ſcortorũ concubitus argumento eſt,mulieri plus ſeminis, aut illius humoris quem libidinis nomine Ariſtoteles mulieri datum ſcribit, quiq; ſecantibus copioſus in teſtiũ ſinibus occurrit, quàm uiro adeſſe: quum id nõ ex cõcubitus,ſed ex ſeminis humoris'ue illius eiectionis frequentia & copia(quibus illa à uiris longè ſuperantur) metiendum ſit. Muliebrium itaq; uaſorum & teſtium functionem ac uſum, ea quæ de uiri ſeminalibus organis prodidimus, ſatis commonſtrant. Sic quoq;, ut uterus,& potiſsimum ipſius ceruix, exacto ſenſu donarentur, neruos illis frequentes inſertos fuiſſe,is quem nunc obtinẽt ſenſus,liquidò atteſtatur. Cęterùm uenas & arterias uterum implicantes,huic & quũ concepit mulier fœtui etiã, cõmune uenarũ arteriarumq; munus in alendo natiuoq; calore recreãdo pręſtare, indubitatum eſt. Vti & mẽſtruas lunares'ue purgationes,ex uterũ petentib. uenis quoq; euacuari cõſtat.ſed quî id fiat,& per quas'nã potiſsimũ uenas,fundi ſcilicet, an ceruicis: perpetuò,an nunc ex his,nunc ex illis,forſan ſi diligẽs Naturę operũ fueris admirator, neque in alicuius iuraueris uerba magiſtri,& tu quoq; non mecum modò, uerùm etiam cum eruditiſsimo uiro Ioachimo Roelants primario apud Mechlinienſes medico, Belgarumq; ſingulari ornamento, ambigis: qui hac de re non ſemel, tum propter alias occaſiones, tum maximè propter Hippocratis Aphoriſmũ ſexageſimum libri quinti, & Galeni in eundẽ commentarium,ad me ſcripſit. Non quòd quis menſtruus ſit ſanguis,& quę ipſius natura,& quantus,& qua ratione in muliere abundet,& quî fœtum enutriat, quamq; falſa de ipſius prauitate & tetro odore Plinius cum alijs pleriſque tradiderit, nos lateat: aut quòd ignoremus,ſanguinem illum in fundi ſinum toto menſis interuallo ſenſim minimè coaceruari,ac menſis periodo, turgente iam utero (licet quibuſdam ſecus uiſum fuerit) promanare. Hoc enim ſi accideret,ſanguis menſtruus neutiquam tenuis, fluidus, ac illi perquàm ſimilis eſſet,qui è naribus aut ano guttatim diſtillat: à quo menſtruus neq; manãdi forma,neq; alijs omnib. differt,niſi fortaſsis plerunq; tenuior & aquoſior,aliáue eiuſmodi qualitate præditus occurrat. Qui ſi in utero ſeruaretur,quis dubitare poſſet,illum ferè concretũ & fruſtulatim educendum?ut taceã, fundi orificium tum niſi purgatis menſib. nõ poſſe in congreſſu recludi.alioquin quando mulier iniretur,ac fundi ore ſemen exciperet,aut id os ſemẽ emitteret,etiã ſanguini mẽſtruo uia pręberetur, iſq; proflueret. Quin & magnã huius rei cõiecturam mulieres quædam dant,nuper à partu neq; fluidum neq; tenuem emittentes ſanguinem: uerùm magna cõcreti ſanguinis cum ſeroſo quopiam humore fruſta, perinde ac ſi ſanguinem in uenæ ſectione extractum, atq; in uitro horis aliquot aſſeruatum, in partes cultro diuideres,ac illum tunc in terram abijceres. Eius namq; formę illis mulieribus ſanguinẽ profluere aliquando conſpexi,haud aliter ſanè,quàm ſi uenę,quę ſecũdinis innaſcebãtur, adhuc apertè in uteri ſinum (qui tum adhuc laxus eſt, & patet,prompteq; aliquãdiu in ſe

Teſtiũ & uaſorum ſeminalium.

Neruorum ac uenarum & arteriarum ratio.

Menſtruæ purgationes quî coarceruentur,et unde fluant.

in ſe coaceruat) ſanguinem effunderent: & is ita concretus, non autem ſtillatim, ut aliàs ſolet, ex pudendo manaret. adeò, ut facilè in fundi cauitatem ſanis mulieribus ſanguinem menſtruum nequaquã ſenſim colligi, certò poſsimus conijcere, & arbitrari (ut in fœtuum diſſectione intuemur) uenas ad fundum ceruicemq́; pertinentes, qua ſuis ſuffulciuntur membranis, ſanguinem hunc maxima ſui portione paulatim in ſe reponere: ac tandem turgentes, illum ſingulis menſibus, apertis ipſarum oſculis emittere. Inſuper id quod in quodam, hæmorrhoidum uitio laborante, non illubenter expendi, mihi certiſsimo, in uenis illum ſanguinem, non autem in fundi cauitatem accumulari, argumento eſt. Hic namque ordinatis uicibus, ut mulieres ſuis menſibus, ſanguinis fluxu ex uenis in anum pertinentibus uexari conſueuerat: & quum ex nigro arquato, iecoriſque mira duricie perijſſet, num portæ rami, an cauæ hunc ſan-
f fig.cap.5. lib.3 c,c. et d,d. dein e,e. & 11 fig.n. guinem euacuarent, indagaturus, illum diſſecui: atque uenæ portæ [f] ramum ſub coli inteſtini fine, & tota recti longitudine in meſenterio ductum, pollicis ferè craſsitiem æquare, & ſanguine turgere animaduerti, conterminis ca-
g fig.cd.6 lib.3 Y. uæ uenæ [g] ramis nihil prorſus immutatis. Cæterùm etſi perinde in mulieribus fieri colligo, id tamen ſectione nunquam obſeruaui: quum hactenus mulierem non prægnantem, quæ uenarum craſsitie ab alijs non prægnantibus magnopere differret, haud inuenerim. quanquam tamen pleræque diuerſo modo affectæ, mihi inter ſecandum occurrerint, quæ eiuſmodi quid oſtendere potuiſſent: niſi etiam ſanguis in toto uenoſo uniuerſi corporis genere, anteaquam purgetur maxima ex parte, conſiſtat. Lutetiæ enim in publica ſectione, præſtanti forma & floridæ ætatis meretricem, ſuſpendio necatam, primùm ſecui. Patauij quoque altera obtigit, quæ ſibi laqueo mortem intulerat. Deinde monachi cuiuſdam, diuo Antonio hîc ſacri, elegans ſcortum, repentè uelut ex attonito morbo mortuum, Patauini ſtudioſi ex monumento ereptum, ad publicam ſectionem attulere: mira induſtria cadauer uniuerſa cute liberantes, ne à monacho dignoſceretur, qui id ereptum cum ſcorti matre apud urbis præfectum conquerebatur. Præterea ſuperiori anno mulierculam utcunq; ſenem, & fame (uti conijcio) in ea annonæ penuria enecatam, pari ratione ſubductam, in ſcholis adepti ſumus. Quæ autem poſtremò nobis obtigit, raræ magnitudinis, mediæque ætatis mulier, ſuſpendij metu ſe grauidam falſo finxerat. Verùm prætoris iuſſu ab obſtetricibus (quæ illam minimè grauidam eſſe affirmabant) interrogata, nunquam, quantum à menſtruis purgationibus abeſſet, utcunque id ſedulò nos reſciſcendum ab ea curauimus, indicare uoluit. Cæterùm huic, perinde ac puellis, cæteriſque, quas non prægnantes hactenus uidi, omnibus, uenæ pari ſe habebant modo, reliquiſque totius corporis uenis ex proportione reſpondebant, nullo ſcilicet redundante copioſiore'ue turgentes ſanguine: ita ſanè, ut ex diſſectis corporibus (quemadmodum iam prius quoq; dixi) nullas rationes adferre queam. Verùm interim (ut ad id de quo potiſsimùm ambigebam, redeat oratio) non adeò de lunaris ac menſtrui ſanguinis collectione aut coaceruatione fui ſolicitus, atq; lubens inſpexiſſem, quî utero non gerẽtibus per craſſam uteri fundi ſubſtantiam uenæ ſeſe aperiãt, ac menſtruum ſanguinẽ ſtatis interuallis emittant, potiſsimùm quũ & hanc duritia & cõpactione denſitate'ue uix magnopere differentẽ perpetuò in omnibus repererim, quas non prægnãtes diſſecui:
h 17 fig.E, E,F. nullo quoq; inſigni uenarũ uteri fundo oblatarũ occurrente unquã diſcrimine, cum uenis & arterijs uteri ceruicẽ implicãtibus. adeò, ut uteri fundi [h] craſsi-
i 17 fig.K, K. tiem cum ceruicis [i] ſubſtãtia conferẽs, nonnunquã mihi ferè perſuaſerim, non

prægnan-

prægnantibus mulieribus per uenas in ceruicem uteri pertinẽtes, menſtruas purgationes plerunq; fieri. maximè quum uulgò confirmari ſcirem, uirginibus ex uenis ceruicem ſub hymene,qualiſcũq; is tandem eſſet, adeuntibus,eas purgationes duci: quumq́; in nuper dicti Aphoriſmi commentario apud Galenum legerem, utero gerentium ſanguinem, qui ipſis interdum inſtar lunaris purgationis defluit,nõ ex uteri uenis,ſed ceruicis,promanare. Quia tamen mulieres uteri procidentia laborantes,ex ore fundi uteri ſanguinem hunc excernere,indubitatũ eſt,idq́; non ſemel ipſe præſentis diſputationis gratia uidi, ac quia ad genituram fundi uteri ſubſtantiam extenuari, ipſiusq; uenas recludi neceſſum eſt: nunc nõ ambigo, ex fundi uenis,non uerò ceruicis, mẽſtruas purgationes ſanis alioquin prouenire, etiamſi id ſectione nondum deprehenderim. Quod autẽ de uirginibus adfertur, ex ignorata hymenis euenit fabrica: quem quum pleriq; neutiquã peruium arbitrarentur,& neſcio quem ceruicis laterum mutuum connexum, ipſum eſſe putarent, neceſſum quoq; eſſe finxerunt, ſanguinem menſtruum ex uenis humiliùs quàm hymen conſiſtit, in ceruicẽ uteri deductis purgari. Grauidis autem, quibus fortè ſanguis profluit,Galenus eum non per fundi uenas manare putauit, quòd illarum ora ſecundinæ continuentur. Verùm hæc (uti in fœtus inuolucrorum hiſtoria dicturi ſumus apertiùs) toti fundi ſinui non eſt cõtinua,multæq; uenæ in illum pertinent,quibus ipſa non connaſcitur. adeò,ut grauidis per fundi uenas ſanguinẽ defluere,non ſit impoſsibile,uteri quoq; tum craſsitie,quæ in non prægnantium purgatione aliquoties me hærere ambigereq; coegit, nihil prorſus obſtante. Neq; etiam utero gerẽtibus tanta oris fundi uteri eſt commiſsio,ut eius occaſione,illis ſanguinem ex uenis uteri ceruicem intertexentibus deferri,contendendum ſit,quum multi id orificium nonnunquã ſemen tum quoque admittere aſtruant. Quanquam interim ſanguinem per ceruicis uteri uenas quibuſuis tandem mulieribus emanare interdum poſſe, collectu promptiſsimũ ſit uel ex ſanguinis è naribus, & ano,& faucibus,& uentriculo etiam ſubinde defluxu: quodq́; uterum quibuſdam mulieribus & uirginibus, annis aliquot mira fuſcæ craſſæq́; aquæ copia turgidũ fuiſſe, iam ſectione nõ ſemel deprehendimus: quibus alioquin menſtruus ſanguis ſæpius, etſi non ordinatis omnino uicibus, certisq; interuallis, eiuſdemq́; perpetuò quantitatis,profluxit,non aliunde ſanè,quàm ex uenis uteri ceruicem implicãtibus. Quid uerò interim de hymene Galenus cẽſerit, ignoro, quum illius nullibi,quod ſciã, meminerit: fortè quòd in illis animalibus, è quibus uteri hiſtoria ipſi potiſsimùm traditur,hymenem non reperit. Haudquaquam enim mihi perſuadere

Galenum muliebrẽ uterum neq; diſſecuiſſe, neq; deſcripſiſſe.

poſſum, Galenum uel ſemel ſaltem humanum uterum inſpexiſſe: at [k] uaccinum,& dein [l] caninum,inter ſe uarios,& miris modis à muliebri utero diſcrepantes. Vt uerò diſcrimẽ id ſtudioſis conſtet, ipſiq́; Galeni placita promptiùs aſſequantur, & me non immeritò ab illis in humani corporis hiſtoria paſsim declinare expendãt,obiter illos quoq; uteros deſcribam.

Vaccini aut caprini uteri hiſtoria.

Vaccæ igitur,capræ, ouis & bubalæ,aliquotq; cornutorum,quæ ſecui, animalium uterus, ſua ceruice à pudendo ad ſacri oſsis uſq; [m] ſedem pertingit, cui infima lumborum coarctatur uertebra: hicq; primùm uteri fundus [n] incipit,qui dein in lumborum regionem expanſus, externa ſuperficie teretis corporis anteriùs & poſteriùs compreſsi ſpeciem [o] longo interuallo refert, & dein [p] parte ſuperiori in [q] duos mucrones diducitur,arietis cornuum modo in latus incuruatos,perinde ac ſi medium digitum & indicem faſcia quapiam mutuò alligatos, ſimulq; circundatos ſpectares, qui ante unguium radicem à ſe inuicem dirimerentur, & in mucronem

[k] tota 29 fig.
[l] tota 28 fig.
[m] fig. cap. 14 lib. 1 F cum G.
[n] illic ubi C occurrit in 29 fig. & quicquid ſupra id cõſiſtit, fundus eſt.
[o] à C ad E ferè uſq; 29 fig.
[p] 29 ſi E.
[q] 29 fig. F,F.

mucronem ſinguli ceſſarent, inſtar arietis cornu conuolutum. imò potius hîc confinge duo arietis cornua longam habere baſim, ac ueluti longum & rectum corpus, aliquidque hac in parte cum hirci aut capreoli cornibus, utcunque rectis, nanciſci commune: & dein baſes has, ſeu oblonga corpora, internis lateribus committe, faſciamque illis ad eam uſque cornuum ſedem obducito, qua in latera abſcedunt, & in mucronē coarctantur. Huiuſmodi namque cornua inuicem (uti de duobus diximus digitis) commiſſa, tota ſede, qua ſimul faſcia obducerentur, ſeſeque mutuò contingerent, fundi uteri portionem imagine exprimerent, quam inſtar teretis corporis eſſe dixi: quod ob compreſsionem anteriùs & poſteriùs ipſi per longitudinem inditam, quodammodo latum exiſtit. & abſcedentes dein à ſe inuicem cornuum partes, ſuperioris fundi ſedis formam referrent, qua is in duos mucrones à ſe inuicem diductos ceſſat. Externa fundi ſuperficies, membraneorum corporum ſibi mutuò tantùm accumbentium modo, prorſus læuis & lubrica eſt: & ſuis lateribus, tota ipſius lōgitudine, perinde ac ceruix quoq;,[r] membranis connaſcitur, quæ uterum peritonæo committunt, uaſaq; illum petentia cōtinent. Ipſi autem fundi apices, quà inuicem dirimuntur, internis ſuis lateribus etiam læues ſunt, neq; ullis connaſcuntur partibus: externa autem ipſorum latera iam dictis membranis cōtinuantur. Interna fundi ſuperficies, penitus figura dictorum arietis cornuum cauis ſedibus reſpōdet, duasq; ita cauitates obtinet, quæ ad unum fundi orificiū, in uteri ceruicem pertinens, coeunt, illudq; orificium ſibi cōmune uendicant, non longam interim mutuam[s] cauitatem ante orificium id oſtendentes. adeò, ut duos omnino ſinus huic fundo tribuere oporteat: qui ſanè non læues ſunt, & plani: uerùm ſubflauis, iiſq; plurimis tuberculis ita ornantur, ac ſi planæ alicui ceræ multas piſas ex dimidio ferè impreſſas, & in cæra hærentes ſpectaremus: aut perinde ac ſi ea tubercula illis uenarum exortibus eminentiiſque conferenda forent, quæ in ano protuberantes, ſanguinem nonnunquam profundunt. Tubercula hæc in utero, qui non ita pridem concepit, ſeſe aperiunt, & ſinus efformant, quales in cera conſurgerent, ſi quis dimidiatas piſas ipſi paſsim impreſsiſſet, eosque illis ſimiles conſtituiſſet, quos in polypodū & loliorum cernimus promuſcidibus, & acetabula quoq; uocamus. Si quando his animalibus unicus tantùm fœtus in utero cōtinetur, una tantùm uteri pars ſeu cauitas dilatatur & diducitur: quum autem gemellos conceperunt, ambæ partes increſcunt, ſingulæq; unum fœtum cōtinent. Fundi huius ſubſtantia,[t] duabus extruitur tunicis: una quidem interiori, ac ueluti propria: altera autem, quæ à peritonæi membranis, uterum illi colligantibus, & uaſa uterum accedentia deferentibus, interiori tunicæ obducitur. Cæterùm quia totus fundus inſtar ueſicæ non eſt rotundus, & non unica tantum conſtat cauitate, interior tunica duarum loco recenſetur, ſingulisq; digitis cornibusque, quibus fundum uteri conſtare diximus, una tribuitur, non tantùm[u] ubi fundi partes à ſe inuicem abſcedunt, & in mucronem exacuuntur: uerùm tota illa etiam[x] ſede, qua ſecundùm longitudinem tanquam faſcia quapiam ipſas ſimul contineri ſcripſimus. Quandoquidem uerò exterior tunica, per eam longitudinem inter fundi partes non intercedit, ſed anteriùs duntaxat & poſteriùs, & ſecundùm latera ipſis obnaſcitur, exterior hæc tunica, tanquam una ſimplexque habetur: quanquam tamen ſingulis uteri apicibus, cornuum arietis modo obliquatis, ab inuicemq; abſcedentibus, peritonæum priuatim circundetur. Inter has uteri tunicas,

r 29 fi. H.

s à C ad D 29 fig.

t quia exterior tunica ex dimidia ferè parte in 29 fig. ablata eſt, utraq; apparet. exteriorq; notatur F, F. interior autem C, D, G.

u ſupra E 29 fig.

x à D ad E 29 figu.

quum inuicem diuelluntur, etiam in non prægnantibus uaccis & capris mira uenarum arteriarumque occurrit[y] ſeries & implexus, longè quàm in mulieribus manifeſtior, & ſanè eiuſmodi, ut interior fundi uteri tunica non immeritò uenoſæ tunicæ nomen à quibuſdam obtinuiſſe uideatur. [z] Teſtes his animalibus conſiſtunt ad uteri latera, mox ſub apicibus illis, inſtar cornu arietis intortis. Venarum arteriarumq́ue teſtes & uterum adeuntium ortus ac ductus, cum muliebri fabrica ferè reſpondet, &[a] uaſorum à teſtibus ſemen deferentium par quoque eſt ratio: niſi quòd in uaccis & capris ipſorum inſertio in uteri cauitate ſit manifeſtior, faciliusq́ue ſpecillum quàm in mulieribus admittat.

y Spectatur in detecte tunicæ ſede 29 fig.
z 29 fi. A.
a 29 fi. B.

Canini & ſuilli uteri hiſtoria.

Canes porrò, & ſues, uteri[b] ceruicem ad oſsis ſacri uſque cum lumborum uertebris connexum, etiam habent porrectam: ipſius autem fundus, non duorum digitorum, ſimul aliquandiu commiſſorum, refert imaginē: uerùm mox à ſuo[c] initio in[d] duas partes ita bipartitur, ac ſi duo extenſi eſſent digiti, ab inuicem diducti, & ſenſim in mucronem acti. Verùm interim aliàs nuſquam in non prægnantibus ueluti in gyrum conuoluti, ac proinde rectioris quodammodo cornu imaginem exprimentes: quum tamen fœtus multi in ſingulis partibus ſeriatim continentur, partes iſtæ primùm ſurſum, & dein deorſum, inteſtinorum quaſi modo, implicantur, obliquantur'ue. Duæ hæ fundi partes, unum commune obtinent[e] orificium, in elatiorem ceruicis ſedem pertinens: ſingulæq; duobus conſtant[f] inuolucris, ſeu tunicis:[g] interiore ſcilicet una ac peculiari, dein una[h] exteriore, à peritonæo pronata, quod ſuos[i] proceſſus exteriori partium lateri offert, & dein eos tanquam ad inteſtinum ſingulis partibus obuoluit. adeò, ut duæ fundi partes, nullo ferè interuallo communem habeant tunicam exteriorem. His animalibus[k] teſtes ad elatiorem ſedem, mucronemq; duarum fundi partium collocantur, &[l] uaſorum par quodammodo eſt undiq; cum uaccis ſeries. quanquam interim caninus uterus ea in ſuis cauitatibus non proponat tubercula, quæ uenarum eminentijs comparātur, quibus ſanguis ex ano nonnunquam defluit.

b 28 fi. L.
c 28 fi. K.
d 28 fig. F, G.
e ubi K cōſiſtit fi. 28.
f confer G cum H 28 fig.
g 28 fi. H.
h G, F, K 28 fig.
i 28 fig. D, D.
k 28 fi. C.
l 28 fi. A. B, B. E.

Vnde conſtet, Galenum muliebrē uterum non ſecuiſſe.

Quum itaq; caninum uterum, & uaccinum, & muliebrē (ne quid de aſinino, aut equino, quorum Galenus nō meminit, dicam) ſimul inſpectioni, quemadmodū ego in ſcholis facere cōſueui, adhibebis, cuperem ſanè diligenter expēdi, num Galenus muliebrē uterum unquā ſecuerit, ſiue libros de Vſu partium, præcipuè autem decimumquartū & decimumquintū, ſiue librum de Vteri diſſect. euolues. & quia longum eſſet, à me omnes cōiecturas, quibus id auguror, perſequi, aliquot duntaxat adijciā.

Ex ſitu.

Galenus itaq; uteri ſitum ſic tradit, ut ſuo fundo ueſicā prorſus excedat, & ueluti in lumbis cōtineatur, tenuibusq́; inteſtinis cōterminus ſit. quod ut de muliebri utero parū uerè eſt aſſertum, utpote qui ad ſacri oſsis cum lumborū uertebris cōtextum nō pertingit: ita de uaccino rectè profertur, eò uſq; in peritonęi cauitatē, atq; diximus, conſcendēte.

Ex fundi ſinu.

Dein etſi muliebris uteri fundus unico tantū donetur ſinu, Galenus duos tamen ſuo utero tribuit, tum ſępius quādo uterum deſcribit, tum etiam quum in libris de Part. uſu rationes texere conatur, quāobrem in dextris ſedibus mares, in ſiniſtris fœminę, ex Hippocratis placito, magis cōcipiantur. Tūc enim aſſerit uterū eſſe geminū, & duos ſinus duosq́; ueluti uteros in unā ceruicem ceſſare. Ac proinde ſi Galeni mentē in hoc ſinuum numero pulchrè aſſequemur, & caprini muliebrisq́; uteri hac in parte diſcrimē nos nō lateat, facilè cōſtabit, quî is uera de caprino utero, nō autē muliebri, tradiderit. Verùm interim hîc ignoro, unde'nam natū ſit egregiū illud cōmentum, quo in iuriſcōſultorum,

ſultorum,& dein ſcholaſticorum theologorum libris,& Alberti illius magni indoctiſsimo de Virorum mulierumq; ſecretis libro, & apud ineptiſsimum quendam Michaelem Scotum, & Gentilem noſtrum, & Nicolum, & Mundinum,atq; adeò apud innumeros etiam Anatomicos legitur, muliebrẽ uterum ſeptem cellulas ſeu loculos obtinere: tres quidẽ in dextra uteri ſede,maſculis ſuſcipiendis aptos: tres autem in ſiniſtra,fœminis dicatos: ſeptimum uerò in horum medio exiſtere, hermaphrodytisq; conſecratum eſſe. quum tamen muliebris uteri cauitas,perinde ac ego illam deſcripſi,habeat,nihilq; minus quàm huiuſmodi loculos ſeu ſinus oſtendat. Verùm hos eum in modum effingere, quibuſdam non ſat uiſum eſt: imò inſuper ſeptem illos ſinus (quos & ſcrobes uocant) decẽ rugoſos obtinere inflexus affirmant: & ſeptenas quidem ſcrobes, rugas autem ſeptuaginta enumerantes, totidem ſimul concipi poſſe fœtus contendunt:parum per Iouem in hominũ,multoq; etiam minus in brutorum, quæ plures ſimul fœtus utero plerunq; gerunt,ſectionibus uerſati. At quia Galenum harum nugarum autorem neutiquam fuiſſe,mihi perſuadeo,deinceps ipſius expendamus de uteri tunicis enarrationem, quæ uaccinum etiam uterum ab illo potius quàm muliebrem deſcriptum atteſtatur. Interiorem namq; tunicam, geminam eſſe ſcribit:exteriorẽ uerò unicam,& ſimplicem: id non ſolùm numero proponens, uerùm diffuſiſsimè ita explicans,ut exteriorem tunicam,quæ à peritonæo pendet,ideo ſimplicem eſſe dicat,quòd ſimul utriuſque fundi uteri partibus obducitur,eaſq; perinde continet, ac ſi ambæ una tantum eſſent pars: quæ tum primùm gemina occurrit, quum exterior hæc tunica ab interiori[m] diuellitur, quæ ſingulis partibus eſt propria & peculiaris. adeò,ut hac occaſione maxima & notatu digna ſeſe offerat inter caprinum uterum & muliebrem differentia: quum interim Galenus in libro de Vteri ſectione, uaccas & capras mulieri ſecundùm uterum ſimiles exiſtere affirmet: itaq; plus ſatis in tanto, tamq; uario uterorum diſcrimine comprobet,ſe muliebrẽ uterum nunquam inſpexiſſe. Cæterùm quum hæc obſeruabis,pluresq; coniecturas, quibus iſtud meum placitum corroborare queas, in Galeni deſcriptionibus paſsim inuenies: haud prætereundum eſt,quàm Galenus anceps & ambiguus ſit, quum Herophili ſcripta ſuo uaccino utero non conuenire animaduertit, & quum Praxagoram & alios quoſdam ab Herophilo diſſentire expendit, quumq; omnes non eiuſdem animalis narrant hiſtoriam, & Galenus deniq; Herophilo (quem humana corpora ſecuiſſe cognouit) multis locis præter ſententiam ferè aſſentitur, non lubens ſanè annuens,à ſe muliebrem uterum, etſi illum nunquam uiderat, haud deſcribi. Atq; id profectò pulcherrimè (ne quid de uteri dicam forma,quam Galenus primùm rotundam, & dein aliam proponit, & peculiaribus uteri muſculis,quos uarios & ſibi non uiſos ſæpius inculcat) obſeruare licet, quum Galenus cornuum uteri ita perplexè meminit,ut ipſius enarratio,& obtuſos muliebris uteri[n] angulos exprimat, & uaccarum abſcedentes à ſe inuicem[o] apices,cornuum arietum mucronibus ſimillimos,& dein totius canini uteri fundi[p] partes,in quibus ſeriatim fœtus reponuntur.Idem in acetabulorum explicatione Galeno accidere,ſequens Caput oſtendet: uti & uenæ illæ & arteriæ quoq; id inſinuant,quas præter hactenus[q] commemoratas,Galenus utero tribuit.Simulatq; enim in libro de Vteri diſſectione[r] uenas &[s] arterias,quæ una quidem portione teſtes, alia uerò uteri fundum adeunt, deſcripſit, mox alia quatuor cõmemorat uaſa,quibus ex[t] uenis & arterijs ad renes procedentibus

Ex ueteri tunicarum numero,adeoq́; totius uteri formatione.

[m] uti factũ eſt in 29 fi.

Galenũ in quarundam uteri partium deſcriptione eſſe admodum ancipitem,ſibiq́; parũ fidere.

In uteri forma explicatione.

Muſculorum.

Cornuum.

Acetabulorũ.

Venarũ & arteriarum.

[n] 25 fig. i, k.
[o] 29 fi. F, F.
[p] 28 figu. F, G.
[q] 25 fig. n, y. & 28 fi. B, B, E.
[r] 25 fig. d, d, c.
[s] 25 fi. g, h.
[t] 25 fig. T, V.

originem præbet, quæq; uterum non omnibus quidem mulieribus, at quibuſdam tantùm, ingredi tradit. Atque id ſanè Galeno ex Herophili ſententia ſic aſtruitur, ut non dubitet, hæc uaſa in mulieribus ita ſe habere: quas tamen mortuas, ab ipſo nunquam aggreſſas eſſe, inibi ſatis (etſi interim inuitus) fatetur. additq;, ea uaſa in alijs animalibus, pręterquàm rariſsimè in ſimijs, à ſe neutiquam inuenta. Verùm ego duas has Galeni uenas, & totidem arterias, neq; in mulieribus, neq; alijs animalibus unquam reperi. Neque etiam ſcio, quamobrem Natura tam procul uaſa uterum, nutritionis duntaxat nomine petentia, exoriri uoluiſſet: quum ambas ſeminales arterias, & uenam ſeminalem dextram, humiliùs à cauæ uenæ & magnæ arteriæ caudicibus, quàm renum uenas & arterias eduxerit: ſiniſtra tantùm ſeminali[u] uena, ab ea quę in renem ſiniſtrum fertur uena, initium mutuante. etiamſi Galenus in libro de Vteri ſectione, hanc quoq; à cauæ caudice ſub renibus enaſci, parum uerè prodiderit: alijs uaſis, quorum iam mentio eſt, quæq; me adhuc latent, altiora, magisque remota, quàm illi etiam uenæ, tribuens principia. quum tamen uaſis, teſtibus materiam adferentibus, longum ductum ex uſu eſſe,[x] uaricoſus illorum ante teſtem implexus ſatis arguat: uti contrà, prolixior inceſſus alijs illis uaſis eſſet noxius, & periculis plenus. Ad hæc, Galenus præter[y] uaſa, quæ à teſtibus in uteri apices ſeu cornua ſemen deducunt, quorumq; inſertionem Ariſtoteli, Herophilo, ac omnibus denique, qui ſectionem ante ipſum aggreſsi fuerunt, incognitam ſcribit, ex Herophili inquam ſententia, quædam in libro de Vteri ſectione inſuper commemorat uaſa, à teſtibus perinde ac in[z] uiris, ueſicæ muliebris[a] ceruicem accedentia, & præſente glanduloſo corpore in illam inſerta: haud ſecus ſanè, quàm ſi ſemen in ueſicæ etiam ceruicem mulieribus ſimiliter ac uiris deferretur. Galenus namque mulieri, & in uteri cornua, & in ceruicem ueſicæ ſemen excerni, hac ratione docuit: at quàm uerè interim, penes alios eſto iudicium. Quantum uerò ad me attinet, nulla uaſa à teſtibus in ueſicæ ceruicem inſerta, uti neq; glanduloſum aliquod corpus ipſi ceruici in mulieribus, quemadmodũ nec in omnibus quæ ſectioni adhibitæ mihi ſunt quadrupedibus fœminis, adnatum reperi. ac proinde etiam ſemen mulieribus in ueſicæ ceruicem neutiquam deduci putauerim: uti etiam illæ coeuntes, neque ſeminis excretionem, neque pruritum ex ſemine ſuo aliquem in ipſa percipiunt. Velim itaque, ut hæc Galeni uaſa diligenti reſectione exquiras, tum in mulieribus, tum cæteris quoque animalibus: inter quæ lepus haud eſt negligendus, quum generationis organis à catulæ ſuis'ue fabrica, ipſi aliàs proximè ſimili, pereleganter uariet. Quòd ſi uerò uaſa Galeno commemorata, tandem tibi non occurrerint, expendas quęſo, num fortè Galenus hæc etiam ſibi nunquam uiſa, ideo deſcripſerit, quòd Herophilus parem uaſorum ſeminalium in mulieribus & uiris inſertionem, ac ueluti ſeriem eſſe, obiter tradiderit: quem nihilominus hac ex parte Galenus in ſecundo de Semine libro, non longam præfatus ueniam, mentiri affirmat. Cæterùm ne hîc in Galenum annotationes potius, quàm humani corporis fabricam, præter inſtitutum deſcribere uidear, præſenti de utero Capiti finem imponam: præcipuè quum Galeni placitis in acetabulorum & fœtus inuolucrorum ſermone, ſubſequentibus iam Capitibus, parum quoq; mihi ueniat acquieſcendum.

Vaſorum ſemẽ deferentium.

[u] 25 figu. ϑ ab V.

[x] 25 fi. o, p.

[y] 25 fig. ſ, t, t, u.

[z] 23 fig. κ, θ, ι, ξ.

[a] 25 fi. χ, ↄ.

DE VTERI ACETABVLIS. CAPVT XVI.

VETERVM diſſectionis profeſſorum de uteri acetabu-
lis diſſenſio ad nos quoq; manauit. Grauiter enim in ſcho
lis contenditur, quid'nam uteri ſint acetabula: qua etiam
de re tantiſper dubitaui, donec in oue, quę non ita diu ute
ro geſſerat, quid uerè uteri acetabula appellare oporteat,
inſpexiſſem. Hęc enim altero uteri ſinu ſemen receperat:
qui diſſectus, aſperam inæqualemq; oſtẽdit ſuperficiem,
multis[a] ſinibus oppletam: qui tales prorſus erant, ac ſi mediã piſæ partem ſin-
gulis ſinibus quis non ſecus impreſsiſſet, quàm ſi in ceram eiuſmodi ſinus piſa
quapiam moliretur. Quum itaq; ſinus illos intuerer, ac Galeni loci ad finem li
bri de Vteri reſectione non immemor eſſem, quo acetabula ſinui foliorũ her
bæ aſsimilat, quam Græci ab acetabuli, ſeu potius heminæ forma, κοτυληδόνα,
& à cymbali imagine κυμβαλίτιδα & κύμβαλον uocant: nos autem acetabulum,
& Veneris hortum, ſeu umbilicũ nuncupamus: promptè collegi, hos uteri ſi-
nus κοτυληδόνας Græcis, acetabula uerò Latinis primùm fuiſſe ad eũ modum
appellatos, quo altiùs inciſis oſsium ſinibus acetabuli nomen accõmodamus.
Si enim coxendicis[b] acetabulum ſpectans, illud ad hos uteri ſinus contuleris,
nullas reperies corporis partes æquè ex merito ab imagine idem nomen obti-
nuiſſe, atq; acetabulum id coxendicis oſsis, à quo iam paulo antè femur reſe-
ctum ſit, & hos uteri ſinus. Vt enim coxendicis ſinus, ita ac ſi medius globus
ipſi impreſſus fuiſſet, cauus cernitur: ſic etiam & hi uteri ſinus inſinuãtur. de-
inde ut coxendicis acetabuli[c] ſupercilia extra reliquam oſsis ſuperficiem pro-
minent, ita etiam in uteri amplitudinẽ, ſuorum ſinuum ſupercilia proceriùs
quàm reliqua uteri ſuperficies extuberãt. Ad hæc, ut coxendicis oſsis acetabu
lum mucoſo humore oppletur, ita ſanè & uteri ſinus mucoſo ſanguine mihi
conſpiciebãtur infarti: à quo iam in nõnullis ſinibus teres & inſigniter muco-
ſum uaſculũ uidebatur pronatũ, ad eum prorſus modum, quo[d] teres ligamen-
tum ex coxẽdicis acetabulo in femoris caput inſeritur. Quum itaq; hos ouilli
uteri ſinus, etiam uocatis in polypodũ & loliorum promuſcidibus acetabulis
perquàm ſimiles, inſpexiſſem, unde uteri acetabulorũ nomen primùm eſſet
inſtitutum, nequaquã hæſi. Vt autem, quo'nam pacto ſinus procrearẽtur, co-
gnoſcerem, non prægnãtis ouis uterum mox aperui, & uteri cauitatẽ multo
aliter quàm muliebris uteri, aſperã inæqualẽq; adinueni. Per uniuerſam enim
illius ſuperficiẽ[e] ſubflaua occurrebãt tubercula, & ſemiglobuli, tales omnino,
ac ſi dimidiatas piſas planę alioquin ſuperficiei paſsim quis agglutinaſſet. Atq;
hîc primùm diſcere cœpi, quid Anatomes profeſſores ſibi uellent, uteri aceta-
bula extumeſcẽtibus in ano uenarũ capitibus cõparantes, ex quibus iam paulo
pòſt ſanguis eſt profluxurus. Si enim non prægnantẽ uaccæ, aut caprę, aut cer
uæ uterũ ſecuerit, illo quauis ratione aperto, nihil eiuſmodi prominẽtibus ca
pitulis erit manifeſtius: nihilq; addubitabis, illa acetabulorũ loco pleriſq; Ana
tomicis habita fuiſſe. nõ fortaſsis, quòd illa ueris acetabulis aſsimilarẽt, ueraq;
acetabula uteri eſſe arbitrarẽtur: ſed quòd ex uteri ſectione didiciſſent, uenas
ac arterias inter internã externãq; uteri tunicas admodũ[f] multiplici & imple
xa prorſus ſerie in illis cornutis animalibus diſtributas, ſuis finibus in hæc capi
tula per uniuerſam uteri cauitatẽ extuberãtia pertinere, ac demum concepto
iam ſemine illa aperiri, ſemẽq; amplecti, & uaſa quędã educere, quę à uenis &
arterijs in capitula pertinentib. pronata, ad ſeminis uſq; ſuperficiẽ inſererẽtur:

Quid uerè uteri ſint acetabula, & quæ primùm ita fuerint nuncupata.

a Hos ſinus ſpectabis in oue, aut capra, aut uacca, quæ non ita pridem cõcœpit.

b 1, 2 figu. ca. 29 lib. 1 g, e, f.

c 1, 2 fi. ca. 29 li. 1 i, i.

d 1 fig. ca. 49 li. 2 P.

Quæ ſecundò acetabula à ueteribus fuerint appellata.

e Et hæc quoque ex ex uaccino utero petẽda ueniũt.

f Specta D, G figu. 29.

Ad quæ tertio acetabuli nomen fuerit deductum. illiq; implicita, ac uariè per[g] ſecundinam digeſta, tandem umbilici uenam & arterias conſtituerent. Præterea, ubi ſedulò in non prægnante uacca hæc tubercula expenderis, & rurſus in alia, quæ nuper concepit, illos ſinus, quos tubercula ſeſe aperientia efformant, didiceris: ac pariter obſeruaueris in uacca quæ paulo diutiùs concepit, quî ſinus illi obliterentur, & diſtento iam utero prorſus uiſum fugiant, ac quî uaſa tantùm appareāt ex ſinuum loco, atq; adeò ab uteri tunica ad ſecundinam porrecta: etiam facilè ratiocinaberis, quid medici indicauerint, qui acetabula uocauere non quidem ſinus illos, neq; tubera, uerùm uaſa ex utero in ſecundinã pertinẽtia. Ea enim Hippocrates tum aliàs, tum maximè in quinto Aphoriſmorum libro, acetabuli nomine intellexiſſe *Aphoriſ. 45.* uidetur: appellationem hinc fortaſsis ſumens, quòd hæc uaſa ab illis uteri ſinibus, quæ primùm acetabula uocari innuimus, porrigantur. Atq; hinc liquet, unde in Naturæ operum hiſtoria tot exurgant contrariæ prorſus autorum ſententiæ: quòd ſcilicet Galeno, diſſectionis ſtudioſorum facilè præcipuo, nimium in humani corporis fabricæ cognitione credamus, & ipſi noſtris manibus diſſectionem non aggrediamur: aut ſi hanc tentemus, ab illis caſu abſtineamus animalibus, ex quibus Galeni dogmata expendere liceret. Fruſtra enim in muliebris uteri[h] cauitate tubercula illa, quæ ſubflaua & dimidiatæ piſæ ſimillima eſſe diximus, indagabis: quum illa his penitus non donetur, uti neq; aſinæ uterus. Si tamen uaccinum uterum ex macello tibi curaueris adferri, nihil his tuberibus (quocunq; etiam pacto uterũ aperias) promptiùs occurret. Inſuper in muliere quæ non ita pridem concepit, incaſſum ſinus illos, quos coxendicis acetabulo cõferebam, inquires. quod non ſolùm hinc conijcio, quia non prægnantium mulierum uteri illis tuberibus prorſus expertes ſunt: ſed quòd reſectione in muliere fuſte à marito interfecta, & quæ nõ multo antè conceperat, id etiam didicerim: cuius uteri interior ſuperficies, & uaſorum iam in ſemen pronaſcentiũ ratio, nullam eiuſmodi ſparſim occurrentium ſinuum imaginem præ ſe ferebat. uerùm continua tantùm in interna eius uteri ſuperficie ſpectabatur aſperitas, amplitudine cõtinuo illi[i] connexu reſpondens, quo exterius humani fœtus[k] inuolucrum utero hærere committiq; docebimus: & ubi uaſa illa, ſerie cõtinua ſibiq; commiſſa occurrunt, quæ ex utero in illud fœtus pertinent inuolucrum. Adeò, ut nihil in muliebri utero ſeſe exhibeat, cui Hippocratis occaſione (ſi modò illi corporis humani fabricam perſpectam fuiſſe, uelimus aſſerere) acetabuli nomen accommodare poteris, niſi uaſa hæc ab ipſo ſubaudita coniecerimus. In primo tamen de Semine libro Galenus uidetur innuere, quoſdã extitiſſe, qui[l] carnem quandã ab Hippocrate acetabula nuncupatã fuiſſe contenderent, quam uaſis inter uterũ & exterius fœtus inuolucrũ, de nouo cum fœtu progenitis, circumnaſci aſtabiliriq; cernimus. Verùm iſti nomen acetabuli ad eam carnem, ut Hippocratem interpretarentur, perinde deduxerunt, atq; ego paulo antè ad uaſa id diſtorſi: quòd nimirum in mulieribus caro hæc, nõ ſecus quàm in cornutis animalibus (quæ ſinus, adeoq; ipſa uera acetabula, & tubera illa, ex quibus ſinus producuntur, tantùm obtinent) inueniretur. quanquam ſanè hæc in mulieribus ſit continua, unumq; ueluti corpus exiſtat: in illis uerò animalibus[m] ita ſparſa eſt, atq; ſinus illos, quibus acetabuli nomen meritò eſt attributum, ſparſos, ac à ſe inuicem diſsitos, occurrere prodidimus. Cæterùm quum hæc prorſus ad inuolucrorum fœtus ſermonem pertinere conſtet, eorum quoq; tractationem ad ſubſequens modò Caput opportunè aſſeruabimus: nunc pulchrè memores, quàm ſibi undique conſona Galenus (qui ſolis ceruis & capris carnem

g Spectat 32 figuram.

h 27 fig. A, A, B, B.

i 1 ta. 30 fi. E, E. 2 tab. I, I, I.

k 1 ta. 30 fi. E, E, F, F. 2 ta. I, I, K, K.

l 1 ta. figu. 30 E, E. 2 tab. I, I.

m 32 fig. B, B, B.

n 2 tab. fig. 30 I,I,I. & 31 fi. A, A. & 32 fi. B, B,B. [n] carnem illam, cuius modò memini, aſcribit) de acetabulis paſsim tradiderit: quamq́; in ſolis ferè anatomicis, illius ſcripta interpretẽ magnopere deſiderẽt. *Lib. 15 de partium uſu.*

DE INVOLVCRIS FOETVM IN VTEro tegentibus. Caput XVII.

Foetvs humani inuolucra, utcunq; quatuor tabellis trigeſimæ figuræ exprimere conatus ſum. Dein trigeſimaprima figura diſcrimen oſtẽdit, quo canini aut ſuilli fœtus inuolucra ab humani fœtus inuolucris diffe runt. Et inſuper trigeſimaſecunda figura diſcrimen ſpectatur, quo bubalæ, aut uaccæ, aut alicuius alterius animalis cornib. donati, ac à me hactenus diſſecti, fœtus inuolucra ab hominis, & itẽ canis fœtus inuolucris uariãt.

QVANDOQVIDEM hoc libro, qui nutritionis ex cibo potuq́; factæ organorum cõſtructionem docuit, propter ſedis uiciniam ea quoq; inſtrumenta perſequi uiſum fuit, quæ immenſus rerum Opifex ad generationem extruxit: proximum ſanè erit, poſt acetabulorum ſermonem, hîc quædam de fœtum inuoluentibus tunicis inuolucris´ue ſubijcere, quæ de nouo unà cum fœtu in utero generantur, & cum eodem in partu prodeunt, ipſumq́; mox ferè ſubſequuntur. Vnde etiam [a] totam horum inuolucrorum molem Latinis ſecundam, ſeu ſecundinam nuncupari arbitror: perinde ac ſi ſecundus ueluti eſſet partus, fœtui´ue in lucem egrediẽti ſuccederet. Græcis uerò χωρίον, & interdum χώρημα (uti & Latinis quoq; loculos) hanc inuolucrorum cõpagem appellatam duco, quòd inſtar loculi, ſpacijq́;, ac aluei ſit, quo fœtus in utero cõtinetur ac amplectitur. adeò ſanè, ut neq; ſecundinæ, neq; χωρίυ, ſeu loculorum nomen alicui priuatim inuolucro ab illius inſtitutore attributum exiſtimem: uerùm toti illi inuolucrorum ſubſtantiæ, aut compagi, quæ, poſteaquã ex ea fœtus prorupit, ac ueluti eductus eſt, illi in partu ſuccedit. Quum uerò dein Veteres illi, qui pueris domi Anatomen proponebant, non unum aliquod, ſed plura fœtum ambiẽtia obſeruarent inuolucra, communi eo χωρίυ nomine haud contenti, ſingulis inuolucris priuata nomina putarunt indenda. Atq; hinc fit, nobis adhuc duo hæc aſſeruata eſſe nomina, ἀλλαντοειδὴς, & ἀμνίον, ſeu ἀμνειὸς: quorum priore, ob quandam farciminis ſpeciem, [b] exterius fœtus inuolucrum: & poſteriore, ob molliciẽ, candoremq́; ab agno ſumptam, [c] interius inuolucrum Veteres illi appellarunt. Vtcunq; tandem permulti poſt hos Anatomen libris cõmendantes, illis nominibus fuerint abuſi, facileq́; ſpecimẽ dederint, quàm Veteres multo fœlicius diligentiusq́; illis, diſſectiones aggrediebãtur. Fœtum itaq; humanum, & caninum, & bubalum, duæ complectuntur membranæ, ſeu inuolucra, in omnibus his fœtibus ſubſtantia, & ferè conformatione ſibi reſpondentia. Si enim quandam exterioris ſuperficiei in exteriori inuolucro [d] differentiam in quodam uaſorum per inuolucrum ductu, & [e] ſubſtantia quadam carnea, exterioriq́; illi ſuperficiei adnata, conſiſtentem ſubaudieris, eadem inuolucrorum in dictis iam fœtibus eſt ratio. Cæterùm differentia hæc ex uterorum ferè diſcrimine, exteriorisq́; inuolucri ad uterum connexu, oboritur. Duæ enim membranæ inuicem obductæ, uniuerſum fœtum ita amplectuntur, ac bombicem duobus inuolucris, poſteaquam ſeſe aliquandiu inuoluit, contineri cernimus: uno quidem, quod in ſerica fila ab eius rei peritis, ex calida aqua diſſoluitur: altero autem, quod membranę inſtar bombicem proximiùs obtegit. Inſuper, ut exterius inuolucrum in nexibus, quos bombix primùm ad ramulos quoſdam, aut quempiam domus angulũ, aut quoduis tandem antrum cõmittit, pro loci in quo texit diſcrimine, quandã ueluti oſtẽdit

Marginal notes:

Quid ſecũdina & χωρίον.

a Id uniuerſum, quod præter puerum 4 tabella figuræ 30 continet.

b 1 tabellæ 30 fig. E, E,F,F. 2 ta. I,I, K,K. 3 ta. L,L,M. 4 ta. P,Q, R,S,S.

c 3 tab. fig. 30 O,O. 4 tab. V,V. X,X.

Fœtum duobus ambiri inuolucris. ac dein, quis exterioris inuolucri ad uterum ſit nexus uſus, &c.

d Specta qui inuicẽ differant 2 tabella 30 fig. cum 31 figur. & 32 figur.

e 2 tab. 30 fig. I,I,I. 31 fig. A,A. 32 fig. B,B,B.

differentiam: ita quoq; exterioris fœtus inuolucri ad uterum nexus, in mulie-
re alius quàm in cane, & alius adhuc in bubala aut uacca quàm muliere ac ca-
ne, ſpectatur. Exterius namq; fœtus humani inuolucrũ, etiamſi utero unde-
cunq; ambiatur,[f] unica tamen duntaxat utero hæret continuatur ue amplitu f 2 tab. 30
dine, quæ quodammodo orbicularis eſt, & neq; tranſuerſim, neq; ſecundùm figu. E, E,
longitudinem inuolucrum omnino complectitur. Ea enim tantùm amplitu E. 2 tab. 30 fig. I, I, I.
dine utero id continuatur, qua bombix unicæ tantùm ac planæ quaſi ſuperfi
ciei attexeretur, aut qua nonnihil oblongior ceræ globus leuiter concauatæ
manus uolæ hæreret, firmareturq́;. Dein amplitudo hæc, ſeu exterioris inuo-
lucri ad uterum nexus, non ſemper in eadem uteri occurrit ſede: uerùm mo-
dò in dextro, modò in ſiniſtro latere, ſed poſteriùs ferè quàm anteriùs magis.
Exterius autem canini fœtus inuolucrum,[g] amplitudine quadam utero com- g 31 fig. A, A.
mittitur, quę inſtar latioris cinguli tranſuerſum[h] inuolucrum ambit: perinde h 31 fig. B, B.
ac ſi bombix ſeſe in latiori quopiam circulo texuiſſet. Vaccæ uerò fœtus[i] in- i 32 fig A, A, A.
uolucrum, unica non continetur amplitudine, ſed[k] plures exiguæ ſparſim ita
occurrunt, ut leopardorũ pelles maculis diſtinctas cernimus: non ſecus atque k 32 fig. B, B, B.
ſi ſingulæ nexuum inuolucri amplitudines, ſingulis maculis eſſent comparan
dæ. taliſq; ferè huius inuolucri eſt nexus (ut & illum ad ſimilitudinẽ aliquam
referamus) qualem bombix molitur, quum tenuibus ramulis ipſum ſparſim
ambientibus, ſeſe primùm adnectit. Sunt itaq; hæ quas deſcribere conor am-
plitudines, aliud nihil quàm ſedes locaq́;, quibus exterius fœtus inuolucrum
utero colligatur. Quum enim ſemen in utero conceptum eſt, illiq́; ueluti in
pulte, alijſq́; craſsioribus iuſculis iam refrigeſcentibus membranula undique
obducitur, uenæ ac arterię uterum implicantes, permulta ipſarum ora in ute
ri ſinum aperiunt, membranamq́ue eam, ipſum ue ſemen amplectuntur: &
perinde ac ſi uenæ & arteriæ uteri augerentur, his oris noua uaſa accreſcunt,
mutuam cauitatem continuitatemq; cum illis ſeruantia. Ex his nouis uaſis, ue
nas ac arterias cõſtitui oportuit: quibus fœtus iam formandus, enutrienduſq́;,
non aliter toto tempore, quo in utero cõſiſtit, uteretur, ac matris crus aut bra
chium ſuis uenis ad enutritionem, & arterijs præcipuè ad natiui caloris tem-
periem moderandã frui nouimus. Quum itaq; inartificioſum, prorſuſq́; in-
commodum fuiſſet, fœtus corpori tot uaſa inſeri, implantariq́;, quot ipſius oc
caſione in uteri ſinum fuerunt aperiẽda: neceſſum ſanè fuit, uaſa hæc frequen
tia, & aliàs gracilia, ſenſim in ſe colligi, ac craſsiora paucioraq; mutuo cõgreſſu
ita effici, ut[l] tandem ex omnibus ſeſe aperientibus uenis,[m] una ferè conſtitua- l ad N, 3 tabulæ fi. 30. & S, S ad T tab. 4.
tur, & ex arterijs omnibus[n] duæ exurgant: ac uena quidem per umbilicum du
cta, iecoris potiſsimùm cauo[o] inſeratur, ipſiuſq; uenis communis fiat: arteriæ
autem ſecundùm ueſicæ latera prorepẽtes, magnæ arterię propaginibus con m 2 fig. F, G.
tinuentur, quæ per pubis oſſa in femora mox ſunt prolapſuræ. Ad hæc, quum n 2 fig. K, L. & fig.
gracilium uaſorum in craſsiora ampliora q; mutuus ille congreſſus, ac uaria il- 12 ca. lib. 5
la uaſorum ſeries de nouo fœtus gratia inter uteri ſuperficiem, fœtuſq; umbi- g inter ſ & r.
licum formanda, corpore quodam non ſecus ſuffulciri, implicariq́;, & intexi o 12 fi. M,
debuerit, ac multas uaſorum diſtributiones in reliquo animante (ſiue hæc in N. 20 fig. D.
[p] meſenterio, ſiue[q] tenui cerebrum inuoluente membrana, ſiue[r] alibi ſpecten p 11 figu.
tur) contineri ſcimus, ilico ſanè exterioris quoq; fœtus inuolucri præcipuus q 2 fig. lib. 7 E, E.
uſus, ipſiuſq; ad uterum nexus ratio, nobis occurrunt. Neceſſe enim fuit, illud r 4 fi. per
inuolucrum uteri uaſorum ora excipere, nouaq; ueluti uaſa in ipſo procreari: omentum.
hæcq́;, uti diximus, per id inuolucrum, ut tandem umbilici cõſtituant uaſa, in
ſe colligi. Quia uerò uteri uaſorum cum inuolucri uaſis connexus infirmi in-
ualidiq́;

Carnoſæ cuiuſdã ſubſtãtiæ exteriori fœtus inuolucro obnatæ neceſsitas.

ualidiq́; extitiſſent, ſi nouis illis ac tenellis uaſis Natura nihil, quo aptiùs continerentur, firmarenturq́;, adieciſſet, carnea quædam ſubſtantia connexibus illis acceſsit, quam nulli in uniuerſo corpore ſubſtantiæ proximiùs quàm peculiari lienis[s] carni conferre poſſum. Atq; ut ea caro, lienis uaſis undiq; attexitur ac circumfunditur: ita hæc quoq; ſubſtãtia, uteri uaſa in inuolucrum ſeſe aperientia circũplectitur ac continet, tanto ſemper copioſior craſsiorq́; apparẽs, quo fœtus partui eſt uicinior. Adnaſcitur autẽ hæc ſubſtantia ualidiſsimè utero, & externæ inuolucri ſuperficiei. in partu uerò, aut quum aliàs in diſſectionibus inuolucrum ab utero diuellitur, ipſa inuolucro cum uaſis ipſi intextis adnata manet. Atq; huius ſanè ſubſtantiæ amplitudo, quæ ſemper exterioris fœtus inuolucri ad uterum nexibus in latitudine ac ſitu reſpondet, ea demum eſt, quam hactenus deſcribere conatus ſum, quæq́; in una tantum inuolucri ſede in humano fœtu orbicularis ferè & unica occurrit: in canino autem unica quoq; ſpectatur, ſed quæ trãſuerſim inſtar latioris cinguli aut faſciẹ totum inuolucrum in ſui medio, ac ubi ampliſsimum eſt, cõprehendit. In uaccis uerò, & bubalis, alijsq́; cornutis animalibus (uti & prius ſcripſi) exiguæ amplitudines ſparſim per totam inuolucri ſuperficiẽ ſeſe offerunt, inuicem non connatæ. Cæterùm etſi eiuſmodi amplitudinum nexuumq́; occurrat diſcrimen, omnibus tamen animalibus uaſa per hanc ſubſtantiam & exterius fœtus inuolucrum, uariè etiam diſtributa, ita tandem coeunt, ut ex interiore exterioris inuolucri ſuperficie, ueluti ex puncto,[t] unum teres longumq́; inſtar cordæ corpus prodeat, ſimul in ſe complexum, continens umbilici duas arterias, & hîc adhuc totidem uenas. Vt uerò[u] exterior huius inuolucri ſuperficies, ob uaſorum connexum, ſubſtantiæq́ue illius ſeriem, inæqualis, ac quodammodo locis quibuſdam aſpera exiſtit: ita contrà[x] interior ſuperficies eſt prorſus læuis & lubrica, quodammodoq́ue madens. Si itaque inuolucrum hoc, cum fœtu ab utero exemptum, ac dein, poſteaquam à fœtu amotum erit, inuerſum finxeris, ut iam carneam eam ſubſtantiam, & craſſum ſubuiridemq́ue, qui tum ex uaſis ſubinde profluit, ſanguinem, in ſe amplexetur, facilè auguraberis, quî à farciminis ſpecie Veteribus ἀλλαντοειδὴς fuerit nuncupatum. Vt enim farcimen exterius, propter internam inteſtini, priuſquam id inuerteretur, ſuperficiem, exactè lubricum & læue, ac ueluti membraneum eſt: intus uerò, propter externam inteſtini ſuperficiem, à qua ipſum accedentia uaſa cum meſenterij membranis reſecta ſunt, aſperum, ac tandem carne, aut concreto ſanguine, aut alia quauis materia infartum eſt: ita quoque exterius fœtus inuolucrum, inteſtini modo ad farciminis conſtitutionem inuerſum, externa tunc ſuperficie prorſus membraneum & lubricum læueq́; exiſtit, interna autem carneam illam, ac lienis ſubſtantiæ ſimilem obtinet compagem. Cæterùm[y] interius fœtum ambiens inuolucrum, undecunque ab exteriori laxè circundatum exquiſita eſt membrana, longè quàm exterius inuolucrum mollior, & prorſus alba, & pauculis uenulis & arterijs, quæ illam non ſecus quàm[a] adhærentis albæ'ue oculi tunicæ uaſa, ad ipſius tantum enutritionem, caloriſq́; temperiem perreptãt, intertexta. adeò, ut à candore & mollicie ἀμνιὸς, ac ueluti agnina, uel ut quibuſdã placet, amiculũ Veteribus ſit nuncupata. Exterior huius inuolucri ſuperficies exactè læuis & lubrica eſt, exteriori inuolucro nullibi quàm umbilici uaſorum[b] interuentu connata. Vbi enim hæc ab interna exterioris inuolucri ſede, tanquã ex pũcto, inſtar cordæ, aut alterius teretis corporis ſimul implexa, mẽbraniſq́; cõtenta prodeũt, ſuccinctiſſimo & neutiquã errabũdo ductu interiori inuolucro adnaſcũtur: & exiguas uenulas

s utrũq; uidetur 4 ta. 19 figura.

t 3 ta. fi. 30 N. & 4 ta. figu 30 S, S colligũtur ad T.

u tota 2 ta. fig. 30. & figu. 31. & 32 fig.

x 3 ta. figu. 30 M. & 4 ta. Q, S, S, T.

Quî exterius inuolucrum à farciminis ſpecie nomen obtinuerit.

y 3 ta. fig. 30 O, O. 4 tab. V, V, X, X.

Interius fœtus inuolucrum.

a 18 fig. ca. 14 lib. 7 H, H.

b 3 tab. fig. 30 N. 4 ta. T.

uenulas arteriolasq́; illi exporrigentia, in internam dein inuolucri interioris ſedem tranſeunt, ac cordæ in modum ad fœtus uſq; umbilicum deducuntur: quæ ſanè oblonga hîc eſt, ac locis nonnullis, ueluti tuberculis, nodisq́; quibuſdam inæqualibus ornata: ex quorũ numero obſtetrices ridiculæ, futurorum adhuc puerorum numerum parturientibus prædicere ſolent. Cæterùm hæc corda, nunc in interioris inuolucri interna ſuperficie nõ tantùm umbilici uenam (quæ hîc modò unica & ſimplex eſt) & duas ipſius arterias in ſe complectitur: uerùm &[d] meatum quendam continet, aſſumitq́;: qui ab elatiori ſede fundi ueſicæ enatus, & ſubſtantia cõformationeq́;[e] meatibus, quibus urina ex renibus in ueſicã delabitur, reſpondens, per umbilicum excidit: ac per dictam nobis cordam ad externam uſq; interioris inuolucri ſuperficiem procedẽs, in eam ſeſe[f] aperit: ac inter hanc & internam exterioris inuolucri ſuperficiem, fœtus urinam (unde etiam οὐραχὸς & οὐρανὸς appellatur) defert, illic toto tempore, quo fœtus in utero geritur, ſenſim mira profectò Naturæ induſtria coaceruandam. Si fœtus enim adhuc utero detentus, urinam, perinde ac ubi in lucem prodijt, per ueſicæ ceruicem redderet, hæc ipſi fœtui proximè obnatans, ſua acrimonia & mordẽdi facultate tenellam fœtus cutem exulceraret: haud ſecus profectò, quàm ſi interius fœtum ambiens inuolucrum hac potiſſimùm ratione efformatũ uideretur, uti exterius inuolucrũ, uaſorum nexus collectionisq́; gratia in primis extructũ colligimus. Verùm fœtus urina non ſemper undiquaq; uaga, paſsim inter duo fœtus inuolucra diffluere manaréue conſpicitur: at meatus urinam huc per umbilicũ deferens, ueluti in membraneam, impenſeq́; mollem & tenuem, amplamq́; ueſicam ceſſat: quæ inter ambo uniuerſum fœtum uerè amplectentia inuolucra conſiſtens, urinã ſibi tantiſper dum utero infans continetur, aſſeruat & colligit, non paucis diſſectionum profeſſoribus quodammodo ad farciminis ſpeciem (undecunq; eam tandem aſſumant) relata: & in membranarum fœtus occaſione procreatarum numero ita habita, ut illam tertij (ſed medij interim) inuolucri fœtus nomine donauerint, exterius duntaxat inuolucrum ueluti propria & peculiari uoce ſecundas & loculos nuncupantes. Fœtus porrò ſudor, quum priuato aliquo meatu inter fœtus inuolucra, aut in peculiarem aliquam ueſicam educi nequeat, inter internam interioris inuolucri ſuperficiem & fœtum ipſum coaceruatur: & ne ſua forſitan acrimonia (quam nonnihil quoq; ſibi uendicat) fœtui noxius ſit, craſſum, quod per inſenſibiles cutis meatus alioquin educitur, & aliàs cuti noſtræ & induſijs quaſi hæret, excrementum præſtat: quod glutinis luti'ue modo, fœtus cuti oblitum, ſudoris uim arcere cernimus. Videtur itaq; ſanguis, qui ab uteri uenis per umbilicum in fœtus potiſsimùm iecur defertur, ad cõmodam fœtus enutritionem magna adhuc, & alia ſanè quàm reliquus matris membra accedens & enutriens ſanguis, indigere elaboratione: non ſecus ferè, quàm ſi puriſsimus tantum eſſet ſuccus, ex uentriculo & inteſtinis fœtui oblatus. Præter urinam namq;, & ſudorem, idq́; cuius modò memini lutoſum excremẽtum, quæ extra fœtum adhuc in utero conſiſtentem ducuntur, in ipſius inteſtinis, ſi non ſtercus, ſaltem craſſam & uariam bilem unà colligi, inter diſſecandum, & aliàs

Meatus urinã fœtus inter duo ipſius inuolucra perferens.

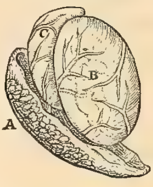
d 2 fig. M procedens ab N.

e 22 fi. q, q.

f iuxta N 3 tabulæ figur. 30.

Peculiare inter duo inuolucra fœtus urinæ receptaculum.

HAC figura utcunq; membraneam ueſicã expreſsimus, quæ, quum fœtus urina inter illius inuolucra uagans non defluit, ex meatu urinam per umbilicũ deferente expãditur. Significet itaq; A, exterius fœtus inuolucrum, ſecundùm longitudinem diſſectum, & ab interiori inuolucro B notato, & adhuc hîc integro, diuulſum. C autem inſignitur mollis admodumq́; tenuis membrana, ueſica'ue, fœtus urinam ſibi in utero aſſeruans.



Sudor fœtus, et reliqua dein excremẽta ubi coaceruentur.

& aliàs mox à partu, quum illam fœtus excernit, liquidò ſpectamus. Atq; hæc
excrementa, pro matrū ferè temperie ac ualetudine, potiſsimùm quantitate,
& nónihil colore & cōſiſtentia uariare experimur, prout nimirū illis ſanguis
aliàs accidit ſeroſior, aut craſsior, alia'ue qualitate ab optimo & laudato alie-
nior. Quòd uerò ſudor & urina, in eum quē diximus modū aſſeruata, quum
mox ante partum profluunt, ac uteri fundi os, uteriq́; ceruicē humectant, &
emolliendo diſtendi aptiorē efficiunt, ad faciliorē partum magnopere adiu-
uant, uel me tacēte, ijs notū arbitror, qui mulieribus, alijsq́; animalibus, expen
dendorum Naturę myſteriorum gratia, nonnunquā aſtitere. Quum enim in
partu fundi uteri os quaſi in pudendū delabitur, ac miro Naturæ beneficio di
latatur, uaſaq́; ab utero in exterius fœtus inuolucrū inſerta, ab illo, ſuisq́; unde
pronata fuerūt uaſis, eum in modū abſcedunt, quo maturos fructus, aut in au
tumno folia ſuis pedunculis ab arboribus abſcedere abrūpiq́; cernimus: tunc
fœtus ipſe interdum, ſępius autem bruta animalia ſuis dētibus, mulieres uerò
nonnunquā ipſæ, aut obſtetrices, ambiētia fœtum inuolucra diſrumpunt, di-
ctiq́; liquores profluunt, fœtusq́; in lucem egreditur, umbilico adhuc nexus,
quem mulieres forpicula aut cultello, bruta uerò dētibus ferè diſcindūt, ipſeq́;
iam fœtus ſpiritū ducere, aereq́; ipſum ambiēte uti incipit: quum prius in ute-
ro umbilici arteriæ, cordis pulmonisq́;, fœtus fungerentur muneribus. Ipſa au
tem inuolucra, fœtum mox cum ſanguinis quodā, ob abſcedentia uaſa, deflu-
xu ſubſequuntur: quæ mulieres quidē aſperſo ſale ferè exurunt, aut aliquò de-
fodiunt: bruta autē permulta, niſi ipſis ab aſtātibus præripiātur, illa deuorant.
In hoc pueri egreſſu, nonnunquā interius inuolucrū, adhuc in utero aliquādiu
manēte exteriore, prius egreditur, fœtui aliqua ex parte obuolutū. adeò ut mu
lieres priuatim illi puero, ſi maſculus ſit, galeā aut thoracē: ſi fœmina, uittā aut
induſium (prout nimirū huic illi'ue fœtus parti potiſsimū in partu hæſerit) à
Deo datum geſtiāt, mira illi puero tunc promittētes. quū interim omnib. pue
ris ea mēbrana ſit cōmunis, modò quis interius inuolucrū aſſumat, ac perinde
atq; illę mulieres ſuā galeā & uittā, à fœtu & externo inuolucro reſecet, & ueſi
cę alicuius inſtar aſsiccatū aſſeruet, quò iam adoleſcētib. in quēuis tandē uſum
eiuſmodi mēbranula exhiberi queat. Equidē mirū eſt, quàm religioſè mulie-
res, nō minus ſanè quàm uerè occultę philoſophię ſectatores, de illa ſentiāt. In
hunc igitur modū fœtus habent inuolucra, quę in canibus, ſingulis fœtib. ſunt
peculiaria, & nulla ex parte fœtus unius inuolucra alterius fœtus inuolucris
cōmittuntur. Seriatim nāq;, ueluti in longo quopiā inteſtino, fœtus in cane &
ſue, in utriſq; uteri partibus collocantur, non eam ſeruantes rationē: etſi fortè
quis Hippocratis & Galeni occaſione ſecus arbitraretur, ut in dextra uteri par
te omnes fœtus ſint maſculi, in ſiniſtra uerò fœminę. In uaccis autē, & bubalis,
& capris, quum unicus eſt fœtus, in altera tantùm parte, altero'ue uteri ſinu is
reponitur: ſin geminus, utraq; uteri cauitas (ut ſic dicam) unum fœtum cum
ſuis membranis complectitur. Mulieres uerò, quum aliàs ſibi non connatos,
aut monſtruoſos gemellos habent, eos quoq; ſingulos in proprijs membra-
nis inuolucriſq́; continent, & par eſt ad uterum amborum fœtuum exterio-
ris inuolucri & carnoſæ illius ſubſtantiæ nexus: unius nimirum fœtus colli-
gatione in unum uteri latus, alterius uerò ad alterum latus facta. adeò ut ma-
gnum uterorum occaſione in exterioris fœtus inuolucri nexu in hominibus,
canibus & uaccis ſit diſcrimen. Quod quum obſeruabis, hancq́; noſtram de-
ſcriptionem cum Galeno in libris de Semine, libris de Partium uſu, libro de
Fœtus formatione, libro de Vteri diſſectione, ubi fœtus inuolucra perſequi-
tur, con-

Cuiuſmodi in partu urinæ ſudoriſq́; ac inuolucrorū egreſſus.

Quî fœtus ſe habeāt inuolucra, pluribus ſimul exiſtentibus fœtibus.

Veram inuolucrorum hiſtoriam à Galeni placitis multũ eſſe remotam.

tur,conferes,obuium profectò fiet,quàm Galenus ſibi undecunq; conſentiat, & quàm ueritati cõſona nobis de fœtus inuolucris tradiderit: ne quid dicã de fœtus formatione,multisq; huc pertinẽtibus diſputationibus, quas ille potiſsimùm cum Ariſtotele inſtituit. Nam etſi fœtus inuolucrorũ hiſtoriam mihi proponere,& in hac procul à Galeni, aliorumq; diſſectionis profeſſorum placitis diſſentire integrum fuerit: quum tamẽ innumera circa fœtus formationem me dubium & ancipitem habeant, quumq; mihi ipſi magna ex parte in illis altercationibus neutiquã ſatisfaciam, pleraq; me prorſus ignorare lubens fateor,utcunq; etiã non oſcitanter diſſectionibus incubuerim: etſi brutorum interim præcipuè,quum ſcilicet hactenus, potiſsimumq; quãdo in Anatome paulo factus ſum exercitatior, atq; non modica,de quibus meritò ambigam, mihi obuerſantur, in paucas mulieres utero gerẽtes inciderim. adeò,ut ſatius multo fore duxerim,uniuerſum de fœtus formatione, & quæ huic proximæ ſunt diſceptationibus, ſermonem (qui non niſi prolixiſsimus eſſe poſſet) penitus hìc omittere, illumq; in alium locum, ac argumentum aliud reſeruare, ſi quid fortè mihi in poſterum ex conſectionibus, accuratioriq; ratiocinatione,tradi dignum occurrerit.

DE MAMILLIS. CAPVT XVIII.

MAMILLARVM fabricam non aliter delineare licuit, quàm in dextro latere uigeſimaquintæ figuræ eam exprimere conati ſumus.

Mamillarum ſitus.

MAMILLAE,etiamſi peritonęo nulla ex parte[a] cõtineantur,quum tamẽ fœtum, ubi in lucem prodijt, alunt,& in organorũ generationi ſubſeruientiũ numerum recẽſentur,hoc quoq; loco ipſarum fabricã opportunè proſequemur. Mamillarũ itaq; ſitus nulli non cõſpicuus eſt: ſuper pectus enim ad oſsis pectoris latera locãtur,parti inferiori brachium pectori admouẽtis[b] muſculi ſuperſtratæ. Verùm ut figura admodũ uariant,ſic quoq; parẽ non ſemper ſedẽ occupant. ampliores enim mamillæ latiori firmãtur baſi: propẽdulæ uerò ac flaccidæ,à naturali loco declinãt: & quibuſdã mulieribus uiciniùs ad pectoris mediũ inuicem accedunt,quibuſdã autem(quod & pulcherrimũ ducitur) inuicem recedunt,thoracisq; lateribus magis appropinquãt.Forma illis penè propria ſemiglobũ refert: quippe exteriùs rotundæ gibbæq; ſunt,papillã (quæ Græcis θήλη appellatur) inſtar proceſſus obtinẽtes:intus uerò,ſeu poſteriùs,quà pectus ſpectant,leuiter ſecundũ huius gibbum inſinuãtur,illi ampla baſi cõmiſſæ.Cęterùm quãdo mamillarũ moles à brachiũ pectori aducẽte muſculo abſcedit,illæ quà potiſsimùm dependẽt,ampliores quàm in medio ductu euadũt,ut pleriſq; fœminis ſimul in baſi,& in ipſarũ extremitate ampliores ob cõcidentem earundẽ ſubſtantiã uiſantur. Porrò ſubſtãtia qua cõſtant, glãduloſa eſt,multo adipe abundãs,& uenis utcunq; frequẽtibus, & arterijs perquàm paucis,prorſusq; gracilibus,ac aliquot deniq; neruis intertexta.Nerui quidẽ ſemper ijdem in mamillas pertingũt,ac ſibi perpetuò ſimiles ſunt:uenę autẽ craſsitie & contento humore admodum, pro mamillarum mole, & quo tunc fungũtur munere,differunt. Inſuper in glanduloſæ mamillarum ſubſtantiæ forma,conſiſtentia,multitudine & ſitu,longè maior ſingulis tẽporibus eſt differentia. Viris namq; multis nulla,aut ualde modica,eademq; arida,eiuſmodi glanduloſa obtigit ſubſtantia,uti etiam admodũ puellis. Iuuenculæ uerò, quibus mamillæ in molem iam cum pruritu attolluntur, auideq; maritum expetunt,huius nanciſcun-

Forma.

Subſtantia.

[a] Non continctur inter A,B,C, D 2. & 24 fig.

[b] 3 muſc. tab. Δ.

nanciſcuntur copiam plerunque compactam & duriuſculam, nulloq́; lacteo humore (ſecus ſcilicet quàm in lactantibus, aut propediem parituris euenit) oppletam, neq; etiam ſubſtantiæ in anicularũ mamillis cõtentæ modo, flaccidam, aut defluentem. Ad papillæ igitur centrum mulieribus [c] una magna, & mamillæ inſtar effigiata habetur glans, cæterorum animalium peculiari proprioq́; glanduloſo uberum corpori, ſubſtantia reſpondens. cui [d] aliquot aliæ ferè, ſed paruæ & amygdalis à cortice liberatis ſimiles, in circuitu accumbunt glandulæ, pro mulieris temperie nunc duriori adipe, nunc molliori, & uenarum & fibrarum ex carnea mẽbrana in cutem pertinentium interuentu, mutuò commiſſæ connatæq́;. Vniuerſa enim mamillarum ſubſtantia adipis modo, inter cutem & membranam illam continetur: neq; coſtis incumbentibus muſculis mamillæ alio nexu cõmittuntur, quàm per reliquũ corpus ea membrana ſubditis ſibi hæret muſculis. niſi fortè hic paulo plures interueniant uenæ, à muſculis in mamillas digeſtæ. Vtcunq; tamen mamillæ aliquando molles ac flaccidę propendeant, carnea idcirco mẽbrana à muſculis nunquam abſcedit: at glanduloſa illa mamillarum ſubſtantia ſimul cum adipe non amplius conſtricta, ſed defluens & laxata, à carnea membrana diſſoluitur. Mulieres enim lactantes, & ultimis menſibus uterum gerentes, mamillarum uenas lacteo humore aut lacte oppletas habent, & ipſa etiam glanduloſa ſubſtantia eo abundat, & ob id mollior & fungoſa admodum, neq; ita denſa & cõtinua redditur, ac tonum illum non amplius ſeruans, & duriuſculo adipe haud magis illam ſuffulciente, ſenſim flacceſcit propendetq́;. Quanquam interim eò nunquam perueniat raritatis, ut deuoratum à muliere pilum in ſe (uti Ariſtotelis eſt ſententia) reciperet, & pilari morbo, Græcis τριχίασει nuncupato, uexaretur: quandoquidem nulli dubiũ eſt, per tot angiportus, tenueſq́; anfractus ab ore ad mamillas, pilum nequaquam duci poſſe: etiamſi mamillæ illum fortè, quum in ipſarum conſiſteret uenis, amplexuræ eſſent. Non eſt tamen omni interim ex parte abſonum, quid pili ſimile in mamillis, quemadmodũ in [e] renibus, [f] urinarijſque meatibus, progigni poſſe. Cutis mamillę obducta, reliquę thoracis cuti congruit: mamillæ enim ſubſtantiæ, ut reliquo per corpus adipi connaſcitur, pariterq́; inibi craſſa eſt. At ubi orbiculatim ad papillã quodammodo nigricat, circulumq́; conſtituit, qui φῶς Gręcis nuncupatur, pertinacius præcipuo mamillæ glanduloſo corpori connaſcitur, plurium neruorum & tenuium uenarum inſtar fibrarum albicantium interuentu. Quinetiam cutis interdum hîc tenuior quàm alibi euadit, fungoſum quidpiam, ut & papilla, adipiſcens. Huius namq; conſtitutio præcipuæ penis [g] ſubſtantiæ accedit, hoc eſt nerueæ quodammodo cuti ſpongioſa intus ſubſtantia oppletæ, quæ dirigi ac uiciſsim laxari non minus quàm penis ualet, & pori ſenſu prædita eſt. Obſcuri illi tenueſq́; in papilla conſpicui meatus, fibræ prorſus ac nerui modo albicantes, uenarum ſurculi ſunt, multiplici ſerie per glãduloſam mamillarum ſubſtantiam excurrentium. Atque harum mamillas implicantium uenarum nonnullæ ab axillaris uenæ iam thoracis amplitudinem egreſſæ [h] ramo dependent, qui in [i] muſculos pectori ſuperſtratos & pectoris cutem, ipſamque demum mamillam ſeſe diſtribuit. Item uenæ elatiorem ſcapulę ſedẽ & ſummum humerum perreptãtes, deorſum in pleriſq; mulieribus cõſpicuos ante ſectionem [k] ſurculos in mamillæ cutẽ, ipſamq; unà mamillã deriuant. Apparent namq; crebrò mamillarum cutis uenæ in multis mulieribus, & potiſsimùm quę aliquãdo lactarũt, inſignes & ſubuirides, errabundoq; ductu, perinde ac in ſura & temporibus internaq; cubiti ſede progredientes. Præter commemoratas

c 25 fig. G.

d 25 figur. D, D.

Lib. 7 Hiſtoriæ de Animalibus.

e tabulæ figuræ 21.

f 22, 23 fig. q, q.

g 5 fig. cap. 49 lib. 2 E, E, F.

Papillæ ſubſtãtia.

Venarum mamillam petentium ſeries.

h fig. cap. 6 lib. 3 parũ ſupram educitur p. & dein 25 fig. lib. 5 B.

i 3 muſ. ta. Δ, 5 ta. Γ, 7 tab. L.

k 25 figu. A, A.

memoratas mihi modò uenas, diſſectionũ profeſſores, alias magis præcipuas ac ſolas propemodum enumerant, quæ arterijs cõcomitatę, ab illis[l] uenis initium ducerent, quæ à caua uena in iugulo prodeunt, & ſub pectoris oſſe uerſus abdomem ad umbilicum uſq;, propemodum ſimul cum attenſis ipſis[m] arterijs[n] excurrunt, ac per coſtarum cartilaginũ interualla ſurculos in anteriora pectoris diſpenſant, internam potiſsimùm[o] muſculi partem implicantes, cuius beneficio brachium pectori adducimus. Num uerò pręſentes ſurculi eum permeent penetrentq; muſculum, unaq́; cum ſuis comitibus arterijs tandem in mamillas diſſeminẽtur, ſedulò inter ſecandũ obſeruari uelim. mihi namq; eiuſmodi mamillas adeuntes ſurculi aut uenæ repertu non ſunt faciles, uti minus quoq; huc pertinentes artetias adinuenire queo, ita ſanè ut mamillis arterias uix aſſcribere auſim. Cæterùm brutis quib. alius mamillarũ uberum úe, quàm homini ſitus accidit, ab illis[p] uenis propagines in mamillas diffunduntur, quæ humiliorem abdominis partem ſuis ramis intertexunt, ac quarũ utrinq; una inibi à caua uena initium obtinet, ubi hæc præcipua ſua portione, ſupra pubis os in inguina fertur, ac in crus extra peritonęi cauitatem primùm procidit, longè nimirum à[q] uenarum uterum adeuntium exortu. Atq; in harum quidem uenarum quæ ad abdomen tum à iugulo ſub pectoris oſſe, tum ab inguinibus ſurſum deducuntur ſerie, bruta ab hominibus uix quicquã differunt. illaq́; in omnib. ferè uaſorũ ſpectatur diſtributio, quam in tertio libro expreſsimus, quamq́; non obiter examinari uelim, quũ hoc Capite, aut unquã aliàs, de uteri cum mamillis ages conſortio.

l fig. cap. 6 lib. 3 L. & 2 fig. lib. 6 B, C.
m fig. cap. 12 lib. 3 G.
n fig. cap. 6 lib. 3 M. & 6 muſ. ta. f.
o 3 muſcul. tab. Δ.
p fig. cap. 6 li. 3 Γ. quod oritur ſub s.
q fig. ca. 6 lib. 3 v. aut confer fig. 25 lib. 5 u cum y.

Mamillarum nerui unde ducantur.

Mamillarũ nerui ab illis pendent, qui ſubditis illis exporriguntur muſculis, neq; aliter hi in mamillas quàm reliquam thoracis cutem deriuãtur, præter[r] unicum, qui cęteris craſsior ex quinto ferè coſtarum interuallo papillã adit, multosq́; ſurculos ipſi offert.

r 2 fig. cap. 11 lib. 4 v.

Mamillarum munus & cõſtructionis ratio.

Quàm uerò ſingula primario mamillarum muneri idonea, rerũ Opifex accuratè fabrefecerit, intelliges, ſi ſeorſum unumquodq; ſuo uſui adhibueris. Pręcipuum enim mamillarum officium in omnibus uiuiparis cenſendũ eſt, tenero adhuc ac iam nuper nato fœtui alimentũ præparare. Nõ enim in hoc pręcipuè (quanquam in quarto de Animaliũ partib. libro Ariſtoteles id atteſtetur) ubera fuerunt creata, ut cordis ſedẽ operiãt, & deinde, ut in mulierib. ueluti ſecundario, aut Natura illis quodámodo abutente, ad lactis generationẽ, & ad illud continendum ſubſeruirẽt. Quippe quum neq; pueris, neq; alicui animali ad generationem nõdum apto, mamillę exurgãt, ſed ueluti notę cuiuſdã gratia abſq; peculiari aliquo in illis corpore, quo à reliqua inter cutẽ & carneã membranam pinguedine inſigniter diſcerni poſsint, duntaxat in illis habẽdæ ſint, certũ eſt, eas primò nõ propugnaculi uice fieri, quum ſcilicet pręter tenerã papillam nihil habeant, quo propugnacula illis quib. incumbunt organis, meritò dicerentur. Ad hęc, ſi quod incrementum in uiris mamillę recipere appareãt, & quaſi alterius cõmodi cauſa, quàm notę cuiuſdam habẽdæ ſint, id illis magna ex parte prouenit peracto anno bis ſeptimo, quũ primũ genitale ſemẽ ferre ac pubeſcere incipiũt. adeò ſanè, ut lactis gratia potius, quàm munimẽti ac propugnaculi intumeſcere, effœminatioresq́; ipſas mamillas fieri cõſtet. Nã & lac nonnullis uiris poſt pubẽ exprimi, & per ſuctũ frequentiorẽ crebrãq́; ac multam contrectationẽ prodijſſe, Ariſtoteles ipſe aſſerit, & nos quoq; nõ ſemel id conſpeximus.

Situs ratio.

Cęterùm mamillas homini ac ſimiæ, in pectore, non ita aũt cęteris ferè animalibus, percommodè collocari, præter hoc quòd ipſæ brachiorum ac manuum munia nõ impediunt, homoq́; & ſimia latum pectus, neq; ut reliqua ferè animalia in acutum prominens ſibi uendicent, mulier puerũ lactans

abundè

abundè indicat, nobisq́; in illo officio uarijs coniecturis colligere promptiſsimum eſt, mamillis cõmodiorem regionem ſeſsili animali & manibus uſuro (ut ueneris modos taceam) thoracis anteriore regione nullã excogitari poſſe. Nam hîc ſitus lactis generationi propter cordis calorem nõ eſt ineptus, & ex abundanti mamillę cordis propugnaculũ & uallum quoddã cenſeri poſsunt, homini in primis pectus exporrecturo, neq; illo cęterorum ferè animaliũ modo humi reclinaturo. Deinde pręſens quoq; ſitus, reciprocum quendam calorem (qui tamẽ magis fortè uẽtriculo & inteſtinis neceſſarius fuiſſet) cordi retribuit. Mamillę enim lanei penicilli, aut ueſtis, aut ipſius in corpore adipis, aut carnis ritu, à corde caloris officina prius excalfactę, calorẽ illũ, reprimendo tegendoq́; reuerberãt. Itẽ, cordis thoracisq́; continuũ motũ, cordisq́; inexpugnabilem calorẽ ad lactis generationem plurimũ cõferre, qui concoctionis alterationisq́; naturã ꝑſpectã habet, abſq; negocio concipit. Porrò mamillas homini elatius, cęteris uerò animãtib. humilius, ex Ariſtotelis & Galeni aliorũq́; philoſophorũ & medicorũ ſuffragio reponi, propter alimẽti, aut, ut ipſi dicunt, excrementi quod in lac cõuertendum erat penuriã, nõ omni ex parte uerũ eſſe arbitror. Primùm enim huc ſcopũ dirigũt, quòd fœtus in utero inferioris corporis partis excrementitiũ ſanguinẽ in nutrimentũ aſſumit, mamillę uerò ad lactis generationẽ ſuperioris partis ſanguinẽ pręcipuè admittãt alliciãtq́;. Dein adijciũt, homini in elatiori parte mamillas reponi, reliquis aũt animalib. nõ itẽ, quòd his eius partis excrementũ in cornua & iubas, ſecus multò quàm mulieri, ex ipſorũ ſententia, cõſumatur. Quaſi uerò ceruę, uaccę, equę, eiuſq́; generis animãtia, uenis quę à iugulo deorſum ſub pectore ferunt, aut ijs pariter quę ab axillã petente uena pectori inſtratis muſculis, eiuſdemq́; cuti diſpenſantur, magis quàm homines carerẽt: & in illis ex ſuperiorib. corporis partibus ad uterum ſanguis minus quàm mulieri poſsit trãſſumi: & non multo plus mulieri, depili aliàs omnino, excremẽti in lõgiſsimos capitis crines, quàm alijs animalib. in cornua & iubas, idq́; pro portione, deperiret. Sed profectò hæc Ariſtotelis ratio illi correſpõdet, qua pleraq; de menſtruis lunaribus'ue purgationib. problemata, neſcio an tam uerè quàm audacter, medici & philoſophi ſoluũt. Quandoquidem uerò hæc aliò ſpectant, nunc reliquã cõſtructionis mamillarum rationẽ aggrediemur. His igitur forma exterius rotunda, quo minus iniurijs eſſent obnoxię, perquã idonea fuit: intus uerò ea parte qua pectori cõmittuntur, planas latasq́; meritò illas effinxit Natura, ut firma inniterent baſi. Teneram quoq; & prominentem adipiſcuntur papillã, ut hãc anguſto teneroq́; infantis oſculo inditã, is confeſtim labijs molliuſculis conſtringat, & inferiorem deducens maxillã & buccas contrahens, lac ſugat, & linguã dein inſtar canalis inflectens ad ſtomachum id à nemine edoctus propellat. Vt uerò in illo ſuctu papilla turgidior proceriorq́; quàm aliàs (dum id ſcilicet minimè opus eſt) redderetur, ſimilem cum pene poſsidet ſubſtantiã, quæ & laxari concidereq́;, & rurſus à ſuaui contactu intumeſcere erigiq́; idonea exiſtit. Papilla autem ſenſu exactiore, & neruorum ſurculis abundat, quo mamillis hac etiã ex parte cum genitalib. foret affinitas. Vt enim illis ad uenereum cõgreſſum generisq́; propagationem, illecebrã ac uoluptatem indidit Natura: ſic quoq; & uberibus, potiſsimumq́; papillis, ut mater in lucẽ iam editi fœtus tenerulo & nondum dentato ori papillam lubentius titillandã pruriendamq́; inderet, ac ſugendam offerret. Mamillarum uerò glanduloſa ſubſtantia eius eſt ad iuſtitiam temperiei ac formæ, ut ſanguinẽ per uenas ipſi magna Naturæ induſtria adductum, in lac familiare pueri alimentum conuertere cõcoquereq́; poſsit.

Formæ mamillarum ratio.

Papillæ conſtructionis, & totius ſubſtantiæ eiuſdem ratio.

Venarum ſeriei ratio, & uteri cum mamillis conſortium.

Cæterùm in uaſorum mamillas petentiũ diſtributionis uſu explicando, Galenus admodum eſt diffuſus, quũ hanc ex remotioribus & diſsitis partibus deductam anfractuoſamq; & gyris multis præditam eſſe affirmat, quò ſanguis ad lactis generationẽ in longis illis ductibus ac gyris commodè prępararetur: quum ego interim ignorẽ, qua tandẽ peculiari priuata'ue ſanguis, priuſquam mamillis offerendus ſit, egeat præparatione, uaſorum nihilominus ſeminalium inceſſuum ductuumq; haud immemor. Neq; etiam ſuccinctior uia erat qua mamillis, aut homini aut cæteris brutis uaſa tutò diſtribui potuiſsẽt, quũ cauæ uenæ caudicem meritò dorſum occupare conſtet, & Naturæ adeò artificium ſimul quoque euidens ſit, quo anterioribus corporis trunci ſedibus, pectori nimirum & abdomini uaſa exporriguntur, ſiue id ad iugulum, ſiue inguina, ſiue ad illos etiam ramos ſpectemus, qui à cauæ caudice & uena pari carente ſecundùm corporis latera diffunduntur. At non ita uaſorum ſeriem oblongi ductus gratia, quem uenæ mamillis oblatæ ſibi uendicant, expendendam putauerim, atque diſceptationum occaſione indies occurrentium, de uteri cum mamillis conſortio, de lactis cum menſtruis purgationibus affinitate, de earundem & lactis copia, de abortibus, potiſsimũq; de ſanguinis mutuo nunc ad uterum, nunc ad mamillas ductu. Mirum namq; eſt, quàm eiuſmodi ſpeculationum gratia, Galenus ſeſe interdum torqueat, modò uenas abdominis inferiora petentes, ab illis quæ uterum adeunt oriri (& ſi rurſus alibi ſecus teſtetur) ſcribens, modò prolixè tradẽs quî per eaſdem uenas ſanguis circa uterum in prægnantibus abundans in mamillas ſurſum repat. perinde ſanè, ac ſi uenæ à iugulo ſub pectoris oſſe abdomen petentes, & illę quibus inferior abdominis ſedes intertexitur, ſolæ eſſent uiæ ac meatus ductus'ue, per quos uteri cum mamillis fieret conſortium, ſiue id per uenas ſub rectis abdominis muſculis progredientes, ſiue per eorundem ramos per abdominis cutem expenſos exiſteret: quum ego interim eiuſmodi conſortium, qualecunque tandem ſit, ad uniuerſum cauæ uenæ caudicem potius referendum putauerim. Imò quum Galenus ſtudioſe ſanguinis ad ſuperiora ductum explicare contendit, non mihi uidetur expẽdere, quî ſuis rationibus, ſanguis potius in crura, quàm ſurſum per abdominis regionem in mamillas deflueret, accedente etiam abdominis à grauido utero compreſsione, & nullo etiam præſente orificio, quo humiliores abdominis uenas cum ſuperioribus conniuere continuariq; conſtat. Verùm ne hunc in modum ſermo de mamillarũ uſu inſtitutus, nimium excreſcat, omnium quæ hoc libro deſcripſimus organorum diſſectionem, nunc percommodè aggrediemur.

Intuere hic figurã cap. 6 lib. 3.

*s Specta 8 muſc. ta. a, e, f. & fig. ca. 6 li. 3. L, M, Γ. & fi. ca. 12 lib. 3 G, Γ. & ultimæ fig. li. 3 *, q, t.*

OMNIVM ORGANORVM QVINTO HOC LIBRO deſcriptorum adminiſtrandi ratio, ac nonnulla generatim de Anatomen diſcendi, docendi'ue ordine. Caput XIX.

Quibus huius operis locis partiũ ſecandi traditur ratio.

IN PRIMI quidem libri calce diſcendorum aſſeruandorumq; oſsium rationem diffuſe expreſsi: & in ſecundo libro muſculorum & ligamentorum ſecandi modum, ut res inibi exigebat, perſecutus ſum: in tertio autem libro, qui uenarum arteriarumq; per uniuerſum corpus diſtributionem complectebatur, ac in quarto etiam, qui neruis erat proprius, nullus adminiſtrandæ ſectionis incidit ſermo, quòd ſcilicet illum ad præſens uſque Caput, ac poſtremum ſexti libri, & penultimum ſeptimi differendum putauerim. Quum enim ſingulis illis

Capitibus,

Capitibus,earum quas ſui libri deſcriptas habent partium Anatomen proponere uiſum fuit: meritò etiam eiſdem Capitibus uenarum & arteriarum & neruorum eiuſmodi partibus dedicatorum ſectio,ita hîc tractanda eſt, ut nullo pacto in ſuperioribus abſolutior integriorque inſtitui potuiſſet. Et ſi fortè quarundam uenarum & arteriarũ neruorumq́; ſectio, ſimul cum dictis modò organis,ſeriatim ac neceſſariò non comprehendetur, eam ad finem penultimi Capitis libri ſeptimi, unà ſubijciemus. Erit autem hæc brachij potiſsimùm & cruris uenarum,arteriarum & neruorum diſſectio. ita ſanè, ut ſi pariter,cutis quoque adipis,carnoſæ membranæ,muſculorum, ligamentorum ac oſsium denique mentio ſuis locis obiter incidet, uniuerſa diſſecandi corporis ratio his tribus Capitibus utcunque enarrabitur.Imò ipſa (quòd id ſcilicet,ei quam prorſus complecti debēt tractationi,pauculis adiectis uerbis fieri queat)ſic deſcribã, ut quum ſimul unaq́; quis capita hæc cõnexa finget, inſtar libri ac canonis ſint,quo humani corporis fabricæ ſtudioſi, eã ſuo marte in priuatis uarijsq́; domi cum ſodalibus tentandis ſectionibus aggredientur, aut in ſcholis ſecandarũ oſtendendarumq́; partiũ ſeriem à præceptoribus expetent, aut quem illi obſeruaturi ſint ordinẽ iam multo ante cernãt. qui ſanè alius in corporum frequentia,quàm cum unum aliquod tantum ad publicam anotomen obtingit,eſt inſtituendus.Ego itaq; ſępius,haud denegata profectò corporum copia,hoc quẽ modo ſubijciã ordine anatomẽ docui. Parato induſtrij alicuius fabri lignarij opera eleganti[a] theatro, quod nõnunquã ſupra quingentos cõmodè ſpectantes reciperet, in illiusq́; medio menſa quadam exſtructa, quam negotio accõmodiſsimam fore ducebã, ſedulò effeci,ut uariorũ hominum oſſa mihi ad manũ eſſent,quædam inuicẽ attexta, quędam ſeiuncta ac in arculis poſita:puerorum dico,iuuenũ,ſenum mulierũ & uirorũ oſſa,quę tum mea,tum aliorum medicinę candidatorũ diligentia in Italiæ ſcholis mihi magno numero & copia adfuere,ſimul cũ canis, & nonnunquã ſimiæ aliquotq́; aliorum animalium oſsibus. Ea igitur ſerie oſsium doctrinam,priuſquam integrum aliquod hominis cadauer in ſcholas adduci curarem,ſtudioſis proponebam, qua primum huius noſtri Operis librum contexui.Cęterùm propter Anatomes adhuc imperitos, ante oſsium tractationem, ſimulatq; quædam de humanæ fabricæ cognitionis dignitate & uſu,prout occaſio ferebat, ac dein ordine quo hanc diſcendam putarem,eiuſmodiq́; alijs quibuſdam præfatus eram,ac uarias unà,quibus diſſectionum doctores humanũ corpus diuidere ſolent,rationes ac differentias propoſueram, quî id ſimilaribus partibus, ac dein inſtrumentarijs efformaretur,adniſus fui oſtendere. adhibito operi cane aut agno quopiam, quem magna ex parte primùm cute liberauerã, ac aperto thorace & peritonæo, ac inſuper caluaria,in eum modũ diſſecueram, ut ferè omnes corporis partes ſeſe obiter ſpectandas offerrẽt: ac facile quancunq; tandem inter docendum uellem partẽ,manu cõplecterer. Quum itaq; de ſimilaris partis ex primis Naturę principijs conſtitutione, ac potiſsimũ eſſentiali forma (propter nouam quæ modò non indoctè proponi cœpit,morborum qui ſimilaribus partibus accidunt diuiſionem ac numerum)egiſſem,os tanquam primam ſimilarẽ corporis partem propoſui, quî id ſenſu ſimilare eſſet oſtendens,ac ipſius uſum in ſuſtinendo firmandoq́; exprimẽs.Huic cartilaginẽ ſubieci,ipſius creandæ neceſsitatem addens:ac obiter docens,quæ de cartilaginis natura à me ſuo loco pertractantur.His ligamẽti hiſtoria ſuccedebat,& uarijs differentibusq́; oſtẽſis ligamẽtis,ipſorũ uſus & procreandorũ ratio proferebatur.Mox cum ipſis ligamẽtis, quid membrana eſſet,quidq́; corpori præſtaret

Quis ordo in docenda oſtendendaq́; Anatome ſeruandus.

a Eiuſmodi ferè nobis parari ſolet, cuius partẽ tabula exprimit huius operis fronti adhibita.

Similares & inſtrumentariæ corporis partes cuiuſmodi.

ſermoni addebatur, cum aliquot membranarum in cane iam dicto aut agno demonſtratione. Quum itaq; ſimpliciũ, dein membranarũ ad organorũ tunicas ex fibris cõſtantes diſcrimen docebatur, fibrarum quoq; tractationem membranis adhibui, aliquot diuellẽs inteſtinorũ tunicas, & fibras in ipſis indicans, ut quî ex fibris quibuſdã tunicæ nõnullæ à ſimplicis mẽbranę cõſtructione differẽtes confingant, in propatulo eſſet. atq; ita deinceps cũ fibris quę inuicem nectendę erãt, carnis in uniuerſum hiſtoria addebatur, quam ſimplicẽ in iecore, pulmone ac renibus oſtenderã: uiſceribus illis, quemadmodũ eiuſdem quoq; uſus gratia, & crebrò nõnihil diſſectis. Sed quib. modis caro fibras contineat, ipſisq; cõmittat, in laceratis diſcerptisq; quibuſdã muſculis, ac in cordis diſſecta ſubſtantia, obuiã reddebatur. Vbi aũt glanduloſi corporis, ac dein adipis quoq;, quã membranis ferè obnaſci cernimus, ac medullæ in oſsib. aſſeruatæ, & humorũ qui in oculis uel negligenter adapertis ſpectantur, tanquã partium ſimilariũ habita erat ratio, incœpi quoq; recenſere, quo nã pacto inſtrumentariæ partes ex ſimilarib. illis cõſurgant: uenæ ſcilicet ac arteriæ & nerui, ac poſtmodum cum ſuis tendonibus muſculi, ac totius deniq; digiti ac manus cum cute efformationẽ proponens, ſimulq; ea quæ in magnis corporis cauitatibus obuia in cane illo erant, cõmonſtrans. Poſteaquã igitur tyronum gratia hæc docuiſſem, abiecto cane, integram oſsiũ cartilaginumq; diſciplinã ſcientiãq; aggrediebar. qua abſoluta, humanũ cadauer in ſcholas ferri curauimus, quod muſculorũ ac ligamẽtorũ ſpeculationi ſubſeruiret. quàm ſedulò enim, atq; adeò ex noſtro arbitratu in Italicis academijs præfectorũ diligentia, & erga doctrinarũ ſtudia ſingulari amore, ad publicam anatomen cadauera nunc ſuppeditentur, nõ mediocri uſu diſcimus: etſi fortaſſe illa nõ ita quadrata, ętatiſq; mediæ, ac nonnunquã optaremus, exiſtãt. Poſt oſsiũ itaq; & cartilaginum tractationem, ea ſerie muſculorum, ligamentorumq;, ac omniũ deniq; quę ſecundo libro proſequimur, doctrinã in cadauere illo abſolui. Ad uenarũ autẽ & arteriarũ neruorumq; anatomen, aliud aſſumpſimus cadauer, quod etiam illis partibus, quorũ hiſtoria tribus poſterioribus libris traditur, oſtendendis accommodabatur. In cadaueris iſtius ſectione, eo utebar ordine, quẽ hoc Capite, & ultimo Capite libri ſexti, & penultimo ſeptimi, in uaſorũ dictarũq; iam partium ſectione cõmemoranda, potiſsimũ enitar perſequi. Quandoquidem uerò, unum ſubinde tantũ cadauer ad publicã anatomen nãciſci poteſt, in his Capitibus unà quoq; oſsiũ & cartilaginũ & muſculorum, ac cutis, cuticulę, adipis, & carnoſæ deniq; mẽbranæ, ita ut prius monui, mentionẽ faciam, ut præter exquiſitã eorum quorũ diſſecandi modũ hactenus non tradidimus organorum adminiſtrationẽ, ſeries ſimul pateat, qua in uno cadauere quis uniuerſam anatomen utcunq; queat abſoluere. Illam itaq; aggreſſurus, ſtudiorum ſodalibus potius quàm miniſtris, qui ſecantẽ adiuuẽt, adhibitis, acutiori nouacula orbicularẽ ſectionem ſecundũ umbilicũ adeò profundã duces, ut cutẽ penetret. dein à media pectoris oſsis lõgitudine rectã ſectionẽ ad umbilicũ uſq; mo lieris, & ab infima umbilici ſede perges ad pubis uſq; mediũ, uirilis membri (ſi modò uiri cadauer ad manũ ſit) radicẽ cõtingens: aut, ſi mulieris corpus ſecas, quouſq; pubis oſsis ſedẽ ad pudendi colliculos ſuperaueris, ut ſcilicet à pectore ad pubẽ uſq;, una quaſi ſectio (integro interim umbilico) pertingat. Poſt hanc, utrinq; ab umbilici latere ſectionẽ tranſuerſim ad lũbos uſq; duces: id interim ſtudens, ut ſolã cutẽ pertundas, quod in homine, & potiſsimũ obeſiore, factu non adeò eſt arduũ, quũ adipis craſsities, ne carnoſam uities membranã, promptè remoretur. Factis hunc in modũ ſectionibus, cutis angulũ, qui ex quatuor

Pro cadauerũ opportunitate, ſectionis ordinẽ eſſe uariandũ.

Cutis, cuticula, adipis, & carnoſæ membranæ in abdomine adminiſtratio.

rectis angulis umbilicũ ſpectantib. ſuperior dexterq; eſt, hamulo, aut ſiniſtræ manus unguibus attollito, acutiſsimaq; nouacula cutẽ ab adipe ſecernere ſtudeto. Vbi cutis portiunculã liberaueris, hac ſiniſtra manu eleuata, depoſitoq; hamulo,paulatim cutẽ ad mamillas uſq; uerſus dorſum trãſuerſis ſectionibus proximè ad cutẽ factis, ab adipe diuides. Hac abdominis thoracisq; parte à cute nudata,reliquæ tres pari modo ſunt detegendæ,ac cutis & cuticulę natura uenit inquirenda,quæ in cute quidẽ nunc abſq; alio negocio ſeſe offert:cuticulę uerò naturã non cõmodè obſeruabis, niſi illã ardentis candelæ,quã cuti adhibeas,ui,ueſiculę modo à cute abſcedere cogas. Cum cute deinceps & [c] uenis ſub ipſa ſecundũ abdominis regionẽ,& ab imo ſurſum & à pectore deorſum excurrentibus adipe quoq; examinata,ſi hac homo (uti ferè ſolẽt omnes diuturniore morbo nõ enecati) abundet,illam quemadmodũ iam cutẽ ab adipe liberaſti,à carnoſa mẽbrana ſeiunges. quod ſanè niſi acutiſsima nouacula nunquam aptè confeceris. Si uerò macilentius obtigerit corpus,adipem carnoſæ membranæ adhærere ſines.adeps enim tũc,quòd exiguã obtineat craſsitiem, quo minus carnoſioris mẽbranæ natura in cõſpectum ueniat, nihil impedit. Vtcunq; feceris,ſiue adipẽ abraſeris,ſiue adnatã membranæ reliqueris,ijſdem per membranã ductis ſectionibus,quas à pectore ad pubis os, & ab umbilico ad ilia in cute faciendas retuli,ipſa membrana retuſiori ſi lubeat nouacula,aut digitorum ferè beneficio à ſubditis corporib. eſt ſeparanda,ut iam ſimul cum magna thoracis parte uniuerſum abdomẽ cute, adipe & carnoſa membrana detectum occurrat. Ad hũc ſanè modum adminiſtrationẽ in ſcholis ſubinde ſum aggreſſus:quanquã ſi quis uelit,integrũ etiam ſit in una tantũ abdominis parte cutẽ,adipem,& carnoſam membranã examinare, & à reliqua abdominis ſede cutem ſimul cum adipe & mẽbrana abſque ullo artificio laniorũ ritu auellere. Verùm de harũ partium natura,adeoq; adminiſtratione, in ſecundo libro egi prolixius:in eodẽq; libro rationẽ qua optimè [d] abdominis muſculos, qui utrinq; quatuor ſunt,aggrediaris,& [e] peritonæũ nudes,docui. Ac proinde ſi ſeriatim ſingula in uno corpore oſtendere animus eſt,ex ſecũdo libro abdominis muſculorũ adminiſtratio petenda uenit,in qua etiam priuatim [f] uenarum & [g] arteriarũ & [h] neruorum ſeries eſt examinanda. uenarum quidem ac arteriarum,quæ à pubis regione ſurſum ſecundùm rectorũ muſculorum poſteriorem regionẽ uerſus umbilici ſedẽ contingũt, & earũ quæ à pectore huc quoq; pertinent,& in proximas ſedes quemadmodũ illę ſurculos utrobiq; deriuant:neruorum autẽ ab illis productorũ, qui coſtarũ ſpuriarum interuallis offerũtur,& à lumborũ uertebris ad abdominis muſculos(ut ſuo loco cõprehenſum eſt)uariè diſpenſantur. Cæterùm trãſuerſis muſculis undecunq; iam à peritonæo liberatis, [i] tota illius exterior propemodũ ſuperficies oculis ſubijcitur. omni enim ex parte euadit cõſpicua, præterquàm qua [k] ſepto trãſuerſo obnaſcitur,& quà ex uertebris & oſſe ſacro originẽ ducit. Cæterùm hominis peritonæũ cõſiſtentia craſsitieq; infirmius exiſtit,quàm ut leui negocio id undecunq; à ſepto dirimi queat:quamuis interim ſolius manus beneficio peritonæum,dum adhuc integrũ eſt,ad ſpinã uſq; à [l] ſubditis illi muſculis,& nõnihil quoq; à carnoſa ſepti ſede liberetur,& ſphærã planè oblongã tũc referat. Porrò ſi minori negocio peritonæum penitus à ſepto auellere lubeat, in porcellis hoc pręſtiteris cõmodiſsimè,ſi poſtquã (ut in homine) à peritonæo tranſuerſum abdominis muſculũ ſeiũxeris,id ab inferna ſepti ſede tuis digitis,cultri uice ſenſim ſeparare ſtudeas. ita nanq; à neruoſa etiã ſepti trãſuerſi parte peritonęũ abſcedet:& ſi deinde in opere perrexeris,ab uniuerſo uẽtriculi corpore ad

Venarum per abdominis regionem intercutem & carneam membranam excurrentium.

Octo abdominis muſculorũ.

Venarum, arteriarum, neruorum per abdominis muſculos repentium.

Peritonæi à partibus extrinſecus ipſi commiſſis liberatio.

c fig. cap. 6 lib. 3 à radicib. uenarũ L & Γ. dein aliqua ex parte etiam P, R.

d 3 muſ. ta. Θ. 4 ta. Γ. 5 ta. Δ. 6 ta. Δ.

e ut in 1 fi.

f fi. ca. 6 li. 3 ab L et Γ.

g fig. ca. 12 li. 3 à G & τ. aut in 6 muſcu. tab. a, e, f.

h 2 fi. ca. 12 li. 4 θ, λ, charact. 50, 51 &c.

i Quemadmodũ 1 fig.

k 7 muſcu. tab. Δ.

l 7 muſ. ta. t, u, x.

omenti[m] uſq; mēbranas, ac inſuper à iecoris gibbo peritonęū auelles, diſcesq́; quónam pacto id illis organis tunicas inuolucraq́; offerat. Poſtquā diligenter peritonæum cum ſuis foraminibus, uenis, arterijs, neruisq́; exterius perpenderis,[n] nouacula aut cultello à ſiniſtro mucronatę cartilaginis latere deorſum ad ſiniſtram uſq; umbilici ſedē ſectio in peritonæo ducenda eſt: mente adhibita, ne cultello altiùs impacto quicquā ſubditorū uulneres. Hinc ab umbilico eandem ſectionem modicè ſiniſtrorſum inclinantē ad pubis uſq; regionē (ut aliquo interuallo ab illius medio in ſiniſtrū latus deuiet) tentanda eſt. Inſuper in hac ſiniſtra peritonæi ſede è directo umbilici tranſuerſam ſectionē uerſus ſiniſtrum ilium molieris, & ſuperiorem eius peritonæi ſedis partē ad coſtas, inferiorem uerò uerſus coxam reflectes. Leuata aūt nunc, ſurſumq; nōnihil reuoluta, ſeu dextrorſum inuerſa peritonæi dextra ſede,[o] uenę ex umbilico in iecur pertingenti animum adhibebis, hancq; quà iecori proxima eſt, & ubi duntaxat à peritonæo abſcedit, ſiniſtra manu apprehendes, & acutiori cultello inter ipſam & peritonæum iniecto, tranſuerſis ſectionibus eam ad umbilicum ſenſim accedens à peritonæo diuides. Quò quum perueneris, non diſſecta uena, ab umbilici dextro latere ad ilia uſq; ſectionem in peritonæo duces,[p] eam peritonæi partem, quæ nunc libera eſt, ſuper dextri lateris coſtas reflectens. Cæterùm iam adhuc una peritonæi pars, quæ in dextro latere inferior eſt, umbilico connata manet, nondum'ue libera pendet. quare ut & hanc liberes, neque aliquid interim uities, umbilico ſiniſtra manu comprehenſo, ab ipſius dextro latere, ſectio in hanc peritonæi partem ad pubis uſque regionem facienda eſt, quæ digitorum aliquot latitudine à pubis oſſium[q] commiſſura in dextrum declinet. Inuerſa modò peritonæi particula, quæ triangularis adhuc ab umbilico ad pubem ac ueſicæ[r] fundum pertinet,[s] tres quaſi funiculi inuicem appoſiti, atque illi peritonæi parti interius adnati uiſuntur, qui ſtudioſe cultello acutiori ab ea ſunt diuidendi, ab inuicemq́; poſtea attentè dirimendi, ne in homine uerſus pubis oſſa nimium liberè ſectionem producens, ueſicæ fundum uulneres. Hominis nanque ueſica, eo quòd tota anteriori ſede peritonæo connaſcitur, multaque pinguedine obducitur, diſſectionum rudibus ita imponit, ut hîc ueſicam collocari ignorent: ueſicam quærentes, quæ ipſis in hominibus perinde atque in bobus & canibus libera occurrat. Quum itaque hæc non oſcitanter expenderis, medium funiculum ueſicæ fundi medio innaſci, & nuſquam à peritonæo abſcedere obſeruabis: reliquos autem duos ſecundum ueſicæ latera deorſum, penitiusq; ad[t] arterias per pubis oſſium foramina in crus delapſuras porrigi conſpicies, modò eos à peritonæo acutiori cultello ad illorum uſque cōtinuationem liberare non pigeat. Medius funiculus, meatus eſt, quo è ueſica, quum utero gerimur, urina inter duas fœtum inuoluentes tunicas excernitur. Reliqui autē duo, arteriæ ſunt, quibus præcipuè naturalis fœtus calor recreatur. Verùm neque hęc tria[u] corpora, neque[x] id quod iecori inſeritur, ullam nunc cauitatem habere uidebuntur, ſed planè emortua aridaq́; & multo adipe enutrita ac ueluti funiculi apparebunt. Vnde etiam alios Anatomes latuerunt proceres, ea omnino penitusq; aboleri in natis hominibus, quemadmodū in canibus ferè accidit, aſſerentes. Cęterùm poſteaquam uenæ ab umbilico iecori inſertę implantionē ſedulò inſpexeris, integrū eſt, eā cum umbilico, quē hactenus ſeruaſti, deinde & tres alios funiculos reſecare, animaduerſoq́; peritonęi ad ueſicę fundū[y] cōnexu ſectionē ad omentū conferre. Reliqua enim quæ in peritonæo adhuc uidenda ſuperſunt, niſi paulatim organa hoc obcincta abſtuleris, uidere nequis. Porrò priuſquam aliquid loco dimoueas,

Apertio peritonæi, & unà uaſorum umbilici adminiſtratio.

Vmbilici uaſorum præſectio. Omenti ſitus obſeruatio.

m Quemadmodū in 17 fig. k ab l diuulſum eſt.
n tanquam ex prima figura paraturus ſecūdam.
o 2 fi. F, G.
p 2 figu. A.
q ultimarū fig. lib. 1 s.
r 2 fig. N.
s 2 figu. M, K, L.
t fig. ca. 12 li. 3 g fertur inter § et 1, s.
u 2 fig. M, K, L.
x 2 fi. F, G.
y 2, 3 fi. O. & 24 fi. T.

dimoueas, omenti ſitus uenit obſeruandus, num ſcilicet ut in canib. & porcis, atq; adhuc multo magis in ſimijs, ad pubem uſq; id ſub ueſicæ poſteriori ſede

a Vt Q, Q in 2 fig.

[a] exporrigatur: an uerò (uti non infrequenter obſeruatur) uerſus ſiniſtrũ latus

b Vt inferior membrana c, c notata in 3 fig.

[b] reuolutũ, ſurſumq́; etiam ſupra mediam inteſtinorũ ſedem contractũ occurrat. Si poſtremũ illud inueneris, utraq; manu humilius omẽti extremũ modicè eleuabis, ac ſenſim æqualiter deorſum detrahens, id omnib. inteſtinis ad pubis uſq; os obtendes. ita enim quantũ ſit, quodq́; interdum [c] ad inguina & ſcortum, ac [d] inter ueſicã & uteri ceruicẽ deuolui poſsit, condiſces. Vt uerò omẽti ad colum inteſtinũ, quà uentriculo id exporrigitur, [e] connexũ cernas, duabus rurſus manib. humiliorẽ omenti finẽ ſurſum ad pectoris os attolles: & priuſquam inferioris omenti membranæ partẽ, quæ ueluti ex tertia coli inteſtini tunica enaſcitur, à colo liberabis, omentũ quàm poſsis maximè pectori obtendes, ac inteſtinorũ ſitum ſumma qua poteris induſtria ſolis utens manib. inueſtigabis: & primùm anteaquã alicuius inteſtini locum perturbes, ipſa ut ſe eleuato iam omento ſpectanda [f] offerũt, ad amuſsim contemplaberis. Simulatq; igitur id accuratè ac non obiter profectò obſeruaueris, dextrã manũ recto inteſtino, [g] quà id oſsis ſacri incũbit initio, accõmodabis, & ſiniſtra manu tenuia inteſtina leuiter in dextrũ deprimes, non quidẽ omnia, ſed eorũ partem quæ dextræ manui quũ à recto conſcendes, in progreſſu erit uicinior. Ad hunc itaque modum ſiniſtra dextrę famulãti, à recto inteſtino ſenſim dextrã colo admouebis, & [h] ſecundùm ipſius ductũ reuolutionesq́; ad ſiniſtri renis ſedem, ac hinc ad lienem & fundum uẽtriculi pertinges. quò quum perueneris, mutato manuum miniſterio, ſiniſtra colũ eſt apprehendendũ, dextra uerò tenuia inteſtina in ſiniſtrum modicè depellenda, quouſq; omnẽ fundi uentriculi ſedẽ, iecurq́; ſuperaueris, & colum ſub dextri renis regionẽ (ubi finit) deduxeris. huc quum pertigeris, ſiniſtra manu coli termino modicè ſubleuato, ac [i] cæci inteſtini ſitu, formaq; ſimiliter obſeruatis, dextrã quoq; manũ huic coli termino accommodabis: & utriſq; manib. ſibi proximis, ijſdẽq; ab inteſtinis nunquam remotis, [k] à colo mox ductũ ilei inteſtini, & dein ieiuni ſequêris, quod factu lõgè eſt facillimũ, uſq; dum perueneris ad ieiuni principium, quà ſub colo retorquetur, ac dorſo quodãmodo alligatũ, [l] duodeno continuatur. Quapropter ut uniuerſus inteſtinorũ ductus tibi occurrat, dextra adhuc ieiunum cõplectêris, ſiniſtram uerò inter iecur & dextrã uentriculi ſedẽ intrudes, duodeni inteſtini inquirens principiũ: quod ubi inueneris, deorſumq́; ſecundùm ipſius inceſſum ſiniſtra deſcenderis, ieiuni inteſtini principiũ, & quę illi proxima eſt pars, quamq́; dextra adhuc amplectêris, etiam innoteſcet. Si modò lubet (quod & faciendum maximè conſulo) poteris à ieiuno ad ileum, & hinc ad cæcum ac colum, & à colo ad rectum contrario ductu, inteſtinorum ſitum ſecundò examinare, nulla interim (ne quid uulneres) facta auulſione. Perpenſo inteſtinorum ſitu, ac ijs utcunque in ſuum locum repoſitis, omentum rurſus inteſtinis eſt obuoluendum, uentriculique & iecoris & lienis ſitus uenit examinandus. Primùm itaque inter ſeptum tranſuerſum & iecoris gibbum, manum inferes, ut illius gibbum [m] ligamentaque in conſpectum ueniant: ac quónam pacto ex præcipuo iecoris ligamento tenue ipſius inuolucrum naſcatur intuearis, manum tranſuerſim hinc inde ducens. Deinceps inter iecoris cauum & dextrum uẽtriculi latus ſiniſtrã manum, dextrã uerò inter ſeptum & latus uẽtriculi ſiniſtrum impones: paulatimq́; inuicem adductis manibus, ad uẽtriculi [n] ſuperius orificiũ accedes. quod in cõſpectũ ueniet, ſi modò iecur ſiniſtra ſurſum nõnihil protruſeris, & dextra corpus uẽtriculi deorſum compreſſeris,

c per φ φ 22 figuræ.
d Inter T et L 24 fi.
e refert hũc 5 figura.
Inteſtinorum ſitus examen.
f ut in 6 fi.
g Ad T & Y 6 et 8 fi.
h Secundũ 8 fig. T, S, R, Q, P ad N. aut 6 fi. R, Q, P, N.
i 6, 7, 8 figur. O.
k Ab N per M ad L, K uſq; 7 fi.
l 7 fig. ab I ad K 12 fig. ſub. S.
Ventriculi, iecoris & lienis ſitus examen.
m 6 fig. C. 12 fig. O.
n 12 fig. R.

preſſeris,atq; una eademq́; opera iecoris cauum ac uniuerſum ipſius ſitũ obiter examinaueris. Pręter hęc,ea quoq; operatio uẽtriculi ſedem etiã accuratè cõmonſtrabit, dummodo hinc inde nunc iecur ſurſum trudens,nunc uentriculum deprimẽs,manus ducere non detrectes. Lienis porrò ſedẽ adinuenies, ſi inter ſiniſtrũ uentriculi latus & ſeptũ tranſuerſum, ſiniſtram manum immiſeris, uentriculumq́; cum colo inteſtino hàc excurrente, in dextrum latus attraxeris.ſiquidem tunc ſuperiùs lienis latio & dimidium ipſius caui ſeſe uiſui[o] offerunt: dein ſi dextram manum inter lienem & ſeptum tranſuerſum mediam immiſeris, lienẽq; modicè eleuatum uerſus uentriculũ protruſeris, ipſius quoq;[p] gibbum apparebit. Quo tamen hæc omnia leuiori negocio conficias,nõ erit inutile,interdum aliquod coſtarum interuallũ arcto uulnere ad thoracis uſq; cauitatẽ pertundere.Simulatq; enim thoracem uulneraueris, ſeptum tranſuerſum deorſum cõcidens, inſigniter flacceſcet: quantũuis etiam uehementer antea tenſum,ſurſumq́; attractũ, iecur & uentriculum in thoracis amplitudinem ſurſum duxerit,difficilemq́; horum inſpectionẽ ob id parauerit. Cæterùm omenti membranæ iam inuicem ſunt[q] dirimẽdæ. quod fiet, ſi dextrã manum omento ſubieceris, hacq́; inferiorem membranam, ſiniſtra uerò ſuperiorem apprehendere,trahereq́; ſtudueris. hæ enim ocyus inuicem dirimuntur,marſupij,ſeu ſacculi ſpeciẽ cõmonſtrantes: qua uiſa, inuicẽ membranas adeò diuelles,ut alicubi lacerentur,cõmodeq́; manum in illarũ cauitatem inſeras,& utrinq; in lateribus, & humiliore omẽti fine ſuperiorem membranam ab inferiore diſcerpas.Nunc inferiorem membranã inteſtinis exporrectam ſinere cõuenit,& ſuperiorẽ adeò pectori ſupertendere, ut elatiùs uentriculum è ſua ſede eleuet.quòd ſi non ſucceſſerit,ſodalis manu id facias oportet,ut commodè inferioris omẽti mẽbranę exortus, quęq; per ipſum ferũtur organa,in conſpectũ[r] ueniant:ac diſcas pariter, quo'nam pacto hæc in hominib. colo inteſtino meſenterij uice ſit,tota ea ſede[s] quà colum uẽtriculi fundo attenditur.In hac enim membrana ubi uentriculo ſubſternitur, minor portæ uenæ truncus ferri,ſuosq́; in quos digeritur ramos educere,[t] apparebit. Deinde præter portæ truncum conſpicietur arteria quę lieni,uentriculo,iecori,bilis ueſiculę,& ipſi demum omento ſurculos deriuat. ſic quoq; hîc occurret arteriæ radix,quæ ſuperiori ſedi meſenterij diſſeminat: & dein nerui duo, quorum dexter iecori,bilis foliculo,& dextrę fundi uentriculi ſedi,& hac quoque parte omẽto ſpargitur:ſiniſter uerò lieni & ſiniſtræ fundi uẽtriculi ſedi, ipſiq́; ſiniſtrę omenti parti diſtribuitur.ante hæc,omnia in humiliori omenti membrana,quà uentriculo ſubiacet, corpus glandoſum cernitur,uaſorũ & neruorum ſeriem in illa muniens.Hęc obiter,neq; ullo adhibito cultro,in præſentia ſunt intuenda,& ſolis manibus ſummiſq; digitis ſuperior omẽti pars ipſius'ue[u] circulus diligenter eſt inquirendus:quẽ obſeruabis,ſi uẽtriculo, ſodalis opera ſemper eleuato,ac uelut ad ſuperiora truſo, ab ipſius fundo deorſum uerſus iecoris cauum, ubi omentũ ſimul multa colligat corpora, & hinc per dorſum quà arteria magna ſeptum permeat, ac inſuper ſecundùm lienis cauũ ad uentriculi fundum uſq; deueneris. Hoc enim ductu ſuperior omenti deſcribitur circulus:aut ſi illud ſacco marſupio'ue aſsimulauerimus,eius orificium.Quónam pacto autem ipſius ortum adinuenias, paulo pòſt dicam.In præſentia enim uentriculo in ſuum locum repoſito, illum in ſiniſtrum latus cum inteſtinis trahi[x] curabis: iecur uerò, ut ipſius cauum adamuſsim uideas, in dextrum & uelut ſurſum protrudes. deinde poſtquam obiter bilis ueſiculam contemplatus fueris, ſectionem omnium totius corporis mihi moleſtiſsimam

Quî iecur,uẽtriculus, lien, prius ueluti in thoracis cauitatem tracta, deorſum decũbere poſsint.

Omentum quî diuellẽdũ,ipſiusq́; ortus inueſtigãdus, unà cum uaſis illo ſuffultis.

Quî organa in caua iecoris ſede poſita ſint ſpectanda.

o ut 1 tab. fig.19 ſpectatur A.

p tota 3 ta. fig.19.

q Corpus ad imaginem 3 fig. paraturus.

r fi.e,e,e. 5 fig.A,A.

s A' P ad Q 6 figu.

t ſpectabũtur omnia quæ 3 & 4 & 5 figuris, characterib. inſigniuimus.

u 4 fig. e, e,e,o,o,p, g.

x Quodãmodo 12 figurã paraturus. atq; ita hic ſpectabis,quæ illa figura et 13 characteribus notaui, unde etiã ex illis figuris ſequentium notas ſeriatim petes.

mam

mam maximeq; operoſam aggredieris. Bilis namq; meatus, & neruorum & arteriarum uenarumq; rami (qui omnes ſimul inferiori mẽbrana omenti ad cauum iecoris colligantur) nunc ueniunt retuſiori cultello examinandi, ne acutioris cultelli mucrone uenam quampiã pertundas, ſicq; omnia cruore obliteres. Offertur itaq; primùm neruulus ab humiliori uẽtriculi orificio iecoris cauo inſertus, qui à ſexti neruorũ cerebri paris propaginib. ſuperius uentriculi orificium adeuntib. pẽdet. Vbi hunc à uicinis organis diremeris, à mẽbranarum cõnexu diuidendus eſt alter neruus, qui uno ramo iecoris cauum, altero autem bilis ueſiculã accedit. Huic neruo arteria attenditur parem cum illo efficiens diſtributionẽ, ac mox poſt neruũ liberanda. Huius uerò, ut & nerui initium, paulo pòſt inuenies. nunc enim ſat eſt, hęc inuicẽ iuxta iecoris cauum ſeparare, inibiq; eorum ſeriẽ diſcere. Sub arteria, bilis ueſiculę meatus cõſiſtunt, à portę uena iam liberandi: primùm duo illi, qui ex iecoris cauo ex multis ſurculis colliguntur, & ilico in unum coeunt meatũ, qui una parte in bilis ueſiculam, altera in duodenum inteſtinũ fertur. Vbi hos à portę uena ad inteſtinum uſq; & bilis ueſiculã diuulſeris, illam pollice adeò comprimes, ut meatus bile turgentes cõmodius appareãt, & num quis meatus ab hac ueſicula in uẽtriculum pertingat, animaduertas: quem ſi non inueneris, acu meatum in inteſtina properantem leuiter pertundes, ut profluens bilis argumẽto ſit, nullum proceſſum ab illo meatu tibi incuria præſectum. Poſtremò [l] uena portę hîc eſt examinanda, ac illico atq; ipſius circũſcriptionẽ quà ex iecore prodit animaduerteris, propagines illius obtuſiori cultello ſunt inquirendæ, ſemper arteriæ & nerui, qui uenę per uniuerſam illius ſeriẽ attenduntur, diligẽti habita ratione. Primùm itaq; ſurculos portę aggredieris, qui bilis ueſiculę exporrigunt: deinde eum qui ferè citra arteriæ cõſortium in dextrã uentriculi ſedẽ, iuxta ipſius inferioris orificij poſteriorẽ regionem modica ramorũ ſerie digeritur. Hunc ſubſequitur, qui dextrã fundi uentriculi partem & medium ſuperioris omenti mẽbranę perreptat. Poſt hunc, qui duodeno nobis uocato inteſtino deriuatur, quem ſecundum inteſtini longitudinẽ in [m] corpus quoddã glanduloſum carneumq; deſcendere obſeruabis, ſi modò (uti iam monuimus) retuſiori cultello uenã, illiq; accumbentẽ neruum, arteriamq; nudare ſtudueris. Modò magnam portę [n] diſtributionem deteges, truncum, qui meſenterium adit, obiter tantum expendẽs. Atq; hoc in præſentia relicto, ad truncum qui lieni potiſsimùm exporrigitur, te conferes. Vtq; ipſum cõmodè uideas, uentriculus & inteſtina tibi ueniunt ad eum [o] modũ aptanda, quo ſituabãtur dum inferiorem omenti membranã ſpectaturus, uẽtriculũ ſodalis manu ſurſum attolli, & inteſtina deorſum premi curares. Patẽte itaq; nunc tibi ſuperiore ſede humilioris omenti membranę, accurata cura ramos omnes minoris portę trunci examinabis, quos omnes aut uentriculo, aut lieni, aut ipſi omẽto, coloq; inteſtino in homine exporrigi adinuenies. Interea uerò quũ ramos hos inquires, ipſoſq; à glãdoſo corpore illos ſuffulciente liberabis, omnib. ferè arteriam, multis aũt neruum attẽdi obſeruabis.[p] Arteriarũ radix ſeſe offeret in elatiſsima inferioris omenti membranæ ſede, ubi etiã occurret magnę arterię in meſenteriũ dedu cendę origo: deinde utrinq; unus ſeſe offeret neruus, ad magnę hàc deſcendentis arteriæ latera exiliẽs, ac ſexti neruorũ cerebri paris propaginum, quę coſtarum radicib. exporrigũtur, ſoboles. cuius ramuli unà cum arterijs dum uenas detegis, in cõſpectum ſemper ueniunt. Iam & grandioris portę trunci & paulo antè dictæ arteriæ & nerui per meſenterium ſeriẽ, & quæ inibi diuiſionib. pręſunt glandulas [q] inueſtigare tempeſtiuum eſt. Primùm itaq; ſolis manibus inteſtina

Portæ rami unà cum arterijs & neruis illis attẽſis quò examinandi.

Meſenterij natura qui indaganda.

l Et hanc quoq; petes ex 12 figu. dein ex 3 ſimul cum 4. aut integrã ſeriẽ ex fig. cap. 5. lib. 3.

m 12 fig. i, i.

n 4 fig. ſ

o Prorſus ut in 3 figu.

p 4 fi. ß. uerum ſi hîc notas requiris, illas omnes ex 3 & 4 fi. ſumes. aut ex 3 & 4 librorum figuris uenas, arterias, neruos exprimentibus.

q Partim ut in 10 figur. partim ut in 12 fig.

inteſtina hinc inde inuicē diduces, & nunc in dextrū, nunc in ſiniſtrum latus reuolues, ut citra ſectionem meſenterij naturam perfunctoriè contempleris. Deinde obtuſiori cultellulo maiorem uenę portę truncum, & dictā nuper arteriam & neruum inuicē liberabis, & dein ut uniuerſum ipſorum inceſſum, & glandulas diuaricationibus interiectas intuearis, unguibus unā meſenterij membranam ab alia diuelles. Quanquam id per uniuerſum meſenteriū haud uenit tentandum. ſuffecerit enim in præſenti à centro ipſius aliquot uaſorum ſurculos ad tenuia uſq; inteſtina deduxiſſe, ac mox [r] alterā meſenterij arteriam aggredi, à magna arteria ipſi poſt ſeminalium arteriarum ortum diſtributam. Atque hanc promptè reperies, ſi cum inteſtinis meſenterium in dextrum latus reuolueris, unguibusq;, aut obtuſiori cultello meſenterij mēbranas, [s] quà id colo ſub ſiniſtri renis ſede adnaſcitur, inuicē dirimere conaberis. Hîc enim ilico eius arteriæ rami uenis cōmiſsi ſeſe offerent, rurſus ſuæ arteriæ radicem commonſtrantes. quam ubi inueneris, ipſius diuaricationem proſequere, ut diſcas, quî ipſa cū uena meſenterio ſuffulta, recto inteſtino ramos exporrigat: parum modò ſolicitus, etiamſi uenæ huius extrema in rectum inteſtinum inſeri nunc non intuearis: id enim paulo pòſt fiet facilius. Eiuſmodi itaq; adminiſtratione omenti, inteſtinorum, uētriculi, iecoris, lienis & meſenterij ſitus, prĕterea quæ his omnibus exporriguntur uenarum & arteriarum & neruorum ſurculi ſunt examinandi.

Quî inteſtina à meſenterio reſecanda, & à corpore auferenda.

Porrò adminiſtrationi, qua commodè quæ adhuc in illis organis uidenda ſuperſunt, cernas, alijsq; monſtres, nunc me accingam. [t] Maiuſculæ itaq; inſtar ſemicirculi obliquatæ acui filum, quo literarum faſciculi colligantur, traijcies, & hanc per meſenteriū ſub [u] recto inteſtino, ubi ſacro oſsi incumbit duces, & eius inteſtini fæcibus ſurſum ad coli amplitudinem compreſsis, recto inteſtino uinculum inijcies. abſecto iam quod ſupereſt filo, fæces uinculo proximas ex recto inteſtino ſurſum denuò comprimes, & interuallo trium digitorū plus minus interpoſito, acum rurſus ſub recto inteſtino ſupra prius uinculum traijcies, ſecūdò rectum inteſtinum ita ligaturus, ut inter duo [x] uincula nihil excremēti ſit reliquū. Deinceps nouacula rectum inteſtinum inter duo uincula diuides, & ſuperiorem ipſius partem ſenſim à meſenterio obtuſiore nouacula (ne fortaſsis negligentior inteſtina uulneres) reſecabis: & dehinc colum, ileum, ieiunū continuò à meſenterio ad ieiuni uſq; [y] principium liberabis, inteſtinaq; in peluim repones. In hac functione coli inteſtini ſupra renum [z] pingues tunicas connexus ſedulò eſt animaduertendus, unà cum uaſorum frequenti ſerie ſeſe in inteſtina implicante. Vbi uerò ad ieiuni uſque principium pertigeris, id perinde atq; rectum, duobus uinculis intercipies, ità ut elatius uinculum * inſertioni meatus ueſiculę bilis proximum ſit, non autem elatiùs conſcendat.

Inteſtinorum tunicæ quî examinandæ.

Inteſtina à uentre libera, alicui ægrorum in xenodochijs miniſtro, quales hîc ſectioni adhibemus, abluenda offeres: ut ſi uiſum fuerit, ablutorum iam [a] tunicas & longitudinem examinare queas. Patauij & Bononiæ inteſtina poſtquā abluta, ſcholarumq; ſcamnis exporrecta eſſent, aliquando inſtar ueſicæ inflari curauimus: ita enim non ſolum longitudinem, quæ omnibus uix eadem eſt (quanquā quatuordecim ulnas ferè ęquet) uerùm formam ac amplitudinem facile didicimus. Inteſtinorum quoq; tunicas, illis ad hunc modum exporrectis, inquirere eſt longè facillimum. apparet enim meſenterij pars inteſtinis proxima, quæ ex duabus conſtat membranis, una ſuperiori, altera inferiori: quas ſi unguib. ab inteſtinis dirimes, quî tertiam inteſtinorum efficiant tunicā intueberis: ac qua ratione hæc à peritonæo pendeat, ex meſenterij ortu diſces. Hac tunica ab inteſtinis diſtracta, obtuſiori nouacula

r 20 fig. λ aut fi. ca. 12 li. 3 λ ſub ι & κ enatū.

s 10 fi. circa H, & illi proximum G. ac 12 fi. n. aut 11 fi. ab R ad S, dein ad T.

t fi. ca. 7 li. 2 N, N.

u Ad Y et T 6 figur. aut H 11 fi.

x Vti factū eſt 20 fi. ad O. aut 24 fi. ad K. ubi etiā inteſtina reliqua à meſenterio reſecuimus.

y uſq; ad L fig. 7.

z 20 figura T, V.

** 7 fig. Z. 13 a. 15 Q, R.*

a Vt in 9 fig.

uacula ſectionem ſecundùm inteſtini longitudinẽ duces, ſtudioſè præcauens, ne id prorſus in ipſius uſque cauitatem pertundas. Huius inſuper ſectionis labra unguibus diuelles, & abſq; negocio ſecundam inteſtinorum tunicam ab intima liberabis, præcipuè ſi id iuxta rectum moliaris. in tenuibus enim inteſtinis, tunicæ non ita facile in conſpectum ueniunt, quas etiam illic, ubi propè uincula inteſtina tranſuerſim[b] diſſecuiſti, nonnunquam examinare, nihil prohibet: quum illorum, ac in primis recti inteſtini, tunicæ in ea ſectione mutuò ſoleant abſcedere. Imò nunc integrum eſt, quouis tandem pacto, ac ubicunq; uiſum erit, inteſtina diuidere: illiſq; inuerſis, unicum eius[c] inteſtini, quod nos cæcum à ueteribus nuncupatum arbitramur, foramen, orificium'ue expendere. Porrò interdum, priuſquam uaſa in iecoris concauo occurrentia, & humiliori membrana omenti ſuffulta, aggredieris, neceſſum erit inteſtina è corpore ad eum quem dixi modum à meſenterio deraſa, eximere: idq; tunc potiſsimùm, quando publicam obibis ſectionem, in qua diutius quàm tibi ex uſu eſſet, inteſtina fortè aſſeruarentur. Vtcunque uerò feceris, iam uentriculus ſectionis ſerie eſt adeundus: quem tunc quoq;, dum in ſectione diutius propter ſpectantium commoda eſt morandum, unà cum liene auferre cogor,[d] neruis tamen elatiori ipſius orificio inſertis, diligenter prius examinatis. Aliàs enim uentriculum tantiſper relinquere conſueui, quouſque omnia ferè in thorace contenta organa abſoluiſſem, quo uentriculi orificium, ipſiuſq; nerui opportuniùs commodiuſq; unà cum ſtomacho tunc expenderentur. Meritò igitur in pręſentia, quo'nam pacto uentriculum nunc ritè eximas, docebo. quum uerò ſtomachum in thorace aggrediar, quî'nam uentriculum adhuc in corpore aſſeruatum, debitè adminiſtres, ſubijciam. Vnguibus itaq;, quantum fieri licet in homine, peritonæum à ſepto tranſuerſo ad uentriculi uſq; ſuperius orificium[e] auellere conaberis, ut tertiæ uentriculi tunicæ uideas principium. Quod ubi paululum ab illo uentriculi orificio liberaueris, ſtudebis eam tunicam, utcunq; etiam diuulſam, ad uentriculi uſq; fundum[f] deducere, ut ab ipſa ſuperiorem omenti membranam cõſtitui oririq; diſcas. Deinde acu ſub ſuperiori orificio uentriculi traiecto, uinculum ſedulò nexum ipſi inijcies, paulo ſupra uinculum ſtomachum à uentriculo tranſuerſim liberans. Nunc uentriculo ſodalis manu è uentre eleuato, non tamẽ penitus (ne uenas rũpat) exempto, inferioris omenti membranæ & meſenterij ex peritonæo originem diſces, ſolis unguibus hanc à dorſo ſenſim diſtrahendo utens, uinculis uerò pleraq; intercipiens.[g] Ac primùm ſimul omnibus quę in cauo iecoris occurrunt, portæ ſcilicet uenæ, arteriæ, & bilis meatui: aut ſi lubet, ſingulis ſeorſum funiculos accommodabis: poſt hæc arteriarum radicibus, quæ meſenterio & inferiori omenti membranæ primùm digeruntur, illa ſanè arteria non omiſſa, quæ ſub ſeminalibus arterijs orta in meſenterium fertur. Atque his omnibus unum duntaxat uinculum addi ſat eſt: quanquam duo (ut in inteſtinis faciendum monuimus) inijcere, nihil prohibeat. Inductis in hunc modum uinculis, uena portę, & reliqua quæ interſepta ſunt, ita ut uincula in corpore maneant, diuidentur: & ocyus ſolarum manuum munere uentriculus cum meſenterio, liene & omento, ex uentre exempta, menſę imponentur. ac ſtatim[h] omenti pars lieni obnata, unguibus ab illo diſcerpetur: ut expendas, quî lienis tunica ab omento initiũ ducat. Quod uerò attẽtiſsimè, ſummaq; diligẽtia modò, uti & prius, quum lienis uentriculiq; ſitum obſeruares, inſpiciendũ ſit, num meatus aliquis à liene in elatius uẽtriculi orificium pertingat, quæq; uaſorum hîc

b 7 fig ſub Z. & 8 fi. ad M. et 20 fig. O. & 24. K.

c 6, 7, 8 fig. O.

d 14. 15 fig. T, V.

Vẽtriculus & lien & omentum ac meſenterium quî ſimul eximẽda, ac quæ in eo opere obſeruanda.

e ut k diuulſum eſt ab l, fig. 17.

f 2 fig. Q, Q.

g Quodãmodo ita facturus, ut 20 figuram parauimus, aut magis adhuc ut 22, aut 25.

h quaſi B, B & C diſcerperes ab A in 1 tabula 19 fig.

Lienis tunica quî obſeruanda, ſimul cum ipſius ad uentriculum nexu & ſubſtantia.

habeatur[i] ſeries, etiamſi taceam, neminem ambigere reor. Ceterùm ut lienis ſubſtantiam obſerues, aliquot[k] ſectiones ipſi induces: & illo inter duos aſſeres compreſſo, ipſius ſubſtantiam ab illi inſertis uaſis, quibuſdam ſedibus ſeparabis, hac ratione uaſa aliquot ſola & lienis carne denudata ſpectaturus. Ventriculum uerò lauandum, & dein ueſicæ inſtar inflandum dabis, ut ipſius capacitatem, quæ ſanè eſt quàm maxima, intuearis: & tunicas ipſius, ut in inteſtinis faciendum præcepimus,[l] examines. illumq́; poſtmodū[m] inuertas, ac bilis meatus[n] inſertionem in inteſtinum, quod adhuc uentriculo appendet, uideas. Porrò ubi hæc omnia exemeris, ſi quis ſanguis alibi effluxerit, & quæ in uētre adhuc reliqua ſunt, obliterauerit, ſpongia copioſiori aqua potius quàm aceto imbuta, ſemel atq; iterum eluendus eſt. nam ſi lino abſterſeris, plus tingendo oberis. Solent enim plerunq; exigui uaſorum ductus, multa adipe & membranulis obſiti, difficulter admodum in homine reperiri, idq́; magis, ſi ſanguine oblinerentur. Eluto itaq; ſanguine, ac obiter ijs quæ adhuc in uentre reliqua ſunt, abſq; ſectione inſpectis, iecur nō aggredieris: uerùm illud, uenæ cauæ exortus obſeruandi gratia, tantiſper integrum aſſeruabis, dum cordis ſectionem unà es pertractaturus. Modò autem circa uertebrarū in lumbis regionem, membranulas primùm, quæ uelut ſecundam uenæ cauæ hàc exporrectæ tunicam conſtituunt, ad ſacrum uſque os auellere conaberis: diligenter præcauens, ne[o] dextram ſeminalē arteriam, quæ cauæ corpus tranſcendit, ſimul cum membranis adimas. Eſt enim hæc tenuis, & membranæ modo albicās, multaq́; pinguedine in homine obducta. Quapropter cōmodè admodū feceris, ſi priuſquam aliquid eorum quæ in uentre adhuc reliqua ſunt, aggrediaris,[p] arterias ſeminales inquiras: ac deinde, ne lædantur, in reliquarū partium adminiſtratione caueas. Vt uerò id præſtes accuratiùs, animum adhibebis[q] dextræ ſeminali uenæ, quà ex caua oritur: deinde &[r] arteriæ exortui, quæ inferiorem meſenterij ſedem adit. Inter hęc duo organa partim aſcendēs, partim deſcendēs, nitêris obtuſo cultello cauam uenā ex ſiniſtro ipſius latere ab arteria magna dirimere, membranoſis fibris, quorum interuentu hæc uaſa committuntur, diſſectis. In hoc itaq; opere duarum ſeminalium arteriarum radices in conſpectum uenient, quæ quò arteriæ porrigantur, cōmonſtrabunt, ſi modò ab exortu eas ex membranulis, quibus inuoluūtur, ad ſeminales uſq; uenas ſedulò, nullaq́; in trahēdo facta ui liberaueris. Hæc ubi præſtiteris, uenaq́; caua, & magna arteria, ut cōmodiùs in conſpectum ueniāt, membranulis, quibus paſsim integūtur, fuerint detectæ, ramos quos in ipſo per uentrem ductu emittunt, examinabis,[s] eos primùm expendens, qui pinguibus renum tunicis membranis'ue offeruntur: ac dein cauæ uenæ propaginum, ſanguinem ſeroſum renibus deferentium[t] initia. quæ ubi inueneris, uenæ cauæ propaginē dextro reni propriam ſuis membranulis deteges: & deinde eius renis pinguem membranam unguibus lacerans, quo pacto ren illi[u] inuoluatur, diligēter examinabis. Denudato rene,[x] urinarius meatus, quà ex rene prodit, cultello eſt inquirendus: deinde & arteriæ magnæ propago, dextrum renem accedēs: quò ſimul integer ren, & uena, & arteria, & urinarij meatus principiū conſpiciantur. Licebit autem modò totam renis naturā examinare, aut quouſq; alia quædam diſſecueris, renem relinquere.[y] Vtcunq; uerò id nunc, aut poſtea feceris, uenæ cauæ, arteriæq; magnæ propagines uinculis iuxta dextri renis cauum intercipi debent: & deinde nouacula acutiore ſectio recta ſecundùm renis longitudinem in ipſius gibbo uerſus cauum eſt ducēda: renq; ita bipartitus, uenit aperiendus:

Ventriculi capacitatis & tunicarum examen.

Seminales arteriæ quî in ortu obſeruandæ.

Cauæ uenæ & arteriæ magnæ ſeries, in perito nęi amplitudine facta, quî obſeruanda.

Renum tunicarum, totiusq́; adeò eorūdem fabricæ examē.

i circa 14, 15 fig.
k ut in 4 tab. 19 fig.
l ut in 17 figura.
m ut in 16 figura.
n 15 fi. R.
o 20 fig. h ſuper Q. 25 fig. g ſuper P.
p 20 fi. h, i. 25 fig. g, h.
q 20 fig. f. 25 fig. d.
r 20 fig. k.
s 20 figura X, Y.
t 20 fig. a, b. 22, 23 fig. m, n. 25 fig. T, V.
u Confer renes 20 figuræ cū renibus 22 fi.
x 20 fig. c, d. 22, 23 fi. q, q. 25 a, c.
y Hic ſectionis ſerie diligenter obſeruabis tabellas figuræ 21.

riendus: ſanguisq́; , ſi quis occurrat,ſpongia madente eluendus.Ita enim ilico renis ſinuum natura, deinde & urinarij meatus in rene principiũ ſeſe offerẽt, niſi cadauer nactus fueris obeſius. Solet enim pinguedo in ſecundo humani renis ſinu collecta, impedimento eſſe, cur minus ſinuum natura integrè ſecanti ſpectetur. Quapropter operæprecium fuerit, canis aut capræ renem diligenter prius examinare,& ex illo dein humanum cognoſcere. Diuiſo igitur ſecundùm gibbum ſeu exterius latus rene, primùm ſinus ſecũdi, in quem urina colatur, latera digito inquires: & foramini quod in medio ipſius, ſeu in primi ſinus, membranei'ue renum corporis externo latere apparet, ſtylum immittes, qui in urinarium meatum uerſus ueſicam facilè protrudetur. Deinde ubi membranei huius corporis, primi'ue renis ſinus anteriorum ramorum cum poſterioribus ramis coitum, qui non procul ab externo renis perficitur latere, obſeruaueris, ut illorum ramorum ductus, & primi ſinus reliquum corpus, & ſecundi ſinus formam naturamq́; adinuenias, dicta ſectione diuiſum & adapertum renem uiciſsim claudes & recludes, quo mutuus nuper dictorum ramorum coitus manifeſtiùs appareat. dein ſtylum ſecundo ſinui indes: & ubi ipſius formam expenderis, ab anterioribus primi ſinus ramis eam renis abſcindes ſubſtantiam, quæ poſteriori illarum ſedi obnaſcitur: à poſterioribus autem ramis eam adimes,quæ illarum anteriori ſedi continuatur, ut modò primus ſinus integer appareat, cui nunc ſtylos, quo illum adhuc exactiùs cognoſcas, indere poſsis: & admirari, quàm ridicula ab Anatomes profeſſoribus de renum officio fuerint hactenus prodita. Cæterùm tunica præter pinguem membranam, renem inueſtiens, facilè tibi occurret, ſi ſectionis in renis gibbo ductæ labris animum adhibueris. Solet enim ea tunica ibidem tunc nonnihil à renis ſubſtantia abſcedere, & dein promptè ad renis uſque cauum unguibus diuelli, ac qualiter hæc è renis uenæ & arteriæ aſcititijs membranis pronaſcatur, conſpici. Hæc ubi in dextro rene intuitus fueris,ſiniſtrum quoque ſua pingui membrana liberabis, & uenæ cauæ & arteriæ magnæ ramum uerſus ipſius cauum excurrentem inueſtigabis: animum,priuſquam aliquid diuellas,[z] ſiniſtræ ſeminali uenæ adhibens,quam ex medio uenæ cauæ rami ſiniſtrum renem adeuntis ductu enaſci, citra ſectionem conſpicies. Vt uerò ritè intuearis,num à renis ſiniſtri quoque[a] arteria,ſeminale uas originem ducat, obtuſo admodum cultello (niſi fortè ſecandi peritior fueris) membranulas à renis uena detrahes,& accuratè aliquouſque uenæ ſeminalis principium quoque à membranulis liberabis:dein renis uenam ab arteria nonnihil deorſum reflectes: numq́ue ex toto arteriæ ductu ramus, qui cum ſiniſtra ſeminali uena exporrigatur, principium obtineat, inquires. Vbi uerò hunc non inueneris, ſiniſtro rene pari ratione cum dextro (ſi modò illum ſecuiſſe non ſuffecerit) aggreſſo, reliquæ ſeminalium uaſorum conſtructioni attendito. [b] Arteriarum itaque, &[c] ſiniſtræ uenæ originem iam prius indagaſti, ac[d] dextræ etiam uenæ principium citra ſectionem à caua oriri conſpicis. Vbi igitur uaſorum ortum didiceris, & uenas ad arterias uſque ſenſim, ex membranis ipſas liberans, deduxeris, ſi maſculi obtigerit corpus, penis cutem & ſcortum à teſtibus adimes. Primùm itaque à pubis oſſe rectam ſectionem per penem in cute duces: & deinde eius ſectionis labris hamulo aut unguibus eleuatis, cutem cum carnoſa membrana à pene[e] auferes, adamuſsim conſiderans in cutis extremo,ipſius cum carnoſa membrana coalitum, & carnoſæ membranæ ſub glande à penis corporibus abſceſſum. ad

Vaſorum ſeminaliũ ſiniſtrum teſtẽ petentium ortus examen.

z 20, 25 fig. e.

a 22, 23 fi. uena notatur m, cui attenditur arteria.

b 20 fig. h, i.

c 20 fig. e.

d 20 fig. f.

Teſtium & penis à ſuis inuolucris detectio.

e ut factũ eſt in 20 fi.

hæc, perpendes ipſius ad glandis radicem ligamentum: deinde & uenas, cutem eam adeuntes: poſtremò, nullam pinguedinem adipem´ue inter cutem & carnoſam membranam, ut neque in palpebris, hic reperiri. Pene detecto, & diductis cruribus, à pubis oſſe inter inguina & ſiniſtrum teſtem ſectio ad podicem uſque ducenda eſt: & deinde cum penis cute ſcortum à teſtibus & interfeminio liberandum, ſectionibus ſemper uerſus dextrum latus deductis.

Teſtium ſitus examen.

Quum uerò teſtes cute carnoſaq; membrana nudas, ne illos ſuo loco moueas, inuertas´ue, accuratè obſeruandum eſt. Quum primùm enim cute nudati ſunt, ipſorum ſitum, & qua'nam potiſsimùm parte uaſa ſeminalia illis applantentur, indagare oportet: ut Naturæ diſcas prouidentiam, quæ teſtes ita collocauit, ut ipſius uaſa ſint tutiſsima, illiſque ipſi teſtes uelut propugnacula præponantur.[f] Iam dextrum teſtem cum ipſius uaſis & tunicis à ſiniſtro digitis aut cultello dirimes: & iunctis, quæ iam diducta ſunt, cadaueris cruribus, dextrum teſtem femori impones: ac mox cultello[g] uenam & arteriam ſeminales dextri lateris, uicinis membranulis ad peritonæi uſque ſedem, qua illæ[h] procidunt, deteges: hîc primùm in interiori ſede peritonæi, poſtmodum in exteriori, qualiter tranſeant, ſolis manibus conſiderans. Dein ſtylum foramini, quà egrediuntur, ui ad teſtis uſque infimam ſedem protrudes, & peritonæum uſque ad foramen illud diuides.

f facturus id, in quo 20 fig. hic à 22 uariare cernis.
g 22 fig. γ.
h 20 fig. e & i in u. aut per φ. φ 22 fig.

Exterioris teſtis tunicæ apertio, uaſorumq; ſeminalium detectio.

Inſuper ſecundùm ſtyli longitudinem cultello foramini quoque indito, ad humillimam uſque teſtis ſedem, exteriorem ipſius peculiarem tunicam ſecabis: hacq; diſtenta, explicata'ue, illius à peritonæo[i] ortum, & ualidum ad humillimã teſtis partem[k] adnexum, & præterea teſtis[l] muſculum examinabis. Eius namq; muſculi natura, ductus & forma in conſpectum iam pulchrè ueniunt, unà cum gracilibus ramulis, à ſeminali uena & arteria in exteriorem hanc teſtis tunicam numeroſa ſerie[m] excurrentibus. Nunc itaque teſtem & uaſa rurſus hinc inde diligentiùs ſubleuans, reuoluenſq;, uenam & arteriam ab ipſis contermino ſemen deferente uaſe ad teſtis uſque elatiora[n] diſcernes.

i 22 fi. φ, φ.
k 22 fi. iuxta ι nectitur χ.
l 22 fig. ψ.
m uti uidere eſt in u 20 fig.
n 22 fig. diſcernes à ab ε uſq; ad κ.

Vaſorum ſeminalium circa teſtem, ac ipſius adeò teſtis examen.

Vt uerò uenæ arteriæque inſertionem adamuſsim examines, uas ſemen deferens ab intimo teſtis inuolucro ſeu tunica eſt[o] liberandum: non quidem uniuerſum, ſed ad eam duntaxat uſque partem, quæ uenæ arteriæque finibus eſt proxima. Liberabitur autem uas ipſum facilè, ſi tranſuerſas ſectiones inter teſtem & uas illud ad ſuum uſque principium acutiori nouacula duxeris. qua adminiſtratione, uaſis etiam illius anfractus, & ad teſtis tunicam connexum, ipſiuſque ueluti poros manifeſtè animaduertes: & uenæ ac arteriæ ſurculos, intimæ teſtis tunicæ oblatos, melius conſpicies. Vt uerò prorſus in conſpectum ueniant, ſanguinem ex uaricoſis uenæ arteriæque anfractibus ad teſtem comprimes: & inſuper anfractibus uinculo, ne ſanguis refluat, interceptis, teſtem ſecundùm ipſius longitudinem diuides: & dein, qui à ſurculis per intimam teſtis tunicam excurrentibus, & ex uaricoſorum anfractuum baſi complures rami ad teſtis ſubſtantiam pertingant, qualiterque teſti ea tunica committatur, quæque demum ipſius & teſtis ſit ſubſtantia, obſeruabis. Atque hæc primùm in uno quidem teſte, dein in altero ſunt examinanda. Vix enim prima fronte omnibus erunt obuia, quæ hactenus tam oſcitanter ab alijs ſunt pertractata. Atq; hinc etiam pari perpetuò adminiſtratione non eſt utendum: ſed quum commemoratam in dextro teſte tentaueris, integrum tibi erit, ſiniſtrum tuo arbitratu aggredi. Expenſis igitur ad hunc modum teſtibus, ipſorumque nihil reiecto, penis muſculi, & ipſius corpora, deinde ueſica, & urinarij meatus, & reliquus ſemen

o Hic ſectionem aptabis, uti 23 figura uidere eſt. primùm ad A & B, dein H, I, &c.

ſemen deferentium uaſorum ductus, inſertioque cum glanduloſo aſsiſtente, & omnium uenis, arterijs & neruis, ſecanda ueniunt. Diductis itaque rurſus cadaueris cruribus, primùm[p] duos muſculos ab orbiculari recti inteſtini muſculo in penis radicem, & potiſsimùm in meatum urinæ ſeminiq; communem pertinentes, aggredieris. dein[q] alios duos, qui ab humiliori pubis oſſium ſede originem ducentes, penis corporibus inſeruntur, adimes: ac ilico penis corporum[r] originem examinabis, acuto cultello dextrum corpus ab oſſe, unde pronaſcitur, quàm poteris proximè diuidens. Deinceps uerò in penem excurrentibus uenis, arterijs & neruis perfunctoriè hic perpenſis, oſſa pubis inuicem ſunt[s] ſeiungenda. quod fiet ocyus, ſi ueſicæ corpus à peritonæi parte, pubis os ſuccingente, cultello diremeris, & deinde cultro quàm minimè craſſo pubis oſsium[t] cartilaginem recta ſectione penitus diuiſeris. Nouacula enim, quum iuſto craſsior ſit, illi officio non æquè eſt accommoda. Mox uno cadaueris crure in menſa relicto, & alio ab illa propendente, ita cadauer in menſa reclinabis, ut ipſius os ſacrum menſæ lateri incumbat: & ui diductis cruribus, ad trium quatuor'ue digitorum latitudinem pubis oſſa inuicem ſeiungas. parum enim aptè feceris, ſi pubis oſsium portionem exemeris: quòd id & fiat moleſtè, & præter alia multos uitiet muſculos, neque ullus poſtmodum oſsium uſus ad ſceleti præparationem futurus ſit. Quapropter pubis oſsium cartilagine diſſecta, & dein ipſis oſsibus ui diremptis, primùm à renibus[u] urinarij meatus à ſuis membranis, quibus obuoluuntur, ſunt liberandi, & ad ueſicæ uſque corpus perducendi: deinde[x] uaſa ſemen deferentia, quà ad pubis oſſa deorſum in peritonæi amplitudinem reflectuntur, pari modo ad glandoſum aſsiſtentem uſque, ex pinguioribus, quibus integuntur, membranis ſunt denudanda. in quo opere, ſodalis manu ueſicam modò in dextrum, modò in ſiniſtrum comprimere eſt neceſſum: idque maximè, quum uenæ cauæ & magnæ arteriæ[y] ſeriem hac in ſede inquires. Ea namque iam uenit expendenda: ac primùm rami, quos uena & arteria lumborum muſculis, & ſpinæ, abdominisq; muſculis, & peritonæo exporrigunt: qui omnes ſunt repertu faciles, ſi uenam & arteriam nunc in hoc, nunc in illud latus ualidiùs reflectas, &[z] neruos qui ſub illis feruntur, obtuſo cultello quoque inquiras, ac demum ad ipſorum quibus inſeruntur organa deducas: illos dico, qui teſtibus & ueſicæ fundo potiſsimùm exporriguntur. Porrò rami, uenæ ac arteriæ, poſt ipſarum ſuper os ſacrum bipartitionem excurrentes, in conſpectum uenient, ſi radicibus ſemper animum adhibueris, & cultello retuſiore, ne ſcilicet ramorum aliquem uities, ipſorum ſequaris proceſſum ductumque: & id eo leuiori præſtiteris negocio, quo noſtras uaſorum delineationes diligentiùs operi accommodaueris. Verùm ubi hæc accuratè eris intuitus, ſiniſtrum penis corpus à pubis oſſe etiam dirimito: & quàm poteris commodiſsimè ueſicam, ipſiusque ceruicem, à recti inteſtini termino, cui fortium fibrarum interuentu hæret, diuidito, abſectis interim uenis & arterijs in ueſicam penemque excurrentibus: quas ſi prius uinculis fortè interciperes, parum profectò ſectioni obeſſes. Veſicam modò ſimul cum pene exemptam, alteri cruri aut aſſerculo impones: & denuò ſeminalis uenæ ac arteriæ ductum uerſus teſtem, & à teſte dein ſemen deferentis uaſis ad glanduloſum aſsiſtentē, progreſſum obſeruabis, quo denuò exactiùs ſeminalium uaſorum harmoniam ſimul ſcruteris. Poſt hæc[a] muſculum ueſicæ meatui præfectū examinabis: & oblongiori ſtylo penis glandi ad ueſicæ uſq; fundum

p 1,2 fig. cap. 49 lib. 2 H, I ab M ad G.
q 1,2 fig. cap. 49 lib. 2 L, K in A, B.
r 2 fi. cap. 49 lib. 2 C, C.
s uti factū cernis 22 fig.
t ultimarum fi. lib. 1 s.
u 22 fig. q, q ad v.
x 22, 23 fi. u, t, u uerſus ξ.
y Pete hāc ex fig. cap. 6, & fig. cap. 12, & ultima li. 3.
z infimi ſurculi fig. 2 cap. 2 lib. 4.
a 22, 23 fig. ς.

Penis muſculorum examen.
Penis corporū ortus, & uenarum, arteriarū & neruorum huc pertinentium examen.
Pubis oſſa quî dirimenda.
Vrinariorum meatuū ad ueſicam, & uaſorum ſemen deferentium ad glandoſum ueſicæ corpus uſq; examen.
Cauæ & arteriæ magnæ diſtributionum ſub oſſe ſacro.
Muſculi ceruicis ueſicæ, ipſiusq; ueſicæ fundi & ceruicis examen.

 impoſito,

impoſito, ueſicæ meatum à glande ad ipſius uſque fundum cultello ſecundùm ſtylum porrecto[b] diuides, ut ſimul ueſicæ cauitatem,& ipſius tunicam, & urinam deferentium meatuum inſertionem, & meatum ſemini urinæq́; communem intuearis. Alicubi igitur urinarium meatum ex renibus in ueſicam pertinentem forato, ſtylumq́ue ad ueſicæ fundum uſque ipſi indito, ut[c] membranulas, meatus illius ori in ueſicæ fundo connatas, ſpectes. quanquam etiam integrum ſit, ex ueſicę fundo ſtylum ipſis meatibus indere. Corpus uerò glandoſum, quod ſemen deferentium uaſorum ſuſcipit implantationem, ut lubet, poteris diſcindere, & quo'nam pacto ea ueſicæ meatui immittantur, perquirere. Poſtremò ueſicæ ceruicem, meatum'ue urinæ ſeminiq́ue communem, à duobus penis corporibus ad glandem uſque cultello ſecernes: ac deinde duo corpora, quoad poteris, inuicem dirimes: quamq́; habeant formam, quaq́ue natura ad glandem uſque ſint prædita, conſpicies. Vt uerò adamuſsim ipſorum excutias ſubſtantiam, peni nunc tranſuerſas, nunc longas, rectas'ue ſectiones induces. Reiecta modò cum ſuis appendicibus ueſica,[d] tres recti inteſtini muſculos,&[e] uenas exquires, quæ partim à portæ uena huc deducuntur, & partim cauæ hac in ſede ſunt ſoboles. Vbi id quoque præſtiteris, recti inteſtini finem è corpore exſectum abijcies. Deinde[g] cauam uenam, quà primùm ſub iecore conſpicitur, &[h] magnam arteriam,[i] quà ſeptum tranſit, deinde ipſarum præcipuos ramos crus adeuntes, uinculo intercipies: ut ſimul cum renibus, ſi adhuc eos in corpore reliqueris, uenas omnes, arteriaſq́ue, ex uentre auferre liceat. ita enim peritonæi diſces ortum, & huius ſedis muſculos, & neruos quoque crus petentes (ſi fortaſsis illos poſtmodum aggredi ſtatueris) incorruptiores longè habebis. Iecur autem, ut & antea dixi, tantiſper illæſum ſeruandum eſt, quouſque cor, reſpirationiſq́ue organa adminiſtraueris. Interea uerò quum cauæ uenæ & arteriæ magnæ portionem in peritonæi amplitudine conſiſtentem aufers, & nihil ſanguinis fluxu obliterandum amplius metuis, licebit uaſa ſecundùm ipſorum ductum longa ſectione aperire, ut proprij illorum corporis craſsities (potiſsimùm uerò, ubi ramos ad renes & crura educunt) ſeſe offerat: & expendas pariter, num ea ad ſanguinis refluxum impediendum potius, quàm ad uaſorum robur, uti ego ſentio, conferant. Atque hæc quidem organorum nutritionis generationiſq́ue in uiro eſt adminiſtrandi ratio: in muliere uerò erit huiuſmodi. Primùm mamillarum uiſuro naturam,[k] in cute ab ipſo iugulo deorſum ad umbilicum uſque ducenda eſt ſectio: deinde à iugulo ſecundùm clauiculam alia ad ſummum uſque humerum: cutiſq́ue à mamillis, non aliter ac ſi in alia corporis ſede, ea ab adipe diuideretur, uenit liberanda. Mamillis cute detectis, & uenarum[l] ramis, qui à uenis brachium petentibus, illis porriguntur, perpenſis, dextram mamillam à[m] muſculo brachium pectori adducente auferto, uenarum arteriarumq́ue (ſi modò aliquæ occurrant) examinans propagines, ab illis quæ muſculis thoraci incumbentibus deriuantur, in mamillam aſſurgentes. Vbi mamillarum corpus à thorace fuerit liberum, & adeps undiquaque ſtudioſiſsimè ademptus, uarijs per mamillarum corpus ductis ſectionibus, ipſarum ſubſtantiam condiſcere licebit. Quanquam hæc quoque in uiro inquiri poterunt. is namque, ſi colore fuſco, & habitu ſit obeſiore, hîc magna ex parte eandem cum muliere oſtendet fabricam. Dein[n] uenæ & arteriæ ſub rectis latitantes muſculis, pari modo in muliere, ac iam prius in uiro factum eſt, expendentur: reliquaque adminiſtratio, ad ua-

Penis corporũ.

Recti inteſtini muſculorum.

Peritonæi ortus examen.

Cuiuſmodi dictarũ partium adminiſtratio ſit in muliere.

Mamillarum examen.

b uti factũ eſt in dextra figura 23 fig.

c 23 fig. r.

d 8 fi. a, b, c, dein d.

e fi. cap. 5 lib. 3 e, e.

g 20 fi. Q.

h 22 fig. h.

i 7 muſc. tab. q.

k ut factũ eſt in 25 fi.

l 25 fi. A, A, B.

m 3 muſc. tab. Δ.

n 6 muſc. tab. a, e, f.

o 25 fig.d, e,f,g,h. ad uaſorum uſque ſeminalium[o] ortum, mulieri perinde ac uiro communis
erit. Simulatq; igitur mulieris ſeminalium uaſorum originem didiceris, ſolis *Vteri ac ueſicæ ſitus quô obſeruandus.*
p 24 fi.L. manibus adinueniendus eſt[p] uterus &[q] ueſica, inſuper teſtes, & muſculi, &
q 24 fi.T. & cætera, quemadmodum ex reliquis 24 & 25 figurarũ indicib. petere licet. uenæ quoque cum arterijs uteri fundo & ceruici exporrectæ: priuſquam ſcilicet horum aliquid diſſeces, ſuis'ue quibus committuntur membranis detegas. quippe prius diductis cruribus, à pubis oſſe utrinque ſecundùm pudendi colliculos ſectio in cute ad podicem uſque ducenda eſt, ut deinceps inguina aliquouſque opportunè cute denudentur: & quæ ſectionibus intercipitur cutis, uerſus pudendum à pubis oſsibus etiam ſeparetur, uuluæque adhuc
appenſa maneat. Pubis uerò oſsium cartilaginem, ut in uiris faciendum præ- *Seminaliũ uaſorum examẽ.*
r ut in 25 figura. cepi,[r] diuides: ac illis inuicem quàm poteris maximè ui diremptis, mox cultello[s] uenam ac arteriam ſeminales dextri lateris ad teſtem uſque ex pingui,
s 25 fig.d, deinde g. cui obducuntur, membrana nudabis, obſeruans, ne[t] ramos ab illis, priuſquam
t 25 fig.n. 26 fig.H. anfractus ſuos conſtituant, ad elatiorem fundi uteri ſedem exporrectos uulneres. Poſtquam uerò[u] anfractus ad teſtem deduxeris, perinde ac in uiris, ipſo-
u 25 fig.o & p ad r. aut 26 fig. I ad F. rum inſertionem, &[x] deferentis ſemen uaſis proceſſum, ipſiuſque in uterum inſertionem, & teſtis ſubſtantiam formamque examinato, uas illud ex pin-
x 25 fig.ſ, t,t,u. & 26 K. gui, cui inhæret,[y] membrana liberans, quæ ueſpertilionum alis imagine multum accedit. Quando hæc in altero quoque latere obſeruaueris, animum *Venarum uteri fundi humiliorem ſedẽ & ceruicem petentium.*
y 24 fi.O, P. 26 E,E. adhibebis[z] uenis ac arterijs, inferiorem uteri fundi ſedem, & ceruicem, ue-
z 25 fig.y. & 1 tab.fi. 30 H. ſicamque adeuntibus, quæ in grauidis animalibus accuratiſsimè, ut &[a] illæ quæ à ſeminarijs uaſis in uterum porriguntur, utque etiam omnia uteri re-
a 25 fig.n. liqua, in conſpectum ueniant, quandoquidem his ſupra modum uenæ arte-
b 25 fig.a, b, & c,c. riæque turgeant. [b] Vrinarij meatus, à renibus in ueſicam pertinentes, ſimiliter ac in uiris, ad ueſicam uſque à ſuis membranulis ſunt emundandi, & de- *Vrinariorum meatuum.*
inceps uterus cum ueſica ex corpore uenit eximendus, diſſectis in ipſum & ueſicam procedentibus uenarum, arteriarum & neruorum ramis, & membranulis uterum uaſaque illa continentibus, & fibris etiam, ipſoque adeò peritonæo, quorum interuentu uteri collum inteſtino recto ualidè continuatur, unà amputatis. Exempti iam uteri formam contemplaturus, ipſius cer-
c ut in 26 figura. uicem[c] inuolues: quo unà ueſicæ ceruicis in illum pertinentis foramen, & uteri fundi orificium uideas: &, modò opportunè ueſicam, & ipſius ceruicem, muſculumque ueſicæ ceruici præfectum, longa ſectione diuidas, ueſicæ cauitatem, & urinariorum meatuum inſertionem, ueſicæque ceruicis cum uteri ceruice coalitum inſpecturus. Quo opere ſi puellam, aut alioquin opinione tibi uirginem ſecas, hymenis haudquaquam eris immemor. Inſuper uteri quoque ceruici eodem modo ad illius uſque os longam ſectionem inferes, ac acutiori nouacula uniuerſum uterum ſecundùm latera ab ipſius
d ut in 27 figura. orificio ad cornua uſque[d] diuides: ita enim illius ſinum, ſubſtantiam, formamq; exactiſsimè contemplaberis. Porrò ſi interdum tibi grauidæ mu- *Fœtus, ipſiuſq; inuolucrorum examen.*
lieris cadauer nacto, uterum duntaxat cum fœtu, ipſiuſque inuolucris intueri animus fuerit, ilico à mucronata pectoris oſsis cartilagine, ad pubis uſque os, acutiori nouacula ſectionem molieris, quæ peritonæum quoque penetret: deinde aliam utrinque ab umbilico ad ilia duces. Hac namque ratione ilico ſe uterus offeret: & ſi in alterum latus illum detruſeris, uenæ & arteriæ ipſi inſertæ, ſupra modum apparebunt turgidæ: adeò, ut ipſarum neque ſeries, neque ortus latêre poſsint. His itaque uenis & arterijs diligenter
e 1 fig. I. 25 fi.n. fi. cap. 6 lib. 3 r. obſeruatis, ac[e] uenis per humiliora abdominis conſcendentibus (ut ſcilicet,

num unà quoque turgeant, exquiras) neutiquam neglectis, leuem ſectionem nouacula ſecundùm uteri lõgitudinem[f] tentabis, cauens, ne altiùs quàm uteri eſt craſsities, illam dimittas. Poſt hanc alias duas, utrinque nimirum unam molieris, cum longa illa rectos angulos conſtituturas. Sectionum labra unguibus apprehenſa, inuicem modicè dirimes: & cui nam potiſsimùm uteri parti fœtus hæreat, expendes: ut ſcilicet à craſſa ea, quam lienis fabricæ comparauimus, ſubſtantia, uteri tunicam dilaceres, oris nimirum uenarum arteriarumq́ue diſruptis, quæ ex utero in eam ſubſtantiam pertinent. Quum primùm itaque ſubſtantiæ huius amplitudinem connexumq́ue ad uterum in ipſa diuulſione didiceris, eam cum fœtu ſuiſque inuolucris utero eximes, ſimul omnia pelui imponens: ut affuſa dein aqua, ſubuiridis & ater ſanguis & liquor diffluere abluiq; poſsit: qui plurimus ex ea ſubſtantia, diſruptis iam laceratisq́ue uaſis emanat: potiſsimùm quando illam comprimes, ac ueluti rurſus à fœtus exteriori inuolucro abrumpere ſtudebis. Non leuiter enim ſubſtantia ea uenit exquirenda, uaſorumq́ue per illam ſeries animaduertenda. quod quum feceris, ac cultellis ab exteriori fœtus inuolucro eam ſubſtantiam utcunque abraſeris, fœtum cum ſuis inuolucris menſæ imponito: & quæ exterioris huius inuolucri ſit forma ſubſtantiaque, expendito, urina, quæ illi innatat, per foramen aliquod, aut ſectionem, qua inuolucrum pertundes, emiſſa, & dein ipſo inuolucro diuulſo & inuerſo: ut interior ipſius ſuperficies in conſpectum ueniat, ipſiusq́ue cum interiori & molliori fœtus inuolucro nexus pateat, qui per umbilici uaſa tanquam ex puncto duntaxat perficitur. Cæterùm dum exterius fœtus inuolucrum ab interiori aufers, lotijq́ue, quod tantiſper dum fœtus utero geritur, inter duo ipſius inuolucra colligitur, locum examinas, diligenter expende, num id uagum inter inuolucra paſsim diffluat: an uerò meatus, urinam fœtus per umbilicum deducens, uti plerunque à ſagaci Natura factum fuiſſe comperimus, ueluti in prælongam quandam ueſicam dilatetur: quæ impenſè molli tenuique conſtans membrana, exiguis uenulis obſita, inter duo uera fœtus inuolucra complectitur, & farcimini non uulgaribus diſſectionum profeſſoribus fuit comparata, & in fœtus inuolucrorum claſſe, etſi parum admodum tegat, commemorata. His non obiter expenſis, interius fœtus inuolucrum perforabis. id namque totum iam ſeſe offert: atque quum impenſè pellucidum ſit, promptè contentum in ipſo fœtum, & innatantem ipſi ſudorem, ſpectandum prębet. Longa igitur ſectione eſt diuidendum: ac extracto fœtu, emiſſoque ſudore, inuertendum: quò omni tandem ex parte eius intuearis fabricam, umbilicique uaſa peritè aggrediaris. Venam dico, & arterias, & meatum, quo fœtus urina expurgatur: quæ mutuò ſunt accuratè ſeiungenda, ac rurſus ad inuolucra fœtus referenda. Abſciſsis modò umbilici uaſis, unà cum fœtus inuolucris, & fœtu in menſam extenſo, à clauiculis per molles coſtarum cartilagines ad pubis uſque os ſectionem, ſed in ſiniſtro magis latere, molieris, quæ in thoracem, & peritonæi uſque cauitatem pertingat.[g] Deinde ab umbilico uenam in iecur, & arterias ad ſuos, quibus continuantur, magnæ arteriæ ramos, & meatum urinam fœtus educentem ad ueſicæ fundum, paruo admodum negocio, quum ſcilicet nullo impedieris adipe, perduces, omnémque fœtus adminiſtrationem abſolues. Niſi etiam uiſum eſſet hic unà inquirere, num in fœtu peculiaris aliquis proceſſus[h] à uena caua ad uenalem arteriam, &[i] ab arteria magna in uenam arterialem pertineat. Quandoquidem uerò

Vmbilici uaſorum examen.

f uti factũ eſt in 1 tab. fig. 30. & hæc omnia ſeriatim oſtendũt reliquæ tabellæ eius figuræ.

g ferè ut 2 figuræ F, G, M, K, L.

h à C figuræ 5 lib. 6 in G fig. 6.

i ab O in 1 figuræ 6 libri 6.

uerò prægnantes mulieres uix unquam ad publicam anatomen obtinemus, hanc quæ ad fœtum priuatim ſpectat ſectionem, in brutis animalibus experituri, ea ſubinde in ſcholis proponimus: quemadmodum Galeni etiam occaſione, toti alioquin ſectioni illa quoque adhibemus animalia, quibus ſcripta ipſius in primis conuenire arbitramur. Atque ita ad acetabulorum examen, quum uterum muliebrem qualemcunque tandem tractabis, capra aut ouis, quæ non ita pridem concepiſſe colligetur, operi eſt accommodanda: ut diſſecto huius utero, ſinus illi appareant, quibus acetabulorum nomen ex merito, primoque à Veteribus fuit inditum. Tubercula uerò illa, ex quibus ſinus iſti conſurgunt, in uaccæ aut capræ non prægnantis utero, quauis tandem ratione adaperto, ſunt inquirenda. Vaſorum autem ab utero in ſecundinam pertinentium, & carnis illius quæ ipſis circumnaſcitur, inueſtigatio, in brutis quæ partui iam ſunt proxima, rectè tentabitur, & in mulieribus, & illis, quod ego hac in parte propoſui, diſcrimen perquiretur, pari omnino aggreſſu, quo mulierem utero gerentem adminiſtrari uoluimus. Hactenus itaque partium hoc libro deſcriptarum diſſecandi rationem abſoluimus, & corpus nobis præcipuè propoſitum, in ea ſectionis ſerie reliquimus: ut ad cæterarum partium, quas ſimul modò non plenè inſpeximus, demonſtrationem, neutiquam futurum ſit inutile, quam ultimo ſexti libri Capite, & penultimo ſeptimi, nos pertractaturos promiſimus. *Acetabulorum examen.*

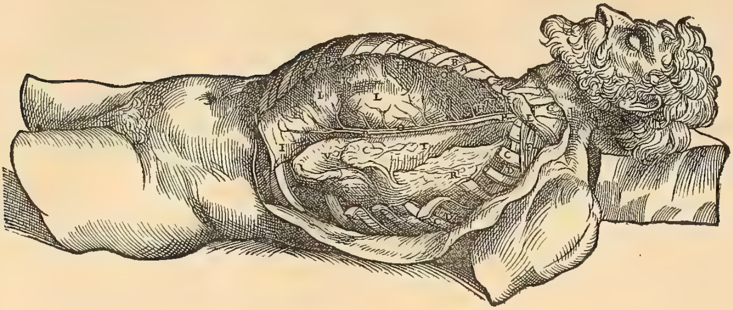
LIBRI QVINTI FINIS.

ANDREAE

ANDREAE VESALII, DE CORPORIS HVMANI FABRICA LIBER SEXTVS, CORDI IPSI'QVE FAMVLANTIBVS

organis dedicatus,ac mox in fronte figuras ſibi proprias offe-
rens,quo minus & hîc quoq; eædem figuræ ua-
rijs Capitibus paſsim præfigantur.

PRIMA SEXTI LIBRI *FIGVRA.*



PRIMAE FIGVRAE, EIVSDEM'QVE characterum Index.

PRAESENS figura tantam hominis in dorſo cubantis partem ex ſiniſtro latere commonſtrat, quantam oſtendendæ thoracis ſedi ſufficere arbitrati ſumus. Ab interiori itaq; thoracis ſede, & lateribus, ac dein ab aliqua colli regione cutem primùm hic ademimus: ac dein muſculis, qui coſtis obducuntur, reſectis, coſtarum oſſa à ſuis cartilaginibus unà cum pectoris oſſe liberauimus: & coſtarum oſſibus (ut inter ſecandum fit) effractis, coſtarum cartilagines ſurſum uerſus dextrum latus attraximus: ut thoracis cauitas, hancq; interſepientes membranæ, & pulmo, reliquaq; in conſpectum uenirent, quæ modò in characterum Indice ſignificabuntur.

A,A *Siniſtri lateris coſtarum indicantur cartilagines, unà cum pectoris oſſe, dextrorſum ſurſumq; tractæ.*
B,B *Intercoſtales muſculi, interualla cartilaginum occupantes.*
C,C *Coſtarum à cartilaginibus ſeiunctarum oſſa.*
D,D *Intercoſtales muſculi, interualla oſſium adimplentes.*
E *Clauicula hic nuda, atq; in ſua ſede adhuc aſſeruata, cernitur.*
F *Venarum, arteriarum, neruorumq; in axillam perreptantium ſeries.*
G *Exterior iugularis uena hic, mox auulſa cute, ſecantibus occurrens.*
H,H *Siniſtra thoracis cauitatem interdiuidens membrana, ſuperficie ipſius ſiniſtra hic conſpicua: quam etiam L, M, N & O indicant.*
I,I *Septum tranſuerſum, ea ſuperficie hic apparens, qua ſiniſtram cauitatis thoracis ſedem reſpicit.*
K *Sedes, ubi ſiniſtra interdiuidentium thoracem membranarum, ſepto connaſcitur.*
L *Hæc protuberans ſedes, cordis gratia hic in ſiniſtrū adeò prominet. id namq; unà cum ſuo inuolucro inter membranas thoracem interdiuidentes comprehenſum, in ſiniſtrum longè magis quàm in dextrum porrigitur. atq; huius potiſſimùm tuberis occaſione, præſentem figuram ex ſiniſtro potius quàm dextro latere expreſſimus.*

M Vena

M Vena ſiniſtro pectoris oſsis lateri exporrecta, & tandem in ſuperiora abdominis diſtributa.

N Arteria ſiniſtro pectoris oſsis lateri exporrecta, & ſimiliter ac uena M inſignita, abdominis petens ſuperiora.

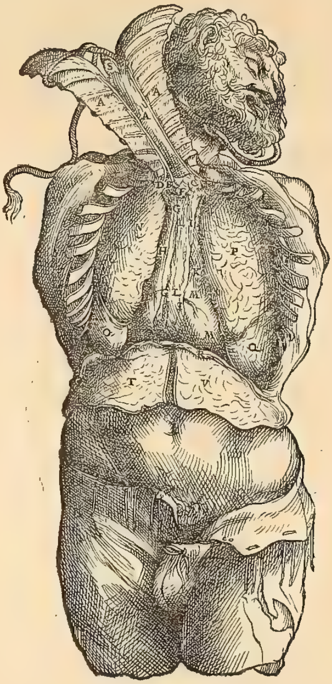
O, O Ramuli hic notantur, quos uena M inſignita, & arteria N notata, in ſiniſtram porrigunt membranam, thoracem interdiuidentem.

P, P Neruus ſepti tranſuerſi ſiniſter, hic conſpicuæ thoracem interſepientis membranæ ſuperficiei in progreſſu adnatus.

Q Vena in hominibus potiſsimùm à iugulo unà cum ſepti tranſuerſi neruo deorſum excurrens, & membranæ thoracem interſepienti ramulos deriuans.

R, S, T, V Pulmonis pars, ſiniſtram thoracis cauitatem occupans. ac R & S huius partis ſedem notant, quæ coſtis, ſeu ipſas ſuccingenti membranæ proxima eſt, gibbáue cernitur. T uerò & V eius partis ſedem indicant, quæ priuſquam collaberetur, exteriori ſuperficiei ſiniſtræ membranæ thoracem interdiuidentis committebatur. Rurſus R & T partis huius pulmonis ſuperiorē inſinuant fibram, ſeu lobum. S autē & V inferiorem.

SECVNDA SEXTI LIBRI FIGURA.



SECVNDAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

PRAESENS figura, qua erectum, non autem humi proſtratum uirum finximus, primam ſectionis ſerie ſubſequitur. etenim anteriori thoracis ſede, & lateribus cute & muſculis, qui illis adnaſcebantur, denudatis, ac coſtarum cartilaginibus ab oſsibus liberatis, ipſisq́; oſsibus extrorſum effractis, tandem pectoris os unà cum

ipſi

ipſi coarctatis cartilaginibus, ab utriſq; thoracem interſepientibus membranis liberauimus, ſurſumq; deduximus, ut illius interior ſuperficies obuia eſſet, & membranarum earum fabrica accuratiùs adhuc quàm in prima figura exprimeretur.

A, A Pectoris os, unà cum coſtarum ipſi commiſsis cartilaginibus interior, ſeu thoracis cauitatem ſpectans ſuperficies.

B, C Duæ uenæ, à iugulo pectoris os petentes, & ad elatiorem abdominis uſq; ſedem excurrentes.

D, E Duæ arteriæ, uenas nuper commemoratas ad umbilici uſq; regionem concomitantes.

F Glandulæ ſub elatiſsima pectoris oſsis ſede in iugulo repoſitæ, uaſorumq; diſtributioni præfectæ.

G, G Dextræ mẽbranæ thoracẽ interdiuidentiũ membranarũ ſedes, quæ dextro pectoris oſsis lateri adnaſcebatur.

H Dictæ modò membranæ dextra, ſeu pulmonem ſpectans ſuperficies.

I, I Siniſtræ membranæ thoracis cauitatem interdiuidentium membranarum pars, quæ ſiniſtro pectoris oſsis lateri ante ſectionem connata fuerat.

K Dictæ modò membranæ ſiniſtra, ſeu pulmonem reſpiciens ſuperficies.

L, L Interuallum indicatur inter duas thoracem interdiuidentes membranas inibi conſpicuum, ubi humano pectoris oſsi continuantur.

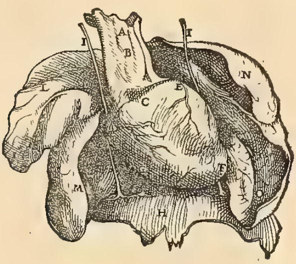
M, M Hæc protuberans regio, cordis indicat ſitum. cor enim unà cum ipſius inuolucro immotum, inter membranas thoracem interſepientes hic collocatur.

N, O, P, Q Pulmonis gibbum, ſedes'ue coſtis contermina indicatur. neutra namq; ex parte pulmonis partes in latera reflexímus. Verùm N & O duas fibras dextræ partis pulmonis inſinuant: N quidem elatiorem, O uerò humiliorem atq; ita etiam in ſiniſtro latere P quidem elatiorem, Q autem humiliorem proponit.

R, R S. Septi tranſuerſi ſedes, quam à mucronata pectoris oſsis cartilagine hic S inſignita, & dein à cartilaginum quæ pectoris oſsi non coarticulantur, mucronibus, liberaui.

T, V Cutis deorſum ab anteriori thoracis ſede euerſa, eaq; ſuperficie conſpicua, qua muſculis obducebatur.

TERTIA SEXTI LIBRI *FIGURA.*



TERTIAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

QVONIAM duæ præcedentes figuræ, cordis ac pulmonis ſitum abunde indicant, præſentem figuram (uti & ſubſequentes uniuerſas) tanquam è thoracis cauitate euulſam delineauimus: ne ſi ſingulis figuris truncum corporis appinxiſſemus, negocium fruſtra operoſius redderetur. Tertia itaq; figura, ademptis modò membranis thoracem interdiuidentibus, cor ſuo ueſtitum inuolucro continet, unà cum pulmone, & ſepti tranſuerſi portione, cui in hominibus magna amplitudine cordis inuolucrum connaſcitur.

A B. Hic uenæ cauæ portionem ſurſum conſcendentem, & magnam arteriam præſcidimus, tanta duntaxat uaſorum cordis aſſeruata portione, quanta ipſius inuolucri origine oſtendenda ſufficit. ubi enim hic B aſcripſi, illic inuolucrum pertinaciſsimè cauæ uenæ & magnæ arteriæ & uenæ arteriali adnaſcitur, ab illis uaſis non ſecus

C. quàm à corde, toto illo interuallo abſcedẽs, quod à B ad C pertinet. C enim cordis baſis ſede regione'ue indicat.

D, E, F Cordis inuolucri anterior ſedes, cordis figuram nuci pineæ non admodum abſimilem referens. D enim & E baſim notant, F uerò mucronem.

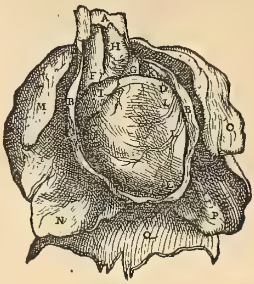
G Ab F ad G ſedes inſignitur, qua cordis inuolucrum ſepto tranſuerſo in hominibus, ſecus multo quàm in canibus adnaſcitur. Cæterùm uenulæ hic in cordis inuolucro conſpicuæ, non cordis, at ipſius inuolucri ſunt. id namq; in hominibus tam craſſum ualidumq; uiſitur, ut cordis color per illud uix tranſpareat.

H Septi tranſuerſi pars.

I, I Septi tranſuerſi nerui.

L, M, N, O Pulmo. at ſinguli characteres ſingulas humani pulmonis fibras lobos'ue inſinuant.

QVARTA SEXTI LIBRI FIGVRA.



QVARTAE FIGVRAE, EIVSDEM'QVE characterum Index.

HAC figura cordis inuolucrum longa ſectione diuiſimus: idq; in latera deflectentes, cor & cordis uaſa anteriori ipſorum ſede deteximus, corde interim immoto.

A Sedes, qua cordis inuolucrum, cordis uaſis ſupra illius baſim continuatur, adnaſcitur'ue.

B, B Cordis inuolucrum, ab anteriori cordis ſede in latera reflexum.

C, D, E Cordis anterior ſedes. ac C quidem & D ipſius indicant baſim, E uerò mucronem.

F Vena caua.

G Arterialis uena.

H Magna arteria. Venalis autem arteria, niſi corde in dextrum latus (uti ſexta oſtendit figura) reflexo, nulla ex parte conſpici poteſt.

I Dextra cordis auricula.

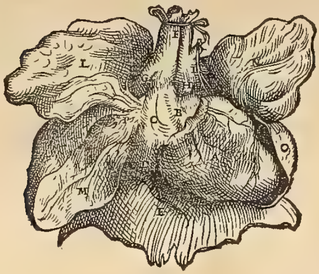
K Siniſtræ cordis auriculæ apex.

L, L Venæ ac arteriæ, à uaſis baſim cordis cingẽtibus pronatæ, atq; huc ex poſteriori cordis ſede, adeoq; ſiniſtro ipſius latere antrorſum reductæ.

M, N, O, P Pulmonis indicantur fibræ, lobi'ue.

Q Septi tranſuerſi pars.

QVINTA SEXTI LIBRI *FIGVRA.*

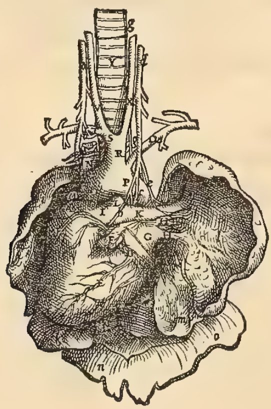


QVINTAE FIGVRAE, ET IPSIVS characterum Index.

PRAESENS figura, unà cum pulmone cor exprimit, ab ipſius inuolucro iam ſectionis ſerie penitus liberum: ac in ſiniſtrum latus in hoc reflexum, ut uenæ cauæ ad cordis baſim continuitas oculis ſubijceretur.

A *Cordis dextrum latus, magnaq́ ipſius poſterioris ſedis regio.*
B *Dextra cordis auricula.*
C *Uena caua, quà in dextrum cordis uentriculum dehiſcit, aut ab illo pronaſcitur.*
D *Uenæ cauæ portio, ſeptum tranſuerſum permeans.*
E *Septi tranſuerſi pars.*
F *Uenæ cauæ portio, iugulū petens, quam hic uinculo cum comite ipſius arteria excepimus, ac dein præſecuimus.*
G *Uenæ pari carentis initium.*
H *Arteriæ magnæ radix.*
I *Arteriæ magnæ truncus, qui deorſum ad ſpinam explicatur.*
K *Portio nerui ſiniſtri, ſexti paris neruorum cerebri, à quo ſubſequens figura, cordis neruulum depromi oſtendet.*
L, M, N, O *Quatuor pulmonis fibræ.*
P *Hic aliqua uaſorum pulmonem adeuntium ſeries conſpicitur.*

SEXTA LIBRI SEXTI *FIGVRA.*



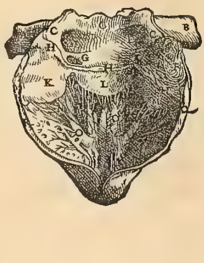
SEXTAE

SEXTAE FIGVRAE, ET IPSIVS characterum Index.

PRAESENS figura cor in dextrum latus ita deuolutum proponit, ut mox præcedens figura id ad ſiniſtrum latus oſtendebat reflexum. Atque ut illa uenæ cauæ ad cordis baſim continuitatem indicabat, ſic præſens uenalem exprimit arteriam, & ſiniſtram cordis aurem, & cordis deniq; neruulum. Ut uerò huius ductus eſſet manifeſtior, arteriæ magnæ aliquot propagines, & quaſdam aſperæ arteriæ & neruorum ſexti paris cerebri portiones huic figuræ adnexas reliquimus.

A,B,C *Cordis ſiniſtrum latus, & poſterioris ipſius ſedis magna regio.*
D *Venæ & arteriæ, cordis baſim cingentes.*
E,E *Venæ & arteriæ, à uaſis cordis baſim ambientibus deorſum per cordis longitudinem exporrectæ.*
F *Siniſtra cordis auricula.*
G *Arteria uenalis.*
H,H *Arteriæ uenalis ſoboles, in ſiniſtram pulmonis partem excurrentes. quæ uerò in dextram feruntur, oculis non patent: quòd illarum radix ſub corde mox in arteriæ uenalis ortu ad dextram pulmonis ſedem prorepat.*
I *Venæ arterialis principium.*
K *Arterialis uenæ pars, ſiniſtram pulmonis partem petens.*
L *Arterialis uenæ pars, dextræ pulmonis parti diſtributa, ac ſecundùm poſteriorem caudicis magnæ arteriæ ſedem reflexa.*
M *Apex dextræ cordis auriculæ.*
N,N *Vena caua.*
O *Magnæ arteriæ caudex.*
P *Magnæ arteriæ portio, deorſum ad dorſi uertebras detorta.*
Q *Magnæ arteriæ portio, ſiniſtram axillam obliquo ductu accedens.*
R *Arteriæ magnæ portio, iugulum petens.*
S *Arteriæ magnæ portionis iugulum petentis dextra pars.*
T *Dextræ eius partis S inſignitæ ramus, præcipua ſua portione dextrum petens brachium.*
V,X *Soporariæ arteriæ, ſecundùm aſperæ arteriæ latera aſcendentes.*
Y *Aſperæ arteriæ caudex.*
a *Dexter neruus ſexti paris neruorum cerebri.*
b *Ramuli, quos neruus a inſignitus ad dextri recurrentis nerui conſtitutionem digerit.*
c *Dexter recurrens ſeu reuerſiuus neruus.*
d *Siniſter neruus ſexti paris neruorum cerebri.*
e *Siniſtri nuper commemorati nerui ſurculus, ſiniſtræ pulmonis parti oblatus.*
f *Ramuli ſiniſtri nerui d inſigniti, à quibus ſiniſter recurrens neruus conſtituitur.*
g,g *Siniſter recurrens neruus.*
h *Neruulus ſecundùm uenam arterialem exporrectus, ac cordis baſis centrum adiens.*
i,k,l,m *Pulmonis indicantur fibræ.*
n,o *Septum tranſuerſum.*

SEPTIMA SEXTI LIBRI *FIGVRA.*

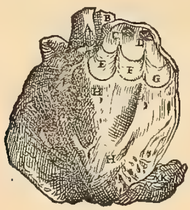


SEPTIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

HAEC figura cor à pulmone & ſepto tranſuerſo liberum oſtendit, cuius dextrum uentriculum unica ſectione, ab anteriori ſede orificij uenæ cauæ ad cordis uſq; mucronē ducta, aperuimus, & quoad fieri potuit, eundem diſtendimus: ut id uenæ cauæ in hunc uentriculum pertinens orificium, & ipſi præfectæ membranæ, in conſpectum uenirent. Dein ut interior quoq; dextræ cordis auriculæ ſuperficies oculis ſubijceretur, eam intrò euerſam finximus.

A *Venæ cauæ pars, ſeptum tranſuerſum permeans.*
B *Venæ cauæ pars, iugulum petens.*
C, C, C *Orificium uenæ cauæ, in dextrum cordis ſinum pertinens.*
D, E *Orificia aſcendentis & deſcendentis uenæ cauæ partium.*
F *Dextra cordis auricula inuerſa, & inæqualem fibroſamq; ipſius internam notans ſuperficiem.*
G *Coronalis uenæ principium.*
H, H, H *Protuberans in uenæ cauæ orificio circulus.*
K, L, M *Tres membranulæ, uenæ cauæ orificio præfectæ.*
N, N *Fibræ ab inferiori ſede membranularum uenæ cauæ orificij, deorſum ad uentriculi dextri latera mucronemq; ductæ.*
O, O *Carneæ partes, quæ fibras nuper dictas amplexantur, teretemq; formam exprimunt.*
P *Hæc uentriculi dextri cauitas uerſus uenæ arterialis orificium ſpectat.*
Q, R *Craßities ſubſtantiæ dextrum cordis uentriculum conſtituentis.*

OCTAVA SEXTI LIBRI *FIGVRA.*



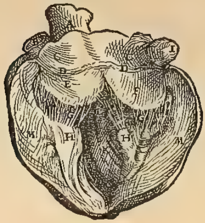
OCTAVAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

OCTAVA figura in hoc à ſeptima differt, quòd inſuper in hac ex dextri cordis uentriculi ſede, quam P in ſeptima figura notabat, ſectionem duxerim in uenæ arterialis uſq; cauitatem: quodq; eius uenæ orificium ita diſtenderim, ut membranæ ipſius aptè in conſpectum ueniant.

A *Venæ cauæ portio, iugulum petens.*
B *Arteriæ magnæ caudex.*
C, D *Venæ arterialis orificium. Verùm ſinguli characteres indicant ſingula foramina ramorum, in quos arterialis uenæ caudex primùm diſcinditur.*
E, F, G *Tres membranæ, arterialis uenæ orificio præfectæ.*
H, H *Cordis uentriculorum notatur ſeptum, ſeù ſiniſtrum latus dextri cordis uentriculi. atq; ita hic uniuerſa dextri uentriculi cordis cauitas in conſpectu eſt.*
I *Vna membranarum uenæ cauæ orificio adnatarum.*
K *Dextra hic pendet cordis auricula, adhuc inuerſa, & cum cordis ſubſtantia, cui proxima eſt, reflexa.*

NONA

NONA SEXTI LIBRI *FIGVRA.*

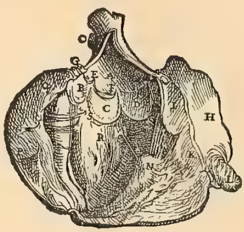


NONAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

PRAESENS figura cor refert, cui uera ſectio ex arteriæ uenalis orificio ad cordis uſque mucrònem ita inducta eſt, ut uenalis arteriæ orificium ſimul cum ſiniſtro cordis uentriculo diſtendatur, apparentibus unà membranis illi orificio præfectis, & inuerſa cordis ſiniſtra auricula, ut & hæc internam ipſius ſuperficiem oſtenderet.

A Magnæ arteriæ caudex.
B Venæ arterialis portio.
C,C Venalis arteriæ orificium.
D,D Protuberans in uenalis arteriæ orificio circulus.
E,F Duæ uenalis arteriæ orificio præfectæ membranæ.
G,G Fibræ ab humiliori dictarum membranarum ſede deorſum ad ſiniſtri cordis uentriculi latera protenſæ.
H,H Carnea cordis ſubſtantia, eas quas modò G & G inſigniui fibras amplectens.
I Siniſtra cordis auricula, introrſum inuerſa.
K Septum cordis uentriculorum, aut ſiniſtri cordis uentriculi dextrum latus.
L Hàc ſiniſtri uentriculi amplitudo ad magnæ arteriæ orificium conſcendit.
M,M Subſtantiæ cordis, quà ſiniſtrum ipſius uentriculum conſtituit, craſſities.

DECIMA SEXTI LIBRI *FIGVRA.*



DECIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

Decima figura, idem cor, quod in mox præcedente, proponitur. uerùm hic amplius ex ſiniſtri cordis uentriculi dextra elatioriq; ſede ſectionem ad arteriæ magnæ cauitatem uſq; duximus, ut diſtento quoq; eius orificio, tres membranæ illi præfectæ unà conſpicerentur.

A *Arteriæ magnæ orificium.*

B, C, D *Tres membranæ, in arteriæ magnæ orificio obuiæ. uerùm harum trium (uti inter diſſecandũ crebrò fit) una, cui B inſcripſimus, per medium diſſecta eſt, & utrinq; altera ipſius par: conſpicitur.*

E, F *Principia duarum coronalium arteriarum.*

G *Coronalis uenæ & coronalis arteriæ hic apparet portio per tranſuerſum diſciſſa.*

H *Arteriæ uenalis orificium.*

I, K *Duæ membranæ, uenalis arteriæ orificio appoſitæ.*

L *Siniſtra cordis auricula introrſum inuerſa.*

M *Fibræ ab humiliori membranarum ad uenalis arteriæ orificium occurrentium ſede, ad ſiniſtri cordis uentriculi latera pertinentes.*

N *Carnea cordis ſubſtantia, dictas nuper fibras adaugens, amplectensq;*

O *Portio uenæ arterioſæ.*

P, Q *Cordis ſubſtantiæ craſſities, ubi hæc ſiniſtrum cordis efformat uentriculum.*

R *Cordis uentriculorum ſeptum, aut potius ſiniſtri uentriculi dextrum latus.*

S, S *Hic ad arteriæ magnæ radicem dura & ueluti cartilaginoſa cordis uiſitur ſubſtantia, quæ quibuſdam animalibus euadit oſſea.*

VNDECIMA SEXTI LIBRI FIGVRA.



VNDECIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

Hæc figura integrum aliàs cor per tranſuerſum diſſectum oſtendit, ut cordis ſubſtãtiæ ſecundùm ipſius uentriculos craſſities in conſpectum ueniret, unàq; uentriculorum quaſi effigies & præſtantia proponerentur.

A *Cauæ uenæ pars.*

B *Dextra cordis auricula.*

C *Arteriæ magnæ caudex.*

D *Vena arterialis.*

E *Siniſtra cordis auricula, cui portio appendet uenalis arteriæ. Atq; hi characteres, cordis baſim inſinuant.*

F *Cordis mucro.*

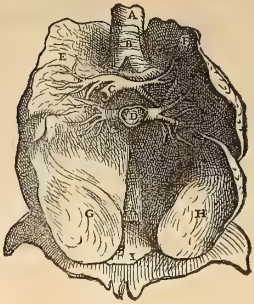
G, G *Dexter cordis uentriculus.*

H, H *Siniſter cordis uentriculus.*

I, I *Septum cordis uentriculorũ: aut ea cordis pars, quæ dextrum latus ſiniſtri uentriculi conſtituit, ac in dextrum uentriculum protuberat, illius ſiniſtrum latus efformans.*

DVODE-

DVODECIMA SEXTI LIBRI FIGVRA.

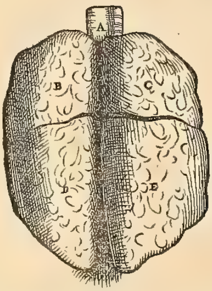


DVODECIMAE FIGVRAE, EIVSdemq́ characterum Index.

PRAESENTI figura, anterior pulmonis ſedes, à qua cor cum ipſi conterminis membranis præſectum fuit, delineatur: quæ inferiori, terramq́ ſpectanti bubuli pedis ſedi non admodum imagine abſimilis uiſitur.

A, A Stomachi, quo cibus in uentriculum fertur, pars.
B Aſperæ arteriæ trunci portio.
C Vena arterialis.
D Venalis arteria.
E, F, G, H Quatuor pulmonis fibræ, ſeu lobi. Verùm G & H priuatim pulmonis ſedem indicant, quæ ſepti tranſuerſi gibbo, thoracis cauitatem ſpectanti, congruit.
I Septi tranſuerſi portio, hic flaccidè propendens.

DECIMATERTIA SEXTI LIBRI FIGVRA.



DECIMAETERTIAE FIGVRAE, EIVSdemq́ characterum Index.

HAEC figura, pulmonis ex thorace euulſi poſteriorem notat ſedem, quæ ſuperiorem bubuli pedis regionem forma utcunq́ exprimit.

A Aſperæ arteriæ portio, poſteriori ex ſede hic conſpicua.
B, C, D, E Quatuor pulmonis fibræ, ſeu lobi.

SEXTI LIBRI FIGVRARVM, ET earundem Indicum finis.

QVAS PARTES RERVM OPIFEX AEREAE ſubſtantiæ reficiendæ fabrefecerit, & quæ priuatim uitali ſpiritui ſubminiſtrent. Caput I.

Libri ſexti argumentum.

QVÀM affabrè corporis noſtri architectus, cibi potusq; organa extruxerit, quemque ipſorum uſus & actionis gratia numerum, ſitum, formam, cōnexum & ſubſtantiam denique ſingulis largitus ſit, quintus liber nō perfunctoriè explicuit. ac proinde præſens inſtrumēta aeream, quæ continuò defluit, ſubſtantiam reſtituentia, & calorem innatum recreātia, opportunè complectetur. Quòd autem omnes reſpirationi pulſuiq; famulantes particulæ, in horum claſſem collocādæ ueniant, cuiuis perſpicuum eſſe arbitror: & minus quoq; reſpirationis ac pulſus uſum (quoad nobis animæ ſubſtantiam ignorātibus, hunc noſſe datur) quenquam modò latêre exiſtimo. unde etiam nunc in illorum uſu explicando, non eſt diu hærendū: pręcipuè, quum in ſecundo libro, ubi reſpirationi ſubſeruientes proponebantur muſculi, & in tertio, dum arteriarum munus recēſebatur, de reſpirationis & pulſus natura uſuq; nonnulla pertractauerim. Abſolutam namq; horum tractationem neq; illic, neq; hic aggrediendā duxi: quòd hanc priuatos, eoſdemq; complurimos libros exigere, Galenus nobis abundè oſtenderit. Quando inſpiramus itaq;, omnibus corporis partibus ſecundùm naturam ſeſe habentibus, & caloris ingeniti (quem Galenus animam, aut primarium ſaltem ipſius inſtrumentum eſſe tradidit) qualitate, nulla occaſione adaucta, tunc aerem per nares diſtenti thoracis beneficio attrahimus: cuius portio ad cerebrum, quum per[a] octaui capitis oſſis foramina, quibus præcipuæ olfactus organorum[b] partes incumbunt: tum etiam, atq; id magis, per[c] meatus pituitam ex cerebro ad fauces deducentes, aſſumitur, ſpiritum animalem nonnihil enutritura. Verùm copioſior per nares attracti aeris portio, ex amplis narium[d] foraminibus in fauces ſecundùm poſteriorem[e] gargarij ſedem ducitur, nonnihil ab illo temperata. Hinc[f] in laryngem, & dein per totam aſperam arteriam in frequentes ipſius per pulmonis ſubſtantiam propagatas ſoboles fertur. Poſtquam uerò aer ab hac ſubſtantia cordi quodammodo præparatus eſt, à[g] uenalis arteriæ ſurculis, pulmoni etiam intextis, ex aſperæ arteriæ ramis elicitur: & in[h] ſiniſtrum cordis uētriculum delatus, tenui admodumq; feruido, quem cor inibi continet, ſanguini cōmiſcetur. Huius aeris qualitate, contenti in hoc uentriculo caloris qualitas euentilatur, ſubſtantia autem caloris (quæ aere & ſpirituoſi ſanguinis exhalatione conſtat) iſtius aeris ſubſtātia enutritur. Quod uerò uelut fuliginoſum ex hac peculiari cordis functione congeritur, rurſus per uenalem arteriam in pulmonem ablegatur: & ab aſperæ arteriæ propaginibus exceptum, unà cum reliquo aere, quem ex illis arteriȩ uenalis germina, tanquam cordi ineptum, non attraxerant, denuò per aſperam arteriam, & laryngem, faucesq;, & nares, concidentis contractiq; thoracis opera, educitur. Huiuſmodi ſanè in naturali reſpiratione, aeris ductus perficitur: in non naturali uerò, aer potiſsimùm per os attrahitur, efferturq;. Vocamus autem uulgò non naturalem reſpirationem, qua alterius quàm temperatæ caloris innati qualitatis nomine utimur: ut quū ea qualitas aliqua ex cauſa in eum modum increuit,

Quî aer in reſpiratione digeratur, cordisq; & ipſi ſubminiſtrantiū partiū functionis enumeratio. Lib. 2. de Arte curat. ad Glauconem.

a 5 fi. cap. 6 lib. 1 A, A, B.
b 12 fi. lib. 7 C, D. & 13 fig. L, L.
c 3 fi. cap. 12 lib. 1 characteres ad latera M poſiti.
d 2 fi. cap. 12 li. 1 11, O.
e 6 muſc. tab. E.
f in figurā aſperam arteriā exprimentē cap. 38 lib. 1. & hic 6 fig. Y.
g 2 fi. cap. 15 lib. 3. & hic 6 fi. G, & 12 fi. D.
h Apertus eſt in 9 fig. & in 10.

increuit, ut per nares allatus aer homini non ſufficiat: aut quoties exufflationem, uocem, eiusq́; generis reliqua, ad quæ ſecundariò reſpiratio famulatur, tentamus. Ab aeris ſubſtantia in ſiniſtro cordis uentriculo ſanguini ibidẽ contento permixta, uitalis ſpiritus conficitur: qui ex hoc uentriculo in[i] magnam arteriam unà cum ſanguine impetu ruẽte ac feruido diffuſus, per uniuerſum corpus ſecundùm arterię ſeriẽ digeritur, et calorẽ ſingulis membris priuatim innatũ reficit, temperatq́;, quod ipſius diffuſum eſt inſtaurãs, haud ſecus ſanè atq; membrorũ ſubſtãtia à ſanguine per uenas adducto reſtituitur. Et quemadmodum reſpiratio, & ſanguinis ex[k] dextro cordis uentriculo in ſiniſtrum aſſumptio (quantumuis interim hæc nobis ſit obſcuriſsima) cordi ad uitalis ſpiritus, calorisq́; natiui repoſitionem faciunt: ſic pari ratione materia à ſiniſtro cordis uentriculo per arterias reliquo deducta corpori, aliarum partium ſpiritum & natiuum calorẽ recreat. Atq; huius etiam occaſionis gratia idem pulſus & reſpirationis uſus cẽſetur. quod enim inſpiratio materiei in ſiniſtro cordis uentriculo repoſitę præſtat, id reliquis partibus in pulſu arteriarum dilatatio largitur: expiratio autem, arteriarum contractioni correſpondet. At quibus organis, incredibili diuinaq́; artificis ui fabricatis, hęc omnia perficiantur, quaq́; ratione hæc admiranda Naturæ opera compleantur, iam ordine enitar perſequi: ea interim non repetiturus, quæ in primo libro de thoracis oſsibus, & aſperæ arteriæ cartilaginibus, ac in ſecundo de eorundem muſculis, & in tertio de arteriarum conſtructione neceſſariò perſecutus ſum. Quapropter ut in libro hunc præcedente, à peritonæo ſermonis cibi ac potus organorum initium opportunè inſtituimus: ita quoque & hîc à tunica coſtas ſuccingente, non immeritò inſtrumenta aereæ ſubſtantiæ nutriendæ dedicata, auſpicabimur.

Marginal notes: i 10 fig. A. 6 fig. O. & tota fi. cap. 12 lib. 3. — k Patet in 7 fig. & 8. — *Reſpirationis & pulſus idem uſus.*

DE MEMBRANA COSTAS SVCCINgente. Caput II.

QVANDOQVIDEM coſtas ſuccingens tunica, aliud nihil quàm membrana eſt, neq́; ita integrè à coſtis, ac peritonæum ab ipſi commiſsis muſculis, liberari poteſt: eius imaginem aliunde ſumere non licet, quàm ex figuris internam thoracis amplitudinem ſuperficiemq́; exprimentibus: cuiuſmodi in primis occurrit octaua muſculorum tabula, ac in oſsium figuris illæ, quibus omnia thoracis oſſa ſimul proponuntur, ut duæ priores Capitis deciminoni libri primi, & tres ultimæ eiuſdem libri figuræ.

TVNICAE membranæ'ue coſtas ſuccingẽtis, ac ὑποζωκὼς Græcis, uulgò autem pleuræ dictæ, ſitum, ipſius nomen indicat. hæc namq; omnibus coſtis (præterquàm duodecimæ, à[a] ſepti trãſuerſi implantatione prorſus occupatæ) præterea & toti pectoris oſsi ſubtenſa: thoracis uerò uertebrarũ corporibus, & ſuperiori ſepti parti, thoracis amplitudinem reſpicienti, obducta, figurã magnitudinemq́; totius thoracis cauitati correſpondent adipiſcitur. Pertinet enim parte ipſius poſteriore, à prima thoracis uertebra deorſum ad undecimam uſq;, è cuius regione ſepti pars arteriam[b] magnam tranſmittens, conſiſtit. anteriore autem ipſius parte, à iugulo ad humillimam uſq; pectoris oſsis ſedem, cui ſeptum innaſcitur, deſcendit. In lateribus uerò, à prima coſta ad ſuperiorem ſepti ſuperficiem, quam thoracis cauitatem reſpicere diximus, fertur, hanc quoque uniuerſam, ut & reliquam thoracis cauitatem, ſublinens. Hæc itaq; membrana, perinde atq; thoracis cauitas, figura admodum uariat. Superiore enim parte, ut & thorax, anguſta eſt, ac uelut in acutũ deſinit: inferiore uerò parte latior quàm ſu-

Marginal notes: *Nomen & ſitus membranæ coſtas ſuccingentis.* — a 7 muſc. tab. Δ. — *Magnitudo.* — b 7 muſc. tab. q. — *Figura.*

quàm ſuperiore exiſtit. at in lateribus, thoracis quoq; modo, latior quàm inferiore ſede uiſitur. Dein anteriore parte breuior eſt: poſteriore autem multo longior, ad obliqui ſitus ſepti rationem, exiſtit. nam à pectoris oſsis mucrone, ad undecimam thoracis uertebram obliquo admodũ inceſſu pertingit. Rurſus anteriore parte, ut & in lateribus, membrana hæc exteriùs, quemadmodum & thorax ipſe, gibba uiſitur: at poſteriore ſecundùm uniuerſam thoracis longitudinem, uelut ad internam ipſius amplitudinẽ, impreſsionem, thoracis ritu, obtinet, idq́; uertebrarum & radicum coſtarum ratione. Vertebrarum enim corpora in thoracis prominent cauitatem: ut & coſtarum radices, quæ à uertebrarum corporibus retrorſum tantiſper reflectuntur, donec denuò uerſus anteriora deorſum procedentes obliquentur.

Membranæ huius ſuperficies quales, quiſq; earum ad alias partes nexus.

Interiùs omni ex parte læuis, & ueluti aqueo humore perfuſa eſt: præterquàm ubi proceſſus quoſdam membraneos exporrigit, ex quibus aut alias educit membranas, aut corpus aliquod ſibi colligat. Fit autem id præcipuè ſecundùm uniuerſam poſterioris ſuæ partis longitudinem, ad uertebrarum nimirum progreſſum, ubi [c] interſepientes thoracem producit membranas, & [d] aſperam arteriam, [e] ſtomachum, [f] magnam arteriam, & [g] ſine coniuge uenam firmat, & ſibijpſi uinculis connectit, illiſq; aſcititias tunicas offert. Pariter ſe habet ſecundùm oſsis pectoris, & ſepti quoq; à pectore ad dorſum uſq; ductum, ubi interſepientes thoracem membranæ illi cõtinuantur. Nonnunquam, haud ſecus quàm peritonæo, internæ huius membranæ ſedi adeps durior adnaſcitur: idq́; præcipuè, ubi uertebris eſt propinquior, quaq́; ipſius inſigniores uenę porriguntur. Quinetiam modò in uno, modò in altero latere membraneas fibras pulmoni applantat, quibus illum ſibi admodũ ualidè in hominibus, aliter ferè quàm in canibus, ſuibus & ſimijs, adnectit. Hoc enim non ſemel obſeruauimus, idq́; potiſsimùm in læuo latere, non quidem ad coſtas duntaxat, uerùm & ad ſepti quoq; [h] partem pulmoni uicinam. Præterea in hominibus priuatim, quà hæc membrana thoracis cauitatem ſuccingens, ſepto obnaſcitur, cordis inuolucrum [i] magna amplitudine ipſi coaleſcit, cõtinuaturq́;, haud ſecus quàm ſi id hinc non minimam ſui initij partem duceret. Porrò hæc membrana ſuperficie externa, quòd undique adiacentibus partibus adnaſcatur, aſpera, inæqualiſq́;, inuicem cõnexarum membranarum imagine uiſitur, uix aliqua tamen pinguedine inibi obducta. Quanquam interim non omnibus partibus æquè pertinaciter connata hæreat. ualidiùs namq; coſtarum oſsibus ac cartilaginibus, membranæ peculiariter unamquamq; coſtam inueſtientis (cuius mox meminero) interuentu adnaſcitur, quàm * internæ intercoſtalium muſculorum ſedi. Sic quoq; ſepti carnoſæ parti longè remiſsiùs quàm neruoſæ committitur.

c 1 fig. H, K, L, O. 2 fi. G, G, H, & I, I K.
d 1 fi. cap. 38 lib. 2.
e 14, 15 fi. lib. 5 A, B, C.
f fig. cap. 11 lib. 3 i.
g fig. cap. 6 lib. 3 F, F.
h 1 fig I, I ad V.
i 3 fig. à G ad F.
** 8 muſc. tab. E, E, quæ diſcernuntur facilè à coſtarũ oſsibus.*

Membranæ coſtas ſuccingentis foramina.

Quà ſepto membrana hæc obducitur, [k] ternis foraminibus eſt peruia. uno quidem uenæ cauæ caudici parato: ſecundo autem, ſtomacho, ipſiſq; attenſis ſexti paris neruorum cerebri ramis: tertio uerò magnæ arterię, & uenæ pari carentis fini. In iugulo, non unico amplo continuoq; pertunditur foramine: uerùm quæ eam inibi perreptant uaſa, pluribus foraminibus complectitur, ipſiſq; adnaſcitur. Tranſmittit uerò hîc uenæ cauæ & arteriæ magnæ [l] ramos, ad hæc [m] ſtomachum, [n] aſperam arteriam, & præcipuas ſexti paris neruorum cerebri [o] propagines, cum ſepti trãſuerſi [p] neruis. Poſtremò, ſecundùm poſterioris ſuæ ſedis longitudinem utrinque ordinata ſerie perforatur, [q] uenis ac [r] arterijs coſtarum interualla petentibus uiam prębens.

Subſtantia.

Subſtantia conſtat membranea, dura ſcilicet, & tenui, alba, æquali, & robore nonnihil peritonæum ſuperante: uerùm ſimiliter ac ipſius quoq; peritonæi, huius ſubſtantia ad dorſum

k 7 muſc. tab. primũ f, ſecundum r, tertiũ q.
l Pete hos ex ult. fig. lib. 3.
m 7 muſc. tab. E.
n 7 tab. F.
o 6 fi. a, d.
p 3 fig. I, I.
q fi. cap. 6 lib. 3 G, G.
r fi. cap. 12 lib. 3 k, k.

Principium.

ad dorſum durior quàm iuxta pectus ſentitur: quum ſcilicet ipſius origo à uertebrarum ligamentis, illarum corpora connectentibus, potiſsimùm pendeat. Porrò uenis ac arterijs & neruis quoq; abundat. ac primùm quidem in poſteriore parte ipſi uena cōiugis expers adnaſcitur: deinde & magna arteria. in lateribus uerò ſubtenſas habet longas, neq; eas ualde graciles uenas & arterias, quæ ſingulis coſtis exporriguntur. Priore autem parte,[s] uaſa ipſi incumbunt, ſub pectoris oſſe deorſum ad abdominis ſuperiora prorepētia, & ramos in coſtarum cartilaginum interualla digerentia. Neruos quoq; cōtingit quàm plurimos: quippe in iugulo tranſmittit maximas ſexti paris neruorū cerebri portiones, quæ in pulmonem, uentriculum & iecur diſtribuuntur,[t] neruosq́; recurrentes germinăt. Deinde etiam ibidem iter, uti diximus, præbet ſepti[u] neruis, à quibus innumeras ſoboles membrana hæc mutuatur, quà ſeptum ſuccingit. Atq; hos quidem neruos intus complectitur: exteriùs autem[x] magni, ijdemq́; una ſerie ad ſingula coſtarum interualla deducti, ſimul cum uenis arterijsq́; ipſi attenduntur. Præterea in poſteriori ſede utrinq; illi ſubtenduntur ſexti paris neruorum[y] propagines, coſtarū radicibus exporrectæ, ac tandem in nutritionis organa diffuſæ. Cæterùm præter hanc membranam, coſtas thoracem'ue ſuccingentem, ſingulis coſtis[z] alia peculiaris obtigit, quam Græcos alteram ſuccingentem coſtas membranam uocaſſe reor. Tale enim quid in libro de Conſtitutione artis medicæ Galenus, morbi lateralis ſpecies ſubdiuidens, indicare uidetur. Eſt autem altera hæc ſuccingens coſtas membrana, inuolucrum, quod omnibus propemodum oſsibus cōmune cenſetur: ea nimirum mēbrana, quam, quòd os ambit, circumoſſalem nūcupamus. Quemadmodum enim oſſa huiuſmodi membrana obcinguntur, ita quoq; & ſingulæ coſtæ orbiculatim ipſas ambientem membranam obtinent, peculiare nihil ab eiuſmodi cæterorum oſsium membranis ſibi uendicantem: etſi Galenus interim externæ tantùm coſtarum ſedi illam uideatur aſcribere, eamq; non unicuiq; coſtæ peculiarem. Cæterùm thoracis cauitatem ſuccingens oblinensq́; membrana, omnibus quæ thorax continet, inuolucrum quoddam euaſit. unde etiam ab uſu tunica (uti à ſubſtantia, membrana) diſſectionum peritis uocitatur. Ad hæc, ipſa quoq;, ut &[a] peritonæum, ijs omnibus quæ amplectitur organis tunicas exporrigit, eademq́; firmata colligat. Quòd autem cum thorace diſtendatur, arcteturq́ue, neminem ambigere arbitror. thoraci enim undiq; adnata, tali conſtat ſubſtantia, qualis & inuolucri loco habetur commoda, ac ſimul leuis ſequaxq́; eſt. His accedit, quòd præſens membrana ſepto tranſuerſo tenui, ſed robuſto interim, opportunè facto, non inefficax robur adiungat: & in ipſo, ut & in[b] intercoſtalibus muſculis, membranę muſculorum uentrem ambientis uicem abundè gerat: quanquam & propriā membranam intercoſtales muſculi aliorum muſculorum modo obſcurè ſortiri uideantur. Cæterùm uenæ & arteriæ & nerui, quibus hæc membrana committitur, etiamſi ad ipſius nutritionem & ſenſum uſui ſint: non tamen eius præcipuè gratia, ſed uicinarum partium, illi adeò frequentes attenduntur. unde etiam ipſi crebrior cum magna tenſione, punctiliq́; cruciatu, ut & cerebri membranis, inflammatio oboritur.

s 2 fig. B, C, D, E.
t fig. capiti 9 lib. 4 inſertæ Q, Q. & S, S.
u 3 fig. I, I.
x Spectantur 2 fi. ca. 11 lib. 4 ſecundùm coſtarum ductum.
y 2 fi. cap. 1 lib. 4 altera b inſignitur.
z Hāc priuatim nulli bi delineauimus, quū membrana ſit oſſi obducta, ex oſsiūq; circumſcriptione petenda ſit.
Singulis coſtis peculiaris membrana.
Membranæ coſtas ſuccingentis uſus, & ipſius conſtructionis ratio.
a 1 fig. lib. 5. & 2 fig. lib. 5 A, B, C, D.
b 8 muſc. tab. E, E.

DE MEMBRANIS CAVITATEM THOracis interſepientibus. Caput III.

MEMBRANAS thoracis cauitatem interdiuidentes, non aliter oculis ſubijcere potuimus, quàm id prima & ſecunda figura præſtare conati ſumus.

MEMBRA-

Interſepientium mēbranarum nomenclatura.

MEMBRANA, quam ſuperiore deſcripſimus Capite, uniuerſam thoracis cauitatem ſuccingit, ſublinitq́ue. at [a] membranę, quas Gręci διαφράττοντας, nos uerò thoracem interſepiētes, aut uulgò mediaſtinum nuncupamus, eandem cauitatem interdiuidunt, in duas præcipuas amplitudines eam diſtinguētes, unde & nomen ſuum meritò obtinent. Habentur autem in thoracis medio utrinq; ſingulæ, ſecundùm ipſius longitudinē procedentes. à iugulo enim ad totam [b] ſepti tranſuerſi longitudinem pertingūt, & à tota pectoris oſsis longitudine ad thoracis uſq; uertebrarum corpora exporriguntur. Atq; his etiam terminis membranarum amplitudo circunſcribitur, quæ triangulum quodammodo ex inæqualibus & obliquis lateribus coſtis ue cōformatum refert. una enim coſta, quæ & breuior eſt, à iugulo ſecundùm pectoris oſsis longitudinem ad eius uſq; mucronem, & ſepti hîc cōnexum fertur: ſecunda uerò hac longior, à iugulo ſecundùm dorſi ductum ad undecimam uſq; thoracis uertebram procedit: tertia, longitudine inter illas media, ab oſſe pectoris ſecundùm ſepti longitudinem decliuis ad dorſum deſcendens, duas priores coſtas cōmittit.

a 2 fi. dextra G, G, H. ſiniſtra I, I & K inſignitur.

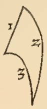
b 7 muſc. tab. Δ. & 1 fig. I, I.

Numerus.

Situs.

Forma.

Magnitudo.



HAC figura triangulus ille, quē hîc deſcribimus, proponitur, ſuas lineas ſeriatim numeri characteribus notatas exhibens.

Quo pacto interſepientes mē branæ inuicem diſtent.

Membranæ iſtæ in mutua diſtātia & coitu plurimum uariant. ſecundùm dorſi enim longitudinem, quà uertebris committuntur, inuicem contiguæ ſunt, & anguſtam ualde inter ſe cauitatem fibris membraneis oppletam efformant. Quà uerò pectoris oſsi committuntur, in homine quidem inuicem neutiquam contiguæ ſunt, ſed pro [c] oſsis pectoris latitudine mutuò [d] diſtant. Superiori enim parte, ubi id ampliſsimū eſt, ac clauiculas primamq́; utriuſq; lateris coſtam ſuſtinet, membranæ etiam inuicem admodum abſcedunt: cauitatem nihilominus uniuerſam, quam inter ſe continent, fibroſis membraneisq́ue nexibus adimplentes. Vbi uerò pectoris oſsi ſecūdæ coſtę cartilago [e] inarticulatur, quemadmodum pectoris os illic arctius euaſit, ita quoque dextra membrana minus inibi à ſiniſtra remouetur. Hæc membranarum diſiunctio ſenſim ſecundùm oſsis pectoris longitudinem deſcendēs, capacior redditur, & perinde ac os ipſum dilateſcit: adeò, ut tanta in homine hîc membranarum conſurgat diſtantia, quanta undiq; pectoris oſsis cernitur latitudo. Cæterùm quà membranæ ſepto tranſuerſo [f] cōmittuntur, omnium maximè inuicem abſcedunt, inibi tantam efformātes cauitatem, quanta ſepti tranſuerſi membranei circuli undiq; eſt [g] latitudo. Cauitas hæc in hominibus nihil prorſus complectitur, præter cordis [h] inuolucrum, ipſumq́; cor, & uenam cauam ſeptum penetrantem: & dein in poſteriore inferioreq́ue ſede [i] ſtomachum, ſeſe hic à dextra corporum uertebrarum regione ſubleuantem, ac cum attenſis ipſi neruis [k] per ſeptum tranſuerſum ad elatius uentriculi orificium contendentem. In canibus uerò, & reliquis animalibus, longius pectoris os, longioremq́ue thoracem poſsidentibus, cauitas hæc multo capacior uiſitur, nullis membraneis fibris obducta. Dein eius baſis à cordis inuolucri mucrone multum, ſecus quàm in hominibus, diſtat. & illa quoque in dictis animalibus pulmonis lobum continet, qui ſubſterniculi & manus cuiuſdam inſtar cauam uenam hàc progredientem ſuffulcit. Hoc enim homines, quum breuiori ductu ipſis uena quàm illis animalibus ducatur, carent. quanquam Galenus, ex ſimijs & canibus coniecturam faciens, hunc lobum etiam hominibus tribuerit. Præter diſtantias, à membranis, quà dorſo, pectori & ſepto committuntur, efforma-

c 6, 7 fig. ca. 19 lib. 1.

d 2 fig. G, G diſtant ab I, I.

e 1 fi. cap. 19 lib. 1 D ad h.

f 1 fig. K.

g ab n ad l 7 muſ. tab.

h 3 fig. C, D, E, F, G. dein quæ habētur in B, B 4 fig.

i 14, 15 fi. lib. 5 A, B, C, D. dein T, V. & huius lib. 12 fig. A, A.

k 7 muſc. tab. r.

Quid inter mē branas interſepientes reponatur.

efformatas, alia occurrit illi quæ ſepto cõtinua eſt, quodammodo cõmunis, & ad cordis effigiem extructa. Præſentes enim membranæ in ipſarum medio cordis inuolucrum, & in ipſo cor, uti diximus, complectuntur, & pro huius mole formaq; dextra membrana à ſiniſtra in thoracis cauitatis latera[l] abſcedit. His in[m] medio nulla, niſi perquàm raro, adnaſcitur pinguedo:[n] exterius uerò quà quæq; ſuam thoracis reſpicit cauitatem, multo ſępe, ac præcipuè in hominibus, adipe abundant, adeò ut[o] omento quibuſdã partibus ſimiles, & pinguiores interdum uideantur. Pręter adipem, ipſis adnaſcitur[p] glandoſum corpus, uaſorum diſtributionibus in iugulo pręfectũ.[q] Venis quoq; ac arterijs abundant, ſed tenuibus, ac illis quæ per omenti mẽbranas digeruntur perquàm ſimilibus. Venæ quidem non à caua,[r] ubi ſeptum permeat (quanquam ita Galenus docuit) initium ducunt, ſed potiſsimùm ab[s] illis quæ deorſum à iugulo pectoris oſsi exporriguntur. Illæ enim uenæ ac arteriæ ſecundùm harũ membranarum ad pectus connexũ deſcendentes, in progreſſu ſurculos diſpergunt ex anteriorib. in poſteriora pertinentes. Deinde aliquot ſoboles his membranis à[t] uena cõiugis experte offeruntur. At pręter has plerunq;, & potiſsimùm in hominibus,[u] alia notatu dignæ craſsitudinis à iugulo ſecundùm utriuſque membranæ longitudinem deorſum ad ſeptum uſq; deducitur uena, ſepti neruo concomitata. Septi enim tranſuerſi nerui externæ membranarũ ſedi adnati, deorſum protendũtur, ęquali ferè interuallo à pectore & dorſo in progreſſu diſtantes. Atq; hi ſolùm nerui cum uaſis & adipe[x] externæ membranarum regioni, quæ pulmonem reſpicit, adnaſcuntur, eaq; læuis quodammodo, & aqueo quaſi humore oblita uiſitur: interdũ etiam aliqua ex parte pulmonem adnatum poſsidens.[y] Interna uerò membranarũ ſedes undiq; aſpera eſt, tum propter fibras membraneas, quibus inuicem membranæ cõmittuntur, tum eas quibus ualidiſsimè cordis inuolucro adnaſcuntur. Mẽbranæ iſtæ ea membrana qua coſtæ ſuccinguntur aliquantulo tenuiores exiſtũt, ab hac omnibus illis ſedibus quibus ipſi committuntur exortæ, primarioq; uſu in hoc creatæ, ut cordis inuolucrum, ac proinde ipſum quoque cor, ne deorſum ac retrorſum concidat, in ſua ſede contineant. id enim (& ſi ab alijs minimè animaduerſum fuerit) uiuorum & mortuorum ſectio luculentiſsimè (ſi animũ modò adhibueris) oſtendet, quacunque ratione has membranas aggreſſus fueris. Deinde ad uaſorum ſecuriorem ductum auxiliantur: & poſtremò ex uniuerſa thoracis amplitudine duas efficiunt cauitates, qui uſus haudquaquam minimus cenſeri debet: quandoquidem huius beneficio altera thoracis cauitate ex uulnere pertuſa, & pulmone hac ſede propter aerem per foramen ingredientem à motu ceſſante, altera cauitas adhuc illæſa animali famulatur, quemadmodum in uulneratis hominibus, & è uiuis brutorum ſectionibus frequenter diſcimus. Num autem ab his membranis, an uerò à membrana coſtas ſuccingente organa in thoracis cauitate repoſita, aſciticias tunicas inuolucraq; mutuentur, hîc contentioſe haudquaquam diſceptandum duxerim: quum planè idem uſus, quod ad eiuſmodi tunicas uaſorumq; connexus ſpectat, interſepientium membranarum & membranæ coſtas ſuccingentis cenſendus ueniat. Præterea neutiquam inueſtigandum eſt, num præter membranas ſingulis coſtis perinde ac reliquis oſsibus orbiculatim circũdatas, una tantum in uniuerſo thorace coſtas intus ſuccingens ſit membrana, quemadmodum eam deſcripſimus: num uerò duæ ſint ſtatuendæ: ut una quidẽ dextra eſſet, ea ſcilicet quæ dextram thoracis cauitatẽ ſuccingeret, unà cum dextra interſepiente membrana: alia autem ſiniſtra, quæ ibidem thoracis cauitati

qq obduce-

Quæ interſepientium mẽbranarum cõſtitutionem ſubeant.

Tum alibi ſæpius, tũ falſa in Ariſtotelẽ argumenta confingens, in 6 de Placitis Hip. & Plat.

Interſepientiũ memb. ſuperficies & connexus.

Ortus.

Vſus.

l 1 fig. L. 2 fig. M, M. m 2 fig. L, L. n 2 fig. H, K. o 2 fig. li. 5 Q, Q, Q. & tota 4 fig. eiuſ. li. p 2 figu. F. q 1 fig. O, O, & Q. r iuxta B fig. ca. 6 li. 3. aut hic 5 figuræ D. s 1 fig. M, N 2 fig. B, C, D E. t fig. cap 6 lib. 3 F, F. u 1 fi. Q. et tiſ. uu P, P. x 2 fi. H, K. y 2 fi. L, L.

obduceretur, & eius ſedis interdiuidentem membranam ſimul efformaret. quod prorſus non eſſet abſurdum, eſſetq; peculiaris differẽtia, qua ſuccingens coſtas membrana à peritonæo diſtingueretur, quum id unicum reuera ſit: illa autem tunc duplex haberetur, quemadmodum etiam Galenus libro ſeptimo de Adminiſtrandis ſectionibus utcunq; manifeſtè cenſuit.

DE ASPERA ARTERIA.
Caput. IIII.

AD ſpectandam aſperæ arteriæ harmoniam inprimis conducunt figuræ trigeſimioctaui Capitis libri primi, dein eæ quæ uigeſimoprimo Capiti libri ſecundi præponuntur.

IN TERTIO libro, ubi[a] arteriarum è corde initium petentium complectebar ſeriem, traditum eſt, quî[b] arteria, cuius hiſtoriam modò aggredior, ſimpliciter quòd aerem continet, arteria ueteribus primùm fuerit appellata, & quî temporis ſucceſſu, quũ & uaſa uitalẽ ſpiritũ ſanguineq; impetu ruentẽ ex corde deducentia, & in uenarũ numero nõ amplius habita, arteriæ etiam nomine donarentur, hæc quidem uaſa læues arteriæ, illa uerò aſpera, ab inęquali qua cõſtat ſubſtantia, ſint nuncupata. Atq; ita eo nomine ad hunc uſque diem aſpera arteria nobis eſt obuia. quam nõ homines modò, uerùm & animalia quę pulmonem nanciſcuntur omnia, unicam habent longo ductu, inſtar caudicis cuiuſdam, ex faucibus deorſum protenſam, & dein frequenti ſobole per pulmonis ſubſtantiam excurrentem. In faucibus enim[c] duobus narium foraminibus in oris amplitudinem pertinentibus,[d] alia duo in humiliori faucium ſede correſpondent: quæ quidem non ſecundùm latus, ut illa, mutuò contermina, ſed unum altero prius cernuntur. Ac horum quidem poſterius ſtomachi ſeu uiæ cibum potumq; ex ore in uentriculum deducentis initium exiſtit: anterius uerò, aſperæ arteriæ principium eſt, quę hinc deorſum rectà nuſquã in latus declinans, ſecundùm colli longitudinem ad quartam uſq; thoracis uertebram ducitur, tota poſteriori ſede[e] ſubſtratum habens ſtomachum, uertebrarũ corporibus, primoq; dorſum mouentium muſculorum pari abſq; alterius organi medio innitentem. unde etiam aſpera arteria à uertebris tantum remouetur, quanta ſtomachi eſt craſsities. Porrò anteriori aſperæ arterię ſedi non eadem toto ductu prætenduntur. in elatiſsima nanq; ſede, ubi oris ſpectat amplitudinem,[f] os *v* imaginem referens cum ſuis muſculis & cute, ipſi prælocatur. Hinc uerò ad iugulum ac pectoris oſsis elatiorem uſque ſedem, præter cutem & illi[g] ſubditum ex carnoſa membrana muſculum, arteriæ aſperæ obtenditur * bifidus muſculus, qui à pectoris oſſe enatus, oſsis *v* referentis anteriori parti inſeritur, & deinde[h] alij duo à pectoris quoque oſſe in humiliorem ſcutiformis cartilaginis partem pertingentes, proximè arteriæ hîc incumbunt. Vbi uerò thoracem ingreditur, principia quoque[i] muſculorum ex clauiculis & pectoris oſſe ad[k] mamillares in capite proceſſus deductorum, tanquam propugnacula ipſi quoque præfiguntur. In iugulo[l] glandium inibi uaſorum diſtributioni ſubſeruiens, & uaſa ipſa præter pectoris os illam obtegunt. Quod tamen ipſius corpori proximum eſt, in iugulo quidem eſt glandium, & paulo demiſsius in thoracis cauitate[m] ramus arteriæ magnæ in[n] ſoporales arterias præcipuè diſtributus, quæ unà cum ſexti paris cerebri[o] neruis, &[p] internis iugularibus, aſperæ arteriæ lateribus uicinè attenduntur. dein ad laryngis radicem utrinque[q] glanduloſum, ſed rubicans corpus (quod poſtea expreſsiùs deſcribemus) ipſi adna-

Aſperæ arteriæ numerus. *Situs.* (left margin, beside "nobis eſt obuia … ex faucibus")

Ipſi commiſſa corpora. (left margin, beside "ſtomachi eſt craſsities … ctu prætenduntur")

Right margin notes:

a fi. cap. 12 lib. 3. & 2 fig. cap. 15 lib. 3.
b 1, 2 fi. ca. 38 lib. 1.
c 2 fi. ca. 12 li. 1. n, o. & 6 muſc. ta. utrinque ad E.
d Poſses illa ferè petere ex 3 fig. ca. 21 lib. 2, ut unum eſſet inter L & l, alterũ uero ipſum ſuperius H.
e 7 muſ. ta. E ſubijcitur F. quod priuſquã præſcinderetur incũbebat ſuper B & C, D.
f 1 fi. ca. 21 lib. 2 A. aut 4 muſ. tab. P cũ R, Q, S, T, V.
g 3 muſcul. tab. Γ.
** 4 muſcu. tab. S, T.*
h 5 muſ. ta. alter P notatur, aut 1 fi. ca. 21 li. 2 G in g primæ fig. aut 4 aut 5.
i 4 tab. Θ.
k 3, 4, 5 fig. ca. 6 li. 1 k.
l 2 fig. F.
m 6 fi. R ſuper Y.
n fig. capiti 9 li. 4 inſertæ F, F, G, G.
o Eiuſdem fig N et O. dein Q, Q, S, S.
p fi. ca. 6 li. 3 S. aut ſpecta hic ultimã fig li 3.
q 2, 3, 4, 5 fi. ca. 21 lib. 2 M.

ipſi adnaſcitur. Quũ primum uere aſpera arteria ad quartæ thoracis uertebræ corpus uſq; [r] deſcendit, in duos pares bipartita truncos, unum [s] dextris pulmonis lobis, alterũ [t] ſiniſtris exporrigit, qui pulmonis ſubſtãtia undique amplexi, parem cum pulmone ſedem occupant. Vnde etiã aſperæ arteriæ [u] imaginem uix ulli rectius quàm arbori à radicũ propaginib. liberatæ aſsimilaueris, cuius caudex in duos primùm diſciſſus ſit ramos, & hi rurſus in innumeras ſoboles diffuſi. Huius nanque caudicis initium, laryngi reſpondebit: totus autem caudex reliquæ aſperæ arteriæ parti à larynge ad quartam uſque thoracis uertebram protenſæ conueniet: rami uerò, eorundemque innumera ſoboles, arteriæ in pulmonem diductibus conferentur. Vt enim caudicis initium radices educens, uarium, neque pari undique conſtans forma uiſitur, ſic & larynx undique pugnantem diſsimilemque figuram obtinet. Superiore enim parte prout aut depreſſum aut erectum finxeris laryngis [x] operculum, acuta aut depreſſa obtuſaque eſt. Anterior autem laryngis pars, & latera quoque, anteriorem [y] primæ ipſius cartilaginis ſuperficiem commonſtrant, quæ ſecundùm ipſius longitudinem in medio extuberat, illinc lateribus obliquè in poſteriora extrorſum procedens. Ad hæc, ut huius cartilaginis ſuperior pars longè amplior inferiore exiſtit, ita etiã laryngis ſuperior ſedes hîc latior inferiore cernitur. imò [z] humillima laryngis ſedes, quæ ſecũda ipſius cõſtituitur cartilagine, amplitudinem latitudinem'ue reliqui aſperę arterię caudicis ductus adęquat. [a] Poſterior laryngis regio, præcipua ſua ſede quodammodo plana eſt, propter inſignem primæ cartilaginis ad poſteriora ſuis lateribus progreſſum. aliàs enim hæc regio ſecundæ ac [b] tertiæ cartilaginum laryngis gratia, paulo minus toto teres eſſet: uti ſanè eſt [c] humillima poſterioris regionis ſedes, occaſione ſecundæ cartilaginis humiliùs prima [d] procedentis. In poſteriori [i] inſuper ſede, prout tertia cartilago in laryngis cauitatem cõtrahitur, aut retrorſum porrigitur, ita quoq; elatiores ipſius apices in interiora exteriora'ue magis prominẽt, laryngis figurã emutãtes. Cæterùm reliquus aſperę arterię caudex (ut & arborum caudices ferè ſolẽt) ad ramorũ uſq; diſtributionẽ ſibi ſimilis eſt, nõ tamẽ abſolutè. Nã quum cõcidit arteria, neq; aere diſtẽditur, anteriore quidẽ parte teres eſt: uerùm paulo uidetur latior ac depreſsior, hinc ad latera ſic orbiculatim ducta, ut in poſteriora procedẽs, reddatur anguſtior. Atq; ita poſterior ſedes anteriore anguſtior eſt & plana, uerſuſq; internã ipſius amplitudinẽ nõnihil orbiculatim impreſſa. Quum aũt arteria diſtenditur, ipſius poſterior pars æquè ac prior, & magis quodammodo lateſcit, & in poſteriora tumens, orbicularis tereſq;, ut illa, efficitur. Eandẽ formã ſeruant omnes aſperæ arteriæ in pulmonem ſparſæ ſoboles, quæ arborũ ramis aſsimilãtur, & in omnes pulmonis partes frequẽtiſsimis germinibus, ut iam dictũ fuit, excurrẽtes, uniuerſam ſeriem illius [e] imagini reſpondentẽ conficiũt. Externa aſperæ arteriæ ſuperficies præter dictã laryngis ſuperficiẽ inæqualis, ſed interim ordinata ſerie procedens uiſitur: ac quũ arteria aere diſtẽditur, à tergo quidẽ lęuis inſtar cõtinuę cuiuſdam mẽbranæ eſt, à laterib. uerò & anteriore regione inæqualis: mẽbrana ſcilicet, quæ cartilagines mediat, tunc ipſis cartilaginib. magis extuberante. contrà uerò, quũ laxa cõcidit: nã tunc cartilagines mẽbranea ſubſtãtia eminentiores protuberant. Ad hęc, inſtar membranarũ quæ alijs connaſcuntur partibus, externa arteriæ ſuperficies aſpera eſt. Poſteriore etenim ſede fibroſis aliquot nexibus ſtomacho cõmittitur, & ſuperior laryngis regio, quũ communem cum ſtomacho tunicam ſortiatur, ualidiſsimè illius tunicæ beneficio ipſi connaſcitur: quemadmodũ & larynx ſtomacho firmiſsimè [f] muſculorum

Aſperæ arteriæ forma.

Qualis aſperæ arteriæ exterior ſuperficies.

Connexus aſperæ arteriæ.

r 12 figu. B. aut ſpecta 1 fig. ca. 38 lib. 1.
s 12 fi. E, G.
t 12 fi. F, H.
u Hic ſedulò ſpecta figuras 38 ca. li 1 & cap. 21 lib. 2.
x 2, 3, 4 fi. cap. 21 lib. 2 L.
y 4, 5 fi. ca. 21 lib. 2 g.
z 4, 5, 10 fig. cap. 21 lib. 2 i.
a 2 fig. cap. 38 lib. 1 & 6 fig. ca. 21 lib. 2.
b 6, 7, 9 fi. ca. 22 li. 2 l.
c 12 13 fig. cap. 21 lib. 2 k.
d 4, 5 fig ca. 21 lib. 2
i humilius conſiſtit quàm g.
e Confer 1 figurã cap. 38 li. 1 cum 12 & 13 fi. lib. 6.
f 2, 3, 5 fig. cap. 21 lib. 2 I.

opera cõnectitur,qui ſtomachũ amplectentes, primæ cartilaginis laterib. implantantur. Anterior aſperæ arteriæ pars & latera attẽſis muſculis & uaſis, ac præcipuè[g] recurrentib.neruis cõnaſcuntur. Quinetiã ubi aſperæ arteriȩ rami in pulmonẽ excurrunt,propter ipſis adnatã pulmonis ſubſtantiã minus lȩues exiſtunt.

g fig.capiti 9 li.4 inſer ta Q,Q, S,S.

Interna aſperæ arteriæ ſuperficies qualis.

Cȩterùm interior ſuperficies etiãſi inæqualis pro cartilaginũ extuberantia ſemper ſit,læuis tamen,ac uelut unctuoſo humore perfuſa, neque ullis fibroſis explantationib. aſpera exiſtit. & talis quoq;,quod ad læuitatẽ ſpectat, [h] interna laryngis eſt ſuperficies:quamuis interim neq; orbicularis,teres'ue ſit, neq; tuberib. occurrat libera. In humillima enim parte,utcunq; aut arctetur, aut diducatur,orbicularis ad amuſsim patensq́; eodem ſemper modo,ob perfectum quẽ ſecunda cartilago efformat circulũ, euadit. in medio uerò quum arctatur,penitus conniuet,nõ orbicularis quidẽ orificij ritu, uerùm rectæ inſtar lineæ ſeu rimæ ab anterioribus in poſteriora protenſæ: quæ ſi dirimitur, aperiturq́;, ab anteriore parte ſenſim in poſteriora tantiſper latior efficitur, donec laryngis interior ſuperficies tota quodãmodo orbicularis teresq́; intus ſpectetur. Quando hȩc rima arctatur,& cõniuet, ipſaq́; inferior laryngis pars neceſſariò teres permanet,utrinq; ad rimæ illius latera una conſpicitur fouea, altiùs quodammodo quàm rimæ ſuperficies cõſcendens, unde etiam hîc cornuta ſuperficies ſub rima cõſurgit. Superficies uerò laryngis ſupra rimã conſiſtens,prout hæc aut recluditur,aut cõprimitur, etiam differt, nunquã tamen penitus eſt orbicularis,ſed pro rimæ compreſſu ex poſterioribus in priora magis minusq́; arctatur. Inferior laryngis operculi ſuperficies cócaua,ſuperior autem conuexa cernitur. Verùm ne longius in aſperæ arteriæ forma explicanda morer, ipſius aggredienda eſt ſubſtantia, quæ magna ex parte occurrit membranea & cartilaginea.

h 11, 12, 13 fi.ca. 21 li. 2. quarum indices ſpectabis.

Aſperæ arteriæ ſubſtantia, quibus cartilaginibus conſtituatur.

i Si uiſum fuerit,ſeriatim ſpecta figuras ca. 38.lib.1.

[i] Larynx namque (uti primo libro explicatũ eſt non perfunctoriè) tribus conſtat cartilaginibus. prima nimirum , quam diſſectionum periti ſcuto aſsimilarunt: ſecunda,quam quòd nomine deſtituitur, quaſi ſine nomine uocauerunt:tertia, quæ gemina eſt, quamq́ue uaſorum orificijs,quibus aquam manus lauaturis affundimus,reſpondere arbitrati ſunt. Deinde laryngis operculum ipſius quoque conformationem ingreditur, ex cartilaginea membraneaq́ue & pingui ſubſtantia (quemadmodum & tertiæ cartilaginis ſuperior pars) conſtitutum. Reliquum aſperæ arteriæ corpus innumeris conformatur cartilaginibus, quæ ſingulæ circulo correſpondent, cui quarta pars ſit execta. Propius enim ad anuli circuli'ue perfecti figuram, quam nõnullis uiſum eſt, accedunt, circumferentiam corporũ uertebrarum thoracis & lumborũ[k] referentes. Cartilagines hæ à C ſpecie σιγμοειδεῖς Grȩcis appellatæ,& βρόγχια ab illis inſuper dictæ, quibus uniuerſa aſpera arteria βρόγχος nuncupabatur,in orbiculo,arteriæ figurã imitantur: corpus tamen ipſorum teres non eſt, ſed quodammodo quadrangulare, multo interim latius quàm craſsius. Dein non eandem toto corpore ſeruant craſsitiem: in medio enim craſsiores ſunt quàm in extremis, quibus paulatim attenuantur, ac uelut in membranam degenerant. Neque arbitretur quiſpiam,illorum ſententia deluſus,qui à perfecti circuli figura cartilagines ſolum deſinere prodiderunt, ne arteria ſtomachum plus æquo comprimeret, eas hanc formam ſpeciemq́ue in caudice ipſius arteriæ duntaxat ſeruare, in pulmonis uerò ſubſtantia completos effici circulos. quum in pulmonis ſubſtantia perinde ac in caudice ſeſe habeant, continua ſerie æqualiterq́ue mutuò diſtantes in arteria[l] collocatæ, & hac denique ex parte quandam dorſi oſsium ſuis corporibus contextus[m] ſpeciem proponentes. in qua cartilagines quidem oſsibus ueniunt

k confer 14 & 15 fi.ca. 38 li.1 cum humilioribus L, L. fig. cap.14 lib.1.

l Spectatur id 1,2 fi. ca. 38 lib.1.

m confer dictas fig. cũ R,R & L, L fig.ca.14 lib.1.

niunt comparandæ,membranæ autem inter illas occurrentes,cartilagineis ligamentis uertebrarum corpora colligantibus.Committuntur uerò hę cartilagines,primùm propriæ cuiuſq; cartilaginis membranæ interuentu.Quemadmodum enim omnibus ferè oſsibus,ut & laryngis etiam cartilaginib.membrana quædã, eo quòd oſsiũ ſit inuolucrũ, circumoſſalis nuncupata[n] obducitur,pari quoq; ratione circulares aſperæ arteriæ cartilagines ſimili mẽbrana integuntur,quæ ex demiſsioribus elatioribusq́; ſui partibus proceſſus exporrigens, illorũ interuentu cartilagines inuicẽ connectit, uelut mẽbraneum inter duas cartilagines ſeſe reſpicientes uinculum efformans. Neq; ſolùm inter cartilagines,ubi ab inuicem æqualiter diſtant, eiuſmodi conſurgit uinculum: uerùm etiã ab extremis tenuiſsimisq; cartilaginũ partib. mẽbranei proceſſus educuntur,partes eas ita colligantes,ut cartilagines unà cum ligamẽto à proceſsib. illis cõflato cõtinuum ueluti efforment circulũ. His cartilaginib. membranisq́; aliæ duæ accedunt mẽbranæ, ab uſu tunicæ nõ immeritò appellatæ. Atq; una quidẽ externam arteriæ ſuperficiẽ undecunq; amplexatur, mẽbraneis illis cartilaginũ uinculis pertinaciſsimè cõnata.Hæc tenuis eſt,illisq́; tunicis par,quas peritonæũ & ſuccingens coſtas mẽbrana quæ ipſis affirmãtur uaſis præbent.Iſtius tunicę interuẽtu arteria cõterminis partib.colligatur, ipſaq́; in primis recurrẽtes neruos arteriæ quodãmodo proprios ſecuriſsimè defert, uenulasq́; laryngem & arteriæ caudicẽ implicãtes aſſumit. Altera arteriæ tunica,internam totius arteriæ ſedem ſuccingit, & ad cartilaginum inter ſe colligationis robur plurimùm auxiliatur, exteriore tunica multo craſsior & ualidior,multisq; numeris dignior,& interna ſuperficie læuis,pinguiq; quodammodo humore oblita.quamuis interim,non undecunq; eandem ſeruet craſsitiem.quum enim linguæ,labrisq́; & palato, & ipſi demũ ſtomacho communis ſit,in laryngis cauitate craſsior euaſit, & pinguedine inter cartilagines & externam ipſius ſuperficiẽ obducitur. Vbi uerò rima lingula'ue laryngis[o] conniuet,hæc tunica utrinq; ad latera dura calloſaque efficitur,ac cum ſubſtantia colorem quoque immutat: ut enim hic tanquam à frequenti,dum ſpiritum retinemus,compreſſu calloſior euadit,ita quoque magis ibidem candicat, albeſcitque. Ea parte qua interior tunica ramos arteriæ per pulmonis ſubſtantiam diffuſos ſuccingit, tenuior longè quàm in larynge uiſitur: in caudice uerò arteriæ,medio ſe habet modo.Per uniuerſæ tamẽ arteriæ cauitatem, hanc tunicam rectis fibris quodammodo intertextam eſſe, ex ſectione didicimus. Quæ etiam oſtendit[p] glandulas alterutra parte ſingulas ad laryngis radicem adnatas,quæ magnæ ſunt,& fungoſæ admodum, carnisq́; propemodum coloris, ſed magis nigricantes, & uenis ſatis conſpicuis obductæ: quarum in ſecundo etiam libro meminimus, quum laryngis proſequeremur[q] muſculos, hîc rurſus neutiquam,ne prolixior ſim,repetendos.Aſpera itaq; arteria omni prorſus ſanguine uacãs,primariò ad aeris in reſpiratione tranſitũ ductum'ue animanti confert: deinde & uocis organum facile eſt præcipuum. quibus etiam uſibus uniuerſa ipſius congruit fabrica.Aerem enim per nares aut os attractum,ex faucibus recta in pulmonem ducit, hunc per uniuerſum pulmonis corpus ita numeroſa ipſius ſerie diſtribuens, ut pulmonis ſubſtantia illum promptè alteret, ac cordis muneribus aptum efficiat. dein aſpera arteria rurſus omnem aerem cordi inutilem unà cum fuliginoſis ipſius recrementis inter expirandum per os aut nares commodè,ita ut modò eſt locata,reddit. Ad quam ſanè functionem, hanc inſtar membranei meatus, qui facilè inanitus concidere, atque rurſus oppletus diſtendi poſſet, extrui conducebat. Quod

Quî aſperæ arteriæ cartilagines inuicem colligentur.

n Quia eiuſmodi mẽbranarũ ac aliarũ tenuium tunicarum ratio ex totius organi circũſcriptione petitur, illæq; membranæ tantum ſunt, eas nuſquam delineauimus.

Duarum aſperæ arteriæ tunicarũ exterior.

Interior tunica.

o 12 fi. cap. 21 lib. 2 f.

p 6 muſculi L. & 2. 3, 4, 5 fi. ca. 21 lib. 2 M.

q intuere fi. ca. 21 lib. 2.

Glandes laryngis radici adnatæ.

Muſculi laryngis.

Aſperæ arteriæ uſus, ipſiusq́; cõſtructionis ratio.

Situs ratio.

Aſperam arteriam membranea ſubſtantia oportuiſſe extrui.

enim niſi fuga uacui magnopere replendum eſt,ac rurſus compreſsionis dun-
taxat ui inaniendum,diſtendi comprimiq́; aptum eſſe oportet. Quum itaque
inſpirationem aeris ue attractionem dilatati pulmonis beneficio fieri omni-
bus conceſſum ſit, pulmonisq́; dilatatio aliud nihil cenſeatur, quàm ſuorum
uaſorum diſtentio,non quidem ſimpliciter omnium,ſed in primis aſperæ ar-
teriæ propaginum: quumq́; expirationem fieri conſtet, quoties pulmo in ſe
colligitur,concidit & arctatur,eaq́ue ratione aerem in ſua cauitate (uidelicet
in aſperæ arteriæ ramis) contentum exprimit, propellitq́;, cuiuis ratiocinari
promptum eſt,aſperam arteriam,ut & diſtendi in inſpiratione & denuò com
primi in expiratione poſſet,debuiſſe fabrefieri. Verùm horum munium occa
ſione ſat erat hanc ex membranea quapiam nerueaq́; ſubſtantia, ut uentricu-
lum, ſtomachum, aut arterias ipſas & uenas conſtrui, neque eam illis quibus
abundat cartilaginibus donari erat neceſſe.adeò ſanè ut nunc fruſtra, quòd ad
aeris ratione uacui attractionem,& aſperę arteriæ ex illo diſtentionē,& quòd
ad aeris ob arctatam compreſſamq́ue aſperam arteriam, expirationem atti-
net, uel aliquam cartilaginem rerum Opifex ipſi largitus uideatur.tantū ab-
eſt, quòd illi Opificis induſtriam oſtenderent, qui omnes aſperæ arteriæ ra-
mos in pulmonis ſubſtantia diſtributos ex cartilaginibus perfectos circulos
conſtituentibus fabricatos finxerunt, & aliam inibi aſperæ arteriæ quàm quà
ſtomacho prætenditur conſtructionem enarrarunt:haud perpendentes,ſi a-
ſpera arteria ita extrueretur,pulmonem neque diſtendi,neq; laxari ita oppor-
tunè poſſe:aut ſaltem in longitudinem, uel breuitatem duntaxat, non autē in
amplitudinem aſperæ arteriæ ramos proficere educi ue poſſe. Neque minus
illi hallucinantur,qui arteriam hanc apertā patentemq́;, & nō ſtomachi mo-
do concidentem efformatam aſſerunt, quo aeris liberior eſſet ingreſſus &
egreſſus:quandoquidē hi pręterquàm quòd laryngis arctationē dilatationēq́;
ignorant,eò uenere ruditatis, ut ipſos lateat, ſi aſpera arteria cum omnib. ſuis
propaginibus ſemper æquè tenſa apertaq́; eſſet, pulmonē neq; unquam con-
ſtringendum aut dilatandum,nihilq́; uacui fuga in aſperam arteriam(ut quæ
prius non concidiſſet) attrahendū. Nā hoc uel ex follibus animaduertere de-
buerunt,quibus longè aliud artificium ad eam partem quę aerē reddit,quàm
reliquæ follium amplitudini adhibetur.Hanc enim artifices diſtendi compri
miq́; promptam reddunt, ut oppleri inaniriq́; poſsit: non autem ita canalem,
quem rigidum faciunt,& uiciſsim diſtendi comprimiq́; ineptum.cuius natu-
ræ ſi totus follis eſſet, quis omnē ipſius uſum nos perdituros, ac inſtar lagenæ
uitreæ follem futurū ignorat? Atq; huiuſmodi membraneæ ſubſtantiæ arte-
riam conſtituentis eſt ratio,quæ hanc membraneā debuiſſe fieri cōmonſtrat.

Cur cartilago aſperæ arteriæ conſtitutionem ſubeat.

At cartilaginibus abundauit quoque, ut nō modò reſpirationis,uerùm & uo-
cis quoq;,uti diximus,organum fieret. Quemadmodum enim aſperam arte-
riam læuium arteriarum modò,reſpirationis nomine membraneam confici
idoneū fuiſſet:ita quoq; ad uocē ampla, rigida, duraq́; prorſus fiſtularū, tibia-
rum & cornuum ritu effingi debuerat. Quandoquidem ut uox fiat, ſymme-
triam quandā & robur eſſe oportet, aeris & ſubſtantiæ ab ipſo percuſſæ. Hu-
iuſmodi ſanè ſubſtantia eſt cartilago,ex qua uniuerſam arteriā ſolius ſoni gra-
tia,tibiæ modò extrui ſine ligamentis & mēbranis oportuiſſet. Verùm quum
abſq; inſpiratione ac expiratione uox fieri nullo oportuerit modo,illęq; com-
preſsione ac diſtentione neceſſariò indigeant, meritò laudabimus ſummi re-
rum Opificis ſolertiā,qui aſperam arteriam ſimul cōmodum reſpirationis &
uocis organum molitus eſt. Imò tantam induſtriā in laryngis conſtructione
oſtendit,

oſtendit, ut illa nunc magis, nunc minus claudi poſsit, & ſpiritum ex noſtro arbitratu ad magnos ſæpe uſus retinere ualeamus, & uocem nũc grauem, nunc leuem, prout rimam illam (quæ profectò uocis primarium eſt inſtrumentum) arctamus uel laxamus. Hæc nanque illa eſt, quam tibicinarũ coniunctis arundinum fruſtulis comparauimus: ac illi etiam rimæ reſpondet, quæ fiſtulis illis ineſt, quas labris amplectimur. Congruit etiam uſu, quamuis non forma, cornuum & tubarum orificijs, quæ ori illa inflantes accommodamus. Deinde & organorum quoque fiſtularum rimis, & illarum etiam fiſtularum foramini, quas tranſuerſim inflamus, laryngis rima comparatur. At hæc interim longè omnium eiuſmodi foraminum aut rimarum in quibus ſonus efficitur, artificium uincit. ut quæ ita extructa ſit, ut modò minus, modò magis (uti paulo antè dicebatur, eam laxare, & uarias uoces, non autem unicam duntaxat edere ualeamus: & tanta demum thoraci uis inditur, ut ex noſtro arbitratu nunc multum, nunc parum aeris ad ſolam reſpirationem, aut ut etiam ſimul uoci, quam effingere lubet, aer inter expirandum ſufficiat, emittere queamus.

Laryngis rimæ uſus.

Vocis generatio.

Quàm uerò fuerit neceſſum ſecundam laryngis cartilaginem perfectum efformare circulum, & arteriam aſperam hic ad laryngis radicem haud poſſe comprimi, animaduertes, ſi diligenter uocis generationem ex aere ab ampla uia in ſtrictam, & hinc rurſus in latam impetu deducto, fieri didiceris: atque ſimul[q] gargareonem uocis plectrum & palatum inſtar rotundi ampliq́ue ſpacij conſtructum, & cauitatem ſuper id in narium[r] foraminibus apparentem, & utriuſque lateris[s] quarti maxillæ ſuperioris oſsis cauernas, ac dentes pariter & linguam, & labra rimatus fueris: ac demum muſica artificum inſtrumenta, illarumq́ue partium uſum his Naturæ operibus diligenter contuleris.

q 6 muſcul. tab. E.

r 2 fi. ca. 12 lib. 1 n, o.

s 1, 2 fig. ca. 9 li. 1, r.

Laryngis operculi uſus.

Neque hic in nominum diſceptationem incidere uiſum eſt, rixoſe certando de rimæ huius & laryngis operculi nomine, quod falſo uocis proprium, præcipuumq́ue organum plerique recenſent: quandoquidem hoc nihil uoci, niſi fortaſsis ad illius aliquam modulationem accommodat, cibi interim & potus tranſglutientibus, in laryngem caſum (uti primo explicuimus libro) prohibens. Imò præterquam quòd ſenſu id ad uocem nihil facere ex uera ſectione perſpectum habemus, ratione id alijs cognitum eſſe oportuerat. Nullus enim unquam, quo operculum id ageretur, muſculus, ab alijs deſcriptus eſt: neque etiam ullis mouetur, quàm ijs[t] quos ab oſſe υ referente in ipſum inſeri commemorauimus, quum interim reliqui laryngis muſculi ad unum omnes rimæ illi dilatandæ uel arctandæ ſubſeruiant. Vti etiam eius gratia omnem laryngis cartilaginum fabricam extructam eſſe, non ſine maxima uoluptate cognoſces, ſi aliquo ſaltem Naturæ operũ cognoſcendi ſtudio ardens, uel bruti alicuius larỹgẽ in manus ſumpſeris, artificumq; in muſicis inſtrumentis expenderis induſtriam, Naturæ opera proximè ſectantem.

t 2, 3, 4 fig. et 21 lib. 2 K.

Cartilaginum coordinationis ratio.

Reliquarum etiam aſperæ arteriæ cartilaginum in ipſius caudice ſitum nõ eſſe uulgarẽ, hinc ſanè conſtat, quòd craſsior mediaq; ipſarum pars in anteriore ſede iniurijs magis, quàm poſterior, occurrente ſpectetur: quodq; cartilagines ubi à perfecti circuli figura in caudice arteriæ neceſſariò propter inſpirationẽ deficiunt, opportunè ſtomachũ reſpiciunt, quò minus illũ cõprimant, minusq; ipſius in ciborũ aſſumptione diſtentionẽ præpediãt.

Aſperæ arteriæ tunicas aptè extructas eſſe.

Tunicas etiã aſperę arteriæ Natura nõ oſcitãter extruxit. externa enim cartilagines inſtar inuolucri munit, ipſiusq; interuẽtu arteria uicinis partibus colligata firmataq; ſecuriùs deorſum prorepit. Interna uerò non ſolum cartilagines firmius connexura, ſed eaſdem quoque ſuccinctura, & à grauioribus

iniurijs munitura, craſsior externa euaſit. Sæpe enim aliquid pituitæ inutilis à capite per arteriã defluit, necnon potus aliquid & cibi inter deglutiendũ in illam illabitur. Præterea acris quędã qualitas, uel fumi, uel cineris, uel carbonũ, uel alterius cuiuſdã facultatis medicamentoſæ, etiam inter reſpirandũ attrahitur. Adde, pus tuſsi expectorandũ quandoq; eſſe malignũ & erodẽs: dein alius quis humor, utpote flaua bilis, ac atra, aut pituita ſalſa intus putredinẽ experta, per aſperã arteriam interdũ efferri debet: à quibus omnibus obducta cartilaginibus tunica, ne illæ radantur, & roſionem alterationẽq; ab his non ſine graui ipſarum uitio ſentiãt, præcauet. Atq; ut larynx eiuſmodi noxijs (nimirũ ori uicinior) magis ſubijcitur: ita quoq; & tunicã hãc paulo craſsiorẽ obtinet, quàm extremi arteriæ ſurculi, in quib. tunica tenuior euaſit, ne plus ęquo pulmonis ſubſtantiæ aerem cordi tẽperantis uim obtunderet, & aeris in[u] uenalis arterię germina aſſumptionẽ, & rurſus cordis fuliginoſorũ in aſperę ramos attractionem prohiberet. Cęterùm pinguedo inter tunicã hãc & cartilagines in larynge potiſsimùm repoſita, ipſaq; etiã tunica hîc pinguior ſimul cum uiſcido, quo undiq; oblinitur, humore, ad facilẽ aeris ductum cõferre uidentur: atq; etiã ne in magnis clamoribus, multiſq; motib. exiccetur, uoxq; deficiat, plurimũ accommodare. Huc quoq; faciũt aſperæ arteriæ ad laryngis radicẽ utrinq; appoſitæ glandes. humore ſiquidem meatum imbuunt, nõ fluido quidem, ſed uiſcido & pingui, quemadmodum & ipſæ craſsiores ſpiſsioresq; cæteris humorem procreantibus glãdulis ſunt. Quantus uerò eiuſce humoris ad uocẽ uſus ſit, indies fiſtulas humectante oleo inungi uidentes docemur. Neq; profectò eiuſmodi humore procreando illæ tantũ quas diximus glandes ſufficiunt, uerùm & alię laryngi accumbunt, quarũ hiſtoriam priuato Capite ſubijciemus: ſimulatq; hic inſuper admonuerimus, humorem illum à glandulis continuò paratum, ad mutuam quoque illam laryngis & ſtomachi eleuationem & detractionem, quæ in deglutientibus & reſpirantibus accidit, haud mediocriter ex uſu eſſe: perinde ac miris modis illi etiam opitulatur interioris aſperæ arteriæ, cum interiori tunica ſtomachi nexus & continuitas. Eius enim propemodum beneficio, quum ſtomachus cibum aut potum tranſglutit, ac trahendo ſeipſum quaſi deorſum uellit, larynx pulchrè aſſurgit, & ueluti in oris cauitatem ducta, poſteriori ſua ſede ſolida, & non ut reliqua poſterior aſperæ arteriæ pars membranea, accedens, illud ſtomachi munus haud impedit. quemadmodum etiam inſpirantibus, arteriaq; aſpera ueluti attractionem moliente, larynx deorſum fertur, fauciumq; anguſtia, quo minus ipſius rima commodè aperiri queat, non obſiſtit. Vnde etiam larynx (quæ expirantibus uocemque modulantibus ſurſum fertur) tanto magis ex faucibus uerſus iugulum deſcendit, quo maiorem ipſius rimæ dilatationem molimur: huc ſanè opem ferentibus[x] muſculis, qui à pectoris oſſe pronati primam laryngis cartilaginem in ea functione deorſum protrahunt.

u 2 fig. ca. 15 lib. 3.

Pinguedinis et glandularũ laryngis ratio.

Laryngis & ſtomachi mutui aſcenſus et deſcenſus ratio.

x 5 muſ. ta. P. & 1, 2 fi. cap. 21 lib. 2 G.

DE FAVCIVM GLANDVLIS.

Caput V.

TRIPLEX glandium genus in faucibus repoſitum, uarijs ſpectatur figuris. Ac primum quidem genus ſexta muſculorum tabula L inſignitur: & in ſecunda figura, tertia, quarta, quinta Capitis uigeſimiprimi, libri ſecundi M. Secundum uerò genus ſexta quoque muſculorum tabula F indicatur, & decimaquarta quinti libri figura E, E. Tertium autem in prima muſculorum tabula A notatur: & in quarta, inter G, Q, Z conſiſtit.

QVONIAM

QVONIAM nonnullarũ[a] glandium aſperã arteriã humectantium paulo antè mẽtio incidit,[b] aliæq; eiuſdẽ functionis gratia creatæ illis accumbunt, non inopportunè eas quoq; hîc ſimul, de nominib. interim haudquaquã anxiè diſceptaturi, proſequemur. Nõ minus enim modò, quàm aliàs, ingenti nominũ pelago fluctuamus: ex quo ut emergamus, fauces nobis citra omnẽ contentionẽ uocari liceat uelim, uniuerſum ſpaciũ ab[c] inferiori maxilla intus circumſcriptũ: illud dico, quod in profunditate ab interna mẽti ſede ad ceruicis uſq; uertebrarũ corpora pertingit: in latitudine uerò, quicquid inter dextrã inferioris maxillæ partẽ & ſiniſtram habetur. Hoc enim φάρυγγα ueteribus Gręcis uocatũ arbitror: quo nomine & laryngẽ, tanquã huius ſpacij digniſsimã partẽ, aliquando donarũt: Suidę diſtinctionẽ parum obſeruãtes, qua maſculini generis uocẽ laryngi accommodat, fœminini uerò faucibus. Eundẽ locũ & ἰσθμὸν ab anguſtia nuncupaſſe uidẽtur, quòd nulla in uniuerſo corpore ſit regio ęquè anguſta, & tot interim organis infarta. Hac enim ſede nariũ[d] foramina in os deſcendũt,[e] & hic reponuntur larynx uniuerſa,[f] ſtomachi initium, linguæ[g] radix cum oſſe υ imaginem exprimẽte, ac numeroſis illarum partiũ muſculis: pręterea & muſculi maxillam mouẽtes, tum[h] qui ab oſsis cuneũ imitãtis[i] proceſsib. inſtar alarum efformatis originẽ ſumunt, tum[k] qui nõnihil huius etiã anguſtię cauſa in medio excarnes facti inferiorẽ maxillã deorſum uellũt. Adde præter tertij, ſexti, ſeptimi pariũ cerebri neruorũ[l] propagines,[m] uenas iugulares, &[n] arterias ſoporales, & quas nũc lubẽs enarrarẽ glandulas hîc cõtineri. Eſt aũt harũ genus triplex: ac[o] unũ quidẽ, quod iuxta laryngis radicẽ aſperę arterię laterib. adnatũ, in præcedẽti Capite recẽſuimus.[p] Secundũ uerò elatius laryngi apponit: quippe in ſpacio quod nobis hiantib. mediũ inter nariũ foramina & laryngẽ apparet, utrinq; in laterib. una reponitur glãdula utcunq; inſignis, & glãdi forma perquàm ſimilis. Oblõga enim eſt hæc glãdula, ac ſecundùm longitudinẽ ſurſum ac deorſum exporrigitur, cõmuni oris tunica, ſed ea hic quàm alibi tenuiore fungoſioreq; ueſtita. Subſtantia cõſtat alijs ferè glandib. ſimili, at impenſius rariore, in hocq; propria, ut ſaliuã procreet, ac aſperã arteriã & ſtomachũ quoq; cum tota oris amplitudine humectet. unde etiã apud Hippocratẽ quarto de Morbis uulgarib. libro, glãdulæ iſtæ ſpongiarũ nomen obtinuerũt. Vocantur autẽ inſuper Græcis παρίσθμια, fortaſsis nõ tam quòd his anguſtijs cõtineantur, ac quòd[q] gargareonis latera reſpiciant. Si enim hiantis oris cauitatem intuearis, atque foramina narium & gargareonẽ obſerues, quid aliud hîc foramina quàm duo uelut maria, ipſe autem gargareo inſtar anguſtæ terræ inter illa deductæ apparebunt: adeò ut nihil obſtiterit, gargareonem ἰσθμὸν aliquando à Veteribus, qui pueros in cadauerum ſectionibus exercebant, nuncupatũ fuiſſe arbitrari. Aliàs enim ſi ad loci anguſtiam, inſtrumentorumque hac in ſede frequentiam, animum duntaxat adhibuerimus, glandes aſperæ arteriæ adnatæ, quum in maioribus anguſtijs, quàm ſecundùm hoc glandium genus reponantur, παρίσθμια uocitandæ forent. uerùm quum illas ab Anatomes profeſſoribus deſcriptas fuiſſe, hactenus non obſeruauerim, magis ſecundum genus (quod etiam nimis quàm oſcitanter alij enarrarunt) ita appellandum duxerim. Cæterùm ſecundum hoc glandularum genus amygdalis quoque aſsimilatum, Græci etiã ἀντιάδας, ab oppoſito ſibi inuicẽ forſan ſitu nuncupauerunt, quam uocẽ interpretes tonſillas & amygdalas uertunt. Quamuis hæc poſteriora nomina[r] tertio glandoſo huius ſedis generi quidam attribuiſſe

uideantur,

a 6 muſcul. tab. L. b 6 muſcu. tab. F. & 1 muſ. ta. A

c 1 fig. ultimarum li. 1 à G ad I. aut quod complectitur in effracta maxilla ſextæ tabu. muſcul.

d Poſt E 6 muſcu. tab. e figuræ ca. 21 lib. 2. f 2, 3, 5 fig. ca. 21 libri 2 H. g 5 muſ. ta. L, M. h 6 tab. D. i 3, 4, 5 fig. ca. 6 li. 1 P. k 5 ta. H, I. l 1 fig. ca. 2 li. 4 T, Y, e, g, n, υ, ω. m fig. ca. 6 lib. 3 S. n fig ca. 12 li. 3 X ad a. aut ſpecta ultimam fi. lib. 3. o 6 muſcu. tab. L. p 6 muſcu. tab. F.

q 6 muſcul. tab. E.

r 1 muſ. ta. A. 4 ta. inter G, Z, Q.

Fauces.

ἰσθμός.

Triplex in faucibus glandiũ genus.

Primum.

Secundum.

παρίσθμια.

ἀντιάδες.

uideantur,ignorātes interim cum primo genere ſecundū. Nō tamen hic præ tereundum eſt,Græcos,quū tumores prȩter naturā enarrant,glandularū quȩ in fauciū initio ſibi opponūtur,ac ſecundū glandularum genus cōſtituunt,inflammationes ἀντιάδας nuncupaſſe, & παρίσθμια inflammationē glandularum, quæ in faucib. ſunt:nō adijcientes,quæ'nā illȩ cenſeantur. Porrò tertiū genus, inguinum & axillarū glandibus reſpondet.numeroſum enim ſub auriū radicibus & uniuerſo ſpacio inferiori maxilla circumſcripto continetur,ac cauitates omnes exactè implet, uaſorumq́; diductib. diſtributionibus'ue prȩficitur, has partes quoq; ſua humectādi ui imbuens.Hoc glandularū genus nullo peculiari donatū eſt nomine:uulgus tamen hîc in ijs quib. ueſcimur animalibus,& potiſsimùm in ſylueſtrib. porcis,ut & reliquas glādulas,in delicijs has quoque habet,ac Animellas ſeu Lacticinia (perinde ac[t] glandiū in iugulo repoſitum) nuncupat.Nū uerò & iſtas quoq; Græci παρίσθμια appellauerint, ſciremus ſanè, niſi temporū iniuria Marini uiginti de Cōſectionibus libri,cum Grȩcorū omnium qui quicquā in Anatome dignū præſtiterūt operibus, maxima ex parte intercidiſſent.quartus enim Marini liber inter cætera glādulas tractabat. Vtcunq; uerò ſit,hoc tertiū in faucibus glandularū genus nō minus quàm cȩtera duo ob uarios quib. implicatur affectus, & ſcrophulas præcipuè,perpendendum uenit:hocq́; in primis tempore,quando non id ſolū genus,uerùm & alia duo ſimul cum palato & gargareone Gallicus morbus miſerè exercet.

Tertium in faucibus poſitarū glandium genus.

s 1 muſcul. tab. I.

t 2 fig. F.

DE GARGAREONE. CAPVT VI.

In hiante ore gargareonem citra diſſectionem uidere eſt, quanquam in ſexta muſculorum tabula E inſigniatur, in ſeptima uero A.

Gargareonis nomina.

ISTA quoq; corporis particula pluribus donatur nominibus.gargar enim,gurgulio,gargareon, ſibilus ac tintinabulum à uoce ac ſonitu nūcupatur. Quia uerò inſtar uuæ ſuperiùs anguſta,inferiùs uerò globi inſtar rotūda aliquando,dū inflāmatione corripitur, propēdet, Vua,ſeu σταφυλή appellatur. Deinde quòd caudȩ muris, aut colūnæ modo extenſa interdū ex humorū affluxu particula hæc producatur, ut & affectus ille,κίων ac colūnella dicitur. Porrò quoniā ſecundùm naturam ſe habens, ſuperiùs latior,inferiùs aūt ſtrictior uiſitur,fundibulū aliqui eam uocauerūt.at nomina ſonitus occaſione ipſi indita,à multis toti laryngi, ab aliquib.uerò laryngis[a] tantū operculo,etiam accōmodantur.Cȩterùm gargareonis(ita enim particula iſta in noſtris ſcholis frequentib.appellatur)ſitus, forma,color,ac omnia ferè huc pertinētia,nō minus quàm externa unguiū ſuperficies euadēt cōſpicua,ſi alicuius hiantis os inſpicere nō piguerit.Vnde etiā horū enarrationi prolixiùs quoq; haud immorandū eſt. Oblōga enim tūc ſpectantib. occurrit particula fungoſa & carnea à palati fine, ubi nariū foramina fauces ſpectāt,in oris amplitudinē propendēs, ſuperiùs ubi palato cōtinuatur latior,inferiùs pyramidis inuerſȩ inſtar acutior.Venulas quaſdā ex uaſis palati tunicā adeuntib. in ipſius medio aſſumit: neruis aūt non admodū participat. Porrò gargareōis primariū uſum uocis modulationē eſſe,ac illū homini ad ſermonē plurimū opitulari, argumēto ſunt, qui hunc prȩſectū alias'ue deroſum habēt:dein quòd ſoli homines, auiūq; quȩdā tantū genera hoc donari uident. adeò ſanè,ut nō immeritò uelut quoddā uocis plectrū,ita ad cauū palatū pendēs cēſeat.Secūdariò aūt ad aeris attractionē,ne ſcilicet nimiū frigidus in pulmonē ferat, aliquid & homini accōmodare creditur,quū his quib. gargareo præſe-

a 2,3,4,5,6 fi. ca. 21 lib. 1 L.

Gargareonis ſitus,forma,ſubſtantia.

Vſus.

præſectus eſt, frigidus aer impenſius quàm cæteris noxius eſſe obſeruetur. Sic quoq; & ad aeris expurgationem nonnihil conducit. nam puluerem ſibi applicat, qui alioquin in laryngẽ ſimul cum aere erat aſſumẽdus. At hic uſus, quum cętera animalia ad terram magis quàm homo ſpirantia gargareonẽ deſtituantur, parui pendendus uidetur. Quamobrem uerò nonnulli gargareonem excrementorum à cerebro in os deſcendentium quoddam receptaculũ eſſe tradiderint, non ſatis aſſequor, quum gargareon nullam, qua aptè aliquid ſuſcipiat, cauitatem nanciſcatur: imò quoties humore imbuitur, laxatus muris caudæ forma propendet, aut alio quopiam ſibi grauiſsimo uitio, dum fluxionem ſuſcipit, conflictatur. At nunc tempeſtiuum erit, pulmonis in quem aer per aſperam arteriam ducitur, conſtructionem aggredi.

DE PVLMONE. CAPVT VII.

PVLMONEM oſtendit maior præſentis libri figurarum pars, prima uidelicet ad characteres R, S, T, V. Secunda ad N, O, P, Q. Tertia ad L, M, N, O. Quarta ad M, N, O, P. Quinta ad i, k, l, m. Duodecima ad E, F, G, H. Decimatertia ad B, C, D, E. Vaſa autem pulmonem implicantia partim exprimuntur prima figura Capitis trigeſimi octaui libri primi, partim duabus figuris Capitis decimi quinti libri tertij.

a Vna ad dextrũ latus G, G. altera ad ſiniſtrum latus I, I 2 fig.
b eadẽ fig. et ijdẽ characteres.

Situs pulmonis. SITVM pulmonis[a] duæ inſigniores thoracis indicant cauitates: in utraq; enim cauitate, inter coſtas & alterã thoracẽ interſepientiũ[b] membranarũ cõſpicua, pulmo locatur, perinde ac cauitates illæ, geminus. *Numerus.* Huius nanq; pars dextrã cauitatẽ occupans, illi quę in ſiniſtra ſpectatur, proprię pulmonis ſubſtantię interuẽtu neq; cõtinua, neq; etiã contigua eſt: quũ ſcilicet ambę interſepientiũ membranarum medio inuicem dirimantur, &[c] uaſorũ ex uno caudice in dextrã ac ſiniſtram pulmonis partes digeſtorũ duntaxat beneficio, inuicẽ ſint cõmiſſę. Ac dextra quidem pulmonis pars dextrã thoracis cauitatẽ, ſiniſtra aũt læuam ita implẽt, ut nihil prorſus in uniuerſa thoracis amplitudine, pulmonis ſubſtantia nõ oppletum ſe offerat, præter uniuerſam regionẽ quam interſepientes mẽbranas[d] in ſe cõplecti, ac in ipſorũ medio cõſtituere diximus. Verùm ut mediæ huius regionis ſedẽ, quæ ſupra[e] neruoſam ſepti tranſuerſi partẽ conſiſtit, lõgè aliam in hominibus,[f] quàm ſimijs & canib. occurrere nouimus: ita quoq; hîc uaria pulmonis obſeruatur ratio. Homini namq; in tota ea regione nulla reponitur pulmonis portio, in canibus uerò & ſimijs cęteriſq; quadrupedib. longiorem homine thoracem ſibi uendicantibus, ob idq; etiã inter ſeptũ & inuolucri cordis mucronem notatu dignam amplitudinem cauitatemque in membranarum thoracem interſepientium medio demonſtrantibus, pulmonis pars in ea amplitudine ſeſe offert, quæ cauam uenã hàc procedẽte peropportunè ſuffulcit & cõplectitur. Hæc enim pulmonis pars, præcipua ſua portione uenæ illi ſubſternitur, & ſinum inſuper uenæ conuexo admodum cõtinuè reſpondentem, ſibi inſculptum gerit, quo manus ferè modo, uenam continet, ac ueluti tutò deducit: ſuæ alioquin qua collocatur libreæ amplitudinis formam perinde exprimens, ac dextra & ſiniſtra pulmonis partes, ſuas quibus continentur ſedes examuſsim referunt. *Pulmonis forma.* Pulmo nanque nulla peculiari indigebat forma, ſed pro accumbentium corporum effigie, ut & iecur ipſum, efformatur, prorſus ſuarũ quibus continetur cauitatum imaginem haud ſecus aſſumens, quàm ſi quis argilla his cauitatib. impreſſa, pulmonẽ cõſtruxiſſet. Vbicunq; enim cauitatũ ſedes cõcauę ſunt, inibi pulmo gibboſus euaſit: ubi autem gibbæ extuberan-

c 12 fig. B, C, D.
d Inter G, G & I, I figu. 2.
e 7 muſ. ta. k, l, m, n.
f Quę cani ſunt peculiaria, ex ipſius petes diſſectione.

extuberanteſq́;uiſuntur,pulmo etiam cauus redditur. Quapropter etiam fit, dextram pulmonis partem ſiniſtra iunctam,bubuli,aut ceruini,aut alterius bi ſulci animalis calcibus,unguibus'ue ſimul commiſsis, rara quadam ſimilitudine correſpondere,aut alteram pulmonis partem unius unguis ſpeciem referre. Tota enim[g] poſterior pulmonis ſedes,lateraq́;,anteriori unguium regioni, ac lateribus adamuſsim conueniunt. Quemadmodũ enim ungues anteriori parte linea impreſsioneq́; inuicem dirimuntur: ita quoq; & poſterior pulmonis ſedes huic lineæ ſimilem omnino impreſsionem,prominentium in thoracis cauitatem uertebrarũ corporum occaſione,obtinet. Et ut impreſsio hæc, ſecundùm unguium longitudinem gibbumq́; modicè obliquatur: ita quoq; & pulmonis hac ſede impreſsio ſecundùm dorſi in exteriora incuruationem ducitur. Rurſus ut ungues anteriore parte magis quàm poſteriore, contigui uidentur:ita & pulmo ipſe,eo quòd interſepientes membranæ ab inuicẽ multo minus ubi dorſo committuntur diſtant, quàm ubi pectoris oſsi proximæ ſunt. Deinde reliqua pulmonis poſterior pars & latera, propter thoracis coſtarum inflexus,ut & ungues ipſi, gibba cernũtur. Porrò unguium parti quę terræ innititur,pulmonis[h] regio ſeptum tranſuerſum ſpectans, exactiſsimè congruit. Hæc enim,quemadmodum & illa, ſubcaua uiſitur,propter[i] gibboſam ſepti hac in ſede imaginem. Cæterùm pulmonis[k] regio pectoris os reſpiciens, ipſius'ue anterior pars, adamuſsim refert poſteriorem unguiũ ſedem uniuerſam, quæ terram non contingit. Vt enim illa utrinq; orbicularis eſt,& amplo interſtitio dehiſcit, ita etiam hæc pulmonis regio: quæ tanto poſteriore etiam ſede breuior eſt,quanto poſterior unguiũ regio terram nõ contingens, longitudine ab anteriore uincitur. Cæterùm alia adhuc impreſsio hactenus non commemorata pulmoni illic accidit,[m] quà is lateribus interſepientium membranarum accumbit. Harum nanq; latera quum cor inibi contineatur, utrinq; extuberant,[n] gibbumq́; efficiunt,cui proportionatum ſinũ pulmo ſibi uendicat,illi correſpondentem,quem inter ungues illic cernimus,ubi duriores pili in ipſarum medio occurrunt. Atque hæc de humano pulmone ſubaudita uelim,eoq́; non flaccido,ſed ut ſecundùm naturam thoracem implet, diſtento.[o] Aliàs enim quum concidit, atque in lobos ſeu fibras inſigniter diſtinctus uiſitur,elegans hęc propriaq́; pulmonis forma deperditur.[p] Vtræq; enim pulmonis partes in duos diſtinguuntur lobos,mẽbraneis fibris in hominibus inuicem hærentes, neq; ita inter reſecandum ſeparatu, ac in cane, promptos. Hoc loborum interſtitium obliqua perficitur linea, eregionè propemodum quartæ thoracis uertebræ incipiente, & obliquè deorſum in priora, quaſi ad pectoris oſsis mucronem protenſa:ſic ut humilior lobus ſuperiore exiſtat longior. Neque etiam perpetuò in duos ſolum lobos pulmonis partes ſecantur, uerùm aliquando in tres, interdum in nullos, aut duos ita inuicem nexos, ut ſectionis potius nota,quàm reuera diſtinctio in quibuſdam hominibus uideatur.[q] Lobum autem qui in canibus ſimiјſq; cauæ uenæ caudicem ſuffulcit,utiam antea dixi,nunquam in homine obſeruaui,& hunc illo deſtitui certo certius ſcio. Quamuis interim Galeni locus in ſeptimo de Adminiſtrandis diſſectionibus,mihi memoria non exciderit,quo inquit:quintum hunc pulmonis lobum eos non latêre,qui rectè ſectionem adminiſtrant: innuens,Herophilo & Marino eiuſmodi lobum fuiſſe incognitum, uti ſanè fuit, quum illi hominum cadauera, non autem cum ipſo ſimiarum ac canum duntaxat aggrederentur,in quibus præſenti lobo nihil eſt manifeſtiùs: quemadmodum hominem ſecanti pulchrè etiam conſtat illum deeſſe, tum quòd id ſenſus indicet, tum

g 13 fi. quà immiſſam finges 8 muſcul. tabulæ thoraci.

h 12 fig. G, H.

i 1 fig. I, I.

k 2 fig. N, O, P, Q.

m 1 fig. T, V.

n 1 fig. L. 2 fig. M, M.

o Vt in 3 et 5 figuris.

p Singulis lobis ſingulos adhibui characteres, in ijs figuris quibus pulmo ſe offert.

q Pete hũc ex alicuius quadrupedis pulmone.

In quot lobos fibraſúe pulmo diuidatur.

In homine nullum pulmonis lobũ cauæ caudicem ſuffulcire.

r 5 figu D. tum quòd[r] uena ſeptum permeans ſimul cordis penetret[s] inuolucrum, neq;
6 fig. N. aliquod prorſus ſit interuallum ductus cauæ inter ſeptum & inuolucrũ,qua-
s 4 fi. B, B. le in canibus longiſsimum uiſitur: unde etiam in illo, uena caua meritò hoc
quinto lobo tanquam à manu quapiã ſuffulciri amplectiq; debuit. Pulmo ex- *Qualis pulmonis ſuperficies.*
terna ſuperficie læuis undiq; eſt,& ueluti humore lento madidus. attamen in
pleriſq; hominibus non infrequenter hæc ſuperficies aſpera earum membra- *Pulmonis connexus.*
narum modò conſpicitur, quæ inuicem cõnaſcuntur: quandoquidem in illis
iam dextra pulmonis pars,iam ſiniſtra,iam utraq; etiam pertinaciſsimè thora
cis lateribus fibroſarum nexuum interuentu colligatur,adeò ut id hominibus
quodammodo peculiare eſſe uideatur, ut & fuſcus quidam, non autem can-
dente rubore rubeus color,& quędam inſtar nubium oblineatio, ac in colore
inæqualitas,in hominum pulmonibus conſpiciuntur: non quidem in laqueo
ſuffocatis ſolũ,aut aliquandiu mortuis,uerùm & in illis quibus adhuc uiuen-
tibus cor execatur: quamuis tamen ſenſim mortuis pulmones intenſius ni-
gricent,concidantq;.In alijs itaq; animalib.non niſi perquàm rarò,pulmo ulli
thoracis parti membranearum fibrarum medio hæret: connexus autem qui
t 6 fi. Y. 12 uaſorum fit beneficio, illis perinde ac hominibus cenſetur communis.[t] Aſpe-
fig A. ra enim arteria dorſo colligata,& in pulmonem profecta, omnibus animali-
u 6 fig. I. 12 bus eum æquè dorſo alligat,&[u] uena quoq; arterialis &[x] arteria uenalis ſimi-
fig. C. liter illum cordi connectunt.Pulmonis ſubſtantia,caro eſt mollis,fungoſa,ra- *Pulmonis ſubſtantia.*
x 6 fi. G. 12 fig D. ra,leuis,aerea,ac uelut ex ſpumoſo ſanguine ſpuma'ue ſanguinea cõcreta,mul
y 1 fi. ca. 38 tiſq; uaſorum germinibus ſcatens. Vaſa ſunt tria.ac primum quidem eſt[y] aſpe *Vaſa.*
li. 1. 12 fi. B. ra arteria, quam iuxta quartæ thoracis uertebræ corpus in duos truncos didu
ci innuimus, quorum dexter in dextram pulmonis partem, ut ſiniſter in ſini-
ſtram, exporrigitur, & primùm in duos ramos ſectus,ac his rurſus in plures,
hiſq; rurſus in alios diuiſis, multiplici ſobole pulmonẽ intertexit. Secundum
z 2 fi ca. 5 uas uenalis eſt[z] arteria,tertium autem[a] uena arterialis,quarum in tertio libro
li. 3. fig. 14 D. cum reliquis uenis ac arterijs neceſſariò meminimus. Adeò ut de illis hîc nihil
a 1 fi ca. 15 planè amplius,donec ad cordis constructionem deuenerimus, repetendum
li. 3. 12 fi. C. ſit. Hæc uaſa ſimiliter ac aſpera arteria in pulmonem ea digeruntur ſerie, ut
arterialis uenę rami, aſperæ arterię propaginum poſteriori ſedi attendantur,
uenalis uerò arteriæ ſoboles anteriori. Atque hæc uaſorum digeſtio undecun
que ad externam uſq; pulmonis ſuperficiem adamuſsim ſeruatur, nõ ſitu mo
dò ſemper ſibi ſimilis, uerùm & magnitudine etiam. Vt enim multo maior
eſt arteriæ aſperæ truncus pulmoni inſertus,uenæ arterialis & uenalis arterię
primis in pulmonem implantationibus: ita quoque uniuerſo per pulmonem
progreſſu,totaq; ramorum ſerie, ſoboles aſperæ arteriæ ampliores, patentio-
reſq; uenarum & arteriarum ſurculis exiſtunt. Huic innumero uaſorum im-
plexui,ea quam diximus pulmonis caro intertexitur,atque omnes uaſorũ am
plectens ſurculos pulmonem efformat:quemadmodum propria iecoris ſub-
ſtantia, cum frequenti uenarum ſobole iecur conſtituit. Inſuper uniuerſum *Pulmonis tunica.*
pulmonis corpus non aliter ac iecoris, tenui quadam membraneaq; obduci-
tur tunica,principium ab illis uaſorum inuolucris ducens,quæ aſperæ arterię
alijſq; duobus pulmonis uaſis ab interſepientibus thoracem membranis, ſeu
ea quæ coſtas ſuccingit,offeruntur. Quũ primùm enim hæc uaſa in pulmonis
b 2 fig. ca. 2 ducuntur ſubſtantiã, ea tunicula à proprijs uaſorũ tunicis abſcedẽs,in pulmo
li. 4 q et hic figu. 6 e. nis tegmentum degenerat:cui[b] neruuli à ſexti paris neruis recurrẽtes neruos *Nerui.*
conſtituentibus,& poſtmodum in uentriculi ſuperius orificium diffuſis com
municantur. Nulli autem,aut perquàm graciles in pulmonis ſubſtantiã ſenſu

Pulmonis uſus, & cõſtructionis ipſius ratio.

non admodum indigentem diſſeminantur. Pulmo enim in hoc præcipuè factus eſt, ut aerem cordi (quo potiſsimùm ad naturalis caloris non qualitatem ſolùm, ſed ſanè & ſubſtantiam indiguit) præpararet, ac demum cor, uiſcus aliquod ſibi appoſitum haberet, ex quo aerem ſuis functionibus aptum ſemper allicere poſſet: & ne quemuis ſtatim nos ambientem, eundemque aliter non immutatum aſſumere cogeretur, præcipuè quum Natura non ſolùm cordis occaſione quãplurima animalia reſpirare uoluerit, uerùm & uocis quoq; gratia, ad commodam animalis uitam haud mediocriter neceſſariæ. Quod enim à pulmone inter expirandum redditur, uocis optima cẽſetur materia. Vnde etiam maximè rerũ Opifex uniuerſa reſpirationis organa in eum modum exſtruxit, ut noſtro arbitratu aerem attrahamus, eumq; rurſus nunc ualidè, nunc remiſsè uariaq; copia expellamus, quũ interim continuus indefeſſusq; cordis motus ex noſtra uoluntate neutiquam pendeat. Quandoquidem uerò hæc quoque alibi, ac potiſsimùm in thoracis muſculorum hiſtoria, neceſſariò latius perſecuti ſumus, ad pulmonis cõſtructionis rationem nunc ſermo accommodandus uenit. Pulmo itaq; inſtar promptuarij cuiuſdam in aſperæ arteriæ ramos aerem aſſumit, ut deinde cor per arteriæ uenalis propagines ex aſperæ ramis, adeoq; peculiari pulmonis ſubſtantia, illum ſibi alliciat: & rurſus quod cordi inutile eſt, per expirationem à pulmone reddatur. Quis igitur aſperæ arteriæ ſit uſus, neminem latet, quemadmodum neq; uenalis etiam arteriæ officium multis eſt incognitum: ſi quidem id præcipuum ſit, ut aerem cordi aptum in ſe pelliceat, huiuſq; interuentu cor eundẽ in ſiniſtrum ipſius uentriculum attrahat. Arterialis uena in hoc maximè facta creditur, ut pulmoni aptum ſuæ ſubſtantiæ alimentum ex dextro cordis uẽtriculo exporrigat, quod leue, aereum, ſpumoſumq; eſſe oportuit, ſi modò pulmo facile cõprimi colligiq;, & rurſus diſtendi, ſequaxq; eſſe debuit. Ad quam functionem, uenalis quoque arteria pulmoni putatur eſſe utilis. nam & hæc illi ſanguinem ſuo nutrimẽto aptiſsimum defert: quo pulmo tum propter ipſius mollitiem, tum propter continuum motum, tum propter caloris copiam, quã ex cordis uicinia adipiſcitur, plurimo præ cæteris corporis partibus indiguit. Quòd autem pulmonis tunica ipſius ſubſtãtiæ, quæ forſitan non uulgarẽ, & quã modis omnibus à medicis grauiter expendi inquiriq; optauerim, alterandi aeris uim poſsidet, ramorumq; implexus firmat, inuolucri uice ſit, cuius perſpectum reor. Sic quoq; hanc iuſtiſsimè tenuem mollemq;, ut promptè cum pulmone concideret, facileq; dilataretur, factam eſſe, neminem decet ambigere.

DE CORDIS INVOLVCRO.

Caput VIII.

Hoc inuolucrum membranis thoracis amplitudinem interſepientibus liberum, nullaq; ex parte diſſectum, tertia oſtenditur figura, ad characteres B, C, D, E, F, G: uti apertum ſpectatur in quarta figura ad A, B, B. Dein ipſius quoque portio in ultima tertij libri figura ad B occurrit.

Forma inuolucri cordis.

MEMBRANAM uniuerſum cor cum ſuis auriculis & uaſorum initijs inſtar arculæ cuiuſdã aut thecæ[a] inuoluentem, in medio thoracem[b] interſepientiũ membranarum collocari antea diximus. Verùm in præſentia huius inuolucri ſitum paulo altiùs repetituri, eius effigiem pineæ nucis formæ quàm ſimillimam eſſe dicemus. Quemadmodum enim ex orbiculari & nõ penitus depreſſa baſi, pinea nux in obtuſum, neque impenſe prominentẽ conum mucronem'ue deſinit, omniq;

a Vt occurrit in 4 fi. ad A, B, B.
b 2 figu. G, G, I, I.

omniq́; ex parte orbicularis quodammodo ſecundum latitudinem uiſitur: ſic quoq; & cordis inuolucrum orbicularem baſim, & obtuſum mucronē obtinet, pineáq; nucē proximè refert. Cæterùm inuolucri baſis haud cōtinua eſt, ſed ut minimum quinq; foraminibus peruia: ac primum quidem[c] cauę uenæ iter prębet. quà hæc ſeptū[d] perforat. ſecundum autem illud eſt, quo eadē uena[e] ſurſum à cordis baſi iugulū petit. tertiū porrò foramen[f] uenā arterialē tranſmittit. quartum uerò[g] magnæ paratur arterię, & quintū[h] arterię uenali uiam offert. Atq; id quodāmodo duplex eſt, quòd arteria uenalis priuſquā ex inuolucro labitur, in duos truncos diſcinditur, bina in inuolucro foramina perpetuò ferè adeptos: quanquā & uenæ etiā arteriali duob. quodāmodo locis iter præbeatur. His uaſis pręſens inuolucrū ualidiſsimè[i] obnaſcit, quodāmodo ab ipſis principium ducēs. uidetur nāq; tertia arterię magnæ & uenę arterialis tunica, & ſecunda uenæ cauæ & uenalis arteriæ, cordis inuolucri principiū ſtatuere. Vaſa etenim medio inter cor & ubi inuolucrū ipſis cōmittitur ſpacio, eiuſmodi aſciticijs ſuis tunicis penitus deſtituuntur, notatuq́; dignum interuallum inter cordis baſim & inuolucri ad illa uaſa coalitum exiſtit: & inuolucrum non magis cordis baſim, quàm mucronem aut latera illius contingit. quod Galenus in ſeptimo de Adminiſtrandis ſectionib. libro longè rectiùs, quàm in ſexto de Partiū uſu, expēdit. Cęterùm hęc quę modò enumerauimus foramina, inuolucri potiſsimùm baſis neceſſariò propter ipſam tranſeuntium uaſorum ſeriē obtinuit, ſeſe hîc quàm maximè licuit rotundā efformās. Reliquum autem inuolucri corpus nihil trāſmittens, continuū eſt, & ſibi undecunq;, pręterquàm in forma, quę turbinis quodāmodo ritu ex baſi, uti diximus, in obtuſum mucronē tendit, reſpondēs. Baſis hæc ſummo apice paulo altius quintę thoracis uertebrę corpore locatur, huic nō penitus, ſed duntaxat e regionè incumbens. Baſis enim media eſt inter pectoris os, & quartā quintáq́; thoracis uertebras, æqualiter ab utriſq;, pectoris dico oſſe & uertebris, diſtās. Item baſis quoq; à dextris ſiniſtriſq́; coſtis pariter remota pēdet. In progreſſu uerò, deſcēſuq́;, inuolucri ſitus uariat. ac alijs quidē animalib. longiore pectoris oſſe quàm homines donatis, inuolucrū id à dextris ac ſiniſtris pariter ferè ſeiunctū deſcēdit, ſenſim in anteriora porrectū: adeò ut iā baſis poſterior, aut ſi animal reſupinum intellexeris, humilior ipſo mucrone cōſpiciatur. In homine aūt, cui anteriorem thoracis partē rerū Opifex breuiorē cōdidit, inuolucrū adeò antrorſum ſiniſtrorſumq́; protēditur, ut mucro magis deorſum quodāmodo pertingat, quàm pectoris oſsis[k] pars, cui ſuperior maximeque antica ſepti tranſuerſi pars adnaſcit: dein in ſiniſtrū adeò pertinet, ut dextrū mucronis latus uix thoracis mediū attingat. In anteriora quoq; adeò mucro procedit, ut ſiniſtrū pectoris oſsis latus, quæq́; huic coarticulātur cartilagines, cōtingat. Inuolucrum hoc ſubſtātia conſtat mēbranea, inq́; ſimilariū partium numerū cum reliquis membranis reponēda. nullis enim fibris intertexta, ſed ſimplex eſt mēbrana, utcunq; craſſa, & admodū dura, cauitatēq́; cōſtituens, in qua cor facile dilatari conſtringiq́; queat. Cauitas hęc lęuis omnino eſt, tenui quodā humore oblita, ac adipe penitus omni deſtituta. Exterior quoq; inuolucri ſuperficies adipe uacat. Quanquā ſecus arbitratus ſit Ariſtoteles, cordis inuolucrū pingue eſſe aſſerens: interſepientib. thoracē mēbranis fortè deluſus, quę huic inuolucro obnatę, prępingues, idq́; potiſsimùm in hominibus, uiſunt. Cæterùm exterior hæc inuolucri ſuperficies propter fibroſos nexus, perinde ac mēbranę inuicē cōnatę, aſpera cernitur. Inuolucri enim laterib. interſepiētes mēbranę quodāmodo orbiculatim[l] obnaſcūtur. Anteriore parte, cui illę mēbranæ nō adnectuntur,

rr 2 fibræ

Quibus uaſis inuolucrū cordis uiam præbeat.

Cordis inuolucri initium.

Inuolucri cordis ſitus.

Inuolucri cordis ſubſtantia.

Superficies & nexus.

c 5 fig. D, F. — d 7 muſcu. tab. r. — e 4 fig. F. — f 6 fig. I. — g 6 fig. O. — h 6 fig. G. — i 3 figu. B. — k 1 fig. parū ſub S. — l Vti fit in 2 fig. & 1.

fibræ mẽbraneæ earum membranarũ cauitatẽ implentes, cordis inuolucro
adnaſcuntur. Poſterior ipſius pars uniuerſa interſepiẽtes quoq; mẽbranas ha-
bet cõnatas. Cæterùm inuolucri mucro, & dextri ipſius lateris egregia portio
ſepti trãuerſi[m] nerueo circulo ualidiſsimè, amploq; admodũ ſpacio[n] cõnaſcit, m 7 muſ.ta. k, l, m, n.
quod hominib. eſt peculiare. Simijs quippe & canib. & porcis inuolucrũ à ſe- n 3 fig. à G ad F.
pto multũ diſtat: tantũ abeſt, ut ipſi magna ſui portione cõnecteretur. adeò ſa
nè, ut & hinc luce clarius cõſtet, Galenũ hominis uiſcera aut oſcitãter, aut neu
tiquã ſpectaſſe, ſimiasq; & canes nobis deſcribentẽ, immeritò ueteres arguiſ-
ſe. Pręterea homini priuatim anterior mucronis pars mẽbranæ coſtas ſuccin
gẽti fibroſis nexib. hęret, ea ſede qua ſiniſtri lateris ſextę & ſeptimę coſtarũ car
tilagines pectoris oſsi coarctant. ſed & is inuolucri nexus[o] inter thoracẽ inter- o Inferius L inter G & I.
diuidẽtes mẽbranas perficitur: nullibi enim ex illarũ medio inuolucrũ cordis

Quibus uaſis ac neruis inuolucrum implicetur.

excedit, neq; pulmonẽ ulla ex parte niſi illarũ interuentu cõtingit. Hoc nullas
ferè arterias in ſe diſperſas obtinet, neq; etiã uenas, niſi perquàm[p] tenuiſsimas, p 3 fi. D, E.
ab illis ferè exortas,[q] quæ interſepientib. mẽbranis tanquã in omentũ digerun q 1 fig. O, O, Q.
tur. quũ enim cordis inuolucrũ cauã tranſmittit, ab illa uix aliquid mutuatur:
quà aũt ſepto in hominibus cõnaſcitur, cõmunia cum ſepto uaſa ſibi uẽdicat.
[r]Neruos quoq; adipiſcitur nimis quàm obſcuros, ac ab illis diſſectos, à quib.[s] re r 2 fig. ca. 2 lib. 4 r.

Inuolucri uſus & conſtructionis ratio.

currentes nerui iam pullularũt. Quod uerò cordi id ſit quod dicitur, omnibus s eiuſdem fig. m, p.
conſpicuum eſſe arbitror: quũ inſtar domus & arculę cuiuſdã ac thecę cor lu-
culentiſsimè amplecti, idq; interſepientiũ membranarũ beneficio ſuſtinere ui
deatur. Pręterea ut leuius eſſet, & unà durius, ex ualida ipſum extrui mẽbrana,

Cuiuſmodi aqua in inuolucro obſeruetur.

nemĩnẽ quoq; ambigere putauerim. Cęterũ an hominib. ſecundũ naturam ſe
habentib. inuolucrũ id aquam cõtineat, quã ſeroſi humoris modo in ipſius ca
uitate inter diſſecandũ repoſitã obſeruamus, mihi nõ admodũ perſpectũ eſt.
Quamuis nullã ſanè humani cordis ſectionẽ unquã aggreſſus ſim, in qua non
multã eiuſmodi aquę quantitatẽ repererim: quocunq; etiã mortis genere, ſiue
paulo, ſiue multo antè homo interijſſet. etiã ſi adhuc maiorẽ copiam in mulie
ribus, quàm uiris animaduerterim: niſi illi natura admodũ fuiſſent humida,
aut aliàs ſeroſis abundaſsẽt ſuccis. Quinetiã minus ferè aquę in nuper mortuis
adinueni, quàm in his à quorũ ſectione diutius tẽperaſſem. Is cui Bononię cor
uiuo eximi ſpectauimus, aquã etiam in inuolucro cõtinere uidebatur: uerùm
id nõ admodum cõmodè, utcunq; etiã nos tragœdiæ adiũgeremus, expẽdere
licuit. Patauij huius aquę intuendæ cupidi, pulſans adhuc cor cũ pulmone reli
quisq; uiſcerib. ilico atq; ex his quos uiuos in quatuor partes diſſecãt, exẽptum
erat, in proximã pharmacopolę officinã interdũ deferri curauimus, ac in inuo
lucro aquam nonnullã reperimus. Viui canes, inuolucri cauitatẽ & cordis ſu-
perficiem humectas habẽt, in hisq; nulla diffluẽtis aquæ obſeruatur quantitas:
quum tamẽ notatu digna (etiãſi ferè ſemper mediocris) in aliquãdiu mortuis
canibus occurrat. In porcis uerò uiuentib. plus aquę quàm in canib. ſpectatur:
uti etiam porci iam diutius mortui, illã utcunq; copioſam proponũt. Adeò ut
de uiuorũ aqua nihil aſſerere uelim: uerùm nullã penitus in illis cõtineri (ut ho
die omnes ex ſpiritu in aquã poſt mortem cõuerſo, hãc in mortuis reperiri cõ-
tendentes affirmant) falſum eſſe noui. Quandoquidẽ (ut ſæpe antea monui-
mus) mẽbranæ nullis partib. cõnatæ, neq; inuicẽ hærentes, perpetuò madidæ
ac lubricæ apparẽt, ut oculi palpebrarumq; interior ſuperficies. Ad hũc quoq;
modum mẽbranę cerebrũ inueſtientes, ubi mutuò inſternũtur, & interna co
ſtas ſuccingentis mẽbranæ, & peritonæi ſuperficies, ac iecoris quoq; & inteſti
norum, reliquarumq; partiũ inuicem tantum accumbentiũ, non uerò conna

tarum

tarum ſuperficies madorem lubrici contactus gratia ſemper commonſtrant. Nunc aũt quum cor in cõtinuo uerſans motu, neq; dũ uiuit animal unquã uel momento in ipſius, quod alioquin nõ mouetur, inuolucro quieſcens, calidiſsimũ uiſcus meritò cẽſetur, cur minus nõ madorẽ duntaxat, ut reliqua omnia, ſed & aquam à Natura ipſi priuatim eiuſdẽ uſus gratia largitã nanciſcetur?

DE CORDIS SITV ET FORMA. Caput IX.

SITVM cordis in ſua proportione oſtendit ultima figura tertij libri: dein prima & ſecunda præſentis libri figuræ idem quoq; oſtendunt, quamuis in illis cor ſuo inuolucro adhuc obtectum ſit, ac inter membranas thoracis cauitatem interſepientes contineatur. In prima itaq; figura id ad L ſpectatur, in ſecunda autem ad inferius L & M, M. Porrò cordis formam ex quarta, quinta, & ſexta figuris petere licet.

a 3 fi. C, D, E, F, G.
b 4 fi. C, D. 6 fig. A, B.
c 4 fig. E. 6 fig. C.
Cordis figura.

CORDIS ſitum formãq;, ipſius proximè enarratũ commonſtrat[a] inuolucrum. Cor namq; pyramidalis etiã turbinatæ'ue quodãmodo figuræ uiſitur, nuci pineæ utcunque reſpondens, quum ſcilicet ex latiore[b] baſi in[c] mucronẽ (at paulo quàm nucis pineæ acutiorẽ, ac ſiniſtrorſum ueluti detortum) ſenſim deſinat, multoq; longius quàm craſſum ſpectantib. ſeſe offerat. Verùm interim humanũ cor, quod ad externam ſuperficiem totam'ue ipſius molem attinet, nõ undiq; ſecundùm orbem æqualiter craſſum occurrit. Sua enim latitudo profunditatem non ſecus excedit, quàm ſi quis cor in anteriore, poſterioreq; ſedibus egregiè comprimi, ac in latera prominere aſtrueret: inſtar mediæ, ſeu quæ utrinque aliam nucem commiſſam habuit, caſtaneæ quodammodo nucis. Hæc compreſsio in dextra potiſsimùm ſede ita accidit inſigniter, ut cor ſecundùm totam ipſius longitudinem inibi acutam potius, quàm ſemiteretem ſuperficiem uideatur conſtituere. quum tamen auium & quadrupedum corda, non multo latiora quàm profunda ſpectentur, nucisq; pineæ aut turbinis imagini longè exactius, quàm humanum cor, accedant. Quod ſanè diſcrimẽ Galenus ſcribere neutiquam præterijſſet, ſi modò hominis cor perinde, ac ſimiarum canumq;, aggreſſus fuiſſet: hìc non ſegniter Naturæ expendens induſtriam, qua, quum homini breuis, ſed latus, thorax neceſſariò obtigit, tot differentias molitur, quibus hominẽ in pectoris oſsis breuitate & amplitudine, & in pulmonis lobis, & uenæ cauæ ductu, & inuolucri cordis ad ſeptum tranſuerſum nexu & ſitu à quadrupedum fabrica differre oſtendimus: & qua hìc rurſus humanum cor ſecundùm proportionem multo ſimul latius & breuius, quàm in illis animalibus, peropportunè euaſit. & qua denique præter cætera non uulgaria paucaque diſcrimina, alium cordis ſitum in homine, quàm quadrupedibus longo arctoque thorace donatis, reperiri docebimus: ſimulatque ea adhuc ſermoni addiderimus, quæ de cordis forma inſuper commemoranda ueniunt. Tota itaque exterior cordis ſuperficies à baſi ad mucronis uſque extremum, impenſe læuis cernitur, nulli prorſus parti connata.[d] Coronalis tamen uenæ[e] propagines à cordis baſi ad mucronem uſque cum coniugibus ſuis arterijs excurrentes, paulo magis reliqua cordis ſuperficie extuberant, inæqualitatemque modicam efformant: quum ſcilicet non tota ſui corporis portione in cordis ſubſtantiam imprimantur. deinde & adeps, quo humanum cor plerunque abundat, aliquid etiam inæqualitatis adfert. Baſis, propter uaſorum egreſſum inæqualis utcunque cernitur. dextræ enim ipſius ſedi [f] dextra auricula ſimul cum[g] uena caua, &[h] arteriali uena committitur: in ſi-

Cordis ſuperficies qualis.
d 6 fig. D.
e 6 figu. E.
f 4 figu. I. 5 fig. B.
g 4 fig. F. 5 fig. C.
h 4 fi. G. 6 fig. I.

niſtra autem ſede [l] læuam habet auriculam, & præter [k] arteriam uenalem, [l] magnæ quoq; arteriæ initium. Porrò cordis auriculas, uaſa, ut & ipſorum orificia & mēbranulas, cordiſque uentriculos ſeorſim ordine perſequemur, cordis iam ſitum ſubnexuri, de quo diſſectionum profeſſores prolixè contendunt: his quidem id in ſiniſtrum thoracis latus collocatum innuentibus, illis autem in medio, quòd ad dextrum ac ſiniſtrum attinet. alijs uerò non ad hanc tantum poſitionis differentiam cor in medio eſſe placuit, uerùm & ſecundum thoracis anteriora & poſteriora, deinde & ſuperiora ac inferiora. alijs rurſus hæc quidem omnia toti cordis moli, alijs autem duntaxat baſi aſſcribentibus. Quòd autem in præſentia thoracem omnes appellent [m] quicquid coſtis & pectoris oſſe, & duodecim thoracis uertebris intercluditur, manifeſtum eſſe arbitror: quum alioquin ſi uniuerſus corporis truncus cum Ariſtotele ipſis thorax hîc appellaretur, plurimum in cordis ſitu explicando aberrarent, quamuis alioquin ad ueram ſitus deſcriptionem non ualde accedant. Quandoquidem quadrupedibus, nō baſis ſolùm, ſed & cordis propemodum mucro in medio, quod ad dextrum & ſiniſtrum ſpectat, continetur. Dein ſecundùm dorſi longitudinem baſis uicinior longè eſt primæ thoracis uertebræ, quàm mucro ipſi duodecimæ. Inſuper magis ab elatiore pectoris oſsis ſede cordis baſis remouetur, quàm mucro à pectoris oſsis [n] cartilagine gladij imagini comparata. adeò ut hac dimenſione, quam in longitudine metimur, uniuerſum cor mediam ſedem nullis animalibus exactè occupet. Quod ad anteriora poſterioraque attinet, omnibus animantibus cordis baſis in medio ferè eius thoracis ſedis, quam ſibi uendicat, collocatur. Mucro autem in anteriora magis exporrigitur, non tamen pariter omnibus. Cęterùm hominis cor ſua baſi exactè, ut in reliquis animantibus, dextrę ſiniſtræq; ſedis medium obtinet, atq; quod ad anteriora poſterioraque ſpectat, pariter ſeſe habet. tantum enim à pectoris diſtat oſſe, quantum à uertebrarum corporibus abſcedit. In thoracis autem longitudine, quæ poſteriori ſede duodecim conſtituitur uertebris, quintæ uertebræ corpus reſpicit. In anteriori uerò thoracis ſede, quæ pectoris oſsis longitudine terminatur, elatior baſis pars ad amuſsim mediam ſedem ſibi uēdicat, tantundem à iugulo remota, quantum ab ea oſsis pectoris ſede, cui ſeptum inſeritur. A' baſi, reliquum cordis corpus ſenſim in anteriora, & in ſiniſtrum latus eouſq; obliquè exporrigitur, ut mucronis poſterior pars magis ad pectus antrorſumque quam ipſum baſis centrum uergat, utque dextra etiam mucronis pars in ſiniſtrum magis ipſo baſis centro protenſa, medium pectoris oſsis in ſiniſtrum excedat, ipſumque mucronis centrum ſextæ & ſeptimę coſtarum ſiniſtri lateris cartilagines reſpiciat, quà pectoris oſsi coarctantur. Præſentibus terminis quibus cordis ſitus comprehenditur, illius quoque magnitudo innoteſcit: quę ſanè homini, ut & cerebrū ac iecur, quàm cæteris animantibus ex proportione obtigit grandior. Neque id ſolùm homini peculiare eſt, uerùm & illi quoque cor ſepti tranſuerſi neruoſę parti in lęuo latere, cui cordis inuolucrum magno ſpacio [o] adnaſcitur, quàm proximè accedit: ſecus longè quàm canibus & ſimijs, quibus cor magno interuallo à ſepto remouetur: adeò ut Galeni de cordis ſitu ſententiæ canibus ac ſimijs, non uerò hominibus, conueniant: præcipuè quum cor in thoracis medio, contrà Veterum placita, repoſitum contendit. neque eius omnino memor eſt, quod in ſeptimo de Adminiſtrandis ſectionibus, de cordis uertice prodidit.

Cordis ſitus.

i 6 figu. F.
k 6 figu. G.
l 6 figu. O.

m 1 & 2 ſt. c4, 19 li. 1.

n 2 figu. S.

Cordis magnitudo.

o à G ad F 3 fig.

DE COR-

DE CORDIS SVBSTANTIA.

Caput X.

Cordis ſubſtantia quoad fieri licuit, illis potiſsimùm figuris delineatur, quæ id quouis pacto diſſectum referunt: ut ſeptima, & quatuor illi proximè ſequentes.

PRAECIPVA cordis ſubſtantia carne conſtat, muſculorum carne paulo minus rubra, & duritia ac denſitate fibrarumq; quo intertexitur genere ab illa plurimũ diuerſa. Cordis enim caro lõgè durior exiſtit, & dẽſior, ac uelu ti iniurijs ferendis pertinacior, & uario deniq; robuſtiſsimarum fibrarũ genere donata. quum interim unius muſculorum ſedis caro unicã tantum fibrarũ ferè ſpeciem, eamq; ſparſim ſatis diſſeminatam obtineat. Porrò ſpecies fibrarum, quæ cordis carne cõtinentur (non enim de membranarum uenæ cauæ & uenalis arteriæ orificiorum[a] fibris modò agimus) haud æquè ac muſculorũ conſpicua eſt: quandoquidẽ nullum prorſus inuenias muſculum, qui uel citra multam diſſectionem ilico atq; detectus eſt, fibrarum ſuarũ differentiam nõ aliquo ſaltem pacto demonſtret, eam inſuper accuratius proponens, ſi fortè coctus uel crudus unguibus aut cultro diſcerpitur: quum interim compactiſsimarum cordis fibrarũ ſitum & ſeriem coniectura potius quàm ſectione aſſequamur. Quouis enim modo cordis carnem aut elixam aut crudã rectis uel obliquis uel tranſuerſis ſectionibus aggrediaris, uel utcunque lubet eandem unguibus dilaceres, uix unquam cordis notatu dignam portionem ſecundùm unum duntaxat fibrarum genus diuelli poſſe obſeruabis, at omnẽ carnis partem diuerſis multiplicibusq; (ſed tranſuerſis potiſsimùm) fibris abundare aſtrues: non enim in corde, ut ſanè in ſtomacho, uentriculo, inteſtinis, & ipſo etiam diſtento ad fœtum utero, ſectionis beneficio fibrarum ſitum adinuenire integrum eſt. Quanquam interim triplex fibrarũ genus à Natura cordi largitum eſſe, nobis perſuadeamus, quum ob uarium & rarum quem in illo uidemus fibrarum implexum, & nullum ſimplicem earundem ductum: tum etiã propter manifeſtam cordis functionem, quam fibrarum in primis, ut mox dicturi ſumus, auxilio perfici opinamur. Cæterùm etſi ratio fortaſsis ſuaderet rectas fibras, quibus attrahendi facultas tribuitur, intimas, & deinde his obliquas, quæ in alijs organis naturali motu agentibus retentioni præeſſe creduntur, poſitas eſſe, & extimam ſedem tranſuerſas ac orbiculares, quæ expellunt, obtinere: non tamen cordis fibris eum ſitum aſſcribere poſsimus, quum ſectio ipſa triplex hoc fibrarum genus inuicem commiſceri oſtendat, & nunc rectas, nunc obliquas, nunc tranſuerſas, & rurſus rectas & obliquas & tranſuerſas perinde ferè commonſtret, ac ſi tres priores differentiæ ſingulis uentriculis peculiares eſſent, poſteriores uerò toti cordi ambobusque uentriculis ſimul dedicarentur. Appello autem in corde rectas fibras, quas in eo perquàm elixato, ex ipſius baſi ad mucronis ipſius uſque centrum deduci, tam per cordis uentriculorum ſeptum, quàm reliquam ſedem cõſpicimus. tranſuerſas autem, quæ orbiculatim & unà tranſuerſum cor uentriculosque amplebiunt: obliquas uerò, quæ quidem orbiculatim cor uentriculosque amplectuntur, at obliquè ſecundùm cordis longitudinem procedunt. Suntq; hæ in duplici differentia. Aliquę etenim in dextro cordis latere baſi ſunt uiciniores, in ſiniſtro ipſi mucroni: aliæ aũt in dextro latere mucronẽ magis reſpiciũt, in læuo baſim. Atq; his ſanè fibris pro cordis mole, ſi eã ſcilicet ad muſculũ conferas, perquã numeroſis, & carne has cõtinente amplexãteq;, potiſsima cordis

Cordis caro.

Cordis fibræ.

a 7 figu. N. membranarũ K, L, M. & 9 fig. G, G. membranarũ E, F.

ſubſtantia conſtituitur, cui eadẽ ferè cum muſculorũ uentrium ſubſtantia ac-
cidit cõpoſitio. Vt enim fibræ in muſculis carnẽ undiq; habent circũpoſitam:
ſic & cordis fibræ peculiari ipſis carne continentur, fulciunturq;. Quæ porrò
per uniuerſum cor fibrarũ & carnis ſimul ſit craſsities, ab alijs ſanè parum ani
maduerſa, tunc demũ opportunè explicabitur, ubi cordis uentriculos oratio-
ne complexi fuerimus. In præſentia aũt ſuffecerit, carnis fibrarumq; cordis u-
ſum, queq; inſuper adhuc ad cordis ſubſtantiã ſpectant, adijcere: ac pariter in-
nuere, cordis carnem in mucrone quàm in baſi ſpiſsiorẽ ſolidioremq́; appare
re. Nõ ob hoc ſanè (ut Galenus arbitratur) ne hîc cor in ſuis cõtractionibus pe
ctoris os accedens, facilius læderetur: uerùm quòd ea cordis pars tenuis ſit, &
quòd ad eam fibrarũ rectarum concurſus perficitur, qui carnẽ mucronis, &
ſi aliàs à reliqua nõ differat, cõpactiorem cõmonſtrat, ad eũ prorſus modum
quo plerunq; ſolidiorẽ carnem in muſculi capite, aut tendinis principio uide-
mus, quàm in muſculi uẽtris medio, ubi fibræ nõ adeò atq; in illis locis compa
Carnis cordis uſus. ctę, ab inuicẽ magis dirimuntur. Carnis itaq; cordis nõ poſtremus uſus, cum
muſculorũ carnis uſu in fibrarũ firmatione correſpõdet. Quòd uerò propria
peculiariq́; ipſius ſecundùm iuſtitiam temperie, ac eſſentiali pariter forma, ad
præcipuas cordis functiones, quæ in ſanguinis emutatione, & uitalis ſpiritus
apparatu, potiſsimũ conſiſtunt, opituletur, imò primarius harũ functionum
Fibrarũ uſus. autor ſit, ex aliorum uiſcerũ ſubſtantia ratiocinamur. Cæterùm cordis fibræ
alteri ſubſeruiũt muneri, quo cor ſcilicet tantiſper dum uiuit animal, & dilata
tur & contrahitur, & aliquandiu inter contractionẽ dilatationemq́; quieſcit.
Quemadmodum igitur cordis fibræ cum muſculorũ fibris nõnulla in cõpo-
ſitione ſortiuntur cõmunia, ſic etiã ut & illæ motui famulãtur, ſed prorſus di-
uerſo. Muſculorũ enim motus arbitrarius eſt: cordis uerò naturalis, ac abſque
laſsitudine, inſcrutabili rerũ Opificis induſtria penè indefeſſus, arbitrioq; no-
ſtro minimè ſubditus, neq; ex cerebri neruis, ut muſculorũ motus, ulla ex par-
te dependens. Porrò cordis dilatationẽ, quę mucronis ipſius ad baſis centrum
eſt attractio, & omnium laterum cordis diſtentio, rectæ efficiunt fibræ, mu-
cronem uerſus baſim cõtrahentes. Quod ſanè ita perficitur, ac ſi uimineo cir-
culo orbiculatim eademque ſerie cõplurimas iuncorũ ſcirporum'ue radices
connecteres, & mucronib. illorum ſimul collectis, uelut pyramidẽ quandam
efformares, ac demũ funiculum ex illius uerticis medio per circuli centrũ di-
mitteres, quo deorſum tracto, pyramis breuior, intusq́; multo capacior (iun-
cis nimirum in exteriora, ac in latera ab inuicẽ diremptis ac ſecedẽtibus) red-
deretur. Hinc ſiquidem cordis dilatationem cõdiſcere quàm optimè liceret:
quippe uimen quodãmodo cordis baſi reſponderet, iuncorum autem colle-
ctio cordis mucroni: deinde iunci ipſi & funiculus ille rectis fibris congrue-
rent. iunci quidẽ illis reſponderent fibris, quę in cordis lateribus & anteriùs &
poſteriùs conſiſtunt: funiculus autem illis conferretur fibris, quę in cordis car-
neo[b] ſepto inter duos ſinus poſito frequentiſsimæ habentur. quanquã quod *b 8 fig. H,*
omnimodam cum rectarũ fibrarum motu ſimilitudinẽ obtineret, nihil con- *H. 9 fig. K.*
fingere poſsimus. Tranſuerſarum aũt ſeu circularium fibrarum actionem ad *11 fig. I, I in*
aliquid referre, facilius uidetur. hæ enim cordis contractioni in primis præ- *ter H & G.*
ſunt, quę mucronis ipſius à baſi eſt diſceſſus, & quędã cordis productio, quam
illæ moliuntur fibrę, quoties laxatis rectis impenſiùs arctantur colligunturq́;,
haud ſecus quàm ſi prius cõtractum in pyramide illa funiculum iam laxes, ac
manibus aut alio circulo in medio pyramidis iuncos introrſum comprimas,
itaq; illius cauitatẽ minuas, & interim tamen proceriorem reddas. Nunc ue-
rò quî

rò quî obliquæ fibræ quieti pręſint,hoc eſt aliquãtiſper, prout cordis functionibus ex uſu cẽſetur,ſimul cũ aliis fibris ad cõtentas materias undiquaq; ſe cõtrahant,imaginari nõ eſt arduũ:præcipuè ſi diuerſos cordis pulſus in uiuo animali examinaueris. Quod ſanè facturus es iucundiſsimè ea adminiſtratione, qua ſeptimo libro totiq; adeò operi finis imponetur. Cæterùm cordis fibras interim non motuũ cordis dũtaxat opifices eſſe uulgo arbitramur,uerùm rectas ad attractionẽ,ad expulſionẽ tranſuerſas,& ad retenſionẽ obliquas cõducere,etiã nobis perſuademus. Pręter cordis carnẽ & fibras,[g] uenę ſubſtantiam ipſius enutriẽtes,&[h] arteriæ innatũ ſuę ſubſtãtiæ calorẽ fouentes, hîc etiã enumerandæ ueniũt: ipſa uidelicet coronalis uena, & duæ coronales arteriæ per cordis ſubſtantiam quaſi muſculorũ uaſa diſtributæ. Quis uerò uenæ arteriarumq; coronaliũ ſit ortus ac ſeries,in tertio libro abundè cõplexi ſumus. Quare cordis[i] neruulo ſermoni quoq; addito,ad cordis tunicã eſt accedendum: ac eum quidẽ neruulũ in quarto libro à ſiniſtro ſexti paris cerebri[k] neruo depromi retulimus,quãdo ab illo,ubi ſiniſtri lateris recurrentẽ neruum cõſtituit,ſobolem deriuari diximus,quæ cordis inuolucri baſim penetrãs,& ſiniſtro[l] uenæ arterialis lateri poſterioriq; ſedi exporrecta,in cordis baſim(oppidò quàm obſcurè)pertinet. Verùm cordis,de qua hîc agimus, tunica illi mẽbranæ prorſus correſpõdet,quæ muſculorũ uentrib. pertinaciter obnaſcitẽ,tenuiſsima nimirũ mẽbranula, quę à muſculorũ ſubſtãtia plenè diuelli neqt. Eiuſmodi nãq; mẽbranula cordis extimæ ſuperficiei circũnaſcitur:& in hominibus,idq; præcipuè ad cordis baſim,durioris adipis copia huic adnutritur. aliquãdo etiã per reliquam cordis ſuperficiẽ ad mucronẽ uſq; ſecundũ uenarum & arteriarum per cordis ſuperficiẽ[m] progreſſum ipſi mẽbranulæ adeps perinde adnaſcitur, ac[n] omentũ & mẽbranas thoracẽ interſepientes ſecundũ ſuorum uaſorũ potius ductum,quàm reliqua ſede,copioſiorẽ adipem proponere nouimus. Integrũ modò eſſet & ad cordis ſubſtantiã referre[o] tres mẽbranas uenæ cauæ orificio,&[p] duas arterię uenalis orificio pręfectas,deinde & cordis[q] auriculas,&[r] quatuor ſua, pręter ipſum circunuoluẽtes uenas arteriasq;,uaſa:niſi nũc tẽpeſtiuiùs foret,ſingula ſeorſum priuatis Capitib. recẽſere. Pari quoq; ratione, & cordis[s] os cartilaginoſa'ue ipſius ſubſtãtia hîc eſſet recenſenda,niſi & hãc primo libro in reliqua oſsium cartilaginumq; hiſtoria eſſemus perſequuti.

Cordis ſubſtantiæ peculiares uenæ & arteriæ.

Neruulus cordis.

Tunica cordis ſubſtantiæ obnata.

Cordis adeps.

Quæ inſuper ad cordis ſubſtantiam referuntur.

g 6 fi. D. 7 fi. G. & fi. ca. 6 li. 3 E. h 6 fi. D. 10 fig. E, E. et fi. ca. 12 li. 3 B, B. i 6 fig. h. k 6 fi. d, cõſtituens f et g, g. l 6 figu. I. m 4 fig. L. 6 fig. E. n In 2, 3, & 4 fig. li. 5. o 7 fig. K, L. M. p 9 fi. E, F. q 4 figu. I. & K. r 5 fi. C. dein 6 fi. N, I, G. O. s 7 fi. ad D, D. 10 fi. ad S, S.

DE CORDIS SINIBVS, SEV VENtriculis. Caput XI.

Septima figura & octaua dextrum cordis uentriculum apertum proponunt, nona autem & decima ſiniſtrum: undecima, quæ cor tranſuerſim diſſectum oculis ſubijcit, fabricæ uentriculorum etiam oſtendendæ plurimùm iuuat.

QVO'NAM pacto cordis uentriculi hominibus,ac proinde & reliquis animalib. pulmonẽ habentibus cõformentur,quoq; conſtent numero, nũc ſubiungam, ſermonem à Galeni cum Ariſtotele de illorũ copia diſceptatione omnino cohibens. Humanum itaque cor intus duas inſigniter amplas obtinet cauitates,ſecundùm cordis latera ſitas: unde etiã[a] unam uentriculũ ſinum'ue dextrũ,[b] alteram ſiniſtrum meritò nuncupamus. Horũ dexter ſiniſtrũ amplitudine uincit,amboq; inuicẽ forma plurimùm uariant. Dexter nanq; magis deorſum ad cordis[c] mucronem ipſo ſiniſtro deſcendẽs,[d] cauitatẽ inſtar creſcentis lunæ paratam adipiſcitur:quandoquidem dextro ipſius latere, anterioriq; & poſteriori ſede inſtar

Ventriculorũ numerus & ſitus.

Forma dextri.

a Patet in 7 et 8. et G, G in 11 fig. b Patet in 9 et 10 & H, H in 11 fig. c 4 fig. E. 6 fig. C. d Hanc maximè oſtendit 11 fi. ad G, G.

inſtar exterioris ſemicirculi, aut ita extructi camerati ſedis cõuexa eſt, exteriori cordis in his regionib. ſuperficiei, quę gibba eſt, reſpondens: in ſiniſtro aũt latere huius dextri ſinus cauitas internæ fornicis aut ſemicirculi ſedis ritu, caua cernitur, propter cordis uentriculorũ[e] ſeptum ſemiorbis modo dextra ipſius ſuperficie in dextri uentriculi amplitudinem protuberans. Perinde ac ſi creſcentis lunæ corpus ipſa eſſet cauitas, ac exterior quidẽ lunæ pars à dextro circumſcriberetur conſtitueretur'ue cordis latere. interior aũt eius lunæ pars ex cordis uentriculorũ ſepto huc, uti diximus, protuberante, cõſtaret. Atq; hanc formam dexter cordis uẽtriculus à baſi ad mucronẽ uſq; ſeruat, ſimul cũ cordis effigie ex latiori baſi anguſtior redditus. Siniſter uẽtriculus ampla incipit baſi, ſenſimq; in arctũ uerſus cordis mucronem deſinit, cauitatẽ inſtar coni, quod ad totam ſuperficiẽ ſpectat, orbicularẽ obtinens. Cordis nanq; uẽtriculorum[f] ſeptũ[g] ſiniſtro ipſius latere, quo ſiniſtri uẽtriculi dextrũ latus efformat, concauum, nõ uerò ut[h] dextro latere gibbũ extuberanſq; uiſitur, & parẽ craſſitiem naturãq; cũ cordis[i] ſubſtantia ſiniſtrũ latus & anteriorẽ poſterioremq; ſiniſtri uẽtriculi ſedes cõſtituente obtinet: itaq; prorſus ſe habet, quaſi ſiniſtri uentriculi potiſsimùm gratia cor cõſtitueretur, ac ut dexter uẽtriculus fieret, [k] tenuis quædam cordis ſubſtantia dextro ſepti lateri adnaſceretur.[l] Vniuerſa namq; cordis ſubſtãtia, præter uentriculorũ ſeptum, dextri uẽtriculi amplitudinem cõſtituens, tenuis admodum eſt: quę aũt ſiniſtrum uentriculũ orbiculatim ambit efformatq;, dextri uẽtriculi ſubſtantiã multis numeris craſsitie ſuperat, & undiq; ęquè craſſa uiſitur, pręterquã in ipſa baſi: ubi uaſorũ illinc prodeuntium dehiſcentiũq; gratia, cordis carnea ſubſtãtia tanta amplitudine deficit, quãta orificiorũ eſt amplitudo. Vtriuſq; uẽtriculi[m] ſuperficies perquàm inęqualis eſt, & multis quaſi foueis in carneã ſubſtantiam penitius impreſsis obſita. Neq; iſtæ ad latera tantũ cõſiſtunt, quibus dexter uẽtriculus ſiniſtrũ reſpicit, uerùm (etſi interim ſecus cęteris omnib. Anatomen profitentibus uiſum ſit) per uniuerſam prorſus uentriculorũ ſuperficiem, nõ ſolùm in nuper occiſis animantibus, ſed perpetuò, tãtiſper dum cor ipſum ſeruare uolueris, apparentes, neq; unquã uel in exiccato corde cõniuentes. Vtcũq; interim hæ fouei ſint cõſpicuę, nullę tamen, quod ſenſu cõprehendi poteſt, ex dextro uentriculo in ſiniſtrũ per eorundẽ uentriculorũ ſeptũ permeãt: neq; etiã mihi meatus uel obſcuriſsimi occurrũt, quibus uentriculorũ ſeptum ſit peruiũ, quãuis illi à diſſectionum profeſſorib. enarrẽtur, quũ ſanguinẽ ex dextro uẽtriculo in ſiniſtrum aſſumi perſuaſiſsimũ habẽt. Vnde etiã fit, (quemadmodũ quoq; alicubi monebo apertius) de cordis hac in parte officio, me haud mediocriter ambigere. Cęterùm præter inęqualitatẽ quã foueę in uentriculorũ ſuperficieb. efformãt, quæq; in ſiniſtro uẽtriculo nõnihil inſignior eſt, ambo[n] carneas quaſdã explãtationes proceſſus'ue intus nanciſcuntur, qui teretes ſunt, & graciles, & in[o] fibras mẽbraneas ceſsãt, humiliori ſedi[p] membranarũ in ipſis uẽtriculis poſitarum cõtinuas. Cernuntur aũt carnei hi proceſſus potiſsimùm ad uẽtriculorum mucronẽ, humiliorem'ue ſedẽ: eoſq; ad fibrarũ quas cõtinent robur facere oſtendã, quũ ſecundo ab hoc Capite membranarũ cordis orificiorũ naturam perſequar. In utriſq; enim uẽtriculis[q] duo habẽtur orificia, & totidẽ uaſa in eminentiori uentriculorũ ſede, atq; adeò in cordis baſi occurrẽtia: & ſubſtantia, quum unum quidẽ uenoſum, alterum aũt arterioſum ſit, differentia. Deinde ambobus uentriculis[r] mẽbranæ quędam inſunt, quas uaſorũ orificijs paulo pòſt pręfici commemorabimus. ac in dextro quidẽ uentriculo tres habentur, uenæ cauę os ſpectantes: in ſiniſtro autem duæ, uenalis arterię origini connatæ,

Forma ſiniſtri.

Ventriculorũ ſuperficies.

e 11 fi. I, I, 8 fig. H, H.

f 11 fig. I, I.
g 10 fig. R.
h 8 fi. H, H.
i 9 fi. M, M 10 fi. Q, Q

k 7 fig. Q, R.
l Hoc è nulla fig. ſpectabis melius, quàm ex undecima.

m Hæc illis figuris obuia eſt, quibus uentriculi ſpectantur.

n 7 fig. O, O. 9 fi. H, H. 10 fi. N.
o 7 fi. N. 9 fi. G, G. 10 fig. M.
p 7 fi. K, L, M. 9 fi. E, F.
q 7 fi. C, C, C. 8 fig. C, D in dextro uentriculo. In ſiniſtro aũt 9 fi. C, C. & 10 fig. A.
r 7 fi. K, L, M, in dextro. In ſiniſtro E, F, figu. 9.

connatæ, adeò ut & hinc uētriculis quædam exurgat differentia, quemadmodum etiam & ipſo uſu, & quam continēt materia inter ſe differunt. Porrò uſum uentriculorum unà cum cordis uaſorum & orificiorum & membranarum &[s] auriū uſu, priuato Capite meritò pertractabimus, quòd hæc ſimul omnia cordis functionibus famulentur: quas, niſi harū partium conſtructione plenius deſcripta, recenſere abſurdum foret.

s 4 fi. I, K.

DE CORDIS VASIS, ET EORVNdem orificijs. Caput XII.

CORDIS uaſis eorundemq́ orificijs ſpectandis pleræq́ conducunt figuræ: ac quinta quidem præcipuè uenam cauam proponit ad characteres C, D, F. Sexta autem uenam arterialem I inſignitam, & arteriam uenalem G notatam, & magnam arteriam O indicatam oſtendit. Cæterùm ſeptima cauæ uenæ commonſtrat orificium ad C, C, C. Octaua arterialis uenæ orificium ad C, D. Nona uenalis arteriæ orificium ad C, C. Decima magnæ arteriæ orificium ad A.

Cordis uaſa quot, & quæ.

SVPERIORI Capite, quatuor cordis eſſe uaſa, & totidē orificia, obiter innuimus. Ac in uaſorū quidē numero ſunt, uena caua, uena arterialis, arteria uenalis, & magna arteria: quæ omnia ſingulis ad cordis uentriculos ſpectantibus donantur orificijs.[a] Vena igitur caua ad dextrū cordis latus dextrumq; uentriculum refertur: num uerò ab illo in hominibus originem ducat, non admodum contentioſe friuolis quibuſdā propoſitis autorū ſuffragijs, aggrediendū duxi, quum ſectione (ut rationes ſubticeā) in natis hominib. nihil aliud quàm cauę ortum à corde pendere (non ſecus ac reliquorum trium uaſorum) queam colligere. Atq; idem de fœtibus, quoad hactenus illorum ſectioni incubui, fateri cogor: non interim Galeni ſententiæ paſsim mihi reclamantis ignarus. Quæ enim is de uenæ cauæ principio in ſexto de Hippocratis & Platonis dogmatibus contra Ariſtotelis placitum adducit, omnia in illū (ſi modò id quis propoſuiſſet) retorquere eſſet quàm facillimū. Niſi fortè illi cum Galeno conueniret, quod iecur ſanguificationis officinam eſſe, haud falſo enunciauerit. quanquā etiam Achillem hūc, pręter quędā alia, arterię uenoſæ principiū deturbaret. Ex dextro itaq; latere dextri cordis uētriculi ad humiliorē ipſius baſis ſedē, uena caua [b] amplo patētiq; admodū orificio exoritur, ac ilico ab exortu (qui totius uenæ capacitatem amplitudine multū ſuperat, ac uelut extuberās ad cordis ſubſtantiæ terminos,[c] circulus uiſit) ſurſum ad iugulū, & deorſum uerſus ſeptū[d] contendit: non aūt, ut quiſpiā fortè arbitraretur, * uno caudice ab ipſius exortu aliquouſq; dextrorſum incedēs, in duos trūcos magnę arterię[e] modo dirimitur. quum dextro baſis cordis lateri inſtar recti pali attēdatur, ac ſuo ueluti ſiniſtro duntaxat latere uena ex dextro uētriculo enaſcatur, ac facilè citra aliā diuiſionem (quod interim arteriæ magnæ ex cordis baſis cētro quodāmodo prodeunti negatū eſt) cordis inuolucrum permeet, ſurſumq; & deorſum prorepat. Neq; profectò alia cauæ exortus, aut ſi mauis cū Galeno dicere, inſertionis eſt ſpecies, quàm originis trium reliquorū uaſorū cordis uentriculos ſpectantiū. Cæterùm quónā pacto toti anteriori cauę exortus ſedi ſecundùm illius longitudinē[f] dextra cordis auris adnaſcatur, in eo quod de cordis aurib. ſubnexuri ſumus Capite, audies.[g] Vena arterialis dextro etiā cordis uētriculo aſſcribitur. eſtq; ea uena, quam quidem quòd ſanguinem in pulmonē defert, uenæq; pro ſus uicem gerit, Venam: quòd uerò arterię corpus nanciſcitur, Arterialē appellari antea diximus. Hæc multo minori quàm caua[h] orificio ex dextri uētriculi baſis ela-

Vena caua.

a Tota fig. cap. 6 lib. 3 hic autem 5 fig. C, D, F.

b fi. ca. 6 li. 3 D. 7 figu. C, C, C.
c 7 fi. H, H, H.
d 7 fi. A, B. aut D, E.
* ut in 1 figura earū quæ 6 cap. lib. 3 inſeruntur.
e ut 6 fig. O in P & R.

Vena arterialis.

f 5 fig. B. 7 figura F.
g 1 fi. ca. 15 li. 3. 6 fig. I. 12 figu. C.
h 8 fig. ſub E, F, G.

baſis elatiſsima parte iuxta dextrum latus uentriculorum[i] ſepti enaſcitur, & *i 5 fi. H, H. 10 fi. I.*
magnæ[k] innitens arteriæ, ſiniſtrorſumq; nonnihil ſuo caudice inclinans, tan- *k 6 fig. I ſuper O.*
dem in[l] duos truncos diſſcinditur: quorum dexter ad ſiniſtrum latus caudicis *l 6 fi. L, K.*
magnæ arteriæ, poſterioremque eius caudicis ſedem dextrorſum reflexus, in *m 3 fi. L, M. 6 fig. i, k.*
Venalis arteria. [m] dextros pulmonis lobos digeritur, ſiniſter uerò in[n] ſiniſtros. Porrò[o] uenalis *n 6 fig. l, m.*
arteria, quam in tertio libro pariter cum arteriali uena perſequuti fuimus, at- *o 2 fig. cap. 15 lib. 3. 6 fig. G.*
que etiam ab uſu, quòd aerem continet deducit'ue, Arteriam: à ſubſtantia au-
tem, quòd uenarum corpori reſpondet, uenalem nuncupari retulimus: inter
ſiniſtri cordis uentriculi uaſa connumeratur: ac ut uenarum corpus adipiſci-
tur, ita quoq; ex molliori eius uentriculi ſede principium ducit. Ex ſiniſtro e-
nim ſiniſtri uentriculi latere ad eiuſdem uētriculi baſis demiſsiorem partem,
ſimili penitus modo quo caua ex dextro uentriculo, uenalis arteria[p] patenti *p 9 fig. D, D. & 12 figu. D.*
admodum orbiculariq; orificio enaſcitur, ac ſtatim etiam ab ortu, aut in ipſo
potius ortu, in[q] duos truncos deriuatur: quorum dexter ſub cordis baſi produ *q 2 fi. ca. 15 lib. 3 K, L.*
ctus, in dextram pulmonis ſedem diſpergitur, ſiniſtro interim in ſiniſtrā pul-
monis partem exporrecto. Quínam uero anteriori quoq; exortus uenalis ar-
teriæ ſedi[r] ſiniſtra cordis auricula committatur, ſecundo ab hoc Capite, dili- *r 6 fig. F.*
Magna arteria. genter commemorabimus.[s] Quartū uas, quod adhuc enarrationi deeſt, quar- *s figura ca. 12 li. 3. 6 fi. O.*
tumq; cordis conſtituit[t] orificium, magna cenſetur arteria, pari ratione ex ſi-
niſtro uentriculo, qua arterialis uena ex dextro, principium ducēs. Ex dextro *t 10 fi. A.*
enim elatiſsimæ ſiniſtri uentriculi ſedis latere, & ex cordis baſis ueluti centro, *u 10 fi. S, S.*
arteria magna enaſcitur, aliquouſq; rectà[x] ſurſum ſub uenæ arterialis caudice *x 6 fig. O. ſub I.*
tantiſper prorepens, donec cordis inuolucrum permeans, in duos diſſcinda-
tur truncos: quorum unus corporis ſuperiora, alter inferiora petit. Atque ita
profectò durorum craſſorumq; uaſorum, ipſius nimirum arterialis uenæ, ac
arteriæ magnæ principia adeò inuicem correſpondent, ut ſiniſtrum arteria-
lis uenæ latus dextro arteriæ magnæ lateri in ipſa origine adnatū ſit, amboq;
uaſa hîc ex eminentiſsima cordis uentriculorum ſepti ſede commune princi-
pium radicemq; poſsideant: quod eouſq; quibuſdam animalibus, quanquam
Lib. 7 de Adminiſt. ſection. non homini, indureſcit, ut id Galenus reuera os eſſe affirmet. Cæterùm[y] iſte *y 9 figu. L ſub E.*
in ſiniſtro cordis uentriculo ad ſepti eminentiſsimā ſedem, adeoq; ad magnæ
arteriæ orificium aſcenſus poſt dextram orificij uenalis arteriæ membranam
Lib. 3. de Partibus animal. cap. 4. inter diſſecandum latens conſcendensq;, Ariſtoteli impoſuit, ut inibi tertium
cordis uentriculum conſtitueret, illum arteriæ magnæ principium eſſe recen
ſens. quod ſanè multo minus incuſandum uenit, quàm quod uentriculorum
cordis numerum pro animalium mole uariari ſcripſerit. Quanquam nō me-
diocriter quoq; pendendum ueniat, Galenum in ſexto de Partium uſu libro,
arteriæ magnæ orificiū amplius eſſe uenalis arteriæ orificio, aſſeruiſſe: quum
ſcilicet hoc illo longè amplius cernatur. Neq; ſimpliciter Galenus magnæ ar-
teriæ orificium, uenalis arterię contulit orificio: ſed id cęteris etiam omnibus
cordis orificijs latius ampliusq; eſſe cōtendit, adeò in Ariſtotelis dogmata inci
tatus, ut non animaduerterit uenæ cauæ orificium uel triplo amplius arteriæ
In orificiorum numero recenſendo Anatomicos uariare. magnæ orificio inueniri. Quandoquidē uerò[z] uenalis arteria mox in ipſo or- *z 2 fig. cap. 15 lib. 3 H in K, L.*
tu bipartitur, ac nullo ferè ductu indiuiſa prodit, nonnulli diſſectionum pro-
feſſores ipſius orificium tanquam geminum aliquod explicuiſſe, itaque plura
quàm quatuor cordis orificia enumeraſſe uidentur. Vti etiam fortè orificio-
rum numerum illi inſuper auxerunt, quibus uera uenæ cauæ[a] orificij uenæq; *a 7 fig. C, C, C.*
cauæ mox in ortu diuiſionis conſtitit ratio. Eiuſmodi namq; aliquid ex ſepti-
mo de Adminiſtrandis ſectionibus libro colligendū exiſtimo, quum Galenus
Herophy-

Herophilum quidpiam illius Eraſiſtratiq; ſententiæ repugnans, cenſuiſſe indicat. Niſi etiam forſan nonnulli ampliorem orificiorũ numerum proponentes, non illi proximo orificijs diductui, aut uiciniſsimæ illi uaſorũ bipartitioni animum adhibuerunt: uerùm ipſis cordis[b] auriculis, quarum una uenæ cauæ orificio, & altera arteriæ uenalis orificio adnaſcitur: ita ſingulis auriculis ſingula aſcribentes foramina, ſeu orificia. utcunq; interim[c] auriculæ extra orificij uaſorum circulum, atq; adeò extra cordis uentriculorũ cauitatem & amplitudinem conſiſtere, ipſisque etiam auriculis ſinus cauitatesq; potius quàm orificia aſcribi oportere, non multo pòſt docebitur.

b 5 fig. B. & 6 fig. F.

c 7 fi. F cõſiſtit extra H, H, H. Et in 9 fi. I cõſiſtit extra D, D.

DE VNDECIM MEMBRANVLIS QVAtuor orificiorum cordis. Caput XIII.

HAE membranæ ſeriatim in ſeptima, octaua, nona & decima figuris occurrunt. Septima namq; tres proponit, uenæ cauæ orificio præfectas, ac K, L, M inſignitas. Octaua tres, in uenæ arterialis orificio poſitas, & E, F, G notatas. Nona duas uenalis arteriæ orificij, E & F indicatas. Magnæ autem arteriæ tres membranæ, in decima B, C, D inſignitæ proponuntur.

EA CORPORA cordis mẽbranas nuncupamus, quæ cordis uaſorum radicibus, ipſorum'ue exortibus adnata, colore, ſubſtantia, craſsitie, prorſus membranæ exiſtunt, materierum regurgitationibus (quantum cõiectura aſſequimur) præfectæ. Sunt porrò hæ omnes undecim numero: ac tres quidem ſingulis trium uaſorũ orificijs, duæ autem duntaxat uni quarto'ue orificio adnaſcuntur. Vena caua[a] ſuas membranas, ut modò ſubiungam, locatas obtinet. Ipſius initio, quod uelut extuberans in cordis ſubſtantia, ex qua prodit,[b] circulus eſt.[c] alius membraneus circulus proximè adnaſcitur, qui pari prorſus modo ac cauæ initium, ex cordis ſubſtantia principium ducit: & quemadmodum illa ab ortu extrorſum è cordis uentriculo fertur, ita quoq; membraneus hic circulus introrſum, inq; dextri uentriculi amplitudinem procedit. Inſuper ut uena caua ilico à cordis ſubſtantia abſcedit, ſolo exortu (qui breuiſsimus eſt) illi adnata: ſic etiam membraneus iſte circulus minima amplitudine cordis ſubſtantiæ hîc adnaſcitur, ilico ab illa abſcedens & exacta, & ſolida, citraq; inſignem craſsitiem ualida apparens membrana. Hæc in uentriculi cordis amplitudinem deorſum ducta, non procul à principio in[d] tres ueluti proceſſus membranulas'ue ſcinditur, quæ ex ampla baſi in obtuſum mucronem deſinunt, à ſemicirculi conuexo uix differentes. Mucrò autem harum membranularum paulo ſupra mediam uentriculi dextri longitudinem ceſſat: & ipſæ nulla ex parte, quàm circulari totius membranæ exortu, cordis ſubſtantiæ adnaſcuntur. Verùm ex tota inferiori tamen trium membranularum ſede (quæ reliquo ipſarum corpore nonnihil craſsior ualidiorq; efficitur)[e] fibræ quædam frequenti ſerie prodeunt: quæ deorſum per uentriculi amplitudinem ductæ, uentriculi lateribus iuxta ipſius mucronem adnaſcuntur: non quidem duntaxat, ut Galenus innuit, ad uentriculorum cordis[f] ſeptum, at etiam ad reliquam uentriculi mucronis (uti iam diximus) circũferentiam. Omnis namq; inferior membranularum pars illi uentriculi mucronis ſedi fibras exporrigit, quæ ipſi è directo conſtituitur. Hæ fibræ, quà membranulis committuntur, excarnes ſunt, & cordis ſubſtantiæ ſuis lateribus minimè adnaſcuntur: uerùm deorſum ad uentriculi mucronem uerticem'ue perductæ, ſuis tantum finibus illi implantantur, prius aliquouſq;[g] carnoſa ſubſtantia adauctæ, ſuffultæq;

Mẽbranarum numerus.

Cauæ membranæ.

a 7 fig. K, L, M.

b 7 fig. H, H, H.

c Erit totum corpus K, L, M inſignitum in 7 figura.

d 7 fig. K, L, M.

e 7 fig. N.

f 8 fig. H, H, H. 11 fig. I.

g 7 fig. O, O.

tæq; : ac non aliter profectò apparentes, quàm ſi carneæ in cordis uentriculo
eſſent uirgulæ. Hæc itaque membrana, propter tres membraneos ab ipſa e-
ductos proceſſus, trium uenæ cauæ orificij membranularum loco enumera-
tur. Quia autem proceſſus illi, quum clauduntur, & inuicem conniuent, ſpi-
culorum ſulcis ſtructura ſimiles exiſtunt, Græci τριγλώχινας, quaſi triſulcas di-
ceres, eos appellauere. Quum enim tres membranei illius circuli proceſſus
inuicem e regionè ſui centri coeunt, formam effingunt triangulari cuſpidi
non abſimilem, illique potiſsimùm, quo in telis Turcæ utuntur, qui triangu-
larem quidem efformant cuſpidem : ſed quo minus oblongum illud ferrum
grauaret, utque anguli acutiores redderentur, ipſi inter duos angulos ſulcum
eliminant : adeò ut cuſpis ex baſi in mucronem deſinens, ſimul tres angulos, &
totidem ſulcos oſtendat. uti etiam hîc in corde fieri animaduertes, dum inter
diſſecandum, tres membraneos proceſſus inuicem ſuis mucronibus commit
tes. Cæterùm ſi totius membranei corporis cum ipſius proceſsibus & fibris
adaperti ſimilitudinẽ petis, eam ex coronæ forma quodãmodo ſumes, quam
regum capitibus antiquitatẽ inſculpſiſſe, in illis quæ Romæ effodiuntur ima-
Venalis arteriæ mẽbrana. ginibus uidemus. Porrò quemadmodũ [h] uenalis arteria, uenæ cauæ tum cor *h 6 fig. G.*
pore, tum intromittendis ad cor materijs, & ortu propemodum accedit : ita
quoq; uenalis arteriæ membranę cum cauæ orificij membranis pleraq; oſten
dunt communia. Ad [i] radicem enim exortus uenalis arteriæ, [k] membraneus *i 9 fig. D,D.*
circulus ex cordis ſubſtantia enaſcitur, qui in ſiniſtri cordis uentriculi ampli- *k Eſt is E, F proxima D,D. 9 fig.*
tudinem introrſum (ut [l] uenalis arteria extrorſum) ducitur, ſtatimq́; ab exor
tu à cordis ſubſtantia abſcedit, uenæ cauæ orificij membraneo corpore huc- *l 9 fi. C,C.*
uſq; quàm ſimillimus. Verùm quum aliquãtiſper membraneus hic circulus,
ſeu membrana potius, in uentriculi amplitudinem deſcẽdit, in [m] duos tantùm *m 9 fig. E,F. 10 fig. I,K.*
membraneos proceſſus partitur: forma quidem [n] illis qui ad uenæ cauæ orifi-
cium pertinent, reſpondentes, ſed mole & robore ſuperiores. Ex ampla enim *n 7 fig. K, L, M.*
baſi in obtuſum mucronem finiunt, longiùs in ſiniſtri uentriculi cauitatem,
quàm cauæ orificij membranulæ in dextri, cõtingentes. Horum proceſſuum
unus dextrum uentriculi ſiniſtri latus, alter ſiniſtrum reſpicit. Anteriùs enim
& poſteriùs inuicem dehiſcunt. Secundùm uniuerſam eorundem humilio-
rem ſedem (quæ etiam ut cauæ orificij membranularum, craſsior duriorq́;
exiſtit) [o] fibræ ſeriatim ex illis enaſcuntur, quæ deorſum porrectæ, tandem *o 9 fig. G, G. 10 fig. M ſub I,K.*
cordis ſubſtantiæ ad mucronis ſiniſtri uentriculi amplitudinem paſsim con-
tinuantur : & quemadmodũ in dextro uentriculo fieri diximus, [p] carnea cor- *p 9 fig. H, H. 10 fi. N.*
dis ſubſtantia adaugentur, ſtabiliunturq́;. Cæterùm quia membraneus uena-
lis arteriæ circulus in duos tantùm proceſſus dirimitur, diſſectionũ proceres
duas tantùm membranulas ipſius orificio præfici aſſerũt: quas mitræ epiſco-
pali non admodum ineptè contuleris, ſi modò partem caput amplectentem
ipſi membraneo circulo, & huius proceſſus anteriori poſterioriq; mitræ ca-
cumini aſsimilaueris. quum enim duo tãtùm hîc cernãtur proceſſus, utcunq;
eos inuicem conniuere fingas, τριγλώχινας cum Galeno ipſas appellare non po
Arterialis uenæ membrana. teris, quòd ſcilicet triangularis cuſpidis imaginem nunquam referant. Venę
arterialis [q] membranæ, dictorum modò orificiorũ membranis neq; ſitu, neq; *q 8 fig. E, F, G. & 1 fig. cap. 15 lib. 3 charact. 1,2,3.*
forma, neq; etiam robore reſpondent. A` uenæ enim arterialis exortu, hæ in-
trorſum in cordis dextrum uentriculũ haud pertingunt: ſed totę in eius uaſis
caudice conſiſtunt, ita ab orificio extrorſum ductæ, ut commemoratæ prius
membranulæ à ſuorum uaſorũ orificijs introrſum pertinebant. Neq; etiam
his unus communiſque eſt circulus : uerùm tres diſtinctæ, & non admodum
ualidæ

ualidæ ſunt membranæ,ſingulæ ſemicirculi modo principium ducentes. Venæ enim arterialis orificium introrſum,atq; in ſuam ipſius amplitudinẽ nonnihil in origine extuberans, ſuæ amplitudinis ſuperficiem in tres ſemicirculos extrorſum à corde lateſcentes diſtinctam obtinet:qui craſsiores redditi,in ipſam uaſis amplitudinem protuberant, ac ſuis tuberibus ueluti tres triangulos ita efformant, ut in puncto ſe cõtingentes circuli extra ſuam ſuperficiem, ſuprà infraq; contactus terminum, angulos conſtituunt. Ab his ſemicircularibus tuberibus membranę tota ipſarum amplitudine, quaſi ſemiplenę lunæ imaginem referentes, pronaſcuntur: nuſquam uaſi ipſi, præterquàm ad hæc tubera,adnatæ. Harum membranarũ latiſsima ſedes,quæ extrorſum à corde magis reliquis membranarum partibus remouetur, & ſola membranarum latus eſt,uaſi ipſi haud connatum, non ita inſtar circuli diametri recta cernitur,ut ſingulæ membranę dimidij circuli amplitudinem prorſus exprimant: uerùm ea ſedes,aut latus, modicè introrſum obliquatur, & non adeò altè extrorſum'ue in medio conſcendit,atq; terminis,quibus utrinq; uaſi continuatur. Quum itaque id membranularum latus inſtar dimidiatæ parentheſis ad hunc modum (inflectitur, & ipſarum membranularum exortus, & ad uaſa connexus, ſemicirculum adamuſsim circunſcribit, Græci has membranulas σιγμοειδεῖς,ab illorum C imagine,nuncuparũt. His tribus uenæ arterialis membranulis,[r] tres in arteriæ magnæ oſtiolo à Natura creatæ reſpondent,in nullo prorſus ab illis,quàm in magnitudine & robore differentes. Magnæ enim arteriæ membranulæ tanto grandiores ualidioresq; arterialis uenæ membranulis occurrunt, quanto eius uenæ corpus ab arteriæ corpore duritia amplitudineq́ue uincitur.

Arteriæ magnæ mẽbranæ.

r 10 fi. B, C, D. & fi. cap. 2 inſertæ lib. 3 characteres 1, 2, 3.

DE CORDIS AVRICVLIS. CAPVT XIIII.

CORDIS auriculas quarta figura proponit, I & K inſignitas, ut & ſexta M & F notatas. Verùm dextram auriculam inuerſam oſtendit ſeptimæ figuræ F, & octauæ K. Siniſtram autem auriculam inuerſam offert nonæ figuræ I, & decimæ L.

AVRICVLAE cordis, diſſectionum profeſſoribus uocantur, appendices duo, baſi ipſius adnati. à ſimilitudine enim,quam illi in ſitu,non autem in uſu, cum propriè dictis auribus obtinent,aurium nomine donantur.[a] Dextra itaq; auricula, dextro cordis baſis lateri attenditur,[b] toti anteriori exortus uenæ cauę regioni ſecundùm illius longitudinem ita obducta, ut huius exortus ferè longitudini,dextræ cordis auriculę baſis longitudo reſpondeat. Auriculæ enim effigies pyramidem quodammodo refert : exq; oblonga baſi in mucronem non ualde acutum,neq; admodum ſupra cordis baſim protẽſum deſinit. Baſis enim longitudo, ipſius auriculæ etiam inſigniter diſtentæ latitudinem ferè triplo excedit : & baſis quoq; auriculæ longior multo eſt, quàm progreſſus à baſi ad ipſius mucronem pertinens. Porrigitur autem auricula à baſi ſurſum antrorſumq; : adeò,ut nulli auriculam forma,quod ad baſim mucronemq;, & deinde ad cauitatem ac compreſsionem diſtentionemq; attinet, exquiſitiùs contuleris,quàm coriaceis tuberibus utrinque Turcarum ſellis aſſutis,quæ equis fluuium tranſnataturi,ueſicarum pilarum'ue inſtar magno uſu inflant. Exterior namq; auriculæ ſuperficies pro illius repletione uariat: quum enim auricula in cordis conſtrictione turget, oppletaq; eſt,gibba undiq; & æqualis cernitur. At inanita concidenteq; auricula,ſuperficies hæc rugoſa,ac ueluti plicis

Duæ cordis auriculæ.

Dextræ auriculæ ſitus. Forma.

a 4 fig. I. 5 fig. B. b 5 fig. B ad C, aut potius F ſeptimæ fig. ad H proximum Q.

obſita, ſpectantibus occurrit: interim tamen auricula exteriùs aqueo humo-re, ut & cordis ſuperficies, obducitur. Verùm quandoque, licet id rariùs, exterior diſtentæ etiam auriculæ ſuperficies inæqualis, propter adipem illi tunc obnatum, uiſitur. [c] Interior autem ſuperficies, quæ cauitatem auriculæ circunſcribit, uentriculorum cordis ſuperficiei quodammodo reſpondet. Vt enim hæc, ubi uaſa educit, læuis, tota uerò reliqua ſede aſpera, & foueis plena cernitur: ita quoque illa, ubi uenæ cauæ exortui adnaſcitur, læuis quidem eſt: reliqua autem amplitudine foueis ac fibroſis implexibus adeò ſcatet, ut cordis ſuperficiem propemodum inæqualitate uincat. Atque hæc cauitas in amplitudine, prout auriculæ corpus aut concidit, aut diſtenditur, uariat: foueæ autem nunquam penitus explicantur. Auriculæ huius ſubſtantia, triplici fibrarum genere, & modica, eaq; admodum dura, & quaſi cuticulari carne eas fibras amplectente conſtat: adeò ut auricula fibris cum cordis ſubſtantia reſpondeat, at carne (quæ, ut diximus, neruea magis, cuticularisq;, & ſubnigricans eſt) à corde differat. Neque ab hac fibrarum cum carne ea commixtione, quæ uix cutis craſsitiem ſuperat, aliud peculiare auricula in ſui conſtitutionem aſciſcit: non enim uenas arteriasque & neruos priuatim ipſi inſertos comprehendimus. Cæterùm auriculæ connexus propemodum ita ſe habet. Siniſtrum ſui baſis latus extremo cordis ſubſtantiæ, ubi anterior uenæ cauæ in dextro cordis ſinu orificij regio conſiſtit, adnaſcitur, aut ueriùs ab illo extremo auricula prodit. Dextrum autem baſis latus, uenæ cauæ corpori ſecundùm ipſius exortus à corde longitudinem, & in anteriori illius ſede connaſcitur, ac ueluti cum uena commune corpus efficitur. tota reliqua parte auricula ab omni prorſus connexu libera eſt, & perinde ac cordis corpus, in inuolucro quoque cordis continetur, nullis fibroſis nexibus illi commiſſa. [d] Siniſtra cordis auricula, pleraque cum dextra poſsidet communia: hæc namque in anteriori ſede [e] exortus uenalis arteriæ ſecundùm ipſius longitudinem conſiſtit. Deinde ex baſi in mucronem quoque ceſſat. uerùm is mucro (qui acutior dextræ auriculæ mucrone habetur) non adeò atque ille ſurſum, ſed in ſiniſtrum magis, ac in latus exporrigitur. Inſuper ſiniſtra in prouectioribus ætate hominibus, dextræ auriculæ dimidiatæ etiam magnitudini cedit: ut & ipſum quoque uenalis arteriæ oſtiolum longè minus uenæ cauæ orificio uiſitur. Quod ad externam internamq; attinet ſuperficies, auriculæ utcunq; mutuò reſpondent: quanquam exterior ſiniſtræ ſuperficies rugoſior magis, multoq; inæqualior ſemper occurrat. Interior autem ipſius ſuperficies ſimiliter ac dextræ auriculæ, inæqualis, & foueis obſita cernitur. Subſtantia etiam ſimiles ſunt: uerùm ſiniſtra multo durior, ac minus in conſtrictione diſtentioneq; ſequax uiſitur. Quinetiam ſi illam dextræ conferas, uelut marcida exiccataque ſpectabitur, adipe ſemper magis quàm dextra, exteriùs abundans. In connexu prorſus conueniunt. nam uti dextra uenæ cauæ, & dextro cordis lateri ſecundùm cauæ ortum adnaſcitur: ita quoq; ſiniſtra dextro ſuæ baſis lateri, cordis ſubſtantiæ, ubi uenalis prodit arteria, connaſcitur: ſiniſtro autem latere, ipſi uenalis arteriæ corpori. Vſu, ut ſuo ordine paulo pòſt dicturi ſumus, parum admodum inter ſe differunt. Nunc enim omnium cordis particularum uſum & functionem ſeriatim ſubijcere enitemur: hic adhuc admonentes, in fœtibus & nuper natis animalibus auricularum molem longè maiorem ex proportione occurrere, quàm in ætate prouectioribus: ac inſuper in uiuorum ſectionibus auriculas deficiente cordis motu, etiam aliquandiu palpitare, moueriq;.

Dextræ auriculæ ſubſtantia.

Nexus auriculæ.

Siniſtra cordis auricula.

[c] 7 fig. F. 8 fig. K. ubi etiam cordis uentriculorũ ſpectatur ſuperficies.

[d] 6 fig. F. 4 fig K. 9 fig. I. 10 fig. L.

[e] 6 fig. G. 9 fig. C, C.

CORDIS,

CORDIS, IPSIVS'QVE HACTENVS COMmemoratarum partium functio & uſus, ipſarum'que adeò conſtructionis ratio. Caput XV.

COR iraſcibilis, ſeu uindictę honoriſq; appetitricis animæ ſedem eſſe, Hippocrati, Platoni, Galeno, & Stoicis ac Peripateticis pariter omnibus conceſſum fuit. *Cor cuius animæ ſedes.* Verùm ad hæc Zeno, ipſiusque corroboraturus dogmata Chryſippus, Poſsidonius, cæteraq; Stoicorum familia, & Ariſtoteles cum Theophraſto, reliquiſq; ipſius aſſeclis, cor principiũ fontemq; eſſe uoluere, non nunc dictæ tantùm iraſcibilis facultatis, ſed etiam eius quæ ciborum, potuum, & uenereorũ eſt concupiſcibilis: quam altricem Ariſtoteles, alij uerò naturalẽ, alij autem ſimpliciter concupiſcibilem appellare conſueuerunt. Deinde etiam Stoici unà cum Peripateticis, rationis uim, &, ut ſemel dicam, animæ principatum in corde collocarunt, omnium id in animali functionũ atq; officiorum initium eſſe arbitrati. Quanquam interim ijdem inter ſe decretis pugnent. Ariſtoteles enim, Theophraſtus, ac reliquus Peripateticorum chorus, & ex Stoicis Poſsidonius, iraſcibilem uim, ac concupiſcibilem, & rationalem unius quidem ſubſtantię è corde proficiſcentis facultates eſſe aſſerunt: animæ autem ſpecies partes'ue eſſe inficiantur, neq; eas diſtinguũt. Chryſippus uerò, Stoicorum non poſtremus, ſicut in unam ſubſtantiam, ita quoq; in unam facultatem & iram & cupiditatem cum ratione coegit. At his omnibus refragatur, ex diuini atq; inter medicos facilè primarij Hippocratis, & inter philoſophos eminentiſsimi Platonis ſententia, Galenus, quum in alijs pleriſq; locis, tum potiſsimùm in nouẽ libris, quos de Hippocratis & Platonis dogmatibus inſcripſit. Illis namq; libris tres animæ ſpecies partes'ue natura admodũ inter ſe diſcrepantes docens, firmiſſimis, & ſcientiam ſuo ipſius ſuffragio facientibus demõſtrationibus comprobat, iecur ciborum potuumq; & uenereorũ concupiſcibilis animę, cerebrum autem rationalis ac principis locum eſſe, cor duntaxat iraſcibilis animæ ergaſtulum eſſe, cõcedens. Porrò ne hîc forſitan in aliquem hæreſis cenſorem impingam, ab hac de animæ ſpeciebus, earundemq; ſedibus diſceptatione, prorſus abſtinebo: quum tot hodie, ac potiſsimùm apud noſtrates, ueriſsimæ noſtræ religionis iudices reperias: qui ſi quempiam, uel quum corporum reſectiones aggredimur, eiuſmodiq; in primis ſcrutari oporteret, aut de Platonis, aut Ariſtotelis, ſuorum'ue interpretum, aut Galeni de anima ſententijs, muſſitare audiuerint, ilico illum de fide ambigere, ac neſcio quid de animarum immortalitate hæſitare aſtruunt: non perpendentes, neceſſe eſſe medicis (ſi modò non temerè ad artem accedere, neq; inopportunè ægrotanti membro remedia inuenire, eademq; applicare uoluerint) de ijs quæ nos gubernant facultatibus conſiderare, & quot numero ſint generatim, & qualis quæq; ſigillatim habeatur, quo'ue in animalis membro ſingulæ conſtitutæ ſint, fomentumq; recipiãt: & præter hæc maximè (ſi modò id adipiſci mente poſſemus) quæ animæ ſubſtantia eſſentia'ue ſit. *Medico de animæ facultatibus ac ſede conſiderandum.* Quaſi uerò non citra impietatem, nullamque prorſus fidei labem, quis de grauium illorum autorum decretis nihil proponere, aut etiam illorũ rationes alijs nouis corroborare, aut friuola quorundam argumenta refellere poſſet: ac quaſi non multo aliter de ſanctiſsima, quaq; accedentibus pijs operibus fide ſaluamur, felicemq; æternitatem hominum animæ adipiſcuntur, quàm de his autorum dogmatibus, ac quas imbecillis & humana ratio ſuppetit hoc in negocio opinionibus, loquendũ interro

gandumq; foret.Nihilominus interim omni de animæ facultatibus,functio-
nibus,ſubſtantia,natura, ſpeciebus, & earum ſedibus, inueſtigatione remiſſa,
Cui functioni omnes cordis partes famulentur. liberè aſſeremus,cor facultatis,atq; adeò ſpiritus uitalis fontem, & caloris na-
tiui ſedem fomitemq; exiſtere,ac pulſuum autorem eſſe,ſingulasq; cordis par
tes illi ad calorem ſpiritumq́ue ſpectanti uſui ſubſeruire commonſtrabimus.
Inuolucri uſus. Quis itaq; cordis[a] inuolucri (ut ſingula ea ſerie,qua earundem prius conſtru- *a 3 fig.B, C,D,E,F, G.& 4 fi. B,B.*
ctionem enarrauimus, perſequamur) ſit uſus, peculiare de inuolucro Caput
Situs cordis ratio. utcunq; pertractauit.Deinde & cordis ſitus,antea cõmemoratus,in ipſo tho-
race eſt tutiſsimus,& ab omnibus quę thoraci extrinſecus noxam inferre poſ-
ſunt, remotiſsimus. Præterea cor in pulmonis, id ſuis lobis ueluti digitis qui-
buſdam amplexantis,medio ita[b] cõſiſtit,ut æqualem prorſus ex omnibus pul *b Spectatur id 3,4, 5,6 figuris.*
monis partibus, aeris per[c] uenalem arteriam moliatur attractionẽ, & rurſus
fuliginoſorum recrementorũ egeſtionem in pulmonẽ tentet, & iuſta etiam *c 6 fig.G. & 2 fi.cap. 15 lib.3.*
portione per uenalem arteriam &[d] uenam arterialẽ pulmoni ſanguinem por
rigat. Ad hęc,cor non admodum procul ab ore,per quod reſpirationẽ perfici *d 6 fig.I, & 1 fi.cap. 15 lib.3.*
neceſſum erat,locatũ,eam corporis ſedem nihilominus obtinet, ex qua com-
modè per[e] arteriæ magnæ ramos toti corpori natiuum calorem, ſpiritumq́; *e fig.cap. 12 lib.3.*
uitalem offerre queat. Quamuis etiã, quod ad totum corpus attinet,à medijs
partibus tantum ſuperiùs recedat, quantum à pubis oſsiũ[g] coalitus ſuperiori *g 1 fig. ultimarũ lib. 1 s.*
ſede diſtat.hæc enim erecti adultorum corporis exquiſitum ferè habetur me
Lib.2.de Decretis Hippocr. & Platonis. dium: non autem umbilicus,quem Galenus,cordis ſitũ enarrans,adamuſsim
eſſe medium cẽſebat. Quòd porrò propter baſim, quam latam amplamq; ob
[h] quatuor grandium ab illa prodeuntiũ uaſorum initia eſſe oportuit, cor non *h 5 fi. C, dein 6 fig. I,N,G,O.*
exactè rotundum effectum ſit, etiamſi non dicatur, omnibus manifeſtum
Formæ cordis ratio. eſſe conijcio. Quanquam Natura interim cor ſphæricæ figuræ,iniurijs inno-
xiè ferendis omnium pertinaciſsimæ, & cæteris omnibus capaciori, adeò ac-
cedere uoluit, ut cor in maximis ipſius dilatationibus prorſus ſphæricum
appareat: quemadmodum in ipſius contractionibus oblongum,& pineæ nu
cis modo productum cernitur. Neque etiam alia ratione cor oblongum eſſe
dicimus, quàm quòd id in mortuis concidens, productumq; ſemper offendi-
tur.Si enim id in mortuis ita diſtentum obſeruaretur, quemadmodum in ui-
uis ſectionibus id,quoties intenſè dilatatur, breuius quidem,ſed latius & pro-
fundius fieri ſpectamus:tunc meritò non oblongum,ſed rotundum,ac paulo
Cordis ſubſtantia uſus. minus toto ſphæricũ eſſe cenſeremus. Quis autem cordis ſubſtantiæ ſit uſus,
in decimo Capite,quãdo cordis cum muſculo cõmunitatem, & rurſus diffe-
rentiam proſequebamur, neceſſariò cõplexi ſumus: præcipuè tum explican-
tes,cui potiſsimùm muneri triplex fibrarum genus,cordis ſubſtantiam inter-
texens,dein & caro has amplectẽs & ſuffulciens,præficerẽtur.Cæterùm[i] ue- *i 6 fi.D.*
na,cordis baſim coronę inſtar cingens,& ramos per externam cordis ſuperfi
Coronalis uenæ & concomitantiũ illam arteriarum uſus. ciem deorſum à baſi exporrigens, cordi nutrimentum ſuppeditat: &[k] coro- *k 6 fi.D. 10 fi. E,F. & fig.cap. 12 lib.3 B, B.*
nales arteriæ,eius quam perreptant cordis ſubſtantiæ natiuum calorem con-
temperant, magnamq; Naturæ ſuorum ramorum diſtributione atteſtantur
induſtriam, quum horum plures amplioresq; ſecundùm anteriora & poſte-
riora & ſiniſtrum latus cordis porrigantur,quàm ad dextrum,ubi dexter cor
dis conſiſtit uentriculus, cordiſq́ue ſubſtantia multo quàm alibi occurrit[l] te- *l Specta fig.11.*
Cordis neruuli uſus. nuior,minuſq; ob id uenis & arterijs indigens. Cæterùm[m] neruulus baſi cor- *m 6 fig.h.*
dis oblatus, triſtantium duntaxat ſenſus gratia, non autem motus, cordi lar-
Durioris cordis ſubſtantia. gitur. Cordis cartilagineam,aut ſi uoles dicere oſſeam ſubſtantiam, uenæ ar-
terialis & magnæ arteriæ[n] origini additã,aut ex qua potius illa uaſa originem *n circa S, S 10 fig.*
ducunt,

ducunt, ad cordis fulcimentum facere, diſſectionis profeſſores arbitrantur. quamuis etiam ea ipſa ſubſtantia, nullum prorſus, cui inſiſtat, firmamentum habeat, niſi forſitan quatuor cordis uaſa, cordis inuolucrum penetrantia: quę non magis tamen huic cartilagineæ ſubſtantiæ, quàm reliquæ cordis baſi (ſi quid modò ad ſtabilitatem conducerent) firmamento eſſent. Porrò cordis uentriculorum officium eiuſmodi ferè eſſe creditur.[o] Dexter, eo quòd ſanguinem præcipuè continet, ſanguinisq; elaborationi potiſsimùm dedicatur, ſanguineus nũcupatur. is namq; pulmonis duntaxat gratia, à ſummo rerũ Opifice, inſigni iuſtitia cordi inſculptus putatur. Pulmo enim, qui inſtar prõptuarij cordi circũponitur, ut id ab illo aerẽ perpetuò allicere queat, rarus, fungoſus, leuis, ac ad thoracis motus ſequaciſsimus fieri debuit. neque eiuſmodi profectò functionibus idoneo nutrimẽto ali potuit, niſi priuatim illi ſanguis ex eo quem caua continet, leuis, aereus, ſpumoſus, expurgatus, nihilq; minus quàm fæculẽtus, ab alio organo præpararetur, atq; ita ipſi pulmoni ad opportunam nutritionem deduceretur. At nullum organũ corde ipſo calidiſsimo, & pulmoni proximo uiſcere, ad id munus erat aptius: neq; etiam aliud omnino iuſtius pulmoni hac in re famulari poterat. quandoquidem nimis quàm ingratum cor habendum foret, ſi pulmoni tam amicè aerem (quo, niſi ilico concidere emoriq; uelit, perpetuò indiget) ipſius nomine attrahẽti, ac obſequẽtiſſimi famuli ritu pręparanti, & illius potiſsimùm gratia fabricato, nullas uices referẽdas putaret: ac non modis omnibus cor, ut gratiam reponeret, pulmoni opportunum alimentum (quum id citra incommodum poſsit) conficere præparareq; ſtuderet. Dexter itaq; uentriculus, in animalibus quæ illo ſimul cum pulmone donantur, à[q] caua uena, quoties cor dilatatur ac diſtenditur, magnam ſanguinis uim attrahit, quem adiuuantibus fortè ad hoc uentriculi foueis excoquit: ac ſuo calore attenuans, leuioremque, & qui aptiùs impetu poſtmodum per arterias ferri poſsit, reddens, maxima portione per uentriculorum cordis ſepti poros in ſiniſtrum uentriculum deſudare ſinit: reliquam autem eius ſanguinis partem, dum cor contrahitur arctaturque, per[r] uenam arterialem in pulmonem delegat. Cur uerò hæc inter reliquas corporis uenas, arteriæ[s] tunicas adipiſcatur, alibi obiter expreſsimus, quum eam craſſam ualidamq; factam eſſe diceremus, tum propter continuos pulmonis & cordis motus: tum etiam, ne pulmo tenuis illius quem continet ſanguinis, plus quàm ad nutritionem ſufficere poſsit (etiamſi quàm plurimo indigeat) ſibi alliceret: dein ut pulmo, continuo ipſius motu & calore ſanguinem in arteriali uena deductum ſibi magis excoqueret, ſpumoſioremq; redderet. qualis is iam profectò eſt, qui per arteriam uenalem ex ſiniſtro cordis ſinu pulmoni offertur, quum is iam in utroq; cordis ſinu elaboratus fuerit. Accedit huc, arterialem uenam, organũ ſoli nutritioni opportuniſsimè ſubſeruiens, quodq; ſecundùm pulmonis cõpreſsionem & dilatationẽ quieſcere, atq; quàm minimùm moueri oportuit, magna Naturæ prouidentia alijs corporis uenis impenſiùs rigidum, craſſumq;, & cõpreſſu dilatatuq; difficilius factũ eſſe. Hac ſiquidem ratione uenæ arterialis propagines, arteriæ uenalis & aſperæ diſtentionẽ & dilatationẽ minus impediũt: quum interim, ſi illæ propagines ſequaces eſſent, atq; leui occaſione diſtenderẽtur, magnã pulmonis amplitudinẽ illo dilatato implerent: & rurſus cõpreſſo pulmone, promptè ſubſiderent, magnamq; uim in aſperæ arterię propagines ex pulmonis cõpreſſu fieri prohiberent. Atq; hinc ſanè, dum de uaſorũ robore loquimur,[t] dextrę cordis auriculę uſum forſitan petere poterimus. Quum enim cor ualido impetu diſtentum,

Dextri cordis uentriculi uſus.

o *Patet in 7 & 8 fig.*

Venæ cauæ orificij in cor pertinentis uſus.

q *7 fig. C, C, C.*

r *8 fig. C, D.*

Arterialis uenæ uſus, & ipſius conſtructionis ratio.

s *1 fi. cap. 15 lib. 3 B, C.*

t *5 fig. B. 7 fig. F.*

Dextræ cordis auriculæ uſus, & ipſius conſtructionis ratio. ſanguinem in dextrum ipſius ſinum ex caua allicit,& quodammodo rapiens, eum abſorbet: quumq́ue ipſa uena caua, ut ex illa in alias corporis partes ſanguis,non ita ac ille pulmonis tenuis,gratia nutritionis reſudaret,nõ adeò craſſo ualidoq́;,atq; arteriæ, conſtat corpore: periclitaretur profectò uena in ualida illa cordis attractione,rumpi,niſi ſagax Natura dextram cordis auriculam creaſſet,quæ ad cordis motus ſequax, & ſanguine plena, quum cor dilatatur, ſanguinẽ eum quem cõtinet, in dextrum uentriculũ diffundere poſſet: ipſaq́; quodammodo in uentriculũ, attractionis impetum ſolutura, cõuolueretur, cordiq́; inſtar promptuarij eſſet.Atq; huic uſui auriculæ correſpondet cuticularis cõſtructio,quæ leuis,& iniurijs interim perferẽdis contumax, & ad cordis motus ſequax eſt.caua autem uiſitur,ut continere materiã poſsit: & fibris conſtituitur,ut attractioni,retẽtioni & expulſioni ſubſeruiat.Neq; etiam carne, quæ fibras illas amplectitur, deſtituta eſt: uerùm quod cordis ſubſtantiæ, ipſius auriculę ſubſtantia adeò cõuenit,uidetur oſtendere, & innata ſibi facultate ad ſanguinis leuem quandam cordis uẽtriculo præparationẽ conducere. Cęterùm ne irrita cordis,dum dilatatur,in dextrum uentriculũ ſanguinis ex caua uena fiat attractio,eodẽ ſcilicet rurſus,dum cor cõprimeretur,per idem *Membranularum cauæ orificio præfectarum uſus.* orificium Euripi ritu propulſo,[u] tres mẽbranulas cauæ uenæ orificio Natura u 7 fig.K, L,M. præpoſuit, quæ quidẽ ſanguinem dilatato corde in uentriculũ ex caua influere admittũt: at cõpreſſo corde,ne idẽ in cauã refluat,prohibent.Quum enim dexter cordis uẽtriculus diſtẽditur (quod fit,quoties breuior redditus,in latitudinẽ profunditatemq́; inſigniter proficit) tunc mẽbranę illæ laxiores factę, ad eius uẽtriculi latera cõcidunt: ac ſanguini,recluſo cauæ uenę orificio,aditũ præbẽt.At uẽtriculo rurſus cõſtricto,ſeu(ut in cõſtrictione fit) lõgiore facto, & interim arctato,membranarũ fibræ, ipſæq́; mẽbranæ propter cordis mucronẽ ab ipſius baſi magis abſcedentẽ tendũtur. & quum uẽtriculi mucro in eum modũ anguſtior efficiatur,membranularũ quoq; fibrę mucroni uẽtriculi potiſsimũ adnatæ, inuicẽ colligũtur: ac proinde etiã eregionè cẽtri uenæ cauæ orificij,ſuis extremis inuicẽ accedentes,orificiũ id occludũt:& quo minus ſanguis rurſus in cauã profluat,obſtaculo ſunt. Verùm & ad hanc actionẽ,ſanguis ipſe à uẽtriculi lateribus cõpreſſus,auxiliatur.is namq;, quum uenæ cauæ orificium petit,ad poſteriorẽ membranularũ ſedem impetu ruit:easq́; uerſus orificij centrũ tunc cõprimens,ut illę magis inuicẽ conniueant,autor eſt: ac ſi bijpſi,ne hàc illi aditus detur,obſtat: uenæq́; tunc arterialis orificium accedit, quod in cordis cõtractionibus patens, ſanguinẽ uerſus pulmonẽ tranſmittit. at quo minus ſanguis rurſus, dilatato corde, in dextrũ uentriculũ regurgitet, *Membranarũ arterialis uenæ orificij ratio.* [x] tres mẽbranæ arterialis uenæ orificio præfectæ cauẽt.Illæ etenim,quia prin x 8 fig.E, F,G. cipiũ cum uenæ arterialis origine ducũt,ac ſurſum tenſæ,in uenæ cauitatem ceſſant,atq; ad uenæ latera cõcidunt,ſanguinẽ in cordis cõtractionibus promptè in uenã fluere ſinũt.at quum is rurſus ob cordis dilatationẽ ad uentriculũ uacui fuga retractus, aut etiã in pulmonis cõpreſsione uerſus uenæ arterialis caudicẽ protruſus,ad cor impetu uergit,per uenę latera deſcendẽs,inter uenę corpus,& poſteriorem membranularũ ſedem cõcidit,ſpaciũ quod inter corpus uenæ ac mẽbranas eſt,implens. Vnde etiã ſanguis neceſſariò membranas deorſum protrudẽs ipſis,ut ad orificij uenæ arterialis centrũ inuicẽ conniueant,orificiũq́; claudant,occaſio eſt: adeò,ut quanto uehemẽtiùs cor ſua dilatatione ſanguinẽ retrahit,ipſeq́; pulmo inter expirandũ cõprimitur, tanto exactiùs mẽbranæ arterialis uenę orificiũ obturãtes, ſanguinẽ in cor refluere prohibẽt. quanquã nõ ita accuratè id prę̃ſtẽt,ut nihilo prorſus ſanguinis in primo

retractio-

[y] Patet in 9 & 10 figuris.

Siniſtri cordis uentriculi uſus & conſtructionis ratio.

retractionis impetu in cor rurſus defluat.[y] Siniſter cordis uentriculus, quòd ſpiritum uitalem præcipuè contineat & conficiat, aeremq; amplectatur, diſſectionis profeſſoribus ſpirituoſus aereus´ue nuncupatus eſt: ac queâdmodum dexter ex caua ſanguinem trahit, ita quoque iſte aerem ex pulmone in[a] arteriam uenalem attractum, ad ſe dilatato corde allicit, illoq; ad caloris innati refrigerationem, & ſubſtantiæ ipſius enutritionem, ſpiritumq; uitalem utitur, hunc aerem excoquēs & præparās: ut is unà cum ſanguine, qui ex dextro uentriculo in ſiniſtrum per uentriculorum ſeptum copioſus reſudare putatur, in magnam arteriam, totumque adeò corpus delegari poſsit. Quòd autem eiuſmodi alterationibus, cordis caro præficiatur, quoad diuinam hominis fabricam cognoſcere poſsimus, fatemur. Cæterùm ſi quæ fuliginoſa recrementa ex hac aeris in ſiniſtrum uentriculum attracti emutatione, ipſoq; innato calore producuntur, ea rurſus per arteriam uenalē, conſtricto corde, in pulmonem excerni arbitramur. Atq; hæc potiſsima arteriæ uenalis in tunicæ ipſius tenuitate conſtructionis eſt ratio. nam continuò indefeſſeq; aerem ex[b] aſperæ arteriæ ramis, ipſoq; adeò pulmone, in ſe aſſumere debebat: & rurſus ſuis motibus cordis rhythmis correſpondentibus, fuliginoſas cordis reliquias in aſperæ arteriæ ramos propellere. quod ſanè difficulter admodum feciſſet, niſi corpus tenuius rariusque alijs arterijs nacta fuiſſet. Nam etſi hæ eum reliquis partibus corporis uſum præſtent, in quo hæc cordi accōmoda cenſetur, non tamen arteriæ pro ipſarū mole tantum aeris (qui illis non per occultos meatus, ſed per patentes in ipſis cauitates à corde unà cum ſanguine offertur) aſſumere, rurſusq; propellere, ac arteria uenalis, debebāt. adeò ſanè, ut hęc neceſſariò tenui & uenarum corpore tunica´ue conformetur. Quanquam Natura interim adeò ſuæ ſecuritati, ac poſsibile fuit, prouiderit: quippe longum ex ſiniſtro uentriculo ad pulmonem ductum (qui arteriæ uenali nocuus fuiſſet) præcauens, ſtatim in ipſo ortu eam[c] diuiſit, atq; breuiſsimo prorſus inceſſu illam in pulmonem digeſsit: ut hæc ilico pulmonis ſubſtantia undiq; ſuffulta, implicitaq;, à ruptionis periculo redderetur ſecurior. Deinde & ex uenalis arteriæ corporis tenuitate (quam Natura, niſi illa maximè indiguiſſet, facilè uitaſſet) alius accedit uſus, pulmonis nutritioni accommodus. nam hæc arteria ſanguine tenui ac ſpirituoſo oppleta, etiam pulmoni idoneum ſuppeditat ſanguinem, id pulmoni ſupplens, quod nimium ſeuera rigidaque arterialis uena ob corporis ſui craſsitiem, & ſanguinem minus quàm arteriæ uenalis ſanguis leuem aereumq;, pulmoni denegabat.

Venalis arteriæ corporis ratio.

[a] 6 fig. G. 9 fig. C, C.

[b] 1 fi. cap. 38 lib. 1.

[c] 2 fi. cap. 15 lib. 3 H in K, L.

Siniſtræ cordis auriculæ uſus.

[d] 6 fig. F. 9 fig. I.

Porrò[d] ſiniſtra cordis auricula, uenali arteriæ adnata, idem officium huic & ſiniſtro cordis ſinui præſtat, quo cauæ uenæ & dextro cordis uētriculo dextram auriculam uſui eſſe diximus. & ſiniſtra auricula tanto minori donatur cauitate, quanto etiam arteriæ uenalis orificiū, cauæ orificio anguſtius uiſitur. Dein & aer ipſo ſanguine ſequacior eſt: adeò, ut & hac quoque occaſione ſiniſtra auricula iurè minor dextra creetur. Nam quum aer ita promptè attrahatur, non tantum periculū erat ex attractionis impetu (qui potiſsimùm uacui fuga aerē trahit) uenoſæ arteriæ corpus, ita atq; cauæ, cōuelli. Quòd autē ſiniſtra auricula pro ipſius mole paulo carnoſior, ac etiā craſsior & pinguior, & ad motū minus prompta, quàm dextra auricula occurrit, argumēto quoq; eſt, ad quandam materierū præparationem auriculas cordi famulari, & auriculas ipſas proportionē quandam cum cordis ſinibus ſortiri. Porrò ut auricularū par uſus eſt, ita etiā ſiniſtri uentriculi membranulæ uſu penitus cum dextri uentriculi membranulis conueniunt.[e] Duæ enim uenalis arteriæ orificio commiſſæ, ac introrſum in cordis uentri-

Membranularū uenalis arteriæ & magnæ arteriæ uſus.

[e] 6 fi. E, F.

uentriculum deductæ,corde quidem dilatato,aerem ex uenali arteria in uentriculum ferri admittunt,ipſarum fibris propter cordis mucronem uerſus baſim magis adductum laxatis, ipſisq́; membranulis ad uentriculi latera concidentibus. Quum autem cor conſtringitur,obſtaculo ſunt, ne aer rurſus in uenalem arteriam ruat,irritusq́; cordis labor efficiatur. quanquam interim credamus,has membranulas,quum duæ duntaxat ſint,ſuum orificium, cui præficiuntur, non ita adamuſsim obturare, ut fuliginoſis excrementis per uenalem arteriam exitum in cordis cõſtrictione præpediant. Quinetiam magnæ arteriæ orificium occupantes[f] membranæ, ijs omnino functione correſpondent,quas in uenæ arterialis orificio haberi retulimus.Hæ ſiquidem in cordis contractione ſpiritũ uitalem unà cum ſanguine,qui impetu ruit, in magnam arteriam profluere ſinũt. at corde rurſus dilatato,ſpirituq́; ac ſanguine denuò ad uentriculum tracto,illius regurgitationem in uentriculum prohibent,ſanguine nimirum eas uerſus magnæ arteriæ orificij centrum (ut in arteriali uena fieri nouimus) cõprimente. In cordis itaq; cõſtructionis ratione,ipſiusq́; partium uſu recenſendis, magna ex parte Galeni dogmatibus ſermonem accommodaui: non ſanè,quòd undiq; hæc ueritati conſona exiſtimem, uerùm quòd in nouo paſsim partium uſu officioq́; referendo, adhuc mihi diffidam, neq; ita pridem de medicorum principis Galeni ſentẽtia uel latum unguem hîc declinare auſus fuerim. Haud enim leuiter ſtudioſis expendendũ eſt uentriculorum cordis[g] interſtitium,aut ſeptum,ipſum´ue ſiniſtri uentriculi dextrum latus,quod æquè craſſum cõpactumq́; ac denſum eſt, atq;[h] reliqua cordis pars,ſiniſtrum uentriculũ complectẽs. adeò ut ignorem (quicquid etiam de foueis hac in ſede cõmenter, & uenæ portæ ex uentriculo & inteſtinis ſuctionis non ſim immemor) quî per ſepti illius ſubſtantiam ex dextro uentriculo in ſiniſtrum uel minimũ quid ſanguinis aſſumi poſsit: præcipuè quum tam patẽtibus orificijs uaſa cordis in ſuorum uentriculorum amplitudinem dehiſcant: ut modò taceam uerum uenæ cauæ ex corde progreſſum. Atque quum hæc animo obuerſantur,ſimul ſeſe multa in arteriarum ſerie offerunt, de quibus non immeritò uenit ambigendum: nimirum nullam ferè uenam abſq; comite arteria uentriculum ac inteſtina,lienemq́; adeò ipſum petere,& ferè totam portæ uenam ſua ſerie comitem ſibi arteriam aſciſcere. Deinde renibus arteriæ tam grandes communicantur, ut neutiquam ad illorum calorem duntaxat temperandum, eas productas eſſe queamus affirmare: uti minus adhuc ſolius caloris natiui gratia tantas arterias uentriculo, inteſtinis, lieniq́; inſertas eſſe,poſsimus aſſerere. His accedit,quòd per uenas arteriasq́; mutuos materierũ fluxus & refluxus eſſe, ac nihil prorſus grauitatem & pondus materierũ in uenis arterijsq́; agere,plurimis argumentis oporteat fateri. Cordis inſuper membranulæ,etſi dicto iam prius uſui ferè ſubſeruiãt,non tamen omnem materierũ regreſſum occupant. Quòd uerò aures,corde in uiuorum ſectionibus per tranſuerſum diſſecto, & cordis motu prorſus quieſcente, adhuc moueãtur ac palpitent,quodq́; in fœtibus & nuper natis tam grandes occurrunt,cui non cõſtare debet maioris alicuius beneficij occaſione,quàm uaſorum roboris gratia,eas efformari? Atq; ita quoq; longè alia (ne quid de orificij uenalis arteriæ ad magnæ arteriæ orificiũ collati amplitudine inſinuem) partium dextrum uentriculum & ſiniſtrum conſtituentium[i] diſcriminis in craſsitie eſt ratio,quàm materierum in uentriculis aſſeruatarũ. Quinimò alia haud pauca undiq; hîc ſeſe proponunt, quæ uulgata Anatomicorum placita in dubium uocant. quæ quia omnia referre longius eſſet,ipſeq́; nihil priuatim innouare

Vulgatis Anatomicorum placitis nõ leuiter acquieſcẽdum.

f 10 fig. B, C, D.

g 8 fig. H, H. 10 fi. R. 11 fig. I, I.

h 9 fi. M, M 10 fig. P, Q.

i Confer Q, R fig. 7 cum M, M figuræ 9.

innouare (quum ſimul in omnibus mihi haudquaquam ſatisfaciam) modò ſtatuerim, partium aereæ ſubſtantiæ reficiendæ fabricatarum hiſtoriæ nunc finem imponam: ipſarum adminiſtrandi rationem ea ſerie iam pertractaturus, qua proximè præcedente libro cibi potusq; & generationis organorum ſectionem abſolui.

CORDIS, PVLMONVM, RELIQVORVMQVE reſpirationi ſeruientium organorum adminiſtrandi ratio. Caput XVI.

PRAESENS Caput, quo potiſsimùm earum quæ hoc libro traditæ ſunt partium reſectionem complecti ſtatuimus, in orationis ſerie, ultimo quinti libri Capiti nunc eſt ſubijciendum. quandoquidem hæc Capita cum penultimo ſeptimi libri Capite, eum in modũ digerentur, ut ſingula partium quæ ſuis libris explicantur adminiſtrãdi rationem proponant: & interim eum ordinem (quum ſcilicet paucis inſuper additis neceſſario alioquin ſermoni uerbis, id commodè præſtari poſsit) unà exhibeant, quo quis in corporum penuria, integram anatomen ſtudioſis demonſtrare queat, aut quo hi illam opportunè ſuo Marte aggrediantur. In eodem itaq; corpore, quo ſuperiori libro uſus es, adminiſtrationem cõtinuaturus, illius ceruici fulcrum aliquod ſubijcies, cuius ope ea exporrigatur, caputque in poſteriora reclinatum, & fulcro non innitens, uerſus menſam dependeat. Mox, ut in ſecundo libro docui, faciem & uniuerſam anteriorem colli ſedem cute nudabis. ac primùm faciei[a] muſculos, qui frontis cutem & palpebras, & buccas & labra, & narium alas mouent, aggredieris: in quorum etiam numero[b] ille eſt, quem labra & buccas mouentium primum recenſui. Quum igitur & illum quoq; adminiſtraueris,[c] muſculum à pectoris oſſe & clauicula reſecabis, qui ſeptimi caput agentium paris alter habetur, ac in[d] mamillarem capitis proceſſum inſeritur, à quo illum nunc dependêre ſines, & ad omnes ferè[e] muſculos oſsi υ imaginẽ referenti proprios, ſectionem conferes: unaq; à pectoris oſſe[f] eos liberabis, qui ab illo pronati, primæ laryngis cartilagini inſerũtur. Deinde à pectoris oſſe, & clauicula, & coſtis, ad ſuam uſq; inſertionem,[g] muſculum ſeparabis, brachium pectori adducentem. inſuper[h] illum à clauicula auferes, qui thoracem mouẽtium primus numeratur. &[i] eum à coſtis etiam diſſecabis, qui ſcapulam pectori admouet. hac interim obſeruata ratione, ut ſingulos muſculos ab inſertione hærere permittas, quò poſtmodum cum cęteris muſculis in examen uenire poſsint, qui adhuc ſecandi in illis ad quas ipſi referuntur partibus, ſunt reliqui. Atq; hanc muſculorum adminiſtrationem in uno latere moliri ſuffecerit: altero latere uenis, arterijs & neruis, qui ſub cute & ſecundùm muſculos repunt, inſpiciendis oſtendendis'ue accommodato. quorum[k] ſeries, ſi forſan memoria exciderit, ex tertio libro & quarto eſt petenda. Hic enim ſermo in immẽſum excreſceret, ſi illam quoq; nunc totam recenſerem. Modò igitur à pectoris oſſe[l] clauiculas acutiori cultello liberare contendes, robuſta, quibus illæ pectoris oſsi colligantur, ligamenta diuidens: at interim accuratiſsimè cauens, ne cultello altiùs iniecto, quæ huic articulo ſubſunt, uaſa uulneres. Atq; hic[m] cartilaginem examinabis, quæ clauiculam, pectoriſq; oſsis ſinum, præter alias articulorum cartilagines intercedit: & aliquò reponenda eſt, ut illa poſtmodum in ſceleti connexu (ſi uiſum fuerit) uti queas. Liberatas autem clauiculas nitêris ui à pectoris oſſe attollere,

Muſculorum quorundam & uaſorum adminiſtratio.

Clauicularum à pectoris oſſe liberatio.

a 3 muſ. ta. A.C,D,E. F.G.Γ. & 4 tab. K. M.N.
b 3 muſc. tab. Γ.
c 4 muſc. tab. Θ.
d 3,4 fig. cap. 6 lib. 1 k.
e 4 muſc. tab. R.Q. S.T.V,V.
f 5 muſc. tab. P in N.
g 3 muſc. tab. Δ.
h 4 muſc. tab. d.
i 5 muſc. tab. Γ.
k Petenda eſt ex figuris 3 & 4 lib.
l 4 muſc. tab. a ab I, ut in dextro latere 5 tabulæ factum eſt.
m Maior pars 4 fig. ca. 22 lib. 1.

Coſtarum cartilaginum cum pectoris oſſe, ab ipſarum oſsibus liberatio.

attollere, ac ab illo primaq; coſta in exteriora reflectere. ita enim primæ thoracis coſtæ cartilago, quà coſtæ oſsi continuatur, in conſpectum ueniet: quæ cultro non admodum craſſo à ſuo oſſe eſt[n] liberanda: hîc quoq; mente adhibita, ne culter profundiùs demerſus, quicquam in iugulo uitiet. Vbi primæ co-

Membranarũ thoracis amplitudinem interſepientium examen.

ſtæ diſſecueris cartilaginem, deinceps ordine reliquas omnes à coſtarum oſsibus cultro dirimes, cõtinuaq; linea intercoſtales hîc muſculos ad thoracis uſq; capacitatẽ[o] diuides. Separatas nunc cartilagines ſimul cum pectoris oſſe nonnihil attolles, eas modò in dextrum, modò in ſiniſtrũ latus[p] deflectens, & thoracem interſepientes membranas, quà pectoris oſsi proximæ ſunt, unà cum cordis ſitu examinans.[q] Deinceps tranſuerſa ſectione[r] ſeptum tranſuerſum à pectoris oſſe, & commiſsis huic adhuc cartilaginibus, uenit adimendum: & pectoris oſſe ſua mucronata cartilagine ſurſum eleuato, membranæ thoracem interſepientes ab illo ſenſim ſunt diuellendæ. quod quum feceris, uerſus cadaueris caput pectoris os reflectes: moxq; iuxta[s] glandium, uenam & arteriam utrinq; ſub ipſo prorepentes, retuſiore cultello inter membranulas inquires. quas ubi ſingulas uinculis interceperis, os pectoris cum ipſius ſimul uaſis à thorace auferes: ac membranæ coſtas ſuccingentis ſpeciem,[t] intercoſtaliumq; muſculorum, qui inter cartilagines habentur, naturam perpẽdes. Aut muſculis illis non aliter examinatis, os pectoris aliquantiſper repones, dum thoracem mouentes muſculos ſimul omnes poſt cordis adminiſtrationem oſtendere uiſum erit. Quò autem ea quæ in thorace aggredienda ſuperſunt, commodiùs commonſtrarẽtur, conſueui primùm hamulo hinc inde coſtas ſuccingentem membranã auellere: & manibus pulmonẽ, ſi alicubi illi fibris cohæreret, ab ipſa dirimere: ac inſuper perforato coſtarũ quopiã interuallo, cui pulmo adnexus eſt, demõſtrare, quo'nam pacto hominis thorax ſubinde pertundatur: nõ abolita interim reſpiratione, neq; motu pulmonis quieſcẽte. [u]Mox diuiſis intercoſtalibus muſculis, coſtas ad medium ferè lõgitudinis ipſarum frangere ſolitus ſum. quod paruo fit negocio, ſi ſingulæ ſeorſum manu fortiter apprehenſæ, ui euertantur, inflectantur'ue. Verùm poſteaquàm facilem illam parandi ſceleti rationem adinueni, ut oſſa cadaueris illi compingendo ſubſeruiant, coſtas reſeruari malim integras, & manibus ſimul omnes coſtas, quantum licet, extrorſum retorqueri: & dein aliquouſq; diuiſis intercoſtalibus muſculis, inuicem coſtas ſenſim dirimi. ita enim ſatis patens thoracis efficitur amplitudo, potiſsimùm ſi ſecundùm dorſi longitudinem, ac ad thoracis ferè medium, lapidem aut globum aliquem ſubieceris, cuius ui dorſi gibbus extra thoracis cauitatem prominẽs, intrò in thoracis cauitatem ducatur,

Neruorum ſepti tranſuerſi examen.

grandiuſq; inter dextri ſiniſtriq; lateris coſtas fiat interſtitiũ. Coſtis itaq; hoc modo diductis, aut illo modo diſruptis, pari ſemper ratione thoracis organa ſunt aggredienda. ac primùm à glandio ad ſepti tranſuerſi nerueam uſque ſedem,[x] dextrum ipſius neruum à dextra thoracem interſepiente membrana cultello liberabis: deinde, ſi uoles, ſiniſtrum quoq;. quem ubi ſimul cum[y] uena à iugulo pronata exporrigi uideris, illum iuxta ſeptum rumpes: ac uerſus ceruicem, ut poſtea ipſius uideas[z] originem, reijcies. Mox membranas interſepientes, cultello ſecundùm thoracis longitudinem inuicem ſeiunges: atque à

Cordis inuolucri.

cordis[a] inuolucro liberatas, ipſarumq; ad ſeptum tranſuerſum cõnexu, & uenarum arteriarumq; in ipſis ſerie perpẽſis, illas è thorace auferes: id duntaxat præcauens, ne uas aliquod inſignius lædatur. rami enim membranas interreptantes, & cordis inuolucro intertexti, etiamſi diuidãtur, uix notatu dignum aliquod ſanguinis profluuium concitant. Iam tempeſtiuum eſt, ſolis manibus

cor cum

n inter elatiſsimum B & A 1 fig. ca. 19 lib. 1.
o ut factũ eſt in 8 muſcul. tab.
p ut fit in 1 fig.
q ut ex 1 fig. facias ſecundam.
r 1 fig. I, I. 2 fig. R, R. & 7 muſc. tab. Δ.
s iuxta F 2 fig. requires B, C, D, E.
t ut ſpectãtur in 8 muſcul. tab.
u ferè ut factum eſt in 1 & 2 fig.
x Siniſter in 1 fig. P, P inſignitur, in 3 autem fig. uterq; I.
y 1 fig. Q, Q.
z 2 fi. cap. 11 lib. 4 n à b, e, m.
a 3 fig. B, C, D, E, F, G.

cor cum ſuo inuolucro hinc inde mouere, quiſq; ipſius ſitus formaq; inuolucri ſint,examinare. quanquam & ad id ſummopere cõducit inſpectio, quam prius,eleuato modice pectoris oſſe, cordeq; adhuc immoto,membranarum interſepientium cauſa fieri uolui.Pulmonis quoq; lobi manibus iam ſunt contrectandi,ut & ipſorũ numerus,ſitus formaq; indagentur: ac tandem cognoſcas,nullam pulmonis partem uenæ cauæ,quà[b] inter ſeptum tranſuerſum & cor conſiſtit,in hominibus ſubſterni: imò uenam ſimul,citraq; interuallũ aliquod, ſeptum & cordis inuolucrũ penetrare: & quà uena hàc ducitur, inuolucrum[c] magna amplitudine hominũ ſepto priuatim connaſci.Quod ut ſpectes accuratiùs,inuolucrũ cordis lõga ſectione[d] diuidetur,& liquor ipſi innatans ſpongia extergebitur: ac demum à cordis uaſis inuolucrum reſecabitur, adhibito ſtudio,ne[e] ſiniſtri recurrentis nerui principiũ uitietur.

Caua uenæ diſtributionis per thoracẽ & iugulum examẽ.

Vt uerò cauæ uenę per ſeptum tranſuerſum tranſitum, ac ipſius per thoracem ductum examines, ſectionem ſepto ad uenæ uſq; caudicem induces: præcauens, ne duorum cauæ uenæ[f] propaginum in illud excurrentium radices ſimul uulneres: dein ſurſum paulatim cõſcendens, quì[g] caua dextræ cordis auriculæ committatur, citra ullam ſectionem obſeruabis. Sic quoq; ſupra cordis baſim, à cauæ dextro latere[h] uenam ſine cõiuge enaſci inuenies: cuius ramos ductumq; melius diſces, ſi primùm dextram pulmonis partem uerſus ſiniſtrũ latus eleuaueris,& poſtmodũ ſiniſtram in dextrum latus reuolueris.hæc namq; citra alicuius ſectionem, modò reddũtur obuia: quanquã exempto corde & pulmone, illa licebit adhuc exactiùs intueri.Neq; ſanè hæc obiter ſunt ſpectanda.at gnauiter Naturæ artificium in uenæ coniuge carentis ductu principioq; indagandum eſt:diligenterq; obſeruandũ,num,ut in agnis & porcis aliquando occurrit,uena quæpiam in ſiniſtrum quoq; latus porrigatur, iuxta cauæ ad cor connexum pronata.Porrò cauæ in iugulo[i] diſtributio, retuſiore cultello, quo incumbens illi[k] glandium adimetur,inquirenda eſt.neq; ſanè alio tibi utendum eſt artificio,quàm ut noſtras ad manum habeas uenarum delineationes: mentemq; ſumma cura accommodes,ne uenam aliquam pertundas.Vbi uerò cauæ ſeriem adinueneris,utraq; iugularis,& brachium accedens uenæ truncus, & deinde caua uena,ubi ſine pari promit uenã,uinculis intercipiẽtur:ac quicquid uenarum inter uincula cõſiſtet,è corpore adimetur: & deinceps abluto ſanguine,ilico ad arterię magnæ propagines,neruoſq; recurrẽtes adinueniendos,ſectio cõuertetur.

Arteriæ magnæ per thoracem & iugulum & collum diſtributionis examen.

Corde itaq; in manu aſſumpto,[l] uenæ arterialis,&[m] arteriæ uenalis,ipſiuſq;[n] magnæ arteriæ radices, quà cordis baſi proximæ ſunt, intueris: quod factu eſt facillimum,ſi cùm ipſarum coloribus,tum ſitui mentem adhibueris. Dextræ enim auriculæ uicina eſt arterialis uena: & albicans, ac quodãmodo ſiniſtrorſum proficiſcens uiſitur, & inter cordis uaſa eminet. Arteria autem uenalis, uenæ modo nigricat: & cæteris uaſis demiſsior, propter ſiniſtram auriculam latitat, ipſiuſq; progreſſus minimo interuallo ſe offert. Magna uerò arteria,in cordis baſis medio,ſub arteriali uena quodammodo occultata,occurrit.Hanc ubi primùm intuitus fueris,omnes ipſius ramos inquirito: quorum[o] ſuperiores, ac iugulo proximi, citra aliud opus iam ſunt conſpicui, niſi fortaſsis glandij aliquot reliquiæ adhuc reſecandæ ſuperſint. [p] Truncus autem,qui ad dorſum retorquetur, nõ niſi ſiniſtra pulmonis parte in dextrum latus eleuata,cõmodè apparebit.

Neruorum recurrentium.

Cæterùm ut recurrentes uideas neruos, poſtquam laryngis muſculos,[q] qui à pectoris oſsis elatiori ſede procedentes,infimę ſcutum imitantis cartilaginis ſedi implantãtur,ad inſertionem uſq; ab aſpera arteria diuulſeris, dextrũ ſexti paris[r] neruum à ſoporali arteria

b 5 fig. inter D.
c 3 fi. G, F.
d ut factũ eſt in 4 fig.
e 6 fig g, g eductum à c.
f fig. cap. 6 lib. 3 C.
g 5 fig. C ad B.
h 5 fig. G. & fig. cap. 6 lib. 3 F.
i Hic ſedulò circa H ſpecta figuram cap. 6 lib. 3. aut potius ultimã figurã lib. 3 iuxta p.
k 2 fig. F.
l 6 fig. I.
m 6 fig. G.
n 6 fig. O.
o 6 fig. R, Q, S, T, V, X.
p 6 fig. P. & fig. cap. 12 lib. 3 i.
q 5 muſc. tab. P in N.
r 6 fig. a ſecundùm V.

cultello ſenſim liberabis: ac ubi thoraci appropinquaueris, huius nerui[s] ramu — s 2 fi. cap. 2 lib. 4 h. dein k, k.
lum, qui coſtarũ radicibus exporrigitur, & quos hîc muſculis ex pectoris oſsis
ſummo enatis deriuabat ſurculos, perpendes. Simulatq; uerò neruum ad[t] ar- — t 6 fig. T.
teriam dextræ axillæ porrigendam deduxeris,[u] tres quos ad illam reflectit ſur — u fig. cap. 9 lib. 4 inſertæ P ad E.
culos (niſi[x] duo, aut unus tantùm ſit) quàm poteris ſtudioſè uicinis membra- — x 6 fig. b.
nulis acutiore cultello dirimes: ne fortè retuſiore, mẽbranulas inter ſcinden-
dum trahẽs, ſurculos uioles: quanquam denuò, ne acuto ſurculos ſimul cum
membranis incautè reſeces, cauendum ſit. Inuentis ſurculorũ principijs,[y] ner — y fig. capiti 9 lib. 4 inſertæ Q, Q. & 6 fig. c.
uum aſperæ arteriæ, lateri exporrectum, à ſua cui nectitur membrana, ipſaq́;
aſpera arteria, liberabis, lõga ſectione inter neruum & aſperã arteriam acuto
quoq; cultello facta. Liberatũ hoc pacto neruum, ſummis ſiniſtræ manus di-
gitis apprehendes, illum modicè ab aſpera arteria attollens: ſexti uerò paris
truncum, quà ſoporariæ arteriæ exporrigitur, dextra manu eleuabis: ac mani
bus deinde mutuò nunc ſurſum, nunc deorſum ductis, nerui recurrẽtis refle-
xum naturamq́; perquires. Ad eundem ſanè modum, poſteaquam[z] ſurculos — z 2 fi. cap. 2 lib. 4 q & r.
quoſdã pulmoni cordisq́; inuolucro à dextro ſexti paris neruo dein diſtribu-
tos examinaueris,[a] ſiniſtrum ſexti paris neruorũ cerebri truncum à ſiniſtri la- — a 6 fig. d ab X.
teris ſoporaria diuellere conuenit: & ipſius ſurculos, quos muſculis à pectoris
oſsis elatiori ſede enatis, & coſtarũ radicibus exporrigit, indagare: ac poſtmo-
dum[b] obſeruatis, quas pulmonis tunicę deriuat, propaginibus, & eo[c] ſurculo, — b 6 fig. e. c 6 fig. h.
quem ſecundùm uenæ arterialis trunci ſiniſtrũ latus, cordis baſi offert, etiam
accuratè perquiſito, ad magnæ uſq; arterię[d] truncum, qui ad dorſum reflecti- — d 6 fig. P.
tur, ſexti paris huius lateris neruus eſt deducendus, & acuto ſimiliter cultello
[e] ſoboles[f] recurrentem neruum hic efformantes ſunt adinueniendæ. Has ubi — e 6 fig. f. f 6 fi. g, g.
uideris, obtuſiorem ſtylum ſub eo arteriæ trunco uerſus ſiniſtrum aſperæ ar-
teriæ latus protrudes: & leuato nonnihil ſtylo, truncum arteriæ à dorſo, cui
firmiſsimè cõmittitur, modicè dirimes. Deinde ab aſpera arteria, recurrẽtem
neruum ad arteriæ magnæ uſq; truncum liberabis: & utraq; manu, mutuoq́;
tractu, ipſius reflexum, ut in dextro latere, oſtendes.[g] Reliqua uerò ſexti paris — g 14, 15 fi. lib. 5 T, V.
neruorũ ad ſtomachũ ſeries, non niſi exempto pulmone aggredietur. ac pro-
inde, ſi uiſum fuerit, foramine nũc inter aſperę arterię cartilagines facto, illiq́;
fiſtula quapiam indita, & aſpera arteria ſuper foramen cõpreſſa, pulmonem
inflari curabis: inflatus ſiquidẽ ſuam formam manifeſtiùs cõmonſtrat, corq́;
ex toto amplexatur. Demiſſo dein pulmone, cordi à dextræ auriculæ radice
ad ipſius uſq; mucronẽ, nouacula ſectionem[h] induces, in dextrum ipſius uen- — h ut factũ eſt in 7 fig.
triculum uſq; penetrantem. Mox uentriculo digitis diſtento, ſpongia ſangui-
nem ſemel atq; iterum elues. Vena enim caua, & arterialis uena, ut ſanguis in
uentriculum fluat, isq́; poſtmodum ſpongia exugatur, cõprimendæ ſunt. Ex-
terſo ſanguine, dextri uentriculi amplitudo eſt indaganda: deinde ſtylo[i] tres — i 7 fig. K, L, M.
membranæ ori uenæ cauæ præfectæ, obiter ueniunt ſpectãdæ. Vt uerò pror-
ſus in conſpectũ ueniant, cultello ex dextro uẽtriculo in cauam uenam intru-
ſo, ſectionem à uentriculo per auris corpus in uenam uſq; duces: qua diſtenta,
membranæ omnino uidebuntur: & auris cauitas, naturaq́;, ſi ipſam[k] inuerte- — k ut F i[n] 7 fig.
ris, facilè hac adminiſtratione cognoſcẽtur. Deinde quum uenæ cauæ expen-
des orificium, coronalis uenæ[l] origo etiam apparebit: cui ſi ſtylum ex molli — l 7 fig. C
plumbo indideris, quónam pacto cordis baſim cingat, ramosq́; in illius cor-
poris ſuperficiem deriuet, obſeruabis. Hîc uelim quoq; ex uenæ cauę amplitu
dine ſtylum in[m] uenam coniuge deſtitutam inderes, ipſius à caua originem, ri — m 5 fig. & fig. ca[p.] 6 lib. 3
diculamq́; noſtrorum Aeſculapiorum rationem conſideraturus, qui in octo
utriuſq;

Pulmonis inflatio. Dextri cordis uentriculi, & ipſius orificiorum membranarumq́; examen.

utriuſq; lateris inferiorum coſtarum inflammatione, Hippocratem, non mittendum eſſe ſanguinem, aſſeruiſſe contendunt: quòd cor ex uena ſine pari ſanguinē adeò rapiat, ut nihil ſanguinis miſsione ex uena hac educi poſsit. Quaſi uerò nunc tibi ſecanti non longè eſſet clariſsimum, cor in ſanguinis miſsione, inflammatis octo inferioribus coſtarum interuallis, nihil obſtare, ac proinde ſanguinem tunc quoq; mittendū: & Hippocratem non adeò fuiſſe ſtupidum, ut octo humiliores coſtas ſub ſepto tranſuerſo eſſe arbitratus fuerit, & inflammationem huius ſedis ad clauiculā uſq; tenſionem etiam producere ignorauerit. Verùm hic ſermo, ne præter inſtitutū, ad meum de uena in laterali morbo ſecanda placitū longiùs expacietur, refrenandus uenit. quanquam mehercule nunquam magis hac de re ueritatem, quàm præſentibus uenis, indagandam arbitrer: non autem citra uenarum cognitionē, ſolis autorum diſtortis ſuffragijs eruendam. Porrò ſimulatq; cōiuge carenti uenæ ſtylum immiſeris, oblongus craſſuſq; baculus cauæ uenæ eſt[n] imponendus: quem quum abſq; negocio rectà per cauam ad imum uſq; uentrem protruſeris, quàm bellè Galenus & cæteri diſſectionum doctores hucuſq; hallucinati ſint, diſces, qui cauam ex iecoris gibbo, uno caudice enatam,[o] ſimiliter ac magnam arteriam in duos truncos, quorū hic inferiora, ille uerò ſuperiora petit, diuidi cenſuerunt. Verùm hæc, quum paulo pòſt iecur aggredieris, uiſurus es explicatiùs. quanquam nihil prohibet modò, ſeptum trāſuerſum è corpore, quantum poteris, reſecare: iecurq; in ſiniſtrum latus adeò reflectere, ut poſterior ipſius ſedes in conſpectum ueniat. Quum itaq; baculum à uenæ cauæ ſede, quà cor ſpectat, ad eam uſq; regionem qua renibus uenæ offeruntur, detruſum, aliquandiu in uena ſeruaueris, animaduerteriſq; iecoris ſubſtantiā toti cauæ poſteriori ſedi non[p] obduci, cultello ſecundùm baculi longitudinem ducto cauam diuides, ac uenarum à caua iecori exporrectarū[q] ora inueſtigabis. Dein ijs qui nimium pertinaciter in Galeni Anatomes profeſſorum primarij uerba iurauerunt appellatis, ſingula ipſius argumēta de uenarum ortu reſumes: atq; ſtudioſos, ne ex cōmentarijs nauigare diſcant, hortaberis, unicam ueritatem, non uerò autoritatem cōmendans. Porrò ſectione rurſus ad cor conuerſa, digito aut ſtylo in elatiore dextri uentriculi ſede, arterialis uenæ orificiū[r] inquires: & cultello illi intruſo, ex dextro uentriculo aliquouſq; in arterialē uenam ſectionem duces. Qua facta, ſanguineq;, ſi quis inibi occurret, eluto, uiſui ſeſe arterialis uenæ orificium ſimul cum ſuis[s] membranis offert: quas, ut exactiùs contempleris, ſtylo attolles, eodemq; arterialis uenæ ductum in pulmonē examinabis.[t] Tunicæ etiam ipſius, ex quibus arteriæ inſtar conformatur, facilè expenduntur, modò quis ductæ iam ſectionis lateribus labriſ'ue animum adhibuerit. Siniſtrum cordis uentriculū ſimiliter longa ſectione à ſiniſtræ auris radice ad cordis uſq; mucronem facta aperies, & ſanguinē perinde atq; in dextro exterges. Huius primùm intuebere amplitudinem, deinde cordis ſubſtātiæ in hac ſede[u] craſsitiem: poſtmodum ſtylo[x] duas arteriæ uenalis orificio præpoſitas membranas facilè adinuenies, ac quî inuicē in cordis conſtrictione conniueant, obſeruabis. Vt uerò exactiùs ſe offerant, cultello uenalis arteriæ ori immiſſo, ſectionem in ipſius uſq; cauitatem[y] molieris: & adaperto diſtentoq; ore, membranas denuò cōtemplabere, plumbeo ſtylo primas uenalis arteriæ in pulmonem diſtributiones inquirens. Magnæ autem arteriæ[z] orificiū, & membranæ ipſi præfectæ inuenientur, ſi poſt[a] alteram arterialis uenæ membranam, quæ cordis uentriculorū ſepto uicinior eſt, digitum in elatiſsimā ſiniſtri uentriculi regionem protruſeris: is namque magnam ſubibit arteriam. & dein cultello

Marginal notes (right): *Cauæ uenæ ortus examen.* — *Arterialis uenæ orificij ac membranarum examen.* — *Siniſtri cordis ſinus, ipſiuſq; uaſorum & membranarum examen.*

Marginal notes (left):
n in D 7 fig. & figuræ cap. 6 lib. 3.
o ut O in P & R figuræ 6.
p uti ſpectatur in 18 fig.
q ut uidere eſt in fi. 6 capiti libri 3 inſerta ad A, B.
r ex 7 figura facturus octauā.
s 8 fig. E, F, G.
t 1 fi. cap. 15 lib. 3 B, C.
u 9 figura M, M.
x 9 fi. E, F.
y 9 figurā paratufus.
z 10 fi. A.
a ubi in 9 figura L latitat ſub E.

ſecundùm digitum in arteriæ orificium intruſo, ex cordis uentriculo ſectio-
nem in arteriæ amplitudinẽ duces. Quando enim hanc tentaueris,& arteriæ
magnæ[b] membranas in ipſarum ſede, quà uaſis corpori incumbunt,inſpexe- b 10 fig. B,C,D.
ris,coronaliũ arteriarum[c] ortus tibi occurret. adeò ut nunc nihil in corde ſpe c 10 fig. E,E.
ctandum ſit reliqui: niſi fortè illo uariè diſſecto,ipſius ſubſtantiam,& arteriæ
magnæ,arterialisq́; uenę diſſectis radicibus,os inquirere ſtatueris,quod cordi
priuatim ab Anatomes profeſſoribus aſcribitur. Si igitur nullũ os,præter car-
Cartilagineæ cordis ſubſtantiæ examen. tilagineas dictorum modò uaſorum radices,in homine adinueneris,illas à re-
liqua cordis ſubſtantia reſecabis: ut ſimul cum cartilaginibus, clauicularũ ar-
ticulationibus,& alijs quibuſdam articulis peculiaribus, ad oſsium cõpoſitio-
Aſpera arteria. nem reſeruari recondiq́; ualeant. Corde nunc abiecto,aſperam arteriam (ſer
uata interim larynge) examinabis: primùm quidẽ ipſius cartilagines, C ima-
ginem exprimentes,& membranas,quibus illæ inuicem colligantur: & dein
Pulmonis. ipſius primam in pulmonem ſeriem. qua inuenta, aliquam pulmonis fibram
ſeu lobum integrè à reliquo pulmone abſecabis:ac in uenæ arterialis ramum,
& arteriæ uenalis & aſperæ ramos, ſtylos intrudes: horumq́; ramorum pro-
pagines,diſtributionisq́; naturã inueſtigabis. ad quod mirificè conduxerit un-
decunq; rupta diuulſa'ue lobi illius membrana,ipſum inter duos aſſeres adeò
comprimere,ut pulmonis caro,ipſius'ue peculiaris ſubſtãtia,à ſuis quibus ob-
naſcitur uaſis abſcedat. Licebit modò,aſpera arteria ab ipſius capite diuiſa,eá-
Stomachi. que deorſum à ſtomacho tracta, pulmonẽ omnino è thorace auferre, & ſto-
machi[d] progreſſum adinuenire: qui citra aliam ſectionem,pulmone reiecto, d ut ſpectatur 14 & 15 fig. lib. 5.
unà cum neruis ſexti paris illum amplexãtibus,cõſpectui ſeſe offeret. Tamen
ut neruorum in uentriculi orificium ſeriem intuearis, ſeptum tranſuerſum à
ſtomacho liberandum eſt: ipſaq́; inſertio,ſi fortè uẽtriculus adhuc in corpore
aſſeruatus ſit, indaganda. Inſuper foramine alicubi in ſtomacho, quà collum
perreptat,facto,fiſtulaq́; illi indita,uentriculum quàm poterit maximè inflari
curabis: & deinde ſtomacho iuxta laryngis radicem diuiſo,illum cum uentri-
culo,aut ſolum,ſi prius ſcilicet uentriculum ademeris,è corpore trahes,[e] glan e 14,15 fi. lib. 5 F,F.
dulis illis qui in medio ipſius ferè ductu plurimùm cõſiſtunt,ſimiliter exami-
Iecoris. natis. Iam quoq; tempeſtiuum eſſet (ſi modò id antea non præſtiteris) iecur à
ſepto tranſuerſo ſecernere, ac tandem ex corpore auferre. Quod ubi feceris,
ipſiusq́; formam diligenter cõtemplatus fueris, cultello uenæ cauæ iam flac-
cidæ indito, hanc lõga ſectione aperies,ut exactè pateat ipſius per iecoris ſub-
ſtantiam tranſitus,deinde ramorũ à caua in iecur ingreſſus. Vbi itaq; duo præ
cipua illorũ uideris orificia, alteri ſtylum quàm poteris penitiſsimè indes: &
ablato uenæ portę,quo iam antea eam intercepiſti,uinculo,illius quoq; ramo
ſecundùm uenæ cauæ rami,cui iam ſtylus ineſt, ductum in iecur procedenti,
alterum ſtylum immittes: & poſtmodum obtuſo cultro iecoris ſubſtantiam
ab illis ramis,qui ſtylos continent,nitêris abradere:[f] ut uenarũ per iecoris cor- f. id ueluti uiſurus, quod 13 fi. lib. 5 exprimitur ad X,Y,Z.
pus ſeriem,ipſiusq́; ſubſtantiam diſcas, ac demum inter duos qui ſtylis diſten-
Bilis ueſiculæ. duntur ramos,bilis ueſiculæ meatulos obſerues,& bilis ueſiculã à iecoris cor-
pore eraſam inuertas, ſolamq́; ſedulò,ſi adhuc fuerit aſſeruata,contempleris.
Poſtremò,[g] uenæ ab umbilico in iecur deductæ ingreſſum inſertionemq́; ex- g 2 fig. lib. 5 F,G. 12 fi. M ad N.
pendes,mente dein thoracis uertebrarũ corporibus adhibita,ut cultello gran
dem arteriam ſecundùm longitudinẽ aperias,[h] ramorum quos utrinq; in co- h fig. cap. 12 li. 3 k,k.
ſtas ſpargit, uiſurus orificia. Ramis his diſſectis, arteriam ex corpore adimito,
& uenæ coniuge carentis[i] propagines expendito,ut & hanc quoq; à uertebra i fig. cap. 6 lib. 3 G,G ab F.
rum corporibus liberes. Quo in opere non parum conduxerit,expendere in-
ternam

ternam uenæ pari carentis in ſuo exortu ſuperficiẽ: uti & illorum ramorum, qui è caua uelut in iecur exporriguntur: quò proprij uenæ corporis membranea illic occurrat craſsities, roboris in uaſorum diductibus gratia efformata. Quanquam interim hîc negligi nolim, ſtudioſorum nonnullos, quum de ſanguinis miſsione inter diſſecandũ agere ſolemus, aliquando contendiſſe, membranea illa uaſorum eminentia, ſanguinis in cauæ caudicem truncumúe regreſſum penitus prępediri. Reſectis modò in thorace occurrentibus uenis & arterijs, in propatulo eſt utriuſq; lateris ſexti paris neruorum cerebri[k] ramus, qui radicibus coſtarum exporrectus, ſub tunica coſtas ſuccingẽte ad organa à peritonæo circumplexa cõtendit. Vt uerò [l] neruulos cernas, quibus ramus ille adaugetur, à thoracis uertebris tunicam coſtas ſuccingẽtem detrahes: quam ubi & à coſtis quoq; diuelles, dictas uenarum arteriarumq; propagines, & neruos coſtis exporrectos, promptè obſeruabis: & cultelli mucrone ad coſtæ alicuius os proximè adacto, tunicam expendes, quæ priuatim ſingulis coſtis obuoluitur: eam dico, quam ſecundam coſtas ſuccingentem tunicam nonnulli diſſectionũ periti nuncuparunt: quæq; membrana eſt, illis reſpondens, quas, quòd oſſa ambiunt, uulgò circumoſſales dicimus. Quanquã interim hîc circa dorſi uertebrarum contextum, præcipuè obſeruandum ſit, num duæ coſtas ſuccingentes tunicæ ita ueniant conſtituendę, ut una in dextro recenſeatur latere, cum dextra thoracem interdiuidente membrana: & altera in ſiniſtro latere, cum interdiuidẽte eius lateris membrana: quum & ita nonnulli (uti ſuo diximus loco) duas tunicas, coſtas ſuccingẽtes enumerauerint. Abſolutis hũc in modum omnibus quæ peritonæo & tunica coſtas ſuccingente inuoluuntur, ſi uiſum fuerit, quàm poteris aptiſsimè coſtas in ſuas ſedes reponere conaberis: &[m] oſſe pectoris quoq; cum cartilaginibus ipſi coarctatis aſſumpto, & clauiculis etiã in ſuam ſedem repoſitis, quàm licebit ſtudioſiſsimè muſculos eos, quos iam antea ab inſertione pendêre ſinebas, ſuis locis ſituabis:[n] primum dico thoracem mouentiũ,[o] primum brachij motuum opificem, ſcapulæ motorum[p] primum,[q] eum qui à pectoris oſſe & clauicula in mamillarem capitis proceſſum fertur. Quod ubi præſtiteris, ea prorſus ſerie, quam in ſecũdo libro docuimus, omnes brachium & ſcapulam mouentes muſculos ex altero latere aggredieris: mox omnes qui thoracis motibus pręſunt, & qui capitis, ac de in dorſi motibus famulantur: poſtremò[r] temporalem, &[s] maſſeterem. cubiti enim & brachialis, digitorumque motibus ſubminiſtrantes muſculos, licebit etiam poſt cerebri anatomen diſſecare. Neq; eſt quòd hîc prolixè commemoratos muſculos, ſeriatim ac ſigillatim recenſeam, quum id diffuſe in ſecundo libro factum eſſe, minimè ignores. Cæterùm in altero cadaueris latere, uaſorum neruorumque ſeriem licebit ſedulò exquirere: quum id factu ſit facillimum, ſi illorũ deſcriptio te non lateat, in muſculorumq; ſectione probè uerſatus ſis. quanquam & ego manus uaſorum neruorumq; adminiſtrationem, utputa paulò difficiliorẽ, etiam poſtea perſequar. In pręſenti autem os adeundum eſt: & quandoquidem iam faciei omnia extrinſecus perſecutus es, ut id aperias neceſſum eſt. quod nulla ratione perfeceris melius,[t] quàm robuſto cultro infimæ maxillæ inferioris ſedi appoſito: & poſtmodum huius, malleique opera, maxillę inferioris oſſe diuiſo. Verùm ad eum modum oſſa, quæ ſceleto præparando alioquin apta eſſent, propter fractam inferiorẽ maxillam, uitias: & ſi illæſa maxilla, illam in altero latere in ſuo ad temporis os articulo diſſoluere conatus fueris, atq; ita maxilla in alterũ latus reflexa, quæ in ore ſunt adminiſtrare propoſueris, ſectionis claritati utcunq; oberis. Quapropter diuiſo

Examẽ eorum quæ uertebrarum corporib. exporrigũtur.

k 2 ſi. cap. 2 lib. 4 h.

l eiuſdem fig. i, i, i.

Muſculorũ brachium, ſcapulam, thoracẽ, caput, dorſumq́ mouentiũ examen.

m Eã partẽ, quæ dextræ manui ſubijcitur 8 muſc. tab.

n 4 tab. d.

o 3 tab. Δ.

p 5 tab. Γ.

q 4 tab. Θ.

Temporalis & maſſeteris.

r 4 tab. Γ.

s 4 tab. Δ.

Oris apertio, organorumq́ in faucibus poſitorum examen.

t Vt factũ eſt in 6 muſcul. tab.

ad eum quem dixi modum, maxillæ oſſe, ipſius partes manibus extrorſum deorſumq́; ui torquebis, osq́; aperies. Inſuper è narium foraminibus obliquatum inſtar ſyphonis ſtylum in oris uſq; amplitudinem protrudes,[u] gargareonis naturam examinans. Mox cultello à gargareonis radice ad inciſorios uſq; dentes in oris tunica ſectionem duces, eam cutis alicuius modo nonnihil ab incumbētibus organis liberans. In hoc opere tertium[x] neruorum cerebri par ſeſe offeret, quà linguæ & inferiori maxillæ deriuatur: dein[y] ſeptimum cerebri neruorum par[z] ſexto commiſſum, unà cum[a] ſoporali arteria,[b] interioriq́; iugulari uena. & ſi aliquantulum aſcenderis,[c] quartum quoq; neruorum cerebri par, &[d] ramos quoſdam tertij paris & quinti paris, temporali exporrectos muſculo uidebis, ſi modò unum organum ab alio ſenſim ſeparare non pigue rit. Ad hæc linguæ[e] muſculi, uti in ſecundo docuimus libro, adinuenientur: in quorum adminiſtratione, neruorum in linguam excurrentium propagines, ac uenæ ſimul & arteriæ ſeſe offerēt. Muſculi etiam inferioris maxillæ reconditi, hic paruo negocio occurrūt:[f] is uidelicet, qui in ore deliteſcens, cum temporali & maſſetere maxillam ſurſum ducit: &[g] is qui à proceſſu ſtylum referente enatus, ad ſummum mentum inferiori maxillæ implantatur. Præterea[h] tonſillæ,[i] aliæq́; glandes, uaſorum diſtributionibus in faucibus præfectæ, tibi hanc adminiſtrationem molienti pulchrè occurrent. Laryngis autem[k] muſculi, ita prorſus atq; in ſecundo monuimus libro, ſunt aggrediēdi: ipſorumq́; nerui, dum diſſecantur, non perfunctoriè ueniunt animaduertendi. Ablato itaq; nunc unà cum lingua, oſſe *υ* imaginem referente, laryngeq́;, ac ſtomachi initio, inferiorē maxillam à ſuperiori prorſus liberabis, non neglectis interim peculiaribus hic repoſitis[l] cartilaginibus: quas perinde ac cartilagines clauicularum cum pectoris oſſe articulos intercedentes, ad ſceleti conſtructionem aſſeruare nihil prohibet. Atq; ita etiam pari ratione os *υ* imaginem referens, & laryngis, naſiq́;[m] alarum cartilagines, cum auris & palpebrarum cartilaginibus, ad eundem uſum aliquò repones. Nunc palati tunicam, & eam quæ nares ſuccingit, ab oſſe ſedulò in hoc abrades, ut mutuum earum tunicarum diſcas nexum. Si uerò, quum caput dorſumq́; mouentes muſculos aggrediebaris,[n] primum dorſum agentium par ex ſententia non ſpectaueris, id modò, ablatis his quæ fauces occupabant, factu eſt facillimum: adeò ut & capitis dorſiq́; motibus præfectos muſculos, tātiſper integros aſſeruare nihil prohibeat, quouſq; inferiorem maxillam, eaq́; quæ faucibus continentur, ſectionis ſerie ademeris. Quanquam hæc omnia ex ſecundo libro cuiuis obuia eſſe debeant: quemadmodum quoq; ex primi libri calce diſcitur, quî coſtæ à uertebris ad ſceleti præparationem ſint auferendæ, pectoriſq́; os, & cartilagines ipſi commiſſæ, ſeruandæ. Adeò ut nihil obſtet, in propoſito cadauere caput à prima uertebra nunc liberare, in illoq́;, quæ ſequens liber enarrabit, cōdiſcere: in cuius penultimo Capite, omnia quæ in nobis propoſito cadauere adhuc uidenda ſunt reliqua, commemorabo.

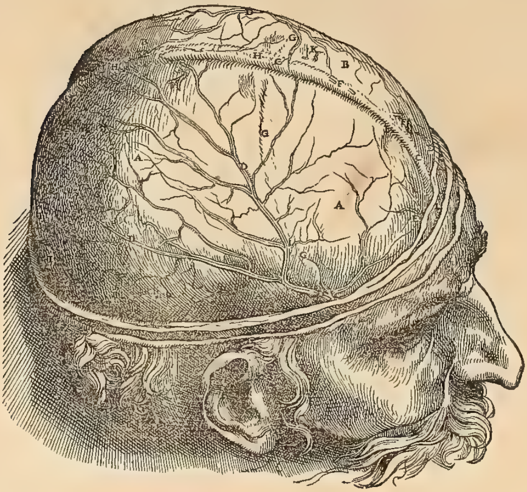
u 6 muſc. tab. E.
x 2 fi. cap. 2 lib. 4 S, T, Y.
y 2 fi. cap. 2 lib. 4 υ, ω.
z eiuſdem fig. e.
a fi. cap. 12 lib. 3 X, a.
b fig. cap. 6 lib. 3 S.
c 2 fi. cap. 2 lib. 4 Z.
d eiuſdem fig. Q, R, b, c.
e figuræ cap. 19 li 2.
f 6 muſc. tab. D.
g 5 ta. H, I.
h 6 tab. F.
i 1 tab. A.
6 tab. L.
k figuræ ca. 21 lib. 2.
l figura inſerta capiti 10 lib. 1.
m 4 muſc. tab. L.
n 8 muſc. tab. A, B.

LIBRI SEXTI FINIS.

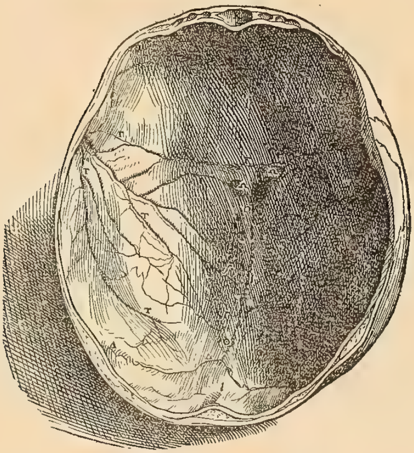
ANDREAE VESALII

DE CORPORIS HVMANI FABRICA LIBER SEPTIMVS, CEREBRO PRINCIPIS ANIMALIS'QVE facultatum ſedi, & ſenſuum organis dedicatus: moxq́; in initio omnes propemodum ipſius figuras, uti & duo proximè præcedentes libri, commonſtrans.

PRIMA SEPTIMI LIBRI *FIGVRA.*



SVPERIORIS CALVARIAE PARTIS, QVAM À PRIMA FIGVRA SECTIONIS SErie diuiſimus, interior ſuperficies.



PRIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

PRIMA ſeptimi libri figura, humanum caput ita adaptatum exprimit, quemadmodū id cerebro oſtendendo, concinnè à collo inferioriq́; maxilla diſſecantibus liberatur. Præterea tantam caluariæ partem orbiculatim ſerra abſtulimus, quanta quoq; omnium quæ in caluariæ continentur cauitate uidendorum gratia, auferri ſolet. Ut uerò eius ablatæ partis imago hic quoq; occurreret, ſeptimam ſexti Capitis libri primi figuram præſenti figuræ ſubiecimus, quòd hac interior illius caluariæ partis ſuperficies adamuſſim exprimatur: quæ uniuerſum id ante ſectionem integebat, amplectebaturq́;, quod prima figura potiſſimùm proponit. Hæc namq; duram cerebri membranam adhuc illæſam, neq; aliqua ex parte pertuſam, uulneratam'ue, oculis ſubijcit: quamuis interim iſtius membranæ uincula diuulſimus, quæ per caluariæ ſuturas, membranæ illam exteriùs cingentis gratia efformandæ, porrigūtur. Dein cum his fibris pariter uaſcula ſunt effracta, quæ per caluariæ foraminula & ſuturas deducta, ipſi duræ membranæ, ac illi quæ caluariam obcingit, communes cenſentur. Cæterùm duorum qui figuram ambire conſpiciuntur orbium humiliorem, cutis & membranæ ipſi ſubditæ cōſtituunt, elatior autem ipſa eſt caluaria. Uniuerſum uerò hoc orbe complexum, multisq́; characteribus inſignitum, duram cerebri membranam refert.

A,A Dextrum duræ cerebri membranæ latus, ſeu eius membranæ pars, dextram cerebri regionem ambiens.

B,B Siniſtrum duræ cerebri membranæ latus.

C,C,C Tertius duræ membranæ ſinus, ſecundùm capitis longitudinem exporrectus, & hic nulla ex parte per ſectionem adapertus.

D,D,D Duo inuicem appoſiti ductus, uenarum modo in duram cerebri membranam ſecundùm ipſius uniuerſum latus excurrentes.

E Venam referens duræ cerebri membranæ ductus, in quem ſexta caluariam ingrediens exhauritur uena.

F,F,F His characteribus uenulæ indicantur, à dura cerebri membrana per caluariæ foraminula ad capitis cutē, membranamq́; caluariam obcingentem, tranſmiſſæ, quarum frequentiores & craſſiores iuxta F maximè latitantis ſedem plerunq; obſeruantur.

G,G,G Portiunculæ fibrarum, à dura cerebri membrana per coronalem ſuturam ad caluariam obcingentis membranæ conſtitutionem proſilientium.

H,H Portiunculæ fibrarum, quibus ſagittalis ſutura uiam offert.

I,I Sedes, à qua fibræ porriguntur per ſuturam Λ Græcorum ſimilem.

K Unum duræ membranæ tuberculum eorum quæ inæqualibus caluariæ ſinibus, plerunq; iuxta ſagittalis ſuturæ cum coronali coitum obuijs, adnaſci ſolent. Caput, ex quo hanc primam depinximus figuram, tribus eius generis donabatur tuberibus, quorum unum K inſigniuimus, & utrinq; ad anterius H unum quoq; ſe offert.

L Cauitas frontis oſſi iuxta ſuperciliorum ſedem propria, quæ inter ſecandum ſubinde aperitur, ſi quando frontis os non procul à ſupercilijs ſerra diuiditur.

SECVNDAE FIGVRAE (QVAM SEQVENS proponet pagina) eiuſdemq́; characterum Index.

SECVNDA figura, ſectionis ſerie primam ſubſequens, tertium duræ membranæ ſinum longa ſectione ſecundùm capitis longitudinem ducta, adapertum commonſtrat. Inſuper ad huius tertij ſinus latera, per capitis quoq; longitudinem duas deduxi ſectiones, utrinq; nimirum ad ſinum ſingulas, quæ duram membranam duntaxat penetrarunt, & duræ membranæ latera ab eo membranæ ſepararunt proceſſu, qui dextram cerebri partem à ſiniſtra dirimit. Præter tres iam commemoratas ſectiones, in utroq; latere aliam molitus ſum, quæ ab auris regione ad uerticem pertingens, ſolam quoq; duram diuiſit membranā, ut illa poſtmodum aptè à tenui membrana poſſet diduci, deorſumq́; (ut hic factum cernis) reflecti. Occurrit itaq; hic tenuis cerebri membrana prorſus illæſa, cerebroq́; proximè obducta, & uaſorum ipſius ſeriem in hactenus denudata regione eleganter commonſtrans.

A,A,A Elatior ſedes duræ membranæ proceſſus, dextram & ſiniſtram cerebri partes intercedentis. atq; hæc ſedes A & A notata, tertij duræ membranæ ſinus coſta eſt, caluariam contingens, & hic per medium diſſecta.

B,B Hic tertij duræ membranæ ſinus cauitas eſt in propatulo.

C,C Orificia, uaſorumq́; initia, ex tertio duræ membranæ ſinu in tenuem membranam pertinentia. Atq; hic quidem uaſorum orificia in conſpicuo ſunt, à læuo huius ſinus latere in tenuis membranæ partem pertinentium, quæ ſiniſtræ cerebri ſedi obuoluitur. Orificia autem à dextro latere pronata, hic non cōſpiciuntur: uerùm initia

occurrunt

SECVNDA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.



D,D. occurrunt uaſorum in tenuem membranam, quà dextræ cerebri ſedi obuoluitur, propagatorum, ac D,D & D inſignitorum.
E, E, &c. Tenuis membrana, cerebrum inueſtiens.
F,F,F Ductus, uaſá ue in tenui membrana ſecundùm cerebri inuolutionum ſeriem excurrentia.
G,G,G Propagines notantur à ductibus ſecundùm duræ membranæ latera excurrentibus, in tenuem membranam pertinentes.
H,H,H Duræ membranæ portiones, à tenui membrana diuulſæ, & deorſum reflexæ.

TERTIAE FIGVRAE (QVAM SEQVENS proponet pagina) eiuſdemq́; characterum Index.

In tertia figura, à tota cerebri parte ſupra ſectionem conſiſtente (quam, id oſtenſuri, orbiculatim ſerra in caluaria molimur) utranq; cerebri membranam, tenuem nimirum & duram, auulſimus: ac duræ membranæ proceſſum, dextram cerebri partem à ſiniſtra dirimentem, & in ſecunda figura adhuc in ſua ſede ſeruatum, ab oſſeo diuiſimus ſepto, quo odoratus organorum ſinus diſtinguuntur. Dein proceſſum hunc, ut ipſius ſpectaretur effigies, ſuper ſiniſtram cerebri ſedem explicatum reliquimus, dextra & ſiniſtra cerebri partibus adeò ab inuicem manuum opera diductis, ut calloſi corporis ſuperior ſedes ſe hic ſpectandam offerat.

A, A, A Dextra cerebri pars.
B,B,B Siniſtra cerebri pars.
C,C,C Hîc paſsim cerebri conuolutiones, gyri & anfractus indicantur.
D,D,D Duræ cerebri membranæ proceſſus, dextram cerebri partem & ſiniſtram intercedens, hicq́; ex ſua ſede ſuper ſiniſtram cerebri partem productus.
E,E,E Quum primùm diſſecantes, dextram cerebri partem à ſiniſtra diducere cõtendimus, tunc manu ea uaſa effringuntur, quæ ex tertio duræ membranæ ſinu in tenuem membranam utrobiq; pertinent. ac proinde quum in

huius

TERTIA SEPTIMI LIBRI *FIGVRA.*



huius figuræ adminiſtratione id quoq; nobis faciendum fuerit, effracta eorum uaſorum initia hic oculis ſubijciuntur.

F *Ductus, uenæ modo in humiliorem ſedem duræ membranæ proceſſus excurrens, qui dextram cerebri partem à ſiniſtra diſterminat: atq; hic ductus à quarto duræ membranæ ſinus anteriori ſede enaſcitur.*

G, G, G *Ductus iam antè F inſigniti propagines, in eundem duræ mēbranæ proceſſum aliquouſq; ſurſum excurrentes.*

H, H, H *Surculi ab humiliori angulo tertij duræ membranæ ſinus propagati in duræ membranæ proceſſum, quo dextra cerebri pars à ſiniſtra dirimitur.*

I, I *Principia ſunt ductuum, qui à quarto duræ membranæ ſinu, uenarum prorſus modo in tenuem cerebri membranam ſecundùm ſuperiorem calloſi corporis regionem perferuntur, hicq; unà cum tenui membrana ſunt auulſi.*

K *Initium uaſis à quarti duræ membranæ ſinus termino pronati, & ſub eo cerebri corpore, quod teſtudini ſeu cameræ inſtar arcus conſtructæ aſsimilamus, in tertium cerebri uentriculum, & dehinc ad plexus cōſtitutionem excurrentis, quem ſecundæ ſeu fœtus inuolucris comparamus.*

L, L *Cerebri calloſum corpus.*

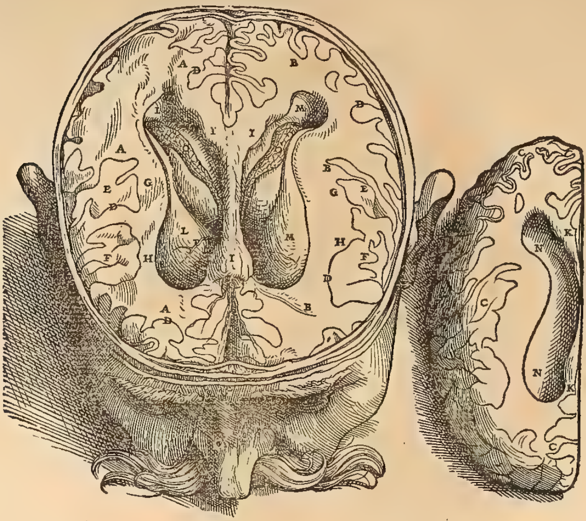
M, M *Sinus utrinq; ad calloſi corporis latera in cerebro conſpicui: quos hic aliter quàm modò præſtitimus, exprimere nequeas, quum anguſti ſint, & anguſtiores rimas plurimùm referant.*

N *Duræ cerebri membranæ proceſſus, dextram cerebri partem à ſiniſtra interdiuidentis, portio, quæ ſepto ſeu octaui capitis oſsis proceſſui connaſcebatur, olfactus organorum ſinus dirimenti.*

O, O *Tenuis membranæ portiones, à cerebro diuulſæ.*

P, P *Duræ cerebri membranæ portiones, huc deorſum ex ſectionis ſerie deflexæ.*

QVARTA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.



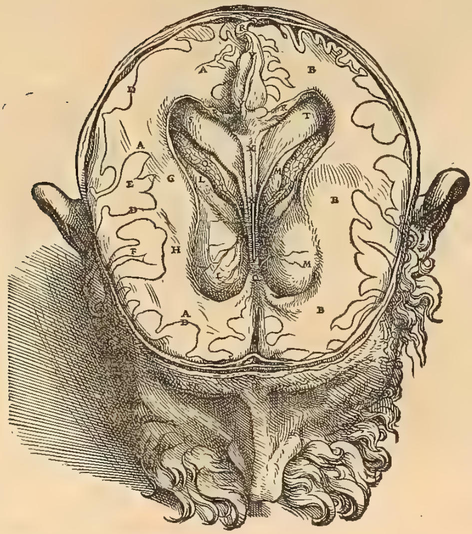
QVARTAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

In quarta figura omnes duræ tenuiſq; membranarum partes, quæ in prioribus figuris occurrerunt, reſecuimus: ac dein dextram ſiniſtramq; cerebri portionem ſectionis ſerie ita ademimus, ut iam cerebri uentriculi in conſpectum uenire incipiant. Primùm namq; ſecundùm dextrum calloſi corporis latus, ubi ſinus altero M in tertia figura notatus conſiſtit, longam moliti ſumus ſectionem, quæ per dextrum cerebri uentriculum ducta, dextræ cerebri partis eam portionem abſtulit, quæ ſupra ſectionem habebatur, qua orbiculatim caluariam ſerra diuiſimus. Atq; quum idem quoq; in ſiniſtro latere abſoluimus, ſiniſtrã cerebri partem ita hic repoſuimus, ut ſuperiorẽ ſiniſtri uentriculi ſedem aliqua ex parte cõmonſtret, calloſo interim corpore in capite adhuc ſeruato.

A, A, A *Cerebri adhuc in caluaria relicti pars dextra.*
B, B, B *Pars ſiniſtra cerebri adhuc in caluaria relicti.*
C, C, C *Portio cerebri ſiniſtra, quæ ſectionis ſerie à reliquo cerebro ablata, hic reſupina iacet.*
D, D, D *Lineæ partim cerebri anfractus, & partim narium cerebri ſubſtantiæ colorem commonſtrantes. quicquid enim extra lineas conſiſtit, quaſi luteum & ſubcinericium magis eſt: quicquid intra lineas habetur, adamuſſim album uiſitur. Hac itaq; ratione ſedes E & F inſignitæ, apparent luteæ. quibus uerò G & H inſcribuntur, prorſus albæ ſunt, & nonnunquam rubris maculis interſtinctæ.*
E, F. G, H.
I, I, I *Calloſum corpus, utrinq; à cerebri ſubſtantia, cui alioqui continuatur, ex ſectione liberum.*
K, K *Calloſi corporis portiuncula, adhuc ſiniſtræ cerebri parti, quæ adempta eſt, continua.*
L, L *Dexter cerebri uentriculus.*
M, M *Siniſter cerebri uentriculus.*
N, N *Siniſtri uentriculi ſuperioris ſedis portio.*
O, O *Plexus cerebri, ab imagine quam cum ſecundina ſeu fœtus inuolucris ſimilem obtinet, χοροειδὴς nuncupatus.*
P, P *Aranearum modo graciles uenæ, dextri & ſiniſtri uentriculorum ſubſtantiæ hoc in loco connatæ, ac ab illis ductæ uaſis, quæ nuper commemoratum plexum extruunt.*
Q *Venulæ à iam commemoratis uaſis plexum efformantibus, in tenuem cerebri membranam ſub calloſi corporis anteriori ſede huc excurrentes, & incerta ſerie (quemadmodum & uenulæ P notatæ) inter reſecandum ſe offerentes.*

QVINTA

QVINTA SEPTIMI LIBRI *FIGURA.*



QVINTAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

QVINTA figura, quod ad relictam in caluaria cerebri portionem attinet, nulla ex parte cum præcedente figura uariat: atq; id ſolum habet propriũ, quòd calloſum corpus hîc anteriori ſua ſede à cerebro primùm liberauimus: ac dein eleuatum, in poſteriora reflexímus, ſeptum dextri ac ſiniſtri uentriculorum diuellentes, & corporis inſtar teſtudinis extructi ſuperiorem ſuperficiem ob oculos ponentes.

Ab A ad Q uſq; *A, A, A itaq; & B, B, B, ac dein D, D, D, & E & F, & G & H, eadem hic indicant, quæ in quarta figura. Sic quoq; & L, L, & M, M, & O & P & Q eadem inſinuant.*

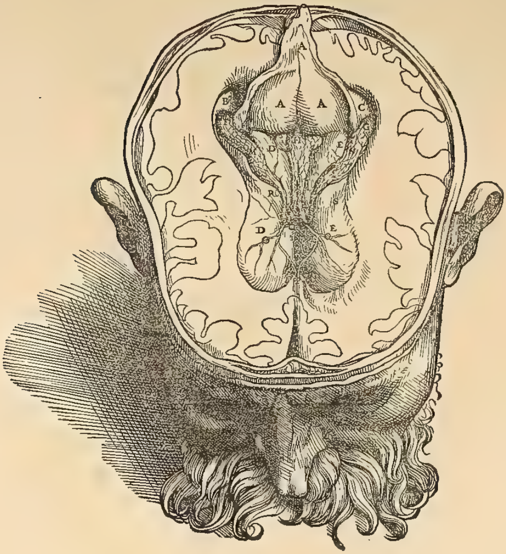
R, R, R *Notatur inferior calloſi corporis ſuperficies. eſt enim id ſua ſede motum, atq; in poſteriora reflexum.*

S, T, U *Superiòr corporis inſtar fornicis ſeu teſtudinis extructi ſuperficies, & ueluti ipſius triangularis circunſcriptio, quam ab S ad T, & à T ad U, & ab U ad S metimur.*

X, X *Dextrum uentriculum & ſiniſtrum intercedentis ſepti inferior pars, corpori teſtudinem referenti continua.*

Y, Y *Septi iam commemorati ſuperior pars, calloſo corpori continua. Hòc namq; ſeptum non aliter quàm modò diſruptum eſt, depingi licuit. Et alia quoq; parata fuit figura, in qua duæ manus (uti inter ſecandum facere conſueui) calloſum corpus nondum in anteriori ipſius ſede liberatum, modicè attollebant, quo ſpeculum ſeu ſeptum adhuc integrum oculis ſubijceretur. Uerùm quum non adeò concinnè negotium in pictura, atq; in ipſa ſectione, ſucceſſerit, eam figuram, ne fruſtra paginam obliteraret, reieci.*

SEXTA SEPTIMI LIBRI FIGURA.



SEXTAE FIGURAE, EIUSDEMQUE characterum Index.

Haec figura, quod ad cerebri portionem in caluaria relictam ſpectat, etiam quartæ correſpōdet: à quinta in hoc differens, quòd corpus teſtudinis modo fabricatum, anteriori ſua ſede à cerebri ſubſtantia liberauerimus, id ſurſum in poſteriora reflectentes, ut inferior ipſius ſuperficies in conſpectum ueniret, & uas illud etiam cerneretur, quod à quarto duræ membranæ ſinu pronatum, ſub corpore teſtudinis modo extructo fertur, & plexuum tandem non minimam partem conſtituit, quos ſecundarum imagini ueteres aſſimilarunt.

A, A, A *Corpus teſtudinis modo extructum, hic inferiori ipſius ſuperficie, qua tertij uentriculi ſuperiorem conſtituit ſedem, conſpicuum.*

B, B *Portio corporis inſtar teſtudinis efformati in dextro uentriculo, à cerebri ſubſtantia hîc principium ducens.*

C *Portio corporis teſtudinem forma & uſu referentis, quæ ex ſiniſtro cerebri uentriculo pronaſcitur.*

D, D *Dexter cerebri uentriculus.*

E, E *Cerebri ſiniſter uentriculus.*

F *Arteria per inferiorem poſterioremq; dextri uentriculi ſedem à dextræ ſoporalis arteriæ ramo, duram cerebri membranam perforante, huc in dextrum uentriculum conſcendens.*

G *Arteria in ſiniſtrum cerebri conſcendens uentriculum.*

H *Uas à quarto duræ cerebri membranæ ſinu principium ducens, ac ſub corpore inſtar teſtudinis efformato, in communem dextri & ſiniſtri uentriculorum cauitatem, ſeu tertium uentriculum properans, totoq; inceſſu miris modis implexum.*

I *Uaſis H inſigniti in duas portiones diuiſio.*

K *Uaſis H inſigniti diuiſionis altera portio, dextrum cerebri petens uentriculum.*

L Portio nuper commemorati uaſis, ſiniſtrum accedens cerebri uentriculum.

M Plexus dextri uentriculi, ſecundinarum imagini comparatus, atq; ab arteria F inſignita, & uaſis H indicati portione, quam K notauimus, conſtitutus.

N Plexus ſiniſtrum cerebri uentriculum occupans, ac ex uaſis G & L inſignitis conflatus.

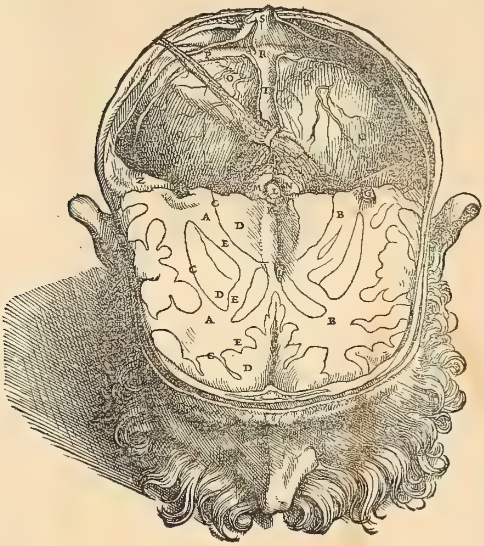
O, O Huiuſmodi uenulæ cerebri ſubſtantiæ hic obnaſcuntur, ab illis productæ uaſis, quæ K & L notauimus.

P A uenis quæ cerebri ſubſtantiæ hic offeruntur, ramuſculi extra uentriculorũ amplitudinem hàc ad tenuem cerebri membranam pertinent.

Q Meatus ex communi cauitate dextri ac ſiniſtri uentriculorum, ſeu à tertio cerebri uentriculo rectà decliuis pertinens uerſus peluim, quæ cerebri pituitam excipiens, eam infundibuli modo defert.

R, S Canales ſinus'ue leuiter in uentriculorum ſubſtantia exculpti, & pituitam ad meatus nuper Q inſigniti orificium deducentes.

SEPTIMA SEPTIMI LIBRI *FIGURA.*



SEPTIMAE FIGURAE, EIUSDEMQUE characterum Index.

Praesens figura à tribus proximè præcedentibus plurimum uariat. in hac namq; ea cerebri ſubſtantiæ, quam in illis adhuc ex ſectionis ſerie reliqueramus, pars ablata cernitur, quæ dextri ſiniſtriq; uentriculorum ſedem in illis figuris conſpicuam efformabat. dein tota quoq; cerebri portio, quæ cerebello adhuc innitebatur, hic quoq; reſecta eſt: ut duræ membranæ occurreret proceſſus, cerebellum ac cerebrum intercedens. Inſuper duræ membranæ hic conſiſtentes ſinus, etiam hac figura aperuimus: & uas à quarto duræ membranæ ſinu in cerebri uentriculos pertinens, ex tertio cerebri uentriculo ſubleuatum, & à plexibus ſecundinæ ſimilibus

libus auulſum, in poſteriora reflexímus: ut tertij cerebri uentriculi, ſeu communis dextri ſiniſtriq́ uentriculorum concauitatis ſedes in conſpectum melius ueniret, unà cum eius cauitatis meatibus.

A,A Cerebri ſubſtantiæ adhuc in caluaria reliquæ dextra pars.

B,B Cerebri ſubſtantiæ adhuc in caluaria aſſeruatæ ſiniſtra pars.

C,C,C Lineæ hic paſsim obuiæ, illis correſpondent, quas tres modò præcedentes figuræ ſimiliter commonſtrarunt. Verùm quia huiuſmodi lineæ ſubſtantiáe ue cerebri diuerſitas inibi duntaxat conſiſtit, ubi cerebrum tenui membranæ uicinius eſt, præcedentes figuræ eam ſolùm in lateribus oſtenderunt: hæc autem, quum tantam cerebri portionem ablatam habeat, ut iam apparens ſuperficies in baſi non procul à tenui membrana diſtet, etiam hoc cerebri ſubſtantiæ in colore diſcrimen, & dictæ nunc lineæ in baſi ſpectantur. Quod itaq; lineis hic intercipitur,

D,D. ac D,D,D inſignitur, ſubluteum eſt, & ſubpallidum: quod uerò extra lineas conſiſtit, cuiq; E,E,E inſcri-

E,E,E. buntur, album eſt, prorſusq; candicans.

F Portio ſoporalis arteriæ, ſecundùm humiliorem anguſtioremq́ dextri uentriculi ſedem ſurſum ad plexus ſecundinas imitantis cõſtitutionem prorepens. Cæterùm ſi perpenderis, quá nam ſede hic F reponatur, & quá nam in ſexta figura occurrat, promptè obſeruabis, quì dexter cerebri uentriculus (quemadmodum & ſiniſter) ex poſteriori ſua ſede inſtar cornu arctatus, deorſum in anteriora per cerebri ſubſtantiam ducatur. Hic namq;, ubi plus ſubſtantiæ cerebri, quàm in ſexta figura abſtulimus, præſens arteriæ portio F notata, antrorſum magis uergit, quàm F in ſexta, eandem quoq; inſinuans arteriæ portionem, ubi iam poſteriorem uentriculi ſedem conſcendit. Atq; id F & G ſubſequentis figuræ magis liquidò oſtendunt, in qua huius uentriculi ductus nomine, adhuc plus cerebri ſubſtantiæ, quàm in hac quæ ordine ſeptima eſt, abſtuli.

G Arteriæ ſoporalis portio, ſecundùm humiliorem poſterioremq́ ſiniſtri uentriculi ſedem ſurſum prorepens.

H Humillima ſedes tertij uentriculi: quam, ut aptiùs cerneretur, nonnihil diſtentam finximus.

I Meatus rectà decliuis ex tertio cerebri uentriculo pertinens, cerebriq́ pituitam ad peluim huic excipiendæ paratam deferens.

K Meatus ex tertio cerebri uentriculo inter cerebri teſtes nateſq;, in cauitatem cerebello & dorſali medullæ communem pertinens.

L Glandula nuci pineæ non abſimilis, & uaſorum ex quarto duræ membranæ ſinu cerebrum petentiũ fulcrum.

M,N Hanc cerebri partem, tenui adhuc membrana cerebri obductam, teſtes & nates cerebri appellamus.

O,O,O Duræ cerebri membranæ proceſſus, portió ue, inter cerebellum & cerebrum repoſita. Qui hanc accedũt, aut per ipſam excurrunt inſtar uenarum ductus, partim à primo ſecundoq; duræ membranæ ſinibus, partim uerò à quarto pronaſcuntur.

P,P Duræ cerebri membranæ dexter ſeu primus ſinus.

Q,Q Duræ cerebri membranæ ſiniſter ſeu ſecundus ſinus.

R Primi & ſecundi duræ membranæ ſinuum congreſſus, quem Græcorum nonnulli ληνὸν, quod eſt torcular, appellarunt.

S Principium tertij duræ membranæ ſinus.

T Quartus duræ membranæ ſinus, ſimiliter atq; alij hic per ſectionem adapertus.

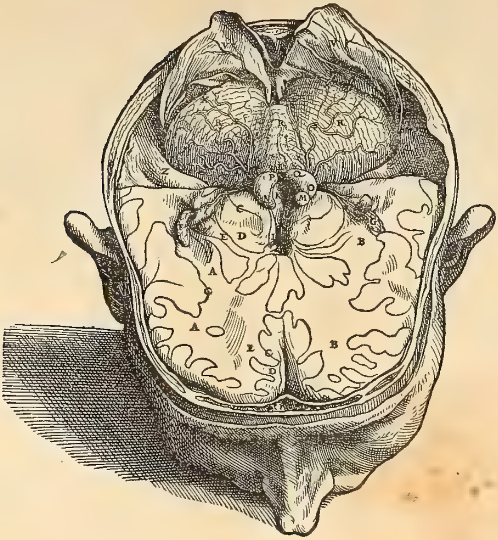
V Vas à quarto ſinu duræ membranæ in cerebri uentriculos porrectum, hic autem in poſteriora ex ſua ſede reflexum.

X,X Hac ſede cerebellum dura cerebri membrana non obtectum, ſeſe offert.

Y Ductus, uenarum modo à quarto duræ cerebri membranæ ſinu in tenuem membranam pertinentes, quà cerebellum ipſiq́ cerebri teſtes induuntur.

Z,Z Duræ membranæ ſedes, qua oſsi omnium totius corporis oſsium duriſsimo, & auditus organum intus continenti, adnaſcitur. hanc namq; caluariæ regionem incumbente ipſi cerebro deteximus.

OCTAVA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.



OCTAVAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

OCTAVA figura à ſeptima in hoc uariat, quòd hic adhuc cerebri plus reſecuerimus, & cerebri teſtes longa ſectione in hoc diuiſerimus, ut meatus occurreret ex tertio uentriculo in quartum pertinens. Ad hæc, duræ membranæ portio cerebello obducta, hic diſſecta, atq; in poſteriora reflexa cernitur. Quum itaq; præſens figura pleraq; cum ſeptima habeat communia, in hac A A, & B B, & C C, & D D, & E E, & F & G & H, idem quod in ſeptima, indicant. Uerùm arteriæ F & G inſignitæ, tanto magis hic quàm in ſeptima antrorſum uergunt, quanto magis cerebrum uerſus baſim in ſeptima quàm in ſexta ablatum eſt.

A uſq; ad H.

I *Meatus rectà decliuis deſcendens, cerebriq; pituitam ad peluim deferens.*

K *Meatus pituitæ deducendæ paratus, qui interdum ab illo deducitur meatu, qui ex tertio uentriculo inter teſtes in quartum uentriculum pertinet.*

L *Ne L in umbra prorſus latitaret, aut ſi ſuo poneretur loco, & eius nomine, quo in conſpectu eſſet, umbra ueniret exſculpenda, itaq; delineatio hic omnino uitianda, id L ad anteriorem cerebelli partem repoſui, foramen meatumq; notaturus, qui ex tertio cerebri uentriculo in quartum fertur.*

M *Glandulam hic adhuc reliquimus, quæ pineæ nucis formam oſtendens, uaſorum ex quarto duræ membranæ ſinu in cerebri uentriculos pertinentium fulcrum efficitur.*

N, O, P, Q *Quatuor his characteribus corpus id indicatur, quod ante ſectionem unicum eſt, atq; in ſeptima figura M & N inſignitur: hic uerò ex ſectionis ſerie diuiſum diductumq; occurrit. ac N & O eius corporis ſedes indicant, quibus teſtium nomen accommodatur. P uerò & Q, illas inſinuant ſedes, quas nates ferè nuncupamus.*

R, R, R *Cerebellum, tenui adhuc obductum membrana.*

S, S, S *Uaſa, uenarum modo tenuem cerebelli membranam implicantia.*

T, T Pro-

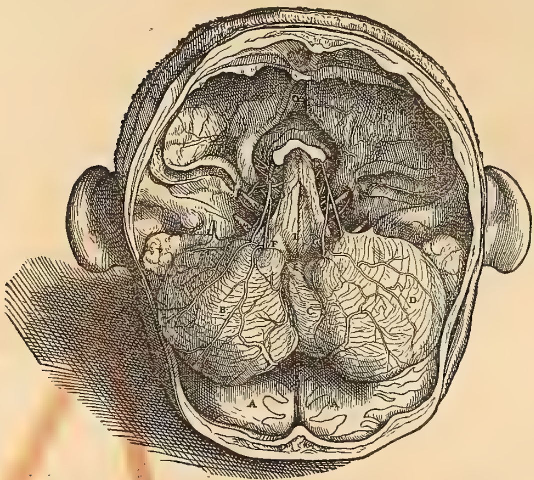
T,T *Propagines uaſorum tenuem cerebelli membranam implicantium, ad eas producta arterias, quæ ſecundùm dextri & ſiniſtri uentriculorum cerebri poſteriora ſurſum conſcendunt, plexus efformaturæ, quos ſecundinæ diſſectionum proceres contulerunt.*

V,V *Duræ membranæ proceſſus, qui ſuperiorem cerebelli ſedem à cerebro dirimebat.*

X,X *Propagines notantur à uaſis, dictum nuper duræ membranæ proceſſum implicantibus, in tenuem membranam, qua cerebellum ueſtitur, excurrentes.*

Z,Z *Idem hic Z & Z notant, quod in ſeptima figura: duram uidelicet cerebri membranam, oſſi adnatam, in quod auditus organum reponitur.*

NONA SEPTIMI LIBRI *FIGURA.*



NONAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

In hac figura, eadem cerebri portio, quæ in octaua, ſeruatur. uerùm præſens figura in faciem prorſus repoſita, eum duræ membranæ proceſſum abſciſſum habet, qui cerebrum à cerebello dirimit. deinde cerebellum hic deorſum è ſua caluariæ ſede manibus protractum, ac deorſum modicè inuerſum propendet: ut ipſius regio, caluariæ aliàs contigua, oculis ſubijceretur, & dorſalis medullæ cauitas uideretur, alteram quarti uentriculi partem conſtituens. Ad hæc, præter uenarum quarundam & neruorum progreſſus, etiam primus & ſecundus duræ membranæ ſinus hic aperti adamuſsim exprimuntur.

A,A *Cerebri portio adhuc in caluariæ amplitudine reliqua, & hic in ſua ſede adhuc aſſeruata.*

B,C,D *Tribus his characteribus cerebellum deorſum ex ſua ſede reflexum indicatur, tenui membrana adhuc inuolutum, ac dorſali medullæ cōnatum. Verùm B priuatim cerebelli dextram indicat ſedem, caluariæ ſinui P notando correſpondentē. D uerò ſiniſtram, quæ illi caluariæ ſedi inſidet, cui R inſcribam. C autem cerebelli media pars inſignitur, uermi nō abſimilis, & ſuis finibus eos conſtituēs proceſſus, quos uermiū imagini cōparamus.*

E *Poſterior terminus mediæ partis cerebelli, qui uermiformium proceſſuum poſterior recenſebitur.*

F,G,H *Dorſalis medullæ pars, adhuc in caluaria cōſiſtens. ac F & G huius partis ſeu dorſalis medullæ ſedes indicant, quibus cerebellum connaſcitur. H uerò ſedem dorſalis medullæ ſignificat, è caluariæ amplitudine procidentem.*

I Dorſalis medullæ ſinus, calami quo ſcribimus mucroni non abſimilis, ac mediam cauitatem conſtituens uentriculi medullæ dorſali & cerebello communis.

K Vaſa ſeu ductus uenis quàm ſimillimi, & hàc in cerebellum ab illis uaſis pertinentes, quæ in primum & ſecundum duræ membranæ ſinus exhauriuntur. atq; ut hi ductus frequentes admodum ſunt, ita etiam non ſemper pari propagantur ſerie.

L Et hàc quoq; ductus uenæ ſimilis in tenuem cerebelli membranam porrigitur, ab illis uaſis quæ hac in parte duram cerebri membranam intertexunt.

M Quintum cerebri neruorum par.

N Sextum cerebri neruorum par.

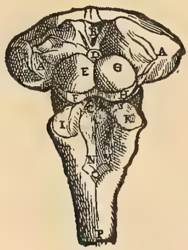
O Septimum par neruorum cerebri. atq; hic uidere eſt, quot ſurculis duo poſtrema cerebri neruorum paria principium à dorſalis medullæ initio, nequaquam uerò à cerebello, ducant.

P,Q,R Sinus occipitis oſsis, quibus correſpōdet cerebelli figura. nam B cerebello inſcriptum, P congruit. C autem, Q. D uerò, R.

S,S,S Dexter ſeu primus duræ membranæ ſinus, hic cultelli mucrone adapertus.

T,T,T Siniſter, ſeu ſecundus duræ membranæ ſinus. In nulla autem cerebri delineationum, horum ſinuum inceſſus ita conſpicuè, ac in præſenti, oculis ſubijcitur.

DECIMA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.



DECIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

HAC figura eam cerebri portionem expreſsimus, quæ dorſalis medullæ educit initium: dein cerebellum à dorſalis medullæ hic conſpicua parte ademptum eſt: & cerebri teſtes, & nates, & glans, pineæ nucis imaginem referens. ac poſtremò cauitas ea dorſalis medullæ, quæ cum cerebelli cauitate quartū cerebri efformat uentriculum, hic pariter exprimuntur.

A, A Cerebri pars, dorſalem producens medullam, hicq; ex reliquo cerebro reſecta.

B Meatus ex tertio cerebri uentriculo in quartum ſub cerebri natibus tendens: cuius terminum, in quartum

C. pertinentem uentriculum, C inſigniui.

D Cerebri glans, nucis pineæ imagini à diſſectionis profeſſoribus aſsimilata.

E,F,G,H His characteribus, cerebri teſtes ac nates indicantur. uidentur namq; diſſectionis proceres gratia lineæ inter E ac F, & inter G & H conſpicuæ, ſuperiora tubera E & G inſignita, ab inferioribus F & H notatis diſtinxiſſe: ac ſuperiora teſtes uocauiſſe, quòd illis glans, penis quaſi modo incumbit: inferiora autē, nates, quòd meatus ex tertio uentriculo in quartum pertinentis terminus, podici conferri poſsit.

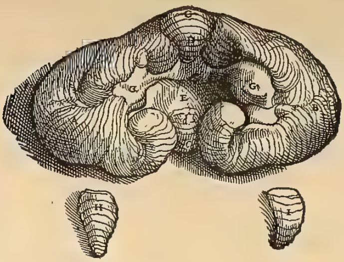
I, K Sedes duæ, quibus dorſalis medullæ initium cerebello adnaſcitur.

L, M, N, O Cauitas dorſalis medullæ initij, alteram partem quarti uentriculi conſtituens, calamiq; cauitati aſsimilata, quam ſcribentes atramento intingimus. Sedes enim L inſignita, eius calami cauitatis parti reſpondet, quæ indici ſcribentis proxima eſt. M autem & N angulis illis aſsimilari poſſunt, quæ in cauitatis calami lateribus conſiſtunt. O uerò mucronem, quo characteres formamus, exprimit.

P Dorſalis medulla hic præſecta eſt, quà in uertebras procidens, caluariam egreditur.

VNDE-

VNDECIMA SEPTIMI LIBRI *FIGURA.*



VNDECIMAE FIGVRAE, EIVSDEM'QVE characterum Index.

HAC figura cerebellum à caluaria, ipſaq; adeò dorſali medulla auulſum & ſupinum iacet, humiliorem ſuam ſedem, qua dorſalem ſpectat medullam, commonſtrans. Ac proinde regiones ipſius, quibus dorſali medullæ continuatur, ac ſinum inſuper oſtendit, qui alteram portionem efformat quarti uentriculi, cerebello & dorſali medullæ cōmunis. Porrò ad humiliorem præſentis figuræ ſedem, tanquam ex alio quouis cerebello exſectos pinximus fines mediæ partis cerebelli, ut exactiùs proceſſuū uermis imaginem referentiū natura cōſpiceretur.

A *Dextra cerebelli pars, tenui membrana cerebellum inueſtienti liberum, uti etiam totum cerebellū hic ea membrana denudatum apparet.*

B *Siniſtra cerebelli pars.*

C,c *Media cerebelli pars. ac C notat huius partis anteriorem regionem, c uerò poſteriorem.*

D,d *Fines terminiq; mediæ partis cerebelli: quorum anteriorem D indicat, poſteriorem uerò d.*

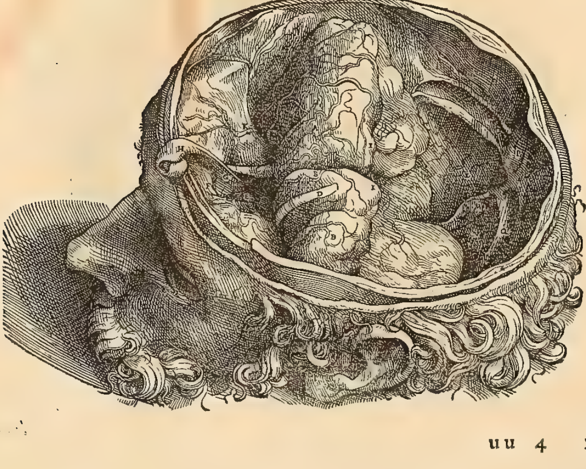
E *Cerebelli ſinus, qui cum dorſalis medullæ ſinu quartum uentriculum conſtituit.*

G,G *His ſedibus cerebellum dorſali medullæ adnaſcitur.*

H *Anterior finis mediæ partis cerebelli hic, ac ſi ab alio cerebello is reſectus eſſet, expreſſus.*

I *Poſterior finis mediæ partis cerebelli, à quopiam cerebello exectus.*

DVODECIMA SEPTIMI *LIBRI FIGURA.*

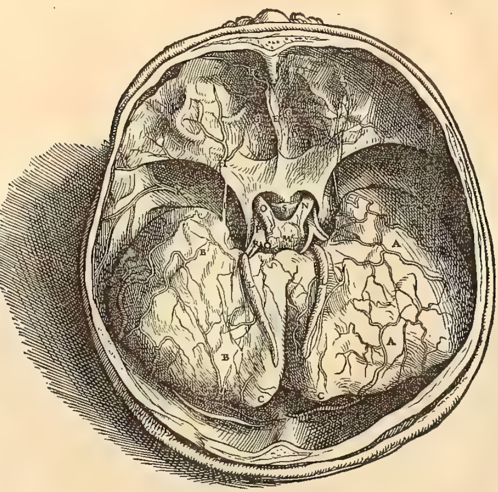


DVODECIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

Hac figura caput à ſiniſtro latere exprimitur, dextro nonnihil ſubleuato. Ex caluariæ autem cauitate cerebellum hic euulſimus, ea tantùm cerebri relicta portione, quæ in octaua & nona figuris adhuc ſeruabatur. Verùm illa cerebri portio hic in ſua non conſiſtit ſede: ſed eleuata eſt, & in poſteriora ab ipſa caluariæ baſi aliquouſq; reflexa: ut tandem in conſpectum uenirent cerebri proceſſus, forma neruis non abſimiles, & olfactui ſubminiſtrantes: quorum ſiniſter è ſua ſede cum ipſo cerebro eleuatus eſt: dextro adhuc duræ cerebri membranæ, quà octauo capitis oſſi obducitur, connexo.

A, A *Cerebri pars dextra.*
B, B *Siniſtra cerebri pars, tenui membrana adhuc, quemadmodum & dextra pars, obuoluta.*
C *Dextrum olfactus organum, in ſua ſede adhuc ſeruatum.*
D *Siniſtrum olfactus organum, unà cum cerebro in poſteriora reflexum.*
E *Sedes, cui ſiniſtrum olfactus incumbit organum. eaq; regio duræ membranæ hic indicatur, quæ odoratus nomine hàc in ſede multis, ſed exiguis foraminibus peruia cernitur.*
F *Vena caluariam petentium ſexta, hic in duram cerebri membranam aliquot ſurculis excurrens.*
G *Septum, ſedes olfactus organis inciſas interdiuidens.*
H *Duræ cerebri membranæ proceſſus portio, qui dextram cerebri partem à ſiniſtra dirimit.*
I, I *Cerebrum, quod paſſim excauatæ ſibi in caluaria cauitati reſpondet, hic quoq; ad frontis oſſis regionem ſibi inſculptis cauernis congruit, & leuibus tuberibus prominet, quæ alij mamillares cerebri uocarunt proceſſus.*
K *Vena caluariam petentium quinta, cui iter præbet foramen ſecundo neruorum pari exſculptum.*
L *L, ut & ſubſequentes characteres, in umbra occipitij cauitatis latitat, & parui etiam eſt momenti: quando-*
M. *quidem caluariæ tantùm indicat ſinum, cui dextra cerebelli pars congruit. M ſedem, quæ mediam cerebelli*
N. O. *partem reſpicit. N ſinum, in quem ſiniſtra cerebelli pars reponitur. O uerò dextrum ſeu primum ſinum in-*
P. Q. *dicat duræ membranæ. P autem tertium. Q ſecundum, ſeu ſiniſtrum.*

DECIMATERTIA SEPTIMI *LIBRI FIGVRA.*



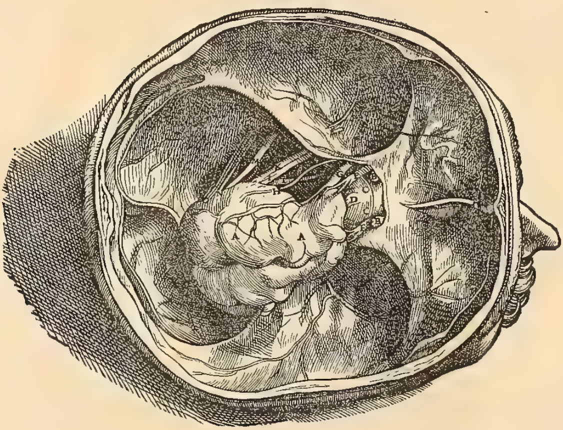
Hæc

DECIMAE TERTIAE FIGVRAE, EIVSdemq́ characterum Index.

Haec figura occipitio prorſus innititur: uniuerſaq́ cerebri ſubſtantia, quæ adhuc reliqua erat, in poſteriora deorſum deflexa pendet: ut olfactus organa, & coitus uiſoriorum neruorum, & maximi ſoporalis arteriæ rami, in conſpectum uenirent.

A, A *Dextra cerebri pars, quam adhuc tenuis cerebri obtegit membrana.*
B, B *Siniſtra cerebri pars.*
C, C *Cerebri tubera, à papillarum ſimilitudine mamillares proceſſus nuncupata.*
D, D *Sinus ſeu ſedes olfactus organis paratæ.*
E *Septum, olfactus organis paratas ſedes interdiuidens.*
F, F *Sinus caluariæ, quibus mamillares cerebri proceſſus C & C inſigniti congruunt.*
G, G *Utrinq; notatur uena caluariam ingredientium ſexta.*
H *Uena caluariam ingredientium quinta.*
I *Uas uenæ correſpondens, quod in tenuem cerebri membranam à uaſis excurrit in dura membrana conſiſtentibus.*
K *Principium eorum ductuum, qui per duræ membranæ latus excurrunt, perinde ac ſi uenæ eſſent arterijs commiſſæ.*
L, L *Olfactus organa, hic unà cum cerebro à dura membrana deorſum diuulſa.*
M *Neruorum uiſoriorum coitus.*
N *Uiſorius neruus, dextrum petens oculum.*
O *Uiſorius neruus, ſiniſtrum petens oculum.*
P *Soporalis arteriæ ramus, duram cerebri membranam perforans, ad latus glandis cerebri pituitam excipientis.*
Q *Arteriæ P notatæ propago, dextrum accedens cerebri uentriculum.*
R *Arteriæ P notatæ propago, hic in tenuem cerebri membranam ſparſa.*
S *Portio peluis, cerebri pituitam excipientis.*

DECIMAQVARTA SEPTIMI *LIBRI FIGVRA.*



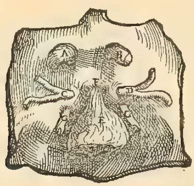
DECIMAEQVARTAE FIGVRAE, EIVSdemq́ characterum Index.

Caput hic in ſiniſtram aurem reclinatum iacet, caluariæ cauitatis baſim exprimens, dura cerebri membrana

membrana adhuc ſuccinctam. Atq; tanta nunc duntaxat cerebri dorſaliſq; medullæ aſſeruatur portio, quanta cerebri neruorum paribus uidendis ſufficit. Viſoriorum porrò neruorum exortum coitumq; reſecui, ne peluis nimium lateret, quo cerebri pituita excipitur.

A, A *Modica cerebri portio, unà cum dorſalis medullæ initio.*
B, B *Nerui uiſorij, ea parte hic tantum conſpicui, qua caluariæ cauitatem egrediuntur.*
C, C *Peluis, cerebri pituitam excipiens.*
D *Hic in peluim pertinet meatus, cerebri pituitam ex tertio uentriculo deducens.*
E *Dextræ ſoporalis arteriæ ramus, duram membranam ad latus dextrum glandis perforans, qua cerebri pituita excipitur.*
F *Siniſtræ ſoporalis arteriæ ramus, duram cerebri membranam perforans.*
G *Secundum cerebri neruorum par.*
H *Tertij paris neruorum cerebri gracilior radix.*
I *Tertij paris neruorum cerebri craßior radix.*
K *Quartum neruorum cerebri par, tertij paris craßiori radici conterminum.*
L *Minor radix quinti paris neruorum cerebri.*
M *Quintum neruorum cerebri par, ſeu maior quinti paris radix.*
N *Sexti paris neruorum cerebri principia ac ſurculi.*
O *Septimi paris neruorum cerebri principia ac ſurculi.* *Si quid in hac figura ſpectandum ſit reliquum, id abſq; characterum opera promptè, uel ex proximè præcedentibus figuris percipitur.*

DECIMAQVINTA SEPTIMI *LIBRI FIGVRA.*



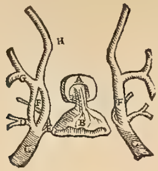
DECIMAE QVINTAE FIGVRAE, EIVSdemq; characterum Index.

PRAESENTI figura portionem eam cauitatis caluariæ dura cerebri membrana adhuc ſuccinctam depinximus, quæ ſupra oßis cuneum imitantis medium habetur, unà cum modò indicandis organis. Abs re namq; fuiſſet, integrum caput harum particularum gratia delineare.

A, B *Neruorum uiſoriorum portiones.*
C *Siniſtri lateris arteria, quæ duram membranam hic perforans, partim in tenuem cerebri membranam, partim uerò in dextrum cerebri uentriculum digeritur.*
D *Dextri lateris arteria.*
E *Hic peluis collecta, & à tenui membrana cerebri omnino diuulſa, propendet, qua cerebri pituita ex tertio illius defluens uentriculo excipitur.*
F *Foramen, quo peluis infundibuli modo extructæ finis glandem petit, cerebri pituitam excipientem.*
G, G *Secundi paris neruorum cerebri portiones.*

DECIMA-

DECIMASEXTA SEPTIMI LIBRI FIGURA.



DECIMAESEXTAE FIGURAE, EIUSdemq́ue characterum Index.

HAC figura nudam depinximus glandem, qua cerebri pituita excipitur, unà cum pelui, ſeu infundibulo, quo pituita huc deferetur, quodq́; hic flaccidum propendet. A lateribus uerò, arteriarum ſoporalium portiones, quæ reticularem plexum efformare dicuntur, ita hic expreſſimus, uti nobis interſecandum occurrêre. Atq; ut eæ arteriarum portiones ſeſe uariè ſecantibus offerunt, ita quoq; uariè eas delineauimus.

A *Glans, cerebri pituitam excipiens.*

B *Peluis, ſeu infundibulum, cerebri pituitam ſuper modò dictam glandem deferens.*

C, C *Arteriarum portio, quæ ſecundùm foraminis ipſius gratia in caluaria exculpti ductum obliquè fertur.*

D *Siniſtræ arteriæ ramus in duræ cerebri membranæ ſiniſtrum latus excurrens.*

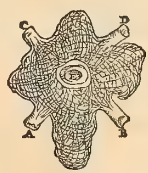
E *Arteriæ ſiniſtræ portio, per proprium foramen ad narium uſq; amplitudinem pertingens.*

F, F *His ſedibus diuerſam arteriarum ſedem delineauimus. ac dextrum quidem F arteriam notat ea ſerie ductam, ut hic in ramos non dirimatur. ſiniſtrum autem F arteriam hanc in duos ramos, qui mox in unum rurſus coeunt, diſſectam inſinuat.*

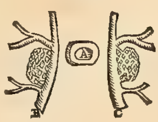
G *Arteriæ ſiniſtræ portio, duram cerebri perreptans membranam, ac partim in ſiniſtrum cerebri uentriculum, partim in tenuem membranam hic cerebri baſi obductam digeſta.*

H *Propago ſiniſtræ arteriæ, per foramen ſecundi paris neruorum cerebri caluariam egrediens, ac neruum deinuiſorium oculumq́; petens.*

DECIMASEPTIMA LIBRI SEPTIMI FIGURA.

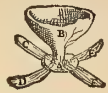


HAC figura reticularem plexum finximus, cuiuſmodi is eſſe
A, B. *deberet, qui Galeni deſcriptionibus conueniret. Significat itaq; A & B, arterias caluariam ſubeuntes, moxq́; in mirabilem illum ple-*
C, D. *xum diffuſas. C uerò & D ramos, in quos plexus illius propagines colliguntur, quiq; illis prorſus arterijs magnitudine reſpodent, quas A & B indicauimus. Cæterùm E glandem notat, pituitam cerebri excipientem.*



PRAESENTI figura, arteriarum ad glandis cerebri pituitam admittentis latus reptantium ſeriem depinximus, quam in ouium ac boum capitibus ferè obſeruamus. Hanc autem proponere libuit, ne quis nos latêre arbitraretur, quæ illorum animalium hic
A. *cum homine ſit differentia. Significat autem in hac figura A di-*
B, C. *ctam iam ſæpius glandem: B & C arteriarũ ſedem, qua primùm caluariam ingrediuntur.*

DECIMAOCTAVA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.



A,B,C. D,E,F.

PARVA hac figura erectam finximus peluim, ſeu cyathum, quo cerebri pituita in glandem ipſi ſubditam diſtillat. ac dein hic finximus quatuor ductus, à glande pituitam per proxima glandi foramina deferentes. Indicet igitur A glandem, cui pituita inſtillatur. B peluim, qua hæc ducitur. C uerò & D, E, F meatus ad faciliorem pituitæ huc decumbentis egreſſum paratos. Porrò præter has ſeptimi libri figuras, ad earum potiſsimùm cognitionem ſpectantes, quæ in caluariæ habetur cauitate, etiam huc faciunt duæ figuræ mox ad finem primi Capitis libri quarti additæ, & ſeptem parium neruorum cerebri delineationem exprimentes. quum uerò illic earum indicem non admodum ſuccinctum neceſſariò complexi ſimus, abs re prorſus eſſet, eaſdem hic quoq; reponere. Præterea figuræ, oculi conſtructionem exprimentes, etiamſi ad ſeptimum referantur librum: tamen Capiti decimoquarto, quod oculorum fabricæ dedicabitur, illas præponam, quum nulli alteri quàm illi famulentur Capiti.

SEPTIMI LIBRI FIGVRARVM, ET earundem Indicum finis.

CEREBRVM GRATIA PRINCIPIS ANIMAE, quemadmodum & ſenſus quoq;, ac motus ex noſtro arbitratu pendentis, extructum eſſe. Caput I.

Quid quintus liber & ſextus pertractarint.

INSTRVMENTA nutritioni famulantia, duobus proximè præcedentibus libris utcunq; aggreſsi ſumus. Prior namq; cibi & potus organa (in quorum præcipuo uiſcere cõcupiſcibilem animam reſidere diximus) enarrauit. Poſterior autem eas partes recenſuit, quibus aereæ ſubſtantiæ reficiendæ, ac innati caloris augendi recreandiq; munus concreditur: in quorum primario uiſcere uim iraſcibilis animæ inſitã eſſe innuimus, inibi Stoicorum & Peripateticorum ſuffragijs non adeò acquieſcẽtes, ut & animę principatum in corde collocari, neruosq́ue ab illo originem ducere, donaremus. Quaprópter quum ſenſus motusq; arbitrarij, & principis animę (cuius beneficio imaginamur, ratiocinamur & memoramus) fomes adhuc recenſenda ſuperſit, præſens liber illi opportunè conſecrabitur, cerebrum ipſiusq; partes uniuerſas unà cum ſenſuum organis pertractaturus. Quemadmodum itaq; cordis ſubſtantiæ, uitalis animæ uis, propriæq; iecoris carni, naturalis animæ facultas induntur: ac ut iecur craſsiorem ſanguinem, naturalemq; ſpiritum, & cor ſanguinem impetu per corpus ruentem, unà cum uitali ſpiritu conficiunt, & perinde atq; hæc uiſcera per dedicatos ſibi canales omnibus corporis partibus ſuas exhibent materias: ſic quoque cerebrum in proprijs ſedibus, ſuoq; muneri appoſitè ſubminiſtrantibus organis, animalem ſpiritum longè clariſsimum tenuiſsimumq́ue, & qualitatem ferè potius quàm corpus parat: quo ad diuinas principis animæ operationes partim utitur, partim autem ad ſenſuum motusq; inſtrumenta, per neruos, tanquam per funiculos, continuò diſtribuit, ea nunquam ſpiritu, qui præcipuus eorum inſtrumentorũ functionis autor cẽſetur, deſtituens: nõ minus ſanè quàm iecur & cor nullas corporis partes

Septimi libri argumentum.

Cerebri functionũ & partium breuis enumeratio.

partes ſuis quas illis impertiunt materijs (tantiſper dum ualet homo) indigas relinquunt, etiamſi non ſemper cùm qualitate, tum copia eaſdem diffundat. [a] Nerui igitur cerebro id præſtant, quod [b] magna arteria cordi, & [c] caua iecori, ut qui paratum à cerebro ſpiritum illis quibus hunc mandari oportet inſtrumentis deducant, diligentesq; cerebri ſatellites & nuncij cēſeantur. Cæterùm animali ſpiritui materiā ſuppetit uitalis ſpiritus, in arterijs numeroſa ſerie [d] duram membranam & [e] tenuem, quibus cerebrum inuoluitur accedentibus abundans: & dein aer quem uerſus cerebrum tum per foraminula priuatim odorum occaſione in [f] octauo capitis oſſe exſculpta, tum cōprimis per ea caluariæ [g] foramina quæ palatum & fauces ſpectant, inter ſpirandū attrahi multo antè diximus. Ac aer quidē undequaq; ubi aditum reperit, in cerebri [h] dextrum & [i] ſiniſtrum, & horum [k] medium uentriculos ſeſe inſinuat. Vitalis autem ſpiritus etſi copioſiſsimus in [l] omnibus cerebri membranarum uaſis ſinibus'ue habeatur, attamen in dextrum & ſiniſtrum cerebri uentriculos plurimus à præcipuis arteriarum [m] ramis fertur, quæ ad [n] glandis cerebri pituitam excipientis latera porriguntur. Ab his namque non minimæ [o] ſoboles tenuis membranæ proceſsibus ſuffultæ, per humillimas dextri ſiniſtriq; uentriculi ſedes ingrediuntur, tandem per totum uentriculorū progreſſum in illorum amplitudinem incedentes. Verùm præter has arterias, à [p] quarto duræ membranæ ſinu [q] uas quoddam ſub [r] corpore teſtudinis cameræ'ue inſtar arcus extructæ imaginem referente, in anteriora cerebri per communem dextri ſiniſtriq; uentriculi cauitatem contendit. quod poſt uarios implexus, in [s] duas tandem portiones bipartitum, una ad dextrum, altera ad ſiniſtrum uentriculum diffunditur, & eius loci arterijs commixtum, [t] rete efformat, quod fœtus inuolucrorum ſubſtantiæ potiſsimùm comparatur. Ab aere itaq; in cerebrum ingreſſo, ac uitali illo ſpiritu ob frequentes ſanè anfractus ad cerebri uſus magis magisq; adaptato, in cerebri dextro ſiniſtroq; uētriculis, & ipſorū cōmuni cōcauitate tertio'ue uētriculo animalis ſpiritus à cerebri uirtute elaboratur. Huiusq; portio ab eo cerebri [u] uētriculo per oblongū meatū inter [x] cerebri corpora quæ clunibus & teſtib. aſsimilātur porrectū, in cerebelli uentriculū fertur, quem partim cerebelli ſinus, partim dorſalis medullę initij cauitas efformāt. Ab hoc uentriculo in [y] dorſalem medullā, atq; ita in neruos ab illa propagatos, animalis ſpiritus nō mediocris portio digeritur. A' reliquis autem cerebri uentriculis, ſpiritus in neruos ab illis proximè principiū ducētes, ac ſic in ſenſuum motusq; arbitrarij organa diſpenſatur. Verùm interim non admodum anxiè diſceptamus, num ſpiritus ille per aliquos neruorum meatus (ut uitalis per arterias) an ſecundùm nerui corporis latera luminis modo ad columnam dirigatur: an uerò neruorum dūtaxat cōtinuitate cerebri uis ad partes pertingat. Atq; hactenus ſanè cerebri functiones in uiuorum animaliū ſectionibus admodum probabiliter & uerè quodammodo poſſum aſſequi. Sed quî in imaginatione, ratiocinatione, cogitatiōe, memoria (aut quomodocūq; aliter, neſcio quorū dogmatib. acquieſcēs, principis animæ uires ſubdiuidere, aut enumerare uelis) cerebrū ſuo fungatur munere, haudquaquā ex ſentētia apprehendo. neq; quicquam inſuper ab Anatomico, uel theologorū omnem rationis uim ac totam ferè principis nobis uocatæ animæ facultatē brutis animalibus adimentium occaſione, indagandum puto: quū cerebri nimirum conſtructione ſimia, canis, equus, felis, & quadrupeda quæ hactenus uidi omnia, & aues etiam uniuerſæ, plurimaq; piſcium genera, omni propemodum ex parte homini correſpondeant: neq; ullum ſecanti occurrat diſcrimen, quod ſecus de

Brutorum cerebri conſtructionem ab hominis non differre.

a 2 fi. ca. 2. & 2, 3 fig. ca. 11 lib. 4. b fi. cap. 12 lib. 3. c fig. ca. 6 lib. 3. d Quicqd detectū eſt in 1 fig. & 2 fig. H, H. e 2 fig. E, E, E. f 5 fig. ca. 6 lib. 1. A, B, A. g paßim circa M fi. 3 cap. 12 lib. 1. h 4, 5 fig. L, L. i 4, 5 figu. M, M. k 7 fig. H. l Tota fig. ca. 14 li. 3. m 16 fi. C, C. aut fig. cap. 14 lib. 3 L. n 16, 18 figura A. o 14 fi. E. F. aut 6, 7. 8 fig. F, G. p 7 fig. T. q 7 fig. V, aut 6 figu. H, I. r 6 fig A, A, A. s 6 figu. in K, L. t 6 fi. M, N. u 7, 8 fi. ab H per K in 1 fig. nonæ, & E figu. undecimæ. x 10 fig. E, F, G. H. y 9 fig. H.

XX hominis,

hominis, quàm illorum animaliũ functionibus ſtatuendum eſſe præſcribat. niſi fortè quis meritò dicat cerebri molem homini, perfectiſsimo ſanè quod nouimus animali, obtigiſſe maximam, eiusq́; cerebrum etiam tribus boum cerebris grandius reperiri: & dein ſecundùm corporis proportionẽ mox ſimiæ, dein cani magnũ quoq; nõ ſecus obtingere cerebrũ, quàm ſi animalia cerebri tantum præſtarẽt mole, quãto principis animæ uirib. apertius uicinius'ue donata uidẽtur. Verùm quo magis cordis, iecoris, teſtiũ, hisq́; ſubminiſtrantiũ organorum, quorũ functiones (ne quid de generatione & corruptione dicam) nos cum multis animalib. certè cõmunes obtinere nõ ambigimus, naturã examino, quantoq́; minus de principis animę munijs aliter quàm ſanctiſsima uериſsimaq́; noſtra docet religio, ſtatuendũ mihi perſuadeo: tanto ſanè magis admiror, apud ſcholaſticos theologos perinde ac apud plebeios philoſophos legi, hominis cerebrũ tribus donari uẽtriculis: ac horum primũ frontiq́; conterminum, ſenſus cõmunis uocari uentriculũ: quòd ab hoc quinq; ſenſuũ nerui ſuis inſtrumẽtis deferãtur: quodq́; dein horũ neruorũ beneficio, odores, colores, ſapores, ſoni & tactiles qualitates in ipſum pertingãt. Ac proinde, illi homines præcipuũ primi uentriculi munus eſſe cenſent, ut obiecta quinq; ſenſuũ is recipiat, illaq́; meatu quodã in ſecundum uentriculũ, in capitis medio repoſitum tranſmittat, ut iſte de obiectis imaginari, ratiocinari & cogitare poſsit. Secundo enim uentriculo cogitationẽ, ſeu rationem tribuunt: tertiũ (qui occipitium ſibi uẽdicat) memorię cõſecrantes. In hunc namq;, ſecundũ uentriculum omnia quæ ex obiectis illis, de quibus abundè ratiocinatus eſt, memoriæ mandari ſtatuit, cõmodè deponere aſtruũt. ſubijciẽtes dein, tertium uentriculum iſta, prout humidior ſiccior'ue eſt, aut ocyus, aut tardius ſibi, uelut in ceram, uel cõtrà tanquã in lapidem duriorẽ, inſculpere: & pro ſculpturæ leuitate, aut difficultate, quæ ipſi delegantur, aut breuiori, aut lõgiori tẽporis interuallo aſſeruare. Cęterùm hunc tertium uentriculũ illa nõ ſibi aut retinere aut inſculpere docent, ſed ſecundi uentriculi gratia: nimirũ ut quoties hic de aliquo memoriæ ſinui cõcredito, ratiocionari inſtituit, ille ocyus hoc quicquid eſt, in ſecundum uentriculum mandet, ac ueluti in rationis officinam uerſandum exporrigat. Huiuſmodi ſanè opificis rerum Dei in corporum fabrica artificium nunquam inſpicientium, ſibiq́; liberas undique ſententias arrogantium ſunt figmenta, non abſque graui profectò impietate excogitata. quàm enim illi in cerebri conſtructione enarranda aberrent, ſequens ſermo oſtendet, eadẽ methodo qua in quinto & ſexto libris uſus ſum, poſt perfunctoriam hanc cerebri deſcriptionẽ, ipſius partes ſeorſum ſingulas unà cum omnibus ſenſuum inſtrumentis explicaturus.

Thomæ, Scoti, Alberti & eius cohortis ſcriptorum de cerebri uentriculis opinio.

DE DVRA MEMBRANA CEREBRVM AMbiente, & membranula ſub cute caluariam obcingente.

Caput II.

DVRA cerebri membrana in multis occurrit figuris. in prima enim, externa ipſius exhibetur ſedes uniuerſa, ſupra ſciſſuram cõſiſtens, qua cerebrũ oſtenſuri, caluariã diuidere ſolemus. Secunda uerò, eam membranæ partem interna commonſtrat ſede. uti etiam nona, duodecima, decimatertia, & magis adhuc decimaquarta internam duræ mẽbranæ ſedem illis regionibus proponunt, à quibus cerebrum aut cerebellum in illis figuris iam ſectionis ſerie euulſum eſt. Cæterùm membranæ proceſſum inter dextram & ſiniſtram cerebri partes deductum, refert tertia figura ad D, D. Illum autem qui cerebello inſternitur, ſeptima figura O, O, O. Atque in illis etiam figuris duræ membranæ occurrunt ſinus, uti etiam optimè figura Capitis decimiquarti libri tertij. Porrò membranam caluariæ exteriùs obductam nullibi priuatim delineauimus, quum tenuis ſit, ac oſsi undiq; circundetur, totaq́; ex oſsis circumſcriptione petenda ueniat.

QVEMAD-

QVEMADMODVM ſanè uniuerſam corporis trunci cauitatem ſub[a] ſepto tranſuerſo conſpicuã,[b] peritonęo contineri,idq; inſtar ſacci cuiuſdã ipſi impoſitã amplecti recenſuimus,ac pariter,ut coſtas ſuccingentẽ mẽbranam omnia quę in thorace collocãtur,ambire commemoraui mus:ita etiã uniuerſa caluarię[c] cauitas cerebro excipiẽdo adaptata,quadã ſubducitur[d] mẽbrana, quã propter craſsi tiem,qua cæteris,nõ cerebri modò,uerùm totius etiã corporis pręſtat membranis,craſſam,& ab inſigni duritie durã, uti & cuticularẽ, nuncupamus.Hęc nõ minus quàm peritonęũ,& coſtas ſuccingẽs membrana, unica cõtinuaq; ui ſitur,adeò ut ipſius ſitũ,& externę ſuę ſuperficiei formã magnitudinẽq;,oſsiũ cognitio elegãter edoceat.Nullũ enim caluarię os priuati alicuius uſus gratia, in caluariæ cauitatẽ[e] extuberare ſcripſimus,cui hęc mẽbrana nõ cedat,ſeq; ab illo introrſum premi ſinat. Rurſus nullũ in ea cauitate narrauimus[f] ſinũ, quẽ hæc quoq; mẽbrana non impleat,præter cuneiformis oſsis[g] ſinũ,cui[h] glãs pituitam cerebri excipiens incũbit,& eos[i] ſinus,qui præcipuis ſoporarię arterię[k] propaginib. ad glãdis illius latera excurrentib. cedunt,ad pituitęq; defluxum cenſentur accõmodi. In horũ namq; ſinuũ regione, dura mẽbrana à caluaria abſcedit,& inter mẽbranam & caluariã glans ea,dictęq; arteriarũ propagines conſiſtunt. quũ interim per reliquã caluariæ cauitatẽ,membrana oſsib. proximè,& citra alicuius corporis mediũ ſit attigua, eumq; in modum illi ferè primùm cõmittatur,quo inuicẽ accumbẽtes muſculi mutuò hęrere cõnectiq; ſolent. quanquã eo cõnexionis genere in capitis baſi mẽbrana firmius,quàm in lateribus,& uertice,& fronte,& occipitio,oſsib.affirmetur. Deinde uniuerſis acutiorib.in caluarię cauitate deſcriptis[l] oſsiũ proceſsibus, uti & caluarię[m] foraminũ in hãc cauitatẽ ſpectantiũ orbibus,pertinaciſsimè nõ ſecus cõnaſcitur, quàm ſi ab ipſis originẽ duceret. Adhęc caluariæ etiã adnectit ſuturis, at cõnexu nõ ęquè ualido, atq; is eſt, quẽ ad oſsiũ proceſſus molitur: quòd nimirũ ille inſtar ſimplicis tantũ lineę, non autẽ notatu digna amplitudine,huius modo, accidat. Verùm interim dura mẽbrana,non ſolũ ſuturis cõnaſcitur,ſed tenues membraneaſq; fibras,etiã per illas uerſus capitis exteriora trãſmittit,quę ſuperiori caluariæ parte à diſſecantib. abſtracta,in dura mẽbrana ſimplicis inſtar lineę[n] extuberant,ipſiuſq; ſuperficiẽ aſperam oſtendũt, ſuturarum ſitum in illa quoq; referẽtes. Cæterùm præter fibras,externã duræ mẽbranæ ſuperficiem minus etiã æqualem reddunt[o] tubercula quędã in uertice iuxta ſagittalis ſuturæ cum coronali[p] coitum,ſubinde inæqualiter prominẽtia,pareſq; ſibi in caluaria[q] ſinus obtinẽtia,quib. ualidè innaſcuntur. Vnde etiã hęc non obiter,neq; per tranſennã expendenda ueniunt,ne minus cauti in cauteriorũ adminiſtratione & capitis cõtuſionibus caluariã perforemus.etenim nulla horum tuberum habita ratione,membranã unà cum oſſe haud leui malo pertũderemus: quòd in his locis,uti in ſuturarũ quoq; regionibus,illa ab oſſe difficulter abſcedat,& nõ inſigniter ab externa caluarię ſuperficie remoueatur. Præterea mẽbranæ ad caluariã connexum, & exterioris ipſius ſuperficiei aſperitatẽ,[r] uenulæ quædã adaugent,per caluariæ ſuturas & quędam foraminula partim ex dura mẽbrana ad caluariæ inuolucra,partim ab ipſis inuolucris ad duram membranam pertinẽtes. Porrò hæc nõ toto ſuo corpore,ad hunc quẽ diximus modum,caluariæ oſsibus eſt attigua,ſed[s] magnã ſui portionem inter cerebrũ ac cerebellum inſinuat,quæ uniuerſam cerebelli ſuperiorẽ ſedem integẽs, cerebri regionem cerebello incumbentem ab illo interdiuidit,ac ueluti ſubleuat.

Duræ membranæ ſitus,numerus,magnitudo, & forma.

Duræ membranæ ad caluariã nexus, & externæ ipſius ſuperficiei ſpecies.

a 7. muſcu. tab.Δ.
b 1,2,3 fi.li.5 A, B, C, D.
c Hæc occurrit ſimul in 6 & 7 figuris cap.6 lib.1.
d 1 fi.A, A, B,B, 2 fig. H, H. dein in tota caluariæ baſi in 14 figu.
e Quæ in cauitatẽ caluariæ extuberãt ſedes, in 6 & 7 figuris ca. 6 li.1 ſpectãtur.
f Sinus quoque in iiſdẽ occurrũt figuris.
g 6 fi.ca. 6 lib.1 M.
h 16 fig. A.
i 6 fi.cap.6 lib.1 O, P.
k 16 fi.E,F.
l Et hi quoq; ex 6 fi. ca.6 li. 1 ſunt petendi.
m In eadem potiſsimum figura.
n 1 fi.G,G. H,H.I,I.
o 1 fi.K.& ſub H proximum G.
p 1 fi.ubi H, H coincidit in G,G.aut 3 fi.ca.6 li. 1 B.
q 4 fi.ca.12 li.1 Ω,Ω.
r 1 fig.F,F. & fi.ca.14 li.3 X,X.
s 7 fi.O, O, O,O.8 figura V, V.

Quinetiam à media ſede huius durę membranę portionis, ubi dextra cerebri
pars ſiniſtrã reſpicit,& ſecundũ totam[t] tertij duræ mẽbranæ ſinus (quẽ cum *t 1 fi. C,C, C,2 fig. B, B.*
cæteris illius[u] uaſis in tertio libro recenſuimus) longitudinẽ, alia quoq; duræ
membranæ[x] portio proceſſus'ue educitur,dextrã cerebri partẽ à ſiniſtra diri- *u tota figura cap. 14 lib. 3.*
mens. Hic proceſſus falcis meſſoriæ imagini aliqua ex parte accedit: nã poſte-
rior ipſius ſedes illi duræ mẽbranæ portioni continua, quæ cerebellũ integit, *x 3 fig. D, D,D.*
falcis baſi correſpõdet.[y] anterior uerò,quę[z] ſepto ſinuũ olfactus[a] organorum *y 12 fig. G, H.*
connaſcitur,falcis mucroni aſsimilari poteſt: is nanq; mẽbranæ duræ proceſ- *z 6 fig. ca. 6 li. 1 n.*
ſus à poſteriori capitis ſede antrorſum ductus, ſenſim falcis ritu arctatur. De-
inde proceſſus huius pars tertio duræ membranæ ſinui continua,falcis dorſo *a 12 fig. C, D.*
non abſimilis ſecantibus occurrit. ſiquidẽ extrorſum curuatur,& tertij duræ
membranæ ſinus occaſione craſsior uiſitur. Proceſſus aũt pars[b] calloſum ce- *b 3 fi. L, L.*
rebri reſpiciẽs corpus intrò obliquatur, falcis aciei formã referens. Hi durio-
ris mẽbranæ proceſſus,nihil omnino à reliquo ipſius corpore,niſi una dunta-
xat ſede in craſsitie duritiaq; uariãt. Vbi enim proceſſus cerebellũ integens[c] na *c 7 figura M, N.*
tibus cerebri[d] proximus eſt,triplo ferè quàm in reliqua ſede craſsior duriorq; *d 7 fi. ad ſemicirculũ inter O O. & X, X cõſiſtentẽ.*
& propemodũ cartilaginea euadit,adeò ſanè,ut canes hoc loco os poſsideant
ſuperiorem cerebelli regionẽ integens,cerebrũq;,ne id cerebellũ premat, ſuf-
Lib. 9. de Admin. diſſect. fulciens. Verùm interim neuter horum proceſſuũ (etſi Galenus rem parũ ex-
pendens ſecus docuit) duplicatur,ſed uterq; ſimplex eſt,quemadmodũ & ipſa
membrana,quà cerebri laterib. aut caluariæ attenditur. Nã etſi tertius duræ
membranæ ſinus cultello per lõgitudinem[e] diſſectus,primo intuitu membra *e Vt in 2 fi. B, B.*
næ[f] proceſſum inter utraſq; cerebri partes intercedentẽ geminũ eſſe,ac uelu- *f 3 figura D, D.*
ti duplicata mẽbrana conſtare oſtendit,id tamẽ ſinus duntaxat occaſione uiſi
tur. Quantũuis namq; inferiorẽ tertij ſinus angulũ dirimere ſtudueris,mẽbra
nam tamẽ extra ſinus amplitudinẽ nunquam in duas ſubdiuides. Cęterùm,ut
tertius ſinus in hoc duræ mẽbranæ proceſſu, nõ adamuſsim ſecanti imponit,
ita quoq; in[g] proceſſu cerebellũ à cerebro dirimẽte,[h] primus, &[i] ſecundus,& *g 7 fig. O, O,O.*
Dura mẽbranæ interior ſuperficies qualis. [k] quartus durę mẽbranæ ſinus falſam duplicationis proponũt imaginem. Ho-
rum duræ mẽbranæ proceſſuũ ſuperficies ſpecie cum reliqua interiori totius *h 7 fi. P, P.* *i 7 fig. Q, Q.*
membranę ſuperficie cógruit,qua uix inter omnes corporis ſuperficies aliam
magis ſplendidã læuẽ'ue,& (quod nõ obiter expendendũ uenit) omni adipe, *k 7 fig. T.*
quemadmodũ & omnia quę in caluarię cõſiſtunt cauitate,deſtitutã reperias.
Quinetiam interior hęc ſuperficies aqueo humore lõgè magis quàm exterior
perfunditur,& multo candidior apparet: & quũ fibris omnibus quibus alteri
parti adnaſceretur,uacet,impenſius lubrica terſaq; quàm exterior ſuperficies
conſpicitur. Porrò quemadmodũ exterior ſuperficies oſſa caluariæ reſpicit,
ita & interior tenuẽ cerebri ſpectat[l] membranã,cui nullius corporis interuẽ- *l 2 fi. E, E, E. 8 fig. R, R, R.*
tu,quàm[m] ductuũ inſtar uenarum ab ipſa in tenuem membranã pronatorum
ope cõmittitur. Quandoquidẽ ſi dura membrana pari modo tenui membra- *m 2 fig. D, D. G, G 8 fig. X, X.*
næ,ipſiq; adeò cerebro,ut caluariæ cõnaſceretur,ipſa quo minus tenuis mem
branæ uaſa diſtendi contrahiq; poſsint impedimento foret. quod præcauens
Natura,duræ membranæ cauitatẽ, nonnihil ampliorem ipſa cerebri cum te-
nui membrana mole,produxit,nõ ſecus ac cordis[n] inuolucrũ, ipſo corde inſi- *n 4 fi. li. 6 B, B circũ C, D, E.*
Dura mẽbranæ cum tenui connexus. gniter amplius uiſitur. Quanquã interim Natura duram membranã à tenui
non adeò,atq; cordis inuolucrum à corde,liberauerit,quum innumeros uena
rum inſtar ductus dura membrana tenui membranę exporrigat, mirabili in-
duſtria horum beneficio illam ſibi ita affirmans,ut ductus illi ſimul uenæ arte
Ipſius uaſa. riæq;,& uinculi etiã uices gerant. Cęterùm præſens ſermo nũc ſanè exigeret,

ut [o] ſinuum uaſorumq; duræ membranę numerum,ſitum & naturã explicarem:ſed quũ id in tertio libro unà cũ reliquis totius corporis uenis ac arterijs haud obiter attẽtauerim,nõ abs re hîc chartis pepercero,ac in durę etiã membranæ foraminũ,quæ modò ſubiungenda eſt,enarratione, foramina illa, ſeu uias potius & ductus præteribo,quibus dura mẽbrana uenas arteriasq; in ſuas cauitates & ſinus,uenarum & arteriarum uſum præbentes,aſſumit, & ex illis ſinibus uaſa non pauca hinc inde profert. Cæterùm uerorum foraminũ, quibus dura cerebri mẽbrana eſt peruia,inibi nõ [p] modica occurrunt, ubi hęc [q] octauo capitis cõnaſcitur oſsi. Quemadmodũ enim id odorũ gratia exiguis multisq; foraminib. donatur,ita pariter & dura quę ipſi inſternitur mẽbrana, cribri in modũ eſt peruia. Dein ſeptem neruorũ cerebri paribus ita uiam prębet, ut horum gratia in utroq; latere octo exhibeat foramina. horumq; [r] primum, primi paris alterum tranſmittit neruũ [s] ſecundum foramẽ, alterũ ſecundi paris emittit neruũ: [t] tertiũ uerò minorẽ deducit radicẽ tertij paris, quæ in dura membrana (etſi ſecus in caluaria [u] accidat) cum ſecũdo pari nõ procidit. [x] quarto foramine præcipua tertij paris radix cum quarto pari ducitur. [y] quintũ neruulo paratur,qui iuxta quinti paris radicẽ enaſcitur,& quinto pari à nobis adnumeratur. [z] Sextum foramen præcipuæ quinti paris portioni cedit. [a] ſeptimum ſexti paris,& [b] octauũ ſeptimi paris gratia exculpũtur. Adhęc, dura mẽbrana [c] uno incõiugato & orbiculari ueroq; foramine pertunditur, quod [d] infundibulo cerebri pituitam excipienti uiam præbet. Inſuper iuxta huius foraminis latera [e] aliud utrinq; ſpectatur foramen,maximũ arteriarum cerebrum petentium ramum tranſmittens. Adhæc, dura mẽbrana [f] maximo, eodemq; pari carente foramine dorſalẽ dimittit medullam:cui perinde ac neruis ipſam tranſeuntibus proceſſum,ac uelut inuolucrũ quoddam obducit,adeò ut dura membrana neruos dorſalemq; medullã non ſecus ferè ac cerebrum cõtineat, & inſtar tegminis & tunicę illis euadat. Verùm dura mẽbrana etiam pręcipuè extruitur,ut aptis quibuſdã ſinibus omnes caluariã petentes uenas, omnesq; (ſi [g] duos modò ramos dempſeris) arterias excipiat,ipſarumq; materiã in ſuos ſinus aſſumat, eam ita deducentes, ut hæc propaginibus inſtar uenarũ ab illis ſinibus depromptis in tenuem membranã commodiſsimè deferatur,& dura membrana lagenam imitetur,ex qua tenuis mẽbrana, & dein cerebrũ materiam ſibi alliciát,in uenis & arterijs uerſus caput trãſmiſſam. Ad hæc,propagines à tertio durę mẽbranę ſinu utrinq; innumera ſerie in tenuem mẽbranam deriuatæ,cerebrũ ne deorſum cõcidat, uentriculiq; ipſius cõprimantur,ſic ſuſpenſum ſuſtinent,ut dura mẽbrana pariter cerebri inuolucrũ & fulcrũ euadat. Ad quod rurſus ſummopere conducunt fibræ per ſuturas à dura mẽbrana prorepentes,quæ illam (quod alioquin,duriſsimo oſsi non ſatis cõnaſci poterat) caluariæ firmant,& quo minus cerebri grauitate tracta,deorſum labatur,autores ſunt. Neque id ſanè præſtitiſſent,niſi Natura peculiare artificium extra caluariã moliretur: quod indies fabri imitantur, quoties clauorũ acies, quando duos ſimul compingunt aſſeres,reflectunt,ne uno aſſere tracto,ex altero clauus promptè uellatur. Ipſa namque fibras has, nõ ſolùm per reflexos, & obliquitatis etiam nomine firmantes ductus tranſmiſit: uerùm trãſmiſſas rurſus dilatauit, auxit, atq; in unum omnes adeò commiſcuit, ut in membranam quandam tenuem degenerent,quę quòd caluarię obducitur, περικράνιος Græcis nuncupatur. Quamuis interim hæc omnino non citra alterius corporis mediũ caluariæ adnaſcatur:ſub ipſa enim alia adhuc tenuis conſiſtit membrana,alijs quoq; omnibus propemodum oſsibus communis, ac ab amplexu

Foramina.

Duræ membranæ uſus, & cõſtructionis ratio.

Membranæ exterius caluariã obcingẽtis creatio & uſus.

o potiſsimũ occurrunt tota fig. ca. 14 lib. 3.
p Ad E 12 figu. & 13 fig. D, D.
q 8 fi. ca. 6 lib. 1 A, B, A.
r 13 fi. quo excidit O, aut P.
s 14 fi. quo excidit G.
t 14 fi. quo excidit H.
u 3 fi. ca. 12 per unicum foramẽ G notatum.
x 14 fi. quo ſimul procidunt I & K.
y 14 fi. quo excidit L.
z 9, 14 fig. M.
a 9, 14 fig. N.
b 9, 14 fig. O.
c 15 fig. F.
d 15 fig. E.
e 15 fig. C aut D.
f 9 fig. quo procidit H.
g fi. 14 ca. li. 3 in altero latere u, u. alioquin abſorbentur C, D, E, K, F, r, G, H.

quo oſſa ambit, περιόστεον appellata. Inter reliquas aũt oſsium ſedes membrana hac priuatas, caluariæ interna eſt cauitas, cerebro excipiendo adaptata: cui nuſquam, ubi duram membranã contingit, eiuſmodi mẽbranula obnaſcitur, adeò ut tanta etiam huius cauitatis ſedes, quantæ dura mẽbrana non connaſcitur, hac quoq; membranula alijs oſsibus communi ſit obcincta. Viſitur autem illa ſedes[k] ubi duræ membranæ glandula cerebri pituitam excipiens, & maximi arteriarum cerebrum petentium rami ſubſternuntur.

k Vbi ſub 15 figuræ F C, D, cõſiſtis tota 16 figura.

DE TENVI CEREBRVM INVOLVENTE membrana. Caput III.

Tenvis membrana cerebro obducta in ſecunda quidem ocurrit figura, auulſa autem in tertia. Atq; ita etiam cerebello obuoluta ſpectatur in octaua.

Tenuis membranæ numerus.

TENVIS cerebri mẽbrana, ſimiliter ac dura, unica duntaxat & ſibijpſi cõtinua eſt: nullam ſiquidem prorſus ſuæ naturæ portionem aut ad cerebellũ, aut ad utramq; cerebri partem, aut in ipſis cerebri uẽtriculis anfractibusq;, ac ut ſemel dicam, tota cauitate, quam dura membrana conſtituit, inuenias, quæ non unius tenuis mẽbranæ ad eum modũ ſit portio, quo in animalis cute iam à corpore detracta, partes quibus aures, pedes & cauda induebãtur, reliquæ cuti continuas eſſe dicimus. Tenuis membranæ ſitus ex cerebri ac cerebelli cognitione deſumendus eſt. Nulla etenim[a] exterioris ſuperficiei cerebri & cerebelli & dorſalis medullæ & neruorum portiuncula cõſpicitur, quam tenuis membrana uiciniſsimè, & citra alterius ſubſtantiæ interuentũ non integat, ſi modò[b] ſuperiorem calloſi corporis ſuperficiem exceperis, quæ ſola eiuſmodi membrana, quum dura utcunq; ſit, haud continetur. Præterea omnes cerebri ac cerebelli[c] anfractus, in quos tenuis mẽbrana undicunq; ſui partes proceſſus'ue ingerit, eius ſitum oſtendunt, uti ſanè & ipſius quoq; figuram & magnitudinem. Hæc membrana exteriori[d] ſuperficie uelut aqueo humore oblinitur, ſecundum partium quas ambit eminentias extuberans. ipſa namq; uix alibi craſsitiẽ uariat, tenuiſsimæ ſemper membranæ innumeris uaſorum ductibus obſitæ imaginem cõmonſtrans. Quippe uaſorũ potiſsimùm gratia illam rerum Opifex condidit, nimirũ ut inſtar[e] meſenterij ferè & [f] humilioris membranæ omenti, ea uaſa tutò deduceret, ſuffulciretq;. Quinetiã cerebri & cerebelli eſt inuolucrũ quod ipſorũ ſubſtantiã proximè continet & firmat, nõ ſecus quàm caſeorum formæ lac paulo antè coagulatum ſuſtinent, & fingunt. His uſibus rerum Opifex hãc apprimè idoneam produxit. tam mollis enim tenuiſq; & ſequax eſt, ut aptiſsimè omnib. anfractibus ſinibusq; ſeſe ad profundiſsima uſq; ingerat: & quæcunq; uaſa cerebrum expetebat, ea tutò deducere poſsit. Quinetiam adeò leuis cernitur, ut ſua grauitate neutiquam uim cerebro inferat: & tam ualida interim duraq; exiſtit, ut à dura cerebri membrana ſurſum tracta non diuellatur: imò illũ ſuſpenſionis impetum à frequenti numeroſaq; & continua[g] uaſorum ſerie inductum eleganter ſuſtinet, à pleriſq; eo quòd uaſa cerebri inſtar[h] inuolucrorum fœtus complectitur, χοροειδὴς nuncupata. Quamuis interim[i] plexus quidẽ in dextro & ſiniſtro cerebri uẽtriculis, & magna quoq; ex parte in media ipſorum cauitate repoſitus, eo etiam nomine donetur, non tam, quòd is ueluti in membranula quapiam uarias uenarum arteriarumque contineat propagines, ac quòd carneam inſuper quandam commonſtret ſubſtantiam uaſis circumnatam, illique[k] carni ſimilem quam exteriori fœtus inuolucro

Situs. *Exterior ſuperficies.* *Vſus & conſtructionis ratio.* *Vnde tenuis membrana etiã χοροειδὴς dicatur.*

a Hãc ex figuris petere debes ſectionis ſerie ſeſe conſequentibus, ut 2, 3, 8, 9, 11, 12, 13.
b 2 fi. L, L.
c 3 fi. C, C, C. et paſsim in ſuperficie 11 figu.
d In 2 fi. & in 8 & 9.
e Potiſsima pars 10 fig. lib. 5 et tota 11 fig.
f 2 fig. lib. 5 e, e, e.
g fi. cap. 14 li. 3 S, S. T, T, T. & 2 fi. huius li. D, D. G, G. 8 fi. X, X.
h Exprimitur fig. 30 li. 5.
i 6 fi. H, M, N.
k 2 ta. fi. 30 lib. 5 I, I, I.

inuolucro obnaſci, uaſisq; ſuffulciendis & amplectendis idoneam eſſe ſcripſimus.adeò ut eius ſubſtantiæ gratia,plexus ille potius,quàm tenuis membrana ſecundinis fuerit ab illis comparatus , quos Galenus propemodum arguit, quum ſe mirari inquit,quamobrem nonnulli,omnes tenuis membranæ partes nolint χοροειδῆ uocari:ſic ſanè, ut ſi tenuis membranæ & plexus illius ſubſtantiæ diſcrimen accuratè expenderimus , ac dein fœtus inuolucrorum uera compoſitio nos non lateat,haud leuiter illorum autorũ diligentiam exoſculabimur,quorum rationem Galenus ſibi ſcribit fuiſſe incognitam.

Lib. 8 de uſu partium.

DE CEREBRI AC CEREBELLI NUMERO, ſitu,forma,inuolutionibus & ſubſtantia. Caput IIII.

His quæ præſenti Capite pertractantur oſtendendis, potiſſimùm ſeruit tertia figura, ac dein omnes ferè ad decimamquartam uſq; ſed potiſſimùm prima figura Capitis ſecundi, libri quarti, baſim cerebri ac cerebelli cum dorſalis medullæ initio proponens.

DISSECTIONUM profeſſores, uniuerſum * cerebrũ in[a] anterius, quod cerebrũ, & in[b] poſterius,quod cerebellum uocant:deinde anterius in[d] dextrũ &[e] ſiniſtrũ diuidere ſolent. nõ quòd uniuerſum cerebrũ omnino diuiſum, & non aliqua ſaltem ex parte ſibi continuũ ſit:at quòd,ut unica manus in digitos, ita quoq; id in diuerſas partes diſcretum uideatur. Quemadmodũ enim priùs de tenui cerebri membrana retulimus, ſic[f] etiam dextra cerebri pars, & ſiniſtra, & cum his cerebellũ, & dorſalis medulla,neruiq; ad unũ omnes,inſuper &[g] nates teſteſq; cerebri, deinde[h] calloſum corpus, &[i] id quod inſtar teſtudinis effigiatũ eſt:præterea dextri ſiniſtriq; uentriculorum[k] ſeptum, &[l] uermiformes cerebelli proceſſus,& ſi quid eſt eiuſmodi,inuicẽ continuę partes exiſtũt,eademq; ſubſtantia cõſtituuntur,in duritia ſolũ coloreq; aliquantulũ uariante. Inſuper omnia quæ modò recenſebã, ſitu, uſu, conformatione, magnitudine, & alijs quibuſdam in partiũ conſtructione expendẽdis, ita mutuò differunt,ut nõ aliter quàm ſi uariæ diſiunctæq; eſſent partes, pleriſq; Veterum ſcripta euoluentibus turpiter impoſuerint. Cerebrũ igitur quantumuis tota ſede,[m] quà cerebello incumbit,&[n] quà frontẽ ſpectat,penitus in duas partes diſſectũ ſit,& eadem ſectio per totã cerebri longitudinẽ in ipſius elatiori regione admodum profundè ducatur,nõ tamen ob id in medio ipſius iuxta[o] baſim prorſus diuiſum cernitur. Quãta enim calloſi corporis eſt[p] lõgitudo,tanta quoq; ſedes ſecundum cerebri longitudinẽ cõſiſtit,qua dextra eius pars ſiniſtræ cõtinuatur. atq; ita uel huius corporis interuentu,& eius[q] quod inſtar teſtudinis extructũ eſt,&[r] ſepti dextri ſiniſtriq; uentriculorũ, ſupra cõmunem illorum uentriculorum[s] cauitatẽ,tertium'ue uentriculũ duæ cerebri partes inuicẽ ſunt continuæ. Præterea in baſi eas quoq; eſſe continuas oſtendit, cum magna & ſecundùm longitudinẽ & profunditatẽ qua cõtinuantur regio, tum cerebri teſtes & nates,omniũq; maximè ex cerebri baſis medio pronaſcens dorſalis medullæ[t] initiũ,quod amplum craſſumq; eſt, & perinde ac illæ duæ cerebri partes hoc in loco continuũ unumq;. Deinceps,etiã ſi dextra ſiniſtraq; cerebri partes quà cerebellũ integunt,nihil minus quàm cerebello cõtinuæ ſint,tamen inferior cerebelli ſedes iam dicto dorſalis medullæ initio duob. locis[u] cõtinuatur, quos pinde ac omnes paulo antè enumeratas partes,ſeorſum enarrabo. Quæ enim nũc pręceſſere, hactenus cõplecti libuit,ne in cerebri numero quis illud modò diſſecturus,me unà cũ alijs pleriſq; hallucinatũ arbitretur. Ab proinde nunc cere-

Cerebri numerus.

Quibus ſedib. dextra cerebri pars ſiniſtræ cõtinuetur.

Cerebellũ quî cerebro ſit continuum.

** Tota 1 et 2 fi. ca. 2 li. 4, præter neruos.*
a 3 fi. A, A. et B, B. 1 fi. cap. 2 li. 4 A, A.
b 8 fi. R, R, R. tota 11 fi. et 1 fi. ca. 2 lib. 4 B.
d 3 fi. A, A.
e 3 fi. B, B.
f Quicquid præter oſſa ult. fi. delineatur lib. 4.
g 7 fig. M, N.
h 3 fi. L, L.
i 6 fi. A, A, A.
k 5 fi. X, X, Y, Y.
l 11 fig. C, D. c, d.
m 3 fi. ab elatiori L uerſ. K ſurſum.
n 3 fi. ab inferiori L ad N deorſum.
o H ſpectatur in 1 fig. ca. 2 li. 4 et hic in 7, 8 & 13 figu.
p 3 fi. L, L. 4 fig. I, I, I.
q 5 fi, S, T, V.
r 5 fi. X, X, Y, Y.
s 7, 8 fi. H.
t 1 fi. cap. 2 lib. 4 D.
u 11 figuræ G, G cõmittuntur I, K figuræ 10.

Cerebelli ſitus & magnitudo.

nunc cerebri cerebelliq; ſitũ opportunè aggrediar, quem ipſorum membranæ, &[x] interna caluariæ amplitudo cauitas'ue docent. Quicquid enim eius cauitatis duabus cerebri mẽbranis &[y] glande pituitã cerebri excipiente, & ramis quibuſdam maximarũ caluariam ingredientium arteriarum nõ occupatur, id uniuerſum cerebro ac cerebello adimpletur.[z] Cerebellũ decuplo aut undecuplo minus cerebro eſt, atq; unà cum dorſalis medullæ principio eam caluariæ cauitatis ſedem ſibi uendicat, quæ poſteriori parte[a] tuberũ in caluariæ cauitatem, auditus organorum cauſa prominentium, & deinde duobus occipitij oſsis[b] ſinibus circunſcribitur, qui ut dextro & ſiniſtro duræ membranæ[c] ſinibus, os cedat, caluariæ cauitati inſculpuntur. Hanc enim inſtar circuli ductam circunſcriptionem, cerebellum nulla ipſius parte excedit: idq; hominibus in occipitium non adeò porrigitur, ut poſtrema cerebri pars in poſteriora non magis quàm ipſum cerebellum uergat, nobisq; uocatũ occipitium impleat. Quippe poſtrema & elatiſsima humani cerebelli pars uix eò uſque aſcendit, ubi infima occipitij partis muſculorum exortibus inſertionibusque liberæ[d] ſedes conſiſtit: adeò ut nullam excarnem occipitij oſsis regionem digitis complecti liceat, quam cerebellũ infarciat: etiamſi Anatomici illius ſitum ita recenſeant, ac ſi totam in occipitio prominulã regionem (ex cuius gibbo uulgus memoriæ ingenijq; uim metitur) cerebellũ occuparet: imò elatiſsima ipſius portio ad mediam duntaxat[e] regionem eius interualli pertingit, quod à poſteriori ſede[f] foraminis dorſalem medullã tranſmittentis, ad ſuperiorem uſq; futuræ Λ literam referẽtis[g] ſedem exporrigitur: quum interim permulti ad illam uſq; ſedem, cerebellum conſcendere, ſuis bobus & aſinis & ouibus deluſi, tradiderint. quòd illis ſcilicet animalibus cerebellum ſuperiori regione rotundum acuminatũq; ſpectetur, non autẽ humani cerebelli inſtar planum quodammodo & depreſſum, minimumq; in ſui medio prominens. Caluariæ igitur ſedes cerebello dedicata, ipſius ſitum, circunſcriptionem, formã ac magnitudinem edocet.

Cerebelli forma.

Cerebellum etenim, quemadmodũ & ſua ſedes, latius eſt quàm lõgius aut profundius: & humiliori ipſius regione, idq; potiſsimùm iuxta ipſius poſteriora, latioris globi imaginẽ exprimit: in cuius medio acuta, neq; admodum lata habetur[h] impreſsio, quã illi inducit[i] tuber inſtar craſsiſsimæ lineæ in occipitij oſſe prominens, eiusq; oſsis robur inſigniter adaugens. Porrò in anteriori parte,[k] qua cerebellum ad cerebri nates exporrigitur, id quaſi in acutum fertur, undique ſuæ ſedis formam accuratè referens.

Cerebri magnitudo & forma.

Cæterùm cerebri formam ac magnitudinẽ, oſtendit reliqua caluariæ cauitas cerebello non oppleta. Vnde etiã cerebrum in ſua[l] baſi admodũ eſt inæquale & uariũ.[m] Vbi enim oculorũ ſedibus & olfactus organorũ ſinibus innititur, ad ſinus illos antrorſum[n] extuberat: utrinq; aũt ad ſinuum latera, propter oſsiũ in caluariæ cauitatem oculorũ gratia extuberantiũ prominentiã, plana quaſi ſuperficie[o] cõprimitur. Deinde opplet duos grandes[p] cauitates, quæ ad oſsis cuneum referentis[q] ſinus latera ſpectãtur, quo glans cerebri pituitam excipiens ſuſtinetur. Vnde etiã cerebrum hic oſsis quo cõtinetur formã, glebæ ritu, ſibi uendicans, utrinque in ipſius baſi[r] tuber inſtar medij globi prominens, conſtituit. In horum tuberum medio cerebrum[s] impreſſum cernitur, cuneiformis oſsis proceſſuum occaſione hìc circum ſinus glandem eam continentis latera productorum. Quinetiam ſimili prorſus modo, baſis cerebri reliqua ipſius ſede, oſsium tuberibus auditus organa continentibus, & ſuperiori cerebelli regioni figura correſpondet, omnibus ſinibus ſeſe inſerens, & amicè admodũ tubera admittens. Atque ita quoque in lateribus, & anteriore & poſteriore & ſuperiore

x Hæc proponit 6 & 7 figuræ ca. 6 lib. 1.
y tota 16 fig.
z Hoc oſtẽdũt 8, 9, 11 figuræ.
a 7, 8 figu. Z, Z.
b 3 fi. ca. 12 li. 1 h, h & i, i.
c 9 fig. S, S & T, T.
d 9 muſ. ta. E, F.
e 3 fi. ca. 12 lib. 1 k.
f eiuſ. fi. e.
g 3, 4 fi. ca. 6 lib. 1 D.
h Supra mediũ R 8 fi. aut ad C 11 fig.
i 9 fig. Q.
k 7 fi. X, X. prope M, N. & ad C 11 fi.
l Spectatur optimè 1 fi. ca. 2 lib. 4.
m 1 fi. ca. 2 li. 4 A iuxta I poſitũ, & cerebri pars in 13 fig.
n 13 fig. C, C.
o 13 fi. A, A, B, B.
p ubi conſiſtũt H, Q, S, Σ, R, T fi. 3 cap. 12.
q Eiuſdem M.
r Supra elatius A & B fi. 13. & tuber inter A & A cõſiſtens fig. 1 ca. 2 lib. 4.
s Circa regionem H & G eiuſ. fig.

ſuperiore ſedibus caluariæ cauitatis effigiem concinnè exprimit, inibi inſtar oblongæ ſphæræ utrobiq; uerſus anteriora propter temporũ cauitatem depreſſę, rotundũ euadens, & in poſteriore parte multo quàm in anteriori latius redditum, ſicq; ut ſemel dicam formatũ, ac ſi id & cerebellũ nullam peculiarem exigerent formã: ac abundè ipſis eſſet, ſi propria illorũ ſubſtantia magna mole, & ſimul quouis modo, ut in ſe ſinus uentriculos'ue cerebri cerebelliq; functionib. aptos habere poſſet, collecta, in capite reponeret. Eiuſmodi enim quid caluarię baſis ſinus tuberaq; oſtendũt, & impreſsiones in tẽporibus[t] temporalium muſculorũ gratia (ne quicquã interim de tã uarijs capitũ adferam formis) cõſpicuæ. Caluariæ igitur cauitas externę cerebri ſuperficiei imaginẽ commonſtrat, ad quã[u] ſectio cerebrũ diuidens, & innumeri quidã[x] gyri ac circumactus quoq; referũtur. Vniuerſa enim cerebri ſedes illa ſectione diuiſa, àtque ut biſulcorũ pedes in duos quaſi ungues illius beneficio diſiuncta, extimæ cerebri ſuperficiei magna habetur pars, quãuis interim dictã cerebri formã parum interturbet, quũ ſcilicet dextra cerebri pars ſiniſtræ accũbat: neq; recta illa linea diuiſæ partes inuicẽ magis dehiſcãt, quàm quanta duræ cerebri membranę, & tenuis duplicatę eſt craſsities. In homine etenim (ſecus quàm in oue) ſectionem hãc occupat duræ mẽbranæ[y] portio proceſsus'ue, duas cerebri partes ſepti ritu interſtinguẽs. dein utramq; cerebri partem tenuis mẽbrana ſeorſum ambit, & implicat. Cęterùm gyri ac inuolutiones cerebri, quas[z] tenuium inteſtinorum anfractibus Veteres pulchrè cõpararunt, per uniuerſam cerebri ſuperficiem undiq; eadẽ frequentia habentur. Sunt uerò inuolutiones illæ, ſinus permulti penitius in cerebri ſubſtantiã penetrantes, & profectò imagine inteſtinorum tenuiũ inuolutionibus ſimillimi. Neq; opinor illas alicui aptiùs quàm his, aut etiã nubibus quas rudes pictorum diſcipuli, aut in ſcholis pueri delineare ſolent, cõferri poſſe: quanquã in ſimilitudine indaganda non admodum ſit laborandum, quandoquidẽ homo hos in cerebri ſubſtãtia apparentes circumactus cum aſinis, bobus, & alijs quæ hactenus uidi animantibus cõmunes obtineat. Niſi forſitan aliquis hinc differentiã aſſumere ſtatuiſſet, quod tãto profundiores homini illos gyros Natura inſinuauerit, quãto ipſius cerebri ſubſtantia copioſior uiſitur. Porrò in illorũ uſu recenſendo nõ medici modò, uerùm & philoſophi ſe excruciant, cõtendentes, num ipſorũ beneficio homines intelligant: quemadmodum Galenus contra Eraſiſtrati placitũ pugnans, in hunc modum illos ad intelligendum nihil conducere cenſuit. "Quum aſini etiam admodum multipliciter cerebrum habent complexum, quos deceret, quantum ad morum ruditatem attinet, omnifariam ſimplex, & minimè uarium nanciſci cerebrum. Melius autem arbitraretur bonam ſubſtantiæ temperiem corporis intelligentis (quodcunq; hoc fuerit) prudentiã ſequi, & non uarietatem compoſitionis. Verùm Galenus hîc ſibi dum maximè ipſius operam requirimus ſimilis, orationem uelut freno cohibens, aliò, quum inuolutionum uſum exprimere debuiſſet, illam reflectit: ſatis eſſe arbitratus, ſi eas intelligentiæ non præeſſe indicauerit. quòd ſanè non inficiamur, ſed interim ipſas non ob aliud quàm ad cerebri ſubſtantiæ enutritionem procreatas eſſe, à Galeno additum oportuit. Cerebri nanque ſubſtantia citra omnem membranoſarum fibrarum plexum continua, neutiquam adeò firma fuerat, ut per illam arteriæ uenæque, ut in reliquis corporis partibus, digeri poſſent: & tam multa craſſaque eſt, ut uenæ & arteriæ in ſuperficie ipſius tantum excurrentes ipſi nutriendæ, illiusque inſito calore refocillando neutiquam ſufficerent. Quod præuidens Natura, ſinuoſos illos implexus paſsim cerebri

Cerebrum ac cerebellum uix propria eguiſſe forma.

t 4 muſcul. tab. 1.

u Spectatur integra in 3 fig.

x 3 figu. C, C, C.

Sectio dextrã nobis uocatam cerebri partem à ſiniſtra dirimens, & cerebri anfractus.

y 3 figu. D, D, D.

z 7 fig. li. 5.

Cerebri anfractuum uſus.

Lib. 8. de Vſu part.

cerebri ſubſtantiæ impreſsit, ut in hos[f] tenuis membrana frequentibus uaſis oppleta ſeſe inſinuaret, ita cerebri ſubſtantię alimentũ appoſitiſsimè ſubminiſtratura.

Cerebri ſectionis ratio.

Atq; huius etiam nutrimẽti potiſsimùm occaſione cerebrũ in[g] duas partes diſſectũ fuit, ut ſcilicet tenuis mẽbrana ſeſe in ipſius mediũ implicaret: ac inibi in reflexus deducta, cerebri ſubſtantiã contenta in ſuis uaſis materia enutriret. Haud enim citra eiuſmodi cerebri diſſectionem, & profundiſsimas inuolutiones, illa cerebri ſedes, qua dextra ſiniſtrã reſpicit, enutriri potuiſſet.

f 2 figu. E, E,E.
g 3 fi. A, A, & B, B.

Cerebelli implexuum ratio et ſpecies.

Huic etiã ſententiæ ſuffragantur cerebelli[h] inuolutiones, quæ neutiquã æquè ac cerebri inuolutiones altè penetrant, ſed paulo minùs quàm ſuperficiarię, at frequentes interim admodũq; continua ſerie deductę uiſuntur. ſuperficiariæ quidẽ, quòd exigua pars alẽda ſit, quodq; facile cerebellũ à profundiorib. anfractibus ad[i] uentriculũ uſq; ipſius perforaretur. frequẽtes aũt, ut copia aliquantulum leuẽ illam penetrationẽ ſuppleat. Porrò harũ ſeries quodammodo[k] triplex eſt, effigie cum cerebri inuolutionib. neutiquã conueniens. apparet nanq; cerebellum ob ſuas inuolutiones & impreſſum illũ, quem ab occipitis oſsis tubere in poſteriori ſede obtinet, tribus partib. efformari, dextra una, & alia ſiniſtra, & tertia media. ac dextra quidẽ ſiniſtraq; cerebelli partes duos quodãmodo globos inuicẽ appoſitos referunt, in quorum inani ſpacio, ubi ſcilicet globi ſeſe non contingerent,[l] tertia cerebelli pars reponitur, quæ ligni caſei´ue uermem imagine exprimit, ob ſuas inuolutiones, quę tranſuerſim ſecundùm cerebelli longitudinẽ mutuò æquè diſtantes ducuntur. Partis huius apices uerſus inferiorem cerebelli ſedem reflexi, uermiformes cerebri[m] proceſſus ſuo loco efformare docebimus. Dextra porrò ſiniſtraq; cerebelli pars in ſuperiore cerebelli ſede parallelas quoq;, & ſecundùm cerebelli latitudinẽ ductas inuolutiones obtinet, quæ deorſum[n] protenſæ, quaſi in centrũ colliguntur, ad cerebelli[o] ſedem, dorſalis medullæ initio adnatã contendentes. Tres igitur hę cerebelli partes nequaquã inuicẽ diſcretæ ſunt, ſed inuicem cõtinuæ unicũ corpus, ipſum ſcilicet cerebellũ conſtituunt.

h Spectantur in 11 fi.
i 11 fig. E.
k 8 fig. R, R, R. 9 fi. A, B, C. & 11 fig. A, B & C, D, c, d.
l 9 fi. C. aut 11 fig. C, D, c, d.
m 11 fig. C, D & c, d. dein H, I.
n Ad A, B 11 fig.
o 11 fig. G, G.

Galenum rationẽ unitatis cerebelli parum aptè aſsignaſſe.

quod unicum, nõ autem cerebri modò geminum, Galenus à Natura extructum eſſe docet, quòd duo dorſa, neque totidem dorſales medullas, hominem habere minimè decuiſſet: quaſi ex cerebro (quod neceſſariò ueluti in duas partes diuiſum, & ſubſtantia nõ eſſe continuum aſſerit)[p] unica dorſalis medulla produci nequiuiſſet, ac proinde cerebellum ut corpus unicũ neceſſariò procreatũ fuiſſet, quo unicæ dorſali medullæ aptum redderetur principiũ.

Dorſalis medullæ initium.

Verùm mehercule cerebrum in ſuę baſis medio unicum, & non ut in ſuperiori parte diuiſum, cernitur, & unicam dorſalem [q] producit medullam, in cuius ſuperiori ſede mox ab ipſius exortu, Natura[r] ſinum inſculpſit, qua mediam quarti cerebri uentriculi amplitudinẽ conſtitui dicemus:[s] reliquam enim eius uentriculi amplitudinem, cerebellum ſupplet, quod utrinque duntaxat ad dorſalis medullæ ſinus latera quaſi duabus circularibus applantationibus dorſali[t] adnaſcitur, continuum cum ipſa corpus effectum. media nanque[u] poſterioris cerebelli ſedis pars, ut neq; etiã[x] anterioris, dorſali medullę cõtinua, cõnata´ue eſt, ſed tantũ tenuis mẽbranę interuẽtu poſterior cerebelli pars dorſali medullę cõmittitur, & anterioris ſedis media pars dorſalẽ medullã ne cõtingit quidẽ. Nõ aliter, mihi crede, quàm ſi Natura cerebellũ cõdidiſſet, ut dorſali medullę trãſmiſſũ à cerebri ſinib. ſpiritũ magis adaptaret, tueretq;.

p 1 fig. cap. 11 lib. 4.
q 1 fig. ca. 2 lib. 4 D.
r 10 fig. L, M, N, O.
s 11 figu. E.
t G, G figuræ 11 cõmittuntur I & K 10 fig.
u Patet id in 9 fig. E.
x Patet id ad L 8 fig.

In lib. 8. de uſu part.

Cerebri ac cerebelli durities neruorumq́; ortus.

A' cerebello etenim, quantũuis in differẽtia ipſius duritiei à cerebro aſsignãda, & ratione cur id à cerebro diuiſum ſit expẽdenda ſolicitus fueris, nullius omnino uel minimi neruuli propaginẽ[y] oriri reperies. & profectò nulla eſt cerebri, quà frontẽ ſpectat, & qua in occipitiũ fert, in duritie differentia:

y Spectatur id in 1 fi. ca. 2 li. 4.

Cerebri, cerebelli, & dorſalis medullæ color & ſubſtantia.

z 11 fig. E.

Cerebri ſubſtātiæ cum oſſium medulla diſcrimen.

a Illud petes ex diſſecta cerebri ſubſtātia in 4,5,6,7, 8 figuris.

b 3 fig. C, C,C.

rentia:neq; etiam adeò notatu dignum cerebelli, quum tenui membrana id liberatum cernitur,cum cerebro in duritia eſt diſcrimẽ. At ut cerebri baſis,unde dorſalis medulla ortũ ducit,cæteris omnib. cerebri partibus, & ipſo quoq; cerebello durior uiſitur: ita quoque dorſalis ſuo principio ſenſim durior euadit,neq; colore, neq; duritia ſupernato ipſi cerebello correſpondens. Cerebellum enim magis flauum,cinericium'ue eſt, perquàm paucis albeſcentibus lineis interſtinctum, & duntaxat in ſui [z] ſinus ſuperficie candicans.uniuerſum uerò dorſalis medullæ initium cerebello adhuc in capite ſubnatũ albiſsimum eſt, ut & cerebri baſis ipſi orignem præbens: quæ omni prorſus inuolutione ac anfractu, quibus cerebellum ſcatet,deſtituitur.Porrò quę horum omnium ſit ſubſtantia,uel in menſa etiam ex uitulorum, aut leporum, aut auis alicuius cerebris diſcere integrum erit.eſt autem ſubſtantia quædam cum ſua eſſentia li forma peculiaris & propria, qualem in uniuerſo corpore ſimilem nullã reperias,ad ingenitas cerebro functiones idonea: non minus ſanè quàm cordis ſubſtantia,& pulmonis, & iecoris, & lienis, & renũ, & teſtiũ,ipſorumq; adeò muſculorum,ſuis quibus præſunt munijs aptiſsima cẽſentur. Cerebri ſubſtantia,quam alij capitis,alij albam medullam appellarunt,ab oſsium medulla differt,tum alijs pleriſque accidentibus,tum quòd liquefieri nequeat:neque inediæ tẽpore, aut alijs occaſionibus,ut reliqua corporis pinguedo, abſumatur, minuatur'ue.[a] Hæc non uniuerſa candicat,uerùm quicquid [b] reuolutionibus proximum eſt,ſubflauum aut ſubcinericium eſt,æquali ſemper ab inuolutionis ſuperficie diſtantia.quanta nanque inuolutionis profunditas eſt, tãto quoque intima inuolutionis parte interuallo,in cerebri ſubſtantia, is quẽ diximus color obſeruatur:quaſi rurſus color ille in ſubſtantia, quòd ad colorẽ attinet, inuolutiones duplicaret.Quicquid autem cerebri non ita coloratum eſt,id albiſsimum & candidũ prorſus uiſitur.Verùm ut permultæ cerebelli ſunt inuolutiones,ita quoq; uniuerſum propemodum,uti paulo antè admonui,flauum occurrit.Quacunq; igitur ex parte cerebri cerebellíue ſubſtantiam tenui qua proximè continetur membrana detexeris,hanc ſubflauam ac uelut aqueo humore oblitam, & nunquam uenis implicitam adinuenies: etiamſi interdum rubra & ueluti ſanguinea puncta in illorũ cerebri ſubſtantia potiſsimùm obſeruaturus ſis,qui phrenitide ante mortem laborarunt,& qui ſuſpendio perierunt.Verùm eiuſmodi puncta nullam uenæ exprimũt imaginem.Cerebrum nanq; ex nullo uaſe alimentũ aſſumit,quàm ex his quæ tenui mẽbrana ſuffulta ipſi circundantur.ut aũt illi frequẽtia uaſa undiq; obducerentur,cerebrum in tot quot diximus partes præcipuè diuiſum fuit: quanquã etiam diuiſiones illę,ut & anfractus,ad mollẽ cerebri ſubſtantiã ne concidat ſuſtinendã,æqualiterq; ſuffulciendã,nõ mediocriter auxilientur.Parũ enim Galeni rationi, cur cerebrum diuiſum,aut,ut ipſe loquitur,geminũ ſit, tribuo. inquit nanq;,cerebrum hac occaſione geminũ eſſe,ut quemadmodũ uno oculo uitiato, aut uno teſte execto,alterũ ſeruamus: ita etiam dextro cerebri uentriculo læſo,ſiniſter adhuc ſuo munere fungeretur.Hęc ſiquidẽ Galeni ratio aliquem in copia uentriculorum recenſenda locum fortaſsis haberet,non autẽ in enarranda cerebri diuiſione,quum id niſi ſupra uentriculos geminum diuiſum'ue ſit. calloſum enim nobis uocandum corpus, quod cerebri partium continuitatem commonſtrat, ad elatiſsimam dextri & ſiniſtri uentriculorum ſedem conſiſtit.Cæterùm nunc tempeſtiuum erit,calloſi eius corporis,ac uentriculorum cerebri hiſtoriam aggredi: atq; ita internam cerebri ſuperficiem,quæq; ipſius partes adhuc abſolutius enarrandæ ſuperſunt,perſequi.

Cerebri ſubſtãtiæ nutritioni qualiter proſpectum.

Lib. 8. de vſu part.

DE CAL-

DE CALLOSO CEREBRI CORPORE, ET dextri ſiniſtriq́ue cerebri uentriculorum ſepto. Caput V.

SVPERIOREM calloſi corporis ſedem nulla ex parte diuulſam, eleganter proponit tertia figura characteribus L, L. Inſuper hanc ſedem, ſed à cerebri ſubſtantia in lateribus liberam, oſtendit quarta ad I, I, I. Humiliorem uerò calloſi corporis ſedem ſpectandam offert quinta, ad R, R, R. ubi etiam ad X, X, dein Y, Y ſeptum ſpectatur hoc Capite pertractandum.

Calloſi corporis ſedes & nomen. PAVLO antè, omnem cerebri cerebelliq; ſubſtantiã exteriùs tenui membrana circundatam, ea parte qua membranam reſpicit, ſubflauã & quaſi cinericiam eſſe retuli. At quædam cerebri[a] pars in externa ipſius ſuperficie ſeſe *a 3 fi. L, L.* offert, tenui membrana non obuoluta. uerùm intimæ cerebri ſubſtãtiæ modo, externa ſuperficie candicãs, albaq́; & reliqua cerebri ſubſtantia ad ſuperficiem conſiſtente durior. unde etiam uetuſtiſsimi Græcorum partem hanc τυλῶδη appellarũt: quos imitatus in orationis ſerie, eam partem calloſum corpus ſemper nuncupaui. Deinde Grecorum nonnullis id etiam à forma, quòd[b] inferiori ſede duo *b 5 figura R, R, R.* rum arcuum modò ſinuatum ſit, & ab uſu quòd ſuſtineat, ψαλλοδῆ uocatur: quanquam in cerebro aliud[c] corpus receſebo, hoc nomine à pluribus magisq́; *c 5 fi. S, T, V. 6 figura A, A, A.* ex merito donatum. Cæterùm calloſum corpus in medio cerebri conſiſtit, ſi cerebri dextrũ ſiniſtrumq́; & baſis cerebri medium in humiliori ipſius ſede, & elatiſsimam cerebri in uertice regionem ſpectes, & quodammodo etiam ad priora poſterioraq́; attendas. Calloſi enim corporis poſtrema pars anteriori cerebri ſedi paulo uicinior eſt, quàm antica poſteriori. In cõſpectum autem ſecantibus uenit, dextra cerebri parte à ſiniſtra manibus[d] leuiter dirempta. *d Vti factũ eſt in 3 fig.* quicquid enim ita diducto cerebro, partes ipſius unire cõmittereq́; apparet, album & candicans uiſitur, ipſumq́; adeò calloſum eſt corpus, longum quidem, ſed arctum. Preſens corpus illa ſuperficie, quę primùm diducto cerebro in conſpectum uenit, gibboſum cernitur: eo quaſi pacto, quo capitis uertex ſupra elatiſsimam frontis & occipitij ſedẽ, & capitis latera protuberat. Quem-

Calloſi corporis initium, ſeu cũ reliqua cerebri ſubſtantia continuitas. admodum uerò cerebrum ita ut dicebã diremptum, ſuperiorem calloſi corporis ſuperficiem egregiè læuem æqualemq́; oſtendit: ſic quoq; indicat, corpus id communem cum cerebro partem eſſe, & non ex cerebri ſubſtantiæ ſuperficie quæ mollior & ſubflaua eſt, ſed ex intimiori ſubſtantia quæ durior & alba uiſitur, enaſci. Obſeruantur enim utrinq; ad calloſi corporis latera ſecun-

Sinus ad calloſi corporis latera obuij. dùm ipſius longitudinem ſinguli[e] ſinus in cerebri ſubſtãtia, inſtar profundioris lineæ inſculpti, ac cum ſuperiore calloſi corporis ſuperficie eo magis pateſcentes, quo cerebrum uehementius, quaſi id ſurſum in latera etiam acturus, ſeiunxeris.[f] Interior autem inferior'ue ipſius ſuperficies non niſi dextro ſiniſtroq́; cerebri uentriculo adaperto ſecantib. occurrit: quæ etſi per calloſi corporis longitudinem quodammodo ſinuetur, neq; ut ſuperior gibba ſit, haud tamen ſimplex ſpectatur. nam ſecundum ipſius longitudinẽ[g] duæ inſtar quartæ circuli partis excauatæ ſuperficies ducuntur, & in illarum medio tuberculum quoddam inſtar lineæ exporrectum uiſitur, perinde ac ſi altero quidem extremo duas quartas circuli partes in calloſi corporis medio iunctas, reliquo autem extremo ad latera ſurſum protenſas, intelligeres. Tuberculũ hoc deorſum prominens, ſenſimq́; extenuatũ, tandem dextri ſiniſtriq́; uentriculorum cerebri[h] ſeptum efficitur: & tota interna calloſi corporis ſuperficies, tanta dextri ſiniſtriq́; uentriculorum eſt portio, quanta uniuerſa eſt ſuperficies. ac dextra quidem ſuperficiei portio dextrũ uentriculum, ſiniſtra autem ſiniſtrum reſpicit.

e Ad M 3 fi.
f 5 fi. id corpus ſurſum et in poſteriora reflexũ eſt. atq; ita hic cernitur ad R, R, R.
g Vtrinque unà ad Y, Y 5 fi. quibus characteribus tuberculum inſignitur.
h In 5 fi. diuulſum eſt, et una pars X, X inſignitur, altera Y, Y.

reſpicit. Porrò dextri & ſiniſtri uentriculorũ ſeptum eadem cum cerebro cõſtat ſubſtantia, ſed in medio quod ad ſuperiora & inferiora attinet, adeò eſt tenue, ut quum clara luce diſſectionem adminiſtramus, aut in altero tantũ latere candelam admouemus, ſplendor ipſius tanquã per uitrum aut ſpecularem lapidem pelluceat. Commodius tamen hanc ſepti regionem madidæ hoſtiæ, qualem ſacerdotes Miſſę adhibere ſolent, quàm duris illis lapidibus comparaueris. In ſuperiore parte qua ſeptum toti corporis calloſi continuatur longitudini, & inferiore qua ſuperiori regioni eius cerebri corporis, quod fornici camerę'ue ſimillimum eſſe dicemus, unitur, ipſum craſsius quàm in media ſede exiſtit. humiliorem namq; ſepti partem corpus teſtudinis modò effigiatũ ex ſuperiori ſua regione educit: quemadmodum ſuperior ſepti pars ab inferiori calloſi corporis regione enaſcitur, produciturq;. Calloſum corpus unà cum ſepto nullis uenis, ut neq; etiam tenui membrana, uel aliqua etiam ex parte attextum eſt, ſed è uicinis ſedibus nutrimentum aſſumit. Non enim adeò grandis, craſſaq; cerebri eſt portio, ut priuatis uaſis indigeat, quamuis interim magnum animanti uſum præſtet. Huius ſiquidem interuẽtu, dextra cerebri pars ſiniſtræ continuatur: deinde dextri & ſiniſtri uentriculorum cerebri ſeptum producit, idq; etiam[i] ſubleuat, ac demum illius medio & auxilio corpus teſtudinis imagini potiſsimũ cõparatum attollit, quo minus id magna omnium cerebri functionum noxa, communẽ duorum cerebri uentriculorum[i] cauitatem compreſſurum delabatur. Cæterùm duo[k] ſinus in cerebri ſubſtantia inſtar profundioris lineæ ad ſuperiorem corporis calloſi ſuperficiem inciſi, præter hoc quòd extima ſuperficiariaq; cerebri pars calloſo corpori producendo inepta ſit, idq; ex penitiori adeoq; duriori ſubſtantia enaſci debeat, ad pituitæ defluxum ex ſuperioribus cerebri partibus facere creduntur, quam excipientes per gibbam calloſi corporis ſuperficiem in anteriora profluere ſinunt. Verùm de pituitam expurgantibus meatibus ſuo loco agendum erit: nunc autem uentriculi opportunè pertractabuntur.

Dextri ſiniſtriq; uentriculorum ſepti hiſtoria.

Calloſi corporis ac ſepti uſus.

i 3 fi. L, L & 5 fig. R, R, R ſubleuant Y, Y, X, X. eiuſ. fi. & Y, X attollũt S, T, V eiuſd. figuræ, ne A, A, A 6 fig. premat H, I. 6 fig. aut H 7 et 8 figuræ.

k 3 fig. M, M.

DE CEREBRI VENTRICVLIS. Caput VI.

DEXTRVM cerebri uentriculum oſtendunt quartæ & quintæ figuræ L, L, & ſextæ D, D. Siniſtrum autem quartæ & quintæ figuræ M, M, & priuatim quartæ N, N. dein ſextæ E, E. Communem uerò horum concauitatem ſeu tertium uentriculũ exhibet ſeptimæ & octauæ figuræ H, cuius meatus ad quartum tendens uentriculum K inſignitur: ipſeq; quartus uentriculus partim undecimæ figuræ E notatur, & partim nonæ I, & decimæ L, M, N, O.

VENTRICVLORVM cerebri numero is aſcribitur, qui cerebello dorſaliq; medullę communis eſt, ac quartus etiam uentriculus dicitur. tres nanq; præter illum in cerebro, Herophilum imitati, enumeramus: unum quidem in dextra cerebri parte, alterum in ſiniſtra, & tertiũ in cerebri, ſeu duorum primorum uentriculorum medio recenſentes.[a] Dexter[b] ſiniſtro, prorſus ſitu, forma, magnitudine, alijsq; omnibus quæ in partium conſtructione examinari ſolita ſunt, correſpondet: quare etiam ſingula quæ de dextro ſcribentur, de ſiniſtro quoq; nos dixiſſe arbitrari conduxerit. In dextra itaq; cerebri[c] parte ſecundùm ipſius longitudinem dexter conſiſtit uentriculus, tantum anteriori ſede à fronte, quantum maximè poſteriori ab occipitio, remotus: tantumq; illis ſedibus ab externa cerebri ſuperficie ſeiunctus, quantum ipſius uentriculi dextrũ, exterius'ue

Ventriculorũ numerus.

Dextri & ſiniſtri hiſtoria.

a 4, 5 fi. L, L. 6 figu. D, D.

b 4, 5 fig. M, M. 6 fi. E, E.

c 3 fi. A, A.

latus à ſuperficie cerebri diſtat, ſuo caluariæ lateri contermina. Internũ uerò
dextri uentriculi latus ſecundùm[d] calloſi corporis longitudinem ſiniſtri uen-
triculi interno lateri proximũ eſt: neq; aliud interſtitiũ ambos ſeparat, quàm
[e] tenuis quædam, & uelut, quod ad ſubtilitatem attinet, membranea cerebri
portiuncula, quam ſeptũ uocauimus. Verùm ubi uẽtriculi in ea cerebri parte
conſiſtunt, quæ prorſus diuiditur, ut illa quæ cerebello incũbit, & quæ fronti
proxima eſt, ibi ipſorũ latera maximè dirimũtur inuicẽ: nã prẹter cerebri mẽ-
branas hanc ſectionẽ ſubintrantes, etiam plurima cerebri ſubſtantia uentricu-
los ſeiungit, hacq; ratione uentriculorum inceſſus[f] obliquitas quædam in la-
teribus ſeſe offert. Cæterùm[g] anterior uentriculi pars obtuſa eſt & rotunda,
non uerò, etſi omnes mihi ſecus ſcribere uideãtur, in acutum uerſus olfactus
[h] organa, aut[i] uiſorios neruos deſinens. Neq; etiam hac parte aliquẽ ductum
meatum´ue à ſe porrigit, niſi quod interno latere, ut mox dicã diffuſius, decli-
uis ad[k] tertium uentriculũ pertingat.[l] Poſterior autẽ uentriculi regio occipi-
tium reſpiciens, obtuſa quidẽ eſt & rotũda, ac deorſum ſenſim in cerebri ſub-
ſtantiam uerſus priora paulatim cornu in modũ arctata tantiſper[m] deſcendit,
donec illuc perueniat, ubi olfactus organorũ & uiſoriorũ neruorum conſiſtit
principium, & quà maximi ſoporalium arteriarum[n] rami in cerebrũ ferun-
tur. Cæterùm hic[o] ductus ſuo mucrone in ſui lateris olfactus organũ & uiſo-
rium neruũ neutiquã ceſſat. multoq; minus quadã continuitate illud olfactus
organum perforat, uerùm in unã cerebri inuolutionũ ibidẽ ad cerebri baſim
[p] terminatur, & in ſe maximã cerebrum petentiũ[q] arteriã cum tenuis cerebri
membranæ proceſſu illã ſuffulciente admittit, pituitæq; portionẽ in ipſo col
lectam ad[r] infundibulũ & cyathum defert, quẽ hac in ſede pituitam excipere
transfundereq; audies. Hæc quũ dico, innumera Galeni dogmata mihi recla-
mare haud ambigo, quæ olfactus organa cerebri anteriores eſſe uẽtriculos ua
riè docent, & eoſdẽ uentriculos tenues ſenſim factos in uiſorios neruos ſuo
mucrone finire: & quod longè alieniſsimũ eſt, anteriores hos cerebri uẽtricu-
los uerſus[s] os cribri aut ſpongiæ modo in nariũ ſummo perforatũ, pituitã per
caua olfactus organa, tanquã per canalẽ, deducere atteſtatur: eiuſmodiq; non
pauca, quæ potius ex reſectione, quàm prolixa quapiã diſceptatione diſci cõſu
luerim. Vniuerſa uẽtriculi ſuperficies lubrica & aqueo humore oblita, & inter
diſſecandũ ſubinde eodẽ oppleta cõſpicitur. Deinde uniuerſi[t] ductus uẽtricu-
li ſecundùm cerebri longitudinẽ incedẽtis ſuperior[u] pars, omnis inæqualita-
tis eſt expers. Inferiorẽ uerò eius[x] partẽ efficit inæqualẽ[y] ſinus quidã, ex poſte-
rioris uẽtriculi ſedis externo latere antrorſum obliquè ad cõmunem uentri-
culorum cauitatem prorepens, & ad leuiorẽ pituitæ defluxũ paratus. Dein ad
inæqualitatem facit ea uẽtriculi[z] pars, quæ deorſum è poſteriore uẽtriculi ſe-
de prorepit. Ille nanq; uẽtriculi reflexus unà cum ſinu illo in cauſa eſt, ut[a] mon
ticulus quodãmodo in anteriori poſterioriq; inferioris ſedis uẽtriculi regioni-
bus extuberet: qui à dextro latere decliuis ad ſiniſtrũ latus, uerſuſq; cõmunem
uentriculorum cauitatẽ fertur. Inferiores enim uẽtriculi dextri & ſiniſtri par-
tes, quæ tota calloſi corporis lõgitudine continuẹ[b] uiſuntur, uerſus utriuſque
medium cõmunemq; illam cauitatẽ deorſum inclinant, & non ut ſuperiores
uentriculorũ partes & latera, orbiculatæ, & ab inuicẽ ſepto aliquo dirẽpta ſpe
ctantur. Neq; profectò aliud eſt[c] cõmunis uentriculorũ cauitas, quàm inferio
rũ dextri & ſiniſtri uentriculorũ partiũ ſub[d] corpore teſtudinis imagini cõpa-
rato deſcenſus cõcurſuſq;, qui inferiori parte oblongã uallem duorũ uicino-
rum montiũ exprimit, acutum´ue per ſuam longitudinẽ angulum efformat.
Superiori

Permulta Galeni parũ uera dogmata hic non deſcribi.

Communis uẽtriculorũ dextri & ſiniſtri cõcauitatis, ſeu tertij uentriculi hiſtoria.

d 5 fi. L, L. 4 fig. I, I, I.
e 5 fi. X, X & Y, Y.
f Obliquitatem hanc oſtendit 4 fig. ab L ad L & ab M ad M, et ab N ad N.
g 4 fi. inferius L & N.
h 15 fig. L, L.
i 15 fig. N, O.
k 5 fig. ſub S, T, V. & 6 figu. Vbi cõſiſtit H, I. et 7 fi. H.
l ſuperius L et N 4 fi.
m Confer F, G, 6, 7, 8 figurarũ.
n 13 fig. P.
o Specta figuram 3 capiti inſertã lib. 4.
p 1 fig. ca. 2 li. 4 char. 1 aut 3.
q 13 fig. Q. 6, 7, 8 F.
r 14 fig. C, C. 15 fi. E.
s 8 fig. ca. 6 lib. 1 A, B, A.
t 4 fi. ab L ad L, et ab N, ad N.
u 4 fi. N, N.
x 5 fi. L, L.
y 6 fig. R aut S. & inter L & L fig. 4, 5.
z fi. ca. 3 li. 4 inſertæ B, C, D.
a 5 fi. L, L.
b Quaſi ab H ad P fi. 6.
c 6 fig. ſub H, I. 7, 8 figura H.
d 5 fi. S, T, V. 6 fig A, A, A.

Superiori uerò ſede ad teſtudinem imitantis corporis effigiẽ cauitas illa ſecundùm concauum orbiculata, teres'ue uiſitur. Cuiuſmodi uerò corpus illud ſit, ſequenti Capite explicabitur: nunc interim uentriculorũ ſermone tantũ inſtituto, quorũ iam duos dextrum uidelicet & ſiniſtrũ recenſuimus, & propemodum etiam tertiũ, qui communis amborũ eſt cauitas, binos à ſe educens meatus, quorũ[c] unus ex humiliori ipſius ſede, ubi acutũ angulũ per totam ſui longitudinem uallis cuiuſdã ritu exprimit, rectà deorſum uerſus cyathũ cerebri pituitam excipientẽ porrigitur. [f] Alter aũt meatus qui poſterior eſt, tertij uentriculi nõ minima pars cenſendus uenit, & inter cerebri[g] teſtes & nates, ac ſuper dorſalis medullę initium decliuis, ad quartũ uentriculum retrorſum pertinet. Meatus huius initium non adamuſsim orbiculare uiſitur, ſed quodammodo triangulare. ſeruat enim in inferiori ſede acutũ ſuæ cauitatis, unde prodit, angulum: in ſuperiore uerò meatus parte, quæ[h] glandi uaſorum tertiũ cerebri uentriculum petentium diuiſioni præfectæ, proxima cõſpicitur, tranſuerſa linea anguli illius latera connectit, ipſaq; cum illis alios duos angulos cõſtituit. Atque huiuſmodi etiam meatus huius[i] orificium eſt, quo is quartum uentriculum ſub cerebri natibus reſpicit. Ex inferiori meatus iſtius angulo, quà primùm inter cerebri teſtes ferri incipit,[k] meatus alius raròeducitur, qui per cerebri ſubſtantiam deorſum in priora protenſus, ad[l] finẽ eius meatus tandem ceſſat, quẽ ex humiliori tertij uentriculi ſede rectà deorſum duci, atq; in cyathum terminare diximus, in quẽ ambos iſtos meatus, cerebri pituitã deferre audies. Cęterùm[m] quartus uẽtriculus, ex dorſalis medullæ & cerebelli finibus cõponitur, nõ ſecus quàm ſi utraq; manu unã fingeres cauitatẽ. Dorſalis itaq; medulla ex cerebro[n] prodit, ubi tertius uentriculus[o] meatũ uerſus quartũ uentriculum primùm porrigit, teſteſq; cerebri & nates dorſalis medullę principio cõtinuantur, ac meatũ illum tertij uentriculi cum dorſalis medullæ initio æqualiter ſic deducunt, ut meatus ſuperior ſedes illis, inferior autem dorſali medullæ inciſa ſit. Poſtquam uerò meatus ille nates ſuperauit, eius portio quæ dorſali inciſa uidetur, dilatari incipit, ac[p] ſinum efformat uſque ad eum ferè dorſalis medullæ[q] locum, quà caluariam hęc egreſſura eſt, pertinentem. Sinum hunc Herophilus cauitati rectiſsimè aſsimilauit calami quo ſcribimus. nam ſi huic ſinui eam calami partem, quam atramẽto intingimus, comparaueris, animaduertes profectò calami orificium, ubi adhuc calamus teres eſt, & ſectioni uicinus, tertij uentriculi meatus[r] fini reſpondere, ſub natibus prominenti: deinde cuſpidem quo literas fingimus, ſimilem obſeruabis infimæ ſinus parti, quà is in dorſalem medullã iam ex caluaria exciſuram, ueluti porum anguſtumq; meatum producit. duos autẽ calami angulos, quos inter mucronem & elatiſsimæ ſectionis initium fingimus, ipſiuſq; calami cauitatis latera, ſinus lateribus ſimilima offendes. Ad huius dorſalis medullę ſinus cauitatis'ue latera, ubi anguli illi cõſiſtunt, unus[s] utrobiq; dorſalis medullæ orbicularis proceſſus habetur, cui dũtaxat cerebellũ adnaſcitur, & ad quem id continuum cum dorſali medulla corpus efficitur. Huiuſmodi igitur dorſalis medullæ cauitas eſt, alterã quarti uentriculi partẽ conſtituens. Quæ autem in cerebello ſpectatur[t] cauitas, inter[u] duas orbiculares cerebelli ſedes, quibus dorſali medullę continuatur, & inter eius cerebelli[x] partis quam ueluti tertiã ipſius portionem recenſuimus, & uermis imagini cõparauimus[y] extrema, exculpitur, latior quàm lõgior, non tamen admodũ profunda. Hęc alterã quarti uentriculi partẽ conſtituit, qui in anteriori & poſteriori ſede, quantũ ad cerebri cerebelliq; ſubſtantiæ continuitatẽ ſpectat, dehiſcit, quũ ſcilicet neq; anterior,

Meatus à tertio uentriculo educti.

Quarti uentriculi hiſtoria.

e 7, 8 fig. I.
f 7, 8 fi. K. & octauæ etiam L. 10 fig. B, C.
g 7 fig. M, N. 8 fi. N, O, P, Q. 10 E, G, F, H.
h 7 fi. L. 10 fig. D.
i 10 figur. C. reſpondent autem hæc orificia ſuperiori triangulo fig. cap. 14 li. 3 inſertæ.
k Vbi K cõſiſtit in 8 fig.
l 1 fi. ca. 2 li. 4 cha. 2 et fig. 14 D.
m 9 fi. L. 10 L, M, N, O cum 11 fi. E cõſtituũt quartũ uentriculum.
n 1 fi. ca. 2 lib. 4 D.
o 7, 8 fi. K. 10 fi. B.
p 10 fi. L, M, N, O.
q 9 fig. H.
r 10 fig. C.
s 11 fi. I, K.
t 11 fig. E.
u 11 fig. G, G.
x 8 fig. medium R. 9 fig C.
y 11 fig. C, D. c, d.

neq; poſterior cerebelli pars dorſali medullæ adnaſcatur. quãuis interim uĕtri
culus iſte tenui cerebri mĕbrana, & anteriori & poſteriori parte quodãmodo
occludatur. In[z] anteriori enim parte tenuis mĕbrana, qua cerebellũ cerebro
& cerebri natibus cõmittit, uentriculum obuoluit, [a] poſteriorĕ uerò illius ſe-
dem obſtruit, tenuis membranæ portio cerebellum dorſali medullæ ibidem
colligans. Quartus uentriculus nihil in ſe præter aqueũ humorem, qui in alijs
uentriculis cõmunis eſt, inter diſſecandũ continere animaduertitur, quemad
modum neq; meatus ex tertio cerebri uentriculo in quartũ pertinens. At dex
ter & ſiniſter uĕtriculi, præter huiuſmodi humorĕ, etiam[b] plexum quendã in
ſe continent, quem diſſectionum periti[c] ſecundinis fœtus´ue inuolucris com
parant. Tertius aũt uĕtriculus[d] uenoſum illud uas deducit, quod multifariam
complicatũ plexus illius cõſtituendi gratia à quarto duræ mĕbranæ ſinu pro-
pagari, in tertio libro docuimus. Deinde anterior quoq; horũ uentriculorum
pars ab illo uaſe[e] uenulas impĕſe graciles interdũ aſſumit, illis quàm ſimilimas
quibus[f] adhærentĕ oculi tunicam exornari cõſpicimus. atq; huiuſmodi uenu
læ uentriculorũ ſuperficiei adnaſcũtur facilius, quòd durior & quaſi calloſior
cerebri ſubſtantia in uentriculorũ ſuperficie, quàm alibi, occurrat. Cæterùm
Galenum, cæteroſq; omnes qui poſt illum in Anatome nobis quicquã prodi-
derunt, miror ſcribere, trium primorũ cerebri uentriculorũ ſuperficiĕ tenui
membrana, uti ipſum cerebrum, cingi obduciq;, quartum aũt non ita: quum
nulla prorſus alicuius uĕtriculi meatus´ue ſuperficies tenui membrana obuol
uatur. Quis enim, obſecro, diligenter humanæ fabricæ partes examinans, ne-
que alicuius ſcriptis ſolùm addictus, non uel hinc conſpiciet, Galenum plera-
que, & pręcipuè in libris de Vſu partium, imaginatũ fuiſſe? Arbitrabatur nam-
que tam mollem cerebri eſſe ſubſtantiam, ut inciſi ipſi uentriculi in ſe colligi
debuiſſent, ſi tenui membrana intus non ſuccingerentur. dein duriorem cere
bello tribuĕs ſubſtantiam, ſibi perſuadebat, eius uentriculũ citra membranæ,
quæ ipſi fulcri loco eſſet, beneficium, poſſe contineri. Ego ſanè arbitror Gale-
num, quũ illos libros ſcriberet, apud Herophilũ, aut Andream, aut Marinũ, aut
alium quempiã legiſſe, in tres cerebri uĕtriculos tenuis membranę proceſſus
parteſúe porrigi, nõ item uerò in quartum uentriculũ. qua oratione illi uĕtri-
culos membrana quapiã ueluti peritonęo, aut tunica coſtis ſubducta ſuccingi
non indicabant: uerùm tenuis mĕbranę[g] partes intelligebãt, uaſa in uĕtriculos
deducentes, à quibus ſecundarũ modo efformati plexus fabricantur, cuiuſmo
di pars in quartũ uentriculum nulla exporrigitur. Quinetiam præter id quod
uentriculi mĕbranis neutiquã ſuccinguntur, illæ obſtaculo eſſent, quo minus
cerebri ſubſtantia interſtitio quodam prępedita, materiã ſuis uentriculis obla
tam, in animales ſpiritus emutaret. Cæterùm præſens Caput, ut uniuerſum
uentriculorum uſum iam recenſerĕ, expeteret quidĕ: at quicquid propemo-
dum adducere ſcriptiſq; mãdare auſus eſſem, in huius libri initio, ubi cerebri
uſus obiter enarrãdus erat, recĕſui. Nihil enim in præſentia uĕtriculis aliud tri
buere ſtatui, quàm illos cauitates ſinuſq; eſſe, in quib. attractus per inſpiratio-
nem aer, uitaliſq; ſpiritus à corde ipſis trãſmiſſus, priuatę cerebri materiei for-
męq; ui in animalem ſpiritũ emutatur. qui poſtmodũ per neruos ad ſenſuum
motuſq; organa diſtribuitur, ut illa huius ſpiritus beneficio, & apta ſuis mu-
nijs cõſtructione, peculiari fungãtur officio, quo muſculi mouĕt, oculus uidet,
olfactus organa olfaciũt, auditus organa ſonos percipiũt, & lingua ſapores di-
gnoſcit, & demũ omnis ferè pars cui neruus exporrigitur, tactiles qualitates
dijudicat.

Quid ſingulis inſit uentriculis.

Tres primos cerebri uentriculos tenui membrana non ſuccingi.

Ventriculorũ uſus.

z 7 fi. X, X iuxta M N.

a 9 fi. quaſi E ad H cõmitteres.

b 4, 5 fi. O, O. 6 figura M, N.

c fig. 30 li. 5.

d 6 fi. H, I. & 7 fi. V eductum à T.

e 4 fig. P. 6 fi. O, O.

f 18 fi. cap. 14 n, n.

g 6 fig. M, N, H, I.

dijudicat. Hunc itaq; in gignendo animali ſpiritu uſum uentriculis aſſcribere neutiquam uereor: at de principis animæ facultatum in cerebro ſedibus nihil enarrandum duco. Quandoquidẽ omnes quibuſcũ uiuimus, præcipuas principis animæ uires ſimijs, canibus, equis, eiusq; generis animãtibus, ut & auibus & piſcibus omnino adimunt: & ut cæteras taceã, ſoli homini ratiocinandi facultatem, eamq; omnibus, quantũ ab ipſis capere poſſum, parẽ tribuũt: quamuis interim homines nullo ſinu permulta animalia ſuperare inter diſſecandũ conſpicimus: neq; ſolũ numerus idem eſt, at cætera omnia (ſi modò molẽ & temperamenti fortè ad iuſtitiã integritatẽ excipias) inter ſe ſunt ſimilima. Liceat itaq; uel illorum hominũ gratia me ab alio uentriculorũ uſu inquirendo abſtinere: neq; uel hic Galeni placiti meminiſſe, quod in tertio de Hippocratis & Platonis dogmatibus libro, medium uentriculũ: in libris aũt de Partiũ uſu poſtremum, principaliſsimũ eſſe docet. Ac proinde Deo rerum omniũ opifici hymnos canentes, gratias agamus, quòd nobis rationalem animã, quam cum angelis (ut Plato etiam malè tractatorum philoſophorũ haud immemor innuebat) cõmunem habemus, largitus fuerit: cuius beneficio, ſi modò fides adſit, æterna illa fœlicitate fruemur, quãdo animæ ſedem ac ſubſtantiã non corporum reſectione, aut noſtra corporeo adhuc uinculo obruta, & ex bona corporis ſanitate conſtitutioneq; pendente ratione inquirere neceſſum erit. nam is qui uera eſt ſapientia, nos nõ hoc generabili & putreſcibili corpore amplius, ſed ſpirituali ſuoq; quàm ſimilimo conſtantes, edocebit.

DE CEREBRI CORPORE, TESTVDINIS fornicis'ue imagini comparato. Caput VII.

SVPERIOREM huius corporis ſedem oſtendit quintæ figuræ S, T, V. quanquam & eius ſedis modicam partem etiam proponat quartæ figuræ L, M, & ſextæ figuræ B, C. ubi etiam inferior ſedes ſpectatur ad A, A, A.

FORNICIS ſeu teſtudinis modò extructũ corpus, in illarum cerebri partiũ numero reponitur, uel quarũ etiam interuentũ dextrã cerebri partẽ ſiniſtræ eſſe continuã nequimus inficiari. Eſt itaq; id unicũ, & in cerebri medio repoſitum, ac pariter utriſq; cerebri partibus commune. Ex poſteriori enim dextri & ſiniſtri uentriculorũ ſede, qua hæc deorſum in priora reflectitur, ſtatim in ipſo reflexu corpus hoc[a] enaſcitur, ſimilẽ prorſus ſubſtantiã cum cerebri uentriculorum ſubſtantia ſortitum, niſi quòd paulo quàm uentriculorũ ſubſtantia candidior, &[b] calloſi corporis modo durior exiſtit, nullibi etiam tenui mẽbrana cerebri obducta. Huius corporis[c] pars, quam dexter uentriculus educit, ei cõtinua eſt, cuius principium ex ſiniſtro pendet: ac ſimul ambæ partes latum quoddã corpus efficiunt, quod ſtatim ab ortu à reliqua uentriculorum cerebri ſubſtantia abſcedit, ſenſimq; in acutum[d] deſinens, antrorſum perfertur, ad eum uſq; cerebri locum pertingens, quo anterior tertij uentriculi pars[e] ceſſat. Ibidẽ nanq; acuto quodam angulo corpus hoc ſubſtãtiæ cerebri rurſus unitur, totoq; ſuo ductu triangularẽ figuram inæqualibus lateribus conſtantẽ refert. cuius[f] primum latus, quod & breuiſsimũ eſt, à poſteriori ſede dextri uentriculi ad poſteriorem ſiniſtri protenditur.[g] Alterũ in dextro cõſiſtit uentriculo, à poſteriori ipſius ſede uerſus interiora uſq; ad priorẽ tertij uentriculi partẽ protenſum.[h] Tertium in ſiniſtro poſitũ uentriculo, ſecundo lateri longitudine correſpondet. Atq; ita corpus iſtud inferiore ipſius ſede unica donatur[i] ſuperficie, triangulari teſtudini fornicíue quàm ſimilima. unde etiam corpus hoc ab imagine,

Teſtudinis in modum formati corporis ſitus.

Subſtantia.

Nexus.

Inferior ſedes.

a 4 fig. L, M. ſuperiora. 5 fig. S, T. 6 fig. B, C.
b 3 fi. L, L. 5 fig. R, R.
c 5 fi. S, continuum eſt cum T. et 6 figu. B, A, cum A, C.
d 5 fig. S, T ad V. & 6 fig. B, C ad ſupremũ A.
e Iuxta P 6 figuræ.
f 5 fig. ab S ad T. aut 6 fi. à B ad C.
g 5 fi. ab S ad V. aut 6 fi. à B ad ſupremum A.
h 5 fi. à T ad V. aut 6 fi. à C ad ſupremum A.
i 6 figura A, A, A.

quemadmodum & ab uſu Græcis ψαλιδοειδὲς & καμάριον nuncupatur. Cæterùm[k] ſuperior huius corporis ſedes, gibba, ac pro inferioris ſedis ſeu ſuperficiei cauitatis ratione conuexa uiſitur, non tamen ut illa ſimplex & cõtinua. Superior nãq; ſecundùm corporis huius longitudinẽ in ſui medio latioris inſtar lineę[l] extuberat, cõtinuaq; cum dextri & ſiniſtri uentriculorũ ſepto efficitur, adeò ut in utroq; ſuperioris ſedis latere una haberi uideatur ſuperficies, quę in ipſo corporis ex poſteriori uentriculorũ ſede exortu impenſe orbicularis, ac oblongæ ſphæræ ſuperficiei tam ſimilis cõſpicitur, ut nõnullis hi[m] exortus eò uſq; impoſuerint, ut illos cerebri nates à Veteribus appellatos eſſe exiſtimauerint. Tres itaq; corporis teſtudinis modo cõformati ſuperficies, quę lęues omnino ſunt, & aqueo humore perfuſę, cerebri undiq; ſpectãt uentriculos. tota enim inferior ipſius ſuperficies tertij uẽtriculi ſuperiorem ſedẽ conficit, & ſub ipſa dextri ac ſiniſtri uentriculorũ fit cõmunio. dextra autẽ ſuperioris ſedis ſuperficies dextrũ reſpicit uentriculũ, ſiniſtra uerò ſiniſtrũ. Natura igitur corpus iſtud eum in modũ creauit, ut inſtar teſtudinis, ſuperiorũ corporũ impetum, quo minus illa corruant, ſuſtinentis, tertium cerebri uentriculũ amplum ſeruet, ſeſeq; ipſum haud concidere ſinat. ad quem uſum, præter aptam constructionem, tres eius anguli quibus ſe tripodis modo ſuſtinet, auxiliantur. quinetiam ſeptum uentriculorum, calloſi corporis beneficio ſurſum tractum, hoc corpus quoq; ſubleuat, & attollit. Quod inſuper[n] uas quoddã uariè implexũ, & à quarto duræ membranæ ſinu pronatũ, ac tandem in dextrũ & ſiniſtrum cerebri uentriculos bipartitum, ſub ſe deduci ſinit, & quo minus id à cerebri illi incumbenti ſubſtantia prematur, continuè prohibet.

Superior ſedes

k in 5 fi. tota occurrit.

l 5 fi. X, X qui characteres in integro adhuc cerebro continui ſunt cũ Y, Y eiuſdẽ figuræ.

m 5 fi. S, T.

rſus.

n 6 fig. H, I. aut 7 fig. V à T natum.

DE CEREERI GLANDE NVCIS PINEAE imaginem exprimente. Caput VIII.

OSTENDITVR *hæc ſeptimæ figuræ L, & octauæ M, & decimæ D.*

IVXTA poſteriorẽ teſtudinis modò formati[a] corporis ſedem, qua[b] uas uenoſum ex[c] quarto durę mẽbranæ ſinu in tertiũ cerebri uentriculũ, primùm porrigi incipit,[d] glandulam Natura cõdidit nuci pineæ aut turbinatæ ad eas figurę ſimilẽ, ac proinde κωνοειδῆ & κωνάριον à Gręcis appellatam. Reponitur autẽ ſub uaſis illius initio, mucrone ſuo ſurſum ſpectãs: baſi uerò incũbit cerebri ſubſtãtiæ, paulo poſteriùs quàm[e] meatus uiſitur initiũ, qui ex tertio cerebri uentriculo in quartum procedit. Neq; profectò aliter huius glandis ſitũ exprimere poſſim, niſi etiam eminẽtiſſimæ & anteriori[f] teſtiũ cerebri parti illã inniti adijcerẽ. Huic enim parti in homine, glans potius innititur, quàm ſubſtãtię quadã communitate unitur: perinde ac ſi glans cõtinua quępiã cerebri ſubſtantiæ portiuncula haud eſſet cenſenda. In hominib. nanq; cerebro uix hęret: frequẽtiſſimeq;, niſi quis mentẽ operi accõmodet, in reſectione unà cũ uenoſo cui ſubſternitũ uaſe auelli cõſueuit. In agno aũt, aut prouectioris ætatis oue, nõ tantum cerebro hęret, uerùm etiã cerebri ſubſtantiæ quodãmodo cõtinua cernitur. Inſuper homo iam natu grandior, eam glandẽ minorem, quàm uel agnus, ſortitur. unde tum hanc ipſam, tum quæ ſequẽti Capite deſcribentur organa uiſurus, cõmodiſſimè agninũ quoq; cerebrũ aggredieris. habebit enim id omnia proceriora, & ut opportunè alicui rei eadẽ aſſimiles, accuratius cõficta. Galenus glandem hanc (quę cerebri ſubſtantia durior, magiſq; ad glãdis quàm ad cerebri naturã accedit) meatui à tertio cerebri uẽtriculo in quartũ porrecto pręeſſe, & (quod aliquib. diſſectionis uiſum erat profeſſorib.) glandẽ hãc meatũ illum occludere, aperi-

Glandis pineæ nuci ſimilis ſitus, & conſtructio.

a 5 fi. S, T, V. 6 figura A, A, A.

b 6 fi. H, I.

c 7 figu. T.

d 7 fig. L. 8 fig. M. 10 figura D.

e 7 fi. K. 10 fig. B.

f 7 fig. M, N. 10 fi. E, G.

Præſentis glandis uſus.

g 12 fig. li. 5 re,aperireq́;,prorſus negat:nõ eundẽ huic glandi cum[g] glãdoſo cõrpore uſum
i, i, 15 fi. S. tribuens, quod ſub dextro uentriculi orificio,duodeno inteſtino connaſcitur,
quodq́; cõſtructioni eius uẽtriculi orificij præeſſe arbitratus eſt. Verùm ut id
illius muneris gratia haud fabricatũ eſſe,ſuo loco oſtẽdimus:ſic etiã hîc cũ Ga-
leno teſtamur,præſentẽ cerebri glandẽ eum quẽ diximus meatũ nequaquam
obturare,uel ob hoc pręcipuè, quòd haudquaquã meatũ adeò cõtingat,ut an-
tè ipſius orificiũ cõniuere poſſet. Verùm ob id factũ opinor,ut quẽadmodum
h 6 fig. H. aliæ corporis glãdulæ permultæ, firmamentũ eſſet[h] uaſi quod tertiũ cerebri
uentriculum accedit,& ab ortu ſtatim in frequẽtes ramos tenui mẽbrana cõ-
textos diuiditur,à præſentiq́; glãdula ſuffulcitur:ne dicti meatus principiò ſta-
tim ſuo in cerebri cauitatẽ ingreſſu,proximè incumbens,eum obſtrueret,ani-
malemq́; ſpiritum ex tertio cerebri uentriculo in quartum ferri prohiberet.

DE TESTIBVS ET NATIBVS CE-rebri. Caput IX.

Cerebri teſtes & nates hæc primùm in ſeptima proponuntur figura ad M, N. dein in octaua ad N, O & P, Q. poſtremò in decima ad E, G & F, H.

HANC quoq; cerebri portionẽ ſedem'ue illarũ partium — *Teſtiũ & natiũ cerebri numerus.*
a 5 fi. A, A. claſsi annumeramus, quæ[a] dextrã cerebri partẽ[b] ſiniſtræ
b 5 fi. B, B. continuam eſſe arguũt. Sunt aũt teſtes hi nateſq́; aliud ni-
hil prorſus,quàm quædã cerebri portio in hoc fabricata,
c 7, 8 fi. K. 10 fi. B, C. ut[c] meatus ex tertio cerebri uentriculo quartũ accedens,
tutò citra aliquẽ à ſuperiorib. cerebri partibus cõpreſſum
deferretur:neq; etiam,etſi multitudinis nomine pars hęc
donetur,ob id in plures diſiunctaſq́; partes diuiſa eſt. nam unica cernitur,ele-
d 7 fig. M, ganter à quadam ſimilitudine,uti mox dicã,hęc nomina ſibi uendicans.[d] Re- — *Situs.*
N ponun- ponitur enim inter anteriorem cerebelli ſedem, & poſteriorem tertij uen-
tur in H, K triculi regionem: deinde inferiori ſede ſpectat dorſalis medullæ[e] initium, ſu-
& X, X. periori eam cerebri partem quæ cerebello iam inniti incipit. Continuatur au
e 1 fi. cap. 2 tem cerebro,aut (ut rectiùs dicam) à cerebro enaſcitur tota anteriore ſua ſe-
li. 4 D. aut de & inferiore. in lateribus uerò,& ſuperiore & poſteriore ipſius ſedibus,nulli
hic quod in particulæ cerebri continua eſt, ſed tantum tenui membrana ut reliqua cere-
10 fi. habe- bri ſuperficies obducitur. Subſtantia ipſius ſubflaua eſt, illiq́;[f] ſubſtantiæ cere- — *Subſtantia.*
tur ſub A, A, F, H.
f 7 fi. D, D. bri correſpondet, quæ proximè tenui membranæ accedit. In ſuperiori parte
g 7 fi. L. 10 fig. D. iuxta anteriora,ipſi[g] glãdula incumbit,quã paulò antè[h] uaſis mirũ in modum
h 6 fi. H, I. & 7 fi. V. implexi deductui præfectã oſtendimus. Pars hæc, effigiem quandã exprimit, — *Forma.*
i 10 fig. E, duabus ſibi commiſsis natibus quàm ſimillimam. Verùm quoniam[i] ſuperior
G. quibus ipſius regio teſtes magis, propter glandem illam quæ peni aſsimilatur, refert,
proximum eſt D. ueteres qui pueros iure hæreditario domi in confectionibus exercebant, διδύ-
μους eam appellauere. Nos itaq; illos imitati, teſtes ipſam & gemellos nuncupa-
k 10 figura F, H. mus. Cæterùm quia in[k] poſteriori inferioriq́; huius partis regione[l] orificium
l 10 fig. C. prominet[m] meatus, qui ex tertio uentriculo quartũ petit, quodq́; id orificium
m 8 fig. K. ſpeciem ani referre uideatur, & in poſteriori huius cerebri partis regione[n] im
n 10 fig. inter E, G & F, H. preſsio quædam inſtar lineæ tranſuerſim feratur, ſuperiora quodammodo
ab inferioribus diſtinguens, huic poſteriori inferioriq́; regioni γλουτίων nomen
ueteres indidiſſe arbitror: nos autem natulas, aut clunes dicere poterimus. Cæ
terùm temporis ſucceſſu uidentur Græci hæc nomina confudiſſe, & par- — *Vſus.*
tem hanc, quæ (uti diximus) meatũ ex tertio uentriculo in quartum deducit,
continetq́;, modò διδύμους, modò γλουτια appellauiſſe.

DE CEREBELLI PROCESSIBVS VERmis imaginem exprimentibus, ac demum tendinibus illos continentibus. Caput X.

Processvvm horum fabrica potiſsimum petitur ex undecimæ figuræ C, D, & c, d. ac dein ex H, I. Octaua uerò figura huc quoque confert, ad medium R uerſus L, & nonæ figuræ C, E.

Cuiuſmodi ſint uermiformes proceſsus.

SVPERIVS, quum cerebelli forma explicaretur, cuiuſmodi uermiformes cerebelli ſint proceſſus, innuimus. Dicebamus namq;[a] unam quodammodo cerebelli partem à prioribus in poſteriora, ueluti in orbem duci, eamq́ue talibus implexã inuolutionibus, ut uermis in ligno naſcentis effigiem appoſitiſsimè commonſtret. Duo itaque huius partis apices, proceſſus'ue, quorum[b] hic anteriorem uentriculi cerebello & dorſali medullæ communis ſedem reſpicit,[c] ille uerò poſteriorem, à dicta nuper ſimilitudine Græcis σκωληκοειδῆς nuncupabantur. At non ſatis ſcio, cur Galenus uermiformem proceſſum inferiori[d] meatus ex tertio uentriculo in quartum pertinentis[e] orificio præfectum eſſe tradiderit, ac uelut alterius tantum proceſſus apicis'ue munus explicuerit. Quamuis etiam mihi haud conſtet, utrum ipſorum, anteriorem uidelicet an poſteriorem, indicauerit. Nam ſi priorem intelligit, is ſuo mucrone, ſi quando educeretur, ad meatus orificium nequaquam ſeſe poſſet producere: quum tunc retrorſum magis dirigeretur,[f] communem cerebelli & dorſalis medullæ uentriculum potiùs quàm illud meatus tertij uentriculi orificium occupaturus. Poſterior aũt proceſſus ſeu apex, qui antrorſum ex poſterioribus protenditur, præterquàm quòd ſuo mucrone in cerebelli ſinus ſubſtantiam magis quàm prior cõfundi uideatur, neq; ut ille promineat, neutiquam ad poſterius tertij uentriculi meatus orificiũ uſq; produci poſſet. Sed quorſum hæc cõmemoro? quum neminẽ ambigere exiſtimem, meatũ illum nunquam debere occludi, quandoquidem nullũ obſtructionis uſum (quicquid nobis cõfinxerimus) indagare ualeamus: quũ interim, ut animalis ſpiritus cõtinuò in dorſalẽ medullam cõfluat, illum meatum perpetuò patêre cõducat. Neq; quenquã, niſi fortè ab Alberto, Thoma, Scoto, illiusq; claſsis theologis edoctũ, eſſe opinor, qui alterum uermium (nã utriuſq; par uſus in unius orificij clauſione eſſe nequit) meatui huic præfectũ eſſe ſibi perſuaderet, ut phãtaſmata in memorię ſedem (quam illi in cerebello eſſe confingunt) ingredi ſineret: & rurſus fures, ut ſic dicam, in memorię carcere colligatos, in medium uentriculũ (quem rationis ſedem eſſe aiũt) tranſmitteret. Siquidẽ fruſtra tunc rerũ opifex Deus eiuſmodi uermiformes proceſſus cani, ouibus, & id genus animantibus, quib. illi nullam ratiocinandi uim aſſcribũt, elargiretur. Sed unde, obſecro, huic (quiſquis tandem ille eſt) proceſſui iſte ex uoluntate ſua pendẽs motus obtingeret? Dein ſi aliquis fortè motus, peculiaris alicuius eſſentialis formæ, aut tẽperiei ratione illi aſsignandus eſſet, nõ tamen uermis modo proceſſus is educi contrahiq; poſſet, quum inuolutiones, quarum gratia proceſſus iſti uermibus comparantur, non orbiculatim ipſos ut uermium gyri ambiunt: quumq́ue quo ſeſe proceſſus illi rependo firmarent, nihil aliud occurrat, quàm qua ſecundùm ipſorum etiam ductum, cerebelli ſubſtantiæ continui ſunt. Vtcunque ſit, mihi in præſentia ſat eſt, locum conſtructionemq́ue horum proceſſuum indicauiſſe: illis interim nullum motum aut officium aliud tribuenti, quàm reliquæ cerebelli ſubſtantiæ. imò ſi quid confingere liberet, non unius tantum proceſſus, quem Galenus aliquando duntaxat cognouiſſe uidetur, ſed duorum,

Vermiformiũ proceſſ. uſus quî à Galeno in 8. lib. de Vſu par. traditus.

a 8 fi. medium R. 9 figuræ C.

b 11 fig. C, D & H.

c 11 fig. c, d & I.

d 8 figu. K.

e 10 fig. C.

f 10 fig. L, M, N, O cũ E 11 figur.

duorum, quos rurſus ſolo multitudinis nomine nonnunquā indicauit, uſum
nugaciſsimè ementirer, aſſerens anteriorē quum elongatur, atq; in poſterio-
ra magis ducitur, ſeſe extenuare, principiumq́; quarti uentriculi, cuius ſupe-
riorem ſedem conſtituit, amplius apertiusq́; reddere. Poſteriorem uerò pro-
g 10 fig. 0. ceſſum ſimiliter in anteriora aliquando produci, & attenuari, ob idq́;[g] uiam
aperire confingerē, quæ ex quarti uentriculi in dorſalis medullæ regionem,
quæ modò ex caluaria procidit, inſtar meatus cuiuſdam terminatur. Atque
ut proceſſus quoties extenuarentur, apertioni præeſſe dicerem: ita rurſus eoſ-
dem collectos, ob idq́; incraſſatos, meatus illos, quibus præſunt, anguſtiores
reddere affirmarem. At mihi non libet paruam aliquam, eamq́; falſam Crea- *Tendines quibus uermiformes proceſſus continentur.*
toris induſtriam recenſere, & interim reliquum cerebri artificium propemo
dum uniuerſum deſtruere. Vnde etiam multo maximè Galenum miror, qui
h Inter M, N, & X, X 7 fig. tenuis membranæ partes cerebellum cerebri teſtibus[h] colligantes, uincula &
ueluti tendines appellauerit, qui utrinq; latera uermiformis proceſſus com-
plecterentur, ne fortè dum is mouetur, in obliquū declinet. Nihil enim aliud
ſunt illi Galeni tendines, quàm nunc dictæ tenuis membranæ portiones. Mi-
i Quæ eſt ab E ad H 9 fig. rum quoq; eſt, eam tenuis membranæ[i] ſedem, quæ dorſali medullę poſterio-
rem cerebelli partem, quà uermiforme cerebelli corpus intrò ac ad anteriora
uerſus quartum uentriculum reflectitur, colligat, in tendinum numero Gale
num non repoſuiſſe: quum illa membranæ portio poſteriorem eius corporis
proceſſum exactiùs, quàm priorem ſuæ ſedis membranę pars, dirigeret.

DE INFVNDIBVLO, ET GLANDVLA IN CALuarię cauitate ad cerebri pituitæ expurgationem paratis, & reliquis dein ductibus pituitæ excretioni famulantibus. Caput XI.

HVC primùm ſpectant tertiæ figuræ M, M, ſinus notantia ad calloſi corporis latera ſuperiori in ſede poſitos. dein ſeptimæ & octauæ figuræ I, meatum indicans, qui ex tertio cerebri uentriculo pituitam rectà deorſum ducit. Præterea K octauæ figuræ, ad cuius internum latus meatus occurrit ex meatu è tertio uentriculo ad quartum producto initium ſumens, & obliquè ad eius meatus finem per cerebri ſubſtantiam ductus, qui rectà ex tertio uentriculo deſcendit, ac I inſignitur, inibiq; ceſſat, ubi in prima figura Capitis ſecundi libri quarti character 2 ſpectatur. in qua etiam characteres, 2, 3, terminos notant reflexuum quos dexter & ſiniſter uentriculi à poſterioribus ipſorum ſedibus moliuntur, quiq; huc pituitam quoq; mandant ad cyathum ſeu infundibulum, quod exprimitur S decimætertiæ figuræ, & C, C decimæquartæ, & E decimæquintæ, & B decimæſextæ ac decimæoctauæ. Glans uerò in quam hæc dein defluit, notatur A decimæſextæ, & E decimæſeptimæ, & A etiam decimæoctauæ: ubi C, D, E, F obiter & quodammodo ductus notant, pituitam à glande deferentes. Foraminum autem & ſinuum per oſſa pituitam deducentium notæ, ex ſecunda & tertia figuris Cap. 12. lib. primi ueniunt petendæ.

a Spectantur figuris ca. 6. lib. 1. CALVARIAE[a] ſuturas ad fuliginoſorum cerebri excre
mentorum tranſitū ſummoperè opitulari, primus liber,
ubi illarū uſus recenſebatur, oſtēdit. Pręſens aūt locus exi-
git, ut partes ſingulas pituitoſę (qua cerebrum propter i-
pſius molem, & ſubſtantię ſuæ à ſanguine diſcrimē, abun
dat) excretioni famulantes explicemus. Sunt uerò hæ po- *Breuis enumeratio partium ad pituitæ defluxum præcipuè famulantium.*
tiſsimùm, duo in cerebri ſubſtātia inſculpti meatus, dein
tenuis membranę portio infundibuli inſtar efformata, poſtmodum glandula
infundibuli huius mucronem excipiens, & meatus ac foramina à glandula
hac ad palatum nariumque cauitatem pituitam deducentia. Duos equidem *Meatus ex tertio cerebri uentriculo educti.*
cerebri meatus, quum tertiū cerebri uentriculum proſequerer, antea recen-
b 7, 8 fig. 1. ſui. ac[b] unum quidem inſigni ſatis amplitudine ex media ipſius ſede rectà de-
orſum in cerebri ſubſtantia exculptum deſcendere dixi, ita ſanè, ut præſentis
meatus

Meatus ex tertio cerebri uentriculo educti.

meatus finis eregionè eius caluariæ[c] partis cõſiſtat,quę ſinũ[d] glandulæ qua ce
rebri pituita excipitur reponendæ aptũ, conſtituit.[e] Alter meatus,quẽ rariſsi-
mè obſeruaui,quẽq; Galenus etiã in nono de Adminiſtrãdis ſectionibus libro
præterijſſe uidetur,iam dicto lõgè arctior ſecantib. occurrit,ac ex[f] meatu illo
progreditur,qui à tertio uentriculo in quartũ per cerebri teſtes nateſq; pertin
git.quamprimum enim meatus is cerebri teſtes ſubire incipit, ex anteriori in-
ferioríue ipſius ſede,alter is pituitæ expurgandæ ſubſeruiẽs meatus educitur,
ſenſim deorſum in anteriora tantiſper in cerebri ſubſtãtia protenſus, dum in
finem primi meatus terminetur,idemq; ex ambobus meatibus[g] orificiũ con
ſurgat. Ad huius orificij latera,tenuis membrana etiam hic cerebri baſim ſuc-
cingens,orbiculatim à ſe educit ſui[h] portionẽ proceſſum´ue, ſubſtãtia prorſus
cum reliqua tenui membrana ſimilẽ:niſi quòd gracilibus prorſus uenis, quan
quam interim frequentibus, intertexitur. Præſentis proceſſus initium accu-
ratè refert elatiſsimam regionẽ infundibuli,quo uinũ in anguſtioris orificij la
genas infunditur. eſt enim amplũ,& orbiculare:ac dein ab exortu ſenſim in ar
ctum,infundibuli quoq; modo cogitur, donec tandẽ ueluti in anguſtã oblon-
gamq; fiſtulã ſimiliter atq; infundibula finiat, quæ deorſum protenſa,per pe-
culiare ſibi in dura cerebri membrana exciſum[i] foramen deſcendit, ſuo mu-
crone ad glandẽ qua cerebri pituita excipitur, deſinens. Adeò ut uniuerſum
hoc membraneũ corpus infundibulo,& imagine & uſu quàm ſimilimũ cen-
ſeri debeat, unde etiam Græcis χοάνη nuncupatur. quanquam etiam à ſcyphi,
ſeu in qua in balneis lauamur cõchæ forma (quã ſuperior huius corporis pars
concinnè exprimit) πύελος appelletur. Nihilominus alibi à nominũ impoſito-
ribus,humilior corporis huius pars infundibuli fiſtulæ non abſimilis, χοάνη di-
cta uidetur. reliqua aũt pars ſuperior, quę ſenſim uerſus inferiora in arctũ deſi
nit,magnaq; ex parte uiſorijs neruis,quà illi in uicẽ coeũt,[k] ſubtẽditur, πύελος.
Rurſus integrũ hoc membraneũ corpus, πύελον nõnullis uocatum uideo:glan
dem autem in quam pituita diſtillat, χοάνην: quaſi forma quæpiã eſſet,in quam
aliquid infunditur. Verùm ſi ueteres,qui ſuos pueros Anatomen docebant,id
nomen glandi illi nõ attribuerint,eam inter omnes in caluariæ cauitate repo
ſitas partes ſolã priuato nomine indigã reliquiſſe uidebũtur. Locatur aũt hæc
glandula ſub dura cerebri mẽbrana, in proprio ipſi in oſſe cuneum imitante
exſculpto[l] ſinu,cuius etiã effigiem quodãmodo exprimit. depreſſa nanq; eſt,
& in humiliori parte gibboſa,in ſuperiori autem concaua,& ſinu quodam in-
ſinuata. deinde ſecundũ orbem non prorſus circularis cõſpicitur,uerùm pau-
lo minùs tota quadrata. Subſtãtia conſtat glanduloſa, ſed cæterarũ glandium
corporis ſubſtantia longè duriore ac compactiore. Omni ex parte tenui mem
brana obducitur,quæ aut ab infundibuli termino glandulæ ſinui innato exo-
ritur,aut etiã à membrana caluariæ os tota illa ſede ſuccingẽte,qua in hac re-
gione dura cerebri mẽbrana à caluariæ oſsib. abſcedit,diſtatq;. Huius caluarię
inibi obductæ mẽbranę interuentu,glandula oſsi firmatur,& etiã duabus inſi
gnioribus ſoporaliũ arteriarum propaginib. adhęret,quæ ad ipſius latera[m] pro
repunt. Nõ ſecus profectò,quàm ſi & illarũ propaginum gratia, hęc glandula
effingeretur,ipſiſq; eum præberet uſum, quo reliquæ glandulæ uaſorum di-
ſtributionibus diductibuſq; firmãdis & ſuffulciendis præſunt. Ad huius glan-
dis latera deorſum utrinque[n] canales duo in oſſe cauati deſcendunt, ac unus
quidem uerſus anteriora prorepit in[o] foramen deſinens, quod[p] ſecundum
cerebri neruorum par deducit, quodque contra Galeni placitum[q] fora-
mine uiſorium neruum tranſmittente multo maius eſſe innuimus. Altero
uerò in

Peluis ac cyathus,in quam cerebri pituita defluit.

Glandis pituitam excipientis hiſtoria.

Canales à glãde deducti.

c 3 fi. ca. 12 li. 1. M. aut hic ad D 14 fig.
d 16, 18 figura A.
e Iuxta K 8 figuræ.
f 7, 8 fi. K 10 fi. B, C. incedẽs per E, G, F, H.
g 14 fi. D & 1 fi. ca. 2 li. 4 cha. 2.
h 14 fi. C, C. 15 fi. E. 16, 18 fi. B.
i 15 fig. F.
k 13 figuræ S eſt ſub M, N, O.
l 3 fi. ca. 12 li. 1. M.
m Id petes ex 16 figu.
n 18 fig. C, D & E, F. & 3 fi. cap. 12 li. 1 O, P.
o 1, 3 fig. ca. 12 li. 1 G.
p 14 fi. G.
q 3 fig. ca. 12 lib. 1 E.

r 2, 3 fi. ca. 12 lib. 1 X. s ultimæ fi. lib. 3.

Earum partiũ quas pituitæ ex purgandæ ſubſeruire hactenus diximus, uſus, & conſtructionis ratio.

uerò in poſteriora magis deſcẽdit, & per inæquale aſperũq; foramen ſeu rimã ducitur, quæ ad anteriorẽ ſedẽ lateraq;[r] foraminis quod ſoporalis arteriæ inſigniorem[s] ramum in caluariæ cauitatẽ tranſmittit, habetur. Atq; hæc omnia pituitæ cerebri euacuandæ miniſtrant. quippe duo meatus, quos in cerebri ſubſtantia inciſos diximus, ex cerebri uentriculis humorem illum deferũt, ad infundibulumq; defluere ſinunt. Ipſum autem infundibulum ſuperiùs amplum latumq; extruitur, non horum duntaxat meatuũ, qui in unum tandem orificium deſinunt, occaſione, uerùm etiam ut[t] fines illos dextri ſiniſtriq; uentriculorum cerebri contineret, quos ex poſteriori uentriculorum ſede deorſum in anteriora reflexos, inter cerebri reuolutiones hîc deſinere commemorauimus: quandoquidẽ & hi ſuæ ſedis pituitã deducunt, & in infundibulũ exporrigunt. Præterea infundibulũ ea cõſtat amplitudine, ut ſi quid pituitæ ſuper[u] calloſum corpus &[x] ſinus illos colligeretur, quos ad calloſi corporis latera ſuperiori ſua in ſede, conſpici retulimus, idipſum in infundibulũ tenuis mẽbranæ beneficio procũberet. Siue enim eiuſmodi humor ab anteriori calloſi ac inſtar arcus protuberãtis corporis ſede, ſiue à poſteriori deſcendat, ad tenuẽ membranã, cerebri baſim inueſtientẽ defluere, & hinc paulatim in infundibili amplitudinẽ prolabi poteſt. Infundibulũ uerò ab omnib. his ductibus pituitam excipiens, in anguſtum cogitur, ut tandem hanc per unicum & priuatim ſibi in dura membrana patens foramẽ ducat, innoxieq; in illius glandulæ centrum promanare ſinat. Glandula aũt quadam ſubſtantiæ familiaritate defluxus impetum ſuſtinens, & quantũ conijcere poſſum, os forſitan ab iniuria uindicans, pituitã hanc admittit, ſenſimq; citra ſtillicidiũ à laterib. ſuis eam undiquaq; defluere ſinit, per omnia foramina hîc in caluariȩ baſi tum uenis tum arterijs tum neruis ipſis exculpta. Nõ enim hîc cum Galeno in nono de Vſu partium libro, in quo de cerebri excrementorũ purgatione potiſsimũ & ſeriò agit, fateri queo capitis baſim cauernoſam, & pumicis in modũ extructam, nullaq; cõtinua ſquama obductã eſſe: hacq; ratione à frontis uerticis, occipitij & temporum cõpoſitione multũ differre, ut per illam, ueluti per ſpongiã pituita longiori mora, & neſcio quo tandẽ raro & peculiari Naturæ artificio, trãſcolaretur: neq; per patẽtia alioquin hîc neceſſariò foramina, nõ amplius coaſſeruanda, rectã deflueret, uti in primo libro, quũ oſsis cuneũ referẽtis fabricã perſequerer: diffuſe propter quoſdã ſcripſi, qui me cauernoſam illã & multis foraminib. ſpõgiæ in modũ obſitam oſsis ſtruẽ, etiã nolle cõtueri fingunt: & propter alios quoſdã, qui uoce cribri aut coli in cunei uocẽ unico in loco tranſpoſita, aut immutata, Galenũ non ſecus atq; ego ſentio, de pituitȩ per oſſa ductu, totaq; adeò oſsium cõpoſitione iudicaſſe colligunt. Decũbit itaq; pituita & in palatũ per ea quæ palatũ ſpectant foramina, & nõ minima profectò portione per foramen ſecundi paris neruorũ ad oculorum ſedis radicẽ, hincq; per[y] amplum foramẽ cum alijs quãplurimis foraminibus, cȩteris ignotũ Anatomicis in narium amplitudinẽ fertur. Verùm nõ ambigo, aliquẽ & hîc admiraturũ, quamobrẽ nullus hactenus meatus pituitã ad olfactus[z] organorũ[a] ſinus deducentes, cum Galeno in octauo potiſsimũ & nono de Vſu partiũ, enarrauerim: quod ſanè nõ ob aliud accidit, quàm quòd nullã prorſus pituitã per hos ſinus octauumúe capitis os expurgari autumẽ: mirerq; plurimũ, Galenũ per tenues illos ac neruis non abſimiles cerebri proceſſus, quos olfactus organo tribuimus, ab anterioribus cerebri[b] uentriculis pituitam qualitercunque tandem excedentem ad nares deduci, ſcripſiſſe: quum nullus omnino in ipſis meatus ſit, neq; etiam in hominibus ea conſtent craſsitie, ut uel meatum quo pituita

t 1 fi. ca. 2. lib. 4. char. 1, 3.

u 3 fi. L, L. x 3 fig. M, M.

Pituitam per cuneiforme os longa mora & exiguis foraminibus non colari.

y Queritur ſub charactere Φ in 12 ca. li. 1.

z 13 fig. L, L.

a 13 fig. D, G & D, G.

Pituitam nullã ſecundum naturam excretione per olfactus organorũ ſedem octauũue capitis os expurgari.

b 6 fig. D, D, & E, E.

deducere-

deduceretur,continere poſſent. Adde nullum prorſus pituitæ ductum ad olfactus organorum ſinus imaginari poſſe,niſi fortaſsis[c] anteriorē calloſi corporis regionem,quæ pituitam ſibi influentem in illam ſinuum olfactus organorum amplitudinem dimittere queat:uti fortaſsis accidit, ſi quando cerebrum nimia omnino pituita uexatur. unde etiam prorſus non naturalis per nares pituitæ fluxus tunc perficitur,& pruritus, calor, dolor & odorandi uirtutis noxa, eiusq; generis ſymptomata oboriuntur quàm plurima:quemadmodū indies in deſtillationibus quę ad nariū ſumma pertinēt, ac grauedines nuncupamus,accidere experimur.adeò ſanè, ut ſi adamuſsim ſingula perpenderimus, neceſſariò per olfactus organorū ſinus foraminula'ue aut cribri aut ſpongiæ modò forata,quum lege naturæ homo diſpenſatur, nihil pituitæ defluere fatendum erit: & ſi fortè caſu defluit, longè magis præter naturam fluxū illum eſſe donabimus,quàm quum foramina quæ ad glandis cerebri pituitam excipientis ſculpuntur latera, totam pituitā non plenè deducunt,hæcq; deorſum uerſus[d] foramen dorſali medullæ tranſmittendæ paratum decumbit:ac cum dorſali prolabens,in dorſum,& dein ſecundùm neruorum ductum modò in brachia, modò in crura, modò in lumborū muſculos, modò aliò quouis promanat.ut nunc taceam,quàm grauiter Natura ueniret incuſanda, quę tam patentes amploſq; expurgandę pituitæ in cerebro & eiuſdem membranis,dum ſcilicet adhuc tenuis aqueaq; eſt,ductus feciſſet. adeò autē retortos anguſtoſq; & inflexos in[e] octauo capitis oſſe,aut etiam in cuneiformi oſſe produxiſſet.

c inferius L 3 fig.

d Quo deducitur H 9 figuræ.

e 8 fi. ca. 6 lib. 1 A, B, A.

DE QVIBVSDAM VASORVM PLEXIBVS cerebro aſſcriptis. Caput XII.

Hvc facit tota ferè decimiquarti Capitis libri tertij figura, & huius libri figura quarta & quinta ad O. O: ſexta ad H, I, K, L, M, N: & dein uniuerſa propemodum decimaſexta, & decimaſeptima.

Nullum reticularem plexum ſub cerebro, uti Galenus illum deſcribit, exiſtere.

QVANTVM Galeno diſſectionis profeſſorū facile principi à medicis illum ſecutis nonnunquā præter rationem attributum ſit,uel beatus ille & mirabilis plexus reticularis atteſtatur,quē is nullibi nō in ſuis libris inculcat,quoq; nihil frequentius medici in ore habent: hunc,etiāſi illum nunquam uiderint,ex Galeni ſententia enarrantes. Nihil enim minus à ſoporalibus arterijs, quàm eiuſmodi reticularis plexus,quē Galenus recenſet,perficitur.multoq; minus arteriæ,foramen caluariæ,quod ipſe tradit, ingrediuntur, aut totæ etiam in plexum aliquem abſumuntur.Primùm enim[a] tota ſoporalis arteria dextra (eſt autē par utriuſque ratio) caluariam petens,per unum foramē indiuiſa, uti Galenus commemorat,nō ingreditur,uerùm ubi ad caluariæ uſq; baſim cōſcendit, inſignem ſui propaginem ad[b] foramē neruo[c] ſexti neruorum cerebri paris exculptum, tranſmittit,quæ unà cum grandi[d] uena ſibi coniuge in dextrum, primum'ue duræ cerebri membranę ſinum exhauritur.Secundò, ſoporalis arteria nequaquam commune[e] foramē cum[f] tertio neruorum pari obtinet: uerùm longè maiori induſtria,quàm Galenus arbitrabatur, rerū Opifex uſus eſt. præcipuo nanq; ſoporalis arteriæ ramo obliquū & in oſſe diu procedens[g] foramen machinatus eſt:in cuius ductu id forſitā fieri uoluit, ob quod Galenus plexū efformatum contendit.ut enim uitalis ſpiritus in multis gyris anfractibusq; arterię excoqueretur,aptaq; animali ſpiritu efficiendo materia redderetur, Galenus arteriam ilico atque in caluariæ cauitatem ingreſſa eſt, [h] in innumeros ramos diffundi dicebat,qui inuicem ita imponuntur commiſcentur'ue, ut plexum efformare

Hic ſpectabis 16 et 17 & ipſi proximā figuras.

a fi. cap. 13 li. 3 Z et fi. ca. 14 lib. 3 B, quod diuiditur in F, G.

b 2,3 fi. ca. 12 lib. 1 c.

c 1,2 fi. ca. 2 lib. 4 c.

d fi. cap. 14 lib. 3 C.

e 2,3 fi. ca. 12 li. 1 Q.

f 1,2 fi. ca. 2 lib. 4 M.

g 2,3 fi. ca. 12 li. 1 X.

h Vt ſpectatur 17 fig.

efformare uideantur illi ſimilem, qualem in collecto piſcatorio reti fieri cernimus: aut illi plexui, qui ex pluribus inuicem incumbentibus retibus conſurgeret. Atque hunc implexum inter os & duram cerebri membranam fieri aſſerit: interim tamen duræ membranæ portiuncula, quæ os ſuccingeret, plexui ſubſtrata. Deinde ut plexus ille ex uno uaſe, aut ſi Galenus dextrum ſiniſtro coniunctum fingit, ex duobus complicari incipit: ita quoque plexus huius ſurculos poſt multam ſibique ſuccedentem in ramulos ſeriem, ſenſim colligi, ac tandem in duo rurſus uaſa deſinere atteſtatur, cerebri uentriculos petentia, & mole illis uaſis reſpondentia, quæ initio plexum efformare dicebantur. Quàm uerò hæc ab omni prorſus ueritate ſint aliena, quantamq́ue Naturæ oſcitantiam arguant, is demum percipit, qui ueram eius arteriæ ſoporalis rami ſeriem didicit, quem per oblongum illud oſsis foramen in caluariam penetrare diximus: & ut pleraque taceam, expendit pariter, quàm impoſsibile ſit uaſa æquè grandia cerebrum petere, atque in caluariam primùm pertingunt: quum tam inſignes[i] rami duræ membranæ latera, & per foramina ſecundi paris neruorum cerebri ad oculos, ac ad narium amplitudinem ab illis uaſis, priuſquam tenuem accedant cerebri membranam, diſpergantur. Cæterùm quæ horum uaſorum, ſoporalium'ue arteriarum uera ſit ſeries, in tertio libro, dum cerebri uaſa non minus quàm reliquas totius corporis uenas & arterias perſequerer, adeò uerè & adamuſsim deſcribere conatus fui, ut hic locus neutiquam eius ſeriei enarrationem expetat. Ac proinde etiam[k] plexus illius explicationi hîc non eſt immorandum, quem aliorum animalium cerebra cum hominis cerebro prorſus communem, ac ueluti eundem, in prioribus cerebri uentriculis oſtendunt, ab illis efformatum [l] arterijs, quæ infimas dextri & ſiniſtri uentriculorum[m] ſedes ſubeunt, quà illæ deorſum uerſus priora, atque adeò ad cerebri baſis ferè medium[n] pertingunt. dein ab illo[o] uaſe, quod à quarto duræ membranæ[p] ſinu in tertium cerebri uentriculum exporrigitur, admodum profectò uariè, uti & uniuerſus plexus, implicatum, membranæq́; proponens ſpeciem, innumeris uaſis mutuò nunc coeuntibus, & nunc rurſus diremptis, intertextam, & carnea quadam ſubſtantia ita obſitam, ut Veteres raram hanc membranæ, uaſorum & carnis compoſitionem, fœtuum[q] inuolucris comparantes, hunc plexum ob id meritò χοροειδῆ, quemadmodum & antea monuimus, appellauerint. Num uerò ipſi eundem plexum, retibus ſimul complicatis, inuolutiſq́;, ac, uti magna piſcatorum retia iam ſæpius quercus corticum decocto lota, apparere ſolent, rubentibus, etiam aſsimilauerint, & δικτυοειδὲς πλέγμα nuncupauerint, ex plexus colligendum eſt imagine, quæ dicto modo rubet, complicatiq́ue retis effigiem proponit: quum plexus nulla ex parte motus, in cerebri uentriculis inter ſecandum occurrit. Si quando uerò tunc expãditur, & ueluti explicatur, nihil æquè diducto reti conferre poteris, ac dictam uaſorum plexus ſeriem. quanquam interim nullam mihi de nominibus uelim eſſe contentionem, qui modò plexuum quoq; obiter memini, ne quid fortè in cerebri conſtructione hoc libro præterijſſe uiderer. Atque quo minus id etiam fiat, ſingula ſenſuum organa ſeriatim nunc aggrediar.

Plexus in prioribus cerebri uentriculis occurrens.

i fig. cap. 14 lib. 3 r, x, ſ.

k fig. cap. 14 lib. 3 d, & hic 4, 5 fig. O. 6 fi. M, N.

l fi. cap. 14 lib. 3 γ. hic autẽ 14 fig. Q. 7, 8 fig. F, G.

m fig. cap. 3 lib. 4 inſertæ C ad D.

n 1 fi. cap. 2 lib. 4 charact. 1, 3.

o fig. cap. 14 lib. 3 i. hic autẽ 6 fig. H, I. & 7 fig. V.

p 7 fig. T.

q Pete horum rationem ex tabulis figuræ 30 lib. 5.

DE OLFACTVS ORGANO.

Caput XIII.

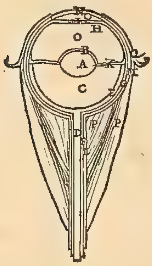
TERTIVM libri quarti Caput deſcribens, ac neceſſariò propter neruorum ſeriem, olfactus organi conſtructionem proſequens, arbitrabar me in præſentia prolixius ueriusq; de olfactus inſtrumento præcepturum, quàm illo Capite nudam ipſius conſtructionẽ enarrans, faciendum duxeram. Verùm quum aliud nihil certius mihi, ſtudioſe admodum odoratus organi naturam inquirenti, hactenus occurrerit, præſens Caput cum illo commune eſſe uelim. Præter[a] duos enim illos neruis non abſimiles cerebri proceſſus, qui in[b] octaui capitis oſsis ſinus pertingunt, & frontis oſsis[c] ſinus, & ſubſtantiam illis contentam, & duræ cerebri membranæ ac oſsium[d] foramina, hîc penitus nihil recenſere poſſem. Nolo namque hoc loco de odoribus, & huius ſenſus medio, & dein temperie, aliquid pertractare: ne meus iſte conatus, qui præter opinionem iam excreuit, impenſiùs, atque adeò in immenſum creſcat.

a 12 fig. C, D. 13 fig. L, L.
b 8 fi. cap. 6 lib. 1 A, B, A.
c 3, 4 fig. cap. 12 lib. 1 K.
d 13 fi. D. D & G, G.

DE OCVLO, VISVS INSTRVMENTO.

Caput XIIII.

PRIMA DECIMIQVARTI *CAPITIS FIGVRA.*

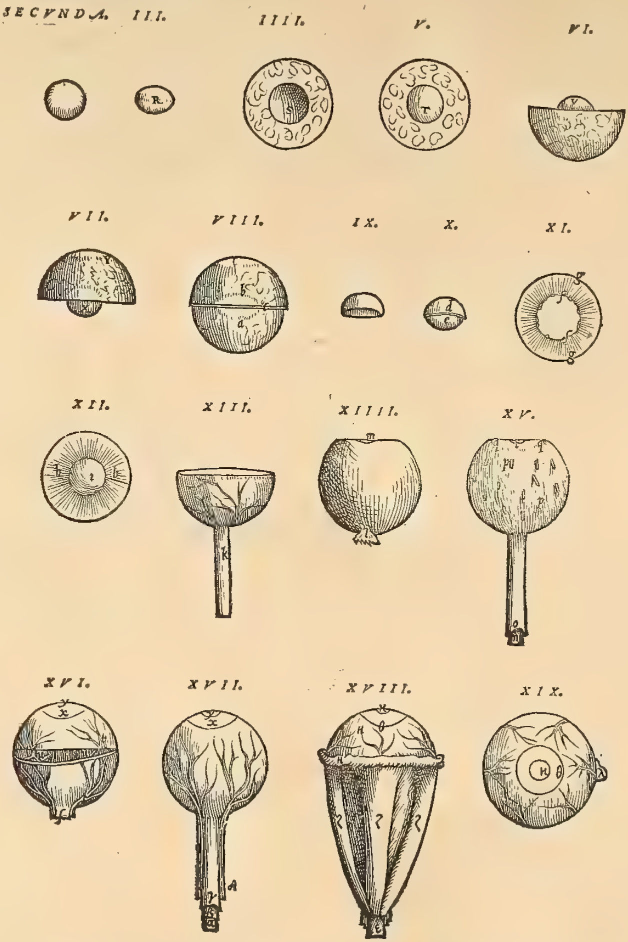


Hæc figura, earum quæ præſenti Capiti præponuntur prima, alteram oculi partem exprimit, una ſectione ab anteriori ſede per poſteriorem, atq; ita per neruum uiſorium diuiſi: perinde ſcilicet, ac ſi quis diuiſæ ſecundùm longitudinem cepæ alteram partem ea ſuperficie delinearet, qua alteri parti connata continuaq; fuerat. Atq; hoc etiam modo cœlos, & quatuor elementa, in plano depingere ſolemus.

A Humor cryſtallinus.
B Tunica anteriori humoris cryſtallini ſedi obducta, tenuiſsimaq; ceparum pelliculæ inſtar pellucida.
C Humor uitreus.
D Nerui uiſorij ſubſtantia.
E Tunica, quam reti aſsimilamus, quamq; reſoluta dilatata'ue uiſorij nerui efficit ſubſtantia.
F Tenuis cerebri membranæ portio, quæ neruo obducitur uiſorio.
G Uuea tunica, in quam tenuis uiſorium neruum induens membrana degenerat, ac expanditur.
H Hac ſede uuea tunica in poſteriora comprimitur, & corneam illi obductam non contingit tunicam.
I Pupilla, ſeu foramen, quo uuea eſt peruia.
K Tunica ab uuea initium ducens, & cilijs ſeu palpebrarum pilis imagine correſpondens, ac interſtitium pariter uitrei humoris ab aqueo.

Dura

L Duræ cerebri membranæ portio, nerum uiſorium obuoluens.
M Dura oculi tunica, quam dura cerebri membrana conſtituit.
N Duræ oculi tunicæ pars, quæ cornu inſtar pellucida uiſitur.
O,O Humor aqueus.
P,P Muſculi oculum mouentes.
Q Adhærens, alba'ue oculi tunica.



DECEM ET OCTO FIGVRARVM HIC SERIATIM primam ſubſequentium, & earundem characterum Index.

SECVNDA figura cryſtallinum duntaxat humorem anteriori ſede ita exprimit, atq; is omnibus illum ambientibus partibus liberatus, è directo intuenti occurreret.

TERTIA figura nudum prorſus cryſtallinum humorem commonſtrat, ea ſede ſe oſtendentem, qua ex
R. *latere ab aliquo ſpectaretur. Verùm R aſperitatem ſedemq; notat, cui oculi tunica, palpebrarum pilos referẽs, humori cryſtallino connaſcitur.*

QVARTA figura humorem uitreum ita effictum commonſtrat, quemadmodum is, ſi ſuam, quam in oculo obtinet, formam reſeruaret, in anteriori ipſius ſede conſpicuus eſſet, quum cryſtallinus humor ex illo euul
S. ſus eſſet. S enim cauitatem ipſius indicat, in quam media cryſtallini humoris pars reponebatur.

QVINTA figura uitreum humorem eadem facie, qua quarta, exprimit: uerùm adhuc ipſi cryſtallinus
T. humor T notatus innatat.

V. SEXTA uitreum humorem ex latere exprimit, unà cum cryſtallino, qui ipſi innatans, V notatur.

SEPTIMA figura aqueum humorem (etſi aliàs fluidus ſit) ex latere ita exprimit, quemadmodum in
X. oculo conſiſtit, & adhuc anteriorem cryſtallini humoris ſedem integit. X namq; cryſtallinũ humorem in præ-
Y. ſenti figura notat. ac Y eam humoris aquei ſedem indicat, qua uueæ tunicæ pars in ipſo (dum integer eſt oculus) continetur, quæ à cornea abſcedit, diſtatq́;.

a,b. OCTAVA figura uitreum humorem a notatum, & aqueum b inſignitum, ſimul commonſtrat, ita inuicem diſſitos, quemadmodum ea dirimuntur tunica, quam palpebrarum pilis non perperàm in effigie aſſi-
c. milamus. Huius tuniculæ ſedes inter hos humores conſiſtens, c indicatur.

NONA figura tunicam anteriori cryſtallini humoris ſedi obnatam, & inſigniter pellucidam, hicq́; ab ipſo humore liberatam, à latere exprimit.

DECIMA figura cryſtallinum humorem à latere oſtendit, adhuc ea tunicula intectum, quam nona fi
d,e. gura expreſſit. atq; hic d tuniculam indicat. e uerò cryſtallini humoris partem inſinuat poſteriorem, & illa tunicula non obductam, ſed in uitreo humore, quum integer eſt oculus, natitantem.

VNDECIMA figura anteriorem ſeu poſteriorem partem indicat tunicæ, quam uuea producit, quæq́;
g,g. palpebrarum pilis aſſimilatur. Cæterùm hæc circulo g & g notato ab uuea pronaſcitur: circulo autem f & f
f,f. inſignito, humori cryſtallino inſeritur, adnaſcitur'ue.

h,h. DVODECIMA figura tunicam, quam undecima oſtendit, adhuc cryſtallino adnatam continet. h
i. enim & h tunicam notant: i uerò, humorem cryſtallinum.

DECIMATERTIA figura tunicam oſtendit, quam reti diſſectionum periti comparant, quæq́; hic
k. à latere exprimitur, unà cum nerui uiſorij ſubſtantia k inſignita, & cerebri membranis libera.

DECIMAQVARTA figura uueæ tunicæ internam oſtendit ſuperficiem. hic enim ipſam euer-
l. ſam, uti inter ſecandum nonnunquam inuoluitur, euertitur'ue, delineauimus. l itaq; portiunculam notat tu-
m. nicæ, in quam uiſorij nerui ſubſtantia diſſoluitur. m ſedem, in qua anterior uueæ regio introrſum ſeu in poſteriora comprimitur.

DECIMAQVINTA figura externam uueæ tunicæ ſuperficiem ex latere delineatam cõtinet, unà
n. cum nerui uiſorij ſubſtantia, tenui adhuc membrana cerebri obducta. n enim nerui uiſorij ſubſtantiam notat,
o. hic à tenui qua inuoluitur membrana liberam. o tenuis notatur membrana, nerui uiſorij ſubſtantiam integẽs,
p,p. & hic à dura membrana, quæ ipſam quoq; ante ſectionem obuoluit, denudata. p,p uenarum arteriarumq́; à
q,q. dura oculi tunica in uueam pertinentium ſunt portiunculæ, iam ex ſectionis ſerie effractæ. q,q ſedes, qua uuea
r. tunica anteriori in parte comprimitur, & à cornea abſcedit. r foramen, uueæ pupillam conſtituens.

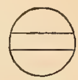
DECIMASEXTA figura duram oculi tunicam ex latere commonſtrat, tranſuerſa ſectione in hoc
ſ. diuiſam, ut ſeries in conſpectum ueniret uaſorum ab ipſa in uueam pertinentium. Significet igitur ſ neruum ui
t,t. ſorium, unà cum duabus illum inuoluentibus membranis abtruncatum, & uenis arterijsq́; concomitatũ. t ue-
u,u. rò & t uenas arteriasq́; per duram oculi tunicam excurrẽtes. u autem & u uueam tunicam, hic propter du
x. ræ ſciſſionem, cõſpicuam, & ramulos duræ tunicæ uaſorum excipientem. Cæterùm x ſedem indicat, ubi dura
y. oculi tunica inſtar cornu læuigatur, pellucidaq́; cernitur. Sedi autem y notatæ, pupillæ reſpondet foramen.

DECIMASEPTIMA figura integram nudamq́; duræ oculi tunicæ externam ſuperficiem ex la-
α,β. tere exhibet, unà cum magna uiſorij nerui portione: in qua α notat ipſius ſubſtantiam, β uerò tenuem qua ob-
γ,δ. ducitur membranam, γ autem duram cerebri membranam, δ uenas arteriasq́; neruum uiſorium concomi-
x,y. tantes. Porrò x, & dein y, idem hic atq; in decimaſexta indicant.

DECIMAOCTAVA figura oculum à palpebris liberatũ, atq; ex ſua in caluaria ſede erutum, unà
ε,ζ,ζ. cum ipſius muſculis nondum diſiunctis, à latere exprimit. atq; ε neruum indicat uiſorium. ζ & ζ muſculos ocu
η,η,θ. lum mouentes. η & η adhærentem oculi tunicam. θ maiorem oculi circulum, ſeu iridem, ubi adhærens mem-
κ. brana deſinit, corneæq́; tunicæ pertinaciſſimè adnaſcitur. κ autem ſedem notabit, e regione pupillæ ſeu minoris circuli conſiſtentem.

DECIMANONA figura anteriorẽ oculi integri, & à palpebris tantùm liberi, ſedem exprimit. atq;
λ. hic λ carunculam inſinuat, in maiori oculi ſedis angulo repoſitam. η uerò, & θ, & dein κ, idem hic ac in præ-
η,θ,κ. cedente figura indicant. Cæterùm ſi alicui oculi enarrationem ab extimis ipſius partibus primùm perſequi uiſum ſit, is inuerſo oculi figurarum ordine, decimamnonam ſecundæ loco habebit, & decimamoctauam tertiæ, atq; ita deinceps.

RATIONEM ſtructuræ capitis primo libro perquirentes, oculorũ ſitum deſcripſimus. in ſecundo autem libro, eorundem numerum, & ipſos mouẽtes muſculos, uti & palpebrarum quoque naturam, neceſſariò tradidimus. In præſentia uerò, oculi ſphæræ modo rotundi fabricam enarraturis, eam à centro, aut ab ultima extimá ue ipſius circumferẽtia auſpicari integrum erit: perinde ac ſi quis oui conſtructionẽ, ab ipſius luteo ad album, & dein ad tenuem mẽbranulam albo obductã, & poſtea ad putamen cruſtam ue, aggrederetur: aut illam à cruſta ad tenuem membranulã, ac dein ad album, & hinc ad luteũ enarraret: pari prorſus nimirũ modo, quo mũdi partes, uel à terra ad aquam, aerem, ignem, lunæ cœlum, ac ſic deinceps ad extimum uſq; cœlum, uel ab hoc cœlo uerſus mundi centrum, recenſeremus. Mundo namq; & ouo, oculi fabrica, quod ad conſtructionẽ ſpectat, conferri poteſt. Quam, ut exactiùs tradatur, ac poſtmodum memoriæ firmiùs hæreat, à centro primùm ad extimam ſuperficiem, & poſtmodũ ab hac ad illud opportunè pertractabimus. Eſt itaq; oculi centrum [a] humor, quem Græci κρυσταλλοειδῆ uocãt: uti & nos quoq;, qui & glacialẽ illum nuncupamus, à ſimilitudine nimirũ, quam cum lucidiſsima glacie & exactiſsimo cryſtallo obtinet, non quidem in cõſiſtentia aut duritie, uerùm in colore, ſeu luce potius. Eſt enim is humor, optimi cryſtalli inſtar pellucidiſsimus, & omnia quibus iam exemptus, uitri alicuius modo imponitur, impẽſe quorundam utrinq; extuberantiũ ſpecillorum ritu adauget. Ea autem eſt cõſiſtentia, ut à cæteris oculi partibus per ſectionẽ liberatus, humoris liquoris ue cuiuſdam modo non diffluat: ſed molliuſculæ inſtar ceræ, ſuam aſſeruet formam. quæ etſi rotunda appareat, non tamen globum adamuſsim rotundũ refert: ſed globi ſpeciem exprimit, qui anteriori & poſteriori parte non ſecus cõprimeretur, quàm ſi ex lignei globi penitus exacteq; rotundi medio, ſecundùm æquidiſtãtes lineas orbem craſsiuſculũ ſerra exemiſſes, & dein duas globi partes denuò cõglutinaſſes: adeò ut præſens humor in anteriora & poſteriora minus protuberet, quàm ſecundùm latera, & ſuperiùs & inferiùs, quodãmodo ſcilicet ad lentis ſimilitudinẽ. unde etiam hunc humorẽ φακοειδῆ Græcis nuncupatum fuiſſe arbitror. Superficie conſtat læui, & inſigniter lubrica: uniuerſæq; ipſius anteriori ſedi [b] tunicula obnaſcitur, inſtar tenuiſsimæ ceparũ pelliculæ (quam inter craſsiores ceparum orbes reperimus) tenuis, exacteq; pellucida, & tranſparẽs. Verùm hæc tunicula, eius generis ceparũ pelliculis durior eſt, nulla parte [c] poſteriorẽ humoris cryſtallini ſedem cõtingens: ſed inibi ceſſans, ubi ille [d] ampliſsimus cernitur, ac ubi ipſius capaciſsimus cõſiſteret circulus, ſi eum multis æquidiſtantib. circulis orbiculatim obuolutũ fingeres. Huic tuniculæ nullum priuatim nomen inditum eſſe uidetur: niſi fortè à cõtinuarum araneæ telarum imagine ipſam ἀραχνοειδῆ Græci uocauerint. reſpondet enim tenuitate, quamuis neutiquã robore & duritia, illis aranearũ telis. Ego illam inter diſſecandũ, uti iam dixi, ceparum tenuiſsimis membranulis cõfero: cornu etiam illam collaturus, ſi modò id in laminas diuiſum, & lucernis adhiberi ſolitũ, tam tenue ac tranſparẽs & læue, atq; hæc eſt tunicula, reddi poſſet. Huius enim ſubſtantia, à cornu ſubſtãtia nihil differt. Sit igitur ipſa ſecundũ in oculi cõſtructione nobis enarratũ corpus: quod quum anteriori tantum centri, ſeu cryſtallini humoris ſedi obducitur, uelut ſemiglobus tantùm in oculi fabrica cenſendũ uenit. Cæterùm poſterior humoris cryſtallini ſedes, in alio continetur [e] humore, qui uulgari quidẽ albo uitro iam refrigerato, colore ſeu





Oculorũ ſitus.

Oculi conſtructio quì enarranda.

Humor cryſtallinus.

Tunicula cepis pelliculæ modo pellucida, anteriorię humoris cryſtallini ſedi obnata.

Vitreus humor.

a 1 fig A. & tota 2, 3 fig.

b 1 fig.B. tota 9 fig. & 10 fig.d.

c 10.fig.e.

d 3 fig.R.

e 1 fig.C. & dein 4, 5,6 fig. & 8 fig.a.

luciditate correſpondet: ac non adeò lucidus eſt, atq; cryſtallinus humor, aut exactiſsimũ cryſtallum. Conſiſtentia autẽ, humore cryſtallino longè mollior uiſitur: & ab oculo exemptus, ſuum terminum formam'ue neutiquã retinet. quamuis interim aquæ modo non diffluat: ſed ita cõſiſtat, quemadmodũ uitrum in fornacibus fuſum, quodq́ue ferreis canalibus, quibus id ab artificibus inflandum formandumq; à fornace eximitur, obuolui cernimus. Huiuſmodi uitro hic humor cõſiſtentia congruit: at non colore, quum humor; uti priùs dixi, refrigerato uitro luciditate ſimilis ſit: fuſum autem, liquefactũq; uitrum, candenti ferro quàm ſimillimũ occurrat. Quando itaq; præſens humor conſiſtentia fuſo uitro, luciditate autem refrigerato formatoq; iam uitro reſpondet, ὑαλοειδὴς Grecis, nobis uerò uitreus meritò nũcupatur. Hic humor multis numeris molẽ cryſtallini humoris ſuperans, quum adhuc in oculo reponitur, ſemiglobũ imagine refert: cuius plana ſuperficies, oculi anteriora ſpectat: rotunda autem, ſeu cõuexa, in poſteriora protẽdit. Anterioris ſedis, ſeu planæ ſuperficiei medio [f] ſinus imprimitur tantus, quãta poſterior eſt humoris cryſtallini pars. Is namq; humori uitreo ita immittitur, ac ſi globũ in aqua natantem ſpectares, cuius media pars in aquam prorſus mergitur, altera ſupra aquã conſpicua. utq; inter eiuſmodi globum & aquam nihil mediat, ita quoq; inter cryſtallinum & uitreum nihil omnino intercedit: neq; illi humores inuicẽ ſecus committuntur, quàm globum aliquẽ in duriuſcula pulte cõplexum fingeres. Porrò reliquæ regioni ſedis anterioris uitrei humoris cryſtallino non occupatæ [g] tunicã quandam obduci, ſuo loco audies, quæ cilijs palpebrarum'ue pilis aſsimilabitur, quæq; orbiculatim lineę tantum craſsitie (ut ſic dicam) cryſtallino humori, ubi is ampliſsimus eſt, [h] adnaſci docebitur. Nunc autem [i] inuolucrum mihi uenit enarrandum, quo poſterior uitrei humoris ſedes proximè continetur. [k] Neruus itaq; uiſorius, tenui duraq; cerebri mẽbranis, & aliquot uenis arterijsq; cõcomitatus, ad poſteriorẽ oculi ſedem fertur: ac illi nonnihil uerſus externum oculi latus inſertus, ſua ſubſtantia in enarrandũ iam inuolucrum diſſoluitur. tenuis autẽ membrana, nerui ſubſtantiã obuoluẽs, in [l] aliam degenerat oculi tunicã, quę uuea uocabitur: & dura quoq; mẽbrana in [m] aliam ceſſat, quæ dura dicetur, & uenæ pariter & arterię (uti ſeriatim enarrabo) oculi conſtructionẽ ſubintrant. Quum primùm igitur nerui uiſorij ſubſtantia in oculũ mergitur, mollior reddita, dilatatur in latum quoddã inuolucrum, poſteriori uitrei humoris ſedi obductũ, & non multum ultra mediam oculi ſedẽ in anteriora pertinens, & extremè gracilibus & obſcuris uenulis, ac item arterijs intertexta: quæ à tunicæ huius radice, ac ſede qua neruus primùm expanditur, ipſi exporrigũtur. Galenus in decimo de Partiũ uſu innuit, hoc inuolucrum à pleriſq; tunicę nomine non dignari: forſitan quòd cæterarũ tunicarum modo membranea non ſit, ſed mollis, & ueluti mucor aliquis ex naribus procidens. quum enim hoc inuolucrũ ſecantibus in unum colligitur, & à ſua radice propendet, mucorẽ, aut cerebri ſubſtantiã aqua quapiã dilutam refert: non enim ita ſolidum craſſumq;, ac cerebri ſubſtãtia uiſitur. Vtcunq; uerò ſit, ſiue tunica nuncupandũ ueniat, ſiue minus, cõſtat Galenum quoq; in libris de Hippocratis & Platonis decretis, & item in octauo de Partium uſu, hoc inuolucrum tunicã appellaſſe. Neq; ego ſcio, quod nomen illi aptius quàm inuolucri, aut tunicæ, indi poſsit: quum, uti diximus, toti poſteriori ſedi humoris uitrei proximè obducatur, illumq; integat: perinde atque tenuem oui pelliculã, oui album tunc cõtinere diceremus, quum dimidiã oui partem ab alia effractam, & adhuc oppletã, manibus ſeruaremus. Eſt enim hoc inuolucrũ forma dimidiato

Oculi inuolucrum ex nerui uiſorij ſubſtantia ſolutũ, & reti comparatum.

f 4 fig. S.

g 1 fig. K. & 11 & 12 fig.

h 12 fig. h, h adnaſcuntur i.

i 2 fig. E. & tota 13 fig. dein 1, 2 fig. cap. 2 lib. 4 I eductum ex G.

k 17 fig. α cum β, γ, δ. aut 1 fig. D cũ F & L.

l 1 fig. G. & tota 14, 15 fig.

m 1 fig. M. & tota ferè 16 & 17 fig.

dimidiato tantum oui putamini comparãdum: aut minori piſcatorum reti, quod uni accõmodatur baculo,& ex ampla baſi,dimidiati globi modo in obtuſum mucronem fertur. Ab huiuſmodi enim retis imagine arbitror inuolucrum iſtud Græcis ἀμφιβληστροειδὲς nuncupatum fuiſſe.nam retis formam,non autem plexum refert,quum undiq; ſibi ſit continuum.niſi etiam fortè uenulas & arterias ipſi uariè intertextas,quis reti aſsimilandas contenderet.Hactenus igitur quatuor oculi partes recenſui: duos nimirum humores,& totidem

n 1 fig. G ab F eductũ, & tota ferè 14, 15 fig.

tunicas.ac proinde iam meritò[n] eam aggrediar,quę à tenui membrana,nerui uiſorij ſubſtantiam concomitante,producitur. Mox enim atq; hæc membrana ſimul cum neruo oculum ſubit,in tunicam degenerat, non tantùm poſteriorem oculi ſedem,tunicæ quæ à nerui conſurgit ſubſtantia modo,occupantem,uerùm & anteriori etiam ſedi obductam.Hæc tota poſteriori oculi ſede tunicam proximè inueſtit,à nerui ſubſtãtia pronatam : & in harum contactu nihil prorſus mediat,neq; ambæ etiam inuicem aliquo nexu, prę̨terquàm accubitu,cõmittuntur.quà autem tunica à tenui enaſcens membrana,anteri-

Tunica uuea,à tenui cerebri membrana parata.

o 1 fig. O, O. & 7 fi. Y. & 8 fi. b.

ori oculi ſedi obtenditur,interna ſua ſuperficie undiq;[o] humorem contingit & complectitur,quem aqueum & albugineum paulo pòſt uocabimus. Externa

p 1 fig. M enatum ab L. aut 16 et 17 figuræ.

uerò huius tunicæ ſuperficies[p] ea tunica obducitur, quam à dura membrana uiſorium induente pronaſci dicam. Verùm interim huic tunicę,quam tenuis profert membrana, priuatim accidit, quòd exacti globi modo nõ ſit prorſus

q 1 fig. H. 14 fig. m. 15 fig. q,q.

rotunda : quum ſcilicet[q] anteriori regione nõnihil introrſum comprimatur, aliqua ſui parte planam ſuperficiem pro conuexa & rotunda commõſtrans. Quando enim hæc tunica ad eam uſq; anterioris oculi ſedis regionem pertin-

r 16,17 fi. x. 18,19 fig. θ.

git,ſecundùm quam[r] maior oculi ducitur circulus, quem iridẽ uocamus, aut quo album oculi (ut ita loquar) à nigro diſtinguitur,&[s] ea tunicæ à dura cere-

s 1 fig. N.

bri membrana pronatæ pars conſiſtit,quam cornu in luciditate & ſubſtantia quoq; cõparabimus, ipſa inquam ab hac abſcedit, quam dura procreat membrana: neq; amplius illam contingens,inibi in poſteriora comprimitur,quà illius parti,quam cornu aſsimilamus,fuerat ſubducenda: ſi modò undiq; à tunica, quam dura producit mẽbrana, æquè proximè obuolui cingiq́; debuiſſet. Neq; hac duntaxat compreſsione tunica à tenui membrana cerebri generata

t 1 fig. I. 14 fig. m. 15 fig. r.

donatur : uerùm etiam in huius cõpreſsionis medio,[t] foramine quodam peruia eſt,quod[u] minorem in oculo apparentẽ efformat circulum,& pupilla no-

Pupilla.

u 16,17 fi. y. 18,19 fig. u.

bis appellatur. adeò ut hæc tunica,uuæ folliculo,à quo pedũculus,quo is affirmatur, euulſus eſt, quàm ſimillima ſit: præſertim ſi uuam illic parum concidiſſe,& (uti etiã fit) uacuari intelligas, ubi pedunculũ extraxeris. Totus enim uuæ folliculus tunicæ huic reſpondebit: ea autem concidentia illi aſsimilabitur compreſsioni,quam in anteriori parte hæc tunica ſibi uendicat: foramen uerò,quo pedunculus firmabatur, ipſi pupillæ cõparabitur. Atq; ab hac ſimilitudine Græci præſentẽ tunicam ῥαγοειδῆ & ῥῶγα, nos autem uueam appellamus.Quoniam uerò ipſa à tenui cerebri membrana,χοροειδὴς etiam dicta,conſtituitur,Græci illam quoq; χοροειδῆ nuncuparunt.Quandoquidem uerò paſſim quà uuea tunica,illa obducitur,quam dura cerebri progenerat membra-

x 15 fig. p, p. 16 fig. u, u.

na,[x] uenarum arteriarumq́; ſurculi ab hac in uueam pertingunt,illi ita uueam exaſperãt, ut hac quoq; externa ipſius ſuperficie, internæ folliculi uuæ ſuperficiei accedat, quæ fibras illas continet, quibus uuæ caro & acini ſuſtinentur. Præterea quum ab ea tunica, quam dura cerebri membrana procreat, complures,uti iam diximus, uaſorũ ſurculi ſparſim in uueam producãtur, eorum quoque ſurculorum interuentu uuea illi tunicæ connaſcitur. Quà uerò uuea

Vuea tunicæ colores.

tunica ab illa ſecundùm iridis circulum abſcedit, introrſumq; premitur, uuea
per totum circuli ductũ ualidè ipſi adnaſcitur, & colorẽ euariat. Vuea namq;
tota ſuperficie, qua dura tunica proximè ſuccingitur, perpetuò nigra eſt, &
modicè humecta: in anteriori autem ſuæ compreſsionis ſede uariè tingitur,
eumq; ſemper exprimit colorẽ, qui in oculi iride, ſeu maiori circulo, ſanis ho-
minibus occurrit, cuiusque gratia oculos nigros, aut cæſios, aut glaucos dici-

Ex humorum aut ſpirituum copia oculorum colorem non euariari.

mus. Neutiquã enim is color ex oculi humorum copia, aut defectu, aut tenui-
tate, aut pupillę etiã collectione uel dilatatione, aut oculi ueluti profunditate,
aut tenuitate conſurgit, alicui'ue conſimili cauſæ acceptus ferri debet. Quod
etſi magnum illis fortè uidebitur paradoxũ, qui integros libros de oculorum
coloribus conſarciunt: non aliter tamen id probatum uelim, quàm eum qui
ſingulis hominibus (quantumuis is uarius ſit, & ſibi in utriſq; oculis, & in uno
etiam oculo interdũ diſsimilis) obtingit colorem, perpetuò eundem in uuea
apparere, ſiue integro oculo, ſiue effluxis ex dimidio, aut in uniuerſum humo
ribus, ſiue ipſa uuea tunica per reſectionem à conterminis liberata, diuulſaq;,
hunc examinaueris. adeò ut de oculorum coloribus haud ſecus diſputãdum
arbitrer, quàm de nigra, fuſca & alba, in ipſo etiã utero, hominibus data cute,
ac rufis flauiſq; & nigris capillis: uti etiam parem ferè cutis & oculorũ coloris
in uarijs nationibus rationem obſeruari cernimus. Cæterùm interna uueæ ſu
perficies diuerſis, ſed omnibus interim hominibus ijſdem, interſtinguitur co-
loribus. In poſteriori enim oculi ſede, qua hæc tunica primùm pronaſcitur,
ſubalba eſt: mox uiridis, & dein cærulea iridis in modum efficitur. atq; hos co
lores adhuc in poſteriori oculi ſede interna hęc ſuperficies poſsidet, in anterio
ri autem oculi ſede uniuerſa impenſe nigricat. & non adeò lęuis hic atq; in po
ſteriori ſede uiſitur: quod illi potiſsimùm accidit propter proceſſus, quos à ſe
hac in parte educit,[y] tunicam conſtituturos, quę anteriori uitrei humoris ſedi *y 1 fig. K. & 11, 12 figuræ.*
obducitur: & ueluti[z] interſtitiũ eſt uitrei, eiusq; quem aqueũ nominabimus.

Tunica cilijs et palpebrarũ pilis comparata.

Hæc itaq; tunica planis duntaxat donatur ſuperficiebus, non autem concauis *z 1 fig K inter C & O. & 8 fi. c inter a & b.*
aut conuexis. Eam ſiquidem cõſtitueres, ſi ex tenuiſsima araneæ tela tantum
orbẽ excinderes, quanta eſt anterior ſedes uitrei humoris: ac dein in hoc orbe
alium orbiculũ excinderes, foramen facturus tam amplum, ac cryſtallini hu-
moris eſt amplitudo. Huiuſmodi namq; orbi pręſentẽ tunicam conferre poſ-
ſes, ſi illũ circulatim ab uuea tunica pronaſci, & ſuo foramine cryſtallino con-
naſci fingeres. Verùm hæc tunica tenuitate araneæ telas ferè ſuperat: & pro-
ceſſulis ab uuea pronatis talibus conſtat, ut nigra cilia, ſeu palpebrarũ pilos for
ma inſigniter exprimat. Num autem tunica, aut aliter nuncupãda ſit, non ad-
modum moror: modò qua'nam ſede reponatur, & quibus cõmittatur, quaq;
ſit imagine & ſubſtantia, explicẽ. Neq; mihi ullum occurrit nomen, quod ipſi
aptiùs indam, quàm tunicæ: aut, ſi uoles, interſtitij uel ſepti, inter uitreum hu-
morem, & eum quem albugineum aqueum'ue nuncupabimus, repoſiti. Iam

Dura oculi tunica, à dura cerebri membrana educta.

tempeſtiuũ fuerit,[a] duram quoq; oculi tunicam ſermone cõplecti, quam à du *a . fig. M eductũ ab L. & tota ferè 16, 17.*
ra cerebri membrana, uiſoriũ neruum inueſtiente, pronaſci ac diſſolui credi-
mus. Quum primùm enim hæc membrana poſteriori oculi ſedi[b] applãtatur, *b 16 fig. ſ.*
dilateſcit: & craſsior ac durior ipſa cerebri dura membrana euadẽs, orbicula-
tim undiq; oculo obducitur, tam in anteriora quàm in poſteriora pertingens.
quanquam interim non paſsim ſibi ſimilis ſit, neq; ſimplici donetur nomine.
Quà enim poſteriorẽ oculi ſedem cõſtituit, & in anteriori ſede ad[c] maiorem *c 18, 19 figur. θ.*
oculi uſq; circulũ pertingit, craſſa & dura eſt (unde & σκληρότης nuncupatur) *d 1 fig. N. 16, 17 fi. x ſimul, & y.*
& dein duræ cerebri membranę modo opaca, & minimè pellucida.[d] Ea uerò
ſede,

Σκληρότης

ſede, qua oculi nigrum conſiſtit, hæc tunica in cornu imaginem degenerat, quod exactè leuigatũ, uitri alicuius loco lucernę accõmodatur. Neq; hæc pręſentis tunicæ pars, cornu in luciditate, qua id etiã ſuperat, ſolùm reſpõdet, uerùm & ſubſtãtia quoq;: eſt enim hæc tunicæ pars cornu modo dura, & cornu inſtar in laminas diuidi radiq; poteſt, perinde ac ſi ex laminis aliquot ſeu ſquamis inuicem cõpactis conſtitueretur. Atq; hinc eſt ea oculariorũ medicorum cura, quæ ſenibus hanc tunicæ partem attenuari præcipit: quam à tanta cum cornu ſimilitudine κερατοειδῆ Græci, nos uerò corneam nominamus. Quanquam uideantur Græcorũ pleriq; non hanc tantùm duræ tunicæ partẽ ita appellaſſe, uerùm uniuerſam quoq; (quum ipſa inſigniter cornu in modũ dura ſit) tunicã. Interna huius ſuperficies, tota ea ſede, qua cornu modo non pellucet, uueam tunicã abſq; alicuius ſubſtãtię interuẽtu ſuccingit, ipſiq;[e] uenarum arteriarumq; beneficio, uti prius diximus, adnaſcitur: quemadmodũ etiam illi pertinaciſsimè ac orbiculatim adnectitur, ſecundùm maiorẽ oculi circulũ, ſeu iridem. Porrò ea ſede, qua hæc tunica cornu inſtar pellucida cernitur, ipſa uueã non cõtingit: & tãtiſper atq; oculus ſanus eſt, ab uuea notabili interuallo inibi diſtat, quà uuea anteriori in ſede cõprimitur. Hoc interuallũ, & uniuerſum[f] ſpacium inter anteriorẽ cryſtallini humoris ſedem & pupillã conſiſtẽs, [g]humore illo adimpletur, qui adhuc enarrãdus ſupereſt, ac uerus humor cẽſetur. nam aquę modo tenuis fluiduſq; quodãmodo ſecãtibus & ſuffuſiones currantibus occurrit, & inſigniter aquæ modo pellucidus cernitur: unde etiam ὑδατοειδὴς Gręcis, nobis uerò aqueus nominatur. quanquam pleriq; hunc albo oui humori cõparantes, illum albugineũ nuncupent: etiamſi arbitrer Gręcos hunc humorẽ oui albo non cõtuliſſe, quum neutiquã æquè craſſus ſit, & multum illi accedat humori, quem ex recẽtibus integriſq; ouis igni appoſitis reſudare cernimus. Humor iſte, uueæ tunicæ partẽ cornee in ſano oculo non contiguam ſuſtinet, & (uti dixi) in priore ac in poſteriore eius partibus cõtinetur: & quum in oculo conſiſtit, terminoq; inibi alieno cõcluditur, uitrei humoris modo dimidium exprimit globum, cuius poſterior pars, quæ plana conſtat ſuperficie, tantum habet ſinum, quanta antrorſum protuberans cryſtallini humoris eſt pars. Anterior autẽ eius aquei humoris ſedes, gibba, dimidiatiq; globi inſtar ſecundùm oculi formam rotunda eſt. Cæterùm externa duræ tunicæ ſuperficies, tota ſede qua pellucida, ac reuera cornea exiſtit, admodũ læuis eſt, & lubrica: uerùm cætera ſede ita aſpera inæqualiſq; uiſitur, quemadmodum inuicem connatæ membranæ ad mutuum contactũ exaſperantur. Poſteriori enim duræ tunicę ſedi, pręter[h] uenas & arterias ipſi implicitas,[i] muſculus inſeritur, quem muſculorum oculum mouẽtium ſeptimum numerauimus: deinde lateribus, ſuperioriq; ac inferiori externę huius ſuperficiei ſedibus, neruoſæ tenuitates muſculorũ inſeruntur, quos ſex primos oculum mouentes recenſuimus. & deinde anteriori quoq; duræ tunicæ parti ad iridem uſq;[k] tunica obnaſcitur, quæ adhuc cõmemoranda ſupereſt, ac Græcis ἐπιπεφυκὼς, Latinis autem adhærẽs, quòd oculo obnata, adnata'ue, illum cõtineat, uiciniſq; partibus committat, alba etiam à colore quem poſſedit, nuncupata. Hæc membrana anteriori tantùm oculi ſedi ad iridẽ uſq; obducta, tenuis eſt, illiq; continua, quæ internam palpebrarũ ſedem inueſtit, oculiq; partium numero aſcribitur: quemadmodum & ipſæ palpebræ, ſi modò cui id uiſum ſit, his quoq; partibus adijci poſſunt. Fuit itaq; hæc oculi partium ſeries:[l] humor cryſtallinus:[m] tunicula, cepis pelliculæ tenuiſsimæ modo pellucida, anterioriq; cryſtallini humoris ſedi obnata:[n] humor uitreus, in poſteriori oculi ſede tantùm

e 16 fig. u, u.

f in 1 fig. à B ad I.

g 1 fig. O, O. tota ferè 7 fig. & 8 fig. b.

Humor aqueus.

h 16 fig. t.

i 1 fi. P, P. aut potius muſculorũ imaginẽ petẽ ex figuris capitis 11 lib. 2.

k 1 fig. Q. 18 fig. x, x.

Adhærens albáue oculi tunica.

l 1 fig. A.

m 1 fig. B.

n 1 fig. C.

tantùm poſitus:[o] tunica, in quam uiſorij nerui ſubſtantia reſoluitur, & quæ poſteriorem humoris uitrei ſedem tantùm amplectitur:[p] tunica uuea, à tenui cerebri membrana principium ducens:[q] tunica ſeu orbis, araneæ telæ modo tenuis & nigricans, & interſtitiũ uitrei humoris ab aqueo:[r] tunica dura, quæ in anteriori oculi ſede cornu modo pellucida redditur:[s] aqueus humor:[t] ſeptem oculum mouentes muſculi:[u] tunica adhærẽs, ſeu alba, anteriori tantùm oculi ſedi ad iridem uſq; obnata: palpebræ, & demum uenæ ac arteriæ. Cæterùm ſi quis modò oculi conſtructionem ab extimis ad intima aggredi uelit, iam promptiſsimũ eſt retrograda illum ſerie eas perſequi: & dein ſeparatim humores & tunicas cõmemorare. Ego autem nunc ea oculum enarratione perſecutus ſum, qua in ſcholis uti ſoleo. Verùm ut oculi fabricã adeò ſtudioſe demonſtrare cõſueui, ut ſpectantium nemo in ipſa quicquam deſideraret: ita in ipſius partium uſu explicãdo hîc prorſus obmuteſco, quòd mihi ipſi de primario uiſus inſtrumento non ſatisfaciã, atq; hac in parte aliquid quod ſanum undiq; ſit, à me nõ adferri poſſe, mihi perſuadeã. Non ſanè quaſi cryſtallinum humorem, præcipuum uiſus inſtrumẽtum eſſe, & ut hic alatur, uitreum produci, & huius gratià oculi reliquas partes efformatas eſſe, quemadmodũ Galenus in decimo de Partium uſu diffuſe perſequitur, cõmemorare, aut hîc prolixè etiam ſcribere nequirem: ſed quòd mihi certò, quî uiſus fiat, non conſtet, hincq; reliqua oculi cõſtructionis ratio dependeat, quodq; potiſsimùm de huiuſmodi philoſophorum & medicorum controuerſijs priuatim quędam aliquando mihi ſcribenda duxerim, hoc labore ad iuſtã nunc molem perducto.

Oculi partium uſus.

o 1 fig. E. p 1 fig. G, H. q 1 fig. K. r 1 fig. M, N. s 1 fig. O, O. t 1 fig. P, P. u 1 fi. Q.

DE AVDITVS INSTRVMENTO.
Caput XV.

QVAE de auditus organi fabrica modò enarranda eſſent, ſuperiùs in primo libro ita explicui, ut in pręſentia, ſi inibi nihil cõmemoratum fuiſſet, ea pertractarem. In octauo enim eius libri Capite,[a] cauitatem auditus organi gratia in temporis oſſe exſculptam, paratamq;, & deinde cauitatis illius foramina, membranas & oſsicula recenſui. In trigeſimoſexto autem Capite, auris cartilaginis, & reliquarum ipſius partium conſtructionem, uti tunc occurrit, modoq; animo obuerſatur, perſecutus ſum. Nihil enim certius de auditu, ſonituq; percipiendo hîc, quàm inibi, attexere poſſum: niſi etiam modò plus, quàm dum illa enarrabã, ambigem, mihiq; longè minus ſatisfaciam: & non ſatis mirari queam, omnes de auditu, ipſiusq; obiectis, tam prolixè citra organi ipſius uel maximè ſuperficiariam cognitionem ſcribere: ex quo tamen præcipuæ ad hanc diſceptationem demonſtrationes petendæ fuerant.

a Hæc omnia oſtẽdit fig. cap. 8 lib. 1.

DE GVSTVS INSTRVMENTO.
Caput XVI.

LINGVAM guſtus eſſe inſtrumentum, medicis iuxtà & philoſophis conceſſum eſt omnibus. Quandoquidem uerò uniuerſam linguæ fabricam, cæterarum corporis partium conſtructione mihi minus, ut uerum fatear, cognitam, ſuperioribus libris neceſſariò, ac ueluti quadam ſerie complexi ſumus, hæc modò prolixè haud eſt repetenda. In decimonono enim ſecundi libri Capite,[a] nouem linguæ muſculos, & uariam illam fibrarum & raræ ſubſtantiæ compoſitionisq; in ipſius

a Hi obuij ſunt in figuris cap. 19 lib. 2.

in ipſius parte, quam hiante ore citra ſectionem conſpicimus, ſpeciem, unà cum illius inuolucris, ſeu tunicis, recenſuimus. & in tertio libro[b] uenarum[c] arteriarumque linguam petentium frequentiam deſcripſimus: in quarto libro ipſius neruos minimè negligentes, quorum[d] alter pręcipua maioris tertij neruorum coniugij radicis numerabatur portio, guſtus potiſsimùm occaſione linguæ oblata:[e] alter uerò ſeptimi neruorum cerebri paris non minima propago, muſculorum cauſa linguam multis ſurculis implicãs. adeò ut nihil exactiùs hîc modò, quàm dictis nunc locis pręſtitum eſt, commemorare queam: qui non magis hîc de ſaporum differentijs & qualitatibus, quàm prius de odoratus, uiſus & auditus obiectis, ſermonem duxerim inſtituendum.

b fig. cap. 6 lib. 3 ramuli ab X.
c fig. cap. 12 lib. 3 c.
d 2 fi. cap. 2 lib. 4 Y, Y.
e 2 fi. cap. 2 lib. 4 ramuli à ϖ.

DE TACTVS INSTRVMENTO. Caput XVII.

ET tactus quoq; inſtrumentum in quarti libri initio me perſecutum arbitror, quum nullum neruum tactus ſenſu non præditum, per corpus digeri aſſererẽ, & Naturæ ſcopos in neruorum diſtributione, quantum is locus exigebat, enarrarem: illorum ſubridens ſententiam, qui unam eiuſdem nerui portiunculã ſenſui, aliam motui abſq; ſenſu præeſſe docuerunt. Ac proinde totius humanæ fabricæ partium enarratione pro mea uirili abſoluta, nunc ſupereſt, omnium partium quæ præſenti libro aggreſsi ſumus, ſectionis rationem perſcribere: & ſi alicuius partis in alijs libris traditæ ſecandi ratio non ſit expreſſa, etiam illam ad huius libri calcem ſeriatim ſubijcere, poſtremoque de uiuorum ſectione nonnulla proponere.

Quid abſoluta nunc partium corporis deſcriptione, in ſequẽtibus Capitib. ſit præſtãdum.

CEREBRI, AC OMNIVM QVAE PRAESENTI libro traduntur organorum adminiſtrandi ratio, unà cum uenarum & arteriarum ac neruorum deniq; brachia & crura perreptantium examine. Caput XVIII.

DVMMODO muſculos ceruicem occupãtes, & neruos à ceruicis dorſali medulla proſiliẽtes, in corpore quod nutritionis uitaliſq; facultatis organis inſpiciendis hactenus ſubſeruiuit, aggreſſus fueris, ſuadeo nunc caput ita ut ad præcedentis libri finẽ recenſui, à reliquo corpore auferri. Ablatum enim longè commodiùs, minoriq; moleſtia attrectabis. unde etiam capita detruncatorũ hominum ad hunc uſum ſunt accõmodatiſsima: præcipuè quòd illa uix bene mortua, ſed interim (quod ad uaſorum in primis inſpectionem eſt incõmodum) magna ex parte exanguia, ſtatim à ſumpto ſupplicio, minus moroſorum iudicum ac præfectorum opera, obtineri poſſunt. Qualecunq; igitur caput obtigerit, nouacula aut cultro in capitis cute ad os uſq; orbicularem[a] molieris ſectionem, quæ pollicis latitudine elatiùs quàm ſupercilia ſunt, non inopportunè auſpicabitur: & hinc per tempora ad eminentiſsimã maximeq; poſticam occipitij ſedem, & illinc rurſus per tẽpora ad frontẽ perducetur. Dein ſerra, qua membris in gangrena auferendis uti cõſueuimus, aut alia ab eburneorũ pectinum artificibus petita, caluariam ſecundùm illam lineam diuides: ſtudioſe præcauens, ne altiùs quàm os ſit, ſerra deſcendat. In hoc opere conduxerit capitis crines nondũ abraſos, neq; etiam aures præſectas eſſe: quo leuiori negocio altera tua manu,

Quî caput ad cerebri inſpectionem parandum.

Caluaria ad cerebri anatomen qualiter aperienda.

a quemadmodum figur. 17 cap. 6 lib. 1 ablata eſt à 6 figura eiuſ. cap. ac ut 1 fig huius libri eſt parata.

tua manu, & ſodalis utraq; caput, ne ſerræ cedat, contineatur. Vbi caluariam orbiculatim diuiſeris, obtuſo cultelli mucrone ſecundùm ſectionem ducto, num aliqua oſsis pars adhuc diuidenda ſuperſit, examinabis, ut & eam quoq; ſerra diuidas. Porrò ne ſectionis finē ipſius principio elatiorē demiſsiorem'ue reddas, nihil obſtiterit, funiculum colore aliquo intinctum, caluariæ fortiter, illorum qui trabes in aſſeres diuidunt modo, circundare: ut color is orbicularem lineam, qua ſerram dirigas, caluariȩ intingat. Funiculum hunc oſsi obuoluere conuenit, poſtquam iam cutem orbiculatim diſſecuiſti: quippe cutis ſectio te manu ducere nequit, quum ipſius latera, dum caput ualidè cōtinetur, hinc inde, abſcedente nimirum cute, diuellantur. Diuiſa ad hunc modum caluaria, ſi à ceruice inferioriq́; maxilla caput habueris liberū, illud ſua baſi menſæ impones: utrinq;, ſi uiſum fuerit, ne in latera concidat, lapidem, aliud'ue ſimile collocās. Si uerò caput reliquo corpori quauis tandem ſectionis ratione adhuc hæreat, tot ceruici occipitioq́; quadratos lapides, aut truncū aliquem ſubijcies, ut caput in anteriora reflexum eleuatumq́;, ac ſi baſi inniteretur, tibi aſſurgat. Inſuper ſectioni per caluariam factæ, ualidioris cultri dorſum tranſuerſim ad frontē primùm impones: & illo modicè ſurſum deorſumq́; acto, ſectionem aliquouſq; dirimes. Idem quoq; in occipitio tēporibusq́; tantiſper faciendum eſt, quouſq; ſuperiorē caluariæ partem à dura cerebri membrana liberam eſſe conieceris: tunc enim uerticis crinibus apprehēſis, attrahentem manum os ſubſequetur. Adempto oſſe, cutē ſimul cum adipe & carnea membrana ſolis manibus facilè diuelles: & deinde cultelli mucrone Græcis uocatum περικράνιον, ipſumq́; hac in ſede περιόστεον indagabis: ut &[b] uenulas ex uerticis cute in caluariā uerſus duram cerebri membranā, aut ab hac in illam profectas. Iam dura cerebri membrana, aliqua ex parte cultello eſt perforanda: & calamo, fiſtula'ue, aut quo in eliciēda urina utimur ſyphone, foramini indito, ſectionis latera ad illum digitis ſunt comprimenda: ut poſtmodum inflato ſyphone, quanto dura membrana cerebri mole amplior ſit, cōdiſcas.

Cutis, adipis, membranæ carnoſæ, ac dein caluariæ inuolucri, illiq́; ſubditæ adhuc mēbranæ examē.

Duræ membranæ amplitudo quî examinanda.

b 1 fi. F, F.

Suffecerit autem in altero tantum latere eiuſmodi foramē fieri. nam copioſus qui inflatur ſpiritus, undiquaq; duram cerebri membranam diſtēdit, inflatq́;. Verùm ſi quum caluariam ſerra diuideres, duram membranā alicubi oſcitanter diſſecueris, illa quoq; ſectio, dum membrana inflatur, ne aerem trāſmittat, opportunè cōprimetur.[c] Dimiſſa modò, concidenteq́;, ubi iam ſyphonem extraxeris, membrana, acutioris cultelli mucronem tertio ipſius ſinui, per totam capitis longitudinē in elatiſsima eius membranæ ſede procedenti intrudes, longaq́; ſectione uniuerſum, quoad poteris, diuides: & diſtēto ſinu, ipſius formā, &[d] ramorum qui utrinq; à ſuis lateribus, & ex inferiori eius ſede pullulāt, orificia inſpicies. Porrò ut cerebrum dura ipſius membrana nudes, iuxta frontis os eam ad dextrum tertij illius ſinus latus perforabis: & deinde ſtylo in foramen indito, ſecundùm hunc cultello ad occipitis uſq; os cōtinuò ad dextrum ſinus eius latus ſectionem deduces: ac dein rurſus duram membranā cultelli mucrone propter aurē, quà oſsi proxima eſt, perforabis: hincq; rectà ſurſum uſq; in ſectionem, ſecundùm capitis longitudinē ductam, ſecando perges. Poſtremò in capitis uertice duos mutuò ſibi incidentiū ſectionum angulos unguibus attolles, & deorſum tractos à cerebro reflectes, habita ramorū ratione, qui ex tertio duræ mēbranæ ſinu, &[e] ijs uaſis, quibus dextrum duræ membranæ latus implicatur, in tenuem cerebri membranā pertinēt. Poſteaquam uerò & in ſiniſtro duræ membranæ latere hæc præſtiteris, ac dextram cerebri partem à ſiniſtra modicè manuum beneficio diduxeris,[f] ſeptum à dura membrana

c Ex prima figura facies ſecundam.

Tenuis mēbranæ detectio.

d 2 fig. C, C. & D, D.

e 2 fig. G, G.

f 3 fig. D, D inter A, A & B, B.

membrana inter utranq; cerebri partem exporrectũ,& ſoboles à tertio duræ membranæ ſinu utrinq; in tenuem membranã diffuſę,quantũ fieri poterit attollentur,ut quî illarũ interuentu cerebrũ erigatur, utcunq; intuearis.ac dein acutiori cultello illis propaginib. à ſuo ſinu liberatis, ſeptum illud ab octaui capitis oſsis[g] proceſſu in caluariæ cauitatem eminente diſcindas,ac ueluti ex cerebro eleuatum in poſteriora reflectas,ſuo[h] ſinu qui uenæ inſtar toti inferiori ipſius ſedi exporrigitur inſpecto,[i] longisq; in tenui mẽbrana obſeruatis uaſorum ductibus,qui per capitis longitudinẽ in illam ex quarti duræ membranæ ſinus termino hîc inter duas cerebri partes incedunt.Horum ortus in præſentia curioſius nõ uenit inquirendus, ne fortaſsis quum cerebrũ nimium ſtudes diſiungere,aliquid incuria rumpas.Aliàs enim hortarer, ut utraq; cerebri parte quàm maximè in poſteriori ſede diſiuncta, duram membranã quà cerebri partes in occipitio intercedere incipit,quàm poſſes proximè ab[k] illa durę mẽbranæ parte,quæ cerebellũ ac cerebrum interuenit,acutioris cultelli mucrone diuideres.tũc enim[l] quartus tibi appareret ſinus,& quas ille educit[m] propagines. Verùm hæc cerebri portione ablata inſpicere longè erit ſatius.ac proinde illis ductib. qui ſecundùm capitis longitudinẽ in tenui mẽbrana ſupra[n] calloſum corpus feruntur expenſis,cultello aut unguibus alicubi tenuẽ membranam diuelles,ac deinde ſenſim à cerebro ipſiusq;[o] anfractib. eam digitis detrahes.Cerebrũ hac liberatum mẽbrana ſuos oſtendit anfractus:argumẽtoq; eſt, quî à tenui membrana cõtineatur:quum ſcilicet hac detracta, impenſe dilateſcat,& cõcidens prorſus,quodãmodo diffluat.Porrò cerebri anfractuũ altitudo ac profunditas digitis aut ſtylo uenit indagãda.atq; ita etiã ſolo digitorum munere[p] elatior calloſi corporis ſedes,& qui utrinq; hîc cõſiſtunt ſinus,inquirentur.Simulatq; uerò hos inueneris, utrinq; magnã cerebri[q] auferes portionem,primùm magna & acutiori nouacula ſectionem per dextrũ,qui ad calloſum corpus cõſiſtit,ſinũ deducens, quæ totam cerebri partẽ ſinu illo ſuperiorem,à fronte ad occipitiũ uſq; ſimul in dextro latere adimat. plurib. enim reiteratis ſectionibus,operatio turpiter uitiatur.Ademptã cerebri partẽ in menſam ita repones,ut elatior dextri uẽtriculi ſedes in cõſpectu ſit. ea enim quam fieri prę cepimus ſectio,dextrum uentriculũ diuidit,ſi modò rectè ſecundùm ſinum qui ad dextrum calloſi corporis latus uiſitur,adminiſtrata fuerit. Dextra cerebri parte ad eum modũ ablata,in ſiniſtra idem quoq; (ut & ſiniſter pateat uentriculus) moliendũ eſt, per ſiniſtrũ iuxta calloſum corpus conſiſtentẽm ſinum facta ſectione,calloſoq; corpore quàm fieri licebit maximè immoto , diuulſoq;. Id enim poſtquam ſiniſtrum quoq; cerebri uentriculum inſpexeris,uidendo uentriculorum[r] ſepto ſeu ſpeculo,ſenſim,& quàm accuratiſsimè ſummis utriuſque manus digitis modicè æqualiterq; attollendum uenit. Septum namque,ſi ad eum modum calloſum corpus erexeris,& dein candelam contrario eius quod inſpicis lateri (niſi illi clarior dies obluceat) adhibendam curaueris, euadet conſpicuum.[s] Iam calloſum corpus[t] anteriori parte à cerebro liberabis, & ſurſum digitis attractum diuulſumq; in poſteriora reflectes.ita namq;[u] elatiorem ſepti uentriculorum ſedem calloſo corpori,[x] inferiorem uerò illi cerebri parti quam teſtudini ac camerato aſsimilamus,connatam cernes.[y] Cameratum aũt(cuius nunc ſuperior ſedes undiq; obuia eſt)obtuſiori ſtylo uenit examinandũ.ac primùm quidẽ ſtylus ad ſyphonis formam obliquatus, ſub camerato ex dextro uentriculo in ſiniſtrũ mittetur:& camerati perpenſis lateribus,anterior ipſius pars cerebri ſubſtantiæ connata, cultello[z] diuidetur, & digitis deinde eleuata in poſteriora reflectetur, ut & ipſius

Aa inferior

g 3 fi. N. aut 6 fig. cap. 6 lib. 1. n.

h 3 fig. F & ſecundùm G, G.

i fig. cap. 14 lib. 4 d, e.

k 7 figura O, O, O.

l 7 fig. T.

m fig. ca. 14. lib. 3 Y, Y, a, 2. b, d, e, f, i.

n 3 fi. L, L.

o 3 fig. C, C, C.

p 3 fig. L, L & dein M, M.

q Paratu-ras 4 figuram, quam hîc ſedulò inſpicies.

r 5 fi. X, X & Y, Y.

s Ex quarta fig. nunc parabis quintam.

t Vbi infimum I conſiſtit in 4 figura.

u 5 fi. Y, Y.

x 5 fig. X, X.

y 5 fi. S, T, V. & 6 fig. A, A, A.

z Ex quinta figura parabis ſextã.

Tenuis membranæ à cerebri reuolutionibus auulſio.

Superioris calloſi corporis ſuperficiei examen.

Dextri & ſiniſtri uentriculorum apertio.

Dextri ſiniſtriſq; uentriculorũ ſepti examen.

Corporis teſtudinis modo efformati examen.

inferior ſuperficies, quæ teſtudinis modo caua eſt, occurrat. Reflexo itaque ca merato, quî id poſteriori ſua parte uelut ex dextro ſiniſtroq; cerebri uentriculo enaſcatur, immiſsis ſtylis perueſtigabis, & deinde id in priſtinam ipſius ſedem repoſitū longa ſectione diuides, aut potiùs cultello uniuerſum radicitùs præſcindes. Conduxerit tamen priuſquā præſecetur, ſub ipſo ſtylum ad[a] eam uſq; partem, qua ex quarto durę membranæ ſinu[b] uaſa ductus ue, ad anteriores cerebri uentriculos ſub camerato pertinent ſubijcere, ac adamuſsim ipſius uſum conſtructioniſq; rationem longè elegantiſsimam examinare. Statim uerò atq; ademptum, longa ue ſectione diuiſum, ac poſtea utrinq; diductū erit, attendes[c] plexui à ſecundarum imagine aut ſubſtantia potius χοροειδὲς Græcis dicto, & ductibus pariter à quarti duræ membranæ ſinus fine exporrectis. Ac proinde ſpectabis, quî per poſteriores dextri & ſiniſtri uentriculorum ſedes ex poſterioribus deorſum in priora deſcendentes,[d] arteriæ aſcendant, quæ antrorſum prorepentes, unà cum ductibus à quarto duræ membranæ ſinu proficiſcentibus eos plexus efformant: quos num retibus quoque comparare liceat, modò diſces. Cæterùm quum his ductibus animum accommodas,[f] illi quoque ſpectandi ſunt, qui tenui membranæ & humiliori duræ membranæ proceſſui dextram cerebri partem à ſiniſtra interdiuidenti, à quarto ſinu offeruntur. Vbi enim hos expenderis, ductus qui à quarto ſinu in cerebri uentriculos pertinent, ea ſede cultello ſunt diuidendi, qua in uentriculos bipartiuntur. Hinc eleuati, in poſteriora leuiter reflectentur, ne[g] glandula nuci pineæ comparata ſimul auellatur. hæc ſiquidem illis ductibus ſua ſede remotis, in conſpectu iacet. Verùm hæc tentanti, ouillum cerebrum ad manum eſſe uelim, quòd id glandulam illam & cerebri[h] teſtes, nateſque apertiùs nonnihil quàm humanum caput commonſtret. Glandula hac in ſuum locum repoſita, digitis[i] communem dextri ſiniſtrique cerebri uentriculorum cauitatem, quæ modò inſtar rimæ ſpectanti occurrit, diſtendes, ac mox[k] meatum quo pituita uerſus[l] peluim ex tenui membrana extructam defertur, unà cum[m] meatus principio intueberis, qui ex tertio uentriculo communiue hac concauitate in quartum uentriculum pertinet. quibus inſpectis,[p] totam cerebri portionem cerebello incumbentem tranſuerſa in cerebro ducta ſectione adimes, id duntaxat hîc præcauens, ne[q] arterias per poſteriorem dextri ſiniſtriq; cerebri uentriculorū regionem aſcendentes, unà diſſeces. Apparet modò duræ mēbranæ[r] proceſſus, cerebellū ab ipſi incumbente cerebri portione diuidens: &[s] ille pariter proceſſus, qui inter dextram cerebri partem & ſiniſtram ducitur. quapropter tempeſtiuum eſt, ut quatuor duræ membranæ ſinus ſimul examines. Tertio itaq; duræ membranæ ſinui quē dudum per longitudiuem[t] diſſecuiſti, plumbeum inſeres ſtylum,[u] quem facile in tres reliquos eius mēbranæ ſinus hinc protrudes: ſi modò utrinq; ad latera primùm, ubi cerebelli elatior pars oſsi proxima eſt, illū impuleris. ita enim dextrū & ſiniſtrum, ſeu primū ac ſecundum inuenies. Deinde ſi ſub radice durę mēbranę proceſſus dextram ac ſiniſtram cerebri partem interuenientis ſtylum detruſeris, quartum ſinum comperies. Quo tamen eos uideas exactius, acutioris cultelli mucrone longis ſectionibus omnes ſunt aperiendi: & deinde cultello totus duræ membranæ proceſſus cerebello inſtratus, orbiculari ſectione ſecundum os ducta, uenit præſecandus,[x] aut ſectione ſecundùm longitudinem ducta diuidendus, retrorſumque reflectendus, ut cerebello obiter inſpecto, cerebrum denuò aggrediaris, communem dextri ſiniſtriq; uentriculi cauitatem diſtendens, exactiuſque pituitæ ductum immiſſo ſtylo examinans.

Dextri & ſiniſtri uentriculorum, & uaſorum in ipſis conſiſtentium examen.

Glandulæ teſtibus incumbentis.

Tertij uentriculi, ipſiuſq; meatuum.

Dura mēbranæ ſinuum.

Cerebelli detectio.

a 7 fi. V ex T.
b 6 fi. H, I.
c 4, 5 fi. O, O. 6 fi. M, N.
d 6, 7, 8 fi. F, G.
e 6 fi. H et I ſecantur in K, L.
f fig. ca. 14 li. 3 Y, Y. et b, d, e.
g 7 fi. L. 10 fig. D.
h 10 fig. E, G & F, H.
i 7 fig. H.
k 7, 8 fi. I.
l 14 fig. C, C. aut 15 figu. E.
m 7 fi. K. 8 fig. L.
p Parabis modò 7 fi.
q 6, 7, 8 fig. F, G.
r 7 fi. O, O.
s 3 fi. D, D.
t 2 fi. B, B.
u In 7 fi ab S ac R ponis ſtylū modò in P, P. modò in Q, Q. & modò in T.
x Vti factū eſt in 8 fi.

examinans. Vt uerò tertij cerebri uentriculi meatũ in cerebelli cauitatem por rectum obſerues, obliquatum ſtylum meatui indes, leuiterq́; in cerebellũ con cidere ſines. Stylus enim grauior, ſyphonisq́; modo incuruatus, etiam non im pulſus ſecundùm meatus ductum, in cerebellum deuoluitur. Manente adhuc in meatu ſtylo, digitis cerebellum nonnihil à cerebri teſtibus dirimes, quoad ſcilicet ſtylum inter cerebellum & teſtes ipſos intuearis. tunc enim (idq́; præcipuè in ouis cerebro) quæ pars[y] teſtibus, & quæ[z] natibus ſimilior ſit, diſces. Quod quum obſeruaueris, cultello teſtes ipſos natesq́; ſecundùm ſtylum[a] diuides, ut meatus ille ex tertio uentriculo ad cerebellum porrectus, euadat conſpicuus: pauloq́; accuratiùs meatus obſeruetur à cerebro ad peluim hinc nonnunquam pertinens, pituitamq́; eò deducens. Poteris modò tenuem cerebelli membranam hamulo diſcerpere, &[b] uenam quæ ab illius ductibus in poſteriorem humilioremq́ue anteriorum uentriculorum ſedem pertinet, examinare. Quippe hanc reperies facilimè, modò illam iuxta anticæ cerebelli partis cum cerebro connexum inquiſiueris, qui præſentis uenæ potiſsimùm fit interuentu. Vt autem[c] coalitum cerebelli cum dorſali medulla cognoſcas, caput quaſi in faciem[d] reclinandum eſt, & manu inter cerebellum & durã cerebri membranã occipitis oſsi commiſſam, impoſita, cerebellum in priora, deorſumq́; detrahi debet, quouſq; uniuerſum à dorſali medulla liberatũ decidat. in ea enim adminiſtratione nihil obſtabit, quo minus[e] uenulas ductus'ue ex primi ſecundiq́; duræ mẽbranę ſinuum principijs: aut[f] uenis arterijsq́; per tranſuerſos ceruicis uertebrarum proceſſus repentibus, in cerebellum porrigi uideas, ac dorſalis ex ipſo cerebro ortum, formam, & ſinum cum cerebelli ſinu [g] quartum efformantem uentriculũ cernas. Deinde cerebello in[h] pronũ conuerſo, ipſius intueberis ſinum, & partes ſedesq́; quibus dorſali medullæ connaſcebatur, & præcipuè ipſius inuolutionum anfractuum'ue pulchram imaginem. à quibus ilico uelut manu ducêris ad duos inuolutionum[i] apices uermibus aſsimilatos, & ueluti reuolutionum per cerebelli medium ſecundùm ipſius longitudinem deductarum terminos. Atq; id apparebit clariſsimè, ſi per eam longitudinem utrinque longa ſectione ad earum reuolutionum latera ducta, eas à reliqua cerebelli ſubſtantia liberaueris, exectasque in menſam exporrexeris. ita nanq; unus tibi apparebit uermis, illis quàm ſimilimus, qui ueris tempore è ſalicibus decidere ſolent, aut bombicibus priuſquam ſeſe folliculo includunt: & adhuc multo magis, quum iam aliquandiu incluſi fuerunt, folliculum tamen nondum corroſere. At ſi uniuerſas illas cerebelli medias reuolutiones ſimul non abſtuleris, ſed duntaxat extrema execueris, duos poteris cõmonſtrare uermiformes cerebelli proceſſus: unum quidẽ priorem, poſteriorem uerò alterum. Porrò non ſolùm exectis ad hunc modum uermiformibus proceſsibus, ipſorum imago examinanda uenit: uerùm etiam quando cerebellũ à dorſalis medullæ initio auellitur, ipſorũ uſum præcipuo ſtudio expendere conduxerit. Inſpectis itaq; cerebelli partibus, neruorũ paria coniugiaq́; inueſtigabuntur. quod ut fiat ocyus,[k] manu inter cerebrũ & frõtis os inſerta, cerebrũ ſenſim attolletur, ut primùm à pleriſq; uocatos cerebri[l] mamillares proceſſus, & dein olfactus[m] organa quæ è ſuis ſinibus ſtylo quopiã aut digito ueniunt euellenda, & unà cum cerebro ſurſum in poſteriora flectenda: in quo opere caput non inutiliter in occiput[n] reclinabitur. ita enim reuolutum, eorum organorũ initia pulchrè oſtẽdet. Atq; hic pariter in conſpectum ueniet[o] uiſoriorum neruorũ exortus, & eorundem cõgreſſus, & ſub illis[p] peluis pituitæ cerebri expurgandæ parata. Mox[q] & arteriarum in duræ mem-

y 10 fi. E,G. z 10 fig. F,H. a Vti factũ eſt in 8 fig.

Teſtium et natium examen.

b 8 fi. T,T.

c 10 figuræ I,K. ad 11 figuræ G,G. d Vti factũ eſt in 9 fig.

Dorſalis medullæ cum cerebello coalitus.

e 9 figu. K. f Vltimæ 3 libri figuræ ſ,ſ. g 10 figuræ L,M,N,O. cũ 11 fi. E. h Vti factũ in 11 figura i 11 fi. C,D, & c,d.

Quarti uentriculi examen.

Vermiformiũ proceſſuum.

k Vti factũ eſt in 12 fi. l 12 fig. I,I. aut 13 figura C,C. m 12 fig. C. D. 13 fi. L,L. n Vt factũ in 13 fig. o 13 fi. M, N,O. p 13 fig. S. aut 14 fig. C,C. q 13 fig. B. 14 fig. E,F.

Neruorum parium examen.

branæ amplitudinem ingreſſus occurret, quæ partim in tenuem abſumuntur membranam, & partim in dextrum & ſiniſtrum cerebri uẽtriculos properant. Vt uerò exactam earũ ſpectes ſeriem, & hic quoq; tenuẽ membranam à cerebro diuelles, & uentriculorũ terminos inibi in reuolutiones, nõ autem in olfactus organa uiſorios'ue neruos finire, nihilq; minus quàm à uentriculis in ea organa pituitam excerni, ac per illa uerſus[r] octauũ capitis os deduci animaduertes.[s] Nunc uiſorios neruos à cerebro diuides, & totam ipſorũ portionem in caluariæ cauitate tibi conſpicuã, ſtudioſe reſecabis, ne nuper dictã peluim ſimul auferas. ea nanq; hac adminiſtratione tota occurrit, pulchreq; cernitur, quî[t] meatus ex tertio uentriculo ad hanc pertinet, & qualiter illa in[u] glandem ceſſet, quæ duræ membranæ ſubijcitur, facileq; iam proprio duræ membranę dilatato[x] foramine ſpectabitur. Cõduxerit tamen membranã inibi tantiſper illæſam ſeruare, dum reliquos cerebri neruos examinaueris. Capite igitur in ſiniſtrũ latus[y] reclinato, & cerebri parte quæ adhuc reliqua eſt, in ſuum locum utcunq; repoſita, cerebrũ poſtea in ſiniſtrũ latus deorſumq; reflectes, &[z] ſecundi paris originem contemplaberis, perinde ac[a] minorem tertij paris radicem: qua diuulſa, cerebrum adhuc magis in ſiniſtrũ deflectes, & mox[b] tertij & quarti paris exortũ intueberis. inſuper &[c] quinti paris origo ſeſe offeret, quam ſimiliter diuidere cõpetit, ut[d] neruulus occurrat, qui iuxta quinti paris radicem principium obtinens[e] temporali muſculo, & in ore[f] deliteſcẽti, maxillamq; attollenti diſtribuitur.[g] Sextum quoq; par & ſeptimum euadent conſpicua, ſi uarijs ipſorum quibus ortum ducunt propaginibus animũ adhibueris. Cæterùm quum paria hęc perquiris,[h] ductus quoq; uenarum modo ex duræ membranæ ſinibus in tenuẽ excurrentes obſeruandi ueniũt, & neruorum exortibus in ſiniſtro ſi uiſum erit latere, ſimiliter adinuẽtis, quicquid dorſalis medullæ, aut cerebri in capite reliquum eſt auferes, ut duram membranã quà cerebri baſi ſubiacet, adhuc integram uideas, & olfactus organorum ſinus foraminulis peruios, & undiq; egrediẽtes neruos intuearis: quibus inſpectis, primi ac ſecundi duræ mẽbranæ ſinuum originem, & in illos ſubeuntia uaſa[i] examinabis, acutiori cultelli mucrone ipſos aperiẽs.[k] Ductus aũt ſecundùm duræ membranæ latera, & in ipſius iuxta frontẽ baſi uenarum modo excurrentes, uel citra aliam ſectionẽ ſunt obuij. ut uerò glandulã, & quem diſſectionis profeſſores ementiuntur reticularem plexum uideas, animum adhibebis duræ membranæ[l] foramini peluis infundibiliue mediũ excipienti, & adhuc peluis portionem adnatam habenti: nõ negligens interim[m] arteriam, quę ad foraminis illius latera utrinq; durã membranam penetrat. Vbi hęc obiter intuitus fueris,[n] acutioris cultelli mucrone ſectionẽ ex illo foramine utrinq; ad arteriarum uſq; tranſitum duces: & diſtentis ſectionum labris, glandula ſeſe offeret, unà cum arterijs ad ipſius latus ſtratis. Verùm hæ magis reddentur cõſpicuæ, ſi hamulis & acutioris cultelli mucrone, quàm poteris maximè durã mẽbranam hîc liberaueris, aperueris'ue, ac ab arteria durã penetrante membranam plumbeum ſtylũ ad ſoporariã uſq; arteriam in ceruice adhuc conſiſtentẽ, impellas. Id nanq; in homine factu promptũ eſt, ſi modò tuis oculis Galeni nomine fidem derogare nolueris. Hîc enim, quàm pulchra de reticulari plexu in hominibus cõmenti ſint hactenus omnes, obſeruabis: potiſsimùm ſi ouillũ aut bubulum cerebrũ hîc quoq; ſectioni adhibueris. Pręterea glandulã ſua ſede dimouens, ac ut duritiẽ ipſius experiaris eandem comprimens, perpendes quid Galeno in mentẽ uenerit, quòd per craſsiſsimã oſsis cuneũ referentis ſedem, (quam ſpongiæ modò peruiam & citra ſquamæ obductionẽ cauernoſam, & à uerticis

Eorum quæ in duræ membranæ baſi ſunt examen.

Glandis pituitam excipientis, ipſiq; accũbentium arteriarum.

Lib. 9. de vſu part.

r 8 fig. ca. 6 li. 1 A, B, A.
s Vti factũ eſt in 14 fi.
t 14 fig. D.
u 16 fig. A.
x 15 fig. F.
y Vt in 14 figura.
z 14 fi. G.
a 14 fi. H.
b 14 fi. I, K.
c 14 fig. M.
d 14 fig. L.
e 4 muſcu. tab. r.
f 6 muſ. ta. D.
g 14 fig. N. dein O, aut potius ſeriatim ſpecta 1 figu. cap. 2. lib. 4.
h Apparẽt in 9 fi. ad t, in 13 ad I.
i Vt factum eſt in 9 fig.
k 13 fig. H, K.
l 15 fig. F.
m 15 fig. C, D.
n Inſpecturus 16 figuram.

à uerticis oſsium fabrica diuerſam eſſe ſcribit)pituitã ad palatum longa mora colari cẽſuerit.Relicta modò interiori caluariæ ſede oculũ aggredi conuenit, ad cuius ſectionẽ humanus,ſi recẽtius adhuc fuerit cadauer,ſuffecerit:alioqui *o ſi.cap.10 lib.2.* enim bubulus quàm nãciſci poterit recẽtiſsimus,ſimul quoq; operi adhibebitur.Primùm itaq;[o] palpebrarũ, & deinde[p] oculi muſculos, quemadmodũ in *p figuræ ca. 11 lib.2.* ſecundo docuimus libro,inquires: in quo opere neruorũ quoq; & uenarũ ar- *Oculi adminiſtratio.* *q 2 fi.cap.2 lib.4 K.* teriarumq́; per oculorũ ſedem ductuũ habenda eſt ratio,[q] ſecundi dico neruo *r eiuſ.fi. L.* rum cerebri paris, &[r] minoris radicis tertij paris. quorũ ramulos facilè adinuenies,ſi eos in pinguedine oculi muſculis obducta perquiſiueris,& præcipuè ſi oſſa ad ſceleti conſtructionẽ integra reſeruare nolẽs, ſerra frontis os ſuperiorem oculi ſedẽ conſtituens,inſtar triãguli priùs execueris: & deinde primùm neruos illos,& poſtea extracto oculo ipſius muſculos indagaueris. aliàs enim oculus cum muſculis illæſo oſſe eſſet eruẽdus,acutiori cultro in oculi circuitu proximè ad os ductis ſectionibus,uſq; ad nerui uiſorij è caluariæ cauitate qua cerebrum continetur egreſſum. Vtcunq; uerò oculum euulſeris, conduxerit *s 18 fi. cap. 14 u,u.* ſemper[s] adhæreſcentem membranã quàm licebit uiciniſsimè ab oſſe dirimere,imò etiam eius portionem qua internam palpebrarum efformat ſedem, oculo appenſam ſeruare. ut interdum adhuc intactis oculi muſculis, cultello *t 18,19 fig. cap.14 θ.* acutiore ad[t] iridem uſque ab oculo, ac ſi cutem à corpore auferres,illam excoriare,& deinde unde ortum duxit rimari poſsis. Aliquando uerò ipſam membranam nõ niſi ablatis oculi muſculis aggredieris, perpendẽs ſemper hac totã anteriorem oculi ſedem,præter corneã tunicam ſeu pellucentẽ duræ tunicæ partem amplecti:illis uerò,totam poſteriorẽ. Cæterùm oculo & muſculis & *u Vt in 16 & 14 fig. cap.14.* adhæreſcente mẽbrana[u] libero,[x] uiſoriũ contemplaberis neruũ,unà cum[y] uenis arterijsq́; ſecundùm ipſum ex cerebro in durã uſq; tunicã exporrectis:dein *x 16 fi. ca. 14 s.* de portionẽ uiſorij nerui lõga ſectione diuides,& cultelli mucrone duræ cere *y 17 fig. ca. 14 δ.* bri mẽbranæ,& tenuis mẽbranæ portiones neruũ inueſtiẽtes,& poſtmodum *z 17 fi. ca. 14 α, β, γ.* nerui ſubſtantiã[z] inquires,ut uelut trium præcipuarũ oculi tunicarũ initia oſtendas,& inſuper uiſoriũ neruum ab oculo[a] diuidas,ut nihil præter durã,ceu *a Vt in 16 fi.cap.14.* exactiſsima quæpiã ſphæra,appareat. Sphæram hanc ſummis digitis ſiniſtræ manus ita apprehendes, ut pollex quidem pupillã, reliqui autem eam ſedem in quam uiſorius neruus implantatur comprehendãt,dein dextra manu acutiori nouacula ſectionem quàm poteris longiſsimã in dura oculi tunica tranſuerſim duces,ut citra cõpreſsionem omnes oculi humores excidere poſsint. Hi enim hac ducta ſectione,oculoq́; in dextram manum aſſumpto, in manus ſiniſtræ uolã ita ſunt demittendi, ut cryſtallinus uitreo elatiorẽ locum habeat: negocium enim confuderis, ſi uitreus ſuper cryſtallinum reuoluatur. Atque id ne fiat uitabis,ſi quum in uolam ex oculo humores prolabi ſinis, oculũ non admodum à uola eleuatũ teneas, & poſterior oculi pars, qua uiſorius neruus inſeritur, uolam magis reſpiciat. Suſceptis ad hũc modum humoribus,& repoſita aliquandiu illa oculi parte ex qua humores prolapſi ſunt, manũ leuiter modicéue inuertes,ut aqueus è uola ſiniſtræ manus profluat, ſolusq́; uitreus *b Vt figura 12 cap. 14.* cum cryſtallino[b] reſeruetur.Mox conſiderabis[c] tunicã palpebrarũ pilis quàm *c 12 fig. ca. 14 h, h ad i. aut tota 11 figura.* ſimilimam,quæ orbiculatim cryſtallino humori connata, anteriorem uitrei humoris ſedem inueſtit, integitq́;. Tunicã hanc cultelli mucrone à cryſtallino humore primùm diuelles, & deinde à uitreo ſubleuatam ſupra chartam aliquam, cui & reliquas oculi partes ſeriatim adhibebis, extendes. Cryſtallinum humorem digitis ex uitreo quàm minimè compreſſum eximes: & uitreo in ſuum locum in charta repoſito, illæſum humorem cryſtallinum ſcri-

pturę alicui primùm impones, & deinde cultelli mucrone ipſius lateri modicè indito, ſcripturę nunc altiùs nũc demiſsius accõmodabis, quî omnia ſpecilli nõ excauati inſtar lõgè quàm ſint maiora reddat, conſideraturus. Porrò ipſius [d] tunicã, quã tenuiſsimę in cepis pelliculę modò tenuẽ ac pellucidã, ſed duriorẽ eſſe diximus, ex ipſius primùm lateribus cultelli mucrone dirimere conuenit: & deinde unguibus ab humore auulſam, ad ſuum in charta locum reponere. Vt uerò cryſtallini humoris diſcas duritiem, poteris illum inter digitos premendo confringere, & poſtmodũ chartæ adhibere. Cæterùm ut tres adhuc reliquas contempleris tunicas, oculi partem ex qua humores deciderunt, ſuper ſiniſtrum pollicem euertes: & ilico [e] quæ ex uiſorij nerui ſubſtantia diſſoluitur tunica ſeſe offeret, aut extenſa adhuc, aut uti plerunq; ſolet, inſtar muci collecta. quapropter tunc ſtylo rurſus uenit extendenda, & quantam habeat amplitudinem, cuiusq; coloris & ſubſtantiæ ſit, inquirendum. Deinde rurſus erit colligenda, ac denique à ſuo [f] principio ubi duntaxat firmatur abſecta, in chartam reponenda. Iam interna uueæ tunicæ [g] ſedes undiquaque eſt conſpicua, in qua primùm ipſius intueberis colores, deinde hamulo uueam à dura diuellens, [h] uenarum ex dura in illam tranſitum, & nigricantẽ ipſius colorem perpendes. quum uerò ad [i] iridem diuellendo pertigeris, ipſius hîc contemplaberis ad corneam firmiſsimum connexum, & [k] pupillam: cuiusque coloris uuea ſit. quà à cornea [l] abſcedit, atque è corneæ regione conſiſtit. Vueam hoc modo diuulſam, & à ſuo exortu ubi firmiſsimè durę tunicæ committitur, diſſectam, in chartã repones, & ſolam iam duram tunicam cum pellucida ipſius inſtar cornu parte contemplaberis, ipſius examinans craſsitiem, & eam partem pellucidam. Vbi & hanc in ſuum ordinem in charta: locaueris, memoriæ omnia commendaturus, uelut ab oculi centro ad extimam uſque ſuperficiem, & hinc rurſus ad centrum ſingula enumerabis: & poſtea, niſi moleſtum fuerit, ſiniſtrum aggredieris, à quo * adhærentem membranam, & [m] muſculos, ut in dextro adminiſtrabis. uerùm in duram quæ uueam ſimul penetret, ſectionem, nullam duces, ſed quam minimè compreſſo oculo nouaculæ mucrone ſenſim [n] ſectionem in dura molieris, non quæ primo iniectu eam diuidat, ſed quæ ſæpius iterata, ad uueam uſq; pertingat. ſectioni deinceps tenuem, ſed retuſum ſtylum inſeres, ac ſenſim uueam à dura dirimes, ut iam commodè forpicula duræ tunicæ ſectionem, quæ orbiculatim oculum ambiat, illæſa interim uuea perficere queas, ut uenarum ex dura in uueam tranſitum, & uuea poſtmodum diſſecta, humorum ſitum paulo melius contempleris. Abſoluta oculi anatome, auditus [o] organum, ſi oſſa reſeruanda minus duxeris, erit aggrediendum. & primùm auris natura euadit conſpicua, ſi à cartilaginea qua conformatur ſubſtantia, cutis utrinque ſeparetur. At auditorii nerui proceſſus difficilius adinuenitur, ſerra tamen maxima oſsis portione, quæ ſupra meatum habetur, & deinde cultro fortiori reliquo oſſe ad meatum uſque execto, membrana in quam neruus degenerat, & huius organi oſsicula euadunt conſpicua. Si enim ſerra meatum tetigeris, omnia uiciabis, & cultro etiam ſubinde nihil promouebis, quòd in anguſto & anfractuoſo meatu, mollis tenuisque neruus facile cum oſsibus diuellatur, contundaturque. Omnia tamen mihi percommodè ſuccedunt, ſi ſerra totam oſsis partem, quæ auditus organum continet, à reliqua caluaria libero, & deinde tranſuerſim ualidiori cultro os uniuerſum impetu diſſeco. Cõuenit autem ita ſectionem moliri, ut ea oſsis ſedes quæ neruum à cerebro procedentem primùm excipit, ab illa ſeparetur, cui auris connaſcitur. Imò, ſi in uno latere negotium parum ex

ſententia

Alia oculi adminiſtratio.

Auditus organi examen.

d 10 fig. ca. 14 d & to ta 9 fig.

e 15 fig. ca. 14.

f 14 fi. ca. 14 l.

g tota ferè 14 fig. cap. 14.

h 15 fi. cap. 14 p, p. & 16 fig. u, u.

i 15 fig. ca. 14 q, q. & 18 fig. θ.

k 15 fi. cap. 14 r.

l 15 fi. cap. 14 à q ad q.

** 18, 19 fig. cap. 14 n.*

m 18 fi. ca. 14 ſ, ſ.

n Vsi tentatũ eſt in 16 fi. cap. 14.

o Exprimitur fig. ca. 8 lib. 1.

ſententia ceſſerit, nihil ſanè prohibet alterum quoq; aggredi, & brutorum cal
uarias, ut bouis & ouis, operi adhibere, quum illis animalibus organum audi-
tus non multum ab hominis fabrica diſcrepet. Rurſus ſi oſſa haud reſeruanda

p 3, 4 fi. ca. 12 lib. 1 K.

putas, ſuaſerim ut frontis os quà ſupercilia ſpectat, paſsim effringas,[p] ſinum
illum quem continet accuratè examinaturus. idem quoq; in oſſe cuneum imi

q 8 fi. ca. 6 lib. 1 C, D, G.

tante moliendum eſt, ut ipſius quoque[q] antra crebro apparentia, & quæ illis
continetur materia in conſpicuo ſint, nihilq́ue ſeptimo hoc libro deſcriptum
lateat. Cæterùm nunc aliquot muſculorum adminiſtratio (dummodo in
uno corpore uniuerſam abſoluturus es anatomen) adhuc ſupereſt, quibus ui
dendis alterum latus ſuffecerit. Aggredieris itaq; muſculos cubitum mouen-
tes, & qui radium, & brachiale, & digitos mouent: mox tibiam mouentes, &
qui femoris motuum autores cenſentur: deinde pedis & digitorũ motuum
opifices ita ſimul cum ligamentis reſecabis, quemadmodum in ſecundo libro
iam multò antè commemoraui. Prorſus enim abs re ducerem, ſi illos muſcu-
los, eorundemq́; adminiſtrandi rationem, uel obiter etiam hîc pertractarem.

Muſculorũ in propoſito hacte nus corpore nõ diſſectorum examen.

Quod uerò ad brachij & cruris uenas, arteriasq́ue & neruos attinet, quum ho
rum duntaxat adminiſtratio nondũ expreſſa ſit, eam nũc aggrediar. Primùm
itaq; à ſummo humero ad pollicis uſque unguem in cute ſectionem adeò leui
ter duces, ut carnoſam membranã non uulneres: deinde ſectionis labris inui-
cem diremptis, omni ſtudio laboriſq́; patientia cutẽ à carnea mẽbrana ita au-
feres, ut adipẽ omnem mẽbranæ adhærere ſinas. ſtudioſeq́; obſerues, ne uenã
quampiam, aut neruulũ cuti connexũ ſinas. & ſi fortè aliquẽ ramum cuti ex-
porrectum negligentia diuiſeris, & cum cute aliquouſq; à carnea mẽbrana ſe-
iunxeris, illum à cute ſedulò reſeca, & carneæ membranæ ita ut prorepebat,

VENARVM, arteriarum & neruorum brachij examen.

r fi. ca. 6 li. 3 d.
s 2 fi. ca. 11 lib. 4, g, h.
t eiuſ. fi. π.
u eiuſ. fi. υ.
x 3 muſ. ta. inter P & Δ.
y 3 fi. ca. 11 li. 4 Ω. & char. 32. de riuati à Φ.
z eiuſ. fig. char. 33.
** 2 fi. ca. 11 lib. 4 ℵ.*

obtẽdito, ac dein cutem quemadmodũ cœpiſti adimito, nullibi cutis aliquid,
neq; in brachio, neq; in cubito, neq; in manu relinquens. Iam[r] uenulas &[s] ner-
uulos obſeruabis, carnoſæ mẽbranæ quà brachium attollentẽ integit muſcu-
lum oblatos: dein[t] primum brachij neruũ, qui carnoſæ mẽbranæ aliquouſq;
in externa brachij ſede exporrigitur, inſuper[u] ramulum tertij nerui[x] inter mu
ſculum brachiũ attollentem, & eum qui brachium pectori adducit, in carno-
ſam membranã hîc in anteriori brachij ſede diſſeminatũ. In poſteriori autem
brachij ſede & inferiori regione externi lateris brachij[y] neruorũ ſurculos ex-
pendes, carnoſæ mẽbranæ à quarto neruo brachium ingrediẽte deriuatos, ſi-
mul cum[z] ramo quem is externæ cubiti ſedi obliquè offert. Mox * ſexti bra-
chium petentis nerui ſeriẽ uniuerſam expendes. ea enim tota carnoſę mẽbra-

a fi. ca. 6 li. 3 inferius a, dein e, e.
b eiuſ. fig. h ad α.
c eiuſ. fig. i. uerſus l, ubi ſuſcipit x, x.
d eiuſ. fi. g.
e eiuſ. fig. r.
f eiuſ. fig. t. ad α.
g eiuſ. fi. u, x, y, z.
h eiuſ. fi. α, β, γ, δ, ϛ.

næ duntaxat exporrigitur. Iam humerariæ ſecundùm internum latus muſcu
li brachium attollentis[a] egreſſum ſpectabis, & ramulos quos hinc inde, donec
cubiti attingat articulum, diſpenſat. Ad cubiti aũt articulum,[b] ramũ obſerua-
bis obliquè deorſum ad communis uenæ cõſtitutionem, ab humeraria diffu-
ſum: dein[c] eum qui ſecundùm radium in poſteriora cubiti ad paruum uſq; fer
tur digitum, axillaris uenæ ramũ ſibi aſſciſcens.[d] Ramum uerò quem hume-
raria rarius ad articuli cubiti profundiora mittit, ſi modò adfuerit, etiam citra
ſectionem expendes, axillaris uenæ[e] portioni animum accommodans, quæ
ſub media lõgitudine brachij carnoſam membranã ſubit. Hãc enim[f] ramum
ad communis uenæ conſtitutionem promere cernes: dein[g] alios ipſius ramos
ſecundùm ulnam, ſeu inferiorem cubiti regionem, ad brachiale ferri ſpecta-
bis: & etiam animaduertes huius portionis ſoboles per interiorem cubiti ſe-
dem uariè admodumq́; implicitè ad brachiale uſq; & manus uolam excurren
tes. Dein[h] communis uenæ ſeriem uniuerſam quoque intueberis, ad ſecundi

brachium petentis nerui[i] propagines animũ dirigens, quæ ab illo producuntur, ſimulatq; in cubiti articulo carneam membranam ex alto adit. adhæc[k] ramum quarti nerui etiam ſpectabis, qui per externã cubiti ſedem ad brachiale uſq; ſpargitur. Neruos digitos implicantes, aliquo pacto etiam modò cernis. uerùm magis conduxerit, eos tum primùm expendere, quũ radices ipſorum ad digitos uſq; perduxeris. Poſtquã itaque hæc omnia non reſecta adhuc carnea membrana diligenter non ſine magno uſu ſpectaueris, illam unà cum ipſis annexis uenis & neruis à ſuccumbentibus muſculis auferes: ac mox[l] muſculum, cuius beneficio brachium pectori adducitur, ad ipſius uſque inſertionem ab illis quibus adnaſcitur partibus liberabis. idem & in[m] illo molieris, qui brachium attollit, & ijs quoque qui ſcapulam mouentium primus & ſecundus habentur: dein clauiculam à ſummo humero[q] reſecabis, &[r] muſculum auferes à pectoris oſſe & clauicula mamillari capitis proceſſui inſertum, &[s] eum qui à ſcapula oſsi *v* referenti implantatur, &[t] eum quoque qui à prima pronatus coſta, tranſuerſis proceſsibus ceruicis uertebrarum inſeritur. Cæterùm quum hos adimis muſculos, parum curandum eſt, num illos auferas illæſos, nonnihilque uulneratos. hîc enim non muſculorum, ſed uaſorum natura uenit diſcenda: & perpetuò cauendum eſt, ne uas, non autem muſculus uitietur. Si itaq; ad hunc modũ accuratè hos muſculos ademeris, in ceruicis uertebrarũ latere neruorũ[u] radices ſeriesq; elegãter occurrẽt, qui ab illis proſiliunt uertebris: atque ita etiam plexum neruorum in brachium excurrentium obſeruabis, à quo ſeriatim cuiuſque nerui digeſtionem perſequêris. Ac[x] primus occurrit, qui muſculo brachium attollenti præcipuè offertur: deinde[y] ſecundus, &[z] tertius. quorum ſeriem cõmodius ſpectabis, ſi capita[a] muſculi cubitum flectentium anterioris illinc unde prodeunt liberaueris, & muſculum à ſubdito illi[b] muſculo ad inſertionem uſque ipſius detraxeris. Mox enim ita præter ſecundi & tertij nerui ad brachium ingreſſum, etiam[c] quarti & quinti & ſexti nerui, & dein[d] arteriæ &[e] axillaris, &[f] humerariæ uenarũ ingreſſum adinuenies, ſenſimq; ſingulorũ diſtributionem ſequêris, quæ in ſecundo neruo obſeruatu eſt prompta: & tertij quoque nerui ſeries ad cubiti uſque articulum in propatulo eſt, uti etiã & quinti nerui & ſexti. Quartus autem neruus, quà ſecundum brachij os uerſus externum illius tuber retorquetur, non occurrit, niſi obliquè ſecundùm nerui ductum[g] muſculos cubiti extenſionis autores diſſecueris, neruiq; progreſſum ita uitiatis muſculis perſequutus fueris. Vbi autem hunc ad externum cubiti articuli latus uſque deduxeris,[h] ramosq; quos hactenus in progreſſu edidit examinaueris,[i] muſculis ab externo humeri tubere principium ducentibus, à ſua origine liberatis, ramos quarti nerui expendes, qui illis muſculis offeruntur: & eam ſequêris[k] propaginem, quę tandem externæ pollicis regioni, ut & indicis quoque & medij ſurculos exhibet. hanc enim leui negocio reperies, ſi[l] muſculo attenderis bifido tendine brachiale extendenti. Iam quarti nerui[m] propago ſimiliter inquirenda eſt, quæ ulnæ exporrecta, ad brachiale uſq; excurrit, &[n] muſculis ab externa ulnæ ſede initium ducentibus ſurculos depromit. Vt uerò reliquum[o] tertij quintiq; nerui, & dein[p] reconditæ axillaris uenæ portionis, &[q] manus arteriæ in cubito & manu progreſſum uideas,[r] muſculorum ab interno humeri tubere originem ſumentium capita ueniunt liberanda: ita enim in anteriori cubiti articuli ſede uenæ & arteriæ, & tertij nerui in cubitum ingreſſus occurret: &[s] eleuato ſecundos quatuor digitorum articulos flectente muſculo, ipſorũ ad brachiale uſque progreſſum etiam obſeruabis, unà cum quinti nerui (qui ſecundùm po-

i 2 fi. cap. 11 lib. 4 Δ, Θ, Λ, Ξ, Γ, Σ.
k eiuſ. figu. cha. 49.
l 3 muſcul. tab. Δ.
m 4 muſcu. ta. Ξ.
o 5 tab. Γ.
p 9 ta. Γ, Δ.
q Vt in 9 muſc. ta.
r 4 tab. Θ.
s 5 ta. R, S.
t 9 tab. C.
u Vt in 2 fi. cap. 11 li. 4 & ultima figu. lib. 4.
x 2 fi. ca. 11 lib 4. f.
y eiuſ. fig. g. & ult. fi. li. 4 S.
z eiuſ. fi. r. et ult. fi. T.
a 6 tab. Θ.
b 7 tab. P.
c 2 fi. cap. 11 li. 4 Φ, dein ✶, dein ϑ.
d fig. ca. 12 lib. 3 N.
e fi. ca. 6 li. 3 m.
f eiuſ. fig. d.
g 9 muſcu. tab. S, T.
h 8 fi. ca. 11 lib. 4 Ψ, Ω, & cha. 32.
i 9 tab. Z, Θ, Λ.
k 3 fi. ca. 11 li. 4 cha. 35.
l 11 tab. Λ.
m 3 fi. ca. 11 lib. 4 char. 37. diffundens char. 38, 39, 41.
n 10 muſ. ta. Λ, Ξ, Γ.
o 2 fi. ca. 11 li. 4 cha. 43.
p fi. ca. 6. li. 3 q. q.
q fi. cap. 12 li. 3 N.
r 1 muſ. ta. V, X, Y, Z.
s 5 muſc. ta. Θ.

dùm po-

dùm poſteriora interioris humeri tuberis in cubitum fertur) portione ulnæ exporrecta, & ſub medio longitudinis ulnæ[t] ramum ſpargente. qui in cubiti exteriora reflexus, externæ ſedi parui digiti & anularis & medij ſurculos offert: quē leui negocio, quum in ſuperficie propemodum ducatur, adinuenies. reliquum uerò quinti nerui & tertij progreſſum reperies, ſi[u] tranſuerſum in interna brachialis ſede repoſitum ligamentum diuiſeris, ac dein exiguo cultello uenæ, arteriæ, & illorum neruorum ſeriem ad extremos uſque digitos perduxeris. Cæterùm priuſquam cruris neruos & uaſa inquires, etiam diligenter obſeruabis neruorū ex thoracis uertebrarum lateribus proſilientiū[x] diſtributionem. quam tunc demum opportunè inuenies, quum ſeduló illorum diſtributione uel in his noſtris commentarijs perlecta, muſculorū diſſectionem perſpectiſsimam habes, qua hîc non minus indiges, quàm ante muſculorū adminiſtrationem abſolutiſsima oſsium cognitione. Quū itaq; ad lumborū uſque uertebras deuentū erit, ab inguine ad pedis uſque pollicem, ſimiliter atq; in brachio, ſectionē duces, cutem ad carneāuſq; membranā diuidens: ut dein uniuerſam femoris, tibiæ & pedis cutē illæſa carnea mēbrana, & uenis & arterijs & neruis, inter hāc & cutē excurrētibus ad ipſam relictis, quoad licebit cómodè, auferas: moxq;[y] quatuor neruorum crus petentium radicis exortusq; inquiras neruos è lumborum uertebris & ſacro oſſe proſilientes, ſecundùm ipſorum ſeriem ſubſequendo. Deductis uerò hunc in modū ſectionis ordine ad crus quatuor ipſius neruis, primi nerui[z] ſobolē expendes carneæ membranæ in externa femoris ſede exporrectam. dein ſecundi nerui[a] ſobolem in anteriori femoris ſede ad carneā membranā plerunq; diffuſam. Hic[b] uenā quoq; obſeruabis per femoris & tibiæ interiora ad pedis uſq; ſummū, ſimul cū ſecundi nerui ſobole exporrectā. Tertij nerui[c] ſobolē carneæ membranæ oblatam inuenies, ſi inguini animum adhibueris. Vt autem quarti nerui[d] ramus in carneam membranam diffuſus occurrat,[e] primum femur mouentiū muſculum ab ilium oſſe & ſacro, coccygeq; ad inſertionem uſq; liberabis, moxq; quarti nerui truncum eumq; ramum ſpectabis. Quo inuento, etiam[f] ramum quarti nerui in carneam membranā iuxta poplitem, femoriſq; humiliora diffuſum inquires, & dein quarti nerui ramos tibiæ cuti multifariam ſimul cum uenis depromptos, in carnea membrana perueſtigabis. & mox ad inguina reuerſus, primi nerui ſeriem in muſculis occultatā, cultello per muſculos quæres, quod & in ſecundo & tertio facies: quanquam cum tertio etiam arteriæ & uenæ[g] propagines inueniendæ ſint, quæ per pubis oſsis foramen in femur delabuntur. Venam autem & arteriam inſigniores femur petentes, diſſectis uitiatiſq; muſculis ſenſim adinuenies: & obſeruatis ipſarum ramis, progreſſum eorundem ſequêris, quà ſecundùm femoris os retorquentur, ac poplitem unà cum quarto neruo adeunt. Vbi tria hæc, uenam ſcilicet, arteriam & neruū repereris, quî in poplite diuidantur perueſtigabis, & muſculis ligamentiſq; uariè diſſectis, uniuerſam ipſorum ſeriem diſces. Quo in opere quantum diligenti, & non ſemel tantum repetita noſtrarum deſcriptionum lectione, & prompta imaginum ipſi reſectioni adhibitione iuuaberis, ipſo uſu facile experieris. Cæterùm ſi ex oſsibus, quæ iam ex pręſenti corpore tibi ſunt reliqua, ſceletum efformare, aut aliàs illa ad oſsium doctrinam inſpectionemq́ue aſſeruare uiſum fuerit, noſtra parandorum oſsium cartilaginumq́ue uteris ratione, quam ad calcem primi libri tradidimus, itaq; uniuerſę mortuorum diſſectioni colophonem adhibebis.

t 2 fig. ca. 11 lib. 4 char. 46.

u 4 muſcul. tab. 8.

x conſpicitur 2 et 3 fi. ca. 11 li. 4.

VENARVM, arteriarum & neruorum cruris examen.

y 2 fi. ca. 11 lib. 4 char. 57, 60, 66, 71.

z eiuſd. fig. cha. 58.

a eiuſd. fig. cha. 61.

b fi. ca. 6 li. 3 Θ.

c 2 fi. ca. 11 lib. 4 char. 68.

d eiuſd. fig. cha. 72.

e 9 muſcul. tab. Γ.

f 2 fi. cap. 11 lib. 4 char. 74. atque ita totā reliquā quarti nerui ſeriem inde pete.

g ulti. figu. lib. 3 i.

DE VIVORVM SECTIONE NONNVLla. Caput XIX.

Quid mortuorum ſectione, & quid uiuorum diſcatur.

PERINDE ſanè ac mortuorum ſectio cuiuſque partis numerum, ſitum, figuram, ſubſtantiæ proprietatem & compoſitionem accuratiſsimè docet: ita quoque uiui animantis ſectio interim functionem ipſam manifeſtò oſtendit, interim ad huius inuentionem ratiocinationes percommodè exhibet. quare etiam meritò in mortuis animantibus primùm ſtudioſi ueniunt exercitandi, ut poſtmodum actionem uſumque partium inquiſituri, promptè uiuum animal aggrediantur. Cæterùm quum corporis permultæ ſint particulæ, differentibus actionibus uſibusque dicatæ: multiplices quoque uiuorum ſectiones eſſe, neminem decet ambigere.

Oſsium ac cartilaginū uſus in uiuo animāte quî uidendus.

In oſsibus quippe, ut ſeriatim ſingula pertractemus, à uiuorum Anatome petimus, num corporis hæc optimum fulcrum ac firmamentum ſint, numq́; omnia his adnaſcantur, adſtabilianturq́;. quum enim uiui animantis os aliquod ruptum cernimus, uniuerſum membrum fracturę ſubiectum collabi, neque amplius firmari intuemur: quod quia crebrius caſu obuenit, in oſsium uſu indagando, uiuorum ſectionem nō magnopere requirimus. Cartilagines quoque ſimili ratione quædam firmare, quum franguntur, diſcimus: in articuli uerò alicuius diſſectione, uidemus quid cartilago præſtet, etiam ſi hanc in uiuo animante non obeamus.

Ligamentorum uſus.

atque ita etiam ligamenti oſſa colligantis uſus in mortuis quoq; uiſitur, ut & ligamentorū etiam trāſuerſim tendinibus obductorum. dum enim[a] trāſuerſum in brachialis interna ſede poſitum ligamentū diuidimus,[b] muſculumq́; digitorum ſecundos aut tertios articulos flectentem ad ſuum principiū trahimus, id uidemus in hoc potiſsimùm factum, ut tendines, quo minus è ſua ſede exurgant, contineat. quanquam id in cane uiuo etiam licebit cernere, ſi obiter cutem à cubito & manu liberaueris, & cultello tranſuerſum in brachiale ligamentum, &[c] alia quæ in externa ulnæ & radij ſede ad brachiale habentur, diuiſeris. mox enim quum canis ſuo impetu digitos flectet, & extendet, tendines è ſuis finibus ſubleuari cernes.

a 4 muſcu. tab. 6.
b 4 muſc. tab. 8. 5 ta. 9.
c 2 muſ. ta. characteres 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Muſculorum uſus & functio quî ſpectentur.

In hac etiam adminiſtratione muſculorum actionem ſpeculabere, quum illos in ſe, ubi maximè ſunt carnei, colligi, craſſeſcereq́ue, & rurſus produci gracileſque fieri uidebis, prout collecti partem attrahunt, aut remiſsi eductiq́; eam ab alio muſculo in cōtrarium uelli ſinunt, aut etiā alioquin ſuam collectionem non exercent. Neq; id hîc in cubito duntaxat eſt obſeruandum, uerùm altiùs ab eodem cane cutis eſt adimenda, ut brachium uniuerſum axillaq́; denudetur, & nerui per axillam in id prorepentes appareant: ex illisq́; aliquem laqueo intercipias, cuius ſeriem in muſculos quoſdam pertinere cognoueris.

Nerui in muſculis uſus.

Verùm quum canis neruorum numerus diſtributioq́; non admodum cum homine conueniat, ſuaſerim, ut quum hanc ſectionem in uiuo cane obiturus es, mortuum quoq; ad manum habeas, in quo neruorum per brachium & cubitum excurrentium ſeriem didiceris, atque ita neruum aliquem inueneris, qui in muſculos quoſdam digeritur: uti ferè illi erunt, quorum alter in homine[d] tertius eſt, ac ſecundùm anteriorem cubiti articuli ſedem in cubitum fertur: alter uerò[e] quintus, ſecundùm poſteriorem interioris humeri tuberis regionem in cubitum properans. Huiuſmodi enim nerui in cane etiam obſeruantur, & illis alicubi priuſquam ad cubiti articulum pertingant ligatis, motus aboletur muſculorum digitos & brachiale flectentium. unde ſi & illum neruum etiam uinculo interceperis, qui in homine

d 2, 3 fi. ca. 11 li. 4 τ et eius lib. ult. figuræ T.
*e 2, 3 fi. ca. 11 li. 4 *. et ult. fig. m.*

mihi

f 2,3 fi. ca. 11 li. 4 Φ, et ult. fig. ε.

mihi [f] quartus numeratur, & ſecundùm humerum ad externum ipſius tuber porrigitur, etiam motus abolebitur muſculorum brachiale & digitos extendentium. Conduxerit autem huiuſmodi neruos laqueis intercipere, quo illis modò in hoc, modò in illo neruo ſolutis, muſculorum motum reſtitui obſerues. Iam muſculo alicui muris forma donato (quales hîc in cubito occurrunt plurimi) longam ſectionem induces, quæ uentrem totum penetret, ut muſculi illius motum, huius ſectionis gratia non perdi expendas. Dum aũt tranſuerſam ſectionem uentri induces, tantum muſculi motum aboleri uidebis, quanta erit ſectionis profunditas. Quum uerò uentrem prorſus diuides, muſculum ad inſertionem ipſius una parte, alia uerò ad exortum colligi retrahiq; obſeruabis. Quòd ſi alterius alicuius muſculi tendinẽ præſcindes, muſculum uerſus exortum cõuelli cernes. Item ſi caput diuiſeris, is ad inſertionẽ contrahetur. Si uerò inſertionẽ & caput unà abtruncaueris, muſculus ad ſuum uentrem ſedemq; quà maximè carneus eſt cõglobabitur: itaq; muſculorũ functio tibi hæc molienti erit obuia. Si aũt priuatim nerui alicuius, aut peculiaris muſculi functionẽ inquirendam duxeris, eum neruum & muſculũ, ut iam in brachio & cubito faciendum pręcepi, aggredieris. Neq; eſt quod hîc prolixè commemorem, qualiter in his adminiſtrationibus canes aut eius generis animalia ligare cõueniat, quum quiſq; pro ſua induſtria, ſi modò in mortuorũ ſectione adamuſſim uerſatus fuerit, hęc omnia rectiſsimè ſit obiturus. Adeò ut de uiua neruorũ muſculorũq; ſectione, nihil dicendũ ſuperſit, quanquã & de neruis recurrentibus paulo pòſt quędã noua ſeſe offerente occaſione ſubijciã. Vt aũt uideas num [g] nerui ſubſtantia, aut mẽbranę illam induentes, animalẽ uim pręcipuè porrigant, opportunè feceris, ſi cutem femoris tibiæ & pedis auferas, ac [h] primo femur mouentiũ muſculo à ſuis exortib. liberato, [i] quartũ femur petentem neruũ inquiras: & huius mẽbranis à nerui ſubſtãtia detractis, expẽdas quî pedis digiti ipſeq; pes adhuc moueantur, ipſeq; neruus concreditũ ſibi munus adhuc utcunq; exerceat. Verùm ſi quis medullę dorſalis munus rimari ſtatuiſſet, uiſurus quî ea læſa, partes læſioni ſubditæ ſenſum motumq; perdant, huic licebit canem ita aſſeri cuipiã aut trunco alligare, ut dorſum ceruicemq; porrigat, quo dein grandiori cultro uertebrarum aliquot ſpinæ præſcindi queant, tandemq; dorſalis medulla ea ſede nudari poſsit, qua illam quis ſecandam arbitrabitur. nihil enim facilius eſt, quàm tunc uidere motum ſenſumq; ſubditarum ſectioni partiũ aboleri. Cæterùm in uenarum uſu inquirendo, uix quoq; uiuorum ſectione opus eſt: quum in mortuis affatim diſcamus, eas ſanguinem per uniuerſum corpus deferre, & partem aliquam non nutriri, in qua inſignis uena in uulneribus pręſcinditur. Item in arterijs, uiuorum ſectionem uix requirimus, quanquam licebit alicui [k] arteriam in inguina procedentem nudare, uinculoq; intercipere, ac intueri, partem arteriæ uinculo ſubtenſam non amplius pulſare. Atque ita leui negotio obſeruatur in arterijs ſanguinem natura cõtineri, ſi quando arteriam in uiuis aperimus. Vt autem certiores fiamus, pulſandi uim non arteriæ ineſſe, aut contentam in arterijs materiam pulſuum opificem exiſtere, uerùm à corde eam uirtutẽ pendere, pręterquàm quòd arteriã uinculo interceptã non amplius ſub uinculo pulſare cernimus, licebit inguinis femoris'ue arteriæ longam ſectionem inducere, & canaliculum ex arundine tam craſſum aſſumere, quanta arteriæ eſt capacitas: & ita illum ſectioni indere, ut ſuperior canalis pars altius in arteriæ cauitatẽ pertingat, quàm ſectionis ſuperior ſedes: & ita inferior quoque canalis pars, deorſum magis ipſa inferiori ſectionis parte protrudatur: ac dein uinculum

Neruorum ſuus examen.

g Intimam nerui ſubſtãtiã, et duas illi obductas mẽbranas oſtẽdit 17 fi. ca. 14 huius libri α, β, γ.

h Vt in 10 muſ ta. liber. uũ eſt n. et uidetur ζ.

Dorſalis medullæ.

i 2,3 fi. ca. 11 li. 4 cha. 71 & ult. figura ι, ι.

Venarum.

k fi. cap. 12 lib. 3. φ.

Arteriarum.

arteriæ

arteriæ circundetur, quod ipſius corpus ſuper canalem ſtringat. Quũ enim id fit, ſanguis quidem & ſpiritus per arteriã ad pedem uſq; excurrit, uerùm tota arteriæ pars canali ſubdita non amplius pulſat. Soluto autem uinculo arteriæ pars canali ſuccedens, nõ minus quàm ſuperior pulſum oſtendit. Quãta uerò uis à corde per arterias cerebro deducatur, poſtea uidebimus: nunc Galeni uiuam in hac demonſtratione conſectionem ſummopere mirantes, qua omnia præſcindi ſuadet quæ cerebro & cordi ſunt cõmunia: ſemper omittens [l] arterias, quę per trãſuerſos uertebrarũ ceruicis proceſſus caput petũt, & etiã non mediocrem portionẽ uitalis ſpiritus in [m] primos durę membranę ſinus, atque ita etiam in cerebrum deferunt: adeò ut nõ mirum ſit, cerebrum diutius in illa àdminiſtratione ſuo munere fungi, quàm cõmodè Galenus fieri arbitrabatur. reſpirat enim in hac ſectione diutiſsimè animal, & aliàs mouetur. ſi uerò currit, itaq; multo ſpiritu indiget, nõ multo pòſt concidit: quanquã adhuc poſtea cerebrũ animalis ſpiritus ſubſtantiã recipiat, ab illis arterijs quas per tranſuerſos ceruicis uertebrarum proceſſus caluariã petere recenſui. Cęterùm hoc loco, ubi de uiuorum ſectione obiter tantum pertractandum duxi, haud propoſui Galeni aut rectè, aut minus rectè celebratas uiuorũ ſectiones cõmemorare: quum hîc abundè fecero, ſi perfunctoriè aliquot ſectiones proferam ſingulis libris dicatas.

l fig. cap. 12 lib. 3 F.

m 7 fi. P, P & Q, Q. 9 fi. S, S & T, T.

Eorum quæ peritonæo continentur functionum examen.

Atque quum iam ad quintum uſq; ſit deuentum, modò de nutritionis organis ſermonem inſtituemus, quorum munus ferè in mortuorum ſectione etiam diſcimus. Videmus enim peritonęum omnium ipſo complexorum organorum eſſe inuolucrum: omentum, ut & meſenterium, uaſorum deductioni & diſtributioni optimè ſubſeruire: uentriculum cibos & potum conficere, hosq; per ſtomachum huc deferri. Quanquam & uiuos canes, qui modò paulo aut multo antè cibum ſumpſerũt, uiuos aggredi, atque ita etiam inteſtinorum munus rimari, nihil prohibeat. Iecoris autem officium, ut etiam lienis, aut renum, aut ueſicæ, in uiuorum ſectione uix melius quàm in mortuorum intueri poſſumus. niſi quis uiuo cani lienem execare uoluerit, uti & ego aliquando feci, diebusq; aliquot canem aſſeruaui. Atque ita etiã renem aliquando execui: uerùm uulneris curatio moleſtior eſt, quàm quæ hinc ſumitur cognitio iucunda. niſi quis non tam organorum cognitionis ratione has ſectiones aggrederetur, quàm ut manũ exerceat, ac abdominis uulnera aptè ſuere diſcat: quod & in inteſtinis ſtudioſe experiendum eſt, quo quis uulnerata conſuere, atque in abdomen quum exciderint, imponere aſſueſcat.

Generationis organorum.

Verùm hæc, perinde ac oſsium luxationes & fracturæ, quas in brutis aliquando molimur, exercendis potius manibus, & rectæ curationi inſtituendæ, quàm organorum officijs indagandis conducunt. Porrò uiuas ſectiones inſtrumentorum generationi ſubſeruientium, indies ferè in ramicum curationibus, & in animalibus quæ caſtrantur obſeruamus. atque illæ propemodũ uaſis ſeminarijs & teſtibus ſpectandis ſufficiunt: niſi quis illam quoq; addere uelit, qua cani ni teſtis ſubſtantiam ex tunica ipſi proximè obducta eximimus, aut etiam à ſeminarijs uaſis teſtis ſubſtantiã unà cum illa tunica reſcindimus.

Fœtuum.

Verùm in fœtuum uiua adminiſtratione iucundum eſt ſpectare, qualiter ſimulatque fœtus aerem ambientem contingit, reſpirare nititur. Atque hæc ſectio opportunè in cane aut ſue obitur, quum non multo pòſt ſus eſt paritura. Si enim ipſius abdomen ad peritonæi uſque cauitatem diuiſeris, atque dein uterum quoque in unius fœtus ſede aperueris, ac [n] ſecundina ab utero liberata fœtum menſæ impoſueris, cernes per pellucidas membraneasq; ipſius tunicas, qualiter is fruſtra reſpirare conatur, & ueluti ſuffocatus moritur. ſi uerò fœtus inuolucra pertuderis,

n 1 ta. fi. 30 li. 5 F. et 2 ta. K. & 3 & 4 ta. Q, R.

pertuderis,ipſiusq; caput illis liberaueris,mox illum ueluti reuiuiſcere, & eleganter reſpirare cernes. Atq; quũ id in uno fœtu indagaueris,aliũ aggredieris: quem ab utero nõ liberabis,uerùm apertũ ex dicta iam fœtus adminiſtratione,uterũ tantiſper inuertes,& prius factæ ſectionis labra extrorſum reflectes, dum alterius proximiq; fœtus infima inuolucrorũ pars ſedes'ue appareat, & hanc ad eam uſq; regionem ab utero detegas,qua is exteriori fœtus inuolucro connaſcitur: & qua ampla ea lienis ſubſtãtiæ ſimilis caro habetur,quę uaſa ex utero in exterius fœtus inuolucrum pertinẽtia intertexit.Eſt enim hac adminiſtratione uaſorũ ille nexus integer aſſeruandus,& reliquũ exterioris inuolucri ab utero detegendum,ut per pellucida fœtus inuolucra arterias per ipſa diſtributas & umbilicũ ſubeuntes, ad uteri arteriarũ rhythmũ pulſare, & fœtũ reſpirationem nudũ conari moliriq; cernas:ac dein effractis pertuſisq; inuolucris fœtum tunc reſpirare,& inuolucrorũ umbiliciq; arteriarũ pulſum perire ſpectes,uteri arterijs adhuc cũ reliquis extra ipſum arterijs pulſantibus. In cordis & pulmonis functionib.pleraq; expendimus,motũ uidelicet pulmonis,& num aſpera arteria eorũ quę bibũtur portionẽ aſſumat: dein cordis dilatationẽ & conſtrictionẽ, ac num idẽ rhythmus ſit pulſus cordis & arteriarũ, item qualiter uenalis arteria diſtẽdatur ac cõprimatur, & quî execto corde animal

Cordis,ipſiq; ſubminiſtrantium partium uſus examen.

θ 2 fi.lib.6. G,G,& I, I. adhuc uiuat.In quibus obſeruandis,magnoperè animali indigeremus lato pectoris oſſe donato,& θ mẽbranas thoracẽ interſepientes tam diſtãtes obtinente,ut diuiſo ſecundùm longitudinẽ pectoris oſſe, ſectionẽ inter eas mẽbranas ad cor uſq; ducere poſsimus,citra thoracis cauitatũ(quib. pulmones cõtinentur) pertuſionẽ.Verùm quum nullũ eiuſmodi animal pręter hominẽ,& non caudatam ſimiã occurrat, in canibus ac porcis,illiſq; animalibus quorũ nobis datur copia,ſectiones ita ſunt aggrediẽdæ,ut prędicta omnia intuearis.Quod itaq; pulmo thoracis motũ ſequatur,hinc patet, quòd ſectione in aliquo coſtarum interuallo ad thoracis uſq; cauitatẽ ducta,læſi lateris pulmonis pars cõcidat,neq; amplius cum thorace diſtẽdatur,reliqua adhuc pulmonis parte thoracis motũ ſequente:quę etiã mox concidet,ſi & in altero latere ſectionem in thoracis uſq; cauitatem molieris. atq; ita animal,etiamſi thoracẽ aliquandiu moueat,non minus morietur,quàm ſi ſuffocatum eſſet. Verùm in hac adminiſtratione obſeruandum uenit,ut ſectionem quàm proximè ad ſuperiorem alicuius coſtę ducas ſedẽ,ne ad inferiorẽ fortè, ſectionẽ dirigẽs,uaſa hàc exporrecta pertundas. tum enim ſanguis illinc proflueret, qui aeris per uulnus immiſsi & emiſsi gratia,ſpumoſus redditus, pulmonis loco tibi imponeret. Incautè enim ſecantib. eiuſmodi ſpuma pulmo eſſe uidetur, ipſiq; pulmonẽ aliquandiu etiã ſua inſita ui diſtẽdi opinãtur. Vt uerò naturalẽ pulmonis cũ thorace ſequelã uideas,ex altero latere duarũ aut trium mediarũ coſtarum cartilagines diſſecabis:& ſectionibus per illarum coſtarũ interualla ductis,ſingulas coſtas extrorſum reflectes,ipſaſq; franges, quo opportunã conſtituas ſedẽ,per quam lateris illæſi pulmonẽ uidere queas.quum enim thoracẽ intercipientes membranæ in canibus admodum pellucidæ ſint,perfacile eſt,per eas pulmonis partẽ thoracis motum adhuc ſequentẽ intueri, ac illis etiam membranis leuiter pertuſis conſiderare, qualiter & ea pulmonis pars intercidat. Priuſ-

p 6 fig. lib. 6 G. quàm tamen eas pertundas, conduxerit p arteriæ uenalis propagines in eam pulmonis partem,quæ iam concidit,manibus apprehendere,& aliquouſq; ab ipſis ſubſtantiam pulmonis liberare:ut diſcas, num illæ perinde atque cor mo-

q 3 fi. lib. 6 D,E,F. ueantur. Cordis enim motus etiam hîc tibi eſt conſpicuus, præcipuè ſi cordis q inuolucrum diuiſeris , & ab illo cor in eo latere detexeris , ubi hanc

adminiſtratio-

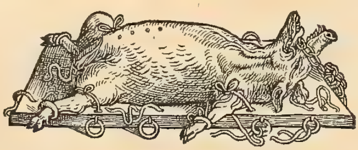
adminiſtrationem moliris. Conduxerit uerò hanc in ſiniſtro latere tentari, ut ſcilicet dextra pulmonis pars adhuc moueatur, & unà uniuerſum arteriæ uenalis truncum manu cõmodè apprehendas. In huiuſmodi quoq; adminiſtratione non inutiliter cordis baſim amplectêris, unoq; uinculo uaſa ab ipſa prodeuntia ſimul & ocyus intercipies, ac dein ſub uinculo cor execabis, ſolutisq; quibus animal colligatum eſt laqueis, currere ſines. Vidimus enim aliquouſq; etiam ita affectos canes, ſed præcipuè feles, cucurriſſe. Cæterùm cordis motus, ut & arteriarũ, rectiùs ſpectabis, ʳſi mox atq; canẽ aſſeri alligaueris, ſectionem à iugulo per coſtarum cartilagines, quà illæ oſsibus continuantur, in utroq; latere acuto admodũ cultro duces, ac mox ab unius ſectionis fine tranſuerſim ad finem alterius ſectionis, tertiam ſectionem in peritonæi uſq; cauitatẽ molieris, & leuato pectoris oſſe cum ipſi coarctatis cartilaginibus, & ſepto tranſuerſo ab ijs liberato, pectoris os ad animalis caput ſurſum reflectes: ac mox diuiſo cordis inuolucro, una manu cor apprehendes, & alia arteriam magnam dorſo exporrectam continebis. Quanquã & hæc omnia melius obibis in ea uiua ſectione, quam inter alias utpote uberiorem in ſcholis exhibere cõſueui. atq; hanc ideo, ſimulatq; nõnulla de cerebro ſubiunxero, perſcribã prolixiùs, ut ab alijs leuiori negocio quoq; aggrediatur. In cerebri igitur ipſiusq; partiũ examine, parum omnino in uiua ſectione uidendum eſt, quũ hîc uelimús nolimus, uel theologorum noſtratium cauſa, memoriã, rationem & cogitationem brutis animalibus adimere debeamus, utcunq; illis cum homine eadem ſit conſtructio: atq; ita Anatomes ſtudioſus, & in mortuorum ſectione uerſatus, nullaq; hæreſi infectus, probè intelligit, quàm malè mihi conſultũ uelim, ſi quòd aliàs longè lubentiſsimè facerem, de cerebri uiua ſectione aliquid inſtituerem. Quòd tamen ad ſenſum & motum attinet, uidere eſt, cerebro ablato utrunq; perire. Atq; hîc eadem indagandi eſt ratio, quam in neruorum adminiſtratione præcepimus. Num uerò cerebrum ſentiat, in homine uenit inueſtigandum: qui quũ id ſcinditur, aut premitur, indicet num dolore afficiatur, numúe quo cerebrum alteratur, ſentiat: uti in capitis uulneribus indies experiri integrũ eſt. Rurſus caluariam canis poſſe frangi, & cerebri uentriculũ aut dextrum aut ſiniſtrum aperiri, ac quî animal motũ perdat, illumq; denuò occluſo uentriculo recipiat, neminem ambigere arbitror. Porrò ſectionẽ quam me deſcripturum paulo antè pollicebar, in prægnante cane, aut ſue aggredieris: quanquam uocis occaſione ſuem accipere magis conueniat. canis enim aliquandiu ligatus, utcunq; illum afficias, ſubinde neq; latrat, neq; ululat: itaq; uocis ablationem aut reſolutionẽ interdum expẽdere nequis. Primùm igitur animal ut ſupinũ iaceat, anterioreq; colli ſedem, & liberũ corporis truncũ porrigat, aſſeri ita quàm poteris ualidiſsimè pro tua induſtria rerũq; copia, alligabis.

ʳ *Vti parata eſt 2 fig. lib. 6.*

Cerebri functionum examen.

Viua ſectio, qua Anatomes ſpeculationi in ſcholis colophon adhiberi ſolet.

HAC figura ſuem aſſeri, quem uiuis ſectionibus adminiſtrandis parare ſolemus, ac ultimo primi libri capite cũ reliquis anatomicis inſtrumẽtis propoſuimus, alligatã cõſpicis, ut modus quo in noſtris ſcholis utimur, aliqua ex parte foret obuius.



Nõ enim arduũ eſt, aſſerẽ quempiã ſumere, cui foramina inſint ligãdis cruribus apta: aut ſi nulla adſint foramina, promptè aſſeri duo baculi ſubijciũtur, illisq; crura aduinciuntur. Inter cætera autem, ſuperioris maxillæ præcipua habẽda eſt ratio, ut illa ualidè aſſeri firmetur. quod feceris catenula, aut corda quapiam robuſtiore ante dentes caninos ligata, ac dein cuipiam aſſeris anulo, aut foramini, aut ut commodius duxeris com-

xeris commiſſa, ut ſcilicet collum exporrectum, caputq́; immotum ſit, & in-
terim animal liberè reſpiret clametq́;. Priuſquã uerò animal ita uincitur, ſpe-
ctatoribus iam in mortuorũ Anatome uerſatis recenſere ſoleo, quæ'nam po-
tiſsimùm pręſenti ſectione ſint uidenda, ne prolixa inter ſecandum dein enar
Spectaſi uiſum fuerit figuram capiti 9 li. 4. impoſitã.
ratio operi obſit, idq́; forſitan dicendo interturbetur. Mox itaq; longam in col
Neruorum recurrentium examen, uociſq́; eorum ſectione abolitio.
lo ſectionem acutiori nouacula duco, quę cutem & ſubiectos illi muſculos ad
aſperam uſq; arteriam diuidat: id cauens, ne ſectio in latus aberret, uenamq́ue
notatu dignam uulneret. dein manibus arteriam aſperam comprehendo, &
illam ab incumbentibus muſculis digitorum duntaxat opera detegens, ad hu
ius latera ſoporales arterias, illiq́; attenſos ſexti paris neruorum cerebri neruos
perquiro. dein recurrentes neruos lateribus aſperæ arteriæ adnatos etiam ob-
ſeruo, quos interdum laqueis intercipio, interdum præſcindo: idq́; primùm
ex altero latere, ut neruo hic intercepto præſecto'ue dilucidè obſeruetur, quî
media uox pereat, totaq́; ambobus neruis læſis intercidat: & ſi laqueos ſoluo,
rurſus redeat. id enim citò & citra inſignem ſanguinis fluxum expenditur, ac
pulchrè auditur, quàm ualidam efflationem animal citra uocem moliatur,
recurrentibus neruis cultello diuiſis. Hinc ad abdomẽ uenio, & acuta ualidaq́;
nouacula ſub ſpuriarum coſtarum cartilaginibus, mucronataq́; pectoris oſsis
ſede ſectionem inſtar ſemicirculi uno ductu ad peritonæi uſq; cauitatem mo-
lior: ex cuius ſectionis medio ad pubem uſq; aliam tento, quæ promptè ſucce
dit, ſi cultrum aut nouaculam peritonæi cauitati indem, itaq; inteſtina & ute
a 6 muſcu. tab. d.
rum fœtibus diſtentũ duabus illis ſectionibus detegẽ, id ſedulò ſtudens, ut a-
ſtantium quidã pollicẽ [a] uaſis obdat, quæ ſub pectoris oſſe deſcendentia abdo
men petunt. illa enim ſola hactenus multum ſanguinis fundunt. Hîc modò ſe-
b 7 muſcu. tab. Δ.
Septi tranſuerſi functionis examen.
ctioni uiciniores hortor, ut manu [b] ſepto tranſuerſo adhibita, ipſius motũ ex-
periantur: diſsitos aũt, ut uẽtriculi & iecoris ueluti in thoracis cauitatẽ aſſum-
ptionem & dimiſsionem ſpectent. Interea in altero thoracis latere longam
ſectionem ad coſtarum uſq; oſſa duco, ad eam ferè regionem, qua coſtæ in car
c Inter T et S 6 muſ. ta.
tilaginem [c] degenerant. & dein ſecundùm coſtarum oſſa trãſuerſas ſectiones
molior, ut oſſa incumbentibus muſculis aliqua ex parte liberem: & inſuper
ſi operoſiorem adminiſtrationem ſequi uiſum ſit, intercoſtales muſculos in
duobus coſtarum interuallis à tunica coſtas ſuccingente auferam, ut dein me-
diam inter illa interualla coſtam ſolarum manuum auxilio à tunica coſtas ſuc
cingente auellam: illaq́; à ſua cartilagine fracta, & deorſum in latus inflexa, ma
gna tunicæ coſtas ſuccingentis appareat amplitudo, quæ pellucida pulmonis
motum utcunq; commonſtret. Hac poſtmodum pertuſa, uidetur quî huius
Pulmonis motuum.
lateris pulmo cõcidat, thorace interim æquè ut priùs moto. Vt uerò id magis
reddatur conſpicuum, plura coſtarum oſſa à ſuis cartilaginibus libero, quàm
d Quaſi paretur 1 fig. li. 6.
poſſum maximè hoc thoracis latus [d] aperiens, ut commodè per membranas
thoracem interſepientes, altera pulmonis pars, quæ in thoracis cauitate non-
dum læſa, pulchrè cum thorace mouetur, ſeſe offerat: ac deinceps illis mem-
branis pertuſis, hæc quoq; mox à perforatione concidere & collabi uideatur.
e Quaſi 2 fi. li. 6. pareretur.
[e] Nunc in altero etiam latere acutiori cultro, una ſectione coſtarum oſſa à car-
tilaginib. libero, & à cartilaginibus pectoriſq́; oſſe ſeptũ trãſuerſum reſeco, ut
cum cartilaginibus, os illud diuulſis thoracẽ interſepiẽtibus mẽbranis, ſurſum
ad collum reflecti queat, cordiſq́; inuolucrum in conſpectu ſit. quod ilico cul
Aqua in cordis inuolucro repoſitæ, & cordis motuũ examen.
tello aperiendum eſt, obſeruandumq́ue, quantum aquæ contineat, & quî cor
agatur. Verùm cordis motui non diu animum adhibebis, quin potius anima-
li iam ferè propter concidentem undique pulmonem ſuffocato ſuccurres:
ut dein

ut dein adamuſsim rurſus cor arteriaſq;,& fœtus in utero cōtentos,quamdiu uiſum erit,examines. Hactenus enim ſanguinis fluxus parum incōmodi animali intulit,ſi modò illa quæ ſub pectoris oſſe repunt[f] uaſa aſtans aliquis obturauerit,ac pectoris os iam ſurſum ad collum reflexum iaciat, itaq; ob uaſorum obliquitatem illa nihil amplius fundant. quod & in uaſis coſtis ſingulis exporrectis fit,quum coſtæ effractæ deorſum euertuntur: ipſeq;,dum ſectionem adminiſtras,uaſa tantiſper dum obliquentur occludere adniſus fueris. Vt uerò uita animali quodammodo reſtituatur, foramen in aſperæ arteriæ caudice tentandū eſt,cui canalis ex calamo aut arundine indetur, iſq; inflabitur, ut pulmo aſſurgat,ipſumq; animal quodammodo aerem ducat.leui enim inflatu in uiuo hoc animali pulmo tantum quãta thoracis erat cauitas intumet,

f 2 fi.lib.6. B,C,D,E.

Num cordis et arteriarū par pulſus ſit,examen.

corq; uires denuò aſſumit,& motus ipſius differentia pulchrè euariat. Inflato igitur ſemel atq; iterum pulmone,cordis motum uiſu tactuq; quantum lubet examinas,& arteriæ magnæ caudicem dorſo explicatam,aut in thoracis cauitate,aut ad lumborum uertebras comprehendis,& ſpectas pariter:nihilq; tibi manifeſtiùs occurrit,quàm cordis & arteriarum pulſuum rhythmus.quo aliquandiu obſeruato,pulmo rurſus inflandus eſt:hocq; artificio, quo mihi gratius in Anatome nullum comperi,magna pulſuum differentiarum cognitio paranda uenit.Quum enim pulmo diu flaccidus concidit,undoſus,formicãs, & uermicularis cordis arteriarūq; pulſus motuſ'ue ſpectatur. inflato aūt pulmone,magnus rurſus & uelox efficitur,miraſq; inæqualitates proponit:&,ut ſemel dicam,hæc adminiſtratio eiuſmodi eſt, qua omnium optimè pulſuum

Fœtuū examē.

naturam medicinæ candidatis proponere ſoleo. Verùm in horum examine fœtuum gratia nunc nō diu hæreo, ſed in aliqua bicorni canis ſuiſ'ue uteri ſede,ſectionem ſuper fœtum aliquem duco ad[g] exterius ipſius uſq; inuolucrum penetrantem:quo deinceps ab utero diuulſo,fœtum cum ſuis inuolucris eximo,& exteriori effracto inuolucro,per interius ualde pellucidū oſtendo, quî fœtus reſpirare conetur,quamq; pulchrè interiori quoque inuolucro fracto aerem ducat.Mox proximum fœtum,quantum poſſum detego,uterum nulla ex parte ab exteriori inuolucro diuellens, ut hic ita fœtus uaſorum natura

g Specta ſimul tabellas 30. figuræ lib.5.

Arteriæ uenalis, & uenæ arterialis motuū examen.

examinetur,uti prius uiuam fœtuum diſſectionem faciendã præcepi. Quum hæc molior,per interuallaq; pulmonem inflari curo, nondum cordis & arteriarum motus latet,uerùm longo admodum tempore animalis uitæ ſuccurritur,& cordis[h] auricularum motus etiam promptè expenditur, perinde ac[i] arteriæ uenalis,&[k] uenæ arterialis:quas ſi non ſat ſit proximè ad cor tetigiſſe, in aliqua pulmonis fibra ipſius ſubſtantiã à uaſis unguibus diſcerpo, & quod hîc animaduertendum eſt,obſeruari ſino,[l] dextrum poſtea cordis aperiens uentriculum,quo conſtet,quî cor illo etiam patente,nihilominus moueatur.[m] Siniſtro inſuper uentriculo unà adaperto,aut media cordis parte tranſuerſa ſectione[n] ablata, ſpectatores moneo,ut auricularū cordis motū nondū quieſcere intueantur.Dein ſi animali ante ſectionē potum colore aliquo infectū porreximus,idq; cibos uarios ſeriatim ingeſſerit, cuiuſmodi humor in pulmonis aſperæ arteriæ ramis occurrat, quæque ciborum in uentriculo ſit ſeries,perquiro: hac diſſectione,toti Anatomicæ ſpeculationi colophonem in noſtris ſcholis perinde addens,atq; huic meæ de Humani corporis fabrica hiſtoriæ nunc illa finem impono.

h 4 fi.li.6. I,K.
i 6.fig.lib. 6 G.
k 6.fig.lib. 6.I.
l patet in 7 fig.lib.6.
m patet in 9. fi. lib. 6.
n uti factū eſt in 11. fi. lib.6.

SEPTIMI ET VLTIMI LIBRI FINIS.

ERRATA POST LIBRI IMPRESSIONEM AB IPSO AVTORE ANIMADVERSA,

ſic emendabis.

In ſecundæ paginæ Præfationis uerſu 20. Aſclepiadum familia, tra.   Paginæ ſecundę figura ad tertiam eſt referenda, iuxta 16 lineam,
9.1. quarta ad ſup.   11. in margine huc attollendum eſt, Gal. lib. de Oſsibus.   32. pars, cubiti ar.   17. in figuræ indicis uerſu 12. quod
20.32 libro   23.20 accommodam   24.42 duæ   32.14 membraneæ fibræ, quæ   33.47 effigiem inibi   34.22 ipſarum   35.23 ſur-
ſum per caua   37.4 cauitatis & formæ cuiuſdam qua oculos munire debet ergò   44.33 illud retrorſum   52.36 terminatur   62.48
neruis his   63.37 cauitas ad frontis oſsis leuitatem in neceſſaria ipſius hic oculorum gratia craſsitie & forma, plurimùm conferens, ca
pax ſit, & qui oſſeis ueluti fibris ſquammulisq́ interſtinguitur, promptè   64.48 formoſiſsimi   65.32 de Neruorum diſ.   66.14 an-
tea V   20 mamillarem   72.38 quàm affabrè Na.   76.27 quinq́ etiam   28 conſpicuus   81.18 eſt, quo   86.13 mucrones inſinuans
90.47 proximis ipſi uertebris   97.20 in margine, canibus plures quinq́   101.48 ſimum   104.56 medullæ   105.28 quamq́ ego
45 mucronem ceſſantem con.   106.4 effodiatur. aut quod Galenus id perinde   6 quatuor eius oſſa   114.4 uertebrarũ quam cor-
poribus ſuis proponunt compage   119.48 proximæ   123.14 quando in libro de Articulis   16 pertractat, libroq́ de Oſsium natura
eundem è ſcapula (uti ſanè eſt uerìſsimum) enaſci docet. Quan.   125.31 primi   127.1 proceſſu   129.18 in margine, oſsium maximum
37 huius   124.42 oſtenditur   129.16 uoce (quam Celſus interim appellato nobis cubito tribuit) clari.   142.29 indice   142.29
hoc   147.39 longitudinem, quoniam oſſa inibi multo quàm ſuprà infràq́ tenuiora ſunt, ipſa ab inuicem dirimuntur, &   45 uix poſt-
brachialis oſsibus   149.8 quòd oſſa, ſi illum   10 qua manu ueluti unico tantum compoſita oſſe   151.1 quatuor digitorum oſsis   23
inarticulatione   29 exiguis uncis   153.19 digitorum articulis occurrit, ſitu cum pollicis oſsiculo reſpon.   21 obtinet. Cæterùm oſsicu
lis ad mediam articulorum ſedem occurrentibus adhuc minora ſpectantur, quæ in duris extremeq́ ſeneſcentibus uiris ad externam di-
gitorum ſedem nonnunquam reperimus, tendinibus digitos extendentibus ad omnes ferè articulos calli in modum innata, aut tendi-
nibus ibidem longo attactu ita indureſcentibus, ut oſſei euaſiſſe uideantur. In   160.44 eas   169.7 contactu non exci.   176.14 diri-
muntur, & dein ſolipedum ferè: non autem biſulcorum talo   186.44 lateris proceſſum   190.10 ratio, oſsiculorumq́ ſeſamo compa-
ratorum, quum hæc adhuc prorſus ſunt cartilaginea, & induratę quodammodo calloſæq́ tendinum ſedes, haud exiguus aceruus refer-
ri huc queat, non   192.22 ut uenæ   193.26 ſit, puerulorũ oſſa coquuntur, quum ſcilicet in   194.25 ſubintrant   45 reijciendas   197.
37 adaptentur   199.12 iugalibus oſsibus traiectus, &   44 oſsibus, ex   200.23 quo   206.5 illorum alicui tantum figuræ peculiaris
ſit   207.23 ὀῤῥοπύγιον, ὀῤῥῶν   207.54 cubitus nobis, Celſo autem brachium nuncu.   208.41 quorundam   213.24 digitorum tertium
os   231.3 fune   242.37 adhuc relicta, ſuperius λ eſt inſignita   250.19 pendet, quæ lati   251.6 integrioris   7 cum pede ſeſe   255.18
egredi   31 inſuper tibiæ ſede   259.28 humerum   29 externam   262.44 implantationem (quando   263.8 capiti mollicie   26 ten-
dinis naturæ exactius indagandæ gratia ſic legito: edoceat. Vti etiam in auium excarne in cruribus ſede, noſtro calci ſimul cum talo tar-
ſoq́ & pedio in motus ſpecie quodammodo reſpondente, ac ueluti tibię loco ab alijs habita, tendinum cum neruis diſcrimen expende-
re promptum eſt, quòd ſcilicet tendines inibi (perinde ac in oſsiculis ſeſamo comparatorum alioquin regione etiam ferè euenit) pror-
ſus oſſei reddantur, ſtylosq́ illos conſtituunt, quibus repurgandis dentibus nonnulli utuntur. Deinde id, quo diſſectionum profeſſo-
rum pleriq́ tendinem   33 inſeritur. & perinde   271.13 intercoſtalibus   14 nectentibus, & muſculis orbicularibus   274.44 quem
ſca.   277.25 pudendo, quam ferè per   283.36 quod   288.4 poteris cul.   295.32 motus   43 agitur: ſiniſtri   318.24 quo   331.1 dex
trorſum   2 ſiniſtrorſum   34 nimis   333.39 ligamentis   337.1 prio thora.   340.23 muſculus (qui nonnullis gemino conſtare princi
pio uiſus eſt) illis   342.11 fuerint ſuppeditatæ   348 Neq́ me   349.1 fieri adhuc conten.   351.23 primam   362.37 obductam   364.
13 referre. Na.   370.31 ri   42 ut &   375.5 ne brach.   379.28 quum   383.6 rectiſsimæ   384.8 qui à   385.30 Cæterùm in   386.7 ſiri
gulos   38 ambientibus inuicem alligantur   393.20 ab origine ſua pen.   396.32 quæ   406.18 patellæ illo ten.   407.14 in margine
adde, Secundi   30 capiti   408.19 tibiam   410.41 connata   45 futuræ   415.18 uerè   418.44 femoris iuxta genu   430.14 appel-
latum   431.3 tibiæ eam col.   432.2 connexui   435.29 quod hic fibulam tibiæ   443.11 arterialis   451.44 axillæ   452.30 aſcribe
quæ etiam præter ſententiam, nimium profectò in fibrarum hiſtoria ad ipſius cenſa, non ſemel me produxit   51 deeſt in margine h
462.20 ſextus in manu digitus   30 ſeptũ tranſuerſum &   467.21 tutius   34 mamillarum   469.29 in margine, Humerariæ per bra-
chium inceſſus   481.16 quod   17 dum utero geritur   484.39 ileum   491.17 ileum   493.36 colligans   499.47 retis texturæ in-
ſtar   500.41 ptas   In penultima linea chartæ X 2 inſignitæ, legendũ in hac editione: quæ ueluti ſub ſiniſtra magnæ figuræ manu re-
poſita, uterum   518.38 exortu   521.14 ſingulos   534.4 in marg. gatur   538.20 uniuerſæ   548.39 obducta, propaginibus quoq́ ali-
quot ab illis neruis donantur   553.31 quarum   567.12 gibbæ   573.3 relicta   580.11 diſtributionibus   12 proximum, continebatur
591.8 quod multis   592.49 in marg. adde, Peritonęi uſus.   598.22 interior   601.13 nullam   602.16 in marg. anteriori   613.32 diſpen
ſatur   617.13 inſtratas   621.26 iecoris   622.37 indidit   627.10 impenſius cõcreſcat   628.7 & uniuerſum corporis ſanguinem   631.
17 femoris   632.3 linea contextus figuræ, adiecti ſimum   636.16 bilioſum   49 Tota hic deeſt linea: quàm illa obliquis fibris inter-
texta. ita namq́ meatus illi iniurijs ferendis redduntur aptio-   637.17 firmantur   639.8 illecebram   642.25 muſculus   42 baſis
647.24 ipſos   648.2 retorqueri   653.11 tuberculum   660.32 perinde   662.49 apertæ   667.15 in marg. uteri   669.40 ſecueris
672.13 tranſuerſim   673.22 complexas continens   675.19 pulmonisq́ fœtus   677.38 pari   678.4 abdomen   682.2 Quum itaq́
ſimplicium dein membranarum, ad   9 cerebro   686.7 ſuperius lienis latus   689.35 hæc omnia, in   709.40 correſpondentes
715.1 uerò   719.12 gis, uti   722.35 frequentius   723.32 liberæ   744.49 nihil   752.30 quæ   753.7 marginis adnotationem re-
pone in finem præcedentis paginæ.   759.15 uarium   771.6 defertur   14 ſeriem   772.8 eorum   775.3 cuiuſdam omnia ipſi im-
poſita   778.44 quidam   779.48 Ac   790.30 turbinatæ fig.   791.7 factam   15 nates primùm   799. penultima
linea, ſedemq́ cryſtallini humoris notat, cui oculi tunica, palpebrarum pilos referens, con-
naſcitur.   Reliqua diligens lector facilè obſeruabit.

RERVM ET VERBORVM IN PRAECEDENTIBVS DE HVMANI CORPORIS FABRICA LIBRIS MEMORABILIVM INDEX,

in quo literæ a & b numeris adiectæ, ſuperiorem & inferiorem paginæ partem ſignificant.

ABARTIculatio 15 a
Abdomen cur ſummus rerũ Opifex oſſe deſtitutũ neceſſariò creari uoluerit 337 b
Abdominis membrana 591 a
abdominis muſculi 334 a
abdominis muſculi trãſuerſi 336 a
abdominis muſculi trãſuerſi à peritonæo ſeparatu difficiles. ibid.b
abdominis muſculorum adminiſtratio duplex 337 b prior, qui fit à muſculorũ exortu obliquè deſcendentis ibid. alter modus ab ipſorũ terminis obliquè deſcendentis 338 a
abdominis muſculorũ altera adminiſtratio, uerſus ipſorum initia obliquè deſcendentis 339 a obliquè aſcendentis, recti & tranſuerſi ibid.
abdominis muſculorum delineatio obliquè deſcendentis 218 a aſcendentis 219 a recti 225.b tranſuerſi ibid.
in Abdominis muſculorũ deſcriptione uarius Galenus 336 b
abdominis muſculorum functionem ineptè medicorũ uulgus aſsignare 337 b
abdominis muſculorum octo adminiſtratio 683 b
abdominis muſculorũ octo deſcriptio. 334 a obliquè deſcendentis. ib. aſcendẽtis. 335 a. rectorũ deſcriptio. ibid.b tranſuerſorum 336 a
abdominis octo muſculorum breuis ènumeratio 334 a
abdominis muſculorum uenæ, ac arteriæ 555 b
abdominis muſculorũ uſus 336 b
abdominis muſculos ſolos nouiſſe uidetur medicorum uulgus 337 a
abdominis recti muſculi adminiſtratio 338 b tranſuerſi 339 a
abdominis recti muſculi pars, qua ſimiæ abundant, & canes 336 a
abdominis ſectio 682 b
in Abdomine cãdidior linea 338 a
abhaumos 207 b
abhans os ibid.
ἄκανθα ibid.a
acceptabulum 12 b
accolarum Alpium, quæ Stiriam ſpectant, deformitas 25 a
acetabulum 12 b
acetabulum femori articulando paratum 158 b
acetabulum herba 669 a
acetabulum in coxendicis oſſe & humero 67 b
acetabuli nomẽ ad quæ tertiò fuerit deductum 670 a
acetabula, quæ ſecundò à ueteribus fuerint appellata 669 b
acetabulorum uteri examẽ 697 a
acies digitorum quæ 208 a
ἀκρόχειρ 142 b
ἀκρώμιον 122 b 123 a. 207 b
ἀκρωμίου ὀστοῦν 207 b
acuale os 206 b
acus uariæ ſectionibus aptæ, cum earundem delineatione 202 a
Adaicon 208 b
Adami morſus os 207 a
additamentum 8 a
additamentum necatum 208 a
adeps ſeu pinguedo πιμελὴ 279 b
ἀδὴν quid 441 b
ἀδενοειδὴς παραστάτης 645 a
adeps quid 279.b ubi ſit copioſior. ibid. quibus ſit copioſior ibid.
adeps cur albeat 280 a
adeps meſenterij 617 b
adeps omenti 606 a eius uſus 607 a
adeps inteſtinis obductus 612 b
adipis adminiſtratio, ſiue reſectio 281 b
adipis copia quibus animalibus attributa 280 a
adipis delineatio 279.b
adipis uſus quis 280 b
adipem etiam carni paſsim attendi 264 a
adipem in thoracis lateribus dorſoq́ occurrentem ne carnis loco habeamus, cauendum 319 a
adipem reponi inter cutem & tendinem uolæ 363 b
adhærens alba'ue oculi tunica. 805 b
adiutorium brachij 207 b adnaſcentia 8 a adnatum, adnexus. ibid.
adoleſcentẽ quendã iuris ſtudioſum apud Patauinos glandis duos obtinuiſſe meatus, quorũ unus ſemini, alter uerò urinæ deſtinatus erat 661 a
adoren 206 a
adſenaſcem 287 a
Aegyptiorum mos in uirginibus proximè nupturis obſeruatus 653 b
Aegyptiorum pudendi muliebris carũculas amputãdi mos 653 b
aer qui in reſpiratione digeratur, cordisq́ & ipſius ſubminiſtrantium partium functionis enumeratio 708 a
aereæ ſubſtãtiæ reficiendæ quas partes natura fabrefecerit, & quæ priuatim uitali ſpiritui ſubminiſtrent 708 a
ætatem complentes dentes 207 a
Agis 208 a
Agitos 207 b
Alacharam ibid.
Alagas ibid.
alæ naſi 184 a
alarum naſi muſculus præſentis capitis in altero latere 5, aut omnium 9 & 10. 290 b in altero latere 6, aut omnium 11 & 12. ib.
Albadaran oſsiculum 154 a
Albertus, Thomas, Scotus, utriuſq; claſsis Theologi, de uermiformium proceſſuũ uſu notati 792 b
Alberti, Thomæ, Scoti, de cerebri uentriculis opinio qualis 774 a
Alberti Magni de ſecretis mulierũ indoctiſsimus liber 667 a
Alchatin 207 b
Alfaick os ibid.a
Algorab ibid. b
Alham ibid.a
Alharta 208 a
Alhoſos 207 b
ἀλινδρομοῦντες nerui 524 a
ἀλλαντοειδὴς ſecundũ fœtus inuolucrum ueteribus cur appellatũ 671 b 673 b
ἀλώπεκες muſculi 355 b
Alraſafe 208 b
alrip. ibid.
Alſahad 207 b
Alſelameet 208 a
Alſelanuat ibid.
alſemſeminiæ ibid.b
Alſochi ibid.
alterati color in nutritione alteranti ſimilis 621 b
Althauorat 208 a

ἀμαρυγαὶ 282 a
ἄμβωνες 13 b
ἄμνιος, ſeu ἄμνιος, membrana cuiuſmodi, & cur à ueteribus ita dicta 671 b. 673 b
ἀμφιβληστροειδὴς inuolucrum 803 a
ἀμφιβληστροειδὴς tunica 517 b
amygdalę faucium quę 721 b
Anatomes profeſſores ridiculè hactenus renum officium propoſuiſſe 691 a
ad Anatomes ſtudium prouehendum, præfectorum Italicorum diligentia & amor 682 a
ad Anatomen cuiuſmodi corpus adhiberi conueniat ibid.
in Anatome docenda, oſtendendaq́, quis ordo ſeruandus 681 a
anatomiæ hactenus obſeruata ratio inutilis 190 a
anatomicorum de inteſtino cæco nugæ 610 b
anatomicorum de pylori ſitu error 598 a
anatomicorum de uenæ cauæ exortu, prolixã eſſe diſceptationem 455 b
anatomicorum de uentriculi cellulis error 598 b
anatomicorum de uentriculi exteriore tunica nimis in fundo carnoſa, error 599 a
anatomicorum uulgatis placitis non leuiter acquieſcendũ 746 a
anatomicis ueteribus auditus oſſicula incognita fuiſſe 206 b
anatomici operis & inchoandi & abſoluendi, qui nã Veſalio pręcipui autores extiterint 46 a
anatomicorũ commentũ, qui bilem in ſuam ueſiculam aſſeruari docent, ut iecur à putredine uindicet 626 a
anatomicorum de cordis oſſe lapſus 117 a
anatomicorum inſtrumentorum delineatio 200 a
anatomicos in orificiorum cordis numero recẽſendo uariare 736 b
Anchæos 208 a
anchoræformis proceſſus 207 b
ἀγκών 135 a. 208 a. 207 b
ἀγκυροειδὴς proceſſus 121 a. 207 b
Ioan. Andreæ Albij, Hippocraticæ medicinæ apud Bononienſes profeſſores clariſsimi, hoſpitalitas 96 b
de Animæ facultatibus ac ſede cõſiderare, medici quoq́ officiũ 741 b
animarum immortalitatis atque euentus diſputationem ſolos Theologos ſibi uendicare 154 a
ἄνδρων 208 a
anima Galeno quid 708 b
animæ ſpecies tres 741 b
animali ſpiritui materiam uitalẽ ſuppeditare 773 a
animellæ quæ 722 a
annuli, quo Turcæ ſagittantes utuntur, effigies 187 a
annulum aureum imprudenter à quodam deglutitum, eundẽq́ ſiue noxa excretũ, Galenus retulit 597 a
ἄνω κοιλία 346 b
ἀνώνυμον os 208 a
anſæ oſsium temporum 207 a
ἀνθρωπὴ aut ἀνθρωπειὴ dicta Herodoto, cutis humana 227 a
ἀνώνυμον os, ſacri oſsis lateribus cõmiſſum 155 b
ἀντιάδες faucium glandulæ quæ 721 b
ἀντικνήμιον 169 a. & 171 a. 208 b
ἀντίχειρ ibid. a
annulus 397 b
anum referens in cerebro orificium 791 b
ἀορτὴ dicta arteria 486 a
ἀπάρθρωσις 15 a
ἀπονεύρωσις, id eſt eneruatio 261 a
apoplectica arteria 482 b
ἀπόφυσις 9 b
ἀπόφυσιν cum ἐπιφύσει ſubinde ab alijs confundi 10 b
appendix 8 a
appendices in ætate prouectioribus pertinacius adhærere ib. b
appendices interdum oſsium capita Galeno dici 11 b
appendices non ſolum grandioribus oſsibus contingere 9 a & quibus potiſsimum eod.
appendices ſinuum medullam cõtinentes, non eſſe opercula 8 a
appendicũ femoris, ilium oſsis, &c. delineatio 6 b
applantatio 8 a (rentiæ 10 a
appendicum & proceſſuum diffe
ἀπενθισμένον inteſtinum 611 b
aqua in cordis inuolucro cuiuſmodi 728 b. eiusq́ cauſa ibid.
aqua intercuti laborantis lien cuiuſmodi 627 b
aquæ in cordis inuolucro repoſitæ, & cordis motuum examen 823 b
aquæ nouem libras in puellæ cerebri cauitate repertas 24 a
aqueus humor 805 a
Arabes, tres in pene meatus, cum unus tantum ſit, falſo enumeraſſe 650 b
arabum copia in confictione nominum improbata 453 b
arabum doctrina, de muſculis uirilibus & muliebribus improbata 340 b
ἀραχνοειδὴς dicta oculi tunica 801 b
ἀρχὸν inteſtinum 611 b
arcualia oſſa 206 b
arcualis ſutura ibid. a
areſfatu 208 b
Ariſtoteles de numero coſtarum in homine, notatus 111 a
Ariſtoteles quid ſub nerui nomine precipuẽ intellexerit 19 b
Ariſtotelis de crurum in animalibus flexiones dogma 175 b
Ariſtotelis de auditorij organi meatibus, lapſus 66 a
Ariſtotelis ſententia de dentium numero notata 58 b
Ariſtotelis locus de articulorum motu 85 a
Ariſtotelem, ubi de epiglottide agit, perperam ab interpretibus intellectum 188 a
Ariſtoteli omenti pars colon dorſo colligans, pro omento non habita 605 a
Ariſtotelis de lienis uſu, ſententia expenſa 629 a
Ariſtotelis de poſtbrachialis oſsibus ſententia 146 b
Ariſtotelem falſò cordis inuolucro pinguedinẽ tribuiſſe 727 b
Ariſtotelis de quadrupedum genu articulo lapſus 175 b
Ariſtotelis de ſeminalibus arterijs ſanguine deſtitutis opinio reiecta 646 a
Ariſtotelis notata ſentẽtia de ſenſu cutis 278 a
Ariſtotelis de ſepto trãſuerſo ſententia 348 a
Ariſtotelis lapſus de ſuturarum in uiris ac mulieribus differentia, deq́ canum caluarijs 32 b
Ariſtotelis de tertio cordis uentriculo lapſus 736 b. item de uentriculorum numero pro animalium mole uariare ſolito ibid.
Ariſtotelis nullam generandi ſeminis uim teſtibus tribuentis, ſententia 647 b
Ariſtotelis de mammillarum τριχιῶσει ſententia 677 b
Ariſtotelis de mamillarum ſitu ratio, non omni ex parte uera 679 a
Ariſtotelis locus de oſsium per clauum connexu, & de ſitu tali 18 b
Ariſtotelis de thorace ſententia 110. a
Ariſtotelis de oſsium continuitate locus 19 b
Ariſtotelem feminarum ueſicam adeò in corporis alto repoſitã, non uerè arbitratum eſſe 296 a
Ariſtotelem homini octo coſtas tribuiſſe 111 a
Ariſtotelis libri de animalium hiſtoria 111 b
Ariſtotelẽ nõ eſſe audiendũ, quũ ab aure ad cerebrum nullũ pendere meatum aſſerat 66 a
armalia oſſa 206 b
armus ſummus 270 b
armi ſummi nomina ibid.
arquato laborantis lien cuiuſmodi 627 b
arteria quid, & quis eius uſus 439 a

arteria ad humiliorem meſenterij ſedem 491 b
arteria ἀορτὴ Ariſtoteli quæ 486 a
arteria dextri & ſiniſtri lateris ab umbilico in magnam exporrecta 556 b
arteria dextrum brachium petens 488 b
arteria pubis oſsis foramen tranſiens 492 b
arteria apoplectica, lethargica, ſomni ſubeteni, quæ 482 b
arteria Hippocrati, Platoni & Ariſtoteli, quæ 439 a
arteriæ ac uenæ in muſculorum fabrica uſus 261 a
arteriæ ac uenæ, uentriculum petentes 599 b
arteriæ ac uenæ gracilium inteſtinorum 609 b
arteriæ & uenæ coli & recti inteſtini 612 a
arteriæ cauum iecoris, & bilis ueſiculam petentis figura 559 a
arteria cur cauæ ſolum iecoris ſedi exporrecta 522 b
arteriæ cur pluribus tunicis quàm uena, conformatæ 440 a
arteria aſpera ex quibus conſtet 185 b
arteria aſpera reſpirationis inſtrumentum, ac uocis principaliſs. organum 185 b
arteria aſpera ueteribus cur primùm ſimpliciter fuerit appellata 714 a
arteriæ aſperæ cartilagines quomodo inuicē colligentur. 717 a
arteriæ aſperæ cartilaginũ coordinationis ratio 719 b
arteriæ aſperæ commiſſa corpora 714 b
arteriæ aſperæ connexus 715 b
arteriæ aſperæ cõſtitutionem cur cartilago ſubeat 718 b
arteriæ aſperæ duæ tunicæ, exterior. 717 a interior ibid.
arteriæ aſperæ, & ipſius cartilaginum figuræ 184 b. 185 a
arteriæ aſperæ examen 752 a
arteriæ aſperæ exterior ſuperficies qualis. 715 b. item interna 716 a
arteriæ aſperæ fabricę cõſtructionis neceſsitas 718 a
arteriæ aſperæ appellatio quando cœpta 439 b
arteriæ aſperæ figura. 184 a eiusꝗ cartilaginum deſcriptio eod. & 185 per totum
arteriæ aſperæ forma 715 a
arteriæ aſperæ gratia datum homini collum 77 a
arteriæ aſperæ membraneam ſubſtantiã oportuiſſe extrui 718 a
arteriæ aſperæ natura ubi pertractetur 185 b
arteriæ aſperæ numerus ac ſitus (714 a
arteriæ aſperæ pulmoni inſertæ delineatio 707 a
arteriæ aſperæ ſubſtãtia quib. cartilaginibus conſtituatur 716 b
arteriæ aſperæ tunicas aptiſsimè extructas eſſe 719 b
arteriæ aſperæ uſus præcipuus quis 726 a
arteriæ aſperæ uſus, ipſiusꝗ conſtructionis ratio. 717 b. ſitus ratio ibid.
arteriæ cõſtructionis ratio 440 a
arteriæ corpus quale, & duæ ipſius peculiares tunicæ 439 b
arteriæ in femore ſeries 493 a
arteria magna, eiusꝗ ortus 736 a
arteria magna unde principiũ ducat, & in quos ramos ipſius pars aſcendens digeratur. 483 b
arteria magna quartũ cordis uas, eius'que orificium cuiuſmodi 736 a
arteriæ magnæ membranæ cuiuſmodi 739 a
arteriæ magnæ ortus diſceptationem apud medicos & philoſophos longè minorē eſſe, quàm de uenarũ neruorumꝗ principijs 485 b
arteriæ magnę ortus non contro uerſus ibid.
arterię magnę per thoracem & iugulum & collũ diſtributionis examen 749 b
arteriæ magnę caudicis bipartitio. 486 b. partis aſcendentis diſtributio, ac primũ quæ ad ſiniſtri lateris primam coſtam oblique tendit. ibid. quæ ſiniſtram axillã petit. 487 b. quę dextrã. ibid. maior portio ſuperiora corporis petens. 488 b. ſoporalis ſiniſtra. ibid. dextra. ibid. ſoporalis ad caluariã ſeries 489 a
arteriæ magnæ per uniuerſum corpus delineata diſtributio 483 a. eiuſdemꝗ in duos truncos bipartitio. 482 a. aſcendentis partis delineatio. ibid. quæ axillam petit. 482 b. ſoporariæ utriuſque delineatio. ibid. caluariam petens 484 a
arterię partis deſcendentis diſtributio delineata. ibid. b quę ad inferiora coſtarum interualla, ſeptum, iecur, bilis ueſicam, uẽtriculum, lienem, duodenũ, coliꝗ partem. 484 b. 485 a. quæ ad renes utrinque ibid.
arteriæ magnæ trunci amplioris deſcendentisꝗ in ſuos ramos ſeries 489 b
arteriæ magnæ truncorum diuiuiſionis ſupra os ſacrum factæ ſeries 492 a
arteriæ omenti 606 a
arterię ortus 456 a
arteriæ magnæ ſupra os ſacrum facta diuiſio, eiusꝗ ſupra cauam aſcenſus. 492. a partium huiuſce diuiſionis diſtributio, ibid. quâ pubis oſsis foramen tranſit. ibid. b. per femur, tibiam & pedem diſtributio 493 a & b
arteriæ magnæ & cauæ uenę diſtributionum ſub oſſe ſacro examen 693 b
arterię magnæ ſuper cauam uenam aſcēſus, ambarũꝗ ſupra ſacri oſsis initium diuiſio 492 a
arterię magnæ ſeries in peritonęi amplitudine quomodo obſeruanda 690 b
arteriæ magnę in meſenteriũ excurſus 616 b
arteriæ magnę ſeu arterialis uenę radicis figura 116 b
arteriæ magnæ cum corde ſitus delineatio. 702 b eiuſdem orificium 703 b
arteriæ magnę nõ idē cum ſtomacho per ſeptum foramē 594 b
arterię partis deſcendentis diſtributio. 489 b. quæ ad inferiora coſtarum interualla. ibid. ad ſeptum tranſuerſum 490 a. quæ ad omentum, iecur, bilis ueſiculam, uentriculũ, lienem, duodenũ, coliꝗ partē accedunt portiunculę. ibid. ad meſenteriũ & renes. 491 a. ad partem meſenterij humiliorem, & ad lumborum uertebras, ad carnes abdominisꝗ latera ibid. b
arteriæ ortus ſedes 485 b
arteria præcipua meſenterium accedens 491 a
arteriæ ramis, cuius pulſum ante brachiale exploramus. 488 a. eiuſdemꝗ delineatio 483 a
arteriam ſoporalem non ferri per idē foramē cũ tertio & quarto neruorum pari 65 b
arteriæ, in ueſicã diſtributæ ratio (636 b
arteriæ neꝗ à cerebro, neꝗ ab extremis corporis partibus naſcũtur 485 b
arteriæ tertiæ ſeries 500 b
arteria uenalis, eiusꝗ ortus 735 b
arteria uenalis quid 503 a
arteriæ uenalis appellatio, & deſcriptio eius, &c. 738 a
arterię uenalis eiuſdēꝗ orificij delineatio ubi quærenda 735 a
arteriæ uenalis membranæ cuiuſmodi 738 a
arteriæ uenalis & magnæ mēbranularum uſus 745 b
arterię uenalis ad cordis baſim & pulmonem connexæ delineatio 702 b
arteriæ uenalis pulmoni inſertæ delineatio 707 a
arterię uitalem ſpiritum fœtui deferentes 636 b
arteria uenalis pulmoni cur ſituti (lis. 726 b
arteriæ uenalis in corpore ratio 745 a. eiuſdem uſus 726 a
arterię uenalis, & uenę arterialis motuum examen 824 b

arteriæ ad inferiora coſtarum in-
terualla. 489 b. ad ſeptum trāſ-
uerſum 490 a
arteriæ ad lumborū uertebras &
carnes abdominisq́ latera. 491 b
arteriȩ coronales. 486 a. earūq́ de-
ſcriptio & ortus ibid.
arteriæ duȩ 441 a.
arteriȩ ac uenȩ renib. ſublatȩ. 491
a item ab umbilico 492 b
arteriæ ſeminales. 491 a. earun-
dem delineatio 484 a
arteriæ ſeminales quando in ortu
obſeruādæ. 690 b (pertes. 646 a
arteriæ ſeminales, an ſanguine ex
arteriæ ſupra ſacrū os diuiſio deli-
neata. 484 b per crura diſtri-
butio 485 a
arteriȩ tunicȩ peculiares binȩ. 439
b tunicæ aſciticiæ 440 a
arteriæ tres ex altero latere calua-
riā ſubeūtes. 496 b quȩ in pri-
mū durȩ mēbranæ ſinū exhau-
riuntur. ib. tertiæ caluariam pe
tentis arteriæ ſeries. 500 b om-
nium delineatio 502 a & b
in Arteriarū ac uenarum natura
artificium 441 a & b
arteriarum Anatomes ratio. 687 a
arteriarū p abdominis muſculos
repentiū adminiſtratio 683 b
arteriarum per brachium & manū
tendentium examen, 815 b. 816 a
& b per crura 817 a
arteriarū diductibus ſubditæ glā-
dulæ 794 b (ratio. 522 b
arteriarum in iecur excurrentiū,
arteriarū & uenarū in animali nu-
merus 440 b (atio. 494 b
arteriarū & uenarū cerebri deline
arteriarum & uenarum in inteſti-
nis ratio 614 b
arteriarum examen 819 b
arterias naturam recondere. 488 a
arterias neq́ à cerebro, neq́ extre
mis corporis partib. naſci. 485 b
arterialis uena, eiuſq́ ortus. 735 b
arterialis uena quid 503 a
arterialis uenæ, ac arteriæ uenalis
delineatio 502 a
arterialis uenæ membranæ 738 b
arterialis uenæ membranarum o-
rificij ratio 744 b
arterialis uenæ orificij ac membra
narum examen 751 b
arterialis uenæ uſus præcipuus
quis 726 a
arterialis uenȩ uſus, & ipſius con
ſtructionis ratio 743 b
ἀρθρωδία ibid. (natura. 16 b
arthrodiam quando conſtituerit
ἄρθρον 11 a. 15 a. 20. b
ἄρθρωσις 15 a
articulus 11 a. 12 a. 15 a, 20 b
articulatio 15 a
articuli capitis motib. parati 85 a
articuli duplices quib. modis for
mentur 17 a
articuli oſſa mutuò eſſe contigua,
neque ab inuicē abſcedere. 87 a
articulum Hippocrates & Gale-
nus quid nominarint 11 b
articuli 208 a
articuli aſcendentibus & deſcen-
tibus proceſsibus parati 73 b
articuli cur diuerſa cōpoſitionis
forma connectantur 15 b
articulorū compoſitionis triplex
forma 16 a
articulorum maxillæ ligamenta
296 b
articulorum motus non eadem rā
tio 15 b
articulorum quibus digitorū oſſa
inuicem, & cōterminis oſsibus
committūtur ratio 150 a
articulos omnes non iiſdē agi mo
tibus 15 b
artuum capita, non rectè ἐπιφύσεις
& κονδύλους à Galeno dici 11 b
arundo maior cruris. 208 b. minor
cruris ibid.
arundo maior & inferior brachij
208 a. minor brachij 207 b
ἀρύταινα, ἀρυταινοειδὴς cartilago. 187 a
aſaid 207 b
aſcam 208 a
aſeid 207 b
aſeth ibid.
aſoan 206 a
aſſer os 207 b
aſſeres uiuis ſectionibus accom-
modi 202 b
aſſerum nexus 18 b
ἀστράγαλος 176 a. 208 b
ἄστριος ibid.
Athlas uertebra 207 a
Athlantis nomē à quibuſdam ſe-
ptimæ duntaxat ceruicis uerte
bræ attribui ibid.
αὐχὴν 12 a. 207 a
auditorius meatus 66 a
auditus inſtrumentum. 806 b. idē
anatomicis parū probè cogni
tum 516 b
auditus organum examen 814 b
auditus organi oſsicula quatuor
188 b
auditus organi oſsiculorum uſus
45 b. & harmonia ibid.
auditus organo parata cauitas
magna, & foramina ab ipſa edu
cta, ac demum quinti paris ner
uorum in illam ſeries 44 a
auditus organorū cōſtitutio. 45 b
Auguſtanæ mulieris textricis hi-
ſtoria 627 b (45 b
auditus ratio difficilior cognitu
aures nonnullis hominibus mo-
ueri 288 b
auricula ſiniſtra cordis 740 b
auriculæ dextræ cordis ſubſtātia
& nexus ibid. a
auris cartilago 183 a
auris cartilaginis uſus ibid.
in Auris pinnulā cur nulla cartila
ginis portio exporrigatur ib.
auris utriuſq́ cartilago 189 b
aurium oſſa. 206 b ſitus 22 b
aurium iecoris ſitus 618 b
axillaris uenæ & humerariæ per
brachium, cubitum, & manum
ſeries 469 a
axillaris uenæ in brachio conſiſtē
tis ſeries 470 b
axillaris uenæ in duos truncos
præcipua diſtributio 471 a
axillaris uenæ portionis cutē ſub-
euntis ſeries ibid. b
ἄξων 86 b
ἀζύγου dictæ uenæ ortus 461 a

B

BAliſtæ os, ſeu nux
208 b
baſillare os, ſiue baxil
lare 206 b
baſillare nomen, cuneiformi oſsi
priuatim inditum 206 b
βαθμίδες. 13 b. qui Hippocrati dicā-
tur. ibidem 130 b
βάτος 263 a
Belgarum capita cur ſint oblon-
ga 23 b
Belloarmati inſignis iuriſconſul-
ti hiſtoria 628 a
βελονοειδὴς proceſſus 38 b. 206 b
bilis flauæ meatus cur inteſtinis
& non uentriculo implantetur
625 b
bilis flauȩ natura & munus. ib. a
bilem flauam quò expurgari con
duxerit 624 b
bilis in inteſtina defluxus utilitas
626 b (tio. 622 b
bilis meatuum in iecore ſitus ra-
bilis ueſiculȩ examen 752 b
bilis ueſiculȩ, eiuſdēq́ meatuum
delineatio 629 a
bilis ueſiculæ in uentriculū mea-
tus. 601 b. in iecore. 621 a. eorūq́
ſitus ratio 622 b
bilis ueſiculȩ meatus cur duode-
no inſertus 624 a
bilis ueſiculæ meatus duodeno
inſertus an propaginem uentri
culo offerat ibid.
bilis ueſiculæ meatus in iecore
621 a
bilis ueſiculæ meatus portionem
in uentriculum porrigi nullam
uel minimā, preterquā in uno
triremiū pontificis remige Ve
ſalium animaduertiſſe 624 b
bilis ueſiculæ ſitus, forma, ſub-
ſtantia, uenæ, arteriæ & nerui
623 a
ex Bilis ueſicula meatū in uētricu
lum nō ſemper deduci 624 b
bilis ueſicula carentes quoſdam
reperiri, ab Ariſtotele & Pli-
nio memoriæ proditum 625 b
bili excipiēdæ & emittendæ mea-
tus parati 623 b
billioſis naturis quid ſit familia-
re 625 b
βόθρια 57 b
Boum ſcutiformis cartilago, ab
hominis

hominis quantum uariet 186 a
Brabantis omentum plumæ nomine dici 607 a
brachiale quid 208 a
brachiale ab ulna diuidens cartilago 139 a
brachiale mouentium muſculorum adminiſtratio.388 a primi & ſecundi.ead. tertij.390 a.quarti 391 a
brachiale mouentium muſculorum deſcriptio. 378 a. primi. ib. ſecundi & tertij. ibid. quarti 379 a. muſculorum omniū munus ibid.
brachiale mouentium muſculorū delineatio, primi.222 b. ſecundi. 219 a. tertij.236 a quarti 241 b
brachiale octo oſsibus conſtrui inter ſe forma differentibus 142 b
brachiale proprio motu in ſupinum & pronum nō agi 379 b
brachialis ad dorſum ꝓportio.175 a
brachialis cum radio articulatio 139 a
brachialis cartilaginoſum os q̄dnam ueteribus dictum 144 a
brachialis cur duo oſsiū ordines 143 a
brachialis primū os quot oſsibus conterminum ſit.144 b. quot ſecundum & tertium. ibid. quot quartū, quintū, ſextū, ſeptimū & octauum 145 a b
brachialis oſsis nomina 208 a
brachialis oſſa, quibus ſedibus, ligamentis, & cartilagine obducantur 143 a
brachialis oſſa quot alijs oſsibus contermina 144 b
brachialis oſſa nectentiū ligamentorum deſcriptio 385 a
brachialis oſsiū delineatio 141 a
brachialis oſsium nomina 143 b
brachialis quartum os, quę ſibi peculiaria uendicet.143 b. cui oſsi committatur 144 a
brachialis quartum os, cui ordini aſſcribendū ueniat ibid.
brachialis quinti oſsis proceſsus 146 a
brachialis rectum os appellatum cuiuſmodi 144 a
βραχίων, brachium 129 a.207 b
βραχίονα quid appellet Hippocrates 123 a
brachium paruum 207 b
brachij parui nomina ibid.
brachium totum, manus Hipp. & Galeno dictum 142 b
brachij adiutorium.207 b. canna, eod.
brachij, cubiti & manus excoriatio 388 a
brachij motus 15 b. & quot 311 a
brachij motorum muſculus quiſpiam à Galeno deſcriptus, quo ſimię & canes abundant, homines carent. 317 a. eiuſdemq́ deſcriptio.ibid. & adminiſtratio 318 b
brachij motorum muſculus primus, quo pacto duorū loco haberi poſsit 312 b
brachij motorum ſecundus muſculus perperam à Galeno in plures diuiſus 320 b
brachij motorum quintus, circūuertentium primus, à Galeno non deſcriptus 318 a
brachij os 129 a
brachij os ſeu humeri in omnibus animalibus ſcapulæ inarticulari 119 a
brachij oſsis nomina 207 b
totius ligamentorū deſcriptio. 385 a. adminiſtratio 388 a.389 a
brachium ac ſcapulam mouentes muſculi, in quibus animalibus ab homine maximè uariēt 320 a
brachiū attollens muſculus quis 314 a
brachium attollentibus muſculis deſcribendis Galenus uarius. 315 a
brachium circumagentes muſculi tres, atq; eorum ortus 317 b
brachium deorſum trahens alius muſculus, quo ſimiæ, canes, & alij permulti quadrupedū abundant 317 a
brachium mouens quiſpiam muſculus, malè à Galeno aſsignatus 313 a
brachium mouentiū primus muſculus unde 311 b
brachium mouentium primi muſculi fibras uariare ibid.
brachiū mouentiū ſecundi muſculi origo & functio 314 a
brachium mouentium tertius muſculus, non rectè à Galeno inter circūuertentes brachiū relatus 315 b. & 320 a
brachium mouentium quarti muſculi ortus ac functio nō rectè à Galeno tradita 316 a
brachium mouentiū muſculorum adminiſtratio.318 b.primi.319 a. ſecundi.ibid.b. & 320 a. tertij 321 b. quarti. 320 b. quinti, ſexti & ſeptimi ibid.
brachium mouentiū muſculorum deſcriptio. 311 b.primi.ib. ſecundi.314 a. tertij.315 a.quarti.ibid.b quinti.317 b.ſexti ſeptimiq́.318 a
brachium petentes nerui 541 a
brachium pectori adducens muſculus, quo ſimię abundāt.312 b item alius muſculus, quo ſimię abundant, quem Galenus omnes qui illum præceſſerunt latuiſſe iactitat 317 a
βρέγματος oſſa 206 b
βρόγχος quid 716 b
βρόγχια quæ ibid.
brutorum cerebri conſtructionē ab hominis non differre 773 b
buccas mouentium muſculorum delineatio, primi & ſecūdi.217 b.tertij & quarti. 220 b. quinti & ſexti.217 b ſeptimi & octaui 220 b
buccas & labra mouentiū muſculorum deſcriptio.288 a.primi & ſecundi.ib.tertij & quarti.289 a & reliquorū quatuor.290 a. eorundem adminiſtratio.291 a.primi & ſecūdi.ibid. tertij & quarti. 292 b. & reliquorū quatuor. ibid.a & b
buccella 12 b

C

Cæcum foramen 65 a
cæcum inteſtinū cuiuſmodi.362 b & 610 a. in cane, gliribus & ſciuris cuiuſmodi ibid.
cæcum inteſtinum unde primum dictum.611 a. unde principium ducat ibid.
cæci inteſtini non unum, ſed duo ſibi proxima orificia eſſe, quomodo ſit intelligendum 610 b
cæci inteſtini ortū in cane & homine uariare ibid.a
cæco inteſtino cur natura appendicem formarit 611 a
Cælij Rhodigini lapſus 79 b
calaminum os 206 b
calamo aſsimilatus ab Herophilo cerebri ſinus 787 b
calcar capitis 206 b
calcar pedis 208 b
καλλικρέας quid 606 b
calloſi corporis ac ſepti uſus 785 a
calloſi corporis initiū, ſeu cū reliqua cerebri ſubſtantia cōtinuitas.784 b.ſedes & nomen. ib. a ſinus lateribus adiacentes ib.
calloſi corporis ſuperioris ſuperficiei examen 809 a
calor ingenitus corpori, Galeno anima.708 a
calua 206 a
caluaria ibid.
caluaria ad cerebri Anatomen qualiter aperienda 807 b
caluaria cur non ſolido oſſe conſtet 32 a
caluaria cur pluribus oſsibus efformata.14 b
caluaria, ueluti galea & murus immobilis cerebro circumpoſita 110 b
caluaria canina 32 b
caluariæ anterioris humanæ & caninæ figura.46 b.& ratio ib.& 59 b
caluariæ baſis interna ſedes 60 b
caluariæ baſim palatumq́ exprimens figura 48 a
caluariæ figuræ 21 a
caluariæ forma aptiſsima quæ 22 b
caluariæ internæ ſedis pars ſuperior 61 a

caluariæ nomina diuerſa 206 a
caluariæ pars, in qua ſagittalis ſutura in coronalem incidit, cur ſit molliſsima, rariſsimaq́ 37 a
caluariæ pars ſuperior, quæ uocatur maxilla 49 a
caluariæ ſedes lapidoſa 206 b
caluariæ ſinus duræ membranæ uaſis cedentes 67 a
caluariæ ſquamæ 25 b
caluariæ cur ſuturæ 32 a
caluariæ tam integræ quàm ſeiunctæ figura 25 b. 26 a b
caluariæ uiginti oſſa 188 b
caluariæ ſenum ſuturis deſtitutæ 33 a
caluariæ tabulæ 25 b
caluariam à quibuſdam eam capitis partem, quæ crinibus ornatur, uocari 206 a
caluariam ſuccingentis membranæ externæ deſcriptio 775 b
calx 203 b
calcis anterior pars qualis. 178 b. eiuſdem internum latus quale. ibid. a. externum quale ibid.
calcis nomina 208 b
calcis os ibid.
calcis oſsis ſedes terram ſpectans. 177 b. eiuſdē ſuperior ſedes extra tibiæ rectitudinē retrorſum ducta ibid.
calcis oſsis ſinus 177 a
calcis oſsis figura. 173 b. 5. & 6. & deſcriptio ibid.
calces duæ 189 a
καμάδριον corpus 790 a
canales à glande deducti 794 b
καγκρὸς 206 b
canis animal minimè pituitoſum, & exactiſsimo odoratu præditum 63 b
canis caluariæ foramina ibid.
canis caluariæ interna ſuperficie ſecus quàm in hominis, latum tenueq́ os ſpectari 42 a
cani inteſtinum cæcum multo quàm homini eſſe amplius: neque ut in homine, omnino inane reperiri 610 b
canum caluaria non abſque ſuturis 32 b
canum & ſimiarum caudatarū ſuturā in fronte & maxilla maniſeſtiſsimam eſſe 53 a
canum iecur quale 619 b
canum renes cur altius ſiti 631 a
canum iecoris ſitus 618 b
canū & hominū colō differre. 611 b
canum & hominum πάγκρεας coloris diuerſi 606 b
canum omēti ratio, & ad hominis diuerſitas 605 a & b
canes colo & meſenterio ab hominibus differre 605 a
canes nō paucis partib. ab homine uariātes in muſculis thoracis, 342 a, & 344 a. 345 a, & 350 b, 351 a & b
canes, equos, boues in muſculis brachium mouētibus ab hominibus uariare 315 a
canes & ſimias utrinque duobus thoracem mouentibus muſculis abundare 342 b
canes uiuos inuolucri cauitatem, & cordis ſuperficiē humectas habere 728 b
canibus macilētius obtigiſſe meſenterium 617 a
in Canib. nulla cum hominis oſsibus ſimilitudo 106 b
canib. & ſimijs cor magno interuallo à ſepto remoueri 730 b
canibus & ſimijs omentū uix colo connaſci 605 a
canini capitis figura 46 b. 59 b
caninæ caluariæ figura ibid.
canini dentes 57 a. 207 a
canini uteri delineatio 585 b
canini & ſuilli uteri hiſtoria. 666 a. itē uaccini aut caprini 664 b
canini renis ad humanum differentia 633 a
canna 207 b. 208 a
canna brachij 207 b
canna maior & minor 208 b
canulæ 202 b
capitula occipitis oſsis primæ uertebræ inarticulantur 84 b
capitula ſecundæ uertebræ 79 a
capræ prægnātis uterus cuiuſmodi 669 b
caput ad cerebri inſpectionem quî parandum 807 b
caput humanum oculorum gratia formatum 22 a
caput in oſsibus quid. 11 a. 12 a. itē capitulum ibid.
caput Therſitæ φοξὸν. 23 b (les. ib. b
capitis figuræ aliquot nō natura-
capitis non naturalium figurarū ſuturæ 33 a
capitis figurarum non naturaliū cuiuſmodi ſuturæ. 32 a (pla. 23 b
capitis figurarum uariarum exem
capitis ligamentorum ad ceruicis primā ſecundāq́ uertebrā deſcriptio. 333 a. adminiſtratio. ib. delineatio 332 b
capitis motus proprius quiſpiā, cōtra Galeni ſententiam 328 a
capitis motum Galenum non rectè aſsignaſſe 78 a
capitis motum lateralem colli beneficio fieri 85 a
capitis motus proprij duo ib.
capitis motus proprij & ſecundarij 328 a
capitis motus dupliciter fieri. 84 b.
de Capitis motibus alia quàm Galeni ſententia 85 a (23 b
capitis naturalis figura quæ. 22 b.
capitis olla, teſta, ſcutella 206 a
capitis oſſa qualibus ſuturis præcipuè compingantur 18 b
capitis oſsibus, & alijs ſuturæ cōmunes 34 b
capitis ſtructuræ ratio, quotq́ eiuſdem figuræ 21 b
capitis ſuturæ figura 25 b
capitis ſuturas etiā in interna caluariæ ſede conſpici 33 b
capitis tabulæ 25 b
capitis tota moles 206 a
caput cur copioſiore euacuatione indigeat 32 a
caput inſtar tecti domus calidæ. ibid.
caput in oſsibus quid 11 a. 12 a
caput mouentium muſculorum deſcriptio 328 a
caput circumuertentium muſculorum deſcriptio. 298 a & b. adminiſtratio 299 b
caput mouentium muſculorum delineatio, paris primi. 243 a. ſecundi paris. 247 a. tertij. 249 b. quarti. ibid. quinti. ibid. ſexti. ibid. ſeptimi paris 222 a
caput mouentium muſculorum poſteriorū deſcriptio. 328 b. par eorum primum. ibid. par ſecundum. 329 a. & utriuſq; paris munus. 330 a. par tertium. ibid. quartū. ib. quintū ac ſextū par ib. & horum functio ibid.
caput mouentium muſculorum par ſecundum, in homine à Galeni deſcriptiōe diuerſum. 329 a
caput mouentium muſculorum iuxta ſeptem parium ordinem, adminiſtratio 332 a
caput mouentium, ſed motu non proprio, muſculorū traditionē totam quære ſub Dorſi motoribus, 4 paria prima, ratio
caput mouentes muſculi anteriores, eorūq; deſcriptio. 331 a. par omnium capitis motorum, ſeptimum. ibid. functio binis paribus poſteriorum oppoſita 330 a
caput non potuiſſe ſupra primam uertebram in latus duci, neque etiam circum agi 86 b
caput ſupra ſecundam uertebram cum prima circumagi, neutiquam uerò flecti & reflecti. 86 a
caput non potuiſſe ſuper ſecundam uertebram flecti & reflecti, neq; in latus inclinari 87 b
caput ſupra primam uertebrā flecti & reflecti motu proprio, nō aūt in latera, aut aliter duci. 85 b
caput ſupra primā uertebrā circū agi nequaquam poſſe 86 a (b
capita Belgarū cur ſint oblōga. 23
capita Genuenſium, Græcorū & Turcarū cur globi imaginem exprimant 23 a
capita Germanorum cur lata, & compreſſo occipitio cernātur. ibidem
capita ſuturis deſtituta 33 a
capita oſsium, cur etiam ἐπιφύσεις ſeu appen-

ſeu appẽdices à Galeno uocata 11 b. item, an omnia appendice formentur ibid.
capita uirorum à mulierum non multum uariare 32 b
capitum in oſsib. alia prominentia, alia depreſſa 11 a
capitum in oſsibus differentiæ. ibid. b
capitũ in oſsibus uſus. 13 a. ac differentiæ ibid.
carina hominis 207 a
de Carnea ſubſtãtia manus internæ regioni ſuperſtrata, Arabũ notata ſententia 364 a
carnea ſubſtantia interiori digitorũ regioni, ipſorũq; radicib. & mediæ ſedi uolæ ſupſtrata. 363 b
carneæ portiones decimo muſculo femoris mouentium attenſæ 414 b
caro cur muſculis addita 261 a
caro muſculorum, præcipuũ motus organum 264 b
caro, præcipua muſculi ſubſtantia ibid.
carnis in muſculo uſus 261 a
carnem illam, quam uaſis inter uterum, & exterius fœtus inuolucrum de nouo cũ fœtu progenitum circumnaſci aſtabiliriq; cernimus, an rectè ab Hippocrate, acetabula fuiſſe nũcupata, quidam cõtenderint 670 b eadem in mulieribus cõtinua, in animalib. autem ſparſa cernitur. ibid. eandem carnem Galenus ceruis & capris falſò aſſcribit ibid. (281 b
carnoſæ mẽbranæ adminiſtratio.
carnoſæ membranæ in abdomine adminiſtratio 682 b
carnoſæ cuiuſdam ſubſtantię exteriori fœtus inuolucro obnatæ neceſsitas 673 a
καρωτὶς arteria 488 b
καρπὸς quid 142 b. & 208 a
cartilago quid, eiusq; natura, uſus ac differentiæ 4 b
cartilago, aut os in cerebro 42 b
cartilago, χόνδρος 206 a
cartilago brachiale ab ulna dirimens 139 a
cartilago claviculæ articulationis cũ pectoris oſſe peculiaris. 125 b
cartilago epiglottalis 116 a
cartilago glutinis uicẽ ſubiẽs 5 b
cartilago in articulis quibuſdam tertia ibid. a
cartilago inter uertebras iuxta Galeni ſententiam, quid præſtet 359 b (360 b
cartilago inter uertebras, triplex
cartilago innominata quæ 187 a
cartilago ligamentorum ſubſtantiam ingrediens 5 b
cartilago mucronata, ſiue ξιφοειδὴς. 116 a eius uſus ibid.
cartilago omnibus articulis communis 55 b
cartilago ſcapulæ ſinum frequenter augens 120 b
cartilago ſpinarum apicibus obnata 74 a
cartilaginis ſcapulæ ſinum adaugentis figura 121 a
cartilaginis in maxillarum articulo peculiaris effigies 55 b
cartilaginis in oſsium connexu uſus 19 b
cartilaginis natura 4 b. & 5 a b
cartilaginis palpebrarum uſus 182 b
cartilaginis temperies 183 a
cartilaginis uſus in articulis 5 a
cartilaginis uſum communi oſsium uſui reſpondere 4 b
cartilaginem oſſe promptius dilatari & conſtringi 5 a
cartilagines aliquid continuò erigentes ibid. b
cartilagines minorum natu, & ſenum, quales 6 a
cartilagines naſi. 183 b. aſperæ arteriæ 184 b
cartilagines nudis & extantibus particulis adnatæ 5 b
cartilagines quibus tibiæ oſsis ſinus augentur 108 a
cartilaginum aſperæ arteriæ à reliquis oſsibus diſcrimen 5 a
cartilaginum differentiæ 6 a
cartilaginum coſtarum cum pectoris oſſe, ab ipſarum oſsibus liberatio 748 a
cartilaginum numerus 189 a
cartilaginum oſsium'que partes, ſedesq; diuerſis nominibus appellari 8 a
cartilagines oſsium numerũ longè excedere 189 b
cartilaginum palpebrarum & aurium deſcriptio 182 b
cartilaginum ſubſtantia 4 b
cartilagines tẽporis ſucceſſu oſſeas fieri 6 a
cartilaginea, quę cordis baſi aſſcribitur ſubſtantia, ſeu cordis os 116 b
cartilaginea cordis ſubſtãtia. 190 a
cartilagineę cordis ſubſtantię examen 752 a
cartilagineæ uaſorũ radices quo pacto inquirendæ 117 a
cartilagineum in uertebris ligamentum 71 b
cartilaginoſum ligamentũ 360 b
cartilaginoſum os brachialis q̃d. nam ueteribus dictum 144 a
caſſos os 207 b
κατακλεὶς quid 123 b. 207 b
caudæ os 207 b
caudicis uena 458 a
caua uena ibid.
caua uena, eiusq; ortus 735 a
caua uena à ſe tam grandẽ uenã cur depromſerit 461 a
caua uena quomodo arteriæ magnę ſupra ſacri oſsis initiũ ſubijciatur, & ipſius ſeries 475 a
caua uena quo pacto portę cõmitatur, & in iecur ramos diffundat, deſcripta 456 b
cauæ uenæ ad iugulum inceſſus, & ipſius inibi diſtributio. 464 b
cauæ uenæ caudex in qua iecoris ſede cõſiſtat, ramosq; primum proferat 458 b
cauæ uenæ diſtributionis per thoracẽ & iugulum examẽ 749 a
cauæ uenę diſtributionis deſcriptionem, à iecore eſſe incipiendam 457 b
cauę, & arterię magnæ diſtributionum ſub oſſe ſacro examen 693 b
cauæ uenæ & arteriæ magnæ ſeries in peritonęi amplitudine facta, quî obſeruanda 690 b
cauæ uenæ & arteriæ ad cordis baſim continuitas 701 b
cauæ uenę in iecore ſeries 458 a
cauæ uenæ membranæ 737 a
cauę uenæ nomina 458 a
cauę uenę orificio præfectarum membranularum uſus 744 b
cauæ uenę ortus à Galeno imbecilliter confirmatus, & quo pacto 453 b
cauæ uenę ortus apud autores cõtrouerſus ibid.
cauæ uenæ ortus examen 751 a
cauę uenę partis eius quæ ſupra iecur conſiſtit, expoſita diſtributio 459 b
cauę uenę partem ſeptũ tranſeuntem, quæ ſub iecore ſita eſt, nõ eſſe arctiorem, cõtra Galenum 456 b. 459 b
cauę uenę per collum caputq; ſeries 466 b
cauę uenę p̃ ſeptũ tranſitus, ac ipſius in ſeptum rami, & in cordis dextrum ſinũ adapertio 460 a
cauę uenę portionis ad partes infra ſeptum trãſuerſum locatas diſtributæ ſeries. 473 b. ad renis inuolucrum, & ipſos renes. ib.
cauę uenę rami lũborũ uertebris carnibusq; oblati 475 a
cauę uenę ramos caluariam ex altera parte ſubeuntes, ſex eſſe numero 496 a (477 a
cauę uenę ſoboles in crus digeſtę.
cauæ uenę ſupra iecur partis diſtributionis ſeries 459 a
cauę uenę ſupra os ſacrum bipertitę delineatio 454 a
cauilla. cauillę 206 b. 208 b (a
cauitas auditus organo parata. 44
cauitatem inter duas ſquamas cõſtituentes frontis os, cur nonnulli olfactus organum eſſe aſſerant 63 b
cayſeles dentes 207 a
Cor. Celſi codex, ubi ceruicis explicat uertebras, uitiatus 36 b

Cor. Celſi

Cor. Celſi de poſtbrachialis oſsi-
bus ſententia 146 b
Cor. Celſi locus de primis colli
uertebris uitiatus 86 b
Cor. Celſi de pectoris oſſe lunato
ſententia 115 b
Cor. Celſus in ijs quæ ad Anato-
men pertinẽt, ſępè lapſus 188 a
Cor. Celſi de inferiori maxilla lo
cus 55 a
Cor. Celſi de incerto brachialis
oſsium numero ſententia. 142 b
Cor. Celſum laryngis operculum
perperã lingulã appellaſſe. 188 a
κενεῶνες 334 b
κεφαλή. κεφάλαιον 11 a
κερατοειδὴς oculi tunica 805 a
κερκίς 135 a. 207 b
cercopithecis eandẽ eſſe muſculi
brachium attollentis ſpeciem,
cum hominum muſculo 315 a
cerebellum quî cerebro ſit conti-
nuum 779 b (da. ibid.
cerebelli delineatio unde ſit petẽ
cerebelli ſedes. 38 a. ſitus 23 b
cerebelli deſcriptio totius. 779 b
ſitus ac magnitudo. 780 a. forma
ib. b implexuũ ratio & ſpecies
782 a. durities. ibid. b color &
ſubſtãtia. 783 a. quo pacto conti
nuum ſit cerebro. 779 b admi-
niſtratio 810 b
cerebelli proceſſuũ uermiformiũ
deſcriptio. 792 a delineatio
ubi ſpectãda 791 a (geat. 110 a
cerebrũ cur nullis muſculis indi-
cerebrum cur uniuerſum oſsibus
ambiatur, & quamobrẽ illa ua-
ria ſint, & ſuturis maxima ex
parte commiſſa 31 b
cerebrum rationalis ac principis
animæ locus 741 b
cerebrum cuius animæ facultatis
ſedes 741 a
cerebrum homini grandius datũ
ex proportione 620 b
cerebrũ, neruorũ principiũ 508 b
cerebrum quo pacto mole in ani
malibus uariet 774 a
cerebrũ rationis ſedes, quale do-
micilium natura ſortitum 31 b
cerebri arteriæ 497 b
cerebri corpus calloſum. 784 a. e-
ius initiũ, ſeu cum reliqua cere
bri ſubſtantia cõtinuitas. ibid.
cerebri corpus teſtudinis forni-
cis'ue imagini comparatum, e-
iusq; deſcriptio. 789 b. uſus. 790
a delineatio unde petẽda ſit
789 a. adminiſtratio. 809 b (779 a
cerebri delineatio unde petẽda ſit
cerebri dura mẽbrana. 775 a. admi
niſtratio 808 b
cerebri deſcriptio totius. 779 b. nu
merus. ibid. magnitudo & for
ma. 780 b. anfractus, & eorundẽ
uſus. 781 b. partes, dextra ac ſini
ſtra. ib. a. cur ſic ſectum. ibid. &
quibus ſedib. cõtinuetur. 779 b
duricies neruorũq; ortus 782 b
color & ſubſtãtia. 783 a. quo pa
cto ab oſsium medulla differat.
ibid. nutritioni quo pacto pro
ſpectũ. ibid. (niſtratio. 807 b
cerebri, eiusq; partiũ omniũ admi
cerebri excrementorũ in os deſcẽ
dentium receptaculum an gar
gareon 723 a
cerebri fabrica in brutis ab homi-
ne nõ differẽs. 773 b (lea. 206 a
cerebri figura. 22 a. 23 b. cerebri ga
cerebri glandis deſcriptio 790 b
cerebri infundibulũ, glandula, &
pituitã excipientes ductus reli
qui, deſcriptio omniũ. 793 b. de-
lineatio unde petẽda ſit ibid.
cerebri membranæ uenarum mo-
do cauæ 496 b
cerebri durę mẽbranę ſinus cuiuſ
modi ſint. 497 a. quatuor ſinuũ
cauitates quales. 498 a. uſus ſi-
nuũ. 497 a. primi & ſecũdi ſinus
cõgreſſus. ib. b tertius. ibid. &
quartus ſinus. 498 a. quæ à pri-
mo & ſecundo ſinu enaſcantur
ꝓpagines. ibid. b quæ à tertio,
ibid. à quarto. 499 a. proceſſus
à quarto ſinu cerebri petẽs uen
triculos. ibid. b omniũ delinea
tio 494 b
cerebri mẽbrana tenuis. 778 a. ad-
miniſtratio 808 b
cerebri neruorũ partium aliquot
examen 754 a.
cerebri neruorũ quinq; ſurculi tẽ
porali muſculo oblati 43 a
cerebri os cuiuſmodi à Galeno
traditum 42 a
cerebri partiũ ac functionũ breuis
enumeratio. 772 b. examẽ 822 a
cerebri pituita ad palatum, per quos
meatus eat. 794 a. 795 b & in
narium amplitudinem 795 b
cerebri pituitã per olfactus orga-
na non expurgari 796 a
cerebri plexus ſecundus referen-
tis traditio 797 b
cerebri plexuũ reticularis, & ſe-
cundarũ plexib. ſimilis, deſcri-
ptio. 796 b delineatio ubi ſpe
ctanda ibid.
cerebri reuolutiones inteſtinorũ
anfractibus eleganter ab Eraſi
ſtrato collatæ 781 b
cerebri ſubſtantia ab oſsiũ medul
la quo pacto differat 783 b
cerebri teſtiũ ac nariũ deſcriptio
791 a. delineatio unde petenda.
ibid. adminiſtratio 811 a
cerebri torcular quid 500 a
cerebri uenæ. 496 a. 497 b (514 b
cerebri uentriculi, ſeu ſinus qui
cerebri uẽtriculorũ anteriorũ du
ctus. 516 a. delineatio. ibid.
cerebri ac cerebelli duricies, ner-
uorumq; ortus 782 b
cerebri, cerebelli & dorſalis me-
dullæ color & ſubſtantia 783 a
cerebri & cerebelli figura primã
511 a. ſecũda. 512 a. unà cum earũ
dem characterum indice. ibid.
quæ cerebri & cerebelli formã
commonſtrant.
cerebri anfractuum uſus 781 b
cerebri dextra pars quibus ſedib.
ſiniſtræ continuetur 779 b
cerebri dextrã partẽ ſectio à ſini-
ſtra dirimens, & cerebri anfra-
ctus 781 a
cerebri meatus pituitæ expurgan
dæ parati 64 a
cerebri numerus 779 a
cerebri oſsiũ frequens contextus
ad quid conferat 32 a
cerebri ſectionis ratio 782 a
cerebri ſedes & partes in ſeptimo
libro quî diſtinguantur 514 b
cerebro quid attribuatur 772 b
cerebrum & cerebellum uix pro-
pria eguiſſe forma 781 a
cerebrũ oculorum gratia in capi-
te locari, dein cerebri nomine
& reliquos ſenſus 22 b
cerui, canes, lepores, animalia ſic-
ca 103 a
ceruix 12 b. 207 a
ceruicis flexioni pręfecti muſculi
331 b. eorũq; adminiſtratio. 353 b
ceruicis motus alius peculiaris, a-
lius dorſo communis ib. a
ceruicis motorũ muſculorũ deſcri
ptio. 354 a. uſus. 355 a. adminiſtra
tio, & ſub ijſdẽ ratio 331 b. 355 b
ceruicis motuum differentiæ quæ
328 a
ceruicis uertebrã primã ſecundæ
nectentis ligamenti deſcriptio
333 b. adminiſtratio. ibid. deli-
neatio 332 b
ceruicis uertebræ ibid.
cuiuſmodi 74 b
earundem delineatio. ibid. 75 a.
quot numero 77. b 188 b
ceruicis uertebrarũ primæ ac ſe-
cundæ ad caput annexio, liga-
mẽtorũq; deſcriptio. 333 a. admi
niſtratio. ib. b. delineatio 332 b
ceruicis nomina 207 a.
ceruicis primæ & ſecundæ uerte-
bræ cum dente & ligamentis, fi
gura 80 a
ceruices uteri os, muliebre puden
dum uocari 655 a
ceruices in oſsibus, qui potiſsimũ
dicantur 12 b (error 117 a
de Ceruini cordis oſſe medicorũ
chahab 208 b
χαλκοειδῆ oſſa 179 b. 208 a
chames 591 a
χείλη 13 b
χείρ 142 b
χοάνη 794 a
χόριον commune inuolucrorum no
men 671 b
χόρειον & χώρημα quid ib. a
χοροειδὴς cerebri plexus cur ita di-
ctus 759 b

χοροειδὴς dicta membrana 778 b
χοροειδὴς oculi tunica 803 b
χοροειδὴς plexus 797 b. 499 b. & 501 b
cibi attractionem, retentionē atq; expulſionem, nō muſculis, ſed fibris uentriculi & inteſtinorū uerè aſſcribendum eſſe 337 b
cibo ac potui in corpore, concoquendis famulātia organa, earumq; ratio 590 a
cibum potumq; uentriculo deferentis uiæ nomina 593 b
ciceri aſsimilatum oſsiculum, ac ac mira eius uis 154 a
Ciceroni parum rectè meſenterium, medium inteſtinum dictum 615 b
cilia 182 b
ciliorum uſus ibid.
κιὼν cur pro gargareone 722 b
κιρσοειδὴς παραστάτης 643 a 644 a 645 a
circumuerſionis motus 15 b
clauale os 206 b
claues 207 b
clauium oſſa ibid.
clauiculæ à ſcapula liberatio 327 b
clauiculæ ad ſuperiorem ſcapulæ proceſſum nexus 127 a
clauiculæ cum pectoris oſſe articulationis, priuata cartilago 126 a
clauiculæ mira curuitas ibid.
clauiculæ ſubſtantia, tubera, aſperitates, leuitates & foramina 127 a
clauiculæ, ſuperiorisq; ſcapulæ proceſſus uſus 126 b
clauiculæ 207 b. 208 b
clauiculæ duæ 188 b
clauiculæ tuberculi articulatio 123 a
clauicularum ad pectoris os articulatio 125 b
clauicularum à pectoris oſſe liberatio 747 b
clauicularū curuitas, earundemq; uſus 126 b
clauicularum effigies 124 b
clauicularū iuguli nomina 207 b
clauicularum numerus 125 b
κλεῖδες 207 b
Clinianæ Bacchidis hiſtoria 597 b
κλινοειδὴς 40 a
κλιτορὶς 653 b
clunes in cerebro 291 b
clunium oſſa 207 b
clypeus oris ſtomachi. ibid. thoracis ibid.
κνήμη 167 b 208 b
coarticulatio 15 a
κόκκυξ, coccyx os quid 100 a. 207 b
κόκκυγος appellatio unde 100 a. 103 a
coccyx auis, cuculus 100 a
coccyx os in homine, à Galeno dedita opera eſſe omiſſum, quibus argumētis euerſores librorum eius confirmare nituntur 106 a
coccygis canini deſcriptio 104 b
eiuſdemq; foramina ibid.
coccygis humani deſcriptio 102 b
coccygis oſsis in parturientibus maximum momentum 159 b
coccygis oſsis nomina 207 b
coccygis oſsis oſſa quot 189 a
κόκκυγος appellatio unde. 100 a. 103 a
coccygis oſsis oſsicula quatuor 188 b
κοδεῖα 206 a
coitus pruritus ac delectationis cauſæ expenſæ 546 a
cogitationis oſſa 206 b
κοίλη μεγάλη dicta uena 458 a
κοιλία 595 b
κοιλία cur dictus Græcis uentriculus ibid.
colatorij os 206 b
colon inteſtinum 611 b
colon in hominibus nō adamuſſim ut in canib. teres eſſe. ibid.
coli inteſtini à recto differētia ib.
coli & recti uenę, arteriæ, & nerui 612 a
colon excrementorū uelut promptuarium 614 a
coli cellulæ 563 b
coli in hominibus & canibus diſcrimen 610 b
coli inteſtini circa tenuia ſitus 562 a. & 563 a. & 611 b
coli inteſtini uētriculi fundo exporrecti, &c. figura 559 a
coli principium ubi 611 a
coli ſitus ratio 613 b
coli tunicæ ac fibræ cuiuſmodi 612 a. uenæ & arteriæ ibid. nerui ibid.
colo meſenterij uice eſſe inferiorem omenti membranam 605 a
κώλων capita non rectè ἐπιφύσεις & κονδύλους à Galeno dici 11 b
collum 12 b. 207 a
collum aſperæ arteriæ gratia datum homini ib.
collum homini pulmonū gratia datum 77 a
colli uertebrarum undecim figuræ 74 b 75 a
collo carentia uocē non edere 77 a
colla auium quadrupedumq; cur pluribus uertebris quàm homini extruantur 77 b
columnella cur pro gargareone 722 b
commiſſura inſtar unguium 18 b
commiſſurę temporum ſquammoſæ 33 b
commiſſurarum oſſa iungentium typus, ac differentiæ 18 a
communis dicta uena 471 b
compago ſerrata 18 b
comploſa 206 a
concupiſcibilis animæ ſedes iecur 618 a
κόγχη 208 b
κόγχος 206 a. 208 b
κόνδυλος. κόνδυλοι 12 a
κονδύλους non rectè Galeno dici artuum capita 11 b
coniugalia oſſa 206 b
connexum inſtar claui, ueteres etiam ad articulū contuliſſe 18 b
κωνοειδὴς glās, quæ & κωνάριον 790 b
κωνοειδὴς proceſſus 79 b
conſtrictor 397 b
contextus ſquamarum modo cōmiſsi 206 b
κορακοειδὴς proceſſus 121 a. 207 b
cor cuius animæ ſedes 741 a
cor calidiſsimū uiſcus meritò cenſeri 729 a
cor humanum uero oſſe deſtitui 116 b
cor in thoracis medio Galenus cōtra ueterum placita repoſitum eſſe contendit 730 b
cor iraſcibilis, animæ ergaſtulum 741 b
cor iraſcibilis, ſeu uindictæ honorumq; appetitricis animæ ſedē eſſe, Hipp. Plat. Gal. Stoicis & Peripateticis conceſſum 741 a
cor, ſecundum Chryſippum, Poſſidonium & Theophraſtum, nō modò iraſcibilis facultatis, ſed etiā eius quæ ciborum, potuum & uenereorū concupiſcibilis eſt, quā Ariſtot. altricem, alij naturalem, alij concupiſcibilem uocant, eſſe ibid.
cor an lienis beneficio refrigeretur 638 a
cor arteriarum fons atque origo 485 b
cor neruorum principium nō eſſe 509 a
cor quatuor uaſorum ad conterminas ſedes connexu ſuſtineri 117 b
cordis adeps 733 a
cordis auricularum delineatio ubi quærenda 739 b
cordis auricularū ſitus ibid. dextræ ſitus & forma ibid. ſubſtātia, nexus: item ſiniſtrę 740 a
cordis auris dextra, & ſiniſtra 702 b
cordis baſis ratio 742 a
cordis baſim cingens uena 460 b
cordis dextrum latus expreſſum 703 a item ſiniſtrum 702 a
cordis & arteriarum pulſus num par ſit examen 824 a
cordis auriculæ duæ 739 b
cordis dextræ auriculæ ſitus & forma 739 b
cordis dextræ auriculæ ſubſtantia 740 a nexus ibid.
cordis dextræ auriculæ uſus, & ipſius cōſtructionis ratio 744 a
cordis ſiniſtra auricula 740 b
cordis ſiniſtræ auriculę uſus 745 b
cordis caro 731 a fibræ ibid.
cordis carnis uſus 732 a

cordis

cordis carnem in mucrone quàm in baſi ſpiſsiorem ſolidioremq́ apparere 732 a
cordis cartilagineę ſubſtantiæ examen 752 a
cordis fibrarum uſus ibid.
cordis rectę fibræ quæ uocentur 731 b. quæ tranſuerſæ & obliquę ibid.
cordis rectarum fibrarũ uſus 732 b. tranſuerſarum ſeu circulariũ & obliquarum uſus 733 a
cordis dilatatio quid 732 b
cordis figura 729 a
cordis formæ ratio 742 a
cordis inuolucrum quibus uaſis & neruis implicetur 728 a. eiuſdem uſus & conſtructionis ratio 728 a. item cuiuſmodi in illo aqua obſeruetur ibid. b
cordis inuolucri delineatio ubi quærenda 726 b
cordis cum ſuo inuolucro & pulmone delineatio 700 b
cordis ab ipſius inuolucris prorſus liberi delineatio 702 a
cordis inuolucri examen 748 b
cordis inuolucri forma 726 b. initium 727 a. ſitus, ſubſtantia, ſuperficies, & nexus. ibid. b
cordis inuolucri uſus 742 a
cordis, ipſiq́ ſubminiſtrantium partium examen 820 a
cordis membranæ quæ uocentur 737 a
cordis membranarum numerus. ibid.
cordis motum eſſe naturalem, muſculorum arbitrarium 732 a
cordis mucronis ratio & uſus. 742 a
cordis neruulus 733 a. eiuſdem uſus 742 b
cordis omnes partes cui functioni famulentur ibid. a
cordis orificiorum membranulæ 737 a. earumq́ delineatio ubi quærenda 735 a
de Cordis orificijs Anatomicorũ diuerſa placita 736 b
cordis oſsis ſiue cartilaginoſę ſubſtantiæ delineatio 705 b
cordis ipſiusq́ partium functio, & uſus, ipſarumq́ conſtructionis ratio 742 a
cordis ipſiq́ ſubminiſtrantiũ partiũ functionis enumeratio 708 b
cordis à pulmone liberi, & dextri eiuſdem uentriculi adaperti delineatio 703 b. 704 b. itẽ ſiniſtri uentriculi 705 a
cordis pulſus in nouo animali examen 733 a
cordis ſitus ac formæ delineatio ubi quærenda 729 a. 730 a
cordis ſubſtantiæ delineatio ubi quærenda 731 a
cordis ſubſtantiæ ſecundũ ipſius uentriculos delineatio 705 b
cordis per tranſuerſum diſſecti delineatio 706 a
cordis uaſorum & orificiorũ eorundem delineatio ubi quęrenda 735 a
cordis uentriculus dexter cur ſanguineus dictus 743 a
cordis uentriculus ſiniſter cur ſpirituoſus ſiue aereus appellatus 745 b
cordis ſinuum ſeu uentriculorum delineatio ubi quærenda 733 b
cordis ſitus ratio 742 a
cordis ſitũ mediũ eſſe, ut umbilicũ, Galenus malè aſsignat 742 a
cordis durioris ſeu oſſeæ ſubſtantiæ uſus ibid. b
cordis ſubſtantiæ peculiares uenæ & arteriæ 733 a. eidemq́ tunica obnata ibid. a
cordis ſubſtantię uſus 742 b
ad Cordis ſubſtantiam quæ inſuper referantur 733 b
cordis ſuperficies qualis 729 b. ſitus 730 a. magnitudo ibid. b
cordis uaſa quot, & quæ 735 a
cordis uentriculorum numerus 733 b. & ſitus. ibid. ſuperficies 734 b
cordis dextri uentriculi & ipſius orificiorum membranarumq́ examen 750 b
cordis uentriculi dextri forma 733 b. ſiniſtri forma 374 a
cordis dextri uẽtriculi uſus 743 a
cordis ſiniſtri uẽtriculi uſus, atq́ eius conſtructionis ratio 745 a
cordi quid attribuatur 772 b
cordi triplex fibrarum genus cur à natura tributum 731 b
cornea oculi tunica 805 a
cornix 10 b corona ibid.
coronale os 206 b
coronalis ſutura 32 a
coronalis uenæ, & concomitantium illam arteriarũ uſus 742 b
κορώνη, ſeu κορωνὶς, & κορωνὸν 10 b
κορώνης appellatione quid Galenus intelligi uoluerit 86 a
corpus muſculorum ſectioni opportunum 291 b
corpus poſteriori ſua ſede, qua dorſalis incedit medulla, cur admodum excauetur 77 b
corporis partiũ deſcriptione abſoluta, quid in ſequentibus capitibus ſit præſtandum 807 a
corporis humani mediũ exactiſſimum quod 742 a
corporis humani oſſa & cartilagines quo artificio inſpectioni apparanda 190 a
corpus teſtudinis fornicisúe imagini comparatum 789 a
corporis teſtudinis modo efformati examen 809 b
corporum ceruicis uertebrarum contextus 82 a
κορσῶν ſiue κοῤῥῶν oſſa 206 b
corticales ſuturæ ibid.
κορυφῆς oſſa ibid.
coſtæ νόθαι, q. d. ſpuriæ illegitimæq́ cur ita uocentur 111 b
coſtæ ſpurię, nothæ, uel mendoſę 207 b. item ueræ ac legitimæ. ibid.
coſtarum ſpuriarum cartilagines in acutum mucronem, uerarũ non item, deſinere 112 a
coſtæ quomodo ſeriatim menſæ imponendæ 199 a
coſtæ uiginti quatuor 188 b.
coſtarum ad uertebras inæqualis inarticulatio 113 a
coſtarum aſperum tuberculũ 112 b
coſtarum ſinus ibid.
coſtarum ſuperiorum cartilago in ualde ſenibus, ſicut etiam in brutis quibuſdam animantib. intus oſſea efficitur ibid. a
coſtarum cartilagineam ſubſtantiam non parem undiq́ oſtendere ſpeciem 111 b
coſtarũ cartilagines uigintiquatuor 189 b
coſtarum cartilaginum cum pectoris oſſe, ab ipſarum oſsibus liberatio 748 a
coſtarum cartilaginibus & oſsibus, quæ mẽbrana communis 352 a
coſtarum ductus 116 a
coſtarum in compingendo ſceleto qualis obſeruãda ratio 199 a
coſtarum lęuitas & aſperitas 112 b
coſtarum lõgitudo impar. ibid. a. nec par amplitudo ibid.
coſtarum numerus 111 a. b
in Coſtarum octo inferiorum inflãmatione an mittendus etiam ſanguis 751 a
coſtarum oſſeæ ſubſtãtiæ delineatio 108 b. 109 a
coſtarum oſſea ſubſtantia, non ex omni parte ſibi ſimilis 111 b
coſtarum ſubſtantia & appẽdix. ibid.
coſtis ſingulis peculiaris tunica (711 a
coſtas duobus nodis articulatas, duobus conſtare capitulis. 113 a
coſtas illegitimas cur nonnulli χόνδρους uocent 111 b
coſtas octo homini Ariſtoteles attribuit ibid. a
coſtas ſuccingens tunica 709 b. 710 b
κοτύλη 12 a
κοτύλη quid propriè uocetur 13 a
κοτύλης καὶ γλήνης diſcrimen 12 b 13 a
κοτυληδὼν 12 b
κοτυληδὼν herba 669 a
κοτυληδόνες cur uteri acetabula dicta 669 a
coxa 208 a
coxę os 156 a. 208 a

coxen-

coxendix 156 a
coxendicis os 208 a
coxendicis oſsis acetabuli ad u-teri acetabula collatio 669 b
coxendicis oſsis acutus proceſ-ſus 159 a
coxendicis oſsis appendix 159 a. eiuſq; figura 133 a
coxendicis oſsis appendix, qua-tuor educit muſculos, quorum uſus ſigillatim oſtenditur 159 a
coxendicis oſsis robori quomo-do ſit proſpectum 158 a
coxendicis oſsis ſuperiori ſedi in-ſculptus ſinus 158 a. eiuſdemq; tubera ibid.
κράνιον 206 a
κραντῆρες dentes 207 a
craſſum inteſtinum in colon & re-ctum diuidi 611 b
craſſi inteſtini ductus, ſitusq;. 611 a
craſſorũ inteſtinorũ tunicæ ibi. b
κρίκα 171 a
κριμαστῆρες dicti muſculi 340 b
cribri modo peruium os 34 b
cribratum os 206 b
criſtatum os 207 a
crocodilorũ imagine, (non autẽ magnitudine & geniculatis caudę tuberibus) lacertam re-præſentare 293 a
crocodilis non idem motus ma-xillarum, ut reliquis animanti bus 292 b
κροταφίαι ſuturæ 206 b
κροτάφων oſſa ibid.
crus 208 b
crus quid Celſo uocetur ibid. b
cruris arundo maior & minor, ibid.
cruris domeſtica canna ibid.
crurum in hominibus & quadru-pedibus ſimilitudo 175 b
per Crura tendentium uenarum & arteriarum examen 815 a
κρυσταλλοειδὴς humor 801 a
κτείς 146 b. 208 a
κτένες 207 a
κτένιον 146 b. 208 a
cubi 207 a
cubiformæ os 208 b
cubitus 135 a. 207 b
cubiti flexus ratio 130 b
cubiti nomina 207 b
cubiti oſsium figuræ 132 b. 133 a
cubiti ſedis internę muſcul. nume rus 387 b. externæ ſedis ead.
in Cubiti ſede externa ligamento rum tranſuerſorum adminiſtra tio 390 b
cubito adiacentibus muſculis ob natæ membranæ adminiſtratio 388 a. eadem quomodo ſit obſer uanda 390 a
cubitum mouentium adminiſtra tio 391 b
cubitum brachiali nectentia liga-menta 386 b
cubitum flectentium muſculorũ delinatio 227 b. ſecundi 233 b. extendentium itidẽ primi 241 b. ſecundi 215 b
cubitum mouentes muſculi in ca nibus 384 b
cubitum mouentium muſculorũ deſcriptio 381 a. flectẽtium pri-mus b. ſecundus 382 a. ambo-rum functio 383 a. extendentiũ primus b. ſecũdus 384 a. tertius ibid. adminiſtratio omniũ 387 a
cubum referens os 179 b. & 208 e-iuſdem deſcriptio 173 b
cultralis cartilago 207 b
cultri buxei, aut ė ligno Guaia-co confecti 201 b
cultri incuruati ac falcibus ſimi-les, Anatomico reſpuendi 201 b
cultri parui quibus calami ada-ptantur 201 b
cultri uulgares 201 b
cuniforme os 27 b. 29 a. 206 b
cuneiforme os, an ſit cauernulis obſitum, uel citra ſquamæ le-uis ue oſsis obductionem pu-micis aut ſpongiæ ſpeciem re-ferat 40 a
cuneiforme os cur πολύμορφον nũ-cupatum 39 a
cuneiformis oſsis circunſcriptio 34 b
cuneiformis oſsis foramen Ana-tomicis ignoratũ hactenus 62 a
cuneiformis oſsis interior ſinus, quibus proceſsibus cõſtet 40 a
cuneiformis oſsis medium neuti quam perforatum contra Ga-leni traditionem 64 b
cuneiformis oſsis media ſedes qualis 39 b
cuneiformis oſsis proceſſus ue-ſpertilionũ alis aſsimilati, no-mina 206 b
cuneiformis oſsis proceſſus alis ſimiles 41 b
cuneiformis oſsis ſinus 68 b
cuneiformis oſsis ſutura. 35 a. qui-bus ſedibus occurrat. ib. eiuſ-dem interuallum ibid.
curſoribus lienẽ eximi ſtultė per-ſuaſum uulgò 629 a
cutis quid ſit 277 a
cutis & membrana in fronte & pe ne, ſcortoq;, nullo adipe ſub-ſtrata cur 640 a
citus in homine ἀνθρωπῆ, aut ἀνθρω πεη dicta Herodoto 277 a
cutis, adipis, membranę carnoſæ, ac dein caluarię inuolucri, illiq; ſubditæ adhuc membranæ e-xamen 808 b
citus adminiſtratio 281 a
citus, cuticulæ adipis & carnoſæ membranæ in abdomine admi niſtratio 682 b
cutis differentiæ ſex. 277 a. à con-nexu. ibid. a. à neruorum co-pia. ibid. b. à mollicie. ibidem à motu ibid. à pilis. ibid. à fo-raminibus ibid.
cutis membrana carnoſa, cur ita dicatur 279 a
cutis quæ partes in homine mo-ueantur 282 a
cutis ſubſtantia 277 a
cuti cur nonnulli ridiculė ſentiẽ-di uim adimant 278 b
cuti per uniuerſum corpus ſub-dita membrana carnoſa ibid.
cuti uenas & arterias ac neruos porrigi, ipſamq; ſenſus eſſe cõ-potem ibid. a
cutem Græcis δέρμα uocari 278 a
cutem homines quoſdam in tho-racis regione & alibi etiam in corpore mouere poſſe, cur ſit uериſimile 279 a
cutem internam ſummæ manus cuiuſmodi parari decuit 362 a
cuticula quid 278 a
cuticulæ adminiſtratio 281 b. deli-neatio 278 a
cuticulã Græcis ἐπιδερμίδα uoca-ri 278 a
κύβιτος 135 a. 208 a
κυβοειδὴς os 179 b. 208 b
κυμβαλύτις & κύμβαλος herba 669 a
cymbam referens os 208 b. eiuſdẽ delineatio 173 a. 175 a. eiuſdem ſinus 178 b. & ſedes ibid.
cymbam referentis oſsis per me-dium diſſecti figura 173 b
κυνόδοντες 207 a
κύτος 206 a

D

D άκτυλοι 208 a
Δάρσις Herophilo quid ſit 281 b
δαρτὸς 641 b
dearticulatio 15 a
δελτοειδὴς dictus muſculus 314 b
dens proceſſus 76 b & 80 a
dens ſecundæ uertebrę tuber ſiue proceſſus 80 a
dens ſecundæ uertebræ hominis canino aſſimilatur 79 b
dentis dicti oſsis ligamentum 333 a, b
dentis alicuius effracti ex caſu portionem in pueris nunquã eſſe eruendam 58 b
dentis proceſſus cum prima uer-tebra, contextus 79 b
dentes ὀδόντες, eorumq; nomina 207 a
dentes quot 188 b
dentes ętatem complentes 207 a
dentes canini 57 b
dentium caninorum nomina. 207 a
dentes cayſeles ibid. a
dentes κραντῆρες ibid.
dentes cur doleant 57 a
dentes cur nudi conſpiciantur, ibid.
dentes gemini 58 a

dentes

dentes genuinos Ciceronem mo lares uocaſſe 58 a
dentes genuinos quos Cicero uocet 207 a
dentes γόμφοι ibid.
dentes inciſorij 57 a. 207 a
dentiũ inciſoriorũ nomina 207 a
dentes maxillares ibid.
dentes menſales ibid.
dentes molares 57 b
dentes μυλῖται 207 a
dentium molarium nomina. ibid.
dentes mordentes ibid.
dentes mordentes à quibuſdam etiam riſorios uocari ibid.
dentes omniũ oſsium cur durisſimi 57 b
dentes ὀψιγόνοι 207 a
dentes paxillares ibid.
dentes puerorum quales 58 b
dentes quadrupli 207 a
dẽtes quomodo maxillis infigantur 57 b
dẽtes radicib. inter ſe uariare. ibi.
dentes riſorij, à quibuſdam mordentes dicti 207 a. eorundem nomina ibid.
dentes ſenſu præditi 4 a. 57 a
dẽtes ſoli omniũ oſsiũ nudi ibid.
dentes ſenſus, ſapientiæ ac intellectus 207 a
dentes ſerotini 207 a
dentes ſoli cur uim ſentiendi obtineant 57 a
dentes σωφρονιστῆρες 207 a
dentes utplurimum trigintaduo. 188 b
dentium à cæteris oſsibus differentia 57 a
dentium alueoli 55 b
dentium alueoli & foſſulæ 57 b
dentium appendices 58 b
dentium cauitas ibid.
dentium dolori remedium optimum 58 a
dentium exceſſus præſecandi aut exurendi mos 57 a
dentium frequentiam uitę longitudinem arguere 58 b
dentium nomina 207 a. & numerus 57 a
dentium numerum aliquando uariare 58 a
dentium pictura, qui maxillis infiguntur 56 b
dentium præſepiola 57 b (58 b
dentiũ puerorũ appẽdices quales
dentiũ radicib. affixi neruuli 57 a
dentium utriuſq; maxillæ figura. 56 b
dentium uſus 58 b
Deo opt. max. gratiæ agendæ, ꝗ nobis animã rationalẽ, quam cum angelis communem habemus, largitus ſit 789 a
δέρμα, cutis dicta 278 a
deſtructum 207 b
διάφραγμα 346 b
διαφράττοντες mẽbranæ quæ 712 a
διχαστῆρες dentes 207 a
δικτυοειδὲς πλέγμα 797 b
δίδυμοι cur dicti in cerebro 791 b
δίδυμοι cur teſtes dicti 641 a
digitus annularis 208 a
digitus auricularis ibid.
digitus cordis ibid.
digitus impudicus ibid.
digitus infamis ibid.
digitus magnus ibid.
digitus medius ibid.
digiti medij nomina ibid.
digitus medicus ibid.
digitus minimus ibid.
digitus paruus ibid.
digitus paruus cuius beneficio potisſimum extendatur 140 b
digiti quarti nomina 208 a
digiti quinti nomina ibid.
digiti, δάκτυλοι ibid.
digiti cur inæquales 151 a
digiti cur unguibus donati 181 b
digitorũ acies et agmina quę 208 a
in Digitorũ articulis naturæ ſcopi 151 a
digitorum κόνδυλοι qui 208 a
digitorum decens moles 149 a
digitorũ manus cuti internæ neruoſa tenuitate ſubnati muſculi deſcriptio 362 a administratio 387 b
digitorum manus oſſa quot 189 a. pedis ibid.
digitorum manus oſsium articulationis ratio & forma 150 a
digitorum manus oſsiũ delineatio 148 b
digitorum motus 365 a
digitorum nomina 208 a
digitorum oſſa 12 a
digitorũ oſſa Galenus perperàm medulla ꝓrſus carere ſẽſit 150 a
digitorũ oſſa in utroq; pede quatuordecim 189 a
digitorũ oſſa perperàm Galeno ſolida conſtituta 3 b
digitorum oſſa quî ſuprà & infrà ab integris digitis forma uarient, & cuiuſmodi oſsiũ ſit ſubſtantia 149 b
digitorum oſſa triginta 189 a
digitorum oſſa Veſalius quindecim enumerat 147 a
digitorum oſsiũ interna ſedes cuiuſmodi ſecundum longitudinem 151 b
digitorum oſsiũ latera cuiuſmodi 152 a
digitorum oſsium magnitudo & forma decentisſima 149 b
digitorum oſsium tendines 151 b
digitorum pedis figura 6 & 7 a
digitorũ pedis oſſa, eorumq; deſcriptio 172 a
digitorum pedis ratio 181 a
digitorum φάλαγγες quæ 208 a
digitorum σκυταλίδες quæ ibid.
digitorũ ſecundi & tertij quatuor articuli qui 150 b
digitorũ tendinũ inſertiões 376 b
digitorum tertij oſsis extremum & apex cuiuſmodi 151 b
digitos flectentiũ muſculi ſecundi tendinũ per primi tendines tranſitus 366 b
digitos mouentes muſculi 365 a
digitos ſingulos tribus oſsibus meritò efformari 149 a
diploa 25 b
direzan 206 a
diſſectionum profeſſores de colo cur ſe tam miſerê torqueãt. 614 a
diſſectionum profeſſores de ieco ris forma, ac fibris, quas Græci λοβοὺς appellitant, cõmentationes ſuas unde ſumpſerint. 619 b
δωδεκαδάκτυλον inteſtinum 608 b
domeſtica cruris 208 b
dorſalis medulla, cerebrum longum uocatur 533 a
dorſalis medulla, eiuſque deſcriptio ibid. ab oſsiũ medulla quo pacto differat ibid. quę ſint illi cum cerebro cõmunia, quæ peculiaria 533 b. cur ſit unica 534 a. cur ſit facta 533 b. muniẽda quo pacto in oſsibus & mẽbraneis inuolucris. ibid.
dorſalis medulla, & neruorũ ab ipſa prodeuntiũ numerus 533 a
dorſalis medulla ubi ueluti è multis funiculis cõpingatur 534 a
dorſalis medullæ delineatio 526 a
dorſalis medullæ cum cerebello coalitus examen 811 a
dorſalis medullæ examen 819 b
dorſalis medullæ principiũ 515 a. 782 b
dorſalis medullæ neruorũ octaui paris, ſeu thoracis parium primi ſeries 538 b
dorſalis medullæ procreandi neceſsitas 533 a
dorſalis medullæ terminus ex oſſe prodiens ſacro, inter neruos non cenſetur 534 b
dorſalis medullariæ ꝓportio 73 a
dorſum 157 a
dorſum cur ſit extructum 71 b
dorſum homini quanta induſtria Natura creauerit ibid.
dorſum quot motib. agatur 353 a
dorſum mouẽtium muſculorum delineatio, paris primi 230 a. ſecundi ibid. tertij 247 a. quarti 249 b. quinti 230 b. ſexti 247 a. ſeptimi 249 b
dorſum mouẽtium muſculorum deſcriptio 353 a
dorſum mouẽtium muſculorum iuxta ſingulorum parium ordinem adminiſtratio 358 b. parium quatuor priorum ibid. quatuor poſtremorum, nempe quinti 359 a. triũ ſequentiũ. ib.
dorſum mouẽtium muſculorum iuxta octo ipſorum paria ſigillatim expoſitus uſus 353 a. b. 354 a. b.

354 a.b.355 a. paris primi.353 b. ſecundi & tertij parium uſus. 354 a. quarti,quinti,ſexti ib. ſeptimi,octaui 353 a
dorſum mouētium muſculorum par primū Galeno parum aptè in plures diuiſum 353 b. uſus non rectè aſsignatus 354 a
dorſum mouētium muſculorum par quintum à Galeno non rectè deſcriptum 355 b
dorſi ligamenta ualida quædā, & corū uſus 360 b. ligamēta in ſpinarū interuallis poſita 361 a
dorſi nomina 207 a
dorſi oſsium copiæ cauſa 72 a. & quot conſtet oſsibus ibid.
dorſi oſsiū impar magnitudo. 72 b
dorſi oſsium ſpinæ, ſeu poſteriores proceſſus 74 a
dorſi pars thoraci reſpondēs, pro prios flexionis muſculos cur non habeat 356 b
dorſi uertebræ 207 a. earundem appendices 9 a
dorſi uertebrarū ligamēta, iuxta Galeni placitum, eiusq́ improbatio 360 a
dorſi uertebrarum ligamenta, νευροχονδρώδη σύνδεσμα dicta. ibid. b
dorſi uertebrarum ligamenti ſpecies canibus propria 361 a
dorſi uertebras nectentium ligamentorum deſcriptio 359 b. adminiſtratio 361 b
duales dentes 207 a
duodeno inteſtino cur nulli anfractus 613 b
duræ membranæ ad caluariā nexus, & externæ ipſius ſuperficiei ſpecies 775 a
duræ membranæ amplitudo qui examinanda 808 b
duræ membranæ interior ſuperficies qualis 776 b. cum tenui cōnexus ibid. ipſiusq́ uaſa. ibid. & foramina eiuſdē 777 a
duræ mēbranæ ſinuū examē 810 b
duræ membranæ ſitus, numerus, magnitudo & forma 775 a
duræ membranæ uſus, & conſtructionis ratio 777 b
dura oſſa 206 b

E

Ἐκφύσεις 9 b
elephātiaſi morbo affectorū color qualis 627 a
elephantiaſi laborantis lien maior 627 b
ἐμφύσεις 378 a
emulgētes uenæ cur dictæ 474 a
enarthroſis quando in ſimplici articulo 16 a
ἐνάρθρωσις ibid.
enſiformis cartilago 207 b
ἔντερα 607 a
ἐπιδερὶς 653 b
ἐπιδιδυμὶς tunica quæ 641 b
epiglottalis cartilago 203 b. cur ita uocetur 116 a
ἐπιγλωττὶς & γλωττὶς inter ſe quid differant 306 b
ἐπιγλωττίδος delineatio 305 b
ἐπιγλωττὶς quid 188 a.306 a
ἐπιγλωττίδος uſus 188 a
ἐπιγλωττίδα lingulam Theodorus Gaza in Ariſtotele malè uertit, cum Ariſtoteles laryngis operculum intelligat ibid.
ἐπιγονατὶς 172 a.208 b
ἐπιμυλὶς 208 b
ἐπινώτιον 207 b
ἐπιπεφυκὼς 805 b
ἐπιπλοκομισαὶ 603 b
ἐπίπλοος, ἐπίπλους, &c. 602 b
ἐπίφυσις 8 a
ἐπίφυσιν cum ἀπόφυσει ab Anatomicis ſubinde confundi 10 b
ἐπιφύσεις, ſeu appēdices, cur oſsiū capita Galenus uocarit 11 b
ἐπιστροφεὺς 86 b
ἐπωμὶς 126 a.207 b
ἐπωμὶς dictus muſculus 314 b
ἐπωμὶς dictus maximus ſcapulæ muſculus 122 b
equos, boues, & cætera animalia, quæ clauiculis carent, plurimū in brachiū & ſcapulā mouētib. muſculis, à ſimijs uariare 320 a
Eraſiſtrati de ſeminalibus arterijs ſanguine deſtitutis, opinio reiecta 646 a
Eraſiſtrati & Ariſtotelis opinio, qui ſeminales arterias ſanguine uacuas eſſe dixerunt, reiecta ibid.
Eraſmū Rot. cum Plinio malleolos in hominibus talos perperàm dixiſſe 170 a
ἐρυθροειδὴς inuolucrū 640 b. ἐλύτρου nomine antea uocatū. ibid.
Eudemi de poſtbrachialis oſsib. ſententia 146 b
Eugion 654 a
exortus, cur duodenū inteſtinum appellatum 597 a
exortus uenæ cauæ qui 739 b
expiratio naturalis & uiolenta. 349 b
expiratio quibus muſculis perficiatur 350 b
expirationis uſus 709 a
expirationem naturalem cur citra muſculorum opem perfici Galenus cenſeat 349 b

F

Fauc̄e, Haly abbatis interpres quid priuatim uocet 207 a
fauces quid 721 a
faucīū glandulæ triū generum 720 b
faucium organorū examen 753 b
femen 208 a
femur ibid.
femur mouentis muſculi deſcriptio 355 b
femur mouentes muſculi quot conſtituendi 414 b
femur mouentium muſculorū decem adminiſtratio ordine expoſita 415 b
femur mouentium muſculorū delineatio, primi 236 a. ſecundi 237 b. tertij 245 a. quarti ibid. quinti 247 b. ſexti 232 b. ſeptimi & octaui ibid. & 229 a. noni, decimi 239 a
femur mouētium muſculorū deſcriptio 409 b. primi ibid. ſecundi 410 a. tertij, quarti, quinti ibid. munus omnium 412 a.413 a. ſexti, ſeptimi, octaui ibid. b. noni, decimi. 413 b. decimo appenſæ carneæ portiones 414 b
femur mouentium muſculorum quintus, totius corporis mole maximus 411 a
femoris ad coxēdicis os ligamenta 429 b
femoris appendices 8 b. eorundem delineatio 6 b.7 a
femoris capita 6 a.7 b
femoris duo inferiora capita, eorundemq́ ſinus 162 a
femoris capita inferiora cur retrorſum producantur 162 b
femoris humiliora capita quid commodi præſtent ibid.
femoris ceruix cur ſtatim à coxēdicis articulo foras porrigatur 165 a
femoris ductus cur non recto tramite ferantur 164 b
femoris figuræ 161 a
femoris motus 15 b.16 a.409 b. proceſſus, rotatores 45 a
femoris duo proceſſus, ſeu rotatores 163 b
femoris exterioris proceſſus nomina 208 b
femoris proceſſus externus cur γλουτὸς uocatus 163 b
femoris duorū proceſſuū uſus. ib.
femoris os magnitudine cunctis humanæ fabricæ oſsibus præſtare 162 a
femoris os, ſed ualde p̄perā 208 a
femoris oſsis capitum latera cur multis cæcis foraminulis oppleantur 163 a
femoris oſsis nomina 208 a
femoris oſsis, unà cū tibię oſſe, & fibula, quibus ea ligamēta adhuc cōnata hæret, figura 254 a
femoris poſterior pars cur ſima cauaq́ uiſatur, anterior autem gibba 165 a
femoris ſecundum ipſius longitudinem forma 163 a
femoris ſuperius caput 162 a
femori articulando acetabulum paratum 158 b
femora duo 189 a
feneſtratum os 208 a

fibræ

fibræ uenarum 436 b
fibræ rectæ, obliquæ, circulares, tranſuerſæ 437 b
fibrarum cordis & muſculorũ ratio quatenus eadem aut diuerſa 732 a
fibrarum in fronte ſeries 282 b
fibrarum in inteſtinis ratio 614 b
fibrarum per ſuturas à dura membrana prorepentiũ uſus 777 b
fibrarũ, quæ naturali motui præſunt, ab ijs quæ arbitrario famulantur, differentia 436 b
fibrarum motibus naturalibus ſeruientiũ ſpecies & functio. 437 b
fibrarum ſtomachi motus duplices 337 b
fibrarum in ueſica, uentriculo, & bilis ueſicula ratio 635 b
fibrarum uſus 742 b
fibras non tantum ad uentriculorum cordis ſeptũ, ſed etiam ad reliquam uentriculi mucronis circumferentiam adnaſci, contra Galenum 737 b
fibula 167 b. quid Veſalio propriè uocetur ibid. & 208 b
fibula quid à ſura differat 167 b
fibula ſecundum ipſius longitudinem triangula 170 b
fibulæ ad tibiæ os nexus 168 b. in qua parte de his dicat 169 a
fibulæ appendix 170 a
fibulæ cum talo articulatio 169 b
fibulæ excarnis pars 170 b
fibulæ duæ 189 a
filum ſectioni aptum 202 b
focile maius & minus 208 b
focilis maioris & minoris nomina ibid.
focile maius brachij 207 b. minus brachij 208 a
fœtus bubali inuolucrorum figura 588 b
fœtus canini exterioris inuolucri delineatio 588 a
fœtus humani tunicarũ ſeu inuolucrorum expreſsio 586 b
fœtus inuolucrũ primum ac extimum cuiuſmodi 671 b. & quali ſubſtantia ibid.
fœtus inuolucrũ ſecundum, ἀλλαντοειδὴς ob farciminis ſpeciem dictum 671 b. & 673 b. tertium ἀμνίον, ob molliciẽ candoremq́ ab agno nomen mutuatũ. ibid.
fœtus inuolucri extimi nomina. 671 a
fœtus inuolucra à mulierib. exuri uel defodi, ab animalibus uerò rurſum deuorari 675 a
fœtus qui ſe habeant inuolucra, pluribus ſimul exiſtẽtibus fœtibus 675 b
fœtus inuolucrorũ examen 695 a
fœtus in utero ſitus 586 b
fœtus ſudor, ac dein reliqua excremẽta ubi coaceruẽtur 674 b
fœtus urinæ meatus 636 b. 674 a. cur οὐραχὸς & οὐρανὸς appelletur. 674 a. item quę ſit ipſius ratio. ibid. & quomodo inquirendus 696 b
fœtus urina & recremento uteri ceruicem irrigari atq; diſtẽdi, ad faciliorem partum 675 a
fœtui uitalem ſpiritum deferẽtes arteriæ 636 b
fœtum humanum & caninum & bubalũ duobus ambiri inuolucris: ac dein quis exterioris inuolucri ad uterum ſit nexus, quis'ue uſus 671 b
fœtum inuoluens mẽbrana à quibuſdã exiccata, cur aſſeruari ſolita, eiusq; diuerſa nomina. 675 b
fœtum inuoluens membrana falſò non omnibus pueris cõmunis habita, deq; eo mulierum ſuperſtitiones ibid.
fœtuum examen 820 b. 824 b
foramen ad excolandàm in nare pituitam præcipuè paratũ 62 b
foramen cæcum 66 a
foramen dorſali medullæ paratũ. 100 b
foramen, quo dorſali medullæ aptum paratur iter 72 a
foramen in oculi ſede omniũ maximum quod ſit 62 a. quis'ue eius uſus ibid.
foramẽ orbiculare cur in ſedis oculi radice elatiſsimũ, & in cuneiformi oſſe inciſum ibid.
foramẽ primę uertebrę, dorſalem tranſmittens medullam 77 b
foramen, ſecundum par dorſalis medullæ neruorum in poſteriora tranſmittens 80 a
foraminis dextræ oculi ſedis effigies 62 b
foraminis maximo ſiniſtræ ſoporalis arterię ramo parati effigies 65 b. eiusq; uſus ibid.
foramina auditus organi cauitatem ingredientia 66 a
foramina cæca in uertebrarũ corporibus 90 a
foramina in poſteriori ſacri oſsis ſede, cur minora quàm in anteriori ſpectentur 102 a
foramina neruis emittendis parata 73 a
foramina neruos tranſmittẽtia, in dorſi oſsibus etiã cælari ibid.
foramina octaui oſsis capitis, & ſedes, quibus olfactus organa reponuntur, in hominibus & canibus uariari 63 b
foraminum capitis, ſiue caluariæ deſcriptio 59 b
foraminũ octaui oſsis capitis uſus 63 a. & figura ibid.
foramina ſacri oſsis ad neruorum emiſsionem deſtinata 102 a
foraminũ in uertebris neruos in latera tranſmittentiũ natura 83 a
foraminula per caluariæ ſuperficiem ſparſim obuia 67 b
forſicula 202 b
fornicis ſeu teſtudinis in modum formati corporis ſitus 789 b. ſubſtantia, nexus, inferior ſedes 790 a. uſus ibid.
frontis muſculoſa ſubſtãtia 282 a
frontis muſculoſæ ſubſtantiæ adminiſtratio duplex 282 b. prioris 283 a. poſterioris. ibid.
frontis cutem mouentis muſculi delineatio ubi ſpectanda 217 b
frontis muſculi ibid.
frontis os 206 b. eiusq; circunſcriptio 46 b. & forma 36 b
frontis os cum uerticis oſſe iunctum, cur ibi ſit craſsius 37 a
frontis oſsis nomina 206 b
frontem tranſuerſis ſectionibus non eſſe tentandam 282 b
fulcrum 207 a
furcula pectoris oſsis 114 b
furcula ſuperior 207 b. item humilior ib. inferioris mediũ. ib.
furculæ 207 b. inferiores ibid.
fuſi oſſa 207 a

G

Galea, fœtum inuoluens mẽbrana, quibuſdam dicta 675 b
Galenus ad ginglymon tribus oſsib. opus eſſe nõ animaduertit 18 a
Galenus coccygis oſſa à ſacri oſsibus peritè, admodumq; anatomicè ex ſimiarum canumq; fabrica diſtinxit 105 b
Galenus cordis ſitum mediũ eſſe, ut umbilicũ, malè aſsignat 742 a
Galenus cur de uena pari carente tam uariè ſcripſerit 463 a. 464 a
Galenus cur omentũ modicis & laxis nexibus, idq; ad dextrum tantũ latus colo inteſtino committi prodiderit 605 b
Galenus de ceruicis ueſicæ muſculo notatus 395 b
Galenus de laterali capitis ſupra primam uertebram motu refutatus 85 b
Galenus de penis neruis notatus 650 a
Galenus de pituitæ in cuneiformi oſſe tranſcolatione defenſus 40 a
Galenus de pituitæ tranſcolatione notatus 795 b. 818 a
Galenus de uentriculorum cerebri præſtantia uarius 789 a
Galenus de proceſsibus cerebri notatus 776 a
Galenus de reticulari plexu ſub cerebro notatus 796 b
Galenus de ſoporalis arterię dextræ per unum foramen in caluariam ingreſſu notatus 795 b. neq;, ut ipſe ſentit, cõmune eſſe foramen cum tertio pari neruorum ibid.

Galenus de tibiam mouentibus muſculis notatus 398 b
Galenus de tranſuerſis thoracis proceſsibus confutatur 90 b
Galenus de uenę meatu notatus. 638 a
Galenus de uenis meſenterij explicatus 616 b, 617 a
Galenus de uenis omenti notatus 605 b
Galenus de uentriculi ſitu notatus 595 b. & 696 a
Galenus de uermiformibus proceſsibus notatus 793 a
Galenus de umbilici uena notatus 481 b
Galenus diſſectionis ſtudioſorũ facilè præcipuus 670 a
Galenus diſſectionum profeſſorum facilè princeps 796 b
Galenus dorſi motores muſculos quatuor poſtremos ignorans. 356 b
Galenus duo brachij ligamenta ignorauit 261 b
Galenus eximium naturę miraculum, artificiumq́ 301 b
Galenus ex ſimijs & canibus coniecturam faciens, etiam hominibus hunc lobum pulmonis, quo tamen deſtituuntur, attribuit 712 b
Galenus in boum diſſectione deluſus 501 b
Galenus in ceruicis uertebrarum hiſtoria confutatus 84 a
Galenus in deſcribẽdis brachium attollentibus muſculis uarius. 318 b
Galenus in deſcriptiõe dorſi muſculorum notatus 353 b
Galenus in deſcriptione oſsis ſacri & coccygis notatus ac refutatus 103 b
Galenus in deſcriptione uenarũ humerariæ & axillaris partim uerus, partim falſus, & quo pacto 470 a
Galenus in lumborum muſculorum ſeu carnis enarratione, ab hominis compoſitione, ſuis ſimijs delectatus, aberrauit. 412 b
Galenus in Pindaro irridẽdo magis, quàm ſpectandis oſsibus occupatus 176 a
Galenus in traditione muſculorũ intercoſtalium uarius 350 a
Galenus in uaſorum mamillas petentiũ diſtributionis uſu explicando cur ſit admodum diffuſus 680 a
Galenus malè ſenſit, quòd parem quaſi articulationem thoracis uertebris tribuerit 89 a
Galenus maxillã non unicũ eſſe os aſſerens, refutatus 55 a
Galenus meatuum alterum ex cerebri tertio uentriculo eductũ præterijt 794 a
Galenus naturæ ſummus admirator 611 a
Galenus nimium fauẽs ſimijs, ſuturas frõtis & maxillæ homini ſimiles eſſe, plus ſatis ſibi perſuaſit 53 b
Galenus omnes coſtas duobus internodijs articulari, malè ſenſit 91 a
Galenus penis muſculos nõ probè aſſecutus 650 b
Galenus per obliquum motum quid intelligat 139 b
Galenus quomodo ſacrum os & coccygis deſcripſerit 103 a
Galenus ſimiarum uenas ex profeſſo docens, hominum uenas non perſequitur 447 a
Galenus tertiũ cordis ſinum, cui Ariſtoteles arteriarũ originem tribuit, ad dextrum cordis uentriculum malè retulit 486 a
Galenus tertiũ uſum peritonæi, quo id ſicci alimenti ſuperflua, ſepti tranſuerſi accedente opera, propellere aſſerit, malè aſsignat 593 b
Galenus uertebrarum cõtextum ad ginglymon malè retulit 18 a
Galeni anatomica demonſtratio, qua glandoſum corpus ſemini parando non præeſſe, confitetur 647 a
Galeni ſentẽtia de adipe inter cutem manus internę, & tendinẽ illi ſubnatum, notata 363 a
Galeni de trib. animæ ſpeciebus, aut partibus inter ſe natura diuerſis, ſententia 541 a
Galeni de arterię magnæ & uenoſæ orificijs lapſus 735 b
Galeni locus de arterię ortu 486 a
Galeni ſententia de aſtragali ſitu notata 18 a
Galeni ſententia de proprio brachialis motu improbata 379 b
Galeni ſentẽtia de motu brachialis in ꝑnũ & ſupinũ notata 256 b
Galeni locus de capitis motu in latus ſuper primã uertebra improbatus 85 b. & deinceps.
Galeni de capitis motibus ſententia refutata 84 b
Galeni de cæco inteſtino ſententia 610 b
Galeni deſcriptio de cæco inteſtino, cani rectius quàm ſimiæ accommodari poſſe 610 b
Galeni de cerebelli duplicitate ſententia improbata 782 b
Galeni uana ratio de cerebelli ſimplicitate 783 b. & 534 a
Galeni ratio de cerebri diuiſione notata 783 b
Galeni ſententia de cerebri reuolutionibus improbata 781 b
Galeni de cerebri torculari appellatio ambigua 500 a
Galeni ſentẽtia de cerebri uẽtriculorum ſuperficie, tenui membrana cincta, eiuſq́ improbatio 788 a
Galeni dogmata non pauca de cerebri uentriculis notata, alia omiſſa 786 b
Galeni erratũ de tribus primis cerebri uentriculis, quos tenui membrana ſuccingi aſſerit, exponitur 788 a
Galeni permulta dogmata de cerebri uentriculis parum eſſe uera 786 b
Galeni ſententia, κώλων ſeu artuũ capita ἀποφύσεις & κονδύλους uocari docentis, reiecta 11 b
Galeni de cordis oſſe ſentẽt. 116 b
Galeni de coſtarum articulatione notata ſententia 113 a
Galeni de coſtarũ cartilaginibus ſententia 112 a
Galeni loca, quibus inter cutẽ & tendinem adipẽ reponi negat, notata 363 b
Galeni defenſores de coccyge oſſe, à Veſalio refutant. 106 b. 107 a
Galeni defenſorũ impudentia taxatur, quòd eum homines magis quàm ſimias deſcripſiſſe cõtendant 103 b
Galeni opinio, de fibrarũ, muſculorum, buccarum, labrorum, & naſi alarum ortu, notata 288 a
Galeni de fibris ad uẽtriculorum cordis ſeptũ adnatis erratũ. 737 b
Galeni de fœtus inuolucris dogmata quatenus cũ ueritate conſentiant 675 b. & 676 a
Galeni de humeri tuberculo interiore & exteriore ſententia falſa 131 b
Galeni de humero poſt femur omnibus oſsibus grandiore, ſententia 129 a
Galeni opinio de laryngis operculi uſu, notata 310 b
Galeni liber de Oſsibus, cum Syluij editus commentarijs, qualis ſit 105 b
Galeni libri de Adminiſtrãdis ſectionibus partẽ, in qua linguæ muſculos recẽſuit, unà cum libris de Muſculorũ ſectione, abſq́ dubio interijſſe 301 b
Galeni de Vſu partium libri notati 379 b
Galeni librorũ euerſores notantur 106 a
Galeni & aliorũ philoſophorum de mamillarum ſitu ratio non omni ex parte uera 679 a
Galeni locus de maſſeteribus muſculis notatur 293 b
Galeni locus de maxillæ ſuperioris ſuturis explicatur 293 b. alius de eorundẽ oſsium conſtitutione ibid.
Galeni loca aliquot de maxillę ſuperioris oſsiũ numero, ſuturis, refutata

refutata 53 a.294 b.& deinceps.
Galeni locus de membranis proceſſus uermiformes continentibus notatur 256 a
Galeni opinionē eſſe falſam, qua ſtatuit ſecundi muſculi mouentium digitos, tendinem in primo internodio dilatari 366 b
Galeni locus, muſculum inter ligamēta & neruū ponentis eſſe mediū, improbatur 261 b.262 a
Galeni locus de muſculo brachium attollēte notatus 313 b.314 b
Galeni de quarto brachij motorū muſculo notata ſententia 315 b
Galeni ſuper muſculo quopiam brachij motore, in hominibus autem non reperto, notata ſententia 316 b
Galeni ſententia de muſculo tanquam brachium circumuertente notata 315 b
Galeni de muſculo quopiam tanquã brachij motore notata ſententia 313 b
Galeni ſententia de muſculo primo flectentium cubitum notata 381 b
Galeni ſup cartilagine inter uertebras dorſi repoſita, notata ſententia 359 b
Galeni ratio, qua cerebellum ſimplex eſſe docet, uaria 534 a
Galeni de cordis oſſe ſententia. 116 b
Galeni de crurum in animalibus flexione, &c. dogma 175 b
Galeni ſententia de cubiti flexionibus planè imaginaria, notata 383 a. eiuſdem in enumerandis muſculis harum autoribus uarietas ibid.
Galeni in cuneiformis oſsis deſcriptione lapſus 40 b
Galeni de digitorum forma ſententia 150 a. & articulatione, ibid. item, an ſint medullæ expertia digitorum oſſa ibid.
Galeni placitis de dorſi motibus ſententia contraria 94 a
Galeni de femoris ad coxendicis os motu lapſus 162 b
Galeni de fœtus inuolucris, atq; eius formatione dogmata, quatenus uera 676 a
Galeni ſententia de foraminis ſecundum neruorū cerebri par tranſmittētis magnitudine improbata 62 b
Galeni ſententia de foraminibus cribrum referentibus, ac pituitam cerebri expurgantibus, ficticia 795 b
Galeni de glanduloſa carne ad inferius uentriculi orificium ſententia 597 b
Galeni de muſculo quopiam tanquam ſcapulam mouente, notata ſententia ibid.
Galeni ſententia, de muſculo neruoſa ſua exilitate mediæ uolæ & internæ digitorum ſedis cuti ſubnato, improbata 362 b
Galeni ſententia de quarto thoracis muſculo notata 354 a
Galeni ſuper primo tibiã mouentium muſculo notata ſentētia. 400 a. ſuper ſecundo ibid. b. ſuper tertio 401 a. ſuper quarto ibid. b. & 402 b. ſuper quinto 403 a. ſuper ſexto, quē perfunctoriè tantū attigit 404 a. ſuper nono 406 a. ſuper tendinibus tibię muſculorum. ibid.
Galeni de quinto muſculo tibiã mouentium ſententia 403 a
Galeni in 2. de Adminiſt. ſect. ſententia cum uera muſculorū deſcriptione enarratur 399 a
Galeni locus de numero muſculorum digitos mouentium, reſtitutus 372 b
Galeni ſuper muſculorū dorſum mouentium pari primo notata ſententia 353 b
Galeni & Ariſtotelis de mamillarum ſitu rationē non omni ex parte ueram eſſe 679 a
Galeni ſententia de tribus meſenterijs an ſit ueritati conformis. 615 b. & cuiuſmodi 616 a
Galeni de muſculi in poplite latitantis functione notata ſententia 409 a
Galeni de muſculorum caput mouentium pari ſecundo notata ſententia 329 a
Galeni de quarto muſculorū pari, oſsi hyoidi propriorum, notata ſententia 298 b
Galeni in deſcribēdo quinto dorſum mouentium muſculorum pari notata ſententia 355 b
Galeni in deſcribendo ſexto dorſum mouentium muſculorum pari notata ſententia ibid.
Galeni opinio de muſculorum fibris notata 270 b
Galeni de muſculorū intercoſtalium functione notata ſententia 346 a
Galeni ſentētia de primo radium mouentiū muſculo notata. 380 a
Galeni in muſculorum ſcapulam mouentium traditione notata ſententia 326 b. ac deinceps.
Galeni locus de muſculorum tendinibus notatus 272 b
Galeni ſententia de muſculorum thoracem mouentium numero expoſita 342 a.b
Galeni notata ſententia, qua muſculos, quibus oſſa mouentur, tendinibus carere ſtatuit 272 b
Galeni in deſcribēdis abdominis muſculis uarietas reprehenſa. 336 b
Galeni de muſculis cubitum mouentibus figmenta 381 b
Galeni loca pugnantia de muſculis manus digitos mouentibus notata 366 a.b.367 a.368 a.b.& 369 a.b.371 a.& 374 a
Galeni locus de muſculis labra mouentibus notatus 288 a.& 289 b
Galeni ſententia de muſculis pollici præfectis notata 376 a
Galeni ſermonem de muſculis pedem mouentibus, ſimiarum fabricę, non hominis conuenire. 422 b
Galeni ſententia de muſculis primis pedem mouentibus notata 419 b. de quarto muſculo 420 a. de quinto 421 a. de octauo 423 a. de muſculis pedis digitos mouentibus. 426 a b
Galeni locus de naturali expiratione, quam citra muſculorum opem perfici aſſerit, declaratus 349 b
Galeni de ſecūdo pari neruorum brachium ſubeunte ſentētia erronea 542 a
Galeni error notatus, quòd peculiaria oſſa, quibus inciſorij dentes inſiguntur, in homine conſtituerit 53 b
Galeni loca de oſsiū inter ſe commiſſurã, à ueritate diſcrepātia, è multis aliqua enumerata 20 a.b.& deinceps.
Galeni de ſynarthroſi oſsium pectoris erratum diluitur 114 a
Galeni orationem in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionib. obſcuram atq; imperfectam eſſe, nec undiq; ſuis in tertio de Partium uſu placitis reſpondere. 416 b
Galeni ſententia de oſsis cuneiformis conſtitutione ac uſu notata 41 a
Galeni ſententia de oſſe cuneiformi tanquam perforato inſtar ſpongiæ, improbata 64 b. & quòd pituita illac non coletur ibid.
Galeni locus de oſſe inter cerebrum ac cerebellum in canib. poſito, explicatus 42 a
Galeni de oſſe maxillæ inferioris tanquam gemino, notata ſententia 35 a
Galeni de tertio quodam oſſe in ſummi humeri cum clauicula nexu ſententia 123 a
Galeni ſententia, quòd oſſa digitorum medullæ ſint expertia, improbata 150 a
Galeni loca de oſsiū inter ſe ſtructura, à ueritate aliena, è multis aliqua enumerata 19 a
Galeni ſententia de oſsibus digitorum

torum tanquam ſolidis impro bata 3 b
Galeni de patellæ cartilagine lapſus 172 b
Galeni de pedis & manus oſsiũ pari numero lapſus 181 a
Galeni de pituita cerebri per olfactus canales educenda lapſus. 515 b
Galeni de portæ uena, ut ſanguinem conficiente, ſententia uaria 449 a
Galeni de primo pollicis oſſe lapſus 180 b
Galeni de acuto ulnæ proceſſu, quem ſtylo comparamus, ſententia 139 a
Galeni ſententia de proceſſu primæ ceruicis uertebræ anteriori notata 78 a
Galeni ſententia de proceſſuum in cerebro uermiformium uſu notata 796 a
Galeni ſententia de proceſsibus duræ membranæ tanquam duplicatis notata 776 a
Galeni de quinto pulmonis in homine lobo error 724 b
Galeni ſentẽtia de quinto pulmonis lobo, cauam uenã ſuſtinente, notata 462 b
Galeni de quadrupedum genu articulo lapſus 168 b
Galeni ratio de renum ſitu minimè approbanda 631 a
Galeni reticularis plexus nuſquã inuentus 796 b. ſuperq; eo locus è libro De uenarum & arteriarum ſectione ibid.
Galeni de reticulari in caluaria plexu lapſus 643 a
Galeni de ſacro oſſe & coccyge ſentẽtia notata 103 a. 105 b. 106 a
Galeni de ſeminaliũ uenarum ortu & ductu ſententia 642 b
Galeni de ſimiarum ad hominem differẽtia, notata ſentẽtia 417 a
Galeni notata ſentẽtia de ſinibus in dura cerebri membrana conſtitutis 497 a
Galeni de ſtomachi cum arteria inceſſu ſententia 594 b
Galeni ſententia de tendine lato, qui plantę cuti ſubnaſcitur, notata 419 b
Galeni ſententia de tendinibus XVII muſculi digitos mouentium notata 374 a
Galeni opinio de tendinibus proceſsus uermiformes continentibus notata 793 a
Galeni notata ſententia de tibiæ motuum differentijs 399 b
Galeni de tibiæ oſsis ſinibus ſententia notata 168 a
Galeni ſententia de neruo paris tertij notata 519 b
Galeni exploſa ſententia, quòd neruorum alij ſenſui, alij motui præſint 546 b
Galeni ſententia de neruorũ opticorum foraminibus 518 a
Galeni in neruorum traditione notata ſententia 548 b
Galeni locus de neruis è primo de Locis affectis notatus 541 a. eiuſdem locus alter è libro 3. de Adminiſtrationibus anatom. 542 a
Galeni locus de oculi tunica, è decimo de Vſu partium 802 b
Galeni de omenti membrana, colon dorſo colligante, ſententia. 605 b
Galeni ſentẽtia de acutis oſsium proceſsibus notata 10 b
Galeni placitis quæ potiſsimum repugnent 20 a
Galeni de poſtbrachialis oſsibus ſententia 146 b
Galeni ratio de renum ſitu, qua dextrum ſiniſtro editiorem eſſe docet, improbata 631 b
Galeni ſententia in tradendo ſcapulæ motorum primo, ſecundo & quarto muſculo, notata. 327 a b
Galeni ſcripta in ſolis ferè Anatomicis interpretem quàm maximè deſiderare, cum ſibi nõ ſint undiq; conſona 671 a
Galeni locus de tendinũ in digitos manus inſertione notatus. 376 b. contraria de his docens 377 a
Galeni de uenæ ſine pari ortu ſententia 463 a
Galeni de uenæ cauæ per crus ſerie deſcriptiones uariæ, & parum ueræ 480 b
Galeni irrefutabilis demõſtratio de cauæ uenæ ortu confutata. 457 a
Galeni argumenta de uenæ cauæ exortu in Ariſtotelem, non omnia ex tripode dicta 455 b
Galeni de ortu uenæ ſine pari ſententias ſibi neutiquam conſtare 463 a
Galeni ſententia, qua cauam uenam, ubi iecoris gibbo connectitur, ampliſsimã eſſe ſtatuit, refutata 459 b. 456 b
Galeni dogma, quo uenã cauam ex corde prodire inficiatur, omnino reſpuendum eſſe 456 a
Galeni locus, à uena caua, priuſquàm ad cor pertingat, uenas in membranas thoracem intercipiẽtes deduci ac diſtribui docens, reiectus 462 b. eiuſdẽ alius de uenę arterialis ortu notatus 463 a
Galeni de uenarũ ortu commentaria ſic eſſe legenda, ut magis ueritas, quàm ipſius in illis autoritas ſpectetur 751 b
Galeni de tuberculo primæ ceruicis uertebræ attributo, notata ſententia 78 a
Galeni de numero proceſſuũ uertebrarum ceruicis erratũ 82 b
Galeni de cauæ uenæ in omẽtum ductu error 605 b
Galeni de cauæ uenæ ortu irrefutabilis demonſtratio confutata 457 a
Galeni de cauæ uenæ principio ſententia exploſa 735 b
Galeni de uena caua uentriculo ſubſtrata opinio 599 b
Galeni de uena pari carente ſententia cur ſit tam uaria 464 a
Galeni de uenis meſenterij ac inteſtinorum lapſus 616 b
Galeni de umbilico corporis medio ſententia 595 b
Galeni de uteri cornibus notata ſententia 341 a
Galeni de uteri uenis in mamillas ſeſe exonerantib. ſentẽtia 680 b
Galeni in aſsignatione aliquot in lumbis uertebrarũ uarietas notata 97 a. eiuſdem ſententia, lumborũ uertebris proceſſum affingentis, ad imitationem ſimiarũ ac canũ, improbata 96 b
Galeni proceſſum, lumborũ uertebris aſcriptum, in hominibus Veſalium nunquam reperiſſe. ibid.
Galeni ſententia de nexu corporum thoracis uertebrarum notata 79 a. item de foraminibus uertebrarũ neruos tranſmittentibus 90 a. item de coſtarũ ad uertebras articulatione 90 b. item de tranſuerſis infimarum thoracis uertebrarum proceſsibus ibid. & 94 a
Galeno ignota uenæ axillaris diuiſio quædam 470 a
Galeno in humani corporis fabricæ cognitione nimium à pleriſq; tribui 670 a
Galeno quid teſtis caput appellatum 641 b
Galeno uaccinus caninusúe uterus, non muliebris diſſectus atque deſcriptus 664 b
Galeno umbilicus non rectè corporis mediũ conſtitutus 449 a
Galeno ignota non pauca capitis foramina 64 b
Galeno non eſſe credendũ, quòd, utcunq; internum humeri tuber grande ſit, id externo grandius eſse prodiderit 131 b
Galeno minimè aſſentiendum, q; maxillam ſuperiorem medullę expertem, duris q; oſsibus, nec leuitate indigentibus efformatam doceat 49 a
Galeno præteritus muſculus inter brachij motores quintus. 378 a
Galeno quid ſit peculiare 348 b

Galeno

Galeno tres ſecundum pollicis os flectentes muſculi ignorati 372 a
Galeno ſacrum os, & coccygis os, ut in ſimia ſe habent, deſcripta 105 a
Galeno uenæ axillaris diuiſio ignota 463 b
Galenum in abdominis deſcriptione uarium eſſe 336 b
Galenum Ariſtoteli impoſuiſſe, quod tres uentriculos cordis conſtituerit 736 b
Galenum axillaris uenæ diuiſionē integram latuiſſe 471 a
Galenum in brutorum animalium ſectione potius quàm hominū uerſatum eſſe 626 b
Galenum canum inteſtina magis quàm hominum inſpexiſſe 611 a
Galenum de capitis ſupra primam uertebram, & primæ ſupra ſecūdam, & dein reliquarum ceruicis uertebrarum motibus, longè ſecus quàm Veſalium, ſentire 84 a
Galenum rationem unitatis cerebelli parū aptè deſignaſſe 782 b
Galenum mirabilem illum reticularē cerebri plexum ſua imaginatione in hominibus confinxiſſe 65 b
Galenum, cor in medio repoſitum eſſe, contra ueterum placita contendere 730 b
Galenum diſſectionibus mirificè oblectatum eſſe 417 a
Galenum, diligentem & eruditum ſolertemque & induſtrium auditorem requirere, qui ea quæ de capitis motibus in 12 de Vſu partiū libro pertractarit, capere poſſit 84 a
Galenum foramen ſiniſtræ ſoporali arteriæ paratum latuiſſe 65 b
Galenum de foramine dextræ oculi ſedis, aliter quàm Veſalium, ſenſiſſe 62 b
Galenum & genu cartilaginibus ligamentorum nomen indidiſſe 256 b
Galenū de glādis cerebri uſu rectè ſentire 791 a
Galenum, Hippocratem in Anatomicis nunquam eſſe lapſum, nimium audacter teſtari 620 a
Galenum hominis anatomiam nūquam aggreſſum eſſe 470 a
Galenum hominis pedem nunquā diſſecuiſſe 422 b
Galenum non hominis cor, ſed ſimiarum & canū aggreſſum eſſe 729 b
Galenū non hominum, ſed ſimiarum muſculos deſcripſiſſe 411 b
Galenum pro hominum anatome, ſimiarum nobis obtruſiſſe 420 b
Galenum humani corporis anatomiam nunquam eſſe aggreſſum, unde Veſalius conijciat 470 a
Galenum neruorum recurrentium inuentorē ac ſummum admiratorem fuiſſe 524 a
Galenum parem integrorum digitorum ac eorundem oſſiū formā minus rectè propoſuiſſe 152 a
Galenum quædam oſſa ipſi non uiſa, tanquam in humano eſſent corpore, recenſere 42 a
Galenum ſubinde dorſum & ſpinam, in tibiam mouentium muſculorum deſcriptione confundere 156 a
Galenum ueterum de homine deſcriptiones ſuis ſimijs accommodaſſe 106 a
Galenum uiſcera hominis oſcitanter, aut neutiquam ſpectaſſe: ſimiasque & canes deſcribentē, immeritò ueteres arguiſſe 728 a
Galenum humani penis fabricam nunquam ſpectaſſe 648 b
Galenum falſò humerum exterius gibbum, interius ſimum, &c. ſtatuiſſe 131 b
Galenum inuolucrorum hiſtoriā non uerè propoſuiſſe 676 a
Galenum ut minimum duo ligamenta, anulorum modo tendines continentia, latuiſſe 385 b
Galenum neque 11, neque 12 muſculorum dorſum mouentium doctrinam rectè tradidiſſe 356 b
Galenum in lumborum muſculorum, ſeu carnium enarratione, ab hominum compoſitione aberraſſe 412 b
Galenum omnes teretes tibiā mouentium muſculorum tendines, ac ſi lati ampliique eſſent, deſcripſiſſe 406 b
Galenum duos muſculos laryngis operculi latuiſſe 309 a
Galenum non ex omni parte ſibi cōſentire 398 b
Galenum os tertium in ſuperioris ſcapulæ proceſſu nunquā uidiſſe 123 b
Galenum uacuam oſſium articulorum ſedem finxiſſe, cum ſint potius mutuò contigua 87 a
Galenum penis corporum originē non rectè aſſecutum eſſe 394 b
Galenum in proceſsibus ſcapulæ non undique ſibi conſtare 124 a
Galenum ſibi haud conformia dicere 426 a
Galenum ſimiarum cōſtructionē, non hominum deſcripſiſſe 313 a
Galenum ſimiarum, non hominū Anatomiā aggreſſum eſſe 724 b
Galenum ſimiarum uenas, non hominum, perſecutum eſſe 447 a
Galenum ſimijs nimium tribuiſſe 606 a
Galenum unicum tantum tendinē tribus pollicis oſsibus cōmunē cognouiſſe 375 b
Galenum in quarundam uteri partium deſcriptione eſſe ualde ancipitem, ſibique parum fidere 667 a. ſcilicet in uteri formæ explicatione, muſculorum, cornium, acetabulorum, uenarum & arteriarum ibid. item uaſorum ſemen deferentium 668 a
Galenum muliebrem uterum neque diſſecuiſſe, neque diſcripſiſſe 664 b
Galenum, non muliebrem, ſed uaccinum caprinumue uterū deſcripſiſſe 341 a
Galenum de uenarū arteriarumque ſectione ſibi neutiquam reſpondere 494 a
Galenum errare, quòd uenas membranarum interſepientium à caua, ubi ſeptum permeet, initium ducere, aſſerat 713 a
Galli ſacerdotis Bononiæ aqua intercutem in xenodochio mortui hiſtoria 627 b
Gallicus morbus quæ loca hominis potiſsimum infeſtet 722 a
γαγγαμὼν 606 a
gargar 722 b
gargareon ibid. b. cur ἰσθμὸς à ueteribus Græcis nuncupatus 721 b
gargareonis nomina 722 b. eiuſdemque ſitus, forma, ſubſtantia, uſus. ibid. b
gargareonis præſectio ſeu deroſio, quid incommodi pariat ibid. b
gargareoni Gallicus morbus infeſtus ibid. a
gargareonem temerè à quibuſdam excrementorum cerebri receptaculum eſſe, confictum 723 a
gargareonem ſoli inter animantia homini, & quibuſdam auibus obtigiſſe 722. b
γαστὴρ unde dictus Græcis uentriculus 595 b
γαστροκνημία 167 b
γελασῖνοι dentes 207 a
gemelli dicti in cerebro 791 b
generationis organorum examen 820 b
γοίος 207 a
genu rotula 208 b. oculus. ibid.
genu utriuſque duæ cartilagines 190 a
Genuenſium, Græcorum & Turcarum capita, cur globi imaginem repreſentent 23 a
gemini dentes 58 a. 207 a
geminos dentes Ciceronem molares uocaſſe 58 a
Germanorum capita cur lata, & cōpreſso occipitio cernantur 23 a
Gibberus ſiue gibbus ulnæ proceſſus 136 a. 208 a
γίγγλυμος 16 b
γιγγλυμοειδὴς humeri orbita 130 b
glandis pineæ nucis ſimilis, ſitus & conſtructio 790 b. uſus. ibid.
glandis pituitam excipientis hiſtoria 794 b

glandis cerebri pituitam excipientis, ipſiq́ accumbentium arteriarum examen, ſeu adminiſtratio 812 b
glandes hominis, quarum loco in bobus ſunt muſculi 310 a
glandes inteſtinorum 610 a
glandes laryngis radici adnatæ 717 b
glandes nõ omnes uaſorum diſtributioni accommodas, huic tantum muneri ſubſeruire 442 a
glandium genus ſecundum Hippocratem ſpongiarum nomen cur obtinuerit 721 b
glandium in faucibus triplex genus ibid. b
glandium in faucibus poſitarũ tertium genus 722 a
glandium 464 b
glandulæ cerebri teſtula incũbentis adminiſtratio 810 a. eiuſdẽ hiſtoria 794 b. delineatio unde ſpectãda 793 b. canales ab ea ducti 794 b
glandulæ, cui pituita influit, unà cũ pelui & quatuor ductibus à glãde aut ſinu potius, pituitam deducentibus, effigies 64 a
glandulæ cur, & quando uaſorum diſtributionib. immittãtur 441 b
glandulæ faucium cur παρίσθμια uocatæ 721 b
glandulę ſub aurium radice ad poſteriorem inferioris maxillæ ſedem repoſitæ 211 a
glandularum in mamillis ratio diuerſa 676 b
glandularum & pinguedinis laryngis ratio 720 a
glandulæ teſtibus incũbentes 810 a
glandulæ uaſorum diductibus roboris gratia immiſſę, adnexæq́ 441 a
Glandularum quę in faucium initio ſibi opponuntur, ac ſecundũ genus conſtituũt, inflammationes, Græcos ἀντιάδας, quæ uerò in faucibus, παρίσθμια appellaſſe 722 a
glandularum ſtomacho crebrò adnatarum uſus 595 a
glandularum quæ uaſorum diſtributionib. immittũtur deſcriptio 441 b. nomina. ead. uſus 442 b
glandulis faucium infeſtus morbus Gallicus 722 a
glandulas frequentes ubi natura potiſſimum circumpoſuerit 477 b
glandes ſiue glandoſum corpus meſenterio cur natura addiderit 617 b
glandoſum corpus uaſorum ſemen deferentium inſertionem excipiens 645 a
glandoſum omenti corpus 606 b
glandoſi corporis ueſicæ collo adnati uſus 647 a
glandoſum corpus ad ueſicę ceruicem in uiris poſitum, etſi uaſorum inibi uariæ partitioni opẽ ferat, excipiendis tamen uaſis ſeminarijs, & peculiari humore procreando, potiſsimum famulari 442 b
glanduloſi corporis in ipſa uaſorum diſtributione poſiti delineatio 565 a
glanduloſa caro non procul ab inferiori orificio diſtans 597 b
γλήνη 12 b
γλήνη quid propriè uocetur 13 a
γλήνης & κοτύλης diſcrimen 12 a
γληνοειδὴς ſinus 79 a
glires atq́ ſciuros cæcum inteſtinum adeò amplum ſępe nactos eſſe, ut amplitudini ipſorum uentriculi facilè reſpondeant: fecibusq́ turgidum in ſectione obſeruetur 610 b
γλωττὶς quid 188 a. 306 b. ἐπιγλωττὶς ibid.
γλωττὶς qualiter ſpectanda adminiſtranti 310 a
γλωττίδος etymologiæ ratio 188 a
γλωττίδα & ἐπιγλωττίδα differre. 310 b
γλούτια dicta in cerebro 791 b
γλουτὸς 208 b
γόμφοι dentes 207 a
γόμφωσις 18 a
Gręcos διδύμους & γλούτια nomina confudiſſe 791 b
granatum malũ, cartilago epiglottalis 207 b
granatum malum teſticulorum. 208 a
grandinoſum os 179 b. 208 b
γραφοειδὴς proceſſus 38 b. 136 b 206 b
gula 594 a
gulę appellatio quibuſdam pro ſtomacho ibid. a
guloſis atq́ timidis maius iecur datum 620 b
gurgulio quid 722 b
guſtus inſtrumentum 806 b
gutturis os 207 a
gutturnium 187 a

H

HAemorrhoidum fluxus par ratio cum menſtruo ſanguine 663 a
hæmorrhoidum modus 449 b
hæmorrhoidum ſanguis unde profluat 663 a
hamuli 201 b
hamulos unde Veſalius parare cõſueuerit ibid. b
ἁρμονία 18 b
harmoniarum coitus cuiuſmodi 19 a
ἥβης os 208 a
Hector ab Achille circum Troiam tractus quo pacto 420 a
ἡπατικὴ dicta uena 458 a
ἱερὰ σύριγξ 72 a, 207 a
ἱερὸν os 207 b. unde uocetur 99 b
Hippocrates in Aphoriſmis, quid ſub acetabuli nomine intellexerit 670 a
Hippocratis locus de ſecundo ceruicis uertebræ nomine 79 b
Hippocratis ſententia, de phlebotomia in pleuritide quæ 464 b
Hippocratis ſentẽtia de ſepto trãſuerſo, notata 348 a
Hippocratis de ſtomachi inceſſu, ſententia notata 594 b
Hippocratis de ſummo humero locus 122 b
Hippocratis de temporalibus plagis locus 43 a
Hippocrati quæ uocentur acetabula 670 a
Hippocrati qui dicantur βαθμίδες 13 b
Hiſpani cuiuſdam in fallenda meretrice calliditas 597 a
hiſtrionis Tridentini in dentibus, miraculoſum robur 295 b. itẽ cuiuſdã hiſtrionis Turci & Mãtuani ibid.
homo quibus locis à ſimia differre Galeno perſpectus 648 b
homo cur reſpiret 341 b
hominis glandes, quarum loco in bobus ſunt muſculi 310 a
hominis maxillæ cur ſinus & cauitates medulla infarctę attribuãtur 54 b
hominis maxillam cur duram oſſe oportuit ibid. b
homini maxillam ferè unico oſſe extrui ibid. b
homini maxillam inferiorem eſſe breuiſſimam ibid. b
hominis ueſica diſſectionum rudibus cur ita imponat 684 b
hominis uiſcera ad ipſorum fabricã diſcendam haud inutiliter coqui 627 a
hominem pluribus oſſibus quàm reliqua animantia, motus gratia conſtare 14 b
hominem producere immortalem materiæ occaſione non licuiſſe 638 b
hominem pulmonis occaſione collo donari 77 a
hominem ut augeretur, diutiusq́ uiueret, inſtrumentis eguiſſe uarię nutritioni famulantibus: ac demum quæ inſtrumenta nutritioni circa cibos potusq́ uerſanti priuatim ſint extructa 589 b
homines frontis & maxillæ ſutura deſtitui 53 a
homines quoſdam ueſicula bilis carere, ut Ariſtoteles & Plinius cum alijs enarrant, Veſalius hactenus ſe comperiſſe negat 625 b
hominum & canum παγκρέας diuerſi coloris 606 b
hominum fabricę ratio 638 b
hominibus breuior thorax q̃ quadrupe-

dupedibus à natura datus 461 b
humanæ & caninæ anterioris caluariæ figura 46 b
humani alimenti ad plantarum nutritiuam uim differentia 601 b
humanum caput oculorum gratia formatum 22 a
humerales muſculi ſex 131 a
humeraria uena 467 a
humerariæ uenæ iuxta cubiti articulum ſeries 469 b
humerariæ uenæ ortus, & priuſquam brachium ſubeat, ſeries 467 a
humerus quid 129 a. 207 b
humerus ſeu brachij os 207 b
humerus ſummus. ibid. b. eiusq́ uſus 124 a
humeri appendix 7 b
humeri articulus 120 b. cur à coſtis remoueatur 126 b
humeri caput 11 a
humeri in anteriori ſede aſperitas ad quid parata 132 a
humeri externum tuber cui radius articulatur 130 b
ab Humeri externo tubere ſex muſculos enaſci 131 a
humeri figura & deſcriptio 128 a
humeri foramina in quibus locis appareant, & quis eorum uſus 132 a
humeri inferioris ſedis internum tuber 131 a
humeri inferioribus proceſſibus nulli appendices 10 a
humeri orbita Hippocrati γιγλυμοειδὴς dicta 130 b
humeri oſſis figura 2 b. 6 a
humeri partis ſuperioris deſcriptio 129 a. inferioris humeri partis deſcriptio 130 a. item mediarum partium deſcriptio 131 b
humeri tuberculum externum ibi. a. internum ead.
humerum ſcapulæ nectentium ligamentorum deſcriptio 322 a. adminiſtratio b
humeri 207 b
humerorum ſcapulis in ſceleto coniungendorum ratio 199 b
humero excipiendo paratus ſinus 120 b
humeri motus 16 a
humeri orbita, cui ulna articulatur 130 a
in Humeri orbitę, ſeu rotulę ſuperiori ſede, cur natura duos ſinus exculpſerit ibid. b
humerum poſt femur non eſſe omnium oſſium grandiorem 129 a
humeri duo 188 b
humeri 207 b
humor cryſtallinus 801 a
ὑαλοειδὴς dictus oculi humor 802 a
ἥβης os 208 a
ὑδατοειδὴς humor 805 a
hydrocephalus 24 a
ὑμὴν 279 a. 654 a
hymen puellarum uenulę conſtituentes 654 a
ὑοειδὴς os 69 b. 117 a. 207 a
hoydis oſsis figura 69 a. eiusq́ ſitus & nomina ibid. b
hyoidis oſsis formatio & uſus 70 b
hyodis oſsis medium oſsiculũ 69 b latera humiliora eiuſdẽ 70 a. itẽ ſuperiora, & commiſſa ipſis oſſicula ibid.
hyoidis oſſis quot oſſicula 188 b
hyodes os quomodo formetur 70 b. eiusq́ uſus ibid.
hyoidis latera ſuperiora, & cõmiſſa ipſis oſsicula ibid. a
ὑπήνη 290 b
ὑποζωκὸς quid 709 b
hypſili 206 a

I

IAcobus Niger patricius Genuenſis, iuris peritiſſ. 111 b
ianitor uentriculi orificium 596 b
ἰατρικός 208 a
iecoraria dicta uena quæ 458 a
iecur quid ibid. 618 a
iecur an crapula abſumatur 620 b
iecur anteriori peritonæi ſedi cuius beneficio connectatur 621 b
iecur ciborum potuumq́ & uenereorum concupiſcibilis animę locus 741 b
iecur cuius facultatis animæ ſedes, ibid.
iecoris caui delineatio 566 b
iecur homini grandius, & quibus maius obtigerit 620 b
iecur humanum cur maiorem ſui portionem in dextro latere extẽſam habeat 618 a
iecur in fibras aliquo pacto diuiſum, nunquam Veſalium inſpexiſſe 620 a
iecur magnum & craſſum organum fieri cur fuerit neceſſarium 619 a
iecur maxima ex parte coſtis ſuccingi, muniriq́ 618 b
iecur nulla peculiari eguiſſe forma 619 a
iecur quare ſanguine nutriatur craſſiori 622 a
iecur ſepto connectentium præcipuum ligamentum 556 b. 558 a
iecur ſanguinis officina 618 a. 619 b
iecur, uentriculus, lien, prius ueluti in thoracis cauitatem tracta, quo modo deorſum decumbere poſſint 686 b
iecoris, aut renũ, aut lienis, aut ueſicæ officium in uiuorum ſectione uix melius quàm in mortuorum intueri poſſe 820 b
iecoris carnis, propriæue ſubſtantię ratio 622 b. uenarum ſeriei ratio ibid.
iecoris examen 752 b
iecoris fibrarum ridicula quorundã efficta nomina 620 a
iecoris fibrarum uentriculum apprehendentium figmentum unde enatum 629 b
iecoris focus 620 a
iecoris forma uaria 618 b
iecoris gibba, poſteriorisq́ ſedis delineatio 571 a. cauæ 572 b
iecoris gibbus 557 a
iecoris humani formam à canũ & porcorum & ſimiarum iecoribus uariare 619 b
iecoris ligamenta, & ex illis pronaſcens tunica 621 a
iecoris nerui 621 b
iugula 207 b
iecoris neruorum tunicæ, & uinculorum ratio 622 b
iecoris officium, ipſiusq́ ſtructuræ ratio 621 b
iecoris ſignificatio quomodo perficiatur 622 a
iecoris ſedis figura 561 b
iecoris ſitus 618 a. eiuſdem ſitus ratio. ibidem. & examen 685 b
iecoris ſubſtantia 620 b
iecoris ſubſtantia uaſis circumfuſa 621 a
iecori quid attribuatur 772 b
ieiunum & ilium cur medium uentris iuſtiſsimè occupent 613 b
ieiunum inteſtinum quare cremorem ocyus tranſmittat 615 b
ieiunum inteſtinum quid 603 b
ieiunũ ab ileo nihilo minus quàm inanitione dirimendum 608 b
ieiuni inteſtini finis ubi conſtituẽdus 609 a
ieiuni inteſtini uenæ & arteriæ. ibid. b
ileon inteſtinum cuiuſmodi 608 b
ileum inteſtinum in craſſi inteſtini principium deſinere ibid. b
ἴλεος ibid. b
ilei & ieiuni inteſtinorum nerui 609 b
ilei inteſtini initium ubi ſtatuendum ſit, Veſalius conijcere ſatis nequit ibid. a
Ilium, mare, fames, &c. apud poetas cur ſacri nomine uocentur 99 b
ilium os 155 b. 208 a
ilium oſsis appendix 157 a
ilium oſsis appendix quibus muſculis occupetur. ibi. b. quibus interna eius amplitudo ead.
ilium oſsis figura 2 b. & 6 b
ilium oſsis ſedes ſacro oſsi cõmiſſa qualis 156 a
ilium oſsis pars retrorſum magis quàm ſacri oſsis tranſuerſi proceſſus exporrecta 157 a

ilium oſsis ſedes, ſacro oſſi commiſſa qualis 156 b
ilium oſſa cur in mulieribus ampliora 159 b
ilium oſſa, cum oſſe ſacro nectentium ligamentorum deſcriptio 429 b. adminiſtratio 431 b
imperitia quorundam in dinoſcendis partibus ſimilaribus, taxata 319 a
inciſorij dentes 57 a
incudi comparatum oſsiculũ 44 a. ipſius figura 43 b. index 208 a. eiuſdem nomina ibid. a
induſium quibuſdam dicta fœtum inuoluens membrana 675 b
ἶνες 436 b
ἰνίον os 206 b
innominata cartilago quæ 187 a
inſpiratio quibus muſculis fiat 349 b
inſpiratio naturalis & uiolenta. ibid. b
inſpirationis & expirationis neceſſitas atq; uſus 342 a
inſtrumenti cuiuſdam figura, quo duriora oſſa leui negotio perforantur 196 b
inſtrumenta connectendis oſſibus idonea 202 b
inſtrumentorum Anatomicorum delineatio 200 a
inſtrumentorum triplicium nutritioni ſubſeruientium neceſſitas 589 b. 590 a
intercoſtales muſculi utrinque triginta quatuor 345 a. externi. ibi. interni ibid. b
intercoſtalium muſculorum deſcriptio & adminiſtratio 346 a. externi ead. interni ead. b
intercoſtalium muſculorũ munus. ibid. a
intercoſtalium muſculorum uerorum ſex tantum eſſe numero. ibid. a
internodia 208 a
interſcalpilij uertebræ 207 b
inteſtinum ἀπευθυσμένον 611 b. ἀρχὸν ibid.
inteſtinum cæcum à Galeno alicubi inter craſſiora referri 610 a
inteſtinum cæcum, canibus multo quàm hominibus eſſe amplius, neq; ut in hominibus omnino inane reperiri 610 b
inteſtinum cæcum cuiuſmodi. ibidem a
inteſtinum cæcum hominis unde principium ducat 611 a
inteſtinum cæcum unde primùm dictum ibid. a
inteſtini cęci, non unum, ſed duo ſibi proxima orificia eſſe, quomodo ſit intelligendum 610 b
inteſtini cæci, coli, rectiq; imago & ductus 562 a
inteſtino cæco appendicem cur natura formarit 911 b
inteſtinum colon ibid. b
inteſtinum colon ab hominibus nõ ad amuſſim, ut in canibus, tereſ eſſe ibid. b
inteſtini coli à recto differentia. ibidem b
inteſtini coli & recti uenæ atq; arterię 612 a. nerui ibid.
inteſtinum craſſum in colon & rectum diuidi 611 b
inteſtini craſſi ductus ſitusq;. ibid. a
inteſtinorum craſſorum exterior tunica, cur ſit graciliorum interiori durior 619 b
inteſtinorum craſſorũ hiſtoria 610 a
inteſtinorum craſſorum tunicæ. 611 b
inteſtinis craſſis cur ſit magna amplitudo 614 a
inteſtinum δωδεκαδάκτυλον 608 b
inteſtinum duodenum 563 a
inteſtinum duodenum à quibuſdã ἔκφυσιν, id eſt, exortum ſeu proceſſum, non inteſtinum uocari 608 b
inteſtinum duodenum cur in nullos anfractus ducatur 613 b
inteſtinum duodenum neruos, ſi quos habet, à quib. aſciſcat 610 a
inteſtini gracilis ductus forma 609 a. ſubſtãtia. ibid. tunicæ duæ. ibi. eiuſdemq; in tria diuiſio 608 a
inteſtina gracilia cur ſint anguſta 614 a
inteſtinorum gracilium interior tunica cur ſit interiori uentriculi tunica mollior 614 b. exterior, cur ſit exteriori uentriculi tunica minus carnoſa ibid.
inteſtinorum gracilium uenæ & arteriæ 609 b
inteſtinum ieiunum 608 b
inteſtinum ἴλεον 563 a, 608 b
inteſtinum longaon 611 b
inteſtinum rectũ ibid. b princeps ibid.
inteſtini recti muſculi 296 a. 612 b
inteſtini recti portionis cũ ſuis muſculis figura, eiusq; characterum index 296 a
inteſtini recti ſitus ratio 614 a
inteſtina à meſenterio quomodo reſecanda, & à corpore auferenda 688 a
inteſtina continuum quidem eſſe corpus, ſed pluralitatis numero uarijs nominibus diuerſas ob cauſas donari 607 b (a
inteſtina cur forma tereti creata 614
inteſtinorum à uentriculo exortus, & gracilis ductus ſeu ſitus 607 b
inteſtinorum anfractus cur à natura comparati 613 b
inteſtinorum caua pars Anatomicis quę dicatur 609 b
inteſtinorum conſtructionis ratio 613 b. item ſitus ratio ibid. itẽ ſubſtantiæ & tunicarum uenarum ac arteriarum, item fibrarum 614 b. item neruorum 615 a
inteſtinorum craſſorum tunicæ. 611 b
inteſtinum medium an rectè à Cicerone uerſum pro meſenterio 615 b
inteſtinum princeps quod'nã 611 b
inteſtini recti anularis muſculi delineatio 393 a
inteſtini recti muſculorum examen 694 a
inteſtinorum formę ratio 614 a
inteſtinorum glandes 610 a
inteſtinorũ hiſtorię breuis enumeratio 607 b
inteſtinorũ ductus longitudo quãta 688 b
inteſtinorum munera 612 b. ac eorundẽ conſtructionis ratio & ſitus 613 b
inteſtinorũ nomina quæ Veſalius complectatur 607 a
inteſtinorum pars caua quæ dicatur Anatomicis 609 b
inteſtinorum in ſcortum deſcenſus 603 b
inteſtinorum ſedis figura 561 b
inteſtinorum primum, quod duodecim digitorum eſt longitudine, cur plerıq; exortum nominẽt 597 a
inteſtinorum ſitus examen 685 a. eiuſdem ratio 688 b
inteſtinorum ſubſtantia 614 a tunicæ duplices ibid. b
inteſtinorum tenuium præcipuum munus 613 b
inteſtinorũ tunicæ cur partim trãſuerſas, partim rectas fibras ſortiantur 614 b
inteſtinorum tunicam interiorem aliquando in ægris putreſcere, exteriore ſalua 614 a
inteſtinorum tunicę 563 b
inteſtinorum tunicę quî examinandæ 688 b
inteſtinis adeps obnatus 612 b
inteſtinis cur ſint tunicæ à natura attributæ 614 b
inteſtinis nullas uenas propagari à caua, contrà quàm Galenus tradit 616 b
Introductorij ſeu Medici autor alius à Galeno 19 a
inuerecundum os 206 b
inuolucrum cordis quibus uaſis ac neruis implicetur 728 a
inuolucrum fœtus interius 673 b. cur Latinis agnina, & amiculum ueteribus ſit nũcupata ibidem.
inuolucri fœtus exterioris ad uterum nexus in mulieribus alius quàm in cane: & alius adhuc in bubula aut uacca, quàm in muliere & cane ſpectatur 672 a
inuolucri uſus, & conſtructionis ratio 728 a

inuo-

inuolucrum uteri exterius quî à farciminis ſpecie nomen obtinuerit 673 b
in Inuolucro cuiuſmodi aqua obſeruetur 728 b.
inuolucra, quę fœtum mox cum ſanguinis quodam ob abſcedentia uaſa defluxum ſubſequũtur, mulieres ſale aſperſo ferè exurere, aut aliquò defodere: bruta uerò permulta, niſi ab aſtantibus præripiantur, deuorare 675 a
inuolucrorum ueram hiſtoriam à Galeni placitis multum eſſe remotam 676 a
Ioachimi Rœlants primarij apud Mechlinienſes medici inuentio 662 b
Ioannes Centurio patricius Genuẽſis, iuris peritiſſimus 111 b
Ioãnes Paulus Guiducius Vrbinas Veſalio amiciſsimus 58 b
Ioannis Andreæ Albij commendatio 96 b
iraſcibili ſeu uindictæ honoriſqꝫ appetitricis animæ ſedes, cor, 741 b
iris oculi circulus, quis 286 a
ἰσχίον 159 a. 208 a. 429 b
ἰσθμὸς cur pro faucibus 721 a
ἴτυες 13 b
Italiæ circumſcriptionem referens os 2 a
iugale os 42 b
iugale os cur à Græcis ζύγωμα nuncupatum 42 b
iugale os ex quibus conſtet ibid.
iugalis oſſis uſus 42 b
Iulij Pollucis lapſus 76 b
iugulum pectoris oſsis 114 b
ἰξύος uertebræ 207 b

L

LAbra 13 b
labra mouentes muſculi 288 a. eorundem adminiſtratio 291 a
labrorum conſtitutio, dein quatuor muſculi labris proprij, ſeu in altero latere tertius, & poſtea quartus, uel omnium 5. 6. 7. & 8. 290 a
labrorum fungoſa ſubſtantia 292 a
lac nonnullis uiris per pubem exprimi, & per ſuctum fequentiorem, crebramqꝫ ac multã contrectationẽ prodijſſe Ariſtoteles aſſerit: quod etiã Veſalius ſæpe uidiſſe ſe teſtatur 678 a
lactis in mãmillis generatio, eiuſqꝫ ratio 679 b. 680 a
lactes an rectè pro meſenterio, Gaza uerterit 615 b
lacticinia quæ 722 a
λαγόνες 334 b
λαγόνων os 208 a
λαμβδοειδὲς os 69. a. 207 a
λαμβδοειδὴς ſutura 32 b. 206 a
lambdoidis nomina 206 a. eiuſdem ſuturæ additamenta 34 b
lapidoſa caluarię ſedes 207 a
larynx aſperæ arteriæ caput 186 a
larynx cur pluribus cartilaginibus conſtet 306 b
larynx etiam φάρυγξ dicta 721 a
larynx quib. cartilaginibus cõſtet 716 b
laryngis ac totius aſperæ arterię cartilaginum delineatio 184 a
laryngis bini muſculi 308 b. deſcriptio ibid.
laryngis prima cartilago 186 a ſecunda cartilago ibid. tertia cartilago 187 a
laryngis tres cartilagines 189 a
laryngis cartilaginum baſes 187 a
laryngis cartilaginum coordinatio nis ratio 720 b
laryngis cartilaginũ motores muſculos eſſe 306 b
laryngis cartilaginum ſinus proceſſus ac tubera 186 b
laryngis cartilaginum unà cum muſculis 13 figuræ, & deſcriptio, earundemqꝫ characterum index 304 b. 305 a
laryngis & ſtomachi mutui aſcenſus & deſcenſus ratio 720 b
laryngis glandes radici adnatæ 717 b (da 310 a
laryngis γλωττὶς quomodo ſpectã
laryngis ligamenta 309 a
laryngis lingula, ſeu rima, & præcipuum uocis organum 188 a
laryngis muſculi 717 b
laryngis muſculorum adminiſtratio 309 b. ſex communium ordine. ibidem. propriorum duodecim ordine 310 b
laryngis muſculorum delineatio. 304 b. communium primi & ſecundi 305 b. tertij & quarti ibi. quinti & ſexti ibid. propriorum delineatio ibidem. & deinceps
laryngis muſculorum alios proprios, alios communes eſſe. pro priorum numero 12. deſcriptio & functio 306 a. b. communium, qui ſex ſunt, deſcriptio & functio 308 a. b
laryngis muſculorũ deſcriptio 306 b. examen 754 a
laryngis muſculos duodecim proprios eſſe, communes octo 306 b
laryngis operculum 187 b
laryngis operculum non eſſe uocis principaliſſ. organum, cõtra Galenum 310 b
laryngis operculum, trianguli, aut ſecundũ Hipp. hederæ folij imaginem exprimere 187 b
laryngis operculum unde oriatur. ibid. b
laryngis operculi duo muſculi Galeno ignorati 309 a
laryngis operculi duorum muſculorum adminiſtratio, qui è communibus non habentur ibid. b
laryngis operculi muſculorum delineatio 306 a. deſcriptio 308 b
laryngis operculi ſubſtantia 187 b
laryngis operculi ſuperficies inferior cõcaua, ſuperior cõuexa 716 a
laryngis operculi uſus 719 b
laryngis pinguedinis & glandularum ratio 720 a
laryngis rimæ uſus 719 a
laryngis rimula ſeu lingula, quomodo ſpectanda 310 a
laryngi appoſitæ glandulæ ibid. a
laryngem ſuccingens tunica, ſeu membrana 309 a
laryngem tribus cartilaginibus cõſtitui 186 a
in Laterali morbo quæ uena ſecanda 451 a
latum os 207 b
laude 206 a
laude os ibid. b
Lazarus Hebræus de Frigeis ibid.
ληνός 500. a 763 b
ληνὸς, ſeu torcular cerebri 500. a
leopardorum pelles 672 a
λεπιδοειδῆ oſſa 206 b
λεπιδοειδῆ προσκολλήματα 33 b
λεπιδοειδεῖς ſuturæ 205 b
lethargica arteria 482 b
λιχανὸς 208 a
lien cur linguoſum uiſcus appelletur 626 a
lien cur riſus autor uulgò habeatur 630 b
lien quid in uentriculum eructet, quóue meatu 629 b
lienis beneficio, an cor refrigeretur 630 b
lienis eximendi ratio 689 a
lienis nutritio, eiuſdẽqꝫ ratio 590 a
lienis omenti membrana adhuc tecti figura 558 b
lienis omni ex parte conſpicui figura 571 b
lienis ſitus examen 686 a
lienis ſitus forma, ſuperficies, color 626 a
lienis ſubſtantia 627 b
παρέγχυμα ibid.
lienis tunica 628 b. ipſius nexus. ib.
lienis tunica quî obſeruanda, ſimul cum ipſius ad uentriculũ nexu & ſubſtantia 689 b
lienis, uenarum, arteriarum & neruorum ſeries 559 a
lienis uaſorum ſeries 627 a
lienis uenæ, arteriæ & nerui unde ducantur 628 a
lienis uſus ac functio 629 a
lienis uſum, ad uẽtriculi uim appetitricẽ incitãdam, uanũ eſſe 630 a
lienem curſoribus eximi ſtultè Eraſiſtrato ex uulgi opinione perſuaſum 629 a (re 626 b
lienem hominis ab animaliũ differ-
lienem non ad abdominis quaſi medium anterioraqꝫ prominere, neqꝫ etiam tactu admodum deprehendi poſſe 626 a

lienem ſuo calore innato ac frequentibus qui illum interſepiũt arterijs uentriculi concoctionẽ fouere 630 b
ligamen ab interiori ſcapulæ proceſſu in ſuperiorem pertinens 322. b
ligamentum capitis tranſuerſi denti obductum 333 b
ligamentum cartilaginoſum 105 b
ligamentum cartilagineum corpora uertebrarum intercedens 73 b
ligamẽtum, Græcis σύνδεσμος, quid 255 b
ligamentum ceruicis uertebram primam ſecundæ annectens 333 a deſcriptio ibid. adminiſtratio ibid. delineatio 332 b
ligamentum inter ulnam & radiũ 386 b
ligamentũ linguã faucib. colligans 303 b
ligamentum oſsis dentis dicti 333 b
ligamentum primam uertebram capiti cõmittens ibid. a. ſecundam uertebram ibid. primam ſecundæ colligans ibid. b
ligamentum ſecundum linguæ longitudinem oſsis uicem præſtans 303 b
ligamenti deſcriptio, qua oſtenditur, caput ſuper uertebram ſecũdam ad anteriora poſterioráue non moueri 333 b
ligamenti & nerui in muſculo neceſsitas 260 b
ligamenti & nerui in muſculis conſtituendis permixtio 261 a
ligamenti in tendinibus continendis uſus 255 b
ligamenti lateſcentis tendinis uicẽ ſubeuntis 433 a
ligamenti ſubſtantia 255 a
ligamenti ab humeri cum ſcapula articulo ad extremam uſq; digitorum aciem conſiſtentia 385 a
ligamẽta alijs ſedibus quàm ad corpora uertebrarum poſita 361 a
ligamenta annulorum modo tendines continentia 385 a
ligamenta articulorũ maxillę 296 b
ligamenta aut membranę ſinibus obductæ ad quos muſculi reflectuntur 256 b
ligamenta caput humeri ſcapulæ annectentia 318 b eorundem deſcriptio ibid.
ligamenta capitis, & primæ ſecundæq; ceruicis uertebrarum 332 b.
ligamenta clauiculæ ad pectoris os 350 a
ligamenta digitorum manus 385 b
ligamenta dorſi uertebrarum 360 b
ligamenta ἐγκάρσια, id eſt tranſuerſa, ſeu anularia 256 a
ligamẽta fœmoris ad coxẽdicis os 429 b
ligamenta fibulam tibię oſsi committentia 431 a
ligamenta genu articuli 430 a
ligamenta humerum ſcapulæ connectentia 322 a. cæteris articulis commune ligamẽtum. ibid. tria propria ibid.
ligamenta laryngis 309 a
ligamenta muſculorum manus conſtitutionem ſubeuntia 387 a
ligamenta nerui nomine uocitata 360 b
ligamenta νευροχονδρώδη σύνδεσμα, id eſt, ligamenta cartilaginea dicta 258 b
ligamenta oſſa colligantia 255 a tendines in ſuis ſinibus continentia ibid. (386 a
ligamenta oſſa inuicẽ cõmittentia
ligamenta oſsium acetabula augẽtia 256 b
ligamenta oſsium ſinus ſuccingentia 256 b propugnaculi uicẽ pręſtantia ibid. b. quæ interſtitij loco ſunt 257. a muſculi cõſtructionem ſubeuntia ibid. b
ligamenta pedis alia, quibus oſſa tã tum committuntur 431 b
ligamenta pedis tranſuerſa ibid. a
ligamenta propria canum 361 b
ligamenta quibus unicus tantum uſus, & quibus multiplex attribuitur 257 b
ligamenta ſacri oſsis, & ipſi adnexorum oſsium 429 a
ligamentum, tendines & proceſſus cerebri dorſaliſq; medullæ, neruos generatim uocari 507 a
ligamenta thoracis 352 a
ligamenta uertebrarum corpora cõmittentia 359 b
ligamẽtorum ab uſu deſumptę differentiæ quinq; 255 a. à prima ibid. ſecunda ibid. b. tertia 256 b. quarta 257 a. quinta ibid.
ligamentorum adminiſtratio 322 b.
ligamentorum adhuc reliquorum adminiſtratio 435 a (256 b
ligamentorum breuis enumeratio
ligamentorum capitis adminiſtratio 333 b
ligamentorum capitis ad ceruicis uertebram primam & ſecundã deſcriptio. ibid. a adminiſtratio ibid. b delineatio 332 b
ligamentorum differentiæ uarię & ab ortu 258 a. itẽ à partibus quas connectunt ibid. à partibus quibus committuntur. ibi. à ſubſtantia ibid. à ſitu ibi. b à forma ibid.
ligamentorum dorſi adminiſtratio 361 b
ligamentorum in brachio, cubito & manu occurrentium, quæ inſtar inuolucrorũ habeantur 385 a
ligamentorum in digitis adminiſtratio 391 b
ligamentorum in externa & interna cubiti ſede adminiſtratio 387 b
ligamentorum maxillam inferiorẽ ſuperiori nectẽtium adminiſtratio 296 b
ligamentorum os ſacrum cæteris annectentiũ adminiſtratio 406 b
ligamentorum os ſacrum ilium oſſibus colligantiũ deſcriptio 299 b. & adminiſtratio 304 b
ligamentorum quorundam inſpectio 416 b
ligamentorum ſubſtantiam ingrediens cartilago 5 b
ligamentorum thoracis deſcriptio & adminiſtratio 352 b
ligamentorum tranſuerſorum ad digitos flectentium muſculorũ tendines uſus 370 a
ligamentorum tranſuerſorum in externa cubiti ſede adminiſtratio 390 b
ligamentorũ uiſcidus humor 259 a
ligamentorum uſus 818 b
ligamentorum uarius uſus 255 b
ligamentorũ uſus in colligãdo præcipuus ibid. a
ligamentorum uſus, quæ inſtar interſtitij ſunt 257 a. item quę inſtar propugnaculi ſunt 256 b
ligamentorum uſus, quę muſculi conſtructionem ſubeunt 257 a
ligamentis communia 259 a
ligamentis tranſuerſis aſcribendæ membranæ 256 b
ligamẽtis oſsiũ & cartilaginum articulos colligari atq; teneri 255 a
ligamẽtoſæ cartilagines 256 b (111 b
Ligures ἑπτάπλευροι ueteribus dicti
ligures nauali terreſtriq; pugna ſtrenui ibid. b
in Liguribus corporum ſymmetria opt. ibid. b
limborum uaria inſuitio 18 b
lingua cur muſculis egeat 301 a
lingua guſtatorum organum cuius beneficio efficiatur ibid. b
linguæ cũ ſuis muſculis figuræ tres 300 a. earundemq; characterum index ibid. b
linguæ fibrarum delineatio 300 a officia 303 b
lingua in muſculis quid rarum obtigerit 301 b
linguæ ligamentum 303 b. oſsis uicem præſtans ibid. b
lingue magnitudinem iuſtã eſſe, illamq; muſculis regere, quorum cognitio perdifficilis eſt 301 a
linguæ motus in libris de uſu partium, qualiter à Galeno tractetur ibid. b
linguæ muſculi 300 a
lingue muſculorum cognitio cur ſit difficilis 301 a & b
linguæ muſculorum examen 754 a
lingue muſculorum nouem euidẽtium deſcriptio ordine 302 a. itẽ eorundem adminiſtratio ordine 303 b
linguæ nouem muſculorum natura ac ſitus delineatus 301 b

linguæ muſculorum ſectio apud Galenum interijt ib. b
linguæ os 207 a
linguæ pars ante ſectionem conſpicua, quibus particulis conſtet 301 b
linguæ reliqui corporis adminiſtratio 304 a
linguam faucibus alligans ligamentum quale ibid.
linguam mouentium muſculorū delineatio 300 a
λιθοειδῆ oſſa 43 a. 206 b
lumbare os 208 a (95 b
lumborū uertebræ numero quot.
lumborum uertebræ quinq;. 188 b. 207 b
lumborū uertebræ quomodo foraminibus à ceruicis uertebris uarient 83 a (tio. 94 b
lumborum uertebrarum delinea-
lumborū uertebræ quomodo mutuò dearticulentur 93 b
lumborum uertebrarum corpora cuiuſmodi ſint 95 b
lumborū uerbrarū foramina. 95 b
lumborū uertebrarum aſcendētes ac deſcēdentes proceſſus 96 a
lumborum uertebrarum proceſſus quales 92 b
lumborum uertebrarum tranſuerſi proceſſus 95 b
lumborum uertebrarū uariæ figuræ, & delineationes 94 b
Lutetiæ, à diui Iacobi porta, ad eā uſq; quæ ſancti Martini dicitur, iter ſexies nomen ſuum euariare 607 b (671 a
loculi extimum fœtus inuolucrū
longaon inteſtinum 611 b
laxationes appendicum in pueris frequētiores q̄ articulorū. 33 a

M

MAgorū & occultę philoſophiæ ſectatorū, de oſsiculo Albadaran ſuperſtitio. 154 a
malleolus interior. 169 b. exterior 170 a
malleoli exterioris & interioris figura & deſcriptio 167 a
malleolo non diſsimile oſsiculum 145 a
malleolum ab Anatomicis perperam pro talo uſurpari 170 a
malleoli 208 b
malleolorum nomina ibid.
malleus 292 b (tio. 43 b
mallei in auditus organo delinea-
malum granatum 207 b
malum granatum pectoris oſsis cartilago cur uocetur. 116 a itē teſticulorum 208 b (206 b
mãmillaris capitis proceſſus. 38 b
mammillę an ex deuorato à muliere pilo uexari τριχιᾶν poſsint 677 a
mãmillæ cur homini elatius, cæteris animalibus demiſsius poſitæ 679 a
mammillarū cum genitalibus affinitas, & utero 679 b
mammillarum examen 694 b
mãmillarum forma. 670 b. ſubſtantia. ib. & ſitus 675 b
mammillarum formæ ratio. 679 b
mammillarum munus, & conſtructionis ratio. 678. ſitus ratio. ib.
mammillarum natura oculis ſubiecta 581 a
mammillarum ſitus ratio, forma, ſubſtantia, &c. 676 b
mammillarum nerui unde ducantur 678 b
mãmillas homini elatius, reliquis uerò animātib. humilius reponi ex Ariſtotelis, Galeni, philoſophorum & medicorū ſuffragio, nō omnino uerum eſſe, Veſalius declarat 679 b
mãmillas petentium uenarum ſeries 677 b
manchar 207 b
mandibula ibid. a
manus colliculorum ſiue montiū apud chiromātas fabrica. 363 b
manus interior cutis cur ſit depilis 363 a
manus delineatio 141 a
manus digitorū lateribus addita, ſubſtantia carnea cur 365 a
manus digitorū oſſa cuiuſmodi, & quot ſingulorū. 149 a. eorundem tendines 150 b
manus digitorū regioni internæ ſuperſtrata ſubſtātia carnea. ib.
manus digitos flectentiū muſculorū adminiſtratio. 389 a. primi, ſecundi. ibid. tertij. 390 a octo ſequentium. 391 b. quinq; ſequentum. ib. decimiſeptimi & decimioctaui. 390 b. reliquorum ad uigeſimumtertium. 391 a. ſex ultimorum ibid.
manus digitos mouentiū muſculorū delineatio, primi. 228 a. ſecūdi. 230. tertij. ib. octo quatuor digitorum primos articulos flectentiū. 232 a. maioris primū pollicis os flectentium. 222 b. minoris. 229 a. decimiſeptimi omniū 236 a. decimioctaui. ibid. deciminoni 236 b. uigeſimi. 212 b. ſecundi & tertij 223 a
pollicē maximè abducētis. 212 b. adducentis. ibid. quatuor muſculorum digitos quatuor pollici adducentium 239 a
manus digitos mouentium muſculorum deſcriptio. 365 a. numerus. ibid. primus. ibid. functio. ib. ſecundus. 366 a. tertius. 367 a. functio amborum. 371 a. octo ſequentes primis quatuor digitorū oſsibus præfecti. 370 b. duo ſequentes pollicis oſsi primo præfecti. 371 a. qui ſecundo, tres rurſus alij. ibid. b. functio que. ibid. decimus ſeptimus. 372 b. decimusoctauus & decimusnonus. 373 a functio omnium. 374 b. uigeſimus. ibid. uigeſimus primus, ſecundus. ibid. functio utriuſque. 375 a. uigeſimus tertius. ibid. b. ſex reliqui, quorū duo pollici. 376 a. reliqui quatuor digitis præfecti ibid. b
manus digitos mouentium muſculorum inſertiones ſimul collectæ 377 a
manus diuiſio 142 b
manus extremæ oſſa quot 171 a
manus ligamentorum deſcriptio 385 b. quæ tendines continent anulorum modo. ibid. quæ oſſa conuertunt. 386 a quæ muſculorum conſtitutionem ſubeunt 387 a
manus nomine quid Hippocrates & Galenus intelligāt. 142 b
manus oſsicula ſeſamina cuiuſmodi 153 a
manus pecten & pectus 208 b
manus ſummę adnata caro, quid pręſtet 363 b
manus ſummæ cutē internā qualem parari decuit 362 b
manus uolæ medię neruoſa tenuitate ſua ſubnati muſculi deſcriptio. 362 a. adminiſtratio 264 a
manus utriuſq; oſſa 189 a
Marcum Antonium Genuam, & Vuolfgangū Heruuortt, operis Anatomici & inchoādi & abſoluendi præcipuos autores Veſalio extitiſſe 46 a
Marini quartum librum Anatomiæ ſuæ inter cætera glandulas tractaſſe 722 a
maſſeter, ſeu manſorius muſculus 294 b
maſſeteris adminiſtratio 297 a
maſſeteres duos Hippocratē conſtituiſſe 294 b
maſſeteres tres, cur à nōnullis cōſtituantur ibid.
μαστοειδὴς proceſsus 38 b. 206 b
maxilla ſuperior cur pluribus oſſibus conſtet, iiſq; cauis & leuibus 49 a
maxilla inferior nullos appendices obtinet 11 b
maxillæ alterius lateris primus muſculus, ſeu temporalis 293 a
maxillæ duo utrinque proceſsus 55 b
maxillæ foramina ibid.
maxillæ inferioris figura. 6 b. item ceruix 12 b (54 a
maxillæ inferioris binæ figuræ
maxillę inferioris motus, quos octo complent muſculi 293 a
maxillæ inferioris ſecundus muſculus, maſſeter 293 b
maxillæ inferioris os unicū. 188 b
maxillam inferiorem homini bre

uiſsimam obtigiſſe 54 b
maxillã inferiorẽ ſuperiore quieſcente moueri 292 b
maxillę in poſteriori ſede amplitudo, tenuitas, ſinus, aſperitates 55 b
maxillæ oſsium breuis enumeratio. 49 a
maxillæ primi oſsis hiſtoria ib. b
maxillæ ſecundum os. 50 a tertium os. ibid. quartum os. 51 a quintum os. 52 a ſextum os. ibid. b
maxillæ ſuperioris nomina 207 a
maxillæ ſuperioris uniuerſa oſſa eſſe duodecim 52 b. 54 a
maxillæ hominis cur ſinus & cauitates medulla infarctæ attribuantur 54 b
maxillam alterius lateris mouentium quartus muſculus, aut omnium 7 & 8 295 b
maxillã hominis cur durã eſſe oportuit 54 b
maxillam homini ferè unico oſſe extrui ibid.
maxillis quomodo dentes inſigantur 57 b
maxillares dentes 207 a
meatus ex tertio cerebri uentriculo educti 787 a. 793 b
meatus fœtus urinam educens, & fœtus peculiares arteriæ ueſicę commiſſæ 636 b
meatus urinam fœtus inter duo ipſius inuolucra perferẽs. 674 a
meatus urinæ feminiq; communis 649 a
meatuum urinam è renibus in ueſicam deducentiũ hiſtoria 636 b eorundem artificioſa inſertio 637 b
meatuum alterum ex tertio cerebri uentriculo eductum, Galenum prætеriјſſe 794 a
medianum pro meſenterio 615 b
mediaſtinum uulgò quid 712 a
medico de animæ facultatibus ac ſede, ad media opportunè ægrotis inuenienda, conſiderandum 741 b
medicorũ commentũ, quo uentriculũ à iecore quinq; fibris amplecti aſſerũt, unde enatũ. 609 b
medicorum de urinæ excolatione commentũ duabus figuris expreſſum 632 b
medicorũ error, de curatione dentium, notatus 58 a
medicorum & philoſophorum de cerebri anfractuum uſu, cõtentiones 781 b
medicorum quorundã in ſectione uenarum ridicula contentio 472 b. & 473 a
medulla, oſsium nutrimentũ proprium 3 b
medulla, quã oſsium parte reponatur 3 b
μέγας 208 a
meloncholicũ ſuccum per portæ ramos purgari 449 a
membrana 436 b
mẽbrana altera coſtas ſuccingẽs quid 711 a
membrana carnoſa quæ. 278 b. cur ſic dicta ibid. a
membrana cerebri tenuis unde etiam χοροειδὴς dicta 778 b
membrana circum oſſalis 360 a
membrana pubis oſsis foramen occupans 429 b
membrana muſculis obnata 386 a
membrana ſeu tunica coſtas ſuccingens 709 b
membrana ſingulis coſtis peculiaris 711 a
membranæ cerebri tenuis numerus. 778 a ſitus, exterior ſuperficies, uſus & conſtructionis ratio ibid. b
membranæ coſtas ſuccingentis foramina. 710 b. ſubſtantia. ibid. principium 711 a
membranæ coſtę ſuccingentis nomen & ſitus. 709 b. magnitudo, figura ibid.
membranæ coſtis ſuccingentis ſuperficies, quales, quiſq; earũ ad alias partes nexus 710 a
mẽbranæ coſtas ſuccingẽtis uſus, & ipſius cõſtructiõis ratio. 711 b
mẽbranæ exterius caluariã obcingentis creatio & uſus 777 b
membranæ præter carnoſam muſculis in cubito obnatæ adminiſtratio 388 a
membranę interſepientes. 712 a. & quo pacto inuicem diſtẽt. ibid.
membranarum arterialis uenæ orificiј ratio 744 b
mẽbranarũ cauitatẽ thoracis interſepientiũ nomẽclatura 712 a
membranarũ interſepientiũ conſtitutionem quæ ſubeant 713 a
membranarum interſepientiũ numerus, ſitus, forma, magnitudo 712 a
membranarum interſepientiũ ſuperficies & connexus. 713 a. ortus atq; uſus ibid.
mẽbranarũ thoracis amplitudinẽ interſepientium examen. 748 a
membranarum uenalis & magnę arteriæ uſus 745 b
inter membranas interſepientes quid reponatur 712 b
mẽbraneæ ueſicæ figura, quę quũ fœtus urina inter illius inuolucra uagans non defluit, ex meatu urinam per umbilicum deferente expanditur 674 b
memoriæ os 206 b
mendoſa oſſa ibid.
mendóſæ ſuturæ ibid.
menſales dentes 207 a
menſtruæ purgationes quî coacervuentur, & unde fluant. 662 b
μηρὸν 162 a. 208 a
meri 594 a
meſenterium, an rectè mediũ inteſtinum Cicero uerterit 615 b
μεσεντέριον & μεσάραιον ib. b
meſenteriј adeps. 617 b. glãdes. ib.
meſenteriј binæ membranæ, cur in canibus difficilius quàm in hominibus expendantur 617 b
meſenteriј natura qui indaganda 687 b
meſenteriј nomina 615 b
meſenteriј ſitus. ib. ſubſtantia. ib. forma & ortus ibid.
meſenteriј ſubſtantiæ ratio acuſus 616 a
meſenteriј uenæ, arteriæ & nerui. (ibid. b
meſenteria tria Gal. poſuiſſe 615 b
μέσος 208 a
μετακάρπιον 146 b. 208 a
μεταφρένον uertebræ 207 b
μετάταρσος 208 b
μετώπου os 206 b
Michael Scotus ineptiſs. 667 a
μικρὸς 208 a
mola 172 a. 208 b
molares dentes 57 b. 208 a
Mõtiſſelis ſuſpenſi hiſtoria. 627 b
mordentes dentes 207 a
mortuorum ſectione quid diſcatur, quid item uiuorum 818 a
mucoſarum membranarum uſus 370 a
mucronata pectoris cartilago 115 a b. 207 b
mucronatæ pectoris cartilaginis, enſi comparatę, nomina 207 b
mucronatæ cartilaginis uſus. 116 a
muliebris uterus an ſeptem cellulas ſeu loculos, ut quidã ineptè cõfingunt, obtineat 667 a
mulierũ quę ſit ſupſtitio, ubi fœtus aliqua ex parte obuolutus, in lucem egrediatur 675 b
mulierum teſtes 657 b
muliebres teſtes uirilibus multo minores eſſe 658 a
muliebrium teſtium forma 657 b
muliebrium teſtium inuolucra 658 b
muliebrium teſtium ſinus, & in illis contentus humor ibid. a
mulieribus ſeminaria uaſa cuiuſmodi ſint 659 a
mulieribus utero gerẽtibus quomodo natura proſpexerit. 159 b
muſculus quid. 260 a. 264 a. itẽ quę ſit eius compoſitionis ratio, ſecundum aliorũ Anatomicorũ ſententiam 260 a
muſculus, neruoſa ſua exilitate, uolæ & internorum digitorum ſedis cuti ſubnatus 362 a
muſculus alarũ naſi preſentis capitis in altero latere 5, aut omniũ 9 & 10. 290 b. itẽ in altero latere 6, aut omnium 11 & 12 ibid.
muſculus brachiũ attollens quis 314 a
muſculus brachium pectori adducens,

cens, quo ſimia abundat 312 b
muſculus quiſpiam brachium mouens, malè à Galeno aſsignatus 313 a
muſculus motorum brachij à Galeno deſcriptus, quo ſimia & canes abundant, homines carent 317 a eiuſdem muſculi deſcriptio in ſimia, cane & bobus. ibid. & adminiſtratio 318 b
muſculus primus brachij motorum, quo pacto duorum loco habeatur 312 b
muſculus primus brachium mouentium, unde. 311 b. ſecundus unde, & quæ eius functio. 314 a
muſculus brachium attollens ſecundus ibid. b
muſculus alius brachiũ deorſum trahens, quo ſimiæ & canes unà cũ alijs quadrupedib. quàm plurimis abundant 317 a
muſculus quintus brachium circumagens, unde oriatur. ib. b quæ ſit eius ſubſtantia ibid. & quæ forma 318 a
muſculus brachij motorum quintus, circumuertentium primus, à Galeno non deſcriptus. ibid.
muſculus δελτοειδὴς dictus 314 b
muſculus digitos mouentiũ decimus ſeptimus 372 b
muſculus digitos mouentiũ decimusoctauus. 373 a decimus nonus. ibid. uigeſimus 374 b. uigeſimus primus. ibid. uigeſimus ſecundus & uigeſimus tertius ibid.
muſculus dorſum mouens decimuſtertius & decimuſquartus. 357 b. decimus quintus & decimusſextus 358 a
muſculus ἐπωμὶς 314 b
muſculus orbiculatim inteſtino obductus 397 a
muſculus primus alterius lateris faciei, uel ſimul omnium primus ac ſecundus 288 a
muſculus ſecundus alterius lateris faciei, uel omnium tertius & quartus 289 a
muſculus in ſuperiori pedis ſede locatus, & pollicem, treſq; ipſi proximos digitos extrorſum abducens, & numero 16 428 a
muſculus in poplite occultatus, qui non rectè à Galeno præcipuus tibiæ flexionis habetur 408 b
muſculus inter ſcapulam attollentes à Galeno perperam deſcriptus 326 a
muſculus ſcapulã attollens, quo ſimia abundat 325 a
muſculus tertius ſimiæ ſcapulam attollens ibid.
muſculus quartus ſcapulam attollentium, quæ ſimiæ ſibi priuatim, ſecus quàm homines, uendicant 325 b
muſculus primus in altero latere thoracem mouentium 342 b. ſecundus canum thoracem mouentium, quo homines deſtituuntur. 343 a tertius hominis, qui canũ & ſimiarum, quartus eſt. ibid. quintus canum, quo humanus thorax deſtituitur. ibid. b. hominis quartus, ſimiarũ ſextus. 344 a. hominis quintus, ſimiarum ſeptimus. ibid. b hominis ſextus, ſimiarum octauus ibid.
muſculus tibiam mouentium primus. 400 a. ſecundus. ib. tertius 407 a. quartus. ibid. b quintus 402 b. ſextus. 404 a. ſeptimus. 405 a. octauus. ib. nonus 406 a
muſculus ueſicæ uirilis. 395 a. muliebris. ibid. eorumq; uſus. ibid.
muſculus ceruicis ueſicæ 394 b
muſculi caput 261 a
muſculi caput tendine non ſemper tenuius eſſe 272 b
muſculi ex carne caput tendine non ſemper eſſe tenuius 263 b
muſculi finis ſeu cauda & tendo 261 a
muſculi mẽbrana ibid. b
muſculi nomen unde deductum 267 b
muſculi ſtructuræ depicta ratio 259 a & b
muſculi uenter 261 a
muſculi uenter deſignatus 259 a
muſculi uenter ubi reponendus propriè 272 a
muſculi uirilis adminiſtratio 341 a item muliebris ibid. b
muſculi primi brachium mouentium adminiſtratio 319 a
muſculi primi brachium mouentium fibras uariari 311 b
muſculi ſecundi brachiũ mouentium adminiſtratio 320 b
muſculi primi & ſecundi brachiale mouentium adminiſtratio 389 a. primi digitos mouentium ibid. ſecundi. ibid. b. tertij digitos mouentium 390 a
muſculi tertij brachiale mouentium adminiſtratio. 390 b. decimioctaui & 17 digitos mouentium adminiſtratio. ibid. deciminoni adminiſtratio. ibid. 21 & 22 digitos mouentium. & dein eius qui in illorum deſcriptione 23 numeratur 391 a. quarti brachiale mouentium adminiſtratio ibid.
muſculi tertij brachium mouentium ſubſtãtia, forma, ortus, atque functio 315 a
muſculi quarti brachium mouentium ortus ac functio, non rectè à Galeno tradita 316 a
muſculi quarti brachium mouentium, ortus, ſubſtantia atq; officium. 315 b. 316 a eiuſdem non eſſe ſimplicem motum, ſed uarium, pro fibrarum diſcrimine. ibid.
muſculi quinti brachium circumagentis, Galenum non meminiſſe 318 a
muſculi ſexti brachiũ mouentiũ ſubſtantia atq; origo ibid. a
muſculi ſeptimi brachiũ mouentium ſubſtantia, origo atq; peculiare munus ibid. b
muſculi primi ac ſecundi parium capitis, officium 330 a
muſculi prima 4 digitorum oſſa, & primum ſecundumq; pollicis flectentes, tredecim numero 370 b
muſculi digitos mouentiũ 23 munus, non ad digitos pertinens 375 b
muſculi 3. 4. 5. 6. dorſum mouentis munus 355 a
muſculi maſſeteris adminiſtratio. 297 a. eiuſdem deſcriptio 294 a
muſculi maxillã deorſum trahentis, ac tribus illis ſuperadditi, quartiq; deſcriptio 296 a
muſculi in ore deliteſcentis adminiſtratio. 296 a. eiuſdem deſcriptio 295 b
muſculi tertij in ore latitantis, origo 295 a
muſculi penis parũ à Galeno animaduerſi 394 b
muſculi in poplite latitantis. 424 a ſecundi & tertij digitos mouentium ibid.
muſculi, quẽ carnoſa mẽbrana in ſimiarum & canum axillis conſtituit, examen 318 b
muſculi recti abdominis adminiſtratio. 338 b. tranſuerſi 339 a
muſculi primi ſcapulã mouentiũ adminiſtratio. 327 a. ſecundi, tertij, quarti ibid.
muſculi ſecundi ſcapulã mouentiũ adminiſtratio, ut reliquos brachij ſcitè aggrediaris 319 b
muſculi tẽporalis adminiſtratio 296 b (ex hiſtoria. 295 b
muſculi tẽporalis robur maximũ.
muſculi primi thoracẽ mouentis adminiſtratio. 350 a. ſecũdi. ib. b. tertij canis muſculi adminiſtratio. ib. tertij hominis, quarti canis. ibid. quinti hominis, 7 canis. ib. quinti canis. 351 a. quarti hominis, 6 canis. ibid. ſexti hominis, octaui canis 351 b
muſculi ueſicæ ceruicis, ipſiuſq; ueſicæ fundi & ceruicis examẽ 693 b
muſculum natura inter ligamentum & neruum eſſe medium 260 b

muſculum inter ligamentũ & neruum natura nõ eſſe mediũ. 262 b
muſculum non æquè nerui ac ligamenti natura participare 261 b
muſculũ primum oſsi v referenti commiſſum, cæteris omnibus ualidiorem, & craſsiorem atq; bifidum eſſe 297 b
muſculum, qui ſcapulam antrorſum agit, à Galeno malè pro brachij motore haberi 313 a
muſculum, quo brachium detrahitur, ſcapulã nõ mouere 326 b
muſculum uolæ ſuo tendine lateſcentẽ nõ ſemel deeſſe 363 a
muſculi abdominis 334 a
muſculi articulorũ motores primi, ſuperficiei proximi 270 a
muſculi primos articulos flectentes, qui tertio muſculo in numero ſuccedunt, ac decẽ à Veſalio enumerantur 427 a
muſculi brachium circumagẽtes tres, eorumq; ortus 317 b
muſculi brachium mouentes. 311 a
muſculi mouentes brachium atq; ſcapulam in quibus animalib. ab homine quàm maximè uarient 320 a
muſculi motuum brachialis opifices. 378 a. brachiale mouentium primus. ibid. ſecundus. ibid. tertius. ibid. quartus 379 a
muſculi quarti brachium mouentium adminiſtratio. 321 b. item ſeptimi, quinti & ſexti ibid.
muſculi buccarum, labrorum, & naſi alarum 288 a
muſculi caput mouentes 328 a
muſculi ſolius ceruicis motib. præfecti 331 b
muſculi κρεμαστῆρες dicti, nullũ ſortiuntur muſculũ contrariũ. 340 b
muſculi in interna cubiti ſede 387 a in externa. ibid. in brachio. ib.
muſculi cubitum flectentes & extendentes. 381 a primus flectentium. ibid. b. ſecundus, ſeu flectentium poſterior. 382 a primi & ſecundi muſculorum munus. 383 a. extendentium primus. ibid. b carnoſa pars qua primus extendentiũ augetur, qua ſecundum conſtituere licet. 384 a. tertius extendentiũ. ib. quomodo in canibus cubitũ agentes muſculi habent 384 b
muſculi digitos mouentes uigintiocto. 365 a. primus. ibid. ſecundus. 366 a. ſecundi muſculi tendinum per primi tendines tranſitus. 366 b. tertius muſculus. ib.
muſculi ſex digitos mouẽtes adhuc reliqui 376 a
muſculi manus digitos mouentes 365 a
muſculi quatuor digitos quatuor pollici adducentes, ſeu 19, 20, 21, 22 429 a
muſculi dorſum mouentes 352 b
muſculi dorſum mouentes ſedecim. 353 b primus ac ſecundus, ſeu primum par. ibid. tertius & quartus. 354 a quintus & ſextus. ibid. ſeptimus & octauus. 355 a nonus & decimus. ibid. b. undecimus & duodecimus. 356 b. decimustertius & decimuſquartus. 357 b decimuſquintus & decimuſſextus 358 a
muſculi femur mouẽtes 409 b. primus femur mouentiũ. ibid. ſecũdus. 410 a. tertius, quartus, quintus ibid. b. ſextus, ſeptimus octauus. ibid. nonus & decimus 412 b
muſculi femur mouentes quot'nã conſtitui poſsint 414 b
muſculi an aliqui ſecundariò femur flectant 413 a
muſculi recti inteſtini 296 a
muſculi in anteriori lumborũ ſerie qui'nam ocurrant 355 b
muſculi in manu quot 387 a
muſculi os aperientes qui 295 b
muſculi in ore deliteſcentes qui 295 b
muſculi à pectoris oſſe & clauiculis in caput inſerti, atq; in huius capitis numero 13 & 14
muſculi pedis digitorũ 1, 2 & 3 in ſimijs q̃modo ſe habeãt 426 b
muſculi pedis digitos mouentes 424 a primus pedis digitos mouentium, item ſecundus & tertius. ibid. decimuſquartus. 427 b. decimus quintus ibid.
muſculi primi & ſecundi pedem mouentium. 433 a tertij, quarti, item primi digitos mouentium, decimiſeptimi, item decimioctaui ibid.
muſculi pedem mouentes. 418 b. primus pedem mouentium. ibid. ſecundus. 419 a. tertius. ib. quartus. ib. quintus. 420 b. ſextus & ſeptimus. 421 a & b. octauus. 422 b. nonus 423 a
muſculi primi duo penis. 393 b. tertius & quartus 394 a
muſculi peni peculiares 392 a
muſculi duo, qui pollicis primo oſsi famulantur. 371 a. tres qui ſecundo pollicis oſsi famulantur ibid.
muſculi tres, pollicis os flectẽtes Galeno ignorati 372 a
muſculi radium in pronum & ſupinum agentes 380 a
muſculi quatuor radium peculiariter agentes. ibid. primus. ibid. ſecundus. ibid. tertius. ibid. quartus 381 a
muſculi ſcapulam hominis mouentes quatuor. 323 a. primus. ibid. ſecundus. ib. tertius. 326 a. quartus ibid.
muſculi ſedem attollentes 396 b
muſculi temporum malè affecti, quas noxas inferant 42 b
muſculi tendinib. deſtituti, & undiq; carnoſi 265 a
muſculi thoracẽ mouentes 341 b
muſculi tibiam mouentes 398 b
muſculi in poſteriori tibiæ ſede quot cõſiſtant. 432 a. item quot in anteriori tibiæ ſede. ib. b. itẽ quot in pede ibid.
muſculi in tabulis depicti, quomodo intueri debeant 209 b
muſculi lateſcentem tendinem educentes 388 b
muſculi quo ordine à Galeno tradantur 362 a
muſculi ſuũ munus qualiter obeant 264 a
muſculi ueteribus, ac potiſsimùm Ariſtoteli, carnis nomine appellati 19 b
muſculi muliebris uteri 340 b
muſculorum abdominis adminiſtratio duplex. 337 b. prior, qui fit ab exortu muſculorum, obliquè deſcendentis. ibid. alter modus ab ipſorũ terminis, obliquè aſcendentis 338 a
muſculorum abdominis functionem medicorum uulgus ineptè aſsignare 337 b
muſculorũ abdominis uſus 336 b
muſculorũ tertij & quarti brachiale mouentium munus 379 b
muſculorum brachium mouentium adminiſtratio. 318 b. primi. 319 a ſecundi. ibid. & 320 a. tertij. 321 b. quarti. 320 b. quinti, ſexti & ſeptimi ibid.
muſculorum brachium, ſcapulã, thoracem, caput, dorſumq; mouentium examen 753 b
muſculorum buccas, labra & naſi alas mouentium adminiſtratio 291 a
muſculorum caput mouentium adminiſtratio. 332 a. primi paris adminiſtratio ibid.
muſculorum caput mouentiũ ſecundum par, impenſe uariũ. 329 a. tertium par. 330 a quartum, quintum & ſextum par. ibid. a & b
muſculorum capitis 13 & 14 munus 331 b
muſculorum capita maximè carnis expertia non minus quàm tendinem ſentire 263 b
muſculotum capita cæſa conuulſioni eſſe obnoxia ibid.
muſculorum primum par, aut caput, aut primam uertebram mouentium 328 b
muſculorum omnium capitibus neruos non inſeri, aut alioquin attendi, etiamſi aliàs ipſorum ſubſtantiæ neruus inſeratur

feratur 262 b
muſculorũ carni adipem intexi, contrà quàm alij affirmarunt 264 b
muſculorum etiam carni, non carni ſimpliciter, adipẽ intexi, boũ Brabanticorũ exemplo oſtenditur. 264 b. & mulierum quoque obęſarum ibid.
muſculorum colli ueſicæ & ani adminiſtratio. 397 b. eorundem in mulieribus adminiſtratio 398 a
muſculorum differentię quindecim. 265 a. à ſubſtantia. ibid. ab ortu. ibid. ab inſertione. 266 b ab ea quæ mouetur particula. 267 a ab inſertione & ortu ſimul. ibid. à forma. ibid. à foraminibus. 269 a. à magnitudine. ibid. à colore. ibid. à ſitu. 207 a à fibrarũ genere. ibid. à fibrarum genere & cõpactione 271 a ab ipſorum capitibus. ibid. à uẽtribus. 272 a à tendinibus. ibid. à mutua muſculorũ in officio oppoſitione. 274 a. à munere ibid.
muſculorum uariæ differentiæ unde petantur 265 a
muſculorum digitos mouentium 22 & 23 munus 375 b
muſculorum digitos mouentiũ, inſertionum collectio 377 a
muſculorum tres digitos pollici adducentiũ, & prima quinq; digitorũ oſſa flectentium. 434 b. quinti pedẽ mouentiũ, itẽ ſexti pedẽ mouentiũ. ib. 14 digitos mouentiũ, unà & noni pedem mouentiũ. ib. decimiquinti. ib.
muſculorũ dorſum mouentiũ adminiſtratio. 358 a. primi & ſecundi. ibid. tertij, 4, 9 & 10. ibid. b 5 & 6 359 a. 7 & 8, 11 & 12. ibid. 13, 14, 15 & 16 ibid.
muſculorũ effigies cur Veſalius in integras tabulas digeſſerit 209 b
muſculorum & ligamentorũ brachium, cubitum & manum occupantium adminiſtratio. 387 a
muſculorum fabricæ expoſitio totius. 259 b. eiuſdemq; delineatio ibid.
muſculorũ fabricæ quid præſtet ligamentum, item quid neruus. 260 b
muſculorũ femur mouentiũ adminiſtratio. 415 b. primi muſculi adminiſtratio. 416 b. ſecũdi, tertij, quarti, quinti, ſexti, ſeptimi, octaui, noni & decimi ibid.
muſculorũ femur mouentiũ, quẽ ordinẽ Gal. inſtituerit 415 a
muſculorum quinq; primorũ femorum munus 412 a
muſculorũ humeri, ſeu brachij os, & cubiti oſſa cõmonſtrans, ſecunda figura 259 b
muſculorum impreſsiones 272 b
muſc. recti inteſtini examen. 694 a
muſculorũ labrorum, &c. 5, 6, 7, 8 adminiſtratio. 292 a itẽ 9 & 10 adminiſtratio. 292 a. itẽ 11 & 12, item 3 & 4 ibid. b
muſculorũ laryngis alios ꝓprios eſſe, alios cõmunes propriorũ numero 12 deſcriptio ordine 306 b. 307 a & b. functio. ibid. cõmuniũ, qui ſex ſunt, deſcriptio 308 a functio ibid.
muſculorũ linguæ ſectionẽ apud Galenum interijſſe 301 b
muſculorum linguæ cognitio cur ſit perdifficilis ibid.
muſculorum mouentium linguã delineatio 300 a
muſculorũ nouẽ euidentium linguæ natura & ſitus. 301 b. deſcriptio. 302 a. adminiſtratio 303 b
muſculorum manũ occupantium adminiſtratio 391 a
muſculorũ inferiorẽ maxillã mouentium adminiſtratio 296 b
muſculorũ motũ eſſe arbitrariũ, cordis uerò naturalem 732 a
muſculorum neruea pars. 270 a. liuida pars. ib. carnea pars ibid.
muſculorum numerus cur ab alijs diuerſus ſtatuatur 274 b
muſculorũ numerus unde petendus. 275 a. ut à fibris, ab impreſſionib. à capitib. ibid. à tendinibus, à mutuo connexu, à concurſu 276 a
muſculorum numerum nõ promptè poſſe definiri. 274 b (287 a
muſculorum oculi adminiſtratio
muſculorum ortus omnium iuxta Galenum, ab oſſe 265 b
muſculorũ oſsis υ deſcriptio. 299 b
muſculorum oſsis υ propriorũ paria quatuor. 297 b & deinceps. non propriorum aſsignatio. ibid. 299 a. adminiſtratio unde petenda ibid. b
muſculorũ oſsis υ propriorũ iuxta quatuor paria adminiſtratio. 299 b eorundemq; functio 297 b
muſculorum oſsis υ par quartum ſcapularum motibus non ſubſeruire, ut Galenus ſenſit. 298 b
muſculorum oſsis υ referentis par quartum quid peculiare ſibi uẽdicet 298 a
muſculorum oſſa mouentiũ non pauci tendinibus carent, cõtrà quàm Galenus 272 b
muſculorũ palpebras mouẽtium adminiſtratio 284 b
muſculorum nouem pedem mouentium munus 423 b
muſculorum penis officium. 394 a adminiſtratio ibid.
muſculorum quamlibet corporis partem mouentium hiſtoriam, ſub cuiuſque partium earum elemento initiali reperies: uelut eorum qui frontis cutem, qui palpebras, oculos, buccas, labra, naſi alas, maxillam inferiorem, linguam, larynga, brachium, ſcapulam, caput, abdomen, teſtes uiriles, muliebrem uterum, thoracẽ, dorſum, manus, pedes, &c.
muſculorum, qui à coxendicis oſſis appendice enaſcitur 407 a
muſculorum quorundam uaſorũ adminiſtratio 747 a
muſculorum ſcapulam mouentiũ adminiſtratio 327 a
muſculorum ſecandi ratio 280 b
muſculorũ tendines qualiter differant 272 b
muſculorum teſtium adminiſtratio 341 a
muſculorum thoracem mouentium adminiſtratio 350 a
muſculorum mouentium thoracem numerus ac neceſsitas. 342 a
muſculorum thoracem mouentium enumeratio, & quando illi ſuo fungãtur munere. 349 a
muſculorum in tibia & pede ſedem obtinentium, & ligamentorum omnium quæ hactenus non reſecta ſunt, adminiſtrandi ratio 432 a
muſculorum tres radices ab ulnæ longitudine procedentes, quarum tertię decimus nonus muſculus ſi pars 373 a
muſculorum uſus & functio quî ſpectentur 818 b
muſculis cur addita caro 261 a
muſculis cur additæ uenæ & arteriæ 261 b
muſculis nerui non omnibus in capitis exortu inſeruntur, & quomodo 262 b
muſculis quid nerui uerè præſtẽt 263 b
muſculis non omnibus neruum miſceri, & quibus. 262 a. & 265 b
muſculis omnibus unum tantum fibrarum genus Galenus attribuit 271 a
muſculis quando tendines annectantur 265 a
muſculis temporalibus natura quomodo proſpexerit 42 b
muſculos non æquas portiones & nerui & ligamenti recipere, & quomodo 261 b
muſculos non omnes ab oſsibus procreari 266 b
muſculos omnes à ſcapula in humeros uſque porrectos, Galenum in quinto de Adminiſtrandis ſectionibus mirè confudiſſe 318 b
muſculos oſsi υ referenti commiſſos, partim ipſi, partim alijs ſubſeruire partibus 297 b

muſculos per animalem ſpiritum ſuis fungi munijs 264 a
muſculos tres cur natura ſecundo pollicis oſsi attribuerit 369 b
muſculoſa frontis cutem mouens ſubſtantia 282 a
muſculoſæ frontis ſubſtantiæ duplex adminiſtratio ibid. b
muſtacem Latinos labri quandã portionem uocare 290 b
μυλακρὺς 208 b
μύλη 172 a. 208 b
μυλῖται dentes 207 a
μύρτον quid 653 b

N

NAnged 207 a
naſi alæ 184 a
naſi cartilagines. 183 b duæ 189 b
naſi cartilaginũ motus tantum uoluntarius 184 a
natis 208 b
natulæ in cerebro 791 b
naturæ in neruis digerendis ſcopus 509 b
naturæ prouidẽtia in collocatione teſtium 692 a
naturæ ſolertia in ſtructura uertebrarum colli 80 b
naturam arterias recondere. 458 a
naturam propagãdæ ſpeciei prouidiſſe 638 a
nauiculare os 208 b
nauicularia oſſa duo 189 a
nauicularis oſsis anterior ſedes, & tres ipſius planæ ſuperficies 178 b
nauicularis oſsis ſinus ibid.
nauiforme os 208 b
negne gidi 207 a
nerdi 208 b
nerualia oſſa 206 b
nerualis ſutura ibid. a
neruus dexter ſexti paris recurrẽs ſeu reuerſiuus. 523 a. ſiniſter recurrens ibid. b
neruus iuxta quinti paris radicẽ principium ducens 521 b
neruus primus brachium ſubiens 541 a. ſecundi nerui ingreſſus. ibid. b ſecundi cum tertio congreſſus. 542 a. reliqua ſecũdi ſeries ibid. b
neruus quib. partib. cõſtet 508 b
nerui in muſculis uſus 818 b
nerui nomẽ, quibus corporis partibus tribuatur, & quid propriè neruus uocetur, unà cũ ipſius differentia & uſu 507 a
nerui nomine quid ueteres ſubaudierint 19 b
nerui tertij ad cubiti uſq; flexum progreſſus 543 a
nerui quarti in brachium ingreſſus, ipſiusq; ſeries ibid. b
nerui quinti in brachium ingreſſus, ipſiusq; ſeries cum tertio 544 b
nerui ſexti in brachiũ ingreſſus, ac ſeries 547 a
neruum nullum tactus ſenſu non præditum eſſe 807 a
neruum ſingulis muſculis, ita ut alijs diſſectionũ profeſſoribus uiſum fuit, non miſceri 262 a
nerui in brachium à quibus paribus ducantur 541 a
nerui muſculis quid uerè præbeant 263 b
nerui papillam petentes 540 a
nerui quatuor crus petentes. 549 a primi nerui ſeries ibid. ſecundi ſeries. ibid. tertij ſeries 550 a quarti ſeries ibid. quartus neruus, qui ueluti pluribus funiculis conſtare uideatur 551 a
nerui reuerſiui cur facti credantur 524 a
nerui uentriculi 601 a
neruorum à dorſali medulla prodeuntium nudam ſeriem figura oſtendens 526 a
neruorũ cerebri initiũ unde 515 a
neruorũ cerebri quot paria ibid.
neruorum cerebri ſecundum par. 519 a tertium par ibid.
neruorum cerebri quinti paris ſeries & ortus 521 a
neruorum cerebri ſextũ par 522 a
neruormu cerebri ſeptimum par 525 b
neruorum cerebri ſurculos duos Veſaliũ, præter tres Anatomicis notos, adinueniſſe 43 a
neruorũ cur alius mollior aut durior reddatur 509 b
neruorum congreſſus ratio 518 a
neruorum craſsities 547 a
neruorum delineatio quæ ſeptem pariũ neruorũ, qui à cerebro & dorſalis medullæ initio pronaſcunt, ortus demõſtrans, & diſtributionẽ ſeriẽq; omniũ pariũ quæ à dorſali medulla in dorſi oſsib. cõplexa originẽ ducunt, pulcherrimè referens 554 a
neruorum differentia ab originis forma 510 a
neruorũ differentia à cauitate nulla ibid. b
neruorum differentia à ſerie 510 b
neruorum differẽtia triplex 507 a
neruorum diſcrimen à mollitie & duritie 504 a
neruorum femur, tibiam & pedẽ adeuntiũ diſtributionis ratio 549 a
neruorum implexus brachiũ adeuntium 541 a
neruorũ in brachiũ ſeries quomodo citra ſectionẽ experiri poſſit 546 a
neruorum in durę mẽbranæ baſi exiſtentium examen 812 b
neruorũ ortus à cerebro, nõ è dura eius membrana, nec à corde 508 b
neruorũ ortus, partim à cerebro, partim à dorſali medulla 507 b
neruorum paria, Græcis συζυγίας uocari 515 a
neruorum paria, quot'nam à cerebro & dorſalis medullæ parte adhuc in caluaria conſiſtente, originem ſumant 514 b
neruorum paria quot à dorſali diſcindantur 534 a
neruorum pariũ examen 811 b
neruorum quinque parium è lumborum uertebris prodeuntium ſeries. 547 b. è ſacro oſſe proſilientium ſeries 548 a
neruorum duodecim parium dorſalis medullę, thoracis complexæ uertebris, ſeries 535 a
neruorum 30 parium, quæ à dorſali medulla dorſi oſsibus contenta originem ducunt, nuda delineatio 527 a
neruorũ pariũ ſeptẽ è ceruicis uertebris proſilientiũ ſeries 534 b
neruorum primi paris ortus. 517 a
neruorum primi paris in oculum ingreſſus, & in tunicã, quam reti comparamus, dilatatio 517 b
neruorum primi paris uia, dorſalis medulla 78 b
neruorũ primi paris inceſſus. 517 a
neruorum primo pari quã uiam natura parauerit 534 b
neruorum ſecundi paris egreſſus & ſeries. 535 a item tertij 536 a quarti ibid. quinti ibid. b. ſexti 537 b ſeptimi 538 a
neruorum tertij paris tenuioris radicis ortus ac ſeries. ib. b craſſioris radicis origo, & diſtributionis ſeries 520 a
neruorum tertij paris utrinq; duplex radix 519 a
neruorũ quarti paris ortus 520 b
neruorũ quinti paris ad auditus organum ſeries 44 b
neruorũ ſexti paris in thoracis amplitudine reliqua ſeries 524 a
neruorũ ſexti paris in nutritionis organa ſeries ibid. b
neruorum noni paris ſeries 539 a
neruorum parium reliquorum à thoracis uertebris proſilientiũ ſeries ibid.
neruorum reliquum anterioris rami quinti paris 537 a
neruorum per brachium, cubitũ, & manum ſeries 540 b
neruorũ propagines tẽporali muſculo quot'nam offeratur. 521 b
neruorum recurrentium examẽ, uocisq; eorum ſectione abolitio 822 a
neruorum recurrentium liberatio 749 b
neruorum ſepti tranſuerſi examẽ 748 b
neruorum ſepti tranſuerſi conſtitutio 536 b

neruorum

neruorum, uenarum & arteriarũ uteri ratio 662 a
neruorum uẽtriculi uſus 601 b
neruorum uiſoriorum coitus, cui ſinui innitatur 62 b
neruorum uſus examen 829 a
neruis unde ſpiritus animalis præbeatur 508 b
neruos à corde, ut Ariſtoteles opinatus eſt, nequaquam ortũ trahere 507 b
neruos à dorſali medulla ortos, ipſa cute duriores eſſe 278 b
neruos cerebro id præſtare, quod cordi arteria magna, & iecori caua uena 773 a
neruos coniugatim enaſci 511 a
neruos cutem ſubeuntes, nõ eandẽ ſemper ꝑponere ſeriẽ 541 b
neruos nõ è dura cerebri mẽbrana, ut Eraſiſtratus uoluit, oriri, 508 b
νῆσις quid 608 b
νευροχονδρώδης σύνδεσμος 360 b
νευρομήτραι muſculi 355 b
νεῦρον unde 507 b
nexus neruoſæ tenuitatis obliquè aſcendẽtis muſculi cũ trãſuerſo 338 b
nodus 12 a
νόθαι, ſiue ſpuriæ & illegitimæ coſtæ, cur uocentur 111 b
νῶτον 71 b
νῶτον uertebræ 207 b
nouaculæ 201 a
nutritionis inſtituendæ præcipuę cauſæ 589 b
νυμφαὶ quid 477 a. 733 b

O

Oβελιαῖα futura 32 b 206 a
occipitis os, ſeu occipitij 38 a 206 b
occipitis os cur præter leuitatẽ, etiã ſit aſperum & inæquale 38 a
occipitis os primæ uertebræ cur duplici articulo nectatur 17 b
occipitis os ubi craſsiſsimum. 37 b
occipitis oſsis capitula quę primę uertebræ articuleintur 77 b
occipitis oſsis circũſcriptio 37 b
occipitis oſsis nomina 206 b
oculus è caluaria quomodo eximendus 287 a
oculus genu 208 b
oculi adeps muſculis interpoſitus. 286 b
oculi adminiſtratio. 813 a. alia eiuſdem adminiſtratio 814 b
oculi conſtructio quî enarranda 801 a
oculi inuolucrum ex nerui uiſorij ſubſtantia ſolutum, & reti comparatum 802 b
oculi muſculorum adminiſtratio 287 a
oculi partium uſus 806 a
oculum mouentes primi quatuor muſculi 285 b
oculi quintus & ſextus muſculus 286 a
oculi ſeptimus muſculus. ib. b. & eius officium ibid.
oculi muſculorũ prima figura. 285 a ſecunda ibid.
oculi cur alta ſede eguerunt 22 a
oculorum colores ex humorũ aut ſpirituũ copia nõ euariari. 804 a
oculorũ figuræ nouendecim expreſſæ 798 b. 799 a b
oculorum gratia caput efformatum 22 a
oculorum gratia cerebrum in capite locari, dein cerebri nomine & reliquos ſenſus ib b
oculorum ſitus ibid. a. 801 a
oculos motu uoluntario moueri 285 b
oculos quî muniuerit natura. 22 a
ὀδόντες 207 a
ὀδοντοειδῆ & ὀδόντα Iulius Pollux, & Cælius Rhodiginus, diſſectionum imperiti, malè primã uertebram nuncuparunt 79 b
ὀδοὺς & ὀδοντοειδὴς ſecundæ uertebrę tuber 79 b
οἰσοφάγος 593 b
ὠλέκρανον 135 a
ὠλέκρανος 208 a
ὠλένη 207 b
ὤλενος ibid.
olfactus organum 515 b
de Olfactus organo multiplices ſententiæ ibid.
olfactus organa unde 40 b
omentum 602 b
omentum canibus & ſimijs colo uix connaſci 605 a
omentũ quî diuellendũ, ipſiusq; ortus inueſtigandus, unà cum uaſis illo ſuffultis 686 a
omenti arteriæ. 606 a. nerui. ibid. adeps. ibid. glanduloſum corpus. ibid. b. uſus ibid.
omenti cum colo nexus 605 a
omẽti fabricã ſuis uſibus reſpondere 606 b
omenti ortus ac nexus 604 a
omenti ſitus. 602 b. figura 603 b
omenti ſitus obſeruatio 684 b
omenti ſubſtantiæ breuis enumeratio 604 a
ὠμοπλάτη 207 b
ὦμος 123 a. 207 b. 314 b
ὄφρυες 13 b
opifex rerum quas partes aereæ ſubſtantię reficiendę fabrefecerit, & quæ priuatim ſpiritui uitali ſubminiſtrent 708 a
opifex rerum ſummus in quẽ modum uniuerſa reſpirationis organa extruxerit 726 a
opificis rerum in ſtructura aſperę arteriæ ſolertia 718 b
opificis rerum in thorace creando induſtria 110 a
ὀψίγονοι dentes 207 a
ordo in docenda oſtendendaq; Anatome quis ſeruandus 681 a
ordo in reliquorũ adhuc muſculorũ tractatione obſeruandus, 416 b
organum nerui nomine priuatim nuncupatum 507 b
organa in caua iecoris ſede poſita quomodo ſpectanda 686 b
organis iecori famulantibus cur non tale ſeptum, ſicut thoraci, circumpoſitum 110 b
oris apertio, organorumq; in faucibus poſitorũ examen 753 b
ὀῤῥοπύγιον 103 a. 207 b
oſamium os ibid.
oſanum os ibid.
oſsiculum adnexum quarti poſt. brachialis oſsis cum brachiali repoſitum 146 a
oſsiculum albadaran 154 a
oſsiculum incudi aut molari denti comparatum 44 b
oſsiculum interius duorum, quæ ad primum pollicis pedis ſpectantur articulũ omnia magnitudine & duritie uincere 154 a
oſsiculum malleolo non admodũ diſsimile 45 a
oſsiculum medium oſsis υ referentis. 69 b
oſsiculum incudi, aut molari denti comparatũ. 44 b. itẽ malleolo non admodũ diſsimile 45 a
oſsiculum magis & occultæ philoſophiæ ſectatoribus obſeruatum, quale 154 a
oſsiculi ſecundi ad femoris os cõparatio 45 a
oſsicula auditus organi 43 b
oſsicula auditus organi quatuor 188 b
oſsiculorum auditus organi uſus 45 b
oſsicula in ſimia & cane ſub ſacro oſſe cuiuſmodi occurrant, adeoq; ipſorum coccygis oſsis deſcriptio 104 b
oſsicula ſeſamina σησαμοειδῆ. 142 a 208 b
oſsicula ſeſamina pedis 175 a
oſsicula ſeſamina quibus ſedibus reponantur. 152 a. in manu. 153 a in pede ibid.
oſsicula ſeſamina quot 189 a
oſsicula ſeſamina cuiuſmodi ſint 152 b. & cuiuſmodi adnumerari poſsint 153 b
oſsiculorum quæ ſeſamo ſemini comparantur effigies 152 a
oſsiculorũ ſeſaminũ nomina. 208 b
oſsium ſeſaminũ manus adminiſtratio 391 b
oſsium ſeſaminorum uſus 1 b
os ἀνώνυμον, ſacri oſsis lateribus cõmiſſum 155 b
os baſillare & baxillare 206 b
os brachialis cartilaginoſum q̃dnam ueteribus dictum 144 a
os brachialis rectum appellatũ, cuiuſmodi ibid.
os primum brachialis quot oſsib. contermi-

conterminum ſit.144 b. quot ſecundũ. ib. q̃t tertiũ.ib.q̃t quartũ.145 a quot quintum, ſextũ, ſeptimum & octauum ibid.
os quartum brachialis, quæ ſibi peculiaria uendicet.143 b cui oſsi committatur. 144 a item cui ordini aſſcribendum ueniat 144 a
os calcis 208 b
os caudæ 207 b
os colatorij 206 b
os coxæ 156 a.208 a
os coxendicis 156 a
os coccyx 207 b
os cribratum o b
os criſtatum 207 a
os cubiforme 208 b
os κυβοειδὲς ibid.
os cuneiforme 206 b
os cubũ teſſeram'ue referẽs 208 b
os cuneiforme an cauernulis obſitum ſit,uel citra ſquamæ leuisue oſsis obductionem pumicis aut ſpongiæ ſpeciẽ referat. 40 a
os cuneiforme cur πολύμορφον nuncupatum 39 a
os ἠθμοειδὲς 207 a
os femoris in homine cũctis alijs magnitudine præſtare 162 a
os frontis cum uerticis oſſe iunctum, cur ibi ſit craſsius 37 a
os genu articulo præpoſitũ 144 a
os grandinoſum,uarium 208 b
os gutturis 207 a
os ἱερὸν unde uocetur 99 b
os ὑοειδὲς.69 b. λαμβδοειδὲς ibid.
os hyodes q̃modo formetur. 70 b. eiusq́; uſus ibid.
os ὑψιλοειδὲς 69 b
os ilium 155 b
os in cerebro à Galeno traditum, quale 42 a
os iugale ibid b
os iugale ex quibus conſtet ibid.
os iugale cur à Grę cis ζύγωμα nuncupatum ibid.
os latum 207 b
os laude 206 b.207 a
os linguæ 207 a
os lumbare ibid.b
os maxillæ ſecundũ.50 a.tertium, quartum.51 a.quintum 52 a
os morſus Adami 207 a
os occipitis 38 a
os occipitis cur ſit cum leuitate ſimul aſperum & inæquale.38 a
os occipitis ubi craſsiſsimum.37 b
os palati 206 b
os pectoris 110 a.207 b
os pectoris utrinq; lunatum 115 b
os πλατὺ 99 b.207 b
os proræ 206 b
os pubis 155 b
os pubis cur maximo foramine peruiũ, & dein ipſius ſinus & tubera 160 a
os pubis in uiris cur teres craſsũq́; ſit ibid.b
os pyxis 206 b
os quadratum 208 b
os ſacrum 207 b
os ſacrum ſeu amplum quid 99 b
os σκαφοειδὲς 208 b
os σφηνοειδὲς 34 b
os σπογγοειδὲς 207 a
os tertium à Galeno in ſuperioris ſcapulæ proceſſus cum clauicula nexu recenſeri 123 a
os tertium in ſuperioris ſcapulæ proceſſu,Galenũ nunq́; uidiſſe 123 b
os tibiæ 167 b
os tibiæ cur ſpina appellatũ 171 a
os tribus in ſimijs & canibus efformatum oſsibus, quod ſacrũ uocamus 103 b
os υ referens rarò liberum 70 b
oſsis coccygis deſcriptio 102 b
oſsis coxẽdicis acutus ꝓceſſ. 159 a
oſsis coxẽdicis appẽdix, & muſculorũ ipſius quatuor, uſus.ib.b
oſsis coxẽdicis robori quomodo ſit proſpectum ibid.
oſsis coxẽdicis ſinus ſuperiori ſedi inſculptus.158 a.eiuſdemq́; tubera ibid.
oſsis cubi formã referentis nomina.208 b
oſsis cuneiformis circũſcriptio 34 b item interior ſinus quib. proceſsibus conſtet 40 a eiuſdem nomina 206 b
oſsis cuneiformis media ſedes qualis 39 b
oſsis cuneiformis proceſſus alis ſimiles 41 b
oſsis cymbam referentis nomina 208.b
oſsis cymbã referentis ſinus.178 b
oſsis cymbã referẽtis ſuperior ſedes.178 b. item inferior 179 a
oſsis frontis circumſcriptio. 36 b. forma ibid.
oſsis frontis nomina 206 b
oſsis ilium appẽdix quibus. 157 a.
oſsis iliũ dorſi lineæ, & quibus id muſculis occupetur 157 b
oſsis iliũ interna amplitudo quib. muſculis occupetur ibid.
oſsis ilium pars retrorſum magis quàm ſacri oſsis trãſuerſi proceſſus exporrecta ibid.a
oſsis ilium ſedes,ſacro oſsi commiſſa,qualis 156 b
oſsis iugalis uſus 41 b
oſsis linguæ nomina 207 a
oſsis natura 12 a
oſsis nauicularis anterior ſedes, & tres ipſius planę ſupficies 178 b
oſsis nauicularis ſinus ibid.
oſsis occipitis capitula 38 a
oſsis occipitis circumſcriptio.37 b
oſsis octaui capitis cribro aut colo aut ſpongiæ comparati nomina 207 a
oſsis pectoris humani deſcriptio 114 a
oſsis pectoris ad enſem comparatio 115 a
oſsis pectoris ſubſtantia ibid.b
oſsis pectoris uſus ibid.
oſsis penis nomina 208 a
oſsis poſtbrachialis nomina.ibid.
oſsis primi maxillæ hiſtoria. 49 b
oſsis primi ipſius pollicis & poſtbrachialis oſsium ad brachiale contextus 145 a
oſsis pubis foramen cur θυροειδὲς uocatum 160 a
oſsis pubis hiſtoria 159 b
oſsis ſacri anterior ſedes cuiuſmodi 101 b
oſsis ſacri deſcriptio 100 a
oſsis ſacri foramina neruis emittendis parata 102 a
oſsis ſacri latera cuiuſmodi 101 a
oſsis ſacri poſterior ſedes cuiuſmodi.ibid.b. itẽ cur inſigniter aſpera ſit,ac ueluti carioſa ib.
oſsis ſacri ſex oſſa 188 b
oſsis ſacri ſpinas omnes deorſum ſpectare ibid.
oſsis ſacri ſuperior ſedes cuiuſmodi,item inferior 100 b.101 a
oſsis temporis proceſſus ſtyli acus'ue imaginem referentis nomina.206 b. item uberis papillã repræſentantis nomina 206 b
oſsis tibiæ ſecundum ipſius longitudinem figura 171 a
oſsis tibię ſinus & tubera, quib. talo articulantur 169 b
os υ aut Λ imaginem exprimens 207 a
oſsis υ referentis duæ figuræ. 69 a ſitus & nomina ibid. 70 a item latera humiliora ibid.
oſsis υ referentis nomina 207 a
oſsis υ referentis oſsicula ferè undecim 188 b
oſsi ſacro quinque oſsibus tantũ extructo,quid eueniat 102 b
oſſa ad diſciplinam utiliſsima quę habeantur 195 b
oſſa artualia 206 b
oſſa articulis mutuò eſſe cõtigua, neq́; ab inuicem abſcedere. 87 a
oſſa brachialis quib. ſedibus,ligamentis, & cartilagine obducantur 143 a
oſſa brachialium ſedecim 189 a
oſſa caluariæ uiginti 188 b
oſſa capitis qualib. ſuturis magna ex parte compingantur 18 b
oſſa χαλκοειδῆ 208 b
oſſa coniugalia 206 b
oſſa corporis humani poſteriori facie propoſita 205 a
oſſa cur circa cõnexũ molliora. 8 b
oſſa decẽ ſub lumborũ uertebris, quib.reliqua dorſi pars à lũbis ad anũ pertinens cõſtituit.99 b
oſſa digitorum 12 a
oſſa digitorũ in utroq; pede quatuordecim 189 a
oſſa digitorum perperam Galeno ſolida conſtituta 3 b
oſſa digitorum triginta 189 a
oſſa duo cur natura interdũ pluribus ar-

bus articulis commiſerit 17 b
oſſa emundata quo modo iungenda 196 a
oſſa inter ſe omnia contigua 14 b
oſſa lapidea, ſiue lapidoſa 206 b
oſſa λιθοειδῆ 43 a.206 b
oſſa lateribus ſacri oſsis commiſſa in pueris tribus oſsibus formari 19 a
oſſa λεπιδοειδῆ 206 b
oſſa manus utriuſq; octo 189 a
oſſa maxillę ſuperioris duodecim 52 b.54 a
oſſa omnia præter dentes tacta.4 a
oſſa paria, ſiue paris 206 b
oſſa parietalia ibid.
oſſa pectoris humani in adultis qualia 114 b
oſſa pectoris humani ſeptena Veſalio nunquam occurriſſe. ibid. nec ſemper eodem numero cerni ibid.
oſſa pectoris tria ſimul inuēta, manubij alicuius gladij imaginē referre 155 b
oſſa poſtbrachialis quatuor à Veſalio enumerātur, ab alijs plura 146 b.147 a
oſſa poſtbrachialis quatuor cuiuſmodi ſint.147 a.item in appendicibus, & mutuo nexu ib.b
oſſa poſtbrachialis qui muſculis cedant, & adaptentur 147 b
oſſa poſtbrachialium octo 189 a
oſſa prærupte rupi ſimilia 43 a
oſſa, quibus commiſſurarum differentijs inter ſe iungātur, & quę harum motum edant 15 a
oſſa quomodo ſentiant 4 a
oſſa quorum beneficio inuicē cōnectantur 19 a
oſſa raſetæ pedis 208 b
oſſa ſacri oſsis lateribus commiſſa duo 189 a
oſſa ſacri oſsis laterib. cōmiſſa inuicē in pube coaleſcere 19 a
oſſa ſacri oſsis laterib. cōmiſſa, in puerulis tribus efformari oſsibus 160 b (189 a
oſſa tarſi in utroq; pede quatuor
oſſa tymparum 206 b
oſſa thoracis 110 a
oſſa tibiarum duo 189 a
oſſa temporum 206 b
oſſa uerticis utcūq; mollia, cur duris tēporū oſsib. cōmittant̃.14 b
oſsiū brachialis cur duo ordines 143 a
oſsium brachialis delineatio.141 a
oſsium brachialis nomina 143 b
oſsiū capitis & maxillæ ſuperioris foraminū deſcriptio cur inſtituta 59 a (11 b
oſsiū capita pleraq; ſine appēdice
oſsium cartilaginūq; inter ſe ſtructura & contextus 14 a
oſsiū cerebri frequens contextus ad quid conferat 32 a
oſsium commiſſuræ, earumq; cartilagines 4 b.& 5 a b
oſsium craſſorum ſubſtantiæ cur uaſorū ſurculi inſinuentur. 90 a
oſsium differentia ab uſu.1 a. item à magnitudine & forma. 1 b. & 2 a. itē ab appendicib. proceſsibus, capitibus, & alijs quibuſdā 2 b. item à foraminibus 3 b
oſsium digitorum tendines 151 b
oſsiū dorſi ſpinæ, ſeu poſteriores proceſſus 74 a
oſsium dorſi cōtextum poſteriori facie, & uniuerſam dorſalis medullæ neruorum ſeriem cōmonſtrans figura. 528 a. eiuſdemq; characterum index 529 a
oſsium dorſi impar magnitudo 72 b
oſsium dorſi tranſuerſi proceſſus 74 b
oſsium & cartilaginum articulos ligamentis colligari atque teneri 255 a
oſsium & cartilaginum uſus in uiuo animante qui uidendus. 818 a
oſsium humani corporis ex latere delineatio 204 a
oſsium humani corporis ſimul cōpactorum anterior facies 203 a
oſsium in calce macerandorū, ac dein in flumine emundandorum ratio 190 a
oſsiū in uniuerſum numerus. 189 a
oſsium iugalium nomina 206 b
oſsiū liber, prę cęteris anatomicis libris Galeno tribuendus 107 a
oſsium maxillæ breuis enumeratio 49 a (ratio.16 b
oſsium mutui contextus duplex
oſsium naturalis compoſitio cur facta 15 a
oſsium numerus 188 b
oſsium nutrimentum proprium, medulla 3 b
oſsium partes, ſedesq; diuerſis nominibus appellari 8 a
oſsium pectoris in canibus & ſimijs cuiuſmodi ratio 114 a
oſsiū pedis dextri delineatio 6 a
oſsium pedis figuræ 173 a.174 a
oſsium per coctionē parandi modus 191 a (147 b
oſsium poſtbrachialis interualla
oſsium proceſſus 9 b
oſsium pubis anterior ſedes cur ſit aſpera 160 b
oſsium pubis ſuperior pars, quæ inuicem cōmittuntur, cur exaſperetur ibid.
oſsium quibuſdam ſedibus perinde ac ſi undiq; circūſcriberentur, nomina imponi 42 b
oſsium ſacri oſsis inter ſe connexus.100 a (ſorū effigies 154 b
oſsiū ſacri oſsis lateribus cōmiſ-
oſsium ſacri oſsis laterib. cōmiſſorum uſus 156 a
oſsium ſacro oſsi nexorum, in uiris & mulierib. differētia. 159 b
oſsium ſinus & capita cur conſtituta 13 b
oſsium temporum anſæ 206 b
oſsium tēporum circumſcriptio 38 b
oſsium temporum nomina 206 b
oſsium tibiæ figuræ 165 a.166 a
oſsium uerticis circūſcriptio. 36 b forma ibid.
oſsibus non ſolum grandioribus appendices contingere 9 a
ὄρχεον quid 640 a
ὀσφύος uertebræ 207 b
ὀστέον os 206 a
ὀστέον τοῦ ἀκρωμίου 207 b
ὀστοῦν κατὰ τὴν ὑπερῴαν, Galeno, σφηνοειδὲς os circūſcribitur 206 b
οὐρητῆρες à Celſo propter uenarum ſimilitudinē, albas uenas nuncupari 637 a
οὐρητῆρες meatus, qui & οὐρανοὶ, & οὐρητικοὶ πόροι dicuntur. 637 a (669 b
ouis prægnātis uterus cuiuſmodi
ὀξύβαφον 12 b
ὀξυκέφαλος 23 b

P

Palati os 206 b
palato infeſtus morbus Gallicus 722 a
palma 146 b.208 a
palpebra inferior immobilis. 284 b
palpebræ duo muſculi 283 b
palpebræ ſuperioris & inferioris figura 182 b
palpebræ ſuperioris uſus ibid.
palpebræ utriuſque una cartilago ibid.
palpebrarum ſuperiorem cur moueri oportuerit 283 b
palpebrarum muſculi. ib. a. conſtitutio ibid.
palpebras mouentium muſculorū difficilē eſſe cognitionē. 284 b
palpebras muſculorū mouentiū delineatio unde petēda. 283 a. adminiſtratio. 284 b. deſcript. 283 b
παγκρέας quid 606 b
panniculus carnoſus 279 a
pāniculus carnoſus an ſint octo abdominis muſculi ibid.
papilla, θηλή 676 b
papilla cur ſit tenera & prominens 679 b. cur ſenſu exactiore, & neruorū ſurculis abundet. ibid. cur ſit ſubſtātia earum glanduloſa ibid.
papillæ conſtructionis, & totius ſubſtantiæ eiuſdem ratio 679 b
papillæ ſubſtantia 677 b
παρακνήμιον 208 b
παραμήριος ibid. a
παραφύσεις 378 a
παραπήχιον 207 b
παραπίς 346 b
παρασφαγίς 126 a
παραστάτης 69 b.207 a
παραστάτης κιρσοειδὴς 69 b. ἀδενοειδὴς ibid.
παρέγχυ-

παρέγχυμα quid. 621 a eiusq; uſus. ibid. παρέγχυμα lienis 627 b
paris, ſiue paria oſſa 206 b
parietalia oſſa ibid.
παρίσθμια, faucium glandulæ cur 721 b
partium dictarum adminiſtratio in uiris, cuiuſmodi ſit in mulieře 694 b
partium ad pituitæ defluxum præcipuè famulantium, breuis enumeratio 793 b
partium pituitæ expurgādæ ſubſeruientiū uſus, & conſtructionis ratio 795 a
partium functiones naturales aliæ per fibras fiunt, aliæ abſque illis 436 b
parturientibus nō recludi pubis oſſa 159 b
partium generationi ſubſeruientium breuis enumeratio 638 b
Patauini cuiuſdam hiſtoria 627 b
patella 172 a. 208 b
patella quî femoris oſsi cōnectatur 172 b
patellæ figuræ & deſcriptio. 171 b. ſitus & forma 172 a.
patellæ nomina 208 b
patellæ ſubſtantia. 172 b. uſus ib.
patellæ duæ 189 a
patellam cartilaginoſum os malè dici 172 b
patellam nō eſſe cartilaginoſam, ut Galenus atque Marinus ſenſerunt ibid.
paxillares dentes 207 a
paxillum 206 b
πῆχυς 135 a. 207 b
pecten 180 a. 208 a b
pectinis os 208 a
pectus 110 a. 208 b
pectus, & pectus τὸ μετακάρπιον quibuſdam 146 b
pectus manus. 208 a. & pecten pedis ibid. b
pectoris cartilago enſi comparata 207 b
pectoris humani oſsis deſcriptio 114 a
pectoris humani oſſa in adultis qualia ibid. b
pectoris humani oſſa non eodem ſemper numero cerni ibid.
pectoris humani ſeptena oſſa Veſalio nunquam occurriſſe ib.
pectoris inferiorem partē à quibuſdam ςῆθος uocari 207 b
pectoris mucronata cartilago. 115 a & b. 207 b
pectoris mucronatæ cartilaginis nomina ibid.
pectoris os. 110 a. 207 b quale in quadrupedibus. 113 a. eiuſdē ſynarthroſis ibid.
pectoris os utrinq; lunatum 115 b
pectoris oſsis ad enſem comparatio ibid. a
pectoris oſsis à cartilaginibus coſtarum liberi delineatio 109 a
pectoris oſsis cū cartilaginibus, &c. adminiſtratio 747. 748 a
pectoris oſsis unà cum ipſi coarctatis cartilaginib. interior ſuperficies expreſſa 699 a
pectoris oſsis cartilago, cur malū granatum uocetur 116 a
pectoris oſsis furcula, iugulum, σφαγὴ 114 a
pectoris oſsis nomina 207 b
pectoris oſsis ſubſtantia. 115 b. & uſus ibid.
pectoris oſsis ſuperiorem duntaxat partem à nonnullis ςέρνον dici 207 b
pectoris oſſis quot oſſa 188 b
pectoris oſsium in canibus & ſimijs cuiuſmodi ratio 114 a
pectoris tria oſſa ſimul iuncta, manubij alicuius gladij imaginem referre 115 b
pectoris ſcutum 207 b
pectoris uertebræ ibid.
πέδιον 180 a. 208 b
pedij ad digitos articulatio 181 a
pedij ad tarſum coarticulatio. 180 b
pedij deſcriptio ibid. a
pedij hiſtoria ibid.
pedij oſsis nomina 208 b
pedij oſſa in utroque pede quinque 189 a
pedij oſſa quot. ibid. eorundem appendix. 7 a. 8 b. capita 11 a
pedij oſsium interualla 180 b
pedij oſsium figura & deſcriptio 6 b
pedium quinq; oſsib. cōſtare. 180 b
pedij pecten 180 a
pedis dextri oſsiū delineatio 6 a
pedis digiti 181 a. 208 a
pedis digitorum figura 6. & 7. a motus 41 b. 424 a
pedis amplitudinem ſubeuntis ligamenti deſcriptio. 417 b. adminiſtratio 433 a
pedis ac digitorū motibus famulantium muſculorum alij in tibiæ ſede anteriore conſiſtunt. 432 b. alij in poſteriori. ib. alij, in pede. ibid. & quot ſigillatim. ib.
pedis calcar 208 b
pedis cruris cauitas, per quā traiecto fune Hector ab Achille circū mœnia Troiæ actus. 420 a
pedis digitorum motus 424 a
pedis digitorum mouentium muſculorum numerus 429 a
pedis digitorum ratio 179 b
pedis digitos muſculorū mouentiū adminiſtratio. 433 a. primi, ſecundi, tertij, quarti. 433 a. & 434 a & b. decimiſeptimi & decimioctaui. ibid. decimiquarti & decimiquinti, itē decimiſexti. 434 b. reliquorū quatuor. ib.
pedis digitos mouentium muſculorum delineatio, primi 251 a. ſecundi. ibid. tertij. ibid. eorum qui primos digitorū articulos flectūt, & ſunt decem. 251 b. 252 a. decimiquarti. 223 a decimiquinti. 226 b. decimiſexti. ibid. decimiſeptimi. 219 a decimioctaui. 217 a. quatuor muſculorū digitos quatuor pollici adducentium. 250 a. & 251 b
pedis digitos mouentium muſculorū deſcriptio. 424 a. primus, ſecundus, & tertius. ibid. qualiter in ſimijs ſeſe habeāt. 426 b. decem ſequentes primis digitorum articulis præfecti. 427 a. decimusquartus & quintus. ibid. b. decimusſextus pollicē ac tres proximos digitos abducens. 428 a. decimusſeptimus & octauus. ib. b. reliqui ad 22. uſque digitos quatuor pollici ad ducentes 429 a
pedis ligamentorum tranſuerſorum deſcriptio. 431 a. alia, oſſa pedis cōmittentia. ib. b adminiſtratio 432 a
pedis motus 418 b
pedis oſsium figuræ 173 a. 174 a
pedis oſsium numerus 181 a
pedis oſsiū delineatio. 173 a & b. 174 a
pedis oſsium quibus in manu nullum reſpondeat 179 a
pedis ςῆθος 180 a
pedis unius ſeſamina oſsicula duodecim 189 a
pedem à manu uno oſſe, cōtra Galeni placitum, ſuperari 181 a
pedis plantę cuti ſubnati tēdinis lati deſcriptio 417 b
pedem mouentium muſculorum adminiſtratio. 432 a. primi & ſecundi. 433 a. tertij & quarti. ib. b quinti. 434 b. ſexti. eod. ſeptimi & octaui. 435 a. noni 434 b decimiſeptimi & decimioctaui. 433 b. decimiquarti & decimiquinti. 434 b. decimiſexti. 435 a.
pedem mouentiū muſculorū deſcriptio. 418 b. primus. ead. ſecūdus, tertius, quartus. 419 a. & b. quintus. 420 b. ſextus, ſeptimus. 421. a & b. octauus 422 b. nonus. 423 a. munus omniū. ib. b
pedes ac digitos mouentium muſculorū traditio apud Galenū obſcura & imperfecta 416 b
pedum petentes nerui 549 a
pedum ac manuum digitorum fabricæ ratio 181 b
pedum in quadrupedibus & hominibus ſimilitudo 175 b
Pelopis ſententiam de uenarum, arteriarum & neruorum exortu, falſam eſſe 485 b
peluis aut cyathus, in quam cerebri pituita defluit 794 a
penis conſtitutio 393 b (648 b
penis conſtructionem ſubeuntia

penis corporum examen 694 a
penis corporũ ortus, & uenarũ, arteriarum & neruorum huc pertinentium examen 693 a
penis cutis carnea membrana & muſculi 650 a
penis fabricæ totius delineatio 392 b
penis figuræ, & quæ ipſi adiũcta, quartæ figuræ cum earundem characterum indice 392 b
penis glans 649 b
penis ipſius duo præcipua corpora 648 b
penis muſculi parum à Galeno animaduerſi 394 b
penis muſculorum examen. 693 a
penis muſculorũ officium 394 a
adminiſtratio ibid.
penis os à barbaris ſubinde femoris os appellari 208 a
penis oſsis nomina ibid.
penis potiſsima ſubſtantia 648 b
penis ſitus ibid.
penis ſtructuræ ratio ibid.
penis uenæ, arterię & nerui. 649 b
penis unum tantum eſſe meatũ, non tres, ut Arabes imaginantur 656 b
περικράνιος membrana 777 b
περιγραφαὶ 272 b
περίδρομος 206 a
περιόστεον 4 a. 352 b
περιόστεος membrana 778 a
περιτόναιον 591 a
περιτόναιος ibid.
peritonæum nõ undiq; æqualiter craſſum 592 a
peritonæum quib. partibus peruium ſit ibid. b
peritonæum quibus uaſis ac neruis implicetur ibid.
peritonæum tactus ſenſu etiã prę ditum ibid.
peritonæum tranſuerſis abdominis muſculis pertinaciter adhærere 356 b
περιτόναιον σκέπασμα 591 a
περιτόναιος ὑμὴν ibid.
περιτόναιος χιτὼν ibid.
peritonæi à partibus extrinſecus ipſis commiſsis liberatio 683 b
peritonæi ad ueſicæ fundum nexus 557 a
peritonæi apertio, & unà uaſorũ umbilici adminiſtratio 684 a
peritonæi figura. 556 b & deſcriptio ead.
peritonæi laterum uenæ 356 b
peritonæi magnitudo & ſitus. 591 a. connexus, ortus, forma, ſuperficies. ibid. uſus 592 a
peritonæi nomina 591 a
peritonæi ortus examen 694 b
peritonæi uſus 592 b
peritonæo medicos ridiculè admodum tactus ſenſum adimere ibid.
peritonæo quæ continentur functionum examen 820 a
peritonæo cõtenta quomodo ſint reſecanda 341 a
peritonæum in ſimilarium partiũ eſſe numero 591 a
περόνη quid 167 b. 208 b
πέσα 208 b
petroſorum oſsium appellatio unde 43 a
φακοειδὴς dictus humor 801 b
φαρύγγετρον 69 b. 207 a
φάρυγξ ueterib. quid uocatũ. 721 a
φάτνια 57 b
φοξὸν 23 b
φρένες 346 b
φῶς in mammillis quid 677 b
πῆχυς 135 a. 208 b
pinguedinis humanæ uſus. 193 a
piſcis muſculi, quẽ & mytulum uocant, forma 267 a
pituita in palatum per quæ foramina decumbat 795 b
pituita leuiſsima cur foraminulis octaui oſsis capitis excoletur 63 a
pituitæ cerebri purgandæ parati meatus 40 a
pituitam cerebri excipientes ductus 793 b
pituitam nulla ſecundum naturã excretione per olfactus organorum ſedem, octauum'ue capitis os expurgari 795 b
pituitam per cuneiforme os longa mora, & exiguis foraminibus non colari 795 b
pixis os 208 a
planta pedis 180 a. 208 b
plantę appellatio 179 a
plantæ cuti ſubnatus lateſcens tẽdo 416 b
planum pedis 180 a. 208 b
πλάτη 207 b
Platonis de generationis amore à Deo nobis ingenito, ſententia 639 a
Platonis de ſepto tranſuerſo ſententia 348 a
Platonem & Ariſtotelem muſculorum rationem penitus latuiſſe 264 b
πλατὺ os 99 b. 207 b
πλευραὶ 207 b
plexus in prioribus cerebri uẽtriculis occurrens 797 b
plexus in prioribus cerebri uẽtriculis conſtitutio 501 a
plexus reticularis Galeni quid. ibid. b
πλῆκτρον 38 b. 206 b
Plinij in appellatione tali lapſus 170 a
Plinij de mẽſtrui ſanguinis prauitate & graueolẽtia error 662 b
plumę nomina omentũ apud Bruxellenſes uocari 607 a
pollex 208 a
pollicis nomina ibid.
pollicis primi oſsis & poſtbrachialis oſsium ad brachiale contextus 145 a
pollicis os flectẽtes muſculi tres, Galeno ignorati 372 a
pollicis os ſecundũ, uix extra rectam lineam extendi 151 a
pollicis oſsis primi ad brachiale contextus 150 a
pollicis ſecundũ os, quî tertio arculetur ibid. b
pollicis ſecundo oſsi cur tres muſculos natura attribuerit 369 b
polus 208 b
πολύμορφον dictum cuneiforme os 179 b
πολύμορφον dictum os cuneo comparatum 206 b
πολύμορφον os 208 b
poplitis utriuſq; ſeſamina oſsicula duo 189 a
porcorum iecur quale 619 a
porcinum roſtrum 207 b
πόροι ὀπτικοὶ 517 b
portæ ad bilis ueſiculam ibid.
ad uentriculi humilius orificiũ. ibid.
portæ caudicis extra iecur diſtributio 445 a
portæ caudicis in duos præcipuos truncos ſectio ibid. b ad dextram uentriculi fundi ſedem, & ipſi proximam omenti partem. ibid. ad duodenum inteſtinum 446 a
portæ dextri caudicis trunci ſeries 447 b
portæ uenæ diſtributionis gratia 448 b
portæ uenæ integra delineatio 444 a
portæ nomina 449 a
portę uenæ nudæ delineatio, & eiuſdem characterũ index. 443 a
portæ uenæ officium 622 a
portæ uenæ omenti mẽbrana fultæ figura 559 a
portæ uenæ rami unà cum arterijs & neruis illis attẽſis, quî examinandi 687 a
portæ uenæ ramorum officium 590 a
portę uenæ propagines in inteſtina cur inſertæ 617 a
portæ uenæ ꝓpaginũ ſeries. 443 a
portæ uenæ rami, unà cum arterijs & neruis illis attenſis quomodo examinandi 687 a
portæ ramorum in iecoris ſubſtãtia ſeries 445 a
portæ uenæ ramos priuſquam iecori ſucculentũ id porrigant, rudem aliquam ſanguinis formam, ut Galenus opinatur, nequanquam conferre 621 b
portę ſiniſtri trunci ſeries 446 a
portæ uenam ſanguinem nõ conficere 449 a
poſtbrachiale 146 b. 208 a
poſtbrachialis oſsis nomina. ibid.

poſtbrachialis oſſa nectentia ligamenta 147 b
poſtbrachialium oſſa octo 189 a
poſtbrachialis oſſa quatuor cuiuſmodi ſint. 147 a. item in appendicibus & mutuo nexu ibid.
poſtbrachialis oſſa quî muſculis cedant & adaptentur 147 b
poſtbrachialis oſſa Veſalius quatuor enumerat ibid. a
poſtbrachialis oſsiũ & primi pollicis oſsis ad brachiale connexus 145 a
poſtbrachialis oſsium interualla 147 b
poſtbrachialis uoce utendũ 146 b
præcordia dicta quæ 346 b
prægnantis uaccæ, capræ, ceruæ, aut ouis uterus cuiuſmodi. 669 a
pregnãtiũ uterus cuiuſmodi. 655 a
pregnantibus uteri os quale ib.
præputium 650 a
præſepiola dentium 57 b
princeps inteſtinum 611 b
principia hominem diſpenſantia tria eſſe 110 a
proceſſus 9 b
proceſſus à quarto ſinu cerebri uentriculos petens 499 b
proceſſus κωνοειδὴς 79 b
proceſſus ſecundæ uertebræ dens appellatus 77 b
proceſſus mammillaris. 38 b. μαστοειδὴς, ſcriptorio ſtylo ſimilis, γραφοειδὴς, συλοειδὴς, βελονοειδὴς, ibid. item, temporis oſsis, portionem iugalis oſsis conſtituens. 39 a. uertebrarũ 9 b
proceſſus oſsium ib. b
proceſſus, quẽ Galenus ex abundanti lumborum uertebris aſſcribit 96 b
proceſſus ſuperioris ſeu ſummi humeri diligẽs deſcriptio. 122 a
proceſſus à peritonæo enati. 592 a
proceſſus appendicibus donati alij, alij non 10 a (rati. 42 a
proceſſus gallorum criſtæ compa
proceſſus tranſuerſi colli uertebrarum in animalibus quales. 92 b
proceſſus tranſuerſi primæ uertebræ 78 b
proceſſus tranſuerſi uertebrarum ſuperiorum thoracis nouẽ. 92 a
proceſſus ueſpertilionũ alis comparati 41 b. 206 b
proceſſuum aſcendentium & deſcendentium natura 81 b
proceſſuum differentia 10 a
proceſſuum femoris, maxillæ, & aliorum delineatio 6 a. 7 a
proceſſuum numerus 82 b
proceſſuum, qui aut olfactus organum ſunt, aut ipſi præcipuẽ ſubminiſtrant, ortus 516 b
proceſſum ſecundæ uertebrę dentem appellari 77 b
proceſſuum trãſuerſorũ ceruicis uertebrarum natura 81 a
proceſſuum tranſuerſorũ colli uertebrarum ductus 92 a
proceſſuum tranſuerſorum foramen 81 a
proceſſuum uſus 10 b
προκνήμιον 208 b
promanus ibid. a
προμετωπίδιον 282 a
propagines à 1 & 2 ſinibus duræ mẽbranæ enatæ. 498 b. à tertio. ibid. à quarto 499 a
proræ os 206 b
proræ ſuturæ ibid. a
προσκολλήματα λεπιδοειδῆ 33 b
proſperi Marcelli obitus 628 a
ψαλλιδοειδὴς corpus 790 a
ψαλλοειδὴς cerebri ſubſtãtia cur ita uocata 784 a
ψόαι muſculi 355 b
ψοιῶν uertebræ 207 b
πτέρνα 177 b. 208 b
πτερυγοειδὴς proceſſus 41 b. 206 b
pubis os 155 b. 208 a
pubis os cur maximo foramine peruium, & dein ipſius ſinus & tubera 160 a
pubis os in uiris, cur teres craſſumq́ ſit ibid. b
pubis oſsis foramen cur θυρεοειδὴς uocatum 160 a
pubis oſsis hiſtoria 159 b
pubis oſſa quî dirimenda 693 a
pubis oſsium anterior ſedes cur ſit aſpera 160 b
pubis oſſa an uſquã puellis nuper natis diſiungãtur, facilioris partus gratia ibid. a
pubis oſſa mulierib. in partu nõ nonrecludi 159 b
pubis oſſa quî dirimenda 693 a
pubis oſsium pars ſuperior, quæ inuicem committuntur, cur ex aſperetur 160 b
pudibundum os 208 a
puellarum duarum non uulgariter nobilium hiſtoria 658 b
puellis cur uteri fundus multo minor quàm prægnantibus, & qui iam diu coierũt, uel aliquãdo uterum geſſerunt 656 a
puerorum dentes quales 58 b
pueris quomodo dentes eruendi. 58 b
pueros domi ſedulò diſſecandi rationẽ ueteres olim docuiſſe. 8 a
pulmo cur inſtar prõptuarij cordi circumponatur 743 a
pulmo in quot lobos ſeu fibras diuidatur 724 b
pulmonis anterioris ſedis delineatio. 707 b item poſterioris ibid.
pulmonis cauſa hominẽ collo donari 77 a
pulmonis cordi inuoluti delineatio 700 b
pulmonis ſuperficies qualis, itẽ connexus. 725 a. ſubſtantia, uaſa, tunica, nerui ibid. b
pulmonis examen 748 a
pulmonis fibrarũ ſeu loborũ delineatio 701 a. & 707 b
pulmonis lobum in homine nullũ cauæ caudicem ſuffulcire. 724 a
pulmonis uaſorum ratio 725 a
pulmone carentia animalia etiam dextro cordis uentriculo carere 743 b
pulmonis dilatatio quid 718 a
pulmonis examen 752 a
pulmonis forma 723 b
pulmonis flaccidi forma 724 b
pulmonis in homine nullum lobũ cauæ caudicem ſuffulcire. 724 b
pulmonis inflatio 750 b
pulmonis motuũ examen 823 b
pulmonis ſitus, numerus 723 a
pulmonis uſus, & conſtructionis ipſius ratio 726 a
pulmonem thoracis ſequi figurã, non thoracem pulmonis 111 a
pulmonũ gratia homini collũ da. (tũ. 77 a
pulſuum autor cor. 742 a
pupilla 803 b
puppis capitis os 206 b
puppis ſutura ibid. a
πύγων 207 b
πύελος 794 a
πύλωρος 596 b
πύρινος & πυρινοειδὴς proceſſus. 79 b
pyxis os 206 b

Q

Quadratum os cuiuſmodi 208 b
quadrupedum cum hominis cruribus ac pedibus ſimilitudo 175 b
quadrupli dentes 207 a
quaterij dentes ibid.
quatrio tali tuber cur dicat 176 b

R

Rabinos ſaccoſos cęcosque, amplũ illud coli inteſtini initium, ſaccũ, uel ut ipſi loquũtur, orbum & monoculum neutiquam eſſe, turpiſs. contendere 610 b
Radius 135 a. 207 b
radius, cur motu laterali deſtitutus 16 a
radij ad humerũ articulatio 136 a
radij ad ulnam articulatio 138 a
radij cũ ulna & humero motus. 16 a
radij duo 183 b
radij & brachialis externa ſedes qualis 140 a
radij & brachialis externæ ſedi cur multi & uarij ſinus inſculpti 140 b
radij inferioris hiſtoria 138 b
radij nomina 207 b
radij obliquitas 137 b
radij per ipſius longitudinem leuitas & aſperitas 138 b
radij ſinus deducendis locandisq́ muſculis, & ipſorum tendinibus apti 140 a

radium

radium ab ulna in hominibus & animalibus brutis multum diſtare 138 a
radium brachiali nectentia ligamenta ibid.
radium cum humero nectentia ligamenta 387 a
radium in pronum ac ſupinũ mouentium muſculorum deſcriptio 386 a. primus ibid. ſecundus & tertius ibid. b. quartus 381 a. adminiſtratio. 151 b
radium pronum & ſupinum conſtituentium muſculorum delineatio: primi 231 a. ſecundi 229 a. tertij 231 a. quarti 247 a
radium mouentium muſculorum adminiſtratio 391 a
raia piſcis 268 a
ramices molles, quos carnoſos uulgus appellitat, ex omenti prolapſu incrementoq; potiſsimum progigni 603 b
raſcha 208 a
raſeta ibid.
raſeta pedis 208 b
raſetæ oſſa 208 a
raſga 208 b
rationis oſſa 206 b
rationis ſedes cerebrum 741 a
rectum inteſtinum 611 b
rectum inteſtinũ attollẽtibus muſculis nullus opponitur 396 b
rectum inteſtinũ quod, & cuiuſmodi 612 a
recti inteſtini à colo differentia. ibid.
recti inteſtini tunicæ ac fibræ, uenæ & arteriæ, & nerui ibid.
recti inteſtini ſitus ratio 613 b
recti inteſtini muſculorum deſcriptio 396 a. ſedem attollentium ibid. orbicularis 397 a. adminiſtratio ibid. delineatio 396 a
recti inteſtini muſculi 612 b
recti inteſtini muſculorum examen 694 a
recrementum duplex in iecoris ſanguificatione 622 a
renis canini & caprini ad humanum differentia 633 a
renum arteriæ 491 a
renũ cur alter altero elatior 631 a
renum fabrica negligẽtius ab Anatomes profeſſoribus expenſa 632 b
renum forma 631 b
renum in internis ſedibus cõformatio 632 a
renum magnitudo, ſubſtãtia. 631 b
renum munus 634 a
renũ numerus, ſitus, & uſus. 630 b
renum ſinus cuiuſmodi 533 a. b
de Renum ſinibus falſa quorundam perſuaſio 632 b. 633 a. b
renum ſitũ eſſe plerunq; uarium. 473 b
renum tunicæ ac nerui 634 b
renum tunicarum, totiusq; adeò eorundẽ fabricæ examen. 690 b
renum uertebræ 207 b
renib. oblatę uenæ & arteriæ. 632 a
reſpiratio naturalis quomodo fiat 708 b
reſpiratio non naturalis uulgò quæ uocetur ibid.
reſpirationis & pulſus idem uſus 709 a
reſpiratione hominí cur ſummus rerum Opifex cõceſſerit 341 b
rete & reticulum 606 a
reticularem plexum ſub cerebro, uti Galenus illũ deſcribit, nullum eſſe 796 b
retorta 284 b
ῥαβδοειδὴς ſutura 206 a
ῥαγοειδὴς tunica 803 b
ῥάχις 71 b. 207 a
ῥαφὴ 18 b
ῥωαὶ 207 b
ῥὼξ, oculi tunica 803 b
riſorij dentes 207 a
riſus autor cur lien uulgò dicatur 630 b
roſtrum porcinum 207 b
rotator proceſſus 208 b
rotatores femoris proceſſus 10 a. 45 a
rotula genu 208 b

S

SAcrum os, ἱερόν 207 b
ſacri nomine cur poetæ Ilium, mare, famem, &c. uocent. 99 b
ſacrum ſeu amplum os quid. ibid.
ſacri oſsis anterior ſedes cuiuſmodi 101 b
ſacri oſsis appellatio 106 b
ſacri oſsis conſtitutio 72 b. 74 a. deſcriptio 100 a
ſacri oſsis & coccygis figuræ 98 a. 99 a
ſacri oſsis, & ipſi adnexorum ligamenta 429 a
ſacri oſsis foramina neruis emittendis parata 102 a
ſacri oſsis latera cuiuſmodi 101 a. item ſuperior & inferior ſedes cuiuſmodi ibid.
ſacri oſsis lateribus cõmiſſa oſſa, in pueris tribus oſsibus formari 19 a
ſacri oſsis lateribus oſſa cõmiſſa, inuicẽ in pube coaleſcere. ibid.
ſacri oſsis oſsium inter ſe connexus 100 a
ſacri oſsis poſterior ſedes cuiuſmodi 101 b
ſacri oſsis poſterior ſedes cur inſigniter aſpera ſit, ac ueluti carioſa ibid.
ſacri oſsis ſex oſſa 188 b
ſacri oſsis ſpinas omnes deorſum ſpectare 101 b
ſacro oſſe quinq; oſsibus tantum extructo, quid eueniat 102 b
ſacrum os & coccygis quomodo Galenus deſcripſerit 103 a
Σαγήνη 606 a
ſagittale os 206 b
ſagittalis ſutura 206 a
ſagittalis ſuturæ nomina ibid.
ſanguificationis in iecore modus ac ratio 590 a. 622 a
ſanguinis in iecore generatio cuiuſmodi 590 a
ſanguificationis organum primarium iecur 622 b
ſanguineus cordis uentriculus dexter cur appellatus 743 a
σκάφιον 206 a
σκαφοειδὴς os 178 b. 208 b
ſcapula 207 b
ſcapulæ anguli tres, ac laterũ eius plenior deſcriptio 120 a
ſcapulæ anterior, ſeu coſtis proxima ſedes 121 b
ſcapulæ baſis 119 b
ſcapulæ baſis appendices ibid.
ſcapulæ baſis cartilago ibid.
ſcapulæ utriuſq; baſis cartilago. 189 b
ſcapulæ baſis quà appendicibus decoratur, ſubſtantia 124 b
ſcapulę caput 207 b. ceruix 120 a. b
ſcapulæ ceruicis longitudo 120 b
ſcapulæ forma triangularis 119 b
ſcapulæ interioris & inferioris proceſſus nomina 207 b
ſcapulæ nomina ibid.
ſcapulæ oculus ibid.
ſcapulæ poſterior ſedes, ſeu dorſum 122 a
ſcapulæ ſpina ibid. b. & 207 b
ſcapulæ ſinus cur non admodum celetur: nec eius longitudo & amplitudo, humeri capitis longitudini & amplitudini reſpõdeat 120 b
ſcapulæ ſuperior proceſſus, qui ſummus humerus dicitur, quibus tantum animalibus obtigerit 124 a
ſcapulæ ſuperioris inferiorisq; laterum differentia 120 a
ſcapulam in hominibus, & quæ clauiculis donantur animalibus, ligamentorum auxilio clauiculæ contexi 119 a
ſcapulæ duæ 188 b
ſcapularum quatuor figuræ 117 b. 118 b. deſcriptio ibid. item ſitus & nexus 119 a. earundem uarius uſus ibid.
σκέλος Galeno quid dicatur 208 b
σκληρότης oculi tunica 804 b
σκωληκοειδὲς cerebri proceſſus. 792 a
ſcoptula 207 b
ſcoptulum opertum ibid.
ſcriptorio ſtylo ſimilis proceſsus. 38 b
ſcrotum ſiue ſcortum quid 640 a
ſcutiforme os 208 b

ſcutiformis cartilago 186 a
ſcutiformem cartilaginem, in uiris pręſertim, geminam obſeruari ibid. a
ſcutum 207 b
ſcutum cordis ibid. b. pectoris. ib.
ſectionis inter cutem & carnoſam membranam diſcrimen, & dein inter carnoſam & ſubditos illi muſculos 281 b
ſectionis ordinem pro cadauerum opportunitate eſſe uariãdũ 682 b
ſecunda, ſeu ſecundina quid 671 a
ſedes caluarię, lapidoſa dicta. 206 b
ſedes, cui femur ad tibiam articulatur 168 a
ſedes inferior 207 b
ſemen muliebre cur ſit humidius atq; frigidius uirili 662 a
ſeminis inuoluntario fluxu laborantes, qua ſede ulceribus potiſsimum infeſtentur 649 b
ſeminales arteriæ 491 a
ſeminales arteriæ quî in ortu obſeruandæ 690 b
ſeminalium dextram uenam à dextri renis uena, ſiniſtram ex cauæ caudice nequaquam enaſci 642 a
ſeminalium uaſorum in muliere examen 695 a
ſeminalium uenarum in uiris & mulieribus ſeries 474 a
ſeminaria uaſa mulieribus cuiuſmodi 659 a
ſenan 206 a
ſenaſem 207 a
ſenes cur minus dorſum mouentes & extẽdẽtes, adeò incuruẽtur 84 a
ſenum caluariæ ſuturis deſtitutæ 33 a
ſenſus communis os 206 b
ſenſus ac ſapientiæ & intellectus dentes 207 a
ſenſus organa, cur mollioribus neruis opus habeant: reliqua uerò, quæ moueri neceſſum eſt, durioribus 509 b
ſenſum ſeruato motu perire, & contrà 546 b
ſeptum, eiusq; foramẽ, nõ eſſe obſtaculo, quo minus cibus è uentriculo ſuperiora reperta 595 a
ſeptum tranſuerſum, ſeu muſculus utriq; lateri communis 346 b
ſepti tranſuerſi figura qualis 268 a
ſepti tranſuerſi foramina 347 a
ſepti foramina Galenus ex Hippocratis ſententia duo, Veſalius autem tria ſtatuit 347 b
ſepti tranſuerſi functionis examen 823 b
ſepti tranſuerſi munus 348 a
ſerotini dentes 207 a
ſerra 202 b
ſerrata compago 18 b
σησαμοειδῆ officula 208 b
ſeſaminis officula cuiuſmodi adnumerari poſſunt 153 b
ſeſamina officula in ſingulis manibus ut minimum duodecim occurrere 189 a
ſeſamina oſsicula cuiuſmodi ſint 152 b. quot in manu occurrant 153 a. quot in pede obſeruentur. ibid.
ſeſaminis oſſib. in tendinib. digitos pedis & manus extendentibus reſpondẽtium ſediũ examẽ 434 b. ſeptimi & 8. pedẽ mouentium 435 a. decimiſexti digitos mouẽtium ibid.
σιάγων 207 a
ſibilus pro gargareone 722 b
σιγματοειδὴς proceſſus 121 a
σιγμοειδὴς proceſſus 207 b. ſinus 135 b
συγμοειδεῖς cartilagines quæ 716 b
ſimię ab homine in tendine pedi ſubnato differentia 417 b
ſimiæ ad hominẽ differentia ibid. a
ſimiæ caudatę lumborum uertebrã dextra facie expreſſam habent 96 b
ſimię ſceleton Veſalius Ioanni Andreæ Albio Bononię confecit 96 b
ſimiarum & canum oſſa ſub lumborum uertebris repoſita, deſcribuntur, ut Galenum bruta potius quàm homines ſecuiſſe pateſiat 103 b
ſimijs & canibus pauciores quinq; in lumbis eſſe uertebras 79 a
ſimijs nullum adipem, ſicut hominibus, inter membranam & cutem interuenire 279 b
ſimilares & inſtrumentariæ corporis partes cuiuſmodi 681 b
ſiminea 207 a
ſinus, ad quem decimus femur mouẽtium muſculus uoluitur 159 a
ſinus humero excipiendo paratus 120 b
ſinus inter anteriorem & poſteriorem coxendicis regionem, quo craſsiſſimus corporis neruus fertur 159 a
ſinus inter tali cum calce commiſſuras apparens 177 a
ſinus oſſibus quibuſdam peculiaris 2 b
ſinus, ceruicisq; ſcapulæ ſuperior pars, cur procerius quàm inferior extuberet 120 b
ſinus articulationis cauſa nõ parati 14 a
ſinus ad calloſi corporis latera obuij 784 b
ſinus & capita oſſium articulorum cauſa conſtitui 13 b
ſinus in thoracis uertebris quales 83 a. in lumborum uertebris quales. ibid. in ceruicis uertebris quales ibid.
ſinus primæ uertebræ, capitula ſecundæ excipientes 97 a
ſinus quibus coſtæ ad uertebrarũ articulantur corpora 89 b
ſinus quibus occipitis os inarticulatur 78 a
ſinus ſeu acetabula in oſsibus quæ 12 b
ſinus uertebrarum impares 83 a
ſinuum in oſsibus uſus 13 a. ac differentiæ ibid.
ſinuum medullam continentes appendices, non eſſe opercula 8 b
σωφρονιστῆρες dentes 207 a
ſoporalem arteriam commune foramen cum tertio pari neruorũ nequaquam obtinere 796 b
ſoporalem arteriam dextram caluariam petentem, per unum foramen indiuiſam nõ ingredi 796 b
ſpatula 207 b
σπερματικὸς πόρος 644 b
σφηνοειδὲς os 34 b. 206 b
σφιγκτὴρ 397 b
σφυρὰ 170 b. 208 b
σφυρὸν malleum, τὰ σφυρὰ talos ab Anatomicis uocari 208 b
ſpina 157 a. 207 a
ſpina cur appellatum tibiæ os 171 a
ſpina ſex humiliorum ceruicis uertebrarum 802 b
ſpina uertebrarum lumborum qualis 96 a
ſpinarum & tranſuerſorum proceſſuum ductu cur animalia ab homine diſcrepent 92 b
σπονδύλιον 207 b
σπόνδυλος 11 b
σπόνδυλοι 207 a
σπογγοειδὴς 41 b
σπογγοειδὴς os 207 a
ſquamam anteriorem frontis oſsis Gallico morbo eroſam, aut uulnere perfractam, ex cauitate ſua tantum aeris emittere, ut candelæ lumen extinguat 63 b
ſquamæformes ſuturę 206 b
ſquamoſæ cõglutinationes cur potius in temporibus quàm ſuturæ occurrant 34 a
ſquamoſæ temporum comiſſuræ 33 b
σταφυλὴ cur pro gargareone 722 b
στελεχιαῖα dicta uena 458 a
στεφάνη 206 a
στεφανιαῖα ibid. a
στέρνον 110 a. 207 b.
στῆθος 110 a. 146 b. 207 b. 208 a
στῆθος pedis [illegible]
στολίδες 282 a
στόμαχος 593 b
ſtomachus cur duabus tantum fibrarũ differentijs, ſcilicet rectis atq; tranſuerſis, indiguerit 594 a
ſtomachus cur non obliquis fibris indigeat ibid. a
ſtomachus cur non dextram ſepti ſedem perforet, rectaq; in uentriculum ex dextro dorſi latere porrigatur ibid. b
ſtomachus iuxta quintam thoracis uertebram, cur potius ad dextra arteriæ quàm ad ſiniſtra explicetur.

cetur ibid.b
ſtomachi examen 751 a
ſtomachi anterior facies 568 b. poſterior facies 569 a
ſtomachi fibræ cur duplices ſolum 594 a
ſtomachi ſitus & inceſſus ibid.b
ſtomachi obliquus ductus, cur neruis etiam accommodus ſit. 595 a
ſtomachi oris clypeus 207 b
ſtomachi ſubſtantia, forma & tunica 594 a
ſtomacho cur glãdulæ crebrò adnatæ 595 a
ſtomachum non eodem cum arteria magna uti foramine ſepti. 594 b
ſtomachum nõ eſſe anguſtiorem, quà uentriculo continuatur, quàm in ceruice 595 a
ſtyli 202 a
συλοειδὴς proceſſus 38 b.136 b.206 b.208 a
ſupercilia 13 b
ſupercilia in coxendicis oſsis ſinu cur altiſsima, & maximè ꝓminentia conſpiciantur ibid.
ſura quid 167 b.208 b
ſura tibiæ uenter ibid.
ſuis uiuæ aſſeri alligatæ ſectio. 822 b
ſues & boues lienem magis albicantem habere, homines uerò nigricantẽ, canes deniq; ſplẽdidius ipſo iecore rubentẽ 627 a
ſummus humerus 207 b
ſummi humeri appellatio 122 b. 124 a. & uſus ibid.126 b
ſuram cõſtituentes muſculorum uentres 419 a
ſuſpenſi cuiuſdam Patauij hiſtoria 644 b
ſutura 18 b
ſutura coronalis 32 a.206 a. lambdoides, &c. ibid.
ſutura cuneiforme os circunſcribens, quibus ſedibus occurrat. 35 b. eiuſdem interuallum. ibid. & 36 a
ſutura frontis & maxillæ homines deſtitui 53 a
ſutura, frontis os à maxillæ oſsib. dirimens 36 a
ſutura omentum anterioris uentriculi fundo cõmittens 557 b
ſutura inſtar teli, ueru, aut uirgæ, ſecundũ capitis longitudinem prorepens 206 a
ſutura ὀβελιαῖα 32 b
ſuturæ capitis figura 25 b
ſuturæ interuallũ cuneiformi & frontis oſsi commune 35 b
ſuturæ nomina 206 a
ſuturæ non naturalium capitis figurarum 33 a
ſuturam frontis & maxillæ in canibus caudatiſq; ſimijs manifeſtiſsimam eſſe 53 a
ſuturam inter dentium præſepiola in canibus aut ſimijs ductã, à ſuperciliorũ medio deorſum cõtinuo progreſſu minimè ferri ibid.b
ſuturæ capitis oſsib. & alijs communes 34 b
ſuturæ Λ imitantis additamenta. ibid.
ſuturæ octauum capitis os circũſcribentes ibid.
ſuturæ ῥαφαὶ 206 a. eorumq; nomina ibid.
ſuturarũ capitis delineatio 29 a. 30 a.b. ratio 14 b
ſuturarum coitus qualis 18 b
ſuturarum ſquamæformium nomina 206 b
ſuturarum uoce pleroſq; etiã harmonias complecti 19 a.33 b
ſuturarum uſus 32 a
ſuturis capita quædã deſtitui 33 a
ſuturas capitis etiã in interna caluariæ ſede conſpici ibid.b
ſuturas & harmonias nullius corporis interuentu cõmitti 19 b
σύμφυσις ibid.a
συνάρθρωσις 15 a.20 b
ſynarthroſis motus qualis 20 b
ſynarthroſeos uocem quomodo Galenus acceperit ibid.
συγχόνδρωσις 19 b
ſyncipitis oſſa 206 b
συννεύρωσις 19 b
συσσάρκωσις ibid.
ſyphones 202 a
σύζυγξ ἰδρὰξ 72 a
συζυγῶδη 206 b

T

Tactus cur toto corpore æqualiter fuſus 22 b
tactus inſtrumẽtum. 807 a
talus, ἀστράγαλος, & ἄστριος 206 b. 208.b
talus appendice caret 11 b
tali ad calcem contextus 177 a
tali ceruix 7 b
tali cum calce commiſſurarum ſinus 177 a
tali cum oſſe cymbam referẽte articulus ibid.
tali delineatio 6 a.7 b
tali hominis tuber cur τετρωρου uocetur 176 b
tali hominis ſitus, ac ipſius cum tibiæ oſſe & fibula articulationis ratio ibid.a
tali nomina 208 b
tali poſterioris ſinus, quibus tendines deducit 177 a
tali ſinus, quibus à tibiæ oſſe & fibula ligamenta aſſumit 176 b
talum ante ſectionem tactui non occurrere 170 a
talum falſò appellari à quibuſdã exteriorem malleolum ibid.
tali duo 189 a
tarſus 179 a.208 b
tarſi deſcriptio 179 a
tarſus cur non ſit mollis, perinde ac reliqua palpebra 284 a
tarſi ad brachialis conſtructione proportio 179 a
tarſi nomine quid Græci intelligant ibid.
tarſi nomina 208 b
tarſi oſſa in utroq; pede quatuor. 189 a
tarſi tria oſſa interiora 179 b
tarſi oſsium formam & quantitatem uariam eſſe ibid.
tarſi oſsium ſtruem, Latini plantam minus propriè appellarũt. ibid.a
tarſi quartum & extimũ os. ibid.b
ταρσῶν appellatio 182 b
temporalis & maſſeteris examen. 753 b
temporalis muſculi adminiſtratio 296 b
temporales plagæ cur ſoporiferæ Hippocrati dictæ 43 a
temporales ſuturæ 206 b
temporalium muſculorum læſione quæ mala inducantur 42 b
temporalibus muſculis quomodo Natura proſpexerit ibid.
temporis oſsis cauitas 38 b
temporis oſsis proceſſus, iugalis oſsis portionẽ conſtituens 39 a. proceſsus ſtyli acus ue imaginem referẽtis nomina 206 b. proceſsus uberis papillam referentis nomina ibid.
temporum muſculi malè affecti, quas noxas inferant 42 b
temporum oſsa 206 b. eorumq; circunſcriptio 38 b
temporum oſsa qualia eſse oportuerit 34 a
temporum oſsium anſæ 206 b. & nomina ibid.
tendo lateſcens, cuti plantæ ſubnatus 416 b
tendinem capite muſculi cur nõnulli craſsiorẽ eſse dicant 263 b
tendinem ligamento, non autem neruo reſpondere ibid.a
tendines & eneruationes quãdo muſculis dentur 265 a
tendines, quibus uermiformes proceſsus continentur 793 a
tendines uermiformium proceſſuum apud Galenũ nihil aliud eſse, niſi tenuis membranę portiones ibid.
tendinum digitorũ inſertiones. 376 b
tenon uertebra 207 a
tenuis membranę in cerebri reuolutionibus auulſio 809 a
tenuis membranæ detectio 808 b
tergum 207 a
teſticulorũ malum granatũ 208 b
teſtis caput quid Galeno 641 b
teſtis inuolucrũ intimum cuiuſ-

modi 640 b
teſtis muſculus exteriori ipſius inuolucro innatus ibid.
teſtis neruulus 642 b
teſtis tunicæ exterioris apertio, uaſorumq́ſ ſeminaliū detectio. 692 b
teſtem interdum unum tantum, interdum tres in homine reperiri 639 b
teſtem ſiniſtrum petentium uaſorum examen 691 b
teſtes ouorū nomen, & præcipuè ab Arabibus, inueniſſe 639 b
teſtes mulierum cuiuſmodi 657 b
teſtes muliebres, uirorum multo minores eſſe 658 a
teſtium conſtructionis ad iecur collatio 545 b
teſtium muliebrium ſitus delineatio 580 a
teſtium in mulieribus muſculorum deſcriptio 340 b. & adminiſtratio 341 b
teſtium cum ſuis muſculis delineatio 575 a
teſtium ſingulorum priuata inuolucra 640 a
teſtium ſubſtantiæ inſertæ uenulæ 639 b
teſtium uaſa duplicia cuiuſmodi. 638 b
teſtium & uaſorum ſeminalium examen 692 b
teſtium uenę cuiuſmodi, earumq́ſ ortus 641 b. & cum arteria connexus 642 b
teſtium in uiris muſculorum deſcriptio 340 a. eorum uſus. ibid. adminiſtratio 341 a
teſtium uirilium ratio 638 b
teſtium muliebrium & uaſorum ſeminalium ratio 662 a
teſtium muliebrium forma 658 a. & inuolucra ibid. b
teſtium muliebrium ſinus, & in illis contentus humor ibid. a
teſtium & natium cerebri examē. 811 a
teſtium & natium cerebri numerus, ſitus, ſubſtantia, forma, uſus 791 a. b
teſtium & penis à ſuis inuolucris detectio 691 b
teſtium inuolucra utriſq́ſ teſtibus communia 639 b. priuata utriuſq́ſ 640 a
teſtium muſculorum adminiſtratio 341 a
teſtium partium cōſtructionis ratio 645 b
teſtium ſitus ac numerus 639 b. forma & ſubſtantia ibid.
teſtium ſubſtantia an ſeminis facultate ſibi ingenita ſit procreatrix 645 b
teſtium ſitus examen 692 a
teſtibus ſanguinē ac ſpiritum deferentium uaſorum numerus & ortus 641 b
teſtudinis cameræ ue in modum formatum corpus quid 789 b. eiuſdem ſitus, ſubſtātia, nexus, inferior ſedes ibid. ſuperior ſedes & uſus 790 a
teſtudinis modo efformati corporis examen 809 b
τετρωρον tali tuber cur uocet. 176 b
tharuca 208 b
Therſitæ caput φοξὸν cur 23 b
thorax quid 110 a. 207 b
thorax cur tot oſsibus cōſtet 110 b
thoracis clypeus & ſcutum 207 b
in Thoracis fabrica rerum Opificem ad quatuor potiſsimū ſcopos attendere oportuit 111 a
thoracis figura oualis ibid.
thoracis figurā ſequi pulmonem, non thoracem pulmonis ibid.
thoracis ligamenta 352 a. eorumq́ſ adminiſtratio ibid. b
thoracis motus cauſa 110 b
thoracis motum iure arbitrarium eſſe 341 b
thoracis nomine quæ ſignificentur 730 a
thoracis oſſei neceſsitatem teſtudines pulcherrimè edocēt 110 b
thoracis oſſa ibid. a
thoracis oſsium uariæ figuræ 107 b. 108 a. b. 109 a
thoracis prima uertebra cum 11 & 12 quid habeat proprium 89 b
thoracis ſitum cur elatiorem eſſe quàm ſtomachi oportuerit. 593 b
thoracis uertebræ XII 188 b. 207 b
thoracis uertebrarum corpora q̄modo inter ſe diſcrepent 89 a
thoracis uertebrarū corporibus quid commune ibid. b
thoracis uertebrarū corporibus etiam ſubſtantiæ ratione quandam accedere differentiā 90 a
thoracis motum an muſculi brachium aut ſcapulam mouentes adiuuent 349 b
thoracis motorum muſculorū deſcriptio 341 b. primus in altero latere thoracem mouentiū. 342 a. ſecundus ibid. tertius canum thoracem mouentium, quo homines deſtituunt 343 a. item tertius hominis, qui canū & ſimiarum quartus eſt. ibid. quartus hominis, ſimiarū ſextus 344 a. quintus hominis, ſimiarū ſeptimus ibid. b. itē quintus canum, quo humanus thorax deſtituit 343 b. ſextus hominis, ſimiarū octauus 344 b
thoracis muſculi intercoſtales. 345 a
thoracis muſculis ſeptum quoq́ſ adnumeratur, & eius traditio tota 346 b
thoracis uertebrarū foramina 83 b
thoracis uertebrarū figuræ 87 b. 88 a. item, quot numero plerunq́ſ 89 a. 93 a
thoracis uertebrarū proceſſuum numerus 94 b
thoracis uertebris tranſuerſi proceſſus cuiuſmodi 90 a
thoraci cur muſculi interponantur 110 b
thoracem mouentium muſculorum adminiſtratio 350 a. eorundē delineatio: primi 225 b. ſecundi 211 b. tertij 240 a. quarti ibid. b. quinti ibid. ſexti 235 a. intercoſtalium muſculorum delineatio 227 a
thoracem mouentium muſculorū numerus ac neceſsitas 342 a
thoracē, ut Ariſtoteles dixit, non eſſe uniuerſum corporis truncum, quem à iugulo ad pubem uſq́ſ metimur 110 a
thoracem mouentes muſculi neceſſariò ad thoracis dilatationem & cōpreſsionem facti, & eorundem ratio 342 a
thoracem mouentium muſculorum enumeratio, & quando illi ſuo fungantur munere 349 b
thoracem mouentium muſculorum numerus uniuerſus ibid. & quando ſinguli functionem obeant ibid.
thoracē mouētium muſculorum ſex, non intercoſtaliū functio. 342 a. primi, ſecūdi, tertij. ibid. quarti 344 a. quinti, ſexti. ib. b
θυμὸς 464 b
θυρεοειδὴς cartilago 186 a
tibia 167 b. 208 b
tibiæ appendix 170 a
tibiæ motus quot 399 b
tibiæ os 167 b
tibiæ os cur ſpina appellatū 171 a
tibiæ os quid Veſalio propriè uocetur 167 b
tibiæ os quomodo femori articuletur 168 b
tibiæ oſsis & fibulæ appendices. ibid. a
tibię oſsis ſecundum ipſius longitudinem figura 171 a
tibię oſsis ſinus & tubera, quibus talo articulantur 169 b
tibiæ oſsium figuræ 165 a. 166 a
tibiæ uenter, ſura 167 b
tibiam mouentium muſculorum adminiſtratio 406 b. primi 407 a. ſecundi ibid. tertij, quarti, quinti, ſexti ibid. b. ſeptimi & octaui 408 a. noni 407 b. Eorundē delineatio: primi 219 b. ſecūdi 203 a. tertij 239 b. quarti & quinti ibid. a. ſexti 219 b. ſeptimi 229 a. octaui. ib. noni 223 a
tibiam mouentium muſculorum deſcriptio 398 b. primus 400 a. ſecūdus ibid. b. tertius 401 a. quartus ibid. b. quintus 402 b. quintus iuxta Galeni ſententiā. 403 a. iuxta ueritatem ibid.

ſextus 404 a. ſeptimus & octauus 405 a. nonus 406 a
de Tibiã mouẽtibus muſculis Galeni ſentẽtia uaria 403 b. 404 a
tibiarum oſſa duo 189 a
tintinnabulum pro gargareone. 722 b
τομεῖς dentes 207 a
τόνος unde 507 b
tonſillæ, earumq́ uſus 595 a
tonſillæ faucium quæ 721 b
tonſillarum examen 754 a
torcular 763 b
torcular cerebri quid 500 a
trachametra maior 208 b
τράχηλος 12 a. 207 a
τριγλώχινος proceſſus 738 a
τριχίασις, id eſt pilaris morbus mamillarũ, cur parum rectè ab Ariſtotele ſit aſsignata 677 b
τροχαντὴρ μέγας 208 b
τροχαντῆρος femoris ꝓceſſus 163 b
tubercula illa, quæ ſubflaua, & dimidiatæ piſę ſimilia ſunt, in muliebri aut aſinæ utero nulla reperiri, ſed in uaccino, & alijs quibuſdam animalibus 670 a
tunica cilijs & palpebrarum pilis comparata 804 b
tunica coſtas ſuccinges quid 709 b. eiuſdem nomen, ſitus, magnitudo, figura ibid. ſuperficies qualis, quiſq́ earũ ad alias partes nexus 710 a
tunicæ ſuccingentis coſtas foramina 710 b. ſubſtantia ibid.
tunica coſtas ſuccingẽs altera ueteribus dicta quæ 711 a
tunicæ coſtas ſuccingentis ſecundæ examen 753 b
tunicæ coſtas ſuccingentis uſus, eiuſdemq́ cõſtructionis ratio. 711 b
tunica oculi adherẽs, alba ue 805 b
tunica oculi dura, à cerebri dura membrana educta 804 b
tunicula, cepis pelliculæ modo pellucida, anterioriq́ humoris cryſtallini ſedi obnata 801 b
turdulorum gentis quoſdam Ariſtoteles ſeptenis coſtis creari dixit 111 a
τύλη 676 b
τυλοειδὴς cerebri ſubſtantia 784 a
tymparum oſſa 206 b
τυφλὸν foramen 66 a
τυφλὸν inteſtinũ cuiuſmodi 610 a

V

VAccæ prægnãtis uterus cuiuſmodi 669 b
uaccini aut caprini uteri hiſtoria 664 b
uarium os 208 b
uas ſemen deferens, Herophilum σπερματικὸν πόρον appellaſſe 644 b
uaſis ſemen à teſte ad ueſicæ ceruicem deferentis hiſtoria 643 b
uaſis ſemen deferentis ſtructuræ ratio 646 b
uaſa & nerui, quibus peritonæũ implicatur 592 b
uaſorum corporis robori quomodo natura proſpexerit 442 a
uaſorum per lienis corpus ſeries. 627 a
uaſorum ſeminaliũ circa teſtẽ, ac ipſius adeò teſtis examen 692 b
uaſorum ſeminalium ſiniſtrum teſtem petentiũ ortus examẽ. 691 b
uaſorum teſti materiam deducentium ortus ratio 645 b
uaſorum teſtibus ſanguinem ac ſpiritum deferẽtium numerus & ortus 641 b
uaſorum ad teſtes ductus 642 a
uenalis arteria cur ſit pulmoni utilis 726 b
uenalis arteria, eiusq́ ortus 735 b
uenalis arteriæ corporis ratio. 745 a
uenalis arteriæ & magnæ arteriæ membranarum uſus 745 b
uena quid 436 b. & qualiter à membrana corpus eius differat ibid.
uena ab umbilico iecori deducta, qua fœtus nutrimentum accipit, quæq́ poſt partũ exanguis inutilisq́ efficitur 602 a
uena abſq; coniuge, & paris expers dicta 461 a
uena arterialis, eiusq́ ortus 735 b
uena axillaris 453 b
uenæ axillaris diuerſa nomina à medicis poni 454 a
uenæ axillaris & humerariæ per brachiũ cubitumq́ & manum ſeries 469 a
uenæ axillaris in brachio conſiſtentis ſeries 470 b
uenæ axillaris in duos trũcos præcipua diſtributio 471 a
uenæ axillã adeuntis ortus 464 b
uenæ axillaris portionis cutem ſubeuntis ſeries 471 b
uenam axillam petentem, priuſquàm brachiũ ſubeat, aliquot ramos ſpargere 465 b
uena ἄζυγος dicta 461 a
uena per pubis oſsis foramen femur petens 476 a
uena ſuperiora coſtarũ interualla petens 464 b
uenarum quę per brachium diſtribuuntur appellationes uariæ, 453 b. axillaris & aſellaris. ib. auris 454 a. baſilica 453 b. & 454 a. capitis uena, & cephalica, & communis 453 b. corporalis 454 a. cubiti interior & exterior 453 b. funis brachij. ibid. & 454 a. humeraria, iecoraria, lienaria 453 b. & 454 a. media 453 b. mediana 454 a. nigra 453 b. obliquæ dictę uenæ 453 b. ὠμιαῖα ibid. ocularis, ſaluatella & ſalubris 454 a. ſpatularis 453 b. ſyelen 454 a
uena caua 458 a
uena caua, eiusq́ ortus 735 a
uena caua quomodo arteriæ magnæ ſupra ſacri oſsis initiũ ſubijciatur, & ipſius ſeries 475 a
uenæ cauæ ad iugulum inceſſus, & ipſius inibi bipartitio 464 b
uenæ cauæ caudex in qua iecoris ſede cõſiſtat, ramoſq́ primùm proferat 458 b
uena caua quo pacto portæ committatur, & in iecur ramos diffundat, deſcripta 456 b
uenæ cauæ diſtributionis deſcriptionem à iecore incipiendam eſſe 457 b
uenæ cauę exortum, & ad iecoris gibbum in duos truncos diſtributionẽ, ridiculè & nugaciter hactenus à quibuſdam Anatomicis, literis proditã eſſe 620 b
uenæ cauæ in iecore ſeries 458 a
uenæ cauę liberę ab omnibus partib. & integra delineatio 450 a
uenæ cauæ membranæ nomina. 458 a. 737 a
uenæ cauę orificij in cor pertinentis uſus 743 b
uenæ cauæ ortus apud authores controuerſus 453 b
uenæ cauæ ortum è iecore eſſe imbecilliter à Galeno confirmatũ. ibid. & quo pacto deinceps
uenæ cauę partis, quę ſupra iecur conſiſtit, diſtributionis ſeries. 459 a
uenæ cauæ partis eius quæ ſupra iecur conſiſtit, expoſita diſtributio 459 b
uenæ cauæ partẽ ſeptũ tranſeuntem, illa quę ſub iecore conſiſtit, non arctiorem eſſe ibid. contra Galenum 456 b
uenę cauæ per collum caputq́ ſeries 466 b
uenæ cauæ per ſeptũ tranſitus, ac ipſius in ſeptum rami, & in cordis dextrũ ſinũ adapertio. 460 a
uenæ cauæ portio expreſſa 438 a
uenę cauę portionis ad partes infra ſeptum trãſuerſum locatas, diſtributæ ſeries 473 b. ad renis inuolucrũ ibid. ad renes ipſos ibid.
uenæ cauæ rami, lumborũ uertebris carnibusq́ oblati 475 a
uenæ cauæ ramos caluariam ex altera parte ſubeũtes, ſex eſſe numero 496 a
uenæ cauæ ſoboles in crus digeſtæ 477 a
uenę cauę ſoboles quo pacto in iecoris ſubſtantia portæ uenæ propaginibus committantur, quaq́ ratione uena caua iecori eas ſoboles offerat 455 b
uenæ cauę ſupra os ſacrum bipartitę delineatio 454 a
uenæ cauę totius characterũ deli-

heationis index 451 a
uena caudicis 458 a
uenas cerebri ſubſtantiæ non innaſci, ſed ipſius membranis implicari, mẽbranaſq; uenarum modo cauari 496 b
uenæ communis ſeries 472 b
uenæ compoſitionis uſus 438 a
uenã cõiugis expertẽ quo pacto à caua educi oportuerit 460 b
uena cordis baſim cingens ibid.
uena coronalis 463 a
uenæ corpus in quo'nam à membrana differat 436 b
uena craſſa 433 b
uena craſſa dicta Hippocrati 453 b
uenæ emulgẽtes cur dictæ 474 a
uenæ cum arteria cõmixtio & implexus 642 b (ſitas 261 b
uenæ & arteriæ in muſculo neceſ.
uenæ & arteriæ in primum duræ membranæ ſinum exhauſtæ, ipſiusq; ſinus ſeries 497 b
uenæ ac arteriæ in teſtis ſubſtantiam, ipſiusq; proximum inuolucrum inſertio 643 b
uenam cauam idem preſtare iecori, quod magna arteria cordi, nerui cerebro 773 a
uenę humerarię iuxta cubiti articulum ſeries 469 b
uenæ humerariæ ortus, & priuſq; brachium ſubeuntis 467 a
uena iecoraria 458 a
uena inferiori abdominis ſedi exporrecta 476 b
uena iugularis interior, eiuſq; ſeries 466 b. exterioris ortus atque ſeries ibid.
uena iugularis interna quibuſdã falſò dicta 468 a
uena magna 449 a. 458 a
uenæ maioris femoris ſeries 477 b
uena mediana ſeu media, cur communis uocetur 471 b
uenam non unam, ſed plures, à liene in ſuperius uentriculi orificium perferri 600 b
uenæ omentum implicãtes 605 b
uenę pari carẽtis uaria ſeries. 461 b
uenæ pari carẽtis ſeries expreſſa. 462 a
uenam pari carentem unde enaſci oportuerit 464 a
uenæ portæ deſcriptio 444 b. ramorũ in iecoris ſubſtãtia ſeries. 445 a. extra iecur diſtributio. ibid. ad bilis ueſicã ibid. ad uentriculi humilius orificium. ibid. ad inteſtinũ duodenum. 446 a. in duos præcipuos truncos ſectio 445 b. ad dextram fundi ſedem, & ipſi proximam omenti partem ibid. trunci ſiniſtri ſeries 446 a. dextri caudicis portæ trunci ſeries 447 b. diſtributiõis totius ratio 448 b
uenæ portæ integra delineatio. 444 a
uenæ portæ nudæ delineatio, eiuſdemq; characterũ index. 443 a
uenæ portæ, ꝓpaginũ ſeries 442 a
uenæ quatuor in maximum numerum redactæ 440 b
uenæ ſub pectoris oſſe deorſum repentes 465 a
uenæ tertiæ caluariam petẽtis ſeries 500 b
uenæ, è quibus falſò uirginibus menſtruæ purgationes manare creduntur 476 a
uenæ tunica 436 b
uenę tunica aſciticia, & non peculiaris 438 b
uenæ ſeminales an à renum uenis oriantur 642 a. earumq; ductus ibid.
uenarũ cerebri delineatio 494 b
uenarũ per abdominis regionem inter cutem & carneam membranam excurrentium adminiſtratio 683 a
uenarum arteriarumq; omnium integra delineatio 505 a
uenarum arteriarumq; ſimul commiſſarum ſeriem octo figuræ commonſtrantes ibid.
uenarum & arteriarum ſimul aut citra cõſortium excurrentium hiſtoria unde ſit petenda 503 b
uenarum, arteriarũ, & neruorum brachij examen 825 a
uenarum arteriarumq; cerebri ſeries 494 b
uenarum, arteriarũ, & neruorum cruris examen 817 a
uenarum, arteriarũ & neruorum per abdominis muſculos repẽtium adminiſtratio 683 b
uenarum & arteriarum in inteſtinis ratio 614 b. neruorum ratio 615 a
uenarum, arteriarum & neruorũ, quibus membrana coſtas ſuccingens cõmittitur, uſus 711 b
uenarum & arteriarum numerus. 440 a
uenarũ brachij, cubiti & manus cutem perreptantium uaria nomina 453 b
uenarum examen 819 b
uenarum iecoris ſeries 620 b
uenarum mamillam petentium ſeries 677 b
uenarum manus cutem implicantium uariam eſſe ſeriem 472 b
uenarum, quæ inter pollicem & indicem, inter annularẽ & minimum habentur, ignorata ſeries apud medicos. ibid. & 473 a
uenarum quintæ ac ſextæ caluariam petentium ſeries 500 b
uenarum radices quot femur petant 477 a
uenarum ſeriei ratio, & uteri cum nonnullis cõnſortium 680 a
uenarũ ſeriẽ crebrò uariare 473 a
uenarum ſex caluariã ingredientium deſcriptio 496 a. earum quæ in primum duræ membranæ ſinum unà cum arterijs exhauriuntur 497 a. tertiæ uenæ ſeries 500 a. quintæ ac ſextæ ibid. omnium delineatio 494 b
uenarum ſeminalium ſeries in uiris 474 a. ſiniſtræ & dextræ. ibid. b. in mulieribus ibid.
uenarum ueſicæ diſtributarum ratio 636 a
uenarum uentriculi munus. 600 b
uenarum uſus 438 b
uenarum uteri fundi humiliorem ſedem & ceruicem petentium. 695 a
Veneris hortus, ſeu umbilicus herba 669 a
uenter 595 b
uentris mappa 602 b
uẽtriculus cur γαστὴρ & κοιλία Græcis 595 b
uentriculus cur ſit rotundus & oblongus 596 a
uentriculus, lien, omentũ & meſenterium quî ſimul eximẽda, & quæ in eo opere obſeruãda. 689 a
uentriculus ſub thorace locatus. 593 b
uentriculi arteriarũ munus 600 b
uẽtriculi capacitas maxima 690 a
uentriculi capacitatis & tunicarum examen ibid.
uentriculi cauitatẽ reſpiciens interior tunicæ pars cur pluribus rectis fibris donetur 599 a
uentriculi anteriorẽ ſedem omento nequaquam integi 602 a
uẽtriculi exteriorem tunicam in fundo non eſſe impenſè carnoſam 599 a
uentriculi concoquendi facultas quib. auxilijs roboretur 602 b
uẽtriculi forma 596 a. ſitus 595 b
uentriculi hiſtoria ibid.
uentriculi munijs quomodo ſubſeruiant partes ipſi accumbentes, atq; ita illius ad alias partes contactus 602 a
uentriculi nerui 601 a. eorumq; uſus ibid. b
uentriculi orificia duo 596 b
uentriculi inferius orificium cur ſuperiore ſit arctius 597 a
uentriculi orificiorũ non par amplitudo ibid.
uentriculi in orificijs protuberãs ſubſtantia 598 a
uentriculi os inferius ſeu dextrũ. 696 b
uentriculi ſubſtantia quibus tunicis formetur 598 b
uentriculi ſuperficies ibid. a. quantitas ibid. b
uentriculi ſuperiorẽ partem carnoſiorem eſſe inferiore 599 b
uentriculi totius munera 601 b

uentriculo interiori cur etiam obliquæ fibrę additæ 599 a
uentriculi cerebri Galeno nunc medius, nunc poſtremus pręſtãtior dictus 789 a
uentriculi cerebri anteriores non ſunt olfactus organa, ut putabat Galenus, & quædã alia 786 b
uentriculorum cerebri adminiſtratio, primorum 809 b. tertij 810 a quarti 811 a
uentriculorum cerebri delineatio ubi quærenda 785 b
uentriculorum cerebri deſcriptio 786 a. eorundemq; numerus 785 b. dexter & ſiniſter. ibid. cõmunis amborũ concauitas, quæ tertij uentriculi nomen obtinuit 786 b. quarti uentriculi hiſtoria 787 a. meatus à tertio uentriculo educti. ibid. quid ſingulis inſit uentriculis 788 a. quis ſit uſus. ib. b. tres priores cerebri uentriculos tenui membrana nõ ſuccingi ibid.
uentriculorum cerebri ſeptũ. 787 a. eiuſdem deſcriptio. ibid. uſus. ibidem
uentriculorum & ſinuum cerebri numero, animantia bruta homines nõ modò æquare, ſed etiam cætera omnia cum ipſis habere ſimilima 789 a. & 773 b
de Vẽtriculis cerebri confutata recentium opinio 773 b
uentriculum cur natura proximè ori ſubiunxerit 593 b
uentriculum petentes uenæ & arteriæ 599 b
uentriculi cerebri anteriorem partem obtuſam & rotundam eſſe 786 a
uentriculi tertij ipſius cerebri cum meatibus examen 810 b
uentriculi quarti ipſius cerebri hiſtoria 787 b
uẽtriculi quarti cerebri examẽ 811 b
uentriculorum cerebri dextri & ſiniſtri apertio 809 b
uentriculi dextri cordis forma 733 b. ſiniſtræ forma 734 a
uentriculorum cordis numerus & ſitus 733 b
uentriculorum cordis ſuperficies 734 b
uentriculi dextri cordis uſus 743 a
uentriculus cordis dexter cur ſanguineus appellatus 743 a
uẽtriculus cordis ſiniſter, cur ſpirituoſus aereusúe appellatus. ibi. a
uentriculus cordis dexter unde ſanguinem trahat, & ſiniſter unde aerem hauriat ibid. a
uentriculi iecoris & lienis ſitus examen 685 b
uentriculorum cerebri numerus 633 b. 785 b
uentriculorum dextri ſiniſtriq; ſepti hiſtoria ibid. a
uentriculorum dextri & ſiniſtri ſepti examen 809 b
uentriculorum dextri & ſiniſtri, & uaſorum in ipſis conſiſtentium examen 810 a
uermiformes proceſſus cuiuſmodi (ſint 792 a
uermiformium proceſſuum examen 811 b
uermiformium proceſſuum uſus qui à Galeno in 8 de Vſu partiũ traditus 792 a
uerpus 208 a
uertebra, uertebrum 11 b
uertebrę nomine quid ueteres intelligi uoluerint 86 b
uertebræ alicuius ceruicis undecim proceſſus à Galeno aſsignãtur, quibus à Veſalio adhuc duo adiecti 82 b
uertebrarum appendices 9 a. 83 b
uertebrarum colli proceſſus tranſuerſi in animalibus quales 92 b
uertebrarum colli proceſſuum trãſuerſorum ductus ibid. a
uertebrarum colli undecim figuræ 74 b. 75 a
uertebrarum corpora, & quis eorundem uſus 73 b
uertebrarum corporibus quæ exporrigantur examen 753 a
uertebrarum in pueris pluribus conſtare oſſibus 93 b
uertebrarũ in ſenib. nexus. ibid. b
uertebrarum ligamenta 359 b
uertebrę lumborum numero quot 95 b
uertebrarum lumborum corpora cuiuſmodi ſint ibid.
uertebrarum lumborum delineationes ibid.
uertebrarum lumborum uariæ figuræ 94 b
uertebrarũ lumborũ foramina 95 b
uertebrarum lumborum proceſſus quales 92 b
uertebrarum lumborum aſcendentes proceſſus 96 a. deſcendentes proceſſus ibid.
uertebrę lumborum quomodo mutuò dearticulentur 93 b
uertebrarum lumborum ſpina qualis 96 a
uertebrarum lumborum tranſuerſi proceſſus 95 b
uertebrarum nexus uarius 18 a
uertebrarum omnium quæ ſupra ſacrum os habentur, articulationum, quæ iſtis conſtent proceſſibus, quæ ſit ratio 92 b
uertebra prima in ſuo corpore excauata, cur proceſſu quodam, & tuberculo anteriori ſede augeatur 78 a
uertebra prima ſpina caret ibid. b
uertebra prima thoracis cum 11, & 12, quid habeat proprium 89 b
uertebræ primæ cum capite articulationes quales 85 b
uertebræ primę foramen, dorſalẽ tranſmittens medullam 77 b
uertebræ primæ tranſuerſi proceſſus 78 b
uertebram primam cum capite ſupra ſecundam duntaxat circumagi, contra Galenum 17 a
uertebræ ψοιῶν 207 b
uertebræ renum ibid. b
uertebræ ſecundæ proceſſum dentem appellari 77 b
uertebræ ſecundæ dens 79 b
uertebrarum proceſſus 9 b
uertebrarum thoracis corpora quomodo inter ſe diſcrepent 89 a
uertebrarum thoracis corporibus etiam ſubſtantiæ ratione quandam accedere differentiam 90 a
uertebrarum thoracis corporibus quid commune 89 b
uertebrarum thoracis figuræ 87 b 88 a. itẽ, quot numero plerumq; 89 a. 93 a
uertebrarum ſuperiorum thoracis proceſſus tranſuerſi nouem 92 a
uertebrarum thoracis proceſſuum numerus 94 b
uertebris thoracis tranſuerſi proceſſus cuiuſmodi 90 a
uertebrarum thoracis ſpinæ 91 a
uertebris quibus natura motum lateralem conceſſerit 87 a
uertebram unam in dorſi medio cur unam inſuper ſuſcipi oportuerit 94 a
uerticis oſsis nomina 206 b
uerticis oſſa utcumq; mollia cur duris temporum oſsibus committantur 14 b
uerticis oſsium circumſcriptio 36 b. forma ibid.
uerticulum 11 b
uerticuli 207 a
uerticulorum oſsibus fuſorum, quæ in poſteriori ſede acutum educunt proceſſum, nomina. ibid.
Veſalius in oue, quæ non ita diu uterum geſſerat, quid uerè ſint uteri acetabula, primùm inſpexit 669 a
Veſalius in uentriculo ſiniſtro cordis alicuius uiri nobiliſs. atq; doctiſs. duas glanduloſæ carnis, & ſubnigricantis, libras reperit. 24 b
Veſalius quas mulieres ſecuerit 663 (b
Veſalij annotationes in Galeni anatomica 385 a
Veſalium non ſatis aſſequi poſſe, quid ſibi Gale. uelit, quòd inteſtinis, ipſiq; adeò meſenterio uenas offerri teſtetur 616 b
ueſcuet 594 a
ueſica cur membraneo nerueoúe corpore conſtet 635 b
ueſica urinę receptaculum 535 a
ueſicę ceruix 637 b
ueſicæ cur muſculus orbiculatim circumducatur 638 a
ueſicę forma, ſubſtãtia ac fibræ 535 a

ueſicæ meatus licet uiris ac mulieribus idem ſit, uiris tamen ad ſeminis quoq; eiaculationem ſubſeruire 638 a
ueſicæ ſitus 535 a
ueſicę tunica cur durior 635 b. & 636 a
ueſicę uenæ, arteriæ ac nerui. ibid. a
ueſicam cur ſua eminentiore parte oblongiorem rerũ opifex extruxerit 635 b
ueſicam ex triplici fibrarum genere intertexam eſſe ibid. b
ueſicula bilis, homines quoſdã carere, ut Ariſtoteles & Plinius cũ alijs aſſerunt, Veſalius hactenus nondum comperit 625 b
ueſiculæ bilis meatus, cur duodeno inſertus 624 a
ueſiculæ bilis meatus inſertionis in duodenum ratio 615 a
ueſiculæ bilis meatũ in uentriculo rariſsimum eſſe 601 a
ueſtigium 180 a. 208 b
ueteres pueris domi Anatomẽ propoſuiſſe 671 b
ueterum pleroſq;, perinde ac Galenum, multorum animaliũ anatomiã cõfuſam propoſuiſſe 42 a
uia cur pro gargareone 722 b
uiæ uentriculo cibũ potumq; deferentis nomina 597 b
uirginibus proximẽ nupturis, prominulas in ceruicis orificio caruncul as, ne longius exerantur atq; propendeãt, amputare Aegyptios conſueuiſſe 653 b
uirginum carnea membrana, inſerta collo ueſicæ, interius hymen & eugion appellata 654 a. cur mulieribus frangatur, & aboleatur ibid.
uirorum capita à mulierũ non multum uariare 32 b
uiris ac mulieribus idem coſtarum numerus 111 a
uiris an mulieribus plures dentes rectè aſsignentur 58 b
uirilis membri peniſue ſtructura 648 a
uirilis muſculi adminiſtratio 341 a
uirilis teſtis muſculus unde enatus 340 a
uirilium teſtium muſculi ibid.
uis ratiocinandi an ſoli homini rectè tribuatur 789 a. & 773 b
uiſorij nerui num ſint perforati 517 b
uiſoriorum neruorum à cerebro diuiſio 812 a
uiſoriorum neruorum coitus cui ſinui innitatur 62 b
uitreus humor 801 b
uiua ſectio, qua Anatomes ſpeculationi in ſcholis colophõ adhiberi ſolet 822 b
uitalis ſpiritus in quibus cerebri uentriculis copioſiſsimus habeatur, & quomodo in ipſis feratur 773 a
uitalem ſpiritum, animali ſpiritui materiam ſuppeditare. ibid. a
ulna 135 a. 207 a
ulnæ ad brachiale ductus, & inferioris ipſius ſedis hiſtoria 136 b
ulnę oſsis nomina 208 a
ulnæ proceſſuum & ſinus deſcriptio 135 a
ulnæ ſecundum ipſius longitudinem forma, & utilitas 137 a. b
ulnæ & radio, cur nulla foraminula notatu digna, obtigerint 140 b
ulnę duæ 188 b
umbilici uaſorum examen 696 b
umbilici uaſorum præſectio 684 b
umbilici uena quid appelletur. 481 a
umbilici arteriarum ſeries 482 a
umbilici uenæ initium unde exurgat, quæũe ſit ipſius ſeries 481 a
uoluulus 608 b
uox qualiter fiat 718 b. 719 a
οὐραχὸς & οὐρανὸς meatus quid. 674 a
urinæ peculiare inter duo inuolucra fœtus receptaculum 674 a
urinę, ſudoriſq;, ac inuolucrorum cuiuſmodi in partu egreſſus. 675 a
urinarij meatus initium unde pendeat 634 a
urinariorum meatuum ad ueſicã, & uaſorum ſemen deferentium ad glãdoſum ueſicę corpus uſq; examen 663 a
urinariorum meatuum examen 695 a
utẽdi appetitus, generationis organis adiectus 639 a
uterus qualis in non pręgnantibus 631 b in imprægnatis qualis. 632 a
uterus muliebris & aſinæ, acetabulorum expers 670 a
uterus quib. partibus adnaſcatur, & quas ſolum tangat 660 a in quem modum à peritonæo ligatus pendeat 656 a
uteri ac ueſicę ſitus quî obſeruandus 695 a
uteri acetabula quid uerè ſint, & quæ primùm ita fuerint nuncupata 669 a
uteri arteriæ & uenæ 659 b
uteri canini & ſuilli hiſtoria 666 a
uteri canis non prægnantis expreſſio 585 b
uteri ceruix in puellari ætate cur ſit reliquis mollior 655 b
uteri ceruix quibus de cauſis induretur ibid.
uteri ceruicis cauitas, nullibi neq; uirginibus neq; mulierib. coitu exercitatis anguſtior, ſed ęquè capax, quà fundo contineatur, & quà in pudendum ceſſat. 655 a
uteri ceruicis internæ ſuperficiei latęrum ad inuicem nullum eſſe in uirginibus connexum 655 a
uteri ceruicis ratione diſtenſionis non eadem latitudo ibid. b
uteri interna ceruicis ſuperficies 653 b. externa 652 b
in Vteri ceruicis orificio prominulæ carunculæ 653 b
uteri ceruicis ratio 661 a
uteri ceruicis ſubſtantię 657 a
uteri ceruicem pro mulieris libidine turgidiorem, anguſtiorem & directionem effici 655 b
uteri diuiſio in fundum & ceruicẽ 651 a
uteri forma 652 b
uteri formæ ratio 661 a. item magnitudinis, ſubſtantiæ, fibrarũ, ſuperficiei, & nexui orificij fundi. ibid.
uteri fundus cur puellis multo minor, quàm prægnantibus, & qui iam diu coierunt, uel aliquando uterum geſſerunt 656 a
uteri fundi orificium 655 a. prægnantium quale ibid.
uteri fundi orificium quoties dehiſcit, orbiculare, ut & ceruicis orificium, reddi 655 b
uteri fundi orificium ſi ita ut ceruicis orificium ex mulieris arbitratu aperiri poſſet, quæ noxa inde conſequeretur 655 a
uteri fundi ceruiciſq; parem in nõ pręgnantibus longitudinem ſtatuere, abſurdiſſimum eſſe 656 a
uteri fundus cur leui opera deorſum ac ſurſum agi poſsit 651 b
uteri fundi ſinus 653 a. cuiuſmodi. ibid.
uteri fundi ſubſtantia 656 b
uteri fundi tunica ubi ſit craſſiſsima 657 a
uteri fundi interior tunica ibid.
uteri muliebris magnitudo 655 b. item à corpore exempti, figura 584 a
uteri nerui 660 a
uteri officium, ipſiuſq; conformationis ratio 660 b. ſitus ratio. ib.
uteri orificium in coitu non ſemper aperiri, neque penem eo excipi. 655 b
uteri os, num ſecundum Hippocratis ſententiam, omento in admodum obeſis ita comprimi poſſit, ut conceptum impediat 603 a 652 b
uteri os pręgnantibus quale 655 a
uteri os quibus de cauſis aperiatur. ibid. b
uteri ſitus, & cum accumbentibus ipſi partibus contactus 651 b
uteri ipſius ſcrobes, & ueſicæ colli in illum inſertio 653 b
uteri duarum tunicarum exterior unde principium ducat 656 b
uteri unà cum illum peritonæo alligantibus

alligantibus membranis à corpore exſecti, delineatio 583 a
utero, leuius gerendo, & facilius etiam pariendo, quomodo natura proſpexerit 160 a
uterum ad generationis appetitũ, ad penis ſummum tanquam animal quoddam, ex Platonis ſententia, hiare 656 a
uterum humanum nunquam ſpectaſſe Galenum, nedum diſſecuiſſe, quibus rationibus probari poſſit 664 b. & 665 a, b. & 666 b. 667 a
uterorum atq; inuolucrorum animalium magnam eſſe differentiam 589 a (722 b
uua ſeu σταφυλὴ cur pro gargareone
uuea tunica à tenui cerebri membrana parata 803 a
uueę tunicæ colores 804 a
VVOLFGANGI HERVVORT patricij Auguſtani laus 46 a

X

ξιφοειδὴς in pectore locatum os 115 b
ξιφοειδὴς cartilago 207 b
ξιφοειδὴς cartilago ab infima pectoris oſsis ſede educta 115 b

Y

ὑαλοειδὴς dictus humor 802 a
ὑδατοειδὴς, Latinis aqueus, uel albugineus dictus humor 805 a
υ referentis oſſis figura 69 a. 207 a 769 a
ὑοειδὲς os ibid. b
ὑπύνη 290 b
ὑποζωκὼς tunica Græcis dicta, quæ 709 b
ὑψιλοειδὲς os 69 b. 207 a
ὑψιλοειδὴς ſutura 206 a.

Z

Zeudech 206 a
Ziphac & Zimphac 591 a
Zirbus 602 b
ζυγοειδῆ oſſa 206 b
ζυγώδη ibid. b
ζυγώματα ibid. b

FINIS.

SERIES CHARTARVM.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp qq rr ss tt uu xx yy zz Aa Bb Cc Dd Ee

Omnes terniones: præter X, ſemiternionem: & bb, Aa, quaterniones. Cæterum in X, uenarum & arteriarum typo, obſeruabis ideo ſemifolium iniectum, ut ex imaginibus ipſi impreſsis, uariæ portiunculæ, ipſi typo ſuis quæq; locis committi queant. Sic & bb, propter inſuendam ante initium Libri V. Neruorum figuram, quaternio efficitur.

BASILEAE, EX OFFICI-
*NA IOANNIS OPORINI, AN-
no Salutis per* CHRISTVM *partæ* M D L V.
Menſe Auguſto.